PETRI
CABALLI
RESOLVTIONES CRIMINALES.

Digitized by Google

Digitized by Google

RESOLVTIONVM CRIMINALIVM PETRI CABALLI I.C. PONTREMVLENSIS.

PRO SERENISSIMO MAGNO DVCE HETRVRIAE
Vniuerſarum Militarium Legionum Auditoris.

AC SACRÆ RELIGIONIS EQVITVM DIVI STEPHANI PRÆSIDENTIS.

Nec non in Signatura Libellorum ſupplicum Gratiæ, & Iuſtitiæ Conſiliarij.

CENTVRIÆ DVÆ.

HAC TERTIA, ET POSTREMA EDITIONE AB IPSO AVCTORE
Correctę, & emendatę, & quampluribus additionibus auctę, & locupletatę.

*IN QVIBVS OMNIA PENE AD CRIMINOSORVM IVDICIORVM MATERIAM
Pertinentia ita excuſſa apparent, vt indicantium futurus ſit nemo, qui vel minimo negocio
quoſlibet maleficiorum nodos non diſſolnat, & cunctos ferè caſus magis dubitabiles, &
quotidie in fore vertentes tuto non decidat, tàm attenta vtriuſque Iuris
diſpoſitione, quàm Curiarum hodierni temporis conſuetudine.*

ADIECTIS SVMMARIIS, ET DVPLICI INDICE, VNO ARGVMENTORVM
Caſuum omnium, Altero verborum, rerum, & ſententiarum, quæ in his duabus Centurijs continentur.

BIBLIOTHECÆ S. FRANCISCI TRANSTIBERIM
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS, Apud Bertanos, M. DC. XLIV.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

PETRVS CABALLVS
IVRE CONSVLTVS LECTORI S. D.

ETSI nunquam humaniſsime Lector mea ſcripta tanti eſse cenſui,vt ea tuto,& ſine reprehenſione poſſe in eruditorum hominum manus peruenire exiſtimarem, his præſertim temporibus, quibus tot, tantaq; extant Jureconſultorum volumina,vt fortaſſe conſultius eſſet plura ex illis deleri, quam alia addi, eoque magis,cum non, vt diuulgarentur, ea compilauerim,ſed pro laboris alleuiatione in futurum,me æquè memoriæ ſubſidio,in qua ſeneſcēs homo in primis læditur,tamen deuictus precibus,et ſuaſionibus amicorum, aliorumq; doctiſsimorum Virorum, qui multa ex his,quæ in Jure præcipuè circa criminales cauſas ſcriptis mandaueram, viderunt, & commendarunt,atq; ſi in lucem proderent,legum ſtudioſis vtilia fore iudicarunt, has criminalium caſuū reſolutiones duabus centurijs comprehenſas,eorum voluntati conceſsi, eaſq; typis excudendas mandaui,in quarum elucubratione,quia viris præſtantibus verboſitas,et prolixitas sūmè ſēper diſplicuit,conatus fui,ſemota pompoſa allegationum congerie, quantum materia patiebatur,vti paucis,ſatis habens ea tantummodo in medium afferre,quæ medullam rei tangunt, quæſtiones occurrentes non per argumenta ad partes diſcutiendo, ſed reſolutiuè procedendo, et deciſiuè ſententiam meam proferendo, eamq; iuribus, rationibus, et authoritatibus ad ſubiectam materiam facientibus in ſpecie, et in proprijs, vt aiunt, terminis confirmando per particulares deciſiones, et non per generales traditiones reſpondendo. Scio autem multa eſſe, quæ fortaſſe emendatione digna iudicabuntur, nec me excuſatione dignum profiteor, cum aduerſus prudentum præcepta opus immaturum, non perpolitum, non purgatum, nec ſurſum, ac deorſum ſæpius reuolutum in publicum exire permiſerim. Illud ſolum dicam, quod cum hæc faciendi nulla mihi commoditas eſſet, malui aliorum voluntati obſequi, quam mihi ipſi ſatisfacere. Noueris autem benigne Lector hominem errare nouum non eſſe, nec ægre me vnquam laturum ab eruditionibus reprehendi, quin, et ante aliorum caſtigationem me ipſum in male traditis libenter correcturum, cum primum lapſum me eſſe cognouero, nam mihi ſatis erit, ſi quid noui excogitauerim,non id pertinaciter defendere velle, ſed ſolum vnicuique rectiora afferenti, rationibuſq; validioribus vtenti relique, vt veritati (cuius ſemper cupidus extiti) lumen inferatur. Mirum autem nemini eſſe debet, quod in editione ipſa plurima reperiantur menda, quæ lectorum animos offendat, quia vix fieri poteſt,quin talia vitia Typographorum ineptia, et incuria ſequantur, quibus erroribus mederi ipſe non potui, qui operis correctioni, dum imprimeretur,innumeris,continuiſq; ac grauiſsimis negotijs impeditus vacare nōn potui quo factum eſt, vt longè plures com-

miſsi fuerint, quàm forte fas eſſet: Sed hoc vnum me conſolatur, quod omnes alij libri, quicunq; ſint, erroribus ſcatent, nec id authorum vitio tribuitur, eorum autem, qui notabiliores videbantur, correctionem imprimendam curaui, leuiores vero diſcretioni tuæ emendandos commiſi, circa quos ex præcedentibus, vel ſequentibus, aut ex ſubiecta materia, vel ex iurium, et authorum allegatione, non quod ſcriptũ eſt, ſed quod ſcribendum erat, intelliges, et male impreſſum humaniter corriges. Vale. Florentiæ die 1. Decemb. Anno 1605.

LAVRENTII CANOSSAE PRÆSBITERI
Pontremulenſis, & Parochialis Eccleſiæ Fuſdinoui Rectoris.

AD FRANCISCVM CABALLVM V. I. D. ET AVCTORIS FILIVM, CARMEN.

EXCITAT vt Franciſce tui te gloria patris?
Quos animo ſtimulos admonet illa tuo?
Nobilitant patres natorum nomina clari,
Sectantur nati ſi bene facta patrum.
Contra dedecorant ſumma natalia laudis,
Degeneres ſiquos arguit vlla dies.
At tu, quem natura manu ditauit vtraque
Ingenti, & mentis laudibus eximia,
Artibus inſiſtas patrijs, veſtigia luſtres,
Qua liceat nomen tolicre ad aſtra tuum.
Namque vides quantos illi iam reddit honores,
Qui tenet Hetruſci ſceptra beata ſoli,
Iuſtitia, & Regni laxat dum præbet habenas,
Et virtute viri lydia regna regit.
Læti dum populi regno, rebuſque quietis,
Viue diu, clamant, viue Caballe diu.
Hæc tamen inter tot rerum molimina ſcripſit.
Hos iuris libro, & monimenta ſacri.
Vnde ſciat Iudex, Accuſans, vnde Patronus,
Vt tegat, vt perdat, iudicet, vtque reos.
Luce noua veluti depellit ſidera Phœbus,
Sic decus obſcurant hæc noua ſcripta vetus.
Aeternum his ſcriptis toto celebraberis orbe
Grande domus, patriæ, grande CABALLE decus,
Italiaque tuo cumulabis nomine laudes,
Illuſtrant totum dum tua ſcripta genus.
Specta igitur Franciſce tui iam facta Parentis,
Inflammet pectus gloria tanta tuum,
Iam patrium proprio committeris nomen honore,
Iam laus accedat parta labore tuo.
Ille ſui videat, cum te firmauerit ætas,
Expreſſam effigiem corporis, ac animi.
Viderit, vt, cum te propria clareſcere laude,
Percipiat patriæ munera lætitia.
Neſtoris ac tecum fælix cum vixerit annos,
Hauriat in cælis Nectar, & Ambroſiam.

AD LECTOREM IN OPERIS TITVLVM.

VT iuga deducto ſoluit fatalia clauo,
Vrbis cui partus non ſatis vnus erat,
Explicuitque velut perplexa ænigmata Sphingis,
Cognita cui virtus regna paterna dedit,
Publica iudicij tractat ſic iura CABALLVS,
Et reddit claro lucidiora die,
Ambiguos Iuris nodos ambage ſoluta.
Explicat, & verum ius ratione docet.
Qui ſtudet inſontes præſenti abducere letho,
Verbis vel ſontes perdere criminibus.
Et quicunque monet ſuſpectam ſontibus vrnam,
Hunc ſibi præſtantem deligat ille ducem.
Errorum Hic illos ducet ſic fraude remota
Per cæcum certo tramite iuris iter,
Vt tua direxit filio veſtigia Theſeu
Cæca per implexa Greſſa puella domus.

IN INVIDVM.

INuide iam ſis (celebrantur ſcripta CABALLI)
Cæcior Hypſæa ſurdior & ſcopulis.
Ne percepta Viri ſummæ præconia laudis
Diuexent pectus nocte, dieque tuum.
Auribus aut ſuperes Talpas, & lumine Lyncas,
Afferat vt curam ſenſus vterque grauem.
Lento membra tibi tandem conſumpta dolore
Deſtituant vires, viſque diſiituat.
Gaudeat vnde manus Thyrrena, ac lætior Arnus
Inferat Hetruſco grata tributa mari.

IN

IN EVNDEM.

INuidus hæc tractans Petri monimenta CABALLI
Heu, dicit, fines præterit inuidiæ.

AD CLARISS. VIRVM, ET EXCELLENTISS. I. C. Dominum Petrum Caballum, Conſanguineum & Affinem ſuum Colendiſsimum.

ANTONII CVRINI I.C. ET EQVITIS Pontremulenſis atque Rotæ Florentinæ pro ſecunda vice Auditoris,

EPIGRAMMA.

SAnguine iuncte mihi multum, virtutis amore
Sed magis, haud Itali gloria parua ſoli,
Sic te longeuos videam ſupereſſe per annos,
Vt dabit æternum, hæc pagina docta decus.
Illa bonis ſcelerum faciet, ac turpia monſtra,
Illa malis pœnas detegit aqua graues,
Vt bonus inuidia fœdi, ſectetur honeſtum,
Vt metus horrentes arceat inde malos.
At ſi quod viuum exemplar, fortaſſe requirant,
Illudes, hinc rectum diſcere, Petre licet.

EIVSDEM AD LECTOREM.

QVisquis ades, verſaſq; noui compendia libri,
Iuraque probroſis exitioſa viris,
Seu te Iudicio ſontes damnare, tueri
Contigeritue foris, aut agitare reos,
Nocturnis ne parce operis, ne parce diurnis
Et lege; quod iuſti, nobile monſtrat iter.
Talia, crede mihi, chartis CABALLVS in iſtis
Differit, oraclis, & propiora Dei.
Vt ſi Tartareas deſcendat fama ſub oras,
Srutari Minos, hæc quoque ſcripta velit.

AVTHORIS RESPONSIO.

PLVS Curine meum ornabunt tua ſcripta Libellum,
Quam mea ſcriptorem qualiacunque ſuum.

Digitized by Google

I N D E X
A R G V M E N T O R V M
AD CASVS IN HOC VOLVMINE CONTENTOS.
Vt quid in ſingulis diſcutiatur, illicò perquirenti occurrat.

AN omne, quod illicitum eſt, & contra bonos mores, dicatur delictum, ita ut de eo quis poſſit criminaliter moleſtari, & puniri. Caſu 1. Folio primo.

An pœna impoſita per ſtatutum pro certo maleficio tollat pœnam à iure communi pro eodem delicto inductam, & an quando ſtatutum reſeruaret expreſsè alias pœnas per alias leges indictas, omnes locum habeant, an verò vna tantum, & quid quando circumſcripta dicta reſeruatione, crimen diuerſis legibus varijs pœnis cohercetur, Caſu 2. fol. 2.

An delinquens ſortiatur Forum in loco originis vel domicilij perſonæ offenſæ alibi, & ſic an Florantinus occidens Romæ Placentinum poſſit Placentiæ conueniri, Caſu 3. fol. 3.

Quod ſtatuta loquentia de delictis carnis comprehendant Iudæos, et Saracenos, ac alios deuiantes à vera Ieſu Chriſti Saluatoris noſtri fide, Caſu 4. fol. 4.

An ſtatuto terminum præfigente ad accuſandum in cauſis criminalibus, Iudex vltra tempus à ſtatuto aſſignatum poſſit ex officio contra reum procedere, & illum inquirere, dato quod non poſſit, an hoc procedat in reo ſponte confitente delictum, dicto termino tranſacto, Caſu 5. fol. 5.

An ſtatutum, de quo in præcedenti caſu, quod idem deſiderans non poſſit cognoſci poſt certum tempus, procedat in delictis occultis, an verò tantum in manifeſtis, & ſi an currat hoc tempus à die ſcientiæ, an à die commiſſi maleficij, et dato quod currat, non à die ſcientiæ, ſed à tempore facti delicti, an dies ipſius commiſſi criminis imputetur in termino, Caſu 6. fol. 6.

Vtrum ad præcludendam viam Accuſatori, vel Iudici contra delinquentem ob ſtatutum mandans de maleficio vltra certum tempus cognoſci non poſſe, in delictis reiterabilibus puta Adulterij, vel ſimilis longo tempore continuatis, inſpiciendum ſit tempus principij, vel finis delicti, Caſu 7. fol. 7.

Qua pœna puniantur vi alios, vel ſemetipſos ex carcere, vel de manu Curiæ eximentes, aut familiæ reſiſtentes, et auxilium, conſilium, vel fauorem in prædictis præſtantes, tam in ciuilibus, quam in criminalibus, et quid in eximentibus remiges, ſeu damnatos ad remigandum ex triremibus, vel de manu familiæ conducentis eos ad portum, quidue in ipſis remigibus, ſeu damnatis ſe eximentibus, et fugientibus, Caſu 8. fol. 8.

Quod tempore careſtiæ habentes victualia poſſunt cogi vendere non ſolum iuſto, ſed etiam viliori pretio, et ſecundum quod per Principem fuerit taxatum, quòd prouiſio iſta comprehendit etiam victualia Eccleſiarum, et Eccleſiaſticarum perſonarum, et quòd dicta in victualibus habent locum etiam in pannis, et alijs mercibus, et in penſionibus domorum, ac ſic in neceſſarijs ad vitam hominum, prout ſunt veſtitus, et habitatio non ſecus ac victus, Caſu 9. fol. 14.

An bona patris occiſi à filio, vel fratris occiſi à fratre ſpectent ad fiſcum, vel ad alios venientes ab inteſtato pro portione ad occiſorem ſpectante, in qua re clara fit diſtinctio omnium caſuum, qui in tali materia euenire poſſunt, et totum negotium ad tres reducitur concluſiones, Caſu 10. fol. 15.

Quod ſtatuta punientia homicidia commiſſa in rixa, pœna pecuniaria tantum non habent locum in homicidijs qualificatis, prout eſt Parricidium, Caſu 11. fol. 17.

Quod edicta Principum ſecularium tempore peſtis, vel eius ſuſpicionis de aliquo faciendo, vel non faciendo, vt conſulatur aeris ſalubritati, et hominum ſaluti, comprehendunt laicos, colonos, et conductores Eccleſiarum, et Eccleſiaſticarum perſonarum, nec dicuntur derogare libertati Eccleſiaſticæ, Caſu 12. fol. 17.

An, et quando ſtatutum duplicans, vel aliter augens pœnam maleficium committenti in domo offenſi, habeat locum in offendente non in domo, ſed in apotheca, ſtatione vel Taberna, aut in porticu domus ipſius offenſi, Caſu 13 fol. 18.

Quod edictum, ſeu decretum, aut proclama penale de nõ extrahendo blada, ſeu victualia de territorio non comprehendant forenſes poſſidentes bona in dicto Territorio extrahentes ex illo ad eorum domos alterius territorij fructus in dictis bonis recollectos, nec pariter agricultores, et laboratores bonorum dicti territorij forenſes, qui eorum portionem fructuum in dictis bonis collectorũ ad proprias domos alterius ditionis portant, Caſu 14. fol. 20.

An diſpoſitio l. diuus, ff. de parricid. excuſans patrem occidentem filium, et è contra filium occidentem patrem adulterantem eius vxorem à pœna parricidij, et illum ſolummodo pœna deportationis puniens, procedat nedum quando occiſus repertus fuit in flagranti crimine, ſed etiam quando non fuit repertus, ſed poſtea ex interuallo occiſus, et an idem ſit in occiſione facta propter aliquam ex illis cauſis, ex quibus licita eſt exheredatio, et plura de pœna parricidij tam de iure communi, quam ex locorum, et curiarum conſuetudine, Caſu 15. fol. 20.

De pœna eius, qui virile membrum in manibus, et intra femora, et in ore pueri ſuam effrenatam libidinem, et concupiſcẽtiam carnalem explenit, et quod hoc ſit ſpecies ſodomiæ, et plura de peſſimo, et nephando contra naturam vitio, et eius deteſtatione, Caſu 16. fol. 22.

De reſponſione imputati de homicidio, quod illud non commiſit, et ſi illud commiſiſſe apparuerit, ad ſui neceſſariam defenſionem fecerit, an ſit admittenda, an verò reſpondens ſit torquendus vt explicitè, et ſimpliciter diſponat ſuper imputatione, et quid de alia reſponſione à præcedenti diuerſa, quòd homicidium commiſit, ſed ad ſui neceſſariam defenſionem, an et tunc reus torquendus veniat, vt ſimpliciter reſpondeat, vel vt qualitatem defenſionis exprimat, an verò recipienda ſit, et pro pura habenda ad reum ipſum condemnandum, ſi allegatæ qualitatis defenſionem non probet, Caſu 17. fol. 25.

An pro vno tantũ furto magno, et enormi quis poſſit ad mortẽ condemnari, et laqueo ſuſpendi, et quãdo hoc poſſit fieri, et quodnã dicatur furtũ magnũ, et enorme, Caſu 18 fol. 28

An pro

Digitized by Google

An pro tribus furtis paruis quis poſſit ad mortem condemnari, & laqueo ſuſpendi, & quid quando ſunt valde leuia, & non habent aliquas qualitates aggrauantes, vel ſunt de rebus, vt aiunt, non augiatimis, Caſu 19. fol. 30.

De pœna cognoſcentis carnaliter virginem immaturam, nondum viripotentem vi, vel ſine violentia, quomodo cognoſcatur, quod interuenerit, vel non interuenerit vis, & de pluribus alijs in hac materia Caſu 20. fol. 31.

Depopulatores agrorum, & vinearum qua pęna de iure communi puniuntur, Caſu 21. fol. 33.

De pęna eorum, qui doloſè aceruos frumenti in agris iuxta domos, & habitationes, vel procul ab eis poſitos comburunt & generaliter de pęnis incendiariorũ in Ciuitatibus, & oppidis, & extra ciuitates, et oppida in villis ex propoſito, & dato opera. Caſu 22. fol. 33.

An ſtante ſtatuto quòd nullus audiatur in cauſis criminalibus pro reo, ſed ipſemet comparere debeat perſonaliter ad reſpondendum accuſationi, vel inquiſitioni, ſi quid occidat bannitũ, qui impunè poterat offendi, & Iudex contra eum procedat, poſſit pro eo admitti procurator, vel coniuncta perſona, aut alius ad allegandum, quòd occiſus erat bannitus, & poterat impunè offendi, et proinde ad petendum deſiſti à proceſſu, vlterius non procedi, & quid in eo, qui non imputatus de homicidio illo, ſed à ſemetipſo ſponte comparet ad petendum indulgentiam de proprijs delictis antea commiſſis, & præmia à ſtatutis conceſſa ex eo, quòd occidit bannitum comprehenſum in ſtatutis, an ſcilicet hoc caſu procurator, vel alius interuenire poſſit pro eo, Caſu 23. fol. 25.

De pęna notarij negatis rogaſſe inſtrumentum, de quo poſtea rogatus reperitur, eo de mendacio conuicto, et de cauſis illum à pœna excuſantibus, Caſu 24. fol. 36.

An Clericus beneficiatus condemnatus ad perpetuas carceres dicatur etiam priuatus beneficio, an verò eo priuandus veniat, & quid ſi ſit bannitus perpetuò, et an Iudex loci commiſſi delicti poſſit priuare clericum delinquentem beneficio, quod habet in alia dioceſi ſub diuerſo Epiſcopo, Caſu 25. fol. 37.

Quod credendum ſit officiali de mandato ſibi à ſuperiore dato etiam irrationabili, & in damnum et præiuditium tertij, quando ſuperior eſt in loco, & eum adire poteſt pars, & maximè ſi non vnus tantum, ſed plures officiales id aſſerant, Caſu 26. fol. 38.

De pœna eius, qui monetam falſam alterius, quam ſui Principis, et Superioris fabricare cœpit ſed non perfecit, quia non potuit, eo quòd antequàm eam reduceret ad perfectionem, crimine patefacto fuit captus à familia curiæ, Caſu 27. folio 39.

An præcedentibus legitimis indicijs, et ſufficientibus ad torturam imputatus de vnico furto modici valoris poſſit torqueri ad habendam veritatem ab eius ore, Caſu 28. folio 40.

An ſocius, vel particeps delicti, qui propter ipſius maleficij reuelationem, et manifeſtationem, habuit veniam, et gratiam de pœna à lege, ſtatuto, banno, vel Principe, poſſit torqueri, vt faciat iudicium contra ſocios eiuſdem delicti per ipſum nominatos, Caſu 29. fol. 41.

Quæ ſit pœna indignationis Principis, & qualiter puniendus ſit, qui non obtemperat præcepto ſui ſuperioris ſub pœna eius indignationis facto, Caſu 30. fol. 42.

An quando, et quomodo puniri debeat, qui præter eius intentionem, et voluntatẽ, volens vulnerare vel occidere vnũ, vulnerat, vel occidit alium, Caſu 31. fol. 43.

An vxoratus carnaliter cognoſcens mulierem ſolutam, de iure ciuili committat adulterium, et proinde teneatur pœna ſtatuti de adulterio, an verò aliter puniendus ſit, et quomodo, Caſu 32. fol. 46.

An Teſtis deponens de aliquo maleficio per illum commiſſo cum tortura probet abſque eò, quod poſtea ex interuallo extra tormẽta confirmet, et ratificet ſuam depoſitionem, et an idem ſit in ſocio criminis, qui ſuper nominatione cõſocij ſpecialiter tortus eam confirmauit, an ſcilicet, et is extra torturam, nominationem illam ex prima confeſſione reſultantem, et in tormentis confirmatam ratificare debeat, Caſu 33. fol. 46.

An teſtis negans attinere parti eum inducenti puniatur, et qua pœna, ſi conſtet, quòd attinet, et quid in ſimilibus caſibus, in quibus negat aliquid non concernens negocium principale, vel eius ſubſtantiam, et de mendacio conuincitur, Caſu 34. fol. 48.

An & quando promiſſio nominatim facta de aliquem non offendendo, vel generaliter de neminem offendendo ſub pœna in vno Territorio, rupta dicatur ex offenſione facta in alio territorio in perſonam nominatam, vel aliam non ſpecificatam, Caſu 35. fol. 49.

Quod reus relaxatus de carcere, ſi poſtea contra eum ſuperueniat indicia ſufficientia ad torturam, debet citari, vt compareat ad ſubeundum tormenta, et ſi non comparet, debet poni in banno, et tanquam contumax condemnari, ac ſi nunquam compar uiſſet in Iudicio, Caſu 36. fol. 49.

Quod verus homicida, vel aliter delinquens non eſt liberatus à pœna criminis propter pœnam alteri impoſitam, qui maleficium illud feciſſe fuerat confeſſus, vel conuictus, Caſu 37. fol. 50.

Quod teſtis deponens aliquid, quod verum ſit in ſe, ignotum tamen ipſi, dicitur potius deponere falſo quam falſum, & ideò non tenetur vera pœna falſi. ſed alia mitiori arbitraria, prout, et illum ad ſic teſtificandum inducens, et ſubornans, Caſu 38. fol. 50.

An reus legitimè per teſtes conuictus de crimine, pro quo pœna mortis imponitur, poſſit in dictam pœnam condemnari ſi illud non confiteatur pro priore, ſed neget, Caſu 39. folio 51.

An & quando in confiſcatione omnium bonorum laici facta per Iudicem ſecularem, veniat ius Patronatus Eccleſiæ competens condemnato, et ad fiſcum tranſeat cum bonis, Caſu 40. fol. 51.

An accuſato, inquiſito de Sodomia dandæ ſint per Iudicem defenſiones, Caſu 41. fol. 53.

Quod iniuſtè, vel nulliter carceratus non poſſit impunè carceres frangere, & aufugere, etiam ſi ad Superiorem accedat, ſed arbitrariè puniatur, Caſu 42. fol. 53.

De pœna retinentis in domo, vel aliter occultantis teſtem cõtra ſe inductum, & nominatum, ne examinetur in cauſa ciuili, vel criminali, Caſu 43. fol. 54.

An contrahens matrimonium cum muliere cuius fratrem antea ſtuprauerat committendo cum eo vitium ſodomiticũ, dicatur contrahere inceſtas nuptias, et pœnis contra illas contrahentes ſtatutis puniri debeat, Caſu 44. fol. 54.

Quod ſtatuta, aut proclamata punientia delatores armorum ſub certa pęna non procedunt in delatoribus ex cauſa perſequutionis bannitorum, qui ex ſtatutis, aut proclamatibus impunè occidi poſſunt, & perſequi, capi, et interfici iubentur, Caſu 45. fol. 55.

De pęna intrantis domum alienam de nocte, et ex propoſito, et data opera vinum ex vegetibus in cella vinaria extrahentis, et effundentis, vel equos in ſtabulo repoſitos occidentis, vel quid ſimile facientis, Caſu 46. fol. 56.

An fideiuſſor promittens repreſentare reum Iudici toties, quoties fuerit requiſitus ſub certa pęna, ſi dictus reus

poſtea

Digitized by Google

poſtea per eundem Iudicem incarceretur, & aufugiat, vel aliter à Carcere relaxetur, ſit liberatus à dicta fideiuſſione, ita vt vlterius ad reum præſentandum non teneatur, & requiſitus præſentare, & non præſentans non incurrat pænam conuentam, & quid ſi non ex eadem cauſa, pro qua fideiuſſerat, ſed ex alia reus requiratur, & quomodo fideiuſſori ſuccuratur, ſi Iudex reum requirat ex cauſa, pro qua interuenit fideiuſſor ipſe, licet vere eum velit pro alia cauſa, Caſu 47. fol. 56.

An prodigus, cui interdictum eſt bonis, vulnerans, vel occidens, aut aliter offendens alium puniri poſſit pæna corporali, & pecuniaria etiam vſque ad mortem, & bonorum publicationem ſicut quilibet alius delinquens, & quid ſi delictum ſit non in committendo, ſeu faciendo, ſed in omittendo, ſeu negligendo, & obiter nunquid confeſſio prodigi declarati ſufficiat in delictis ad illum condemnandū ſine Curatoris interuentu, Caſu 48. fol. 58.

Quod reus, qui etiam pluries negauit ſe commiſiſſe delictum, & de eo poſtea conuictus eſt legittimè, poteſt allegare ſe illud feciſſe ad ſuam defenſionem, & debet per Iudicem audiri, & ad probandum admitti, nec alias poteſt condemnari, Caſu 49. fol. 59.

An Iudex cauſarum criminalium, vel Aduocatus fiſci poſſit concedere ſaluum conductum bannito in contumaciam ob crimen læſæ maieſtatis pro intereſſe cameræ fiſcalis, & ſi conceſſerit, illum ſeruare debeat, Caſu 50. fol. 59.

An in ſtatuto de duplicatione pœnarum comprehendantur crimina, quæ verbo, aut aliter, quam facienda comittuntur, puta blaſphemia, iniuria verbalis, & ſimilia, quæ facto non committuntur, ſi ſtatutum de maleficijs loquatur, Caſu 51. fol. 60.

Nunquid ſtante ſtatuto, quod nullus pro maleficijs puniatur pæna corporali, niſi in caſibus ab ipſo ſtatuto expreſſis, ius commune dicatur ſublatum in delictis à ſtatuto ommiſſis, pro quibus ab ipſo iure communi pæna corporalis imponitur, & quando id verum ſit, Caſu 52. fol. 61.

An Delegatus Papæ, vel Principis delinquēs maximè in pertinentibus ad cauſam ſibi commiſſam poſſit puniri per ordinarium loci, in quo delinquit, & quid in Patriarca, Primate, vel Archiepiſcopo delinquente in Diœceſi inferioris gradus Prælati, Caſu 53. fol. 62.

An officiales & alij dignitatem habentes, vel aliter nobilitate fulgentes accuſati, vel inquiſiti de aliquo crimine, dum per Iudicem examinantur, vel interrogantur, debeant ſedere, an verò ſtare, Caſu 54. fol. 62.

An teſtis examinatus pro informatione curiæ parte non citata, vocatus ad repetendum examen, nolens comparere, poſſit puniri, & qua pæna, Caſu 55. fol. 62.

De ſtatutis minuentibus pænam delinquenti propter confeſſionem, & eam augentibus propter negationem, & de eorum materia, et de omnibus ferè caſibus, et quæſtionibus, quæ ſuper dictis ſtatutis occurrere poſſunt, et de alijs notatu dignis circa intellectum talium ſtatutorum, et circa modum practicandi, et reducendi pænas, tam reſpectu diminutionis, quam duplicationis ad iuſtam, et legitimam quantitatem, Caſu 56. fol. 64.

An ſtatutum relaxans partem condemnationis ſoluenti infra certum tempus habeat locum in eo, qui carceratus eſt, vel dedit fideiuſſorem de ſoluendo condemnationem, et quid de ſtatuto, vel decreto liberante bannitum a banno ſoluendo certam quantitatem, infra certum tempus, an ſcilicet procedat in eo, qui eſt in carcere, vel ſatiſdedit de ſoluendo condemnationem, Caſu 57. fol. 88.

De pænis ex gratia per Principes remittendis, aut mitigandis delinquentibus, maximè verò homicidis, et an pax, et remiſſio partis offenſæ requiratur, et an marito vxorem occidenti ſufficiat habita à filijs Communibus ipſius interficientis, et interempta vxoris, Caſu 58. fol. 88.

An fideiuſſor deferentis ex gratia arma cum promiſſione de eis non abutendo, et de neminem offendendo, teneantur durante gratia tantum, an verò etiam ea reuocata, et poſtea renouata ſine alio eius conſenſu, et obligatione, ſi promiſſioni per principalem contrauenitur, Caſu 59. fol. 90.

An ſtatutum, vel decretum ſecularium bannitos impunè offendi, et occidi permittens, et offendentibus, et occidentibus indulgentiam propriorum delictorum, et præmia etiā concedens, comprehendat clericum bannitum, ita vt quit illum impunè offendere, et occidere poſſit, et gratijs prædictis gaudere, et dato quod non, quid ſit in clerico, qui dimiſſo habitu, et tonſuram clericali incedit, vt laicus, et immiſcet ſe enormitatibus, et an, et quando talis amittat priuilegium fori Eccleſiaſtici, et iudicari poſſit à Iudice ſeculari, Caſu 60. fol. 92.

An de iure communi bannitus impunè offendi poſſit, et quid ex ſpeciali ſtatutorum diſpoſitione, et in foro conſcientiæ, et an in omni bannito, et ex quacunque cauſa etiam leui, et an licita ſit occiſio offenſione ſimpliciter permiſſa, Caſu 61. fol. 95.

Quod defendens ſe ipſum, vel alium in caſibus à iure permiſſis poteſt impunè vti armis à ſtatutis, vel proclamatibus ſub pena vetitis, et quibus alias vti non potuiſſet citra incurſum pænæ, Caſu. 62. fol. 97.

Armorum appellatione quid veniat in ſtatutis tam circa vſum, quam reſpectu portationis, et quid in dentibus, vnguibus, vaſibus vitreis, vel terreis, libris pern panis, ſacculo pecuniarum, vel ſimilibus, lapidibus, fuſtibus, zappis, ligonibus, ſecuribus, mannarijs, malleo, vel alijs inſtrumentis ferreis ruſticalibus, vel ad alias artes ordinatis, et an dictis inſtrumentis percutiens puniatur pæna percutientis cum armis, vel aliter, et quando etiam de armorum delatione puniri poſſit, Caſu 63. fol. 98.

An milites Hieroſolimitani Vulgo nuncupati Equites Rhodi, ſeu Melitæ exercentes officia pro Principibus ſecularibus, et in eis delinquentes poſſint a dictos Principes, vel eorum miniſtros ſeculares puniri, an verò ſint remittendi ad Iudicem, et Miniſtros proprios eorum Religionis, Caſu 64. fol. 100.

Quod delinquens poſtquam fecit probationes pro conſequutione habitus militum Hieroſolimitanorum, et obtinuit gratiam ſuſcipiendi dictum habitum, et ſoluis viaticum, et alia facienda fecit, vt veſtiretur, illum tamen adhuc non aſſumpſit, non gaudet priuilegio fori dictæ Religionis, ſed remanes ſub Iuriſdictione ſecularium Iudicum, ac ſi dictā gratiam non obtinuiſſet, Caſu 65. fol. 101.

An Notarius condemnatus de crimine læſæ maieſtatis in cōtumaciam, poſſit in alieno territorio inſtrumenta conficere, et dato quod non poſſit, qua pena ſi conficiat, puniendus ſit, Caſu 66. fol. 102.

De pæna eorum, qui prætextu amicitiæ, vel familiaritatis Principum vel Iudicum muneribus, vel promiſſionibus receptis, aut etiam amore, vel gratia euentum negotiorum, et cauſarum petentibus, vel litigantibus promittunt, Caſu 67. fol. 103.

An ſtatuta punientia delinquentem conuictum de crimine, procedant in confitente delictum, quod alias probatum nō erat, Caſu 68. fol. 103.

An dicens falſum teſtimonium non iuratus puniatur de falſo, ac ſi iuraſſet, Caſu 69. fol. 104.

An is qui mercede aduenis locat cameras, et eos hoſpitatur, licet non ſit caupo, nec ſtabularius, teneatur pro immiſſis

in

Digitized by Google

in eius domum, prout teneatur, ſi eſſet caupo, vel ſtabularius, & dato quod ſic, an ſufficiat quod ret per Alienas immiſſe ſint in hoſpitium, an verò etiam requiratur, quod ſpecialiter ei conſignentur, in qua re plura in materia notatu digna, & alibi non ita plene congeſta habentur, Caſu 70 fol. 104.

Qualiter puniatur, qui virilia, & muliebria, idest virorum, ac mulierum pudenda depicta, vel cornua, aut alia huiuſmodi ad domum alienam appendit, Caſu 71. fol. 110.

An, & quando pluribus accuſatis, vel inquiſitis de crimine ſimul commiſſo poſſit vnus pro alio intercedere & fideiubere de ſtando iuri, iudicatum ſoluendo, & ſe repræſentando ad obtinendum relaxationem a carceribus, Caſu 72 fol. 111.

Quo remedio Iudex maleficiorum, qui reum relaxauit à carcere ſub fideiuſſoribus non idoneis ſine approbatore, poſſit conſulere eius indemnitati, ne teneatur de proprio parti, et Reipublicæ ad intereſſe, Caſu 73. fol. 111.

An neganti maleficium proſit pax ad diminutionem pœnæ à ſtatutis conceſſam habenti pacem, Caſu 74. fol. 112.

An Pax ab vno ex corrixantibus producta proſit alijs, qui sūt contumaces, quo ad obtinendum beneficium diminutionis pœnæ conceſſum à ſtatutis habentibus pacem, Caſu 75. fol. 113.

An, & quando officiali perpetuo, vel temporali delinquenti in officio, vel extra officium interdicenda ſit administratio officij lite pendente, Caſu 76. fol. 114.

De materia regulæ, quod qui non habet in ære, luat in corpore, quomodo intelligatur, et in quibus caſibus procedat, & de multis quæſtionibus circa hoc non rarò occurrentibus in pratica, Caſu 77. fol. 115.

An, & quando mulier de crimine accuſata, vel inquiſita poſſit perſonaliter capi, & incarcerari, et quomodo, (vbi retineta ſit in carceribus,) cuſtodiri debeat, caſu 78 fol. 119.

An mulier prægnans cogatur teſtificari in cauſa ciuili, vel criminali, & an debeat perſonaliter comparere coram Iudice ad ferendum tale teſtimonium, an verò Iudex debeat mittere notarium ad domum ipſius mulieris, Caſu 79. folio 120.

An licitum ſit mercatoribus commiſcere merces corruptas cum incorruptis, & eas ſic tamquam bonas vendere, aut alias erogare impunè, Caſu 80. fol. 121.

Quod Confeſſio extraiudicialis de aliquo delicto legitimè probata faciat indicium ſufficiens ad torturam, etiamſi per confitentem reuocata fuerit abſque erroris probatione, & an ſi cum ea coniungatur confeſſio iudicialis facta in tormentis ſufficiat ad condemnandum ſine alia ratificatione extra tormenta, & num ex ea ſequi poſſit condemnatio contra ſic confitentem extra ius propter iactationem, & gloriationem, quando reus in tortura negauit delictum, & de eo eſt abſoluendus propter inditiorum purgationem, Caſu 81. fol. 121.

An Iudex criminalis poſſit incidenter cognoſcere de cauſa ciuili pro intereſſe partis, et è conuerſo ciuilis de criminali, et an condemnatus extraordinaria pœna pro delicto debeat etiam condemnari ad intereſſe partis, et an pœna dupli, vel quadrupli contra fures ſit amplius in vſu, Caſu 82. fol. 123.

An cadauer banniti mortui poſſit ſepeliri in Territorio, a quo bannitus erat, et dato quod non, an ſic ſepeliens teneatur pœna ſtatuti contradantes auxilium, et fauorem bannito, an verò alia mitiori extraordinaria, Caſu 83. fol. 125.

De purgatione canonica, an, et quando indicenda ſit imputatis de delictis, et de indicijs ad torturam ex dicto ſocij criminis, et famæ, et potiſſimum contra clericos; et in crimine ſodomiæ, vel alio inter excepta connumerato, Caſu 84. fol. 127.

Quod Iudex tam Eccleſiaſticus, quam ſecularis poteſt multare non obedientes iuſtis eius iuſſionibus, et præceptis, et eius iuriſdictionem contemnentes, et quod multa debet commenſurari delicto, et non eſſe grauior crimine; alias tamquam exceſſiua eſt moderanda, et ad iuſtam metam reducenda, Caſu 85. fol. 128.

Quod Iudices facientes aliquem incarcerari indebitè, et iniuſtè, et iuris ordine non ſeruato, non teneantur ad expenſas, damna, et intereſſe ſic carcerati, quando nulla inimicitia, vindicta, vel fraudis ſuſpicio contra ipſos Iudices adeſſe reperitur, Caſu 86. fol. 129.

De pœna Clerici, qui Vicarium Generalem ſui Epiſcopi enſe euaginato inſultauit, et vulnerauit ex cauſa officij, quia ab eo vti inobediens multatus antea fuerat, et in Palatio retentus; et de vſu pœnæ triremium in Clericos, Caſu 87. fol 130.

Quod ſtatutum, ſeu edictum puniens pœna mortis naturalis exonerantem ſclopum, ſeu archibuſium aduerſus aliquem animo eum offendendi, etiam in rixa, et etiam nulla ſubſequente offenſione, non tollit legitimam defenſionem conſtituti in diſcrimine vitæ, ſed eam permittit, et latè quando, et quomodo dicatur conſtare de dicta defenſione, et qualis eſſe debet ad excuſationem, Caſu 88. fol. 140.

An conficiens inſtrumenta falſa tamquam notarius, cum verè non eſſet notarius, haberetur tamen palam vt talis, teneatur pœna impoſita per ſtatutum conficienti falſa inſtrumenta, Caſu 89. fol. 132.

De ſtatuto puniente inſultantem cum armis, vel attentantem violenter cum armis cognoſcere carnaliter maſculum, vel fœminam, an procedat in eo, qui habens arma, illis tamen non vtens, inſultat, vel attentat, an vero requirat vſum ipſorum armorum in eo actu à ſtatuto punito, Caſu 90. fol. 132.

De pœna Imaginem Saluatoris Noſtri Ieſu Chriſti, Beatiſſimæ Virginis, vel Sanctorum ſputo, luto, immunditiis, vel aliter deturpantis vel eam ſcindentis, lacerantis ferientis, percutientis, vel aliter facto offendentis; et ad quam Iudicem talis criminis cognitio et punitio ſpectet, et de alijs in hac materia, Caſu 91. fol. 133.

An, et quando Iudex habens arbitrium à lege in condemnando delinquentes, poſſit imponere pœnam mortis naturalis, Caſu 92. fol. 134.

An, et quando abſolutus ſemel ab vno crimine poſſit pro eodem iterum accuſari, vel inquiri, et quando reus ſit abſoluendus, quia non commiſit crimen, et quando quia non eſt probatum, et quando ab obſeruatione Iudicij, vel ex proceſſatis tantum, aut cum alia clauſula idem importante, vel aliter relaxandus ex carcere ſub fideiuſſore, vel libere, Caſu 93. fol. 135.

De pœna eorū, qui conſanguineos carceratos ad familiæ ignominiam effugiendam veneno, vel aliter occidunt, aut ex alia cauſa detentos in carceribus vel a familia captos, aut coram Iudice conſtitutos, vel ad ſupplicium ductos etiam tales, qui alias iure occidi poſſent, interficiunt, et de alijs in hac materia non ſpernendis, Caſu 94. fol. 140.

Violentia qualis eſſe debeat, vt locus ſit banno punienti attentantem violenter cognoſcere, vel violenter cognoſcentem maſculum, aut fœminam, et an requiratur de neceſſitate, quod ipſius maſculi, vel fœminæ perſona, ſeu corpus tangatur, an vero ſufficiat, quod ad domum, vel cameram actus violenti fiant, Caſu 95. fol. 141.

De pœna viri turpiter dantis oſculum mulieri, vel maſculo

Digitized by Google

contra eius voluntatem & quid ſi mulieris, vel maſculi acceſſerit conſenſus, Caſu 96. fol.144.

An apponens ſcalas ad muros, vel feneſtras domus alienæ cauſa coitus, ſeu violentiæ, vel furandi, aut aliud maleficium committendi, teneatur pœna mortis, vel alia minori extraordinaria, Caſu 97. fol.145.

De prohibita pluralitate vxorum, & maritorum & de pœnis eorum, qui in hoc incidunt crimen, & binas, vel plures eodem tempore contrahunt nuptias, & an Iudex latens ſit competens in tali cauſa, Caſu 98. fol 147.

De criminibus legis Iuliæ peculatus, & reſiduorum & eorum pœnis, & de miniſtris adminiſtratoribus, officialibus, & alijs in dicta crimina incidentibus, & de furtis, de coctionibus, & alijs multis in huiuſmodi materia, & ab ea dependentibus, Caſu 99. fol 150.

De pœna tranſcendentis muros, valla, aut foſſas Ciuitatum, Caſtrorum, villarum, vel fortaliciorum, aut dictas res rumpentis, vel aliter violantis, aut ſupra eas ædificantis, vel aliud facientis, & de portis, & alijs in hac materia, Caſu 100. fol.163.

De pace treuga, & promiſſione de non offendendo, & an in eis licita ſit allegatio nouæ cauſæ, & qualis eſſe debeat, & num in dubio præſumatur, & de multis alijs non inutilibus in hoc propoſito, Caſu 101. fol.168.

Duobus ſe inuicem verbo, aut facto offendentibus, vel paci, aut treugæ, vel promiſſioni de non offendendo contrauenientibus, & non conſtito vter prior offenderit, an neuter, an verò vterque ſit condemnandus pro pœna conuentionali & quomodo, & quid reſpectu pœnæ iuris, vel ſtatutorum pro ipſo delicto debitæ, Caſu 102. fol.176.

De pœna interdictionis aquæ, & ignis, & qualis ſit, quod in deſuetudinem abijt, et eius loco ſucceſſit deportatio, quæ cũ ſimiliter non ſit in vſu locum habet pœna arbitraria citra mortem naturalem tamen, Caſu 103. fol 179.

De pœnis damnationis ad beſtias, & ſubiciendi beſtijs, quæ ſint, qualiter inter ſe differant de eorum inobſeruantia, & quod in illarum locum ſucceſſit hodiè pœna mortis naturalis, Caſu 104. fol.180.

Quis de iure communi dicatur ceſſans, ſeu decoctor, vel fallitus, & deueniſſe ad actum ceſſationis decoctionis, vel fallimenti, & an idem procedat in ſtatutis, & de eorum interpretatione in hac materia, maximè verò Florentinorum tam veterum, quam nouorum, Caſu 105. fol.181.

De ſtatuto puniente maiori pœna offendentem alium in domo offenſi, quod habeat locum in offendente in domo communi inter offenſum, & alium & quid ſi communis erat inter offenſum, & ipſum offendentem, Caſu 106. fol.185.

An proclama contra deferentes arma haſtata ad Eccleſias, emporia, nundinas, tripudia, aut congregationes populi ſub certa pœna, comprahendat comparios, ſeu ſaltuarios, quibus ex prioribus ſtatutis competebat facultas dicta arma deferendi pro vſu eorum officij, Caſu 107. folio 186.

De eo, qui poſt delictum commiſſum effectus eſt clericus, vel religioſus, an, quando, & quomodo euitet iuriſdictionem iudicis ſecularis, Caſu 108. fol.187.

An fideiuſſor de iudicato ſoluendo datus in cauſa principali teneatur in cauſa appellationis, vel reuiſionis, ſi in ipſa principali cauſa reus fuit abſolutus, & in appellatione, vel reuiſione condemnatus, & quid ſi in dicta cauſa principali fuit condemnatus, & in appellatione, vel reuiſione condemnatio confirmata, aut aucta, vel diminuta, quid ve ſi prima ſententia per deſertionem inſtantiæ appellationis, vel reuiſionis firma maneat, Caſu 109. folio 190.

An Contumax habitus à ſtatuto pro confeſſo, condemnatus poſſit appellare, & quid ſi non ſolum pro confeſſo, ſed etiam pro conuicto habeatur, & dato quod poſſit, an onus probandi innocentiam ad ipſum ſpectet, an verò ad accuſatorem, vel fiſcum inquirentem oſtendendi, quod deliquerit, & quid in comparente ante condemnationem poſt terminum tamen banni, qui due in admiſſit ad nouas defenſiones, vel reſtitutis aduerſus ſententiam, vel bannum, & an accuſator, vel fiſcus poſſit contra ſic admiſſum, vel reſtitutum probare delictum, & an teſtes pro informatione curiæ recepti in primo proceſſu contumaciali parte non citata fidem faciant contra talem condemnatum abſque, eo, quod iterum examinentur, vel repetantur citato ipſo reo, Caſu 110. fol.194.

Quod ſtatutum puniens facientem iniuriam officialibus Cõmunis comprehendit tantum facientes iniuriam qui ſunt officiales de præſenti, non autem ijs, qui fuerunt, & officium iam compleuerunt, niſi ſint officiales, qui ſtant ad Syndicatum, quibus eo durante idem honor debeatur, qui in officio debebatur, & eadem pœna tenentur, qui eos offendunt, quatenus fuiſſent, ſi geſti officij tempore offendiſſent, quod, & finito Syndicatu procedit intra illud modicum tempus, quod datur pro componendis ſarcinulis, Caſu 111. fol.201.

De prohibito matrimoniali coniunctione inter Chriſtianos, & Iudæos, vel alios diuerſi cultus, de pœnis tales vetitas nuptias contrahentium, et num in mulieribus ſic contrahentibus correctæ ſint, et mitigatæ, prout in adulterio, Caſu 112. fol.202.

An Iudæus factus Chriſtianus poſſit moleſtari, & puniri de delictis per eum commiſſis ante ſuſceptum Baptiſmum, Caſu 113. fol.204.

An extraneis competat ius accuſandi vxorem alterius de adulterio, & quis in hac materia extraneus dicatur, et an Iudici liceat in hoc crimine ex off. procedere, et adulterum inquirere. Caſu 114. fol.205.

De promiſſione indemnitatis facta per delinquentes, aut alios, deputatis ad denuntiandum maleficia, ne ea curiæ referant, quod non valeat, nec alia obligatio pro futuris delictis, et quid in præteritis, Caſu 115. fol.206.

Vtrum teſtis deponens falſum teſtimonium in cauſa ciuili coram Iudice ciuili poſſit ab eo puniri, an verò cognitio, et punitio ſpectet ad Iudicem Criminalem, Caſu 116. folio 207.

Si per vnam curiam committatur executio contra aliquam perſonam famulis Bariſelli, ſeu Capitanei Birroariorum, quibus fiat reſiſtentia per non ſuppoſito dictæ curiæ, et famuli ducãt reſiſtentes ad carceres alterius curiæ de cauſis Criminalibus cognoſcentis, quæ nam ipſarum curiarum competens ſit contra tales reſiſtentes, et an vtraque cognoſcere poſſit, et locus ſit inter eas præuentioni, Caſu 117. folio 208.

An Bannitus habens ſaluum conductum pro certo tempore dicatur illum frangere, ſi infra tempus ipſius ſalui conductus committat aliquod delictum, ita vt poſſit retineri, et puniri non ſolum de eo delicto poſt ſaluum conductum factũ, ſed etiam de omnibus ante eius impetrationem commiſſis ac ſi ſecuritatẽ illã non habuiſſet, Caſu 118 fol.209.

De plurium Iudicum ordinariorum, vel delegatorum ſententijs condemnatione reorum diſcordantibus circa tempus, ſummam, vel aliud, vbi multa ſcitu digna notantur, quæ apud Criminaliſtas, qui quotidiè præmanibus ſunt, non inueniuntur, Caſu 119. fol.210.

Quod Dominus plurium prouinciarum, vel terrarum ſeparatarum, et diſtinctarum non poteſt ſubditos vnius prouinciæ,

Digitized by Google

uincia, vel terra delinquentes in ea, conduci facere ad aliam prouinciam, vel terram, & ibi eos proceſſari, & puniri facere, vel aliter in eos contentioſam iuriſdictionem exercere, niſi iuſta id faciendi adſit cauſa, licet in gratijs, delegationibus, & ſimilibus, quæ voluntaria ſunt iuriſdictionis, poſſit vbique extra ſubditorum prouinciam facere, quæ præſens in prouincia illorum poſſet, Caſu 120. fol. 214.

An pendente proceſſu criminali qui poſſit promoueri ad officia publica ſuæ ciuitatis, & vocari ad honores, & quid in confinatis, ſeu relegatis, aut exilio damnatis ad tempus, dum adhuc durant confinia, ſeu relegationes, aut exilia, licet officij adminiſtratio poſt dictum tempus incipiat, & quid ipſo tempore finito, Caſu 121. fol. 216.

Quod ſubditus vnius domini non poteſt propria authoritate pro iniurijs, & damnis indebitè ſibi illatis in territorio alterius domini capere bona aliarum perſonarum de illo territorio, quæ iniuriam, & damnum non fecerunt, repreſalijs vtendo de facto, & ſi capit, & eo modo ius ſibi ipſi dicit, arbitrio iudicis etiam corporaliter punitur, Caſu 122. fol. 217.

An Coitus cum meretrice nupta ſit punibilis, vel nè tàm reſpectu viri cognoſcentis quàm mulieris cognitæ, & quæ dicatur meretrix eſſe, Caſu 123. fol. 217.

Num magnas, vel nobilis, qui ob proprium delictum dignitate, vel nobilitate priuatur, quò ad onera, & incommoda ſit tractandus vt popularis, aut ignobilis, an vero adhuc ſit habendus pro magnate, vel nobili, ac ſi non fuiſſet priuatus, & præcipuè circa officia, & pœnas, Caſu 124. fol. 219.

Quod ſtatuto puniente adducentes, rapientes, ſtuprantes, vel adulterantes mulierem honeſtam, vel bonæ conditionis, aut famæ, aut eam percutientes, aut aliter verbo, vel facto iniuriam ei inferentes, ſit probanda per fiſcum, vel accuſatorem qualitas honeſtatis, aut bonæ conditionis, vel famæ de iure alias non ſit locus pœnæ ſtatuti, ſed alteræ extraordinariæ, & quod aliter in practica ſeruatur, nec dicta qualitas probatur, ſed præſumitur, niſi contrarium per accuſatum, vel inquiſitum probetur, Caſu 125. fol. 220.

An ſit credendum Birroarijs, ſeu famulis curiæ referentibus delicta per aliquos commiſſa, & de ipſis delictis de viſu, vel auditu proprio deponentibus ad hoc, vt locus ſit condemnationi, vel torturæ contra tales reos delatos & potiſſimum in materia deferentium arma, vel facientium alia contra ſtatuta, & ordines locorum, Caſu 126. fol. 220.

An fides præſtanda ſit Birroarijs, ſeu famulis curiæ vel alijs miniſtris Iuſtitię de iniuria ipſis illata, vel de impedimento eis facto circa executionē eorum officij, Caſu. 127 fol. 222.

An, & quando officialis poſſit cognoſcere de iniuria ſibi, vel eius officialibus, aut familiaribus illata, ſiue prætextu officij, ſiue ex cauſa priuata, Caſu 128. fol. 224.

An, & quando ſtatuta pœnalia in maleficijs ligent forenſes, & quomodo puniantur, vel excuſentur, qui in alieno delinquunt territorio, & de alijs in hac materia quotidie in facto occurrentibus, præſertim circa extractionem bladorum & aliorum victualium, & delationem armorum, Caſu 129. fol. 225.

De excuſatione notarij à pęna falſi, quia ſcripſerat pecuniam fuiſſe actualiter numeratam, cum verè non fuiſſet numerata, ſed in ſacculo tantum oſtenſa, ob conſuetudinem notariorum loci, qui ita ſolent ſcribere, & vti verbo numerauit, licet pecunia non ſit præſens, Caſu 130. fol. 229.

Quod Curia, quæ à reo recepit fideiuſſorem de ſtando iuri, iudicatum ſoluendo, ſe præſentando, à carcere, vel alio loco non recedendo, aut de aliquo faciendo, vel non faciendo, non teneatur dictum fideiuſſorem liberare, & alium æque idoneum à reo oblatum recipere, licet volens poſſit ex benignitate id facere, quomodo ea nolente conſuli fideiuſſori contra ſuum principalem pro ſua indemnitate, Caſu 131. fol. 230.

An & quando liceat Birroarijs, ſeu miniſtris Curiæ offendere eum, quem capere volunt, capturæ reſiſtentem, et ſe defendentem, et an idem facere liceat contra fugientem, et quid quando captura erat iniuſta, et an tunc capiendus licite poſſit reſiſtere familiæ eum capere volenti, Caſu 132. fol. 232.

Quod annotatio, et deſcriptio facta in calce proceſſus, et in Diario ſuper rebus officij confecto de abſolutione, vel condemnatione inquiſiti manu Iudicis non habetur pro ſententia, quæ ſi non reperiatur lata in forma conſueta, proceſſus eſt expediendus per ſolemnem ſententiam pro iuſtitia, et ſi poſtea ea lata reperiatur illa prima ſententia annotata, et deſcripta, vt ſupra in proceſſu, et Diario, ipſa attendenda eſt, et non ſecunda, Caſu 133. fol. 235.

An minor vigintiquinque annis pubes tamen, et doli capax in delictis mitius debeat puniri, quam maior, et quid quando ex ſtatutis habetur pro maiore ante vigeſimum quintum annum, Caſu 134. fol. 236.

De inobſeruantia ex ſtilo, et conſuetudine curiarum criminalium traditionis à doctoribus receptæ, quod vbi delinquenti ex aliqua cauſa minoranda eſt pęna mortis ordinaria, non poſſit mitior imponi, quæ corporis ſit afflictiua, ſed pecuniaria tantum, vel exilij, aut relegationis vel carceris, aut ſimilis, Caſu 135. fol. 238.

An furtum committatur per capſerios bancheriorum ſeu nummulariorum, quibus commiſſa eſt cuſtodia pecuniarum menſæ, ſi de pecunijs illis accipiunt, et in proprios vſus expendunt inſcijs bancherijs, & facultatem reſtituendi non habent, Caſu 136. fol. 239.

Explicatur latiſſimè, et diſtinctè materia de bonis eorum, qui de aliquo crimine accuſati, vel inquiſiti, aut in eo deprehenſi ante ſententiam, mortem ſibi ipſis inferunt, et an, et quando ad fiſcum pertineant, et num hæredes vel venientes ab inteſtato, et alij, quorum intereſt, ſint vocādi, et quid probare habeant ad fiſcū repellendum, Caſu 137. fol. 242.

An, et quando confiſcatio bonorum delinquentis trahatur ad bona extra territorium confiſcantis poſita vbi ad ea trahitur, an ſpectent ad Dominum confiſcantem, an verò ad Dominum Territorij, in quo ſita ſunt et de alijs in hac materia admodum vtilibus, et neceſſarijs, Caſu 138. folio 247.

De varijs corporibus monſtruoſis tàm formam humanæ naturæ, quam animalium irrationalium habentibus, et an pro hominibus, an verò pro beſtijs habeantur, et potiſſimum in materia legis, aut ſtatuti occiſores hominum, ſeu homicidas punientis, Caſu 139. fol. 249.

De mobilibus captis in bello, ſiue inter Chriſtianos, et Turcas, vel Saracenos, aut ſimiles, ſiue inter Chriſtianos, et alios Chriſtianos inito, an ſint capientium, et de eorum diuiſione, et de recuperatis per prius captis ab hoſtibus, an, et hæc ſint recuperantium, an verò priorum Dominorum, et quid ſi ſint de pertinentibus ad vſum belli quidue in perſonis captis, vel recuperatis, quidque demum in rebus vel perſonis captis per Pirratas Turcas, et poſtea recuperatis, Caſu 140. fol 251.

Vtrum pax, ſeu remiſſio iniuriæ facta per Vulneratum mortifere in articulo mortis ſacerdoti recipienti nomine vulnerantis valeat, et in foro iudiciali admittatur ad offenſoris commodum, Caſu 141. fol. 253.

De longa rei carceratione, & quod prodeſt illi loco pœnæ, vel

faltem

Digitized by Google

ſaltem ad eam diminuendam, & an, & quando poſt ſequutam condemnationem exilij, vel relegationis, ſeu confinij temporalis proſit reo, vt computetur in tempore talis exilij, vel relegationis, ſeu confinij, diminuendo condemnationem eatenus, quatenus carceratio durauit, Caſu 142 fol.254.

De condemnatis in pœnam exilij, relegationis, confinij, vel huiuſmodi ad tempus nulla temporis expreſſa quantitate, vel ſimpliciter nulla facta mentione temporis, vel ad beneplacitum Iudicis, vel Principis, quomodo condemnati cenſeantur, & de extinctione beneplaciti ob finitum officium, vel mortem Iudicis, vel Principis, Caſu 143. fol.255.

De producente ſcienter falſum capitulum, & ſuper eo teſtes inducente, quod a pœna falſi non excuſetur, licet atteſtationibus falſorum teſtium non vtatur, & quomodo hoc intelligatur, Caſu 144. *fol.257.*

An producens ſcienter falſum capitulum, & ſuper eo inducens teſtes, et eorum falſis atteſtationibus vtens, puniatur duplici pœna pro fabricatione, et vſu, ex quo plura commiſit delicta, an verò vnica tantum pœna pro vna falſitate, ſolum, cum omnia crimina ad eundem tendant finem, et quæ, Caſu 145. *fol.258.*

An fiſcus poſſit tranſmittere Carceratos condemnatos ad exequendas condemnationes, ſi eorum creditores contradicunt, et inſtant retineri, donec eis ſoluatur, maximè ſi non agatur de pœna corporali, ſed alia corporis non afflictiua, puta exilij, relegationis, vel confinij, Caſu 146. fol.259.

An Capitula militaria de ſententijs in cauſis criminalibus militum proferendis cum voto Iudicis, vel Auditoris militiæ, procedant in delictis commiſſis a non milite poſtea ante ſententiam effecto milite, et an dictus delinquens in condemnatione tractandus ſit vti non miles ſecundum tempus delicti, vel tanquam miles ſecundum tempus ſententiæ, et quid in modo procedendi, et in beneficijs poſt condemnationem competentibus, quid ne in eo, qui tempore delicti erat miles, poſtea autem deſijt eſſe miles, Caſu 147. fol.261.

Quod ſtatutum puniens offendentem officialem, non habet locum in offendente electum, vel extractum ad officium, qui nondum officij adminiſtrationem fuit conſequutus, Item nec in offendente eum, poſtquam habuit exercitium iuriſdictionis ſi non prætextu officij, ſed odio particulari facta eſt offenſio, Caſu 148. *fol.264.*

An ex cauſa, coniuncti, et attinentes bannitorum, et malorū hominum cogi poſſint pro eis præſtare cautionem de neminem offendendo neque in perſona, neque in bonis, et concluditur pro affirmatiua pluribus iuribus, rationibus, et authoritatibus in his, et ſimilibus terminis loquentibus, Caſu 149. *fol.265.*

De bannito de vno Territorio, quod ad illud mitti poteſt Ambaſciator alterius Territorij, nec ibi durante Ambaſciaria poteſt occaſione dicti banni moleſtari, offendi, aut retineri, Caſu 150. *fol.268.*

De pœna aſſerentis falſo ſe occidiſſe bannitum, vt ſtatutorum, vel bannimentorum gratias, et præmia veris bannitorum occiſoribus conceſſa conſequeretur, et quid agendum cum illis, qui falſitatis ſuſcij à talibus non veris occiſoribus nominati vigore dictorum ſtatutorum, vel bannimentorum gratiam de eorum condemnationibus reportauerunt, Caſu 151. *fol.268.*

Promiſſioni de non offendendo facto tantum, et in perſonam ſub certa pœna contrauentum non dici propter exonerationem archibuſij animo offendendi perſonam, niſi perſona ſit tacta, vel res ab ea inſeparabiles, aut ſaltem illi cohærentes, etiam quod ex forma ſtatutorum, vel bannimentorum pro tali ſimplicis exonerationis actu impoſita ſit pœna vltimi ſupplicij, Caſu 152. *fol.269.*

De fideiuſſore laico Clerici, quod conueniatur coram Iudice ſeculari, nec poſſit declinare forum, et petere remiſſionem ex perſona clerici ſui principalis ad Iudicem Eccleſiaſticū, Caſu 153. *fol.271.*

De mentita, quod accipiatur pro verbo iniurioſo, et de prouocato ob crimen obiectum, vel verbum iniurioſum, quod impunè poſſit aduerſarium mentiri, licet non improperare aliud maleficium, vel dicere aliud verbum contumelioſum, et quid quando dicta per prouocantem contra ipſum prouocatum mentientem erant vera, Caſu 154. fol.272.

Percutiens aliquem pluribus percuſſionibus, ſeu vulneribus eodem tempore, et eadem rixa vno tantum, vel multiplici ictu, an vna tantum pœna, vel pluribus teneatur, et quomodo quis puniatur de pluribus delictis eodem contextu, vel vnico actu commiſſis, Caſu 155. *fol.275.*

In delictis puniendis, an ſit attendenda lex vigens tempore, quo committuntur, an verò lex poſtea condita antequam de ipſis delictis ceptum eſſet cognoſci, ſi a noua lege pœna veteris alteratur, Caſu 156. *fol.279.*

An, et quando committens plura homicidia vno, et eodem tempore, vel diuerſo, et ex interuallo, puniatur vna tantum, vel multiplici pœna, ſeu pro vno tantum, vel pro pluribus homicidijs, Caſu 157. *fol.280.*

De eo, qui in eodem facto vnum vulnerat, et alterum occidit, an de homicidio tantum, an verò etiam de vulnere puniatur, et an reſultantibus ex eodem facto pluribus delictis diuerſis, pœna vnius cum pœna alterius confundatur, an verò omnium criminum pœnæ locum habere debeant, et de alijs in hac materia non inutilibus, Caſu 158. *fol.281.*

An, et quando aduocatus rei poſſit produci in teſtem, et examinari contra ipſum ex officio, vel parte aduerſa inſtante, Caſu 159. *fol.285.*

Abigeus quis propriè dicatur, quale ſit hoc crimen, et quibus pœnis iure communi puniatur, Caſu 160. *fol.285.*

An, quando, et quomodo ſententia condemnatoria lata per Iudicem vnius Territorij poſſit, vel debeat exequi per Iudicem alterius Territorij, Caſu 161. *fol.286.*

In quot locis delinquens ſortiatur forum, an in omnibus proceſſari poſſit, et præſertim in loco originis, vel domicilij pro delicto alibi commiſſo, et potiſſimum ex officio, an locus ſit præuentioni inter ipſos Iudices, vel remiſſioni delinquentis ad Iudicem loci delicti, an pendente proceſſu, vel lata ſententia condemnatoria, vel abſolutoria in vno loco impediatur proceſſus, vel ſententia in alio, et quæ pœna imponenda ſit in loco originis, vel domicilij delinquenti extra territorium, quando ibi contra eum ad condemnationem deueniri poteſt, et de alijs in hac materia, Caſu 162. fol.288.

De fure, qui rem furtiuam in vno Territorio exportauit in aliud territorium, et ibi cum ea inuentus eſt, an in eo moleſtari, et puniri poſſit, etiam quod alias ibi forum non ſortiretur, Caſu 163. *fol.293.*

Quod relegatis, et confinatis in aliquo loco poteſt iuſte comminari pœna mortis naturalis, ſi reperti fuerint extra fines eis aſsignatos, et non obſeruare confinia, Caſu 165. fol.295.

De pœna teſtis falſum teſtimonium perhibentis in cauſis criminalibus, tam ad offenſam cōtra reos, quam ad defenſam contra fiſcum, Caſu 165. *fol.296.*

Accuſatores falſi, et calumnioſi in cauſis criminalibus quibus ſint afficiendi pœnis, cum hodie ſublata ſit talionis pœna, Caſu 166. *fol.299.*

Quod

Digitized by Google

Quod pluries eodem impetu percutiens alium in eodem loco pluribus pœnis ſit puniendus, & non vna tãtum, quomodocunque lex loquatur, Caſu 167. fol. 301.

Quod Domini terrarum, vel Caſtrorum, aut aliorum locorũ, quibus præſtantur Decimæ a ſubditis, poſſunt ſub pœna prohibere ipſis ſubditis, ne fructus colligant abſque præſentia hominis per dictos Dominos deputandi, & cuſtodes pro eorundem intereſſe apponere agris, & alia facere, per quæ prouideatur, ne decimæ defraudari poſſint, Caſu 168. Fol. 301.

Quæ ſit pœna exigentis, vel recipientis iterum debitum iam ſolutum, & quomodo ſuccurratur ſoluenti pro repetitione, quãdo vigore rei iudicatæ denuò ſoluit, Caſu 169 fol. 302.

De tortura inferenda in cauſis criminalibus leuibus, pro quibus imponitur tantum pœna pecuniaria, vel alia corporis non afflictiua, & qualis debeat eſſe dicta tortura, an grauis & plena, an verò moderata, & leuis, & cum hoc procedat in omni genere perſonarum, Caſu 170. fol. 303.

De crimine lenocinij, quid ſit, qui dicantur lenones, & qualiter puniantur de iure communi, & ex conſuetudine diuerſarum Prouinciarum Caſu 171. fol. 305.

An, & quando condemnatus actione famoſa ad aliquam pœnam temporalem, ea ſatisfacta remaneat infamis, & ad honores, & dignitates aſpirare poſſit, & potiſſimum ſi cõdemnatio non fuerit ſequuta in pœna ordinaria, vel conſueta, ſed in alia maiori, vel minori, ſeu arbitraria, in qua re multa ex varijs locis collecta latè, & diſtinctè tractantur, Caſu 172. fol. 307.

Quod accuſatus, vel inquiſitus de ſimplici facto, ſeu delicto ſine qualitate illud aggrauante, & pœnam augente, poſſit probata poſtmodum in proceſſu tali qualitate, puniri de ea ac ſi ab initio in accuſatione, vel inquiſitione propoſita fuiſſet, Caſu 173. fol. 311.

De condemnato pro crimine famoſo gratiam condemnationis obtinente mediante ſolutione alicuius quantitatis pecuniarum quod ad famam reſtitutus non intelligatur, & ſucceſſiue nõ poſſit exercere ea, à quibus infames repelluntur, licet ſecus ſit, quando ſimpliciter gratiam reportauit, Caſu 174. fol. 313.

Quod pax, & remiſſio delicti ſimpliciter, & in genere facta ſine expreſſione qualitatis, ipſum delictum, & eius pœnam aggrauantis prodeſt accuſato, vel inquiſito ad obtinendum beneficium propter pacem in pœnæ diminutionem a ſtatuto conceſſam, Caſu 175. fol. 315.

De pœna aſſerentis ſe falſo militem, ſeu equitem alicuius Religionis, Doctorem, Clericum, Procuratorem, Comitem Palatinum, Notarium, Miniſtrum, aut Officialem, vel alium honorem, aut dignitatem habentem, vel etiam priuatum, & pro tali ſe gerentis, & nomen, & habitum mentientis, vbi plura notatu digna, & in contingentia facti obſeruata, referuntur, Caſu 176. fol. 315.

Quod Giuntatores, ſeu ſacculari, vel alij vendentes fraudulenter res falſas, vel corruptas pro veris, vel bonis, aut aliter emptores in ſubſtantia, & qualitate ipſarum rerum venditarum decipientes acrius, quam fures puniuntur, Caſu 177. fol. 318.

De Vagabundis, Erronibus, Birbonis, Ganeonibus, Nebulonibus, Cinganis, Mendicantibus validis, & alijs ſimilibus otioſis, & vitioſis hominibus, reprobatione eorum, et pœnis, quibus ſubijciuntur, maximè per edicta, et bannimenta Principum terræ, et de illorum validitate, et obſeruantia, Caſu 178. fol. 319.

Quod meretricem per vim carnaliter cognoſcens, vel rapiens punitur, non quidem pœna ordinaria legis, vel ſtatuti, de huiuſmodi delicto loquentis, ſed alia mitiori arbitrio Iudicis, Caſu 179. fol. 321.

De confeſſione rei, quod is, cui dederit venenum, mortuus fuerit ex illo et an ſufficiat ad pœnam mortis, ſi aliter in proceſſu non conſtet ex peritorum teſtimonio, quod vere mors ex dicto veneno fuerit ſequuta, et quid in alijs confeſſionibus conſiſtentibus in iure, et non in facto, an, et ille præiudicent confitentibus, veritate earum aliter non apparente ex actis cauſæ, Caſu 180, fol. 323.

De modo procedendi, et deueniendi ad bannum, et ſententiã condemnatoriam contra reos, abſentes, et contumaces in quocunque crimine, tam de iure communi, quam municipali et conſuetudinario Caſu 181. fol. 324.

De confiſcatione bonorum feudalium, quæ ſint illa, quæ in fiſcum tranſire poſſunt, et quomodo tranſeant, et quæ ſint, quæ in eum non poſſunt tranſire, et penes quem remaneãt, et quomodo, et de pluribus alijs hanc materiam reſpicientibus, Caſu 182. fol. 327.

An teſtes inſtrumentarij dicentes non interfuiſſe inſtrumento, vel aliter contradicentes illi, ſufficiant ad conuincendum inſtrumentum falſum, ita vt notarius poſſit de falſo puniri, Caſu 183. fol. 332.

De Meretricibus, et inhoneſtis mulieribus expellendis de vicinia, in qua perſonæ honeſtæ habitant, et in lupanari relegandis, Caſu 184. fol. 333.

An nominatus à duobus, vel tribus, aut pluribus ſocijs criminum in conſocium dicatur conuictus, ita vt condemnari poſſit, et quid quando concurrant alia adminicula, et indicia, et maximè ſi de pœna mortis agatur, caſu 185. fol. 333.

De reuocatione confeſſionis tam ſponte factæ quam per torturam extortæ, et exinde legitimè ratificatæ, et pluries geminatæ, et repetitæ, ac iuratæ, et etiam alijs indicijs adminiculatæ, et quomodo ad eam ſit deueniendum, qualiue allegandum, et probandum, Caſu 186. fol. 335.

Hoſpicia voluptatis cauſa retenta, et in quibus proprias domos, et habitationes habentes ad bibendum et manducandum recipiuntur citra neceſſitatem Reipublicæ pernicioſa eſſe, ob idque prohiberi poſſe pœna indicta tam contra ea tenentes, quam contra ad illa accedentes, etiam graui, et ignominioſa, Caſu 187. fol. 335.

Quod vſura eſt delictum mixti fori, et de ea cognoſci poteſt per Iudicem ſecularem inter laicos indiſtinctè, ſiue ſit quæſtio facti, ſiue iuris, etiam criminaliter procedendo, et ex officio per viam inquiſitionis maximè quando ſtatuto, vel decreto laicorum prohibita eſt, et pœna aliqua contra facientibus impoſita, Caſu 188. fol. 337.

Si pax facta ſit inter plures inimicos cum promiſſione de ſe inuicem non offendendo neque in perſona, neque in bonis ſub certa pœna toties committenda, quoties fuerit contrafactum, an ſequuta offenſione per aliquos de vna parte contra vnum de altera parte, et in perſona, et in bonis, duplex pœna commiſſa dicatur, vna pro perſona, et altera pro rebus, an verò vna tantũ pœna debeatur, Caſu 189. fol. 339.

Quod fideiuſſor de iudicio ſiſti, vel de repræſentando reum de aliquo crimine imputatum, non teneatur illum repræſentare, ſi poſtea ex alio nouo delicto fuerit bannitus, vel relegatus, aut carceratus, vel alio ſimili modo impeditus, aut effectus Clericus, vel religioſus, Caſu 190. fol. 340.

De pœna tondentis, radentis, vel aliter minuentis monetas, vel eas tingentis, et colorantis, Caſu 191. fol. 341.

De homicidio per vnum ex pluribus vnico tantum vulnere commiſſo; tam conſulto, et ex propoſito, quam caſu, et accidentaliter, et tàm conſtito, quam non apparente, quis illorum plurium fuerit occiſor, quid iudex agere debeat, et an ad condemnationem deuenire poſſit, et quomodo, et contra quos, et qualis ea eſſe debeat, Caſu 192. fol. 343.

Quod

Digitized by Google

Quod plura indicia remota à maleficio, ſingula non probata per duos teſtes, vt requiritur, ſufficiant ad torturam, etiã quod tales ſingulares teſtes non ſint omni exceptione maiores, ſed minus idonei, & aliquem patiantur defectam, Caſa 193. fol.347.

De laico delinquente in Eccleſia contra laicum, quod coram ſecnlari Iudice conaeniri debeat, & quid ſi non laicum, ſed Clericum, ſeu Sacerdotem ibi offenderit, & de alijs in hac materia non ſpernendis, Caſu 194. fol.348.

Quod Iudex accipiens mutuo pecuniam à litigatore incidit in crimen corruptele, & de barataria punitur, & idem ſi eã gratis recipiat a fœneratoribus, vel alijs eam ſub vſuris, cambijs, vel intereſſe dare conſuetis, & quid ſi eam ſic accipiat ante motum litem; vel poſt ſententiam latam, Caſa 195. fol.351.

De matrimonio inter raptorem, & raptum ſequuto, an liberet raptorem in terris imperij a pęna iure communi, vel municipali impoſita raptoribus, ſaltem vbi raptum præceſſerint ſponſalia per verba de futuro, & quid ia ſimplici ſtupro, quod minus eſt raptu, & an ſuper dictis ſponſalibus ſtandum ſit confeſſioni ipſorum viri, & mulieris, vel aliter de eis ſit probandum, Caſu 196. fol.352.

De ſtatuto, quod interficiens, vel præſentans bannitum poſſit rebanniri facere ſe ipſum, vel alium bannitum de ſimili, pari, vel minori delicto, non autem maiori, quemo.o intelligatur, & an compræhendat bannitum pro homicidio in pœnam capitis occidentem, vel præſentantem bannitum ad ſines, pro furtis, et de alijs ad hanc materiam pertinentibus, Caſu 197. fol.:55.

De pluribus ſimul delinquentibus ex propoſito, quod omnes ad pœnam pro delicto impoſitam teneantur inſolidum, nec vnus illam ſoluens alios liberat, licet reſpectu intereſſe partis offenſæ vnius ſolutione cæteri liberentur, & an ijdem vno, vel pluribus ſimul in eodem facto commiſſis delictis poſſint duplici pœna puniri, vna ſcilicet, vt principales, pro proprio facto, ſeu delicto, & altera vt opem dantes pro facto, ſeu delicti ſocij, de quo aliqua dantur exempla ſcitu digna, & quomodo ad hoc formanda ſit imputatio, Caſu 1.8. fol.356.

De pœnu iure communi impoſita expendentibus monetam falſam, & quod non comprahendat expendentem falſitatis ignarum, et qualiter ignorantia hac oſtendatur, et de alijs in hac materia, Caſu 199. fol.364.

De inceſtu, quot modis, et inter quas perſonas ſine colore matrimonij cõtrahatur, qualiter, et à quibus Iudicibus puniatur, et an excuſatio aliqua admittatur, Caſu 200 fol.368.

FINIS INDICIS ARGVMENTORVM.

RESOLV-

Digitized by Google

RESOLVTIONVM CRIMINALIVM PETRI CABALLI PONTREMVLENSIS IVRISCONSVLTI.

PRO SERENISS. MAGNO DVCE ÆTRVRIÆ Dudum vniuerſarum Militarium Legionum & Magiſtratus Dominorum Octo virorum Guardiæ & Baliæ Auditoris.

AC SACRÆ RELIGIONIS EQVITVM DIVI STEPHANI PRÆSIDENTIS.

NVNC VERO PRO EODEM SERENISS. PRINCIPE In Ciuitate, ac tota ditione Florentina Fiſcalis Cameræ Auditoris Generalis.

NEC NON IN SIGNATVRA LIBELLORVM SVPPLICVM Gratiæ, & Iuſtitiæ Conſiliarij.

CENTVRIA PRIMA.

EPITOME.

An omne quod illicitum eſt, & contra bonos mores, dicatur delictum, ita vt de eo quis poſſit criminaliter, moleſtari, & puniri.

SVMMARIA.

Actionum hominis iniuſtarum illa tantum ſapit delictum pœna dignum, quam lex voluit eſſe delictum nu. 1.

Contra prohibentem funerari ab eo, quem Teſtator elegit, non reperitur pœna ſtatuta, licet non rectè ipſe agat. 2.

Non omne illicitum punitur. 3. 4. 5. 6. 10.

Nec omne vel inhoneſtum. 10.

Vel inciuiliter factum. 9.

Hæres impunè demolitur villam poſitam in fundo, cuius vſusfructus eſt alterius, antequam vſufructuarius prohibuerit. 4.

Corpus defuncti per vicos ſine permiſſu tranſu: bi non licet, pœnam tamen non meretur contrafaciens. 5.

Eximens eum, qui iniuſtè in ius vocatus eſt, non delinquit. 6.

Delictum non eſt, quod fit illicitè, ſi pœnam non meretur, & hoc non attenta veritate, ſed iuris interpretatione. 7. 13.

Licita multa reputantur, quæ non ſunt honeſta, nec bono viro conuenientia. 8.

Pœna nunquam imponitur, niſi expreſſè lege caueatur. 11.

Delictum vbi non eſt, ibi pœna non cadit, accuſatio non recipitur, nec inquiſitio formatur. 12.

Actio criminalis reipub. non oritur ex delictis contra priuatos, niſi ciuilis orta ſit parti. 14.

Dolus criminaliter non punitur, ſi purgari poſſit actione ex contractu, in quo interuenit, & ceſſat actio de dolo ciuilis, quæ in ſubſidium datur. num. 15.

Faciens contra legem, quæ pœnam non determinat, congruè punitur iudicis arbitrio, tanquam legis contemptor. 16.

Pœna illa imponi debet, quæ à lege reperitur ſtatuta. 17.

Natura ipſa delicti pœnas ſumit, & conſcientia continuo facti ſupplicium infert. 18.

Iuſtitiam de criminoſis facere, ſanctiſſimum eſt, & inter eleemoſinarum genera connumeratur, nec pinguior Deo mactatur victima, quam homo iniquus. 19.

CASVS PRIMVS.

ET ſi in explicatione eorum caſuum criminalium, quos hactenus in vnum colligere potui, ordinem non obſeruare propoſui (cum malè eum obſeruari poſſe præuiderim) & ſingulos caſus, prout ſe se obtulerunt, compilauerim, cum tamen de delictis, & delinquentium pœnis agendum ſit, non abs re hoc primo loco collocanda videtur quæſtio non ſpernenda, & ad criminum cauſas diiudicandas neceſſaria. Num ſcilicet omne, quòd malè aut dictum, aut factum appareat, illicitumuè, aut contra bonos mores, exiſtit, delictum cenſeri debeat, ex eoque pœna indicenda veniat. In qua re negatiuè reſpon-
2 dendum eſt, quoniam non quælibet iniuſta hominis actio ſapit delictum pœna dignum, ſed ea tantum, quam lex delictum eſſe voluit, puniendamque expreſſè ſtatuit; Quam propoſitionem optimè probant infraſcripta iura, in primis ſcilicet Tex. in l. at ſi quis § diuus ff. de Relig. & ſumpt. Funer. vbi Vlpianus ex reſcripto Diui Marci formaliter loquit hæredem, qui prohibet funerari ab eo, quem teſtator elegit, non rectè facere, pœnam tamen in eum ſtatutam non eſſe, vnde gloſ. notat non puniri illicitum. Secundo text. in
3 l. hæres ff. de vſuf. legat. vbi Alphenus vult hæredem impunè
4 poſſe demoliri villam poſitam in fundo, cuius vſusfruct. eſt alterius, antequam vſufructuarius prohibuerit, & ibi pariter notat gloſ. non omne illicitum puniri; Tertio tex in l. 3. §. diuus ff. de ſepulcr. violat. vbi Vlpianus ex reſcripto Diui
5 Marci punctualiter ait nullam pœnam meruiſſe eos, qui corpus defuncti in itinere per vicos, aut oppida tranſuexerunt, quamuis talia ſine permiſſu eorum, quibus permittendi ius eſt, fieri non debeant, quo in loco dicit gloſ. nota de-
6 lictum ſine pœna.

Quarto tex. in l. 1. per totam iuncta l. 2. ff. ne quis eum qui in ius vocat. eſt vi exim. vbi dicitur quod qui in ius vocatum vi eximit contra edictum facit d. l. 2. quod edictum pœnale

Digitized by Google

eſt d.l.1. in princ. & nihilominus qui vi eximit eum qui vocatus eſt inius, cum tamen vocari non debuiſſet, non delinquit, vt dicitur in d.l.1.§.offilius, ex quo textu colligit ſibi Bald.in 2.notab.num.3. quem ſequitur Caſtr.num.4. quod illud quod fit illicitè, ſi pœnam non meretur, delictum non
7 eſt; Quod tamen verum eſſe declarat.ibi Bald.à Caſtr.ſequutus, iuris interpretatione, ſecundum quod non eſt delictum, cum non puniatur, ſed non attenta veritate, quia licet non puniatur, verè tamen delictum eſt contra bonos mores, & hoc eſt de mente gloſ.in eodem §.offilius & apertè tradit Blanc.infra citandus ſub num.42. & optime ſeruit
8 vulgaris traditio, quod multa, quæ non ſunt honeſta, nec bono viro conuenientia, nedum non puniuntur, ſed a lege permittuntur & licita reputantur vt in l.ſemper in contractibus 157. & in l.non omne quod licet 186.ff. de reg.iur. & in l.ſemper in coniunctionib. ff.de rit.nupt. cum vbique not.per ſcribent. quod & probare videtur l.3. C. de pignor. & hypot.iuncta gloſ.fin.in fine, quæ notat ibi, inciuiliter fa-
9 ctum non puniri. Et vltra prædicta quòd non ſit nouum,
10 quòd quædam inhoneſtè fiant, & contra bonos mores, & tamen vltionem non habeant, tenuerunt in pulchris caſibus conſulendo Bald.conſ.14. & conſ.15. lib.primo conſ.299. lib.5.Gozad.conſ.46. num.3. verſic.præterea, & ſecundo. Natta conſ.595.num.8.& ſeq.conſ.597.num.9. & ſeq.Crauet.conſ.6. num. 305. verſic.ſecundo contra opinionem, Vulpel.reſponſo crim.6.num.5. & reſponſ.129.nu.9. & tacitè etiam oſtendit Iaſ.in l.1.num.12.& ſeq.C.de tranſaction. & in l.ſi procurator in vltimo notab.num.18. ff. de condit. indebit. Menoch.de arbitr.iud.lib.2. cent.4.caſu 319. nu.28.
11 & ſeq.ſequens Bald.conſ. 299. lib.5. Surd.bis ſcriptis viſus conſ.301.num.41.lib.3. non enim, vt ipſi dicunt, & benè, pœna vnquam imponitur, niſi expreſsè lege caueatur §. cū igitur verſ.optimum itaque ibi nec quælibet eſt lex aliquid tale dicens, in auth.de non eligend.ſecun.nuben. Alex.cōſ. 105. num.15.lib.1.conſ.92.num.17.lib.6.& in l.etiam §.licet num.7.ff.ſolut.matrim.Iaſ.in l.diuortio §.ſi fundum ſub num.4.verſ.primo mouetor cod.tit. Dec.conſ.90. col.2.ſub num.1.verſic ita concluſio, conſil.581. num.10. & in l.factum §.in pœnalibus num.9.ff.de reg.iur.Surd.d.conſ.301. num.40. & alibi ſæpè doctores, quos conſulto prætereo; Eandem propoſitionem latè probat, & ex pluribus confirmat Menoch.de arb.iudic.lib.2.cent.3.caſu 276. per totū, & ex criminaliſtis Blanc.in practic.crim.in verbo vi's Indicijs num.42. fol.mihi 47. Decian.in tract.crim.lib.1.cap. 7. de delictu num.3. & plur.in ſeq. verſ.ſed non ſpernenda, & Farinac.in tract. crim.tit.de delictis & pœnis quæſt.18. num.6. & 7. verſ.aduerte tertio libro primo ſicut ergo vbi
12 non eſt delictum, ibi non cadit pœna, nec proinde accuſatio recipitur, nec inquiſitio formatur Bart.in l. vbi pactum num.10. verſ.& ideo C.de tranſact. & in l.ſi ſeruus num.3. C.de iis qui ad Eccleſ.confug.Bal.conſ.415. num.1. verſic. quarto probatur lib.4. Dec.conſ.256.nu.2. Marſ.conſ.128. num.25.& 26.& in pract.crim.§.conſtante num.34. & plurib.ſeq.verſ.attende etiam, Iaſ.in Rub.C.vt nem.priuat.tit. num.2. & Farin.d.tit.de delict.& pœn.q.17. in princ.num.
13 1. Ita pariter vbi non eſt pœna a iure expreſſa, ibi non dicitur delictum, etiam quod ſit quid illicitum & contra bonos mores, vt ſupra probatum eſt ex pluribus, quib.adden-
14 dum eſt, quod vbi agitur de delicto commiſſo contra priuatos, ad hoc vt contra delinquentem inquiſitio de iure procedat, neceſſe eſt vt illud appareat tale, ex quo actio ciuilis contra eum orta ſit parti, aliàs.n.ſi actio ciuilis non oriatur parti, nec actio criminalis oritur reipub. & ſic inquiſitio fieri non poteſt, ita dicit Marſ.plura afferens exempla in d.§.conſtante num.34. cum ſeq. verſ.attende etiam, quem ſequitur Fuller.in pract.crimin.in 2. par.in verbo ca-
15 piat informationem num.56. verſ.item ad hoc, quinimo & vbi dolus commiſſus contra aliquem purgari poteſt actione ex contractu, in quo dolus ipſe interuenit, ceſſat actio de dolo ciuilis, quæ in ſubſidium tantum datur, & ideò non procedit accuſatio criminalis, nec punitur dolus criminaliter, vt eleganter in pulcris admodum caſibus conſulendo volunt Bal.conſ.14. ad fin. verſ.ſed & illud & conſil. 15.circa princ.lib.1.& conſ.299. circa medium verſ.præterea & hoc probatur lib.5.Caſtr.conſ.412.ſub num.4.verſic, ſed nunc quæritur lib.1.& Cran.conſ.6. n.105.verſ.ſecundo
16 contra opinionem Cornel. Illud tamen omittendum non eſt, quod faciens ſimpliciter contra præceptum legis, & non delinquens, vt legis contemptor punitur arbitrio iudicis pro qualitate exceſſus, vt pœna contemptus congruat gl. & Bart.in l.nemo martires C.de Sacroſanct.Eccleſ. & melius Bal.in l.legis virtus nu.1.& ſeq.ff.de legi.& poſt eos Alex.in addit.ad Bart.in l.hodie in 1.apoſtilla verſ.& quando quis ff. de pœnis: faciunt dicta infra caſu 30.num 2.3.& caſu 9.nu. 12.& hoc quando lex ipſa non determinat pœnam contra
17 tranſgreſſorem, nam ſi eam ſtatueret, ea imponenda eſſet, vt declarat Bal.in loco citato, & videtur hoc totum probari in l.ſanctio legum cum ibi not.per gloſ.in verbo pœnam ff.
18 de pœn. & quamquam vbicunque nullis legib.punita ſunt crimina, natura ipſa ſumit pœnas, & crudelius auctores vexat & punit, quam ſi latis legibus pœnæ inflictæ fuiſſent, & ſæpè ipſa conſcientia in leuiſſimis etiam peccatis tormento continuo ſupplicium facti infert, vt tradit Iodoc.in pract. crim.c.155.quod eſt vlt.num.15.& ſeq.verſ.porrò vt crimina, & dicit Caſtr.in l.nemo num.4.C. de Epiſc.audient. q
19 ſi criminoſi dimittuntur impuniti, turbantur gaudia & lætitiæ hominum, vt ideò ſanctiſſimum ſit iuſtitiam facere de criminoſis, nec poſſit pinguior victima mactari Deo, quam homo iniquus ex ſententia Senecæ in tragedijs, & grata ſit diuinæ maieſtati debita malorum punitio, & connumeretur inter elemoſynarum genera a ſacris canonibus vt in c.tria genera 45.diſtinct.ſcriptum eſt enim maleficos, non patiaris viuere ſuper terram, Gram conſ.crim.4.num. 16. & dicit Angel.in l.1.in fine C. de abigeis loquendo de punitione prædantium animalia, hæc verba, cum inuenies eos, facias furca figi quia amicus Dei eris interficiendo inimicum eius, non propterea tamen irroganda eſt paſſim pœna, & pro omni illicito, ſed pro eo ſolum, pro quo lex punitionem dari iubet, vt ſupra dictum eſt.

EPITOME. A

An pœna impoſita per ſtatutum pro certo maleficio tollat pœnam a iure communi pro eodem delicto inductam, & an quando ſtatutum reſeruaret expreſsè alias pœnas per alias leges indictas, omnes locum habeant, an verò vna tantum, & quid quando circumſcripta dicta reſeruatione crimen diuerſis legibus varijs pœnis eſt coercitum.

SVMMARIA.

Quæſtio de qua hic agitur eſt Cæſaris determinatione digna, num.1.& 3.

Statutum imponens pœnam nouam pro maleficio non tollit pœnam antiquam iuris com.ſecundum aliquos.2.

Quod procedit quoad originem non quoad executionem eodem.& 8.

Contraria opinio quod per ſtatutariam ſit penitus ſublata pœna iuris com.refertur d.num.3.& ibi dicitur verior conſuetudine approbata magis com.& magis æqua.3.

Statuto ſaluante alias pœnas aliarum legum in eadē re, omnes pœnæ debentur.4.

Contrarium fuit quandoque ſeruatum ex æquitate.6.

Proclama, quid prohibens citra præiudicium aliorum ordinum ſuper eadem re & in augumentum non in diminutionem aliarum legum, & pœnarum, prout plura adſunt in partibus Aetruriæ, ſuſtinetur de iure.5.

Crimen ſubiacens varijs plurium legum pœnis vnica tantum puniri debet ad iudicis electionem.7.

CASVS SECVNDVS.

1 ANtiqua eſt quæſtio & Cæſaris determinatione digna, an pœnæ ſtatutorum pro delictis impoſitæ tollant pœnas pro eiſdem delictis a iure com.impoſitas, & maximè vbi ipſæ pœnæ ſtatutorum ſunt minores pœnis iuris com-

munis;

Digitized by Google

munis, in quo dubio variæ olim fuerunt doctorum opinio-
3 nes, multi enim tenuerunt quod ſtatutum imponens pœnã
nouam pro aliquo delicto non tollat pœnam antiquam iu-
ris communis, quin ab initio agi poſſit ad vtramque, licet v-
na exacta, ceſſet alia, etiam in eo quod plus in ea eſſet, ex
eo quod cum agatur ad vindictam, indiſtinctè vna tollitur
per alteram vt poſt antiquiores tradit Bart. in l. 1. ff. vi bon.
rapt. quē ſequuti ſunt Salic. Ancar. Ang. Aret. Io. de Anan.
Abb. Caecialu. Bero. & alij relati p Clar. in pract. crim. q.
85. n. 5. vec. debet etiam iudex, & per alios infra ſtatim alle-
gaudos, quibus addo ego eundē Ancar. idem latè tenentem
5 in c. 1. col. 2. in 9. notab. de ſentent. & re iud. lib. 6. Alij autem
voluerunt quod per pœnã ſtatutariam ſit penitus ſublata pę-
na iuris communis, ita vt ſola ſtatuti diſpoſitio attendatur
pro vt poſt multa hinc inde deducta tenet Albert. de Gan-
din. in tract. malef. tit. de aliq. quæſt. varijs in malef. num. 4.
verſ. quid de quæſtione, vbi ait credere eſſe veriorem opi-
nionem, quæ etiam de conſuetudine ſeruatur, & quod
ſecundum eam fuit iudicatum Bononiæ per collegium do-
minorũ iudicum, & poſt eum Alb. de Roſat. de ſtatut. lib.
1. q. 8. vbi re ad partes latè diſcuſſa ſic reſidet num. 7. & ſeq.
verſ. in contrarium, ſubiungens n. 9. audiuiſſe quod antiqui-
tus fuit mota hæ quæſtio Genuæ, & habitum conſilium in
multis locis, & a multis Doctoribus, & obtentum fuiſſe
quod per pœnam ſtatututi, in totum tolleretur pœna iuris
communis refertq; num. 10. Gandin. in loco ſupra citato
dicentem ita determinatum fuiſſe per collegium Docto-
rum Bononien. & tandem dicit num. x. quod licet quæſtio
hæc dubia ſit, & indigeat declaratione Imperatoris, tamen
totus mũdus ſeruat, quod per pœnam ſtatuti tollatur in to-
tũ pœna iuris cõmun. eandem opinionem tenuit Boniſ. de
Vital. in tract. malef. rubr. quid ſit accuſatio in forma ac-
cuſ. porrect. per ſindic. n. 95. verſ. ſed quid quidam commiſit
maleficium vbi ait hoc eſſe verius, idem voluit Bal. in l. data
opera n. 12. & 13. verſ. item notandum eſt quod dictæ pœ-
næ C. de ijs q accuſ. non poſ. ſubdens quod fatuus eſſet iu-
dex, qui aliam pœnam imponeret quam ſtatuti, quod ob-
ſeruare iurauit, eam etiam tenent Aug. de Perui. in §. fin.
In princ. in auth. de Santiſſ. Epiſ. Salic. in l. qui ſepulcra. ſub
num. 6. & 7. verſ. quæro nunc ſecundo C. de ſepulc. viol. &
Caſt. qui eam obſeruari dicit in l. 1. §. dixerit aliquis, n. 6. ff.
de Publican. & poſt præfatos patres dictam ſententiam
amplexi ſunt Cępol. conſ. crim. 14. nu. 2. verſ. præterea per
impoſitionem pœnæ, Corn. conſ. 114. col. 2. verſ. & licet
de iure communi lib. 1. Aret. in §. quadrupli nu. 16 verſ. an
autem pœna introducta inſt. de action. Io. Ant. Rub. Alex.
5 in tract. de poteſtate procuratoris, & defenſ. in cauſ. crim. n.
247. dicens hac opinionem eſſe veriorem Nel. in tract. de
Bann. in 1. part. 2. temp. q. 6. nu. 6. circa principium, Carrer.
in practic. crim. in §. circa ſecundum nu. 36. & ſeq. verſ. ſed
quid ſi diuerſæ pęnæ fol. mihi 227. aiens, quod hanc opinio-
nem tenent omnes doctores Blanc. in pract. crim. in verbo
poſtquam vidimus nu. 61. & plurib. ſeq. verſ. ſequitur vt vi-
deamus fol. mihi 71. & 72. inquiens eſſe communiter rece-
ptam & veriorem, quam ex pluribus confirmat & facien-
tibus in contrarium reſpondet Grammat. conſ. crim. 35. nu.
56. & ſeq. verſ. quinimo, & plus teneo Marſ. conſ. 61. n. 17.
& plur. ſeq. verſ. & poſt quam, conſ. 101. n. 51. & 52. & in
pract. crim. §. quæritur n. 1. 2. & ſeq. dicens hanc partem eſſe
tenendam, quia eſt magis com. & magis æqua. Auguſt de
Arimin. in addit. ad Angel. de malef. in verbo, & caput a
ſpatulis n. 9. vbi latè inſiſtit. Gomez. lib. var. reſol. tom. 3. de
delictis c. 1. ſub num. 38. in fine poſt verſ. quarta conclu-
ſio vbi reſidet in hac opinione, aſſerens quod licet altera
opinio ſit magis communis, tamen iſta ſeruaretur in iudi-
cando, & conſulendo, Pet. Calefat. in Deciſ. crim. Rot. Se-
nen. poſitis poſt ſecundum vol. conſ. crim. diuerſ. p. loco
collectarum in parua forma deciſ. 9. n. 3. atteſtans quod hęc
opinio præualuit, & Clar. in loco iam relato verſ. contra-
riam autem opinionem, dicens quod cum hæc opinio ſit
proculdubio magis communis, & a cõſuetudine appobata,
non eſſet ab ea in iudicando recedendum, & cum ea veluti
communi p mcis expediens tranſit nouiſſimè Bertazol.

conſ. crim. 35 n. 23. conſ 55. n. 14. conſ 237. n. 1. conſ. 241. n.
24. 25. lib. 1. Bon. ico. ſuper vitus lib. 2. com. concl. crimin.
in verſ. ſtatuti pœna dicens de magis com. & in quæſt. crim.
in verbo pęna verſ. cõmuniter totus mundus, vbi pariter te-
ſtatur de magis communi, & ſeruata ſententia per totum
mundum, & quam ego ſemper vidi vbiquè obſeruari per
4 omnes iudices. Sinè quãdo ſtatutum expreſsè ſaluaret alias
leges in eadem relatas, tunc vnius electio non tolleret al-
terã, ſed omnes haberent locum, & delinquẽs pluribus pę-
nis pro eodem facto caſtigaretur vt eſt tex. ad literam in c.
p. ad finem in verſ. ſaluis alijs conſtitutionibus, quæ iudi-
cantibus pœnam ingerunt, & infligunt, & re iudicat. lib. 6.
& ex hoc dixi alias quod de iure ſuſtineri poſſunt procla-
5 mata aliquid prohibentia ſub certa determinata pęna citra
pręiudicium, & derogationem aliorum ordinum ſuper ea-
dem re editorum, & in augumentum, non autem in dimi-
nutionem aliarum pęnarum, prout multa huiuſmodi re-
6 periuntur in partibus Tuſciæ, licet in contingentia facti
viderim vnam tantum pœnam tranſgreſſoribus imponi,
maiorem. ſ. quod potius ex æquitate quam ſtricto iure de-
fendi poſſe videtur. Cæterum circumſcriptis talibus pro-
7 clamatibus quando quis committit crimen diuerſis legibus
punitum diuerſis pęnis eſt in electione iudicis qua pęna vo-
luerit delinquentem punire l. quoties ff. de act. & obligat.
8 licet enim plures pęnæ pro vno delicto imponantur, non
poteſt tamen delinquens niſi vna pęna puniri l. ſenatus ff.
de accuſat. nec vna lex tollit aliam quoad originem, cum
delinquens omnibus teneatur ſed quoad executionem bene
tollit, vt declarat Bart. in d. l. ſenatus in princ. ſequitur Boſſ.
In pract. crim. tit. de official. corrupt. n. 7. 8. 9. 10. & ita etiam
pertranſit Rota deciſ. 9. 2. q. 1æ eſt penultima nu. 24. 25. 26.
in prima parte in nouiſſim. diuerſ.

E P I T O M E

An delinquens ſortiatur forum in loco originis vel domici-
lij perſonæ offenſæ alibi, & ſic an Florentinus occidens
Romæ Placentinum poſſit Placentiæ conueniri.

S V M M A R I A.

Laicus offendens clericum efficitur de foro Eccleſiæ. n. 1
Et quare 12.
*Loci ratione ſortitur ibi forum delinquens licet ſit fo-
renſis. 2.*
*Delinquens ſortitur forum in loco perſona offenſæ, & etiam
alibi ſecundum aliquos. 3. 4. 5.*
In contrarium eſt veritas. 6. & ita fuit pluries iudicatũ. 15.
*Reus quandoq; ſequitur forum actoris. 4. & an ſit verum
vel quomodo procedat. 14.*
*Forum ſortitur delinquens, in loco originis, vel domicilij,
vel delicti. 7.*
*Perſona offendens non offenſa attenditur in delictis ad tri-
buendam iudici iuriſdictionem. 8.*
*Reipub. intereſt vt ſubditi origine vel domicilio rectè vi-
uant, & vbicunq; delinquant, ab ipſo etiam ſuo præſide
puniantur. 9.*
*Statutum non valet, quod offendens Peruſinum in quacun-
que parte mundi poſſit puniri Peruſij 10.*
Declaratur tamen. 14.
*Fiſcus loci perſona offenſæ non conſequitur bona occiſoris in
ſuo territorio ſita ſi occidens alibi deliquerit, & fuerit
condemnatus cum publicatione bonorum. 11.*
*Argumentum de loco delicti ad perſonam offenſam non pro-
cedit. 13.*

C A S V S   T E R T I V S.

QVæſitum fuit an Florentinus occidens Romæ Placenti-
num poſſit Placentię conueniri, & prima facie vide-
batur quod ſic, primo quia cum perſona occiſa ſit ſubdita
ciuitati Placentiæ, videtur iniuria ei principaliter facta,
propter quam ad eã etiam pertinere videtur criminis exe-

Digitized by Google

cutio, ex hoc enim videtur deliquens ſortiri forũ perſonæ
1 occiſæ, ſicut laicus offendens clericum efficitur de foro Ec-
cleſiæ c. cum ſit, de for. compet. ſecundo quia ratione loci
2 in quo delictum committitur, quis efficitur de illa iuriſdi-
ctione, etiam ſi ſit forenſis l. 3. ff. de off. præſid. & l. 3. & auth.
qua in prouincia C. vbi de crim. ag. oport. & leg. 1. C. vbi
Senator. vel Clariſſim. ergo, & idem ratione perſonæ in
quam delinquitur, cum & illa ſit ſubiecta ciuitati, pro-
ut ſubiectus eſt locus, & in quo fit delictum. Tertio
3 quia ita dicit in terminis gloſ. in leg. nequid §. de iis in ver-
bo remittantur ff. de incend. ruin. naufrag. quæ notat ibi eſ-
ſe caſum, in quo actor in criminalibus trahit reum ad ſuum
iudicem, dũ enim tex. ait quod in caſu ſubreptionis rerum
ex naufragio amiſſarum permiſſum eſt damnum paſſis, vt
facilior ſit huiuſmodi amiſſi probatio, adire præfectum, &
petere vt rei pro modo culpæ vel victi, vel ſub fideiuſſo-
ribus ad Præſidem remittantur, intelligit gl. de Præſide
cui ſubeſt actor, vt ſit caſus in quo reus ſequitur forum
4 actoris, quod dictum gl. refert, & ſequi videtur Bar. in d. l.
ne quid ad finem ſub n. 7. & in l. cũctos populos in 8. q. prin-
cipal. ſub num. 44. 45. C. de ſum. trinit. & fide cathol. Quarto
quia hoc deciſũ videtur per Angel. de Peruſ. in repet. l. va-
cantia C. de bon. vacant. lib. 10. nu. 94. verſ. quidam Eugu-
5 binus, vbi in quæſtione Eugubini, qui interfecit Peruſi-
num in territorio Eugubij, & ibi fuit inquiſitus, & cõdem-
natus ſecundum formam ſtatuti in pœnam pecuniariam,
& illam ſoluit, & poſtea iuit Peruſium, & ibi captus fuit,
& de eodem homicidio inquiſitus tempore D. Cirici de
Narnia Capitanei Peruſij, & cõdemnatus ad pœnam mor-
tis ſecundum formam ſtatuti Peruſij, quod quicũque foren-
ſis occiderit Peruſinum capite puniatur, dicit ſe dixiſſe de
facto, quod non obſtante prima condemnatione, & exe-
6 cutione ipſius, talis homicida poterat decapitari. Incon-
trarium tamen eſt veritas quod ſcilicet talis delinquens
non poſſit Placentiæ conueniri, quia regula iuris eſt quod
7 de criminibus agitur duntaxat in loco commiſſi delicti, vel
in loco originis, vel domicilij delinquentis l. 3. ff. de off. præ-
ſid. l. 1. & 2. C. vbi ſenat. vel Clariſs. l. 1. & 2. & auth. qua in
prouincia C. vbi de crim. ag. oport. cum vbiq; not. per gl. &
DD. & patet ex congeſtis per Clar. in pract. crim. q. 38. & q.
39. & per Conrad. in pract. crim. tit. de inquiſit. ſub num. 9.
verſ. mox vt inquirendus, fol. 348. & dixi latè infra. caſu
8 162. non enim ad tribuendam iuriſdictionem iudici pro
delictis commiſſis conſideratur perſona offenſa, ſed atten-
ditur tantum perſona offendens, quæ eſt illa, quæ offendit
principaliter locum, in quo delinquit, & etiam ſecunda-
rio locum ſuæ originis, & habitationis, cum publice interſit
vt hi, qui origine vel habitatione ſunt ſubditi rectè viuant,
9 & vbicunque delinquant, ab ipſo etiam ſuo præſide puniã-
tur, vt in dictis locis conſiderant gl. DD. & Clar. & ita in
terminis noſtris ex facto cõſultus reſpondit Alciat. cõſ. 13.
rogatus in præſenti caſu lib. 7. pro qua concluſione vltra
10 Alc. adduco Bart. in d. l. ne quid ad finem ſub n. 7. vbi ait ſe
alias determinaſſe, quod nõ valeat ſtatutum, quod quincun-
que offenderit Peruſinũ in quacunq; parte mũdi poſſit pu-
niri Peruſij, quia ciuitas facit ſtatutum de eo quod nõ per-
tinet ad ſuam iuriſdictionem, & clarius hoc ipſum voluit
idẽ Bart. in l. cunctos populos in 8. q. principali ſub nu. 44.
45. vbi dicit quod ſi extra territorium Peruſij forenſis of-
fendit ciuem Peruſinum, non poterit Peruſij etiam ſtante
ſtatuto quod forenſis deliquens in ciuem poſſit ibi puniri,
quia ibi delinquens non ſortitur forum ratione perſonæ ci-
uitati illi ſubiectæ, & ſtatutum non valet, quia non poteſt
diſponere extra territorium in perſonis ſibi nõ ſubditis, &
ita etiam ſentire videtur add. ad Alber. de ſtat. lib. 3. q. 2. dum
11 vult ſiſcum loci perſonæ occiſæ non poſſe conſequi bona
occiſoris in ſuo territorio ſita, quando occidens alibi de-
liquit, & in alio foro condemnatus eſt cum publicatio-
ne bonorum, de quo latius dixi infra caſu 138. & in terminis
noſtris quæſtionem pro hac parte decidentem allego An-
car. de for. compet. in repetit. c. poſtulaſti in quinta quæſt.
principali verſic. ſed poſſet contra hoc inſtare vbi allegat
Bart. in d. l. cunctos populos, & infert quod Paduanus offendẽs
Ferrarienſem Paduæ non poteſt Ferrariæ conueniri. Nec
obſtant in contrarium allegata. Ad primum enim reſpõde-
12 tur quod procedit in Clerico offenſo ea ratione, quia lai-
cus committit ſacrilegium, quod eſt crimen Eccleſiaſt. &
ideo quo ad hoc pertinet ad Eccleſ. ita punctualiter re-
ſpondet Bart. in d. l. cunctos populos d. q. 8. princip. ſub nu.
45. & Ancar. loco ſupra citato, & dixi infra caſu 194. Ad 2.
13 reſpondetur quod nõ eſt idem in perſona offenſa quod eſt
in loco cõmiſſi delicti, quia quod dicitur quem ſortiri forum
ratione ſuppoſiti iuriſdictioni alterius, quam iudicis pro-
prij delinquentis, intelligitur ratione rei immobilis, vt ter-
ritorij, non autem ratione rei mobilis, vel ſe mouentis, &
ita etiam reſpondet formaliter Bart. in d. l. cunctos populos
ſub d. n. 45. Ad 3. reſpondetur quod gl. in d. §. de iis loquitur
14 quando reus inuenitur in loco perſonæ offenſæ, tunc enim
fortè poſſet ibi conueniri, ita dicit Alc. dict. conſ. 13. ſub
n. 5. poſt verſ. rurſus non obſtat. Aliter etiam, & melius re-
ſpondetur quod dicta gl. reprobatur per Iac. de Rau. & Petr.
in d. auth. qua in prouincia, vt refert ibi Cin. in 4. q. col. pe-
nul. dicẽs quod nõ eſt verum, quod in illo tex. reus ſequa-
tur forum actoris, ſed quod imo reus remmittitur ibi ad lo-
cum delicti, & ſic ad forum, quem ſortitus eſt propter cõ-
miſſum delictum iuxta iuris regulas, & itam etiã reſpondet
Alciat. ſub d. n. 5. verſ. præterea gloſ. quã reſponſionem re-
perio etiam approbari per Bart. in d. l. ne quid ante fin. n. 7.
dicentem quod iſta opinio Iac. de Rau. & Petr. & Cin. con-
tra d. gl. ſibi magis placet. Rurſus reſpondetur quod admiſſa
opinione gl. pro vera, ea non obſtat concluſioni noſtræ,
quia loquitur in caſu ſpeciali, dicit .n. eſſe ibi caſum ſpecia-
lem, quod reus remittatur ad iudicem actoris, & ſic quod
odio rapientium ex naufragio iudicetur a iudice perſonæ
offenſæ, & ita dicit Bart. in d. l. cunctos populos in d. 8. q.
principali ſub n. 45. verſ. fallit in capientib. ex naufragio, ſe-
quitur Alc. d. conſ. 13. ſub nu. 5. d. verſ. præterea gl. & idem
dicit Bart. in d. l. ne quid in fine. ſi igitur hoc eſt ſpeciale in
illo caſu, ſequitur quod in alijs caſib. ſit diuerſum, & in con-
trarium ſit ius commune vt arguit Cin. in d. auth. in d. 4. q.
Ad 4. & vltimum reſpondetur quod opinio Angel. in d. quæ-
ſtione Eugubini, non eſt vera, quia forenſis non ſortieba-
tur aliquo modo forum Peruſij ex delicto alibi commiſſo,
nec ſtatutum in cõtrarium valebat, vt probatum eſt ſupra
in fundamentis concluſionis noſtræ iuribus, & auctoritati-
15 bus, quibus reſpõderi congruè non poteſt. Præterea dici-
tur quod quando d. opinio Angel. admitteretur, ea tantum
procedere, quando reus inueniretur in loco perſonæ offen-
ſæ, ſecus autem ſi ibi non reperiatur, ita dicit Alciat. d. conſ.
13. ſub n. 5. poſt verſ. rurſus non obſtat ergo firma, & ſta-
bilis concluſio, quod in caſu propoſito non poteſt Floren-
tinus conueniri Placentiæ ob perſonam ciuitati Placenti-
næ ſuppoſitã alibi occiſam, ſecundum quã infinitis vicibus
iudicari vidi, ipſe etiam pluries iudicaui, & votaui, vt ad
cognoſcendum de criminibus non attendatur locus perſo-
næ offenſæ, ſed tantum locus commiſſi delicti, vel originis
vel domicilij delinquentis.

E P I T O M E.

Quod ſtatuta loquentia de delictis carnis comprehendant Iudæos, & Saracenos ac alios deuiantes à vera Ieſu Chriſti Saluatoris noſtris fide.

S V M M A R I A.

IVDEI & alij infideles ſunt de corpore ciuitatis licet non de corpore ſpirituali, num. 1.

Et comprehenduntur ſub ſtatutis punientibus adulterium, ſtuprum, & alia carnis delicta, eo.

Quod declaratur procedere ſi infidelis cognoſcat infidelem, 3.

Coitus infidelis cum Chriſtiana vel è contra eſt grauius delictum quam infidelis cum infideli, vel Chriſtiani cum Chriſtiana, & ideo grauius punitur iudicis arbitrio, 2.

Et comprobatur, 4.

Coitus

Digitized by Google

Coitus cum meretrice etiam nupta non eſt punibilis ſaltem quoad accedentem, 5.

Coitus Iudei cum Chriſtiana meretrice vel è contra non dicitur punibilis ſecundum aliquos. 6.

Contrarium tamen eſt verum, & in praxi receptum, quia punitur extraordinarie iudicis arbitrio citra mortem, & mutilationem membri. 7.

Imo etiam corporaliter id ſuadentibus circumſtantijs. 8.

Et prædicta de Iudeis procedunt etiam in Turcis, & hæreticis, & alijs quibuſcunque infidelibus. 9.

CASVS QVARTVS.

QVod ſtatuta de pœnis committentium adulterium, vel
1 ſtuprum, vel alia carnis delicta comprehendant Iudeos, & alios infideles, & a Ieſu Chriſti Saluatoris noſtri vera fide deuiantes, eo quod ſint de populo, & corpore ciuitatis, quamuis non ſunt de corpore ſpirituali, & eiſdem ſtatutis, & pœnis; quibus alij de ciuitate alligentur, tenuerunt in indiuiduo in terminis noſtris Alex. conſ. 99. nu. 3. & ſeq. vſq; ad finem lib. 6. & conſ. 13. num. 10. & ſeq. lib. 7. Corn. conſ. 114. in toto lib. pr. Alciat. conſ. 11. ſub nu. 8. lib. 7. Marſ. conſ. 101. nu. 42. & ſeq. conſulentes quod Iudeus vel alius infidelis mulierem Chriſtianã carnaliter cognoſcens, debeat puniri pœna ſtatuti de tali delicto loquentis, & non pœna iuris communis, vel alia grauiori, & prædictos excepto Alciato refert Gabriel. tit. de Maleſ. concl. 21. num. 3.
2 & 4. Verum cum negari non poſſit quin fœdius ſit iudeum vel alium infidelem, cum Chriſtiana commiſceri, quam iudeum cum iudea, vel Chriſtianum cum Chriſtiana vt probat tex. in c. in nonnullis extra de iud. & ſaracen. verius videtur quod hoc caſu pœna grauior iudicis arbitrio imponatur, quam ex ſtatuto indicatur, vt punctualiter tradit. Boſſ. in pract. crim. tit. de coit. damn. & punibil. num. 20. & tenet multi relati per Gabriel. tit. de malefic. concl. 21. in princ. & conſuluit Vulp. reſp. crim. 42. nu. 6. ver. ceterum. & clarius n. 15. verſ. præterea quatenus, idem colligitur ex Clar. in §. adulterium num. 9. verſ. pone ſtat ſtatutum, vbi ait quod præfatorum Doctorum initio relatorum opinionem vti communem ipſe ſequitur in iudeo cum iudea ſe carnaliter
3 commiſcente, non autem cum Chriſtiana, quia eſt gra-
4 uius peccatum, propter quod illum tranſmitteret perpetuo ad triremes, quàm ſententiam ego ſequor exiſtimans ſtatuentes ſi de hoc caſu cogitaſſent, grauiorem pœnam impoſituros fuiſſe, pro vt, & econuerſo ſi Chriſtianus iudeam vel aliam infidelem mulierem cognoſceret, quia, & hoc caſu minime ſtatutum ſeruarem ex ijs quæ ſtatim dicam, & per tex. in d. c. in nonnullis extra de iude. & ſaracen. qui videtur æquiparare caſum, in quo Chriſtiani iudeorum vel ſaracenorum mulierib. commiſcentur, caſui in quo iudei vel ſaraceni Chriſtianorum mulieres cognoſcunt. Nec omitto q Iac. de Belloviſu in pract. cri. tit. de lenonib. ad finem nu. 50. vult quòd Chriſtianus cognoſcens Iudeam vel è contra Iudeus Chriſtianam teneatur pœna adulterij. Quid autem ſit quando Iudeus cognoſcit mulierem Chriſtianam impudicam, & meretricem, & è conuerſo Chriſtianus cognoſcit mulierẽ Ebrea impudicam, & meretricem, nõ parũ
5 dubitatur, cum nu. coitus cum meretrice etiam nupta non ſit punibilis, ſaltem ſecundum omnes quoad accedentem, quicquid ſit reſpectu ipſius mulieris nuptæ, de quo nunc agendum non eſt, Alex. conſ. 99. num. 9. lib. 6. conſ. 13. nu. 5. & 6. lib. 7. Affl. in conſt. Reg. lib. 3. rubr. 42. de adult. & lenocin. in cõſt. legum aſperitate n. 5. Alc. cõſ. 11. n. 1. lib. 7. Marſ. conſ. 101. nu. 49. & in ſingul. 150. in princ. Clar. in § adulterium, nu. 3. verſ. quæro nunquid, & in §. fornicatio. nu. 2. ex hoc autem multo magis, Vulpel. reſp. crim. 42. num. 13. & alij per eos allegati, per l. verum ff. de furt. & l. 3. in princ. ff. de condict. ob turp. cauſ. & dixi infra caſu 123. & nulla lex ſit quæ prohibeat Iudeis acceſſum ad meretricem Chri-
6 ſtianam vel è contra, nec in hoc reperiatur in iure aliqua diſtinctio perſonarũ, videtur quod iſte caſus veluti ſub regulæ permiſſiua cõprehẽſus nulla prorſus pœna ſit dignus, & ita dicit Alc. d. conſ. 11. in princ. aiens opinionem hanc

iudicio ſuo eſſe veram ſecundum leges noſtras, quæ non di-
7 ſtinguunt. Sed quod talis coitus ſit punibilis pœna extraordinaria iudicis arbitrio declaranda citra tamen mortem vel membri mutilationem, & vt plurimũ in pecuniaria, ſubdit in dicto loco Alc. num. 3. ſentire Doctores magis communiter, & verum, eſt, ita enim expreſsè firmant Paul. Grilland. in tract. de pœn. omnifar. coit. in 12. q. nu. 8. & ſeq. verſ. quidam tamen, Alex. d. conſ. 99. nu. 9. & 10. lib. 6. & d. conſ. 13. num 15. & ſeq. lib. 7. Marſ. conſ. 101. num. 58. verſ. dico præterea, Boer. dicens communem deciſ. 316. nu. 5. & 6. Dec. in l. ſi fugitiui nu. 21. & 22. C. de ſeru. fugit. Boſſ. tit. de coit. damnat. & punib. nu. 21. Clar. in d. §. fornicatio nu. 26. verſ. cum Iudeis, & in d. §. adulterium. num. 9. poſt verſ. pone ſtat ſtatutum ad finem, Gabriel. d. tit. de maleſ. concl. 21. ſub n. 4. ad finem, & nouiſſimè Vulpel. d. reſpõſ. 42. nu. 14. inquiens quod non audet affirmare dictum illud Alc. pri-
8 mum, communi praxi in contrarium pugnante. Poſſet tamen factum habere aliquas circumſtantias vel qualitates, quæ pœnã nedum pecuniariam vel exilij aut ſimilem, ſed etiam corporis afflictiuam, mutilationis membri, aut triremium, vel mortis naturalis imponendam eſſe ſuaderent, vt patet ex dictis per Grilland. Boer. & Boſſ. in locis
9 citat. & per Alex. d. conſ. 13. n. 15. & ſeq. lib. 7. & per Clar. in d. §. fornicatio nu. 26. Et quæ dicta ſunt in Iudeo cognoſcente Chriſtianam, & è conuerſo in Chriſtiano cognoſcente iudeam, procedunt etiam in Turcis, Mauris, Hæreticis, Saracenis, vel alijs quibuſcunque extraneæ fidei profeſſoribus rem carnalem cum Chriſtiana habentibus, vel è cõtra in Chriſtianis cũ talibus, infidelib. mulierib. coeuntib. vt punctualiter ait Grillan. in d. q. 12. ſub n. 11. verſ. iuxta hæc quæro, & vult etiam Boer. d. deciſ. 316. nu. 5. ad finem, & nu. 6. & videtur probari in d. c. in nonnullis, dum loquitur de Iudeis, & Saracenis, & ex eo quod notat Afflict. in conſtitut. Regni lib. 1. rub. 26. de maleficijs clandeſt. in Conſtitutione ſuper inciſionibus in 8. not. ſub n. 36. vbi ait quod dicta in Iudeis, & Saracenis procedunt etiam in Paganis.

EPITOME.

An ſtatuto præfigente terminum ad accuſandum in cauſis criminalibus iudex vltra tempus a ſtatuto aſſignatum poſſit ex officio contra reum procedere, & illum inquirere, & dato quod non poſſit, an hoc procedat in reo ſponte confitente delictum dicto termino tranſacto.

SVMMARIA.

Statutum valet præfigens terminum ad accuſandum, quo elapſo quis ab accuſatione excluditur num. 1.

Statuti termino ad accuſandum elapſo non poteſt iudex etiam ex off. inquirere 2. cum ſeq. & ita fuit iudicatum.

Via ad agendum parti præcluſa, & iudici cenſetur ad inquirendum ſublata. 3.

Iudicis inquirentis officium ſuccedit in loco accuſationis partis. eo.

Didaci Canter. diſtinctio reprobatur. 4.

Confeſſio emanata poſt terminum a ſtatuto ad accuſandum præfixum non valet nec nocet confitenti. 5.

CASVS QVINTVS.

1 STatutum quod quis de crimine accuſari non poſſit elapſo certo termino, de iure valet, quia ſtatuto præſcribi poteſt tẽpus ad accuſandum, quo elapſo excluditur quis ab accuſatione vel ab actione: ita cõcludit Didac. Cãter. in ſuis quæſt. crim. tit. de quæſt. tangent. iudicẽ q. 17. poſt princ. nu. 2. & probatur ex late, & eleganter deducti per Socin. quem ipſe non allegat conſ. 108. in primo dubio per totum lib. 4. Farin. lib. 1. quæſt. crim. q. 10. in 8. ampl. nu. 25. & hoc non habet dubium ſed non ſemel dubitatum fuit an ſtante
2 dicto ſtatuto, iudex poſt lapſum tempus ab eo præfixum, poſſit ex officio procedere, & inquirere cõtra reũ. Butr. in

Digitized by Google

l. non ſolum §.fin. ff. de iniurijs, & in l. querela in fin C. ad l. Cornel. de falſ. tenet indiſtinctè quod non, ea ratione q̃a
3 vbi eſt præcluſa via parti ad agendum, ibi etiã ſublata intelligitur iudici ad inquirendum, cum officium iudicis inquirentis ſuccedat in locum accuſationis partis, & hanc opinionem ſequuntur Rom. conſ. 214. nu. 4. verſ. in cõtrarium tamen, vbi eam comprobat, contrarijs reſpondet, & ita ſe habere veritatem, & communem opinionem dicit Salic. in l. adulter. ſub n. 1. C. ad leg. iul. de adult. & in l. ita demum n. 4. C. de procurat. & in d. l. querela nu. 3. C. ad l. Cornel. de falſ. vbi latè inſiſtit. & hoc verius eſſe aſſerit, Nell. licet non multum clare in tract. de bannit. 3. p. 2. temp. q. 1. nu. 1. Ang. de Caſtro, & Io. Bap. Roſel. inter conſ. crim. diuerſ. conſ. 94. nu. 15. & 16. dicentes eſſe veriſſimum lib. 1. in collect. p. loco per Zilettum in parua forma. Alex. conſ. 64 ſub num. 3. in fin. poſt verſ. & pro hoc bene facit lib. 1. Marſ. in pract. crim. §. conſtante num. 81. & ſeq. verſ. & ſcias etiam. Balb. in tract. de præſcript. in 4 p. 4. par. princip. q. 2. num. 3. verſ. ex quo infertur, Bonacoſ. his ſcriptis viſis lib. 1. com. opin. crim. in verſ. ſtatutum præfigens certum terminum vbi de mag. comm. atteſtatur, & ante eum Clar. in pract. crim. q. 51. n. 2. verſ. & hæc quidem concluſio, vbi plures refert de com. atteſtantes, Farinac. d. q. 10. n. 26. & ſecundum hanc opinionem vidi iudicari, licet ſciam non deeſſe tenentes contrarium vt patet ex allegat. per Rom. d. conſ. 214. ſub nu. 3. verſ. aliquando verò ſtatutum, per Abb. in c. nulli Epiſcoporum n. 3. extra de accuſ. & ibidem per Felin. o. 2. & latiſſimè p Didac. Canter. in d. q. 6. ſub nu. 3. poſt verſ. quoad noſtram quæſtionem, vbi etiam nonnullas refert diſtinctiones, quarum vni (iudicio meo verbali) videtur tandem poſtquam ſe multum inuoluit, adhærere nullum ex DD.
4 per me adductis pro opinione Bart. præter Marſ. afferens.
5 Quæ concluſio videtur procedere etiam quando poſt elapſum ſtatuti terminum quis confiteretur delictum, nam nec tunc de illo poſſet iudex eum inquirere ex officio, cum enim ex ſtatuto non competat actio, & per conſequens nec cadit inquiſitio, quia eſt præſcripta, non valet confeſſio, nec confitenti nocet, ita dicit Marſ. in pract. crim. §. poſtquam num. 10. verſ. alius eſt etiam caſus, quem refert Didac. Canter. d. q. 6. ad fin. n. 4. verſ. dubium tamen pono, qui tamen in contrarium allegat Alex. in l. fin. num. 5. C. de dol. cuius opinionẽ in rigore credit veriorem ſed vltra Marſ. citatũ a Cãter. eandẽ ſententiã tenere reperio Socin. d. conſ. 108. in 3. dub. lib. 4. vbi n. 15. & ſeq. vſq; ad fin. diſputat articulũ ad partes, & concludit pro negatiua, inquiens quod tenẽtes affirmatiuã valde errarunt pro certo, & quod aliàs in ciuitate Bononię dũ hæc quæſtio verteretur, ita fuit cõſultum, & obtentum, & reſpondet ijs quæ in oppoſitum adducuntur, & recenſet plures eandem ſẽt. ſequentes, a qua recedendum in conſulendo, & iudicando non exiſtimatem, quam nouiſſimè tenet, & magis cõmunem dicit Bonacoſ. in d. verſ. ſtatutum pręfigẽs certum terminũ. Farinac. etiam d. q. 10. in 5. ampli. n. 14. dicit hanc opinionem eſſe non ſolum cõmunem, ſed etiam veriorem, & tenendam.

E P I T O M E.

An ſtatutum de quo in præcedenti caſu quod de malefitijs non poſſit cognoſci poſt certum tempus procedat in delictis occultis, an verò tantum in manifeſtis, & ſic an a die commiſſi malefi. ij, & dato quod currat non à die ſcientiæ ſed à tempore facti delicti, an dies ipſius commiſſi criminis imputetur in termino.

S V M M A R I A.

Statutum præfigens certum tempus ad accuſandum comprehendit etiam occulta maleficia, & a die commiſſi maleficij connumeratur tempus. num. 1.
Dies termini prædicti non computatur in termino num. 2.
Quod & in alijs regulariter procedit. 3.

C A S V S S E X T V S.

PRæſuppoſito q̃ ſtatutum de maleficijs non cognoſcendis poſt certum tempus comprehendat tam accuſationem quam inquiſitionem vt dictum eſt in proximo præcedenti caſu, quæſitum fuit an illud procedat nę dum quando maleficium eſt manifeſtum: ſed etiam quãdo eſt occultum, & conſequenter an dictum tempus ab initio ſit vtile, & currat a die ſcientiæ, an verò ſit continuum, & currat a die ipſius cõmiſſi criminis, & admiſſo quod habeat locum etiã in occulto, & ſic quod terminus ſit continuus, an dies ipſius facti delicti cõputetur in termino. Quoad primã quæ-
1 ſtionem veritas eſt quod ſtatutum militat, ſiuè maleficium ſit manifeſtum, ſiuè occultum, quia non a die ſcientiæ ſed a die commiſſi delicti cõnumeratur tempus, & regulariter præſcriptiones currunt ignorantibus, & habent tempus cõtiouum, ita in puncto ex prædictis, & alijs rationibus re ad partes diſcuſſa concludit Socin. in conſ. 108. in pt. dubin per totũ lib. 4. ſequitur Marſ. in pract. cri. §. cõſtante n. 85. & ſeq. verſ. & ſcias etiam q̃ ſtante ſtatuto, vbi atteſtatur hanc eſſe communem opinionem, idem tenet (nullam de prædictis partib. faciens mentionem) Didac. Canter in ſuis quæſt. crim. tit. de quæſt. tangent. iud. quæſt. 6. poſt princ. ſub n. 1. vbi citat Salic. in l. fin. C. de dol. n 3. in fin. & Boſſ. in pract. crim. tit. quomodo procedat. per action. nu. 24. qui idem aperte tenent, & hanc partem ſequitur & veriorem eſſe credit Alex. in d. l. fin. ſub n. 2. & 3. C. de dol. & optime facit D. Alex. Turram his ſcriptis viſus in repet. l. non puto ff. de iur. fiſc. in vlt. p. q. 2. n. 33. fol. 100. vbi tradit quinquennium, quo accuſationi de adulterio præſcribitur, eſſe continuum quo ad initium & curſum per. l. 5. C. de adult. & quod ſtatutum hoc procedat etiam in delictis occultis tenet Bonacoſ. nuper ad manus peruentus lib. 1. comm. opin. crim. in verſ. ſtatutum præfigens, vbi etiam de magis communi teſtatur, idem ante eum tenuit Clar. in pract. crim. q. 51. n. 5. verſ. ſed quæro vbi referens non nullos ex citatis auctoribus dicit eſſe magis communẽ opinionem, quod terminus ille ſtatuti currat ſtatim a die commiſſi delicti, quia omnis præſcriptio regulariter currit ignoranti, vt propterea opus non ſit vlterius de ea agere, cum maximè Socin. pleniſſimè quæſtionem examinet & hac parte firmata concordantes citet, & tenentibus contrarium, reſpondeat, ad cuius dicta ſufficiat remiſſio, ſequitur Farinac. lib. primo quæſtio. crim. q. 10. n. 12. in 4. ampliat. quæ ſententia facilius admitteretur, quando per diligentem officialis inquiſitionem, & inueſtigationem tale maleficium occultum potuiſſet in notitiam curiæ deuenire, vt per Caſt. conſ. 17. nu. 5. & 6. lib. primo & conſ. 183. in toto lib. 2. Farinac. d. q. 10. nu. 13. ſecus dicens ipſe Farin. quando taliter erat occultum, quod per quamcũque diligentiam non potuiſſet detegi, quia tunc nihil poteſt imputari fiſco, vel accuſatori, & ideo præſcriptio non currit à die commiſſi delicti, ſed à die habitæ illius ſcientiæ, vt ibi per ipſum late inſiſtentem, & ita etiam voluit Caſt. ſu-
2 pra citatus. Quoad 2. quæſtionem dicas quod dies termini non computatur in termino, quia in fauorabilibus termini ea tenduntur vt tradit Dec. in l. vbi lex in finalibus verbis ff. de reg. iur. & in quæſt. noſtra videtur quod ratione reipublicæ agatur de fauore vt ideo terminus extendi debeat, ita in puncto dicit Didac. Cãter. in d. 6. q. ante nu. 2. nihil aliud adducens nec ab alio tactum præciſe inuenio, poteſt tamen comprobari ex illa Doctorum traditione, quod dies aſſignationis termini non computatur in termino, quia intelligitur de tempore proximo, quicquid alij velint in contrarium, ſecundum magis receptam opinionem & de conſuetudine obſeruatam in Palatijs, de qua atteſtatur Iaſ. in l 1. n. 30. & ſeq. ff. ſi quis caut.

EPI-

EPITOME.

Vtrum ad præcludendam viam accuſatori vel iudici contra delinquentem ob ſtatutum mandans de maleficio vltra certum tempus cognoſci non poſſe, in delictis reiterabilibus puta adulterij vel ſimilis longo tempore continuatis, inſpiciendum ſit tempus principij vel finis delicti.

SVMMARIA.

Præſcriptio in delictis continuatis vt adulterij & ſimilium, incipit ab vltimo actu.num.1.& per totum.

Declaratur non procedere quando de vno actu præciſo eſſet accuſatio quia ab illo inciperet.2.

Adulterium & ſimilia delicta continuata vnum dicuntur non plura delicta.3.

CASVS SEPTIMVS.

1 OPpoſita per imputatum de adulterio per plures annos continuato exceptione præſcriptionis ex lege municipali, dubitatum fuit an in tali præſcriptione, attendendum eſſet principium an verò finis delicti, & ſic an tẽpus a ſtatuto aſſignatum connumerandum ſit a die primi commiſſi criminis, an verò vltimi, gl. in l. mariti §. ſex menſium ff. ad leg. Iul. de adult. in gl. in verbo commiſſi criminis. in fine dicit quod ſi quis trib. annis continuis perſeuerauerit in adulterio, tempus præſcribendi tali dilecto computabitur a die primo commiſſi arg. l. ei q. ff. de furt. vbi ex aſſidua contrectatione rei furatæ non naſcitur actio furti poſt quam nata eſt in princ. ſed ſtatim poſtea ſubdit quod hoc eſt abſurdum per not. in l. ſi diutino ff. de pœn. vbi reiterand delictũ, debet augeri pœna, adeo quod videtur tenere, quod non a die primi commiſſi delicti, ſed a die vltimi computari debeat tempus in præſcribẽdo hoc vel alio ſimili delicto reiterabili cõtinuato, & ita illam gl. intelligit & ſequitur Bart. in eod. §. ſex menſium in fine & hanc eſſe magis communem opin. affirmant Angel. de Caſt. & Ioan. Bapt. Roſel. inter conſ. crim. diuerſ. conſ. 94. nu. 10. verſ. & ſi dicatur lib. 1. in recollectis p. loco per Zilettum in parua forma. vbi ad idem allegant Salicet. in l. adulter. C. ad l. Iul. de adult. qui ſub n. 5. verſ. quid ſi mulier, hanc quæſtionem ponit & recitata vtraque opinione gl. in d. §. ſex menſium videtur vltimam approbare, ſubdit tamen quod toties adulterium eſt
2 commiſſum, quoties fuit luxuriatum, & quod ideo ſi delinquens de priori actu accuſetur, ab illo incipit tẽpus currere, ſi de medio, a medio, & ſic de ceteris, & quod iſta videtur fuiſſe mens illius gloſ. & reſpondet ad leges allegatas in contrarium, quod loquũtur in furto quod ex aſſidua cõtrectatione non committitur, & quod committitur in re inanimata conſenſum contrectationi non præbente, quæ Salic. opinio probabilis videtur, quando imputatio eſſet de vno præciſo actu venereo & non conſtaret de reiteratione eiuſdem delicti poſtea, vbi enim aliter ſe haberet accuſatio vel inquiſitio vel appareret crimen continuatum poſt tempus in accuſatione vel inquiſitione expræſſum, ſecus eſſet, & non ab illo tempore, ſed a fine tempus eſſet con-
3 numerandum: quia dicitur vnicum tantum delictum continuatum, non plura vt dicunt ſcribentes in d. l. ſi diutino ff. de pœn. & ego late demonſtraui infra caſu & hanc opinionem quod ſcilicet in huiuſmodi delictis reiterabilibus per plura tempora continuatis inter eaſdem perſonas, initium præſcriptionis ſumatur non a principio, ſed a fine tenet Clar. in pract. crim. q. 51. n. 3. verſ. ſed hic quæro. vbi dicit eſſe magis communem, quam etiam tenuerunt Caſtr. conſ. 17. n. 1. in fine lib. 1. & Alber. in d. §. ſex menſium nu. 2. & 3. vbi pulchre loquitur, & nouiſſimè Farinac. lib. primo quæſt. crimin. q. 10. nu. 16. qui ſolummodo adducit d. conſ. 94. in criminalibus diuerſorum, & ſecundum eam iudicari vidi, & ita ego etiam non ſemel votaui.

EPITOME.

Qua pœna puniantur vi alios vel ſemetipſos ex carcere vel de manu curiæ eximentes, aut familiæ reſiſtentes, & auxilium, conſilium vel fauorem in prædictis præſtantes, tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, & quid in eximentibus remiges, ſeu damnatos ad remigandum ex triremibus, vel de manu familiæ conducentis eos ad portum, quid vè in ipſis remigibus ſeù damnatis ſe eximẽtibus & fugientibus.

SVMMARIA.

Eximere aliquem ex carcere velè manu familiæ à pari procedunt. num.1.

Carceratus dicitur non ſolum qui in carcerum manſione degit, ſed & qui ſub ſatellitum cuſtodia & in manu familiæ reperitur eo.

Vi eximens carceratum pro crimine & condemnatum vel dè proximo condemnandum aut confeſſum vel conuictum tenetur l. Iul. maieſ. & pœna mortis 2. & ita fuit pluries indicatum. 5.

Quod procedit ſi detentus erat ob crimen capitale. 3. 5.

Et ſecundum aliquos ſi pro crimine læſæ maieſtatis. num.4.

Quod tamen reprobatur. num.5.

Eximens non condemnatum, nec confeſſum, nec conuictum, ſed ſimpliciter carceratum, vel captum tenetur eadem pœnà qua tenebatur ille captus, ſecundum aliquos. 6.

Vel pœna l. Iul. de vi publ. ſi cum armis & de vi priuata ſi ſine armis ſecundum alios. 7. 9.

Eximens reum magicæ artis tenetur pęna capitis. 8.

Pęna l. Iul. de vi pub. vel priuat. hodie non eſt in vſu, ſed incidens in eam punitur iudicis arbitrio. 10.

Eximens vt ſupra carceratum, vel captum punitur arbitrio iudicis etiam in plus vel minus, quàm teneretur exemptus, & hæc opinio dicitur verior & obſeruata. 11.

Pęna variæ talibus eximentibus in caſibus ſucceſſis inflictæ recenſentur. 12. 27.

Eximens detentum in Palatio, domo vel alio loco ſibi à iudice in carcerem aſſignato tenetur vt eximẽs carceratum. 13. 15.

Carcer dicitur omnis locus à quo quis ad libitum voluntatis ſuæ recedere non poteſt. 14.

Eximens, ſimpliciter arreſtatum tenetur vt eximens carceratum. 16.

Ampliatur ſiue arreſtatus in alio quam in ſolito loco, & ſiue cum cuſtodia ſiue non, detineatur. 17.

Auxilio, fauore, inſtigatione, conſilio vel aliter fugam cauſantes tenentur vt eximentes. 18.

Opem præſtans damnato ad triremes accomodando ei limas, malleos, vel ſimilia pro fuga arripiẽda, qua pęna teneatur. 19

Et quid in facti contingentia fuerit obſeruatum. 20.

Pęna furcarum, vltimi ſupplicij prima dicitur. 21.

Eximens aliquem pro debito publico vel priuato detentum in carcere vel captum tenetur partis, ac ſi pro debitore fideiuſſiſſet. 22.

Et ſi plures fuerint eximentes quilibet ex ipſis tenetur in ſolidum vnica tamen ſolutione ſufficiente. 24.

Exemptus, qui pro debito detinebatur vt ſupra, nihilominus remanet obligatus. 23.

Eximens non auditur ſi ad pęnam euitandam velit probare, quod exemptus non eſſet debitor. 24.

Eximens non excuſatur ſi exemptus ad carcerẽ reducatur. 25.

Eximens vt ſupra vltra prædictum intereſſe pro quo parti tenetur, punitur criminaliter arbitrio Iudicis in ære vel in corpore. 26.

Eximens vi, vel liberans ſe ipſum pro cauſa criminali detentum tenetur pœna mortis. 28.

Pęna capitis qualis dicatur. 29.

Eximens vt ſupra ſe ipſum habetur pro confeſſo de principali delicto pro quo erat detentus. 30. declaratur. 32.

Prædicta de eximente ſe ipſum procedunt etiam in detento in Palatio vel in alio loco pro carcere vel in ſimpliciter arreſtato. 31.

Eximens

Digitized by Google

Eximens ſe ipſum ſine fractura & violentia non habetur pro confeſſo nec tanquam effractor ſed mitius punitur.32.

Detentus in vinculis vel compedibus & illos infringens & poſteà aufugiens licet per oſtium apertum, aut per feneſtras apertas, tanq̃ carceris fractor tenetur, & pro confeſſo habetur 33.

Eximens ſe ipſum detentum vel captum pro debito ciuili tenetur pęna capitis.34.

Quid tamen obſeruatum fuerit in praxi.36.

In eximente non attenditur cauſa ſed loci violatio & ſuperioris contemptus.35.

Carceris locus ſacer dicitur.40.

Reſiſtens familiæ ne capiatur non tenetur vti effractor ſed aliter arbitrio iudicis.37.

Quandoque tamen corporaliter & pęna mortis 38.

Auxilians vel opem ferens vt ſupra reſiſtenti arbitrio iudicis punitur.39.

Vel eadem pęna qua aufugiens ſecundum alios.40.

Damnati ad triremes vi fractis catenis aufugientes pęna mortis tenentur.41.cum plur.ſeq.

Contrarium ex Vincent.de Franch.49.

Qui tamen reprobatur.50.

Et declaratur concluſio procedere in dãnato in perpetuũ.52

Deportatio & damnatio in metallum hodie non ſunt in vſu & earum loco ſucceſſit pęna arbitraria.42.

Quod verius dicitur.45.

Damnationis in metallum loco ſucceſſit pæna triremium ſecundum aliquos.43.

Et eadem loco deportationis.44.

Deportationis pęna in quibus locis ſit in vſu.46.

Pæna augetur condemnatis non parentibus pænis indictis. 47.

Pæna triremium nulla eſt alia morti proximior.48.

Pænæ cura legibus inducta.51.

Damnatus ad triremes ad tempus ſi aufugiat vt ſupra quomodo puniendus.53.

Et quid in facto ſeruatum fuerit.54.

Delictum aliud vel circumſtantia aggrauans vbi concurreret cum fuga remigis vt in exemplis poſitis, eſt locus vltimo ſupplicio.55.

Quæ procedunt etiam in attentante effectu non ſecuto.56.

Et qualiter in facto contra tales fuerit animaduerſum.58.60

Mortis varia genera prædictis imponenda referuntur.57.

Narium & aurium abſciſſiu pro delictis quæ in triremibus fiunt eſt in vſu.59.

Remiges ob varia accidentia de facili moriuntur.61.

Et ibi de illorum miſeryis.

Iudices in quantum poſſunt bebent a pæna triremium ſe abſtinere.62.

Damnatus ad Triremes ad beneplacitum iudicis, uel Principis æquiparatur damnato in perpetuum.63.

Damnatio ad beneplacitum Principis eius morte non reuocatur.64.

Condemnati debito tempore non ſe præſentantes ad confinia uel triremes habentur ac ſi receſſiſſent.65.

Recedere uel non accedere paria ſunt.66.

CASVS OCTAVVS.

EXimentes violenter carceratum ex carcere vel captum de manu familiæ varijs ſolent affici pœnis, pro vt & ſe ipſum eximens & familiæ reſiſtens.& huic rei conſilium auxilium vel fauorem præſtans, quod ſicut frequenter in controuerſiam venit, ita clare perfecte & diſtincte tractandum eſt, vnde in primis ſciendum eſt quod in hoc propoſito a pari procedit, quod quis vi eximatur e carcere vel e manu familiæ, quia cum & is qui eſt ſub cuſtodia ſatellitum & in manu & poteſtate familiæ, dicatur carceratus & in vinculis conſtitutus, ſicut & ille qui in carcerum manſione degit, & vtroque caſu maieſtas principis in miniſterio iuſtitiæ pariformiter lędatur, nulla eſt differẽtia an quis eximatur ex carcere vel ex manu curiæ, ita pũctualiter dicit Addit.ad Guid.Papæ deciſ.579.in apoſtilla in verbo in crimen læſæ maieſtatis ſub littera B, idem apertè tenent Bart.in §.arripiat in finalibus verbis in auth. vt omn.obed. Iud.prouinc. & Auguſt.de Arim.in add.ad Angel.de maleſ.in verbo quod fama pub.præcedente ſub num.55.& 56. verſ.adde & dic,& Iaſ.in §.pœnales n.106. verſ.item prædicta inſt.de act.& late oſtendit Farinac.lib.1. quæſt.crim. tit. de carcerib.& carcerat.q.32 nu.3. verſ.& licet textus, vbi tamen non omnes ſupra citatos adducit, & idem tenet Clar.in pract.crim.q 29.nu.5.verſ.quæro etiam, ſi bene inſpiciatur, quando vi & magna cum violentia ſe eximit, licet ſecus quando ſimpliciter aufugit, quia tunc mitius punitur, quam ſi ex carcere aufugiſſet, quod ante Clar. voluiſſe videtur Poſſ.in pract.crim.tit.de capt.nu.19. verſ. aliquis captus. Hoc præmiſſo vt materia hæc clarè & diſtincte omnibus pateat & ad deciſionem omnium occurrentium caſuum cum omni facilitate ſeruiat, primo agendum eſt de talibus exceſſibus factis in cauſis crim.mox verò in ciuilib. Quando igitur quis vi eximit carceratum ex
2 carcere vel captum ex manu familiæ pro delicto ſeu crimine, communis doctorum traditio videtur eſſe, quod ſi eximit iam condemnatum vel confeſſum aut conuictum & ſic de proximo condemnandum, eximens teneatur lege Iul.maieſt. & ſic pœna mortis per l.4. in fin.verſ.item qui confeſſum ff.ad l.Iul.maieſt.vbi ita tenet Bart.n.3. & idem Bart.in d.§.arripiat nu.2 in auth.vt omn.obed.Iud.prouin. Angel.de maleſ.in verbo quod fama pub.præcedente n.55. verſ.ſecundo quæro Alex.conſ.35. ſub n.4.lib.2. quem ſequitur Marſ.in pract.crim.§ attingam ſub n.19. Guid.PP. deciſ.579.n.1.& melius n.2.verſ.circa hanc materiam, & ibi Addit.in apoſtilla in verbo in crimen læſę maieſtat.ſub littera B, Iodoc.in pract.crim. c.18. tit.de effract.carcer.n. 4.in fin.Boſſ.in pract.crim.tit. de captur nu.16.verſ.ſed pro maleficio, & tit.de crimin.læſ. maieſt. n.61. Clar.in pract. crim.q.68.nu.10. verſ.eximens. vbi ita pluries obſeruatum dicit in ſtatu Mediolani, Bertaz.conſ.crim.35. nu.25. verſ. additur quarto, iunctis ibi additis per Claud.eius filium in apoſtilla ſub littera D, lib.4. Gomez.tom.3. var.reſolut. de delict. c.2.rub.de crimin.læſæ maieſt.nu.7.verſ. item etiam committitur, Iaſ.in l.1.§. quod prætor n.12.ff.ne quis eum qui in ius vocat.eſt vi exim.& in §.pœnales ſub n.104. verſ. ſi verò erat incarceratus inſt. de actio.Io.Faber.in §. item aduerſus eum num.9. verſ.ſed quid ſi eſſet inſt. de actio.& Farin.cæteros referens d.tit.de carcer. & carcerat.q 30.n. 101.verſ.amplia ſecundo, & d.q.32.nu.2.& 3. verſ.regula prima, loquens priori loco in eximente carceratũ ex carcere, poſteriori verò in eximente captum ex manibus familiæ, quos caſus nos ſimul coniũgimus & tractamus, ac ſub vna & eadem cenſura ponimus ex æquiparatione eorum initio facta, quod tamen ita procedere multis videtur,
3 ſi exemptus ex carcere vel liberatus e manu familiæ erat detentus vel captus ob crimen capitale, tunc n.eximens tenetur lege Iul.maieſt. alias ſecus, vt punctualiter tradit Farin.d.q.30.n.102.verſ.limita primo, & d.q.32.n.4 verſ.amplia primo, in quibus locis ad hoc inter cæteros adducit Claud.in addit.ad d.conſ.Bertaz. patris vbi hoc clare dicit ex mente aliorum, & quidem multi ex citatis Doctoribus loquuntur in condemnato vel confeſſo aut conuicto de crimine capitali, vt faciunt Bart. in d.§.arripiat num. 2.Iod.& Clar. qui tamen poſtea variare videtur vt infra dicetur,
4 Quinimmo nõ deſunt qui velint non ſufficere quod exemptus vel liberatus ſit condemnatus vel confeſſus aut conuictus de crimine capitali, ſed etiam requiratur quod ſit detentus vel captus pro eodem crimine læſæ maieſt. & hanc eſſe cõmun.opin.atteſtatur Gomez.tom.3. variar.reſolut.de delict.cap.2. rub.de crim.læſæ maieſt.ſub numero 7.verſ.quod primo notabiliter intellige, quem refert Farin.d.q 30. num. 103.verſ.limita 2. & d.q.32. num.4. & 5. verſ.amplia 1. in quibus locis alios idem tenentes allegat, contra quos tamẽ ſentit ipſe Farin.vt ubiq; aiens verius eſſe de iure, q̃ d.l.4.
5 ff.ad l.Iul.maieſt. procedat indiſtincte in condemnato aut confeſſo vel conuicto de quocũque crimine capitali, quod eſt de mente gl.ibi in verbo reum, & ſentit manifeſte Clar. ſupra allegatus in exemplis per eum traditis, & non diſſentit Gomez.loco citato, licet affirmet communem ſententiam

Digitized by Google

tiam eſſe in contrarium, ſecundum quam nimis certè reſtringeretur d.l.4. quæ magis admittit priorem intellectum, nempè vt ſatis ſit, quod crimen ſit capitale, vt alij doctores, quos ſupra retuli, volunt, quibus aſſentior, & ſecundum hãc determinationem, vidi ego pluſquam ſemel pęna mortis condemnari, qui animo deliberato armata manu carceratos ex carceribus, vel captos ex manu familiæ pro maleficijs grauibus vi eripuerunt, nulla etiam, quod plus eſt, habita diſtinctione an eſſent condemnati, vel confeſſi aut cõuicti, nec eſt rigoroſa ſententia, ſed conformis menti Excellent. Senat. Mediolan. qui ſolitus eſt ſumma cum æquitate reos punire, quod ipſum demonſtrant exempla per Clar. relata in loco ſæpius citato, nec diſſentit Farin. d.q.32. num.5. verſ. & licet ad finem. Quod ſi quis exemit nondum condemnatum, vel confeſſum aut conuictum de crimine, ſed ſimpliciter carceratum vel captum, aliqui dicunt, quod indiſtinctè qualecunque ſit crimen, teneatur eadem pęna, qua ereptus, vel liberatus pro delicto pro quo erat detentus vel captus, puniendus erat, ſi ereptus vel liberatus non fuiſſet, ita tradunt Bart. non tamen multum clare in l. ſed & ſi eximendi, §. item ſi quis in fin. numero 4. ff. ne quis eum qui in ius vocat. Iaſ. in leg. 1. §. quod prætor in fin. poſt numero 12. verſ. in alijs autem caſibus ff. eo tit. Alex. conſ. 35. ſub num.4. verſ. in alijs autem caſibus libro 2. Iodoc. in pract. crim. cap. 15. tit. de citatione legali ideſt captura num. 30. in verſ. quiſquis. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. caſ. 301. num. 16. verſ. tertius eſt caſus, & alij adducti per Farin. d.q. 30. num. 92. verſ. amplia decimotertio, & d. quæſt. 32. nu. 63. verſ. alij demùm voluerunt, vbi infinitos huius ſententiæ refert, & nouiſſimè Hyeron. Magon. quem Rotę Flor. au-
7 ditorem cognoui, & cum eo ſæpius iudicaui deciſ. Lucenſ. 90. deuenerat in fortiam nu. 3. verſ. & inſpecta, & hanc eſſe communem opinionem dicit Farin. d. quæſt. 30. numero 93. verſ. hæc ampliatio. Alij volunt, quod teneatur pęna legis Iuliæ de vi publica, ſi vis fiat cum armis, vel de vi priuata, ſi fiat ſine armis iux. tex. in d. §. arripiat in auth. vt omn. obed.
8 iu. d. prouinc. & ita ibi tenet Bart. in princ & in d. l. 4. ff. ad
9 l. Iul. maieſtat. ſub numer. 3. præterquam in eximente reum magicæ artis, qui tenetur pœna capitis per l. fin. C. de malefic. & mathemat. & Bart. ſequuntur Angel. de malefic. in d. verbo quod fama pub. præcedente num. 10 55. Alex. d. conſ. 35. ſub num. 4. lib. 2. Iaſ. in d. §. quod prætor ſub n. 12. & Clarius in d. §. pœnales ſub n. 124. in fin. inſt. de actiõ. Guid. P. d. deciſ. 579 n. 1. & Clarius ſub n. 2. verſ. circa hanc materiã & ibi Addit. in apoſtilla in verbo punitur iux. d. §. arripiat ſub littera D. Farin. d.q. 32. ſub num. 62. poſt verſ. limita primo ibi aliqui alij voluerunt, in quo non inſiſto, quia
10 quoad effectum hæc pœna eadem eſt cum ea de qua ſtatim dicam, cum hodie pęna legis Iul. de vi pub. vel priuata, non ſit in vſu. & qui in eam incidit, arbitrio iudicis puniatur ſecundum circumſtantias factorum & qualitates perſonarũ ex generali curiarum conſuetudine, vt poſt Iod. in practic.
11 crim. c. 100. tit. de vi priuata nu. 9. & alios, atteſtatur Clar. in pract. crim. q. 83. n. 4. verſ. vim publicam. Quidam alij dicunt quod hæc pœna arbitrio iudicis commiſſa eſt Bart. in l. 1. §. is videtur in fin. n. 6. & ibi Cagnol. num. 27. in fine ff. ſi quis ius dicent. non obtemperau. Io. Faber. in §. item aduerſus eum num. 9. verſ. ſed ſi non eſſet inſt. de actio. Buſſ. in practic. crim. tit. de captura num. 16. in fin. & num. 17. Farinac. d.q. 30. num. 93. & 94. verſ. hæc ampliatio dicens hanc eſſe veriorem & quod eam obſeruaret, ſi eſſet iudex, & quod alias ſequeretur abſurdum, quod eximens carceratum vel captum pro leui delicto non tenetur niſi minima pęna, cum tamen eius audacia temeritas & inſolentia maiorem exigat punitionem, quam ereptus vel liberatus habiturus erat, & cum hac ſententia tranſit etiam poſtea d. quæſt. 32. num. 64. verſ. quicquid præfati DD. dicant, & pro eo facit ſi bene perpendatur Iodoc. d. c. 15. ſub num. 30. poſt verſ. quiſquis tamen & melius Auguſt. de Arimin. in addit. ad Angel. de malefic. in verbo quod fama pub. præcedente num. 57. verſ. & tenementi vbi inquit quod in criminalibus eximens poteſt teneri in plus quam exemptus teneretur, & hanc opinionem ſæpiſſimè obſeruari vidi, cum enim hominum natura pronior ſit ad malum, quam ad bonum, quamplures erga iuſtitiæ executores ſint affecti, & ad impediendas executiones alacriter currant, & officiales in periculo vitæ ponant, opere pretium eſt vt ex recto iudicis arbitrio timore pęnæ exemplaris a malo hoc cohęrceantur, vt elegãti ſtilo proſequitur Iodoc. d. c. 15. n. 31. & ſeq. verſ. porro cum hominum, & proinde diuerſimode vidi in his terminis iu-
12 dicari; ſcio enim quandoque in tales eximentes grauiter fuiſſe animaduerſum pęna vltimi ſupplicij, quandoque triremium ad tempus vel in perpetuum, quandoque verò exilij temporalis, aut etiam pecuniaria pęna cum duobus ictibus funis, ſecundum quod viſum fuit conuenire iudici attentis circumſtantijs caſuum occurrentium, & qualitatibus perſonarũ, ac cauſis detentionũ vel capturarum ipſorum liberatorum, ita vt certus diffinitionis modus minime dari poſſe videatur cum & in ciuilibus non ſit inconueniens quandoque talib. eximentib. pęnam mortis inferre, vt infra ſuo loco ſubijcietur. Quod autem de carceratis dicitur, intelligendum eſt non ſolum de detentis in arcto & clauſo carcere, ſed etiam de retentis in Palatio domo, camera, vel alio loco in carcerem a iudice aſſignato, quia carcer eſt omnis locus, a quo quis ad libitum voluntatis ſuæ recede-
14 re non poteſt, adeo quod qui vi ſic detentum eximit, puniatur, non ſecus ac ſi detentum in compedibus, arctis, ac
15 clauſis carceribus exemiſſet, ita in puncto ſuper ſtatuto Lucenſi puniente facientem euadere aliquem e carceribus publicis eadem pęna, qua puniendus erat is, qui aufugit, deciſum fuit per Rot. Lucen. vt refert Hyeron. Magon. in deciſ. d. Rot. deciſ. 90. n. 5. & ſeq. vbi etiam num. 9. vult hoc procedere in vi eximentibus arreſtatum, ideſt eum cui factum eſt præceptum, ne exeat domum, ciuitatem, aut alium locum, quia & is dicitur carceratus, quod veriſſimum credo,
17 & procedere indiſtinctè, ſiue dictus detentus aut arreſtatus in alio loco, quam in ſolito publico carcere, retineretur ſub cuſtodia, ſiue ſine cuſtodia, quia hoc nihil refert reſpectu eximentis vi, qui, qualitercunque retineretur, qui aufugit, tenetur ac ſi pro eo in omnem caſum fideiuſſiſſet vt dicit Magon. d. deciſ. 90. num. 3. licet reſpectu ipſius fugientis hoc indiſtincte non procedat, ſed ſecundum ea quæ inferius
18 dixi poſt verſ. ipſe autem detentus, vbi etiam aliqua reperiuntur huic concluſioni deſeruientia. Et quæ dicta ſunt in eximente carceratum vel captum, procedunt in fautore, inſtigatore auxiliatore, vel conſultore aut alias fugam cauſante, qui & ipſe eodẽ modo tenetur, pro vt eximẽs Claud. de Battandier. in pract. crim. reg. 142. carcerum effractor ex n. 8. & 9. & in fine ſub n. 15. loquens de eo qui inſtrumenta ferrea ad euadendum & frangendum carceres tradiderat carcerato. Bertazol. d. conſ. 35. nu. 16. & ſeq. vbi pariter loquitur de ſubminiſtrante inſtrumenta carcerato ad rumpẽdum carcerem apta Menoch. d. caſ. 301. num. 21. verſ. extẽditur pr. Alex. d. conſ. 35. num. 4 in fin. lib. 2. & poſt illos & plures alios Farinac. d.q. 30. nu. 97. verſ. amplia primo hanc
19 decimamtertiam ampliationem; Vnde cum alias dubitaretur in contingentia facti, qua pęna puniendus eſſet qui condemnatis ad vincula nautica, ſeù ad triremes opem tulit ad fugam arripiendam, accomodando eis limas, malleos, ſcalpra, & alia inſtrumenta ferrea ad præcidendum & amputandum compedes ſeù catenas, quibus alligati detinebantur in triremibus, dixi de iuris rigore poſſe eũ pęna vltimi ſupplicij condemnari vel mitius agendo eadem triremium pęna vel perpetua vel temporali, qua fugitiui adſtricti & condemnati reperiebantur, cum enim eſſemus in iam cõdemnato ad Triremes pro crimine, quod, niſi ſit graue, talem condemnationem non recipit, paret hunc cauſantem fugã teneri pęna mortis vel ſaltem eadem pęna, qua condemnatus erat fugitiuus, vt enim ex ſuperius deductis apparet, cu eſſemus in iam condemnato ad triremes ex cauſa graui, nõ enim propter leuem talis imponitur pęna, potuit imponi pęna mortis, pro vt etiam imponi potuiſſet, ſi cõcederemos punitionem ex iudicis arbitrio pendere, licet mitius agendo eadem pęna iudici potuerit, qua remex tenebatur vel ex iuris determinatione vel ex iudicis arbitrio, & itam indiuiduo reperij quæſtionem hanc deciſam per Iodoc. in d. pract. crim.

crim. c.151. tit.de relegat.ad ergaſtula ſeu vincula nautica
n.17.& ſeq.verſ.nonnulli vagabundi, vbi cum in facto eueniſſet,quod quidam vagabundi condemnari ad vincula nautica ducerentur per ſatellites ad portum deſtinatum, & in
itinere per quoſdam vi atq; armata manu fuerint intercepti,
& è ſatellitum manibus extracti, atq; in libertaté ſeu fugam
emiſſi,& quæreretur quo ſupplicio huiuſmodi violenti extractores eſſent afficiendi, exiſtimat ipſe eos capitaliter eſſe
puniendos arg.l.2.ff. de effractor.& expil.& l.ad commentarienſem C.de cuſtod.reor. cum gl.ibidem, in verbo, qui
fugerit, aut ſi quis eos mitius punire velit, eiſdem pœnis,
& ſupplicijs, quibus ijdem fugitiui fuiſſent affecti ſi erepti
non fuiſſent, nempè eadem ipſorum relegatione in eadem
ergaſtula ſeu vincula nautica d.l.ad cómentarienſem cum
d.gl.io verbo qui ſugerit, quæ deciſio in terminis inſignis
huius Doctoris,& valde elegãtis non parui faciéda eſt,pro-
20 pter cuius auctoritatem in ſpecie propoſita obſeruatam, &
exequutã fuiſſe ſcio rigoroſam opinioné, pœnæ vltimi ſupplicij, quæ fulcita eſt alijs approbatis opinionibus ſupra generaliter relatis in materia eximentis condemnatum vel de
proximo condemnandum aut aliàs criminis reum ex carcere vel ex manu familiæ,& licet loquatur Iodoc. de ereptis
ex manu familiæ, & propoſita ſpecies de ereptis ex triremibus, nihil tamen refert, quia idem eſt in vtroq; caſu,&
valet argumentum de eximétè relegatum ex triremibus ad
extrahentem ductum ad triremes ex manibus familiç, vt
in princ.præſentis reſolutionis diximus, & plenè probauimus. Et ſecundum d.opinionem rigoroſam alijs vicibus votaui contra contumaces, quorum opera, & auxilio remi-
21 ges ex triremibus aufugerat, vt ſcilicet in pœnam furcarũ
condemnarentur, quæ vltimi ſupplicij prima eſſe dicitur l.
capitaliũ in princ. ff.de pœn.

In Ciuilibus autem alia inſpectio habenda eſt, qui enim
pro debito publico aut priuato detentum in carceribus vel
22 captum à familia exemit,& liberauit parti ad intereſſe ſeu
ad debitum, & expenſas tenetur, ac ſi pro debitore fideiuſſiſſet, Iaſ. in l.1. §. quod prætor ſub num.12. ff.ne quis eum
qui in ius vocat. eſt vi exim. Io.Fab.in §.item aduerſus eum
num.7.& nu.9. inſt. de action. Auguſt. ad Angel. de Maleſ.
in verbo quod fama pub ſub nu.56.in princ.Guid.Pap.d.deciſ.579.nu.1.& 2.DD.in §.pœnales. inſt.de action. vbi præcipuè Iaſ.n.102.& 104.Bal.in tract. de carceri.c.2.ſub nu.2.
in fin.Strac.de Mercatur.tit.de decoctor.in 2.par. vltimæ par.
Rubr. quomodo procedendum ſit in illos qui decoctoribus
opem præſtant n.10.verſ.plenè. Vincent.de Franch. deciſ.
Neapolit. 442. ſub n.3.in 3.p. Hyeron. Magon. d.deciſ.Lucenſ.90 n.3.Claud.Battand.in pract criminal. reg.142. nu.
13.Plot.de in lit.iurand §.25 n.6.ſubdens n.7.quod nihilominus exemptus remanet obligatus Boſſ. in pract. crim.tit.
23 de captura nu.15. & tit.de carcere nu.17. latè Cępol.conſ.
crim.14.nu.4.vbi etiam dicit quod eſt mera pęna, quia per
eam non liberatur principalis debitor Marſ.in Rub. ff.de fideiuſſor.n.16 Menoch.d.caſ.301.n.23. verſ.extende ſecundo Farinac.plures adducens d.30.n.107. verſ. amplia tertio
d.decimam tertiam principalem ampliationem, & d. q.32.
n.8.& ſeq.verſ.amplia primo hanc ſecundam ampliationé,
& videtur tex.in l.penult.ff.hoc iudicium, & in l.fin. cum
gl.ff. ne quis eũ qui in ius vocat. eſt vi eximat, & in l. quoties C. de exactor. tribut. lib.x. In tantum vt ſi plures fuerint, qui exemerint,quilibet ex ipſis teneatur in ſolidũ,vnica tamé ſolutione ſufficiente Cępol.d. cóſ.14.n.14.& Plot.
24 d.§.25.n.7.& eſt text.in d.§.hoc iudiciũ; Nec audiretur volens probare, quod ille exemptus non eſſet debitor Marſil.
in pract. crim. §. opportunè num. 20. & in §. attingam,nu.
48.Menoch.d. caſ.301. ſub n.23. Plot.vbi ſupra n.6.Boſſ.d.
tit.de carcer.n.17.in fin.Cępol.cóſ.14.nu.13.verſ. quia ad
hoc vt illa pœna Farin. d.q.30.n.90.verſ.amplia primo hanc
tertiã ampliationé,& d.q. 32. n.8. & ſeq. verſ.amplia r. hãc
ſecundam ampliationem atteſtans vtrobiq; de com.opinio-
25 ne, nec excuſaretur ſi exemptus ad carceres reduceretur,
Magon.d.deciſ.90.n.4.verſ.imò eximens, poſt Pariſ.in tractat.de Sindicat.in verbo probatio in ſindicatu nu.2. fol.mihi
382.Addo ego Menoch.d.caſ.301.num.23.verſ.extende ſecundo in fin.& Farinac.d.q.30.n.111.verſic. amplia ſecun-
26 do, qui dicit communem, & vlterius punitur criminaliter
arbitrarie, pecunialiter, vel in corpore pro modulo ... iuxta facti,& perſonarum qualitaté Alex.d.cóſ.35.n.4.in fine
& ſeq. verſ.ſed vbi eximitur qs lib.2. Iaſ.in d.§.quod prætor
ſub num.12. ante finem, Io.Fab. in d.§. item aduerſus eum
ſub n.7.in verſ.ſed poſtquam.inſt.de action. & eſt de mente
Iaſ.in §.pænales nu.105. verſ.aduertite tamen Inſt.eo.tit.de
actio.Boſſ.d.tit.de captura n.15. in fine. & tit. de carcere n.
num. 17. latè Cępol. conſil. crim. 14. ſub num. 4. & plur.
ſequent. Claud.Battand. dict. reg.142. nu.14.& ſeq. Gui d.
PP. d. deciſ.579. num.1.& 2. & alij quos refert, & ſequitur Farinac.d.q.30.n.112.verſ. amplia tertio dictam tertiam
ampliationem, & d.q.32.nu.7. verſ.de iure autem commu-
27 ni, in tantum vt dixerit Carauit. relatus per Clar. in pract.
crim.q.68.n.10.verſ.eximes,quod in Ciuitate Neapol.quatuor qui exemerant ex manibus familiæ quemdam nobilem, qui propter debita ducebatur ad carceres, fuerunt iuſſu Viceregis ſtatim ſuſpenſi ,& in fruſta ſciſſi, quod ex ſpeciali principis mandato ex cauſa vt credibile eſt aliqua particulari, potiusquam de iure cõi, executum videtur, vt etiam
iudicat Farinac. in d. verſ. de iure autem communi ad fin.
& æquius ſe geſſit conſilium Gratianopolitanum, per quod
de facto eripiens de manu familiæ captum pro debito quinquaginta ſcutorum auri fuit condemnatus in libris triginta
erga Fiſcum, & in damnia, intereſſe, & expenſis erga partem teſte Guid.PP.dict.deciſ.579.numero 1.& 2. qui fateri
tamen videtur, quod potuiſſet damnari in pęnam corporalem,quam ex æquitate mitius agendo mutauit Conſilium in
pecuniariam, & dicit Vincent. de Franch. d.deciſ.444. in 3.
part.nu.1.quod eximés carceratum pro debito ciuili à poſſe
Alguzeriorum ſeu birroariorum committit crimen, l. Iuliæ
de vi priuata & nu. 2. quod propterea punitur pęna relegationis & n.3. quod in facti contingentia ſic delinquens fuit
28 condemnatus ad triremes per biennium loco relegationis,
cum eſſet plebeius,& ad intereſſe partis. Ipſe autem detentus in carcere, vel captus à familia, ſe ipſum vi eximens &
liberans, ſi cauſa criminalis eſt pęna capitis punitur, Marſ.
in pract.crim.§.attingam num.36.verſ.quæri etiam poteſt,
Menoch.d.caſ.301.n.5.verſ.ſecundus eſt caſus in fin.Claud.
de Battand.d.reg.142.in princ. Boſſ.in pract.crim.tit.de effract.carcer.in principio Cuman.conſ.106.ſub num.2.verſ.
interdum verò detenti & nu. ſeq. & alij plures adducti per
Farinac.d.q.30.nu.2.in prima opinione & videtur tex.apertus in l. 1. ff. de effractor. & Expilator. in illis verbis capite
puniendos,quæ verba de pęna mortis,& vltimi ſupplicij intelligenda eſſe volunt multi,quos citat Farinac.d.q.30. n.3.
verſ.altera, licet alij de alia miniori citra mortem eam intelligant, & fortè verius vt per ipſum Farinac. d.q.30. nu.4. &
ſeq. in 3.opinione, quam opinionem poſtea firmat nu.22.
verſ.primus erit caſus. dicitq; ab ea in iudicando, & conſulendo non eſſe recedendum, & dixi infra caſu 42.nu.5.&
hoc indiſtinctè ſiuè eſſet condemnatus ſiuè non, quia in
hoc nulla eſt differentia, licet in alio ſit differentia, quia ſi
30 non ſit condemnatus, vltra incurſum d.pœnæ, habetur
pro confeſſo delicto princicipali, pro quo erat detentus vel
captus Claud.Battand.d.reg.142.n.3.Boſſ.tit.de carcer. ſub
nu.12. verſ. nec ſufficeret Angel.de malefic. in verbo quod
fama pub.præcedente num.82. verſ.tertio quid & ibi etiam
Auguſt.in addition. Marſ.in d.§. attingam nu.44. verſ.... vlterius,& Menoch.d.caſ.301.num.5.in principio,Clar.dicens communem in pract.crim.q.21.nu.25. verſ.tertio autem modo,& alij plures pariter de communi teſtãtes, quos
congeſſit Farinac.d. q.30.n.7. verſ.quarta ſubintrat opinio,
31 & quod dicitur de detento in carcere, intelligitur non tolum de retento in ſolito, & publico carcere, ſed etiam in
Palatio, camera, domo, vel alio loco pro carcere per iudicem aſſignato, imò & in arreſtato ſiuè ſequeſtrato cum iudicis præcepto, ne exeat domum vel Ciuitatem aut alium
locum, qui dicitur carceratus, & fugiens tanquam effractor carceris punitur, & pro confeſſo habetur, vt in primo caſu decidit Menoch.d.caſ.301. nu.7.8. verſ.extenditur
ſecundo, & in 2. caſu numero 9. 10. verſic. extenditur
tertio,

Digitized by Google

tertio iunctis antea dictis num. 5. verſ. ſecundus eſt, ſequitur
vtrumq; dictum Farinac. d. q. 30. nu. 46. & ſeq. verſ. amplia
tertio, & n. 51. & ſeq. verſ. amplia quarto; vbi plures idem
te nemo allegat, qui tamen poſtea n. 50. verſ. limita hanc,
& numero 53. & 54. verſ. ſed certe, hoc videtur intelli-
32 gere quando talis detentus, muris, aut oſtio loci, in
quo detinebatur, fractis, vel ſi cuſtodia appoſita erat è
manibus cuſtodum aufugit, & non aliter, quia ſi ſine fractu-
ra & violentia receſſit, non punitur tanquam effractor nec
habetur pro confeſſo, ſeu mitiorem pęnam patitur vt ibi per
eum, cuius opinio mihi non diſplicet. Porrò de detento in
vinculis ſeu compedibus non tamē in carcerem clauſo, qui
33 illis fractis per oſtiū apertum aut per feneſtras apertas au-
fugit, nullum eſt dubium quin tãquam carceris fractor pu-
niatur, & pro confeſſo habeatur, Menoch. d. caſu 301. nu. 6.
verſ. extenditur hic caſus & latius Farinac. d. q. 30. num. 82.
verſ. amplia octauo vbi alios refert & de communi opinio-
ne & ſine contradictore teſtatur, quia nihil intereſt an quis
compedibus vel parietib. detineatur l. ſuccurritur in fine ff.
ex quibus cauſ. maior. & l. ſi quis in graui §. ſubuenitur verſ.
clauſos, ff. ad S.C. Sillan. Quod ſi cauſa ciuilis ſit, ſiuè debitū
ſit publicum, ſiue priuatum, licet iure ſtricto in fugientem
eadem pęna ſit, quæ in criminali & ſic pęna capitis, vt per
Boſſ. in pract. crim. tit. de effract. carcer. nu. 1. verſ. & proce-
dit hæc pęna, poſt Commmenſ. in conſ. 106. nu. 2. & in fin. &
num. 3. ea ratione, quod non attenditur cauſa ſed conſide-
35 ratur violatio loci publici & carceris, qui dicitur ſacer, &
contemptus ſuperioris & eius miniſtrorum, vt etiam ad-
uertit Farinac. d. q. 3 n. 81. verſ. amplia ſeptimo, tamen nun-
36 quam de facto vidi hoc obſeruari, ſolēt enim mitius puniri
& ad ſummum in pœnam exilij temporalis vel pecuniariā
aut ictuum funis, prout iudici conuenire videtur. Sanè vbi
37 quis nondum eſſet à familia captus & in eius poteſtatem, &
cuſtodiam redactus, ſed dum familia vellet eum capere, ei-
dem reſiſtit, non eadem tenetur pœna qua ex fracto carce-
re fugiens vel iam captus, & detentus ſic carceratus a fami-
lia ſe vi eximens ſed alia iudicis arbitrio, veluti officialibus
& executorib. Cui ię reſiſtēs ita ſcribit Farinac. d. q. 32. n. 24.
& ſeq. verſ. de iure autem communi, & nu. 87. verſ. reſiſtens
38 autem, & ante eum Iodoc. in pract. crim. c. 15. tit. de citat.
reali ideſt captura nu. 29. verſ. quiſquis violenter, & Clar. in
pract. crim. q. 29. n. 5. verſ. quęro etiam. poteſt tamē talis eſſe
reſiſtentia vt in grauiſſimam pœnam etiam corporalem, &
quãdoq; etiam mortis condemnari poſſit, vt ſi cum armis, &
notabili ſatellitum offenſione facta eſſet vt aduertit Fari-
nac. d. q. 32. num. 27. verſ. ſi verò violenter poſt Boer. deciſ.
170. ſub n. 5. verſ. vnde in caſu noſtro, qui tamen dictam pę-
nã vltimi ſupplicij moderatam à Burdegalenſi ſenatu fuiſſe
ad fuſtigationem bis diuerſis dieb. infligēdam aſſerit. Et dif-
fert iſte caſus ab alio, in quo vi ereptus eſt iam captus, & in
fortiam familiæ cõſtitutus, de quo ſupra egimus, illum ęqui-
parando ereptioni factæ à carceribus, quia hic loquitur
de eo, qui reſiſtit familiæ in actu capturæ tentatæ, ideſt dum
familia illum vult capere, & nondum cępit, ibi autem de
iam capto, & in poſſe ipſius familiæ poſito, vt ideo mirum
non ſit, ſi non idem ius in vtroq; ſtatutum ſit, & ita colligi-
tur ex dictis præfatorum doctorum, & clariſſime ex Iodoc.
d. c. 15. num. 29. & 30. qui primo loco loquitur de erepto à
39 familia apprehenſura, & mox verò de erepto iam capto, &
victo, & diuerſam pœnam ponit. Vnde & huic reſiſtenti au-
xilium, conſilium vel fauorem præſtantes eodem modo ar-
bitraria pœna tenebuntur, cum vt ſupra dictum eſt, eadem
qua principales teneantur, & optime ſcribit Alberic. de Ro-
ſat. de ſtatut. lib. 4. q. 34. n. 1. vbi ait, quod ſi homicida vel a-
lius delinquens facto crimine cępit fugere, & cum multi
eum ſequerentur, alij eis ſe oppoſuerunt & fecerunt ita,
quod fugit, iſti fugam cauſantes puniuntur de ope, & au-
xilio arbitrio Iudicis, cum pęna non ſit determinata ſecun-
dum Gand. tit. de homicid. n. 8. verſ. item pone quæſtionem
dicentem ſe vidiſſe hanc quæſtionem Florentiæ, ſubdit ta-
men Alberic. ſub eo nu. 1. quod alij tenent quod puniantur
eadem pęna, qua aufugiens tenebatur vel teneri debebat
per l. ſi quis [illegible] l. Iuliam maieſtat. l. ad commentarienſem.

C. de cuſtod. reor. & l. quoties C. de exacto. tributo. lib. x. q.
etiam ſentit Gand. d. loco. Et ex his non ineleganter infer-
ri poteſt ad deciſionem quæſtionis ſæpe in facto occurren-
41 tis quod ſcilicet condemnati ad triremes, qui ex ipſis trire-
mibus aufugerunt pęna capitali ideſt mortis puniendi ſint,
quando vi & fractis catenis fugam arripuerunt eum tali pę-
na puniantur aufugientes ex carcere cum eius fractura, vt
ex dictis ſuperius apparet, quibus addebam ego alias dum
caſus accidiſſet tex. in l. capitalium §. in exulibus. ff. de pęn.
vbi expreſſe dicitur quod deportatus in inſulam qui euaſerit
capite punitur, & rurſus quod qui in metallum damnatus
eſt, ſi id admiſerit, ſummo ſupplicio afficitur, quod de mor-
te naturali intelligendum eſſe nō dubitatur l. vltimum ſup-
plicium ff. eo. tit. de pęn. ad idem eſt tex. in l. relegati ff. eo tit.
de pęn. vbi dicitur quod deportati in inſulam, qui condem-
nationi non obtemperant, pęna capitis puniuntur, quam pę-
nam gloſ. ibi in verbo capitis, de ipſius capitis amputatione
intelligit, prout etiam intelligit Cumian. de ſindicat. c. 24.
tit. de ſententijs n. 53. in fine dum ait, quod ad mortem con-
42 demnantur. Quæ iura caſum mihi decidere videbantur, pō-
derando quod hodie deportatio in inſulam & damnatio in
metallum non ſunt in vſu, & earum loco ſucceſſit pęna ar-
bitraria Imol. in l. 3. ſub n. 2. verſ. & aduerte quia pęna ff. de
public. iudic. Menoch. de arbitrar. iud. lib. 1. q. 80. ſub n. 89. &
melius lib 2. caſ. 330. ad finem. n. 5. Crauet. conſ. 18. nu. 17.
Clar. in §. falſum n. 40. poſt verſ. ſed quæro quæ ſit pęna. O-
43 ſaſcus deciſ. 105. n. 7. quinimo quod loco ipſarum pęnarum
verius ſucceſſit de conſuetudine pęna damnationis ad tri-
remes, vt de damnatione in metallum dicunt Capic. deciſ.
153. n. 3. Carrer. in pract. crim. in materia appellationis in
verſ. 16. caſus eſt n. 32. fol. mihi 29. Foll. in pract. crimin. ca-
non. in 2. p. c. 9. in verbo reperti culpabiles n. 8. & 9. fol. mi-
hi 131. Ioſeph. Cumian. in tract. de ſindicat. c. 24. tit. de ſen-
tentijs n. 47. Carrer. vbi ſupra §. circa quartum nu. 8. & 9.
verſ. multoties fol. 252. & nouiſſimè Farinac. his iam ſcrip-
tis viſus lib. 1. quæſt. crim. tit. de delict. & pęn. quæſt. 19. n. 14.
verſ. pęna damnationis in metallum, & plurium auctoritate
44 firmat Clar. in pract. crim. q. 67. nu. 7. verſ. item damnatio
ad metallum. Et de deportatione colligitur ex dictis per eu-
dem Clar. ead. q. n. 8. verſ. deportatio etiam, & per Farinac.
45 d. q. 19. n. 15. verſ. pęna etiam deportationis, & tradit. Car-
rer. in loco citato, licet verior opinio videatur, quod in hoc
non poſſit dari certa doctrina, ſed ſit in arbitrio iudicis loco
talis pœnæ in locis, in quibus non eſt in vſu imponere aliam
pœnam vt per Clar. & Farinac. in dictis locis, qui etiam at-
teſtantur de obſeruantia talis pœnæ in prouincijs non ha-
bentibus inſulas, adeo quod cum deportatis in inſulam vel dã-
natis in metallū mandata ſuperiorū nõ obſeruantibus, pęna
mortis imponatur, eadē etiã imponenda ſit dãnatis ad trire-
mes præcepta iudicum trãſgredientibus, quorum pęna ſub-
rogata eſt in locum pęnæ ipſorum deportatorum in inſulã
vel damnatorum in metallum, cum ſubrogatum debeat ſa-
pere naturam eius, in cuius locum ſubrogatur l. ſi eum §. qui
46 iniuriarum ff. ſi quis cautio & licet in regno Neapol. depor-
tatio in inſulam ſit in vſu, & pariter in alijs prouincijs, in
quarum territorio ſunt inſulæ, vt aliqui ex citatis doctoribus
teſtantur, ſeruient tamē hæc pro locis in quib. receſſit ab au-
47 la. His adiungebam tex. in l. aut damnum §. inter eos & in
§. quiſquis autem ff. de pęn. vbi refugientes & non obſer-
uantes formam pœnarum, quibus ſuppoſiti fuerunt, grauio-
ribus ſemper afficiuntur ſupplicijs propter quod gloſ. in d. §.
inter eos in verbo grauius, dum tex. dicit quod refugæ ex
opere metalli, in metallum damnantur, & ex metallo refu-
gæ cohercentur grauius, dicit puta capite iuxta d. l. capitaliū
§. in exulibus, & eſt concluſio clara per tex. in d. l. relegati, &
in d. l. capitalium d. §. in exulibus, quod ſcilicet augeatur
pœna condemnatis, ſi non pareant in dictis pœnis, ex quo
vt in dictis iuribus dicitur relegatus minori tempore de-
cennij relegatur in duplum eius temporis, quod ſupererat,
& relegatus per decennium relegatus in perpetuum, vel de-
portatur, & perpetuo relegatus, vel deportatus punitur ad
mortem, & tradunt Gomez. tit. de exil. & relegat. num. 1.
Clar. q. 71. num. 13. Iodoc. c. 58. num. 7. Cumian. de Sin-
dicat.

dicat. c.24. tit.de ſententijs num.53. latè Don Ludouic. de
Peguer. in ſuis deciſionibus,ſeu quæſtionibus crimin.c.41.
per totum,& D. Alex. Turramin. infra citandus num.66.
quod ſi verum eſt , prout veriſſimum credo, clarè oſtendi-
tur condemnatis ad Triremes condemnationem non ob-
ſeruantibus pœnam mortis eſſe imponendam , nam ſi pro-
pter inobſeruantiam grauius puniri debent , vtique morte
48 puniendi ſunt, ex quo alia pœna maior,ſeu grauior reperi-
ri non poteſt , nec vlla ita morti proxima eſt , ſicut ipſa ad
Triremes damnatio vt formaliter dicit tex. de pœna dam-
nationis in metallum, & deportationis in inſulam, quibus,vt
dictum eſt,ſucceſſit hæc ad triremes damnatio in d. l. capi-
talium in princ. in illis verbis deinde proxima morti pœna
metalli coercitio deinde in inſulam deportatio, ff.de pœn.&
in terminis adducebam Bald.conſ.271. quæritur vtrum ſub
num.1. lib.2. vbi loquens in eo , qui noluit ire ad confinia
ſibi aſſignata per Principē,dicit,quod ſi deportatus à Prin-
cipe recedit de inſula, pœna plectitur capitali per l. capita-
lium. §.in exulibus.ff. de pœn. licet poſtea in caſu ſuo con-
cludat eſſe locum pœnæ extraordinariæ pro motu ipſius
Principis,& à fortiori dicebam facere not. per Gomez. to.
3. var. reſol. c.8. tit.de exilio,& relegatione ſub num.1. vbi
ex commun. Doctorum opinione tradit , quod iuſſus exu-
lare in perpetuum, & exilio non obtemperat,punitur pœna
mortis. quod dictum refert,& ſequitur Clar.in pract.crim.
q.71. num.13 verſ. quæro , qua pœna puniatur frangens
fines exilij, quod videtur probari in d. l. relegati ad finem ,
ff. de pœn. & dicit Peguer. d.cap.41. num.4. quod eſt vera
ſententia,& licet poſtea num.ſeq.nonnullas declarationes
circa hoc tradat , tamen quando ſumus in deportato non
obſeruante fines deportationis , vult eum mortis pœna te-
neri, & dicit num.13. ita fuiſſe concluſum in Regio conſi-
lio criminali Cathaloniæ contra quemdam,qui fuerat con-
demnatus ad ſeruitium Regiarum triremium in perpetuū,
& propter inhabilitatē ex gratia poſtea damnatus ad per-
petuam relegationem in inſulam Sardiniæ , qui cum fines
dictę relegationis fregiſſet,& ob id deportatus eſſet in quā-
dam arcem , & fines talis deportationis fregiſſet , fuit con-
demnatus in pœnam furcarū,& ſummo ſupplicio affectus.
49 Verum poſtea peruenit ad manus meas Vincen.de Franch.
qui in deciſ. 140. in 1. parte , num.8. & ſeq. vſque ad fin.
ponit hanc quæſtionem in terminis,& dicit dubitatum fuiſ-
ſe an cōdemnati ad regias Triremes perpetuo , ſcilicet eo-
rum vita durante , quæ condemnatio ſolet fieri indiſtinctè
contra plebeos,& ſucceſſit loco damnationis in metallum,
aufugientes à triremibus debeant pœna mortis naturalis
puniri, an verò redire ad ſeruiendum prout prius , & dicit
duos Doctiſſimos Conſiliarios tenuiſſe eos debere mori ,
ex quod pœna ſucceſſit loco damnationis in metallum. poſt-
quam alia non ſupereſt niſi mortis , quæ datur poſt illam
per d.l. capitalium , quæ ponit gradus pœnarum, & quan-
do poſt vltimam alia non ſupereſt,dat. pœnam capitis,pon-
derando etiam text. in d.l.aut damnum,§.in calcariam eod.
tit. vbi non fit differentia, an quis condemnetur in pœnam
metalli, vel in calcariam, vel in ſulfurariam, quod aliud o-
pus eſt, quàm metalli,vt non parens, morte puniatur,quia
condemnatio in proximum gradum mortis erat illa , quæ
operabatur contra delinquentem pœnam mortis naturalis,
& quod ita debebat eſſe in caſu,de quo agebatur,quia con-
demnatio perpetua ad Triremes , quæ ſucceſſit in locum
dictæ damnationis in metallum , proxima eſt morti , & ex
contemptu alia pœna dari non poſſet , quibus tamen non
obſtantibus dicit, cæteros dominos tenuiſſe contrariū,& de-
ciſum fuiſſe , hos aufugientes debere redire in priſtinam
cauſam , niſi iudex in ſententia comminatus fuerit pœnam
mortis naturalis, vbi extra triremes reperti fuerint,ea po-
tiſſimum ratione,quod hæc triremium pœna non fuit a Iu-
riſconſultis, nec à legum latoribus cognita,ſed eſt introdu-
cta conſuetudine Tribunalium per Iudices , nec reperitur
lex expreſſa, quæ in hoc caſu det pœnam mortis, & eo ma-
gis, quia conſueuit in talibus ſententijs condemnatorijs ap-
poni comminatio pœnæ mortis in euentum contrauentio-
nis , quod non ex alio fit , niſi quia ſimplex condemnatio
hoc non operabatur , & ad allegata in contrarium reſpon-
debatur , quod cum ſimus in pœnalibus, facienda eſt inter-
pretatio, vt potius pœnæ molliantur,quam exaſperentur,&
quod nihil refert , quod hæc pœna triremium ſucceſſerit in
locum damnationis in metallum, poſtquam damnationem
leges irrogant pœnam mortis , ex quo ſubrogatio hæc non
à lege facta eſt , ſed ab homine , & propterea intelligenda
prout ijdem homines intellexere , qui in condemnationi-
bus ideo ſolēt apponere dictam clauſulam comminationis
mortis, quia alias non intelligunt ei eſſe locum,& vt latius
dicitur in dicta deciſione,propter quam tamen ego non ar-
bitrabar recedendum eſſe ab opinione mea ex iuribus , ra-
50 tionibus,& auctoritatibus pro ea adductis : quibus conue-
niunt omnia ea, quæ ipſemet Vincent. de Franch. ponit in
dicta deciſ.140. in 1. quæſt. num.1. & ſeq. vſque ad num.
7. ex quibus in quæſtione tunc vertente de deportatis, qui
ab inſulis eis aſſignatis receſſerant,& deinde in poteſtatem
Curiæ venerant,deciſum fuiſſe refert in Sacro Conſilio a-
diunctis ei omnibus Regijs conſiliarijs dd. deportatos de-
bere in pœnam mortis naturalis condemnari,& ſic exequi
non obſtante , quod tres ex ipſis dominis tenerent contra-
rium,& ſubdit quod iuxta hanc concluſionem fuit publica-
tum decretum in modum legis , ibi enim multa leguntur ,
quæ rem hanc optimè confirmant , nec diſcrepant ab alle-
gatis in idem per me,quibus addi poteſt Cumian.d.c.14.de
ſententijs num. 53. Nec rationes per ipſum adductæ huic
rei refragari videbantur, quoniam conſiderabam nihil re-
ferre, quod pœna triremium Iureconſultis , & legum lato-
ribus incognita fuerit , quia ſatis eſt ab illis deciſum fore ,
tranſgreſſorem grauiori pœna afficiendum eſſe , & ea qui-
dem, quæ pœnæ non obſeruatæ magis proxima eſſet per iu-
ra clara ſupracitata, & quod de comminatione dicitur,vel
non facit ad rem , ex quo ad tollendam omnem dubitatio-
nem , & ad maiorem declarationem facta intelligitur , vel
retorqueri poteſt ex eo,quod ſi ita iuri,& iuſtitiæ non con-
ueniret , de iniquitate , & improbitate redargui poſſet Iu-
dex, vltra quod,quicquid ſeruetur in Regno Neapolitano,
ſcio ego alibi,& præſertim in magno ducatu Ætruriæ clau-
ſulam hanc comminationis mortis naturalis in euentum
tranſgreſſionis condemnationis triremiū apponi non con-
ſueuiſſe per Iudices in ſentētijs condemnatorijs, neque hic
agi videtur de mollienda pœna, aut minuenda, vt arbitra-
tur D. Vincent. de Franch. ſed de aufugienda , & penitus
euitanda contra regulam leg. ſi ita vulneratus,ff. ad l.Aquil.
nam ſi ex fuga , damnatus perpetuo ad Triremes aliud pati
non debet , quam redire in priſtinam cauſam , vtique deli-
ctum hoc penitus impunitum remanet,quod eſt abſurdum,
& contra publicam vtilitatem, cum reipublicæ interſit, ne
delicta remaneant impunita d. l. ita vulneratus ; & quod
peius eſt, omnibus patebit aditus, & aperietur via aufugien-
di, vtpotè ſcientibus id impunè fieri poſſe , cum tamen le-
51 ges ſoleant malitijs hominum obuiare, & pœnas introdu-
cere, vt earum timore boni omnes efficiantur iux. l.1. ff. de
iuſt. & iur. & mali coherceantur , & à facinoribus abſti-
neant,& pœna vnius ſit metus multorum vt dicit tex.in l.1.
C.ad l.Iul.repetund.& probatur etiam in l.aut facta §.fina-
li,& in l. capitalium §.famoſos ff.de pœn.His q.ſcriptis repe-
rij D.Alex. Turraminum Senenſem mihi bene cognitum ,
& magna amicitia coniunctum, in repetit.l.non puto ff. de
iur.fiſc.in prima parte,c.3.nu.62.& ſeq. vſq.ad nu.76.hanc
quæſtionem ex profeſſo ad partes diſputantem , & tandem
in ſpecie propoſita per D.Vincent.de Franch. de condem-
nato perpetuo ad Triremes,qui ab eis aufugerat,tenentem
contrarium ſequendo opinionem eorum,qui dictæ deciſio-
ni cōtradixerunt,quam opinionem ipſe ſubtiliter defendit ,
& omnibus in contrarium per d.D.Vincent.de Franch.ad-
ductis copioſè,& eleganter reſpondet , vt ibi videri poteſt ,
cum eius dicta huc tranſportanda non exiſtimauerim,cum
præſertim ea dictis per me ſublata ſint , cum quibus idem
D.Turrami.conuenire videtur, licet aliter etiam , & latiori
52 calamo eiſdem fundamentis D.Vincent.reſpondeat , & ita
tenendum eſſe non dubito,quando fugientes condemnati
ſunt ad dictā pœnam triremium in perpetuum , ſecus autē ſi
ad

Digitized by Google

53 ad certũ tẽpus tantum, quia tunc ſuperius allegata nõ
procederent, & daretur medium interdictam pœnam
triremium,& pœnã mortis,& fuga impunita non rema-
neret, ſi enim tempus eſſet minus decennio, duplicare-
tur tempus, quod ſupererat exulandum, ſi vero eſſet de
decennio vel vltra, perpetuaretur pœna per totum tẽ-
pus vitæ condemnatorum, ita enim in relegatis, vel de-
portatis, aut damnatis in opus publicum ad tempus,
deciſum apparet, in l.relegat. in l.aut damnũ §.quiſquis
autem in opus & in l.capitalium §.in exulibus ff.de pœ-
n.& vbiq; gl.& DD.Clar.d.q.71.n.13.verſ.quæro qua
pœna, dicens ita diſtinguere communiter Doctores ex
teſtimonio Gomez.to.3.var.reſolut.c.8.tit.de exilio &
relegat.n.1.poſt verſ.1.iudex, Iodoc.in pract.crim.c.
58.tit.de exilijs ſiue bannis n.7.verſ.quis quis ſemel.Io-
ſeph.Cumian.de ſindicat.c.24.tit.de ſentent.nu.53.&
D.Ludou.de Peguer.d.c.41.& dictũ eſt ſupra, & tãgit
aliquantulum D.Turam.d.c.3.n.66.ex tex.in d.l. rele-
54 gati & in d.l.capitalium §.in exulibus, & ita ſemel fa-
ctum fuiſſe legi in caſu, in quo remiges aufugerant cum
triremi, & in longinquas partes ſe cõtulerant, & pro-
pter tempora nauigationi aduerſa nõ volẽtes ſequi de-
ſtinatum iter, fuerunt in portu quodam retenti, & po-
ſtea ad locũ vnde aufugerant tranſmiſſi, nam quibuſdã
ex illis grauiter, vt ſcelus exigebat, punitis, fuit factum
decretum, quod cœteri omnes perpetuo triremibus
ſeruirent, tanquam ſi ab initio ad perpetuas triremes
damnati fuiſſent, quod & iuſtum & æquum fuiſſe præ-
55 miſſa demonſtrãt. Porrò vbi cum fuga interueniſſent
aliud delictũ, vel cõcurreret aliqua circũſtãtia ipſã fugã
aggrauãs, illud dicendũ eſſet, & grauius in eos animad-
uerteretur, nec obſeruaretur forma prædicta dupli-
cationis vel perpetuæ damnationis, vt ſi cum triremi
ad infideles ducenda per eos aufugiſſent, vel in fugien-
do cuſtodes aut alios fugam prohibere volentes of-
fendiſſent, aut offendere ſtatuiſſent, vel quid aliud quod
traditionis crimẽ vel inſidiarum ſaperet, cõmiſiſſent,
vel facere in plui eſſent, ijs enim caſibus & ſimilibus vl-
timo ſupplicio afficiuntur, nedum quidem fuga ſequta,
56 ſed etiam ea effectum non ſortita, nam grauiſſimum eſt
delictũ eorũ, qui talia moliũtur & multo grauius eorũ
qui eadem molita exequuntur, & dignũ morte vel per
57 capitis detrũcationem vel per triremium malo ſuſpẽ-
ſionem vel per proiectionẽ in mare delinquentium in-
cluſorum vel inſutorum in ſacco vel per alligationem
pedum ad diuerſas triremes, vt illis incitatis remis diſ-
iunctis dilacerentur corpora, vt docet Iodoc.d.c.151.n.
78. verſ.grauiſſimum vero & n.80.verſ.cũ verò corpo-
raliter vbi loquitur in ijs, qui ignes flammaſq; emittere
in triremes, eiuſq; monumenta moliuntur, vel aliter cri-
men traditionis aut inſidiarum committunt, & memi-
58 ni quod, cum quam plures ex remigibus triremium Se-
reniſſ. Don. Ferdinandi Medices Mag. Ducis Etruriæ
meritiſſimi, annis præteritis deliberaſſent aufugere &
Triremem, in qua manebãt ad Turcas conducere &
miniſtros, Officiales, milites ac alios, qui fugæ obſtarẽt
interficere, tractatu patefacto per nonnullos ex ipſis ma-
chinatoribus pœnitentia ductos, tres, qui videbãtur fuiſ-
ſe ſceleris authores, fuerũt ſuſpenſi malo ipſius trire-
59 mis, alij autem in hoc fuerũt puniti, quod illis nares &
aures fuerunt inciſæ & amputatæ, quod genus pœnæ in
vſu eſt in delictis puniendis, quæ in triremibus fiunt, vt
experientia docet, & tradit Iodoc.d.c.151.nu.81. verſ.
ſæpius autem quod ita me vatante factũ eſt, pro vt etiã
60 alias antea ferè cõſimili tractatu factu tẽpore glorioſiſ-
ſimæ memoriæ Sereniſſimi D. Franciſci Medices Ma-
gni Ducis Etruriæ ſecundi, & nũquã ſatis laudati Prin-
cipis obſeruatũ fuerat, quia ſcilicet & tunc tres ex prin-
cipalioribus molitoribus fuerunt malo triremis ſuſpẽſi,
alii vero amputatione narium & auriũ fuerũt paſſi, nec
enim in omnes ſolet grauiter animaduerti, ne Principes
nauticorum mancipiorum peritorum et inſtructorum
opera careant; cum difficile ſit alios ſtatim inuenire,
qui illis in artem et laborem ac experientiam ſucce-
61 dant, et qui poſt quam reperti ſunt, in triremibus diũ
viuant, de facili enim in illis moriũtur remiges ob mul-
tã et variã accidentiã vt dicit Vincent.de Franch.deci.
139.n.2.in p.part. et dicuntur millies mori, eorumq; pœ-
na morte naturaliter ribilior dicitur ex grauiſſimis mi-
ſeriis et innumeris ærumnis, quibus continuo afficiun-
tur, vt dicit Iodoc.d.c.151.n.4.ver.qui verò ad nautica
62 vincula, vnde rectè admonet Iudices.Crauett.conſilio
18.n.18.vt ſemper abſtineant ab huiuſmodi condem-
natione triremiũ, & eam nunquam imponãt, quando a-
liam imponere delinquentibus poſſunt, ſequitur Cumi-
an.de ſindicat.c.24.de ſentent.n.49.miror autem non
parum, quod Iodoch.ipſe: qui ita diligenter & ex pro-
feſſo cũcta quæ ad hanc relegationis ad triremes ma-
teriam faciunt, pertractauit, nihil ſpecialiter de ipſis re-
migibus fugitiuis puniẽdis dixerit, cũ tamen de delictis
quæ in triremibus fiunt etiam minimis & de eorum pu-
nitione egerit, verum mihi ſatis erit alijs anſam melio-
ra & pulchriora dicendi præbuiſſe, & quæ lectione &
experientia didici in medium attuliſſe, & ſaltem tironi-
bus in aliquo prodeſſe poſſe. Quæ autem de condem-
nato ad perpetuas triremes dicuntur, in condemnato
63 ad Iudicis vel Principis beneplacitũ procedere intelli-
gũtur, nã & is perpetuo dãnatus dicitur, nec cõdẽna-
64 tio Iudicis aut ſuperioris morte extinguitur, ſed durat
quouſq; ab ipſo iudice vel ſuperiore aut ſucceſſores in
quem tranſit, expreſsè non reuocetur. Gomez.tit. de e-
xilio & relegat.n.5.verſ.aliquando & quarto, vbi latiſ-
ſimè inſiſtit, & tandem ait, quod hæc eſt opinio iuridi-
ca & tenenda legendo, conſulẽdo, & iudicando, Clar.in
pract.cri.q.71.in fi. n.14. verſ.item quæro, vbi dicit quod
ita obſeruatur. Menoc.de arbitr.iud.lib.1. q.69. nu.7.
verſ.declaratur 1. & latius n.12. & plur.ſeq.verſ.ſecũ-
dus eſt caſus, & dixi copioſe infra caſ.143.nu.7. & ſeq.
vſque ad finem verſ.quod ſi quis, illud poſtremò pro com-
plemento huius noſtræ reſolutionis adiiciendum eſt, quod
eaquæ dicta ſunt in condemnatis non obſeruantibus
confinia vel relegationes ad tempus, & ex triremibus
vel alijs locis illis aſſignatis antefinitũ condemnationis
terminum recedentibus, & iudicum mandata violanti-
bus, habent locum etiã in non euntibus ad ipſa confi-
nia, relegationes, vel Triremes infra tempora eis ſtatu-
66 ta, paria enim sũt quod quis debito tempore non ac-
cedat ad cõfinia, vel poſtquam acceſſerit antefinitũ tẽ-
pus receſſerit, ita eſt tex. in l.relegat. ff.de pœn. & ibi
hoc not.gl.in verbo exceſſerit & Bart.n.2.& ita etiam
ſentit Bald.cõſ.271.quęritur virũ ſub nu.1.iuncto the-
mate lib.2.& ſentiunt pariter licet non tam clare Go-
mez.tom.3.var.reſol.de delict.c.8.tit.de exilio & rele-
gat.n.1.& Clar.in pract.cri.q.71.n.13.uerſ.quæro qua
pœna, & vult expreſſe Cumian.de ſindicat.c.24.tit.de
ſentent.n.53. Et iſta in hac materia ſufficiant, quæ ta-
men accuratius & fuſius explicari merebat, vtpotè v-
ſitatiſſima cunctis in regionibus, ſed negotiorum mul-
titudo ac varietas, quibus continuo ſupra vires immer-
ſus præmor, non eſt paſſa me vlteriorem operam præ-

Digitized by Google

ſtare, & ad materem. huius caſus vide infra cap.42.& caſu 164.

E P I T O M E.

Quod tempore careſtiæ habentes victualia poſſunt cogi vendere non ſolum iuſto,ſed etiã viliori pretio,& ſecundũ quod per Principem fuerit taxatũ,& quod prouiſio iſta comprehendit etiã victualia Eccleſiarum,& eccleſiaiſticarũ perſonarum,& quod dicta in victualibus habẽt locũ etiam in pannis,& alijs mercibus,& in penſionibus domorũ, & ſic in neceſſarijs ad vitam hominũ, pro vt ſunt veſtitus,& habitatio non ſecus ac victus.

S V. M M A R I A.

Principes ſeculares poſſunt cogere tempore careſtiæ habentes
frumentum. & fruges ad vendendum certo pretio nu.1.Et
idem in pannis, domorum, penſionibus, & alijs vitæ neceſſarijs. 2 & 4.
Victus nomine, continetur habitatio, & veſtitus. 3.
Principes poſſunt vt ſupra ad vendendum cogere etiam vilius quam par eſſet. d.tempore 5.Item taxare dotes puellarum maritandarum eodem in fine, & in taxatione comprehenduntur frumenta, & aliæ fruges eccleſiarum, & perſonarum eccleſiaſticarum. 6.
Et quid ſeruatum fuerit Neapo. 9.
Eccleſia, & perſonæ eccleſiaſticæ non ſunt immunes a muneribus in quibus verſatur publica vtilitas. 7.
Eccleſiaſticæ perſonæ magis tenentur ad exercedam caritatem quam laici. & aliter facientes peccant. 8.
Beneficia, ad vſum pietatis ſunt inſtituta, eod.
Eccleſiaſticæ perſonæ non poſſunt vt ſupra cogi per iudices ſeculares ſed per eccleſiaſticos. 10.
Et recuſantes vt ſupra vendere peccant, & non ſeruantes taxam, tenentur in foro conſcientiæ emptoribus reſtituere id quod vltra conſtitutum pretium receperunt. 11.
Et poterunt vti legis tranſgreſſores arbitrariè puniri. 12.
Clerici ligantur edictis Principum ſecularium prohibentium delationem armorum. 13.
Ad obſeruantiam tamen, non poſſunt per ſeculares ſed per Eccleſiaſticos iudices compelli 14.
Et puniendi ſunt arbitrariè, vel edicti pœna ſi ſit pecuniaria, non autem corporalis. 15.
Clerici portantes arma vetita capi poſſunt per familiã iudicis ſecularis, quæ & arma lucrifacit. 16.
Clerici in Flagranti crimine vel de fuga ex delicto ſuſpecti capi poſſunt per familiã iudicis ſecularis. 17.

C A S V S N O N V S.

1 CLariſſimum eſt quod Principes ſeculares ex iuris com. diſpoſitione poſſunt tẽpore careſtiæ compellere habentes frumentum, & alias fruges vendere pro certo, & taxato pretio. Bart.Bald. Salyc. in l.1. C. de Epiſc.audient.Bart.in l.nemo C. de Iude. & in l.1.§. cura carnis ſub n.1.ff.de Off.præfect.vrb.in l.annonam poſt princ.ff.de extraord. crim. Lucas de pen.in l.vnica ad fin. verſ.poſt ipſam gloſ. C. vt nem. lic. in empt. ſupec.ſe excuſ.lib.10. & in l.1.in verbo tempus. verſ. è contra quod ſic C.de quib. muner. vel præſt. nemi. lic. ſe excuſ. eod. lib.10. Capel. Toloſ. deciſ.446. & ibi latè Aufre.in addit. Abb. in c.1. ſub num.6. ext.de empt. & vendit.Rip.in tract.de peſte tit. de remed.præſer. in princ.num.195.& ſeq.Couar.lib.3.var.reſol.c.14. nu. 3. verſ. ſecundus caſus Strac. in tract. de mercatura in 4. parte Rubr. Mercatura in qb.caſ.poſ.exerce.nu.47. verſ.vnde præfecti annonæ & latius n.51.verſ.mercatoribus tamen, Surd.in tract.de alimentis tit.8.rubr.priuilegia alimentor.quæ ſint, priuileg.94. n.4.& 5.& 8. faciunt notata per Franciſc. Marc. deciſ.540. & 541.in
2 1.parte; Quod nedum in victualibus procedit ſed etiam
in pannis, & alijs mercibus ad veſtium pertinentibus,
& in domorum penſionibus, cum hæc ſint neceſſaria
ad hominis vitam pro vt victualia, & victus, nomine,
3 veſtitus,& habitatio contineatur, Aufrer.in addit.ad di-
ctam deciſ.446. poſt principium verſ. ex quo infertur.
4 Bald.in d.l.1.ad finem n.3.C.de Epiſcop.audient.Abb.
in d.c.1.ſub num.6.verſ.ex quo infertur, & Strac.ſub d.
nu.51. poſt verſ. mercatoribus tamen, & eſt de mente
Couar.in loco citato, qui generaliter loquitur de om-
nibus vitæ hominũ neceſſarijs, apertè in pannis tradit
Surdus d.priuileg.94.in fin.n.11.Quod pretium victua-
5 liũ, etiam vilius, quam par eſſet, dicto tempore, ſtatui
poteſt vt dicunt Bart.in d.§.cura carnis ſub nu.1.Bald.
in l.ſi pendentes §.ſi quid Cloacarij n.2. ff.de Vſufruct.
& ibi Florian. num.8. verſ. nota etiam tex. Lucas de
Pen.in d.l. vnica in final. verb. C. vt nemi. lice. in em-
pt.ſpeci.ſe excuſar.& in d.l.1.in verbo tempus verſ. &
contra quod ſic C.de quib.muner.vel præſtat.nemi. li-
ce.ſe excus. Addent.ad Abb.in d.c.1.ſub nu.9. in verbo
tempore careſtiæ ſub littera B, Ripa loco citato Au-
frer.in addit.ad dict.deciſ.446.poſt medium verſ.ſi ve-
rò non expoſuit, & Vincent.de Franch.deciſ.Neapol.
9.num.1.2. Surd. vbi ſupra nu.5. in fin. Imò & dotium
quantitas pro puellis maritandis taxari poteſt, & lege
laicorum pœnali prohiberi parentes, & alios, ad quos
ſpectat onus eas maritandi, ne certam, taxatamq; quan-
titatem excedant, Couar. in 4.lib.decret.de ſponſ. &
matr.in 2.parte cap.3.§.9.n.3.fol. 162.dicens ita cau-
tum eſſe in Regis Hiſpaniarum,& in Dominio Veneto
& veram non eſſe opinionem Marſil. aliter tenentis
ſingula.589.alias de anno;fecit Peguer. in ſuis quæſtio-
6 nib ſeu deciſion.crim.cap.44.ſub n.12.vbi inquit, quod
nati, quæ leges ſumptuariæ prodigalitatẽ, & luxuriæ vi-
ctus adimebant, & modum præſcribebant. Hoc ſtante
dubitari ſolet, an in huiuſmodi taxa ſeu moderatione
pretij victualium, comprehendantur frumenta, & aliæ
fruges eccleſiarũ & Eccleſiaſticarũ perſonarum, quod
comprehendantur facit deciſio Bart. in l.fin. n.4.verſ.
ex quo nota C.de exact.tribut.lib.10. & clarius, & ma-
gis in terminis in l.vnica n.6. verſ.videtur etiã quod ec-
cleſia C.vt nemi.lice.in empt.ſpeci. ſe excuſ.lib. 10. vbi
etiã Ioan.de Plat.idem aperte tradit, ſequitur Surd. his
ſcriptis viſus conſ.301.n.2.lib.3.ſi .n. eccleſiæ,& eccle-
ſiaſticæ perſonæ ad hoc non tenerentur ſtante publica
neceſſitate, id in earum damnum redundaret, ſi dictæ
7 neceſſitati nõ ſubueniretur, & multi religioſi ſeculares,
& regulares valdè paterentur, & fame etiam forſan
perirent, ſi eis venditio victualium per laicos non fieret
pretio taxato, nec eccleſiaſticæ perſonę ſunt immunes
ab his muneribus pub. verſatur vtilitas, vt elegãtiſſimè
ex pluribus rationibus,& ex multiplici authoritate ſan-
ctorum Patrum, Canonum, & legum firmat Luc. de
Pen.in l.2.in verbo eccleſias col.1.2.3.& 4.C. de quib.
muner. vel præſtat. nemi.lic.ſe excus.lib.10.& patet ex
traditis per Rip. in tract. de peſte tit.de remed.præſer.
in §. venio nunc ad modum num.209. & ſeq. verſ. ſe-
cundo quæro an ad alias collecta,& per Peſtaſi.in tract.
de æſtim. & collect.in 4 p.c.1.n.15.& plur.ſeq.verſ.li-
mitant, Balb. in conſ. poſit. poſt Cacheran. deciſ. pe-
8 dem.68.ferè per tot. & Theſaur. deciſ. ẽt pedem. 214.
in fin.n.10,in quinta Fallētia, magiſq; quam laici te-

nentur

Digitized by Google

nentur eccleſiaſticæ perſonæ ad exercēda caritatē, & alter faciētes peccāt, præſertim quia beneficia ad vſū pietatis ſunt inſtituta, Abb.in.d.c.1.col.fin.ſub numero 8. ex.de empt. & vend. & ita nonnullis ex prædictis rationibus ac alijs, & auctoritate in puncto Domi.d. Sot. in 4.ſent. diſt.25.q.2.articul.2.col.4.verſ.4. concluſio. tenet in indiuiduo Vincēt. de Franch.d. Decis.9.nu.3. & ſeqq. concludens propterea quod tempore penuriæ anni 1569. habita matura diſcuſſione in Regio collaterali conſilio cum interuentu aliquorum ex Regis conſiliarijs ſacri cōſilii, fuit vt ſup.cōcluſum, & ꝙ poſt ea dum laici propter neceſſitatem famis de facto cępiſſent frumenta Clericorū ne famę perirent, & fuiſſent conuenti in ſacro conſilio ad ſolutionem pretij, fuerūt condemnati ad ſolutionem pretii taxati per Pragmaticam Illuſtriſſ.Proregis, & denegantes ſoluere fuerūt ēt cōdemnati ad expenſas & intereſſe. Idem nuper tenere his iā ſcriptis inueni Octauian. Vulpel.in tract.de libert. eccleſiaſtic.in 2.part.n.21. verſ. & in ſpecie quod clericorum, & Eccleſiarum frumenta, & poſtea Menoch. conſ.1000.quod eſt vltim.in 10.volum.n.22.cu multis ſeq.verſ.confert etiam in ſpecie, vbi etiam alios adducit, & Surd.dicto conſ.301.n.5.verſ.& in ſpecie, & n.6. verſ.intantum, & eſt quæſtio notabilis quam tangit & indeciſam relinquit Bald.in.d.§.ſi quid Cloacarii.nu.4. & dicit ſe dixiſſe in.d.l.eum quidam §.ſicus ff.de vſur.vbi nihil de hoc loquitur in ſpecie; nec etiam aliquid in ſuis terminis firmat, quod huic rei ſeruire poſſit, & Bart.in. d.l.vnica, licet n.6.teneat opinionem affirmatiuam ſup. relatam, tamen poſtea in finalibus verbis n.8.dicit hæc verba formalia, Quod dixi de Eccleſia intellige ſalua tamen determinatione ſanctę matris Eccleſiæ, & Bartolum, ſequutur eſt Franc.Marc.dicta deciſ.541.n.5.& 7.credo tamen quod deciſio ſit vera, & audiui ſecundū eam fuiſſe obſeruatū in plerìſq; Italiæ partibus de anno 1590. quo tempore maxima fuit frumenti & frugum
10 omnium careſtia; cui tamen rei obſtant, quæ diffuſe dixit Surd.conſ.301.in 2.dub.n.62.& plur.ſeq.ſup.allegato, quæ feruore eccleſiæ tutiora videntur. Vnum tamen ſciendum eſt, quod religioſi nō poſſunt cogi per iudices ſeculares ad vendendum & taxam obſeruandū,
11 licet nolentes vendere peccent & pariter vltra taxam vendentes, & in foro conſcientiæ teneantur reſtituere emptoribus, quod vltra conſtitutum pretium receperunt, ſed vt vendant & pretium definitū ſeruent compelli debent ab eorum iudicibus eccleſiaſticis, ita colligitur ex dictis per Luc.de Pen.in.d.l.2.col.3.ad mediū verſ.igitur ex his, & rurſus ead.col.in fin.& col.ſeqq. verſ.& licet per Regem C. de quib.muner. vel præſta. nemi.lice.ſe excus.lib.10.& ex dictis per Couar.d.c.14.
12 ſub nu.3.ad fin.verſ. quod ſi quis, vbi ēt inquit, ꝙ poterunt pœna arbitraria puniri veluti tranſgreſſores & cōtemptores legis, & eſt de mente Vincent.de Franc.d. deciſ.9.n.6.& apertiſſimè hoc firmant Rip.de remed. præſer.§. venio nunc ad modum n.336.verſ.4. intelligo, & Fellas d.c.1.n.37.& 43. & Balb.in.d. conſ.poſt. d.deciſ.Cacheran. 68. ſub nu.28. verſ.ſeptimus & vltimus articulus vbi tamen num. ſeq.ad declarat & limitat, & ita etiam vult Menoch.d.conſ.1000. ſub nu.21. verſ.licet clerici, & iterum n.29.ver.& ſi compulſio ipſa, & rurſus n.31. verſ.verum ad eorum obſeruantiam & demum n.44.verſic.tertia eſt concluſio, cum quibus conuenit Surd.d.conſ.301.n.34.& 35. verſ. & tamen fatentur omnes, & n.39. & ſeq.verſic.ex alio pariter. Et ad prædicta optimè facit quod & Edicta Principū

13 ſecularium prohibentia delationem armorum, quorū vſus etiam lege communi vetitus eſt, ligant clericos quoſcunq; ex quo cōcernunt publicam vtilitatē & quietem totius populi Ioa. de Plat.in §. item lex Iulia il 2. n° 108.verſ.item nunquid ſtatutum inſt. de publ.iudic. Couar. alios citās in hor.pract. qq.q.33.nu.7. verſ. eſt & illud. & lib.2.var.reſol. cap.20. ſub num.28. verſ.36. & Clar. dicens eſſe communem opinionem in pract crim. q.36. num.26. verſ. vlterius quæro, ſequitur Vulpel. in d.tract.in 2. part.num.37.& ſeq.verſ.ſic clericus cum armis vetitis inuentus, & tamen ad eorum obſeruan-
14 tiam compelli non poſſunt per iudices ſeculares, nec per ipſos puniri, ſi contrauenīant, ſed per eorum iudices eccleſiaſticos vt ſub ſit Ioan. de plat. ſub d.nu.108. verſ.pœna tamen, & latius tradunt Couar. & Clar. in locis citatis, qui quidem iudices eccleſiaſtici nec forte
15 tenebuntur eos punire pœna edicti, licet ſit pecuniaria, ſed alias arbitraria eos punient, vt ſubiūgit Couar.d. q.33.ſub d.n.7.cum quo tamen non tranſit Clar. volens hoc caſu eos debere puniri pœna edicti, qua ligantur, fatendo nihilominus, quod vbi pœna eſſet corporalis, ad eam nō tenerētur, quod & admittit Couar.in vtroq; loco ſup.citato; ſed quod alia pœna, quā edicti puniat Eccleſiaſticus iudex clericos contrauenientes, vult
16 Surd.d.conſ.301.num.39. & ſeq. Sane illud certum eſt quod familia ſecularis poteſt ipſos clericos arma deferentes contra edictū capere, & incarcerare & eorū iudicibus eccleſiaſticis conſignare, & arma auferre & lucri facere abſq; aliquo excommunicationis vel armorum reſtitutionis timore, vt egregiè tradit Couar. d.q. 33 ad fin.ſub d.n.7.verſ.vtcunq; tamen ſit, & lib.2.var. reſol. cap.20. ad finem ſub num.28. verſ.36. ad finem, ne alias detur clericis facultas libera deferendi arma vetita, & ex hoc oriatur occaſio ſcandalorum in maximam reipublicæ iniuriam, & eccleſiaſtici ordinis ac dignitatis grande obrobrium, ſequitur Clar.d.q.36.ſub n. 26. poſt d. verſ. vlterius quæro, & nouiſſimè Vulpel. poſt hęc ſcripta viſus in d.tract.de libert.eccleſiaſt.p.2. nu.27. & ſeq. Verſ. ſic clericus, & reſpectu capturę vt
17 miniſtri iuriſdictionis ſecularis poſſint clericū in flagāti crimine deprehēſū, vel de fuga ex delicto ſuſpectū capere, & iudici Eccleſiaſtico tradere. idē voluit Clar. plures huius ſentētię referēs in ead.pract.q.28. n.6.verſ. ſi vero loquimur; & ad mat. vide infra cal.12.in fine.

E P I T O M E.

An bona patris occiſi à filio vel fratris occiſi à fratre ſpectent ad fiſcum vel ad alios venientes ab inteſtato pro portione ad occiſorem ſpectante, ſuper qua reclara fit diſtinctio omnium caſuū qui in tali materia euenire poſſunt, & totū negociū ad tres reducitur concluſiones.

S V M M A R I A.

Fiſcus non capit portionem quæ de bonis occiſi ſpectaret ad interfectorem, ſi extant proximiores vel æquales in eodem gradu cum interfectore perſonæ occiſæ ſecundum Bart. & aliquos. num. 1.

Contrarium tamen vti verius, communis probatur. 2.

Et contrarijs reſpondetur. 3.

Fiſcus capit omnia bona occiſor vti proximior, ſolus erat ſucceſſurus. 4.

Fiſcus capit partem quæ de bonis occiſi ſpectaret ad occiſorem extantibus alijs in pari gradu perſonæ occiſæ. 5.

Fiſcus nil capit de bonis occiſi, cui occiſor vti remotior non erat in aliquo ſucceſſurus. 6.

Digitized by Google

CASVS DECIMVS.

1 SI Filius occidat patrem vel frater fatrem extantibus alijs filijs vel fratribus occiſi, quæri ſolet an in bonis d.patris,vel fratris interfecti proportione ad occidentem ſpectante admittatur Fiſcus, an verò excludatur,& d.portio accreſcat alijs filijs vel fratribus exiſtentibus in eodem gradu cũ interfectore perſonæ occiſæ, & quod admittantur alij filij vel fratres, & fiſcus nihil poſſit prætendere ex perſona interfectoris,tenuit Bart.in l.1.num.1. ff.ſi quis aliq.teſta.prohib,vbi dicit quod quãdo frater occidat fratrem nocet omnibus ſequentibus in gradu,ſed exiſtentibus in eodem, cum eo vel proximiori non præiudicat per gl.ibi & per l. cum ratio §.fin.ff.de bõ.damnat,vbi idẽ notauit ipſe Bartol, aiẽs quod ſuccedere quis non poteſt ei,quem ipſe interfecit,ſed bona vadunt ad fiſcum, niſi adſit alius qui ſit in eodẽ gradu cum ipſo interfectore per illum tex. & per l.2.§.fratris ff.ſi quis aliq.teſta.prohibe.cum quibus cõueniũt quæ idem Bart.ponit in l.fin.n.10.verſ.& diſtinctio præcedens ff. ſi qs aliq.teſta.prohib.inquiens quod ſi interficiens conſanguineum ſuum erat proximior,bona confiſcãtur, ſi erat remotior non cõfiſcantur, ipſe verò interficiens nullo modo ſuccedit,idẽ voluit Gandi.in tract.de malef.in Rubr.de bon.malefacto n.10.verſ.quæritur ſi frater, dicẽs quod ſi frater occidit fratrem, bona occiſi non pertinent ad filium ocsidentis,ſed publicantur,quando occiſus non habet filios vel alios ſibi coniunctos in eodem gradu cum interfectore,ſecus autem ſi eos habet,quia tunc non publicãtur ſed ad eos pertinent & allegat d.l.cum ratio ff. de bon.dãnat.& d.l.2.ff.ſi qs aliq.teſta.ꝓhib. & eſt quæſtio poſita per Dyn.in l.ſi ſequens ff.ad Sen.C.Syllã de fratre occidente fratrem ſuum,an bona occiſi deueniãt ad fiſcum,an verò ad filios occidentis, quam reaſſumit Bart.ibi in fin.princip. & dicit de ea eſſe caſum in d.l. cum ratio d.§.fin. & quod de ea aliquantulum videbitur in d.l.1.& in d.l.2.§.fratris ff.ſi qs aliq.teſta.prohibu.adeò vt ſentiat ibi Bart.pro vt in alijs locis relatis dixit.& idem in effectu quod Gãd.eãdem opinionem ſequitur Bald.conſ.26.in 2.& 3.dubio n.4.& 5.lib.3. vbi dicit quod ſi maritus inſtitutus ab vxore interimit eam, repellitur ab eius ſucceſſione per not.per Bart.in l. fin. ff.ſi qs aliqui.teſta.prohib. & hæreditas non debet auferri ab eo tanquam ab indigno per fiſcum,ſed debetur matri mulieris interfectæ vti legitimę hæredi filiæ per not.per Bar.in.d.l.cum ratio §. fin.ff.de bon.damnat. quod ante Bald.deciſum reliquit Bart.in d.l.fin.ſub nu. 11.verſ.pono caſum in terminis ff.ſi qs aliq.teſta.prohib.vbi tradit,quod prohibens aliquem teſtari vel teſtamẽtum mutare priuatur ſucceſſione;& bona, ſi is alias ſolus erat ſucceſſurus,applicantur fiſco ſi verò ſucceſſurus erat in nihilo, vel in parte tantum, non præiudicat proximioribus vel æqualibus in gradu, & multa ex prædictis refert Rol.a val.conſ.56.n.4.verſ.nec habet obſtare lib.1.& ante eum Boer.deciſ.25.n.1.& ſeq.qui etiam alia dicit ad idem tendentia, & nouiſſimè cum hac opinione tranſire videtur Nicolaus Vigelius in 1. centur.ſuorũ reſpõſorum reſp.1. poſt Schurf.per eum allegatũ,qui preciſe ponit caſum, quãdo erãt tres fratres,quorum vnus occidit alterum tertio ſuperſtite, & concludit contra fiſcum ad fauorem fratris ſuperſti-
2 tis;Verùtamen ꝙ ſi filius occidat patrẽ vel frater fratrẽ extãtibus alijs filijs vel fratribus occiſi & ſic æqualibus in gradu ꝑſonæ interfectæ cum ipſo occiſore, bona talis interẽpti proportione ad intefectorem ſpectante pertineant ad fiſcum, & non accreſcant alijs in pari gradu exiſtentibus, facit quod talis filius vel frater occidẽs nõ excluditur ipſo iure à ſucceſſione occiſi,ſed imò ad eam admittitur, ſed poſtea illa ab eo velut ab indigno per fiſcum aufertur, ita probat tex.in d.l. cum ratio §.fi.& in l.1.in princ.ff.ſi qs aliq.teſta.probib.& in l.his conſequenter §.1.ff.famil.hercif. cum vbique not. per gl.& DD. & pulchre tradunt Bald. in l. eam quam n.10.verſ. hęc faciunt ad quæſtionem. C. de fideicom. & in l.hęreditas num.7.verſ.extra quæro C. de his qui. vt indign. & ibi etiam Salyc. nu.7. verſ.quæro ab extra Bald.d.conſ.26.in 2.dubio n.4.lib.1.& in l. codicillis §. matre & vxore ad fin.ff.de legat 2.Corn. conſ.221.col. 1.ſub n.2.lib.4.Io.de Anan.conſ.63. in princ.dicens eſſe cõ.opi.latè Boer.deciſ.25.n.1.& ſeq.& Rolan.cęteros referens d.conſ.56.nu.1.2.3.lib.1.Alexand.de Neuo conſ.91. col.2.3.& 4. vbi licet conſuluerit in eo caſu profiſco ad excluſionem filiorum occidentis, vel aliorum in gradũ ſequentium tamen in terminis noſtris tenet vt ſupra, & opinio Bart. ſup. relata & ſequentium non eſt vera, & contrarium firmat Bald. in. d.l. eam quam in d. verſ. hæc faciunt ad quæſtionem, vbi dicit quod ſi frater delinquens habet fratrem derogat illi in portione ipſius delinquentis, ſed non in portione innocentis, & quod ſi filius patrem interſecit, non ſuccedit nepos ſequens in gradu, ſed fiſcus quia nec ipſe occidens, nec eius filij poſſunt ſuccedere occiſo, ſed ſuccedit fiſcus, vt etiã dicunt Gandi. & Carrer. ſtatim citandi, & idem Bald.in d.l. codicillis §.matre, ad fin.& latius in d.l.hæreditas, in fine nu.9. verſ.& nota, vbi ait ꝙ ſi ſunt duo fratres,& vnus interficit communẽ patrem, portio ſua non confiſcatur, ſed fratri applicatur ſecundũ Bart. in d.§.fin. ſed male, & contra caſũ in d.l.his conſequẽter §.1.ff.fam.hercis.nam ſi applicaretur fratri, poſſet is conuentus iudicio diuiſorio excipere de iure ſuo, quod non admittit ille tex. & idem in d. §.1.tenuit Florian.n.4.verſ.& aduerte, vbi ſimiliter refert opinionem Bart.eũque repræhendit, dicens eũ dixiſſe contra caſum. d.§.1. Contra Bart.etiam tenent in d. l. hæreditas Salycet.nu.10. verſ. q̃d ſi vnus, Alex.n. 6.verſ.& iuxta prædicta. & Boer.deciſ.25.col.2.n.9.& plur.ſeq.& plures alij,quos refert,& ſequitur Rolan.d. conſ.56.ſub n.4.poſt verſ.nec habet obſtare, & ita etiã tenere videtur Carrer.in pract.crim.§.9. quæro nu.37. & 38.fol.mihi 121.& ante eum Gandi.de malefic.rubr. de aliq.quæſt.var.in malef. nu.23. verſ. item pone, dicens ita conſultum fuiſſe Bononię per DD.nec d.Bart.
3 ſẽtentia probatur per iura ab ipſo allegata, nam d.l. cũ ratio §. fin. ff. de bon. damnat. nihil facit, imo potius contrarium dicit, dum vult, quod ex bis, quæ per flagitium damnatus acquiſiuit, portiones liberorum nõ augentur, vnde gl.ibi in verbo augentur.hoc ideò eſſe dicit, quia ea bona ſunt fiſco applicanda,& ita reſpondet Barbat. vt dicit Rol.ſtatim citandus, & ad auth. bona damnatorum, ſecundum Bald,& Salycet.in d.l. hæreditas,illũ,n.9. hunc,n.10,reſponderi poteſt,quod fiſcus non venit ratione capitalis dãnationis, ſed propter indignitatẽ ſucceſſoris vt etiam dicit Florian.loco citato, dicta verò l.2.§. fratris, nihil pariter facit, quia dicit quod fratris factum fratri non nocet,quod verũ eſt,ſed hoc non ſufficit ad iuſtificandum dictũ Bart.quia oporteret ad illud ſuſtinendum,quod factum fratris prodeſſet fratri,quia portio fratris occidentis applicaretur alteri fratri,quod non dicit tex.qui dicit non nocet tantũ,

vt ſic

Digitized by Google

vt ſic videatur ſe reſtringere ad portionem debitam ipſi fratri, in qua illi frater delinquens non nocet, & ita arguit Barbat. relatus per Rol.d.conſ.56.ſub d.n.4. ad fine & ante eum eodem modo argumentatur Salycet. in d.l.hæreditas ſub n.x.& Alex.nu.6.ad fin. Addo ego quod nec gl.in d.l.1.ff.ſi qs aliq.teſta.prohib. in verbo fiſco locum. videtur probare intentionẽ ipſius Bart.nã ſi bene videatur dicit, quod bona delinquentis deuoluuntur ad fiſcum, ſi is erat proximior alijs, alias autem delictum eius propioribus nocere non debet, nec etiã paribus in ſuis partibus, ſed tantum in parte delinquentis, ita vt.d.gl.potius firmet ſententiam contrariã opinioni Bart. quam faciat pro ea, vnde & ipſemet Bart.in d.l.fin.ſub n.11.verſ.aut non erat ſucceſſurus in aliquo vel non ſolus ff. ſi qs aliq. teſta.prohib.fatetur in hoc eſſe opiniones & aliquos velle, quod æquales in gradu nõ ſuccedant in totum, ſed in eorum portionibus tantũ modo, & fiſcus portionem delinquentis capiat, & cum dicta opinione contra Bart. & alios qui eum ſequuti ſunt, tenendum ſemper exiſtimaui, ſi enim intelligatur pro vt ſup.retuli & pro vt eum intelligitur communiter DD. male loquitur, nec defendi poteſt, & ideò Alex. eius continuus & acerrimus defenſor in d.l. hæreditas ſub nu.6. ad fi.tem dicit quod Bart.non videtur dicere pro vt illum refert Bald.ſed immo, quod occidens non præiudicat fratri, ſed bene ſibi ipſi, pro vt etiã dicit Bal. ipſe, quam intelligentiam refert, & ſequi videtur Boer.d.deciſ.25.nu.9. & 1.ſecundum quam intelligentiam non eſſet repræhendendus Bart. Carrer.etiam ſup. cit. videtur intelligere Bart.vt concordet cum Bal.non autem vt diſcordet ab eo. Et ex prædictis vnico verbo omnia ſupra dicta reaſſumendo, infraſcriptæ conclu-
4 ſiones veriſſimæ colligi poſſunt. Prima quod vbi occidens patrem vel fratrem, ſolus erat ſucceſſurus, & ſic erat proximior, fiſcus capit omnia bona occiſi excluſis filijs occidentis & omnibus alijs in gradu remotioribus
5 quibus præiudicauit & nocuit delinquens. Secunda quod vbi occidens erat ſucceſſurus in parte tantum, & ſic erat in æquali gradu cum alijs perſonæ occiſæ, bona proportione ipſius delinquentis pertinent ad fiſcũ, & non accreſcunt aliis in pari gradu exiſtentibus, aliæ autem porportiones ad alios pares in gradu ſpectãtes, ipſis relinquuntur, quibus alienũ delictũ nocere non poteſt, nec ad fiſcum deuoluuntur. Tertia quod vbi in ni-
6 hilo erat ſucceſſurus occidens, & ſic erat in gradu remotior aliis perſonis, fiſcus nihil capit ſed bona occiſi debentur proximioribus.

EPITOME.

Quod ſtatuta punientia homicidia commiſſa in rixa pœna pecuniaria tantum non habent locum in homicidiis qualificatis prout eſt parricidium.

SVMMARIA.

Parricidium eſt diuerſum crimen ab homicidio.n.1.
Statutum ſimpliciter loquens de homicidio non comprehendit parricidium.2.

CASVS VNDECIMVS.

Statutum loquens de homicidio in rixa commiſſo, quod pro eo non fiat condemnatio niſi in pecunia, prout in multis locis viget, & præſertim in Ciuitate Senatum & eius ſtatu, non procedit in parricidio, quod non videtur contineri appellatione homicidij, alioquin
1 fruſtra, & ſuperfluo iura Canonica & ciuilia ponerent

illa tanquam diuerſa crimina, pro vt ponunt iuxta l.3. in verſiculo homicida, & parricida C.d.Epiſc.aud & qui committit parricidium committit duo delicta ſimul, videlicet homicidium, & parricidium, & ideo ſta-
2 tutum ſimpliciter loquens de homicidia, non videtur comprehẽdere talem homicidam ita qualificatum arg.l.vim paſſam §.præſcriptione ff. de adulter. & in terminis hoc videtur decidi per Io. de Anan. in conſ.63. vbi conſuluit quod ſtatutum diſponens quod homicida non ſuccedat occiſo, ſed excludatur ab eius ſucceſſione, non habet locum in parricida ad excludẽdũ fiſcum bonis occiſi, cui interfector ſuccedebat quia ſtatuto illud reſtringitur ad ſimplex homicidium, nec trahitur ad homicidiũ qualificatum, prout eſt parricidiũ, quod ex iam dictis rationibus & pluribus aliis probat & eius conſultationem latiſſimè confirmat multis iuribus & autoritatibus Ludou.Bologn.in addit. ad eum, in quo dubio cum habeamus deciſionẽ in puncto duorum nõ mediocris autoritatis Doctorum, vlterius non inſiſto, addens tamen quod idem tenet Marſil.ſingulari 665. niſi in princ.& ita quoque tenet addition.ad Salycet.in l. 1. C.de his qui parent. vel fili.occid.in vltima appoſtil.cum.n.taliter delinquens vt ibi dicit Salycet. nu.2. duplex committat delictum. videlicet parricidium in quantum pater, & homicidium in quantum homo, nõ eſt mirum ſi in ſtatuto appellatione homicidii non cõtinetur parricidium, & idem tenet Carrer.in pract.cri. §.nono quæro num.38.fol.mihi.121.qui ſimpliciter in hoc ſe remittit ad Anã.& Bolognin.ſup.citatos, Bonacoſ.etiam in ſuis com.opinio.crimin.lit.1. verſ.ſtatutũ in caſu ſimplici, nullam de prædictis patribus faciens mentionem vult ſtatutum de homicidio non habere locum in homicidio qualificato, & bene ſeruit Corne. conſ.19.lib.4.nu.1. & 2. vbi quod ſtatutum loquens de delicto non habet locum, quando illud delictum non eſt ſimplex, ſed habet qualitates aggrauantes quæ cauſant aliam ſpeciem delicti, vt eſt in adult. cuis ſit iuncta qualitas inceſtus, & in homicidio, cui cohereat qualitas parricidii.

EPITOME

Quod edicta principium ſecularium tempore peſtis vel eius ſuſpitionis de aliquo faciendo vel non faciendo vt conſulatur aeris ſalubritati & hominum ſaluti comprehendunt laicos, Colonos, & conductores ecclesiarum & Eccleſiaſticarum perſonarum, nec dicuntur derogare libertati Eccleſiaſticæ.

SVMMARIA.

Salutis humanæ, habenda eſt ratio. num.1.
Mors vt fieri poſſit homini vitanda.2.
Peſtis morbus alios ſuperat. 3.
Proclamata Principum ſecularium vt pro aeris ſalubritate aliquid fiat vel non fiat ligant laicos colonos Eccleſiarum. 4.ſed contrarium dicitur num.6.
Statutum de non exportando fruges comprehendit Laico colonos, & conductores Eccleſiarum, & emptores fructuum Eccleſiarum. 5.

CASVS DVODECIMVS.

1 Quod ſalutis humanæ ratio habenda ſit docet textus in l.ſed ſciendum eſt ad finem ff. ad ſen.C. Trebel. & homo quantum in ſe eſt laborare debet vt mortem fugiat.c.ſi nulla 23.q.8.quod maximè faciendum eſt tempore peſtis vel eius ſuſpitionis, cũ hic morbus acutiſſimus & contagioſus & omnes alio ſuperans

B 3 iux.

Digitized by Google

iux. c. ſicut il primo extra de ſimon.& ibi notata per
ſcribentes, & propterea magnopere fugienda.c,nego-
tiatorē clericū 88.diſtinction.vnde tempore quo peſti-
lentia viget vel de ea ſuſpicatur, plurima ſolēt p Prin-
cipes ſeculares fieri edicta, per quæ mandatur aliquid
fieri, vel non fieri, per quod aer malus & corruptus
purgetur,vel ſi bonus & ſalubris ſit,conſeruetur, & nō
corrumpatur iuxta copioſe tradita per Rip. in tractatu
de peſte in titulo de remed.præſeruat.& in tit.de re-
med.curat. & quandoque dubitatum fuit an hiuſmodi
4 edicta vel proclamata in perſonas loquentia & eis im-
perantia cōpræhēdant laicos, colonos, vel cōductores
rerum Eccleſiarum idcirco dicendum videtur tales cō-
præhendi,quia ſunt ſub iuriſdictione ſecularium, & nō
de foro Eccleſiaſtico.c.indicatum eſt nobis 89.diſtinct,
& ibi tradunt gl.& DD.Feder.de Sen.conſ.111. n. 10.
verſ.item quæritur an ruſtici.Abb.in c.2. ſub n.6. verſ.
quid autem de ruſtico Eccleſiæ extra de for. compet.
& præſertim quia talia edicta non poſſunt dici facta in
fraudē eccleſiarum vel Eccleſiaſticarū perſonarū, nec
animo infringendi aliquo modo libertatem eccleſiaſti-
cam,ſed reſpiciunt publicam vtilitatem & communem
tam clericis quam laicis, vt ſcilicet ſalubritati aeris &
bonæ valetudini totius populi cōſulatur,quo caſu nul-
la cauſa ſuadet,quod ſuperiores eccleſiaſtici huiuſmo-
di edictis ſe opponant, ſed potius omnis dictat ratio,
quod ea obſeruari ſinant veluti vallida & in aliquo
quod ſit conſiderabilis momenti non præiudicātia ec-
cleſiaſticæ libertati ex ijs,quæ dicunt Feder.de Sen.cōſ.
85.ſub n.2. verſ. vnde hac cauſa vel æquitate inſpecta
& melius ſub n.4. verſ.nō obſtat quod dicitur quod per
ſtatutū tale reſtringitur,& iterū ſub n.5. verſ.ſed in ca-
ſu noſtro illæ conditiones & Felin.in c.Eccleſia S.Ma-
riæ nu.88.90.& 92.extra de cōſtitu.& ita reperij con-
ſultum fuiſſe per D.Hyeronim.Gabriel.in conſ.37.nu.
3.4.5.6.7.lib.2.vbi determinat quod edictum Illuſtriſſ.
Gubernatoris Mediolani publicatum anno 1575. de
menſe Septembris de non ſeminando orizam valet &
compræhendit colonos & conductores bonorum ec-
cleſiarum & eccleſiaſticarum perſonarum,quodque il-
lis parere debēt tāquam factis ob publicam vtilitatem
& comunem etiā clericis pro ſalubritate aeris,& bona
populi valetudine,ad quæ firmāda plura adducit vltra
dicta ſuperius, ad quæ curioſum lectorem remittendū
eſſe exiſtimaui,quod conſ.Gabriel. referunt & ſequun-
tur nouiſſimè Octauian. Vulpel.in tract.de liber. Eccle-
ſiaſt.in 3.part.n.16.verſ.idemq;eſt, & difuſius Menoc.
conſ.1000.quod eſt vltim.vol.10.num.28.verſ.& idem
concedit,& n.43.verſ.ſecunda eſt concluſio,& n.44.&
ſeq.verſ.tertia eſt concluſio & verſ.ſeq.qui etiam tenet
poſſe tales,ſi nō pareant,per ipſos Principes ſeculares
& eorum Iudices puniri pœna in edictis contenta, nec
neceſſe eſſe ob hoc Iudicem Eccleſiaſticum adire, ad
quod multa allegat,& eſt conſ.in eodē caſu, in quo cō-
ſuluit Gabriel; Quibus tamen addendum eſt quod idem
colligitur ex Rip.in tract.de peſte tit.de remed.præſer-
5 uat.§.venio nunc ad modum q.15.nu.124. & plur.ſeq;
vbi poſt longam ad partes diſputationem concludit,
ſtatutum de non exportando frumentum aut alias fru-
ges cōpræhēdere laicos,& colonos,& cōductores bo-
norū Eccleſiæ, & etiam emptores fructuum Eccleſia-
rum vt ibi per ipſum,pro quo facit Menoch.d.conſilio
1000.n.25.& ſeq.verſ.ſubdit etiā,& Vulpel.in d.tract.
in 2.part.n.17.& ſeq.verſ.quid autem ſi lex mādet, de
quorū tamē dicto principali nō diſput.& faciūt notata
p Couar.in c.alma mater,de ſent.excōmun.lib.6.in 2.
parte §.4.n.7.& 8.fol.451.& 452.& ſupra caſu nono,
ſed poſtea, reperij, quod Surd.in conſ.301.lib.3. in 3.
dub.n.69.& ſeq.vſq; ad finē in verſ.vltima eſt dubita-
6 tio,conſuluit in eodem caſu Gabriel.& Menoch.de E-
dicto Illuſtriſſ. Domini Gubernatoris Mediolani, & re
ad partes latè & bene diſcuſſa contrariam ſententiam
firmauit, à quo fauore Eccleſiæ in dubio tutius vide-
tur non recedere, nec ego nunc auderem ab eius opi-
nione diſcedere,præſertim cum contra allegatum cōſ.
Menoch.multa viderim deduci in allegationibus poſt
illud impreſſis.

E P I T O M E.

An & quando ſtatutum duplicans vel aliter augens pœ-
nam maleficium committenti in domo offenſi habeat
locum in offendente non in domo,ſed in apotheca,ſta-
tione,vel taberna,aut in porticu domus ipſius offenſi.

S V M M A R I A.

Domus ſua debet eſſe cuique tutiſſimum refugium num. 1.

Statuta duplicantia pœnam delicti commiſſi in domo offenſi, qua ratione edita. 2.

Statutum duplicans pœnam pro delicto commiſſo in domo offenſi non habet locum in commiſſo in apotheca,ſtatione,vel taberna offenſi. 3. cum ſeq.

Ampliatur etiam ſi apoteca ſit ſubtus domum, & per eam ſit aditus ad ſuperiorem partem. 6.

Contrarium tamen huius ampliationis magis probatur numero 7.

Capi quod quis non poſſit in domo propria, non procedit in apoteca. 4.

Statutum prædictum intelligitur de domo; in qua quis habitat. 5.

Statutum prædictum comprahendit non ſolum delinquentem in domo, ſed & in confinibus domus. 8.

Idem ſi in porticu domus 9. cū diſtinctione tamē, de qua n. 10.

Idem in adiacentibus domus. n. 11.

CASVS DECIMVSTERTIVS.

QVoniam vnicuique domus ſua debet eſſe tutiſſi-
mum refugium; & receptaculum vt eſt tex.ad
litteram in l.plerique ff.de in ius voc.& probatur etiam
in.l.1.ibi maneat vnuſquiſque domi ſuæ tutus atque ſe-
curus C.de prætor.& honor.prætor.lib.12. mirum nō
eſt,ſi ſtatuta in quampluribus mundi partibus grauio-
rem æſtiment iniuriam alicui factam in domo ſua, quā
2 alibi, & ideò vt plurimum duplicent pœnam maleficij
commiſſi in domo offenſi,quo ſtatuto vigente dubitari
pluries vidi, an illud habeat locum in eo qui delictum
fecit non in domo,ſed in apoteca,ſtatione,ſeu taberna
offenſi,& quod non habeat locum, volunt in indiuiduo
3 Bart.conſ.107.lib.2. Angel.de malef.in verbo.fecit in-
ſultum n.3.verſ.quid autem ſi ſtatutum Caſtrenſ.conſ.
92.ſub nu.2.& latius conſ.211.col.1.2.lib.1. Alber.de
Roſat.de ſtatut.lib.2.q.35.ſub nu.3.verſ.quid ſi ad ſta-
tionem, Bonacoſ.in ſuis.qq.crimin.in verbo percuſſio
ver.ſi qs habet duas domos ad finē,q ea ratione dicit
quia ſtatutum dum loquitur de domo,intelligit de ædi-
ficio ordinato ad habitandum & in quo quis ſe ipſum
& familiam recipit, non autem de ædificio quod aliud
nomen ſpeciale aſſumpſit,& non eſt ordinatum ad ha-
bitandū,ſed ad vſū negociādi, & in quo quis nō mora-
tur cū familia nec omnibus diebus pro vt in domo, &
ſic prædicta ratio tutiſſimi refugij & receptaculi quæ
con-

Digitized by Google

conſideratur in domo, non militat, in ſtatione, vt latè &
eleganter declarant Bart. & Caſtr, in locis citatis, &
idem tenet Bart. in l. lex Cornelia §. ſi tamẽ fundum n. 3.
& ſeq. & in l. item apud labeonem. §. conuicium ad fin.
4 n. 3. ff. de iniurijs. ꝙ poteſt confirmari ex ea com. DD.
concluſione quod diſpoſitio l. pleriq; ff. de in ius. voc.
& l. nemo de domo ff. d. reg. iur. quod nemo in propria
domo capi poteſt, non procedit in apotheca ſeu ſta-
tione, vel taberna vt poſt Salycet. Caſtr. Marian. Corn.
5 & alios tradit Gabriel. tit. de malef. concl. 10. in pri. li-
mit. num. 18. vnde & ſi quis duas haberet domos, vnam
in qua habitaret, & aliam in qua non habitaret, offen-
deretur in ea, in qua non habitabat, locus non eſſet ſta-
tuto ſecundum Alber. in d. q. 35. nu. 3. quem ſequitur
Bonacoſ. ſup. citatus in verſ. ſi quis habet duas domos,
& ante eum Dec. in d. l. nemo de domo in princ. ff. de
reg. iur. & Gabriel. d. concl. x. in 7. limit. nu. 31. 32. Quæ
concluſio intelligenda eſt procedere ſecundũ Caſtr. in
6 d. conſ. 211. col. fin. verſ. prædicta puto, etiam ſi d. apo-
theca, ſeu ſtatio, vel taberna eſſet ſubtus domum ha-
bitationis offenſi, & quod plus eſt, etiam ſi per ipſam
ſtationem, apothecam, vel tabernam ſit aditus ad ſu-
periorem partem domus, quia reputantur duæ partes
ſeparatæ, vna ſuperior deputata ad habitãdum, & alia
7 inferior, ad alium vſum, De qua tamen Caſtr. opinio-
ne nõ parum dubito, imò contrarium expræſſe teneo
cum declaratione tamen, de qua in fine præſentis reſo-
lutionis dicent, quod ſcilicet ſtatutum habeat locum in
offendente in apotheca ſtatione vel taberna exiſtente
ſubtus domum offenſi, vel aliter ei coniunctæ, ſi ex ipſa
domo haberet introitum vel aliter clare apparet, quod
eſſet pars ipſius domus ex his, quæ notat ipſemet Ca-
ſtrenſ. in d. cõſ. 92. in princ. & latius in conſ. 454. n. 1. lib.
1. per l. prædijs §. fin. & §. antepenult. & §. penult. ff. de
leg. 3. & l. quod conclaue ff. de damn. infect. l. teiæ §. Ti-
rannæ ff. de fund. instruct. & magis in terminis contra
Caſtr. adduco Clar. in pract. crim. q. 82. ad ſtatutum no-
8 num augens vel minuens, pęnam n. 2. vbi dicit, quod ſta-
tutum duplicans pœnã percutienti in domo Poteſtatis
habet locum, non ſolum in percutiente in ipſa domo,
ſed etiam in percutiẽte in cõfinib. ipſius domus, & dicit
ꝙ ita tenuit Guid. de ſus. in ſuis qq. ſtatutar. in fine, & ꝙ
ita communiter obſeruatur, vt dicit Alber. in l. in 1. prę-
ſenti in fin. C. de his qui ad Eccleſ. confug. quem refert
Barbat. cõſ. 33. poſt n. 5. lib. 4. ſequitur Vinc. de Franc.
deciſ. Neapol. 402. in indulgẽtia n. 4. & vltra Cla. addo
ego pro eadem opinione in puncto Alber. de ſtat. lib.
2. quæſt. 35. in princ. vbi inquit quod ſtatutum impo-
nens maiorem pœnam percutienti alium in platea vel
in domo, vel in Palatio quam alibi, habet locum in per-
cutiente in cõfinibus, & Alber. ſequitur Bonacoſ. in d.
verbo percuſſio verſ. ſi ſtatutum imponit maiorem pę-
nam, & idem tenuit Ang. de malef. in d. verbo fecit in-
ſultum n. 3. in princ. & tradit etiam Bart. in l. item apud
labeonem §. cõuicium ſub n. 2. ff. de iniur. ad idem etiã
allegari poteſt Clar. in ead. q. 82. ad ſtatutum x. puniens
9 inſultum onm. 1. vbi ait, quod ſtatutum puniens facien-
tem inſultum ad domum habet locum in faciente inſul-
tum ad porticum domus, & quod ita communiter ſer-
uatur, & tenetur, vt dicit Alber. in 2. p. ſtat. q. 208. &
quod hanc opi. com. appellat. etiã Auguſt. ad Angel. de
malef. in verbo fecit inſultũ poſt nu. 3. in quo tamẽ ad-
uertendum eſt quod Aug. cit. per Clar. non dicit iſtud,
nec aliquid decidit, ut; firmat in d. q. ſed refert varios
doctores varia in varijs locis dixiſſe, verum tamen eſt,
quod Alber. in d. 2. p. ſtat. q. mihi 203. num. 1. dicit, id
quod Clar. refert, ex eo quod porticus dicitur pars do-
mus, & licet n. 2. multa in contrariũ adducat, dicit ta-
men quod hæc opinio com. ſeruatur, & tenetur, licet
forte de ſtricto rigore dici poſſet contrarium in ſtatuto
iſto cum ſit ſtricti iuris & pœnale, & non recipiat inter-
prætationẽ paſiuã, & Clar. in hoc ſimpliciter ſequitur
Bonacoſ. lib. 1. com. concl. crim. in verſ. ſtatutũ puniens
facientem inſultum ad domum, licet poſtea eodem li-
bro verſ. ſtatutum puniens grauiori pœna dicat atten-
dendam eſſe mentem ſtatuentium, ao ratio per eos con-
ſiderata verificetur io porticu, & dicit Vinc. de Franc.
d. deciſ. 402. n. 8. poſt Bart. & alios, quod ſtatutum pu-
niens maleficium io domo non comprætendit malefi-
cium commiſſum io porticu, & ſubdit nu. 10. quod li-
cet relata opinio Alberici in d. l. præſenti C. de his ad
Eccleſ. confug. ſit com. recèpta, tamẽ contraria opinio
eſt verior, cui videtur adherere in caſu ſuo de delinquẽ-
te in gradibus oſtij cuiuſdam cappellæ, vt non habea-
tur pro delinquẽte in cappella ad effectum, de quo ibi,
& Angel. de malef. in d. verbo fecit inſultũ ſub n. 3. poſt
multa pro & contra allegata, tandem videtur admit-
10 tere, quod ſtatutum ita demum procedat io porticu, ſi
ſit affixa domui, & non alias, maximè ſi loquatur per
dictionẽ ad, nõ per dictionem in puta de offenſione fa-
cta ad domum, & non in domo, & ita etiã dicit Florian.
in l. quidam hyberus ad fio. n. 6. ff. de ſeruit. vrban. præd.
vbi de porticu affixa domui dat exemplum io ijs quæ
ſunt Bononiæ, quæ pars ædium cenſentur, & de non
affixa in ijs quæ ſunt in Tuſcia, quæ non continentur
appellatione domus reperio etiam quod idẽ Alber. in
eadem 2. p. ſtatut. q. 35. ſub nu. 1. & 2. tenet eſſe locum
ſtatuto contra offendentem ad porticum coherentem
domui inſultati, & dicit ſe dixiſſe in pluribus alijs locis,
& eũ ſequitur Bonacoſſ. in dd. qq. crim. in verbo percuſ-
ſio. verſ. ſi ſtatutum imponit maiorẽ pœnam ad finem,
& credo quod iſta ſit veritas, quam etiam tenere vide-
tur licet incidenter, & paucis ſe expediens Menoc.
de arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. caſ. 91. n. 12. & 13. licet in cõ-
trarium faciant, quę in terminis diſpoſitionis dictę legis
pleriq; & d. l. nemo de domo, deducit Gabriel. d. con-
cl. x. in 3. lim. n. 23. poſt plures per eũ citatos, quod ſci-
licet d. diſpoſitio non procedit in porticu domus, quia
hoc eorum dictum non poteſt habere locum, niſi quan-
do porticus nõ eſt affixa domui, ſed ab ea eſt ſeparata,
nam ſi ſit affixa, eius pars cenſetur, & ab ea non dif-
fert, vt ex ſuperius adductis apparet, pro qua re facere
videtur Franch. d. deciſ. in fin. num. xi. dum diſtinguit,
quod aut quis eſt offenſus in oſtio intra clauſuram, & di-
citur offenſus in domo, aut extra clauſuram, & nõ dici-
tur offenſus in domo, & ſecundum prędicta vidi pluries
fuiſſe iudicatũ, & ſeruatũ, quod ſcilicet ſtatutum præ-
dictum habeat locum in apoteca ſubtus propriam do-
mum habitationis, & in porticu affixa, & coherẽti do-
mui, ex eo quod tũc videatur militare eadem ratio quæ
io domo, ſecus autem vbi apoteca, & porticus non ſunt
partes domus, ſed potius quid ſeparatũ vel etiã vbi eo-
rum vſum dominus non haberet, ſed de illis locationẽ
alijs, feciſſet, qui illis vterentur, quia tunc ſtatutum non
habere locum meminimi alias dixiſſe, quaſi quod tũc
ſint duæ partes diſtinctæ, & ſit idem ac ſi offenſus ha-
bens plures domos offenderetur in ea, quam non habi-
tat, quo caſu ſtatutum nõ procedere vidimus ſupra, &
puto quod iuſta fuerit pronunciatio, pro qua addi po-
11 teſt Iacob. de arena in l. item Apud labeonem §. conui-
cium

Digitized by Google

cium lecto cum principio legis ad finem nu.5. verſ. & facit ff. de iniurijs, vbi ait, quod ſtatutum dicens de aggreſſu ad domum habet locum, ſi aggreſſus fiat in adiacentibus domus.

E P I T O M E.

Quod edictum ſeu decretum aut proclama pęnale de non extrahendo blada ſeù victualia de territorio, non comprahędat forenſes poſſidentes bona in d. territorio extrahentes ex illo ad eorum domos alterius territorij fructus in dictis bonis recollectos, nec pariter agricultores, & laboratores bonorum dicti territorij forenſes, qui eorum portionem fructuum in dictis bonis collectorum ad proprias domos alterius ditionis portant.

S V M M A R I A.

Extractiones frugũ poſſint per Principes prohiberi, & quare num. 1.

Edicto extractionis probibitiua non ligantur forenſes, idcirco fruges in eorum bonis in territorio edicti recollectas poſſunt extrahere. 2.

Quod ſecundum Teſaur. procedit tantum in quantitate victui neceſſeria. 3.

Cuius tamen opinio iuridica non cenſetur. 4.

Extrahere poſſunt agricultores forenſes, fructuum portionem ad eos ſpectantem in loco prohibitionis recollectam. 5.

CASVS DECIMVSQVARTVS.

SOlent temporibus potiſſimum careſtiæ per Principes Sæculares fieri edicta prohibentia extractiones frumenti, & aliarum frugum ab eorum ſtatibus, & territorijs ſub grauiſſimis quandoq; pœnis, prout eis
1 facere licet ad conſeruandam in eorum dominio vbertatem, & ne annona carior fiat, & ne ſubditi famæ pereant, vt dicit Guid. Pap. deciſ. 373. in princ. poſt Cin. l. x. in fin. C. quæ ſit longa conſuetud. & tradit Rip. in tract. de peſt. tit. de remed. præſer. in §. ſeu parte incipiente, venio nunc ad modũ n. 42. per text. in l. ſiquis poſt hoc C. de ædific. priuat. & in l. cotẽ forro in princ. ff. de publican. & victigal. & in l. 1. & 2. C. quæ res exporta. non poſſ. & dubitatur an ſtante d. prohibitione foren-
2 ſes habentes in territorio domini prohibentis prædia, poſſint extrahere fructus dictorum eorum prædiorũ ex dicto territorio, in quo viget prohibitio, & eos portare ad eorũ habitationes alterius dominij impunè, Hanc quæſtionem ponit Cyn. in l. 1. C. quæ ſit lung. cõſuet. col. fin. ad fin. & arguit pro & contra, & tãdem videtur inclinare in partem affirmatiuam, videlicet quod poſſint extrahere, & Cyn. ſimpliciter refert, & ad eum ſe remmittit Guid. Pap. deciſ. 373. poſt principium, & ibi etiam additionarius in prima appoſtil. qui exprimit mentem Cyn. & eum ſequi videtur, ſecundum hanc opinionem iudicandum eſſe cenſuit cõſilium ſtatus Sereniſs. Ducis Sabaudię in voto ipſi Duci dato ſuper precibus quorundam de Prato Gelato, qui poſſidebant bona in territorio ſuo, in quo vigebat talis probibitio extractionis granorũ, vt refert Theſau. deciſ. Pedam. 152.
3 poſt princ. vbi tamen ſubdit, quod ipſe erat in cõtraria ſententia, & tenebat, temperandam eſſe opinionem Cyni vt procederet in eo tantum, quod neceſſarium eſſet dominis bonorũ pro eorum victu, non autem in eo quod ſupereſſet vltra ipſorũ vſum, quia illud erat reſeruãdum ſubditis Ducis, ex quo edictum fuerat factũ propter maximã penuriam, quæ vigebat in partibus Pedemontanis, & non erat auferẽdus panis filiorũ, vt paſcerentur exteri, ſed quod prior opinio æquior viſa fuit conſilio, vt omnes fructus forenſibus liberaliter concederetur. Et ego alias cum in facto veniſſet hæc quæſtio, & forẽſes inquiſiti fuiſſent de extractione fructuum recollectorum in eorum bonis quę poſſidebant in ſtatu, in quo prohibita erat ſimiliũ fructuum extractio, fui in voto quod abſoluerentur, neſcio tamen an iuxta dictu votum, an verò aliter obſeruatum fuerit, & credidi &
4 adhuc credo quod votum D. Theſaur. ſuſtineri poſſit potius tanquam votum conſultoris Principis, quam vti
5 votum Iuriſconſulti, & pro iſta opinione optimè facit, quia ſtante prædicta extractionis prohibitione agricultores forenſes prædiorum loci, in quo facta eſt prohibitio, poſſunt impunè exportare ad eorum domos portionem ad ipſos ſpectantem fructuum in dictis bonis recollectorum, vt voluit Corn. in conſ. 241. ſub n. 7. verſ. & maximè quia lib. 4. quem ſequitur Rip. in tract. de peſte tit. de remed. præſer. in §. ſeu parte incip. venio nunc ad modum q. 10. n. 107. videtur enim hoc caſu ceſſare ratio prohibitionis, quæ fuit conſeruatio vbertatis, quę magis conſeruabitur ſi Ciuitas nõ impediat laboratores externos extrahere eorum partem fructũ, quia ex hac exportatione inuitabuntur forenſes ad cultiuandũ agrũ ciuitatis, ex qua cultiuatione maior inſurgit vbertas, quam ex retentione dictæ portionis reſultare poſſit, vt conſiderant Corn. & Rip. ſupracitati, ſecundum quorum ſententiam in contingentia facti putani colonos partiarios forenſes, qui in vicino territorio prohibitionis extractionis bladorum laborabant poſſeſſiones aliorum, non incidere in pœnam ſi ad alienũ territorium, in quo familiariter habitant, conducant eorum partem fructuum recollectorũ in bonis loci factæ prohibitionis, Dicunt tamen Corn. d. conſ. 241. nu. 17. verſ. nec obſtant, & Rip. d. q. 10. n. 108. quod ſi dicti laboratores terrarum venderent eorum portionem alteri, is non poſſet eam aſportare, quia prohibitio eſt in perſonam, non in rem, priuilegium perſonale conceſſum laboratoribus non egreditur eorum perſonam, quod in iſtis terminis veriſſimum puto.

E P I T O M E.

An diſpoſitio l. Diuus ff. de parricid. excuſans patrem occidentem filium, & è contra filium occidentem patrem adulterantem eius vxorem à pœna parricidij, & illum ſolummodo pęna deportationis puniens, procedat nedum quando occiſus repertus fuit in flagranti crimine, ſed etiam quando non fuit repertus, ſed poſtea ex interuallo occiſus, & an idem ſit in occiſione facta propter aliquam ex illis cauſis, ex quibus licita eſt exhæredatio, & plura de pęna parricidii tam de iure com. quam ex locorum, & curiarum conſuetudine.

S V M M A R I A.

Pater occidens filium vel è contra filius patrem adulterantẽ eius vxorem excuſatur a pœna parricidij, ſed mitius punitur. n. 1. cum plur ſeq.

Quod procedit ſi occidatur repertus in flagranti crimine, ſecus ſi ex interuallo ſecundum aliquos. 5.

Qui tamen reprobantur. 6.

Patria poteſtas non debet in atrocitate conſiſtere. 2.

Filius adulterando vxorem partis ammittit priuilegium filij, 3.

Patri non licet in filium, quod ſibi permittitur in alium ſecundum Marſilium. 4.

Pater impunè occidit filium vt ſupra in flagranti repertũ. 7.

L. Diuus

L. Diuus ff. ad l. Pompe. de Parricid. declaratur, 8.
Marito maiorem quis facit iniuriam vxorem adulterando, quam filium occidendo, 9.
Pater occidens filium, vel filius patrem ex vna cauſarum, ex quibus licita eſt exheredatio; non tenetur pœna parricidij, ſed deportationis, 10.
Parricidij pœna de qua in l. penult. ff. de parricid. non eſt in vſu, et quid ſeruetur, 11.

CASVS DECIMVSQVINTVS.

1 PAtrem, qui in venatione filium ſuum necauerat,
qui nouercam ſuam adulterabat, in inſulam Di-
uum Adrianum deportaſſe quod latronis magis, quam
patris iure eum interfeciſſet, refert Martianus in l. Di-
uus, 5. ff. ad l. Pompe. de Parricid. nam, vt ſubdit ibi
2 Martianus, patria poteſtas in pietate debet, non in a-
trocitate conſiſtere, licet ergo filius adulterando vxo-
rem patris ammittat priuilegium filij, & ob id pater eũ
3 occidens excuſetur à pœna patricidij, vt dicit Bar. in d.
l. Diuus circa medium, & poſt eum Marſil. ibidem ſub
num. 16. verſ. modo veniendo, non tamen debet de-
lictum hoc in totum remanere impunitum, quia debuit
pater filium accuſare, & non occidere ſecundum gl. 1.
in d. l. Diuus per l. inauditum ff. ad l. Corn. de Sicar. &
quia pietas paterna non debet in atrocitate cõſiſtere,
nec tam ſtricta ſanguinis coniunctio permittit patri in
filium facere, quod contra extraneum ſibi licet, & pro-
4 pterea deportatur, vt dicit Marſ. in d. l. Diuus in princ.
num. 1. verſ. ſed licet, & num. 5. verſ. ſed tamen contra-
rium, & cum prædictis conuenit Carrer. in pract. crim.
§. 9. quæro nu. 21. & 22. verſ. facit ratio fol. mihi 120.
vbi dicit, quod ſi filius concubuit cum vxore patris, pa-
ter illum occidens nõ tenetur pœna parricidij, ſed alia
mitiori per d. l. Diuus, & ibi notata per Bart. & Marſil.
& per alios in alijs locis per ipſum citatis, & Gomez in
legib. Tauri lege 80. & ſeq. ſub nu. 58. verſ. tertio, & no-
tabiliter, qui referens verba dicti text. inquit eſſe ſingu-
larem caſum; & idem dicit Carrer. eſſe contra in patre
adulterante vxorem filij, vt filius eum interficiẽs à pœ-
na parricidij excuſetur, & alia mitiori teneatur, prout
etiam in d. l. Diuus tenuit expreſsè Bart. in fin. quem ſe-
quitur ibi Marſ. nu. 17. verſ. & idem dicit, & clarius pa-
5 tebit ex infra dicendis in verſ. & per d. l. diuus. Dubita-
ri autem ſolet, an diſpoſitio d. legis habeat locum ſo-
lummodo quando pater inuenit filium in flagranti cri-
mine cum vxore adulterantẽ, an vero etiam procedat
quando eum non reperijt adulterantem, & ex interual-
lo poſt cõmiſſum adulterium eum interfecit, in qua q.
Carrer. in loco cit. num. 23. verſ. & intellige, dicit, quod
tex. ille intelligendus eſt, quando pater incõtinenti fe-
cerit, & in flagranti occiderit filium, ſecus autem ſi ex
interuallo, quia tũc tenetur l. Pompeia de Parricidijs,
ſecundum Marſ. in ipſa l. Diuus, qui quidem Marſil. in-
te num. 12. verſ. noto etiam, ait per illum tex. ex verbo
adulterabat probari, quod pater reperijt filiũ in facto
adulterantem nouercam, & nimirum ſi eum crudeliter
puniuit, & ſi propter iuſtum dolorem minorata fuit ſi-
bi pœna, nam multa tolerantur, & permittuntur fieri
contra repertum in flagranti crimine, quæ aliter non
permitterentur, & ſubdit ſub num. 13. verſ. & ideo pro-
pter illum, quod cum dictũ verbum adulterabat, ſit tẽ-
pus præſens, dubitari poſſet an ille tex. haberet locum
in filio, qui iam adulterauerat nouercam, & non fuit
repertus in flagranti crimine, inter quos eſt lõga diffe-
rentia, & aliter non diſputando, nec aliud dicendo ſub-
dit formaliter, cogita, quia plura adduci poſſent maxi-
mè de vulnerato, qui incõtinenti potes repercutere, ſe-
cus ex interuallo, & quod ille text. loquatur in filio re-
6 perto in flagrãti crimine, tenet etiam poſtea ſub num.
17. verſ. ſed imo ego dico: ſed quicquid dicat Marſ. ego
teneo contrarium, quod ſcilicet diſpoſitio d. l. Diuus
procedat ne dum in filio reperto in flagranti crimine,
ſed etiam in occiſo poſtea ex interuallo, quia non eſt
verum, quod d. lex loquatur quando pater reperijt filiũ
in facto adulterantem, prout etiam tenet ibi gl. 1. in pr.
oppoſitione, & Bart. in princ. pariter in pr. oppoſitione,
7 & etiam Angel. nam ſi eum inueniſſet pater in flagran-
ti crimine, impunè eum interfeciſſet, prout quemlibet
extraneum per tex. in l. marito 24. ff. ad l. Iul. de adult.
vt dicunt gl. Bart. & Angel. & benè, quia vt dictum eſt
filius ammittit priuilegiũ filij, & reputatur extraneus,
dicat quicquid velit contra gl. & Angel. Marſil. ſub d.
num. 17. & 18. verſ. item dicit Ang. quod d. l. marito nõ
habet locum in filio reperto in adulterio cũ nouerca,
& pater etiam hoc caſu puniatur pœna deportationis,
vt in ipſa l. Diuus, quia verior eſt eorum opinio, quam
etiam vt dixi tenet Bart. de quo in hoc non meminit
8 Marſ. contra quem pondero tex. in d. l. diuus, dum dicit
quod pater filiũ in venatione necauit, ex hoc enim vi-
detur colligi, quod pater non occidit eum repertum in
adulterio, ſed poſtea ex interuallo, dũ eũ inueniſſet in
ferarũ perſecutione, nec eſt veriſimile, quod in venatione,
& ferarũ perſecutione filius nouercã adulteraret, quod
idem ſuadent verba eiuſdem tex. ſequentia, dum dici-
tur quod iure latronis magis, quam iure patris interfe-
ciſſe dicitur, quaſi quod in itinere more latronum ho-
minem interfecerit, ſi enim in facto filium adulterantẽ
occidiſſe, iure latronis minimè interfeciſſet, & eſt no-
ua, & peregrina conſideratio, & ni fallor veriſſima, ex
iuſto enim dolore, & atrociſſimi facti oculari inſpectio-
ne non mereretur pater quaſi latro nuncupari, maior
9 enim iniuria fit marito adulterando eius vxorem, quã
proprium filium occidẽdo l. eo diẽ illis, §. matre, & vxo-
re, ff. de leg. 2. & ibi not. Bald. per illum tex. & addit ibi
quædam ad marginem dicti tex. adducens Petr. de Ra-
uen. in eius Alphabet. & habetur per Nouel. in pract.
crim. nu. 8. verſ. item quærendum, poſt form. in inqui-
ſitionis pro inſultu ad domum fol. 192. & ita his iam
ſcriptis inueni tenere Gomez. in d. l. Tauri 80. & ſeq. n.
59. verſ. tertio non obſtat, vbi itidem conſiderat, quod
non ſit veriſimile, quod filius in venatione, vbi plures
ſolent cõgregari, adulteraſſet nouercam, & quod pro-
pterea neceſſario infertur, quod adulteriũ antea eſſet
commiſſum, & quod iſte eſt ſenſus communis doctorũ.
Nec obſtat ponderatio Marſ. de verbo adulterabat,
quo vtitur tex. quia vt omnes ſciunt, verbum illud non
eſt præſens, vt opinatur Marſ. ſed eſt præteritum imper-
fectum, quod longè differt a præſenti, potius innuit rem
incoactam, & nondum perfectam, & conſummatam,
quam præſentem tantum, vt ſic denotet filium iam a-
dulteraſſe, & nõdum ab vlteriori adulterio ceſſaſſe, ſed
animum iterum adulterandi habere, quod grammati-
cis notum eſt, quorum propria eſſet in hoc diſputatio.
Et per d. l. Diuus, generaliter dicunt DD. quod ceſſat
10 pœna parricidij, & ſubintrat alia mitior iudici arbitra-
ria, quando pater occidit filium propter vnam ex illis
cauſis, ex quibus illum exheredare poterat, & è contra
quando filius occidit patrem propter vnam ex illis cau-
ſis, ex quibus illum exheredare potuiſſet, de quibus ha-
betur in §. aliud quoque capitulum in Auth. vt cum, de
appell.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

appell.cognoſc. ita tradunt Bart.in d.l.diuus,& ibidem Marſ.ſub num.16.& 17.verſ.& idem dicit ipſe Bart.eſſe in filio,Iaſ.in l.ius ciuile,nu.28. ff. de iuſt.& iur.Gherard.de Petr.Sanct. ſingul.2. propè fin.dicentes puniri pœna deportationis, quos refert,& ſequitur Menoch. de arbit.iud.lib.2.cent.4.caſ.356.num.1. & 2.ſubdens ad finem num.3. quod cum deportationis loco pœna arbitraria ſucceſſerit, ſequitur iudicis arbitrio pœnam inducendam,& quod ita in ſpecie dicit Plac. lib.1. epitom.delict.c.22.num.28.his addo ego pro eadem opinione,quod pater occidens filium,vel è cõtra,filius patrem committentem aliquam cauſam ex illis,ex quibus potuiſſet exheredari, non tenetur pœna parricidij,ſed alia mitiori,Marſil.in l.1.in princ.limit.20.num.105.in l.circuncidere,§.ſeruo,num.8. ff.ad l.Cornel.de Sicar. & in l.ſi quis viduam,ſub num.16.ad fin.ff.de quæſtion. & Carrer.in d.§.9.quæro num.21. & 22. verſ.facit ratio fol.120.& in §.21. eſcuſatur num.1. fol. mihi 120. quod ſummè notandum eſt. Et poſtquam de parricidio ſermo habitus eſt non omittendum cenſui, quod pęna parricidij,quæ in aſcendentibus,& deſcendentibus eſt, vt parricida cædatur virgis,& inſutus culeo cum gallinaceo, ſimia,cane,& vipera eijciatur in mare, aut flumen viuus,& aqua non eſiſtente feris tradatur lacerãdus,vt in l.penult. ff.de parricid.& in §.alia deinde lex, inſt.de public.iudic.& in l.1.C.de his,qui parent.vel liber.occid.& vbique ſcribent.Clar.in §.parricidium ante finem ſub num.5. verſ. ſed quæro,Iodoc.c.87.num. 2.in pract.crim.Gram.conſ.57.ad fin.num.23. & alibi ſępè DD.& in alijs conſanguineis,& affinibus eſt pœna l.Corn.de Sicar.vt ſubijcit tex.in d.l.penult.in verſ. qui alias,& in d. §. alia deinde lex in fine in verſ. ſi quis autem,quæ eſt mortis iux.l.3.§.penul.ff ad l.Cornel.de
11 Sicar. hodie non eſt in viu, & indiſtinctè quoad omnes imponitur eadem pœna mortis ex d.l.Cornel.de Sicar. vt in d.l.1.C.de his,qui parent.vel fil.occid.notant Bal. Salycet.& alij,Bart. & Marſ.in l.1. ff.de parricid. vterque ante fin. & alij plures, quos refert,& ſequitur Carrer.in d.§.9. quæro nu.35.& 36.verſ.pœna autem parricidij ſol.121. Clar.& Iodoc.ſup.citati,& de cõſuetudine iſtos decapitari dicunt Bald. Salyc.& Carrer.ſup. cit.ſubdentes quod etiam ſepultura carere deberent,vt eorum corpora à canibus commedantur. Ego vidi eos condemnari in pęnam furcarum,& ita pluries vocaui, & audiui,quod ita etiam ſeruatum fuit Pontremuli iuſſu Excellentiſſ. Senatus Mediolanenſis contra filium, qui patrem occiderat,eo tamen prius ducto publicè ad caudam equi per totam ferè terram tẽpore quo ibi ius reddebat D. Chriſtophorus Magnus,vnus tunc es generalibus Aduocatis fiſcalibus ſtatus Mediolani, & refert Clar.in d.§.parricidium ſub num.5. quod variè ſolent puniri ſecundum cõſuetudinem diuerſorum locorum, & quod in Ducatu Mediolani ſolent decapitari, prout alij homicidæ, vel furcis ſuſpendi, & quod non carent ſepultura, & meminit etiam de quodam decreto, quod trahantur ad caudam equi, & deinde rotæ ligneæ intexantur, quod nunquam ait vidiſſe in practica obſeruari,& refert etiam Iodoc.in pract.crim.c.87. de parricid.num.3.dicentem quod de conſuetudine damnantur vt ad caudam equi,aut ad quoduis vehiculorũ genus affixi, cratique vimineæ inſidentes, aut aſſeri,ita dedecoroſi pertrahãtur ad ſupplicij locum, vbi decollentur,& corpus truncatum rotę in altum erigendę affigatur,& ſubdit num.4. quod ſi res,aut ratio poſtulet, vt his pœnis aliquid propter enormitatem adijciẽdum foret, hoc totum in iudicis arbitrio ſitum eſt, cui dictis pœnis aliquid adijcere ſemper permittitur vt his pœnis, & exemplis alij exterriti a ſimilibus committendis abſtineant.

EPITOME.

De pœna eius, qui virilia ponens in manibus,& intra fœmora, & in ore pueri ſuam effrenatam libidinem, & concupiſcentiam carnalem eſpleuit, & quod hoc ſit ſpecies ſodomiæ,& plura de peſſimo,& nefando contra naturam vitio,& eius deteſtatione.

SVMMARIA.

Medici cuiuſdam effrenata libido, num. 1.
Actus venerei quando dicantur ſpecies peccati contra naturam, 2. cum ſeq. plurib.
Mollities,& immundities quæ dicatur, 3.
Mollities eſt peccatum mortale, eo.
Pollutio manibus proprijs expleta dicitur peccatum contra naturam, 4.
Maſtupratores qui dicantur, 5.
Et quomodo puniendi, 6. & 12.
Maſtupratores ſunt maledicti, & poſſunt appellari ſodomitæ, 7.
Pollutio etiam cum vxore circa pudenda eſt peccatum contra naturam, 8.
Pollutio prædicta prout etiã mollities non dicitur ſodomia, 9.
Actus venerei contra naturam pluribus modis exercentur remiſſiuè, 10.
Conſtitutio Pij V. Pont.Max. contra ſodomitas comprehendit ſolum exercentem copulam ſodomiticam, non autem aliter luxuriantes contra naturam, 11.
Irrumationis actus dicitur obſceniſſimus, 12. & contra naturam, 13.
Sodomia propriè eſt inter maſculum,& maſculum, fœminam, & fœminam ſecundum Summiſtas, 14.
Sodomia committitur etiam inter maſculum,& fœminam ex coitu in alio vaſe,quam in deſtinato, vbi de communi, & veriori ſecundum noſtros DD. 15.
Coitus prædictus cum fœmina extra vas deſtinatum potius delictum dicitur ferinum, monſtroſum,& innominatum, quàm ſodomiticum ſecundum ſummiſt. 16.
Sodomitico tamen turpius, . 8.
Irrumatio eſt ſodomitico delictum grauius, 17.
Et deteſtabilius enumeratis per Iodoc. de quibus remiſſiuè, 19.
Peccatum veneris contra naturam,eſt grauius adulterio, & inceſtu etiam cum matre, & peſſimum omnium fornicationum, 20.
Plura de illius deteſtatione, eo. cum ſeq.
Peccatum prædictum multa mala parit, 21.
Ciuitates quæ, & quot ob dictum peccatum fuerint à Deo combuſtæ, 22.
Et quæ veſtigia,vel ſigna remanſerint, d. combuſtionis mirabilia, 24.
Vicinitas mala, quàm nociua, 23.25.
Diabolus poſtquam induxit homines ad peccandum contra naturam ſtatim aufugit, 26.
Demones licet incubos, & ſuccubos ſe faciant non tamen contra naturam exercere dicuntur, 27.
Diluuium in mundo inductum dicitur ab aliquibus propter d. vitium, 28.
Vitium iſtud quam noceat obſeſſis à demone declaratur exempla, 29.
Peccantes contra naturam cur filij diffidentiæ dicantur, 30.

Pecca-

Digitized by Google

Peccatum iſtud dicitur mutum ab aliquibus, & in Hiſpania nefandum, 31.
Sodomitæ, & cum alijs Virgilius mortui dicuntur in nocte natiuitatis Chriſti, 32.
Loth proprias filias offerebat ſtuprandas, vt dictum ſcelus impediret, 33.
Pœna peccantis contra naturam de iure Diuino, at ciuili eſt mors, 34.
Sodomitæ comburuntur de conſuetudine, 35.
Florentiæ tamen, & in alijs quibuſdam locis ex legibus particularibus pœna mortis non infertur, 36.
Interpretatio à conſuetudine data eſt ſequenda, num. 37.
Conſuetudo non inducitur ex vnico actu, ſed quidem exemplũ ſuaſiuum, 38.
Iteratio auget delictum, 39.
Coitus cum puero qui non habet nec velle, nec nolle dicitur violentus, 40.
Pœna indignationis quid importet remiſſ. 41.

CASVS DECIMVS SEXTVS.

1 OBſceniſſimum eſt genus hoc libidinis, quo Medi-
cus quidam vſus eſt cum puero ſeptẽni, ita enim
ſalas, & propenſus in venerem fuit, vt puero illo in do-
mum ſuæ habitationis adducto, & blanditijs, & munu-
ſculis allecto, ſuam effrœnatam concupiſcentiam cum
illo pluries diuerſis diebus expleuerit, virilia ſua in il-
lius manibus, & intra fœmora ponens, eademque illi in
ore exugenda præbens, de cuius ſceleris vindicta actu-
rus præmitto, quod illi duo primi actus venerei dicun-
tur eſſe ſpecies peccati contra naturam, quod com-
2 mittitur quando actus ille taliter fit, quod non poteſt
ſequi generatio, ſum. aur. Armil. in verbo Luxuria, §. 4.
verſ. contra naturam, etiam ſi non interuenerit aliquis
concubitus, ſed voluntariè aliter procurata ſit pollutio
cauſa delectationis, & dicitur propriè mollities, ſeu im-
3 mundities, vel pollutio, & eſt peccatum mortale ſum.
Arm. vbi ſup. §. 5. & in verbo mollities, & in verbo pol-
lutio vbique in princ. Sum. Syluestr. in verbo luxuria ſub
num. 2. verſ. prima dicitur, & in verbo pollutio circa
fin. & de primo actu videtur hoc probari a fortiori ex
gl. in c. omnes accuſationes in verbo ſodomita 32. q. 7.
4 quæ ponit actum proprijs manibus ſe corrumpẽdi in-
ter modos peccandi cõtra naturam, & eam ſequuntur
Auguſt. in addit. ad Angel. de Malef. in verbo, *Che hai
adulterato la mia donna*, ante num. 54. circa princip. &
Iodoc. in pract. crim. c. 96. de peccato contra naturam
num. 5. dicentes latinè a noſtris vocari maſtuprationẽ,
5 & ſubdit Iodoc. nu. 6. quod & ſi raro, aut nunquam de-
licta hæc ad iudicium notitiam veniant, veluti clam
6 commiſſa, tamẽ detecta, eſſent caſtiganda, & huiuſmo-
di maſtupratores damnandi eſſent aut exilio, aut alia
extraordinaria pęna propter fœdam enormitatem fa-
cinoris, & dicit Bonacoſ. in tract. qq. crim. in verbo ſo-
7 domia ad fin. quod ſunt maledicti illi maſtupratores,
& poſſunt etiam ſodomitæ appellari. Et de ſecundo e-
tiam probari videtur ex ead. gl. dum inter dictos pec-
candi modos connumerat caſum de polluente propriã
8 vrinam extra clauſtra pudoris, quod ſecundum gl. in c.
extraordinaria, 35. q. 2. & 3. in gl. prima intelligitur de
pollutione facta circumcirca pudenda, & clauſtra pre-
9 dicta, & hi duo actus non ſapiunt ſodomiam, quia non
omnis vſus contra naturam eſt ſodomia, vt patet ex d.
gl. in d. c. omnes accuſationes, quæ de dictis duobus a-
ctibus loquitur, vti de ſpeciebus differentib. a ſodomia,
de qua primo loco ſpecialiter locuta fuerat, & tradunt
in indiuiduo ſum. Armil. in verbo ſodomia, in princ. &
ſum. Sylueſtr. in verbo luxuria num. 2. verſ. vitium verò
contra naturam, & probatur clarè per tex. in c. flagitia
32. q. 7. vbi inter hæc crimina contra naturam connu-
meratur vitium ſodomiticum tanquam ſpecies, & verũ
10 eſt, quia pluribus modis exercetur huiuſmodi pecca-
tum contra naturam, vt fatetur eadem ſum. Armil. in
verbo luxuria, §. 5. & habetur per Bonacoſ. vbi ſup. in
pluribus locis, & in 2. parte ſuarum com. opin. crim. in
verbo ſodomitæ, circa medium poſt verſ. modo quiſq;
& per Iodoc. d. c. 96. num. 4. & ſeq. verſ. tripliciter, &
iterum num. 32. verſ. ſuperioribus addi poſſunt, & per
addit. ad pract. Diaz. crim. canon. c. 86. in vlt. appoſtil.
ad finem, verſ. ſecundo quod dicta, vbi propterea infert
11 conſtitutionem Pij V. Pont. Max. editam contra ſodo-
mitas non comprehendere omnes exercẽtes luxuriam
contra naturam, quæ omnem pollutionem extraordi-
nariam amplectitur, nec exercẽtem omnem ſodomiti-
cum actum, qui includit omnem pollutionẽ factam ex-
tra vas ordinarium, ſed ſolum exercentem copulam ſo-
domiticam, & dicit Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. caſu
286. nu. 18. quod iudicis arbitrio punitur, qui extra vas
debitum pollutionem extraordinariam cõmiſit, quod
latius ante ipſum dixit Afflict. lib. 3. conſt. regn. rub. 42.
de adult. & lenocin. in conſt. legum aſperitate num. 12.
& ſeq. verſ. ſed quid ſi fiat, vbi loquens in extraordina-
ria pollutione facta cum puero, ita quod priapus non
intret in ano, ſed ſolum fiat extraordinaria pollutio, ſi-
cut fit interdum cum mulieribus corpore virginibus,
concludit iſtos tanquam extraordinariè delinquentes,
extraordinariè puniendos, & inquit ita vidiſſe fuiſſe de-
terminatum per Mag. D. C. & non obſtat, quod fuerit
deuentum ad actum proximum in tam enormi delicto,
& ob id quod attentatum habendum ſit pro conſum-
mato, & perfecto, quia de generali cõſuetudine etiam
in his grauiſſimis delictis minus punitur, qui deuenit ad
actum proximum, & non perfecit, quam qui perfecit,
fatetur tamen, quod ſi vltra extraordinariam pollutio-
nem poſuiſſet priapum in ano, commiſiſſet ſodomiam,
& tanquam ſodomita puniretur, & delictum iam poſ-
ſet dici conſummatum, licet ſemen fuerit emiſſum ex-
tra anum, quod volui referre proprijs verbis Afflict.
quamuis in re tam turpi nimis apertis, obſcenitas enim
non patitur tam clarum ſermonem, a quo legentium
aures offenduntur; Tertius autem actus obſceniſſimus
12 appellatur ab Ambroſ. Calepino verbo fello, & latius
in verbo irrumare, nec alium de eo ſpecialiter loquen-
tem inuenire hucuſque potui, præter impudicos quoſ-
dam Poetas, quorum dicta conſulto prætereo, cum a-
deo turpia, & deteſtabilia ſint, vt nullo modo tranſcri-
bi per me, vel pio lectori committi debuerint, & con-
13 tra naturam eſt, quia vir vſus eſt membro ad hoc non
conceſſo, c. adulterij, c. flagitia, & c. vſus, 32. q. 7. & vi-
detur eſſe ſpecies ſodomiæ, quæ propriè ſecũdum ſum-
miſtas committitur inter maſculum, & maſculũ, & in-
14 ter fœminam, & fœminam, & ſum. Armil. in d. verbo
luxuria, §. 5. & in d. verbo ſodomia poſt principiũ, ſum.
Sylueſtr. in d. verbo luxuria ſub num. 2. verſ. ſecunda di-
15 citur. licet ex com. opin. noſtrorum DD. committatur
etiam inter maſculum, & fęminam per concubitum in
alio vaſe, quam in deſtinato, Clar. in §. ſodomia num. 2.
verſ. vidi quandoque, & ante eum Angel. in d. verbo,
Che hai adulterato la mia donna, num. 53. Boſſ. in pract.
crim. tit. de ſtupr. deteſtab. in maſcul. ſub num. 2. Guill.
Fulgeon. in ſumma, ſeu pract. crim. tit. de public. iudic.
§. 4.

Digitized by Google

§.4.nu.14.& ſeq.verſ.at contra naturam coitus. Cotta
in memorab.in verbo pedicones ad finem, Plot.dicens
eſſe com.inter conſ.crim.diuerſ.con.13 2.num.28. lib.
2.in poſterioribus impreſſis in f. l. Iodoc.d.c.96. num.
11.verſic.porrò in diuerſo etiam ſexu.Bonacoſ.in ſuis
qq.crim.in verbo ſodomia,carta 2.verſ.licet cum mu-
liere.Menoch.dicens eſſe veriorem ſententiam,de ar-
bit.iud.lib.2.caſ.286.num.5.& ita etiam ſentire viden-
tur,licet non apertè, Addent.ad Diaz.in pract. crimin.
canon.c.86.in pri.apoſtil.poſt princip. & ex ſententia
16 S. Apoſtoli probat tex.expreſſus hoc in d.c.vſus 32.q.
7.quod delictum innominatum eſſe diſſentientes volut,
& potius ferinum, & mōſtruoſum, quam ſodomiticum,
cum mulier habeat vas conceſſum,quo vti quis poſſit,
vt per ſum. Armil.in d.verbo luxuria,§.5. poſt princip.
& in d. verbo ſodomia etiam poſt princip. & per ſum.
Syluestr. in d.verbo luxuria ſub num.2. verſ.quarta re-
17 tinet. Et ſalua opinione Theologorum,& Summiſta-
rum,quibus me ſubmitto,poſſet atteatari,quod delictū
hoc,de quo agitur,ſit grauius,& turpius vero vitio ſo-
domitico reſpectu vaſis, quo abuſus é medicus in pue-
ro, cum os ſit vas pretioſius præſtantius, & nobilius
ano, ſeu podice,& ad excellentiorem finem ab Altiſſi-
mo homini datum,vt de ſe patet, eſt enim caput prin-
cipalius cęteris membris in homine,& dicitur a capiē-
do, eo quod in ipſo omnes ſenſus in itinere capiuntur,
ideoque ibi cēſetur eſſe corpus, vbi eſt caput,tanquam
potiſſima pars, excellentius autem membrum capitis
eſt os,ita tradit Felin.in c.ſignificaſti,il 2.ſub num.11.
verſ.nota ibi ratione partis,extra de homicid.qui inter
alias authoritates adducit gl.in c. propter gloriam de
conſecr. diſtinct.4 quæ eam reddit rationem,quia per
os Deus glorificatur,benedicitur,& prædicatur;& fa-
cit dictum ſummiſtarum,quod vſus cum muliere extra
18 vas debitum,vel per alios coeundi monſtruoſos,& be-
ſtiales modos ſit delictum contra naturam innomina-
tum.& ſodomia turpius,vt dictum eſt, & tradit Iodoc.
d.c.96.nu.32.verſ.ſuperioribus addi poſſunt,vbi quin-
que ponit modos,quos referre non curo,hoc vnum ta-
19 men dico,quod modus iſte longè enormior,& deteſta-
bilior eſt quouis illorum quinque, vt cuiuis legenti pa-
tebit,& vtcunque ſit,ſat eſt,quod eſt enormiſſimum,&
fœdiſſimum,inſolitum,& ferè inauditum ſcelus,& gra-
20 uiſſima pęna dignum,non ſecus ac proprium ſodomię
vitium,huiuſmodi enim contra naturā peccatum gra-
uius eſt adulterio,c.adulterij,& c.vſus 32.q.7. & ſupe-
rat inceſtū, & nefarium coitum, etiam cum matre cō-
miſſum, & eſt peſſimum omnium fornicationum d. c.
adulter.j, eſtque vbique, & ſemper deteſtandum,& pu-
niendum, ita vt ſi omnes gentes illud facerent, eodem
criminis reatu diuina lege tenerentur,quę non ſic fecit
homines,vt ſe vterentur illo modo,violatur quippè ip-
21 ſa ſocietas,quę cum Deo nobis eſſe debet,cum eadem
natura, cuius ipſe auctor eſt, libidinis peruerſitate pol-
luitur,vt dicit Tex.in d.c.flagitia 32. q.7. & ob illud in
tantum prouocatur Deus in iram, vt veniant tempe-
ſtates, terremotus, peſtilentiæ,& fames,& integræ ci-
uitates cum habitatoribus pereant, vt dicit Imperator
in auth. vt non luxur.contr.natur. poſt princ. Iodoc.d.
c.96.nu.22.Bonacoſ.in dd.qq.crim.in verbo ſodomia
22 in princ.& verum eſt,quia ex hoc vitio quinque Ciui-
tates igne conſumptæ ſunt, c.Clerici de excel. prælat.
ſcilicet Sodoma, Gomorra, Seboim, Segor, & Eleale,
quarum tres perierunt ex proprio delicto, duæ autem
ex vicinitate, vt declarat ibi gl. vel verius ſex Ciuitates
23 igne Dominus deſtruxit iuxta Iordanem,videlicet,So-
domam, Gomorrā, Adamam,Seboim,Segor,& Elea-
le, quæ eſt Bale, vnde effectus eſt locus Aſpala, ſeu vt
gl. infra allegata legit Aſphalte,qui dicitur mare mor-
tuum,& aequa illa nec eſt natabilis,nec potabilis, ibiq;
24 ferrum natat, & pluma mergitur, ibidemque ſunt po-
ma pulcherrima exterius,plena autem cinere,& fauil-
la interius,vt refert Ciril.in loc.citato ſub num.15.poſt
gl.in c.ſed continuo,de pęnit.diſtinct.1. ita ad litteram
dicentem,quarum tamen duæ, vt dictum eſt,ex vicini-
tate perierunt, videlicet Adama,& Seboim,vt expreſ-
25 sè dicit tex. illius c.ſed continuo, & adeo abominabi-
26 lẹs eſt vitium hoc,vt poſtquam diabolus ad ſic peccā-
dū homines induxerit, ſtatim aufugiat, nec poſſit cer-
nere tam horrendum crimen, vt refert addit.ad pract.
crim.canon.Diaz.c.86. ſup.alleg. in verbo deteſtanda,
verſ. & vſque adeo, cui ſimile eſt, quod dicit Bonacoſ.
in verbo ſodomitæ ſupra citato, nuſquā in Sacra Scri-
27 ptura legi, Dæmones in vitijs quibuſcunque cōtra na-
turam,nō ſolum de ſodomitico, ſed nec etiam de quo-
cunque alio peccato extra vas debitum, perperam ſe
incubos, & ſuccubos feciſſe, in quo maxima eorū pec-
caminum enormitas oſtenditur, cum indifferenter om-
nes dęmones cuiuſcūque ordinis illa peragere ab hor-
reant,& verecundum exiſtiment, dicitque Iodoc.d.c 96.
nu.3.quod deteſtabile hoc vitium clamat apud Deum
in Cęlis, & expoſcit vindictam, & quod ob hoc, ſi Me-
28 thodio credimus Deus diluuiū induxit mundo,& duos
Iudæ filios interfecit Her.& Onan.& in tantum ſcelus
29 hoc Deo diſplicet,vt propter illud non liberentur ve-
xati a ſpiritibus immundis,vt teſtatur Bonacoſ. in loco
citato,referens quod in Eccleſia S. Petri de vrbe adeſt
columna circumferrata, in qua Dominus noſter Ieſus
Chriſtus prędicādo in Templo Salomonis adnixus eſt,
per cuius virtutem liberari ſolent a dęmonibus obſeſſi,
& quod vnus occulto Dei iudicio liberi non potuit,li-
cet per diem, & noctem integram circa columnam in-
cluſus manſiſſet, quod cum die ſequēti in concurſu po-
puli poſt varios exorciſmos ſpiritus demonſtraſſet il-
lam met columnæ partem ad quam adnixus fuerat Sal-
uator, & dixiſſet ſe nolle aliquo modo exire, coactus
cauſam dicere manifeſtum fecit,id propter huiuſmodi
30 vitium euenire, huiuſque criminis rei, filij diffidentiæ
appellantur,quia ſcilicet de ſalute eorum diffidendum
eſt,c.vt Clericorum,de vit.& honeſt.cleric.& c.clerici
de exceſſ. Prælat.Cirill.in loco cit.ſub num.15. Iodoc.
d.c.96.num.21.verſ.ſunt tamen,& addit.ad Diaz.in d.
verbo deteſtanda,ver.ideoque iſtius criminis rei, vbi e-
tiam ſubdit totam cœleſtem curiam habere iſtos ſce-
31 leratos in deteſtationem,& abominationem,& ab ali-
quibus hoc peccatum vocari mutū, & in Hiſpania ne-
fandum,eo quod de eo non liceat loqui,vel fari,refert-
que quod illa nocte, qua Chriſtus Redemptor noſter
32 natus fuit, omnes ſodomitæ mortui fuerunt, & quod e-
tiam Virgilius, quem fertur illo morbo laboraſſe, ea-
dem nocte deceſſit,vnde & tales concubitores nō poſ-
ſeſſuros regnum Dei ſcribit Paulus Apoſtolus,vt refert
Iodoc.d.c.96.ſub num.9.poſt verſ.de his autem,Bona-
coſ.in dd.qq.crim.in verbo ſodomia,carta 2.vbi etiam
inquit,quod in nocte Natiuitatis Domini Noſtri ſodo-
mitæ omnes mortui ſunt. Hinc Beatus Loth,proprias
filias ſtuprandas offerrebat, vt tantum ſcelus in alijs
impediret, vt dicit Boſſ. in d. tit. de ſtupr. deteſtab. in
33 maſcul.poſt princip.per tex.formalem in c.offerebat,
32.q.7. non mirum igitur ſi taliter peccans iure diuino
debeat

Digitized by Google

34 debeat mori vt habetur Leuitic.c.20.& Exod.c.22.&
Roman.c.1.& iure Ciuili. pariter l.cum vir.C.ad l.Iul.
de adulter.§.præterea igitur in auth. vt non luxurien-
tur contr.natur.& ita de vtroque iure tradunt addent.
ad Dec.conſ.90.in Princ.& latius confirmando inſiſtit
Apoſtil. ad Diaz. in loco ſepius citato verſ. fuit ſem-
per, Iodoc. dict.cap.96. num.9. verſ. de his autem, &
num.25. ver. tertio notanda eſt, & reſpectu iuris ciui-
lis tantũ trandunt Angel. in d.verbo, *Che hai adultera-
to la mia donna* num.53. Boſs.in d.tit.de ſtupr.deteſtab.
in maſcul.in princ.Cirill.in d.tit. de publ.iudic. ſub nu.
15. poſt principium, & ad finem Boer. deciſ.416.ad
finem nu.14.Addit.ad Butr.cõſ.58. in p.appoſtil.No-
uel.in pract.crim.in forma inquiſitionis cõtra ſodomi-
tas ſub n.6.Cott.in d.memora. in verbo. Pedicones in
principio Plot.conſ.132.in fin.n.32.& communem di-
cit Clar.in d.§.ſodomia n.4.verſ.ſed quæro quæ ſit pę-
na, ſubdens, quod quamuis lex videatur ponere pœ-
nam gladij ideſt amputationis capitis tamen de con-
ſuetudine eſt quod ſodomitæ igne cõburantur,& quod
ita in facto pluries vidit obſeruari, & reperijt etiam
35 ſeruatum fuiſse per parlamentum Pariense, cum qua
opinione conuenit *Bonacoſs.* in dd.qq.crim. in verbo
ſodomia ante finem, Addit. allegata ad Diaz.in verbo
hæc equidẽ pœna, & ita alias Mediolani ſemel & No-
uariæ bis ſeruatũ fuiſse, atteſtatur Plot.d.conſ.132.ſub
n.28.poſt verſ.& quia,& ſic fieri debere dicit *Ludo.de
Alfer.* inter conſ.crim.diuer.conſ.143.nu.4. eod.lib.1.
poſt Iacob.Nouel.ſup.cit.in for.inquiſ contra ſodom.
n.8.cõcordant Iodoc.d.c.96.ſub n.25.vbi inquit quod
ſimplici, & leui morte puniri non debẽt, ſed maximis
ſupplicijs, & execrandis modis ad terrorem aliorem,
puta incendio ignis, alij viui, alij prius ſtrangulatione
enectis pro qualitate perſonarum, factorum, & cir-
cunſtantiarum. *Verum* cum in Florentino dominio ab
36 hac iuris com.pęna contra ſodomitas, prout & in plu-
ribus alijs mundi partibus, receſsum ſit per particula-
rem legem ſuper hoc editam, & ſecundam eam alias
iam triginta annis elapſis reperiam fuiſse cõdematum
quendam Baricellum, qui cum vna meretrice hoc idẽ
genus *libidinis* exercuerat, cenſui iuxta d.legis tenorẽ
delinquẽtem hunc condemnandum, quia ſequenda eſt
37 interpretatio hæc data ſtatuto a conſuetudine Dec.
conſ.11.n.9.conſ.48.nu.2.Socin.conſ.84.ad fin.lib.3.
Cart.ſen.conſ.79.col.fin.poſt verſ.accedat ad præmiſ-
39 ſa, & eſt tex.in l.minime, & in l. ſi de interpretatione
ff.de legi.& licet non inducatur conſuetudo per vnicũ
actum, inducitur tamen exemplum ſuaſiuum, & ſi non
compulſiuum Florian. in l.item ſi obſtetrix num.4.ff.
ad l.Aquil.& propterea attenta qualitate facti, perſo-
narum conditione fui in voto, quod condemnare-
tur in pœnam ſcutorum quinquaginta auri, & ad
Triremes ad beneplacitum ſuperiorum, licet enim ca-
ſus iſte videatur cõpræhenſus in ea parte legis, in qua
agentibus ętatis annorum viginti vel plurium habili-
bus ad officia eorum patriæ imponitur pęna ſcutorum
50. priuationis in perpetuum omnium officiorum pa-
triæ, & carceris quadriennalis ſtincarum pro prima
vice, qua de tali crimine accuſati vel delati fuerint ta-
men cum homo hic pluries diuerſis temporibus cum
dicto puero peccauerit, & puerũ ipſum mali inſciũ ſe-
duxerit, & diuerſis modis illicitis, & penè inauditis cũ
38 eo vſus fuerit, longe maiori pœna erat dignus, iteratio
enim eiuſdẽ delicti illud auget, & delinquentẽ grauius
puniri facit Caſt.in l.3.ſub n.7. verſ.not. etiam C.de E-
piſcop.Audient.per illum tex. Neuizz.in Sylu.nupt.lib.
1.n.150. & alij paſſim, aggrauatur etiam delictum ex
40 ætate pueri, qui cum non habeat velle nec nolle l.pu-
pillus ff.d.reg.iur.& quicquid videt ignoret.l.1.§. im-
puberes C.de falſ.monet. non dicitur conſentiſſe, ſed
potius vim paſſus feciſſe.l.in en §. pupillus ff.de regul.
iur.cum ibi not.per gloſ.& DD.prout etiam dormiens
contra naturam cognitus, dicitur vim paſſus,& raptus
ſecundum Cott.in d.memor. in verbo Pedicones.in fi-
nalibus verbis, poſt D.Firmianum per eum relatum ita
conſuluiſſe dicentem. Quod & ex diſpoſitione eiuſdem
legis fieri potuit, cum ea circiter finem, vbi quis plus
quam ſemel in hoc crimine peccauerit, etiam ſi nuſquã
alias fuerit de eo imputatus, amplum tribuat Iudici ar-
bitrium imponendi pęnas maiores expreſſis, etiam vſ-
que ad pœnam ignis incluſiuè, habita ratione qualita-
tis perſonarum, reiterationis, & continuationis delicti,
& conſuetudinis in eo factæ, adeo quod latas habet iu-
dex manus in recedendo a pœna ſpecialiter impoſita,
& eo magis quia lex eadem circa principium, vltra pę-
nas expreſſas vult delinquentes incurrere principaliter
indignationem ſuperiorum, quæ pœna per ſe importat
41 latiſſimum ipſorum arbitrium, vt ſatis copioſè demon-
ſtraui infra caſu trigeſimo. Plura quidem potuiſſem in
hac materia dicere, ſed his paucis contentus fui, cum
ſatis eſſe duxerim lectorem admoneri crimen hoc peſ-
ſimum eſſe, & indignum inter Chriſtianos nominari, ac
mente etiam excogitari. Si quis autem alia deſideret,
adeat DD. p me citatos, & omni eius curioſitati ſatis-
faciet.

E P I T O M E

De reſponſione imputati de homicidio, quod illud non
commiſit, & ſi illud commiſiſſe apparuerit, ad ſui ne-
ceſſariam defenſionem fecerit, an ſit admittenda, an
verò reſpondens ſit torquendus, vt explicitè, & ſimpli-
citer deponat ſuper imputatione, & quid de alia reſpõ-
ſione a præcedenti diuerſa, quod homicidium commi-
ſit, ſed ad ſui neceſſariam defenſionem, an & tunc reus
torquendus veniat, vt ſimpliciter reſpondeat, vel vt
qualitatem defenſionis exprimat, an verò recipienda
ſit; & pro pura habenda ad reum ipſum condemnandũ
ſi allegatę defenſionis qualitatem non probet.

S V M M A R I A.

Reus negatiuè reſpondens cum aſſertione, quod ſi apparuerit quod occiderit fecit ad ſui defenſionem, torquendus eſt vt explicitè reſpondeat n. 1.

Contrarium quia d. reſponſio haberi debet pro ſimplici negatiua ſecundum aliquos n.2.

Prior tamen opinio recipitur concurrentibus aliquibus adminiculis n. 12. cum ſeq.

Bald. & alij male per Gram. allegati. n.3.

Reſpondens affirmatiuè adiecta qualitate defenſionis torquendus eſt, vt ſimpliciter reſpondeat. eo. num 3. & 5. et 11.

Cautelam tamen euitandi torturam vid. n.4.

Contrarium tamen in caſu prædicta reſponſionis affirmatiua tenent plures. n.9.

Reſponſio affirmatiua et qualificata vt ſupra poteſt ſcindi, et pro parte acceptari. n.6.

Reſponſio prædicta recipienda eſt, etiam ſtante ſtatuto quod ſimpliciter reſpondeatur. 7.

Proteſtatio de non præiudicando acquiſitis ſolita adhiberi in tortura, vt operetur quid agendum. 8.

Digitized by Google

Clar. non benè aduertit verba Grammat num. 10.
Iudex debet cogere reum ad ſpecificandum defenſionem allegatam, num. 13.
Et ad declarandam confeſſionem ambiguam, num. 14.
Et modum defenſionis, num. 15.

CASVS DECIMVS SEPTIMVS.

IMputatus de homicidio dicit ſe illud non commiſiſſe, & ſi apparebit ab eo commiſſum fuiſſe, ad ſui neceſſariam defenſionem feciſſe. Cōtingit dubitari, an ille ſic reſpondens poſſit torqueri, vt explicitè, & ſim-
1 pliciter reſpondeat ſuper imputatione: in qua quæſtione adducitur ꝓ parte affirmatiua Gram. in vot. crim. 24. in cauſa Nicol. Iacobi de Montella n. 2. vbi in iſtis proprijs terminis ita concludit, inquiens, quod ita in ſpecie dixit Bald. in l. vnic. C. de confeſſ. col. 10. verſ. ſi tamen Iudex, vbi voluit, quod ſi Iudex vult cautius procedere, ne incidat in opiniones Doctorum, mediãtibus tormentis cogat reũ ſimpliciter confiteri, quia poteſt ex quo habet pluſquam indicia, & ſubdit Gram. quod iſta deciſionem refert, & ſequitur D. Ant. de Alexan. in addit. ad Bart. in l. 1. §. ſi quis vltro, ff. de quæſt. in addit. quæ incipit pone reus, vbi etiam dicit eſſe notandum, & quod alias de hoc dubitauit, & ſubiungit Grammat. quod idem pro cautela, quod in huiuſmodi caſu iudex ponat reum ad tormenta, tenet Lanfranc. de Orian. in repetit. cap. quoniam contra falſam. in verbo confeſſiones, in prima carta, verſ. quæro iuxta præmiſſa num. mihi 22. extra de probat. per quæ ait Grammat. fuiſſe ductum illum reſpondentem ad locum torturæ, & confeſſum fuiſſe vulneraſſe illum, de cuius morte imputabatur, quia eum inſequebatur, & prius etiam eundem offenderat vt ibi, eandem opinionem tenet idem Gram. in conſtit. regn. lib. 1. Rub. de homicid. puniend. ſub nu. 9. verſ. & adde in materia, vbi ſimpliciter dicit (nihil ad hoc allegans) quod talis reſpondens præmiſſa negatiua cum aſſertione, quod ſi apparuerit, quod occiderit, fecit ad ſui defenſionem, debet torqueri per
2 iudicem. Sed certè, & ſi magna eſt authoritas iudicum Magnę Vicarię Neapolis, a quibus opinio hęc approbata, & executa fuit, eam tamen dubitabilem eſſe putaui, nam reſponſio prædicta rei a principio negatiua, & poſtea quando contrarium cōſtaret, qualificata, debet recipi per iudicem, & habetur pro mera, & ſimplici negatiua, Bald. in l. ſi quidem n. 4. C. de excep. dicens eſſe tutum modum reſpondendi Angel. in tract. de maleſ. in verbo comparent inquiſiti, & partim negant ſub num. 1. verſ. vnde ad euitandum, Iaſ. in l. vt vim ſub nu. 13. ff. de iuſt. & iur. & in §. item ſi quis poſtulante, n. 27. verſ. 2. not. aliam ſingularem, & optimam cautelã, inſt. de actio. Boſſ. in pract. crim. tit. de reſponſ. a reo facien. ſub num. 2. & tit. de confeſ. num. 25. verſ. quartam declarationem, & n. 36. verſ. tertia eſt concluſio, vbi dicit eſſe communem opinionem Clar. in pract. crim. q. 55. nu. 17. verſ. cautius igitur. Iacob. Nouel. in tract. ad defenſ. in verbo reſponſiones reorum in conſtitutis, n. 26. & 27. Carter. in pract. crim. §. 6. circa quartum, ſub nu. 163. poſt verſ. ſed quid ſi confitetur, & Flamin. Cartar. in tract. de interrog. re. lib. 3. c. 2. nu. 62. verſ. ſolet quandoque reus, & n. 64. verſ. ſed hoc intereſt, & ſub nu. 66. in fine, & alij per eos allegati, cum quibus conuenit ipſe Gram. in d. rub. de homicid. puniend. ſub d. n. 9. Nec
3 Bald. allegatus per Gram. in d. vot. 24. loquitur in his terminis, ſed in longè diuerſis, nempè in reo confitente ſe commiſiſſe homicidium, ſed ad ſui defenſionem neceſſariam, inquit enim eo caſu Bald. in d. l. vnica ſub n. 21. verſ. in præmiſſo tamen articulo, quod iudex non debet admittere talem reſponſionem, quia ſi interrogatio eſt ſimplex, non debet admitti reſpōſio duplex, & implicita, & ſubdit in verſ. ſi tamen iudex; quod ſi cautius vult procedere, mediantibus tormentis cogat imputatum ſimpliciter reſpōdere, quia poteſt id facere, ex quo habet pluſquam indicia, & ita etiam loquūtur D. Ant. de Alex. & Lanfr. de Orian. licet nō viderim additiones d. D. Antonij, quæ non reperiuntur impreſſæ, & dicit appoſtil. ad Lanfr. de Orian. in d. loco, quod illa reſponſio ſeruiret reo tantum coram Iudicibus imperitis, quia periti illam nō admitteret, & ita etiam videtur ſentire Angel. in d. verbo comparent inquiſiti, & partim negant ſub num. 1. poſt verſ. & aduertas quod prædicta, dum allegando Bald. in d. l. vnica ait, Iudicem poſſe cogere ſic dicẽtem, vt ſimpliciter reſpondeat, & dictum hoc Bald. ſequitur Claud. de Seyſel. in repet. d. l. vt vim, ff. de iuſt. & iur. num. 92. verſ. 6. & vlt. limita, dicẽs expreſsè, quod Iudex poteſt per torturam cogere reum, vt declaret ſuam confeſſionẽ, quia habet pluſquam indicium contra eum, & ita etiam clarè & apertè Bald. Ant. de Alex. & Lanfr. de Orian. refert, & ſequitur idem Gram. in conſil. crim. 5. num. 7. verſ. item præfati inquiſiti, & in conſt. regn. lib. 1. in rubr. de pęn. percutient. & occid. num. 30. verſ. ſed redeundo nunc, fol. 15. 16. vbi ſubdit, quod ad hoc vt talis confeſſus ſe
4 occidiſſe hominem ad ſui defenſionem non torqueatur non datis ſibi prius defenſionibus, cautela eſt, quod petat ſe audiri in iuribus ſuis offerendo demonſtrare ſe occidiſſe ad eius neceſſariam defenſionem, quia tunc admittitur d. reſponſio, & eſt audiendus, & torqueri non debet per dictum Bald. ad litteram in c. dudum, il 2. nu. 61. verſ. item ſcias, de elect. cum quo dicto etiam tranſit idem Gram. in voto 2. ſub nu. 12. & 13. verſ. ſed quia ad tollendum, licet parum ſibi conſtans antea in d. Rubr. de homicid. puniend. ſub n. 9. nihil allegans teneat per hanc affirmatiuam reſponſionem euitari tor-
5 turam, licet ſecus per negatiuam, & cum hac opinione reſidet Carrer. in d. §. 6. ſub num. 165. ad fin. cum duobus ſequent. poſt verſ. ſed quid ſi a principio, concludens, quod ſic qualificatè confitens poteſt torqueri, vt ſimpliciter confiteatur per illud dictum. Bald. in d. l. 1. C. de confeſ. & ſequacium, dato tamen prius termino confitẽti, ſi petat, ad defenſionem allegatam probandam, & ea non probata, & non antea, per aliud dictum eiuſdem Bald. in d. c. dudum, de elect. vt ibi per ipſum Carrer. ita eſſe tenendum aſſerentem, & quod talis cōfitens poſſit torqueri, vt ſimpliciter confiteatur homicidium commiſiſſe, tenet etiam Bertaz. conſ. crim. 27. nu. 7. lib. 1. adducens ſimpliciter Lanfr. & Gram. in dictis votis, & Alciat. in l. 1. §. ſi quis ſimpliciter num. 77.
6 ff. de verb. oblig. Quæ reſponſio longè differt ab altera, de qua dictum eſt, incipit enim a cōfeſſione homicidij, & licet habeat qualitatem defenſionis neceſſariæ annexam, tamē poteſt ſcindi, & acceptari pro parte, quatenus continet cōfeſſionem homicidij, & pro alia ſperni, quatenus continet allegationem defenſionis propter præſumptionem iuris exiſtentem contra confitentem, quod homicidium commiſerit dolo, non ad defenſionem, adeò quod talis confeſſio habetur pro pura, & ſimplici, & ad condemnandum confitentem ſufficienti, niſi qualitas illi adiecta defenſionis probetur per ipſum confitentem ſecundum opinionem Bar. in l. Aurelius, §. idem quæſijt, nu. 2. ff. de libet. legat. quæ communiter

muniter approbatur vt dicit Iaſ.in l.vt vim num. 13.ff.
de iuſt.& iur.& poſt eum Claud.de Seylel. nu.76.verſ.
2. contra Bart. & eam approbant Lanfranc. de Orian.
in d.verſ.quæro iuxta præmiſſa ſub nu.22. & Angel.in
d.verbo comparent inquiſiti, & partim negāt ſub n.1.
&ibi etiam Auguſt. in addit.num.2. latiſſimè Socin.in
in l.non vtiq;n.7.verſ.vnum tamen notabis ff. de exce-
ptio. Menchiach. controuerſ. & Illuſtr. qq. lib.1.c.2.
n.8.verſ.deniq; ſi dixi.Corn.in l.eum qui n.6.& rurſus
in fine ſub num.9.verſ.6.q̃ negatio ff. de iuretur.& ibi-
dem ante eum Bart. ſub nu.9. Bald. ſub nu.2. Addit.ad
Angel.in §.ſi enim in auth. de trient. & ſemiſ.in verbo
inquiſitus ſub littera A, Bart. in ſua diſputatione 8.in-
cip.per Italiam communiter ſunt ſtatuta col.3. verſ.7.
ſie, & col.5.verſ.quandoq;ille qui confitentur factum,
Iaſ. in §. item ſi quis poſtulante num.21.& 25. inſt. de
act. dicens ita magis communiter teneri in l. nemo ex
his nu.6.verſ.& eſt notandū ff.de reg.iur.Marſil.in ſin-
gul.185.confeſſio inquiſiti in princ. Boſſ.in tit.de re-
ſponſ.à reo faciend. num.2. & melius in d.tit.de con-
feſ.ſub num. 19.verſ.2.intellige, copioſè Carer.d. §.6.
circa quartum nu. 163. verſ.ſed quid ſi confitetur, la-
tè Clar.in d.q.55.n.15. verſ.poſſet quoq;reus,vbi alios
refert, & atteſtatur eſſe opinionem communi DD.
conſenſu, & conſuetudine etiam magis approbatam,
& eam tamquā talem ſequitur Cartar. in d.c.2.n.65.
verſ. ſi verò confeſſione incępit,& cum hac opinione
tranſit etiam Bald.in d.l. vnica C. de confeſ. nu.20. &
21.verſ.denuò quæro & in l.1.ſub num.4.verſ.ex præ-
dictis C.de donat.ant.nupt.& eam etiā ſequitur Gram.
in Cōſt. Regni in d.rubr.de homicid.puniēd. n.7.& 9.
vbi etiam ait eſſet,vtiliorem reſponſionem pro euitan-
da tortura, quam alteram reſponſionem præmiſſa ne-
gatiua, factum,& eum eadem poſtea tranſit eod. lib.1.
in rubr.de pœn.percut.& occidēt.n.27.& 28. Et hæc
reſponſio,nedum de iure communi recipienda eſt, ſed
etiā ſtante ſtatuto quod accuſationi vel inquiſitioni ſit
ſimpliciter reſpondendum, nam & tunc recipitur tan-
quam pura,& ſimplex ac ſufficiens ad condemnandū,
niſi qualitas adiecta defenſionis probetur vt pūctuali-
ter volunt Bald. in l.1.n.2. C.de Ædilit. edict. Roman.
in l.1.§.ſi quis ſimpliter n.7. verſ.dicit autē ff.de verb.
oblig.dicens hanc eſſe veritatem pro vt etiam ibidem
affirmat Alex. n. pariter 7. Iaſ. in d.l. vt vim ſub n.13.
ff.de iuſt.& iur. Boſſ.in d.tit. de reſponſ. a reo faciend.
ſub nu. 2.& clarius in d.tit. de confeſ. num.30. verſ.ex
prædictis.Cartar.in d.c.2.n.62.& 63. verſ.ſolet quan-
doque Reus. Quo ſtante, dictum Bald. & ſequacium
de tortura huic reſpondenti danda, vt ſimpliciter, &
explicite reſpondeat, dubium redditur,quia ſi reſpon-
ſio de iure recipienda eſt, non debet reſpondens ex
hoc cruciari,ne ex facto legitimè pœnam reportet cō-
tra l.Graccus C.ad l.Iul.de adulter.vltra quod eſſet re-
medium potius damnoſum,quā proficuum reipublicę,
cuius intereſt, ne delicta remaneant impunita l. ita
vulneratus ff.ad l.Aquil.quia cum Iudex ex d.cōfeſſio-
ne poſſit reum condemnare, non probata per ipſum
defenſione,nō debet aliud per torturam quærere,quia
ſi tortus perſeueraret in reſponſione,purgaret proba-
tionem delicti ex ſua confeſſione reſultantem, & om-
nem præſumptionem contra ſe militantem de malefi-
cio doloſe commiſſo, & pœnam euitaret,quia non ſo-
lum indicia, ſed veras probationes purgare eo modo
diceretur,nec releuaret ſi tortura daretur cum prote-
8 ſtatione, quod per eam non intenderetur fieri præiudi-
cium ij,quæ contra eū reſultant ex dicta confeſſione,
quia nihil operatur ſi poſtea interrogetur ſuper eadē
re veluit cōtraria licet vtilis eſſet & valida,quando in-
terrogaretur de alijs, quam de his de quibus cōfeſſus
eſſet,ita in indiuiduo dicit Boſſ.in d.tit.de confeſ.n.27.
9 28.29. verſ.6. & vltimo vbi propterea dicit, quod non
credit d.practicam Bald. & ſequaciū ſeruari, & idem
per omnia tenet Bertaz. cōſ.crim.27.n.8. verſ.verū ſi
torquetur,& n.9.verſ.nec vllum lib 1.& latius Cartar.
in d.c.2.n.67.& plur.ſeq.verſ.neq;conſulendus eſt Iu-
dex, & dicit Clar.in d.q.55.ſub num.16.poſt verſ.fortè
poſſet, quod non laudat dictam practicam nec illam
vnquam apud Mediolanenſes vidit obſeruari, & vltra
eos quod confitens modo prædicto non poſſit torque-
ri,etiam ad hoc vt dicat veritatem,an interfecerit ad-
uerſarium cauſa principaliter offendendi, an verò ſe
defendendi, cum delictum ex confeſſione illa qualifi-
cata dicatur probatum, & tortura non inferatur niſi in
defectum probationis, tenuit in ſpecie Thom. Ferrat.
in tract.cautel. cautela 5.n.3. & ſeq.verſ.nō obſt. ſi di-
catur, vbi etiam alias rationes adducit, cuius opinione
& verba ferè ad litteram refert, & ſequitur Gram.in
vot.crim.2.in cauſa Coſmi Nauclerij n.6. & plur. ſeq.
verſ.vlterius tamen,qui propterea recedit à d.opinio-
ne Bald.in d.l.vnic.C.de confeſ. D. Anton.de Alex. &
Lanfra de Orian. quam antea retulit in eod. voto n.4.
verſ.prima facie, & dubium erat proprie, an ille reus
confeſſus occidiſſe aduerſarium ad ſui defenſionem,
eſſet ſubijciendus torturę vt veritatem explicitè depo-
neret reiecta qualitate defenſionis,& an acceſſiſſet de-
liberato animo, vt occideret, an verò ad eius defen-
ſionem neceſſariam occiderit,vt patet ex dictis ibi an-
te nu.4.verſic. verum in præſentiarum, de qua cauſa
etiam mentionem facit idē Gram. in d.Rubr. de pœn.
percut.& occident. ſub n.30. vbi tamen videtur aliter
ſentire,quā faciat in d.voto,quia approbat ſententiam
Bald. quā in voto non ſequitur, & licet ille inquiſitus
de quo in d.voto 2.fuit poſtea tortus,id non factū fuit
propter dictum Bald.ſed quia admiſſus ad defenſiones
probauerat ſuam defenſionem per teſtes ſuſpectos,qui
inter ſe erāt diuerſi, & contrarij vt ideo merito fuerit
torquendus vt veritatem explicitè diceret ſuper dicto
10 homicidio,& ad hoc nō bene aduertit Clar.in d.q.55.
ſub n. 17.poſt verſ.cautius igitur, dum dicit quod licet
Grammat.in conſt.regn.fol.13.nu.9. videlicet lib. 1.in
d.rubr.de homicid.puniend. velit tutius eſſe quod reus
confiteatur homicidium cum qualitate defenſionis,
quam quòd illud negat, adijciendo poſtea allegationē
defenſionis, ſi de contrario conſtaret, quia ſic confi-
tendo euitabit torturam, quam incurreret ſi præmiſſa
negatiua reſponderet, tamen credit ipſe quod deci-
piatur Gram.in hoc, & quod ipſemet in d.voto 2.nar-
rat quod ille Coſmus ita confeſſus fuit grauiter tor-
tus, quia vt dictum eſt,non ex eo fuit tortus, quod ſic
confeſſus fuiſſet,ſed quia teſtes, ſuper defenſione rece-
pti, erant ad inuicem diuerſi & contrarij, bene verum
eſt,quod in d.rubr. de pęn.percut.& occid. ſub d.n.30.
dicit,quod etiam tortus fuit leuiter ante factas defen-
ſiones, & quod perſeuerans in reſponſione, & inſtans
admitti ad docendum de neceſſaria defenſione fuit ſu-
perſeſſum in tortura, & factis defenſionibus fuit libe-
ratus,cum tamen in voto illo 2.dicatur de tortura poſt
factas defenſiones tantū,& de condemnatione ad tri-
remes; & profecto cū ſit in facultate iudicis vel torque-
re vel cōdemnare ſic cōfitentē vt dicit Carer. in d.§.6.

circa

circa quartum,num. 167. verſ.vel ad ſecundum,tutior
eſt via deuenire ad cõdemnationem, ne ſi ad torturam
deueniatur, reo in eius dicto perſeuerante locus ſit ab-
ſolutioni, licet delictum aliter commiſſum fuerit,quam
11 is dixerit, Verum cum opinio Bal.in d.l.vnic. in reſpõ-
ſione continente confeſſionem homicidij adiecta qua-
litate defenſionis à multis reprobetur in terminis ſuis,
& ſecuta fuerit per Magnam Curiam Vicariæ Neapo-
lis in terminis reſpõſionis negatiuæ addita defenſionis
qualitate ſi de homicidio reus conuinceretur, prout
præciſè euenit in caſu occurrẽti,vt per Gram.in d.vot.
24. num. 2.licet non deſinit eandem deciſionem impu-
gnantes,& ipſemet Gram. in ea varius ſit, vt ex dictis
12 ſuperius,& inferius paret,ego nõ auſus ſum ab opinio-
ne tantorum patrum recedere,& propterea concurrẽ-
tibus coniecturis quibuſdam ad torturam tamen per ſe
ipſas non ſufficientibus ſecundum eam votaui, quod
ſcilicet iſte reſpondens, ſi ſpontè nolit explicitè reſpõ-
dere, an interfecerit illum, de cuius morte imputatur,
& ſi occidit,an animo deliberato, an verò ad eius de-
fenſionem,& quomodo totum factum ſucceſſerit, de-
beat ſubijci tormentis, vt id dicat, & maximè cum idẽ
Gram.hoc ipſum velit in conſt. regn. allegat. lib. 1. in
rubr.de homicid. puniend. ſub num.9. conſtituens dif-
ferentiam inter reſponſionem ab initio affirmatiuam
delicti,in qua tortura euitatur,& negatiuam,in qua nõ
euitatur,vt etiam illum refert,Clar.ſub d.num.17.poſt
d.verſ. cautius igitur,& certè negari nõ poteſt quin re-
ſponſio hæc ſuſpecta ſit, & iudici det materiam inqui-
rendi veritatem,& maximè circa defenſionem allega-
tam,quæ cum pluribus modis contingere poſſit,Iudex
13 debet cogere reum ad eam ſpecificandam,vt not. Bal.
in d.l. 1.ſub num.2.C.de ædilit.edict.quem ſequitur An-
gel. in d. verbo comparent inquiſiti, & partim negant
ſub num. 1.poſt verſ.& aduertas,& tradit etiam Carer.
d.§.6. circa quartum,num.164. verſic.limita in fine,&
optimè ſeruit Claud, de Seyſel, in d.l. vt vim,num.92.
14 volens poſſe iudicem cogere per tormẽta reum ad de-
clarandum ſuam confeſſionem ambiguam,& idem te-
net Roman.in l.1.§.ſi quis ſimpliciter ſub num.7.verſ.
poterit tamen,ff.de verb.obligat,aiens,quod iudex po-
15 teſt cogere reſpondentem, vt modum defenſionis ſi-
gnificet, cum ea variè contingere poſſit,idem ſequẽdo
Baldum volunt Nouel.in tract.ad defenſ. in Rubr. re-
ſponſiones reorum in conſtitutis,num.29. vbi alios al-
legat,Cartar.d.c.2. num.62. poſt d.verſ.ſolet quando-
que,& non eſt ſine ratione ad euitandas falſitates,quæ
poſſent pro rei defenſione excogitari. Nec huic con-
cluſioni obſtant,quę dicta ſunt contra illud dictum Bal.
quia procedunt in reſponſione habente confeſſionem
delicti qualificatam, quæ ſufficit fiſco ad condemnan-
dum reum ſic confitentem, & propterea non eſt mirũ,
quod ad torturam non deueniatur,ſecus autem videtur
in reſponſione habente principium negationis delicti,
quia ea nihil prodeſt fiſco, & habetur pro mera nega-
tiua, ita vt pro eruenda veritate opus ſit deuenire ad
torturam, vt reus explicitè reſpondeat, & totius facti
ſeriem narret, vt patet ex ſupradictis.

E P I T O M E.

An pro vno tantum furto magno, & enormi quis poſſit ad mortem condemnari, & laqueo ſuſpendi,& quando hoc poſſit fieri, & quodnam dicatur furtum magnum, & enorme.

S V M M A R I A.

Pro vno furto magno quis poteſt ad mortem damnari,nu.1.
Contrarium tenent multi,num.2.cum ſeq.
Prior tamen opinio comprobatur,4.
Concurrente tamen aliqua circumſtantia aggrauante,3.7.vel coram Iudice magnæ authoritatis,10.
Pro furto nemo debet de iure mori,5.
Iudici licet ex cauſa pœnas augere,6.8.
Ac etiam minuere, 13.
Lege certum quid ſtatui non poteſt,quin Iudicis relicti arbitrio multa relinquantur, 9.
Circumſtantiæ aggrauantes, & minuentes delicta, quæ ſint, ibidem.
Furtum an ſit magnum,vel enorme iudex arbitratur,11.
Exempla caſus propoſiti plura referuntur,12.

CASVS DECIMVSOCTAVVS.

1 ARdua eſt quæſtio, & Cæſaris determinatione di-
gna,an pro vno furto magno quis poſſit ad
mortem condemnari,aliqui enim credũt, quod ſic Bal.
in auth.ſed nouo iure,num. 5.C.de ſeru.fugit.& in c.1.
§.iniuria,nu.8.de pac.iuram.firman.in vſib.feudor, Io.
de Anan.in c.vlt.nu.8.de furt, Abb.in c.inter alia,n.31.
de immun. Eccleſ,Io.Igne.in l.1.§.ſi ſibi manus,nu.12.
ff.ad S.C.Syllan. Angel. Aret.in tract.de malef. in ver-
bo,& veſtem celeſtem,ſub nu.13.dicens,quod ita præ-
cticauit Peruſij,dũ ibi aſſideret,& in §.ex maleficijs n.
5.verſ.& quod dixi,inſtit.de act.& in §.1.nu.4.verſ.ex
quo aliud, Inſt. vi bon.rapt,Ang.de Peruſ. in l.quod ſi
nolit,§.quia aſſidua,ff.de ædil.edict, Marſ.in l.vnius, §.
cogniturũ,n.79.ff.de quæſt,Alciat,in c.cum nõ ab ho-
mine,in vlt.notab,de iudic.Couar.lib.2. var.reſol.c.9.
ſub num.7.verſ.ſic ſanè,Menoch.de arbitr.iudic.lib.2.
caſ.295.num.9.verſ.declaratur primo,dicens eſſe ma-
gis com.opin.a qua nõ ſit recedendum, Diaz. in pract.
crim.canon.c.90. in verbo fures,col.3. verſ. quis enim
dubitat, aiens, quod in Hiſpania conſuetudo inualuit,
quod pro vno magno furto quis pęna furcæ plectatur,
& ibi latius Addit. in verbo plectatur ſub littera B, in-
quiens,quod d.conſuetudo iure fulcitur, pro qua alle-
gat multos ex ſup.citatis authoribus,& præterea Ant.
de Padill.in l.tranſigere,nu.12.C.de tranſact. atteſtan-
tem vſu receptam eſſe,Ludou.de Peguer.in ſuis qq.ſeu
deciſion.crim.cap.27.num.6.verſ.quartus denique ca-
ſus, vbi ex profeſſo hanc quæſtionem diſputat, & pro
hac affirmatiua opinione concludit, ſecundum quam
refert ad finem fuiſſe cõclutum pluries in Regio crim.
conſ. Cataloniæ, & in illo Principatu de conſuetudine
ſeruari,& executam fuiſſe in perſonis,de quib.meminit
num.8. eamdem ſententiam in praxi obſeruari teſtatur
Didac.Canter.in tract.qq.crim.tit.de furt.& alijs viol.
& malè ablatis,c.8.ſub n.10.verſ.vnum tamen eſt vidẽ-
dum fol.619. idem tenere videtur Alex.de Neu. conſ.
59.num.31. poſt verſ.quando autem clericus dicatur.
2 Contrarium autem,quod pro vno furto quantumcunq;
magno quis non poſſit ad mortẽ condemnari,tenuerũt
Salyc.Fulgoſ.Caſtr. Cepol. & Guid.Pap.in d.auth.ſed
nouo iure,Clar.in §.furtum,num.9.verſ.ſed an pro vno
furto,vbi dicit eſſe communem opinionem, Iaſ. in l.1.
num.7.C.de precib.Imper.offer.dicens,quod ita in cõ-
ſulendo eſt tenendum,& idem Iaſ. in d.§. ex maleficijs,
num. 12.inſtit.de action,& plures alij relati per Couar.
Ludouic.Peguer, Didac.Canter.& Clar.in locis ſupra
cit.& eſt opinio magis com.& verior,vt dicit addit.ad
Diaz.

Digitized by Google

Diaz. in loco cit. vbi etiam plures alios idem tenentes
refert,& ſubdit, ꝙ ab ea non auderet recedere, niſi vl-
tra magnitudinē rei furatæ,interueniſſent aliæ qualita-
3 tes aggrauantes , ſimiliter Didac. Canter. in loco cit.
credit hanc opinionem eſſe veriorem de iure, & affir-
mat,quod non auderet practicare contrariam opinio-
nem Bald. quantumcunque ſit obſeruata, hāc eandem
ſententiam ſequitur Gomez.tom.3.var.reſol.cap.3.de
furto nu.7.verſ.vnum tamen eſt,& ibi etiam Soarez.in
addit.in verbo contrarium eſt tenendum ſub littera D,
inquiens , quod eſt non ſolum æquior, ſed & verior, &
frequentius placita eſt,& latè inſiſtit Cępol. in d. auth.
ſed nouo iure,reſpondens fundamentis Baldi,& ſequa-
cium nu.75. & plur.ſeq. verſ. ſi vero furtum quod quis
4 commiſit eſt magnum. Mihi viſum eſt ſemper,ꝙ prima
opinio affirmatiua vera ſit, quod pro vno tātum furto
quis ad mortem poſſit condemnari, & laqueo ſuſpēdi,
dummodo illud ſit graue,& enorme ratione loci,tem-
poris quantitatis,vel alterius qualitatis,aut circumſtā-
5 tiæ,quæ ſententia habet pro ſe auctoritates ſupra cita-
tas,& ratione etiam probatur,licet enim iure cautum
ſit neminem pro furto debere mori,ſed alia mitiori pę-
na condemnari,vt in auth.ſed nouo iure,C. de ſeru.fu-
git. & in §. pro furto autem in auth. vt nulli iudicum,
Vinc.de Franch.deciſ.Neapol.315.in princ.num.1. in
2. parte,& deciſ.521.etiam in princip.num.1.in 3.par-
6 te:non tamen per hoc prohibitum eſt Iudici ob crimi-
nis qualitatem pęnam legis augere, & ob exemplū fu-
rem illū vltimo ſupplicio afficere,§. item lex Iulia pe-
culatus,inſt.de public.iud.l.pen.ff.de condit.ca. dat. &
l.aut facta per totam,ff. de pęn. & cap.ſicut dignum,in
princ.extra de homic. vt declarat Couar. loco cit. vbi
etiam ſubdit, quod in tanta hominum audacia omnes
aliæ pœnæ præter capitales irridentur,& quod iſtis tē-
poribus opus eſt aduerſus fures durioribus pœnis, po-
7 tiſſimum vbi furtum non eſt ſimplex, ſed vel quantita-
te,vel qualitate graue,& fortius frequenti huius crimi-
nis vſu conſiderato,& læſione maxima, quæ ex eo rei-
pub. infertur, cui propterea expedit pœnas exquirere,
quibus hominum reprimatur audacia, quæ rationes a-
deo palpabiles mihi videntur,vt illis Iudices omnes aſ-
8 ſentire debeant,quibus additur , quod propter immu-
nitatem criminis licet iudici iura tranſgredi Bald.in l.1.
num.2. C.de præcib. imperat.offer. & ibi Iaſ.in 2.not.
num.3.pulchrè Paris de Puteo in tract. de ſyndicat. in
verbo iudex,cap.1.num.19.verſic.licitum eſt,fol.mihi
288. Clar. lib.5.receptar.ſentent.§. primo ſub num.9.
verſic. ſunt etiam delictorum quædam leuia ante fin.
Marſil. in l.1. in princip. num.59. ff. ad l. Cornel. de
Sicar. in l.1. in princip.num.23. ff.de quæſtionibus, &
conſ.52.num.16.& quod vnum magnum furtum, & e-
norme æquipollet tribus paruis, pro quibus receptiſſi-
mum eſt pęnā mortis inferri,vt Bald.arguit huius opi-
nionis author in d.auth.ſed nouo iure n.5. & poſt eum
ferè omnes de eius dicto mentionem facientes, nedum
illud approbantes. Quæ opinio magis de plano proce-
deret, quando vltra magnitudinē furti concurreret alia
qualitas,vel circumſtantia aggrauās delictum, ita vt nō
poſſet dici ſimplex furtum,ſed qualificatū,prout tenēt
addit. ad Diaz. & Didac. Canter. ſup.citati,& confir-
matur ex traditis per Clar.in d.§.furtum,ſub num.8.ad
finem, verſic.poſſet etiam eſſe locus , vbi tradit, quod
etiam pro primo furto exiguo quis ſuſpenditur ratione
loci , in quo fuit factum exemplificando in eo , qui per
parlamentum Pariſienſe fuit condemnatus ad pœnam
furcarum,ex quo crumenam cum ſexaginta ſolidis tan-
tum inciderat in camera ipſiuſmet Parlamenti, nec mi-
rum quia vt in hoc propoſito conſiderat Menoch.d.
caſ.295.ſub num.9. Iudex hoc caſu ſuum arbitrium ex-
tendere poterit vſq; ad mortem, & repetitiſſima eſt om-
nium concluſio, quod ex cauſa Iudici licet certam legis
pœnam augere , ſicut & minuere, cum crimina ſint ſe-
cundum proportionis menſuram punienda, in qua re-
habenda eſt ratio loci, temporis , perſonę, quantitatis,
9 aliarum circunſtantiarum occurrentium factorum, nec
à lege certum quid ſtatui poteſt , quin Iudicis recti , &
prudentis arbitrio multa relinquantur,vt optimè oſten-
dit Couarr.d.c.9.num.8.verſ.12. cum crimina.per tex.
in l.quid ergo §. pœna grauior ff. de his qui not. infam.
& alia iura & infinitas ferè DD.auctoritates,quibus ad-
ditur tex.in l.reſpiciēdum in principio, & in l. hodiè ff.
de pœn. & eum ſequitur Didac. Canter. de quæſt. tan-
gentibus punit.delict.q.1.num.8.verſ.vlterius ſuppone
fol.362.& latè etiam eleganter explicat Ludo.Peguer.
in dd.qq.crim.c.24.num.20.& ſeq.verſ.ſcias tamen,ad
quę ſe remittit in terminis quæſtionis noſtræ d.cap.27.
in fine ſub num.8. & latè etiam in iſtis terminis noſtris
tradit Roman.conſ.419.quem etiam infra ad finem ci-
10 to,& de quibus circunſtantijs ponunt etiam Socin.cōſ.
157.num.12.verſ.poſtremo delictum lib.2. & Dec.cōſ.
65.col.1. verſic.2. quantum ad ſtatutum, & eſt text. in
d.l.aut facta,& in d.cap.ſicut vbi fere omnes habentur
quæ conſiderari poſſunt . Procederet etiam abſque
ſcrupulo d.affirmatiua opinio , quando eſſemus in Iu-
dice qui magna fungeretur poteſtate , nam vtique is,
poſſet talem furem ad mortem condemnare , quicquid
ſit in Iudice inferiore , vt poſt Franc. de Marc. ita re-
citatas opiniones contrarias conciliantem dicit Meno-
ch. dict.caſ.295.ſub num.9.ad finem, & ita etiam col-
ligitur ex dictis per Iaſ.ab eo non citatum in §.ex male-
11 ficijs num.14.& 15.verſ.quicquid ſit. inſt.de action. Et
hac opinione attenta, quando furtum dicatur eſſe ma-
gnum vel enorme Iudicis arbitrio committitur Mar-
ſil.in l.quæſtionis modum num.48. ff. de quæſt. Meno-
ch.d.caſ.295.num.10. verſ.quando autem. Ludoc.Pe-
guer.d.c.27.n.7.verſ. quando autem dicatur, Gomez.
d.c.3.de furto ſub n.7.ad finem verſ.3. quia nunquam,
& rectè, nam & furti quantitatis, & perſonarum quali-
tatis,loci , & temporis, conſuetudinis,regionis,ac alia-
rum circunſtantiarum ratio habenda erit , & frequen-
tationis item ſimilium criminum,vt ex iam dictis appa-
ret, vt his bene inſpectis Iudex iuxta delicti proportio-
nē, furem vel vltimo ſuplicio, vel mitiori pœna puniat,
vnde vidi ego furca ſuſpendi quemdam,qui noctis tem-
12 pore ex apoteca,quam adulterinis clauibus aperuerat,
multas merces abſtulerat valoris vltra ſexcentos au-
reos , licet aliud furtum confeſſus non fuerit , & ſi me
non fallit memoria, alias etiam pro vnico tantum fur-
to commiſſo tempore nocturno in apotheca cum oſtij
fractura laqueo fuit ſuſpenſus alius, licet furtum, ſi be-
ne recordor, non aſcenderet ad tantam ſummam , pro
13 vt præcedens. Memores tamen Iudices eſſe vellem di-
cti præfati Ludou. Peguer.d.c.27. ſub nu.8. ad finem ,
vbi vult,quod licet verum ſit, & de conſuetudine ſerua-
tum , quod pro vnico tantum furto magno quis laqueo
ſuſpendatur, tamen poſſunt Iudices arbitrari minorem
pęnam iuxta qualitatem facti,rationem loci, temporis,
& ætatis, ac conditionem perſonę,vel alijs cauſis, quæ
ſolent perducere Iudicē ad mediocrem pœnam,vt dicit
ſe latius explicaſſe in alio loco , de quo ſupra feci men-

Digitized by Google

nonem,& ita ante eum in hoc propoſito dixit Auguſt.
de Arimin.in addit.ad Angel.de maleſ.in verbo,& ve-
ſtem cęleſtem ſub num.13.ad finem. & in verbo quæ
ſi non ſoluerit,ſub nu.15. verſ.adde mirabile conſiliũ,
& allegat ea,quæ conſuluit Rom.conſ.468.quem vo-
luit allegare in conſ.429.incip.conſidero in propoſita
conſultatione, vbi latiſſimè conſuluit poſſe iudicē pro
paruo furto minorare pęnã mortis indictam à ſtatutis,
etiã quod ea ſeruare iurauerit, quia ex cauſa põt leges
tranſgredi augendo,& minuendo pęnas ab eis impoſi-
tas ex facultate ſibi ab ipſis legibus conceſſa, vt ibi per
ipſum, & ſupra etiam ad aliud propoſitum diximus,&
ponit in ſpecie Paris de Puteo in loco citato.

EPITOME.

An pro tribus furtis paruis quis poſſit ad mortem con-
demnari,& laqueo ſuſpendi, & quid quando ſunt valdè
leuia, & non habent aliquas qualitates aggrauantes,
vel ſunt de rebus,vt aiunt,mangiatiuis.

SVMMARIA.

Fur ſimplex de iure pœnam mortis non meretur,num.1.
Pro tribus furtis etiam leuibus quis ad mortem condemna-
tur tanquam fur aſſuetus,& famoſus,2.
Pœna tamen minor in Tuſcia plerumque imponitur, 3. Vt
etiam Veronæ,7.
Iudex poteſt ex cauſa pœnas augere,& minuere,4.
Iudicis iuſti eſt iuxta legum tramites iudicare, clementis ve-
rò Principis legum rigorem temperare,5.
Pœna mortis non debetur propter delicta minima,6.
Pro furto gallinarum,vel ſimilium,quæ pœna poſſit imponi,8.
Fures prædicti cum gallinis ad pedes, vel ſimilibus rebus fu-
ratis poſſunt in pœnam torqueri, 9.
Furta domeſtica an punienda,10.
Fures in Regno Neapolis pro duobus furtis minimis,vt dua-
bus gallinis de nocte furatis damnantur ad mortem, 11.
Sed hoc nimis eſt durum,& crudele,vt ibidem ſubijcitur.

CASVS DECIMVSNONVS.

1 ET ſi iure caueatur quod pro furto nemo mori de-
beat,ſed aliter caſtigari,vt in auth.ſed nouo iure
C.de ſeru.fugit.& in §.pro furto autem in auth.vt nulli
Iudicum,& vbique not.gl.& DD.communiter,& alibi
in locis vulgaribus, & dictum eſt ſupra in caſu præce-
2 denti,tamen qui tria furta cõmiſit etiam leuia ad mor-
tem condemnari debet, & laqueo ſuſpendi de iure, &
ex generali conſuetudine, tanquam aſſuetus furari, &
publicus, & famoſus fur effectus,qui furca ſuſpenditur,
vt in l.capitalium,§.famoſos,ff.de pęn. & ita in indiui-
duo tenuit Bal.in d.auth.ſed nouo iure,nu.5. quem ibi
ſequuntur Caſtrenſ.num.6.Cępol.nu.91.& ſeq. dicens
eſſe communem, idem Bald.in l.3.num.5. in fin. C.de
Epiſc.audient. Angel. Aret. in §.ex maleficijs inſtit.de
act.num.4.& ibidem Iaſ.num.12. idem Angel.Aret.de
maleſ.in verbo etiam veſtem cęleſtem ſub num.13.&
ibi etiam Auguſt. de Arimin. in addit.Gram.vot.9.nu.
25. verſ.hinc dixit,Alex.de Neuo conſ.59 nu.21.poſt
verſ.quando autem Clericus dicatur.Couar.lib.2. var.
reſol.cap.9.ſub num.7. poſt verſ.11.ab eadem radice,
Clar. in §. furtum num.8. verſ. ſcias tamen,Lancellot.
Corrad.in pract.crim.Rubr.de furibus,nu.14. verſ.fur
quoque famoſus,fol.369.Menoch.de arbitr.iudic.caſ.
297.num.17.& ſeq.verſ.declaratur quarto,Gomez.to.
3.var.reſol.cap.3.de furto,num.diuerſ.pro tertio ve-
ro furto,vbi atteſtatur de com.Vulpel.reſp.crimin.16.
num.3. Ludou.de Peguer. in ſuis qq. ſeu deciſ.crim.c.
26.ſub num.3.poſt verſ.hoc igitur,& latius c.37.num.
3.verſ.& dicitur fur famoſus,Farinac.lib.1.qq.crim.tit.
de delict.& pęn.q.23.num.4. verſ.ſi tamen reiteratur,
Didac.Canter.in tract.qq.crim.c.8. Rubr.de furto,&
alijs violent.& de malè ablat.ſub num.10.verſ.nunc eſt
videndum fol.618.vbi defendit hanc partem, & ſecun-
dum eam practicari atteſtatur. Sed licet concluſio iſta
vera ſit,& in facti contingentia obſeruetur,vt ex prędi-
ctis apparet, tamen vidi ego in Tuſcia plerumque di-
3 ctam pœnam mitigari, vbi furta ſunt leuia, & non ha-
bent qualitates,aut circumſtantias aggrauantes, & fu-
res iſtos,vt plurimũ mitratos duci per Ciuitates, & lo-
ca, in quibus detenti repęriuntur, & mox ad triremes
mitti ad remigandum vel in perpetuum,vel ad tempus
iuxta facti,& perſonarum qualitatem, pro quo optimè
ſeruiunt, quæ in præcedenti caſu diximus de arbitrio
4 Iudici à lege ex cauſa conceſſo pęnas certas à lege im-
poſitas diminuendi, prout & augendi, & in propoſito
5 dicit Vulpel. d.reſp.16.num.5.in fine,quod ſicuti iuſti
iudicis eſt iuxta legum tramites iudicare, ita Clemen-
tiſſimi Principis eſt legum rigorem temperare, vt fur
iſte licet ob frequẽtiam,& reiterationem delicti famo-
ſus effectus,vitam non ex operibus,& iuſtitia,ſed ipſius
benignitate ſibi cõdonatam agnoſcat,exoretque Prin-
cipem ipſum, vt ex miſericordia pœnam morte natu-
rali mitiorem tali delinquenti inferri iubeat, quinimo
6 dixit Marſil.ſing.378.geminatio.ad finem,verſ.prędi-
cta tamen, quod propter delicta talia minima homo
non poteſt morti tradi,ad quod plura allegat, & magis
in ſpecie ſeruit Cępol. in d.auth. ſed nouo iure,nu.94.
verſ.ſi tamen iſta tria furta eſſent parua,vbi dicit,quod
pro tribus furtis leuibus,& de rebus mangiatiuis,vt pu-
7 ta de gallinis, Veronæ de conſuetudine non ſeruatur,
quod quis ſuſpendatur, & quod vidit ſimiles fures con-
8 demnari in pęnam pecuniariam,vel ad ſtandum in car-
ceribus per ſpatium duorum,vel trium menſium,quod
poteſt admitti. Vidi etiam quandoque tales condem-
9 nari in pœnam vnius, aut duorum ictuum funis appo-
ſitis ad collum, vel ad pedes nonnullis rebus eiuſdem
generis,cuius erant furatæ,ad demonſtrãdam cauſam,
ex qua publicè ſic torquebantur, quod poteſt admitti
ex dictis per Parid. de Pute. de Syndicat.in verbo tor-
tura,il 2.c.1. incipit licet regulariter num.1. vbi clarè
tenet,quod aliquando pro vilibus furtis, fur torquetur
ad pœnam,concordat Paul.Griland.in tract.de quæſt.
& tortu.q.7.ſub num.9.verſ.vide Dominum Paridem;
& in hoc propoſito notãdum eſt dictum Bal.in l.apud
antiquos in fine,num.9.C.de furt.quem ſimpliciter re-
fert Iaſ.in d.§.ex maleficijs num.11.inſt.de act. quod ſi
mercenarius ſiue dapifer hodie furatur vnam rem vi-
10 lem domino,& cras aliam,& ita multis vicibus multas
res furatur,tenetur furti ſecundum Io.Odofred.& Ni-
col.de Mat.quos ipſe ſequitur,licet quidã dicant con-
trarium per l.reſpiciendum,§.furta,ff.de pœn.vbi tra-
ditum eſt domeſtica furta leuiora per iudicem non eſſe
vindicanda; Non omitto ſingulare dictum Afflict. in
11 conſt. regn.lib.1.rub.26.de maleſic.clandeſt.ſub num.
38. vbi dicit, quod ſecundum conſtitutiones regni pro
duobus furtis etiam minimis commiſſis de nocte, putà
pro duabus gallinis, eſt pœna mortis, quod licet ſit du-
ra conſtitutio, tamen eſt ſeruanda, & quod propter
frequentiam furtorum fuit impoſita tam grandis pœ-
na arg.c.non debet, de conſang.& affinit.melius facit.
l.aut facta §.fin.ff. de pœn.ſed Andr.de Iſern.in eadem
con-

Digitized by Google

cõſtit. in verbo puniantur verſ. quid ſi furatus ſit vnam gallinã filio mihi 47. videtur dicere, quod eſſet nimis durum, & crudele pro duabus gallinis, aut ſimilibus minimis furtis interficere hominẽ, & quod ſufficeret fuſtigatio, quia pęna debet proportionari delicto, licèt conſtitutio ſit generalis, & indiſtinctè loquatur, quod eſt multum æquum.

EPITOME.

De pęna cognoſcentis carnaliter virginem immaturam, & nondum viripotentem vi vel ſine violentia, & quomodo cognoſcatur, quod interuenerit vel non interuenerit vis, & dę pluribus alijs in hac materia.

SVMMARIA.

Strupatores virginum non viripotentium citra mortem puniuntur num. 1.
Contrarium quod pœna mortis teneantur. 2.
Opiniones diſtinctione concordantur. 7 cum ſeq.
Maritus corrumpens vxorem ſuam minorem 12. an. tenetur de ſtupro. 3. 5.
Pater qui propriam filiam minorem 12. an. ſtuprauerat fuit combuſtus. 4.
Conatus in virginem immaturam graui pœna triremium eſt puniendus. 6.
Stuprator virginis non viripotentis abſq; violentia non tenetur pœna mortis, ſecus ſi cum violentia. 7. cum pluribus ſequent.
L. ſi quis aliquid 38. §. qui nondum quomodo procedat. 8. & ſupra num 1.
Puella non doli capax dicitur vi cognita. 9.
Vi cognita dicitur quæ blandis verbis, vel promiſſionibus fuit inducta. 10.
Vis regulariter virgini præſumitur illata 11. vide tamen ſupra num. 9.
Stuprum violentum in viripotente punitur pœna mortis. 12.
Coeundo cum viripotente an magis quis peccet, quam cum nõ viripotenti. 13.
Theſauri opin. confutatur 14. cum ſeq.
Intel. §. ſin autem Inſt. de publi iud. 15. 16.

CASVS VIGESIMVS.

1 QVi nondum viripotentes virgines corrumpunt, humiliores in metallum damnantur, honeſtiores in inſulam relegantur, aut in exilium mittuntur, ita eſt tex. ad litteram in l. ſi quis aliquid. 38. §. qui nondum ff. de pęn. & ſecundum dicti tex. diſpoſitionem ſtupratorẽ immaturæ & non viripotentis virginis puniendum eſſe generaliter & indiſtinctè dixerunt Angel. de Maleſ. in verbo, *Che hai adulterato la mia donna*, num. 53. Lancellot. Corad. in pract. crim. tit. de ſtupratoribus num. 11. verſ. limita 1. Paul. Grilland. de pœn. omn. ſar. coit. in 7. q. principali num. 6. verſ. fallit. etiam, dicens d. text. non eſſe correctum. Iocod. in pract. crim. c. 92. de ſtupro ſub num. 8. verſ. qui autem mollitur, vbi pariter ait quod hæc pœna hodie non reperitur correcta. Caccialup. in l. ſi qua illuſtris ſub num. 23. verſ. ſi autem nondum ſit viri potens C. ad ſenat. C. Orfic. Curt. in d. l. tranſigere n. 40. verſ. quid autem eſſet C. de tranſact. Bermond. de public. concub. tit. de ſtupro num. 39. & 40. Guid. Pap. deciſ. 555. in princ. & ſub num. 2. verſ. ind ego, vbi propterea dicit quod ſtuprator fuit excuſatus a pœna mortis, & loquitur in puella ætatis annorum decem, Grammat. deciſ. 22. num. 2. vbi loquitur in puella vix ſeptem annos excendente, cui feræ virginitatis fuerant apertæ; intantum quod celeri medicorum ſuffragio indiguerat, & dicit quod ſtrupator euaſit pęnam
mortis, & condemnatus fuit ad triremes per ſeptennium, & ad dotãdam puellam ex voto ſacri conſilij approbantis ſententiã primi iudicis, à qua fuerat appellatum Clar. in §. ſtuprum ante finem ſub n. 9. verſ. tu dic, vbi etiam refert ſecundum hanc opinionẽ conſuluiſſe Signorol. in conſ. 207. Menoc. de arbitr. iudi. lib. 2. centur. 3. caſ. 294. n. 3. verſ. ſecunda verò fuit opinio, & ante prædictos omnes Iacob. de Belloviſu in pract. crim. titulo de lenonibus num. 33. verſ. 28. dicens violantem virginem non viripotentem non teneri de ſtupro, ſed aliter per dict. §. qui nondum, & alia iura per ipſum allegata, & plures alij, de quibus infra mentionem faciemus. Sanè ſunt alij qui putant hos virginum immaturarum ſtupratores pœna mortis eſſe puniendos Io. Faber. in §. item lex Iulia de adulterijs. Inſt. de publ. iudic. ſub nu. 3. verſ. item etiam, inquiens quod non obſtante d. §. qui nondum, cõſuetudinarij eos ſuſpendunt, quem refert & ſequitur Addit. ad Guid. Pap. d. deciſ. 555. in prima apoſtilla in littera A, Bald. in l. ſi quis non dicam rapere n. 17. verſ. ex hoc concluditur C. de Epiſ. & Cleric. vbi recitata opinione Gulielmi de Cun. tenentis opinionem primo loco recitatam per d. §. qui nondum, ſubiungit, quod ſi haberet ipſe ſtupratorem præ manibus, faceret eum decapitari, quia pro ſolo raptu ſine copula carnali, & pro ſola copula ſine raptu eſt pœna capitis per l. nonas, & pro caſu allegat text. in l. 1. in fine ff. de extraord. crim. & Bald. ſequi videtur dum ad eius dicta ſimpliciter ſe remittit. Auguſtin. de Arim. in addit. ad Angel. de Malefic. in verbo, *Che hai adulterato la mia donna*, ſub num. 56. & ſententiam iſtam Io. Fabr. & Bald. refert, & ſequitur Afflict. in conſt. regn. lib. 1. rub. 19. de raptu & violent. monialibus illata in conſt. ſi quis
3 rapere nu. 16. verſ. 7. quæro vbi etiã nu. 17. ſubdit quod maritus corrumpens vxorem ſuam minorem 12. an. te-
4 netur de ſtupro, & quod vidit combuſtum quendam patrẽ qui ſtuprauerat filiam minorem an. 12. ex ſententia Iudicum magnæ curiæ Vicariæ, & in marito ſeu ſponſo
5 cognoſcente ſponſam immaturam, quod de ſtupro teneatur Afflict. ſequitur Carrer. in pract. crim. §. circa igitur quartum n. 1. fol. 205. & de hac opinione Fabr. & Bald. mentionem faciunt Gram. deciſ. 22. n. 1. & Menoch. d. caſ. 294 in princ. num. 1. & 2. Clar. in d. §. ſtuprum nu. 9. verſ. fuit aliquando dubitatum, vbi propterea ſubdit ſe vidiſſe diuerſimodè per ſenatum iudicari, quia ſemel ad mortem condemnauit quendã, qui puellam annorũ quatuor non complementorũ cognoſcere voluerat, & ei pudibunda fregerat, & alias quendam, qui puellam annorum quinq; violauerat ad triremes per decennium tantum condemnauit, prout poſtea quidam
6 alius fuit condemnatus. Et dicit quod ipſe ſemper fuit in voto quod vbi eſſet ſolus conatus ad deflorandum puniretur citra mortem pœna, tamen graui puta triremiũ perpetuo, vel per decennium, vbi vero frangerentur pudenda nullo modo euaderet pęnam vltimi ſupplicij, & de iſta Fabr. & Bald. opinione, & de contra etiam, & de hac diuerſitate ſententiarum excellentiſſimi ſenat. Mediol. meminit Gaſpar. Cabal. ad conſt. Marchię Ancont. lib. 4. c. 71. rubr. de pœn. ſtuprantis virg. nondum viripotent. in gl. vnica poſt principium nec quidquam firmat.
7 Quid dicendum? ego in hac opinionum contrarietate fœdere diſtinctionis eas conciliari poſſe arbitrarer, vt prima opinio, quod citra mortem condemnatio fieri

debeat

debeat,procedat quando nulla vis interuenit, & ita ſit
intelligendus d.§.qui non dum,qui vere non loquitur in
8 violento ſtupratore.Secûda vero opinio quod ad mor-
tem fieri debeat condemnatio, locum habeat quando
vis interuenit,& ſic dictum Bald.intelligatur in violen-
to ſtuprratore, & eodem modo procedat conſuetudo
allegata per Fabr.& ita in indiuiduo colligitur apertiſ-
ſimè ex dictis per Io.Bap. Caccialup.in d.l. ſi qua Illu-
ſtris n.23.verſ.ſi autem nondum ſit viripotens C.ad O-
rifician.& per Curt.Iun.in d.l.tranſigere nu.40. verſic.
quid autem eſſet C.de tranſact.& per Addit.ad Guido.
Pap.d.deciſ.555.in vltima apoſtilla in verbo raperetur
ſub littera C,& per Menoch.d.caſ.294.nu.6. verſ.ego
reſideo,& per Carer.in pract.crim.§.circa igitur quar-
tum n.10.verſ.& quid ſi immaturã fol.205.& per Boſſ.
latius proſequentem in pract.crim.tit.de coitu dânat.
& punibil.n.67.verſ.non omitto, & Boſſ.ſequitur Di-
dac.Canter.in ſuis qq.crimin.c.4.de vitio & fragilitate
carnis & de coitu illicito in materia ſtupri ſub nu. 12.
poſt verſ.de iure autem ciuili.circa medium fol.466.&
9 ſubdit Boſſ.num.68.quod ſi virgo cognita ſit impubes
& habeat conſenſum, quia ſit doli capax, tunc proce-
dit diſtinctio prædicta de vi & ſine vi, ſed ſi non ſit doli
capax,& ſit in ſexto, vel ſeptimo anno,non poteſt dici
cognita ſine vi,quia conſenſus non adeſt, & natura re-
pugnat quod in talẽ perſonam id tentetur,& ideò tunc
ſtuprator perfecto flagitio deberet capite puniri,& ſic
vbi virgo eſt doli capax debet probari vis,vbi verò non
eſt doli capax, non debet probari, quia ex quo deeſt
conſenſus puellæ, coitus non poteſt eſſe ſine vi, vt ibi
per ipſum,quem pariter refert Didac.Canter. loco ci-
tato,vbi tamen ait,ꝙ ſemper credetur,quod virgini nõ-
dum viripotenti vis fiat,& quod ſemper per vim cogni-
ta credetur, & per conſequens ſemper ſtuprans pœna
mortis punietur,niſi clare contrarium probetur, quod
& ego admitto, præſertim quia & in his terminis vis
10 cognita diceretur,ſi promiſſionibus,allectamentis, &
blandis verbis inducta fuiſſet per ea, quæ notat Bald.in
l.raptores C.de Epiſc.& Cler.col.1.n.1. quem ſequun-
tur Auguſt.in addit. ad Angel.de maleſ.in verbo *Che
hai adulterato la mia donna*, ſub n.55. & 56. verſ.item
adde quod licet,Carer.in d.§.circa igitur quartum n.7.
verſ.aut ſtuprum,& Boſſ.ſub d.n.68.in fine, & alibi la-
tius demonſtraui,vltra quod regulariter vis illata præ-
11 ſumitur virgini Afflict.deciſ.276.n.4.per l.1.§.qui pue-
ro ff.de extraordin.cri.virgoq; ſẽper pręſumitur ſedu-
cta vel promiſſionibus vel blanditijs,idem Didac.Can-
ter.loco cit.ſub n.11.circa medium verſ.ſed quoad di-
cta iura fol.464.poſt Dec.& Marſ.in locis per eum ci-
tatis.Hæc autem opinio quod tale ſtuprum vi commiſ-
ſum pœna mortis puniatur probatur ex eo,quod ſi ſtu-
prum in viripotente per vim,punitur pœna mortis.l.1.
in fin.ff.d.extraord.crim.& §.ſin autem per vim.Inſt.de
publ.iudi.& l.fœdiſſimam C.de adulter. cũ vbiq; not.
per gl.& DD.Caccialup.in d.l. ſi qua Illuſtris n.23. in
princ.Curt.Iun.in d.l.tranſigere n.38. & ſeq. Angel.A-
ret.de malefic.in verbo *Che hai adulterato la mia donna*,
ſub n.53.& ibi etiam Auguſt.in addit.n.55.& ſeq. Lã-
cellot.Conrad.in pract.crim.tit.de ſtuprator.n.9.verſ.
pœna vero,Iodoc.in pract.crim.c.92. de ſtupro nu.5.
verſ.violentum ſtuprum.Clar.in §.ſtuprum ſub n.3. ad
finem verſ.de iure autem ciuili, Carer.in pract.crim.§.
circa igitur quartum n.7.verſ.aut ſtuprum fol.205.Di-
dac.Canter.d.c.4.ſub n.12.verſ.aut ſtuprauit per vim,
multo magis puniri debet in non viripotente,vt arguit
Boſſ.ſub d.n.67.eſt verum quod ad hoc reſpõderi poſ-
ſet,quod non valet argumentum,quia viripotens amit
13 tit virginitatem, ſecus autem nondum viripotens, &
propterea quod hoc delictum vti leuius illo non puni-
tur ita grauiter,vt dicebat Guliel.de Cuneo relatus per
Bald.in.d.l.ſi quis non dicam rapere, & quia delinquẽs
cum tali puella immatura non dicitur conſumaſſe deli-
ctum ſeu perfeciſſe,& ideò mitius debet puniri,quam ſi
cum viripotente deliquiſſet,cum qua perfectum fuiſſet
delictum iux.d.l.1.in fin.ff.d.extraordin.crim.quo arg.
vtitur Guid.Pap.d.deciſ.555.in princ.& poſt eum Grã.
d.deciſ.22.ſub n.1.ſed tenendo cũ Boſſ.poſſet replicari
quod ſatis eſt,quod delictum fuerit cõſumatum & per-
fectum quoad ipſum ſtupratorem, de cuius punitione
agitur & quod grauius peccat & grauius punitur ſtu-
prans Immaturam, quam viripotentem vt dicit Io. Fa-
ber.& poſt eum Afflict.& Carer.ſup.cit.Nec me mouet
quod Theſaur.nouiſſimè in deciſ.pedem.148. ex pro-
14 feſſo diſputata quæſtione teneat, quod vi ſtuprans vir-
ginem nondum viripotentem & immaturam non te-
neatur pœna mortis;ſed alia mitiori, & hanc opinio-
nem dicat eſſe tenendam veluti æquiorem & humanio-
rem,& etiam magis communem, & aſſerat ſecundum
eam Senatum Pedemontanum iudicaſſe, condemnan-
do ſtupratorem ad triremes per decennium ſaluis iuri-
bus pro intereſſe puellæ in bonis rei,quatenus extarẽt,
reformando ſententiam primi iudicis, qui reum in pœ-
nam mortis condemnauerat, & reſpondet ad tex.in d.
§.ſin. autem per vim,quod loquitur in violento ſtupra-
15 tore cum raptu,qui grauius delinquit, & punitur quam
violentus ſtuprator ſine raptu, nam Theſaur.pro opi-
nione Bald.non retulit niſi.Afflict.Addit.ad Guid.Pap.
& Clar. vt in d. deciſ.num.1. pro contraria autem o-
pinione, quam ipſe tenet, adduxit n.2.Gulielm.de Cu-
neo, Guid.Pap.Signorolum, Grammat. Bermond.&
Menoch.vt ideò mirum non ſit ſi hanc ſuam ſententiã
magis communem dixit,quæ vtiq; talis non apparebit,
ſi autoritatis & numeri tenentium contrariam opinio-
nem,quos ſupra retuli,habeatur ratio,vt haberi debet,
prætérea eſt aduertendum quod allegati DD. pro d.
ſua opinione contra Bald.n.2.non loquuntur in expreſ-
ſo,quando ſtuprum eſt commiſſum cum vi, ſed ſimpli-
citer,niſi quatenus colligatur vis ex defectu conſenſus
propter ætatem modicam,vt ideo non congruè poſſint
deſeruire caſui,in quo vis interuenit,in quibus terminis
ipſe loquitur, & in quibus nos Bald. & ſequacium opi-
nionem ſaluamus,& tex.in d.§.ſin autem per vim.Inſt.
de publ.iudi.intelligitur per omnes DD.in ſtupro vio-
16 lento etiam ſine raptu,vt ex authoritatibus ſup.citatis
apparet, & ſi quis negaret pro ſtupro violento eſſe pœ-
nam mortis,loqueretur contra caſum legis expreſſum,
vt dicit Boſſ.loco cit.ſub n.67.quicquid dicat Theſaur.
ſub n.2.& 3.nec Menoch.d.caſ.294. n.6. dicit quod d.
§.ſin autem per vim. loquatur in violento ſtupratore
cum raptu,& quod hoc caſu ſaluari poteſt opinio Bal-
di,quinimo dicit totum contrarium,dum formaliter ait
quod ipſe reſidet cum opinione Gulielm.& Signorol.
modo violentia commiſſa non ſit,nec raptus,quia tunc
pœna mortis imponenda erit ſecundũ Bald. cuius do-
ctrina defendi hoc caſu poteſt,ecce ergo quod Meno-
ch.vult Bald.opinionem habere locum vi interuenien-
te,vel raptu,diſiunctiuè, non autem coniunctiuè violẽ-
tia cum raptu ſimul interueniente,& tex.in d.§.qui nõ-
dum,in quo ipſe facit præcipuum fundamentum ſub n.
2.non loquitur,quando interuenit vis,nec id ipſe negat
cre-

Digitized by Google

credens tamen quod ſufficiat e quod generaliter loqua-
tur, quod verum non eſt, cum tunc ex alijs legibus alia
pœna grauior ſcilicet mortis imponatur vt ſup. proba-
uimus, & pro iſta ſententia faciunt a fortiori omnes illi
DD. qui ſimpliciter & indiſtinctè tenent ſtupratores
virginum non viripotentium pœna, mortis eſſe punie-
dos, quos ſup. retuli in verſ. ſane ſunt alij, & ſi caſus ac-
cideret & eſſem iudex, vtique opinionem Fabri, Baldi &
ſequacium ſequerer, quando ſtuprans, delictum perfe-
ciſſet, puellam violaſſet, ſeu carnaliter cognouiſſet, &
non conſtaret de voluntate & conſenſu puellæ, quæ eſ-
ſet doli capax, & cuius malitia ætatem suppleret,

E P I T O M E

Depopulatores agrorum, & vinearum qua pœ-
na de iure communi puniantur,

S V M M A R I A.

Depopulatores agrorum, vinearum, vel arborum pena mortis tenentur. n. 1. & per totum.
In quibuſdam tamen locis pœna prædicta non eſt in vſu. 2. 4. & 5. ſed pœna arbitraria locus eſt ibidem.
Tempus nocturnum aggrauat delictum. 3. & 4.
Depopulatores agrorum damnum emendant, n. 6.

CASVS VIGESIMVS PRIMVS.

Vidi aliàs, Villicum quendam proceſſari, ex quo
odio & inimicitia agrum alterius Villici deuaſta-
uerat de nocte, omnes arbores caſtanearum in eo exi-
ſtentes exiccare faciendo, & cum circa modum proce-
dendi per Curiã valdè expediret ſcire, qua pena male-
factor iſte; vbi confiteretur delictũ, vel de eo conuince-
retur, condemnandus eſſet, dicebatur, quod pro huiuſ-
modi delicto imponebatur pena mortis, quia dici pote-
1 rat deuaſtator ſeu depopulator agrorũ per text. in l. 2.
cum gloſ. ff. arbor. furt. cæſar. vbi dicit tex. eos qui inci-
derint arbores, & maxime vites tanquam latrones puni-
ri, qui latrones inquit gl. furcis ſuſpenduntur, l. capitaliũ
§. famoſos, ff. de pœn. vnde Bolognet. ibidem in ſuis an-
notationibus marginalibus, ait, ibi eſſe caſum notabilẽ,
quod depopulatores vinearum & agrorum debent pu-
niri pena capitali, ſicut latrones, Boſſ. in pract. crim. tit.
de damn. dat. nu. 3. notat penam à d. l. 2. impoſitam, &
dicit quod tex. loquitur non ſolum de inciſoribus vitiũ,
ſed aliarum arborum, licet maius delictũ videatur legiſ-
latori in vitibus, & ſubiungit, & quod hæc pena videtur
mirabilis Alberic. de Roſat. ibi, & quod Senatus, obſer-
uat, quod proceſſus fiat in carcere, ac ſi ageretur de pœna
ſanguinis, & poſtea imponit penã grauiorẽ ea, quæ im-
ponitur à ſtatutis pro damnis datis, Clar. etiam (nullã
faciens mentionẽ de dictis per Boſſ. vbi ſupr.), in pract.
crim. q. 68. n. 43. verſ. vaſtatores, dicit, quod vaſtatores
& inciſores vinearum & arborũ puniuntur pœna mor-
tis vt latrones per d. l. 3. cũ gl. ſubdit tamen, quod talis pœ-
2 na nõ eſt in vſu in dominio Mediolani, & quod Senatus
condẽnat tales delinquentes, pœna extraordinaria, non
modo quando ſunt in carceribus detenti, ſed etiã quã-
do ſunt contumaces, & fert quandoq. fuiſſe impoſitam
pœnam ictuum funis, quãdoq. fuſtigationis, & quãdoq.
triremium per quinquennium, & emendationis damni
verſus partem. Reperio ẽt, quod Afflict. in Conſt. reg.
lib. 1. rub. 26. de malef. clandeſt. in Conſt. ſuper inciſio-
nibus n. 4. verſ. nota 1. facit mentionem de iſtis inciſo-
ribus arborũ, & dicit quod de iure communi puniuntur
tanquã latrones pœna mortis per d. l. 2. cũ gl. quod ta-
men dicit intelligendum ſecundũ gl. in l. capitaliũ, §. fa-
moſos ff. de pen. & loquitur Afflict. expreſsè in inciſio-
ne facta etiam de die, quod nõ eſt alienum à determi-
natione d. l. 2. quæ generaliter, & indiſtinctè loquitur,
prout etiam generaliter, & indiſtinctè loquuntur Bolo-
gnet. & Clar. ſup. cit. & Carpan. ad ſtatut. Mediol. lib. 2.
rub. 366. nu. 6. folio 128. vnde multo magis militat eius
dictũ de nocte, quia nocturnum tempus ſemper aggra-
uat delictum, vt idem Afflict. tradit in eod. loco in 10.
notab. ſub n. 37. & tex. clarus in l. aut facta §. tempus, ff.
3 de pœn. & ibi gl. & ſcribentes, & ante iſtos idem voluit
Bald. quem ipſi non citant in l. data opera ſub nu. 9. ad
finem, verſ. item facientes, C. qui accuſ. non poſ. vbi ex-
preſsè dicit teneri pœna mortis facientes in vineis, &
cãpis vaſtum de nocte, per l. 1. C. quand. lic. ſe ſine iud.
vendicar. quæ bene hoc probat, & notant ibi gl. prima
& DD. omnes, & Iulius ferret. in tract. de re milit. in ru-
br. de militar. inſtit. & de penis defert. inflig. num. 224.
Andr. de Iſern. in d. conſtitut. regni ſuper inciſionibus in
verbo cõmiſſores inueniri, ſub litera A, verſic. ſimiliter,
folio mihi 57. dicit, quod de iure cõi inciſores arborum
4 pœna capitis puniũtur, ſi criminaliter procedatur, quia
tenentur tanquam latrones, qui furca ſuſpendantur,
etiã quod de die delictũ hoc faciant, licet cõſtitutio illa
dictam pœnam reſtringat ad huiuſmodi nocturnos ma-
lefactores, & idem repetit poſtea in verbo puniantur
verſic. inciſores arborũ, vbi tamen fatetur delictum ag-
grauari, ſi fiat de nocte, & tandem videtur affirmare lo-
cum eſſe penæ extraordinariæ pro motu Iudicis, qui in
5 ea diſcernenda conſiderare habebit non ſolum tempus
ipſius delicti, ſed etiam cauſam, & an odio, & inimici-
tia, an verò furandi animo id fecerit, vt ibi per eum, qui
etiam in verbo integrè arceantur, inquit in omni caſu
damni emendationem eſſe faciẽdam, quod etiam pro-
batur ex dictis infra proximo caſu 22. num. 6.

E P I T O M E.

De pena eorum, qui doloſè aceruos frumenti in agris iux-
ta domos, & habitationes, & vel procul ab eis poſitos
comburunt, & generaliter de pœnis incendiariorum in
ciuitatibus & oppidis, & extra ciuitates & oppida in
villis ex propoſito, & data opera.

S V M M A R I A.

Comburens aceruum frumenti non iuxta domos poſiti, pena triremium damnari poteſt num. 1.
Comburens autem iuxta domos poſitum, pena mortis tenetur, ſecundo.
Incendiarij regulariter pena mortis tenentur. 3.
Incendium extra Ciuitatem, vel à nobili cõmiſſum mitius punitur. 4.
Incendium extra ciuitatem immiſſum arbitraria punitur ex Menoch. 5.
Damnum datum ex incendio, etiam ex leuiſſima culpa ſecuto, ſemper eſt emendandum. 6.
Paleare ſeu capanna extra domos poſita non venit appellatione domus, in ſtatuto de incendijs domorum.
7. Incendiarij hominę ex incendio combuſto pena mortis tenentur, alios verò pena arbitraria quandoq; maiori quandoq; minori ibidem.
Porticus iuxta domum continetur in ſtatuto prædicto. 8.
Pena deportationis loco, ſucceſſit arbitraria vel damnatio ad triremes. 9.

C A-

Digitized by Google

CASVS VIGESIMVS SECVNDVS.

1 QVi odio vel inimicitia aceruum ſeu cumulum fru-
menti non triturati, in area, non tamen iuxta do-
mũ vicinorũ poſita de nocte combuſſit, pœna triremiũ
ad tempus, & ad damnum reſarciendum, iure condem-
nari poſſe putaui, cũ ſi iuxta domos poſita fuiſſet arca,
pœnam capitalem incurriſſet; & ad emendationem dã-
ni, parti teneretur ex iuris com. diſpoſitione, vt tradit
2 Clar. in pract. crim. q.68. num. 20. verſ. item illi, vbi for-
maliter dicit, quod comburentes ædes vel aceruum fru-
menti poſitum iuxta ædes pœna mortis puniuntur per
l. qui ædes ff. de incend. ruin. naufrag. vbi eſt de hoc tex
clarus, & regulariter incendiarij doloſi tenentur pœna
3 mortis, licet non vniformi, ſed varia ſecundum perſo-
narum conditionem, ſi incendium ſit factum in ciuita-
4 te, vel oppido, & ſit magnum, nam nobiles decapitan-
tur, viles vero igne comburuntur vel furca ſuſpendun-
tur, vel beſtijs lacerandi traduntur, ſi verò ſit paruum,
nobilis deportatur, vilis vero capite punitur. Si vero ſit
commiſſum extra ciuitatem vel oppidũ, in villa, vel ru-
re, & ſit magnum, nobilis deportatur, vilis vero decapi-
tatur, & ſi ſit paruũ nobilis relegatur, vilis vero depor-
tatur, pro vt ita diſtinguendo tradunt Bart. in l. 1. ſub n.
4. & 5. ff. de off. præfect. Vigil. & Salycet. in d. l. data o-
pera in primo caſu principali, nec deſcrepare videtur
Bald. ibidem, ſi bene inſpiciatur, ſub n. 1. & 2. per ea quæ
leguntur & notantur in l. 1. in princ. & in l. ſi quis dolo
ff. ad l. Corn. de Sicar. & in l. capitalium §. incendiarij &
§. qui ob inimicitias ff. de pœn. & l. fin. §. qui data opera
ff. de incend. ruin. naufrag. & in l. qui data opera C. qui
accuſar. non poſ. & poſt eos Menoch. de arbitr. iudic.
lib. 2. caſ. 390. n. 27. cum ſeq. vſq; ad finem in 6. caſu, vbi
5 tamẽ n. 33. credit rectius poſſe dici hoc vltimo caſu, in-
cendio ſcilicet doloſè extra ciuitatem vel oppidum im-
miſſo pœnam eſſe iudici arbitrariam, cum tex. in. d. §.
qui ob inimicitias dicat ſimpliciter, quod hoc delictum
leuius punitur, nec declaret, quæ ſit illa leuior pœna,
Bald. tamen & Salycet. ſequitur Afflict. in conſt. regn.
lib. 1. rubr. 26. de malef. clandeſt. in 2. not. ſub nu. 7. 8. &
ante eum Angel. de Malef. in verbo incendiario n. 2. &
ad eandem diſtinctionem ſe remittit Boſſ. in pract. crim.
tit. de incendiar, in princ. ratio autem differentiæ & di-
uerſitatis pœnæ incendij commiſſi in Ciuitate vel op-
pido, & incendij in villa commiſſi conſiſtit in periculo
mortis hominum, & conſumptionis bonorum, quod
maius eſt quando incendium eſt in ciuitate vel oppido
quam ſit quando eſt in villa, vt de ſe patet, & ſentit Bar.
in. d. l. 1. ſub n. 5. verſ. ſi vero incendium eſt commiſſum
in villa tunc eſt minus periculum ff. de off. præfect. vigil.
& tradit expreſsè Bal. in d. l. data opera ſub n. 1. verſ. &
eſt ratio, quem ſequitur Afflict. ſub d. n. 8. quia hoc peri-
culum eſt in conſideratione in pœnis irrogandis per l.
penult. §. ſunt quædam ibi & quia ipſa res mortem mi-
natur ff. de extraord. crim. & dicit Afflict. quod prędicta
procedunt ſiue incendium ſit commiſſum de die, ſiue de
nocte, cum in hoc iura non diſtinguant, licet delictum
reputetur grauius, ſi fiat de nocte per regulam. l. aut fa-
cta §. tempus ff. de pœn. quod & ipſe fatetur inferius in
6 eodem loco in 10 notab. ſub n. 37. Damnũ autẽ ſẽper
& in omni caſu emendandum eſt, etiam ſi nõ dolo, ſed
culpæ tantum, ſiuè lata ſiuè leui ſiuè leuiſſima ſit ſequ-
utum ſecundo Salycet. in d. l. data opera ante fine ver-
ſic. & vbi dixi. Menoch. d. caſ. 390. in 4. 5. & 6. caſibus,
& melius, expreſſius, & clarius Afflict. vbi ſup. n. 12. ver.
& ſubdo vnum veriſſimum, & probatur in d. l. qui ædes
ff. de incend. ruin. naufrag. & in d. l. capitalium d. §. qui
ob inimicitias ff. de pœn. & in terminis noſtris nullum
eſt dubium vt habetur per Bart. in d. l. 1. ſub nu. 5. ff. de
off. præfect. vigil. & vltra prædicta, pro mea opinione
7 ſpecialius ſeruiunt dicta per Clar. in loco cit. vbi refert
varias ſententias ſenatus Mediolani, iuſſu cuius fuerunt
ſuſpenſi duo fratres, qui quaſdam ædes in quodam op-
pido combuſſerant, & alius conuictus de incendio tu-
gurijs condemnatus ad triremes per biennium, & qui-
dam alius pro incendio poſito in fænili vlt. ſupplicio
affectus, & de eo qui incendium poſuit in paleari exi-
ſtenti in Maſſaria, vbi non adſit coniunctio domorum
iuxta illud, quod non ſit puniendus pœna mortis a ſta-
tuto indicta incendiarijs domorum, quarũ appellatio-
ne non venit paleare ſeu capanna, tradit Afflict. in lo-
co allegato n. 9. & 10. verſ. ſecundo limita, & ante eum
Angel. de malef. in verbo incendiario nu. 3. verſ. quid ſi
ſtatutum, in quo tamen multa pro & contra deducit
Auguſt. ibi in addit. n. 7. & 8. verſ. item adde in quantũ,
Nec a prædictis diſſentit Andr. de Iſern. in conſtitut. re-
gni d. rubric. 26. de malefic. clandeſtin. in verb. puniã-
tur folio mihi 47. vbi ſic formaliter diſtinguit, aut ex
incendio homo perit, aut non primo caſu incendiarius
comburitur, ſicut combuſſit, & tenetur etiam lege Cor
nelia de ſicar. ſecundo caſu pœna eſt ſemper arbitra-
ria, vnde ſi in ciuitate deliquit, in plus punitur, ſi extra,
vt in villa, minus, quia maius periculum poſſet euenire
de incendio poſito in ciuitate, quam extra, vnde iudex,
quando homo non moritur, arbitrabitur maiorem pœ-
nam, quando factum fuit in ciuitate, & tunc in plus
quando domus pretioſæ combuſtæ ſunt, quam quan-
do vnum paleare, & aliter ſi ſit vilis perſona delinquẽs,
& conſueta ſimilia facere, quam alius, & ſubdit, quod
quando ex incendio non perit homo, crimen hoc cõ-
numeratur inter priuata delicta, in quibus iudex arbi-
trio ſuo punit, & quod licet lex dicat indiſtinctè incen-
diarium capite puniri, intelligitur, ſi hoc ſit rationabi-
le, & non aliter, & dicit Bal. in. d. l. data opera ſub n. 1.
quod diſpoſitio legis contra incendiarios ædium in ci-
uitatibus & oppidis, vel extra in villis & ruribus ſecun-
dum præmiſſam diſtinctionem, procedit etiam contra
incendiarios acerui frumenti poſiti iuxta ædes vel æ-
difitia, & pariter contra incendiarios porticus iuxta
8 domum poſitæ per d. l. qui ædes, & idem tenet Angel.
de malef. in verbo incendiario nu. 2. poſt verſ. quod ad
primum, adeo quod ex præmiſſis apertè colligitur iu-
re hunc incendiarium pœna prædicta triremium vltra
damni emendam condemnari potuiſſe, cum incendiũ
hoc in rure factum, dato etiam, quod paruum dicere-
tur, licet potius magnum uideatur qualitate perſonæ
offenſæ inſpecta, habeat pœnam contra uilem depor-
9 tationis, cuius loco cum non ſit in uſu ſucceſſit pœna
arbitraria Imol. in. l. 2. ſub n. 2. uerſ. & aduerte ff. de pu-
bl. iudic. Menoch. de arbitrar. iud. lib. 1. q. 80. ſub n. 89.
& melius, lib. 2. caſ. 330. ad finem n. 5. Crauet. conſ. 18.
n. 17. Oſaſc. deciſ. pedem. 105. n. 7. uel ſecundũ aliquos
ex conſuetudine damnatio ad triremes, ut colligitur ex
Clar. in pract. crim. q. 67. n. 8. uerſ. deportatio etiam, &
tradit expreſſe Carer. in pract. crim. §. decimusſextus
caſus eſt n. 32. fol. mihi 29. & latius dixi ſup. caſu octa-
uo, & durior fuit Sententia Senatus ſuſpenſionis incen-
diarij fænilis, quam tamen ex circunſtantiis & ingenti
periculo maioris mali, quod imminere poterat, iuſtiſſi-
mam omnino credimus ob tantorum patrum, qui in
am-

ampliſſimo illo ordine reſidere ſolent, eminentem ſciētiam & optimam conſcientiam habentes, licet Clarus ſimpliciter condemnationem referat nulla criminis qualitate aggrauante expreſſa.

EPITOME.

An ſtante ſtatuto, quod nullus audiatur in cauſis criminalibus pro reo, ſed ipſemet comparere debeat perſonaliter ad reſpondendum accuſationi vel inquiſitioni, ſi quis occidat bannitum, qui impunè poterat offendi, & iudex contra eum procedat, poſſit pro eo admitti procurator vel coniuncta perſona, aut alius ad allegandum quod occiſus erat bannitus, & poterat impunè offendi, & proinde ad petendum deſiſti a proceſſu, & vlterius non procedi, & quid in eo qui non imputatus de homicidio illo, ſed a ſemetipſo ſpontè comparet ad petendum indulgentiam de proprijs delictis antea commiſſis & præmia a ſtatutis conceſſa ex eo, quod occidit bannitum compræhenſum in ſtatutis, an ſcilicet hoc caſu procurator, vel alius interuenire poſſit pro eo.

SVMMARIA.

Exceptio homicidij a ſtatuto permiſſi vt puta banniti occiſi opponi poteſt ante litem conteſtatam ad impediendum proceſſum. n. 1.

Et quandoq; ante ſententiam & poſtea in executione. n. 2.

Procurator, coniuncta perſona, & quilibet tertius admittitur ad d. exceptionem opponendam ſecundum aliquos. 3.

Etiam ſtante ſtatuto quod ipſemet inquiſitus compareat. 4. & 10.

Procurator vel alius vt ſupra admittitur quando ex ſola productione banni, iuſtificaretur inquiſitus. 5.

Secus ſi ex illa ſola productione factum, vel ius non reddatur clarum. 6.

Procurator vel alius vt ſup. admittitur, vbi probāda ſit identitas perſonæ occiſæ. 7. 9.

Quod declaratur n. 8.

Procuratorem nec alium vt ſup. admitti ſtante ſtatuto prædicto verius dicitur, & de conſuetudine ſeruari. 11.

Si vnus ex pluribus interfectoribus cōparuerit & oſtenderit mortuum potuiſſe impunè occidi, admittentur alij per procuratorem. 12.

Procurator licet non admittatur pro homicida vt ſup. inquiſito, admittitur tamen ad obtinendam indulgentiam, quod ibi declaratur. 13.

CASVS. VIGESIMVS TERTIVS.

STante ſtatuto quod in criminalibus cauſis, nullus pro reo audiatur, ſed ipſemet perſonaliter compareat ad reſpondendum accuſationi vel inquiſitioni contra eum formatæ, quæſitum fuit, an ſi quis occidat bannitum, qui ex ſtatuti alterius diſpoſitione poterat impunè occidi, & iudex cōtra homicidam procedat, poſſit pro eo admitti procurator ad opponendum & docendum de banno occiſi, vt deſiſtatur a proceſſu, & vlterius non procedatur contra ipſum occiſorem, ex quo ſtatuto permittente factum eſt homicidium, & ommiſſa longa diſputatione, quæ ſuper iſta quæſtione fuit inter DD antiquos, videtur inprimis diſcutiendum de qualitate huius exceptionis, & quando opponi poſſit, deinde verò per quem opponi debeat.

Quoad primum videretur quod hæc exceptio, licet ſit peremptoria, cum ea probata cauſa perimatur, ex quo per ſtatutum occiſus potuit impunè interfici, tamē poſſit opponi in vim dilatoriæ ante litem conteſtatam

1 ad impediendum proceſſum, & verificata impediat litis conteſtationem, & iudicium, cum liqueat Iudici iſtud non eſſe delictum, & Iudicium hoc ſine actione procedere non poſſit, pro vt in puncto tenent Gandin. de maleſ. in rubr. vtrum procurat. in maleſ. interuen. num. 15. verſ. vlt. circa materiam in primo puncto. dicens, re ad partes diſcuſſa & recitatis contrariis opinionibus, quod iſta eſt veritas, & quod ita communiter tenent DD. & quod ita communiter ſeruatur, quamuis viderit aliqualiter contrarium obſeruari, Alber. de ſtat. lib. 4. q. 38. in p. artic. aiens pariter quod hoc eſt ſecundum communiter DD. & ſecundum communem obſeruantiam, Nell. de Bannit. in prima par. primi temp. q. 2. inquiens, quod ita pluries ſeruari vidit, & in 2. p. 2. tēp. q. 14. circa medium. Clar. in §. homicidium. nu. 69. verſ. ſciendum eſt, qui ſimpliciter refert & ſequitur Gādin. Et eſt exceptio
2 iſta adeò efficax, vt poſſit opponi quandocunque ante ſententiam, & etiam poſtea in executione ſecundum opinionem a Doctoribus communiter approbatam, vt patet ex allegatis per eundem Alberic. de ſtatutis lib. 4. q. 59. & diffuſius. q. 60. in tota, cum qua opinione tranſit Cępol. conſ. crim. 73. ſub n. 7. & 8. verſ. ſed dubium poſſet eſſe, vbi tamen non meminit de Alberico.

3 Circa ſecundum dicendum videretur, quod talis exceptio opponi poſſit per procuratorem, per coniunctā perſonam, & etiam per quemlibet tertium, vt in procuratore dicunt Gandin. in loco allegato in 2. puncto, vbi poſt multa hinc inde deducta ita firmat, inquiens quod ita ſentiunt communiter DD. & quod ita communiter vidit ſeruari, & quod credit eſſe opinionem veriorem, licet aliquoties viderit ſeruari contrarium per aliquos aſſeſſores, Boniſ. de Vitalin. de Maleſ. rubr. de procurator. defenſ. & excuſat. n. 15. verſ. ſed quid ſi cautum ſit. Bart. in l. pen. §. ad crimen. n. 19. verſ. quædam ſunt exceptiones ff. de publ. iudic. Alber. d. q. 38. in 2. artic. nu. 13. & ſeq. dicens hanc opinionem communiter teneri, & approbari, & ſecundum eam fuiſſe pluries determinatum, & obſeruatum in contingentia facti, & quod et pluries ita ipſe obtinuit, & obſeruari vidit de conſilio magnorum peritorum, licet non deſint contradictores. Nell. de Bannit. in d. 2. p. 2. temp. q. 14. vbi pariter teſtatur ita tenere communiter DD. Clar. in pract. crim. q. 32. n. 20. verſ. quæro modo. & Vincent. de Franch. deciſ. 314. n. 1. & 2. in 2. p. & in coniuncta perſona Alber. d. q. 38. in 2. artic. & in quolibet tertio tanquam vno de populo propter publicam vtilitatem, quæ cōſideretur in offenſione bannitorum, Bart. in l. vbi pactum n. 10. & 11. C. de tranſact. dicens eſſe opinionem veriſſimam, & ibidem pulchrè Bald. n. 11. verſ. vltimo inducitur, Nell. d. q. 14. circa medium verſ. imo plus dicimus. Cępol. conſ. crim. 73. n. 5. & 6. verſ. præterea dico, Marſil. in l. ſi quis ne quæſtio. n. 125. ff. de quæſtion. & in pract. cri. §. conſtante num. 38. & in ſingular. 372. capias vnum in princ. & in conſ. 73. n. 76. vbi præcisè loquitur in terminis noſtris ſtante ſtatuto, quod nullus audiatur, ſed ipſe-
4 met reus accuſatus vel inquiſitus perſonaliter compareat, Clar. in §. homicidium n. 70. verſ. item ſcias, Gabriel. tit. de maleſ. concl. 9. numero 28. verſ. infertur igitur, intelligendo tamen quod hoc procedat, quando ex ſola productione bāni, & eius lectura, & abſq; aliqua extrinſeca probatione facienda clarum &
5 notorium eſſet, quod ille occiſus erat bannitus, & talis qui ex ſtatuto impunè occidi poterat, tunc enim vtiq; admittendus eſſet procurator, vel coniun-
6 cta, perſona aut etiam quilibet tertius, ſecus autem

ſi non

Digitized by Google

ſi noo eſſet clarum, & notorium ext. d. productioue banni, nam tunc non admitteretur aliquis pro imputato, ne vbi exceptio non poſſet babere locum, curia cluſa remaneret, ita apertè colligitur ex dictis per Bar. in d.§. ad crimen. ſub d.num. 19. verſ quædam ſunt exceptiones, vbi etiam nu. 21. 22. ſubdit idem eſſe ſi non propter factum, ſed propter ius dicta exceptio dubia redderetur, quia nec tunc procurator eſſet admittendus, & cum hoc concordant. Nell. in d. 2. p. 2. temp. q. 14. Clar. in d.q. 32. ſub nu. 20. poſt d. verſ. quæro modo. Gabriel. d. concl. 9. num. 31. & ſeq. verſ. declara ſublimitationem, & Vincent. de Franch. d. deciſ. 314. ſub n.
7 1. & 2. & ſecundũ Nell. d.q. 14. non intelligitur extrinſeca probatio ea, quę fieri deberet pro idẽtitate perſonę occiſę, cum perſona nominata in banno, nam etſi probandũ ſit, quod ille occiſus ſit idẽ, de quo loquitur bannũ, non tamen per hoc repellitur procurator, quia non diſputatur de delicto, ſed de liquidatioue notorij, & ait quod ita ſępiſſimè vidit ſeruari, & quod eſt verius, licet alij velint non admitti procuratorem, quaodo qualitates, & demonſtrationes mortui non conueniunt cum banno, & eſt neceſſe fieri probationes de identitate, quorum opinionem credit ipſe tunc ſolum
8 poſſe admitti, quando demonſtrationes eſſent variæ, & iudex dubius reddi poſſet, quia tunc nullus eſſet admittendus excepto occiſore, & puto eum bene loqui, quia alias concluſio DD. ſeruiret de vento, & nunquã poſſet in facto verificari, ex quo ſemper occiſo homine, qui bãnitus dicitur, examinantur teſtes ſuper recognitione cadaueris, vt conſtet, quis eſſet homo ille, dũ viueret, & boc facto inſpicitur bannum, vt videatur an ſit idem, de quo ipſum bannum loquitur, & ita tenen-
10 do, ad ſtatutum quod nullus excepto reo ipſo audiatur, reſponderi poſſet, quod intelligitur reſpectu defenſionis cauſæ principalis, pro qua non admittitur procurator, vel alius, non autem reſpectu oppoſitionis dilatorię, quæ iudicium differt, & iuriſdictionem declinat, vt conſiderat Gandin. in loco ſup. cit. in 2. puncto circa finem. Verum permiſſis non obſtantibus,
11 contrarium verius eſſe teneo, quia ſtante prædicto ſtatuto, quod nullus pro accuſato vel inquiſito audiatur, ſed ipſmet perſonaliter compareat ad reſpondendum, & defendendum, clarum eſt quod procurator admitti non debet nec aliquis ex citatis DD. loquitur ſtante ſtatuto, ſed iure com. tantum attento, præter Marſ. d. conſ. 73. n. 76. contra quem adduco Alberic. d.q. 38. in finalibus verbis vbi dicit, quod ad tollendum omne dubium, & propter varias DD. opiniones in ciuitatibus communiter ſunt ſtatuta, quod in caſibus, in quibus pœna ſanguinis imponi poteſt, oullo modo interueniat procurator, vt ſic expreſſe ſeotit Alber. quod ſtante huiuſmodi ſtatuto, in præmiſſo caſu oon admittatur procurator, nec alius pro reo, idem videtur tenere Gabriel. d. concl. 9. n. 64. verſ. ſublimita, vbi inquit, quod quando ſtatutum non comparente principali excludit omnem defenſionem, nullus pro eo admitti debet aliquo modo, & ſimile ſtatutum eſt in ſtatu Florentino, imò & generalius in omoi criminali cauſa, vt patet in ordinibus editis ſuper aminiſtratione bonæ iuſtitiæ, quod taoto magis procedit, quia ea quę ſuperius in contrarium dicta ſunt, & ſi de iure com. vera ſunt, tamen de conſuetudine non ſeruaotur, nec admittitur procurator, oec quilibet alius, ſed reus ipſe perſonaliter debet comparere, vt teſtatur Clar. io d.§. homicidium n. 70. verſ. item ſcias io fin, & d.q. 32. n. 20. verſ. quæro modo circa finem, vbi tamen ſubdit, quod ſi eſſeot plures interfectores, & vnus perſonaliter ſe
12 conſtitueret in carceribus, & exhibito banno conſtaret, quod mortuus impune occidi potuerit, poſſunt alij admitti ad comparendum per procuratorem, nec coguntur perſonaliter comparere, & idem quod Clar. tenet Vincent. de Franch. d. deciſ. 314. ſub n. 4. & 5. & allegant ambo Carauitam idem tenentem, adeoq; cum in Ducatu Mediolani, & in regno Neapolitano non ſeruetur diſpoſitio iuris com. mirum oon ſit, ſi ea quoque alibi ſeruanda non ſit, ſtante maximè ſtatuto, de quo ſup. quod videtur tollere omnẽ difficultatem, quæ adeſſet, ſi loqueremur in meris terminis iuris com. ex
13 dictis ſuperius. Porro illud noo eſt prætermittendum, quod ſi ageretur non de defendendo occiſore ab accuſatione ſeù inquiſitione, ſed de obtinendo indulgentiam, quam concedunt communiter ſtatuta locorum occidẽtibus bannitos, tunc bene admitteretur procurator pro occiſore; quando enim quis comparet per procuratorem, & petit indulgentiam à crimine per ipſum prius commiſſo, ex eo quod occidit aliquem comprehenſum in bannis, vel ſtatutis, aut conſtitutionibus dantibus dictam indulgentiam, agitur de oppoſitione, quæ vere eſt extra crimẽ, & propterea admittitur procurator, ſecus autem quando occidens citatur pro homicidio per ipſum commiſſo, quia oppoſitio quod impunè potuerit occidere, oon eſt extra crimen, ſed venit ad excluſionem criminis & defenſionem citati, & proterea non admittitur procurator vt in propoſito quæſtionis præſenti eſt concluſum, & ita diſtinguit Vincẽt. de Franch. in d. deciſ. 314. n. 5. verſ. nec ſimiliter, vbi ita obſeruari dicit, licet, adducat Carauitam de tali obſeruantia dubitãtem. Et vidi ego in iſtis terminis adeſſe in multis locis expreſſas prouiſiones, & potiſſimum in dominio Florentino, & ſecundũ eas admitti occiſſores bannitorum, qui impunè occidi poſſunt, per procuratorem ad petendum, & conſequendum cancellationes ab eorum condemnationibus, & præmia eis conceſſa.

EPITOME.

De pœna ootarij negaotis rogaſſe instrumentum, de quo poſtea rogatus reperitur; eo de mendacio conuicto, & de cauſis illum à pœna excuſantibus.

SVMMARIA.

Notarius qui negauit ſe rogatum de quodam instrumento, ſi poſtea de mendacio fuerit conuictus, puniendus eſt de falſo. num. 1.

Excuſatur tamen reſpectu obliuionis, vt ſi factum ſit antiquum. 2.

Et magis ſi factum non ſit notabile. 3.

Et fortius ſi notarius ſit ſenex. 4.

Memoria eſt labilis in ſenili ętate. 5.

Senex vt obliuione excuſetur non exigitur diuturni temporis lapſus. 6.

Notarius qui vt ſupra negauit ſe rogatum de instrumento, & poſtea fuit de mendacio conuictus, an obliuione vel dolo negauerit, iudex arbitratur. 7.

Temporis diuturnitas, ex qua prætextu obliuionis a falſo quis excuſatur, intelligitur de decennio ſecundum aliquos. 8.

Vel ex alijs & melius relinquitur Iudicis arbitrio. 9.

Negotiorum multiplicitas facilius obliuionem inducit. 10.

Notarius qui alias regulariter cogitur instrumenta conficere, excuſatur multitudine oppreſſus. 11.

CA-

Digitized by Google

CASVS VIGESIMVS QVARTVS.

QVæri ſolet, qua pœna puniri debeat notarius, qui
negauit ſe fuiſſe rogatum de quodam inſtrumento,
& conuictus fuit de mendacio, & eum puniendum de
falſo poſt Io. Andr. Bart. Imol. & alios firmat Fęlin. in c.
accepimus. n. 16. verſ. & iſta poſſunt induci, extra de fid.
1 inſtru. Boer. plures alios adducens deciſ. 292. nu. 5. verſ.
hoc fallit, Menocb. de arbitra. iud. lib. 2. caſ. 311. num.
1. & 2. & eſt textus clarus. in l. eum qui C. de falſis.
Quod non procedit quando factum eſt antiquum q̃a
2 tunc excuſatur prætextu obliuionis, vt dicunt Fęlin. &
Boer. ſup. citati per notata in l. peregrè ff. de acqr. poſſ.
& in alijs locis vulgaribus, & abſq; dubio, ſi illud factum
non eſſet notabile, vt per Fęlin. ibi, & patet ex traditis p
3 Plot. in conſ. crim. infra allegando nu. 13. verſ. fallit vbi
eſſet, & ponunt Iaſ. in l. ſi res obligata ſub numero 36.
verſiculo ſecundo intellige ff. de lega. 1. & omnes ſcri-
bentes in d. l. peregrè, vbi præcipuè Alex. circa fin. verſ.
3. fallit, Menocb. de arbitrar. iud. lib. 2. caſ. 26. n. 6. & vl-
tra prædictos Socin. conſ. 115. ſub n. 5. verſ. ad 2. lib. 3.
& adhuc fortius ſi notarius ita negans eſſet ſenex, qui
4 facilius quam iuuenis excuſatur, quia labilis eſt in ſenili
5 ætate memoria Angel. in §. ſi autem nu. 20. verſ. & illud
facit in Auth. de trient. & ſemiſ. & alij ſtatim citandi, ita
vt ad ſenem excuſandum diuturni temporis lapſus non
exigatur ſecundum Purpur. quem referunt & ſequuntur
Boer. d. deciſ. 292. numero 6. & Menoch. d. caſ. 311. nu-
mero 3. vbi tamen ſubdit numero 4. ex eod. Purpur. &
7 rectè, hoc iudicis arbitrio relinqui, vt ipſe iudicet iuxta
qualitatem facti, & perſonæ, an negatio illa prouenerit
a probabili obliuione, vel potius ex dolo, quod etiam
admittit Boer. d. deciſ. 292. ſub d. nu. 6. & loquitur An-
gel. in notario interrogato in ſenectute de inſtrumento,
quod in iuuentute fecerat, & erat ſua manuſcriptum,
qui cum iuramento dixerat non confeciſſe, nec eſſe ſua
manu conſcriptum, vt de falſo non poſſit argui, ſi aliter
ſcribebat in iuuentute, quam tũc in ſenectute, pro vt ſo-
let euenire, vt anteą notauit ipſe Angel. ſub eo. n. 20. in
princ. poſt gl. ibi, quod dictum perfectè & vt iacet non
referunt præfati DD. Hæc autem temporis diuturnitas
8 ex qua prętextu obliuionis a falſo qui excuſatur, de de-
cennio intelligi videtur gloſ. fin. in l. licet. C. de acquir.
poſ. Socin. conſ. 38. n. 17. lib. 1. Gozad. conſ. 9. num. 35.
Marſ. conſilio 20. numero 23. 24. & alij relati per Me-
noch. de arbitr. iudi. lib. 2. caſ. 26. numer. 1. quibus addo
Plot. inter conſ. crim. diuerſ. conſil. 110. quod eſt vlti-
mum n. 10. lib. 1. in prioribus collectis per Zilet. in par-
ua forma, vbi plures huius ſententiæ refert, vel de alio
longiori vel breuiori tempore arbitriu iudicis diſcernẽ-
9 do gl. in l. furtum §. fin. ff. de vſucap. in gl. fin. Socin. conſ.
2. n. 12. in fin. lib. 3. dicens communem. Crau. conſ. 241.
col. fin. poſt. verſ. quinimo, & Menoch. d. caſ. 26. nu. 2. &
ſeq. & rectè quidem, nã vt bene aduertit Menoch. iudex
pro qualitate rei, & perſonarum iudicare habet quanto
tẽpore obliuio præſumatur. Et ſatis de facili inducitur
etiā minori ſpatio decẽnij in notario, qui ſolitus ſit plu-
10 rima inſtrumenta quotidie conficere ob multiplicitatẽ
negotiorum ſimilium, iuxta ea, quæ notant Bart. in l. q̃
ſæpè ad finem ſub n. 21. ff. de re. iud. Socin. conſ. 260. nu.
3. lib. 2. conſ. 115. ſub n. 5. lib. 3. Gozadin. conſ. 9. nu. 35.
Crauet. d. conſ. 241. col. fin. verſic. quinimo, Menoch. d.
caſ. 26. nu. 4. & alij per eos citati, quibus additur Ma-
rant. in repet. l. ſi poteſt ff. de acquir. heredit. num. 291.
in quinta limit. vnde & alias ob talem cauſam excuſatur
nam licet cogatur facere inſtrumenta, poteſt tamen li-
citè & impunè hoc non facere propter multitudinem
contractuum, qua oprimitur Bart. in l. vnic. §. ſerui ſub
n. 3. ff. furt. aduer. caupo. ſtabul. Alex. in addit. ad Bart. in
l. omnes la 2. in appoſtilla magna C. de agr. & cenſ. libro
vndecimo.

EPITOME

An clericus beneficiatus condemnatus ad perpetuos carceres dicatur etiam beneficio priuatus an verò eo priuandus veniat, & quid ſi ſit bannitus perpetuo, & an iudex loci commiſſi delicti poſſit priuare clericum delinquentem beneficio, quod habet in alia dięceſi ſub diuerſo Epiſcopo.

SVMMARIA.

Clericus beneficiatus condemnatus ad perpetuos carceres, vel cenſendus eſt beneficio priuatus, vel ſaltem eſt priuandus. numero 1.

Clericus de crimine condemnatus, non cenſetur beneficio priuatus, niſi hoc in ſententia exprimatur. 2.

Clericus condemnatus de crimine, quod inducebat pœnam priuationis ipſo iure vel ipſo facto, dicitur beneficio priuatus, licet hoc non exprimatur in ſent. 3. cum aliq. ſequent.

Beneficia ammittuntur ipſo iure vel per ſententiam. 4.

Beneficia quibus caſibus ammittantur ipſo iure vel ipſo facto. remiſſiuè. 5.

Clericus ad perpetuos carceres condemnatus de crimine, pro quo pœna priuationis beneficij non veniebat ipſo iure vel ipſo facto, non cenſetur beneficio priuatus, ſed eſt priuandus 6.

Et idem ſi ſit perpetuo bannitus, aut ad triremes damnatus. 7.

Clericus ob bannum perpetuum non excuſatur a reſidentia. 8.

Iudex loci delicti poteſt priuare Clericum beneficio, licet illud habeat in Dięceſi alterius Epiſcopi. 9.

Iudex loci beneficij (de quo per alium Iudicem alterius Epiſcopi Clericus fuit priuatus) ſententiam exequitur. 10.

CASVS VIGESIMVS QVINTVS.

1 DIxi aliàs in contingentia facti, quod quidam ſacer-
dos habens beneficium curatum condemnatus
in contumaciam in pœnam perpetui carceris, non po-
terat beneficium illud retinere, ſed eo aut priuatus cen-
ſendus erat, aut ſaltem priuandus, licet enim per ſentẽ-
tiam latam ſuper crimine non cenſeatur clericus priua-
2 tus beneficio, niſi hoc in ſententia exprimatur, vt poſt
Innoc. Io: de Anan. Rot. & alios tradit Diaz. in pract. c.
crim. can. in verbo beneficijs priuari c. 134. nu. 3. verſic.
item nota, & habetur per Rebuff. in prax. beneficior.
lib. 3. tit. de mod. amit. benef. n. 64. alioqui, tamen quan-
3 do delictum erat tale, quod inducebat pœnam priuatio-
nis beneficij ipſo iure vel ipſo facto, ſufficit, quod cleri-
cus ex illo crimine condemnetur, vt priuatus dicatur
beneficio, licet ſententia non exprimit hanc priuatio-
nis pœnam, quia illa intelligitur poſita authoritate iu-
ris, & ex eo quod ſecuta eſt declaratio vel pronuntia-
tio, quod ille talis criminis ſit culpabilis, locus eſt
pœnis iuris, quamuis de illis in ſententia nihil dicatur,
vt poſt Innoc. Dominic. Abbat. Fœlin. & alios ſubiungit
Diaz. in loco cit. verſ. vide tamen, adeo quod, cum duo-
4 bus tantum modis beneficia amittantur, ſcilicet ipſo iu-
re, vel per ſententiam Rebuff. vbi ſup. n. 2. verſ. in primis
igitur, & Foller. in pract. crim. cano. in verbo aut crimi-
nibus ſpecificatis via exceptionis c. 7. num. 11. verſiculo
quæ autem, aut volumus, quod delicta, pro quibus cõ-

Digitized by Google

demnatus eſt clericus, ſit ex illis, pro quibus incurrebat
priuationem beneficij ipſo iure, vel ipſo facto, quæ cō-
5 numerantur per Rebuff. in d. tit. de mod. amit. benef.
n. 4. & quam plur. ſeq. per Foller. in dicto verbo aut cri-
minibus ſpecificatis via exceptionis c. 7. nu. 12. & ſeq.
verſ. priuatur enim fol. 106. & 107. & aliquid habetur
per Clar. in pract. crim. q. 73. nu. 5, 6. & 7. & intelligitur
6 priuatus. Aut volumus, quod dicta delicta non ſint de
illis, pro quibus eſt impoſita pœna priuationis ipſo iu-
re vel ipſo facto, tunc priuandus eſt, ex quo d. beneficio
amplius ſeruire non poteſt propter condemnationem
perpetui carceris, & ita in puncto, quod clericus bene-
ficiatus condemnatus ad perpetuos carceres ſimplici-
ter non dicatur ipſo iure priuatus beneficio, ſed eo pri-
uandus ſit, tenet Addit. ad Diaz. in pract. crim. canon.
in verbo ac in perpetuum carcerem damnati c. 140. in
addit. vlt. ſub littera D, in verſ. vtrū lata ſentētia, quod
optimè confirmatur ex traditis per Rebuff. dict. tit. de
mod. amit. benef. n. 57. verſ. bannitus perpetuo, vbi in-
quit quod bannitus perpetuo, etiam beneficium per-
7 dit, quia priuandus eſt, cum beneficio ſeruire non va-
leat, & ſubdit, quod ita viſum fuit Senat. Tholoſan.
quam deciſionem ſequitur Clar. d. q. 73. ſub num. 7. ad
verſ. item clericus bannitus perpetuo, & ita etiam no-
uiſſimè tenet Thom. Zerula in praxi epiſcop. in 2. par-
te, in verbo banniti in fine, dicens idem eſſe in con-
demnatis perpetuo ad triremes.

8 Hæc enim non eſt iuſta cauſa excuſandi beneficiatū
a reſidētia, ad quam tenetur ex diſpoſitione ſacrorum
canonum, vt patet ex deductis per Rebuf. in dict. prax.
benef. lib. 2. tit. de diſpenſatione de non reſidendo, per
totum diſcurſum illius capitis, & per Diaz in d. pract.
crim. canon. in verbo in nullo benef. reſident. c. 52. in
princ. & latius per Addit. in 1. & 3. addit. ſub literra A,
& C, vbi ēt meminit de diſpoſitione ſacroſancti OEcu-
menici Concilii Trident. pro quo benè facit Bald. in
l. quid ergo §. pœna grauior in repet. num. 30. verſic. &
per hoc conſuluit ff. de his qui notant. infam. vbi quod
ſi notarius eſt condēnatus de homicidio, vel alio ſimili
crimine famoſo, licet ſit infamis, poteſt exercere offi-
cium tabellionatus, & idem ſi contraxit infamiam ipſo
facto, vt quia eſt leno, vel ex genere pœnæ, vt quia fuit
fuſtigatus pro leui furto, nam propter hoc non eſt de-
poſitus ab officio, ſed tamen eſt deponendus, & priuan-
dus per aliam ſententiam, ex quo tanquam infamis il-
lud exercere non poteſt; Et notandum eſt in hac ma-
teria, quod Iudex loci commiſſi delicti per Clericum
9 beneficiatum non ſolum poteſt pronunciare ſuper de-
licto, ſed etiam poteſt illum priuare beneficio, quod
habet alibi in aliena diœceſi, ita dicit Diaz. in d. pract.
d. c. 134. nu. 4. verſ. & aduerte quod Iudex, vbi ad hoc
allegat Card. in Clement. paſtoralis in verſ. deniq. in 2.
q. in fin. de re iudic. & vltra eum idem determinat Ol-
drad. in conſ. 17. thema tale eſt quidam Clericus ſub
nu. 3. verſ. præterea dicitur, vbi formaliter inquit, quod
10 ſi aliquis habens in vna Diœceſi Eccleſia, delinquat in
in alia, Iudex in cuius Diœceſi eſt Eccleſia, ipſum pri-
uabit Eccleſia realiter, ſententiam alterius exequendo,
& Eccleſia ad eius diſpoſitionem, cuius erat, reuerte-
tur, per c. poſtulaſti extra de for. compet. & Oldrad.
ſequi videtur Boſſ. in pract. crim. tit. de bon. confiſcat.
num. 64. poſt verſ. ſucceſsiuè.

EPITOME.

Quod credendum ſit officiali de mandato ſibi à ſuperiore
dato, etiam irrationabili, & in damnum & præiudicium
tertij, quando ſuperior eſt in loco, & eum adire poteſt
pas, & maximè ſi non vnus tantum, ſed plures officia-
les id aſſerant.

SVMMARIA.

*Officialibus, & miniſtris creditur de mandato ſibi à ſuperiore
commiſſo licet irrationabili & in præiudicium tertij, n. 1.*
Præſertim concurrente bona miniſtrorum fama, num. 7.
*Quod procedit, quando ſuperior eſt in loco ad quem grauatus
poteſt accedere. 2.*
*Et rationem vid. 3. maximè autem concurrentibus præſum-
ptionibus. num. 6.*
*Quæ concluſio magis procedit pluribus officialibus idem aſſe-
rentibus. 4.*
Mandatum principis ſcripturam requirit. num. 5.

CASVS VIGESIMVS SEXTVS.

1 OFficialibus, & miniſtris iuſtitiæ inquirentibus,
vel condemnantibus aut aliquibus aliud in cri-
minalibus cauſis agentibus etiam irrationabile, & in
tertij damnum & præiudicium, etiam magnum & irre-
parabile de mandato & ordine ſuperiorum, de quo
aliquo modo non conſtat, credendum eſt, quando ſu-
periores ipſi ſunt in loco, ad quos tertius ille grauatus,
2 vel alius pro eo poſsit accedere, & certificari de ipſo
ordine, & mandato per officiales allegato, cum .n. ſu-
perior ſit præſēs in loco, vera præſumitur Iudicis aſſer-
3 tio, ne alius, cum Principe adiri poſſit à patre, de mē-
dacio conuictus remaneret, & debitis pœnis ſubiicere-
tur, ita in terminis tradūt Roman. in l. ſciēdū ſub n. 50.
verſ. aut ſit citatio in loco eod. ff. de verb. oblig. Iaſ. in
l. ex quacunque col. 3. n. 5. ff. ſi quis eum qui in ius voc.
eſt vi exim. & in conſ. 145. col. fin. ſub n. 1. ad finem verſ.
Et cōfirmatur, lib. 4. Gram. conſ. crim. 54. nu. 17. verſ.
nec inficiari poteſt, & latius deciſ. 37. in 5. dubio, num.
27. verſ. attamen, dicens quod ita alias in contingentia
facti allegauit, & obtinuit, Foller. in prax. crim. canon.
in verbo, aut criminibus ſpecificatis via exceptionis,
cap. 7. in finalibus verbis, nu. 14. vbi ad idem allegat Ca-
rauit. Gabriel. tit. de probat. concl. 3. ad fin. n. 21. verſ.
& facit pro prima comm. opinione, latè Maſcard. de
probation. concluſ. 140. num. 16. verſic. & pro conclu-
ſione, & infra libro 1. Pariſ. conſ. 11. num. 17. & latius
conſ. 132. num. 19. & ſeq. libr. 4. Et tanto magis hoc
4 procedit quando eſsent plures officiales ita dicentes,
& non vnus tantum, tunc .n. omnino eſset ei creden-
dū de tali mādato ſuperioris, vt ſubdit Gram. d. deciſ.
36. n. 28. vbi plures ad hoc citat, quibus addo Tiraq. in
tract. de retract. conſang. §. 8. gl. 9. n. 34. vbi inquit, quod
duob. iudicib. eſt credendū de actis cauſæ, licet vni ſoli
nō; Maſcard. de probationib. concl. 35. n. 6. & 7. verſic.
amplia iſtam, & verſic. limita primariam ampliationē
libro primo, & ante iſtos Luc. de Penna in l. 1. in vlt. no-
tab. col. 2. C. de curioſ. & ſtationar. libro 12. & poſſet
iſtud comprobari ex multis, quæ cōſulto ommittimus,
cum non ſint propriè in puncto, & propoſiti mei ſit
procedere concluſiuè, & per deciſiones in indiuiduo,
quas in mea tenui ſupellectili habeo, & hæc ſunt no-
tanda, quia ſæpiſſimè occurrunt in facto in negotijs,
quæ ore tractantur per officiales, & miniſtros cū Prin-
cipib. magnis, a quibus viua voce recipiūt plurimas cō-
miſſiones,

miſſiones,& eas exequuntur abſq;eo quod aliquid de il-
lis oſtendere poſſint per ſcripturam vel aliter,& memi-
ni quod alias dum quidam collega meus dubitaret ſuper
executione cuiuſdam mandati nobis ore facti per ſupe-
riorem noſtrum,ex quo de illo docere non poteramus,
ego dixi quod ſatis erat indemnitati noſtræ conſultum
per præſentiam ipſius ſuperioris,qui erat in ciuitate, &
ad quem pars recurrere poterat,& oſtendi tunc dictam
Deciſ.Gram.quod eſt notandum, cum aliàs mandatum
principis per ſcripturam ſit probandum l.1.C.de man-
5 dat.princip.&c.cum in iure peritus extra de offic.dele-
gat.Alex.conſ.107.nu.6.verſ.ſecundo reſpondeò lib.7.
Gram.d.deciſ.36.n.25.& ſeruiunt notata per Maſcard.
de probation.concluſ.949.n.27.& ſeq.In verbo Iudicis
aſſertionem lib.2.quod magis abſq;dubio procederet,ſi
coniecturæ aliquæ,ſiue præſũptiones, aut veriſimilitu-
6 dines,concurrerent,quia tunc & vni ſoli credendum eſ-
ſet, vt Maſcard.notat.d.concluſ.949.n.15.verſic.pro
conciliatione,vbi alios allegat,& adhuc fortius ſi Iudex
eſſet perſona honeſta virtute prædita, & bonæ condi-
7 tionis,& famæ, omni exceptione maior, & fide digna
ex votatis per Pariſ.d.conſ.132.n.21.& alios per eum
citatos.

EPITOME.

De pœna eius qui monetam falsã alterius, quam ſui Prin-
cipis & ſuperioris fabricare cœpit, ſed non perfecit,
quia non potuit, eo quod antequam eam reduceret ad
pfectionẽ,crimine patefacto fuit captus a familia curię.

SVMMARIA.

Monetam falſam alterius,quam ſui Principis fabricans, licet crimine patefacto non perficiens, punitur pæna mortis, & bonorum confiſcationis.n.1.

Contrarium quod imo mitior pæna debeatur, multi volunt. 2. 8.10.

Prior tamen opinio magis probatur.3.7.9.

Maximè ſi id commiſerit in Iuriſd.eiuſdem principis.4.

Variè autem fuit iudicatum.7.9.

Pæna capitalis intelligitur mitior,quam vltimi ſupplicij.2.

Delinquens,ſed actum non perficiens mitius punitur.5.

Quod declaratur procedere ſi non perfecerit pænitentia ductus,ſecus quia non potuerit alter impeditus.6.

CASVS VIGESIMVS SEPTIMVS.

1 DVbitatum fuit de pœna eius, qui monetam fal-
ſam alterius quam ſui principis fabricare cæpit,
ſed non perfecit, quia antequam eam ad perfectionem
reduceret,crimine detecto peruenit in fortiam iuſtitiæ.
Et de rigore iuris videtur, quod poſſit condemnari in
pænam mortis, & bonorum confiſcationis, quia licet
2 multi teneant quod falſificans monetam alterius,quam
Imperatoris vel ſui ſuperioris, teneatur pęna capitali,
quæ non interpretatur de pęna mortis, ſed de alia mi-
tiori,puta deportatione, exilio, vel ſimili.Cuman.conſ.
139.in 2.dub.num.5.6.Alexan.conſ.104.n.2.lib.primo
conſ.121.n.1.2.lib.7.Marſil.in l.qui falſam n.52.ff.ad l.
Corn.de falſ.& in conſ.71.n.11. Clar.in §.falſum ſub n.
46.poſt verſic.dixi etiam Gram.deciſ.74.num.19. Co-
uarr.de veter.collat.numis.cap.8.ſub num.3.verſ.quod
ſi quis. Menoch.de arbitr.iud.lib.2.caſ.316.n.26. verſ.
declaratur tertio. Decian.in tractat.crim.libro 7. capi-
tulo 23.n.19.verſ.ex quibus &c.27.num.3.verſ.pariter
excuſabitur,& num.12.verſ.item excuſatur.& num.11.
verſ.excuſatur etiam & c.28.n.4. verſ.capitali & nu.9.

verſ.notandum & Nouiſſimè Vincent.de Franc.deciſ.
440.n.3.in 3.p.tamen prædicta opinio videtur pericu-
3 loſa, quia quando falſificatur moneta illius, qui in ſuo
territorio habet iura imperialia, & non recognoſcit ſu-
periorem vt in occurenti caſu,falſificans,videtur teneri
pęna mortis & confiſcationis, bonorum, quem admo-
dum ſi Imperatoris vel ſui ſuperioris monetam falſifi-
caſſet,vt aduertit Menoch.d.caſ.316.in d.3.declaratio-
ne num.27.& ſeq.verſ.ego opinor.quem ſequitur Vin-
cent.de Franch.d.deciſ.440. num.5. maximè quando
4 delictum eſſet commiſſum in iuriſdictione eiuſdem prin-
cipis,cuius moneta falſificabatur, quia tunc magis of-
fenditur, ex quo concurrunt ſimul imaginis impreſſio
ſeù ſuperſcriptio, & locus cõmiſſi maleficij, per ea quæ
deducit eleganter Menoch.d.caſ.316.in 3.cap.n.43.&
pluribus ſeq.verſ.extenditur hoc caput,pro qua opinio-
ne adduco ego Marſil.in d.conſ.71.n.11. vbi clare ſen-
ſit, quod falſificans monetam ciuitatis vel Domini, in
cuius territorio ſit delictum,tenetur pęna mortis,etiam
quod alias non ſit illius ſubditus, & idem tenuit Decia-
nus d.cap.27.n.3.verſ.pariter excuſabitur.Nec videtur
obſtare, quod delictum non fuerit totaliter conſuma-
5 tum,& perfectum,cum per delinquentem non ſteterit,
quin conſumeretur, & perficeretur, quia quod dicunt
DD.de eo,qui adhuc delictum nõ perfecit, ſed ſolũ tẽ-
tauit,& aliquid egit,& imaginẽ & formã nondũ impreſ
ſit,nec monetam ad perfectionem reduxit,vt non pęna
mortis,ſed alia mitiori arbitrio iudicis puniatur,gl.in l.
quicunque ff.ad l.Cornel.de falſ.Bald.in l.3.numer.4.&
ſeq.C.de naut.fęnor.Marſil.in d.l.qui falſam numer.60.
Gramm.deciſ.74. n.24. & ſeq.Menoch.d.caſ.316.nu.
23.& ſeq.verſ.declaratur ſecundo & caſu 360.in 4. cõ-
ſideratione.n.10.& ſeq.Intelligitur quando delinquens
6 ipſe ſponte & ſua voluntate ductus pænitentia,non per-
fecit, ſecus autem,ſi cum perficere vellet, non potuit,
quia fuit impeditus, nam tunc ac ſi perfeciſſet punitur
Bart.in d.l.qui falſam in princ.Gram.d.deciſ.74. ad fi-
nem ſub numero 30.Didac.Couar.in Clement.ſi furio-
ſus p.2.in princ.ſub nu.11. ad fin.de homicid.& de ve-
ter.collatio.numiſm.cap.8.ſub nu.3. in fine verſic. ſed
& an in hoc,Marſ.in d.l.qui falſam n.61.Menoch.d.caſ.
316.ſub nu.24.in d.2.declaratione, & d.caſu 360. in 5.
7 conſiderat.numero 14.15.Vincent.de Franch.d.deciſ.
440.numero 4.& Decian.d.c.27. nu.7. verſ. qui etiam
cæpit, & in proprijs noſtris terminis dicit Vincent.de
Franch.d.deciſ.440. in princ.quod in pęnã vltimi ſup-
plicij fuit condemnatus per Auditorem præſidiorum
Tuſciæ Sereniſſimi Regis Catholici quidam, qui in di-
ctis præſidijs monetam alterius Principis fabricare cæ-
8 perat,ſed non perfecerat,quia in manus curiæ peruene-
rat,verum,dicit ipſe Franch.in fine numero 8.quod cau
ſa appellationis ſibi commiſſa, cùm punctus eſſet du-
bius, volens ſequi benigniorem partem illum condem-
nauit perpetuo ad regias triremes, ex quo moneta non
9 erat perfecta,nec expendibilis,quod ego non improbo,
licet credam rigoroſam opinionem, de qua initio me-
10 mini,iure ſubſtineri poſſe,pro opinione tamen Franch.
bene faciunt plura quæ tradit in iſtis terminis Gram.d.
deciſ.74.ferè per totam,vbi conatur oſtendere quod ad
mortem non erat condemnandus, ſed ad triremes per-
petuo, qui cæperat cudere monetam falſam, ſed non
reduxerat ad perfectionem, licet non deeſſet niſi for-
mã,quæ ſequenti die imprimenda erat,quamuis nõ ob-
ſtantibus per eum dictis, per vota maioris partis domi-
norum de conſilio fuerit ille delinquẽs,vltimo ſupplicio

Digitized by Google

damnatus, vt ipſe dicit in finalibus verbis, & ad eãdem ſententiam confirmandã, ſeruiunt pariter, quæ in alijs atrociſſimis delictis diffusè allegauit idẽ Gram. deciſ. 2. per totam, & nouiter Couar. in d. Clem. ſi furioſus, part. 2. in initio nu. 6. cum quamplurimibus ſeq. vbi etiam ſub nu. 11. loquitur in noſtris terminis; & ad ibi dicta ſe remittit in tract. de veter. collat. numiſmat. c. 8. ſub nu. 3. in fine verſ. ſed & an in hoc in crimine.

EPITOME.

An præcedentibus legitimis indicijs & ſufficientibus ad torturam imputatus de vnico furto modici valoris poſsit torqueri ad habendam veritatem ab eius ore.

SVMMARIA.

Imputatus de furto ſimplici parui valoris non eſt torquendus pro veritate habenda etiam extantibus legitimis indicijs, ſecũdũ aliquos à n. 1. ad 11. Et quid ſeruetur Cataloniæ. 11.
Contrarium eſt tenendum. 12. cum ſeq. & ſup. 6.
Tanquam in praxi receptum. 17.
Furti ſimplicis & parui valoris pęna, de iure eſt fuſtigatio, 2.
Fuſtigationis pęna non eſt maior relegatione, 3.
Eſt tamen pęna corporalis infamans. 16.
Pœnæ aliquæ à relegatione ſupra vel infra recenſentur, 4.
Torturæ locus non eſt niſi in caſibus, in quibus imponenda veniat pęna vltra relegationem, 5.
Quod ſolum procedit ex Conſt. regn. Neapol. non de iure com. 14.
Tortura infertur in furtis etiam minimis pro quibus pœna ſanguinis imponitur. 6.
Furtum iure parua eſt leue delictum. 7.
Tortura non infertur in criminalibus leuibus. 8.
Tortura eſt grauior pœna quã vtriuſque manus abſciſſio, 9.
Torturam pati eſt ſupremas anguſtias ſuſtinere. 10. vbi remiſſione de miſeria torturæ.
Torturæ locus eſt etiam in leuibus delictis dummodo pœna corporalis veniat imponenda. 13.
Et quare ſecus ſi non veniat pœna corporalis. 15.
Tortura inferri poteſt in crimine Blaſphemiæ pro quo debeatur pœna perforationis linguæ. 18.

CASVS VIGESIMVS OCTAVVS.

EXtantibus indicijs legitimis, & ſufficientibus ad torturam contra imputatum de ſimplici, & parui valoris furto, dubitatum fuit, an poſſet contra eum deueniri ad torturam pro habenda veritate & eruenda
1 confeſſ. Videbatur quod non, quia cum pro tali delicto imponatur de iure cõmuni pęna fuſtigationis, per
2 ea, quę legũtur, & not. in auth. ſed nouo iure C. de ſeru. fugit. & fuſtigatio non ſit pęna maior relegatione, vt per Petr. Foller. in pract. crimin. ciuil. in 4. p. principal.
3 in verbo debitis pęnis feriantur num. 46. verſ. quænam ſint, & per Don Ludouic. de Peguer. in ſuis deciſ. ſeu qq. crim. c. 16. n. 3. verſ. & cum pęna, Cumian. de ſyndicat. c. 24. de ſentent. nu. 45. & ſeq. verſ. & in delictis arduis, enumerantes inter pęnas vltra relegationem, pę-
4 nam mortis naturalis, quando adimitur vita, pęnam mortis ciuilis, quę adimit libertatẽ, quia ſeruitus, quoad actus ciuiles morti æquiparatur, vt eſt quando quis libertate priuatur, putà quia damnatur in metallum, vel in opus metalli, vel in opus publicum in perpetuũ, vt eſt hodie condemnatio ad Triremes, vel quando imponitur pœna abſciſſionis membri, quæ omnes ſunt vltra relegationem, & ſeueriorem continent vltionem, & ſunt de mero imperio maiori vt per eos poſt DD. com. in l. imperium ff. de iuriſd. om. iud. poſt quos etiam Cumian. vbi ſup. nu. 50. verſ. à relegatione infra, ponit pęnas, quę ſunt à relegatione infra, ſequi videtur, quod pro dicto furto tortura inferri nõ poſſit, cum regula ſit, quod in ijs tãtum caſibus locus ſit torturæ, in quibus venit imponendam pęna vltra relegationem, vt expreſsè dicũt Gram. conſ. crim. 15. num. 4. & vot. 15. num. 12. Foller. in d. pract. crim. in 2. p. 2. p. principalis, in verbo rei indurati torqueantur, n. 12. verſ. & tu regnicola & in 3. p. 3. p. princip. in verbo & ſi cõfitebuntur, n. 64. verſ. 12. requiritur. D. Ludouic. de Peguer. d. c. 16. nu. 2. & in proprijs terminis, ꝙ pro furto minimo quis non ſit torquendus ex iam dicta ratione, ꝙ pęna fuſtigationis, quę datur pro d. furto, nõ ſit maior relegatione, ſed illi æqualis, vel ſimilis, cum omnes ſint de mero imperio, paruo, & tortura non inferatur, niſi agatur de pęna vltra relegationem, tenet Gram. conſ. crim. 37. n. 15. quem ſequitur Peguer. vbi ſup. n. 4. & vltra eum Foller. in d. pract. crim. in 2. part. 2. partis principal. in verbo rei indurati torqueantur n. 13. verſ. ſed nunquid, & reprehenditur per Gram. d. conſ. 37. n. 16. Paris. de Put. in tract. de ſyndic. albeit dicens, prout verè dicit in verbo tortus, cap. 5. incipiente an in cauſa pecuniaria ſub n. 2. poſt verſ. tamen de iure capitulorũ, vbi vult, quod in furtis, quamuis minimis, in quibus
6 imponitur pęna ſanguinis, eſt locus torturæ; Addit Peguer. ſub eod. nu. 4. ad finem, quod ex ſententia Brun. in tract. de indic. & tortur. in 2. p. q. 3. furtum in re parua,
7 eſt leue delictum, proinde in eo non deuenitur ad torturam, quod idem comprobari poteſt ex generali traditione, quod in criminibus leuibus non infertur tortura Corad. in pract. crim. in tit. de negat. crim. & torment. ſub n. 34. verſ. 10. limita fol. 300. & 301. DD. in l. delictum, & in l. Diuus Pius per illos tex. ff. de quęſt. Vltimo dicit Peguer. in d. cap. 16. nu. 5. quod cum tor-
9 tura ſit pœna grauior, quam abſciſſio vtriuſq; manus §. fin. in auth. vt nulli iudic. vt etiam dicit vltra eum Paris de Put. de ſyndic. in verbo Tortura il 3. cap. 1. incipient. tortura grauior eſt. in princip. Marſ. in d. l. diuus pius nu. 2. ff. de quæſt. & in l. 1. §. preterea nu. 8. ff. ad l. Cornel. de Sicar. & in pract. crim. §. expedita nu. 59. Et
10 pati torturam ſit ſupręmas anguſtias ſuſtinere, vt dicit Boſſ. in pract. crim. tit. de tortur. nu. 12. & latius oſtendit Paris de Put. d. c. 1 poſt princ. vbi torturæ miſeriam recenſet, & poſt eum Marſil. licet non tam diffusè in d. l. Diuus pius ſub n. 2. & in alijs locis ſupra citatis, clarum eſt, quod pro furto paruo, & non qualificato quis non poſſit ſubijci torturæ ad habendam veritatem, ne grauiori pœna afficiatur in perquiſitione, quam afficeretur pro ipſo delicto reperto, pro quo impoſita eſt pęna fuſtigationis, quæ minor eſt abſciſſione vtriuſque manus, vel alterius membri, qua abſciſſione maior eſt ipſa tortura, vt dictum eſt, & ſecundum hanc partem inquit in fine n. 7. ſe tenere & vidiſſe Cataloniæ obſer-
11 uari ſemper in regio criminali conſilio, in quo inditiati pro furto parui valoris, & cuius pœna eſſet tantum fuſtigatio, ſolent ad ſummũ eijci ſub aliquo bannimẽto a prouincia, vel a Vicaria iuxta criminis, & perſonarũ qualitatem, & quod hanc opinionem vti æquiorem ſemper in iudicando ſeruaret.

12 Verumtamen non obſtantibus ſupradictis, tenenda eſt contraria opinio, quod ſcilicet pro furto licet modico, pro quo imponenda ſit pœna fuſtigationis, quis poſſit ſubijci torturę, quoniam fuſtigatio eſt pœna corporalis, & corporis afflictiua.

13 Et in

Digitized by Google

13 Et in caſibus, in quibus imponitur pœna corporalis, ſolet indiſtinctè ad torturam procedi, & licet aliqui tenuerunt non eſſe locũ torturæ, niſi in grauioribus maleficijs, nihilominus comm. ſeruatur quod etiam ſuper leuibus fiant torturæ, prout atteſtantur Alber. de Rol. in l. edictum n. 4. ff. de quæſt. & Clar. in pract. cri. q. 64. n. 4. verſ. præterea debet, & latè oſtendit Paul. Grilland. in tract. de quæſtionib. & tortura quęſt. ſeptima per totum, ſecundum quam opinionem & practicam ac com. obſeruantiam iudicarunt ſex doctores Gherundenſes concorditer in contingentia facti ſuper imputatione furti modici valoris contra votum ipſius Peguer. vt ipſemet. atteſtatur in d. c. 16. n. 6. verſ. alij vero Doctores, pro quorum ſententia addi poteſt Pariſ. de Put. in d. verbo tortus. c. 5. ſub n. 2. verſ. tamen de iure capitulorum, tenens vt dictũ eſt, in furtis minimis poſſet deueniri ad torturam, quando imponitur pœna ſãguinis. Nec obſtant in contrarium allegata, quia quod dicitur de tortura non inferenda in pœnis, quæ nõ ſint vltra relegationem, non eſt verum de iure com. ſed ſo-
14 lummodo procedit ex particularibus conſtitutionibus Regni Neapolitani, & ita loquuntur expreſſe Gram. & Foller. allegati per Peguer. & alij per me additi, ad qđ
15 non aduertit Doctor ille, eſt verum quod de iure com. non infertur tortura, niſi vbi poteſt habere locum pęna corporis afflictiua, nec alias maior pœna detur reo non conuicto, nec condemnato in perquirendo maleficio, quam daretur ſi conuictus vel confeſſus eſſet per ipſam condemnationem de delicto, vt Clar. conſiderat in loco citato, & Marſ. in d. l. Diuus pius n. 1. in fin. & in pract. crim. d. §. expedita n. 58. quæ conſideratio ceſſat in hoc caſu, in quo agitur de pœna fuſtigationis, quæ corporalis eſt, & infamiam irrogat iux. l. nullam
16 cum ibi not. C. de infami. & dixi infra caſu 165. ante verſic. quod ſi cauſa capitalis non ſit; cætera autem nihil releuant, quia, & ſi leuia ſint delicta, locus eſt quæſtioni, dummodo poſſit imponi pœna corporalis, etiãſi minor ſit relegatione. Et opinionem hanc vidi millies
17 in facti contingentia ſeruari in cauſis ſimplicis furti parui valoris, quod clarius apparet ex dictis infra caſu 170. vbi etiam oſtendi, quod & vbi de pecuniaria tantum pœna agitur, vel de alia corporis non afflictiua, locus eſt torturæ ſaltem ex generali curiarum conſuetu-
18 dine, & ad ibi dicta lectorem remitto, ne ſæpius idem ſuperfluo repetam. Et quoniam Gram. in d. conſ. 15. n. 3. loquens in pœna perforationis linguæ cõtra blaſphemantem, dicit eſſe pœnam non excedentem relegationem, inferens ex hoc n. 4. non eſſe in tali cauſa deueniẽdum ad torturam contra imputatum de blaſphemia, ex quo non datur tortura niſi in delictis habentibus pœnã a relegatione ſupra, Aduertendum eſt, quod eius opinio in hoc quoq; non eſt recipienda, quia ſatis eſt quod linguæ perforatio ſit pœna corporalis, vt poſſit eſſe locus quæſtioni, & regula quod a relegatione infra non detur tortura, iure com. non probatur, vt dictum eſt ſupra, imo falſa eſt, cum ad torturam deueniri poſſit, quando agitur de pœna corporali, & relegatio ſit pœna corporalis l. quid ergo §. pœna grauior ff. de his qui not. infam. & ibi doctor. & præſertim Bal. in pen. lect. nu. 13. verſ. itẽ ſcias, & apertius in repetit. in princ. ſub n. 1. & rurſus in in 2. not. n. 2. & ita infinitis vicib. in magno Ducatu Æturiæ vidi practicari, & practicaui, quod deueniatur ad torturam contra inditiatos de blaſphemia, pro qua ibi imponitur pœna pecuniaria, & priuationis officiorum patriæ per ſex menſes, & perforationis linguæ, & ſeruiunt à fortiori dicta infra d. caſu 170. vbi omnino eſt videndum.

EPITOME.

An ſocius & particeps delicti, qui propter ipſius maleficij reuelationem & manifeſtationẽ habuit veniam & gratiam de pœna a lege, ſtatuto, banno, vel Principe, poſſit torqueri, vt faciat inditium contra ſocios eiuſdem delicti per ipſum nominatos.

SVMMARIA.

Reuelans delictum in certis caſibus a iure conſequitur veniam & præmia. n. 1.
Socius vel particeps delicti qui propter ipſius manifeſtationem habuit veniam vel gratiam de pœna torqueri poterit vt faciat inditium contra ſocios. 2.
Quod in praxi receptum eſt 6.
Ratio autem concluſionis datur. 3. et 13.
Tortura eſt pœna grauior abſciſſione vtriuſq; manus. 4.
Data vero ad eruendam veritatem non videtur propriè pœna. 7.
Tortura non datur ad pœnam ſed ad veritatem habendam. 5.
Tortura quæ datur ad eruendam veritatem non irrogat infamiam iuris nec facti. 8.
Secus cum datur in pœnam. 9.
Et eadem diſtinctio procedit de miſſione in carcerem. 10.
Tortura in pœnam de generali conſuetudine Italiæ datur in publico. 11.
Et tunc irrogat in omni caſu infamiam ſaltem facti. 12.
Infamia facti quid ſit. eo.
Infamis non admittitur in teſtem abſq; tortura. 14.

CASVS VIGESIMVS NONVS.

SÆpiſſimè prouiſum eſt in multis caſibus per ſtatuta & quandoq; etiam per particularia banna in caſibus non compræhenſis a ſtatutis, quod reuelans maleficium & delictum, etiam quod in eo eſſet particeps, vel ſocius, veniam & abſolutionem conſequatur, & vlterius
1 etiam quandoq; præmia recipiat iux. tex. in l. quiſquis §. fin. C. ad l. Iul. Maieſt. vnde quæri ſolet an dictus particeps vel ſocius delicti, qui propter criminis reuelationem gratiam habuit de pœna, iure torqueri poſſit vt faciat inditium contra ſocios per ipſum nominatos, & concluſio eſt quod poſſit, nec videatur per hoc
2 deceptus a ſtatuto aut Principe, cuius autoritate factum eſt bannum, quia ſtatuti aut Principis prouiſio
3 vel promiſſio immunitatis pœnæ non compræhendit hunc caſum, nec de eo intelligitur, ſed loquitur de pœna ipſius commiſſi delicti, de qua non agitur in
4 hoc caſu, & licet tortura ſit pœna, & quidem magna & grauior abſciſſione vtriuſq; manus §. fin. in auth. vt nulli Iudi. Paris de Pur. de ſindicat. in verbo tortura il 3. c. 1. in princ. Marſ. in l. diuus Pius n. 2. ff. de quæſt. & in l. 1. §. præterea n. 8. ff. ad l. Cornel. de Sicari. & in pract. crim. §. expedita n. 59. Boſſ. in pract. crim. tit. de tortur. n. 12. Don Ludouic. de Peguer. in ſuis deciſ. ten. qq. crim. cap. 16. num. 5. & alij, quos volens prætereo, tamen non datur ad pœnam, ſed ad eruendam veritatem. l. edictum ff. de quæſtion. & ibi not. Bartol. & cæteri ſcribentes, & latius Marſ. in d. l. diuus pius n. 3. eo. tit. & ita per præmiſſas rationes non tamen vt ſup. comprobatas quæſtionem hanc reſoluit punctualiter Vincent. de Franc. Deciſ. Neapol. 459. per totam in 3. parte, vbi etiam ait quod hodie ita indiſtinctè ſeruatur, & loquitur in ſocio, qui, vt delictum propalaret, gratiam reportauit a Prin-

Digitized by Google

cipe de pœn. Poſſet etiam dici vltra Franch. quod tortura de qua agimus, non poteſt verè & propriè dici pœna, ſed veritatis perquiſitio, cum non inferatur ad pœnā delicti, ſed ad inueſtigationem veritatis, vt ex plurib. euidētibus rationibus demonſtrat Marſil. in d. l. Diuus pius num. 3. verſ. ſed huic obiecto ff. de quæſt. Et quod magna eſt differentia inter torturam iſtam, quæ datur pro eruenda veritate, & illam, quæ datur pro pœna de-
8 licti, quia quando datur ad perquirendam veritatem, non irrogat infamiam nedum iuris, ſed nec facti, ſecus verò quando datur in pœnā delicti, quia infamatur quis
9 ex cauſa cū genere pœnæ, vt eſt tex. in l. nullā C. ex quibus cauſ. infam. irrog. & ibi not. gl. ſing. & DD. & præcipuè Bart. in 1. & 2. lect. & Salyc. n. 1, 3. & ſeq. & latius Caſtrenſ. ſub n. 1. & 2. & notat Bald. in l. furtibus eo. tit. & in l. 1. ſub n. 4. & in l. ictus fuſtium in princ. ff. de his, qui not. infam. & tradit Cōrad. in pract. crim. tit. de neg. crim. & tormentis nu. 45. verſ. in quibus non omittas
10 fol. 304. Idem dicitur de miſſo in carcerem vel in vincula, qui nullam patitur infamiā, ſi maleficij perquirēdi cauſa id fiat l. 1. C. ex quib. cauſ. infam. irrog. ſecus verò
11 ſi ad maleficij pœnā vt ibi dicūt gl. Bart. Bald. Salyc. & Caſtrenſ. vltra, quod ex generali conſuetudine totius Italiæ regulariter tortura, quæ datur ad pœnam, ſolet palam, & in locis publicis, & ad conſpectum populi dari, ex quo actu ſemper & in omni caſu quacunq. ex cauſa fiat, læditur hominis opinio & exiſtimatio, & incur-
12 ritur infamia facti, quæ nihil aliud eſt quam honoris, & integræ bonæ famæ hominis apud graues, & bonos viros diminutio & detractio, vt colligitur ex traditis per Bar. in l. 1. ad fin. n. 3. C. ex qui cauſ. infam. irrog. per Bald. in l. ea quæ pater, ante fin. eod. tit. quē ſequitur ibi Caſtrenſ. & expreſsè declarat Salycet. in d. l. nullam ſub n. 4. verſ. infamia verò facti, quod non euenit in tortura, quæ datur pro eruenda veritate, quæ datur in ſecreto corā iudicibus & notarijs tantum, remotis teſtibus, & alijs nō videntibus, nec audientibus, vt omnes ſciūt. His adiugitur, quod alias parū prodeſſet Reipub. hu-
13 iuſmodi reuelatio, cū cōtra nominatos per reuelantē in ſocios, & participes delicti non ſufficiat dictum hoc, nec faciat inditium, nec probet, niſi ipſe nominás illud in tormentis confirmet & ſuſtineat, ex quo enim per proprium delictum effectus eſt infamis, non debet ad-
14 mitti in teſtē ſine tortura tam de iure quā ex conſuetudine, vt atteſtantur Clar. in pract. crim. q. 21. n. 12. verſ. ſcias etiam quod dictum ſocij criminis, Farinac. lib. 2. quæſt. crimin. q. 43. nu. 154. & ſeq. verſ. ſublimita tertio, & Scac. lib. 1. de iudic. cauſ. ciuil. crim. & hæret. c. 81. n. 67. verſ. tertio dubitatur, quod incidenter ſit dictum hic, quia alibi ex profeſſo de hoc tractaui.

E P I T O M E.

Quæ ſit pœna indignationis Principis, & qualiter puniendus ſit, qui non obtemperat præcepto ſui ſuperioris ſub pœna eius indignationis facto.

S V M M A R I A.

Indignationis pœna ſecundum aliquos importat ſolum, quod Princeps non exhibebit ſe gratioſum, num. 1.

Sed quod talis pœna ſit ipſi contempto Principi arbitraria magis probatur, 2. 4.

Contemptor ſuperioris mandati, in quo certa pœna non eſt appoſita, punitur arbitrarie etiam ad mortem iuxta negotij qualitatem 3.

Cōtemptor mādati ſub pœna indignationis leuiter eſt puniendus, ſi cōtemptus fuerit in re nō magnæ conſiderationis, 4.

Et quandoque ſolummodo corripiendus, & reprahendendus. 5.

Vaſſallus non obediens præcepto Domini ſub pœna indignationis, an dicatur rebellis, & feudo priuetur. num. 6.

Contemptor mandati ſuperioris, quandoque pœna capitis punitur, ſi grande periculum in executione vertebatur. n. 7. alias verò arbitrariè punitur ibidem.

Contemnere aliud eſt quam non parere. num. 8.

CASVS TRIGESIMVS.

1 DVbitari aliás vidi quomodo puniendus eſſet inobediēs præcepto ſuperioris ſub pœna indigna-
2 tionis. In quo dubio duæ ſunt opiniones. Prima fuit opinio Bart. in extrauag. qui ſint rebelles in verbo indignationem, quod eius verbi nullus ſit effectus, niſi quatenus ſonat, quia Princeps indignatus non exhibebit ſe gratioſum inobediēti, & Bart. ſequutus eſt Ruin. in conſ. 30. n. 9. lib. 5. vt dicunt Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 4. caſ. 365. n. 4. & Farinac. lib. 1. quæſt. crim. q. 19. nu. 32. verſ. pœna indignationis princ. ſed vltra eos addo quod Bartolum ſequuti ſunt Alex. conſ. 103. n. 14. verſ. primo quia lib. pr. Iaſ. in l. 1. n. 2. verſ. quid autem ff. ſi quis iuſdicent. non obtemper. & Dec. in conſ. 102. n. 5. verſ. & incurrent etiam, inter conſ. crim. diuer. tom. 1. in poſterioribus impreſſis in folio, idem videtur tenere Bald. in c. 1. §. porrò nu. 6. verſ. item nota tex. tit. quæ fuit primo cauſ. benef. amit. in vſib. feud. & ibi etiā
3 And. Barbat. in addit. Altera fuit opinio Bald. in auth. ſtatuimus ſub nu. 2. verſ. iuxta hoc quero C. de Epiſc. & Cler. quod ſit arbitraria ipſi Principi cōtempto, & hāc ſequuntur Fulgoſ. in conſ. 191. n. 3. verſ. nec dicat quis. Felyn. in c. 2. ſub n. 6. verſ. nō omnis trangreſſio de maior. & obed. Iaſ. in d. l. 1. ſub n. 2. circa finē ff. ſi quis iuſdicent. non obtemp. Marſil. in ſingular. 559. ſæpè in literis apoſtolicis, Menoc. in d. caſ. 365. n. 3. 4. & 5. & Farinac. in d. q. 19. ſub d. nu. 32. & præter eos Alex. ii cōſil. 11. in 3. dubio ſub n. 5. circa medium lib. 1. qui omnes loquuntur in terminis pœnæ indignationis, pro qua opinione adducunt Menoch. & Farinac. eundem Bald.
3 in l. legis virtus n. 1. & ſeq. ff. de legi. in conſ. 159. nu. 9. verſ. ſupereſt videre, in conſ. 367. n. 4. in conſ. 376. ſub n. 2. verſ. & certè lib. 2. Crauet. in conſ. 233. n. 3. & Grā. in Deciſ. 40. n. 20. & ſeq. & quoſdam alios, quibus addo ego eundem Bald. in conſ. 271. n. 2. lib. 2. & Crauet. in conſ. 6. n. 117. verſ. ſed poſito, qui quidem Doctores nō loquuntur propriè in ſpecie noſtra, ſed generaliter in contemptore mandati Principis abſque appoſitione certæ pœnæ, quē pœna arbitraria puniendū eſſe dicunt, & propterea quandoq. leuiter, quandoq. grauiter, & quandoq. grauiſſime, et ad mortem ſecundum qualitatem, & importantiam negotii, pro quo mandatum eſt factum Bald. in d. l. legis virtus n. 1. & ſeq. & in dd. conſ. 159. n. 9. & 367. n. 4. & 376. ſub n. 2. Felyn. in d. c. 2. ſub d. n. 6. d. verſ. non omnis tranſgreſſio Gram. d. deciſ. 40. nu. 20. & ſeq. Menoc. in d. caſu 365. n. 6. & ſeq. & Farinac. in d. q. 19. ſub d. n. 32. ad fin. Et optime eleganter declarat Lucas de Penna in l. 1. col. fin. in verbo contempſerit C. de priuileg. eorum, qui in ſac. pallat. milit. lib. 12. faciunt dicta ſupra caſu primo num. 16. & 17. & infra caſu 164. & Et cum hanc ſecundam opinionē
4 ego ſequar, ſi contemptus eſſet in ommittendo, vel etiam in committendo in re tamē non magnæ conſiderationis, crederem ſuperioris partes eſſe leuiter pro ſua clementia inobedientem punire, & ad ſummum pœna

exilij

5 exilij ad modicum temporis ſpatium, max mè, quia in-
terdum ſimiles contemptores mandatorum ſuorum
Dominorum ſolent ſolummodo corripi, & reprehendi
abſque alia pœna, vt dicit Gram. d. deciſ. 40. ſub num.
21. ad fin. quod ante eum ſenſit Bald. in d. conſil. 367.
ſub num. 4. verſ. & interdum lib. 3. Prædictis nunc addo
Felyn. in conſ. 12. per totũ, vbi quęrit, ſi Princeps man-
6 dat vaſſallo ſub pœna indignationis ſuæ, ne aliquid fa-
ciat, & ille non obtemperat, vtrum dicatur rebellis, &
ſit priuatus feudo, & ei denegari poſſit audientia tan-
quam rebelli, & primo arguit, quod ſic per quędam di-
cta Baldi, & Anchar. poſtea verò contrarium firmat;
quia non omnis inobedientia ſapit rebellionem, ſed ea
tantum, quę concernit ſtatum Principis, & qui meretur
incurrere indignationem Principis, non meretur amit-
tere iuriſdictionem ab eo datam, & finaliter videtur ſe
remittere ad Bald. in d. auth. ſtatuimus, C. de epiſc. &
cleric. licet idem Felyn. in c. veniẽs, quod eſt penult. ſub
num. 1. extra de præſcription. potius videatur inclina-
re, quod poſſit beneficio priuari ſequutus Baldum in
cap. 1. §. porrò, tit. quæ fuit prima cauſ. benefic. amit-
tend. num. 6. verſ. item nota textum, vbi tamen Addi-
tion. ad eum non videtur tenere hoc dictum, ſed adhæ-
rere opinioni eiuſdem Bald. in d. auth. ſtatuimus, quod
puniatur arbitrariè, & meminit etiã de alia opinio-
ne Bart. in extrauag. qui ſint rebelles in verbo indigna-
7 tionem, de qua initio dixi; Nec hic omittenda duxi ele-
gans diſtinctio Luc. de Penna in l. 1. col. 2. verſic. at in
mandatis regis, C. vt dignit. ordo ſeruet. lib. 12. vbi cir-
ca pœnam non obtemperantis mandato ſuperioris ſic
dicit, aut in executione eius, quod mandatur, vertitur
grãde periculum, puta, quia mandatur muniri caſtrum
propter metum hoſtium, & tunc nedum contemnens,
ſed etiã negligens capite punitur, licet hæc pęna man-
dato adiecta non ſit, aut non vertitur grande pericu-
lum, ſed ſuper leuibus Rex reſcribit, & tunc erit pœna
extraordinaria, non capitis, maximè ſi mandatum ne-
gligitur, ſecus ſi contemnitur, vt ibi per ipſum, ſed cer-
tè in leuibus etiam ſi contemnatur mandatum, pœna
non erit capitis, ſed arbitraria, & minor, vt ſupra dixi,
& ſenſit idem Lucas de Penna in l quicunque col. 2. in
verbo quos per illum text. C. de diuerſ. officijs, & ap-
paritor. eodem lib. 12. vbi etiam ſubdit in verbo con-
tempſerint, quando quis dicatur contemnere manda-
tum, vt puniri poſſit, & pulchrè loquitur, & inter cœte-
8 ra demonſtrat aliud eſſe contemnere, & aliud non pa-
rere, & non parentem dici neceſſariò non poſſe con-
temptorem, quod diffuſius oſtẽdit in l. 1. col. fin. in ver-
bo cõtempſerit, C. de priuileg. eor. qui in ſacro Palat.
milit. eod. lib. 12. vbi etiam in propoſito noſtro non vi-
detur diſſentire a dictis ſupra circa grauitatem, vel le-
uitatem pęnarum imponendarum ſuperiorum manda-
ta non ſeruantibus.

E P I T O M E.

An, quando, & quomodo puniri debeat, qui præter eius intentionem, & voluntatem volens vulnerare, vel occidere vnum, vulnerat, vel occidit alium.

S V M M A R I A.

Inſultatus, & vulneratus qui enſe denudato inſequebatur fugientes eos, qui inſultauerant, & alium tranſeuntem, credens eſſe vnum ex aggreſſoribus, occidit, non mortis pœna, ſed mitiori, vt exilij temporalis eſt damnandus, num. 1.

Offendens vnum volens offendere alium ſe defendendo non punitur, & quare, 2.

Quod non procedit ſi d. offendens ſit in aliqua culpa in modo, & exceſſu defenſionis, quia punitur arbitrariè pro modo culpæ, 3. 4. 7.

Lex Aquilia culpam requirit ſaltem leuiſſimam, nu. 4. & ibi de intell. l. ſcientiam, § qui cum aliter. ff. ad l. Aquil.

Offendens conſtitutus extra periculum, vt inſequens aduerſarium fugientem, dicitur facere ad vindictam, & eſt in culpa, ideo extraordinariè puniendus, 5.

Defenſionis modum excedens punitur ſolum arbitrariè de exceſſu, 6.

Occidens vnum volens dolo, & ex propoſito occidere alium, tenetur ſecundum aliquos, homicidij pœna, ac ſi quem volebat, occidiſſet, 8 9. 10.

Et iſtorum opinio dicitur ab aliquibus verior eo, num. 10. & 17.

Contrarium tamen, quod imò talis occiſor pœnam ordinariam euitet, 11. cum ſeq. vbi verior dicitur, mitior, & communior hæc ſententia.

Quid autem concurrentibus circunſtantijs aggrauantibus, 15.

Et hæc opinio poſt multa eleganter comprobatur ex Gribald. 13.

Et magis procedit ſtante ſtatuto de quo, num. 14.

Et adhuc mitius punitur ſi caſu, non errore occiderit, 16. & 18.

In delictis ſufficit dolus in genere, licet ſit error in corpore, 9.

Culpa lata in pœnis corporalibus non æquiparatur dolo, 12.

Et quid in alijs, 20.

Pœna eſt commenſuranda delicto, 19.

Volens offendere vnum, & alium offendens tali offenſione, ex qua non deberetur pœna corporalis, quomodo ſit puniendus, 21.

CASVS TRIGESIMVS PRIMVS.

SÆpiſſimè contingit, quod aliquis præter eius intentionem volens vulnerare, vel occidere vnum, vulnerat, vel occidit alium, & ad cognoſcendum, an pęna, vel abſolutione dignus ſit, multum refert, an ſe defendendo, an verò alium inſultando, id fecerit, idcircò quæſtiones in vno, & altero caſu ventilatas de facto, & quid in eis cenſuerim, ſubijciam.

1 Cum duo noctis tempore vnum aggreſſi eſſent, &
vulneraſſent, & inſultatus, & vulneratus enſe denudato
eos fugientes inſequeretur alium pertranſeuntem, cre-
dens eſſe vnum ex aggreſſoribus, pluribus vulneribus
affecit, & occidit, & cum de homicidio inquiſitus fuiſ-
ſet, & tempus expeditionis cauſæ veniſſet, cenſui eum
à pœna mortis eſſe abſoluendum, exilio autem tempo-
2 rali damnãdum. Motus, quia licet offendens vnum vo-
lens offendere alium ſe defendendo, tãquam dans ope-
ram rei licitæ non puniatur, Bart. in l. reſpiciendum, §.
delinquunt, in fine, num. 6. ff. de pęn. per illum textum,
& in l. ſi cum ſeruo, in principio etiam per illum tex. &
per §. final. legis præcedentis, ff. de iniur. Florian. in l.
ſcientiam, §. qui cum aliter ſub nu. 11. verſ. in gl. 3. ff. ad
l. Aquil. Iaſ. in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas num.
57. ff. de acquir. poſſ. & in l. ſi pater, num. 9. C. de hæred.
milit. Dec. in l. vt vim, num. 12. ff. de iuſt. & iur. Gomez
tom. 3. var. reſol. de delictis, c. 3. de homicidio, ſub nu.
35. poſt medium, verſ. aduertendum tamen, Hercul. in
tract. de caut. de non offend. c. 34. num. 13. verſ. ex præ-
dictis, Iul. Clar. in §. homicidium, ſub nu. 31. poſt verſ.
adde quod, ibi ſed pone, vbi dicit ita ſeruatum fuiſſe in
Senatu Mediolani, per quem fuit abſolutus quidã An-
tonius Dauerius, qui dum ſe ab alio inſultante defen-
deret,

deret, percuſſit quendã ſaxo, qui mortuus fuerat, qui tamen Dauerius iuſſus fuit exulare per annum, Cępol. conſ.crim.33.nu.12.verſ.& hoc videtur probari Alba conſ.56. num.35. verſ. poſtremo. Crauet. conſ.97.ad fin.ſub n.19.verſ.non obſtat, & Bertazzol. ſolum Alb. adducens conſ.crim.223.n.12.lib.1.Claud.Battandier.
3 in pracť.crim. reg.114.n.1. Tamen hoc non procedit quãdo defenſor eſt in aliqua culpa in modo,& exceſſu defenſionis, quia tunc debet puniri ſecundum menſuram culpæ pœna extraordinaria iudicis arbitrio per text. in d.l. ſcientiam d.§. qui cum aliter ff. ad l.Aquil. vbi ad litteram dicitur, quod ſi defendendi mei cauſa lapidem in aduerſario, miſeru,& non eum, ſed prætereuntem percuſſero, lege Aquilia tenebor,quia cum
4 lex Aquilia de neceſſitate culpã requirat, ſaltem leuiſſimam. l.in lege Aquilia.eo.tit.fatendum eſt quod defenſor eſſet in aliqua culpa ſine qua ea lege teneri non potuiſſet, & patet euidenter ex qualitate,& modo defenſionis de qua in d.l.tractatur, quia de longe proiecerat lapidem in aduerſarium, & licet daret operam rei licitę tamen cautius, & accuratius proiicere,ne aliũ feriret, quam aduerſarium offedendum,vt non in puncto declarat Dec. in d.l.vt vim nu.12. quem ſequuntur Gomez.d.c.3.de homicid.ſub n.35. ad fin.poſt d.verſ. aduertendum tamẽ,& Crauet. d.conſ.97. ad fin. ſub n. 10.d.verſ.nõ obſtant, & eſt de mente Cępol.d.cõſ.33. ſub n.12.poſt verſ.& hoc videtur probari,& Iaſ.in d.§. qui ad nũdinas ſub n.57.vbi multũ laborat circa oppoſitionem. dict.§. qui cum aduerſus concluſionem ſupra firmatam, qui modo præmiſſo intellectus, eam non deſtruit, ſed limitat tantum, idem tenet Claud. Battand. d.reg.114.n.2.Culpa autem in propoſito ca-
5 ſu colligitur in defenſore, etiam quod offenſorem ipſum, & non alium offendiſſet, ex eo quod aggreſſores fugientes inſequebatur,quia cum non amplius eſſet conſtitutus in periculo, potius ad vindictam,quam ad defenſam dicitur feciſſe, & ideò puniri debet extra ordinem Bonif.de Vital.tract.de malef.in rubr.de inſult. percuſſ.& defenſ.n.12.verſ.ſed quid ſi Martinus,& ibi Addition. alios adducens, & latius Carer.in practic.
6 crim.§.6.circa quartum nu.110. verſ.ſed quid & ex eo quòd ictus, & vulnera contra percuſſum inermem,& non reſiſtentem reiterauit, quia & tunc ceſſante periculo vitę defenſoris,exceſſus contra inſultantem reſultaret vt per DD.in d.l.vt vim, in l.1. C.vnd.vi. in l.ſcientiam §.qui cum aliter, in l. ſi ex plagis §.tabernarius ff.ad l.Aquil.& in l.2.C.ad l.Corn.de ſicar.eſt.n.regula communis quod qualitercũque quis ſe defendẽdo modum excedit, non tenetur de toto, & ſic pœna ordinaria, ſed ſolum de exceſſu, & ſic pœna arbitraria vt tradit Carer.alios cõgerens in pract.crim.§.6. circa quar-
7 tum n.152.& ſeq.Et ex prædictis pluries totaliter abſolui inſultatos, qui ſe defendendo, mediatores, vel alios aſtantes, aut ex obliquo ſuperuenientes vulnerarunt, vel aliter percuſſerunt, maximè ſi leuis erat offenſio, ſæpè etiam eos condemnaui in medietate pœnæ, quæ imponi debuiſſet, ſi inſultans ipſe offenſus fuiſſet, quando offenſio erat grauis, & aliqua culpa quantumuis minima conſiderari poterat in non cautius procedendo, & præcauendo ab aliorum, quam aduerſariorum offenſione, ne præſertim ob impunitatem talium delictorum detur occaſio, ex propoſito, non ex ante offendendi, & varie ſolitus fui in his procedere ſecundum varietatem caſuum, & eorũ circunſtãtias,ad quas rectus iudex debet aduertere.

Et cum alia vice quidam etiam de noctè expectaret inimicum ſuum exiſtentem in domo vicini, vt illum exeuntem occideret, & alium ex eadem domo recedentem pugione pluribus illatis vulneribus trucidaſſet, credens eſſe illum eius inimicum, quẽ interficere propoſuerat,dubius admodum fui,& quandoq;credidi iure talem malefactorem à pœna mortis, & ſic ordinaria homicidij eſſe excuſandum, & ad triremes ad vitam, & ſic mitiori pœna extraordinaria condemnan-
8 dum. Nam & ſi videtur quod occidens vnum, volens dolo & ex propoſito occidere alium, tanquam dans operam rei illicitæ, puniatur lege Cornelia de ſicarijs vera homicidij pœna, ac ſi illum quem volebat, occidiſſet,vt tenet Bart.in l.reſpiciendum §.delinquuntur in fin.n.6.ff.de pœn.& in l.Diuus n.4.ff. de ſicar. licet de hoc dubitauerit, & cogitandum reliquerit in l. ſi cum ſeruo in fin.ff.de iniurij. quem ſequi videtur Iaſon in l.ſi per errorem ſub num. 17. in fin. ff. de iuriſd. omn.
9 iud.addita ea ratione,quod cum in delictis ſufficiat dolus in genere, etiam quod ſit error in corpore, debet delinquens aliter quam cogitauerit,puniri de eo quod ſequutum eſt, vt dicit Bald. in l. ſi quis non dicam rapere nu.13.C.de Epiſco.& Cler. quam opinionem per dictas rationes, & alia fundamenta tenet, & veram eſſe oſtẽdit Gomez.de delict.c.3. de homicid.n.34.verſ.
10 item principaliter quæro,vbi etiam Addit in littera H, fatetur eſſe veriorẽ & antiquiorẽ,eam etiam tenuerũt Boſſ.in pract.crim.tit.de homicid.nu.73. & ſeq.vbi latè inſiſtit, aiens tandem quod ipſe conſuleret ſuperiores, vt illum capite puniri facerent. Fern.Menh.lib.3. controuer.Illuſtr.c.97.ante fin.ſub nu.32. poſt verſ.in ſumma, ibi ſed quid,vbi inquit putare,quod capite puniatur, quia omnino debat operam rei illicitæ homicidium fecit re & animo,& licet noluerit occidere,quẽ occidit, ſed alium, tamen occidere voluit, idq; fecit, nec curatur an vnum,an alium occidere voluerit,nam lex homicidium in quacunque perſona factum punit, & cum re & conſilio ſit factum homicidium, licet extrinſecus ſit erratum, id non impedit pœnam homicidij, quæ, vt locum habeat, duo tantum ſufficiunt,quæ interuenerunt factum ſcilicet, & conſilium, idem videtur tenere Roman.in l.ſemel mora nu.17. verſ.quid ſi duo præliantur ff. ſolut. matr. vbi ait poſt Vbert. de Crem.ꝙ ſi duo præliantur, & vnus cucurrit, vt eos diuideret,& occiſus eſt ab aggrediente, vel ab aggreſſo, aggreſſor tenetur de homicidio arg.l. quoniam multa C.ad l.Iul.de vi public.& Clar.in §.homicidiũ n.5.verſ. dicũt etiã aliqui, vbi dicit quod ſi caſus cõtingeret, illi faceret amputari caput, cui opinioni de iure videtur etiã adhærere Theſaur. poſt hęc ſcripta viſus. Deciſ. pedẽ.243.n.1.& 2.& ante finẽ. Sunt tamẽ alij,qui reie-
11 cta.d.opinione Bart.volunt hunc delinquente nõ pęna ordinaria delicti,pru vt ſi offendiſſet illum,in quem dirigebatur intentio, ſed alia mitiori extraordinaria Iudicis arbitrio teneri, ex quo reſpectu offenſi non adfuit dolus, nec animus delinquendi,ſine quo lex Corn. de Sycar. locum habere non poteſt, ſed tantum culpa offendẽtis conſiderari videtur, quæ etiam lata in
12 pęnis corporalibus non ęquiparatur dolo l.in l. Corn. 7.ff.de Sycar.& ibi Bart. & alij ſcribentes prout ita tenendo dicit Angel.in d. §. delinquunt. d.l.reſpiciendum ff.de pœn.& in d.l. ſi cum ſeruo ff. de iniur. quem ſequitur Alex.in addit.ad Bart.dict.§. delinquunt, Idẽ tenuerunt Florian. in l. ſcientiam §. qui cum aliter ſub num.11. verſic.in gloſ.3. ff.ad l.Aquil. Bald. in l.3.§. quacunq;

Digitized by Google

quacunque, ſub nu.3.verſ.quoad tertium, ff. de iur.iur. & Bonif. de Vital. in tract.malef.in rubr.de inſult.percuſſ.& defenſ.num.35.verſ.ſed quid dum velles percutere, Claud.Battand.in pract.crim.reg.11.num.1.&c. & in reg.113.nu.1.Iaſ.in l.1.nu.18.ff.de leg. dicens, quod quando caſus occurrit, deciſio Bart. ponit iudices maleficiorum in magno periculo, dum volunt eam ſequi, & quod in iudicando tenenda eſt hæc opinio Ang. tanquam mitior, verior, & melior, & in l. ſi per errorem, num.17. ff.de iuriſdict.om.iud.inquiens, quod ita alias in facto defendit vnum à magno diſcrimine, & in l.clam poſſidere, §.qui ad nundinas ſub num.57. in fin. ff.de acquir.poſſ.& in l.ſi pater, nu.9. C.de hæred.inſt. vbi pariter dicit, quod vti mitior eſt tenenda Cepol.cõſil.crim.33.nu.12. & plur.ſeq.verſ.ſed dubium principale ſtat, Alba de mag.com.atteſtans conſil.30.num.2. Io.de Plat.in §.item lex Cornelia ſub num.60.in fin. inſt.de publ.iud. Hercul.in tract.de caut.de nõ offend.c.34. num.12. verſ. ex his quoque, & iterum num.13. verſ.ex prædictis, Addit.ad Gomez.loco cit.dicens eſſe opinionem mitiorem, & numero ſuffragantium potiorem, quam etiam com. appellant *Plac.* & Menchiac. relati per Clar.in d.verſ.dicunt etiam aliqui, Gram.cõſil.crim.5.ad fin.num.8. verſ.licet Bar.& in conſt.regn. lib.1.Rubr.de pen.percut.& occid. num.11. verſ.item in eo, dicens in vtroque loco, quod quando caſus occurrit deciſio Bar. ſequuta per Andr.de Iſern.ponit iudices maleficiorum in magno periculo, & quod melius dixit Ang.& eius opinio tenẽda eſt in iudicando vti mitior, & ſubiũgit in poſteriore loco ita in facto fuiſſe iudicatum in Sacro Regio conſilio, Ludouic. Carrer. in pract.crim.§.6. circa quartum, num.179. verſ.vndecimo excuſat ignorãtia, Gribald.in tract.de omn.gener.
13 homicid. in vlt. p. tit.de proditor. homicid. num.33. & ſeq. verſ. quæro ſi aliquis dolo, & propoſito, vbi elegantiſſimè probat hanc eſſe veritatem, quia qui perijt non occiſus eſt dolo, vnde non verificantur verba legis Corneliæ, quæ dolum exigunt, cum euentu, vel effectu, licet enim reus dolo percuſſerit, percuſſus tamen dolo non obijt, ſed culpa, errore ſcilicet in perſona commiſſo, & cum omnis actus ex perſona agentis, & patientis determinetur, vtique perſona patiens non ſubeſt intentioni perſonæ agentis, & ſic actus non dicitur cõſummatus, & in effectum deductus, & ad rationem in contrarium vrgentem, quod animus occidendi adfuit, & euentus ſequutus eſt propoſitum, cum vellet hominem occidere, & occiderit, reſpondet talem concurſum animi, & effectum eſſe reſpectu generis, & in abſtracto, & non in ſpecie, vel in concreto, & iura ſemper in ſpecie, & in concreto loqui, nec genus in abſtracto conſiderare, ſed ipſas ſpecies, in quibus cadit realis determinatio, genera enim ſola cogitatione comprehenduntur, & pœnam non merentur, ſpecies verò ad facta, & ſenſus applicantur, & de illis iura diſponunt, ex quibus finaliter concludit, quod volens hominem occidere in genere non punitur ordinaria pœna, niſi occiderit quem in ſpecie trucidare decreuerit, & hãc partem tenuit Senatus Pedemon. ſecundum eam veluti mitiorem iudicando in contingentia facti, vt teſtatur Theſaur. dicta deciſ.243. num.4. his iam ſcriptis viſus, qui breuiter pertranſiens pauca admodum adducit, in quare me longiorem fuiſſe, & quamplurimas ſcribentium authoritates retuliſſe non piget, cum quæſtio pulchra
14 ſit, & practicabilis, Facitque pro prædictis Menoch. de arbitr. iudic.lib.2.cent.6.caſu 573.num.6.& ſeq.in d.caſu. Quam opinionem magis de plano admittendam eſſe, ſi ex ſtatuto diſponente contra occidentem aliquem ageretur, cenſuit Boſſ.in d.tit.de homicid. ſub nu.74. circa medium, verſ.ſed ſtante ſtatuto, quia cum ſtatutum requirat dolum in effectu exequuto, & intelligatur locum habere, ita demum ſi doloſè quis alium occiderit, & dolus abſit quoad perſonam occiſam, licet adſit quoad aliam, non videretur caſus iſte comprehenſus à dicto ſtatuto, quod ante eum tenuit Iaſ. in l. ſi pater, ſub num.9. ad fin. C.de hæred.inſtit. de quo non meminit Boſſ. qui etiam hoc firmare non videtur, quinimo ſubiungit nu.76. verſ.ſi tamen eſſem iudex, quod cõſuleret Principem, vel alium ſuperiorem, vt eius authoritate, cum ſtatuta ſeruare non teneatur etiam de honeſtate, talis capite puniretur, quia magis videtur delinquere occidendo perſonam, à qua nunquam recepit iniuriam, quam ſi occidiſſet inimicum fortè ex
15 legitima cauſa. Et ego alias votaui pro pœna ordinaria homicidij contra vnum, qui animo deliberato tempore noctis volens occidere vnum ex Birroarijs Curiæ, à quo prætextu officij prætendebat ſe iniuria fuiſſe affectum, alium interfecit ferè ante oſtium ſolitæ cuſtodiæ Palatij Bariccelli, videbatur enim homicidium valdè qualificatum tam ratione animi deliberati, loci, & temporis, quam reſpectu perſonæ, & cauſæ, propter quam offenſio fiebat, & proinde omnibus conſideratis dignum pœna rigoroſa.

16 Fatetur tamen idem Boſſ. ſub num.73. ad fin. verſ. concludendo tamen, & iterum nu.75. verſ. imo etiam valdè dubito, quòd vbi homicida non potuiſſet ab initio cogitare, quod ſequutum eſt, & ictus non tendebat ad eundem finem, vt ſi caſu alius ſuperueniſſet exiens à ianua, vel erat à latere, aut aliter percuſſus fuit, ita quod nec directè, nec indirectè dolus poſſet accommodari ad id, quod ſequutum eſt, tunc delinquens non eſſet condemnandus pœna ordinaria homicidij, ſed alia mitiori iudicis arbitrio, quod latius, & generalius in omni volente offendere, vel occidere inimicum quendam ſuum ſibi cognitum, & caſu offendente, vel occidente alium ibi proximè ſtantem, vel prætereuntem, vel mediatorem, tradit Gomez. d. cap.3. de homicid. num.35. verſ. & ex ſuperioribus infertur, vbi poſt relatam opinionem tenentium hunc delinquentem pœna ordinaria teneri, dicit, quod cum hæc ſententia ſit æquior, & à tot, & tantis Doctoribus per eum adductis approbata, tenenda eſt in practica, & quod ipſe eam in cauſa ardua ſibi commiſſa practicauit, licet opinio contraria in
17 puncto iuris ſit veriſſima, & iudicio ſuo ſine dubio, & ſic Boſſ. & Gomez. videntur facere differentiam, an quis errore ductus credens offendere vnum alium of-
18 fendat, an verò nullo errore ductus, volens offendere vnum, caſu alium offendat, vt primo caſu teneatur pœna ordinaria ſecundo verò mitiori extra ordinem, quæ differentia in ſe vera eſt, licet & primo caſu non ſit locus pœnæ ordinariæ, vt ſup. dictum eſt in ſpecie propoſiti caſus, nam & dato errore mitior pœna imponi debet, & quamplures DD. ex ibi relatis loquuntur generaliter, & indiſtinctè, amplectentes vtrumque caſum, volentes ſemper arbitrariæ pœnæ, & non mortis locum eſſe, quod & ſi verum eſt, non tamen eadem ſeruandã eſt menſura in vtroq; nam grauior arbitranda erit pœna in primo caſu, quam in ſecundo, cum in illo grauius, in iſto leuius videatur delictum, cui pœna commenſu-
19 randa eſt, & pro modo culpæ imponenda, Gandin. de Malefic. tit.de homicid.& cor.pen.ſub num.20.verſ.ſi autem

Digitized by Google

autem deſictum, & eſt tex. in auth. omnes peregrini in
fine, C. com. de ſucceſſ. & ſcriptum eſt, quod iuxta deli-
cti menſuram erit plagarum modus, vt in Deuteron. c.
25. Vnde in delictis non corporalibus, ſed pecuniarijs,
20 in quibus ſufficit culpa, & lata dolo æquiparatur, vbi à
lege expreſsè dolus non exigatur ſecundum doctrinam
Bart. in l. 1. §. 1. num. 1. ff. ſi quis teſtam. lib. eſ. iuſ. fuer.
Et notatá per Angel. de maleſ. in verbo ſcienter, & do-
losè, num. 4. & 5. & in verbo & apenſatè, num. 1. & per
Gandin. d. tit. de homicid. & cor. pen. num. 19. & ſeq.
verſ. item pone quæſtionem, & per alios, quos conſul-
21 to pretereo. In caſibus occurrentibus, inſultantes per-
cutientes alios, quàm aduerſarios tanquam operam rei
illicitæ dantes, & in culpa exiſtentes ſemper cõdemna-
uit, diuerſimodè tamen, quandoque enim in integram
pœnam, cum ex propoſito, & animo deliberato volen-
tes offendere vnum, alium offenderunt, credentes eſſe
illum, quem volebant offendere, vel cum offenſos ante
oculos haberent, & proſpicere poſſent, ne eos offende-
rent, vt quia admenãdo manifeſtum erát, quod ex ictu
tali offendiſſent illos, quandoque verò in medietate
pœnæ, cum leuior adeſſet culpa, & vix cogitari poſſet
de aliorum offenſione, vt quia offenſus erat retro, vel
à latere, vel caſu exijt per obliquum ex aliqua domo,
vel apoteca, & ad locum rixæ ſuperuenit, & videri non
poterat, & ita etiam ab alijs obſeruatum vidi, vt opti-
mè ex allegatis ſupra hæc omnia iuſtificantur.

E P I T O M E.

An vxoratus carnaliter cognoſcens mulierem ſolutam de iure ciuili committat adulterium, & proindè teneatur pœna ſtatuti de adulterio, an verò aliter ſit puniendus, & quomodo.

S V M M A R I A.

Vxoratus carnaliter cognoſcens mulierem ſolutam, non committit adulterium de iure ciuili, nec tenetur pœna ſtatuti de adulterio, 1. cum ſeq.

Sed tenetur pœna ſtupri, 5.

Concluſio prædicta indubitata dicitur, communis, & veriſſima, 2. 6.

Didaci Canter. opin. in cõtrarium reprobatur, 3. cum aliq. ſeq.

Stuprum committitur cum Vidua, vel Virgine, 4.

CASVS TRIGESIMVS SECVNDVS.

1 QVæſitum fuit, an de iure ciuili vxoratus carnaliter
cognoſcens mulierem ſolutam committat adul-
terium, adeo quod puniri poſſit pœna ſtatuti de adul-
terio loquentis, & concluſiuè procedendo, dico quod
non, per tex. in l. 1. C. ad l. Iul. de Adult. vbi dicitur, quod
vxor non poteſt accuſare maritum de adulterio, nec
iure vxoris, quia in lege non cauetur, nec iure extra-
nei, quia eſt mulier, & ita in pũcto per illum textum di-
cit ibi Salycet. in 2. & 4. oppoſit. ſub num. 2. & 3. &
in l. ſi qua illuſtris num. 3. verſ. ſed hoc intelligo, C. ad
Senat. Conſ. Orfici. & in auth. ex complexu. nu. 2. verſ.
ex quo nota, C. de inceſt. nupt. ſequuntur Alex. conſil.
139. ante fin. verſ. plus dicit, lib. 1. & ibi etiam Natt. in
addit. ad eum, Socin. conſ. 148. num. 3. verſ. primum
fundamentum eſt, lib. 1. Dec. conſ. 306. in princ. & in
fine, & conſil. 316. num. 3. verſ. ſed tamen his non ob-
ſtantibus, Boſſ. in pract. crim. tit. de coit. damnat. & pu-
nib. num. 23. & ſeq. verſ. cœterum, Clar. dicens eſſe in-
2 dubitatam Doctorum opinionem in §. adulterium, ſub
num. 2. verſ. tribus autem modis, poſt principium, An-
gel. de Caſtro & Io. Bapt. de Roſſel. conſil. 94. num. 14.
in primo volum. diuerſ. crim. in impreſsis in parua for-
ma folio mihi 121. Iacobus de Bellouiſu in pract. crim.
tit. de lenomb. n. 38. verſic. iuxta præmiſſa quæritur in
fine Folio 16. & 17. Roland. inquiens eſſe indubitatum
doctorum ſententiã conſ. 74. n. 12. & ſeq. lib. 1. quicquid
3 dicat nouiſsimè Didac. Càter. in ſuis qq. crim. c. 4. rubr.
de vitio & fragilit. carn. & de coitu illicito in materia
ſtupri n. 13. ad finem verſ. & circa vxoratum fol. 467. vbi
ait credere, quod de rigore iuris puniatur pęna adulte-
rij, & latius in materia adulterij ſub nu. 25. verſ. ex qua
definitione fol. 475. vbi idem tenet, & reſpondet ad d.
l. 1. C. de Adult. quod probat ſolum, quod vxor nõ poſ-
ſit accuſare virum de adulterio, non autem quod mari-
tus non cõmittat adulterium, ſi ad aliam accedat mu-
lierem, ſubdens, quod imo tex. ille potius præſupponit
contrarium, quod ſcilicet maritus committat adulte-
riũ, dum dicit vxorem non habere accuſationem adul-
terij, quaſi quod illud vir commiſerit, & maxime, quia
poſtea dicit tex. quod maritus violauit torũ vxoris, dũ,
loquẽs cum vxoribus dicit formaliter, quamuis de ma-
trimonio ſuo violato quæri velint, quoniam hæ conſi-
derationes licet ſubtiles, nihil obſtant, nam ideo dene-
gatur accuſatio adulterij, quia illud non commiſit ma-
ritus, & violatio tori vxoris non infert, quod commiſſũ
ſit adulteriũ, ſed bene quod vir deliquerit, quod nõ ne-
gatur, nam cõceditur, quod ſtuprum commiſerit, quod
4 propriè cum ſoluta committitur, id eſt cum vidua vel
virgine §. item lex Iulia de adulterijs verſ. ſed eadem
lege in fi. de public. iudic. l. inter liberas §. 1. & l. ſtu-
5 prum ff. ad l. Iul. de Adulter. cum ſimilibus, & quod pę-
na ſtupri poterit puniri, vt volunt Natt. in dd. addit. ad
Alex. d. conſ. 139. Socin. d. cõſ. 148. ſub n. 3. & ſeq. verſ.
ſecundum fundamentum. Dec. d. conſ. 306. ſub nu. 5. &
ſeq. verſ. 4. & vlt. Boſſ. d. tit. de coit. damn. & punib.
n. 25. & ſeq. Clar. in d. §. adulterium ſub nu. 2. poſt verſ.
tribus autem modis, circa medium, & alij per eos alle-
gati. Roland. d. conſ. 74. n. 9. & ſeq. & nu. 15. lib. 1. nec
id negat Salycet. in d. l. 1. ſub n. 2. & 3. C. de adulter. qui
accuſationem tantum adulterij tolli dicit, & non alias
actiones, imò eas competere audacter affirmat. Et vi-
di nonnullos errare condemnando vxoratum, & ſo-
6 lutam, cum qua deliquerat, in pęnam adulterij ſecun-
dum formam ſtatutorum, quod eſt contra communẽ,
& veriſſimam ſcribentium opinionem de iure ciuili,
quo attento neuter eorũ verè & propriè dicitur adul-
terium committere, nec proinde poteſt puniri pœna
adulterij, vt dicit Clar. loco allegato poſt alios ſupra
citatos.

E P I T O M E

An teſtis deponens de aliquo maleficio per alium commiſſo per torturam probet abſque eo quod poſtea ex internallo extra tormenta confirmet, & ratificet ſuam depoſitionem, & an idem ſit in ſocio criminis, qui ſuper nominatione conſocij ſpecialiter tortus eam confirmauit, an ſcilicet, & is extra torturam nominationem illam ex prima confeſſione reſultantem, & in tormentis confirmatam ratificare debeat.

S V M M A R I A.

Teſtis dictum in tormentis non eget ratificatione ſeù perſeuerantia num. 1.

Socij criminis dictum in tormentis ratificari debet vt faciat inditium contra ſocios nominatos ſecundum aliquos. 2.

Quod

Digitized by Google

Quod tamen reprobatur, & contrarium verius oſtenditur, 3. cum ſeq.
Confeſſio de delicto contra ſe, & alios facta ſine tormentis præiudicat ipſi confitenti, abſque alia ratificatione, 4.
Confeſſio prædicta nominato ſocio non præiudicat, niſi nominans illam confirmet in tormentis, 5.
Confirmatio vt ſup. in tormentis facta de prima confeſſione, non eget alia ratificatione, 7.
Confirmationis prædictæ ratificatio haberi poteſt occaſione confrontationis inter ipſos ſi opus erit facienda, 8.
Confrontatio reorum inter ipſos fieri poteſt, 9.
Infamis non admittitur in teſtem ſine tortura, 6.
Confeſſio in tormentis facta contra ſe, & alios non nocet confitenti niſi ratificata, 10.
Confeſſio prædicta de ſe, & alijs facta in tormentis, & poſtea ratificata. Denuo in tormentis eſt confirmanda vt faciat inditium contra nominatos, 11.
Confirmatio in tormentis facta primæ confeſſionis ratificata vt ſup. non eget alia ratificatione, 12. & ibi Marſil. declaratur.
Iudex tamen non malefaceret prædictæ confirmationis ratificationem non exigendo, 13.
Confeſſio geminata magis afficit, 14.

CASVS TRIGESIMVS TERTIVS.

1 TEſtis deponens de maleficio per alium commiſſo
cum tortura probat abſque eo, quod poſtea ex
interuallo extra tormenta confirmet, & ratificet dictũ
ſuum, ex quo enim tortus eſt, & non poteſt ex interual-
lo dictum ſuum ſpontè corrigere, nulla in eo requiritur
perſeuerantia, ita concludit Bald. in l. fin. nu. 2. verſ. in
ea gl. ibi contra ſe, C. de quæſt. quem refert, & ſequitur
Auguſt. de Arimin. in addit. ad Ang. de maleſ. in verbo
quod fama publica præced. num. 117. verſ. quarto limi-
ta prædicta non habere locum in teſte, idem tenet O-
noſr. Camaian. in allegationib. inſertis per Farinac. in
ſuis qq. crim. lib. 2. q. 39. nu. 139. verſ. ratio diuerſitatis
manifeſtè apparet, & eſt deciſio notabilis, & paucis in
indiuiduo nota, licet communiter ab omnibus practi-
2 cata. Quæ concluſio tamen non procedit in ſocio cri-
minis torto ad inditium faciendum contra per ipſum
nominatum, nam is depoſitionem ſuam in tormentis
ſpecialiter ad hoc datis factam extra tormenta ratifi-
care debet, nõ ſecus ac factam in tortura ſuper delicto
contra ſe ipſum Farinac. lib. 3. qq. crim. q. 43. num. 138.
verſ. & antequam ſpecialiter, prout illum, & alios in
hanc opinionem refert, & ſequitur, & tenendum dicit,
& obſeruandum, ſaltem ad cautelam Sigiſm. Scac. de
iud. cauſ. ciuil. crim. & hæret. lib. 1. c. 81. tit. de dicto Soc.
crim. ex tort. & in tort. num. 9. verſ. quinto dubitatur.
3 Quod tamen ego verum non credo, nec vidi obſerua-
ri, nam aut reus examinatus tanquam principalis quo-
4 ad ſe, & teſtis quoad alios ſine tortura cõfeſſus eſt de-
lictũ contra ſe ipſum, & alios nominatos, & nulla opus
eſt ratificatione, vel cõfirmatione confeſſionis, ſed ſo-
la, & vnica ſufficit contra ipſum ad condemnationem
Bart. in l. 1. in fine, ff. de cuſtod. reor. Clar. in pract. crim.
q. 65. nu. 2. verſ. ſed quæro nunquid, vbi dicit eſſe com-
munem, & quaſi omnium opinionem, & refert plures
ità tenentes, quibus addi poteſt Ang. de maleſ. in ver-
bo, quod fama publ. præced. nu. 110. verſ. & poſtquam
aliquis, & ibi etiam Auguſt. in addit. ante num. 113.
5 Et reſpectu nominati, vt dictum illud Socij criminis
cõtra ipſum faciat inditium, adhibetur torturæ contra
6 nominantem, ex quo enim propter proprium delictum
effectus eſt infamis, nõ admittitur in teſtem ſine tortu-
ra, vt poſt antiquiores dicunt Clar. in pract. crim. q. 21.
num. 11. verſ. Scias etiam quod dictum Socij criminis.
Farinac. lib. 2. qq. crim. q. 43. num. 134. cum ſeq. verſ.
ſublimita tertio, & Sigiſm. Scac. de iud. cauſ. ciuil. crim.
& heret. lib. 1. c. 81. tit. de dicto Socij criminis extra tor-
turam, & in tort. nu. 6. & 7. verſ. tertio dubitatur. Et vbi
7 in tortura confirmet, & ſuſtineat dictum ſuum, ſeu no-
minationem de alijs factam, non vidi poſtea aliam eius
ratificationem, & perſeuerantiam extra tormenta pro-
curari, aut requiri, videtur enim, quod ſufficiat prima
confeſſio legitima cum eius confirmatione in tormen-
tis ad purgandũ defectum infamiæ abſque eo, quod vl-
8 terius interrogetur. Niſi fortè Iudex velit illum ponere
ad faciem nominatorum, & cum illis eum cõfrontare,
ſi negent, vt facilius veritatem reperiat, prout ſibi face-
9 re licet per ea, quæ tradit Clar. in pract. crim. q. 45. ſub
nu. 14. poſt verſ. ſed in propoſito quæro, ibi hæc autem
10 confrõtatio. Aut reus examinatus cum tortura confeſ-
ſus eſt delictum contra ſe, & alios, & opus eſt perſeue-
rantia, & ratificatione extra tormenta, nec aliter dicta
confeſſio ſufficit contra ipſum confitentem ad condẽ-
nandum Bart. in l. 1. in vltimis verbis, ff. de cuſtod. reor.
dicens, quod ita obſeruat conſuetudo, Boer. deciſ. 163.
nu. 18. aiens, ꝙ eſt com. opin. Clar. alios citans, in pract.
crim. q. 64. n. 40. verſ. cęterum ſi reus in tormentis, An-
gel. de maleſ. in d. verbo, quod fama pub. præced. num.
111. & 112. verſic. ſecundo nota, quod ſi confeſſio, &
11 ibi etiam Auguſt. in addit. ſub nu. 117. Et reſpectu no-
minati, vt illud dictũ in tormẽtis ratificatum extra tor-
menta faciat inditium, & probet contra ipſum nomi-
natum, nõ ſufficit, quod illa prima depoſitio Socij cri-
minis ſit facta in tormẽtis, & poſtea etiam legitimè ra-
tificata extra tormenta, ſed requiritur quod ſpecialiter
ipſe cõfitens denuò torqueatur ad purgandum dictam
eius infamiam, & ad probandum, & inditium faciendũ
contra nominatum per ipſum, & quod in ipſis tormen-
tis nominationem confirmet, ita apertè colligitur ex
dictis per Clar. in pract. crimin. q. 45. ſub num. 13. poſt
verſ. cœterum ſi reus in examine, ibi item ſi ſunt tales
teſtes, & Clar. in proprijs noſtris terminis refert, & ſe-
quitur Farin. lib. 2. qq. crim. q. 43. num. 137. verſ. uno
12 tortura debet adhiberi ſpecialiter. Poſtquam vero ſic
tortus confirmauit nominationem de ſocijs factam, &
dictum ſuum, vlterius, quod ego vnquam viderim, non
interrogatur pro habẽda noua ratificatione, & perſe-
uerantia nominationis extra tormẽta, quia videtur ſuf-
ficere prima depoſitio in tormentis, ratificata extra
tormenta, & ipſa noua confirmatio nominationis ſo-
ciorum in tortura ſine alia perſeuerantia extra torturã,
niſi vt dictum eſt Iudex ipſe expedire iudicauerit vlte-
rius interrogare talem confitentem, & ponere illum ad
faciem nominatorum negantium, eumque cum illis cõ-
frontare, nec aliter videtur dicere Marſ. in l. repeti, nu.
31. verſ. his viſis, ff. de quæſt. & in pract. crim. §. diligẽter
nu. 154. verſ. quæro vlterius, dicit enim in dictis locis,
quod ſi inquiſitus de maleficio tortus fateatur ſe com-
miſiſſe delictum vnà cum Titio, & poſtea ductus ad bã-
cum iuris ad ratificandum neget, & nõ vult perſeuera-
re in confeſſione, & repetitus in tortura perſeuerat in
negatione, vigore ſuę primę confeſſionis in qua nomi-
nauit Titium in ſocium, Titius non poterit torqueri, e-
tiam in caſibus, in quibus potuerit tortus de Socijs in-
terrogari, quia licet reus ipſe propter illam ſuam con-
feſſionẽ primam poſſit in tortura repeti, per d. l. repeti.
& ibi

Digitized by Google

& ibi not. per ſcribent. non tamē idem eſt in Titio, in
quo non eſt eadem ratio, nam. d. confeſſio contra con-
fitentem facit nouum inditium, non autem contra Ti-
tium, qui non fuit confeſſus nec negauit, & contra
quem nihil facit confeſſio illa ſocij, niſi veſtiatur cum
ratificatione, & perſeuerantia ipſius rei confitentis,
quo non perſeuerante dicitur nuda, & non nocet &
corruit tanquam acceſſoria, corruente ipſa confeſſio-
ne rei, adeoque vt bene intuenti patet, non loquitur
Marſil. de ratificatione exigenda a ſocio criminis, poſt
quā in tortura ſibi ſpecialiter illata ad purgandū infa-
miā, & ad faciendum inditiū cōtra nominatum, ſed lo-
quitur de ratificatione cōfeſſionis primæ factæ in tor-
mentis, & antequā confitens ipſa ſpecialiter torquea-
tur ad inditium faciendum contra nominatum, & ita
etiam clariſſimè loquitur Farinac. d. q. 43. nu. 138. verſ.
& antequam ſpecialiter torqueatur, quicquid dicat
Scac. loco citato. Si tamen quiſpiam vellet ad cau-
13 telam, vt dicit Sigiſm. Scac. ſupra relatus, habere etiam
ratificationem, & perſeuerantiam confitentis extra
tormenta dicti contra nominatos per ipſum in tortura
ei ſpecialiter illata ad purgandum infamiam, & ad fa-
ciendum inditium contra nominatos, non male face-
ret nec ego improbo hoc, ſed ſolummodo neceſſariū
non credo, nec in practica obſeruari vidi, & cum abun-
dans cautela nocere non ſoleat, & non repræhenden-
dus eſſet, qui ad euitandas Doctorum opiniones, & ad
ponendum omnino in tuto talem confeſſionem, & no-
minationem exigeret illius perſeuerantiam ſine tortu-
ra, quæ etiam abſque dubio aliquid prodeſſet, & ve-
14 luti geminata & ſæpius reiterata maiorem veritatis
demoſtrationem induceret, & præſeferret arg. l. baliſ-
ſta ff. ad S. C. Trebel. cum ibi not. & eorum quæ tra-
dunt Crauet. conſ. 114. num. 8. & 18. & Catell. Cott. in
ſuis memorab. in verbo geminatio in 1. & 2. memor.
& latius in 3. incipiente geminatio verborū operatur.

E P I T O M E.

An teſtis negans attinere parti eum inducenti puniatur,
& qua pœna, ſi conſtet quod attinet, & quid in ſimili-
bus caſibus in quibus negat aliquid no concernens ne-
gotium principale vel eius ſubſtantiam, & de menda-
dacio conuincitur.

S V M M A R I A.

*Teſtis negans ſe attinere parti inducenti, ſi contrarium appa-
reat verum, dicitur falſus. num. 1.*

Conſanguinitatis ignorantia non præſumitur. 2.

*Cognatus vel attinens, non dicitur propriè conſanguineus nec
affinis. 3.*

*Teſtis qui in generalibus dicitur rectè reſpondiſſe, ſi appareat
inducenti coniunctus, dicitur, falſus. 4.*

*Teſtis negans attinere inducenti, & coniunctus de mendacio,
licet parentela ſit leuis, quæ cum non repellat a teſtimonio
ferendo, punitur pœna ſtellionatus, ſed dictum ſuſtinetur. 5.*

*Teſtis deponens falſum ſuper incidentibus circumſtantijs, &
appendit ijs punitur extraordinariè iudicis arbitrio. 6.*

CASVS TRIGESIMVS QVARTVS.

ACcuſatus de turbata poſſeſſione petijt teſtes cō-
tra eum examinatos ad inſtantiam accuſatoris
de falſo puniri, ex eo quod interrogati ſuper ipſius in-
terrogatorijs dixerunt non attinere d. accuſatori, cum
tamen in proceſſu conſtet vnum eſſe pronepotem ex
ſorore, & alterum filium fratris amitini, quæ petitio
1 mihi viſa fuit iuſta, quoniam cum de coniunctione, &
parentela legitimè appareat, & quidem in gradu non
multum remoto conſtat eos falſum dixiſſe, præſumi-
2 turque id ſcienter feciſſe, quia nō eſt veriſimile cogna-
tos ſanguine hoc ignoraſſe l. octaui. in fin. ff. vnd. co-
gnat. & l. tutela C. de in integr. reſt. minor. & ita in pū-
cto concludit Bart. in conſ. 88. n. 3. & 4. lib. 1. quem ſe-
quitur Natt. in conſ. 59. nu. 4. & ſentiunt idem Bart. &
Ioan. de Riccijs Florentinus in cōſ. 8. in toto, inter cō-
ſilia criminalia diuerſ. lib. 2. in prioribus impreſſis in
parua forma, licet ibi excuſent a pęna teſtem, quia prę-
ciſè fuerat interrogatus, an eſſet affinis vel conſangui-
3 neus inducentis, & non erat talis ſecundum proprieta-
tem verborum, ſed cognatus, vel attinens, quod non
negauerat. Et in fortioribus terminis habetur per Cę-
pol. in conſ. crim. 3. ſub n. 6. verſ. & alius teſtis, vbi vult,
4 quod ſi ſuper generalibus dicatur, quod teſtis rectè re-
ſpondit, & conſtet, quod ſit coniunctus parti inducen-
ti, dicitur falſus. Quod videtur procedere etiamſi con-
5 cederemus, quod dicta parentela ſit leuis & talis, quæ
nota, & manifeſta eos non repellat a ferendo teſtimo-
nio in illa cauſa, quia adhuc puniendi ſunt, ſi non pęna
ordinaria falſi, ſaltem crimine Stellionatus, licet quo-
ad probationem, eorum dicta non annullentur, prout
alias fieret per dictum Iacob. Butrig. in l. Lucius ff. de
infam. vbi dixit, quod ſi aliquis ſit meus affinis aliqua
affinitate, quæ nota, & manifeſta non repelleret eum a
teſtimonio ferendo pro me, ſi tamen in eius depoſitio-
ne dictam affinitatem negauit mentiendo, nō per hoc
eius dictum annullatur, licet propter mendacium pu-
niri poſſit pęna Stellionatus, quod dictum pro notabi-
li, & ſingulari refert, & ſequitur Angel. in conſ. 194. ſub
nu. 2. & poſt eum Marſil. in conſ. 37. nu. 6. verſ. & pro
hoc facit, & in conſ. 70. nu. 4. & 5. verſ. & quod dicti te-
ſtes, & ſub nu. 11. verſ. præterea, quod dicta accuſatio,
& ſub nu. 18. poſt verſ. & certè, & in ſin. g. 76. cōis con-
cluſio circa medium verſ. ſed tene tamen menti, & cū
hac opinione tranſit etiā idem Marſ. in conſ. 15. nu.
16. verſ. ad quod dicendum, & in conſ. 51. num. 67.
verſ. ad quod dicendum moueor ex notabili doctrina, li-
6 cet non referat ita plenè prout facit in alijs locis ſupra,
allegatis verba Iacobi Butrig. Eandem opinionē, quod
in terminis iſtis teſtes licet excuſentur a pęna ordina-
ria falſi, cum non depoſuerint falſum ſuper negotio
principali, vel eius ſubſtantialibus, teneantur tamen
crimine Stellionatus, & puniri debeant extra ordinem
arbitrio iudicis, cū dixerint falſum ſuper circunſtantijs,
& appenditijs, tenet Iaſ. in l. ſi quis nec cauſam nu. 22.
verſ. adde etiam ff. ſi cert. pet. in l. ſi duo patroni §. idem
Iulianus nu. 38. verſ. & circa prædicta ff. de iur. iur. &
in l. ſi ex falſis ſub n. 10. verſ. circa hoc nota C. de tran-
ſact. poſt Iacob. Butrig. in d. l. Lucius, & Angel. in d. cō-
ſil. 194. & dicit, quod ita etiam tenet Bart. in d. l. ſi ex
falſis in 2. lect. vbi ante nu. 13. verſ. vnum tamen nota,
refert illud dictum Iacob. Butrig. ad excuſandū teſtem,
vt ſupra deponentem a pęna falſi, & in hac opinione
reſidet etiam poſtea in fine, ſub nu. 14. nihil tamen di-
cit de pęna extraordinaria, & idem, ꝙ Iaſ. in dictis lo-
cis apertè tenet Cott. in memoral. in verbo teſtis, qui
depoſuit illud. circa mediū in verſ. & idem etiam in te-
ſte. vbi alios eiuſdem ſententiæ refert, quam ego ſe-
quutus ſum credens iuſtum eſſe, vt pro dicto menda-
cio aliquā pœnā extraordinariā mererētur, ꝙ & placet
Menoc. de arb. iud. lib. 2. cēt. 4. caſ. 307. n. 1. 2. 3. vbi &
alios refert ita tenentes, & idē vult Magon. dec. Lucēſ.
50. n. 15. verſ. 3. prætenſa falſitas, vbi pulchrè loquitur.

EPI-

Digitized by Google

EPITOME.

An & quando promiſſio nominatim facta de aliquem non offendendo, vel generaliter de neminem offendendo ſub pœna in vno territorio, rupta dicatur ex offenſione facta in alio territorio in perſonam nominatam, vel aliam non ſpecificatam.

SVMMARIA.

Promiſſio de non offendendo certam perſonam intelligitur rupta per offenſionem illius factam licet in alio territorio, num. 1. & 3. in fine.

Promiſſionem prædictam vt ſup. non ſeruans punitur pœna promiſſa, per iudicem loci, in quo fuit facta promiſſio, & pœna offenſionis per iudicem loci delicti, 2.

Promiſſio generaliter coram vno Iudice de neminem offendendo non intelligitur rupta per offenſionem non ſubditi in alieno territorio, 3.

CASVS TRIGESIMVS QVINTVS.

PAce inter duos inuicem facta in vno territorio de iniurijs, & percuſſionibus inter ipſos ſequutis, cũ promiſſione de ſe non offendendo ſub certa pęna pecuniaria, vnus alterum reperijt in alio territorio, & illum offendit, Fiſcus loci factæ pacis, & promiſſionis egit ad pœnam conuentam, ad quam ſe teneri negabat offenſor, ex eo quod delictum eſſet commiſſum extra
1 territorium. Ego fui in voto, quod Fiſcus rectè egerit, & offenſor ad pęnam promiſſam condemnari debeat, quia talis promiſſio generalis, & indeterminata non reſtringitur ad loca ſuppoſita Iudici, corã quo fit, ſed extenditur ad alia loca etiam extra iuriſdictionem ſuam, nec in hac materia habet locum diſpoſitio l. final. ff. de iuriſd. omn. iud. quod iuriſdictio, & poteſtas iudicis extra territorium non prætenditur, & ei impunè non paretur, ita in terminis tenent in d. l. Iaſ. in 6. limit. nu. 12. & Marſ. nu. 10. & idem Marſ. in ſing 532. ſuperioribus diebus, & in tract. de bannitis in verbo pace, num. 28. Hieron. de Monte Brixienſ. quæſt. 7. num. 2. in fine, & ante iſtos idem voluerunt Bart. poſt Gulielm. de Cun. in l. illicitas, §. ne potentiores num. 6. verſ. quæro ſi Titius de quo timebam, ff. de off. præſid. & ibi etiam Alber. de Roſat. n. 10. verſ. ſed pone, & nouiſſimè Octauian. Vulpel. nullam de prædictis mentionem faciens, in tract. de pac. anduc. & promiſ. de non offend. quæſt. 89. per tot. cum quibus conuenit Angel. in conſ. 343. in tuto, vbi cõcludit, quod ſecuritas data alicui à populo tranſeundi per eius territorium debet per illos de territorio ſeruari in omni loco etiam extra illud territorium; Poteſtque Iudex coram quo offendens promiſſionem fecit,
2 eum, punire pœna promiſſa, quia fecit contra promiſſionem, quæ de omni loco facta intelligitur, & iudex in cuius territorio offendit, puniet eum pœna legali, ſeu ordinaria offenſionis, quia ratione delicti ſortitus eſt ibi forum, vt pũctualiter dicit Alberic. in loco cit. ſubdens non eſſe incõueniens, quod ita per duos Iudices puniatur, quia & idem fit alias diuerſis reſpectibus, & idem videtur voluiſſe Bart. ibidem, dum tenet talem promittentem poſſe conueniri ratione contractus, & ratione domicilij ex ſua perſona propter promiſſionem, & puniri etiam in loco commiſſi delicti propter ipſum ma-
3 leficium. Reperio tamen, quod ipſe Alber. de Roſat. in tract. de ſtatut. lib. 2. q. 23. latè diſputat an ſatiſdatio per aliquem præſtita iuſſu Iudicis de neminem offendendo ſub certa pœna generaliter, & abſque aliqua perſonarum, & locorũ ſpecificatione intelligatur reſpectu territorij poteſtatis eam exigentis tantum, an vero etiam extendatur ad offenſiones factas in alieno territorio, & recitatis opinionibus contrarijs, & multis hinc inde deductis, tandem nu. 7. ex mente Martin. Siliq. diſtinguit, quod aut delictum eſt commiſſum in ſubditum iuriſdictioni poteſtatis, qui ſatiſdationem exegit, aut in non ſubditum. Primo caſu poteſtas poteſt procedere vigore ſatiſdationis, quia tabellio quantum ad ſubditos potuit ſtipulari certis, & incertis perſonis, & vbique locorum. Secundo caſu non poteſt procedere, quia tabellio non potuit alijs extraneis quærere, maximè quia ſatiſdatio non habens loci determinationem ex veriſimili mente poteſtatis, & promiſſoris videtur intelligenda de territorio ipſius poteſtatis. Sed non obſtat determinatio iſta cõcluſioni ſupra firmatæ, in qua cum adſit ſpecificatio, & certitudo perſonarum, non eſt mirum, quod promiſſio quoad illas intelligatur generaliter de omni loco, & non ſit reſtricta ad territorium Iudicis. Quinimo diligenter conſiderata facit d. determinatio pro ipſa concluſione, ex quo iſti promittentes ſe inuicem non offendere, dicuntur ſubditi Iudici loci factæ promiſſionis, ſaltem ratione contractus, ſi non alio reſpectu vt ſup. tetigi ex mente Bart. & Alber. ad aliud propoſitum, & in ſubditis procedit concluſio etiam ſtante incertitudine perſonarum, quod ſcilicet pœna incurratur etiam ſi offenſio fiat extra territorium loci factæ promiſſionis, vt dictum eſt in ſecundo caſu diſtinctionis per ipſummet Alberic. factæ in d. q. 23.

EPITOME.

Quod reus relaxatus de carcere, ſi poſtea contra eum ſuperueniant inditia ſufficientia ad torturam, debet citari, vt compareat ad ſubeundum tormenta, & ſi non compareat, debet poni in banno, & tanquam cõtumax condemnari, ac ſi nunquam comparuiſſet in iudicio.

SVMMARIA.

Reus relaxatus è carcere, ſi poſtea nolit comparere ad purgandum inditia poteſt ſecundum aliquos in pecunia, & relegatione damnari, num. 1.

Vel captis pignoribus, & multa indicta ad comparendum arctari, 2.

Quod procedit de iure communi, 3.

Sed ſtante ſtatuto, quod contumax habeatur pro confeſſo. citatur ad ſubeundum tormenta, nec comparens, ponitur in banno, & vt contumax à principio condemnatur, 4.

CASVS TRIGESIMVS SEXTVS.

IMputatus de delicto citatus comparet, & negat ſe commiſiſſe maleficium, & nihil quod vrgeat contra eum extante relaxatur ſub fideiuſſore, ſuperueniunt poſtea inditia ad torturam ſufficientia, & nõ vult comparere, quæritur quid ſit faciendum per Iudicem, ne
1 delictum illud remaneat impunitum. Gandin. in tract. de malefic. in rubr. quid ſit agendum reo præſente, & non contumace num. 6. verſ. ſed pone quod iſte accuſatus, ponit punctualiter hanc quæſtionem, & concludit, quod imponetur ei pœna pecuniaria, & ſi adhuc in contumacia perſeueret ſæpius admonitus relegabitur.
2 Gloſ. in l. quæſtionis habẽdæ, quæ eſt l. pen. ff. de quęſt. in tertia lectura dicit, quod remedijs prætoris arctatur ad comparendum, captis ſcilicet pignoribus, & multa indicta per l. 1. §. ex hoc reſcripto in verſ. quid ergo ſi non reſponderit, ff. de ventr. inſpic. quod videtur eſſe

E reme-

remedium generale ad faciendum comparere reum e-
tiam ante litem conteſtatã coram Iudice, vt dicit Gan-
din. in d. tract. in rub. quid ſit agendum reo abſent. & cõ-
tum. num. 2. verſ. ſed quid ſi accuſatus ſit contumax per
l. 1. ff. ſi quis iuſdicent. non obtemp. vbi tamen non me-
minit de dict. glo. prout nec in alio loco ſupra allega-
to, Bart. in d. l. penult. nu. 2. format hanc eandem quæ-
3 ſtionem, & recitato d. remedio gloſ. dicit illud verum
eſſe de iure communi, ſecundum quod abſens non po-
teſt damnari, etiam vbi agitur de pœna pecuniaria, niſi
de maleficio conſtet iux. l. abſentem, ff. de pœn. ſed non
ſecundum ſtatuta terrarum vigentium per totum or-
4 bem, ex quibus abſens contumax habetur pro confeſ-
ſo, & condemnari poteſt, quia tunc ſicut ante compa-
ritionem ſi fuiſſet contumax, & pateretur ſe poni in
banno, haberetur pro confeſſo, ita quando poſtea cita-
tus eſt, quod veniat ad ſubeundum tormenta, & eſt cõ-
tumax, & patitur ſe poni in banno, haberi debet pro cõ-
feſſo, & condemnari per l. conſentaneum, C. quomo. &
quan. Iud. & l. properandum §. ſin autem reus, C. de iud.
in quibus dicitur, quod ſicut contra contumacem ante
litem conteſtatam proceditur ad miſſionem in poſſeſ-
ſionem ex primo Decreto, & ex ſecũdo, ita poteſt pro-
cedi poſt litem conteſtatam, & inquit Bar. quod ita plu-
ries practicauit, & quod eſt menti tenendum, quia eſt
multum notabile. Practica ergo ſecundum Bartolum
eſt, quod talis relaxatus citetur ad ſubeundum tormen-
ta, & ſi non comparet, ponatur in banno, & condem-
netur vti contumax, & habitus pro confeſſo, quemad-
modum condemnatus fuiſſet ſi nunquam comparuiſ-
ſet, & ab initio contumax fuiſſet, quam practicam ap-
probat Marſil. in ead. l. penult. num. 9. verſ. modo re-
deundo, & cum eadem tranſire videtur Angel. de male-
fic. in verbo, qui Dominus iudex videns ſub nu. 17. an-
te finem, ibi, & quod aut veniret ad confitendum, aut
ad ſubijciendum ſe torturæ, & ego eam ſum ſequutus
bis ſecundum eam votando.

EPITOME.

Quod verus homicida, vel aliter delinquens non liberatur
a pœna criminis propter pœnam alteri impoſitam, qui
maleficium illud feciſſe fuerat confeſſus, vel conuictus.

SVMMARIA.

*Pœna impoſita innocenti, & ſoluta non liberat nocentem ſeu
verum delinquentem, per totum.*

CASVS TRIGESIMVS SEPTIMVS.

SVſpectus de quodam homicidio, & captus per cu-
riam, ac diligenter examinatus, & tortus confeſſus
fuit ſe illud commiſiſſe, & in executionem condemna-
tionis de eo factæ decapitatus eſt. Poſt aliquot annos
compertum fuit quoad alius dictum homicidium fecit.
Quærebatur an iſte etiam eſſet decapitandus. Et indu-
bitanter reſolui quod ſic, quia pœna eius, qui non deli-
quit non liberat verum delinquentem a debita punitio-
ne, vt in hac ſpecie eſt tex. ad litteram in l. qui ſeruum, ff.
de inter. act. & dicit ibi Bald. in lectura, quod ſi non ho-
micida eſſet decapitatus pro homicidio, hoc non rele-
uat verum homicidam, quin & ipſe ſit decapitandus, &
idem formaliter repetit in l. res inter alios ad finem, nu.
10. C. quibus res iud. non noc. ſequitur Marſil. alios re-
ferens in l. 1. §. ſi quis vltro num. 53. ff. de quæſt. Carrer.
in pract. crim. §. 6. circa quartum ſub num. 179. ad fin.
verſ. in hac materia circa hunc errorẽ, vbi pariter alios
idem tenentes copioſè allegat, & tradunt addentes ad
Bart. in d. l. qui ſeruum, Abb. in c. quamuis, n. 6 verſ. ſep-
timo quæro, extra de ſent. & re iud. & generaliter, quod
pęna impoſita innocenti, & ſoluta non liberet nocen-
tem, ſeu verum delinquentem, tenet Angel. de Peruſ.
in conſ. 190. ſub n. 1. & in l. ſi is, ff. de confeſſ. n. 3. dicens
notandum eſſe à Iudice maleficiorum, vt malefactorem
detectum afficiat pœna condigna, non obſtante quod
punitus fuerit inſons pro eodẽ maleficio, Paris de Pu-
teo de ſyndicat. in verbo confeſſio n. 4. & Angel. de A-
ret. in tract. malef. in verbo dandis, & ſoluendis nu. 6. &
ibi etiam Auguſt. in addit. nu. 9. & in verbo, & Andream
auxiliatorem ſub nu. 12. ad finem, verſic. ſi autem male-
ficium in veritate, & ante eos Dyn. in c. ratihabitionẽ
num. 15. extra de reg. iur. Et pluribus authoritatibus, &
rationibus ſi expediret comprobaretur, non tamen o-
mittam ſingulare dictum Bald. in c. 1. §. iniuria, ſub nu.
19. verſ. quæro duo Titij, de pac. iuram. fir. in vſib. feud.
vbi inquit, quod ſi duo ſunt Titij, & vnus interfecit Se-
ium, & Iudex per errorem decapitauit alterum, verus
homicida non eſt liberatus, ſed venit decapitandus, &
faciunt gl. & doctores in l. confeſſionib. ff. de interrog.
action. & in d. l. ſi is, ff. de confeſſ.

EPITOME.

Quod teſtis deponens aliquid quod verum ſit in ſe, igno-
tum tamen ipſi, dicitur potius deponere falſo quam fal-
ſum, & ideo non tenetur vera pœna falſi, ſed alia mitio-
ri arbitraria, prout & illum ad ſic teſtificandum indu-
cens, & ſubornans.

SVMMARIA.

*Teſtis falſo, non falſum deponens extraordinariè punitur iu-
dicis arbitrio, num. 1.*

*Statutum puniens dicentem falſum teſtimonium non com-
prehendit eum, qui verum, ſed falſo deponit, num. 2.*

*Subornans teſtem vt verum ſed falſo deponat, extraordinariè
punitur iudicis arbitrio, 3.*

Nec excuſatur non vtendo illa depoſitione, & quare, 4.

CASVS TRIGESIMVS OCTAVVS.

TEſtis examinatus ſuper capitulis ad defenſam rei
ſubornatus a quodam d. rei affine, depoſuit ſe
fuiſſe præſentem rixę ab initio, & vidiſſe d. reum ab ad-
uerſario prouocari, & cum conſtiterit illum pręſentem
non fuiſſe, nec vidiſſe; prouocationem tamen in ſe ve-
ram eſſe, licet ipſe de ea informatus non eſſet, ſed inſti-
gatus, & inductus ab illo affine inquiſiti ſic depoſuiſ-
ſet, & ageretur de pœna imponenda teſti, & ſubornan-
1 ti. Dixi vtrumque excuſari a pœna ordinaria falſi, &
alia mitiori extraordinaria Iudicis arbitrio teneri, nam
teſtis deponens verum ignotum ſibi, & quod ipſe non
ſciebat, non dicitur teſtificari falſum, ſed potius depo-
nere falſo, & ideo non tenetur pęna falſi, ſed alia extra-
ordinaria propter temeritatem, & depoſitionem cõtra
propriam conſcientiam, prout in terminis eleganter ex
multis concludit Anchar. in conſ. 24. nu. 5. & plurib. ſeq.
verſ. ideo diſcutiendum eſt, quem ſequuntur Socin. in
conſ. 103. circa finem nu. 3. poſt verſ. quarto, & vlt. lib.
1. Felyn. in c. Fraternitatis ad finem ſub n. 26. verſ. item
nota quod teſtis, extra de hæret. dicens ſe ita conſuluiſ-
ſe, & eſt conſ. 48. nu. 14. cum aliq. ſequen. Boſſ. in pract.
crim. tit. de falſ. nu. 122. verſ. & vbi capitulum, & Cott.
memoral. in verbo teſtis, qui depoſuit illud, vbi ait hoc
2 eſſe notandum ad ſtatutum puniens teſtem dicentem
falſum

Digitized by Google

falſum teſtimonium, vt non habeat locum in deponente modo prædicto, ſubditq; quod ita, cum ex facto incidiſset, obtinuit coram Capitaneo iuſtitię Mediolani, & quidem cum dictum teſtis ſit in ſe verum, & falſitas ſit ſolum modo in ratione ipſius dicti, & non noceat alicui, nec etiam nocere poſſit, non poteſt habere locum pęna ordinaria falſi, vt conſiderant in dictis locis Ancar. Socin. Felyn. & Cott. & tradit etiam Socin. in conſ. 104. ſub n. 3. & 4. verſ. 4. & vltimus caſus eſt lib. 1. vbi tamen in fine conſentit eſse locum pęnæ extraordinarię, & poſt prędictos Magon. deciſ. Lucẽſ. 50. n. 6. 7. 8. 16. 17. qui tamen ſubdit. n. 18. in cõtingẽtia facti ſtante ruſticitate teſtium, bona eorum fama, concordia inter partes ſequuta, longo carcere, & expẽſarum grauitate dictæ temeritatis pęnam fuiſse habitam pro purgata, & cõpenſata. Subornans aũt ipsũ teſtem
3 eodem modo & per eaſdem rationes à pęna falſi legali vel ſtatutaria excuſatur, & extra ordinem tantum punitur, vt in indiuiduo dicunt Ancar. & Cott. in locis allegatis, & latè tradit Calefat. in conſ. 102. ſub nu. 12. poſt verſ. conſtat. n. lib. 1. conſ. crim. diuerſ. in priorib.
4 impreſſis in parua forma. Nec iſte ſubornans poſset excuſari ab hac pęna extraordinaria nõ vtendo illa depoſitione teſtis, quia cum ſciuerit teſtem non eſse ſciẽtem facti, & nihilominus eũ induxerit ad illud probandum, tenetur vti machinator iſtius rei, quę eſt illicita, & mali exempli, & cum mendacio, & iuramento, vnde nihil ei prodeſt non vſus, vt declarat Boſs. alios referens in d. tit. de falſis n. 154. poſt verſ. ſed qui ſint modi probãdi, & colligitur ex Anchar. in d. conſ. 24. ad fin. verſ. fateor tamen, & apertiſſimè hoc tradit Boer. dec. 319. n. 6. verſ. pariter.

EPITOME.

An reus legitimè per teſtes conuictus de crimine, pro quo pęna mortis imponitur, poſſit in dict. pęnam condemnari, ſi illud non confiteatur proprio ore, ſed neget.

SVMMARIA.

Reus de crimine conuictus damnari poteſt, etiam ad mortem, licet ipſe non fateatur. num. 1.

Quod tamen nõ ſeruatur de conſuetudine in regno Franciæ. 2.

CASVS TRIGESIMVS NONVS.

1 QVæſitum fuit an reus legitimè per teſtes de crimine conuictus, pro quo pœna mortis imponitur, ſi non ſit confeſſus, ſed perſiſtat in negatione, poſſit in d. pœnam mortis condemnari. Pluries habui ſuper hoc reſpondere, & eius ſemper fui ſententiæ, quod ad condemnandum aliquem etiam ad mortem ſufficiat, quod is legitimis probationibus ſit conuictus, nec aliqua eius confeſſio exigatur, ita ſentiunt Bald. in l. 1. ad fin. nu. 9. verſ. vltimo hæc lex C. de iuram. calum. in l. 2. ſub nu. 6. verſ. & nota C. quor. appel. non recip. & in l. milites ſub n. 6. verſ. aut indicia ſunt indubitata C. de quæſt. & plures alij relati per Clar. in pract. crim. q. 64. n. 7. & 8. ver. ſcias etiam, dum agunt de illa cautela, qua quidem vtũtur in extorquendo confeſſionem per tormenta a legitimè per probationes conuicto, & clarius hoc tenent idem Bald. in c. ad noſtram circa finem n. 3. verſ. & not. extra de probat. & ibidem Fęlyn. ſub n. 1. verſ. & per iſtum tex. Salyc. in l. 3. in 2. oppoſ. numero 2. C. ad l. Iul. Maieſt. Alexand. in addition. ad Bartholum. in l. vnius facinoris §. reus. in apoſtilla in verbo confitetur, ad finem, verſiculo vnum tamen nota ff. de quæſtion. Brun. in tract. de indit. & tort. in 4. quæſt. primæ partis ſub num. 13. poſt verſ. notandum tamen, Boſſ. in pract. crimin. tit. de conuict. n. 3. & 4. dicens ita practicari, & eſse notandũ contra vulgi opinionem, & in tit. de confeſ. nu. 24. ad fin. poſt verſ. tertio declara, Clar. in ead. pract. q. 66. in princ. nu. 1. & probatur per tex. in d. c. ad noſtram extra de probat. in genere, & in indiuiduo in pœna mortis hoc tradunt expreſsè Paul. de Caſtr. in l. ſi quis in hoc genus n. 2. C. de Epiſc. & cler. Cępol. cõſ. crim. 32. in 3. dubio ſub nu. 17. verſ. & videtur, Marſ. in ſing. 108. alias fui interrogatus, & Cartar. in tract. de execut. ſent. contum. capt. ban. c. 2. nu. 61. & ſeq. verſ. quamuis ſi delictũ, & videtur eſse tex. formalis in d. l. ſi quis in hoc genus C. de Epiſ. & cler. & in l. qui ſententiam C. de pœn. & vbiq; id optime colligitur ex gl. & cęteris ſcribentibus. Et ſecundum hanc partem ſæpius votaui, improbando etiam quandoq; quandam aſsertam conſuetudinem neminẽ, niſi proprio ore cõfeſsum de crimine morte damnandi. Verum poſtea reperij Gulielm. de Benedict. in repet. c. Rainutius extra de teſtam. in verbo mortuo itaq; teſtatore il t. ſub nu. 339. verſic. quando autem, qui dicit quod licet quando verificatũ eſt delictum, & apparet quod commiſsum fuit, vt quia Titius reperitur occiſus, cõfitens ſe dictum delictum feciſse poſſit puniri de homicidio ex ſua ſola confeſſione, abſque alia probatione, quia ſufficit quem de crimine confiteri aut teſtibus conuinci. leg. ſi quis in hoc genus C. de Epiſcop. Cleric. in conuictos ſeũ confeſsos, & l. qui ſententiã C. de pœn. vbi idẽ dicitur, tamen ex conſuetudine generali, & ſtilo Regni
2 Franciæ non ſufficit, quod delatus probatione teſtium fuerit ſuperatus, niſi ore proprio ſit crimen confeſsus, vbi agitur de vltimo ſuplicio, aut membri mutilatione, ſi factum taliter notorium nõ eſset, quod aliqua tergiuerſatione celari ſeũ negari nõ poſset c. ſi. de cohabit. cler. & mulier. & ſubdit ꝙ ideò videmus, quod in cauſa capitali ſtante plena probatione quantumcunq; clara, poni debet reus ad quæſtionẽ, & torturę ſubijci, vt ab eius ore cõfeſſio eruatur, & quod ita quotidie practicatur, vt dicit Maſsuer. tit. de probat. §. itẽ vt delatus, ſed certè hoc nihil eſt, nec diſpoſitioni iuris com. repugnat, ſecũdum ꝙ in huiuſmodi pęnis imponendis probationes luce meridiana clariores exiguntur l. fin. cũ ibi not. C. probat. vnde ſi tales ſunt, ipſę, abſq; alias cõfeſſione ſufficiunt, ꝙ ſi aliter ſe habent, confeſſione opus eſt, ad quam habendam locus quæſtioni eſſe poteſt, & non alias, & ita tene.

EPITOME.

An & quando in confiſcatione omnium bonorum laici facta per iudicem ſecularem, veniat ius patronatus eccleſiæ, competens condemnato, & ad fiſcum tranſeat cum bonis.

SVMMARIA.

Ius patronatus Eccleſiæ laico competens non venit in confiſcatione omnium bonorum euiſdem, facta per Iudicem ſecularem ex opinione veriori, & communiori n. 1. & 3.

Opiniones verò contrariæ reprobantur. 5.

Ampliatur concluſio procedere etiã viuente condemnato. 6.

Ius patronatus de quo ſup. eſt tranſitorium ad hęredes extraneos. 2.

Iudex laicus non poteſt iudicare de d. iure patronatus, quod eſt ſpirituale, vel annexum ſpirituali. 4.

Ius patronatus nõ tranſitoriũ ad hæredes nõ eſt cõfiſcabile. 7.

Fiſcus eſt locus hæredis extranei, eod. ſup. num. 2.
Ius patronatus vbi venit in confiſcatione cum vniuerſitate bonorum, ipſius tamen exercitium (ſecundum aliquos) non tranſit in fiſcum, ſed eccleſia remanet libera, 8.
Ius patronatus in quibuſdam locis obſeruatur, vt tranſeat in fiſcum, & eo fiſcus vtatur tam viuo, quàm mortuo condemnato, 9.

CASVS QVADRAGESIMVS.

ORtum eſt dubium, an in confiſcatione omnium
bonorum laici facta per iudicem ſecularem, ve-
niat ius patronatus Eccleſiæ, dicto condemnato com-
petens, ita vt in fiſcum tranſeat cum dictis bonis. In
quo articulo cum varij varia loquantur, & contrariæ
ſint ſcribētium opiniones, mihi placuit eorum ſenten-
tia, qui contra fiſcum ſenſerunt, quia licet ius patrona-
1 tus Eccleſiæ laico competens, ſit tranſitorium ad hæ-
2 redes extraneos gl. in c. filijs in verbo propinquis, &
in cap. conſiderandum in gl. 1. 16. q. 7. & in c. conſti-
tutum in verbo propinquis, ad finem 16. q. 1. & in Cle-
ment. 2. in gl. magn. ad fin. & in gl. in ver. hæredes, de
iure patron. Abb. in c. 1. q. 1. ſub nu. 2. extra de iure pa-
tron. dicens ita communiter teneri, & in c. cum ſeculum
num. 3. & 4. eod. tit. Imol. Caſtr. & Nell. infra citandi,
& Io. Bolognet. conſ. 23. nu. 25. cum ſeq. & alibi paſſim
Doctores, non tamen tranſit in fiſcum, etſi is loco hæ-
3 redis extranei habetur, vt tradunt gl. in Clement. paſto-
ralis, in verbo ſubiectæ, de re iud. Bald. in l. 1. C. de bon.
libert. num. 4. verſ. ex hoc patet, & ibidem Caſtrenſ. ad
fin. ſub nu. 6. Imol. in l. in inſulam in 2. not. ſub n. 2. ff. ſo-
lut. matr. Nell. in tract. de bannit. in 1. p. 2. temp. q. 32.
Angel. in tract. de malef. in verbo & eius bona publica-
mus n. 15. & ibi Auguſt. in addit. nu. 17. dum allegat te-
nentes hanc opinionem, Felyn. in c. quanto n. 3. verſ. v-
trum ſententia, extra de iudic. & hanc eſſe communem
opin. dixerunt Gigas, & Didac. in locis relatis per Clar.
in pract. crim. q. 78. nu. 8. verſ. quæro modo, & per Pe-
regr. in tract. de iur. & priuileg. fiſc. lib. 5. tit. 1. de publi-
cat. bon. ſub nu. 72. verſ. cōtrarium verò, vbi ſubdit pro
ea conſultos reſpondiſſe in eodem caſu Socin. Iun. &
Mantu. per ipſum adductos, ſecundum eorum reſponſa
fuiſſe iudicatum in Sereniſſimo Venetorum Dominio,
& cum hac opinione tranſit Farinac. lib. 1. qq. crim. tit.
de delict. & pęn. q. 25. in 1. limit. nu. 151. vbi relatis eiſ-
dem doctoribus de communi atteſtātibus, & alijs con-
trariam ſententiam communem dicētibus, firmat hanc
eſſe æquiorem, & etiam magis communem, & iudi-
4 cando ſequendam. Quę quidem opinio ex eo probatur,
quod cum ius patronatus Eccleſiæ ſit quid ſpirituale,
ſeu annexum ſpirituali, c. quanto, extra de iur. iur. non
poteſt nec expreſsè, nec tacitè, nec directè, ne indire-
ctè, nec principaliter, nec acceſſoriè per iudicem ſecu-
larē publicari, qui nec in genere poteſt de eo iudicare,
cum illud habeat laicus condemnatus ab Eccleſia, vt
punctualiter dicunt Imol. Nell. Angel. & Felyn. in locis
ſupra citatis, quam rationem ponit etiam gl. in c. filijs
in verbo propinquis poſt principium 16. q. 7. in prima
opinione, licet poſtea videatur tenere contrarium in
5 ſequenti reſponſione. Ex qua ratione reprobatur non
ſolum opinio contraria, quam tenent relati per Fari-
nac. ſup. citatum, & per Clar. d. q. 78. ſub nu. 8. poſt ver-
ſic. quęro modo, ibi contrariam verò ſententiam, & per
Peregrin. d. tit. primo, num. 72. verſ. quarto infertur, &
vltra eos Lap. Abb. Sanct. Miniat. in c. vnico, num. 6. de
iur. patronat. in 6. & Abb. in c. cum laici, num. 3. verſ.
ſed hic quęro extra eod. tit. & latè Don Ludou. de Mo-
lin. in tract. de Hiſpan. primog. lib. 1. c. 24. vtrum in ma-
ioratus poſſeſſorē ius patronatus, atque iura ſepulcro-
rum pertranſeant num. 26. verſ. ſecundo etiam, & verſ.
cœterum adhuc verior opinio eſt, ſed etiam diſtinctio
Clar. in d. verſ. quæro modo ad fin. ibi. Ego verò dico
ſic, quod ſcilicet aut ius patronatus non erat tranſito-
rium ad hæredes extraneos, & tunc non tranſeat in fi-
ſcum, & procedat opinio ſupra firmata, aut erat tran-
ſitorium ad hæredes extraneos, & tunc tranſeat etiam
in fiſcum, qui per omnia habetur loco hæredis, & pro-
cedat contraria opinio, vt ibi per Clar. quem refert Fa-
rinac. vbi ſup. in 1. ſublimit. num. 152. Quia dicta ratio
ſpiritualitatis, propter quam Iudex laicus caret faculta-
te iudicādi quoquo modo generalis eſt, & militat etiam
quando ius patronatus eſt tranſitorium ad hęredes ex-
traneos, nedum quando non eſt tranſitoriū, vnde vtro-
que caſu idem ius ſtatuendum eſt vulgata l. illud, ff. ad l.
Aquil. & ita in ſpecie dicit Farinac. d. 1. ſublimit. num.
153. reprobando dictam opinionem Clar. & indiſtinctè
tenendo, quod ius patronatus non tranſeat in fiſcum,
ſiue tranſitorium erat in extraneos hæredes, ſiue non,
& hanc eſſe com. opin. dicit.
6 Et hoc intelligo procedere non ſolum poſt mortem
cōdēnati, vt eo mortuo ius patronatus non ſtet pęnes
fiſcum, ſed etiam eo viuente, nam nec durante vita cō-
demnati dictum ius in fiſcū tranſire poteſt de iure, quia
ſpiritualitatis ratio repugnat, cum ex ea dictum ius nō
poſſit aliquo modo venire in confiſcatione bonorū per
Iudicem laicum facta, quicquid in hoc concordando
opiniones contrarias dixerint, ſub dubio tamen, Gigas,
& Roch. de Curt. relati per Farinac. d. q. 25. in 2. ſubli-
mit. nu. 154. quorum opinionem non ſolum valdè dubi-
tabilem, ſed minimè veram eſſe credit ipſe, prout & ego
exiſtimo, quia vbi tenenda ſit negatiua ſentētia æquior,
magis com. & iudicando ſequenda, non poteſt decla-
ratio hæc procedere, ſed ſemper, & omni tempore tam
ante, quam poſt mortem cōdemnati fiſcus excluditur,
quia Iudex laicus in hoc aliquo modo non potuit pu-
blicare vt dictum eſt, & dicta declaratio, quod ſaltem
in vita condemnati dictum ius reſideat pœnes fiſcum,
procedit tenēdo partem affirmatiuam pro fiſco, quod
in ipſum tranſeat iuſpatronatus Eccleſiæ, vt expreſsè
dicit Pereg. in d. tit. 1. de publ. bon. ſub num. 72. verſ. te-
7 nendo autem partem affirmatiuam. Cœterum vbi ex
prohibitione alienationis, vel ex forma cōceſſionis, aut
aliter ius patronatus Eccleſiæ ad extraneos hæredes
nō poſſet tranſire, abſque aliqua difficultate, & ex om-
nium ſcribentium voto in fiſcum nullo modo veniret,
vt ex ipſiuſmet Clar. ſententia patet in loco allegato,
quia eſt vera, & generalis traditio, quod quando non eſt
tranſitorium ad extraneos hæredes, non eſt confiſca-
bile, cum fiſcus ſit loco hæredis extranei, vt poſt Bart.
in l. iura libertorum in princip. ff. de iur. patron. & plu-
res alios tradit Peregrin. eod. tit. 1. de public. bon. nu.
121. verſ. nono infertur, quibus addo Marſil. in tract.
de bannit. in verbo confiſcata, num. 13. verſ. pro qui-
bus, & in ſingulari 314. ante med. verſ. pro prædictis,
in quibus locis alios idem tenentes allegat. Dicit inſu-
per Don Ludou. de Molin. d. c. 24. nu. 27. verſ. animad-
8 uertendum autem eſt, quod in omnibus caſibus, in qui-
bus ius patronatus cum vniuerſitate bonorum confi-
ſcandum eſt, exercitium tamen ipſius iuriſpatronatus
non tranſit in Fiſcum, nec in hæredes delinquentis, ſed
Eccleſia ipſa remanet libera ſub Epiſcopi poteſtate, vt
per

Digitized by Google

per Roch.Lambert.& Simanc.per eum citatos quibus addo Gigant.conſ.50. nu. 24.25. verſ. tertia ratione, vbi tenet, quod confiſcatis omnibus bonis laici habentis ius patronatus Eccleſię, tale ius vti amiſſum ab ipſo delinquente applicatur fiſco Eccleſiæ, quæ propterea remanebit libera, & non amplius erit patronata, nec ab his poſtea diſſentit in eodem caſu conſ. 53. ad fin. nu.29. & ſeq. quod ſi verum eſſet ſuperfluam & inutilẽ redderet propoſitam noſtrã quæſtionem, quia parum eſſet curandum, quod in fiſcum tranſiret tale ius, ſi eo vti non poſſet, ſed Eccleſia libera remaneret ſub Epiſcopi poteſtate, vnde de huius dicti veritate dubitat D. Ludouic.de Molin. & non male.

9 Sanè ſcio in aliquibus locis non vulgaribus ſeruari, quod in fiſcum tranſit hoc ius, quod illo vtitur, & in vita condemnati, & eo mortuo etiam.

E P I T O M E.

An accuſato vel inquiſito de Sodomia dandæ ſint defenſiones per Iudicem.

1 *S V M M A R I A.*

Imputato de Sodomia non ſunt per Iudicem, ſecundum aliquos dandæ defenſiones, num. 1.

Quod tamen reprobatur, & contrarium oſtenditur verius, & & in praxi ſeruatum. 2.

CASVS QVADRAGESIMVS PRIMVS.

1 VEnit in controuerſiam an imputato de Sodomia dandæ ſit defenſiones, & pro opinione negatiua reſponderunt Barbat.conſ.penult.col.2. ad fin. lib. 1. Boſſ. in pract.crim.tit.de ſtupro deteſtab.in maſcul. nu.5.Menoch.in tract.de arbitr.iud.lib.2.cent.3. caſu 286.nu.13. Io.Mar. Monticel.reg. crim. 14.nu.26. & Ludouic.de Alpher. inter conſ.crim.diuerſ. conſ.143. nu.3.lib.1.in poſterioribus impreſſis in folio, quos omnes refert Farinac.lib.2.queſt.crim.tit.de indit.& tortur. q.39.in 5.limit.num.110.quibus addo addition.ad Diaz. in pract.crim.can.cap.86. in 1.apoſtil. poſt medium verſ.vnde in tanti criminis deteſtationem, & Bonacoſ.in 2.p.com.opin.crim. in verbo Sodomitæ poſt principium, & huius opinionis author videtur fuiſſe Bald.in auth. ſed nouo iure C. de ſeru. fugit. prout ad hoc illum adducit Barbat.in loco cit. & referunt Farinac. & Addit.ad Diaz.ſup. allegati, ſed quoniam Bald.
2 in d.auth.ſed nouo iure non dicit id, ad quod allegatur, nec loquitur in ſodomita, ſed in inſigni fure, & latrone tantum, ſub n.14.verſ.item circa præſentem materiam & in contrarium ſunt omnes iuris regulæ, vt bene aduertit Farinac.in d.limit.ſub n.111.verſ.contrarium in hac limitatione. Ego votaui pro aſſignatione termini ad faciendum defenſiones, quæ nemini ſunt denegandæ ſiue confeſso ſiue conuicto, vt poſt infinitos, quos adducit, ex comm. & obſeruata opinione Doctorum oſtendit Farinac.in ead.q.39.ampliat.10. nu.32. vnde merito ab opinione contraria recedit Farinac. dicens, vel eam nõ eſse veram, vel ſolum intelligendam in ſodomita inſigni, & notorio, qui nullam prorſus habet defenſionem, & miratur quod DD.ſupra relati ita audacter firmauerint contrarium auctoritate Baldi, qui nihil de hoc dicit, Addit. autem ad Diaz. magis animosè loquens, ait dictam opinionem omni iure & ratione deſtitutam eſse. Et eo libẽtius ab illa receſſi, quia eam non vidi in practica ſeruari, prout nec Romæ ſeruari firmat Farinac. & illam in forenſibus actionibus nunquam receptam vidiſse aſserit Addit.ad Diaz.vnde non eſset recipienda in praxi, licet aliquod fundamentum iuris haberet.

E P I T O M E.

Quod iniuſtè, vel nulliter carceratus non poſſit impunè carceres frangere & aufugere, etiam ſi ad ſuperiorem accedat, ſed arbitrariè puniatur.

S V M M A R I A.

Carceratus iniuſtè poteſt de iure impunè carceres frangere & ex eis aufugere, nu. 1. *&* 7.

Quod tamen rationibus improbatur tanquam de conſuetudine non ſeruatum. 2. *&* 7.

Carceratus aufugiens ob imminens periculum, malam cuſtodis tractationem, Iudicis ſæuitiam, vel ſimilem cauſam, & ad ſuperiorem accedens excuſatur. 3.

Carceratus iniuſtè, vt ſup. aufugiens licet ad ſuperiorem accedens nõ excuſatur, ſed mitius arbitrariè punitur, 4. *cũ ſeq.*

Et quid in factum ſeruatum fuerit. 6.

Carceratus carceres frãgẽs, & aufugiẽs arbitrariè punitur. 5.

CASVS QVADRAGESIMVS SECVNDVS.

1 LIcet clara ſit DD.concluſio, quod iniuſtè carceratus poſſit impunè carceres frangere, & ex eis aufugere, vt in indiuiduo tenent Bartol.in l. vis eius in princ.C.de probation. Alex.in §.item ſi quis ad fin.numero 4.l.ſed eximendi quam legit cum.l.1.ff.ne quis eũ qui in ius vocat.eſt vi exim.Bartolom.Socin.in l.1.n.13. eo.tit.Boer.deciſ.215.nu.30. verſ.& iſtud vltimum verum eſt.Marſ.in pract.crim.§.diligenter ſub num.50.& ſeq.& in §.attingam.num.38.& ſeq.Boſſ.in pract.crim. tit.de carcer.Fideiuſ.relax.num.48.verſ. & vbi eſſet iniuſtè detentus, & tit.de Effractor.carcer.n.2. verſ.addo etiam.Ciril.Fulgeon.in ſum.crim.particul.pr.rub.12.de cuſtod.reo.§.fin.n.5.Alex.conſil.144.n.6.lib.2.Gram. conſ.crim.51.n.6.Sylu. de Arcer.inter conſ.crimin.diuerſ.conſ.71.nu.17. lib.2. in poſterioribus impreſſis in folio, Hippol.Riminald.conſilio 82.nu.1.ſeq.eo.libro 2. diuerſ.crimin.Feret.in tract.de re militar.tit.de militari inſtit.n.72.folio 131.Roland.conſ.40.n.16. lib.4. Bertazz.conſ.crim.35.num.32.& 33.lib.1. Clar.plures de com.& recepta ſententia atteſtantes referens in practic.crim.q.21.n.26.& 27.verſ. ſed quando fuit indebitè, Menoch.de arbitr.Iudic.lib.2.centur.4.caſ.301. nu. 14.& 15.& nouiſſimè Farinacc.lib.1. qq.crimin.tit.de carceri.& carcera.q.30.nu.120.verſ.limita primo, vbi hoc comprobat exemplo B.Petri Apoſtoli, qui vt legitur in actis Apoſtolorum per Angelum Domini fuit liberatus a carceribus, in quibus per Herodem iniuſtiſſimè detinebatur, & plures ita tenentes, & de communi atteſtantes refert, quorum tamen aliqui non loquuntur in proprijs terminis noſtris, quos recenſere omiſi, licet propoſitæ concluſioni ſeruire potuiſſent, cum velint ſic fracto carcere fugientem non haberi pro cõfeſſo de eo crimine, pro quo detinebatur, ex quo licita fuit fuga & iure permiſſa, quod & multa ex ſupra citatis per me, verum eſse affirmant.

2 Attameo cũ alias de hoc contenderetur inter quoſdam iudices, in eandem ſententiam non conuenientes, & rogatus fuiſsem ab eorum ſuperiore, vt, quid mihi videretur iuſtum, dicerem, fui in voto quod dicta cõcluſio non eſset attendenda, quia res eſt mali exempli, permittere, quod carceratus poſſit vti via facti, cum per viam iuſtitiæ valeat eius indemnitati prouidere re-

Digitized by Google

tus , non inueni deciſionem in terminis , poſtea au-
tem prouectior factus repeti Doctores in indiuiduo
hunc caſum ponentes, & decidentes per talem nefariũ
1 coitum habitum cum maſculis non contrahi aliquam
affinitatem impeditiuam matrimonij, & proinde in
caſu propoſito nuptias eſſe licitas, non autem inceſtas,
& prohibitas, licet enim ex coitu illicito cum mulieri-
bus in vaſe deſtinato contrahatur affinitas, ſicut per
2 licitum vt eſt tex. clarus, in c. diſcretionem, in c. pœn.
& in cap. fin. extra de eo qui cognou. conſangu. vxor.
ſuæ, & vbiq; gloſ. & cęteri ſcribentes notant, latè Capel.
Toloſ. deciſ. 69. & ibi etiam Aufre. in addit. Socin. conſ.
119. ſub num. 1. in fin. lib. 3. Bonacoſ. in ſuis qq. crim. in
verbo ſodomia carta 3. verſ. & licet ex coitu illicito, &
affinitas impediat matrimonium contra hi. c. non debet.
3 ex. de conſang. & affin. Socin. d. conſ. 119. n. 1. in fin. lib.
tertio, Bonacoſſ. vbi ſup. & eſt deciſum per Sacroſanct.
Concil. Tridentinum ſeſſ. 24. c. 4. de reformatione ma-
trimonij, vbi etiam reſtrictum eſt impedimentum hu-
iuſmodi ad eos tantum, qui in primo & 2. gradu coniũ-
guntur, quod alias vſq; ad quartum extendebatur per d.
c. non debet , tamen per coitum extra vas debitum &
4 conſuetum, ſeu ſodomiticum non contrahitur affinitas
c. extraordinaria. iuncta gl. 35. q. 2. & 3. Aufre. in addit.
ad d. Deciſ. Capell. Tholoſan. *96.* poſt principium in
verſ. an autem per coitum extra vas, Bonacoſ. in loco
cit. & alij per eos adducti, & præter illos Lancil. Cor-
rad. in pract. crim. ſub rubr. de Sodomit. ſub n. 4. verſic.
non impedit tamen, & Plot. inter conſ. crim. diuerſ. cõſ.
132. n. 30. Verſ. non impedit lib. 1. in poſterioribus col-
lectis per Zilett. in ſolio, & proinde per talem coitum
non impeditur matrimonium, vt Bonacoſſ. Lancil. Con-
rad. & Plot. ſubiungunt, & dicit formaliter Bonacoſſ.
quod ideò fornicatio inter maſculos, & illicitus coitus
non impedit matrimonium inter ſororem paſſi & agen-
tem, & refert Brixienſem ita tenentem in repertorio in
verbo matrimonium, & dicentem ſe de hoc fuiſſe a
maximo religioſo interrogatum , & quod nullus po-
nit hunc caſum , licet multum frequentem , & ſubdit
quod de hac quæſtione meminit etiam D. Iacobus Ca-
gnacinus in reg. c. non præſtat impedimentum. de reg.
iur. in 6. vt propterea non mirum ſit, ſi & ego dum pa-
rum verſatus eſſem in iure, eam non reperieram in ter-
minis deciſam, pro vt poſtea longiori ſtudio inueni pe-
nes Bonacoſ. & alios, de quibus ipſe nullam facit men-
tionem.

EPITOME.

Quod ſtatuta, aut proclamata punientia delatores armo-
rum ſub certa pœna non procedunt in delatoribus ex
cauſa perſecutionis bannitorum, qui ex ſtatutis aut pro-
clamatibus impunè occidi poſſunt, & perſequi, capi, &
interfici iubentur.

SVMMARIA.

Statutum vel proclama prohibens delationem armorum non comprehendit ea deſerentes contra bannitos, quos ex alijs ſtatutis perſequi ac interficere tenentur. n. 1. cum ſeq.

Quod tamen non procedit ſi deferens ſit aliàs de ſimulatione ſuſpectus. 2.

Allegans deferre arma animo occidendi bannitos, debet talem animum probare. 3.

Arma vetita deferens præſumitur malũ animum habere. n. 4.

CASVS QVADRAGESIMVS QVINTVS.

1 STatutum vel bannum aut proclama, quod vniuerſi-
tates, & homines teneantur bannitos , & malefa-
ctores perſequi, & eos capere , & occidere, intelligitur
etiam concedere quod dicti homines ea de cauſa poſ-
ſint deferre arma alias per ſtatuta, banna vel proclama-
ta prohibita , & eis vti, ita vt ea deferentes non poſ-
ſint puniri pœna d. ſtatuti, banni, aut proclamatis talis
armorum delationem prohibentis , ita in indiuiduo e-
leganter ex pluribus concludit Ancar. in cap. canonum
ſtatuta num. 254. extra de conſtit. Idem tenet Roman.
in l. ſi quis in graui §. vtrum n. 9. ff. ad S.C. Syllan. vbi di-
cit, quod ſtatutum puniens delatorem armorum non in-
telligitur punire ea portantes ad interficiendum banni-
tum, qui ex ſtatuto impunè poteſt offendi, quia hoc eſt
factum fauore publicæ vtilitatis, & quia ex iuſta cauſa li-
citum eſt tranſgredi prȩcepta ſuperioris, licet nulla hoc
caſu videatur tranſgreſſio, quia ſi conceditur conſequẽs
vt bannitum occidere liceat , neceſſarium etiam ante-
cedens conceſſum intelligitur , vt arma deferre poſſint
ad illum occidendum , vt conſiderat Ancar. & dicit e-
tiam Decian. ſtatim citandus , licet Ancar. non citet ,
prout nec aliũ ex infra relatis Doctoribus , & Roman.
ſequitur Angel. de Malefic. in verbo vno ſtocco ferreo
n. 4. verſ. quæro ſtatutum punit, eandem opinionem te-
nent. Nell. de Bannit. in 2. p. 2. temporis q. 48. vbi latè
inſiſtit , & quæſtione ad partes diſputata hanc partem
ex pluribus firmat , Socin. reg. 30. in verbo arma. fallẽt.
5. Marſil. in pract. crimin. §. pro complemento ſub n. 4.
verſiculo ſcias etiam , Afflict. in conſt. Regn. lib. 1. rub.
9. de illicit. portat. armor. in Conſtitut. intentionis nu-
mero 6. verſ. vndecimo licet portare arma , & eodem
lib. 1. rubr. 22. ſuper conſtitut. quicunq; in pr. not. & ibi
etiam addit. Carer. in pract. crimin. in §. in textu. nume-
ro 16. verſ. excipiuntur alij caſus fol. 37. Menoch. de ar-
bitr. Iud. lib. 2. caſ. 394. n. 73. verſ. declaratur ſexto , vbi
tamen neminem ex ſupradictis patribus adducit, & no-
uiſſimè Decian. in tract. crim. lib. 8. c. 3. de prohibito vſu
armor. n. 38. verſ. limita ſexto, & confirmatur ex traditis
in ſimilibus terminis infra caſ. 62. Defendens ſe ipſum
in toto, & cum his conuenit Menoch. nuper impreſſos
de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 6. caſu 574. n. 1. 2. & 3. qui ſo-
lum Nellum vbi ſupra, & Socin. in c. per tuas num. 6. de
ſent. excommun. adducit.
2 Hoc tamen verum, Decian. dicit, modo deferens ar-
ma non ſit ſuſpectus de ſimulatione , vt quia fingeret ſe
velle occidere bannitum, & tamen aliò tenderet eius a-
nimus, quod ex coniecturis conſtare poterit, tametſi il-
li, qui allegat ſe animo occidendi bannitos arma detu-
3 liſſe, incumbat onus probandi talem animum , quia, cũ
4 portans arma contra prohibitionem legis vel ſtatuti
præſumatur malum animum habere , qui contra hanc
præſumptionem aſſerit, probare debet l. non eſt veriſi-
mile ff. quod met. ca. & l. ſiue poſſidetis. C. de probat. cũ
vbique not. & vt latius per ipſum Decian. & memini
quod alias dixi nonnullos de delatione armorum in-
quiſitos, qui ea portauerant inſequentes bannitos vigo-
re edictorum publicorum, eſſe abſoluendos ſine aliqua
impenſa, & expenſas iam factas , ſi quæ factæ fuiſſent ,
eis reſtituendas , cum palam conſtaret eos portaſſe ar-
ma, vt bannitos repertos in loco perſequerentur, & ca-
perent, vel occiderent, quo caſu poterant portare arma
alias ipſis prohibita & vetita ſub grauibus pœnis per
ſtatuta & alia edicta.

EPI-

Digitized by Google

EPITOME.

De pœna intrantis domum alienam de nocte, & ex propoſito, & data opera vinum ex vegetibus in cella vinaria extrahentis, & effundentis, vel equos in ſtabulo repoſitos occidentis, vel quid ſimile facientis.

SVMMARIA.

Vinum alienum nocturno tempore in aliena domo data opera effundentes tenentur pœna capitali. num. 1. & 2.
Scilicet triremium num. 4.
Vel pœna l. Iul. de vi pub. 5.
Quæ hodie eſt arbitraria. eo.
Deuaſtatores fructuum tenentur pœna capitali. d. num. 2.
Equum alienum in ſtabulo repoſitum dolo occidens, vel quid ſimile faciens tenetur vt vinum effundens, fructus deuaſtans, & domos comburens. 3.

CASVS QVADRAGESIMVS SEXTVS.

MEmini proceſſum fuiſſe contra quendam, eo quod nocturno tempore data opera in quandam domum intraſſet per oſtium apertum, & ingreſſus cellam vinariam effudit omnem vini quantitatem, quã in vegetibus ibi repoſitis inuenit, cuius cauſæ exitum ignoro propter continuam longiſſimi temporis abſentiam a loco agitati iudicij; Scio tamen caſum hunc a ſtatutis loci ſpecialiter non eſſe deciſum.

1 De iure com. crediderim ego huiuſmodi delinquentem facile teneri pœna capitali, veluti fructuum deua-
2 ſtatorem per gl. in l. 1. C. quand. lic. vnicuiq; ſine iud. ſe vind. in gl. 1. quæ dicit, quod deuaſtator fructuum, vel vinearum de nocte impunè poteſt occidi per illum tex. quem ad hoc notatum reperio per Bolognet. in ſuis addit. marginalibus ad l. 1. & 2. ff. arb. furt. cæſar. ad idem videtur facere d. l. 2. cum ſub gloſ. ff. arbor. furt. cęſar. vbi quod inciſores arborum, & maximè virium tanquam latrones furca ſuſpendantur, quam legem cum d. gl. ad hoc adducunt Bolognet. ibi in dictis annotation. Afflict. Boſſ. Clar. & alij quos retuli, & ſequutus fuit ſupra caſu 21. ſi enim pœna capitis puniuntur incidentes vites in campis, vtiq; etiam puniri debent effundentes vinum in domibus, quod eſt vitium fructus, & propter quem fructum ſiuè vinum maior prohibitio conſideratur a legiſlatore in inciſoribus vitium, quam in inciſuribus aliarum arborum in d. l. 2. & vltra prædicta, in terminis videtur quæſtionem hanc decidere Afflict. in conſt. reg. lib. 1. rubr. 26. de malefic. clandeſt. in 3. not. n. 14. vbi formaliter dicit Afflict. quod ex quo illa conſtitutio loquuta fuit in princ. de duobus maleficijs, quę nocturnis temporibus cõmittuntur, videlicet de maleficio inciſionis arborum, & combuſtionis domorum, ex quibus cauſatur damnum, & deſtructio rerum, dum poſtea generaliter loquitur de cæteris maleficijs, quæ nocte committuntur, debet intelligi de ſimilibus ſcilicet inferẽtibus damnum, & deſtructionem rei, vt ſi intretur ſtabulum, & occidatur equus, vel intretur cellarium, & effundatur vinum, & ſic de ſimilibus maleficijs, ex quibus ſequitur deſtructio rei, ponderando dictionem cęteris implicatiuam ſimilitudinis præcedentium per iura, quæ ipſe allegat.

3 Æquiparat ergo Afflict. delictum occiſionis equi in ſtabulo, & offuſionis vini in cellario, delicto inciſionis arborum, & combuſtionis domorum; cuius quidẽ delicti pęnam eſſe capitalẽ oſtendi quo ad arborũ inciſionem caſu 21. & quo ad domorũ combuſtionem caſ. 22. niſi in certis caſibus ibi expreſſis, & dicta non repeto. Vnde ſi caſus eueniret, non crederem Iudicem erra-
4 re ſi delinquentem, ad triremes ad tempus condemnaret per ea, quæ in dd. caſibus 21. & 22. dicta ſunt, quibus addi poteſt, quod fortè non eſſet abſurdum dicere, quod iſte caſus eſſet compræhenſus in aliquo ex capitibus legis Iuliæ de vi pub. vel de vi priuata, quæ multa ſunt, vt patet in diſcurſu legum totius titul. ff. &
5 C. ad leg. Iul. de vi pub. & de vi priuat. licet ſpecificè non legatur, cuius quidem legis pœna receſſit ab aula, & eius loco ſucceſſit pœna arbitraria. Iodoc. in pract. crim. c. 100. de vi priuat. n. 9. verſ. verum, Clar. in pract. crim. q. 83. nu. 4. verſ. vim publicam. Oſasc. deciſ. pedemont. 105. n. 7. Crauet. conſ. 18. nu. 17. & Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. caſ. 394. num. 1.

EPITOME.

An fideiuſſor promittens reprçſentare reum iudici toties, quoties fuerit requiſitus ſub certa pœna, ſi dictus reus poſtea per eundem iudicem incarceretur, & aufugiat, vel aliter relaxetur è carcere, ſit liberatus a d. fideiuſſione, ita vt vlterius, ad reum prçſentandum non teneatur, & requiſitus præſentare, & non præſentans non currat pœnam conuentam, quid ſi non ex eadem cauſa, pro qua fideiuſſerat, ſed ex alia reus requiratur, & quomodo fideiuſſori ſuccurratur, ſi Iudex reum requirat ex cauſa, pro qua interuenit fideiuſſor ipſe, licet verè cum velit pro alia cauſa.

SVMMARIA.

Reo alias relaxato fideiuſſoribus de repræſentando, & iterum carcerato, fideiuſſor cenſentur liberatus, & ideò ſi requiſitus non repræſentet, non incurrit in pœnam num. 1. cum aliq ſeq.
Et ita fuit pluries iudicatum, & ſeru tum. 3.
Quod procedit quando pro eadem cauſa fuerit iterum carceratus, ſecus ſi pro alia. 4.
Curia recipiendo fideiuſſores de repræſentando dicitur ipſorum cuſtodiæ reos committere. 2.
Curia accipiendo reos ſub propria cuſtodia videtur iam commiſſa aliorum cuſtodia renuntiare. eo.
Cautela liberandi fideiuſſores reo carcerato pro alia cauſa. 5.
Fideiuſſores in caſu prędicto non ſolum liberantur reo aufugiente, ſed ipſo aliter per Curiam quomodocũq; relaxato. 6.
Fideiuſſores vt ſup. requiſiti vt reum repræſentent, ſi timeant quod Iudex illum velit pro alia cauſa, quid agere poſſit. 7.
Iudices male agunt, ſi reum velint pro alia cauſa, & procedunt contra fideiuſſores tanquam ex eadem cauſa, pro qua fideiuſſerunt. 8.
Reus fideiuſſoribus vt ſup. relaxatus non debet ſine nouis inditij ad carceres reuocari. 9.

CASVS QVADRAGESIMVS SEPTIMVS.

DVbitatum fuit an fideiuſſor, qui promiſit repræſentare reum Iudici, vel curiæ toties, quoties fuerit requiſitus ſub certa pœna, niſi poſt factam promiſſionem, de cõmiſſione eiuſdem Iudicis, vel Curiæ reus ille captus, & in carcerem ductus fuerit, & ex eo aufugerit, teneatur ad pœnam conuentam, ſi poſtea requiſitus de d. reum repræſentando, illum non præſentat, an verò dicatur liberatus per d. carcerationem. Hanc quęſtionem diſputarunt ad partes multi inſignes Doctores antiqui relati per infraſcriptos Iuriſconſul-
1 tos moderniores, & vera reſolutio videtur eſſe, quod fideiuſſor non teneatur ad pœnam, ſed ſit liberatus per

Digitized by Google

per carcerationem de reo factam ex eadem cauſa, nã
2 recipiendo Curia a reo fideiuſſores dicitur ipſorum cu-
ſtodiæ illum committere l.1.& l.2. ff. de cuſtod. reo.
cui cuſtodiæ videtur renuntiare accipiendo illum ſub
propria cuſtodia, quia non contenta de cautione fide-
iuſſoria fecit illum capere, & in carcerem ponere arg.
l.cum qui §. fin. & l. ſi mea cauſa §. commodatam ff.
commodat. & ita in puncto per prædicta, & tenet Af-
flict. deciſ. 130. vbi relatis opinionibus antiquorum
contrarijs, & rationibus deductis hinc inde, tandem
dicit, quod D. Bartholomęus de Capua ita tenuit, &
3 quod idem in Regno pluries de facto determinatum
fuit, & quod in ſacro conſilio habita magna diſcuſſio-
ne iſtius quæſtionis nuperrimè viſum fuit maiori, & ſa-
niori parti conſiliariorum, quod fideiuſſores eſſent li-
berati, & non tenerentur ad pœnam cõtẽtam in obli-
gatione propter dictam incarcerationem factam ex
dicta cauſa, pro qua fideiuſſerant, & quod hoc bis fuit
deciſum tempore ſuo in conſilio, quam deciſionem
ſequitur Petr. Foller. in fragment. poſitis poſt pract. cri-
min. tit. de fideiuſſor. num. 257. verſ. quod ſi carceratus
fuerit reus, & ad eandem Afflict. deciſionẽ ſimpliciter
ſe remittit Caballin. ad Conſtitut. March. Anconit. lib.
4. c. 1. in gl. in verbo fideiuſſoribus litter. pr. in finalibus
verbis, Eandem opinionem re ad partes copioſè ven-
tilata tenet Don Ludouic. de Peguer. in ſuis deciſ. ſeu
qq. crim. cap. 47. in toto, vbi eam veriorem, & magis
in praxi obſeruatam dicit, & ex pluribus confirmat, &
tandem atteſtatur vidiſſe ſemper ita practicari in Re-
gio Conſilio Cataloniæ, & in eodem idem fuiſſe con-
cluſum, Eandem ſententiam amplectitur Io: Bernar-
din. Muſcatel. in pract. fideiuſſoria in 1. modo num. 21.
verſ. ſed adhuc reſtat dubium, vbi nu. 22. & ſeq. acriter
repræhendit Vrſill. in addit. ad Afflict. d. deciſ. 130. te-
nentem cõtrarium, & redarguentem ipſum Afflict. quẽ
debeat defendere, & reſpondet ijs quæ Vrſil. pro ſua
opinione allegat, Thobi. Noni. conſ. 130. num. 8. 9. 10.
Gabriel. conſ. 181. n. 15. lib. 1. Grammat. conſ. ciuili 66.
n. 64. & 66. Cagnol. in l. quod te nu. 24. ff. ſi cert. petat.
Herculan. in tract. de cantion. de non offendendo cap.
23. n. 19. & Farinac. plures alios referens in ſuis quæ-
ſtion. crminalib. tit. de carcerib. & carcerat. q. 34. nu.
95. & ſeq. verſ. contrarium quod imò, & infra, qui la-
tè inſiſtens multa adducit, ex quibus firmior redditur
prędicta opinio, ſecundum quam in facti contingen-
tia tenendum cenſui, quando tamen captura rei facta
4 erat per curiam ex eadem cauſa, pro qua fideiuſſorem
receperat pro repræſentatione, pro vt loquuntur prę-
dictæ deciſiones, ſecus autem ſi ex alia cauſa facta
eſſet, quia tunc non eſſent liberati, nec militant, ſed
ceſſant rationes procedentes in captura ex eadem cau-
5 ſa facta, & ita expreſsè volunt Afflict. Petr. Foller. &
Peguer. ac Muſcatel. ſupra cit. & alij, quos refert, & ſe-
quitur Farinac. d. quæſt. 34. n. 98. verſ. ſublimita ſecũdo
dictam ſeptimam limitationem, niſi fideiuſſores reo in
carceribus exiſtente comparuiſſent, & proteſtati fuiſ-
ſent, quod volebant illum haberi pro repræſentato per
ipſos, & amplius nolebant teneri, nec eſſe obligati,
quia & tunc eſſent liberati, licet ex alia cauſa reus in-
carceratus fuiſſet, vt poſt Io. Andr. tenent Afflict. in d.
deciſ. 130. nu. 5. Foller. ſub d. n. 257. in fine, & Peguer.
d. c. 47. in 1. cart. facie 2. verſ. Io. Andreas, & plures alij,
quos recenſet Farinac. loco citato n. 99. & ſeq. verſ. li-
mita hanc ſecundam ſublimitationem, vbi tamen ra-
tionibus, & authoritatibus probat contrarium eſſe ve-
rius, quando fideiuſſor promiſit repræſentare reum
non ſimpliciter ad iudicis voluntatem, mandatum,
ſed toties quoties, & inquit, ita Romæ practicari, quic-
quid ſit, quando ex eadem cauſa captus fuit, & idem
quod dictum eſt quando reus vt ſup. aufugit de carce-
6 re, intelligit Peguer. procedere, quando idem reus ali-
ter liberatus, vel relaxatus eſſet per Curiam de carce-
re quomodocunq; vt & hoc caſu fideiuſſores ad pœ-
nam non teneatur, ſed liberati cenſeantur ex iſdem ra-
tionibus, quod verum puto. Quoniam igitur multum
refert ſcire an reus poſt præſtitam cautionem fideiuſ-
ſoriam captus, & incarceratus fuit ex eadem, an verò
ex alia cauſa, non immerito tractari poteſt de modo
id probandi, & a iudicum cautelis effugiendi, in qua re
reperio quod Petr. Foller. in dictis fragmentis ſub tit.
de fideiuſſoribus nu. 252. verſ. ſed pone quod reus, for-
mat quæſtionem de reo relaxato ſub fideiuſſoribus, no-
uum delictum committente, cuius cauſa Iudex citat fi-
deiuſſores, vt reum illum præſentent ſub prætextu,
quod ſuperuenerint noua inditia in illo delicto, pro
quo relaxatus fuit, licet reuera non velit eum pro illa
cauſa, ſed pro nouo delicto, & quærit Foller. quo reme-
dio ſuccurri poſſit fideiuſſoribus, & concludit, quod
poſſunt comparere, & petere quod Iudex iuret pro
7 qua cauſa verè velit illam repræſentationem rei, & an
noua ſuperuenerint inditia in illa cauſa, in qua fideiuſ-
ſerunt, & quod iudex tenebitur iurare, ſi fideiuſſores
ſe offerunt ſtare eius iuramento, & quod ita conſuluit
Albert. Brun. in conſ. 87. incip. circa primum videndũ
eſt, in fine, & ſubdit Foller. quod ita ſępè practicauit, &
practicari vidit, & hanc deciſionem Foller. refert no-
uiſſimè Muſcatel. in d. pract. fideiuſſor. in 1. modo n. 16.
verſ. & ego vidi aliquos Iudices, vbi tamen dicit quod
hæc deciſio ſatis dura ſibi videtur, ne dicat inconue-
niens, cum Iudicis authoritas ſubmittatur partis deſi-
derio, & iuramento, & quod forte in ſuperioribus tri-
bunalibus hoc eſſet redieuloſum, & aliud non dicit; Re-
perio tamen quod Franc. d. quæſt. 34. nu. 32. verſ. am-
pliatque hanc limitationem, ſimpliciter meminit de
iuramento vt ſupra per Iudicem præſtando ſecundum
opinionẽ Foller. & Bruni, cum quibus videtur tranſire.
8 Ego certe vidi alias per Iudicẽ requiri præſentatio-
nem rei ſub fideiuſſoribus relaxati ſub magna pœna
prætextu delicti, pro quo fideiuſſores dati erant, cum
tamen in rei veritate vellet ipſum reum habere non ex
illa cauſa, ſed ex alia ſuperuenięti, & condemnari fide-
iuſſores in pœnam conuentam, cum requiſiti non prę-
ſentaſsent reum, & memini me dixiſse ipſi Iudici, quod
non deueniret ad condemnationem, quia eſset iniuſta,
& contra ius, & conſcientiam, & quod indebite graua-
bat fideiuſsores, & allegaui dictam traditionem Fol-
ler. ipſe tamen voluit deuenire ad condemnationem,
quod ego non fecisſem, nec vnquam facerem, nec bo-
no Iudici conuenire credo, quod in damnum & præ-
iudicium tertij requirat reum ex vna cauſa, ſi verè il-
lum vult ex alia. Farinac. d. q. 34. num. 31. & 32.
9 Nec etiam requirerem repræſentationem rei ex ea-
dem cauſa, niſi aliquid noui contra ipſum in ea ſuper-
uenisſet, cum alias de iure regulariter reuocari non
debeat ad carceres vt per Bar. & alios DD. in l. penult.
ff. de quæſt. per Foller. in dd. fragmentis nu. 251. verſ.
ſed nunquid Iudices, & per Muſcatel. in d. pr. modo nu.
14. & ſeq. verſ. t. vt noua inditia, & nunc per Farin. d.
quæſt. 34. num. 63. & ſeq. verſ. ſi verò, pro quibus etiam
faciunt votata infra caſu 190. ad finem.

EPI-

Digitized by Google

E P I T O M E.

An prodigus,cui bonis interdictum eſt,vulnerans, vel occidens, aut aliter offendens alium, puniri poſſit pœna corporali & pecuniaria,etiam vſque ad mortem,& bonorum publicationem, ſicut quilibet alius delinquens, & quid ſi delictum non ſit in committendo ſeu faciendo,ſed in omittendo ſeù negligendo. Et obiter nunquid confeſſio prodigi declarati ſufficiat in delictis ad illum condemnandum ſine curatoris interuentu.

S V M M A R I A.

Prodigus delinquens puniri poteſt corporaliter & in pecunia vt quilibet alius.n.1.cum ſeq.

Quod procedit ſi delinquat in committendo ſecus in omittendo,& quare.5.

Prodigus æquiparatur pupillo proximo pubertati ſeù doli capaci.2.

Pupillus pubertati proximus vel doli capax obligatur ex delicto nec reſtituitur in integrum.eo.

Prodigus cur non obligetur contrahendo, ſed delinquendo.3. cum ſeq.

Vitium coniunctum vitio non excuſat maleficium.4.

Minor delinquens in omittendo excuſatur.5.

Prodigi declarati confeſſio an ſufficiat in delictis,abſque curatore.6.

CASVS QVADRAGESIMVS OCTAVVS.

1 PRodigus, cui bonorum adminiſtratio legitimè interdicta eſt, vulnerans, vel occidens, aut aliter alium offendens puniri debet pœna corporali, & pecuniaria ſicut quilibet alius delinquens licet enim gloſ.in l.ſi quis in tantam C. vnd.vi in gl.magna verſ. ſexto in furioſo, ibi tu idem dic in prodigo, teneat quod prodigus delinquendo non obligetur in reſpicientibus alienationem bonorum, quæ ſibi a lege prohibita eſt l.is cui bonis ff.de verb.oblig.& eam ſequi videatur Bart. in d. l.is cui bonis n.6.& Bald.ad eam ſimpliciter ſe referens in l.certi condictio §.quoniam,ſub n.7. in fine ff.ſi cert. pet.tamen communiter reprobatur per omnes Doctores,qui tenent quod poſſit puniri indiſtinctè tam corporaliter,quàm pecunialiter,ſicut ſi non eſſet prodigus,Ita enim dicunt Bart.in d.l.ſi quis in tantam nu.14. & ibidē Bald.ſub n.7.verſ.quid de prodigo, Salycet.n.5. verſic. quæro octauo, & omnes ſcribentes in d.l.is cui bonis, vbi præcipuè Angel.n.7.Ioan.de Imol.n.4. Roman.n. 23.Caſtr.n.12.Alex.n.10.& ſeq.Iaſ.nu.17. dicens com. Angel.de maleſ.in verbo ſcienter & doloſè nu.16.verſ. quid in prodigo,& ibi etiā Auguſt.in addit.in fine. Dec. in l.furioſi n.6. & ibidem Cagn.n.13. atteſtans de com. ff.de reg.iur.Clar.in pract.crim.q.60.n.11.verſ.vlterius quæro, vbi pariter ait eſſe communem, quibus videtur adhærere Vincent.de Franch.Deciſ.Neapol.461.in 3. p. vbi tamen refert alios aliud tenentes, cuius concluſionis ea eſt ratio, quod prodigus æquiparatur pupillo
2 proximo pubertati,ſeu doli capaci,quem conſtat ex delicto obligari.l.impuberem ff.de furt.l.excipiuntur ff.ad S.C.Syllan.l.pupillum 111.ff.de reg.iur.& c.1. & 2.extra de delict.puer.nec reſtituitur in integrum regulariter.l.ſi ex cauſa §.nunc videndum & l. auxilium §.in delictis ff.de minor.l.S.C.ſi aduerſ.delict.Bald.in d.l.ſi qui in tantam.n.5.verſ.tertio quæro,& ibidem Salycet.n.2. verſ.quarto quærit, quæ ratio allegatur per Bart.in d.l. ſi quis in tantam, & in d.l.is cui bonis, quam rationem ſequuti ſunt ferè omnes ſupracitati Doctores, licet
3 Caſtrenſ.aliam afferat, quam dicit eſſe meliorem, quia ſcilicet quod prodigus non obligetur contrahēdo, fuit inductum in eius fauorem,ne eius bona diſſipentur, & quando alienatio prohibita eſt fauore alicuius, non compræhenditur ea alienatio,quæ fit delinquēdo, quia propter delictum quis perdit fauorem, & priuilegium ſuum, nec eo dignus eſt l.etiam §.licet ff.ſol.matr.l.ſed & ſi §.quamquam ff.quod cum eo fact. erit & l.relegatorum in fi. ff.de interdict. & releg.quam ſequuntur Alex.& Iaſ. & nonnulli alij ex ſupracitatis Doctoribus, quæ fuit conſideratio Bart.in iſtiſmet terminis facta ad l.ſi quis in tantam ſub n.14. verſ. quæro quid in prodigo,& latius paulo ante explicata n.12.verſ.debes enim ſcire,licet Caſtr.ſibi ipſi eam attribuat.Addunt Dec. & Cagnol.in d.l.furioſi quod ideo prodigus delinquēs punitur ſicut quilibet alius, quia vitium coniunctum vitio
4 non excuſat maleficium, & propterea dicit Bald.in l. furioſum ad finē ſub n.6.C. qui teſta.fac. poſ.quod pro homicidio prodigus non ſolum patitur bonorum annotationem, ſed etiā poteſt condemnari ad mortem,quod dictum ſequûtur.Iaſ.in d.l.is cui bonis ſub n.17. Dec.in d.l.furioſi n.6.& Franch.d.deciſ.461. & quidem ſi non parcitur prodigo in delictis quantum ad pœnam corporalem etiam vitæ, multo minus parcendum eſt quātum ad pœnam pecuniariam,quamuis alienationem reſpiciat,quia quælibet pœna corporalis etiam minima, eſt maior qualibet pecuniaria etiam maxima.l.in ſeruorum in fine ff.de pœn.& aliud dicere, eſſet per quam ridiculum, vt tradunt Iaſ.Clar. & Franch.in locis præallegatis, ſtat ergo concluſio quod prodigus delinquens punitur pœna corporali, & pecuniaria etiam vſque ad mortem,& cōfiſcationem bonorum incluſiuè; Hoc ta-
5 men dictum commune eſt intelligendum non ſimpliciter pro vt loquitur Bart.in dd.locis,ſed in terminis præſentis quæſtionis, videlicet quando prodigus delinquit in faciendo,ſeu committendo,ſecus autem ſi delinquat in omitendo,ſeu negligendo,quia tunc excuſatur,& puniri non poteſt aliquo modo, quia ſi minor non incidit in pœnam ex delicto, quod conſiſtit in omittendo, ſeu negligendo l.Fulcinus §.adeò autē in princ.iuncto verſ. idemque in prodigo dicendum eſt ff.ex quib. ca.in poſſ. eat.l.1.C.in qui.ca.reſt.in integr. non eſt neceſ. & l.fin. C.ſi aduer.delict. & ponit Bart.in d.l. ſi quis in tantam n.7.verſ.quid de pupillo & adulto C.vnde vi, & ibidem Salycet.n.2. verſ.quarto quærit, nec prodigus, qui tali minori æquiparatur, teneri poteſt, & ita in puncto volunt Ang.Imol.Rom.Caſtr.Alex. & Iaſ.in d.l.is cui bonis. Angel.de maleſ.Clar.& fere omnes alij per me ſupra citati,& eſt opinio cōmuniter ab omnibus recepta.
Vnum tamen ſingulare in hac materia ſubijciendū
6 eſt ex Bald.in l.1.ſub n.24. verſ. modo circa perſonam. C.de Confeſ.quod ſi prodigus confiteretur delictum in committendo ſeù faciendo commiſſum, non poſſet ex tali ſua confeſſione puniri, quia poſtquam declaratus eſt prodigus,confeſſio non valet,quod dictum refert,& ſequitur Alex.in d.l.is cui bonis n.23. ff.de verb.oblig. Addition.etiam ad Bald.in d.l.1. idem videtur tenere, de cuius veritate hic tractare non intendo, cum ipſe Bald.dicat alios requirere tria, quod ſcilicet ſit declaratus prodigus,quod bonis interdictu fuerit, & datus curator,ſed male ſecundum ipſum, cum facta declaratione,ſuccedat legis diſpoſitio, quaſi ipſius ſententiæ executio bonis interdicens,ad quod faciunt notata per eundem Bald.in l.certi condictio §.quoniam n.7. verſ.quod autem ſi al quis eſt prodigus ff.ſi cert.pet.vbi latè tradit

quod

Digitized by Google

quod poſtquam quis eſt per ſententiam declaratus prodigus, non eſt neceſſaria alia interdictio bonis, nec datio curatoris quoad ipſam interdictionem, quia l. x ipſa illã facit, adeò quod ſtatim facta declaratione, etiam quod curatorem non habeat, æquiparatur pupillo.

E P I T O M E.

Quod reus, qui etiam pluries negauit ſe commiſiſſe delictum, & de eo poſtea conuictus eſt legitimè, poteſt allegare ſe illud feciſſe ad ſui defenſionem, & debet per Iudicem audiri, & ad probandum admitti, nec alias poteſt condemnari.

S V M M A R I A.

Reus qui millies negauit ſe commiſiſſe delictum de quo poſtea eſt conuictus admitti debet ad allegandum, et probandum quod fecerit ad ſui defenſionem. per totum.

CASVS QVADRAGESIMVS NONVS.

NVllum in iure dubium eſt, quin reus, qui millies negauit ſe comiſiſſe delictum, & de eo poſtea conuictus fuit legitimè, poſſit allegare, quod id fecerit ad defenſionem ſuam, & ſit audiendus, & ad probandũ admittendus, ſuo mendacio & periurio non obſtante, vt not. DD. in auth. contra qui propriam C. de non numer. pecun. vbi Bart. in fin. n. 7. Bald. n. 16. & ſeq. verſic. iuxta prędicta quęro, vbi plures pulchras allegat rationes, & Salycet. ad fin. n. 8. Abb. in c. fin. n. 3. verſ. quidam accuſator, & ibi etiam addition. ad eũ de Solution. Addentes ad Angel. de Peruſ. in §. Si enim in auth. de triẽt. & ſemis. in verbo inquiſitus ſub littera A, Socin. in l. nemo prohibetur n. 7. ff. de except. inquiens eſſe com. opi. DD. Deci. in l. nemo ex his n. 1. ff. de reg. iur. & ibidem Cagnol. n. 5. atteſtantes ambo de communi, & ita quotidie obſeruatur & practicatur, & valdè erraret Iudex, qui aliter faceret, & vellet proferre ſententiam ſecundũ probationes fiſci, vel accuſatoris.

E P I T O M E.

An iudex cauſarum criminalium, vel aduocatus Fiſci poſſit concedere ſaluum conductum bannito in contumaciã ob crimen læſæ maieſtatis pro intereſſe cameræ fiſcalis & ſi conceſſerit, illum ſeruare debeat.

S V M M A R I A.

Saluus conductus bannito læſæ maieſtatis, ab aliquo inferiore a Principe concedi non poteſt, nec conceſſus valet. nu. 1. & 5. ſecus in bannito ex alia cauſa n. 7.

Et ſi concedens prædictus iuraſſet. 6.

Saluum conductum poteſt inferior a Principe bannito ad tempus concedere. 2.

Quod procedit ſi eſſet bannitus ab ipſo concedente, ſecus ſi a ſuperiore. 3.

Vel ab equali, vel inferiori de licentia tamẽ vel conſenſu ſuperioris. 4.

Authoritate publica quis decip. non debet n. 7.

CASVS QVINQVAGESIMVS.

1 QVod ſaluus conductus Bannito ob læſæ maieſtatis crimen conceſſus a Iudice, vel aduocato Fiſci, aut alio inferiori a Principe pro negotijs tangentibus fiſcũ non valeat, & d. bannito ſeruandus non ſit, concluſum fuit per ſacrum conſilium Neapolitanum, vt refert Afflict. deciſ. 4. vbi re ad partes diſcuſſa dicit tandem ita omnes de conſilio tenuiſſe, quam deciſionem ſequitur Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. quæſt. 81. num. 15. verſ. declaratur tertio, rurſus lib. 2. centur. 4. caſu 337. num. 10. 11. verſ. declaratur ſecundo, dicens idem ſenſiſſe Blanc. & Gram. quos infra referam fideliter, prout ſequuntur, nam vt inquit in dict. deciſ. Afflict. hac ſecuritates bannitis dare, ad ſolum Principem pertinet Bart. in l. relegati num. 4. ff. de pęn. Bald. in l. reos n. 33. verſ. vt magis C. de accuſation. Blanc. in pract. Crim. in verbo ignorantia, 190. & 191. fol. mihi 109. vbi pulchram adducit rationem Gram. vot. 25. num. 11. Boſſ. in tract. cauſ. crim. tit. de citation. num. 39. Afflict. in conſt. Rego. lib. 2. Rubr. 4 vt bannit. liceat. in conſt. Clementiæ num. 21. Boer.
2 deciſ. 179. num. 1. Clar. in pract. crim. quæſt. 32. nu. 14. verſic. ſed hic quæro, Menoch. dict. quæſt. 81. num. 6. in fine verſic. hodie verò, quanquam inferior à Principe poteſt ex cauſa ſecuritatem ad tempus bannito concedere, Bart. in leg. is qui reus num. 12. ff. de public. iudic. & clarius idem Imol. ſub n. 29. verſ. potes concludere. Bart. in l. relegati ſub n. 4. in fi. verſ. item dico, ff. de pęn. Gram. d. vot. 25. ſub num. 11. Bald. in l. ſed ſi hac §. ſed ſi
3 per pęnam nu. 2. ff. de in ius vocand. Clarus loco citato, Menoch. d. quæſt. 81. num. 1. & ſeq. tamen hoc intelligitur, quando delinquens eſſet bannitus ab illo iudice, qui ſecuritatem dat, vel ab eius inferiore, prout in bis caſibus videntur loqui doctores præcitati, ſecus autem ſi eſſet bannitus à ſuperiore, quia tunc inferior non poteſt illi dare ſaluum conductũ, ſed hoc ſpectat ad ipſum ſuperiorem, vt eſt tex. in d. l. relegati in fin. ff. de pęn. & in §. ſed neq; homicidis iuncta gl. in verbo cuſtodes, in auth. de mandat. Princip. & optimè probatur ex notatis in terminis per Bart. l. non omnes §. fin. poſt principium ff. de re milit. & punctualiter tradit. Blanc. in d. pract. in
4 verbo datis defenſionibus n. 40. verſ. ſaluus conductus, vbi dicit idem eſſe ſi bannum eſſet latum ab æquali, vel inferiori Iudice de licentia tamen vel conſenſu ſuperioris, quia tunc ſententia iudicaretur, ac ſi eſſet ipſius ſuperioris, quod etiam admitt. Menoch. dicto caſu 337. numeris citatis, & ita etiam ſenſiſſe videtur Gram. ſup. relatus, dum ait Iudicem recognoſcentem ſuperiorem non poſſe bannito ſaluum conductum concedere, niſi id faceret ex cauſa, & eſſet idemet Iudex, qui delinquentem banniuit, quaſi ſecus ſi alius præſertim ſuperior banniſſet, & hanc diſtinctionem facit Iaſ. in l. conuentionum n. 4. verſ. ſecundo intellige ſanè ff. de pact. adeò quod cum agatur de crimine læſæ maieſtatis, per
5 quod ipſe ſuperior offenſus eſt, merito inferiori non liceat ſecuritatem offenſori dare, vt dicit Bald. in c. 1. col. ſecunda de paç. Conſtant. relatus per Afflict. d. deciſ. numero 4. & ſi dederit, ea minime ſeruari debeat, vt dicit Afflict. in finalibus verbis. d. deciſ. poſt Bald. in cap. 1. §. item ſacramenta in fine. de pac. iuram. firm. & eſt textus clarus in d. §. ſed neque homicidis cum gloſ. in verbo cuſtodies in auth. de mandat. Princip. quam ſequuntur multi ex Doctoribus antiquis, vt patet ex dictis ibi per Bart. n. 2. & 3. quod procedit ſecundum Bald. ſup. citatũ
6 etiam ſi Iudex iuraſſet talem ſecuritatem ſeruare, quia nihil operatur dictum iuramentum, quando eam nõ facit iure permittente, quod dictum ſequuntur Alexan. in addit. ad Bart. in l. 1. §. non fuit in apoſtilla in verbo aduerſus, ſub litera B, poſt principium ff. de dol. mal. & Iaſ. in d. l. conuentionum ſub d. n. 4. ad finem ff. de pact. & ita ex prædictis in bannito ob læſam maieſtatem tenendum cenſeo abſque dubio, licet ſi eſſemus in bannito ex alio delicto, aliud fortaſſe dicendum eſſet, & ſecuritas ſeruanda videtur, etiam quòd Iudex, qui illam dedit,

non

Digitized by Google

non habuiſſet poteſtatem eam dandi, ne is, cui data eſt, publica decipiatur authoritate, vt habetur per Vinc. de Franch.deciſ.Neapolit.258.n.1. in ſecunda part.& per Menoch. dicta quæſtione 81. in prima declaratione ad finem num.12.

EPITOME.

An in ſtatuto de duplicatione pœnarum compræhendantur crimina, quæ verbo aut aliter quam faciendo committuntur, puta blaſphemia, iniuria verbalis, & ſimilia, quæ facto non committuntur, ſi ſtatutum de maleficijs loquatur.

SVMMARIA.

Statutum duplicans pœnam pro maleficijs non comprahendit vt iniurioſa, vel blaſphema verba, maledicta, nec male ſcripta, vel conſulta ſecundum aliquos nu.1.cum aliq.ſeq.

Contrarium tamen eſt verius, commune, & in praxi ſeruatum 5.cum ſeq.

Maleficij nomen largè ſumptum compræhendi omne delictum 2.7.8.

Strictè autem, malefacta tantum. eo.num.2.

Delicta quædam faciendo, quædam dicendo committuntur.3.

Satuti duplicantis pœnam in aliquo caſu quæ ſit ratio.4.6.10.

Iniuria verbalis dicitur maleficium.7.

Crimina omnia dicuntur maleficia.8.

Maleficij Etymologia ſeù alluſio.9.

Statuto duplicante pœnam ob tempus noctis, an teneatur qui de nocte, ſed caſu, vel apertè, & palam, idem interdiù facturus, deliquit.10.

CASVS QVINQVAGESIMVS PRIMVS.

1 QVod ſtatutum de publicatione pœnarum pro maleficijs de nocte commiſſis non compræhendas
maledictum, putà blaſphemiam, verbum iniurioſum,
male ſcriptum, male conſultum, & huiuſmodi, ſed reſtringatur ad ea quę facto tantum male committuntur,
tenuit in puncto Bart. in l. aut facta in principio ff. de
pœn. vbi formaliter inquit, quod licet maleficium large ſumptum compræhendat omnes delictum, ſiue re,
2 ſiue verbis fiat l. ex maleficijs in princ. ff. de action. &
& oblig.& inſt.de oblig.quæ ex delict.naſcũt.in princ.
tamẽ ſtrictè ſumptum accipitur pro eo, quod cõmittitur facto, quia maleficiũ dicitur quaſi malefactum, &
ideò non compræhendit maledictũ, vel male ſcriptum,
ex quo infert, quod ſi ſtatuto cauetur, quod in maleficijs cõmiſſis de nocte pœnæ duplicentur, non habebit
locum in verbis iniurioſis, & ſimilibus, quia in tali ſtatuto odioſo debemus accipere verba ſtrictè, vt ſit benignior interpretatio l. interpretatione, & l.ſi præſes
ff. de pœn. idem conſulendo tenuit ipſe Bart. conſ.31.
ad finẽ ſub num.3. verſ.item dubitatur lib.2. vbi inquit
quod pro blaſphemia ratione noctis non duplicatur
pœna ex ſtatuto, quod vtitur verbo maleficiorum,
quia loquitur de his quę committuntur malefaciendo,
3 & non maledicendo, pro vt eſt blaſphemia, ſunt enim
ſpecies diſtinctę, quia delictorum quædam committuntur faciendo, quędam dicendo vt in l. aut facta in
princ. ff. de pęn. ad idem facit, quòd idem Bartol. notat in leg. omne delictum in fine ff. de re milit. volens
quod ſtricto modo loquendo maleficium dicitur omne malefactum, licet largo modo accipiatur pro eo
quod conſiſtit in non faciendo, & opinionem Bart. in
d.l.aut facta de verbis iniurioſis, & in d.conſ.31.de blaſphemia, ſequitur Angel.Aretin. in tract.de malefic.in
verbo verba iniurioſa num.5.verſ.quid autem ſi ſtatuto cauetur, & num.11. verſ. quid ſi ſtatuto dicatur, &
cum Bart.in eadem l.aut facta tenuit etiam Alciat.in l.
verborum facere 118.nu.3. verſ.ſed finge. ff.de verb.
ſignif.dicens quod cum maleficia dicantur malefacta,
videntur in ſtatuto nõ contineri, quæ dicta ſcripta cõſulta malè ſint, ideoque qui noctu conuiciatus eſt, in
duplicatam pœnam non incidit, & id frequentius probari, ſubdit tamen etiam in lege pœnali malefacta dici, quæ dicta, ſcripta conſulta criminoſe ſint, cum
verba generaliter, & quatenus ſermonis proprietas
4 fert, accipi debeant, ſed ne conuitia eo in caſu compræhendantur ratio legis ſuadet, ex qua de his delictis
ſignificari oſtenditur, quæ ex tenebris nocturnis, vel
facilius, vel grauiore cum noxa fierent, quod in iniuria
5 reum crimine non eſt. Contrarium autem quod imò in
ſtatuto appellatione maleficij veniant male dicta,
ſcripta vel conſulta, & ideò in caſibus premiſſis duplicatio locum habeat reprobata opinione Bart.tenet
Bald. in l. fin. in fine verſ. præterea maleficium C. de
6 crim. ſtellion.ea ratione quod ſtatutum duplicat atrocitatem delicti, quæ maior reſultat in caſu ab ipſo ſtatuto conſiderato ratione temporis nocturni, & dicit
quod Bart.non bene dixit, & inſt.de oblig.quæ ex deli.
naſc.in princ.aiens quod contra eum faciat gl.ibi, & in
l.ex maleficij ff.de act.& oblig.volens, quod iniuria quę
7 fit verbo, dicatur maleficiũ, & quod cum quadam vice
practicaſſet opinionẽ Bart.tempore ſyndicatus fuit ſibi
oppoſitum, & vix euaſit, & quod pro eius opinione
allegauit, quod Iudices ſemper in condemnationibus
ſequuntur, quod eſt minus. Idem tenet Alex. in addit.
ad Bart.in d.l.aut facta, aiens quod communiter cõtra
eum practicatur, & quod com.opi.tenet contra ipſum,
8 quia omnia crimina dicuntur maleficia, vt eſt gloſ. in
l.ex maleficijs per illum tex.in princ. ff. de act. & obligat.& alia gloſ.inſt.de oblig. quæ ex delict.naſc.etiam
per illum tex. in princ. eandem ſententiam ſequitur
Auguſtin.de Arimin.in addit.ad Angel.Aret.in d. verbo verba iniurioſa ſub n.5.& n.plura ad hoc adducens,
vbi in libro meo Angel.quem ipſe repræhendit in vltimo loco, potius tenet cum Bald. in d.l.fin. C. de crim.
ſtellionat. licet ſoleat allegari pro opinione Bart. pro
vt & idem Angel. apertè putat veriorem eſſe ſententiam ipſius Bald. ex ratione iam dicta maioris atrocitatis inſt.de obligat. quæ ex delict. naſc.in fin. ſub nu.2.
Contra Bart. etiam tenet Cataldin. in tract. de ſyndicat.q.136. ſub n.73. inquiens quod ſtatuto duplicante
pœnas in maleficijs, blaſphemia, & verba iniurioſa debent maleficium appellari, & quod cum quidam ſequutus contrariam opinionem vellet ſe tueri ex dictis
Bartol. vix euaſit in ſyndicatu pro qua ſententia multa
allegat, cum qua tenet etiam Blanc. in pract. crim. in
verbo viſis indicijs n.50.& pluribus ſeq. verſ. contrariũ
quod imo fol.mihi 47.& 48. vbi ex pluribus tenet cõ-
9 tra Bart. & reſpondet eius motiuis, & maximè Etymologiæ vocabuli, dicens quod non dicitur maleficiu
quaſi malefactum, ſed potius quaſi malum officium,
quod dicitur non ſolum, quod facto, ſed etiam quod
verbis fit, & atteſtatur de cõmuni, & veriori opinione
contra Bartulum, contra quem ſimiliter tenet Clar. in
pract.crim.§.1.nu.11. verſ.ſed quæro nunquid maleficium, dicens quod hæc opinio magis ſibi placet, nam
& qui male dicit, male facit, & nouiſſimè eum iſta opinione veluti veriori, & tenenda pertranſit Farinac. in
tract.crim.lib.1.q.18.n.4.verſ.aduerte primo & latius

& ele-

& elegantius Decian.in tract.crim.lib.1.c.8.de malef.
n.10.verſ.ego verò tom.1.vbi etiam reſpondet ad con-
10 ſiderationem Alciat. quod Bart.dictum procedat non
ex verborum ſignificatione,ſed ex ſtatuti ratione,quod
imo & attenta ea ratione fieri debeat duplicatio, quia
eo tempore vt plurimum & frequentius blaſphemiæ,&
verbales iniuriæ, turpes cantationes, famoſi libelli, &
alia non facto committantur, fatendo tamen, quod ſi
quis occaſione nocturni temporis non captata, ſed
quia ita caſus contingens dederit, iniuriam contra ali-
quem protulit,non ſe occultans,& palam,& aperte eã-
dem iniuriam interdiu prolaturus fuiſſet, hoc caſu non
putaret locum eſſe duplicationi,non ex vi & proprieta-
te verbo maleficij quam conſiderat Bart.ſed ex eo quia
deficit ratio ſtatuti, cum iniurians non quæſierit occa-
ſionem occultandi delictum, & iniuria ipſa ſit leuior, ſi
noctu fiat, vtpotè in minori frequentia hominum, quã
ſi interdiù vt ex ſe patet, quod non videtur diſtare ab
Alciat.ſupra allegato, ſed vix poſſet obtineri in pra-
ctic. quia quodlibet maleficium ſiue facto ſiue verbis,
compræhenditur in ſtatuto, & vti de nocte commiſ-
ſum grauius iudicatur propter noctem, vt ex Bald.&
Aretin.dictum eſt, & punitur duplicatione pœnæ iux-
ta formam ſtatuti indiſtinctè, & ita ſemper vidi fieri &
practicari, & ego etiam obſeruaui, tenendo cum o-
pinione comm.contra Bart.abſque aliqua diſtinctione,
an male dictum dedita opera, an verò caſu commiſſum
fuerit,& hanc opinionem indiſtinctè tenet Bonacoſ.his
ſcriptis viſus lib.1.com.opin.crim.verſ.ſtatutum quod
pœnæ maleficiorum doplicentur, lib.2. verſ.ſtatutum
loquens de maleficijs,& in q.crim. verb.pœna.verſ.ſta-
tutum duplicans pœnam committenti maleficium de
nocte.

E P I T O M E.

Nunquid ſtante ſtatuto quod nullus pro maleficio puniatur pœna corporali, niſi in caſibus ab ipſo ſtatuto expreſſis, ius commune dicatur ſublatum in delictis a ſtatuto omiſſis,pro quibus ab ipſo iure com.pœna corporalis imponitur,& quando id verum ſit.

S V M M A R I A.

Statuto quod nullus corporaliter puniatur niſi in caſibus a ſtatuto expreſſis,cenſetur iuri com.derogatum,etiam in omiſſis a ſtatuto n.1.& 6.& per totum.

Quod eſt verum ſi ſtatutum vlterius procedat prouidendo impunitati delictorum vt ibi exemplificatur.7.

Statuto exiſtente vt ſup.cenſetur in omiſſis a ſtatuto Iudici conceſſum arbitrium.2.

Correctio legis non inducitur,niſi verbis claris et ſpecificis.3.

Expreſſum dicitur quod ab expreſſo prouenit.4.

Iuri com.poteſt per ſtatuta tacitè derogari.5.

CASVS QVINQVAGESIMVS SECVNDVS.

IN pluribus locis per ſtatuta prouiſum eſt, quod nul-
lus pœna corporali puniri poſſit pro maleficijs, niſi
ſtatuto caueatur, euenit quod aliquis committit delictũ
a iure com.punitum pœna corporali, de quo ſtatutum
nullo modo prouidet, nec pœnam aliquam pro eo im-
ponit, quæritur an hic delinquens puniendus ſit pœna
corporali ſecundum ius com.poſtquam ſtatutum de ta-
li delicto non diſponit,an verò aliter,quaſi quod præfa-
ta ſtatuta derogauerint iuri com. & eius pœnam deme-
rint, pulcra quidem eſt dubitatio, & maximè vtilis, in
1 qua quod locus non ſit pœnæ corporali ex iure comm.
veluti a lege municipali abrogato ſentire videtur Boſſ.
in pract.crim.tit.de carcerat. fideiuſ. commit. num.20.
& tit.de indit.& conſider.ant tortur.n.57. & tit.de falſ.
n.139.& tit.de homicid.n.6 in fine,quem ad hoc addu-
cit Menoch.de arbitrar.Iud.lib.2.cent.3.caſ.176.vbi n.
24. & ſeq. vſque ad finem tractat hanc quæſtionem &
dicit d.opinionem veram ſibi videri, licet poſtea ſub-
iungat in hac re veluti grauis ponderis eſſe non parum
cogitandum, cum hactenus in ſpecie atque ex profeſſo
ab aliquo,quem viderit,explicata non fuerit, adhuc ta-
men inquiens quod ſi vera eſt interpretatio prædicta,
quam veram opinatur,non parum ex legibus illis muni-
2 cipalibus tributum eſt illis in locis iudicibus arbitrium,
mouetur autem Menoch.authoritate Boſſ.in locis cita-
tis, & ea ratione quod ſtatuta loquuntur per verba illa
vniuerſalia,nullus puniatur corporali pœna, niſi ſtatuto
caueatur,quæ excludunt omnem pœnam alio iure,præ-
terquam illis ſtatutis impoſitam; Nec putat Menoch.
obſtare quod ex hoc ſequatur iuris correctio, quæ non
ſolet induci,niſi verbis claris & ſpecificis, l.ſancimus C.
3 de teſtam.l.præcipimus in fine C.de appellat.& vtrobi-
que DD.quia reſpondet quod ſatis clarè & ſpecificè fuit
dictum, poſtquam ex vniuerſali ſermone hoc venit in
4 neceſſariam conſequentiam, quia expreſſum dicitur, quod
ab expreſſo prouenit,nec ommiſſum intelligitur, quod
expreſſum conſequitur ſecundum Bald.in l.1.n.10.C.de
his qui ant.apert.tab.pro quo ego vrgentius facere pu-
5 to, quia ad hoc vt a lege municipali ius com.corrigatur
ſufficit,quod id tacitè fiat,nec neceſſario exigitur ad de-
rogationem, quod id verbis expreſſis & nominatim di-
catur,ſed ſatis eſt quod appareat aliquibus præſumptio-
nibus tacitè ſtatutum voluiſſe legem communem tolle-
re,vt not.Bart.in l.1.ante fin. verſic.idem ſi apparet ff.
vi bon.rapt.Gramm.conſilio crim.35.nu.57.Corn.con-
ſil.114.col.2. verſ. & licet de iure com.lib.p.Bertazzol.
conſilio crim.241.num.24. verſ.nec etiam.lib.pr.& alij
quos retuli in caſu 2. qui omnes in hoc conueniunt cum
Bart.licet in eius principali deciſione maior pars ab eo
6 diſſentiat,vt ibi demonſtraui.Quæ determinatio tamen
procedere videtur quando per ipſa ſtatuta vlterius pro-
uidetur, ne delicta ſpecialiter in illis non compræhenſa
impunita remaneant, puta quod pœna ſit Iudici arbi-
traria,vel conſulatur Princeps, vel vltra Menoch.quod
procedatur de ſimilibus ad ſimilia, aut ex identitate ra-
tionis, vel conſimili modo fiat determinatio, iſtis enim
caſibus ius commune omnino a ſtatutis ſublatum dici-
tur, alias autem ſecus, ne admiſſa dicta interpretatio-
ne, quamplurima delicta in ſtatutis non compræhenſa
remaneant impunita, ſi ad ius com.non eſſet recurren-
dum,cõtra bonum Publicum & pacificum Reipub.ſta-
tum,ita apertè colligitur ex Menoch.d.caſu 276. ſub n.
26.verſ.nec dicatur quod hac admiſſa interpretatione,
cum quo tenendum cenſeo, & pro hoc vltimo dicto de
ſtatuto mandante in non ſpecialiter prouiſis ab ipſo pro-
cedi debere de ſimilibus ad ſimilia, aut ex identitate ra-
tionis,quod tollat ius commune, adeſt authoritas Baldi
in conſ.429.ſuper eo ad finem lib.5.& idem tradit Cor-
neus latè inſiſtens conſilio 19.ſub n.6. & ſeq.verſic.ta-
men concurrente etiam,& verſicu. ſequentibus, qui ta-
men de Baldo non meminit,libro quarto.

Digitized by Google

EPITOME.

An Delegatus Papæ, vel Principis delinquens maximè in pertinentibus ad cauſam ſibi commiſſam poſſit puniri per Ordinarium loci in quo delinquit. Et quid in Patriarca, Primate, vel Archiepiſcopo delinquente in Diœceſi inferioris gradus prælati.

SVMMARIA.

Delegatus Papæ vel Principis dicitur maior quolibet ordinario. n. 1.
Minor in maiorem non habet imperium. 2.
Iudex ordinarius punire poteſt Delegatum Papæ, vel Principis, qualitercunq; delinquentem in ſua Iuriſd. 3. cum ſeq. 3
Salaria immoderata poteſt Ordinarius moderare. 4.
Reatus omnem honorem eximit. 5. et 10.
Archiepiſcopus delinquens in Epiſcopatu, quem habet ſuffraganeus ex diſpenſatione, poteſt ibi puniri ſecundum aliquos. 6 ſed vid. n. 10.
Iudex maior falſum ferens teſtimonium coram minore poteſt ab illo puniri. 7.
Magiſtratus minor eſt maior omni alio in ſuo territorio. 8.
Patriarca Primas, vel Archiepiſcopus delinquens in diœceſi alicuius Epiſcopi poteſt ab eo puniri. 9.

CASVS QVINQVAGESIMVS TERTIVS.

QVæri Cyn. in auth. qua in prouincia col. fin. verſ. vltimo iuxta legem iſtam moueo quæſtionem de facto C. vbi de crim. ag. oport. An ſi delegatus Papæ, vel Principis delinquat in ſua Iuriſdictione, Iudex Ordinarius loci poſſit eum punire, & primo dicit videri quod
1 non, quia talis delegatus eſt priuilegiatus, & maior omni Ordinario, ex quo fungitur vice delegantis l. etſi
2 Prætor. ff. de offic. ei. cui mand. eſt Iuriſdiction. & minor in maiorem non habet imperium l. nam magiſtratus ff. de arbitrar. Deinde idem in contrarium videtur eſſe tex.
3 expreſſus in d. auth. & quod ea eſt ratio, quia delictum facit eum ſortiri forum omni priuilegio ceſſante, vt ibi, & ſubdit ex mente Petri, quod qualitercunque delinquat ſiuè in iuriſdictione ſibi demandata, ſiuè quocunque alio modo, ratione illius delicti ordinarius coercebit & emendabit eum per viam iuris vt in auth. vt Iudi. quoquo. ſuffrag. §. volumus verſ. ſi autem ipſi aliquos, & dicit ꝙ ſemel dubitabatur de facto, nunquid ſi aſſeſſores delegati Principis iniunxerunt partibus, quod quælibet deferret cuilibet ex ipſis marcam argenti pro ſalario, poſſint dictæ partes de hoc conquæri coram Iudice ordinario loci, & petere vt aſſeſſores illos reformet, & ſummam petitam moderet, & refert quod Petr. de facto conſultus reſpondit, quod ſic per l. expreſſam in au-
4 th. de Iudic. §. nullo & §. ne autem circa hoc labor, quia poteſt ordinarius immoderata ſalaria corrigere vt in auth. vt Iudi. fin. quoquo. ſuffrag. §. volumus circa finem, ibi licet prouinciarum Iudicibus non ſinere amplius aliquid, quam ſacra veſtra conſtitutione diſpoſitum eſt percipere ſportularum. Et prædictam Cyn. determinationem ſequitur Bald. in d. auth. qua in prouincia nu. 10. verſ. vlt. iſtud principium, vbi formaliter dicit quod principium d. auth. inducitur in argumentum quod ſi delegatus Principis in cauſa ſibi delegata delinquit, & facit litem ſuam, poteſt de hoc conueniri coram ordinario
5 loci vbi delinquit, nam licet in procedendo ſit maior eo, tamen cum delinquit, efficitur ſub eo ſecundum Petr. & Cyn. quia reatus omnem honorem eximit. l. 1. C. vbi ſenat. vel Clariſ. idem ſequendo Cyn. tenet Capel. Toloſana decil. 423. & ibi etiam Aufrer. in additionibus, & latè tradit Decian. in tract. crim. libro 4. cap. 17. n. 26. in verſ. vndecimo extende, tomo primo folio 180. ſequitur Andr. Barbat. in addit. ad ipſum Bald. in apoſtilla in verbo vltimo ſub littera A, & poteſt opportunè confirmari ex multis, quæ ibidem adducit in apoſtilla ſeq. in verbo quia reatus ſub littera B, ad impugnandam con-
6 cluſionem a Canoniſtis communiter firmatam in c. 1. de rapt. & in c. cum inferior. de maior. & obedient. quā etiam ex noſtris refert, & ſequitur Clar. in pract. crim. q. 35. n. 14. verſ. quod tamen intellige. Quod Archiepiſcopus delinquens in Epiſcopatu, quem ſuus ſuffraganeus habet ex diſpenſatione, non poteſt ibi puniri ab eo; cō-
7 ſiderat. n. quod ſi Iudex maior falſum ferat teſtimonium coram minore, poteſt ab illo puniri ſecundum Angel. poſt Iacob. de Rauen. in repetit. l. ſi vacantia C. de bon. vacāt. lib. 10. ſub n. 105. verſ. ſed quæro Iudex maior, qa in continenti, cum quis teſtificatur, iuriſdictioni Iudicis, corā quo teſtificatur etiam inferiori ſe ſubmittit. l. nullum C. de teſti. ratione cuius ſubmiſſionis poteſt puniri arg. l. eſt receptum ff. de iuriſd. omn. iud. & ſubdit Bar-
8 bat. quod minor magiſtratus eſt maior omni alio in ſuo territorio per gl. in l. apud eum ff. de manumiſ. & quod propterea ſecundum Petr. de Anchar. in Clement. 1. de
9 for. compet. ſi Patriarca, vel Primas, vel Archiepiſcopus delinquat in diœceſi alicuius Epiſcopi, poteſt puniri ab illo Epiſcopo, quam opinionem ſequitur, & communem aſſerit Clar. d. q. 35. nu. 14. verſ. ſed quid ſi Archiepiſc. Decian. loco citato n. 22. verſ. nono extende, & iterum nu. 24. poſt verſic. intellige tamen, Aufreri. in additionibus citatis, & addit Barbat. plura alia, quæ videri poſſunt, nec referre expedit, quia licet vera eſſet di-
10 cta cō. canoniſtarum concluſio de Archiepiſcopo delinquente in diœceſi ſui ſuffraganei, quod à dicto ſuffraganeo ſuo puniri non poſſit, quam firmat Aufreri. ad d. dec. Capellæ Toloſan. 423. ad finem additionis, & Decian. vbi ſupra n. 23. in prima limitatione, nihil tamen obſtaret deciſioni noſtræ, quia ſuffraganeus ſemper, & omni tempore inferior eſt ſuo Archiepiſcopo, quod nō eſt in Iudice ordinario, vel dici poteſt ſecundum Angel. in loco citato quod & ſi alias qui delinquit eſt maior, tamen reſpectu eius, de quo agitur, eſt minor, ita enim dicit ipſe de Iudice maiore deponente falſum coram minore.

EPITOME.

An Officiales & alij dignitatem habentes vel aliter nobilitate fulgentes accuſati vel inquiſiti de aliquo crimine, dum per Iudicem examinantur vel interrogantur, debeant ſedere, an vero ſtare.

SVMMARIA.

Nobiles vt Barones, Comites, magni officiales vel ſimiles licet de crimine imputati, dum examinantur per Iudicem, ſedere debent, ſed paulo inferius. n. 1. & 5.
Quod procedit in Prouincijs, ſecus in vrbe. 2.
Quid tamen obſeruatum fuerit vid. 3.
Iudices in ſaciendo ſedere Aduocatos debent imitari Curiales, & fugere ruſticitatem. 4.

CASVS QVINQVAGESIMVS QVARTVS.

NOn ſemel vidi de facto dubitari, an Barones, Comites, Marchiones, vel alij Nobiles, aut magni Officiales de aliquo Crimine imputati, dum ſuper eo per Iudicem interrogantur, debeāt ſedere an vero ſtare
1 & ꝙ debeant ſedere videtur tex. in l. 3. poſt principiū ibi ſeden-

Digitized by Google

ſedendi quoque in aliqua ſecretarij parte, quæ Iudicibus inferior, altercantibus vero ſuperior eſſe videatur, & rurſus ante finem in verſiculo quoties autem viri Illuſtres ibi & ſedendi cum celebratur cognitio in ſecretarijs iudicantium ius conſequantur C. vbi Senat. vel Clariſſ. vbi Bald. nu. 2. dicit not. argumentum quod Epiſcopi accuſati ſedere debeant non ſtare, tamen debent ſedere aliquantulum inferius, & non ſuperius cum Cognitoribus cauſæ, idem ſimpliciter dicit Salycet. ibidem in notabilibus ante num. 1. Sed in contrarium quod immo debeant ſtare, & non ſedere facit idem tex. d. l. 3. paulo infra ante finem ibi ita vt huiuſmodi viri ſedendi quidem in cognitionibus dicendis minimè ſibi vendicent facultatem, hanc contrarietatem videtur ſenſiſſe gloſ. in priori loco allegato ſup. in verbo ſedendi, quæ dicit hoc eſſe ſpeciale propter nobilitatem, vt ſedeant, & non dicant, ſecus ſi dicant vt infra §. ita, & in alijs iuribus, quæ adducit præſertim in auth. vt ab Illuſtr. circa fin. ibi ne cogantur aut ſedere cum Iudicibus, cũ iudicant, aut ſtare rurſus tanquam litigantes, vbi gl. in verbo ſedere notat idem, & rurſus paulo infra ad tex. in verbo procede.

3 re Rectius autem ſenſiſſe videtur Caſtr. in d. l. 3. ſub n. 3. verſ. ſed an debeant, aliter diſtinguens, quod ſcilicet aut tales conueniuntur in vrbe Romana, vel Coſtantinopolitana, vbi ſunt magni Iudices, & non debent cum illis ſedere, vt in d. verſ. ita vt huiuſmodi viri & cæt. Aut in prouincijs, vbi non ſunt ita magni Iudices, & tunc ſecus, vt in d. verſiculo quoties autem viri Illuſtres & cæt. & ſubdit quod per hoc patet tex. d. l. declaratus, quæ diſtinctio mihi de iure non diſplicet, pro qua facit quædã adnotatio, quæ reperitur in d. auth. vt ab Illuſtrib. aiens quod rigor illius tex. obſeruatur in parlamentis Franciæ.

3 Et ſic obſeruatum vidi quod etiam coram magnis Iudicibus, & ſupremis Magiſtratibus, conſtituti in dignitate non vulgari puta habentes feuda, Iudices & Officiales magni gradus, & honoris, magnæ Excellentiæ Doctores, magni Militum pedeſtrium, vel equeſtrium Duces, Milites maioris Crucis alicuius Religionis, quos equites magnæ Crucis vocamus, & alij qui in loco Magnates reputantur, ſedeant, & non ſtent, quando vti rei criminis a Iudice interrogantur, & ita etiam pluries egomet obſeruaui, faciens eos ſedere, nec aliter nunc facerem, quia eſt vrbanitas conueniens, & Iudices in faciendo ſe-

4 dere aduocatos & litigatores debent imitari Curiales, & ruſticitatem fugere, vt dicit gloſ. in d. auth. vt ab Illuſtrib. in verbo in curiam, & eſt quæſtio à Criminaliſtis non tacta, quod viderim. His ſcriptis vidi D. Vicentium de Franch. Deciſ. 148. in prima p. vbi ſub numero 5. & 6. tenet quod Aduocatus fiſci, Conſiliarius Regius, Principes, Duces, Marchiones, Comites & ſimile agentes cauſas proprias tam ciuiles, quàm criminales debent ſedere cum Iudicibus vltimo loco aliquantulum inferius, licet alias ipſos Iudices præcedere debuiſſent, & altiori loco ſedere, ad quod allegat. d. l. 3. in verſ. ſedendi, & ibi Odofred. Bald. & Salycet. loquentes in Epiſcopo, & d. auth. vt ab Illuſtribus.

E P I T O M E.

An teſtis examinatus pro informatione curiæ partes non citata, vocatus ad repetendum examen, nolens comparere poſſit puniri, & qua pœna.

S V M M A R I A.

Teſtes examinati parte non citata pro informatione non probant niſi parte citata repetiti n. 1.

Teſtes alias pro informatione Curiæ examinati & a repetione ſollemni ſe ſubtraentes tenentur pœna falſi. 2. & 6.

Teſtis vt dicendo falſum, ſic tacẽdo verum, cõmittit falſum. 3.

Nolens comparere ad teſtificandum, qui nondum teſtis aſſumpſit officium, tenetur pœna ſtellionatus. 4. & 6.

Et etiam parti ad intereſſe d. n. 4.

Teſtificari nolens accepta pecunia: ne teſtificetur punitur de falſo n. 5.

Iudex qua cautela vtatur ad faciendum venire teſtes ad examinandum, ibidem.

CASVS QVINQVAGESIMVS QVINTVS.

1 Quoniam teſtes examinati pro informatione Curiæ, vti recepti parte non citata, & ante litem conteſtatam, & ad finem præparandæ inquiſitionis, de iure non probant, & ideò ſolent in termino probatorio repeti parte citata ad finem conſequendæ victoriæ, vt tradunt DD. in l. fin. ff. de quæſt. Blanch. dicens communem in practic. crimin. in princ. nu. 30. & ſeq. verſic. ſed quæritur, Clar. atteſtans pariter de com. in pract. crimin. q. 11. num. 2. & vltra eos Caſtr. perpulchrè conſ. 141. col. 1 verſ. 3. eſt videndum numer. 3. lib. 1. Gramm. Deciſ. 11. ſub n. 7. 8. & 13. & Deciſ. 34. n. 33. & alij quos ſciens prætereo. Et ſæpè vocati ad repetendum nolunt compare-

2 re quæri ſolet de eorum pœna, & quidem tales teſtes iã examinatos & poſtea ſe ſubtrahentes à perhibendo ſolẽni teſtimonio, vt veritas occultetur, & ne delicta legitimè probentur, puniri vera falſi pœna probatur optimè ex dictis per Bald. in l. præsbiteri nu. 13. verſ. quid in eo. C. de Epiſc. & Cler. & per Alexand. in l. argentarius §. cum autem n. 4. & ſeq. verſ. item per iſtum tex. ff. de edend. & per Iaſ. in l. præſcriptione in 2. not. ſub n. 8. C. ſi contra ius vel vtil. publ. & per alios quos refert & ſequitur Boſſ. in pract. crim. tit. de falſ. num. 163. verſ. quæro quando teſtis, eum enim iam aſſumpſerit officium teſtificandi, tenetur comparere, nec poteſt tacere veritatem citra incurſum falſi, quod ita committitur tacendo ve-

3 ritatem, ſicut deponendo falſum, vt dicunt præfati om-

4 nes DD. ſecus autem eſſet ſi quis nondum officium teſtificandi aſſumpſiſſet, citatus ad perhibendum teſtimonium, nollet comparere, quia tunc licet propter hoc faciat, quod veritas non appareat, cum tamen nondum ſit teſtis, non poteſt puniri de falſo, licet ratione doli puniatur pœna criminis ſtellionatus, & teneatur ciuiliter parti vel reipub. ad intereſſe per actionem de dolo, vt dicũt Bald. Alexand. Iaſ. & Boſſ. ſupra citati, quod tamen limi-

5 tant Alex. & Boſſ. niſi talis citatus accepiſſet pecuniam vt non teſtificaretur, nam tunc puniretur de falſo, etiam quod nondum officium teſtificandi aſſumpſiſſet per notata per Bart. in l. 1. §. ſed & ſi quis num. 1. ff. de falſ. vbi propterea dat cautelam, quod Iudex faciat proceſſum, quod accepit pecuniam ob teſtimonium non dicendum, quia tunc poterit eum condemnare lege Cornelia de fal.

6 cuius timore ductus veniet ad teſtificandum & Bart. ſequutus eſt Angel. in tract. de malefic. in verbo comparent dicti Inquiſiti & negauerunt totum nu. 7. verſic. aliquando teſtes non veniunt, & ſecundum prædicta vidi practicari puniendo teſtes nolentes comparere ad repetendum pœna ſolita imponi ijs, qui teſtificando veritatem tacent, & multando nondum examinatos nolentes comparere ad deponendum per ea, quæ leguntur & notantur in l. vnica ff. ſi quis Ius dicent. non obtemper.

Digitized by Google

E P I T O M E.

De ſtatutis minuentibus pęnam delinquenti propter confeſſionem, & eam augentibus propter negationem, & & de eorum materia, & de omnibus fere caſibus, & quæſtionibus, quæ ſuper dictis ſtatutis occurrere poſſunt. & de alijs notatu dignis circa intellectum talium ſtatutorum, & circa modum practicandi, & reducendi pœnas reſpectu diminutionis, quam duplicationis ad iuſtam, & legitimam quantitatem.

S V M M A R I A.

Statutum minuens partum pœnæ ſpontè confitenti delictum fundatur ex ratione quod in vno releuatur, debet in alio grauari. num. 1. & 7.

Statutum augens pœnam neganti fundatur in eo quod in vno grauatus, ſit in alio releuandus. 2.

Et quia mendacium eſt pœna dignum 3.

Statutum minuens pœnam confitenti non habet locum ſi primo negauit, & poſtea confeſſus fuerit, ſecundum aliquos 4.

Contrarium tamen eſt verius. & communius. 5.

Reus qui primo negauit poteſt poſtea variare, & ſic confiteri, & obtinet. d. ſtatuti beneficium dummodo fateatur antequam probatum fuerit ſecundum aliquos. 6. 8.

Sed quod imò poſt litem conteſtatam non liceat variare dicitur verum æquum, & magis obſeruatum. 7.

Statuti tamen verba ſunt deligenter aduertenda. 8.

Negatio concernentium exceptiones iuriſdictionis vel ſimiles non nocet confitenti poſtea delictum quin gaudeat beneficio ſtatuti. 9.

Statutum augens pœnam neganti delictum non habet locum nec etiamſi negauerit, poſtea quandocunq; confitente antequam ſit probatum. 10.

Contrarium quod imò lite conteſtata non liceat, & hoc caſu variare, videtur de iure verius. 15.

Prior tamen opinio vti mitior eſt amplectenda. 16.

Negans vt ſup. cur liceat quandocunq fateri ante probatum delictum ad euitandum pœnam negationis, non ad conſequendum beneficium confeſſionis. 11.

Ius ſpeciale facilius tollitur quam ius commune. 12.

Res de facili reuertitur ad ſuam naturam. 13.

Reus qui primo negauit, & poſtea per confeſſionem admittendus eſſet ad benef. diminuendi vel euitandi maiorem pęnam debet reficere expenſas per aduerſarium factas occaſione d. negationis 8. 14.

Minor reſtituitur aduerſus negationem idcirco quandocunq; etiam factis probationibus fateri poteſt ad euitandam pœnam negantis. 17.

Imputatus de pluribus delictis ſeparatis, pro parte quam confitetur gaudet benef. ſtat. & pro parte negata tenetur pœna negantis. 18.

Reſpondens inquiſitioni nec præciſe confitens nec negans ſi poſtea confitecator gaudet beneficio ſtatuti. 19.

Reſpōſio iuris vt nego me culpabilē nō valet in criminalib. 20.

Confeſſus primum, & poſtea negans non ſolum amittit beneficium confeſſionis ſed incurrit pęnam negantis, nec redire poteſt ad priorem confeſſionem. 21. Et quare. 24.

Et idem ſi non verbis ſed facto priorem confeſſionem reuocaret. 28.

Statutum tribuens beneficium confitenti intelligitur de confitente cum perſeuerantia. 22.

Reuocatio reuocationis non datur. 23.

Negans dicitur priori confeſſioni renuntiare. 25.

Præmium ex delicto non debet quis reportare. 26.

Regreſſus non datur ad ius renunciatum. 27.

Confitens factum, & ius negans vt ſe feciſſe ad ſui defenſionem gaudet benef. conf. 29 cum pluribus. ſeq.

Contrarium ex aliquibus. 3 .

Quorum opinio in puncto iuris eſt forte verior. 34.

Confeſſionem rei aſſumens pro ſe ita, & contra ſe debet aſſumere. 31.

Cum confeſſo eſt benigne agendum. 32.

Qualitas defenſionis eſt ab allegante probanda. 33. & ſup. 29.

Confitens factum, & negans qualitatem alterantem delicti ſubſtantiam tenetur pœna negantis. 34.

Confitens factum, & negans d. qualitatem, tenetur pœna negantis ſolum pro rata negatæ qualitatis, ſi ipſius pœna ſit ſeparabilis à pœna delicti. 35.

Non tamen gaudet benef. conf. pro rata ſimplicis delicti quod fuit confeſſus. 36.

Confitens vnum factum, & alia negans quæ veniant ad illud qualificandum non gaudet benef. confeſſionis. 37.

Qualitas in delictis dicitur ea quæ delictum alterat ponens aliquid in eſſe præter eius ſubſtantiam. num. 38.

Subſtantia delicti dicitur ſuum eſſe principale propter quod maleficium diffinitur. 39.

Qualitas in delictis conſideratur ex pluribus. 40. cum pluribus ſequent.

Tempus noctis, vel diei priuilegiati quandoq; conſideratur vt delicti qualitas eod.

Locus item priuilegiatus vt Eccleſia Platea, vel Palatij. 41.

Dolus in furto dicitur qualitas ſubſtantialis, in homicidio accidentalis. 42.

Inſtrumentum quandoq; conſideratur vt delicti qualitas. 43.

Cicatrix pariter. 44.

Intentio delinquentis quandoque aggrauat quandoque extenuat delictum. 45

Qualitas delicti generaliter conſideratur ex cauſa, perſona, loco, tempore, qualitate, quantitate, & euentu. 46.

Confitens factum ſed alio loco, vel tempore m quàm contenta in inquiſitione tenetur pœna negantis. 47.

Tempus, & locus faciunt actum realiter, & ſecundum ſubſtantiam differre. eod.

Confeſſio facti in alio loco, vel tempore non eſt per Iudicem admittenda. 48.

Confitens delictum, & negans qualitatem per cuius negationem non grauatur actor onere probandi, gaudet benef. confeſſionis, vt magis practicatur. 49.

Confitens factum, & ſcienter negans qualitatem ſine qua factum non eſt punibile ex intentata cauſa, & quam tenetur aduerſarius probare, habetur pro negante. 50.

Qualitate non probata ſequi debet abſolutio, & pro cōdemnatione opus eſt nouo proceſſu 51. quod declaratur 81. & ſeq.

Confitens delictum, & negans qualitatem probabiliter ab eo ignoratam non habetur pro negante 52. cum ſeq.

Pœna ſine culpa eſſe non poteſt. 53.

Confitens percuſſionem ſed negans æſtimationem damni, non habetur pro negante. 54.

Confitens relictum pium, & aliqua ratione negans ſe teneri, non habetur pro negante. 55.

Confitens vulnus, & negans remanſuram cicatricem, non habetur pro negante. 56.

Idem in confitente vulnus, ſed negante mortem. 57.

Vel negante qualitatem perſonæ offenſæ 58.

Confitens delictum, & negans qualitatem non probabiliter ignoratam habetur pro negante. 59.

Ignorantiam probabilem adeſſe, vel non, Iudex arbitratur. 60.

Vbi quis habetur pro negante fruſtra quæritur an gaudeat benef. confeſſionis. 61.

Confitens factum, & negans qualitatem vt ſup. probabiliter ignoratam

Digitized by Google

ignoratam non gaudet benef. confeſſ ſecundum aliquos. 62.

Contrarium tamen magis placet, & practicatur. 63.

Confitens vulnus ſed non fracturam oſſis vel non Caſſale, gaudet benef. confeſ. eod.

Confitens vulnus & negans mortem non gaudet benef. confeſſionis. 64.

Vulnus confunditur per mortem. eod.

Confitens factum & negans qualitatem qua ceſſante, pæna minuitur habetur pro negante. 65.

Quod tamen non procedit ſi talem qualitatem probabiliter ignorare poterat. 66.

Intellige etiam haberi pro negante non quoad totum ſed prorata qualitatis negatæ. 67. cum aliquibus ſeq.

Et hoc ſi qualitas illa ſit a facto diuiſibilis nec reſpiciat totũ delictum. 68.

Delictum ſimplex ſi puniatur in centum, & appenſatum in centumquinquaginta, negans qualitatem appenſati tantum, habetur pro negante quoad illam qualitatem. 69.

Confitens delictum & negans qualitatem minuentem pænam habetur pro negante reſpectu qualitatis tantum, quando pæna qualitatis non imponitur per ſe, ſed reſpectiue ad pænã delicti. 70.

Secus ſi pæna principaliter per ſe imponatur ſuper delicto qualificato, quia habetur in totum pro negante. 71.

Ratio diuerſitatis dictorum caſuum habetur. 72.

Confitens factum & negans qualitatem minuentem pænam, ſi pæna qualitatis non ſit diuiſibilis a pæna delicti, habetur in totum pro negante. 73.

In indiuiduis non peccatur niſi in ſolidum. eod.

Pænæ corporales aliquæ ſunt diuiduæ, aliquæ indiuiduæ. 74.

Confitens factum, & negans qualitatem minuentem pænam, non gaudet beneficio confeſſionis. 75.

Confitens factum & negans qualitatem nunquam habetur pro negante, niſi qualitas plene probetur per aduerſarium. 76. cum ſeq.

Negans vt ſup. qualitatem quam poſtea fatetur in tortura, non habetur pro negante reſpectu maioris pænæ & quare. 77.

Sed nec pro confeſſo ad minuendam pænam. 78.

Negans delictum, ſi poſtea ex indicijs vel præſumptionibus arbitrariè damnetur, non debet haberi pro negante. 79.

Qualitate negata nec probata per aduerſarium an ſequi poſſit aliqua condemnatio. 80.

De conſuetudine tamen condemnatur de eo quod eſt confeſſus. 81.

Maximè ſtantibus clauſulis ſalutaribus. 82.

Negans maleficium ſi poſtea conuincatur poteſt probare, quod fecit ad ſui defenſionem. 83.

Negans maleficium vt ſup. & poſtea probans ſe feciſſe ad defenſionem euitat pænam maleficij non tamen negationis. 84

Negans in prima inſtantia & confitens in cauſa appellationis gaudet benef. confeſſionis ſecundum aliquos. 85.

Qui tamen reprobantur. 86.

Sed forte non probata adhuc intentione actoris confitens vt ſup. euitabit pænam negantis. 87.

Condemnatus & admiſſus ad nouas defenſiones vel comparens in termino reſeruato per ſententiam & confitens, non gaudet beneficio ſtatutis minuentis pænam. 88.

Admiſſus ad nouas defenſiones vel comparens in termino reſeruato debet ſe innocentem oſtendere, & effectum ſententiæ tollere. 89.

Admiſſio ad nouas defenſiones vel termini reſeruatio in ſententia non tollunt effectum contumaciæ ſed tantum reo defenſionem concedunt. 90.

Contumax torquetur vel mitius punitur vbi fuit admiſſus ad nouas defenſiones, vel comparuit in termino reſeruato, & prater contumaciam nil extat contra illum. 91.

Reus non comparens in termino citationum, qui a ſtatutis idcirco habeatur pro confeſſo, licet ante ſententiam compareat, & fateatur, non gaudet benef. confeſſionis. 92.

Nec ſi neget tenetur pæna negantis. 93.

Imputatus de delicto, nolens fateri nec negare, ſed ſoluere, non gaudet beneficio cõfeſſionis, nec tenetur pæna negationis. 94.

Iudex poteſt cogere inquiſitum vt neget vel fateatur. 95.

Aſſeſſoris boni eſt, in enormibus vti ſeueritate. 96.

Cautela pro iudicibus in ſyndicatu, vel pro inquiſitis actione famoſa eſt, vt ſoluant ante condemnationem. 97.

Et cautius agunt ſoluentes conditionaliter. 98.

Confeſſio vel negatio principalis non prodeſt nec nocet auxiliatori vel alij, qui eadem pæna qua principalis teneretur. 99. cum aliquibus ſequentibus.

Qualitas ſuperueniens poſt factũ, vt furti manifeſti, nocet principali tantum. 100.

Mandatarij contumacia vel negatio, non nocet mandanti. 101.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti vel iudicatum ſoluendo non tenetur ad augumentum pænæ ex contumacia vel negatione. 102.

Confeſſio vel negatio vel pax principalis non proſunt nec nocẽt ſe intromiſſentibus in rixa, qui eadem vel maioris pæna quã principalis, venirent condemnandi. 103.

Et idem de alijs qualitatibus extra delictum & extra propoſitum delinquentium. 104.

Qualitas quæ ineſt ab initio tempore delicti ſecundum propoſitum delinquentium (vt in exemplis traditis) nocet vel prodeſt tam principalibus quam mandanti, auxilianti, vel ſimilibus. 105.

Parricidij tenetur extraneus qui filio opem tulit patrem occidenti 106.

Qualitas aggrauans inhærens, perſonæ principalis delinquentis nocet auxilianti, vel ſimilibus, licet illam ignorantibus 107.

Qualitas minuens inhærens perſonæ principalis delinquentis nõ prodeſt auxilianti, nec ſimilibus. 108.

Clericus inſtigans aliquem ad maleficium committendum, ex quo ſequatur mors, efficitur irregularis. 109.

Mandans quandoque tenetur ex delicto licet mandatarius non commiſerit. 110.

Qualitas non inhærens perſonis delinquentium, ſed circumſtantijs delicti, vel perſonæ in quam delinquitur, aggrauat mandantem vel opem ferentem, etſi extra eius propoſitum ſuperueniat. 111. vbi habes exempla.

Statutum de duplicatione pænarum non habet locum in pænis conſiſtentibus in ſpecie, vel in corpore, ſed in quantitate, põdere, numero, vel menſura. 112.

Et idem in ſtatuto de diminutione pænarum. 113.

Pæna amputationis manus non duplicatur, licet commiſſi delicti pæna, ſi eſſet pecuniaria vel ſimilis veniret alias duplicanda. 114. cum ſeq.

Duplicatio vbi fieri non poteſt, vt in caſu prædicto, loco ipſius vltra pænam in ſpecie debitam datur alia iudicis arbitrio. 115. et 116.

Confitens non gaudet beneficio confeſſionis vbi pæna eſt indiuidua vt amputationis manus. 116.

Nec etiam ratione alicuius permutationis. eo. et 118.

In pænis diuiduis licet corporalibus, vt ictuum funis, verberum et ſimilium, attenditur augumentum vel diminutio ex ſtatutis. 117.

Mortis pæna vti indiuidua non recipit augumentum nec diminutionem, etiam ratione alicuius permutationis. 118.

Pæna amiſſionis beſtiæ impoſita extrahenti blada non duplicatur ex vllo caſu ex quo per generale ſtatutum pæna eſſet duplicanda. 119.

Digitized by Google

Et ſi diuerſo tempore ſuper eadem beſtia quit extraxiſſet, 120,

Vel diuerſi ſuper eadem beſtia diuerſis temporibus extraxiſſent, quia vno beſtiam ſolueate alij liberantur. 121.

Hoc tamen non procedit ſi vnus æſtimationem ſoluiſſet. eod. & 125.

Pœna amiſſionis beſtiæ impoſitu extrahenti vt ſupra non minuitur per confeſſionem ex beneficio ſtatuti. 122.

Et idem ſi occaſione ipſarum rerum, quæ exportantur debeatur condemnatio in tot ſcutis pro libra vel ſacco, quia nec augetur nec minuitur ex dictis ſtatutis. 124.

Pœna amiſſionis rerum, vt bladorum, quæ exportantur, à pari procedit cum pœna amiſſionis beſtiæ, quia conſiderantur, vt ſpecies vel corpus. 123.

Duplicatio habet locum in pœnis conſiſtentibus in tempore, vt confinijs, ſi tempus à ſtatuto conſideratur in quantitate, ſecus ſi in ſpecie 125. cum ſeq

Tempus in pœnis, quando à ſtatuto conſideretur in quantitate ſeù in genere, vel in ſpecie. eod.

Confinium ſeù relegatio ſecunda impoſita in ſpecie incipit currere etiam durante prima relegatione ſecus ſi impoſita fuerit in genere. 126.

Pœnæ augmentum, vel diminutio ex ſtatutis prædictis attenditur etiam in pœnis arbitrarijs. 127.

Pax vbi etiam poſt ſententiam produci poſſit ad pœnam minuendam, ſi producatur ab arbitrariè condemnato, fiet ſolita diminutio. 128.

Pœna legalis non poteſt excedere quadruplum. 129.

Quod ſine dubio procedit ſi ſtatuatur pœna per nomina multiplicatiua. eod.

Et quid ſi per nomina ſimplicia. eod.

Pœna vt ſupra quod non poſſit excedere quadruplum intelligitur vltra ſimplum. 130.

In Duplicatione pœnarum ex pluribus cauſis facienda ſimplum eſt illud, quod venit duplandum. 131.

Simplum regulariter ineſt duplo, triplo vel quadruplo. 132.

Quod verum eſt ſtatutum procedat per nomina multiplicatiua, ſecus ſi per ſimplicia. 133.

Duplicatio, triplicatio, vel quadruplicatio ſit tum ſua cauſa, & circunſtantijs. 134.

Statuto exiſtente, quod pœna duplicetur ſi commiſſum ſit delictum in platea, vel de nocte, vel die feſto & quis die feſto de nocte, in platea deliquerit, pœna ſimpli puta centum augetur in alijs centum ex ſingula qualitate, & ſic inter centum ex tribus prædictis, & in totum erit quadrigentum. 135.

Et ſi alia concurrat qualitas erit quingentum, nec ex alia augeri poterit quia adeſt quadruptum vltra ſimplum. eod.

Simplum eſt id quod duplatur ex dictis qualitatibus nõ autem duplatum reduplicatur, quia illæ qualitates reperiunt delictum in fieri non in facto eſſe. 136.

Duplicatio vbi facienda eſt propter qualitatem, quæ reperiat maleficium in facto eſſe, vt per negationem debet fieri cum alijs circunſtantijs, & ſic non ſolum duplatur ſimplum, ſed illud duplatum ex qualitate noctis, vel ſimilis, reduplicatur ex negatione. 137.

Duplatum ex dictis qualitatibus habetur pro ſimulo vbi veniat ex alia qualitate reduplicandum. 138.

Simplum duplatum reduplatur etiam per qualitatẽ, quæ ſaltem ordine intellectus ex verbis ſtatuti appareat poſt factum conſiderari, vt in exemplo poſito. 139.

Statutum de duplicatione, ſi reſpectu aliquarum qualitatum ſimpliciter loquatur; Et reſpectu alterius ſe referunt ad tẽpus ſententiæ, iſta qualitas tanquam poſt prædictas, facit reduplicari ſimplum iam duplatum ex primis qualitatibus; ſecus ſi quoad omnes ſe referut ad tempus ſententiæ, quia ſimplum tantum duplatur, 140.

Simplum vbi ſolum dupletur, quia nulla qualitas poſterior conſideretur ſiue duplatum reduplicatur per poſteriorem qualitatem conſideratam, vt ſupra ordine intellectus, omne id totum duplatum, vel reduplicatum conſideratur vti ſimplum, & venit per negationem duplicandum ſtante ſtatuto, quod per negationem duplicetur, 141.

Statuto puniente popularem in centum, Magnatem in centum quinquaginta, pœna duplicanda Magnati ex aliqua qualitate vt noctis, erit dict. ſumma 150. quia illud eſt ſimplũ, quod duplatum, reduplicabitur per negationem ſtante ſtatuto de quo ſupra. 142.

Calculus quomodo faciendus vbi de pœna duplicata aliquid eſt detrahendum vt propter confeſſionem. 143.

Calculus quomodo fieri debeat vbi eſt facienda diminutio ex pluribus cauſis & inæqualiter. 144.

Duplicatio propter locum fieri non poteſt, niſi delictum ſit tale, quod & in alio loco committi potuiſſet. 145.

Augmentum vel diminutio ex qualitate perſonarum non attenditur in pœnis correlatiuis, 146. vbi habes exempla.

Pœna vbi imponitur ipſo iure nõ augetur per negationẽ. 147.

Inquiſitioni reſpondens & negans narrata prout narrantur non habetur pro negante, quoad pœnam neganti impoſitam. 148,

Negans narrata prout narrantur dicitur negare petitionem principalem non qualitates. eod.

Fideiuſſor conuentus negans narrata prout narrantur non dicitur negare ſe fideiuſſiſſe. 149.

Socius negans narrata, prout narrantur, non dicitur negare ſe ſocium, 150,

Maritus ſi neget dotem datam vel ſimilia non perdit beneficium, ſecus ſi neget matrimonium. 151.

Confitens narrata prout narrantur habetur pro confeſſo, & gaudet beneficium confeſſionis. 152.

Confitens, vt ſupra dicitur fateri factum, & qualitates. eod.

Confitens ſimpliciter dicitur fateri factum nõ qualitates. 153.

Poſitioni reſpondens per verbum credit, non intelligitur fateri qualitates. 154.

Confeſſio vt proſit, debet eſſe expreſſa & concludens. 155.

Imputatus de percuſſione, confitens admenationem, & dicens neſcire an percuſſerit non gaudet beneficiũ confeſſionis. eod.

Confitens præparatoria delicti, & omnem eius conatum non dicitur fateri delictum, de quo inquiritur, ſed aliud.

CASVS QVINQVAGESIMVS SEXTVS.

1 IVre municipali in pleriſq; Italiæ partibus cauetur, quod in cauſis criminalibus confitenti ſpontè delictum pœna minuatur in certa parte, neganti vero augeatur, quod optima ratione factum eſt, nam eo ipſo, quod quis confitetur maleficium, releuat fiſcum ſeu curiam, vel accuſatorem ab onere probãdi, & qui in vno releuatur, in alio grauari debet, ita in hoc propoſito dicit Rom. in l. eum qui num. 4. per illum tex. cum gl. ff. de ius. iur. & ibidem Corn. ſub nu. 4. circa finem Angel. de malef. in verbo deducta quarta parte in princ. nu. 1. Addit. ad Clas. in pract. crim. q. 82. in 9. ſtat. ſub nu. 5. in verſ. ſtante ſtatuto in apoſtilla in verbo ſpontè confitẽti ſub literra A, Et qui negat, grauat Curiam, vel accu-
2 ſatorem onere probandi, & qui in vno grauatur, & in alio releuari debet, vt dicit Bart. in dicta leg. eum qui ſub numero 2. verſ. ſecunda particula, & ibidem Cornel. ſub nu. 4. circa finem, & idem Bart. in ſua q. 8. per Italiam communiter ſunt ſtatuta col. 5. verſ. ſecun-
3 dum fundamentum eſt, committit etiam delictum, mẽ-

dacium

dacium ſcilicet, propter quod dignus eſt grauiori pœna, vt cõſiderat Bart. in d. l. eũ, qui ſub n. 9. ibi nam cum id quod condemnatio creſcat, & in d. q. 8. col. 4. in fine. Huiuſmodi itaq; ſtatuto ſtante, quæritur an ſi quis primo negauit ſe commiſiſſe delictum, poſtea verò confeſſus eſt, debeat gaudere beneficiu ſtatuti minuentis pœnam ei, qui ſpõtè cõfitetur, & euitare pœnam maior impoſitam neganti.

4 Circa primum de beneficio ſtatuti conſequendo duę ſunt opiniones, vna Bart. in d. l. eum qui n. 4. negatiua, quod non poſſit gaudere d. beneficio, quam latiſſimè tuentur Roman. ibi nu. 5. & Salycet. in l. contra negantem nu. 4. verſ. ex prædictis C. de leg. Aquil. & hanc ſequitur Cataldin. de ſindycat. n. 137. verſ. adde ſtatuto, q. 199. Repertor. inquiſ. in verbo confeſſio §. poſt quam quis negauerit, & in verbo negatiua §. poſtquam quis negauerit, & eam etiam nouiſſimè ſequitur Caballin. ad conſt. March. Anconitanæ lib. 4. c. 27. de mitigatione pœnar. propter confeſſion. pacem & ſolution. in gl. in verbo confeſſus ſub littera C, vbi etiam dicit, quod eam communiter eſſe approbatam per DD. atteſtatur Socin. in l. non fatetur poſt n. 7. ff. de exceptio, qui tamen in libro meo, nec in d. l. quæ non reperitur illo tit. nec in alia illius tituli lege id dicit, nec vnquam loquitur in his terminis, ſed in alijs longe diuerſis pro vt eum infra referam fideliter.

5 Alia opinio eſt affirmatiua, quod adhuc competat beneficium ſtatuti, quam tenent in d. l. eum qui Bald. ſub n. 2. verſ. ſed nunquid ille, Salycet. ſub nu. 2. verſ. ex hoc infert. Bartol. Caſtrenſ. ſub nu. 6. verſ. ſecundum vtranq; lecturam, Alex. latiſſimè ſub nu. 1. Iaſ. n. 8. & ſeq. dicens quod contra Bart. tenent omnes moderni ibi, & quod male dixit, Corn. ſub num. 4. & 5. verſ. & ſecundum primum, Angel. de Peruſ. in §. ſi enim ſub n. 16. ſed an priuetur præmio in auth. de trient. & ſemiſ. Reper. inquiſ. in verbo confeſſio §. vbi cõfitens delictum, Clar. in pract. crim. q. 82. in 9. ſtat. ſuper augumento, & diminutione pęnarũ n. 5. verſ. ſtante ſtat. vbi ait quod eſt opinio mitior, & ſibi magis placet, & quod ex allegatis per Iaſ. vbi ſupra apparet etiam eſſe magis communẽ, & quod ſi caſus contingeret, contra Bart. intrepidè iudicaret, & ibi etiam pro opinione Bartol. dicit tenere Socin. in d. l. non fatetur, & atteſtari de com. pro vt illum refert Menehiac. per eum citatus, & male vt ſup. dixi. Et eſt opinio veriſſima, & etiam magis commun. recepta vt ex prædictis apparet, & ex infra dicendis etiam clarius patebit, & procul dubio tenenda eſt.

Sed difficultas maior eſt videre vſque ad quod tempus liceat ei qui primo negauit, confiteri ad obtinendum ſtatuti beneficium diminutionis pœnæ, & in hoc quoque DD. variauerunt.

6 Quidam enim tenent, quod licita ſit pœnitentia quandocunque donec ſit probatum contrarium, & ſic etiam poſt litem conteſtatam, dummodo qui negauit, quando poſtea confitetur non ſit cõuictus per teſtes, vel alias probationes de mendacio, ex eo quod ſatis ſit ꝙ Curia, vel accuſator nõ habens probationẽ delicti releuetur ab onere probandi, & vlterius non fatigetur, cũ propter hoc confitenti pœna minoretur, ita videntur tenere Angel. & Salycet. in d. l. eum qui, & alij quos ibi referunt Alex. Iaſ. & Corn. qui dicit eſſe communem opinion. Bald. in l. ea quæ q. 11. n. 18. C. de cond. indeb. Angel. in d. §. ſi enim ſub n. 16. verſ. ſed an priuetur præmio in auth. de trient. & ſemiſ. Alex. conſ. 83. nu. 2. & 3. verſ. ſecundo reſpondeo lib. 1. Felyn. in cap. de hoc n. 6. verſ. de iſta materia in fin. de Simon. Alij verò dicunt,
7 quod admittatur pœnitentia vſq; ad litem conteſtatam excluſiuè, & non vltra, quia negatio ante litem conteſtatam non inducit Curiæ, vel accuſatori onus probãdi, ideò licet reo variare, negatio vero, quæ fit in conteſtatione litis, bene inducit onus probandi agenti, vnde non licet reo variare, cum iam Curia, vel accuſator ſuſceperit onus probandi, & incęperit fatigare per tex. in l. electio §. neq; & ibi etiam notat Bald. ff. de nox. act. quam opinionem tenent Bald. in l. quidam ęſtimauerunt ſub nu. 5. verſ. ſed quid ſi in prima reſponſione negat, ff. ſi cer. pet. in l. 1. ſub n. 29. verſ. 5. vbi C. de furt. in l. 1. nu. 7. verſ. item quæro an quod primo negatur C. de confeſ. & in l. de ætate §. fin. n. 1. ff. de interrog. act. in l. cõtra negantẽ n. 3. & 4. verſ. quæro igitur C. de l. Aquil. Iaſ. in §. ex maleficijs n. 28. verſ. & an poſt negationem inſtitut. actio. Bald. in cap. 1. §. porrò ſub num. 11. tit. quæ fuit prim. cauſ. beneſ. amitt. in vſibus feudorum Angel. de Maleſi. in verbo comparent dicti inquiſiti, & partim negant n. 8. poſt verſ. vel dicit, & ibi etiam Auguſt. in addit. Roman. ſi bene aduertatur in d. l. eum qui ſub num. 5. verſ. 1. caſu dico, & ibidem Alex. ſub n. 8. ad finem, aiens hanc eſſe veriorem opinionem, Iaſ. ſub n. 9. inquiens eſſe veram ſententiam, quã n. ſeq. comprobat, Corn. nu. 5. dicens eſſe com. veram, & æquam, & Rol. a Vall. conſ. 88. n. 18. verſ. quinto adducitur lib. 4. & hac modo Alex. more ſuo ſaluat opinionem Bart. negatiuam, eam tamen limitando, niſi poſt negatione confiteretur reus ante litem conteſtatam. Ego vidi vt plurimum obſeruari hanc vltimam opinionẽ, quod ſcilicet quando reus reſpondet inquiſitioni, vel accuſationi eam negando, ſi poſtea confiteatur, non gaudeat beneſ. ſtatuti, quia tunc verè res non eſt amplius integra, & ius quę ſitum eſt fiſco per negationem quoad integram pœnam, cuius pars confitenti remittebatur, & onus probandi delictum incumbit Curiæ, vel accuſatori agenti, qui habita negatione ſemper grauatur, & ſtatim incipit fatigare, & perquirere quomodo ipſum negantem eõuincat, nec refert quod ſatis ſit quod ante factas probationes per Curiam, vel accuſatorem reus confiteatur, & releuet ab onere probandi, quia reſpondetur ſecũdum Corn. vbi ſup. ꝙ ratio ſtatuti non conſiſtit. ſimpliciter in onere probandi, vel & ſecundo reſponderi poteſt, quod non eſt idem, ac ſi ab initio ante negationem confeſſus fuiſſet reus, quia cum res non ſit integra, & tranſlatum ſit onus probãdi in agentem, nõ poteſt negari, quin hæc pars agens fatigata fuerit, licèt tenendo aliam opinionem, quam quandoque maximè in leuibus pœnis practicatam vidi per aliquos Iudices, replicari ad hoc poſſet, quod ſi Curia, vel accuſator aliquas fecerit impenſas in probando poſt negationem reis, & is poſtmodum nondum conuictus fateatur delictum, debeat in dictis expenſis condemnari, vt dicit Angel. in d. l. eum qui, & in d. §. ſi enim, de quo meminerunt Auguſt. de Arim. in addit. Angel. Aret. de maleſ. in verbo deducta 4. parte ſub n. 11. ante finem, & in verbo cõparẽt dicti inquiſiti, & partim negant ſub n. 8. circa principium additionis, & Corn. in d. l. eum ſub
8 n. 4. Poſſet etiã ſtatutũ taliter loqui, quod omnis ſublata eſſet difficultas, & ceſſaret Doctorum varietas, vt per Salycet. in d. l. eum qui ſub n. 2. ad finem, vbi aduertit in primis ponderanda eſſe verba ſtatuti diligenter, & conſiderandum eius modum loquendi, poſſet .n. ſtatuta requirere confeſſionem in prima comparitione, vel reſponſione, quo caſu non eſſet licita aliqua variatio, vt

tio, vt

Digitized by Google

tio,vt in caſu quo conſuluit Bart.in conſ.115.ſuper eo,
quod quæritur lib. 1. Et retenta prædicta opinione,
quod ante litem conteſtatam tantum liceat neganti va-
riare, & confiteri ad conſequendum confeſſionis be-
9 neficium, inferri poteſt, quod ſi in ijs,quæ ante con-
teſtationem litis emergunt diſputanda, maximè circa
exceptiones declinatorias fori, & iuriſdictionis Iudicis
procedentis reus in oppoſitionibus cõuinceretur, puta
quia negauit locũ maleficij eſſe de territorio, vel dixit
ſe eſſe Clericum, & conuictus fuit de mendacio, ſibi nõ
præiudicauit, quin poſtea in conteſtatione litis poſſit
confiteri delictum, & conſequi beneficium confeſſio-
nis,quia ſeparata eſt cauſa iuriſdictionis à cauſa malefi-
cij, & factum ad vnum finem non debet trahi ad alium
diuerſum,vt concludit Bald.in l. ea quæ num.19. & 20.
verſ. tu aduerte,circa hoc C. de cond. indeb. Angel. in
d.verbo comparent dicti inquiſiti,& partim negant ſub
num.7. poſt verſ.ſed aduertas. Fallit autem dicta con-
cluſio in minore,qui aduerſus negationem poteſt in in-
tegrum reſtitui, & ad obtinendum confeſſionis benefi-
cium lite conteſtata delictum confiteri l. ſi ex cauſa, §.
nunc vidẽdum,ff.de minor. Blanc.in pract.crim.in cau-
tel. pro re. defen. cautel.6. num.2. fol.157. & ponunt
ferè omnes DD. in d.l. eum qui,& Repert. inquiſitor.
in d.verbo cõfeſſio,& in d.verbo negatiua ſup.citatum.
Circa ſecundum de fugiendo augumẽto pęnarum pro-
pter negationem minor cadit difficultas, quam in caſu
10 præcedenti Conſecutionis præmij, nam ſi quis primo
negat ſe commiſiſſe maleficium, & poſt ea confitetur,
euitat pęnam pluris impoſitam neganti à ſtatuto,& ſuf-
ficit, quod cõfiteatur quandocunq; antequam de men-
dacio conuincatur,& ſic etiam poſt litem conteſtatam,
ante tamen quam per Curiam,vel accuſatorem proba-
tum fuerit delictum,quia ſatis eſt ad euitandam pęnam
pluris, quod releuet agentem ab onere probãdi,ex quo
ideo negans in pluris punitur,quia Curiam, vel accuſa-
torem onere probandi grauat,ita dicunt in d.l.eum qui
& in alijs locis plures, quos in eadem lege adducunt A-
lexand. latè ſub num. 1. & latius Corn.ſub num.4.& 5.
dicens eſſe communem opinionem,cum quibus ibidem
conuenire videtur Iaſ.ſub num.10.& in §.ex maleficijs,
nu.27. verſ. & iuxta prædicta.Inſt.de action.quam ſen-
tentiam tenuerunt etiam Bal. in l.contra negantem ſub
num.4. verſ.aut loquimur C.de leg. Aquil.& in l.ea quæ
q.11. nu.18. C.de cond.indeb.& in d.§.porrò quæ fuit
prima cauſ.beneſ.amitt. num.11. Angel.de Peruſ.in d.
§.ſi enim,ſub num. 16. verſ.& iſte tex. facit ad quæſtio-
nem in auth.de trient. & ſemiſ. Angel.de malefic. in d.
verbo deducta quarta parte,num.8. verſ.& è contra,&
in d. verbo comparent dicti inquiſiti, & partim negant
num.8. verſ. vel dic, & ibi etiam Auguſt.in addit. licet
11 enim ſecus ſit in conſequendo beneficio, vt dictum eſt
in præcedenti caſu, tamen in hoc, in quo agitur de au-
gumento pœnæ vitando, dicendum eſt vt ſupra, quia
non eadem in vtroque, ſed diuerſa militat ratio, in pri-
mo enim caſu, agitur de cõſequendo beneficio ſpecia-
li, quod conſiſtit in diminutione pœnæ à iure impoſitę
pro maleficio etiam reipublicæ quæſitæ ex perpetra-
tione ipſius delicti, propter confeſſionem. In ſecundo
verò agitur de conſeruando iure communi,ideſt de eui-
tando augumento pœnæ, & redigendo ipſam pœnam
ad primordialem naturam ſuam,nam difficilius tollitur
12 ius commune, quam ius ſpeciale, l.eius militis,§.militia
ff.de milit. teſtam. & §.quia vero veriſimile,in auth.de
13 non alienand. & res de facili reddit ad naturam ſuam,
ideſt ad ius commune, l. ſi vnus,§. pactus ne peteret,ff.
de pact. vt in hoc propoſito conſiderant DD. in d. l.
eum qui, & præcipuè Alex. ſub num.1. ante finem, &
Corn.ſub nu.4.in fin.& n.5.& ante iſtos Bald.in d.l.cõ-
tra negantem num.5.C.de leg.Aquil.vltra quod vt dicit
Bald.in d.§.porrò,nu.11.ſtatutum intelligitur de nega-
tione cum perſeuerantia,quę hoc caſu non adeſt,& ſe-
quitur Ang. in verbo comparẽt dicti inquiſiti,& partim
14 negant ſub nu. 8. Et ſi interim à negatione ad confeſ-
ſionem factæ eſſent aliquæ expenſæ per Curiã, vel ac-
cuſatorem, ad eas teneretur reus, vt dictum eſt in alio
15 præcedenti caſu,ſunt tamen qui volunt etiam hoc caſu
ad effectum euitandę pęnæ in pluri non eſſe licitam va-
riationem, niſi vſque ad litis conteſtationem excluſiuè,
ita vt lite conteſtata non proſit reo, qui negauerat,cõ-
feſſio quaſi facta re nõ integra,& iure iam quæſito par-
ti per ipſam negationem,quam opinionem latè probat
Rom.in d.l.eum qui,ſub nu.5. verſ.2.membro,& latius
Alex.ibidem ſub n.1.vbi tandem ad finem dicit eſſe ve-
riorem,quam etiam ſequi videtur Rom.conſ.59.n.13.
16 verſ.2. quia, quæ ſententia de iure ſuſtentabilior vide-
tur, ſed altera tanquam mitior magis amplectenda eſt,
quia negari non poteſt, quin ad euitãdam pęnam pluris
impoſitam ob negationem benignior ſit faciẽda inter-
pretatio,quam ad conſequendũ beneficium confeſſio-
nis ad diminutionem pęnæ ordinariæ, & ita in hoc ca-
ſu ſemper tenerem, & iudicarem, quicquid ſit in caſu
17 conſecutionis beneficij. Minori autem quandocunque
ante ſententiam etiam factis probationibus per agen-
tem ſuccurritur ad euitandam pœnam negationis per
ipſum factæ ope reſtitutionis in integrum aduerſus ne-
gationem l. ſi ex cauſa,§. nunc videndum,ff. de minor.
Blanc.in pract.crim. in cautel. pro defend.re. cautel.6.
num.2. fol. 157. & admittunt ferè omnes ſcribentes in
d.l. eum qui,& maximè tenentes,quod in hoc nõ liceat
maioribus variare poſt litem conteſtatam.

Hinc quæri ſolet quid d. ſtatuto vigente dicendũ ſit,
quando imputatus de pluribus maleficijs vnũ cõfitetur,
18 & alia negat, & vera reſolutio videtur, quod quando
ſunt plura facta ſeparata,quis poſſit pro parte cõfiteri,
& pro parte negare, & conſequenter quod pro parte
qua cõfeſſus eſt, habere debeat beneficiũ confeſſionis,
& pro parte,quam negauit,incurrat in pęnam maiorẽ,
prout colligitur ex dictis per Bart. in ſua diſput.8. inci-
piente per Italiam communiter ſunt ſtatuta in pluribus
locis,& potiſſimum col.4. verſ.4. hic: & per Bald. in l.
quidam æſtimauerunt,num.5. verſ.extra nota ff.ſi cert.
pet.& ita etiam videtur eſſe de mente Bart.in conſ.115.
ſuper eo,quod quæritur lib.1. Nec videtur hoc habere
dubium ſi quis enim accuſatur, vel inquiritur de pluri-
bus vulneribus,vel percuſſionibus alteri illatis,& vnum
confitetur,& aliud negat,clarum eſt,quod pro confeſ-
ſo debet habere beneficium ſtatuti, & pro negato pati
augumentum pœnæ, cum ſimus in factis ſeparatis, &
vnũquodque per ſe decernatur. Quid autem,ſit in plu-
ribus factis, quorum vnum venit ad qualificãdum aliud,
dicetur infra,vbi ageretur de eo,qui factum confitetur,
& negat qualitatem.

Sed quæſtionis eſt de eo, qui imputatus de pluribus
maleficijs ſeparatis,vnum fatetur,& de alijs dicit ſe nõ
eſſe culpabilem,an ſcilicet pro dictis alijs non confeſſis
præciſè,& de quibus dixit non eſſe culpabilem, habea-
tur pro negante ad incurrendam pœnam maiorem, an
verò d. reſpõſio reijciatur,& ea nõ obſtante poſſit poſt
ea confiteri dicta maleficia,vt in illis obtineat beneficiũ
ſtatuti

ſtatuti confitentibus conceſſum, nedum fugiat pœnę
augumentum neganti impoſitum, in qua quæſtione
19 Bart. d. conſ. 115. nu. 2. 3. lib. 1. conſuluit talem reſpon-
dentem poſſe denuò reſpondere & fateri vt ſtatuti be-
neficium conſequatur, etiamſi illud velit confeſſionem
fieri in prima cōparitione vel reſponſione, eo quod illa
prima reſponſio non habeatur pro reſponſione tanquā
non ad propoſitum, nec conformis interrogationi, &
quod ideo denuò reus poſſit reſpōdere affirmando alia
delicta feciſſe, quæ erit prima reſponſio ſuper imputa-
tione & cum hac ſententia concordant Bald. in auth.
contra qui propriam n. 21. 22. verſ. item ſi reus C. de nō
numer. pecun. & Rom. in l. pr. §. ſi quis ſimpliciter n. 8.
verſ. quid autem ff. de verb. oblig. & facit idem Bald. in
l. ea quæ col. fin. n. 22. verſ. ſed ponamus quod non ne-
gat C. de condict. indeb. vbi ait quod non negans fa-
ctum, ſed diſputans de mente ſtatuti, ſibi non nocet,
quin poſtea poſſit confiteri ad habendū ſtatuti benefi-
ciū ſuper confeſſione. Et eſt vera reſolutio, quia in cri-
20 minalibus non ſufficit reſponſio iuris, vnde nō valet iſta
reſponſio, nego me culpabilem, oportet enim reſpon-
dere an reus fecerit vel non fecerit delictum, an autem
ſit culpabilis, conſiſtit in Iudice, vt his formalibus ver-
bis vtens dicit Felin. in c. olim in 3. q. ſub n. 20. in fin. de
lit. conteſt. vnde etiam dicit Angel. de maleſ. in verbo
comparent dicti inquiſiti & partim negant nu. xij. verſ.
quid autem ſi reſpondens, quod ſi reſpondes, occidi ſi
homicidium apparet, iſta non eſt ſufficiens reſponſio,
& ideo debet aliter reſpondere.

Quæritur etiam an reus, qui reſpondendo accuſatio-
ni vel inquiſitioni confeſſus eſt taliter delictum, quod
debuiſſet obtinere beneficium ſtatuti diminutionis pœ-
næ propter confeſſionem, & poſtea reuocauit confeſ-
ſionem negando commiſiſſe maleficium, poſſit reuo-
care d. negationem, & perſiſtere in prima confeſſione,
vt augumentum pœnę contra negantem euitet, & gau-
deat benef. diminutionis pœnę, quia forte videt nō poſ-
ſe iuſtificare reuocationem confeſſionis, & innocentiā
probare: In qua difficultate exiſtimo tenēdum eſſe reū
21 nedum non poſſe gaudere benefic. ſtatuti propter con-
feſſionem conceſſo, ſed nec euitare pęnam maiorem
propter negationem inductam, quoniam qui primo
confitetur delictum & poſtea reuocat confeſſionem,
non gaudet beneficio ſtatuti minuentis pœnam confi-
tenti, quia intelligitur de cōfitente cum durabilitate, &
22 hoc beneficium debet cōſequi per actum, in quo requi-
ritur perſeuerātia, vt in puncto decidit Bald. in l. ea quę
col. fi. n. 23 verſ. item pone quod primo C. de condict.
indeb. & facit Bald. licet proprie non loquatur in indi-
uiduo in iſtis terminis in d. §. porro ſub nu. xj. quæ fuit
prima cauſ. benef. ammit. dum ait, quod negans dicitur
renuntiare confeſſioni, & quod ſtatutum augens pœ-
nam propter negationem, intelligitur de negatione
cum perſeuerantia, ſequitur Angel. de maleſ. in verbo
comparent dicti inquiſiti & partim negant n. 8. verſ. vel
dicit, nec poſt confeſſionis reuocationem poteſt eo
beneficio vti, ſi velit reuocare dictam negationem, &
redire ad primam confeſſionem, & in ea perſiſtere,
23 quia non conceditur reuocationis, vnde ſi quis reuo-
cat aliquem actum & poſtea velit reuocare reuocatio-
nem, non poteſt hoc facere, nec ita poteſt leges ludi-
brio habere, ita probat tex. in l. ſi quis iuſiuran dum C.
de reb. credit. & in leg. fin. §. vbi autem pueriſis ætas
C. de bonis quæ lib. per quæ iura ita tradunt Bart. in l.
poſt legatum num. xj. verſ. ſed circa prædicta ff. de his
quib. vt indign. & magis in terminis noſtris Bald. in l.
pr. ſub num. 29. verſ. quartus eſt C. de furt. Addi etiam
poſſet, quod per reuocationem factam de confeſſione
priuatus fuerit beneficio ſtatuti proueniente ex d. con-
feſſione, & ſubiaceat prouiſioni eiuſdē ſtatuti negatio-
24 ne, quam elegit duplici ratione. Prima quia cum con-
feſſio & negatio ſint contraria, negando renuntiat cō-
feſſioni l. fin. C. de Codicil. & l. 1. C. ſi ſeruus extero cum
ſimilibus, ſecunda quia reuocatio confeſſionis arguit
mendacium, propter quod punitur, & tanquam indi-
gnus ammittit conceſſum ſibi beneficium per notatā
25 per Bart. Bald Salycet. & alios in auth. contra qui pro-
priā C. de non numerat. pecun. & per eundem Bald. Sa-
lycet. & alios in l. contra negantem C. de leg. Aquil. &
per Dec. Cagnol. in l. nemo ex his ff. de reg. iur. quod
quidem ius amiſſum recuperare non poteſt ex noua re-
uocatione reuocationis, vel aufugere maiorem pœnā,
iam incurſam, quia & per ipſam vltimam reuocatio-
nem infertur mendacium in priori reuocatione, & quis
26 nō debet ex ſuo delicto præmium reportare. l. non de-
bet in fine cum l. ſeq. ff. de dol. nec conditionem ſuam
meliorem facere l. 1. ff. de dol. l. non fraudantur §. nemo
ex ſuo delicto ff. de reg. iur. & quia ad ius renuntiatum
27 nō datur renuntianti regreſſus l. quæritur §. ſi venditor
nominatim ff. de ædilitio edict. &c. quam periculoſum
7. q. prima, & etiam quia per negationem ſeu reuoca-
tionem confeſſionis, ius quæſitū eſt fiſco ſeu parti in
tota pęna, & eius augumento, quod quidē ius per nouū
factum eiuſdem rei ipſi fiſco vel parti non cōſentienti
auferri non poteſt l. fin. in fine ff. de pact. & l. id quod
noſtrum eſt ff. de reg. iur. & idem dici poſſet ſi quis poſt
28 confeſſionem non negaret expreſſis verbis, ſed facto
tantū, puta introducendo defenſionē & faciēdo actus
cōfeſſioni cōtrarios, quia cēſeretur receſſiſſe a cōfeſ-
ſione, & eius beneficio renūtiaſſe, & negationē elegiſſe
ita voluit Bald. in d. l. eū qui ſub nu. 2. poſt verſ. ex hoc
videtur ibi & idē dico ſi a principio confiteatur ff. de
iur. iur. Quæri etiam ſolet an eodem ſtante ſtatuto ille
qui dicit ſe commiſiſſe delictū, ſed ad ſui defenſionē, &
ſic virtualiter ſe deliquiſſe, & fatetur factum licitum de
iure, euitet pęnam ſtatuti contra negantem, & etiam
gaudeat eiuſdem ſtatuti benef. tanquam confitens, &
in vtroq; caſu videtur concludendū pro reo, quod nō
incurrat pęnam pluris impoſitam neganti, & quod ob-
tinet beneficium conceſſum confitenti, quia iſta re-
29 ſponſio non grauat Curiā, vel accuſatorem aliquo one-
re probandi, ſed imo onus probandi remanet penes ip-
ſum reſpondentem, & agens habet ex tali reſponſione
probatam ſuā intentionē, adeo vt ſi reus ipſe non pro-
bet qualitate defenſionis allegatę, cōfeſſio delicti rema-
neat pura & ita ſimplex, & ad ipſum condemnandum
ſufficiens, tradunt in d. l. eum qui. Bart. nu. 9. Bald. nu. 2.
Alex. ſub n. 5. poſt verſ. quærit etiā Iaſ. ſub n. 14. verſ.
extra gl. & Corn. ſub n. 6. verſ. & per prædictā rationē,
& ad finem ſub n. 9. verſ. ſexto quod negatio, Bart. in d.
q. 9. col. 5. & 6. Bald. in l. cōtra negantem n. 6. verſ. quę-
ro nunquid ille C. de lege Aquil. Roman. in l. 1. §. ſi quis
ſimpliciter nu. 15. ff. de verb. oblig. & latè comprobat
Socin. in l. non vtiq; ſub num. 7. verſ. multum me mouet
ff. de except. dicens hoc dictum Bartoli in d. leg. eum
qui. communiter approbari, & quamuis concluſio hęc
vt eſt clara reſpectu euitandi augumenti pœnę, in qui-
bus terminis loquitur proprie Bartolus cum multis ex
ſupra citatis Doctoribus eum ſequentibus, ita dubi-
30 tabilis ſit quoad effectum obtinendi beneficium cōfeſ-
ſionis,

Digitized by Google

ſionis, cum in hoc non deſint volentes confeſſionem non prodeſſe, & oportere, quod ſit ſimplex & pura, nec ſufficiat cõfeſſio facti modo quo ſupra, vel negata qualitate, quæcunq; ea ſit, vt per Bart. in d. diſput. 8. incip. per Italiam communiter ſunt ſtatuta col. fin. verſ. circa ſecundum, euius opinionem ſequuntur Bald. in l. ea quę q. 8. num. 15. & q. 11. ſub n. 18. C. de condict. indeb. & in l. quidam æſtimauerunt ſub n. 5. poſt verſ. extra nota, ff. ſi cert. pet. Angel. de malef. in verbo deducta quarta parte numero 9. verſ. quid autem, dum ſe remittit ad Bald. in d. l. quidam æſtimauerunt, & Repertor. Inquiſitorum in verbo confeſſio §. nec dicitur confiteri, vbi dicit idem eſſe ſi diceret, quod compulſus fecit, vel metu, aut aliter, negando aliquid de ijs, quæ inferunt ad condemnationem, ita dicit Innoc. in c. ſtatuimus nu. 6. verſ. item in notorijs de offic. iudic. deleg. Bald. in Margarita in verbo maleficium non dicitur, & in l. 1. ſub num. 9. ibi & hæc eſt ipſa veritas ff. ne quis eum in ius voc. eximat, Sigiſmũd. in tract. de ſtatut. per Bald. expoſitis in verbo confitens n. 14. & clarè Alex. In d. l. eũ qui ſub n. 5. poſt verſ. quęrit etiam, attamen idem eſt etiam, ꝗ ad conſequendum beneficium ſtatuti propter confeſſionem, vt punctualiter tenent Bald. & Corn. in l. eũ qui. numeris ſupra citatis, licet & ibi Bald. etiam arguat in contrarium, & etiã idem in effectu vult idem Bald. in d. l. contra negantem ſub n. 6. verſ. quæro nunquid ille C. de leg. Aquil. dum apertè vult beneficium confeſſionis competere confitenti factum negata qualitate, quę non minuit delictum, nec impedit proceſſum, & cuius probatio non erat neceſſaria agenti, adeò quod per confeſſionem rei fundata ſit probatio agentis, vt in caſu iſto propriè euenit, ad idem etiam facit generalis cõcluſio firmata per eumdem Bald. in c. 1. §. porrò ſub n. 13. quæ fuit prima cauſ. benef. amitt. in vſibus feud. ꝗ
31 vbicunque agens innititur reſponſioni rei, ſicut aſſumitur eam pro ſe ad probandum delictum, ita debet aſſumere eam contra ſe ad ſtatuti beneficium indulgendum, & vt ibi aiunt additionarij, cum confeſſo benignè
32 agendum eſt in hoc, ſequitur Angel. de malefi. in verbo comparent dicti inquiſiti & partim negant nu. 10. verſ. vbi ipſe ſentit, & certè eadem eſt ratio in hoc caſu cõſecutionis beneficij, quæ in alio euitandæ pœnæ, quia nullum onus probandi transfertur in partem agentem, ſed remanet penès ipſum reum, qui defenſione nõ probata condemnatur, vnde Curia vel accuſator habet intentum ſuum releuationis ab onere probandi, propter quod principaliter ſtatuta prouident de diminutione, & augumento pęnarum, nec ſic reſpondens negat factum, ſed fatetur, licet dicat non eſſe maleficiũ, ſed actum licitum, quod ipſe probare debet iuris præſũ
33 ptione in cõtrariũ exiſtente, vt bene conſiderat Corn. in d. l. eum qui, & ante eum Bald. ibidem, licet non tam clarè, & iſtud eſt de mente aliorum Doctorũ ſup. allegatorũ, dum generaliter concludunt in terminis huiuſmodi ſtatuti ſufficere, quod ex qualitate adiuncta facto reus non grauet actorem onere probandi, ſed ſe ipſum tãtum grauet, & infinitis vicibus vidi practicari, & practicaui ſecundum hanc opinionem admittendo beneficium cõfeſſionis ex ſtatuto cõfitentibus delicta feciſſe ad ipſorum tamen defenſionem, licet opinio contraria in puncto iuris ſit forte verior, & ſuſtentabilior, & pluribus fulcita authoritatibus, quam etiam a multis iudicando ſequutam fuiſſe memini.
34 Secus vero dicunt præfati DD. in locis citatis eſſe, quando quis confiteretur reſpondendo accuſationi vel inquiſitioni factum & negaret qualitatem, ex qua facti ſubſtantia alteratur, vel condemnatio perimitur, vel minuitur, quia tunc non competeret beneficium propter confeſſionem, nec euitaretur augumentum propter negationem, ex quo per ipſam negationem qualitatis Curia, vel accuſator agens grauatur onere probandi.
35 Intelligendo tamen, quod ſi pęna negatæ qualitatis ſit diuiſibilis & ſeparabilis ab ea, quæ imponitur pro ſimplici delicto reſpectu pęnæ ipſius ſimplicis maleficij quis puniatur, vt confeſſus, reſpectu verò pœnæ impoſitæ pro qualitate quam negauit, puniatur, vt negãs ſecundum Bart. in d. diſputat. 8. colum. 3. verſ. 9. de hoc, & colum. 5. verſ. quandoque negat aliquam qualitatem qua ceſſante, quem ſequitur Alex. in d. l. eum qui nu. 5. verſ. quærit etiam, vbi hoc exemplificat in ſtatuto puniente aliquod delictum ſimplex in 50. & appenſatũ in 100. & augente pœnam in certa parte neganti, vt imputatus de appenſato confitens delictum, ſed nõ apenſatè commiſſum, pro rata pœnæ 50. concernentis delictum ſimplex ſtante cõfeſſione nõ patiatur augumentum pęnæ, ſed ſolũ pro rata pœnæ cõcernentis qualitatem negatã animi deliberati, & ſic pro alijs 50. tantũ, idem reperio tenere Bald. in d. §. porrò nu. 13. verſ. ſed pone, quæ fuit 1. cauſ. benef. amitt. & Angel. in d. verbo comparent dicti inquiſiti & partim negant num. 9. verſ. quæritur, quod eſt ſummè notandum, quia multi in hoc facile errant, & de hoc etiam latè dixi infra in 4. illatio-
36 ne, vbi erit videndum. Vult tamen Alex. quod pro rata pœnæ delicti ſimplicis confeſſi non debeat ipſe confitens conſequi beneficium ſtatuti propter confeſſionem, quia ad illud conſequendum debet eſſe confeſſio ſimplex, & pura, nec ſufficit, quod confiteatur factum, & negetur eius qualitas, quæcunque ea ſit, per notata per Bart. in d. diſputatione, & per Bal. in locis ſupra adductis poſt verſ. quæri etiam ſolet, dum fuit actu de cõfitente delictum ad ſui defenſionem, quia in hoc caſu planius ego admitterem, quam eo in caſu, in quo quis diceret ſe feciſſe delictum ad ſui tamen tutelã, de quo tamen plura dicam infra in 3. illatione in verſ. quo verò ad beneficium obtinendum, & contrarium expreſsè tenuit Bald. in d. §. porrò n. 13. verſ. ſed pone, vbi vult quod ſi qualitas negata non eſt excluſiua totius pœnæ, ſed eam tantum alterat ſecundum plus, & minus vt in hoc caſu, confitens factum, & negans qualitatem, habetur pro confitente reſpectu facti, & pro negante reſpectu qualitatis, ita vt proportionabiliter pœna facti ſimplicis minuatur, & decedat facto, pœna verò qualitatis augeatur, & accedat qualitati, quando enim pars innititur reſponſioni rei, ſicut aſſumit illam pro ſe ad delictũ probandum, ita debet aſſumere contra ſe ad beneficium ſtatuti indulgendum, & vt dicit ibi additio. benignè cum confeſſo agendum eſt, ſequitur Angel. vbi
37 ſup. d. n. 9. verſ. quærit Bald. Et quod dicitur de confitente delictũ, & negante eius qualitatem, procedit etiã quando factum non eſt vnicum, ſed plura ſimul non ſeparata, & quorum vnum venit ad qualificandum aliud, nam & tunc vt confitens habeat beneficium, eſt quod purè, & ſimpliciter confiteatur omnia, alias haberetur pro mendace, & priuaretur d. beneficio, vt tradit Bal. in d. l. quidam ęſtimauerunt ſub num. 5. poſt verſ. extra noto. ff. ſi cert. pet.

Ex hac autem generali traditione vt ſupra firmata de confitente factu, & negante qualitatẽ in terminis ſtatuti pęnã minuẽtis ex confeſſione, & augentis ex negatione,

Digitized by Google

tione, licet omnes caſus occurrentes facilè decidi poſ-
ſent, quia tamen loqui in ſpecie, & deuenire ad deciſio-
nes particulares, & ponere caſum in indiuiduo, & vt
aiunt in terminis magis placet practicis, & tutior eſt
via pro diffiniendis cauſis, ſubijciam ego aliquos nota-
biliores, & frequentiores, quorum exemplo omnes alij
non ſpecialiter poſiti, cum omni facilitate, & ſecurita-
te, ni fallor, decidi poterunt.

Sed antequam ad eorum declarationem deueniam,
cum de delictorum qualitatibus agendum ſit, & de his
potiſſimum quæ delicta ipſa alterant, non ab re viden-
dum eſt quid in maleficijs ſit qualitas, quid ve ſubſtan-
tia, & quomodo qualitas ipſa conſideretur, & quidem
authoritate Bald. in l. non ideò minus ſub nu. 10. verſ.
qualitas verò delicti C. de accuſation. & latius & melius
38 in ſæpè citata leg. ea quę, quęſt. 7. n. 10. & ſeq. C. de con-
dict. indeb. Qualitas eſt omne quod alterat delictum,
vnde natura qualitatis eſt aliquid ponere in eſſe prætec
39 eius ſubſtantiam l. aut facta §. qualitate ff. de pœn. Sub-
ſtantia verò eſt ſuum eſſe principale propter quod ma-
40 leficium definitur, conſideratur autem qualitas in de-
lictis quandoq; reſpectu temporis putà noctis, vel diei
priuilegiati iuxt. l. Graccus C. ad l. Iul. de adulter. & l. fi.
41 C. ad l. Corn. de Sicar. & d. l. aut facta §. tempus ff. de
pœn. quandoq; ratione loci priuilegiati, putà Eccleſię,
plateæ, vel Palatij, vt in l. ſi quis in hoc genus C. de
Epiſ. & Cleric. quandoq; ratione doli, qui ineſt facienti,
42 qui aliquãdo eſt qualitas ſubſtantialis, vt in furto, quod
per dolum diffinitur, nec ſine eo fit iuxta not. per gloſ.
& alios in l. ſi quis id quod §. fin. ff. de iuriſd. om. iud. ali-
quando verò eſt qualitas accidẽtalis, vt in homicidio,
quod reſpectu ſubſtantiæ idem eſt qualitercunq; com-
mittatur, nec differt iuſtum ab iniuſto, licet differat in
43 agnitione facti, vt eſt text. in l. 3. §. ex contrario ff. de
acquir. poſſeſſ. quandoq; ratione inſtrumenti, per quod
ſeù cum quo delictum fit l. 1. §. Diuus Adrianus verſ. ſed
ſi claua percuſſerit ff. ad l. Corn. de Sicar. & c. ſignifi-
caſti il 2. ad finem de homicid. quandoq; reſpectu ma-
44 ioris læſionis offenſę perſonę, vt ſi ex vulnere remaneat
cicatrix, quæ aggrauat afflictionem in paſſo proptec
corporis deformitatem vt in l. fin. verſic. cicatricum
45 autem ff. de his qui deiecer. vel effuder. quandoq; re-
ſpectu ipſius delinquentis, & eius intentionis, quæ quã-
doq; aggrauat quandoq; extenuat delictum, vt quando
quis cum vno aliquid facit ſciens, vel ignorans quali-
tatem perſonæ, a qua prohibitio dependet, vt in l. ſi
ignorans 52. cum ibi notat. per gloſ. & Bart. ff. locat. &
conduct. vbi exemplificatur in faciente aliquid cum
milite tanquam cum pagano, & cum clerico tanquam
cum laico, & cum muliere honeſta tanquam cum me-
retrice, nam ſi ſciat quod ſit miles, clericus, vel mu-
lier honeſta, tenetur, & aggrauatur factum, ſi verò
ignorat, non ita tenetur, & minoratur factum, vel
46 breuius vltra Bald. dici poteſt quod omnium criminũ
circunſtantiæ aggrauantes, vel minuentes factum ſe-
ptem modis conſiderantur ſecundum Claudianum in
d. l. aut facta §. primo ff. de pœn. videlicet cauſa, perſo-
na, loco tempore, qualitate, quantitate, euentu, qui ſin-
guli modi poſtea ſigillatim in eadem lege explicantur,
& de eis multa etiam dicit (vnumquemq; ſatis copioſe
declarando) Don Ludouic. de Peguer. in ſuis deciſ. ſeù
qq. crim. c. 24. num. 21. poſt verſ. ſcias tamen.

His præmiſſis primo infertur, quod ſi quis negat ali-
quam qualitatem ſeù circunſtantiam, qua negata ne-
gatur *ipſum* factum, de quo imputatur, quod primo
aſpectu videbatur confiteri, verbi gratia ſi quis confite-
47 tur ſe percuſſiſſe Titium, negat tamen hoc feciſſe lo-
co, vel tempore in accuſatione, vel inquiſitione c n-
tento, dicitur confiteri aliud factum, quam illud de quo
agitur, quia factũ vno tẽpore, & certo loco differt reali-
ter & ſecundum ſubſtantiam ab eo, quod factum dici-
tur alio tẽpore, vel loco, & propterea habetur iſte re-
ſpondens omnino, & ſine dubio pro negante, adeò q
non ſolum non debet mitius puniri, vt confitens, ſed
imò grauius eſt condemnandus vt negans, non ſecus ac
ſi ſimpliciter totum negaſſet, quia nõ fuit confeſſus de-
lictum in ſpecie propoſita, ſed in alia, & interrogatio,
& reſponſio non concurrunt in vnum, & idem factum,
nec confeſſio eſt relatiua ſui antecedentis, ſed eius de-
ſtructio, per quas rationes ita decidunt Bart. in d. diſpu-
tatione ſeù q. 8. col. 4. verſ. ſolutio, & in d. l. eum qui n. 8.
verſ. item ſi negetur ff. de iur. iur. & in l. denunciaſſe §.
quid tamen nu. 3. verſ. pro declaratione ff. ad l. Iul. de
adult. Angel. de maleſ. in verbo comparent dicti inqui-
ſiti, & partim negant poſt princip. ſub n. 1. & idem Bar.
in ſua quæſt. ſeù diſputatione 17. iure municipali caue-
tur col. prima. & col. fin. Corn. conſ. 33. n. 17. verſ. dico
autem lib. 4. Bald. in d. l. ea quæ. quæſt. 7. num. 13. & 14.
verſ. quæritur reuertendo ad quæſtionem propoſitam
C. de cond. indebit Angel. de malefic. in verbo deducta
4. part. num. 8. verſ. & aduertas, Alex. in d. l. eum qui ſub
num. 5. poſt verſ. quærit etiam, dicens eſſe com. opinio-
nem, & Iaſ. ſub num. 14. & corroboratur ex eo, quod ſi
quis accuſetur, vel inquiratur de crimine tanquam cõ-
miſſo tali tempore, vel loco, & probetur de alio tem-
pore, vel loco, debet ſequi abſolutio licet ſit probatum
crimen vt per Bald. in l. quid ergo §. pęna grauior in re-
pet. ſub nu. 13. verſic. ex illa autem lectura ff. de his qui
not. infa. & per Gomez. tom. 3. variar. reſolution. de de-
lict. c. 11. tit. qualiter formet. accuſat. num. 6. verſic. item
etiam quæro circa prædicta, & per Marſil. in l. ſi quis
ne quæſtio. n. 131. ff. de quæſtion. & in practica crim. §.
quoniã. n. 52. in fine, & n. 53. & maximè in facto iterabi-
li per notata per Bald. in d. l & ſi ſeuerior ſub nu 29. ad
finem ibi vnde ad propoſitum, & per Gomez. d. c. 11.
ſub n. 6. poſt principium verſic. quod tamẽ ſingulariter
intellige quãdo ſactoctum, & dica infra poſt quartam
illationem in verſ. an autem ſi qualitas negata, & ſub-
dit Bart. in d. diſputatione, quod licet ſi Titius eſt vulne-
ratus in facie quocunque tempore, & quocunque lo-
co factũ ſit vlnus illud, idẽ ſit vulnus realiter, & ſubſtan-
tialiter, vt patet ad ſenſum, non tamen per hoc poteſt
dici, quod tempus vel locus non faciant differre reali-
ter, & ſecundum ſubſtantiam, quia in hoc propoſito
ſumitur actus pro vt radicatur in faciente, quo caſu
vnum eſt factum vno loco, vel tempore, aliud factum
alio loco, vel tempore, & diuerſitas iſta inducit diuer-
ſitatem realem, & ſubſtantialem, licet ſi accipiatur
actus pro effectu ſequuto ex actu, vt vulnus ſeù ſciſſio,
quæ ſequuta eſt ex actu percuſſionis, illud ſit vnum vul-
nus vbicunq. fuerit factum, quia non poteſt niſi in vno
loco eſſe factum, & iſte primus caſus amplectitur v-
tranq; ſtatuti diſpoſitionem tam pręmij propter confeſ-
ſionem, quam pœnæ propter negationem, vt ex prędi-
ctis patet, quibus hoc addendum eſt, quod Iudex hoc
caſu nõ tenetur admittere talem reſponſionẽ, ſed coge-
re licitè poteſt reum ad congruè reſpondendum, quia
hoc modo non reſpõdet ad interrogata, nec ſuper eo,
de quo quæritur vt tenet Bart. in d. diſput. col. 4. circa
medium poſt verſic. ſolutio, idem vult Angel. de male-
fic. in

Digitized by Google

ſic. in verbo comparent dicti inquiſiti & partim negãt
num.11. verſ. quid autem ſi contra, vbi citat Bartol.in
alijs locis.

49 Secundo inſertur quod ſi quis confitetur factum, &
negat aliquam qualitatem ſeu circunſtantiam, per cuius
negationem curia vel accuſator non grauatur onere
probandi, ſed illud retinet penes ſe ipſum, exempli gra-
tia confitetur ſe percuſſiſſe Titium, ſed nõ animo iniu-
riandi, vel ſe occidiſſe, ſed ſine dolo, vel ad ſui deſen-
ſionem, quibus caſibus eum præſumptio ſit contra, eũ,
ſibi incumbit onus probandi aliquas circunſtantias, ex
quibus ceſſet dolus, & animus iniuriandi, & præſuma-
tur ad ſui defenſionem feciſſe, iſte negans talem qua-
litatem ſeu circunſtantiam, ſi non probat eam, non pu-
nitur vt negans, nec incidit in pænam maiorem negan-
ti impoſitam, quia per confeſſionem factam releuauit
Curiam vel accuſatorem ab onere probandi, cũ ideo ex
ſtatuto puniatur negans, quia aduerſarium grauat one-
re probandi, vt initio præſentis reſolutionis diximus, ita
decidit Bart.in d.q.8.col.5. verſ.his præmiſſis, & idem
videtur tenere Bald. licet non tã clare in d.l. ea quæ q.
8.n.15. & ita etiam aperte volunt Bart. Bald. Alex. Iaſ.
& Corn.in d.l.eum qui ff.de iur.iur. & ſenſit Angel. de
maleſi. in verbo comparẽt dicti inquiſiti & partim ne-
gant poſt principium ſub nu. 1. & ita etiam volunt alij
adducti ſupra in verſ.quæri etiam ſolet, & hoc non ha-
bet dubium, ſed an hoc caſu talis reſpõdens conſequa-
tur beneficium confeſſionis, maius eſt dubium, & ſunt
opiniones vt in eod.verſ.dixi, & verior de iure, ſuſten-
tabilior, & magis com. opinio eſt quod non habeat d.
beneficium, licet in practica vt plurimum viderim con-
trarium ſeruari, vt ibi dixi nec hic repeto.

50 Tertio inſertur quod vbicunq; quis confitetur factũ,
& negat aliquam qualitatem ſeu circunſtantiam, quam
oportet aduerſarium ſeu Curiam vel accuſatorem pro-
bare, & quam ipſe negans veriſimiliter & probabiliter
ignorare non poteſt, quia pendet ex facto ſuo, vel eſt
publicè nota, vel eſt præſumptio, quod ſciat illam, &
eſt talis qualitas vel circunſtantia, qua ceſſante, factum
non eſt delictum, ſeu non eſt punibile ex cauſa inten-
tata, tunc ipſa qualitate probata per agentem, punitur
vt negans, ac ſi totum negaſſet, quia quando deficit ali-
qua qualitas reſpiciens totum id de quo agitur, nihil vi-
detur eſſe factũ, ita dicit Bart.in d.q. 8. col.5. verſ.quã-
doq; negat aliquam qualitatem ſeu circunſtantiam, quã
iuſte ſeu probabiliter ignorare non poteſt, & in d.l.eũ
qui n.9.verſ.idem ſi nego ff.de iur.iur.& in.d. l. denun-
tiaſſe §.quid tamen ſub n. 2.3. & ſequent. ff. de adulter.
idem videtur velle Bald.in d. l. ea quæ. quæſt.7. ſub nu.
14. in fin.C.de cond.indeb. & in d.l. eum qui ſub n.2.&
Iaſ.ſub nu. 14. & idem Bald.in d.§. porro ſub.n.13.quæ
fuit pr.cauſ. beneſ. ammitt. Angel. in d. verbo compa-
rent dicti inquiſiti & partim negant ſub nu.9. Corn. d.
conſ.33.nu.17.lib.4. Exempla huius illationis ſumũtur
ex not. per ipſum Bart. in d. §. quid tamen, ad quæ ſe
remittit in d.diſputatione & in d.l.eum qui, ex cuius di-
ctis ibi & in conſ. 117. accuſatio fuit inſtituta contra
Martinum n.1.& ſeq.& n.6.lib.1.colligi poteſt, quod ſi
quis imputaretur de percuſſione cum ſanguine, vel cũ
cicatrice, aut cum armis, de damno dato in turba, de
percuſſione coadunatis hominibus facta, de parrici-
dio, de offenſione facta populari, vel nobili, vel ſimili
delicto habente ex ſtatuto certam pœnam in ſe princi-
paliter, & ſimpliciter, & non reſpectiuè ad aliam pœnã
delicti ſimplicis, & non qualificati, vt latius dicam in
proxima illatione quarta, & confiteretur percuſſionẽ
ſine ſanguine, ſine armis, & ſine cicatrice, damnum da-
tum, ſed non in turba, percuſſionem nõ coadunatis ho-
minibus factam, homicidium, non tamen in perſonam
comprænhenſam in lege de parricidijs, & offenſionem
factam, ſed non populari, vel nobili, talis haberetur pro
negante, & vt talis puniretur dictis qualitatibus proba-
tis, quia ex ſola confeſſione, & non probatis illis quali-
51 tatibus ceſſabant propoſitæ actiones, nec ſuper eis ali-
qua poterat ſequi condemnatio, quia diuerſa ſunt cri-
mina intentata ab illis, quę reus eſt confeſſus & diuerſa
eorum eſt pœna, vt optime declarat Bart.in comento.
d.§.quid tamẽ, quem alios cõmuniter ſequi dicit Corn.
vbi ſupra Bald.in d.§.pęna grauior in lect.n.8. verſicu-
lo iuxta prædicta quæro, & in repet.nu. 10. & ſeq.verſ.
iuxta hoc quæro, & in l. & ſi ſeuerior n. 29.verſ.ſexto
iuxta hoc C.ex quib.cauſ.infam.irroge.Gomez.d.c.11.
n. 7. verſ. item etiam quæro ſi qualitas: Similiter ſi im-
putatus de Adulterio cum Seia vxore Titij commiſſo,
confiteretur ſe Seiam carnaliter cognouiſſe, negaret
tamen eſſe vxorem Titij, quia nõ dicitur confeſſus de-
lictum, de quo agitur & ſic, matrimonium eſt proban-
dum, vt ex coniunctione confeſſionis & probationis,
maleficium intentatum probatum dicatur, & de eo ſe
qui poſſit condemnatio, vt per Bart.in d.l. ſi cui ſerui §.
ſi a filio ff. de leg. 1. quem ibi ſequuntur Bald. in princ.
Florian.& Imol. vterq; nu. 2. & Caſtr.n.4. Itidem ſi im-
putatus de ſtupro commiſſo cũ virgine, fateretur quod
attentauit, & pręſumpſit eam corrumpere, ſed nega-
ret ſe ad effectum perduxiſſe, non diceretur confeſſus
maleficium intentatum, ſed aliud, de quo non ageba-
tur d.§.quid tamen, & eſt abſoluendus, quia licet actus
quem fuit confeſſus ſit punibilis, non tamen puniri po-
teſt in illa inſtantia, ſed nouo proceſſu opus eſt, cum nõ
ſit probatum quod intenditur. l. prætor. 4. §. hæc autem
actio verſ. docereq; ff. vi bon. rapt. pro vt per iſtas ra-
tiones concludit Bart.in conſ. 38. viſo proceſſu prædi-
cto nu. 1. lib. ſecundo, vbi etiam ſubdit num.2. hoc eſſe
magni momenti, quia Iudex non poterit cogere accu-
ſatorem vt iterum reum accuſet, quia lege expreſſum
eſt neminem inuitum agere vel accuſare C. vt nem. in-
uit. in Rubro, & Nigro. Pariter ſi imputatus quod Ga-
bellarium nomine Rainerium vulnerauit, dicat Raine-
rium vulneraſſe neget tamen illum eſse Gabellarium,
quia maior eſt pœna, non dicitur confeſsus delictum,
de quo agitur, & probandum eſt quod ille ſit Gabella-
rius vt per Rom. conſ. 455. in toto, de quibus tribus
exemplis vltimis ad aliud propoſitum memini ad finẽ
præſentis reſolutionis in vltimo dubio poſt verſ. poſtre-
mo ſciendum. Secus vero eſset ſi qualitas iſta ſeu circũ-
ſtantia negata eſset talis, quam iuſte ſeu probabiliter
negans ignorare poterat, nam tunc ea probata non pu-
52 nitur vt negans, quia cum maioritas pœnę detur negã-
ti pro mendacio, vt in principio reſolutionis iſtius dictũ
eſt, ea ceſsat per iuſtam ignorãtiã, propter quam abeſt
culpa, ſine qua pęna eſse non poteſt. l. aliud eſt fraus ff.
53 de verb.ſignific. l. ſancimus C. de pœn.& c. ſine culpa
de reg.iur.in 6. ita dicit Bart. in d. diſput.col.5. verſ.&
hic eſt aduertendum, & in d.l.eum qui ſub n. 9. verſ. ſe-
cus ſi potuiſset, & idem ibidem volunt Bald. ſub n. 2.&
Iaſ. ſub n. 14. & exemplificari poteſt ſecundum Bartol.
in d.l.eum qui. in eo, qui conuentus actione legis Aqui-
liæ pro dãno occaſione hominis percuſſi, in certa quã-
54 titate, confeſsus eſt hominem percuſſiſse, negauit ta-
men ęſtimationem damni eſse illam, quam actor pro-
poſuit,

Digitized by Google

poſuit,& in eo qui conuentus ad relictum pio loco, fa-
tetur relictum,ſed negat aliqua ratione ſe ad illud tene-
ri,his etenim caſibus licet conuincatur, & condemne-
tur ad quantitatem damni,& ad relictum iuxta petita,
non tamen habendus eſt pro negante, vt poſſit condẽ-
nari ad duplum, pro vt alias ex natura illarum actionũ
veniret negans condemnandus, quia ſunt de his, quæ
per inficiationem creſcunt,cum enim ſit rationabiliter
motus ad ſic negandum, & ideò non ſit in culpa, pœ-
nam pati non debet, vt dictum eſt, & primum exem-
plum ponit etiam Bald.in d.l.eum qui ſub num.2. Aliud
56 exemplum ponit Bart.in eadem diſputatione in eo, qui
imputatus de vulnere,ex quo remanſura ſit cicatrix,vel
debilitatio membri, confitetur ſe percuſſiſſe, negat ta-
men remanſuram ex illo cicatricem, vel debilitationem
mẽbri,nam cum hoc non dependeat ex facto ipſius rei,
ſed a iudicio peritorum,ignorantia eſt tollerabilis, & i-
deo ceſſat culpa, ſine qua nemo eſt condemnandus. E-
57 xemplificari etiam poteſt in imputato de vulnere, ex
quo ſequuta ſit mors, qui confeſſus fuerit vulnus nega-
ta mortalitate, nam & iſte videtur effugere pœnam
neganti impoſitam per eaſdem rationes, & ita videtur
tenere Bald.in d.l.ea quæ n.21. verſ.ſed ponamus quod
confitetur vulnus, dum diſputat an is ſit ad confeſſio-
nis beneficiũ admittẽdus, ſi enim pro negante habere-
tur, fruſtra de eo diſputaretur, facit optimè Innoc. in c.
ſtatuimus ſub n.6. ad medium ibi ſi autem ille de offic.
iud.deleg.vbi non habet pro negante confitentem ma-
leficium, ſed negantem illud eſſe notorium,quando no-
torietas eſt fundamentum iuriſdictionis Iudicis. Idem
58 poſſet dici,in eo, qui confitetur offenſionem ad ſe factã
alteri, negat tamen illum eſſe gabellarium, vt in caſu
Roman.vel nobilem,vel popularem, ſeu plebeum, aut
ignobilem, quem caſum Bart. non in loco ſup.citato in
d.diſputatione,ſed antea col.3.ſub num.5.verſ.ſecundo
probo ſic, coniungit cum exemplo proximè relato de
confitente vulnus,ſed negante quod ſit remanſura cica-
trix,vel debilitatio membri.Quod poſſet admitti, quan-
59 do hoc non eſſet publicè notum,& perſona negans ve-
riſimiliter id ignorare poterat, alias autem haberetur
pro negante, & vt talis condemnandus eſſet, vt paulo
ſupra dixi in hac eadem tertia illatione,quod in arbitrio
60 prudentis Iudicis verſabitur qualitate perſonarum, loci
conditione, & alijs circunſtantijs attentis. Ex his ergo
facile patet, quid in alijs ſimilibus caſibus ſit dicendum
quoad pœnam pluris impoſitam neganti euitandam,
vel incurrendam in terminis huius tertiæ illationis.

Quo verò ad obtinendum beneficium propter con-
feſſionem res breuius expediri poteſt, nam in caſibus in
61 quibus incurritur pæna maior negationis,non cadit hęc
diſputatio, quia ſi habetur pro negante totaliter, & vt
negans totum,punitur,fruſtra agitur de confeſſionis be-
neficio, cum non dicatur confeſſus, & ita in puncto te-
net Bald.in d.§.porrò ſub nu.13.quæ fuit prima cauſ.be-
neficio ammit. vbi clare vult quod quando qualitas eſt
excluſio totius pœnæ, confitens factum negata qualita-
te habetur in totum pro negante, & in nihilo etiam re-
ſpectu ipſius ſimplicis facti gaudet benef. ſtatuti ꝓpter
confeſſionem,ſequitur Angel.de malefic.in verbo com-
parent dicti inquiſiti & partim negant n.9.verſic. quæ-
rit Bald. In caſibus verò, in quibus excuſatur a pœna
62 pluris per confeſſionem facti, negata qualitate, bene
cadit diſputatio, in qua reſoluendum videtur ſecundum
Bart.in d.diſputatione col.fin.verſicul.circa ſecundum,
quod iſte reſpondens non poſſit habere dictum benefi-
cium indiſtinctè quæcunque ſit qualitas ſeu circunſtan-
tia negata,& etiam ſi ſit talis,quam iuſtè & probabiliter
ignorare poterat negans, quia ad conſequendum bene-
ficium diminutionis pęnæ propter confeſſionem,exigi-
tur plena, ſimplex, pura, & omnimoda confeſſio facti,
& omnium eius qualitatum nec quis debet apponere a-
liquid, quod poſſit infringere ſuam confeſſionem, nec
ſe excuſare pro eo,quod probabiliter ignorare poterat,
& in ſua poteſtate non erat vt ibi per Bart.quem ſequũ-
tur Bald.ibi ſub num.2.& in d.l.ea quæ.q.octaua.nu.15.
& q.11.num.18.C.de cond.indeb.& in d.l.quidam ęſti-
mauerunt ſub num.5.poſt verſ.extra nota ff. ſi cert.pet.
& Alexand.in d.l.eum qui ſub nu.5. poſt verſ.quærit e-
tiam ff.de iur.iur.& dixi ſupra poſt verſicul.intelligendo
tamen,vbi hanc,ſententiam non improbaui, licet in cõ-
trarium adduxerim Bald.in d.§.porro number.13.tenen-
tem, quod quando qualitas alterat pœnam ſecundum
plus & minus, confitens factum & negans qualitatem
habetur pro confitente reſpectu facti ſimplicis, & pro
negante reſpectu qualitatis, & porportionaliter pæna
facti minuitur, & pœna qualitatis augetur, & citauerim
etiam Angel.eum ſequentem in d.verbo comparent di-
cti inquiſiti & partim negant numero 9.ſed retenta opi-
63 nione Bartoli erit nihilominus aduertendum, quod vbi
qualitas negata veriſimiliter ignorabatur per negantẽ,
& non erat in eius poteſtate, vel iudicio confiteri vel
negare, concluſio ſupra dicta non caret probabili dubi-
tatione, vt ſi imputatus de vulnere ex quo remanſura ſit
cicatrix, vel membrum remanſurum ſit debilitatum,
confiteatur vulnus, ſed neget cicatricem remanſuram,
vel membrum remanſurum debilitatum, ex quo enim
confeſſus eſt factum & quantum potuit & fuit in eius
poteſtate,& quod negauit,non ad ipſum, ſed ad perito-
rum iudicium ſpectat,in nullo videtur offendiſſe legem,
& propterea videtur, quod non ſit indignus beneficio
ſtatuti,ſed imo quod illud obtinere debeat, & pænæ di-
minutionem conſequi, pro vt in terminis proprijs dixit
Bald.in d.l.ea quæ n.22.verſ. ſed ponamus quod negat
illud quod nõ eſt in ſua poteſtate C.de cond.indebit. vbi
tamẽ loquitur Bald.ſub dubio vtẽs verbo forte, cuius o-
pinionẽ in pract.vidi per multos ſeruari,& mihi ſemper
placuit iſta ſentẽtia per rationes ipſius Baldi.Et ſimiliter
vidi admitti beneficiũ cõfeſſionis pro vulnere in capitis
cũ fractura oſſis,& pro vulnere ad inteſtina penetrante,
& vt aiunt caſſali,pro quibus ſtatuta in multis locis ma-
iorem ſolent imponere pęnam,quam pro ſimplici vulne
re quando reus fatetur ſimpliciter ſe vulneraſſe, quia ad
ipſum non pertinet iudicare an vulnus ſit cũ fractura oſ-
ſis vel penetrãs,& caſſale, ſed eſt officiũ peritorũ in ar-
te & Chirurgorum & Medicorũ,& ſatis eſt quod quoad
factũ,& quoad ea,quæ erãt in facultate ipſius rei, dixe-
rit omnia ea, quæ erant neceſſaria, & nullum onus pro-
bandi tranſtulerit in Curiam vel accuſatorem in hoc, &
quod id quod ſupereſt probandum per aduerſarium non
eſſet tale,quod per ipſum reum confiteri potuiſſet, quæ
obſeruantia optimè probatur ex dictis rationibus Baldi.
64 Secus autem videtur dicendum de eo,qui imputatus de
vulnere ex quo ſequuta ſit mors, confitetur vulnus ne-
gata mortalitate, nam is non conſequitur beneficium
ſtatuti de confeſſione,mortalitate probata, quia licet ex
actu præcedenti includatur effectus ſequentis actus, ta-
men illud quod confitetur confunditur per aliud, quod
apparet, ideſt vulnus confunditur per mortem ſequu-
tam per lege illud §. fin.& lege ſi vulnerato ff. ad l.A-
quil.& ita in puncto voluit Bald.in eadem l.ea quæ n.21.

verſ.ſed ponamus quod confitetur vulnus.
65 Quarto infertur, quod quotieſcunq; reus fatetur fa-
ctum,& negat qualitatem, vel circunſtantiam aliquam,
qua ceſſant pœna minuitur ſi illa a parte agente pro-
betur, habetur pro negante, & punitur vt ſi negaſſet
qualitatem facientem delictum non punibile ex cauſa
intentata, vt dictum fuit in proxima præcedenti illatio-
ne tertia nam a pari in hoc procedunt negatio quali-
tatis, qua deficiente, factum non ſit punibile ex cauſa
intentata, & negatio qualitatis, qua ceſſante pœna mi-
nuitur, pro vt ita hos duos caſus ſimul coniungit Bart.
in d. diſput. col. 5. verſ. & hic aduertendum, & clarius in
d. l. eum qui ſub n. 9. verſ. idem ſi nego, & ibi etiam alij
DD. citati ſup. in verſ. ſecus verò dicunt præfati DD,
& ſentit Angel. in d. verbo compareut dicti inquiſiti, &
partim negant poſt principium num. 1. & Corn. d. conſ.
33. num. 17. verſic. dico autem lib. 4. ſi erat talis quali-
tas, quam ſcire debebat probabiliter negans, ſecus verò
ſi eam veriſimiliter ignorare poterat, quia tunc non
66 poſſet vt negans puniri, cum in eo ceſſet culpa, ſine
qua pœna eſſe non poteſt, vt dicit Bart. in dd. locis, &
latè probatum eſt in d. illatione tertia. In hoc tamen
differt caſus ille ab illo, quia negata qualitate de qua
in dicta illatione tertia, ex qua perimitur actio inten-
tata, punitur negans in pœnam ſtatuti habito reſpe-
ctu ad totam pœnam pro delicto cum ſua qualitate im-
67 poſitam. In illo autem caſu non ita punitur, ſed ſolum
habito reſpectu ad pœnã ipſius negatæ qualitatis, ſi ſit
ſeparata, vel diuiſibilis a pœna facti principalis, quod
fuit confeſſus, vbi enim negata qualitas reſpicit totum
illud, quod eſt in inquiſitione, vel accuſatione deductũ,
vt in caſibus in d. tertia illatione expreſſis, in quibus pe-
rimit actionẽ, & reddit delictũ non punibile ex actione
intentata, meritò negans, ſ. qualitatem ea probata pu-
nitur, ac ſi abſolutè totũ factum negaſſet, quia illa con-
68 feſſio nihil operabatur, nec aliquid cõcludebat in pro-
poſita actione, vt ibi dictũ fuit, ſed quando negata qua-
litas non reſpicit totum illud, quod in accuſatione, vel
inquiſitione deductũ eſt, ſed tantummodo tendit ad au-
gendam pœnã ſimplicis delicti diuiſibilem, qui illã ne-
gat, pro rata illius pœnæ tantum punitur vt negans, nõ
autem pro rata pœnæ ſimplicis delicti, quod fuit con-
feſſus, quia non negauit totum, quod fuit deductum ſed
partem tantum, vnde non niſi pro parte negata debet
puniri, ita concludit Bart. in d. diſput. col. 5. ad fin. verſ.
quandoq; negat aliquam qualitatem, qua ceſſante pœ-
na minuitur, & idem cõfirmauit adducta per ipſum an-
tea in eadem diſput. col. 3. ad fin. verſ. 9. de hoc, idem
vult Bald. in d. §. porrò ſub nu. 13. quæ fuit prima cauſ.
benef. ammitt. & Bartolum ſequitur Alex. in d. l. cũ qui
num. 5. verſ. quærit etiam ff. de iur. iur. qui dicit quod in
d. quæſt. Bart. limitat ea, quæ dixerat in d. l. eum qui, &
69 exemplificat Alex. hunc caſum, vt ſi ſtatutum diceret
quod pro delicto appenſate commiſſo pœna creſcat,
& cõtingat, quod ſit accuſatus qui de delicto appenſa-
te commiſſo, pro quo atteta illa qualitate veniebat ap-
ponenda pœna centum, ſed ſi fuiſſet ſimplex ideſt non
appenſatum, pœna fuiſſet tantum in quinquaginta, &
alio ſtatuto caueatur, quod ſi quis negauerit, puniatur
in pęna quadrupli, & contingat, quod reus confeſſus ſit
ſe commiſiſſe delictum, ſed nõ appenſate certe pro ra-
ta pęnæ concernentis delictum ſimplex non augebitur
pęna ſtante dict. confeſſione, ſed bene augebitur pro
rata pęnæ concercentis qualitatem, quam negauit, &
ſic hoc caſu pęna quadrupli erit tantum pro quinqua-
ginta, quæ eſt pęna ipſius qualitatis negatæ vt etiam di-
xi ſup. in verſ. Intelligendo tamen quod ſi pęna, & ibi
dictis addi poteſt, quod iſte caſus exemplificari etiam
poteſt in omnibus caſibus poſitis in d. illatione tertia in
materia negatæ qualitatis, qua ceſsãte perimitur actio
intenta, vbicunq; tamen pęna non ſit impoſita ſuper
70 qualitate delicti ꝑ ſe ſimpliciter, ſed reſpectiuè ad pę-
nam, quæ imponitur pro delicto ſimplici, quę ipſa qua-
litatem augeretur, exempli gratia vt ſi pro ſimplici
percuſſione ſit pęna decem, pro percuſſione verò facta
cum ſanguinis effuſione, vel cum cicatrice, vel cum ar-
mis ſit pęna dupli pro damno dato ſimpliciter ſit pęna
quinque, pro dato vero coadunatis hominibus ſit pę-
na dupli, & pro ſimplici homicidio in rixa ſi pæna mil-
le, pro parricidio vero dupli, & pro vulnere illato alteri
ſit pæna viginti, pro illato a nobili in popularem, vel a
populare in nobilem duplicetur, his enim & ſimilibus
caſibus imputus de talibus criminibus cum prædictis
qualitatibus aggrauantibus, & augentibus pænam ha-
bito reſpectu ad pænam ſimplicis delicti, ſi confitere-
tur factum ſimplex negata qualitate, vtiq; non poſſet
vti negans condemnari ex ſtatuto quadruplicante pæ-
nam cõtra negantem, niſi pro rata pęnæ impoſitæ pro
qualitate negata pro rata enim pænæ cõcernentis ſim-
71 plex delictum non caderet augumẽtum pænæ propter
negationem ſtante confeſſione, licet ſecus eſſet ſi pæ-
na eſſet ſimpliciter, & principaliter per ſe impoſita de-
licto ſic qualificato, vt ſi ſtatutũ diceret quod pro per-
cuſſione cũ ſanguinis effuſione pæna ſit centum, & pæ-
na ſimplicis percuſſionis ſine ſanguine ſit minor, puta
in quinquaginta vel quod inſultans aliũ in bonis ſuis, vel
propè bona ſua per decẽ pedes puniatur in quinqua-
ginta, & pæna inſultus ſine dd. qualitatibus facti, ideſt
in alio loco ſit minor, vt in caſu Cornei infra citandi,
quia tunc negata qualitate, & ea per aduerſarium pro-
bata, reus incurreret pænam neganti impoſitam, habi-
to reſpectu ad ipſam totam pænam, vt dictum fuit in
72 d. illatione tertia, & ratio differentię, & diuerſitatis eſt,
quia quando pæna imponitur ſimpliciter, & per ſe de-
licto qualificato, quia factũ ſimplex fatetur, & qualitatẽ
negat, totum negare dicitur, nec aliquid facit confeſ-
ſio non probata qualitate illa, quia ceſſat actio intenta-
ta, & ex ea ſequi non poteſt cõdemnatio, quia vna eſt
diuerſa actio ab altera, vt in d. illatione dixi, ſed quan-
do pæna qualitatis eſt ſeparata, & imponitur reſpecti-
uè ad pænã delicti ſimplicis, & non qualificati per mo-
dum augumenti, qualitatem negat, & factũ confitetur,
non negat totum, quod proponitur ſed partem tãtum,
& confeſſio prodeſt, quia poteſt ſequi condemnatio in
eo quod fuit confeſſus, ſi qualitas negata non probetur
per aduerſarium, nec vna eſt diuerſa actio ab altera, ſed
eadẽ, quia pæna aucta propter qualitatem dicitur adie-
ctio pænæ de delicti principalis, vt iſta optimè pro-
bantur ex Bart. in d. l. denuntiaſſe §. quid tamẽ n. 5. poſt
verſ. videamus vltra, & ex Corn. eum ſequente in conſ.
157. num. 7. verſic. his tamen non obſtantibus. lib. 2.
Idem etiam diluitur ex Angel. de maleſi. in verbo qui
dominus Iudex vt ſupra pro tribunali, ſedens quia non
eſſet cõtra formã ſub nu. 3. ad fin. ibi ita ẽt ſentit fol. mi-
hi 196. & ex Corn. conſ. 33. nu. 17. verſ. dico tamen lib.
4. & corroborant iſta dictum Alexand. & eius exem-
plum, & vera in puncto iuris eſſe exiſtimo, licet ſint res
ſubtiles, & difficiles, & magiſtraliter, & theoricè tra-
ditæ per Bar. in prædictis locis, & non ſine obſcuritate,
& a modernis non ſint aliter declaratæ, nec per aliquẽ,
quem

Digitized by Google

quem viderim,ad actum practicum accomodatæ. Stat
igitur concluſio, quod quando qualitas negata non re-
ſpicit totum delictum propoſitum, ſed tendit tantum
ad augendam pœnam ſimplicis delicti, & pœna ipſa ſit
diuiſibilis, reus confitens factum & negans qualitatem,
non punitur vt negans, niſi reſpectu pęnæ ipſius qua-
73 litatis negatæ & ad ratam illius, quod ſi pœna iſta fa-
cti & qualitatis non ſit diuiſibilis, ſed indiuidua, puta
quia confeſſus punitur corporaliter pro facto ſeu deli-
cto ſimplici, quod voluit fateri, ſi negauit qualitatem,
punietur pro negante totaliter, & ſic etiam quoad pœ-
nam ipſius facti ſimplicis, quia propter iſtam connexi-
tatem, niſi confiteatur totum, non habetur vt confeſ-
ſus, & effectus iſtius negationis in partes ſcindi nō po-
teſt, ex quo in indiuiduis non poteſt niſi inſolidum pec-
cari, ita cōcludit Bart.in d.diſput.col.fin. in princ. verſ.
ſi vero pęna facti & qualitatis, cuius dicta ego intelligo
74 vera eſſe in pęna corporali, quæ ſit indiuidua inſepa-
rabilis & indiuiſibilis, vt ipſe loquitur; Secus autem ſi
eſſet diuidua, ſeparabilis, & diuiſibilis, vt ſi pro vno de-
licto putà pro furto gallinæ ſit pœna vnius ictus fu-
nis, & ſi ſit factum cum armis ſit pęna duorum ictuum,
& contra negantem ex alio ſtatuto pœna quadrupli-
cetur, nam illo caſu crederem quod ſi reus fateretur
ſimplex furtum, & negaret qualitatem, quod cū armis
fecerit, non eſſet habendus pro negante totaliter, ſed
tantum pro rata pęnę negatę qualitatis, cum quo ad fa-
ctum ſit confeſſus, & quod idem eſſet, ac ſi ageretur de
pęna pecuniaria, vel alia diuiſibili, ex quo in his pęnis
corporalibus poteſt cadere multiplicatio, & verba ſta-
tuti poſſunt adaptari, cū loquatur per verba numera-
lia, & videatur ponderaſſe quantitatē pęnę ex numero
illius, & pro hoc adduco Auguſtin. de Arimin. in addit.
ad Angel. de maleſ. in verbo deducta quarta parte ſub
n. 10. verſ. teneo tamē, vbi per iſtas rationes tenet quod
ſi ſtatutum pro aliquo delicto imponeret octo ictuum
funis, vel fuſtigationis cum centum verberibus, & aliud
ſtatutum vellet quod omnes pœnæ minorarentur in
quarta parte per confeſſionem, confitens tale deli-
ctum deberet conſequi diminutionem ictuum funis, &
verberum in quarta parte, vnde recipit diminutionem
& augumentum, ſicut alia pęna in quantitate conſi-
ſtens, & inferius dicetur oportuniori loco, quæ autem
ſint pęnę corporales indiuiduæ, & inſeparabiles, in
quibus dictum Bartoli poteſt locum habere, traditur
per Angel.de malef.vbi ſup.n. 3. & ſeq. verſ. ſin autem
eſſet corporalis, & latius per Auguſt.in addit.nu. 10.&
ſeq. & dicam infra in verſ. quæritur inſuper, & verſ.ex
præmiſſis primo deciditur, & hęc ſufficiāt in hac quar-
ta illatione reſpectu pœnæ maioris impoſitæ neganti
fugiendæ vel incurrendæ, quando reus confitetur factū
& negat qualitatem. Reſpectu vero obtinendi beneficij
75 propter confeſſionem conceſſi, dicitur vnico verbo,
quod illud non poteſt ſic confitens obtinere, vt in iſtiſ-
met terminis dicit Alex.in d. l. eū qui ſub n.5. poſt verſ.
quærit etiam, de quare plura poſui ſup. in tertia illatio-
ne circa finem verſ. quo verò ad beneficium obtinen-
dū, & adibi dicta me remitto, ne ſæpius idem repetam.
76 Prędicta autem omnia de negante qualitatem & cō-
fitente factum puniendo vti negante vel in totum vel
in partem ſecundum diſtinctiones in pręcedētibus illa-
tionibus factas, intelligēda ſunt procedere ita demum,
ſi per curiam inquirentem vel per partem accuſantem
qualitas illa probata fuerit plenè & taliter quod pro-
77 batio illa ſit ſufficiens ad condnationē rei, aliàs ſecus,
in tantū quod nō ſufficere quod probarētur inditia &
pręſumptiones, ex quibus reus fuiſſet poſitus ad tortu-
rā, & in ea confiteretur d.qualitatē, quia ad puniendū
negantē in pęnā maiorē pro mendacio, leges requirūt
probationē negati, quę probatio deficit, quia præſum-
ptiones non ſufficiunt, vnde pęna ceſſat, ita determinat
Bart.in d.diſputatione col.fin.circa principium verſ.ad
hoc tamen aduertendū, & in d.l.eum qui ſub n.10.verſ.
item ex eo ff. de int.quem ſequuntur ibi Bald.nu.4.verſ.
ſed nunquid & Alex. nu.6. verſ. item per iſtum textum
vbi latè de hoc tractat defendendo Bartolū, ea præſer-
tim ratione, quia confeſſio extorta per torturam non
poteſt proprie dici probatio, ſed releuatio ab onere
probandi, ac Iaſ.col.fin.in fine verſ. ſecundo videndum
eſt, idem tenet Bald.in §. porro n. 12. quæ fuit 1.cauſ.
benef. ammitt. ea ratione quia ſtatutum hoc de pœna
propter negationem, intelligitur de negatione cū per-
ſeuerantia, que non conſideratur in torto confitente,
ſequitur Angel. d. verbo cōparent dd. inquiſiti & par-
tim negant nu. 8. in fine. Scias tamen quod d.confitens
78 non poterit habere beneficium ſtatuti conceſſum cō-
fitenti, quia intelligitur de confitente ſpontè, vt in eadē
l.eum qui. voluerūt ſcribentes & præcipuè Bald.ſub n.
4.in fine verſ.ſed nūquid. Roman.n.7.in fin.verſ.ad ſe-
cundum Caſtrenſ. ad finem num. 7. verſ. ſed ponamus
Alex.ſub n.6.verſ.item per iſtum textum ad finem Iaſ.
in finalibus verbis Bald.in d.§.porrò nu.12. Angel.in d.
verbo comparent dd. inquiſiti & partim negant ſub n.
8.in fine verſ.hic etiam inſurgit dubitatio, & hoc veriſ-
79 ſimum eſt. Ex hoc idem dicendum crederem, quando
ex inditijs & pręſūptionibus imponeretur reo arbitra-
riè aliqua pœna, quia cum delictum non ſit plenè pro-
batum, non videtur quod iſte negans in pœnam ſui mē-
datij, de quo non eſt legitimè conuictus, poſſit condē-
nari & puto verum licet non inueniam, modo ab ali-
80 quo tactum in ſpecie, An autem ſi qualitas negata nul-
lo modo probetur, poſſit confitens factum ſimplex, de
illo puniri in illo inditio, eſt magna & ardua quæſtio,
in qua ſecundum allegata in 1.3. & 4.illationibus præ-
cedentibus, & ſecundum doctrinam Bart.in d.l. denun-
tiaſſe §. quid tamē ſub n.2.ff.de adulter.in ſua magiſtra-
li diſtinctione eſt dicendum; Quod ſi talis qualitas facit
ceſſare propoſitam actionem, ſeù accuſationem vel in-
quiſitionem, vel ſi non facit ceſſare ſed alterat factum
ſeu crimen, & facit illud eſse aliud factum, non poteſt
ſequi condemnatio, ſed reus abſoluitur. Si verò non fa-
cit ceſsare propoſitam actionem, nec alterat factum,
ex eodem proceſsu ſequi poteſt condemnatio, aduer-
tendo tamen quod ſi effectus cōdemnationis eſt diuer-
ſus propter illam qualitatem, quia pœna ſit maior, de-
bet fieri detractio illius qualitatis pēdente iuditio, alias
non poſset ſequi condemnatio, & hanc theoricam ſe-
quuntur Roman. dicens eſse communem conſ. 110. in
toto, & cōſ.167.ſub n.8.& 9.Corn.conſ. 197.n.7.& ſeq.
lib.2.& conſ.33.num.17.& 18. lib. quarto, qui pariter
ex aliorum mente cōmunem dicit. Marſil.in l. ſi quis ne
quæſtio nu.130.cum plur.ſeq.ff. de q.& in pract.crim.
§.quoniam n.52.& multis ſeq.Guid. Pap.deciſ.553.n.
1.& 2.Blanc.in pract. crim. in verbo viſis inditijs n.76.
& plur.ſeq.fol.50.Bart.in l.quid. ergo §. pęna grauior
n.15.verſ.ſumus expediti ff.de his qui not.infam.& ibi-
dem Bald.in pri.lect.nu.8.verſ. iuxta prædicta, & in re-
pet.nu.10.11.12.13. & 14. verſ.iuxta hoc, & in l.etſi
ſeuerior C.ex quib.cau.infam.irrog.n.29.in verſ.6.iux-
ta hoc quęritur, Clar.in pract.crim.q.12.nu.14.verſ.ſed

Digitized by Google

quid ſi accuſator.& q.66.n.4. verſ.ſed quid ſi pro parte,
Angel. de maleſ.in verbo qui D.Iudex. il ſecondo nu.7.
& o.17.
81 Tamen quicquid ſit de iure,hoc non ſeruatur de cō-
ſuetudine ſed reus indiſtinctè condemnatur de eo,quod
confeſſus eſt,vel conuictus,qualitate propoſita non pro
bata, quæcunque ea ſit, de qua conſuetudine & obſer-
uantia atteſtantur Guid.Pap.d. deciſ.553. ante finem,
Corn.d.conſ.33.n.18.& 19.lib.4. Blanc.in d.verbo viſis
inditijs num.87.& multis ſeq.fol.51.Clar.quæſt.12. nu.
14. & d.q.66.ſub d.n.4.& ante iſtos Bald. poſt longam
ad partes diſputationem n.3.& plur.ſeq.in l.2.C.de pro
82 bat.maximè ſtantibus clauſulis ſalutaribus apponi ſoli-
tis in ipſis accuſationibus,& inquiſitionibus, vt per eos.
Quinimo ſunt,qui dicant etiam de iure ita fieri poſſe, vt
per Alber.latè de ſtatut.lib.2.q.44.& per Blanc.vbi ſup.
per Gomez.d.c.11.ſub n.6.poſt quartam limitationem
verſ.ſed his non obſtantibus,& ſub numero 7.circa me-
dium ibidem verſiculo ſed his non obſtantibus, in qui-
bus locis latiſſimè loquitur & ita concludit tenendum,
& ſeruandum,ſiue qualitas conſiſtat in loco,vel tempo-
re ſiue in circunſtantia aggrauante, & ſiue delictum ſit
reiterabile,ſiue non,quod approbat Addition.ad eum in
vtroque loco,& per nonnullos citatos a Marſil.in dictis
locis & dicit poſt Fulgoſ. & alios Alex.in l.eum qui ſub
n.5. poſt medium ff.de iur.iur. quod in homicidio, vel
alio non reiterabili delicto, confitens ſe illud commiſiſ-
ſe, licet alio loco,vel tempore,quam dicatur in accuſa-
tione vel inquiſitione, debet ex illa confeſſione puniri,
pro vt etiam tenet Angel.de malefic.in verbo comparēt
dicti inquiſiti & partim negant.poſt principium ſub n.1.
qui etiam poſtea ſub eod.n.ad finem verſ.ſi autem con-
fitetur factum,idem dicit magis generaliter in alijs caſi-
bus,idem tenet Auguſt.ad Angel.de maleficio in verbo
qui D.Iudex vt ſup.il 2.numero 9. verſiculo prima erat
fol.mihi 197.facie ſecunda & dixi infra caſu 173.vbi eſt
videndum.
83 Sed pone quod quis ab initio negauit maleficium, po
ſtea vero fuerit conuictus allegauerit ſe illud ad ſui de-
fenſionem feciſſe,& id probauerit, pro vt hoc facere de
iure poteſt iuxta ea, quæ tradidi ſup.caſ.49. nunquid e-
uitabit pœnam ſtatuti impoſitam neganti, certe non,
quia quoad euitandā pœnā principali delicti bene audi-
84 tur nō obſtāte quod negauerit ſe illud cōmiſiſſe, & con-
uictus de eo fuerit,quia ſibi non ſunt denegandæ defen-
ſiones aduerſus probatam actoris intentionem,ſed quā-
tum ad pœnam negationis euitandam, non auditur,
quia iam incurſa eſt per negationem probato contrario,
& auferri non poteſt a parte, cui ius eſt quæſitum, ita
concludit Salycet.in auth.contra qui propriam ad finē
ſub n.8.verſ.& ideò in quæſtione propoſita dic C.de nō
numerat.pecun.

Sed quid ſi detur appellatio in criminalibus, & reus
qui in prima inſtantia negauit in cauſa appellationis
confiteatur.
85 Videtur in hoc dubio quod non ſolum appellans eui-
tet pœnam neganti impoſitam, ſed quod etiam conſe-
quatur præmium confitenti conceſſum pro diminutio-
ne pœnæ pro vt in puncto voluit Angel.de maleſ.in ver-
bo præſente d.Caio,& appellante n.31.verſ.quid autem
ſi non obſtante appellatione vbi ad hoc allegat Bald.in
c.1.§. porro circa finem verſ. quæro vtrum in cauſa ap-
pellationis num.14. in tit.quæ fuit pri.cauſ. beneſ.am-
mit.quam deciſ. ſequi videtur Carcaſſon. Sardus in ad-
dit.ad Iaſ.in §.ex maleficij ſub n.27.in appoſtilla in ver-
bo ſi poſtea ſub littera O, inſtit.de action.eam tamen li-
mitans non procedere, quando ſtatutum loqueretur de
confeſſione in prima cauſa, vel in prima reſponſione
aut comparitione.Sed quicquid dicant iſti DD,hæc opi
86 nio non eſt vera,ſed falſa, vt apertè dicit Auguſt.de A-
rim.in addit.ad Angel. de maleſ.in loco citato, & pro-
batur ex concluſione firmata circa principium huius re
87 ſolutionis in verſ.alij vero dicunt,quod ſcilicet poſt ne-
gationem pro obtinendo beneficio ſtatuti nō admitta-
tur confeſſio, niſi ante litem conteſtatam, ſed pro eui-
88 tanda pœna maiori fortè poſſet opinio hæc admitti, ſi
adhuc non eſſet probata agentis intentio quando ap-
pellans confitetur,per dicta ſuperius non longè a princ.
præſentis caſus verſ.circa ſecundum de fugiendo augu-
88 mento. Vnde etiam aliàs vidi practicari & ipſe ſeruaui
quod non admittatur beneficium confeſſionis ijs, qui
poſt condemnationem ſequutam in contumacia fuerunt
per Principem admiſſi ad nouas defenſiones, vel com-
paruerunt ad eorum innocentiam docendam vigore re-
ſeruationis eis in condemnationem factæ vſque ad cer-
tum tempus, pro vt in Dominio Florentino & Senenſi
quandoque fieri ſolet, quia in iſtis caſibus vltra quod vi-
detur facta confeſſio tempore incongruo, nihil prodeſt
fiſco vel accuſatori, qui non releuatur per eam ab ali-
quo onere probandi,quia habet ſuam intentionem fun-
datam in ſententia vel cōtumacia, cōtra quam tenetur
89 ipſe reus probationes facere & ſe innocētē oſtendere, ſi
vult abſolui ab imputatione & ſententiam vel cōtuma-
ciam, & eius vim & effectum tollere, vt latè oſtendit
Clar.in pract.crim.q.44.ſub nu.5.verſ.ſed ſi quis admit-
teretur ad nouas defenſiones & ſub n.6.verſic.ſed quic-
quid ſit de iure, & ante eum Boſſ.in pract.crim.tit.de lit-
teris.Princip.bannit.admit.ad nou.defenſ.ſub n.5.circa
finem, non enim remiſſio hæc Principis vel reſeruatio
90 ſententiæ tollit effectum confeſſionis ex contumacia
reſultantis, ſed ſolum permittit vt aduerſus eam poſſit
reus ſe defendere, vt bene conſiderat Boſſ.Licet quan-
91 doque poſtea,etiam ſi reus non ſe innocentem doceat,
& contra eum nihil ſit quod vrgeat vltra contumaciam
non ſoleat contra eum attendi in exequendo illa ſentē-
tia, vel confeſſio, ſed vel torqueatur ad veritatem inda-
gandam, vel mitius puniatur, vt ibi tradit Boſſ.& la-
tius proſequitur Clar.in pract.crim.d.q.44.ſub num.6.
verſ.ſed quicquid ſit de iure & q.96.ſub num.4.ad fine
verſ.bene verum eſt.Et circa pœnam negationis illo ca-
ſu dicas ꝙ ea nō cadit,vt ſtatim dicā in proxime ſeq.ver.
92 Quinimo etiam cōparentibus in eadem prima inſtan-
tia poſt emiſſas tamen citationes & earum terminos
decurſos & ſic illis contumacibus iam effectis & pro
confeſſis habitis de contentis in accuſatione vel inqui-
ſitione ex forma ſtatutorum & confitentibus delictū,vi-
di in practica non admitti beneficium confeſſionis, ex
quo non debito tempore ſint confeſſi lite ſcilicet pro
conteſtata ad fauorem agentis habita Curiaque vel ac-
cuſator non indigeat illa confeſſione ad ſuam intentio-
nem probandam, cum ea iam probata ſit ex contuma-
cia, quæ pro legitima confeſſione habetur, quæ res ex
ſuperius dictis optimè iuſtificatur. Hoc autem caſu de
pœna neganti impoſita tractari non poteſt etiam ex ijs,
quæ poſt dictam comparitionem fierent, nam ſi curia
vel accuſator vult eos haberi pro confeſſis tanquam
contumaces, & ad eoſdem ſpectare onus innocentiam
93 probandi, pro vt ſpectat, poſito millies quod negarent
& non probarent negationem, non dicerentur conuicti
de mendacio per probationes, vt opus eſt ad irrogan-
dam

Digitized by Google

dam dictam pœnam, ſed per confeſſionem & quidem fi-
ctã, quæ nõ eſt verè probatio, ſed ꝓbationis releuatio, vt
ad aliud ꝓpoſitũ diximus ſup. in ver. prędicta aũ omnia
94 Sed ponamus quod reus nollet negare, nec confite-
ri delictum, ſed ſoluere pœnam pro eo impoſitam, erit
ne audiendus & tractandus vt negans, an vt confeſſus?
Bald. in d. l. ea quæ numero 24.25. & 26. verſ. ſed quid ſi
non vult. C. de condict. indebit. ponit hanc quæſtionem
& dicit, quod iſte non habetur vt negans, nec vt confeſ-
ſus, & ideo non incurrit pœnam negationis, nec conſe-
95 quitur beneficium confeſſionis, & quod Iudex poſſet
cogere reum imputationi reſpondere, ne alias poſſit eſ-
ſe quæſtio de indebito ſoluto, quia opus eſt ſententia
ex quo in criminalibus ante ſententiam non eſt vera ob-
ligatio, nec ante illam quis dicitur eſſe in pœna, ſed tan-
tum deſtinatus pœnæ, & quod via recta & plana eſt de-
uenire ad condemnationem, nec gratificare ſoluentibus
eos abſoluendo, vt faciunt quidam aſſeſſores ſequentes
Bartolum, qui introduxit hoc remedium ſolutionis, ſe-
96 cundum quod etiam ipſe conſuluit ſimiliter gratificans,
ſed quod boni aſſeſſoris eſt vti ſeueritate, & non pietate
in enormibus iuxta lege diuus io verbo ſeuere vindices
ff. de re iud. & melius ſeruit. l. reſpiciendum in princip.
ibi in grauioribus pœnis ſeueritatem legum cum aliquo
temperamento benignitatis ſubſequi ff. de pœn. aut igi-
tur ſecundum Bald. ſolutio recipienda non eſt, vel ſi re-
cipitur, in totum & integraliter pro ſumma pœnæ im-
poſitæ ſine aliqua diminutione recipi debet, & ea me-
diante ſoluens ab imputatione abſoluendus erit, & re-
medium illud introductum per Bartolum, reperitur, li-
cet ipſe non dicat vbi, in l. iuſiurandum 34. §. cum res
poſt principium ff. de iur. iur. vbi tradit cautelam Iudici-
bus in Syndicatu, quod ad effugiendam condemnatio-
97 nem ſoluant ante ſententiam, & omnibus reis, in actio-
nibus famoſis, quod timentes de condemnatione ſoluãt,
quia per ſolutionem pendente iuditio factam euitabunt
pęnam, & infamiam, & abſoluentur ab obſeruatione ſeu
ab inſtantia iudicij, adiecta cauſa quia ſoluerunt, nec vo-
lentes ſoluere, cogi poterunt reſpondere accuſationi
vel inquiſitioni per l. ſi reus ff. de procurat. & l. ſi debi-
tor ff. de ſolution. & idem voluit ipſe Bart. in d. l. ſi reus
nu. 2. & ſeq. ff. de procurator. & melius & expreſſius in
l. infamem numer. 11. verſ. ſed ſi vult ſoluere ff. de publ.
iudi. quam cautelam & practicam ſequuntur Roman. in
d. l. iuſiurandum. d. §. cum res numer. 2. & 3. verſ. ex hoc
Dec. in l. fin. §. labeo num. 6. verſ. & ex iuribus ff. ſi cert.
pet. Paris de Put. de Syndicat. in verbo compoſitio c. 10.
incipi. an officialis Epiſcopi ſub n. 2. ad finem, & Blanc.
in pract. crim. in cautelis pro defendendis reis caut. tertia
num. 3. & ſeq. fol. 155. & 156. vbi ait quod ita a pluribus
vidit obſeruatum in Ciuitate Paduæ, & idem tenuit
Bald. in l. 1. ſub num. 2. verſic. idem dicit ff. ſi quis ſatiſd.
cog. inquiens, quod reus poteſt ſoluere conditionaliter,
98 vt remaneat in communi, ſi veniat condemnandus, &
rehabeat, ſi veniat abſoluendus, & quod prodeſt iſte
modus ſoluendi, quia eo exiſtente in caſu con-
demnationis non formabitur condemnatoria ſenten-
tia, ſed abſolutoria inſerta cauſa quia ſoluit, quæ abſolu-
toria non infamat, & dicit menti tenendum, dicit tamen
Blanc. in loco citato quod illud, quod dictum eſt de infa-
mia vitanda, procedit quando non ex ſolo crimine, ſed
ſequuta tantum condemnatione quis efficitur infamis,
quod incidenter hic ſit dictum, cum nobis ſit ſatis quod
data iſtius remedij veritate ſolutio facienda ſit de ea
quantitate, quam lex pro maleficio imponit & nullum
augumẽtum propter negationem nec aliqua diminutio
propter confeſſionem fiat, pro vt ex dictis Bartol. & ſe-
quacium colligitur.

Non ab re etiam quæri poteſt ſi principalis delinquẽs
99 propter negationem condemnetur in plus, vel propter
confeſſionem in minus, quam ſtatutum pro pœna deli-
cti imponat, & ex alio ſtatuto auxiliator vel opem præ-
ſtans debeat condemnari in tantum, in quantum princi-
palis delinquens, an augumentum negationis d. princi-
palis debeat nocere, vel confeſſio prodeſſe auxiliatori,
vel opem præſtanti. Illud dubium proponit Bartol. in l.
libertis quos §. poſthumis in verſiculo vlt. not. ff. de ali-
men. & cibar. legat. & concludit quod ſi pœna principa-
lis delinquentis venit duplicanda ex alio, quam propter
delictum, puta ex negatione ipſius, ea non duplicabitur
in dante opem vel auxilium, quia cauſa propter quam in
principalem duplicatur, ceſſat in ipſo dante opem, vel
auxilium, & ita è conuerſo quod ſi pœna principalis de-
linquentis venit diminuenda propter confeſſionem ip-
ſius, ea non minuitur in dante opem vel auxilium, quia
in eo ceſſat ratio ob quam principalis condemnatur in
minus, adeò quod ſi pœna delicti ſit in centum, & prin-
cipalis propter negationem condemnetur in duplum,
& ſic in ducentum, vel propter confeſſionem con-
demnetur in duabus tertijs, vel in tribus quartis parti-
bus tantum dictorum centum, vel in alia minori portio-
ne iuxta diminutionis partem a ſtatuto decretam, tamẽ
ipſe præſtans opem vel auxilium ſemper condemnabi-
tur in centum, & hanc Bart. deciſionem ſimpliciter ci-
tat Angel. de malef. in verbo deducta 4. parte nu. 2. ſub-
dens quod ei contradicere videtur Bald. in l. non ideo mi
nus. C. de accuſat. qui tamen ſi bene cõſideretur in ter-
minis noſtræ quæſtionis potius conuenit, licet in alijs
caſibus diſſentiat, vera eſt ergo Bartoli deciſio, quod
augumentum vel diminutio pœnæ propter negationem
vel confeſſionem principalis delinquentis non attenda-
tur in opem vel auxilium dante, quam opinionem fir-
mauit idem Bart. in l. is qui opem ſub n. 5. verſ. item fallit
ff. de furt. & eam ſequuntur Angel. de malef. in verbo di-
cto maleficio ſemper aſtitit n. 11. verſ. ex quibus infertur,
Fęlin. in c. ſicut dignum nu. 3. verſ. tertio limita de homi-
cid. Lancellot. Conrad. in pract. Crim. tit. de conſentien-
tibus ſub numero 7. verſ. nono limita fol. 331. Ludouic.
Carer. in practica crimin. §. circa tertium num. 13. & ſe-
qu. verſic. limita etiam folio mihi 135. & bene confirma-
tur ex notatis per eundem Bartol. in l. ſanctio legum ſub
n. 7. ad finem verſiculo quædam ſunt qualitates ff. de pę-
n. vbi in ſimili propoſito tradit in augendis pœnis non
haberi rationem harum qualitatum ex poſt facto ſuper-
uenientium, & ponit exemplum propriè in duplicatione
quæ ex ſtatuto veniret facienda propter negationẽ vel
contumaciam rei; Idem videtur tenere. Angel. de malef.
in verbo & Sempronium Rodulphi Barbitonſorem. q.
100 12. n. 16. ponens exemplum in qualitate furti manife-
ſti, quæ nocet furi tantum, non autem mandanti, quia ſu-
peruenit poſt conſumatum delictum ex appræhenſione
ipſius furis mandatarij, quæ in eius perſona conſidera-
tur, non autem in perſona mandantis, hanc etiam Bar-
toli ſententiam approbat Cępol. conſ. crim. 34. ſub nu.
101 40. verſ. aut mandans, vbi ait quod ſi mandatarius ſuit
contumax vel negauit, & propter hoc fuit cõdemnatus
durius, mandans non contumax, nec negans, ſed confe-
ſſus, non punitur eadem pœna, & confirmari etiam po-
teſt ex traditis per eundem Bartol. in l. 1. n. 3. verſ. vlt. ff.
102 de in lit. iur. vbi vult, quod fideiuſſor de iudicio ſiſti

102 & iudicatum ſoluendo in criminalibus non tenetur,
ſi pęna delicti augeatur ex ſtatuto propter contumaciã
vel negationem delinquentis, quia non eſt pœna male-
ficij, ſed contumaciæ, vel negationis ipſius delinquen-
tis illud augentis, quod dictum ibi ſequuntur DD. cum
declaratione tamen, de qua per Alex. n. 5. verſ. & ita in-
ducuntur, & firmat ipſe Bart. in. d. l. ſanctio legum ſub
num. 7. poſt verſ. non obſtat quod dictum eſt ſupra ff. de
103 pęn. Es his iuſta apparet practica, quæ de præſenti
obſeruatur in dominio magni Ducis Etruriæ, quod cũ
ex particulari lege ſuper intromittẽtibus ſe in rixis alio-
rum ad fauorem vnius partis contra alteram dicti in-
tromiſſores ſeu auxiliatores inter alias pœnas hãc ſuſti-
neant, quod teneantur in duplum pœnæ a ſtatutis im-
poſitæ delinquenti principali, ad cuius commodum ſe
intromiſerunt, ſi ipſi delinquenti principali pœna deli-
cti ſtatutaria minuatur propter cõfeſſionem, vel pacẽ,
hæc diminutio non proſſit intromiſſoribus, ſed puniãtur
in duplo totius pęnę impoſitæ pro delicto nulla habita
ratione beneficij confeſſionis vel pacis conceſſi eorum
principali, quia in eis ceſſat cauſa, ex qua principali fit
diminutio. Et iſtud vt dictum eſt procedit quando qua-
104 litas extrinſecus & extra delictum & præter propoſi-
tum delinquentium ex poſt facto, & delicto iam conſu-
mato ſuperuenit, quia non nocet nec prodeſt opem dã-
105 ti, ſecus autem quando eſt qualitas, quæ ineſt ab initio
tempore delicti ſecundum propoſitum delinquentium
in perſonis eorum, quia tunc aliud dicendum eſt, exem-
pli gratia, ſtatutum vult quod Magnas, vel nobilis, aut
Forenſis puniatur pro delicto in plus, quam popularis,
vel ignobilis, aut ciuis, ſi popularis, vel ignobilis, aut ci-
uis mandat Magnati, vel nobili, aut forenſi, quod com-
mittat delictũ, vel ei opem præſtet, mandans vel opem
preſtans delicto ſequuto punietur in illam pœnã pluris
impoſitam mandatario ſeu delinquenti propter quali-
tatem inherentem ipſi principali delinquenti, ita con-
cludit Bart. in d. l. is qui opem n. 5. ff. de furt. vbi etiam
adducit aliud exemplum ex. l. vtrum ff. ad. l. Pompe. de
106 Parricid. quod ſi extraneus det opem filio occidenti
patrem, tenetur pęna parricidij & ſic in plus propter
qualitatem inherentem delinquẽti principali, quod di-
ctũ Bart. licet late oppugnetur per Bald. in d. l. non ideo
minus ſub n. 11. verſ. hoc præmiſſo C. de accuſat. & cũ
eo tranſeat Angel. de malef. in d. verbo d. maleficio ſẽ-
per aſſiſtit. n. 1[illegible]. poſt verſ. quęro qua pęna & in d. verbo
& Sempronium Rodulphi Barbitonſorem q. 12. n. 26.
& plur. ſeq. & ita etiam tenere videatur Carer. in d. §.
circa tertium n. 14. & ſequ. tamẽ illud defendunt & ſe-
quuntur Auguſtin. de Arim. in addit. ad ipſum Angel. n.
14. in priori loco, & ſub n. 29. licet nũ tam clare in po-
ſteriori loco, Cępol. conſ. crim. 34. n 40. modo quando
quæritur, Pelin, in d. c. ſicut dignum num. 1. verſ. & quia
materia de homicid. Conrad. in practic. crimin. tit. de
conſentientibus ſub nu. 6. in prima & in ſecunda. limit.
fol. 130. dicens eſſe communem concluſionem, & illũ
ſimpliciter refert & ſequitur Clar. in pract. crim. q 90.
ſub nu. 1. verſ. quinimo etiam, & comprobari poteſt ex
pluribus huic rei deſeruiẽtibus elegantiſſime & ſubtiliſ-
ſime traditis per ipſum Bart. in l. ſanctio legum n. 7. poſt
verſic. quæro ergo ff. de pęn. vbi etiam meminit de exẽ-
plo d. l. vtrum ff. ad l. Pompei. de Parricidi. & diffuſe lo-
quitur, concludens tandem rationem haberi harũ qua-
litatum inhærentium ipſi maleficio ab initio ad effe-
ctũ augẽdi pœnã in ſimili propoſito, & quamuis aliqui
teneant quod hoc ſolũ procedat, quando mandans vel
opem preſtans tempore commiſſi delicti ſciuiſſet illam
qualitatem aggrauãtem delictum ineſſe principali de-
linquenti, vt per Felin. in d. c. ſicut dignum ſub numero
primo verſiculo ſed iſtud limitat, quorum ſententiam
ſequuntur Conrad. & Clar. ſup. relati, tamen hoc non
eſt verum, & adhuc data ignorantia mandans vel opẽ
107 præſtans tenetur in plus propter qualitatem inhæ-
rentem perſonæ principalis delinquentis, quia in de-
lictis quando datur opera rei illicitæ ignorantia non
excuſat, ſi quid eueniat extra propoſitum, vt bene con-
ſiderat Felin. vbi ſup. & latius oſtendit Auguſtin. de
Arimin. in addit. ad Angel. in priori loco citato, &
tradit etiam Carer. in d. §. circa tertium nu. 20. verſic.
limitat tamen folio 136. adeo quod Conrad. qui ex Fe-
lin. illud aſſerit non bene illum vidit, nec etiam Clar.
Conradum ſimpliciter ſequutus; quando igitur quali-
tas inhærens perſonę principalis delinquẽtis aggrauat
delictum, & auget pęnam, ſemper & indiſtinctę nocet
mandanti vel opem præſtanti, vt in plus teneatur. E cõ-
uerſo verò quando minuit delictum, & eius pęnam ex-
108 tenuat non attenditur, exempli gratia magnas, vel no-
bilis, vel forenſis qui ex ſtatuto tenebatur pro delicto
in plus quam popularis, ignobilis, & ciuis, mandat po-
pulari, ignobili, vel ciui quod delinquat vel ei præſtat
opem, ſequuto delicto, mandans vel opem præſtans nõ
tenebitur in minus propter qualitatem inhærentẽ per-
ſonæ principalis delinquentis, ſed imo tenebitur in plus
inſpecta qualitate, quæ reperitur in perſona ſui ipſius,
ita determinat Bart. in l. qui ſeruo §. item placuit nu. 2.
verſ. iuxta hoc pone ff. de furt. vbi de hoc adducit aliud
exemplum ex l. 1. ff. ad l. Pompe. de Parricid. vbi ſi ali-
qua de coniunctis perſonis mandat extraneo vt interfi-
ciat coniunctam perſonam, vel illi præſtat opẽ, tenetur
de parricidio, quam determinationem ſequitur Cępol.
d. conſ. 34. nu. 40. verſ. modo quando quæritur, Carer.
vbi ſupra n. 18. & 19. verſ. quo ad ſecundum, & eam latè
probat & ſequitur Angel. de maleſ. in d. verbo dicto
maleficio ſemper aſſiſtit nu. 12. verſ. quid è contra ſi mi-
norat. & ad illum etiã ſe remittit Auguſt. ad Angel. d.
verbo & Sempronium Rudulphi Barbitonſorem ſub n.
29 in fine verſ. quando autem pęna minoratur, & facit
ad iſtud dictum Angel. ibidem, q. 9. n. 23. vbi tenet quod
109 ſi Clericus ſolicitat, vel inſtigat aliquem ad maleficiũ
committendum, & ſequatur mors delinquentis, quia
forte furatus eſt, & fuit ſuſpenſus efficitur irregularis,
vt determinat Bald. per eum adductus in l. quid ergo ſi
maiorem 56. §. item ſi ſeruum poſt principium ff. de l.
1. & ſic inſpicitur perſona ipſius mandantis vel opem
præſtantis in eo, quod non concurrit in perſona mãda-
tarij, ad idem facit tex. in l. ſi quis id quod §. fin. ff. de iu-
riſd. om. iud. cum ibi not. per gloſ. Bart. & alios, vbi ha-
betur quod licet mãdatarius, qui ſine dolo malo cor-
110 rũpit albũ pretoris, nõ teneatur illo edicto, de albo cor
rupto, bene tamen tenetur mandans dolo malo, & ſic
mandans poteſt teneri ex delicto, licet mandatarius nõ
commitat delictum, quam concluſionem amplecti vi-
detur Angel. in d. verbo & Sempronium Barbitonſo-
rem, q. 3. nu. 9. vbi etiam Auguſt. in addit. ad idẽ allegat
not. per Bart. & alios in l. ſi mulier §. ſi ſeruus ff. rerum
111 amot. In alijs autem qualitatibus non inhęrentibus
perſonis delinquentium, ſed inhęrentibus circunſtan-
tijs, vel concomitantijs delicti ſeu ipſi maleficio ratio-
ne loci vel temporis vel perſonæ eius in quẽ delinqui-
tur, regula eſt quod dictę qualitates aggrauãtes delictũ
& eius pęnã augentes, ſemper attendantur contra mã-
dantem

Digitized by Google

dantem vel opem dante, etiam quod ſuperueniant ex-
tra eius propoſitũ, & quod ideo puniatur in illud plus,
pro vt principalis delinquẽs propter dictas qualitates,
ita concludit Bart, in d,l. is qui opem ſub num,5. verſ.
quædam ſunt qualitates, quæ inſunt ab initio ff. de furt,
vbi hoc exemplificat, ſi ego pręſtiti tibi arma ad homi-
cidium committendum de die, tu commiſiſti de nocte,
vel ego præſtiti tibi opem ſtando ad tui ſecuritatem
extra plateam, vel extra Eccleſiam, & tu commiſiſti in
platea, vel in Eccleſiæ, vel ego præſtiti tibi arma ad in-
terficiẽdum Titium, quando erat priuatus, tu interfe-
ciſti quando erat in dignitate poſitus, his enim & simi-
libus caſibus tenet Bart. quod ego puniar in plus pro-
pter illas qualitates in hęrentes ipſi delicto, quia quis
obligatur ex delicto propter mandatum ſeu propter
opẽ præcedentem, & ſi tunc obligatur, tenetur illis de
qualitatib., quę inſũt in ipſo, quia incępit obligari de no
cte ex delicto, & in platea, & in Eccleſia, & in homine,
& in dignitate, & videtur deliquiſſe, ſicut principalis
delinquens, & ideò vt ille, tenetur eadem pœna, & Bar-
tol. ſequitur Fęlin, in d.c. ſicut dignum ſub nu. 1. verſ. 2.
declara, vbi in ſpecie ponit vltimum exemplũ relatum
de homine occiſo, qui tẽpore mandati, vel auxilij prę-
cedentis erat priuatus, & tempores delicti commiſſi
erat in dignitate conſtitutus, & Felin. ſequutus eſt Cor-
rad. in d. tit. de conſentientibus ſub nu. 6. in 3. amplia-
tione, & in hoc mihi non videtur quod Bald. contradi-
cat, ſed potius concordet in d.l. non ideò minus ſub nu.
11. & ſeq. poſt verſ. hoc præmiſſo, & ad iſtud benefa-
ciunt dicta per eundem Bart. in l. ſanctio legum ſub nu,
7. poſt verſ, quæro ergo ff. de pœn. dum ex pluribus re-
ſoluit has qualitates vti inhęrẽtes ipſi maleficio ab ini-
tio eſſe in conſideratione ad augẽdam pęnam in ſimili-
bus terminis, & ita etiam in propoſito noſtro tenere
videtur Ang. de maleſ. in d. verbo, & Sempronium Ro-
dulphi Barbitonſorem q.7.n.18. & ſeq. & q.12. ſub nu,
28. & 29. & vbiq; Auguſt. de Arim. in addit. qui latè inſi-
ſtit, & ita etiam colligitur ex dictis per Carer. in dict. §.
circa tertium num. 14. verſic, aut iſtę qualitates inſunt
tempore delicti ratione loci, vel temporis folio 135.
quod adeò verum eſt vt ſicut percutiens Clericum inci-
dat in pœnã canon. ſi quis ſuadente diabolo 17. q. 4. &
non poſſit abſolui niſi a ſummo Pontifice, ita & man-
dans, vel opem præſtans ipſi percutienti vt per Angel.
& Auguſt. in addition. in d. verbo, & Sempronium Ro-
dulphi barbitonſorem. q.8. nu. 21. vbi alios adducunt.

Quęritur inſuper nunquid ſtatuta huiuſmodi de au-
gumento pœnæ ob negationem, & diminutione ob cõ-
feſſionem procedat generaliter in omnibus pęnis, an
verò in aliquibus tantum, & in quibus, & in hoc aduer-
tendum, eſt quod de ſtatutis loquentibus de duplicatio-
112 ne poenarum habemus claram determinationem, quod
non habent locum in pœnis conſiſtentibus in ſpecie,
vel in corpore, ſed tantum conſiſtentibus in quantita-
te l. planè vbi 34. §. 1. ff. de leg. pri. l. Lucius. 90. §. im-
puberem, ff. de lega. 2. & ibi Bar. n. 2. & Florian. n. 4. Idẽ
Bart. in l. meuius 68. §. duorum ſub n. 23. & ibidem etiã
Floria. n. 9. eodem tit. de lega. 2. & idem Bart. in l. ſan-
ctio legum in fine n. 9. ff. de pœn. & in l. in Senatus con-
ſultũ §. fin. circa mediũ ff. ad S.C. Turpill. Angel. de ma-
leſ. in verbo in platea communis n. 18. dicens generali-
ter quod iſtæ duplicationes habent tantum locum in
eo, quod poteſt duplari, vt quantitas, vel conſiſtens in
pondere, numero, vel menſura, ſecus autem ſi in ſpe-
ciebus, & ibidem ſequitur Auguſt. in addit. in fine ſub
num. 28 De ſtatutis vero diminuentibus pœnam, quod
113 pariter procedant in pęnis exiſtentibus in quantitate
non autem in ſpecie vel corpore, habemus deciſionem
Angel. de maleſ. in verbo deducta quarta par. n. 3. &
ſeq. & Auguſt. de Arim. ibidem in addit. n. 10. & 13. &
videtur eſſe de mente Bart. in d. l. meuius §. duorum ad
fin. n. 26. verſ. 3. ex præmiſſis ff. de leg. 2. & patet etiam
ex dictis ſupra in quarta illatione ante finem, dum actũ
eſt de confitente factum, pro quo eſt pœna corporalis,
& negante qualitatem, vbi etiam adduxi Auguſt. vbi
ſup. & Bar. in diſputat. 8. col. fin. in princ. & quidem ſi-
cut pęnæ conſiſtens in ſpecie, vel corpore non dupli-
cantur, ſed exiſtentes tantum in quantitate, ita etiam
pęnæ exiſtentes in ſpecie, vel corpore non minuũtur,
ſed exiſtentes in quantitate tantum, vt contrarium idẽ
ſit iudicium §. 1. inſt. de his qui ſunt ſup. vel alien. iur. &
vt idem operetur oppoſitum in oppoſito quod operã-
tur propoſitum in propoſito l. fin. §. 1. ff. de leg. 3. & di-
cetur infra poſt verſ. ſecundo, deciditur ibi ſic è contra
extrahens.

114 Ex præmiſſis primo deciditur, quod ſi pro malefi-
cio impoſita ſit pęna amputationis manus, & ex ſtatu-
to neganti, duplicari debeat pęna, reo talis maleficij
neganti, non ſunt amputandæ ambæ manus, ita in pun-
cto tenet Bar. in d. l. Lucius §. impuberem nu. 2. & in d. l.
ſanctio legum nu. 9. dicens quod ſi pro certo maleficio
delinquẽti debeat amputari manus ex ſtatuto, & in ma-
leficijs commiſſis de nocte pęnæ duplicẽtur ex alio ſta-
tuto, ſi quis de nocte maleficiũ illud cõmiſerit, vna tan-
tũ manus ei amputatur, & non ambę, quia in pęnis cõſi-
ſtẽtib. in ſpecie nõ cadit iſta duplicatio, & Bar. ſequitur
Florian. in d. §. impuberem nu. 5. Ang. de maleſ. in ver-
bo in platea cõis n. 18. verſ. & prædicta, & licet poſtea
videatur dicere contrarium, quando ſtatutum loquitur
ſimpliciter de membro, & non in ſpecie magis de vno
quam de alio, puta de dextro, vel ſiniſtro num. 19. verſ.
ſed quid ſi ſtatutum, tamen opinio præcedens indiſtin-
ctè procedit, vt oſtendit Auguſt. ibi in addition. nu. 25.
26. verſ. item adde aliam limitationem, vbi ſubiicit quod
hoc caſu loco dictæ duplicationis, quæ non poteſt fie-
115 ri, iudex arbitrabitur aliam pęnam puta pecuniariã,
& ſic imponet illam ſimplicem perſonalem, & vltra eã
vnã pecuniariam arbitrio ſuo cõuenientẽ, & dicit ibidẽ
Auguſt. in fine ſub n. 28. quod ſecundum omnes huiuſ-
modi ſtatutũ nõ habet locum in pęnis corporalibus in
ſpecie, quæ multiplicari non poſſunt, & hanc ſententia
probauit Bald. in l. vnica ſub. n. 66. verſ. ſed quid de pę-
na, C. de ſent. quæ pro eo, quod intereſt, vbi etiam ſub-
iungit, quod pro duplicatione omiſſa iudex debebit
imponere pecuniariam pœnam, idem tenet Bonacoſ.
in ſuis qq. crim. in verbo pœna verſ. ſtatutum de pœnis,
vbi generaliter tradit, quod ſtatutum de pœnis dupli-
candis non habet locũ in corporalibus, & dicit in ſpe-
cie Bald. in d. l. vnica nu. 67. quod ex ſtatuto de pœna
duplicanda non poteſt duplicari amputatio manus, ſed
debet imponi pœna pecuniaria iudicis arbitrio, eo quod
amputatio ſecundæ manus longè maior eſſe prima, ſe-
quitur Paris de Put. de ſyndicat. verbo pœna. c. 5. nu. 4.
verſ. ſi per ſtatutum fol. 361. dicit tamen idem Bald. in
116 l. quid ergo §. pęna grauior in repet. ad finem nu. 35.
ff. de his, qui not. infam. quod ſi ſtatutum facienti vul-
nus in facie imponat pęnam amputationis dextræ, ſi
reus non habeat dextram, amputabitur ſiniſtra, vel iu-
dex dictam pœnam cõmutabit in pęnam pecuniariam,
& quod ſi quis fecerit duo vulnera in facie, non tamen ei
amputa-

amputarentur ambæ manus, ſed illa dextra tantum, q a
vna ſolutio ſufficit, quæ vtriuſq; delicti pœnam in elu-
dit, cum non poſſit multiplicari tanquam conſiſtens in
ſpecie, ſecus autem inquit ſi ſtatutum non loqueretur
de manu dextra, & ſic in ſpecie, ſed ſimpliciter, & in-
definite loqueretur de manu, q a tunc pro duobus vul-
neribus poſſent duæ manus amputari, quia pluralitas
delictorum exigit pluralitatem pœnarum, & ſubdit ita
Aſſiſij fuiſſe practicatum quam practicam de iure de-
fendit, licet dicat eam non fuiſſe laudatam, q a ſtatutũ
erat intelligendũ de ſiniſtra, vel ſecundum alios de de-
xtra, cum qua erat facta percuſſio, & illa ſola erat am-
putanda, idem colligitur ex Bart. in l. vulgaris n. 3. verſ.
quæro ſtatutum ff. de furt. vbi ait, quòd ſi ſtatutum lo-
quitur ſimpliciter, & indeterminatè de amputatione
manus contra percutientem in platea cũ ſanguinis ef-
fuſione, ſi quis duas infert percuſſiones, ambæ manus po-
terunt amputari, quia genus hoc recipit multiplicatio-
nẽ, donec durat, ſi vero ſtatutum loquitur de manu dex-
tra, vel ſiniſtra, ſi plura delicta pręcedant condẽnatio-
nẽ, ſufficit vnius manus amputatio pro omnibus deli-
ctis, ſed ſi primo eſſet reus condemnatus pro vno deli-
cto in amputatione manus, de qua loquitur ſtatutũ, &
poſtea aliud delictũ committat eadẽ pęna dignum, iu-
dex poſſet alterare pęnã, & facere amputari alterã ma-
num, cum in amputatione illius dextræ, vel ſiniſtræ nõ
poſſit amplius imponi pœna delicti, nec ſtatutum ha-
bere locum; & pro his facit Bald. in c. 1. §. iniuria n. 13.
verſ. quęro qualiter debet puniri de pace iuram. firmãd.
vbi inquit, quod qui ex ſtatuto in amputatione mem-
bri puniendus eſt, ſi eo caret punitur aliqua pęna Iudi-
ci arbitraria, qui ſeruare debet æqualitatẽ quantum fa-
cere poterit, ſequitur Alex. ad Bar. in d. l. vulgaris in vl-
tima apoſtilla in verbo vna datione ſub litera D, & no-
tat etiam Menoch. his iam impreſſis viſus in tractat. de
arbitr. Iudic. lib. 2. centuria 6. caſu 589. in princ. vbi etiã
ante finem dicit vnũ aliud faciens ad propoſitum eius,
quod dixit Bal. relatus de non commendatione Iudicis
illius, qui ambas manus delinquenti fecit amputari,
quòd ſcilicet ſtatutum ſimpliciter loquens de amputa-
tione manus intelligitur de minus potente, & ſic de ſi-
niſtra, ex quibus ego nunquam in dicto caſu facerem
amputari ambas manus, ſed vnam tantum pro omni-
bus, & quidem eam, in qua minus potens eſſet delin-
quens, & vltra dictam pęnam corporalem imponerem
aliam pecuniariam, vel exilij, aut carceris ex facti, &
perſonarum qualitate arbitrandam, prout facerem,
quando reus careret eo membro quo priuandus eſſet,
& hoc conſtaret ante ſententiam, vt ſupra dictum eſt,
nam ſi lata iam ſententia hoc appareret, alia ſententia
danda eſſet, & prima pro nulla haberetur tanquam in
exequibilis, vt tradit Cępol. in repet. auth. ſed nouo iure
num. 40. in 6. quæſtione C. de ſeruis fugiti. quem ſequu-
tus eſt Menoch. d. caſ. 589. in fine, & ſic & iſto caſu pę-
na eſſet arbitraria Iudici in ſecũda ſententia, ſicut fuiſ-
ſet in prima, ſi eo tempore carentia membri nota fuiſ-
ſet, & è conuerſo in d. caſu confitenti delictum non
fiet aliqua diminutio, ſed amputabitur manus, quia hęc
corporalis pęna conſiſtit in ſpecie, quæ eſt indiuidua,
& non recipit diminutionem nec diuiſionẽ, vt latè oſte-
dit Auguſt. de Arim. in addit. ad Angel. de Malef. in d.
verbo deducta 4. parte, num. 10. & 11. & licet Angel. in
d. loco num. 5. verſic. 2. caſu teneat, quod hoc caſu iu-
dex poſſit minorare pœnam iſtam, imponere aliam
corporalem leuiorem, vt aliquid operetur confeſſio

propter beneficium a ſtatuto conceſſum, tamen reprę-
henditur per Auguſtinum bonas rationes adducẽtem.
Et quod de amputatione manus dicitur gratia exem-
pli, procedere intelligitur in quacunq; alia pęna corpo-
rali, quæ eodem modo vti indiuidua, & in ſpecie con-
ſiſtens non recipit augumentum nec diminutionem ex
117 dictis ſtatutis niſi vt dictum fuit ſup. in 4. illatione ante
finẽ, quando eſſet diuiſibilis, & ſeparabilis, vt ſunt ictus
funis, & verbera, & verba ſtatutorum poſſent ei ada-
pari, puta quia conſiderarent quantitatem pęnæ ex nu-
mero illius, & dicerent quod pro maleficio quis punia-
tur in quatuor ictibus funis, vel fuſtigaretur cum cen-
tum verberibus, tunc enim pęna hæc ex negatione au-
geretur, & ex confeſſione diminueretur, prout ſi eſſet
118 quantitas auctoritate eiuſdem Auguſtini in d. loco nu.
10. Sane in pęna mortis nemo dubitat non eſſe locum
augumenti, vel diminutioni, quia vnica eſt priuatio vi-
tæ, & indiuiſibilis, vt de ſe patet Angel. in eodem verbo
deducta 4. parte num. 3. & ibi etiam Auguſt. in addit.
n. 10. & 11. & idem Angel. in d. verbo in platea cõmu-
nis ſub n. 20. verſ. & eodẽ modo, nec recipiẽdum vide-
tur quod ibi ſubdit Angel. ſub eodem nu. 3. & 4. de alle-
uiando genere ipſius mortis, vt ſi delinquens acerbiſſi-
ma dignus eſſet morte puta furcarũ, propter confeſſio-
nẽ minus acerba puniatur puta amputatione capitis,
quia contrarium ibi tenet Auguſt. n. 10. & 11. & ſi pro-
pter confeſſionem hoc modo alleuiaretur, è conuerſo
propter negationem aggrauãda eſſet, vt ſi delinquens
eſſet pęna amputationis capitis puniẽdus, propter ne-
gationem, furcis ſuſpendẽdus eſſet, quorum neutrum
videtur dicendum, quia non recipit priuatio vitæ natu-
ralis augumentum, vel diminutionem vt dictum fuit &
facit optimè Bart. in l. vulgaris ff. de furtis num. 1. & 3.
119 Secundo deciditur quo ſi ex ſtatuto extrahẽs blada
contra decretum ammittit beſtias, imputatus de extra-
ctione cum vno mulo, negans & conuictus in pęnam
negationis ex alio ſtatuto duplicante pœnam neganti,
non ammittit duos mulos, ſed vnum tantum ex di-
cta ratione, quod in ſpecie ſeu corpore non cadit du-
plicatio, ita cõcludit Bart. in terminis in l. meuius. 68. §.
duorum n. 23. verſ. tertio ergo induco in argumentũ ff.
de leg. 2. quem ſequitur ibi Florian. n. 8. & ſeq. verſ. item
facit ad ſtatutum, & Ang. de malef. in verbo in platea
communis ſub n. 20. verſ. inducuntur prędicta, & antea
Bald. in d. §. pœna grauior in repet. ad finem nu. 36. vbi
dicit quod ſi ſtatuto caueatur, quod ſi quis portauerit
bladum extra comitatũ, perdat animal, ſuper quo por-
tauit, & condemnetur in decẽ, & alio ſtatuto caueatur,
quod in omnibus maleficijs commiſſis de nocte pœnæ
duplicetur, qui extraxit frumentum ſuper mulo de no-
cte, non tenetur ad duos mulos, ſed ad vnum tantum ex
prædicta ratione, quod videtur procedere ſecundũ ip-
120 ſum etiam ſi diuerſo tẽpore ſuper eodem mulo extra-
xiſſet, nam adhuc ad vnum tantum mulũ teneretur, nec
diſtinguitur hoc caſu vtrum primo ſoluerit mulum, vel
æſtimationem, cum ſit debitum ab eadem perſona, vt
dicunt ibi Bart. & Florian. per l. huiuſmodi §. 1. ff. de
leg. 1. & cum hac opinione tranſit idem Bart. in d. l. sã-
ctio legum in fine ſub n. 9. ff. de pœn. dum ſe remittit ad
dicta per ipſum in d. §. duorum. Quinimo & ſi duo ho-
mines diuerſis temporibus extraxerunt ſuper eod. mu-
lo, quilibet non debet perdere vnũ mulum, ſed ſufficit,
quod ambo vnũ tantum perdant, vnde ſi primus ſoluit
mulum, alter eſt liberatus, & ad nihilum tenetur, licet
ſi primus ſoluiſſet æſtimationem, ſecundus teneretur
ad

Digitized by Google

ad mulum ſecundum determinationem Bartol. in d. §.
duorum ſub d. num. 23. & ſeq. vbi vult hoc procedere
etiam quod es ſtatuto ſtatim ſequuto delicto mulus in-
telligeretur ammiſſus, & effectus fiſci, quia adhuc vno
extrahentium illum ſoluente alter liberatur, quia ſecū-
dus portans ſuper eodem animali non tenetur ad aliud
animal erga fiſcum, per regulam, quod res mea nō po-
teſt amplius fieri mea, & ad hæc ſe remittit Bart. in d.l.
ſanctio legum in fine, aliam rationem adducit Bald. in
d.l. quid ergo d. §. pęna grauior in fine nu. 36. quod cū
fiſcus habeat cauſam lucratiuam in pœnis, vnica ſolu-
tio ſufficit ad liberandum a pluribus cauſis lucratiuis,
122 dictis caſibus estractionem cum eodem mulo ſemel
aut etiam pluries diuerſis temporibus factam confite-
retur, diminutionem propter confeſſionem non obti-
neret, pro vt nec plures diuerſis temporibus extrahen-
tes & confitentes, ſed ſemper ſoluendus eſt totus mu-
lus fiſco, vel integra eius æſtimatio, cum ſit pœna con-
ſiſtens in ſpecie vel in corpore, quæ hanc diminutionē
non patitur, ſed indiuidua cenſetur, vt ſupra probatum
fuit poſt verſ. quæritur inſuper ibi de ſtatutis verò dimi-
nuentibus, & in proprijs terminis ita colligitur ex Bart.
in d. §. duorum ante finem n. 26. verſ. tertio ex præmiſ-
ſis, vbi concludit quod ſtante ſtatuto quod confitenti
minuatur quarta pars pœnę, ſi duo estraxerunt diuerſis
temporibus bladum ſuper eodem mulo, qui ex alio ſta-
tuto debet ammitti, & ambo cōfeſſi ſunt, ſi primus ſol-
uit fiſco tres partes animalis, ſecundus non tenetur ad
alias tres partes, ſed tantum ad vnam aliam quartam
animalis, quam fiſcus non habet, ſi enim fiſcus conſe-
quitur æſtimationem integram muli, ſequitur neceſſa-
rio quod dictis confitentibus beneficium ſtatuti pro-
pter confeſſionem in diminutione quartæ partis non
conceditur.

123 Et quæ dicta ſunt in animali, locum habent in ipſis
rebus ſeu bladis exportatis ex lege deueti ammittēdis,
nam & in his idem per omnia cenſendum eſt, quod de
animalibus traditum eſt, tam in augumento, quam in
diminutione pœnę, ſiue ab eadem perſona, ſiue a pluri-
bus eadem res esportetur, cum talia blada exportata
conſiderentur vt ſpecies vel corpus, & ſecundum præ-
miſſa pluries in dominiu Sereniſs. Magn. Ducis Hetru-
riæ vidi obſeruari circa beſtias, & blada, & nunquam
vidi duplicari in his pęnam propter noctem vel pro-
pter aliā cauſam, ex qua ſtatuta requirunt duplicatio-
nem, nec vidi in eadam ſententia vnum vel plures eodē
tempore vel diuerſo ſuper eiſdem beſtijs blada extra-
hentes vel illis, auxilium ferentes aut fauorem præſtā-
tes, qui es ſtatutis eadem tenentur pęna, condemnari
pro ipſis beſtijs & rebus extractis, vt quilibet teneatur
ad ſolutionem beſtiarum & rerum, ſed tantum vt om-
nes ſimul & inſolidum vnica ſolutione ſufficiente tene-
retur pro earum ammiſſione erga fiſcum, & benè, nam
cum in obligatione ſint ipſæ beſtię & res aſportatæ,
non poſſunt plures delinquentes condemnari, niſi ad
eas præſtandum, vnde illis ſolutis per quēcunq; ſoluā-
tur, alij omnes liberantur, quia ſolutione eius, quod de-
124 betur, tollitur omnis obligatio §. 1. inſt. quib. mo. tol-
lit. oblig. Et idem ſeruandum eſt, pro vt obſeruari vidi
in condemnatione, quæ occaſione ipſarum rerum ex-
portatarum fit in quantitate ſeu pecunia ad rationem
tot (putà) librarum vel ſcutorum pro menſuram bla-
dorum puta ſextario vel ſacco, nam nec in tali pœna
debet fieri multiplicatio, ſed ſemel tantū ſoluitur quot
quot ſint delinquentes, & vno ſoluente alij omnes vt
ſupra inſolidum condemnati liberantur, quia eſt pœna
accedens rebus, & non poteſt eſſe diuerſæ naturæ, ſed
debet ſuum principale imitari, & ſecundum illud regu-
lari l. cum principalis ff. de reg. iur. c. acceſſorium eo.
tit. in 6. Bene verum eſt, quod ſi contra plures diuerſis
temporibus ſuper eiſdem mulis extrahentes fieret cō-
demnatio in diuerſis ſententijs, tunc eſſet diſtinguen-
dum vt dixit Bart. in d. §. duorum ſub n. 23. & ſeq. quod
aut primus ſoluit beſtias, & ſecundus liberatus ſit, aut
primus ſoluit æſtimationem, & ſecundus teneatur ad
mulum; Similiter nunquam vidi reſpectu ipſarum be-
ſtiarum & rerum esportatarum cuipiam admitti bene-
ficium confeſſionis, ſed imo eas in totum & ſine aliqua
diminutione in fiſcum peruenire, pro vt nec reſpectu
pęnę pecuniariæ, quæ correſpectiuè ad res ipſas impo-
nitur vt ſupra diſi, vidi dictum beneficium admitti cō-
fitenti, & ita intelligo ego hanc materiam, quam Bart.
in d. §. duorum in finalibus verbis dicit eſſe vtilem, &
quotidianam, & ſecundum conſilium Pauli Iuriſconſ. in
l. legaui in princ. ff. de liber. legat. aduertendam effica-
citer, & nullas illius §. ſubtilitates eſſe ſpernendas tan-
quam inutiles, & vidi ego plurimos errare, maxime ad
commodum fiſci putantes quemlibet es extractoribus,
& auſilium vel fauorem præſtantibus ad estractionem
teneri ad beſtias & ad res extractas, ita vt quisquè eo-
rum omnes beſtias & res fiſco ſoluere deberet, & me-
mini me plus quam ſemel nonnullos ita votantes re-
præhendiſſe,

125 Rurſus quæritur an dicta ſtatuta de augumento &
diminutione pęnarum habeant locum in pęnis conſi-
ſtentibus in tempore, puta in confinijs, ſeu relegatio-
nibus, vel carcerationibus, vel nauigationibus temporali-
bus Bart. in l. ſanctio legum in finalibus verbis ff. de pęn.
ſe remittit ad dicta per ipſum in l. in ſenatus conſultum
§. fin. ff. ad Sen. C. Turpill. etiam in l. Lucius 90. §. impu-
berem ad fin. nu. 6. ff. de leg. 2. ſe remittit ad Bart. in d.
§. fin. & Bart. ibidem nu. 3. verſ. quæro quid in tempore
dicit ſe dixiſſe de hoc in d. §. fin. ſubdit tamen quod aut
ſtatutum conſiderat tempus tanquam quantitatem,
putà quia dicit, quod percutiens alium in platea ſtet ad
confinia per duos annos ſimpliciter & indeterminatè,
tunc ſi hoc factum eſt dę nocte, propter quam pœna
duplicatur, habebit locum duplicatio, aut conſiderat
tempus tanquam ſpeciem, puta quia dicit ſtet ad con-
finia per duos annos a die commiſſi vel conuicti crimi-
nis, vel a die condemnationis, vel notificationis & tūc
non duplicabitur pœna, quia ſtatutum ſenſit de certo
biennio ab illo termino temporis vſq; ad alium terminū,
& non de alio biennio in genere, in quo locum habe-
ret duplicatio vt in primo caſu, & vt etiam quando eſ-
ſet in poteſtate condemnati ſtare ad confinia in gene-
re, vt puta quibus annis tibi placuerit, & non a tempo-
re iſto vſq; ad illud, nam & tunc duplicaretur pœna, &
hoc menti tenendum dicit, & idem in effectu vult ipſe
in d. l. in ſenatus conſultum, d. §. fin. ff. ad S.C. Turpill.
vbi quærit ſi ſtatutum pro homicidio imponat pœnam
126 confinij per decennium, & homicida pendente pri-
mo decennio aliud committat homicidium, an ſecun-
dum decennium incipiat a die finiti primi decennij, an
verò a die condemnationis de ſecundo factę & dicit
ter vidiſſe diſputari hanc quæſtionem in diuerſis termi-
nis, ſed punctus erat idem, & pro eius vera reſolutione
diſtinguit, quod aut iſtud decennium, quo quis debet
ſtare ad confinia, ponitur vt ſpecie verbi gratia ſtet ad
confinia per decem annos a die condemnationis fa-
ctæ

Digitized by Google

ctæ quo caſu ponitur tempus vt ſpecies, quia loquitur ſtatutum ita de illo decennio, vt non de alio, & tunc quoniam ſpecies, nõ recipit duplicationem l. plane vbi 34. §. 1. ff. de leg. 1. & l. Lucius. 90. §. impuberem ff. de leg. 2. ſecundum decennium currit a die condemnationis ſecundo loco factæ, non obſtante quod primum decennium nondum ſit finitum, quia ſi illius finis expectaretur, eſſet aliud decennium, & non illud de quo ſtatutum ſenſit per tex. in l. ſi vſuſfructus mihi in biennium ff. de vſufr. legat. vbi ſi vſuſfructus in biennium continuum a morte teſtatoris legetur, tranſacto biennio non debetur etiam illo durante non præſtitus, quia futurus eſſet, quam qui legatus fuit ſed ad æſtimationem agitur. Aut dictum decennium ponitur ſimpliciter, & indeterminate, vt puta ſtet ad confinia per decennium, nec dicitur de quo decennio, & tunc ſecundum decennium incipit a die finiti primi decennij, & tempus, quo fuit ad confinia propter aliud homicidium, non imputatur illi tempori argum. l. ſeruus qui teſtamento §. 1. ff. de ſtat. liber. quæ bene ad hoc facit, & hanc dicit Bart. ſibi videri veritatem, & illum ſequi videtur ibi Alex. in addit. dum ſimpliciter refert iſtam quæſtionem tanquã pulcherrimam, & ita etiam tenere vidatur Angel. de malef. in verbo in platea communis n. 18. ad finem verſ. idem in tempore, vbi inquit quod quando tempus eſt ſpecifice deſignatum ſcilicet cum deſignatione principij, & finis ipſius temporis, non poteſt duplicari ex qualitate noctis, vel locis, quia eſt deſignatum tanquã ſpecies, & Auguſt. ibi in addit. ad finem nu. 28. de hoc dat remiſſiones aliter non ſoluendo, & Bonacoſ. in ſuis. qq. criminal. in verbo pœna verſ. ſtatutum imponens pœnam, inquiens ſtatutum pœnam duplicans non continere pœnam impoſitam per ſpecificationem temporis. Ex quibus colligi videtur deciſio, quando ſi iſta tẽpora ponantur vt ſpecies, non habet locum in propoſita quæſtione augumentum pęnæ, & proinde nec diminutio, in qua idem cenſendum eſſe demonſtraui ſupra in verſ. quæritur inſuper, & in duabus quæſtionibus exinde ſequentibus, & in practica ſeruatum ſcio, & ipſe etiam ſeruaui, maximè in terminis ſtatutorum ſacræ Religionis Equitum Diui Stephani Papæ, & Martiris loquentium ſimpliciter, & generaliter ac indeterminate de temporibus confinij, carceris, nauigationis, quarantenæ, & ſeptemnæ, quod huiuſmodi pęnæ duplicenter propter noctem, diem feſtum, locum priuilegiatum, vel aliam cauſam, ob quam ſtatuta exigunt duplicationem, & eodem modo minuantur propter confeſſionem, pacem, & alias cauſas, ex quibus eadem ſtatuta pęnæ diminutionem concedunt, & in pęna carceris loquitur præſciſè Florian. in d. §. impuberem ad finem num. 6.

127 Dubitari etiã ſolet an ſtatuta iſta locum habeant in pænis non determinatis, & certis, ſed arbitrarijs, & quæ pro motu, & arbitrio Iudicis imponuntur, & vera reſolutio videtur quod ſic, & quod pro tali maleficio conſueuit imponi pro pæna, & pariter propter confeſſionem diminui, & ita in duplicatione notat Bart. in d. l. ſanctio legum ad finem n. 8. verſ. quæro an in pænis ff. de pæn. arg. notatorum in l. hodie eod. tit. & in l. quid ergo §. pæna grauior ff. de his qui not. infam. & in augumẽto, & diminutione tradit idẽ Bart. in d. l. hodie n. 2. verſ. quærit gloſ. quando, & in d. l. quid ergo §. pæna grauior n. 12. verſ. quæro in criminibus extraordinarijs & vtrobique gloſ. ante eum.

128 Et ego memini alias quod quidam condemnatus arbitrariè obtenta pace poſt latam ſententiam, & ea producta in termino menſis petebat condemnationem diminui pro medietatem ob pacem vigore ordinum militarium pro tanta parte beneficium concedentium etiam pace poſt condemnationem habita, & intra mẽſem coram eodem Iudice præſentata, & dum de hoc dubitaretur, & meum votum exigeretur, putaui iuſtam eſſe petitionem, quia negari non poterat, quin ſi pax habita fuiſſet ante ſententiam, Iudex eius rationem habuiſſet, & minorem pænam arbitratus fuiſſet, vnde idem videtur dicẽdum lata ſententia, poſt quam in hoc ſtatuta militaria concedunt eadem diminutionem, quæ ante condemnationem competebat, ſed an hæc mea opinio approbata fuerit, vel ne ignoro, eam tamen veriſſimam de iure teneo; Sed vbi non appareat quid ſolitum ſit imponi pro pæna maleficij vt plerunq; euenit, tunc rectus Iudex in cuius arbitrio lex pęnam repoſuit, debet ex negatione, vel ex alia cauſa duplicationem exigente in plus quam alias feciſſet pænam arbitrari, & ex confeſſione, vel alia cauſa diminutionem requirente in minus.

Dubitatum etiam pluries fuit de calculo, & computa faciendo in his pœnis auctis ex negatione, vel diminutis ex confeſſione in caſibus, in quibus ex alijs cauſis pœna maleficij negati, vel confeſſi augeatur, vel minuatur, & eſt hæſitatio vtilis, & quotidiana, in qua multos, qui ſe & practicos, & peritos exiſtimabant, deceptos fuiſſe cognoui, vnde vt errandi occaſio auferatur, & cunctis res apertius demonſtretur, per exempla procedam, pone ergo, vt prius in augumento loquamur, quod ad ſint ſtatuta, quod pęnæ maleficiorum duplicẽtur ſi committantur in Eccleſia, vel in platea, vel in alio loco, item ſi in aliquo die feſto, vel die fori, vel in alio die priuilegiato, item ſi de nocte fiant; Et quod quis de nocte, in die feſto, & in platea commiſerit delictum, pro quo, ceſſantibus dictis qualitatibus, pęna & ſic ſimplum erat centũ, & quod delictum negauerit, propter quam negationem pœna pariter duplicetur, & ſi vis ſcire ad quantam ſummã tota aſcendat pęna,
129 pręſupponas primo quod licet quando in delicto cõcurrunt omnes qualitates, per quas augumentum ordinatur non per nomina multiplicatiua, ſed ſimpliciter puta, quod delinquens in nocte puniatur in decem plus, in platea in ſex plus in die feſto in quinq; plus, quam ſi alio tempore, vel loco deliquiſſet, debeat haberi reſpectus ad illas ſecundũ formam ſtatuti per l. aut facta per tot. ff. de pęn. tamen quando ſtatutũ mandat pęnam augeri ꝑ nomina multiplicatiua, puta dupli, tripli, quadrupli, nulla poteſt fieri duplicatio, quæ excedat quadruplum §. omnes autẽ actiones inſt. de actionibus qui textus etſi loquitur in ciuilibus, ex identitate rationis procedit etiam in criminalibus iuxta l. omnem. & l. tam in contractibus cum vtrobiq; notatis ff. de iudic. & not. DD. in d. §. omnes autem actiones, vbi etiam non deſunt affirmantes hoc indiſtinctè procedere, ſiuè ſtatutũ loquatur per nomina multiplicatiua, ſiue per ſimplicia vt per Bald. n. 4. & 5. & per Iaſ. n. 10. & plur. ſeq. & ſentit Bald. generalitec loquens in l. vnica n. 66. verſ. reſtat quærere de pœnis C. de ſent. quæ pro eo quod inter. contra quos tenent Bart. Angel. & Auguſt. infrà citati, hoc modo diſtinguentes, & quicquid ſit, ſatis eſt, quod vbi ſunt nomina multiplicatiua, ſtatuta ſimpliciter loquentia ita intelligantur l. 2. cum ibi not. C. de nox.
130 actio intelligendo tamen quod pęna ipſa non poteſt excedere quadruplum vltra ſimplum, nam computato

ſimplo

Digitized by Google

ſimplo poteſt quadruplum tranſcendere, vt patet in
actione furti manifeſti, quæ in quadruplum vltra rei re-
ſtitutionem habet pœnam §. pœna manifeſti inſt. de ob-
ligatio. quæ ex delict. naſc. & ibi omnes ſcribentes not.
Bonacol. in quæſt. crim. in verbo pœna verſic. ſtatutum
imponens, ſecundo præſuppone quod illud veniat du-
plandum, quod ſine qualitatibus augentibus erat ſim-
131 plandum. l. ſi cũ exceptione §. pri. & §. quadruplatur
autem id & §. Iulianus ff. quod met. cauſ. 3. præſuppone
132 quod regulariter in duplo ineſt ſimplum. l. hoc edicto
§. quærentibus ff. de publican. & vectigal. & idem in tri-
plo vel quadruplo. d. l. ſi cum exceptione §. ſed & ſi quis
p vim ff. quod met. cauſ. ita vt in duplo, triplo, vel qua-
druplo non dicatur eſſe pęna in totum, ſed tãtum in eo
quod eſt vltra ſimplum, quod in ipſo duplo, triplo, vel
quadruplo computatur, vt probat tex. in d. l. ſi cum exce-
ptione §. quatenus autem, & tradit Bart. in terminis ho-
rum ſtatutorum in d. l. hoc edicto. d. §. quærentibus ff. de
publican. & in l. interpretatione ff. de pœn. & tenet etiã
Bal. in c. 1. §. ſi duo ſub n. 6. poſt verſ. quæro ſecundũ gl.
tit. de pace tenẽd. & eius violator. in vſib. feud. dicẽs ta-
133 men hoc eſſe verum, quando ſtatutum loquitur per
nomina multiplicatiua, ſecus autem quando pœnæ im-
ponuntur per nomina ſimplicia, quia tunc nunquã ſim-
plum ineſt duplo, & ad Bald. ſe remittit Auguſt. ad An-
gel. de malef. in verbo in platea communis numero 21.
in fine, dicens eſſe pulcra verba, ea aliter non referẽdo.
134 Quarto præſuppone quod duplicatio, triplicatio,
vel quadruplicatio pœnæ delicti fit cum ſua cauſa &
circunſtantijs d. l. ſi cum exceptione §. 1. verſ. duplicabi-
tur autem & §. duplatur autem id, qui alias erat verſ. ſub
§. labeo ait ff. quod met. cauſ. vbi dicitur quod hæc mul-
tiplicatio fit habita ratione non ſolum rei, ſed eius fru-
ctuum, & totius eius, quod debetur, facit Bald. in l. quid
ergo §. pœna grauior in repet. nu. 5. verſ. item adde ff. de
his qui not. infam. vbi ait quod ratione plurium qualita-
tum augetur effectus, & fit duplicatio & triplicatio pœ-
narum ſecundum numerum qualitatum habito ſemper
reſpectu ad factum principale, quia pœna principalis di-
numerat acceſſorias, ſed non acceſſoria dinumerat aliã
acceſſoriam, quia acceſſorium regulatur à principali,
non acceſſorium ab acceſſorio. His ſic pręſuppoſitis quę
optimè colliguntur ex Bart. in l. ſanctio legum ſub nu. 4.
& ſeq. verſ. vlt. per ciuitates Italiæ ff. de pœn. & ex An-
gel. de malef. in verbo in platea communis ſub n. 14. &
ibi etiam Auguſt. in addit. in princ. ſub n. 20. Dicas in pro
135 poſita ſpecie quod delinquens primo tenetur in cen-
tum, quia iſtud eſt ſimplum, & propter noctem in ducen-
tum, & propter diem feſtum in tercentum, & propter
plateam in quatercentum, & ſi adeſſet alia qualitas, pro-
pter quam duplicatio facienda eſſet, poſſet aſcẽdere vſ-
que ad quingentum, quia ſufficit quod ipſa pœna non
excedat quadruplum non computato ſimplo, vt dictum
eſt in primo præſuppoſito, adeò quod in caſu præmiſſo
maleficij pœna tota conſiſtit in quadringentis, & non in
maiori quantitate, quia ſimplum tantum eſt ſemper du-
plandum, id eſt ſumma centum vt in 2. pręſuppoſito. Nec
obſtat quod cum duplicatio ſit facienda cum ſua cauſa
vt in 4. præſuppoſito, videatur quod cum ſimplum ſit
centum, & propter noctem ducenta, propter diem feſtũ
debeant eſſe quadringenta, vt hoc modo dupletur ſim-
plum cum ſua cauſa id eſt cum qualitate noctis, & exinde
propter plateam in octingentis eodem modo, & ſic de
alia qualitate pœnam in duplo augente, ſi adeſſet.
136 Quia reſpondetur quod cum omnes iſtæ qualitates
inſint eodem inſtanti temporis ipſi maleficio, & quaſi qu-
a in diei feſti cum incipit ineſſe, non reperit maleficium
commiſſum cum illa qualitate noctis, vel alia pœnam
augente, ſed reperit illud in actu committendi, ea quo
eodem tempore ſimul, vt dictum eſt, iſtæ qualitates ac-
cidunt, non poſſunt operari ſuum effectum duplandi, niſi
in eo, quod reperiunt duplandum, vnde cum ſimplex
tantum maleficium reperiant, illius tantum ſimplicem
pœnam duplant, & non vltra, quia non ſatis eſt, quod v-
na qualitas aliam reperiat in fieri, ſed opus eſt quod eã
reperiat in facto eſſe, & quod vna ſit poſterior altera ad
hoc, vt vna reſpectu alterius inducat duplicationem, vt
ex prædictis rationibus, & alijs ſubtiliter concludit Bart.
in d. l. ſanctio legum n. 6. verſ. vnde in quæſtione prædi-
cta, & iterum ſub num. 7. verſ. & prædicta intelligo ff. de
pœn. quem ſequitur Angel. in dicto verbo in platea cõ-
munis ſub n. 14. & ſub n. 15. ad finem, & idem ſentit ipſe
Bart. in d. l. ſi cum exceptione §. quadruplatur ff. quod
met. cau. vbi arguit per illum tex. quod ſi aliquis com-
miſit delictum in platea, de nocte, in feſto S. Herculani,
& ex omnibus iſtis cauſis pœna duplicetur, vel quadru-
plicetur, videatur quod ſit duplandum vel quadruplan-
dum non ſimplum, ſed ipſum duplatum, vel quadrupla-
tum, cum textus ille volens haberi rationem fructuũ,
& omnis cauſæ rei debitæ, inferat quod habita conſide-
ratione omnis quantitatis debeat fieri duplatio ſeu qua
druplatio, & poſtea dicit quod iſtud non eſt verum, vt
plenè examinauit in l. ſanctio legum in fine ff. de pœn.
& cum his concordant in l. contra negantem Bal. l. n. 8.
verſ. quæro quid, & Salycet. n. 2. verſ. quæro cum gl. C.
de leg. Aquil. dicentes quod in ſtatutis de duplicatione
pœnarum, ſimplum tantum duplandum eſt ratione cu-
iuslibet qualitatis, ex qua fit duplicatio, nec duplatum
ex qualitate noctis eſt reduplicandum ex qualitate loci,
vel alia, inferentes propterea quod ſi pœna ſimplicis
maleficij ſit in centum, vel in decem, propter noctem, &
propter plateam non erunt quadringenta vel quadra-
ginta, ſed ſolum tercenta vel triginta, ſequitur Angel. de
malefic. in d. verbo in platea communis ſub n. 14. & ibi
etiam Auguſt. in addit. ſub n. 20. & Clar. in prac. crim. q.
82. ſtat. 9. de augum. & diminut. pęnarum. n. 3. verſ. pō-
ne ſtatutum, vbi ſimpliciter allegat Auguſt. loco cita-
to. Et ita tenendo, cum ea dictis qualitatibus, noctis,
diei feſti, & plateæ, pęna centum ſimpli ſit quadringen-
ta propter duplicationes prædictas, reſtat vt videamus
quomodo ſit facienda duplicatio propter negationem,
& dicas quod tota iſta pęna quadringentorum duplica-
tur & erunt octingenta, quia iſta qualitas negationis,
137 propter quam duplatur pęna, ineſt ipſi maleficio poſt
illud perfectum cum omnibus qualitatibus ſuis, & repe-
rit maleficium commiſſum cum illis qualitatibus noctis
diei feſti, & plateæ, & inducit duplicationem cum om-
ni ſua cauſa vt in quarto præſuppoſito, nec refert quod
138 excedat quadruplum vltra ſimplum ipſius maleficij
cõtra dicta in primo præſuppoſito, quia illud totum, quod
duplatur, eſt tanquam ſimplum, ita concludit Bart. in d.
l. ſanctio legum ſub d. nu. 6. verſ. ſed ſi poneremus, vbi
formaliter inquit quod ſi eſſet qualitas quæ ineſſet ipſi
maleficio poſt id perfectum cum omnibus qualitatibus,
tunc duplicaretur cum omni ſua cauſa, etiam ſi excede-
ret quadruplum, & dat exemplum in proprijs terminis
noſtris de ſtatuto dicente, quod contra negantem pęna
duplicetur, vel augeatur in quadruplo, nam cum illud
negare veniat poſt maleficium perfectum cum omni
ſua cauſa, duplicatur illud totum tanquam ſimplum,
per

Digitized by Google

per iura allegata in quarto præſuppoſito, & idem tenet poſtea ſub n.7.verſ.quædam ſunt qualitaris & verſ. ſed qualitates quæ inſunt ab initio, ſequitur Angel. in d.verbo in platea communis nu.16.verſ. ſecundo caſu,
139 & ſubdit Bart.ſub d.n. 6. quod propterea putat, quod ſi ex verbis ſtatutorum apparet, quod aliquod ordine intellectus vna qualitas præcederet aliam, licet in inſtanti temporis producerentur omnes ineſſe, tamẽ tũc vltima qualitas duplicaret pęnã maleficij cũ omnib. illis alijs qualitatibus, quæ in intellectu præcedunt, & ex
140 hoc poſtea n.7. verſ.quæro ergo, ponit exemplum de ſtatuto dictante, quod ſi nobilis offendit popularem, puniatur quadrupli pęna eius, qua puniretur popularis offendens popularem, & retentis terminis duplicationis faciendæ ex alio ſtatuto propter noctem, propter plateam, & propter diem feſtum, dicit quod ſi nobilis offendit popularem de nocte, in platea, & in die feſto, poſito quod pœna illius offenſæ ſimplicis ſit centum, tota pœna, quæ imponeretur priuato ſeu populari habita ratione omnium illarum qualitatum eſt ſimplum, & illud totum quadruplicabitur, & ſic ad multum poterit aſcendere, erit enim vt ego calculo pœna mille ſexcentum, cum pęna popularis duplato ſimplo centũ propter noctem, & propter plateam, & propter diem feſtum ſit quadringenta, & hoc totum ſit quadruplandum, & quater quadrigenta faciant. d. ſummam mille ſexcentum, quia ſtatutum habet reſpectum ad pęnam quæ imponeretur populari, quæ debet intelligi cum omnibus ſuis qualitatibus, quia quando vna relatio fit ad aliquid, refertur ad illud cum omni ſua cauſa & circunſtantia, & ſic pęna quadrupli imponenda nobili eſt conſideranda habito reſpectu ad pęnam popularis auctam ex dictis qualitatibus noctis, plateæ, & diei feſti, & non ad ſimplum tantum dictæ pęnæ, cui non conneniunt verba ſtatutorum, quæ referuntur ad ſentẽtiam, hoc eſt, ad illud, in quo popularis puniretur, adeo quod illud totum pro vno ſimplo habetur ad augendam pęnam nobili in quadruplo, & qualitates illæ primæ noctis, plateæ, & diei feſti, augentes ſeu duplicantes ſimpliciter pęnam in maleficijs generaliter, dicuntur præcedere aliam qualitatem, propter quam in nobili quadruplicatur pœna habito reſpectu ad pęnam non nobili impoſitam io ordine ne dum intellectus, ſed etiam in tempore ſecundũ verba ſtatuti, quia dictæ primæ qualitates conſiderantur tempore ipſius commiſſi maleficij, hæc autem inſpicitur tempore ſententiæ & condemnationis, vnde non mirum ſi iſta vltima in faciendo ſuo augumento recipit io ſe omnes illas antecedẽtes, & ad ſe trahit & de illis rationem habet, vt ſubtiliter dicit Bart. in d.loco quem ſequitur Angel. vbi ſup.n. 17.verſ.tertio caſu & ibi etiam Auguſt. in addit.nu.21. in verſ.ſubdit poſtea & nu.23.verſ. item adde in quantum, quod nota quia Bart. non forte ab omnibus bene eſt intellectus, quia loquitur magiſtraliter, & cum diſtinctione, ſed ſatis obſcurè, & per rationes non vulgares, & per verba non clara, quæ vt ſupra declarata, omnem, ni fallor, tollunt dubitationem, & Bart. ſequitur Salycet. in d.l.contra negantem ſub nu. 2. verſ. ſed pone vbi inquit, quod ſi in populari pęna eſt in decem, in Magnate in duplum eius, quo popularis eſſet puniẽdus, ſi magnas delinquit de nocte, illud duplum reſpectu popularis eſt ſimplum in Magnate, ideo illud duplicabitur per noctem, & idem dicunt Angel. & Auguſt. ſup. citati. Aliud autem ex mente eiuſdem Bart. in d.l. Sanctio legum ſub d.num.7.verſ. & prædicta intelligo, dicendum eſſet ſi ſtatuta non loquerentur modo prædicto de primis qualitatibus noctis, plateæ, & diei feſti duplicãdo ſimpliciter pęnam maleficij, & de alia qualitate ſe referrent ad id, in quo priuatus ſeu popularis puniretur, ſed circa omnes ipſas qualitates loquerentur eodem modo ſe referendo ad tempus ſententię, ſeu punitionis, quia tunc pœna tantum ſimplicis maleficij duplicaretur, vel quadruplicaretur, nec duplicatum vel quadruplicatum ex vna qualitate poteſt reduplicari vel requadruplicari ex alia, quia nulla dictarum qualitatem reſpicit maleficium ante aliam in ordine temporis, vel in ordine intellectus, ſed eodem tempore omne concurrunt, vt dictum fuit ſupra ſuper primo exemplo poſito in principio huius quæſtionis de calculis ineundis poſt verſ. dubitatum etiam pluries fuit, ad quæ dicta me remitto, hic tantum ſubijciens de iſto dicto Bartoli exemplum, quod eſſe iudicio meo poteſt, ſi ſtatutũ diceret quod propter noctem, propter plateam, & propter diem feſtum quis puniretur pæna dupli eius, qua alias ſine dictis qualitatibus puniretur, & aliud ſtatutũ pariter diceret quod nobilis offendens popularem puniatur pæna quadrupli eius, qua puniretur popularis offendens popularem, hoc enim caſu cum omnes iſtæ qualitates conſiderentur eodem modo per ſtatuta, & ſimul eodem tempore concurrant, & ad tempus ſententiæ ſeu punitionis referantur, nec vna ſit poſterior altera aliquo ordine, retento termino quod pœna ſimplex priuati delinquentis ſit centum, hoc ſimplum tãtum ſemper duplabitur & quadruplabitur, & propter noctem erunt ducenta, propter plateam trecenta, propter diem feſtum quadrigenta, & quia nobilis offendit popularem quadruplando ipſum ſimplum erunt octingenta, & ita intelligo Bart. & talem fuiſſe eius mentem indubitanter credo. Differt igitur iſte caſus a proximo præcedenti, & differentia conſiſtit in verbis ſtatutorũ, nam ſi ſtatutum circa primas qualitates noctis, loci, & diei loquatur ſimpliciter, puta pœnæ duplicentur, vel ſimili modo, & aliud ſtatutum de nobili delinquente pæna maiori puniendo ſe referat ad tempus ſententiæ & punitionis priuati delinquentis, pæna illius nobilis aſcendet ad mille ſexcenta, vt ſupra oſtenſum fuit, ſi verò vtrunq; ſtatutum eodem modo loquatur, & circa omnes qualitates ſe referat ad tempus punitionis, pæna nobilis delinquentis aſcendet tantum ad octingenta vt ſup. demonſtraui, vnde diligenter ſunt conſideranda verba ſtatutorum, ne in damnum pauperum, & miſerorum reorum condemnationes fiant in plus, quam con-
141 ueniat. Hæc autem pæna ſiue mille ſexcentorum in primo exemplo, ſiue octingentorum in ſecundo, propter negationem duplicata aſcendet in primo caſu ad tria millia ducenta, & in ſecundo ad mille ſexcenta, quia iſta vltima qualitas negationis, ex qua fit duplicatio ineſt maleficio poſt illud perfectum cum dictis omnibus qualitatibus, propter quas pæna fuit aucta, & reperit ipſum maleficium commiſſum cum dictis circunſtantijs noctis, loci, & diei, & a nobili, & ideo inducit duplicationem pænæ delicti cum omni ſua cauſa, idq; totum habetur pro ſimplo provt determinat Bart. in eadem l. ſanctio legum ſub iam dicto nu.7. ante finem verſ.quædam ſunt qualitates, & clarius ſub nu. 6.circa finem verſ.ſed ſi poneremus, & apertè demonſtraui ſupra poſt illa quatuor præſuppoſita, quæ feci agendo de prima ſpecie propoſita in initio iſtius dubitationis calculi ineundi, quæ dicta non repeto. Eodem modo fa-
142 cienda eſt computatio quando ſtatutum dicit, quod popu-

Digitized by Google

popularis percutiens puniatur in centum, magnas puniatur in centum quinquaginta, & pęnæ ſunt duplicādæ propter noctem, locū, diem feſtum, vel aliam qualitatem, nam ſi Magnas delinquit de nocte, in loco priuilegiato, & in die feſto, centum quinquaginta duplicabuntur, quia licet in d. pæna attendatur qualitas perſonæ, tamen quoad eum, centū quinquaginta ſunt ſimplum, & ſic erunt in totum propter dictas qualitates, noctis loci, & diei feſti ſexcenta, & hoc totum exinde propter negationem tanquam ſimplū, erit duplicandum ex ſuperius allegatis, adeo quod tota pęna aſcendet ad mille ducenta, & hoc exemplum affert Bald. in l. contra negantem ſub n. 8. verſ. ſed ſi pęna qualitatis C. de leg. Aquil. vbi vult quod quando pęna qualitatis eſt pęna ſimpli, vt in caſu relato, ſi magnas delinquit de nocte, duplicabūtur centū quinquaginta impoſita magnati, & non centum impoſita populari, quia licet in tali pęna attendatur qualitas perſonæ augens pęnā ordinariam delicti, tamen centum quinquaginta ſunt ſimplū quoad ipſum Magnatem, ſequitur Angel. in d. verbo in platea cōmunis ſub nu. 14. verſ. ſed ſi pœna huius qualitatis ſit ſimplex.

143 Circa calculum verò faciendum in diminutionibus talium pęnarum propter confeſſionem breuius & facilius expediri poteſt negotium, quam in augumento, nam vt pariter per exempla procedamus, ſi pœna ſimplex ſit centum, & duplicata propter noctem, propter plateam, & propter diem feſtum aſcendat ad quadringenta, & ex cōfeſſione ſit detrahenda quarta pars, potes primo calculare ſimplum cum ſuis qualitatibus ſeu duplicationibus, & poſtea de tota ſumma detrahere quartam partem, & remanebunt tercenta & iſta eſt recta via, potes etiam, ſi vis, primo detrahere de ſimplo quod eſt in cētum quartam partem, & poſtea duplicare tres quartas partes, quæ ſunt ſeptuagintaquinq; propter noctem, & propter plateam, & propter diem feſtum, remanebūt itidem tercenta, quia quatuor ſeptuagintaquinque faciunt dictam ſummam, ſiue ergo demas totam quartam partem de tota ſumma multiplicata propter qualitates augentes ſimplum, ſiuè eam detrahas de ſimplo, & poſtea duplices quod ſupereſt propter dictas qualitates augentes, vnus & idem calculus & effectus reſultat, & hoc dubium non habet.

144 Sed difficultas conſiſtere videtur in illis caſibus, in quibus propter alias cauſas pęnarum diminutiones cōceduntur, puta quando delictum committitur in rixa, calore iracundię, vel in attinentem vſq; ad certum conſanguinitatis gradum, & in his & ſimilibus caſibus ego ſemper tenui, quod primo loco ſit detrahēda pars iſta, putà quarta, quæ ſtatim poteſt conſiderari cum ipſo maleficio commiſſo, & cum illo eſt coniuncta, & vnita, & eodem temporis inſtanti cum eo naſcitur, cum delictum fiat cū illa qualitate in rixa ſcilicet, & calore iracundiæ, & committatur ab attinente contra attinentem augumento eorum, quæ de qualitatibus maleficijs inhęrentibus conſiderat Bart. in d. l. ſanctio legum ſub nu. 6. & 7. de pæn. & quod poſtea detrahatur alia quarta pars propter confeſſionem, cum iſtud ſit quid ſuperueniēs ex poſt facto, & reperiat maleficium iam perfectum, & ſit poſterius alijs qualitatibus, quæ inſunt ipſi maleficio, vt per Bart. in d. loco, ſed quod detrahenda ſit non de tota ſumma pœnę, ſed de eo tantum, quod facta illa prima detractione ſupereſt, id eſt de tribus quartis partibus, adeo quod retento themate ſuperioris caſus, ſi pęnę tota eſt in quadringētis cum ſuis duplicationibus noctis, plateæ, & diei feſti, facta primo loco detractione quartæ partis in cētum, quia in rixa & calore iracundię, vel quia inter coniunctos factum eſt delictum, remanebūt tercenta & de dicta ſumma tercentorum tantum detracta alia quarta parte propter confeſſionem, quæ eſt de ſeptuagintaquinq; reſtabunt ducenta vigintiquinq; prout etiam ſimiliter remanebunt ſi primo de ſimplo, quod eſt in centum, demis quartā partem in vigintiquinq; & de reſiduo quod eſt ſeptuagintaquinq; detrahas aliā quartā partem, quæ conſiſtit in libris decem & octo & ſolidis quindecim, quia reſtabūt libræ quinquaginta ſex & ſolidi quinque, quę ſumma poſtea duplicata propter noctem, propter locum, & propter diem feſtum aſcendet ad eandem quantitatem ducētorum vigintiquinq; quia qualiter multiplicatis dictis libris quinquaginta ſex & ſolidis quinque conficitur d. ſumma ducetarum vigintiquinq; librarum, vt enim ſuperius diximus, nulla reſultat diuerſitatis effectus, vel ſūmæ in faciēdo has defalcationes de tota ſūma vltra ſimplum aucta, vel de ipſo ſimplo, augendo poſtea id, quod ſupereſt de pęna ex illo. Quod ſi iſta alia quarta detraheretur de tota pęna delicti id eſt habito reſpectu ad ipſam integrā pęnam, alia centum detrahenda venirent de dicta pęna duplicata & aucta vt ſup. & ſic de quadringentis, & de ſimplici pęna alia vigintiquinq; defalcanda eſſent, & ſic de centum, & pęna tota reduceretur ad ducenta tantū, quia detrahēdo de quadriogentis duas integras quartas reſtant ducenta & defalcando de centū duas quartas pariter integras remanent quinquaginta, quæ quater multiplicata faciūt ducenta, & ſic minor eſſet condemnatio ſecundum hūc vltimum modum, quā ſecūdum primum, quem dixi ſēper tenuiſſe, & adhuc teneo, & probo ex dictis per Angel. de malef. in verbo deducta quarta parte nu. 7. verſ. quid autē ſi ſtatuto, vbi concludit quod ſi ex vno ſtatuto debeat deduci quarta pars pęnę propter cōfeſſionē & ex alio alia quarta propter pacem, ſi quis confitetur crimen, & habet pacem, debet quidem reus ille deducere duas quartas, ſed non vnam quamq; de integra ſumma pęnę, & ſic dimidiam partem totius condemnationis, ſed debet primo deducere vnam quartā partem integræ quantitatis pęnę, & poſtea aliam quartam de eo, quod ſupereſt de ſumma condemnationis iā defalcatæ ex deductione primæ quartæ, & adducit exemplum deductionis Legitimæ, & Trebellianicæ ad fauorem filij ſub cōditione grauati de reſtituendo hæreditatem, qui in conſecutione dictarum duarum quartarum primo deducit legitimam, habito reſpectu ad totā hæreditatem, & mox Trebellianicam de eo tantum, quod ſupereſt in hæreditate deducta legitima, vt per Canoniſt. in c. Rainutius de teſtam. & per legiſtas in l. in ratione §. quod vulgo ff. ad l. Falcid. & in l. quanquā C. eod. tit. & per exēpla & calculū oſtendit Angel. quāta ſit differentia inter vnam & alteram computationē, & dicit quod iſtud eſt notandum, & quod ita practicatur, & eſt verum, niſi ſtatuti verba aliud importarent ad quæ ſemper eſt aduertendum, & ſecundum hoc dicti Angeli indifferētur obſeruatur in practica ex quacunque cauſa fiant diminutiones, & in quacunq; parte, aduertendo tamen vt omnia rectè procedant, & ſecundum veros iuris terminos, quod prius fiat deductio ex ea cauſa, quæ alteram præcedit, & quæ magis adhęret maleficio per dicta Bart. in d. l. ſanctio legum n. 6. & 7. in multiplicatione, ex qua ad diminutionem arguere licet, vt contrariorum eadem ſit diſciplina, & idem

Digitized by Google

operetur oppoſitum in oppoſito, quod propoſitum
in propoſito iuribus ad hoc ſup.allegatis, maximè vbi
deductiones ſunt inæquales,putà ſi pro confeſſione di-
minuatur tantum quarta pars, pro pace vero dimidia,
vt diſponunt noſtra ſtatuta Pontremuli, & alia multa
aliorum locorum, nam tunc primo deducitur quarta
pars pro confeſſione, deinde verò de alijs tribus quar-
tis partibus deducitur dimidia pro pace, prout expreſ-
sè hunc ordinem tradit Angel. in loco citato qui licet
loquatur,quando etiam ex pace quarta pars deducitur
prout ex confeſſione,hoc facit gratia exempli, & eius
dictum procedit etiam quando ex pace maior portio
eſſet detrahenda, quod iuſtificatur ex ratione per me
adducta, licet quoad effectum & ſubſtantiam rei nulla
ſit differentia, an primo defalcetur quarta & mox de
reſiduo tertia,an verò prius detrahatur tertia,& poſtea
de reſiduo quarta, quia sēper remanet eadem ſumma,
nam ſi pęna ſit centum,remanebit in quinquaginta fa-
ctis dictis detractionibus confeſſionis in quarta, & pa-
cis in tertia,ſiue prius detrahatur quarta, & poſtea ter-
tia,ſiue primo defalcetur tertia,& deinde quarta,vt vel
mediocri calculatori facile patere poteſt.Hæc fortaſſe
aliquibus leuia videbuntur, ſed minimè ſunt ſpernen-
da,quia quotidie in facto occurrunt, & ab omnibus nō
ſciūtur,quod ex certa ſcientia affirmare poſſum, cum
in his qualiacunq; ſint, nonnullos errare plus quam ſe-
mel viderim.Et ne decipiaris in duplicationibus faciē-
dis ex qualitatibus illis, de quibus habetur ratio in au-
gumento faciendo propter negationem iuxta ſuperius
dicta, notare debes, quod quādo ſit duplicatio propter
145 aliquē locū ex ſtatuto,ad hoc vt ei locus ſit,oportet,
quod ſit delictū, quod ſui natura poſſit cōmitti in om-
ni loco, & ſic etiā extra locū illum a ſtatuto expreſsū,
nā ſi nō poſsit cōmitti pariter in omni loco, ſed tantū
in loco illo priuilegiato per ſtatutum, non ſit multipli-
catio, ita concludit Bart.in l.aut facta §. locus per totū
ff.de pęn.& in conſ. 190. Tudertinus quidam in ſecun-
do dubio per totum lib. 1. quem ſequuntur Angel. de
malefic.in verbo in platea communis nu. 15.verſ.& ſic
ex prædictis & Auguſt.in addit.nu. 22. verſ. item adde
quod vnā & n.27.verſ.item adde quod ſtatutū, exem-
plum ponit Bart.in dictis locis in delinquente in Eccle-
ſia,vel in Palatio, circa ea quæ alibi non poſſunt com-
mitti, ſi enim ſtatutum ſit, quod ſi delictum fiat in Ec-
cleſia pęna duplicetur,& aliud puniat cōmittentem ſa-
crilegium in mille, ſubtrahenti rem ſacram de Eccle-
ſia, & ſic ſacrilegium committenti non duplicatur pœ-
na, quia ſacrilegium nō poteſt alibi committi,quam in
Eccleſia, & ideo nō pōt fieri duplicatio, quia illud eſt
duplandū,quod alias eſſet ſimplandum, & ſimplū non
reperitur aliàs,cum alibi non poſsit cōmitti,vltra quod
conſideratio iſtius loci habita fuit in ſtatuto particula-
ri,quod punit ſacrilegium in mille, quia alibi quā in lo-
co ſacro non poteſt cōmitti, & ſi vigore alterius ſtatuti
duplicares pęnam,bis haberetur conſideratio iſtius lo-
ci,& ſic bis puniretur de eodem delicto contra iuris re-
gulas. Eodem modo ſi ſtatutū punit in duplum malefi-
cium cōmiſſum in Palatio Poteſtatis, & aliud det cer-
tam pœnam pro falſa accuſatione vel pro falſa teſtifi-
catione,aut pro obreptione,ſeu relatione falſa, nō du-
plicabitur pœna per eaſdem rationes, cum & iſta ſint
delicta,quæ indifferenter non poſſunt committi tam in
Palatio, quam extra, ſed de neceſſitate committuntur
in Palatio tantum, & in dictis locis bene & ſubtiliter
oſtendit Bart.vnde ijs caſibus propter negationem du-
plicabitur illa tantum pœna,quæ ex ſtatuto particula-
ri pro delicto imponitur nulla habita ratione alterius
ſtatuti de duplicatione ex loco loquentis per prędicta.
Similiter notare habes,quod in pœnis correlatius non
146 habet locum augumentum vel diminutio ex perſo-
narum qualitate, & propterea quando non probans
accuſationem tenetur pęna talionis, ideſt eadem pœna
determinata à lege vel determinanda a Iudice ſecundū
ſolitum regionis pro delicto in accuſatione deducto vt
per Bart.in l.athletas.§. calumniator ff.de his qui not.
infam,n.9.ad finem,& per Bald.n.8.verſ.vlterius quæ-
ro quæ pęna, in quam pœnam talionis & ſimilitudinis
ſupplicij poteſt condemnari in eadem ſententia, in qua
reus abſoluitur vt per Bart.in d.§. calumniator nu.6.&
7.in verſ.quæro qualiter,& per Bald.nu. 9. & 10. verſ.
vlterius quæro Vtrum, ſi nobilis accuſat de homicidio
vilem & debeat condemnari ad pęnam talionis,ſibi nō
diminuitur pęna,quia ſit nobilis, quia quādo quis tene-
tur eadem pœna, non ſit diſtinctio ex qualitate perſo-
narum, & econuerſo ſi magnas ſit puniendus in qua-
druplo plus quā popularis, & faciat falſam accuſatio-
nem contra popularem, & ſit puniēdus pœna talionis,
non punietur in quadruplo,ſed tantum in ſimplo, ſicut
deberet puniri popularis crimine probato propter pę-
næ identitatem, quæ non ſuſcipit plus vel minus, ita
pulchrè determinat Bald. in d. §. calumniatur col.fin.
n.12.& 13.verſ. vltimo ſormat. ſequitur Auguſt.in ad-
dit. ad Angel. de maleſi. in verbo in platea communis
nu.24.verſ. item adde & intellige prædicta, dicens eſſe
auream decíſionem,& notandam, idem etiam ſequen-
do Bald. vbi ſup. tenet Felin. in c. paſtoralis in octaua
fallentia nu.4. de off.iud. delegat.
147 Pariter debes aduertere pro limitatione omnium,
quæ dicta ſunt de augenda pœna propter negationē,
quod talis pœna non habet locum, quando lex vel ſta-
tutum ipſo iure condemnat ſeu pœnam imponit, tunc
enim non creſcit pęna propter negationem, ita dicit
Alex.in d.l.eum qui ff.de iur.iur. ſub nu. 5. in fine verſ.
Vnum etiam tenementi, allegat Bart.in l.id quod ſerui
§.1.vbi hoc clarè ponit ff. de pecul.legat. & eodē mo-
do non decreſcit ſeu minuitur propter confeſſionem
ſequentem,vt dicit Alex.ad Bart.in d.§.1. quod eſt no-
tandum, & in vtroq. dicto idem tenet Bald.in l. ea quæ
C.de cond.indebit.q.ſecunda,nu. 6. & eſt ſingulare di-
ctum, & idem pariter in vtroque dicto tenet Angel.de
de maleſ. in verbo comparent dicti inquiſiti & partim
negant nu.6.& ibi etiam Auguſt.& Repertor.In inquiſit.
verbo pęna §.nota quod vbi pœna.

Poſtremò ſciendum eſt pro complemento materiæ
reſolutionis huius,quod ad hoc vt pœnæ contra negā-
tem augeri poſſint,& cōfitenti minui,neceſſe eſt,quod
negatio & confeſſio ſint ſpeciales,& claræ, nec ſufficit
quod fiāt generaliter,& obſcurè, & ſub inuolucro ver-
borum,adeò vt ſi quis reſpondendo inquiſitioni vel ac-
148 cuſationi negaret narrata, prout narrantur fuiſſe &
eſſe vera, & petita prout petuntur fieri debere, ex hac
reſponſione non haberetur pro negante ad hunc effe-
ctum incurrendi pœnam contra negantem impoſitā,
quia per iſta verba generalia intelligitur, quis ſolum
negare repetitionem principalem,non autem qualita-
tes & circunſtantias ſpeciales, ita in puncto dicit Iaſ.in
l.eum qui ſub nu. 14.verſ. quarto limita & nu. 15. verſ.
nunquid autem ſufficiat ff.de iur. iur. allegans ita velle
149 Bart. in l. ſi dubitetur §. ita demū in fine ff.de fideiuſ-
ſor. vbi dicit,ꝙ licet fideiuſſor negās ſe fideiuſſiſſe gaudet
beneficium

Digitized by Google

beneficium diuiſionis, ſi tamen conuentus, vt ſoluat debitum, negat narrata in petitione eſſe vera, & petita fieri debere, intelligitur in effectu negare ſe debere ſoluere, non autem ſe fideiuſſiſse, & ideò non perdit dictū beneficium, quia ſua reſponſio dicitur reſpicere ſubſtantiam facti, non autem ſingulas eius qualitates, & Bart. ſequūtur ibi Imol. legens d. §. cum princ. legis ſub n. 5. ad finem verſ. vltimo tene menti, & Caſtr. leges illum de per ſe n. 4. verſ. dicunt quidam, qui reddit rationem quare ſic reſpondens non dicatur negare ſe fideiuſsorem, quia ſcilicet eſse poteſt, quod fideiuſserit, & tamen non teneatur ad debitum, vel quia ſolutum ſit, vel quia pactum factum ſit de non petendo, adducit etiam Iaſ. notata in lege ſed hoc ita §. quod autem ff. de re iud. dicunt enim ibi Doctores legentes d. legē cū l. non tantū & præſertim Imol. ad finem & latius Alex. n. 2. verſ. ſecundo limita, quod licet ſocius negans ſe ſo-
150 ciū, perdat beneficium Socijs conceſsum, vt non condemnentur niſi inquantum facere poſſint per d. §. quod autem, tamen ſi quis reſpondēdo libello non neget diſtinctè & espreſsè ſe eſse ſocium, ſed generaliter neget narrata pro vt narrantur eſse vera, & petita, provt petuntur fieri debere, non perdit d. beneficiū, quia nō videtur negare ſe ſocium, ſed ſolum ſe debere quo caſu
151 non ammittit beneficium, provt nec maritus cui idē conceditur beneficium, ſi non negat matrimonium, ſed dotem datam, vel contractū celebratum, aut ſimilia vt tradit Bart. in d. §. ita demum poſt principium & in l. etiam §. licet n. 3. 4. ff. ſol. matr. & in d. §. quod autem in fine in quibus locis etiam de hoc alia exempla affert, & eius dicta vbiq; ſequuntur addition. ad eum & licet in terminis noſtris aliqui teneant contrarium, tamen hāc Bart. opinionem defendit Alex. in d. §. quod autem, dicens quod illa generalis negatio non intelligitur compræhēdere id, quod veriſimiliter quis non eſset in ſpecie negaturus, & per quod incidiſset in pęnam, quam rationem ſequitur Iaſ. in d. l. eum qui ſub nu. 15. in verſ. nunquid autem, vbi etiam dicit hanc opinionem eſse veriorem, & eam amplecti videtur Felin. in c. olim in tertia queſt. nu. 20. de lit. conteſt. & cum ea trāſit Alex. conſ. 91. nu. 7. lib. 6. verſ. nec obſtat ſi diceretur, & nouiſſime Scaccia his ſcriptis viſus in tract. de iud. cauſ. ciuil. crim. & hæretic. lib. 1. c. 103. quod eſt fin. tit. de lit. conteſtat. ſub num. 2. aiens quod tenentes contrarium repræhendūtur, & benè, ſaltem ſtante conſuetu-
152 dine. Econuerſo verò ſi quis reſpondendo accuſationi vel inquiſitioni fateretur narrata provt narrantur eſſe vera, & petita, provt petuntur fieri debere, habendus eſset ex hac reſponſione pro confitente ad effectū cōſequendi beneficium pro confeſſione conceſsum, quia videtur confeſſio non ſolum facti, ſed etiam omnium eius qualitatum & circunſtantiarum, es quo refertur ad omnia contenta in accuſatione vel inquiſitione §. præterea inſt. de inutil. ſtipul. non enim, vt dicit ille textus, neceſse eſt in reſpondendo eadem omnia repeti, de quibus expreſſim eſt actum, ſed ſufficit breuis & ſimplex reſponſio, quæ ad omnia interrogata refertur, quod etiam probatur in l. ſi defenſor. §. qui interrogatus ff. de interr. act. in l. ſi is qui ducenta. §. vtrum. verſ. proinde ſi quis, ff. de reb. dub. & in alijs locis vulgaribus, & quæ in præfationibus dicuntur in ſequentibus repetita intelliguntur l. Titia §. idem reſpondit il 1. ff. de verb. oblig. nec refert quod negatiua generalis reſponſio nō habeat eandem vim vt ſup. eſt dictum, quia hoc ſit quia agitur de pęna incurrenda, hic autem tractatur de conſequendo beneficio, & non eſt parratio, quia odia ſunt reſtringenda, fauores verò ampliandi. c. odia de reg. iur. in 6. & vltra prædicta quod confeſſus generaliter omnia contenta in accuſatione vel inquiſitione eſſe vera, habeatur pro confeſſo non ſolum facti, ſed etiā eius qualitatum, & circunſtantiarum in imputatione contentarum, tradit Bart. in l. ſi cui ſerui 55. §. ſi a filio ſub num. 1. ff. de leg. 1. vbi inquit, quod ſi accuſatus de adulterio commiſſo cum Seia vxore Titij, reſpondendo accuſationi confiteatur generaliter omnia contenta in accuſatione vera eſſe, reſponſio refertur ad ea quę in illa continentur ſpecialiter, & etiam acceſſoriè, ſcilicet per modum qualitatis argumento l. fin. ff. de fidei com. libert. quod dictum ſequuntur ibi Bald. in princ. Florian. n. 2. Imol. itidem n. 2. & Caſtr. n. 4. Repert. inquiſitor. in verbo confeſſio §. ſed confitens omnia. Secus
153 autem dicit Bart. cum quo præfati DD. tranſeunt, ſi ſimpliciter reſpondendo confiteretur, ſe dictam Seiam cognouiſſe carnaliter, quia tunc non dicitur confeſſus delictum, de quo agitur, id eſt Seiam eſse vxorē Titij, & ſic adulteriū, vnde oportet probare de matrimonio, vt ex coniūctione cōfeſſionis & probationis plenè maleficiū dicatur probatum, ſimplex enim illa reſponſio refertur ad ſubſtantiam perſonæ tantum, & non ad eius qualitates, & ſic compræhendit ſolum factū ſine qualitatibus, vt dicti Doctores optime declarant, & licet aliqui in hoc de iure contrariū credunt verius, quod ſcilicet reſpōdens cognouiſse carnaliter dictam Seiā, intelligatur cōfiteri nō ſolum factum, ſed etiam omnes eius qualitates, & ſic quod ſit vxor Titij, & conſequenter quod commiſerit adulterium, vt per Imol. & Caſtr. tamē communiter aduocati & procuratores ſequūtur opinionē Bart. vt ſubijcit Caſtrenſ. & iſtud eſt quod voluit Imol. in d. l. ſi dubitetur §. ita demum in fine ſub nu. 5. verſ. & adde ff. de fideiuſſor. dum allegando Bart. in d. §. ſi a fi-
155 lio dicit, quod reſpondens poſitioni per verbum credit non intelligitur confiteri omnes facti qualitates in poſitione contētas, quia licet per verbū credit fiat præiudiciū, ſicut per cōfeſſionē espreſsam tamen confeſſio ſimplex non refertur ad qualitates facti, ſed ad eius tantum ſubſtantiam, & dicit eſſe bene notandū, quia ex hoc quis lucrabitur vnā veſtem; & idē videtur velle in d. §. ſi a filio. ſub n. 2. ante finem. Ad hæc facit Roman. conſ. 455. in caſu præmiſſo videtur, vbi conſuluit quod cum quidam imputatus quod quendam Gabellariu nomine Raineriū vulnerauerat, & reſpondiſſet verum eſſe quod dictum Rainerium vulnerauerat, per hoc non dicebatur confeſsus quod ille fuiſset Gabellarius, quia reſponſio non comprehendebat illā qualitatē per plura, quæ ipſe adducit, & iſta addi poſſunt dictis ſuperius in tertia & quarta illationibus poſitis poſt verſ. his præmiſſis vbi ſatis diffusè actum eſt de confitente factū, negādo eius qualitatē, & firmatū talem reſpondentē non gaudere beneficio confeſſionis, niſi ſit qualitas per eū nullè ignorata, & non exiſtens in eius poteſtate, vt vbi
155 demonſtratum fuit. Oportet ergo quod confeſſio ſit espreſsa de eo, de quo quæritur, vt confitenti proſit, vnde ſi imputatus de percuſſione manu, enſe, vel alia re facta, dicere admenaſse, & neſcire an percuſserit, nō gaudet beneficio ſtatuti, quia ex admenatione non ſequitur de neceſſitate percuſſio, quæ licet ſtare non poſſit ſine admenatione, tamē admenatio ſtat ſine percuſſione, & regula eſt, quod non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſse. l. neq; natales C. de probat. cū ſua materia, nec conſequentia, quæ procedit ex fallibus, &

Digitized by Google

non neceſſario, bona reputatur, vt ibi notat Salycet.
vnde percuſſio probanda eſt per Curiam vel accuſato-
rem, & ſicut probatio debet concludere per neceſſe &
non per poſſibile iux. l. non hoc C. vnde legitim. ita &
confeſſio ipſius probationis releuatio arg. l. ſi cũ §. qui
iniuriarum verſ. iniuriarum antẽ ff. ſi quis caut. & mul-
156 to magis non diceretur confeſſus delictum, qui præ-
paratoria tantum ad illud committendum confitetur,
vel etiam omnem eius conatum ad illud perpetrandũ,
quia nec ex dicta confeſſione de neceſſitate infertur
delictum per rationes prædictas, & propterea Bart.
conſ. 38. viſo proceſſu prædicto in principio lib. ſecũd.
rectè conſuluit, quod imputans de ſtupro commiſſo cũ
virgine, ſi dicat, quod attentauerit & præſumpſerit eã
corrumpere, non dicitur confeſſus illud delictum ſed
aliud, de quo etiam memini in paulo ante citatis illa-
tionibus, poſt quas etiam in verſ. an autem ſi qualitas
negata, tetigi an alio non probato poſſit reſpondens de
eo, quod confeſſus eſt puniri in illo iuditio, an vero ſit
opus nouo proceſſu. Alij plures caſus prædictis ſimiles
recẽſeri poſſent, ſed quia ab vnius poſitione cęteri per-
facile cognoſcuntur, diutius in eis nõ immoror, & ſuc-
ceſſiuè etiam nihil in hac materia dicam, cum ea quæ
magis frequenter in facto accidere poſſunt, tetigiſſe
ſatis eſſe putem.

EPITOME.

An ſtatutum relaxans partem condemnationis ſoluenti infra certum tempus habeat locum in eo, qui carceratus eſt, vel dedit fideiuſſorem de ſoluendo condemnationem, & quid de ſtatuto vel decreto liberante bannitum a banno ſoluendo certam quantitatem infra certum tempus, an ſcilicet procedat in eo, qui eſt in carcere vel ſatiſdedit de ſoluendo.

SVMMARIA.

Statutum relaxans certam partem pęnę condemnationis ſoluenti infrà certum tempus habet locum etſi condemnatus ſit in carcere. 1.

Et in eo qui præſtitit fideiuſſorem de ſoluendo condemnationem. 4.

Beneficia pęnæ diminuentia porriguntur ad carceratos. 2.

Statutum vel decretum remittens bannum ſoluenti intra certum tempus ſummam taxatam habet locũ in carcerato. 3.

Et in eo qui præſtitit fideiuſſorem de ſoluendo. 4.

Beneficium diminutionis conceſſum ſoluenti intra certum tẽpus, non impugnat ſententiam ſed limitat executionem. 5.

Exceptio omnis peremptoria, quæ non impugnat ſententiam, ſed moderat executionem, poteſt opponi poſt ſententiam. 6.

CASVS QVINQVAGESIMVS SEPTIMVS.

1 QVod ſtatutum volens, quod ſoluenti condemna-
tionem infra certum tempus relaxetur ſeu remit-
tatur quarta pars, habeat locum in condemnatis, qui
in carceribus detinentur, concludit expreſsè Bart. in l.
Domitianus in fine nu. 3. ff. ad Sen. C. Turpill. ea ratio-
2 ne quod beneficia, per quæ pęna tollitur, porriguntur
ad carceratos, quam deciſionem ſequitur Ioan. de Ric-
cijs Florentinus conſ. crim. 27. lib. ſecundo, diuerſor. in
primo impreſſis in parua forma.
3 Sicut etiam ad carceratos extenditur ſtatutum vel
decretum, quod banniti liberentur a banno ſoluendo
intra certum tempus certam nummorum quantitatem
taxatam ſecundum qualitatem maleficij, pro quo erãt
banniti, vt latè oſtendit Bart. in d. l. Domitianus n. 1. &
2. & ſequitur Ioan. de Ricci. in d. conſ. 27. & ita obſer-
uatur nec vnquam memini vidiſſe hoc in dubium reuo-
cari per tenentes partem fiſci. Maior autem videtur
4 eſſe difficultas in eo, qui pręſtitit fideiuſsorem de ſol-
uendo condemnationem, an ſcilicet & in iſto procedat
dictum ſtatutum relaxans quartam partem condemna-
tionis ſoluenti infra certum tempus, videtur enim pri-
mo aſpectu, quod non habeat locum, quaſi quod hoc
caſu videatur quodam modo ſatisfactum fiſco per cau-
tionem illam, & non videatur agi de remiſſione, ſed
potius de iam exacti reſtitutione, tamen veritas eſt in
contrarium, quod adhuc militet ſtatutum, quia per ſa-
tisdationem illam condemnatus non deſinit eſſe con-
demnatus, nec ex primeua obligatione teneri, per fide-
iuſſionẽ enim prima & principalis obligatio non tolli-
tur, ſed ei alia additur, adeò quod diſpoſitio de condẽ-
natis loquens, etiam in ijs locum habet, & ita determi-
nat Ioan. de Ricc. in d. conſ. 27. vbi etiam idem dicit de
ſtatuto vel decreto liberante bannitos a banno ſoluẽ-
do infra certum tempus certam pecuniæ quantitatem
per eaſdem rationes, & ſecundum hanc opinionẽ pra-
cticatur vbiq; quia ſufficit quod cõdemnatus ſoluat in-
frà tempus ſtatuti, vt habeat illius beneficium, nec attẽ-
ditur an ſoluẽs ſit in carceribus, vel dederit fideiuſsorẽ
de ſoluendo condemnationem, vel ne, & pro hoc opti-
me facit iuditio meo, quod iſta remiſſio partis pęnæ
5 ſeù condemnationis non impugnat ſententiam condẽ-
natoriam iam latam. ſed modificat, limitat, & minuit
eius executionem propter exceptionem ex alio ſtatuto
competentem condemnato, non quidem ante ipſam
ſententiam, ſed poſtea illa iam prolata, vnde merito cõ-
petit condemnato, nõ obſtante quacunque cautione fi-
ſci, vel per detentionem perſonæ vel per fideiuſſionem
6 de condemnatione exequẽda, ex regula generali quod
omnis exceptio peremptoria, quæ non venit ad impu-
gnandum ſententiam, ſed venit ad limitandum ſeu mo-
derandum executionem, poteſt opponi poſt ſententiã,
de qua habetur per Bartol. & alios communiter. in l. 1.
C. de iur. & facti ignor. vbi in ſpecie Iaſ. ad rem noſtram
num. 16. exemplificat in exceptione compenſationis,
& deductionis impenſarum in re factarum.

EPITOME.

De pęnis ex gratia per Principes remittendis, aut mitigandis delinquentibus, maximè verò homicidis, & an pax & remiſſio partis offenſę requiratur, & an marito vxorem occidenti ſufficiat habita a filijs communibus ipſius interficientis & interremptæ vxoris.

SVMMARIA.

Principes decet ſecundum leges viuere & ſi legibus ſint ſoluti. num. 1.

Principes poſſunt de plenitudine poteſtatis gratiam de homicidio concedere licet pace nõ obtẽta a parte offenſa. 2. & 6.

Sed quod imò nec id poſſit Imperator, ſecundum aliquos. 4.

Homicidij deliberati, difficilius obtinetur a principibus gratia. 3.

De poteſtate Principis diſputare, ad inſtar dicitur ſacrilegij. 5.

Principes de conſuetudine non ſolent gratiam de homicidio concedere pace non habita per delinquentem ab offenſis. 6. & quare. 15.

Secus autem pace habita. 18.

Pax per maritum vxoris interfectorem habita a filijs cõmunibus ex ſe & d. vxore non illi prodeſt. 7. & 10. cum ſeq.

Minor

Minor poteſt legitime pacem facere cum autoritate tutoris vel curatoris vel decreto iudicis. 8.

Nec aduerſus eam in integrum reſtituitur. 9.

Pax a filijs communibus patri vxoris interfectori facta præſumitur timore reuerentiali. 11.

Pax a filijs communibus habita a matre quæ maritum interfecit an ei proſit tanquam legitima. 12.

Pax per maritum vxoris interfectorem habita a filijs partim communibus vt vltimi matrimonij, partim d. vxoris ex alio marito, an illi proſit. 13.

Maritus qui vxorem occidit debet ab vxoris proximioribus pacem obtinere alias ſibi non prodeſt. 14.

Homicidam publicè ambulare & ante conſpectum coniunctorum occiſi dicitur quid turpe. 15.

Gratia vbi fiat de homicidio conuenit reſpectu coniunctorum occiſi, aliquam relegationem homicidæ imponere. 16.

Venia petitio mitigat dolorem offenſi. 17.

Iniuria non fit volenti. 18.

CASVS QVINQVAGESIMVS OCTAVVS.

1 IStum Principem ſecũdum leges viuere, licet legibus
ſolutus ſit, condecens eſſe exiſtimatur, l. digna vxor.
C. de legi. qua propter in remittendis aut temperandis
ex gratia pęnis contra delinquentes lento gradu procedere
ſolent boni Principes, & potiſſimum quando
agitur de homicidio, in quo gratiam non faciunt homicidæ,
niſi parte concordata, & pace ac remiſſione
2 ab ea obtenta, etiam quod de poteſtatis plenitudine
poſſent eam facere abſq; tali pace & remiſſione per
ea, quæ copiosè deducit Boſſ. in pract. crim. tit. de remed.
ex ſol. Clement. Princip. n. 23. & plur. ſeq. verſ. ex
prędictis, maxime verò ſi homicidium non ſit rixosũ,
ſed deliberatum, in quo maiori cum difficultate gratias
3 concedunt, & vna cum partis remiſſione aliud concurrere
volunt, quod reipublicæ cauſam concernat, vt in
loco citato ſubijcit Boſſ. num. 41. cum multis ſequent.
verſ. dixi ſupra, & latè proſequitur Fariuac. his iam
ſcriptis viſus in ſuis quæſt. crimin. tit. de Inquiſition. q.
6. nu. 18. & ſeq. verſ. amplia igitur. Imò non deſunt, qui
4 negent Principem quãtumuis ſupremum, & ipſum Imperatorem
poſſe in homicidijs etiam in rixa commiſſis,
de plenitudine poteſtatis gratia facere abſq; offenſæ
partis remiſſione, vt conſuluerunt Bald. & Benedict. de
Plot. inter conſ. crim. diuerſ. conſ. 6. in pri. dubio per totum,
tom. ſecundo, in collectis vltimo loco per Zilettũ
in folio. Et in commiſſis animo deliberato ita firmauit
Ioan. Bapt. de Plot. in eod. tom. conſ. crim. diuer. conſ.
73. nu. 45. cum infinitis ſeq. verſ. & quia facta ipſa delegatione,
& poſt eos Farin. d. quæſt. 6. n. 15. & ſeq. verſ.
quæro ſecundo an Princeps, & infra, de cuius tamen
rei veritate agere non intendo, ne de ſupremi Principis
& Imperatoris auctoritate; & poteſtate diſputans de-
5 linquere videar, & in ſacrilegij crimen incidere, per ea,
quæ legũtur & notantur in l. ſecunda C. de Crim. Sacrileg.
& pulchrè tradit Crauet. conſ. 241. ſub num. 2. & 3.
6 ſatis enim mihi eſt, quod ſaltem ex laudabili conſuetudine
non ſoleant in dictis caſibus concedi gratiæ non
habita pace, licet mero iure concedi poſſent, de qua
conſuetudine atteſtatur Boſſ. ſupra relatus nu. 24. verſ.
ex laudabili tamen, & n. 14. verſ. dixi ſupra, & in tit. de
pace in princ. n. 1. & generalius Io: Bapt. Plot. d. cõſ. 73.
n. 58. & 59. verſ. tertio dicitur, & tradit difuſe Farinac.
d. quęſt. 6. n. 20. verſ. & hinc eſt quod hodie. Qua quidẽ
conſuetudinem attenta, recordor, quod cũ alias Senẽſis
quidam vxorem interfeciſſet, & in pœnam vltimi ſupplicij
& bonorum confiſcationis condemnatus fuiſſet,
& ex gratiæ pœnæ capitalis mitigationem ab inuictiſſimo
Don Ferdinando Mediees magno Duce Hætruriæ
tertio, ſupplex peteret ob non habitam pacem auditus
non fuit, & cum poſtea obtenta remiſſione a proprijs
ipſius occiſori, & interfectæ vxoris filijs cum interuentu
& Decreto Iudicis, quia erant pupilli, eundem
Sereniſſimum Principem deprecaretur vt ſtante dicta
pace pęnam vitæ ſibi gratiosè remitteret, princeps ipſe
vti Iuſtiſſimus voluit a me ſcire an de iure pax illa &
7 remiſſio legitima eſſet, & ad petitam gratiam concedendam
ſufficiens, cui negatiuè reſpondi.

Quia licet regulariter pax facta per minores cum
8 interuentu & auctoritate tutoris vel Curatoris, aut cum
Decreto Iudicis valeat, vt per Boſſ. d. tit. de pac. nu. 14.
per Carrer. in pract. crim. §. vigeſimonono, excuſatur
nu. 33. ſeq. verſ. & de ſtatuto requirente pacem fol. mihi
223. & 224. per Iacob. Nouel. in pract. crim. in §. fi.
n. 48. & per Clar. in pract. Crim. q. 58. nu. 27. verſ. quæro
an tutor, & ante iſtos per Bonifaci. de Vital. de maleſ.
tit. de pace n. 16. verſ. ſed quid dicit ſtatutum, & latius
per Nell. de bannit. in 3. par. ſecundi tempo. q. 32.
& 33. n. 32. & ſeq. & aduerſus eam in integrum reſtitu-
9 tio non detur, vt dicit Iacob. Nouel. loco citato nu. 91.
& diffuſius proſequitur Nell. in d. tertia parte ſecundi
temp. q. 34 quam examinat cum q. 32. & 33. ſub num.
32. & ſeq. circa finem. verſ. vltimus articulus ſit, vbi
huius reo concludentes rationes adducit, tamen quan-
10 do maritus interficit vxorem, non prodeſt ei pax habita
a filijs communibus ipſius vxoricidæ, & vxoris interfectæ,
quaſi facta timore quodam ob debitam patri
reuerentiam orto, iuxta l. 1. §. quæ onerandæ ff. quar.
re. act. non dat. & notata per Felin. in c. nonne col. fi. de
præſumpt. & ita in terminis voluit Boſſ. d. tit. de pac. ſub
11 n. 21. verſ. quando vxor occiditur a viro, & dicit quod
pendente hac q. de facto Mediolani, ſenatus reddebat
ſe valde difficilem in admittenda tali pacem per patrẽ
habita a proprijs filijs ſuis & occiſæ vxoris, & Boſſ. refert
& ſequitur Clar. d. q. 58. nu. 31. verſ. contingit etiã
vbi ſubdit quod in facti contingentia idem ſenatus expreſſe
reiecit gratiam, quam obtinuerat vxoricida pro-
12 pter pacem habitam a communibus filijs, & eorum tutoribus.
Dicit tamen quod econuerſo fuit approbata
gratia cuiuſdã mulieris, quæ maritũ in rixa interfecerat
habita remiſſione tãtummodo a filijs, forte quia non
militat ratio reuerentię in matre, pro vt in patre, & hãc
deciſionẽ ſequitur Bonacoſ. in ſuis com. opinion. crim.
littera. P, in verſ. pax. vxoricidæ lib. 1. vbi tamen ſimpliciter
allegat Clar. licet Vulpel. in tractat. de pace q.
25. diſſentiens à Boſſio velit, quod communes filij minores
cum decreto Iudicis, maiores autem ſimpliciter
poſſint facere pacẽ patri vxoricidæ, q uniuſo Boſſ.
13 in loco citato videtur eſſe opinionis, quod etiam ſi ex
vxore occiſa extarent filij ex marito interfectore, & ex
aliquo priori matrimonio, ſed plures ex homicida, &
omnes facerent pacem, adhuc ea non prodeſſet, etiam
ſi ex primo matrimonio extarent fæminæ, ex ſecundo
autem maſculi, propter prædictam rationem reuerentialis
timoris, licet alij hoc caſu contrarium teneant.
14 Volunt autẽ in dictis locis Boſſ. Clar. & Bonacoſ. quod
in pace & remiſſione iſta concurrat conſenſus attinentium,
& propinquorum ipſius interfectæ mulieris, puta
parentum, fratrum, aut aliorum eius proximiorum, &
aliter non ſufficiat, qui quidem propinquorum conſenſus
in caſu mihi cõmiſſo nedũ non aderat, ſed imo cõ-

Digitized by Google

ſtabat de contrario, quia requiſiti de remiſſione dan-
da eam expreſſe denegauerant, & credo quod verita-
tem ipſam dixerim, & quod ita etiam fieri, bono pu-
15 blico conueniat, ſi quidem pars offenſa recipit honoris
ſui recompenſationem, quando via iuris punitur offen-
dens, cui recompenſationi præiudicaretur, ſi ipſa parte
offenſa non conſentiente, iniurians veniam conſequere-
tur, iuſque quodammodo tertij ideſt offenſę partis tolle
retur contra tritas iuris regulas, vt conſiderant Bald. &
Bened. Plot. d. cõſ. 6. n. 3. verſ. nam pars, & Io. Bap. Plot.
d. conſ. 73. ſub num. 52. circa finem verſ. & etiam, vbi
propterea ſubdit ſolatium eſſe heredibus & coniunctis
occiſæ perſonę videre via iuris homicidam pati, præte-
rea turpe eſſet quod homicida ſanguine adhuc caleſcẽ-
te, & nondum exſiccato videretur in populo & deam-
bularet publicè, & ante conſpectum hæredum, & alio-
rum coniunctorum occiſi arg. l. cum ſupra virentes. C.
de re. milit. lib. 12. vt ponderat Boſſ. d. tit. de remed. ex
ſol. Clemẽt. Princip. n. 47. ver. non ommitto tamẽ, qui i-
16 deo dicit quod etiam obtẽta remiſſione a parte offenſa,
Senatus Mediolani in approbationibus gratiæ ſolet iu-
bere homicidam exulare per aliquod tempus, vt aliquã
pœnam patiatur, & ſi aliter fieret, nõ pauca daretur fu-
turorum ſcandalorum occaſio, nam hæredes & proxi-
mi interfectæ perſonæ homicidam conſpicientes, illum
de facto forte occiderẽt, quia ij, quorum ſanguis effuſus
eſt, dolore ſtimulati, facile in effuſorem & occiſorem ir-
ruunt, ſi ab eis non abeſt, vt oſtendit Io. Bapt. Plot. dicto
conſ. 73. ſub nu. 51. verſ. nam de iure diuino, vltra quod
hoc modo delictum pœnitus inultum remaneret, & alij
non deterrerentur in offenſionem publicam reipubl. &
priuatam propinquorum occiſi, vt docet Io. Bapt. Plot.
d. conſ. 73. ſub n. 53. circa medium verſ. & ideò, & ipſe-
met homicida inſolentior factus, alios occidere non du-
bitaret vt idem Plot. ponit in fine, d. conſ. ſub num. 65. de
quibus omnibus etiam copioſè tractat Farinac. d. quęſt.
6. n. 18. verſ. amplia igitur, vbi prædictas & alias ratio-
nes refert. Ceſſant autem omnes hæ difficultates, ſi ab
17 offenſa parte pax & remiſſio habeatur, quia per eam
& veniæ petitionem ab offenſore factam offenſo, dolor
ipſius offenſi mitigatur, vt eſt tex. elegans & peregrinus
quem a nemine allegari ad hoc reperi in c. exhibita. 22.
verſiculo, quia vero extra de homicid. nec amplius ali-
qua læſio iuſtitiæ aut tertij conſideratur, cum volenti &
conſentienti iniuria non inferatur. l. 1. §. vſque adeo ff.
18 de iniur. & c. ſcienti de reg. iur. in 6. & vtrobique not. gl.
& ſcribentes, & in propoſito noſtro tradit Dec. in l. ne-
mo fraudare videtur n. 1. & ſeq. ff. de reg. iur. vbi etiam
Cagnol. Decium ſequens.

EPITOME.

An fideiuſſor deferentis ex gratia arma cum promiſſione de eis non abutendo, & de neminem offendẽdo, teneatur durante gratia tantum, an vero ea etiam reuocata, & poſtea renouata ſine alio eius conſenſu & obligatione, ſi promiſſioni per principalem contrauenjatur.

SVMMARIA.

Fideiuſſor deferentis arma ex gratia cum promiſſione de eis nõ abutendo & de neminem offendendo non tenetur reuocata gratia, licet & poſtea renouata ſine alia eius obligatione. n. 1. & 14 & per totum.

Fideiuſſio facta pro certo & limitato tẽpore eo finito expirat. 2

Fideiuſſio eſt ſtricti iuris & ſtrictè interpretanda vt minus obliget. 3.

Extenſio non fit in fideiuſſione de re, ad rem, loco ad locum, caſu ad caſum, & tempore ad tempus. 4.

Fideiuſſor Caſtellani qui recepit Caſtrum pro ſex menſibus, illis finitis non tenetur amplius. 5.

Fideiuſſor Poteſtatis pro officio duraturo per certum tempus, non tenetur vlterius licet Poteſtas in off. confirmetur. 6.

Idem de fideiuſſore Maſſarij montis Pietatis pro vno anno. 7.

Fideiuſſor officialis publici pro certo tempore non tenetur vlterius, licet officialis perſeuerauerit in officio. 8.

Fideiuſſor ad tempus eo elapſo tenetur de geſtis tempore pro quo fideiuſſerat. 9.

Fideiuſſores in prima conceſſione non tenentur in renouatione, niſi et in ea denuò obligentur. 10.

Nec in prorogatione actus, licet fiat durante primo. 11.

Et etiam ſi in primo dictum ſit de eo prorogando. 12.

Fideiuſſione ad certum tempus non limitata, licet effectus (vt ſolutio) differatur ad certum tempus, fideiuſſor non liberatur prorogatione. 13.

Fideiuſſor vt ſup. deferentis arma dicitur ex legis diſpoſitione obligatus durante tantum illa prima licentia. 14.

Sermo ſimpliciter prolatus intelligitur de primo actu maximè in odioſis. 15.

Temporis limitatio facta a ſtatuto æquiparatur factæ a partibus 16.

Cauſatum perimit cauſa perempta ſuum. 17.

Annullato contractu principali annullatur fideiuſſio vt ab eo dependens. 18.

Fideiuſſoris obligatio ſemel extincta non reuiuiſcit. 19.

Fiſcus vbi non reperitur ſpecialiter priuilegiatus vtitur iure priuati. 20.

Fiſcus in dubio non iudicatur priuilegiatus. 21.

Diſpoſitio generalis comprehendit priuilegiatos generaliter, niſi in eo caſu ſint ſpecialiter priuilegiati. 22.

Specialitatem allegans vel regulæ fallentiã debet probare. 23.

CASVS QVINQVAGESIMVS NONVS.

CVm quidam impetraſſet licentiam deferendi ar-
ma ſub fideiuſſione de eis abutendo, & neminem
offendendo pro certa pecuniarum ſumma, & exinde re-
uocatis omnibus huiuſmodi licentijs eiuſdem gratiæ re
nouationem obtinuiſſet, & paulo poſt orta inter ipſum
& alium contentione aduerſarium vulneraſſet, quęreba-
tur an fideiuſſor ex illo delicto teneretur ad pœnã pro-
miſſam, an verò potius eſſet liberandus. In quo dubio
1 mea eſt ſententia, quod non teneatur, ſed abſolui de-
beat ex infraſcriptis. Primo quia dictus fideiuſſor di-
citur interueniſſe pro prima licentia, qua expirata per
reuocationem, fuit ſtatim liberatus, nec tenetur pro ſe-
cunda licentia, cui non conſenſit, in fideiuſſione enim
2 facta pro certo, & determinato tempore expeditum eſt
quod eo elapſo expirat fideiuſſio, & fideiuſſor vlterius
pro tempore ſequenti non tenetur, niſi denuò expreſ-
ſe conſentiat, & ſe obliget, vt apertè probatur in l. item
quæritur. §. qui impleto ff. locat. & in l. ſi cum hermes C.
eo. tit. in l. labeo la ſeconda §. ſed ſi per fideiuſſores ff. de
recept. arbitr. & tradunt Alex. conſ. 72. nu. 2. & 6. lib. 6.
conſ. 66. in tertio dub. nu. 7. lib. 7. Socin. conſ. 11. col. pen.
verſ. quinto prædicta concluſio. lib. primo, Caſtr. in leg.
dies 4. ſub n. 2. verſ. aduertẽdum ff. de damn. infect. Dec.
conſ. 93. nu. 3. & 5. & in l. lecta n. 13. ff. ſi cert. pet. Paris
conſ. 48. n. 13. lib. primo, Alciat. conſ. 5. n. 14. lib. octauo,
Grat. conſ. 126. n. 10. cum ſeq. lib. 1. Menoch. conſ. 212.
n. 23. & 42. lib. 3. Iaſ. in l. 1. n. 18. C. de Iud. Marſil. in ru-
br. ff. de fideiuſ. q. 6. n. 98. & ſeq. Gabriel. tit. de fideiuſſor.
concl. 3. in princ. nu. 1. Blanc. de compromiſ. in ſexta q.
princi-

Digitized by Google

principali in verbo prorogationum. 17. in verſ. iuxta
præmiſſa Strac. in tract. de mercatur. tit. de decoctor.
quint. par. n. 1. Ancar. Regienſ. lib. 1. qq. familiar. q. 67.
nu. 1. Anton. Theſaur. deciſione pedemont. 125. nu. 1.
& eſt opinio communis & receptiſſima, vt fere omnes
præfati ſcribentes dicunt; Et ratio eſt in promptu, quia
3 cum fideiuſſio ſit ſtricti iuris, & propterea ſtricte inter-
prætanda & intelligenda, vt minus obliget quam fieri
poſſit Dec. conſ. 107. ſub num. 2. verſ. præterea, Curt.
Iun. conſ. 26. nu. 5. Mennch. conſ. 119. nu. 6. lib. ſecun-
do. Theſaur. d. deciſ. 125. ſub nu. 2. ad finem, merito ex-
tendi non debet, neque de re ad rem, neque de loco
4 ad locum, neque de caſu ad caſum, neq; de tempore
ad tempus vltra quam ſonent verba ipſius obligationis
Socin. conſ. 64. col. 4. nu. 5. & 6. lib. tertio, & conſ. 62. n.
5. & ſeq. lib. quarto. Iaſ. conſ. 159. colum. 1. lib. ſecundo,
Dec. in l. 1. poſt princ. C. de tranſact. vbi cęteros refert.
Secundo quia habemus deciſionem Bart. in l. Lu-
5 cius la ſeconda. §. Paulus. poſt princ. ff. de adminiſtr.
tutor. quod fideiuſſor Caſtellani recipientis caſtrum in
cuſtodiam vſq; ad ſex menſes, illis finitis non tenetur
amplius, ſi caſtrum perdatur ex mala cuſtodia, licet illis
elapſis Caſtellanus remanſerit ad cuſtodiam, quam de-
terminationem ſequuntur Alex. d. conſ. 72. ſub nu. 2. &
5. lib. 6. & d. conſ. 66. ſub num. 7. lib. 7. Dec. d. conſ. 93.
ſub nu. 3. in fin. & in d. l. lecta ſub nu. 13. Socin. in d. cõſ.
21. col. pen. n. 11. Iaſ. in d. l. 1. ſub nu. 18. C. de Iud. Ga-
briel. tit. de fideiuſ. concl. tertia, limit. ſecunda, num. 4.
Strac. in d. tit. de decoctor. par. 5. ſub nu. 1. Theſaur. d.
Deciſ. 125. ſub nu. 11. poſt verſ. ex qua reſponſione.
Tertio quia & ſimplex fideiuſſor poteſtatis ingredi-
6 entis aliquod officium duraturum per certum tempus,
non tenetur, niſi pro tempore quo durat d. officium
adeo quod ſi in eo confirmetur pro alio tempore, non
tenetur fideiuſſor pro illo nouo tempore confirmatio-
nis, vt decidit Bald. in l. ſi cum hermes nu. 2. C. locat. &
ſequuntur Socin. d. conſ. 21. col. pen. nu. 11. lib. 1. Strac-
ca d. 5. par. ſub nu. 1. Marſil. in d. rubr. ff. de fideiuſſor. n.
105. verſ. & pro iſtis & Ancar. d. q. 67. nu. 2. lib. 1. Hinc
conſuluit Decian. in conſ. 72. lib. ſecundo, per totum,
quod fideiuſſor Maſſarij montis Pietatis pro vno anno
7 teneatur ad debitum factum per d. Maſſarium in d. an-
no tantum, & non ad factum in ſecundo anno, quo, d.
Maſſarius fideiuſſores non renouauit, nec ad factum in
tertio anno, quo Maſſ. recępit alios fideiuſſores, & lo-
quitur præcisè ſecundum terminos noſtros, quando tẽ-
pus non erat explicitè præfiſum in fidejuſſione, ſed tã-
tum erat præfinitum per relationẽ ad tempus, pro quo
8 ille aſſumptus, & electus erat Maſſarius; Et ipſe etiam
alias iudicauit ſecundum hanc partem, quod fideiuſſor
officialis publici pro certo tempore, non teneretur ad
debita facta poſt illud tempus, quo perſeuerauit in of-
ficio, ſed tantum ad ea, quæ reſpiciunt illud ipſum tem-
pus, ad quod fideiuſſio fuit reſtricta, & per magiſtratũ
recepta, a quibus non poteſt excuſari, quia fideiuſſor ad
9 tempus tenetur vltra illud tempus & eo elapſo de geſtis
infra tempus, pro quo fideiuſſit vt not. Bald. in l. ſi cum
hermes ſub nu. 3. & 4. verſ. quærit etiam vtrum C. locat.
Alex. conſ. 72. fere per totum lib. ſexto, Strac. tit. de de-
coctor. par. 5. ſub nu. 1. Dec. in l. lecta. nu. 13. ff. ſi cert.
pet. Anton. Theſaur. Deciſ. pede. 125. num. 11. & 14. &
D. Decian. d. conſ. 72. lib. 2.
10 Quarto quia cum reuocata fuerit licentia, cauſa fi-
deiuſſionis dicitur finita, vt infra dicam, & renouatio
eiuſdem licentiæ non dicitur eadem cum prima con-
ceſſione, ſed eſt noua & diuerſa licentia, etiam ſecundũ
proprietatem verborum quia dicitur propriè renoua-
ri, quod de nouo fit poſt lapſum temporis in diſpoſitio-
ne prima appoſiti, in qua quidem renouatione fideiuſ-
ſores, qui in prima diſpoſitione interuenerunt, adhibẽ-
dos eſse de neceſſitate, & alioquin non teneri, conclu-
dit apertè Caſtr. in d. l. dies ſub nu. 2. ff. de damn. infect.
11 vbi etiam fortius vult quod & in prorogatione actus
interuenire debeant, & alias non cenſeantur obligati,
licet ipſa prorogatio fiat durante adhuc & non expi-
rato primo actu & dicatur eadem res cum prima per.
l. ſed & ſi manente ff. de præcar. & etiam ſi in ipſo pri-
12 mo actu dictum eſſet de eo prorogando, & allegat. d. l.
labeo §. fin. iuncto principio illius legis ff. de recept. ar-
bitr. & notata in d. l. Lucius §. Paulus ff. de adminiſ. tu-
tor. quod dictum Caſtrenſ. approbat Blanc. in tract. de
comprom. in 7. q. principali in verbo prorogatio n. 17.
verſ. iuxta præmiſſa quæro in fine, illud etiam ſequitur
Apoſtill. ad Bald. in d. l. ſi cum hermeſ. C. locat. in litte-
ra. B. & iſtud idem tenet nihil tamen de prædictis alle-
gans, nec ita declarans Ancar. d. q. 67. nu. 3. in fine & n.
11. etiam in fine.
Nec videtur obſtare, ſi dicatur quod talis fideiuſſor
non dicitur obligatus ad limitatum tempus, ſed potius
pure & ſimpliciter abſq; appoſitione alicuius termini
& præfinitione temporis, & quod propterea tenetur
ad pęnam promiſsam etiam pro tempore nouæ con-
13 ceſſionis ex communi ſcribẽtium opinione, quod quã-
do obligatio fideiuſsoris non eſt reſtricta & limitata ad
certum tempus, ſed eſt ſimplex licet ſolutio & effectus
differatur ad certum tempus, ſi fiat prorogatio, fideiuſ-
ſor non dicitur liberatus, ſed adhuc tenetur pro tem-
pore prorogato, vt tradunt Alex. d. conſ. 72. nu. 2. & 6.
lib. 6. & d. conſ. 66. in 3. dub. ſub n. 7. lib. 7. Socin. d. cõſ.
21. col. pen. verſ. quinto prædicta concluſio lib. 1. Grat.
d. conſ. 126. nu. 10. & ſeq. lib. 1. Iaſ. in d. l. prima ſub nu.
18. C. de Iud. Strac. de decoctor. d. par. quint. ſub nu. 1.
Marſil. in d. Rubr. ff. de fideiuſ. q. 6. nu. 98. & ſeq. Blanc.
in loco citato ſub d. nu. 17. Ancar. d. q. 67. nu. 1. & The-
ſaur. d. Deciſ. 125. nu. 4. verſ. pro concordia, vbi plures
alios adducit.
Quoniam reſpondetur quod imò ex legis diſpoſi-
14 tione cenſetur duntaxat obligatus durante prima licẽ-
tia, & ſic vſq; ad eius reuocationem, & ſucceſſiue
ad tempus limitatum ideſt durante tantum dicta licen-
tia, ſecundum cuius tenorem fideiuſſit, cum ſermo ſim-
pliciter prolatus de primo tantum actu intelligatur per
15 regulam. l. boues §. hoc ſermone ff. de verb. ſignif. &
maxime in materia odioſa & pęnali, vt in proprijs no-
ſtris terminis ad obiectionem hanc reſpondet Ancar. d.
q. 67. n. 5. & ſeq. & optime facit Blanc. in d. verbo pro-
16 rogatio nu. 17. vbi æquiparat, quod tempus ſit limita-
tum a partibus, vel a ſtatutis in hoc propoſito, nec vt
ſubijcit Ancar. ſub num. 9. in fine, cenſetur fideiuſsor ſe
obligaſse reſpectu temporis, quo reuocata eſset licen-
tia quinimo cum per reuocationem licentiæ ceſsaue-
rit cauſa fideiuſſionis, ceſsare debet & obligatio fide-
iuſsoris, vt dicit Ancar. d. q. nu. 4. per illud vulgatum di-
17 ctum cauſatum perimit cauſa perempta ſuum, de quo
per gl. in c. ita quorundam in verbo ferrum de Iud. &
reuocata & annullata, d. licentia reuocata quoq; &
18 annullata cenſetur fideiuſſio quia annullato contractu
principali annullatur & fideiuſſio tanquam dependens
ab eo per regulam, l. cum principalis ff. de reg. iur. &c.
acceſsorium eo. tit. in 6. & quia irritata prima cauſa
ſecunda

Digitized by Google

ſecunda remanet ſine cauſa, & ſic in effectu ineficax l. 2.§.circa ff.de dol. except. vt arguit Socin. conſ. 22.in fine nu.20.lib.4.& in noſtris terminis Ancar.d. q.67.in fin.verbis num.12.lib. 1. & quamuis poſtea noua ſuper-
19 uenerit licentia deferendi arma,tamen fideiuſſoris obligatio ſemel extincta non reuiuiſcit iuxta l. ſtipulatio de dote. ff. de iure dot. nec ſubintelligi poteſt, cum deſint verba,ſine quibus ſtipulatio non fit l. 1. in princ.ff. de verb. oblig. & fideiuſſio ſtipulationem requirat. l. blanditus C.de fideiuſſor pro vt deducit Ancar.d.q.67. nu.10.& 11.quibus rationibus vtitur etiam ad hanc rem in ſuo caſu Blanc.ſup.citatus.

Non etiam videtur obſtare, quod fauore fiſci extendenda ſit d.fideiuſſio, vt compræhendat etiam tempus nouæ licentiæ, cum notum ſit plura pro ipſo fiſco inducta eſſe priuilegia in iure,& de ijs extare integros ti-
20 tulos,quia pro reſponſione dicitur quod regulariter fiſcus vtitur iure priuati, niſi reperiatur ſpecialiter priuilegiatus l. idem ff.de compenſat. l. cum vitioſe ff. de pignor.l.de contractu C.de reſcin.vendit.l.iuſtas. C.de iur.fiſc.lib.10.l.fin.C.de fiſcalib.vſur.eo. lib. 1.l.1.& ibi Bart. C. de conductor. & procur. præd. fiſcal. lib. 11.l. item veniunt §.ait ſenatus verſ. in priuatorum ff.de petit.hæredit.& ibi etiam gl. & ſcribentes & tradunt Cin. in l.1.C.de petit.hæred. Ancar.conſ. 101. in fine ſub n. 8.Fulgoſ.conſ. 126.nu.2.Guid.Pap.deciſ. 536. num.2.
21 Dec.conſ.531.nu.3.& Natt.conſ.500. nu. 6. & in dubio pronuntiandum eſt contra ipſum,quod non ſit priuilegiatus iux.l.non puto ff.de iur. fiſci quam ita interpretantur Dec. in l.in ambiguis la 1.ſub nu.2.ff.de reg. iur.& rubr.de iud. col.fin. in ſecunda lect. & in c.ex litteris col.3.de probat.Cagnol. in d.l. in ambiguis nu. 4. Rip.in l. 1.nu.4.ff.ſol. matr. & in l. ſi debitor n.7. ff.de pignor.& habetur per Couar.lib.1.var. reſol. cap. 16. nu. 1. & reſtringēda ſunt priuilegia in caſibus expreſſis, nec ſunt multiplicanda, quia etiam in caſibus & per-
22 ſonis alias priuilegiatis generalis diſpoſitio procedit, & ſeruatur regula communis, niſi in eo ipſo caſu, de quo agitur, reperiatur adeſſe ſpeciale priuilegium vt not.Bald.in l.in fraudem §.fin.per illum tex. ff. de milit. teſtam. Dec.conſ.225. col. fin. num.8. & in l. 1.nu. 8.ff. de reg.iur.& in propoſito noſtro conſ. 531. ſub num.3. adeo quod oporteret, quod tuentes partes fiſci oſtenderent illum in hoc habere priuilegium, quia habens pro ſe regulam dicitur habere intentionem ſuam fundatam,& alleganti fallētiam,exceptionem, vel ſpecia-
23 litatem incumbit onus probandi per tradita per DD. in l.1.ff.de reg.iur.vbi præcipuè Dec.numer.6. & 7.& Hyeronim.Cagnol.nu.21. qui alios adducit,quod quidem aliquem oſtenſurum non credo,cum iſtud non reperiam inter fiſci priuilegia diligēter enarrata per eos, qui de eis particulariter tractarunt,& quod magis eſt cū
24 contrarium inueniam deciſum per Bart. Bald. & alios ſupracitatos in ſecundo & tertio fundamentis, qui loquūtur in fideiuſſoribus erga publicum præſtitis,& pro intereſſe publico,& fiſcali etiam, & adeſt in indiuiduo in caſu iſto deciſ. Ancar. d. q. 67. & tex. in d.l. ſi cum hærmes C.locat. loquitur in conductione vectigalium publicorum, tex. etiam in d.l. item quæritur §.qui impleto in verſ. eadem cauſa ff. eod. tit. vult hoc procedere etiā in conductore prædiorum Reipublicæ, adeò vt oppoſitio iſta iuridica nō videatur, & firma maneat concluſio ſupra firmata ſecundum regulam communē.

EPITOME.

An ſtatutum vel decretum ſecularium bannitos impunè offendi & occidi permittens, & offendentibus & occidentibus indulgentiam propriorum delictorum & etiā præmia concedens, comprehendat clericum bannitū, ita vt quis illum impunè offendere & occidere poſſit, & gratijs prædictis gaudere,& dato quod non,quid ſit in Clerico, qui depoſito habitu & tunſura clericali incedit vt laicus, & immiſcet ſe enormitatibus, & an & quando talis ammittat priuilegium fori Eccleſiaſtici, & iudicari poſſit a Iudice ſeculari.

SVMMARIA.

Statuta vel decreta ſecularum permittentia bannitos impunè occidi non comprahendunt occidentem Clericum bannitum.num.1.

Limitatur tamē in Clerico ſe immiſcēte enormitatibus.7.10.

Fictio non debet plus poſſe, quam veritas.2.

Mora debitoris non debet plus tribuere creditori, quam ſi debitor vere ſoluiſſet.3.

Quod directo negatur non debet per indirectum concedi. 4.

Nemo dat quod non habet. 5.

Indulgentia conceſſa delinquentibus ſe inuicem occidentibus vel capientibus comprahendit delinquentes in perſonam Clerici.6.

Clericus vt ammittat fori priuilegium requiritur trina monitio 8.

Temporis diuturnitas idem operatur quod trina monitio, 6.

Clericus an ammiſerit priuilegium vel non, iudicat Iudex Eccleſiaſticus.11.

Clericum ſe dicenti, eſt per Iudicem laicum aſſignandus terminus ad iuſtificandum, 12.

Et ad quem effectum iudex d.terminum aſſignet.15.

Iudex ex off.tenetur quandoq; defenſionem rei perquirere. 3.

Excommunicatio incurritur per Iudicem ſecularem punientem Clericum in caſu non permiſſo, 14.

Clericus incedens vt laicus, vt abſq; trina monitione priuetur fori priuilegio,requiritur vt diu perſeuerauerit, ſe enormitatibus immiſcendo,16.

Aliàs requiritur d. monitio 17. licet multi teneant quod & data perſeuerantia nihilominus requiratur d.monitio. 19.

Intellectus. c. cum non ab homine &c. perpendimus. de ſent. excom.18.

Clericus etiam in ſacris conſtitutus, qui dimiſſo habitu, aliquod enorme crimen commiſerit, poteſt ſecundum aliquos a Iudice laico puniri, licet non præceſſerit trina monitio, 20.

Contrarium tamen magis placet, 21.

Clericus an propter incorrigibilitatem ammiſerit priuilegiū, iudicat Eccleſiaſticus,22.

Libertati Eccleſiaſticæ & Religioni eſt fauendū in dubio,23.

CASVS SEXAGESIMVS.

EXtantibus ob hominum hodierni temporis maximam peruerſitatem & incredibilem nequitiam in pluribus mundi partibus Principium ſecularium decretis & conſtitutionibus contra bānitos, quod poſſint impunè offendi & occidi, conceſſis etiam plerunq; talibus offendentibus & occidentibus indulgentijs propriorum criminum, & præmijs, vt ſimilibus malis hominibus prouintia purgetur,& publica ac priuata quies & tranquillitas non turbetur. Dubitatum quandoq; fuit an talia Decreta comprehendant Clericum bannitū ita vt quis illum impunè offendere & occidere poſſit
1 & gratijs vt ſup.conceſſis gaudere. In qua dubitatione

reperio

reperio Sacrum conſilium Neapolitanum determinaſ-
ſe pro opinione negatiua, vt refert Vincent. de Fran-
ch.deciſ.463.nu.1.& 2.in tertia parte,& hoc ea ratio-
ne, quia Decreta iſta ſecularium intelligantur reſpectu
eorum, in quos ipſi ſeculares habent Iuriſdictionem,&
non aliorum,qui eorum Iuriſdictioni non ſunt ſubiecti,
& quia quemadmodum ſi Clericus eſſet in poſſe Curiæ
ſecularis, non poſſet per eam condemnari ad pęnam
mortis naturalis verè, ita nec poterit fictè, cum non
2 poſſit plus fictio, quam veritas. l. filio quem pater ff.de
liber. & poſthum. quam rationem probat etiam tex. in
l.fin.C.de ijs qui veni.ætat.impetr. & ponit Bart. conſ.
100. a Domino Cino nu.9. lib. 1. facit quod dicitur de
mora debitoris,quæ plus tribuere non debet creditori,
3 quam fuiſſet habiturus, ſi debitor vere ſoluiſſet. leg.
item ſi verberatum §.fi.ff.de rei vendicat.l. cum res 45.
§.fin. ff. de leg. 1. & ſi aliter diceremus, non parum re-
ſultaret abſurdum,quod ſcilicet ſeculari Curiæ permit-
4 teretur per indirectum contra Clericos, quod directo
ei prohibetur, quod eſt contra notas iuris regulas vt in
c.cum quid vna via.de reg.iur.in 6.& in c. 1. de Cleric.
coniugat,eod. lib. & in l. ſcire oportet §. ſi mater ff.de
tutor.& curator. dat.ab his. cum ſimilibus,nec poſſunt
decreta ſecularium ſubditis concedere aduerſus Cleri-
cos facultatem,quam ipſimet non habent.l. nemo plus
5 iuris ff.de reg.iur.l.traditio ff.de acquir.re.domin.c.ne-
mo poteſt plus iuris.de reg.iur.in ſexto. & c.nuper,ex-
tra de donat.inter vir.& vxor.Dictæ tamen concluſio-
ni obſtare videtur, quod idem Franc. poſtea dixit De-
6 ciſ.499.dum concludit, quod indulgentia conceſſa de-
linquentibus ad inuicem ſe occidentibus vel capienti-
bus exceptis ſacrilegis intus Eccleſiam, venit conce-
denda ei, qui extra Eccleſiam commiſerat ſacrilegium
in perſonam Clerici; Niſi dicatur, quod non obſtat iſta
determinatio priori deciſioni, quia per indulgentiam
conceſſam delinquentibus,qui alios delinquentes occi-
dant, vel capiant, non permittitur offenſio Clerici non
ſuppoſiti iuriſdictioni indulgentium, ſed ſolummodo
agitur de cancellando & annullando condemnationē
iam ſequutam propter offenſionem factam Clerico, &
ſic agitur de abolitione pęnæ iam incurſæ propter de-
lictum in Clericum commiſſum ante emanatam indul-
gentiam, ſi enim conceſſa tali indulgentia laicus, qui
offenderat Clericum extra Eccleſiam, & ob id ſacrile-
gus effectus, occidat vel capiat alium delinquentem
laicū, certe gaudebit tali indulgentia prout dicit Frāc.
d. Deciſ. 449. quia eſt caſus compræhenſus in Decre-
to,quod excipit tantum ſacrilegos intus Eccleſiam,nec
per hoc contrariatur priori deciſ. 463. quia non dici-
tur in ſecunda, quod vigore dictæ indulgentiæ liceat
delinquenti occidere vel capere Clericum delinquen-
tem, qui non ſit ſacrilegus intus Eccleſiam, cuius con-
trariū deciditur in d.deciſ.463. adeo quod caſus vtriuſ-
que deciſionis ſunt diuerſi, & nulla inter eos conſide-
ratur contrarietas.

7 Retenta igitur d. concluſione vt ſupra per me cor-
roborata,eam limitat Franc.dicta deciſ. 463. non pro-
cedere quando Clericus bannitus publicè armatus &
maxima hominum multitudine ſociatus per vias pu-
blicas accedebat, committendo furta,rapinas, homici-
dia,& alia delicta enormia, & turbādo publicam quie-
tem,ex qua emanarunt decreta, quia etiam quod trina
requiratur monitio, vt Clericus amittat priuilegium
8 fori iuxta.c.in audientia de ſent.excom.cum ibi not.ta-
men hoc non procedit in eo,qui dimiſſo habitu eſt in-
ueteratus in aggreſſoris, & tirannijs, quia in iſto idem
9 operatur diuturnitas temporis, quod trina monitio ſe-
cūdum opinionem Ancaran.in c.eaque in 1 1 1.q. verſ.
10 quandoq; dimittit de reg.iur.in ſexto,quæ videtur cō-
munis vt per Boſſ.in pract. crim. tit. de for. compet.n.
139.& per Couar.lib.pract.qq.c.32.poſt nu.2. verſ.ter-
tio bis erit,& quam communem, veriorem & obſerua-
tam dicit Franc.d.deciſ.463.nu.5.cum ſeq.vſq.ad finē.
& ſecundum quam ait ſacrum cōſilium iudicaſſe in fa-
cti contingentia ad fauorem occidentis, quia Clericus
videbatur priuatus priuilegio fori & conſequenter vti
laicus poterat offendi. Ego tamen aliàs,dum quidam
fabricationis falſæ monetæ reus in flagranti crimine
& in mero laicali habitu repertus, allegaret ſe eſſe Cle-
ricum, & ob extremam eius paupertatem non poſset
hoc probare,aperiret tamen viam, per quam id verifi-
cari poſset dicendo vbi, a quibus, & quando Clerica-
tus ſacros ordines ſumpſiſset, & quo in loco litteræ te-
ſtimoniales & patentes clericatus ſui reperirentur, &
nonnulla alia delicta a ſe diuerſis in locis commiſsa
etiam non leuia fateretur, nolui eum condemnare vti
Clericali priuilegio priuatum & veluti laicum; Sed ex
quo cognitio an Clericus a ſęculari iuriſdictione exem-
ptus etiam in criminalibus ſecundum com.opinionē
11 Io:Campeg.inter conſ. Alex.de Neu.conſ.56. num. 1.
latè Clar.in pract.crim.q.36.nu.1.& Bonacoſ.lib.1.cō.
opi.crim.in verbo Clerici in Criminalibus in princ. an-
miſerit vel ne priuilegium fori ſpectat ad iudicem Ec-
cleſiaſticum,& interim iudex ſecularis non poteſt pro-
cedere,ſed debet ſuperſedere,vt dicunt Bald.in l.ſi quia
per calumniam nu.4.C.de Epiſ.& Cler.Afflict. in conſt.
Regn.lib.1.Rubr. tertia ſuper conſtitutione apoſtatan-
tes nu.11.poſt verſ.quibus addo, Clar.in pract.crim.q.
36.nu.21.verſ.regulariter.autem Couar. lib. pract.qq.
c.33.in principio & n.1.Bonacoſ.lib.1. com. opi.crim.
in verbo Clericus an quis ſit,& optimè Decian.in tract.
crim.lib.4.c.9.nu.110.verſ. quamquam autem tom.1.
Bertaz.conſ.crim.78.in fine nu. 10.lib.1.& plures alij,
qui ommittuntur, cum de hoc ſit tex. Clarus in c.ſi Iu-
dex laicus de ſent.excom.lib. 6. & pulchrè ponit Io:de
Campeg.inter conſ.Alex.de Neu.conſ.56.in fine num.
16.& latius poſtea ipſe Alex.de Neu. conſ. 59. nu. 27.
verſ.aut captus fuit,& Angel.de caſtr.in conſ.61.in fine
nu.5.cum ſubſcriptione Io:Bapt. Roſel.inter conſ. ip-
ſius Alex.de Neuo,quicquid idem poſtea dixerit d.cōſ.
59.nu.28.verſ.ſed ſuperest,dixi quod cum adhibita ali-
qua diligentia poſset haberi veritas de eo, quod reus
aſcrebat ad declinandam iudicis ſecularis iuriſdictio-
nem,& carceratus nō poſset ob eius inopiam hoc pro-
bare,nec expenſas neceſsarias facere, & nullus pro eo
compareret,Iudex ex off.tenebatur hoc inquirere quia
videbatur captus implorare officium ipſius Iudicis, vt
de hoc ſe informaret, cum ipſe id faciendi commodi-
12 tatem non haberet, erat enim aſſignandus terminus
reo ad dictum ſuum iuſtificandum,quod reſpiciebat iu-
riſdictionem Eccleſiaſticam, vt dicit Marſil. ſingul. 72.
incipient. Iudex laicus ad finem verſ.& teneas menti,&
in tract.de bannit.in verbo Eccleſiæ nu.132.verſ.& ſub-
dit,ſed reo non valente aliquid facere pr ę inopia, alle-
gante tamen exceptionem, quæ probata obſtaret, &
13 modum & normam eam comprohandi docent, debet
Iudex ipſe ex off.perquirere,& veritatem indagare per
ea, quæ in illis & etiam durioribus terminis tradunt
Marſil.in repet.l.vnic.C.de rapt.virg.n. 206. & pluri.
ſeq.verſ.item quod ſtatutum,Gram.in eius conſ. 1. po-
ſito

Digitized by Google

ſito in deciſ.ſuis Neap. poſt deciſ. 105. & qq.quaſdam
ſubſequentes nu.24.& ſeq.verſ. & licet acta , Bonacoſ.
in 1.parte com.opi. criminal.in verbo Clerici in crimi-
nalibus verſ.& ideo, Decian.in tract.crim.lib.4. c. 9.n.
211.verſ. poterit etiam Iudex ſecularis præſertim autē
cum agatur de periculo animæ, propter pœnam eſcō-
municationis , quæ incurritur per Iudicem ſecularem
punientem Clericum , quaſi quod violet immunitatem
fori Eccleſiaſtici, vt legitur & notatur in c. clerici & in
c.cum non ab homine extra de iudic.& latè tradit Ber-
tazz.d.conſ.78.in princ. quo caſu promptus eſſe debet
Iudex ex ſuo officio,& nemine inſtante.d.informatio-
nem capere , vt pulchrè tradit Marſil. in d.tractat. de
15 bannit.in verbo delictis n.10.& 11.verſ. facit etiam ad
prædicta , non quidem vt ipſe pronuntiet illum eſſe vel
non eſſe Clericum,aut amiſiſſe vel non amiſiſſe priuile-
giū,ſed vt videat an vere ſit clericus ,& an putet amiſiſ-
ſe priuilegium fori ad finem tantum illum remittendi,
ſi cognoſcat remittendum, vt expreſsè dicit Decian.in
loco citato,& eſt de mente Bald.in d.l. ſi qua per calū-
niam ſub n.4.C.de Epiſc.& Cler.& aliorum Doctorum
ſupra adductorum. Quod libentius feci,quia per modi-
cum tempus.d.reus inceſſerat vt laicus, & pauca com-
miſerat delicta , & ea quidem non grauia præter illud
falſæ monetæ , pro quo captus erat , veriſſimum enim
ſemper credidi , quod ad hoc vt clericus maximè con-
16 ſtitutus in ſacris , qui dimiſſo habitu & tonſura incedit
vt laicus,& immiſcet ſe enormitatibus, non præceden-
te trina ſui ſuperioris monitione deſiſtēdi a dictis enor-
mitatibus, & habitum reaſſumendi , beneficium & pri-
uilegium fori Eccleſiaſtici ammittat,& a iudice ſecula-
ri tanquam laicus condemnari poſſit , requiratur quod
in dictis enormitatibus ſceleribus & facinoribus diù p-
ſeuerauerit, & in ſæuis & atrocibus delictis inueteratus
fuerit,& aliàs ſine dicta perſeuerantia & diutina graui-
17 ter delinquendi conſuetudine minime dictum priuile-
gium ammittat , niſi trina monitio præcedat, vt ſupra
ſecundum opinionem firmatam per Vincent.de Fran-
ch. quam vltra adductos per ipſum ſequuti ſunt veluti
veram & a cōſuetudine receptam & magis communē,
Alex.de Neu.conſ.59.num. 20. verſ. verum eſt autem.
Chriſtophor.de Caſtillion.conſ.5.in fine ſub n.11.verſ.
non obſtat,quod dicitur ſe immiſcuiſſe enormitatibus,
Foller.in pract.crim.ciuil.in ſecunda par. ſecundæ par-
tis principalis in verbo audiantur excuſatores num.47.
verſ.alia verò,Marſil.conſ.67.nu.61. verſ.præterea re-
ſpondeo,Capic.deciſ.161.ſub n.4.poſt medium , Con-
rad.in pract.crim.tit.de inquiſit.ſub nu.8. in 19. fallen-
tia,fol.247.Clar.in pract.Crim.q.36.ſub num. 23. poſt
verſ. quæro modo circa medium ibi aliqui verò licet
tranſeant , Io: Bernard. Diaz. in pract. crim.canon.in
verbo data incorrigibilitate c.142.ſub n.1.& ibi latius
apoſtillator in verbo vt tradatur Curiæ ſeculari ſub
littera B.Bertaz.conſ.crim.78.num.5. & 6.verſic.vltra
quod & nu.9. verſ. & cum ſufficiat lib. 1. Proſper. Fa-
rinac.lib.1.qq.crimin.tit.de inquiſit.q.8. num. 55.verſ.
ſub limita ſecundo.Decian.in tract.crimin. tom. 1. lib.
4.c.9.num.90.& ſeq. verſ.fallit primo.Bonacoſ.lib.1.
com.opi.crim.in verbo Clericus aſſaſſinus circa mediū
Angel.de Peruſ.inter conſ.crimin.diuerſ.in vlt. impreſ-
ſis in magna forma conſ.30.nu. 19. verſ. ſecundo verò
caſu,& Matte.Brun.conſ.115.nu.12.& 13. in verſ.vn-
de diſit tom.ſecundo Colleg. Patauino in eiſdem conſ.
diuerſ.conſ.1.nu.6.& ſeq.verſ.& hæc opinio.& Zaba-
rel.conſ.53.num.15.& ſeq.verſ. licet autem tom.1.&
alij plures qui a prefatis Doctoribus citantur,& ita vi-
dentur intelligi tex. in c. cum non ab homine in fine &
18 in c. perpendimus extrà de ſent. excommun.a quorum
intellectu tota hæc pendet diſputatio , & tanto magis
quia non deſunt , quia d. opinione , quam firmauimus
19 recedant , & velint adhuc trinam requiri monitionē,
& ea ommiſſa Clericum maximè in ſacris non priuari
priuilegio fori , etiam quod dimiſſo habitu & tonſura
immiſcuerit ſe enormitatibus & in illis perſeuerauerit,
vt per Alber.de Roſat.de ſtat.lib.3.q.42. vbi poſt mul-
ta concludit , quod exigitur monitio , & quod ita vidit
communiter ſeruari in practica , quam opinionem ſe-
quuntur Alex.conſ.8.nu.2.& 3.lib.1.Capic. decis.161.
ſub nu.2.& tertio. Afflict.in conſt.Regn.lib.1. Rubr.3.
ſuper conſtitutionē apoſtatantes nu.10. verſ. hinc ſum-
pta occaſione Cępol. latiſſimè inſiſtens conſ. crim.1.n.
28.cum plur.ſeq.verſ.circa ſecundum; vbi etiam refert
alios atteſtātes,quod ita obſeruetur, & ſubdit, quod ip-
ſe ita vidit pluries obſeruari & iudicari, & alij quos ad-
ducunt Clar.d.q.36.nu.23.in princ.Farinac. d. q. 8.nu.
55.verſ.ſublimita 1.Decian.d.c.9.ſub num.88.& 89.&
vltra eos Foller.in pract.crim.ciuil.in verbo audiantur
excuſatores ſub nu. 47. poſt verſ.alia verò , Marſil. ſin-
gul.383.Clericus incedens ad finem, Vulpel. licet non
multum clarè reſponſ.crim.110.nu.4.Gram. vot.33.n.
1.& ſeq.vſq;ad finem , vbi loquitur imputatis de diuer-
ſis criminibus enormibus, & nuncupatim etiam de fal-
ſa moneta, Matte.Brun. diffusè inter conſ.crim. diuerſ.
conſ.115.n.67.& ſeq.verſ. minus refragatur tom. ſecū-
do vltimo impreſſis in magna forma, Collegium Pata-
uinum inter eadem conſil.crim.diuerſ.conſ. 1. num.10.
& plur. ſeq. verſ. ſed contraria opinio tom. primo. Io:
Bapt. Plor. in conſilijs criminalibus diuerſorum primo
impreſſis in parua forma conſ.109. nu. 26. & 27. verſ.
ſeptimo etiam dicitur lib.1.Couar.lib. pract. qq. c.32.
ſub num. 2. poſt verſ. tertio,his erit & Apoſtillator ad
Diaz.in pract.crim.canon.c.142. in additione in verbo
vt tradatur Curiæ ſeculari ſub littera B, ante medium
verſ. multis tamen , vbi etiam alios adducit & hanc ait
eſſe communem ſententiam,imò magis communem &
magis veritati & æquitati conſonam, & ſequendam,&
contrariam non eſſe ſeruandam , & iure non probari,
nulloq;modo ſaltem in conſtitutis in ſacris defendi poſ-
ſe , niſi eo in caſu , quo crimen aliquod ita in Reipub.
perniciem fuerit a Clerico perpetratum , vt pium ſit &
æquiſſimum contrariam admitti ſententiam , præſer-
tim ſi degradatio Iudicis Eccleſiaſtici expectanda fo-
ret,ſubſit ſuſpitio aliqua impunitatis , vt Couar. ſubdit
in loco citato, quem ſequutus eſt Apoſtillator ad Diaz.
vbi ſupra verſ.ideoq. prima communis opinio , inquiēs
20 hoc ſibi ſummè placere,& iſto etiam caſu admitti poſ-
ſet opinio Clari d.q.36.nu.23. ad finem verſ.exempla
tamen,qui poſt Guid.Pap.decis.138. per totā & Boer.
deciſ.69.nu.16.& alios per eum relatos affirmat ſecū-
dum communem deciſiones & approbatas conſuetu-
dines Clericum etiam in ſacris conſtitutum,qui dimiſſo
habitu, & tonſura aliquod enorme delictum commiſe-
rit , nulla monitione præcedente fori priuilegium am-
mittere, & a Iudice Laico puniri poſſe, vt ſcilicet id
procedere poſſit in vnico delicto enormiſſimo , & val-
de qualificato , non autem in ſimplici quantumuis gra-
ui & enormi , prout loquitur Clar. quem repræhendit
& bene Bertaz.d.conſ.78.nu.5.poſt verſic. vltra quod,
& ita in puncto diſtinguendum dicit & Clarum ipſum
ſaluat Farin.d.q.8.ſub nu.55.poſt verſ. ſublimita ſecū-
do,

do, & fuit diſtinctio Alex. de Neuo quem ipſe allegat,
in conſ.59.ſub nu. 21. verſ. quando autem Clericus, &
cum eadem diſtinctione ſaluari pariter poſſet Addition.
ad Alex.d.cõſ.8.lib.1. in apoſtilla in verbo admonitio-
ne littera B, quod propter atrociſſimum delictum Cle-
ricus repertus ſine habitu & tonſura poteſt illico capi
per Iudicem ſecularem, & puniri ſine alia ſollemnitate,
etiam quod non fuerit monitus per allegata a Marſil.
conſ.9.nu.17.verſ.& ideo dixit, vbi multa ad hoc alle-
gat, quod dictum tamen expreſsè reprobat. Apoſtilla-
31 tor ad Diaz.in loco ſæpè relato in verſ. ex quibus lon-
ge repellenda eſt, aiens eſſe opinionem contra ſacra
Canonica decreta, & contra receptiſſimas opiniones.
Et ego verè nunquam ſequerer tale dictum, ſed intrepi-
dè cõtrarium ſeruarem, quia durum videtur quod nul-
la præcedente monitione pro vnico delicto quantum-
uis grauiſſimo, enormiſſimo, & atrociſſimo, vel etiam
qualificato Clericus, & ſi habitum & tonſuram non
deferat, priuilegium fori amittat, pro qua re facit Fe-
32 lin.in c.cum non ab homine num.9.verſ.vtrum autem.
extra de Iudic. vbi ex pluribus concludit, quod Iudex
ſecularis non poteſt appræhendere Clericum facino-
roſum data etiam vna incorrigibilitate, ſed debet ex-
pectare quod ſuper iſta qualitate, quæ ei confert auto-
ritatem, fiat declaratio per Iudicem Eccleſiaſticum,&
fortius cum etiam non careat probabili dubitatione,
opinio per Franch. firmata, quod tali priuilegio priua-
tus ſit, quando plura commiſerit delicta, & in eis per-
ſeuerauerit, & multi non modicæ auctoritatis cõtrariũ
teneant, & adhuc monitionem neceſſariam dicant, vt
ex ſuperius allegatis apparet,& negari non poſſit quin
33 in dubijs amplectenda ſit opinio, quæ ſauet Religioni
& Eccleſiaſticæ libertati, vt in puncto dicit Cępol. d.
conſ.crim.11.ſub num. 46. verſ.item hoc, & ſequenda
ſit ſemper ea ſententia, quæ eſt tutior pro anima, prout
eſt illa per quã concluditur pro non amiſſione dicti pri-
uilegij fori, quia Iudex ſecularis non remittendo Cleri-
cum delinquentem ad Eccleſiaſticum Iudicem poteſt
incurrere in excommunicationẽ, & facere contra præ-
ceptum legis diuinæ, remittendo autem fugit omne pe-
riculum peccati,& ſecurus eſt, quod Iudex Eccleſiaſti-
cus faciet iuſtitiam, vt ſubijcit Cæpol. ſub eod. nu.46.
verſ. vlt. hoc etiam ſuadet, vnde in caſu de quo ſupra
memini iuxta opinionem meam ſcriptæ fuerunt quã-
plures litterę ſeù epiſtolæ ex officio ad indagandam
veritatem allegati Clericatus, & tandem re maturè di-
ſcuſſa Romæ in Congregatione Illuſtriſſimorũ & Re-
uerendiſſimorum Dominorum ſacræ conſultæ fuit re-
ſcriptum admodum Illuſtri & Reuerendiſſimo Nuntio
Apoſtolico Florentiæ Reſidenti apud Sereniſ. Magn.
Ducem Hætruriæ, quod dictum reum dimitteretur iu-
dicandum & puniendũ Curiæ ſeculari, quæ eum in pœ-
nã furcarum condemnauit & ſententia exequuta fuit.

EPITOME.

An de iure communi bannitus impunè offendi poſſit, &
quid ex ſpeciali ſtatutorum diſpoſitione, & in foro cõ-
ſcientiæ, & an in omni bannito, & ex quacunq; cauſa
etiam leui. Et an licita ſit occiſio, offenſione ſimplici-
ter permiſſa.

SVMMARIA.

Banniti non poſſunt de iure communi offendi numer. 1. cum aliq. ſeq.

Vltionem non debet quiſquam ſibi ipſi permittere. 2.

Exul non repellitur ab agendo. 3.

Caſus in quibus quis poteſt ſibi ipſi ius dicere, remiſſione. 4.

Statuta quod banniti poſſint impunè offendi, vt rationi conſona valent. 5.

Etiamſi ex leui cauſa fuerit quis bannitus. 9. 11. & 15.

Licet aliqui velint quod iuſta cauſa requiratur. 10.

Bannitos ſtante ſtatuto prædicto, in foro conſcientiæ licet occidere & quomodo iſtud procedat. 6.

Et quod non procedit ſine difficultate. 7.

Bannitos vt ſup. occidens an bono an malo animo feciſse præſumatur. 8.

Banniti qui ex forma ſtatuti poſſunt offendi poterunt etiam occidi licet iſtud in ſpecie non exprimatur in ſtat. 12.

Quod declaratur ſecundum aliquos procedere ſi eſſent banniti ex delicto pro quo pœna ſanguinis deberetur, ſecus ſi ex leui cauſa. 13.

Sed quod concluſio indiſtinctè procedat magis probatur. 14.

Statuta prædicta contra bannitos qua ratione edita. 1. & 16.

Statuta prædicta procedunt etiam ſi bannitus occidatur extra territorium ſtatuentium, in quo tamen occidens non eſt tutus, ſed punitur. 17.

CASVS SEXAGESIMVS PRIMVS.

1 POſtquam in pręcedenti caſu de decretis bannitorũ
offenſionem cõcernentibus aliquid dictum eſt, nõ
ab re hic quærendum eſt an circumſcriptis dictis ſtatu-
tis ſeù decretis, de iure communi poſſint banniti impu-
nè offendi. Et quod non ſit licita offenſio, videtur pro-
bari per l.non eſt ſingulis concedendum ff. de reg. iur.
& quia iudiciorum vigor eſt in medio conſtitutus, ne
2 quiſquam ſibi permittere valeat vltionem.l.nullus C.de
Iud. & quia Exul non repellitur ab agendo. l. Papia-
3 nus exuli ff.de minor.25.an. & quia certi ſunt caſus ſpe-
ciales, in quibus quis poteſt ſibi dicere ius propria au-
4 ctoritate notati in d.l. nullus per ſcribentes,& maximè
per Alberic. inter quos non reperitur expreſſus ille de
bannito, vnde remanet ſub regula communi iuxta.l.1.
ff.ad Municip.& de Incol.& ita ex prædictis arguit Al-
beric.de Roſat.de ſtatut.lib.4.q.16.num.4. & 5.verſ.in
contrarium, vbi ſubdit, quod licet allegata in oppoſitũ
nu.1.2.& 3.ſatis vrgeant pro contraria opinione, tamẽ
communiter vidit obtineri, quod de iure communi non
poſſit bannitus impunè offendi, eandem opinionem te-
nent Bart.in l.vt vim.nu.1.ff.de iuſt.& iur. Bald. de ſta-
tut.in verbo bannitus nu.42.& ſeq. & iterum nu. 74.&
Clarus in §.homicidium num.52. verſ. plerumq; etiam
vbi refert alios atteſtantes hanc eſſe communem om-
nium ſententiã. quam ait ipſe maximam habere æqui-
5 tatem, ne homines ea ex cauſa inter ſe ipſos ſæuiant.
Quia tamẽ expedit, vt prouincia malis hominibus pur-
gata remaneat in quiete, & vt homines a delinquendo
remoueantur & terreantur, ſciẽtes ſe poſtea poſſe im-
punè offendi,& vt delicta non remaneant impunita cõ-
muniter per varias mundi partes, potiſſimum verò per
Italiam extant ſtatuta, quod banniti poſſint impunè of-
fendi & occidi, quę quidem ſtatutum tanquam publicã
vtilitatem & communem quietem reſpicientia indubi-
tanter valere, firmarunt Bart.in q. prima incip. Lucanæ
Ciuitatis ſtatuto num. 11.poſt verſ.econtra quod & in
conſ.107.viſis omnibus ſtatutis in princ.nu.1.& in cõſ.
188.ſtatuto Caſtri Plebis in fine nu.5.lib. 1. in l. omnes
populi nu.23.verſ.1.an valeat ff.de iuſt.& iur.& in l.2.
in princ. C. quando lice. vnicuiq. ſine Iudi. ſe vindic.&
ibi etiam Bald.& idem Bald.de ſtatutis in verbo banni-
tus ad finem n.82.& in l.cunctos populos n.52. verſ.ex
his

Digitized by Google

his apparet C. de ſumm. Trinit. & Fide Cathol. Al-
ber. de ſtatut.lib.4.q.17.n.3.& ſeq.Abb.in c.fin n.4.&
ibi etiam addentes ad eum extra de conſuetud. Felin.
in c.quæ in Eccleſiarum nu. 3. extra de conſtitut. Nell.
de bannit.in prima part.ſecundi temp.q.1. Caſtrenſ.in
l.raptores.nu.6.C.de Epiſcop. & Cleric. & in l. 1.nu.2.
C.quand.lic.vnicuiq.ſine Iud.ſe vindic. Iaſ. in l. vbi pa-
ctum nu. 5. verſ. nota etiam C.de tranſact. Alex. conſ.
65.nu.2.lib.tertio Deci.conſ.327.col.ſecunda.verſ.ſed
tamen prædictis nõ obſtantibus, Vulpel.reſponſ. crim.
58.in princ.Clar.in d.§.homicidium nu. 54. verſ. valet
6 enim ſtatutum. In tantum quod id etiam in foro con-
ſcientiæ licitum eſt facere,& abſq;peccato, dummodo
offendens, vel occidens id faciat Zelo iuſtitiæ, & pro
publica vtilitate, & non liuore vindictæ, vel delectatio-
ne effundẽdi ſanguinem humanum, quia facit auctori-
tate legis & vt miniſter & executor ſtatuti, & ſicut Iu-
dex puniendo vel occidendo malefactorem ſecundum
formam legis non peccat, imò meretur, ita & iſte qui
hoc facit auctoritate legis & ob vindictã & vtilitatem
publicam, vt tradit Alber.de Roſat. de ſtatut. lib. 4.q.
19.num. 1. & ſeq.quem referunt, & ſequuntur Nell.de
bannit.in ſecunda par.2.temp.q. 11. Felin.in d.c.quæ in
Eccleſiarum nu.14.verſ. 1.quod licet Iaſ.in d. l. vbi pa-
ctum nu.16.Sebaſtian.Sapi. in addit. ad Abbat. in d.c.
fin.ſub nu.4.in apoſtilla in verbo occidi, vbi tamen di-
7 cit eſſe maximam contrarietatem inter Theologos &
Canoniſtas,Clar.in d.§. homicidium nu. 54. verſic.ſed
nunquid, Fumus in ſum. Armilla in verbo bannum ſub
num. 1.& in verbo homicidium ſub nu.8.verſ.ſi autem
lex concedat, quam tamen determinationem, ego ſe-
quens Nell.in d.q.11.in fine, libenter Theologis relin-
quo,cum multa poſſint impunè fieri & bono etiam Ze-
lo,quæ tamen innocentiam non habeant, & immundi-
tia non careant. Vtrum autem offendens vel occidens
8 bannitum id fecerit Zelo iuſtitiæ & pro publica vtilita-
te & vt proficeret Reipub. vel malo animo ,& liuore
vindictæ, aut delectatione effundendi ſanguinem hu-
manum, ſtabitur dicto ſuo in foro conſcientiæ ſecun-
dum Felin.in d.c. quæ in Eccleſiarum ſub nu. 14. verſ.
vtrum autem ille. extra de conflit. & dicit Clar. in d. §.
homicidium ſub d. nu. 54. quod receptior eſt Doctor.
ſententia,quod in dubio ſi non apparet qua intentione
id fecerit,dicitur feciſſe malo animo, & per conſequẽs
intelligitur peccaſſe mortaliter, vt per Menchiac. quẽ
allegat de teſtam. in 1. par §.7. poſt nu. 22. verſ. vnde
data & lib. 1. controuer. Illuſtr. & vſu frequent.quæſt.
c.49.nu.4.verſ.vnde infertur, vbi tamen ipſe tenet cõ-
trarium, vt tunc publicæ tantum ſalutis cauſa feciſſe
videatur,& proinde non peccauerit, idq;poſt plura ad
hoc propoſitum adducta firmat num. 10.verſ.in re au-
tem dubia.

9 Proceduntq; prædicta non ſolum, quando quis eſt
bannitus ex magna cauſa & pro graui delicto, ſed etiã
quando eſt bannitus pro leui maleficio & pro cauſa,
quæ non videatur iuſta ad inuitandum homines ad of-
fenſionem & occiſionem illius,nam & ſi non deſunt te-
10 nentes huiuſmodi ſtatuta aliter non valere, quam ſi ex
iuſta cauſa procedant, & contra bannitos ex grauibus
& enormibus delictis, vt per Clar.in d. §. homicidium
ſub nu.53.verſ.hæc tamen omnia referentem Deci. de
communi atteſtantem in d.c. quæ in Eccleſiarum poſt.
nu.14.verſ.excipiuntur plures,& Menchiac.lib.1.con-
trouer.& Illuſtr.quæſt.c.8.ſub n.41.cum plur.ſeq.verſ.
at verò inquit, vbi plura pulchra ad propoſitum iſtud
congerit,& vltra eum Felin.in d.c.quæ in Eccleſiarum
nu.4.verſ.primus caſus eſt, vbi etiam ſubiungit ex mẽ-
te aliorum, quod bannum debet eſſe pro culpa digna
morte, & comprobari poteſt ex iis quæ paulo poſt di-
cemus circa intellectũ ſtatuti, quod ſimpliciter loque-
retur de offenſione,vt ad occiſionẽ trahi poſſit, quan-
do bannum erat ex cauſa, propter quam irrogabatur
pęna mortis,& non aliter.

11 Tamẽ alij volunt quod indiſtinctè valeãt talia ſtatu-
ta, quia nõ ſolũ id ſtatuunt propter delictum,ob quod
quis eſt bannitus, ſed etiam propter eius cõtumaciam,
& inobedientiã factam ſuo Principi, vt propterea ſi ei
irrogetur mors non fiat hoc cõtra ius,vt declarat Nell.
de bann.in 1.p.2.temp.q.1.& tradit etiã Caſt. in l. 1. n.
3.C.quãd.lice.vnicuiq.ſin.iud.ſe vindic. & ſubdit Nell.
ibi quod licet aliàs tenuerit, quod offenſio & occiſio
permiſſa dicatur, quando offenſus bannitus fuerat ex
cauſa, ex qua ei capto debuiſſet irrogari mors, tamen
nunc tenet quod permiſſa ſit indiſtinctè, & certè vt di-
cit Clar.in loco citato inhumanum eſſet quod offendẽs
vel occidens publica fide & auctoritate ſtatuti confiſus
deciperetur, vnde ex quacunque cauſa bannum proce-
dat,tutus eſt & a pœna immunis offendens, vel interfi-
ciens bannitum dicto ſtatuto vigente,& eſt confidera-
tio Bart.quem Clar.non allegat in d.conſ. 188. ſtatuto
Caſtri Plebis in fine nu. 5. lib.1. nec vt dixi in fine præ-
ſentis caſus,tenetur ipſe perſcrutari de validitate & in-
ualiditate horum ſtatutorum, & an ex cauſa legitima
fuerint condita, vel ne, ſed ſibi ſufficit publica fides &
auctoritas,quæ impunitatem præſtat,& ſi vt ibi dixi,li-
cita eſt offenſio & occiſio quando ſtatutum non me-
minit de occiſione,ſed de offenſione tantum in genere
etiam ſi ex cauſa pecuniaria bannum proceſſerit, a for-
tiori licita erit, quando ſtatutum expreſsè de ipſa occi-
ſione loquitur.

Sanè dubium eſt, & non modicum, an ſi ſtatutum
ſpecialiter non permittat occiſionem banniti, ſed ſim-
12 pliciter de offenſione loquatur, quod ſcilicet poſſit
impunè offendi, nunquid hoc caſu poſſit etiam impunè
occidi, hanc quæſtionem ponit Gandin. de malef. tit.
de mult.quæſt.dependent.a ſtat.ad finem n.38.in verſ.
circa finem præſentis tituli, & ea ad partes diſputata
concludit,quod de rigore iuris,cum conſuetudo gene-
raliter interpretetur, & communis omnium opinio ſit
vt poſſit occidi,a tali opinione non eſt recedendum, &
ſecundum hanc ſententiam conſuluit Bartol.in conſ.
188.ſtatuto Caſtri plebis in 1.dubio n. 1.lib 1. pro quo
ibi addentes multa adducunt, idem etiam conſulendo
pulchrè tenuit Bald.conſ.441.in 2.dub. per totum lib.
3.vbi poſt plura inquit,quod iſta eſt veritas, & reſpon-
det facientibus in contrarium,eandem opinionem poſt
multa pro & è contra allegata firmat Alberic.de Roſ.
de ſtatut.lib.4.q.18. nu.9.& ſeq. verſ. pro 1.opinione,
dicens quod dictum ſtatutum communiter eſt intelle-
ctum & interpretatum, quod talis offenſio mortem
complectatur, & quod ita etiam obtinuit Pergami, &
quod ita pariter fuit determinatum Bononiæ per Col-
legium Doctorum,eam etiam poſt longam diſputatio-
nem tenet Nell.de Bannit.in ſecunda par.2. tempor.q.
ſeptima nu.7.verſ.examinatis quęſtionibus,& ait quod
iſta pars communiter tenetur,& ita ſeruatur,hanc etiã
ſequuntur Cępol.conſ.crim.5.nu.9.& ſeq.verſ.in con-
trarium videtur,Caſtr.in l.raptores ſub n.6. C.de Epiſ.
& Cler.& in l. 1.nu.3.C. quando lice. vnicuiq. ſine iud.
ſe vindic.vbi dicit ita communiter teneri.Iaſ.in l.in ſuis
nu.26.

num.26.verſ.imò fortius ff.de lib. & poſth. dicens eſſe
communem opinionem, Felin. in c. quæ in Eccleſiarũ
ſub nu.14. verſ. & iſtis adde. extra de conſtitut. Alciat.
de verb.ſignif.lib.ſecundo,nu.48. verſ. hinc etiam cõ-
muni ſententia & Clar. in d. §. homicidium numer. 55.
verſ.eſt tamen.
13 De æquitate tamen diſtinguendum videtur, quod
eſt bannitus ex delicto, quod ingerit pęnam mortis, &
poſſit occidi, aut ex leuiori crimine, & non poſſit occi-
di, quia durum eſt & parum veriſimile ſtatuta intelle-
xiſſe, quod bannitus ex leui cauſa poſſit interfici, vt di-
cit Gandin.in loco citato in finalibus verbis, quem re-
ferunt Alberic.de Roſat. & Nell. ſupracitati, & etiam
Cæpol.d.conſ.5.n.12.verſ.& prædicta debent intelligi
& Caſtr.in d.l.1.nu.3.& quam opinionem multum ſibi
placere & eſſe rationabilem dicit idem Caſtrenſ. in l.
binas ædes nu.3.ff.de ſeruitutib. vrban. prædi.
14 Sed parum de hac æquitate curandum eſt, nec in ea
confidere debent banniti, cum de ſtricto rigore iuris li-
cita ſit eorum occiſo, & hoc ſufficiat, vt occiſor impu-
nitus euadat, & ſi illud licet, quando ſtatutum non fa-
cit mentionem de occiſione, ſed tãtum de ſimplici of-
fenſione loquitur, multo magis licebit quando expreſsè
15 permittit occiſionem, tunc enim ſine aliquo dubio li-
cita eſt occiſio ex quacunq; cauſa, & ex quocunq. deli-
cto proceſſerit bannum, nec tenetur occidens inquire-
re de ſtatutorum validitate, & an ea legitima de cauſa
fuerint facta, vel ne, ſed ei ſufficit fides & auctoritas pu
blica, quæ ſibi impunitatem præſtat, & ſub qua decipi
non debet, vt ſup. diximus, maximè quia vt dicit Ca-
ſtrenſ.in d.l.1.ſub nu.3.C.quand.lice.vnicuiq. ſin. iud.ſe
vindic. ſtatuta hæc fiunt non ſolum propter ipſum de-
16 lictum, ſed etiam propter obediẽtiam, & concernunt
publicam vtilitatem, cui renunciari non poteſt, quam
rationem etiam explicauit Nell.in d. 1. par. 2.temp.q.
1.& de ea fuſius loquuti ſumus ſupra agentes de cauſa,
ex qua ad huiuſmodi ſtatuta ſit deueniendum in verſ.
proceduntq; prædicta, & loquitur Caſtr.in bannito pro
cauſa pecuniaria, ponens exemplum in ſtatuto dictan-
te, quod bannitus a centum libris ſupra poſſit impunè
offendi, quod inquit eſſe factum vt eius timore veniant
ad ſoluendum, & ob publicam vtilitatem, & in eiſdem
terminis præciſis ponit etiam quæſtionem Nell. in d.
ſecunda par.2.tempor. q. ſeptima, quam eodem modo
reſoluit quo Caſtr.& ante eos ita ſimiliter loquutus eſt
eſt Bart.in d.conſ.188.ſtatuto Caſtri Plebis.lib.1.& no-
tandum eſt, quod vigore dicti ſtatuti poteſt bannitus
occidi etiam extra territorium ſtatuentium impunè, &
licitè, licet in eo territorio ſequuti homicidij puniatur
17 occidens Bald.in d.l.cunctos populos nu. 53. verſ.ſed
hic quæritur C.de Summa Trinit.& Fide Cathol.Fely.
in c.quæ in Eccleſiarum nu.1. verſic. octauus caſus eſt
de conſtit. Petrin.Bellus in tract.de re millit.in 2. part.
titul.18. qui eſt vltimus numer.12.verſiculo in contra-
rium facit.

E P I T O M E.

Quod defendens ſe ipsũ vel alium in caſibus a iure permiſ
ſis poteſt impunè vti armis a ſtatutis vel proclamati-
bus ſub pœna vetitis & quibus alias vti non potuiſſet
citra incurſum pęnæ.

S V M M A R I A.

*Pęna delationis armorum non tenetur, qui illis vtatur in ca-
ſu licitæ defenſionis.nu.1.cum ſeq. & maximè. 3.& 6.*
Petri Caballi Centuria Prima.
*Conceſſo vno, et omne id cenſetur conceſſum, ſine quo illud ex-
pediri non poteſt. 2.*
*Cui mandantur ſequentia videntur mandari præcedentia et
econtra.3.*
*Vicini vel alij vbi teneantur currere ad ſuccurſum, poſſunt id
facere cum armis prohibitis. 4.*
Et ſi arma non fuerint neceſſaria. 5.

CASVS SEXAGESIMVS SECNDVS.

DEfendens ſe ipſum vel alium in caſibus in quibus
de iure licet defendere, poteſt in tali defenſio-
1 ne vti armis prohibitis, & quibus vti aliàs non poterat,
nec pro tali vſu puniri poteſt pœna legis aut ſtatuti ta-
lem armorum vſum prohibentis, quia ſi licet vnum, li-
cet & id, ſine quo illud expediri non poteſt, arg.l. 2. ff.
2 de iuriſd.om. iud. & l.oratio ff. de ſponſal. & facit vul-
gata iuris traditio, quod cui mandantur ſequentia, vi-
dentur etiam mandari præcedentia, per quæ perue-
3 nitur ad ea l. ad rem mobilem & l.ad legatũ ff. de pro-
curat. & econtra cui committuntur præcedentia, vi-
dentur etiam committi ſequentia, ſine quibus inutilis
eſſet commiſſio. l. qui procuratorem eod.titulo, & ita
decidit in puncto Ludouic. Carrer. in pract.crim. in §.
quinto excuſat defenſio naturalis nu.72. verſ. ſed an in
caſu quo licet defendere fol.mihi 170. vbi ad hoc citat
Afflict. in conſtit. Regn. lib. 1. rubr.22. ſi quis mulier.
violent. patient.& acclam. non ſuccurrerit ſuper Con-
ſtit. quicunq. in 1.notab.ſub n.1.verſ.an autem, qui di-
cit, quod cum illa conſtitutio velit, quod vicini audien-
4 tes mulierem clamantem teneantur velociter ei occur
rere & ſuccurrere, hi poſſunt hoc facere cum armis
prohibitis, & cum illis impun occurrere & ſuccurrere
dictæ mulieri acclamanti, quia ſi eſt permiſſus ſuccur-
ſus, dicitur etiam conceſſum omne id, per quod perue-
nitur ad ſuccurſum per d.l.2. & d.l.oratio, quam deci-
ſione ſequitur & ex multis cõprobat & veram fatetur
Addition.ibi in 1.apoſtilla, qui dicit, quod ex quo con-
ſtitutio illa ne dum permittit, ſed etiã iubet vicinos de-
bere ſuccurrere mulieri acclamanti, eamq; defendere
ab inferentibus violentiam, videtur etiam permittere
antecedens neceſſarium ad talem defenſionẽ, & ſic ar-
ma quantuncũque prohibita, nec inquit eſſe veri ſimi-
le, quod Princeps voluerit vicinos mulieri acclamãti &
violentiã facienti ſuccurre abſq; armis, exponendo vitã
eorũ periculo, & manibus inferrẽtium moleſtiã mulie-
ri, maxime ſi dictæ mulieri inferretur violentia cum ar-
mis, quia tũc magis de plano poſsent vicini eam defen-
dere cum armis, & ſubdit, quod procedit iſta opinio
5 etiam, quod arma non eſsent neceſsaria in tali defen-
ſione, quia ſufficit, quod cum eis facilius & ſecurius ex-
plicari poſſit defenſio, cui rationi addi poteſt, quod vi-
cini non tenentur diuinare, quod defẽdere poſſint mu-
lierem ſine armis, imò potius debent credere contra-
rium, & accedere armati vt iniuriam & violentiam re-
pellere poſſint, quam potius debent cogitare factam ab
armatis, quam ab inermibus, vt patet ad ſenſum.
6 Idẽ colligitur ex Afflict.eod.lib.1.conſt.Regn. rubr.
9. de illicit.portat. armor. in conſtitutione intentionis
ſub n.4.& 9.in octauo, & nono caſibus, vult enim, quod
nõ obſtante ſtatuto prohibente delationem armorum,
qui poſſit ea deferre ad ſui defenſionem, & eis vti, ſi
ab aduerſario armis inſultetur, ſequitur Carer.in pract.
criminal.§.in textu numero 13.verſ. & facit, fol.36. &
optimè huic reſolutioni ſeruiunt dicta ſupr. in ſimili-
bus terminis caſu 45. ſtatutũ vel bannum in toto, & in

Digitized by Google

ſtatuto ſeu proclamate contra euaginantes arma ſub certa pœna, quod non comprehendat euaginantem pro ſua defenſione contra aggreſſorem, tenet Bertaz. conſ. crim. 135. in fine num. 26. & 27. lib. 1.

Ex his pluries mandaui, quod abſoluerentur à pœna delationis & vſus armorum, qui ſe ipſos vel alios in caſibus à iure & ſtatutis permiſſis defendendo ab aduerſarijs & aggreſſoribus aſſumpſerunt arma ex domibus, vel apotecis, aut manibus, vel lateribus perſonarum ibi præſentium, & cum illis contra dictos aduerſarios admenarunt, etiam quod talium armorum vſus ipſis eſſet prohibitus per banna & proclamata, quia ſi eis licita erat defenſio, licitus etiam eſſe debebat vſus armorum, ſine quibus ſe defendere non potuiſſent.

E P I T O M E.

Armorum appellatione quid veniat in ſtatutis tam circa vſum, quàm reſpectu portationis, & quid in dentibus, vnguibus, vaſibus vitreis, vel terreis, libris, pera, panis, ſacculo pecuniarum, vel ſimilibus lapidibus, fuſtibus, zappis, ligonibus, ſecuribus, manarijs, malleo, vel alijs inſtrumentis ferreis ruſticalibus, vel ad alias artes ordinatis, & an dictis inſtrumentis percutiens puniatur pœna percutientis cum armis, vel aliter, & quando etiam de armorum delatione puniri poſſit.

S V M M A R I A.

Dentes non veniunt armorum appellatione, numer. 1. & 19. & 20.

Nec Vngues. 2. & 17. & 19. & 20.

Nec vaſa Vitrea, terrea, liber, ſacculus, & ſimilia. 3. & 17.

Malleo, Accetta, ronca, vel ſimilibus inſtrumentis non principaliter ad offenſionem ordinatis percutiens, tenetur pœna percuſſionis cum armis, non tamen pęna delationis armorum. 4.

Et eſt opinio & diſtinctio pluries practicata. 6.

Licet aliqui velint, quod indiſtinctè dicta inſtrumenta veniant appellatione armorum in ſtatuto. 5.

Accettam, Roncam, vel ſimilia ex dd. inſtrumentis deferens tenetur pęna delationis armorum, ſi illa loco vel tempore incongruo deferat. 7.

Et maxime ſi conſtaret cum animo offendendi detuliſſe. 8.

Arma deferens cum licentia ſuperioris ſi ipſis abutitur, punitur pęna delationis ſecundum aliquos. 9.

Quod tamen non placet, niſi ille in impetratione licentiæ promiſiſſet de eis non abutendo. 10.

Grauius tamen punitur propter abuſum licentiæ & illa priuandus eſt. 11.

De percuſſione cum dentibus ſi non adſit ſpecialis pęna determinata poterit imponi, quæ datur pro percuſſione cum manu 12. & 20.

Sed quod potius puniatur vti percutiens lapide, vel baculo magis placet. 14.

In caſibus non deciſis proceditur de ſimilibus ad ſimilia etiam de iure com. 13.

Pęna ſtatuti impoſita percutienti cum aliqua re apta ad maleficium, tenetur percutiens cum re apta, licet non principaliter inuenta ad nocendum, vt cum tabula, libro, vel ſimilibus. 15.

Sed quod imò non teneatur, niſi res illa ſit principaliter ordinata ad maleficium, tenent aliqui. 17. & ibidem quid de gladio paruo.

Prior tamen opinio eſt magis practicabilis. 18.

Pila aliquem ludendo offendens an teneatur tanquam armis offendens. 16.

Dentibus percutiens non tenetur pęna ſtatuti de percutiente cum re apta ad maleficium. 19. & 20.

Dictio alia eſt implicatiua ſimilium. 20.

CASVS SEXAGESIMVS TERTIVS.

QVi alium dentibus percutit, aut vulnerat pęna ſtatuti punientis percutientem aut vulnerantem cū
1 armis non tenetur, quia dētes non veniunt appellatione armorum, ſed ſunt pars corporis hominis, ita in indiuiduo tenet Bart. in conſ. 106. ſtatuto caſtri plebis n. 1. lib. 1. quem ſequuntur Cępol. in l. cui dens facta num. 10. & 11. ff. de ædilit. edict. Auguſt. de Arimin. in additionibus ad Angel. de maleficijs in verbo vno ſtocco ferreo ſub numer. 1. in fine additionis verſ. item adde. Felin. in c. ita quorundam ſub n. 2. poſt princ. verſ. ſecus etiā, extra de Iud. & Saracen. Ludouic. Carer. in pract. crimin. §. in textu. ibi itemq; eorum num. 67. verſ. quid autem ſi dentibus fol. 40. Marſil. in pract. crim. §. pro complemento n. 17. verſ. itē infertur Matth. de Afflict. in Conſt. Regn. lib. 1. Rubr. 12. de percuſ. illict. cum armis ſuper conſtitutione ſi quis aliquem. q. 4. nu. 7. verſ. in contrarium. Iaſ. in §. ex maleficijs num. 84. verſ. an autem Inſt. de action. & Decian. in tract. crimin. lib. 8. c. 2. nu. 10. verſ. item dentes tom. 2. & idem eſt ſi quis alium vnguibus percutit, aut vulnerat quia nec iſta pœna percutienti aut vulneranti cum armis impoſita tenetur, & vngues non contineatur appellatione armorum, nec principaliter ſint ordinatæ ad nocendum, ſed ad aliam operationem & pro ſeruitio corporis hominis, vt dicunt Marſil. in d. §. pro complemento num. 15.
3 verſ. ex quo īfertur Carrer. & Decian. ſupracitati. Plus dicunt Iaſ. Carrer. & Decian. in locis adductis & Marſil. in d. §. pro complemento n. 16. quod percutiens aut vulnerans cum amphora plena vino, ciato, vel alio vaſe vitreo, vel terreo, aut cum pera panis, aut cum libro, aut cum ſacculo pecuniarum non punitur pœna ordinata contra percutientem vel vulnerantem cum armis, quia iſta non ſunt arma nec principaliter adinuenta ad nocēdū, ſed ad aliam operationem, quam Deciſionē ſequitur etiam Auguſt. de Arimin. in addit. ad Angel. de malef. in verbo vno ſtocco ferreo ſub nu. 1. in 2. additione in princ. & colligitur ex Angel. de Peruſ. in l. ſi pignore. §. furem ff. de furt. cuius formalia verba in-
4 ferius referam. Huic tamē dicto videntur aduerſari dicta per Afflict. in Conſtitut. Regn. lib. 1. Rubr. 9. de illicit. portatione armorum ſuper Conſtit. intentionis q. 3. n. 11. & 12. & in d. Conſtitut. ſi quis aliquem q. 4. n. 6. & 7. quem ſequitur Carrer. in d. §. in tex. n. 18. & 19. fol. 37. quod percutiens cū Mānara, Accetta, Ronca, Malleo, vel alio inſtrumento ferreo ruſtico, vel ad aliquas artes exercendas ordinato, vel etiam fuſte, aut lapide tenetur pœna legis vel ſtatuti contra percutientes armis, licet non contra deferentes arma, quia appellatione armorū quo ad effectū percuſſionis factę cū eis, veniunt etiam arma non offendibilia, licet ſecus quoad effectum portationis armorum, cum quo vltimo dicto quod ſcilicet appellatione armorum in ſtatutis prohibentibus delationem armorum non veniant lapides, & fuſtes, nec alia quæ principaliter non ſunt inuenta ad offendendum, ſed ad alium vſum ſunt adinuenta & ordinata, tenent Amode. de ſyndicat. nu. 88. aduertat tamen. Cotta. memor. verbo armorum circa principium Clar. in pract. crim. q. 82. ſtatuto texto circa delationē armorum numer. 4. in verſ. & ſcias, inquiens ita in facti contingentia tenuiſſe Senatum Mediolani, in qua re &

iudicis

Digitized by Google

iudicis arbitrium verſari dixit Menoch. de arbitr. iu-
dic.lib.2.centur.4.caſu 394.nu.77. ſed cum Claro trã-
ſit D.Hortens.Caualcan.Piuizanenſis Iudex artis lanæ
Ciuitatis huius Florentiæ mihi cariſſimus & amicitia
non mediocri coniunctus in ſuo tract. de Brach.Regio
in 4.parte ſub n. 148. licet ergo inſtrumēta iſta nō ſint
principaliter ordinata ad offendendũ, & nocendum,&
non veniant appellatione armorum, tamen ſi quis aliũ
offendendo eis vtatur, debet puniri, ac ſi cum armis of-
fendiſſet ſecundũ Afflict.& dicit Marſ.in d.§.pro com-
plemento n. 14. verſ. & ſcias & Bertazzol. conſ. crim.
246.n.12.lib. 1. quod fuſtes & lapides ſaltem poſt per-
cuſſionē veniũt appell.armorum in ſtatutis,& licet cõ-
trarium quod imò fuſtes & lapides & huiuſmodi depu-
5 tata ad alium vſum, quam ad nocendum non continea-
tur in ſtatutis appellatione armorũ, & proinde percu-
tiens cum eis non puniatur pęna impoſita percutienti
cum armis dicant Felin.in c.ita quorundã n.2. in princ.
ext.de Iud.& Saracen.& clarius & latius Corn.cõſ.199
col.fi. n.4.verſ.4.& vlt.lib.4. vbi idem dicit in Zabbis,
ſecuribus, pungettis, & ſimilibus inſtrumentis Roman.
in l.1.§.occiſorum numer. 1. ff. ad S. C. Syllan. Alex.in
addit.ad Bart. in l.hi qui ædes §. telorum in princ. apo-
ſtillæ ff. ad l. Iul. de vi publ. Opinionem tamen Afflicti
6 in vtroq; mēbro pluries vidi obſeruari in practica, quod
ſcilicet inſtrumento percutiens puniatur, ac ſi cum ar-
mis percuſſiſſet, poſtquam eis tanquam armis vſus
eſt, non tamen puniatur poena deferentibus arma im-
poſita, cum dicta inſtrumenta deferre ſibi liceat, niſi
7 forte ea deferat tempore & loco incongruis, quibus
non poterat illis vti ad vſum deſtinatum, nec ipſa ope-
ratio ad quam ſunt deſtinata, explicari poterat, & prę-
8 ſertim ſi conſtaret, quod animo aduerſarium offen-
dēdi ea deferret, nam tunc etiam de delatione punire-
tur, vt per Socin.reg.30.in verbo arma in quarta fallē-
tia in fine & eſt de mente Bartol. in l.1. ff.ad l.Iul.de vi
publ.numer.1.in fine, licet hoc minimè placere videa-
tur Auguſt.ad Angel.de malef.in verbo vno ſtocco fer-
reo ſub nu.1.in prima apoſtilla ante finem, imò fortius
9 dixit Marſil.in d.§.pro complemēto nu.9.& 10.verſ.&
teneas mēti, quod licet quis ex permiſſione vel licen-
tia ſuperioris poſſit arma portare, tamen ſi abutitur ip-
ſis, aliquem percutiendo, puniendus eſt de delatione
armorum, quia priuilegium meretur ammittere, qui
ſibi conceſſa abutitur poteſtate, licet ego nunquam vi-
10 derim tales ſic puniri, niſi in impetratione licētiæ pro-
miſiſſent de non abutendo, & pluries contrarium ob-
ſeruaui, & cum hac mea opinione reperij concordare
Decian.his iam ſcriptis viſum in tract. crim.lib. 8. c.3.
numer. 63. verſ.item aduertat, vbi relata illa deciſione
Marſil.dicit ſe ei non aſſentire, quia quoad delationem
armorum non delinquit percutiens, cum licentiam ha-
beret, & eſt quo ad ipſum perinde ac ſi de iure cõmuni
non eſſet prohibita portatio armorum, quo caſu certũ
eſt, quod non poſſet puniri de delatione armorum, etiã
ſi hominem occidiſſet, ſed tantum de occiſo, ſubdit ta-
men quod grauius punietur propter abuſum licentiæ,
11 quia præter delictum, offendit etiam benignitatem ſu-
perioris, qui licentiam dedit, & quod deinceps priuabi-
tur licentia ex reg. allegata per Marſil. & non parum
lætatus ſum inuenire Excellentiſ. Doct. opinionem
meam comprobantem, reperio etiam D.Hortens. Ca-
ualcan.noue referentem dictum hoc Marſ.in d.tract.de
Brach.reg.in d.4.parte ſub n.148.verſ.& pro comple-
mento, & dicentem illud eſſe intelligendum, ſi habens
priuilegium abutatur, ſecus ſi prouocatus vtatur, quia
excuſaretur, ex quo tale priuilegium impetrauit, vt ſe
armis defendere poſſet, & bene, quia ita loquitur Mar-
ſil. ſed ſubdentem contra Marſil. opinionem Mantuæ
ſeruari, nihil tamen pro tali obſeruantia D. Hortens.
adducit, quam verã exiſtimo, quia, vt iam dixi, nunquã
aliter practicari vidi, Marſil. tamen ſequitur Carer.in d.
§.in textu nu. 10. & 11.verſ. item excipitur fol.36.vbi
etiam ad idem allegat Afflict. in d. Conſt. intentionis in
octauo not.n.35.ad finem verſ.an autem, vbi ait quod
priuilegiati in portatione armorum, ſi portant ea ad
malefaciendum, & hoc conſtat, poſſunt puniri, etiam
quod malum ſequutum non ſit, quia priuilegium debet
ſtrictè intelligi, videlicet quando portant arma ad nul-
lum malum, quod menti tenendum dicit, & ſubdit nu.
36.quod poterit conſtare, quod ad maleficium ea por-
tarent, ſi ipſi dixiſſent vel aliter ex coniecturis & indi-
tijs poſſet apparere, quod ea portarent ad offenden-
dum alium, & ad eum ſe remittit Carer. vbi ſupra. Quic-
quid igitur ſit in pecutiente cum dentibus & vnguibus,
in percutiente cum alijs rebus & inſtrumentis ſupra
relatis, quæ magis facile & magis aptè nocere poſſunt,
dubia redditur concluſio Iaſ.Marſil. Carer. & Decian.
12 de qua ſupra. Sed cum delicta non debeant remanere
impunita dicendum eſt, quod pro punitione ſic percu-
tientis cum dentibus aut vnguibus, recurrendum eſt ad
poenam alterius ſtatuti punientis percuſſionem cum
manu, vt in percutiente cum dentibus dicit Bartol. d.
conſ.106.num.2.lib.1.ea ratione, quòd ſicut manus eſt
membrũ, ita & dens, & quia cum non reperiatur ſtatu-
tum particulare de pertutiente cum dente, proceden-
dũ eſt de ſimilibus ad ſimilia, ſiue de hoc ſit ſtatutũ, ſi-
ue non, cũ ēt de iure com.in caſibus nō expreſſis recur-
13 ratur ad ſimiles, vel ad cõſuetudinem. Reperio tamen
quod Afflict.in d.conſtit.ſi quis aliquem q.4.in fine ſub
14 num.7.tenet contrarium, dicens quod iſte percutiens
dentibus non dicitur percuſſiſſe manu, nec punitur pę-
na percutientis cum manu, ſed punitur ſicut percuſſiſ-
ſet cũ lapide vel baculo, quod mihi magis placet, quia
videtur quod talis pęna percuſſionis cum lapide vel ba-
culo magis conueniat cum poena percuſſionis cum dē-
tibus, quam poena percuſſionis cum manu, cum qua ſo-
let leuior fieri offenſio, quam cum dentibus, nec ratio-
nes Bartoli obſtant, ſed potius iuuant, quia non nega-
tur recurrendum eſſe ad ſimilem poenam ſtatuti, ſed di-
citur quòd magis ſimilis & proportionabilis eſt ea, quę
imponitur pro percuſſione cum lapide vel baculo, quã
cum manu vacua.

15 Sane vbi ſtatutum nō ſimpliciter loqueretur de per-
cutiente cum armis, ſed etiam de percutiente cum alia
re euidenter apta ad nocendum, vel ad maleficium cõ-
mittendum, prout dicta ſtatutum Florentiæ lib. tertio
rubr.119.de poena percutientis aliquem cum armis, di-
cendum eſſet, quod ſub tali ſtatuto comprehenderen-
tur omnes illæ res, quibus quandoq; vtimur ad nocen-
dum, licet non principaliter ad id fuerint inuenta, & fa-
bricatæ, ſed ad alium finem & ad aliam operationem,
& vſum ordinatæ, & deſtinatę, ita vt ſi quis candelabro,
vel libro, aut tabulis, vel ſcamno, aut alia ſimili re ali-
quem percuſſerit animo percutiendi, teneatur poena
dicti ſtatuti, ex quo ſciunt omnes quod his inſtrumentis
percutiendo offendimus & nocemus, & hoc euiden-
ter & ex ipſa rerũ natura apparet, vt formaliter tradit
Decian.d.c.2.nu.14. verſ.ſed quid ſi ſtatutũ puniat, vbi
16 tamen ſubdit quod ſi quis pila ludēs aliquem offēderit,

non putat eum dicto ſtatuto comprachendi, niſi etiam
animo nocendi in eum inijceret pilam.
17 Contrarium tamen tenet expreſsè Auguſt. ad An-
gel.de malef.in verbo vno ſtocco ferreo ſub n. 1. apo-
ſtilla vbi loquens in ſtatuto Peruſino punctualiter di-
cente quod ſi quis offenderit aliquem cum armis, vel
re al qua apta ad nocendum, ait ſtatutum non compre-
dere illum, qui percuſſit aliquem cum amphora plena
vino, vel cum vaſe vitreo, vel ferreo, & quod ita ſemel
practicatum fuit in vno, qui percuſſerat cum pera, in
qua erat panis, & exiuit ſanguis, & non fuit punitus tã-
quam percutiens cum armis, quia iſta non ſunt princi-
paliter ordinata ad nocendum, & fuit originale dictum
Angel.de Peruſ.in l. ſi pignore §. furem in princ. ff. de
furt. vbi formaliter ait, quod ea dicuntur apta ad nocẽ-
dum, quæ principaliter ſecundum ordinationem natu-
ræ poſſunt nocere, quia alias pauca ſunt, quæ nocere
nõ poſſunt, & quod iſtud vidit de facto Peruſij in ſtatu-
to puniente percutiẽtem in Platea cum re apta ad no-
cendum in perditione manus, quia quidam rapiendo
per vim de manibus caponem, ſcidit manum ruſtici cũ
arido vngue, & pronuntiatum fuit nõ debere eum ma-
nu priuari, quia ille vnguis non eſt ordinatus naturali-
ter ad nocendum, & quod idem dicendum eſt in percu-
tiente aliquẽ cum vno pane, vel linteo, & ſubdit ad fi-
nẽ n. 2. pro hoc bene facere textum in auth. de arm. vbi
gladius ad inciſionem panis ordinatus, vel ad tempera-
tionem pennarum, quia non eſt principaliter ordinatus
ad offenſam, non continentur appellatione armorum
offendibilium vt ibi dicit gl. & non eſt alibi, & hoc ve-
rius eſt licet in practica durum eſſet recedere ab opi-
18 nione Decian. & maximè cum idem ſeruetur quando
ſtatutum ſimpliciter de percutiente cum armis loqui-
tur vt ſupra dixi ex Afflict. & alijs. Non tamen ſub hoc
19 ſtatuto comprachenditur percutiens dentibus vel vn-
gue, prout vidi practicari in quodam, qui alterum den-
tibus percutiendo in naribus abſtulerat quandam ipſa-
rum narium partem cum deturpatione & vituperatio-
ne faciei perpetuo remanſura, qui fuit excuſatus a pœ-
na ſtatuti pro tali percuſſione facta cum aliquo genere
armorum, vel alia re euidenter apta ad maleficiũ cõ-
mittẽdum, quaſi quod ſtatutũ intellexerit de percuſſio-
ne facta cum rebus & inſtrumentis ſeparatis a perſona
offendentis, & manufactis, non autem cum membris
vel partibus corporis ipſius percutientis, maximè pon-
derando quod dum ſtatutum dixi de ꝑcutiente cũ ali-
quo genere armorũ, ſtatim ſubiecit vel alia re euiden-
ter apta maleficium committendum, vt ſic cum arma
ſint inſtrumenta manufacta, & ab homine ſeparata, ita
cæteræ res ad nocendum aptæ debeant eſſe manufactę
& ab homine ſeparatæ, per illam dictionem alia quæ
eſt implicatiua ſimilium vt eſt gl. com. approbata in l.
20 ſi fugitiui in gl. in verbo alia pœna. C. de ſer. fugit. & ad
hoc optimè facit deciſio Angel.de Peruſ.in d. §. furem,
ex qua colligitur ſtatutum de percutiente cum re apta
ad nocẽdum intelligi nõ de omni re quæ poteſt noce-
re, ſed de ea tantum quæ principaliter & naturaliter
ordinata eſt ad nocendum, alia ergo pœna, quam dicti
ſtatuti puniendus erit ſic percutiens aliũ dente vel vn-
gue vt ſupra oſtendimus in verſic. ſed cum delicta non
debeant remanere impunita.

EPITOME.

An milites Hieroſolymitani vulgo nũcupati Equites Rho-
di ſeu Melitæ exercentes officia pro Principibus ſe-
cularibus & in eis delinquentes poſſint per dictos
Principes vel eorum miniſtros ſeculares puniri, an ve-
ro ſint remittendi ad Iudices & miniſtros propriæ eo-
rum Religionis.

SVMMARIA.

*Equites Rhodi ſeu Melitæ delinquẽtes in officijs, quæ pro Prin-
cibus ſecularibus gerunt, puniri debent per Iudices eorum
Religionis. 1. & 8. Et idem in Clericis. 3.*
Equites Melitæ ſunt exempti a ſeculari iuriſdictione 2.
Aliqui tamen dicunt conſuetudinem eſſe in contrarium, 4.
Sed non debet attendi. 5.
*Conſuetudo quod Laicus poſſit inquirere vel punire Clericum
non valet. 6.*
Licet ſit præſcripta & ſciente Papa. 7.
*Clerici vel ſimiles, quia Iudicibus ſecularibus puniri non poſ-
ſunt, non debent ad off. pub. ſecularia remitti. 9.*
Et valet lex vel ſtatutum quod ad ea non admittantur. 10.

CASVS SEXAGESIMVS QVARTVS.

DVbitatum fuit an Milites Hieroſolymitani olim
nuncupati equites Rhodi, quia ibi eorum erat
reſidẽtia, nunc verò equites Melitæ dicti ob eorum do-
mum & conuentum in ea inſula exiſtentem, qui exer-
cent aliqua officia ſecularia ſub Principibus ſeculari-
bus, ſi in illis officijs deliquerint, vel in Syndicatu ha-
buerint querelas, poſſint iudicari & puniri ab ipſis Prĩ-
cibus, vel ab eorum Iudicibus & miniſtris ſecularibus,
an verò remittendi ſint ad ipſorum Iudicem & ma-
gnum Magiſtrum, Et ego fui in voto, quod Principes
ſeculares & eorum Iudices non poſſent cõtra eos pro-
cedere, ſed deberent eos remittere ad eorum Iudicem
2 competentẽ, & ſic ad magnũ Magiſtrum, quia iſti mi-
lites ſunt Deo dicati, nõ ducũtur vxores, & dicũtur ve-
rè Religioſi, & appellãtur fratres Hoſpitalis S. Ioannis
Hieroſolymitani, & ſunt de foro Eccleſiaſtico, & exẽ-
pti ab omni ſecularium iuriſdictione vt patet ex bullis
plurimũ ſummorũ Pontificũ deſcriptis in fine volumi-
nis ſtatutorũ Religionis dictorũ equitũ, & tradit in pũ-
cto Felin. in c. 2. ſub n. 8. verſ. itẽ ſubdunt moderni extra
de for. cõpet. quẽ ſequitur Decian. in tract. crim. lib. 4. c.
9. n. 36. verſ. 6. idem dicendum tom. 1. & latiſſimè oſtẽ-
dit Cacheran. multa adducens deciſ. Pedem. 27. num.
18. verſ. quibus non obſtantibus ex quo infertur, quod
ſicut Clericus admiſſus per Principem ſecularem ad
3 aliquod officiũ ſeculare, ſi in ipſo off. delinquat, nõ po-
teſt ab ipſo Principe vel alio Iudice ſeculari puniri, ita
nec iſti milites eiuſdem fori priuilegium habentes, pro-
ut in Clerico dicunt Couar. lib. pract. qq. c. 33. ſub nu. 6.
poſt verſ. clerici autem, qui dicit eſſe com. opinionem,
4 licet apud Gallos minimè receptã, Clar. in pract. crim.
q. 36. nu. 25. verſ. pone quæro, vbi & ipſe dicit commu-
nem ſed non obſeruatã in Gallia, & ſubdit quod vide-
mus quotidie principes ſeculares tales clericos etiã in
ſacris cõſtitutos priuare officio, & etiam multare pœ-
nis pecuniarijs, vbi qualitas facti hoc exigit, licet fortè
de iure malè ſuſtineri poſſet. Proſp. Farinac. lib. 1. quæſt.
crim. tit. de inquiſitione q. 8. nu. 98. verſ. & propterea ſi
Clericus, qui pariter aſſerit communem de iure, licet
de conſuetudine contrarium ſeruetur ex teſtimonio
Clar. Decian. d. c. 9. n. 143. verſ. decimo nono limitatur,
& nouiſſimè Vincent. de Franch. poſtea viſus Deciſio.
Neapol. 479. n. 3. Nec obſtat quod aliqui teneant con-
trariũ, vt per Decian. vbi ſupra, & prçter eũ per Marſ.
ſing. 694. apud omnes poſt principium verſ. tene tamẽ
menti

menti perpetuo, & per Conrad. in pract. crim. tit. de inquiſit. ſub nu. 8. in 16. & 17. limitationibus fol. 247. quia eorum dictum non eſt verum, nec hoc cautum iure reperitur, vt dicit Decian. in loco citato, vbi etiam reſpondet ad ea, quæ per tales contradictores allegantur. Nec vim facit conſuetudo in contrarium, de qua
5 atteſtantur tot celeberrimi Doctores, quia vt fatetur Clar. male de iure ſuſtineri poteſt, plus ego dico, quod
6 non valet conſuetudo, quod laicus poſſit inquirere vel punire Clericum de delicto, quia eſſet irrationabilis, & contra ius Diuinum, quo Clerici ſunt exempti a iuriſdictione ſecularium, vt optimè oſtendit Decian. d. c. 9. num. 10. verſ. tertio extende, vbi adducit. c. clerici cum ibi notatis per ſcribentes communiter extra de iudic. & alia iura & auctoritates Doctorum, quibus addo Alex. conſ. 8. numer. 1. lib. 1. Alexand. de Neuo conſil. 56. numer. 1. Roland. conſ. 4. numer. 11. & 13. lib. 1. conſil. 12. n. 43. & ſeq. conſ. 23. n. 9. lib. 2. Cõrad. in pract. crim. tit. de inquiſit. ſub nu. 8. Boſſi. in pract. crim. tit. de foro competent. n. 130. & Farin. d. q. 8. nu. 3. in 2. ampliatione, Clar. in pract. crim. q. 36. n. 3. verſ. ſed ea retẽta, Couar. lib. pract. q. cap. 31. nu. 5. Sigiſmund. Scac. de iudic. cauſ. ciuil. crimin. & hæretic. lib. 1. cap. 11. n. 42. verſic. ampliatur octauo, & eſt cõmunis opinio, vt ferè om-
7 nes præfati doctores teſtantur, quod procedit etiam ſi eſſet præſcripta tanto tempore, de cuius initio memoria non extaret, vt ſubiungit Decian. nu. 14. verſic. extenditur prædicta concluſio, & latius notat Farin. d. quæſt. 8. n. 3. verſ. amplia ſecundo, & etiam ſi Papa cõſcius fuiſſet de tali conſuetudine, & nihil dixiſſet, quia licet iura impræſcriptibilia, ſciente principe præſcribantur, hoc tamen verum eſt data capacitate præſcribentis, ſecus autem ſi ſit incapax, vt eſt laicus iuriſdictionis in Clericos ſecundum Decian. alios adducentẽ vbi ſupra num. 16. verſ. extenditur quoq;
8 Ex his, (ni fallor) votum meum iuſtificatur, ſecundum quod obſeruatum fuiſſe ſcio, poſteaq; reperij. D. Vincent. de Franc. in d. deciſ. 479. num. 4. in tertia par. loquentem in milite Hieroſolymitano in proprijs noſtris terminis, & idem determinantem, vt propterea & ex rationibus & ex auctoritatibus in pũcto a d. opinione recedendum non ſit, ſed moneri debeant Principes
9 ſeculares, ne ad eorum officia publica ſecularia, Clericos, vel tales milites eligant, & admittant ob publicam vtilitatem, cum maximè ſit abſurdum & iniquum admitti ad officia publica ſecularia eos, qui non poſſunt a iudicibus ſecularibus puniri, ſi in eis delinquant, vt
10 eleganter deducit Couar. d. c. 33. num. 6. verſ. Clerici autem, qui etiam oſtendit de hoc poſſe eos particularem conſtituere legem, eamq; tenere, & congruam & rationabilem cenſeri, quod etiam admittit Franch. in d. Deciſ. 479. nu. 3. & 4. vbi loquitur de admiſſis ad publica officia ſecularia per Vice regem Regni Neapol. qui erant Clerici, & milites Hieroſolymitani, & non be-
11 ne ſe gerebant in officijs.

EPITOME.

Quod delinquens poſtquam fecit probationes pro conſequutione habitus militum Hieroſolymitanorum, & obtinuit gratiam ſuſcipiendi d. habitum, & ſoluit viaticum, & alia facienda fecit, vt veſtiretur, illum tamen adhuc non aſſumpſit, non gaudet priuilegio fori dictæ Religionis, ſed remanet ſub iuriſdictione ſecularium Iudicum, ac ſi dictam gratiam non obtinuiſſet.

SVMMARIA.

De proximo accingendus habetur pro accincto. num. 1.
Et quando illud ſit verum. 7.
Paratum vt detur habetur pro dato. 2.
Conditio deficit quam conſtat ſtatim eſſe defecturam. 3.
Clericus effectus poſt delictum, ex voto tamen ante delictum emiſſo non poteſt accuſari coram Iudice ſeculari. 4.
Et quare 8.
Sed in praxi minime receptum eſt. 9.
Iuramento ſtatur in dependentibus ab animo. 5.
Miles Hieroſymitanus creandus, qui gratiam ſe veſtiendi obtinuit, nec aliud illi deeſt, quam habitus aſſumptio, non habetur pro milite, nec tunc gaudet fori priuilegio. 6.
Miles Religionis S. Stephani creandus, qui cuncta adimplenit, nec ei deeſt aliud, quam actualis aſſumptio habitus, nõ habetur pro milite, nec gaudet priuilegio ei conceſſo delationis armorum. 10.

CASVS SEXAGESIMVS QVINTVS.

Diximus ſupra proximo præcedenti caſu, quòd milites Hieroſolymitani delinquentes gaudent priuilegio fori, & immunes & exempti ſunt a iuriſdictione ſecularium Iudicum, & ſunt remittendi ad eorũ Iudicem competentem Magnum Magiſtrum.

Quæritur modo an dictum hoc procedat in eo, qui deliquit poſtquam fecerat probationes, & obtinuerat gratiam ſuſcipiendi habitum, & exſoluerat viaticum, & iam ſe præparauerat accedere ad inſulam Melitæ pro aſſumptione dicti habitus, illum tamen nondum aſſumpſerat, & videbatur quod ſic, primo per regulam quod de proximo accingendus habetur per accincto. l.
1 penult. ff. de milit. teſtam. cui conformis eſt tex. in l. itẽ legato 47. §. 1. verſ. vtroq; autem l. gato ff. de leg. 3. & in §. fin. ad finem. in auth. vt exact. inſtan. dot. quod pro
2 dato habetur, quod iam paratum eſt vt detur. & in l. ſi quis cum ſciret in fin. ff. pro emptor. quod perditum reputatur, quod ſtatim eſt perdendum, & in l. fin. ff. de condit. inſt. quod deficit conditio quam conſtat ſtatim defecturam, quam regulam pulchr exornat Marſil.
3 ſing. 106. qui de proximo, & in repet. l. vnic. num. 92. & ſeq. verſ. facit præterea C. de rapt. virg. ſecundo per de-
4 ciſionem Bald. in l. 1. ad finem nu. 11. C. an ſeru. ex facto ſuo, vbi tenet quod ſi laicus poſt commiſſum delictum efficiatur Clericus, vel Religioſus ex voto, quod ante delictum commiſſum fecerat de clericatu vel religione, non poteſt accuſari coram Iudice ſeculari, nec ab eo puniri, ſed cognitio erit Iudicis Eccleſiaſtici, quaſi quod votum retrahatur, & delinquens eo tempore cẽſeatur fuiſſe Clericus vel Religioſus, quam deciſionem ſequũtur Iaſ. in l. cum quædam puella n. 11. verſ. limita ſingulariter ff. de iuriſd. om. iud. & Decian. ĩ tract. crim. tom. 1. lib. 4. c. 9. n. 23. verſ. decimo extenditur, & ſub. lit. I. iſ. num. 12. eſſe valdè notandum, quia per eam quis poſſet euadi a pœna mortis, præſertim quia, an votum emiſerit ante delictum commiſſum, vel non, ſtandũ eſſet eius iuramẽto, prout de alijs depẽdẽtibus ab animo
5 vel cõſcientia alicuius regulariter ſtari debet iuxta notata p gl. & ſcribẽtes in §. ſed iſtæ inſt. de action. & ſequitur Decian. vbi ſupra, & idẽ tenent Cott. memorab. in verbo Laicus. poſt princip. verſ. ſed hoc limitari debet, & Marſil. Singul. 534. attende ad vnum. circa medium verſ. hoc tamen limita, qui pariter Bald. & Iaſ. ſequuntur.
6 Contrariũ tamen, quod imò remiſſio faciẽda nõ ſit,

verius eſt, ex quo delinquens, verè nõ eſt miles, ad hoc enim vt dicatur miles, requiritur quod habitum militarem aſſumpſerit, nec ſuffiet deſtinatio, quæ ex multis & varijs accidentibus quandoq; non ſortitur ſuum effectum, & ita in puncto decidit Vincent. de Franch. deciſ. Neap. 449. in tertia parte, & inquit quod ita iudicauit magna Curia Vicariæ, & deinde ſacrum conſilium ex iam dicta ratione, & alijs quæ ibi videri poſsũt.

Ad allegata in oppoſitum reſpondet Franch. vno
7 modo nu. 4. quod regula d. l. penult. & aliorum iurium ſimilium procedit ſecundum fictionem, & non ſecundum veritatem. Altero modo reſpondet nu. 5. quod locum habet quando infallibiliter opus paratum faciendum eſt de proximo, ſecus autem quando poteſt non fieri, vt in caſu noſtro.

8 Ad dictum Bald. & ſequacium de voto reſpondet n. 6. quod procedit, quia id eſt indubitanter ſucceſſurum, ex quo quis tenetur votum adimplere, ſecus autem ſi indubitanter ſucceſſurum non eſſet, prout in terminis noſtris, in quibus multa accidere poſſunt, ex quibus nõ aſſumatur habitus conceſſus, pro qua reſponſione adduco ego tex. in d. l. item legato, d. §. 1. in illis verbis, vel quæ emerat, nec dum tamen ei aſſignauerat aſſignaturus ſi vixiſſet ff. de leg. 3, ſubdit præterea nu. 7. quod in
9 praxi non recipitur, quod Clericus, vel Religioſus ſuſcipiens habitum poſt delictum, licet præcedente voto, gaudeat priuilegio fori Eccleſiaſtici, quia ex quo nondum eſt impreſſus caracter, non dicitur extra Iuriſdictionem Iudicis Secularis, vt per Couar. lib. pract. q. c. 32. ad fin. ſub nu. 4. verſ. cæterum quidam, vbi pulchrè, & diffuſè loquitur, & per Clar. in pract. crim. q. 98. ſub nu. 4. verſ. ſed quid ſi condemnatus ad finem. Et præ-
10 miſſis dum alias Eques Scipio de Martinis Senenſis Miles ſacræ Religionis Diui Stephani moleſtaretur pro delatione armorum tempore, quo non dum actualiter fuerat inſignitus habitu dictæ Religionis, licet de eo gratiam obtinuiſſet, & inſtrumentum fundationis commendæ, quam cum reſeruatione iuris patronatus in eius familia ex beneplacito Sereniſſimi D. Ferdinandi Medices tertij magni Ducis Hætruriæ, & præfatæ Religionis Magni Magiſtri meritiſſimi erexit, iã celebratum eſſet, & is omnia per ipſum facienda adimpleuiſſet; fui in voto quod de iuris rigore eſſet puniendus, cum tempore delationis armorum non aſſumpſiſſet habitum, & per conſequens non poſſet tunc verè dici Miles. S. Stephani, cui ex particularibus priuilegijs conceſſa eſt facultas dicta arma deferendi, propoſui tamen quod Princeps præfatus ex ſua ſolita benignitate pœnam ei gratioſè condonaret, & ita factum fuit, licet Domini de conſilio de mero iure abſolutioni locum eſſe dicerent, & non benè, prout apparet ex dicta deciſ. Franch. quę non poteſt eſſe magis in terminis, nec melius comprobare votum meum.

EPITOME.

An Notarius de crimine læſę maieſtatis condemnatus in contumaciam poſſit in alieno territorio inſtrumenta conficere, & dato quod non poſſit, qua pęna ſi conficiat ſit puniendus.

SVMMARIA.

Notarius condemnatus in contumaciam in pœnam furcarum, & confiſcationis bonorum ob crimen læſæ maieſtatis non poteſt etiam in alieno territorio pro notario ſe gerere. nu. 1. ad num. 5.

Rebellis Notarius ammittit omnia, quæ ſunt iuris ciuilis, ca. numer. 1.

Rebelli imponitur ipſo iure pœna mortis, & confiſcationis omnium bonorum. 2.

Rebellis habetur loco mortui. 3.

Notarius rebellis ammittit priuilegium Notariatus. 4.

Inſtrumenta faciens tanquam Tabellio cum non ſit, nec fuerit punitur pœna mortis 5.

Notarius qui Notariatus priuilegio priuatus eſt, ſi ſe gerat pro Notario punitur citra mortem iudicis arbitrio. 6. cum ſeq. & maximè nu. 9.

Falſum non videtur in totum quod veritatis primordio iuuatur. 7.

Dignitas præcedens licet abolita multum operatur. 8.

CASVS SEXAGESIMVS SEXTVS.

QVæſitum fuit, an Notarius in contumaciam condemnatus in pœnam furcarum, & confiſcationis omnium bonorum ob crimen læſæ maieſtatis, poſſit in aliena prouincia ſe gerere pro Notario, Inſtrumenta publica, & alia arti Notariatus conuenientia faciendo, & vbi non poſſit, quomodo puniendus ſit ſi Notariatum exerceat. In quo dubio quoad primam partem ſũ
1 opinionis, quod non poſſit, quia quando Notarius eſt Rebellis, ammittit omnia, quæ ſunt iuris ciuilis. l. ammiſſione §. qui deficiunt. ff. de capit. diminut. cum ibi notatis, & rebelli ipſo iure imponitur pœna mortis, &
2 confiſcationis bonorum. l. quiſquis. C. ad l. Iul. maieſt. & ibi Doctor. latè Afflict. in Conſtit. Regn. lib. 2. Rubr. 21. de accuſat. coram iuſtitiar. in Conſt. Contingit nu. 4. & 5. Et habetur loco mortui l. 1. §. fin. ibi deportatos
3 enim mortuorum loco habendos. ff. de bon. poſſ. contr. tab. Et Notarius propter rebellionem ammittit pri-
4 uilegium notariatus ſecundum Bald. in tit. de pac. Conſtãt. in §. nos Romanorum, prout illum refert, & ſequitur Afflict. prædicta omnia dicens deciſ. 6. nu. 4. verſ. maximè quia, cuius auctoritas cum ſit in terminis videtur ſufficere ad præfatæ dubitationis reſolutionem, pro qua nunc addo Bald. in l. quod ait prætor in additione circa finem ſub nu. 3. verſ. in ea gl. ibi aliqua ff. de his qui notant. infam. vbi ait quòd Notarius condemnatus ammittens ea, quæ ſunt iuris ciuilis, & ſic ſtatum, & bona, deſinit eſſe Notarius; & licet idem Bald. in l. quid ergo §. pœna grauior in repetit. num. 30. verſic. & per hoc conſuluit eod. tit. de his qui not. infam. videatur tenere, quòd non deſinit eſſe Notarius, & poſſit cõficere inſtrumenta, quamuis per aliam ſententiam veniat priuandus notariatus, tamen non loquitur in re læſæ maieſtatis, in quo crimine ſpeciale hoc eſſe videtur. Quo autem ad ſecundam partem licet Bald. in l. data opera ſub nu. 50. verſ. & idem in eo. C. de ijs, qui ac-
5 cuſ. non poſ. dicat quod faciens inſtrumenta tanquam Tabellio, cum non ſit, puniatur pœna mortis, tamen hoc videtur procedere in eo, qui nunquam fuit crea-
6 tus Tebellio, ſecus autem in eo qui fuit ſemel creatus Notarius, & poſtea priuatus, qui non punitur pœna mortis, ſed alia mitiori Iudicis arbitrio, quia iuuatur primordio veritatis, vt ipſe Bald. ſubijcit ibi arg. not. in §. quia verò veriſimile in auth. de non alien. aut permut. reb. Eccleſ. ſed melius ſeruit l. cum filius. §. hæres meus ff. de leg. 2. ibi nec in totum falſum videri, quod
7 veritatis primordio adiuuaretur, & l. final. ff. de Decur.
8 vbi reliquæ præcedentis dignitatis etiam abolitæ multum operantur, de qua re plura notat exempla Felin. in c. quæ in Eccleſiarum ſub nu. 81. & 82. poſt verſ. fallit

quinto

quinto ſeu declaratur extra de cõſtitutio.& hanc Bald.
ſententiam in puncto ſequuntur Felin, in c. ſuper litte-
9 ris col.17.ſub nu.30.verſ. pro quo facit,extra de reſcri-
pt.Boſſ.in pract.crimin.tit.de falſ.nu. 131. & Menoch.
de arbitr.Iud.lib.2.cent.4.caſ.320. nu. 9. & præter eos
idem Felin.in d.c.quæ in Eccleſiarum ſub nu.82. verſ.
& hinc eſt quod mitius punitur, & in proœmio Decre-
talium nu.38.verſ.& idem de mẽti e⁹te,Petr. Mangrel.
in addit.ad Bartol.in l.eos §. qui ſe pro milite in fine ff.
ad l.Corn.de falſ.Marſ.ſingul.35.incip.ille qui, & Ad-
dent.ad Bart.in tract. de inſign. & arm.in additione in
verbo Inſignia Doctoratus ſub littera A,& ab hac opi-
nione diſcedendum in iudicando non videtur. Adde dicta
inferius caſu 89.& caſu 176. in hac materia.

E P I T O M E.

De pœna eorum, qui prætextu amicitiæ,vel familiaritatis Principium, vel Iudicum muneribus, vel promiſſionibus receptis, aut etiam amore, vel gratia euentum negotiorum,& cauſarum, petentibus,vel litigantibus promittunt.

S V M M A R I A.

Qui prætextu amicitia vel familiaritatis Principium vel iudicum aliquo ſibi dato vel promiſſo promittunt petentibus negotij euentum, vel victoriam, vel ſe in eorum loquuturos ſunt pœna digni.nu.1.& 3. cum ſeq.

Fumi venditores dicuntur promittentes vt ſup.2.

Fumi venditores qualiter fuerint aliquando puniti.3.& 8.

Fumi venditores ſi ſint Iudicum comites tenentur lege Iul, repetund.4.

Alias extraordinariè Iudicis arbitrio.5.

Et leuius ſi non muneribus nec promiſſionibus,ſed amore vel gratia ducti promiſerint.6.

Fumi venditores deteſtantur.7.

In Magno Ducatu Hætruriæ iuſtitia ſummopere colitur, & ibi contra fumi venditores ſpeciali lege prouiſum eſt.9.

CASVS SEXAGESIMVS SEPTIMVS.

QVi Iudicem amicitia,vel familiaritate litigantibus
litis euentum, & negotij victoriam re aliqua re-
1 cepta, vel promiſſa pollicentur, rem illicitam,& puni-
tione dignam faciunt, vt dicit tex. in l. qui explicandi ff.
de accuſation. Cum quibus hi etiam connumerantur,
qui cũ gratia aliquid apud Principes, vel cauſarum iu-
dices poſſunt,pecunias & alia munera aut pro promiſ-
ſiones ab his, qui ab ipſis Principibus vel Iudicibus ali-
quid ſibi concedi poſtulant,accipiunt,vt quid futurum
de illorum petitionibus ſic referant, vel vt in ipſorum
dantium aut promittentium fauorem loquantur, vt
tradit Menoch. de arbitr. iud.lib.2. cent. 4.caſ.344.in
principio,atque hos dici venditores fumi.Sed quoniam
2 qua pœna ij digni ſint, non aperit d. l. qui explicandi,
circa eam dubitarunt ſcribentes vt patet ex not.ibi per
gloſ.& Salicet.Quapropter Menoch. loco citato nu.4.
3 & ſeq. refert varios variè punitos, & quoſdam cruce
affixos,alios fumo necatos,tandem nu. 7. & ſeq.ex ſẽ-
tentia Duaren.in loco per eum relato firmat, quod ſi
hi fumi venditores ſunt comites iudicum, puniuntur
4 lege Iulia repetundarum per l.in comites,ff.ad l.Iul.re-
5 petund. ſi autem non ſunt ex comitibus puniuntur ex-
traordinaria pœna arbitrio Iudicis pro qualitate delicti,
ita tamen vt omnino puniantur, licet leuius, etiam ſi
6 pecunia non accepta,nec promiſſa, ſed amore tantum
vel gratia ducti prædictum crimen commiſerint, quod
æquum videtur,cum in arbitrarijs pro modo delicti Iu-
dex pœnam imponere debeat. Vtinam vero tempori-
7 bus noſtris non adeſſent huiuſmodi fumi venditores,
hominumq;deceptores, qui cum Principes, Magiſtra-
tus ac iuſdicentes eos familiares habent, officiorum,
adminiſtrationum,aliarumq.gratiarum,ac litium, ſpẽ,
& euentum ingentibus præmijs ab vna parte, & quod
deterius eſt & turpius ſæpè ab vtraque receptis ven-
dentes,præſidium afferre promittunt, & falſo ſe quæ-
dam dixiſſe, quędam verò ipſis reſponſa fuiſſe referũt,
negotium adhuc pendere affirmant, & deniq; omnes
fallũt, & magnas diuitias tali nequiſſimo modo ſibi per
cito vſurpant. Nec ſemel tantum vidi hos improbiſſi-
8 mos viros fallacia eorum tandem detecta grauiter pu-
niri pœna pecuniaria, exilij temporalis, & officiorum
ac dignitatum priuationis,& eorum in futurum conſe-
cutionis illis indicta,ſcioq; multis in locis præſertim ve-
rò in Magno Ducatu Hætruriæ, vbi iuſtitia ſummo-
pere colitur, aduerſus peſtem hanc ſpeciali lege pro-
9 uiſum eſſe, vt nihil prorſus venale eſſe poſſit,niſi maxi-
mo cum periculo huiuſmodi ſcelera perpetrantium.

E P I T O M E.

An ſtatuta punientia delinquentem conuictum de crimine, procedant in confitente delictum, quod alias probatum non erat.

S V M M A R I A.

Conuictus propriè quis dicatur nu.1.

Conuictus & confeſſus ponuntur tanquam diuerſa ſpecies.2.

In odioſis fit ſtricta interpretatio.3.

Cum conuicto grauius,cum confeſſo leuius agi ſolet.4.

Statutum puniens delinquentem conuictum non comprehendit,qui ſolum eſt confeſſus ſecundum aliquos.5.

Contrarium tamen dicitur verius & in praxi ſeruandum.7. cum ſeq.& maximè nu.12.

Vt ſeruatum fuit Bononiæ.6.

Confeſſio(vt plures volunt) non dicitur probatio,ſed probationis releuatio.8.

Sed quod imò ſit probatio,& omnibus melior.9.

Statuta recipiunt paſſiuam interpretationem a iure communi.10

Confeſſus vel cõuictus a pari procedunt de iure communi.11.

CASVS SEXAGESIMVS OCTAVVS.

DVbitatum fuit an ſtatutum quod Notarius con-
uictus de falſo inſtrumento vel alia ſcriptura
puniatur in amputatione manus dexteræ, locum ha-
beat in confitente falſitatem, de qua per proceſſum le-
gitimè non erat conuictus. Et quod hic caſus a ſtatuto
1 non ſit compræhenſus, facit quod lex Municipalis vti-
tur verbo conuictus, quod magis pertinet ad eum qui
teſtibus aut alijs legitimis argumentis facinus commi-
ſiſſe probatus eſt, quam confeſſum de quo non loqui-
tur lex, nec idem ſunt conuictus & confeſſus, ſed potius
2 veluti diuerſæ ſpecies ponũtur a legislatoribus l.ſi quis
in hoc genus C.de Epiſc. & cleric. l. fin. C. de exec.rei
iud. l. 2. cum gloſ. C. quor. appell. non recip.& c.at ſi
Clerici extra de iudic. vt propterea in grauiſſima pœna
mutilationis membri, & in materia odij plenisſima, in
3 qua ſtricta facienda eſt interpretatio, & verba ſtrictiſ-
ſimè accipienda,arg.c.odia de reg.iur.in 6. cenſendum
ſit ſtatutum voluiſſe ſeparare ſpontè confeſſos a con-
uictus, nec quidem abſq. ratione, quia grauius agi ſolet
cum cõuicto teſtibus vel alijs legitimis probationibus,
quam

quam cum ſpontè confeſſo, cum ille propter negationem, & onus probandi impoſitum fiſco grauiorem pęnam mereatur arg. l. eum qui in princ. ff. de iur. iur. & §. ſtudium vero maleuolentiæ in autb. de trient. & Semiſ. & proinde ſoleant quandoq; ſtatuta negantibus pęnas augere, confitentibus verò minuere, & ita ex prædictis & nonnullis alijs rationibus concludit in puncto Fulgoſ. conſ. 123. præſuppoſitis ſtatutis in 2. dubio num. 3.
5 verſ. circa ſecundum conſultationis articulum, eandem concluſionem tenet Marſil. in Rubr. C. de probat. nu. 88. verſ. ideo D. Abbas, vbi dicit quod ſtatuta facientia mentionem de probationibus in materia odioſa, non includunt confeſſionem partis, & quod propterea ſta-
6 tutum Bononienſe dictans, quod ſi probetur aliquem fabricaſſe vel falſificaſſe, vel fabricari aut falſificari feciſſe aliquod inſtrumentum, vel aliquam ſcripturā igne cumburatur, non ſufficit vt ſit loeus ſtatuto, quod reus confiteatur fabricaſſe vel falſificaſſe, aut fabricari vel falſificari feciſſe, ſed requiruntur probationes, & ſubiūgit eſſe menti tenendum, quia vidit alias de facto Bononiæ fuiſſe decapitatum quendam Notarium propter eius confeſſionem, qui tamen non poterat decapitari, quia non erat probata aliqua falſitas contra eū, niſi per ſuam confeſſionem, quæ non incloditur ſub illis verbis ſtatuti, & quod hoc operata fuit aduerſarij ipſius potentia, non autem iuris rigor. Contrarium autem
7 quod imò is, qui falſitatem confitetur, ex ſtatuto prædicto puniatur, ac ſi falſitas ipſa probata fuiſſet ſuade-
8 tur, ex eo quod etſi non deſunt, qui velint quod confeſſio non ſit verè probatio, ſed probationis releuatio vt per Marſil. in d. rubr. C. de probat. n. 84. & ſeq. verſ. ſed contrarium partem, & in ſingular. 110. vbiq; de magis com. opi. atteſtantem & per Aluar. Valaſc. in tract. de Iur. Emphyteot. q. 7. num. 27. verſ. nono limitatur, vbi pariter ex aliorum mente magis communem dicit, ta-
9 men quod propriè verè & in effectu confeſſio ſit probatio, & omnium optima, probatur ex pluribus congeſtis per Marſ. in d. rub. nu. 80. & plur. ſeq. verſ. 5. & per Aluar. Valaſc. vbi hoc verius eſſe iuribus, rationibus & auctoritatibus copioſè oſtēdit, & in contrarium adductis reſpondet, vt ideo cum confeſſio dicatur probatio, & omnibus melior, multo magis locus ſit ſtatuto in caſu criminis ſpontè confeſſi, quam teſtibus vel argumentis probati; Nec ſunt ſtatuta ita prauè intelligenda, cū
10 a iure communi recipiant interpretationem paſſiuam l. 1. §. lex Falcidia vbi Alex. & alij ff. ad l. falcid. l. 2. & ibi omnes ſcribentes. C. de noxal. act. quo quidem iure
11 a pari procedunt, criminoſum teſtibus vel confeſſione ſua eſſe conuictum. c. nos in quemquam & c. iudex criminoſum & c. vnus ex vobis poſt principium. 2. q. 1. & l. qui ſententiam C. de pœn. ex quibus Aluar. Valaſc. in loco citato num. 28. verſ. illud non præterea, in ciuile eſſe dicit dictum illud Marſil. de Bononienſi ſtatuto, & ſubdit, quod cum olim ita dictaſſet, reperijt poſtea Bero. id ipſum ſcribentem in Rubr. extra de probat. num. 75. & quod eſt ſine dubio verum, & ita tenendum cenſeo quicquid Fulgoſ. & Marſil. dixerint, quorum ſentētiam in praxi nullus (vt opinior) ſequeretur, prout nec obſeruata fuit Bononiæ, vt ipſemet Marſil. fatetur.

EPITOME.

An dicens falſum teſtimonium non iuratus, puniatur de falſo, ac ſi iuraſſet.

SVMMARIA.

Teſtis dictum ſine iuramento non probat. num. 1.

Teſtis non iuratus dicens in iudicio falſum teſtimonium, poteſt puniri de falſo. 2.

Iuramentum non eſt de ſubſtantia teſtimonij, & poteſt a partibus remitti. eo.

CASVS SEXAGESIMVS NONVS.

SCiunt omnes, quod dictum teſtis ſine iuramento nō probat. l. iuſiurādi (cum ſua materia) C. de teſtib.
1 Vnde in controuerſiam venire ſolet; An dicens falſum teſtimonium in iudicio non iuratus, poſſit puniri de fal-
2 ſo, perinde, ac ſi iuraſſet, & Bart. in l. ſi quis legatum nu. 3. & 4. ff. ad l. Cornel. de falſ. tenet, quod ſic, ea ratione quod licet dictum huius teſtis ſit inualidum, habet tamen debitam formam, & eſt verum teſtimonium, & offendit aures iudicis, nec eſt iuramentum de forma vel ſubſtantia teſtimonij, & poteſt remitti a partibus in fauorem quarum eſt introductum, & Bart. ſequitur Alex. dicens eſſe magis com. opinionem in l. argentarius §. cū autem n. 6. ff. de edend. idem tenet Clar. §. falſum num. 16. verſ. tu ſcis; vbi etiam allegat Curt. ſen. in tract. de teſti. concl. 15. nu. 34. quibus addo Iaſ. in l. præſcriptione in ſecundo notab. ſub nu. 8. in ſecunda limitatione ad finem C. ſi contr. ius vel vtilit. publ. vbi multos huius ſententiæ adducit, & idem ſentit Boſſ. in pract. crim. tit. de falſ. ſub nu. 163. verſ. quæro quando teſtis.

EPITOME.

An is qui mercede aduenis locat cameras, & eos hoſpitatur, licet non ſit caupo, nec ſtabularius, teneatur pro immiſſis in eius domum, pro vt teneretur, ſi eſſet caupo vel ſtabularius, & dato quod ſic, an ſufficiat quod res per aduenas immiſſæ ſint in hoſpitium, an verò etiam requiratur, quod ſpecialiter ei conſignentur, in qua re plura in materia notatu digna, & alibi non ita plenè congeſta habentur.

SVMMARIA.

Cameras tenentes locandas tenentur de immiſſis in eorum domos, ac ſi eſſent Caupones vel ſtabularij. nu. 1.

Et procedit liset non ſint ſoliti tenere hoſpitium dummodo recipiant mercedem. 3.

Secus autem ſi gratuito quis recipiat. 2.

Caupones, nautæ, ſtabularij tenentur de immiſſis in eorum domos, licet ipſis non fuerint conſignata. 4.

Caupones & ſimiles, eo quod patiuntur res in domos eorum intromitti, cenſentur promittere illas ſaluas fore. 5.

Caupones tenentur cuſtodire res immiſſas in eorū cauponas. 6.

Caupones ob d. cuſtodiam tenentur de ipſorum facto, nec non familiæ, & extraneorum viatorum. 7.

Caupo non poteſt repellere viatores. 8.

Caupones non tenentur de facto viatorum, ſi proteſtentur ſe nolle immiſſorum periculum ſubire. 9.

Caupones & ſimiles tenentur de leuiſſima culpa. 10.

Caupo non excuſatur niſi adhibuerit diligentiam vt pater familias. 11.

Caupones non tenentur de caſu fortuito. 12.

Furtum præſumitur factum, culpa ſaltem leuiſſima. 13.

Nec connumeratur inter caſus fortuitos. 14.

Caupones & ſimiles ſemper præſumuntur in culpa ſaltem leuiſſima. 15.

Caupones, per traditionem clauium non liberantur a cuſtodia. 16. & 31.

Caupo

Digitized by Google

Caupo tenetur de furto facto in cameră, in qua fur introiuit per feneſtram non habentem ferratam. 17.

Caupo (ſecundum aliquos) liberatur a cuſtodia, ſi claues cubilis domino tradiderit vel dominus famulum ad cuſtodiam appoſuerit. 18.

Contrarium tamen, quod licet Viator deferri faciat fardellum in camera, & claues recipiat, vel famulum apponat cuſtodia, hoſpes teneatur magis probatur. 19.

Quod tamen non procederet, ſi ab initio proteſtetur hoſpes viatori, vt ille res ſuas ſeruet, ſecus ſi non ab initio. 20.

Commodatarius cenſetur liberatus a cuſtodia rei commodatæ per appoſitionē cuſtodis commodantis a princ. factă. 21.

Commodatarius non cenſetur liberatus per appoſicionem dicti cuſtodis ex poſt facto, ſi res penes eum remanſit. 22.

Secus ſi penes eum non remanſit. 23.

Et quare. 24.

Cuſtodem apponens a principio dicitur, in ſe periculum ſuſcipere, ſecus ex poſt facto. 25.

Cuſtodis appoſitio & clauium traditio idem operatur. 26.

Baldi dictum in Rubr. C. depoſit. num. 1. declaratur contra Boſſ. & Plot. 27.

Commentarienſis penes quem remanſit carceratus, non liberatur a cuſtodia per appoſitionem cuſtodis Poteſtatis ex poſt facto. 28.

Conductor equi non cenſetur liberatus a cuſtodia, eò quod Dominus miſerit famulum cum equo. 29.

Res, ab hoſpite non dicuntur ablatæ per ipſarum aſportationē de priori loco in cameram, vbi dormiuit viator. 30.

Clauium traditio, re penitus a locatore non ablata ipſum non liberat a cuſtodia, contra Caſtrenſ. 31. *& ſupra numer.* 16.

Hoſpitis liberatio quæ dicitur fieri per appoſitionem cuſtodis Domini dicitur ficta idcirco non ſufficiens. 32.

Hoſpes tenetur viatores recipere & res ipſorum in hoſpitium inductas cuſtodire earumq. periculum ſubire. 33.

Hoſpes non poteſt a debita cuſtodia liberari niſi per expreſſum viatoris conſenſum 34. & 37.

Hoſpes nō liberatur per proteſtationem factam, niſi ei expreſsè conſenſerit viator, non autem ſi tacitè, vt non contradicendo. 35.

Quod procedit in proteſtatione ex poſt facto, nam ſi a principio fiat, nec viator contradicat, hoſpes liberatur. 36.

Gloſ. in l. fin. §. item ſi prædixerit ff. naut. caup. ſtabul. com. reprobata, ſuſtinetur diſtinctione adducta. eo.

Hoſpitis culpam plura indicantia. 38.

Hoſpites arctius pro ablatis tenentur, quā ceteri locatores. 39.

Hoſpites tenentur de leuiſſima culpa, licet contractus gratia vtriuſq. ineatur. 40.

Hoſpites vti communiter, vulgares, mali, & rapaces, ſunt ſeueriter tractandi. 41.

Viator cui de nocte dormienti in hoſpitio res furatæ fuerunt, non dicitur in culpa, eo quod audito rumore in camera non acclamauit, vt ei ſuccurretur. 42.

Rumor inopinatus dormienti terrorem incutit, & mentis conſilium aufert. 43.

Metus cadens in conſtantem virum, ipſi nocere non debet. 44.

Hoſpite & viatore exiſtentibus in aliqua culpa, attenditur culpa maior. 45.

Culpa, quo maior, tanto eſt damni cauſa proximior. 46.

Hoſpes poteſt condemnari ad reſtitutionem ablatarum, quorum liquidatio fieri in executione.

CASVS SEPTVAGESIMVS.

QVæſitum fuit an tenentes cameras, vt eas locent ſcolaribus, vel alijs pro certa mercede diurna, menſtrua, aut annua, etiam ſi non præſtent illis victum, ſed tantum hoſpitentur, & recipiant conuentam mercedem pro cameris & vtenſibus, quibus vtuntur hoſpitati, teneantur pro immiſſis in eorum domos eodem modo, quo caupones, & ſtabularij, & vbi teneantur, an ſatis ſit, quod bona in hoſpitium immiſſa fuerint, an vero etiam requiratur, quod eorum conſignationem ipſi hoſpitatores receperint. Circa primam difficultatē paucis res expedienda eſt, quia adſunt deciſiones in
1 puncto quod ſimiles perſonæ, non ſecus tenentur, ac ſi
eſſent caupones vel ſtabularij, ita enim tradit Florian.
de. S. Petr. in l. ſi menſor §. hoc iuditium in fin. nu. 8. ff. ſi.
menſ. falſ. mod. dix. vbi ſequendo Oldrad. ibi dicit, quod
licet quis non ſit caupo vel ſtabularius, ſi tamen hoſpites recepit, & vendidit eis victum, & ſatisfacit ſibi pro
hoſpitādo, tenetur ex illo edicto naut. cap. ſtabul. ſecus
2 ſi gratuito recepit, quam deciſionem ſequūtur Marſil.
conſ. 23. num. 9. & Bertazzol. conſ. crim. 313. nu. 1. & 2.
vbi latius inſiſtit & alios idem tenentes adducit, & in
caupone, qui gratis aduenā hoſpitatus fuit, tradit Don
Ludouic. de Peguer. in ſuis deciſion. ſeu quæſtionib. criminalib. cap. 45. ſub nu. 1. verſ. regula autem circa medium, & in his qui tenent in domo ſcolares pro mercede, licet non ſint caupones, nec aliter ſoliti tenere ho-
3 ſpitium, ita conſuluit Marſil. d. conſ. 23. & pro reſoluto
præſupponit poſtea conſ. 92. & idem in eo qui aliquem hoſpitatus eſt pecunia recepta, licet non ſoleret tenere hoſpitium vel cauponam, conſuluit Bertazz. conſ. crim. 161. & in eodem caſu d. conſ. 313. & videtur eſſe de mente Bald. in l. certis iuris ſub nu. 3. 4. C. locat. qui loquitur in hoſpitatoribus & albergatoribus, & ita alias ego practicaui Florentiæ contra quandam mulierem tenentem cameras aduenis locandas pro rebus in eius domo ablatis Domino. Landriano Mediolanenſi legum ſcolari. Circa ſecundam difficultatem, quia in eius terminis reperij me aliàs conſuluiſſe, & dicta tunc, vera nunc exiſtimo, placet dictam conſultationem hic pro reſolutione inſerere & eſt vt ſequitur.

SPIRITVS SANCTI GRATIA *Illuminet intellectum meum.*

PRæſupponitur in facto quod Dominus Dominicus Galeſtus Piſcienſis hoſpitatus in hoſpitio Moretti in loco S. Viti territorij Lucenſis intulit in coquinam d. hoſpitij quaſdam valigias ſeu bulgas vulgo biſaccias nuncupatas, ponendo eas ſuper quandā capſam, & ibi eas dimittendo, dum cum dicto Moretto conaret, interrogatuſq; ab ipſo Moretto, nū in eis aliquid haberet, reſpōdit formaliter, *ci hò pur anco dodici quattrini*. Quodq; mox cenatus iens dormitum in vnam ex cameris dicti hoſpitij, dictas valiſias ſecum portauit, & clauſa ianua cameræ a parte anteriori, eas in lecto quo iacebat ſub ceruicali ſeù puluino poſuit, & mane ſurgēs dictas valiſias non reperijt dicta ianua cameræ, quam clauſerat, aperta inuenta, & pariter quadam feneſtra, à Moretto ipſo, vt idem aſſerit; clauſa exiſtente in quadā logia ſeù ambulacro, per quod in d. cameram introiri poteſt, & quod a quo dictæ valiſiæ, in quibus aderant tercētum duodecim nummi ſcutati, & Torques, ac Armillæ ſeu bracchialia aurea non modicæ æſtimationis erant, ſubtractæ fuerint, huc uſq; ignoratur. Quæritur modo an ſtantibus prædictis & nonnullis alijs, quæ inferius circa factum annotabuntur, dictus Morettus teneatur d. Domino Dominico ad ſatisfactionem dictarum pecuniarum, & rerum in d. hoſpitio furatarum; ſit

mihi de iure reſpondendum videtur, quod teneatur, nã
quicquid ſit in alijs perſonis, quæ ratione earum officij
4 tenentur pro rebus earum cuſtodiæ commiſſis, tamen
in Nauta, caupone, & ſtabulario ſingulari iure conſti-
tutum eſt, vt res immiſſæ in nauem, hoſpitium vel ſta-
bulum dicantur per eos receptæ, licet non fuerint eis
conſignatæ, & pro illis teneantur, non ſecus ac ſi ſpe-
cialiter earum conſignationem recepiſſent, & ſaluas
fore promiſiſſent, ita vt immiſſio cum ſcientia & pa-
tientia eorum æquiparetur expreſſæ aſſignationi &
receptioni, ita eſt tex. ad litteram in l. 1. §. fin. ibi hoc
tamen ipſo quod in Nauem immiſſæ ſunt receptæ vi-
dentur & puto omnium, eum recipere cuſtodiam, quæ
in nauim recepta ſunt ff. naut. caup. ſtabul. & ibi hoc
notat gl. verbo illatæ ſunt & optime Bald. qui forma-
liter dicit. Nota quod Nautæ, caupones, ſtabularij ipſo
5 facto videntur recipere & promittere ſaluum fore, ſci-
licet patiendo res intromitti, quamuis non ſint eis ſpe-
cialiter aſſignatæ, vnde tu patiente hoſpitatore mit-
tis Roncinus in ſtabulo, poſtea alio vadis, & cũ reuer-
teris, nõ inuenis Roncinum, Hoſpitalarius tenetur tibi,
etiam ſi ſibi nihil dixeris, & etiam ſi ibi nolebas hoſpi-
tari de ſero, & ita etiam in puncto tradunt idem Bald.
in l. certi iuris ſub num. 3. verſ. & hæc faciunt. C. locat.
Rimin. ſen. in conſ. 391. num. 2. Marſil. conſil. 23. num.
4. & pluribus ſeq. Bonifac. de Vital. de maleſ. tit. de
furt. aduerſ. Naut. ſub nu. 3. verſ. & prædicta & ſub nu.
4. verſ. ſed ſi ipſo præſente & vidente res immiſſæ ſunt
Caleſ. in deciſ. crim. Rot. ſenenſ. poſitis poſt ſecundum
vol. conſ. crim. diuerſ. primo loco impreſſorum in par-
ua forma, deciſ. 6. nu. 3. verſ. idem tamen eſſet, Ancar.
Regiens. q. 61. nu. 3. lib. 1. Bertazzol. conſ. crim. 68. ſub
nu. 1. & conſ. 161. poſt num. 9. verſ. preſuppoſito igitur
& num. 13. verſ. tert. quod & vtrobiq; Claud. in Addit.
Bonacoſ. in tract. de equis. q. 371. Itẽ Maſcard. in tract.
de probation. concluſione 832. furto probato nu. 14.
verſic. Intelligas iſtud in ſecunda parte, Io. Bapt. Plot. in
tract. de in lit. iur. §. 10. ſub n. 12. poſt verſ. ſed dico ego
ibi tamen iura volunt, & hoc ratione cuſtodiæ, quam
6 Nauta, Caupo, & Stabularius tenentur habere ad res
ipſis conſignatas, vel etiam ſimpliciter immiſſas in eo-
rum nauim, cauponam & ſtabulum. l. nauta & caupo
ibi tamen cuſtodiæ nomine ex locato tenentur. ff. naut.
caup. ſtabular. Rimin. d. conſ. 391. nu. 5. propter quam
cuſtodiam tenentur nedum de eorum facto, & familia-
7 rum ſuorum, ſed etiam extraneorum, & viatorum, vt
dicit tex. in d. l. 1. d. §. fin. in fine & in l. ſeq. quæ incipit
ſicut, ibi & factum non ſolum nautarum præſtare de-
bere, ſed & vectorum, ſicut & caupo viatorum, & in l.
ſubſequenti incip. & ita de facto in princ. & clarè oſtẽ-
dit Ancar. d. q. 61. nu. 7. & 8. verſ. ſed redeundo, cui rei
reſpectu extraneorum & viatorum non videtur aduer-
ſari tex. in l. vnica §. fin. ibi viatorum autem factum non
præſtat namq; viatorem ſibi eligere caupo vel ſtabula-
rius non videtur, nec repellere poteſt iter agentes, &
8 ibi gloſ. & Bart. ff. furt. aduerſ. naut. caup. & ſtabul. & in
l. licet §. in factum ibi hoc autem non pertinet ad eum,
qui hoſpitio repentino recipitur veluti viator. ff. naut.
caup. ſtabul. & tradit Don Ludouic. de Peguer. in ſuis
quæſtionib. ſeu deciſionib. crimin. cap. 45. num. 2. verſ.
ab hac regula excipitur, licet enim videatur ex dictis
legibus & ex not. per gloſ. & Bart. inferri, quod Nauta
caupo & ſtabularius non teneantur de facto extraneo-
rum vel viatorum ex ſola immiſſione rerum, niſi etiam
ſaluas fore receperint, id eſt niſi earum aſſignationem
habuerint, vt dicunt gl. & Bart. prout etiam ita eos in-
telligit loqui Caleſ. d. deciſ. Senenſ. 6. n. 2. qui hoc Bald.
a Bart. diſſentire aduertit, & notat Peguer. d. cap. 45.
9 numero 3. verſ. ſcias, tamen hoc verum non videtur,
niſi vidẽtes immiſſionem nominatim dicant, & prote-
ſtentur ſe ſe nolle earum periculum recipere iuxt. l. fin.
§. item ſi prædixerit cum ibi not. per gl. & DD. ff. naut.
caup. ſtab. hac enim proteſtatione facta, non tenentur
ex ſola immiſſione, ſecus autem dicta proteſtatione nõ
facta, & ita hanc contrarietatem ſoluit gl. in d. l. ſicut,
quæ eſt ſecunda ff. naut. caup. ſtabul. & ita etiam ſenti-
re videtur eadem gloſ. in locis in contrarium adductis,
dum ſe remittit ad aliam ſolutionem datam in d. lege
ſicut, & ita etiam dictam diſcrepantiam reſoluit Boni-
fac. de Vital. d. tit. de furt. aduerſ. Naut. ſub nu. 4. verſ.
ſed ſi ipſo præſente & vidente, & idem ſentire videtur
Bertaz. d. conſ. 68. ſub nu. 1. verſ. quo caſu, & latius ex-
plicat Ancar. d. q. 61. ſub nu. 7. & 8. loquens punctua-
liter in furto facto a viatoribus de re ſimpliciter im-
miſſa abſq; cõſignatione alicui facta, volẽs ex ea Cau-
ponem dici recepiſſe eam ſaluam fore, quando ſciuit
immiſſionem, & eam non improbauit, cuius deciſionẽ
approbat Claud. Bertaz. in addit. ad dict. conſ. Barto-
lom. patris. 68. & 161. & ab opinione Bart. videtur diſ-
ſentire, & Baldo annuere. Caleſ. d. deciſ. 6. num. 3. & ita
etiam videtur eſſe de mente Aretin. in §. fin. in 1. notab.
ſub num. 1. inſt. de oblig. quæ ex quaſ. delict. naſc. dum
inquit quod hoſpes tenetur de furto facto in hoſpitio
a familia ſua ſecus autem ſi a forenſibus, vel alijs per
d. l. vnic. §. fin. ff. furt. aduerſ. naut. caup. ſtabul. niſi ſa-
luũ fore receperit d. l. 1. §. fin. & d. l. ſicut ff. naut. caup.
ſtabul. quod ex ſola ſcientia & patientia immiſſionis fa-
ctum videtur, cum ex ea hoſpes dicatur, immiſſi cuſto-
diam & periculum recipere, niſi ſe nolle teneri fuerit
proteſtatus, vt ſupra dixi. Adeò autem Nauta caupo &
10 ſtabularius tenentur ad cuſtodiam rerum conſignata-
rum, vel etiam ſimpliciter immiſſarum, vt puniantur de
negligentia & dicantur eſſe in culpa propter malam
cuſtodiam, vt dicit Rimin. d. conſ. 391. num. 11. & ſeq.
verſ. & pro corroboratione, & tenentur de leuiſſima
culpa l. 3. §. ait enim Prætor verſ. at hoc edicto & ibi
hoc notant gl. & Bart. in princ. ff. naut. caup. ſtabul. gl.
in l. nauta & Caupo in verbo tenentur ff. eod. tit. Marſ.
d. conſ. 23. nu. 1. in fin. & Bertaz. conſ. 313. nu. 3. vnde
magis tenetur Morettus in caſu noſtro, in quo nec do-
lo carere videtur, aut ſaltẽ lata culpa, ex eo quod ſciẽs
habere feneſtram ita propinquam ſolo, vt per eam fa-
ciliter intrari poſſet in logiam ſeù ambulacrum, & ex
eo in cameram, non prouidit de ſecuritate aduenarum
hoſpitantium faciendo d. feneſtræ traſennam ſeu fer-
ratam, & ex eo etiam quod claues d. cameræ iam diũ
amiſerat, nec alias fieri fecerat, nec ſerraturam ſeù ſer-
ram mutauerat, nec aliam diligentiam adhibuerat, per
quã d. camera ſecura redderetur, & cum d. claue amiſ-
ſa non aperiretur, & ex eo vlterius, quod ſciebat habe-
re malos & prauos vicinos, & alias in d. hoſpitio paſ-
ſum aliud furtum, quamuis leue, addito etiam quod ea-
dem nocte antequam Dominus Dominicus iret dor-
mitum, ſciens Morettus quod in valiſijs aderant pecu-
niæ & quod in d. hoſpitio aderat Camillus Blaſioni ſibi
ſuſpectus, qui valiſias viderat, & in eis pecunias adeſſe
audiuerat, vt ipſemet Morettus dixit, debeat poſt re-
ceſſum d. Camilli reuidere d. feneſtram iam per ipſum
vt aſſerit clauſam, & admonere D. Dominicum, & om-
nem diligentiam poſſibilem adhibere pro ſecuritate d.

cameræ

Digitized by Google

cameræ & rerum in ea repoſitarum, quod cum non
fecerit, merito de rebus ablatis in d. camera tenetur, vt
in iſtis terminis eleganter ſupradictas & ſimiles conſi-
derationes faciendo determinant Rimin. d. conſ. 391.
nu. 14. & ſeq. vſq; ad nu. 25. & facit dictum Bart. in d. l.
11 3. §. ait enim Prætor. in fin. ff. naut. caup. ſtab. quod te-
nentur adhibere hæ perſonæ eam diligentiam, quam
quilibet pater fam. adhibere potuiſſet, ſi volunt excu-
ſari, ſequitur Marſil. d. conſ. 23. nu. 1. ad fin. quam qui-
dem diligentiam in præſenti caſu adhibitam fuiſſe nul-
12 lus ſani capitis diceret; Nec dicatur, quod videtur fur-
tum hoc commiſſum caſu fortuito, quem præſtare non
debet hoſpitator, nec ex eo tenetur. d. l. 3. §. ait enim
Prætor verſ. inde Labeo ſcribit, & verſ. idem erit dicē-
dum ff. naut. caup. ſtab Io: de Anan. conſ. 2. ſub nu. 2. in
fi. & ibi Bolognet. in addit. ante fin. verſ. & eodem mo-
do, & Bertaz. in locis infra citandis, & Bonif. de Vital.
d. tit. de furt. aduer. naut. ad fin. nu. 1. verſ. excuſatur au-
tem, quia reſpondetur, quod furtum præſumitur factū
13 culpa ſaltem leui ſi ma eius, apud quem res eſt, & non
connumeratur inter caſus fortuitos, ita dicit gl. in d. §.
ait enim Prætor in verſ. at hoc edicto, & in d. l. nauta
14 & caupo. ff. naut. caup. ſtab. tradit Bertaz. conſ. 68. nu.
4. & 5. & d. conſ. 313. nu. 4. Grat. conſ. 94. num. 52. & in
eodem caſu Galeot. de Gualdis inter eius conſil. conſ.
100. nu. 15. & 16. lib. 1. & præſertim quando ſumus in
Nauta, caupone, & ſtabulario, qui ſemper præſumun-
15 tur in culpa ſaltem leuiſſima, & diligentius potuiſſent
res cuſtodire, vt conſiderat Claud. in addit. ad d. conſ.
Bertaz. 68. poſt Io: de Anan. d. conſ. ſecundo, nu. 3. in
fine; Nec etiam releuat, quod a parte interiori camera
fuerit clauſa, vt dicit famulus. d. D. Dominici, quia per
hoc non liberatur Morettus a cuſtodia cameræ, prout
16 eum non liberaſſet traditio clauium gloſ. in l. fin. §. itē
ſi prædixerit in gloſ. 1. ad fin. ff. naut. caup. ſtabul. quam
ibi ſequitur Bart. in fine; Item etiam ibidem ſentire vi-
detur Bald. in verſ. in gloſ. circa medium & clare tra-
dunt Marſ. d. conſ. 23. nu. 2. & Bertaz. d. conſ. 313. num.
7. verſ. nec me mouet, aiens cum Bart. tranſire DD.
Bartol. de Vulp. conſ. 95. num. 3. verſ. traditio autem
clauium lib. 1. conſ. crim. vltimo loco collectorum per
Zilet. in impreſſ. in folio, & ante eos Bonif. de Vital.
de malef. tit. de furt. aduerſ. Naut. nu. 6. verſ. ſed quid ſi
caupo. vltra quod cum furtum hoc factum fuerit ſine
fractura feneſtræ, per quam tenet Morettus furem in-
troiiſſe, vel hoſtij cameræ, hoſpitator vtiq; ipſe præſu-
mitur in dolo, nec liberatur a reſtitutione ablatorum,
etiam ſi cameram cum clauibus conſignaſſet, vt tradit
Caſtr. in l. dominus horreorum in fine princ. nu. 4. & 5.
ff. locat. quem ſequitur Bertaz. d. conſ. 191. nu. 11. & d.
conſ. 313. nu. 6. & 8. & in terminis quod teneatur ho-
ſpitator pro furto facto in camera, in quam fur introi-
17 uit per feneſtram non habentem ferratam, conſuluit
Rimin. d. conſ. 391. quem ſequitur Claud. in addit. ad d.
conſ. Bertaz. 161. & ſi in caſibus Bertaz. dictorum conſ.
68. 161. & 313. ſententia fuit lata pro aduenis hoſpita-
tis contra hoſpitantem, vt vbiq; affirmat Claud. in ad-
dit. fortius pro d. D. Dominico ferenda erit, ad cuius
fauorem plura concurrunt contra hoſpitatorem, quam
in dictis caſibus concurrerent, & ita pro iuſtitia iudi-
candam teneo ex prędictis; & pro nunc conſulto mo-
dus probandi pecunias, & alia in valiſijs contenta om-
mittitur. Laus Deo & Virgini.

*Et cum poſtea Excellens D. Poteſtas Lucenſis, corā
quo cauſa agitabatur, dubia excitaſſet contra dictum*
D. Dominicum de Galeffis, & ea mihi reſoluenda data
fuiſſent, illis pro veritate (ni fallor) reſpondi, quas ſolu-
tiones & hic inferere volui, cum agatur de caſu ſæpiſ-
ſime occurrenti, & multa in varijs locis per DD. tradi-
ta in vnum collegerim, non ſine aliqua legentium vtili-
tate vel ſaltem laboris diminutione, & ſunt tenoris, pro-
ut infra videlicet.

SPIRITVS SANCTI GRATIA
Illuminet intellectum meum.

OBijcitur D. Dominico de Galeffis Piſcienſi, pro
quo alias ſcripſi, quod non poſſit obtinere a
Moretto hoſpite in loco S. Viti ſatisfactionem pecu-
niarum & rerum in eius hoſpitio ſibi furatarum, ex eo
quod ad cuſtodiam earum, ne dum dimiſit proprium fa-
mulum, ex cuius cuſtodis appoſitione videtur cuſto-
18 diæ hoſpitis renuntiaſſe, illumq; ab ea liberaſſe, in ſe
ipſum eam aſſumendo, vt tenet Boſſ. in pract. crim. tit.
de furt. aduerſ. Naut. caup. ſtabul. nu. 5. verſ. & nota &
Plot. in tract. de in lit. iur. ſeu in repet. l. ſi quādo. C. vn-
de vi. §. 1. num. 10. verſ. fallit vlterius, & ante eos Bald.
quem vterq; eorum allegat in Rubr. C. depoſ. ſub nu. 1.
ad fin. ſed ipſemet etiam ad earundem cuſtodiam re-
manſit in camera, in quam eas deferri fecit, antequam
dormitum iret, & eas ab hoſpite auferendo pœnes ſe
retinere voluit in eadem camera, in qua etiam famulus
permanſit, & ſub puluino lecti, in quo nocte illa iacuit,
quo caſu magis de plano videtur hoſpes liberatus a cu-
ſtodia per ea, quæ tradunt Bart. & Caſtr. in l. ſi vt certo
§. ſi me rogaueris & §. ſeq. incip. ſi de me ff. commodat.
vbi etiam tenuit Caſtr. quod ſi ab hoſpite non ſint to-
taliter ablatæ, ſed in camera repoſitæ cum proprio
cuſtode Domini, & receptione clauium, hoſpes dici-
tur liberatus ab omni cuſtodia, & pro ijs non tenetur
amplius, quod tanto magis videtur dicendum, cum ni-
hil videatur poſſe imputari hoſpiti, ſed omne damnum
aſcribendum videatur Domino, qui exiſtens in lecto
audiuit rumorem quendam ſubtus lectum, in quo iace-
bat, & tacuit, cum tamen debuiſſet inſurgere, & accla-
mare, vt ſibi ſuccurri potuiſſet per hoſpitem, & alios,
quod cum non fecerit, quicquid inde euenit, ſibi impu-
tandum eſt. c. damnum de reg. iur. in 6 & l. quod quis ex
culpa ff. de reg. iur. & non hoſpiti, qui in nulla videtur
fuiſſe culpa, ex quo claues cameræ tradiderat, & ho-
ſtium a parte anteriori ita clauſum erat, quod a parte
exteriori aperiri nō poterat, etiam cum claue, adeo vt
ceſſante omni culpa d. hoſpitis, furtum quoad ipſum
caſu factum videatur, quem ipſe non præſtat, nec de eo
tenetur. l. contractus in fine ff. de reg. iur. Bald. in l. ex
Diui in princ. ante num. 1. C. locat. per tex. in l. 1. eod.
tit. vbi etiam hoc notant DD. & ego etiam dixi in alijs
meis ſcriptis alia iura & auctoritates in puncto adduces.
19 Quibus tamen nō obſtantibus recedendum non vi-
detur a firmata cōcluſione ad fauorem d. Domini Do-
minici contra d. Morettum hoſpitem, quoniam opinio
Boſſ. & Plot. in locis relatis non eſt vera. Nam voluut
ipſi generaliter, quod hoſpes non teneatur de re im-
miſſa in hoſpitio, quando conſignauit viatori clauem
Cubilis, vel quando viator habuit famulum, vel alium
ex ſuis ad cuſtodiam, moti auctoritate Bald. in Rubr. C.
depoſit. ſub nu. 1. ad fin. vbi inquit, quod hoſpes non te-
netur, quando ille, qui depoſuit fardellum, ſuſcępit in ſe
ſolecitudinem cuſtodiæ, puta quia recępit cameram cū
claue, vel poſuit ibi cuſtodes proprios arg. l. ſi vt cer-
to §. ſi

Digitized by Google

to §. ſi me rogaueris & §.ſeq. cum ibi not. ff. commodat.& notatorum in l.fin.§. 1.in gloſ.ibi poſita ff. naut. caup. ſtab. contra quod dictum Bald. expreſsè tenet Iaſ.in l.in actionibus ſub nu.43. verſ. tertio limita ff.de in lit.iur. vbi recitata opinione Bald. quod ſi viator faceret deferri fardellum ſeù valiſiam in cameram,& reciperet claues cameræ, vel dimitteret famulos proprios ad cuſtodiam cameræ, hoſpes nõ tenetur de ſubtractis, quaſi tunc viator in ſe cuſtodiam ſuſcęperit, dicit tenendum eſſe oppoſitum, & quod in contrarium eſt gloſ.ordinaria in l.fin.§.1.in gloſ.magna, quã Bart. ibi ſimpliciter ſequitur ff.naut.caup.ſtabul.ad idem nũc adduco Menoch.de arbitrar.iudic.lib.2. centur.3.caſu 2 18.num.39.in 3.declaratione, vbi recedit à ſententia Boſſij & Plot. & ſequitur dictam gl. quæ opinio verior eſt, & probatur ex gloſ. per eum allegata in d. l. fin.§. item ſi prædixerit in gloſ. magna, quæ inquit quod ſi
20 hoſpes ab initio dedit viatori claues cameræ, & proteſtatus fuit, vt ille res ſuas ſeruet, neq; damnum ſe præſtaturum, non tenetur de earum ammiſſione, ſi verò nõ fecit proteſtationem, tenetur, & pręſumitur potius dediſſe claues, vt poſſit viator res ſuas quando volet recipere, & ſub ſilentio habere, quam vt ſe periculo exoneret, ſi verò non ab initio, ſed poſtea dedit claues, etiam cum dicta proteſtatione, non releuatur hoſpes, quod dictum optime videtur probare intentionem Iaſ. & deſtruere opinionem. Baldi, qui pro ſe eandem gloſ. allegat, quæ vt bene intuentibus patet, potius in contrarium facit. Nec alia iura per Bald. allegata eius ſententiã ſimpliciter & abſolutè, prout ipſe loquitur, probare videntur, ſed cum diſtinct. tantum, quæ rectè ad caſus noſtri factum applicata, ſeruit Galeſſio, ad cognoſcendum enim in terminis d. §. ſi me rogaueris & d. §. ſi de me, an per appoſitionem cuſtodis commodantis commodatarius ſit liberatus a cuſtodia rei cõmodatæ, vel ne, diſtinguendum eſt ſecundum Bart.in
21 d.§.ſi de me ſub num. 1. quod aut cuſtos fuit appoſitus ab initio, & tunc videtur actum quod commodatarius non teneatur de cuſtodia arg.l.fi.§. 1.ff.naut.caup. ſtabul.& aliorum iurium, aut fuit appoſitus ex poſt facto,
22 & tunc aut res remanſit pænes commodatarium, & nõ videtur remiſſa cuſtodia vt in d. §. ſi de me, aut pœnes eum non remanſit & videtur remiſſa cuſtodia. l. eũ qui
23 §. fi.& l.ſi meum cauſa §. 1. ff. commod. quam diſtinctionem ſequitur Caſtr.in eod.§.ſi de me nu. 1. & 2. cũ
24 enim teneatur commodatarius de cuſtodia rerum pęnes ſe exiſtentium, non liberatur ab ea, niſi per contrariam conuentionem expreſſam, quam non inducit appoſitio cuſtodis, quæ non facit videri nominatim conuentum de contrario, & ideo per eam non liberatur, quin teneatur ad cuſtodiam, quam ſemel in ſe recępit vt deducit ibi Caſtrenſ.ſub nu.1.& ad hanc diſtinctionẽ ſe remittit Bart.in l.dominus horreorum num. 2. verſ. quæro quid ff.locat.vbi quærit nunquid ille, qui poſuit merces in horreo,& ibi appoſuit cuſtodes, videatur renuntiare cuſtodiæ debitæ per dominum horrei, & ait eſſe dicendum vt in d. §. ſi de me, & ſecundum ea eſſe intelligendum, quod dicitur in l. 1. & in l. ex diui C.locat.in qua quidem.l.ex diui, Bald.ſub nu.2. verſ. oppo-
25 no quod idem, inquit quod ille qui cuſtodem apponit, ad periculum ſe aſtringit per d. §. ſi me rogaueris & §. ſeq.& hoc quando in ingreſſu & vſquè a principio hoc facit, quia tunc cuſtodiam in ſe tranſtuliſſe videtur, ſecus autem ſi ex poſt facto, quia tunc ſecus eſt, & con-
26 tractus aliam legem aſſumpſit, & idem quod in cuſtodis appoſitione, dicit eſſe in traditione clauium, adeò quod potius inſpicitur, quod ab initio fit, quam quod poſtea, Salycet.etiam in l. 1.nu.5.verſ.quæro quid ſi locator C.locat. formaliter dicit, quod per traditionem clauium conductori, locator liberatur a cuſtodia, ideſt ab ijs ad quem propter cuſtodiam tenetur, & pariter ſi conductor cuſtodem appoſuit a principio, ſecus autem ex poſt facto, vt in d.§.ſi de me,& facit gloſ. in d.l.fin.§. item ſi prædixerit ff.naut.caup. ſtabul. quæ ſimilem diſtinctionem fecit in traditione clauium,& proteſtatione ſimul facta per hoſpitem viatori, vt dictũ eſt ſupra, & latius infra dicetur, adeo quod ſi dictum Bald. in d. Rubr.C. de poſit. intelligendum eſt ſecundum iura per ipſum allegata, & ſecundum eiuſdemmet Bald. dicta
27 alibi, clarè conſtat quod non ita ſimpliciter & abſolute ſit intelligendum, prout intellexerunt Boſſ. & Plot. ſed quod eo tantum caſu procedat, quo ab initio & in ipſo ingreſſus in hoſpitium viatores ſuas in cameram deferri iuſſit illius claues recepit, & per proprium famulum, non per hoſpitem cuſtodiri voluit, non autem quando ex poſt facto, quando viatoriam ingreſſus fuit hoſpitium,& res in illud intulit, cum tunc illico hoſpes ad cuſtodiam & periculum earum fuerit obligatus, nec liberatus cenſeatur per traditionem clauium, aut appoſitionem cuſtodis a Domino factam, vt in caſu præſenti, in quo poſt ingreſſum in hoſpitium,& depoſitionem rerum ad præſentiam hoſpitis, & ſuper eis habito etiam ſermone inter ipſum hoſpitem & viatorem, viator iens dormitum, Secum deferri iuſſit res, & eas retinuit in talamo, in quo cum famulo nocte illa ſtetit, hoc etenim caſu nullo modo dicitur liberatus hoſpes a cuſtodia & periculo dictarum rerum, ad quam iã fuerat obligatus, vt ex pręmiſſa diſtinctione patet,& magis in ſpecie conſtat ex dictis per Bart.in eod.§. ſi de me n.
28 2. vbi dicit quod ſi poteſtas recommendauit aliquem in carceribus, & poſtea dubitans de fuga, miſit familiã ſuam ad cuſtodiam carceris, per appoſitionem proprij cuſtodis, non videtur remiſſa cuſtodia Commentarienſi, cum apud ipſum reus in carcere remaneat, licet ſecus eſſet ſi familiæ carceratus crederetur, & ſequitur ibi Caſtr.nu.3.verſ.ſed vlt.& tradit idem Bart. in l. 1.§. quemadmodum ff. de liber. agnoſcend. & facit etiam
29 quod idem Bart.ſubdit in d.§.ſi de me nu.3.quod locator Roncini, qui cum Roncino miſit famulum ſuum, non videtur remiſiſſe eius cuſtodiam ſcolari conducẽti, niſi clarè appareat, quod famulum miſerit cauſa cuſtodiæ Roncini, quia vt dicit ibi Caſtr.num.4. verſ.item pone, præſumitur miſſus famulus, vt equum gubernaret & reduceret, non autem vt illum cuſtodiret, niſi cõtrarium expreſsè appareat, & idẽ tenuerunt ipſe Bart. in d.l.1.§.quemadmodum ff.de liber.agnoſcen.& Bald. in d.l.ex Diui.nu.3.C.locat. Additur, quòd dictum illud Baldi in d.rubr.ff.depoſiti, quo ſe fundat Boſs. & Plot. poteſt intelligi reſpectu iuramenti in litem, vt ſcilicet non poſſit contra hoſpitem iurari in litem, non autem quòd non teneatur ad reſtitutionem, vt poſt Iaſon. in d.l.in actionibus dicunt Menoch.dicto caſu 208. ſub n. 39.in 3.declar.in fine,& Maſcard. d.concluſ. 832. nu. 13.verſic.velim tamen iunctis poſtea dictis nu.ſeq. Nec ex aſportatione rerum ex Coquina, in qua per viatorẽ & famulum pręſente, hoſpite & alijs ſumpta fuit cœna,
30 in Cameram, videntur res ipſę ablatæ ab hoſpite, quinimò adhuc videntur remanſiſſe ſub eiuſdem cuſtodia, & pænes eundem, ex quo camera illa eſt intra habitationem hoſpitij,& eius pars,& ſub eodem conclaui ſeù

ſub

Digitized by Google

ſub vna clauſura principalis domus, vt per Bald. in l. 1.
in tertia oppoſit. ſub nu. 2. C. locat. & Caſtr. ſtatim ci-
tandum, etiam ſi dictæ cameræ fuiſſent traditæ claues,
quæ tamen non fuerunt traditæ, licet contrarium in
dubijs præſupponatur, nec etiam tradi poterant, ſi ho-
ſpitis confeſſioni ſtandum eſt, qui illas per multos dies
antea amiſiſſe dixit, & nondum aliàs fieri feciſſe, vt ſa-
tis in terminis voluit Caſtr. in l. dominus horreorum in
fin. n. 4. verſ. ſi verò horrea ff. locat. vt propterea non
ſit opus aliter reſpondere dicto eiuſdem Caſtr. in d. §. ſi
31 de me ſub nu. 1. ad finem, dum putat traditionem cla-
uium etiam repænitus non abiata a locatore inducere
eius liberationem a cuſtodia, cũ vt dictum eſt hic nulla
clauium traditio interuenerit, nec interuenire potue-
rit, vltra quod hæc opinio quod per traditiunẽ clauiũ
quis liberetur a cuſtodia ſibi iniunctà, vera non eſt, &
reprobatur per gloſ. in d. l. fin. §. item ſi prædixerit ff.
naut. caup. ſtab. & per Bart. & Bald. ibidẽ & per alios,
quos in primis meis ſcriptis allegaui, quibus addendi
ſunt Iaſ. in d. l. in actionibus ſub nu. 43. verſ. 3. limita &
Plot. in d. §. decimo. ſub n. 1. verſ. & licet caupo. Et vl-
tra prædicta ad confirmationẽ dicti illius Iaſonis opti-
mè facit, quod ea liberatio, quæ fit per appoſitiunem
proprij cuſtodis, dicitur fieri tacitè & per præſumptu
32 conſenſum, non autem nominatim & per expreſſum
conſenſum, vt declarat Paul. de Caſtr. in d. l. ſi vt certo
d. §. ſi de me ſub nu. 1. ff. commodat. qui quidem tacitus
conſenſus in propoſito noſtro non ſufficit ad liberãdũ
hoſpitem a cuſtodia & periculo rerum per viatorem
in hoſpitium delatarum, nam cum hoſpes poſt quam
33 hoſpitium tenere incępit teneatur ex diſpoſitione le-
gis viatores recipere, & ex neceſſitate eius officij res
per illos in hoſpitium inductas cuſtodire, earumq; peri-
culum ſuſcipere l. 1. circa principium in §. maxima ff.
naut. caup. ſtab. & ibi Bart. & l. vlt. §. fin. & ibi Bart. in
§. ſerui nu. 3. ff. furt. aduerſ. naut. caup. & ſtabul. vtiq; è
34 non poteſt a tali cuſtodia & periculo liberari, niſi per
expreſſum viatoris conſenſum, vt eſt tex. in d. l. fin. §.
item ſi prædixerit ff. naut. caup. ſtab. vbi habetur, quod
35 tunc demum proteſtatio hoſpitis, Nautæ, ſtabularij,
& ſimilis, vt vnuſquiſque viatorum res ſuas cuſtodiret,
ac conſeruaret, neque damnũ ſe ſe præſtaturum, eum
liberat, ſi Proteſtationi viatores conſenſerint, & non
aliter, & tradunt DD. infra citandi qui quidem conſẽ-
ſus debet eſſe expreſſus & explicitus, non autẽ tacitus
& implicitus per nõ contradictionem viatorum vt vo-
lunt Bart. in l. non ſolum §. morte n. 22. verſ. ſed quæro
an etiã partis conſenſus requiratur ff. de oper. no. nun.
reprobando gl. in d. §. item ſi prædixerit, dum, ad verbũ
conſenſerunt ibi poſitũ ſubaudit maximè, quaſi quod
ſufficiat etiam tacitus conſenſus ex non contradictio-
ne, cum ſit imputandum ipſis viatoribus, cur in hoſpi-
tio remanſerint audita proteſtatione hoſpitis, quam
opinionem Bart. probat & communiter per ſcribentes
teneri teſtatur ibidem Iaſ. ſub n. 17. verſ. aduerte etiam,
dũ Bart. tenet, & inſertus verſ. vnde ſi hoſpes, vbi aper-
tè concludit, quod ex quo hoſpes tenetur de neceſſi-
tate ex diſpoſitione legis cuſtodire res in hoſpitium in-
ductas per iura ſupra allegata, proteſtatio contra di-
ſpoſitionem legis nihil releuat, niſi pars cõſentiat pro-
teſtationi, ita vt nõ ſufficiat, quod proteſtetur ſe nolle
teneri de periculo in pręſentia partis nõ cõtradicentis,
& ſic nõ ſit ſatis tacitus cõſenſus, ſed requiratur quod
pars expreſsè conſentiat d. proteſtationi, hanc eandem
opinionem ſequitur & communiter per DD. teneri
ait Alex. in addit. ad Bart. in d. §. itẽ ſi prædixerit in ver-
bo proteſtatio ſub littera B, eam etiã amplectitur Iaſ.
in l. pacta nouiſſima ſub n. 12. verſ. ſecundo contra gl.
C. de pact. & eſt de mẽte Aret. in §. ſi ſub nu. 1. verſ. &
q̃ dixi inſt. de oblig. quæ ex qua. delict. naſc. & licet gl.
in d. §. item ſi prædixerit voluerit contrariũ & eam ſe-
quatur ſimpliciter Plot. in d. §. decimo. n. 13. verſ. fallit
præterea in fine, & ante eum Bart. in l. pacta nouiſſima
in 1. lect. in finalibus verbis C. de pact. & Imol. in d. §.
morte ſub n. 8. verſ. & ideo in propoſito, tamen ea cõ-
muniter reprobatur, vt ſupra dictum eſt, & quatenus
poſſet modo aliquo ſuſtineri non procederet ſimplici-
ter, ſed tunc ſolummodo quando proteſtatio fuit fa-
36 cta principio antequam hoſpes recępiſſet viatores, &
res eorum in hoſpitio, quia tunc ſiuè conſentiant ſiue
non, ſtatur proteſtationi & imputatur eis, quare ſtete-
runt, ſecus autem ſi proteſtatio fuit facta poſtquã recę-
perat in hoſpitio, quia tũc non ſufficit, niſi illi conſen-
ſerint expreſsè, prout diſtinguendo Bart. in d. §. item ſi
37 prædixerit ſaluat opinionem d. gloſſæ, & Petri, qui il-
lam impugnabat, quam diſtinctionẽ ſequi videtur Ad-
dition. ad Bart. in d. §. morte in 1. additione ſub littera
A, in verbo morte eius, & de ea meminit etiam Imol.
in eod. §. morte ſub nu. 6 & ſeq. verſ. tertio adde, adeo
quod nec dicta opinio gloſ. vt ſup. declarata & intelle-
cta noceret Galeſſio, cum ea quæ contra eum ponde-
rantur pro liberatione hoſpitis a cuſtodia & periculo
rerum ſecuta ſint nõ ab initio ingreſſus, ſed poſtquam
receptus fuerat cum eius rebus in hoſpitium, quo caſu
non ſufficiebat hoſpiti aliquis actus per quem conſen-
ſus tacitus Galeſſij induceretur de tranſferenda in ſe
ipſum cuſtodia, ſed ſpecialis & expreſſus requirebatur
conſenſus, vt ex præmiſſis apparet & propterea bene
dixit in hoc propoſito Caſtr. in d. l. ſi vt certo d. §. ſi de
me poſt princ. ff. commod. quod cum quis tenetur de
cuſtodia rerum penes ſe exiſtentium, non liberatur ab
ea, niſi per contrariã conuentionẽ expreſſam, quæ, cum
nõ inducat appoſitio cuſtodis, quę non facit videri cõ-
uentũ de contrario, meritò per eam nõ liberatur, quin
teneatur ad cuſtodiam quam ſemel ante recepit.

Nec quæ dicuntur ad excludendam culpam ab ho-
ſpite & reijciendam in Galeſſium videtur obſtare, quo-
niam vt in prioribus ſcriptis demonſtraui, non poteſt
hoſpes dici ſine culpa, cum ſciens habere feneſtram in
38 domo, per quam facilè poterat ingredi in cameram,
in qua viator cum famulo iacuit, non prouidit ſecuri-
tati aduenarum hoſpitãtium, ita vt per eam non poſſet
introiri in domum, addito etiam quod cũ claues dictæ
cameræ iandiu amiſiſſe fuiſſe aſſerat, & aliàs fieri
non fecerit, nec ſerram mutari, vt a parte exteriori in
d. cameram introiri non poſſet cum d. claue amiſſa,
vel alia, in manifeſta culpa deprehenditur, eo maximè
cum dictæ cameræ hoſtiũ repertũ fuerit apertum, &
ipſe credat furem p dictam feneſtra introiuiſſe in ca-
merã, & deinde hoſtium aperuiſſe, & receſſiſſe, & fa-
teatur dictam feneſtram, quã de ſero ab ipſo clauſulam
fuiſſe aſſerit, potuiſſe facile aperiri a Camillo Blaioni,
qui poſtea ex hoſpitio receſſerat viſis Galeſſio, famu-
lo, & valiſijs, & illis etiam bene ſuſpectis, & audito vlte-
rius quod in illis aderant pecuniæ, cũ enim illum furẽ
eſſe ſciret vel ſaltẽ ſuſpectũ haberet, vtiq; poſt eius re-
ceſſu debebat adhibere omnem diligentiam pro ſecu-
ritate viatorũ, & rerũ eorũ, & proſpicere an dicta fe-
neſtra eſſet clauſa, vel aperta, & an ex aliqua parte do-
mus in camerã introiri poſſet, præſertim cũ non appa-

reat in proceſſu, quod a parte anteriori hoſtium ca-
meræ, ita eſſet clauſum, quod a parte exteriori aperiri
nõ poſſet cum claue, licet in dubijs hoc pro vero ſup-
ponatur, nec ex eo quod conſtat d. hoſtium a d. parte
fuiſſe clauſum, infertur neceſſario quod ab extra ape-
riri non poſſet cum claue, vltra quod hoc parum face-
ret ad rem, quia ex iudicio hoſpitis cõſtat furem fuiſſe
ingreſſum in cameram per illam feneſtram ſolo pro-
pinquam per bracchium vnum cum dimidio, circa quã
ſi nõ vſus fuiſſet tam magna negligentia, ſed adhibuiſ-
ſet eam diligentiam quam quilibet diligens pater fa-
mil. adhibuiſſet, vtiq; furtum factum nõ fuiſſet, ad quod
propterea erga viatorem merito tenetur, cum arctius
39 hi pro ablatis teneantur, quam cæteri locatores Bald.
in l. 1. ſub nu. 6. verſ. & nota & in l. ex diui n. 2. verſ. op-
pono ergo C. locat. Caſtr. in l. dominus horreorum n.
2. in fin. ff. eod. tit. locat. vnde tenentur etiam de leuiſ-
40 ſima culpa, licet cõtractus ineatur gratia vtriuſq; par-
tis, vt dictum fuit in alijs ſcriptis, & tradunt etiam Bart.
in l. Dominus horreorum nu. 1. ff. locat. Bald. in l. certi
iuris ſub num. 3. verſ. & hæc faciunt in fine C. locat. &
Caſtr. in l. qui mercedem poſt princ. ff. eod. tit. locat. &
cũ ex generali præſumptione homines hi ſint cõmu-
41 niter vulgares, mali, & rapaces, ſeuerè contra eos agẽ-
dum eſt ſecundum Bald. in d. l. 1. ſub n. 6. C. locat. alio-
quin materia eis daretur cũ furibus aduerſus eos, quos
recipiunt, coeundi, cum nec ob pœnas, & prouiſiones
contra eos rigoroſè inſtitutas abſtineant a fraudibus,
vt inquit tex. in l. 1. poſt princip. in §. maxima ff. naut.
42 caup. ſtab. Nec Domino Galeſſio poteſt nocere, quod
nocte audiẽs rumorẽ ſubtus lectum, tacuerit, & nõ ac-
clamauerit, quia primum, confiſus de ſecuritate a lege
ſibi promiſſa, tutus in cameram, & exinde in cubile in-
troiuit, hoſtio ab intus clauſo, & nulla alia circa ſecuri-
tatem adhibita diligentia, tanquã ſibi non neceſſaria, &
mox noctu audito rumore, a taciturnitate excuſandus
eſt ob ipſum nocturnũ tempus, ob ignorantiam quali-
tatis domus, & ob dubiũ probabile mortis ſibi inferen-
dæ, ſi os aperuiſſet, cum maximè eſſet forenſis, & iner-
mis, & a communiter cõtingentibus nocte ad furandũ
accedentes ad domos alienas plures eſſe ſoleant, &
arma etiam deferant, cum quibus multa mala eos cõ-
mittere docet experientia vera rerum magiſtra, quan-
do a Dominis rerum ablatarum, vel ab alijs impediũ-
tur, quin furta iuxta eorum animi deliberationem per-
ficiant, vltra quod inopinatus ille rumor non modicũ
terrorem ſemidormiẽti intuliſſe videtur, ac omne mẽ-
43 tis conſilium abſtuliſſe, vt in ſimili conſiderat Bald. in
d. l. ex Diui in princ. ante num. 1. poſt Odofred. ibidem
C. locat. ſi enim, an iuſtus ſit timor, & in conſtantem
virum cadens vel ne, ex qualitate perſonarum & facti
iudicandum eſt per iudicem, cuius arbitrio id a lege
committitur iuxta latè tradita per Menoch. in tract. de
arbitr. iud. lib. ſecundo centur. ſecunda caſ. 135. num.
2. cum ſeq. certè iuſtiſſimus arbitrabitur in Galeſſio, &
talis qui in conſtantiſſimum, nedum in conſtantem vi-
44 rum cadere poterat, qui proinde ſibi nocere non de-
bet, vt notat Menoch. d. caſ. 135. nu. 1. & ponunt om-
nes in l. metum autem ff. de eo quod met. cauſ. & in l.
vani timoris ff. de reg. iur. Et in omnem caſum leuia eſ-
45 ſent, quę contra viatorẽ pro culpa allegantur, reſpectu
eorum, quæ contra hoſpitem adducuntur, quæ tanquã
vrgentiora attẽdenda ſunt, quia culpa maior velat mi-
46 norem & ei præponderat, & quanto eſt maior, tanto
eſt proximior cauſa damni, vt formaliter inquit Bald.
in l. certi iuris ſub n. 3. verſ. & hæc faciunt in fine C. lo-
cat. qui loquitur propriè in terminis iſtis, quando &
viator & hoſpes erant in aliqua culpa. Debet igitur
Morettus hoſpes condemnari ad reſtitutionem rerum
57 Galeſſio ablatarum, & in huius condemnationis exe-
cutione liquidabitur quid & quantum veniat reſtituẽ-
dum, & num locus ſit iuramento in litem, cum non me
lateat dari caſum, quod hoſpes teneatur pro ablatis, &
tamen contra eum non poſſit iurari in litem.

E P I T O M E.

Qualiter puniatur, qui virilia & muliebria, ideſt virorum
ac mulierum pudenda depicta, vel cornua, aut alia
huiuſmodi ad domum alienam appendit.

S V M M A R I A.

Appendens ad domum alienam pudenda depicta, cornua, vel ſimilia grauem infert iniuriam. nu. 1.
Imo enormem nu. 6. concurrentibus circunſtantijs.
Et grauiter iudicis arbitrio venit puniendus. 2.
Et quod pœna Mitræ & triremium fuit quandoq; impoſita 4. & 7.
Proijciens in aliquem, lutum, ſtercus, vel ſimilia, quomodo ſit puniendus nu. 3.
Iniuria fit etiam factis, & ſignis contumelioſis. 5.

CASVS SEPTVAGESIMVS PRIMVS.

QVi ad hoſtium, & feneſtras domus alienæ puden-
da, virilia, & muliebria depicta, vel cornua appẽ-
1 dit, vel aliud ſimile facit, grauem iniuriam inferre di-
citur, cuius pœna cum regulariter ſit arbitraria iudici,
2 inſpecta facti, & perſonarum qualitate iuxta tex. in §.
in ſumma inſt. d. iniur. & tradunt Crauet. conſ. 119. nu.
1. Clar. in §. iniuria nu. 7. & Menoch. de arbitr. iud. lib.
2. caſ. 263. num. 3. conſtat talem delinquentem graui
animaduerſione dignum eſſe, quod clarè demonſtrari
videtur ex tex. l. 1. §. 1. ff. d. extraord. crim. fit iniuria
3 (dicit ibi Paulus) contra bonos mores, veluti ſi quis
fimo corrupto aliquem perfuderit, cœno, luto oblinie-
rit, aquas ſpurcauerit, fiſtulas, lacus, quidue aliud ad
iniuriam publicam contraminauerit, in quos grauiter
animaduerti ſolet. quem locum referunt Clar. in §. fin.
q. 83. nu. 9. verſ. item puniendi ſunt, & Menoch. de ar-
bitr. iud. lib. 2. cent. 4. caſ. 385. nu. 1. Ex hocq; dicit Clar.
quendam, qui amphoram ſtercore plenam in mulierẽ
proiecerat, fuiſſe ictibus duobus funis affectum, licet
remiſſionẽ haberet, quod exemplum refert etiam Me-
noch. vbi ſupra nu. 2. Et quendam qui virilia, ac mulie-
bria picta, ideſt virorũ, ac mulierum pudẽda, & cornua
4 appenderat ad domum cuiuſdã mulieris nuptæ nobi-
lis, licet non ſine magna inhoneſtæ vitæ ſuſpicione,
ſcio condemnatum fuiſſe (me ita votante) ad triremes
ad tẽpus, hoc ẽt addito quod antequã tranſmitteretur
ad triremes, incedere per ciuitatem cum Mitra in ca-
pite & ſcriptura in pectore, quæ huiuſmodi punitio-
nis cauſam denotaret, vt ſic & ipſe palam & publicè
pœnam infamem pateretur, poſtquam mulierem ita
patenter infamauerat. Fit enim iniuria varijs modis, &
5 inter cæteros factis, & ſignis contumelioſis, quibus in-
famia, defectus, crimina, & vitia alterius denotantur,
obijciuntur, & exprobrãtur, quæ quidem punienda venit
diſcretione iudicis, vt dicit Iodoc. in pract. crim. c. 130.
tit. de iniurijs per geſtus, ante finem, qui locus optimè
ad rem noſtram facit. Et ſi vt oportet, actum, locum,
tempus, & perſonam inſpiciamus, cum factum ipſum

turpe

turpè ſit in ſe, Domus eſſet in publica platea, & propè
Eccleſiam celebrem & a populo frequentatam, con-
eurreret etiam tempus, quia erat dies feſtiuus, & ſolē-
nis, & mulier eſſet nobilis, & ciui probo nupta, licet nō
careret nota inhoneſtatis, non tamen notoriæ, atrox
6 & enormis cenſenda eſt talis iniuria l. prætor §. atro-
cem. l. vulneris & l. ſed eſt ff. de iniur. & §. attrox inſt.
eod. tit. Iodoc. in d. pract. c. 137. tit. de iniur. factorum
ad finem nu. 18. & 19. & latè proſequitur Menoch. de
arbitr. iud. lib. 2. caſ. 263. ferè in toto, vt propterea om-
nibus bene pēſatis in propoſita ſpecie a recto iudicis
arbitrio pęna minor deſcendere non debuerit; pro qua
7 ſententia inueni poſtea Parid. de Put. in tract. Sindicat.
in verbo iniuria officialis c. 1. num. 6. verſ. & dixit not.
Angel. cum duobus verſ. ſeq. fol. 273. a tergo, dicentē
eſſe grauem iniuriam, & alias conſuluiſſe quod quidam
qui pinxerat quandam honeſtam mulierem, quæ nole-
bat ei conſentire, nudam cum certo vituperio, & illam
picturam ad eius ignominiam affixerat in locis publi-
cis, eſſet relegādus in opus publicum in triremi, ſiue in
galea, quia talis pictura erat libellus infamatorius, &
de hoc dicto Paridis de Puteo meminit Clar. in pra-
ctic. crimin. quæſt. 68. nu. 25. poſt verſic. libelli famoſi,
nec ab eo diſſentire videtur.

E P I T O M E.

An, & quando pluribus accuſatis, vel inquiſitis de crimi-
ne ſimul commiſſo poſſit vnus pro alio intercedere, &
fideiubere de ſtando iuri, iudicatum ſoluendo, & ſe re-
præſentando ad obtinendā relaxationem a carceribus.

S V M M A R I A.

Plurium inquiſitorum de delicto ſimul commiſſo, vbi veniat
pæna pecuniaria, poteſt vnus pro alio fideiubere. n. 1. & 5.
Dummodo ſint alias fideiuſſores idonei. 2.
Forenſes non ſunt idonei fideiuſſores. 3.
Fallit in pluribus clericis conuentis. 4.

CASVS SEPTVAGESIMVS SECVNDVS.

1 DIctū Bart. in l. pen. ff. de tut. & curat. dat. ab his.
quod in criminalibus vbi pęna pecuniaria tan-
tum imponitur, ſi plures de eodem maleficio commu-
niter commiſſo ſint accuſati, vel inquiſiti, vnuſquiſq;
eorum poſſit pro alio fideiubere, & promittere de ſtā-
do iuri, iudicatum ſoluendo, vel repreſentando quæ fi-
deiuſſio vicaria dicitur Muſcatel. in pract. fideiuſſor.
par. prima, nod. 20. n. 3. communiter hodie obſeruatur
in tribunalibus, & probatur per tex. in d. l. pen. vbi vnus
poteſt teneri vti tutor pupilli, & vti fideiuſſor cōtutoris
eiuſdem pupilli, qui tex. licet loquatur in ciuilibus, pro-
cedit tamen etiam in criminalibus, vt vnus poſſit tene-
ri tanquam reus, & tāquam fideiuſſor alterius rei, quā-
do de pęna tantum pecuniaria agitur, & ita tradit An-
gel. in l. reos circa princ. ff. de duob. re. quem ſequitur
ibidem Caſtr. num. 2. Angel. Aretin. de malef. in verbo
pro quibus Antonius fideiuſſit. num. 7. verſ. quæro an
vnus, Amad. de ſindicat. ſub n. 210. verſ. item aduerte,
Addition. ad Bald. in l. omnes 31. C. de Epiſc. & Cler. in
addit. ſub nu. 4. in verbo plures ſimul, & eſt dictum per
omnes approbatum, dummodò qui vult eſſe fideiuſſor
2 ſit alias idoneus, & non ſuſpectus, ne alias vana ſit, &
fruſtratoria fideiuſſio, ſi ſuſpectus eſſet, & nihil poſſi-
deret, & ita cum hoc temperamento procedere dictū
Angel. intelligere videtur Imol. in d. leg. reos in princ.
quem ſecuti ſūt ibidem Aretin. & Ronchegal. latè in-
ſiſtens, & de com. ſententia atteſtans nu. 1. & 11. verſ.
occaſione huius præclaræ deciſionis, idem renuerunt
Auguſt. de Arimin. in addit. ad Angel. de maleſ. in loco
citato, Marſil. in rubr. ff. de fideiuſſor. q. 56. nu. 434. &
ita etiam verbis apertis voluit Bart. in d. leg. pen. & ſe-
quuntur addent. ad eum, & idem ibi tenuit Bald. Adeo
quod dictum Angeli bene indigebat ſuppletione & tē-
peramento præd. ſed non dictum Bart.
Ex quibus infertur, quod ſi accuſati vel inquiſiti eſ-
3 ſent forenſes, & in territorio iudicis immobilia nō poſ-
ſiderent, etiam quod aliàs eſſent diuites, & non inueni-
rent fideiuſſores de territorio, non audirentur, volen-
tes adinuicem fideiubere, vt ex carceribus relaxaren-
tur, ex quo non ſunt idonei, ſed ſuſpecti, & ſi recederēt,
non eſſet bene conſultum Curiæ, quod vltra præmiſſa
4 probatur in l. omnes la 2. C. de Epiſc. & Cler. §. in hac
autem quæ eſt l. 31. vbi ſpeciali priuilegio hoc conce-
ditur Clericis forenſibus, vt ſic contrarium ſit de iure
communi, quod in pluribus conuentis extra proprium
domicilium vnus pro altero ſatiſdare non poſſit, ſum-
pto arg. a ſpeciali in d. l. pro vt non ineleganter adno-
tauit Ronchegal. in d. l. reos nu. 11. verſ. & vbi plures
forenſes, cuius legis diſpoſitio etſi in ciuilibus loqui-
tur, vt ibi dicit Bald. nu. 5. procedit tamen & in crimi-
5 nalibus, in quibus de pecuniaria tantum agatur pęna,
vt ex ſuperius dictis apparet, a quibus iudicando rece-
dere tutum non eſſet.

E P I T O M E.

Quo remedio Iudex maleficiorum, qui reum relaxauit a
carcere ſub fideiuſſoribus nō idoneis ſine approbato-
re, poſſit conſulere eius indemnitati, ne teneatur de
proprio parti, & Republicę ad intereſſe.

S V M M A R I A.

Iudex maleficiorum recipiens pro reo fideiuſſores minus ido-
neos tenetur de ſuo proprio. nu. 1. & 3.
Pupillus & reſpublica æquiparantur. 2.
Fideiuſſores dum recipit, cautela ne ipſe teneatur, eſt vt eorū
approbatores recipiat. 4.
Fideiuſſorum approbatores recipiendi conſuetudo eſt per Ita-
liam. eod.
Florentiæ verò & Mediolani quid in ſpecie obſeruetur. 7.
Approbatores tenentur, ſi fideiuſsores minus idonei reperi-
antur. 5.
Quid autem in ſimplici laudatore vel commendatore. 6.
Fideiuſsores vbi Iudex receperit minus idoneos, poteſt itera-
to reum detinere, donec præſtet idoneos. 8. & 10.
Fideiuſsor primus per dationē ſecundi nō cenſetur liberatus. 9.

CASVS SEPTVAGESIMVS TERTIVS.

IVdex maleficiorum recipiens pro reo fideiuſſores
non idoneos, tenetur de proprio ad intereſſe par-
1 ti, & reipublicæ. l. 1. §. ſciendum cum gloſ. & §. ſi Ma-
giſtratus ab initio & §. ſi filius familias ff. de magiſtr.
conuen. & §. ſciendum inſt. de ſatiſdat. tutor. quæ iura
etſi loquuntur in fideiuſſore pupilli, procedunt in fide-
iuſſore reipublicæ, quia pupillus & reſpublica æquipa-
2 rantur l. Imperatores & ibi gloſ. & DD. ff. de re iud. &
probatur etiam in l. quoties ff. qui Satiſd. cog. & in l.
fi. C. de magiſtr. conuen. cum vbiq; notatis per DD. Et
ita in puncto tradunt Amad. in tract. de Sindicat. num.
3 210. verſic. poſtremò aduerte Angel. de malef. in ver-
bo pro quibus Antonius fideiuſſit n. 13. verſ. nota ēt Pa-
riſ. de Put. i tract. de Sindicat. in verb. fideiuſſor officia-

lium c.3.nu.1.& ſeq.& Marſil.in rubr.ff. de fideiuſſor,
q.47.nu.406. in princ. Propter quod periculum aufu-
giendum introducta fuit cautela, quod Iudex quando
4 recipit fideiuſſores, vult eos dare approbatores, quos
ipſe ſciat eſſe idoneos, vt ſubdit Amad, & idem voluit
Angel. dicẽs quod cõſuetudo eſt per Italiam quod Iu-
dex velit vnum approbatorẽ & latè proſequitur Marſ,
ſub d.n.406.vbi alios idem tenentes allegat,& dicit ꝙ
communiter in Ciuitatibus ſunt deputati iſti approba-
5 tores fideiuſſorũ, & eſt optima cautela, nam per eam
liberatur Iudex,& tenẽtur ipſi approbatores,ſi fideiuſ-
ſores reperiantur nõ idonei d.l.1.§.ſciendũ verſ. diuus
Adrianus ff.de magiſtrat.conuen. & l. ſi ab arbitrio 1.
ff. qui ſatiſd. cog. & vtrobiq; gl. & ſcribent. & eſt tex,
cęteris clarior in l. cum oſtendimus §. fin. ad finem ff.
de fideiuſſor.tutor.qui enim (vt dicit tex.ille) affirmãt
aliorum idoneitatẽ, fideiuſſorum vicẽ obtinent Angel,
vbi ſub n.14.Marſil.ſub d.nu.406. & Paris de Put.d.c.
6 3.n.4.& n.7.ad finem,vbi ſubdit quod ſecus eſt in ſim-
plici laudatore & commendatore fideiuſſoris, qui non
tenentur in aliquo per l.& eleganter §.fin.ff.de dol.ni-
ſi hoc fraudulenter fecerit vt in d.§. fin. in fine cum l.
7 ſeq.& in l.conſilij ff.de reg. iur, Ego in ſtatu Mediola-
ni vidi in multis locis Iudices velle a reis fideiuſſorum
approbatores. In ſtatu autem Florentino & in quibuſ-
dam alijs locis vidi Iudices accipere fideiuſſores ex re-
latione pub.nũtij,vel(vt aiunt)Caballarij de eorũ ido-
neitate, licet iſtæ ſint perſonæ viliſſimæ. In aliquibus
etiam locis vidi obſeruari,quod abſq; aliqua approba-
tione recipiantur, nullaq; etiam a publicis nuntijs ha-
bita relatione,& propterea dubitatum ſcio,quo reme-
dio ſit conſultum iudici, qui relaxauit reum a carcere
ſub fideiuſſoribus non idoneis, quos ipſe putabat ido-
neos eſſe, vt nullum de hoc ſentire poſſit damnum in
Sindicatu,& determinatum fuit poſſe eum,iterato ca-
8 pi facere reũ & in carceribus retinere,donec alios ido-
neos fideiuſſores præſtet, vt in terminis notat Bald. in
l.1.ſub n.3.verſ.ſecũdo caſu ff. ſi quis in ius vocat. non
iuer.vbi formaliter dicit,quod ſi iudex maleficiorũ ac-
ceptauerit fideiuſſores nõ idoneos & captũ relaxauit,
poterit nihilominus eũ capere de nouo,& facere quod
iterato præſtet fideiuſſores, quibus præſtitis etiã primi
9 remanẽt obligati, nec eximuntur a fideiuſſione primo
loco præſtita, quod dicit menti tenẽdũ, quod ea ratio-
ne factũ videtur, quia acceptatio priorũ fideiuſſorum
nõ idoneorum fuit facta per illum,qui nõ habebat po-
teſtatem præiudicandi Reipublicæ, vnde merito non
obſtat, quin ad nouam fideiuſſionem deueniri poſſit.
Quam deciſionẽ commendant & ſequuntur Auguſt.
10 de Arim. in addit. ad Angel. de maleſ. in verbo quod
fama publica præcedente ſub nu. 67, in addit.incip.tu
autẽ in hac materia ad finem verſ. & tene menti quod
dixit Bald.& Marſ.in rubr.ff.de fideiuſſor.q.4.num.85.
poſt verſ.& materia,pro qua opinione,optimè, ni fal-
lor, facit tex.in l,de die.§.1. & §. ſi ſeruus ff. qui ſatiſd.
cog.& ita etiam tenere reperio Strac,in tract. de mer-
catur.tit,de decoctor.par.5.nu.2.verſ,item quæro,vbi
generaliter ait, quod vbi Iudicis off. præſtita eſt ſatiſ-
datio, & effecta ſit non idonea, ex integro pręſtanda
eſt, quia eadem æquitas ſuggerit iterum caueri in hac
ſpecie,cum ex inopia ſubſequuta in fideiuſſore deſinat
eſſe cautum, & licet loquatur quando fideiuſſor poſt
factam promiſſionem effectus eſt non ſoluendo, tamen
idem videtur quando ab initio non erat idoneus, imo
forſan & fortius, & idem quod Strac. nouiſſimè his
iam ſcriptis tenere inueni Roueſcal. in addit. ad conſ.
Bald.conſ.308. ſub nu. 1. poſt medium verſ.ſed maius
dubium eſt lib. 4. quod conſ. tamen in libro meo eſt.
215.& allegat text.in l.ſi ab arbitro §.fin.ff. qui ſatiſd.
cog.& ibi doctor.& in alijs locis.

E P I T O M E.

An neganti maleficium proſit pax ad diminutionem pœ-
næ a ſtatutis conceſſam habenti pacem.

S V M M A R I A.

Allegans contraria non auditur num.1.
Pax ad cautelam fieri poteſt etiam neganti 2. & numer.6.
*Pax prodeſt etiam neganti ad obtinendum beneficium ſta-
tuti.3.*
Contrarium ſecundum aliquos. 10.
Prior tamen concluſio eſt tenenda. 11.
Pacem producens non dicitur fateri delictum. d.nu.3.
Et ſi illam gratis non habuerit. 4.
*Pacis inſtrumentum apud Mediolanenſes plenè probat deli-
ctum.7.*
Cautela vt vllo caſu pax obeſſe non poſſit. 8.
*Tranſactio ſuper quocunq; crimine permittitur de conſuetudi-
ne totius Italiæ. 9.*

CASVS SEXAGESIMVS QVARTVS.

QVæſitum quandoq; fuit, an ſi reus negauit malefi-
cium, & poſtea producat pacem a parte obten-
tam, pax illa poſſit ei prodeſſe ad reportandum com-
modum ſtatuti diminuẽtis pœnam propter pacem, vi-
detur enim primo aſpectu, quod talis productio pacis
non proſit, quia in pœnam mendacij punitur in hoc,
1 quòd non poſſit confiteri, & tanquam allegans con-
traria non auditur.l.1.C.de furt.& ita in propoſito no-
ſtro arguit Bald. in l. 1. C.de confeſ. ſub num. 7. poſt
verſ.item quęro an quod primo negatur.Contrariũ ta-
men eſt verum quia pax ad cautelam fieri poteſt etiã
2 neganti, ſicut abſolutio ab excommunicatione prætẽ-
ſa,item ad redimendum vexationem, vnde non eſt ne-
ceſſe,quod veritas maleficij pręcedat veritatem inſtru-
menti partis, ita determinat Bald. in loco citato. &
ſubdit,quod hoc eſt vtile ſcire, ne ſi confiteretur per
productionem illam, detruderetur in carcerem, & ad
allegata in oppoſitum reſpondet, quod poſſent proce-
dere ſi per inſtrumentum pacis diceretur probatum
maleficium, & quod differt negatio a productione pa-
cis,quia ſic concordia non prodeſt,niſi in parte pœnę,
quæ remittitur per ſtatutum, negatio tamen prodeſt
in totum,ſi maleficium nõ probatur, quia ſequitur ab-
ſolutio, & Bald. ſequutus eſt Catald. de Boncompagn.
in tract.de ſindicat,q.187.ſub n. 124. verſ.adde an in-
ſtrumẽtũ pacis proſit neganti, & eſt certiſſima cõclu-
ſio,& quotidie practicata,quia producens pacem non
intelligitur fateri crimẽ,vt ſubdit Cataldin.d.l. n.126.
verſ.item an producens inſtrumentum pacis, Paris.de
Put,in eod.tract.in verbo compoſitio.c.1.incip.an of-
ficialis Epiſcopi ſub n.2.Brun. in tract. de indit. & tor-
tura in 3.q.1.part.n.27.verſ. quæro quid de confeſſio-
ne.Blanc.in tract.de indit.n. 306. verſ. pax ſeu tranſa-
ctio.Carrer.in pract.crim. verſ. trigeſimũ primũ indi-
tium eſt n.2.& ſeq.fol.64. & in verſ. vigeſimo nono n.
39.& ſeq.fol.224.& 225.Marſil.in pract.crimin.§.di-
ligẽter n.178.& ſeq.verſ.quęro vlterius. Clar.in pract.
crim.q.21.n.38.verſ.pax ſeu tranſactio,maximè ſi eam
habuerit gratis,& non per pecuniã, vt præfati omnes
DD.

DD.dicunt,licet etiam ſi illam conſequatur aliquo da-
to,aliqui ex ſup.citatis Doctoribus teneant adhuc non
intelligi eum confiteri delictum ſequẽtes Bald. in l.fur-
ti.§. pactus , poſt medium verſic.extra quæro ff. de his
qui not. infam. vbi expreſsè tradit , quod licet melius
ſit habere concordiam gratis,quam per pecuniam,ta-
4 men neutro caſu eam producens dicitur fateri crimen
quoad condemnationem , quia producitur concordia
ad condemnationem excludendam, & non debet con-
trarium operari , & reſpondet ad l. quoniam eod. tit.
quę videtur probare totum oppoſitum , quod ſcilicet
5 tranſigens aliquo dato ſuper delicto videtur illud fa-
teri,quòd loquitur reſpectu infamiæ,non autem quoad
condemnationem fiſcalem,& quod fictio illius legis eſt
contenta ſuis terminis , quia fictiones ſunt reſtringen-
dæ,vt non operentur , niſi in illo effectu, ad quem ſunt
ordinatæ. Addi etiam poſſunt rationes,quas adduxit in
6 d.l.1.C. de confeſ. quod eam potuit facere ad cautelã,
& ad vexationem redimendam , quo caſu non dicitur
fateri,prout idem Bald. tenet in l. Athletas in additio-
ne ſeù in ſecunda lectura in fine n.6. verſ.nota redimẽ-
tẽ eod.tit.de his qui not.infam.quod maximè procedit
tẽporibus hodiernis , in quibus inſtrumenta pacis fiũt
expreſsè ad euitandos litis ſumptus , & non quia qui
prætenditur alterum offendiſſe,commiſſerit delictum,
de quo facit pacem , vel qui recepit iniuriam remittit
per pactum omnem iniuriam , quam conſtare poſſet
partem ſibi intuliſſe , vel generalius ſit remiſſio de om-
ni iniur ia,& offenſione,quæ dicitur per partes ad inui-
cem ſe feciſſe & intuliſſe , his enim caſibus indubitan-
ter nulla confeſſio criminis , vt per Brun. in loco citato
num. 28. verſ.ſed quomodo poterit,quem ſequuti ſunt
Blanc.& Marſil.ſup. citati, dicit tamen Clar. in d. verſ.
pax, ſeù tranſactio quod apud Mediolanenſes , ſi re-
7 peritur inſtrumentum pacis , illud plenè probat deli-
ctum contra eum , qui pro eo pacem facit , quod ſi ve-
rum eſt,notandum eſt per practicantes in illo dominio,
cum ſit cõtra diſpoſitionem iuris com. ſaltem ſi ſic in-
diſtinctè intelligatur,vt ex prædictis conſtat , vnde ſub-
8 dit pro cautela, quod pax fiat per aliquem tertium no-
mine omnium,quorum intereſt , vel ſpecialiter nomi-
ne ipſius rei,quia tunc valet, & producenti prodeſt , &
non nocet, vt ipſe ſubijcit; ſunt etiam , qui in hoc adhi-
beant diſtinctionem ſecundum terminos. l. tranſigere
C. de tranſact. vt ſcilicet pax tunc inducat confeſſio-
nem delicti,quando fit in caſibus, in quibus per d. legẽ
prohibita eſt tranſactio,ſecus autem, quando fit in ca-
ſibus, in quibus ex eadem lege permiſſa eſt concordia,
quia tunc non operatur criminis confeſſionem , cum
facta ſit iure permittente,vt per Blanc.& Clar. in locis
relatis . In quo nullam faciendam vim exiſtimo , quia
quicquid ſit de iure per diſpoſitionem d. l. tranſigere,
9 de conſuetudine totius Italiæ hodie poteſt fieri tran-
ſactio ſuper quocunq; crimine,& licitum eſt facere pa-
cem de omni delicto cuiuſcũq; generis & qualitatis ſit,
vt atteſtatur Clar. in pract.crim.q.58.ſub num. 16.poſt
verſ.ſecunda regula, vbi propterea ſubdit ſe ommitte-
re diſputationes ſuper regulis , quæ colliguntur ex d.l.
quia de illis raro aut nũquã in practica tractatur. Quod
10 tamen non profit productio pacis ad beneficium ſta-
tuti obtinendum,quando facta eſt non ſimpliciter tan-
quam cum delinquente , ſed tanquam cum ſimpliciter
imputato de delicto,& citra cõfeſſionẽ maleficij,tenet
Nell. de bannit. in 3.part.ſecundi tempor.q.32.& ſeq.
nu.32.cum ſeq.verſ. id autem quod dicitur , & hoc ea
ratione quia requiritur fieri pacem de contentis in im-
putatione,in qua continetur,quòd quis deliquit , vnde
non videtur ſatisfactum ſtatuto per verba inſtrumen-
ti,quæ non ſunt affirmatiua , ſed dubitatiua , quod eſt
contra Bald. a quo non videtur recedendum , quia eius
rationes videntur meliores,& ſufficere videtur ad ſta-
tuti beneficium conſequendum , quod pars offenſa re-
miſſionem iniuriæ faciat imputato, etiam quod is non
fateatur ſe iniuriã intuliſſe , quia idem reſultat effectus
quietis & tranquillitatis , ac ſi fateretur & conſequitur
idem finis a ſtatuto conſideratus, vt de ſe patet.

E P I T O M E.

An pax ab vno ex corrixantibus producta proſit alijs, qui ſunt contumaces quoad obtinendum beneficium diminutionis pęnę conceſſum a ſtatutis habentibus pacẽ.

S V M M A R I A.

Pax ab vno ex corrixantibus producta prodeſt etiam contumaci.num.1.

Quod ex æquitate ſaltem videtur procedere. 8.

Contrarium tamen defenditur 2.cum ſeq.

Et in praxi dicitur obſeruatum.5.

Statutum minuens pœnam propter pacem dicitur contra ius comu.3.

Appellatio vnius prodeſt conſortibus , licet non appellantibus 4.

Socius in criminalibus non gaudet priuilegio Socij.6.

Contrarium 7.

Opiniones tamen diſtinctione concordantur. 9.

Abſurdum non eſt in criminalibus aliquos ex eadem cauſa abſolui, alios condemnari , quoſdam item grauius , nonnullos mitius puniri. 10. cum ſeq.

Iudices practici procedunt prius contra contumaces , poſtea contra carceratos.11.

CASVS SEXAGESIMVS QVINTVS.

QVæſitum etiam fuit in materia ſtatuti minuentis
pœnam criminis habenti pacem , an pax ab vno
ex corrixantibus producta, proſit alteri contumaci ad
obtinendum beneficium dicti ſtatuti . In qua quæſtio-
ne Catald.de Boncomp.in tract.de ſyndicat. q.187.ſub
num. 127.verſ. item an pax producta,dicit videri quod
1 ſic per l.1.& per tot.tit. C. ſi vnus ex plur. appellauer.
& per l.etiam §.ex cauſa ff.de minor.25. an. Contrariũ
2 tenuit Vulpel.in tract.de pace q.65.vbi inquit quod nõ
poteſt aſſentire Cataldino,quia ſtatutum minuens pœ-
3 nam propter pacem eſt contra ius com.ſecundũ Bald.
in l.diuus ff.ad Syllanian.quod etiam fatetur Cataldin.
in citata q.in princ.poſt nu.124. & eſt gl. in c. ad apo-
ſtolicæ de re iudicat. in ſext. & ideò eſt propriè intelli-
gendum in producente , & ſtatuti beneficium implo-
rante , & ad allegata in contrarium reſpondet , quod
non mirum eſt,ſi appellatio vnius ex pluribus, quorum
cauſa erat communis , & eadem omnium defenſio,
4 alijs non appellantibus proſit , quia hoc fit , ne ex vno
& eodem facto,& vbi eſt eadem abſolutionis ratio , di-
uerſæ appareant ſententiæ, nempè abſolutoria & con-
demnatoria,quod eſſet abſurdum; Quod verò pro eo-
dem facto plures eadem ſententia damnentur nõ vni-
formiter , ſed vnus maiore quantitate , quia contumax
fuerit,nec confeſſionis, aut pacis beneficiũ ſibi impar-
tiri petierit,nõ eſt inconueniens,& ſibi culpæ adſcribẽ-
dum eſt, non iudici , qui nihil petenti,nihil impartitur.
9 Ego fui ſemper ſolitus in contingentijs facti ſequi hanc

Digitized by Google

6 vltimam opinionem Vulpel, per eius rationes, & per
tex.in l, ſi quis vxoris ff. de furt. vbi quod in criminali-
bus, ſocius non gaudet priuilegio Socij, & per ea quæ
in puncto dicit Gandin.per eum non viſus in tract. ma-
leficior.in Rubr.de tranſact,& pact. in malefic. ſub nu.
17. poſt verſ.ſed quid ſi dicam, vbi ſtante ſtatuto quod
quicunque habuerit pacem de maleficio, nõ puniatur,
ponit caſum quod duo ad inuicem ſe percuſſerunt, &
inierũt pacem,& requiſiti per Iudicem, vnus compar-
uit,& produxit cartam pacis,alius verò fuit contumax,
& bannum recepit,& quęrit an productio d.pacis pro-
ſit illi contumaci & ait videri,q nõ propter contuma-
ciam ſuam, & quia pro eo non ſunt factæ defenſiones,
& probationes,quæ fieri non poterant,quia præſentia
opus erat,l.penul. §. ad crimen ff. de publ.iudicijs, ſed
quod de æquitate ſunt argumenta contra, vt per con-
7 ſortem & ſocium criminis beneficium ſit illi acquiſitũ,
vbi eſt eadem cauſa defenſionis, & identitatis arg. eo-
rum quæ habentur C.ſi in com. ead.q. c. per totum ti-
tulum,& in l.2.§.fin. ff.de iniur.quæ nihil facit, ſed vo-
luit allegare.l.etiam §.pen. & l.ſi de communi ff. ſi ſer.
uit. vendicet. & maximè quia hodie ex inquiſitione nõ
proceditur ſolẽniter,vel in figura iudicij, videtur enim
Gandi. per ſuprad. hanc ſententiam de iuris rigore fir-
8 mare,cõtrariam autem ex ęquitate admittere. Et quod
qui vult ex pace conſequi beneficium ſtatuti in dimi-
nutionẽ pœnæ delicti, debeat illam coram iudice pro-
ducere,tenet Angel de malef. qui tamen non loquitur
in terminis huius quæſtionis, in verbo deducta quarta
parte nu. 7.verſ. quid autem ſi ſtatuto debeat deduci,
& ita tenendo ad omnia in contrarium deducta reſpõ-
deo ego aliter quam faciat Vulpel. nihil allegãs, quod
ea procedunt in ijs,quæ inhærent facto ab initio, & ab
9 eo ſeparari non poſſunt, in quibus quod per vnum fit,
alijs etiam non facientibus prodeſt, ſecus autem in his
quæ poſtea ſuperueniunt extra ipſum factum, & eo iã
ſequuto, in quibus quod vni conuenit,non omnibus cõ-
uenire dicitur,ſed vniuſcuiuſq; factum inſpicitur, & ſe-
cundum illud quiſq. iudicatur, & hoc ſiuè agatur de di-
minutione condemnationis ob confeſſionem vel pacẽ,
ſiuè agatur de augumento ob negationem vel contu-
maciam ex ſtatutorum diſpoſitione, quia ſi cauſa pro-
pter quam fit diminutio, vel augumentum militat in
vno, & in alio ceſſat, debet ſolum habere locum in eo,
in quo militat & non in eo,in quo ceſſat, ita vt non ſit
inconueniens, quod ex corrixantibus & ſuppoſitis ei-
dem pœnæ vnus propter confeſſionem vel pacem cõ-
demnetur in minus, & alter propter negationem, vel
contumaciam in plus, cum iſtæ ſint qualitates & cir-
cunſtantiæ a maleficio ſeparatæ,& poſt illud ſuperue-
nientes, in quibus ſingulæ perſonæ delinquentium &
ſingula earum facta cõſiderantur iuxta notabiliter tra-
dita per Bart. in l. libertis quos, §. poſthumis verſ. vlt.
nota ff.de alim.& cibar.legat.& in l.is qui opem ſub n.
5,verſ.item fallit ff.de furt, vt latius comprobaui ſupra
10 caſu 56. in verſ. Non ab re etiam quæri poteſt, vbi eſt
videndum. Vt ſic abſurdum non videatur in criminali-
bus quod ex eadem ſententia habentes eandem cauſã
diuerſimode puniantur, nedum quando inter eos vnus
eſt contumax, ſed etiam quando omnes comparuerũt,
quorum aliqui quandoq; fatentur delictum, & gaudet
beneficio confeſſionis, alij vero negant & carent dicto
beneficio & quandoq; etiam grauius puniuntur, vt ex
prædictis patet. Adſunt præterea aliquando inter cor-
rixantes aliqui priuilegiati, puta milites, quibus conce-
duntur priuilegia ob confeſſionem & pacem pinguio-
ra,quam alijs,quorum cauſa minori pœna condemnã-
tur,quam corrixantes non ita priuilegiati, itidem con-
fitentes & pacem habentes. Quinimo vt ad contuma-
ces reuertamur,quando plures ſimul de eodem delicto
11 imputantur, & nõ omnes ſe conſtituunt in carceribus,
ſolent Iudices practici prius procedere contra non cõ-
parentes, & in contumaciam eos condemnare veluti
confeſſos, & poſtea contra carceratos cognoſcere, &
cauſam proſequi,quorum aliquando bona pars, & non
nunquam omnes abſoluuntur,cum tamen idem & vni-
cum fuerit omnium contumaciam & carceratorum fa-
ctum,& eadem cauſa, quod fieri poſſe,conſtat ex dictis
per Felin. cæteros adducentem in c.cum inter nu. 10.
verſ. fallit 4. de ſent. & re. iud. & ſentit Gomes. tom.
tert.var.reſol.de delictis c. 1.ſub nu. 88, verſ. vnum ta-
men eſt, & tradit Angel. de malef. in verbo & Andreã
Marci nu.2.verſ.aduertas tamen, & ibi etiam Auguſt.
in addition, in princ. &,pluries practicaui.

E P I T O M E.

An & quando Officiali perpetuo,vel temporali delinquẽ-
ti in officio, vel extra officium interdicenda ſit admi-
niſtratio officij lite pendente.

S V M M A R I A.

*Officiali delinquenti extra officium non interdicitur admini-
ſtratio.nu.1.*

*Officialis accuſatus de crimine commiſſo in officio,retinet offi-
cium pendente accuſatione, ſed illi interdicitur admini-
ſtratio. 2.*

Et quare.5.

*Procedit autem concluſio ſi talis ſit accuſatio, qua probata
veniret ab officio remouendus. 3.*

*Et dummodo ex habitis informationibus incipiat conſtare
de mala adminiſtratione. 4.*

*Nec ſit differentia inter officialem perpetuum, vel tempo-
ralem.6.*

*Officio durante cognoſci poteſt de crimine pro quo venit pœna
priuationis,et quære.7.*

CASVS SEPTVAGESIMVS SEXTVS.

VIdi aliàs dubitari, an officiali delinquenti interdi-
cenda ſit officij adminiſtratio cauſa pendente,
& decidi ſecundum opinionem Bart. in l. libertus §. in
quæſtionibus ff.ad municip. & de in col. vbi diſtinguẽ-
1 do dicit,quod quando quis accuſatur de crimine com-
miſſo extra officium, pendente iudicio retinet officiũ,
& adminiſtrationem,per d.§.in quæſtionibus, quando
2 verò accuſatur de crimine cõmiſſo in officio licet ac-
cuſatione pendente retineat officium, adminiſtratio
tamen interdicitur per l.quod ſi forte §.ſunt quidam ff.
de ſolut. & l. eum quem C. de ſuſpect. tutor.in quibus
locis hoc ipſum notant idem Bart. & cæteri ſcriben-
tes,quam diſtinctionem etiam faciunt ex antiquis DD.
Io.Fab.in §.ſi quis autem in princ.inſtit. de ſuſpect. tu-
tor.& Luc.de Pen.in l. vnica col. fin. ad fin. verſ.in gl.
vlt.C.de rei.poſtulat.lib.1. & in l. Iudices col. ſecunda
verſ.ſed an Iudici C.de dignit.lib. 12. & ex Modernio-
ribus, Paris de Put.in tract. Syndicat. in verbo accuſa-
tus col.1.2.& 3.Afflict.in Conſt.Regn.lib. 1. Rubr.37.
ſuper Conſt.ſtatuimus ſub nu.50.poſt verſ. ſexto fallit.
dum ſimpliciter ſe remittit ad dicta per Parid.ſup. cita-
tum,& nouiſſime Vincent.de Franch. Deciſ. Neapol.
octaua in princ. Id autem quod dicitur de adminiſtra-
tione

3 tione interdicenda Officiali accuſato, lite pendente intelligendum eſt procedere, quando accuſatio eſt talis, quod ea probata remouendus is eſſet ab officio, alias verò ſecus, ſecundum Bart. in d. §. ſunt quidam ad finē nu. 5. quem ſequitur Vincent. de Franch. d. deciſ. 8. nu.
4 2. Et quando de tali accuſatione captæ ſunt informationes, & incipit conſtare de mala officij adminiſtratione, & nō aliter, nec enim ex ſola accuſatione, quæ probata ſufficeret ad priuationem, & ſuſpēdendus eſt accuſatus ab adminiſtratione, ſed ſolum quādo capta informatione aliquid ſubſtantiale contra ipſum apparet, ita eſt de mente Bartol. in d. §. ſunt quidam circa finem ſub nu. 5. & clarè ponit Franc. d. deciſ. 8. num. 4. & 5. & idem aperte voluerūt Io. Fab. in d. §. ſi quis autem poſt princ. & Luc. de Penna in d. l. Iudices col. 2. poſt verſ. ſed an Iudici ibi quod videtur verum ſi merito eſt ſu-
5 ſpectus. Ratio autem quare concurrentibus prædictis conſiderationibus lite pendente interdicitur adminiſtratio Officiali, eſt multiplex vt per Franc. d. deciſ. 8. n. 3. ſed ea potiſſimum vrget, quod niſi ita fieret, aſtrueret teſtes ſcientes veritatem, vel eis minaretur, vt dicit Paris de Put. loco citato, quem ſequitur Franc. inquiēs quod ſi officiales retinerent adminiſtrationem officij, terrerent teſtes, qui de facili non poſſent deponere ve-
6 ritatem, vel facerent, quod deponerent falſum. Et procedit iſta concluſio nō ſolum in Officiali perpetuo, ſed etiam in temporali, cuius officij finis non eſt expectādus, vt per Parid. vbi ſup. num. 7. verſ. & prædicta, quē ſequitur Franch. in ſæpè citata Deciſ. octaua nu. 6. vbi etiam allegat Bald. ſuper Feud. tit. de Pac. Coſtant. in verbo credentias in finalibus verbis ſub num. 2. dicen-
7 tem, quod quando pro crimine imponitur pęna remotionis ab officio, poteſt de eo cognoſci durante officio, quia ſi expectaremus finē officij, fruſtra fieret ammotio, quod eſt notandum, quia non rarò accidit in facto.

EPITOME.

De materia regulæ quod qui nō habet in ære, luat in corpore, quomodo intelligatur, & in quibus caſibus procedat, & de multis quæſtionibus circa hoc non raro occurrentibus in practica.

SVMMARIA.

Ceſſio bonorum non admittitur in criminalibus, nu. 1.
Qui non habet in ære, luat in corpore. eod.
Quod ſine dubio procedit concurrente conſenſu creditoris. 2.
Et hoc quando pęna ſaltem in parte applicatur parti. 4.
Sed & creditore inuito poteſt Iudex commutationem arbitrari, vel quod creditor fidem habeat, donec ad pinguiorem fortunam deuenerit. 3.
Luere non cogitur in corpore qui ſoluit maiorem partem condemnationis, ſed de reliquo eſt fides habenda, donec deuenerit ad pinguiorem fortunam. 5.
Condemnatus occaſione delicti ad intereſſe partis non admittitur ad ceſſionem bonorum, ſed debet in corpore luere. 6.
Fideiuſſor de repræſentando condemnatus pro non facta repræſentatione luere non cogitur in corpore, ſed admittitur ad ceſſionem bonorum. 7.
Ceſſio bonorum admittitur pro multa. 8.
Et quare. 12.
Multa poteſt Iudex ex cauſa diminuere, ac etiam in totum remittere. 9.
Multatus non habens in ære, non cogitur in corpore luere. 10.
Quod procedit in multa fiſco debita, ſecus ſi parti debeatur. numer. 11.
Habens in ære, nō eſt audiendus, ſi velit in corpore luere. 13.
Statuto ſtante quod non ſoluens pęnā pecuniariam intra certum tempus, puniatur corporaliter, ſi ille ſit ſoluendo, nec ſoluat, volens potius in corpore luere, non debet audiri, ſed Iudex debet de bonis eius condemnationē extinguere. 14.
Pœna quæ loco pecuniariæ in prædictis imponitur, debet eſſe temporalis exilij. 15.
Sed verius eſt quod arbitrio Iudicis remittatur. 16.
Regula quod non habens in ære, luat in corpore, procedit ſolum in vilibus, ſecus in nobilibus. 17.
De quo tamen relinquitur cogitandum. 18.
Clericus non habens in ære, luit in corpore, ſicut laicus. 19.
Commutatio tamen debet per Iudicem Eccleſiaſticum fieri, licet a laico proceſſerit condemnatio. 20.
Mulier licet non habeat in ære, non luit in corpore. 21.
Sed pro leui condemnatione, ſi fideiuſſores non inueniat, relaxatur iuratoriæ cautioni. 22.
Quod tamen, de conſuetudine non ſeruatur. 24.
Mulier pro graui condemnatione retinetur in carceribus, donec ſoluat. 23.
Commutatio pœnæ pecuniariæ in corporali fit a iudice criminali, licet a Iudice ciuili facta eſſet condemnatio 25.
Ceſſio bonorum a principali facta non prodeſt fideiuſſori. 27.
Commutatio quare non fiat habenti fideiuſſorem, cum ceſſio principalis non proſit fideiuſſori. 28.
Pœnam corporalem qui ſubijt loco pecuniariæ, penitus liberatur, adeò quod nec ad pinguiorem fortunam deueniens teneatur. 29.
Cedens bonis, nihilominus tenetur ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit. 30.
Fallit ſi Ceſſio facta fuerit cum aliquo vituperio. 31.

CASVS SEXAGESIMVS SEPTIMVS.

SAtis trita eſt concluſio, quòd vbi ex delicto imponitur pœna pecuniaria, data debitoris impotentia
1 ſoluendi non habet locum ceſſio bonorum, ſed fit commutatio in pœnam corporalem, per regulam quòd qui non habet in ære, luat in corpore de qua in leg. 1. §. fin. ff. de pęn. in leg. ſi quis id quòd §. in ſeruos ff. de iuriſd. om. iud. in leg. fin. ff. de in ius voc. in l. qui ædes ff. de incend. ruin. Nau. in l. quicunq; §. quod ſi ad prædictam C. de ſeru. fugit. in l. fin. C. de ſepulcr. viol. in l. ob fœnus ff. de adminiſtr. tut. cum vbiq; notatis per ſcribentes, & tradunt Io. Fab. in §. fin. Inſt. de act. n. 5. & ibi Iaſ. nu. 13. Alberic. de Roſat. de ſtat. lib. ſecundo q. 196. qui multos antiquos Doctores ita tenentes allegat, Salycet. in l. 1. nu. 7. C. qui bon. ceder. poſ. Cępol. conſ. crim. 9. nu. 3. 4. Socin. reg. 81. in verbo debitor in 1. fallentia, Gomez. tom. ſecund. varſ. reſol. de cōtract. c. 11. de qualitat. contract. ſub num. 51. verſ. item adde quod ſi debitor, Clar. in pract. crim. q. 95. nu. 2. verſ. ſed quid ſi reus, & num. 5. verſ. ſed pone quod iſte, inquiens ita tenere DD. communiter, Couar. lib. ſecundo var. reſol. c. 1. nu. 8. verſ. præterea dubitatur, Brun. in tract. de ceſſion. bon. in quarta q. princ. num. 5. Vincent. de Franch. Deciſ. Neapol. 358. nu. 1. 2. in ſecunda par. & Deciſ. 507. itidem nu. 1. 2. in tertia par. Don Lodouic. de Peguer. in ſuis deciſ. ſeu quęſt. crim. c. 6. nu. 6. verſ. his tamen non obſtantibus, vbi latè inſiſtit, & communem & receptam opinionem dicit, & hoc ſiue debitor in fraudem legis deliquerit, ſciens ſe non poſſe ſoluere pœnam pecuniariam, ſiue non ea cogitatione maleficium commiſerit, & ſic indiſtinctè ex com. opinione, de qua atteſtatur Clar. in pract. crim. q. 95. num. 3. verſ. & ſcias, poſt Salycet. in l. fin. C. de ſepulcr. viol. ſub nu. 4.

in

in quarta oppoſ. quam opinionem tenet etiam & cõ-
munem dicit idem Salycet.in l.& ſi ſeuerior in 11.opp.
ſub nu.6.C.ex qui cauſ.infam.irroge.Quam concluſio-
nem ita demum procedere intelligunt DD. ſi creditor
2 conſentit, ita vt ſatis non ſit quod debitor ſeu condem-
natus. d. pœnæ commutationem petat, cum in credi-
toris poteſtate ſit expectare debitorem donec veniat
ad pinguiorem fortunam, & non extinguere ſuá actio-
nem, nec ei inuito aliud pro alio ſolui poſſit, vt poſt
Bald.Caſtr.Iaſ.Dec.Abbat. Felin. & alios tradunt Pe-
guer.d.5.nu.11.verſ.ſcias tamen,& Franch. dicta De-
ciſ.358.nu.3.quam opinionem com.dicit Boer. Deciſ.
349.poſt n.1.verſ.ſecundo ſi is, quem refert & ſequi-
tur Clar.d.q.95.nu.4.verſ.ſed quęro quid ſi pars,& idē
tenet Couar.d.c.1.ſub nu.8. verſ. hæc vero commuta-
tio,& ante eum Iaſ.in §.pęnales num.46.& 47 verſ.3.
prædicta regula inſt.de action.& Cœpol.d. conſ. crim.
9. poſt princ. qui loquitur in condemnato ad certam
quantitatem fiſco,& ad aliam parti,qui habita gratia a
principale de parte debita fiſco, volebat pro alia debi-
ta offenſo cedere bonis, Socin. reg. 81. in verbo debi-
tor in tertia fallentia, Verum ſi creditor non velit cõ-
3 ſentire petitæ per debitorem commutationi pœna pe-
cuniariæ in corporalem, & vere non ſit debitor ſoluē-
do, poteſt ipſe Iudex, ne ille marceſcat in carceribus,
arbitrari, vel quod luat in corpus, vel quod creditor ha-
beat fidem de debito, donec perueniat ad meliorē for-
tunam, vt dicit Peguer.d.cap. 6. nu. x11. verſ.ſed re-
ſtat dubium, idem ſentit Boer.d. deciſ. 349. ſub nu. 10.
poſt verſ.ſecundo ſi is, & eſt de mente Parid. de Pute.
de Syndicat.in verbo pęna c.5.circa princip. ſub nu.1.
fol.360.quod etiam voluit Franch.d. Deciſ. 358.num.
4. dicens quod ita viſum ſuit in contingentia facti Sa-
cro conſ. quod ſcilicet debitor admitteretur ad petitā
per ipſum luitionem pęnæ pecuniarię in corpore, poſt-
quam non erat ſoluendo, vel quod deberet a carceri-
bus liberari, & creditor expectare meliorem illius for-
tunam, quod valde æquum videtur. Procedunt autem
iſta, quæ diximus de conſenſu partis, quando pęna pri-
4 uato accuſatori, vel parti in totum vel pro parte appli-
catur, nam ſi ea fiſco tota adiudicetur, mutatur in cor-
poralem etiam accuſatorem inuito, vel parte nolente,
vt dicit Couar.d.c.1.ſub nu.8.poſt verſ. hæc vero com-
mutatio, quem ſequitur Peguer.d.c.6.num. 14 verſ.&
hæc quæ diximus, & idem tenuit Aretin.in §. pœnales
ſub nu.11.inſt.de actio.poſt verſ. in ea gl.

Dubitatur autem primo loco an prædicta concl.
procedat, quando reus in ſoluenda pęna pecuniaria in
modico deficiat, ita vt ſi totam condemnationem ex-
cepto nummo ſeu denario ſoluere poſſit, adhuc tamen
tanquam non habens in ære, debeat luere in corpore,
in qua quæſtione Bald. in l. fin. in vltimis verbis. C. de
ſepulcr.violat.tenuit quod ſic, quam ſententiam veluti
communem, quamuis duram in iudicando ſequendam
eſſe, aſſerit Clar.d.q.95. num. 6.verſ.quæro quid ſi ille
reus vbi pro ea adducit Gomez.Boer.& Viui.Eandem
opinionem tenent Alex. & Felin. adducti per Peguer.
d.c.6. nu. 9. verſ. & adeo hæc opinio verior exiſtima-
tur, & Socin.d.reg.81.in 1. ampl. quæ ſententia diſpli-
cet Iaſoni contrarium tenenti in d.l. ſi quis id quod nu.
28. ff. de iuriſd. om. iud. & alijs relatis per Peguer. in
loco citato, vbi ex pluribus concludit opinionem hanc
contrariam eſſe æquiorem, vt ſcilicet carceratus ſol-
uendo maiorem partem debiti, pro modico, quod re-
ſtat, non puniatur corporaliter, ſed relaxetur ex carce-
re præſtita fideiuſſione de ſoluendo, ſi ad pinguiorem
deuenerit fortunam, quia pro modica pœna quis non
debet corporaliter puniri, nec in carcerem retineri, &
ita dicit tenere Boer.d.Deciſ.349.nu.9. verſ. quinimo
ſi talis, quem in contrarium allegauit Clar. Et ab hac
5 opinione nunquam ego diſcederem, maximè ex tradi-
tis per Alex. conſ. 104. in fine lib. 1. vbi multa ponit,
quæ huic rei optime ſeruiunt, quibus additur Iaſ. in
terminis iſtis in §.pœnales nu.50.& 51.verſ.vlt.prædi-
cta regula inſt.de action.vbi hanc ſententiam latè pro-
bat & dicit veriorem & ęquiorem, & Iaſ.ſequitur Boer.
in d.verſ.quinimo ſi talis condemnatus, vbi etiam non-
nulla ad confirmationem adducit, idem etiam tenent
Socin. d. reg. 81. in ſecunda fallent. & Paris de Put.de
Syndicat.in verbo pœna.c.5.in princ.num. 1. fol.360.

Secundo dubitatur, an præfata concluſio procedat
in condemnato occaſione delicti ad damna vel intereſ-
ſe partis in carceribus retento, donec dicta damna vel
intereſsè ſolueret. Hanc difficultatem proponit in in-
diuiduo Peguer. d. c. ſexto & ea plenè & eleganter ad
vtramq; partē diſputata concludit tandem talem con-
6 demnatum non eſſe admittendum ad ceſſionem bono-
rum, ſed puniendum in corpus, & aliter ex carceribus
non eſſe liberandum, dicitquè eſſe ſententiam hanc ve-
riorem, quam iuribus, rationibus, & autoritatibus cõ-
probat. & idem tenet Vincēt.de Franch.d.Deciſ. 358.
nu.3.4.& ante eos idem tenuit Couar.d.c. 1. ſub nu.8.
ibi & id nō tantum procedit, & conſtat ex traditis per
Aretin.in §.pœnales ſub nu.12. 13.inſt.de action. & ibi-
dem per Iaſ.nu.46.& ſeq. verſ. tertio prædicta regula
& per Boer.d.Deciſ.349.nu. 11. verſ. ſed quoad Cle-
ricum, & per Io:Fabr.in §.fin.nu.5.verſ.quid ſi ex deli-
cto Inſt.de actio.& per Cœpol.d.conſ. crim. 9. nu.3.&
4.ad quorum dicta ſufficiat remiſſio.

Tertio dubitatur an eadem concluſio procedat in
fideiuſſore de repræſentando, qui ob non factam re-
preſentationē condemnatus reperitur, in carceribusq;
7 poſitus. Et in hac quæſtione vera eſt reſolutio, quod
iſte habeat beneficium ceſſionis bonorum, & non de-
beat luere in corpore, ex quo non eſt delinquens, nec
condemnatus pro delicto, ſed pro contrauentione fi-
deiuſſionis pęnalis commiſſa, & non eſt facienda extē-
ſio in pœnalibus, nec vnus pro alio puniri debet, & ita
in puncto decidit Vincent.de Franch.d.deciſ. 507.nu.
3. & ſeq. in tertia parte & eſt Deciſio notabilis & non
raro in facto contingibilis.

Quarto dubitatur an relata cõcluſio procedat quā-
do quis non eſt in pęnam pecuniariam per ſententiam
diffinitiuam condemnatus, ſed tantumodo multatus.
8 In qua dubitatione concluditur quod non, quia in mul-
ta admittitur ceſſio bonorum, nec eſt opus commuta-
tione in pœnam corporalem data paupertate rei, &
Iudex poteſt illā diminuere, & ex toto remittere Boer.
9 Deciſ.349.numer.2.& 3.Brun.de ceſſ.bon.in quarta q.
princ.nu.5.Salycet.in l.& ſi ſeuerior ſub num.6.in 10.
oppoſ.& item ſub nu.7.in ſua diſtinctione C.ex qui.ca.
infa.irrog.Parid.de Put.de Synd.in verbo pęna.c.3. nu.
3.fol.357.& probatur in l.illicitas §.fin. ff. de off. præ-
ſid.& eſt com.opinio, de qua atteſtatur Menchiac.lib.
1.qq.controuer.& illuſtr.c.24.num.15.verſ. ſimilium
eſt, & ita per hoc tenet Clar.d.q.95.nu.8.verſ.hæc au-
tem omnia, ſubdens ita ſæpè numero per Senatu Me-
diolani fieri vidiſſe, & etiam magiſtratum ſolere ſum-
ptus informationibus de paupertate, multatos admit-
tere ad compoſitionem, quæ non ſit minor quarta par-

te to-

Digitized by Google

te totius multæ, & quòd in Multa non habeat locum
10 regula, quod qui non habet in ære, luat in corpore, ſed
admittatur ceſſio bonorum, tradit etiam Peguer. multos
eiuſdem ſententiæ referens d.c.6.nu.4.verſ. ſecundo
pro hac parte facit; Idē tenēt in d.l.ſi quis id quod
Iaſ.ſub nu.28.in quarta limit.& Deci.nu.25.in fin.verſ.
ſimiliter regula. Iaſ.in d.§. pœnales nu.49. verſ. quarto
11 prædicta regula inſt. de actio. quod tamen intelligendum
videtur in multa Fiſco debita, quæ per Iudicem
poteſt reo propter paupertatem remitti, ſecus autem
in Multa parti adiudicata pro ſuo intereſſe, quę minimè
per Iudicem condonari poteſt, vt punctualiter dicit
Boer.ſub d.nu.3.in verſ.ſed eſt intelligendum, quem
ſequitur Menchiac.loco citato, & tenet etiam Salycet.
in d.l.& ſi ſeuerior ſub num.7.in ſua diſtinctione, ratio
12 autem differentiæ inter pœnam & Multam ea eſt, quod
multa plerunq; interloquendo imponitur, vnde poſtea
poteſt Iudex eā minuere vel ex toto propter paupertatem
ſuo Officio nobili, quod durat, tollere, pœna autem
legalis ordinaria vel extraordinaria imponitur per
ſententiam diffinitiuam, qua lata Iudex functus eſt officio
ſuo, nec poteſt eam alterare, vt in puncto dicunt
Salycet.in l.fin.in fine C.de ſepulcr. viol. & in d.l. & ſi
ſeuerior ſub nu.6.in 10.oppoſ.& Paris de Put.d.c.3.n.
3.& ante eum Bart.in l. Iudex 55. ff. de re iud. ſub nu.
3.quem alij ſequuntur.

Quinto dubitatur an quando reus ſoluendo eſt, malit
tamen ſubire pœnam corporalem, quam pecuniariā
ſoluere, audiri debeat petens dictam commutationem
13 pœnæ pecuniariæ in corporalem. Et recepta eſt & cōmunis
ſcribentium opinio, quod audiri non debeat, ſed
cogi condemnationem pecuniariam ſoluere, vt dicit
Dec.in d.l.ſi quis id quod num.12. & ſequentibus ff.de
iuriſd.om.iud.quem ſequitur Clar.d.q.95.num. 7.verſ.
quid ſi reus, idem tenet Boer.d.deciſ.349.ſub nu. 10.in
verſ.ex quo Bald. & hanc opinionem ſequitur Peguer.
d.c.6.nu.12.verſ.& in tantum hoc eſt verum, quod dictum
licet non propriè pertineat ad propoſitum concluſionis
ſupra firmatæ, quæ loquitur ſtante paupertate
debitoris, & eius impotentia ſoluendi pœnam pecuniariam,
qua ceſſante non poteſt habere locum d.
concluſio, nam cum lex non admittat pœnam corporalem,
niſi propter inopiam, non extante ipſa inopia,
ceſſat legis diſpoſitio, vt bene arguit Dec.in d.l. ſi quis
id quod nu.24. veriſſimum eſt, & ex eo alias pluries dixi
in contingentia facti, quod ſtante ſtatuto quod ſi cō-
14 demnatus in pœnam pecuniariam pro aliquo delicto
eam non ſoluerit intra menſe, vel alium certum terminum,
puniatur in amputatione manus, aut pedis, vel
mittatur ad triremes, aut aliter in corpore caſtigetur,
& ſit ſoluendo, & nolit ſoluere, ſed potius pati pœnam
corporalem, & permittat labi terminum ad ſoluendū
pœnam pecuniariam aſſignatum, Iudex non debet eū
audire, ſed eius bona capere & vendere pro dicta pęna
ſoluenda & non attendere voluntatem ipſius condemnati,
qui non poteſt eligere dictam pęnam corporalē,
cum non ſit dominus membrorum ſuorum, vt in terminis
tradunt Iaſ.in d.§.pænales n.48.poſt verſ. & pro
iſta determinatione inſt.de actio. Deci. in d. l.ſi quis id
quod num.22.& ſeq. ff. de iuriſd.omn.iud.Marſil.ſing.
651.puto te ſcire ad finem, Peguer. d. c. 6. ſub nu.12.
verſ. per quam rationem, & idem ante eos voluerunt
in l.quicunque C.de ſeru.fugitiuis Bald.nu.23. verſ.ſed
quid ſi eſt ſoluendo, Angel. ad finem nu. 7. Salyc. in §.
quod ſi verò ad prædictam pœnam nu.14.ad finē verſ.
quæro quid ſi ſit locuples, Fulgoſ. num.10. verſ.& per
hoc concordat, & Caſtrens. nu. 8. verſ. in gloſ.ibi reſpondeo
debentis, nec enim, vt Angel.dicit, poteſt reus
renuntiare in hoc fauori ſuo, quia intuitu totius humani
generis, & non delinquentis tantum, impoſita eſt
pœna pecuniaria, & ſeruiunt dicta inferius cent. 3. caſu
236.quæſt.quinta ad finem verſ. Nec eſſet in facultate
rei.

Sexto dubitatur quæ pœna ſit imponenda reo, quādo
locus eſt commutationi pœnæ, quia creditor eam
petit, vel petitæ per ipſum reum debitorem conſenſit
iuxta ſuperius adducta. In qua re Peguer. d.c.6. in fin.
ſub nu.19.atteſtatur Regium criminale conſilium Cathaloniæ
impoſuiſſe pœnam exilij quinquennalis quibuſdam
reis retentis in carcere pro damnis & iniuria
partis ratione homicidij per eos perpetran, & dicit
Franch.d.Deciſ.358.in fine ſub n.6. quod dum in vna
ex cauſis remiſſis magnæ Curiæ ea condemnaſſet ad
pœnam triremium, interpoſita appellatione ad ſacrū
conſilium, fuit impoſita pœna temporalis exilij, & cū
hac opinione quod pœna temporalis exilij ſit impo-
15 nenda, tranſit poſtea idem Franch.d.Deciſ.507. nu.2.
Sed hoc perpetuum non eſſe cenſeo, ſed Iudicis arbitrio
declarandam eſſe pęnam inſpectis cauſarum me-
16 ritis, & perſonarum qualitatibus, prout in iſtis terminis
eſt tex.apertus in c.finem litibus ad finem ex.de dol.&
contumac. vbi formaliter dicitur quod ſi condemnatus
pecuniariter ſoluendo non fuerit, ſecundum arbitrium
diſcreti Iudicis puniatur, & ibi hoc not. gloſ. &
DD. & in propoſito noſtro tradunt in d. leg. ſi quis id
quod ff.de iuriſd.om.iud.Iaſ.nu.30.verſ. per iſta potes,
& Dec.ſub num.19.verſic.non ſic videtur in regula, &
Pariſ.de Put.de Synd. in verbo pœna c. 5. ſub num. 1.
verſ.& adde quod quia quidam Doctor.fol.361.& ante
eos Cępol. in tract. cautelarum cautel. 3. incipiente
nota cautelam pulcram in princ. vbi ad hoc citat Angel.
Aretin.in §.pęnales Inſt. de actio. vbi nu. 14. verſ.
ex hoc ita tenet, & notat pro optima cautela ad liberandum
amicum condemnatum in magna quantitate
pecuniarum a carcere, & conſeruando illi famam, impetrando
a Iudice propitio pœna corporalem leuem,
& non vituperoſam, puta torturam inferendam cum
fune, vel aqua in Palatio in ſecreto, prout etiam dicūt
Cępol.& Pariſ.de Put.in locis citatis.

Septimo dubitatur an præfata concluſio procedat
generaliter & indiſtinctè in omnibus rei ſiue nobilibus
ſiue ignobilibus. Et dicendum eſt quod non, quia tantū
habet locum in vilibus perſonis, non autem in nobilibus,
vel aliter honeſtis, in quibus omnis pęna corporalis
etiam minima excedit quamcunq; pecuniariam ſecundum
regulam l.in ſeruorum §.fin.ff.de pœn.& ideò
punirentur maiori pœna pro luitione in corpus, quam
eſſet illa pecuniaria, qua tenebantur quæ ratio ceſſat
in vilibus, in quibus diſpoſitio d.l. in ſeruorum d. §. vlt.
non procedit, ita in pūcto dicunt in d.l. ſi quis id quod
Iaſ.ſub n.28.in tertia limit.& Dec.ſub nu.24. 25. verſ.
ſimiliter regula reſtringitur, qui tamen nonnulla in cōtrarium
cauillando adducit, & Aret. in §. pęnales ſub
nu. 13. verſ.in gl.in verbo quam ſi non ſoluerit, & ibidem
Iaſ.nu.44.& 45.verſ. ſecundo & multum ſingulariter
in ſt.de action.Boer. Deciſ.349.ſub num.10. verſ.
tertio limitat regulam.Franch.d.Deciſ.358. ſub nu.6.
verſ.dicunt.Deci.& Curtius, Socin.d.reg.81.in vlt. fallentia,
& ante iſtos Salycet.in l. & ſi ſeuerior ſub nu. 6.
in 11.oppoſ.& iterū ſub n.7.in ſua diſtinct. C. ex quib.
cauſ.

Digitized by Google

Duodecimo dubitatur an facta d. commutatione
pœnę pecuniariæ in corporalem,& ea ſoluta, ſeù ſatiſ-
facta, vel executa , debitor ſiue reus ſit penitus libera-
tus, ita vt licet poſtea perueniat ad pinguiorem fortu-
nam, vlterius tamen non teneatur . Et quod omnino
liberetur,& ſi peruenerit ad meliorem fortunam , am-
plius pro tali debito moleſtari non poſſit , quia pœna
corporalis ſucceſſit loco pecuniariæ,& per eius execu-
tionem ſeù ſatisfactionem ſublata eſt obligatio,tenent
29 Iaſ.in d.l.ſi quis id quod num.29.verſ,tertio collige &
ibidem Deci.nu.26.verſ.vlt.notandum ff.de Iuriſd.om.
iud.Aretin.in §.pœnales ſub num. 12. verſ.& aduertas
inſt.de action,& ibidem Iaſ.nu.47.Boer.d. Deciſ.349.
ſub nu.4. verſ. ita quod , vbi alios idem tenentes addu-
cit,quibus additur Paris de Put.de Syndic.in verbo pę-
na c.5.n.3.verſ.ſi tamen poſt quam fuit fol. 261. quod
& in Multa procedere videtur , vt ſcilicet & is cui pro-
pter paupertatem Multa fuerit per Iudicem remiſſa,
ipſo iure liberatus cenſeatur , in tantum quod licet po-
ſtea diues efficiatur,nihil tamen ſoluere debeat, vt poſt
multos deducit Boer.d.deciſ.349.nu.4. verſ. ita quod
multa,& vltra eum Deci.in d. l. ſi quis id quod nu. 27.
& Brun.in tract.de ceſſ.bonor.in quarta q. princip. ſub
nu.5. verſ.interdum ob paupertatem,& eſt tex.apertus
in l.illicitas.§.fin.in fin. ff. de off. præſid. & in hoc dif-
fert iſta pęnę commutatio,vel mulcę remiſſio a ceſſio-
ne bonorum , quę debitorem cedentem non liberat,
30 quin perueniendo ad meliorem fortunam creditori-
bus ſatisfacere teneatur, vt DD,in dictis locis ſentiūt,
& plenè oſtendit Brun.in d.tractat. in 19. quæſt. prin-
cip.per totam,niſi forte cum vituperio quis bonis ceſ-
31 ſiſſet , quia tunc poſtea acquirendo non tenetur credi-
toribus ſecundum gloſ.in c.ſicut dignum §.eos inſuper
de homicid.& in c.peccatum in gl 1. in fin. d. reg.iur.
in 6.quam refert & ſequitur Paris d.Put.de Syndicat.in
verbo pœna c.5.ſub nu.3.poſt verſ.ſi tamen poſtquam
fuit fol.361.de cuius rei veritate non expedit nunc di-
ſputare,cum ſit extra propoſitum materiæ noſtræ.

E P I T O M E.

An & quando mulier de crimine accuſata , vel inquiſita,
poſſit perſonaliter capi & incarcerari,& quomodo vbi
retinenda ſit in carceribus,cuſtodiri debeat .

S V M M A R I A.

*Mulier de leui crimine imputata non carceratur de iure com.
ſed fideiuſſori relaxatur, & in defectu iuratoriæ cautioni,
numer. 1.*

Fallit tamen in muliere inhoneſta. 2.

Et ſecundum aliquos Idem in vili quod in inhoneſta. 3.

*Mulier de conſuetudine ,pro crimine non relaxatur iuratoria
cautioni. 4.*

*Mulier & ſi honeſta, capi poteſt & carcerari pro delicto gra-
ui,& attroci. 5.*

*De iure tamen in monaſterio , vel apud honeſtas perſonas cu-
ſtoditur.6.*

*Sed de conſuetudine retinetur in carceribus ſeparatis , a car-
ceribus maſculorum.7.9.*

*Et quid varijs in locis circa ipſius cuſtodiam obſeruetur,vel
fuerit obſeruatum.8.*

CASVS SEPTVAGESIMVS OCTAVVS.

MVlier de crimine imputata , ſi illud leue ſit , ſeù
non graue, de iure com. non poteſt perſonali-
1 ter capi , & in carceribus retineri , ſed relaxatur ſub fi-
deiuſſore de iudicio ſiſti,vel vbi fideiuſſore careat, ſub
iuratoria cautione §, neceſſarium verſ. ſi verò crimen
in auth. vt nulli iudicum , & Auth. hodie nouo iure
verſ.ſi vero tale ſit crimen C. de cuſtod. reor. & ita in-
telligendi ſunt Cataldin.de Synd.q.128.n.70. verſ. ad-
de quod mulier,Foller.in pract. crimi. ciuil. in 1. part.
ſecūdę part.principal.in verbo notatos capiat de per-
ſona nu.18.fol.34.Boer.deciſ.349 ſub nu.11.col. pen.
& fin.verſ.reſpectu verò mulieris,Marſil.ſing.248. cō-
ditio mulierum ad finem verſ. item ſi mulier, Gram-
mat.Deciſ.Neapol,33.nu.9.10.Clar. in pract. crim.q.
28.n.3. verſ. quæro igitur vbi ait eſſe communem opi-
nionem,Menoch.de arbit,iud.lib.1.q.88.n. 19.in verſ.
ſecundus eſt caſus,& hoc ſi ſit honeſta,quia inhoneſtæ
2 non datur huiuſmodi priuilegium , quod eſt conceſſum
ob quandam muliebrem reuerentiam, & honeſtatē,&
ideò non competit, ei quæ minus honeſta eſt , Marſil.
ſing.248.& ſing.279.Boer.d.Deciſ. 349. ſub num.11.
col.fin.verſ.& hoc eſt quando,Socin.reg. 259.in ver-
bo mater familias in tertia fallentia Blanc. in pract.
crim.in princ, num. 27. poſt verſ. aduerte etiam fol.4.
Brun,de ceſſ.bon.in 1.q.quartæ q.princ. num. 3. verſ.
fallit etiam,Menoch.de arbitr.iud.lib.1.q.88. num. 13.
verſ.declaratur primo, & alij per eos citati , qui etiam
alias declarationes hanc limitationem ponunt , & idē
3 tenet Clar.d.q.28.ſub d. nu. 3. vbi etiam eandem limi-
tatiunem videtur admittere in vili , quam in honeſtæ
ęquiparat,cui non ſatis aſſentior de iure loquendo. Di-
cit tamen Boer.d.dec.349. col.fin.verſ.tamen ſunt ſta-
tuta,quod ex generali curiarum conſuetudine mulieres
pro quocunque crimine non relaxantur,nec audiuntur
4 cum iuratoria cautione,& ita dixit additio ad Bal.in d.
auth.hodie nouo iure in vltima appoſtilla,quam Boer.
allegat, quod ſcilicet cōſuetudo obſeruat,quod mulier
pro crimine non audiatur cum cautione iuratoria , ſe-
quitur Farinac. nuper viſus in ſuis quæſt. criminal. tit.
de carcerib.& carcerat.quæſt.33.nu.46. verſ. de con-
5 ſuetudine . Pro graui autem & attroci delicto mulier
etiam honeſta perſonaliter capi,& carcere mancipari
poteſt d.§.neceſſarium verſ. ſi verò grauiſſimum & d.
auth.hodie nouo iure verſ. ſed ſi crimen grauiſſimum,
& tradunt Boer.d.Deciſ.349. col. fin. ſub nu. 11.poſt
verſic.reſpectu verò mulieris , ibi & idem pro delicto
enormi,Gram.d.Deciſ.33.n. 11.& ſeq.Blanc.in pract.
crim.in princ.n.27.verſ.aduerte etiam fol.4.Menoch.
d.q.88.nu.20.& ſeq.verſ. tertius eſt caſus. Et licet tex.
6 in d. §. neceſſariam & in d. auth. hodie nouo iure lo-
quatur de retentione in monaſterio , vel alio ſimili lo-
co,aut de cuſtodia apud honeſtas perſonas, tamē hoc
de conſuetudine non ſeruatur , ſed capitur & carcera-
tur , licet retineatur in carceribus ſeparatis a carceri-
7 bus maſculorum,vt in indiuiduo atteſtātur Boer. d.de-
ciſ.349.ſub nu.11.col. fin. ibi tamen de conſuetudine,
Grammatic.d.deciſ.33.nu.12.& ſeq.Blanc.in loco ci-
tato poſt d.verſ. aduerte etiam & Clar.in d. q. 28. ſub
nu.3,poſt verſic.quæro igitur.Dicit etiam Foller. in d.
verbo notatos capiat de perſona ſub nu. 18. ad finem
8 verſ.tu autem, quod in regno Neapol. ſeruatur quod ſi
delictum eſt tale , quod reus non ſoleat relaxari ſub fi-
deiuſſore,mulieres carcerantur, alias non , ſed ſeruatur
diſpoſitio d.auth. hodie nouo iure , quod non diſplicet
Claro d.q.28.ſub nu.3.verſ.quæro igitur in fine,qui ta-
men admonet Iudicem, vt in hoc ſit valdè circumſpe-
ctus, quia ſi mulier ſit nobilis vel honeſtæ conditionis,
non debet illam cum dedecore ad ſe conduci facere,
neq;

Digitized by Google

neq; ſtatim in carcerem conijcere, ſed poterit ei dare pro carcere domum alicuius nobilis & honeſtæ matronæ ſub idonea fideiuſſione, & hoc niſi delictum ſit atrox, nam eo caſu eſſet detrudenda in carcerem, vel in monaſterium, vel in prætorium in aliquo cubiculo ſub honeſta cuſtodia & fideiuſſione retinenda arbitrio iudicis, iſpecta qualitate delicti & perſonæ, & ſubdit, quod ita ſeruatur in Ducatu Mediolani, & ſunt conſiderationes Gram.d.Deciſ.33.num. 12.& ſeq.quas ſequitur Menoch.d.q.88.in d.tertio caſu n.21. Et quod dicitur
9 de retentione in carcere ſeparato a carcere virorum, colligitur ex text. expreſſo in l. quoniam vnum C. de cuſtod. reor. Ego aliàs dum eſſem Commiſſarius loci Ferentilli, & haberem quaſdam mulieres imputatas de veneno dato alteri mulieri, quæ obierat, & illas citarē ad reſpondendum inquiſitioni, & tractaretur de eas conſtituendo, ſi eis voluiſſem aſſignare pro carcere quandam domum priuatam cum fideiuſſione de non recedendo ſub certa pœna pecuniaria, quæ etiam magna non erat, nolui id facere, quia volebam quod ſe conſtituerent in arce, vbi extant ſoliti curiæ illius carceres, at illæ recuſarunt, & in earum contumaciam deueni ad ſententiam condemnatoriam, & de quæſtionis huius materia tota plura ſcribit Farinac.in ſuis quæſtionib.Criminalib.titulo de carcerib.quæſt.27.nu.44. & quamplurimis ſeqq. Verſiculo ampliа ſecundo eandem limitationem & infra, vbi diffusè & cum diſtinctione loquitur, nec a dictis hic per me diſſentire videtur.

EPITOME.

An mulier prægnans cogatur teſtificari in cauſa ciuili, vel criminali, & an debeat perſonaliter comparere coram Iudice ad ferendum tale teſtimonium, an verò Iudex debeat mittere notarium ad domum ipſius mulieris.

SVMMARIA.

Mulier prægnans non tenetur perſonaliter comparere ad teſtificandum in cauſa ciuili vel criminali.nu. 1.

Limitatur procedere in caſu, quo nō poſſet abſq; periculo partus comparere, vt quia tempus pariendi propè eſſet iter verò ad Iudicem longum, ſecus ſi econtra. 4. cum ſeq.

Sed licet in prædictis excuſetur a comparendo cogitur tamen teſtificari ſi ad eam mittatur examinator. 6.

Mulierum vulgaris opinio quod prægnantes iurare non teneantur, vnde ſit exorta.2.

Quod tamen non ſit vera.8.

Culpa non afficit, niſi ſit ordinata ad caſum. 3.

Mulier prægnans confinata non tenetur ire ad confinium ſi locus ſit diſtans, & tempus pariendi propè, ſecus econtra.5.

Senes valetudinarij, vel ſimiles excuſantur a comparendo ad teſtificandum.7.

Iudex debet mittere examinatorem ad domos eorum, qui excuſantur vt ſup.a comparendo eod. & nu. 6.

Cum prægnantibus tamen variè obſeruatum refertur.9.

CASVS SEPTVAGESIMVS NONVS.

MVlier prægnans citata vt compareat coram Iudice ad perhibendum veritatis teſtimonium in cauſa ciuili vel criminali ſub certa pœna, ſi non cōpareat, non debet in dictam pœnam condemnari, quia tanquam grauida quaſi valetudinaria nō tenetur per-
1 ſonaliter comparere, & ire ad Iudicem per tex.clarum in l.non exiguus. §. ſi non propter ff. ſi quis cautio. & ibi hoc notant gl. & Bart. ſequitur Guid. Pap. Deciſ. 256.in princ.num.1.& Deciſ.445.n.5.verſ.ſed an mulier grauida, & ante eum idem reperio tenuiſſe Bald. in l.inuiti in lectur.antiq. nu. 1. verſ. idem forte eſt & ibidem Florian.in ſecundo notabil.nu.2.ff.de teſti. & eūdem Bald.in l. Imperator 18.in 1. lectura num. 5. verſ. ſed nunquid mulier, & in 1.additione ſub n.4.poſt verſ. quæro vtrum ff.de ſtat.homi. Folleri.in pract. crimi.in 2.parte in verbo capiat informationem num. 31.verſ. non cogitur, & Aufred.in additio. ad Capel. Tholoſan. deciſ.tertia, in appoſtilla incip.tūc enim vxor in princ. qui ſubdit hoc facere pro opinione vulgari mulierum, quod prægnantes non teneantur iurare, quia ſi nō co-
2 guntur teſtificari, nec iurare, cum debeant teſtes deponere iurati de qua opinione infra etiam loquar, & idem inquit Folleri.in loco citato. Impedimentū enim hoc excuſat mulierem, cui non imputatur tanquam vitium naturale, & quia licet culpa ſua proueniat, non
3 eſt ordinatum ad impediendum iudicium, ſed ad alium finem, vt poſt gl.in d.§. ſi nō propter declarat ibi Bart. & poſt eum Bald.in d.§. ſi quis in iudicio num. 4. verſ.ſed contra iſtam ſolutionem, qui ideò inferunt hoc procedere, etiam ſi mulier ſit prægnans ab alio, quam a proprio viro, ſeù marito, quia vt dictum eſt, licet quod ſit grauida, eueniat culpa ipſius mulieris, tamen talis culpa non eſt commiſſa ad impediendum iudicium, ſed ad explendam libidinem, & ſic eſt ordinata ad alium finē, quam ad procurandum impedimentum iudicij, & hoc ſequitur Aufre.in addit.ad Capel. Tholoſ.d.Deciſ. tertia, in addit.incip.tūc enim vxor.poſt principium, verſ. ſed illud intelligi debet.

4 Quod dictum tamen non ita ſimpliciter intelligendum eſt procedere, ſed eo tantum caſu, quo mulier propter ventrem prægnantem non poſſet comparere coram iudice ſine periculo partus propter laborem itineris, vt quia forte longum erat iter ab ipſius domo ad locum iuditij, & tempus pariendi propè erat, nam ſi abſq; tali periculo poſſet cōparere, vt quia breue erat iter, & tempus pariendi multum diſtabat, teneretur perſonaliter comparere ad teſtificandum, nec excuſaretur prętextu d. impedimenti, & ſi non compareret, puniri poſſet pœna in præcepto appoſita, ita formaliter tradit Bald.in d. l. Imperator 18.in prima lect. nu. 5.verſ.ſed nunquid mulier prægnans, & in 1.add.ſub n. 4. poſt verſ. quæro vtrum ff. de ſtat. homin. & ſubdit priore loco verſ.item ſi hoc eſt, & latius & expreſſius poſteriore loco verſ. quæritur ſi alicui mulieri, quod
5 eadem ſit diſtinctio ſi mulier prægnans condemnata eſt in exilium, vel confinata in aliquo loco, nam ſi propter laborem itineris immineret periculum depoſitionis partus, quia forte confinia multum diſtent a loco habitationis eius, & tempus pariendi propè ſit, ſententia non exequitur illico, ſed differtur expulſio poſt partum, cui & non matri ſit hoc beneficium, ſi vero nullū eſſet periculum partus ex itineris defatigatione, quia
6 fortè confinia ſint propè, & tempus pariendi mulierum diſtet, ſtatim ſententia exequenda eſt, nec differtur expulſio, quod valdè æquum videtur & notandum in practica.

Verum in propoſito quæſtionis noſtrę ſciēdum eſt, quod & eo caſu quo mulier grauida excuſatur, vt corā Iudice non compareat perſonaliter iuxta dicta ſuperius, tamen non excuſatur a teſtimonio perhibendo, ſed cogitur teſtificari, & Iudex mittet ad eius domum notarium, vel alium examinatorem, qui faciet eam iurare & deponere per l.ad Egregias cum ibi not. ff. de iur.

iur. iur. prout in puncto decidit Aufrer. in addit. ad Ca-
pel. Toloſ. deciſ. 3. in d. appoſtilla incip. tunc enim vxor
poſt principium, verſ. ſed illud intelligi debet, Foller. in
d. verbo capiat informationem nu. 31. & probatur ex
dictis per Bald. in d. l. inuiti in princ. & ibidem per Flo-
7 rian. in fin. verbis, ff. de reſtit. dum volunt, quod id quod
dicitur in d. l. inuiti de ſenibus, & valetudinarijs, & alijs
perſonis, inter quas ipſi mulierem prægnantem con-
numerant, nõ cogendis teſtificari, intelligitur quod non
teneantur comparere coram Iudice, non autem quod
non debeant teſtificari, quia debẽt perhibere teſtimo-
nium, ſed Iudex debet mittere Tabellionem ad eorum
8 domos, vt ibi eos examinet; Et per hoc ceſſat opinio il-
la vulgaris mulierum, quod quando ſunt prægnantes
non poſſunt cogi iurare, de qua meminit Aufrer. in d.
appoſtilla incip. tunc enim vxor poſt principium verſ.
quod facit pro vulgari opinione, nam hoc dictum non
poteſt eſſe verum, niſi quando non coguntur teſtifica-
ri, quia ſi non coguntur teſtificari, nec iurare, cum teſtes
debeant eſſe iurati, ita vt cum ferre teſtimonium com-
pellantur in proprijs eorum domibus, vt ſupra proba-
uimus, iurare etiam teneãtur, & dicit Fulgoſ. in l. iuſiu-
randum, §. procurator quoque num. 2. ff. de iureiurand.
quod nimis durum ſibi videtur, quod non debeat iura-
9 re, & quod propterea hoc ipſe non admittit; Vidi au-
tem infinitis vicibus mulieres prægnãtes teſtificari co-
ram Iudicibus in Prætorijs, & alijs ipſorum reſidentiæ
locis, & aliquando etiã in earum domibus proprijs iux-
ta qualitatẽ facti, ſeu negotij, & perſonarum, habita e-
tiam ratione ad ſtatum ventris prægnantis, & in hoc
multum ſolet verſari recti, & diſcreti Iudicis arbitrium.

E P I T O M E.

An licitum ſit mercatoribus commiſcere merces corru-
ptas cum incorruptis, & eas ſic tanquam bonas ven-
dere, aut alias erogare impunè.

S V M M A R I A.

*Frumentum, merces, & ſimilia bona cum malis, corrupta cum
incorruptis miſcere licet, vt ſic mixta vendantur, quæ per
ſe vendi non poſſent, nu. 1. cum ſeq.*

*Aromatarij ceram corruptam cum incorrupta miſcere poſ-
ſunt, 2.*

*Limitatur concluſio dummodo mixtura fiat in publicis, &
non in priuatis mercibus, & dummodo in publicis facta
humanis corporibus nocere non poſſit, quia alioquin com-
miſcens puniretur, 3. & 4.*

CASVS OCTVAGESIMVS.

QVi frumenti, vel aliorum bladorum, magnã quan-
titatem in horreis reponere, & recondere ſolent,
non rarò aliquam eorum partem vetuſtate, morbo, vel
alio malo corruptam, fractam, vitiatam, infectam, aut
pollutam habent, quam cum conſumere, vendere, vel
alias erogare de per ſe nõ poſſint, ſolent eandem cum
alio frumento, vel blado bono, & incorrupto commi-
ſcere, illamque poſtea per hãc adiectionem corruptio-
ne velata, & operta vendere, vel aliter erogare, vn-
de quæritur num impunè id facere poſſint. Et quod
1 poſſint probat text. clarus in l. 1. C. de condit. in publ.
horre. lib. 10. vbi Imperator poſtquam tradidit omnia,
quæ in horreis habẽtur, erogari, & prius vetera quam
noua, ſubijcit infraſcripta verba formalia. Et ſi for-
tè vetuſtate ſpecies ita corrupta eſt, vt periemet ero-
gari ſine quærela non poſſit eidem ex noua portione
miſceatur, cuius adiectione corruptio velata damnum
fiſco non faciat, & ita ibi tradunt Bart. Bald. & Luc. de
Pen. qui omnes apertè volunt licere miſcere corruptũ
cum incorrupto per illam legem, & dicit Bart. quod
iſtud eſt menti tenẽdum, quia fortè dicerent laici, quod
eſſet peccatum, quod non eſt verum, & dicit Apoſtilla
ad cum ibi eſſe notãdum illum tex. pro Aromatar. ma-
ximè qui miſcent ceram corruptam cum incorrupta,
ad hoc vt velamento nõ corruptæ corrupta vendatur,
vt non dicantur ceram falſare, cum non peccauerint, vt
ibi eſt caſus, & hæc dicta Bart. & eius Apoſtilla, ſequi-
tur Franc. Marc. deciſ. 540. quæritur ad cuius officium
n. 4. in 1. parte, & ita etiam tenet Ioan. de Arnon. in ſuis
Epitom. epit. 1. vbi in terminis conſtitutionũ Regni Si-
ciliæ de pœna mercatoris vendent. merces corruptas,
inquit licitum eſſe mercatoribus commiſcere merces
corruptas cum incorruptis, dictis conſtitutionibus non
obſtantibus per text. celebrem in d. leg. 1. & notata
ibi per Bart. cuius verba refert, & ſubdit etiam quod
ſup. diximus de Aromatarijs, aiens eſſe dictum Angeli,
3 & quod hoc idem ſequitur Ant. Corſet. in ſuis ſingular.
in verbo commixtio in ſingulari incipiente licitum eſt
commiſcere. Hoc tamen intelligendum eſt procedere
in frumentis, & bladis publicis, & à communi ad totius
populi commoditatem, & beneficium repoſitis in pu-
blicis horreis fauore fiſci, ſecus autem in priuatis, in
quibus eſt prohibitum immiſcere bladum corruptum
cum incorrupto, itã dicit Franc. Marc. d. deciſ. 540. ſub
n. 4. verſic. veruntamen, Rurſus hoc intelligendum ego
credo dummodo in bona, & nõ infecta ſpecie, ita mo-
dicum corruptæ immiſceatur, vt humanis corporibus
nocumentum afferre non poſſit, quod videtur innuere
verba legis ſuprad. ſi benè ponderentur, & ſenſit ibi-
dem Bald. dum inquit, quod quando vetus frumentum
eſt corruptum, non venditur per ſe, ſed miſcetur cum
nouo, & ita modicum miſcetur, quod quaſi veteris vi-
tium per mixturam veletur, quod totum conſcientiæ,
& diſcretioni eius, qui ad id deputabitur relinquendum
eſt, vt innuit Imperator in eadem lege prima ad finem,
alioquin ſi ex commixtione periculum aliquod immi-
neret, hunc delinquentem punirem pœna Iudici arbi-
4 traria tanquam annonam corruptam vendentem, iux-
ta copioſè deducta per Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2.
centur. 4. caſu 382. per totum.

E P I T O M E.

Quod confeſſio extraiudicialis de aliquo delicto faciat in-
ditium ſufficiens ad torturam, etiam ſi per confitẽtem
reuocata fuerit abſq; erroris probatione, & an, ſi cum
ea coniungatur confeſſio iudicialis facta in tormentis,
ſufficiat ad condemnandum ſine alia ratificatione ex-
tra tormenta, & num ex ea ſequi poſſit condemnatio
contra ſic confitentem extra ius propter iactationem,
& gloriationem, quãdo reus in tortura negauit delictũ,
& de eo eſt abſoluendus propter inditiorũ purgationẽ.

S V M M A R I A.

*Confeſſio rei extraiudicialis de delicto, vti remotum inditium
eſt probanda per duos teſtes, num. 1.*

Et tunc facit inditium ad torturam, 2.

*Confeſſio extraiudicialis de delicto poteſt ſecundum aliquos
reuocari non docto de errore, & remanet ineffìcax, 3.*

Contrarium tamen eſt verum, & in praxi receptum, 4.

*Confeſſio delicti in tortura, quam præceſſit extraiudicialis cõ-
feſſio non eget ratificatione vt placuit multis, 5.*

*Contrarium autem eſt tenendum, quod & in praxi fuit plu-
ries ſeruatum, 6.*
*Confeſſio emanata in tortura vigore confeſſionis alterius fa-
ctæ coram iudice incompetenti eſt ratificata, 8.*
*Confeſſio coram Iudice incompetenti dicitur extraiuditia-
lis, 8.*
*Confeſſio extraiuditialis, dicitur in ſe delictum iactantia, &
vti tale poteſt extra ordinem puniri, 9.*
*Et procedit licet per torturam, vel aliter appareat princi-
pale delictum non commiſſum, 10.*
*Quod tamen torturam ob d. confeſſionem paſſus non ſoleat
in practica aliter de iactatione condemnari dicitur, 13.*
*Boer. dicta in hac materia ab aliquibus reprehenſa declaran-
tur, & aliqualiter ſaluantur, 11. & 13.*
*Confeſſus extraiuditialiter tenetur offenſo actione iniuria-
rum, 12.*

CASVS OCTVAGESIMVS PRIMVS.

1 CONfeſſio extraiuditialis rei de delicto aliquo per
eum commiſſo legitimè probata per duos teſtes
conteſtes, prout & quodlibet aliud inditium remotum
a maleficio probandum eſt ſecundum gloſs. in l. fin. in
verbo vel inditijs, C. famil. erciſc. quam cõmuniter ap-
probatam teſtantur Boſſ. in pract. crim. tit. de indit. &
conſider. ante tortur. n. 5. 18. & ſeq. Socin. conſ. 54. ſub
num. 1. lib. 3. Marſil. conſ. 59. nu. 6. Gomez tom. 3. var.
reſol. de delict. c. 13. rubr. de tortur. reor. nu. 115. verſ.
item quæro qualiter probetur inditium, Oſaſc. deciſ.
Pedem. 79. nu. 16. Clar. in pract. crim. q. 22. in princ. n.
1. & in fine ſub nu. 2. Farinac. lib. 1. qq. criminal. tit. de
indit. & tortur. q. 37. nu. 13. & ſeq. verſ. amplia ſecundo
2 eandem regulam, & infiniti alij per eos allegati, ſola &
de per ſe facit inditium ſufficiens ad torturam gl. in l.
capite quinto, in gl. fin. ff. ad l. Iul. de adult. & in l. ictus
fuſtium in gloſ. 1. in princ. ff. de his, qui not. infam. & eſt
com. opinio DD. vt tradunt Dec. in c. at ſi clerici, nu.
17. extra de iudic. Iaſ. in l. magiſtratibus, nu. 4. ff. de iu-
riſd. omn. iud. Felin. in c. olim ſub nu. 2. in 1. tallentia,
extra de reſcriptis, Marſil. in l. de minore, nu. 29. verſic.
quæro vlterius, ff. de quæſt. Boſſ. in pract. crimin. tit. de
confeſſ. nu. 57. verſ. & vt rem a fundamentis, Gomez d.
c. 13. num. 8. verſ. ſecundum inditium, Gabriel. in ſuis
com. concluſionibus tit. de confeſſ. concl. 1. nu. 54. verſ.
tenendo tamen, Marſil. ſing. 310. credo te ſcire in prin.
Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 4. caſ. 331. num.
1. Io. de Arnon. ſingul. 93. volo tibi in princip. Clar. in
3 pract. crimin. q. 21. num. 31. verſ. confeſſio extraiudi-
cialis, Farinac. d. q. 37. num. 47. verſ. hæc enim ſunt, &
alij per eos relati, qui conſultò omittuntur. Et quam-
uis aliqui ad euitandam torturam tradant cautelam,
quod reus, qui talem confeſſionem extraiudicialem fe-
cit, eam reuocet, quia tunc ſine aliquo effectu remane-
bit, etiam quod de eius errore non probetur, cũ ſit con-
feſſio nudi facti, vt in puncto dicit Bald. in l. vnic. C. de
confeſ. col. pen. nu. 44. verſ. item dicit Innoc. quod con-
feſſio, quem ſequuntur Iaſ. in l. magiſtratibus, nu. 6. ff. de
iuriſd. om. iud. Felin. in c. olim ſub n. 2. de reſcript. Ioan.
de Arnon. ſingul. 94. in caſu propoſito, vbi inquit eſſe
mandandum memoriæ perpetuo, Marſil. d. ſing. 310.
poſt princ. & Gabriel. d. concl. 1. nu. 55. verſiculo de-
clara Carrer. in pract. crim. §. vndecimo excuſat, nu. 22.
verſ. & nota fol. 189. Nihilominus hæc cautela non vi-
detur vera, nec tenẽda, & eam reprobat ex pluribus, &
falſam dicit Gomez d. c. 13. ſub n. 8. verſ. atem etiam li-
mita, & intellige, illam ſimiliter nõ eſſe tenendam dicit
Clar. d. q. 21. ſub n. 31. poſt verſ. confeſſio extraiudicia-
lis, ibi & licet aliqui, vbi ait, quod ſi ſola reuocatio hoc
operaretur, nunquam eſſet locus communi concluſio-
ni, nam ideo deuenitur ad torturam, quia reuocatur
confeſſio extraiudicialis, cum ſi reus eam non reuoca-
ret, nõ eſſet opus tortura, vnde ſublit tenendum, quod
niſi probetur error, ſemper talis confeſſio faciet indi-
tium ad torturam, & quod ita ſemper vidit obſeruari.
Et idem ante eos tenuiſſe reperio ego Egid. Boſſ. d. tit.
de confeſſ. nu. 55. & 56 verſ. poteſt tamen, vbi poſtquã
recenſuit nonnullos tenentes cum Bald. dicit, quod ve-
ritas eſt in contrarium, & quod falſa eſt opinio Bald. &
quod peſſimè loquutus eſt Iaſ. eum ſequens in d. l. ma-
giſtratibus, & quod eſſet ridiculũ aliter dicere. Et hanc
opinionem ſequor ſecundum quam ſæpius practicari
vidi, & ipſe etiam practicaui per rationẽ Clar. quę pal-
pabilis eſt, & veriſſima, & comprobatur ex rationibus
5 per Gumez adductis. Et eſt iſta extraiudicialis confeſ-
ſio adeò efficax ad torturam reo inferendam, vt ſi po-
ſtea iudicialiter tortus confiteatur idem delictum, talis
confeſſio teneat ſtatim, & nulla eius perſeuerantia, vel
ratificatio extra torturam requiratur, quia ſufficit illa
confeſſio extraiudicialis, quę præceſſit, vt poſtea plenè
probet confeſſio, quæ ſequitur iudicialiter in tormen-
to, vt reus diffinitiuè condemnetur ſine aliqua alia ra-
tificatione, licet alias ſemper requiratur, quando poſi-
tus in tormento vigore aliorum inditiorum confitetur
maleficium iuxta l. 1. § Diuus ſeuerus, & §. ſi quis vltro
cũ vtrobique notatis, ff. de quæſt. & traditur per Clar.
cæteros referentem in pract. crim. q. 64. nu. 40. verſ. cę-
terum ſi reus, ita tenet gl. ſingularis in d. l. capite quin-
to in gl. fin. ff. de adulter. quam ſequuntur, & commen-
dant Iaſ. in d. l. magiſtratibus ſub num. 4. verſ. & nota, ff.
de iuriſd. om. iud. & Ioan. de Arnon. ſing. 93. volo tibi
adducere vnum pulcrum poſt principium, idem volue-
runt Felin. in d. c. olim ſub nu. 9. poſt verſ. fallit octauo,
Socin. conſ. 228. in cauſa Gabriellis col. 4. ſub num. 8.
verſ. confirmatur etiam eorum dictum lib. 2. Carrer. in
in pract. crim. §. tertius caſus eſt num. 18. verſ. limita e-
tiam folio mihi 10. Boſſ. in pract. crimin. tit. de confeſſ.
per tortur. nu. 2. & ſeq. Marſil. in l. 1. §. Diuus ſeuerus
col. fin. nu. 7. verſ. poſtremo vltra Bartol. & §. quæſtioni
ſub nu. 1. & ſeq. verſ. vlterius pro limitatione, ff. de quæ-
ſtio. & in pract. crim. §. quoniam, n. 38. verſ. vlterius te-
neas menti, & Paris de Put. in tract. de Synd. in verbo
tortura, il 1. c. 3. incip. quia communiter dicitur, ſub nu.
4. verſ. & nota illam gl. fol. mihi 439. quod ratione ge-
minationis ipſius cõfeſſionis procedere videtur ſecun-
dum gl. præallegatã, & Marſil. in locis relatis, & potiſ-
6 ſimum in d. §. quæſtioni, vbi latius inſiſtit. Verum cõtra
concluſionem iſtam inſurgit Gomez d. c. 13. rubric. de
tortura reor. ſub nu. 8. poſt verſ. ſecundum inditium eſt,
vbi recitata opinione d. gl. & Iaſ. Marſ. & Par. de Put.
eam ſequentium, in verſ. & in tãtum eſt verum, ſubdit
quod d. gl. & eius concluſio videtur falſa, & quod eam
apertè reprobat, & quod legendo, iudicando, & conſu-
lendo ſemper tenuit contrarium, quia nullo iure pro-
batur, & ſtandum eſt regulæ generali, quod confeſſio
facta in tormentis præcedentibus legitimis iudicijs re-
quirit perſeuerantiam, & ratificationem, & quia d. ex-
traiudicialis confeſſio iam operata eſt effectum ſuum,
vt ex ea reus torqueretur, vnde non debet aliam opera-
ri effectum, quod perſeuerantia, & ratificatio non de-
beat ſubſequi, & quia ſi huiuſmodi perſeuerãtia, & ra-
tificatio non excluditur, quando confeſſio emanauit in
tormentis

Digitized by Google

tormentis propter alia inditia etiam proxima, & im-
mediata maleficio, multo minus excludenda erit pro-
pter præcedentem extraiudicialem cõfeſſionem, cum
ſit inditium remotum, & mediatum a maleficio, & vr-
gentiora, & vehementiora ſint proxima, quã remota,
& vt latius inſiſtit Gomez. cuius dictis addi poteſt Egi-
dii Boſſ. dict. titul. de confeſſis per tortur. ſub n. 5. in fine
aiens numquam vidiſſe opinionem prædictam ſeruari
in practica, & idem Boſſ. d. tit. de confeſſ. nu. 57. & ſeq.
poſt verſ. & vt rẽ a fũdamentis percipias, ex cuius dictis
7 colligi videtur, quod ſi vigore præcedentis cõfeſſionis
coram Iudice incompetente reus torqueatur, & fatea-
tur delictum, confeſſio talis non ſufficit ad condemnã-
dum, ſi non ſit ratificata, & quod idẽ ſit, quando præ-
ceſſit extraiudicialis confeſſio, in qua militant, quæ de
facto apud incompetentem iudicem dicuntur, vt patet
ex dictis per ipſũ ibidem, & antea n. 55. & 56. poſt Iaſ.
in d. l. magiſtratibus ſub n. 4. ver. 1. quia ff. de iuriſd. om
ni. iud. & eſt de mente omnium ſcribentiũ in c. at ſi cle-
rici extra de iudiciis per illum textum, in quo confeſſio
8 facta coram iudice incompetenti ſuſtinetur vt confeſ-
ſio extraiudicialis, vnde Doctores ſupra citati circa re-
uocationem huiuſmodi extraiudicialis confeſſionis ad
torturam impediendam, etiam citra erroris probatio-
nem, mouentur ex Bald. in d. l. vnic. C. de confeſ. col.
pen. ſub num. 44. qui tamen loquitur in confeſſione fa-
cta coram Iudice incompetenti, & ſecundũ hanc opi-
nionem, quod exigatur perſeuerantia, & ratificatio cõ-
feſſionis in tortura factæ, non obſtante quod alia ex-
traiudicialis confeſſio præceſſerit, vidi practicari mil-
lies, nec vmquam ab hac obſeruantia diſcederem, & i-
ta etiam his iam ſcriptis tenere inueni Cartar. in tract.
de interrog. re. lib. 4. c. 1. n. 153. verſ. quæ quidem rati-
ficatio, vbi inquit, quod opinio tenentium contrarium,
non eſt obſeruanda in praxi, nec vllo iure nititur, & ra-
tione a Gomez. & aliis improbatur.

9 Vnum tamen eſt ſciendum, quod, & ſi confeſſio ex-
traiudicialis non ſufficiat ad condemnandum, ſed tan-
tum faciat inditiũ ad torturam vt ſup. dixi, tamen be-
ne ſufficit ad hoc, vt confeſſus poſsit ex ea extraordi-
nem aliqua pęna arbitraria puniri, tanquam ille qui in
alterius iniuriam vel offenſam gloriatur de aliquo deli-
cto, vt probat tex. in c. quam ſit graue extra de exceſſi-
bus prælator. & ibi DD. communiter, quos ſequitur
Gomez. d. c. t 3. de tortur. reor. ſub nu. 8. ad finem verſ.
vnum tamen eſt, vbi ad idem allegat Parid. de Put. qui
hoc dicit in tract. de Syndicat. in verbo tortura il pri. c.
3. incip. quia communiter dicitur ad fin. ſub n. 4. verſic.
adde vnum ſingulare, & Marſil. in l. de minore nu. 32.
verſ. & vltra præd. ff. de quæſt. qui ſequitur Parid. prout
etiam ſequitur in l. eos nu. 21. verſ. teneas etiam menti
ff. ad l. Cornel. de falſ. idem tenuiſſe reperio Petr. Gar-
ſiam à Tolero in ſuis dictis mirabilibus dicto 332. inci-
pient. & ſi confeſſio extraiudicialis folio mihi 54. facie
ſecunda, quam ſententiam latè probat Menoch. de ar-
bitrar. iudic. libro ſecundo, centur. quarta, caſ. 331. per
totũ, vbi etiã repræhendit, & bene iudicio meo Boer.
deciſ. 108. in fine ſub n. 10. aliter ſentientem, & æqui-
uocè dictum hoc intelligentem, nam verum eſt, quod
ſi cõfeſſus extraiudicialiter torturæ ſuppoſitus delictũ
fatetur, pęna ordinaria punitur, ſi verò negat abſolui-
tur ob inditiorũ purgationẽ, vt ipſe Boer. dicit, nec hoc
negant Pariſ. & Marſ. ſed aiunt iſtũ confitentem ſe cõ-
miſiſſe delictum, quod non conſtet fuiſſe commiſſum
vel etiam quod appareat verè non fuiſſe commiſſum,
puniri debere de iactatione, & gloriatione ipſius con-
fitentis, quæ eſt quid ſeparatum ab ipſo delicto prin-
cipali, ita verò ſit incõueniens, quod qui conuictus ſit
legitimè de iactatione alicuius maleficii per eum com-
10 miſsi, de illa puniatur, licet de ipſo delicto, de quo ſe
gloriatus fuit, abſoluatur, vel quia per torturam inditia
purgauerit, vel quia illud non fuiſſe commiſſum oſten-
derit, quia per hoc non tollitur effectus ex d. iactatione
reſultans, & iſtud eſt ꝙ voluit ſum. Pontifex in d. c. quã
ſit graue, vbi Clericus ab officio, & beneficio ſuſpendi-
tur, eo quod falſo extraiudicialiter gloriatus fuerit ſe
carnaliter cognouiſſe virginem, viro poſtea nuptam,
11 adeo quod ratio Boer. non facit ad propoſitum hoc,
ſed concernit delictum principale extraiudicialiter cõ-
feſſum, de cuius pœna non agũt Pariſ. & Marſ. vt Me-
noch. concludit in loco citato, vel malè loquitur Boer.
ſi intelligit de pœna ob iactantiam, pro vt mihi vide-
tur intelligere fũdans ſe in eo quod cum confeſſio ex-
traiudicialis per duos teſtes probata, ſolum ſufficiat ad
torturam, ſi tortus fuit reus, & non confeſſus, non po-
terit condemnari de iactantia, cũ veniat abſoluendus,
quia omnia purgata ſint inditia, adeò quod nõ videtur
Boer. æquiuocaſſe circa intelligentiam dicti Doctorum
præfatorũ, ſed potius eos voluiſſe impugnare per ra-
tionem allegatam, cui (ni fallor) reſpondi ego clarius,
quam fecerit Menoch. loco citato, vbi etiam alleg. ỹ
Ioannem Bernard. Diaz. in pract. crim. canon. c. 118.
licet voluerit allegare in c. 120. in verbo, ſequẽ. de ſuis
criminibus gloriantes, vbi multa habentur, quæ confe-
runt ad rem, & ibi etiam Addition. allegat ipſum Me-
noch. in cuius quidem arbitrariæ pœnæ declaratione,
aliquando acrius, aliquando mitius procedendum eſt,
attenta qualitate delicti, de quo facta eſt iactatio loci,
vbi facta eſt, & perſonarum, coram quibus ſit, & præ-
iuditii, quod ex illa reſultat honori, vel famæ alterius,
vt tradit Diaz. d. c. 120. ferè in toto.

12 Et dici etiam poſſet quod contra eum agere liceat
actione iniuriarum etiam criminaliter per ea, quæ idẽ
Diaz. tradit in eadem pract. c. 66. in verbo maledici ſub
n. 6. verſ. ſi tamen Clericus, & ibi Appoſtillator, & fa-
ciunt dicta per Clar. in §. iniuria in princ. ſub nu. 1. verſ.
verbo. Nunquam tamen memini vidiſſe in facto, quod
ageretur cõtra confitentem delictum extra ius, qui in
tortura purgatis inditiis fuerit abſolutus ab imputatio
ne principali, vt puniretur ex iactatione illa, & forte di-
ci poſſet cum gl. in d. l. capite quinto in gl. fin. ff. de a-
dulter. quod illata tortura, & non ſequuta iudiciali con-
feſsione, euaneſcat. d. extraiudicialis confeſſio, & illud
eſt forte quod voluit dicere Boer. ſupra citatus, qui ta-
men ſuper hoc cogitandum relinquit, & nihil allegat.

E P I T O M E.

An iudex criminalis incidenter poſsit cognoſcere de cau-
ſa ciuili pro intereſſe partis, & è conuerſo ciuilis de
criminali, & an condemnatus extraordinaria pœna
pro delicto, debeat etiam condemnari ad intereſſe par-
tis, & an pœna dupli vel quarupli contra fures ſit am-
plius in vſu.

S V M M A R I A.

*Iudex criminalis non poteſt cognoſcere de cauſa ciuili. nu-
mero 1.*

*Niſi incidenter, quia tunc ad pœnam criminalem, & intereſſe
partis poteſt condemnare. 2.*

Quod dictum de intereſſe partis procedit, vbi reus ſit legiti-

Digitized by Google

mè confeſſus, vel conuictus, ſecus ſi alia de cauſa arbitrariè condemnetur, 15.

Reſtitutio rei petitur incidenter officio Iudicis, intentata ſcilicet actione criminali, 3.

Iudex etiam neminem petente non debet nocentem relaxare, niſi prius ſatisfecerit parti, 4.

Et procedit etiam ſi procedatur per inquiſitionem, 10.

Iudex non faciens ex negligentia furtum reſtitui parti tenetur de ſuo proprio, 6.

Fur qui criminalem pœnam paſſus eſt, non debet relaxari, donec parti ſatisfecerit, 7.

Cum accuſatione teſtium de falſo, cumulari poteſt retractatio ſententiæ ciuilis, tanquam lata prætextu falſorum teſtium, 9.

Poteſt quis coram iudice criminali petere ciuiliter rerũ ſuarum, damni, & intereſſe refectionem, 11.

Et fieri poteſt quandocunque ante ſententiam, 12.

Iudex ciuilis poteſt incidenter de cauſa criminali cognoſcere, & condemnare, 13.

Quod maximè procedit parte inſtante, 14.

Pœna dupli, vel quadrupli in furtibus hodie non eſt in vſu, ſed loco ipſius imponitur pœna corporalis cum reſtitutione rei, 16.

CASVS OCTVAGESIMVS SECVNDVS.

1 LIcet iudex criminalis nõ poſſit cognoſcere de cauſa ciuili, l. ſolemus, §. latrunculator, ff. de iudic. vbi
eſt tex. clarus, & ibi omnes ſcribẽtes notant, tamen in-
2 cidenter poterit cognoſcere de quæſtione ciuili deſcendente ex eodem facto, de quo criminaliter cognoſcit, & cõdemnare reum accuſatum, vel inquiſitum ad pœnam criminalem, & ad reſtitutionem rerum ablatarum, vel ad damna, expenſas, & intereſſe partis, ita cõcludit Bart. in l. interdum 58. §. qui furem num. 4. ff. de furt. qui propterea ſubdit n. 5. quod quando formatur libellus, ſeu accuſatio de damno dato, vel de furto, aut de robaria facta, dicẽdo peto eum puniri, & condemnari, & rem mihi reſtitui, ſeu damnum emendari, talis libellus procedit, nec videtur intentari actio ciuilis, & criminalis in eodem libello contra iuris regulam, ſed dicor intẽtare criminalem tantum, & incidenter implo-
3 rare officium Iudicis, vt incidenter faciat rem mihi reſtitui, ſeu damnum emẽdari per d. §. qui furem, & per l. 4. §. ſi dicantur, ff. fin. regund. ita etiam notat Bald. in l. quid ergo, §. pœna grauior in 1. lectur. n. 9. ff. de his, qui notant. infam. in verſic. venio ad verſiculum quamuis, & pulchrè tradit Corne. conſ. 8. in 4. dub. nu. 6. & 7. lib. 3. idem tenet Angel. Aretin. in tract. malef. in verbo etiam veſtem cęleſtem ſub n. 4. verſ. & ideo latrunculatores, vbi ait, quod latrunculatores condemnant fures ad furcas, & ad reſtitutionem rerum ablatarum per d. §. qui furem, & latius hoc firmat Auguſt. de Arimin. in addit. n. 1. verſ. ſed conſidera, vbi reaſſumit omnia dicta per Bart. ſupra citatum, & ea ſequitur; Eandem ſententiam amplectitur Vinc. de Franch. deciſ. Neapolit. 460. num. 7. in tertia par. concludens generaliter poſt Bart. Angel. & Auguſt. quod Iudex criminalis incidenter poteſt cognoſcere de cauſa ciuili, & condemnare delinquentem ad pœnam Fiſco, & ad intereſſe parti, quam concluſionẽ per pulchrè, & diffusè probat Crau. conſ. 14. procurator fiſci in 1. dub num. 1. & 2. & conſ. 58. accuſatur num. 2. qui ſequendo doctrinam Bart. iura, rationes, & auctoritates pro eius confirmatione adducit, & ſubdit Crauett. priore loco videlicet conſ. 14.
4 col. pen. num. 6. quod Iudex hoc poteſt facere, etiam ſine aliqua petitione, quia non debet iudex nocentem relaxare quoad Fiſcum, niſi prius ſatisfecerit parti priuatæ, & quod alias iniquè diceretur agere, & allegat Bald. in conſ. 497. dubium ex legum diſcordia ſemper oritur, poſt principium lib. 2. vbi formaliter dicit, quod captus pro pœna criminali furti, non dimittitur donec furtum reſtituerit per tex. in §. oportet enim in auth. vt iud. ſin. quoqu. ſuffrag. & in §. illud videlicet circa finem tit. in auth. vt liceat matr. & aui. quod dictum Baldi ſequitur idem Crauett. conſil. 53. nobilis
5 Hugo num. 3. verſ. tertio nos videmus, ſubdens, quod hoc habet locum, licet iudex procedat per inquiſitionem, & ſentit idem Crauet. d. conſ. 58. ſub num. 2. & optimè probat Bald. conſ. 251. poſito quod quota nu.
6 1. lib. 4. in tantum quod ſi per negligentiam non faciat Iudex furtum reſtitui parti, ipſe ad illud teneatur inſolidum Aufrer. in addit. ad Capel. Toloſ. deciſ. 22. in fin, poſt Bald. in l. mancipia, C. de furt. quem voluit allegare in l. mancipia nu. 1. verſ. aduerte, C. de ſeru. fugit. vbi hoc clarè vult, ſequitur Crau. d. conſ. 53. ſub nu. 3. hinc dixit Bald. in l. quod euitandi, nu. 4. verſ. è contra, C. de cond. ob turp. cauſ. & poſt eum Aufrer. in alleg. addit. ad deciſ. Capel. Toloſ. 22. in prin. quod ex proceſſu criminali peruenitur ad ciuilem ex eadem inſtantia ex of-
7 ficio Iudicis, & quod ideo fur, qui criminaliter fuſtigatur, non debet de carcere relaxari, donec furtum reddiderit, & quod cuſtodes carcerum caueant, ne talem ſic condemnatum dimittant, niſi prius ſit ſatisfactũ Fiſco, & parti, idem vult Poller. in pract. crim. in 4. part. principali in verbo pœnis debitis feriantur, nu. 72. verſic. illud proximè, vbi quod fur ad mortem, vel ad aliam pœnam condemnandus debet eadem ſententia condem-
8 nari ad reſtitutionem rei furatæ, alias iudex tenetur de ſuo, ſtat ergo concluſio, quod Iudex criminalis incidẽter poteſt cognoſcere de cauſa ciuili, & condẽnare delinquentem ad pœnam erga Fiſcum, & ad reſtitutionem rei, & ad damna, expenſas, & intereſſe parti per prædicta, quibus adiungi poteſt in ſpecie caſus, d. l. 4. §. ſi dicantur ff. fin. reg. vbi Iudex criminalis reſpectu terminorum deiectorum, vel exaratorum poteſt etiã cognoſcere de finibus, & dictum Alex. in l. Diuus in vlt. non.
9 poſt Io. de Imol. ibidem, ff. de re iud. vbi ſi accuſo aliquem, quod teſtes falſos produxit, poſſum incidenter cumulare iudicium ciuile, & petere, quod retractetur ſententia lata prætextu ipſorum falſorum teſtium, quã deciſionem ſequuti ſunt Socin. conſ. 60. col. 1. nu. 2. lib. 4. & Crau. d. conſ. 14. ſub nu. 1. & d. conſ. 58. ſub nu. 2. &
10 ita quotidie practicatur in cauſis furtorum, & damnorum datorum, & ſimilibus, in quibus etiam ſi per inquiſitionem procedatur, & nihil a parte petatur, rei condemnantur ad pœnam criminalem, & ad reſtitutionem rerum furatarum, & ad ſatisfactionẽ damnorum, quod
11 multo magis fieri debet, ſi a parte petitum fuerit cum ea poſſit pro ſuo intereſſe priuato comparere iudicio criminali contra delinquentem pendẽte, & ciuiliter inſtare inquiſitum condemnari ad reſtitutionem rerum ſibi ablatarum, vel ad reſarcienda damna ſibi data, vel ad alias eius damna, expenſas, & intereſſe occaſione illius delicti, vt conſuluit Crauet. quando Fiſcus agit contra falſarium d. conſil. 14. in primo dubio, & quando agit contra incendiarium d. conſil. 58. per totum, quod per dictam partem fieri poſſe concludit Crau. d.
12 conſ. 14. in 2. dub. num. 3. & ſeq. quandocunque ante ſententiam etiam iam factis, & publicatis probationib. tam pro parte Fiſci, quã pro parte rei inquiſiti, ſaltem

Digitized by Google

quando ex eiſdem actis tantum, inſtitiam ſibi adminiſtrari petit, vt ibi latè per ipſum, ſecundum cuius dicta vidi in contingentia facti obſeruari; videatur tamen Corn. d. conſ. 8. in 4. dub. num. 6. & 7. lib. 3. vbi tradit, quòd ex proceſſu criminali non poteſt delinquens puniri in pęnam conuentionalem pacis ruptæ dependentem a contractu quantum ad commodum partis, ſed quòd ciuiliter poſtea ad illam alio iuditio agendũ eſt, quod notandum videtur.

An autem è conuerſo Iudex, qui cognoſcit de ali-
13 quo crimine ciuiliter, poſſit ex ſuo officio ſine alio accuſatore incidenter cognoſcere de cauſa criminali, & ad condemnationem criminalem in eadem inſtantia contra delinquentem venire, tractat Bald. in d. l. quod euitandi nu. 1. & ſeq. C. de condict. ob turp. cauſ. & videtur tenere, quod poſſit, & eum refert & ita intelligit Crau. d. conſ. 53. nobilis Hugo n. 1. quã cõcluſionẽ copioſè tuetur ipſe Crau. d. conſ. per totum, vbi cõſuluit quod Iudex in actione iniuriarũ, vel alio crimine priuato, pro quo ciuiliter agitur, poteſt ex eodem proceſſu & in eadem inſtantia condemnare reum etiam criminaliter pro d. crimine, & maximè parte inſtante,
14 quod eſt ſumme notandũ idem tradit Bald. in d. l. quid ergo d. §. pęna grauior in 1. lect. n. 4. verſ. ex hoc nota ff. de his qui notãt. infam. & colligitur ex Corne. d. cõſ. 8. ſub num. 7. poſt verſic. non obſtat lex penult. lib. 3.

Et retenta prima concluſione ſupra firmata quod Iudex criminalis poſſit incidenter cognoſcere de cauſa ciuili, & condemnare delinquentẽ non ſolum ad pęnam Fiſco, ſed ad reſtituendam rem, vel ad reſarcienda damna parti, dubitari vidi num hoc procedat quãdo delinquens condemnatur non pœna ordinaria delicti, ſed alia mitiori extraordinaria, in qua dubitatione D. Vincent. de Franch. Deciſ. Neapol. 460. n. 9. in tertia parte formaliter inquit dubitari an condemnatus pro quolibet delicto pęna extraordinaria veniat ſemper cõdemnãndus ad intereſſe, & ait quod aliàs ſcripſit, ſed non reperijt, & quod dicet in ſeq. Deciſ. ſi inueniet ad finem, vbi nihil poſtea de hoc poſuit. Ego non
15 habeo deciſionem in indiuiduo, tamẽ teneo, quòd nõ poſſit condemnari ad intereſſe partis, niſi ſit legitimè conuictus, vel confeſſus de delicto, cum alias ſequi debeat abſolutio ex vulgata iuris regula l. qui accuſare C. de edend. quæ locum habet etiam in cauſis criminalibus ex com. opin. de qua atteſtatur Clar. in pract. crim. q. 62. in princ. ſub n. 1. & ante eum DD. in d. l. qui accuſare vbi præcipuè Iaſ. in quarto not. ſub n. 5. verſ. ſecundo extende, & Dec. nu. 13. verſ. ſecundo ampliatur, & bene ſeruiun, t notat. per Alex. conſ. 66. col. 1. & ſecunda, lib. 1. & licet propter inditia, quæ ſufficienter purgata non fuerint vel aliquo reſpectu purgari non poſſint, Iudex aliquando deueniat ad aliquam condẽnationem extraordinariam, vt dixi infra caſu 93. non tamen per hoc debet etiam condemnare ad intereſſe partis, quia tunc non dicitur imputatus condemnari tanquam reus & delinquens, ſed potius veluti de delicto ſuſpectus, quæ ſuſpitio quoad intereſſe partis non habetur pro veritate, nec ſufficit ad condemnationẽ, quæ vt dictum eſt requirit probationem vel confeſſionem, nec vnquam memini me vidiſſe aliquem cõdemnari ad reſtitutionem rei, vel ad ſatisfactionem damnorum aut intereſſe erga partem, quando delictum nõ erat confeſſum, nec taliter probatum, quod lex permittere de eo poſſe fieri condemnationem, & contra imputatos de furtis vidi millies deueniri ad aliquas pęnas criminales extraordinarias, licet nõ eſſent cõfeſſi, nec conuicti, & torturę ſuppoſiti nõ ſe grauaſſent, abſque eo tamẽ, quod ad rerum ablatarum, reſtitutionem fuerint condemnati, & rectè, vt mea fert ſententia.

Non intelligitur autem quæſtio de pęna extraordinaria, quæ delicto confeſſo, vel plene probato delinquenti imponeretur, recedendo ab ordinaria ob ætatem, vel aliam perſonæ qualitatem iuxta allegata per Clar. in pract. crim. q. 60. per totam, quia hoc caſu non euitaret iſte condemnationem pro reſtitutione rerum ablatarum vel ſatiſfactione damnorum partis, cum is ſit verè delinquens & vbi talis condemnetur, licet mitius, quam alius, qui alterius eſſet conditionis.

Sciendum eſt etiam quod licet de iure com. fur. ma-
16 nifeſtus puniatur in quadruplum, non manifeſtus autẽ in duplum, tamen hæc pœna non eſt in vſu, & abijt in deſuetudinem, & imponitur tantum pœna corporalis, & reſtitutio rei furatæ, vt atteſtatur Cępol. in auth. ſed nouo iure C. de ſeru. fugit. n. 62. verſ. quando verò dicatur, quem refert & ſequitur Clar. in §. furtum nu. 16. verſ. pęna autem quadrupli, ad idem adduco Angel. de Aret. in tract. malef. in verbo etiam veſtem cæleſtem ſub n. 4. poſt verſ. ſi autem eſſet furtum, vbi formaliter ait quod licet fures manifeſti debeant reſtituere rem furatam, & vltra quadruplum, nõ manifeſti verò duplũ, tamen latrunculatores ſimpliciter condemnant fures ad furcas, & ad reſtitutionem reum ablatarum, nõ autẽ ad reſtitutionem, & vlterius ad duplum vel quadruplum per tex. in l. interdum. §. qui furem ff. de furt. qui loquitur, quando damnum paſſus duxit furem, vel fuit cauſa quod duceretur ad præſidem, quaſi quod tunc videatur petere, quod corporaliter puniatur, & remittere d. pęnam dupli vel quadrupli, vt etiam ibi ponderant gl. in verbo pœnæ in fine, & Bart. n. 3. verſ. ſecundo habetis, & tenet Auguſt. de Arim. in addit. ad Angel. vbi ſup. ante nu. 11. verſ. item circa intellectum, ſequitur Boſſ. in pract. crim. tit. de furt. ſub nu. 30. & 31. verſ. & ſcias, idem tenet Iodoc. in prax. crim. c. 30. de libello formando ſeu petitione facienda in re criminali n. 9. & 10. vbi ait quod nec ſtilus, nec cõſuetudo, nec vſus vnquam receperunt, quod in furtis fiat reſtitutio dupli vel quadrupli, quando agitur criminaliter, ſed ꝙ ſufficiat pęna criminalis, & ſimplex ablati reſtitutio.

E P I T O M E.

An cadauer Banniti mortui poſſit ſepeliri in territorio, a quu bannitus erat, & dato quod non, an ſic ſepeliens teneatur pœna ſtatuti contra dantes auxilium & fauorem bannito, an verò alia mitiori extraordinaria.

S V M M A R I A.

Bannitus mortuus non poteſt ſepeliri in territorio banni. nu. 1. cum ſeq.

Pęna quandoque durat poſt mortem. num. 2.

Qui in vita non poteſt in ciuitate morari, nec mortuus poteſt ibi ſepeliri. 3.

Excommunicatus caret Eccleſiaſtica ſepultura. 4.

Mortuus non poteſt vti veſtibus, quibus non poterat viuens. numer. 5.

Excommunicatum ſepeliens dicitur cum eo communicare, & incidit in excommunicationem 6.

Bannitum mortuum ſepeliens non dicitur illi facere, adeò quòd pæna fautoris teneatur 7. cum ſeq.

Punitur tamen extraordinariè iudicis arbitrio. 12.

Et quid in facto fuerit obſeruatum in parte. 13.

Homo mortuus, non dicitur homo. 8.
Bannitus mortuus, non dicitur bannitus. eod.
Mortuum vulnerans non tenetur pœna impoſita vulneranti aliquem. 9.
Sed extraordinaria. 12.
Bannitum occidens, poſtea ſpoglians, tenetur expilatæ hæreditatis, licet ex ſtatuto poſſet bannitus offendi in ære & perſona. 10.12.
Quod procedit ſi expoliet ex interuallo, ſecus ſi ĩcõtinẽti 11.
Filius receptans patrem bannitum, vel econtra non tenetur pęna receptantibus bannitos impoſita. 13.

CASVS OCTVAGESIMVS TERTIVS.

QVęſitum aliàs fuit an corpus ſeù cadauer banniti, qui mortuus eſt durante banno, poſſit ſepeliri in territorio, a quo bannitus erat, & poſito quod non, An ſic illum ſepeliens teneatur pęna impoſita danti auxilium vel fauorem bannito.

1 Circa primum punctum concluditur negatiuè, quòd ſcilicèt cadauer banniti non poteſt ſepeliri in loco, a quo bannitus erat tempore mortis, per tex. in l. 2. ff. de cadauer. punitorum, vbi habetur quod deportatus vel relegatus in inſulam moriens ibi, non debet inde trãſferri ad alium locum, ſiuè alibi ſepeliri ſine licentia Principis, qui tamen eam multis concedere ſolet, & eſt
2 vnus ex caſibus, in quibus pœna etiam poſt mortem manet, vt tex. ille dicit, quem not. ibi DD. & præſertim Bart. inquiens quod ille qui in vita non poteſt morari
3 in ciuitate, poſt mortem non poteſt reduci ad ciuitatẽ ad ſepulturam, & quod notanda eſt d. lex quia forte hoc non reperitur alibi, & ita in terminis noſtris tenet Nell. in tract. de bannit. in ſecunda part. tertij temporis q. 2. nu. 2. & ita etiam tenet Marſil. in tract. de bannit. in verbo mortui nu. 71. verſ. ſed contra prædicta, &
4 & ad hoc Nellus allegat, quod dicitur de excommunicato, vt eius corpus non ponatur in Eccleſiaſtica ſepultura, vt in Clement. 1. de ſepult. & faciunt notata per Afflict. lib. 3. conſtitut. Regn. Rubr. 56. deſpoli.
5 homi. obit. in conſt. ſi quis aliquem q. 5. nu. 3. ex pluribus dicentem quod mortuus debet ſepeliri cum ſuis ſolitis veſtimentis, & non cum alijs, & maximè eius conditioni non conuenientibus, quia ſi viuens non poterat vti aliquibus veſtibus, nec etiam mortuus illis vti debet, & alia adducit Marſil. vbi ſup. probans mortuo non concedendum, quod viuo erat denegatum. Circa ſecundum punctum videbatur concludendum contra ſepelientem, quod teneretur pœna dantis auxilium, vel fauorem bannito, arg. eorum quæ notat Alex. in addit. ad Bart. in d. l. s. C. de cadauer, punit. in fine appoſtillæ, vbi tenet, quod ſi aliquis ſepelit mortuum excommu-
6 nicatum dicitur cum eo communicare, ita quod cadat in excommunicationem per gl. in c. ad hęc in gl. in verbo ſepelierint extra de priuileg. cui enim non communicamus viuo, non communicemus & mortuo, vt ſubdit illa gl. cuius dictum apertè probatur in d. clem. 1. de ſepult. & in alijs iuribus allegatis per Marſil. in loco citato. Verum, quicquid ſit in terminis excommunicationis, cuius diſcuſſionem relinquimus Canoniſtis tanquã cõcernentẽ materiam peccati, & animarum ſalutis; in quæſtione propoſita aliud videtur dicẽdum quod ſci-
7 licet ſepeliens cadauer banniti, non dicatur bannito auxiliari, vel fauere, & proinde non teneatur pęna pręſtãtis illi opem, quia homo mortuus, nõ dicitur amplius homo, cum non habeat corpus & animam, & mors
8 tollat nomen & effectum banni, adeò quòd bannitus mortuus non poteſt dici amplius bannitus, hinc vide-
9 mus quod vulnerans mortuum hominem non tenetur pœna ſtatuti vulnerantis aliquem, quia mortuus non moritur, nec vulneratur, vt in terminis. Conſt. regn. ſi quis aliquem de percuſſ. illicit. cum arm. determinat Ioan. de Arnon. in ſuis commentar. vtriuſq. iur. comment. 101. quæro abs te poſt Bald. in rub. extra de vita & honeſtat. cleric. in 1. col. circa princip. cum qua opinione reſidere inuenio eundem Bald. in l. ſororem nu. 2. & 3. verſ. ex hoc etiam not. C. de his quib. vt in ign. vbi aut quod licet quis poſt mortem dicatur offenſi, tamen illud eſt fictè, ſed non verè, vnde qui exanimatum corpus vulneret, non punitur tanquam de vulnere, quia corpus mortuum iniuriam non ſentit, ſequitur Alex. in addit. ad Bart. in d. l. 2. & idem tenet Marſil. in tract. de bannit. in verbo mortui nu. 72. verſ. modo vltra prædicta, & ſeruiunt plura eleganter congeſta per Illuſtriſſimum, & Reuerendiſſimum D. Cardinal. Tuſch. Dominum meum Colẽdiſſimum, & olim hic Florentinæ pro Sereniſſimo Magno Duce Etruriæ Auditorem Supremi Magiſtratus Clariſſimorum Dominorum Conſiliariorum Iureconſultum Doctiſſimum, & Integerrimum, maximaque tunc amicitia mihi coniunctum, & cum quo infinitis vicibus iudicaui, & in varijs, & diuerſis cauſis interueni, cumque virum omni laude dignum, & ſingularem cognoui, & ſummam Cardinalatus dignitatem, ad quam poſtea merito promotus fuit, promerentem tomo quinto ſuarum concluſionũ littera M, in verbo mortuo an fiat iniuria concluſ. 389. nu. 1. & ſeq. folio 832. Ad idem facit determinatio eiuſdem Bald. in eadem leg. ſororem ad finem ſub num. 3.
10 & 4. vbi quærit ſi permiſſum eſt ex forma ſtatuti bannitum offendere in ære & perſona, an occidens illum, & poſtea ſpolians, & veſtes ſecum portans, poſſit accuſari crimine expillatæ hæreditatis, vero dicatur impunè feciſſe, & reſpondet quod punitur, quia licentia offendendi bannitum, morte finita erat, & ſpolians mortuum nõ dicitur illum offendere verè, & propriè, ſed tantum per fictionem, quæ non attenditur in ſtatutis, & Bald. ſequitur Alex. in addit. ad Bart. in d. l. s. C. de cadauer. punit. idem tenet nulla tamen Baldi mentione habita Ang. Aret. in tract. de malef. in verbo etiam veſtem cæleſtem nu. 3. poſt verſ. vnde proſequor, hanc eandem opinionem ſequitur idem Bald. de ſtatut. in verbo bannitus nu. 31. & ſecundum eum determinatu fuiſſe Piſtorij refert Alber. de Roſat. de ſtat. lib. 4. q. 93. qui tamen plura in oppoſitum deducit, & veriora putat, idem ſentit Afflict. lib. 3. conſtit. Rubr. 56. de ſpoliant. homin. obit. in Conſt. ſi quis aliquem q. 2. nu. 2. & ita etiam tenet Marſil. in tract. de bannit. in verbo mortui nu. 69. in verſ. pro qua opinione, cum qua opinione multi tranſeunt, vt habetur per Nell. in tract. de bannit. in ſecunda part. 3. temporis q. 3. per totum, licet ip-
11 ſe videatur eam velle intelligere in ſpoliatione facta ex interuallo poſt occaſionem, ſecus autem ſi incontinenti, & eodem inſtanti, quia videtur actus licitus, & impunibilis vtibi per eum, cum quo pertranſire videtur Marſil. ſub d. nu. 69. inquiens hoc dictum videri habere rationem in ſe; Cum igitur ſtatuta loquentia de bãnitis intelligantur in viuis & non in mortuis, ſequi videtur quod ſepeliens bannitum mortuum, non dicatur auxiliari vel fauere bannito, cum non ſit amplius bannitus, & mors omnia ſoluat, quia tamen non licet ſepelire bannitum in territorio, a quo erat bannitus, vt in 1. puncto diximus, licet ſic ſepeliens non teneatur pœna præ-

na præſtantis opem auxilium, vel fauorem bannito, punitur tamen tanquam legis contemptor extra or-
12 dinem iudicis arbitrio iuxta regulam. l. 1. §. expilatores ff. de effractor. & expilator. prout extraordinaria pœna puniri debet vulneras mortuum, licet non pœna legis de vulneráte aliquem, vt dicit Ioan. de Arnon. d. comment. 101. in fine, & prout etiam ſpolians bannitum mortuum tenetur crimine expilatæ hæreditatis, vt ſentiunt DD. ſup. citati, cuius pęna arbitraria eſt, l. 1. & l. 3. ff. de crim. expil. hæredit. & d. l. 1. §. expilato-
13 res ff. de effractor. & expilatorib. & cum aliàs in facto accidiſſet, quod a patre cadauer filij banniti ſepultum fuiſſet in Senenſi territorio, a quo bannitus erat, & de hoc moleſtaretur, tempore ferendæ ſententiæ duxi eum tantummodo puniendum modico exilio temporali, cum paterna pietas, qua nil maius ſeueriorem nó videretur exigere punitionem, pro quo bene facit Alber. de Roſat. de ſtatut. lib. 4. q. ſeptima num. 2. volens quod filij receptantes patrem bannitum, vel hæreticũ, non teneantur pœna ſtatuti contra receptatores bannitorum, vel hæreticorum, nec aliter puniri poſſint, quod eſt plus, licet enim num. 6. dicat videri, quod non excuſentur in totum, ſed mitius puniantur, vt innuit l. fin ff. de receptator. tamen ait credere eam loqui in alijs coniunctis, non in patre, & ſi hoc eſt in filio receptante patrem, idem in patre filium receptante dicendum eſt, cum maior pietas, & amor conſideretur in patre erga filium, quam è contra in filio erga patrem, iuxta l. iſti quidem §. fin. ff. quod met. cauſ. cum ſimil. quod ex multis ſi expediret confirmari poſſet.

EPITOME.

De purgatione Canonica an & quando indicenda ſit imputatis de delictis, & de inditijs ad torturam ex dicto ſocij criminis, & famæ, & potiſſimum contra clericos, & in crimine Sodomiæ, vel alio inter excepta connumerato.

SVMMARIA.

Purgatio canonica non eſt hodie multum in vſu, num 1.

Et eſt remedium ſubſidiarium, idcircò non eſt indicẽda, vbi aliter crimen probari poſſit. 2.

Vt quia adſit accuſator. eod.

Vel inditium ad torturam. 3.

Sodomia eſt de criminibus exceptis. 4.

Socij criminis dictum, in criminibus exceptis facit inditium ad torturã cõtra nominatum & abſq; alijs adminiculis. 5.

In contrariũ dicitur com. opin. & in praxi ſeruata. 6. & 9.

Sed prior opinio ſeruatur de conſuetudine etiam in criminibus non exceptis. 7.

Conſuetudo torquendi ex dicto ſocij criminis an & quando ſit attendenda. 8.

Socij criminis ſeù crimen paſſi dictum iunctis teſtibus etiam ſingularibus deponentibus de actibus inhoneſtis facit inditium ad torturam. 10.

Socij criminis dictum vt faciat inditium ad torturam, debet eſſe in tortura confirmatum. 11.

Quod non procedit in illis, qui citra animum & conſenſum peccauerint. 12.

Nec in multis locis de conſuetudine. 13.

Fama contra imputatum, qualitercunque adminiculata facit inditium ad torturam. 14.

Famæ bonæ probatio tollit inditium ad torturam prouenienti ex fama, ſecus ſi ex alijs. 15.

Nullus eſt tam deprauata vita, qui hodie teſtes non reperiat eius bonam famam probantes. eod.

Fama eſt difficilis probationis. 16.

In attrociſſimis licet iura tranſgredi. 17.

Clerici ſunt laicis leuius torquendi. 18.

Clerici non ſunt torquendi, niſi inditiati ſint & diffamati. 19.

Quod tamen in praxi non ſeruatur, nec eſt forte verum. 20.

CASVS OCTVAGESIMVS QVARTVS.

IN cauſa quærelæ porrectæ, contra quendam præsbiterum de nefando & deteſtabili vitio Sodomiæ. viſum eſt mihi non eſſe locum purgationi canonicæ, illi per ſententiam primi Iudicis indictæ.

1 Primo. Quia hodiernis temporibus non eſt multum in vſu, & nunquam vel raro ea vtendum eſt, & cum magna cauſa Apoſtil. ad Diaz. in pract. crim. cano. c. 151. in fine verſ. illud verò, & Diaz. ipſe c. 152. num. 5. verſ. hodie tamen.

2 Secundo quia ea indicenda non eſt, quando adeſt accuſator, quia eſt ſubſidiaria, quando ſcilicet crimen aliter probari non poteſt, quæ ratio ceſſat adueniente accuſatore Abb. in c. 2. in ſecundo notabil. ſub num. 1. per illum tex. extra de purgatione canon. Diaz. d. cap. 151. nu. 1. Foller. in pract. crim. canon. in tertia par. c. 34. nu. 28. verſ. eſt tamen notandum.

3 Tertio quia nunquam ad eam deuenitur, quando adſunt inditia, ex quibus poſſit deueniri ad torturam, quia, tunc proceditur ad tormenta, nec locus eſt purgationi, Foller. in d. c. 34. nu. 8. verſ. & ſi facta & nu. 22. verſ. item eſt notandũ, debet .n. fieri exacta diligentia perquiren ſi delictum, antequam ad purgationem deueniatur, in tantum quod donec crimen eſt probabile, ea iudici non poſſit, Foller. vbi ſup. nu. 21. verſ. nec putes, poſt Abb. in c. moniales ad fin. extra de purgat. canon. Et quod non ſit locus huic purgationi canonicæ quando contra reum adſunt inditia ad torturam ſufficientia, tenet ſimpliciter Clar. in pract. crim. q. 63. ſub num. 4. poſt verſ. ſolet etiam & ſub nu. 6. ad finem verſ. ſi verò extent.

Quod autem contra querelatum adſint inditia ad torturam ſufficientia, ex eo patet, quod ſumus in cri-
4 mine inter excepta connumerato, vt in puncto tenet Farinac. lib. 1. qq. crim. tit. de delict. & pęn. q. 18. nu. 60. verſ. ſexta delictorum diſtinctio, vbi alios citat, & idem ſenſit ipſe Farinac. lib. ſecundo, tit. de indit. & tortur. q. 43. nu. 57. in 1. limit. iuncto nu. 89. in 12. limit. & allegatis per eum addo Boſſ. in pract. crim. tit. de indit. & conſider. ante tortur. num. 106. verſ. reſtat tamen quo caſu dictum Socij facit inditium ad torturam contra
5 nominatum in conſocium abſq; alio adminiculo, vt in individuo tenent Iacob. de Beluiſ. in pract. crim. tit. de quæſt. nu. 53. verſ. nunquid propter talem præſumptionẽ in princ. Gandi. in tract. de malef. eod. tit. de quæſt. nu. 17. verſ. ſed quæro nunquid illi nominati, Guid. de Suzar. in tract. de indit. & tortur. num. 53. verſ. ſed nunquid per iſtam, & plures alij relati per Farinac. lib. ſecundo qq. crim. tit. de indit. & tortur. quæſt. 43. nu. 56.
6 in 1. limit. Et licet Bolognin. in addit. ad Guid. de Suzar. ſup. relatum nu. 54. dicat tale dictum Socij de per ſe non ſufficere ad torturam, niſi aliqua alia ſuſpitione concurrente, & hanc eſſe communem opinionem & in pract. obſeruari dicat, Clar. in pract. crim. q. 21. nu. 8. verſ. ſed quid in criminibus exceptis, & idem etiam colligatur ex Farinac. lib. ſecundo, qq. crim. tit. de indit. & tortur. q. 43. poſt multa hinc inde deducta in quinta ampl. nu. 27. verſ. pro concordia, & iterum in

quinta

7 quinta ſublimit.nu.145.& pluribus ſeq.tamen de con-
ſuetudine non obſeruatur etiam in criminibus non ex-
ceptis, in quibus ex dicto ſocij torquetur nominatus,
quicquid ſit de iure, vt in indiuiduo atteſtatur Iacob.
de Beluiſ.in d.tit.de quæſt.ſub nu.53.poſt verſ.ſed nū.
quid propter talem præſumptionem in fine, Gandin.
in eodem tit. num.18. verſ. ſed quid ſi perſona nomi-
nata ad fin.Guid.de Suzar.in dict.tract. de indit.& tor-
tur. nu. 55. verſ. ſed quid ſi perſona inculpata in fin. &
alij relati per Clar.in d.q.21.nu.7.verſ.ſucceſſiuè quæ-
ro,& per Farinac.d.q.43.limit.21.num.127. quam nō
8 impobat Clar.in locis, vbi ea viget, licet eam non eſſe
ſeruandam, ſubdat Farinac.nu. 124.

Et quando iſta conſuetudo non admitteretur, &
ſtandum eſſet opi.communi, quòd etiam in exceptis vl-
9 tra dictum ſocij requiratur aliquod adminiculum, præ-
ſertim cum in terminis proprijs habeamus deciſionem
Boſſ.in d.tit.de indit.& conſiderat.ante tortur.nu.160.
verſ.reſtat tamen, ſecutam a Plot.inter conſ. crim. di-
uerſ.lib.1.in poſterior. impreſſis in folio conſ. 132.nu.
23.verſ.reſpectu verò,& a Farinac.alios adducente d.
q.43.in 12.limit.nu 99.verſ.quid dicendum, iunctis di-
10 ctis antea nu. 89. & 91.quod puer ſtupratus faciat in-
ditium ad torturam contra ſtuprantem, ſiuè ſit ætatis
completæ, ſiuè non, concurrente alia ſuſpitione, & nō
alias, tamen adhuc locus eſſet torturæ contra hunc
quærelatum, contra quem non vnus tantum, ſed plu-
res etiam non connumeratis variantibus, deponunt de
actibus inhoneſtis cum eis commiſſis, quo caſu citra
controuerſiam reſultat inditium ad torturam contra
nominatum, etiam quod iſti nominantes ſint ſingula-
res, Boſſ.in d.tit.de indit.& conſider. ante tortur. num.
159.verſ.ſeruatur etiam, Boer.deciſ.319.nu.5. Clar.d.
q.21.nu.9.verſ.ſed pone, Farinac.d.q.43.num. 37.38.
41.42.in nona ampl.

11 Et licet iſti Socij ad hoc, vt inditium faciant ad tor-
turam, debeant eorum dictum in tormentis confirma-
re, quia cum ex proprio delicto fuerint effecti infames,
non debent admitti in teſtes ſine tortura, vt tradunt
Boſſ.in d.tit.nu.151.verſ ex his, Plot.d.conſ.132.num.
24.verſ.& dictum Boſſij. Clar. d.q.21.nu.11.verſ.ſcias
etiam, Farinac.d.q.43.ſublimit.tertia,num. 134.& idē
Farinac.antea in noſtris terminis in d.q.43.num.101.
in d.limitat. 12. & ita ſentiunt Iacob. de Beluiſ. Gand.
& Guid. de Suzar. in locis ſup.citatis loquentes in di-
cto Socij cum tortura,& Boſſ.in tit.allegat. num. 160.
& Plot. in cit. conſ.num. 23. qui loquuntur in ſtuprato
12 cum tortura ſtuprantem nominantes, tamen cum in
occurrenti caſu non omnes contra Preſbiterum depo-
nētes peccauerint cum eo, ſed aliqui tantum,& hi qui-
dem ſeducti & decepti ab eo, & circa animum & con-
ſenſum peccādi, nulla eis eſt inferenda tortura, & abſ-
que ea inditium faciunt, quia nulla adeſt contra eos in-
famia per torturam purganda, vt in puncto declarat
Plot.d.conſ.132.ſub nu.24.poſt verſ.& dictum Boſſ.&
eſt de mente Ludouic.de Alter. eod. vol. conſ.143.nu.
9.verſ.præterea d.Bel. & ponit.Farinac.d.q.43.n.92.
in d.12.lim.quicquid poſtea dicat ſe credere ſub num.
101.in fine eadem limit. Vltra quod in multis locis nō
13 ſeruatur de conſuetudine. d.opinio torquendi Socios
criminis, vt patet ex Allegatis per Clar. in d. loco & per
Farinac.ſub d.num. 134.ad fin.in d.ſublimit.tertia,&
ſcio ipſe pluries ita ſeruatum fuiſſe, licet ſic fieri non
debere dicant Clar.& Farinac. ſup.adducti.

14 Adeſt præterea fama vehemens contra d.Præſbi-
terum, quæ & ſi ſola ad torturam non ſufficiat, tamen
qualitercunque adminiculata ſufficit ſecundum com.
omnium opinionem, vt patet ex congeſtis per Clar. d.
q.21.num.1.verſ.fama ſola,& per Farinac.lib.ſecundo,
qq.crim.tit.de indit.& tortur.q.47.in 1.ampliat. num.
4.& pluribus ſequentibus.

15 Nec probatio bonæ famæ d.Præſbiteri operatur,
quod non poſſit torqueri, quia hoc non procedit, quā-
do contra reum vltra famam extat aliud inditium, ſed
ſolum poſſet habere locum, quando ſola fama maleſi-
cij extaret in contrarium, vt declarat Clar. in pract.
crim.q.60.num.23.verſ.frequens etiam, & eſt optima
declaratio, quia alias vix poſſet vnquam quis torqueri
ex quibus vis vrgentibus inditijs, cum nullus ſit tam de
prauatæ vitæ, qui non facilè hodiernis temporibus re-
perire poſſet teſtes eius bonam famam probantes, nec
inſiſtendum eſt in eo, quod fama hæc non ſit formiter
16 probata, quia ſi ad hoc de iure requiſita inſpiciamus,
nunquā rectè fama probaretur, vt formaliter dicit Clar.
in pract.crimin.q.ſexta, ſub num.14. poſt verſ. debent
enim dicere, & rurſus ſub numer. 18. poſt verſ.poſtre-
mo ſcias.

17 Accedat quòd cum crimen hoc ſit atrociſſimus iu-
dex debet de facili procedere ad torturam contra reū,
etiam ſi inditia in totum non ſint ſufficientia, nequè
probata per teſtes omni excep.maiores, quia ei in hoc
licet iura tranſgredi, ita in terminis tradit Clar. lib. 5.
recept.ſentent.de delictis in §.1.ſub num. 9. poſt verſ.
ſunt etiam.

Ex quibus ſum in voto, quòd quærelatus ſubijciatur
torturæ, vt dicta inditia purget, quæ tamen.
18 tortura ſit leuis, quia non debet eſſe ita ſeuera in Cle-
ricis, ſicut in Laicis, Diaz.in d.pract.crim.canon.cap.
126.nu.6.verſ.item aduertere.Clar. in pract.crimin.q.
64.ſub num.24. poſt verſ. ſed an clerici, in fine, dicens
eſſe com. opinionem, cui tamen non aſſentit Folleri.
in pract.crim.canon.in ſecunda par.c.31.nu.7. & ſeq.
verſ.dicit tamen,& in practica nō obſeruari dicit Boſſ.
de indit.num. 103. in ſtatu Mediolani.Nec me ab hoc
19 voto remouet concluſio Doctorum, quod Clericus
etiam non præsbiter torqueri non poſſit, niſi ſit indi-
tiatus & diffamatus, vt de com.atteſtantes dicūt Diaz.
in d.c.126.nu.1.& ibi etiam Apoſtill.1. in verbo ſit in-
famatus, Foler.in d.c.31.nu.6.verſ. non enim eſt dubi-
tandum, & Clar.d.q.64.nu.24.verſ.ſed an Clerici, quia
vltra quod in hoc caſu vtrunquè concurrit, d.commu-
20 nis concluſio, in practica non obſeruatur, vt dicit d.
Apoſtill. ad Diaz. circa medium, verſ. & licet opinio
hæc in fine, poſt Boſſ.tit.de indit.& conſider.ante tor-
tur.ſub nu.103.ad fin.Imo.d.Apoſtil.conatur oſtende-
re eam non eſſe de iure veram, prout etiam tenent alij
adducti per Foller.ſup.citatum.

E P I T O M E.

Quod Iudex tam Eccleſiaſticus, quam ſecularis poteſt
multare non obedientes iuſtis eius iuſſionibus & præ-
ceptis, & eius iuriſdictionem contemnentes, & quod
multa debet commenſurari delicto, & nō eſſe grauior
crimine, alias tanquam exceſſiua eſt moderanda & ad
iuſtam metam reducenda.

S V M M A R I A.

Iuriſdictionem poſſunt Iudices pęnali iudicio tueri. nu.1.
Præceptum Iudicis iuſtum contemnens debet criminaliter puniri. 2.

Iudex

Iudex Eccleſiaſticus poteſt inobedientem multare. 3.
Præceptum debet eſſe iuſtum ad hoc vt contemnẽs poſſit multari. 4.
Ad multæ declarationem qualiter ſit deueniendum. 5.
Iudices, conſtito de delicto, prompti eſſe debent ad puniendũ, nec multum iuris ſolemnitates ponderare. 6.
Multa eſt commenſuranda delicto. 7.
Et exceſſiua eſt moderanda. 8.

CASVS OCTVAGESIMVS QVINTVS.

IN quadã cauſa appellationis interpoſitæ per quoſdam Plebanum & Capellanos a condemnatione ſcutorum quinquaginta facta per Iudicem Eccleſiaſticum contra ipſos tanquam inobedientes eius mandatis, exiſtimaui benè per d. Iudicem a quo fuiſſe proceſſum, & iudicatum, & malè per Plebanum & Capellanos appellatum, & de nulitate dictum, moderando tamen & reducendo pœnam dictorum ſcutorum quinquaginta ad ſummam librarum centum tantum. Mo-
1 tus ad ſic dicendum, quia ne iuſdicentium tribunalia contemnantur & eorum auctoritas a ſubditis deludatur, permiſſum eſt illis propriam iuriſdictionem pœnali iudicio tueri, vt eſt tex. in l. vnica ff. ſi quis iuſdicent. nõ obtemper. in. & ibi hoc not. gl. & cæteri ſcribentes, ad quod plura cumulat Farinac. lib. 1. qq. crim. tit. de de-
2 lict. & pœnis q. 18. nu. 27. Propterea vbi Iudex aliquid iuſtum cuipiam mandat, & contemnitur, poteſt eum criminaliter punire gl. in d. l. vnic. §. fin. in gl. magna in fine, quam communiter approbatam eſſe dicunt Clar. lib. quinto, recept. ſent. de delictis §. 1. in fine ſub nu. 21. verſ. ſcias autem, Bonacoſ. in 1. par. com. opin. crimin. in verbo contumacia dicitur delictum, & Farinac. d. q. 18. ſub d. nu. 27. quod procedit etiam in foro Eccle-
3 ſiæ, quia & Iudex Eccleſiaſticus poteſt non comparẽtem multare, & multam exigere per cenſuras Eccleſiaſticas, vt dicit Poller. in pract. crimin. canon. in ſecũda par. c. 10. nu. 24. verſ. item eſt aduertendum, quem ſequitur Farinac. loco citato.

Iuſtum autem videtur fuiſſe præceptum, prout re-
4 quiritur, vt inobediens poſſit multari iuxta not. per Bened. de Plot. inter conſ. crim. diuerſ. conſ. 3. nu. 31. & ſeq. verſ. vigeſimo. vol. ſecundo, in poſterioribus impreſſis in folio, & per Farinac. d. q. 18. num. 45. verſ. limit. ſexto, & per alios ab eis citatos, quia cum violenter & de facto opera fabri ferrarij dd. Plebanus & Capellani aperuerint archiuium, in quo ſcripturæ ad mẽſam, vt vocant, ſpectantes retinebantur, non adhibito, nec vocato d. menſæ cancellario, ſeù ſcribano claues retinente, & ex eo dictas ſcripturas exportauerint, non erant hæc toleranda, ſed in priſtinum ſtatum reponẽda argu. l. fin. cum ibi not. C. ſi per vim vel alio mod. & optimè ſe geſſit. D. Iudex, cum primo vrbaniter per li-
5 teras eos admonuerit, vt intra competentem terminũ reaptarent Archiuium, & illud reducerent in priſtinũ ſtatum, & ſcripturas ablatas in eo reponerent ſub cuſtodia & clauibus. d. ſcribani iuxta ordinationes alias factas, & obſeruatas, & ad præceptum pœnale non deuenerit, niſi elapſo d. termino cum eorum contumacia, & literarum contemptu, & adhuc viſa inobediẽtia expreſſa poſt lapſum termini præcepti non proceſſerit ad declarationem incurſus pœnæ comminatæ, niſi noua præcedente citatione ad eam fieri videndũ, & illis in inobedientia perſeuerantibus. Vnde non velo leuato, ſed lento gradu ad multã videtur proceſſiſſe, cum tamen potuiſſet conſtito ſibi de facto illo violen-
to, & de tam manifeſto ipſius contemptu promptius
6 id facere, quia Iudices vbi conſtat de maleficio, debẽt eſſe prompti ad puniendum, nec debent multum ponderare omnes iuris ſolemnitates ſecundum Bald. in l. ſi ita vulneratus. 52. in lect. ad fin. num. 3. ff. ad l. Aquil. quem ſequitur Gram. conſ. crim. 4. nu. 13. Et dicit idẽ Bald. in l. quemadmodum 29 §. magiſtratus nu. 3. eod. tit. quod magiſtratus poteſt inſiſtere contra inobediẽtem, & ei damnum dare.

7 Sed quia Multa non debet eſſe immoderata, & exceſſiua, ſed iuxta menſuram delicti, & non grauior, quã ipſius admiſſi facinoris ferat qualitas, vt tradit Bonacoſ. in 1. par. com. opi. crim. in verbo Multari quis illico non debet, poſt medium verſ. & quid ſi Multa, & Iudex eam eius arbitrio pro facti & perſonarum qualitate imponit, vt probat Farinac. alios allegans d. q. 18. n. 31. verſ. ſecunda ſit concl. cenſui ego condemnationẽ
8 ſcutorum quinquaginta eſſe moderandam, & reducendam ad libras centum tantum, votando per verba formalia poſita per Bonacoſ. in d. verbo Multari ad fin. verſ. & in cauſa appellationis.

EPITOME.

Quod Iudices facientes aliquem incarcerari indebite & iuris ordine non ſeruato, non teneantur ad expenſas, damna, & intereſſe ſic carcerati, quando nulla inimicitiæ, vindictæ vel fraudis ſuſpitio contra ipſos Iudices adeſſe reperitur.

SVMMARIA.

Iudex faciens aliquem iniuſtè carcerari tenetur eidem ad damna, expenſas & intereſſe & actione iniuriarum nu. 1.
Carceratum indebitè, nulla tamen vindicta, fraude, vel inimicitia, ſine expenſis relaxari, nec Iudicem in aliquo teneri pluries obſeruatum. 2.
Iudicis arbitrium circa capturas plurimum valet. 3.

CASVS OCTVAGESIMVS SEXTVS.

IVdices facientes incarcerari aliquem, iniuſtè, & ſine legitima cauſa, & iuris ordine non ſeruato, tenen-
1 tur ad expenſas, damna, & intereſſe carcerati, & etiam actione iniuriarum, vt tradit Boer. Deciſ. 215. ante fi. nem ſub nu. 34. verſ. ſed qua pœna puniatur, & magis ſpecialiter in iudice hoc volunt Bonacoſ. in ſuis com. opin. crim. in verbo carcerari faciens aliquem in ſecũda par. & Farinac. alios adducens lib. 1. qq. crim. tit. de carcer. & carcerat. q. 27. nu. 135. verſ. ſed qua pœna & nu. 142. verſ. amplia primo.

2 Sed cum hoc pluries euenerit in facto, ego vbi aliqua ſuſpitio inimicitiæ vindictæ, vel fraudis nõ aderat, ſolitus fui tenere, quod talis detentus, relaxaretur ſine impenſa, vt dicit Boſſ. in pract. crim. tit. de captur. nu. 4. verſ. hinc eſt, & poſt eum Roland. conſ. 40. nu. 12. lib. 4. & plures alij relati per Farinac. d. q. 27. nu. 146. verſ. amplia tertio, & in aliquo Iudex non teneretur, quia vt refert Bonacoſ. in loco citato, poteſt præmiſſæ concluſioni reſponderi, pro vt Azor. reſpondebat Imperatori, Ita lege cauetur, ſed in practica non habetur. Et nimis tepidi redderentur Iudices in capturis reorum, ſi circa eas ſcrupuloſè, contra ipſos agendum eſ-
3 ſet, maximè cum in his lex plurimum tribuat eorum arbitrio Petr. Foller. in pract. crim. iur. ciuilis in 1. par. 2. par. principalis, in verbo notatos capiat de perſona nu. 2. & melius & apertius Clar. in pract. crim. q. 28. n. 2. verſ. ſcias autem, & latius & clarius Farinac. lib. 1. qq. crim.

crim.tit.de carcer.& carcerat.q.27.nu.126.verſ.octa-
ua & vlt.reſtat opinio, vbi tamen num.127. & 133.de-
clarat quod tale arbitrium non debet eſſe liberum, ſed
temperatum & cum grano ſalis vtendum, quod eſt
valde æquum.

EPITOME.

De pœna clerici, qui Vicarium generalem ſui Epiſcopi, enſe euaginato inſultauit, & vulnerauit ex cauſa officij, quia ab eo vti inobediens multatus antea fuerit, & in Palatio retentus, & de vſu pœnæ triremium in clericos.

SVMMARIA.

Iniuria officiali facta, dicitur atrox, & iudicis arbitrio punitur. numer. 1.

Officialem alapa percutiens etiam priuata inimicia, & nullo officij prætextu, pœna mortis tenetur. 2.

Et procedit ſine dubio, ſi iniuria facta ſit contemplatione officij. 4.

Sed priuata de cauſa, redditur concl. dubitabilis. 3.

Iniuria officiali facta ſiue ſeculari, ſiue Eccleſiaſtico, dicitur atrox, & æquè punitur. 5.

Pœna triremium etiam contra clericos maximè non ſacerdotes in Italia eſt in vſu. 6.

CASVS OCTVAGESIMVS SEPTIMVS.

CONſultus de pœna imponenda Diacono, qui Vi-
carium ſui Epiſcopi agreſſus eſt cum Scimitar-
ra denudata in via pub. coram pluribus perſonis, & fe-
rè in conſpectu Epiſcopi, & illum in brachio vulnera-
uit, ex eo quod ab ipſo Vicario pluries reprehenſus
fuerat, & demum multatus ob non acceſſum ad oras.
conciones, & prò d. multa eadem die in Palatio reten-
tus. Putaui Reuerendiſſimum D. Epiſcopum iure &
tuta conſcientia poſſe Diaconum condemnare ad tri-
1 remes per triennium, quoniam iniuria facta officiali
dicitur atrox. l. prætor edixit. §. fin. ff. de iniur. & cum
iudicis arbitrio puniatur §. in ſumma & ibi gl. & DD.
inſtit. de iniur. & cum ex cauſa officij facta ſit, & con-
tra primarium Epiſcopi Miniſtrum, iam dicta & maio-
2 ri etiam pœna digna videtur, cum alapa tantum per-
cutiens officialem etiam ob priuatam inimicitiam, &
nullo officij prætextu, pœna mortis puniri poſſit, Bald.
in c. 1. §. iniuria in princ. de pac. iuram. firm. Vitalin. in
tract. de maleſ. tit. quib. de cauſ. quis poſſit ad mort.
cond. col. 3. in fin. Deci. conſ. 100. in cauſa inquiſitio-
nis in vlt. dubio nu. 10. & in l. qui Iuriſdictioni ſub nu.
9. verſ. & per regulam ff. de iuriſd. omn. iud. & ibidem
Iaſ. col. 1. nu. 3. & in l. principalibus, nu. 4. circa mediũ
verſ. & ex hoc infertur. ff. ſi cert. pet. & in l. 1. nu. 6. C.
de precib. imperat. offer. Felin. in c. inquiſitionis col.
penult. verſ. vltimo tangit nu. 10. extra de accuſat. &
in c. ex litteris col. ante pen. n. 22. verſ. & hanc opinio-
nem extra de conſtit. Gram. Deciſ. 36. num. 4. Boſſ. in
pract. crim. tit. de iniur. nu. 30. Paris de Put. in tract. Sin-
dicat. in verbo pœna c. 10. n. 2. poſt verſ. & licet alias.
Menoch. de arbitr. iud. lib. ſecundo, cent. 3. caſ. 263. n.
5. & 6. Decian. in tract. crim. lib. 7. c. 5. nu. 31. verſ. illud
autem notandum tom. ſecundo, & Farinac. lib. 1. qq.
crimin. q. 17. nu. 36. & 37. verſ. limita ſecundo eandem
duodecimam ampliationem, & plures alij relati per
3 ipſos Menoch. Decian. & Farinac. & quamuis d. opi-
nio Baldi quando iniuria fit officiali ob priuatam tan-
tum inimicitiam, & nullo prætextu officij, aliquos ha-
beat contradictores, & forte non procedat, nullam ta-
men recipit dubitationem quando facta eſt contem-
4 platione officij, vt in caſu præſenti, prout ex multis
probat Farinac. loco cit. num. 39. & 40. verſ. ſublimita
ſecundo, & latius oſtendit Decian. d. c. 5. nu. 4. verſ. ſed
pulcra inſurgit dubitatio. Quæ concluſio nedum pro-
5 cedit in officiali ſeculari, ſed etiam in Eccleſiaſtico,
nam & illi facta iniuria dicitur atrox, & eodem modo
punitur, vt in indiuiduo tradit Menoch. d. caſ. 263. ſub
nu. 9. verſ. quod de atroci iniuria ratione magiſtratus
dictum eſt. Nec eſt huiuſmodi triremium pœna in con-
6 ueniens clericis, imò & contra eos eſt in vſu maximè
in Italia, & prætertim, quando non ſunt ſacerdotes, &
exceſſus eſt magnus. Diaz. in pract. crim. canon. cap.
146. nu. 3. vbi etiam ampla apoſtilla, & Clar. in pract.
crim. q. 70. nu. 5. verſ. frequens eſt etiam, & ita ex præ-
miſſis retuli Reuerendiſſimo Epiſcopo, qui votũ meũ
perquiſiuit.

EPITOME.

Quod ſtatutum ſeu edictum puniens pœna mortis naturalis exonerantem ſclopum, ſeu archibuſium contra aliquem animo eum offendẽdi, etiam in rixa, & etiam nulla ſubſecuta offenſione, non tollit legitimam defenſionem conſtituti in diſcrimine vitæ, ſed eam permittit. Et latè quãdo & quomodo dicatur conſtrae de dicta defenſione, & qualis eſſe debeat ad excuſationẽ.

SVMMARIA.

Defenſio propriæ perſonæ non intelligitur ſublata, ſed reſeruata per legem ſimpliciter loquentem, num. 1.

Et eſt de iure naturali, nec per ſtatutum tolli poteſt. 2.

Nec per Papam vel Imperatorem. 3.

Defendere ſe dicitur offendens aggreſſorem non expectato, quòd ab ipſo offendatur. 4. 7.

Nec tantum aggreſſorem, ſed & illum qui ſe parat ad offendendum. 5.

De quo tamen aliqui dubitant. 6.

Armorum vſus alias prohibitus, cenſetur ad defenſionem permiſſus. 8.

CASVS OCTVAGESIMVS OCTAVVS.

PRæſuppoſito quod probari poſſit Flaminium de
Turchettis, qui exonerauit ſclopum ſeu archi-
buſium aduerſus Franciſcum de Taponeco, fuiſſe ab
eodem Franciſco prouocatum, & aggreſſum ſimili ar-
morum genere, quod tamen ex hactenus deductis, be-
ne probatum mihi non videtur. Dixi indubitanter non
eſſe locũ pœnæ legis municipalis oppidi Varranj Fer-
rarienſis Iuriſdictionis, qua exonerantes ſclopum vel
archibuſium aduerſus aliquem, intentione eum offen-
dendi, ſiue animo deliberato, ſiue in rixa, ſiue aduer-
ſarius percuſſus, aut offenſus fuerit, ſiue percuſſus, vel
offenſus non fuerit, pœna mortis naturalis puniri de-
1 bent, quoniam legem hanc generalem & ſimpliciter
loquentem non intelligi cuipiam defenſionẽ ſui ipſius,
& propriæ ſalutis tollere, ſed illã potius reſeruare, tra-
dunt Alex. conſ. 113. col. 2. nu. 8. lib. 5. Dec. in l. vt vim,
nu. 9. verſ. & talis defenſio ff. de iuſt. & iur. & Marſ. ſin-
2 gul. 59. Innocentibus in principio, & ante iſtos Bald.
conſ. 111. qui mortem poſt principium ſub nu. 1. lib. 4.
qui inqnit huiuſmodi ſtatutum intelligi in caſu culpa-
bili, non autem in caſu licito, & pro defenſione perſo-
næ & quidem merito, quia defenſio propriæ perſonæ
adeo permiſſa eſt, quod ſtatuto tolli non poteſt, cum
enim

enim iure naturali competat l. vt vim ff. de iuſt. & iur.
& ibi Bart. n. 5. & Bald. nu. 1. & ante eos gloſ. in l. pactũ
in gl. magna circa finem, ff. de pact. & eſt tex. apertus in
clement. paſtoralis ante fin. de re iudic. & permittatur
etiam animalibus brutis, l. 1. §. cum Arietes ff. ſi quadr.
pauper. feciſ. dicat. ſtatutum illam prohibens non va-
let, §. ſed naturalia cũ ibi not. per ſcrib. inſt. de iur. nat.
gent. & ciuil. & probatur in d. clementina paſtoralis, &
ita ex prædictis rationibus volunt Bart. in l. cũ mulier
49. n. 6. verſ. ſed videndum ff. ſol. matrim. in l. defenſio-
nis facultas in primo notab. n. 1. & ſeq. C. de iur. fiſc. lib.
10. & ſuper Conſt. qui ſint rebelles in verb. mille libra-
rum ſub nu. 2. Bald. in d. l. vt vim. n. 3. verſ. ex prædictis
apparet, & in l. edita in repetitione Paduana num. 115.
verſ. ex tribus, C. de edend. & d. conſ. 111. ſub num. 1. &
conſ. 312. ſub nu. 1. eod. lib. 4. Alex. in addit. ad Bart. in
d. l. defenſionis facultas. Io: de Anan. conſ. 59. in princ.
ante num. 1. Felin. in c. dilecti filij nu. 6. verſ. & adde ex-
tra de except. Dec. in d. l. vt vim ſub num. 3. verſ. ſed in
prædictis aduertendum, Marſil. in pract. crim. §. quoniã
3 num. 76. & ſeq. verſ. & ratio eſt. Quod adeò verum eſt,
quod nec Imperator, nec Papa poſſunt dictam defen-
ſionem naturalem tollere, vel illi derogare per ea, quæ
leguntur, & notantur in d. Clement. paſtoralis de re iu-
dic. 1t. & tradunt Bald. in d. l. vt vim no. 2. Felin. in c. ex
parte il 2. n. 4. verſ. 1. videndum eſt extra de off. iud. de-
leg. & in d. cap. dilecti filij ſub num. 7. verſ. dixit etiam
Dominus extra de exception. Marſil. in d. §. quoniam
numer. 79.

Et diceretur congruenter probata defenſio Flami-
nij ex probatione præſuppoſiti, de quo initio diximus,
4 quia dicitur defenſio etiam antequam quis ab aduerſa-
rio offendatur, vt iniuria propulſetur, & offenſio repel-
latur, ita quod ſi probo quod aliquis veniebat contra
me cum armis, & ego occidi eum, ſtatim videtur pro-
bata defenſio mea, quia præſumor cõſtitutus in diſcri-
mine vitæ, nec debebam expectare quod vulnerarer,
ſed potui ipſe incipere, & præuenire, vt probat tex.
clarus in l. ſi quis percuſſorem C. ad l. Corn. de Sycar.
& concludunt Bart. in l. ſed & ſi quemcumq; in 2. not.
num. 2. in l. ſi ex plagis §. tabernarios in princ. ff. ad l.
Aquil. & in conſ. 15. Vannutius Petri nu. 1. & 2. lib. 2.
Bald. in l. multis in fine num. 3. C. de liberal. cauſ. Alex.
conſ. 109. nu. 2. lib. 1. Angel. de malefic. in verbo & d.
Titius ſe defendendo nu. 11. verſ. & aduertas, & ibi la-
tius Auguſt. de Arimin. in addit. nu. 12. & 13. & idem
Angel. poſtea in eodem verbo nu. 26. verſ. quærit ibi
gloſ. an debeat expectare & ibi pariter Auguſt. in ad-
dit. Cæpol. conſ. crim. 29. in 2. dub. nu. 13. & 14. Gram.
conſ. crim. 18. nu. 3. & 4. conſ. 29. nu. 12. 13. conſ. 56. n.
8. & plur. ſequent. Corn. conſ. 107. col. 2. num. 4. conſ.
162. col. 4. nu. 5. conſ. 204. col. 5. ſub num. 1. lib. 1. conſ.
134. col. 2. nu. 3. lib. 3. Iaſ. in d. l. vt vim n. 9. verſ. quarto
facit, Dec. ibidem nu. 10. verſ. & defenſio, Marſil. cõſ.
4. nu. 16. & 17. & latius conſ. 31. numer. 52. & ſeq. & in
pract. crim. §. expedita nu. 19. & in l. 1. nu. 37. cum ſeq.
verſ. nam quis dicitur ff. ad l. Cornel. de Sycar. & in l.
pen. nu. 18. verſ. & facit optimè ff. de quæſt. Carer. in
pract. crim. §. circa tertium nu. 1. & ſeq. fol. mihi 174.
Gomez. tom. 3. var. reſol. c. 3. de homicid. nu. 22. verſ.
item adde quod in tantum, Clar. in §. homicidium ſub
nu. 33. poſt verſ. ſed quomodo probetur ibi hinc infer-
tur, vbi refert plures dicentes hanc eſſe communem &
obſeruatam ſententiam, Bertazzol. conſ. crim. primo
nu. 18. verſic. quinimo & fortius, & conſ. 75. nu. 12. &
13. verſ. 2. probatur lib. primo, & hanc partem tanquam
humaniorem amplectendam eſſe dixit Iaſ. in d. l. vt
vim. loco citato, quem ſequutus fuit Gram. d. conſ.
5 crim. 56. nu. 12. cum quibus concordat Bald. conſ. 19.
no. 17. & ſeq. inter conſ. crim. diuerſ. in vltimo loco im-
preſſis in Folio lib. 1. qui optimè loquitur, Imo fortius
dixit Bald. in l. in lege 32. in noua addit. ex lectura an-
tiqua ff. locat. quod non ſolum vim inſtãtem reprime-
re poſſum, ſed etiam ſi quis parat ſe ad vim inferendã,
etiam in verbis, adeo quod ſi inimicus meus facit ap-
paratum gentis armigeræ, non habeo neceſſe expecta-
re actum aggreſſuræ, ſed poſſum ego prorumpere in
actum, quia per hoc curo repellere iniuriam mihi im-
minentem, & poſſum obuiare a principio offenſioni,
ne mihi fiat, & ſubdit formaliter quod ita factum fuit
Cortonij, & Baldum ſequuti ſunt Iaſ. in d. l. vt vim ſub
nu. 9. poſt verſ. quarto facit. Gram. d. conſ. crim. 18. ſub
nu. 3. & d. conſ. 65. nu. 11. & voto crim. 20. nu. 4. verſ.
& ideo voluit. Marſil. ſing. 638. præparatio ad actum
ante fin. verſ. & ideo tene menti perpetuo, Carer. in
pract. crim. d. §. circa tertium nu. 4. verſ. extende etiam
in præparante offendere fol. mihi 175. Clar. in d. §. ho-
micidium, ſub nu. 33. poſt verſ. ſed quomodo probetur
ad finem, ibi & in eo qui preparabat offendere, licet
dicat non habere lecturam illam antiquam Baldi, quã
ego habeo in libro meo, & fideliter & formaliter re-
tuli dictum iſtud, quod approbant præfati Doctores
omnes, volentes ex eo quod ex ſola præparatione ad
offendendum vel aggrediendum licitum eſt mihi of-
fendere, & occurrere & prorumpere ad offendendum
ipſum præparantem, antequam aggrediatur. Et licet
de hoc dicto Baldi dubitet Auguſt. de Arim. in addit.
ad Angel. de malef. in d. verbo & d. Titius ſe defen-
dendo ſub nu. 12. verſ. plus dixit Baldus, tamen de eius
veritate non expedit pro nunc diſputare, cum præce-
7 dens concluſio ſufficiat in præſenti caſu, & tenẽda om-
nino ſit, maximè propter qualitatem armorum, quibus
armatus erat Franciſcus aggreſſor, cum enim haberet
ſclopum ſeù archibuſium, ex cuius ictu vt plurimum, &
a communiter accidentibus quis interficitur ſtatim, vel
ſaltem læthaliter vulneratur, & in terram deijcitur, ſi
expectaſſet Flaminius, quod aduerſarius exoneraſſet d.
ſclopum ſeù archibuſium, a cuius ictu probabiliter of-
fenſionem ſe recepturum timere debebat, nullus poſtea
locus fuiſſet defenſioni, vnde ideo facilius ſibi licuerit vi-
ſo inſultu eum talibus armis contra inſultantem ſimili-
bus vti armis, & præuenire illum, vt cõſiderat Auguſt.
de Arim. in addit. ad Angel. de malef. d. verbo, & d. Ti-
tius ſe defendendo ſub n. 16. in apoſtil. ad verſic. Ange-
li quærit ibi gloſ. an debeat expectare circa principiu
ipſius additionis, & ante eum hoc late, & clarè tradidit
Bald. conſil. 19. num. 17. 18. & 19. inter conſ. crimin. di-
uerſ. in vltimo loco impreſſis in folio lib. primo, & ſe-
quuntur alij ſubſcribentes, ſecundum quorum dicta fuit
iudicatum, vt ibi dicitur, & ita etiam voluit idem Bald.
conſ. 111. nu. 3. & 4. verſic. ſciendum eſt lib. 4. & facit
communis doctorum concluſio de qua teſtatur Placa.
in epitom. delictor. cap. 21. nu. 12. verſ. ad regiarum le-
gum verum examẽ, quod ſi quis occiderit eum, qui ip-
ſum in inſidijs expectabat ad offendendum, excuſatur,
ſi ex talibus inſidijs periculum tale occidenti immine-
bat, quod facilè euitari non potuiſſet, niſi inſidiator oc-
cideretur, ſequitur Clar. in §. homicidium n. 36. verſic.
poſſet etiam.

8 Conceſſa autem defenſione, nulli dubium eſt, quin
etiam

etiam permiſſus cẽſeatur vſus armorum alias prohibitorum, adeò quod ſe talibus armis defendens puniri nõ poteſt pęna legis eorum vſum prohibentis, vt in puncto dicit Afflict. in Conſtitut. Regn. lib. 1. rubric. 22. ſi quis mulier. violent. patien. & acclamant. non ſuccur. ſuper conſtit. quicunquè in pr. not. ſub nu. 1. in verſ. an autem, & ibi latius Addition. in 1. apoſtilla ſequ tur Carer. in pract. crim. §. quinto excuſat defenſio naturalis n. 72. verſ. ſed an in caſu quo licet defendere fol. mihi 170. Et ego alias demonſtraui, præſertim vero ſupra Caſ. 62. defendens ſe ipſum.

E P I T O M E.

An conficiens inſtrumentum falſum tanquam notarius, cum verè non eſſet, haberetur tamen palam vti talis, teneatur pęna impoſita per ſtatutum conficienti falſa iſtrumenta.

S V M M A R I A.

Verba legis vbi non conueniunt, nec eius diſpoſitio conuenire debet. n. 1.

Et è contro vbi verba conueniunt, & diſpoſitio conuenire debet. 2.

Inſtrumentum falſum conficiens; qui pro notario habebatur, licet non eſſet, tenetur pœna impoſita notarijs conficientibus falſa inſtrumenta. 3 & 5.

Acta per eum, qui per plures annos habitus fuit pro notario, licet non eſſet, ſuſtinentur. 4.

CASVS OCTVAGESIMVS NONVS.

QVæſitum fuit an is, qui plura inſtrumenta falſa confecerat tamquam Notarius, cum verè non eſſet Notarius, licet publice pro tali haberetur, teneatur pęna per legem municipalem impoſita Notarijs conficientibus falſa inſtrumenta, & videbatur quod nõ, ex quo verba legis non conueniunt, cum loquatur de Notario, & is non ſit Notarius, vbi enim non conue-
1 niunt verba legis aut ſtatuti, nec eius diſpoſitio conuenire debet. l. ita autem in princ. ff. de adminiſtr. tut. & l. 4. §. toties ff. de damn. infect. Corn. conſ. 90 num. 3. lib. 3. & antea gl. in l. mancipia in verbo mancipia C. de
2 ſeru. fugit. ſicut arguendo ab oppoſitis, vbi conueniunt verba legis aut ſtatuti, diſpoſitio eius conuenire debet Crauet. ſic arguens conſ. 10. n. 7. & eſt tex. in l. ſi ſeruũ. §. non dixit prætor ff. de acquir. hæred. Contrarium ta-
3 men verius eſt, quod imo talis delinquẽs puniri debeat pęna a iure municipali loci impoſita notario, ex quo publicè reputabatur pro notario, & duo delicta cõmiſit, vnum, faciendo ſe Notarium, cum non eſſet, alterũ conficiendo iſtrumenta falſa, & in progreſſu temporis,
4 & poſt lapſum plurium annorum poterat habere locũ diſpoſitio. l. Barbarius ff. de off. Prætor. quod ſcilicet geſta per ipſum vti notarium teneant, quamuis Notarius non eſſet ex humanitate, & publicæ vtilitatis gratia per ea, quæ ibi notant Doctores, & in alijs locis copioſè allegatis per Marſ. in l. 1. in princ. n. 12. verſ. & facit etiam ff. ad l. Cornel. de Sycar. & in pract. cri. §. aggredior num. 35. verſ. & facit etiam. Et ita in indiuiduo
5 hanc quæſtione decidit Vincẽt. de Frãch. Deciſ. Neapol. 444. in 3. parte, vbi refert ita fuiſſe iudicatum per magnam Curiam, & deinde per Sacrum Conſilium, quod eſt lumine notandum.

E P I T O M E.

De ſtatuto puniente inſultantem cum armis, vel attentantem violenter cum armis cognoſcere carnaliter maſculum vel ſęminam, an procedat in eo, qui habens arma, illis tamen non vtens, inſultat vel attentat, an verò requirat vſum ipſorum armorum in eo actu a ſtatuto punito.

S V M M A R I A.

Adiectiuum plus operatur, quam duo ſubſtantiua. n. 1.

Legatum fundi inſtructi differt a legato fundi cum inſtrumentis. eod.

Inſultans armatus, quod non dicatur inſultare cum armis volunt aliqui 2.

Contrarium eſt verius, & talis punitur pœna ſtatuti impoſita inſultanti cum armis. 3.

Quod ampliatur, & ſi arma depoſuerit, dummodo armatus acceſſerit. 4.

Et hoc ſaltem procedit, quando illa facile reaſſumere poſſet. 5.

Violentiam carnalem, cum armis attentare dicitur, qui armatus attentat licet, armis non vtatur, & tenetur pœna impoſita violentiam carnalem cum armis attentantibus. 6 cum ſeq.

Et quid in terminis legis M. D. Etruriæ in hac materia dicendum ſit. 7.

CASVS NONAGESIMVS.

LEge municipali dictante, quod pro inſultu facto cum armis, quis puniatur in centum, quæſitum eſt, an qui inſultum facit habens arma ad latus ea tamẽ non extrahens, nec aliquid cum eis in illo actu faciens, teneatur pœna d. ſtatuti, & videbatur dicendum quod non, quia licet eſſet armatus, non tamen videtur inſultaſſe cum armis, & videtur inter ſe differre iſtæ eloquutiones, Titius fecit inſultum armatus, vel Titius fecit
1 inſultum cum armis, quia adiectiuum plus operatur, quã duo ſubſtantiua, prout aliud eſt dicere lego fundũ cum inſtrumentis, aliud lego fundum inſtructum ſecũdum Bald. in l. 1. n. 5. & 6. C. de verb. ſignif. qui propterea infert, quod ſi ſtatutum punit inſultantem cum ar-
2 mis, non ſufficit in accuſatione dicere, quod inſultauit armatus, cum iſtud adiectiuum poſſit intelligi pluribus modis, adeò, quod accuſatio, quo ad hoc eſt indiſcreta & incerta, & libellus in criminalibus debet interpretari ſtrictè, quod dictum Baldi ſequitur Dec. in tract. crim. tom. 2. lib. 8 c. 2. nu. 1 t. verſ. notandum tamen. In
3 contrarium tamen eſt veritas, quod imò talis inſultans teneatur pœna ſtatuti, ac ſi in eo actu vſus eſſet armis, quibus erat armatus, quod apertè probatur in l. 3. §. armis deiectum verſ. qui armati, ff. de vi & vi armat. vbi apertiſſimis verbis dicitur, quod qui armati venerunt, etſi non armis vſi ſunt ad deijciendum, ſed deiecerunt, armata vis facta eſſe videtur, quia ſufficit terror armorum, vt videantur armis deiecisse, quam concluſionem probant in puncto Bar. in d. §. armis deiectum in 2. not. Alex. conſ. 98. quoniam per Excellentiſſimum, n. 3. lib. 3. Iaſ. in l. 2. ſub n. 3. verſ. ſimiliter ſufficit C. de tranſact. & in §. ex maleficijs, num. 79. & 80. verſic. addit tamen Angel. Inſtit. de actionib. Deci. in l. quo tutela 73. §. vi factum num. 3. ff. de reg. iur. & ibi etiam Cagnol. num. 2. Marſil. in pract. crim. §. pro complemento n. 35. verſic. item dubitari etiam poteſt, & §. conſtante n. 57. verſ. & ideo dixit, & in l. ſi in rixa n. 40. verſ. & pro iſtis facit ff. ad l. Cornel. de Sycar. Corn. conſ. 207. in 3. dubio col. pen.

pen.ſub n. 18.lib.2. Aretin.in §. item lex Iulia de vi. ſub
n. 1.verſ.& eſt not.inſt.de publ.iud.& in tract.de maleſ.
in verbo dict. Andreas armatus in princ. ſub num. 1. &
ibi etiam Auguſt. in addit.Pelyn. in c. ſicut dignum nu.
5. verſ. & adde quòd ille dicitur extra de homicidijs,
Iaſ.in § ex maleficijs n.79. & 80.verſ.addit tamen An-
gel.inſt.de action.Afflict. in conſt. Regn.lib.1. Rub.9.
de illicit.portat.armor. in conſt.intentionis n.19. verſ.
11.& *vlt.* quæro,Gram. conſ.crim.43.num.3. verſ.ſed
circumſcripta pœna, Decin. in d.tract. crimin.d.lib.8.
cap.3.num.12.verſ.quam concluſionem, & c.4.ſub n.
19.verſic. 1. vt procedat, & alij per eos allegati. Qui-
nimo dicit Angel. in d.l.3. d.§. ſeu verſic.qui armati ff.
de vi & vi armat.poſt gloſ. ibi in verbo deiecerunt in fi-
4 ne, quod etiam ille, qui habebat arma, ſi ea depoſuit,
tamen dicitur vim intuliſſe cum armis, quia ſufficit
quod cum armis acceſſerit, licet illa depoſuerint, ante,
quam aliquid faceret, quod dictum ſequuti ſunt Alex.d.
conſ.98. n.3. lib.3. Iaſ.in d.l.2.ſub nu.3.C.de tranſact.
Dec.in d.l.quo tutela.§.vi factũ n.3.& ibidem Cagnol.
n.2. Marſil.in d.§. pro complemento ſub nu.40. ad fin.
verſ.item quod ſi aliquis erat armatus Decian. d.lib.8.
5 d.c.3.n.13.verſ.quinimo etiam, ſaltem, quando depo-
nens ea facile reaſſumere poteſt, vt eſt de mente Alex.
d. conſ.98. quem ſequitur Decian. in d. verſ. quinimo
etiam, & idem tenuit ſequendo Alex. Pomat. in Addit.
ad Bart. in d.§. armis deiectum in verbo ſufficit terror
littera mihi B, & Cagnol. in dict. §. vi factum ſub nu-
mero 2.

6 Ex his infertur ad deciſionem caſus ſæpiſſimè oc-
currentis in materia violentiæ illatę mari vel fæminæ
explendę libidinis cauſa, adſunt enim in magno Duca-
tu Etruriæ leges, quibus attẽtans violenter ſine armis,
aut bacculo, vel percuſsione cum ſanguinis effuſione
cognoſcere carnaliter maſculum vel feminam, non ſe-
quuto effectu condemnetur ad triremes per tẽpus a Iu-
dice arbitrãdũ, effectu verò ſequuto puniatur capite ad
mortẽ. Attẽtans verò cum armis, aut bacculo, vel per-
cuſſione cum ſanguinis effuſione, ẽt non ſequuto ef-
fectu, teneatur pęna mortis naturalis, accidit enim ple-
runq; quod habens ſecum arma aut bacculum, & ſic ar-
matus aliquo armorum genere, vel bacculo conatur
rẽ carnaliter cum maſculo aut fæmina habere, eo ta-
mẽ quod in eo actu vtatur aliquo modo armis, vel bac-
culo, & non ſequuto effectu copulæ carnalis, in dubita-
tionem venit, an puniri debeat pœna triremium, quaſi
attentans ſine armis, & ſine bacculo ſecundum primũ
caput legis. An verò teneatur pæna mortis naturalis
veluti attentans cum armis, aut bacculo iuxta ſecundũ
caput legis præd. In qua hæſitatione vidi iudicari, &
ipſe etiam iudicaui multoties vt teneatur pæna mor-
tis, eo quod ſufficiat quòd habuerit arma, aut baccu-
lum ad hoc, vt dicatur attentaſſe cum armis aut baccu-
lo, licet illis non fuerit vſus, quæ opinio optimè proba-
tur ex dict. §. qui armati, & ex dictis per Bart. & alios
Doctores ſup.relatos, & a fortiori cõfirmatur ex dicto
Angeli, & ſequacium, de quibus ſupra memini. Aliquã-
do tamen ſequens opinionem aliquorum Iudicum in-
clinaui in mitiorem partem, quod teneretur pęna tri-
remium, quaſi non dicatur attentaſſe cum armis, aut
bacculo, cum eis vſus non fuerit in illo actu, & lex vi-
7 deatur conſideraſse vſum armorum, vel bacculi in ea
attentatione maximè cum ipſorum armorũ, & bacculi
mentio fiat immediate poſt habitam mentionẽ violen-
tiæ, & poſtmodum etiam immediatè ſequatur mentio
de percuſſionibus, vt ſic ex præcedentibus, & ſequent.
colligatur declaratio medij, quam tamen opinionem,
licet benigniorem, de iure ſubſtineri poſſe non arbi-
tror, vnde a contraria ſententia licet ſeueriori non eſt
recedendum, quam vt dixi praxis obſeruat. Nunquam
tamen vidi de facto in his caſibus dictam condemna-
tionem vitæ exequi, ſed ex gratia in mitiorem com-
mutari, & plerunquè in pęnam triremiũ in perpetuum
vel ad tempus pro motu principis, inſpecta perſona-
rum, & facti qualitate.

E P I T O M E.

De pœna imaginem Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, Beatiſ-
ſimæ Virginis, vel Sanctorum, ſputo, luto, immundi-
tijs, vel aliter deturpantis, vel eam ſcindentis, laceran-
tis, percutientis, aut aliter facto offendentis, & ad
quem Iudicem talis criminis cognitio, & punitio ſpe-
ctet, & de alijs in hac materia.

S V M M A R I A.

*Imaginem Chriſti, B. Mariæ Virginis, vel Sanctorum detur-
pantes, percutientes, vel facto offendentes pœnam mortis
incurrunt, vt ſæpe fuit obſeruatum, num.* 1.

*Et vlterius quandoque puniuntur in amputatione manus eod.
& num.* 3.

Et aliquando ſola manus amputatione. 4.

*Alias tamen ſola fuſtigatione, concurrente aliqua excuſatio-
nis cauſa, licet non ſatis probata,* 6.

*Quod verò huius delicti pœna ſit arbitraria tenent ali-
qui,* 5.

*Crucis ſignum qui pinxit, vel ſculpſit in loco, vt pedibus calca-
ri poſſit, tenetur pœna mortis, num.*2.

*Crucifixi Imaginem, qui ob ſuperſtitionem aliquam proiecit in
aquas, an pœna mortis teneatur,* 7.

Iudicis ſecularis eſt cognitio delictorum ſupradictorum 8. *cum
ſeq. & num.*12.

*Et procedit quoad pœnam iudicialem, pænitentialis enim ſpe-
ctat ad Eccleſiaſticum, nec vna tollit alteram,* 9.

*Quod tamen ſit mixti fori, & ſit locus præuentioni volue-
runt aliqui.* 10.

*Index Eccleſiaſticus non poteſt pœnam mortis imponere, nu-
mero* 11.

CASVS NONAGESIMVS PRIMVS.

IMaginem Saluatori noſtri Ieſu Chriſti, Beatiſſimæ Vir-
ginis, aut Sanctorum, ſputo, luto, vel immunditijs,
aut aliter deturpantes, vel illam ſcindentes, lacerantes,
ferientes, percutientes aut alio modo offendentes fa-
cto, pęnam mortis incurrunt. Alex.conſ.233. pondera-
tis his col.2.ſub n.6.& in addit. ad Bart. in l.Sacrilegi.
9. ff. ad l. Iul. peculat. Dec. in leg. ſi quis id quod in 2.
notab.num.4.ff.de iuriſd.omn.Iudic.Boer. Deciſ.301.
num.17.18. verſ.ſed quando tales, inquiens ita de fa-
cto fuiſſe obſeruatum Clar. in pract. crim. quæſt.68.
num.19.verſic.imaginem Chriſti, vbi præter Boer. re-
fert alios de eadem obſeruantia atteſtantes, Marſil. in
pract.crim.§.& quia num.25. verſ. vlterius ſcias, & in
l. ex Senatus conſulto num.2. poſt Angel. ibidem ff.ad
l.Cornel.de Sicar.Menoch.de arbitr.iud.lib.2. centur.
4.caſ.376. n.4. Decian.in tract.crimin.tom.2. lib.6.c.
6.de pęn.blaſphem.n.5. verſ.verum ſi facto offenderę-
tur. Vincent. de Franch. Deciſ.504.nu.3. & pluribus
ſequentibus in 3. p. referens quendam, qui ammiſſa
pecunia in ludo, ingreſſus Eccleſiam cum cultro inci-
dit faciẽ Beatiſſ. Virginis, & Saluatoris, quę in brachijs

Digitized by Google

tenebat, condemnatum fuiſſe in pœnam amputationis
manus, & mortis naturalis per magnam Curiam Vicariæ, quæ habuit hoc delictum pro grauiſſimo, & eius
ſententiam fuiſſe approbatam per Sacrum cõſilium, &
refert Parid. de Put. in tract. de ludo col. pen. dicentem
quod alias conſuluit in Ciuitate Capuæ, quod ſuſpenderetur quidam, qui propter ludum deſperatus effoderat oculos Crucifixi, & alij per eos allegati. Et ſi pœna
2 mortis punitur, qui in Chriſtianæ Religionis contemptum ſignum Sanctiſſimæ Crucis in terra, vel in ſilice,
aut marmore humi poſitis pinxit, aut ſculpſit, ita vt pedibus calcari, & deuaſtari ab incedentibus poſſet, vt eſt
tex. in l. vnic. cum gloſ. C. nemin. licet. ſign. Saluator.
multo magis hi capite puniendi erunt, qui ſtudioſè deturpant, preſcindunt, feriunt, & lacerant ipſam Crucẽ,
& proinde imaginem Domini noſtri, eius immaculatæ
matris. & Sanctorum, vt arguunt in dd. locis Menoch.
n. 3. Decian. d. n. 5. in fin. Quinimo dicit Boer. loco citato ſub d. n. 18. quod vltra pœnam mortis, in facti con-
3 tingentia fuit etiam quidam condemnatus, in amputatione manus, cum qua deliquerat, ita vt prius amputaretur d. manus, & poſtea caput, quod dictum referũt
Clar. & Decian. in locis allegatis quod, & ſeruatum fuit
per magnam Curiam, & Conſ. Neapol. vt per Franch.
in d. Decis. 504. num. 9. & ſeq. Refert tamen Angel. in
4 d. l. ex Senatus conſulto ff. ad l. Cornel. de Sicar. quod alias cum iſte caſus contigiſſet Peruſij, fuit delinquenti
ſolummodo amputata manus, quod dictum ſequitur
ibi Marſil. in princ. num. 2. & referunt etiam Aff. iſt. lib.
3. conſt. Regn. Rubr. 54. de blaſphema. Deum, & Virginem in Conſt blaſphemantibus. in 8. dubitat. n. 11. Dec.
in d. l. ſi quis id quod in 2. notabil. n. 4 Boer. d. deciſ. 301.
ſub n. 18. Menoch. d. caſ. 376. n. 6. Verſic. alia etiam mitiori pœna, Decian. d. c. 6. n. 9. verſ. pro vt etiam eadem
ratione, & alij per eos adducti. Vnde non immerito
5 conatur Menoch. d. caſu 376. oſtendere pœnam hanc
iudicis arbitrio eſſe imponendam pro perſonarum,
& facti qualitate, & quandoque eſſe pœnam mortis,
quandoquè vero mitiorem, iuxta per eum deducta. Di-
6 cit tamen Boer. d. deciſ. 301. in finalibus verbis ſub n. 18.
quẽdam, qui enſe percuſſerat imaginem Chriſti, & amputauerat partem faciei cum crinibus, fuiſſe excuſatum
a pœna mortis prætextu ebrietatis, licet non bene probatæ, & condemnatum ad ictus fuſtium, ideſt ad pœnam
7 fuſtigationis. Plus dicit Paris. de Puteo in tractat. de ludo, col. penult. pro vt illum refert Vincent. de Franch.
d. Deciſ. 504. n. 13. quod fuit ſuſpenſus quidam, qui imaginem Crucifixi in aquas proiecerat, vt pluuiæ ceſſarent, licet ipſe eſſet in voto contrario, Quod mihi non
diſplicet cum hoc potius ſuperſtitionem quandam,
quam contemptum diuinæ maieſtatis, & peruerſitatem
delinquentis præſeferre, & denotare videretur, adeò
quod mitiori quam mortis pœna puniẽdus veniret, pro
vt ſentiebat Paris.
8 Et horum delictorum cognitio ſpectat ad Iudicem
ſecularem, vt ex pluribus concludit Marſil. in d. l. ex Senatus conſulto n. 3. & ſeq. verſ. ſed vltra Angel. ego quæro ff. ad l. Corn. de Sicar. & firmat etiam Boer. d. deciſ.
301. col. fin. ſub n. 18. poſt verſ. & idem tenet, quod ante eos voluerunt Petr. de Ancaran. conſ. 15. Spiritualis
lu tex in prouincia Romandiolæ per totum, & Socin.
conſ. 119. præſupponitur in facto n. 8. cum pluribus ſeq.
vſquè ad finem verſ. quibus præmiſſis lib. 4. in quibus
locis copioſiſſimè, & elegantiſſimè concludunt, in hu-
9 iuſmodi criminibus pœnam fori Iudicialis ſpectare ad
Iudicem ſecularem, pœnam verò fori pœnitẽtialis pertinere ad Iudicem Eccleſiaſticum, & vnam non tollere
10 alteram. Et licet ſecundum Marſil. vbi ſup. etiam Iudex
Eccleſiaſticus poſſit in foro Iudiciali procedere, & delinquentes punire, pro vt ſecularis, & inter eos locus ſit
præuentioni, ex eo quod videatur eſſe crimen mixti fori, quod, & eſt de mente Petri de Anchar. d. conſ. 15. ante finem verſ. non obſtat quod Iudici, & colligitur ex dictis per Decian. in tract. crim. tom. primo, lib. 4. c. 26.
Rubr. mixti fori quæ ſint ſub n. 1. & 2. Quia tamen Iudex Eccleſiaſticus non poteſt imponere pœnam mor-
11 tis, vel ſanguinis iux. cap. Clericis. & cap. ſententiam
ſanguinis, extra ne Clerici, vel Mon. ad eã imponẽdam,
12 ſolus laicus procedere debet, vt volunt Socin. Marſ. &
Decian. ſup. relati, a quibus non diſcrepat Ancaran. d.
conſ. 15. col. fin. ſub n. 4. adeò quod firma remanere videtur concluſio, quod huiuſmodi criminis cognitio
quoad pœnam fori Iudicialis ad ſolum Iudicem ſecularem ſpectet, reſpectu vero fori pœnitentialis ad Eccleſiaſticum.

E P I T O M E.

An, & quando Iudex habens arbitrium a lege in condemnando delinquentes, poſſit imponere pœnam mortis
naturalis.

S V M M A R I A.

Iudex habens arbitrium in condemnando, an poſſit pœnã mortis imponere, quæſtio eſt Ceſarea deciſione indigens. n. 1.
Affirmatiuam opinionem multi tenent. 2.
Negatiuam alij 3.
Diſtinguunt aliqui. 4.
Iudex habens arbitrium in condemnando, quod poſſit ad mortem condemnare concurrentibus talibus circunſtantijs, ex quibus de iure vel conſuetudine reus mori debeat non habet dubium. 5.
Sed quod poſſit ſi facti circunſtantiæ ſuadeant, licet non ſint tales, ex quibus de iure mors debeatur, oſtenditur 6. & 8. cum ſeq.
Arbitriũ Iudici cõceſſũ debet aliquid operari vltra ius com. 7
Iudex habens arbitrium in condemnando, poteſt pœnam leuiorem vel grauiorem imponere pro facti circunſtantijs. 9.

CASVS NONAGESIMVS SECVNDVS.

1 MAgna eſt quæſtio, & adeò dubia, vt Ceſaris Deciſione indigeat, nũ quando pœna a lege iudicis arbitrio eſt commiſſa, is poſsit imponere pœnam
mortis. Et enim quod poſsit, tenuit gl. omnibus nota in
2 §. in ſumma in verbo extraordinaria inſt. de iniur. quam
cõiter ſequi, & approbari atteſtantur Barbac. Dec. Bolenc. Marant. Alciat. & Viuius in locis relatis per Clar.
in pract. cri. q. 83. n. 11. verſ. ſed quæro in princ. vbi amplius citat Pap. affirmãtẽ ſecundũ opiniõnẽ illius gl. iudicatum fuiſſe in Parlamento Pariſienſi. His adducuntur
Bald. in cap. primo, §. iniuria in princ. n. 1. de pac. iurain.
firm. in vſib. feud. Cæpol. in repet. leg. ſi fugitiui n. 46. &
pluribus ſequent. verſ. item eſt magna dubitatio C. de
ſeru. fugit. Dec. in l. qui iuriſdictioni ſub n. 9. verſ. & per
regulam ff. de iuriſd. omn. iud. Gomez. tom. 3. var. reſol.
c. 6. de iniur. n. 8. verſ. & in tantum, Farinac. lib. primo,
qq. crim. tit. de delict. & pœn. q. 17. num. 34. ampl. 12.
ubi citat plures alios, & nonnullos de comm. & mag.
com. atteſtantes, Ioſeph. Cumian. in tract. Syndicat. c.
24. tit. de ſentent. n. 64. vbi, & ipſe recenſet multos magis comm. dicentes, & nouiſſime Vincent. de Franch.
Deciſ.

Digitized by Google

Deciſ.504.n.10.11.in 3. par.maxime in delicto graui, in quo, idem ante eum tenuerunt Bald.in l.fin. in final. verbis.ff.de rer.diuis. Angel.de Aretio in §. Sãctæ quoquè ccſ.in fine ſub n.3.inſt.eo.tit.& Dec.in d.l.ſi fugitiui n.94.verſ.& ſi graue C.de ſeru.fugit.

3 Verum contrariam ſententiam, quod non poſſit Iudex arbitrari pœnam mortis,tenuerunt,& communem dixerunt Dec.ſibi cõtrarius Afflict.Carer.Gramm.Caſſan.Petr.de Sonc.Carauit.Menciac.Felin & Villapand.in locis adductis per Clarum vbi ſup.ver. contrariam autem ſententiam, & hanc ipſe dicit magis tutam, & mitiorem,& ſibi plus placuiſſe,& non putare in iudicãdo eſſe ab ea aliquo modo recedendum, & ita etiam ſentit gloſ.in l.ſacrilegi nona,in gl.in verbo conſiderandum ff.ad l.Iul.peculat. & expreſsè tenent Ludouic.de Peguer.in ſuis qq.ſeù Deciſ.crimin.cap.7.n.12.verſ.& non obſtaret,& cap.24.n.17. verſ. nam in criminibus, Menoch.de arbitr.iud.lib.1.q.86.in princ.n.1.& ſeqq. dicens communem, & multi alij adducti per Farinacc. in d.12. ampliatione verſ. & licet contrarium de directo, & nouiſſimè Theſaur.Deciſ.Pedem.12. ſub nu.9. poſt verſ.non negamus tamen, atteſtans de com.cum qua opinione tranſit etiam poſtea Deciſion.161. nu.6. verſ.quibus ſic ſtantibus,& Deciſ.243.nu.3.verſ. & ad decretum.

4 Vnde in tanta Doctorum varietate, & opinionum contrarietate fædere diſtinctionis dubium hoc reſolui poſſe putauerunt alij, vt ſcilicet opinio affirmatiua gl. in d.§.in ſumma, intelligenda ſit, & procedat, modo qualitas delicti, aut circunſtantiarum ſit talis, quod de iur.com.vel ex conſuetudine eſſet pro eo delicto pœna mortis imponenda, alias verò ſecus, & locum habeat altera opinio negatiua, pro vt ita communiter dictum gl.limitari,& declarari ex mẽte Alex.Dec.Afflict.Grã. Don Anton.de Padil.& Crauet. dicit Clar. in loco cit. 5 ad fin.verſ.ſed dato etiam, & præter illos Alex.conſil. 111.ponderatis verbis nu.3.lib.primo, dicens communem,& conſ.13.attentis his nu.15.lib.7. vbi etiam latè addentes,& conſ.121.ad fin.ſub nu.9.eod.lib.7.dicens pariter de com.Carer.in pract.crim.§. circa igitur tertium n.28.cum plurib.ſeq.verſ.item augetur pœna fol. 205.Angel.de malef.in verbo, & ibi caput a ſpatulis n. 44.& ſeq.in verſ.quæro aliqua lege, & ibi etiam Auguſt.in addit.Dec. conſ.100.in cauſa inquiſitionis in vlt. dubio n.10.& Gomez.d.c.6.de iniurijs.ſub num.8.poſt verſ.& in tantum,in 2.caſu, & hoc non habet dubium quoad opinionem affirmatiuam,vt poſſit iudex pęnam mortis indicere, in caſu in quo de iure communi vel ex conſuetudine, ea inferreretur. Sed reſpectu negatiuè, declaratio iſta pœnes me dubia eſt, & forte non vera, quod ſcilicet Iudex non poſſit arbitrari pęnam mortis, quando de iure communi vel ex conſuetudine pro eo delicto talis pœna non imponeretur, quoniam exiſtimo 6 quod, & ſi de iure communi vel ex conſuetudine pro delicto non inferatur pœna mortis,tamẽ ſi delictum ſit adeò atrox, vt ex circunſtantijs,& qualitatibus illud aggrauãtibus,videatur ſuaderi, quod pœna mortis inferri poſſit,Iudex poterit illam imponere,licet ſecus ſit,vbi qualitas facti aliud exigere videatur, quia tunc aliam pœnam mitiorem imponere debet, cum tanquam vir bonus debeat arbitrari, & pœnam commenſurare delicto, ita videntur concludere Imol.in l.2.nu.4. verſic. quid autem ff.de publ.iudi. Gomez. d.c.6. de iniur. ſub n.8.poſt verſ.& in tantum in primo caſu. Menoch.d.q. 86.n.20. verſ.declaratur ſecundo.Alex.4.cõſ.13.n.15. lib.7.Carer.in d.§.circa igitur tertiũ nu.28.& ſeq. Ang. de maleſic.in verbo, & ibi caput a ſpatulis n.44. & ſeq. & ibi etiam Auguſt.in addition. & Farinacc.d. q.17. limit.prima,n.35.poſt plures alios,quos allegat,& ita etiam colligitur ex congeſtis per Io:Baptiſt.Caccialup. inter conſ.crim.diuerſ.tom.primo, in vlt.loco collectis per Zilettũ in magna forma conſ.92.n.10.& ſeq. vſquè ad finem; Nec diſſentire videntur ſupra allegati Doctores loquentes in caſu,in quo ſecundum ius commune vel conſuetudinarium poſſet pœna mortis inferri, imò aſſentire videntur,dum poſtea generalius loquuntur, quando ex circunſtantijs, & qualitatibus aggrauãtibus delictum Iudex perſuaderi poteſt ad dictam pęnã inferendam, quod ex eo comprobari poteſt, quia arbitrium hoc Iudicis in condemnando multum operatur, 7 & eius vigore videtur Iudex poſſe arbitrari ẽt vltra ius commune vel conſuetudinarium,& imponere pœnam mortis, quando caſus ita exigere videatur, vt aliquid operetur dictum arbitrium, cum maximè propter enormitatem criminis licitum ſit leges, & conſuetudines tranſgredi, nec liberum diceretur arbitrium, ſi ſecundũ leges,& conſuetudines tantum eſſet regulandum, vt ex his rationibus tenuit Cępol. in repet.d.l. ſi fugitiui numer.52.verſ.aut Iudex habet arbitriũ, & n.53.verſ.2. caſu, qui idem ſentit ſub n.54.verſ.aut lex vel ſtatutum, quando a lege vel conſuetudine, nihil certi in pœnis eſt determinatum, ſed totum iudicis arbitrio commiſſum, nam, & tunc pœnam mortis imponere poteſt, vt ibi per ipſum, cuius dicta ad hanc rem optime faciunt. Et 8 cũ hac opinione ego tranſeo, quod ſcilicet prima opinio affirmatiua gloſ.in d.§. in ſumma, vera ſit, quando factum eſt tale, quod videatur dignum morte, licet de iure com.vel ex conſuetudine pro eo talis pœna impoſita non reperiatur,& ab hac opinione nullus hoc caſu diſcrepat, etiam ex his, qui ſuſtinent opinionem negatiuam contra d.gloſ. vt bene aduertit Farinacc.d.ampliat.12. in fine, & d.limit.prima, etiam in fine. Iudex ergo vigore d.arbitrij ſibi conceſſi, pœnam arbitratur ſecundum facti circunſtantias, quandoque leuem, quandoquè grauem, & quandoquè grauiſſimam vſquè ad mortem incluſiue, vt recte conſiderat Io: de Imol.in d. l.2.ſub numero quarto, verſic.quid autem ff.de public. iudic.

E P I T O M E.

An,& quando abſolutus ſemel ab vno crimine poſſit pro eodem iterum accuſari vel inquiri, & quando reus ſit abſoluendus quia non commiſit crimen, & quando quia non eſt probatum,& quando ab obſeruatione iuditij, vel ex proceſſatis tantum, aut cum alia clauſula idem importante, vel aliter relaxandus ex carcere ſub fideiuſſione, vel libere.

S V M M A R I A.

Abſolutus ſemel,non debet amplius moleſtari.n.1.
Siue per accuſationem, ſiue per inquiſitionem fuiſſet contra eum proceſſum.2.
Quod de iure ciuili ſine dubio procedit.eod.
Sed,& etiam de iure canonico,licet aliqui dubitent. eod.
Declarantur prædicta vera eſſe, & abſq; dubio ſi tanquam innocens fuerit abſolutus.3.& 11.
Sententia abſolutoria, quia non eſt probatum, dicitur de iure com.diffinitiua,tranſit in iudicatum,& impedit iterum agi etiam ex inditijs.4.6.15.& 18.
Licet aliqui contrarium ſenſerint.5.

Florentiæ ex prouiſ. illius ciuitatis, ille contra quem fuit per inquiſitionem proceſſum, ſi ſit abſolutus, quia non probatũ, poterit iterum moleſtari. 7.

Clauſulæ quæ importent abſolutionem ab obſeruatione inditij. 8.

Sent. abſolut. ab obſeruat. inditij dicitur diffinitiua quoad hoc, vt ex eiſdem actis amplius agi non poſſit. 9.

Sed quoad effectum interlocutoria, quia ex nouis reuideri poterit. 10.

Sent. abſolutoria ferenda eſt diffinitiue, quando couſtat quod reus crimen non commiſerit. 11.

Sent. abſol. ferenda eſt cum clauſula rebus ſic ſtantibus vel ſimili, quando non eſt probatum, nec extant inditia ad torturam, vel ad pœnam extraordinariam. 12.

Et tunc ex nouis inditijs poterit iterum procedi. 13. & 16.

Et ita in pluribus locis ſeruatur. 14. & 17.

Practica abſoluendi in caſu præd. cum dictis clauſulis eſt contra ius commune. 15.

Laudatur tamen. 17.

Reus non debet etiam de iure com. vt innocens abſolui, quando crimen non eſt probatum, ſed vt non repertus culpabilis, licet in effectu iuris communis ſit idem. 18.

Sent. abſolutoria ferenda eſt ex conſuetudine cum clauſula rebus ſic ſtantibus, etiam ſi reus per torturam purgauerit inditia, & ex nouis poterit moleſtari. 19. & 21.

Etiam ſi ſteterit in carcere poſt torturam per 20. vel 30. dies, nec noua inditia ſuperuenerint. 22.

Et iſtud videtur ſeruandum, vbi reus ſit multum ſuſpectus eod.

Iſte tamen, qui purgauit inditia, deberet de iure communi diffinitiuè abſolui. 20.

Reus qui purgauit inditia per torturam ſolet quandoq; ſub fideiuſſore abſq; alia ſent. relaxari. 23.

Quod in pluribus locis ſeruatur. 24.

Aliquando, & abſq. alia ſent. vel fideiuſſione ſolet relaxari, num 25.

Iudicis autem arbitrio remittitur, an altero ex præd. modis ſit relaxandus 26.

Et quid debeat index iſto caſu aduertere, eod.

Reus etiam grauiter tortus & perſeuerans in negatiua poteſt condemnari in pœnam extraordinariam, & etiam triremibus iuxta facti circunſtantias. 27.

Quod procedit niſi omnino purgauerit, quia tunc non debet condemnari. 29.

Reus vt ſupra tortus, poſſet ſecundum aliquos etiam ad mortem condemnari, quod tamen reprobatur. 28.

Reus non diffinitiuè, ſed aliquo ex modis prædictis abſolutus, poterit denuò moleſtari infra illud tempus, quo durat ius accuſandi vel inquirendi, & non vltra. 30.

Eſt autem iſtud tempus 20. annorum. 34.

Et dicta opinio videtur verior, & nouiter comprobatur. 33.

Licet alij biennium dixerint. 31.

Decennium alij. 32.

Acta iudicij ordinatoria, quorum effectus erant conſumati per litis conteſtationem, vt præſcriptionis interruptio, non pereunt lata ſententia ab obſeruat. 33.

Tempus decurſum ante interruptam præſcriptionem non computatur, ſed integri temporis curſus denuò incipere debet eod.

Officium iudicis in criminalibus expirat per 20. annos, numero 35.

Sententia ſi talis non ſit, vt ex ea appareat an quis ſit diffinitiuè, vel ab obſeruatione abſolutus, recipit declarationem ex proceſſu. 36. cum ſeq.

Si ex actis non appareat, præſumitur ab obſeruatione. 42.

Sententia præd. habetur pro diffinitiua, ſi ex actis appareat, reum non commiſiſſe crimen. 37.

Et procedit tam de iure, quam de conſuetudine. 39.

Si verò crimen non appareat probatum, præſumitur lata, quia non probatum. 38.

Et hoc de conſuetudine, quia de iure deberet eſſe diffinitiua, & pro tali haberetur. 40.

Actus omnis etiam legalis recipit interpretationem a conſuetudine. 41.

Noua inditia dicuntur, quæ a primis ſpecie, & ſubſtantia differunt, non ea quæ magis priora probent. 43. 45.

Et hoc ſiue ex dicto torti ſiue aliter procedant. 44.

CASVS NONAGESIMVS TERTIVS.

1 QVia abſolutus ſemel ab vno crimine, non poteſt pro eodem iterum moleſtari, cum de eiuſdem hominis delicto ſæpius quærendum non ſit c. de his extra de accuſat. l. ſi cui §. iiſdẽ ff. de accuſat. Boſſ. in practic. crimin. tit. de ſent. n. 60. Couar. lib. 2. var. reſol. cap. 10. in princ. Paul. Grillãd. de relax. carcerat. rubr. de abſol. innocentis, q. 2. ſub n. 2. in verſ. & nota. Clar. dicens ita communiter teneri in pract. crim. q. 57. in princ. numero 1. & latiſſimè Farinac. lib. 1. qq. crimin. tit. de inquiſit. q. 1. num. 51. verſ. ſextum eſt requiſitum, & q. 4. in princ. n. 1. in quibus locis cæteros eiuſdem ſententiæ refert, & de com. & approbata ſententia atteſtantes, & hoc non ſolum quando proceſſum fuit contra eum per viam accuſationis, ſed etiam per viam inquiſitionis tam de iure ciuili, in quo omnes conueniunt, quam de iure canonico, in quo nonnulli contradicunt. Couarr. lib. 2. var. reſol. c. 10. nu. 5. verſ. octauo, conſtat Clar. d. q. 57. n. 7. verſ. procedũt etiam hæc, & n. 8. verſ. ſed hæc quidem, & Farinac. d. q. 4. ſub n. 3. verſ. amplia 2. & alij per eos citati.

3 Quæ concluſio de plano procedit, quando quis eſt abſolutus tanquam innocens, eo quia nõ commiſit crimen, nam eo caſu procul dubio, illi competit huiuſmodi exceptio rei iudicatæ, Foller. inquiens eſſe veram ſẽtentiam ab omnibus approbatam tam ſecundum legiſtas quam ſecundum Canoniſtas in pract. crim. canon. c. 35. n. 1. & 3. fol. mihi 302. Boſſ. d. tit. de ſentent. n. 77. Paul. Grilland. d. q. 2. ſub num. 1. & 2. Couar. d. c. 10. ſub n. 1. verſ. quarto, eadem deciſio. Clar. d. q. 57. nu. 2. verſ. & hęc quidem concluſio Farin. d. q. 4. in quinta, limit. n. 23. & 24.

Maius autem dubium eſt an procedat quando quis eſt abſolutus ob defectum probationum, eo quia crimẽ non eſt probatum, ſæpiſſimè enim abſoluitur quis, non quia apparuerit innocens, ſed quia non fuit repertus punibilis in proceſſu, cum eſſe poſſit quod fuerit culpabilis, licet talis non appareat ex actis, in qua difficultate de iure reſoluendum videtur d. concluſionem procedere ex quo abſolutoria quia non probatum, eſt diffinitiua, tranſit in iudicatum, & impedit iterum agi cõ-
4 tra abſolutum, etiam ſi noua ſuperueniant inditia, Boſſ. d. tit. de ſent. n. 76. verſ. quæro quis eſt abſolutus, Foller. d. c. 35. ſub n. 8. poſt verſ. eſt tamen aduertendum circa principium, & in fin. Clar. d. q. 57. n. 3. verſ. ſed hic quæro in fin. Couar. lib. primo, var. reſolut. c. 1. ſub n. 8. verſic. 4. conſtat, & lib. 2. c. 10. nu. 1. verſic. primo, hæc reg. Farinac. d. q. 4. in 3. ampliat. num. 27. in princip. & iterum ſub n. 28. poſt verſ. ſed quid in dubio, Theſaur. Deciſ. Pedem. 122. ſub nu. 13. in 6. ampl. quam opinionem reprobata ſententia Romani in l. admonẽdi n. 50. ff. de

iur.

iur. iur. tenentis contrariū, & nullam eſſe differentiam
inter talem pronunciationem, & ſententia ab obſeruatione iuditij latam, vt vtroque caſu nulla rei iudicatæ
obſtante excep. poſſit iterum agi, tenent communiter
6 Doctores, vt oſtendunt in eadem l. admonendi Iaſ.
in lectura nu.71.& in repet.nu.78.& Rip.nu.77.& ante
eos Caſtrenſ.ibidem num.19.& 20.verſ.contra ſecundum dictum, & nu.22.verſ.ſecundū quod & in l.argentarius §. cum autem nu.4. ff.de edend. & melius in l.ſub
prætextu n.2.verſ.& ego puto C.de tranſact. vbi præciſè inquit vidiſſe plures errare, credentes quod abſolutio facta propter defectum probationum actoris póſſit retractari ex nouis iuribus,quaſi ſit ſententia abſolutoria ab obſeruatione iuditij,quod eſt falſiſſimum,quia
eſt diffinitiua, & non retractatur ex iuribus de nouo ſuperuenientibus, & ſic parit exceptionem rei iudicatæ,
vt ibi per ipſum, Felin.in c.aduerſario n.4.extra de exceptio. Natt.in addit.ad Alex.conſ.66.lib.5.in vlt.apoſtil. Alcia.in l.ſi calumnietur n.5.ff.de verb.ſignif. quod
notandum eſt in praxi. Vnde extant in aliquibus locis,
7 prout Florentiæ, per prouiſionem ſeù reformationem
eccelſo ſuorum Dominorum Priorum,& Vexilliferi de
anno 1441.die 28.Februarij ordines quod non obſtante
abſolutione facta ob defectum probationum, quis denuò poſſit moleſtari, & condemnari, loquitur tamen
d.prouiſio quando fuit proceſſum per viam inquiſitionis, & fuit ſequuta. d. abſolutio.
8 Non procedit autem præmiſſa concluſio, quando
quis fuit abſolutus ab inſtantia vel ab obſeruatione iuditij, aut ex proceſſatis tantum, vel ex hactenus deductis, vel ſtantibus rebus prout ſtant, aut alio nō educto,
vel non apparente, vel per alia ſimilia verba idem im-
9 portantia, quia talis abſolutoria licet tranſeat in iudicatum, & videatur ſapere naturam diffinitiuæ, eo quia
niſi aliud de nouo ſuperueniat, non poteſt reuocari vt
per Theſaur.alios allegāt.deciſ. Pedem.81.n.1.& Deciſ.
122.nu.13.& per Paul.Grilland.quem non adducit.d.
q.2.ſub n.2.poſt verſ.& iſto caſu dicit ipſe. Tamen ef-
10 fectu conſiderato dicitur interlocutoria, quia ex nouis
iuribus poteſt reuideri, & reparari etiam ab eodem Iudice,vt in dd.locis fatetur Theſaur.ex Alciat. quem citat,in l.ſi calumnietur.233.n.4.& 5.ff.de verb.ſignif.&
d.abſolutionem non parere exceptionem peremptoriam rei iudicatæ nec impedire, quin ex iuribus ſuperuenientibus,poſſit Reus iterum moleſtari,tenent Grilland.ſub d.n.4.Foller.d.c.35.n.9.verſ.2. verò caſu,Couar.lib.1.var.reſol.c.1.n.8.verſ.4.conſtat,& lib.2. c.10.
n.1.verſ.1.hæc reg.Boſſ.d.titul.de ſent.n.65. Farinac.
d.q.4.in quinta limit.n.23.& 24.omnes DD.in d.l.admonendi ff.de iur.iur.& alij infrà ſtatim citandi.
11 Quamobrem introducta eſt obſeruantia,vt in criminalibus cauſis, quando conſtat de innocentia rei, quod
crimen non commiſerit, feratur ſētentia abſolutoria
ſimpliciter, & diffinitiuè, quo caſu non poteſt deinde
contra abſolutum procedi ex eadem cauſa, etiam ſu-
12 peruenientibus nouis inditijs, quando verò nō conſtet
de innocentia,ſed contra eum non eſt probatū crimen,
quia non adſunt inditia ſufficientia ad torturam inferēdam,vel ad aliquam pœnam extraordinariam imponēdam, ſententia non profertur abſolutoria ſimpliciter,
& diffinitiuè, ſed cum clauſula rebus ſtantibus prout
13 ſtant, vel cum alijs verbis ſimilibus, de quibus ſupra
memini,vt quandocumq; poſtea noua ſuperueniant inditia, ſemper procedi poſſit contra eundem reum non
14 obſtante d. ſentent. vt tradunt Boſſ. dict. titul. de ſent.
num.65. & 72. teſtans de obſeruantia præd. in vniuerſo Mediolanenſi Dominio. Paul. Grilland. d.quæſt.2.
num.1.2.& ſeq.Couar.lib.1.var.reſol.cap.1.ſub num.8.
poſt medium inquiens, ita ſeruari in Hiſpania, & quod
eſt hoc expediens, & vtile Reipub.ad punienda ſcelera, & ad effugiendas delatorum, & accuſatorum præuaricationes. Clar. dict. quæſt.57. num.3. verſ. ſed hic
quæro ad finem, & latius. quæſt.62. num.2. verſ.forma autem abſolutionis, vbiq; teſtans quod ita eſt ſtilus
in Ducatu Mediolani, & vlt. loco refert Igne. & Rebuff. de eadē obſeruantia teſtantes in Gallia, idem per
omnia tenet Cartar. de interrog.re.lib.4.c.1.n.135.&
ſeq.verſ.ſed conſuetudo obtinuit, & nouiſſimè ſequitur Farinac.d.q.4.n.27.in 3. ampl.affirmās quod & in
vrbe ita practicatur, ſubdens ita per omnes ſeruari debere,licet enim practica hæc contraria ſit iuri commu-
15 ni, ſecundum quod non probato delicto contra reum,
ſequi deberet eius abſolutio diffinitiua, gl.ſingularis in
l.ſi fundus. in venditione, in verbo abſolui debet ff. de
pign. & hyppotec. Boſſ.d.tit. de ſent. num.67. verſ.de
iure,Couar.d.c.1.nu.8.verſ.4. conſtat, & d.c.10. nu.1.
verſ.1.hæc reg.Cagn.in l.fauorabiliores n.14.ff.de reg.
iur.Felin.in c.aduerſario tuo n.5.ante finem verſ.demū
caue extra de exception. omnes DD. in l. properandum §. & ſi quidem C. de iudic.in l.qui accuſare C. de
eden.& in l.admonendi ff. de iur. Alciat.in l.ſi calumnietur num.4.& 5.ff. de verb. ſign. qui reprehendit Iudices hoc caſu rebus ſic ſtantibus abſoluentes,Farinac.
d.q.4. in 3.ampliat.ſub num.27. verſic.contrarium, &
proinde ſic abſolutus amplius moleſtandus non eſſet,
vt dictum eſt ſup. in verſ.maius autem dubium eſt tamen vigore. d.obſeruantiæ ſecus eſt, quia non diffinitiuè abſoluitur, ſed ab obſeruat.iuditij tantum, vel expræſſè, vel per appoſitionem clauſulæ rebus ſic ſtantibus vel alterius ſimilis, & nouis ſuperuenientibus indi-
16 tis moleſtatur iterum, vt præfati DD. dicunt, & præſertim Cartar.vbi ſup.num.136.verſ.& hoc Farinac. d.
ampl.3.n.27. verſ.quid dicendum, & rurſus ſub nu.28.
17 poſt verſ.ſed quid in dubio,quam practicam ſicut ſummopere laudo, ita quandoque eam obſeruaui, & præſertim quando procedebatur per inquiſitionem, licet
vt plurimum viderim in magno Ducatu Hetruriæ reos
abſolui, tanquam non repertos culpabiles ex defectu
18 probationum,nec vnquam vidi in practica ſeruari, quod
in caſu non probati criminis iudex abſoluat reum vti
innocentem, nec eſt hoc de iure communi, quicquid
dicat Farinac. in d.3.ampl.ſub nu.27. verſ. e conuerſo
autem,abſoluitur enim de iure & etiam ex practica tāquam non repertus culpabilis, nec de iure punibilis,
non autem vti innocens, bene verum eſt quod vtraque
ſententia eſt diffinitiua, & parit eundem effectum rei
iudicatæ, vt dixi.
19 Et idem obſeruari dicit Clar.d.q.62.n.2.verſ.forma
autem ad finem, quando contra reum extabant inditia
ad inferendam torturam, & tortus ea purgauit, vt ſcilicet, & hoc caſu ex conſuetudine abſoluatur tantumodo rebus ſic ſtātibus, vel cum alia clauſula idem importante,vt poſtea ſuperuenientibus nouis inditiis poſ-
20 ſit iterum moleſtari,licet de iure quādo quis fuit tortus
& purgauit inditia, videretur diffinitiuè abſoluendus,
ac ſi puram veritatem dixiſſet,quod latius proſequitur.
q.64.num.38.verſ.illata reo tortura, & ante eum tenuit Boſſ.d.tit.de ſentent.n.68.& 69. verſ.ſi tamē Iudex
& num.71.& 72.verſ.& ſi ex iniuria, ſequitur Farinac.
d.q.4. num.26. in 2.ampliar. & alij per eos allegati,

qui etiam de tali obſeruantia in Regnis Hiſpaniarum,
& Fräciæ,& in Ducatu Mediolani,ac in Dominio Ec-
cleſiaſtico teſtantur, & cũ iſta opinione pertrãſit Car-
tar.in tract.de interrog.re.lib.4.c.1.n.135.& ſeq.verſ.
ſed conſuetudo,vbi poſt relatas varias opiniones, tan-
dem concludit quod conſuetudo obtinuit, quod reus
qui purgauit per torturam inditia, abſoluatur tantum-
modo tãquam non repertus culpabilis, nec de iure pu-
nibilis rebus ſic ſtãtibus,& ita ex hactenus deductis,quo
caſu ſi deinde noua ſuperueniant inditia, de nouo con-
tra eum proceditur, non obſtante tali ſententia idẽ te-
nuit Grillãd.d.q.2.n.2.& 3.verſ.& iſta eſt vera forma,
& verſic. ſecundo vero caſu.Et dicit Iodoc.in practic.
crim. c. 40. n.1, & 2. quod talis reus etiam poſt tortu-
22 ram retentus in carceribus per 20.vel 30.dies,& nullis
ſuperuenientibus inditijs, non abſoluitur plenariè ſed
quouſq;aliud nõ emergat,quod,& ego ſeruaui quando,
tortus videbatur multum ſuſpectus, & non alias.

23 Sed,& in hoc caſu,quandoq;relaxatur reus ſubfide-
iuſſore de ſtando iuri, & ſe præſentando toties quoties
fuerit requiſitus,nulla lata ſentẽtia,nec diffinitiua, nec
ab obſeruatione iudicij,vt ſic poſtea nouis ſuperuenien-
tibus inditijs,de nouo moleſtetur, & hanc eſſe comm.
practicam, & obſeruantiam dicit Carer,in pract.crim.
24 §.circa ſeptimum,n. 23. verſ.vlt,quid fiendum.fol.97.
& tradit Clar.d.q.62.ſub nu,2.verſic.forma autem ad
finem,& d.q.64.ſub nu.38. verſ.illata reo tortura.poſt
principium ex relatione aliorum,quos adducit,& licet
priori loco dicat,hoc non ſeruari in Ducatu Mediola-
ni,niſi Senatus,cui ſiunt relationes cauſarum crimina-
lium,id expreſsè iubeat,tamen poſteriore loco non vi-
detur ab hac opinione recedere, quam practicam ſe-
quuti ſunt Cartar.de interrog.re.lib.4.c.1.n.134. verſ.
& ſecundum aliques, & alij relati per Farinacc.d.q.4.
in 2.ampliat.ſub n.26. verſ.tertia fuit, qui eam in ſtatu
Eccleſiaſtico ſeruatam vidiſſe affirmant ſub eod. n.26.
verſ.ego autem, & ipſe etiam aliquando in Dominio
Floret.& Senenſi eandem ſeruaui.

25 Quandoq; etiam ſimpliciter abſquè prolatione ali-
cuius ſententiæ, & nulla præſtita cautione de ſtando
iuri,& ſe repræſentando relaxatur reus, vt mox ad iu-
dicium reuocetur,quandocunq;noua ſuperueniant in-
ditia,vt tradit Boſſ.d.tit.de ſent.n.60.& 61.verſic.ſen-
tentiæ vim,& expreſſius Farinac.d.q.4.in 2. ampl. ſub
num.26.verſ. ego autem, vbi propterea concluſit in
hac opinionum, & practicarũ diuerſitate id totũ a iu-
26 dicis arbitrio pendere,vt ſi nihil ſperet de ſuperuenien-
tia nouorum inditiorum, & reus inſtet pro abſolutio-
ne,eum abſoluat ab obſeruatione iudicij ſi verò non
petat abſolutionem, libere relaxet ſine vlla abſolutio-
ne,& abſq;aliqua fideiuſſione,nec expectet, vt pro cõ-
ſequendis ſportulis abſolutoriæ miſer reus detineatur,
quouſquè ſe abſolui petat ſi verò de nouis inditijs ali-
quid ſperet,relaxet illũ ſub fideiuſſione,aut ſi fideiuſſo-
rẽ non habeat,ſub iuratoria cautione, ſaltem vbi illum
poſt illatam torturam retinuerit in carceribus per 20.
aut 30.dies,& nihil noui ſuperuenerit,quod,& colligi-
tur in parte ex notatis per Iodoc.in praxi crim. c.40.
de negatione patientis in tortura in princ.n.1.& 2.&
mihi multum placet.

27 Dicit etiam Clar.d.q.64.n.38. verſic,illata reo tor-
tura ad finem,quod in Senatu Mediolani,quãdoq; etiã
poſt grauem torturam, & perſeuerantiam rei in nega-
tione, vbi inditia ſint valde vrgentia, reus ſolet condẽ-
nari,non quidem in pœnã ordinariam debitã,ſed extra-
ordinariã etiã corporalẽ, & etiam triremiũ ad tempus
vel in perpetuum, attenta qualitate facti, & perſonæ
28 tortæ, reprobata opinione tenentium quod etiam in
pœnam ordinariam, & mortis naturalis condemnatio
fieri poſſet,quod totum probat Boſſ.per eum citatus in
pract.crim.tit.de inquiſit.n.30.verſ.vel etiam quando,
& verè in caſibus enormibus, & grauiſſimis, non ſolet
reus totaliter,& plenariè abſolui,niſi taliter fuerit tor-
29 tus, & tam acriter, quod per exactam illam torturam
ab omnibus inditijs,& ſuſpitionibus ſatis appareat pur-
gatus,vt dicit Iodoc.d.cap.40.in fin.n.3.quod,& ſenſit
Boſſ.in d.tit.de ſent.ſub num.70.verſ.& quando conui-
ctus,vbi inquit quod ſi tormenta non ſint in tanta quã-
titate, vt omnis ſublata ſit ſuſpitio, Iudex non abſoluit
reum,ſed pecuniaria pœna damnat,& ſecundum hanc
opinionem plaries iudicaui condemnando tortos ex-
traordinariè, quandoquè in pœnam pecuniariam quã-
doquè in pœnam exilij, vel relegationis temporalis, &
quandoq; etiam triremium ad tempus iuxta grauita-
tem criminis,menſuram inditiorum,& qualitatem per-
ſonarum, nec hoc in practica recipit aliquam dubita-
tionem.

Abſolutoria igitur ab obſeruatione iudicii, vel cum
clauſula rebus ſic ſtantibus,vel alia idem inferente,non
impedit,quin abſolutus,poſſit de nouo accuſari aut in-
quiri,ſi noua ſuperueniant inditia,quemadmodum poſ-
ſet, ſi nulla lata ſententia reus a carceribus relaxatus
fuiſſet ſub fideiuſſore,aut cum iuratoria cautione, aut
etiam liberè, & ſimpliciter, vt ex præmiſſis patet. Sed
difficultas eſt videre intra quantum tempus de nouo
moleſtari poſſit talis reus ſic abſolutus,vel dimiſſus: In
30 qua re Foller.d.c.25.num.10.verſ.ſed pone,dicit quod
hoc poterit fieri non ſemper, ſed infra tempus a lege
conſtitutum inferens propterea, quod ſi proſequatur
primum iuditium iam intentatum, id tantummodo in-
fra 30. dies fieri poterit.l.libellorum §. fin. ff. de accu-
ſat.ſi verò nouum iudicium intentetur hoc fieri poterit
infra tãtum tempus,infra quod durat ius accuſandi vel
inquirendi, & non vltra l. accuſaturus ff. de adulter.
quam Deciſionem ſequitur Farinac.d.q.4.nu.29.verſ.
ſublimita hanc quintam limitationem. Ego autem re-
31 perio Alciat.in l.ſi calumnietur.233.n.4.& 5.ff.de ver
bor.ſignif.formaliter dicentem,quod bis errant vulga-
res latrunculatores, qui ſi reum conuincere nequeant,
eum rebus ſic ſtantibus abſoluunt, vt quandocunque
vel minima coniectura ducti, rurſus in carcerem tru-
dant,nam elapſo biennio inquietari amplius nõ poteſt,
& cum accuſatori ſtatutus eſt terminus probationum
recipiendarum cauſa, ſi probatum non ſit, diffinitiuè
reus abſoluendus eſt,non autem ea forma, quam con-
cuſſores iudices repererunt, itaque ſecundum Alcia-
tum d.clauſula, & eius effectus euaneſcit lapſo bien-
nio, cum tanto temporis ſpatio duret inſtantia cauſæ
criminalis per l.primam C.vt intra cert.temp.cui con-
32 cluſioni non audet adhærere Theſaur.Deciſ. Pedem.
81.ſub num.1. verſ. & hæc clauſula, ſed credit ſaltem
requiri decennium, quaſi quod illud tempus videatur
tacitè datum a iudice,vt interea quis perquirere poſſit
alia iura ſua, in qua ee longum tempus concedendum
eſt,quod eſt decem annorum inter præſentes,& viginti
inter abſentes vt in Rubr.& tot.tit.C.de præſcrip.lon-
g.temp.10.vel.20.an.cum non ſit anguſtanda via pro-
bationibus.

33 Sed prima opinio verior mihi videtur, quod ſcilicet
eo modo abſolutus poſſit iterum moleſtari infra illud

tempus

tempus, quod durat ipſum ius accuſandi, vel inquiren-
di, nam lata ſent. abſolutoria ab obſeruatione iudicij
expreſſis verbis, vel cum clauſula ex proceſſatis tan-
tum, vel ſimili, eo quod delictum non fuerit probatum,
non pereunt acta ordinatoria, quorum effectus erant
iam conſumati per litis conteſtationē in eo iudicio fa-
ctā, vt eſt interruptio præſcriptionis, ſed remanent, &
durant, adeò quòd tempus, quod antea lapſum fuerat,
non habetur in conſideratione, ſed adhuc ſupereſſe in-
telligitur illud totum, quod a lege cōceditur ad proce-
dendum cōtra delinquentem, cum præſcriptio iam in-
cepta fuerit interrupta per litis conteſtationem, & talis
interruptio non pereat perempta inſtantia per d. ſentē-
tiā abſolutoriā, & eſt ratio veriſſima, & ad hoc propo-
ſitū a nemine cōſiderata, quam probant ſcribentes in
l. properandum §. & ſi quidem C. de iudic. & in l. 2. C.
de fruct. & lit. ex penſ. & habetur per Capyc. Deciſ. 11.
in 3. oppoſit. n. 8. vbi inquit in hoc nullam habitā fuiſ-
ſe rationem opinionis Socin. contrarium tenentis. Du-
rat autem tempus ad accuſandum per annos viginti, &
non vltra, quia tāto tempore præſcribitur omnis accu-
34 ſatio criminalis l. querelam C. ad l. Cornel. de falſ. &
ibi DD. Boer. inquiens hoc eſſe communius, & verius
Deciſ. 26. ſub n. 5. 6. & alijs ſeq. & tradunt communiter
Doctores, quos refert & ſequitur Clar. in pract. crim.
q. 51. in princ. n. 1. vbi etiam refert in contingētia facti
ita fuiſſe ſeruatū in quodam imputato de homicidio
ſupra annos 25. cōmiſſo, de quo nunquam fuerat an-
tea quærelatus, quia fuit in pace dimiſſus, & rurſus in
quadā incendiaria, & eodem modo durat tēpus ad in-
quirendum, nā & officium iudicis ſpatio annorum vi-
ginti tollitur, cū inquiſitio loco accuſationis ſuccedat
35 ſecundum Marſil. conſ. 117. n. 45. verſ. 2. reſpondeo,
& communiter DD. quos itidem refert, & ſequitur
Clar. d. q. 51. n. 2. verſ. & hæc quidem concluſio, & plu-
res alij qui conſulto omittuntur.

Quia tamen quandoq; reperiuntur ſententiæ ſimpli-
citer reos abſoluentes, ita quod ex illarum lectura qua
ex cauſa abſoluti fuerint minimè conſtare poſſit, non
36 ab re quæri ſolet, quomodo eo in caſu abſolutio facta
cenſeatur, & vera & communis ſcribentium opinio
eſſe videtur, quod ſimplex abſolutoria intelligitur lata
ex ea cauſa, quæ colligitur ex actis, ſecundum quæ de-
claratur, & interpretatur, adeo quod ſi ex proceſſu ap-
pareat de non commiſſo crimine per reum, ſententia
37 intelligitur lata ob non commiſſum crimen, & quia
reus eſt innocens, ſi verò de non commiſſo crimine nō
appareat, ſed tantummodo conſtet crimē nō eſſe pro-
38 batum contra reum, ſent. cenſetur lata ob non proba-
tū crimē, & quia reus nō eſt repertus punibilis Florian.
in l. 1. in fine n. 36. ff. ſi menſ. falſ. mod. dixer. Abb. in c.
examinata num. 10. verſ. plus dico extra. de iudic. & in
terminis noſtris Foller. d. c. 35. n. 11. verſ. eſt tamen. Fa-
rinac. d. q. 4. in 3. ampl. n. 28. verſ. ſed quid in dubio, vbi
ideo ſubdit quod 1. caſu tā de iure communi, quam ex
39 practica curiarum criminalium ſententia abſolutoria
diffinitiua, & impediet iterum agi, cum reus ſit tanquā
40 innocens abſolutus. Secundo verò caſu iure communi
attento ſententia abſolutoria erit ſimiliter diffinitiua,
& impediet pariter iterum agi, cum non probato cri-
mine, reus diffinitiuè veniat abſoluendus, ſed inſpecta
communi, & obſeruata practica, qua, rei non probato
contra eos crimine, non diffinitiuè, ſed ab obſeruatio-
ne iudicij tantum abſoluuntur, erit ab obſeruatione iu-
dicij, & ſic non impediet iterum agi cōtra d. reū nouis
ſuperuenientibus inditijs, & præſumetur Iudicem ita
abſoluere voluiſſe, quia omnis actus etiā legalis inter-
41 pretationem recipit a conſuetudine, & cum ea iudicis
poteſtas ſemper ſe confirmare præſumitur, vt per ip-
ſum Farinac. plura ad hoc allegantem; Quod ſi ex actis
42 liquere non poſſit qua ex cauſa talis ſimplex abſolu-
toria lata fuerit, an ſcilicet ob non cōmiſſum crimen,
an verò ob non probatum, in hoc dubio præſumetur
lata ob non probatum crimen Caſtr. in l. admonendi n.
20. verſ. ſi autē ſimpliciter ff. de iurciur. Florian. in d. l. 1.
in fine n. 36. ff. ſi menſ. falſ. mo. dixer. Foller. in d. c. 35.
ſub n. 20. in fine poſt verſ. item fallit Couar. dicens cō-
munem lib. primo var. reſol. cap. primo ſub nu. 4. poſt
verſ quarto conſtat. Clar. dicens ita communiter tene-
ri in d. q. 57. nu. 3. verſ. ſed hic quæro in princ. & Fari-
nac. d. q. 4. in 3. ampl. ſub nu. 28. verſ. quod ſi pœnitus,
& conſequenter ſecūdū præallegatam practicam, hoc
etiam caſu, ex nouis inditijs poterit reus abſolutus ite-
rū moleſtari, licet ſecundum iuris com. diſpoſitionem
tanquam diffinitiuè abſolutus, amplius inquietandus
non eſſet, vt præfati Doctores volunt.

43 Noua autem inditia ſuperuenire dicuntur, quan-
do non ſunt de illis, quæ in proceſſu antea extabant,
ſed diuerſa, nam ſuper primis iam purgatis non poteſt
fieri fundamentum, etiam ſi ea melius probarentur,
quia non dicitur tunc ſuperuenire nouum inditium, vt
opus eſt, ſed noua inditij veteris probatio, quę non ſuf-
ficit, ita tenēt Guid. de Suzzar. in tract. de indit. & tor-
tur. n. 57. verſ. ſed pone, & dat exēplum noui inditij in
torto, qui dixit nullum ibi illa nocte iacuiſſe vbi malefi-
ciū fuerat cōmiſſum, & poſtea fuit inuentū per teſtes,
quod ibi aliquis iacuit, Iacob. de Belloviſ. in pract. cri-
min. tit. de quæſt. num. 92. verſ. tu dic, vbi ponit eadem
formalia verba, quæ ponit Guid. Bald. de Periglis qui
& ipſe vtitur eiſdē formalibus verbis, in tract. de quęſt.
& torment. c. 1. n. 6. verſ. tu dic quod non, Brun. in eod.
tract. de indit. & tortur. in par. 2. q. 5. num. 63. verſ. ſed
cum hic ſit ſermo de nouis inditijs, vbi inquit, quod
noua inditia dicuntur ea, quæ differunt a præcedenti-
bus ſpecie, vel ſubſtantia, verbi gratia prima inditia erāt
de mala fama rei, vel de inimicitia cum offenſo, ſuper-
uenit poſtea vnus teſtis, qui dicit ſe vidiſſe reum percu-
tere, vel dicit quod vidit illum cum gladio euaginato,
dicuntur enim talia inditia noua, quæ a prioribus ſpe-
cie differunt, vel ſubſtantia, ſicut dicimus in capitulis
nouis, & antiquis, Pract. Papienſ. in form. inquiſit. in
gloſ. 1. ſub nu. 21. verſ. & quia in ſuperioribus, vbi lo-
quitur per eadē formalia verba, quibus vſus eſt Brun.
Anton. Columb. in tract. de form. proced. extra ordi-
nar. in cauſis crimin. artic. 13. 2. ſe remittens omnino ad
Pract. Papienſ. vbi ſup. Caſon. in tract. de indit. & tort.
in tit. de torment. c. 14. num. 8. verſ. inditia autem no-
ua, aiens quod noua ſunt, quæ ſpecie, vel ſubſtantia a
primis differūt, ſicut dicitur in materia probationum,
quod ſuper nouis licet probare etiam poſt dicta te-
44 ſtificata, & noua inditia ſunt ſiue procedant ex dicto
torti, ſiue aliter Boſſ. in pract. crim. tit. de tortur. ſub nu.
42. verſ. quod vero, vbi dicit quod noua inditia ſunt,
45 quæ differunt a primis ſpecie, & ſubſtantia, non autem
eadem, quæ coadiuuarētur teſtibus de nouo, & plures
alij, quos refert, & ſequitur Clar. in pract. crim. q. 64. n.
46. verſ. vlt. videndum eſt, vbi propterea poſt pract. Pa-
pienſ. in loco citato ad finem verſ. & ex hoc, repræhē-
dit fatuitatem cuiuſdam Iudicis, qui in cōtingentia fa-
cti prius torqueri fecerat reum ſuper inditio famæ, &
deinde

Digitized by Google

deinde cum ſuperueniſſent alij teſtes probātes famam,
fecit illum torqueri de nouo,& malè,quia non ſuperue-
nerat nouum inditiū, ſed ſolū noua probatio illius pri-
mi inditij,quod iam fuerat per torturam purgatum.

EPITOME.

De pœna eorum,qui conſanguineos carceratos ad fami-
liæ ignominiam effugiendam, veneno, vel aliter occi-
dunt,aut ex alia cauſa detentos in carceribus,vel à fa-
milia captos,aut coram Iudice conſtitutos, vel ad ſup-
plicium ductos etiam tales, qui alias iure occidi poſ-
ſint, interficiunt, & de alijs in hac materia non ſper-
nendis.

SVMMARIA.

*Priuatus occidens carceratum condemnatum, vel condem-
nandum ad mortem ignominioſam, prætextu honoris, fa-
miliæ,tenetur pœna mortis ordinaria,num. 1.*
Licet aliqui mitius puniendum dixerint, 2.
Carceratum offendere priuato non licet ex vlla cauſa, 3.
*Bannitus, qui ex ſtatuto offendi poterat, ſi ſit ſub cuſtodia
Curiæ, non poteſt à priuato offendi, 4.*
Et ita obſeruatur, 5. 7.
*Offenſio banniti a ſtatuto vti remedium extraordinarium
permiſſa,ceſſat eodem exiſtente ſub cuſtodia Curiæ,ex quo
adeſſe dicitur remedium ordinarium, 6.*
*Priuatus occidens condemnatum,dum ducitur ad ſupplicium,
tenetur pœna mortis, 8.*
*Etiam ſi occiſor eſſet de familia iudicis,& timeret quod ſi-
bi eriperetur, 9.*
*Priuatus occidens hoſtem captum in bello etiam licito tene-
tur pœna mortis, 10.*
*Occidens citatum,qui coram Iudice ſe præſentauerat,& ſub
oculis erat tenetur pœna mortis, licet potuiſſet alias im-
punè offendi, 11.*
*Secus ſi nondum ſe præſentauerat, nec ſecuritatem habebat
occiſori notam, 12.*
*Bannitus, qui impunè offendi poterat, ſi a priuatis ſit captus,
poterit ab alijs offendi, 13. cum ſeq.*
L. fin. C. de malefic. & matemat. intellectus, 14. 16.
Baldi deciſio declaratur in l. libertas, ff. de ſtat. hom. 15.

CASVS NONAGESIMVS QVARTVS.

1 PArentes, vel conſanguinei venenantes, vel aliter
occidentes carceratum,condemnatum, vel con-
demnantus ad aliquod genus mortis ignominioſæ, ne
ex tali morte publica vituperentur, & familiæ honor
lædatur,tenentur pęna ordinaria commiſſi delicti, nec
ab ea excuſantur ex dicto prætextu euitandæ infamię,
& ideo pœna mortis tenentur, ita in puncto decidit
Bald. in l. libertas ſub nu. 5. verſ. & ideo conſanguinei ff.
de ſtat. hom. quem ſequuti ſunt Fęlin. in c. cum iuramē-
tum in finalibus verbis extra de homicid. Marſil. ſing.
105. acceſſus,circa mediū verſ. ſed tu adde,& in pract.
crim. §. aggredior ſub n. 24. poſt verſ. vlterius pro am-
pliatione huius materiæ,& in l. 1. in princ. ſub num. 3.
verſ. item amplia, ff. ad l. Cornel. de Sicar. Ioan. de Ar-
non. Epitomat. 50. quæro etiam,vbi ait eſse memoria
dignum, quia ſæpè ſolet ex facto incidere, & quando-
que vidiſse eueniſse,& Problemat. 24. in Epitomat. no-
ſtris in princ. Ludouic. Carrer. in pract. crimin. §. nono
quæro num. 34. verſ. ſed quid ſi parentes fol. mihi 121.
Lancellot. Corrad. in pract. crim. de homicid. ſub nu. 7.
in 7. ampl. fol. 317. & rurſus ſub nu. 20. in 50. limit. fol.
2 323. vbi reprobat opinionem Iacobi de Belloui. quod
mitiori pœna puniri debeant,licet poſteà tit. de venefi-
cis,& maleficis ſub nu. 14. limit. 1. fol. 338. relata vtra-
que opinione nihil firmet, ſed cogitandum relinquat.
Cuius rei ea eſt ratio potiſſima, quod priuatis ex qua-
3 cunque cauſa non licet offendere carceratum,qui dici-
tur ſtare ſub ſecuritate, & protectione iudicis, & eius
Curiæ iuxta l. fin. C. de cuſtod. reor. quā omnes ad hoc
allegant,& ita videtur probare tex. in l. fin. C. de male-
fic. & matemat.
4 Vnde etiam ſtatuto permittēte bannitum poſſe im-
punè offendi à quocunq; nō poterit priuatus offendere
bānitum carceratū,imò nec captū à familia poteſtatis,
& ſub eius poteſtate,& cuſtodia exiſtētem,vt in indiui-
duo tradūt Alber. de Gand. in tract. malef. tit. de bānit.
pro malef. n. 16. verſ. vlt. duas quęſtiones ſubijcio, Alb.
de Roſat. de ſtat. lib. 4. q. 36. & Nell. in tract. de banit.
in 2. par. 2. temp. q. 28. qui quæſtiones ad partes latiſſi-
mè diſputāt,& d. opinionem firmant,& eam commu-
5 niter ſeruari, & approbari dicit Alberic. quā etiam te-
nuerunt Bart. in l. 3. §. transfugas, ff. ad l. Cornel. de Si-
car. in l. 4. ff. ad l. Iul. maieſt. in l. 4. ff. ad l. Iul. de vi pri-
uat. & in §. arripiat, ad finem auth. vt omn. obed. Iudi-
cib. & in l. fin. C. de malefic. & matemat. dum ſe remit-
tit ad dicta per ipſum in d. §. transfugas. Bald. in d. l. li-
bertas, in lect. nu. 4. & 5. verſ. item quia dicitur,& in 2.
addit. poſt principium verſ. an autem bannitus, ff. de
ſtat. hom. Angel. de Aret. in tract. de malefic. in verbo
quod fama pub. n. 58. verſ. 3. quæritur,& ibi etiam Au-
guſt. de Arimin. in addit. referens Alberic. de Roſat. vbi
ſup. atteſtantem, quod Deciſio Gandini communiter
obſeruatur. Lancellot. Corrad. in pract. crim. tit. de ho-
micidijs, ſub nu. 7. in 7. ampl. fol. 317. Paris de Put. de
Sindicat. in verbo adulterium, c. 1. n. 5. verſ. tamen ego,
& in verbo familiaris, c. 3. nu. 7. verſ. ſi autem, Fęlin. in
d. c. cum iuramentum ad finem, n. 3. extra de homicid.
Marſil. ſing. 150. acceſſus poſt principium,& in pract.
crimin. §. aggredior, nu. 24. poſt verſic. vlterius pro am-
pl. & in l. 1. in princ. nu. 3. verſ. item amplia, ff. ad l. Cor-
nel. de Sicar. Aretin. in §. illud quæſitum num. 1. inſt. de
rer. diuiſ. Carrer. in d. §. nono quæro ſub num. 34. poſt d.
verſ. ſed quid ſi parentes, Clar. in §. homicidium nu. 65.
verſ. quæro etiam, vbi paucis ſe expediens refert quoſ-
dam de communi atteſtantes, Decian. in tract. crimin.
tom. 2. lib. 8. c. 16. Rubr. de cęter. cauſ. vis pub. nu. 25.
6 verſ. & qui etiam, licet enim concedat ſtatutum, quod
priuatus poſſit occidere bannitum, tamen ſtatim quod
ipſe bannitus eſt carceratus, vel captus a familia, ceſſat
licentia conceſſa priuato, quia pub. auctoritas præfer-
tur priuatæ, & captus, ſub protectione Curiæ exiſtens
ſeruandus eſt, & reſpub. dicitur eſſe in eius poſſeſſio-
ne, cui videtur eſſe obligatus per prius,& cum iudex ſit
executor ordinarius, priuatus vero extraordinarius,
remedium ordinarium per publicam capturam exclu-
dit remedium extraordinarium offenſionis priuatæ,&
quia etiam vbi iura ſunt æqualia vtriuſque partis, me-
lior eſt conditio præuenientis, vt dicunt præfati DD.
& ſpecialiter Albert. de Gand. Alberic. de Roſat. Nell.
& Bald. in locis allegatis, ex quorum dictis præfatæ ra-
tiones, & aliæ etiam colliguntur, & ita me ſic votante
7 alias fuit obſeruatum in Ciuitate Aretij, vbi laqueo ſu-
ſpenſi fuerunt plures, qui nonnullos bannitos eorū ini-
micos captos a familia illius Curiæ, dum ad Ciuitatem
ducerentur, armata manu aggreſſi fuerunt, & occide-
runt in itinere.
8 Idem dicitur de eo, qui per Familiam ducitur ad vl-

timum ſuplicium, qui non poteſt à priuatis occidit, & ſi occidatur, occidentes pœna mortis tenentur Bald. in l. addictos ſub nu. 4. verſ. ſed pone C. de Epiſcop. Audient. Catalian. Cott. in memorial. in verbo homicidium circa mediũ verſ. ſed pone aliquis ducebantur per familiam ad ſupliciũ, Marſil. in l. 1. in princ. n. 13. verſ. amplia etiam hunc textum ff. ad l. Cornel. de Sycar. & in pract. crim. §. aggredior n. 41. verſ. modo vlterius dico. ſequitur Ioan. de Arnon. problemate 24. in Epitomatibus noſtris poſt princ. vbi etiam ad hoc citat l. fin. C. de malefic. & mathematic. quæ bene videtur probare, cum ea rationis redditione, quod aut publicum reũ, ne facinoris ſocios publicaret, ſeueritati legum, & debitæ ſub traxerint quæſtioni, aut proprium fortaſſis inimicũ ſub huiuſmodi vindictæ nomine conſilio atrociore confecerint. Quinimo dicunt præfati Doctores
9 ſequentes Bal. l. vbi ſup. idem eſſe, ſi non a priuato, ſed ab vno de familia Iudicis occideretur, etiam quod haberet probabile dubium, quod ſibi eriperetur per viam, quia & is morte punitur, niſi hoc a iudice haberet in mandatis, quod etiam voluiſſe videtur Alex. ad Bar. d. §. transfugas in vlt. apoſtilla in verbo in manibus familiæ ad finẽ, dum ſe remittit ad Bal. in l. addictos in iſta quęſtione, & expreſsè firmat Angel. Aret. in d. verbo quod fama pub. ſub n. 54. verſ. verum quia.

10 Sic & occidentes in bello licito inimicum ſeù hoſtẽ, aut transfugam poſtquam eſt captus, pœna mortis tenentur, licet alias eũ occidere liceat per l. 3. §. transfugas ff. ad l. Cornel. de Sicar. l. aut damnum §. hoſtes, & l. ſi quis aliquid 38. §. transfugæ ff. de pœn. vt tradunt Alber. de Gandin. d. tit. de bannit. pro malefic. ſub nu. 16. in fin. verſ. item nec transfugam. Nell. d. q. 28. circa medium, Bald. in d. l. fin. nu. 3. C. de malefic. & mathemat. Marſil. d. ſing. 159. ad finem verſ. pro quibus, & in pract. crim. §. aggredior n. 25. verſ. pro quibus, & in l. 1. in princ. nu. 4. verſ. pro quibus ff. ad l. Cornel. de Sycar. Aretin. in §. illud quæſitum nu. 1. inſt. de rer. diuiſ. Lodouic. Carer. in d. §. nono quæro ſub n. 34. qui ſe remittit ad Marſil. in d. §. aggredior, & videtur eſſe tex. in l. libertas §. ſerui ff. de ſtat. homin.

11 Et quod dictum eſt de capto, & exiſtente in poteſtate, & manu familiæ, procedit etiam in citato ad Prætorem ſeu Iudicem, qui coram eo ſe pręſentauerat, & ſub eius oculis erat, nam cum non ſit veriſimile, quod Prætor permittat eum recedere, dẽt haberi pro capto, & propterea priuatus eum occidens pęna mortis punitur, ita in terminis concludit Bald. in d. l. libertas in lect. n. 6. verſ. ſed quid ſi non eſt captus, & inquit quod ita iudicauit D. Oiofred. Florentiæ, ſecus autem ſi non
12 peruenerat ad Prętorem, quia poteſt a priuato occidi, niſi ei data ſit ſecuritas, & de ea conſtet occidenti, vt ſubdit Bald. in d. loco per pulcras rationes, & inſtruit propterea bannitos, vt caueant, ne compareant ſine ſecuritate, quia poſſunt a quocunque occidi impunè propter ſtatutum, quod dictum ſequitur Alex. in addit. ad Bart. in l. 3. §. transfugas in addit. mihi vlt. in verbo in manibus familię ante finem ff. ad l. Cornel. de Sycar.

13 Procedit autem ſupra firmata concluſio in capto a familia, & in eius vt aiũt poſſe exiſtente, vt ditum eſt, ſecus autem in capto a priuatis, qui ex dicto ſtatuto occidi impunè poſſet ceſsãtibus tunc rationibus offenſionẽ priuatorum impediẽtibus Bal. in d. l. libertas in lect. ſub nu. 5. verſ. tu ne quod ſi eſt captus ff. de ſtat. homin. quem ſequitur Alex. in addit. ad Bart. in d. §. transfugas, in vlt. addit. in verbo in manibus familiæ ad fi-
14 nem. In contrarium tamen mihi facere videtur tex. in d. l. fin. C. de malefic. & mathemat. vbi probatur, quod cuicunque licet maleficum capere, & iudici præſentare, ſed nemini licet occidere, appoſita occidenti, vlti-
15 mi ſupplicij pœna, niſi dicatur quod d. lex procedat, quando priuatus erat in actu ducendi captum ad iudicem, & occidẽti hoc conſtabat, alias verò procedat dictum D. Baldi, vel aliter, quod dictum Baldi procedat in eo, qui impunè occidi poterat, puta in bannito, prout loquitur ipſe, d. vero lex fin. in delinquente, qui im-
16 punè non poterat de iure, vel ex ſtatuto occidi, in quo priuatis captura, non autem offenſio permiſſa dicitur, & iſta reſponſio mihi magis placet, quam prima, & videtur colligi ex dictis per Florian. de S. Petro in l. ſi ſeruus 3. nu. 7. verſ. vlt. nota, ff. ad l. Aquil. in lect. l. ſed & ſi quæcunque in princ. quam legit, cum d. l. ſi ſeruus, cogita tamen, quia non audeo quidquam firmare contra tanti Doctoris dictum, maximè ab Alex. comprobatũ, & eo magis cum & Auguſt. de Arimin. in addit. ad Angel. Aretin. de malefic. in verbo quod fama publica ſub num. 58. in apoſtilla ad verſ. tertio quæritur ad finem, ſe remittat ad Bald. in d. loco pro limitatione præfatæ concluſionis, licet aliud non dicat, & fortius cum ſaluari poſſit ex relata diſtinctione Floriani, quę ſatis iuri, rationi, & æquitati conſona videtur.

EPITOME.

Violentia qualis eſſe debeat, vt locus ſit banno punienti attentantem violenter cognoſcere, vel violenter cognoſcentem maſculum, aut fœminam, & an requiratur de neceſſitate, quod ipſius maſculi, vel fęminę perſonã, ſeu corpus tãgatur, an verò ſufficiat quod ad domum, vel cameram actus violenti fiant.

SVMMARIA.

Bannum in Magno Ducatu Etruria de attentata, vel commiſſa carnali violentia quomodo ſit intelligendum, num. 1.

Actus violenti circa res alicuius extra perſonam non reddunt carnale attentatum, vel coitum violentum, 2. 12.

Violentus non dicitur coitus, nec violenter attentatus, niſi perſonæ fiat violentia, 3. 6. 11. 15. 16. 20. 21. 22. 24. & 25.

Vis, & violentia, & actus vi facti, inter ſe differunt, 4.

Vis accipitur pro impetu conſiderato in agente, ex quo damnum, vel iniuria ſequi poteſt in patiente, 5.

Violentia conſtat ex vi, & eius effectu in perſonam patientis, 6. & 11.

Violentiarum plures ſunt ſpecies, 7.

Violentia ablatiua, quæ dicatur, 8.

Expulſiua, quæ & præciſa dicitur, 9.

Compulſiua, quæ & cauſatiua dicitur, 10.

Actus vi facti dicuntur, quando vis, & eius effectus non in perſonam, ſed in res committitur, 12.

Affectus cum opere ſubſequuto, in atrocioribus, habetur pro effectu, 13.

Quod de iure procedit non ex forma ſtatutor. 14.

Actus violenti ad domum extra perſonam non cõprehenduntur à ſtat. loquente de vi compulſiua, vel ablatiua, 15.

Stuprum, & adulterium vt dicatur cum violentia, requiritur vt ſit facta perſonæ, 16.

Vis compulſiua, vel ablatiua, quando dicatur in coitu commiſſa, 17.

Coitus hinc inde voluntarius rarò ſequitur poſt violentos actus ad domum, 18.

Si tamen ſequatur voluntarius, non eſt locus pœnæ violenti coitus, 19.

Con-

Conſenſus tamen cognita debet clarè patere, eod.

Et aliter, quam per eius aſſertionem, niſi alia concurrant inditia, eod.

Actus violenti ad domum nullo alio ſequuto effectu non puniuntur pœna coitus violenter attentati, 20.

Violenter domum ingreſſi, ac perquirentes mulieres de vna in aliam partem fugientes, non tenentur pœna carnalis attentatæ violentiæ, quid tamen talibus diuino, & humano iudicio acciderit, 21.

Scalas apponens ad feneſtras cauſa alterius caſtitatis violandæ, nec aliud agens, quia in flagranti repertus, eſt grauiſſimè puniendus, remiſſiuè, 22.

Non tenetur tamen pœna d. banni de carnali violentia attentata, 23.

Et ſi vlterius blanditijs tentauerit, abierit tamen, quia noluerit mulier conſentire, 24.

Bannum prædictum de carnali violentia commiſſa, vel attentata, non habet locum niſi vis illata ſit perſonæ circa corpus, vel animum, 25.

Actus violenti qualiter puniantur remiſſiuè, 26.

Violentia quodlibet delictum aggrauat, 27.

Violentia cõmittitur etiam ſine reſiſtentia partis offenſa, 28.

CASVS NONAGESIMVS QVINTVS.

1 Extat in magno Ducatu Etruriæ bannum, quo attentans violenter ſine armis, aut baculo, vel percuſſione cum ſanguinis effuſione, cognoſcere carnaliter maſculum, vel fœminam non ſequuto effectu condemnetur ad triremes per tempus a Iudice arbitrandũ, effectu vero ſequuto puniatur capite ad mortem, attẽtans verò cum armis, aut baculo, vel percuſſione cum ſanguinis effuſione, etiam non ſequuto effectu, teneatur pœna mortis naturalis, de quo etiam ſupra memini
2 caſ. 90. in verſ. ex his infertur. Et cum non rarò eueniat in facto, quod actus violenti fiant circa res, putà circa domum, rumpendo, & frangendo oſtia domus, vel cameræ, aut feneſtras, vel muros, vel tectum, & nõ circa perſonas, quia poſt ingreſſum in domum perſona maſculi, vel mulieris, non fuit vim aliquam paſſa, nec violenter tentata, aut cognita, ſed tantum blandis verbis, & nullo penitus actu violentiæ geſto circa perſona requiſita, vel volens, ſeu conſentiens, nulla perſonæ facta violentia fuit cognita carnaliter, quæſitum eſt, an in his, & ſimilibus caſibus locus ſit pęnę a d. banno determinatæ. Et vera reſolutio eſt, quod illi caſus nõ ſunt comprehenſi in d. banno, & ſucceſſiuè, quod dicti delinquentes eo modo tentantes cognoſcere carnaliter marem, vel fœminam, ſequuto, vel non ſequuto effectu copulæ, non teneantur pœna d. banni, ſed aliter puniantur, prout hanc quæſtionem ita in puncto determinat Paul. de Caſtr. in conſ. 27. viſa inquiſit. facta cõtra Benedictum, & Balthaſſarem lib. 1. per totũ, & mo-
3 uetur quoniam ad hoc, vt quis dicatur attentare violenter cognoſcere carnaliter maſculum, vel fœminam, vel violenter cum eis rem carnalem habere, & ſic ad hoc vt attẽtatio, vel coitus dicatur committi cum violẽtia, neceſſarium eſt, quod violentia ſit facta perſonæ, quia crimen violentię dicitur perſonale, vt notatur in l. itaq; fullo, ff. de furt. & plenè habetur per Bar. in l. lici-
4 tatio, §. quod illicitè, ff. de public. & magna eſt differẽtia inter vim, violentiam, & actum vi, ſeu violenter fa-
5 ctum. Vis enim eſt quidam impetus, l. 2. ff. quod met. cauſ. & eſt actus conſideratus, prout eſt in agente, ex quo impetu, vel actu poſsũt multa mala ſequi in patiẽte, videlicet damni datio, iniuria, vulnerum illatio, &
6 metus quibus ſubſecutis ex parte patienti dicitur violẽtia, adeò quod violentia conſtat ex duobus, ex actu videl. agentis, qui dicitur vis, & ex effectu conſumato in patiente, vt probatur in nigro tit. C. ad l. Iuli. de vi. pub. & priut. vbi dictio hæc vis appropriatur agenti, violentia autem tam agenti, quam patienti, vnde ad hoc vt proprie dicatur violentia, requiruntur duo, vnum vt vis, qui eſt actus agentis, inferatur perſonę alterũ, quod effectus iſtius vis ſit ſequutus in perſona patiente iuxta l. quoniam multa, & l. ſi quis ad ſe fundum C. ad leg. Iul. de vi publ. & priuat. qui quidem effectus
7 cum poſſint eſſe diuerſi, poteſt idcirco nomen iſtud, multipliciter diuerſificari, nam interum fit violentia
8 corpori per vim ablatiuã, vt cum res mobilis violenter de manu alicuius aufertur, vt in tit. vi bon. raptor. vel
9 per vim expulſiuam, vt cum quis violenter expellitur de poſſeſſione rei immobilis, vt in tit. de vi & vi arm. & dicitur præciſa violentia, quia infertur corpori, & animum non lędit per ea, quæ leguntur, & notantur in c. ſacris in pr. reſponſo extra de his quæ vi met. ve cauſ.
10 fiunt. Interdum violentia infertur animo, vt quod ex ea metus infertur, & iſta nõ eſt pręciſa, ſed cauſatiua, quia patienti timorem infert, qui timor eſt paſſio animi, ex quo timore conſentit actui, volens vim vitare, & iſta dicitur violentia Compulſiua, per quam de nolente efficitur volens l. ſi mulier §. penult. ff. quod met. cauſ. &
11 d. c. ſacris in ſecundo reſponſo ita vt ſecundũ Caſtrenſ. concludi poſſit, quod quando vis infertur perſonæ, & effectus eſt ſubſequutus, tunc propriè dicitur violentia, vel ablatiua, vel expulſiua, vel compulſiua & dici-
12 tur maleficium perſonale. Quando vero vis non infertur perſonæ, ſed exercetur ſuper aliquo actu, cum quis violenter frangit oſtium, feneſtram, tectum, aut parietem domus, tunc propriæ non dicitur violentia, quia cum violentia dicatur crimen in perſonã, vel perſonale, & iſta vis non exerceatur in perſona, ſed in re, ſequitur quod non dicitur violentia, & cum talis violentus actus careat effectu violentiæ, qui conſiſtit iniuria perſonali non poterit etiam eo nomine appellari, vt latius, deducit Caſtr. qui propterea ſubdit in propoſito noſtro, quod cum omnes actus violenti fuerint facti circa res, ſcilicet circa domum, & eius oſtiũ, thalamum, feneſtras, parietes, aut tectum, & circa perſonã maris, vel fœminæ nullus actus violentiæ ſit factus, nec circa corpus, nec circa animum, nec maſculus, aut mulier fuerint capti per perſonã, aut violenter tentati aut cogniti, quo caſu diceretur violentia præciſa, & ablatiua, eo quod per vim eorum pudicitia fuiſſet ablata, nec etiam illi propter illatum metum, conſenſerint ſe carnaliter cognoſci, quo caſu fuiſſet violentia cauſatiua, & compulſiua, non poteſt dici, quod interuenerat violentia propriè, ſed potius quod fuerit factus actus violenter ſecundum proprietatem verborum, quę in ſtatutis attenditur l. 3. §. hęc verba il 2. ff. de negot. geſt. Nec putat Paul. prædictis obſtare, quod licet delinquentes, non intulerint violentiam perſonæ maris, vel fœminæ, tamen habuerunt animum inferendi, & ad hunc finem ad domum acceſſerunt, & eam ingreſſi fuerunt, & actus violentos fecerunt, vt violenter eos carnaliter cognoſcerent, & propterea viderentur condemnandi pro violentia compulſiua, vel ablatiua, quã inferre intendebant, ac ſi intuliſſent, ex quo hunc animũ habuerunt, quia in atrocioribus, licet nõ ſit ſequutus effectus tamen affectus cum opera ſubſequuta, pro effectu reputatur l. ſi quis cum telo C. ad l. Cornel. de Sicar. &

l. ſi quis

l.ſi quis non dicam rapere,C.de Epiſc,& Cler.quoniam
reſpondet ad rem noſtram, quod hoc poteſt procede-
re de iure com. ſecus autem ex forma ſtatutorum, ſe-
cundum quæ ſolus animus cum opera non inſpicitur,
ſed effectus,vt not.Bart.in l.1. §.Diuus,ff.ad l.Cornel.
de Sicar. Ex quibus, & nonnullis alijs, quæ breuitatis
gratia ommittuntur,cõcludit tandem in caſu ſuo Caſt.
15 quod ſi ſtatutum concedat beneficium condemnatis
habentibus pacem ab offenſo,præterquam condemna-
tis pro violentia compulſiua, vel ablatiua,condemnati
pro violentia facta ad domum mulieris, & circa oſtia
ipſius domus,& thalami,vt mulierem carnaliter vi co-
gnoſcerent,nulla tamen in eius perſonam facta violẽ-
tia,obtenta pace debent gaudere beneficio ſtatuti,ve-
luti nõ compræhenſi in illius exceptione,cum propriè
non dicatur per eos aliqua violẽtia facta, ſed actus vio-
lenter tantummodo geſtus, & proindè non dicantur
condemnati pro violentia compulſiua,vel ablatiua,de
qua loquitur exceptio ſtatuti,ſed pro violenta attẽta-
tione,quæ non eſt excluſa à commodo ſtatuti, & hanc
Caſtrenſ. Decifionem ſequutus eſt Tiber. Decian. in
16 tract.crim.lib.8.c.15.rubr.de ſtupr. vel coitu violent.
nu.3.verſ.ſed ad hoc tom.2. vbi inquit quod ad hoc vt
ſtuprum,vel adulterium dicatur cum violẽtia commiſ-
ſum,oportet quod violentia ſit facta perſonæ,quia cri-
men violentiæ dicitur perſonale,ex quo ſequitur,quod
ſi quis frangeret oſtium domus,vel Thalami,& violẽ-
ter ingrederetur,ſed volentem, & non violẽter cogno-
ſceret, non diceretur commiſiſſe in coitu violentiam,
ſed violenter tantum ingreſſum fuiſſe, prout ait in ter-
minis conſuluiſſe Paul.de Caſtr,d.conſ.27.& ſubdit nu.
17 4. quod ſi in ipſo actu coitus violentia adhibeatur, vt
cognoſcatur, quæ ſpecies violentiæ dici poſſit, diſtin-
guendum eſt,quod aut metu per violentiam illato coa-
cta eſt conſentire, aut inuita, & per vim cognita fuit
mulier,primo caſu erit vis compulſiua,ſecundo autem
caſu erit vis ablatiua, quia mulieri auferṭur pudicitia
ſua,prout dicit in hac ſpecie cõcludere Paul.d.cõſ.27.
18 Ego ſanè nunquam vidi in facto eueniſſe, quod poſt
ingreſſum violentum in domum, mulier fuerit volens,
& non violenter cognita,benè vidi infinitis vicibus cõ-
trarium contigiſſe,quod vi,& percuſſionibus quando-
que illatis cognita fuerit, ſi tamen caſus iſte eueniret,
19 & apertè conſtaret de libero cognitę conſenſu,de quo
nec ſimplici mulieris aſſertioni facilè ſtandum eſſet,ni-
ſi aliqua concurrerent ſigna, vel inditia, vt notat De-
cian.in tract.crim.tom.2.lib.8.c.15. Rubr.de ſtupr.vel
coit.violent.ad fin.nu.18,verſ.ſed quid ſi mulier,& ego
copioſius dixi infra caſu 196. ne vt ibi dixi,alias ad e-
uitandam pęnã colludatur,ſeruanda eſſet Deciſio Ca-
ſtr.nec eſſet locus pęnæ banni, quia non diceretur,vio-
lenter habita carnalis copula. Vidi autem pluries con-
20 tigiſſe, quod facta violentia ad domum, non fuit pro-
ceſſum vlterius,quia vel exiſtẽtes in domo acclamaue-
runt,vel vicini audito rumore ad illum cucurrerunt,vel
ipſi violentiam inferẽtes,ob ammiſſam ſpem ingreſſus,
vel ne cognoſcerentur,aut ex alia ſuperueniente cauſa
receſſerunt, quo in caſu non habet pariter locum pęna
banni ſecundum determinationem Caſtr,quia non fuit
facta attentatio violenta perſonę,nec aliquis actus vio-
21 lentus commiſſus, qui perſonam tangat. Vidi etiam
quandoque in facto,quod poſt violentum ingreſſum in
domum,perquiſita, & non reperta muliere, quæ ſe in
parte remota abſconderat,uel ex domo aufugerat,qui
ingreſſi fuerant,non aliter effectuato illorum diabolico
affectu, & deſiderio abierunt, quo caſu pariter non eſt
locus pœnæ banni per eandem rationẽ,quia nulla per-
ſonæ facta fuit violentia,ſed tantum domui. Et memini
quod una uice, dum quidam, qui noctis tempore erant
ingreſſi alienam domum oſtio uiolenter aperto,diligẽ-
ter perquirerent de mulieribus, quas uolebant cogno-
ſcere,& ipſæ fugientes de una parte in aliam ſe poſuiſ-
ſent in quodam angulo unius thalami, in quo cęptum
erat fieri tabulatum,ſeu ſolarium,& illi eas inſequeren-
tur,& perueniſſent ad dictum thalamum,& uellent per
illum incedere,ex trabibus ibi poſitis pro d.ſolarij cõ-
ſtructione deorſum ceciderunt in partes inferiores do-
mus,ex quo lapſu,Diuino iuditio ſic permittente,adeò
grauiter læſi,& offenſi remanſerunt in corpore, quod
inde recedere non potuerunt, & luce adueniente, ibi
reperti fuerunt, & à conſanguineis,& affinibus in con-
ſpectu populi abducti, & alio ſemimortui portati,unde
miraculosè pauperculæ illæ mulieres, omnipotentis
manu Dei,omni humano auxilio deſtitutæ liberatæ re-
manſerunt à furioſorum illorum impetu,& peruerſa in-
tentione,& ipſi partem debitæ pœnæ ex dicto collapſu
perſoluerunt, & præterea in foro criminali moleſtati,
reliquum punitionis,quod ex facinore merebantur,re-
cęperunt,non recordor tamen pręcisè qua pęna fuerint
puniti, ſcio tamen ſeuerè contra eos proceſſum fuiſſe,
vt par erat,licet non eſſet propriè caſus iſte de cõpræ-
22 henſis in banno, prout nec ille alius caſus, in quo quis
cum ſcalis aſcendit ad feneſtras domus alienę cauſa
uiolandæ caſtitatis,mulieris,uel maſculi in ea habitan-
tis, & in flagranti crimine repertus, non potuit delibe-
ratum facinus perficere, licet enim talis delinquens,ob
ſcalarum appoſitionem grauiſſima pœna ſit afficien-
dus, ut demonſtraui infra caſu 97. in toto, tamen pœ-
23 d.banni non tenetur,ut tradunt Ioſeph.Fontanel.con-
ſil.97. Mant.conſ.98. & Feder.Ruger.conſ.99. in eo-
dem caſu cum ſubſcriptione D. Guidi Panciroli inter
conſ.crim.diuerſ.uol.2.in primo loco impreſſis in par-
24 ua forma,qui etiam loquuntur quando delinquens po-
ſtea ingreſſus fuit domum,& blanditijs mulierem ad ſi-
bi conſentiẽdum tentauit,& ea nolente cognoſci abijt,
& adducit Ioſeph.Fontanel.inter alia,allegatum conſ.
25 Caſtr.ſub num.379. in antiquis. Vt igitur pœna banni
præallegati locum habeat ſecundum diſtinctionem in
eo contentam,opus eſt,quod uiolentia ſit facta perſo-
næ, & eidem uis illata circa corpus, uel animum, alio-
26 quin ſi perſona non fuerit tacta,nec vis,metus,aut mi-
næ interuenerint, ad aliam pœnam recurrendum erit
pro facti, & perſonarum qualitate l.1.§.effractores,ff.
de effractor. & expilator. & ibi Bart. & alij ſcribentes,
Alex.conſ.111.nu.2.lib.1.& in terminis noſtris uidetur
eſſe text.clarus in l.1.in princ.ff.de extraordinar.crim.
& cum prædictis concordat Bertaz. conſ.crimin.203.
per totum lib.1.qui in terminis illis requirit actum pro-
ximum uiolentiæ circa ipſam perſonam, & quod tan-
gatur, alias inquit locum eſſe pœnæ extraordinariæ ex
iudicis arbitrio ſtatuendæ. In qua re in primis conſi-
27 derãdum erit,quod qualecunque delictum fuerit com-
miſſum,illud aggrauabitur per violẽtiam,ea enim om-
ne delictum aggrauat Bart.in l.1.§.qui puero,ff.de ex-
traordin.crim.Alex.conſ.229.nu.7.& 11.lib.6. Gram-
mat.conſ.crim.45.per totum,Clar. in §.fornicatio,nu.
33.verſ.omnes autem,quos ſequitur Decian.d.c.15.n.
28 2. verſ.violentia autem. Nec ad hoc vt dicatur violen-
tia committi,requiritur quod pars offenſa reſiſtat, quia
etiam ſine alicuius reſiſtentia committitur, vt oſtendit

Corn.conſ.207.de pluribus in 3.dubio col.pen. ſub nu. 18.lib.2.& dicit Bald.conſ.267.n.3.lib.1.quòd mulier, vel maſculus dicitur vim pati, vbi terroribus coherceri poteſt; An autem in terminis banni, de quo agimus, & ad illius pœnam irrogandam neceſſe ſit, quod attentãs deuenerit ad actum valde proximum, & fecerit quicquid potuerit, vt voluntatem ſuam expleret, an verò ſufficiat, quod aliquam fecerit violentiam, & ad aliquẽ actum facti deuenerit, dixi latè in 3. centuria mearum reſolutionum crimin.caſu 211.vbi eſt videndum.

E P I T O M E.

De pęna viri turpiter dantis oſculum mulieri, vel maſculo contra eius voluntatem, & quid ſi mulieris vel maſculi acceſſerit conſenſus.

S V M M A R I A.

Oſculans inhoneſtè mulierem inuitam tenetur pęna arbitraria.n.1.

Et hæc opinio vera eſt, & com.5.cum ſeq.

Et procedit tam in virgine, quam nupta, vel vidua.8.

Ac etiam in maſculo.9.

Licet ſecundum aliquos procedat ſolum, vbi ſine vi perſona deoſculetur 2.

Quia vi deoſculantes, pœna deportationis ordinaria, & eius loco triremium perpetuo teneri voluerunt, n.3.

Et hæc pęna triremium concurrentibus circunſtantiis aggrauantibus fuit pluries impoſita.14.

Et quandoq; pęna mortis, 4.

Quod non diſplicet in caſu propoſito, 14.

L.1.§ qui puero ff.de extraord.crim. quomodo procedat, 6.

Oſculi præd.pęna vt in effectu ſit arbitraria conueniunt opiniones præd.7.

Et procedunt in oſculo ſine vi, ſiuè voluntariè illato, 10.

Raro tamen vel nunquam in facto accidit, vt volenti illatum oſculum puniatur, 11.& 15.

Oſculans virginem pauperem, æquum videtur, vt vltra prædictas pęnas, condemnetur ad aliquid mulieri præſtandum, vt eius indemnitati conſulatur, 13.

Oſculans mulierem inuitam vt hoc modo arctentur parentes ad illam ei in matrimonio collocandam concurrentibus circunſtantiis aggrauantibus fuit ad triremes perpetuo damnatus.14.

Oſculans verò volentem ad prædictum effectum non eſt puniendus, 15.

CASVS NONAGESIMVS SEXTVS.

DVbitari multoties conſueuit, qua pœna puniendus ſit vir, qui luxurioſè, & turpiter deoſculatus e.. ..ulierem inuitam, In qua dubitatione Affl.ct. Deciſ.276. Sereniſs.Rex Federicus, poſt longam diſputationem, & relatas varias ſcribent.opiniones, concludit
1 illum teneri pœna arbitraria, & in ſacro conſilio deciſum fuiſſe, & votatum, quod delinquẽs qui in ſtrata publica extra Neapolim deoſculatus fuerat virginem inuitam, & acclamãtem, puniretur ad pœnam relegationis a Ciuitate Sarni, vbi delictũ fuerat cõmiſsũ, per triginta miliaria, & ad pęnam pecuniariam, moderandã ſecundum eius diuitias, & paupertatem, & ſic reſcriptũ fuiſſe Regiæ Maieſtati d.Sereniſs.Federici, pro qua ſẽtentia plura allegat iura, multas rationes, & nonnullas auctoritates, & præcipuè gloſ.in l.1. in princ.in verbo propter voluntatem ff.de extra ord.crim.quæ hoc videtur dicere in puncto. hanc eamdem opinionem latè tenet Grammat.conſ.crim.48.in cauſa Chriſtofori nu.
1.& ſeq. vbi etiam n.4.mentionem facit de.d.Deciſione Affl.ct.& illum ſuo more mordens inquit quod in illa Deciſione non appoſuit tempus relegationis præfinitum, quia credit quod ob ſenectutem, de illo fuerit oblitus, & iſtam ſententiam, & Affl.ct.Deciſ.ſequuti ſunt Deci.in l.ſi fugitiui n.44.& ſeq.verſ. & ex hoc.C. de ſeru.fugit.Clar.in pract.crim.q.83.n.6.ver.oſculum inferẽs.Ioſeph.Fõt.cõſ.97.n.24.verſ.cũ itaq;& Marc. Mant.conſ.98.n.4.verſ.& quod deniq, inter cõſ.crim. diuerſ.vol.2.in primo, loco impraeſſis in parua forma. Vulpel.reſponſ.crim.31.nu.8. Menoch.de arbitr.iud. lib.2.cent.3.caſ.287.n.1.& 2.Decian.in tract.cri.tom. 2.lib.8.c.15.Rubr.de ſtupr.vel coitu violent.n.8.verſ. quid autem, & Vincent.de Franch.Deciſ.Neapol. 333.Seius V.I.D.numero 4.in 2.par.ac Peguer.in ſuis deciſ.ſeu quæſt.crimin.cap.7.numer.9.& ſequent.qui etiam in fine teſtatur ſecundum eam fuiſſe concluſum in regio criminali conſilio Cathaloniæ, & reum per quinquennium fuiſſe bannitum a Principatu, & comitatibus quibuſdam; Et licet dictam deciſionem Affl.cti
2 reprobet Boſſ.in pract.crim.tit.de extraordinarijs criminibus n.3.verſ.hic eſt determinanda quæſtio, vbi dicit ſe credere, quod Affl.ct.non bene aperuerit oculos, quia gloſ.in d.l.1.in princip.loquitur, quando oſculum fit ſine vi, quo caſu poteſt procedere opinio ipſius Affl.ct.ſed quando fit cum vi, ſecus, quia tũc ſuccedit tex. in ead.l.1.§.qui puero, qui loquitur intentante puellam ad ſtuprum cum aliqua vi, & vult ſi non perficit deli-
3 ctum, vt ſequatur pęna deportationis, & ſic pęna ordinaria, loco cuius, quia non eſt in viu, poſſet iſte perpetuo damnari ad triremes, & ſubdit quòd ſi d.gl. ſenſiſſet vim interueniſſe, non ita leuiter pertranſiſſet, & quod memor eſt magnum Iacobum Triuultium viceſgeren-
4 tem Regis Gallorum in Mediolanenſi Dominio ſecuri percuti iuſſiſſe Gallum, qui rapuerat oſculum Dominę Suſannæ Triuultiæ mulieri nuptæ, quod exemplum referunt etiam Clar. & Decian. ac Peguer.ſupra relati, cui dicto Boſſ.adherere videtur Menoch.d.caſ.287.n. 5.verſ.hæc tamen, & vltra eum Peguer.d.c.9.n.14.& ſequẽt.qui tamen de Boſſio non meminit; Nihilominus
5 recedendum non eſt a.d.determinatione Affl.cti, quæ & communis dici poteſt, & vera, nec repugnat tex.in d.§.qui puero, in quo ſe fundat Boſſ.quia non loquitur
6 de violentia illata, ſed tantum de perſuaſionibus, & inſidijs, & malis artibus, vt dicit Decian.in d. verſ. quid autem in fine, quod etiam antea latius docuit n.7.verſ. quamquam autem, vnde merito diſſentit a Boſſ.& Menoch.ſequens aliorum opinionem, vt pro oſculo violẽto pęna ſit arbitraria, & veram eſſe putat. quæ tamen opinio Boſſ.in omnem euentum quoad effectum non
7 differret ab altera, cum deportationis pęna ab viu receſſerit, & arbitraria eius loco ſucceſſerit, vt optimè aduertit Menoc.d.caſ.287.n.5.Et hoc procedit ſiuè mulier ſit virgo, vt in caſu Affl.cti.Decij, & Grammat. ſiuè nupta vt in exemplo Boſſ.relato etiam per Clar.& Decian.ſiuè vidua ex eadem ratione, & quia DD. generaliter loquentes de muliere per vim deoſculata, diſtinguunt an virgo, nupta, vel vidua eſſet, vt patet ex Clar. Menoch. Decian. & Vincent.Franch.in locis citatis, & ante eos ex gl.in d.l.1.in princ. & bene probatur in d.l.1.§. qui puero in illis verbis mulierem, puellamue interpellauit, intelligẽdo mulierẽ pro corrupta, puellam vero pro virgine l. quæritur.§. mulierẽ ff.de ædilit.edict. & ibi gl.& Cępol.in 2.notab.n.a. & imitatur per gl.& cæteros ſcribentes in l.mulieris ff. de verb.ſignif.

9 Et ea-

Digitized by Google

9 Et eadem pœna locum habet, etiam in viro luxurioſè, & turpiter, ac impudicè maſculum per vim deoſculante, qui ſimiliter extraordinariè iudicis arbitrio punitur, vt dicunt Menoc. d. caſ. 287. in princ. & Decian. d. c. 15. nu. 8. verſ. quid autem in princ. & videtur probari in d. l. 1. §. qui puero ff. de extraordinar. crim. qui ęquiparat in ſimilibus terminis attentationem pueri, &
10 attentationem mulieris. Quod ſi non per vim, ſed volũtariè vir fęminam aut maſculum impudicè deoſculetur, adhuc eum pęna arbitraria puniendum eſſe dixit Boſſ. tit. de extraord. crim. ſub n. 3. verſ. hic eſt determinanda quæſtio, quem ſequi videtur Menoc. d. caſ. 287. nu. 5. verſ. bæc tamen, & ſentit non obſcurè Clar. in d. verſ. oſculum inferens ad finem, dum loquitur de pęna arbitranda pro oſculo, vel cum vi vel ſine vi illato, & comprobari poteſt ex traditis per Menocb. vbi ſup. n. 6. & ſeq. verſ. maius dubium, vbi in muliere ſe turpiter deoſculari permittente pœnam arbitrariam eſſe probat eiſdem rationibus, quibus opinio iſta in viro defenditur, quod tamen in nupta, de facili non eſt admittendum, quia ea dotem amittit ex com. ſcribentium ſententia aduerſus quam ipſe inſurgit, de cuius rei veritate non eſt hic agẽdum, quia non expedit, & ſatis eſt quod præfati DD. dicant in hoc caſu pœnam eſſe arbitrariá, quod non diſplicet, nam, & ſi adhibita vi, arbitraria eſt pœna, non tamen par vtroq; caſu imponetur, ſed diuerſa, & quidem, vi interueniente, grauior, ceſſante autem leuior, cum regulandum ſit Iudicis arbitrium, in pęnarum impoſitione iuxta facti, & perſonarum qualitatẽ, & pœna commenſuranda ſit delicto.

11 In facto autem non ſum memor, quod aliquis pro oſculo luxurioſo, ſine vi, fuerit vnquã criminaliter moleſtatus, & punitus, ſed vi intercedẽte, pluries vidi viros inquiri de oſculis mulieribus datis, & potiſſimum puellis ſeù virginibus ætatis nubilis, vt hac via eas in vxores haberent, aliàs non habituri, & memoria teneo me di-
12 uerſis vicibus votaſſe, quod damnarentur exilio, vel relegatione, aut confinio ad tempus breuius, vel longius, prout caſus exigere videbatur, & præterea aliqua pœna pecuniaria minori vel maiori ſecundum facultates eorum, & quandoq; etiam vltra prædictas pœnas,
13 quando fœmina eſt virgo, & pauper, & veriſimiliter ob deterioratam eius conditionem ex dicta deoſculatione licet violenta, nõ ſit reperitura maritum cum ea modica dote, quã habet vel habere poteſt a parẽtibus,
14 aliqua ſumma pecuniarũ vt cũ ea facilius nubere poſſet. facit infra caſu 97. n. 5. in fine, & caſu 98. n. 11. Et cum vnus in Aretina ditione, in die feſtiuo, & valde ſollẽni, in Eccleſia, in qua erat magna perſonarum multitudo congregata ad audiendã miſſam, & ad Sanctiſſimam communionem ſuſcipiendam, inter miſſarum ſollennia puellam nubilem ibidem exiſtentem, & non conſentientem amplexus, & deoſculatus fuiſſet, vt hoc modo eam in vxorem haberet, cũ alioquin eius parentes, matrimonio aſſentire nolle expertus fuiſſet, fui in voto, quod condemnaretur perpetuo ad triremes, & parum defuit, quin votauerim pro condemnatione ad mortem naturalem, id enim mihi in animum venit, & neſcio quid me ab hoc retraxerit, licet enim dicat Cla. in d. verſ. oſculũ inferens mulieri, quod numquam imponeret pęnam mortis pro oſculo cum vi, vel ſine vi illato, niſi pluſquam magnæ circunſtantiæ factũ aggrauarent, tamen illud videbatur taliter aggrauatũ ob circunſtantias, de quibus ſup. quod dictam pœnam exigeret, nec minus graue videbatur quã illud, pro quo magnus Triultius Gallo caput amputari fecit, & cum iterum idem ferè caſus accidiſſet, delinquentem itidem ad triremes condemnandum duxi.

15 Porrò prætermittendũ non eſt, quod ſi de mulieris conſenſu, & præcedente matrimonij tractatu, req; hoc modo compoſita, vt puellæ parẽtes, matrimonio conſentirent, vir publicè ac palam deoſculetur ipſam mulierem, nullam meretur pœnã, ſed abſolutione dignus eſt, vt cõſuluit Gram. d. cõſ. crim. 48. & refert quod itá fuit iudicatũ, & eum ſequuti fuerunt Clar. & Decian. ſup. relati, & poteſt comprobari ex dictis per Cæpol. in tract. cautelarum. caut. 39. vidimus quamplures caſus ſub n. 1. ver. gl. tamen, & melius caut. 42. al quando cõtingit per totam, vbi quod euitatur pœna ſtupri, ſi vir, & mulier fateantur, quod ante carnalem coniunctionẽ cõtraxerant inter ipſos matrimonium clam, quod ante eum voluit Bald. quem non allegat in l. eam quam ſub n. 24. ad fin. C. de fidei com. & comprobatur ex multis quæ ponit Decian. in tract. crim. tomo 2. lib. 8. cap. 7. Rubr. raptus quid nu. 19. & plur. ſeq. verſ. dixi mulieris honeſtæ, & inuitæ, de quo ego latius dixi infra caſu. 196. vbi erit videndum.

EPITOME.

An apponens ſcalas ad muros, vel feneſtras domus alienæ cauſa caſtitatis violandæ, vel furandi aut aliud maleficium committendi, teneantur pœna mortis, vel alia mitiori extraordinaria.

SVMMARIA.

Scalas apponens ad feneſtras mulieris honeſtæ cauſa eius caſtitatis violandæ tenetur ſecundũ aliquos pœna mortis, n. 1.
Contrarium. & ſic quod citra mortem ſit puniendus voluerũt plures, 3. cum ſeq. & maximè, 14. & 17.
Quorum opinio videtur vſu recepta, 4. 14.
Pœna cum ſcalis aſcendentium vt ſup eſt relegationis, & pecuniæ ſimul, vel etiam triremium, vt fuit aliquando obſeruatum, 7. & 19.
Et etiam mortis naturalis concurrentibus circunſtantijs arb. iudicis. 20.
Vel ita dictante banno, vt Neapoli vigore banni fuit obſeruatum, 2. & 8.
Pœna in prædictis ſemper mitior debetur, ſi cum mulieris cõſenſu factum fuerit, 6.
Vel vis non interuenerit, 7.
Vel ſi mulier non ſit honeſta, 21.
Gram. Deciſio 36. a Claro reprębenſa defenditur, 8. cum ſeq. maximè, 13. & 15.
Qualitas aſcendendi cum ſcalis aggrauat quodlibet delictum. 5. & 18.
Pœnæ grauiſſ. etiam mortis ſunt imponendæ ob nimiam delictorum frequentiam vel alias circunſtantias. 9.
Noctis tempus aggrauat delictum. 10.
Qualitas perſonarum eſt in delictis conſideranda. 11.
Ciuitatis qualitas aggrauat delictum, quod dicitur maius in ciuitate quam extra. 12.
Lex licet dura, eſt ſeruanda, 16.

CASVS NONAGESIMVS SEPTIMVS.

1 DIxit ſingulariter Bald. in l. fin. ad finem nu. 3. verſ. ſed hic quęritur ff. de rer. diuiſ. quod ſi quis apponat ſcalas ad muros, vel ad feneſtras alicuius honeſtæ mulieris, ſi hoc faciat cauſa violandæ caſtitatis, punitur pęna mortis per l. ſi quis non dicam rapere C. de Epiſc. & Cler. quod dictum ſequuntur Angel. Aret. in

§.ſanctæ quoquè res nu.3. verſ. quæ pœna,inſt.de rer.
diuiſ.Gram.Deciſ.36.in 3.dubio n.13. Cott.memoral.
incipiente Meretrix ante fine verſ.& ideo in propoſito
Carer.in pract.crim. §. circa igitur tertium in fine ſub
n.46. fol.251. Cepol.in tract.de ſeruit.vrban.præd.tit.
de ſcal.c.54.in fin.n.10.Boer.Deciſ.317.ſub n.9. verſ.
ad hoc f. cit Ioſeph. Fontanel. conſ.97. Donatus n.5.
& 6.verſ.neque obſtat, & nu.15.verſ.neq; obſtat dictum
Baldi Mant.conſ.98.profecto in principio inter conſ.
crim in,diuerſ. vol.2. in 1. loco impreſſis in parua for-
ma,Menoch.de arb tr.iudic.lib.2.cent.6.caſu 575.nu-
m. 1. & 2.quæ pœna alias obſeruata fuit de facto Nea-
poli contra quēdam Iuuenem nobilem noctis tempore
per familiam Curiæ repertum cum ſcalis funeis aſcen-
diſſe ad altiores feneſtras cameræ domus quarundam
mulierum nobilium,& honeſtarum cauſa earum pudi-
citiæ violandæ, qui fuit decapitatus ſecundum teno-
rem bāni Regij, quo cautum erat quod in quo loco re-
2 pertus quis fuiſſet cum ſcalis de nocte,eadem hora,abſ
que aliquo proceſſu,aut actis,ſeu ſollēnitate in eodē lo
co,ſi nobilis fuerit decapitaretur,ſin autem popularis,
furcis ſuſpenderetur, vt refert Gram.d.Deciſ.36. per
totam,vbi latiſſimè defendit d.cōdemnationem,& eius
executionem, de qua re etiam meminit Peguer.in ſuis
deciſ.ſeu quæſtionib.crimin.cap.26.n.1.

3 Sunt tamen alij, qui dictum hoc Baldi impugnant,
volentes,non eſſe locum pœnæ mortis,ſed aliæ mitio-
ri,arbitrariæ,vnde conſuluit Mant.conſ.31.n.2.lib.2.
quod quidam, qui appoſuerat ſcalas nocte ad domum
mulieris,vt eam violaret, non teneretur pæna mortis,
ſed alia mitiori arbitrarie, ſequitur Clar.in pract.crim.
q.92.ſub n.1.ante finem verſ.idem loquendo de pæna,
& idē etiam conſulendo tenuerunt Ioſeph.Fōtanel.d.
conſ.97.& Mant.conſ. 98. & Federic.Rogge cōſ.99.
in eodem caſu,quorum reſponſis,ſubſcripſit Panciroli.
quos omnes refert Menoch. de arbitr. iud.lib.2.cent.
4.caſ.360.ſub n.95. verſ.nec diſſentit, quam opinionē
ſequitur idē Clar.in d.pract.crim.q.68.n.4.verſ.aſcen-
dens cum ſcalis, vbi inquit quod opinio Bald.Medio-
lani non ſeruatur,ſed illa qualitas aſcendendi cum ſca-
4 lis aggrauat tantummodo principale delictum, ita vt
5 grauius puniatur,ſiuè ſit ex cauſa amoris,ſiue ex cauſa
furandi,ſiue,aliud maleficium committendi,Farinac.
lib.1.qq.crim.tit.de delict.& pæn.q.20.n.145.Verſic.
ſextus caſus,Peguerra d.cap.26.ſub n.1. verſic.verum
dicit,& nu.ſeq.& nouiſſimè Franc.Deciſ. 333. num.3.
4.5.in 2 parte,qui propterea refert in contingentia fa-
cti quoſdam I.C.qui cum ſcalis aſcenderant ad domos
quarundam mulierum de earum conſenſu, & ex earū
domibus per eaſdem ſcalas deſcendendo,dictas mulie-
res (quarum vna erat vidua, & altera virgo) volentes
ad ipſorum domum conduxerant,& ſtuprauerant,fuiſ
ſe per magnam Curiam Vicariæ deportatos, & mox
appellatione interpoſita ad ſacrum cōſil.tantummo-
do iuſſos exulare per decennium extra Regnum,adiū-
cta illi, qui virginem defloraunt, condemnatione quod
6 eam dotaret,moderata prima ſentētia tanquā rigoro-
ſa,pro eo quod acceſſiſſet mulierum conſenſus,ac nul-
la vis interueniſſet, & qualitas raptus ceſſaret, cui de-
terminationi conuenit,quod dicunt Ioſeph. Fontanel.
Mant.Rogger. & Panciroi.ſup. citati concludentes,
eum,qui impudica libidine cuiuſdam mulieris accenſus
nocte quandam ſcalam ad murum domus, vbi ea mo-
7 rabatur,appoſuit, clamq; per feneſtram ingreſſus eſt,
mulieréq;amplexari voluit, & ea potiri blandiùs co-
natus eſt, & tandem muliere eius voto ſatisfacere no-
lente,receſſit, pæna tantummodo pecuniaria, ſecun-
dum modum facultatum ipſius,& vlterius relegationis
puniendum eſſe, & non pæna mortis. vide caſu 96.n.
14.quo ad dotationem.

8 Sanè dum Clar.in d.q.68.numer.4.verſic.aſcendens
cum ſcalis, miratur de pæna mortis illata illi nobili
Neapolitano, qui repertus fuerat cum ſcalis appoſitus
ad feneſtras domus quarundam mulierum nobilium,
& honeſtarum cauſa earum pudicitiæ violandæ, vt in
d. Deciſ.Gram.36.inquiēs quod talis ſententia iudicio
totius Italiæ viſa fuit nimis ſeuera,& crudelis,maximè
attenta bona qualitate ipſius nobilis iuuenis, & cauſa
propter quam aſcenderat,quę fuit amor cuiuſdam pul-
cherrimæ puellæ, qui etiam prudentes viros, ne dum
iuuenes inexpertos ſæpius excecauit. Aduertendum eſt
quod eius admiratio non eſt iuſta, nec ſent.illa ſic meruit
redargui,& eo modo appellari,qa ſtāte edicto ſeu ban-
no Proregis,tenoris de quo ſup.memini,iuſtiſſima fuit
ſententia,cū expreſsè, & verbis claris, illud imponeret
pænam mortis in illo caſu,nec nimis ſeuera,& crudelis
fuit,quia proceſſit in executionem banni,quod factum
fuerat ob nimiam frequentiam ſimilium delictorum in
Ciuitate Neapolis,in qua minori ſpatio duorum men-
ſium fuerant aggreſſæ, & ſcalatæ viginti quatuor do-
mus cum maximo damno, & dedecore plurium perſo-
narum etiam ſacrarum virginum monialium, & ad re-
primendam tantam inſolentiam facinoroſorum ho-
minum,quo caſu licet iura tranſgredi,& facere Statu-
9 ta cōtra ius cōmune,& pęnas grauiſſimas impouere et
capitales,& mortis naturalis,vt diffusè oſtendit Gram.
d.Deciſ.36.n.2.& quamplur.ſeq.verſ.& circa primū
& dicit Menoch.d.caſu 375.n.1.& 3. quòd ob frequē-
tiam delicti iudex augere poteſt pænas, & princeps
ſanctè grauiſſimas indicere punitiones. Vltra quod de-
10 lictum erat commiſſum de nocte,quod tempus aggra-
uat omnia maleficia, quæ commiſſa de nocte acrius
puniuntur, quam commiſſa de die, vt probat Gram.in
ead. Deciſ.in 3. dubio n.14 & tradit Farinac.lib.1. qq.
crim.tit.de delict.& pæn.q 18.n.66.verſ. hinc infertur
2.& eſt tex.expreſsus in l aut facta §. tempus ad fin.ff.
de pæn.quem ipſi non allegant,& in terminis d.Deciſ.
Gram.36.ponit Carer.in pract.crim.§.circa igitur ter-
tium in fine ſub n 46.fol.251.Et concurrebat qualitas
11 perſonarum offenſarum,quæ erant nonnullæ ſorores,
ac neptes nobiles, & virgines honeſtiſſimæ, ac formo-
ſæ,vt dicit Gram.ibidem.ſub n.1.quæ qualitas pariter
delictum aggrauat, cum illud dicatur maius vel minus
ſecundum conditionem perſonę,in quā delinquitur, vt
ex tex.in l.aut f. cta §.perſona.in 1.reſponſo ff.de pæ-
nis tradit Don Lodouic. de Peguer.in ſuis qq. crimin.
c.14.n.21.verſ.qualitas perſonæ; & nouiſſimè Farin.d.
q.18.n.81.& 82.verſ.hinc infertur ſeptimo, & ante eū
Foller.in pract.crimin. canon.cap.16. verbo omnibus
diligenter penſatis n.20.& Crauet.Conſ.9.n.2.Fuerat
12 etiam delictu cōmiſſum in Ciuitate Neapolis, & hoc
augebat pariter pænam, quia grauius eſt crimen com-
miſſum in ciuitate,quam extra ciuitatem.Deci.conſil.
65.col.1.verſ.ſecundo quia:vnde merito Farin.d.q.20.
ſub n.145.poſt verſ.ſextus caſus ante finem,dicit quod
13 exiſtente banno pęnam mortis naturalis expreſsè im-
ponente,nō diſcederet ab opinione Gram. & iſto caſu
executionem præcedentis banni potius rigoroſā, quā
iniquam reputaret,licet non exiſtente bāno, & in ſim-
plici diſpoſitione iuris communis ſtet cū Mant.Clar.&
Menoch.

Menoch.contra opinionem Bald. & ſtante hoc banno
pœnam iuxta illius tenorem delinquenti eſſe imponen-
15 dam aperte tenuit Franc. d. Deciſ.333. poſt princ.nu.
2. vbi etiam ſub n.5.reſpondens Claro, inquit quod d.
ſententia non debebat videri ſeuera, & crudelis, quia
bannum prædictum fuit factum pro conſeruatione pu-
dicitię mulierum Neapolitanarum, & pro compeſcen-
da audacia iuuenum inſolētium,& contemnentium le-
ges ſuperiorum, quarum attramētum adhuc non erat
exſiccatum, & poſtquam lex dicta erat, & ſi dura, ſer-
16 uari debebat. l.proſpexit ff.qui, & a quib.cum ibi no-
tatis, & vere opinio Baldi in terminis iuris communis,
vſu recepta non videtur,quia delinquentes ſiue ex cau-
17 ſa amoris,ſiue ex cauſa furandi,ſiue ex cauſa aliud ma-
leficiū committendi, cum ſcalis non puniuntur pœna
mortis naturalis, ſed alia mitiori, maiori tamen quā ſi
18 ſine ſcalis deliquiſſent, vt dicunt præfati DD. contra
Bald.allegati,quorū aliqui videlicet Clar.& Far.præci-
ſe loquuntur in quocunq; delicto cum ſcalis commiſſo,
& Peguer.d.c.26. loquitur in aſcendente tam ex cau-
ſa libidinis, quam occaſione furandi, licet alij tantu m-
modo loquantur in maleficio cauſa violandę caſtitatis
mulieris cōmiſſo, & memor ſum, in hoc caſu repertos
19 cum ſcalis ad domos mulierum honeſtarum etiam ci-
tra ingreſſum,punitos fuiſſe confinio temporali, & pę-
na pecuniaria ſimul,& quandoque etiā ad triremes ad
tempus, vbi qualitas loci, temporis, perſonarum, &
facti id exigere videbatur iuxta l.aut facta per totā ff.
de pęn.& tradita per Don Lodouic.de Peguer. latè de
hoc tractantem d.c.24.n.21. & per Farin.d.q.18.n.63.
& 64. verſic. ſecunda ſit concluſio, poteſt enim iniura
20 hæc adeò atrox eſſe, vt nedum triremium tempora-
lium, vel perpetuarum,ſed etiam mortis naturalis pœ-
na a iudicis arbitrio pendēs, imponi debeat,vt in pun-
cto dicit Bald.in d.l.fin. in final.verbis cuius verba for-
malia reaſſumit, & probat Aret. in d.§. ſanctæ quoque
res in fine, & confirmatur ex dictis ſup.caſ.92.in toto.
21 Quæ autem dicta ſunt, procedere videntur quando
mulier eſt honeſta, ſecus ſi ſit inhoneſta, & meretrix,
quia tunc delictum cum ſcalis commiſſum cauſa eam
violandi,non eſt ita ſeueriter puniendum,ſed mitius,ita
dicit Bald.in d.l.fin.ad finem ff.de rer.diuis.vulens eius
dictum de pœna mortis contra apponentem ſcalas ad
muros, vel ad fenaſtras alicuius mulieris cauſa violan-
dæ caſtitatis, non procedere,ſi mulier non ſit caſta,ſed
meretrix,quia tunc non dicta pęna punitur delinquens,
ſed extra ordinem crimine iniuriarum, & ſequuntur
Aret.in d.§. ſanctæ quoq; res, in fin.Cott. d. memoral.
in verbo meretrix, ante fin.verſ.& ideò in propoſito, &
Boer.d.deciſ.317.ſub n.9.verſ.ad hoc facit,adcò quod
non tenendo opinionē Baldi de pœna mortis, ſed ſe-
quendo opinionem aliorum de pœna extraordinaria,
adhuc ſi maleficium hoc fiat ad domum meretricis,le-
uius ſit puniendum, quam factum ad domum mulieris
honeſtæ, pro quo faciunt dicta per Ioſeph. Fontanel.
d.conſ.97.num.36.& ſeq.verſ.& licet & Mant. d.conſ.
98.num.4.verſ.& quod denique.

EPITOME.

De prohibita pluralitate vxorum, & maritorum, & de pęnis eorum, qui in hoc incidunt crimen, & binas, vel plures eodem tempore nuptias contrahunt, & an Iudex laicus ſit competens in tali cauſa.

SVMMARIA.

Vxorum, & maritorum pluralitas eodē tempore eſt omni iure prohibita, & punienda 1. & per totum.

Stupri pœna quæ ſit 2.& ſeq.

Vir eodem tempore plures habens vxores tenetur pœna ſtupri, nu.2.3.& 4. quæ pœna tamen ad vnguem non ſeruatur, 12. & ſeq.

Sed quid ſeruetur infra in diſcurſu.

Quandoque tamen Mediolani Fuſtigationis pœna fuit punitus, num.5.

Eum tamen pœna capitis teneri aliqui volunt. 4. 6. ſed reprobantur ex magis communi,& obſeruata opinione, quod citra mortem fiat condemnatio 7.& 11. grauis tamen,& diuerſimode, & quandoque vſq; ad triremes, & cum ignominia,12. 13.& 17.

Quod tamen pœna arbitraria teneatur,quę etiam ad mortem extendi poſſit, alij voluerunt. 8.

Sed horum ſententia reijcitur, 9. & ibi idem quid Neapoli iudicatum fuerit, & 12.& 13 quid alibi ſeruatum.

Iudices in Criminalibus reos condemnare debent ad intereſſe partis etiam non petitum, 10.

Nobilibus non imponitur pœna aliis apponi ſolita pro hoc crimine,ſed alia,quæ non ſit ignominioſa, à qua nobilitas excuſatur, 14. 15. 16 & 28.

Vxores plures duabus habens punitur pœna mortis, 18.& ita Neapoli ſeruatum fuit, 19.

Et apud Gallos, 20.

Pœna habentis vltra duas vxores grauior eſſe debet,quam ſolum duas habentis, nullo tamen caſu ad mortem, niſi numerus exuberet,vel aliæ aggrauent circunſtantiæ,& hæc opinio magis placet, 21.22.& 23.

Mulier habens plures maritos, eiſdem pœnis & maioribus tenentur, ac vir habens plures vxores, 24.

De conſuetudine tamen mittuntur ſuper aſinum mitratæ cum duobus pileis & in carcerem vel in exilium ad tempus 28.

Maritorum pluralitas magis, quam vxorum prohibetur. 25.

Mulier nupta, cum alio ſcienter contrahens committit adulterium, 26.

Adulterij eſt pœna mortis de iure ciuili, 27.

Infames efficiuntur, eodem tempore plures nuptias contrahentes, 29.

Crimen iſtud Poligamiæ eſt mixti fori, in quo tam laicus,quā Eccleſiaſticus procedere poteſt 30.

Iudex Laicus cognoſcit incidenter de matrimonio,dum recipit teſtes imputati de pluribus vxoribus negantis eſſe ſuas vxores. 31.

Iudex laicus eſt competens in cauſa pluralitatis vxorum, & maritorum eodem tempore, ibidem.

Niſi tales nuptiæ contractæ ſint, quia putetur id fieri poſſe,& malè ſentiatur de fide, quia tunc Inquiſitor cognoſcit, ibidem.

Religioſus profeſſus, qui exiuit de religione, et matrimonium palam contraxit, vti male ſentiens de fide ab Inquiſitore proceſſatur ſecus autem ſi clam, ibidem.

Sponſarum, vel ſponſorum pluralitas æquè, ac vxorum, vel maritorum prohibetur, 32.

Iudæi plures vxores habentes eiſdem pœnis tenentur, ac Chriſtiani, 33.

Non tamen dicuntur plures habere qui alias iuxta eorum ritum repudiauerint, 34.
Quando, quibus temporibus, & apud quas nationes, & quot eodem tempore licuerint habere vxores num. 35.

CASVS NONAGESIMVS OCTAVVS.

1 VXorum ac maritum pluralitatem eodem tempo-
re lege Diuina Antiqua, Euangelica, Naturali,
Pontificia, & Ceſarea prohibitam eſſe, eleganter, &
copioſè oſtendit Menoc. in tract. de arbitrar. iud. lib. 2.
cent. 5. caſ. 420. num. 1. & ſeq. vſq; ad num. 96. vbi iu-
ra, rationes, & auctoritates allegat, & omnibus in cō-
trarium facientibus reſpondet, vt propterea, qui aduer-
ſus legem hanc, plures eodē tempore contrahunt nu-
ptias, debitis feriantur pœnis. *Vir* enim qui duas ſi-
mul habet vxores punitur pœna publicationis medie-
tatis bonorum, & relegationis, ſi eſt perſona honeſta,
ſi vero vilis eſt, aliqua pęna corporali, vt fuſtigationis,
ita in puncto ex iuris ciuilis cenſura, de quo nos loqui-
mur, dixerunt Salicet. in l. 2. in fine C. de inceſt. nupt.
& l. eum qui duas nu. 2. C. ad l. Iul. de adult. per illū tex.
aſſerent in virum hunc committere ſtuprum, cuius pę-
na eſt illa de qua ſup. §. ita lex Iulia de adulterijs, verſ.
ſed eadem lege Inſt. de public. iudic. Ang. Aret. in tract.
malef. in verbo, *che hai adulterato la mia donna*, nu. 65.
verſ. & aduertas, vbi inquit, vidiſſe plures errare in in-
tellectu d. l. eum qui duas, & punire capitaliter habentē
3 actualiter duas vxores, & male, quia non cōmiſit adul-
terium, ſed ſtuprum, cuius pęna nō eſt capitis, & quod
eum ſemel ſibi caſus cōtigiſſet, noluit eum qui duas ha-
bebat vxores decapitare, ſed alia pœna affecit, ſcilicet
pœna ſtupri, ſequitur Auguſt. de Arim. in addit. repræ-
hend. Roman. in ſingul. incip. tu ſcis quod eſt ſing. 531.
dicentem quod eſt pœna capitis, & Ant. de Butr. qui
4 conſuluit, quod ſi vilis perſona duas nobiles acceperit
vxores, ſit pœna capitis, alias non, quaſi quod iſta ſit
pæna arbitraria, quæ poſſit extendi vſq; ad mortem,
& inquit quod iſta ſunt ſomnia, quia ſic delinquēs pu-
nitur criminaliter pæna tantum ſtupri, quod ſolum cō-
mittit, & non etiam adulterium Alex. conſ. 165. viſis &
ponderatis ſtatutis in princ. n. 1. lib. 7. qui loquitur ī eo,
qui duas puellas virgines deſponſauerat, cōcludens nō
pæna mortis damnandum, ſed ſtupri tantū ſup. expræſ-
ſa, & Alexand. ſequi videtur Tiraquel. de legib. connu-
bralibus lege 7. n. 24. poſt verſe. ſed & apud Romanos
ibi, ſed id poſterioribus legibus fuit abrogatum, vbi
etiam meminit de dicto illo Romani, cui non videtur
acquieſcere, Paul. Grill. in tract. de pen. omnif. coit.
quæſt. 14. numer. 7. verſic. 2. verò caſu, Boſſ. in pract.
crim. tit. de coit. damnat. & punibil. num. 78. verſ. quæ-
ro in quā pœnam, vbi tamen ſub lit, quod aliquando ſe-
5 natus Mediolanenſis tales fecit fuſtigari, & ſæpius (pro
vt etiam de pluribus arguebantur) in vicinijs in quibus
habitabant vxores, Gram. vot. crim. 17. in cauſa Regij
filei num. 1. 2. Addit. ad Diaz in pract. crim. canon. cap.
80. in verbo matrimonium de facto contrahentes, in
appoſtilla in verbo deponi debere ſub littera B, verſ.
6 punitur denique, qui itidem lapſum fuiſſe Romanum
notat. Didac. Couar. in Epitom. de ſponſal. & matr. in
2. part. c. 7. §. 3. num. 6. verſ. ex quibus etiam folio mihi
203. vbi pariter repræhendit Romanum, d. ſing. 531.
tenentem pœnam mortis imponi contrahentibus bi-
7 nas nuptias, Clar. in §. fornicatio n. 31. verſ. dicitur etiā
damnatus vbi ait q̃ iſta videtur magis communis opi-
nio, Menoch. d. caſ. 420. n. 101. & 102. verſ. 2. eſt caſus,
vbi teſtatur hanc eſſe magis receptam Doctorum opi-
nionem, a qua tamen poſtea recedit n. 103. & pluribus
ſeq. putans verius eſſe, quod iſte delinquēs pœna arbi-
8 traria teneatur, & ad mortem etiam condemnari poſ-
ſit, cum dolo, fraude, & perſuaſionibus deceperit ſe-
cundam mulierem, cui ſuaſit ſe non eſſe alteri obliga-
tum, & ideò poſſe eam ducere, & qui his dolis, & frau-
dibus committit ſtuprum pęna mortis naturalis tenea-
tur, ad quod allegat Roman. d. ſing. 531. Bermond. de
public. concubina. in verbo monemus omnes laicos
n. 3. Præpoſit. in c. 2. de ſponſa duorum, & Addition. ad
Alex. d. conſ. 165. lib. 7. in appoſtilla ſub littera C, qui
ſentiens contra ipſum Alex. excuſantem a pœna mor-
tis eū qui duas puellas virgines prætextu matrimonij
deceperat, ait non agi de ſimplici ſtupro, ſed de mul-
tiplici crimine, ob idq; eum facinore conſumato bonis,
fama, & pudicitia labefactus dignum eſſe morte, &
quod Alexander mollis fuit in pœnis, & conſultus etiā
a iudicibus, ſemper ad abſolutionem, excuſationem de-
clinauit, quibus addi poteſt Diaz. in pract. crim. canon.
in verbo matrimonium de facto contrahentes cap. 80.
num. 4. verſ. debent præterea in fine, qui apertis verbis
idem quod Menoch. tenet, & Zacher. in addit. ad Abb.
in c. cum haberet de eo, qui duxit in matr. quam pollu-
per adulter. in 2. not. ſub nu. 3. in appoſtilla in verbo, &
vide mirabilem pœnam ſub littera A, qui ſequitur Ro-
man. d. ſing. n. 531. & Iacob. de Belluiſu in pract. crim.
tit. de lenonib. n. 35. verſic. & ſi habens, vbi quod talis
delinquens tenetur pęna adulterij, quæ eſt mortis, ho-
die mitigata in muliere, de quorum tamen dicti pa-
9 rum eſt curandum, ſtante opinione magis communi in
contrarium, cui etiam adhęrere videtur Vincent. de
Franch. Deciſ. Neap. 333. Sejus ſub n. 6. verſ. addo prę-
dictis in 2. par. vbi inquit quod dum accidiſſet caſus, in
quo quidam barbitonſor, qui iam officium dimiſerat,
ſub colore matrimonij habens vxorem, defloraſſet vir-
ginem honeſtam primo loco ingrediēs per viridarium,
& ſecundo loco cum ſcala, & magna Curia condēnaſſet
eum ad mortem, ſacrum conſilium cōdemnauit ipſum
perpetuo ad regias triremes cum cōminatione mortis,
& ad intereſſe, quod iudices facere debent in cauſis
10 criminalibus etiam abſq; petitione, licet hodie obliui-
ſcantur, adeò quod vt vides, opinio iſta quod citra
mortem fieri debeat cōdemnatio, & vera eſt, & a iudi-
11 cibus etiā obſeruata; Non tamen vidi vnquam in facto
ſeruari ad vnguē magis communem opinionem ſupra
relatam de pęna ſtupri imponēda, ſed vt plurimum ceſ-
ſantibus particularibus locorum ſtatutis huiuſmodi de-
linquentes condemnantur ad triremes ad tēpus maius,
vel minus, ſecundum perſonarum, & facti qualitatem,
& ad dotandā ſecūdam mulierem, vbi ſit virgo, & pau-
per, & ſtuprator habeat bona ad hoc ſufficientia, &
pro dotatione faciunt dicta ſup. caſu 96. nu. 14. & caſu
12 97. nu. 5. in fine, & antequā tranſmittantur ad triremes
ignominioſè mittuntur mitrati cum duabus colis, ideſt
inſtrumentis penſa cōtinentibus, a quibus fuſo fila du-
cuntur, quibus ſcilicet mulieres nendo vtuntur, ſeden-
tes ſuper aſinum publicè per loca ſolita loci, vbi ſit hęc
13 executio iuſtitiæ, quod maximè obſeruatū ſcio in Ma-
gno Ducatu Æthruriæ me etiā ita ſæpius votante, quod
& in alijs prouintijs, ſeruari affirmat Addit. ad Diaz. in
pract. crim. canon. cap. 80. ſub d. verſ. punitur deniquè,
14 vbi tamē inquit, quod in perſonis nobilibus hunc rigo-
rem moderaret, & aliam iuſtam pœnam irrogaret, &
quod ita praxis recepit, nec mihi diſplicet, vt hi ab iſta

publica,

Digitized by Google

publica,& ignominioſa pęna excuſētur,& forte etiam
a triremium condemnatione, ſed alia graui tamen pu-
15 niantur pæna, puta pecuniaria, & relegationis, confi-
nij,vel exilij,aut carceris ad tempus,quia a pænis igno
minioſis excuſantur nobiles, ne tota familia, & agna-
tio vituperetur Bart. loquens in pæna fuſtigationis,&
16 verberum in l.2.ante finem ff.de termi.mot. per illum
tex.& per l.1.§.1.ff.de effract.& expil.& per l.pedius §.
diuus ad fin.ff.de incend.ruin. & naufrag.Bal.in auth.
inceſtas in 2.lectura.C. de inceſt.nupt. & eſt tex.aper-
tus in l.capitalium §.non omnes, & §. & vt generaliter
ff.de pæn.& pro præmiſſis benefacit Abb.in c.cum ha
beret in 2.not.n.3. de eo qui duxit in matri.quā pollu.
per adulter. aiens quod tales delinquentes in quibuſdā
locis mitrantur, vel aliam ignominiam patiuntur.

17 Quod ſi vir non duas tantum eodem tempore, ſed
plures habeat vxores, facilius admitti poteſt alia opi-
18 nio, quod is morte ſit dignus, quemadmodum tradit
Gram.vot.crimin.17.nu.5.& ſeq.vſquè ad finem, vbi
probat eum, qui quinque vxores eodem tempore du-
xerat,ob tot ſtupra reiterata,& tot virginum,& matro
narum honeſtarum pudicitiam violatam,decuſq;dolo-
sè fædatum, ad pænam mortis eſſe condemnandum,
pro vt factum fuiſſe per magnam Curiam nemine diſ-
19 crepante, & poſtea executum atteſtatur, cuius Curiæ
iuditium probat Clar.d.§.fornicatio n.31.verſ.dicitur
etiam in fine, & de eo etiam meminit in pract.crimin.
q.84.ſub n.6.poſt verſ.ſed hic incidenter quæro, & ſe-
20 cundum hanc opinionem fuit etiam aliàs condemna-
tus apud Gallos quidam, qui eodem tempore quatuor
habebat vxores vt refert Boſſ.d.tit.de coit.damnat.&
punib.n.78.audiuiſſe a Præpoſito Toloſano Regio ſe-
natore,quæ exempla refert,& comprobat Menoch.d.
caſ.420.n.99.& 100.verſ.Iudex ergo,qui tamen antea
n.96.& ſeq.verſ.de pœnis, firmat etiam hoc caſu pæ-
nam non eſſe ſimpliciter,& abſolute capitalem,ſed Iu-
21 dici arbitrariam pro qualitate perſonarum, & facti, ita
vt etiam pęnam mortis inferre poſſit,vt apertè ſcripſe-
runt Præpoſit.in c.2. n.2. de ſponſ.duor. & Ioan.Ber-
nard.Diaz.in pract.crim.canon.cap.80.in verbo ma-
trimonium de facto contrahentes ſub n.4. verſ.debent
præterea ad finem, & antea Butr.quem vterq. eorum
recenſet, qui tamen omnes mihi videntur loqui in his,
qui binas tantū, non etiam plures eodem tempore cō-
traxerunt nuptias, ſeruiunt nihilominus ad propoſi-
tum,nam ſi hoc volunt quando quis binas tantum cō-
traxit nuptias, fortius idem ſentiunt, quando ad alias
plures deuenit, vnde, & alij cum eis ſupra relati idem
tenentes, pro vt Roman.Zacher.Bermond.& Addi-
tion.ad Alex.huic opinioni fauent.dicit tamen Clar.in
d.§.fornicatio nu.31.verſ.dicitur etiam damnatus, ꝙ
22 Senatus Mediolani ſolet, quando quis plures, quam
duas vxores habet eodem tempore,grauius in eum a-
nimaduertere,quam dictent conſtitutiones illius domi-
nij imponentes pænam ſcutorum quingentorum, vel
trium ictuum funis,& vlterius arbitrio Senatus,& quod
propterea quidam, qui quatuor mulieres eodem tem-
pore viuentes in vxores duxerat, fuit publicè fuſtiga-
tus,& ad triremes per triennium tranſmiſſos.Ego cer-
te ſi caſus contingeret, nunquam imponerem pænam
mortis, niſi maxime concurrerent circunſtantiæ, vel
23 tantus eſſet numerus vxorum, vt iudex induceretur ad
d.pænam indicendam,ſed longe grauiorem pænā im-
ponerem,quam ſi binas tantum contraxiſſet nuptias.

Et quæ dicta ſunt in viro duas pluresue eodem tem-
pore habente vxores, procedunt è conuerſo in mulie-
24 ribus quæ vno tempore duos aut plures ducunt mari-
tos,nam,& iſtæ eiſdem pænis,quibus, & viri binas aut
plures habentes vxores ſubijciuntur de iure ciuili, vt
dicunt Paul.Grillād.Couar.& Clar.in locis citatis,imò,
& grauioribus,cū pluralitas maritorū multo magis re-
pugnet legi diuinæ,antiquæ,euāgelicæ,naturali,cano-
25 nicæ,& ciuili,quam ipſa vxorum pluralitas, vt probat
vel ex Theologorum ſententia Menoch.d.caſu 420.n.
116.verſ.de mulieribus,quod,& ex eo intelligi poteſt,
26 quod mulier priori viro nupta,cū alio ſcienter cōtra-
hens committit adulterium, ut uolunt Grill.& Couar.
ſup.relati,quod crimen iure ciuili pæna mortis punitur
27 §.item lex Iulia de adulterijs,in princ.inſt.de publ.iud.
De cōſuetudine tamē in multis locis ceſſante iure mu-
nicipali ſolent ignominioſè mitti per loca publica loci,
in quo exequitur ſententia,ſuper aſinum mitratæ cum
duobus aut pluribus ſecundum numerum maritorum,
28 pileis ſeù biretis pro tegimento capitis virorum con-
ſuetis,& fuſtigari, & deinde in exilium uel in carcerem
ad tempus modicum uel longum, pro ut perſonarum,
& facti circunſtantiæ uidentur exigere, nullam ipſarū
perſonarum habita differentia,cum huiuſmodi mulie-
res ſoleant eſſe uiles,uel ſaltem non nobiles,in quibus,
ſi caſus contingeret,poſſet haberi aliqua conſideratio
reſpectu pænæ ignominioſæ, ne ex ea toti familiæ, &
agnationi,dedecus afferatur,ut etiam ſup.tetigimus in
uiris nobilibus eiuſdem delicti reis,quod,& Abb.admit-
tit in d.c.cum haberet in 2.not.nu.3.de eo qui duxit in
matrimon.quam pollue.per adulter.inquiens quod in
quibuſdam loci mitrantur, uel aliam ignominiam pa-
tiuntur. Et ultra pænas iam dictas,qui binas aut plures
contrahunt nuptias, infamia notantur perpetua,quod
29 eſt commune tam uiris plures habentibus uxores, quā
mulieribus plures ducentibus maritos.l.1.in fine, & l.
quid ergo.§.1.& §.2.ff. de his qui not.infam. l.eum qui
duas.C.ad l.Iul. de adulter. & l.2. C. de inceſt.nupt.&
not.Grill.Couar.Clar.& Menoch.in locis ſæpius cita-
tis,Iacob.de Bellouiſu d.tit.de lenonib.n.34.

Et eſt crimen mixti fori,in quo cū poſſint procede-
re Iudices Eccleſiaſtici,& ſeculares, locus eſt inter eos
30 præuentioni,Abb.in c.cum haberet n.3.de eo qui du-
xit in matrim.quā pollu.per adulter.Couar.in loco re-
lato.Addit.ad Diaz.d.c.80. in appoſtilla in verbo de-
poni debere,ſub littera B,uerſ.receptum tamen eſt, u-
bi alios allegat,quod etiā ſentire uidetur Dec.in tract.
crim.to.1.lib.4.c.26.Rub.mixti fori quæ ſint ſub n.7.ad
7.concluſ.dicens propterea quod in eo licet agatur de
matrimonio,Iudex laicus eſt competens, quia lege ci-
uili prohibetur,& ſubdit n.26.uer.ſi Iudex laicus,quod
ſi imputatus neget mulieres eſſe uxores ſuas,uel contra,
imputata dicat uiros non eſſe maritos ſuos, poterit ta-
lis Iudex laicus recipere teſtes ſuper huiuſmodi matri-
monio,quod eſt ſumme notandum.& idem antea dixit
Angel.in d.uerbo *che hai adulterato la mia donna* n.62.
uerſ.quid in caſu, ſequitur Vincent.de Franch. Deciſ.
Neapol.36.nobilis quidam per totā in 1. par. ubi pro-
pterea multis, & ſanè pulcris rationibus concludit, ꝙ
Sacrum Conſilium confirmauit Decretum magnæ Cu-
riæ Vicariæ,quæ proceſſerat contra imputatum,quod
duas uxores eodē tempore duxiſſet,non obſtante quod
is petijſſet remiſſionem cauſæ ad Iudicem Eccleſiaſti-
cū ſub prætextu,quod incidēter ageretur quæſtio ma-
trimonij,maximè autem poteſt Iudex ſecularis proce-
dere contra talem plures nuptias contrahētem, quādo

conſtat ex proceſſu quòd id fecerit potius ex concupiſcentia carnis, quam quod malè ſentiat da fide, vt per Farinac.pri.queſt.crimin.q.8.ſub num.227.verſic. amplia hâc ſecundam limitationem, poſt Arnald. Alber. in loco per eum citato, de quo authore meminit etiam Apoſtillat. ad Diaz ſupra relatus; nam ſi id feciſſet, quia ſibi licere putauerit, aliud eſſet, & contra eum Inquiſitor procedere poſſet, & propterea datur materia Inquiſitori in talibus caſibus inquirendi, qualiter eiuſmodi delinquentes ſentiant de ſacramento matrimonij Decian.in tract.crim.tom.1.lib.5.c.23.n.1.& Repertor Inquiſit. hæret. prauit. in verbo hæreticus col. 15. verſic. ex quibus, & idem dicunt in religioſo exeunte religionem, & ducente vxorem per dictum Iacob. Butrig.in l.3.C.de ſumma trinitat. & fid.catho.vbi tamen in libro meo non ita ſimpliciter tenet, ſed dicit, quòd fuit talis quæſtio de facto, quidam frater proceſſus exiuit ordinem, & accepit vxorem, quærebatur, an Inquiſitor de hoc poſſet cognoſcere, ego dicebam, quòd aut accipit vxorē clam, & præſumitur in dolo, & non errare, & ideò Inquiſitor non debet cognoſcere, aut accepit palam, & non præſumitur in dolo, ſed errare, & quod putat ſibi licere, & quia errat in fide, cognitio pertinet ad Inquiſitorem, hactenus verba Iacob. Butrig.in d.l.3.in fine verſic. & ideò fuit quæſtio. Dixit etiam in hac materia Angel. Aretin. in d.tract. de maleſ.in d.verbo *che hai adulterato la mia donna* n.65.verſ. & aduertas ante finem, quod illud quod dictum eſt,
32 de habente eodem tempore duas vxores, aut duos maritos, procedit etiam in habente duas ſponſas, aut duos ſponſos, aut vnam vxorem, & vnam ſponſam, vel vnum maritum, & vnum ſponſum, & idem voluit gl. in l.2. in gl.1.C.de inceſt.nupt. & probatur in l.1.in fine, & in l.quid ergo § 1. & §.2 ff de his qui not. infam. & Iacob.de belloviſu d.tit. de lenonib. ſub nu.34. poſt verſ. vigeſimonono quòd qui. Quæ omnia, & in Iudęis
33 locum habere videntur, quibus pariter vxorum, & maritorum pluralitas prohibita eſt, leg.nemo la pr.C. de iude. & ibi omnes ſcribentes notant, & tradit etiam Bald.conſ.428.inquiſitio dicta col.2. num.2. verſ.hoc præmiſſo lib.5.& ſubdit num.3.& ſeq. hoc non proce-
34 dere in Iudęo, qui iuxta ritum ſuum primam repudiauit, & ſecundam duxit, & eum refert, & ſequitur Menoch.d.caſ.410. nu.93.& 94.verſ.imo & Iudęis ſi quis
35 autem cupiat videre quando, quibus temporibus, apud quas nationes, & quot vxores eodem tempore qui habere poſſit, videat Tiraq. de legib. connubial. lege 7. num.20.cum plur.ſeq.

EPITOME.

De criminibus legis Iuliæ peculatus, & reſiduorum, & eorum pęnis, & de miniſtris adminiſtratoribus, officialibus, & alijs in dicta crimina incidentibus, & de furtis, decoctionibus, & alijs multis, in huiuſmodi materia, & ab ea dependentibus.

SVMMARIA.

Camerarij ſeù Camerlingi Ciuitatis Florentiæ, circa proprium officium graue delictum enarratur, num.1.

Crimen. l.Iuliæ peculatus, & crimen.l. Iuliæ de reſiduis ſunt valde ſimilia, & pro eodem quandoq; accipiuntur, 2.

Differunt tamen, 3.40.47.

Cammerarij pecuniam publicam ſurripientes tenentur l.Iul. pecul.4.

Idem in acceptam retinentibus, nec conſignantibus, 5.

Quod tamen non peculatus, ſed de reſiduis teneantur, 30.31. 32.33.34.35.36.

Peculatus crimen vt committatur, neceſſe eſt, quod ſit pecunia Fiſci, vel Ciuitatis Romæ, 6.

Peculatus crimen non committitur in pecunia Ciuitatis, vel Principis inferioris, ſed tantummodo furtum, eodem.

Peculatus crimen committitur in pecunia cuiuſlibet Principis, vel Ciuitatis ſuperiorem non recognoſcentis, 7. cum ſeq maximè, 9.13.

Florentiæ Ciuitas, & eius Sereniſs. Princeps Magnus Dux Aetruriæ ſuperiorem non recognoſcunt, & habent iura Imperij in ſuo territorio, 8.

Leſæ Maieſtatis crimen committitur in Principem non recognoſcentem ſuperiorem, 10.

Princeps, ſuperiorem non recognoſcens in ſuo territorio æquiparatur in multis Imperatoris, 11.

Fiſcum, & iura Fiſcalia habet Princeps non recognoſcens ſuperiorem in ſuo territorio, prout habent Papa, & Imperator, 12.

Peculatus pœna criminalis eſt interdictio aquæ, & ignis, cuius loco ſucceſſit deportatio, 14.

Item ammiſſio omnium bonorum, 15.

Hoc tamen hodie corrigitur, 18.

Quod eſt verum in priuatis, ſecus in Iudicibus, vel officialibus, qui capitali pœna tenentur, 21.23.24.25.26.

Deportatio bonorum publicationem comprehendit, 17.

Confiſcatio bonorum olim impoſita in conſequentiam alterius pœnę eſt hodie ſublata, 19.

Capitalis pœna, qua tenentur aliqui ex l.Iul. Peculatus, eſt pœna deportationis ſecundum aliquos, 22.

Quod tamen ſit pœna mortis verius eſt, 23.

Gloſ. in leg. vnica C. de crimin. pecul. iuſtè reprehenditur 24.

L.vnic.C.de crim.pecul.procedit non ſolum in Iudicibus, ſed & in alijs officialibus, 26.

Peculatus crimen committentes, ſi ciuiliter agatur, damnantur in quadruplum, 27.

Quod procedit ſiue clam, palam commiſerint, quando pecunia erat in fiſcum incorporata, 28.

Pecuniam a debitore fiſcali in fraudem fiſci accipiens, tenetur in duplum, 29.

Peculatus crimen non committit ille, cuius periculo pecunia committitur, 31.

Pecuniam publicam aliter quam tenetur errogans, tenetur l Iulia de reſiduis, 33.35.36 37.38.39.

Militum quæſtores de facili fraudes committunt dum recenſentur milites, vt illis ſtipendia exſoluatur. 36.

Et taliter fraudantes tenentur l.Iul.de reſiduis, eod.

Pecuniam certo vſui deſtinatam, ſi Officialis in alium etiam publico neceſſarium conuertat, tenetur l. Iul. de reſidu. 37.

Quod procedit, ſi opus ad quod erat deſtinata, non fuiſſet impletum, 38.

Secus in pecunia quæ ſuperſit expleto iam opere, cui erat deſtinata, 39.

Crimen de reſiduis puniri poteſt ciuiliter, & criminaliter, 40.

Crimen de reſiduis vti furto grauius, ita & eſt acrius puniendum, 41.

Et quod ſaltem furti pœna debeatur, 47.

Furtum ſimplex non punitur morte, ſed extraordinariè, 42.

Peculatus crimen eſt maius furto, 43.

Statuta punientia furta, comprehendunt etiam crimen Peculatus, & de Reſiduis, 44.

Crimen de reſiduis debet criminaliter extraordinariè puniri, 55. & quandoque in amputatione manus ibidem.

Pœna

Pœna d. criminis dum ciuiliter agitur, eſt reſtitutio eius, quod debetur, & vlterius tertiæ partis ipſius, 46.
Deciani lapſus, eod.
Fur pro tribus furtis ſimplicibus, licet non magnis, eſt ſuſpendendus, iuxta veram, communem, & obſeruatam opinionem, 48.
Furtorum pluralitas quomodo conſideranda. 49.
Delicta eiuſdem generis, & ad eundem effectum tendentia, licet ex interuallo commiſſa, an vnum, vel plura dicãtur, 50.
Reiteratio, delictum, & delinquentem aggrauat, 51.
Et taliter vt pœna mortis imponatur, quæ pro non reiterato, non deberetur, 52. 54.
Sed iſtud ita generaliter de conſuetudine non ſeruatur, 53.
In furto tamen videtur ſeruandum, 54. & ſup. 48. & 52.
Qualitas rei furatæ, delictum aggrauat, 55.
Vt ſi furetur pecunia publica, eod.
Perſona delinquentis qualitas quandoque aggrauat delictum, 56.
Officialis in officio dicitur magis delinquere, eod.
Dignitatis qualitas, diuerſimodè delictum aggrauat 57.
Euentus, ſeu effectus, quandoque delictum aggrauat, 58.
Quantitas rerum furatarum, reddit furtum grauius, 59.
Frequentia delicti in aliquo loco, facit vt ſtatutæ pœnæ augeri poſſint, 6 .
Pœnæ leuitas, promptiores reddit ad delinquendum homines, eod.
Pœna vnius eſt multorum metus, eod.
Noctis tempus quandoque aggrauat delictum, 61.
Delinquentes de nocte cum ſcalis Neapolis puniuntur pœna mortis, eod.
Furtum in Regno Neapolis, grauiter punitur ob frequentiam talium delictorum in Regno, 62.
Sponſionibus ſuper electione Pontificum, vel creatione Cardinalium ludere, moris eſt Florentinorum, 63. 65.
Sponſiones huiuſmodi licitæ ſunt de iure communi, 64.
Ac etiam ſuper vita, & morte eorundem, 65.
Camerarij, vel ſimiles officiales, pecuniam publicam diù penes ſe retinere non poſſunt, nec cum ea ludere, nec mercaturam exercere, vel aliquod commodum ex ea percipere, ſed debet illam conſignare, vel promptam ad ſoluendum tenere, de quo plura exempla, 66. cum ſeq.
Camerarij Florentiæ damnantur tanquam ſoliti pecunijs publicis mercaturam exercere, 67.
Pecuniam publicam ab officiali non licet mutuo accipere, eod.
Pecunia publica abſque ſuperioris conſenſu negotiantes, qualiter puniendi, 68.
Officialis non poteſt cum pecunia publica lucrari, & ſi lucretur omne lucrum debet eſſe publicum, 69.
Pecuniam publicam argenteam, mutuo ab officiali accipiens, puniatur in quadruplum, 70.
Sed ſi auream tenetur deportatione cum bonorum publicatione, eod.
Aurum eſt cæteris metallis pretioſius, eod.
Officialis mutuans ſine licentia pecuniam publicam indiſtinctè quod debeat decapitari, 7 .
Statutum Florentinum qualiter Officiali prohibeat pecuniæ publicæ negotiationem, vel mutuum, 72.
Qui non habet in ære, luat in corpore, 73.
Officiales poſſunt de pecunia publica diſponere, & ex ea lucrari quando dominium ipſius tranſitum eſt in illos, & ipſorum eſt periculum, & ad certum tempus tenentur rationes, & computa reddere, 74.
Secus ſi non ſint pecuniæ debitores in genere, ſed in ſpecie, vt habentes locum deſtinatum pro illa reponenda, 75.
Vel certum tempus non habeant ad ſoluendum, 78.
Obligatus ad certam quantitatem fructuum ex certis bonis dicitur debitor in ſpecie, d. num. 75.
Officialis non retinens pecuniam publicam in loco ſolito delinquit, 76.
Et qualiter contra eum proceditur, 77.
Officialis non poteſt lucrari pecunia publica, quam tenetur ſtatim reſtituere, 79.
Vel ſi teneatur eam pro neceſſitate communis expendere, quia promptam debet ſemper habere, 80.
Officialis, qui paulatim pecunias exigit, quam omnes ſimul intra certum tempus debet poſtea reſtituere, poteſt cum illis illo interim lucrari, 81.
Decoctus dolo, quam ſeueriter ſit puniendus, 82. cum ſeq. & 87.
Et quod eius pœna hodie ſit arbitraria, 83.
Pœna ictuum plumbatarum, qualis ſit, d. num. 82.
Decoctores, ex ſtatuto Curiæ Mercantiæ Ciuitatis Florẽtiæ efficiuntur non ſolum mercatores, ſed quilibet alij, 84.
Pecunias non modo proprias, ſed & alienas intemperanter conſumentium, graue facinus, 85.
Sciens ſe non ſoluendo, & alios illaqueans, puniendus eſt, 86. cum ſeq.
Socer ſi ſpe dotis, quam ſcit præſtare non poſſe, generum inducat, punitur extraordinariè, 87.
Diuitem ſe faciens, & plura debita contrahens, cum ſciat ſe non ſoluendo, punitur, eod.
Officialis malè verſatus circa pecuniam publicam vti periurus puniri poteſt, 88.
Aufugiens cum pecunia publica ſtatuto Florentino grauiſſimè punitur, 89.
Item Mediolani, 91.
Ac in ſtatu Eccleſiaſtico, 92.
Sunt enim tales legibus odioſi, 90.
Stat. puniens aufugientem cum pecunia publica, quando comprahendat, non aufugientem, ſed malè conſumentem, adeò quod communi reſpondere non poſſit, 93.
Pœna vbi certa non eſt expreſſa, proceditur de ſimilibus ad ſimilia ex ſtat. Florentiæ, 94.
Et deficiente ſimili, locus eſt arbitrio, 99.
Iudex ex off. poteſt caſus aſſimilare, 95.
Pœna furcarum eſt maior pœna amputationis capitis, 96.
Non tamen reſpectu atrocitatis ipſius pœnæ, 97.
Pœna combuſtionis eſt maior amputatione capitis, 98.
Iudex habens arbitrium in puniendo, poteſt ſuadentibus circumſtantijs, ad mortem punire, 100.
Quod non habet dubium conſulto Principe, 103.
M. Catonis verba contra furantes pecuniam publicam, 101.
Lenitatis, & ſeueritatis effectus, 102.
Principi pœnæ omnes ſunt arbitrariæ, 103.
Princeps ſumit arbitrium ex motu cœleſti, 104.
Nobilitas excuſat à pœna ignominioſa, 105.
Fallit cum delinquens, indignum ſe reddat, 106.
Vt Officialis delinquens in off. eod.
Vel contra eius promiſſionem iuratam, 107.
Vel enormiter delinquens, 108.
Fur debet ſuſpendi, licet nobilis, 109.

CASVS NONAGESIMVS NONVS.

1 QVidam Camerarius, ſeu vt vulgo aiunt Camerlingus officij decimarum Ciuitatis Florentiæ exercuit dictum officium per annos circiter decem, & nouem, & contra promiſſionem per eum factam, ac iuramentum præſtitum, de benè, & fideliter officium gerendo, & plenam, ac debitam rationem adminiſtrationis reddendo, & omnem pecuniarum quantitatem ad

eius manum perienturam, fiſco, & Cameræ ſolendo, &
illis miniſtris, & officialibus conſignando, ad quos ſe-
cundum ordines Ciuitatis, & Sereniſſimi eius domini,
& Magni Ducis Ætruriæ, d. pecunia erat deferenda, vt
illi exinde eam errogarent in vſus deſtinatos, dictam
pecuniam nō ſoluit, prout tenebatur, ſed eam retinuit,
& dū a debitoribus ſolueretur, infinitis vicibus, & ſin-
gulis quaſi diebus, in ea quantitate, qua pro quotidia-
nis proprijs expenſis indigebat, ſurripuit, & expēdit, &
ſæpiſſimè etiam in notabili ſumma ex ſolita arca, ſeu
capſa in loco officij retenta ad reponendam ipſam pe-
cuniam extraxit, & expectato opportuno tempore ad
propriam domum in ſacculis clam detulit, & demum
vſque ad quantitatem ſcutorum decem, & octo milliū
quadrigentorum, & vltra conſumpſit, debita ſui ipſius,
& aliorum, pro quibus fideiuſſerat, ſoluendo, innume-
rabilibus perſonis mutuando, mobilia emendo ſtabilia
meliorando, victum, & veſtitum, ſibi & familiæ ſubmi-
niſtrando, ſuper electione Summorum Pontificum, &
creatione Cardinalium ſponſionibus ludendo, & alijs
modis, prout ſibi videbatur, in vſus proprios, & alienos
errogando, in damnum publicum, ac priuatum magni
numeri fideiuſſorum, quorum ſepiè ſingulis annis præ-
ſtabat, inſolidum vnica ſolutione ſufficiente pro ingen-
ti ſumma pecuniarum, qui, ipſo non ſoluendo exiſten-
te, ex proprijs ſubſtantijs cōmuni, ſeu Principi tam in-
gens debitum perſoluere coguntur, non ſine euiden-
tiali quorum ruina, & perditione, & maximo aliorum
damno, quod longè maius fuiſſet ſi a principali libera-
litate ſubleuati non fuiſſent à ſolutione dupli certæ
quantitatis per d. Camerarium intra ſtatutum tempus
non ſolutæ. Quo maleficio comperto, & per dictum
Camerarium confeſſo, cum quibuſdam alijs circumſtā-
tijs reſpicientibus modum, quem tenebar in redditione
rationum ad cooperiendum eius maleficium, & pecu-
niarum publicarum deficientiam, partim conſignando
alias pecunias publicas, quæ in eam cauſam non cede-
bant, nec in ea ratione computandæ erant, partim ve-
ro accipiendo diuerſas ſummas ab amicis, & mox re-
ſtituendo ex illis, quas prætextu officij percipiebat.
Tandem re benè penſata, ac toto negotio maturè pō-
derato, ac examinato, vt oportebat, cum de fama, de
corpore, ac de ſalute hominis agatur, veni in opinio-
nem, quod tale delictum morte ſit multandum, condē-
nando dictum Camerarium in pœnam furcarum ex in-
fraſcriptis rationibus, & cauſis.

2 In primis enim videtur iſte Camerarius incidiſſe in
crimen legis Iuliæ peculatus, vel ſaltem commiſiſſe cri-
men legis Iuliæ de reſiduis, nam licet hæc duo crimina
adeò ſint ſimilia, vt pro eodem accipiantur, vt tradit
Decian. in tract. crim. tom. 2. lib. 8. c. 31. tit. de reſiduis,
3 in principio num. 1. tamen verè differunt, vt infra pate-
bit, lege enim Iulia peculatus tenetur ex quo publicam
4 pecuniam ſurripuit, & in rem ſuam vertit l. 1. & l. 4. §.
fin. ff. ad l. Iul. peculat. l. 1. C. de crim. pecul. l. ob pecu-
niam 83. ff. de furtis, & §. item lex Iulia peculatus inſtit.
de public. iud. & vbique gloſ. & Doct. Bonifac. de Vi-
talin. in tract. de malefic. Rubr. ad l. Iul. peculat. in prin-
cipio ſub num. 1. Cępol. conſ. crim. 39. Lucius ciuis in
3. dubio nu. 35. Iaſ. loquens in Theſaurario Marchio-
nis Mantuæ conſ. 111. col. 2. ſub num. 1. verſ. item, &
fortius lib. 1. & ſimiliter Ruin. conſ. 143. nu. 7. & 25. lib.
5. latè Menoch. his iam ſcriptis impreſſus de arbitrar.
iudic. lib. 2. cent. 6. caſu 586. Angel. Aretin. in d. §. item
lex Iulia peculatus n. 2. per illum tex. inquiens eſſe no-
tandum cōtra Camerarios, qui tractant pecuniam pu-
blicam, quia ſi aliquam quantitatem ſubtrahūt, vel re-
tinent capite puniuntur. Boſſ. in pract. crim. tit. de furt.
nu. 39. verſic. adde ad pœnam, & tit. de lege Iul. pecu-
latus, & reſiduorum, in princ. remittens ſe ad d. conſil.
Cępollæ, Afflict. in Conſt. regn. lib. 1. Rubr. 35. de Offi-
cialibus reipub. in Conſtit. officiales Reipub. in princ.
nu. 1. Decian. in d. tract. crimin. lib. 8. cap. 28. tit. pecu-
latus quid, & quibus caſibus committatur n. 7. verſ. Vl-
pianus autem, & nu. 11. verſ. ſed quid ſi quis ſurripuerit,
& Vincen. de Franch. deciſ. Neapol. 315. n. 2. in 2. par.
& ex eo etiam quod dictam pecuniam ad certos vſus
5 acceptam retinuit, & non errogauit, nec conſignauit,
vt deſtinatis vſibus publicis deſeruiret d. l. 4. §. ſed &
qui pecuniam, & l. ſacrilegi 9. §. fin. ff. ad l. Iul. peculat.
ſecundum Decian. d. c. 28. nu. 18. verſ. atqui etiam, poſt
Curt. Iunior. per eum citatum, cum quo etiam conue-
nit Iaſ. d. conſ. 111. col. 3. ſub nu. 4. verſ. nec hic, Ruin. d.
conſ. 143. nu. 7. & ſeq. & Menoch. vbi ſupra, & concor-
dare videtur Bonifac. de Vitalin. d. rubr. ad l. Iul. pecu-
lat. poſt principium ſub nu. 1. licet dicta iura loquan-
tur in crimine legis Iuliæ reſiduorum, & non pecula-
tus, vt vtrobique aduertit gloſ. & benè, & ex infra di-
cendis apparebit.

6 Nec refert quod ad hoc, vt committaur crimen pe-
culatus neceſſe ſit, quod pecunia fuerit fiſci, vel Ciuita-
tis Romanæ, cū in pecunia alterius Ciuitatis, vel Prin-
cipis inferioris, furtum tātummodo committi dicatur
gloſ. in d. l. 1. in verbo publica ve, & in d. l. 4. d. §. fin. in
verbo Ciuitatis ad l. Iul. pecul. & in d. l. ob pecuniam in
verbo Ciuitati, ff. de furt. & in d. l. 1. in verbo publicas,
C. de crim. peculat. & in d. § item lex Iulia peculatus in
verbo publicam, Inſt. de public. Iudic. Salicet. in d. l. 1. in
2. oppoſ. C. de crim. peculat. Ioan. de Plat. in d. §. item
lex Iulia peculatus, in princ. num. 121. Bonif. de Vital.
in tract. de malefic. Rub. ad l. Iul. pecul. ad finem ſub nu.
2. verſ. ſed hodie, Boer. deciſ. 232. ſub n. 1. verſ. & iſtam
etiam partem, Cępol. d. conſ. 39. in d. 3. dubio, ſub num.
35. ad quem ſe remittit Boſſ. d. tit. de furt. num. 39. & d.
tit. de leg. Iul. peculat. & de reſid. in princ. & latius De-
cian. d. c. 28. num. 11. verſ. ſed quid ſi quis ſurripuerit, &
ante iſtos Ruin. d. conſ. 143. ſub nu. 7. & 25. & nouiſſi-
mè Menoch. d. caſu 586. nu. 14. & ſeq. verſic. quintus
eſt caſus.

7 Quia reſpondetur quod idē, quod dicitur in pecunia
fiſci, vel Ciuitatis Romanæ, procedit in pecunia Prin-
cipis, vel Ciuitatis non recognoſcentis ſuperiorem, &
habētis iura Imperij in ſuo territorio, prout habet Ci-
8 uitas iſta Florentiæ, & eius Sereniſſ. Princeps Magnus
Dux Hætruriæ, vt poſt infinitos doctor. tradit Gabriel.
9 tit. de acquir. rer. domin. concl. 3. n. 12. & plur. ſeq. verſ.
1. amplia, & vltra adductos per eum Bellon. conſ. 59.
ſub n. 11. in fin. & Roueſcal. in addit. ad Bald. conſ. 359.
lib. 3. in 1. appoſtilla, cum quibus concordat idem Ga-
briel. tit. de acquir. vel ammitt. poſſ. concluſ. 2. num. 10.
verſ. cōtrarium quod imo, vbi etiam quoſdam alios ad-
ducit, & ita in puncto decidit Decian. d. c. 28. ſub d. nu.
10 11. ad finem, verſ. puto tamen ego, vbi in ſimili allegat,
quod dicitur de crimine læſæ Maieſtatis, vt & illud cō-
mittatur in Principem, vel Ciuitatem non recognoſcē-
tem ſuperiorē, non ſecus, ac in Rempublicam Roma-
nam, cui rationi addi poteſt, quod & diſpoſitio l. om-
11 nes, & l. bene à Zenone, C. de quadr. præſcript. vt habēs
cauſam à Principe ſuper certis bonis poſt quadriēnium
inquietari non poſſit, procedit non ſolum in emente,
vel

Digitized by Google

vel aliter acquirente ab Imperatore, ſed etiam ab omni
alio Principe vel Ciuitate non recognoſcente ſuperio-
rem, & habente iura Imperij, Bal. conſ. 127. a princ. n. 2.
conſ. 359. quemadmodum Imperator n. 2. ver. ſecunda
concluſio lib. 3. & vbiq; Roueſcal. in addition, latè Bel-
lon. conſ. 51. n. 1. & ſeq. & conſ. 59. n. 8. & plur. ſeqq. di-
cens eſſe communē, & pluſquam communem opinio-
nem Gabriel. tit. de acquir. vel ommittit. poſſ. concl. 2.
n. 10. & 13. verſ. contrarium quod imò vbi teſtatur eſſe
magis communem ſententiam. Ad idem facit quia li-
cet fiſcus ſit propriè Papæ, & Imperatoris, tamen Prin-
12 cipes alij, Reſpub. & Ciuitates non recognoſcentes ali-
quem in ſuperiorem, fiſcum habent, & iura fiſcalia, &
proinde Cameram Imperij in proprio territorio Pere-
gr. in tract. de iur. & priuileg. fiſc. lib. 1. tit. 3. n. 4. ver. di-
citur autem, & ante eū Bald. in c. 1. in princ. nu. 10. &
ſeq. verſ. quæro vtrum apud fiſcum tit. de Allodijs in v-
ſib. feud. quē corruptè allegat Peregrin. in c. 1. §. ad hęc
in tit. de pac. iuram. firmād, & in terminis noſtris quod
13 hoc crimen peculatus committatur, quando ſurripi-
tur pecunia fiſci vel Ciuitatis liberæ, tenet ſimpliciter
Vincent. de Franç. Deciſ. Neapol. 315. n. 2. in 2. p. Imo
dicit Menoch. vbi ſupra ſub n. 16. & 17. quod hodie ex
conſtitutionibus Imperatorum crimen peculatus cō-
mittit, qui cuiuſuis Ciuitatis pecuniam ſurripit, ad quod
plures auctoritates allegat.
14 Eſt autem huius criminis peculatus pęna, ſi crimina-
liter agatur, aquę, & ignis interdictio, cuius loco hodie
ſucceſſit deportatio, vt dicit tex. in l. 3. ff. ad l. Iul. pecu-
lat. vbi etiam ſubiungit, quod talis delinquens, omnia
15 bona ammittit, cuius legis diſpoſitionem refert Deci-
an. d. lib. 8. c. 30. tit. de pænis, & damnatis peculatus in
1. & nouiſſimè Vincent. de Franch. d. Deciſ. 315. nu. 3.
16 & idē quod ſit pæna deportationis probatur in §. item
lex Iulia peculatus inſt. de public. iudic. in verſ. alij verò
& ponunt Boniſac. de Vital. in d. tit. ad l. Iul. peculat. n.
2. verſ. pæna, Afflict. in d. Conſt. officiales Reipub. ſub
n. 1. Decian. d. c. 30. n. 7. verſ. alij verò, & notauit gl. in
l. penult. in gl. fin. in princ. ff. ad l. Iul. pecul. & tradit ex-
preſsè Angel. Aretin. in d. §. item lex Iulia peculatus
ſub num. 2. verſic. & aduertas, & ibidem Ioan. de Plat.
poſt princ. ſub n. 121. & notat etiam Bonacoſ. in extra-
uagant. poſitis poſt 2. partem com. opi. criminal. in de-
claratione verborum, Delictum, crimen, & maleficium
in verſ. in crimine peculatus etiam animus conſidera-
tur, ibi, & ſi criminaliter agitur fol. 135. col. 1. & ponit
etiam Menoch. d. caſu 586. nu. 15. & ſeq. Quæ quidem
17 deportatio bonorum publicationem compręhendit
ſecundum notata per Clar. poſt plures quos refert in
pract. criminal. q. 78. in princ. num. 1. & per Cacheran.
Deciſ. 105. ex actis n. 3. per l. 3. ff. ad l. Iul. peculat. & l.
deportatorum. C. de pæn. & eſt ſimilis tex. in l. depor-
tati C. de bon. proſcript. ſeù damnator. & in l. 2. C. de
18 his qui ex publ. ration. mut. pecun. acceper. lib. 10. & in
l. 3. §. legis Cornelię ff. de Sycar. ſed quod dictum eſt de
bonorum ammiſſione nouiſſimo authenticorum iure
correctum eſſe dicit gloſ. in d. l. 3. & in d. §. legis Corne-
liæ, & bene, quia ut teſtatur Clar. d. quæſtion. 78. poſt
19 principium ſub n. 1. per auth. bona damnatorum. C. de
bon. damnat. & dixi infra caſu 137. n. 25. correcta ſunt
iura antiqua in illis caſibus in quibus pæna confiſcatio-
nis bonorum eſt impoſita in conſequentiam alterius
pænæ, prout eſt quando imponitur deportationis pæ-
20 na, adeò quod cum hodie d. pæna deportationis non
ſit in uſu, cuius loco pro dicto crimine imponetur pæna
arbitraria ſecūdum veriorē opinionē, de qua atteſtan-
tur Clar. in pract. crim. q. 67. n. 8. verſic. deportatio etiā,
& Farinac. lib. pr. qq. criminal. tit. de delict. & pæn. qq.
19. n. 15. verſ. pæna etiam deportationis, & alij quos ci-
taui ſup. caſ. 6. incipienti Exiuentes, poſt verſ. ipſe au-
tem detentus, & in terminis iſtis quod ſi criminaliter a-
gatur, pæna ſit arbitraria, voluit Menoch. d. caſu 586.
nu. 17. ad fin. & hoc niſi delinquentes ſint Iudices ſeù
21 Officiales, qui ſi tempore adminiſtrationis publicam
ſubtrahunt pecuniam, capitali pœna puniuntur cum
ijs, qui eis miniſterium præſtiterunt, vel ſubtractas ſciē-
ter ſuſceperunt l. vnic. C. de crimin. pecul. & d. §. item
lex Iulia peculatus in princ. inſt. de public. iudic. Boni-
fac. de Vitalin. de malefic. Rubr. ad l. Iul. peculat. in fi-
ne ſub n. 1. verſ. ſed hodie. Bonacoſſ. vbi ſup. verſ. ſi ve-
rò erit officialis, Clar. in pract. crim. q. 68. n. 30. ver. offi
tiales. Decian. d. lib. 8. d. cap. 28. num. 29. & 30. verſ. ſed
ſi quidem, & d. c. 30. num. 6. verſ. Iudices verò, Meno-
ch. vbi ſupra n. 4. & 5. & quamuis gloſ. in d. l. vnic. C. de
crimin. pecul. in verbo capitali, intelligat quod pœna
capitalis qua ex lege Iulia peculatus tenentur Iudices,
22 qui tempore adminiſtrationis publicas pecunias ſub-
trahunt, & pariter qui illis auxilium præbent, vt in d.
lege habetur, ſit pœna deportationis, & eam ibi ſequa-
tur Salycet. in finalibus verbis, & ita etiam teneat Af-
flict. in d. conſtit. Officiales Reipub. poſt principium
ſub n. 1. tamen non dicit verum, & deſtruit tex. in d. §. i-
23 tem lex Iulia peculatus inſt. de publ. iudic. qui facit diſ
ferentiam inter Iudices ſeù officiales, & priuatos, vo-
lens quod Iudices, & officiales teneantur pæna capita-
li, ideſt mortis, & ſimiliter illis opem præſtantes, priua-
ti verò deportentur, nulla n. opus erat differentia, ſi
24 omnes vna, & eadē deportationis pæna aſtricti fuiſ-
ſent, & rectè, vt mea fert opinio, gl. iſtam repręhendunt
in d. §. item lex Iulia peculatus Angel. Aret. n. 3. verſ. &
tene menti, & Ioan. de Plat. n. 125. verſ. nunc ad ſecun-
dum, & dicunt eam loqui contra illum textum, & quod
in officialibus publicis eſt pæna mortis naturalis, in a-
25 lijs verò deportationis, & ita apertè vult Menoch. d.
caſu 586. num. 6. verſic. porro capitalem, idem videtur
ſentire Decian. d. cap. 30. numer. 6. & 7. dum clare tra-
dit Iudices, qui in adminiſtratione pecuniam publicam
ſurripiunt, capitali animaduerſione puniri, ac, & eos
qui miniſterium exhibuerunt, vel ſubtractas ſuſcepe-
runt ſcienter, alios verò, idest præter ipſos Iudices, qui
in hanc legem inciderunt pœnæ deportationis ſubiu-
gari, vnde non ab re videtur Clar. poſuiſſe inter caſus
pęnæ mortis naturalis, quos enumerat d. q. 68. hunc de
iudicibus publicā pecuniā tēpore adminiſtrationis ſur-
ripientibus, licet ſimpliciter pertranſeat, nec difficulta-
tem iſtam ſentiat, ſimiliter, & Decian. d. c. 28. nu. 19. &
30. loquitur de capitali animaduerſione contra tales
officiales, & opem illis præſtātes, vel ſurreptam pecu-
niam ſcienter ſuſcipientes, cum tamē de deportatione
contra alios in ea materia loquutus eſſet, & licet d. l. v-
nic. loquatur in Iudicibus, idem tamē eſt in quibuſcūq;
26 alijs officialibus, vt ibidem volunt ſcribentes, & in hac
materia ita expreſſis verbis tenet gl. in l. ſciant Iudices.
quæ eſt vlt. C. de his quæ ex publ. collat. illat. ſunt non
vſurpand. lib. 10. quæ dum textus mandat ſuſceptum
per Iudicem ex certa cauſa publica non poſſe in aliam
neceſſitatem cōuerti ſub grauiſſima ſeueritate capitis
ſcilicet ſecundū Accurſium ibi, ad verbum iudices, ſup-
plet maximè, quia vt ſubdit, idem eſt in alijs officiali-
bus, vnde & Bonac. ſup. citat. ſimpliciter loquitur in of-
ficia-

Digitized by Google

ficialibus, quod poteſt pluries ſeruire dictis in hac reſolutione.

27 Si vero agatur ciuiliter, in d. legem Iuliam peculatus
incidentes, damnantur in quadruplum, vt in l. penult. in
fine, ff. ad l. Iul. peculat. & ibi gloſ. fin. poſt principium,
ſequitur Ang. Aret. in d. §. item lex Iulia peculatus ſub
num. 2. verſ. & aduertas, vbi formaliter ait, quod pœna
deportationis habet locum, quando criminaliter agitur,
ſecus ſi ciuiliter, quia tunc tenetur in quadruplum
per d. l. penult. & ibi notata. Iaſ. d. conſ. 111. in 2. col.
ſub num. 1. verſic. item, & fortius lib. 1. Ruin. d. conſil.
143. ſub num. 7. Menoch. d. caſu 586. num. 8. 9. & 19.
Boniſac. de Vital. d. Rubr. ad l. Iul. peculat. ante finem,
ſub nu. 2. verſ. item tenetur reſtituere, Bonacoſ. in dictis
extrauagātibus in loco iam relato verſ. ſi ciuiliter agatur,
fol. 135. col. 1. Idem voluit Bart. in l. ſacrilegij pœnam
6. §. is autem, ff. ad l. Iul. peculat. circa principium,
ſubdens ante finem in verſ. hic dicitur, quod hoc quod
28 dicitur de quadruplo, procedit quando pecunia erat
iam incorporata in fiſcum, nam tunc indiſtinctè eam
accipiens, ſiue clam, ſiue palam, tenetur in quadruplū,
ſi verò nondū erat incorporata in fiſcum, licet ad eum
ſpectaret, puta quia quis eā acceperit a debitore fiſcali
29 in fraudem fiſci, tenetur in duplum tantum, quam diſtinctionem
ſequuti ſunt Cępol. d. conſ. 39. in 3. dubio,
ſub nu. 35. ad quem ſe remittit Boſſ. d. tit. de lege Iulia
peculat. & de reſid. in princ. Afflict. in 1. Conſtit. officiales
Reipub. ſub nu. 2. verſ. de iure verò Codicis, Io.
de Plat. in d. §. item lex Iulia peculatus n. 126. poſt verſ.
& quod hæc accuſatio, & Decian. d. c. 28. nu. 18. verſ.
atqui etiam, & d. c. 30. ſub n. 5. poſt verſ. quadrupli verò
ad finem, vbi quadrupli autem, vbi etiam ad idem citat
Curt. Iuniorem, Menoch. d. caſu 586. nu. 7. & ſeq. &
verſ. ſecundus eſt caſus, & nu. 11. verſ. tertius eſt caſus.

30 Quia tamen his camerarijs publicæ pecuniæ adminiſtratio
commiſſa videtur, ex quo eam exigunt, & ſub
eorum cura tenent, & cuſtodiunt, & alijs publicis officialibus
ſoluunt, & conſignant, verius fortaſſe videtur,
quod in eis locum non habeat d. crimen peculatus, ſed
in alijs tātum officialibus, & miniſtris publicis, quorum
curæ, & cuſtodiæ pecunia publica commiſſa non eſt,
quicquid dixerint ſupra relati Doctores, ſed quod in
his procedat aliud eiuſdem legis crimen, quod dicitur
de reſiduis, vt voluit Bart. in l. ſacrilegij 9. §. labeo nu. 1.
ff. ad l. Iul. peculat. notans ex illo tex. quod Maſſarius
communis lege Iul. peculatus non tenetur, ſed tenetur
31 lege Iul. de reſiduis, ſi quid apud eum remanſit de pecunia
communis, quia ille crimen peculatus committit,
cuius periculo res non fuit, & ſic ab eo committitur,
qui officialis non fuit, quam ſententiam amplectuntur
in d. §. item lex Iulia peculatus Angel. Aretin.
ſub n. 3. ante finem verſ. ſed Bartolus, & expreſſius
Ioannes de Plat. poſt principium ſub num. 121. verſic.
item intelligas, & in §. ſunt præterea n. 169. verſ. & nota
quod, eod. titulo, Cępol. d. conſ. 39. in 3. dubio, ſub n.
35. Ruin. d. conſil. 143. ſub nu. 7. lib. 5. Menoch. d. caſu
586. num. 21. verſic. declaratur tertio, & num. 24. verſ.
his intelligimus, Salycet. in d. l. vnic. in 1. oppoſ. C. de
crim. peculat. poſt gl. ibi in verbo publicas in princip.
Decian. d. lib. 8. d. c. 28. num. 1. verſ. labeo. & c. 32. tit.
quib. mod. excuſentur rei peculat. & reſid. num. 4. verſ.
item excuſatur, & num. 5. verſ. qui etiam, & quod d. lege
Iul. peculatus non teneatur ſurripiens publicam pe-
32 cuniam eius curæ, & periculo commiſſam, eſt textus
clarus in d. l. ſacrilegij 9. §. labeo, & §. is autem, & tradit
gloſ. in l. 1. in verbo licebit, eod. tit. & in l. vnic. in gloſ.
in verbo publicas in princ. C. de crim. peculat. vnde verius
d. Camerarius tenetur lege Iul. de reſiduis, vt dicit
gloſ. in d. §. is autem in verbo non committit, nam in
33 eam legē incidit, qui publicam pecuniam in vſum aliquem
deſtinatam retinuit, nec in eum vſum cōſumpſit,
ſed in ſuum conuertit, vel aliter, quam teneretur, erogauit
l. 2. l. 4. §. lege Iulia, & §. ſed & qui, & l. ſacrilegi 9.
§. eum quoque, qui eſt fin. & ibi gloſ. in verbo aliquos,
ff. ad l. Iul. peculat. Iaſ. d. conſil. 111. col. 3. ſub num. 4.
verſ. nec etiam poteſt lib. 1. Ruin. d. conſ. 143. nu. 7. &
ſeq. & num. 25. Menoch. ſupra citatus ſub nu. 23. in fin.
verſic. ſi enim, Cępol. d. conſ. 39. in 3. dubio ſub nu. 35.
Boſſ. d. tit. de leg. Iul. peculat. & de reſid. in princ. ſe remittens
ad Cępol. latè Bonifac. de Vitalin. in tract. de
malefic. in Rubr. de reſiduis, num. 1. 3. & 4. & clarius
Angel. Aret. in §. ſunt præterea in verſ. lex Iulia de Reſiduis,
Inſt. de public. iudic. in princ. nu. 1. dicens, quod
in iſtam legem incidunt officiales, ſeu camerarij, qui
34 habent ex adminiſtratione publicas pecunias, & finito
officio aliquid retinēt, & latius Ioan. de Plat. in d. §. ſunt
præterea, nu. 168. & 169. verſ. nunc ſequitur videre, vbi
35 ait, quod dicta lex punit eum, qui pecuniam ſibi datam
pro aliqua adminiſtratione exequenda, vel pro aliquo
opere publico faciendo, aut pro aliqua alia cauſa, non
expendit in eam cauſam, ſed totam pecuniam, vel eius
partem pro ſe retinuit, & exemplificat in Maſſario
communis deputato ad pecuniam communitatis exigendam,
qui ipſam pecuniam, vel eius partem in ſuos
vſus conuertit facit Angel. de Peruſ. in §. iubemus, il 4.
In fine, verſic. & nota, in authentic. de collat. vbi quod
conſeruatores monetæ, qui pecuniam deputatam in vnum
vſum, cōuertunt in alium, aut etiam proprium eorum
vſum, grauiter puniuntur, & hoc ante illos voluit
gl. ibidem in verbo lex Iulia de reſiduis inquiens, quod
d. lex locum habet quando aliquid ſuperfuit ex aliqua
adminiſtratione publica, & ipſe in vſum ſuum conuertit,
cui erat illa adminiſtratio commiſſa, Decian. d. lib.
8. cap. 31. tit. de reſiduis num. 2. & 3. & d. c. 32. num. 5.
verſ. qui etiā pecuniam, Boſſ. in pract. crim. tit. de furt.
num. 41. verſ. ille etiam, vbi dicit, quod qui ex pecunia
eroganda in vſum publicum, retinet ad vſum propriu,
quod ſupereſt, incidit in crimen de reſiduis, & maximā
pœnam patitur, & quod hoc ſæpè contingit in quęſto-
36 ribus militum propter facilitatem fraudum, quæ committi
poſſunt, quando recenſentur milites, vt ſtipendia
illis exſoluantur, & idem repetit in tit. de lege Iul. pecul.
& de reſid. ante finem, verſ. & quando aliquid ſupereſt,
& dicit Petrin. Bellus in tract. de re militar. in 8. parte
tit. vnico de delict. militaribus, & eorum pœnis nu. 12.
& 90. quod numerum militum fraudare ſurreptis ſtipendijs
graue eſt crimen per leg. fin. §. hęc autem, C. de
37 offic. præf. prætor. Affric. Quinimo dixit Angel. Aret.
in d. verſ. lex Iulia de reſiduis inſt. de publ. iudic. ſub nu.
1. d. leg. de reſiduis tenentur officiales, qui habent vnā
collectam impoſitam in communi deſtinatam pro certo
vſu, & certa neceſſitate communis, & conuertunt d.
pecuniam in alium vſum etiam pro neceſſitate eiuſdem
communis, & ſubdit nu. 2. hoc notandum contra collectores
collectarum pro ſtipendijs Doctorum, quia nō
poſſunt d. pecuniam in alium vſum etiam pro neceſſitate
communis conuertere, & conuertendo tenentur
d. lege, & eius pœna, & facit Angel. de Peruſ. ſupra citatus
in d. §. iubemus, ſequitur Ruin. d. conſ. 143. num. 7.
& ſeq. in quo tamen contrarium de directo, nulla mentione

tione facta de præfato dicto Aretini, tenet Decian. d.
c. 32. qui mod. excuſ. rei peculat. & reſidu. num 9. verſ.
excuſabitur etiam vbi tradit, quod qui recipit pecuniam
publicam ad hunc vſum in ſpecie, vt expenderet, puta
in tali ædificio faciendo vel ad tantam frumenti quan-
titatem emendam, & ipſe ædificium fecit, vel frumenti
quantitatem decretam emit, & ſi aliqua pecuniæ quan-
titas ſuper fuit, eam expendit in alios vſus vtiles reipu-
blicæ, & hoc clare demonſtretur, licet partem d. pe-
cuniæ in alios vſu conſumpſerit contra d. l. 2. & alia iu-
ra ſupracitata, attamen quia non in vſus ſuo conuertit,
neq; dolo expendit, ſed bona fide, & in beneficium rei-
publicæ, credens id ſibi licere, non tenebitur de pecu-
latu, neq; de reſiduis, & dicit quod ita reſpondit de iu-
re, & benè, Curt. iunior in loco per eũ citato, & cũ illis
patribus expreſsè tranſit Menoch. d. caſu 586. numer.
26. verſiculo declaratur ſexto pro opinione tamen
Angeli adduco ego text. elegantem, & peregrinum in l.
3. quæ eſt vltima Cod. de his quæ ex public. collat. illata
ſunt nõ vſurpand. lib. 10. quam legem notat ibi Bartol.
contra Conſeruatores monetæ, qui pecuniam commu-
nis deputatam ad ſolutionẽ ſalariorum Doctorum, ſuo
arbitrio conuertunt in alios vſus, putà ſoluendo ſtipen-
diarijs, ſequitur Dec. conſil. 6. in princip. & Ruin. d. cõſ.
143. ſub nu. 7. & ſeq. ac Menoch. ſub d. nu. 26. Saluando
tamen vtrunque dictum dici fortè poſſet, quod opinio
38 Angeli procedat quando opus, ad quod pecunia erat
deſtinata, non fuerat adimpletum, & pecunia in alium
vſum conuerſa. Opinio autem Deciani quando dictũ
39 opus fuerat factum, & ſupra fuerat aliqua quantitas pe-
cuniæ, quam quis in alium vſum expendit.

40 Quod crimen reſiduorum poteſt quoq; puniri crimi-
naliter, & ciuiliter, prout crimen peculatus, licet ma-
ior ſit pœna peculatus, quam reſidui, vt in puncto deci.
dit Ioan. de Plat. in d. §. ſunt præterea num. 169. poſt
verſ. & nota quod ad hoc, ex eo quod crimen peculatus
committitur ab eo, qui non eſt offitialis nec deputatus
ad publicam pecuniam exigendam, vel cuſtodiendam,
aut expendendam, Crimen verò reſiduorum ab officia-
li, cuius curæ, & periculo commiſſa eſt pecunia, vt di-
ctum eſt ſupra, & quod criminaliter procedatur in tali
crimine vltra prędictos Doctor. tenet Decian. d. c. 31. de
reſid. num. 5. verſ. iudiciũ hoc & vltra eum hoc pręſup-
ponit Iaſ. d. conſ. 111. iuncto themate lib. 1. & apertè
voluit Cępol. d. conſ. 39. in 3. dubio ſub num. 35. & ſeq.
& clare etiam tradit Boſſ. d. tit. de leg. Iul. peculat. &
reſidu. in fine, & licet præfati Doctores non aperiant
quæ nam ſit huius criminis pęna criminalis, dicunt ta-
men Cępol. & Boſſ. quod cum ſit delictũ grauius furto,
41 debet acrius puniri quam ipſum furtum ſimples, quod
& in peculatu affirmauit Vincent. de Franch. d. Deciſ.
315. numer. 3. iunctis præcedentibus, dicens expreſsè
quod maior pęna imponitur crimen illud committenti,
quam ſimplici furi, qui non punitur morte, extraordi-
42 nariè tantum iuxta l. final. cum ibi notat. ff. de furt. &
idem in peculatu, quod ſit maius furto voluerunt Cę-
43 pol. & Boſſ. ſup. citati, & facit gl. in l. 2. C. de his qui ex
public. ration. mut. pecun. accep. lib. 10. in gl. in verbo
omnibus dum peculatum appellat furtum, & bis inquit
preciſè quod ibi delinquens commiſit furtum ſeu pe-
culatum, facit etiam tex. in l. ſacrileg. 9. §. labeo ff. ad
leg. Iul. peculatum vbi formaliter dicitur peculatum eſ-
ſe pecuniæ publicæ aut ſacræ furtum nõ ab eo factum,
cuius periculo fuit, vnde qui in crimen peculatus, vel
reſiduorum incidit, furtum, facti veritate attenta, dici-
tur committere, licet lex dicto furto veluti delicto gra-
uiori, quam ſit ſimples furtum, & ſpeciali nota digno,
particulare nomen adinuenerit, & ex eo etiam proba-
tur, quod vt diximus poſt principium præſentis reſolu-
tionis, ſurripiens pecuniam alterius quam fiſci, vel Ci-
uitatis Romanæ, vel Principis, vel Ciuitatis non reco-
gnoſcentis ſuperiorem, non commit tit. peculatum, ſed
furtum tantum hinc dixit Boſſ. in dict. tit. de l. Iul. pecu-
lat. & reſid. in fine verſ. & quia quod ex quo hoc cri-
mina peculatus, & reſiduorum ſunt furta acriora ſim-
44 plicibus furtis, ſtatuta punientia furta, etiam compre-
hendunt dicta crimina, & cõfirmatur ex dictis per Cę-
pol. in d. 3. dubio ſub n. 35. 36. & 37. & ita etiam in iſtis
terminis, arguit Vincent. de Franc. d. Deciſ. 315. n. 3. &
ſeq. part. 2. recenſes plures ita tenentes ſuper cap. Re-
gni ad hoc, quod Capitulum imponit pęnam mortis fu-
ri furanti vltra vnciam, quod ſcilicet procedat etiam in
committente crimen peculatus, & licet poſtea num. 7.
& ſeq. multa alleget in contrarium, tamen nihil firmat,
ſed dicit, quod Auditor exercitus illius Regni, qui ex de-
legatione proceſſerat, dixit ſibi quod inquiſitus nõ erat
conuictus, & quod facta per eum relatione in Collate-
rali cõſilio fuit cõdemnatus perpetuo ad Regias trire-
mes, licet vnus ex Dominis fuiſſet in voto, quod more-
retur, & nullam facit mentionem de Cępoll. & Boſſ. in
locis citatis, nec de alijs rationibus per me adductis,
adeò quod d. pæna criminalis reſiduorum tanquam
45 ſpecialiter a lege non expræſſa ſeu determinata extra-
ordinata erit, & pro motu Iudicis arbitranda iux. l. 1. §.
expillatores ff. de effractor. & expillat. & notata in l. 2.
ff. de crim. ſtellionat. & in l. hodie & in l. ſanctio legum
ff. de pæn. & in l. 1. in fin. verſic. cum dicit tempus ff. de
iure deliber. per illa iura, & prout in furto dicitur d. l.
fin. & ibi Bart. & alij DD. ff. de furt. & ita tenet gl. ſe-
cundum vnam opinionem in d. l. 4. §. ſed & qui pecu-
niam ff. ad l. Iul. pecul. in gl. in verbo tertia parte ibi alij
dicunt extraordinaria, licet eam non firmet, & ideo
forte dixit Boſſ. d. tit. de furt. n. 41. verſ. ille etiam, quod
in hoc crimen incidens maximam pænam patitur, &
quod pæna ſit arbitraria, videtur firmare Affl. in d.
Cõſtitut. officiales Reipub. nu. 3. verſ. caueant etiam of-
ficiales, vbi punctualiter ait, quod cauere debent offi-
ciales ne pecuniam fiſcalem per aliquod tempus reti-
neant penes ſe, & de illa faciant aliquod comercium,
quia punietur extraordinariè, & allegat l. diu C. de ſu-
ſceptor. & Anchar. lib. 10. & l. 2. C. de nauicular. lib. 11.
& dicit Socinus conſ. 46. num. 10. verſ. 5. & vltimo hæc
concluſio libro 1. quod talis delinquẽs poteſt dici præ-
do, & condemnari in duplum per l. excellentia C. de er-
rogation. milit. annon. lib. 12. & etiam ſi nihil penitus
ſcripſiſſet, in pænam amputationis manus, & Socin. ſe-
quutus eſt Cacheran. deciſ. pedemont. 70. ſub nu. 9. &
idem repetit Socin. conſ. 213 num. 12. lib. 2. quod vide-
tur eſſe idem conſilium, bene verum eſt quod text. in
d. l. excellentia loquitur, quando officialis aliter ſcripſit
quam debuiſſet, & minus in libro rationum notauit,
quam exegerit, aut receperit, & vult quod ſi vltra acce-
perit, quam ſcripſerit, in duplũ teneat, & non inqua-
druplum, vt impreſſorum, errore legitur in dictis con-
ſilijs Socini, & de pæna manus vt ſupra imponenda tra-
dit etiam Bald. in l. data opera num. 49. verſ. pæna enim
C. qui accuſar. poſs.

46 Quod ciuiliter agatur, pæna eſt reſtitutio eius, quod
debetur & vlterius tertiæ partis eius, ita eſt tex. in l. 4. §.
ſed & qui ff. ad leg. Iul. peculat. in illis verbis, qua
lege

lege damnatus amplius tertia parte, quam debet, punitur, & licet dicta verba variè exponantur ibi in gloſ. tamen vera interpretatio videtur eſſe, quod teneatur in eo quod accepit, & amplius in tertia parte illius accepti ſecundum vltimam opinionem poſitam in d. gl. cui ſimilis eſt alia gl. in d. §. ſunt præterea in verbo lex Iulia de reſiduis in fine, Inſt. de public. iudic. & ita obſeruatum fuit de facto iudicando contra Theſaurarium Marchionis Mantuæ, vt patet ex Themate ad conſil. Iaſ. 111. ſup. allegatum lib. 1. Ruin. d. conſil. 143. num. 7. lib. 5. Cacheran. deciſ. Pedemont. 70. ſub num. 9. & voluit expreſsè Bonifac. de Vitalin. in tract. de maleſic. in rubr. de reſid. num. 2. verſ. pœna autem, & tradit Io. de Plat. in d. §. ſunt præterea ſub num. 171. verſ. pœna autē huius legis de reſiduis, inquiens formaliter, quod delinquens condemnatur parti, amplius tertia parte, quam debet, ideſt in reſtitutione pecuniæ, quam in vſus ſuos conuertit, & in tertia eius, vt ibi in gloſ. quam approbat ibidem Angel. Aretin. in verſ. lex Iulia de reſiduis, in princ. ſub num. 1. dum quoad pœnam, ſimpliciter ſe remittit ad ipſam gloſ. & idem voluit antea ipſe Ioan. de Plat. in d. §. item lex Iulia peculatus ſub num. 121. verſ. ſi autem fuiſſet officialis notans quod fiſco damnatus de Reſiduis debet reſtituere pecuniam retētam, & vltra, tertiam partem ipſius retentæ pecuniæ, Decian. d. c. 31. de reſid. num. 3. verſ. & generaliter, qui errore lapſus eſt cap. 30. de pœn. & damnat. pecul. nu. 2. verſ. item hac lege, dum opinatur, quod damnatus lege peculatus teneatur amplius tertia parte, quā debet per l. 4. §. ſed & qui pecuniam, ff. ad l. Iul. peculat. quia ille tex. loquitur in damnato lege Iulia de reſiduis, vt ibi dicit gloſ. in verbo lege, & alij citati omnes fatētur, & ex ipſo textu, & ex eius coniunctione ad præcedentia manifeſtiſſimè conſtat, & ex eo etiam liquet, quod lege Iulia peculatus damnatus, in quadruplū tenetur, & non in tertio pluris eius tantum, quod debet, vt ſupra oſtenſum eſt, & ſicut in his differunt crimen peculatus, & reſidui, in alio etiam differunt, quod plures damnati crimine peculatus, non eodem modo tenentur quo plures damnati reſiduorum, quia in pluribus damnatis peculatus, qui officiales nō ſunt, quilibet tenetur inſolidum, ſecus verò in pluribus damnatis reſiduorum, qui cum eſſent officiales, tenentur ſolum inter omnes vna pęna, ſecundū Bart. in l. ſacrilegi 9. §. labeo, n. 2. verſ. quæro quid ff. ad l. Iul. pecul. quem ſequitur Io. de Plat. in d. §. item lex Iulia peculat. ſub nu. 121. ad finem, verſ. & ſi ſunt plures, Inſtit. de publ. iu dic.

Et quando, quod dictum eſt de his criminibus peculatus, & reſiduorum, quod vnumquodque eorum, maius ſit ſimplici furto, aliquam pateretur difficultatem, & in propoſito noſtro agendum eſſet de crimine tantum reſiduorum, quod crimine peculatus eſt leuius, & pœnam vltimi ſupplicij non continet, vt diximus, tamē adhuc locus eſſet pœnæ mortis contra dictum Came-
47 rarium, quia cum inciderit in crimē reſiduorum, quod ſaltem æquale eſt crimini furti debet ad minus puniri pœna ipſius furti, quod etiam dicitur commiſiſſe ſecūdum Cępoll. d. conſ. 39. in 3. dubio ſub num. 35. dicentem quod qui tenetur de reſiduis, tenetur etiā furti per d. l. ob pecuniam 83. ff. de furt. & per notat. in d. l. vnica C. de crim. peculat. vbi gloſ. 1. quam ibi ſequitur Salycet. in 2. oppoſitione, idem videtur ſentire Boniſac. de Vitalin. in tract. de maleſic. Rubr. ad l. Iul. peculat. in fine ſub nu. 2. verſ. ſed hodie, & clarius, & expreſſius in Rubr. de reſid. ad fin. nu. 5. verſ. item poteſt dici, vbi inquit, quod qui tenetur de reſiduis, tenetur etiam furti, arg. l. ſi vt certo, §. quinimo, ff. commodat. quia videtur contrectaſſe pecuniam publicam, & furtum eſt cōtrectatio rei alienæ fraudulosa, lucri faciendi cauſa, vel ipſius rei, vel etiam vſus eius, vel poſſeſſionis, quod lege naturali prohibitum eſt admittere l. 1. §. fin. ff. de furt. & §. furtum eſt, inſt. de oblig. quæ ex delict. naſcūt. cum ſimilibus, vtendo enim publica pecunia aliter, quā ſibi ſit conceſſum, imò contra præcepta legum ſit municipalium, ſciens Principem, ſi hoc intelligeret, non conceſſurum pluſquam veriſimiliter, & probabiliter, ac pro certo; cum ſit res prohibita, & mali exempli, vtique dicitur furtum committere, iuxt. d. §. quinimo iuncta ibi gloſ. & eſt tex. apertus in §. placuit tamen, & ibi etiam notant gloſ. & DD. & ſpecialiter Sylueſt. Aldobrand. Inſtit. de obligat. quæ ex delict. naſcunt. qui inquit, quod ita conſuluit, & obtinuit, ad idem benè facit Luc. de Pen. in l. 1. poſt princip. in verbo inundat, C. de his, quę ex public. collat. illat. ſunt non vſurpand. lib. 10 vbi ait, quod ita furtum committitur, ſi quis ſcienter retineat, & contractet apud ſe rem alienam, quę ab initio ad eū bona fide peruenit, quemadmodū ſi a princ. ſciēter accepiſſet, quam rem ex pluribus probat, ſeruit etiam Iaſ. in l. eius qui in prouincia, §. quas verò nu. 7. ff. ſi cert. pet. vbi tradit, quod fuit ſuſpenſus quidam Iuuenis, per quem quidam mercator exercebat menſam, & bancum, & ei dederat ſemel centum ducatos, vt eos daret Sempronio, & non dedit, ſed per ſe retinuit, & in ſuos vſus conuertit, quia dicitur commiſiſſe furtū propter illam contrectationem pecuniæ per tex. clarum in l. ſi quis vxori 53. §. Iulianus, ff. de furt. & in l. ſi is cui, 7 C. eod. tit. & ſub lit. Iaſ. quod illū defendere non potuerunt Florian. & Imol. facit inſuper text. in l. tutor 33. ff. de furt. cum gloſ. vbi tutores, curatores, procuratores, & ſimiles rerum alienarum adminiſtrationem habentes, ſi quid furandi animo amouerint, furti tenētur, & in hoc propoſito ſeruiunt, quæ latius dixi caſu 136.
48 in toto. Et pro tribus tantum furtis ſimplicibus, & nō magnis, ne dū pro tot, & tantis, qualificatis, & magnis, prout ſunt ea, quæ iſte Camerarius fecit, quis eſt furca ſuſpendendus, ſecundum veram communem, & obſeruatam opinionem, vt latè demonſtraui ſupra caſu 19. incipiēt. & ſi iure cauetur, vbi infinitas ferè adduxi auctoritates DD. quibus addi poſſunt Bald. conſ. 348. viſo themate col. 1. verſ. item aliud præmittendum eſt lib. 5. Boniſac. de Vital. in tract. maleſ. in rubr. de furt. robar. & latrocin. nu. 9. verſ. ſed quali pęna corporali, & Albert. de Gandin. etiam in tract. maleſic. Rubr. de furib. & latronib. ſub num. 2. verſ. nunc videamus.

Quod enim furta per eum commiſſa, ſint non ſolum tria, ſed & centum, & mille, & vltra, habito reſpectu ad totum tempus eius officij, ex eo apparet, quod ab initio vſque ad finem dicti officij, non ceſſauit furari, ſed continuauit aliquid ſingulis penè dieb. accipere de publico, & de eo pro libito eius volūtatis diſponere, adeò quod cum pluralitas furturum conſideretur ex diſtin-
49 ctione rerum, & temporum, vt plura dicātur ea omnia quæ diſtincta apparent re, & tempore, & non re ſolum, per latè deducta per Cępoll. in auth. ſed nouo iure nu. 68. & 69. verſ. & dicitur vnum furtū, & nu. 71. verſ. item ſi quis, & nu. 72. verſ. ſed dubitari poteſt, & n. 73. & 74. verſ. ex his poteſt decidi, C. de ſeru. fugitiu. quem ſequitur Clar. in §. furtum, nu. 14. verſ. vnum tamen nota, & vltra eos Ang. de maleſ. in verbo etiam vellem cęleſtē nu. 13. verſ. nunc ſumpta occaſ. & ibi etiam Auguſt. in addit.

addition. & pulchrè Socin. conſ. 63. in præſenti conſultatione, in 1. dub. n. 9. poſt verſ. ſed vt excutiam lib. 1. & ſubtilius, & elegantius declarat Bald. in conſ. 247. ad euidentiam præmittendum eſt lib. 5. ferme in toto, clariſſimè cõſtat infinita, & innumerabilia, vt ita dixerim, eſſe ea, quæ dictus Camerarius commiſit, & quamuis
50 etiam dicta delicta ex interuallo, & diuerſis temporibus, tot vicibus commiſſa, pro vno habenda eſſent, & vna tantum pœna eſſent punienda, veluti eiuſdem generis, & ad vnum effectum. & vnum finem, videlicet ad defraudandum fiſcum tendentia iuxta eleganter tradita per Socin. d. conſ. 63. in 2. dub. nu. 8. verſ. circa ſecundam dubitationem lib. 2. & per Cępoll. conſ. crim. 77. viſa inquiſitione formata contra Paulum Bell' hauere n. 8. & 9. verſ. itẽ ex eo, quod reiterauerit actum, tamen delinquens, ex quo idem delictum tot vicibus perpetrauit, & in eo tamdiù perſeuerauit, durius eſt puniendus,
51 quia reiteratum delictum grauius dicitur, & delinquẽtem aggrauat gl. in l. ſi diutino, ff. de pœn. in gl. 1. poſt princip. l. 3. §. fin. & ibi etiam gloſ. & DD. C. de Epiſc. audient. latè Farinac. alia iura, & multas auctoritates adducens lib. 1. quæſt. crimin. tit. de delict. & pœn. q. 23. in princ. nu. 1. & tradit Cępoll. alia iura citans in d. auth. ſed nouo iure nu. 93. verſ. item pro hoc conſ. crimin. 77. n. 2. & 3. Quintil. Mandoſ. in tract. de ſignatur. grat. in verbo abſolutio ab homicidio propè finẽ, verſ. ratio præcipua, Bonifac. de Vitalin. de malef. in Rubr. de pœn. falſant. monet. ſub nu. 4. verſ. ſi autem pluries, & in terminis noſtris idem Cępol. d. conſ. crimin. 39. in
52 3. dubio, num. 36. verſ. præterea iſte Lucius. Intantum quod ſi quis pluries commiſit delictum, pro quo pœna capitis non imponebatur, decapitari poſſit, ita in furto dixit Gram. vot. 9. num. 25. & ſeq. verſ. hinc dixit, Carrer. in pract. crimin. §. circa igitur tertium nu. 4. & plurib. ſeq. fol. 248. ſequitur Octaui. Vulpel. reſp. crim. 16. receptiſſ. eſt n. 4. vbi plures alios idem tenentes refert, quibus addo eundem Gram. deciſ. 16. nu. 4. & 5. verſ. & plus dicebant, & conſ. crim. 17. nu. 16. verſ. & ideo dixit, & vot. 17. nu. 13. & ſeq. verſ. ſed quid opus eſt. Hyeron. de Mont. Brixienſ. quæſt. 18. incip quidam præsbiter nu. 5. verſ. & quod magis vrget, Mari. ſing. 378. geminatio, Farinac. lib. 1. qq. crim. tit. de delict. & pœn. q. 18. nu. 80. verſ. hinc infertur ſexto, & q. 23. nu. 2. & ſeq. verſ. amplia 1. & videtur eſſe tex. in l. capitalium, §. ſolent, ibi nonnunquam capite plectendi, ſcilicet cum ſæpius ſeditionè, & turbulenter ſe geſſerint, & aliquoties appræhenſi tractati clementius, in eadem temeritate propoſiti perſeuerauerint, ff. de pęn. nec refert, quod iſtam opinionem licet de iure veram, & communiter a DD. receptam dicant ex conſuetudine, & de facto non ſer-
53 uari per Iudices Gram. deciſ. 16. ſub nu. 5. & ſeq. poſt verſ. ex quib. Clar. in pract. crim. q. 84. n. 6. verſ. ſed hic incidenter, & Farin. d. q. 23. nu. 7. verſ. limit. 2. quia hoc eorũ dictum poteſt procedere in alijs terminis, quam in materia furtorum, in qua adeo habetur ratio con-
54 ſuetudinis delinquendi, vt pro tribus tantum furtis quis furca ſuſpendatur de conſuetudine generali omnium curiarum, vt teſtatur ipſemet Clar. & Farinac. ille in §. furtum nu. 8. verſ. ſcias tamen, quod hęc concluſio, ille d. q. 23. nu. 4. verſ. ſi tamen reiteratur tertia vice, quod
55 copioſius probauimus ſup. caſ. 19. in princ. Quod verò dicta furta ſint qualificata, patet ex qualitate rei furatæ, quę erat pecunia publica, in qua grauius delictum videtur conſiderari, quam in priuata, l. aut facta, §. qualitate, ff. de pęn. & patet ex eo, quod in publica comittitur crimen peculatus, & reſiduorum, in priuata verò tantum furtum, quod leuius eſt delictum, vt ſup. proba-
56 uimus. Item ex conditione perſonæ delinquentis, quia erat officialis, & deliquit in ipſo off. propter quod grauius crimen dicitur, quam ſi a non officiali commiſſum eſſet l. quædã delicta, ff. de pęn. & ibi gl. & Bart. in prin. & facit d. l. aut facta, §. perſona, & quod tunc augeatur
57 crimen dignitate, quando delinquitur in his, quæ dignitatem concernunt, atque illius adminiſtrationem, vel in his propter quæ dignitatem, vel honorem ſumus conſequuti, vel cum delictum cedit in dedecus, & contumeliam ipſius dignitatis, vel etiam quando delinquimus prætextu, & occaſ. dignitatis, tradit Petr. Folier. in pract. crim. canon. in verbo omnibuſque diligẽter penſatis, c. 16. n. 15. verſ. & ſecundum Tiraquel. fol. 195. & latius proſequitur in terminis noſtris Cępol. de quo nõ meminit Foller. in d. conſ. 39. in 1. dub. nu. 23. & quam-
58 pluribus ſequentibus, verſ. ſed plus dico. Item ex euentu, ſeu effectu ſequuto propter damnum publicũ, quia adhuc nõ eſt ſatisfactum communi, ſed habuit prouidere de alijs pecunijs pro indigentibus, quibus deſeruire debebant dictæ pecuniæ decimarum, & priuatum tot fideiuſſorum, qui de propriu ſoluere cogũtur tam magnam pecuniarum quantitatẽ ob dicti Camerarij paupertatem, & impotentiam ſatisfaciendi de ſuo, quę res ipſum delictum auget, & atrocius facit, vt in d. l. aut facta, §. euẽtus, & ibi gl. & Bar. in 2. oppuſ. ff. de pęn. Magnitudo autem talium furturũ adeo euidens eſt, vt ali-
59 qua demonſtratione non egeat, cum ſint in quantitate pluſquam notabili, & furti crimẽ eo maius ſit, quo maior eſt quantitas rerum furatarum d. l. aut facta, §. quãtitas, ff. de pœn. vnde dicit ibi Bart. quod propter hoc, in multis locis ſtatuta imponunt pęnam furi, ſecundum quantitatem furti, & ideò inſtruit Iudicem, vt tunc exprimat quantitatem furti in proceſſu, alias non poſſet punire furem niſi pœna mitiori.

60 His accedat quod ex quo in hac Prouincia Tuſciæ, & in dominio Fiorẽtino potiſſimum a nonnullis annis citra, ſimilia delicta frequentantur, & multi camerarij fraudem in off. cõmiſerunt, & publicam pecuniam furati fuerunt, ſeueritate vtendum eſt, & pęna, quæ alias conueniens fuiſſet, augeri, & exacerbari debet, ne leuitate pęnæ ab alijs talia delicta perpetretur, §. ſed ſi credat in fine, inſt. de oblig. quę ex delict. naſcunt. & vt alij terreantur, & ſupplicium vnius, metus ſi multorum, vt eſt tex. in l. 1. in princ. C. ad l. Iul. repetund. & in d. l. aut facta, §. fin. & ibi etiam gl. Bart. & alij, & hinc eſt, quod in eadem lege §. penult. dicitur euenire, vt eadem ſcelera in quibuſdam prouincijs grauius plectantur, vt in Affricam meſſium incenſores, in Myſia Vitium, & vbi metalla ſunt, adulteratores monetæ, quia ſcilicet in dictis prouincijs ea delicta magis frequentantur, quam in alijs locis, cui conuenit pulcher text. in l. ſaccularij, §. ſunt quædam, ff. de extraord. crim. Et quod ob delictorum frequentiam liceat iura tranſgredi, & debitas, & ſtatutas pœnas augere, ex pluribus diffuſè oſtendit Gram. deciſ. 36. Solon. in 1. dubio, num. 2. & ſeq. vbi
61 propterea defendit quodam edictum Proregis imponens pęnam mortis naturalis delinquentibus de nocte cum ſcalis in Ciuitate Neapolis, de quo etiam meminit Vinc. de Franch. deciſ. 333. nu. 1. & nu. 5. in 2. par. & antea Carrer. in pract. crim. §. circa igitur tertium in
62 fine ſub nu. 45. verſ. item augetur ex qualitate fol. 251. & ex eadem cauſa etiam in d. Regno factum fuiſſe capitulum, imponens pęnam mortis furi, furãti vltra vnciam,

ciam,teſtantur Carer. in pract.crim. §.circa ſecundum
nu.8.verſ.ſic etiam pro furto,fol 227.& in §.ac etiam
n.33.verſ.exiāt ēi fol.234. Vinc.de Franc.Deciſ.315.
in princ.& ſub n.8.in 2.p.& deciſ.521.et in princ.in 3.
part.& ante iſtos Afflict.in conſt.regn.lib.1.Rubr.13.
in Conſt.terminum vitæ in 7. notabili ſub n.46.in fine.
Aliud etiam delictum commiſit d.Camerarius,quia
cum pecunia publica luſit ad ſponſiones, lingua Ver-
nacula,ſcom meſſe nūcupatas, ſuper electione ſummo-
63 rum Pontificum,& creatione Cardinalium, ſecundum
morem Florentinorum,de quo atteſtatur Alex. relatus
per Strace.de mercatur.in tract.ſponſio.in 1.part.n.6.
licet enim, eo modo ludere, & ſponſionibus conten-
63 dere non ſit iure communi prohibitum,imò licitum,&
conuentio, ſeù pactio inter contrahentes inita teneat,
& obſeruanda ſit, vt idem Strac. tradit in loco citat.in
2.part.num.4.verſ.tertium verò genus, prout & ſuper
65 vita, & morte eorundem Pontificum Cardinalium &
ſimilium perſonarum ſecundum eundem Strac. poſt
plures per eum adductos, in pręfato tractat. in 4.part.
nu.1. & plur. ſeq. vbi pariter in hoc ex teſtimonio Ca-
ſtrenſ. teſtatur de frequenti vſu mercatorū Florentiæ,
66 tamen d.camerario nō licebat ſic facere,quia publicā
pecuniam exactam in arca armarij, ad eam deponen-
dam deſtinata in loco officij, reponere ſtatim debebat,
& quamprimū poſtea ſoluere, & conſignare alijs offi-
tialibus cōmunis Florentiæ,& Depoſitio generali,ſeù
Theſaurario Sereniſſ. Magn. Ducis Etruriæ, aut eam
ſemper promptā & paratam ad ſoluendum tenere,nec
diù cum penes ſe retinere poterat,nedum ei in ea lude-
re,& in tam magna quantitate ſcutorum quinque mil-
lium quingentorum conſumere, vt conſumpſiſſe fuit
confeſſus, ita ex tex,in leg.diù minime C.de ſuſceptor.
Præpoſit. Anchar. lib. 10.quem ibi notat Bart. contra
eos, qui tenent pecuniam communis, & cum ea faciūt
mercantias,& dicit ibidem Luc.de Pen.in fine eam le-
gem notandā contra P.de Benuſio,qui dū eſſet ærarius
Curię Vicarię Regni,tēpore quo iuſtitię vigor in rebus
humanis agebat, ex multimodis mercibus commerciū
exercebat clāculum,vnde & Ioan.de Plat.ibidem pro-
ut eum refert & ſequitur Cępol.d.conſ.30.in 8. dubio
n.61.& 62. inquit, quod exactores ſeù ſuſceptores pu-
blicæ collationis ſeù ſolutionis factæ a prouincialibus,
& alijs publicis debitoribus, diù penes ſe retinere, nec
percipere interim aliquod commodum, ſeù interuſu-
rium poſſunt,ſed ſtatim debent pecuniam exactam cō-
ſignare Theſaurario, in vtilitatē & publicam cauſam
conuertendam, & ſubdit hoc eſſe notandum contra
Camerarios Communis Florētiæ,qui efficiuntur camp-
ſores,& mercatores de pecunia communis, quia debēt
puniri, de qua re etiam multa dicit Ruin. d. conſ. 143.
nu.7. & ſeq. lib.5. & benefacit l.2.C.de nauclec.publ.
ſpec. tranſportantib.lib.11. vbi eſt prohibita negotia-
tio nauclerijs de rebus publicis, quas transferendas ſu-
ſcipiunt, & notat ibi Luc. de Penn. in verbo conuer-
tere,quod ſic fecerunt quidam impij,qui dum miſſi fo-
rent tempore horrendæ famis pro comparatione fru-
menti, diù ſteterunt, & exquiſitis excuſationibus moram
velantes eorum, de pecunijs negotiati fuerunt, quod
eorum fraus, vel negligentia eſt ſatis immaniter vindi-
canda,quia non vnus homo ex hoc, ſed Ciuitatis cun-
ctus populus trucidatur; His accedit text.in l.1.& 2. &
ibi etiam Bart. & alij, C. de his, quæ ex public.collat.
illat. ſunt non vſurpand.lib. 10. vbi quod pecuniam pu-
blicam non poteſt quis accipere mutuo,vel alio titulo,
vel in ſuam vtilitatem aliter conuertere, & magis in
propoſito facit Afflict.in d.Conſt.officiales reipub.ſub
n.3.verſ.caueant etiam officiales,vbi dicit quod caue-
re debent officiales,ne pecuniam fiſcalem per aliquod
tempus retineant penes ſe, & de illa faciant aliquod
commercium, quia punientur extraordinariè d. l. diù
68 minimè C.de ſuſceptor.& d.l 2.C.de nauicular.ſeruit.
etiam idem Bart.in l.vnic. C.de auri publici perſequu-
tor.lib.10.nu.2.inquiens quod exactores publici ſi exi-
gunt pecuniam non poſſunt eam redigere in Florenos,
nec contra Florenos in pecuniam ſine licentia ſuperio-
69 ris,& quod propterea omne lucrum,quod ex hoc per-
ciperetur,deberet eſſe publicum, & qui illud retinet,
contra conſcientiam retinet, & fiſcus poteſt repetere,
vt etiam ibidem notauit Angel. de Peruſ.quaſi per ea-
dem formalia verba. Quæ dicta Bartoli ſequutus eſt
Dec.conſ.6.in princ.vbi loquitur in Camerario, ſiue e-
xactore Illuſtriſs. D. Plumbini,& tradunt etiam Boſſ.in
pract.crim.tit.de fiſc. & priuileg.eius ſub nu.50.circa
medium in verſic.ſi tamen lucraretur,aiens, quod om-
ne lucrum factum ex mercatura vel aliter cū pecunijs
fiſci ad fiſcum pertinet; & D.Peregr.in tract.de iurib.
& priuileg.fiſc.lib.6.tit.3.n.10.verſ.alius eſt caſus, vbi
etiam n.12.verſ.quintus caſus eſt, tradit,generalius q;
adminiſtrator fiſci vel Principis, puta Theſaurarius
magnus,qui ærarium,& Principis pecunias in cuſtodia
habet,quæſita cū pecunias fiſci, vel Principis acquirit
Principi,vel ad pretium tenetur,ſi ſic Princeps malue-
rit,ad exemplum minoris,militis, & Eccleſiæ, nec mi-
rum,quia vt idem Peregrin.dicit ibidem ſub n.1. verſ.
huius autem,talis adminiſtrator nullum debet ſentire
lucrum,ſed eſſe contentus ſalarijs, & emolumentis ſibi
a fiſco vel Principe conceſſis,iuxta.§. oportet in auth.
de mādat.Princip.& loquitur in Camerario,quem Ca-
merlingum vocamus,qui etiam dicitur quæſtor,& the-
ſaurarius. Pœna autem ſic cum publica pecunia nego-
tiantis eſt extraordinaria ſecūdum Afflict.in loco pro-
ximè citato,vel ſecundum Cæpol.d. conſ.39. in 8.du-
70 bio ſub n.62.verſ.& licet, ſi pecunia erat argentea vel
ærea,eſt quadrupli l.1.C.de his qui ex publ.ration.mu-
tu.pecun.acceper.lib.10. ſi verò erat aurea, perpetuæ
deportationis l.2.eod.tit.ſequitur Deciā.d.c.28. pecu-
latus quid,& quib.caſib.committ.n.28.verſic.retinen-
tes etiam,& tradit Ruin.d.conſ.143.ſub n.7.& ſeq.vel
maior ſecundum Ioan.Fabr. in d.l.vnic. C.de criminal.
pecul.poſt princip.dicentem quod officialis negotians
cum publica pecunia ad vtilitatem fiſci,tenetur in qua-
druplum.d.l.1.C.de his qui ex public.ration.Negotians
verò ad vtilitatem ſuam,tenetur maiori pœna,vt in l.2.
eod.tit.& in l.1.C.de his quæ ex public.collat.illat.ſunt
non vſurpand.lib.10. in qua quidem leg.2. expreſſa eſt
perpetuæ deportationis pœna his, qui pecunia fiſci ad
priuata commoda vtuntur,quod eſt prohibitum vt ibi,
& in d.l.prima,eiuſdem tituli,& in d.l.1.& gloſ.2.C.de
his quæ ex public.collat.illat.ſunt non vſurpand.in qua
tamen opinione Fabri non facio magnam vim,quia a-
lius videtur eſſe intellectus d.l.1. & d.l.2. C.de his quæ
ex public.ration.vt ſup.tetigi, & ibi notatur.

Inſuper idem Camerarius publicam pecuniam infi-
nitis ferè perſonis mutuauit,occaſione cuius mutui, et
nunc remanet creditor in ſumma ſcutorum trium mil-
lium ducentorum,& vltra,quæ res ſapit delictum, & tā
officialis dans,quam ab illo accipiens mutuo pecuniam
punitur in quadruplum, ſi pecunia conſiſtebat in argē-
to, vel ære per d.leg.1. C. de his qui ex public.ration.

mutu.

mutu. pecun.acceper. ſi verò conſiſtebat in auro,acci-
piens tenetur pęna deportationis,& publicationis om-
nium bonorum, dans autem capitali ſententiæ ſubiun-
gatur d. l.2. cod.tit. cum aurum ſit pretioſius omnibus
alijs metallis, vt in dd. locis tradunt Bart. Bald.Luc.de
Penn. & Ioan. de Plat. & ita in terminis noſtris tradit
Cępol.d.conſ.39.in 8.dubio ſub nu.62.ad finem,ſequi-
tur Decian.d.c.28.nu.26.& 27.verſ.ſed & qui,& verſ.
ſeq.& d.c.30.de pœn.& damnat.peculat.num.9. verſ.
capitali etiam,& c.31.de reſid.num.9.& 10.verſ.ſed &
qui mutuo,& verſ.ſeq. Ruin.d.conſ. 143. ſub num.7.&
ſeq.lib.5. & latè Menoch.d.caſu 596.num.7.& ſeq.in
2.caſu,& nu.12. & 13. in quarto caſu,quiniuio Afflict.
in d. conſtit. officiales reipub.ſub num.2. verſ.& dico
71 vnum,indiſtinctè tenet , quod ſi officiales de pecunijs
Regij fiſci faciunt mutuum quibuſuis perſonis ſine licē-
tia Regis,debent decapitari , & illi qui recipiunt debę-
rent deportari , & bona eorum omnia fiſco publicari ,
quod dicit ab officialibus Regijs litteris aureis eſſe ſcri-
bendum,& citat d.l.2. C. de his, qui ex public. ration.
mutu.pecun.acceper.& d.l.fin.C.de his,quę ex public.
collat.illat.ſunt non vſurpand.lib.10.quæ benè videtur
tur probare,quod & iure municipali diſpoſitum repe-
72 ritur lib.3. ſtatut.Florent.cap.161. ſub Rubr.de pœn.
official. aufugient. eum pecun. com. ſeu eam depoſi-
tant,vel cambiāt,in §.& nullus camerarius,quo prohi-
bitum eſt quibuſcunq;camerarijs communis Florentię,
ſeu deputatis pro ipſo communi,poſſe quoquo modo,
directè,vel indirectè,tacitè,vel expreſsè,cambiare, de-
ponere , vel mutuare aliquam pecuniæ quantitatem,
quam habuiſſent,vel recepiſſent quocunq;modo præ-
textu ſui Camerariatus officij,alicui perſonę,collegio,
vel vniuerſitati,ſub pęna dupli quantitatis mutuatę,ſeu
depoſitæ , aut cambiatæ vltra priuationem officij , &
quorumcunque aliorum officiorum , & beneficiorum
communis Florentiæ ipſo iure incurrēdam,quam quidem
dem pœnam pęcuniariam cum ob paupertatem ſolue-
re non poſſit,in corporalem arbitrio iudicis imponen-
73 dam,condemnari debet, per regulam quod qui nō ha-
bet in ære,luat in corpore,de qua habetur in l. 1.§.fin.
ff.de pœn.in l.ſi quis id quod,§.in ſeruos,ff.de iuriſdict.
omn.iudic. in l. fin. ff.de in ius voc. in l. qui ædes, ff.de
incend. ruin.naufr.in l.quicunque,§.quod ſi ad prędicta
C.de ſeru.fugitiu.in l.fin.C.de ſepulc.violat.in l.ob fę-
nus,ff.de adminiſtr.tutor.cum vbique notat. per ſcrib.
& ego probaui ſupra caſu 77. incip. ſatis trita verſic.
ſexto dubitatur .

74 Et ex hoc ceſſant,quæ in contrarium videbātur fa-
cere ex dictis per Cuman.conſ.178.in 2.dub.nu.3. per
Dec.conſ.6.in toto,per Alciat.conſ.12.n.7.& ſeq.ite-
rum nu.21. & ſeq.quinto,per Peregr.d.lib.6.d.tit.3.nu.
10.verſ.alius eſt caſus,ad finem,& nu.11.verſ.quartus
caſus eſt in eo,per Boſſ.in tract.crim.tit.de fiſc. & pri-
uilegijs eius ſub n.50.circa medium,verſ.ſed hoc quo-
que falſum eſt,per Ripam in tract.de peſt. tit.de reme-
dijs preſeru. contra peſtem in 2. particula,ſeu in §. ve-
niomus ad modum nu.17. & per Burſat.conſ.315. in
2.& 3.dubijs,& nouiſſimè per Menoch.d.caſu 580. in
quinta declaratione ad finem nu.25. dum concludunt,
quod Theſaurarius,ſeu Depoſitarius,vel Maſſarius ge-
neralis Principis poteſt impunè de pecunijs per eum e-
xactis,& ad eius manus prætextu officij peruenus,ne-
gotiari,mutuare,cambiare,& alia facere pro libito ſuę
voluntatis,& lucrari,& quod talia lucra ad ipſum ſpe-
ctant,nec de illis rationem reddere debet Principi,ſiue

conſiſtant in merçantijs, ſiue in alagijs monetarum,ſi-
ue in ſolutionibus ſalariorum anticipatè factis ſtipen-
diatis à Principe , ſiue in alijs quibuſcunque negotijs ,
quia vt ex eorū dictis apparet,loquuntur præfati DD.
quando dominium pecuniarum erat translatum in ta-
lem adminiſtratorem,& earum periculū ad ipſum ſpe-
ctabat , & ei ſtatutum erat certum , & determinatum
tempus ad pecuniæ in eius manus peruentæ rationem
reddendum , calculos, & computa faciendum, & eam
remittendum , quia tunc verum eſt , vt prædicti Do-
ctores affirmant , quod talis adminiſtrator poteſt de
pecunijs Principis diſponere, non ſecus,ac de proprijs
ſui ipſius , cum ante aduentum termini faciendorum
computorum , & remittendarum pecuniarum dicatur
talis pecuniæ dominus , & ſufficiat quod deſtinatis, &
ſtatutis temporibus, computa faciat, & omnem quan-
tatem pecuniæ penes eum exiſtentem remittat , quod
quidem fundamentum principale,& vnicum dd. DD.
ceſſat in caſu noſtro,ob prohibitionem expreſſam prę-
dicti ſtatuti, & præſertim,quia pecunia , quæ exigitur
75 prætextu d. officij , conſueuit apponi in armario ad
hoc deſtinato in loco offic.decimarum,intus quod ar-
marium retinetur area ferrea,in qua reponitur ipſa pe-
cunia,adeò quod d.Camerarius non videtur obligatus
ad reſtitutionem pecuniæ in genere , prout conſiderāt
dd. Doctor. ſed potius in ſpecie, eius ſcilicet quæ con-
ſeruatur in d.armario, & area , prout in ſimili dicitur,
quod obligatus ad certam quantitatem fructuum ex
certis bonis percipiendorum, dicitur debitor in ſpecie,
& non in genere , ſicut eſſet ſi ſimpliciter teneretur ad
illam quantitatem , l. ſi quis argentum , §.1. iuncta gl.
1. in fine, C.de Donation. Bartol. in l.eum qui , in fine
principij,ff de his,quibus vt indign. pulchrè Angel. in
l.item illa §.7. ff. de conſtit.pecun.idem velle viden-
tur Bart.in l.domini prædiorum num.2. per illum text.
C.de agricol.& Cenſit.lib.11.& Bald.conſil.255.con-
firmans conſilium meum per totum lib.2.& conſ.224.
factum tale eſt,circa medium,& conſ.ſeq.lib.3. Alia e-
nim ratione nō videtur deſtinatus ille locus pro repo-
nenda pecunia pub. niſi vt de ea exactor diſponere nō
poſſit,& ideo non ab re Cępol.d.conſ.39.in 8.dubio n.
76 61.conſiderat in terminis noſtris,an officialis retinue-
rit fiſcalem pecuniam in loco ſolito,an verò portaue-
rit ad domum ſuam,inferens,quod ſi eam non retinuit,
prout erat ſolitum, deliquit, eandem conſiderationem
facit Bonifac.de Vitalin.in d.tit.ſeu Rubr.ad l. Iul.pe-
culat.poſt principium,dum ait quod tenetur,qui pecu-
niam reipub. non poſuit in armario,ſed ſibi retinuit,&
77 debet perſonaliter detineri quouſque reponat , & etiā
78 puniri,vt in l.cum eo,ff.ad l.Iul.pecul. Poſſet etiam re-
ſponderi,quod concluſio dictorum DD. non procedit
in caſu præſenti , in quo Camerarius nullum habebat
tempus certum ad ſoluendum , vel remittendum exa-
ctum reſpectu pecuniarum debitarum pro augumento
Decimæ,& condemnationū,ſed eas,poſtquam exege-
rat perſoluere tenebatur Depoſitario Generali Princi-
pis Sereniſs. nec penes ſe ipſum retinere poterat, & vt
fecit,dilapidare, & perdere, quicquid ſit reſpectu alia-
rum pecuniarum exactarum pro ſolitis , & ordinarijs
grauaminibus Decimarum,quarum rationem,& com-
puta reddere tenebatur ter in anno , ſingulo ſcilicet
quadrimeſtre,& ita apertè volunt Dec.d.cōſ.6. col.2.
verſ. 2. ſpecialiter reſpondetur , vbi etiam in verſ. vel
ſecundo dici poteſt, ſubiungit quod eadē concluſio ad
fauorem exactoris non militat,quando is non habebat

tempus ad ſoluendum, ſed pecuniæ debebant eſſe apud officialem pro rebus neceſſarijs reipub, prout inquit contingere in Camerlinghis Florentiæ, quia tunc ſemper debent eſſe paratæ, & in alios vſus conuerti nō poſſunt, & Dec, in vtroq; dicto ſequuti ſunt Boſſ. in pract, crim. tit. de fiſc. & priuileg. eius ſub nu. 50. circa mediū verſ. ſi tamen lucraretur iuncto verſ. ſeq, & Peregrin. d. tit. 3. nu. 8 verſ. ſecundus caſus eſt, & nu. 9. verſ. aut vero. iſti officiales, qui etiā dicit, quod talis officialis criminaliter tenetur ex l. Iul. de Reſiduis, vnde in fine cōſtituit Decius in hac materia tres caſus, quorū duo primi adaptantur ad hanc augumenti, & condemnationū
79 pecuniam primus ſcilicet, quando quis recepit pecuniā pro Domino, vel repub, quam ſtatim habet reſtituere, in quo nihil poteſt lucrari, quia ſtatim, quod nō reſtituit dicitur eſſe in mora, vt etiam dicunt Boſſ. ſub d. nu. 50. & Peregr. d. tit. 3. nu. 8. verſ. ſecundus caſus. Secundus
80 quādo quis recipit pecuniam pro domino, vel Repub, quam, licet non debeat incontinenti reſtituere, tamen illam tenetur exponere in rebus occurrentibus pro neceſſitate communis, in quo ſimiliter nō poteſt illis pecunijs vti, quia ſemper debent eſſe paratæ ad vſum publicum, vt pariter dicunt Boſſ. ſub d. nu. 50. & Peregrin. vbi ſup. nu. 9. verſ. aut verò, & ſi, qui pecuniam fiſco ſoluere debet, per annum diſtulerit ſoluere, incidit in crimen reſiduorum, & lege de eo lata tenetur l. cum eo in fine, verſ. ſed ea quoque. ff. ad l. Iul. peculat. Decian. d. c. 31. de reſid. num. 4. verſ. cum eo, & nu. 5. verſ. iudicium hoc in fine, multo magis in illud incidiſſe dicitur camerarius iſte, qui debitam fiſco pecuniam non per annum ſolum, ſed per decem, & vltra ſoluere diſtulit in d. ſumma, quę augumentum, & condemnationes reſpiciebat.
81 Tertius autem caſus, quando ſcilicet quis paulatim exigit pecunias pro Domino, vel Repub. quas omnes poſtea ſimul tenetur infra certum tempus reſtituere, in quo poteſt lucrari cum dd. pecunijs, qui eſt propriè caſus dd. conſulentium, & Peregrin. loco cit. nu. 11. verſ. quartus caſus eſt, & antea Boſſ. d. tit. de fiſc. & priuileg. eius ſub nu. 50. verſ. ſed hoc quoque falſum eſt, quando poſſet adaptari propoſito noſtro, non conueniret eius applicatio, niſi reſpectu illarum tātum pecuniarū, quæ exiguntur pro oneribus cōſuetis Decimarum, quarum rationem, vt dictum eſt, camerarius reddere tenebatur quolibet quadrimeſtre, & interim dd. pecunijs vti non poterat, nec ad proprium, nec ad alienum commodū, obſtante ſtatuto pręcitato, quicquid in hac parte ſit de iure communi, quod illi ſuffragari nō poteſt, & in omnem euentum, quando a iure communi in hoc adiuuaretur, cum remanſerit pro dictis pecunijs onerum ordinariorum debitor in ſumma ſcutorum ſeptem millium,
82 & vltra, & ſoluendo non ſit, tanquam Decoctor publicæ pecuniæ non quidem fortunæ vitio, ſed proprio, cū culpa ſua, & non ſine dolo decoxerit, ſeueriſſimè puniendus eſt, & ictibus plumbatarum ſubijciendus l. quilibet, C. de Decurion. lib. 10. Strac. de mercatur. in tractat. de Decoctor. in 3. par. nu. 3. & ſeq. verſ. dic igitur. Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. q. 90. nu. 16. 17. Farinac. lib. 1. qq. crim. tit. de delict. & pęn. q. 26. ſub nu. 27. verſ. hodie vero, quæ quidem pęna ictuum plumbatarum, vt ait Strac. ſecundum Accurſ. in d. l. quilibet, eſt damnatio in metallum, licet verius ſecundum ipſum ſit alia pęna, quæ pilis plumbeis huiuſmodi Decoctoribus inferebatur, quam interpretationem Menoch. d. q. 90. admittere videtur, & eſt de mente Luc. de Penn. in d. l. quilibet in verbo ictibus, dum exponit ideſt verberibus, licet ibidem Bald. in ſummario ſequatur opinionem Accurſ. & ei etiam adhærere videatur idem Luc. de Penn. in l. 2. C. de exact. tributor. eod. lib. 10. vbi pro declaratione illorū verborum plumbatarumque verbera, ſe remittit ad gloſ. in d. l. quilibet, quod genus pęnæ ſiue ſit damnatio in metallum, ſiue verberatio, non eſt in vſu, & propterea loco pęnæ damnationis in metallum, ſuccedit pœna arbitraria Oſaſc. Deciſion. Pedemont. 105. nu. 7. in verſ. contrariam opinionē, & ante eum melius, & clarius Imol. in l. 2. col. 2. ſub num. 2. verſ. & aduerte quia pęna damnationis in metallum, ff. de public. iudic. vel vt alijs placet, pęna triremium perpetuo, vel ad tēpus, vt habetur per Capic. deciſ. 153. nu. 3. per Carrer. in pract. crimin. in materia appellationum, verſ. ſeu, §. ſextus caſus nu. 32. fol. mihi 29. & in §. circa quartum, nu. 8. & 9. verſ. multoties fol. 252. per Clar. in pract. crimin. q. 67. n. 7. verſ. item damnatio in metallum, & per alios, quos congeſſi ſup. caſu 8. incip. Eximentes poſt verſ. ipſe autem detentus in carcere. Et de verberatione cum plumbatis, poteſt idem affirmari poſtquam in iuribus de ea loquentibus habetur pro ſeueriſſima pœna, & in omnem caſum eius loco ſuccederet pœna Iu-
83 dici arbitraria iuxta l. 1. §. expillatores, ff. de effractor. & expillat. & alia iura ſupra allegata. Conſtat autem,
84 quod etiam ex forma ſtatutorum Curię Mercantię efficiuntur Decoctores, & falliti, nedum mercatores, & artifices, ſed & quæcunque aliæ perſonæ cuiuſcunque gradus, ſtatus, & conditionis, vt habetur in 3. lib. Rubr. 2. de ceſſanti, & fugitiui, in §. *& oltre à quello, che in altro luogo è detto*, in fin. & quam graue ſit facinus eorū,
85 qui obliguritis, ebibitiſq; aut in aleam deperditis, aut in venerem profuſis, aut in cultum, fauſtumque effuſiſſimum abſumunt, non modo patrimonium, ſed etiam publicas, priuatorumque pecunias, docet Bude. in l. ſi hominem, §. quoties, ff. depoſit. poſt verſ. decoctores in Francia, fol. 584. & dixi infra caſu 105.
86 In alio inſuper deliquiſſe videtur, ex quo enim ſingulis annis pro adminiſtratione dicti ſui officij præſtitit ſeptem fideiuſſores inſolidum obligatos, prudēs, ſciēſq; vtique penè ab initio ſe eſſe debitorem publicarum pecuniarum in tam magna ſumma, vt eius facultates non ſufficerent ad ſatisfactionem, dicitur ex hoc eos deceſ-
87 piſſe per tex. in l. penult. in fin. ff. de iur. dot. vbi habetur, quod ſi ſocer ſpe futuræ dotis indux erit generum, & cum ſciret ſe prętare dotem non poſſe, id egerit, dicitur genero inſidiari, propter quod puniendus eſt extra ordinem iudicis arbitrio, prout ita puniendum eſſe eum, qui ſciens ſe non eſſe ſoluendo, facit ſe diuitem, & plura cōtrahit debita, tradūt Plot. in tract. de in lit. iur. ſuper repet. l. ſi quando, C. vnde vi, §. 4. nu. 62. verſ. ſic, & contrahens, Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 4. caſu 381. nu. 25. verſ. hoc crimine notari, & Farinac. alios adducens d. q. 26. num. 28. verſ. ſicut pariter, in quam pœnam etiam incidiſſe videtur tāquam is, qui decoxit, non vitio fortunæ, ſed culpa ſua, & remāſit debitor priuatorum. Strac. in d. tract. de Decoctor. in d. 3. par. ſub num. 5. verſ. in eo verò, & Farinac. d. q. 26. ſub num. 27. poſt verſ. hodie verò. Vlterius idem Camerarius ſubtrahendo publicam pecuniam, & cum ea facīedo, quæ dicta ſunt, & non obſeruando, quæ tenebatur vigore ſui officij, contrauenit iuramento per ipſum præſtito pro d. officij adminiſtratione, & tanquam periurus eſt
88 puniendus, vt in terminis noſtris dicit Cępol. d. conſil. 39. in 3. dubio, nu. 37. verſ. inſuper, & in 8. dubio, ſub nu. 62. verſ. ſecunda ratione puniri poteſt.

Et ſi

Digitized by Google

Et ſi in caſu Cępol.d.conſ.39. quem ſequuti fuerunt
Boſſ.d.tit.de furt.nu.39.in fine,& Decian.d.c.28.d.tit.
peculatus quid, & quibus caſibus committ. num. 28.
verſ. retinentes etiam ille Lucius fuit condemnatus ad
pœnam furcarum ex eo ſolum, quod in publica pecu-
nia bis tantum fecit furtum, primo in quadam quanti-
tate, quæ ei ceciderat de manica,ſecundo de mille au-
reis, & dicta duo furta faciẽdo, fecit contra iuramẽtũ,
& quia etiam reuelauerat ſecreta Ciuitatis,vt in d.cõſ.
habetur,& potiſſimũ in 3.& 8.dubijs,vtiq; Camerarius
iſte,qui longè plura commiſit delicta,& nõ leuiora,vi-
detur in eandem pœnam potuiſſe fortius condemnari.
Et quando prẹmiſſa non ſufficerẽt ad d.pœnæ iuſti-
ficationem,ad eam ſufficeret ſtatutum Florẽtinum lib.
3.c.161.ſub Rubr.de pẹn.offic.aufugient. cum pecun.
89 Com.Floren.quo formaliter cauetur,quod quicunque
ex.ſtens ad aliquod officium Communis Florentię cum
pecunia ipſius aufugerit, ſeu ſe celabit, & de ipſa non
reſpondebit Communi Florentiæ, vt tenebatur ex de-
bito rationis, de facto, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij
condemnetur in hauere,& perſona, per D. Poteſtatẽ,
aut alium rectorem Communis Florentiæ, hoc modo
videlicet quod ſi quo tempore in fortiam communis
deuenerit, trahatur ad caudam Aſini ſine aſſidibus per
Ciuitatem Florentiæ vſque ad locum iuſtitiæ,& ibidem
pro dimidia plantetur, & pro alia dimidia ſua perſona
cõburatur,& omnia ſua bona deſtruantur,& deuaſten-
tur,& deuaſtata deueniant in Cõmuni prædicto,& pin-
gatur in Palatio D.Poteſtatis,præmium etiam conce-
dendo capientibus, & in fortiam communis ducẽtibus
talem fugientem, & mandãdo quod nihilominus fide-
iuſſores talis delinquentis teneantur reſtituere cõmuni,
integraliter, & cum effectu omnem pecuniæ quantita-
tem, ad quam ille tenebatur non obſtante aliqua con-
90 demnatione,quę fieret de illo,vt in d.ſtatuto.Nec mi-
rum cum tales aufugientes cum pecunijs alienis,maxi-
mè publicis valdè ſint odioſi legibus communibus, &
municipalibus,à quib.propterea in eo acriter animad-
uertitur,vt demonſtrat Strach.in d.3.p.n.6.& plur.ſeq.
91 verſ.ſed & his addes,Plot.d.§ 4. nu.63. & ſeq. verſ.&
propterea,vbi meminit de Decreto Mediolani,talibus
imponeote pœnam furcarum,vel triremium perpetuo
arbitrio Principis,vel Senatus,& Farinac.d.q.26.n.29.
verſ.& in vrbe,vbi recẽſet in ſtatu Eccleſiaſtico extare
Bullam Pontificiam huic hominum generi pœnam vl-
92 timi ſupplicij veluti furibus imponi iubentem. Et ſi di-
ceretur, caſum hunc nón eſſe compræhenſum à d. ſta-
tuto, cum Camerarius non arripuerit fugam, reſpõde-
93 tur quod parum differt,& virtualiter,& quoad effectũ
ſimilis eſt,cum iſte,quia malè vſus eſt pecunia pub.non
poſſit de ea reſpondere communi, & propterea quod
cum per ſtatuta, in proprijs terminis non reperiatur
aliqua certa prouiſio, recurrendum eſt ad ſimile ſtatu-
tum,iuxta diſpoſitionẽ eorundem ſtatutorum d. lib.3.
c.5. Rubr.de arbitr.rector. per quod diſponitur, quod
94 quilibet Rector,& officialis pœnas ſtatutas,& ordina-
tas a iure Municipali omnimodo ſeruare teneatur,& ſi
de maleficio, vel delicto aliqua pœna non eſſet deter-
minata per ius municipale, Rector poſſit, & teneatur
punire,procedendo de ſimilibus ad ſimilia,ęquiparan-
do pœnas, & cauſas, inſpectis circumſtantijs debitis,
95 quod poteſt Iudex facere, & caſus aſſimilare etiam ex
officio,& nemine petente ſecundum Bald.in l.vnic.nu.
10. verſ.vlt. nota,C.vt quæ deſ.aduocat.part.Iud.ſup-
ple. & quando caſus illius ſtatuti eſſet de delicto magis
atroci, quam ſit maleficium, de quo agitur, quod non
videtur,cum ſit non vnum,ſed multiplex,adhuc tamen
pęna furcarum,eſt minor pœna determinata per dictũ
ſtatutum,plus enim eſt,quod quis trahatur ad caudam
Aſini ſine aſſidibus per Ciuitatẽ vſque ad locũ iuſtitiæ,
& poſtea pro dimidia plantetur,& pro alia dimidia cõ-
buratur,& exinde in Palatio Poteſtatis pingatur, & bo-
na omnia publicentur, quam quod ſimpliciter ſuſpen-
datur,& bona ad fiſcum non deuoluantur,etiam quod
vtroque caſu, vita adimatur,& anima a corpore ſepa-
retur, & hoc tam reſpectu ipſius pœnæ naturaliter, &
in eſſentia,ſeu ipſius pœnæ atrocitatis, quam reſpecta
ignominiæ,& obrobrij ex dicta morte reſultãtis, ideo-
que ex dictis rationibus dixit Bald. conſ.426. præmit-
96 tendum eſt num.4.lib.1. quod pœna furcarum maior
eſt pœna decapitationis realiter,& naturaliter,cũ vna
habeat aliquem temporis tractũ,altera ſit inſtantanea,
& etiam accidentaliter ratione maioris ignominię,idẽ
tenuit Socin.conſ.157.nu.4.& latius,& melius nu.14.
97 & 15.lib.2.qui tamen reſpectu atrocitatis ipſius pęnæ
contrarium aſſerit ex ſententia Phiſicorum, quod ſci-
licet decapitatio pro illo minori inſtanti affert maiorẽ
dolorem,quam ſuſpẽſio pro maiori inſtanti.Dec.conſ.
63. ſub num.4.Crauet.in tract.de antiq.temp.in 4.par.
in §.videamus modo numero 27.fol.mihi 208. Rip.in
tract. de peſte,tit.de remed.pręſeruat.contr.peſt.num.
140. Farinac.lib.1. quæſt.criminal.tit.de delict.& pœn.
q.18.n.85.verſ.item certum eſt,& idem in pœna com-
98 buſtionis, quod maior ſit, quam pœna amputationis
capitis,tenet Bal.in l.vnic.in 1.Notabili nu.1.C.de rapt.
virg.& vtrumque dictum benè videtur probari in l.ca-
pitalium in princ. §.de pœn. vbi inter pœnas capitales
pr. connumeratur ad furcam damnatio,mox viui con-
crematio, & hæc duo tanquam ſummum ſupplicium,
deinde capitis amputatio,vnde ſi per huiuſmodi ſtatu-
tum mandans de ſimilibus ad ſimilia procedi,res eſt de-
cidenda omiſſo penitus iure communi,vt Socin. licit
d.conſil.157.num.6.lib.2.vtique d. pęna condigna vi-
detur, cum ſit mitior expreſſa in d. ſtatuto, cuius caſui
multum diſſimilis non eſt caſus præſens,cui etiam nul-
lum aliud ſtatutum magis ſimile reperitur.
99 Iuſtificatur prætererea d.pęna furcarum aliter vigore
eiuſdem ſtatuti de arbitr.Rector.vbi in finalibus verbis
dicitur, quod ſi caſus non deciſus a ſtatuto, non poſſet
decidi, de ſimilibus ad ſimilia, quia ſimile non reperi-
retur,rector,& officialis imponat pœnas arbitrio ſuo,
100 nam licet maxima ſit inter Doctores cõtrouerſia,an
Iudex habens arbitrium in pęnis irrogandis pro male-
ficijs commiſſis, poſſit imponere pœnam mortis,tamẽ
omnes videntur conuenire, quod vbi delictum eſt adeò
atrox, vt ex circumſtantijs,& qualitatibus illud aggra-
uantibus videatur ſua ſeri, quod pœna mortis inferri
poſſit,Iudex poterit illam imponere Io.de Imol.in l.2.
nu.4.verſ.quid autem,ff.de publ.iudic. Gomez tom.3.
var.reſolution.de delict.c.6.de iniurijs ſub num.8. poſt
verſ.& in tantum in primo caſu.Menoch.de arbit.iud.
lib.1.q.86.num.20. verſ.declaratur ſecundo,Farinac.
lib.1.q.q.crimin.tit.de delict.& pœn.q.17.limit.1.num.
35. & alij per me adducti ſupra caſu 92. incip. magna
eſt quæſtio ante finem poſt verſ.vnde in tanta Docto-
rum varietate, quibus addo Bartolom.Bertazzol.conſ.
crim.35.num.19.& 20. lib.1. vbi teſtatur,quod nullus
hoc caſu diſcrepat.quin vſq; ad mortem incluſiuè iudex
poſſit arbitrari pœnam. Quod autem hic concurrant
qualitates,& circumſtantiæ,quę poſſint inducere iudi-

cem ad indicendam d.pœnam,eſt adeò clarum,vt nullus de hoc dubitare poſſit, cum ſimus non in vno tantum, ſed in quampluribus delictis, & quidem enormibus,qualificatis,reiteratis,& ſingulis etiam ſemel tantum commiſſi maximam pœnam merentibus, vt ex toto huius reſolutionis diſcurſu apparet,& ſi ſecus fieret & citra mortem Camerarius iſte puniretur, vtiq;nimis tepida eſſet iuſtitia, & merito poſſet allegari dictũ M.
101 Catonis,qui in oratione,quam de preda militibus diuidenda ſcripſit, vehementer atq;illuſtribus verbis de impunitate,& licentia peculatus conquæritur hæc dicens,fures priuatorum furtorum in neruis;atq;cõpedibus vitam agunt,fures publici in auro atq;purpura gloriosè ſe oſtentant,refert Gell.lib.11.cap.vltimo,& per eum Decian.d.lib.8.c.29.de atrocitat.Iudicib.& proceſſ.in crim.peculat.in princ.nu.1.vbi ſubdit q nõ immerito magna infamia notantur, & ingenti ſupplicio afficiũtur,qui pecuniam fiſci vel Ciuitatis, & ærarium expillant,quaſi qui ex ore populi panem,& cibum eripiant,vnde non debet Princeps vel Iudex vti lenitate,
102 ſed ſeueritate, nam per lenitatem Rex contemnitur, lex deſpicitur, & grex inficitur, per ſeueritatem verò Rex honoratur, lex ſaluatur, grex ſeruatur, vt inquit Lucas de Pen.in l.3.quæ eſt fin.ante finem verſ.& breuiter C.de his quæ ex public.collat.illat.ſunt non vſurpand.lib.10. ſubdens quod ideo iuſtũ eſt, vt quẽ timor Dei a peccato non reuocat ſaltẽ coerceat ſeueritas diſciplinæ cap.cum in cunctis §. clerici ſanè, extra de electioo.
103 Et quando opinio hęc non eſſet admodum tuta,indubitanter tamen procederet quãdo Iudex mortis pœnam arbitraretur cõſulto Principe,vt in caſu iſto, quia in principe omnes pœnæ ſunt arbitrariæ etiam vſq; ad mortem,ſi ita ſibi videatur ex facti,& perſonarum qualitatibus,vt in terminis decidit Farinac.d.q.17. nu.60. verſ.ſublimita hanc nonam limitationem, vbi ad hoc allegat Auguſt. de Arimin. in addit. ad Angel.in tract. de malef. in verbo, & ibi caput a ſpatulis in addit.ad verſ.quæro aliqua lege,vbi hoc dicit n.46.Boſſ.in practic.crim.tit.de Princip.& priuileg.eius n.82. verſ.pœna omnis,Carer.in pract.crimin.§.circa igitur tertium n.32.& ſeq.verſ.& an, & quãdo fol.mihi 250.& quoſdam alios, quibus addo Gram.Deciſ.36.n.8.& nu.12. & Afflict. ſuper Conſt. Regn.lib.pr. rubr.35. de Official.reip.in conſt.officiales Reipub.n.4.in 2.notabil.& Rubr.101. de cont.vniuerſit.in conſt. Dubitationem iuriſperitorum n.16.in vltimo not.qui vtrobiq;dicit rationem eſſe,quia Princeps ſumit arbitrium ex motu cęleſti.
104 Nec impoſitioni d.pœnæ furcarum obſtare poteſt, quod cum d.Camerarius ſit nobilis, non debeat cõdẽ-
105 nari tali pœna,quæ in Tuſcia,& tota Italia reputatur ignominioſa, & ex conſuetudine non irrogatur ſimilibus perſonis,ſed plebeis,& ignobilibus tãtum,& quod propterea alia pœna mortis,ei inferri debeat,puta decapitationis, etiam quod pro eodem delicto alius inferioris qualitatis ſuſpendi deberet, vt per Bart.in leg. Desertorem §.pœnæ militum ff.de re militar.per Bald. licet non tam latè in c.pr.§.ſi ruſticus in fine num.5.de pac.tenend. & eius violator.iu vſibus feud.per Bart.in l.capitalium §.ſerui cæſi ff.de pæn.per Bald.conſ. 326. præmittendum eſt n.1.lib.1.per Clar.in pract.crim.q. 60.n.24. verſ. prodeſt etiam probatio nobilitatis, per Pelin.in cap.paſtoralis ſub nu.1. de off.iud. delegat.& diffusè per Cæpoll.quem etiam adducit Clar.d.conſil.
39.in pr.dubio n.13. & 14. verſ.item Decuriones, & verſ.& idem eſt dicendum,& rurſus n.20.& 31.verſic. ſed quantum ad mortem,vbi plures allegat,quibus adiungo Afflict.in Conſt.Regn.lib.pr.Rubr.13.de homicid.puniend.in Conſt.terminum vitæ in 7.not.n.46.in princ,& Parid,de Put.in tract.de ſyndicat.in verbo pœna.c.10.incipient.an ſi ſtatutum nu.5.verſ. vnde ſi Iudex fol.369.& facit tex.in l.capitalium §.nõ omnes, & §.& vt generaliter ff.de pœn.vbi pariter nobiles,& magnates non patiuntur pœnam fuſtigationis, quæ vilibus tantum imponitur, quod, & Bald.not.in auth.inceſtas in ſecunda lect.C. de inceſt.nupt.Bart. loquens pariter in pœna fuſtigationis, & verberum in l.2.ante finem ff.de termin.mot. per illum tex.& per l.1 §. t.ff. de effractor.& expil.& per l. Pedius.§. Diuus.ad fin.ff. de incend.ruin.& naufr.
106 Quoniam reſpõdetur, quod quando nobilis eſt officialis,& delinquit in off.& facit aliquid, ex quo reddit ſe indignum dicto off.& dignitate,& committit crimen contra promiſſionem per eum factam, & iuratam,de-
107 bet puniri eadem pœna, qua quilibet alius inferioris gradus punitur,nec meretur aliquod priuilegiũ nobilitatis, quod dicitur ammittere ſic delinquendo, vt ex præmiſſis, & pluribus alijs rationibus concludit in terminis noſtris Cepol.d.conſ.39.in 1.dub.n.24.cum ſeq. vſq;ad fin.d.dubij.Fœlin.in d.c.paſtoralis ſub n.3.in 3. fallentia,quinimo generalius loquẽdo videtur,quod etiam in delictis commiſſis extra officium, vel adminiſtrationem,aut dignitatem,quam quis habere, nobilis,ſeu Magnas poſſit pœna ignominioſa furcarum cõ-
108 demnari, prout ſi eſſet vilis, quando delictum per eũ commiſſum eſt enorme, ita tenent Marſil.in repet.leg. vnic.C.de rapt.virg.n.129.ver.& adduci poteſt,Gram. Deciſ.36.n.5.verſ.& in tantum,Carer.in pract.crim.§. circa ſecundum n.6.& plurib.ſeq.fol.227.vbi etiam in ſpecie loquitur quando committitur furtum, & in §.
109 circa igitur tertium n.26.fol.250. Et quod ſi nobilis committat furtum, nihil ſibi profit nobilitas, ad euitandam pœnam furcarum, ſed debeat ſuſpendi, ſicut popularis, voluit in ſpecie Afflict.in Conſtitut.Regn. lib.pr.Rubr.13.de homicid.puniend.in conſt.terminum vitæ in 7.not.n.46. & lib.ſecundo,Rubr.31. de pugnis ſublatis,in Conſt.Proſequentes in fine n.31. verſ.& ſignanter tene menti, & idem tenuit Paris de Put.in d. verbo pœna,d.c.10.n.6.& 7.fol. 369.inquiens quod ita obſeruauit,& ſuſpendi fecit quendam armigerum ex nobili progenie, qui furto ſubtraxerat crucem argenteam,& calices cuiuſdã Eccleſiæ, qui non erat dignus pœna nobilium, nec erat ignoſcendum militi, cui obuiare oportebat, vt latroni. Sequitur Clar.d.q.60. ſub n.24.poſt verſ.prodeſt etiam probatio nobilitatis ante finem: Dicit etiam Boſſ.in pract. crim.tit.de ſacrileg. ante finem ſub n.6.ver.ſi tamen, quod quidam,qui ad Ciuitatem Aſſenſem acceſſerat, tanquam magnus nobilis, ſtipatus multis famulis, & multas Eccleſias ſpoliauerat furtim calicibus, & alijs ornamentis precioſis ſuper altiſſimis furcis,cum tota caterua furum, quam habebat,fuit laqueo ſuſpenſus.

EPI-

Digitized by Google

EPITOME.

De pæna tranſcendentis muros, valla, aut foſſas Ciuitatum, Caſtrorum, villarum, vel fortilitiorum, aut dictas res rumpentis, vel aliter violantis, aut ſupra eas ædificantis, vel aliud facientis, & de portis, & alijs in hac materia,

SVMMARIA.

Muros Ciuitatis violans, eos aſcendendo, vel ex eis exeundo, pœna capitis punitur, num. 1. 2. 3.
Et quare, num. 28.
Concluſio tamen intelligenda eſt de muris ciuitatis Romanæ, 4.
Muros ciuitatis tranſcendendo quis dicitur in illis delinquere, 2.
Vallum aut muros tranſcendere paria videntur, 3.
Muros alterius Ciuitatis quam Romanæ tranſcendens, pœna extraordinaria iudicis arbitrio tenetur, 5. 6. 7. 8.
Quod abſque dubio procedit, ſi non dolo, ſed alia cauſa, vt pro euadendo, è manu ſatellitum, vel bannitum vt occideres, iuſtè inſequendo, 6.
Et dummodo id non fiat tempore belli, 7.
Secus ſi dolo, vel tempore belli id egerit, quia capitis pœna debetur, 9.
Et maximè ſi factum eſſet enorme, & circunſtantijs aggrauatum, 10.
Quia Iudex in arbitrarijs poteſt arbitrium ex cauſa vſq; ad mortem extendere, eod.
Et in exemplo poſito, 11.
Et qualiter fuerit alias punitus quidam Doctor, qui cum ſcalis tranſcenderat muros Terræ Solis, 19.
Delicta plura diuerſarum ſpecierum, licet ad eundem effectũ tendentia, debent ſingula puniri, 12.
Et vbi in ſimilibus caſibus vnica pœna tantum videretur imponenda, tamen ex aggrauantibus circunſtantijs augeri debes, 13.
Carcere fracto aufugiens pœna capitis seuetur, 14.
Et qualis intelligatur tali pœna, eod.
Fortilicij muros tranſcendere eſt æquè delictum, ac muros Ciuitatis tranſcendere, ſed & forte maius, 15.
Pœna tranſcendentis muros non debetur effectu non ſequuto, 16.
l. Fin. ff. de rer. diuis. intellectus, 17.
Tranſcendere volens exponitur quandoque pro tranſcendere voluntariè, eod.
Carceratus aufugiens habetur pro confeſſo, 18.
Foſſas ciuitatis, vel Caſtri non habentis muros, nec loco murorum valla etiam lignea tranſcendens, mitius punitur quam ſi muros tranſcenderit, 20.
Et quod foſſas tranſcendenti, non caput, ſed crura ſint amputanda, 21.
Fuſtigationis tamen, vel ictuum funis, vel pecunio ria pœna fuit aliquando impoſita, 22.
Et quod extrordinariæ pœnæ ſit locus, 23.
Muros, vella etiam lignea Ciuitatis, vel Caſtri rumpentes tenentur, ac tranſcendentes, 24.
Et pariter illos effodientes, vel foueam penes illos vt cadant facientes, 25. & 44.
Et quod perforantes, vel ex eis lapide auferentes, peculatus teneantur, 45.
Muros violare quis dicitur pluribus modis, eod. nu. 25.
Portas Ciuitatis vel Caſtri rumpentes tenentur, ac muros trãſcendentes, 26.
Parta, valla, foſſa, & muri Ciuitatis, vel Caſtri dicantur res Sanctæ, 27. & 28. & quare, 29.
Non tamen ſunt diuini iuris, & quare, 29.
Muros Municipales non poſſunt priuati reficere, nec aliquid eis coniungere, vel ſupponere, 30.
Nec in illis feneſtras facere, vel aliquid aliud conſtruere, 31. & 42.
Et Idem in Turribus, 32.
Titulus an præſumatur ex patientia, & an præſcriptio iuuet illos, qui in dictis locis ædificarunt, vel aliquid ſimile fecerunt, 33.
Domos adhærentes muris Ciuitatis, vel Caſtri non licet facere, nec ſimilia, 34.
Fallit in quibuſdam locis de Conſuetudine, 46.
Peruſij, & Tuderti Ciuitatis, quæ ſit in prædictis, conſuetudo, eod.
Pontremuli quid obſeruetur, 48.
Et quod in hac materia attendatur conſuetudo, 47.
Remota vero Conſuetudine requiratur licentia ſuperioris, 49.
Non tamen ſolus Princeps, ſed Communitas id concedere poteſt, eod. & 50. 51.
Saltem de generali conſuetudine, 50.
Et maxime quando ſunt muri in eius ſolo, vel eius expenſis conſtructi, eodem.
Communitas poteſt muros reficere, vel firmius renouare, abſq; Principis licentia, 51.
Gloſ. in l. omnes Prouinciarum 11. C. de operib. public. reprobatur, eod.
Aedificantes in dictis locis prohibitis non ſolum debent puniri, ſed, & ædificia deſtrui, 35.
Quod procedit quando ædificatum eſt contra expreſſam prohibitionem, 38.
Vel ſi ædificia noceant, vel nocere poſſint vſui publico, vt ibi exemplificatur, 36.
Secus ſi nocere non poſſint, quia tunc imponitur ſalarium, quod potius dicitur Solarium, 37. 40. 41.
Solarium quid ſit, & quare ſic dicatur, 39.
D. Fabius Turretus laudatur, & eius Conſ. declaratur, 41.
Aedificatum in loco Eccleſiæ an deſtrui debeat, vel ex eo ſolui ſalarium, eod.
Aedificantes, vel aliquid vt ſupra contra ius facientes in dictis locis prohibitis puniuntur arbitrariè, 43.
Muri Ciuitatum, qui propriè dicantur, & de eorum ædificatione, reparatione, & reſtauratione, ac alijs, 52.

CASVS CENTESIMVS.

1 SCripta eſt lex a Pomponio in l. fin. ff. de rer. diuiſ. quod violans muros Ciuitatis, eos aſcendendo, aut ex eis exeundo, pœna capitis punitur, eo quia non liceat aliter, quam per portas egredi, vel ingredi, quod & diſpoſitum reliquit Iuſtianus in §. Sanctę quoq; verſ. ideo autẽ Inſt. de rer. diuiſ. dum ait, quod pœna capitis
2 conſtituta eſt in eos, qui aliquid in muris deliquerint, ſcilicet ſecundum gl. ibi tranſcendendo, vel rumpendo. Idem etiam traditum reperitur a Modeſtino in l. deſertorem. §. in bello verſ. nec non ff. de re milit. vbi
3 expræſſè dicitur, quod qui vallum tranſcendit, aut per murum caſtra ingreditur, capunitur, ſed quoniam, d. l.
4 fin. videtur loqui in violante muros Ciuitatis Romanę, & ſecundum eam intelligendum eſſe d. §. ſanctæ quoque, & dict. §. in bello, volunt vtrobique gl. & Doctores communiter, & in alijs locis ſtatim citandis, licet dict. §. Sanctæ quoque loquatur generaliter in muris Ciuitatis, & dict. §. in bello, etiam in vallis, & muris Caſtris, & in ijs eandem conſtitutam eſſe pœnam, pro vt in muris ciuitatis Romanæ velint Roman. ſing. 743. quæſtio eſt de facto, & alij citati per Boer. Deci. 162. ſub num. 1.

ſub nu. 1. ad finem, & præter eos Ioan. de Plat. in d. §.
Sanctæ quoq; & Cępol. in tract. de ſeruit. vrban. præd.
5 tit. de ſcal. c. 54. ad fi. nu. 9. Dubitatum fuit in quæſtio-
ne de facto qua pęna damnandus eſſet, qui muros alte-
rius Ciuitatis quam Romanæ, tranſcendit, & quod ta-
lis delinquens non teneatur pœna capitali, de qua ha-
betur in d. l. fin. ſed alia extraordinaria arbitrio iudicis
dixerunt in d. l. fin. Bart. & Alberic. de Roſat. Bald. in l.
ſacra loca §. muros, ff. de rer. diuiſ. Boer. deciſ. allegat.
232. n. 1. qui etiam ſubdit nu. 3. ita fuiſſe iudicatum per
ſenatum Burdegalenſem, cuius auctoritate, & aliorum
per eum adductorũ hoc magis receptum eſſe, ait Me-
noch. de arbitr. iud. lib. 2. centur. 5. caſ. 483. numero 5.
& 6. quibus adduntur Ioan. Bapt. de Roſell. inter con-
ſil. Alex. de Neuo conſ. 93. ſub nu. 4. verſ. nam tranſcen-
dere, & melius ipſe Alex. de Neuo conſil. ſeq. 94. nu. 1.
inquiens, quod hæc opinio ſeruatur de conſuetudine,
& Corn. conſ. 33. ſub nu. 4. poſt verſ. & conſuetudo, &
rurſus num. 14. poſt verſ. & ſimiliter libr. 4. Clar. plures
alios referrẽs in pract. crim. q. 68. n. 29. verſ. muros Ci-
uitatis, qui pariter aſſerit hanc ſententiam, & Doctorũ
auctoritate, & Tribunalium vſu receptam eſſe, Hyero-
nim. Magon. Deciſ. Lucenſ. 90. nu. 14. verſ. tamen quia,
Farinac. lib. 1. qq. crimin. tit. de delict. & pœn. q. 20. nu.
152. verſ. limita quinto, qui & ipſe cœteros eiuſdem
6 opinionis recenſet, quæ opinio indubitanter tenenda
eſt, & obſeruãda duobus concurrẽtibus, vno, quod hoc
non fiat dolo, & animo ipſos muros violandi, ſed ex
alia cauſa, puta, vt quis euaderet à manu ſatellitũ, vt p
Clar. in d. verſ. muros Ciuitatis in fine, & per Farinac.
d. q. 20. nu. 149. verſ. limita ſecundo, & multo magis ſi
ex alia cauſa licita, puta, vt bannitum, quem ex ſtatuto
occidere licebat, inſequeretur, & interficeret ſecun-
dum Nell. in tract. de bannit. in ſecunda part. 2. temp.
q. 13. quem ſequutus eſt Farinac. in d. verſic. limita ſe-
cũdo, & ante eum Menoch. de quo non meminit, d. ca-
ſu 483. nu. 7. qui etiam refert Ruin. idem tenentem, &
qui hoc caſu a Iudice conſiderãdum ſit admonentem,
& pulchre tradunt Iaſ. in l. ſi quis nec cauſam num. 20.
verſ. adde 13. ff. ſi cert. pet. & Nicol. Pig. in addit. ad
7 Roman. ſingular. 743. quæſtio eſt de facto. Altero,
quod non fiat tempore belli, ſed pacis, vt dicit Clar. in
eod. verſ. muros Ciuitatis in fine, & ſequitur Farinac. d.
q. 20. num. 151. verſ. limit. quarto, & ante iſtos Boer. d.
Deciſ. 232. nu. 3. verſ. & ſic, & nouiſſimè Magun. d. de-
ciſ. 90. nu. 14. verſ. tamen quia. His etenim duobus cõ-
8 currentibus magis de plano procedere videtur dicta
concluſio, quod non ſit locus pœnæ capitali, ſed extra-
ordinariæ tantum, alias verò forte ſecus, vt præfati
9 DD. ſentiunt, ſi quis enim in legis contemptum, & ani-
mo muros violandi id faceret, videretur durius punien-
dus per tex. d. l. fin. quæ intelligitur, quando dolo & ex
mera volũtate & nulla cauſa cogente, quis muros trã-
ſcenderet, vt ibi per gl. & Bart. & alios relatos per Fa-
rinac. vbi ſup. nu. 149. verſ. limita ſecundo, & eſt de in-
tentione Clar. in d. verſ. muros Ciuitatis in fine, ſimili-
ter, & qui tempore belli traſcenderet, nam & is a pęna
mortis non excuſaretur, Clar. in præſato loco, & Fari-
nac. in d. lim. 4. nu. 151. & ante eos Boer. d. Deciſ. 231.
nu. 3. verſ. & ſic, & nouiſſ. Magon. dicta. Deciſ. 90. n. 14.
verſ. tamen quia, & ſecundũ hæc ſaluari poſſet ſenten-
tia D. Guglielmi de Caſtro Bocco Poteſtatis Perga-
mi, qui fecit decapitari quendam, qui muros illius Ci-
uitatis tranſcenderat, vt refert Albert. de Roſat. in d. l.
fin. aiens, ipſo reclamãte ita fuiſſe factum, cuius dictum
reſcenſent Boer. d. Deciſ. 232. ſub nu. 1. & Clar. d. q. 68.
num. 29. quæ opinio etiam ſimpliciter intellecta habet
pro ſe auctoritatem Roma. Ioan. de Plat. & Cępol. &
fortem tex. in d. §. Sanctæ quoq; & fortiorem in d. §. in
bello, vt in initio diximus, & omnino eſſet ſeruanda
10 quando factum eſſet enorme, & haberet qualitates, &
circunſtantias illud aggrauantes, quia & ſi pœna dice-
retur eſſe Iudici arbitraria, poſſet arbitrium extendi
vſq; ad mortẽ naturalẽ incluſiuè, & ita in terminis iſtis
decidit Angel. Aretin. in d. §. Sanctæ quoq; in fine Inſt.
11 de rer. diuiſ. Vnde in contingentia facti, me ita votan-
te, quidam detẽtus in carcere turris Arcis ſeù fortilitij
ciuitatis Volaterrarum in pęna homicidij per eum cõ-
miſſi, qui ruptis muris, & teſtudine ſeù volta turris, no-
ctu, magna arte ex carcere exijt, & mox mœnia forti-
licij tranſcendendo aufugit, condemnatus fuit in con-
tumaciam in pęn. capitis, grauè enim fuit viſum illud
12 factum, & plura continere delicta, vnum ſcilicet ru-
pturæ carceris, & alterum violationis murorum Arcis,
licet vtrumq; ad eundẽ finẽ fugæ, & ideò acrius punien-
dum quam ſi vnum tantũ ex eis contineret, cum ſint
diuerſarum ſpecierum, & ſingula puniri debeant per
ea, quæ leguntur, & notantur per ſcribentes in l. nun-
quam plura ff. de priuat. delict. in l. ſi adulterium cũ in-
ceſtu. §. 1. ff. de adulter. & in l. ſenatus ff. de accuſation.
per Ioſeph. de Lodouic. loquentẽ in frangente oſtium
& feneſtras, vt ſtuprum committeret, quem & de fra-
ctura, & de ſtrupo puniendũ eſſe ait, Deciſ. Lucenſ. 61.
ſub n. 15. & ſeq. per Ioan. Bolognet. in ſuo conſ. vlt. per
totũ vbi conſuluit in cauſa reſiſtentię factę officialibus
Curiæ, & homididij poſt reſiſtẽtia ſecuti eodem tamen
contextu, vt locus ſit pœnæ vtriuſq. delicti, nec impo-
nendam pro reſiſtentia confundi cum pęna homicidij,
& per tradita in terminis proprijs per Io. Bapt. de Ro-
ſell. d. conſ. 93. n. 5. & 6. & per Alex. de Neuo d. conſ.
94. n. 2. & pluribus ſeq quæ conſ. habẽtur etiam in 1. vol.
priorum conſ. crim. paruæ formæ conſ. 90. & 91. & re-
feruntur per Farinac. lib. 1. qq. crim. titul. de delict. &
pęn. q. 22. nu. 22. & plur. ſeq. verſ. ſublimita præceden-
tem limitationem, & per Ioſeph. Ludouic. d. Deciſ. 61.
num 1. verſ. attentu iure, vel ſaltem ſi vna tantum pœ-
13 na ſit imponenda, ex quo talia delicta tendunt ad eun-
dem finem, & effectum, ſcilicet ad arripiẽdam fugam,
& facta ſunt eodẽ tempore iux. latè tradita per Cępol.
conſ. crim. 77. n. 8. & 9. & per Socin. conſ. 63. in pręſen-
ti conſultatione in ſecundo dubio n. 8. & 9. lib. 1. & per
Farinac. vbi ſup. & in terminis noſtris per Hyeron.
Magon. Deciſ. Lucenſ. 90. n. 15. verſ. quintum, tamen
quoad dictam pœnam imponendã debet haberi ratio
omnium, quæ reus commiſit, & non ſolum factorum,
ſed & eorum qualitatum, & circunſtantiarũ, ex quibus
facta ipſa maiorem vel minorem pœnã exigere ſolent,
vt demonſtrat Iure conſult. in l. aut facta (per totam)
ff. de pœn. adeò quod in puniẽda d. fuga habenda erat
ratio violationis murorũ fortilicij, & acrius puniendus
reus, ſicuti in caſibus Roſell. de Neuo. Ioſeph. de Ludo-
uic. & ſimilibus, in quibus, vnica pœna pro pluribus di-
uerſæ ſpeciei delictis ad eundem finem tendentibus
imponenda eſt, faciendum docet Farinac. d. q. 22. n. 25.
verſ. verum huic declarationi, nam qui effracto carce-
14 re aufugit, pœna capitis tenetur l. 1. in princ. ff. de ef-
fract. licet non modica ſit inter Doctores controuer-
ſia, de qua capitis pœna intelligatur, an ſcilicet de
pœna mortis an verò de alia mitiori, iuxta latiſſimè
tradita per Farinac. lib. 1. qq. crim. tit. de carcer. & car-
cerat.

cerat. q. 30. nu. 1. & quampluribus ſeq. & qui Fortilicij
muros tranſcendit capitis itidem pæna punitur, & ſi
non mortis, ſaltem alia graui pro motu Iudicis licet mi
tiori ſecundum dicta ſuperius in tranſcendente muros
alterius Ciuitatis, quam Romanæ, cum non minus de-
lictum ſit tranſcendere muros fortilicij quam Ciuita-
tis, imò maius videatur vt apertè demonſtrat exemplũ
relatum per Farinac. d. q. 20. n. 150. verſ. limita tertio
de Ceſare Caietano Romano viro Illuſtriſs. & Clariſs.
qui detinebatur in arce, & fortilicio S. Angeli in Vrbe
tanquam inquiſitus de nonnullis capitalibus delictis, &
repertus in ſcalis in actu tranſcendendi ex arce præd.
licet nondum tranſcendiſſet, fuit capite truncatus, cũ
tamen diſpoſitio d. l. fin. ff. de rer. diuiſ. non procedat
16 effectu non ſecuto, & dum loquitur de eo, qui tranſcẽ-
dere voluerit, intelligatur de eo, qui voluntariè trãſcẽ-
17 derit, ſecundum gl. ibi, quã ſequuti ſunt Bar. & alij ſcri-
bentes, & Farinac. multos eiuſdem ſententiæ adducens
loco citato, & præter illos Boer. d. Decil. 232. ſub nu-
mer. 1. ante finem, nec allegatio iſta illi profuit, vt dicit
Farinac. qui licet aſſerat hoc factum fuiſſe cum maxi-
mo totius populi, & vrbis ſtupore, ſubdit tamen quod
non ex hoc ſolo quod tranſcendere voluerit ex muris
miles ille generoſus fuit decapitatus, ſed quia ibidem
pro carcere detentus pro imputatione plurium capi-
talium delictorum, in fuga deprehẽſus fuit, & vt a Do-
18 minis Iudicibus audiuit pro confeſſo habitus iuxta ter-
minos l. pæn. cum ibi not. ff. de cuſtod. reor. Et memor
19 ſum quod multis ab hinc annis quidam Doctor fuit
condemnatus ad triremes, quia nocturno tempore exi-
uit ex terra Solis Dominij Florentinij propè confinia
ſtatus Eccleſiaſticis, tranſcendendo muros cum ſcalis,
ita me votante.

20 In tranſcendentibus autem foſſas Ciuitatis vel Ca-
ſtri non habentis muros, vel valla etiam lignea loco
murorum, minorem pænam ſtatuendam eſſe ſemper
putaui, per tex. in d. l. deſertorem. §. in bello verſ. nec nõ
in fine ff. de re milit. vbi dicitur, quod qui foſſam tranſi-
uit militia reijcitur, & quod mitius puniatur voluit Cę
pol. d. tit. de ſcalis ante finem n. 9. poſt Rom. ſing. 743.
in fine, ſequitur Farinac. d. q. 20. n. 148. in 1. limit. & di-
cit Boer. d. Deciſ. 232. ſub n. 1. ad finem, quod tranſcen-
21 dens foſſas non punitur capite, ſed ſibi amputantur
crura, quod, & tradidit Rom. d. ſing. 743. in fine Hinc
eſt quod ſenatus Mediolani ſemel condemnauit vnum
22 qui foſſam Ciuitatis tranſiuerat, in pænam fuſtigatio-
nis, & deinde alium in pænam trium ictuum funis, vel
viginti aureorum qui tranſgreſſus fuerat foſſas oppidi
Serraualli, & hoc in eius contumaciam, teſte Clar. ni-
hil tamen allegante d. q. 68. ſub nu. 29. in verſic. muros
Ciuitatis, quem refert Farinac. d. q. 20. nu. 148. verſ. li-
23 mit. primo ſubdens quod hoc caſu locum habet pæna
extraordinaria, & non ordinaria d. l. fin. ff. de rer. diuiſ.
Et quod dictum eſt in tranſcendẽte muros aut valla
etiam lignea Ciuitatis vel Caſtri, procedit etiam in ip-
24 ſos muros aut valla rumpente ſecundum Clar. d. q. 68.
n. 29. verſ. muros Ciuitatis, quem ſequutus eſt Farinac.
d. q. 20. n. 147. verſ. amplia hunc ſeptimum caſum, & i-
dem tenuit Angel. Aretin. in d. §. Sanctæ quoq; n. 1. inſt.
de rer. diuiſ. & antea Io. Fab. ſub n. 1. & gl. in verbo de-
liquerint, & ita voluit Corn. conſ. 33. ſub n. 4. poſt verſ.
& conſuetudo, & ſub n. 13. in fine verſ. & ſimiliter, &
ſub nu. 14. verſ. & inſuper, & alibi etiam in diſcurſu d.
conſilij lib. quarto.

25 Et pari modo procedit in dd. muros aut valla eff̃o-
diente, vel propè foueam faciente, vt cadant, vt ibi ſub-
dit Farinac. poſt Bald. in l. pergit ſub n. 2. C. de ſepulcr.
violat. & ibi Addent. & Alex. in addit. ad Bar. in d. l. fin.
cum quibus concordat Anton. Caius in addit. ad Ang.
Aret. in d. §. Sãctæ quoq; quia, & is dicitur violare mu-
ros, vt Bald. dicit loco citato, & probatur ex generali-
tate d. l. fin. loquentis in eo, qui muros violauerit, &
comprobari poteſt ex infra dicendis in verſ. horum au-
tem ratio, & in verſ. & hinc eſt.

26 Et ſimiliter procedit in rumpente portas ciuitatis,
aut caſtri ſecundum Ioan. de Plat. in d. §. Sanctæ quoq;
in princ. Inſt. de rer. diuiſ. & ibidem Angel. Aret. in
princ. nam & in eis conſideratur violatio, quia Sanctæ
27 dicuntur, ſicuti & muri ſancti ſunt, vt in l. princ. ff. de
rer. diuiſ. & in d. §. Sanctæ quoque inſt. eod. tit. & in l. in
muris ff. ne quid in loc. ſacr. fiat, & ſtatim infra dice-
tur, & videtur hoc determinari ex d. l. fin. quæ itidem
de portis loquitur.

28 Horum autem quæ dicta ſunt, de huiuſmodi muro-
rum, vallorum, portarum, ac foſſarum violatoribus
puniendis, ratio eſt, quia dicuntur res, Sanctæ d. l. 1. in
princ. l. ſanctum eſt §. in municipijs ff. de rer. diuiſ. & in
§. ſanctæ quoq; Inſt. eod. tit. & d. l. in muris ff. ne quid d.
loco ſacr. fiat, & vbiq; notant gl. & Doctores, Menoch.
in tract. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 5. caſ. 485. n. 1. ſub-
dens n. 2. hoc ideò eſſe quia ſanctum dicitur, quod ab
29 iniuria hominum defenſum, atquè munitum eſt, quod
probat tex. a Menoch. non allegat. in d. l. ſanctum eſt,
vbi Martianus inquit, ſanctum eſſe quod ab iniuria ho-
minum defenſum atq; munitum eſt, quod, & voluit gl. in
d. l. 1. in princ. in verbo quodammodo, quæ dicit quod
muri, & portæ ciuitatum, & caſtrorum, verè non ſunt
diuinis iuris, quia nec religio, nec conſecratio in eis eſt,
ſed quia ſancita eſt in eos pæna, qui eas violant, ideo
ſanctæ dicuntur, & ita ad litteram probatur in d. §. ſan-
ctæ quoq; & ibi etiam notant gl. & omnes ſcribentes.

30 Et hinc eſt quod dicitur in l. ſacra loca. §. muros ff.
de rer. diuiſ. quod muros municipales non licet priua-
tis reficere, ſine ſuperiorum licẽtia, nec aliquid eis cõ-
iungere, vel ſupponere, quod etiam tradunt ibi ſcribẽ-
tes, & in d. §. ſanctæ quoq; latiſſimè Corn. conſ. 237. pr.
facie lib. ſecundo conſ. 76 præſens conſultatio lib. 3. &
conſ. 33. viſa inquiſit. lib. quarto, & Boer. d. Deciſ. 232.
in fine nu. 4. verſ. ſed an licitum, qui ideo ſubdit non li-
31 cere priuatum in muris villæ facere fæneſtram, aut ali-
quid aliud conſtruere ſine licentia Domini, & pulcrè
Franc. de Claperijs in Centur. cauſar. fiſcal. in ſum. cur.
prouinc. deciſar. Cauſa 22. q. 2. in princ. n. 1. fol. 88. qui
32 idẽ dicit in turribus, & multa vtilia ad fauorẽ fiſci ſub-
nectit. n. ſeq. ſe non præſumendo tit. es longi temp. pa-
33 tientia, & de reijcienda præſcrip. niſi centenaria, & in-
quit Io: de Plat. in d. §. ſanctæ quoq; in fine, quod contra
34 ius faciunt, qui prædiola vel domos conſtruunt, conti-
guas, & adhærentes muris Ciuitatis vel Caſtri, quod a-
lijs verbis ibidem notauit Angel. Aretin. ſub n. 1. aiens
quod dictum hoc quod non liceat dictis muris aliquid
appodiare, vel ſuperimponere, eſt contra ruſticos, qui
appodiant poroſellos, & ligna ad muros Caſtrorum
propria auctoritate, & ſubiungit, quod debent puniri, &
opus dirui per l. ædificia C. de oper. publ. & hoc quan-
do nocet publico viui, vt quia poſſint formidari incen-
35 dia, uel inſidiæ, vel quia anguſtentur ſpatia platearum,
vel minuatur porticibus latitudo, vt dicitur in d. l. ædi-
36 ficia, alias enim opus non demolitur, ſed talarium, ſeu
37 ſolarium imponitur, vt eſt caſus in l. 2. §. ſi quis nemine
prohi-

Digitized by Google

prohibente, & ibi gl. & DD. ff. ne quid in loc. publ.
Ruin.conſ.165.n.3.lib.4.niſi prohibitus quis ædificet,
38 quia tunc omnino tollitur ædificium, ne inane & clu-
ſorium ſit prætoris imperium, vt in l.fin.eod.tit.& idē
per omnia voluit ante Ioan. fab. quem Angel. allegat
in eodem §.Sanctæ quoque ad finem nu.2. verſ.& pro
hoc videtur, & ita etiam ante eos voluit gloſ. in l.præ-
ſcriptio in gl.fin. C.de oper. public.quæ allegat. d.§.ſi
quis nemine prohibente, & eleganter tradit Franc.de
Claper.in præcitata cauſa 22.q.2. ſub nu.6. & 7.verſ.
ſed in quantum ædificium fol. 89. vbi ad idem allegat.
l.ſi legatum §. fin.cum l.ſeq. & ibi notat.ff. de oper.pu-
bl.vbi præciſè ſit mentio de muris, & portis & idem in
iſtis terminis conſulendo voluit Corn. conſ.33. n.13.
verſ. quinimo videtur lib.4.eſt autem ſalarium,ſeù ve-
39 rius ſolarium, de quo loquitur d.§.ſi quis nemine pro-
hibente, annua penſio, quæ ſic ædificanti imponitur
ſoluenda publico pro opere illo non diruto, & eſt ve-
ctigal quod pro ſolo penditur, dictum ſolarium a no-
mine ſolum ſoli, vt grammatici ſciunt, & colligitur,ex
notatis in d.§.ſi quis nemine,& in alijs locis pręcitatis,
propter cuius textus diſpoſitionem pluribus abhinc
40 annis,nolui quod quidam de Ciuitate Collis,tunc Op-
pido, demoliri faceret partem domus non vulgaris, li-
cet in eius constructione ſine legitima auctoritate,vſus
eſſet muro dict. Oppidi, illumque latiorem feciſſet, &
ædificium ſuperimpoſuiſſet, quia ex hoc cognoui,nul-
lum vſui publico damnum illatum fuiſſe,& muros Op-
pidi ſecuriores,& firmiores,effectos,ſed dixi eum con-
demnandum ad ſoluendum fiſco certam pecuniarum
quantitatem loco annuæ penſionis, de qua in d.§. & ita
executum fuit,& libentiſſimè condemnationem ſoluit,
& idem poſtea reperij tenuiſſe D. Fabium Turrettum,
41 magna amicitia mihi coniunctum,& cum quo pluries
Florentiæ iudicaui, tam, dum eſſet Auditor Rotæ,
quam poſtea, dum fuit Auditor Clariſs. & Supremi
Magiſtratus Dominorum Locumtenentis, & Conſi-
liariorum Reipub. Florentinæ, quo munere etiam
nunc fugitur ſumma cum laude in eius conſ.93. num.
54. verſ.3. facit lib.1. vbi tradit quod ſi aliquid fuerit
ædificatum in loco publico, non debet demoliri, ſed
debet ſolui aliquid annuatim fiſco,& allegat d.§. ſi quis
nemine, & ibi Bart.ex quo infert nu.55.idem ſi fuerit
ædificatum in loco Eccleſiæ,arguendo de fiſco ad Ec-
cleſiam, quod vt ſup.intelligendum eſt, ſi vſui publico
non noceat ædificium, nam ſi noceret eſſet diruen-
42 dum vt dixi. Et generalius dicit Menoch.d.caſ.483.n.
3. quod non eſt permiſſum ex dictis muris lapides au-
ferre d.§.Sanctæ quoque, ſed melius facit l.qui perfor-
rauerit cum gl.in verbo abſtulerit ff.ad l.Iul.peculat.&
de reſidu. nec aliquid aliud facere, ex quo damnum,
aut incommodum irrogetur l.in muris ff. ne quid in
loc.ſacro fiat.& cōtra faciens in prædictis, punitur per
d.§. Sanctæ quoque qui generaliter imponit pœnam
43 aliquid in muros delinquentibus, & tradit ibi Io: Fab.
num.2.verſ.& pro hoc,quam quidem pœnam,non ca-
pitis, de qua ibi, ſed Iudici arbitrariam eſſe affirmat
Menoch.d.caſ.483. nu.4.nec ſine ratione, quia in his
caſibus, longe minus delinquitur, quam in his, in qui-
bus ſpecificè pęna capitis impoſita eſt per eundem §.
Sanctæ quoque & per d.l.fin.ff. de rer.diuiſ.vnde etiam
mitior pœna imponi debet, cum delicto commenſu-
randa ſit,. Nun eſt etiam licitum perforare muros ci-
44 uitatum aut villarum Boer.d.Deciſ.232.nu.4. verſ.ſed
an licitum ſit Anton. Caius in addit.ad Angel. Aretin.
in d.§. Sanctæ quoque qui ſubddit ita facientem tene-
45 ri lege Iulia peculatus vt in l. qui perforauerit ff. ad
l.Iul.peculat.& de reſidu.qua lege itidem videtur tene-
ri, qui lapides ex dictis muris aufert vt in eadem l.qui
perforauerit,iuncta ibi gl.in verbo abſtulerit,in vltimis
verbis, de qua lege & pęnis eius, multa dixi in proxi-
mè præcedenti caſu 99.circa principium.

Sanè licet de iure prohibitum ſit, in Ciuitatum, Ca-
ſtrorum,& villarum muris aliquid facere,abſq; Domi-
norum cōceſſione, nec quis poſſit ſua ædificia illis ap-
podiare, aut coniungere, vel ſuper imponere, aut fene-
ſtras facere, vel alia de quibus ſupra dictum fuit. De
46 conſuetudine tamen in multis locis Italiæ obſeruatur,
quod priuati habeant domos ſopra muros Ciuitatum,
caſtrorum, & villarum,eorum vſibus deputatas,& quę
cenſentur eſſe ſub proprietate ipſorum priuatorum,&
eas conſtruant non impetrata licentia Principis, vel
Præſidis, ita vt conſuetudine videatur hoc vſurpatum,
quod priuati poſſint habere domos,& ędificia propria
ſuper muros ſine dicta licentia, vt tradit Corn. d.conſ.
237.n.17. verſic. & maximè quia lib.2. inquiens talem
conſuetudinem eſſe in ciuitate Tuderti,vbi extant do-
mus priuatorum ſupra muros ciuitatis, & ſubdit quod
in ciuitate Peruſij obſeruatur, quod Priores vna cum
Camerarijs permittunt facere portas, & alia in muris
ciuitatis, quia cura murorum ſolet magis aſſumi per
Priores, ſeù Conſilia Ciuitatum, quibus ciuitates re-
guntur, quam per Principem vel Præſidem, aut lega-
tum, vel Gubernatorem, aut ſimilem officialem, qui
præſidi ęquiparetur,vel eis iure fungatur,& quod ver-
ſimile eſt, quod conſtruentes ædificia ſupra dictos mu-
ros, ſi non propria authoritate conſtruxerunt, potius
licentiam habuerint a raprętentantibus Communitatē,
quam a Prencipe, vel alijs eius miniſtris,& idem in ea-
dem cauſa tenuit poſtea conſ.33. ſub nu.3. & ſeq. poſt
verſ.quod quidem conſilium,& alibi ſepè in diſcurſu d.
conſilij, & pręcipuè in d.nu.12.13.15. & 22.lib.4.facit
Crauet conſ.94.in fine n.5.vbi quod in ædificando ſi-
47 per publico attenditur conſuetudo vicinorum, ita vt
vni non ſit negandum quod alij fecerunt, & faciunt.
48 Et hęc cōſuetudo eſt in patria mea Pōtremuli,vbi ex-
tat pene infinitæ domus ædificatæ ſupra mœnia publi-
ca per priuatos,nulla obtenta licentia a Gubernatore,
aut alio officiali Regio conſtructè, ſed vel propria au-
ctoritate,vel de licentia ſyndicorū Communitatis ore-
tenus habita,licet a nonnullis annis citra viderim licē-
tiam a Gubernatore,verbo obtineri,quod in dictis mu-
ris quis vult facere feneſtras, vel portas, quod valdè
æquum videtur,& dictæ domus,vt priuatæ retinentur,
& in vſu & in proprietate ab antiquiſſimo tēpore vſq;
in pręſens. Et ſufficere videtur dicta licentia ſyndicorū,
etiam circumſcripta conſuetudine, propria autoritate
49 ſupra dictos muros ędificandi,quia etſi ſecundum tex.
d.l.ſacra loca.§. muros ff. de rer.diuiſ. videatur requiri
permiſſio Principis,vel Præſidis,& tradit Corn. d. cōſ.
237.col.1.& 2.lib.2.dict.conſ.76.nu.8.lib.3.& d.conſ.
33.num. 12.in fine lib.4.& tanquam res Sanctæ in nul-
lius bonis eſſe dicantur, & proinde conſenſus Com-
munitatis, vel Raprętentantium eam, nihil videatur
iuuare cum in illius bonis non ſint, ſed exigatur con-
ceſſio Principis,vel Præſidis cuius vice hodie fungun-
tur legatus,Senatus Gubernator,vel eis Locumtenens,
vt dicit Corn. in dictis conſilijs, tamen Communitas
50 in hoc poteſt diſponere,cum potius eius curæ, quam
Principis,& dictorum eius officialium tales muri com-
miſſi

miſſi videantur, & abſq; dubio de cõſuetudine genera-
li, ita concludit Corn. d. conſ. 237. col. 3. & 4. nu. 17. &
plur. ſeq. qui tamen de rigore iuris non eſſe hoc expe-
ditum inquit d. conſ. 86. n. 8. & diſputat d. conſ. 33. n. 7.
poſt verſ. quod dicendum videtur, & latius n. 9. & plu-
rib. ſeq. verſ. circa quod, vbi nihilominus videtur cõclu-
dere pro communitate, ſaltem quando ſunt facti in eius
ſolo, vel constructi eius impenſis, & eſſe ſatis æquum, cũ
videamus ipſi Communitati licere muros de nouo fa-
51 cere, veteres reficere, & firmius renouare, nulla peni-
tus Principis, vel Præſidis accedente licentia, ſecun-
dum l. omnes prouinciarum 11. C. de oper. publ. quic-
quid ibi dicat gl. de d. licentia obtinenda, quam repro-
bat Corn. d. conſ. 237. n. 8. & ſeq. & d. conſ. 33. ſub nu.
5. & ante n. 7. & ſub n. 10. & eſt gl. in d. §. muros in gloſ.
ſecunda, & tradunt alij per Corn. citati, & Boer. d. De-
ciſ. 232. ad finem ſub n. 4. verſ. ſed an licitum, & propte-
rea non ſit inconueniens, quod alijs concedere poſſit,
quod in dictis muris aliquid faciant, cum id quod fit ex
noſtra commiſſione, a nobis factum cenſeatur cap. qui
per alium de reg. iur. in 6. quo argumento vtitur Corn.
in locis citatis. Sũt autẽ muri ciuitatũ propriè mœnia
publica, quæ vrbem vndique cingunt, & ſic dicuntur,
52 quia muniũt ciuitatẽ, & ciues, quaſi munimenta, ideo-
que talia mœnia tanquã præbentia ſecuritatẽ habitã-
tibus in Ciuitate, neceſſe eſt in locis, vbi nõ ſunt, de no-
uo ædificari, veteres reparari, & firmius innouari, nec
enim, quæ adhuc ſubſiſtũt, pluuijs tamẽ collabũtur, ve-
tuſtate dirumpuntur, vel deſidia relinquũtur, ſic relin-
quenda ſunt, ne ipſorum debilitas ſecuritati habitan-
tium detrahat, ſed vndique reparari debent, quia nihil
prodeſt cuncta muniuiſſe, ſi per vnum locum tantum
hoſti præbeatur acceſſio, vt hæc, & plura alia ad ta-
lium murorum publicorum materiam pertinentia tra-
dit Luc. de Penna in l. 2. col. mihi quinta, in verbo mu-
rorum verſic. primo, Igitur, & infra C. de quibus mune-
rib. vel præſtation. nemin. liceat ſe excuſ. lib. 10. de quo
etiam aliquid dicit Idem Luc. de Penna in l. prima col.
2. & 3. in verbo ſecuritatis verſic. nota quod mœnia ci-
uitatum, & infra C. de expenſ. ludor. libro 11. & in l. 3.
verſic. poſt ſecundam, gloſ. C. de diuerſ. predijs vrban.
& ruſtic. templor. & Ciuitat. eodem libro vndecimo.

FINIS PRIMÆ CENTVRIÆ.

Petrus Caballus Doctor Pontremulenſis.

RESOLV-

Digitized by Google

RESOLVTIONVM CRIMINALIVM PETRI CABALLI

PONTREMVLENSIS IVRISCONSVLTI.

PRO SERENISS. MAGNO DVCE ÆTRVRIÆ Dudum vniuerſarum Militarium Legionum & Magiſtratus Dominorum Octo virorum Guardia & Balia Auditoris.

AC SACRÆ RELIGIONIS EQVITVM DIVI STEPHANI PRÆSIDENTIS.

NVNC VERO PRO EODEM SERENISS. PRINCIPE In Ciuitate, ac tota ditione Florentinâ Fiſcalis Cameræ Auditoris Generalis.

NEC NON IN SIGNATVRA LIBELLORVM SVPPLICVM Gratia, & Iuſtitia Conſiliarij.

CENTVRIA SECVNDA.

EPITOME.

De pace, Treuga, & promiſſione de non offendendo, & an in eis licita ſit allegatio nouæ cauſæ, & qualis eſſe debeat, & num in dubio præſumatur, & de multis alijs non inutilibus in hoc propoſito.

SVMMARIA.

PACIS, Treugæ, & cautionis de non offendendo materia, a doctoribus confusè, & variè tradita reperitur, numero 1.

Pacem factam inter duos de ſecutis offenſionibus cum promiſſione de non offendendo ſub certa pœna, ſi vnus frangat, alium offendendo, poteſt alter illum reoffendere, nec dicitur pacem rumpere, 2.

Quod procedit etiam ſi in inſtrumento pacis adiecta eſſet clauſula, rato manente pacto, & toties, quoties, ſecundum veriore opinionem, numer. 3. & etiam ſi iſte primo offenſus reoffendat ex interuallo, 4.

Licet multi contrarium voluerint, & quod ſaltem iſte reoffendens teneretur ad partem pœnę pacis ruptę fiſco debitam 5. Et etiam ſi dictę clauſulæ adſint ſcilicet rato manente pacto, & toties quoties, 6.

Offendens ex interuallo primum offendentem, & contrauenientem, licet non teneatur de pace rupta, tenetur pęna criminali illius maleficij, 7.8.9.

Et item ſi incontinenti offendat, ſed debitum modum excedat quia de pœna criminali pro exceſſu tenebitur, 10.16.

Tam primus offendens, quam illum reoffendens ex interuallo tenetur pœna criminali pro offenſionibus, neuter tamen de pœna pacis ruptæ parti applicanda, 8.

Pœna conuentionalis contractus fiſco applicanda, regulatur ſecundum naturam contractus ad fauorem partium principaliter facti, 9.

Pax non rumpitur ex noua cauſa, 11. 12. 13.14.15.16.23. & ſi non ruperit ille qui nouam cauſam præſtitit, 11.12. 13.14 15.16.23. vbi plura exempla referuntur. Ratio ponitur, num. 15.

Quę concluſio procedit, & ſi illa noua cauſa non ſit iuſta, nec ſufficiens ad offendendum, 17. 18.25.

Dummodo non ſit affectata, 19.

Tenebitur tamen talis offendens pœna criminali illius maleficij, 21.

Offendens eum, qui adulterauerat eius vxorem non rumpit pacem, quia hæc eſt noua cauſa, 12.

Sic offendens eum, qui expulerat, & percuſſerat, & bouem ipſius offendentis, 13.

Et pariter offendens qui vulnerauerat propriam vxorem conſanguineam offendentis, 14.

Quælibet cauſa etiam iniuſta dummodo colorate excuſata dolo, 18.

Noua cauſa eſt in dubio præſumenda, 20.

Pax idcirco in dubio non iudicatur rupta, 33.

Noua cauſa inducitur ex ſola rixa verbali, ex toruo oculorũ aſpectu, & prouocatione ad iram etiam non punibili, 24.

Deciſio Auctoris tunc in Senenſi Rota Auditoris, punitur numer. 22. cum ſeq.

Pax non rumpitur vbi appareat verum, vel pręſumptiuè quod offendens non habuit animum offendendi ex antiqua cauſa, 26.

Vt ſi furtum fiat, 31.

Vel adulterium committatur, 28.

Niſi hoc cum adeò deformi, vel vetula quod ex iniuria potius quam libidine præſumatur, 30.

Concluſio pręd. l. de pace quod non rumpatur ex noua cauſa, ſeruatur in praxi. 29.

Licet aliqui contrarium ſenſerint, 27.

Maximè vbi clauſulæ promiſſionis de non offendendo non eſſent reſtrictæ ad cauſam antiquam ſed eſſent pleniores, 28.

Noua cauſa ſatis dicitur iuſtificata ex ſemiplena probatione, 32.

Treuga

Treuga rumpitur ſi primum offendentem, & contrauenientem quis reoffendat, ſecundum aliquos, 34 35. 36.

Cuius opinionis ratio adducitur, 35.

Contraria tamen opinio, & ſic quod reoffendens non rumpat, eſt verior, & circumſcripta alicuius loci conſuetudine eſt in Praxi ſeruanda, 37. 38. 39. 40 41. 42.

Et quare, 38. 40. 42.

Et procedit etiam ſi in inſtrumēto adſit clauſula rato manente pacto, & toties quoties, 47.

Et magis vbi adeſſet cōſuetudo renouādi treugas vt 44. 45. 46

Maximè verò ſi tales renouationes fierent primis promiſſionibus adhuc manentibus, 46.

Officialis perpetuus poteſt conueniri durante officio, ſecus tēporalis, & quare, 36. 43.

Pactum quod non liceat ſe defendere non valet, 42.

Treugæ renouantur de conſuetudine in ſtatu Eccleſiaſtico, in princ. Regiminis duraturæ per menſem eo finito, 44.

Florentiæ autem ſingulis annis renouantur.

Treuga dicitur rupta ſecundum aliquos per offenſionem etiā ex noua cauſa ſi primus non ruperit, ſed ſolum nouam cauſam præſtiterit, 48.

Contraria opinio eſt verior, & communior, 49.

Etiam ſi noua cauſa ſit iniuſta, dummodo colorata nec affectata, 53.

Et dummodo conſuetudo loci non ſit in contrarium, 51.

Prout extat in pluribus Italiæ locis, 64.

Vbi an valeat talis conſuetudo, & quare inducta. eod.

Et quod ſit ab allegante probanda, 52.

Diſpoſitio qualibet quantumuis generalis, & præciſa in quacunq; materia, intelligitur rebus ſic ſtantibus, 50.

Promittens aliquem non inquietare, intelligitur niſi culpa ex ipſius parte procedat, eod.

Noua cauſa in dubio præſumitur etiam in treuga, 54.

Offendens pr. offendentem, licet de treuga rupta non teneatur, tenetur tamen pœna criminali illius offenſionis ſi fuerit ex interuallo, vel incontinenti debitum modum exceſſerit, 55.

Promiſſio de nō offendendo differt a Treuga, & pace, 56. 60.

Proxima tamen, & ſimilis eſt Treuga, 61.

Et ſecundum eius naturam regulatur, eod. & 64.

Pax quid ſit, 57.

Treuga quid, 58.

Promiſſio de non offendendo quid, 59.

Promiſſio de non offendendo rumpitur ſi primo offendentem, & contrauenientem quis reoffendat, 62.

Nec rumpitur ex noua cauſa, ſecundum veriorem, & communiorem opinionem, 63.

Noua cauſa de conſuetudine plurium locorum Italiæ non poteſt allegari in pace, treuga, & promiſſione de non offendendo, & an valeat talis conſuetudo, & qua ratione, 64.

CASVS CENTESIMVS PRIMVS.

DOctores nedum antiqui, ſed & moderni adeò variè, ne dicā confusè loquuntur in materia nouæ cau-
1 ſæ, quæ in palatijs quotidie adducitur ad excuſandum eum, qui alium offendit, cū quo pacem aut treugam, aut promiſſionem de non offendendo habebat, ab incurſu pœnæ in d. pace, treuga, vel promiſſione contentæ, quod animus iudicare debentis in dubio verſatur, ego autem, vt omnis hæſitatio tollatur, & quid in occurrentibus, de facto quæſtionibus, ſit de iure reſoluendum, quiſque cognoſcere poſſit, dicam breuiter, facile, & diſtinctè quid in quolibet capite, & ſingulis caſibus ſentiam, quod ſi fortè non omnibus arridebit, multis ſaltem non diſplicebit, & iudicibus facilitatem afferet non modicam, peritioribus autem probabiliora cogitandi occaſionem præbebit, mihiq; ſatis erit, quæ ex Doctorum in varijs locis ſparſim, & inordinatè dictis non ſine magno labore collegi, & vera puto, pro communi vtilitate, alio modo, ac nouo ordine in medium afferre, propriæ conſcientiæ ſatisfacere.

2 Incipiendo itaq; a pace, ſciendum eſt quod duo poſſunt conſiderari caſus. Primus quando facta pace inter aliquos de offenſionibus inter eos ſequutis, cum promiſſione de ſe inuicem non offendendo ſub certa pœna, vnus ipſorum offendit alterum, & frangit pacem, quo caſu alter poteſt illū reoffendere, nec per hoc dicitur pacem rūpere, aut contra conuentionem facere, poſt quā eam ſeruare non tenebatur parti, quæ eandē nō ſeruauerat, Bart. in l. 1. §. cum Arietes n. 2. & ibi latè addent. ad l. cum ff. ſi quad rup. pauper. feciſ. dicat. & in l. cum pater. 70. §. libertis in fine n. 7. ff. de legat. ſecundo, & ibidem Caſtr. n. 6. verſ. & inducitur. Florian. in d. §. cum arietes ſub nu. 5. verſ. & hanc gloſ. Boer. Deciſ. 237. ſub n. 2. & ſub nu. 4. & patet ex latè congeſtis per Roman. in l. cum mulier. 49. n. 57. & quampluri b. ſeq. verſ. & per hoc apparet ff. ſolut. matr. & ibidem per Bal. l. n. 8. in ſexta oppoſ. & ita cōmuniter concluditur, vt atteſtantur Alex. in l. cum proponas la ſeconda n. 6. verſ. & facit ad quæſtionem C. de pact. & conſ. 115. viſo themate ſupraſcripto nu. 7. verſ. alia ratione lib. 4. Dec. conſ. 380. cōcluſio ſuperius firmata n. 2. & plures alij quos refert, & ſequitur Clar. in pract. criminal. q. 47. num. 7. verſ. ſed quoniam, quibus addo Marſil. ſing. 337. ſequutis homicidijs in princ. Iaſ. in d. l. cū proponas n. 7. verſ. vlt. facit, & ibidem Dec. n. 10. verſ. vltimo inducitur, & Corn. ante finem ſub nu. 8. verſ. illud certum eſt, Felin. in c. 1. ante nu. 6. verſ. dum dicit Abb. de treug. & pac. & in c. 4. ſub nu. 3. & 4. verſ. & per iſtam regulam infertur, de iureiu. Iaſ. in l. qui ſeruum 96. ſub num. 2. verſ. item ad prædictam deciſionem ff. de verb. obligat. & ibidem ante cum Imol. ſub num. 2. verſ. item nota argumentum. Caſtr. ſub n. 4. verſ. & ad hoc quod ſi alter rumpit pacem, & Alex. nu. 5. verſ. dicebat etiam Imol. in l. ſi ex legati cauſa 23. n. 4. verſ. in gl. eod. tit. de verbor. oblig. Bal. l. in l. ſemel mora poſt principium, & ibidem Ludouic. Romanus n. 17. verſ. quid ſi duo præliantur ff. ſolut. matr. & Caſtr. ſub n. 2. verſ. & allegat, & Imol. ſub n. 2. verſ. & ſic facit ad quæſtionem, & Alex. ſub n. 3. verſ. & inducitur Ab. in in c. 1. nu. 3. verſ. vltra Doctores, de treug. & pac. Maſcatel. in practic, fideiuſſor. in prima parte in 15. modo nu. 6. & ſeq. & in hoc omnes ſcribētes concordant, nec eſt aliquis, qui diſcrepet, vt inquit Corn. conſ. 42. plura quæruntur ſub n. 8. poſt verſ. & licet conſuetudo lib. 2. quem ſequutus eſt Clar. in loco citato, & patet ex traditis per Moron. in tract. de fide, treug. & pac. q. 112. num. 1. & ſequ. & q. 126. nu. 1. & ſeq. & q. 165. eod. nu. 1. cum ſeq. & multis alijs auctoritatibus comprobaretur, ſi expediret, & caſus iſte non eſſet adeò clarus, quod non egeat pomposa allegationum congerie, nec ſuperuacuo argumentorum apparatu.

3 Et hoc procedit etiam quod in inſtrumento pacis adiecta eſſet clauſula rato manente pacto, & quod toties pœna cōmittatur, quoties contra factum fuerit, nā adhuc ſecundo offendens, nō incidit in pœnam, nec d. clauſula operatur aliquid ad cōmodum primi non obſeruantis, vt tenet Alex. dicens eſſe opinionem veriorem, & mag. communem d. conſ. 115. nu. 8. & 9. lib. 4. quem ſequitur Clar. d. q. 47. ſub n. 7. verſ. ſed quoniam in fine, vbi etiam ad idem adducit Petr. Bellum in tra-

ctat, de re. militar. qui hoc dicit par. 10, tit. ſecundo nu. 51. & 52. quam ſententiam tenuerunt etiam idem Ale. in d. l. eum proponas la ſeconda ſub n. 6. ver. & facit ad quæſtionem in fine, & ibidem Iaſ. ſub n. 7. verſ. extende etiam, Felin. in d. c. 3. col. fin. verſ. quintus caſus eſt extra, de iur. iur. latè Corn. d. conſ. 51. col. 4. ſub n. 5. verſ. nec obſtat ſi eſt adiecta clauſula lib. pr. & conſ. 167. licet non multum clarè col. fin. verſ. nec obſtat, quod pœna eſt ſoluta lib. tertio, Iaſ. in d. l. qui ſeruum ſub n. 2, poſt verſic. Item ad prædictam deciſionem, & ibidem ante eum Caſtr. ſub n. 4. verſ. & adde quod ſi aliter rumpit. ff. de verb. oblig. Roman. in d. l. ſemel mora n. 20. verſ. & hæc concluſio, & ibidem Alex. n. 5. verſ. ſubiungit Imola, qui dicit ita commu. teneri, Moron. in d. tract. q. 127. numer. 1 cum ſeq. & per totam Muſcatel. dicto modo 15. nu. 7. & 8. Et etiam quod primo offenſus, offendat
4 ſuum aduerſarium primum offenſorem ex interuallo, & non in continenti poſt acceptam offenſam, quia adhuc non dicitur rumpere pacem, vt in indiuiduo conſuluit Alex. d. conſ. 115. & patet ex pluribus ibi dictis, & potiſſimum ſub n. 6. in verſ. vnde cum incontinenti, ſeù infra paucos dies lib. 4. & apertè etiam tradit Corn. in d. l. eum proponas ſub n. 8. verſ. illud certum eſt, & voluit in Treuga Vulpel. in tract. de pac. inducijs, & promiſſ. de non offenden. q. 72. n. 6. verſ. putarim ego, & idem tenuit Roman. conſ. 155. n. 7. verſ. vlt. dum quæritur, & d. conſ. 183. vt conſtat ex dictis ibi circa principium, dum ponderat, quod offenſa erat facta ex cauſa noua, pro iniurijs in alio mête offendenti factis, & cóſ. 258. n. 4. & 5. verſ. tertio, & licet pax, & ita etiam dixit Herculan. nihil prædictorum allegans, in tract. de cautde nō offend. c. 13. ſub n. 11. circa medium verſ ea quibus etiam ex interuallo, & in hanc ſententiam tranſit Moron. vbi ſup. q. 126. n. 1. cum ſeq. & ita etiam latè tenet appoſtilla ad Bart. in l. 1. §. cum arietes. ff. ſi quadr. pauper. feciſ. dicat. & voluit Bald. in d. l. ſemel mora ad finem. Nec hoc dubium aliquod videtur habere, nam ſi per primum offēſorem fuerat rupta, & ex toto reſoluta pax, vtiq; ſecundo offendens non poteſt puniri pro ruptura pacis, quæ non exſtabat, cum quod nō eſt, rūpi non poſſit, vt per Bald. in d. l. ſemel mora in fine, & per Moron. d. q. 126. n. 1. & ſeq. poſt Corn. d. conſ. 51. colu. antepenult. & fin. lib. pr. & d. conſ. 167. colu. penult. &
5 fin. lib. tertio, ſecus autem ſi prima offenſa non extinxerat, nec in totum reſoluerat pacem, ſed ea adhuc durabat, quia ita fuerat actum, puta ex appoſitione clauſulæ rato manente pacto, & quod pœna ſoluta, vel non toties committatur, quoties contra factum fuerit, quia tunc ſecundo offendens teneretur de pace rupta ſecundum Bald. in d. l. ſemel mora ad finem, & clarius tradit ibidem Imol. ſub n. 3. facit Moron. vbi ſup. q. 125. num. 3. 8. & 9. & ſi non reſpectu partis pœnæ conuentionalis applicandæ parti, per ea quæ dicta ſūt ſup. in verſ. Et hoc procedit etiam quod in inſtrumēto. Saltem reſpectu partis pœnę ex eodem contractu applicādæ fiſco, ad quam ille ſecundo offendens ex interuallo ſuum offenſorem primū teneri videtur, quæ potius ratione contemptus cōmiſſa videtur, quā ſeruandæ promiſſionis de non offendendo, nec culpa primi offendētis, & contrauenientis, fiſco obeſſe poteſt, qui ſemper obſeruat, vt in puncto in treuga, ſeu promiſſione de nō offendendo conſuluit Vulpel. reſp. crim. 89. non videtur per totum, & latius in d. tract. q. 103. per totum, qui improbat Corn. aliter tenentem in dictis conſil. 51. & 167. & ait quod ita Eugubij, aduerſus præſtantiſſimos Doctores obtinuit, & faciunt dicta in ſeq. caſu verſ. ſed hæc concluſio, vbi eſt videndum. Quod tamen, verum
6 non videtur, & contrarium expreſsè voluerunt vltra Corn. in allegat. conſil. plures alij relati ſupra in verſ. & hoc procedit etiam quod in inſtrumento adeſſent dictæ clauſulæ rato manente pacto, & toties quoties, quorum auctoritas præponderat auctoritati Vulpelli, qui nimis audax eſt in tam acriter repræhendendo Corn. aſſerendo eum debilibus motum fuiſſe fundamentis, imo, & ſine lege, & ſine ratione loquutum, quandoquidem plena ſunt conſilia illa, & bene intelligenti ſatisfaciunt, nec Bald. & Imol. in d. l. ſemel mora, quos pro ſua opinione adducit Vulpel. loquuntur in iſtis terminis pœnæ conuentionalis, ſed in alijs longe diuerſis pœnæ ordinariæ delicti, vt eorum verba clarè demonſtrāt, & oſtendit Corn. d. conſ. 51. col antepenult. & fin. & d. conſ. 167. col. fin. & ſtatim infra dicam. Quomodo aūt exigenda ſit pœna, & an vnica, vel multiplex, ſi a pluribus contraueniatur, etiam ſtante dicta clauſula toties quoties, dixi infra caſu 189. ad finem.
7 Tenebitur tamen iſtæ ſecundo offendens ex interuallo primum offendentem, ad pœnam offenſionis, ſeù delicti iure communi vel Municipali impoſitam, quia non licuit ſibi ex interuallo vindictam ſumere l. ſcientiam. §. qui cum aliter ff. ad l. Aquil. nec ad præiudicium Reipub. ſeu fiſci fit compenſatio mutuorum partium delictorum, ita colligitur in d. l. ſemel mora ex Bal. antè finem, ex Imol. ſub n. 2. & ex Roman. n. 21. verſ. & hæc intelligēda, qui in iſtis terminis offendētis ex interuallo primum offenſorem concludunt formaliter, quod reſpectu pœnæ criminalis ſeu publicæ applicandæ fiſco,
8 vterq; offendens punitur, tam ſcilicet primus, quam ſecundus, licet reſpectu pœnæ contractus applicādę parti, nullus teneatur, cum omnes contrauenerint promiſſioni, idem tenent Angel. de maleficijs. in verbo, & dictus Titius ſe defendendo ſub n. 37. verſ. quærit gl. in fi. Roman. in l. cum mulier la 1. 49. n. 68. verſ. ſecundi vero principalis membri concluſio ff. ſol. matr. Imol. in l. qui ſeruum. 56. ſub n. 2. verſ. tu adde ff. de verb. oblig. Apoſtil. ad Bart. in d. §. eum arietes. Corn. in d. l. cum proponas ad finem poſt verſ. illud certum eſt, & d. conſ. 51. col. fin. ſub nu. 9. verſ. nec obſtat, quod dicit Bald. & d. conſ. 167. col. fin. ſub n. 11. verſ. nec obſtat, quod dicebat Baldus, Boer. d. Deciſ. 237. ſub num 3. verſ. & hanc partem, & ſub n. 4. poſt verſ. ſed concordando has opiniones, Petrin. Bell. de re militar. d. par. 10. tit. ſecundo n. 50. verſ. dixit etiam, Hercul. in d. tract. c. 10. ſub nu. 4. verſ. ex ratione illa, & verſ. ſecundo, ex prædicta ratione, & c. 13. ſub n. 9. ad finem verſ. item præſumptio hęc de noua cauſa, Moron. loco citato. q. 113. in fine n. 15. & q. 126. ſub n. 10. & ſeq. verſ. & agit etiam contra ſecundum pęna legali intelliguntur erga Bal & Imol. & ſequaces de pœna criminis ſecundo offendentis pro publica vindicta inferenda iure communi, vel municipali, non autem de pœna conuentionali contractus fiſco applicanda, quæ regulatur ſecundum naturam cōtractus
9 ad fauorem partium principaliter facti, & eodem modo, & non diuerſo debetur, vt eleganter docet Corn. in
10 præfatis conſilijs. Pari etiam ratione dictus ſecundo offendens tenetur, ſi incontinenti offendat 1. offendentē, & excedat debitum modum, tenebitur. n. ad pœnam iuris communis vel municipalis pro delicto offenſionis, non tamen pro toto facto, ſed pro exceſſu tantum iuxta notata in l. vt vim ff. de iuſt. & iur. licet enim excuſetur a pœna pacis ruptæ propter prouocationem aduer-

Digitized by Google

uerſarij,non tamen euitat aliam pænam offenſionis,in
quam ob exceſſum incurrit de iure com.vel municipa-
li vt punctualiter tradit Moron.vbi ſup.q.124.n.1.poſt
Corn.iam citatum,ſed melius, & expræſſius hoc notat
Aflict.Deciſ.206. penes in 2.dubio per totũ, quem ſe-
quitur Foller.in pract.crim.iur.Ceſar.in 2.p.2.p.princ.
in verbo recipiantur defenſiones reorum n.14.verſ.&
quod ſi duo, & ita in hoc quotidie practicatur, & ſer-
uiũt dicto caſu ſequenti in fine ver.ſanè reſpectu pęnæ.
11 Secundus caſus conſiderari poteſt,quando pace ini-
ta,vnus offendit alterum, non tamen frangit pacem,
ſed tantum ex d.offenſione præſtat cauſam alteri,vt i-
pſum primo offendentem offendat, in quo caſu licet
primo offendens non fregerit pacem,tamen alter po-
teſt illum offendere impunè quoad pacem, quam non
dicitur rumpere propter illam nouã cauſã ſibi pręſtitam
a primo offendente,quæ ſuperuenit,& de qua in pace
cogitatum non fuit, ita in pace tradunt Bart.in l.aut
facta §.cauſas.ff.de pœn.Bald.in c.pr.in princ.n.2.ver.
ſed nunquid.de pac. tenend. & eius violator. in vſibus
feud.vbi ait quod ita DD.cõmuniter tenent,& conſil.
195.n.4.lib.2.verſ.quis autem Rom.in.conſ.183.in ca
ſu propoſito nu.1.& conſ.258.eiuſdem initij etiam in
princ.Caſtr.in l.qui ſeruum 96.n.3.ff.de verb.oblig.lo-
quens quando vnus adulterauit vxorem alterius poſt
12 pacem inter eos factam,quo in caſu licet non dicatur
frangere pacem,tamẽ alter poteſt illum offẽdere abſ-
que metu fracturæ d.pacis,propter iuſtam cauſam ſu-
peruenientem, Alex.conſ.19.viſo proceſſu cauſæ ver-
tentis n.2.lib.1.loquens in eo, qui percuſſerat quãdam
13 mulierem,eo quia ea expulerat,& percuſſerat bouem
ipſius percutiẽtis,& d.cõſ.115. n.4. & ſeq.verſ.ſecun-
do præſuppono lib.quarto,loquens in percutiente cõ-
præhenſum in pace, qui vulnerauerat vxorem ſuã di-
14 cti percutientis cõſanguineam,cum enim vt inquit A-
lex.pax facta eſt inter aliquos de antiquis offẽſionibus,
15 & poſtea ſuperuenit aliqua noua cauſa, prouocãs ali-
quem prædictorum ad offendẽdum alterum ex eis, &
ſequitur noua offenſio ob dictã ſuperueniente nouam
cauſam,per hoc non dicitur rupta pax,quia offendens
de nouo,nõ facit offenſam animo vindicandi primam
iniuriam iam ſopitã ex pace, ſed propter nouam cauſã
16 ſuperuenientem,eandem opinionem ſequuntur Corn.
conſ.51.in hac conſultatiune n.2.& ſeq.lib.1.conſilio,
167.videtur in hac conſultatiune n.5.& ſeq.lib.3.con-
ſil.44.deueniendo ad primum dubium in ſecundo arti-
culo n.11.& ſeq.lib quarto,& idem dicens ita commu-
niter teneri.d.conſ.42.num.6.& 7.verſ.his tamen non
obſtantibus lib.ſecundo, Fęlin.in d.c.3.ſub nu.3.& 4.
verſ. & non dicitur fractor extra de iure iurand. Dec.
conſ.531.ante n.8.verſ.& iſta concluſio, Iaſ.in d.l.qui
ſeruum in ſecundo notab.n.2.ff.de verb.oblig. & ibidẽ
ante eum Imol.nu.2. verſ.item nuta argumentum, &
Alex.n.4.verſ.ad prædicta faciunt. Petrin.Bell.d.par.
10.tit.2.n.35.verſ.quæro igitur, Marſ.conſ.76.n.30.
ver.nam faciẽs.conſ.119.n.1.verſ.1.quia conſ.122.n.
18 poſt ver.& furtius dico.ſing.503.ex pace & treuga
in princ.& in l.1.§.ſi quis vltro n.25.verſ.& ad prędi-
cta etiã ff.de quęſt.Benintend.Deciſ.Bonon.65.in De-
ciſione cuiuſdã proceſſus.n.2.vbi atteſtatur eſſe com.
opinionẽ.Muſcat.dicto modo 15.n.15.& 16.ver.quid;
Caballinus ad conſtitutiones Marchiæ lib.4.cap.77.ru
br.de pæna ſing.perſon.rumpẽt.pacem in gl. violaue-
rint ſub nu.2.Hyeronim.de Monte Brixienſ.in ſuis va-
rijs quæſtionibus quæſtione 7. cum in pluribus num.3.
& 4. qui pariter dicit communem, Moron.vbi ſupra
quæſt.112.num.5.verſ.hinc notabiliter, qui plures re-
cenſet de communi teſtantes.Hyeron. Magon paucis
admodum ſe expediens,& de veriori,& magis recepta
Doctorum ſententia teſtans Deciſ.Lucenſ.100.quę eſt
vlt.n.5.verſ.& expræſſim, & alij omnes infra citandi,
dum in his terminis loquar de treuga, in verſic.maior
autẽ eſt difficultas, vbi etiam rationem adducã, & ita
alias iudicaui Senis,vt inferius ſubyciam,& dicit Affli-
ctũ Deciſ.206. penes in ſecundo dubio per totã,quod
ſi vnus ab altero inſultatur, & inſultatus ſe defendẽdo
occidit inſultantem,& exceſſit modum in ſe defenden-
do,ſi inter eos aderat pax, ſeù promiſſio de ſe non of-
fendendo ſub certa pœna, dictus inſultatus non puni-
tur pæna conuentionali contractus,ſed tãtum pro ex-
ceſſu ſecũdum ius commune,vel municipale, & ita in-
quit votaſſe Sacr.conſilium, ſequitur Foller.in practic.
crim.iur.Ceſar.in 2.par.2.partis princip.in verbo reci-
piantur defenſiones n.14. ver.& quod ſi duo,& in iſtis
terminis ita alias ſequendo Afflict.& Foller.iudicãdum
eſſe reſpondi Domino Vicario Anglaris pro excuſa-
tione eius, qui habentem ſecum pacem tribus vulneri-
bus affecerat prouocatus tamen, & inſultatus ab illo,
& criminaliter pro duobus tantum vulneribus ob ex-
ceſſum moderatæ defenſionis in pænam ſtatutariam
condemnatus fuerat,dixi enim,quod nõ dicebatur pa-
ci cõtraueniſſe,nec eam fregiſſe, licet nec aduerſarius
ex prouocatione illam fregiſſet, & ipſe ſe defendendo
modum legitimum exceſſiſſet.
17 Quod in tantum eſt verum,vt procedat etiam quod
talis noua cauſa ſuperueniens,non ſit iuſta, & ſufficiẽs
ad offendendum Ruman.d.conſ.183.n.2.verſic.cæte-
rum nec dicat Alex.d.conſ.19. ſub n.2.ad finem verſ.
non obſtat ſi diceretur lib.1.Iaſ.in l.qui ſeruum num.2.
verſ.& ibi ſignanter ff.de verb.oblig.Marſ.d.conſ.119.
num.2.verſ.præterea, & aliter,& d.ſing.503.in pace,
& treuga in fine verſ. & tene menti, Franc.Herculan.
tract.de caut.de non offend.c. 3.n.10.verſ.non ſolum
autem,Moron.d.q.113.n.1.2.& 13.vbi dat exempla,
18 quælibet enim cauſa,etiam iniuſta,dummodo colora-
ta excuſat a dolo,& a pæna, vt ſubycit Marſil.d.conſ.
119.n.3.& notat Herculan.d.c.13.ſub n.10.qui cæte-
ros adducit idem dicentes,& habetur in Deciſ.Senen-
ſi ſtatim referenda,dummodo tamen non ſit affectata
19 & procurata, quia tunc non prodeſſet huic ſecundo
offendenti, qui cauſam vel occaſionem dedit nouæ ri-
xæ, vel illam aliquo modo procurauit, ſeù affectauit,
nec illum a pæna ruptæ pacis excuſat Clar.d.q.47.n.
9.verſ.quæro nunc in fine,vbi inquit,quod hoc caſu vi-
dit pluries iudicari, quod diceretur commiſſa pæna, &
hoc ad euitãdas fraudes,quæ de facili poſſẽt hoc mo-
do committi, quia quilibet poſſet facere oriri nouam
cauſam,& ita impunè alium offendere nõ obſtate pro-
miſſione,quod eſſet maximè inconueniẽs,& licet Cla.
quem ſimpliciter ſequitur Caballin.in gloſ.ſupra alle-
gata ſub eadem n.2.nihil alleget, dicit tamen verum,
& eius dictum probatur ex notatis per Marſ.plura al-
legantem in Rubr.ff.de fideiuſſor.q.19.n.176.& 177.
ver.quod eſt intelligendum,per Aret.& alios in §.item
tria onera per illum tex. inſt.de excuſ. tut.per Fœlin.
in c.in præſentia nu.34.& ſeq.extra de probat.& in c.
fin.col.pr.& ſecunda a ver.ex quibus ſcias vſque ad fi-
nem extra de teſti.& per Rulan.a Valle cõſ.47.in prę-
ſenti conſultatione nu.35.cum multis ſeq.verſ.nec re-
fragatur lib.ſecũdo,& in terminis noſtris ita tenet Her-

cul.d.c.13.n.9.In fine.verſ.affectata tamen, licet præ-
dictas auctoritates non adduceat. & tradit etiā Muſca-
tel.dicto modo 15.n.15.& 16.verſic.ſed quid.
20 Et in dubio quando non eſt clarum ex proceſſu, q
ex antiqua, vel noua cauſa proceſſerit offēſa, iudex ar-
bitrari debet, & præſumere, quod ea fuerit facta ob in-
iuriam de recenti, & non de antiquo illatam, & ſic ex
noua cauſa ſuperuenienti, non autem ex veteri ſuper
qua inita fuit pax, vt hoc modo pœna ruptæ pacis eui-
tetur, ſecundum Bald.in l.prædium n.26.& 27.verſ.fa-
cit ad quæſtionem C.de ædilit.action. quem ſequuntur
Alex.d.conſ.115.ſub nu.6.verſ.vnde cum incontinenti
ſeù infra paucos dies lib.quarto, & in d.l. ſemel mora
ſub n.3.verſ.circa præd ff.ſol. matr.Felin.in d.c.tertio,
ſub n.3.ad fin.verſ.& in dubio extra de iur.iur.Roman.
d.conſ.183.ſub n.2. verſ.vlt.nec præſumendum, Dec.
d.conſ.531.nu.10.Corn.d.conſ.44.ſub.n.12. ad finem
lib.quarto, Iaſ.in d.l.qui ſeruum ſub num.2. verſ. & ad-
uerte, Moron.d.q.113.n.3.& ſeq.Marſil.d.ſingul.503.
in fine, Benintend.d.Deciſ.65.ad fin.nu.20.verſ. nec in
præſenti.Franc. Herculan.in tract.de caut. de non of-
fend.c.13.nu.7.& ſeq.verſ.quod ex noua cauſa, Petrin.
Bell.d.10.par.tit.2.n.38. cum plurib. ſeq.verſ.quid di-
cendum, vbi loquitur pulcrè Intelligendo tamen, quod
licet talis ſecundo offendens excuſetur à pœna fractæ
21 pacis ex hac noua cauſa, non excuſetur nihilominus a
pęna iuris com. vel municipalis pro offēſa, ſi fiat ex in-
teruallo, vel etiam incontinenti, excedendo legitimum
defenſionis modum, per ſuperius tradita in verſ. tene-
bitur tamen, & ſecūdum prædicta alias iudicaui in Ro-
ta Senenſi vna cū D.Valerio Brignoſa Luſitano, & D.
Horatio Rouato Brixiēſi, collegis meis honorā tiſſimis
vſq; de anno 1582.in quęſt. de facto, cuius cauſæ deciſ.
a me cōpillatā hic inſerēdam cenſui, & eſt vt ſequitur.

Spiritus Sancti Gratia illuminet intellectum meum.

22 IMpugnatur condemnatio facta per D.Capitaneum
Iuſtitiæ Ciuitatis Souanæ contra Eneam Ritium in
aureis quinquaginta pro percuſſione per eū illata Pu-
lidoro de Caſtro plano fratri patrueli Anſelmi de eo-
dem loco, cum quod Eneas inierat pacē cōpræhēdētē
vtriuſq; partis attinētes vſq; in 4. gradum ſecūdum cō-
putationē iuris Canonici ex forma ſtatutorū Senēſiū.
Primo.n.dicitur q pax non dicitur rūpi ex noua cauſa,
23 Hercul.in tract.de caut.de nō offend.c.13.n.7.vbi alios
citat, quibus additur Alex.cōſ.115.n.4.& 7.lib.4.vbi cla-
re tenet q ex noua cauſa nō rūpitur pax, & q offendēs
aliū, qui primo ipſum offenderat, & ſic qui pacem ru-
perat, non tenetur de pace rupta, & idem tenet Benin-
tend.Deciſ.Bouon.65.n.2.vbi multa ponit de materia
pacis, & treugę ruptę ex noua præſertim cauſa, & dici-
tur q ad inducēdā nouā cauſā ſufficit rixa ēt verbalis,
24 & toruus oculorū aſpectus, vt idem Hercul.tradit loco
citato n.11. & prouocatio ad iram etiam non punibilis.
Moron.in tract.de fid.treug.& pac.q.116. diximus alias
n.1.& 2.In tātū vt ēt iniuſta cā ſoleat excuſare a tali pę-
na pacis ruptæ, vt per Hercul.ibid.n.10.& per Roman.
d.conſ.183.n.2.verſ.cæterū nec dicat quis, & per Ale.
d.conſ.115.nu.16.& 17. qui etiam volunt ſufficere, quod
26 appareat verè vel præſumptiuè, quod offendēs nō ha-
buerit animū offendendi ex antiqua cauſa, pro qua pax
eſt facta, ſed quod ad aliū finē offenderit quāuis iniuſtū,
& illicitum, quod optimè probatur ex Doctrina Bart.
in l.verum n.4.ff.de furt.vbi tradit, quod per adulteriu
commiſſum in vxorem eius, cum quo pax facta erat, nō
dicitur pax fracta, quia iſta offēſa nō eſt facta aduerſa-
rio cauſa vindicandi, ſeù retractandi inimicitiam iam
ſopitam, ſed ad alium finem ſcilicet cauſa libidinis, &
Bart.ſequuntur Roman.conſ.183.circa principium, &
d.conſ.258.n.3.verſ.cæterum eadem concluſio, & A-
lex.d.conſ.115.n.5.ac Corn.conſ.51.n.3.verſ.ad idem
lib.1.conſ.42.n.7.verſ.& ideò dicit Bart.lib.2.conſ.44.
in 2.dubio n.12.verſ.& propterea lib.4.Iaſ.in l.qui ſer-
uum 96.n.4.verſ.vlt.circa prædicta ff.de verb.obligat.
& ibid.Caſtr.n.3.verſ.ſi duo fecerūt pacē, Rom.in l.ſe-
mel mora ſub n.17.circa finē verſ.2.ſumitur ff.ſol. ma-
tr.in quo, & ſi multi tenent contra Bar.vt notant ad eū
27 addentes ibi, & latè ponit Rom.in l.licitatio.§.quod il-
licitè n.7.verſ.4.adde ff. de public.& vectigal. maximè
ſi clauſulæ promiſſionis de non offend.non ſint relin-
28 ctę ad cām de præterito, ſed ſint pleniores vt p Petrin.
Bel.in d.tract.part.10. n.53. verſ.dixit etiā Ang.& ad-
huc fortius ſi adulterium procedat ex antiqua cauſa, vt
quia forte inimicitia erat cōtracta ex cauſa adulterij, &
ille idem etiam poſtea adulterium commiſit, ſecundum
eundem Bellum vbi ſup.n.42. verſ.dum verò dixi ſupra
29 tamen in practica tenēda eſt eius opinio, vt dicit Cor-
ſett.in Repertor.ad lectur.Abbat.ſuper Decret.in ver-
bo pax, quam DD.communiter ſequuntur, vt teſtatur
Clar.in pract.crim.q.47.nu.12.verſ.ſed quid ſi vnus ex
illis, qui tamen ſubdit, quod ſi mulier illa eſſet, adeò de-
30 formis ſeu vetula, vt veriſimile eſſet, quod potius ani-
mo iniuriandi, quam ex cauſa libidinis id feciſſet, forte
poſſet dici contrarium, quod inciſiſſet in pœnam, & cū
prædicta opinione tanquā cōtrāſit Muſcatel.poſtea
viſus dicto modo 15.n.9.& 11.Et idem ſubiungit Bart.
in d.l.verum n.5.eſſe, ſi fiat furtum in bonis eius, cū quo
31 pax inita erat cū, & hoc cauſa lucrandi, & non animo
vindicādi antiquam inimicitiā ſit factum, ſequitur Ro-
man.d.conſ.183.circa princ.& etiam Corn.d.conſ.42.
d.n.7.& Petrin.Bell.d.par.10.tit.2.n.37.ver.cui dicto,
niſi procedat ex antiqua cauſa, vt quia forte inimicitia
erat contracta ex cauſa furti, & ille idem aliud furtum
fecit, vt ſubijcit ibi Bellus nu.42.verſ.dum vero dixi ſu-
pra.quod, & generaliter in quacunque offenſa in bonis
facta, tradit Muſcatel.vbi ſupra n.12.
Tertio dicitur, quod noua cauſa etiam non plenè
32 probata ſufficit eam alleganti, quia ad eam verifican-
dam ſufficit etiam ſemiplena probatio, vt Alex. tradit.
d.conſ.115.n.15.lib.quarto, & habetur etiam per Her-
culan.d.c.13.n.12.verſ.cauſam autem hanc, & videtur
eſſe de mente Corn.d.conſ.44. col.fin.in princ.ſub nu.
12.verſ.& licet fortè lib.4.& cōcordat Moron.his ſcri-
ptis viſus tract. de fid. treug.& pac.q.113.n.3. quæ in-
cipit ampliatur præcedens reſolutio.
Quarto dicitur, quod vbi res eſſet dubia, pronuntian-
33 dum eſſet pacem nō eſſe ruptam, pro vt nec treugam,
Deci.in terminis conſ.406.licet præclariſſimis Docto-
ribus.in finalibus verbis, Vulpel.in tract.de pace induc.
& promiſſ.de non offend.q.56.ad fin.n.5.Vnde ex prę-
dictis, Rota pro d.condemnato pronuntiauit, reuocan-
do ſententiā d. D. Cap.Iuſtitiæ, cum de noua cauſa of-
fenſionis ſatis iuſta in proceſſu ſufficienter conſtaret.
Hactenus d. deciſ. pro vt eam manu mea ſcriptam in-
ueni cum quibuſdā additionibus ad marginem poſtea
poſitis inter illas, quas in prima Prætura d.Rotæ com-
pillaui ſub anno 1582.& hæc in pace ſufficiant.
In inducijs autem ſiuè Treuga, non ſimili modo ad
propoſitę quæſtionis deciſionem deueniendum eſt ſe-
cundu aliquos, qui apertè dicunt, quod ſi facta inter ali-
quos

Digitized by Google

34 quos treugua cum promiſſione de non offendendo ſub
certa pæna, vnus offendit alterum, & frangit Treugã,
& alter eum offendit, iſte ſecundo offendens incidit in
pænam, & dicitur rumpere treguam, nec ſibi frange-
re fidem primo offendẽti, quia eam fregit, & nõ ſerua-
uit, quia in treug non procedit regula, quod frangenti
fidem, fides non ſeruetur, de qua in d.l. cum proponas
la ſecunda, C. de pact. licet ſecus ſit in pace, ita eſt di-
ctum originale Vincent. Hyſpan. in c. 1. de treug. &
pac. & in c. inter verba 11. q. 3. quod ſequutus fuit cõ-
ſulendo Socin. conſ. 262. in cauſa magnifici Petri de
Medicis ad fin. n. 16. verſ. ſecundum vero probatur lib.
ſecundo & in alio conſ. incipiente Genuenſium Dux
prout refert Felin. in d.c. 1. n. 6. verſ. conſidera tamen
de treug. & pac. qui pariter idem dictũ ſequitur, & poſt
Socin. in d. conſ. quod in impræſſis nõ reperitur, ratio-
nẽ diuerſitatis inter treugã & pacem eſſe ait, quia pax
eſt finis diſcordię perpetuò duratura, tregua autem ſit
35 ad tẽpus, quia finita poteſt aduerſarius illatas ſibi iniu-
rias vlciſci, ideò videtur expectandus lapſus temporis,
cum poſſit offenſus fidẽ ſeruare intra tẽpus, & vlciſci
poſt tempus, quod nõ euenit in pace, quia cum ſit per-
petua, nunquam poſſet offenſus vlciſci iniuriã acceptã
poſt pacem, ideò inconueniens eſſet, quod puniretur
pœna fractę pacis, offendendo primum violatorẽ fidei,
& dat ſimile exemplũ in officiali perpetuo, & tempo-
rali, nam primus poteſt conueniri durante officio, quia
non eſt dare tempus, quod ſit expectandum attenta
perpetuitate officij, ſecundus autem non conuenitur
durante officio, cum ſit ſaluum ius parti, vt eum po-
ſtea cõueniat per iura per ipsũ allegata ſequitur Dec.
in c. conſtitutus il 1. 23. col. ſecunda verſ. ſecundo ad
præd. notandum eſt extra de aplat. vbi etiam inquit
hanc Vincentij opinionem communiter approbari,
Eandem ſententiam ratione prædicta corroboratam
tenuit ante Socin. Caſtr. in d.l. qui ſeruum n. 4. verſ. ſed
treuga ff. de verb. obligat. licet de eo Socin. nullã faciat
mentionem, & ita etiã voluerunt Imol. in l. ſi ex legati
cauſa. 23. nu. 4. verſ. in gl. ff. de verb. obligat. Iaſ. in d.l.
qui ſeruum n. 3. verſ. pręd. ſingulariter limita, & melius
& expræſſius Idem Iaſ. in d.l. cum proponas ſub nu. 6.
verſ. iſtam regulam limita non procedere, Ioan. Archi-
diac. Ant. de Butr. & alij, quos citat Corn. conſ. 43. nu.
5. lib. ſecundo & alij relati per Clar. in pract. crim. q. 47.
numer. 8. verſ. ſed hic incidenter quæro, & per Benin-
tend. Deciſ. Bononienſ. 65. n. 3. & per Franc. Herculã.
in tract. de caut. de non offendendo c. 13. nu. 1. & 2. ac
per Vulpel. in tract. de pac. induci. & promiſſ. de non
offend. q. 72. n. 1. & ſeq. qui aliam addit rationẽ, & per
Moron. in d. tract. q. 117. redeundo ad id, inter quos nõ
deſunt, qui hanc ſententiam cõmunem eſſe dicant, nec
qui ita de cõſuetudine in quibuſdam prouincijs ſerua-
ri, atteſtentur, quibus eſt addendus Hyeron. de mont.
Brixienſ. in ſuis varijs quæſtionibus. quęſt. 7. cum in plu-
ribus, vbi ex profeſſo de hoc agit, & nu. 6. & 7. verſ. in
contraria tamen opinione, concludit hanc opinionem
Vincentij Hyſpani de iure procedere & magis com-
munem eſſe & de conſuetudine etiam generaliter ob-
ſeruari, eamq; n. 8. & plurib. ſeq. iudicando & conſulẽ-
do tenendam dicit, & ab impugnantibus defendit, &
idem poſtea tenuit q. 25. exiſtente inimicitia nu. 3. verſ.
& iſta concluſio, & latius. q. 27. in cauſa ſer Poicij nu.
3. & plurib. ſeq. verſ. in contrarium autem.
37 Sed dictam ſententiã alij impugnant volentes, quod
& in treuga, ſi vna pars frangat illam, altera ei con-
trauenire poſſit, nec incidat in pœnam ruptæ treugæ,
nec teneatur fidem ſeruare ei, qui eam violauit, prout
in pace dictum fuit, nullam inquientes eſſe differentiam
in hoc, inter pacem & treugam de iure, ita in puncto
decidunt Dec. in d.l. cum proponas nu. 7. verſ. ſecundo
reg fallit & conſ. 531. nu. 9. verſ. ſed his non obſtanti-
bus, dicens vtrobiq; opinionem hanc eſſe de iure ve-
riorem, & reſpondens adductis pro alia opinione, cui
opinioni videtur etiam adhærere in d.c. conſtitutis ad
fin. vbi pariter reſpondet rationibus pro d. opinione
Vincentij allegatis, & ſecundum hanc latè conſuluit
Corn. conſ. 42. plura quæruntur lib. ſecundo, vbi col. 1.
38 & ſecunda latè inſiſtit oſtendens nullã conſiſtere poſſe
differentiã inter pacem & treugam, & omnes rationes
adductas in pace militare in treuga quæ pax tempora-
39 lis eſt, & hanc partem veriorem eſſe, & idẽ Corn. antea
conſ. 175. pręſens conſultatio col. ſecunda & conſ. 2. 7.
viſo themate col. fin. in fine lib. 1. & ita etiam videtur
tenere Imol. in d.l. qui ſeruũ ſub nu. 2. ff. de verb. oblig.
qui poſtquam retulit dictum Vincentij contrarium te-
nenus, & ita in Hyſpania ſeruari teſtantis, inquit aper-
tè quod illud potius procedit de conſuetudine, quam
40 de iure propter vulgatam regulam, quod frangenti fi-
dem fides frangatur eidem, ſequitur Alex. ibidem nu. 6.
41 verſ. tamen illud, & idem Alex. in d.l. ſemel mora n. 6.
verſ. tem limita ff. ſol. matr. Abb. in c. 1. extra de treug.
& pac. n. 3. verſ. vltra Doctores quæro, quam etiam vti
veriore ſequitur Grat. reſp. 105. videtur treugam nu. 2.
& ſeq. verſ. melius verò cõſiderans lib. 1. & eandẽ am-
plexi fuerũt plures relati per Hyeron. de mont. d. q. 7.
n. 3. & 4. & 5. & d. q. 27. n. 1. & 2. Marſil. l. ſing. 337. in
princ. Alex. in d.l. cum proponas n. 3. verſ. ſecundo fallit,
& Corn. in final. verbis dum ambo vltimo loco refert
iſtam opinionẽ, Felin. in d.c. 3. ſub nu. 5. verſ. ſecundus
caſus eſt extra de iur. iur. Clar. d. q. 47. nu. 8. verſ. ſed hic
incidenter quæro ad fin. Benintend. d. Deciſ. 65. nu. 4.
verſ. in cõtrarium, vbi dicit eſſe veriorem opinionem
Herculan. d.c. 13. nu. 3. & 4. verſ. in contrarium eſt ve-
ritas, qui poſt multa, tandem aſſerit eſſe communem &
magis communem, Vulpel. d. q. 72. poſt n. 3. verſ. in di-
uerſam tamen ſententiam, vbi nonnullos de communi
teſtantes refert, & ipſe admittit in hoc caſu n. 6. quãdo
ſcilicet offenſio per vnã partẽ alteri facta frangit treu-
gam, licet ſecus putet, ſi eam non rumperet, de quo in-
fra dicam, Moron. ad ſanitatem in d. tractat. q. 118. &
alijs ſeq. vbi firmata hac opinione pro vera & crebrio-
ri, reſpondet ad deducta in contrarium. Magon. l. De-
ciſ. 100. n. 6. vbi dicit de crebriori, licet articulum non
diſputet, & ſimpliciter adducat Benintend. Moron. &
Bero. & dixit generaliter Marſil. conſ. 9. nu. 48. verſ. ad
quod dicendum, quod validum eſt argumentum de pa-
ce ad treugam, & è conuerſo, licet poſtea parum ſibi
conſtans n. 51. poſt verſ. & tanto magis, velit in termi-
nis noſtris, quod ſi vnus rumpat treguam nõ liceat of-
fenſo ſine pęna ruptę treugæ reoffendere offendentẽ,
licet aliud ſit in pace, eo quia treuga efficacior & tena-
cior eſt pace, & facilius offendi poteſt rumpens pacẽ;
quam frangens treugam.

Nec. d. opinionem Vincent. de conſuetudine ſerua-
ri in aliquo loco, inquit ſe credere Corn. d. conſ. 42. vol.
ſecundo ſub n. 8. verſ. nec puto, ſequitur Clar. d. q. 47. n.
8. verſiculo ſed hic incidẽter quæro in fine, aiens quod
vbiq; ſemper vidit ſeruari contrarium eius, quod dicit
Vincent. & refert etiam Claud. de Seiſel. aſſerentem
quod vbique contrarium ſeruatur, præterquam in

Digitized by Google

Hyſpania, quem pariter Benintend. refert d. Deciſ. 65.
ſub n. 4. verſ. adde quod, & quicquid ſit de hoc, ſatis eſt
quod circumſcripta conſuetudine dictum Vincent. nõ
procedit, nec poteſt ſuſtineri de iure, vt præcitati Do-
ctores probant, cum quibus ſentio, quia vt dicit Grat.
d. reſponſ. 105. nu. 22. & ſeq. cum perſonæ, & honoris
defenſio in quacunq; obligatione, & promiſſione ex-
cepta intelligatur ea[illegible] iſte propriè defenſionis ab ad-
42 uerſarij offenſa non dicitur cõpræhenſus ſub treuga,
& eo magis cũ ſi partes expræſſiſſent, non valeret pa-
ctum ex quo nemo eſt Dominus membrorũ ſuorum, &
vt dicit Corn. d. conſ. 42. ſub nu. 8. circa medium lib. 2.
nullus reperitur, qui rupta treuga ex offenſione contra
ipſum facta per aduerſarium, non reoffendat illum, ſi
poteſt, & non reddat vices. Nec obſtant rationes per
tenentes contrariam opinionem adductæ, quia vt ferè
omnes dicunt, nulla probabilis ratio diuerſitatis reddi
poteſt inter pacem, & treugam, quæ etiam dicitur pax
pro eo tẽpore, quo durat, vltra quod vt dicit Aretin. re-
latus per Vulp. d. q. 72. ante n. 4. verſ. & reſpondẽdo,
& rurſus n. 6. nõ tenetur quis expectare finem induciа-
rum, quia maior forte aſſertur commoditas vindictæ
tempore receptæ iniuriæ, quam poſtea, & poſſet offen-
dens abeſſe, vel diligentius ſe cuſtodire, vt finita treuga
parti ea durante offenſæ viam vindicandi auferat, quã
Aretini conſiderationem in d. l. qui ſecum ff. de verb.
obligat. notant ibidem Iaſ. n. 3. & alij recentiores, & cũ
ſimus in contractibus debet ſeruari æqualitas, quæ eſt,
vt frangenti fidem, fides frangatur eidem ſecundum
43 Dec. in d. c. conſtitutus, & ad exemplum de officiali
perpetuo, & temporali reſpondet Dec. in d. c. conſtitu-
tus, & in d. conſ. 731. & in d. l. eum propona[illegible], quod eſt
nimium a remotis, & quod in eo diuerſa militat ratio,
vt per eum in dictis locis.

Quæ opinio magis de plano admittenda eſſet, quã-
do ex conſuetudine Officiales ſoliti eſſent, pro vt ſoli-
44 tum eſt in ſtatu Eccleſiaſtico, in princ. Regiminis re-
nouari facere omnes treugas antea factas, & quæ etiã
communiter fieri ſolẽt, quod durent per menſem finito
officio illius officialis, qui eas præſtari fecerat, quem-
admodum cautum vidi per ſtatuta Senatum in tertia
parte Rubr. 170. de Capitaneo Iuſtitiæ, quia tunc ceſ-
ſaret illa ratio Soc. & ſequacium, quod deberet offen-
ſus expectare lapſum temporis treugę, & poſtea ſe vin-
dicare, quia in hoc caſu nunquam laberetur tempus,
vt in puncto determinat Hyeronim. de Monte d. q. 7.
n. 18. verſ. & eo magis in iſtam partẽ inclinarem, & d.
q. 27. ſub nu. 4. verſ. & quamuis ea ratio, & idem eſſet
45 quando ex conſuetudine ſingulis annis renouarentur
treugæ, pro vt ſeruari ſcio Florentiæ, cum & tunc fru-
46 ſtra expectaretur earum finis ad vlciſcendum, & pro-
pterea offenſus poſſet reoffendere offendentem ipſa
treuga durante non ſecus, ac pace perpetua vigente p
eandem Deciſionẽ Hyer. de Mont. & præcipuè ſi hę
renouationes fierent primis promiſſionibus adhuc
manentibus, quia tunc æedem cum primis eſſent per l.
ſed ſi manente ff. de precar. & ſucceſſiuè diceretur per-
petuæ pro vt paces, cum paria ſint quid ab initio eſſe
perpetuum, vel perpetuum fieri poſſe ex poſt Moron.
vbi ſup. q. 112. incip. ex alio poſt principium. Ad cuius
confirmationẽ bene facit Grat. d. reſponſ. 105. nu. 8. &
ſeq. lib. 1. vbi concludit quod d. opinio Vincent. Hyſp.
procedit, quãdo treuga effecta eſt perpetua, ſeu in pa-
cem tranſiuit, vt ſi facta eſſet per vnum annum cum po-
teſtate eo elapſo ei renuntiandi ſeu diſdicendi, & per
longum tempus non fuiſſet renuntiatum, vt in caſu ſuo,
quia tunc amplius ei renuntiari non poteſt, & ita de tẽ-
porali ſit perpetua, quo caſu omnes conueniunt, quod
frangenti promiſſionem perpetuã, non ſit ſeruanda fi-
des, cum militet in ea, ratio pacis, in qua admittitur po-
teſtas vindicandi, quia perpetua eſt, & alias nunquam
poſſet ſe vindicare offenſus, & ſecus dicunt in treuga,
quia temporalis eſt, & cum cito finienda ſit, ea finita
poterit ſe vindicare, adeò quod cum treuga ſit per-
petua, & tranſit in pacem, ſi offenſo facultas vindican-
di denegata eſſet, nunquam poſſet vlciſci, vnde licitum
eſt tali caſu vindicare, ſine fractura treugæ non ſecus,
ac licet in pace, vt ibi per ipſum Grat.

Et hac opinione retenta, quod ſcilicẽt, & in treuga,
frangenti fidem, fides frangi poſſit, & ſecundo offen-
dens nõ dicatur rumpere treugam iam a primo offen-
dente ruptam, pro vt in pace dicitur, conſequens eſt, vt
dicamus, quod iſtud procedat etiã quod in inſtrumen-
47 to treugę adſit clauſula rato manente pacto, & quod
toties pęna committatur, quoties contrafactum fuerit,
& etiam quod ſecundum offendens offendat primo of-
fendentẽ ex interuallo, nedum incontinẽti recepta of-
fenſa, licet ſi ex interuallo offendat, teneatur pro of-
fenſione ad pœnam iuris communis, vel Municipalis,
& pariter quando incontinenti hoc facit, ſi modum le-
gitimum in ſe defendendo, excedat, per ea, quæ dixi-
mus in pace, quæ hic ſuperfluo non ſunt repetenda.

48 Maior autem eſt difficultas, quando pr. offendens
eum cum quo treugam habet, non frangit ipſam treu-
gam, ſed præſtat tantum cauſam aduerſario, vt ipſum
primo offendentem offendat, an ſcilicet, & iſto caſu,
licet primo offendens non frangat treugam, offenſus
poſſit illum reoffendere ſine fractura treugæ, in quo
puncto Vulpel. d. q. 72. nu. 7. & 8. verſ. aut aduerſarius,
arbitratur quod huic offenſo nõ liceat offenſorem of-
fendere, citra incurſum treugæ ruptæ, quia ex quo ad-
uerſarius offendendo fidẽ non fregit, ſed nouam tantũ
cauſam prębuit, qua pars ad ipſum perſonaliter offen-
dendum, & offenſam acceptam vindicandam, merito
fuit prouocata, non licet frangere fidem, quæ etiam
hoſti eſt ſeruanda, nec facile violanda eſt, cum poſſit
iniuriam paſſus, infra modicum tẽpus completis indu-
cijs ſe vlciſci, vel etiã poſſit iniuriam veluti treuga du-
rãt factam abſq; honoris labe muſſitare, vt Monoma-
chiſtæ omnes fatentur, & idem latè tenuit Hyeron. de
Monte Brixienſ. d. q. 7. nu. 6. & plur. ſeq. verſ. in contra-
ria tamen opinione, vbi generaliter concludit, quod in
treuga non poteſt allegari noua cauſa, & hanc eſſe ma-
gis communem opinionem, & ita etiam de conſuetu-
dine ſeruari, & contra eam iudicandum non eſſe, maxi-
mè ne fraudibus, & malitijs via aperiatur, cum hodie
delinquentes vt plurimum habere videantur falſos te-
ſtes ad probãdum quicquid volunt, reſpondetq; funda-
mentis tenentium contrariam ſententiam, cum qua
opinione tranſit etiam poſtea d. q. 25. nu. 3. verſ. & ita
concluſio, & latius d. q. 27. n. 3. cum plurib. ſeq. verſ. in
contrarium autem, & pro eius confirmatione faciunt
a fortiori omnia ea, quę adducta ſunt ad oſtendendum,
quod nec fracta per vnum treuga liceat alteri ſe vindi-
care, quin eandem frangat.

49 Veruntamẽ in contrarium eſt com. opinio quod &
hoc caſu ex noua cauſa, quamuis per eam primo offẽ-
dens nõ ruperit treugã, licitum ſit offenſo ſe vindicare
ſine metu ipſam treugam frangendi, quemadmodum
in pace ſimiliter ex noua cauſa, quæ non frangit pacẽ,
fas eſt

Digitized by Google

ſas eſt, offenſio reoffendere offenſorem ſine incurſu in
pœnam ruptæ pacis, vt ſupra probatum eſt in materia
pacis in ſecundo caſu, quia nulla eſt differentia in hoc
inter pacem, & treugam, vt etiam dictum fuit paulo an-
te in pr. quæſito circa rupturam ipſius treugæ, & vltra
in dictis locis tradita, quod generaliter ex noua cauſa
non rumpatur treuga, volunt in indiuiduo Corn. d. conſ.
42. in t. dubio col. 1. & ſecunda, lib. ſecundo. Marſ. cõſ.
122. n. 18. poſt verſ. & fortius dico, ſingul. 503. ex pace,
& treuga in princ. & plures relati per Hyeron. de Mõt.
d. q. 7. nu. 5. verſ. & in puncto iuris, & d. q. 27. numer. 1.
verſ. & quod in treuga, Benintend. d. Deciſ. 65. n. 4. ver-
ſic. in contrarium nihilominus, vbi teſtatur, eſſe opinio-
nem veriorem, & nullam pænitus poſſe conſtitui diffe-
rentiam inter pacem, & treugam, ſed idem ius pariter
in vtraq; procedere, Herculan. d. c. 13. n. 3. verſ. in con-
trarium eſt veritas, vbi inquit procul dubio eſſe comm.
& magis commun. Moron. in d. tractat. d. q. 118. inci-
piente contrarium opinionem per totam, qui receè-
ptiorem dicit, & quæſtionibus ſequentibus, rationibus,
& auctoritatibus probat, & adductis in contrarium re-
ſpondet Magon. d. Deciſ. 100. n. 6. vbi ait quod eſt cre-
brior opinio nedum in pace, ſed etiam indifferenter in
treuga, nec eſſe communem diſſentire videtur, Vulpel.
d. q. 72. poſt n. 3. verſ. in diuerſam tamen, & rurſus poſt
n. 4. verſ. vnde in tanta.

50 Quæ quidem communis ſententia in eo fundatur,
quod quælibet obligatio, promiſſio, conuẽtio, vel quę-
uis alia diſpoſitio, quantumuis generalis, & præcita in
quacunq; materia ſemper intelligitur rebus ſic ſtãtibus,
& cum hac tacita conditione ſi res permaneret in eodẽ
ſtatu Dec. cõſ. 335. nu. 4. Roman. in d. l. ſemel mora nu.
18. verſ. quinto, quia, & verſ. ſeqq. & d. conſ. 183. col. 2.
ſub nu. 1. in tertio fundamento, & d. conſ. 158. nu. 4. &
5. etiam in tertio fundamento, Felin. in d. c. 3. n. 4. verſ.
& cum iſtis concordat extra. de iur. iurand. Corn. d. cõſ.
51. col. ſecunda n. 3. verſ. item verba, & verſ. nec res lib.
2. Iaſ. in d. l. qui ſeruum 96. ſub n. 5. verſ. adde per iſta ff.
de verbor. oblig. Benintẽd. d. Deciſ. 65. n. 5. & ſeq. Her-
culan. d. c. 13. ſub n. 3. ad finem. Magon. d. Deciſ. 100.
numer. 4. etiam ſtante iuramento Boer. Deciſ. 204. nu.
21. Marſil. conſ. 76. num. 31. & 32. verſic. & facit etiam
ad prædicta, & in l. 1. §. ſi quis vltro n. 20. & plur. ſeq. ff.
de quæſt. & in Rubr. ff. de fideiuſſor. q. 19. n. 173. verſic.
nam in qualibet promiſſione, Hyeron. de Monte d. q. 7.
n. 19. verſ. facit etiam Moron. vbi ſup. q. 120. in princ.
& hinc eſt quod dixit Bald. in l. cum proponas in primo
notabili n. 2. C. de Naut. fœnor. quod qui promittit ali-
quem non inquietare, intelligitur niſi culpa ex ipſius
parte procedat, quod dictum in propoſito noſtro refe-
runt, & ſequuntur Roman. & Felin. ac Corn. ſup. citati,
ita vt noua ſuperueniente cauſa, de qua a principio ve-
riſimiliter non fuerit cogitatum tempore initæ treugę,
quis non dicatur illi contrauenire, vt in dictis locis ha-
51 betur, ſi tamen in aliquibus locis eſſet conſuetudo, quod
in treuga noua cauſa non allegaretur, ea ſeruanda eſſet
dum tamen legitimè probaretur, quia alleganti con-
52 ſuetudinem incumbit onus eam probandi, vt per Dec.
conſ. 402. nu. 11. conſil. 420. n. 8. poſt gl. in l. 1. in verbo
probatis C. quę ſit longa conſuetud. & in l. præſcriptio-
ne in verbo iuris. C. ſi contra ius, vel vtilitat. publ.

Et ſicut in pace prodeſt ad illius fractionẽ euitandã,
53 noua cauſa, quæ non ſit iuſta, & ſufficiẽs ad offenden-
dum, dummodo ſit colorata, & non affectata ſeu pro-
curata, vt ſup. oſtẽdimus in verſ. quod in tantum eſt ve-
rum, & in Deciſ. Senenſi in ſecundo fundamento, ita, &
in treuga, cum nulla inter pacem, & treugam poſſit in
hoc conſtitui differentia, ex his quæ latè iam diximus.

54 Vnde, & eadem ratione in dubio dicẽdum erit non
ex antiqua, ſed ex noua cauſa offenſam procedere, vt
pœna fractæ treugæ effugiatur per ea, quæ itidem no-
tauimus in pace verſ. & in dubio, & in Deciſ. Rot. Se-
nenſis in quarto fundamento.

55 Hoc tamẽ ſanè ſẽper intellecto quod iſta noua cau-
ſa, non excuſet hunc prouocatum offendentem prouo-
cantem a pœna iuris communis, vel municipalis pro of
fenſa facta ex interuallo, vel etiã incontinenti, ſi exce-
dat debitum modum in ſe defendendo, prout dictum
eſt quando iſte ſecundo offendens offendit primo of-
fendentem, qui iam ruperat treugam, ſi enim eo caſu
tenetur ad dictam pænam, fortius in hoc, in quo primo
offendens non fregit treugam, & per conſequens non
dedit prouocato tantam cauſam reoffendendi, de quo
ne pluries idem repetamus, ad alias dicta lectorem re-
mittere ſatis eſſe putamus, nec alia in hoc propoſito
circa treugam occurrunt.

Supereſt videre quid ſit in promiſſione ſimplici de
non offendendo facta inter aliquos ob inimicitiam, ri-
xas ſequutas, vel timorem futurorũ ſcandalorum ſub a-
liqua pœna. Differt enim hæc promiſſio de non offen-
56 dendo, a pace, & treuga. Pax enim eſt finis diſcordiæ, &
perpetua, ac inuiolabilis concordia, fitq; per oſculum,
57 amplexus, & potum, Benintend. d. Deciſ. 65. n. 16. poſt
Doctores in rubr. extra de treug. & pac. & in l. 1. ff. de
pact. Vulpel. in dicto tract. de pac. induc. & promiſſ. de
non offend. q. 1. n. 4. qui etiam alias ponit diffinitiones.

58 Treuga autem eſt ſecuritas præſtita perſonis, & rebus
ad tempus guerra nondum finita, & ideò dicitur, quod
treuga eſt medium inter pacem, & guerram Benitend.
d. Deciſ. 65. n. 17. ex mente Doctor. in d. rubr. de treug.
& pac. Vulpell. in d. tract. q. 67. n. 2. Hyeron. de Monte
d. q. 9. n. 3. & melius n. 9.

59 Promiſſio verò de non offendendo eſt ſecuritas quę-
dam, quæ fit modò rebus, modò perſonis arbitrio iudi-
cis, quandoq; præcedente aliqua cauſa, & quandoquè
nulla, ſed ſolum ad obuiandum futuris rixis, & ſcanda-
lis, ſecundum Benintend. d. Deciſ. 65. n. 18. vel eſt legiti-
mum præſidium, quod iuſtè timenti iniuriam ſibi inferri
ad ipſius inſtãtiam, vel ex off. præſidis, ne partes ad ar-
ma, & rixã procedant, præſtari ſolet, ſecundũ Vulpell.
in d. tractat. q. 37. nu. 3. per tex. in l. denuntiamus C. de
his qui ad Eccleſ. confug. in quo prior huius dicti pars
probatur, & in l. æquiſſimum ff. de vſufruct. & quemad-
mod. quis vtatur, & in l. illicitas §. ne potentiores ff. de
offi. Præſid. in quibus altera eiuſdem diffinitionis pars
iuſtificatur, & de vtroq; habetur per Hyeron. de Mon-
te d. q. 7. in princ. n. 1. & 2. & eſt hæc promiſſio tertium
genus a pace, & treuga in pluribus diſtans, illæ enim
60 ſpontè fiunt, iſta verò etiam ambabus partibus inuitis,
ſi prætori videatur præſtatur, & propterea de vna ad
aliam argumentum non eſt perpetuum, vt idem Vul-
pel. tradit d. q. 73. n. 1. & 2. magis tamen proxima eſt, &
ſimilis treugæ, quam paci, Herculan. d. c. 13. n. 2. vt pro-
pterea cõcludi poſſit, quod omnia ea quæ in ipſa treu-
61 ga procedunt, etiam in hac ſimplici promiſſione de
non offendendo militant, & conſequenter, quod ne-
62 dum licitum eſt prouocato citra metum contrauen-
tionis promiſſionis huius offendere prouocãtem, quan-
do prouocans ipſe contrauenit eidem promiſſioni, &
eam non obſeruat, quę eſt caſus clarus tam in pace, quã
in treu.

Digitized by Google

Hyſpania, quem pariter Benintend. refert d. Deciſ. 65.
ſub n. 4. verſ. adde quod, & quicquid ſit de hoc, ſatis eſt
quod circumſcripta conſuetudine dictum Vincent. nõ
procedit, nec poteſt ſuſtineri de iure, vt præcitati Do-
ctores probant, cum quibus ſentio, quia vt dicit Grat.
d. reſponſ. 105. nu. 22. & ſeq. cum perſonæ, & honoris
defenſio in quacunq; obligatione, & promiſſione ex-
cepta intelligatur caſus iſte propriȩ defenſionis ab ad-
42 uerſarij offenſa non dicitur cõpræhenſus ſub treuga,
& eo magis cũ ſi partes expræſſiſſent, non valeret pa-
ctum ex quo nemo eſt Dominus membrorũ ſuorum, &
vt dicit Corn. d. conſ. 42. ſub nu. 8. circa medium lib. 2.
nullus reperitur, qui rupta treuga ex offenſione contra
ipſum facta per aduerſarium, non reoffendat illum, ſi
poteſt, & non reddat vices. Nec obſtant rationes per
tenentes contrariam opinionem adductæ, quia vt ferè
omnes dicunt, nulla probabilis ratio diuerſitatis reddi
poteſt inter pacem, & treugam, quæ etiam dicitur pax
pro eo tẽpore, quo durat, vltra quod vt dicit Aretin. re-
latus per Vulp. d. d. q. 72. ante n. 4. verſ. & reſpondẽdo,
& rurſus n. 6. nõ tenetur quis expectare finem induciа-
rum, quia maior forte affertur commoditas vindictæ
tempore receptæ iniuriȩ, quam poſtea, & poſſet offen-
dens abeſſe, vel diligentius ſe cuſtodire, vt finita treuga
parti ea durante offenſæ viam vindicandi auferat, quã
Aretini conſiderationem in d. l. qui ſeruum ff. de verb.
obligat. notant ibidem Iaſ. n. 3. & alij recentiores, & cũ
ſimus in contractibus debet ſeruari æqualitas, quæ eſt,
vt frangenti fidem, fides frangatur eidem ſecundum
43 Dec. in d. c. conſtitutus, & ad exemplum de officiali
perpetuo, & temporali reſpondet Dec. in d. c. conſtitu-
tus, & in d. conſ. 731. & in d. l. cum proponas, quod eſt
nimium a remotis, & quod in eo diuerſa militat ratio,
vt per eum in dictis locis.

Quæ opinio magis de plano admittenda eſſet, quã-
do ex conſuetudine Officiales ſoliti eſſent, pro vt ſoli-
44 tum eſt in ſtatu Eccleſiaſtico, in princ. Regiminis re-
nouari facere omnes treugas antea factas, & quæ etiã
communiter fieri ſolẽt, quod durent per menſem finito
officio illius officialis, qui eas præſtari fecerat, quem-
admodum cautum vidi per ſtatuta Senatum in tertia
parte Rubr. 170. de Capitaneo Iuſtitiæ, quia tunc ceſ-
ſaret illa ratio Soc. & ſequacium, quod deberet offen-
ſus expectare lapſum temporis treugȩ. & poſtea ſe vin-
dicare, quia in hoc caſu nunquam laberetur tempus,
vt in puncto determinat Hyeronim. de Monte d. q. 7.
n. 18. verſ. & eo magis in illam partẽ inclinarem, & d.
q. 27. ſub nu. 4. verſ. & quamuis ea ratio, & idem eſſet
45 quando ex conſuetudine ſingulis annis renouarentur
treugæ, pro vt ſeruari ſcio Florentiæ, cum & tunc fru-
46 ſtra expectaretur earum finis ad vlciſcendum, & pro-
pterea offenſus poſſet reoffendere offendentem ipſa
treuga durante non ſecus, ac pace perpetua vigente p
eandem Deciſionẽ Hyer. de Mont. & præcipuè ſi hȩ
renouationes fierent primis promiſſionibus adhuc
manentibus, quia tunc eędem cum primis eſſent per l.
ſed ſi manente ff. de prȩcar. & ſucceſſiuè diceretur per-
petuæ pro vt paces, cum paria ſint quid ab initio eſſe
perpetuum, vel perpetuum fieri poſſe ex poſt Moron.
vbi ſup. q. 122. incip. ex alio poſt principium. Ad cuius
confirmationẽ bene facit Grat. d. reſponſ. 105. nu. 8. &
ſeq. lib. 1. vbi concludit quod d. opinio Vincent. Hyſp.
procedit, quãdo treuga effecta eſt perpetua, ſeù in pa-
cem tranſiuit, vt ſi facta eſſet per vnum annum cum po-
teſtate eo elapſo ei renuntiandi ſeù diſdicendi, & per
longum tempus non fuiſſet renuntiatum, vt in caſu ſuo,
quia tunc amplius ei renuntiari non poteſt, & ita de tẽ-
porali ſit perpetua, quo caſu omnes conueniunt, quod
frangenti promiſſionem perpetuã, non ſit ſeruanda fi-
des, cum militet in ea, ratio pacis, in qua admittitur po-
teſtas vindicandi, quia perpetua eſt, & alias nunquam
poſſet ſe vindicare offenſus, & ſecus dicunt in treuga,
quia temporalis eſt, & cum cito finienda ſit, ea finita
poterit ſe vindicare, adeò quod cum treuga ſit per-
petua, & tranſit in pacem, ſi offenſo facultas vindican-
di denegata eſſet, nunquam poſſet vlciſci, vnde licitum
eſt tali caſu vindicare, ſine fractura treugæ non ſecus,
ac licet in pace, vt ibi per ipſum Grat.

Et hac opinione retenta, quod ſcilicet, & in treuga,
frangenti fidem, fides frangi poſſit, & ſecundo offen-
dens nõ dicatur rumpere treugam iam a primo offen-
dente ruptam, pro vt in pace dicitur, conſequens eſt, vt
dicamus, quod iſtud procedat etiã quod in inſtrumen-
47 to treugȩ adſit clauſula rato manente pacto, & quod
toties pęna committatur, quoties contrafactum fuerit,
& etiam quod ſecundum offendens offendat primo of-
fendentẽ ex interuallo, nedum incontinẽti recepta of-
fenſa, licet ſi ex interuallo offendat, teneatur pro of-
fenſione ad pœnam iuris communis, vel Municipalis,
& pariter quando incontinenti hoc facit, ſi modum le-
gitimum in ſe defendendo, excedat, per ea, quæ dixi-
mus in pace, quæ hic ſuperfluò non ſunt repetenda.

48 Maior autem eſt difficultas, quando pr. offendens
eum cum quo treugam habet, non frangit ipſam treu-
gam, ſed præſtat tantum cauſam aduerſario, vt ipſum
primo offendentem offendat, an ſcilicet, & iſto caſu,
licet primo offendens non frangat treugam, offenſus
poſſit illum reoffendere ſine fractura treugæ, in quo
puncto Vulpel. d. q. 72. nu. 7. & 8. verſ. aut aduerſarius,
arbitratur quod huic offenſo nõ liceat offenſorem of-
fendere, citra incurſum treugæ ruptæ, quia ex quo ad-
uerſarius offendendo fidẽ non fregit, ſed nouam tantũ
cauſam prȩſtitit, qua pars ad ipſum perſonaliter offen-
dendum, & offenſam acceptam vindicandam, merito
fuit prouocata, non licet frangere fidem, quæ etiam
hoſti eſt ſeruanda, nec facile violanda eſt, cum poſſit
iniuriam paſſus, infra modicum tẽpus completis indu-
cijs ſe vlciſci, vel etiã poſſit iniuriam veluti treuga du-
rãt factam abſq; honoris labe muſſitare, vt Monoma-
chiſtæ omnes fatentur, & idem latè tenuit Hyeron. de
Monte Brixienſ. d. q. 7. nu. 6. & plur. ſeq. verſ. in contra-
ria tamen opinione, vbi generaliter concludit, quod in
treuga non poteſt allegari noua cauſa, & hanc eſſe ma-
gis communem opinionem, & ita etiam de conſuetu-
dine ſeruari, & contra eam iudicandum non eſſe, maxi-
mè ne fraudibus, & malitijs via aperiatur, cum hodie
delinquentes vt plurimum habere videantur falſos te-
ſtes ad probãdum quicquid volunt, reſpondetq; funda-
mentis tenentium contrariam ſententiam, cum qua
opinione tranſit etiam poſtea d. q. 25. nu. 3. verſ. & ſita
concluſio, & latius d. q. 27. n. 3. cum plurib. ſeq. verſ. in
contrarium autem, & pro eius confirmatione faciunt
a fortiori omnia ea, quę adducta ſunt ad oſtendendum,
quod nec fracta per vnum treuga liceat alteri ſe vindi-
care, quin eandem frangat.

49 Veruntamẽ in contrarium eſt com. opinio quod &
hoc caſu ex nõua cauſa, quamuis per eam primo offẽ-
dens nõ ruperit treugã, licitum ſit offenſo ſe vindicare
ſine metu ipſam treugam frangendi, quemadmodum
in pace ſimiliter ex noua cauſa, quæ non frangit pacẽ,

fas eſt

Digitized by Google

fas eſt, offenſio reoffendere offenſorem ſine incurſu in
pœnam ruptæ pacis, vt ſupra probatum eſt in materia
pacis in ſecundo caſu, quia nulla eſt differentia in hoc
inter pacem, & treugam, vt etiam dictum fuit paulo an-
te in pr. quæſito circa rupturam ipſius treugæ, & vltra
in dictis locis tradita, quod generaliter ex noua cauſa
non rumpatur treuga, volunt in indiuiduo Corn. d. conſ.
42. in 1. dubio col. 1. & ſecunda, lib. ſecundo. Marſ. cōſ.
122. n. 18. poſt verſ. & fortius dico, ſingul. 503. ex pace,
& treuga in princ. & plures relati per Hyeron. de Mōt.
d. q. 7. nu. 5. verſ. & in puncto iuris, & d. q. 27. numer. 1.
verſ. & quod in treuga, Beninten. d. Deciſ. 65. n. 4. ver-
ſic. in contrarium nihilominus, vbi teſtatur, eſſe opinio-
nem veriorem, & nullam pænitus poſſe conſtitui diffe-
rentiam inter pacem, & treugam, ſed idem ius pariter
in vtraq; procedere, Herculan. d. c. 13. n. 3. verſ. in con-
trarium eſt veritas, vbi inquit procul dubio eſſe comm.
& magis commun. Moron. in d. tractat. d. q. 118. inci-
piente contrarium opinionem per totam, qui rece-
ptiorem dicit, & quæſtionibus ſequentibus, rationibus,
& auctoritatibus probat, & adductis in contrarium re-
ſpondet Magon. d. Deciſ. 100. n. 6. vbi ait quod eſt cre-
brior opinio nedum in pace, ſed etiam indifferenter in
treuga, nec eſſe communem diſſentire videtur, Vulpel.
d. q. 72. poſt n. 3. verſ. in diuerſam tamen, & rurſus poſt
n. 4. verſ. vnde in tanta.
50 Quæ quidem communis ſententia in eo fundatur,
quod quælibet obligatio, promiſſio, conuentio, vel quę-
uis alia diſpoſitio, quantumuis generalis, & præciſa in
quacunq; materia ſemper intelligitur rebus ſic ſtātibus,
& cum hac tacita conditione ſi res perſeueret in eodē
ſtatu Dec. cōſ. 335. nu. 4. Roman. in d. l. ſemel mora nu.
18. verſ. quinto, quia, & verſ. ſeqq. & d. conſ. 183. col. 2.
ſub nu. 1. in tertio fundamento, & d. conſ. 158. nu. 4. &
5. etiam in tertio fundamento, Felin. in d. c. 3. n. 4. verſ.
& cum iſtis concordat extra. de iur. iurand. Corn. d. cōſ.
51. col. ſecunda n. 3. verſ. item verba, & verſ. nec res lib.
1. Iaſ. in d. l. qui ſeruum 96. ſub n. 5. verſ. adde per iſta ff.
de verbor. oblig. Beninted. d. Deciſ. 65. n. 5. & ſeq. Her-
culan. d. c. 13. ſub n. 3. ad finem. Magon. d. Deciſ. 100.
numer. 4. etiam ſtante iuramento Boer. Deciſ. 204. nu.
21. Marſil. conſ. 76. num. 31. & 32. verſic. & facit etiam
ad prædicta, & in l. 1. §. ſi quis vltro n. 20. & plur. ſeq. ff.
de quæſt. & in Rubr. ff. de fideiuſſor. q. 19. n. 173. verſic.
nam in qualibet promiſſione, Hyeron. de Monte d. q. 7.
n. 19. verſ. facit etiam Moron. vbi ſup. q. 120. in princ.
& hinc eſt quod dixit Bald. in l. cum proponas in primo
notabili n. 2. C. de Naut. fœnor. quod qui promittit ali-
quem non inquietare, intelligitur niſi culpa ex ipſius
parte procedat, quod dictum in propoſito noſtro refe-
runt, & ſequuntur Roman. & Fęlin. ac Corn. ſup. citati,
ita vt noua ſuperueniente cauſa, de qua a principio ve-
riſimiliter non fuerit cogitatum tempore initæ treugę,
quis non dicatur illi contrauenire, vt in dictis locis ha-
51 betur, ſi tamen in aliquibus locis eſſet conſuetudo, quod
in treuga noua cauſa non allegaretur, ea ſeruanda eſſet
dummodo legitimè probaretur, quia alleganti con-
52 ſuetudinem incumbit onus eam probandi, vt per Dec.
conſ. 402. nu. 11. conſil. 420. n. 8. poſt gl. in l. 1. in verbo
probatis C. quę ſit longa conſuetud. & in l. præſcriptio-
ne in verbo iuris. C. ſi contra ius, vel vtilitat. publ.
Et ſicut in pace prodeſt ad illius fractionē euitandā,
53 noua cauſa, quæ non ſit iuſta, & ſufficiēs ad offenden-
dum, dummodo ſit colorata, & non affectata ſeu pro-
curata, vt ſup. oſtēdimus in verſ. quod ita tantum eſt ve-
rum, & in Deciſ. Senenſi in ſecundo fundamento, ita, &
in treuga, cum nulla inter pacem, & treugam poſſit in
hoc conſtitui differentia, ex his quæ latè iam diximus.
54 Vnde, & eadem ratione in dubio dicēdum erit non
ex antiqua, ſed ex noua cauſa offenſam procedere, vt
pœna fractæ treugæ effugiatur per ea, quæ itidem no-
tauimus in pace verſ. & in dubio, & in Deciſ. Rot. Se-
nenſis in quarto fundamento.
55 Hoc tamē ſanè ſēper intellecto quod iſta noua cau-
ſa, non excuſet hunc prouocatum offendentem prouo-
cantem a pœna iuris communis, vel municipalis pro of
fenſa facta ex interuallo, vel etiā incontinenti, ſi exce-
dat debitum modum in ſe defendendo, pro vt dictum
eſt quando iſte ſecundo offendens offendit primo of-
fendentem, qui iam ruperat treugam, ſi enim eo caſu
tenetur ad dictam pænam, fortius in hoc, in quo primo
offendens non fregit treugam, & per conſequens non
dedit prouocato tantam cauſam reoffendendi, de quo
ne pluries idem repetamus, ad alias dicta lectorem re-
mittere ſatis eſſe putamus, nec alia in hoc propoſito
circa treugam occurrunt.
Supereſt videre quid ſit in promiſſione ſimplici de
non offendendo facta inter aliquos ob inimicitiam, ri-
xas ſequutas, vel timorem futurorū ſcandalorum ſub a-
liqua pœna. Differt enim hæc promiſſio de non offen-
56 dendo, a pace, & treuga. Pax enim eſt finis diſcordiæ, &
perpetua, ac inuiolabilis concordia, fitq; per oſculum,
57 amplexus, & potum, Beninteud. d. Deciſ. 65. n. 16. poſt
Doctores in rubr. extra de treug. & pac. & in l. 1. ff. de
pact. Vulpel. in dicto tract. de pac. induc. & promiſſ. de
non offend. q. 1. n. 4. qui etiam alias ponit diffinitiones.
58 Treuga autem eſt ſecuritas præſtita perſonis, & rebus
ad tempus guerra nondum finita, & ideò dicitur, quod
treuga eſt medium inter pacem, & guerram Benitend.
d. Deciſ. 65. n. 17. ex mente Doctor. in d. rubr. de treug.
& pac. Vulpell. in d. tract. q. 67. n. 2. Hyeron. de Monte
d. q. 9. n. 3. & melius n. 9.
59 Promiſſio vero de non offendendo eſt ſecuritas quę-
dam, quæ fit modò rebus, modò perſonis arbitrio iudi-
cis, quandoq; præcedente aliqua cauſa, & quandoquè
nulla, ſed ſolum ad obuiandum futuris rixis, & ſcanda-
lis, ſecundum Benintend. d. Deciſ. 65. n. 18. vel eſt legiti-
mum præſidium, quod iuſtè timenti iniuriam ſibi inferri
ad ipſius inſtātiam, vel ex off. præſidis, ne partes ad ar-
ma, & rixā procedant, præſtari ſolet, ſecundū Vulpell.
in d. tractat. q. 37. nu. 3. per tex. in l. denunciamus C. de
his qui ad Eccleſ. confug. in quo prior huius dicti pars
probatur, & in l. æquiſſimum ff. de vſufruct. & quemad.
mod. quis vtatur, & in l. illicitas §. ne potentiores ff. de
offi. Præſid. in quibus altera eiuſdem diffinitionis pars
iuſtificatur, & de vtroq; habetur per Hyeron. de Mon-
te d. q. 7. in princ. n. 1. & 2. & eſt hæc promiſſio tertium
genus a pace, & treuga in pluribus diſtans, illa enim
60 ſpontè fiunt, iſta vero etiam ambabus partibus inuitis,
ſi prætori videatur præſtatur, & propterea de vna ad
aliam argumentum non eſt perpetuum, vt idem Vul-
pel. tradit d. q. 73. n. 1. & 2. magis tamen proxima eſt, &
ſimilis treugæ, quam paci, Herculan. d. c. 13. n. 2. vt pro-
pterea cōcludi poſſit, quod omnia ea quæ in ipſa treu-
61 ga procedunt, etiam in hac ſimplici promiſſione de
non offendendo militant, & conſequenter, quod ne-
62 dum licitum eſt prouocato citra metum contrauen-
tionis promiſſionis huius offendere prouocātem, quan-
do prouocans ipſe contrauenit eidem promiſſioni, &
eam non obſeruat, qui eſt caſus clarus tam in pace, quā
in treu.

Digitized by Google

Hyſpania,quem pariter Benintend. refert d.Deciſ.65.
ſub n.4.verſ.adde quod, & quicquid ſit de hoc,ſatis eſt
quod circumſcripta conſuetudine dictum Vincent. nõ
procedit, nec poteſt ſuſtineri de iure, vt præcitati Do-
ctores probant, cum quibus ſentio, quia vt dicit Grat.
d.reſponſ.105.nu.22. & ſeq.cum perſonæ, & honoris
defenſio in quacunq; obligatione, & promiſſione ex-
cepta intelligatur caſus iſte propriè defenſionis ab ad-
42 uerſarij offenſa non dicitur cõpræhenſus ſub treuga,
& eo magis cũ ſi partes expræſſiſſent, non valeret pa-
ctum ex quo nemo eſt Dominus membrorũ ſuorum,&
vt dicit Corn.d.conſ.42.ſub nu.8. circa medium lib.2.
nullus reperitur, qui rupta treuga ex offenſione contra
ipſum facta per aduerſarium, non reoffendat illum, ſi
poteſt, & non reddat vices. Nec obſtant rationes per
tenentes contrariam opinionem adductæ, quia vt ferè
omnes dicunt, nulla probabilis ratio diuerſitatis reddi
poteſt inter pacem,& treugam, quæ etiam dicitur pax
pro eo tẽpore,quo durat,vltra quod vt dicit Aretin.re-
latus per Vulp.d.q.72.ante n.4.verſ.& reſpondẽdo,
& rurſus n.6. nõ tenetur quis expectare finem inducia-
rum,quia maior forte aſſertur commoditas vindictæ
tẽpore receptæ iniuriæ,quam poſtea,& poſſet offen-
dens abeſſe,vel diligentius ſe cuſtodire,vt finita treuga
parti ea durante offenſæ viam vindicandi auferat, quã
Aretini conſiderationem in d.l.qui ſeruum ff. de verb.
obligat.notant ibidem Iaſ.n.3.& alij recentiores, & cũ
ſimus in contractibus debet ſeruari æqualitas, quæ eſt,
vt frangenti fidem, fides frangatur eidem ſecundum
43 Dec. in d.c.conſtitutus, & ad exemplum de officiali
perpetuo,& temporali reſpondet Dec.in d.c.conſtitu-
tus, & in d.conſ.731.& in d.l.cum proponas, quod eſt
nimium a remotis, & quod in eo diuerſa militat ratio,
vt per eum in dictis locis.

Quæ opinio magis de plano admittenda eſſet, quã-
do ex conſuetudine Officiales ſoliti eſſent, pro vt ſoli-
44 tum eſt in ſtatu Eccleſiaſtico, in princ. Regiminis re-
nouari facere omnes treugas antea factas, & quæ etiã
communiter fieri ſolẽt,quod durent per menſem finito
officio illius officialis, qui eas præſtari fecerat, quem-
admodum cautum vidi per ſtatuta Senatum in tertia
parte Rubr.170.de Capitaneo Iuſtitiæ,quia tunc ceſ-
ſaret illa ratio Soc.& ſequacium, quod deberet offen-
ſus expectare lapſum temporis treugę,& poſtea ſe vin-
dicare, quia in hoc caſu nunquam laberetur tempus,
vt in puncto determinat Hyeronim. de Monte d.q.7.
n.18.verſ.& eo magis in illam partẽ inclinarem, & d.
q.27.ſub nu.4. verſ. & quamuis ea ratio, & idem eſſet
45 quando ex conſuetudine ſingulis annis renouarentur
treugæ, pro vt ſeruari ſcio Florentiæ, cum & tunc fru-
46 ſtra expectaretur earum finis ad vlciſcendum, & pro-
pterea offenſus poſſet reoffendere offendentem ipſa
treuga durante non ſecus,ac pace perpetua vigente p.
eandem Deciſionẽ Hyer. de Mont. & præcipuè ſi hę
renouationes fierent primis promiſſionibus adhuc
manentibus, quia tunc eædem cum primis eſſent per l.
ſed ſi manente ff.de precar.& ſucceſſiuè diceretur per-
petuæ pro vt paces, cum paria ſint quid ab initio eſſe
perpetuum, vel perpetuum fieri poſſe ex poſt Moron.
vbi ſup.q.112.incip.ex alio poſt principium. Ad cuius
confirmationẽ bene facit Grat.d.reſponſ.105.nu.8.&
ſeq.lib.1.vbi concludit quod d.opinio Vincent. Hyſp.
procedit,quãdo treuga effecta eſt perpetua, ſeù in pa-
cem trãſiuit, vt ſi facta eſſet per vnum annum cum po-
teſtate eo elapſo ei renuntiandi ſeù diſdicendi, & per
longum tempus non fuiſſet renuntiatum,vt in caſu ſuo,
quia tunc amplius ei renuntiari non poteſt,& ita de tẽ-
porali ſit perpetua, quo caſu omnes conueniunt,quod
frangenti promiſſionem perpetuã, non ſit ſeruanda fi-
des,cum militet in ea,ratio pacis,in qua admittitur po-
teſtas vindicandi, quia perpetua eſt, & alias nunquam
poſſet ſe vindicare offenſus, & ſecus dicunt in treuga,
quia temporalis eſt, & cum cito finienda ſit, ea finita
poterit ſe vindicare, adeò quod cum treuga ſit per-
petua,& tranſit in pacem,ſi offenſo facultas vindican-
di denegata eſſet, nunquam poſſet vlciſci,vnde licitum
eſt tali caſu vindicare, ſine fractura treugæ non ſecus,
ac licet in pace, vt ibi per ipſum Grat.

Et hac opinione retenta,quod ſcilicet,& in treuga,
frangenti fidem, fides frangi poſſit, & ſecundo offen-
dens nõ dicatur rumpere treugam iam a primo offen-
dente ruptam, pro vt in pace dicitur,conſequens eſt,vt
dicamus, quod iſtud procedat etiã quod in inſtrumen-
47 to treugę adſit clauſula rato manente pacto, & quod
toties pęna committatur,quoties contrafactum fuerit,
& etiam quod ſecundum offendens offendat primo of-
fendentẽ ex interuallo, nedum incontinẽti recepta of-
fenſa, licet ſi ex interuallo offendat, teneatur pro of-
fenſione ad pœnam iuris communis, vel Municipalis,
& pariter quando incontinenti hoc facit, ſi modum le-
gitimum in ſe defendendo, excedat, per ea, quæ dixi-
mus in pace, quæ hic ſuperfluo non ſunt repetenda.

48 Maior autem eſt difficultas, quando pr. offendens
eum cum quo treugam habet, non frangit ipſam treu-
gam, ſed præſtat tantum cauſam aduerſario, vt ipſum
primo offendentem offendat, an ſcilicet, & iſto caſu,
licet primo offendens non frangat treugam, offenſus
poſſit illum reoffendere ſine fractura treugæ, in quo
puncto Vulpel.d.q.72.nu.7. & 8.verſ.aut aduerſarius,
arbitratur quod huic offenſo nõ liceat offenſorem of-
fendere, citra incurſum treugæ ruptæ, quia ex quo ad-
uerſarius offendendo fidẽ non fregit, ſed nouam tantũ
cauſam præſtitit,quia pars ad ipſum perſonaliter offen-
dendum, & offenſam acceptam vindicandam, merito
fuit prouocata, non licet frangere fidem, quæ etiam
hoſti eſt ſeruanda, nec facile violanda eſt, cum poſſit
iniuriam paſſus, infra modicum tẽpus completis indu-
cijs ſe vlciſci,vel etiã poſſit iniuriam veluti treuga du-
rãt factam abſq; honoris labe muſſitare, vt Monoma-
chiſtæ omnes fatentur, & idem latè tenuit Hyeron.de
Monte Brixienſ.d.q.7.nu.6.& plur.ſeq.verſ.in contra-
ria tamen opinione, vbi generaliter concludit, quod in
treuga non poteſt allegari noua cauſa, & hanc eſſe ma-
gis communem opinionem,& ita etiam de conſuetu-
dine ſeruari,& contra eam iudicandum non eſſe, maxi-
mè ne fraudibus,& malitijs via aperiatur, cum hodie
delinquentes vt plurimum habere videantur falſos te-
ſtes ad probãdum quicquid volunt, reſpondetq; funda-
mentis tenentium contrariam ſententiam, cum qua
opinione tranſit etiam poſtea d.q.25.nu.3.verſ.& ita
concluſio, & latius d.q.27.n.3.cum plurib.ſeq. verſ.in
contrarium autem, & pro eius confirmatione faciunt
a fortiori omnia ea,quę adducta ſunt ad oſtendendum,
quod nec fracta per vnum treuga liceat alteri ſe vindi-
care, quin eandem frangat.

49 Veruntamẽ in contrarium eſt com. opinio quod &
hoc caſu ex noua cauſa, quamuis per eam primo offẽ-
dens nõ ruperit treugã,licitum ſit offenſo ſe vindicare
ſine metu ipſam treugam frangendi, quemadmodum
in pace ſimiliter ex noua cauſa,quæ non frangit pacẽ,
fas eſt

Digitized by Google

fas eſt offenſo reoffendere offenſorem ſine incurſu in
pœnam ruptæ pacis, vt ſupra probatum eſt in materia
pacis in ſecundo caſu, quia nulla eſt differentia in hoc
inter pacem, & treugam, vt etiam dictum fuit paulo an-
te in pr. quæſito circa rupturam ipſius treugæ, & vltra
in dictis locis tradita, quod generaliter ex noua cauſa
non rumpatur treuga, volunt in indiuiduo Corn. d. conſ.
42. in 1. dubio col. 1. & ſecunda, lib. ſecundo. Marſ. cõſ.
152. n. 18. poſt verſ. & fortius dico, ſingul. 503. ex pace,
& treuga in princ. & plures relati per Hyeron. de Mõt.
d. q. 7. nu. 5. verſ. & in puncto iuris, & d. q. 27. numer. 1.
verſ. & quod in treuga, Benintend. d. Deciſ. 65. n. 4. ver-
ſic. in contrarium nihilominus, vbi teſtatur, eſſe opinio-
nem veriorem, & nullam penitus poſſe conſtitui diffe-
rentiam inter pacem, & treugam, ſed idem ius pariter
in vtraq; procedere, Herculan. d. c. 13. n. 3. verſ. in con-
trarium eſt veritas, vbi inquit procul dubio eſſe comm.
& magis commun. Moron. in d. tractat. d. q. 118. inci-
piente contrarium opinionem per totam, qui rece-
ptiorem dicit, & quæſtionibus ſequentibus, rationibus,
& auctoritatibus probat, & adductis in contrarium re-
ſpondet Magon. d. Deciſ. 100. n. 6. vbi ait quod eſt cre-
brior opinio nedum in pace, ſed etiam indifferenter in
treuga, nec eſſe communem diſſentire videtur, Vulpel.
d. q. 72. poſt n. 3. verſ. in diuerſam tamen, & rurſus poſt
n. 4. verſ. vnde in tanta.

50 Quæ quidem communis ſententia in eo fundatur,
quod quælibet obligatio, promiſſio, conuentio, vel quę-
uis alia diſpoſitio, quantumuis generalis, & præciſa in
quacunq; materia ſemper intelligitur rebus ſic ſtãtibus,
& cum hac tacita conditione ſi res perſeueret in eodẽ
ſtatu Dec. cõſ. 335. nu. 4. Roman. in d. l. ſemel mora nu.
18. verſ. quinto, quia, & verſ. ſeqq. & d. conſ. 183. col. 2.
ſub nu. 1. in tertio fundamento, & d. conſ. 158. nu. 4. &
5. etiam in tertio fundamento, Felin. in d. c. 3. n. 4. verſ.
& cum iſtis concordat extra. de iur. iurand. Corn. d. cõſ.
51. col. ſecunda n. 3. verſ. item verba, & verſ. nec res lib.
2. Iaſ. in d. l. qui ſeruum 96. ſub n. 5. verſ. adde per iſta ff.
de verbor. oblig. Benintẽd. d. Deciſ. 65. n. 5. & ſeq. Her-
culan. d. c. 13. ſub n. 3. ad finem. Magon. d. Deciſ. 100.
numer. 4. etiam ſtante iuramento Boer. Deciſ. 204. nu.
21. Marſil. conſ. 76. num. 31. & 32. verſic. & facit etiam
ad prædicta, & in l. 1. §. ſi quis vltro n. 20. & plur. ſeq. ff.
de quæſt. & in Rubr. ff. de fideiuſſor. q. 10. n. 173. verſic.
nam in qualibet promiſſione, Hyeron. de Monte d. q. 7.
n. 19. verſ. facit etiam Moron. vbi ſup. q. 120. in princ.
& hinc eſt quod dixit Bald. in l. cum proponas in primo
notabili n. 2. C. de Naut. fœnor. quod qui promittit ali-
quem non inquietare, intelligitur niſi culpa ex ipſius
parte procedat, quod dictum in propoſito noſtro refe-
runt, & ſequuntur Roman. & Felin. ac Corn. ſup. citati,
ita vt noua ſuperueniente cauſa, de qua a principio ve-
riſimiliter non fuerit cogitatum tempore initæ treugę,
quis non dicatur illi contrauenire, vt in dictis locis ha-
51 betur, ſi tamen in aliquibus locis eſſet conſuetudo, quod
in treuga noua cauſa non allegaretur, ea ſeruanda eſſet
dum tamen legitimè probaretur, quia alleganti con-
52 ſuetudinem incumbit onus eam probandi, vt per Dec.
conſ. 402. nu. 11. conſil. 410. n. 8. poſt gl. in l. 1. in verbo
probatis C. quę ſit longa conſuetud. & in l. præſcriptio-
ne in verbo iuris. C. ſi contra ius, vel vtilitat. publ.

Et ſicut in pace prodeſt ad illius fractionẽ euitandã,
53 noua cauſa, quæ non ſit iuſta, & ſufficiẽs ad offenden-
dum, dummodo ſit colorata, & non affectata ſeù pro-
curata, vt ſup. oſtẽdimus in verſ. quod in tantum eſt ve-
rum, & in Deciſ. Senenſi in ſecundo fundamento, ita, &
in treuga, cum nulla inter pacem, & treugam poſſit in
hoc conſtitui differentia, ex his quæ latè iam diximus.

54 Vnde, & eadem ratione in dubio dicẽdum erit non
ex antiqua, ſed ex noua cauſa offenſam procedere, vt
pœna fractæ treugæ effugiatur per ea, quæ itidem no-
tauimus in pace verſ. & in dubio, & in Deciſ. Rot. Se-
nenſis in quarto fundamento.

55 Hoc tamẽ ſanè ſẽper intellecto quod iſta noua cau-
ſa, non excuſet hunc prouocatum offendentem prouo-
cantem a pœna iuris communis, vel municipalis pro of-
fenſa facta ex interuallo, vel etiã incontinenti, ſi exce-
dat debitum modum in ſe defendendo, pro vt dictum
eſt quando iſte ſecundo offendens offendit primo of-
fendentem, qui iam ruperat treugam, ſi enim eo caſu
tenetur ad dictam pœnam, fortius in hoc, in quo primo
offendens non fregit treugam, & per conſequens non
dedit prouocato tantam cauſam reoffendendi, de quo
ne pluries idem repetamus, ad alias dicta lectorem re-
mittere ſatis eſſe putamus, nec alia in hoc propoſito
circa treugam occurrunt.

Supereſt videre quid ſit in promiſſione ſimplici de
non offendendo facta inter aliquos ob inimicitiam, ri-
xas ſequutas, vel timorem futurorũ ſcandalorum ſub a-
liqua pœna. Differt enim hæc promiſſio de non offen-
56 dendo, a pace, & treuga. Pax enim eſt finis diſcordiæ, &
perpetua, ac inuiolabilis concordia, fitq; per oſculum,
57 amplexus, & potum, Benintend. d. Deciſ. 65. n. 16. poſt
Doctores in rubr. extra de treug. & pac. & in l. 1. ff. de
pact. Vulpel. in dicto tract. de pac. induc. & promiſſ. de
non offend. q. 1. n. 4. qui etiam alias ponit diffinitiones.
58 Treuga autem eſt ſecuritas præſtita perſonis, & rebus
ad tempus guerra nondum finita, & ideò dicitur, quod
treuga eſt medium inter pacem, & guerram Benitend.
d. Deciſ. 65. n. 17. ex mente Doctor. in d. rubr. de treug.
& pac. Vulpell. in d. tract. q. 67. n. 2. Hyeron. de Monte
d. q. 9. n. 3. & melius n. 9.

59 Promiſſio verò de non offendendo eſt ſecuritas quę-
dam, quæ fit modo rebus, modò perſonis arbitrio iudi-
cis, quandoq; præcedente aliqua cauſa, & quandoquè
nulla, ſed ſolum ad obuiandum futuris rixis, & ſcanda-
lis, ſecundum Benintend. d. Deciſ. 65. n. 18. vel eſt legiti-
mum præſidium, quod iuſtè timenti iniuriam ſibi inferri
ad ipſius inſtãtiam, vel ex off. præſidis, ne partes ad ar-
ma, & rixã procedant, præſtari ſolet, ſecundũ Vulpell.
in d. tractat. q. 37. nu. 3. per tex. in l. denunciamus C. de
his qui ad Eccleſ. confug. in quo prior huius dicti pars
probatur, & in l. æquiſſimum ff. de vſufruct. & quemad.
mod. quis vtatur, & in l. illicitas §. ne potentiores ff. de
offi. Præſid. in quibus altera eiuſdem diffinitionis pars
iuſtificatur, & de vtroq; habetur per Hyeron. de Mon-
te d. q. 7. in princ. n. 1. & 2. & eſt hæc promiſſio tertium
genus a pace, & treuga in pluribus diſtans, illæ enim
60 ſponte fiunt, iſta verò etiam ambabus partibus inuitis,
ſi prætori videatur præſtatur, & propterea cum vna ad
aliam argumentum non eſt perpetuum, vt idem Vul-
pel. tradit d. q. 73. n. 1. & 2. magis tamen proxima eſt, &
ſimilis treugæ, quam paci, Herculan. d. c. 13. n. 2. vt pro-
pterea cõcludi poſſit, quod omnia ea quæ in ipſa treu-
61 ga procedunt, etiam in hac ſimplici promiſſione de
non offendendo militant, & conſequenter, quod ne-
62 dum licitum eſt prouocato citra metum contrauen-
tionis promiſſionis huius offendere prouocãtem, quan-
do prouocans ipſe contrauenit eidem promiſſioni, &
eam non obſeruat, qui eſt caſus clarus tam in pace, quã
in treu.

Hyſpania, quem pariter Benintend. refert d. Deciſ. 65. ſub n. 4. verſ. adde quod, & quicquid ſit de hoc, ſatis eſt quod circumſcripta conſuetudine dictum Vincent. nõ procedit, nec poteſt ſuſtineri de iure, vt præcitati Doctores probant, cum quibus ſentio, quia vt dicit Grat. d. reſponſ. 105. nu. 22. & ſeq. cum perſonæ, & honoris defenſio in quacunq; obligatione, & promiſſione excepta intelligatur caſus iſte propriç defenſionis ab ad-
42 uerſarij offenſa non dicitur cõpræhenſus ſub treuga, & eo magis eũ ſi partes expræſſiſſent, non valeret pactum ex quo nemo eſt Dominus membrorũ ſuorum, & vt dicit Corn. d. conſ. 42. ſub nu. 8. circa medium lib. 2. nullus reperitur, qui rupta treuga ex offenſione contra ipſum facta per aduerſarium, non reoffendat illum, ſi poteſt, & non reddat vices. Nec obſtant rationes per tenentes contrariam opinionem adductæ, quia vt ferè omnes dicunt, nulla probabilis ratio diuerſitatis reddi poteſt inter pacem, & treugam, quæ etiam dicitur pax pro eo tẽpore, quo durat, vltra quod vt dicit Aretin. relatus per Vulp. d. d. q. 72. ante n. 4. verſ. & reſpondẽdo, & rurſus n. 6. nõ tenetur quis expectare finem induciarum, quia maior forte affertur commoditas vindictæ tempore receptæ iniuriç, quam poſtea, & poſſet offendens abeſſe, vel diligentius ſe cuſtodire, vt finita treuga parti ea durante offenſæ viam vindicandi auferat, quã Aretini conſiderationem in d. l. qui ſeruum ff. de verb. obligat. notant ibidem Iaſ. n. 3. & alij recentiores, & cũ ſimus in contractibus debet ſeruari æqualitas, quæ eſt, vt frangenti fidem, fides frangatur eidem ſecundum
43 Dec. in d. c. conſtitutus, & ad exemplum de officiali perpetuo, & temporali reſpondet Dec. in d. c. conſtitutus, & in d. conſ. 731. & in d. l. cum proponas, quod eſt nimium a remotis, & quod in eo diuerſa militat ratio, vt per eum in dictis locis.

Quæ opinio magis de plano admittenda eſſet, quãdo ex conſuetudine Officiales ſoliti eſſent, pro vt ſoli-
44 tum eſt in ſtatu Eccleſiaſtico, in princ. Regiminis renouari facere omnes treugas antea factas, & quæ etiã communiter fieri ſolẽt, quod durent per menſem finito officio illius officialis, qui eas præſtari fecerat, quemadmodum cautum vidi per ſtatuta Senatum in tertia parte Rubr. 170. de Capitaneo Iuſtitiæ, quia tunc ceſſaret illa ratio Soc. & ſequacium, quod deberet offenſus expectare lapſum temporis treugç, & poſtea ſe vindicare, quia in hoc caſu nunquam laberetur tempus, vt in puncto determinat Hyeronim. de Monte d. q. 7. n. 18. verſ. & eo magis in illam partẽ inclinarem, & d. q. 17. ſub nu. 4. verſ. & quamuis ea ratio, & idem eſſet
45 quando ex conſuetudine ſingulis annis renouarentur treugæ, pro vt ſeruari ſcio Florentiæ, cum & tunc fru-
46 ſtra expectaretur earum finis ad vlciſcendum, & propterea offenſus poſſet reoffendere offendentem ipſa treuga durante non ſecus, ac pace perpetua vigente p eandem Deciſionẽ Hyer. de Mont. & præcipuè ſi hç renouationes fierent primis promiſſionibus adhuc manentibus, quia tunc eædem cum primis eſſent per l. ſed ſi manente ff. de prçcar. & ſucceſſiuè diceretur perpetuæ pro vt paces, cum paria ſint quid ab initio eſſe perpetuum, vel perpetuum fieri poſſe eſt poſt Moron. vbi ſup. q. 11. incip. ex alio poſt principium. Ad cuius confirmationẽ bene facit Grat. d. reſponſ. 105. nu. 8. & ſeq. lib. 1. vbi concludit quod d. opinio Vincent. Hyſp. procedit, quãdo treuga effecta eſt perpetua, ſeù in pacem trãſiuit, vt ſi facta eſſet per vnum annum cum poteſtate eo elapſo ei renunciandi ſeù diſdicendi, & per longum tempus non fuiſſet renuntiatum, vt in caſu ſuo, quia tunc amplius ei renuntiari non poteſt, & ita de tẽporali ſit perpetua, quo caſu omnes conueniunt, quod frangenti promiſſionem perpetuã, non ſit ſeruanda fides, cum militet in ea, ratio pacis, in qua admittitur poteſtas vindicandi, quia perpetua eſt, & alias nunquam poſſet ſe vindicare offenſus, & ſecus dicunt in treuga, quia temporalis eſt, & cum cito finienda ſit, ea finita poterit ſe vindicare, adeò quod cum treuga ſit perpetua, & tranſit in pacem, ſi offenſo facultas vindicandi denegata eſſet, nunquam poſſet vlciſci, vnde licitum eſt tali caſu vindicare, ſine fractura treugæ non ſecus, ac licet in pace, vt ibi per ipſum Grat.

Et hac opinione retenta, quod ſcilicet, & in treuga, frangenti fidem, fides frangi poſſit, & ſecundo offendens nõ dicatur rumpere treugam iam a primo offendente ruptam, pro vt in pace dicitur, conſequens eſt, vt dicamus, quod iſtud procedat etiã quod in inſtrumen-
47 to treugç adſit clauſula rato manente pacto, & quod toties pęna committatur, quoties contrafactum fuerit, & etiam quod ſecundum offendens offendat primo offendentẽ ex interuallo, nedum incontinẽti recepta offenſa, licet ſi ex interuallo offendat, teneatur pro offenſione ad pœnam iuris communis, vel Municipalis, & pariter quando incontinenti hoc facit, ſi modum legitimum in ſe defendendo, excedat, per ea, quæ diximus in pace, quæ hic ſuperfluo non ſunt repetenda.
48 Maior autem eſt difficultas, quando pr. offendens eum cum quo treugam habet, non frangit ipſam treugam, ſed præſtat tantum cauſam aduerſario, vt ipſum primo offendentem offendat, an ſcilicet, & iſto caſu, licet primo offendens non frangat treugam, offenſus poſſit illum reoffendere ſine fractura treugæ, in quo puncto Vulpel. d. q. 72. nu. 7. & 8. verſ. aut aduerſarius, arbitratur quod huic offenſo nõ liceat offenſorem offendere, citra incurſum treugæ ruptæ, quia ex quo aduerſarius offendendo fidẽ non fregit, ſed nouam tantũ cauſam prębuit, qua pars ad ipſum perſonaliter offendendum, & offenſam acceptam vindicandam, merito fuit prouocata, non licet frangere fidem, quæ etiam hoſti eſt ſeruanda, nec facile violanda eſt, cum poſſit iniuriam paſſus, infra modicum tẽpus completis inducijs ſe vlciſci, vel etiã poſſit iniuriam veluti treuga durãt factam abſq; honoris labe muſſitare, vt Monomachiſtæ omnes fatentur, & idem latè tenuit Hyeron. de Monte Brixienſ. d. q. 7. nu. 6. & plur. ſeq. verſ. in contraria tamen opinione, vbi generaliter concludit, quod in treuga non poteſt allegari noua cauſa, & hanc eſſe magis communem opinionem, & ita etiam de conſuetudine ſeruari, & contra eam iudicandum non eſſe, maximè ne fraudibus, & malitijs via aperiatur, cum hodie delinquentes vt plurimum habere videantur falſos teſtes ad probãdum quicquid volunt, reſpondetq; fundamentis tenentium contrariam ſententiam, cum qua opinione tranſit etiam poſtea d. q. 25. nu. 3. verſ. & ita concluſio, & latius d. q. 27. n. 3. cum plurib. ſeq. verſ. in contrarium autem, & pro eius confirmatione faciunt a fortiori omnia ea, quç adducta ſunt ad oſtendendum, quod nec fracta per vnum treuga liceat alteri ſe vindicare, quin eandem frangat.

49 Veruntamẽ in contrarium eſt com. opinio quod & hoc caſu ex noua cauſa, quamuis per eam primo offẽdens nõ ruperit treugã, licitum ſit offenſo ſe vindicare ſine metu ipſam treugam frangendi, quemadmodum in pace ſimiliter ex noua cauſa, quæ non frangit pacẽ, fas eſt

faseſt, offenſio reoffendere offenſorem ſine incurſu in
pænam ruptæ pacis, vt ſupra probatum eſt in materia
pacis in ſecundo caſu, quia nulla eſt differentia in hoc
inter pacem, & treugam, vt etiam dictum fuit paulo an-
te in pr. quæſito circa rupturam ipſius treugæ, & vltra
in dictis locis tradita, quod generaliter ex noua cauſa
non rumpatur treuga, volunt in indiuiduo Corn. d. conſ.
42. in 1. dubio col. 1. & ſecunda, lib. ſecundo. Marſ. cõſ.
122. n. 18. poſt verſ. & fortius dico, ſingul. 503. ex pace,
& treuga in princ. & plures relati per Hyeron. de Mõt.
d. q. 7. nu. 5. verſ. & in puncto iuris, & d. q. 27. numer. 1.
verſ. & quod in treuga, Beninten d. d. Deciſ. 65. n. 4. ver-
ſic. in contrarium nihilominus, vbi teſtatur, eſſe opinio-
nem veriorem, & nullam pænitus poſſe conſtitui diffe-
rentiam inter pacem, & treugam, ſed idem ius pariter
in vtraq; procedere, Herculan. d. c. 13. n. 3. verſ. in con-
trarium eſt veritas, vbi inquit procul dubio eſſe comm.
& magis commun. Moron. in d. tractat. d. q. 118. inci-
piente contrarium opinionem per totam, qui rece-
ptiorem dicit, & quæſtionibus ſequentibus, rationibus,
& auctoritatibus probat, & adductis in contrarium re-
ſpondet Magon. d. Deciſ. 100 n. 6. vbi ait quod eſt cre-
brior opinio nedum in pace, ſed etiam indifferenter in
treuga, nec eſſe communem diſſentire videtur, Vulpel.
d. q. 72. poſt n. 3. verſ. in diuerſam tamen, & rurſus poſt
n. 4. verſ. vnde in tanta.

50 Quæ quidem communis ſententia in eo fundatur,
quod quælibet obligatio, promiſſio, conuẽtio, vel quę-
uis alia diſpoſitio, quantumuis generalis, & præcita in
quacunq; materia ſemper intelligitur rebus ſic ſtãtibus,
& cum hac tacita conditione ſi res perſeueraret in eodẽ
ſtatu Dec. cõſ. 335. nu. 4. Roman. in d. l. ſemel mora nu.
18. verſ. quinto, quia, & verſ. ſeqq. & d. conſ. 183. col. 2.
ſub nu. 1. in tertio fundamento, & d. conſ. 158. nu. 4. &
5. etiam in tertio fundamento, Felin. in d. c. 3. n. 4. verſ.
& cum iſtis concordat extra. de iur. iurand. Corn. d. cõſ.
51. col. ſecunda n. 3. verſ. item verba, & verſ. nec res lib.
1. Iaſ. in d. l. qui ſeruum 96. ſub n. 5. verſ. adde per iſta ff.
de verbor. oblig. Benintẽd. d. Deciſ. 65. n. 5. & ſeq. Her-
culan. d. c. 13. ſub n. 3. ad finem. Magon. d. Deciſ. 100.
numer. 4. etiam ſtante iuramento Boer. Deciſ. 204. nu.
21. Marſil. conſ. 76. num. 31. & 32. verſic. & facit etiam
ad prædicta, & in l. 1. §. ſi quis vitro n. 20. & plur. ſeq. ff.
de quæſt. & in Rubr. ff. de fideiuſſor. q. 19. n. 173. verſ. ir.
nam in qualibet promiſſione, Hyeron. de Monte d. q. 7.
n. 19. verſ. facit etiam Moron. vbi ſup. q. 120. in princ.
& hinc eſt quod dixit Bald. in l. cum proponas in primo
notabili n. 2. C. de Naut. fœnor. quod qui promittit ali-
quem non inquietare, intelligitur niſi culpa ex ipſius
parte procedat, quod dictum in propoſito noſtro refe-
runt, & ſequuntur Roman. & Felin. ac Corn. ſup. citati,
ita vt noua ſuperueniente cauſa, de qua a principio ve-
riſimiliter non fuerit cogitatum tempore initæ treugę,
quis non dicatur illi contrauenire, vt in dictis locis ha-
51 betur, ſi tamen in aliquibus locis eſſet conſuetudo, quod
in treuga noua cauſa non allegaretur, ea ſeruanda eſſet
dum tamen legitimè probaretur, quia allegantí con-
52 ſuetudinem incumbit onus eam probandi, vt per Dec.
conſ. 402. nu. 11. conſil. 420. n. 8. poſt gl. in l. 1. in verbo
probatis C. quę ſit longa conſuetud. & in l. præſcriptio-
ne in verbo iuris. C. ſi contra ius, vel vtilitat. publ.

Et ſicut in pace prodeſt ad illius fractionẽ euitandã,
53 noua cauſa, quæ non ſit iuſta, & ſufficiẽs ad offenden-
dum, dummodo ſit colorata, & non affectata ſeù pro-
curata, vt ſup. oſtẽdimus in verſ. quod in tantum eſt ve-
rum, & in Deciſ. Senenſi in ſecundo fundamento, ita, &
in treuga, cum nulla inter pacem, & treugam poſſit in
hoc conſtitui differentia, ex his quæ latè iam diximus.

54 Vnde, & eadem ratione in dubio dicẽdum erit non
ex antiqua, ſed ex noua cauſa offenſam procedere, vt
pœna fractæ treugæ effugiatur per ea, quæ itidem no-
tauimus in pace verſ. & in dubio, & in Deciſ. Rot. Se-
nenſis in quarto fundamento.

55 Hoc tamẽ ſanè ſẽper intellecto quod iſta noua cau-
ſa, non excuſet hunc prouocatum offendentem prouo-
cantem a pœna iuris communis, vel municipalis pro of
fenſa facta ex interuallo, vel etiã incontinenti, ſi exce-
dat debitum modum in ſe defendendo, pro vt dictum
eſt quando iſte ſecundo offendens offendit primo of-
fendentem, qui iam ruperat treugam, ſi enim eo caſu
tenetur ad dictam pænam, fortius in hoc, in quo primo
offendens non fregit treugam, & per conſequens non
dedit prouocato tantam cauſam reoffendendi, de quo
ne pluries idem repetamus, ad alias dicta lectorem re-
mittere ſatis eſſe putamus, nec alia in hoc propoſito
circa treugam occurrunt.

Supereſt videre quid ſit in promiſſione ſimplici de
non offendendo facta inter aliquos ob inimicitiam, ri-
xas ſequutas, vel timorem futurorũ ſcandalorum ſub a-
liqua pœna. Differt enim hæc promiſſio de non offen-
56 dendo, a pace, & treuga. Pax enim eſt finis diſcordiæ, &
perpetua, ac inuiolabilis concordia, fitq; per oſculum,
57 amplexus, & potum, Benintend. d. Deciſ. 65. n. 16. poſt
Doctores in rubr. extra de treug. & pac. & in l. 1. ff. de
pact. Vulpel. in dicto tract. de pac. induc. & promiſſ. de
non offend. q. 1. n. 4. qui etiam alias ponit diffinitiones.
58 Treuga autem eſt ſecuritas præſtita perſonis, & rebus
ad tempus guerra nondum finita, & ideò dicitur, quo
treuga eſt medium inter pacem, & guerram Benitend.
d. Deciſ. 65. n. 17. ex mente Doctor. in d. rubr. de treug.
& pac. Vulpell. in d. tract. q. 67. n. 2. Hyeron. de Monte
d. q. 9. n. 3. & n. ellius n. 9.

59 Promiſſio verò de non offendendo eſt ſecuritas quę-
dam, quæ fit modò rebus, modò perſonis arbitrio iudi-
cis, quandoq; præcedente aliqua cauſa, & quandoquè
nulla, ſed ſolum ad obuiandum futuris rixis, & ſcanda-
lis, ſecundum Benintend. d. Deciſ. 65. n. 18. vel eſt legiti-
mum præſidium, quod iuſtè timenti iniuriam ſibi inferri
ad ipſius inſtãtiam, vel ex off. prætidis, ne partes ad ar-
ma, & rixã procedant, præſtari ſolet, ſecundũ Vulpell.
in d. tractat. q. 37. nu. 3. per tex. in l. denunciamus C. de
his qui ad Eccleſ. confug. in quo prior huius dicti pars
probatur, & in l. æquiſſimum ff. de vſuſ. uct. & quemad.
mod. quis vtatur, & in l. illicitas §. ne potentiores ff. de
offi. Præſid. in quibus altera eiuſdem diffinitionis pars
iuſtificatur, & de vtroq; habetur per Hyeron. de Mon-
te d. q. 7. in princ. n. 1. & 2. & eſt hæc promiſſio tertium
genus a pace, & treuga in pluribus diſtans, illa enim
60 ſpontè fiunt, iſta vero etiam ambabus partibus inuitis,
ſi prætori videatur præſtatur, & propterea de vna ad
aliam argumentum non eſt perpetuum, vt idem Vul-
pel. tradit d. q. 73. n. 1. & 2. magis tamen proxima eſt, &
ſimilis treugæ, quam paci, Herculan. d. c. 13. n. 2. vt pro-
pterea cõcludi poſſit, quod omnia ea quæ in ipſa treu-
61 ga procedunt, etiam in hac ſimplici promiſſione de
non offendendo militant, & conſequenter, quod ne-
62 dum licitum eſt prouocato citra metum contrauen-
tionis promiſſionis huius offendere prouocãtem, quan-
do prouocans ipſe contrauenit eidem promiſſioni, &
eam non obſeruat, qui eſt caſus clarus tam in pace, quã
in treu.

Digitized by Google

cul.d.c.13.n.9.in fine.verſ.affectata tamen, licet præ-
dictas auctoritates non adducat. & tradit etiã Muſca-
tel.dicto modo 15.n.15.& 16.verſic.ſed quid.
20 Et in dubio quando non eſt clarum ex proceſſu, ꝙ
ex antiqua, vel noua cauſa proceſſerit offẽſa, iudex ar-
bitrari debet, & præſumere, quod ea fuerit facta ob in-
iuriam de recenti, & non de antiquo illatam, & ſic ex
noua cauſa ſuperuenienti, non autem ex veteri ſuper
qua inita fuit pax, vt hoc modo pœna ruptæ pacis eui-
tetur, ſecundum Bald.in l.prædium n.26.& 27.verſ.fa-
cit ad quæſtionem C.de ædilit.action. quem ſequuntur
Alex.d.conſ.115.ſub nu.6.verſ.vnde cum incontinenti
ſeù infra paucos dies lib.quarto, & in d.l. ſemel mora
ſub n.3.verſ.circa præd. ff.ſol.matr.Felin.in d.c.tertio,
ſub n.3.ad fin.verſ.& in dubio extra de iur.iur.Roman.
d.conſ.183.ſub n.2. verſ.vlt.nec præſumendum, Dec.
d.conſ.531.nu.10.Corn.d.conſ.44.ſub n.12. ad finem
lib.quarto, Iaſ.in d.l.qui ſeruum ſub num.2. verſ. & ad-
uerte, Moron.d.q.113.n.3.& ſeq.Marſil.d.ſingul.503.
in fine, Benintend.d.Deciſ.65.ad fin.nu.20.verſ.nec in
præſenti.Franc. Herculan.in tract.de caut. de non of-
fend.c.13.nu.7.& ſeq.verſ.quod ex noua cauſa, Petrin.
Bell.d.10.par.tit.2.n.38. cum plurib. ſeq.verſ.quid di-
cemus, vbi loquitur pulcrè Intelligendo tamen, quod
licet talis ſecundo offendens excuſetur à pœna fractæ
21 pacis ex hac noua cauſa, non excuſetur nihilominus à
pęna iuris com. vel municipalis pro offeſa, ſi fiat ex in-
teruallo, vel etiam incontinenti, excedendo legitimum
defenſionis modum, per ſuperius tradita in verſ. tene-
bitur tamen, & ſecũdum prædicta alias iudicaui in Ro-
ta Senenſi vna cũ D.Valerio Brignoſa Luſitano, & D.
Horatio Rouato Brixiẽſi, collegis meis honorã ſſimis
vſq; de anno 1582.in queſt. de facto, cuius cauſæ deciſ.
a me cõpillatã hic inſerẽdam cenſui, & eſt vt ſequitur.

Spiritus Sancti Gratia illuminet intellectum meum.

22 IMpugnatur condemnatio facta per D.Capitaneum
iuſtitiæ Ciuitatis Souanæ contra Eneam Ritium in
aureis quinquaginta pro percuſſione per eũ illata Pu-
lidoro de Caſtro plano fratri patrueli Anſelmi de eo-
dem loco, cum quod Eneas inierat pacẽ cõpræhẽdẽtẽ
vtriuſq; partis attinẽtes vſq; in 4. gradum ſecũdum cõ-
putationẽ iuris Canonici ex forma ſtatutorũ Senẽſiũ.
Primo.n.dicitur ꝙ pax non dicitur rũpi ex noua cauſa,
23 Hercul.in tract.de caut.de nõ offend.c.13.n.7.vbi alios
citat, quibus additur Alex.cõſ.115.n.4.& 7.lib.4.vbi cla-
re tenet ꝙ ex noua cauſa nõ rũpitur pax, & ꝙ offendẽs
aliũ, qui primo ipſum offenderat, & ſic qui pacem ru-
perat, non tenetur de pace rupta, & idem tenet Benin-
tend.Deciſ.Bouon.65.n.2.vbi multa ponit de materia
pacis, & treugę ruptę ex noua præſertim cauſa.2.dici-
tur ꝙ ad inducẽdã nouã cauſã ſufficit rixa ẽt verbalis,
24 & toruus oculorũ aſpectus, vt idem Hercul.tradit loco
citato n.11. & prouocatio ad iram etiam non punibilis.
Moron.in tract.de fid.treug.& pac.q.116. diximus alias
n.1.& 2.In tãtũ vt ẽt iniuſta cã ſoleat excuſare a tali pę-
na pacis ruptæ, vt per Hercul.ibid.n.10.& per Roman.
d.conſ.183.n.2.verſ.cæterũ nec dicat quis, & per Ale.
d.conſ.115.nu.16.& 17. qui etiam volunt ſufficere, quod
26 appareat verè vel præſumptiuè, quod offendẽs nõ ha-
buerit animũ offendendi ex antiqua cauſa, pro qua pax
eſt facta, ſed quod ad aliũ finẽ offenderit quauis iniuſtũ,
& illicitum, quod optimè probatur ex Doctrina Bart.
in l.verum n.4.ff.de furt.vbi tradit, quod per adulteriũ
commiſſum in vxorem eius, cum quo pax facta erat, nõ
dicitur pax fracta, quia iſta offẽſa nõ eſt facta aduerſa-
rio cauſa vindicandi, ſeù retractandi inimicitiam iam
ſopitam, ſed ad alium finem ſcilicet cauſa libidinis, &
Bart.ſequuntur Roman.conſ.183.circa principium, &
d.conſ.258.n.3.verſ.cæterum eadem concluſio, & A-
lex.d.conſ.115.n.5.ac Corn.conſ.51.n.3.verſ.ad idem
lib.1.conſ.42.n.7.verſ.& ideò dicit Bart.lib.2.conſ.44.
in 2.dubio n.12.verſ.& propterea lib.4.Iaſ.in l.qui ſer-
uum 96.n.4.verſ.vlt.circa prædicta ff.de verb.obligat.
& ibid.Caſtr.n.3.verſ.ſi duo fecerũt pacẽ, Rom.in l.ſe-
mel mora ſub n.17.circa finẽ verſ.2.ſumitur ff.ſol.ma-
tr.in quo, & ſi multi tenent contra Bar.vt notant ad eũ
27 addentes ibi, & latè ponit Rom.in l.licitatio.§.quod il-
licitè n.7.verſ.4.adde ff. de public.& vectig al. maximè
ſi clauſulæ promiſſionis de non offend.non ſint reſtri-
28 ctę ad cãm de præterito, ſed ſint pleniores vt ꝑ Petrin.
Bel.in d.tract.part.10. n.53. verſ.dixit etiã Ang.& ad-
huc fortius ſi adulterium procedat ex antiqua cauſa, vt
quia forte inimicitia erat cõtracta ex cauſa adulterij, &
ille idem etiam poſtea adulterium commiſit, ſecundum
eundem Bellum vbi ſup.n.42. verſ.dum verò dixi ſupra
29 tamen in practica tenẽda eſt eius opinio, vt dicit Cor-
ſett.in Repertor.ad lectur.Abbat.ſuper Decret.in ver-
bo pax, quam DD.communiter ſequuntur, vt teſtatur
Clar.in pract.crim.q.47.nu.12.verſ.ſed quid ſi vnus ex
illis, qui tamen ſubdit, quod ſi mulier illa eſſet, adeò de-
30 formis ſeu vetula, vt veri ſimile eſſet, quod potius ani-
mo iniuriandi, quam ex cauſa libidinis id feciſſet, forte
poſſet dici contrarium, quod incidiſſet in pœnam, & cũ
prædicta opinione tanquã cõi tranſit Muſcatel.poſtea
viſus dicto modo 15.n.9.& 11.Et idem ſubiungit Bart.
in d.l.verum n.5.eſſe, ſi fiat furtum in bonis eius, cũ quo
31 pax inita erat cũ, & hoc cauſa lucrandi, & non animo
vindicãdi antiquam inimicitiã ſit factum, ſequitur Ro-
man.d.conſ.183.circa princ.& etiam Corn.d.conſ.42.
d.n.7.& Petrin.Bell.d.par.10.tit.2.n.37.ver.cui dicto,
niſi procedat ex antiqua cauſa, vt quia forte inimicitia
erat contracta ex cauſa furti, & ille idem aliud furtum
fecit, vt ſubijcit ibi Bellus nu.42.verſ.dum vero dixi ſu-
pra.quod, & generaliter in quacunque offenſa in bonis
facta, tradit Muſcatel.vbi ſupra n.12.
Tertio dicitur, quod noua cauſa etiam non plenè
32 probata ſufficit eam allegantι, quia ad eam verifican-
dam ſufficit etiam ſemiplena probatio, vt Alex. tradit.
d.conſ.115.n.15.lib.quarto, & habetur etiam per Her-
culan.d.c.13.n.12.verſ.cauſam autem hanc, & videtur
eſſe de mente Corn.d.conſ.44. col.fin.in princ.ſub nu.
12.verſ.& licet fortè lib.4.& cõcordat Moron.his ſcri-
ptis viſus tract. de fid. treug.& pac.q.113.n.3. quæ in-
cipit ampliatur præcedens reſolutio.
Quarto dicitur, quod vbi res eſſet dubia, pronuntian-
33 dum eſſet pacem nõ eſſe ruptam, pro vt nec treugam,
Deci.in terminis conſ.406.licet præclariſſimis Docto-
ribus.in finalibus verbis, Vulpel.in tract.de pace induc.
& promiſſ.de non offend.q.56.ad fin.n.5.Vnde ex prę-
dictis, Rota pro d.condemnato pronuntiauit, reuocan-
do ſententiã d. D. Cap.Iuſtitiæ, cum de noua cauſa of-
fenſionis ſatis iuſta in proceſſu ſufficienter conſtaret.
Hactenus d. deciſ. pro vt eam manu mea ſcriptam in-
ueni cum quibuſdã additionibus ad marginem poſtea
poſitis inter illas, quas in prima Prætura d.Rotæ com-
pillaui ſub anno 1582.& hæc in pace ſufficiant.
In inducijs autem ſiuè Treuga, non ſimili modo ad
propoſitę quæſtionis deciſionem deueniendum eſt ſe-
cundu aliquos, qui apertè dicunt, quod ſi facta inter ali-

quos

Digitized by Google

34 quos treg͏ua cum promiſſione de non offendendo ſub
certa pæna, vnus offendit alterum, & frangit Treugã,
& alter eum offendit, iſte ſecundo offendens incidit in
pænam, & dicitur rumpere treguam, nec ſibi frange-
re fidem primo offendẽti, quia eam fregit, & nõ ſerua-
uit, quia in treug non procedit regula, quod frangenti
fidem, fides non ſeruetur, de qua in d.l. cum proponas
la ſeconda, C. de pact. licet ſecus ſit in pace, ita eſt di-
ctum originale Vincent. Hyſpan. in c. 1. de treug. &
pac. & in c. inter verba 11. q. 3. quod ſequutus fuit cõ-
ſulendo Socin. conſ. 262. in cauſa magnifici Petri de
Medicis ad fin. n. 16. verſ. ſecundum vero probatur lib.
ſecundo & in alio conſ. incipiente Genuenſium Dux
prout refert Felin. in d.c. 1. n. 6. verſ. conſidera tamen
de treug. & pac. qui pariter idem dictũ ſequitur, & poſt
Socin. in d. conſ. quod in impræſſis nõ reperitur, ratio-
nẽ diuerſitatis inter treugã & pacem eſſe ait, quia pax
eſt finis diſcordię perpetuò duratura, tregua autem fit
35 ad tẽpus, quia finita poteſt aduerſarius illatas ſibi iniu-
rias vlciſci, ideò videtur expectandus lapſus temporis,
cum poſſit offenſus fidẽ ſeruare intra tẽpus, & vlciſci
poſt tempus, quod nõ euenit in pace, quia cum ſit per-
petua, nunqnam poſſet offenſus vlciſci iniuriã acceptã
poſt pacem, ideò inconueniens eſſet, quod puniretur
pœna fractę pacis, offendendo primum violatorẽ fidei,
& dat ſimile exemplũ in officiali perpetuo, & tempo-
rali, nam primus poteſt conueniri durante officio, quia
non eſt dare tempus, quod ſit expectandum attenta
perpetuitate officij, ſecundus autem non conuenitur
durante officio, cum ſit ſaluum ius parti, vt eum po-
ſtea cõueniat per iura per ipsũ allegata ſequitur Dec.
in c. conſtitutus il 1. 23. col. ſecunda verſ. ſecundo ad
præd. notandum eſt extra de aplat. vbi etiam inquit
hanc Vincentij opinionem communiter approbari,
Eandem ſententiam ratione prædicta corroboratam
tenuit ante Socin. Caſtr. in d.l. qui ſeruum n. 4. verſ. ſed
treuga ff. de verb. obligat. licet de eo Socin. nullã faciat
mentionem, & ita etiã voluerunt Imol. in l. ſi ex legati
cauſa. 23. nu. 4. verſ. in gl. ff. de verb. oblig. Iaſ. in d.l.
qui ſeruum n. 3. verſ. pręd. ſingulariter limita, & melius
& expræſſius idem Iaſ. in d.l. cum proponas ſub nu. 6.
verſ. iſtam regulam limita non procedere, Ioan. Archi-
diac. Ant. de Butr. & alij, quos citat Corn. conſ. 43. nu.
5. lib. ſecundo & alij relati per Clar. in pract. crim. q. 47.
numer. 8. verſ. ſed hic incidenter quæro, & per Benin-
tend. Deciſ. Bononienſ. 65. n. 3. & per Franc. Herculã.
in tract. de caut. de non offendendo c. 13. nu. 1. & 2. ac
per Vulpel. in tract. de pac. induci. & promiſſ. de non
offend. q. 72. n. 1. & ſeq. qui aliam addit rationẽ, & per
Moron. in d. tract. q. 117. redeundo ad id, inter quos nõ
deſunt, qui hanc ſententiam cõmunem eſſe dicant, nec
qui ita de cõſuetudine in quibuſdam prouincijs ſerua-
ri, atteſtentur, quibus eſt addendus Hyeron. de mont.
Brixienſ. in ſuis varijs quæſtionibus. quęſt. 7. cum in plu-
ribus, vbi ex profeſſo de hoc agit, & nu. 6. & 7. verſ. in
contraria tamen opinione, concludit hanc opinionem
Vincentij Hyſpani de iure procedere & magis com-
munem eſſe & de conſuetudine etiam generaliter ob-
ſeruari, eamq; n. 8. & plurib. ſeq. iudicando & conſulẽ-
do tenendam dicit, & ab impugnantibus defendit, &
idem poſtea tenuit q. 25. exiſtente inimicitia nu. 3. verſ.
& iſta concluſio, & latius. q. 27. in cauſa ſer Polcij nu.
3. & plurib. ſeq. verſ. in contrarium autem.
37 Sed dictam ſententiã alij impugnant volentes, quod
& in treuga, ſi vna pars frangat illam, altera ei con-

trauenire poſſit, nec incidat in pœnam ruptæ treugæ,
nec teneatur fidem ſeruare ei, qui eam violauit, prout
in pace dictum fuit, nullam inquientes eſſe differentiam
in hoc, inter pacem & treugam de iure, ita in puncto
decidunt Dec. in d.l. cum proponas nu. 7. verſ. ſecundo
reg. fallit & conſ. 531. nu. 9. verſ. ſed his non obſtanti-
bus, dicens vtrobiq; opinionem hanc eſſe de iure ve-
riorem, & reſpondens adductis pro alia opinione, cui
opinioni videtur etiam adhærere in d.c. conſtitutus ad
fin. vbi pariter reſpondet rationibus pro d. opinione
Vincentij allegatis, & ſecundum hanc latè conſuluit
Corn. conſ. 42. plura quæruntur lib. ſecundo, vbi col. 1.
38 & ſecunda latè inſiſtit oſtendens nullã conſtitui poſſe
differentiã inter pacem & treugam, & omnes rationes
adductas in pace militare in treuga quæ pax tempora-
39 lis eſt, & hanc partem veriorem eſſe, & idẽ Corn. antea
conſ. 175. pręſens conſultatio col. ſecunda & conſ. 2 . 7.
viſo themate col. fin. in fine lib. 1. & ita etiam videtur
tenere Imol. in d.l. qui ſeruũ ſub nu. 2. ff. de verb. oblig.
qui poſtquam retulit dictum Vincentij contrarium te-
nentis, & ita in Hyſpania ſeruari teſtantis, inquit aper-
tè quod illud ponus procedit de conſuetudine, quam
40 de iure propter vulgatam regulam, quod frangenti fi-
dem fides frangatur eidem, ſequitur Alex. ibidem nu. 6.
41 verſ. tamen illud, & idem Alex. in d.l. ſemel mora n. 6.
verſ. tem limita ff. ſol. matr. Abb. in c. 1. extra de treug.
& pac. n. 3. verſ. vltra Doctores quæro, quam etiam vti
veriore ſequitur Grat. reſp. 105. videtur treugam nu. 2.
& ſeq. verſ. melius verò cõſiderans lib. 1. & eandẽ am-
plexi fuerũt plures relati per Hyeron. de mont. d.q. 7.
n. 3. & 4. & 5. & d.q. 27. n. 1. & 2. Marſil. d. ſing. 337. in
princ. Alex. in d.l. cum proponas n. 3. verſ. ſecundo fallit,
& Corn. in final. verbis dum ambo vltimo loco referunt
iſtam opinionẽ, Felin. in d.c. 3. ſub nu. 5. verſ. ſecundus
caſus eſt extra de ver. iur. Clar. d.q. 47. nu. 8. verſ. ſed hic
incidenter quæro ad fin. Benintend. d. Deciſ. 65. nu. 4.
verſ. in cõtrarium, vbi dicit eſſe veriorem opinionem
Herculan. d.c. 13. nu. 3. & 4. verſ. in contrarium eſt ve-
ritas, qui poſt multa, tandem aſſerit eſſe communem &
magis communem, Vulpel. d.q. 72. poſt n. 3. verſ. in di-
uerſam tamen ſententiam, vbi nonnullos de communi
teſtantes refert, & ipſe admittit in hoc caſu n. 6. quado
ſcilicet offenſio per vnã partẽ alteri facta frangit treu-
gam, licet ſecus putet, ſi eam non rumperet, de quo in-
fra dicam, Moron. ad ſaturitatem in d. tractat. q. 118. &
alijs ſeq. vbi firmata hac opinione pro vera & crebrio-
ri, reſpondet ad deducta in contrarium. Magon. d. De-
ciſ. 100. n. 6. vbi dicit de crebriori, licet articulum non
diſputet, & ſimpliciter adducat Benintend. Moron. &
Bero. & dixit generaliter Marſil. conſ. 9. nu. 48. verſ. ad
quod dicendum, quod validum eſt argumentum de pa-
ce ad treugam, & è conuerſo, licet poſtea parum ſibi
conſtans n. 51. poſt verſ. & tanto magis, velit in termi-
nis noſtris, quod ſi vnus rumpat treguam nõ liceat of-
fenſo ſine pęna ruptę treugæ reoffendere offendentẽ,
licet aliud ſit in pace, eo quia treuga efficacior & tena-
cior eſt pace, & facilius offendi poteſt rumpens pacẽ;
quam frangens treugam.

Nec d. opinionem Vincent. de conſuetudine ſerua-
ri in aliquo loco, inquit ſe credere Corn. d. conſ. 42. vol.
ſecundo ſub n. 8. verſ. nec puto, ſequitur Clar. d.q. 47. n.
8. verſiculo ſed hic incidẽter quæro in fine, aiens quod
vbiq; ſemper vidit ſeruari contrarium eius, quod dicit
Vincent. & refert etiam Claud. de Seiſel. aſſerentem
quod vbique contrarium ſeruatur, præterquam in

P 3 Hyſpania,

Digitized by Google

faſeſt offenſio reoffendere offenſorem ſine incurſu in
pœnam ruptæ pacis, vt ſupra probatum eſt in materia
pacis in ſecundo caſu, quia nulla eſt differentia in hoc
inter pacem,& treugam, vt etiam dictum fuit paulo an-
te in pr. quæſito circa rupturam ipſius treugæ, & vltra
in dictis locis tradita, quod generaliter ex noua cauſa
non rumpatur treuga, volunt in indiuiduo Corn.d.conſ.
42.in 1.dubio col.1. & ſecunda, lib.ſecundo. Marſ.cõſ.
155.n.18.poſt verſ.& fortius dico, ſingul.503.ex pace,
& treuga in princ.& plures relati per Hyeron.de Mõt.
d.q.7.nu.5. verſ.& in puncto iuris,& d.q.27.numer.1.
verſ.& quod in treuga, Benintend.d.Deciſ.65.n.4.ver-
ſic.in contrarium nihilominus, vbi teſtatur, eſſe opinio-
nem veriorem, & nullam pænitus poſſe conſtitui diffe-
rentiam inter pacem, & treugam, ſed idem ius pariter
in vtraq; procedere, Herculan.d.c.13.n.3.verſ.in con-
trarium eſt veritas, vbi inquit procul dubio eſſe comm.
& magis commun. Moron.in d. tractat.d.q.118.inci-
piente contrarium opinionem per totam, qui rece-
ptiorem dicit,& quæſtionibus ſequentibus, rationibus,
& auctoritatibus probat, & adductis in contrarium re-
ſpondet Magon.d.Deciſ.100.n.6.vbi ait quod eſt cre-
brior opinio nedum in pace, ſed etiam indifferenter in
treuga, nec eſſe communem diſſentire videtur, Vulpel.
d.q.72.poſt n.3.verſ.in diuerſam tamen, & rurſus poſt
n.4.verſ.vnde in tanta.
50 Quæ quidem communis ſententia in eo fundatur,
quod quælibet obligatio, promiſſio, conuentio, vel quç-
uis alia diſpoſitio, quantumuis generalis, & præcita in
quacunq; materia ſemper intelligitur rebus ſic ſtãtibus,
& cum hac tacita conditione ſi res perſeueret in eodẽ
ſtatu Dec.cõſ.335.nu.4.Roman.in d.l.ſemel mora nu.
18.verſ.quinto, quia, & verſ.ſeqq.& d.conſ.183.col.2.
ſub nu.1.in tertio fundamento, & d.conſ.158.nu.4. &
5.etiam in tertio fundamento, Felin.in d.c.3.n.4.verſ.
& cum iſtis concordat extra.de iur.iuran.d.Corn.d.cõſ.
51.col.ſecunda n.3.verſ.item verba,& verſ.nec res lib.
1.Iaſ.in d.l.qui ſeruum 96.ſub n.5.verſ.adde per iſta ff.
de verbor.oblig.Benintẽd.d.Deciſ.65.n.5.& ſeq.Her-
culan.d.c.13.ſub n.3.ad finem. Magon.d.Deciſ.100.
numer.4.etiam ſtante iuramento Boer.Deciſ.204.nu.
21.Marſil.conſ.76.num.31.& 32.verſic.& facit etiam
ad prædicta,& in l.1.§.ſi quis vltro n.20.& plur.ſeq.ff.
de quæſt.& in Rubr.ff.de fideiuſſor.q.10.n.173.verſic.
nam in qualibet promiſſione, Hyeron.de Monte d.q.7.
n.19.verſ.facit etiam Moron.vbi ſup.q.120.in princ.
& hinc eſt quod dixit Bald.in l.cum proponas in primo
notabili n.2.C.de Naut.fænor. quod qui promittit ali-
quem non inquietare, intelligitur niſi culpa ex ipſius
parte procedat, quod dictum in propoſito noſtro refe-
runt,& ſequuntur Roman.& Felin.ac Corn.ſup.citati,
ita vt noua ſuperueniente cauſa, de qua a principio ve-
riſimiliter non fuerit cogitatum tempore initæ treugç,
quis non dicatur illi contrauenire, vt in dictis locis ha-
51 betur, ſi tamen in aliquibus locis eſſet conſuetudo, quod
in treuga noua cauſa non allegaretur, ea ſeruanda eſſet
dum tamen legitimè probaretur, quia alleganti con-
52 ſuetudinem incumbit onus eam probandi, vt per Dec.
conſ.402.nu.31.conſil.420.n.8.poſt gl.in l.1.in verbo
probatis C.quç ſit longa conſuetud.& in l.præſcriptio-
ne in verbo iuris.C.ſi contra ius, vel vtilitat.publ.
Et ſicut in pace prodeſt ad illius fractionẽ euitandã,
53 noua cauſa, quæ non ſit iuſta, & ſufficiẽs ad offenden-
dum, dummodo ſit colorata, & non affectata ſeù pro-
curata, vt ſup.oſtẽdimus in verſ. quod in tantum eſt ve-
rum,& in Deciſ.Senenſi in ſecundo fundamento, ita,&
in treuga, cum nulla inter pacem, & treugam poſſit in
hoc conſtitui differentia, ex his quæ latè iam diximus.
54 Vnde, & eadem ratione in dubio dicẽdum erit non
ex antiqua, ſed ex noua cauſa offenſam procedere, vt
pœna fractæ treugæ effugiatur per ea, quæ itidem no-
tauimus in pace verſ. & in dubio, & in Deciſ. Rot. Se-
nenſis in quarto fundamento.
55 Hoc tamẽ ſanè sẽper intellecto quod iſta noua cau-
ſa, non excuſet hunc prouocatum offendentem prouo-
cantem a pœna iuris communis, vel municipalis pro of
fenſa facta ex interuallo, vel etiã incontinenti, ſi exce-
dat debitum modum in ſe defendendo, pro vt dictum
eſt quando iſte ſecundo offendens offendit primo of-
fendentem, qui iam ruperat treugam, ſi enim eo caſu
tenetur ad dictam pænam, fortius in hoc, in quo primo
offendens non fregit treugam, & per conſequens non
dedit prouocato tantam cauſam reoffendendi, de quo
ne pluries idem repetamus, ad alias dicta lectorem re-
mittere ſatis eſſe putamus, nec alia in hoc propoſito
circa treugam occurrunt.
Supereſt videre quid ſit in promiſſione ſimplici de
non offendendo facta inter aliquos ob inimicitiam, ri-
xas ſequutas, vel timorem futurorũ ſcandalorum ſub a-
liqua pœna. Differt enim hæc promiſſio de non offen-
56 dendo, a pace,& treuga. Pax enim eſt finis diſcordiæ,&
perpetua, ac inuiolabilis concordia, fitq; per oſculum,
57 amplexus,& potum, Benintend.d.Deciſ.65.n.16.poſt
Doctores in rubr. extra de treug. & pac.& in l.1.ff.de
pact. Vulpel.in dicto tract.de pac. induc. & promiſſ.de
non offend.q.1.n.4.qui etiam alias ponit diffinitiones.
58 Treuga autem eſt ſecuritas præſtita perſonis, & rebus
ad tempus guerra nondum finita, & ideò dicitur, quo
treuga eſt medium inter pacem,& guerram Benitend.
d.Deciſ.65.n.17.ex mente Doctor.in d.rubr.de treug.
& pac.Vulpell.in d.tract.q.67.n.2.Hyeron. de Monte
d.q.9.n.3.& melius n.9.
59 Promiſſio vero de non offendendo eſt ſecuritas quç-
dam, quæ fit modò rebus, modò perſonis arbitrio iudi-
cis, quandoq; præcedente aliqua cauſa, & quandoquè
nulla, ſed ſolum ad obuiandum futuris rixis, & ſcanda-
lis, ſecundum Benintend.d.Deciſ.65.n.18.vel eſt legiti-
mum præſidium, quod iuſtè timenti iniuriam ſibi inferri
ad ipſius inſtãtiam, vel ex off.præſidis, ne partes ad ar-
ma,& rixã procedant, præſtari ſolet, ſecundũ Vulpell.
in d.tractat.q.37.nu.3. per tex.in l.denunciamus C. de
his qui ad Eccleſ.confug. in quo prior huius dicti pars
probatur,& in l.æquiſſimum ff.de vſufruct.& quemad.
mod.quis vtatur,& in l.illicitas §.ne potentiores ff.de
offi. Præſid. in quibus altera eiuſdem diffinitionis pars
iuſtificatur,& de vtroq; habetur per Hyeron.de Mon-
te d.q.7.in princ.n.1.& 2. & eſt hæc promiſſio tertium
genus a pace, & treuga in pluribus diſtans, illæ enim
60 ſpontè fiunt, iſta vero etiam ambabus partibus inuitis,
ſi prætori videatur præſtatur, & propterea de vna ad
aliam argumentum non eſt perpetuum, vt ideo Vul-
pel.tradit d.q.73.n.1.& 2.magis tamen proxima eſt,&
ſimilis treugæ, quam paci, Herculan.d.c.13.n.2.vt pro-
pterea cõcludi poſſit, quod omnia ea quæ in ipſa treu-
61 ga procedunt, etiam in hac ſimplici promiſſione de
non offendendo militant, & conſequenter, quod ne-
62 dum licitum eſt prouocato citra metum contrauen-
tionis promiſſionis huius offendere prouocãtem, quan-
do prouocans ipſe contrauenit eidem promiſſioni, &
eam non obſeruat, qui eſt caſus clarus tam in pace, quã

in treu.

in treuga, vt ex ſuperius dictis conſtat, ſed etiam quando ex illa prouocatione non dicitur contrauenire promiſſioni, nec eam rumpere, ſed eam tantũ dicitur præſtare nouam cauſam aduerſario prouocato, vt ſe vlciſcendo, illum offendat, qui caſus etſi eſt dubius præcipuè in treuga, tamen & in ea procedit, vt plenè ni fallimur, probauimus, quæ dicta quamuis, & in hac diſceptatione ſufficerẽt, tamen ſpecialiter, & in indiuiduo,
63 in ea quoque nouam cauſam ſufficere ad excuſandum à pœna in ea promiſſa prouocatum, qui prouocantem offendit, tenuit Clar. in pract. crim. q. 47. n. 9. verſ. quæro nunc, vbi punctualiter loquẽs in ſimplici promiſſione de non offendendo ſub certa pœna, concludit non dici commiſſam pœnam, ſi ex noua cauſa, ſeu rixa ſuperueniente, vnus eorum alterum offendat, ſecundum Doctores communiter, & plures adducit, & præſertim Bart. in d. l. aut facta, §. cauſa, ff. de pœn. & Bald. in d. c. 1. nu. 2. de pac. tenend. & eius violator. qui tamen verè loquuntur in pace, licet eorum rationes militent etiam in hac promiſſione de non offendendo, & proindè, & in ea diſpoſitio eadem procedere debeat, in qua particulariter, & in ſpecie loquẽtes, ita voluerunt Marſil. in l. 1. §. ſi quis vltro nu. 25. verſ. & ad prædicta etiam, ff. de quæſtion. & expreſſius in rubr. ff. de fideiuſſor. q. 19. nu. 174. verſ. faciunt etiam ad prædicta, Benintend. d. deciſ. 65. nu. 15. verſ. ſed in promiſſione de non offendendo, vbi inquit, quod nemo eſt ex Doctoribus, qui tali caſu diſcrepet, imo omnes tenent, quod promiſſio de non offendendo ex superuenienti cauſa non intelligitur rupta, & allegat Marſ. in d. §. ſi quis vltro, & ſubdit nu. 19. verſ. & eo magis, quod illud magis procederet, quando promiſſio eſſet de non offendẽdo in perſonam tantum, quo caſu non compræhẽderetur ſecuritas rerum, neque etiam iniuria facta perſonę, & conſequẽter clarè non eſſemus in treuga, quæ eſt ſecuritas præſtita perſonis, & rebus ad tempus nondum finita guerra, & Benintẽdum ſequutus eſt Herculan. in d. tract. de caut. de non offendendo d. c. 13. ſub nu. 3. verſ. in contrariũ eſt veritas, & rurſus poſt verſic. hæcque proculdubio, qui quidem Benintend. & Herculan. quęſtionem hanc de noua cauſa in promiſſione de non offendẽdo admittenda, vel ne, ex profeſſo pertractant, & poſt longam articuli diſcuſſionem, eam admittendam concludunt, ſecundum opinionem veriorem, & receptiorem Doctorum, & licet cõtrariam partem tueatur Hyeron. de Mont. d. q. 7. qui & ipſe quæſtionem diſputat ad partes, tamen tandem fatetur, vbi verè conſtat aliquem verbis iniurioſis, aut facto prouocatum, ſe vindicaſſe, allegationem nouę cauſæ admittendam eſſe, & prouocatum in totum abſoluendum a pœna conuentionali, vel ſaltem cum eo mitius agendum eſſe, quia difficillimum eſt iuſtum dolorem temperare, niſi, vt ſubiicit in fine quæſtionis n. 20. iniuria, vel prouocatio adeò ſit parui momenti, vt non debuerit inducere prouocatum ad vlciſcendum, cum offenſę appellatione non veniat ea, quæ eſt modica, & parui præiuditij, & non habetur in conſideratione, vt ibi per ipſum, cõtra quem tamen in hoc vltimo dicto faciunt, quę diximus de cauſa etiam iniuſta, & non ſufficienti ad offendendum, quæ excuſat à pœna contrauentionis promiſſioni de non offendendo in pace, vel treuga factæ, quæ etiam iudicando ſequutus ſum, vt in relata Deciſ. Senenſi, nec ab eis recedo, cum ratione, & auctoritate ſint munita.

Et recipit concluſio hæc admiſſionis nouæ cauſæ in ſimplici promiſſione de non offendẽdo, omnes ampliationes, declarationes, & interpretationes, quæ admittuntur in pace, & treuga, de quibus ſuis locis egimus, tanquam fulcita eiſdem fundamentis, & rationibus, ſi non maioribus, nec amplius hic repetemus, cum ibi videri poſſint, & longiores fuerimus, quam initio putaremus.

Illud nihilominus ſilentio prætereundum non eſt, quod ad tollendas fraudum occaſiones, quæ de facili poſſunt committi circa hanc allegationem nouæ cauſæ ad effugiendam pœnam in pace, treuga, & cautione de non offendendo promiſſam, & ad euitandas etiam
64 Doctorum opiniones in pluribus Italiæ partibus ex legibus municipalibus prouiſum fuit, ne talis allegatio admittatur, vt notat Herculan. d. c. 13. num. 5. verſ. aduertẽdum eſt, vbi ad eas ponit tres declarationes, quas inquit vidiſſe, & legiſſe illis dari, de qua re etiam nonnulla tradunt Hyeron. Magon. d. Deciſ. Lucenſ. 100. num. 20. & ſeq. verſ. circa ſecundum verò de Decreto, & Bertazzol. his ſcriptis viſus conſ. crim. 4. num. 10. lib. 1. & ex eadem ratione potuit fortaſſe procedere conſuetudo, de qua loquebatur Vincent. Hiſpan. ſi verum eſt, quod ea alicubi extaret, pro qua ſuſtinenda facit l. de quibus, ff. de legib. ibi inueterata enim conſuetudo pro lege non immerito cuſtoditur, & infra, & ex nouis ordinibus, & prouiſionibus vulgari ſermone factis in ſtatu Senenſi de anno 1563. in treuga ita expreſsè prouiſum fuit.

EPITOME.

Duobus ſe inuicem verbo, aut facto offendentibus, vel paci, aut treugæ, vel promiſſioni de non offendendo, contrauenientibus, & non conſtito vter prior offenderit, An neuter, an verò vterque ſit condemnandus pro pœna conuentionali, & quomodo, & quid reſpectu pœnæ iuris, vel ſtatutorum pro ipſo delicto debitæ.

SUMMARIA.

Duorum ſe inuicem offendentium, vbi de priori offenſore non conſtat, nemo de rupta pace, treuga, vel promiſſione de non offendendo tenetur, num. 1.

Quæ concluſio procedit ſine dubio quoad pœnam quæ parti eſſet applicanda, 3.

Secus in pœna fiſco debita, quia vterque tenetur, num. 4. 5. 6. cum ſeq. & num. 23.

Nec ab iſta opinione videtur in practica recedendum, numero 11.

Licet contrarium aliqui teneant, 7. cum ſeq.

Fiſcus in dubio non eſt priuilegiatus, ſed vtitur iure priuati, eodem num. 7.

Fiſcus tenetur probare, quod fuerit promiſſioni contrauentum, eod.

Offenſa, & pœna inuicem compenſantur, num. 2.

Incertitudo excuſat in pœnis, eod.

Quod procedit in pœna corporali ſecus in pecuniaria, num. 14. & 16.

Duorum ſe inuicem offendentium, vbi non conſtet de priore, neuter punitur, 8. 9. 10.

Contrarium tamen, & ſic quod vterque puniatur volunt plures, 12. cum ſeq. & num. 16.

Et ita practicatur quotidie, 17.

Quod videtur procedere reſpectu pœnæ fiſco debitæ, ſecus quoad intereſſe partis, 13. & 23.

Vel vbi non agatur de pœna corporali, 14.

Vel vbi non conſtet, quod vnus prior inſultauerit, licet ignoretur quis ipſorum fuit, 15.

*Iniuriantes ſe inuicem, vbi non conſtet de priore, omnes abſo-
luuntur, 18.*
Contrarium tenent multi, quorum opinio practicatur, 19.
*Fiſcus contra vtrunq; agere debet vbi ſunt hinc inde offen-
ſiones, & ignoratur aggreſſor, 20.*
*Pars vna ex rixantibus, ſi ſola ſit offenſa, fiſcus contra aliam
ex ipſo facto habet intentionem fundatam, niſi probet ad
defenſam offendiſſe. eod.*
Autor rixæ nedũ probationibus, ſed coniecturis probatur, 21.
*Fiſcus in caſu quo vterque tenetur propter incertitudinem, de
de pœna pacis, treugę, vel promiſſionis ruptę, non itegram
pęnam a ſingulo conſequitur, ſed vnicam ab omnibus inſo-
lidum, 22.*

CASVS CENTESIMVS SECVNDVS.

SI duo pacem, vel treugam fecerunt, & promiſerũt
ſe non offendere ſub certa pœna, & poſtea ſe inui-
cem offenderunt, nec cõſtat vter prior offenderit, neu-
trum de pace, vel treuga, aut promiſſione rupta tene-
1 ri, ſed vtrunq; abſolui ſcripſerunt, gloſ. in l. 1. §. cum
arietes. ff. ſi quadrup. pauper. fecit. dicat. & ibi etiam
Bart. nu. 2. & Alex. in addit. ad finem apoſtillæ magnæ
verſ. ſi autem non apparet quis primo, & quis ſecun-
do. & Florian. ſub nu. 5. verſ. & hanc gl. Bart. in l. cum
pater 75. §. libertis in fine nu. 7. verſ. item ad luco ff. de
legat. 2. & ibidem Caſtrenſ. n. 6. verſ. & inducitur Bald.
conſ. 195. laudare vos. n. 5. lib. 2. Imol. in l. ſi ſeruum.
91. §. ſequitur nu. 4. verſ. nota argumentum, & ibidem
Alexand. numer. 9. verſ. in textu, & Iaſ. numer. 12. ver-
ſicul. vltim. per iſtum textum, qui dicit eſſe commu-
nem opinionem ff. de verb. obligat. Rom. in. in l. ſemel
mora nu. 17. verſ. tu autem pro clara determinatione
ff. ſolut. matr. Abb. in c. 1. n. 3. verſ. ſed quæro de treug.
& pac. & ibi idem Felin. num. 5. verſ. dum dicit Abb. &
in c. 3. nu. 4. poſt verſ. quinimo ipſe prouocatus de iure
iurand. & in c. dilecti filij nu. 16. verſ. tertia declaratio
de exception. Dec. in l. cum par delictum §. illi in princ.
ff. de regaur. & ibidem Cagnol. ad finem. Boer. Deciſ.
237 ſub n. 2. & ſub n. 4. Corn. conſ. 51. n. 5. verſ. & hinc
eſt lib. 1. Tiraquel. in tract. de pœn. temper. aut remit-
tend. caſ. 62. nu. n. 2. verſ. ex hoc autem. Clar. in pract.
crim. q. 47. n. 10. verſ. ſed hic quęro, Hercul. in tract. de
caut. de non offend. c. 30. n. 1. & ſequen. Petr. Plaza in
Epitom. delictor. cap. 12. n. 6. in fine verſic. quibus ſanè,
Moron. in tract. de fid. treug. & pac. q. 167. nu. 1. & ſeq.
& probari videtur per textum in l. ſcientiam §. ſi cum
ſtramenta ff. ad leg. Aquil. & in c. conſtitutus extra de
2 pœn. Et ea confirmatur ratione, quod offenſa, & pę-
narum exactio inuicem compenſatur. l. viro atq. vxore
ff. ſolut. matrim. & ex eo quod propter incertitudinem
nemo condemnandus eſt, ne innocens puniatur l. ab-
ſentem ff. de pœn.

3 Sed hæc concluſio ſine dubio procedit quando agi-
tur de intereſſe partium, id eſt de pœna parti contrafa-
cienti auferenda, & obſeruanti applicanda, tunc enim
offenſa, & pęnarum exactio inuicẽ compenſatur, cum
vtraq; pars, contrauenīſſe dicatur, ſecus autem quando
4 agitur de intereſſe fiſci, vt quia pars pœnæ appoſitæ
in pace, treuga, vel promiſſione de non offendẽdo, ap-
plicanda eſt fiſco, quia tunc vterq; ex rixantibus eſſet
condemnandus, cum vterq; dederit operam rei illicitę,
& nihil ſit quod compenſari poſſit cum fiſco, qui in
aliqua culpa non fuit, nec contrauenit, ſed obſeruauit,
& ſẽper obſeruat, & licet ratione incertitudinis omnes
regulariter abſoluantur, tamen hoc locũ habet quan-
5 do agitur de pęna corporali, ſecus autem quando agi-
tur de pœna pecuniaria, quia tunc omnes puniũtur, ne
delicta remaneant impunita, ita concludit Clar. ſub
dubio tamen d. q. 47. ſub n. 10. poſt d. verſ. ſed hic quę-
ro, ſequitur Muſcatel. in practi fideiuſſor. in 1. parte in
6 15. modo n. 13. verſ. ſed dubitari poteſt, quam opinio-
nem latè probat Octauian. Vulpell. in tract. de pac. in-
duc. & promiſſ. de non offend. q. 106. quæ eſt vltima, &
dicit quod iſta opinio eſt certior, & teſtatur quod ita in
Auditorio Vrbini, dum fiſci partes tueretur, obtinuit,
& pluries iudicauit, & ita etiam conſulendo tenuit re-
ſponſ. crim. 50. miror profecto n. 1. & ſeq. vbi reprę hẽ-
dit conſulentem deciſiuè pro contrariaria parte, & re-
ſpon. 118. ſtantibus inducijs in princ. nu. 1. & ſic quoq;
alibi iudicatum fuiſſe audiui, licet cõtrarium in indiui-
7 duo teneant Herculan. d. c. 30. n. 10. verſ. prædicta autẽ
procedunt, & Moron. vbi ſup. q. 168. n. 1. qui n. 2. 4 & 5.
eam adducit rationẽ, quod fiſcus in caſu dubio non eſt
ſpecialiter priuilegiatus, ſed vtitur iure priuati, & te-
netur probare fundamentũ ſuę intẽtionis, quod fuerit
contrauentum promiſſioni. & Bart. Bertaz. conſ. crim.
48. n. 7. & 8. verſ. ſed licet lib. 1. & Claudian addit. ad ip-
8 ſum Bertazz. patrem. conſ. crim. 299. in addit. ſub lit.
A, verſ. primus eſt caſus lib. 2. Opinioni quorum adſti-
pulatur alia concluſio, quod ſi duo mutuò ſe inſultaue-
runt, percuſſerunt, vel vulnerauerunt, nec conſtat vter
eorum prouocauerit, neuter puniatur, per dictam gloſ.
in d. leg. 1. §. cum Arietes ff. ſi quadrup. pauper. fecit.
dicat. quam ſequuti ſunt ibi Bart. & Alexand. in addit.
Tiraq. d. cauſa 62. in princ. n. 1. Corn conſ. 274. col. 2.
in fine, & col. 3. poſt verſ. & per hoc videntur euitari
ſupradicta. lib. 1. Boer. d. Deciſ. 237. in princ. & ſub nu.
2. 3. & 4. Felin. in d. c. dilecti filij ſub nu. 16. verſ. tertia
declaratio, de exception. Marſil. in Rubr. C. de probat.
num 427. verſ. & pro iſtis etiam facit & n. 434. in verſ.
adde etiam quod ſi duo, Clar. in pract. crim. q. 60. n. 31.
9 verſ. vidi ego, vbi ſtante ſtatuto vel edicto, quod pri-
mo euaginans, vel ponens manum ad arma puniatur
in centum, ſi duo euaginatis armis rixati ſuat, neq. cõ-
ſtat quis prius euaginauerit, vterque erit abſoluendus
propter incertitudinem per gl. in d. §. cu arietes, cuius
10 opinionem pluries ſenatum Mediolani ſequutum fuiſ-
ſe iudicando refert, & Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2.
centur. 4. caſ. 363. nu. 16. & 17. ſequitur Bartol. Bertaz.
conſ. crim. 299 in princ. nu. n. 1. libr. 2. & ibi Claud. in
addit. littera A, verſ. primus eſt caſus.

11 Ego quicquid ſit in puncto iuris, non recederem in
practica ab opinione Clari Muſcatelli, & Vulpel. in
propoſita quæſt. pacis, treugæ, vel promiſſionis de nõ
offendendo per rationes ab eis allegatas, quia videtur
ceſſare reſpectu fiſci, rationes per Doctores conſide-
ratæ pro abſolutione vtriuſque quæ reſpiciunt intereſ-
ſe partiũ, ne vna cõtra alterã agere poſſit, & non rei-
publicæ, ſeu fiſci, qui intentionẽ fundatã habet ex eo,
ꝙ vterq; rixando deliquit. Nec obſtat alia concluſio de
12 duobus ſe inuicẽ inſultãtibus, percutiẽtibus, vel vulne-
rãtibus abſoluendis, quãdo neſcitur quis pr. prouoca-
uerit, quia ꝙ in hoc caſu dubio nõ debeat fieri abſolu-
tio, ſed vterq; ſit condemnãdus, tenuit Florian. in d. §.
cũ Arietes ſub n. 6. verſ. & ex hoc ſequitur per l. quem-
admodum 29. §. ſi nauis alteram ff. ad l. Aquil. & in d. l.
ſcientiam §. ſed ſi cum ſtramenta ad finem, verſ. vnde
ſi duo eod. titul. Idem voluerunt Bald. in dict. §. cum
Arietes ad finem, & in dict. §. ſi cum ſtramenta, qui vie
remittit ad dicta per ipſum in d. §. cum arietes, & in d. l.
vt

Digitized by Google

vt vim, ante finem, num. 31. verſ. item nota, ff. de iuſt. &
iur. vbi clarè loquitur, & vult reſpectu fiſci, vtrumque
teneri, quia vterque deliquit contra rempublicã, quoad
quam, dolus cum dolo, non compenſatur, licet quoad
intereſſe partis nullus teneatur, ſed fiat compenſatio,
quam declarationem ſequitur Fęlin. in d. c. 1. ſub nu. 5.
verſ. facit quod notat. de treug. & pac. & expreſſius in
d. c. dilecti filij ſub nu. 16. verſ. tertia declaratio in fine
de exception. Auguſt. de Arimin. in addit. ad Angel. de
malefic. in verbo, & dictus Titius ſe defendendo in ap-
poſtilla ad verſ. quærit gloſ. ſub nu. 37. & Menoch. d.
caſ. 363. nu. 18. Eandem opinionem, quod vterque pu-
niatur criminaliter, tenẽt Roman. in l. cum mulier, 49.
la 1. in 6. concluſ. ſub nu. 62. ad finem, verſ. & per hoc
infert, ff. ſol. matrim. Boſſ. in pract. crim. tit. de iniurijs,
ſub num. 8. poſt verſ. & nota omnino in hac materia,
Hercul. d. c. 30 num. 11. verſ. de pœna autem, & Clar.
d. q. 60. poſt d. verſ. vidi ego, inquiens, quod Doctores
tenent contra illam gloſ. in d. §. cum Arietes, & quod
vterque debet condemnari, ne delicta remaneant im-
24 punita, niſi agatur de pœna corporali, quo caſu credit
potius vtrumque eſſe abſoluẽdum, cuius dictum ſequi-
tur Claud. in addit. ad d. conſ. Bart. Bertaz. patris 299.
in littera A, ad finem, verſ. & hæc quoad cõdemnatio-
nem, vbi teſtatur de communi, & tenuit etiam Menoc.
d. caſ. 363. num. 19.

Et dicit Corn. d. conſ. 274. col. 5. in fine, & col. 6. in
princ. num. 3. poſt verſic. nec obſtat, quod vltimo loco
25 dicebatur lib. 1. quod illa gloſ. non procedit, niſi quan-
do teſtes dicunt, quod vnus inſultauit alterum, ſed ne-
ſciunt quis ille fuerit, quia tunc militat bona ratio pro
opinione gloſ. cum certum ſit, quod vnus non deliquit,
& innocens non ſit damnandus propter peccatorem,
ſed potius nocens abſoluendus, ſecus autẽ quando ſim-
pliciter cõſtat, quod vnus offendit alterum, & alter al-
terum, & nihil aliud probatũ eſt ad defenſionem, quia
tunc vterque punitur, quia poteſt eſſe, quod vterq; pro-
uocauerit, vel quod communi cõſenſu rixam inuerint,
& ſic quod vterque fuerit aggreſſor, & quia intẽtio fi-
ſci ex ipſo facto fundata eſt, cum vterque dederit ope-
ram rei illicitæ, & ſunt verba Bald. in repet. l. 1. C. vnd.
vi. nu. 25. verſ. duodecimo quæritur in gl. quem etiam
refert, & ſequitur Angel. in tract. de malefic. in verbo,
& dictus Titius ſe defendendo nu. 37. verſ. quærit gloſ.
vbi etiam Auguſt. in addit. & reſpondet Bald. ad d. §. ſi
eum ſtramenta, cuius reſponſionem probant Corn. &
Angel. quod ibi dabatur opera rei licitæ, quod & tra-
dit Florian. ibi, & in d. §. cum arietes, & dicit Angel.
quod ſemel habuit de facto, & ſequutus eſt illam opi-
26 nionem. Et in iſtis terminis, quod vterque ex rixanti-
bus, data inceptoris incertitudine, teneatur ad pœnam
delicti fiſco, dummodo non agatur de pœna corpora-
li, conſuluit Vulpel. reſponſ. crim. 114. per totum, & di-
cit eſſe ſententiam veriorem, & receptiorem, quam ex
multis probat, & reſpõdet his, quæ in contrarium pro
vtriuſque abſolutione facere videntur. Ad cuius opi-
nionis corroborationem faciunt, quæ dixi in caſu præ-
cedenti, poſt verſ. & hoc procedit etiam, dum adduxi
plures tenentes, quod quando ex interuallo, primo of-
fenſus, offendit offenſorem, vterque punitur reſpectu
pœnæ conuentionalis applicandæ fiſco, licet aliud ſit
reſpectu intereſſe partium, & pœnæ illis applicandæ
vt ibi habetur.

27 Et hæc diſtinctio in actu practico quotidie obſerua-
tur in inſultibus, percuſſionibus, & vulneribus, nam vbi
conſtare non poteſt de aggreſſore, omnes puniuntur
de inſultu, & ſi adſunt ab vtraque parte percuſſiones,
& vulnera, quælibet punitur de factis in alteram, & ſi
ab vna tantum parte extant, altera punitur, cum non
probet ad defenſionem feciſſe, prout & infra dicetur
in materia pacis, & treugæ, & promiſſionis de non of-
fendendo.

18 In verbis autem iniurioſis, ſecus videtur, quia ex quo
per ea non offenditur reſpublica, vterque ex iniurianti-
bus, ſe inuicem, in hoc dubio propter incertitudinem
abſoluitur, ſecundum Fęlin. in d. c. dilecti filij, ſub num.
16. verſic. tertia declaratio, in fine de exception. quem
ſequutus eſt Boſſ. d. tit. de iniurijs, num. 8. verſ. & nota
19 omnino. In quo tamen contrarium notauit Roman. in
l. cum mulier, 49. num. 68. verſic. ſecunda verò princi-
palis membri concluſio, iunctis antea dictis nu. 64. poſt
verſ. & ex his deciditur, ff. ſolut. matr. volens expreſsè
vtrumque iniuriãtem criminali pęna pro publica vin-
dicta inferenda, eſſe puniẽdum. Idem tenet Moron. in
d. tract. q. 163. nu. 12. poſt verſic. at tu aduerte. Et ita ſę-
piſſimè practicaui, & ab alijs practicari vidi.

20 Et vt in caſibus occurrentibus, quid fiſco agendum
ſit, diſtinctè cognoſcatur, aduertendum eſt, quod ipſe
debet agere contra vtrunque rixantem, maximè vbi ex
vtraque parte adſunt offenſiones cõtra promiſſionem
Vulpel. d. reſp. 118. in princ. & d. q. 106. per totam, nam
ſi ex vna tãtum parte appareret offenſio ex percuſſio-
ne, vel vulnere, poſſet contra alteram partem tantum
agere, & obtinere, quia haberet intentionem funda-
tam ex ipſo facto, propter quod rupta fuit promiſſio,
nec pars illa poſſet ſe excuſare, niſi probando, quod ad
defenſionẽ ſuam fecerit, quod iam dictũ fuit, non poſſe
apparere, ſed aggreſſorẽ incertum eſſe, vt tradit Her-
culan. d. c. 30. n. 26. verſ. vt tamen, vbi latiſſimè inſiſtit.

21 Et quod dictum eſt de incertitudine auctoris rixę in-
telligendum eſt, quando nedum non extant probatio-
nes, ſed neque coniecturæ, aut præſumptiones, ex qui-
bus auctor ipſe argueretur, ad quas, teſtibus de hoc de-
ponentibus in ſpecie non exiſtentibus, recurritur, & ex
illis inceptor elicitur Fęlin. in d. c. 1. ſub num. 5. verſ. fa-
cit quod not. de treug. & pac. latiſſimè Hercul. d. c. 30.
nu. 12. cum plur. ſeq. verſ. ex coniecturis, & iterum ſub
nu. 26. verſ. prima coniectura eſt. Vulpel. d. q. 106. poſt
princip. & d. reſp. 114. nu. 3. & latius d. reſponſ. 118. in
toto, & diffusè Menoch. d. caſ. 363. in toto, vbi cęteros
refert, quibus additur Muſcatel. dicto modo 15. num.
14. verſic. & aduerte.

22 Non credas tamen, quod fiſcus ab vtroque capiat
integram pœnam conuentionalem ſibi applicandam,
ex eo quod vterque tenetur, quia imò debet eſſe con-
tentus vna tantum pœna, ad quam omnes inſolidum
tenentur, nec in hoc caſu dubio debet capere pluſ-
quam haberet in caſu certo, ſi ſciretur inceptor rixæ,
& aggreſſor, & ad hoc faciunt, quę dixi infra caſu 193.
verſ. & hanc Bartoli diſtinctionem in 1. c. in fine; Quod
& ſtante clauſula rato manẽte pacto, & toties quoties
procedere conſtat ex notatis infra caſu 189. ad finem.

23 Sanè reſpectu pęnæ naturalis delicti, quæ iure com-
muni, vel municipali impoſita eſt, nullus dubitat, quin
vterque ex rixantibus puniatur verſus fiſcum pro eo,
quod quiſque fecerit, inceptoris incertitudine non
obſtante, etiam quod a pœna cõuentionali excuſaretur
vterque, quia in ea fiſcus intentionem fundatam habet
ex ipſo delicto, vt dictum fuit ſup. & admittunt etiã hi,
qui in conuentionali pœna ipſi applicanda vtrumque
abſol-

abſoluendum putant, vt per Hercul.d. c.30. num. 11. verſ.de pœna autem iuris ordinarij Bertaz. conſ.crim. 48.n.8.lib.1.Boer.d.Deciſ.237.ſub n.2. & Moron. d. q.168.nu.6. & ſeq.verſ.hæc tamen omnia procedunt, & faciunt, quæ diximus in præcedenti caſu in verſ. tenebitur tamen, vbi oſtendimus eum, qui ex interuallo vel incontinenti non ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ, offendit ſuum offenſorem, puniri hac pœna delicti naturalis, quicquid ſit in conuentionali, per ea quæ ibi adduximus.

EPITOME.

De pœna interdictionis aquæ,& ignis, & qualis ſit, quod in deſuetudinem abijt, & eius loco ſucceſſit deportatio, quæ cum ſimiliter non ſit in vſu, locum habet pęna arbitraria citra mortem naturalem tamen.

SVMMARIA.

Pęna interdictionis aquæ, & ignis ad inſtar mortis naturalis inducta, num.1.
Et quare inuenta, 2.
In deſuetudinem nihilominus abijt, 3.
Deportationis pęna ſucceſſit loco interdictionis aquæ, & ignis, 4.
Sed, & iſta pariter non eſt in vſu ſaltē, vbi non ſunt inſulæ, 5.
Deportatio, vbi non eſt in vſu, eius loco ſucceſſit pęna Iudici arbitraria, 6.
Licet aliqui teneant, quod pęna mortis ſucceſſerit, 13.
Pęna arbitraria imponi debet in caſibus, in quibus impoſita erat interdictionis aquæ, & ignis, 7.
Attamen eſt circa mortem arbitranda, eod.
Et quare, 8. cum ſeq.
Deportatus ammittit Ciuitatem, 9.
Et mortuo æquiparatur, 10.
Deportationis pęna non dicitur verè, propriè, & ſtrictè capitalis, 11.
Subrogatum aſſumit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, 12.

CASVS CENTESIMVS TERTIVS.

1 APud veteres Iureconſultos non raro mentio habetur de aquæ,& ignis interdictione, quæ damnatis rerum capitalium, & exulibus inferri ſolebat, ac alijs quædam crimina committentibus, & grauis admodum cenſebatur veluti hominem duobus priuans principijs, ac elemētis ad vitam hominum neceſſarijs, cum enim omne animal ex anima, & corpore conſtet, & materia corporis in humore ſit, animæ vero in calore, & proinde in aqua, & igne interdicto earū rerū
1 vſu, quibus vita hominū cōſtat, perinde habebatur, ac ſi eſſet, qui eam ſententiam acceperat, morte multatus, cum ſicut ſine his, nec ortum hominis, ita nec vitam conſtare poſſe creditum ſit vt eleganter hæc, & plura alia ſcitu digna tradit Bude. in poſterioribus annotation. ad Pande. in tit. de pœnis ſuper l.2. §.1. fol. 130.& 131. in libris paruæ formæ impreſſis Baſileæ, cuius dicta, tacito auctore reaſſumit Minſinger. in §. cum autem nu.3. Inſt.quib.mod.ius patr.poteſt. ſolu-
2 aiens, quod Romani cum in homines malos, & Reipub. pernicioſos abominarentur carnificinam exercere, & a malis hominibus ſocietatem ciuilem purgare deſiderarent, primo facinoroſos interdicto vſu ignis, & aquæ multabant, quòd ſicut his duobus calore, & humore vitam hominis conſtare, ita interdicto eorundem vſu non conſiſtere credebant, quorum ſe indignos malefactis reddiderant, & dicit Iaſ. in addit. ad Porej. in eodem §. lecto cū principio tituli in addit. ſup. verbo poteſtatis litt. E, quod olim tempore antiquiſſimo pro illis delictis, pro quibus nō erat ingerenda pœna mortis naturalis, imponebantur pœna interdictionis ignis & aquæ, quæ erat dura pœna, cum nulla durior poſſit eſſe, quam inter homines non verſari, & hominum carere ſuffragijs, arg. l. hi, qui ſanctam C. de apoſtatis.
3 Hæc autem pœna in deſuetudinem abijt, nec amplius in aliquo loco obſeruatur, vt teſtantur Clar. in pract. crimin. q.67.n.6. verſ. item interdictio, & Farinac. lib. 1. quæſt. crimin. tit. de delict. & pœn. q.19. nu.20. poſt verſ. pęnæ aliæ plures. Miſinger. in d.§. cum autem numer.4. verſ. & quia poſt, & alij per eos citati, quibus longè plures addi poſſent, quos prudens omitto.
4 Succeſſit autem in eius locum doportatio, vt dicunt Clar. & Farinac. poſt multos, quos referunt, & eſt tex. ad literam in l.3. ff. ad leg. Iul. peculat. & de reſidu. quē, & ipſe adducit, & alius ſimilis tex. in d.l.2.§. conſtat ff. de pęn. & tradunt gloſ. & ſcribentes in §. minor. Inſtit. de capit. diminut. & pulchrè ponit Miſing. in d.§. cum autem ſub num.2. & 4. verſ. deinde verò, & verſ. ſeq. vbi etiam alij ſcribentes notant.
5 Quoniam verò, & deportatio in vſu non eſt, ſaltem in regnis, & Dominis in quibus non ſunt Inſulæ, & lo-
6 co eius ſucceſſit pęna Iudici arbitraria puta triremium in perpetuum, vel ad tempus, exilij perpetui, vel temporalis, aut ſimilis, prout ſibi conuenire videbitur, ſecundum delicti grauitatem ex opinione, quam firmant Clar. d.q.67. num.8. verſ. deportatio etiam, & Farin. d.q.19. num.15. verſ. pęna etiam deportationis, & nos quoque latè probauimus caſu 8. verſic. ipſe autem detentus, conſequens eſt, vt in caſibus illis, in quibus antiquæ leges pęnam aquæ, & ignis interdictionis impo-
7 nebant, Iudex arbitrio ſuo punitionem imponere poſſit, quam tamen citra mortem naturalem arbitrandā
8 admonet Clar. quem ſecutus eſt Farinac. vbi ſupra, niſi ex ſtatuto, vel conſuetudine ea imponeretur, quod tamen ineptè dictum eſt reſpectu ſtatuti, cum ſi lege municipali pęna indicta eſt, de arbitranda a Iudice nō ſit agendum, cuius arbitrio indeterminata tantum cōmittitur iuxta l.1.§. expillatores, ff. de effractor. & expillat. l. hodie, & l. ſanctio legum. ff. de pœnis, cum vbique notatis, & in alijs locis vulgaribus. Placet tamen in ſe dicta ſententia Clari in hoc propoſito, quia etſi, vt dictum eſt, aquæ, & ignis interdictione facta, ſic condemnatus haberetur, ac ſi morte multatus eſſet tamen morti no tradebatur, quaſi quòd adhuc videretur nephas, homines quamuis malos ſupplicio capitis afficere, vt Bude. notat loco citato, & poſt eum Miſinger. relatus, eodem modo, & ſi deportatio grauis eſt
9 pœna, per quam Ciuitas amittitur §. cum autem 15. Inſt. quib. mod. ius patr. poteſt. ſolut. & minor. Inſt. de capit. diminut. & ſic condemnatus mortuo æquipara-
10 tur d.§. cum autem is, & ibi gloſ. & Doctores, tamen non dicitur, pęna verè, propriè, & ſtrictè capitalis, ſed proxima tātum morti l. capitaliū poſt princ. verſ. deinde ff. de pœnis Clar. d.q.67. in princ. ſub num.1. Farin. d.q.19 poſt princ. num.2. & ante eos Iacob. de Bellouiſu in pract. crimin. tit. de diuerſ. pœn. capital. & non capital. ſub num.9. poſt verſ. aliç multæ ſ. ho mihi 53. vnde inconueniens eſſet, & cōtra notat iuris traditione, quod pœna loco dictæ interdictionis, & deportationis ſubrogata maior eſſet ipſa interdictione, & deportatione, cum ſubrogatum aſſumat naturam eius,

in cuius

Digitized by Google

12 in cuius locum ſubrogatur l. ſi eum, §. qui iniuriarum, verſ. iniuriarum autem, ff. ſi quis cautionibus, & ibi gl. Bart. & al j l. item veniunt, §. cum prædixerimus, & ibi Bald. & cœteri ſcribentes, ff. de petit. hęredit. gl. ſingularis in l. certi condictio, in princ. in gl. in verbo, ex omni cauſa, in fine, ff. ſi cert. petat. nec vnque mihi placuit opinio Angel. de Peruſio in l. 3. §. legis Corneliæ in fin.
13 ff. ad leg. Cornel. de Sycar. volentis, quod loco deportationis, quæ receſſit ab aula, ſuccedat mors naturalis, licet eum ſequantur Marſil. in eod. §. a fin. nu. 2. & Carer. in pract. crimin. §. circa ſecundum nu. 5. folio mihi 227. prout etiam non ſatisfacit Claro, & Farinac. ſupra citatis, quod notandum eſt, quia ſæpè euenit in facto. Laus Deo, & Virgini.

E P I T O M E.

De pœnis damnationis ad beſtias, & ſubijciendi beſtijs, quæ ſint, qualiter inter ſe differant, de earum inobſeruantia, & quod in illarum locum succeſſit hodie pœna mortis naturalis.

S V M M A R I A.

Pœna damnationis ad beſtias, & pœna damnationis ad ſubijciendum beſtijs valdè differunt, licet malè pro eiſdem à pluribus accipiantur, num. 1. 6. & 9.

Damnationis ad beſtias erat, dum damnabantur, vt in publicis venationibus cum beſtijs depugnarent, 2.

Et taliter damnati efficiebantur olim ſerui pœnæ, 5.

Secus hodie, 6. & 12. 13.

Leges de tali pęna loquentes plures citantur, eod.

Hodie tamen hæc pœna non eſt in vſu, 14.

Et eius loco ſucceſſit pœna decapitationis naturalis ſecundum aliquos, 16.

Dici tamen poſſet, quod arbitraria citra mortem illi ſucceſſerit, 18.

Damnatio in arenam accipitur pro damnatione iſta, 4.

Pœna damnationis ad ſubijciendum beſtijs erat cum damnabantur, vt laniandi beſtijs obijcerentur, 3.

Doctores plures, ac leges de tali damnatione tractantes adducuntur, 11.

Damnatus hac pœna efficitur ſeruus pœnæ, 12.

Sed hodie talis pœna non eſt in vſu, 4.

Decapitatio enim naturalis eius loco ſucceſſit, 15.

Seruus pœnæ nullus efficitur hodie per ſententiam, niſi ſequatur mors, 6. & 13

Doctores plures declarantur circa tales damnationes, 7. & 9.

Gloſ. in l. ſciendum, ff. arbor furt. cæſar. reprehenditur, 8.

L. capitalium, ff. de pœn. declaratur, eod.

CASVS CENTESIMVS QVARTVS.

SVnt, & aliæ pœnæ antiquis legibus cognitæ, quæ non ſunt amplius in vſu, & receſſerunt ab aula, & inter cœteros damnatio ad beſtias, & damnatio ad ſubijciendum beſtijs, quæ inter ſe valdè differunt, licet
1 multi Doctores, tam ex antiquis, quã ex modernis huius diſcriminis ignari, aut immemores de eis promiſcuè, & indifferenter, tamque de vna tantum, & eadem
2 pœna loquantur, & malè. Damnati enim ad beſtias dicebantur, qui cum beſtijs in publicis venationibus ludere, & depugnare debebant, ad huncque effectum ex-
3 plendum ſeruabantur, nec morti tradebantur. Damnati vero, vt beſtijs obijcerentur, ſeu ſubijcerentur, dicebantur, qui protinus beſtijs laniandi proijciebantur, & prima pœna damnatorum ſcilicet ad beſtias longè minor eſt, quam ſecunda beſtijs obijciendorum, ſeu ſubijciendorum, ita in puncto latè, & eleganter tradit Gulielm. Bude. in poſterioribus annotationibus ad pandectas in tit. de pœnis ſuper l. aut damnum, §. quicunque, folio mihi 139. & ſequentibus, quem ſequitur Syluester Aldobrand. in ſuis lucubrationibus ad §. pœnæ ſeruus, quibus mod. ius patr. poteſt. ſolu. in annotatione poſita poſt gloſ. in verbo, beſtijs, in Inſtitutionibus Iuſtiniani, cum quibus optimè concordat, licet nullam eorum faciat mentionem, Miſinger. in eod. §. pœnæ ſeruus in fine, verſ. ſed & ad beſtias damnati, & verſ. ſeq. & hanc eandem differẽtiam vidi annotatam in quibuſdam Codicibus paruæ formæ ad marginem l. capitalium, l. qui vlt. ſupplicio, & l. ad beſtias, ff. de pœnis.

Et de prædicta prima pœna damnationis ad beſtias loquitur Iacob. de Belloviſu in pract. crimin. rubr. de diuerſ. pœn. capitalibus, & non capitalibus ſub num. 4. poſt verſ. alia eſt in arenam, folio mihi 53. inquiens, quod damnatio in arenam eſt damnatio ad portãdum,
4 vel extrahendum arenam pro faciendis edificijs Principis, vel ad debellandum in arenam, ideſt in quodam loco arenoſo ad hoc deputato cum beſtijs feris, vt in l. in arenam, C. de inoffic. teſtam. vbi gloſ. in verbo, conſtituto, hanc ſecundam expoſitionem admittit, & ſubdit Iacob. quod ſic condemnatus dicitur eſſe ſeruus pœnæ per l. qui vltimo ſupplicio, ff. de pœn. quæ hoc
5 probat, & addi poteſt tex. in l. ſi quis filio, §. irritũ, verſ. ſed & ſi quis, ff. de iniuſt. rupt. & irrit. fact. teſtam. teſt. idem ex profeſſo decidens in d. l. aut damnum, d. §. quicunque eod. tit. gloſ. in d. l. in arenam, in gl. 1. & Miſinger. in d. §. pœnæ ſeruus nu. 3. quod tamen nunc correctum videtur per auth. ſed hodie, C. de donat. inter vir. & vxor. vbi habetur, quod hodie nullus ingenuus condemnatus per ſententiam efficitur ſeruus pœnæ, quando non ſequitur mors, ſed cõdemnatus remanet adhuc
6 viuus, vt per Marſil. conſ. 131. plura dubia nu. 41. verſ. & non obſtat, qui alios refert, & de communi opinione
7 teſtatur in noſtris terminis, & ita etiam tenet Miſinger. in d. §. pœna ſeruus in finalibus verbis, & melius Aretin. qui legit d. §. cum autem num. 10. De ea etiam meminit Clar. in pract. crim. q. 67. num. 4. verſ. non eſt etiam, qui tamen non declarat, qualis ſit iſta pœna, & adducit Angel. & Marſil. in l. 3. §. legis Corneliæ, ff. ad leg. Cornel. de Sycar. qui non faciunt ad propoſitum cum loquantur non de d. pœna, ſed de ſecunda ſubijciendorum beſtijs, adducit etiam Carer. in pract. crim. fol. 503. poſt nu. 4. quem locum inueni in libro meo fol. 227. in §. circa ſecundum nu. 2. & 5. ſed nec iſta auctoritas ſeruit, quia Carer. agit ſimiliter de pęna ſubijciendorum beſtijs, prout & Angel. quem ipſe ſequitur, Farinac. etiam facit mentionem de eadem pœna lib. 1. quæſt. crimin. tit. de delict. & pœn. q. 19. num. 18. verſ. pœnæ aliæ, ſed & ipſe non declarat quænam ſit talis pœna, & allegat gl. ff. arbor. furt. cæſar. non exprimendo locum particularem, qui eſt in l. 2. incipiente ſciendum, vbi gloſ. loquẽs de latronibus puniendis ait, quod furcis ſuſpenduntur, & deinde beſtijs ſubijciuntur per
8 l. capitalium, ff. de pœn. & ſic gloſ. non loquitur de dãnatione ad beſtias, & malè ad hoc allegatur, ſed, & ipſa gl. non rectè intelligit d. l. capitalium, quę in §. famoſos dicit formaliter, quod famoſi latrones in locis, vbi graſſati ſunt furca figũtur, & poſtea ſubdit, quod nonnulli etiam hos ad beſtias damnauerant, quod impor-
9 tat condemnationem ad beſtias, & non ſubiectionem beſtijs vt ex prędictis apparet, quod apertius conſtat ex quo tex. loquitur de duabus pœnis ſeparatis, quæ infereban-

rebantur graſſatoribus, de pœna ſcilicet furcarum, &
de pęna damnationis ad beſtias, nec ſine violentia ver-
borum patitur interpretationem d. gl. quod graſſato-
res furca ſuſpendantur, & poſtea beſtijs ſubijciantur,
allegat etiam Farinac. Iacob. de Bellouiſu licet corru-
ptè, & Sylueſt. Aldobrand. quos ſupra fideliter retuli, &
Lancellot. Conrad. in pract. crim. tit. de contumaci, &
bannit. num. 13. verſ. ſerui quoque, fol. 443. qui pariter
loquitur de his, qui beſtijs ſubijciuntur, & non de dam-
natis ad beſtias, & vlt. loco citat Clar. ſupra relatum,
quem quomodo loquatur iam vidimus.
10 Sed quicquid inaduertēter dicant præfati Doct. ſa-
tis eſt quod damnatio ad beſtias pœna erat antiquitus
obſeruata, per quā, vt diximus ea dānati ſeruabātur ad
pugnādū publicè cū beſtijs, & de hac pęna habetur in
d. l. aut damnū, §. quicūq; dū meminit de dānatis in lu-
dū venatorū, & in d. l. in arenā iunct. gl. 1. & apertius, &
verbis expreſſis in d. l. capitalium, §. famoſos, verſ. non-
nulli, & in d. l. qui vltimo, & in l. ad beſtias, ff de pœn. &
in l. ſi quis filio, §. irritum, ff. de iniuſt. rupt. & irrit. fact.
teſtam. & in l. quicunque, ff. ad l. Cornel. de Falſ.
11 De ſecunda autem pęna ſubijciendorum beſtijs lo-
quuntur Angel. de Peruſ. in d. l. 3. §. legis Corneliæ, in
princ. & ibidem Hippol. de Marſil. etiam in princ. nu. 1.
ff. ad leg. Cornel. de Sycar. Ludouic. Carer. & Lancel-
lot. Conrad. in locis ſupra adductis, & de ea habetur
mentio in d. l. 3. d. §. leg. Corneliæ, ibi humiliores enim
ſolent, vel beſtijs ſubijci, in l. pœna parricidij, ibi alio-
quin beſtijs obijcitur, ff. ad leg. Pomp. de parricid. & in
§. pęnæ ſeruus, ibi, & qui beſtijs ſubijciuntur: Inſt. quib.
mod. ius patr. poteſt. ſolui. & hos damnatos ſeruos pę-
12 næ eſſe non ambigitur per tex. apertum in d. §. pœnæ
ſeruus, & notata per Lancellot. Conrad. d. tit. de con-
tumac. & bannit. d. nu. 13. verſ. ſerui quoque pęnę fiunt,
& patet ex eo, quod tales efficiuntur dānati ad beſtias,
quorum valdè leuior eſt pęna, quam horū beſtijs obij-
ciendorum, vt ſupra dictum eſt, nec in ijs ſubijciendis
beſtijs correctū hoc videtur prout in damnatis ad be-
ſtias dictum fuit ex d. auth. ſed hodie, quia ſumus in dā-
natis non ad mortem ciuilem, ſed ad mortem natura-
lem, cum ſtatim tradantur feris beſtijs deuorandi, quo
in caſu incorrecta remanet diſpoſitio d. l. qui vltimo
13 ſupplitio, quod damnatus vltimo ſupplitio ſtatim lata
ſententia antequam moriatur ſit effectus ſeruus pœnę,
vt tradit Marſ. 1. conſ. 131. nu. 41. verſ. & non obſtat, &
appoſitam poſt Bart. in d. l. qui vlt. nu. 3. & alios per eū
citatos, quibus adduntur Aretin. in d. §. pœnæ ſeruus,
lecto cum §. cum autem ante nu. 10. verſ. in gl. in verbo
pœnæ, Inſt. quib. mod. ius patr. poteſt. ſoluit. Mįſinger.
in §. maxima in princ. in verbo, ſerui pœnæ, Inſt. de ca-
pit. diminut. qui citat tex. benè probantem in d. l. ſi quis
filio, §. irritum, verſ. ſed & ſi quis, ff. de iniuſt. rupt. & ir-
rit. fact. teſtam. & Ioan. de Plat. in prædicto §. pœnæ
ſeruus lecto cum d. §. cum autem, nu. 12. in fine, verſ. in
gl. quæ incipit, & ſupplicij.
14 Quoniam autem neutra dictarum pęnarū eſt in vſu,
& vtraque in deſuetudinem abijt, non im merito quæri-
tur, quæ pęna imponēda hodie ſit in caſibus, in quibus
à iure vna, vel altera ex dictis pœnis eſt ſtatuta, & ſanè,
vt ordine retrogrado paululum procedamus, in locum
pęnę, de qua ſecundo loco egimus, videlicet ſubijcien-
15 dorum beſtijs, videtur ſuccedere decapitatio natura-
lis, ita enim expreſsè tenet Angel. de Peruſ. in d. l. 3. d.
§. legis Corneliæ in princip. inquiens, quod pœna ſu-
bijciēdi homines beſtijs, de qua in illo tex. qui ſcilicet
proijciebantur in lacum Leonum deuorandi non eſt in
vſu, ſed eius loco ſucceſſit decapitatio naturalis, &
Angel. ſequitur ibi Hippolit. de Marſil. in princ. ſub nu.
1. & illum etiam ſequutus eſt Ludou. Carer. in d. §. circa
ſecundum num. 2. & 5. fol. 227. & hoc non habet ali-
quod probabile dubium, cū iſta pœna verè ſit damna-
tio ad mortem naturalem, vt ſuperius probauimus.
Difficultas autē poteſt eſſe in pęna, de qua primo loco
actum eſt videlicet damnationis ad beſtias, quę verè nō
eſt pœna mortis naturalis, ſed ciuilis tantum, vt in ſpe-
cie dixit Marſil. d. conſ. 131. nu. 41. & probat tex. ineui-
tabilis in d. l. quicunque, 8. ff. ad leg. Corn. de falſ. dum
pro delicto ibi expreſſo liberum hominem ad beſtias
dari, ſeruum verò vltimo ſupplicio affici dicit, quaſi
quod velit liberum mitius, quam ſeruū damnari, & non
morte naturali, prout ſeruum, & propter quam nouiſ-
ſimo Authenticorum iure, quis non efficitur ſeruus pę-
næ, vt diximus. In qua tamen Clar. & Farinac. in locis
16 citatis tenent, quod in eius locum ſucceſſerit decapi-
tatio naturalis, moti authoritate Aug. in d. §. legis Cor-
neliæ, & aliorum, de quibus memini, licet illi non lo-
quantur præcisè in tali pœna, ſed in alia longè diuerſa,
& maiori, & cum eis ſentio, quia d. l. qui vltimo, & d. l.
ſi quis filio d. §. ſed & ſi quis, ponūt eos in numero cō-
demnatorum in pœnam vltimi ſupplicij, cuius appell.
intelligitur mors naturalis, vt innuunt illi textus, & no-
tat Farinac. d. q. 19. num. 10. verſ. pœna vltimi, qui cœ-
17 teros refert, quibus adiūgo Ioſeph. Cumiam in pract.
Syndicat. c. 24 de ſent. num. 46. poſt verſ. & in delictis
arduis, licet huic rei non parum negotij faciat d. l. qui-
18 cunque propter quam quandoque conſiderabam eſſe
locum pęnæ arbitrariæ citra mortem naturalem, quā-
uis reperiatur æquipollens dictæ damnationis ad be-
ſtias, nō habeo tamen authoritates in puncto, nec da-
tur otium perquirendi ob curarū, negotiorumque mo-
lem, qua in dies magis, & magis obruor, nec parū vide-
bitur occupationes meas ſcientibus, quod hęc paucula
ſcripſerim, faciant alij maiora, & ad materiam totius
reſolutionis huius videantur notata infra caſu 191. an-
te finem, poſt verſ. cum autem hodie ſub nu. 4. & ſeq.

E P I T O M E.

Quis de iure communi dicatur ceſſans, ſeu decoctor, vel
fallitus, & deueniſſe ad actū ceſſationis, aut decoctio-
nis, vel fallimenti, & an idem procedat in ſtatutis, & de
eorum interpretatione in hac materia maximè verò
Florentinorum, tam veterum, quam nouorum.

S V M M A R I A.

*Falliti, ſeu ceſſantes qui dicantur iuxta diſpoſitionē legis mu-
nicipalis Florentinæ de anno 1582 num. 1. 25. 31. 34.*
Lex municipalis recipit interpretationem à iure communi, 2.
Sed potius ab alia municipali lege, vel ab alio ſtatuto, 24.
*Falliti, ſeu ceſſantes, de quibus d. lex Florentina, appellantur
conturbatores, ſeu decoctores ſecundum ius commune, 3.*
*Conturbare quid ſignificet, 4. Decoquere quid, & quare falliti
dicantur decoquere, ſeu decoctores, 5.*
Falliti ex eo dicuntur, quod creditoribus fidē fefellerint, eod.
Decoctor quis dicatur, 6. 7. & 17.
*Accurſij expoſitio nominis decoctoris reprehenditur, eod. nu.
6. & 7.*
Lex quilibet, C. de Decurionib. lib. 10. quomodo legenda, 8.
Soluendo quando quis non dicatur, 9. & 10.
*Soluendo dicitur, qui æs ſuum habet in nominibus debitorum,
ſi debitores ſint idonei, eod.*

Decoctor definit eſſe mercator, 11.
Decoctor dicitur, qui mole debitorum oppreſſus non eſt ſoluendo, licet non fugiat, nec latitet, 12. *&* 18.
Et licet non ceſſerit bonis, 13.
Multo magis ergo ſi fugiat, 17.
Vel ſi ceſſerit bonis, 15.
Decoctor non poteſt cedere bonis, 14.
Ceſſionis beneficium eſt miſerorum, non præſidium doloſorum, eod.
Societas non ſoluitur vnius ſocij ſola decoctione, 15.
Foro cedere, ſolo cedere, vel ſolum vertere quomodo accipiantur, 16.
Decoctores in Italia appellantur falliti, 18.
In Gallia bancherij rupti, 19.
Sic etiam Genuæ, & Anconæ, eod.
Deffinitiones ſunt in iure periculoſæ, 20.
Deſcriptio, quæ dicatur. 21.
Decoctores dicuntur effecti non ſoluendo, ſiue proprio, ſiue fortunæ vitio, 22.
Decoctores proprio vitio quam ſint deteſtabiles, 23.
Statutum Florentinum in tract. ceſſantium, Rubr. 1. *de pæn. ceſſant. & fugit. non requirit concurſum copulatorum, quod ſcilicet ſit ceſſans, & fugitiuus, ſed vna qualitas ſufficit,* 26. *&* 28.
Licet contrarium aliqui voluerint, 29.
Maximè in caſu, quo filius pro Patre tenetur ex eodem ſtatuto, 27.
Sed ex ſtatutis nouis fori Mercatorum dict. Ciuitatis de anno 1577. *lib.* 3. *Rubr. ſecunda de ceſſant. & fugit. tollitur difficultas, & ſufficit ſi ſit ceſſans, licet non fugitiuus,* 30.
Concordia pertractata cum creditoribus etiam extra iudicium oſtendit decoctionem, 31.
Et eo magis, ſi pactionem fecerit de ſoluendo tot ſolidos pro libra, 33.
Solutionem differens, dicitur minus ſoluere, 32.
Creditor debet ſuum conſequi ſine dilatione, 35.
Et in pecunia numerata, in qua eſt creditor, 36.
Nomina debitorum, quorum nulla exactio probabiliter ſperatur pro nihilo habentur, 37.
D. Fabius Turretus Peruſinus, auditor magiſtratus Clariſſimorum Locumtenentis, & Conſiliariorum Reipub. Florentinæ laudatur, 38.
D. Franciſcus Boninſign. Collenſis à ſecretis magiſtratus Dominorum Octo Baliæ eiuſdem Ciuitatis, laudatur eodem.

CASVS CENTESIMVS QVINTVS.

1 DVm alias in quæſtione de facto quæreretur, quomodo intelligenda eſſet diſpoſitio legis municipalis Florentinæ anni 1582. contra eos, qui veniunt ad actum fallimenti, & ceſſationis, in eam veni ſententiam, quod is diceretur deueniſſe ad dictum actum, qui effectus erat non ſoluendo, & creditoribus ſuis petentibus non ſoluebat, nec ſoluere poterat, & qui fide ammiſſa non reperiebat, qui ſibi quippiam vellet credere, aut ſecum cõtrahere, vel eius literas, & commiſſiones, ſeu mandata exequi, vel vt aiunt recapitare, quique rei veritate attenta amplius non negotiabatur, licet menſam bancariam adhuc apertam teneret, & qui tandem extraiudicialiter ſæpius conuocatis creditoribus bilancia, vt vocant rationum oſtenderat, & compoſitionem, ſeu concordiam petierat, licet nõ obtinuiſſet, cum partem tantum crediti in pecunia ſoluere vellet, & non ſtatim, ſed infra certos annos, & reſiduum in tot nominibus debitorum, a quibus nulla probabilis, aut veriſimilis ſpes erat aliquid vnquam poſſe exigi, vel minimum quidem.

2 Ad ita dicendum motus fui, quia, aut volumus, quod dicta lex Municipalis intelligatur ſecundum ius commune, & ab eo interpretationem recipiat iux. l. 3. C. de noxal. act. & l. fin. §. in computatione, C. de iur. deliber. & c. cum dilectus extra de conſuetud. cum vbique notatis, & expeditum videtur, quod talis dicitur deueniſſe ad actum fallimenti, & ceſſationis, quia iure communi attento fallitus, ſeu ceſſans, de quo loquitur prouiſio Municipalis, dicitur propriè cõturbator, ſeu decoctor,
3 vnde Strac. qui ſolemnem tractatum in hac materia edidit, titulum de conturbatoribus, ſiue Decoctoribus inſcripſit, eſt enim conturbare ſimpliciter, vel plena
4 locutione conturbare rationes, aut fortunas, idẽ, quod decoquere l. qui dum fundum, ff. de in rem verſo, & l. quicunque, §. idem labeo ait, ff. de inſtit. action. Luc. de Penna in l. ſi aliquid ad fin. in verbo, decoxit, C. de ſuſceptorib. Præpoſ. & Anchar. lib. 10. Strac. in tract. prædicto de Decoctorib. in 1. par. nu. 3. verſ. conturbare enim, pulchrè Bude. in priorib. annotat. ad pandect. ſuper d. §. idem labeo ait, in verſ. conturbare, fol. 566. in lib. paruæ formæ impreſſo Baſileæ, quem ſequuti ſunt Alex. Scot. Pratęius, & Ant. Nebriſſenſ. in eorum vocabularijs vtriuſque iuris, in verbo, cõturbare. Decoquere verò, eſt conſumpto patrimonio creditores ęre cre-
5 dito fraudare, & inde dicuntur decoctores, quos vulgo vocãmus fallitos, quod creditoribus fidem fefellerint. Scot. Prat. Nebriſſ. in d. vocabul. in verbo decoquere, Strac. in d. 1. par. num. 2. in princ. & ad fin. eſt enim decoquere ſubſtantiam conſumere, & creditores ſolutio-
6 ne defraudare, quod ſæpè euenit his, qui gulæ omnia dedunt, aut qui ſcorta ſectantur, translatione ſumpta ab ijs rebus, quę ad ignem diutius commoratæ ad nihilum redigi ſolent, ideoque Luc. de Pen. ſupr. citatus exponit verbum decoquere, ideſt valdè coquere, & conturbare, & ſubdit, quod inde dicitur decoctor, ideſt deuorator, & prodigus. Strac. etiam in d. 1. p. in princ. nu. 1. inquit, quod decoctor deſcendit a verbo decoquo, quod paulatim diminuere ſignificat, & coquendo abſumere, idem concludit Bude. in priorib. annotationib. ad pandectas in tit. depoſiti ſuper l. qui hominẽ, §. quoties in verſ. decoquere igitur fol. 583. aiens, quod decoquere eſt vorato patrimonio creditoribus fidem fallere, aut certè fidem ſuã per inopiã non liberare, & paulo inferius fol. 585. in fine, verſ. hæc autem, quod hæc ſignificatio ex eo facta eſt, quod decoquere paulatim diminuere ſignificat, & coquẽdo abſumere, quod etiam tradidit idem Bude. in poſteriorib. annotationib. ad pãdectas in tit. de pęn. ſuper l. moris, in verſ. obiter, folio 152. vbi interpretãs nomen decoctionis, de quo loquitur l. iure prouiſum, C. de fabricenſib. lib. 11. dicit decoquere eſſe creditum non reddere ære credito fraudare, depoſita non reddere, diminuere, fallere, deſtituere, non reſpondere, & inde decoctores eos dici, qui non ſolum patrimonio, ſed etiam publicis, & priuatorum pecunijs abſumptis in inopiam ceciderunt quacunque de cauſa, ſimiliter Alciat. in d. l. ſi aliquid, C. de ſuſceptorib. Præpoſit. & Anchar. lib. 10. fol. mihi 114. à tergo reprehendens Accurſ. quod malè interpretatus fue-
2 rit verbum decoxit ibi poſitum, ait decoquere apud antiquos idem eſſe, quod bonis decedere, & delinquendo creditoribus imponere, & inde decoctores dici helluones, & bonorum conſumptores, licet hoc multum non ſatisfaciat Strac. in d. 1. par. ſub num. 2. verſ. ſunt, & non

leues

leues authores, licet non nominet Alciatum, & generalius loquẽdo videtur, quod decoctor ille dicatur, qui non habet facultatem debita ſua exoluendi, ita probat tex. in d. l. iure prouiſum in fine, C. de fabricenſ. lib. 11. & in l. 2. in fine, C. de fund. rei priuat. ac poſſeſſ. & ſaltib. diuin. dom. lib. 11. & ibi gl. in verbo onerabitur, quę dicit, decoctor, ideſt diminutor, quia decoctor diminuit, quam gl. ſequitur Strac. in d. 1. par. ſub nu. 2. verſ. hinc etiam, quod & probatur in l. quilibet 40. in princ. C. de decurionib. lib. 10. vbi ponitur decoctor non tam
8 pro eo, qui cum ſoluendo non ſit, publicam fidem frangit, quam pro eo, qui depeculatus eſt pecuniam publicã, reprobata opinione Accurſij ſentientis, quod decoctor importet nomen cuiuſdam officij, vt ibi in gloſ. in verbo plumbatarum, & clarius, & expreſſis verbis in d. l. ſi aliquid, in verbo decoxit, C. de ſuſceptorib. Præpoſit. & Anchar. prout benè aduertit Strac. in d. 1. par. nu. 2. verſ. ex quo vides, & ante eum Scot. & Pratę. in d. vocabulario in verbo decoctores a fin ẽ, & Nebriſ. in Lexicon iuris ciuilis in eodẽ verbo, decoctores ante finem, Alciat. in d. l. ſi aliquid, ex cuius verbis cõſtat vnde proceſſerit error Accurſij, qui mouetur ex d. l. quilibet eam legẽs hoc modo videlicet quilibet principaliũ, vel Decurionũ, vel decoctor pecunię publicę fraudulẽtus in aſcriptionib. illicitis, vel immoderatus in exactione fuerit inuẽtus, & cętera, prout ego in aliquib. Codicib. vetuſtis legi, & ita etiam legere inueni Luc. de Pen. in ſuis lecturis, ſeu commẽt. ad d. l. qui nec videtur diſſentire ab intellectu Accurſ. in figuratione caſus, eãdem lecturã colligo ex Scot. & Pratę. in d. verbo decoctores mutata tãtummodo monoſyllaba, vel ante nomen decoctor in fine, quæ apud Nebriſſ. in lexicon in eod. verbo decoctores omittitur, & eſt idem ſenſus, ac ſi ea eſſet appoſita, qui nihilominus Accurſiũ improbant omnes, & ſecundum Alciat. non eſt legenda eo modo, ſed infraſcripto videlicet. Quilibet principaliũ, vel Decurionum, ſi decoctor pecunię publicę, vel fraudulẽtus in aſcriptionibus, & reliquã, & ait, quod ita legitur in antiquis Codicibus, & ita etiam videtur tenere Bude. in poſterioribus annotationibus ad pandectas in tit. de pœnis ſuper iam citata l. moris in verſic. miror. fol. 152. in fine, vbi itidem improbat Accurſ. eandẽ interpretationem tradentem in Rub. & in l. vnica, C. de auri. public. perſecutorib. lib. 10. ſoluendo autem non eſſe dicitur, qui ſolidum ſoluere nõ poteſt ſuis credito-
9 rib. Alciat. in l. ſoluendo 114. in princ. ff. de verb. ſignif. & licet, & qui in nominibus æs ſuum habet, ſoluendo
10 dicatur l. facere, vbi Bal. & Alex. ff. ſolut. mat. quia poterit compelli ad ea vendendum, vel exigendum, hoc tamẽ intelligẽdum eſt, ſi debitores idonei ſunt, & bonã fidem agnoſcunt, l. a diuo Pio, §. fin. ff. de re iud. vt per Alciat. in d. l. ſoluendo ſub n. 3. verſ. ſed & qui. & latius per Strac. qui de Alciato non meminit in d. tractat. de decoctorib. in 2. parte, num. 4. verſ. adieci in deſcri-
11 ptione, & verſ. ſequenti. Additur, quod mercator quis eſſe deſinit, cum fortunas, rationeſque conturbauerit, & labefactata, & amiſſa fide decoxerit, vt idem Strac. adnotauit in tract. de mercatur. in 3. par. principali tit. de his, qui mercat. exercer. non poſſ. nu. 35. verſ. illud etiam, & in 7. parte principali tit. quando mercator eſſe deſinat nu. 4. verſ. ſed & illud. Et quamuis Angel. de Peruſ. relatus per Strac. in d. tract. de decoctorib. in 2. p. in princ. dixerit in conſ. 61. quod decoctor eſt detrectans ſoluere inopia, & mole debitorum oppreſſus ceſſans, & fugiens, aut latitans, non tamen ſequitur quin quis poſſit dici decoctor etiam ſi non fugerit, aut latitauerit, quia ſatis eſt, quod mole debitorum oppreſſus non poſſit ſoluere ſuis creditoribus, vt ſupra demoſtratum eſt, & inferius etiam dicitur, eodem modo licet Angel. Aret. relatus, & ipſe per Strac. in d. ſecunda parte, n. 1. dicat in §. ſoluitur n. 2. Inſt. de ſocietat. quod decoctor is ſit, qui mole debitorum ſiue publicorum, ſiue priuatorum prægrauatus effectus fuerit non ſoluẽ-
12 do, & bonis ſuis ceſſerit non propterea ſequitur, quin decoctor ſit ille, qui propter debita factus eſt non ſol-
13 uendo, etiam quod bonis ſuis non cedat, vt ex præmiſſis patet, & ex eo ſimilat, quod de iure decoctor non poteſt cedere bonis, denegatur enim ei beneficiũ hoc ceſſionis ob præsũptam fraudem, cum ſit miſerorum
14 ſubſidium, non doloſorum præſidium, Bald. conſilio 400. in libris Teſaurariæ n. 4. lib. 5. quod antea legitur cõſ. 249. lib. 1. Strac. in d. tract. de decoctor. in 3. parte, num. 9. & ſeq. verſ. deinde ait Caſtr. conſ. 179. viſo puncto ſupraſcripto. & allegationibus in fine libr. ſecund. Boer. deciſ. Burdegalenſ. 215. n. 6. verſ. adeò quod Brun. in tract. de ceſſio. bonor. in quinta quæſt. quartæ quæſt. princip. nu. 1. cum ſeq. & alij per eos adducti, ex quo datur intelligi decoctorem abſque bonorum ceſſione cõſiderari poſſe, licet, & bonis cedens decoctor ſit, quod admittere videtur Strac. in eadem tertia parte numer.
15 48. poſt verſ. quibus addes, dum poſt habitam mentionem de dicto illo Angel. Aret. probat longam eſſe differentiam inter cedere, & decoquere, & proinde ex decoctione ſola vnius ex ſocijs ſocietatem non ſolui, ſed ceſſionem ſubſequi neceſſarium eſt, iuxta literam D. §. ſoluitur, ſimiliter, & deſcriptio poſita per ipsũ Strac. in d. ſecũda parte ſub n. 17. quod n. 1. decoctor eſt, qui fortunæ vitio, vel ſuo, vel partim fortunæ, partim ſuo vitio non ſoluendo factus foro ceſſit, non infert de neceſſitate, quod dici non poſſit decoctor, cui omnia in dicta deſcriptione expreſſa non cõueniunt, & præſertim de cedente ſolo, qui, & ſolũ vertere dicitur, vt mox Strac. declarat in d. ſecunda parte in fine, ſub n. 4. verſ. addidi etiam quia decoctor vere, & proprie quis eſſe poteſt, etiam abſque eius fuga, vt dictum fuit, quam fugam verba præfata ſignificant, vt per Strac. ibi, & apertius demonſtrat Bude. in prioribus annotationib. ad pandectas ſuper tit. depoſiti. in l. ſi hominem §. quoties folio 578. qui ſumpta occaſione illius tex. in quo habita eſt mentio de nummullarijs foro cedentibus, ait, quod foro cedere dicebantur argentarij, cũ tabernis ideſt mẽ-
16 ſis ſuis cedentes, quæ in foro Romano erant, aliò habitatum migrabãt quia Argẽtarij Romæ tabernas in locõ publico conductas habebantur, & Bude. ſequuntur Ale. Scot. Pratę. & Ant. Nebriſſens. in eorũ vocabular. vtriuſq; iuris in verbo foro cedere, & ſubdit Bude. in d. loco folio 580. verſ. cedere foro, quòd cedere foro vulgus facere bancquam ruptam dicebant, hoc eſt negotiationem menſariam abrumpere quod, & ſolum vertere dicitur, quod etiam poſtea repetit folio 582. in fin. verſ. qui foro cedunt, vbi quod cedentes foro dicuntur vertere ſolum, & inferius folio 586. in fine verſ. cedere autem, quod cedere foro, eodem modo dictum eſt, quo
17 cedere Patria, vel vrbe ideſt recedere, & idem in ſubſtãtia videtur tenere ipſemet Bude. in poſterioribus annotationibus ad Pandectas ſuper tit. de pœn. in l. aut facta §. euentus. verſ. ſolum vertere folio 166. vbi inquit, quòd ſolum vertere etiam de decoctoribus dicebatur, qui, & foro cedere dicebantur, & eſt ſolum vertere, vt ex dictis per Budeum in d. loco patet, ſedem, aut locum

Digitized by Google

mutare, quod clarius demonſtrauit in d. §. quoties in
verſ. vertere fol. 580. dicēs, quod vertere ſolum eſt aliò
migrare, hoc eſt regionem mutare ob æs alienum, vel
alia cauſa, qua ratione alij etiam diserunt, quod deco-
ctores illi ſunt, qui cum non ſint ſoluendo vertunt ſolū,
atque aufugiunt, vt per Alex. Scot. & Pratæ. in d. ver-
bo, decoctores in princ. & per Anton. Nebriſſenſ. in le-
xicon iuris ciuilis in eodem verbo decoctores in princ.
gluſ. tamen in d. l. ſi hominem, d. §. quoties aliter vide-
tur dicere, dum exponit foro cedunt, quia litigare no-
lunt, ſed bonis cedunt, ſequitur Bal. in ſummario, qui ta-
men in lectura antiqua videtur generaliter intelligere
in ceſsāte, & fugitiuo. Tex. etiam in l. fin. ff. de curator.
bon. dand. meminit de debitore foro cedente, & gl. ibi
in verbo foro in fine interpretatur ſimiliter de ceſſio-
ne bonorum, licet ponat etiam alias eſpoſitiones, &
præcipuè, quod ſignificet eum, qui negotiationem de-
ſerit mole debitorū oppreſſus, & hinc eſſe poteſt, quod
Bart. in in l. ſingularia nu. 19. verſ. ex hoc apparet, ff. ſi
cert. petat. mercatores fallitos vocat cedentes foro, &
illum ſequuntur Purpur. ibidem num. 93. Caſtr. in d. l. ſi
hominem d. §. quoties, nu. 2. Dec. conſ. 107. col. 1. ſub
num. 1. verſ. & ideo ſi campſor, Strac. in d. 2. par. de de-
coctorib. ſub num. 4. in fine, verſ. addidi etiam, & Boer.
d. deciſ. 215. ſub num. 1. poſt verſ. & nota, vbi ait hos,
18 qui in Tuſcia, & tota Italia dicuntur mercatores falli-
ti, in Gallia appellantur bancherij rupti, ſeu bancquam
ruptam facientes, quo vocabulo etiam ſcimus Genuen-
19 ſes vti, & pariter Anconitanos teſte Strac. in d. tract. in
3. par. ſub nu. 6. poſt verſ. an fugere: Vnde benè in pro-
poſito iſto verificatur regula l. omnis diffinitio, ff. de
reg. iur. quod periculoſæ ſint in iure ciuili omnes diffi-
20 nitiones, facilèquè ſubuertibiles, & propterea, vt ibi
inquit Cagnol. nu. 17. verſ. veniamus ad deſcriptionem,
& verſ. ſeq. recurratur ad deſcriptionem, tanquam mi-
21 nus periculoſam, cum ex accidētibus fiat, effectum no-
tet, nec ſemper contineat ſubſtantialia penituſquè, &
ex toto non concludat, neque corruat, licet ſemper nō
cōuertatur, vt ideo mirum non ſit, ſi prædictæ deſcri-
ptiones decoctoris, & falliti traditæ per Angel. de Pe-
ruſ. per Angel. Aretin. & per Strac. & alios nō conclu-
dant de neceſſitate, eum ſolummodo eſſe decoctorem
habendum, cui contenta in illis conueniant, & non a-
22 lium. Illud ſanè veriſſimum eſt, quod ſiue fortunæ vi-
tio, ſiue proprio, ſiue vtroque ſimul quis facultatibus
conſumptis efficiatur non ſoluendo, decoctor dicitur
Strac. in d. 1. par. ſub num. 2. & latius in d. 2. parte, ſub
num. 1. & 2. & in d. 3. par. ſub num. 2. poſt verſic. ait
Bald. & perbellè oſtendit Bude. in d. l. ſi hominem d. §.
quoties, ff. depoſiti, poſt verſ. Decoctores in Francit.
fol. 584. licet qui fortunæ tantum vitio decoxerit non
ita quoad famam, & exiſtimationem hominis habea-
tur, prout qui proprio vitio ſolum, vel ſimul cum ad-
uerſa fortuna in eam deuenit inopiam, vt ex Strac. pa-
tet in poſterioribus locis, & ex Budeo etiam, qui opti-
mè demōſtrat quam graue facinus ſit eorum, qui obli-
23 guritis, ebibitiſque, aut in aleam deperditis, aut in ve-
nerem profuſis, aut in cultū, fauſtumque effuſiſſimum
abſumptis non modo patrimonijs, ſed etiam publicis,
priuatorumque pecunijs partim ad aras, aſylaque cō-
fugerunt, partim ſolum verterunt, partim etiam in car-
cerem migrarunt.

Aut verò volumus, quod d. lex municipalis recipiat
interpretationem ab alijs prouiſionibus Ciuitatis, cum
ſtatutum potius ſit declarandum, & interpretandum
24 ab alio ſtatuto, quam à iure communi, ex quo in ha-
bentibus ſymbolum facilior eſt tranſitus Dec. conſ. 65.
nu. 4. conſ. 301. nu. 8. conſ. 309. nu. 1. & adhuc certum
eſt, quod ille talis dicitur deueniſſe ad actum fallimenti,
& ceſſationis, quia, ſi benè cōſiderentur ſtatuta de hac
materia loquentia facilè conſtabit eum fallitum, & ceſ-
25 ſantem dici, qui ad eam deueniret inopiam, quod eius
facultates non ſufficiant ad integram creditorum ſa-
tisfactionem, quique requiſitus à creditoribus non ſol-
uit, & qui fidem amiſit, & negotiationem mole debito-
rū oppreſſus deſeruit, quiue notoriè pro fallito, & ceſ-
ſante habetur, etiā quod talis non fuerit iudicialiter de-
claratus, nec latitet, aut aufugiat, ita enim colligitur ex
ſtatutis communis Florentiæ in tractatu ceſſantium, &
fugitiuorum Rub. 1. de pęnis ceſſantium, & fugitiuorū
cum rebus, & pecunijs alienis, quod quidem ſtatutum
licet loquatur de ceſſantibus, & fugitiuis copulatiuè in
rubro, & nigro, & proindè videretur, quod ad hoc, vt
eius diſpoſitioni locus eſſet vtriuſque qualitatis con-
curſus requireretur ſcilicet ceſſationis, & fugæ, tamen
cum etiam in nigro loquatur pluries diſiunctiuè, & per
26 alia verba compræhendat ceſſantem tantum, & non
fugientem, ſufficit vna tantum qualitas, ſcilicet ceſſa-
tionis, vt dicto ſtatuto locus ſit, vt in indiuiduo decidit
Roman. conſ. 104. Pater reuerende per totum, quem
ſequuti fuerunt Claud. de Seiſello in l. 1. in princ. num.
27. ff. de iuſt. & iur. Pęlyn. in c. ex parte, el primo col. 16.
ſub num. 38. in quinta reſtrictione principali poſt verſ.
fallit quarto, extra de reſcript. Alciat. in l. ſæpè ita com-
pertum 53. ſub nu. 10. verſ. idem in conſtitutione, ff. de
verb. ſignif. & in tract. de præſump. ſecunda pręſumpt.
28. nu. 7. verſ. itē procedit, nec ab hac ſententia diſcre-
pat Soc. conſ. 57. in cauſa filiorum Caroli de Baroncel-
lis in 3. dub. ſub nu. 9. & ſeq. lib. 3. imò concordare vi-
detur, dum concludit dictum ſtatutum ponere plures
caſus videlicet, primum quando debitor eſt ceſſans, ſe-
cundum quando pronuntiatus fuit ceſſans, tertiū quan-
do habitus fuit pro ceſſante, quartum quando ei dati
fuerunt Sindaci vt ceſſanti, & in vno quoque dictorum
caſuum locum habere ſtatutum quoad pęnas ipſorum
ceſſantium, licet nō quoad pęnas filiorum, qui ex eiſdē
ſtatutis in tractatu ceſſantium, & fugitiuorum. Rubr. 5.
de filijs, & alijs deſcendentibus, & cætera, tenentur ſa-
tisfacere creditoribus paternis etiam ſi ab eorum hæ-
reditate ſe abſtinuerint, ſeu eam renuntiauerint, & re-
pudiauerint, quia ſecundum eum ad hoc opus eſt, quod
27 Patres ſint ceſſantes, & fugitiui, & commiſerint deli-
ctum ceſſationis, & fugæ, cum ſit nimis odioſum ſtatu-
tum obl gās vnum pro facto alterius, facit Alciat. in d.
l. ſępè ita compertum ſub nu. 10. poſt verſ. idem in con-
ſtitutione vbi quod in concernentibus odioſam ſeueri-
tatem nō procedit dictum ſtatutum, niſi idem debitor,
& ceſſans, & fugitiuus exiſtat, quod vltimum non tan-
git negotium noſtrum cum habeat rationes particula-
res, & fortè etiam non procedat, quando verè, & aper-
tè conſtat, quod Pater ſit ceſſans, & non pro tali habi-
tus, & condemnatus per cōtumaciam, vt videtur loqui
Socin. & Dec. in eodem caſu conſ. 38. col. pen. in 4. du-
bio, & Strac. in d. tractatu de decoctorib. in quarta par.
nu. 15. verſ. ſubiungit idem, nimis enim reſtringeretur
28 textus, ſi in ceſſante, & fugitiuo ſimul tātum intellige-
retur, & non procederet in eo, qui verè, & eſſentialiter
eſſet ceſſans, & talis probaretur, licet nō arripuiſſet fu-
gam, cum de iure ceſſans dicatur, qui in Ciuitate agit,
etſi extra non aufugiat, vt tradit Roman. d. conſ. 104.
col. pri-

Digitized by Google

col.prima circa medium,verſ.clarum autem,& eſt tex.
quem adducit in l. eum qui, li 2. ff. de priuileg. credit.
quoniam tamen in contrarium eſt conſ. Angel. de Pe-
ruſ.61.n.1.& ſeq.& ſtatutum hoc valdè odioſum eſt,&
ſtrictiſſimè intelligendum vt ibi dicit Angel.& tradit e-
tiam Anchar.conſ.91.poſt princ.& conſ.270.col.1.&
2.& allegatum conſilium Roman.improbat Iaſ.in l.1.
in materia copulatiuæ col.3.ſub num.2.in 4.limitat.ff.
de iuſt.& iur.credens mentem ſtatuentium fuiſſe,quod
29 debitor habeat vtraque qualitatem, quod ſcilicet ceſ-
ſet ſoluere, & ſit fugitiuus, & quod altera non ſufficiat,
quam opinionem tenent etiam quidam alij relati per
Mandoſ.in addit.ad Roman.d.conſ.104.ommiſſa pro
nunc diſputatione,quę ex dictis duabus contrarijs ſen-
tentijs ſit verior,aut communior, dico, quod diſcepta-
tio iſta poterat cadere ſuper ſtatutis antiquis commu-
nis Florentiæ,de quibus præfati ſcribentes loquuntur,
non autem ſuper ſtatutis nouis fori mercantiæ refor-
matis de anno 1577. quæ lib.3. Rubr.2. *De ceſſanti, &*
30 *fuggitiui con le pecunie, & robbe altrui*, in §. *& oltre à
quello,che in altro luogo è detto*, loquuntur adeo clarè,
vt nullus dubitare poſſit, quin ad actum fallimenti di-
catur venire ceſſans etiam ſi non aufugiat, cum verbis
perſpicuis fallitos,& decoctores eſſe dicāt eos,qui fide
amiſſa negotiari deſinunt,& creditoribus non ſoluunt,
prout innuunt illa verba, *notoriamente ceſſeranno, ò ſi
fuggiranno, ò ſi retireranno in franchigia, ò in qualun-
que modo fuggiranno il coſpetto de' loro creditori, ſerran-
do li loro traffichi, ò ricuſando di fare il douere à chi ha-
uerà loro creduto*, & loquantur diſiunctiuè, vt in relatis
verbis, & alijs ſubſequentibus de ceſſantibus, & fugiti-
uis, & velint inſuper poſſe eos tales probari vltra mo-
dos in ipſo ſtatuto, & alijs prouiſionibus, & ordinibus
communis, vel curiæ mercantiæ expreſſos per alios
modos ordinarios, & iuridicos, & ſic non excludant,
ſed admittant probationes de iure communi, ſecun-
dum quod quis decoctor, & fallitus eſt, licet non fu-
giat, vt antea diximus, vt patet in verſ. *& che alcuno ſi
ſia fuggito, ò aſſentato con le pecunie, ò robbe altrui, ò
ſia diuenuto ceſſante, & fallito, oltre le probazioni or-
dinarie, & giuridiche ſi poſſa ancora prouare*, & reliqua,
& ſæpius etiam faciunt mentionem de ceſſantibus, &
fallitis ſimpliciter, & de per ſe, & maximè paulo infra
ibi, *& doue ſi parla de ceſſanti, & falliti non importi*,
&c. vltra quod ſola concordia requiſita, & pertracta-
ta cum creditoribus, & deputatis ab eis, licet non in
31 forma iudiciali videtur ipſam decoctionem manifeſtè
probare, cum debitor, & maximè mercator non vul-
garis,& alioquin maximæ exiſtimationis,& crediti,qui
ſe non eſſe ſoluendo fatetur, videatur ſe decoctorem
facere eo ipſo, quod ſe componere ex impotentia ſol-
uendi ſtudet, cum ſimiles concordiæ inter fallitos, &
creditores fieri ſoleant, vt idem ſtatutum curiæ Mer-
cantiæ docet in §. *& nelle concordie*, & in quampluri-
bus alijs locis,videtur enim eſſe actus,qui fieri non poſ-
ſit citra nomen ceſſantis, & falliti in debitore præſer-
tim, qui fidem amiſit, non ſoluendo effectus eſt,& vix
dimidium creditoribus ſoluere proponit, & illud ad
certum,& non breue tempus,quod ſatisfactionem mi-
32 norem reddit §. plus autem, Inſtitut. de actionibus, &
in ſimili probat Bart. quem alij communiter ſequun-
tur in l. gerit,num. 19.& ſeq.verſ.circa tertium princi-
pale, ff. de acquir. hæredit. & in terminis, quod ex pa-
ctione facta per mercatorem cum creditoribus de ſol-
34 uendo eis decem ſolidos tantum pro libra, arguatur
talis paciſcentis ceſſatio,ſeu fallimentum,colligi vide-
tur ex traditis per Calc. conſ. 179. viſo puncto ſupra
34 ſcripto,& allegationib.lib.2.& ſi ſtatutum prædictum
vult decoctorem,& fallitum eum dici,qui erga credito-
res non facit,quod debet, vt ſignificant illa verba, *ricu-
ſando di fare il douere à chi hauerà loro creduto*, in dubi-
tatum videbatur, quod talis eſſet, qui requiſitus, & in-
ſtatus non ſoluebat, & qui medietatem tantum debiti
intra terminum plurium annorum ſoluere proponebat
in pecunia numerata, cum ſtatim ſoluere teneretur, &
alteram medietatem in nominibus debitorum inexigi-
libus, hoc enim non eſt facere cum creditoribus, quod
35 eſt iuſtum,aut honeſtum,vel decens,cum creditor pu-
rè,ſiue dilatione temporis ſuum creditum cōſequi de-
36 beat,§.omnis ſtipulatio,inſtit.de verb.oblig.& quidem
in pecunia numerata, in qua eſt creditor,& non in alia
re l.2.§.mutui datio, ff. ſi cert.petat. maximè autem in
nominibus debitorum, quæ, cum nulla eorum exactio
probabiliter ſperari poſſit, pro nihilo reputantur, vt
probat tex.in l.facere,ff.ſoluto matr.& ibi notant ſcri-
37 bentes, & præcipuè Bald in princ.num.1. & latius,&
clarius Alex. cœteros referens nu.3. verſ. item nota,&
ita ex prædictis rationibus,vt initio dixi,tenebā in con-
tingentia facti,& in meam ſententiam cōcurrerunt ex-
cellentiſſimi Iureconſulti D. Fabius Turrettus Peruſi-
38 nus,& D.Franciſcus Boninſignius Collenſis, ille Au-
ditor Magiſtratus Clariſſimorum Dominorum Locū-
tenentis, & conſiliariorum Reipub. Florentinæ, iſte à
ſecretis Magiſtratus Magnificorum Dominorū Octo
Virorum Guardiæ,& Baliæ. Laus Deo,& Virgini.

E P I T O M E.

De ſtatuto puniente maiori pœna offendentem alium in
domo offenſi,quod habeat locum in offendente in do-
mo communi inter offenſum, & alium,& quid ſi com-
munis erat inter offenſum,& ipſum offendentem.

S V M M A R I A.

*Statutum puniens maiori pœna offendentem in domo offenſi
procedit etiam in domo communi ipſi offenſo,cum alio,nu-
mero 1.*
Et idem in domo conducta, 5.
Dummodo ibi offenſus habitaret,4.& 7.& 9.
Non tamen ſi communis eſſet ipſi offenſo cum offenſore, 9.
*Meum dicitur quoad diſpoſitionem partis meæ id,quod habeo
commune cum alijs, 2.*
*Quod verum eſt,ſi pluribus commune ſit,vt ſingulis,non vt
vniuerſis, 8.*
Et procedit etiam in ſtatutis, 3.
Domus ſua debet eſſe vnicuique tutiſſimum refugium,6.& 9.
*Priuilegiatus contra æquè priuilegiatum non vtitur priuile-
gio, 10.*

CASVS CENTESIMVS SEXTVS.

1 STatutum puniens offendentem alium in domo ip-
ſius offenſi maiori pœna, quam ſi alibi eum of-
fenderet, locum habere in offendente aliquem in do-
mo communi inter offenſum,& alium, decidit Bald.in
l.1. ſub num. 1. C. qui teſtam.facere poſſ. vbi determi-
nat, quod ſi ſtatutum dicat,quod ſi aliquis vulneraue-
rit aliquem in domo percuſſi,amputetur ei manus, qui
vulnerauit alium in domo ſibi communi cum tertio
eſt ſuppoſitus pœnæ ſtatuti, eo quia propriè dicitur
2 meum, quoad diſpoſitionem partis meæ, quod cum
alio habeo commune,licet ſecus,quoad diſpoſitionem

partis ſocij, vt ibi notant Doctores, & in l.ſerui ele-
ctione §. labeo ait ff. de leg. primo, in l. illud ff. de ritu
nupt. & in l. id, quod noſtrum eſt. ff. de reg. iur. & in l.
2. de condit. inſtit. Socin. conſ. 240. nu. 5. verſ. ſed ad
hoc fundamentũ lib. 2. & ita eſſe communem, & rece-
ptiorem ſententiam teſtatur Cagnol. in d. l. id, quod no-
ſtrũ eſt n. 20. verſ. gloſ. hic, & dictam deciſionem Baldi
ſequuntur ibidem Alex. nu. 2. & 3. qui quæſt. bene di-
ſcuſſa, & allegatis tenentibus contrariã opinionem, tã-
dem hanc Baldi ſententiam vti veriorem, firmat Iaſ.
n. 3. verſ. & illud Addent. ad Salyc. in verbo dici poteſt
ad finẽ, Socin. d. conſ. 240. ſub n. 5. circa medium verſ.
& ideò dicit Bald. lib. 2. qui dicit eſſe communem, Ro-
man. in l. prima §. domini appellatione in princ. ſub
n. 1. ff. ad ſenatus conſ. Syllan. Florian. in l. Sabinus n. 7.
verſ. per quod patet ff. comm. diuid. Alex. in d. l. ſerui
electione d. §. labeo ait n. 2. inquiens cõmunem opinio-
nem eſſe cum Bald. & ante iſtos idem tenuit Alberic.
de Roſat. de ſtatut. lib. 1. q. 167. dicens, quod ſtatu-
tum duplicans pœnam offendenti alium in domo pro-
pria procedit contra offendentem alium in domo cõ-
3 muni, quia etiam in ſtatutis habet locũ regula, quod com-
mune eſt meum, eſt etiam vocabuli proprio ſignifica-
to attento, quod, & à ſimilitudine Caſtr. conſ. 221. in hoc
paſſu duo ſub n. 1. ante finem verſ. item quia lib. 1. vbi
ſequendo Bald. in d. l. 1. vult, quod etiam in diſpoſi-
tione ſtatutaria, & etiam pœnali, quod commune eſt,
meum eſt, & iſtam opinionem tenet idem Caſtr. in d. l.
1. num. 3. C. qui teſtament. fecer. poſſ. quando tamen
4 offenſus in ea habitabat, & non alias, ea ratione quod
ſtatutum intellexerit de domo offenſi ideſt de habita-
tione, & proinde habeat locum etiam ſi offenſio ſibi
5 fiat in domo conducta iuxta l. lex Cornelia §. domum
ff. de iniur. cum ibi notatis, cum domus, ſeu habitatio
6 propria debeat vnicuique tutiſſimum refugium eſſe
per Regulam l. plerique ff. de in ius voc. quam rationẽ
ſequuntur Alex. ibi, & ibi, & in d. §. labeo ait, & Corn.
eadem l. 1. ſub n. 7. verſ. tu aduerte, iunctis antea dictis,
7 adeò quod opinio hæc Baldi veriſſima eſt, & tenenda
in practica, maximè ſecundum intelligentiam Caſtren-
ſis, liceat etiam ea circumſcripta procedat ſimpliciter
dictum Baldi, quia, vt etiam ex ipſomet Caſtr. pro-
probatum fuit, quod commune eſt pluribus, vt ſingu-
8 lis, dici poteſt eſſe vnius cuiuſque quoad diſpoſitionem
ſuæ partis, licet ſit ſecus in eo, quod eſt commune pluribus
vt vniuerſis, quia non poteſt dici alicuius, l. in tantum
§. vniuerſitatis ff. de rer. diuiſ. & l. ſicut verſ. ſi quid
vniuerſitati ff. quod cuiuſq; vniuerſ. nomin. vt tradunt
Florian. in d. §. labeo ait n. 3. & Bald. in d. l. 1. ſub n. 1. ad
finẽ verſ. ſed pone quod vnus, qui ideò infert, quod ſi
vnus diſciplinatorum Sancti Franciſci de Peruſio fuit
vulneratus in cõmuni domo ipſorum diſciplinatorum
vigore dicti ſtatuti non erit pœna manus, & eſt vera
determinatio, quam ibi ſequitur Apoſtilla ad Salyc.
in verbo dici poteſt in fine, & ratione iam dicta pro-
batur. Non procedit autem dicta deciſio Baldi, quan-
do domus in qua facta fuit offenſio eſſet communis in-
9 ter offenſum, & ipſum offendentem, nam hoc caſu nõ
habet locum ſtatutũ, nec percutiès punitur in abciſſio-
ne manus ratione coæqualitatis, propter quam pars
vna non debet eſſe priuilegiata contra alteram arg. l. ſed
& milites in princ. verſ. coæqualitas enim honoris ff. de
excuſat. tutor. & ita declarat Bald. in d. l. 1. nu. 1. C. qui
teſtam. facer. poſſ. quem ibidem ſequuti ſunt Alex. &
Iaſ. ac Corn. num. 5. verſ. & inquantum, & Addent. ad
Salyc. in Apoſtilla præcitata ad finem Flor. in d. l. Sa-
binus. Roman. in d. §. domini appellatione Alex. in d.
§. labeo ait, & Socin. d. conſ. 240. & licet Caſtr. in d.
l. 1. videatur mordere hanc declarationem, & dicere
potius eſſe diſtinguẽdum, an offenſio fuerit facta in do-
mo, in qua offenſus habitabat, quæ ei debebat eſſe tu-
tum refugium per d. l. plerique ff. de in ius voc. an in illa,
in qua non habitabat, vt 1. caſu locum habeat ſtatu-
tum, ſecundo autem non, quod dictum in eadem l. 1.
referunt Alex. ſub n. 3. & Corn. ſub nu. 7. tamen ſubdit
ipſe Caſtr. immediatè, quod ſecundum gl. ſi ambo ha-
10 bitabant eandem domum, non habet locum pœna
ſtatuti ratione coæqualitatis, vt in d. l. ſed & milites.
verſ. coæqualitas, adeò quod non videtur firmare opi-
nionem contra Baldum, quem ſequuntur ſimpliciter,
& indiſtinctè ſupra relati Doctores, ita vt dubitandum
non ſit, quin ſit opinio communis.

E P I T O M E.

An proclama contra deferentes arma haſtata ad Eccle-
ſias, Emporia, Nundinas, Tripudia, aut congregatio-
nes populi ſub certa pœna, comprehendat campa-
rios, ſeu ſaltuarios, quibus ex prioribus ſtatutis com-
petebat facultas d. arma deferendi pro vſu eorũ officij.

S V M M A R I A.

*Camparij, ſeù Saltuarij, qui ex ſtatutis antiquis arma haſta-
ta deferre poſſunt non comprehenduntur per bannum po-
ſterius prohibens illorum delationem ad Eccleſias, Empo-
ria, & loca ſimilia, num. 1. 6 & per totum.*

*Saltuarijs videtur conceſſa facultas deferendi arma catenus,
quatenus officium exercent, 9.*

Imò quatenus ſunt in officio, 13.

Et id varijs de cauſis, 16.

Officiales communis poſſunt arma deferre, 2.

Sic familia Poteſtatis, vel Iudicis, 3.

*Officiales poſſunt pro eorum ſecuritate, & dignitate ſecum
ducere Viros armatos, 4.*

*Rus euntes ad videndum ſuas poſſeſſiones poſſunt arma alio-
quin vetita portare, 5.*

Lex noua ſecundum veterem eſt interpretanda, 7.

Dictio. pro, denotat cauſam proximam, & finalem, 8.

Sed, & ſepius remotam, & occaſionem quandam, 11.

Et idem de dictione, propter, 12.

*Milites deſeruientes in arcibus poſſunt in illis arma deferre,
non tamen extra, niſi pro ſeruitijs Domini, 15.*

Interpretatio illa eſt facienda, per quam pœna euitatur, 14.

*Timens offendi debet petere cautionem, vel familiam arma-
tam, aut licentiam vſus armorum, 16.*

Arma portare contra prohibitionẽ non eſt graue delictũ, 17.

CASVS CENTESIMVS SEPTIMVS.

VEnit in diſceptationem, an edictum, ſeù proclama
contra deferentes arma haſtata ad Eccleſias, Em-
poria, Nundinas, Tripudia, aut congregationem po-
puli compræhendat Saltuarios, ſeù Cãparios, ad agro-
rum cuſtodiam deputatos, quibus ex antiquis ſtatutis
conceſſa eſt facultas talia arma deferendi pro vſu, &
ſeruitio eorum officij, & videtur, quod eos non com-
1 præhendat rationibus infraſcriptis: Primo quia viden-
tur eſſe miniſtri, & executores iuſtitiæ, & quodam-
modo de familia Iudicis, quibus propterea licita eſt
portatio armorum quæ alijs, perſonis eſt prohibita,
ita colligitur ex Bal. in l. nam ſalutem §. ait enim ff. de
offic. præfect. vbi notat officiales cõis poſſe, & debere

portare

2 portare arma,ſequitur Afflict. lib. primo, conſtit. Reg.
Rubr. 9. de illicit. port. arm. in conſtit. intentionis nu. 7.
3 poſt verſ. decimo tertio, & in cap. primo, §. ſi quis ruſti-
cus ſub n. 1. verſ. itẽ fallit in officiali tit. de pace tenẽd.
& eius violator. Menoch. de arbitr. iudicum lib. 2. cen-
tur. 4. caſu 394. n. 64. & ſeq. Plac. lib. pr. de delict. c. 8. n.
10. & ante eum Socin. in tract. Regular. fallen. reg. 30.
in verbo, arma portare in prima fallẽtia, & melius hoc
tradit ipſe Afflict. in priore loco n. 8. verſ. decimoquin-
to, vbi expreſsè ait licere portare arma familiæ pote-
ſtatis, vel Iudicis impunè, quod, & voluit in d. §. ſi quis
ruſticus d. num. 1. in fine, & Socin. in d. prima fallentia,
idem ſumitur ex Bald. in eadem l. nam ſalutem §. ſcien-
dum in princ. dum notat illum text. ad hoc, quod ille,
cui mandatur cuſtodia, non debet puniri de delatione
armorum, & dicit Luc. de Penn. in l. fin. in fine C. de di-
gnitatibus lib. 12. quod Præſides, & alij officiales poſ-
ſunt ſecum habere, & ducere viros armatos reſpectu
officij, & eorum dignitatis, ac ſecuritatis quod etiam
4 colligitur ex dictis per Plazam in epitome delictor. lib.
pr. cap. 8. nu. 17. verſ. eadem firma ratione, Decian. in
tract. crim. lib. 8. cap. 3. num. 48. verſ. limita 11. tomo 2.

Secundo quia fauore agriculturæ multa a iure con-
5 ceduntur, & inter alia hoc potiſſimum, quod euntes rus
ad videndas ſuas poſſeſſiones poſſunt portare arma,
quæ alias deferre eis non liceret, vt eſt originale dictũ
Nicol. de Neapoli in l. fin. per illum tex. C. de proxim.
ſacror. ſcrinior. lib. 12. quod referunt, & ſequuntur So-
cin. d. reg. 30. in d. verbo, arma portare in ſecunda fal-
lent. & Cotta memoral. in verbo, armorum offendibi-
lium appellatione circa medium verſ. & notabis, qui e-
tiam alios idem tenentes allegant. credo autem ego,
quod voluerint allegare Nicol. de Neapoli in l. fin. C.
de præpoſit. ſacri cubiculi libr. 12. vbi ad hoc facit ille
tex. iuncta gloſ. in verbo, cingulo, dum illud exponit id-
eſt enſe, quam ibi approbat Luc. de Penn. poſt princip.
verſ. in gl. nam l. fin. C. de proxim. Sacror. Scrin. nihil
prorſus ad hanc rem facit.

Tertio, quia ita in indiuiduo in terminis noſtris con-
6 ſoluit Barthol. Bertaz. conſ. crim. 329. incip. Saltuarij
lib. 2. quem ibi ſequutus eſt Claud. Bertaz eius filius in
addition. qui nonnulla alia pro hac opinione adducũt.

Nec obſtare videtur, quòd proclama tanq; poſterius
videatur tollere ſtatutum anterius iuxta l. pacta nouiſ-
ſima cum ſua materia C. de pact. quia reſpondetur, quod
non tollit ſtatutum præcedens, ſed imò ſecũdum illud
7 intelligi, & diſtingui debet, cum lex noua ſecundum ve-
terem ſit interpretanda l. ſed, & poſteriores ff. de legi-
bus, & eſt communis opinio Doctorum in l. ſciendum
in princip. ff. qui ſatiſd. cogant. vt teſtatur Bertazzol. d.
conſ. 329. n. 5. Nec dicatur quòd, & admiſſo, quod pro-
clama non deroget ſtatuto, ſed imò ſecũdum illud de-
8 claretur, tamen videtur, quod dicti cuſtodes nõ poſſint
deferre illa arma ad prædicta loca prohibita per de-
cretum, in quibus non exercent cuſtodiæ officium, cum
ſtatutum concedat horum armorum delationem pro
vſu, & ſeruitio eorum officij, & ſic eatenus, quatenus e-
xercent officium, & dum ſunt in actu exercendi dicti of-
ficij, & non aliter, pro vt demonſtrat ſignificato ver-
bi illius, pro, quod cauſam proximam, & immediatam,
9 ac finalem demonſtrat Tiraq. iura, & authoritates ci-
tans in tract. ceſſante cauſa, ceſſ. effect. limit. 20 nu. 28.
verſ. verum dictio, pro, ad quod facit Afflict. in d. conſt.
intentionis n. 7. verſ. decimoquarto, vbi notat, quod li-
cet ſeruientibus in arcibus, & caſtellis deferre arma
10 dum ſunt in illis, non autem extra dicta loca, niſi pro
ſeruitijs Domini, quia reſpondetur, quod non ita ſem-
per accipitur dictio illa, ſed aliter, & ſæpius cauſam re-
motam, & occaſionem quandam denotat, vt Tiraq.
ſubdit loco citato, & idem multoties denotat, quod di-
11 ctio propter, quam ad ipſam cauſam remotam regula-
12 riter referri, conſtat ex traditis per eundem Tiraq. d.
lim. 20. n. 24. verſ. vt tamen non omittamus, & ſecun-
dum hanc ſignificationem in præſenti caſu accipi de-
bet, vt ſcilicet vigore officij, & eatenus, quatenus in of-
13 ficio ſunt, arma præfata portare poſſint, maximè quia
in dubio ſemper ea interpretatio capienda eſt, per quã
14 pœna euitatur l. ſemper in dubijs, & l. factum cuiq; §. in
pœnalibus ff. de reg. iur. cum vtrobiq; notatis per Docto
res, & ita ad hãc obiectionem reſpondere videtur Ber-
15 taz. d. conſ. 329. n. 2. & ſeq. & ad dictum Afflicti de ſer-
uientibus in arcibus, & caſtellis dicitur, quod ideò non
poſſunt extra illa loca deferre arma, quia ita expreſsè
conſtitutio dictat, vt ibi per eum, aliter etiam reſpon-
16 deri poteſt, quod, & in locis expreſſis in proclamate
poſſint cuſtodes deferre dicta arma, quia eorum offi-
cium eſt multa peragere, quæ explicare non poſſent ſi-
ne armis, quibus propterea indigent omni tempore, &
omni loco, cum præſertim multos ſibi pariant infenſos
homines, & ad defenſionem, ac tutelam ſui ea deferre
videantur, idq; facere liceat, vt voluit Claud. in addit.
ad d. conſ. Patris 329. qui latius hæc innuit depræhendi,
ex multis, quæ refert circa munus Saltuarij Barthol.
Caſſanæus in conſuet. Burg. in 1. Rubr. prima §. 6. in textu
Miſſiem. & Sergens. n. 59. & 60. quod fundamẽtum nõ
eſt iuditio meo tutum, quoniam, & ſi prohibito de iure
communi armorum vſu liceat ex eiuſdem iuris diſpoſi-
tione portare arma ad ſui defenſionem, quia videtur ea
deferre cauſa ſalutis, vt in ſpecie dicit Afflict. in d. cõſt.
intentionis n. 5. verſ. nono, de iure communi, tamen ſe-
cus eſt ſtante generali proclamate, vel decreto, a quo
talis facultas ſublata videtur, ita vt non poſſit quis ar-
ma portare cauſa ſe defendendi, niſi de licentia Princi-
pis, & qui timet offendi, debet ire ad Iudicem, & impe-
trare cautionem ab inimico, ne ipſum offendat, vel re-
quirere ſibi dari familiam armatam, vt ſubiungit Affli-
ctus in d. loco, & cum hac opinione poſt primam edi-
tionem harum mearum reſolutionum tranſire inueni
Decian. in tract. crimin. lib. 8. cap. 3. n. 37. verſic. limita
quinto, ad finem ibi verum enimuero, qui latè inſiſtit,
& ex pluribus eam probat. Concedo tamen, quod in
Saltuarijs, ſeu Camparijs tanq; officialibus militat di-
uerſa ratio, propter quam poſſet euitari dictu Afflicti,
& præcipuè, quia delictum magnum non conſideratur
in ſimplici portatione armorum vetitoru, vt idem Af-
flict. notat in eadem conſtit. q. 10. ſub nu. 18. vt ideo ad
eorum fauorem facilius ſit facienda benignior inter-
pretatio, Decian. in d. tract. d. lib. 8. cap. 4. n. 2. & 4. vbi
id latè probat.

E P I T O M E.

De eo, qui poſt delictum commiſſum effectus eſt clericus, vel religioſus, an, quando, & quomodo euitet iuriſdictionem iudicis ſecularis.

S V M M A R I A.

Clericus, qui poſt delictum commiſſum abſq. fraude, & dolo ordines ſuſcepit iuriſdictioni Iudicis Eccleſiaſtici tantum ſubijcitur. 1.

Clericus poſt delictum commiſſum ordines dolo, & fraude ſuſcipiens,

ſuſcipiens,ſi agatur de pœna pecuniaria, vel amiſſione bonorum, punitur per Iudicem ſecularem.2.

Si verò agatur de pœna corporis afflictiua indicatur per Iudicem Eccleſiaſticum,4.

Clericus effectus, dum erat in Inſulam relegatus,ſi diſcedat puniendus eſt per Iudicem Eccleſiaſticum. 3.

Debet tamen Iudex Eccleſiaſticus eum degradare, & Iudicis ſeculari corporali pœna puniendum tradere,5.

Iudex ſecularis debet requirere Eccleſiaſticum vt Clericum delinquentem degradet,& eo recuſante ad ſuperiorem appellare,6.

Clericatus poſt commiſſum delictum,in dubio,dolo, & fraude præſumitur aſſumptus ſecundum aliquos.7.

Coniecturis tamen ſtandum eſſe dicitur,8.

Clericus poſtquam de delicto diffamatus,denuntiatus, vel inquiſitus fuerat,præſumitur dolo, & fraudes effectus,9.

Et multo magis ſi iam erat condemnatus,11.

Clericus, qui in carcere ſecularis Iudicis ſumpſit ordines non eximitur ab eo,etiam reſpectu perſona,10.

Secus ſi quoad cauſam,non tamen quoad perſonam præueniſſet Iudex ſecularis.eod.

Clericus anteq;de delicto inquiſitus, vel diffamatus ſit, non præſumitur dolo,& fraude effectus.12.

Quod magis procedit, ſi ante delictum votum feciſſet tales ordines ſuſcipiendi,13

Votum, quod, quis emiſerit ante delictum probatur eius iuramento,14.

Talem tamen voti probationem abſq;alio nõ ſufficere,vt quis eximatur a iuriſdictione iudicis ſecularis.15.

Secus ſi eum iuramento concurrat alia etiam non plena probatio,quia & ſi de delicto eſſet diffamatus,tamen eximitur a iuriſdictione ſeculari.16.

Clericus non proprio,ſed ſuperioris motu poſt delictum effectus non præſumitur dolo,& fraude ordines ſumpſiſſe,17.

Conuerſi,Becchetti,Fratres gaudentes, vel alij tertij ordinis poſt commiſſum delictum religionem ingreſſi, abſq; profeſſione,vel ordinum ſuſceptione non liberantur a iuriſdictione Iudicis ſecularis 18.

Delẽt tamen exhautorari,& priuari inſignis illius ordinis.19.

Religionem ingreſſus intra annum profeſſionis habetur pro ingreſſo,quoad euitandam iuriſdictionem ſecularem.20.

CASVS CENTESIMVS OCTAVVS.

FRequens eſt vulgata quæſtio de eo, qui poſt delictum commiſſum aſſumpſit ordines eccleſiaſticos,an ſcilicet puniendus ſit a Iudice ſeculari, an vero ab Eccleſiaſtico,in qua multa, ac quidem varia a Doctoribus antiquis,& modernis tradita ſunt,ex quorum dictis nos pro facili huius rei cognitione, & deciſione, infraſcriptam diſtinctionem quam veram putamus faciendam ſe duximus.

1 Aut enim delinquens abſq; fraude, & dolo ordines Eccleſiaſticos poſt commiſſum crimen ſuſcepit, & tũc omnino liberatur a iuriſdictione Iudicis ſecularis,& ab Eccleſiaſtico tantum iudicatur arg. tex.in l.hos accuſare in princ.& §.hoc beneficio ff.de accuſat.Bart.in l. prima col.2.ſub nu.3. verſ.iuxta prædicta quæro.ff.de pœn.Alberic.de Roſat.d. ſtatut.libro tertio, q.41.ad fin.ſub n.15.Cirill.Fulgeon. in ſumma crimin.in prima particula rubr.ſecunda,vbi de crimine agi opor.§.vnico ad finem n.20.verſ.quid ſi poſt delictum,Iaſ.in l.cũ quædam puella,quæ eſt penult.n.13.verſ.quid autẽ eſſet ff.de iuriſd.omn.Iudic.Marſ.ſingular.534.in princ. Boſſ.in pract.crimin.tit.de pœnis num.38.verſ.& quia regula eſt, Couarruuias libr.pract.quæſt.c.32.ſub n.4.
verſ.1.concluſio, Clar. dicens eſſe opinionem frequẽtiori Doctorum calculo receptam in pract. crim.q.36.
num.43. verſ. ſæpæ numero contingit. Farin.lib.1. q.
crimin.tit.de inquiſit.q.8.num.104.& 105.verſ.limita
nono, vbi pariter dicit eſſe communem opinionem,
Flam.Chartar.in tract.de execut.ſent.capt.bãnit.c.fin.
ſub num. 308. poſt verſ. poteſt etiam contingere, qui
dicit eſſe ſententiam communiori ſcribentium voto
approbatam, Decip.in tract.crimin.tom.1. lib.4.c.9.
num.60. verſ.21. extenditur, & num.138. poſt verſ.
14.limitatur, qui, & ipſe de communi teſtatur Aluar.
Valaſc.deciſ.48.num.2.tom.1.

Aut dictos ordines fraude, & dolo ſuſcepit ad declinandum Iudicis ſecularis forum, & tunc ſub diſtinguitur, quod aut agitur de bonis, & rebus, ſeu de pœna pecuniaria, & amiſſione bonorum, & non libera-
2 tur a Iuriſdictione ſecularis arg. tex. in d.l. accuſare in
princ. verſ. dum non retractandi cauſa, in l. ſi maritus
la ſeconda §.legis ff.de adulter.Bart.in d.l.1. ff.de pœn.
Bald. in l.1. num.7. & 8. verſ. faciunt C. an Ser. ex ſuo
fact.Iaſ.in d.l.cum quædam num.10. verſ.vlt. iſta lex
facit.Boſſ.in pract. crimin.tit. de foro compet. numero 144.verſ.1.caſu, & latius tit.de pœn.num.38. verſ.
& quia regula eſt, vbi dicit eſſe communem opinionem,& quod ita fuit ſeruatum, dum quidam argueretur de crimine, pro quo erat imponenda pœna pecuniaria, & factus eſſet monacus in fraudem, fuit enim
condemnatus a Iudice ſeculari,& facta executio in bonis, Viuc.de Franch.deciſ.Neapol.209.capto, & carcerato in 1.parte,qui dicit eſſe communem opinionẽ,
& latius deciſ.384.cum tractaretur in 2.parte, vbi pariter ait eſſe communem, & ſecundum hoc intelligendus eſt Alberic.de Roſat.d.q.41. ad fin.dum ſimpliciter tenet iſto caſu delinquentem punit per iudicem ſecularem, Decian. d.cap.9. d.21. extenſione, & d.14.
limitatione. Cirill. in dict. §. vnico, in fine, Couar.inquiens, eſſe communem opinionem d.cap.32.ſub n.4.
verſ. ſecunda concluſio, Clar. d.q.36. d.verſ. ſæpenumero contingit, vbi poſt plures, quos recenſet, dicit
pariter eſſe communem ſententiam Farinac. atteſtans
de magis communi d.q.8. num.104. & 105. verſ.limita 9.Aluar.Valaſc.d.deciſ.48.n.2.4.& 7.Angel.de Caſtr.latè inſiſtens, & communem dicẽs in conſ.inferius
adducendo, Cartar.d.c.fin.ſub d.n.308. quinimo dicit
Vinc.de Franc.deciſ. Neapol.395. quando fuit, in 2.
parte quod ſi relegatus in inſulam ad certum tempus
infra illud tempus efficiatur clericus, vel religioſus, &
diſcedat ab inſula, & extra illam capiatur, & carcero-
3 tur non poteſt per Iudicem laicum duplicari relegatio,
vel ab eo exigi pœna pæcuniaria, ſed de hoc cognoſcet Iudex Eccleſiaſticus, & dicit eſſe dictum ſingulare in hac materia, & notandum, ſequitur Genouenſ.
in praxi Curiæ archiepiſ. cur. Neapol. cap.9. num.2.
quia eſt nouum delictum commiſſum a perſona, cuius
ſtatus eſt mutatus, & effecta exempta.

4 Aut agitur de pœna mortis, vel alia corporis afflictiua, & liberatur a iuriſdictione Iudicis ſecularis, a
quo reſpectu perſonæ iudicari non poteſt, Bart.Bald.
Boſſ.in locis citatis,Couar.d.cap.32.ſub num4. verſ.3.
concluſio, Clar.in d.verſ.ſæpenumero contingit,atteſtantes ambo, ita communiter tenere Doctores, Farinac.d.q.8.num.107.verſ.ſublimita 2.Aluar.Valaſc.d.
deciſ.48. num.4.& 7. & difusè Angel. de Caſtro atteſtans de communi in loco paulo poſt allegando,& Decian.in locis citatis,Cartar.d.c.fin.ſub n.308.verſ.non
tamen

Digitized by Google

tamen pœna corporali. Franch.in dictis deciſionibus.
209.& 384. qui ſimiliter dicit eſſe communem opinio-
nē,& licet priore loco dicat,quod relata cauſa, & plu-
ries diſcuſſa, nondum fuerat deciſa, tamen poſteriore
loco dicit fuiſſe reſolutum religioſum eſſe remitten-
dum ad Iudicem Eccleſiaſticum, quoad perſonalem
diſtrictionem tantum, & quæſtio erat de quodam de-
linquente,qui pendente proceſſu coram Iudice ſecula-
ri fuerat habilitatus a carcere, & antequam rediret ad
carceres erat effectus clericus, & beneficiatus, debet
5 tamen Iudex Eccleſiaſticus hoc caſu talem delinquen-
tem degradare,& Iudici ſeculari tradere,vt debita cor-
porali pœna puniatur,nec ſine d.degradationis ſolem-
nitate,ad quā Eccleſiaſtici Iudices difficiles ſe reddunt
poteſt Iudex ſecularis talem delinquētē punire corpo-
raliter de iure, licet de facto contrarium fiat, & malè.
Bart.in d.l.1.& poſt eum. Bald.& Ciril.iam citati, licet
nōn ita expreſsè,& apertiſſimè Couar.d.cap.32.ſub n.
4.verſ.tertia concluſio,& Clar.in d. verſ.ſæpe numero
contingit,& Farin.d.q.8.n.108.verſ.limita præceden-
tem ſublimitationem,& n.109. verſ.amplia rurſus, &
Decian.in locis relatis.Angel. de Caſtr.in conſilio in-
fra citando Cartat.d.cap.fin.ſub num.308.verſ.quam-
uis deberet,& plures alij per eos congeſti,quos referre
non eſt opus, & cautela eſt, vt Iudex ſecularis requirat
6 Eccleſiaſticum,quod dictum delinquētem velit degra-
dare, & ſibi tradere puniendum, & eo id facere recu-
ſante appellet ad ſuperiorem ipſius denegantis,dimit-
tendo tamen delinquentē apud Epiſcopum vſq;ad exi-
tum cauſæ appellationis,vt per Farinac.d.q.8.nu.109.
ſub verſ.amplia rurſus in fine, qui ad hoc allegat Ang.
de Caſtro inter conſil.crimin.diuerſ.tomo ſecundo, in
vlt.loco impreſſis in folio,conſ.37.incipiente commu-
nis opinio,vbi diffusè hanc materiam tractat,& Flam.
Cartar.d.c.fin.ſub nu.308.poſt verſ.poteſt autem con-
tingere.ad finem ibi,quomodo autem Iudex.

Ant dubium eſt,an dictos ordines in fraudem,& do-
losè,vel ne ſuſceperit,& tunc ſunt opiniones, cenenti-
bus quibuſdam ex eo ſolum, quod poſt crimen commiſ-
7 ſum,quis aſſumpſit ordines Eccleſiaſticos,præſumi, id
factum in fraudem,& ob timorem ſecularis punitionis,
vt voluit Plaza relatus per Farinac.d.q.8.nu.111.verſ.
ſed quid ſi nulla præceſſit,& vltra eum Couar.d.c. 32.
ſub n.4.ver.fraus vero in fine,& antea Bald.in d.l.pri-
ma,nu.7.verſ.& iſta faciunt C.an ſeru.ex ſuo fact.aliis
contrarium tenentibus,vt per Farinace.ibi, Tu autem
ſequendo doctrinam Bart.in d.l.pr.ff.de pœn.dicas re-
currendum eſſe ad coniecturas,vt ſi quidem erat accu-
8 ſatus,aut denuntiatus,vel inquiſitus, aut diffamatus de
crimine,præſumatur feciſſe in fraudem per l. fin.in pr.
9 ff.de bon.eor.qui mort.ſibi conſciuerunt, & l.adulter.
§. ſi eo tempore ff.de adulter.cum ibi notatis, & Bart.
ſequuti ſunt Iaſ.in d.l.cum quædam.n.10. verſ.vlt.iſta
lex facit,Boſſ.d.tit.de pæn.num.38.verſ.& quia regula
eſt,& Ciril.in loco relato, idem tradiderunt Couarr.d.
cap.32.ſub n.4.verſ.fraus vero,& Clar.d.q.36. nu.44.
verſ.ſed in hoc propoſito, vbi dicit ita cenſere maiorē
partem interpretum, & idem volunt Cartar. d.c.fin.
ſub n.308.verſ.ex pluribus autem,Farinac.d.q.8.num.
110.verſ.ſed quando,Aluar.Valaſc.d.deciſ.48.nu.3.&
5.Vinc.de Franch.d.deciſ.Neapol.209.capto,& car-
cerato in prima parte,& d.deciſ.384. cum tractaretur
in ſecunda parte,& ita etiam tenuit Alberic.d.q.4 . in
fin.& fortius ſi fuiſſet captus a Iudice ſeculari,& in car
cere ſumpſiſſet ordines,vt per Decian.d.cap.9.ſ.num.
10 & 14.num.117.qui videtur velle hoc caſu,eum non exi-
mi a iuriſdictione Iudicis ſecularis etiam reſpectu per-
ſonæ,licet ſi cauſa tantum per Iudicem ſecularem præ-
uenta eſſet,& non perſona,vt in prædicto caſu, eximo-
retur reſpectu perſonæ, quamuis non reſpectu bono-
rum, vt idem explicat.numer.ſeq.138.& multo magis
ſi iam erat condemnatus Bartol.Iaſ.& Boſſ.in locis
11 præcitatis Clar.d.quæſtion.36. poſt dictum verſic.ſed
in hoc propoſito circa finem,quem ſequuntur Cartar.
Farinac.& Franch.ſupra citati, & Aluar.Valaſc.d.de-
ciſ.48.nu.3.& 5.in fine.
12 Si verò non erat condemnatus, neque proceſſatus,
aut diffamatus, ſecus, vt præſumatur ſine fraude, &
dolo id feciſſe ſecundum Bart.in d.loco,& Alberic.de
Roſat.d.q.41.ad finem,ſub n.15.ſi enim delictum erat
occultum, & taliter latens, quod veriſimiliter de illius
propalatione, & reuelatione dubitari non poterat;
nulla ratio ſuadet, vt fraus, & dolus præſumi debeant,
vt cōſiderat Farinac. in d.verſ.ſed quid ſi nulla præce-
13 dit delicti accuſatio, quod facilius admittitur, ſi con-
ſtiterit, quòd ante delictum delinquens feciſſet votum
tales ordines Eccleſiaſticos ſuſcipiendi, licet enim eos
poſt delictum cōmiſſum ſuſceperit, nulla tamen vide-
tur ſubeſſe fraus in huiuſmodi mutatione ſtatus cōcur-
rere maxima bonæ fidei præſumptio, ex quo votum
ante delictum commiſſum exequutus fuit, quaſi quod
hoc caſu votum trahatur retro ex quo talis ſtatus erat
implicitus tempore delicti, & proinde de homine iſto
iudicandum ſit tanquam de Clerico, vt. punctualiter
tradit Bald.in l.1.in fine num.11.C.an ſeru.ex ſuo fact.
quem ſequuntur Iaſ.in l. cum quædam, quæ eſt penul.
n.11.verſ.limita ſingulariter ff.de iuriſd.omn.iud.Cot-
ta memor. in verbo laicus poſt principium, latè Marſ.
ſingul.534.incipiente attende ad vnum,verſ.hoc tamē
limita, Couar.d.c.32.ſub nu.4. verſ.cœterum quidam
in hac quæſtione opinantur; Ferrat.cautel.27. Bartho-
lomæus per totam, Aluar.Valaſc.d.deciſ.48.n.8.verſ.
& ex prædictis,& eſt communis opinio,Farinac.d.q.8.
n.112.& 113.verſ.itē quid de eo, & dicit Chartar.d.c.
fin.ſub n.308.verſ.hæc autem, quod eſt ſententia ma-
gis communis, & ſequuta per omnes Criminaliſtas in
varijs locis, & in practica ſeruata, & refert Viui.di-
centem,quod cum caſus contigiſſet in Ciuitate Aqui-
læ cauſa diſcuſſa coram Iudice laico, & allegato voto
ante commiſſum homicidium, de quo agebatur, fuit
delinquens remiſſus ad Iudicem Eccleſiaſticum, licet
votum non probaſſet aliter, quam per Sacramentum;
ſubdit tamen ex relatione Camilli Galinij aliud ſeruaſ-
ſe Senatum Mediolani, qui ad triremes damnauit ban-
nitum, qui effectus fuerat religioſus ob emiſſum antē
patratum crime religionis votum, & quòd emiſerit vo-
tum ante commiſſum delictum ſtatur eius iuramento
iuxta notiſſimam iuris regulam,quòd in his,quæ in ani-
14 mo conſiſtunt,prout eſt votum,ſtandum eſt Sacramen-
to partis, de qua per gl.& ſcribentes in §.ſed iſte, Inſt.
de action,& in alijs locis vulgaribus, & ita in terminis
noſtris notant Iaſ.in d.l.cum quædam n.12.& poſt eū
Cotta,Mart.Couar.Ferrat.Farinac.& Cartar.ſupra ci-
tati,quod videtur procedere etiam in eo, qui nondum
ordines Eccleſiaſticos aſſumpſit, ſed captus dicit ſe e-
miſiſſe votum illos ſuſcipiendi,& illud modo velle exe-
qui,& id totum ſuo iuramento aſſerit. nam,& is fo-
rum Iudicis ſecularis euitat ſecundum Ferrat.quem ſe-
qui videtur Farinac.ſupra relatus, & idem etiam tenuit
Decian.cap.9.n.23.verſ.decimo,extēditur, & eod.lib.

c.23.

c.23. ſub nu.2. licet ſolum ad hoc adducat Bald.& Iaſ.
iam citatos ad non probantes, quod tamen verum non
eſſe ex eo degnoſci poteſt, quòd Ferrat. ipſe non putat
relatum dictum Iaſonis procedere ſine difficultate, nec
audet illud firmare, & Additionarius ad eum clarius lo-
quens inquit, quod iſta non eſt cautela tuta, & quòd
eam non ſeruarent Iudices noſtri temporis, Couar. etiã
in d. verſ. ceterum quidam in fine, ait, quòd hæc ſentẽ-
tia non eſt ſatis iure probata nec conuenit iuſtæ crimi-
num punitionis & quòd ideò non mirabimur ſi videri-
mus eam in praxi refelli, & ſubdit finaliter non eſſe iu-
ſtum eam admitti, præſertim recepta illa tantum pro-
batione per iuramentum, cuius à Iaſone fit mẽtio, pro
eo, quia, & ſi probetur plenè votum olim a delinquen-
te factum, non eſt omnino excluſa illa ſuſpicio fraudis,
quæ ſolet in hac ſpecie ſubeſſe, ac contingere propter
frequentes hominum cautelas, quibus paſſim vtuntur
hi, qui iuriſdictionem Iudicis ſecularis ad liberius de-
linquendum effugere conantur, de qua re latè loquitur
Farinac. d.q.8.nu.114. verſ. obſtat autem huic commu-
ni ſententiæ, qui tandem concludit ſecundum opinio-
nem Couar. quando votum non aliter probetur quàm
per iuramentum, licet ab eo diſſentiat, quando cũ iura-
15 mẽto cõcurrit alia probatio etiam non plena de tali
voto, quia tunc vult dictam opinionem eſſe admitten-
dam, etiam, quod plus eſt, vbi delinquens iam fuiſſet de
16 crimine diffamatus, vel imputatus, cum ſi nulla præceſ-
ſerit imputatio, vel diffamatio indubitanter excluda-
tur fraus per aſſertionem voti iuratam nulla alia cõcur-
rente probatione, vel præſumptione, cũ etiam ſine tali
aſſertione & voti allegatione ceſſãte, fraus eo in caſu
non præſumatur, vt ait ſupra annotaſſe, & nos quoque
iam diximus cum Couarr. tamen ſimpliciter pertranſit
Aluar. Valaſc. d. deciſ.48.nu.8. verſic. & ex prædictis in
fine, vbi etiam refert Caſſan. dicentem credere, quod
à prædictis non admitteretur. Planius autem fraus om-
nis excluderetur, ſi non motu proprio, ſed ſuperioris,
17 & linquens effectus eſſet clericus, aut religioſus, vt no-
tat Chartar. poſt alios per eum allegatos d.cap.fin. ſub
num.308. verſ. et pluribus autem ad finem, quibus ad-
ditur Bart. in d.l.1.ff. de pœn. ſub nu.5. circa medium.

Et procedunt prædicta in eo, qui poſt delictum cõ-
miſſum effectus eſt clericus, vel religioſus aſſumendo
ordines Eccleſiaſticos, vel faciendo profeſſionẽ, pro-
ut loquuntur allegati Doctores, ſecus autem in eo, qui
religionem ingreditur, & ſine aliquo ordine, vel pro-
feſſione in ea veluti conuerſus manet, quia is nullo
modo forum ſeculare euadit, vt poſt Marian. Soc. tra-
dunt Boſſ. d. tit. de foro competen. n.144. & & 145. &
Farinac. d.q.8.nu.106. ver. limita 1. prout nec eua-
dit, qui efficeretur de fratribus tertij ordinis, poſito,
18 quod alias eſſent exempti a iuriſdictione ſeculari, Iaſ. in
d.l. cum quædam num.13. Marſ. d. ſing.534. in fine,
Boſſ. & Farinac. in locis citatis, & Chartar. d.c.fin. ſub
num.308. verſ. hæc autem ad medium, & ante iſtos
omnes Bart. in d.l.1.n.4. verſ. item prædicta, qui loqui-
tur in his, qui efficiuntur becchetti, ſeu fratres gaude-
tes, & ita ſeruatum fuiſſe de facto affirmat, quos tamen
credit debere exauthorari, id eſt priuari inſignijs illius
19 ordinis, & idem tenet ipſe Bart. in l. ſemper §. quibuſ-
dam in fine ff. de iure immunit. vbi tamen non meminit
de exauthoratione, & eum ſequitur Dec. d.c.9.nu.34.
verſ.4. idem dicendum.
20 Quod tamen dictum eſt de religioſo, qui profeſſio-
nem fecerit, locum habet etiam in eo, qui eſt intra an-
num profeſſionis, qui interim quantum ad hoc dicitur
perſona eccleſiaſtica, licet alias non habeatur pro in-
greſſo. Iaſ. in l. cum quædam puella ſub num.13. verſ. &
quod dicitur in religioſo, & Marſil. d. ſing.534. ad fi-
nem, verſ. & ſubdit Iaſ. & latè firmat Decian. d.cap.9.
num.24. verſ. 11. vndecimo extende, & benè ſeruium
dicta per Socin. conſ.12. num.16. verſ. circa 4. quæſtio-
nem lib.1.

E P I T O M E.

An fideiuſſor de iudicato ſoluendo datus in cauſa princi-
pali teneatur in cauſa appellationis, vel reuiſionis ſi in
ipſa principali cauſa reus ſuit abſolutus, & in appella-
tione, vel reuiſione condemnatus, & quid ſi in dicta
cauſa principali fuit condemnatus, & in appellatio-
ne, vel reuiſione condemnatio confirmata, aut aucta,
vel diminuta, quidue ſi prima ſententia per deſertio-
nem inſtantiæ appellationis, vel reuiſionis firma
maneat.

S V M M A R I A.

Recurſus ad ſuperiorem admittitur licet a ſtatuto probibita ſit appellatio, num.1.

Et aſſimilatur appellationi, & ſecundum terminos cauſæ appellationis regulatur, 3.

Differt tamen in multis, 4.

Recurſus non operatur vtrunque effectum ſicut appellatio, ſed deuolutiuum ſolummodo, eod.

Reuiſio cauſæ ſeu ſententiæ loco appellationis dicitur ſuccedere, & ſecundum terminos cauſæ appellationis regulatur, 5.

Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo datus cauſa principali, in qua reus fuit abſolutus, non tenetur in cauſa reuiſionis per ſuperiorem conceſſa, 2. cum ſeq. & 7.

Fideiuſſor de iudicatum ſoluẽdo datus in cauſa principali, reo abſoluto non tenetur in cauſa appellationis, 6.

Quod procedit, & ſi in fideiuſſione interueniſſet iuramentum, num.8.

Et licet nomine proprio vna cum principali in ſolidum fideiuſſor ſe obligauerit de ſoluẽdo quicquid fuerit iudicatum, & renunciauerit Auth. præſente, C. de fideiuſſor. 9.

Fideiuſſor, qui ſimpliciter promiſit ſoluere iudicatum abſque expreſſione proprij nominis illius Iudicis, vel Curiæ tenetur in cauſa appellationis ſecundum aliquos, 10.

In contrarium tamen eſt communis opinio, 11.

Fideiuſſor, qui promiſit ſoluere iudicatum non expreſſo nomine Iudicis tenetur, licet non ille Iudex, ſed alius eius ſucceſſor iudicauerit, 12.

Fideiuſſor, qui promiſit ſoluere iudicatum, expreſſo proprio nomine Iudicis, non autem officij non tenetur, ſi alius iudicet, 13.

Quid autem, ſi proprium nomen, & etiam officij fuerit expreſſum, 14.

Fideiuſſore coram Iudice delegato non tenetur coram ſucceſſore, 15.

Fideiuſſio, quomodo ſit concipienda ad hoc, vt quis teneatur ſoluere iudicatum ab alio Iudice etiam in cauſa appellationis, 16.

Fideiuſſionis forma eſt ponderanda, vt ſciatur an fideiuſſor teneatur in cauſa appellationis, vel ſi perempta inſtantia, denuò conueniatur, vel coram alio Iudice, vel alio actione, 17. & 19.

Fideiuſſor ſimpliciter videtur obligatus ad ſententiam, quæ proferetur ex illa inſtantia ab illo Iudice, & ex illa actione, 18.

Fideiuſſor datus in principali cauſa, in qua reus fuit condemnatus,

natus, an teneatur in cauſa appellationis confirmata ſententia, aucta, vel diminuta, 20. cum ſeq.

Fideiuſſor datus in cauſa principali tenetur in cauſa appellationis, ſi reus appellauit, & deſerta fuit inſtantia appellationis, 21.

Item, ſi actor appellauit, & deſerta fuit inſtantia appellationis, 24.

Appellatione deſerta oritur actio ex prima ſententia, & Iudex a quo exequitur, 22.

Sententia deſertæ appellationis, an ſit confirmatoria prioris ſententiæ, 23.

Fideiuſſor datus in cauſa principali non tenetur in cauſa appellationis, ſi ſententia ſit confirmatoria prioris condemnatoria, 25.

Executio condemnationis debetur ex ſententia confirmante, non ex confirmata, eod.

Et hoc ſiuè reus actor appellauerit, 27.

Executio facienda eſt per iudicem, ad quem non a quo. 26.

Fideiuſſor datus in cauſa principali non tenetur in cauſa appellationis, in qua prior ſententia fuit reformata, 28.

Sententia exequitur contra fideiuſſorem de iudicatum ſoluendo abſque nouo proceſſu, ſed de facto abſq; citatione, 29. 31.

Fideiuſſor de facto executiuè conuentus poteſt eodem modo principalem conuenire, 30.

Fideiuſſoris citatio non modo non requiritur ad ſententiã contra principalem ferendam in cauſa principali, ſed nec in taxatione expenſarum, 31.

CASVS CENTESIMVS NONVS.

1 DEcepta eſt Doctorum ſententia, quod prohibita a ſtatuto appellatione non reijcitur recurſus ad ſuperiorẽ, ſed imo admittitur, vt atteſtatur Dec. conſ. 533. Iuridicas puto, nu. 2. & poſt eum Menoch. plures alios referẽs in tract. de arbitr. Iudic. lib. 1. q. 70. n. 24. & 25. verſ. accedit quòd in omnibus, & faciunt ad hoc propoſitum multa, quæ congerit Marſil. ſing. 88. incipiente ſtante Stat. in princ. & in pract. crimin. §. oportunè num. 51. & pluribus ſeq. & in l. vnica C. de rap. Virgin. nu. 204. & pluribus ſeq. verſ. nolo etiam & Contard. in quæſtione infra citanda fere per totam, Vnde ex hoc primo dubitari ſolet, nunquid fideiuſſor datus per reum in cauſa principali de ſoluendo iudicatum teneatur, ſi reus in d. principali cauſa fuit abſolutus, & poſtea in reuiſione cauſę conceſſa per ſuperiorem, ad quem per fiſcum, & partẽ fuerat recurſum per viam ſupplicationis, fuit condemnatus ad certam pecuniarũ quantitatem, & reſolutio eſt, quod non teneatur, quia talis recurſus aſſimilatur appellationi, & re-
2 gulatur ſecundum terminos cauſæ appellationis Bald. conſ. 146. quia es facto in finalibus verbis lib. 3. Marſ.
3 in d. §. opportunè nu. 65. & ſeq. verſ. & ſcias, & dicto ſing. 88. ante fin. Capic. deciſ. 28. in fine ſub n. 11. verſ. ſecunda dubitatio. Boer. deciſ. 247. n. 9. circa fin. Menoc. d. q. 70. ad fin. n. 26. Magon. deciſ. Lucenſ. 23. fuit alias, n. 12. licet in multis ab ea differat, & pręcipuè in
4 eo, quòd recurſus operatur ſolum effectum quendã deuolutiuum cognitionis, non autem ſuſpenſiuum executionis, appellatio autem vtrunq; effectum operatur, vt ex multis docet Menoc. d. q. 70. n. 18. & plurib. ſeq. verſ. declaratur ſecundo, & ſẽtit Capic. d. deciſ. 28. in fine, & clarè hoc tradũt Afflict. deciſ. 231. n. 2. Benint. deciſ. Bonon. 78. lata ſententia n. 3. & 11. & Contard. in rep. l. vnicę, C. ſi de momẽt. poſſeſs. fuerit appellat. q. 8. in verbo ſupplicatio n. 37. verſ. nec his obſtat, & latius n. 41. & ſeq. verſ. nam regulariter folio 535. & 536. in quo nihilominus cõtrarium tenuit Magon. d. deciſ. 23. nu. 3. & ſeq. volens, quòd recurſus non ſolum deuoluat cognitionem, ſed etiam ſuſpẽdat iuriſdictionem Iudicis, ita vt habeat manus ligatas, & ad vlteriora procedere nõ poſſit, quod niſi a municipali iure prouiſũ ſit, falsũ eſſe cõſtat apertè, ſic, & reuiſio cauſę ſeu ſentẽtię
5 loco appellationis dicitur ſuccedere, & ſecundũ ipſius cauſæ appellationis terminos regulanda eſt Afflict. d. deciſ. 231. n. 1. Benint. latè d. deciſ. Bonon. 78. lata ſententia per totam, & Cęſar Contard. in d. repet. l. vnicę, C. ſi de moment. poſſeſſ. fuerit. appell. q. 8. in verbo ſupplicatio n. 36. verſ. item, quod cauſa folio 535.

6 Conſtat autem, quòd fideiuſſor de iudicato ſoluendo datus in cauſa principali nõ tenetur in cauſa appellationis, ſed ſtatim lata ſentẽtia abſolutoria rei in cauſa principali liberatur, nec ſi cauſa appellationis idem reus condemnetur, ipſe fideiuſſor tenetur, quia eius promiſſio expirat lata ſentẽtia, ita eſt tex. in l. cũ apud Sempronium, ff. iudic. ſol. & ibi notat gloſ. Bart. & alij Doctores, gl. Bart. Bald. Salyc. Caſtr. Alex. Corn. & Iaſ. in l. 2. C. de procuratorib. Caſtr. in l. 3. in princ. ſub n. 1. verſ. in tex. ibi ſtipulatus eſt ff. iudic. ſolui. Angel. Aret. in §. ſed hodie ſub nu. 3. poſt verſ. in gl. Inſt. de ſatiſdat. & in tract. malefic. in gl. pro quibus, & quolibet eorum Antonius fideiuſſit num. 2. verſic. & ſis bene cautus tu Iudex, & ibi etiam Auguſt. de Arimin. in addit. & eſt communis opinio, vt per Boer. & alios, quos refert, & ſequitur Clar. in pract. crim. q. 46. num. 20. verſ. ſis tamen cautus, eandem ſententiam tenet Marſil. in repetit, Rubr. ff. de fideiuſſ. quæſt. 10. num. 130. verſ. quo autem ad ſecundum, Vincent. de Franch. deciſ. Neapol. 208. dedit quis fideiuſſorẽ n. 2. verſ. ſed dicebatur, vbi ait eſſe cõmunem ſententiam, & ab ea non recedẽdum, & Io. Bernard. Muſcatel. in pract. fideiuſſoria in 1. parte in 12. modo fideiubendi ſub n. 6. verſ. primam tamen opinionem, vbi pariter dicit eſse communem, & ſubdit n. 8. quòd propterea ſi officialis pro ſuo ſyndicatu dedit fideiuſsores, & fuerit abſolutus, ſi poſtea vigore alicuius ſtatuti, vel aliter proceſsus reuideretur, &
7 officicialis condemnaretur, fideiuſsor non teneretur pro dicta cõdemnatione, quod latius adnotauit Marſ. in d. Rubr. ff. de fideiuſs. quæſt. 8. nu. 104. verſ. pro iſtis etiam, & q. 29. n. 249. verſ. ſcias etiam, & menti teneas, & ante eũ Bart. in l. fin. poſt princ. ff. de pact. inquiens, ita alias de facto obſeruatum fuiſse, ſequitur Angel. Aretin. in d. verbo, pro quibus, & quolibet eorum Antonius fideiuſſit n. 15. & menti habeas, & ibi etiam Auguſt. de Arim. in addit. quod multum facere videtur ad deciſionem quæſtionis noſtræ.

8 Et procedit dicta concluſio etiam quòd in fideiuſſione interueniſset iuramentum ſecundum Auguſt. in addit. ad Angel. in d. verſ. & ſis bene cautus tu Iudex. ſub n. 2. ad fin. poſt Bart. per ipſum allegatum, & etiam,
9 quòd in fideiuſſione fuiſset dictum quod ipſe fideiuſsor ſe obligabat proprio nomine, & in ſolidum cum principali de ſoluendo quid fuerit iudicatum, & fuiſset renuntiatum Auth. præſente C. de fideiuſs. quia, & hoc caſu fideiuſsor datus in cauſa principali nõ tenetur in cauſa appellationis, etſi enim principalis tenetur ad ſolutionem iudicati in cauſa appellationis, non tamen tenetur virtute illius obligationis, quę erat facta in cauſa principali, ſed tenetur reſpectu eius delicti, a quo obligatio deſcendit, quod non poteſt conſiderari in fideiuſsore, qui nulla alia ratione tenetur, quam fideiuſſionis, nec clauſulę prędictę poſsunt operari, vt in plus te-

neatur

Digitized by Google

tradit Caſtr. in d. l.2. & in d. l.3. vbique circa princ.&
colligitur ex Salyc.in d.l.2.in ſua diſtinctione n.3. C.de
procurat.de qua re vltra Doctores in dictis locis, & in
d.l. cum apud Sempronium loquitur Marſ. in d. Rubr.
ff.de fideiuſſor.quęſt.7.nu. 101.nam verba fideiuſſionis
poſſent eſſe ita generalia,& ampla,quod amplecteren-
tur etiam caſus prædictos, & per peremptionem in-
19 ſtantiæ, vel per receſſum ab vno Iudice,vel per muta-
tionem actionis non diceretur liberatus fideiuſſor, ſed
teneretur, quod etiam animaduertendum ponit Marſ.
in d.Rubr.q.10.in primo membro n.129.& rectiſſimè.
20 Secundo quæritur, vbi reus in principali cauſa non
fuiſſet abſolutus, vt ſunt termini præcedentis quæſtio-
nis, ſed condemnatus, & cauſa denuò cognita per re-
uiſionem a Prencipe conceſsam condemnatio confir-
maretur, aut augeretur, aut diminueretur, an tunc fi-
deiuſsor in principali cauſa datus teneatur in cauſa re-
uiſionis, in qua quidem quæſtione maior eſt difficultas,
licet enim Auguſt.de Arim.in addition.ad Angel.Aret.
in d.verbo pro quibus, & quolibet eorum Antonius fi-
deiuſſit, ſub verſ. & ſis bene cautus tu Iudex ad finem
additionis ſub nu.3.dixerit, quòd ſi Iudex appellationis
ſimpliciter confirmat primam ſent.fideiuſsores dati in
prima inſtantia tenentur etiam in cauſa appellationis,
cum tunc ex prima ſententia detur actio, ſecus ſi Iu-
dex appellationis aliquid adderet, vel detraheret pri-
mæ ſententiæ, quia cum tunc agatur ex ſecunda ſen-
tentia, fideiuſsores dati in prima non tenentur ex iſta
ſecunda, quod inquit vtiliſſimum eſse ſcire propter
cauſas criminales, quando reus appellat, an fideiuſso-
res dati teneantur etiam in cauſa appellationis, & iſta
theorica Bart. quem ipſe adducit in l. Iulianus ſub n.4.
verſ.collige ſecundum Gul. & Iacob. But.ff.qui ſatiſda-
re cogant.& videtur ſequi Boer. d. deciſ.315.ſub nu.1.
circa princ.tamen hoc altiorem requirit indaginē, nec
ita ſimpliciter, & abſolutè eſt verum, ſed eſt diſtinguē-
dum, quod aut reus ipſe, qui in principali cauſa fuit
21 condemnatus, appellauit a ſententia condēnatoria,&
appellationem non eſt proſecutus, & fideiuſsor tene-
tur, quia oritur actio ex prima ſententia, non ex ſecun-
22 da, licet per eam prima ſententia confirmetur, ita de-
terminat Bart. in d.l. cum apud Sempronium ſub nu.4.
verſ.quęro ergo ad fin.ibi fateor tamen,& idem in hoc
vult in d. l.Iulianus ſub n.4.poſt verſ. collige ſecundum
Gul. & Iacob. But. ibi hoc non placet, & quod firma
manente ſententia prima per deſertionem appellatio-
nis ab ea interpoſitæ actio oriatur ex ipſa prima ſen-
tentia tantum, & Iudex a quo exequatur, & non Iudex
ad quē, qui ſuper deſertione pronunciauit, volunt Alex.
in l.1.n.5.& 6.verſ.in ea gl.ad finem, & in l.a Diuo Pio
in princ. num.22. poſt verſ. x. limita ff.de re iudic.Ma-
rant.in tract. de ord.iudic. in 6. parte principali in ter-
tio, & vlt. actu principali tit. de executione ſent. in 4.
limitatione primæ quæſt. principalis num.7. & alij per
eum citati, nec obſtare videtur, quod ſententia appel-
23 lationis deſertæ ſit confirmatoria prioris ſententiæ
ſecundum gl.in l.ſi preſes in verbo circunduxit.C.quo-
mod. & quando Iud.quam Bald.ibi comendat,& dicit
alibi non reperiri, & ſequi videtur Alex. in d.l.1. nu.2.
verſ.in ea gl.ibi fingitur nec iudicatum, & in d.l. a Di-
uo Pio ſub dicto nu.22. verſ. ſi autem prima ſententia,
quia hoc verum eſse negat Crau.conſ.83. regula nu.1.
quod ante eum tenuiſse videtur Corn.conſ.204.n.1.cū
ſeq.lib.2.& clarius, & expræſſis conſ.14.n.1.& ſeq. &
conſil.38.num.1. & ſeq. lib.4. Couar. lib.pract. quæſt.
cap.25. ſub num.5. verſic.8. loco, & Ant. Gabr. tit.de
execut.ſententiæ concl.1.nu n.18.verſ.1.limita, qui licet
nihil firmet, tamen ad hoc adducit Crauet. ſupra cita-
tum, plures alios, & facit, quod in fortioribus termi-
nis dixit idem Gabriel.d. concl. 1. num.31. verſ.12. li-
mita, & idem eadem ratione eſſet ſi non reus con-
24 demnatus, ſed actor appellaſſet, deſiderans forte ma-
iorem condemnationem, & appellationem non fuiſſet
proſequutus, & per eius deſertionem prima ſententia
confirmaretur, cum ſatis ſit ad hoc, vt fideiuſſor in
principali cauſa datus teneatur, quod executio fiat ex
prima ſententia, vt dictum fuit, Aut reus condemna-
tus appellans proſequutus eſt appellationem, & Iudex
appellationis primam ſententiam pronuntiando ex-
preſsè confirmauit, & quicquid dicant Bart. poſt Gul.
de Cuneo in d.l.Iulianus, & Auguſt.de Arim. & Boer.
ſupra relati, & quidam alij, fideiuſſor non tenetur, quia
per mutationem inſtantiæ, & Iudicis, ſeu Tribuna-
lis liberatus fuit ab obligatione illa principalis cauſæ,
vt ſupra diximus, & quia pro executione talis condem-
25 nationis non agitur tunc ex prima ſententia condem-
natoria, ſed ex ſecunda illius confirmatoria lata per Iu-
dicem appellationis, & ita concludit Bart. in d. l. cum
apud Sempronium ſub nu.4. in d.verſ.quæro ergo, vbi
etiam reſpondet ad allegata in contrarium, & eum ſe-
quitur ibi Caſtr.poſt princ.ſub n.1.& in d.l.2.ad fin.n.3.
C.de procurat. & eſt de mente aliorū Doctorum indi-
ſtinctè tenentium ſtipulationem hāc in cauſa principa-
li factam in cauſa appellationis non committi, vt infra
ſtatim dicam, & eſt veriſſima opinio; quia fideiuſſor te-
neretur ratione ſecundæ ſententiæ confirmatoriæ, &
non ratione primæ, pro qua fideiuſſit, cum tunc actio
oriatur ex ſecunda, & non ex prima & executio fiat
26 per Iudicē ad quem, non autem per Iudicem a quo ſe-
cundum magis communem Doct.opinionem, de qua
teſtatur Alex.in d.l.1.n.5.& 6. verſ.in ea gl. ad fin.& in
d.l.a Diuo Pio n.20.verſ.extra gl.ff.de re iudic. Marāt.
d.tit.de execut.ſent.n.6.verſ.4.limita, vbi alios citat,&
idem eſt quando non reus ipſe condemnatus appella-
27 uit, ſed actor a modica condemnatione, & prima con-
demnatio per Iudicem appellationis confirmata fuit nā,
& tunc non tenetur fideiuſſor ex eiſdem rationibus, &
multo magis, quia ceſſant oppoſitiones Gul.de Cuneo,
quæ procedunt tantum, vbi reus condēnatus appellat,
ne ſcilicet ſit in ſua poteſtate, ſe ſuoſq; fideiuſſores libe-
randi per appellationis interpoſitionem, vt per Bart.
& Caſtr. præcitatis in locis, tenentes indiſtinctè huiuſ-
modi ſatiſdationē in cauſa principali factā non comit-
ti in cauſa appellationis, ſiuè reus ſiuè actor appellet;
& rationem Guliel.quando reus condemnatus appel-
lauit, dicit Bart. non procedere, quia ſibi imputare de-
bet actor, qui non petijt de nouo ſatiſdari in cauſa ap-
pellationis, eandem opinionem amplectūtur Docto-
res in prima quæſtione citati in verſ.conſtat autem, qui
generaliter, & indiſtinctè tenent hunc fideiuſſorem in
principali cauſa datum non teneri in cauſa appellatio-
nis ſequētes gl.in d.l.2.C.de procurat. Aut in cauſa ap-
pellationis interpoſitæ, ſiuè per reum a nimia condē-
natione ſiuè per actorem a modica, Iudex appellatio-
nis non confirmauit primam ſentent. ſed aliquid ei ad-
didit, vel detraxit, & non tenetur fideiuſſor ex rationi-
28 bus iam dictis, quod mutata inſtantia, & variato Iudi-
ce, ſeu tribunali talis obligatio perimitur, & quia ſi
non tenetur cōfirmata ſimpliciter ſententia, multo mi-
nus teneri debet ea reformata cū tunc magis abſq. du-

bio ex ſecunda ſententia oriatur actio, & non prima, quæ fuit alterata, & ita probant auctoritates iam adductæ, & ita etiam in hoc caſu tenuit, & bene Bart.in d. l.Iulianus ſub n.4.verſ.aut non confirmatur, quem ſequutus fuit Auguſt.de Arim.in loco citato, & ſentit etiã Boeri. d.deciſ.315.n.1. circa princ. & cum hac diſtinctione, quam ex antiquorum Doctorum ſcriptis colligi, qui ea in fonte viderit, facile, iudicabit, ſinguli caſus, qui contingere poſſunt, particulariter decidentur, & non generaliter, & in confuſo: Vbi autem fideiuſſor
29 iſte de iudicato ſoluendo tenetur, ſententia condemnatoria rei contra ipſum exequitur de facto, & velo leuato, ſine alio nouo proceſſu, & abſq; citatione Bart.in l.1.n.2.ff.iudic.ſolu. Cagnol.inquiens ita communiter concludere Doctores in l.in eo, quod plus ſit 111.§.nemo alienæ rei in fine n.2.verſ.poſtremò quæritur ff. de reg.iur. ſequitur Clar.d.q.46. verſic. vbi verò, & latius q.95.circa princ.ſub n.1.Muſcatel.d.modo 12.n.32.& 33.verſ ſed quia raro, quicquid poſtea ſubijciat nu.34. & ſeq.& alij per eos allegati quibus adduntur Bald.in d. duobus §.igitur ſi quis ff. de iureiur. Alex. in l.ſæpe ſub n.16.& 17.poſt verſ.in tex.ibi ſed ſcientibus ff.de re iudic. & conſ.156.num.6.lib.2. Tiraq. in comment. tit. C. res inter alios acta alijs non præiudic.in prima declaratione primæ limitationis ad finem verſic. quæ declaratio in octaua carta folio mihi 10. in libris paruæ formæ impreſſis Venet.de anno.1563.& Petr. Io:Anchar. lib.2. quæſt.iur. famil. quæſt. 19. in diſceptationem iam veneram num.3.& ſeq.verſ.2.verò caſu, & eſt de mente Marſil. in d.rubr.ff.de fideiuſſ. q.52. nu.426. & aliorum per ipſum citatorum, qui etiam expreſsè
30 volunt, quod eodem modo fideiuſſor conuentus pro executione poteſt petere executionem contra ipſum principalē ſine alio proceſſu, & ſine alia ſententia executiuè, & de facto quod æquitatem ſapit, nec eſt neceſſe quod iſte fideiuſſor citetur ad ſententiam contra dictum principalem proferendam, quia iuditium non agitur cum eo, licet per obliquum ei præiudicet, ita notat Bal.in d.§.igitur ſi quis ante finem, ſequuntur Alex. in d.l.ſæpe n.16.& 17.Muſcatel, vbi ſupra n.33. & latè Tiraq. in dicta prima declaratione dictæ limitationis primæ verſ.quæ declaratio, & latius Marſil.in d.Rubr. ff.de fideiuſſ.q.49.nu.409. & plur.ſeq. & pulchrè tradit Bald.conſ.46. notandum eſt verſ. modo quæſtio eſt lib.3. concludens, quod talis fideiuſſor non eſt citandus in taxatione expenſarũ, quia iuditium factum cum
31 principali afficit eum ſecundario, & non principaliter, vnde cum nõ debeat citari in cauſa principali, nec in appenditijs neceſſarijs citari debet alias pro vno aduerſario cogeretur quis habere plures, & propterea natura huius fideiuſſionis eſt, vt afficiat fideiuſſores etiam non citatos per iura per ipſum Bald. allegata, qui tamen ſubdit in fine, quod cautius eſſet ſi etiam fideiuſſor citaretur: Et hæc ſufficiant in his duabus quæſtionibus ſæpiſſime occurrentibus, in quibus criminaliſtæ, authoritates a modernis citatas oculata fide non inſpicientes, ſed earum relationi, & quandoq; non fideli innitentes plerumque ſimpliciter pertranſeunt, adeò quod nec perfectam doctrinam poſſunt ipſimet adipiſci nec alijs ſcriptam relinquere.

EPITOME.

An contumax habitus a ſtatuto pro confeſſo condemnatus poſſit appellare, & quid ſi non ſolum pro confeſſo, ſed etiam pro conuicto habeatur, & dato quòd poſſit, an onus probandi innocentiam ad ipſum ſpectet, an verò ad accuſatorem, vel fiſcum inquirentem oſtendendi, quòd deliquerit, & quid in comparente ante cõdemnationem poſt terminum tamẽ banni, quid vè in admiſſis ad nouas defenſiones, vel reſtitutis aduerſus ſententiam, vel bannum, & an accuſator, vel fiſcus poſſit contra ſic admiſſum, vel reſtitutum probare delictum, & an teſtes pro informatione Curiæ recepti in primo proceſſu contumaciali, parte non citata, fidem faciant contra talem condemnatum abſq; eo, quod iterum examinentur, vel repetantur citato ipſo reo.

SVMMARIA.

Contumax ex forma ſtatuti habitus pro confeſſo, & condemnatus poteſt appellare in caſibus in quibus alias datur appellatio, 1.

Et idem ſi ex ſtatuto habeatur nõ ſolum pro confeſſo, ſed etiam pro conuicto, 2.

Contumax ex forma ſtatuti habitus pro confeſſo, & condemnatus appellans non tenetur eius innocentiam probare, ſed fiſcus, vel accuſator debet probare delictum, quia in cauſa appellationis non durat dicta confeſſio ficta, 3.

Contrarium tamen verius eſt, quòd imo ipſi appellanti incumbat onus probandi. 4.

Contumax ex forma ſtatuti habitus pro confeſſo, & condemnatus poſtea non auditur, ſed contra eum exequitur ſententia, 5.

Reus comparens poſt terminum banni, licet ante ſententiam, non releuatur ſola negatione, ſed grauatur onere probandi ſuam innocentiam, 6. 14.

Quæ concluſio procedit, licet nulla alia vltra contumaciam adſint indicia, licet aliqui contrarium tenuerint, 7.

Et idem licet non fuerit ante diffinitiuam per Iudicem pronũtiatum, dictum contumacem haberi pro confeſſo, licet aliqui contrarium teneant, 8.

Et multo magis ſi præceſſerit declaratio contumaciæ licet a ſtatuto prohibita eſſet appellatio a tali interlocutoria, 11.

Contumacia ſatis eſt quod appareat ex actis abſq; alia Iudicis declaratione, 9.

Contumaciæ declaratoria non fit hodie de conſuetudine, niſi in diffinitiua ſententia, 10.

Et idem eſt licet contumacia nõ fuerit per aliquẽ accuſata, 12.

Contumacia hodie de conſuetudine non accuſatur, 13.

Florentiæ extat decretum contra contumaces, qui non comparuerint in termino banni, vt ad ipſos ſpectet onus probandi innocentiam, & eſt veriſſimum, & iuri communi conſonans, num. 15.

Condemnatus, & poſt ſententiam in iudicatum tranſactam reſtitutus in integrum aduerſus ſententiam, vel admiſſus ad nouas defenſiones, an teneatur probare ſuam innocentiam, 16. & ſeq.

Appellatio non datur ex ſtatuto Florentino a ſententia criminali diffinitiua, vel interlocutoria, ſed ſolum in cauſis mixtis, 17.

Appellatio datur in cauſis mixtis, et ſi ſtatutum prohibeat in criminalibus appellari, 18.

Appellatio tolli poteſt a ſtatuto, 19.

Admiſſio ad nouas defenſiones, quib. de cauſis introducta, 20.

Admiſſio ad nouas defenſiones, quando debeat a principe concedi, num. 21.

Condem-

Digitized by Google

Condemnatus, & poſt ſententiam in iudicatum tranſ-actam admiſſus ad nouas defenſiones, tenetur innocentiam ſuam probare.22.cum ſeq.

Admiſſo ad nouas defenſiones mortuo ante præſentationem gratia poterit hæres pro ſuo intereſſe præſentare. 23.

Admiſſo ad nouas defenſiones non probante innocentiam Iudex exequitur ſententiam, ſi ex qualitate inditiorum tutã habet conſcientiam, quod reus deliquerit, 24.

Si verò inditia ſiat debilia torquetur, vel mitius punitur. 25.

Admiſſus ad nouas defenſiones, ſi non probet innocentiam, vel non elidat iudicia torquetur, et ſi contra eum extet ſola cõtumacia 26.

Admiſſio ſimplex ad nouas defenſiones nõ tollit confeſſionem ex contumacia reſultantem, ſed facit, vt condemnatus audiri poſſit, & contrarium probare.27.

Reſtitutus aduerſus ſententiam, & bannum non tenetur innocentiam probare, ſed accuſatore, vel fiſco non probante delictum abſoluitur.28.

Reſtitutio tantum reſtituit, quãtum id abſtulit aduerſus quod datur reſtitutio. 29.

Reſtitutio aduerſus ſententiam non autem aduerſus bannum tollit quidem ſententiam, non tamen confeſſionem ex contumacia, & banno reſultantem. 30.

Gratiæ tenor valde conſiderandus in admiſſis ad nouas defenſiones, vel reſtitutis, vt appareat an magis, vel minus plena ſit reſtitutio, 31.

Florentiæ quid ſeruetur circa admiſſos ad nouas defenſiones. 32.

Et quod tales non probantes innocentiam non torquentur, & ſi contra eos extet ſola contumacia, ſed ſententia mandatur executioni. 34.

Reſeruatio termini in ſententia ad comparendum poſt ſententiam quid operetur. 33.

Reis condemnatis in contumaciam quandoq; reſeruatur in ſententia tempus competens ad comparendum, & ſe iuſtificãdum ex cauſa tamen, ibidem.

Probationes delicti fieri poſſunt per accuſatorem, vel fiſcum tempore, quo admiſſus ad nouas defenſiones poteſt innocentiam ſuam probare. 35.

Teſtes regulariter debent, reo citato, examinari, vel repeti 36.

Teſtes, reo non citato, pro informatione curiæ examinati non ſunt repetendi, vbi reus fuit contumax licet poſtea admiſſus, ad nouas defenſiones, vel reſtitutus aduerſus ſententiam, & bannum comparuerit. 37.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS.

STante ſtatuto, quod citatus, & poſitus in banno ob cõtumaciam in non comparendo infra terminos præfixos ad ſe defendendum ab accuſatione, vel inquiſitione, habeatur pro confeſſo de omnibus, de quibus imputatur, de pluribus in contingentia facti diuerſis temporibus, diſputari vidi in materia fracturæ pacis, treugæ, & promiſſionis de non offendendo, in qua appellatio permiſſa eſt in ſtatu Florentino. Primo an cõdemnatus in contumaciam in pœnã fractæ pacis, treugæ, vel cautionis de non offendendo vti contumax habitus pro cõfeſſo ex forma ſtatuti poſſit appellare. Secundo dato quod liceat appellare, an talis ficta confeſſio inducta in illa prima inſtãtia ex cõtumacia propter citationem, & bannum duret in cauſa appellationis, ita quòd pars, quæ accuſauit, vel curia, quæ inquiſiuit habeat intentionem ſuam fundatam, & non debeat probare, quod reus commiſerit maleficium, ſed ipſe accuſatus, vel inquiſitus habeat ſe excuſare, & ſuam innocẽtiam oſtendere, quod maleficium illud nõ fecerit. Tertio an idem ſit in reſtitutis in integrum aduerſus ſententiam, vel bannum, vel admiſſis ad nouas defenſiones. Quarto an facta dicta reſtitutione, vel admiſſione liceat accuſatori, vel fiſco probare delictum cõtra dictum reſtitutum vel admiſſum. Quinto an teſtes pro informatione curiæ recepti in proceſſu contumaciali, parte nõ citata, probent contra dictum reſtitutum, vel admiſſum abſq; eo, quod denuò examinentur, vel repetantur.

1 Circa primum an condemnatus in contumaciam, & habitus a ſtatuto pro confeſſu appellet, reſpondetur, quod poteſt appellare quia propter bãnum, & propter confeſſionem fictam non denegatur appellatio, ita cõſulit Paul. de Caſtr. conſ. 141. viſa quadam inquiſitione, in primo dubio num. 1. lib. 1. inquiens, quod ita reperijt conſultum fuiſſe per D. Bald. D. Guglìel. & D. Comitem de Peruſio in quodam conſilio incipiẽte Titius accuſatus, & idem tenuit idem Caſtr. in l. ſecunda §. quod ſi actor n. 6. verſiculo in gloſ. ſeq. & melius nu. 7. verſ. & ex prædictis ſoluitur quæſtio C. de iure iur. propter calumn. dand. vbi pariter dicit, quod ſuper hac quæſtione conſuluit Bald. de quo conſilio meminit idem ipſe Caſtr. conſ. 3. ſuper 1. quæſito ſub nu. 5. lib. 3. dicens, quod fuit etiam ſub ſcriptum per D. Angel. & per D. Petrum de Peruſio, quod conſilium vti Baldi cum ſubſcriptione D. Gulielmi de Peruſio hodie impreſſum reperitur inter conſilia criminalia diuerſorum in antiquioribus impreſſis in parua forma vol. pr. conſ. 23. incip. Titius accuſatus, eandem opinionem tenuerunt Bald. in l. ita demum num. 7. verſ. reſtat vnum C. de procurat. Nellus in tract. de bannitis in quarta parte primi temporis q. pr. ſub n. 1. Foller. in pract. crimin. in quarta parte tertiæ partis principalis in verbo, & ſi confitebuntur ſub n. 35. verſ. octauo operatur, Boſſ. in pract. crim. tit. de reis requir. n. 3. verſ. & dicit, & tit. de litteris princ. bannit. admit. ad nouas defenſion. n. 5. verſic. quarto eſt quærendum. Flam. Cartar. in tract. de execut. ſentent. contumac. capto bannito, cap. pr. n. 60. & ſeq. verſic. ſi verò dicit, & n. 105. cum plurimis ſequentibus poſt verſ. nonus eſt effectus Proſperi Farinac. lib. 1. quæſt. crimin. tit. de inquiſit. q. 11. ſub n. 48. ver. limita octauo principalem regulam.

2 Quod videtur procedere non ſolum quando a ſtatuto contumax habetur pro confeſſo, vt loquũtur Doctores citati, ſed etiã quando habetur pro confeſſo, & conuicto, quia, & tunc appellare poteſt, quicquid dixerint Nellus, & Foller. in locis citatis, Boſſ. in pract. criminali tit. de remed. cõtra bannum ante finem ſub nu. 4. & alij adducti per Flamin. Cartar. d. c. pr. nu. 58. & ſeq. verſ. & tamen alias de iure, & numer. 261. poſt verſ. nam poſt annum, & per Proſper. Farinac. d. q. 11. ſub n. 48. verſ. in hac opinionum contrarietate, ita, enim expreſsè loquitur Bald. in d. conſ. 23. nu. 25. verſ. nec obſtat, quod iſte habeatur pro conuicto, & confeſſo, & in d. l. ita demum n. 6. verſ. reſtat vnum C. de procurat. & ita etiam tenuerunt Aretin. cõſ. 146. ſub n. 5. verſ. & idem eſſet ſi ſtatutum, Angel. de malefic. in verbo præſente dicto Caio, & appellante num. 21. verſ. & quod dixi. Corn. conſil. 194. col. fin. ſub nu. 5. verſ. accedat, quod notat Bald. & verſ. nec obſtat quod dicit Bald. lib. pr. & conſ. 17. col. 5. ſub n. 3. verſ. accedat, quod notat Bald. & col. 7. ſub n. 5. ver. nec obſtat, quod dicit Bald. lib. 3. Cartar. d. c. primo ſub n. 261. verſ. ſed contrarium, & Farinac. d. q. 11. ſub nu. 48. ver. hæc tamen Nelli diſtinctio, vbi bonis rationibus oſtendit nullam eſſe differentiam, an ſtatutum habeat

contumacem pro confeſſo tantùm, an verò pro
confeſſo, & conuicto ſimul, & vtroq; caſu appellatio-
nem admitti ſecundum veriorem, & magis cõmunem
ſententiam ſcribentium, a qua iudicando non eſt tu-
tum recedere, quia ratio in qua fundatur contraria opi-
nio, vt confeſſus, & conuictus de iure non poſſit appel-
lare videtur procedere in eo, qui verè eſt confeſſus, &
conuictus, non autem in eo, qui fictè talis eſt per con-
tumaciam, vigore ſtatuti, nec facienda eſt extenſio de
caſu verè, ad caſum fictum, vt benè aduertit Farinac.
& probatur ex his, quæ notat Nellus in d. quarta parte
primi temporis q. 2. ſub n. 2. circa medium verſ. pro de-
ciſione prædicta, & ita punctualiter in hoc propoſito
tradit Ang. de maleſ. rupta relatus in dict. verſ. & ꝙ dixi.

Circa ſecundum, an ficta confeſſio primæ inſtantiæ
ob contumaciam duret in cauſa appellationis, vel ne,
& ſucceſſiuè an accuſator, vel fiſcus habeat intentio-
nem fundatam ex ſententia, & ipſi reo incumbat onus
innocentiam ſuam docendi, an verò, agens debeat oſtẽ-
dere, ipſum reũ deliquiſſe, reperio quod Paul. de Caſtr.
d. conſ. 141. in ſecundo dubio num. 2. lib. 1. re ad par-
3 tes diſcuſſa, reſoluit, quòd onus probandi reum com-
miſiſſe delictum incumbit accuſatori, vel Curiæ inqui-
renti, & non ipſi reo appellanti, quia in cauſa appella-
tionis licita eſt purgatio moræ, & per appellationem
fit repoſitio ad ſtatum, in quo appellans reperiebatur
immediate poſt litem conteſtatam in cauſa principali,
ex quo ſequitur, quod cum ſit repoſitus in ſtatu, in quo
erat ante bannũ, ſicut, ſi eo tempore comparuiſſet, nõ
fuiſſet poſitus in banno, nec habuiſſet probare, ſe non
deliquiſſe, ſed accuſator, vel curia inquirens debuiſſet,
docere eum feciſse maleficium, alias fuiſset abſolutus
ex ſimplicis eius negatione, ita & in cauſa appellatio-
nis, in qua, quòad merita cauſę is probare tenebatur per
l. hi qui ad ciuilia cũ ibi notatis C. de appellat. & dicit
Caſtr. quod ita determinatũ fuit per dictos Dominos
Bald. Guliel. & Comit. de Peruſio in d. conſ. incipiente
Titius accuſatus, quòd vt dixi citat etiam idem Caſtr.
d. conſ. 3. ſub n. 5. lib. tertio dicens fuiſſe etiam ſubſcri-
ptum per D. Angel. & per D. Petr. de Peruſio, & nunc
reperitur impreſſum cum ſola tamen ſubſcriptione D.
Guliel. inter conſil. crimin. diuerſſorum 1. loco impreſ-
ſa conſ. 23. vol. 1. vbi Bal. apertè concludit in hoc pun-
cto, quòd ſi accuſator, vel fiſcus non probat aliter, quã
per proceſſum contumaciæ in principali cauſa factum,
quod reus appellans deliquerit, & is neget ſe deliquiſ-
ſe, ſententia condemnatoria non confirmabitur, ſed
appellans abſoluetur, quia appellatio reſcindit ſenten-
tiam preſenti ſtatu attento, & purgata dicitur contu-
macia per comparitionem, & in cauſa appellationis
idẽ probat, qui in prima cauſa habebat probare, quas
authoritates ad hoc citat Cartar. d. c. 1. nu. 205. verſ. 3.
verò caput, & ſequitur Farin. d. q. 11. ſub n. 103. ad fin.
verſic. limita ſecũdo dictam quintam principalem ſub-
limitationem, & ſubdit Bald. quòd licet iſta quæſtio
ſit multum dubia, tamen declinat in hanc partem ab-
ſolutionis tanquam humaniorem, dicit tamen, quòd
non negat, quin ſi eſſent alia inditia vltra contumaciã
facilius conuinceretur, quia bannum facit quem ſuſpe-
ctum, & iſtud conſilium eſt illud, quod Nellus in dict.
4. parte primi temporis q. ſecunda nu. 2. inquit vidiſſe,
facit enim mentionem de Baldo, refert eius rationes,
& vltima verba conſilij in eo, quòd ſi alia extarent in-
ditia facilius conuinceretur, cum bannum eum ſuſpe-
ctũ fecerit, & ſequitur Nellus eãdem opinionem eiſdẽ
rationibus, quam indubitanter veram eſſe dicit, niſi an-
te diffinitiuam ſententiam fuiſſet pronuntiatum, ac-
cuſatum, vel inquiſitum haberi pro confeſſo, & is ab
ea pronuntia, cum poſſet, non appellaſſet, ſed eam in
iudicatum tranſire permiſiſſet, quia tunc virtus fictæ
confeſſionis duraret, appellans ſuam innocentiã pro-
bare teneretur, & oſtendere rem aliter ſe habere, alio-
quin confirmatur ſententia contra eum lata, cum fiſcus
habeat tunc intentionem fundatam, & ſecundum hanc
diſtinctionem Nelli tenendum dicit Boſs. in pract. cri-
min. tit. de literis Princip. bãnit. admittentib. ad nouas
defenſ. ſub num. 5. poſt verſ. 4. eſt quærendum, ſequitur
Cartar. d. c. 1. nu. 207. & ſeq. verſ. ſed Nellus diſtinguit,
& faciunt dicta inferius in verſ. 2. quod illa prior, & in
verſ. tertio, vt 1. opinio.

4 Contrarium autem, quòd imò accuſator, ſeù fiſcus
habeat intentionem fundatam ex ſententia lata pro-
pter contumaciam a ſtatuto pro confeſſione, & reus
condẽnatus appellans debeat innocentiam ſuam oſtẽ-
dere, nec ſufficiat, quòd ſe deliquiſse neget, & alio-
quin contra eum condemnatio ſit confirmanda, exe-
quenda, tenuit Bald. ſibi contrarius in d. l. ita demum
ſub nu. 6. verſ. reſtat vnum C. de procurat. quem ſequu-
tus fuit Caſtr. pariter ſibi contrarius in l. 2. §. quod ſi
actor n. 6. verſ. in gl. ſeq. & n. 7. verſ. & ex prędictis C. de
iur. iuran. propt. calum. dando, & latius d. conſ. 3. nu. 3.
& ſeq. verſ. item adhuc clarius lib. 3. & diffuſè tradit
Corn. d. conſ. 194. lib. 1. & d. conſ. 17. lib. 3. qui ſenten-
tiam hanc iuribus, rationibus, & authoritatibus pro-
bat, eam etiam ex multis firmat Cępoll. conſ. crimin.
63. in 2. dubio num. 12. & ſequentibus, ſequitur Cartar.
d. c 1. n. 206. verſ. ſed & in hoc capite, vbi alios refert,
& præcipuè Angel. ita obſeruatum fuiſse atteſtan-
tem, & nouiſſimè Farinac. plures alios adducens, & eſ-
ſe opinionem veriorem, & receptiorem dicens. d. q. 11.
in quinta ſublimitatione decimę tertię limitationis ſub
num. 100. 101. & 102. vbi etiam eam defendit reſpon-
dendo adductis in contrarium, quæ opinio etiam pro-
batur ex dictis per Bart. in l. 1. in fine ff. de requir. reis,
vbi ait, quod ex forma ſtatutorũ Ciuitatum Italiæ con-
tumax, & ex bannitus habetur pro confeſso, & poſtea
de crimine non auditur, & melius in l. Diuus ſub nu. 4.
poſt verſ. vlterius vos videtis ff. de cuſtod. & exhibit.
reor. vbi inquit, ꝙ ſecundum ſtatuta Ciuitatum Italię ex
banniti habentur pro confeſſis, & ſentẽtia fertur in eos
tanquã in confeſso, & ideò quando ſunt capti poſt con-
demnationem nõ eſt opus nouo proceſsu, ſed ſola exe-
cutione, vnde n. 5. dat practicam, quod ex bannito pro-
5 ducto coram te facias reperiri bannum, & facias eum
confiteri, quod eſt ille talis, qui reperitur ex bannitus,
& condemnatus pro tali crimine, & tali tempore, & fa-
cias poſtea executionem quando vis, & dicit, quòd ita
pluries practicauit, & eſt opinio veriſſima, & in practi-
ca obſeruata, in caſibus in quibus datur appellatio, &
fortius admittitur quando non appellatur a ſententia
criminali, nec diffinitiua, nec interlocutoria, tunc enim
indubitanter ſtat virtus fictæ confeſſionis ex contuma-
cia reſultantis, quæ aliud non expectat, niſi ipſam exe-
cutionem iuxta allegatum dictum Bartoli in d. l. Diuus
vt tradit Boſs. d. tit. de liter. princip. bannit. admit. ad
nouas defenſ. ſub n. 5. ante finem, quem ſequitur Car-
tar. d. cap. 1. ſub nũ. 210. & ſeq. verſ. & ideò Boſs. dicto
loco ſubdit, & Farinac. d. q. 11. ſub n. 103. ad fin. verſ.
limita ſecundo dictam quintam principalem ſublimita-
tionem in fine, & procedit dicta concluſio, nedum
quando

Digitized by Google

qua ndo Reus non comparens , & contumax habitus
per ſtatutum pro confeſſo comparet poſt ſententiã diſ-
finitiuam condemnatoriam,vt ſunt termini propoſitæ
quæſtionis,ſed etiam ante eius prolationem poſt termi-
num tamẽ banni nam, & tunc grauator onere probãdi
6 ſuã innocẽtiã, nec releuatur ex ſola negotiatione,quia
fiſcus habet intentionem fundatã ex banno,poſt cuius
terminum,cum ſtatutum habeat contumacem pro cõ-
feſſo , ab ipſo ſtatuto dicitur facta executio, qua facta ,
moræ purgatio non admittitur,& firma manet confeſ-
ſio inducta per ſtatutum,ita in puncto voluit Farinacc.
d.q.11.ſub n.102. verſ.amplia hanc quintam ſublimi-
tationem, vbi inquit eſſe veriorem , & communiorem
ſententiam, & habere multas validiſſimas rationes , &
præſertim iam adductam valde ſtringẽtem, & habetur
per Cartar.quem allegat d.cap.1.nu.147.& plur.ſeqq.
verſ.contraria verò opinio,& probatur ex notatis per
Bart.in l.quiſquis in fin. C.ad leg.Iul.maieſt.vbi forma-
liter ait quod ba nnum,qnod datur hodie ſecũdum ſta-
7 tuta terrarum,eſt mortale,& elapſo termino banni nõ
daretur venia comparenti,& venienti ad mandata , de
quo dicto mentionem faciunt Caſtr.d.conſil.3.nu.3.&
Cartar.ſupra citatus n.158.in fine, & ita etiam in ter-
minis tenet latè Aretin.conſ.146.ſub n.5.poſt verſ.his
tamen non obſtantibus, & confirmatur ex his, quæ in-
fra dicam,& hanc ſententiam ſemper tenui , &in pra-
ctica obſeruari vidi,vt ibi ſubijciam in qua re tamẽ mul-
ti tenent contrarium , & præſertim Caſtr.d.conſ.3.nu.
11.& ſeq.verſ.illi ergo libro 3. & Nellus de bannitis in
tertia parte primi temporis q.8.poſt principium , qui
plures adducit rationes, & alij, quos latè idem Cartar.
antea refert.n.130.cum ſeq.verſ. ſecundum caput , &
nouiſſimè Baiard.in addition. ad Clar.in pract.crim.q.
44.n.73 .& ſeq.verſic.ibi tu verò dic,& q.64.nu.40.&
plur.ſeq.ibi ſi ergo inquiſitus , pro qua adducl poſſunt
Bald.d.conſ.23.& ei ſubſcribentes Caſtr.d.conſ. 141.
in ſecundo dubio,& alij omnes,qui volunt poſt ſenten-
tiam in cauſa appellationis onus probandi incumbere
accuſatori,vel fiſco inquirenti,& non reo in contuma-
ciam condemnato,appellanti,ita vt eo ſolum negante
ſe delictum commiſiſſe, & aliter non probato contra eum
maleficio per accuſatorem , vel per fiſcum , ſit in caſu
abſolutionis, ſi enim hoc eſt , contumace poſt ſenten-
tiam diffinitiuam comparente , multo magis eſſe de-
bet eo ante dictam ſententiam comparente , vt de ſe
patet , quos , & in hoc caſu allegat ipſe Cartar. qui di-
ſtinctè in hac materia loquutus eſt plures caſus conſti-
tuendo , vt apud eum videri poteſt. Et licet idem Car-
tar.tenendo primam opinionem reſpondeat argume-
tis contrariæ opinionis numero 159.& plur.ſeq.verſi-
culo,& tenendo hanc partem,nihilominus negari non
poteſt, quin paſſus ſit difficilis, & dubius, vt idem Car-
tar. dixit , dum ipſam quæſtionem propoſuit numero
130. & ante eum idem affirmauerunt Bald.dicto con-
ſilio 23.ad fin.& Caſtr.d.conſ.3. ſub numer.11.verſic.
inquantum verò , qui propriè loquitur in terminis iſtis
de comparente poſt terminum banni ante diffinitiuam,
& non in comparente poſt ſententiam diffinitiuam , vt
loquitur Bald.cuius tamen dicta , & ſequacium addu-
cunt moderni etiam in comparente ante diffinitiuam
ſententiam , poſt lapſum tamen termini banni ; Et
propterea in hac dubietate non defuerunt qui has o-
piniones contrarias pluribus modis conciliare tenta-
runt primo,vt prima opinio Baldi , & ſubſcribentium
d.conſilio 23.Caſtr.dicto conſilio 141.in ſecundo du-

bio lib.primo,& aliorum,de quibus memini ſupra ver.
circa ſecundum,quod onus probandi accuſatori,vel fi-
ſco incumbat,procedat quando non adeſt niſi ſola cõ-
tumacia , ſecus autem quando vltra contumaciam ad-
ſunt alia indicia, quia tunc facilius reus conuincitur ex
quo bannum fecit eum ſuſpectum , vt ex ipſomet Bald.
Nello,& alijs,dixi in eodem verſiculo,& proinde pro-
cedit ſecunda opinio eiuſdem Baldi in d.l.ita demum ,
& Caſtr.in d.§.quod ſi actor , & aliorum , quos adduxi
ſupra verſ.contrarium autem , quod ſcilicet contumax
debeat innocentiam ſuam oſtendere, aliàs ſit condem-
nandus,accuſatore, ſeu fiſco intentionem fundatam ex
banno habente,ita tradit Cartar.d.cap.primo,nu.168.
& 169.verſ.poſſunt hæ contrariæ opiniones,qui tamẽ
non acquieſcit,& bene,quia ſufficit bannum, quod ha-
bet robur a ſtatuto , & de per ſe inducit confeſſionem
ex contumacia,vt conſiderant Doctores pro prima o-
pinione allegati, ſecundo quòd illa prima opinio Bald.
d.conſ.23.& ſequacium locum habeat,quãdo antè diſ-
finitiuam, ſententiam non fuit per Iudicem pronuntia-
tum non comparentem eſſe contumacem , & haberi
8 pro confeſſo,ſecunda vero opinio eiuſdem Baldi in d.l.
ita demum,& aliorum eum ſequentium procedat quã-
do per Iudicem ante diffinitiuam fuit pronuntiatum
reum eſſe contumacem,& pro cõfeſſo haberi,vt 1.caſu
non teneatur contumax docere ſe non comiſiſſe deli-
ctum,ſed ſola negatio ſibi ſufficiat,aliter maleficio cõ-
tra eum non probato ad obtinendam abſolutionẽ,qua-
ſi quod ante dictam declarationem non habeatur pro
perfectè confeſſo, ſecundo autem caſu debeat contu-
max ſuam innocentiam probare,cum accuſator,vel fi-
ſcus intentionem fundatam habeat ex dicta declaratio-
ne,per quam ſibi ius quæſitum fuit,ita vt mora purgari
amplius non poſſit,ita dicit Cartar.d.c.primo,n.170.&
multis ſeq.ver.ſecũdo cociliari poſſunt, ſequitur Farin.
d.q.11.ſub n.102.verſ.limita primo,præcedentem am-
pliationem non procedere cum verſiculis ſequentibus ,
& fuit conſideratio Caſtr.in proprijs terminis d.conſil.
tertio,n.12.cum ſeq.verſ.ſecundus quãdo lib.3.nec diſ-
ſcrepat Nellus in d. quarta parte primi temporis q.2.
poſt medium,quem ſequutus eſt Boſſ.d.tit.de liter.prin
cip.admit.bannit.ad nou.defenſ.ſub n.5.licet Nellus,&
Boſſ.loquantur in comparente poſt ſententiam diffini-
tiuam , & iſta conciliatio ſatisfacere videtur Cartar. &
Farinacc. qui latè inſiſtunt , & ea attenta , ſemper reus
comparens ante ſententiam diffinitiuam ex ſola nega-
tione curia aliam probationem , quam contumaciã nõ
habente conſequitur abſolutionẽ, cum hodie ex gene-
rali totius mundi conſuetudine non ſoleat poſt lapſum
9 terminum banni fieri declaratio , quod contumax ha-
beatur pro confeſſo, ſed ea tantumodo fiat in ipſa diſ-
finitiua ſententia,dum in ea communiter dicitur habita
dicti accuſati,vel inquiſiti contumacia pro vera,& legi-
tima confeſſione ex forma ſtatutorum , vt per Cartar.
in diſcurſu d.ſecundæ conciliationis.n.179.& ſeq.verſ.
& ideò cum in ſtatu Eccleſiaſtico , & per Farinac.d.q.
11.ſub n.102.verſ.limita ſecundo dictam ampliationẽ,
qui cœteros allegant , & præcipuè Nellum in d. tertia
parte primi temporis q.10.ad finem ver.poteſt tamen,
qui etiam ſubdit,quod per ſimplicem cõdemnationem
contumacis abſq; expreſſa declaratione quod habea-
tur pro confeſſo,intelligitur ſic declaratus,quod,& tra-
diderunt Cartar. & Farinac.in hoc non allegãtes Nel-
lum,ſed hæc conciliatio mihi non placet,quia ſi atten-
denda eſſet,bannu ſeruiret de vẽto,& nihil operaretur

Digitized by Google

cõtra contumacem ante latam ſententiam diffinitiuã,
cum quicquid ſit de iure, ex generali curiarum ſtilo nõ
ſoleat Iudex poſt lapſum terminum banni pronuntia-
re ſuper contumacia rei, vt pro confeſſo habeatur,
ſed hoc faciat ſolummodo tempore ſententiæ diffini-
tiuæ,& in ipſamet condemnatione, in qua ſtãte rei cõ-
tumacia, & ea habita pro vera, & legitima confeſſio-
ne,illum vti contumacem condemnat, vt dictum fuit,
probat idem Cartar.in d.tract.cap.fin.n.174.verſ.pro
vt etiam ex forma dictarum conſtitutionum, vbi am-
plius vult quod quando ſtatutum dicit, quod cõtumax
10 ponatur in bãno,nõ eſt neceſſe,quod Iudex prius quam
ponat in banno, declaret eum contumacem, ſed ſatis
eſt quod contumacia ex actis conſtet, qua ſtante a ſta-
tuto dicitur facta executio abſque alia declaratione,
quod etiam voluit Afflict.per eum allegatus lib.ſecun-
do conſtit.Regni.Rubr.3. de for.bannitis,& for.iudi-
catis in conſtitut.penam eorum n.18.ver.5.requiritur.

Tertio vt prima opinio Bald.dicto conſ.23. & alio-
rum vendicet ſibi locum, quando ante diffinitiuam ſẽ-
tentiam pronuntiatum fuit,quòd reus iam in bãno po-
11 ſitus habeatur pro confeſſo,& is non potuit appellare
iure municipali appellationem ab interlocutoria pro-
hibente,& reſeruante in appellatione a diffinitiua,quia
tunc accuſatori, vel fiſco incumbit onus probandi reũ
deliquiſſe, cum nihil reo imputari poſſit: Altera verò
opinio Baldi in d.l.ita demum,& aliorum admittatur,
quando reus a dicta declaratione poterat appellare,&
non appellauit,ſed tempus ad appellandum ante diffi-
nitiuam ſententiam labi permiſit,nam tunc reo incum-
bit onus ſuam innocẽtiam probandi, quia illa pronun-
tiatio in iudicatum tranſiuit, nec per appellationem a
diffinitiua reuocata fuit, ita tradit Cartar.d.capit.pri-
mo,nu.204.verſ.poſſunt,& tertio, & adducit Nellum
in d.quarta parte primi temporis q.2.ad fin.& Boſs.eũ
ſequentem in d.tit. de liter. princip. bannit. admit. ad
nou.defenſ. n.5. quos tamen loqui in comparente poſt
latam diffinitiuam ſententiam ſuperius dixi,Sed nec i-
ſta conciliatio ſatisfacit,quia ea ſtante non ſolum ban-
num careret effectu contra ea, quæ diximus in fine ſe-
12 cundæ conciliationis,ſed,& pronuntiatio ſuper eo ſe-
quuta,quod reus haberetur pro cõfeſſo, & eſt de dire-
cto cõtraria dictæ ſecundæ cõciliationi, per quam cõ-
ſtat nullum dubitare quin bannum ſuum habeat effe-
ctum,quando Iudex declarauit contumacẽ haberi pro
confeſſo, licet aliqui dubitent, quando talis declaratio
facta non fuit.

Quarto,vt prior ſententia Baldi d.conſ.23.cũ ſequa-
cibus,procedat,quando accuſator,vel fiſcus,non com-
parente reo in termino banni non accuſauit contuma-
ciam,quia tunc cum dici non poſſit conſtare de contu-
macia ex actis,requirebatur Iudicis declaratio, qua nõ
ſequuta,ipſi accuſatori, vel fiſco opus eſt probare reũ
deliquiſſe: Poſterior verò eiuſdem Baldi in d.l.ita de-
mum, & aliorum opinio locum habeat quãdo fuit ac-
cuſata contumacia,quia tunc cum ſatis dicatur conſta-
re ex actis de contumacia, nulla Iudicis requiritur de-
claratio,& propterea ipſi reo onus ſuam innocentiam
probãdi incumbit,ita apertè dixit Caſtr.d.cõſ.3. n.22.
& 23.verſ.ſed ſi quæritur,& verſ.ſeq.lib.3. de quo me-
minit Cartar.in diſcurſu ſecundæ conciliationis n.192.
193.& 194.ibi pro vt etiam ſine dubio,& cõfirmari po-
teſt ex dictis per Nellum de bannitis in tertia part.pri-
mi temporis q.10.n.10.in princ.ſed,& hæc conciliatio
non placet,quia quicquid ſit de iure circa hanc accuſa-
tionem contumaciæ,vt per Cartar.in eodem tract.cap.
fin.n.167.& pluribus ſeq.verſ.nec defectus aderit, ta-
men de conſuetudine non ſeruatur,quod accuſetur cõ-
13 tumacia rei,ſiue procedatur per viam accuſationis,ſi-
ue per viam inquiſitionis,ſed ſufficit, quod ex actis cõ-
ſtet,quod reus citatus non comparuerit,ſed contumax
fuerit,vt diffusè tradit idem Cartar.d.c.fin.nu.171.&
ſeq.verſ. quinimo etiam vbi adducit Boſſ.in pract.cri-
min.tit.de banni nullit.n.7.ad finem, & Clar.in pract.
crimin.q.44.n.7.verſ.dictum eſt quod ex generali con-
ſuetudine,& alios,vnde prædictis conciliationibus re-
iectis, & non attentis tenenda eſt opinio primo loco
relata,quod generaliter, & indiſtinctè comparens poſt
14 terminũ banni ante ſententiã diffinitiuã grauatur one-
re probandi ſuam innocentiam, quia accuſator, vel fi-
ſcus habet intentionem fundatam ex ipſo banno ſecũ-
dum veriorem,receptiorem,& probabiliorem ſenten-
tiam, de qua ſupra diximus,quã etiam in practica ſer-
uari vidi,& ipſe ſemper ſeruaui, & a qua propterea iu-
dicando recedendum non eſt. Ceſſat autem controuer-
ſia hæc in ſtatu Florẽtino propter decretum editũ cõ-
15 tra contumaces de anno 1558. 16. Septembris per q
ſpecialiter cautum eſt, quod accuſatus, vel inquiſitus
de maleficio non comparens in termino ſolitarum ci-
tationũ,& factus contumax, ſi poſtea comparuerit an-
te ſententiam ſine aliquibus alijs indicijs ſubiacere in-
telligatur,& ſubiaceat ex dicta contumacia torturę ad
eruendam veritatem, & onus ſuam innocentiam pro-
bandi habeat,& quicquid aliud eſt opus ad ſe iuſtificã-
dũ nõ obſtãte dicta eius comparitione, & in carceribus
conſtitutione ante latam ſententiam, quod decretum
iuſtiſſimum eſt, & non eſt difforme iure communi, ſe-
cundum quod ante ſententiam poſt terminum banni
captus, vel etiam ſponte comparens torquetur etiam
nullis alijs contra eum extantibus indicijs, Gram.conſ.
crim.34.n.14.cõſ.45.n.25.conſ.57.n.5.Boſſ.tit.de in-
dit.n.133.& ſeq.& tit.de bannit.n.4. Cartar.d.c.1.nu.
452.& ſeq.verſ.tametſi ſolum bannum, & Farinac.d.
q.11.num.70.cum ſeq.verſ.ſublimita tertio decimam
tertiam limitationem,& verſ.ſeq.& dixi infra caſu 181.
n.6.verſiculo & ideò poteſt reuocari, quicquid in con-
trarium dicat Baiar.in addition.ad Clar.in pract.crim.
q.64.num.40.& plur.ſeq.verſic.ibi ſi ergo inquiſitus,
& eſt in viridi obſeruantia,& quotidie practicatur,quia
poſt lapſum terminum citationum ad reſpondendum
accuſationi,vel inquiſitioni, & ſic poſt contumaciam,
ſi reus comparet ante condemnationem, & vult pro-
bare ſuam innocentiam, auditur, & eius probationes
recipiuntur, ſi verò non habet probationes torquetur,
vt purget contumaciam, & inditium ex ea reſultans,
quòd multo magis fit, quando vltra contumaciam alia
adſunt indicia, nam & tunc illis non ſublatis per inno-
centiæ probationem,vel per contraria inditia, torque-
tur, & quidem acrius, quam quando ſola extat contu-
macia,ſubijcitur torturæ.

Circa tertium,quid ſit in reſtitutis in integrũ aduer-
ſus ſententiam,& bannum, vel aduerſus ſententiã tan-
tum,vel in admiſſis ad nouas defenſiones poſt tranſitũ
16 in rem iudicatam, an ſcilicet ipſis reſtitutis,ſeu admiſ-
ſis incumbat onus innocentiam probandi, an verò ac-
cuſatori,vel curiæ opus ſit oſtẽdere, quòd deliquerint,
paucioribus expediri poteſt, nam vbi ſententia tran-
ſiuit in rem iudicatam, vel quia lapſa ſint tempora
ad appellandum conceſſa, vel quia a ſtatutis ſublata
ſit appellatio, prout in pleriſque partibus Italiæ, &

præſertim

Digitized by Google

præſertim in ſtatu Florentino, in quo non appellatur
17 a ſententia criminali nec diffinitiua, nec interlocuto-
ria exceptis iam dictis caſibus pacis, treugæ, & promiſ-
ſionis de non offendendo, & ſimilibus habentibus ſor-
te pœnam mixtam criminalem ſcilicet, & ciuilem, quę
partim pertinet ad fiſcum, & partim ad priuatum pro-
pter quam mixturam licita eſt appellatio non obſtante
ſtatuto appellationem in criminalibus tollente, vt per
18 Boſſ. tit. de appellat. n. 8. verſ. quæro quando, quem ſe-
cutus eſt Mãgon. deciſ. Lucen. 91. Agebatur n. 1. & ſeq.
& quam appellationem a ſtatutis tolli poſſe non dubi-
19 tatur Auguſt. de Arim. in addit. ad Angel. de malefic. in
verbo præſente dicto Caio, & appellante in addit. ad
verſ. an valeat ſtatutum ſub nu. 25. vbi refert plures ſic
tenentes, & ita ſeruari atteſtantes Couar. lib. practicar.
quæſtion. cap. 23. nu. 6. verſ. non negamus, Clar. dicens
eſſe communem, & a conſuetudine approbatam ſen-
tentiam in pract. crimin. q. 94. n. 3. verſ. cęterum ſequũ-
tur, Cartar. in tract. de execut. ſentent. contumacial.
capt. bannit. cap. 1. n. 262. verſ. quod ius appellandi, &
Farinac. lib. 1. quæſt. crim. tit. de inquiſit. quæſt. 11. in 8.
limitatione principalis regulæ ſub nu. 48. ad finem, ibi
Principem autem, & videtur eſſe de mente Aret. conſ.
146. ſub nu. 4. & 5. verſ. his tamen non obſtantibus, &
Boſſ. tit. de appell. n. 7. verſ. ſtatuta tamen, quicquid in
contrarium dicant Cępol. cõſ. crim. 63. n. 6. & 7. & An-
gel. de Malefic. in d. verſ. an valeat ſtatutum, & idem
Cartar. in d. tract. c. 3. nu. 48. & ſeq. verſ. quemadmodũ
dicimus, ſolent rei condemnati recurrere ad Prenci-
pem pro remedio extraordinario, poſtquam ordina-
ria remedia iuris ceſſant, & impetrare gratias, vt ſe de-
fendere poſſint, quas literas ad nouas defenſiones vo-
cant, quarum introductio neceſſaria fuit, ne innocen-
tes damnentur, qui plerunq; propter inopiam, & ege-
20 ſtatem, vel ob magnas inimicorum perſecutiones, aut
propter Iudicum partialitates, vel iniuſtitias non com-
parent nec ſe defendũt, vt Boſſ. dicit d. tit. de liter. prin-
cip. bãnit. admittent. ad nou. deféſ. in princ. & in fine,
& melius tit. bãniti quid amittant. n. 20. verſ. & aduer-
te, & tit. de remedijs contra bannum num. 1. verſ. &
quia, & tit. de quęrela contra ſentent. num. 7. verſ. non
omitto, & tit. de remed. iuſt. contra ſent. ſub n. 14. verſ.
hoc loco caderet materia, & pulchræ tradunt Cartar.
d. c. 1. nu. 268. cum ſeq. verſ. adeò quod, & Farinac. d. q.
11. nu. 64. & ſequentibus, verſ. limita 13. & quas Prin-
21 cipem rationibus iam dictis teneri concedere, ſi non
calumnioſè eas peti viderit, volunt Boſſ. d. tit. de liter.
Princip. bãnit. admitt. ad nou. defenſ. n. 3. verſ. 3. ſcias,
Clar. in pract. criminal. q. 94. n. 12. verſ. eſt etiam alius
modus Cartar. d. c. 1. n. 270. & ſeq. & Farinac. d. q. 11.
n. 65. & 66. verſ. amplia hanc decimam tertiam limita-
tionem, & verſ. ſeq. quibus literis impetratis debent ad
22 ſe defendendum admitti ſuam probare innocentiam,
quia virtus confeſſionis ex contumacia reſultantis ſtat
firma, & accuſator, vel fiſcus habet ſuam intentio-
nem fundatam, & niſi admiſſus ſe iuſtificet, ſententia
poterit eſſequi, quia verba gratiæ non tollunt confeſ-
ſionem, ſed permittunt condemnato, vt poſſit ſe de-
fendere, ita punctualiter dicit Boſſ. d. tit. de liter. Prin-
cip. bannit. admitten. ad nou. defenſ. ante finē ſub. n. 5.
verſ. vnde cum in hoc dominio, vbi ait, quod ita ſer-
uatur, idem ſentit tit. de remed. contra bannum ſub
n. 1. verſ. & ſenatus, & tit. de remed. iuſt. contr. ſentent.
ſub nu. 15. vbi etiam tenet, quòd talibus literis conceſ-
ſis, & nondum præſentatus durante tamen tempore
præſentandi, mortuo condemnato, hæres pro intereſ-
23 ſe ſuo fortè propter confiſcationem bonorum poteſt
illas præſentare, & defuncti innocentiam probare, vt
liberatio ſequatur, quod, & de iure admittit Clar. in
pract. crim. q. 44. ſub n. 5. poſt verſ. dixi quòd, quicquid
in contrarium de facto in terminis etiam fortioribus
obſeruari dicat, eandem ſententiam tenent Clar. in
pract. crim. q. 44. nu. 6. verſ. quæro quando reus q. 94.
n. 12. verſ. eſt etiam, & q. 96. n. 4. verſ. ſed nunquid, Fa-
rinac. d. q. 11. n. 100. & ſeq. verſ. ſublimita 5. vbi latè in-
ſiſtit, & de veriori & de receptiori dicit, quam com-
probat, & ab oppugnãtibus defendit Cartar. in d. tract.
c. 1. num. 210. & ſeq. verſ. & ideo Boſſius, & num. 218.
verſ. & remanet virtus confeſſionis, Bertaz. conſ. crim.
106. num. 2. lib. 1. ſubdit tamen Boſſ. d. tit. de liter. Prin-
cip. bannit. admittend. ad nou. defenſ. ad finem, verſ.
eſt verũ, quòd Iudices, quòd Mediolani, facta relatio-
ne in ſenatu de ſtatu cauſæ, is exequitur ſententiam, ſi
24 nulla innocentiæ facta probatione per reum ex qua-
litate inditiorum tutam habet cõſcientiam ſuam, quòd
condemnatus deliquerit, & non exequitur, ſi aliter vi-
det, & aliquando etiam, & vt plurimum iubet torqueri
ad veritatem eruendam, & Boſſium ſequitur Cartar. d.
c. 1. nu. 219. & ſeq. verſ. quamuis ſenatus, & poſt eum
Farinac. d. q. 11. ſub n. 103. verſ. limita 1. eandem quin-
tam ſublimitationem, nec diſſentit Clar. in pract. crim.
q. 44. ſub num. 6. poſt verſ. quęro quando reus, vbi ait
quod admiſſus ad nouas defenſiones poſt condemna-
tionem debet probare ſuam innocentiam, vel ſaltem
elidere inditia contra eum exiſtentia in proceſſu, alias
exequitur condemnatio, vel ſaltem torquetur, vel pu-
nitur aliqua pœna extraordinaria, ſequitur Cartar. d.
c. 1. num. 221. & 222. verſ. & idem tradit, poſt eum Fa-
rinac. d. q. 11. ſub d. n. 103. & ita etiam poſtea idem Cla-
rus videtur tenere q. 96. ſub n. 4. poſt verſ. ſed nunquid
ad fin. vbi inquit, quòd licet admiſſus ad nouas defeſio-
nes nihil probet, quod releuet, ſi tamen inditia contra
eum exiſtentia fuiſſent valde debilia, non fit executio
ſententiæ, ſed torquetur, vel comutatur pœna, & mi-
25 tigatur, ſequitur Farinac. d. q. 11. ſub nu. 79. verſ. ruſus
ſi inditia, & ſub n. 103. poſt d. verſ. limita 1. & reſpectu
torturæ hoc admittit Cartar. d. c. 1. num. 215. & 216.
verſ. quamuis ſi ex debilibus inditijs, vbi ex aliorum
mente reddit rationem, quam ſequutus eſt Farinac.
ſtatim citatus, quia ſcilicet iſta probatio, quamuis
non ſit concludens, nec tollat probationē ſententiæ,
tamen eam aliquantulum elidit, vel dubiam reddit,
quo in caſu ſententia non exequitur, ſed magis reus
torquendus eſt quòd æquitatem ſapit, nam, & nullis
extantibus inditijs contra condemnatum, quam ex
26 contumacia reſultantibus, locus eſt torturæ contra ad
nouas defenſiones admiſſum, vt idem Cart. ſcribit d.
c. 1. num. 275. verſ. nec ſi aliud, & nu. 456. verſ. ac etiã
ſuper veritate. Farinac. d. q. 11. nu. 70. & ſeq. verſ. ſub-
limita tertio dictam 13. limitationem, cũ verſ. ſeq. qui-
nimo dicit Boſſ. tit. de reis requirend. ſub nu. 1. quod
etiam interdum ob maximam debilitatem inditiorum
non ſubijcitur torturæ, ſed abſoluitur præcedente ta-
men gratia, vt denuò ſententia videatur, dũmodo do-
cuerit de cauſa ſuæ abſentiæ, & contumaciæ, ſequitur
Farinac. d. q. 11. ſub n. 79. poſt verſ. rurſus ſi inditia. Et
prædicta procedunt, quando cõdemnatus ſimpliciter
fuit admiſſus ad nouas defenſiones, & habilitatus, vt
ita dexerim ad comparendum, & ſe defendendum, &
27 innocentiam ſuam probandũ, quia tunc virtus confeſ-

ſionis

Digitized by Google

ſionis ex contumacia ſtat firma, & non eliditur con-
demnatio, ſed tantummodo permittitur, vt contrariũ
probari poſſit per condemnatum, quo non probato
ſententia exequitur, ſi vrgentia erant inditia, & talia, vt
credi poſſit cum deliquiſſe, vel non exequitur, ſed reus
torquetur, vel pęna mitiori condemnatur, ſi minus vr-
gentia erant inditia, vel etiam abſoluitur, ſi valdè leuia
erant inditia, & de iuſta abſentiæ, & contumaciæ cau-
ſa conſtat, vt ſupra diſtinctè diximus; ſecus autem eſt,
quando condemnatus non ſimpliciter fuit admiſſus ad
nouas defenſiones, ſed etiã reſtitutus eſt aduerſus ſen-
tentiam, & bannum poſt tranſitum in rem iudicatam,
28 nam tunc ſic admiſſo, & reſtituto non incumbit onus
probandi ſuam innocentiam, ſed accuſatori, vel fiſco,
quod condemnatus deliquerit, ex quo tunc ipſe accu-
ſator, vel fiſcus non habet intensionẽ fundatam ex ſen-
tentia vigore contumacię, cuius virtus ſublata eſt, adeò
quod nec torqueri poſſit, ſed non probato contra eum
maleficio abſoluendus ſit, ita tradit Farin. d. q. 11. ſub
nu. 82. verſ. limita octauo præcedentem tertiam ſubli-
mitationem, qui ad hoc citat Carer. in pract. crim. in
tract. de indit. & tortur. §. tertium inditium eſt fuga nu.
19. fol. mihi 51. a tergo, & Afflict. ab ipſo Carer. rela-
tum lib. 2. conſtit. Regni Rubrica 4. vt bannito liceat
intra duos menſes redire, & ſe iuſticiario aſſignare in
tertio notabili, num. 7. & 8. quod vltra eos optima ni
fallor ratione probatur, quia tunc condemnatus dici-
tur repoſitus in ſtatu, in quo erat ante ſententiam, &
bannum, vnde ſicut ſi comparuiſſet ante ſententiam,
& bannum, non habuiſſet probare ſuam innocentiam,
ſed accuſator, vel fiſcus debuiſſet probare, cum deli-
quiſſe, alias fuiſſet locus abſolutioni per regulam l. qui
accuſare, C. de edendo, ita, & hoc caſu, in quo extinctis
ſententia, & banno remanet in puris terminis iuris cõ-
munis, quia reſtitutio aduerſus ſententiam, & bannum
operatur hunc effectum, cum reſtitutio tantum reſti-
29 tuat, quantum id abſtulit, aduerſus quod ipſa reſtitutio
petita fuit ſecundum Bart. in l. fin. nu. 4. verſ. venio ad
vltimam, C. de ſentent. paſſ. ſequitur Boſſ. tit. de remed.
ex ſola clementia Princip. contra ſentent. nu. 10. Quan-
doque tamen reſtitutio non eſt plena aduerſus ſenten-
tiam, & bannum, ſed reſtringitur ad ſentẽtiam tantum,
quo caſu licet ſublata ſit virtus ſententiæ, non tamen
30 eſt eliſa confeſſio reſultans ex contumacia, & banno,
ideo bannum remanet firmum, & ſic reſtitutus perin-
de habetur, ac ſi ante ſententiam diffinitiuam, ſed poſt
bannum comparuiſſet, quo in caſu quid dicendum ſit,
& an tali reſtituto opus ſit ſe innocentem docere, an
verò accuſatori, vel fiſco eum culpabilem oſtendere,
patet ex late dictis ſuperius in ſecunda quęſtione prin-
cipali ante finem, vbi firmaui reo incumbere onus ſe
iuſtificandi, nec repeto.
31 Vnde diligenter ſunt ponderanda verba gratiæ, vt
cognoſci poſſit, an condemnato aperta ſit tantummo-
do via ſe defendendi, & innocentiam ſuam oſtendendi
aduerſus ſententiam, & bannum, an verò cõceſſa ſit re-
ſtitutio aduerſus ipſam ſententiam, & bannum, aut ad-
uerſus ſententiam tantum, ſi repoſito in ſtatu, in quo
erat ante dictam ſententiam, & bannũm, vel ante ſen-
tentiam tantum, vt in ſimili conſiderandum notat Sa-
lyc. in d. l. fin. ſub num. 11. verſ. pro pleniori tamen de-
claratione, C. de ſentent. paſſ. nam quandoque impor-
tant ſimplicem admiſſionem ad probandum innocen-
tiam, nec tollunt vim ſententiæ, & banni, quandoque
reſtitutionem, non tamen ſemper eodem modo, ſed
quandoque plenam, cũ tollunt robur ſententię, & ban-
ni, quandoque verò limitatam, vt ſi tollant vim ſentẽ-
tiæ tantum, non autem banni iuxta ſuperius tradita. In
ſtatu Florentino adeſt lex edita de anno 1545. die 14.
32 Iulij qua cauetur admiſſos ad nouas defenſiones non
ſe iuſtificantes, & innocentiam non docentes, teneri
non ſolum ad pœnas, in quibus fuerant condemnati,
ſed vlterius in duplum ſi condemnatio erat in pecunia,
vel in libris quingentis, ſi erat corporalis, vel confinij,
de quibus ſummis, vt ſupra ſoluendis in euentum, in
quem ſe non iuſtificent, debent admiſſi prædicti præ-
ſtare fideiuſſores, anteque audiantur, adeò quod in di-
cto ſtatuto, ſi hi, vt vulgo dicitur *rimeſſi nel buon di à
giuſtificarſi* non probent innocentiam eorum, ſententia
firma ſtet, & ita obſeruatur de facto. Et idem fit quan-
do in ſententia condemnatoria reſeruatum eſt reis tẽ-
33 pus ad comparendum, & ſe iuſtificandum, vt quando-
que fieri vidi ex cauſa tamen per tex. in c. 2. ad finem de
calumniator. & per notata per Andream Barb. in
addit. ad Bart. in l. athletas, §. calumniator in additione
in verbo qualiter ſub litera C, ff. de ijs, qui notant. in-
fam. nam illis cõparentibus in termino, incumbit onus
probandi innocentiam, alias ſententia exequitur, licet
quandoque ob debilitatem inditiorum in hoc vltimo
caſu reſeruationis ſcilicet, viderim procedi ad torturã,
ſi reus nihil releuans probet, & exinde ad abſolutio-
nem, vbi ſe non grauet in tormẽtis, quod non ſolet fieri
in primo caſu admiſſorũ ad nouas defenſiones, in quo
34 non deuenitur ad tormenta, & memini fuiſſe repræ-
henſum, & proceſſatum quendam officialem, qui ad-
miſſum ad ſe iuſtificandum, vigore dictæ l. anni 1545.
torturæ ſubiecerat, ſub prætextu, quod per proceſſum
contumacialem non eſſet conuictus, ſed tantum indi-
tiatus, & inditia eſſent potius leuia quæ vehementia,
quia dicebatur, quod dictus admiſſus tenebatur ſuam
innocentiam probare, alias ſententia ſtabat in ſuo ro-
bore vigore dictæ legis, licet de iure communi, quan-
doque aliud fiat, & ob inditiorum debilitatem deue-
niatur ad torturam, & interdum etiam ad abſolutionẽ,
licet nihil probatum fuerit per admiſſum, vt ſupra di-
ctum fuit.

Circa quartum, an poſtquam reus iam condemna-
tus admiſſus eſt ad nouas defenſiones, vel aduerſus ſen-
tentiam tantum, non etiam aduerſus bannum reſtitu-
tus, ita quod ſibi incumbat onus innocentiam ſuam o-
ſtendendi, & ſe non deliquiſſe probandi iuxta ea, quæ
ſtatim ſupra dicta ſunt, poſſit accuſator, vel fiſcus in-
ſtare pro probatione delicti, dicendum eſt breuiter,
35 quod ſic quia ſicut talis admiſſus, vel reſtitutus poteſt
ſe defendere, ita pars aduerſa poteſt eius defenſionem
oppugnare, nec dicto accuſatori, aut fiſco imputari de-
bet, cur antea hoc non fecerit, cum lis non fuerit con-
teſtata, ſed cauſa ob ipſius rei contumaciam expedita,
qua contumacia ſtante agenti aliud de neceſſitate pro-
bandum non erat, ita in puncto decidit Albert. de Gan-
dino in tract. malefic. in Rubr. de pœn. reorum, ſub nu.
21. verſ. ſed quæro nunquid audiatur aduerſarius, quod
eſt notandum, quia nõ inueni ab alio tactum in ſpecie,
& alias vidi, me etiam ſic votante admitti eum, qui ac-
cuſauerat ad probandum delictum contra accuſatum
iam condemnatum admiſſum ad nouas defenſiones, vt
æqualitas ſeruetur in iudicio, nec tunc videram hãc
particularem deciſionem.

Circa quintum an teſtes examinati pro informatio-
ne Curiæ reo non citato in cauſa principali, in qua ex
con-

Digitized by Google

contumacia proceſſum eſt ad ſententiã condemnato-
riam ipſo reo ad nouas defenſiones admiſſo, vel aduer-
ſus ſententiam, & bannum, vel aduerſus ſentẽtiam tan-
tum reſtituto, probent ſine alia noua examinatione,
vel repetitione, dicas, quod licet de iure communi ad
36 faciendam fidem deberent iterum examinari, vel re-
peti dicto reo citato, vt tradit Farina c. d. q. 11. ad fin.
nu. 105. verſ. ſed hic incidenter quæro, & antea Caſtr.
de quo non meminit conſ. 141. viſa quadam inquiſitio-
ne in tertio dubio, num. 3. lib. 1. qui pulchrè loquitur, &
in terminis videlicet in cauſa appellationis, in qua etiã
loquitur idem volens Petr. Calefat. in deciſ. crimin. Ro-
tæ Senenſ. poſita poſt conſil. crimin. diuerſ. primo loco
impreſſa in parua forma vol. 2. deciſ. 11. commiſſa exe-
cutione num. 2. & generaliter hoc notant Blanch. in
pract. crimin. in princ. nu. 30. cum plur. ſeq. Anton. de
Mapheis conſ. 50. num. 4. 5. in d. 2. vol. diuerſ. crimin.
Gramat. deciſ. 11. ſub num. 7. & 8. verſ. item, & ſecundo
obijcitur. Angel. in tract. de malefic. in verbo, quod fa-
ma publica num. 11. verſ. & aduertas, quod quando,
pulchrè Natta conſ. 394. nu. 20. verſ. quoad quartum,
vbi etiam nu. 21. & ſeq. vult hoc procedere in teſtibus
mortuis, qui ob mortem interim ſecutam repeti non
poſſunt, Clar. dicens eſſe communem opinionem in
pract. crimin. q. 11. num. 2. verſ. item quæro nunquid, &
q. 45. num. 13. verſ. cęterum ſi reus, Cacher. deciſ. Pe-
demont. 79. quoniam ſub nu. 18. & 19. verſ. nec etiam
facit indicium, vbi vult hoc procedere etiam in crimi-
ne læſæ maieſtatis, & coram ſupremis Iudicibus, & vbi
proceditur omiſſis ſolemnitatibus iuris, & ſola facti
veritate inſpecta, tamen cũ de generali conſuetudine,
& practica omnium curiarum recipiantur ſine citatio-
ne partis, vt per Blanch. loco citato nu. 34. & ſeq. verſ.
aduerte quod ſtilus per Gramatic. deciſ. 34. in præſen-
ti deciſione num. 32. per Addent. ad Angel. de malefic.
in loco citato in apoſtilla in verbo non fuit citatus ſub
lit. C, per Alex. conſil. 65. num. 10. verſ. & dato, quod
lib. 1. per Clar. d. q. 11. ſub num. 2. poſt verſ. item quæ-
ro nunquid, & per alios ſtatim citandos, nec talis con-
ſuetudo iniqua reputari poſſit, cum parti ſaluum ſit ius
opponendi contra perſonas, & dicta teſtium ipſa non
citata examinatorum, vt per Angel. conſ. 367. in quæ-
ſtione vertente num. 10. verſic. ſed quia reuocatur in
dubium, ſi reus non comparet ad ſe defendendum ab
accuſatione, vel inquiſitione, ſed eſt contumax, & con-
demnatur per ſentẽtiam diffinitiuam, & poſtea admiſ-
ſus ad nouas defenſiones, vel reſtitutus aduerſus ſen-
tentiam, & bannum, vel aduerſus ſententiam tantum
comparet, teſtes prædicti in primo proceſſu informa-
tiuo examinati non ſunt denuò examinandi, vel repe-
37 tendi ipſo citato, ſed habentur pro legitime examina-
tis in odium eius contumacię, & plenam fidem faciunt
contra eum in illo ſecundo iudicio, ac ſi iterum exami-
nati, vel repetiti eo citato fuiſſent, ita tradit Clar. d. q.
45. ſub num. 13. poſt verſ. cœterum ſi reus ad finem,
ibi, in hoc autem propoſito, quem ſequuti ſunt Cart.
in d. tract. c. fin. num. 175. verſ. prout nec defectus cita-
tionis, & Farinac. d. q. 11. in fine d. verſ. ſed hic inci-
denter quæro.

E P I T O M E.

Quod ſtatutum puniens facientem iniuriam officialibus
communis, compræhendit tantum facientes iniuriam
ijs, qui ſunt officiales de præſenti, non autem ijs, qui
fuerunt, & officium iam compleuerunt, niſi ſint offi-
ciales, qui ſtant ad ſindicatum, quibus eo durante, idem
honor debetur, qui in officio debebatur, & eadem pę-
na tenentur, qui eos offendunt, qua tenti fuiſſent, ſi ge-
ſti officij tempore offendiſſent, quod, & finito ſindica-
tu procedit intra illud modicum tempus, quod datur
pro componendis ſarcinulis.

S V M M A R I A.

Statutum puniens offendentem officialem communis locum habet in offendente eum, qui non eſt amplius, ſed fuit officialis ſecundum Alberici opinionem, 1.

Contrarium tamen verum eſt, 3.

Qualitas adiecta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi, eodem.

Dignitatis priſtinæ conſiderantur reliquiæ, 2.

Pœna contra offendentem officialem conſtituta debetur etiã contra offendentem tempore ſindicatus eum, qui fuit officialis, 4.

Et etiam finito ſindicatu intra illud modicum tempus, quod datur pro componendis ſarcinulis, 5.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS PRIMVS.

QVi Antianos, vel Priores, aut alios officiales cõ-
munis offendit ex ſtatuto locorum ſolet plerun-
que grauius puniri, quam ſi aliam priuatam perſonam
offenderet, vnde dubitatur, an offendens eum, qui am-
plius non eſt officialis, ſed iam fuit, etiam de proximo,
1 teneatur dicta pęna ſtatuti. Alberic. de ſtat. lib. 2. q. 20.
in libro meo, loquens in ſtatuto puniente percutiẽtem
Antianum in duplum, dicit illud habere locum in per-
cutiente Antianum remotum ab Antianatu per l. or-
do, ff. de publ. iudic. & l. ordine, ff. ad municip. Roman.
in l. ſi quis in graui, §. de his quoque, num. 2. verſic. &
hæc littera, ff. ad Syllanian. meminit de iſta deciſione
Alberici, & miratur, quod allegauerit iura non probã-
tia eius opinionem, pro qua ipſe adducit l. fin. ff. de de-
cur. vbi, quod ſicut decurio non poteſt torqueri, ita
nec remotus a decurionatu propter reliquias priſtinæ
dignitatis, & l. pen. in fine, C. de quæſt. idem dicentem,
& arg. in l. fruſtra, C. de ſentent. paſſ. cui conuenit d. §.
2 de his quoque, ſubdit tamen, quod de ea multum du-
3 bitat, cum qualitas adiuncta verbo debeat intelligi, ſe-
cundum tempus, & actum verbi l. in delictis, §. ſi dam-
num, ff. de noxal. act. & l. cui eorum, §. affinitates, ff. de
poſtuland. vnde cum ſtatutum qualificet pœnam, quo
ad Antianum tantum, non habebit locum in remoto
ab Antianatu, quia de illo ſtatutum loquutum non eſt
l. ſi verò, §. de viro, ff. ſolut. matr. cum vulgaribus. Nec
obſtare dicit tex. in d. l. fin. & in d. l. pen. quia illæ leges
expreſsè faciunt mentionem de remoto à decuriona-
tu, quod non facit ſtatutum in remoto ab antianatu, &
pro hac opinione contra Alberic. inducit tex. in c. 1. in
fine, de Vaſal. qui contr. conſtit. loc. vbi ſi vaſſallus eſt
à vaſſalagio liberatus, non tenetur dominum defende-
re, vt prius, & ſi eum offenderit, non punietur ea pœna,
qua puniretur, ſi dominum offendiſſet, ſed alia Iudicis
arbitrio, vt vult ille text. iuncta gl. fin. in fine, ex quibus
putat dictam Alberici deciſionem falſam, & hæc dicta
Romani refert, & ſequitur Angel. de Malefic. in verbo
Caium

Caium Sempronij nu. 13. verſ. & diligenter ponderanda ſunt, & comprobat ibi Auguſt. de Arimin. in addit. qui etiam ad idem citat Bal. in l. obſeruare, §. proficiſci in 7. quæſt. ſub num. 12. ff. de offic. pro conſ. & legat, qui in proprijs terminis vult, quod ſi ſtatutum dicit, ſi quis offenderit poteſtatem, intelligi debet de poteſtate præſenti, non autem de eo, qui quondam fuit arg. l. cui eorum, §. affinitates, ff. de poſtul. ſequitur Paris de Puteo in tract. de Syndic. in verbo Iudices ad Syndicatum qui ſint, cap. 2. incipiente, an ſi poteſtas, ſub num. 16. verſ. & ſi ſtatutum dicit fol. 132. & approbat etiam Amadeus de Syndicatu, in verbo, vtrum offendens officiales in Syndicatu num. 257. ante finem, vbi ad idem adducit l. quod conſtitutum, ff. de milit. teſtament. quæ vult, quod priuilegium datum militibus tribunis competit durante officio tribunatus tantum non autem illo finito.

4 Non procedit tamen dicta ſententia contra Albericum, quam veriſſimam teneo ex rationibus, & auctoritatibus prædictis, quando ſtatutum loqueretur de officialibus, qui ſtant ad Syndicatum reddituri rationem eorum adminiſtrationis, & hi offenderentur durante tempore Syndicatus, & occaſione officij per eos geſti, quia tunc compræhenderet eos, quibus finito officio, dum ſtant ad Syndicatum, debetur idem honor, qui officio durante debebatur, ita vt offendẽs eos puniatur, ac ſi adhuc in adminiſtratione eſſent, quia in eis remanent reliquiæ, & appendices officij arg. l. 1. C. vt cauſ. poſt puber. adſit tut. ita in puncto decidit Bald. in d. §. proficiſci in d. 7. q. quem ſequuti fuerunt Auguſtin. de Arimin. in dicta addit. ante fin. verſ. limita tamen, qui dicit alias vidiſſe hanc quæſtionem de facto, Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 3. caſu 263. num. 10. verſic. quæ quidem iuris ſententia, & Paris de Puteo d. c. 2. num. 16. verſ. an offendens Poteſtatem, & Amad. in eodem tract. de Syndic. in d. verbo, vtrum offendens officiales in Syndicatu, num. 257. qui tamen nonnulla in contrarium adducit, & maximè dicta per Roman. vbi ſupra, quem ait, licet inaduertenter, reprehendere Baldum, & idem vult Cataldin. in eodem pariter tractatu de Syndic. q. 291. num. 185. vbi tamen de Baldo, & Romano non meminit, nec quidque allegat præter d. l. 1. C. vt cauſæ poſt pubert. adſit tut. & idem dicit Amad.
5 vbi ſupra finito Syndicatu intra illud modicum tempus, quod datur pro ſarcinulis componendis.

EPITOME.

De prohibita matrimoniali coniunctione inter Chriſtianos, & Iudeos, vel alios diuerſi cultus, de pœnis tales, vetitas nuptias contrahentium, & num in mulieribus ſic contrahentibus correctæ ſint, & mitigatæ, prout in adulterio.

SVMMARIA.

Chriſtianus contrahens matrimonium cum Iudea, & Iudeus cum Chriſtiana tenetur pœna mortis, num. 1. & 4.
Et idem in matrimonijs cum alijs infidelibus, 5.
Et ratio eſt ob iniuriam q. à religioni infertur, 6.
Nec ideo refert, an mulier ſit boneſta, vel meretrix, eod.
Adulterij pœna olim erat pœna mortis, 2.
Coniugia inter perſonas diſparis cultus ſunt valdè odioſa, 7.
Matrimonium inter hæreticum, & Chriſti fidem tenet, 8.
Separatio thori nihilominus fieri poteſt, 9.
Filij legitimi illi dicuntur, qui ex vero matrimonio ſuſcepti ſunt, num. 10.
Filij legitimi dicuntur etiam hi, qui ex fornicario coitu nati, poſtea ex ſubſequenti matrimonio legitimi ſunt effecti, num. 11.
Sed hoc intelligitur in natis ex eo coitu, qui poterat eſſe coniugalis, num. 12.
Intantum vt magna ſit diſputatio, an ſufficiat habilitas tempore natiuitatis, an verò etiam requiratur tempore conceptionis, num. 13. licet concludatur ſatis eſſe, quod alterutro tempore, ſcilicet vel natiuitatis, vel conceptionis inter parentes matrimonium contrahi potuerit, num. 14.
Matrimonium ſicut inter Chriſtianum, & Iudeam, Saracenã, & Paganam, vel aliter infidelem contrahi non poteſt, ita nec inter Chriſtianum, & Hæreticam, num. 15. contrarium tamen quod tale matrimonium cum Hæretica, quæ baptizata fuit, contractum teneat, licet contrahi non debuiſſet, tenent alij, num. 19.
Hæreſis ſuperueniens non diſſoluit matrimonium antea legitimè contractum, ſed ſeparat tantummodo thorum, nu. 16.
Filij nati ex illegitima coniunctione, ex qua poſtea validum ſequitur matrimonium, nõ efficiuntur legitimi, ſi nec tempore conceptionis, nec tempore natiuitatis poterant contrahi legitimæ nuptiæ inter parentes, num. 17.
Filij nati ex viro Chriſtiano, & ex muliere Iudea, Saracena, Pagana, vel alias infideli tempore conceptionis, vel natiuitatis non legitimantur ex ſubſequenti legitimo matrimonio cum ea muliere fidem Chriſti ſuſcipiente, num. 18.
Matrimonium contrahi non poteſt inter coniunctos in tertio, & quarto gradu conſanguinitatis, num. 20.
Nec filij ex ea coniunctione nati legitimantur per ſubſequẽs matrimonium ex Summi Pontificis diſpenſatione contractum, num. 21. & 22 niſi vt infra num. 24.
Primogenitus natus ex matrimonio nulliter in gradu prohibito contracto, non ſuccedit in maioratu, etiam ſi matrimonium poſtea ex diſpenſatione Pontificis iure contrahatur, num. 23. quæ retrò non trahitur, niſi expreſſè ita in diſpenſatione dictum fuerit, num. 24.
Matrimonium in gradu prohibito ſcienter contrahentes ſeparantur, ſpeque conſequendæ diſpenſationis carent, nu. 25.
Filij legitimati per ſubſequens matrimonium admittuntur ad feuda, primogenita, & cætera omnia, num. 26. etiam ſi vocentur expreſſè legitimè nati, num. 27.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS SECVNDVS.

QVia dicit textus in l. ne quis, C. de Iudeis, & cœlicolis, quod Chriſtianus contrahens matrimoniũ cum Iudea, vel Iudeus cum Chriſtiana puniuntur pœ-
1 na adulterij, quæ olim indifferenter tam in maſculo, quam in fœmina pœna mortis erat, vt in l. quamuis, 30. in fine, C. de adulter. & in l. tranſigere, C. de tranſact. &
2 in §. item lex Iulia de adulterijs, Inſt. de public. iudic. & hodie in muliere correcta eſt, quæ verberata in mona-
3 ſterium detruditur, intra biennium reconcilianda Viro, vltra vero habitu monaſtico induenda, eius ſubſtantia certo modo diuidenda, vt in dictis locis notatur, & habetur expreſſè in auth. ſed hodie, C. ad l. Iul. de adulter. dubitatum fuit, an in terminis d. l. ne quis, ſi mulier Chriſtiana nubat Iudeo, vel è contra mulier Iudea nubat Chriſtiano, pœna mortis locum habeat, an verò ea correcta cenſeatur, prout in adulterio, ſuper qua dubitatione Salyc. in d. l. ne quis, C. de Iudeis, & cœlic. arbitratur, quod adhuc vigeat pœna mortis, & non
4 ſit correcta in muliere per d. auth. ſed hodie, quia ſi mulier eſt Iudea, illa non poteſt detrudi in monaſteriũ, nec poteſt vitam monaſticam ducere, nec poteſt recõciliari marito, & ſi mulier eſt Chriſtiana, non poteſt pa-

riter

riter reconciliari marito, adeò quod ceſſant conſidera-
tiones, quæ habentur in d. auth. ſed hodie, & addit Sa-
lyc. rationem ſeruientem, ſiue mulier ſit Iudæa, ſiue ſit
Chriſtiana, quod ſcilicet in d. l. ne quis non eſt propriè
adulterium, & benè, quia dicit text. quòd huiuſmodi
crimen vicem adulterij continet, non autem, quod ve-
rè ſit adulterium, & hanc quæſtionem ita etiam decidit
Didacus Couarr. in quarto lib. Decretal. in Epitom. de
ſponſalib. & matrim. in ſecunda parte capit. 6. de his,
quæ matrimonium impediunt §. 11. de diſpari cultu, n.
3. verſ. quinimo his accedit, vbi ſubdit eandem eſſe pæ-
nam in matrimonijs cum alijs infidelibus contractis, &
5 ræpræhendit Ludouic. Gomez. in c. mulieres. nu. 12. de
iudic. in ſexto dicentem Iudæum matrimonium cõtra-
hentem cum Chriſtiana meretrice non eſſe pæna mor-
tis puniendum, cum ad tollẽdam iniuriam, quæ religio-
ni Chriſtianæ irrogatur per Iudæũ, qui audet Chriſtia-
6 nam in vxorem accipere, nihil conducat ipſam fœmi-
nam Chriſtianã meretricem eſſe, ſi quidẽ nihilominus
Chriſtiana eſt, & quam olim coniugia hæc inter diſpa-
7 ris cultus perſonas Sanctis Patribus odioſa fuerint, &
hodie etiam improbata ſint, copioſè, & eleganter mo-
re ſuo oſtendit ipſe Couar. eodem loco n. 1. & 2. qui e-
tiam ad finem ſub n. 4. verſ. ex his latè diſputat de ma-
trimonio inter Chriſti fideles, & hæreticos, an ſcilicet
contrahi debeat, & contractum teneat, licet reſpectu
cohabitationis diſſoluatur, an vero irritum, & nullum
omnino ſit, & reprobata gloſ. in c. fin. extra. de condit.
appoſit. in gloſ. prima poſt princ. verſ. eſt, & alia, quam
ſequuti ſunt aliqui per eum relati, videtur tenere, quod
licet contrahi non debuiſſet, tamen contractũ tenet ſe-
8 cundum opinionem gl. in c. nõ oportet 28. q. prima, quã
dicit communiter teneri prout etiam aſſerit Abbas in
c. fin. n. 5. extra de cõdit. appoſit. & ſequũtur Barthol.
Fumus in ſumma aurea armilla in verbo matrimonium
n. 36. verſ. ſextum impedimentum, & Author reperto-
rij inquiſit. hæreticæ prauitat. in verbo cõiugatus ver-
ſiculo, ſed quid ſi catholicus, & ver. ſupra, ſed quòd ta-
men ſeparari poteſt, quoad thorum, vt ibi per ipſum
Couarr. & latius poſtea in eadem ſecunda parte cap. 7.
9 §. 5. n. 4. verſ. tertia cauſa, & eſt text. in c. 2. extra de di-
uort. & in c. fin. de conuerſ. coniugal. non autem totali-
ter diſſolui, vt in dictis iuribus, & in Concilio Tridenti-
no ſeſſ. 24. de ſacram. matr. c. 5. ſi quis dixerit propter
hæreſim, de quo noſtrum non eſt modo agere; Nolui
tamen prętermittere, quæ alias in hoc dixi in cauſa ma-
ximi ponderis, in qua iuſſus fui dicere quid ſentirem, &
ſunt infraſcripti tenoris, videlicet.

SPIRITVS SANCTI GRATIA
Illuminet intellectum meum.

ET ſi filios legitimos eos dicimus, quo ex matrimo-
nio vero ſuſceptos eſſe conſtat cap. 2. & cap. quod
10 nobis extra qui filij ſint legitimi, & §. 1. inſtit. de patria
poteſtate, & non alios cap. lator, & cap. cauſam quæ il
2. extra qui filij ſint legitimi, & cap. tuam extra de or-
dine cognitionum, non tantum tamen illa proles cen-
ſetur legitima, quæ ex matrimonio concepta fuit, ſed,
& ratione matrimonij ſubſequentis filij antea nati ex
coitu fornicario efficiuntur legitimi cap. tãta extra qui
filij ſint legitimi l. cum quis C. de naturalibus liberis, &
§. fin. Inſti. de nuptijs.

Vt propterea non immerito in caſu oretenus propo-
ſito videndum ſit, an filij qui naſcerentur ex coniunctio-
ne maris, & feminæ, de qua tractatur, ex ſubſequenti in-
ter eos matrimonio legitimarentur, ita vt etiam ad feu-
da, & primogenia admitterentur.

In qua difficultate pro parte negatiua reſpondendũ
puto, quia diſpoſitio dicti capituli tanta, & aliorum iu-
rium concordantium, intelligitur in filijs natis ex coitu,
12 qui poterat eſſe coniugalis inter parentes, ſi contra he-
re voluiſſẽt inter ſe matrimonium, vt probat ille textus
in ſecunda parte, & ibi tradunt communiter doctores,
intantum, vt non modica ſit dubitatio, an ſit ſatis, quod
tempore natiuitatis filiorum coitus potuerit eſſe coniu-
13 galis, an verò præcisè requiratur, quod tempore con-
ceptionis matrimonium potuerit contrahi inter parẽ-
tes, & varij varia dixerint, vt refert Didacus Couar. ſu-
per quarto libro decretaliũ tit. de ſponſalib. & matrim.
ſecunda parte cap. 8. §. ſecundo, n. 2. ſed eſt in hoc, qui
tamen tenet ſatis eſſe, quod alterutro tempore, videli-
cet vel conceptionis, vel natiuitatis iuſtæ nuptiæ inter
14 parentes cõtrahi potuiſſent, quam opinionem iuribus,
rationibus, & auctoritatibus probat, & communem exi-
ſtimat.

11 Adeò quòd ſi teneamus, quòd inter virũ Chriſtianũ,
& mulierem hæreticam contrahi non poſſit matrimo-
nium, prout expeditum eſt, non poſſe contrahi inter
Chriſtianum, & Iudeam, Saracenam, Paganã, vel aliter
infidelem, tanquã inter perſonas diuerſi cultus cap. ca-
15 ue Chriſtiane, & cap. non oportet 28. q. 1. & l. ne quis
C. de Iudęis, & Cœlicolis, Abb. in c. fin. num. 5. extra de
conditionibus appoſitis, & latè oſtendit Couar. vbi ſu-
pra in ſecunda parte c. 6. §. 11. de diſpari cultu nu. 1. &
ſeq. & in hæretica expreſsè voluit Gloſ. in d. c. fin. in gl.
pr. poſt principium verſ. eſt, & alia de conditionib. ap-
poſit. & tradit Couar. d. §. 11. n. 4. verſ. ex his tamen, &
videntur probare dictum cap. caue Chriſtiane, & dictũ
cap. non oportet, & apertè etiam voluit Ludouic. Ca-
rer. in tract. de hæret. n. 156. verſ. item puniuntur hære-
tici in Tract. crimin. diuerſ. & in libro nouiter impreſſo
Lugduni cũ practic. crim. in §. nunc de pœnis extraordi-
narijs n. 25. folio mihi 278. inquiens, quod matrimoniũ
ſcienter contractum cum hæretico non tenet, licet ſu-
16 perueniens hæreſis ſeparet tantummodo thorum, cla-
rè videtur inferri, quod ſi ex dicta illegitima coniun-
ctione natis filijs validum ſequeretur poſtea inter eoſdẽ
matrimonium, non tamẽ tales filij ob illud fierent legi-
timi, quia nec tempore cõceptionis, nec tẽpore natiui-
tatis poterat inter parentes legitimè contrahi matri-
monium, ex qua ratione ita in puncto poſt Hoſtienſem,
17 Ioannem Andream, Antonium de Butrio, & Cardinalẽ
tenet Abb. in dicto cap. tanta nu. 14. verſic. quæro nun-
quid, & verſ. ad id quæ ſupra dixi, ſequitur Couar. d. §.
ſecundo n. 6. ver. quinto, intellige, vbi formaliter inquit,
quod diſpoſitio dicti capituli tanta de legitimatione vt
ſupra inducenda ex ſubſequenti matrimonio procedit,
quando concubina, ex qua filium genuit Chriſtianus, e-
rat tempore conceptionis, vel natiuitatis Catholica,
ſeu fidem Chriſti profeſſa, ſecus ſi eſſet Saracena, Iu-
18 dea, vel alias Infidelis, quia, quãuis poſtea fidem Chri-
ſti ſuſciperet, non efficitur filius legitimus ex matrimo-
nio ſubſequenti.

Quòd ſi teneamus inter marem Chriſtianum, & fœ-
minam hæreticam, quæ baptizata fuerit, matrimonium
contractum tenere, licet contrahi non debuiſſe ſecun-
dum opinionem Gloſſæ in d. cap. non oportet. 28. q. pri-
19 ma quam ſequuti ſunt cõmuniter Doctores, vt teſtatur
Couar. d. §. 11. num. 4. verſ. ex his tamen, & præter ibi
alle-

allegatos, Abb. in d.c.fin.num.5. extra de conditionib.
appoſitis, inquiens Doctores communiter tenere contra Gl. ſ. ibi, quia cum hæretica ſuſceperit Sacramentum baptiſmi, non poteſt propriè dici alterius ſectæ, quam Chriſtianæ, quam ſententiam tenent etiam, & communiter fatentur Bartolom. Fumus in ſumma aurea Armilla in verbo matrimonium, n.36. verſ. ſextum impedimentum, & Auctor repertorij Inquiſitor. hæreticæ prauitatis in verbo coniugatus, verſic. ſed quid ſi Catholicus, & verſ. ſupra in §. ſed quid, ceſſaret quidem illatio præmiſſa, cum ex hoc capite nulla matrimonij prohibitio reſultet, ſed ex alio nihilominus fundamento ſuſtineretur, quia cum matrimonium inter dictos maren, & fœminam, in 3. & 4. conſanguinitatis gradu
20 coniunctos prohibitum ſit, & de facto cōtractum, nullum, & irritum ſit ca. non debet extra de conſanguinitate, & affinitate, illegitima proles ex tali coniunctione ſuſcepta per ſubſequens matrimonium ex Summi Pontificis diſpenſatione contractum nō legitimaretur,
21 cum tempore conceptionis, vel natiuitatis nō potuiſſet eſſe matrimonium inter parentes, obſtante impedimento conſanguinitatis, nec hoc caſu matrimonium retrotraheretur ad tempus conceptionis, vel natiuitatis, quia ad hoc, vt fictio ſuum operetur effectū, oportet quod habeat ſua extrema habilia ſcilicet tēpus ad quod, & tempus a quo iuxta legem ſi is, qui pro emptore, ff. de vſucapionibus cum ſua materia, & ita in indiuiduo concludit Abb. in dicto capitulo tanta, ſub num.
22 14. verſ. idem dicit Vincentius, & verſic. ſed mihi plus placet. Idem poſtea tenere aduerbum inueni Ludouic. de Molin. in Tractat. de Hyſpan. primogen. lib.3. c.2. in quibus caſibus primogenitus a maioratus ſucceſſione excludatur num. 10. verſ. ſecunda limitatio, qui ideò infert, quod primogenitus ex tali matrimonio inter conſanguineos de facto contracto natus non ſuccedit in maioratu, etiam ſi matrimoniū ipſum poſtea ex diſpenſatione Papę iure contrahatur, ſed ſecundo genitus poſt diſpenſationem natus eidem præferēdus erit,
23 ad quod plures adducit auctoritates. Nec diſputandum videtur de poteſtate Summi Pontificis ſuper approbatione dicti matrimonij contra Eccleſiæ præcepta celebrati, & diſpenſatione prolis ex eo ſuſceptæ, & an ex nunc tantum, an vero etiam ex tunc ad effectum
24 dictæ legitimationis procreatæ ſobolis illud approbare poſſit, de qua re latiſſimè differere inuenio Petrū de Anchar. in conſ. 409. incipiente viſo, & diligēter inſpecto tenore ſupplicationis per totum, & poſt eum Ludouic. de Molin. d.c.2. ſub d. num. 10. 11. & 12. verſ. hoc tamen, quoniam clarum habemus diſpoſitionem Sacroſancti Concilij Tridentini ſeſſ. 24. de reformat. matrimon. cap. 5. ſi quis, quo expreſsè cauetur, quod
25 qui intra gradus prohibitos ſcienter matrimoniū contrahere præſumpſerit, ſeparetur, & ſpe diſpenſationis conſequendæ careat, idque in eo multo magis locum habeat, qui non tantum matrimonium cōtrahere, ſed etiam conſummare auſus fuerit, quæ diſpoſitio cum totum negotium dirimere mihi videatur, vlterius non progrediar, plura tamen ſcripturus, ſi opus erit, & mihi tempus, quam paucarum admodum horarum concedatur. Illud tamen, vt omnibus quæſitis ſatisfiat, non omittam, quod vbi ex ſubſequenti matrimonio filij antea nati legitimantur hi ad feuda, & primogenia, & cętera omnia admittūtur, prout ſi legitimè nati fuiſſent,
26 Abb. in dicto cap. tanta, num.7. verſic. in gloſ. 1. Dec. conſ. 155. nu.4. qui dicit eſſe communem opinionem, Boer. deciſ. 123. ſub num. 4. ad finem, Couar. inquiens pariter eſſe communem ſententiam in d. §.2. num. 27. poſt verſic. 21. & nouiſſimè Ludouic. de Molin. d. lib.3. c.1. tit. in primogenior. ſucceſſione maiorem natu eſſe cœteris præferendum num.6. verſ. quarto id ipſum procedit, etiam ſi expreſſim natis ex legitimo matri-
27 monio defferantur, Abb. in d. c. tanta ſub d. nu.7. latè Dec. d. conſ. 155. col. pen. & fin. verſ. ſed tamen his nō obſtantibus, vbi hanc parte tuetur, & facientibus in contrarium reſpondet Couar. dicens eſſe probabiliorem ſententiam in d. §.2, ad finem n.30. verſic. 24. Ludou. de Molin. d.c. 1. num. 40. verſ. omiſſis autem pluribus, qui dicit veram, & communem ſententiam videri, & ſecundum eam non ſemel pronuntiatum vidiſſe, & alij, qui facilè cumulari poſſent vltra citatos ab eis. Anno 1593. Florentiæ.

EPITOME.

An Iudęus factus Chriſtianus poſſit moleſtari, & puniri de delictis per eum commiſſis ante ſuſceptum baptiſmum.

SUMMARIA.

Baptiſmus non remittit pœnas temporales delicti ante baptiſmum commiſſi, num. 1. 3.

Et hæc opinio eſt de iure verior, 7.

Et maximè ſi in fraudem pœnæ baptizatus fuiſſet, 2.

Quæ fraus quomodo dignoſcatur, eod.

Baptiſmum, quod pœnas temporales delicti antea commiſſi abluat tenent aliqui, 4.

Maximè ſi non ſit in fraudem ſuſceptus, eod.

Imò, & ſi ad euitandam pœnam fuerit baptizatus, 5.

Sed quod ſaltem pęna ordinaria, & maximè mortis ſit minuenda, 6.

CASUS CENTESIMUS DECIMUS TERTIUS.

SI Iudęus homicidium, vel furtum, vel quodlibet aliud delictum commiſerit, & poſtea effectus ſit Chriſtianus, quæſitum eſt, an pro tali delicto commiſſo ante baptiſmū poſſit poſtquam eſt Chriſtianus moleſtari, & puniri, & pro opinione affirmatiua, quod contra baptizatum proceſſus formari poſſit, vt puniatur
1 pro delictis ante baptiſmum commiſſis, conſuluit Dec. conſ. 130. proponitur, quod Iudęus, per totum, motus, quia Sacramentum baptiſmi reſpicit animam, & tollit peccatum, & pęnam peccati quoad Deū, ſed non liberat à pęna delicti in præiudiciū reipublicæ, vel priuati, cui eſſet ius quęſitum, & quia dictum Sacramentum operatur circa remiſſionem pęnę ſpiritualis in foro poli reſpectu lęſionis Dei, nō autē circa remiſſionem pęnæ tēporalis in foro iudiciali reſpectu læſionis Reipublicæ, & priuatorum, quibus iniquum eſſet per baptiſmū præiudicari, & hanc eſſe veram, & communem ſententiam dicit Dec. quam etiam multis Doctorum auctoritatibus probat, & maximè procedere ait, ſi ex cōiectu-
2 ris appareret, quod talis delinquens baptizatus fuiſſet ad hunc finem principaliter, vt euitaret pœnam, nam hoc non deberet ei prodeſſe, vt ibi per ipſum Dec. qui etiā ponit quomodo fraus hæc argui poſſit, hanc eandem opinionem ſequitur Dec. dictum eius conſilium
3 referens in c. quia diligentia ante nu.7. de elect. & in c. quæ in Eccleſiarum nu.17. de conſtit. vbi etiam inquit, quod ita fuit iudicatū, & dicit Apoſtillator ad dictum conſil. quod benè conſuluit Dec. & in iſtomet caſu idem etiam conſuluit Rain. conſil. 13. lib. 5. & hanc opinio-

opinionem ſequuti fuerint Angel. de Caſtro conſ. 36.
in 1. dubio, num. 1. tomo 2. criminalium, d. verſ. vltimæ
impreſſionis in magna forma, Couar. lib. 2. var. reſol.
c. 10. nu. 4. verſ. ſeptimo non tantum, & Petr. Plaz. di-
cens communem in epit. de delict. lib. 1. c. 34. propè fi-
nem, quam etiam magis communem aſſerit Io. Bapt.
Roſel. ad finem præſentis reſolutionis citandus, & cum
iſta ſententia poſt multa in contrarium adducta per-
tranſit Tiraq. in tract. de pœnis temper. aut remittend.
cauſa 25. vbi etiam oſtendit eam conuenire cum dictis
Theologorum, de quibus ipſe meminit. Contraria ta-
men opinio eſt æquior, & religioni noſtræ Chriſtianæ
4 magis fauet, & eam propterea multi tenēt vt per Clar.
in pract. crimin. q. 51. in fine num. 9. verſ. vlt. quæro, qui
propterea dicit, quod ſi caſus contingeret in eam li-
bentius inclinaret, vt magis Iudæi attraherentur ad cō-
uerſionem, vbi tamen non appareret, quod delinquens
ſuſcepiſſet baptiſmū in fraudem, quam ſentētiam latè
probauit antea Ang. de Vbald. Iunior inter conſil. cri-
minal. diuerſ. vlt. loco impreſſa in magna forma tom. 1.
conſ. 31. incip. quidam Hebreus per totum, qui loqui-
tur etiam quando ad euitandam pœnam temporalem
5 effectus eſt Chriſtianus, & multa pulchra adducit, &
idem in eodem caſu tenuerunt Angel. de Caſtro, Ant.
Vrſatus, Io. Bapt. Roſel. & Anton. Turchet. in conſil.
ſeq. 32. 33. 34. & 35. qui nihilominus videntur fateri,
quod etſi non totaliter extinguitur delictum, tamē fa-
uore fidei pœna eius eſt minoranda, adeò vt effectus
6 Chriſtianus non puniatur pœna ordinaria legis, vel ſta-
tuti, ſed alia mitiori, & maximè vbi de pœna mortis a-
geretur, vt ibi per eos, iura rationes, & auctoritates al-
legantes, cum quibus ego ſemper tenerem, licet affir-
7 matiua opinio in puncto iuris verior videatur, & magis
communiter recipiatur, vt ipſemet Roſſel. dicit d. conſ.
34. num. 26. quam etiam ſequutus eſt in alio caſu idem
Angel. de Caſtro in eodem tomo conſ. 36. in 1. dubio,
num. 1. vt initio dixi.

E P I T O M E.

An extraneis competat ius accuſandi vxorem alterius de
adulterio, & quis in hac materia extraneus dicatur, &
an Iudici liceat in hoc crimine ex officio procedere,
& adulteram inquirere.

S V M M A R I A.

*Adulterij accuſatio contra mulierem conceditur ſolum Ma-
rito, Patri, Fratri, Patruo, & Auunculo, num. 1.*

Cæteris autem non competit, 2. 4.

*Matrimonia aliena etiam ſoluto matrimonio fœdare non li-
cet, num. 3.*

Adulterij crimen eſt publicum, 5.

Accuſare quilibet poteſt in publicis delictis, 6.

Quod tamen abſolutè non eſt verum, 8.

Iure non conceditur in crimine adulterij, 7.

Iudex ex officio an poſſit inquirere de adulterio, 9.

Et quod non poſſit, 12 niſi ſit notorium, ibidem.

*Non obſtante generali conſuetudine inquirendi de quocun-
que crimine, 13.*

*Iudex an de iure poſſit ex officio ſuper quocunque crimine
procedere, dubitatur inter Doctores, 10.*

*De conſuetudine tamen Italiæ, Hiſpaniarum, & Franciæ du-
bium non eſt quin poſſit, 11.*

*Procedendi in criminalibus duo modi tantum reperiuntur ex
officio, vel ad inſtantiam partis, 14.*

Modi, per quos ad inquiſitionem deueniri poteſt, 15.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS QVARTVS.

1 ADulterij accuſatio aduerſus mulierem non omni-
bus a lege cōceſſa eſt, ſed Marito, Patri, Fratri,
Patruo, & Auunculo tantum, quos verus dolor ad ac-
cuſandum impellit, vt eſt text. ad literam in l. quamuis
adulterij, 30. C. ad leg. Iul. de adulter. quæ licet ſimpli-
citer loqui videatur de Patre, & alijs coniunctis ipſius
mulieris, tamen procedit etiā in Patre, Fratre, Patruo,
& Auunculo mariti propter verborum generalitatem,
& rationis identitatem, vt ibi tradit Saly. num. 11. verſ.
quæro extra gloſ. ſecundum cuius opinionem deciſum
fuiſſe in magna curia, & poſtea confirmatum in conſi-
lio Neapolitano refert Vinc. de Franch. deciſ. 94. in
cauſa cuiuſdam per totam, quod etiam voluit Angel.
de maleſic. in verbo, *Che hai adulterato la mia donna,*
ſub num. 33. poſt verſ. quis poſſit de adulterio accuſa-
re ad finem, ibi & quia dixi de coniunctis, de quo non
meminit Franc. Vnde quæſitum fuit, an extraneis, ideſt
non coniunctis accuſatio hæc competere poſſit ſaltem
data coniunctorum non accuſantium negligentia, &
2 quod non competat videtur probare text. in d. l. quam-
uis adulterij, prout ibi ponderat Salyc. per quinque ra-
tiones, nu. 5. verſ. oppono contra gloſ. 4. ſequitur Angel.
in loco citato, poſt d. verſ. quis poſſit de adulterio ac-
cuſare ante finem, ibi ſcias tamen, quod hodie corre-
ctum eſt, vbi etiam Auguſtin. idem tenet in addit. poſt
princ. verſ. item adde quod Ang. l. & idem tenuit Ful-
goſ. conſ. 135. in cauſa criminationis, col. 2. ſub num. 1.
verſ. 2. principaliter, vbi aſſerit hanc eſſe ſententiam
communiter per noſtros maiores approbatam, & ita
etiam communiter tenere Doctores in d. l. quamuis a-
dulterij per illum textum atteſtatur Didac. Canter. de
prædictis tamen nullam faciens mentionem in ſuis qq.
crim. tit. de quæſtionib. tangent. accuſatorem, q. 2. ſub
n. 5. verſ. & in hoc an ſemper valeret fol. 43. non enim,
vt dicit illa lex, licet fœdare aliena matrimonia, quod
3 & ſoluto matrimonio procedere volunt ibi gloſ. & Sa-
lycet. nu. 6. verſ. quæro contra gl. 3. & Angel. & Aug. pro-
ximè adducti, & Fulgoſ. d. conſ. col. 2. verſ. quinimo nec
4 eo ſoluto, in tantum, vt nullus admittatur, qui non ſit
de nominatis in d. lege, licet ſit coniunctus vxoris adul-
teræ, vel mariti, quia d. lex loquitur taxatiuè, & habet
pro extraneis omnes quaſi coniunctos, qui non ſunt in
ea nominati, vt poſt multa hinc inde deducta videtur
firmare, Salyc. ibi nu. 7. verſ. quæro cum quinta, quem
ſequuti ſunt Angel. & Auguſt. ſupra citati, & tenet etiā
Didac. Canter. loco relato, & fuit opinio gloſ. in d. l. li-
cet ſub dubio fortè, quam etiam amplecti videtur Ful-
goſ. d. conſ. 135. in d. verſ. ſecundo principaliter, & ſe-
cundum eam tenēdum cenſeo, quia in talibus coniun-
ctis videntur ceſſare rationes, quas conſiderat d. lex in
propinquioribus eos admittendo ad accuſandum, &
ex diuerſo militare, quas ponderat in arcendo extra-
neos ab accuſatione, quātò enim remotior eſt gradus,
tanto frigidior eſt affectio, & vlterior gradu minus,
quam proximior diligere præſumitur vt ipſa ratio na-
turalis dictat, & experientia docet.

5 *Licet* ergo crimen adulterij ſit publicum, l. 1. ff. de
publ. iudic. §. item lex Iulia de adulter. Inſt. de publ. iu-
dic. & d. l. quamuis adulterij in princ. & proinde vide-
6 retur, quod quilibet de populo poſſet accuſare arg. §.
conſequens, Inſt. de ſuſpect. tutor. & d. l. quamuis adul-
terij poſt princ. tamen non admittuntur, niſi nominati
ti in eadem l. quamuis adulterij ratione iam expreſſa, &

habetur per gloſ.Inſt. de publ. iudic. in princip.in ver-
7 bo plerunque per Angel. in d.verſ. quis poſſit de adul-
terio accuſare in princ.& per Didac.ſuperius relatum,
qui propterea ſubdit, quod ſolent eſſe ſtatuta in popu-
lis, & conſtitutiones in Epiſcopatibus, quod fiſcales
nō poſſint accuſare mulierem nuptam de adulterio, niſi
maritus accuſet. quod inquit adnotandum, quia quoti-
dianum eſt, & rationi congruit non tantopere tamen
de hac fallentia mirari oportet, cum text. Inſtit. de pu-
blic. iudic. poſt princ. dicat formaliter, quòd hæc iu-
dicia publica dicuntur, quòd cuius ex populo executio
eorum plerunque datur, & ſic non ſemper, & in omni
8 caſu, licet, vt plurimum, quem locum nullus, quod vi-
derim, ad hoc allegat, hinc forte dixit Clar. in §. adul-
terium n.4. verſ. eſt autem, quòd hodie adulterium eſt
crimen priuatum, quia eius accuſatio non competit ni-
ſi certis perſonis, vt in d.l. quamuis adulterijs. Sed hanc
diſputationem vanam eſſe, & nullius vtilitatis forte ali-
quis dicet, cum etſi extraneus, ſeu non nominatus in
d.l. quamuis adulterij non admittetur ad accuſandū, ta-
men re Iudici patefacta poterit is cōtra mulierem pro-
cedere, cum de adulterio poſſit per viam inquiſitionis
procedi de iure, vt notat Angel. de malefic. in d. verbo,
9 *Che hai adulterato la mia donna* n.31. verſ.4. an de adul-
terio, vbi allegat. l. ſi g.2. §. ſi publico, cum ibi notatis
per gl. & Bart. ff. de adulter. & maximè, quia licet olim
maxima fuerit inter ſcribentes altercatio, an de iure ci-
10 uili Iudex procedere poſſit ex officio ſuper quocunq;
crimine, vt patet ex congeſtis per Angel. de malefic. in
verbo, hæc eſt quædam inquiſitio nu.12. cum pluribus
ſequent. verſ.2. principaliter in hac materia videndum
eſt, & per Auguſt. de Arim. & alios addentes ad eum.
num.31. & ſeq. vſq; ad num.49. per Clar. in pract. cri-
min. q.3. nu.3. verſ. debes autem ſcire, per Didac. Can-
ter. dicto tit. de quæſt. tangentibus accuſatorem d.q.
2. num.14. & ſeq. vſq; ad finem, verſ. quoad ſecundum
membrum quæſtionis, per Clar. in pract. crimin. q.5.
n.2. & ſeq. verſ. quero in quibus, & verſ. ſeq. & per alios
ab eis allegatos, tamen hodie, quicquid ſit de iure cō-
muni permiſſum eſt Iudici in quocunq; caſu procedere
ex officio, & ſic per inquiſitionem ex generali conſue-
tudine obſeruata in omnibus curijs Italiæ, Hiſpania-
11 rum, & Franciæ, vt ex multorum relatione atteſtatur
Clar. d.q.3. nu.6. verſ. ſed certe, qui etiam poſtea idem
confirmat q.5. ſub n.2. ad finem, ibi cœterum de con-
ſuetudine, cum qua opinione concordant Doctores
relati per Aug. de Arim. in addition. citatis ſub nu.48.
verſ. ſed aduerte, quod illa doctrina, licet ipſe cōtrariū
teneat, latius per Hyeron. Cuchalon. in ſequenti addi-
tione incip. in quantum. Angel. & Auguſtinus laborant
in princ. & melius circa mediū verſ. vos tamē Domini,
vbi hanc ſententiā tenendā dicit, quā et tenuerunt Cu-
man. conſ.136. Ad primum col. fin. verſ. ſed poſito q
poſſit, Vitalin. in tract. de malefic. tit. de inquiſition. n.
6. verſ. ſed contra eos, Gandin. in eodem tract. de ma-
lefic. rubr. quomodo de maleficijs cognoſcat. per inqui-
ſit. ſub nu.6. verſ ſed hodie, & alij plures antiqui, & mo-
derni, quos refert, & ſequitur Farinac. lib.1. quæſtion.
crimin. tit. de inquiſit. quæſt.1. num.10. verſ. ſic limita
tertio, vbi etiam teſtatur de communi. Verumtamen,
quòd in caſu adulterij non poſſit Iudex eo officio in-
12 quirere; tenet in indiuiduo Fulgoſ. d. conſ.35. in cauſa
criminationis volum.1. & 2. motus ex pluribus, ſed
potiſſimè, quoniam, cum ex d.l. quamuis adulterij cer-
tis tantum perſonis perſecutio huius criminis conceſ-
ſa ſit, & cœteris quibuſcunque denegata, maximè ve-
rò extraneis, videtur, quòd Iudex non poſſit ad inqui-
ſitionem deuenire, quia non eſt de coniunctis, quibus
conceditur accuſatio, ſed imò dicitur prorſus extra-
neus, cuius accuſationem reijcit d.l. & qui ratio eiuſdē
legis in ſui generalitate compræhendit etiam inquiſi-
tionem, quod ſcilicet non liceat vxorem alterius a Vi-
ro, & coniunctis probatā inquietare, & aliena matri-
monia fædare: Idem vult Afflict. deciſ.176. nu.2. verſ.
& licet qui tamen aliud dicit, quando adulterium eſ-
ſet notorium, quam opinionem inueni poſtea tenere
Vulpel. conſ. crim.94. nu.6. in ſecundo dubio, vbi ait,
quòd in crimine adulterij de iure ciuili procedi non
poteſt, niſi ad querelam eorum, de quibus habetur to-
to tit. ff. & C. de adulter. nec alia adducit, & ita tenēdo
ad id, quod dictum eſt de generali conſuetudine in cō-
trarium, reſponderi poteſt, quòd non procedit in ca-
13 ſibus, in quibus lex ſpeciali ratione extraneis perſecu-
tionem vetat, vt in iſto per d.l. quamuis adulterij, nec
mirū, cū omnis regula fallere debeat, quando æquitas
ſuadet, ineptumq; eſſet ab ea non recedere, vbi ex bo-
no, & æquo illi ſtandū non videtur, §. quia vero, & ibi
gl. in verbo ineptiſſimum exiſtimauimus, in authent. vt
matr. debitric. & creditric. tutel. gerant, & latè tradit
Barth. Cæpol. in tract. de interpretat. extenſiua, Rubr.
quæ fuerit cauſ. introducend. extenſ. & ſuper quo ſit
fundata n.9. vbi alia iura, & authoritates adducit, quo
fit, vt cum ex cōmuni, & obſeruata practica crimina-
liter procedatur contra delinquentes duobus ſolum-
modo modis, ſcilicet, vel ad inſtantiam partis per que-
relam, ſeu accuſationem, vel ex officio Iudicis per in-
quiſitionem, quicquid nōnulli ſentiant de alijs modis,
qui eſſentialiter, & quo ad effectum ſub prædictis duo-
bus contineri videntur, vt demonſtrat Clar. d.q.3. ſub
n.1. poſt principium tuta ſit adultera mulier a tribuna-
lium moleſtia; ſi a viro, aut alijs, quibus accuſandi ius
conceſſum eſt, non accuſetur, ex quo vt dictum fuit alij
accuſare nō poſſunt, & Iudex ex officio non procedit
qualitercunq; delictum ad eius aures deuenerit, & per
quemcunq; modum ex ijs, per quos ad inquiſitionem
15 deuenire poteſt, de quibus habetur per Angel. de ma-
lefic. in d. verbo, hæc eſt quędam inquiſitio n.12. & ſeq.
verſ.2. principaliter in hac materia, & ibidem per ad-
dentes ad eum, & per alios ſupra citatos.

E P I T O M E.

De promiſſione indemnitatis facta per delinquentes, aut
alios deputatis ad denuntiandum maleficia, ne ea cu-
riæ referant, quòd non valeat, nec alia obligatio pro
futuris delictis, & quid in præteritis.

S V M M A R I A.

*Promiſſio facta Syndico, vel alij officiali deputato ad referen-
dum maleficia de conſeruādo eum indemnem ab omni pœ-
na, ne referat maleficium, non valet, num.1.*
Fideiuſſor dari non poteſt pro pœna maleficij ſoluenda, 2.
Intelligitur de futuris pœnis, ſecus de præteritis, 9.
*Malefactori non poteſt fieri promiſſio pro conſeruatione in-
demnitatis, 3.*
Societas flagitioſæ rei iniri non poteſt, eod.
Mandatum contra bonos mores non eſt obligatorium, 4.
*Obligatio non valet, quod quilibet ex conſortibus cōtribuat,
ſiquem ipſorum pro maleficio condemnari contingat, 5.*
*Iudicis facta promiſſio indemnitatis, vt illicitam proferat
ſententiam, non valet, 6.*

Secus

Secus ſi non illicita eſſet ſententia, vel probabiliter de hoc dubitaretur, 7.
Compromitti poteſt de pœnis maleficiorum præteritis, non de futuris, 8.
Delinquens obligatur ciuiliter, & naturaliter, 10.
Delinquens videtur in pœnam conſentire, eod.
Naturalis ratio dictat, vt delicta puniantur, 11.
Dolus de præterito remitti poteſt, ſecus de futuro, 12.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS QVINTVS.

1 PRomiſſiones factæ Syndicis, ſeu conſulibus, aut alijs officialibus ad denuntiandum maleficia deputatis de conſeruando eos indemnes, id eſt de ſoluendo omnem pęnam, quam incurrerent, vt commiſſa delicta non notificent, nō valent, & ideo ipſi Syndici, qui ob dicta maleficia non denuntiata in pœnam à ſtatutis determinatam fuerunt condemnati, & ſoluerunt, non poſſunt eam à promiſſore petere, nec promiſſam indemnitatem conſequi, ita in puncto decidit Bartol. in l. ſi à reo, 71. §. id quod vulgo, & ibi etiam Alex. in addit. ad eum, & Caſtr. nu. 4. ff. de fideiuſſorib. per illum
2 text. vbi dicitur, quod licet pro pœna maleficij ſoluenda poſſit dari fideiuſſor ei, cui pœna debetur, vt etiam probatur in l. ſi quis pro eo, 57. §. fin. eod. tit. tamē ma-
3 lefactori pro conſeruatione indemnitatis non poteſt fieri promiſſio, nec præſtari fideiuſſio, ne flagitioſę rei videatur inita ſocietas, per quā rationem dicit in eod. §. id, quod vulgo, Bar. quod ſi promitto tibi ſoluere pęnam, ſi commiſeris tale maleficium, nō valet talis promiſſio, quod optimè etiam probat tex. in §. illud quoque, Inſt. de mandato, vbi præciſè dicitur, quod non eſt obligatorium mandatum, quod eſt contra bonos mo-
4 res, veluti de furto, aut de damno, aut de iniuria faciendis, ita vt licet mandatarius pęnam præſtiterit nomine illius facti non tamen vllam habet aduerſus mandantē actionem, ſubditque Bart. eadem ratione, non valere pactum, quod inuicem faciunt conſortes in Tuſcia,
5 quod ſi quem eorum contingeret cōdemnari pro maleficio, omnes contribuerent, quia per hoc inuitantur ad delinquendum, quam deciſionem ſequitur ibi Alex. in vltima apoſtilla ad eum in fine, & notat ibidē Caſtr. ſub n. 4. in fin. verſ. nota ergo, inquiens, quod talis obligatio ſociorū de participando in ſolutione pęnę vnius ipſorum, qui delinqueret non tenet, nec virtute talis promiſſionis poſſet ille, qui pęnam ſoluiſſet, ab alijs recuperare, quod & in Iudice iniquam ſentētiam ad po-
6 ſtulationem partis proferēte, & faciente ſibi caueri de indemnitate tempore Syndicatus, vt ſcilicet, & hæc promiſſio non valeat, tradit idem Caſtr. in eodem §. in fine n. 5. qui tamen contrarium firmat, quando Iudex non faceret rem ſui natura illicitam, vel quando dubiū
7 probabile erat, an eſſet illicita, vel non, ita intelligens Bart. in l. ſi quis vxori, §. fugitiuum nu. 2. ff. de furt. ad quæ dicta ſe remittit idem Bart. in auth. nouo iure in fine nu 4. C. de pœn. iudic. qui malè iudicauit. Ad hæc facit Bald. conſ. 97. proponitur quod propter diſcordiam n. 2. verſ. ſuper alio vero puncto lib. 5. vbi quærit, vtrum de pœnis maleficiorum poſſit compromitti, &
8 concludit, quod de pœnis præteritis poteſt, ſed non de futuris, quia poteſt quis ſe obligare pro alio ad cōferendum in pęna maleficij pręcedentis, ſed non in pęna maleficij ſubſequētis, vt in d. l. ſi eo, §. id quod vulgo,
9 ff. de fideiuſſor. ſimile eſt, quod idem Bald. tradit in l. 1. col. fin. nu. 11. C. de condit. ob turp. cauſ. vbi quod tenet obligatio ex turpi cauſa de præterito, ſed non de futuro, & ratio eſt, quia in primo caſu nulla verſatur turpitudo, cum delictum iam ſit commiſſum, & ex eo nata contra delinquentem obligatio; pro qua etiam fideiuſſor accedere poteſt, vt dictū fuit ex d. l. ſi quis pro eo, §. fin. & d. l. ſi a reo, §. id, quod vulgo in princ. cum, vt notat Caſtr. in d. §. fin. poſt princ. delinquens tenea-
10 tur ciuiliter, & naturaliter, quia delinquēdo videtur in pęnam conſentire, l. 1. §. beſtias, cum ibi notatis, ff. de poſtulando, vel ſaltem teneatur naturaliter ex æquitate iuriſgentium, quæ eſt, vt delicta puniantur, quia ſic expedit Reipublicæ d. §. id, quod vulgo, & l. ita vulne-
11 ratus, ff. ad leg. Aquil. In ſecundo autem caſu verſatur turpitudo, & obligatio tendit ad crimen committendum, & inuitat ad delinquendum, vnde merito non valet d. §. illud quoque, Inſtit. de mandat nec ei accedere poteſt fideiuſſor, vt in d. §. illud quod vulgo poſt princ.
12 hinc etiam dicitur, quod dolus de præterito remitti poteſt, dolus autem de futuro non. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. cent. 4. caſu 337. in tertia declaratione, nu. 14. & alij per eum citati. Ad idem facit Bald. conſ. 480. lib. 4. incip. quando pro delicto, vbi quod promiſſio de indemnitate pro delicto committendo non valet, ne quis ad delinquendum inuitetur, pro iam commiſſo autem ſic, cum vnus poſſit ſe obligare ad pœnam per alium commiſſam.

E P I T O M E.

Vtrum teſtis deponens falſum teſtimonium in cauſa ciuili coram Iudice ciuili poſſit ab eo puniri, an vero cognitio, & punitio ſpectet ad Iudicem criminalem.

S V M M A R I A.

Iudices ciuilem tantum iuriſdictionem habentes punire non poſſunt teſtes coram ipſis falſum deponentes in ciuili cauſa, num. 1.
Licet multi contrarium teneant, 2.
Teſtis falſum deponens coram vno Iudice ſe dicitur ſubijcere illius iuriſdictioni alias incompetenti, 3.
Quod intelligitur dummodo alias illius criminis iuriſdictionem haberet, 4.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS SEXTVS.

SI teſtis deponis falſum in cauſa ciuili coram Iudicibus habentibus iuriſdictionem in ciuilibus tantum, licet offendātur aures ipſorum Iudicum ciuilium, non tamen poteſt puniri per ipſos Iudices Ciuiles, ſed
1 punitur per Iudices criminales, ita in puncto decidit Bart. in l. ſi quis obrepſerit in fin. nu. 5. & in l. ſeq. incip. Diuus 31. n. 4. verſ. vlt. quęro, ff. ad l. Corn. de falſ. ſequitur Caſt. in l. nullum, n. 4. verſ. in tex. ibi data cunctis Iudicib. C. de teſtib. Et ita ſeruari atteſtatur Vincent. de Franc. deciſ. Neapol. 147. ex regula ad fin. num. 6.
2 Verum tamen eſt, quod contrarium tenuit idē Bart. in l. hoc iure, §. aqua, ff. de aqua quotid. & æſtiu. volens expreſsè, quod Iudex ciuilis poſſit teſtem falſum corā ſe deponentem punire, quia tacitè videtur acquieſcere eius iuriſdictioni per d. §. aqua, & per d. l. nullum, C. de teſtib. quæ pro hac parte mihi quidem videtur multū ſtringere, ibi enim dicitur, quod delinquens coram aliquo Iudice falſum teſtificando, efficitur de foro ipſius Iudicis, & ab eo punitur, licet alias talis Iudex non eſ-
3 ſet competens dicti delinquentis, vt etiam ibi tradunt omnes ſcribentes, Afflict. deciſ. 219. In foro Archiepiſcopi nu. 1. Didac. Couar. in tract. pract. qq. c. 18. num. 8. verſ. octauo ex eod. & Vinc. de Franch. d. deciſ. 147.

nu.1.& maximè ponderando verba d.l.nullum,ad fi-
dum generaliter datur facultas cunctis Iudicibus,quo-
rum aures teſtis offenderit, in eum pro qualitate deli-
cti animaduertẽdi, niſi reſpondeatur,prout dicit Caſt.
ſupra citatus , quod ſcilicet data dicatur facultas pu-
niendi cũctis Iudicibus de illis, qui de illo crimine poſ-
4 ſent ordinariè punire,alias ſecus,quam declarationem
ſequitur Vinc.de Franch.d.deciſ.147.ante nu.6. verſ.
& quia Paulus de Caſtro.

E P I T O M E.

Si per vnam curiã committatur executio contra aliquam perſonam famulis Bariſelli , ſeu Capitanei Birroariorum,quibus fiat reſiſtentia per non ſuppoſitos dict. curiæ, & famuli ducant reſiſtentes ad carceres alterius curiæ de cauſis criminalibus cognoſcentis quænam ipſarum curiarum competens ſit contra tales reſiſtentes , & an vtraque cognoſcere poſſit, & locus ſit inter eas præuentioni.

S V M M A R I A.

Reſiſtentes familiæ pro alia curia exequenti , an puniri debeant per Iudices meros executores , an per eos, qui executionem commiſerint per totum.

Et quod per meros executores,3.

Verius tamen eſt,quod præuentioni ſit locus,9.

Teſtis falſum deponens prorogat iuriſdictionem Iudicis alias incompetentis,num.1.3.10.

Quod procedit cumulatiuè ad Iudicem alias incompetentem non autem priuatiuè,4. 10.

Iudice per alium exequente,ſi grauamen contingat, non appellatur à mero executore , ſed ab eo , qui executionem commiſerat, 2.

An,& quando præuentioni ſit locus in dictis caſibus,5.8.10.

Iudicis præuenientis potior eſt cauſa cæteris paribus,6.

Præuentio etiam per citationem attenditur in materia iuriſdictionis, 7.

Delinquens ſemel punitus ab vno ex Iudicibus competentibus ſeparatam iuriſdictionem habentibus , an poſſit iterum puniri, 11.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS SEPTIMVS.

COnceſſis literis executorialibus per curiam officialium honeſtatis contra quandam mulierem
impudicam occaſione eorum officij , dum famuli Bariſelli acceſſiſſent ad dictam executionem faciendam ,
quidam dictæ curiæ non ſuppoſiti reſiſtentiam fecerunt dictis famulis,ne exequerẽtur,qui tamen exequuti fuerunt , & reſiſtentes duxerunt ad carceres alterius
curiæ cauſis criminalibus præpoſitæ , quæ contra dictos reſiſtentes cępit procedere,alia curia prætendente dictæ cauſę cognitionem ad ſe ſpectare. Vnde quęſitum fuit , quæ ex dictis curijs rectius induat arma , &
dicebatur pro curia,quæ petebat cauſę remiſſionẽ,facere , quod dicti reſiſtentes tamque delinquentes circa
executionẽ a dictis officialibus conceſſam videntur ef-
1 fecti de eorum foro , ita vt ab eis poſſent puniri , licet
alias dicti officiales non eſſent illorũ Iudices cõpetentes per diſpoſitionẽ l. nullum cũ ſua materia,C. de teſtib.& magis in terminis pro eiſdem officialibus videbatur facere dictum Bart.in l.à diuo Pio,§. ſententiam
Romæ,nu.6. verſ. quæro quid ſi in exeqnẽdo,ff.de re
iud.vbi tradit,quod quando vnus Iudex exequitur per
2 alium,qui eſt nudus exequutor,& is in exequẽdo lædit
eum,cotra quẽ fit exequutio,læſus in exequutione appellat à primo Iudice exequutionẽ cõmittente, qui dicitur eũ lędere miniſterio facti alterius,non autem appellat ab ipſo Iudice exequente , qui nudum tantũ miniſteriũ facti habebat in exequẽdo,vt ſic,& in hoc caſu delinquẽtes debeant puniri ab eo Iudice,quẽ famuli
exequentes repreſentabant, ac ſi corã eis deliquiſſent
quaſi quod,vt in propoſito dicit Bald.ſtatim citandus.
offenſi ſint ipſi officiales,quorũ vicem famuli recipiũt
3 ex commiſſione. Pro curia autem criminali,dicebatur
quod quamuis ex regula d.l. nullum delinquẽs efficiatur de foro Iudicis,coram quo deliquit,non tamen tollitur facultas procedendi,& puniendi alteri Iudici,qui
alias de iure communi habet iuriſdictionem in talẽ delinquentem,ſed vterque poteſt procedere,vt dicit Bal.
in d. l. nullum ante finem,quem ſequitur Afflict. deciſ.
219.nu.2.verſ.in contrarium,adeò quod,cum d.l.nul-
4 lum procedat cumulatiuè, & non priuatiuè,& vtrique
curiæ conceſſa ſit puniendi facultas,locus eſt inter eas
5 præuentioni,vt ſubdit Afflict.in loco citato.Vnde cum
curia criminalis in eius carceribus habeat reſiſtentes ,
& eos examinauerit,videtur pręferẽda,cũ in pari cauſa potior ſit cauſa Iudicis,qui pręuenit Bald.in l.negã-
6 da in t.notab.C.qui accuſ.non poſſ. & maximè,quia in
hac materia concernente iuriſdictionẽ per pręuentionẽ,attenditur præuẽtio etiã per citationẽ,vt cõſiderat
Afflict.d.deciſ.219.n.3. poſt alios per eũ relatos,& ad
Bar.in d.§.ſententia Romę,reſpondebatur,verũ eſſe,q.
appellatur à Iudice committente executionẽ, quando
exequutor,qui grauauit in exequẽdo,erat nudus miniſter,prout dicit Bar.ſed ſi quis delinquat cõtra exequẽtẽ,vt in caſu pręſenti,in quo exequenti familię facta eſt
reſiſtentia,quod cognoſcat Iudex cõmittens executionem,vel alius,non dicit Bart.nec in hoc loquitur,adeò
quod eius doctrina non applicatur ad propoſitũ præſentis dubitationis, in qua poſt longã ad partes diſputationem videtur alias fuiſſe concluſum in conſ.Neap.
pro curia criminali,vt per Afflict.d.deciſ.219.vbi quęrebatur,an teſtes in cauſa matrimoniali in foro Eccleſiaſtico examinati , qui falſum dixerant teſtimonium ,
poſſent pro dicta falſitate puniri etiam in foro ſeculari a Iudice laico , & reſolutum fuit quod ſic , ex quo in
8 vtroque foro delictum poterat cognoſci , & Iudex laicus præuenerat,& Afflict.ſequitur Couar.in lib.pract.
qq. c.18. ſub nu,8. verſ.ſed & hac in re,& magis pro-
9 priè, & in terminis noſtris idem decidit ipſum conſiliũ
Neapolitanum,teſte Vinc.de Franch. deciſ.147. in 1.
par. vbi de mandato curiæ meretricum Alguzerij iuerant ad capiendam quandam meretricem , & facta eis
reſiſtentia per non ſubditos illius curiæ duxerunt ad
carceres magnæ curię dictam mulierem,& reſiſtentes,
remiſſa meretrice ad eius curiam,& retentis reſiſtentibus per magnam curiam,eorumque remiſſione petita
per dictam curiam meretricum,habita matura diſcuſſione iurium vtriuſque curiæ fuit deciſum pro magna
10 curia,quæ præuenerat curiã meretricũ,cum ab vtraq;
de eo delicto cognoſci potuiſſet, & d.l.nullũ procedat
cumulatiuè,& nõ priuatiuè, & dictum Bart.in d.§.ſententiã Romę non loquatur in hoc caſu,ſed in alio longè diuerſo,& vt latius per ipſum Vinc.de Franch. qui
benè,& cũ breuitate loquitur,& idem ante iſtos voluit
aperiè Bald.in d.l.nullũ,n.9. & ſeq. verſ.quęro Iudex.
vbi quęrit,ſi Iudex Peruſinus,corã quo cauſa vẽtilatur,
remiſit examinationem cuiuſdam teſtis ad Iudicẽ Florentinũ,qui depoſuit falſum,poteſt puniri nedum a Iudice Florentino,ſed etiã a Peruſino,& in vtroque capite pu-

Digitized by Google

te pulchras, & ſubtiles adducit rationes, ſubdit tamen nu.11. quod punitio facta ab vno ex dictis Iudicibus excludit proceſſum, & ſententiam alterius, quia ſufficit
11 vna pœna, dummodo ſit integra, cuius tamen contrarium dicit Afflict.d.deciſ.219.num.4.& 6.volens in ſuo caſu locum eſſe pœnę Iudicis laici, & etiam Eccleſiaſtici, de quo noſtrum non eſt nunc agere.

EPITOME.

An bannitus habens ſaluum conductum pro certo tempore dicatur illum frangere, ſi infra tempus ipſius ſalui conductus committat aliquod delictum, ita vt poſſit retineri, & puniri non ſolum de eo delicto poſt ſaluum conductum facto, ſed etiam de omnibus ante eius impetrationem commiſſis, ac ſi ſecuritatem illam non habuiſſet.

SVMMARIA.

Saluum conductum pro commiſſo delicto habens in aliquo loco, ſi ibi delinquat an dicatur rumpere ſaluum conductum, num.1.

Et quod rumpere dicatur, & ideò puniendus ſit etiam de commiſſis ante ſecuritatem, 2. 4.

Quod procedit, quando verè id, quod prætenditur eſſet punibile, non autem aliquid leue, 5.

Saluus conductus videtur conceſſus, rebus ſic ſtantibus, & niſi priuilegio abutatur, 3.

Bannitus aſſicuratus, delinquens offendi poteſt, ac ſi ſecuritatem non habuiſſet, 4.

Et quando ex propoſito deliquit, & ad hunc effectum in fraudem ſecuritatem accepit, 7. 9.

Contrarium tamen, & ſic quod ſecuritatem rumpere non dicatur volunt aliqui, 6.

Et hoc verum eſt, vbi talis non deliquit ex propoſito, 8.

Quid autem ſi deliquerit ex propoſito poſt ſaluum conductum ſuperueniente, 10.

Principibus conuenit, ne banniti ſub ipſorum fiducia circumueniantur, 11

Securitas data ſeruanda eſt, eod.

Etſi concedi non debuiſſet, 12.

Quid tamen, ſi data fuerat ab eo, qui poteſtatem dandi non haberet, 13.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS OCTAVVS.

1 QVæſtio eſt non parum cõtrouerſa, an habens ſaluum cõductum in aliquo loco pro certo tempore, & in eo infra dictum tempus delinquat, dicatur amittere priuilegium dictæ ſecuritatis, & eam rumpere, ita vt puniri poſſit non ſolum de delictis poſt ipſam ſecuritatem commiſſis, ſed etiam de ijs, quæ ante dictum ſaluum conductum ſibi conceſſum fecerat, quam quæſtionem in ſpecie diſputant, multa pro, & contra adducentes Roman.in l.3.§.ſi ſeruus col.fin. num. 10. verſ.ſeptimo caſu principali, ff.de acquir.poſſ.& Nellus in tract.de bannit.in ſecunda parte ſecundi temporis q. 16. de quibus meminit eorum rationes referens M.Ant.Blanch.in pract.crim.in §. datis defenſionibus nu.45. cum multis ſeq.verſ.in ea quæſtione folio 36.& concludunt Roman. & Nellus, quod aſſicuratus dici-
2 tur frangere ſecuritatem, & punitur etiam de cõmiſſis ante ſecuritatis cõceſſionẽ, quia ei videtur data rebus ſic ſtantibus, & vbi priuilegio nõ abutatur, & nõ offen-
3 dat cõcedentem ideſt rempublicam, & reſpondent ad argumenta pro cõtraria opinione facientia, inferuntque quod ideo bannitus aſſicuratus, vt ſupra delinquens poteſt impunè offendi, prout ante ſaluum conductum poterat, & illum capiens, vel occidens habebit
4 præmium a ſtatutis ordinatu, ſicut habuiſſet, ſi capto, vel occiſo ſaluus conductus cõceſſus non fuiſſet, hanc eandem opinionem ſecuti fuerunt Vital.in tract.clauſular. in Rubr. ſeu clauſula, nil nouari ſecuritate pendente, Afflict.in conſt.regni, lib.1. Rubr.3. de for.bannitis, & forudicatis in conſtitut. pœnam eorum num. 60.& ſeq.verſ.decimo, & vlt. quæro de vna quæſtione vbi diffusè loquitur. Quintilian. Mandoſ.in tract. de ſignatura gratiæ tit.de ſaluo conductu poſt verſ.voluerunt aliqui, ibi limita, niſi habens ſaluum conductum. Herculan. in tract.de caution.de non offendendo cap. 37. num.20. Magald.in tract. de ſecurit.& ſaluo conductu in 2. parte, col.2. verſ.ſed hoc limitatur, & conſilium Neapolitan. vt Vincent. de Franch. refert, ſola relatione Romani, Vitalis, & Magaldi cõtentus deciſ.258. quotidie in hoc regno, num.2. qui tamen nu. 3. ſubdit, quod conſilium intellexit opinionem Romani, & ſequacium procedere, quando delictum infra tempora ſecuritatis cõmiſſum eſſet verè punibile, non
5 autem quando aliquid leue prætenderetur factum, & ſub hoc colore caperentur aſſicurati, vt pro delictis ante ſaluum conductum commiſſis punirentur, quod iuri, & æquitati conueniens videtur, & cum dictis in præfata deciſ. 258. tranſit poſtea idem Franc. deciſ. 433. poſt princ. & num. 1 in 2.parte.

6 Contrariam tamen ſententiam, quod propter delictum poſt ſecuritatem commiſſum in loco aſſicurato delinquens non rumpat ſaluum conductũ, nec eius priuilegium amittat, ſed de eo delicto tantum puniri poſſit, tenuit Dec.in c.cõſtitutus il 1.23.col.2.verſ.ex quibus extra de appellat. inquiens, quod ita conſuluit D. Antonius de Roſſellis de Aretio, & plerique alij Doctores Florẽtini, licet Nellus ſupra citatus aliter tenuerit, de qua opinione Decij habetur per Blancum in loco adducto, ſequitur Menoch.in tract.de arbitrar.Iud. lib.2.centur.4. caſu 337. num.13. & 14.verſ.declaratur tertio, Ioſeph. de Ludouic. deciſ. Lucenſ.11. cum quamplurimi, nu.30 verſ.dum poſtea vlt.loco, & idem Dec.ab alijs non allegatus in l.cum proponas, la ſecõda ſub num.6.in fine verſ.& ex prędictis, C.de pact.inquiens, quod ita cõſuluit D. Antonius Roſſellus in ſuo conſilio incipiẽte duo dubia ex hoc facto, & ita etiam videtur tenere Angel. de malefic.in verbo, quod fama publica, nu.60. verſ.quarto quæro. Vnde in hac tantorum Patrum varietate Blanch.in d.§. datis defenſionibus nu.54. & ſeq.verſ. pro concordia diſtinguit, quod aut bannitus aſſicuratus deliquit ex propoſito, & deli-
7 beratè, & apparet, quod venit in locũ, in quo fuit aſſicuratus, cauſa committendi tale delictũ, & tunc perdit priuilegium, & ſaluum conductũ, quia voluit rẽpublicam fraudare, & cauſa ſalui conductus fuit falſa, quia aliud erat in intentione, aliud in verbis, aut dictus bannitus habens ſaluum conductũ deliquit non ex propoſito, ſed caſu, vel aliter ſe defendẽdo, & tunc nõ amit-
8 tit priuilegium, nec ſecuritatem, etiam quod ex illo delicto puniretur ex culpa, vel exceſſu defẽſionis, ex quo eius intentio non fuit delinquere à principio, & aliqualiter excuſatur, quam diſtinctionem approbat Menoc. d.caſu 337.nu.15. & latius Ioſeph.de Ludou. d.deciſ. 11. num.31. & ſeq. verſ. ſed dictum Decij, & iſta fuit diſtinctio Nelli in d.2. parte, 2.temporis, quæſt.16. ad finem poſt verſ. concludo ergo, licet Blancus eam ſibi attribuat, & præcitati Doctores non aduertant, dicit

enim Nellus, quòd opinio affirmatiua, quam firma-
uit, maximè procedit, ſi bānitus nulla cauſa interueniē-
9 te de nouo maleficium parum poſt ſecuritatem cōceſ-
ſam commiſit, quia præſumitur doloſè illam ſecuritatē
impetraſſe, quæ propterea ſibi prodeſſe non debet, ſe-
cus verò, ſi ad ſui defenſionem fecerit, quia tunc ſiue fa
cere potuerit, ſiue non, ſaluum conductum non intelli-
gitur rupiſſe, & licet non excuſetur a pena delicti, quod
commiſit, non tamen poterit ex primo banno detine-
ri, cum nihil contra ſecuritatem feciſſe dicatur. Hāc di-
ſtinctionem veriſſimam ego credo in terminis, in qui-
bus loquitur Blaucus, & ante eum Nellus, & abſq; alio
dubio retinerem, & punirem aſſicuratum, qui poſt ſal-
uum conductum committeret delictu ex animi delibe-
ratione iam facta, anteq; aſſicuratus fuiſſet de omnibus
delictis ante ſecuritatem commiſſis, ac ſi nullum habe-
ret ſaluum cōductum, quia tunc intrāt omnes rationes
ſupra allegatæ, quód voluerit fraudare Rempublicam,
& nō debeat gaudere priuilegio, quo fuit abuſus. Sed ſi
delictum non eſſet verè, vel præſumptiuè deliberatum,
vel penſatum ante obtentam ſecuritatem, etiam quod
ex propoſito delinqueret, puta occaſione antiqui odij
10 contra inimicum in loco aſſicurato preter probabilem
ſpem repertum, quo viſo deliberauit eum offendere, vel
alio modo, per quem excluderetur intentio præcedens
saluū conductum, non ita de facili arbitrarer amplectē-
dam eſſe eandem ſententiam, quod talis appenſatè de-
linquens rupiſſe dicatur ſecuritatem; quia ceſſant ratio-
nes ſupra allegatæ, & militant, quæ pro opinione con-
traria deducuntur, & ita alias in contingentia facti dice
bam, mihiq; videbatur, quod nimis generaliter loquere-
tur Ioſeph. de Ludouicis, dum ſequens Blacum indiſtin-
ctè teneat in delictis appenſatis etiam ex propoſito poſt
conceſſum ſaluum conductum ſuperueniente, ſecurita-
tem frangi, aiens, ſecundum hanc intelligentiam, ſe re-
tuliſſe Ill. Senatui, & fortè non bene, licet alij, qui mecū
in diſcuſſione cauſæ interueniebant aliud viderentur
ſentire, nec alia in hoc fuerit ſecuta deciſio, quia deli-
ctum, de quo aſſicuratus imputabatur, non fuit ſufficiē-
ter probatum, volui tamen hæc, quæ mihi in mentem
venerant, hic ponere, non quia velim fauere ſimilibus
delinquentibus, ſed quia multum conducere exiſtimo
dignitati, & honori Principum, ne banniti ſub fiducia
eorum patentium litterarum decipiantur, quando qui-
11 dem ſecuritas conceſſa ſeruanda eſt Cyn. & alij Docto-
res in l. preſenti C. de iis, qui ad Eccleſ. confug. Angel.
de Malefic. in d. verbo quod fama publica in quinta
quæſtione num. 6. Quintil. Mandoſi. in trac. de ſignat.
gratiæ tit. de ſaluo conduct. in verſ. voluerunt aliqui, &
Vincent. de Franch. dicta deciſ. 258. in princip. etiam
quod nulla eam concedendi adfuiſſet cauſa, & concedi
12 non debuiſſet. Menoch. d. cent. quarta, caſu 336. n. 33.
verſ. extenditur ſecundo, & d. caſu 337. n. 5. verſ. exten-
ditur primo, & quod plus eſt etiam ſi data fuiſſet ab eo,
13 qui eam dandi poteſtatem nō haberet, ne ij, quibus da-
tur, publica authoritate decipiantur, Vincent. de Frāc.
d. deciſ. 258. ſub num. 1. in quo tamen contrarium tenet
Menoch. d. caſu 337. n. 10. & ſeq. verſ. declaratur 2.

EPITOME.

De plurium Iudicum ordinariorum, vel delegatorum ſen-
tentijs in condemnatione reorum diſcordantibus circa
tempus, ſummam, vel aliud, vbi multa ſcitu digna no-
tantur, quæ apud criminaliſtas, qui quotidie præ mani-
bus ſunt, non inueniuntur.

SVMMARIA.

Sententiæ trium Iudicum diuerſæ ſuper eodem facto an valeāt, vel ipſarum aliqua valeat, n. 1. 7.

Iudicum ſeptem, quorum duo vnam, duo alteram, tres diuerſā protulerunt ſententiam, nulla valet, 2.

Idem de 11. Iudicibus, quorum quinq; pro vna, quatuor pro alia, duo pro alia, 3. 10.

Sententijs ex tribus in criminali cauſa, licet diuerſis, tamen duæ in hoc videntur concordes, vt excuſetur reus a pæna grauioris ſententiæ, 4.

Sententiarum data paritate in criminalibus attēditur mitior, 5. 8.

Et hoc in Iudicibus ordinarijs procedit, 12.

Sed quod ſtent omnes in ſuſpenſo, donec aptus Iudicum numerus conueniat, 2. & 6. cum ſeq.

Et hoc procedit in Iudicibus delegatis, 11. & 12.

Vel in pluribus ordinarijs iunctis vno, vel pluribus delegatis, nu. 13.

L. inter pares, & l. duo Iudices ff. de re iudic. apparens contrarietas, 9.

Et de earum intellectu, 10.

A Iudicibus delegatis, vel ordinarijs, quibus adiuncti fuerint vnus, vel plures delegati, recurritur ad delegantem, nu. 13.

Magis dignum trahit ad ſe minus dignum, 14.

Iudicicibus ex tribus vno condemnante in quindecim, alio in decem, alio in quinq; cuius ſententia attendatur, 15.

Et valet in decem ſecundum aliquos, 21.

Sed quod valeat in quinq; verior dicitur opinio, 22.

Et videtur procedere tam in delegatis quā in ordinarijs, 24. fallit proteſtantibus Iudicibus, 26.

Aeſtimatoribus tribus in ſummis diſcordantibus coaceruantur ſummæ in vnam, ex qua tertia pars eligitur pro vera æſtimatione, 16.

Statutum Florentinum Rubr. 109. de prohibit alienat. rei cō. mūnis conſ. quomodo intelligatur circa rei æſtimatione m nu. 17.

Aeſtimationum ſententiæ nunquam tranſeunt in rem iudicatam, & ſemper poteſt appellari ab eis, & de earum iniquitate doceri, 18.

Quod procedit, æſtimatoribus a quocunq; & quandocunq; electis, 19.

Statutum mandans ſtari declarationi factæ de pretio admittit contrariam probationem, 20.

In maiori ſumma ineſt minor etiam in ſententijs, 23. 24.

Neapoli obſeruatur, quod in ſententijs criminalibus minor ſūma non ſit in maiori, 25.

Diuerſitas ſententiarum in quantitate pecuniarum a pari procedit cum diuerſitate in quantitate temporis, exilij, vel ſimilium, 27.

Iudicibus ex tribus vno condemnante, alio abſoluente diffinitiuè, alio ab inſtantia iudicij, attenditur ſententia diffinitiuè abſolutoria ſecundum aliquos, 31.

Sed quod attendatur abſolutoria ab inſtantia, 28. 32.

Quod in iudicibus ordinarijs, vel arbitris procedat ſecus in delegatis, 29.

Quæ tamen limitatio de delegatis redditur valdè dubia ex allegatis, 30.

Sententiarum diuerſitas, vel paritas idem operatur in ſententijs interlocutorijs, ac in diffinitiuis, 33.

Iudex ordinarius vnus ex pluribus licet ad diffinitiuam procedere nequeat ſolus, tamen interloqui, & in cauſa procedere poteſt. 34.

Dummodo interlocutoria non habeat vim diffinitiuæ, 35.

Delega-

Delegatus vnus ex pluribus non poteſt ſine alio interloqui, 36.
Contrarium tamen volunt aliqui, 37.
Et quid de facto ſeruetur, 38.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS NONVS.

EX tribus Iudicibus criminalibus vnus condemna-
uit inquiſitum de homicidio in pœnam mortis,
alius in pœnam exilij temporalis, Tertius in pœnam
pecuniariam, Quæſitum eſt, quæ nam ex dictis ſenten-
1 tijs præualeat. Hæc quæſtio non diſtat ab ea, quam Iu-
lianus Rethor propoſuit adoloſcenti cuidam decla-
mandi ſtudioſo, qui in ea facultate nimis ſe efferebat,
in eaq; re modeſtiæ terminos excedebat, de qua me-
minit Aulus Gellius lib. 9. Noct. Atti cap. 15. De ſe-
ptem Iudicibus de reo cognoſcentibus, quorum ea ra-
ta haberetur ſententia, quam plures ex eo numero di-
xerint. Cum enim dicti ſeptem Indices cognouiſſent,
duo cenſuerunt reum exilio multandum, duo alij pecu-
cunia, tres reliqui capite puniendum: Petebatur ad ſu-
plicium Reus ex ſententia trium Iudicum, & contradi-
2 cebatur, & bene, quia certum eſt in propoſita illius fa-
cti ſpecie, nullam ſententiam valere, ſed omnes in ſu-
ſpenſo eſſe, donec aptus Iudicum numerus in vnam ali-
quam ſententiam conueniat ideſt ex eis ad minimum
quattuor conſentiant veluti ex Celſi, & Modeſtini re-
ſponſis, quæ titulo de re iudicata, in Pādectis leguntur,
de quibus infra ſpecialis fiet mentio, facile colligitur.
ſi quis ea diligenter inſpiciat, nam cum ij de tribus dū-
taxat Iudicibus loquantur, prædictam quęſtionem non
omnino diſſoluunt, ſed tantum eius derimendę ratio in-
de colligi poteſt, vt optimè tradit Robert. Titius Bur-
gēſ. de locis cōtrouerſ. lib. 1. c. 1. quē refert, & ſequitur
Theſaur. deciſ. pedamont. 1. n. 12. verſ. quid vero, vbi
3 ponit quæſtionem de vndecim Iudicibus in cauſa, quæ
vertebatur inter tres partes diuerſas, quorū quinq; iu-
dicauerunt pro vna parte, quatuor pro alia, & duo
pro tertia, & dicit, nullam ſententiam valere, quia ma-
ior pars non conſenſit in aliquam, pro qua re adducit
dictam quæſtionem Iuliani vt ſupra deciſam, aiens ita,
nō male iudicio ſuo ſenſiſſe præfatum Robert. licet, vt
ipſe Theſaur. ſubdit dici poſſet, ea quæſtione fauore
rei iudicandum, cum quatur ex ſeptem in illum conue-
niant, vt a morte liberetur per text. in l. inter pars ff. de
re iudic. Nam illi, qui cenſuerunt exilio multandum, &
alij duo, qui in pecuniaria mulcta condemnauerunt, in
illo conueniunt, vt non ſit vltimo ſuplicio puniendus,
4 & ita inquit obſeruari, quia, vt ſubiungit nu. 13. in cau-
ſis criminalibus, vbi par eſt numerus Iudicum iudica-
5 tur pro abſolutione, aut pro mitiori pœna ꝑ iura per
ipſum allegata, Addit tamē Theſaur. ſub d. n. 12. dictis
per Rubert. in quæſtione Iuliani, quod neutra ſenten-
6 tia valet, & omnes in ſuſpenſo manet, donec aptus Iu-
dicum numerus in vnā aliquam ſentent. cōueniat, ideſt
ex eis ad minimū quatuor conſentiant, vel donec alius
Iudex addatur vt ex Modeſtino patent in vulgata, le-
ge, duo Iudices de re iudic. quæ hoc probat ſecundum
vnum intellectum gloſæ, & facit text. in l. diem profer.
7 re §. ſi plures in princ. ff. de arbitr. cum ibi notatis, vt
poſtea a maiore eorum parte lata ſententia præualeat,
vt Celſus dicit in l. duo ex tribus ff. de re iudic. & habe-
tur etiam in l. Pomponius, alias ſi vni ex pluribus cod.
tit. in l. item ſi vnus §. principaliter verſicul. in impari
enim numero, & in l. ſi in tres cum l. ſeq. & in d. l. diem
proferte d. §. ſi plures ff. de arbitr. & in c. 1. 2. & 3. 65.
diſtinct. Ex his igitur deciditur quæſtio per nos propo-
ſita de tribus Iudicibus criminalibus condemnantibus,
quorum vnus condemnauit in pœnam mortis alius in
pœnam exilij temporalis, Tertius in pœnam pecunia-
riā, vt nulla earum ſententia valeat, ſed omnes in ſuſpē-
ſo ſtent donec duo in vnam ſententiam conueniant, ſe-
cundum Rubert. Titium exemplo quæſtionis propo-
ſitæ per Iulianum, vel alij addantur Iudices, & a maio-
ri parte ſentētia expectetur, vel dicendum eſt, vt The-
ſauro placet, attendendā eſſe ſententiam reo magis fa-
8 uorabilem, quod mihi non diſplicet, quoniam vbi ſunt
Indices pares numero, & duo cōdēnant, & alij duo ab-
ſoluunt, præualet in cauſa criminali ſentētia abſoluto-
ria pro reo, vt dicit Iaſ. in d. l. inter pares in ſecundò no-
tabili n. 5. & facit Paris de Puteo in tract. de Syndic. in
verbo Iudices ad Syndicatum, qui ſint cap. 2. incip. an
ſi poteſtas, ſub n. 17. ad fin. verſ. ſi ſint, vbi quòd, ſi Syn-
dicatores ſunt quatuor, & duo abſoluūt Poteſtatem, &
alij duo condemnant, præfertur ſententia illorum, qui
abſoluunt, arg. d. l. inter pares. Verū quia dictæ opinio-
nes diuerſæ ſunt, & ſimul ſtare non poſſunt, cum ſi neu-
tra ſententia valet ex d. l. duo Iudices, ſtari non debeat
fauorabiliori pro reo per d. l. inter pares in princ. quæ
9 reſponſa ad inuicem vidētur contraria, ex quo d. l. duo
Iudices diſponit, quod diuerſæ ſententiæ duorum Iudi-
cum ſtent in ſuſpenſo, donec altera earum per compe-
tentem Iudicem cōfirmetur, & d. l. inter pares in princ.
vult, quòd in pari numero Iudicum diſſonas ſententias
proferentium ſtetur ſententiæ latæ pro cauſa fauora-
bili, alias vero pro reo. Pro vera quæſtionis reſolutio-
ne, & dictorum iurium intelligentia, ſciēdum eſt, quod
dicta l. duo Iudices loquitur in Iudicibus delegatis, d.
verò l. inter pares in ordinarijs, prout vtrobique tradūt
10 communiter Doctores, & teſtatur Iaſ. priore loco ſu-
per gloſa prima nu. 2. 3. 4. & rurſus nu. 10. 11. 12. verſ.
item in quantum, & poſteriori loco in primo, & ſecun-
do notabili, & iterum n. 10. verſ. in gloſa, qui plures di-
uerſitatis rationes adducit, ad quas lectorem remmit-
tere ſufficiat, & eſt diſtinctio expreſſè canonizata in c.
fin. ext. de ſentent. & re iudic. & trandūt Vant. in tract.
de nullit. tit. de nullit. ex defectu iuriſdictionis ordinar.
ad fin. num. 186. verſ. ſi autem Iudices fuerint numero
pares, & Theſau. d. deciſ. 1. nu. 6. verſ. dubitatum tamē
adhuc fuit, qui multa n. 7. 8. ponit de votorum parita-
te, quo modo conſtituatur, & an in ea habenda ſit ra-
tio numeri tantum, an verò etiam dignitatis iudican-
11 tium, quo fit, vt quod dictum eſt de ſuſpenſione trium
diuerſarum ſententiarum, donec in vnam maior pars
conſentiat, vel ſuperior cōfirmet, aut alium Iudicē ad-
dat, procedit in iudicibus delegatis, non autem in ordi-
narijs, quibus diſcordantibus, & vnoquoque diuerſam
12 ſententiam proferente præualebit fauorabilior reo e-
dictis per Theſau. & antea per Iaſ. & Vāt. ſupra relaxa
tos, quorū opinione iudicando recedendum non eſſet,
cum ſit fundata, nedū rationibus, ſed etiam iuribus, &
authoritatibus per eos adductis, & quæ diximus de
pluribus delegatis procedunt etiam in vno aut pluri-
bus ordinarijs & vno, aut pluribus delegatis, ſeu adiun-
13 ctus à Principe ſimul, quia, & tunc his diſcordātibus in
pari numero neutrius ſententia valet, ſed ad ſuperiorē
delegantem recurritur, habito magis reſpectu ad dele-
gatum, quam ad ordinarium, cum delegatus maior ſit
ordinario, & maius dignum trahat ad ſe minus dignū
14 vt in d. l. duo Iudices, tradunt Bart. nu. 3. verſ. ſed quid
Caſtr. ſub n. 2. ad fi. verſ. & eſt tertius caſus, & Iaſ. n. 16.
verſ. extra gloſ. Ex his etiam decidi poteſt alia quæſtio
in cri-

Digitized by Google

Caium Sempronij nu. 13. verſ. & diligenter ponderanda ſunt,& comprobat ibi Auguſt. de Arimin. in addit. qui etiam ad idem citat Bal. in l.obſeruare,§. proficiſci in 7. quæſt.ſub num. 12. ff.de offic. procon. & legat, qui in proprijs terminis vult, quod ſi ſtatutum dicit, ſi quis offenderit poteſtatem, intelligi debet de poteſtate præſenti,non autem de eo,qui quondam fuit arg. l. cui eorum,§.affinitates,ff. de poſtul. ſequitur Paris de Puteo in tract.de Syndic.in verbo Iudices ad Syndicatum qui ſint,cap.2. incipiente,an ſi poteſtas, ſub num. 16. verſ.& ſi ſtatutum dicit fol. 132.& approbat etiam Amadeus de Syndicatu,in verbo,vtrum offendens officiales in Syndicatu num.257.ante finem,vbi ad idem adducit l.quod conſtitutum,ff.de milit. teſtament. quæ vult,quod priuilegium datum militibus tribunis et impetit durante officio tribunatus tantum non autem illo finito.

4 Non procedit tamen dicta ſententia contra Albericum,quam veriſſimam teneo ex rationibus,& auctoritatibus prædictis,quando ſtatutum loqueretur de officialibus, qui ſtant ad Syndicatum redditori rationem eorum adminiſtrationis, & hi offenderentur durante tempore Syndicatus,& occaſione officij per eos geſti, quia tunc compræhenderet eos, quibus finito officio, dum ſtant ad Syndicatum,debetur idem honor,qui officio durante debebatur, ita vt offendês eos puniatur, ac ſi adhuc in adminiſtratione eſſent, quia in eis remanent reliquiæ,& appendices officij arg. l. 1. C.vt cauſ. poſt puber.adſit tut. ita in puncto decidit Bald. in d.§. proficiſci in d.7.q. quem ſequuti fuerunt Auguſtin. de Arimin. in dicta addit. ante fin. verſ. limita tamen,qui dicit alias vidiſſe hanc quæſtionem de facto, Menoch. de arbitr.iudic.lib.2.cent.3.caſu 263. num. 10. verſic. quæ quidem iuris ſententia, & Paris de Puteo d. c. 2. num. 16.verſ.an offendens Poteſtatem,& Amad.in eodem tract.de Syndic.in d.verbo,vtrum offendens officiales in Syndicatu, num. 257. qui tamen nonnulla in contrarium adducit, & maximè dicta per Roman. vbi ſupra,quem ait,licet inaduertenter,reprehendere Baldum, & idem vult Cataldin. in eodem pariter tractatu de Syndic.q.291.num 185.vbi tamen de Baldo,& Romano non meminit,nec quidque allegat præter d. l. 1. C.vt cauſæ poſt pubert. adſit tut. & idem dicit Amad.
5 vbi ſupra finito Syndicatu intra illud modicum tempus,quod datur pro ſarcinulis componendis.

E P I T O M E.

De prohibita matrimoniali coniunctione inter Chriſtianos, & Iudeos, vel alios diuerſi cultus, de pœnis tales, vetitas nuptias contrahentium, & num in mulieribus ſic contrahentibus correctæ ſint, & mitigatæ, prout in adulterio.

S V M M A R I A.

Chriſtianus contrahens matrimonium cum Iudea, & Iudeus cum Chriſtiana tenetur pœna mortis,num. 1. & 4.
Et idem in matrimonijs cum alijs infidelibus,5.
Et ratio eſt ob iniuriam quæ religioni infertur,6.
Nec ideo refert,an mulier ſit honeſta,vel meretrix,eod.
Adulterij pœna olim erat pœna mortis,2.
Coniugia inter perſonas diſparis cultus ſunt valdè odioſa, 7.
Matrimonium inter hæreticum,& Chriſti fidem tenet,8.
Separatio thori nihilominus fieri poteſt,9.
Filij legitimi illi dicuntur, qui ex vero matrimonio ſuſcepti ſunt,num. 10.
Filij legitimi dicuntur etiam hi, qui ex fornicario coitu nati, poſtea ex ſubſequenti matrimonio legitimi ſunt effecti, num. 11.
Sed hoc intelligitur in natis ex eo coitu, qui poterat eſſe coniugalis, num. 12.
In tantum vt magna ſit diſputatio,an ſufficiat habilitas tempore natiuitatis,an verò etiam requiratur tempore conceptionis,num. 12. licet concludatur ſatis eſſe, quod alterutro tempore, ſcilicet vel natiuitatis, vel conceptionis inter parentes matrimonium contrahi potuerit,num. 14.
Matrimonium ſicut inter Chriſtianum,& Iudeam,Saracenã, & Paganam, vel aliter infidelem contrahi non poteſt, ita nec inter Chriſtianum,& Hæreticam,num. 15.contrarium tamen,quod tale matrimonium cum Hæretica,quæ baptizata fuit,contractum teneat,licet contrahi non debuiſſet, tenent alij,num. 19.
Hæreſis ſuperueniens non diſſoluit matrimonium antea legitimè contractum,ſed ſeparat tantummodo thorum,nu. 16.
Filij nati ex illegitima coniunctione, ex qua poſtea validum ſequitur matrimonium,nõ efficiuntur legitimi,ſi nec tempore conceptionis, nec tempore natiuitatis poterant contrahi legitimæ nuptiæ inter parentes,num. 17.
Filij nati ex viro Chriſtiano, & ex muliere Iudea, Saracena, Pagana, vel alias infideli tempore conceptionis, vel natiuitatis non legitimantur ex ſubſequenti legitimo matrimonio cum ea muliere fidem Chriſti ſuſcipiente, num. 18.
Matrimonium contrahi non poteſt inter coniunctos in tertio, & quarto gradu conſanguinitatis,num 20.
Nec filij ex ea coniunctione nati legitimantur per ſubſequẽs matrimonium ex Summi Pontificis diſpenſatione contractum,num. 21. & 22 niſi vt infra num. 24.
Primogenitus natus ex matrimonio nulliter in gradu prohibito contracto, non ſuccedit in maioratu, etiam ſi matrimonium poſtea ex diſpenſatione Pontificis iure contrahatur,num. 23. quæ retrò non trahitur,niſi expreſsè ita in diſpenſatione dictum fuerit,num. 24.
Matrimonium in gradu prohibito ſcienter contrahentes ſeparantur,ſpeque conſequendæ diſpenſationis carent,nu. 25.
Filij legitimati per ſubſequens matrimonium admittuntur ad feuda, primogenia, & cætera omnia,num. 26. etiam ſi vocentur expreſsè legitimè nati,num 27.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS SECVNDVS.

QVia dicit textus in l. ne quis,C. de Iudeis,& cœlicolis,quod Chriſtianus contrahens matrimoniũ cum Iudea, vel Iudeus cum Chriſtiana puniuntur pœ-
1 na adulterij, quæ olim indifferenter tam in maſculo, quam in fœmina pœna mortis erat,vt in l.quamuis,30. in fine,C.de adulter.& in l.tranſigere,C.de tranſact. &
2 in §.item lex Iulia de adulterijs,Inſt. de public. iudic.& hodie in muliere correcta eſt,quæ verberata in mona-
3 ſterium detruditur, intra biennium reconcilianda Viro, vltra vero habitu monaſtico induenda, eius ſubſtantia certo modo diuidenda, vt in dictis locis notatur, & habetur expreſsè in auth.ſed hodie,C. ad l.Iul. de adulter. dubitatum fuit,an in terminis d.l.ne quis,ſi mulier Chriſtiana nubat Iudeo,vel è contra mulier Iudea nubat Chriſtiano, pœna mortis locum habeat, an verò ea correcta cenſeatur, prout in adulterio, ſuper qua dubitatione Salyc.in d.l.ne quis,C.de Iudeis,& cœlic. arbitratur,quod adhuc vigeat pœna mortis,& non
4 ſit correcta in muliere per d. auth. ſed hodie, quia ſi mulier eſt Iudea,illa non poteſt detrudi in monaſteriũ, nec poteſt vitam monaſticam ducere,nec poteſt recõciliari marito,& ſi mulier eſt Chriſtiana,non poteſt pariter

riter reconciliari marito, adeò quod ceſſant conſidera-
tiones, quæ habentur in d. auth. ſed hodie, & addit Sa-
lyc. rationem ſeruientem, ſiue mulier ſit Iudæa, ſiue ſit
Chriſtiana, quod ſcilicet in d. l. ne quis non eſt propriè
adulterium, & benè, quia dicit text. quòd huiuſmodi
crimen vicem adulterij continet, non autem, quod ve-
rè ſit adulterium, & hanc quæſtionem ita etiam decidit
Didacus Couarr. in quarto lib. Decretal. in Epitom. de
ſponſalib. & matrim. in ſecunda parte capit. 6. de his,
quæ matrimonium impediunt §. 11. de diſpari cultu, n.
3. verſ. quinimo his accedit, vbi ſubdit eandem eſſe pæ-
nam in matrimonijs cum alijs infidelibus contractis, &
5 ræpræhendit Ludouic. Gomez. in c. mulieres. nu. 12. de
iudic. in ſexto dicentem Iudæum matrimonium cõtra-
hentem cum Chriſtiana meretrice non eſſe pæna mor-
tis puniendum, cum ad tollẽdam iniuriam, quæ religio-
ni Chriſtianæ irrogatur per Iudæũ, qui audet Chriſtia-
6 nam in vxorem accipere, nihil conducat ipſam fœmi-
nam Chriſtianã meretricem eſſe, ſi quidẽ nihilominus
Chriſtiana eſt, & quam olim coniugia hæc inter diſpa-
7 ris cultus perſonas Sanctis Patribus odioſa fuerint, &
hodie etiam improbata ſint, copioſè, & eleganter mo-
re ſuo oſtendit ipſe Couar. eodem loco n. 1. & 2. qui e-
tiam ad finem ſub n. 4. verſ. ex his latè diſputat de ma-
trimonio inter Chriſti fideles, & hæreticos, an ſcilicet
contrahi debeat, & contractum teneat, licet reſpectu
cohabitationis diſſoluatur, an vero irritum, & nullum
omnino ſit, & reprobata gloſ. in c. fin. extra. de condit.
apposit. in gloſ. prima poſt princ. verſ. eſt, & alia, quam
ſequuti ſunt aliqui per eum relati, videtur tenere, quod
licet contrahi non debuiſſet, tamen contractũ tenet ſe-
8 cundum opinionem gl. in c. nõ oportet 28. q. prima, quã
dicit communiter teneri prout etiam aſſerit Abbas in
c. fin. n. 5. extra de cõdit. appoſit. & ſequũtur Barthol.
Fumus in ſumma aurea armilla in verbo matrimonium
n. 36. verſ. ſextum impedimentum, & Author reperto-
rij inquiſit. hæreticæ prauitat. in verbo cõiugatus ver-
ſiculo, ſed quid ſi catholicus, & ver. ſupra, ſed quòd ta-
men ſeparari poteſt, quoad thorum, vt ibi per ipſum
Couarr. & latius poſtea in eadem ſecunda parte cap. 7.
9 §. 5. n. 4. verſ. tertia cauſa, & eſt text. in c. 2. extra de di-
uort. & in c. fin. de conuerſ. coniugal. non autem totali-
ter diſſolui, vt in dictis iuribus, & in Concilio Tridenti-
no ſeſſ. 24. de ſacram. matr. c. 5. ſi quis dixerit propter
hæreſim, de quo noſtrum non eſt modo agere; Noluit
tamen prætermittere, quæ alias in hoc dixi in cauſa ma-
ximi ponderis, in qua iuſſus fui dicere quid ſentirem, &
ſunt infraſcripti tenoris, videlicet.

SPIRITVS SANCTI GRATIA
Illuminet intellectum meum.

ET ſi filios legitimos eos dicimus, quo ex matrimo-
nio vero ſuſceptos eſſe conſtat cap. 2. & cap. quod
10 nobis extra qui filij ſint legitimi, & §. 1. inſtit. de patria
poteſtate, & non alios cap. lator, & cap. cauſam quæ il
2. extra qui filij ſint legitimi, & cap. tuam extra de or-
dine cognitionum, non tantum tamen illa proles cen-
ſetur legitima, quæ ex matrimonio concepta fuit, ſed,
& ratione matrimonij ſubſequentis filij antea nati ex
coitu fornicario efficiuntur legitimi cap. tãta extra qui
filij ſint legitimi l. cum quis C. de naturalibus liberis, &
§. fin. Inſti. de nuptijs.

11 Vt propterea non immeritò in caſu oretenus propo-
ſito videndum ſit, an filij qui naſcerentur ex coniunctio-
ne maris, & feminæ, de qua tractatur, ex ſubſequenti in-
ter eos matrimonio legitimarentur, ita vt etiam ad feu-
da, & primogenia admitterentur.

In qua difficultate pro parte negatiua reſpondendũ
puto, quia diſpoſitio dicti capituli tanta, & aliorum iu-
rium concordantium, intelligitur in filijs natis ex coitu,
12 qui poterat eſſe coniugalis inter parentes, ſi contra he-
re voluiſſet inter ſe matrimonium, vt probat ille textus
in ſecunda parte, & ibi tradunt communiter doctores,
intantum, vt non modica ſit dubitatio, an ſit ſatis, quod
tempore natiuitatis filiorum coitus potuerit eſſe coniu-
13 galis, an verò præcisè requiratur, quod tempore con-
ceptionis matrimonium potuerit contrahi inter parẽ-
tes, & varij varia dixerint, vt refert Didacus Couar. ſu-
per quarto libro decretaliũ tit. de ſponſalib. & matrim.
ſecunda parte cap. 8. §. ſecundo, n. 2. ſed eſt in hoc, qui
tamen tenet ſatis eſſe, quod alterutro tempore, videli-
cet vel conceptionis, vel natiuitatis iuſtæ nuptiæ inter
14 parentes cõtrahi potuiſſent, quam opinionem iuribus,
rationibus, & auctoritatibus probat, & communem exi-
ſtimat.

Adeò quòd ſi teneamus, quòd inter virũ Chriſtianũ,
& mulierem hæreticam contrahi non poſſit matrimo-
nium, prout expeditum eſt, non poſſe contrahi inter
Chriſtianum, & Iudeam, Saracenam, Paganã, vel aliter
infidelem, tanquã inter perſonas diuerſi cultus cap. ca-
15 ue Chriſtiane, & cap. non oportet 28. q. 1. & l. ne quis
C. de Iudęis, & Cœlicolis, Abb. in c. fin. num. 5. extra de
conditionibus appoſitis, & latè oſtendit Couar. vbi ſu-
pra in ſecunda parte c. 6. §. 11. de diſpari cultu nu. 1. &
ſeq. & in hæretica expreſsè voluit Gloſ. in d. c. fin. in gl.
pr. poſt principium verſ. eſt, & alia de conditionib. ap-
poſit. & tradit Couar. d. §. 11. n. 4. verſ. ex his tamen, &
videntur probare dictum cap. caue Chriſtiane, & dictũ
cap. non oportet, & apertè etiam voluit Ludouic. Ca-
rer. in tract. de hæret. n. 156. verſ. item puniuntur hære-
tici in Tract. crimin. diuerſ. & in libro nouiter impreſſo
Lugduni cũ practic. crim. in §. tunc de pęnis extraordi-
narijs n. 25. folio mihi 178. inquiens, quod matrimoniũ
ſcienter contractum cum hæretico non tenet, licet ſu-
16 perueniens hæreſis ſeparet tantummodo thorum, cla-
rè videtur inferri, quod ſi ex dicta illegitima coniun-
ctione natis filijs validum ſequeretur poſtea inter eoſdẽ
matrimonium, non tamẽ tales filij ob illud fierent legi-
timi, quia nec tempore cõceptionis, nec tẽpore natiui-
tatis poterat inter parentes legitimè contrahi matri-
monium, ex qua ratione ita in puncto poſt Hoſtienſem,
17 Ioannem Andream, Antonium de Butrio, & Cardinalẽ
tenet Abb. in dicto cap. tanta nu. 14. verſic. quæro nun-
quid, & verſ. ad id quæ ſupra dixi, ſequitur Couar. d. §.
ſecundo n. 6. ver. quinto, intellige, vbi formaliter inquit,
quod diſpoſitio dicti capituli tanta de legitimatione vt
ſupra inducenda ex ſubſequenti matrimonio procedit,
quando concubina, ex qua filium genuit Chriſtianus, e-
rat tempore conceptionis, vel natiuitatis Catholica,
ſeu fidem Chriſti profeſſa, ſecus ſi eſſet Saracena, Iu-
18 dea, vel alias Infidelis, quia, quãuis poſtea fidem Chri-
ſti ſuſciperet, non efficitur filius legitimus ex matrimo-
nio ſubſequenti.

Quòd ſi teneamus inter marem Chriſtianum, & fœ-
minam hæreticam, quæ baptizata fuerit, matrimonium
contractum tenere, licet contrahi non debuiſſe ſecun-
dum opinionem Gloſæ in d. cap. non oportet. 28. q. pri-
19 ma quam ſequuti ſunt cõmuniter Doctores, vt teſtatur
Couar. d. §. 11. num. 4. verſ. ex his tamen, & præter ibi
alle-

allegatos, Abb. in d.c.fin.num.5. extra de conditionib.
appoſitis, inquiens Doctores communiter tenere con-
tra Gloſ. ibi, quia cum hæretica ſuſceperit Sacramen-
tum baptiſmi, non poteſt propriè dici alterius ſectæ,
quam Chriſtianæ, quam ſententiam tenent etiam, &
communiter fatentur Bartolom. Fumus in ſumma au-
rea Armilla in verbo matrimonium, n.36. verſ.ſextum
impedimentum, & Auctor repertorij Inquiſitor. hære-
ticæ prauitatis in verbo coniugatus, verſic. ſed quid ſi
Catholicus, & verſ. ſupra in §. ſed quid, ceſſaret quidem
illatio præmiſſa, cum ex hoc capite nulla matrimonij
prohibitio reſultet, ſed ex alio nihilominus fundamen-
to ſuſtineretur, quia cum matrimonium inter dictos
marem, & fœminam, in 3. & 4. conſanguinitatis gradu
20 coniunctos prohibitum ſit, & de facto cōtractum, nul-
lum, & irritum ſit cap. non debet extra de conſanguini-
tate, & affinitate, illegitima proles ex tali coniunctio-
ne ſuſcepta per ſubſequens matrimonium ex Summi
Pontificis diſpenſatione contractum nō legitimaretur,
21 cum tempore conceptionis, vel natiuitatis nō potuiſ-
ſet eſſe matrimonium inter parentes, obſtante impedi-
mento conſanguinitatis, nec hoc caſu matrimonium
retrotraheretur ad tempus conceptionis, vel natiuita-
tis, quia ad hoc, vt fictio ſuum operetur effectū, opor-
tet quod habeat ſua extrema habilia ſcilicet tēpus ad
quod, & tempus a quo iuxta legem ſi is, qui pro empto-
re, ff. de vſucapionibus cum ſua materia, & ita in indi-
uiduo concludit Abb. in dicto capitulo tanta, ſub num.
22 14. verſ. idem dicit Vincentius, & verſic. ſed mihi plus
placet. Idem poſtea tenere aduerbum inueni Ludouic.
de Molin. in Tractat. de Hyſpan. primogen. lib.3. c.2.
in quibus caſibus primogenitus a maioratus ſucceſſio-
ne excludatur num.10. verſ. ſecunda limitatio, qui ideò
infert, quod primogenitus ex tali matrimonio inter
conſanguineos de facto contracto natus non ſuccedit
in maioratu, etiam ſi matrimoniū ipſum poſtea ex di-
ſpenſatione Papę iure contrahatur, ſed ſecundo geni-
tus poſt diſpenſationem natus eidem præferēdus erit,
23 ad quod plures adducit auctoritates. Nec diſputan-
dum videtur de poteſtate Summi Pontificis ſuper ap-
probatione dicti matrimonij contra Eccleſiæ præce-
pta celebrati, & diſpenſatione prolis ex eo ſuſceptæ, &
an ex nunc tantum, an verò etiam ex tunc ad effectum
24 dictæ legitimationis procreatæ ſobolis illud appro-
bare poſſit, de qua re latiſſimè diſſerere inuenio Petrū
de Anchar. in conſ. 409. incipiente viſo, & diligēter in-
ſpecto tenore ſupplicationis per totum, & poſt eum
Ludouic. de Molin. d.c.2. ſub d.num.10.11. & 12. verſ.
hoc tamen, quoniam clarum habemus diſpoſitionem
Sacroſancti Concilij Tridentini ſeſſ. 24. de reformat.
matrimon. cap.5. ſi quis, quo expreſsè cauetur, quod
25 qui intra gradus prohibitos ſcienter matrimoniū con-
trahere præſumpſerit, ſeparetur, & ſpe diſpenſationis
conſequendæ careat, idque in eo multo magis locum
habeat, qui non tantum matrimonium cōtrahere, ſed
etiam conſummare auſus fuerit, quæ diſpoſitio cum to-
tum negotium dirimere mihi videatur, vlterius non
progrediar, plura tamen ſcripturus, ſi opus erit, & ma-
ius tempus, quam paucarum admodum horarum con-
cedatur. Illud tamen, vt omnibus quæſitis ſatisfiat, non
omittam, quod vbi ex ſubſequenti matrimonio filij an-
tea nati legitimantur hi ad feuda, & primogenia, & cę-
tera omnia admittūtur, prout ſi legitimè nati fuiſſent,
26 Abb. in dicto cap. tanta, num.7. verſic. in gloſ.1. Dec.
conſ.155. nu.4. qui dicit eſſe communem opinionem,
Boer. deciſ.123. ſub num.4. ad finem, Couar. inquiens
pariter eſſe communem ſententiam in d.§.2. num.27.
poſt verſic.21. & nouiſſimè Ludouic. de Molin. d.lib.3.
c.1. tit. in primogenior. ſucceſſione maiorem natu eſ-
ſe cœteris præferendum num.6. verſ. quarto id ipſum
procedit, etiam ſi expreſſim natis ex legitimo matri-
27 monio defferantur, Abb. in d. c. tanta ſub d.nu.7. latè
Dec. d.conſ.155. col.pen. & fin. verſ. ſed tamen his nō
obſtantibus, vbi hanc parte tuetur, & facientibus in
contrarium reſpondet Couar. dicens eſſe probabilio-
rem ſententiam in d.§.2. ad finem n.30. verſic.24. Lu-
dou. de Molin. d.c.1. num.10. verſ. omiſſis autem plu-
ribus, qui dicit veram, & communem ſententiam vide-
ri, & ſecundum eam non ſemel pronuntiatum vidiſſe,
& alij, qui facilè cumulari poſſent vltra citatos ab eis.
Anno 1593. Florentiæ.

E P I T O M E.

An Iudęus factus Chriſtianus poſſit moleſtari, & puniri
de delictis per eum commiſſis ante ſuſceptum baptiſ-
mum.

S V M M A R I A.

Baptiſmus non remittit pœnas temporales delicti ante ba-
ptiſmum commiſſi, num.1.3.
Et hæc opinio eſt de iure verior, 7.
Et maximè ſi in fraudem pœnæ baptizatus fuiſſet, 2.
Quæ fraus quomodo dignoſcatur, eod.
Baptiſmus, quod pœnas temporales delicti antea commiſſi ab-
luat tenent aliqui, 4.
Maximè ſi non ſit in fraudem ſuſceptus, eod.
Imò, & ſi ad euitandam pœnam fuerit baptizatus, 5.
Sed quod ſaltem pęna ordinaria, & maximè mortis ſit mi-
nuenda, 6.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS TERTIVS.

SI Iudęus homicidium, vel furtum, vel quodlibet
aliud delictum commiſerit, & poſtea effectus ſit
Chriſtianus, quæſitum eſt, an pro tali delicto commiſ-
ſo ante baptiſmū poſſit poſtquam eſt Chriſtianus mo-
leſtari, & puniri, & pro opinione affirmatiua, quod cō-
tra baptizatum proceſſus formari poſſit, vt puniatur
1 pro delictis ante baptiſmum commiſſis, conſuluit Dec.
conſ.130. proponitur, quod Iudęus, per totum, motus,
quia Sacramentum baptiſmi reſpicit animam, & tollit
peccatum, & pęnam peccati quoad Deū, ſed non libe-
rat à pęna delicti in præiudiciū reipublicæ, vel priuati,
cui eſſet ius quęſitum, & quia dictum Sacramentum o-
peratur circa remiſſionem pęnę ſpiritualis in foro poli
reſpectu lęſionis Dei, nō autē circa remiſſionem pęnæ
tēporalis in foro iudiciali reſpectu læſionis Reipubli-
cæ, & priuatorum, quibus iniquum eſſet per baptiſmū
præiudicari, & hanc eſſe veram, & communem ſentē-
tiam dicit Dec. quam etiam multis Doctorum auctori-
tatibus probat, & maximè procedere ait, ſi ex cōiectu-
2 ris appareret, quod talis delinquens baptizatus fuiſſet
ad hunc finem principaliter, vt euitaret pœnam, nam
hoc non deberet ei prodeſſe, vt ibi per ipſum Dec. qui
etiā ponit quomodo fraus hæc argui poſſit, hanc ean-
dem opinionem ſequitur Dec. dictum eius conſilium
3 referens in c. quia diligentia ante nu.7. de elect. & in c.
quæ in Eccleſiarum nu.17. de conſtit. vbi etiam inquit,
quod ita fuit iudicatū, & dicit Apoſtillator ad dictum
conſil. quod benè conſuluit Dec. & in iſtomet caſu
idem etiam conſuluit Ruin. conſil. 13. lib.5. & hanc
opinio-

Digitized by Google

opinionem ſequuti fuerunt Angel. de Caſtro conſ. 36. in 1. dubio, num. 1. tomo 2. eorundem ſecundum vltimæ impreſſionis in magna forma, Couar. lib. 2. var. reſol. c. 10. nu. 4. verſ. ſeptimo non tantum, & Petr. Plaz. dicens communem in epit. de delict. lib. 1. c. 34. propè finem, quam etiam magis communem aſſerit Io. Bapt. Roſſel. ad finem præſentis reſolutionis citandus, & cum illa ſententia poſt multa in contrarium adducta pertranſit Tiraq. in tract. de pœnis temper. aut remittend. cauſa 25. vbi etiam oſtendit eam conuenire cum dictis Theologorum, à quibus ipſe non diſſentit. Contraria tamen opinio eſt æquior, & religioni noſtræ Chriſtianæ
4 magis fauet, & eam propterea multi tenēt vt per Clar. in pract. crimin. q. 51. in fine num. 9. verſ. vlt. quæro, qui propterea dicit, quod ſi caſus contingeret in eam libentius inclinaret, vt magis Iudæi attraherentur ad cōuerſionem, vbi tamen non appareret, quod delinquens ſuſcepiſſet baptiſmū in fraudem, quam ſentētiam latè probauit antea Ang. de Vbald. habitur inter conſil. criminal. diuerſ. vlt. editionis impreſſa in magna forma tom. 2. conſ. 31. incip. quidam Hebreus per totum, qui loquitur etiam quando ad euitandam pœnam temporalem
5 effectus eſt Chriſtianus, & multa pulchra adducit, & idem in eodem caſu tenuerunt Angel. de Caſtro, Ant. Vrſatus, Io. Bapt. Roſſel. & Anton. Turchet. in conſil. ſeq. 32. 33. 34. & 35. qui nihilominus videntur fateri, quod etſi non totaliter extinguitur delictum, tamē fauore fidei pœna eius eſt minoranda, adeò vt effectus
6 Chriſtianus non puniatur pęna ordinaria legis, vel ſtatuti, ſed alia mitiori, & maximè vbi de pœna mortis ageretur, vt ibi per eos, iura rationes, & auctoritates allegantes, cum quibus ego ſemper tenerem, licet affir-
7 matiua opinio in puncto iuris verior videatur, & magis communiter recipiatur, vt ipſemet Roſſel. dicit d. conſ. 34. num. 26. quam etiam ſequutus eſt in alio caſu idem Angel. de Caſtro in eodem tomo conſ. 36. in 1. dubio, num. 1. vt initio dixi.

E P I T O M E.

An extraneis competat ius accuſandi vxorem alterius de adulterio, & quis in hac materia extraneus dicatur, & an Iudici liceat in hoc crimine ex officio procedere, & adulteram inquirere.

S V M M A R I A.

Adulterij accuſatio contra mulierem conceditur ſolùm Marito, Patri, Fratri, Patruo, & Auunculo, num. 1.

Cæteris autem non competit, 2. 4.

Matrimonia aliena etiam ſoluto matrimonio fœdare non licet, num. 3.

Adulterij crimen eſt publicum, 5.

Accuſare quilibet poteſt in publicis delictis, 6.

Quod tamen abſolutè non eſt verum, 8.

Extraneo non conceditur in crimine adulterij, 7.

Iudex ex officio an poſſit inquirere de adulterio, 9.

Et quod non poſſit, 12. niſi ſit notorium, ibidem.

Non obſtante generali conſuetudine inquirendi de quocunque crimine, 13.

Iudex an de iure poſſit ex officio ſuper quocunque crimine procedere, dubitatur inter Doctores, 10.

De conſuetudine tamen Italiæ, Hiſpaniarum, & Franciæ dubium non eſt quin poſſit, 11.

Procedendi in criminalibus duo modi tantum reperiuntur ex officio, vel ad inſtantiam partis, 14.

Modi, per quos ad inquiſitionem deueniri poteſt, 15.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS QVARTVS.

1 ADulterij accuſatio aduerſus mulierem non omnibus a lege cōceſſa eſt, ſed Marito, Patri, Fratri, Patruo, & Auunculo tantum, quos iuſtus dolor ad accuſandum impellit, vt eſt text. ad literam in l. quamuis adulterij, 30. C. ad leg. Iul. de adulter. quæ licet ſimpliciter loqui videatur de Patre, & alijs coniunctis ipſius mulieris, tamen procedit etiam in Patre, Fratre, Patruo, & Auunculo mariti propter verborum generalitatem, & rationis identitatem, vt ibi tradit Salyc. num. 11. verſ. quæro extra gloſ. ſecundum cuius opinionem decium fuiſſe in magna curia, & poſtea confirmatum in conſilio Neapolitano refert Vinc. de Franch. deciſ. 94. in cauſa cuiuſdam per totam, quod etiam voluit Angel. de maleſic. in verbo, *Che hai adulterato la mia donna,* ſub num. 33. poſt verſ. quis poſſit de adulterio accuſare ad finem, ibi & quia dixi de coniunctis, de quo non meminit Franc. Vnde quęſitum fuit, an extraneis, ideſt non coniunctis accuſatio hęc competere poſſit ſaltem data coniunctorum non accuſantium negligentia, &
2 quod non competat videtur probare text. in d. l. quamuis adulterij, prout ibi ponderat Salyc. per quinque rationes, nu. 5. verſ. oppono contra glo. 4. ſequitur Angel. in loco citato, poſt d. verſ. quis poſſit de adulterio accuſare ante finem, ibi ſcias tamen, quod hodie correctum eſt, vbi etiam Auguſtin. idem tenet in addit. poſt princ. verſ. item adde quod Ang. l. & idem tenuit Fulgoſ. conſ. 135. in cauſa criminationis, col. 2. ſub num. 1. verſ. 2. principaliter, vbi aſſerit hanc eſſe ſententiam communiter per noſtros maiores approbatam, & ita etiam communiter tenere Doctores in d. l. quamuis adulterij per illum textum atteſtatur Didac. Canter. de prædictis tamen nullam faciens mentionem in ſuis qq. crim. tit. de quæſtionib tangent. accuſatorem, q. 2. ſub n. 5. verſ. & in hoc an ſemper valeret fol. 43. non enim, vt dicit illa lex, licet fœdare aliena matrimonia, quod
3 & ſoluto matrimonio procedere volunt ibi gloſ. & Salycet. nu. 6. verſ. quęro contra gl. 3. & Angel. & Aug. proximè adducti, & Fulgoſ. d. conſ. col. 2. verſ. quinimo nec
4 eo ſoluto, in tantum, vt nullus admittatur, qui non ſit de nominatis in d. lege, licet ſit cōiunctus vxoris adulteræ, vel mariti, quia d. lex loquitur taxatiuè, & habet pro extraneis omnes quaſi coniunctos, qui non ſunt in ea nominati, vt poſt multa hinc inde deducta videtur firmare, Salyc. ibi nu. 7. verſ. quæro cum quinta, quem ſequuti ſunt Angel. & Auguſt. ſupra citati, & tenet etiā Didac. Canter. loco relato, & fuit opinio gloſ. in d. l. licet ſub dubio fortè, quam etiam amplecti videtur Fulgoſ. d. conſ. 135. in d. verſ. ſecundo principaliter, & ſecundum eam tenēdum cenſeo, quia in talibus coniunctis videntur ceſſare rationes, quas conſiderat d. lex in propinquioribus eos admittendo ad accuſandum, & ex diuerſo militare, quas ponderat in arcendo extraneos ab accuſatione, quātò enim remotior eſt gradus, tanto frigidior eſt affectio, & vlterior gradu minus, quam proximior diligere præſumitur vt ipſa ratio naturalis dictat, & experientia docet.

5 Licet ergo crimen adulterij ſit publicum, l. 1. ff. de publ. iudic. §. item lex Iulia de adulter. Inſt. de publ. iudic. & d. l. quamuis adulterij in princ. & proinde videretur,
6 quod quilibet de populo poſſet accuſare arg. §. conſequens, Inſt. de ſuſpect. tutor. & d. l. quamuis adulterij poſt princ. tamen non admittuntur, niſi nominati in eadem l. quāuis adulterij rationeiam expreſſis, &

habetur per gloſ.Inſt. de publ. iudic. in princip.in ver-
7 bo plerunque per Angel. in d.verſ. quis poſſit de adul-
terio accuſare in princ.& per Didac.ſuperius relatum,
qui propterea ſubdit, quod ſolent eſſe ſtatuta in popu-
lis, & conſtitutiones in Epiſcopatibus, quod fiſcales
nō poſſint accuſare mulierem nuptam de adulterio, niſi
maritus accuſet.quod inquit adnotandum, quia quoti-
dianum eſt, & rationi congruit non tantopere tamen
de hac fallentia mirari oportet, cum text.Inſtit.de pu-
blic.iudic. poſt princ. dicat formaliter, quòd hæc iu-
dicia publica dicuntur,quòd cuius ex populo executio
eorum plerunque datur, & ſic non ſemper, & in omni
8 caſu, licet, vt plurimum, quem locum nullus, quod vi-
derim, ad hoc allegat, hinc forte dixit Clar. in §.adul-
terium n.4.verſ.eſt autem, quòd hodie adulterium eſt
crimen priuatum,quia eius accuſatio non competit ni-
ſi certis perſonis, vt in d.l.quamuis adulterijs.Sed hanc
diſputationem vanam eſſe,& nullius vtilitatis forte ali-
quis dicet, cum etſi extraneus, ſeù non nominatus in
d.l.quamuis adulterij non admittetur ad accuſandū,ta-
men re Iudici pateſacta poterit is cōtra mulierem pro-
cedere, cum de adulterio poſſit per viam inquiſitionis
procedi de iure, vt notat Angel.de malefic.in d.verbo,
9 *Che hai adulterato la mia donna* n.31.verſ.4.an de adul-
terio, vbi allegat. l. g.2. §. ſi publico, cum ibi notatis
per gl.& Bart.ff.de adulter. & maximè, quia licet olim
maxima fuerit inter ſcribentes altercatio, an de iure ci-
10 uili Iudex procedere poſſit ex officio ſuper quocunq;
crimine, vt patet ex congeſtis per Angel.de malefic. in
verbo,hæc eſt quædam inquiſitio nu.12.cum pluribus
ſequent.verſ.2.principaliter in hac materia videndum
eſt, & per Auguſt.de Arim. & alios addentes ad eum.
num.31.& ſeq.vſq;ad num.49. per Clar. in pract. cri-
min.q.3.nu.3.verſ.debes autem ſcire,per Didac.Can-
ter. dicto tit. de quæſt. tangentibus accuſatorem d.q.
2.num.14. & ſeq.vſq;ad finem, verſ.quoad ſecundum
membrum quæſtionis, per Clar. in pract. crimin. q.5.
n.2.& ſeq.verſ.quæro in quibus,& verſ.ſeq.& per alios
ab eis allegatos, tamen hodie, quicquid ſit de iure cō-
muni permiſſum eſt Iudici in quocunq; caſu procedere
ex officio,& ſic per inquiſitionem ex generali conſue-
tudine obſeruata in omnibus curijs Italiæ, Hiſpania-
11 rum, & Franciæ, vt ex multorum relatione atteſtatur
Clar.d.q.3.nu.6.verſ.ſed certe, qui etiam poſtea idem
confirmat q.5.ſub n.2. ad finem, ibi cæterum de con-
ſuetudine, cum qua opinione concordant Doctores
relati per Aug.de Arim. in addition. citatus ſub nu.48.
verſ. ſed aduerte, quod illa doctrina, licet ipſe cōtrariū
teneat,latius per Hyeron.Cuchalon.in ſequenti addi-
tione incip.in quantum. Angel.& Auguſtinus laborant
in princ. & melius circa mediū verſ.vos tamē Domini,
vbi hanc ſententiā tenendā dicit,quā et tenuerunt Cu-
mani conſ.136. Ad primum col.fin. verſ.ſed poſito q
puſſit, Vitalin.in tract.de malefic. tit.de inquiſition.n.
6. verſ. ſed contra eos, Gandin.in eodem tract.de ma-
lefic.rubr.quomodo de malefic.cognoſcat. per inqui-
ſit.ſub nu.6.verſ ſed hodie,& alij plures antiqui, & mo-
derni, quos refert, & ſequitur Farinac.lib.1.quæſtion.
crimin.tit.de inquiſit. quæſt.1. num.10. verſ.ſic limita
tertio, vbi etiam teſtatur de communi. Verumtamen,
quòd in caſu adulterij non poſſit Iudex eo officio in-
12 quirere, tenet in indiuiduo Fulgoſ. d.conſ.35.in cauſa
criminationis colum. 1. & 2. motus ex pluribus, ſed
potiſſimè, quoniam, cum ex d.l.quamuis adulterij cer-
tis tantum perſonis perſecutio huius criminis conceſ-
ſa ſit, & cæteris quibuſcunque denegata, maxime ve-
rò extraneis, videtur, quòd Iudex non poſſit ad inqui-
ſitionem deuenire, quia non eſt de coniunctis, quibus
conceditur accuſatio, ſed imò dicitur prorſus extra-
neus,cuius accuſationem reijcit d.l.& qui ratio eiuſdē
legis in ſui generalitate compræhendit etiam inquiſi-
tionem, quod ſcilicet non liceat vxorem alterius a Vi-
ro,& coniunctis probatā inquietare, & aliena matri-
monia fædare: Idem vult Afflict.deciſ.176.nu.2. verſ.
& licet qui tamen aliud dicit, quando adulterium eſ-
ſet notorium, quam opinionem inueni poſtea tenere
Vulpel. conſ.crim.94.nu.6.in ſecundo dubio, vbi ait,
quòd in crimine adulterij de iure ciuili procedi non
poteſt, niſi ad querelam eorum,de quibus habetur to-
to tit.ff.& C.de adulter.nec alia adducit, & ita tenēdo
ad id,quod dictum eſt de generali conſuetudine in cō-
trarium, reſponderi poteſt, quòd non procedit in ca-
13 ſibus, in quibus lex ſpeciali ratione extraneis perſecu-
tionem vetat, vt in iſto per d. l. quamuis adulterij, nec
mirū,cū omnis regula fallere debeat, quando æquitas
ſuadet,ineptumq; eſſet ab ea non recedere, vbi ex bo-
no,& æquo illi ſtandū non videtur, §.quia vero, & ibi
gl.in verbo ineptiſſimum exiſtimauimus,in authent.vt
matr. debitric. & creditric.tutel. gerant, & latè tradit
Barth.Cæpol.in tract.de interpretat.extenſiua,Rubr.
quæ fuerit cauſ. introducend. extenſ. & ſuper quo ſit
fundata n.9. vbi alia iura,& authoritates adducit,quò
fit,vt cum ex cōmuni, & obſeruata practica crimina-
liter procedatur contra delinquentes duobus ſolum-
modo modis,ſcilicet,vel ad inſtantiam partis per que-
relam,ſeu accuſationem, vel ex officio Iudicis per in-
quiſitionem, quicquid nōnulli ſentiant de alijs modis,
qui eſſentialiter,& quo ad effectum ſub prædictis duo-
bus contineri videntur, vt demonſtrat Clar. d.q.3.ſub
n.1.poſt principium tuta ſit adultera mulier a tribuna-
lium moleſtia; ſi a viro, aut alijs, quibus accuſandi ius
conceſſum eſt,non accuſetur, ex quo vt dictum fuit alij
accuſare nō poſſunt, & Iudex ex officio non procedit
qualitercunq; delictum ad eius aures deuenerit, & per
quemcunq; modum ex ijs, per quos ad inquiſitionem
15 deuenire poteſt, de quibus habetur per Angel. de ma-
lefic.in d.verbo,hæc eſt quędam inquiſitio n.12.& ſeq.
verſ.2.principaliter in hac materia, & ibidem per ad-
dentes ad eum, & per alios ſupra citatos.

E P I T O M E.

De promiſſione indemnitatis facta per delinquentes, aut
alios deputatis ad denuntiandum maleficia, ne ea cu-
riæ referant, quòd non valeat,nec alia obligatio pro
futuris delictis, & quid in præteritis.

S V M M A R I A.

*Promiſſio facta Syndico,vel alij officiali diputato ad referen-
dum maleficia de conſeruādo eum indemnem ab omni pæ-
na, ne referat maleficium, non valet, num.1.*
Fideiuſſor dari non poteſt pro pæna maleficij ſoluenda, 2.
Intelligitur de futuris pænis, ſecus de præteritis, 9.
*Malefactori non poteſt fieri promiſſio pro conſeruatione in-
demnitatis,* 3.
Societas flagitioſæ rei iniri non poteſt, eod.
Mandatum contra bonos mores non eſt obligatorium, 4.
*Obligatio non valet, quod quilibet ex conſortibus cōtribuat,
ſi quem ipſorum pro maleficio condemnari contingat,* 5.
*Iudicis facta promiſſio indemnitatis, vt illicitam proferat
ſententiam, non valet,* 6.

Secus

Digitized by Google

Secus ſi non illicita eſſet ſententia, vel probabiliter de hoc dubitaretur, 7.

Compromitti poteſt de pœnis maleficiorum præteritis, non de futuris, 8.

Delinquens obligatur ciuiliter, & naturaliter, 10.

Delinquens videtur in pœnam conſentire, eod.

Naturalis ratio dictat, vt delicta puniantur, 11.

Dolus de præterito remitti poteſt, ſecus de futuro, 12.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS QVINTVS.

1 PRomiſſiones factæ Syndicis, ſeu conſulibus, aut
alijs officialibus ad denuntiandum maleficia de-
putatis de conſeruando eos indemnes, ideſt de ſoluen-
do omnem pęnam, quam incurrerent, vt commiſſa de-
licta non notificent, nõ valent, & ideo ipſi Syndici, qui
ob dicta maleficia non denuntiata in pœnam à ſtatutis
determinatam fuerunt condemnati, & ſoluerunt, non
poſſunt eam à promiſſore petere, nec promiſſam in-
demnitatem conſequi, ita in puncto decidit Bartol. in
l. ſi a reo, 71. §. id quod vulgo, & ibi etiam Alex. in ad-
dit. ad eum, & Caſtr. nu. 4. ff. de fideiuſſorib. per illum
2 text. vbi dicitur, quod licet pro pœna maleficij ſoluen-
da poſſit dari fideiuſſor ei, cui pœna debetur, vt etiam
probatur in l. ſi quis pro eo, 57. §. fin. eod. tit. tamẽ ma-
3 lefactori pro conſeruatione indemnitatis non poteſt
fieri promiſſio, nec præſtari fideiuſſio, ne flagitioſę rei
videatur inita ſocietas, per quã rationem facit in eod.
§. id, quod vulgo, Bar. quod ſi promitto tibi ſoluere pę-
nam, ſi commiſeris tale maleficium, nõ valet talis pro-
miſſio, quod optimè etiam probat tex. in §. illud quo-
que, Inſt. de mandato, vbi præciſè dicitur, quod non eſt
obligatorium mandatum, quod eſt contra bonos mo-
4 res, veluti de furto, aut de damno, aut de iniuria facien-
dis, ita vt licet mandatarius pęnam præſtiterit nomine
illius facti non tamen vllam habet aduerſus mandantẽ
actionem, ſubditque Bart. eadem ratione, non valere
pactum, quod inuicem faciunt conſortes in Tuſcia,
5 quod ſi quem eorum contingeret cõdemnari pro ma-
leficio, omnes contribuerent, quia per hoc inuitantur
ad delinquendum, quam deciſionem ſequitur ibi Alex.
in vltima apoſtilla ad eum in fine, & notat ibidẽ Caſtr.
ſub n. 4. in fin. verſ. nota ergo, inquiens, quod talis obli-
gatio ſociorũ de participando in ſolutione pęnę vnius
ipſorum, qui delinqueret non tenet, nec virtute talis
promiſſionis poſſet ille, qui pęnam ſoluiſſet, ab alijs re-
cuperare, quod & in Iudice iniquam ſentẽtiam ad po-
6 ſtulationem partis proferẽte, & faciente ſibi caueri de
indemnitate tempore Syndicatus, vt ſcilicet, & hæc
promiſſio non valeat, tradit idem Caſtr. in eodem §. in
fine n. 5. qui tamen contrarium firmat, quando Iudex
non faceret rem ſui natura illicitam, vel quando dubiũ
7 probabile erat, an eſſet illicita, vel non, ita intelligens
Bart. in l. ſi quis vxori, §. fugitiuum num. 2. ff. de furt. ad
quæ dicta ſe remittit idem Bart. in auth. nouo iure in
fine nu 4. C. de pœn. iudic. qui malè iudicauit. Ad hæc
facit Bald. conſ. 97. proponitur quod propter diſcor-
diam n. 2. verſ. ſuper alio vero puncto lib. 5. vbi quærit,
vtrum de pœnis maleficiorum poſſit compromitti, &
8 concludit, quod de pœnis præteritis poteſt, ſed non
de futuris, quia poteſt quis ſe obligare pro alio ad cõ-
ferendum in pęna maleficij pręcedentis, ſed non in pę-
na maleficij ſubſequẽtis, vt in d. l. ſi eo, §. id quod vulgo,
9 ff. de fideiuſſor. ſimile eſt, quod idem Bald. tradit in l. 1.
col. fin. nu. 11. C. de condit. ob turp. cauſ. vbi quod te-
net obligatio ex turpi cauſa de præterito, ſed non de
futuro, & ratio eſt, quia in primo caſu nulla verſatur
turpitudo, cum delictum iam ſit commiſſum, & ex eo
nata contra delinquentem obligatio, pro qua etiam fi-
deiuſſor accedere poteſt, vt dictũ fuit ex d. l. ſi quis pro
eo, §. fin. & d. l. ſi a reo, §. id, quod vulgo in princ. cum,
vt notat Caſtr. in d. §. fin. poſt princ. delinquens tenea-
10 tur ciuiliter, & naturaliter, quia delinquẽdo videtur in
pęnam conſentire, l. 1. §. beſtias, cum ibi notatis, ff. de
poſtulando, vel ſaltem teneatur naturaliter ex æquita-
te iuriſgentium, quæ eſt, vt delicta puniantur, quia ſic
expedit Reipublicæ d. §. id, quod vulgo, & l. ita vulne-
11 ratus, ff. ad leg. Aquil. In ſecundo autem caſu verſatur
turpitudo, & obligatio tendit ad crimen committen-
dum, & inuitat ad delinquendum, vnde merito non va-
let d. §. illud quoque, Inſtit. de mandat nec ei accedere
poteſt fideiuſſor, vt in d. §. illud quod vulgo poſt princ.
12 hinc etiam dicitur, quod dolus de præterito remitti
poteſt, dolus autem de futuro non. Menoch. de arbitr.
Iudic. lib. 2. cent. 4. caſu 337. in tertia declaratione,
nu. 14. & alij per eum citati. Ad idem facit Bald. conſ.
485. lib. 4. incip. quando pro delicto, vbi quod promiſ-
ſio de indemnitate pro delicto committendo non va-
let, ne quis ad delinquendum inuitetur, pro iam com-
miſſo autem ſic, cum vnus poſſit ſe obligare ad pœ-
nam per alium commiſſam.

E P I T O M E.

Vtrum teſtis deponens falſum teſtimonium in cauſa ciui-
li coram Iudice ciuili poſſit ab eo puniri, an vero co-
gnitio, & punitio ſpectet ad Iudicem criminalem.

S V M M A R I A.

Iudices ciuilem tantum iuriſdictionem habentes punire non poſſunt teſtes coram ipſis falſum deponentes in ciuili cauſa, num. 1.

Licet multi contrarium teneant, 2.

Teſtis falſum deponens coram vno Iudice ſe dicitur ſubijcere illius iuriſdictioni alias incompetenti, 3.

Quod intelligitur dummodo alias illius criminis iuriſdictionem haberet, 4.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS SEXTVS.

SI teſtis deponis falſum in cauſa ciuili coram Iudi-
cibus habentibus iuriſdictionem in ciuilibus tan-
tum, licet offendãtur aures ipſorum Iudicum ciuilium,
non tamen poteſt puniri per ipſos Iudices Ciuiles, ſed
1 punitur per Iudices criminales, ita in puncto decidit
Bart. in l. ſi quis obrepſerit in fin. nu. 5. & in l. ſeq. incip.
Diuus 31. n. 4. verſ. vlt. quęro, ff. ad l. Corn. de falſ. ſequi-
tur Caſt. in l. nullum, n. 4. verſ. in tex. ibi data cunctis Iu-
dicib. C. de teſtib. Et ita ſeruari atteſtatur *Vincent.* de
Franc. deciſ. Neapol. 147. ex regula ad fin. num. 6.
2 Verum tamen eſt, quod contrarium tenuit idẽ Bart.
in l. hoc iure, §. aqua, ff. de aqua quotid. & æſtiu. volens
expreſsè, quod Iudex ciuilis poſſit teſtem falſum corã
ſe deponentem punire, quia tacitè videtur acquieſcere
eius iuriſdictioni per d. §. aqua, & per d. l. nullum, C. de
teſtib. quæ pro hac parte mihi quidem videtur multũ
ſtringere, ibi enim dicitur, quod delinquens coram ali-
quo Iudice falſum teſtificando, efficitur de foro ipſius
Iudicis, & ab eo punitur, licet alias talis Iudex non eſ-
3 ſet competens dicti delinquentis, vt etiam ibi tradunt
omnes ſcribentes, Afflict. deciſ. 219. In foro Archiepi-
ſcopi nu. 1. Didac. Couar. in tract. pract. qq. c. 18. num.
8. verſ. octauo ex eod. & *Vinc.* de Franch. d. deciſ. 147.

nu. 1. & maximè ponderando verba d. l. nullum, ad finem
dum generaliter datur facultas cunctis Iudicibus, quo-
rum aures teſtis offenderit, in eum pro qualitate deli-
cti animaduertēdi, niſi reſpondeatur, prout dicit Caſt.
ſupra citatus, quod ſcilicet data dicatur facultas pu-
niendi cūctis Iudicibus de illis, qui de illo crimine poſ-
4 ſent ordinariè punire, alias ſecus, quam declarationem
ſequitur Vinc. de Franch. d. deciſ. 147. ante nu. 6. verſ.
& quia Paulus de Caſtro.

EPITOME.

Si per vnam curiā committatur executio contra aliquam perſonam famulis Bariſelli, ſeu Capitanei Birroariorum, quibus fiat reſiſtentia per non ſuppoſitos dict. curiæ, & famuli ducant reſiſtentes ad carceres alterius curiæ de cauſis criminalibus cognoſcentis, quænam ipſarum curiarum competens ſit contra tales reſiſtentes, & an vtraque cognoſcere poſſit, & locus ſit inter eas præuentioni.

SVMMARIA.

Reſiſtentes familiæ pro alia curia exequenti, an puniri debeant per Iudices meros executores, an per eos, qui executionem commiſerint per totum.

Et quod per meros executores, 3.

Verius tamen eſt, quod præuentioni ſit locus, 9.

Teſtis falſum deponens prorogat iuriſdictionem Iudicis alias incompetentis, num. 1. 3. 10.

Quod procedit cumulatiuè ad Iudicem alias incompetentem, non autem priuatiuè, 4. 10.

Iudice per alium exequente, ſi grauamen contingat, non appellatur à mero executore, ſed ab eo, qui executionem commiſerat, 2.

An & quando præuentioni ſit locus in dictis caſibus, 5. 8. 10.

Iudicis præuenientis potior eſt cauſa cæteris paribus, 6.

Præuentio etiam per citationem attenditur in materia iuriſdictionis, 7.

Delinquens ſemel punitus ab vno ex Iudicibus competentibus ſeparatam iuriſdictionem habentibus, an poſſit iterum puniri, 11.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS SEPTIMVS.

Conceſſis literis executorialibus per curiam offi-
cialium honeſtatis contra quandam mulierem
impudicam occaſione eorum officij, dum famuli Ba-
riſelli acceſſiſſent ad dictam executionem faciendam,
quidam dictæ curiæ non ſuppoſiti reſiſtentiam fece-
runt dictis famulis, ne exequerētur, qui tamen exequu-
ti fuerunt, & reſiſtentes duxerunt ad carceres alterius
curiæ cauſis criminalibus præpoſitæ, quæ contra di-
ctos reſiſtentes cœpit procedere, alia curia prætenden-
te dictæ cauſę cognitionem ad ſe ſpectare. Vnde quę-
ſitum fuit, quæ ex dictis curijs rectius induat arma, &
dicebatur pro curia, quæ petebat cauſę remiſſionē, fa-
cere, quod dicti reſiſtentes tamque delinquentes circa
executionē à dictis officialibus conceſſam videntur ef-
1 fecti de eorum foro, ita vt ab eis poſſent puniri, licet
alias dicti officiales non eſſent illorū Iudices cōpeten-
tes per diſpoſitionē l. nullum cū ſua materia, C. de te-
ſtib. & magis in terminis pro eiſdem officialibus vide-
batur facere dictum Bart. in l. à diuo Pio, §. ſententiam
Romæ, nu. 6. verſ. quæro quid ſi in exeqnēdo, ff. de re
iud. vbi tradit, quod quando vnus Iudex exequitur per
2 alium, qui eſt nudus exequutor, & is in exequēdo lædit
eum, contra que ſit exequutio, læſus in exequutione ap-
pellat à primo Iudice exequutionē cōmittente, qui di-
citur eū lędere miniſterio facti alterius, non autem ap-
pellat ab ipſo Iudice exequente, qui nudum tantū mi-
niſteriū facti habebat in exequēdo, vt ſic, & in hoc ca-
ſu delinquētes debeant puniri ab eo Iudice, quē famul
exequentes repreſentabant, ac ſi corā eis deliquiſſent
quaſi quod, vt in propoſito dicit Bald. ſtatim citandus,
offenſi ſint ipſi officiales, quorū vicem famuli recipiūt
3 ex commiſſione. Pro curia autem criminali, dicebatur
quod quamuis ex regula d. l. nullum, delinquēs efficia-
tur de foro Iudicis, coram quo deliquit, non tamen tol-
litur facultas procedendi, & puniendi alteri Iudici, qui
alias de iure communi habet iuriſdictionem in talē de-
linquentem, ſed vterque poteſt procedere, vt dicit Bal.
in d. l. nullum ante finem, quem ſequitur Afflict. deciſ.
219. nu. 2. verſ. in contrarium, adeò quod, cum d. l. nul-
4 lum procedat cumulatiuè, & non priuatiuè, & vtrique
curiæ conceſſa ſit puniendi facultas, locus eſt inter eas
5. præuentioni, vt ſubdit Afflict. in loco citato. Vnde cum
curia criminalis in eius carceribus habeat reſiſtentes,
& eos examinauerit, videtur pręferēda, cū in pari cau-
ſa potior ſit cauſa Iudicis, qui pręuenit Bald. in l. negā-
6 da in 1. notab. C. qui accuſ. non poſſ. & maximè, quia in
hac materia concernente iuriſdictionē per pręuentio-
nē, attenditur præuētio etiā per citationē, vt cōſiderat
Afflict. d. deciſ. 219. n. 3. poſt alios per eū relatos, & ad
Bar. in d. §. ſententiā Romę, reſpondebatur, verū eſſe, q
appellatur à Iudice committente executionē, quando
exequutor, qui grauauit in exequēdo, erat nudus mini-
ſter, prout dicit Bar. ſed ſi quis delinquat cōtra exequē-
tē, vt in caſu pręſenti, in quo exequenti familię facta eſt
reſiſtentia, quod cognoſcat Iudex cōmittens executio-
nem, vel alius, non dicit Bart. nec in hoc loquitur, adeò
quod eius doctrina non applicatur ad propoſitū præ-
ſentis dubitationis, in qua poſt longā ad partes diſpu-
tationem videtur alias fuiſſe concluſum in conſ. Neap.
pro curia criminali, vt per Afflict. d. deciſ. 219. vbi quę-
rebatur, an teſtes in cauſa matrimoniali in foro Eccle-
ſiaſtico examinati, qui falſum dixerant teſtimonium,
poſſent pro dicta falſitate puniri etiam in foro ſecula-
ri à Iudice laico, & reſolutum fuit quod ſic, ex quo in
8 vtroque foro delictum poterat cognoſci, & Iudex lai-
cus præuenerat, & Afflict. ſequitur Couar. in lib. pract.
qq. c. 18, ſub nu, 8. verſ. ſed & hac in re, & magis pro-
9 priè, & in terminis noſtris idem decidit ipſum conſiliū
Neapolitanum, teſte Vinc. de Franch. deciſ. 147. in 1.
par. vbi de mandato curiæ meretricum Alguzerij iue-
rant ad capiendam quandam meretricem, & facta eis
reſiſtentia per non ſubditos illius curiæ duxerunt ad
carceres magnæ curię dictam mulierem, & reſiſtentes,
remiſſa meretrice ad eius curiam, & retentis reſiſtenti-
bus per magnam curiam, eorumque remiſſione petita
per dictam curiam meretricum, habita matura diſcuſ-
ſione iurium vtriuſque curiæ fuit deciſum pro magna
10 curia, quæ præuenerat curiā meretricū, cum ab vtraq;
de eo delicto cognoſci potuiſſet, & d. l. nullū procedat
cumulatiuè, & nō priuatiuè, & dictum Bart. in d. §. ſen-
tentiā Romę non loquatur in hoc caſu, ſed in alio lon-
gè diuerſo, & vt latius per ipſum Vinc. de Franch. qui
benè, & cū breuitate loquitur, & idem ante iſtos voluit
apertè Bald. in d. l. nullū, n. 9. & ſeq. verſ. quęro Iudex,
vbi quęrit, ſi Iudex Peruſinus, corā quo cauſa vētilatur,
remittit examinationem cuiuſdam teſtis ad Iudicē Flo-
rentinū, qui depoſuit falſum, poteſt puniri nedum a Iu-
dice Florentino, ſed etiā a Peruſino, & in vtroque capi-
te pu-

te pulchras, & ſubtiles adducit rationes, ſubdit tamen nu.u. quod punitio facta ab vno ex dictis Iudicibus excludit proceſſum, & ſententiam alterius, quia ſufficit vt vna pœna, dummodo ſit integra, cuius tamen contrarium dicit Affl. d. deciſ. 219. num. 4. & 6. volens in ſuo caſu locum eſſe pęnę Iudicis laici, & etiam Eccleſiaſtici, de quo noſtrum non eſt nunc agere.

EPITOME.

An bannitus habens ſaluum conductum pro certo tempore dicatur illum frangere, ſi infra tempus ipſius ſalui conductus committat aliquod delictum, ita vt poſſit retineri, & puniri non ſolum de eo delicto poſt ſaluum conductum facto, ſed etiam de omnibus ante eius impetrationem commiſſis, ac ſi ſecuritatem illam non habuiſſet.

SVMMARIA.

Saluum conductum pro commiſſo delicto habens in aliquo loco, ſi ibi delinquat an dicatur rumpere ſaluum conductum, num. 1.

Et quod rumpere dicatur, & ideò puniendus ſit etiam de commiſſis ante ſecuritatem, 2. 4.

Quod procedit, quando verè id, quod prætenditur eſſet punibile, non autem aliquid leue, 5.

Saluus conduct is videtur conceſſus, rebus ſic ſtantibus, & niſi priuilegio abutatur, 3.

Bannitus aſſicuratus, delinquens offendi poteſt, ac ſi ſecuritatem non habuiſſet, 4.

Et quãdo ex propoſito deliquit, & ad hunc effectum in fraudem ſecuritatem accepit, 7. 9.

Contrarium tamen, & ſic quod ſecuritatem rumpere non dicatur voluit aliqu. 6.

Et hoc verum eſt, vbi talis non deliquit ex propoſito, 8.

Quid autem ſi deliquerit ex propoſito poſt ſaluum conductum ſuperueniente, 10.

Principibus conuenit, ne banniti ſub ipſorum fiducia circumueniantur, 11.

Securitas data ſeruanda eſt, eod.

Etſi concedi non debuiſſet, 12.

Quid tamen, ſi data fuerat ab eo, qui poteſtatem dandi non haberet, 13.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS OCTAVVS.

1 QVæſtio eſt non parum cõtrouerſa, an habens ſaluum cõductum in aliquo loco pro certo tempore, & in eo infra dictum tempus delinquat, dicatur ammittere priuilegium dictæ ſecuritatis, & eam rumpere, ita vt puniri poſſit non ſolum de delictis poſt ipſam ſecuritatem commiſſis, ſed etiam de ijs, quæ ante dictum ſaluum conductum ſibi conceſſum fecerat, quam quæſtionem in ſpecie diſputant, multa pro, & contra adducentes Roman. in l. 3. §. ſi ſeruus col. fin. num. 10. verſ. ſeptimo caſu principali, ff. de acquir. poſſ. & Nellus in tract. de bannit. in ſecunda parte ſecundi temporis q. 16. de quibus meminit eorum rationes referens M. Ant. Blanch. in pract. crim. in §. datis defenſionibus nu. 45. cum multis ſeq. verſ. in ea quæſtione folio 36. & concludunt Roman. & Nellus, quod aſſicuratus dici-
2 tur frangere ſecuritatem, & punitur etiam de cõmiſſis ante ſecuritatis cõceſſionẽ, quia ei videtur data rebus ſic ſtantibus, & vbi priuilegio nõ abutatur, & nõ offen-
3 dat cõcedentem idest rempublicam, & reſpondent ad argumenta pro cõtraria opinione facientia, inferuntque quod ideo bannitus aſſicuratus, vt ſupra delinquens poteſt impunè offendi, prout ante ſaluum conductum poterat, & illum capiens, vel occidens habebit
4 præmium a ſtatutis ordinatu, ſicut habuiſſet, ſi capto, vel occiſo ſaluus conductus cõceſſus non fuiſſet, hanc eandem opinionem ſecuti fuerunt Vital. in tract. clauſular. in Rubr. ſeu clauſula, nil notari ſecuritate pendente, Afflict. in conſt. regni, lib. 2. Rubr. 3. de for. bannitis, & forudicatis in conſtitut. pœnam eorum num. 60. & ſeq. verſ. decimo, & vlt. quæro de vna quę ſionc; vbi diffuſè loquitur. Quintilian. Mandoſ. in tract. de ſignatura gratiæ tit. de ſaluo conductu poſt verſ. voluerunt aliqui, ibi limita, niſi habens ſaluum conductum. Herculan. in tract. de caution. de non offendendo cap. 37. num. 20. Magald. in tract. de ſecurit. & ſaluo conductu in 2. parte, col. 2. verſ. ſed hoc limitatur, & conſilium Neapolitan. vt Vincent. de Franch. refert, ſuper relatione Romani, Vitalis, & Magaldi cõtentus deciſ. 258. quotidie in hoc regno, num. 2. qui tamen nu. 3. ſubdit, quod conſilium intellexit opinionem Romani, & ſequacium procedere, quando delictum infra tempora ſecuritatis cõmiſſum eſſet verè punibile, non
5 autem quando aliquid leue prætenderetur factum, & ſub hoc colore caperentur aſſicurati, vt pro delictis ante ſaluum conductum commiſſis punirentur, quod iuri, & æquitati conueniens videtur, & cum dictis in præfata deciſ. 258. tranſit poſtea idem Franc. deciſ. 433. poſt princ. & num. 1 in 2. parte.
6 Contrariam tamen ſententiam, quod propter delictum poſt ſecuritatem commiſſum in loco aſſicurato delinquens non rumpat ſaluum conductũ, nec eius priuilegium amittat, ſed de eo delicto tantum puniri poſſit, tenuit Dec. in c. cõſtitutus il 1. 23. col. 2. verſ. ex quibus extra de appellat. inquiens, quod ita conſuluit D. Antonius de Roſſellis de Aretio, & plerique alij Doctores Florẽtini, licet Nellus ſupra citatus aliter tenuerit, de qua opinione Decij habetur per Blancum in loco adducto, ſequitur Menoch. in tract. de arbitrar. Iud. lib. 2. centur. 4. caſu 337. num. 13. & 14. verſ. declaratur tertio, Ioſeph. de Ludouic. deciſ. Lucenſ. 12. cum quamplurimi, nu. 30 verſ. dum poſtea vlt. loco, & idem Dec. ab alijs non allegatus in l. cum proponas, la ſecõda ſub num. 6. in fine verſ. & ex prędictis, C. de pact. inquiens, quod ita cõſuluit D. Antonius Roſſellus in ſuo conſilio incipiẽte duo dubia ex hoc facto, & ita etiam videtur tenere Angel. de mal. ſic. in verbo, quod fama publica, nu. 60. verſ. quinto quæro. Vnde in hac tantorum Patrum varietate Blanch. in d. §. datis defenſionibus nu. 54. & ſeq. verſ. pro concordia diſtinguit, quod aut bannitus aſſicuratus deliquit ex propoſito, & deli-
7 beratè, & apparet, quod venit in locum, in quo fuit aſſicuratus, cauſa committendi tale delictum, & tunc perdit priuilegium, & ſaluum conductũ, quia voluit rẽpublicam fraudare, & cauta ſalui conductus fuit falſa, quia aliud erat in intentione, aliud in verbis, aut dictus bannitus habens ſaluum conductũ deliquit non ex propoſito, ſed caſu, vel aliter ſe defendẽdo, & tunc nõ amit-
8 tit priuilegium, nec ſecuritatem, etiam quod ex illo delicto puniretur ex culpa, vel exceſſu defẽſionis, ex quo eius intentio non fuit delinquere à principio, & aliqualiter excuſatur, quam diſtinctionem approbat Menoc. d. caſu 337. nu. 15. & latius Ioſeph. de Ludou. d. deciſ. 12. num. 31. & ſeq. verſ. ſed dictum Decij, & iſta fuit diſtinctio Nelli in 2. parte, 2. temporis, quæſt. 16. ad finem poſt verſ. concludo ergo, licet Blancus eam ſibi attribuat, & præcitati Doctores non aduertant, dicit

eum Nellus, quòd opinio affirmatiua, quam firma-
ui, maximè procedit, ſi bānitus nulla cauſa interueniē-
9 te de nouo maleficium parum poſt ſecuritatem cōceſ-
ſam commiſit: quia præſumitur doloſè illam ſecuritatē
impetraſſe, quæ propterea ſibi prodeſſe non debet, ſe-
cus verò, ſi ad ſui defenſionem, ſeceritq; quia tunc ſiue fa
cere potuerit, ſiue non, ſaluum conductum non intelli-
gitur rupiſſe, & licet non excuſetur a pœna delicti, quod
commiſit, non tamen poterit ex primo banno detine-
ri, cum nihil contra ſecuritatem feciſſe dicatur. Hāc di-
ſtinctionem veriſſimam ego credo in terminis, in qui-
bus loquitur Blaucus, & ante eum Nellus, & abſq; alio
dubio retinerem, & punirem aſſicuratum, qui poſt ſal-
uum conductum committeret delictu ex animi delibe-
ratione iam facta, anteq; aſſicuratus fuiſſet de omnibus
delictis ante ſecuritatem commiſſis, ac ſi nullum habe-
ret ſaluum cōductum, quia tunc intrāt omnes rationes
ſupra allegatæ, quòd voluerit fraudare Rempublicam,
& nō debeat gaudere priuilegio, quo fuit abuſus. Sed ſi
delictum non eſſet verè, vel præſumptiuè deliberatum,
vel penſatum ante obtentam ſecuritatem, etiam quod
ex propoſito delinqueret, puta occaſione antiqui odij
10 contra inimicum in loco aſſicurato preter probabilem
ſpem repertum, quo viſo deliberauit eum offendere, vel
alio modo, per quem excluderetur intentio præcedens
saluū conductum, non ita de facili arbitrarer amplectē-
dam eſſe eandem ſententiam, quod talis appenſatè de-
linquens rupiſſe dicatur ſecuritatem: quia ceſſant ratio-
nes ſupra allegatæ, & militant, quæ pro opinione con-
traria deducuntur, & ita alias in contingentia facti dice
bam, mihiq; videbatur, quod nimis generaliter loquere-
tur Ioſeph. de Ludouicis, dum ſequens Blacum indiſtin-
ctè tenet in delictis appenſatis etiam ex propoſito poſt
conceſſum ſaluum conductum ſuperueniente, ſecurita-
tem frangi, aiens, ſecundum hanc intelligentiam, ſe re-
tuliſſe Ill. Senatui, & fortè non bene, licet alij, qui mecū
in diſcuſſione cauſæ interueniebant aliud viderentur
ſentire, nec alia in hoc fuerit ſecuta deciſio, quia deli-
ctum, de quo aſſicuratus imputabatur, non fuit ſufficiē-
ter probatum, volui tamen hæc, quæ mihi in mentem
venerant, hic ponere, non quia velim fauere ſimilibus
delinquentibus, ſed quia multum conducere exiſtimo
dignitati, & honori Principum, ne banniti ſub fiducia
eorum patentium litterarum decipiantur, quando qui-
11 dem ſecuritas conceſſa ſeruanda eſt Cyn. & alij Docto-
res in l. preſenti C. de ijs, qui ad Eccleſ. confug. Angel.
de Malefic. in d. verbo quod fama publica in quinta
quæſtione num. 6. Quint. l. Mandoſi. in trac. de ſignat.
gratiæ tit. de ſaluo conduct. in verſ. voluerunt aliqui, &
Vincent. de Franch. dicta deciſ. 258. in princip. etiam
quod nulla eam concedendi adfuiſſet cauſa, & concedi
12 non debuiſſet. Menoch. d. cent. quarta, caſu 336. n. 33.
verſ. extenditur ſecundo, & d. caſu 337. n. 5. verſ. exten-
ditur primo, & quod plus eſt etiam ſi data fuiſſet ab eo,
13 qui eam dandi poteſtatem nō haberet, ne ij, quibus da-
tur, publica authoritate decipiantur, Vincent. de Frāc.
d. deciſ. 258. ſub num. 1. in quo tamen contrarium tenet
Menoch. d. caſu 337. n. 10. & ſeq. verſ. declaratur 2.

E P I T O M E.

De plurium Iudicum ordinariorum, vel delegatorum ſen-
tentijs in condemnatione reorum diſcordantibus circa
tempus, ſummam, vel aliud, vbi multa ſcitu digna no-
tantur, quæ apud criminaliſtas, qui quotidie præ mani-
bus ſunt, non inueniuntur.

S V M M A R I A.

Sententiæ trium Iudicum diuerſæ ſuper eodem facto an valeāt, vel ipſarum aliqua valeat, n. 1. 7.

Iudicum ſeptem, quorum duo vnam, duo alteram, tres diuerſā protulerunt ſententiam, nulla valet, 2.

Idem de 11. Iudicibus, quorum quinq; pro vna, quatuor pro alia, duo pro alia, 3. 10.

Sententijs ex tribus in criminali cauſa, licet diuerſis, tamen duæ in hoc videntur concordes, vt excuſetur reus a pœna grauioris ſententiæ, 4.

Sententiarum data paritate in criminalibus attēditur mitior, 5. 8.

Et hoc in Iudicibus ordinarijs procedit, 12.

Sed quod ſtent omnes in ſuſpenſo, donec aptus Iudicum numerus conueniat, 2. & 6. cum ſeq.

Et hoc procedit in Iudicibus delegatis, 11. & 12.

Vel in pluribus ordinarijs iunctis vno, vel pluribus delegatis, nu. 13.

L. inter pares, & l. duo Iudices ff. de re iudic. apparens contrarietas, 9.

Et de earum intellectu, 10.

A Iudicibus delegatis, vel ordinarijs, quibus adiuncti fuerint vnus, vel plures delegati, recurritur ad delegantem, nu. 13.

Magis dignum trahit ad ſe minus dignum, 14.

Iudicicibus ex tribus vno condemnante in quindecim, alio in decem, alio in quinq; cuius ſententia attendatur, 15.

Et valet in decem ſecundum aliquos, 21.

Sed quod valeat in quinq; verior dicitur opinio, 22.

Et videtur procedere tam in delegatis quā in ordinarijs, 24. fallit proteſtantibus Iudicibus, 26.

Aeſtimatoribus tribus in ſummis diſcordantibus coaceruantur ſumma in vnam, ex qua tertia pars eligitur pro vera æſtimatione, 16.

Statutum Florentinum Rubr. 109. de prohibit. alienat. rei cē. iureq; eis. conſ. quomodo intelligatur circa rei æſtimationem nu. 17.

Aeſtimationum ſententiæ nunquam tranſeunt in rem iudicatam, & ſemper poteſt appellari ab eis, & de earum iniquitate doceri, 18.

Quod procedit, æſtimatoribus a quocunq; & quandocunq; electis, 19.

Statutum mandans ſtari declarationi factæ de pretio admittit contrariam probationem, 20.

In maiori ſumma ineſt minor etiam in ſententijs, 23. 24.

Neapoli obſeruatur, quod in ſententijs criminalibus minor ſūma non ſit in maiori, 25.

Diuerſitas ſententiarum in quantitate pecuniarum a pari procedit cum diuerſitate in quantitate temporis, exilij, vel ſimilium, 27.

Iudicibus ex tribus vno condemnante, alio abſoluente diffinitiuè, alio ab inſtantia iudicij, attenditur ſententia diffinitiuè abſolutoria ſecundum aliquos, 31.

Sed quod attendatur abſolutoria ab inſtantia, 28. 32.

Quod in iudicibus ordinarijs, vel arbitris procedat ſecus in delegatis, 29.

Quæ tamen limitatio de delegatis redditur valdè dubia ex allegatis, 30.

Sententiarum diuerſitas, vel paritas idem operatur in ſententijs interlocutorijs, ac in diffinitiuis, 33.

Iudex ordinarius vnus ex pluribus licet ad diffinitiuam procedere nequeat ſolus, tamen interloqui, & in cauſa procedere poteſt, 34.

Dummodo interlocutoria non habeat vim diffinitiua, 35.

Digitized by Google

Delegatus vnus ex pluribus non poteſt ſine alio interloqui, 36.
Contrarium tamen volunt aliqui, 37.
Et quid de facto ſeruetur, 38.

CASVS CENTESIMVS DECIMVS NONVS.

EX tribus Iudicibus criminalibus vnus condemna-
uit inquiſitum de homicidio in pœnam mortis,
alius in pœnam exilij temporalis, Tertius in pœnam
pecuniariam, Quæſitum eſt, quæ nam ex dictis ſenten-
1 tijs præualeat. Hæc quæſtio non diſtat ab ea, quam Iu-
lianus Rethor propoſuit adoloſcenti cuidam decla-
mandi ſtudioſo, qui in ea facultate nimis ſe efferebat,
in eaq; re modeſtiæ terminos excedebat, de qua me-
minit Aulus Gellius lib. 9. Noct. Atti cap. 15. De ſe-
ptem Iudicibus de reo cognoſcentibus, quorum ea ra-
ta haberetur ſententia, quam plures ex eo numero di-
xerint. Cum enim dicti ſeptem Iudices cognouiſſent,
duo cenſuerunt reum exilio multandum, duo alij pecu-
cunia, tres reliqui capite puniendum: Petebatur ad ſu-
plicium Reus ex ſententia trium Iudicum, & contradi-
2 cebatur, & bene, quia certum eſt in propoſita illius fa-
cti ſpecie, nullam ſententiam valere, ſed omnes in ſu-
ſpenſo eſſe, donec aptus Iudicum numerus in vnam ali-
quam ſententiam conueniat idest ex eis ad minimum
quattuor conſentiant veluti ex Celſi, & Modeſtini re-
ſponſis, quæ titulo de re iudicata, in Pādectis leguntur,
de quibus infra ſpecialis fiet mentio, facile colligitur.
ſi quis ea diligenter inſpiciat, nam cum ij de tribus dū-
taxat Iudicibus loquantur, prædictam queſtionem non
omnino diſſoluunt, ſed tantum eius dirimendę ratio in-
de colligi poteſt, vt optimè tradit Robert. Titius Bur-
gēſ. de locis cōtrouerſ. lib. 1. c. 1. quē refert, & ſequitur
Theſaur. deciſ. pedamont. 1. n. 12. verſ. quid vero, vbi
3 ponit quæſtionem de vndecim Iudicibus in cauſa, quæ
vertebatur inter tres partes diuerſas, quorū quinq; iu-
dicauerunt pro vna parte, quatuor pro alia, & duo
pro tertia, & dicit, nullam ſententiam valere, quia ma-
ior pars non conſenſit in aliquam, pro qua re adducit
dictam quæſtionem Iuliani vt ſupra deciſam, aiens ita,
nō male iudicio ſuo ſenſiſſe præfatum Robert. licet, vt
ipſe Theſaur. ſubdit dici poſſet, ea quæſtione fauore
rei iudicandum, cum quatur ex ſeptem in illum conue-
niant, vt a morte liberetur per text. in l. inter pares ff. de
re iudic. Nam illi, qui cenſuerunt exilio multandum, &
alij duo, qui in pecuniaria mulcta condemnauerunt, in
illo conueniunt, vt non ſit vltimo ſuplicio puniendus,
4 & ita inquit obſeruari, quia, vt ſubiungit nu. 13. in cau-
ſis criminalibus, vbi par eſt numerus Iudicum iudica-
5 tur pro abſolutione, aut pro mitiori pœna ſiura per
ipſum allegata, Addit tamē Theſaur. ſub d. n. 12. dictis
per Rubert. in quæſtione Iuliani, quod neutra ſenten-
6 tia valet, & omnes in ſuſpenſo manet, donec aptus Iu-
dicum numerus in vnā aliquam ſentent. cōueniat, idest
ex eis ad minimū quatuor conſentiant, vel donec alius
Iudex addatur vt ex Modeſtino patent in vulgata, le-
ge, duo Iudices de re iudic. quæ hoc probat ſecundum
vnum intellectum gloſæ, & facit text. in l. diem profer.
7 re §. ſi plures in princ. ff. de arbitr. cum ibi notatis, vt
poſtea a maiore eorum parte lata ſententia præualeat,
vt Celſus dicit in l. duo ex tribus ff. de re iudic. & habe-
tur etiam in l. Pomponius, alias ſi vni ex pluribus eod.
tit. in l. item ſi vnus §. principaliter verſicul. in impari
enim numero, & in l. ſi in tres cum l. ſeq. & in d. l. diem
proferte d. §. ſi plures ff. de arbitr. & in c. 1. 2. & 3. 65.
diſtinct. Ex his igitur deciditur quæſtio per nos propo-
ſita de tribus Iudicibus criminalibus condemnantibus,
quorum vnus condemnauit in pœnam mortis alius in
pœnam exilij temporalis, Tertius in pœnam pecunia-
riā, vt nulla earum ſententia valeat, ſed omnes in ſuſpē-
ſo ſtent donec duo in vnam ſententiam conueniant, ſe-
cundum Robert. Titium exemplo quæſtionis propo-
ſitæ per Iulianum, vel alij addantur Iudices, & à maio-
ri parte ſentētia expectetur, vel dicendum eſt, vt The-
ſauro placet, attendendā eſſe ſententiam reo magis fa-
8 uorabilem, quod mihi non diſplicet, quoniam vbi ſunt
Iudices pares numero, & duo cōdēnant, & alij duo ab-
ſoluunt, præualet in cauſa criminali ſentētia abſoluto-
ria pro reo, vt dicit Iaſ. in d. l. inter pares in ſecundò no-
tabili n. 5. & facit Paris de Puteo in tract. de Syndic. in
verbo Iudices ad Syndicatum, qui ſint cap. 2. incip. an
ſi poteſtas, ſub n. 17. ad fin. verſ. ſi ſint, vbi quòd, ſi Syn-
dicatores ſunt quatuor, & duo abſoluūt Poteſtatem, &
alij duo condemnant, præfertur ſententia illorum, qui
abſoluunt, arg. d. l. inter pares. Verū quia dictæ opinio-
nes diuerſæ ſunt, & ſimul ſtare non poſſunt, cum ſi neu-
tra ſententia valet ex d. l. duo Iudices, ſtari non debeat
fauorabiliori pro reo per d. l. inter pares in princ. quæ
9 reſponſa ad inuicem videtur contraria, ex quo d. l. duo
Iudices diſponit, quod diuerſæ ſententiæ duorum Iudi-
cum ſtent in ſuſpenſo, donec altera earum per compe-
tentem Iudicem cōfirmetur, & d. l. inter pares in princ.
vult, quòd in pari numero Iudicum diſſonas ſententias
proferentium ſtetur ſententiæ latæ pro cauſa fauora-
bili, alias vero pro reo. Pro vera quæſtionis reſolutio-
ne, & dictorum iurium intelligentia, ſciendum eſt, quod
dicta l. duo Iudices loquitur in Iudicibus delegatis, d.
verò l. inter pares in ordinarijs, prout vtrobique tradūt
10 communiter Doctores, & teſtatur Iaſ. priore loco ſu-
per gloſa prima nu. 2. 3. 4. & rurſus nu. 10. 11. 12. verſ.
item in quantum, & poſteriori loco in primo, & ſecun-
do notabili, & iterum n. 10. verſ. in gloſa, qui plures di-
uerſitatis rationes adducit, ad quas lectorem remmit-
tere ſufficiat, & eſt diſtinctio expreſsè canonizata in c.
fin. ext. de ſentent. & re iudic. & tradit Vant. in tract.
de nullit. tit. de nullit. ex defectu iuriſdictionis ordinar.
ad fin. num. 186. verſ. ſi autem Iudices fuerint numero
pares, & Theſau. d. deciſ. 1. nu. 6. verſ. dubitatum tamē
adhuc fuit, qui multa n. 7. 8. ponit de votorum parita-
te, quo modo conſtituatur, & an in ea habenda ſit ra-
11 tio numeri tantum, an verò etiam dignitatis iudican-
tium, quo fit, vt quod dictum eſt de ſuſpenſione trium
diuerſarum ſententiarum, donec in vnam maior pars
conſentiat, vel ſuperior cōfirmet, aut alium Iudicē ad-
dat, procedit in iudicibus delegatis, non autem in ordi-
narijs, quibus diſcordantibus, & vnoquoque diuerſam
12 ſententiam proferente præualebit fauorabilior reo e-
dictis per Theſau. & antea per Iaſ. & Vāt. ſupra relata
tos, quorū opinione iudicando recedendum non eſſet,
cum ſit fundata, nedū rationibus, ſed etiam iuribus, &
authoritatibus per eos adductis, & quæ diximus de
pluribus delegatis procedunt etiam in vno aut pluri-
bus ordinarijs & vno, aut pluribus delegatis, ſeu adiun-
13 ctis à Principe ſimul, quia, & tunc his diſcordātibus in
pari numero neutrius ſententia valet, ſed ad ſuperiorē
delegantem recurritur, habito magis reſpectu ad dele-
gatum, quam ad ordinarium, cum delegatus maior ſit
ordinario, & maius dignum trahat ad ſe minus dignū
14 vt in d. l. duo Iudices, tradunt Bart. nu. 3. verſ. ſed quid
Caſtr. ſub n. 2. ad fi. verſ. & eſt tertius caſus, & Iaſ. n. 16.
verſ. extra gloſ. Ex his etiam decidi poteſt alia quæſtio
in cri-

in criminalibus cauſis non rarò eueniens, cum præſer-
tim pæcuniariæ pęnæ, ex Iudicis arbitrio, attenta per-
ſonarũ, & factorũ qualitate imponuntur, & plures sũt
Iudices, & vnus cõdemnat reum in quindecim, alius in
15 decem & tertius in quinq; Quæſitum eſt enim, quæ ex
dictis ſententijs tenenda ſit, in qua ego alias dicebam
attendi debere ſententiam de decẽ quæ eſt tertia pars
totius ſummæ omnium condemnationum triũ Iudicũ
ſimul coaceruatæ, per ea, quæ in quadam cauſa ciuili
16 Laurentij Signoretti cum Sebaſtiano del lauoratore
de anno 1585. dixeram de tribus æſtimatoribus in di-
uerſis ſummis æſtimantibus certam domum, dum offi-
cio Iudicis primarum appellationum Rotę Florentinę
fungebar in motiuis de more ſuper inde factis in hunc,
qui ſequitur modũ, videlicet, Spiritus Sãcti gratia illu-
minet intellectum meum. Cum Laurentius Signorettus
egiſſet contra Sebaſtianũ del lauoratore, vt ſibi reuen-
deretur quædam domus per dictum Sebaſtianum em-
pta a Iuliano de Caſinis iuxta formam ſtatutorũ Flo-
17 rentiæ, lib. 2. Rubr. 129. de prohibita alienatione rei
communis irrequiſito conſorte, & obtinuiſſet per ſen-
tentias cõformes, & poſtea deuentum eſſet ad æſtima-
tionem ipſius domus, & ab ea, & ab eius admiſſione, vt
in actis facta appellatum fuiſſet p Signorettum, & ad
alias duas proceſsũ fuiſſet æſtimationes, & omnes tres
eſſent diformes, & diſcordes, nec vna cum alia conue-
niret. Ego dixi omnes tres æſtimationes, & earum
ſummas eſſe in vnum coaceruandas, & ex tota earum
ſumma ſic in vnum coaceruata eſſe eligendam tertiam
partem pro vera extſtimatione dictæ domus, pro qua
venditio fieri debeat per dictum Sebaſtianũ d. Signo-
retto, ita enim faciendum eſſe in iſtis præciſis terminis
noſtris docet nos Salycet. in l. hac ædictali §. his illud
ſub n. 10. verſ. ſed tunc inſurgit aliud dubiũ C. de ſecũd.
nupt. & cum ſequitur, & commendat Cotta memor.
verbo æſtimatores bonorum, verſ. aliam ponit Salyc.
& dicit eſſe de mente Baldi in l. 1. C. ſi ſeru. exter. in 6.
quæſtione ad fin. n. 26. vbi data variatione in precio re-
rum, ait non eſſe inſpiciendum, quod eſt plures, nec
quod eſt minus, ſed eligendam eſſe mediam viam inter
diſcrepantia extrema, quod & in alijs terminis voluit
gl. per Cottam adducta in l. cum in eo, in gl. fin. in verſ.
ſed quid ſi alij ff. de pact. in tutore ſcilicet creditore pu-
pilli, qui & ſi debeat eſſe contentus ea portione ad quã
alios creditores reuocauit, ſi tamen alij diuerſis parti-
bus contenti fuerint, non attenditur in ipſo tutore ma-
ior, vel minima, ſed media pars: Et opinio iſta Salyceti
optimè probatur ex textu l. ſi fundum, qui ex parte in
fine iuncto princ. legis ſequentis incip. ita vt omnis, vbi
etiam glo. 1. ff. mandati, & quamuis videatur dubitabi-
lis Alex. in addit. ad Bart. in d. l. ſi fundum, tamen fa-
tetur eam eſſe mirabilem, & pro ea allegat gloſ. in d. l.
ſi cum eo, ff. de pact. & Bald. in d. l. 1. C. ſi ſeru. exter.
& eandem ſententiam expræſsè firmat idem Bald. in d.
l. ſi fundũ in addit. ad lecturam in princ. & in fine poſt
Rayner. per eum allegatum, adeò quod ab ea non vi-
detur recedendum.

Nec putaui præmiſſæ concluſioni obſtare ſtatutum
allegatum, dum mandat partibus non exiſtentibus in
concordia de precio, illud declarari per tres amicos
earum, vel duos ex eis, etiam tertio abſente, & irrequi-
ſito per ipſas partes eligendos, & eo declarato fieri
venditionẽ, quaſi quòd ſtandũ fuerit primæ æſtimatio-
ni factę per duos ex tribus per d. partes electis, quia ſta-
tutum hoc, non videtur reijcere alias ęſtimationes, nec
tollere remedium iuris communis, ſecundũ, quod huiuſ-
18 modi ſententiæ æſtimatorum nunque tranſeũt in rem
iudicatam, ſed ſemper ab eis poteſt appellari, & de ea-
rum iniquitate doceri. Afflict. deciſ. 188. nu. 4. Cotta d.
mor. verbo æſtimatores bonorum in fine, quod latiſſi-
mè oſtendit ex cõmuni ſcribentium voto Ioan. de ami-
cis conſ. 102. nu. 5. cum ſeq. vſq; ad fin. conſilij, ſiuè iſti
æſtimatores electi fuerint a partibus, ſiuè à Iudice, &
19 nedum ante publicationem proceſſus, & nondum di-
dicitis teſtificatis, ſed etiam poſtea, & quandoq; etiam
poſt centum annos. Nec ex eo quod ſtatutum mandat
ſtari declarationi factæ de precio per electos, intelli-
gitur tollere probationem in contrarium, imò eam ad-
mittere cenſetur, & ita ſtatuere, niſi oppoſitum oſten-
20 datur, Alex. conſ. 114. n. 9. lib. 4. & ibi Addit. & tradit
Plotus alios referens in tract. de in litem iurando §. 49.
num. 22. verſ. 5. limita. Hactenus dicta motiua, ad ſo-
litum locum officij Domini Proconſulis tranſmiſſa, &
pro hac ſentẽtia poſtea reperi Vrſil. in addit. ad Afflic.
deciſ. 240. nu. 14. dicentem eſſe communem practicã, &
iure probatã, ꝙ fiat iſta coaceruatio diuerſarũ sũmarũ,
& poſtea diuidatur inter tot partes, quot ſunt perſonæ
diſcordantes, & vna ex illis, puta tertia, vel quarta,
ſi tres, vel quattuor ſunt, qui diſcordant, ſit vera ſum-
ma eius, de quo agitur, ad quod adducit Gerard. ſing.
25. idem vult Theſaur. d. deciſ. 1. num. 10. verſ. quid ſi
plures, qui in criminalibus cauſis decidit, quod in pun-
cto per nos propoſito plurium Iudicum, quorum ali-
qui condemnant in quindecim, alij in decem, & tertij
in quinque ſenatus ſolet iudicare cum his, qui in de-
21 cem condemnant iuxta ſententiam Alciati, quam ta-
men inquit impugnare Cuiac. & teuere, quod in quin-
que teneat condemnatio per text. in d. l. diem proferre
22 §. ſi plures. verſ. inde quæritur ff. de arbit. cui ſimilis eſt
text. in d. l. inter pares in fin. verſ. ſi in verſ. ſi in diuerſis
ſummis ff. de re iudic. & in c. 1. de arbitr. in 6. & eſt ve-
riſſima opinio, quia cũ in sũma maiori, inſit de neceſſi-
tate minor, valet ſentẽtia in quinq; tanq; quod in eam
23 ſummam concordent, qui maiorem quindecim, & de-
cem expræſſerunt, vt dicta iura probant, tradunt in
dictis locis Doctores, & præcipuè Iaſ. in d. l. inter pares
in quarto notabili nu. 7. Roman. in d. §. ſi plures. lecto
cum §. hæc autem clauſula l. labeo ait n. 6. verſ. nota in
§. ſi plures, & in hoc forte nulla eſt conſtituenda diffe-
rentia inter Iudices delegatos, & ordinarios, cum om-
24 nes dicantur concurere in minori ſumma, & nulla vi-
deatur inter eos diſcordia, in quo caſu diſcordiæ tan-
tum adhibetur diſtinctio, de qua ſupra diximus, Verũ
prædictæ cõcluſioni non parum obſtare videntur tra-
dita per Vincent. de Franc. deciſ. Neapolit. 356. ab eo
tempore, in ſecunda parte, vbi agens de obſeruantia
ſacri conſilij, quòd in maiori ſumma in ſententijs etiam
25 in cauſis criminalibus non ineſt minor, vel in quantita-
tibus pecuniarum, vel in numeris annorum. Quærit
quid circumſcripto ſolito ſacri conſilij dicendũ de iure
ſit, & determinat, quod & ſi videretur attendenda mi-
nor ſumma ſecundum d. §. ſi plures & cap. 1. de arbitr.
in 6. tamen quando iudices proteſtantur, quod non in-
tendunt concurrere cum minori ſumma, hoc caſu non
26 eſt publicanda ſentẽtia ſecundum minorem ſummam,
ſed addẽdi ſunt alij iudices, & proferantur plures ſen-
tentiæ in pari numero Iudicum, non præualebit lata in
minori ſumma ſecundum opinionem gloſ. in l. 1. §. ſi
ſtipulanti in verbo non erit ff. de verbor. obligat. quam
ibi tenent Angel. Imol. Roman. Caſtr. Alex. Aret. Socc.

Rum.

Digitized by Google

Ruin.Galiaula Butticella Pont. Aquil.Claud. & Hereu-
lan.& plures alij in alijs locis,quos omnes refert, & ſe-
quitur ipſe Franch.in d.deciſ. vbi etiam poſt alios per
eum adductos inquit , quod pro proteſtatione ſufficit
quod quis in ſua perſiſtat ſententia,quia hoc æquipolet
expreſsè proteſtationi, & reſpondet ad iura in cōtrariū
allegata,quod nō procedūtur,quādo interuenit prote-
ſtatio,quod non intendunt, qui condemnat ad quinde-
cim,& qui ad decem,conſentire minori ſummę,quia li-
cet in maiori ſumma inſit minor de neceſſitate ex natu-
ra numeri, non tamen ineſt de neceſſitate ex natura di-
ſpoſitionis,quia nec condemnatio in maiori ſūma quin
decim,& decem ſubſiſtit,in quam alij non conueniunt,
& hanc opinionem communem eſſe de iure,& in ſacro
conſilio receptam tamq; veram aſſerit,a qua non ſit re-
cedendum,& iſtam ſentētiam vltra,allegatos per Vin-
centium de Franch.tenent Roman.in d. §.ſi plures le-
cto cum §.hæc autem clauſula.l.labeo ait ſub n.6. verſ.
hoc tamen ff.de arbitr.& Iaſ.in d.l.inter pares.nu.7.&
ſeq.verſ.limita iſtum textum, & prædicta, qui expreſsè
dicunt diſpoſitionem d.§.ſi plures.verſ.inde quæritur ,
& d.l.inter pares.verſ.ſi in diuerſis,quod ſi ex tribus Iu-
dicibus vnus condemnet in quindecim,alius in decem ,
& tertius in quinq; ſententia valet in quinq; in quam
tanq;in minorem videntur conſenſiſſe, qui in maiorem
condemnarunt,nō procedit, quando condemnantes in
maiori nolunt conſentire in minori,& ita proteſtantur,
vel condemnant in maiori,ita quod non in minori ſum-
ma,quia tunc nullius ſententia tenet , vt per eos ibi , &
hæc notanda ſunt, quia poſſunt ſeruire,nedum quando
adeſt difformitas ſentētiarum reſpectu ſummarum pe-
27 cuniarum,ſed etiam quantitatis temporum,quādo quis
damnatur eſilio,aut relegatione, confinatur , deporta-
tur in inſulam,vel cōdemnatur ad triremes ad tempus ,
nam,& idem tunc eſt,quod in ſummis diuerſis pecunia-
rum,prout dicit Vincen.de Franc.d.deciſ.356.in princ.
Euenit etiam quandoq;quod ex tribus Iudicibus , v-
nus condemnat reum,alius abſoluit diffinitiuè a contē-
tis in petitione , Tertius vero abſoluit ſolum ab inſtan.
tia Iudicij, quo in caſu Bart.in d.l.inter pares n.4. verſ.
ſed quæro,ait, quod præualet vltima ſententia,quæ ſo-
lum abſoluit ab inſtantia Iudicij,in qua omnes tres con-
28 cordant quia primus,qui condemnat, & ſecundus, qui
abſoluit a toto,ſaltem effectualiter abſoluunt ab inſtan-
tia Iudicij,quæ finitur,aut ſaltem duo vltimi in hoc cō-
cordant,vnde præferri debent primo,Item,primus , &
vltimus in hoc concordant, vt non abſoluatur a con-
tentis in petitione, & ſic ſententia medij non poteſt va-
lere,vt ibi per Bart.qui hoc firmat in Iudicibus ordina-
rijs, & in arbitris, non autem in delegatis, in quibus re-
curritur ad ſuperiorem delegantem per d.l.duo Iudi-
29 ces,Conſidera tamen,quod ſi aliquo modo maior pars
Iudicum dicitur conſentire in vnam ſententiam ex illis
tribus, vt ipſemet Bart.dicit, videretur. quod etiam in
30 delegatis valeret ea ſententia,in quam maior pars cō-
currit,& ſic abſolutoria ab inſtantia Iudicij,quia ad de-
legantem recurritur quando ſententiæ non concordant
d.l.duo Iudices ff.de re iudic.& d.c.fin.extra de ſentent.
& re iudic.nam ſi omnes concordant , vel maior pars,
ſiue ſint ordinarij, ſiue delegati, ſiue arbitri , valet ſen-
tentia plurium d.l.Pomponius alias ſi vni,& d.l.duo ex
tribus ff.de re iudic.l.Item ſi vnus §. principaliter l. ſi in
tres cum l.ſeq.& l.diem proferre §. ſi plures ff.de arbitr.
c.primo,& c.2.& 3.65.diſtin.gloſ.in d.c.fin.de ſentent.
& re iudic.in gloſ.magna poſt princ. Vant.d.tit. de nul-
litat.ex defectu Iuriſdict.ordinar.nu.186. verſ.nota ſu-
per,& ſi vult Bart. quod vltima ſentētia valeat in arbi-
tris, tunc dicendum eſt. quòd nulla ſit conſideranda di-
ſcordia,quia data diuerſitate ſentētiarū in arbitris neu-
tra ſententia valet per tex.apertum in d.c.fin.in finali-
bus verbis extra de ſentēt. & re iudic.& in d.l.diē pro-
ferre §.ſi plures ff.de arbitr. data autem conſonantia ,
& concordia Iudicum , vel maioris eorum partis non
dubitatur de ſententię validitate in quibuſcunq; Iudici-
bus,vt dictū eſt, Ideo cogita,quia non audeo os contra
tantum virum aperire: Dicit tamen Iaſ.in d.l.inter pa.
res,nu.11.verſ.extra gloſ.quod dictum illud principale
Bart.impugnat Cuman.volens,quòd imò valeat ſentē-
tia medij abſolutoria rei diffinitiuè , quia fauorabilior
31 eſt reo d.l.inter pares in princ.& d.c.fin. extra de ſen-
tent. & re iudic.ex quo in principali cauſa omnes ſunt
diſcordes,quia primus condemnando , & ſecundus ab-
ſoluendo diffinitiuè perimunt totum negotium , & fi-
nem imponunt controuerſiæ. Tertius autem abſoluens
ſolum ab inſtantia iudicij non finit controuerſiam, ſed
partes denuò poſſunt eādem litem inſtituere, vnde pri-
ma, & ſecunda ſunt omnino contrariæ tertiæ: Et pri-
mus.& ſecundus Iudices non conueniunt cum tertio vt
dicebat Bart.nec refert,quod per omnes ſententias re-
us ſit liberatus ab inſtantia iudicij,quia reſpectu primę,
& ſecūdæ hoc eſt in quandam conſequentiam , & non
ſecundū principalem Iudicum intentionem dirimendi
32 litem per ſententiam,quæ eſt attendenda. Sanè in hac
dubietate tutius eſſet adherere opinioni Bartoli , per
quam iuribus vtriuſq; partis conſulitur, & neutri earum
irreparabiliter præiudicatur iuxta dictum Caſtr.com-
muniter approbatum in l.prima nu.4.ff.ſi quis cautio-
nib.& cum caſus iſte aliquando eueniat in facto,vt Bar.
vidiſſe atteſtatur, & ipſe accidiſſe intellexi Lucæ,& Se-
nis,miror,quod,qui poſt Bart.ſcripſerunt in d.l.duo,Iu-
dices,in maiori numero hoc non tetigerint.
33 Prætereundum autem non eſt,quòd ſuperius tradita
in hac materia diuerſarum ſententiarum plurium Iudi-
cum,procedunt nedum in ſententijs diffinitiuis , ſed e-
tiam in interlocutorijs,in quibus pariter requiritur om-
nium conſenſus,vel ſaltem maioris partis,& in pari nu-
mero adhibetur eadē diſtinctio , quæ in diffinitiuis per
eadem iura ſupra allegata,quia ſententiæ appellatione
ita venit interlocutoria,ſicut diffinitiua , vt pulchre in
hoc propoſito docet Abbas in c.cauſam matrimonij .
n.3. verſ. & aduerte extra de offic. & poteſt. Iudic.de-
leg.Bene verum eſt , quod licet in ſententia diffinitiua
omnes Iudices,vel maior pars interuenire debeat,& v-
nus ſolus ad eam deuenire non poſſit, d.l.Pomponius a-
lias ſi vni, & d.l.duo ex tribus ff.de re iudicata d.l. item
ſi vnus §. principaliter d.l.ſi in tres cum leg.ſeq. & d.l.
diem proferre §.ſi plures ff.de arbitr.& d.c.cauſam ma-
trimonij extra de offic. & poteſt.Iudic.delegat. cū no-
tatis vbiq;& in alijs iuribus ſupra citatis, & diffusè tra-
dit Vant.d.tit.de nullit.ex deffect.iuriſdict.ordinar.nu.
175.& plur.ſeq.verſ.vlt.diximus, tamen ſecus eſt in in-
terlocutoria , nam in procedendo vnus ex pluribus Iu-
34 dicibus ordinarijs poteſt ſine alio interlocutorias fer-
re,& in cauſa procedere , vt ſequendo gl.tenet Bart.in
d.l.Pomponius alias ſi vni ex pluribus 36.nu.4.verſ.2.
quæro ff.de re iudic.& ibidem Caſtr.nu.9.verſ.vlt.quæ-
ro,& Iaſ.in fine nu.11.verſ.in vlt.parte gl.iunctis antea
dictis n.5.verſ.ſecunda concluſio.Abb.dicens eſſe com-
munem veriorem , & communiorem in c.prudentiam
ſub nu.10. verſ. aut plures ſunt deputati ad vnum offi-
cium

Digitized by Google

cium extra de offic.deleg.& ibidem Felyn.nu.1.& in d.
c.cauſam matrimonij poſt princ. verſ.in ordinarijs ſol-
uatur, & eodem modo delegatus ad vniuerſitatẽ cau-
ſarum. Bart.& Caſtr.vbi ſupra, & Iaſ.ſub d.nu.11 iun-
ctis prius dictis, n.6. & ſeq. verſ.In eadem, qui teſtatur
de communi, latè Felyn. in d.c.cauſam matrimonij in
princ.& latius n.8.verſ.gl.in verbo vnius, qui reprobat
opinionem Abb.contrarium tenentis ibidem n.7. ſuper
eadem gloſ. quam opinionem communem fatetur ibi-
dem Dec. nu.9. verſ.in gl.& hoc, niſi exerceat actum,
per quem finiatur iuriſdictio, puta pronuntiando in
competentiam, vel abſoluendo partes ab obſeruatio-
35 ne iudicij, vel niſi aliam ferat interlocutoriam, quæ
habeat vim diffinitiuæ, quia tunc omnes concurrere
debent, vel maior pars, vt in diffinitiua Bart. & Caſtr.
iam citati, & Iaſ.in d.vlt.parte gl.Felyn.in d.c. cauſam
matrimonij ſub nu.1. ad finem verſ. limita 1. & in d.c.
prudentiam, ſub num.1. verſ.3. fallit, quod tamen in
vno ex pluribus delegatis ad vnam, vel plures cauſas
36 tantum non admittit Bart. in loco citato, imò vult,
quòd vnus non poſſit interloqui ſine alio, quòd etiam
latè tenent Abbas in d.c.prudentiam num.14. verſ.aut
ſunt delegati ad vnam, vel plures cauſas extra de offic.
& poteſt. Iudic. delegat. per illum tex. hoc clarè pro-
bantem, & Felyn.in d.c.cauſam matrimonij n.1.quòd,
& probat c. vno delegatorum, cum ibi notat. eod. tit.
ſequitur Iaſ.in d.l.Pomponius alias ſi vni ex pluribus in
fine num.11. verſ.in vlt.parte gl.iunctis iam traditis ſub
n.10.poſt verſ.in eadem gl. ibi, ſecus in pluribus dele-
gatis, Verum Caſtr.in d.l.Pomponius ſub d.nu.9.verſ.
37 vlt. quæro, tenet, quòd etiam vnus ex delegatis ad
ad vnam, vel plures cauſas poteſt ſine alio interloqui,
dummodo nõ ſit interlocutoria, quæ finem iuriſdictio-
ni imponat, vel alias habeat vim diffinitiuæ, ſed ſit
modici præiudicij, & inquit, quòd iſtud quotidie vide-
mus de facto ſeruari, & reſpondet ad allegata in con-
trarium, & adducit pro hac parte tex.in auth. ad hæc
C.de iudic.in illis verbis, cętera licet expediri per con-
ſiliarios, & hanc opinionem Caſtr. vidi pluries obſer-
uari, quando tamen, vt dictum eſt agitur de interlocu-
toria mera, quæ non afferat magnum pręiudicium, vt
eſt deferre iuramentum calumniæ parti, vel teſtibus
38 examinandis, dare dilationes ad probandum, admit-
tere articulos, poſitiones, inſtrumenta, & ſimilia face-
re; vbi autem tractatur de magno partis præiudicio vi-
di ſemper interloqui per omnes delegatos, vel per ma-
iorem partem, & memini, quod alias nolui in quadam
cauſa criminali ſolus ponere reum, quem ſine alio con-
iudice delegato examinabam, ad torturam, licet iudi-
tia eſſent vrgentia, ſed volui, quod ad talem actum in-
teruenire etiam collega, pro vt interuenit, & ita po-
ſtea multoties practicaui.

E P I T O M E.

Quod Dominus plurimum Prouinciarum vel terrarum
ſeparatarum, & diſtinctarum non poteſt ſubditos vnius
Prouinciæ, vel terræ delinquentes in ea, conduci fa-
cere ad aliam prouinciam, vel terram, & ibi eos pro-
ceſſari, & puniri facere, vel aliter in eos contentioſam
iuriſdictionem exercere, niſi iuſta id faciendi adſit cau-
ſa, licet in gratijs, delegationibus, & ſimilibus, quæ vo-
luntariç ſunt iuriſdictionis, poſſit vbique extra ſubdito-
rum prouinciam facere, quæ præſens in prouincia il-
lorum poſſet.

S V M M A R I A.

*Dominis plurium prouinciarum, ſeù locorum penitus ſepara-
torum non licet delinquentes in vno conduci facere ad a-
lium locum, & ibi proceſſari, & puniri facere, num.1.*

Ex cauſa tamen iuſta id licebit, 12.

*Licet de facto id male ſeruetur, & non ſine maximo partium
diſpendio, 12.*

*Iuriſdictio contentioſa in homines vnius prouinciæ exercenda
eſt in ea prouincia non extra, 2. 11.*

*Epiſcopus non poteſt in aliena dioceſi cõtentioſam iuriſdictio-
nem exercere inter ſuos ſubditos, 3.*

*Reges Angliç ſunt Reges Vaſconiæ etiam extra Vaſconiam
commorantes, non tamen habent exercitium contentioſæ
iuriſdictionis extra eorum prouinciam, 4.*

Iuriſdictio voluntaria exerceri poteſt extra prouinciam, 5.

*Delegatio cauſarum fieri poteſt extra prouinciam, vt in pro-
uincia cognoſcantur, 6.*

*In delegationibus cauſarum habenda eſt ratio qualitatis cau-
ſę & perſonarum, & longinquitatis regionis, 7.*

*Rector plurium Prouinciarum ſeparatarum poteſt vnius pro-
uinciæ negotia iuriſdictionem voluntariam concernentia
expedire extra illam prouinciam, 8.*

Secus negotia contentioſæ iuriſdictionis, eod.

*Conſtitutio Principatus Cataloniæ, ne cauſæ extrahantur ab
eo, non impedit, quin Rex Hiſpaniarum extra Principatu
commiſſis, 9.*

*Conſtitutio prædicta intelligitur de cauſis cõcernentibus con-
tentioſam iuriſdictionem, 10.*

*Principes deberent in vna quaque Prouincia tenere Iudices
cauſarum, 13.*

*Appellari poteſt, ſi nolit Epiſcopus cauſam loci a partibus
valde longinquis in propinquo loco committere, 14.*

*Cauſa iuris ardua in loco inſigni, & vbi adſit peritorum copia
eſt pertractanda, 14.*

*Relegatio hominum extra prouinciam abſque probabili cauſa
facienda non eſſet, 15.*

CASVS CENTESIMVS VIGESIMVS.

DVm alias quæreretur, an Dominus diuerſorum
territorum, ſeù caſtrorum, aut locorum peni-
tus ſeparatorum, & diſtinctorum poſſet de iure ſubdi-
tos vnius territorij delinquentes in eo conduci facere
in aliud territorium, ſeù ad aliud dictorum Caſtrorum,
aut locorum, & ibi eos proceſſari, & puniri facere per
1 ſuos Iudices, eram in voto, quòd dicto Domino id non
liceret facere citra iniuriam dictorum delinquentium,
quia Dominus alicuius Prouinciæ iuriſdictionem con-
2 tentioſam in eius homines in ea prouincia exercere
poteſt, extra illam autem non poteſt, quia tanque pri-
uatus iudicatur, ita in iſtis terminis probant l.3. ff. de
de offic. Præſid.& ibi gloſ. & Bart.& l.fin. C. de offic.
præfect. vrb. & ibi pariter gloſ. & Bart. & bene facit
tex.in l.fin.ff.de iuriſd. omn. Iudic. & ibi gloſ. in verbo
non paretur, quòd & in Epiſcopo traditum inuenitur,
vt nec is in aliena dioceſi inter ſuos ſubditos iuriſdictio-
3 nem hanc poſſit exercere, Clem. vnica in prin. & ibi gl.
& Doctores de foro competen. ea ratione, quod talis
iuriſdictio dicitur coherere territorio, vt dicit Bart. in
l.fin.n.9.verſ.nota ergo C.vbi, & apud quem cognit.in
integr.reſtituat.licet enim Vaſcones, qui dicunt ſe non
4 teneri ſub Rege Angliæ, niſi ipſe ſit in Vaſconia, & alias
ei ſeruire nolunt, ſed dicunt eum priuatum, & non eſſe
verum Regem, maledicant, quia non eſt priuatus, ſed
retinet imperium, tamen non habet exercitium iuriſdi-

ctionis

ctionis extra prouinciam ſuam, vt dicit gloſ.in d.l.3. &
probatur ex Caſtrenſ.in conſilio ſtatim citando,ſcilicet
contentioſæ, quia voluntaria n poteſt exercere extra
5 prouinciã,gl. & Bart.in d.l.3. & gl.in d.l.fin.ff.de offic.
præfect.Vrb.in gl.fin.in fine,& in d.l.fin ff.de iuriſdict.
omn.iudic.& eſt tex.in l.2.ff.de offic.proconſ.& legat.
Vnde poteſt,& debet cauſas extra prouinciam delega-
6 re,vt delegatus intra prouinciam cognoſcat gl.in d.l.3.
in gloſ.magna in fine, & tradit Caſtr.conſil. 99. circa
primum quæſitum in princ.lib.2 & quòd extra prouin-
ciam poſſit delegare, eſt tex.in d.l.fin.in vltimis verbis
ff.de offic.præfect.Vrb. & ibi etiam gl. & tradit Vant.
in tract. de nullit.tit.de nullit.ex defectu iuriſdict.deleg.
n.94.verſ.ſeptimo, quo loco fiat ſubdens n.95. hoc ta-
men ita eſſe intelligendum,quod exiſtens extra territo-
rium delegare poſſit cauſam in territorio cognoſcen-
dam,non autem alibi extra illud territorium, quod, &
ſupra diximus;In qua delegatione etiam habendam eſ-
7 ſe rationem qualitatis cauſæ,& perſonarũ probat tex.
in l.cum poſt appellationem C. de appellat. & conſul-
tat.vbi quòd Iudex appellationis eiuſdem prouinciȩ ob
mediocritatem negotij aut lõgiuquitatem regionis de-
bet mittere litigatores ad Patriam, & ibi cauſam dele-
gare, & ſecundum iſta intelligendum videtur etiam il-
lud quod dicunt Bart.in l. vnica C. de metropoli.Berit.
lib.11.in fine n.12.verſ.quæro quando,& ibidem Ang.
de Peruſ.ante num.9.verſ.quæro quando, Caſtr.in d.l.
fin.ff.de iuriſdict.omn. Iudic.ſub n.8.in fine poſt verſic.
ſed quid ſi partes,& ibidem Iaſ.n.9.verſ.tertio facit, &
Marſil.n.14.verſ.tertio etiam limitat, & alij per eos ci-
tati,volentes,quod quando plures prouinciæ ſubſunt v-
ni ſoli Rectori,quælibet tamen per ſe tanquã principa-
lis, & ſeparata, poteſt Rector negotia vnius Prouinciæ
8 expedire in alia, nam procedit hoc dictum in concer-
nentibus iuriſdictionem voluntariã,non autem in reſpi-
cientibus iuriſdictionem contentioſam, in quibus extra
prouinciam non habet exercitium dictæ iuriſdictionis
licet imperium,& dignitatem retineat.

Et ad propoſitum bene facit, quod decidit Don Lu-
douic.de Pegue.in ſuis deciſionibus,ſeu quæſtion.crim.
cap.18.vbi quærit,an ſtante conſtitutione in Principa-
tu Cathaloniæ,ne cauſæ tam ciuiles, quam criminales
ab eo extrahantur,ſed in eodem fine pertractandæ, &
fine debito terminandæ. Rex Hiſpaniarum inuictiſſi-
mus abſens a Principatu poſſit facere gratiam, & re-
miſſionem delictorum in ipſo principatu commiſſorũ,
etiam ceſſante partis inſtantia,& primo dicit videri D.
Regem non poſſe etiam attento partis inſtantis conſẽ-
ſu facere dictam gratiam obſtante dicta lege, cum illa
reſultet ex factis, de quibus cauſa in dicto Principatu
eſt introducta, ſed ipſam gratiam obtinendam eſſe ab
ipſo D.Rege,cum preſens eſt in Cathalonia, vel a Lo-
cumtenente generali, qui eius repræſentat perſonam,
vel ab officialibus in dicto Principatu exiſtentibus, ad
quos ſpectat;Poſtea inquit contrariam opinionem eſſe
veriorẽ,quia conſtitutio ſupradicta intelligitur de cau-
9 ſis,quæ requirunt cauſæ cognitionem,ideo quòd in eis
10 verſatur intereſſe partis in iuditio deducibile,nam illæ
ſunt cauſæ,quæ ex dicta lege nõ poſſunt extrahi a Pro-
uincia, non autem aliæ nullum intereſſe priuatum tan-
gentes, vt ſunt gratiæ procedentes ex mera liberalite
D.Regis,ad quem,vti ſupremum ſpectat,ceſſante par-
tis inſtantia, poſſe remittere pœnas delictorum tã cor-
porales, quam pecuniarias etiam poſt ſententias in iu-
dicatum tranſactas,& allegat ſimpliciter gloſ.in l.ſecũ-
da in verbo concedi C.de in ius vocand. quam ait ab
omnibus communiter eſſe approbatam ex Parſ.conſ.
1.nu.1.& 59.lib.4. & ſecundum hanc vltimam opinio-
nem multoties dicit fuiſſe concluſum in Regio crimi-
nali conſilio Cathaloniæ, nec quidquam aliud pro ea
adducit, pro qua tamen optime faciunt authoritates,
& iura præcitata, ex quibus omnimodam facultatem
in Principe reſidere extra Prouinciam etiam quoad e-
xercitiũ reſpectu voluntariæ iuriſdictionis liquido pro-
batur,licet in concernentibus iuriſdictionem cõtentio-
11 ſam aliud eſſe dicatur,quod, & Bart.cenſuit in repet.l.
1.n.80.verſ.ſed tamen dubitatur C.de dignitat lib.12.
vbi quærit, an Rex tranſiens per alias partes extra ſuũ
Regnum poſſit creare milites, & ait videri, quod non,
quia ibi, vt priuatus homo videtur d.l. fin. ff. de offic.
præfect.Vrb. poſtea dicit quod in contrarium eſt veri-
tas,quia ea,quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis, poſſunt
extra territorium exerceri vt d.l.2.ff.de offic. proconſ.
& legati. Et hanc meam ſententiam inueni poſtéa ſen-
tire Vincent.de Franch.deciſ. Neapolit.526. in tertia
parte,dum vult,n.7. & ſeq. quòd Dominus pluriũ Re-
gnorum,vel prouinciarum poteſt ex cauſa criminoſum
extrahere de vna, contra auth. qua in prouincia C.vbi
de crim agi oport.& cõduci facere in aliam, & ad eam
tranſmittere,puta quando cauſa eſset ardua,& dubita-
12 retur de fractione carceris, & ereptione carceratorũ,
nulla habita conſideratione,quod in Patria cum maio-
ri commodo poſſit viuere,& minori diſpendio,& ma-
iori commoditate propter conſanguineos, attinentes,
& amicos, & faciliorem defenſionem Aduocatorum,
procuratorum,& teſtium, ſi enim ex cauſa id Principi
licere ait, vtique cauſa ceſsante prohibitum eſse intelligit
quod probant per me allegata iura, de quibus Franch.
13 non meminit, ſed certè male hoc obſeruatur de facto,
quia Principes ad libitum,& nulla iuſta ſubſiſtente cauſa
extrahunt cauſas tàm ciuiles, quàm criminales de vna
prouincia,ad aliam,penitus diſtinctam, & ſeparatam,
non ſine maximo partium diſpendio, & grauiſſimo in-
commodo,imo,& aliqui tenent in vna ex pluribus pro-
uincijs vnum,vel plures Iudices,ſeu auditores,qui certa
cauſas omnium prouinciarum audiunt, & decidunt,li-
cet quando habent ſub ſe plures prouincias, & in vna-
quaq; plures terras,deberẽt in vna terra cuiuslibet prõ-
14 uinciæ tenere dictum Iudicẽ,ſeu Iudices, vt eſt de mẽ-
te Franch.dicta deciſ.526.ſub n.10.qui loquitur in au-
ditore ſecundarum Cauſarum retinendo in vna ex plu-
ribus terris vnius prouinciæ per l.cum poſt ſententiam
C.de appell.& notata per Dec.in c.cum ſe col.fin.n.3.
verſ.vltra Abbat.hic,de offic.deleg.vbi inquit, quod ſi
Epiſcopus latam habet diœceſim, & velit cognoſcere
in loco multum remoto a partibus, partes poſſunt pe-
tere,vt cauſa committatur in loco propinquo,& ſi hoc
denegetur, appellari poteſt per text. notabilem in d.l.
cum poſt ſententiam, & ſubdit Decan fine verſ. & ad-
de,quod quando cauſa eſt ardua,quæ indiget iuris peri-
tis,debet tractari in loco inſigni,vbi ſit copia peritorũ,
& citat Abbatem in clem.1.per illum tex.nu.6.de foro
compet. dicit etiam in hoc propoſito Franch.d.deciſ.
ſub eod.n.10.quod eadem ratione poteſt Dominus re-
15 legare Vaſſalum in vna ex pluribus terris eiuſdẽ pro-
uinciæ,vt colligitur ex dictis per Bald.in l.iuris,qui col.
ſecunda,verſ.& ſi dicatur,quod hodie C.ſi pendent.ap-
pel.mors interuen. quód verum eſt,ideo, & extra pro-
uinciam propriam relegantur delinquentes in terris, &
locis alterius prouinciæ ſub eodem Principe,quod aſ-
que

que cauſa probabili faciendum non eſſet, vt ex prædictis apparet.

EPITOME.

An pendente proceſſu criminali, quis poſſit promoueri ad officia publica ſuæ Ciuitatis, & vocari ad honores, & quid de confinatis, ſeu relegatis, aut exilio damnatis ad tempus, dum adhuc durant confinia, ſeu relegationes, aut exilia, licet officij adminiſtratio poſt dictum tempus incipiat, & quid ipſo tempore finito.

SVMMARIA.

Officium publicum is obtinere non poteſt, qui tempore, quo fuit de more ex burſa extractus, criminaliter proceſſabatur de mala adminiſtratione officij, n. 1.

Honores non poteſt quis obtinere pendente criminali proceſſu, num. 2.

Quod maximè procedit, ſi de mala adminiſtratione arguatur, num. 3.

Confinati durante tempore confinij non poſſunt ad honores eligi, 4. 12.

Et an interim reuocati ad patriam vel finito tempore confinij recuperent locum eorum, 5. & ſeq.

Et an ſi recuperant, habeantur tanquam de nouo electi, num. 7. & 8.

Remotus ab officio ad tempus, eo finito, nec alio medio tempore electo, illud recuperat, 6. 8.

Relegatus, ſeu confinatus ad tempus ex cauſa famoſa, ſi ſit infamis perpetuo, non admittitur ad officium cum dignitate, nu. 9.

Si verò infamis ad tempus, tanto tempore debet ab officio abſtinere, quanto fuit in relegatione, 10.

Infamis perpetuo, vel ad tempus quis dicatur remiſſiuè, numero 11.

CASVS CENTESIMVS VIGESIMVS PRIMVS.

PEndente proceſſu criminali contra aliquem pro
mala adminiſtratione cuiuſdam officij publici,
quod geſſerat, vacauit aliud publicum officium com-
munitatis, ad quod ſe admitti petebat, vti forte extra-
ctus de burſa, in qua incluſus erat cum multis alijs ad
officia communis peragenda de more antea electis,
& facta illi oppoſitione de pendentia dicti proceſſus
criminalis quærebatur quid iuris, & quòd admitti non
1 debeat, decidit Bart. in l. vnica C. de reis poſtulat. libro
10. per illum text. quem ita ſummat. Pendente proceſ-
ſu criminali non poteſt quis ad honores vocari, & ſub-
2 dit facere l. reus delatus ff. de muner. & honor. vbi ipſe
Bart. refert Dyn. aſſerentem, quod iſte caſus alibi non
reperitur, quod ſcilicet Reus accuſatus non poteſt ha-
bere honores, & idem colligitur ex dictis per Luc. de
Penn. in d. l. vnica col. 1. & ſecunda ſuper verbo hono-
3 res, quod præſertim admittẽdum eſt in iſto caſu, in quo
proceſſus reſpicit malam adminiſtrationem alterius of-
ficij, in quo ſi male ſe geſſiſſe reperiretur, nec ad illud,
nec ad aliud ſimile poſſet aſpirare iuxta l. Iudices cum
ibi notatis per ſcribẽtes C. de dignit. lib. 12. Et idem di-
cit Bart. in l. pr. C. de his, qui in exilio dat. vel ord. mot.
ſunt eod. lib. 10. de confinatis, qui non poſſunt eligi ad
4 honores durante tempore confinationis per illam leg.
quam inquit vidiſſe examinari de facto, quando quidã
Doctores fuerunt cõfinati Bononiæ, & poſtea reuocari
per Dominum Hoſti. legatum; nam qui fuerunt in ma-
tricula Doctorum de collegio, non poſſunt eſſe de col-
legio, nec priuilegium collegij habere, aut conſequi, vt
ibi per ipſum, & per Angel. de Peruſ. eiſdem verbis eũ-
dem dicentem, quod intelligendum eſt, non ſolũ durãte
tempore confinij, ſi eo nondum lapſo ſunt reuocati, vt
5 videntur innuere Bart. & Angel. ſed etiam eo tempore
finito, vt idem Bartol. voluit in loco ſtatim allegando,
vbi hanc eandem quæſtionem perfectius, & clarius po-
ſuit, & reſoluit, licet Addent. ad eum, nec alij ſcribentes
in d. l. pr. non aduertant, nec de eo fuerint memores, &
ad confirmationem adduci poteſt, quod ibidem notat
Luc. de Penn. col. 2. poſt verſ. ſolutio, vbi ait, quod De-
curiones relegati ad tempus, impleto tempore non re-
cipiunt eorũ locum etiam vacantem, licet ad illum de
nouo eligi poſſint per l. 2. in princip. ff. de decur. & eor.
filij, licet remoti ad tẽpus eo impleto decurionatum
6 recipiant, & generant, ſi in eorum locum alius electus
non reperiatur per eãdem l. 2. poſt princ. ver. alia cau-
ſa eſt, & tradit apertè gloſ. in l. ſi Poſſidonium, in gl. in
verbo relegatum in fine C. ex quib. cau. infam. irrog. gl.
in l. quid ergo §. pœna grauior in verbo oneraſſet in fi-
ne ff. de his, qui notant. infam. quam ſequitur ibi Bar. in
fine. ver. iuxta materiam, & iſtud eſt, quod voluit in d. l.
2. idem Bart. inquiens, quod illa lex fuit practicata Bo-
noniæ in Doctoribus quibuſdam expulſis tẽpore Ro-
mei de Pepulis, qui poſtea fuerunt reſtituti tempore le-
gati, vt non recuperẽt in collegio eorum locum, ſi col-
legium eſt plenum, & quando recuperant vacantibus
locis, non recuperant primum gradũ, vt tanquam antiquio-
res præferantur in dando primam vocem, ſed habean-
tur, vt quidam de nouo prouenientes in collegium, quod
7 bene probat ille tex. & dicit Claud. ibi in addit. ad Bart.
quod aliud eſt in excluſo per ſententiam ad tempus,
qui poſt illud in priſtinum ſtatũ reuertitur, quod in om-
nibus reſtitutis procedit, qui eundem locum, quem tene-
8 bant primum, obtinent, vt in d. l. 2. poſt princ. & dicit
Bald. in d. §. pœna grauior in repetit. ſub n. 30. verſ. ex-
tra quæro, quod ſi quæratur, an inſacculatus inter of-
ficiales communis, qui poſtea fuit relegatus, vel confi-
natus ex cauſa famoſa ad tempus, & tempore tranſa-
cto reuertitur, & extrahitur de ſacculo, poſſit eſſe of-
ficialis, dicendum eſt, quod ſi eſt officium cum iuriſdi-
ctione, vel dignitate, non poteſt eo fungi, ſi eſt infamis
perpetuus, ſed ſi eſt infamis ad tempus, & illud tempus
9 eſt tranſactum, tunc quia eſt nouum officium, tanto
10 tempore debet ab officio abſtinere, quanto fuit in re-
legatione, quod totum colligi ex gloſ. ibi in d. verbo,
oneraſſet ad fin. cui ſimilis eſt alia gloſ. in d. l. ſi Poſſido-
nium in verbo relegatum in fine, & in l. ſecunda, §. alia
cauſa eſt in verbo venit ante fin. ff. de Decurionib. &
eſt tex. cum gl. in l. ordine ff. ad municip. & de incol. &
ita etiam tenere videtur Nellus de bannit. in prima par-
11 te 3. tempo. q. 18. in fine, & quæſtio. 19. Quando autem
quis dicatur eſſe infamis perpetuo, & quando ad tem-
pus tantum, dixi infra caſu 172. incip. quæſitum fuit, v-
bi eſt videndum, Et quòd durante tempore relegatio-
nis, vel ſimilis condemnationis temporalis non poſſit
condemnatus aſpirare ad honores tenet glo. in d. l. 2. in
d. verſ. alia cauſa eſt in gl. fin. & alia gl. in d. verbo one-
raſſet. in ver. ſi quæras an interim in d. §. pœna grauior.
& ſeruiunt à fortiori dicta per Nellum vbi ſupr. quæſt.
17. & 18.

EPI-

Digitized by Google

EPITOME.

Quod ſubditus vnius Domini non poteſt propria authoritate pro iniurijs, & damnis indebitè ſibi illatis in territorio alterius Domini capere bona aliarum perſonarum de illo territorio, quæ iniuriam, & damnum non fecerunt, repræſalijs vtendo de facto, & ſi capit, & eo modo ius ſibi ipſi dicit, arbitrio Iudicis etiam corporaliter punitur.

SVMMARIA.

Repræſaliarum ius omni iure licitum eſt, num. 1.
Repræſaliarum iure, vt quis vtatur requiſita plura, 2.
Repræſaliarum iure, qui non ſeruatis ſeruandis vtitur puniendus eſt Iudicis arbitrio, 3.
Et ablata tenetur reſtituere, 4.
Nec non corporaliter puniri poteſt, 5.
Tumultus occaſionem præbent, qui propria authoritate ſibi ius dicunt, 6.

CASVS CENTESIMVS VIGESIMVS SECVNDVS.

1 REpræſaliarum ius ad vlciſcendas iniurias, quas
ſubditus vnius Domini in alieno Dominio iniu-
ſtè ſuſtinuit, iure Diuino, ac gentium, & tam in foro
Poli, quàm in foro Fori licitum eſſe pulcherrimè de-
monſtrat Bart. in tract. repræſaliar. in prima quæſtion.
principali in 1. & in ſecundo quæſitis, & tradunt licet
non tam plenè Guid. Pap. deciſ. 32. repreſaliæ in princ.
& ibi addẽtes ad eum, Don Ludouic. de Peguer. in ſuis
deciſionib. ſeù quæſt. crimin. cap. 11. num. 2. ſeq. verſ.
his tamen non obſtantibus, & latiſſimè Menoch. his
iam impreſſis viſus de arbitrar. iudic. lib. 2. cent. 6. caſu
527. n. 2. & plurib. ſeq. ſed hoc iure non propria autho-
ritate quis vti debet, ſed publica, ideſt ſuperioris, in
cuius territorio eſt is, qui indebitè damnificatus eſt ab
2 alterius Domini hominibus, conſtito prius de iniuria
dicto ſubdito illata, de recurſu ad ſuperiores eorum,
qui damnum intulerunt, vt illud reſarciri curarent, de
illorũ neglecta, ſeù denegata iuſtitia, & de alijs, de qui-
bus habetur per Bart. in d. tract. in ſecunda quæſt. prin-
cipali, in 1. & tertio requiſitis, & in tertia quæſt. prin-
cipali in pr. & in ſecundo quæſitis, & per Guid. Pap. d.
deciſ. 32. per totam, & deciſ. 33. ibidem per totam, cũ
vbiq; notatis per addentes, & nouiſſimè per C. Ludo-
uic. de Peguer. d. cap. 11. nu. 6. cũ ſeq. verſ. item te ſcire
oportet, & difusè per Menoch. d. caſu 527. n. 8. & ſeq.
verſ. cœterum, vbi meminit de ſeptẽ requiſitis ad hoc,
vt repræſaliarium conceſſioni locus eſſe poſſit. Vnde
qui non ſeruatis prædictis, ſeù alijs de iure ſeruandis
propria authoritate, & de facto ius ſibi ipſi dicens pro
damno, quod iniuſtè paſſus fuerat in alieno territorio,
3 accepit merces aliarum perſonarum de illo territorio
in quo iniuriã receperat, quas inuenerat in tertio Do-
mini ipſius patientis, videtur incidiſſe in crimẽ punibi-
le arbitrio Iudicis, ex quo pęna nõ apparet certa, & de-
terminata iux. l. 1. §. expillatores ff. de effract. & expil-
lat. l. hodie, & l. ſanctio legum ff. de pœn. & arg. l. 1. §.
ait prætor ff. de iure deliberand. & ita in puncto deci-
dit. Don Ludouic. de Peguer. d. c. 11. ad fin. ſub n. 11.
atteſtans ita in regio conſilio criminali Cathaloniæ
fuiſſe concluſum, & condemnatos Reos, & bannitos
a Principatu Cathalonię, & cõmitatibus Ruſcilionis,
& Ceritaniæ ad bienniũ, & loquitur in caſu, in quo qui-
dã Francigena cum comitiua ingreſſus fuerat Hiſpa-
niã, & gregem ouium cuiuſdam Ioannis Canal. terræ
Ceritanię vaſſalli Regis Hiſpaniarũ furto abduxerat, &
in Galliam aſportauerunt, qui Ioannes Canal poſtea
inuenit alium gregẽ alterius Francigenæ in Hiſpania,
quem propria authoritate iure pignoris, & repręſalia-
rum ad vlciſcendam iniuriam ſibi illatam, & vt damnũ
ſibi datum reficeretur cœpit, & retinuit, ſequitur Me-
noc. d. caſu 427. n. 18. in verſ. non autem, Et dum alius
hanc quæſtionem vidiſſem de facto, dicebam talẽ ſibi
ius propria authoritate dicentem teneri quidem pęna
arbitraria vltra rerum ablatarũ, & retentarum reſtitu-
tionem, vt in §. fiu. Inſt. de oblig. quæ ex delic. naſc. &
4 in princ. Inſtit. de vi bonor. rapt. in verſ. quadruplum
autem, ſed Iudicem facile inclinare poſſe ad indicen-
dam corporalem per text. in his terminis notabilem, in
5 auth. vt nulli Iudicum §. quia verò, & huiuſmodi iniqui-
tatem, & in auth. imo C. de act. & obligat. cum vtro-
biq; notatis per ſcribentes, quòd, & ſenſiſſe videtur Pe-
guer. loco citato, & Menoch. dicto caſu 527. admittit
n. 119. verſ. quinimo, & quidem non debet alicui per-
mitti, quòd eius propria authoritate ius ſibi dicat citra
magnam punitionem l. penult. ff. ad leg. Iul. de vi priu.
& l. extat ff. de eo, quod met. cauſ. maximè, cum ex hoc
plerunq; maioris tumultus occaſio præbeatur, vt in l.
6 non eſt ſingulis, & ibi notant Dec. & Cagnol. poſt an-
tiquiores ff. de reg. iuris.

EPITOME.

An coitus cum meretrice nupta, ſit punibilis, vel ne, tam reſpectu Viri cognoſcentis, quam mulieris cognitæ, & quæ dicatur meretrix eſſe.

SVMMARIA.

Coitus cum meretrice nupta non punitur de iure ciuili reſpectu Viri, num. 1.
Et item reſpectu mulieris, 3. 5.
Licet aliqui contrarium tenuerint, 2.
Meretrix nupta non dicitur adulterium committere, 4.
Meretrix dicitur, quæ habitat in locis deputatis, & ſignum ſolitum defert, 6.
Meretrix, quæ dicatur variè a Doctoribus reſoluitur, 7.
Meretrix eſt, quæ paſſim, & palam omnibus patet, 8.
Et cuius turpitudo publicè venalis eſt ſiuè in lupanari, vel extra, 9.
Et idem ſi ſine quæſtus, 10.
Meretrix non dicitur, quæ duobus tantum cauſa quæſtus deſeruiuit, 11.

CASVS CENTESIMVS VIGESIMVS TERTIVS.

1 COitus cum meretrice nupta eſt impunibilis de iu-
re ciuili reſpectu Viri eam cognoſcentis ſecun-
dum obſeruatam, & communem Doctorum opinio-
nẽ, de qua atteſtatur Clarus in §. adulterium n. 3. verſ.
quæro nunquid, vbi plures allegat, & idem vltra eos
tenent Salycet. in l. ſi ea quæ, ſub n. 2. & in l. quæ adul-
terium n. 3. verſ. vltima gl. C. ad leg. Iul. de adulter. Ca-
ſtrens. conſ. 271. in principio lib. 2. Boſſ. in pract. cri-
min. tit. de coitu damn. & punib. num. 24. Alex. conſ.
99. nu. 9. lib. 6. Capyc. deciſ. 44. ante finem, Paris de
Puteo in tractatu Syndic. in verbo adulterium cap. 1.
ſub n. 3. verſ. ſed tunc. Paul. Grilland. in tract. de pœn.
omniſa. coit. q. 3. in fine ſub nu. 7. verſ. ſi verò erat me-
retrix, & q. 6. ſub n. 13. verſ. prædicta tamen, & nu. 16.
verſ. ſi verò inhoneſte, & meretricio more, & q. 11. in
princ. ſub n. 1. Bonacoſſ. in ſuis quæſt. criminal. in verbo
adulteriũ, in verſ. quid ſi mulier, & in verſ. ſeq. & in lib.

com.opin.crimin.in verbo adulterium non committi-
tur in 1.parte, vbi dicit communem, Ludouic.Carer.in
pract.crimin.§. nono, excuſatur maritus, num.45. verſ.
quo verò ad adulterium folio mihi 199. & nouiſſimè
Claud. Bertaz.in addition.ad conſil.criminal.Barthol.
Bertaz.Patris conſ.134.ſub littera B, verſ.amplià, vt
procedat etiam ſi ſit nupta lib.1. qui alios refert de cō-
muni,& magis communi teſtantes, & dixi ſupra caſ.4.
n.5.& infra caſu 179.in princ.& in fine.

Sed an reſpectu ipſius cognitæ mulieris ſit pariter
coitus impunibilis, maior eſt difficultas, nam talem mu-
lierē pœna adulterij teneri voluit Alex.d.conſ.09.n.9.
2 verſ.& tanto magis lib.6.vbi refert plures ita tenentes,
& ita etiam ex conſuetudine ſeruari atteſtantes, quam
ſententiam tenuiſſe videtur conſ.Neapol.vt per Capyc.
d.deciſ.44. ante fin. quam etiam ſeruauit D. Bapt. de
Cornicio Poteſtas Recanati, qui Meretricem nuptā cō-
dēnauit de adulterio,& mortua eſt in carceribus, prout
refert Amad.in tract.de Syndac.ſub n.174.poſt verſic.
prætereà ſi poteſtas in fin. Idem voluit Carer. in d.§.
nono excuſatur ſub n.45.verſ. quo verò ad adulterium
meretricis folio 199.& eſt de mente Caſtrenſ.d.conſil.
271.poſt princ.lib.2.Veruntamen contrariam ſenten-
tiam, quod,& in muliere ceſſet adulterium, & impuni-
3 bilis ſit in ea d.coitus, tenuit expreſsè Amad.in loco ci-
tato,& hanc opinionem veriorē eſſe de iure dicit Clar.
in d.verſ.quæro nunquid in fine, ſubdens, quod ſi caſus
contingeret, ita iudicaret,& ita tenendū videtur, quia
verè ceſſat crimen adulterij in vtroq; coeunte,& nō mi-
nus in muliere cognita; quā in Viro cognoſcēte,& do-
ctores ſupra allegati ad probandū impunitatem reſpe-
ctu Viri,& iura per eos allegata, loquuntur generaliter
quòd per hunc coitum non committitur adulterium,&
non patiuntur hanc diſtinctionem, vt ſcilicet non dica-
tur committi adulterium per Virum, ſecus autem per
mulierem, & ſecundum hanc Clari opinionē pluries in
contingentia facti iudicaui,& ab alijs iudicatum vidi,&
eam probat Caſtr.in l.4.§. ſed quod datur, quem legit
cum §.ob rem igitur n.8.verſ.vlt.circa ff.de condit.ob
turp. cauſ.inquiens, quod meretrix nupta non dicitur
4 committere adulterium, & clarius in noſtris terminis
videtur hoc idem tenere Salyc.in d.l.ſi ea quæ ſub n.2.
& in d.l.quæ adulterium n.3. qui loquitur etiam in me-
retrice nupta cognita, & huic opinioni deſeruit littera
tex.in d.l.ſi ea quæ,& in d.l.quæ adulterium, quicquid
vbiq; dicat gl. volens interpretari verbum hoc adulte-
rium, de quo in eis ſit mentio pro ſtupro, quæ interpre-
tatio non eſt admittenda, nec conueniēs videtur, quod
idem coitus reſpectu Viri impunibilis ſit, reſpectu au-
tem mulieris punibilis, quam opinionem reperij his iā
5 ſcriptis tenere D.Fabium Turrettum conſil.42. ſtante
confeſſione nu.10.verſ.huic quoq;lib.2.dicentem eſſe
veriorem,& ita ſæpius obtinuiſſe,& obſeruari vidiſſe.
Verum, quia ſæpiſſimè difficultas in huiuſmodi cauſis
conſiſtit in diſcernendo, vtrum mulier ſit meretrix, vel
ne, cum non omnes inhoneſtæ vitæ mulieres commo-
rētur in locis publicis pro meretricum habitatione de-
ſtinatis, nec deferant habitum, vel ſignum per meretri-
ces portari ſolitum, quo in caſu abſq; aliqua dubitatio-
6 ne meretrices cenſerentur per ea, quæ tradit Salyc.in
l.quæ adulterium ſub n.3.poſt verſ.vltima gl.C.ad leg.
Iul.de adulter.operepreciū eſt videre, quæ dicatur me-
retrix eſſe, in qua re, quia varij varia dixerūt, vt patet ex
traditis per Boſſ. in pract.crimin.tit.de plurib.violent.
7 num.64.& plur.ſeq.verſ.hinc ſtatuentes, & tit.de rapt.
mulier.nu.9.& plur.ſeq.verſ.quæro circa ſtatutum, per
Menoch.de arbitr.Iudic.lib.ſecundo, cent.3. caſu 191.
n.7.& cent.4. caſu 328.n.4. per Couaru.in Epitome in
quarto lib.Decretal.de ſponſ.& matr.in ſecunda parte
c.8.§.vndecimo.n.4.5.verſ.meretrix autem dicitur illa,
& nouiſſimè per Vincent.de Franc.deciſ. Neapol.68.
vtiliſ dominus gabellæ, meretricum num.2.& ſeq.vſq;
ad finem,& per Claud.Bertazzol.in addit.ad d.conſilio
134.ſub littera C, verſ.meretrix dicitur, videtur ex om-
nium ſententia dicendum, quod meretrix illa dicitur,
8 quæ paſſim,& palam omnibus patet ſecundum Claud.
in d.addit.verſ.ſed meretrix, prout,& antea tradiderūt
Alciat.in l. Maſurius in finalibus verbis ff.de verb.ſign.
& Octauian.Vulpel.conſ.crim.94.n.1.quem ipſe Clau.
adducit cum Rebuff.& aliis, dicit tamen Didac.Couar.
in d.§.11.numero 4.quod ea dicitur meretrix, quæ pa-
lam libidinem exercens quæſtum facit, cuiuſq; turpitu-
do publice venalis eſt, ſiue ſit in lupanari, ſiue in caupo-
na, aut taberna, ſiue in quocunq; alio loco, quod,& ſen-
9 ſiſſe videtur Vincent.de Franc.d.deciſ.68.& probat a-
pertè text.in l. palam in princ. & in §.palam autem ſic
accipimus ff.de ritu nuptiar.ſed per hoc non ſequitur,
quin etiam abſq; quæſtu poſſit eſſe meretrix per eādem
l.palā in verſ.rectiſſimè tamen, vbi dicitur, quòd,& ea,
quæ ſine quæſtu palam ſe proſtituens omnibus patet,
meretrix eſſe intelligitur, quod,& Claud.voluit in d.de-
ſcriptione, quæ compræhendit quamcūque mulierem,
quæ paſſim,& palam omnibus patet ſine quæſtus cau-
ſa, ſiue ſine quæſtu pudori ſuo non parcens ſe proſtitue-
rit,& hanc Alciat.& Vulpel.& aliorum ſententiā pro-
10 bare mihi videntur tex.in c.vidua eſt in fine 34. diſtin-
ction.dum punctualiter ait, quod meretrix eſt quę mul-
torum libidini patet, & text.in c.meretrices 32.q.4.in
principio, qui formaliter ait, quod meretrix eſt, cuius
publicè venalis eſt turpitudo, quos textus literaliter ad
hoc propoſitum refert Alex.d.conſ.99.n.10.verſic.&
dicitur publicè ſe proſtituere meretrix, & tex.in d.l. ſi
ea quæ C. de adulter. qui eam meretricem vocat, quæ
paſſim vænalem formā exhibuit,& vulgo ſe proſtituit,
& dicit Angel.conſ.10.n.5.verſic.ſic nec dicitur, quod
meretrix publica eſt, quæ ſine delectu ſui corporis quæ-
ſtum facit,& non alias, quod verum nō videtur ex præ-
dictis. Nec vera eſt ſententia eorum, qui tenent eam,
quæ duos tantum ad coitum cauſa quęſtus admiſit, me-
retricem dici, vt optime aduertit Couaru.in d.verſ.me-
retrix autem, qui ad hoc ponderat tex.in d.l.palam d.§.
11 Item quæ cum vno, dum vult eam, quæ cum duobus,
pecunia accepta, ſe commiſcuit non videri palam corpo-
re quæſtum facere, & Couarr. ſequutus eſt Vincent.de
Franch.d.deciſ.68.n.8.& 9.verſ.quid autem ſit,& ante
eos idem voluit Alciat.in d.l.Maſurius in fine.n.4.verſ.
ſanè meretricem non eſſe, licet nihil alleget,& eſt de
mente gl.in d.§. item quæ cum vno,& hæc declaratio
minime ſpernenda eſt, cum ſeruire poſſit, nedum in ca-
ſu propoſitæ quæſtionis, ſed in pluribus aliis, qui acci-
dere poſſunt, præſertim in locis, in quibus ſunt particu-
lares Iudices in cauſis meretricū, vt in caſu poſito per
Capyc.d.deciſ.44.& in alio poſito per Franch.d.deciſ.
68.& vbi etiam agitur de amiſſione meretricum in mo-
naſteriis pœnitentium, vt dicit Vincent. de Franch.d.
deciſ.68.nu.10.11. qui ſubdit plures fuiſſe de hoc tra-
ctatum in facto.

EPI-

E P I T O M E.

Num Magnas, vel Nobilis, qui ob proprium delictum dignitate, vel nobilitate priuatur, quoad onera, & incommoda ſit tractandus vt popularis, aut ignobilis, an verò adhuc ſit habendus pro magnate vel nobili, ac ſi non fuiſſet priuatus, & præcipuè circa officia, & pœnas.

S V M M A R I A.

Nobiles, vel magnates quibus de cauſis a quibuſdam officijs arceantur, vel delinquentes acrius puniantur, num. 1.

Nobilis, vel magnates ob delictũ priuatus dignitates, & nobilitates, poſtea delinquens adhuc maioribus pœnis magnatibus impoſitis tenetur, 2.

Statutum priuans aliquem nobilitate ob delictum intelligitur in reſpicientibus eius incõmoda, non autem fauores, 3.

Licet aliqui dubitent de hac ſententia, 4.

Procurator ob delictum deletus de matricula adhuc habetur pro procuratore in eius odium, 5.

Conditionis priſtinæ reliquias, quoad quid retinere non inconuenit, 6.

Serui manumiſſi torquentur ad fauorem Domini in memoriam prioris dominij, 7.

Decurio, qui fuit, non poteſt torqueri, licet non ſit amplius, 8.

Mulier inhoneſta reputatur, quæ olim fuit talis, licet inhoneſtè viuere deſierit, 9.

CASVS CENTESIMVS VIGESIMVS QVARTVS.

IN aliquibus Ciuitatibus, maximè verò per populũ
regi, & gubernari ſolitis extant prouiſiones, per
quas magnates, ſeù nobiles excludũtur a nonnullis of-
ficijs cõmunis, & in delictis quibuſdam grauiori pœna
puniuntur, & non ſine ratione, quia etſi hæc videntur
per ſe mala, tamen propter aliud ſunt bona, nam re-
1 mouentur a certis officijs, ne ſi præponeretur alijs,
populus opprimeretur, & delinquendo magis puniun-
tur, vt eorum audacia compeſcatur, & quia illorum
delictum maius reputatur propter dignitatem, & no-
bilitatem, quam debeant recognoſcere, & ingrati
non eſſe, vt doctè, & eleganter oſtẽdit Bart. in repetit.
l. 1. nu. 88. & ſeq. verſ. ſed hic inſurgit dubium C. de di-
gnit. lib. 12. Modo quæritur, ſi magnas, aut nobilis pri-
uatur dignitate, vel nobilitate propter aliquod ſuum
delictum, an poſſit admitti ad ea officia, ad quæ alias
non poterat aſpirare, cum amplius non ſit magnas, vel
nobilis, an vero etiam nunc ab eis ſit excluſus, ac ſi non
fuiſſet priuatus, & an delinquendo debeat puniri pœna
minori impoſita popularibus, ſiuè ignobilibus, ex quo
non eſt amplius magnas, vel nobilis, an verò adhuc te-
neatur pœna maiori indicta magnatibus, & nobilibus.
prout ſi non fuiſſet priuatus; Hanc quæſtionem ponit
Bart. in repet. d. l. 1. n. 92. verſ. ex quo infero, vbi con-
cludit, quod quòad omnia commoda dignitatis, & no-
bilitatis erit priuatus, ſed omnia dignitatis, nobilitatis
2 onera, quatenus ſeparabilia ſunt, retinebit, quod inquit
apparere per rationẽ, quia pœna non debet eſſe cauſa
pręmij, & præmium eſſet, quòd releuaretur ab onerib.
per iura per eum allegata, & ſic vult Bar. quòd iſte pri-
uatus adhuc remoueatur ab officijs, & quod adhuc
maiori pęna puniatur, quam opinionem clarius tenuit
idẽ Bart. in l. vnica C. de infamib. lib. 10. vbi formaliter
dicit, & per hanc legem dico, quod licet quis fuerit
condemnatus de falſo, propter quod deſinit eſſe nobi-
lis ex aliqua lege, vel ſtatuto, tamen adhuc remanet
nobilis quantum ad majoritatem pœnarum, & ad ea,
in quibus nobiles magis grauantur, quàm plebei, de
quo dixi in l. 2. infra de dignitatib. & Bart. ſequutus eſt
ibi Apoſtillatur ad eum, qui ad idem citat, licet corru-
ptè Roman. in l. ſi quis in graui §. de his ff. ad Syllanian.
& Aret. in tract. maleſ. in verbo Caium Sempronij, eſt
enim locus Romani in l. ſi exheredatus 10. §. ſub diuo.
nu. 2. verſ. item facit ff. ad Syllanian. vbi dicit, ꝙ qui ex
3 forma ſtatuti deſinit eſſe nobilis ob aliquod delictum
ſuũ, non deſinit eſſe quo ad omnia, quia quoad onera,
& odia habetur pro nobili, licet nõ quoad fauores, &
adducit Bart. in locis præcitatis, & præterea l. actione
§. item qui ſocietatem ff. pro ſocio, vbi inquit per hoc eſ-
ſe notabilem literã, & has Bart. & Roman. deciſiones
refert etiam, & ſequitur Aret. in d. verbo, Caium Sem-
pronij n. 14. verſ. quid autẽ ſiquis naturaliter, qui tamẽ,
& ipſe corrupte allegat Roman. in d. §. de his, qui qui-
dem Roman. cũ eadem Bart. opinione tranſit in conſ.
73. circa primũ n. 4. poſt verſ. hæc autem regula fallit,
& dicit Calcane. conſ. 77. n. 13. verſ. itẽ pro hoc quod,
ſtante ſtatuto, quòd nobilis ſi deliquerit, perdat nobi-
litatem, intelligitur quoad commoda, & honorabilia,
ſecus quoad ſibi damnoſa, facit idem Bart. in l. 1. C. de
his qui non implet. ſtipend. ſacram. ſoluti ſunt lib. 10.
atens, quod infamia remouet quem ab honore, non à
muneribus, & grauamine per illum text. & licet Au-
guſt. de Arim. in addition. ad Aretin. in loco citato du-
4 biam putet hanc determinationẽ, cũ ſi comitatiuus de-
beat tractari, vt ciuis, debet vti talis haberi quoad om-
nia, tam quoad fauores, quã quoad odia per l. cum ex
oratione ff. de excuſat. tutor. cum notatis ibi per Do-
ctores, & præcipuè Bal. in princ. & in alijs locis per eũ
adductis, tamen durũ eſſet recedere ab opinione Bart.
& ſequacium, & memini, me alias eum allegaſſe cõtrà
quendam Doctorem exercetem artem procuratoris;
qui cum in foro criminali pro quibuſdam delictis fuiſ-
ſet priuatus certo officio, quod tenebat, & alia gerere
prohibitus, vſq; ad certum tempus, & vlterius confi-
natus, fuit per officium artis Iudicum, & Notariorum
deletus de matricula Procuratorum, & abraſus, qua
cancellatione non obſtante dicebam in iis, quæ eius o-
5 dium, incommodum, & onus concernebant eſſe ha-
bendum pro procuratore, ac ſi nõ eſſet cancellatus, li-
cet ſecus in reſpicientibus eius commodum, & fauorẽ,
& fuit audientibus viſa mirabilis, & peregrina doctri-
na, facit Alex. in addit. ad Bart. in l. eius qui §. vultus ff.
ad municip. vbi ꝙ bannitus ad ſui cõmodum non per-
dit domicilium loci, à quo eſt bannitus, nec videtur ab-
ſurdum, quod quis, quoad quid mutató ſtatu retineat
6 aliquas reliquias præteritę conditionis, vt in propoſito
videtur ponderare Rom. in d. §. ſub diuo nu. 2. vnde, &
ſerui manumiſſi in fauorem Domini torqueri poſſunt,
7 quia in memoriã prioris dominij hoc fieri conceſſum
eſt, vt remaneant adhuc priſtinæ ſeruitutis reliquiæ, vt
in d. l. ſi quis in graui d. §. de his, & ibi Roman. ſub n. 1.
ff. ad Syllanian. prout, & alibi ratio prioris dominij in
ſeruis pariter habetur in l. fruſtra, & ibi gloſ. in verbo
patietur C. de ſentent. paſſ. ſic, & alias priſtinæ digni-
tatis cauſa, & in eius memoriam qui fuit Decurio tor-
8 queri non poteſt, licet amplius non ſit l. fin. ff. de decu-
rionib. & l. penult. in fine C. de quæſtion. & ad idem fa-
cit l. palam §. non ſolum ff. de ritu nupt. vbi præteriti
ſtatus mulieris habetur ratio in eius damnum, vt ſcili-
9 cet inhoneſta reputetur, quæ olim talis fuit, licet in-
honeſtè viuere deſierit.

EPITOME.

Quod ſtatuto puniente abducentes, rapientes, ſtuprantes, vel adulterantes mulierem honeſtã, vel bonę conditionis, aut famæ, aut eã percutientes, aut aliter verbo, vel facto iniuriam ei inferentes, ſit probanda per fiſcum, vel accuſatorẽ qualitas honeſtatis, aut bonæ conditionis, vel famę de iure, alias non ſit locus pęnę ſtatuti, ſed aliç extraordinarię, & quod aliter in practica ſeruatur, nec d. qualitas probatur, ſed præſumitur, niſi contrarium per accuſatum, vel inquiſitum probetur.

SVMMARIA.

Statuto puniente mulierem honeſtam, vel bonæ conditionis, & famæ iniuriantem, vel ſtuprantem probanda eſt per fiſcum bona mulieris qualitas, num. 1.

Et quod talis eſſet tempore delicti commiſſi, 3.

In practica tamen id non ſequatur, ſed quòd Reus probet contrarium, 5.

Et quod in omnem caſum, & ſic nec honeſtate, nec inhoneſtate probata nihilominus ſit extra ordinem puniendus, 6.

Qualitas à ſtatuto requiſita debet ab agẽte ex illo probari, 2

Qualitas adiecta verbo intelligitur ſecũdum tempus verbi, 4.

Coitus cum muliere ab alijs cognita, quæ tamen nomen honeſtæ mulieris non perdiderit, punitur extraordinariè de iure ciuili, num. 7.

Concubinatus iure ciuili probibitus eſt, & proinde etiam punibilis, num. 8.

CASVS CENTESIMVS VIGESIMVS QVINTVS.

AD effugiendam pęnam ſtatutorum contra abducentes, rapiẽtes, ſtuprãtes, vel adulterantes mulierẽ honeſtam, vel bonæ conditionis, aut famæ, aut eã percutientes, vel aliter verbo, aut facto iniuriam ei facientes, ſolent, qui reos defendunt opponere, quod nõ conſtat de honeſtate, vel bona conditione, aut fama
1 mulieris, & ſic de qualitate a ſtatutis requiſita, quæ per fiſcũ, vel accuſatorem erat probanda, & ſine qua non poteſt pęna dictorũ ſtatutorum habere locum, ẽtſi de maleficio rei ſint legitimè confeſſi, vel conuicti, prout in pũcto tradit Cæpol. cõſ. crim. 57. Franciſcus de Biſſarijs ſub n. 7. verſ. poſtremò dico fortius, quẽ ſequũtur Marſil. ſingul. 187. qualitas ante fin. verſ. & illud dictũ, cõſ. 96. proximis ſuperioribus diebus n. 41 & in l. ſi quis ne quæſt. n. 137. verſ. & idem ff. de quæſt. Boſſ. in pract. crim. tit. de plur. violent. n. 65. verſ. & ideò, qui volunt, Plot. in tract. de in litem iurand. ſeu in repet. l. ſi quãdo, C. vnde vi, §. 8. incip. perpetuo notabis ſub n. 2. verſ. & ideò ſi ſtatutũ, & nouiſſimè Bertaz. conſ. crim. 134. certũ eſt in princ. lib. 1. & eſt regula generalis, quòd agẽs ex aliqua l. vel ſtatuto debet probare qualitatẽ ab ipſa
2 l. vel ſtatuto requiſitam, ita vt, ſi plures requirãtur qualitates, omnes ad vnguem ſint verificãdæ alias nõ poſſit obtinere, Marſil. latè d. ſing. 187. per totum, & in d. l. ſi quis, ne quæſtio n. 130. & quãplur. ſeq. verſ. vlterius antequam exeam, & d. conſ. 96. n. 2. & ſeq. Plot. d. §. 8. n. 2. & 3. Brun. in tract. quod ſtantibus maſculis, artic. 5. q. 33. n. 130. & art. 6. vltim. memb. q. 8. n. 227. & multis ſeq. & q. 38. n. 321. & 322. & art. 12. q. 27. n. 291. & 292. & art. vlt. q. 4. nu. 11. Soc. cõſ. 274. n. 11. lib. 2. Anchar. Regiens. lib. 1. quæſt. famil. q. 9. mater. n. 7. & ſeq. & lib. 2. q. 55. nu. 1. cum ſeq. Imò nec ſufficit, quod qualitas prædicta, ſimpliciter conſtet, ſed requiritur, quod adeſ-
3 ſet tempore commiſſi in ipſam mulierẽ maleficij, quia qualitas adiuncta verbo intelligitur ſecundum tempus
4 verbi, vt conſiderat Cæpol. d. conſ. 57. nu. 2. & in ſimili caſu Dec. conſ. 37. ſub n. 8. verſ. 4. principaliter.
5 Verumtamen dictam oppoſitionem in practica non admitti, ſed inquiſitis, vel accuſatis, onus probandi inhoneſtatem incumbere ea ratione, quòd quælibet perſona præſumatur honeſta, ſeu bonæ cõditionis, & famę ex l. merito ff. pro ſocio, teſtatur Boſſ. d. tit. de plurib. violent. ſub nu. 65. qui etiam ſubdit n. 66. talem inhoneſtatem probari poſſe etiam per complices delicti, cum ex parte fiſci, vel accuſantis nõ ſit probata honeſtas, niſi per præſumptionẽ d. l. merito ſecundum Cæpol. d. conſ. 57. ſub n. 9. verſ. item aliter, & verſ. ſeq. cui addo Gramat. cõſ. crim. 58. n. 16. & Bertaz. d. cõſ. 134. n. 2. in fine, ſaltem, quando tales complices nõ atteſtarentur de coitu punibili, prout intelligit ipſe Boſſ. licet ſub dubio, vtens verbo forte, qui tamen poſtea tit. de rapt. mulier ſub nu. 12. poſt verſ. ſed tamen ſimpliciter videtur tranſire cum Cæpolla, & ſecundum hanc Boſſi ſententiam vidi infinitis vicibus obſeruari, & ipſe etiam ſeruaui reijciendo huiuſmodi exceptiones, quando ex proceſſu de mala mulieris conditione non conſtabat. Sed, & quando tenendum eſſet, quòd qualitate illa non probata delinquens in mulierem nõ poſſet puniri pœna dictorum ſtatutorum, prout nec quando probatum eſſet per ipſum de inhoneſtate talis mulieris, nõ tamen
6 per hoc impunitus remanere deberet, ſed de cõmiſſo delicto extra ordinem Iudicis arbitrio puniendus eſſet, ita in terminis iſtis tradunt Couar. lib. 3. variar. reſolut. c. 14. n. 2. verſ. 2. adducitur Menoc. de arbit. Iudic. lib. 2. Cent. 3. caſu 291. n. 2. & ſeq. vbi dicit cõmunem, Bertaz. d. conſ. 134. n. 3. & ſeq. verſ. & quòd non puniatur, & verſ. ſeq. & ibi Claud. in additionibus in verſ. multi prætetea ſub littera B, & alij per eos allegati, niſi forte ageretur de coitu ſimplici, & non violento cum meretrice commiſſo, quem non puniri iure ciuili conſtat ex dictis per Clar. in §. fornicatio in princ. nu. 2. verſ. hoc autem, & dixi ſupra caſu 123. incip. Coitus cum meretrice, videtur enim ſufficere ad impoſitionẽ dictæ pœnæ extraordinariæ, quod mulier non amiſerit nomen honeſtæ mulieris, licet ab alijs cognita fuerit, Grãmat.
7 voto 4. n. 17. & 18. verſ. & plus ſubdit. Maſcar. in tract. de probation. tomo 1. concl. 341. In verbo concubinatus nu. 28. & 29. poſt verſ. 6. etiam, & Claud. in loco allegato, verſic. quòd tamen non procederet, & optimè ferunt opinio illa, licet, cõtrouerſa, quòd hodie de iure ciuili concubinatus ſit prohibitus, & punibilis, de qua
8 per Cardinal. Paleott. in tract. de nothis, & ſpur. c. 12. nu. 11. & ſeq. verſic. hodie tamen, & nouiſſimè per Menochium de arbitr. iudic. in additionibus ad lib. 2. cẽt. 3. caſu 290. ſub n. 20. ad finem verſic. verum apud me, vbi alios idem tenentes refert, & teſtatur ſe illos fuiſſe ſequutum in conſ. 461. num. 20. lib. 5.

EPITOME.

An ſit credendum Birroarijs, ſeu famulis curiæ referentibus delicta per aliquos commiſſa, & de ipſis delictis de viſu, vel auditu proprio deponentibus ad hoc, vt locus ſit condemnationi, vel torturæ contra reos delatos, & potiſſimum in materia deferentium arma, vel facientium alia contra ſtatuta, & ordines locorum.

SVMMARIA.

Birroarijs, ſeu famulis iuſtitię deponentibus aliquem cæpiſſe in flagranti crimine non creditur ad condemnandum, ſed ad torquendum, num. 1. & 3.

Birroarij.

Birroarij non reperiuntur prohibiti teſtimonium ferre contra deprehenſum in flagranti crimine, num. 2.
Birroariorum relationi ſtatur in cõteruenientibus eorum officiũ, niſi contrarium probetur, vt contra deferentes arma, fraudantes gabellam, extrahentes grana, & ſimili, 4.
Quod procedit in delictis leuibus, ſecus vbi veniat pœna corporalis, 5.
Birroarijs teſtes habiles reputantur, vbi maleficium veriſimiliter non poteſt aliter probari, 6.
Birroarijs non creditur aſſerentibus alios teſtes non adeſſe, 7.
Birroarios probare in actis, in quibus interueniunt, ſi alio vitio non laborent, volunt aliqui, 8.
Contrarium alij, 9.
Birroarij, an probent Iudicis arbitrio relinquitur, 10.
Et quæ ſint aduertenda ad hoc, vt eorum probatio admittatur vel reijciatur, 11.

CASVS CENTESIMVS VIGESIMVS SEXTVS.

QVærit Andr. de Iſern. in conſtit. Regni lib. 2. Rubr. 10. de his, qui fideiuſſor. dare poſſunt, ne
carcerentur ſuper conſtit. humanitate col. 2. verſ. ſed
qualis proceſſus, & col. fi. verſ. non autem ſufficit, vtrũ
credendum ſit Birroarijs, ſeù famulis, & miniſtris iuſtitiæ aliquem capientibus, & in fortiam curiæ ducentibus, tamq; delinquentem, & in flagranti crimine repertum, & de delicto deponentibus ipſo capto illud negãte, vt ex tali depoſitione dicatur captus eſſe conuictus,
& condemnari poſſit, & poſt multa hinc inde adducta
1 videtur concludere, quòd horũ depoſitio non ſufficiat
ad condemnandum captum, ſed ad illum tantũmodo
torquendũ, quod etiam voluit Bart. in l. 1. §. cura carnis
ad fin. ff. de offic. præfect. Vrb. inquiens non credi nuntio de facto alieno, puta, quòd talis commiſerit homicidium, niſi alias afferat probationes, idem in effectu
tenet Afflict. in eadem conſtitut. in ſexto notabili, n. 30.
verſ. amplius quæro pro declaratione, vbi inquit pr.
quod non ſufficit probare crimen per iſtos capientes
quia ſunt loco accuſatoris, qui non poſſunt eſſe teſtes,
& quia videntur deponere in cauſam ſuã, poſtea ait, ꝙ
eorũ teſtificatio non eſt reſpuenda, quia interdum de-
2 nunciator eſt teſtis, & quia non reperiuntur prohibiti
iſti capientes delinquentẽ in flagranti crimine ferre teſtimonium contra eum, vnde dicuntur habiles, & ex
hac cauſa non infringitur eorum dictum, & quia licet
quis nõ poſſit in iudicio gerere perſonam accuſatoris,
& teſtis, tamen poteſt gerere perſonam informatoris,
3 & teſtis eorum, quę conſiſtunt in facto, vt ibi per ipſũ,
iura, & authoritates, allegantẽ, eandem opinionem ſequitur Vinc. de Franch. deciſ. Neapol. 379. per totam,
parte ſecunda vbi poſt relatam ſentent. Andr. de Iſern.
& Afflict. dicit quod Domini de conſilio, & Patronus
fiſci mirati fuerunt de magna Curia Vicariæ, quæ cõdemnauerat Octauium Baronũ ad pœnam vltimi ſupplicij, vel ad ducatos mille, ſecundum formam Regiæ
Pragmaticæ ſub prætextu, quòd fuiſſet repertus cum
tormento paruo, & contra eum non adeſſet depoſitio, niſi miniſtrorum iuſtitiæ, qui eum cæperant, vnde
ipſi illũ torſerunt, & poſt ea, cũ nihil fuiſſet confeſſus,
liberauerunt, & ita pertranſit nihil aliud allegãdo. Addo ego ꝙ in materia armorum nõ facile reijcitur Birroariorum depoſitio, hi enim ex eorum officio tenentur perquirere deferentes arma cõtra ordines Ciuita-
4 tis, & contrauenientes dictis ordinibus capere, & ad
carceres ducere, & ideò ſtatur eorũ relationi, ſi cõtrariũ non probetur, ita dicit Clar. alios referens in pract.
crim. q. 47. ſub n. 3. poſt verſ. habes igitur ad fin. ibi bene
verum eſt, qui idem dicit in deputatis ad cuſtodiendũ
agros, vel paſſus, vel ad capiendũ fraudantes gabellas, vel exportantes blada, vel alia extrahi vetita, vel ludentes ad certos ludos, vel ſimilia prohibita facientes,
5 quibus creditur pro condẽnatiõne, ſi de contrario non
docent rei. Declarat tamen ibidem Clar. hoc ſuum dictum procedere in delictis leuibus, in quibus agitur de
modica pœna, ſecus autem in delictis grauibus in quibus ingeritur pœna corporalis, quia tunc nõ habentur
pro integris teſtibus, ſequitur Claud. Bertaz. in additã
ad conſ. crim. Barthol. Patris conſ. 219. incip. repertus,
in add. ſub littera A, in verſ. ſed quæſtio eſt, vbi cæteros refert, & eſt dictũ Bart. in extrauag. ad reprimend.
in verbo per nuntium in fine, ſub num. 10. nec diſſentire videtur idẽ Clar. poſtea q. 8. ſub nu. 2. poſt verſ. ſcias
tamen ad fin. ibi dicit etiam Angel. & ibi, & eodem
modo. Addo inſuper Corne. in conſ. 217. Viſo themate in princ. n. 1. lib. 1. vbi loquens in rixa inter quoſdam
cum percuſſionibus, & vulneribus noctis tempore ſequuta, ſuper qua Birroarij duo depoſuerunt, dicit, ꝙ
licet iſtis teſtes, vti viles non recipiantur, tamen ex quo
6 delictum eſt perpetratũ de nocte, & veriſimiliter non
interuenerunt aliæ perſonæ, debent admitti, & probãt
plenè, vel ſaltem faciunt indicium ad torturãs. Et quod
quãdo veriſimiliter maleficium aliter probari non poteſt, idonei teſtes reputentur hi famuli, dicit Claud. in
allegata addit. dict. verſ. ſed quæſtio eſt poſt Foller. in
pract. crim. in ſecunda parte 2. partis princip. in verbo,
item quod fuit captus in flagranti crimine, n. 7. & ante
eos idem voluit Afflict. in loco citato, qui tamen ſubdit, quòd non ſtaretur dicto ipſorũ, quod alij teſtes nõn
adeſſẽt ad effectũ, vt eis daretur fides; Quinimo eẽſuit
7 Grar. conſ. 43. In pręſenti cauſa num. 22. verſ. non obſtat lib. 2. quod Birroarij regulariter admittuntur in teſtes in actibus, in quibus ipſi interuenerunt, & probant,
8 ſi alio non laborant vitio, quàm quod ſint Birroarij, &
per conſequens viles, vt per Doctores in l. etiã iure C.
de teſtib. vbi præcipuè Bald. n. 5. 6. & Salycet. ſub n. 3.
verſ. ex hoc habes, & ſub nu. 4. verſ. ex his habes, licet
9 contrarium teneant plures adducti per Claud. in d. addit. in princ. Conſiderabã alias, nõ inconuenienter dici poſſe, negotium hoc totum a Iudicis arbitrio pẽdere iuxta tradita per Menoc. de arbitr. Iudic. lib. 2. cent.
10 2. caſu 115. num. 8. verſic. tertia eorum, & antea per
Angel. de Malefic. in verbo, Petro publico, & iurato
nuntio n. 5. is enim diligenter debet perquirere veritatem, & conſiderare factũ cum ſuis qualitatibus, & circunſtantijs, & perſpicere, an depoſitio ſit veriſimilis,
an aliæ perſonę interuenerit, & quãta fides adhibenda
ſit talibus teſtibus, quod, & ſenſiſſe videtur Andr. de
Iſern. ſupra citatus, vt refert Franch. d. deciſ. 379. nec
diſſentit Afflict. qui hinc inde arguit, & nihil firmat, &
apertius hoc dicit Foller. cum enim regulariter omnis
probatio arbitraria ſit Iudici, nec in hoc, quid certum
diffiniri poſſit, conſiderabit, num teſtimonium ſuſpi-
11 cione careat, vel propter perſonam a qua fertur, an ſit
honeſta, vel propter perſonam, contra quam factum
eſt, an veriſimiliter delictum committere potuerit, vel
propter cauſam, ex qua ſit, an lucri, vel gratiæ, aut inimiciæ cauſa fiat, vel propter numerum deponentium,
vel propter alias cauſas, & præſtabit, vel non pręſtabit
fidem pro vt religioni eius videbitur, vt in l. 3. in princ.
& in §. 1. & ſequenti ff. de teſtib. & vt latè dixi caſu ſequen. n. 127. in prima illatione, quę dicta ad hoc propo-

ſitum optimè faciunt: Etenim ſi tres, vel quatuor, aut plures Birroarij deponerent, vt quandoq; vidi, quod viderunt quoſdam ad inuicem rixari armis denudatis, & eorum alterum audiuerant rixando blaphemaſſe, & quædam certa verba iniurioſa protuliſſe in omnipotentem Deum, vel in D. N. Ieſum Chriſtum, vel in Santiſſimam Virginem, aut in Sanctos, & factum eſſet veriſimile propter odium, quod vigebat inter imputatos, aut propter qualitatẽ perſonarum, vel propter aliã cauſam, vel adeſſet aliquod adminiculum, & tamẽ imputati negarent, & nihil in contrarium probarent, cõdemnarem vtiq; hoc caſu dictos reos tanquam legitimè conuictos, & majori cum audacia ſi factũ eſſet per ſe difficilis probationis reſpectu temporis, loci, vel alterius qualitatis, cum tunc etiam teſtes alias inhabiles recipiantur, vt ſupra diximus, & ita non ſemel ſcio obſeruatũ de facto, licet quando eſſent duo tãtum Birroarij, & ceſſaret veriſimilitudo, nec aliud concurreret adminiculũ, viderim tãtummodo procedi ad torturam, & reos pro conuictis non haberi, quamuis ipſi nihil ꝓbarent, maximè ſi de magna pœna agebatur. Et ſecundũ prædicta arbitrior etiam procedendũ in captis per ipſos Birroarios, tamq; deferentibus arma vetita, vel quid aliud prohibitum facientibus, nam non ſemper capti habentur pro conuictis, ſed eo tantum caſu, quo cõtra eum deponant plures Birroarij, & adſit veriſimilitudo, vel adminiculum concurrat, & nihil extet in contrariũ pro negatione capti, alias autem dicetur captus inditiatus, & torquebitur ad ſummum, pro vt ſeruatũ fuit in caſu relato per Vinc. de Franc. Florentiæ autẽ ceſſat hæc diſputatio in materia armorũ, quia ſtatur dicto Birroariorum cum iuramento vt per ſtat. Rubr. 189. de modo procedendi contra deſerentes arma vetita, lib. 4. vnde reis incubit onus probandi negatiuam, ſi nolunt condemnari. Alex. conſ. 114. n. 9. lib. 4. Plot. de in litem iuran. §. 49. n. 22. verſ. 5. limita. An autem credatur iſtis Birroarijs deponentibus de iniuria ſibi illata dici infra caſu 127.

E P I T O M E.

An fides præſtanda ſit Birroarijs, ſeu famulis curiæ vel alijs miniſtris iuſtitiæ de iniuria ipſis allata, vel de impedimento eis facto circa executionem eorum officij.

S V M M A R I A.

Nuntijs, Birroarijs, & alijs executoribus iuſtitiæ non creditur in his, quæ ad eorum officium non pertinent, num. 1.

Executoribus curiæ aſſerentibus, ſe verberatos, vel aliter iniuria effectos ab eo, quem volebãt citare, grauare, vel capere non creditur ex magis communi opinione, num. 2.

Cum relatione executoris dicentis, ſe percuſſũ, aut alia iniuria affectum, quoties concurrunt aliqua bonæ coniecturæ, poterit Iudex illi tantam fidem adhibere, vt ſit indicium ſufficiens ad torturam, num. 3.

Relationibus huiuſmodi executorum an fides habenda ſit, & quanta, ſtatur arbitrio iudicantis ſecundum Authoris ſententiam, num. 4.

Idque obtinet etiam in mere pertinentibus ad eorum officium, parte negante, 5.

Iudex quæ debeat animaduertere in præſtanda vel non præſtanda fide executoribus, num. 6.

De conſuetudine creditur Florentiæ nuncio referenti ſe fuiſſe verberatum, 7.

Bannum editum Florentiæ de anno 1559. obſeruatur non ſolum in Birroarijs Curiæ Mercatorum, ſed etiam in omnibus executoribus aliorum Tribunalium, num. 8.

Equites D. Stephani offendentes, vel impedientes miniſtros Curiæ in exequendo grauiter puniuntur, num. 9.

Et ibidem, quod creditur dicto Miniſtrorũ iurato ſuper dictis offenſionibus vbi nõ adſit legitima probatio in contrariũ.

Bannum editum Florentiæ de anno 1559. & cap. 17 ſtatutorum Religionis D. Stephani, tit. ſi delle proibitioni pene, *eleganter declarantur, 10.*

Nimis periculoſum eſt vnius perſonæ vilis, & ſuſpectæ dicto ſtare, niſi tot concurrant, vt Iudex inducatur ad credulitatem, num. 11.

Ex ſolo vnius Birroarij, vel executoris teſtimonio quando eſt veriſimile deuenitur ad torturam, num. 2.

Veritas magis præſumitur in pluribus idẽ deponentibus, quàm in vno, qui commodius corrumpitur, nu. 13.

Cautela eſt, vt ad faciendas executiones plures nuncij, & Birroarij mittantur, num. 14.

Non creditur executoribus iuſtitiæ referentibus ſe fuiſſe impeditos in executione mandatorum ſuperioris, num. 15.

Iudicis arbitrio ex Authoris ſententia ſtandum eſt, an credi debeat relationi executoris de iniuria ſibi illata per eum, contra quem nihil habebat in mandatis, num. 16.

Et quòd in dicto caſu, vel ex conſuetudine, vel ex lege particulari creditur hiſce executoribus, niſi in contrarium probetur, num. 17.

CASVS CENTESIMVS VIGESIMVS SEPTIMVS.

1 QVoniam nuntijs, Birroarijs executoribus, vel alijs miniſtris iuſtitiæ, ſeu curiæ aliquid deponẽtibus ſeu referentibus in his, quæ ad eorum officium nõ ſpectant, ſed ſunt extra pertinentia ad illud, non credi notum eſt, vt poſt alios tradit Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. centur. 2. caſu 112. num. 12. verſ. 2. caſus principalis eſt, & bene accommodantur dicta per Petr. Roizium Maureum deciſion. Lituanica ſecunda n. 72. verſ. merito itaq; ꝑ Beroi. q. 84. in princ. per Ludouic. deciſion. Lucenſ. pr. n. 3. per Nattam conſ. 170. nu. 6. per Vulpel reſponſ. crim. 38. ſub n. 1. ad finem, per Claud. Bertaz. in addit. ad conſ. crim. Bertaz. Petris. conſ. 219. repetitus in addit. ſub littera A, in princ. & per alios, per eum relatos.

2 Infert pr. quod non creditur talibus curiæ executoribus, aſſerentibus, ſe fuiſſe verberatos, vel aliter iniuria affectos ab eo, quem volebant citare, grauare, vel capere, tamq; iſtud ſit extra ea, quæ ſpectant ad illorũ officium, ita in puncto voluit Io. de Imol. in l. ſi finita §. ſi plures, col. 2. ſub n. 11. verſ. allegat etiam ff. de damn. infect. Guid. Pap. deciſ. 557. aliquis verberat. ante fin. verſ. ſed iuxta hoc quæro, & deciſ. 628. non debet in prin. Petr. Roizius Maureus d. deciſ. Lituanica ſecũda n. 74. verſ. tantundem probant Alciat. in tract. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 14. n. 6. verſ. ſed nunquid credatur, Iaſ. in l. age cum Geminiano col. pen. nu. 11. C. de tranſact. & in l. properandũ §. & ſi quidem in 6. notab. n. 8. C. de iudic. Marſil. ſing. 560. habemus ante fi. verſ. dicit poſtea, Menoc. ſolum Alciatum ex prædictis allegãs d. caſu 112. n. 13. verſ. ex quo caſu Farinac. lib. 1. quæſt. crimin. tit. de carcerib. & carcer. q. 32. n. 81. verſ. amplia hanc quartam limitationem, qui quoſdã alios refert, & de magis cõmuni teſtatur, & vltra illos Foller. in pratic. crim. in 1. part. 2. partis principalis, in verbo, fiat relatio nuntij ſub num. 12. verſic. tertio caſu non creditur, Vulpel. reſponſ. crim. 38. ſuppoſita querela famuli num. 1, qui tamen neminem prædictorum adducit, ſed ea tantum mouetur ratione, quod tamq; vilibus

2 vilibus,& in propria cauſa deponentibus nulla fides ad-
hibetur,& hanc opinionem veriorem eſſe ſubdit Alcia.
loco citato,verſ.ſed quod imò, licet nonnulli contrariũ
teneant, quod imò credatur tali executori dicenti, ſe
fuiſſe verberatum,vel aliter iniuria affectũ ex eo,quod
iſtud videatur eſſe de connexis relationi executionis ſi-
bi demandatæ,adeò quod ſicut ipſi relationi ſtatur,ita,
& dictæ aſſertioni,tanquam ei annexæ,quorum ſenten-
tiam ſuſtineri non poſſe inquit,niſi cum dicta relatione
executoria concurrerent aliquæ bonæ coniecturæ,nam
3 tunc Iudex poterit tantam fidem illi adhibere, vt ſit in-
ditium ſufficiens ad torturam, quod dictum ſequitur
Farinac.d.q.32.n.83. verſ.ſublimita ſecundo eandem
quartam limitationem. Mihi ſemper placuit, quod in
4 hoc ſtetur arb.Iudicis,qui attenta facti, & perſonarum
qualitate iudicabit, an, & quanta fides ſit talibus mini-
ſtris adhibenda iuxta ea,quæ dixi ſupra caſu præceden-
ti 26.ad finem,quibus addi poteſt,quod ita in hoc pro-
poſito vult Alciat.iam adductus,& clarius Menoch.il-
lum ſequens d.caſu 112.n.14.nec diſſentit Farinac.ſub
d.n.83.in fine,& quanto plures ſunt Miniſtri,tanto ma-
ior eſt eorum fides, vt in d.caſu tetigi, & tradit Alciat.
vbi ſupra ſub nu.7. circa medium verſ.item hoc ſuade-
tur,& vult etiam Foller.in d.verbo fiat relatio Nũtij ſub
n.12.poſt verſic.tertio caſu non creditur ibi,& ideò ad
tollendum omnem dubitationem Iaſ.in d.§. & ſi qui-
dem in 6.not.in fine n.10.verſ.quid autem.Ang.de ma-
lef.in verbo.Petro pub.& iurato nuntio n.5.in fine, &
optimè facit Menoch.d.caſu 112.nu.8.verſ. tertia eo-
rum fuit opinio, vbi tenet arbitrarium eſſe Iudici cre-
dere,vel non credere huiuſmodi executoribus,etiam in
5 mere pertinentibus ad eorum officium,parte negante,
& propterea Iudicem oportere conſiderare qualitatem
perſonarum,& negotij,& vbi nihil contra eos grauiter
6 vrgeat præſtare illis fidem, alias verò, & ex cauſa non
præſtare,vt ſi de magno agatur præiuditio, vel ſi per-
ſona rei eſſet valde honeſta,& integræ fidei, & non ſu-
ſpecta,perſona verò executorum inhoneſta,aut alia iu-
ſta cauſa ſuſpecta,vel ſi contrarium appareat,aut claris
probationibus, aut validioribus coniecturis, & præ-
ſumptionibus, vt ibi per ipſum Menoch. cœteros refe-
rentem n.9.10.11.& quicquid ſit de iure,ſeruatur con-
trarium de conſuetudine. Nam vt dicit Guid. Pap.d.de-
ciſ.628.n.2.conſuetud. Franciæ, & Delphinatus eſt,
quod credatur tali Nuntio, ſeu ſeruienti, ſi referat, ſe
fuiſſe percuſſum,vel verberatum,aut iniuriatum per ci-
tandum in ipſa executione. Florentiæ ẽt creditur dictis
nuncijs,ſeu Birroarijs,Et adeſt bannum editum de anno
7 1559.13.Iunij,contra impedimentum dãtes Birroarijs
fori Mercatorum, per quod eos quoquomodo offen-
dentibus,vel auxilium,aut fauorem qualitercunq; dan-
tibus his, contra quos executionem realem,vel perſo-
nalem facere volunt,vel aliter impedimentũ illis præ-
ſtantibus,imponitur pœna duorum ictuum funis, & vl-
terius pecuniaria,vel carceris Stincarum,aut confinij,
vel triremium ad arbitrium Iudicis,ſecundum facti, &
perſonarum qualitatem, cum expreſſa declaratione,
quod de prædictis omnibus ſtari debeat dicto ipſorum
Birroariorum cum iuramẽto,& illud habeatur pro ple-
na probatione abſq; depoſitione aliorum teſtium,& li-
8 cet dictum bannum loquatur tantummodo in Birroa-
rijs curiæ Mercatorum, tamen obſeruatur in omnibus
executoribus, & miniſtris iuſtitiæ omniũ aliorum Tri-
bunalium,tam Ciuitatis,quàm locorum ſubiectorũ,qua
ratione cum alias reformarentur ſtatuta, militiæ Equi-
tũ D. Stephani ex ordine Sereniſs. & potẽtiſſimis Prin-
cipis D.Ferdinandi Medices tertij magni Ducis Etru-
riæ,& præfatæ religionis magni Magiſtri,in qua refor-
matione interueni tanquã dicti magni Ducis in negotijs
dictæ religionis Auditor,& Præſes,vna cum quatuor Il-
luſtribus Equitibus,& Domino Stefano Bertio Lateri-
nenſe Vicecancellario probatæ vitæ,& bonarũ littera-
rum Viro, ſtatuta fuit grauis pœna contra Equites of-
fendentes Nuntios, & miniſtros Curiæ, vel eos impe-
9 dientes in executionibus, & dictũ, quod ſuper dictis of-
fenſionibus,& impedimento credatur dicto ipſorũ mi-
niſtrorum iurato, vbi nõ adſit legitima probatio in cõ-
trarium, vt patet in cap.17. *delle pene de malefizi ordi-
narij* tit.finali *delle prohibitioni, & pene*, Et ſeruatur tale
ſtatutum in caſibus occurrentibus,prout,& dictum bã-
num, & deuenitur ad condemnationem contra reos ex
relatione ſola plurium executorum, quando nihil pro-
batur in contrarium,quod releuet,licet ſi aliquid probe-
tur,quod valdè dubiam reddat relationem, & Iudex ſu-
ſpicetur, eam non eſſe veram, quamuis non ſit proba-
tio concludens innocentiam ipſorum reorum, non de-
ueniatur ad condemnationem,ſed ad torturam ſolum-
modo pro eruenda veritate, & poſtea perueniatur ad
condemnationem, vel abſolutionem,prout examen cũ
tortura ſuadebit, & cum dicta ſtatuta, & bannum lo-
quantur de fide præſtanda Birroarijs numero plurali,
10 non procedunt in vno tantum Birroario, quia nume-
rus pluralis de duobus ad minus intelligitur l.vbi nume-
rus ff.de teſt.l.inter illam 217.§. fin.cum ibi notat.ff.de
11 verb.ſignific. & nimis periculoſum eſſet ſtare dicto v-
nius tantum perſonæ vilis,& ſuſpectæ,niſi tot concur-
rerent adminicula,vt Iudex induceretur ad credendum
eius relationi, quibus ceſſantibus ad ſummum ex tali
12 dicto,vbi ſit veriſimile,vidi ad torturam deueniri,faci-
lius enim peccat vnus,quam plures,& vbi eſt perſona-
rum pluralitas,ibi adeſt opinionum, & conſcientiarum
diuerſitas,vnde in pluribus idem deponentibus veritas
13 magis præſumitur,quã in vno,qui ẽt cõmodius corrũpi-
tur,quã plures,vt de ſe patet, & ita colligitur ex Bar.in
extrauaganti ad reprimendũ in verbo per Nuntium in fi-
ne n.10 vbi vnico executori credendũ dicit in ſpectãti-
bus ad eius officium quãdo in numero ſingulari lex lo-
quitur,& non alias, & hinc ſumpta eſt cautela,quod ad exe-
quendum non vnus tantum, ſed plures mittantur, vt
maior inde præſtetur fides, vt diximus ex Alciat.Foller.
Iaſ. & Ang.

14 Infertur ſecundo quod multo minus creditur dictis e-
xequtoribus iuſtitiæ referentibus, ſe non ab eo, contra
quem executiuum mandatum habebãt, ſed ab alijs im-
15 peditos fuiſſe, ne tale ſuperiorum mandatum exeque-
rentur; puta cum Iudex executoribus mandat, vt ali-
quem capiant, & in carcerem ducant, & ipſi dicant,
quia non cœperunt, quia fuerunt impediti a nonnullis,
vel quod illum appræhenderant,ſed poſtea fuit per vim
de eorum manibus ereptus per aliquos, quia hæc non
ſunt de cõnexis eorum officio, & agitur de iniuria tali-
bus miniſtris illata,vnde eorum teſtimonium non reci-
pitur tanquam ſuſpectum; Et tanto magis, quando ali-
quod lucrũ dictis executoribus ex hoc veniret acquirẽ-
dũ,quia tunc ad eorum fidem tollendam concurreret,
& hæc vtilitatis cauſa,ita concludit Alciat.d.præſump.
14.n.7.verſ.ſed pone Iudex cõmiſit,& ſubiungit,quod
ille caſus differt,& benè a præcedenti,quia ille reſpicit
perſonam contra quam erat facienda executio,hic ve-
rò reſpicit perſonam tertij, reſpectu cuius nihil fuerat

exe-

executoribus mandatum per Iudicem, vt id omittus poſſit eſſe de connexis eorum officio iſte quam illa, quam deciſionem ſimpliciter ſequitur Men. ca. d. caſu 132. num. 15. verſ. infertur ſecundo, & poſt eum Farinac. d. q. 32. num. 80. verſ. limita quarto, & poteſt à fortiori comprobari ex dictis in præcedenti illatione, nam ſi non creditur executoribus de iniuria illata per eos, contra quos executio erat facienda, minus credi debet de illata per alios, contra quos nihil in mandatis habebant per rationem Alciati ſupra ponderatam.
16 verum & in hoc Iudicis arbitrio ſtandum cenſeo, prout, & in caſu primæ illationis per ibi adducta, quæ non repeto fruſtra, licet in hoc caſu iuris diſpoſitione non
27 attenta ſciam credi dictis executoribus, vel ex conſuetudine, vel ex lege particulari, niſi contrarium probatum fuerit clarè, vel taliter, quod Iudex poſſit dubitare de veritate eorum depoſitionis, iuxta ea, quæ in d. illatione notantur.

EPITOME.

An, & quando officialis poſſit cognoſcere de iniuria ſibi, vel eius officialibus, aut familiaribus illata, ſiue prætextu officij, ſiue ex cauſa priuata.

SVMMARIA.

Officialis offenſus prætextu dignitatis, ſeu cauſa officij poteſt ipſemet cognoſcere de offenſione, & condemnare, num. 1.

Et ibidem, quod officialis eo caſu non dicitur procedere, vt talis offenſus, ſed vt alius.

Officialis offenſus ex cauſa priuata, non poteſt ipſe cognoſcere, nec iudicare, ſed ad ſuperiorem debet recurrere, ſicut alius, num. 2.

Et ibidem, quod in cauſa propria nemo Iudex eſſe poteſt.

Poteſtates, & Vicarij locorum nequeunt per Militem ſocium, vt vocant, grauari facere eorum priuatum debitorem, num. 3.

Officiales ſibi ius dicentes in propria cauſa priuata condemnari poſſunt in libris quingentis ex ſtatuto Florentino, 4.

Militis ſocij, & eius Vicarij, ſeu Rectoris eſt vnum, & idem tribunal, & ideo factum à milite ſocio cenſetur factum à ſuo Vicario, ſub cuius nomine fiunt omnia, & à quo dependet miles ſocius, num. 5.

Iniuria facta filio ipſimet patri facta cenſetur, num. 6.

Pater Iudex non poteſt procedere, ſeu proceſſum informatiuum facere de iniuria facta filio, quia ex priuata cauſa videtur offenſus, num. 7.

Officialis non poteſt procedere pro iniuria ſibi, vel eius familiæ facta ex cauſa priuata, nu. 8.

De iniuria notoria poteſt cognoſcere idemmet Iudex, qui iniuria affectus eſt etiam ex cauſa priuata, dummodo pœna non ſit ipſi Iudici arbitraria, num. 9.

Examinatio, & proceſſus informatiuus fieri non debent à Iudice de iniuria ſibi illata, num. 10.

Et ibidem Bald. in l. Senatus conſulto ad finem, ff. de off. Præſid. qui contrarium tenere videtur declaratur.

Pater, qui, vt Iudex proceſſit, pro iniuria facta filio dignus excuſatione videtur, num. 11.

Iniuria facta officiali, an ſit illata ratione perſonæ & dignitatis, an verò ex cauſa priuata ad coniecturas recurrendum eſt, de quibus remiſſiuè, num. 12.

CASVS CENTESIMVS VIGESIMVS OCTAVVS.

1 SI officialis publicus à priuato offenditur, ad cognoſcendum, an pro tali iniuria poſſit ipſe procedere, & offendentem punire, an vero ad ſuperiorem debeat recurrere, diſtinguitur, quod aut officialis eſt offenſus tanquam officialis, id eſt prætextu dignitatis, ſeu cauſa officij, & poteſt ipſemet cognoſcere, & condẽnare, quia non ſibi, ſed dignitati dicitur illata iniuria, quam vindicare poteſt l. 1. in princ. ff. de poſtul. & l. ſi familia, circa princip. ff. de iuriſd. omn. iudic. & non, vt ipſe in ſuo negotio, ſed vt alius dicitur procedere arg. l. ſi Pater familias, §. qui duos, ff. de adopt.

2 Aut offenſus eſt tanquam priuatus, hoc eſt ex priuata cauſa, & non poteſt ipſe cognoſcere, nec iudicare, quia ſibi, & non dignitati dicitur facta offenſio, & in propria cauſa Iudex eſſe non poteſt, l. qui iuriſdictioni, ff. de iuriſdict. omn. iudic. l. Senatus conſulto, ff. de off. Præſid. l. lex Corn. in princ. ff. de iniur. & l. vnica, C. ne quis in ſua cauſa iudic. ſed debet recurrere ad ſuperiorem ſicut alius, vt in Auth. de defenſ. Ciuitat. §. ſi vero egerint aliquid iniurioſum, ita diſtinguit Oldrad. conſ. 7. quem ſequuti ſunt Paris de Put. in tract. Syndicat. in verbo, iniuria officialis cap. 3. incipiente, an ſi officialis proceſſit per totum, vbi latè inſiſtit Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 3. caſu 263. nu. 7. Decian. in tract. crimin. tomo 1. lib. 4. c. 42. Rubr. Iudex in cauſa propria in princ. num. 1. vbi ſolum Oldrad. citat, Crauet. conſ. 232. ſub nu. 7. verſ. tertio reſpõdeo, Clar. dicens ita communiter tenere Doctores in pract. crimin. q. 35. num. 26. verſ. ſolet etiam, & plenè Roland. à Valle conſ. 16. & conſ. 48. lib. 2. ex cuius dictis vtrobique clariſſ. redditur hæc concluſio, quam iuribus, rationibus, & auctoritatibus exornat, eandem diſtinctionem tenuerunt Gandin. in tract. de malefic. tit. de pœn. reorum num. 26. verſ. item quid, Bartol. in l. ſi quis forte, §. ſi quos ad finem, verſ. ſi vero crimen, ff. de pœn. Alex. conſ. 35. col. fin. ante num. 7. verſ. Tertio præſuppono lib. 2. Bald. in d. l. vnica, C. ne quis in ſua cauſa iudicet ſub num. 2. & ibidem Alber. de Roſat. num. 5. & 6. Salyc. ſub nu. 5. Caſtr. ſub num. 3. in fine, & Corn. ſub num. 1. in 5. fallent. & habita hac diſtinctione pro vera, & dicta ratione attenta, quod in propria cauſa Iudex quis eſſe non poſſit, dixi alias in contingentia facti
3 non licuiſſe cuidam Vicario Scarperiæ agri Muxclani realiter grauari facere per executores eius Curiæ ex ordine ſui officialis, quem militem Sociũ vocant, quendam ſuum priuatum debitorem, & eſſe cum dicto eius officiali condemnandum in pœnam librarum quingen-
4 tarum ſecundum formam ſtatutorum Florentiæ lib. 4. Rubr. 79. de pœna exercentis iuriſdictionem non conceſſam ſibi a com. Florentię, quia vltra quod dictus debitor tanquam Ciuis Florentinus non poterat conueniri in Curia Scarperiæ, ſed Florentiæ tantum conueniendus erat, Vicarius ille hoc modo ſibi ipſi ius in propria cauſa dixerat, nec ad eius fauorem habita fuit ratio, quod executio fuiſſet commiſſa per dictum eius officialem, qui ſolitus ſit in ſimilibus, vbi pars non cõtradicit, prout non contradixerat in d. caſu, procedere
5 ad grauamina, ſine participatione Vicarij, quia eſt vnum, & idem Tribunal, & a geſtis per dictum officialem non appellatur ad Vicarium, ſed ad eius ſuperiorẽ, & grauamen fuit per dictum militẽ ſocium conceſſum ad inſtantiam, & petitionem ipſius Vicarij, a quo etiam idem officialis dependet, cũ per ipſum eligatur, & ab ipſo etiam ad nutum remoueri poſſit, vt propterea nõ potuerit ipſe Vicarius corã ſuo Tribunali cõtra ſuũ debitorẽ executiuè per viam reclami agere, & grauamẽ obtinere, nec dictus eius officialis potuerit ei illud concedere, quia hoc ab ipſomet Vicario factum vide-

Digitized by Google

videtur, cui eſt prohibitum in propria cauſa tàm indi-
care, quàm executionem concedere d.l. vnica iuncta gl.
in verbo debere, C. nequis in ſua cauſa iudic. & abſur-
dum eſſet, quod Vicarius ageret coram ſuo officiali iu-
riſdictionem ſeparatam abeo non habente, & omnia
ſub nomine ipſius Vicarij faciente, & ita probatur ex
dictis per Roland. à Valle d. conſ. 16. lib. 2. vbi conclu-
dit, quod pro offenſa facta Domino Caſtri non pôt eſſe
Iudex nec ipſe, nec eius officialis, ſed ſuperior cogno-
ſcit, licet ſi offenſus haberet condominos, poſſent hi,
vel officialis ab omnibus deputatus iudicare, nec co-
gnitio ſpectaret ad ſuperiorẽ, niſi, & ipſi ex alijs circun-
ſtantijs ſint ſuſpecti, & ad hoc quam plora adducit Ro-
lãd. & conſiderat etiam vnitatem Tribunalis, facit Cra-
uetta d. conſ. 231. num. 8. & 9. in 4. & 5. fundamentis.
Et ex eadem diſtinctione ſimiliter videbatur eundem
Vicarium male feciſſe, dum ob percuſſiones, vt fereba-
tur illatas eius filijs per executores fori Mercatorum
incarcerari fecit dictos executores, & examini ſubie-
cit, & proceſſum informatiuum contra eos fecit, quem
tamen poſtea ad ſuperiores tranſmiſit, nam cum iniu-
ria facta filijs ipſimet Patri facta videretur, vt per Clar.
6 in practic. crimin. q. 58. numer. 21. verſ. quæro nunquid
Pater, & per Menoc. de arbitr. Iudic. lib. ſecundo, cent.
3. caſu 261. n. pr. & ſeq. dicebatur, quod non poterat in
7 ea ſe intromittere, & vt Iudex ex priuata cauſa offen-
ſus procedere, vt punctualiter in iſtis terminis probat
tex. in d. l. qui iuriſdictioni, & in d. l. lex Cornelia, & ſpe-
cialius ſeruit d. l. Senatus conſulto. ff. de offic. Præſid.
quæ loquitur de actionibus competentibus Præſidi, &
eius officialibus, & familiaribus non intentandis cõtra
ſuppoſitos iuriſdictioni durante officio, per quę iura di-
xit in pũcto Bar. in d. l. ſi quis forte §. ſi quos poſt princ.
ver. quęro quid ſi aliquis, quòd officialis nõ poteſt pro-
8 cedere pro iniuria ſibi, vel eius familiæ facta ex cauſa
priuata, idem vult Alberic. in d. l. vnica n. 4. & ſequent.
Clar. d. q. 35. n. 25. d. verſ. ſolet etiam, & licet quando i-
niuria eſt notoria, poſſit Iudex cognoſcere de iniuria
9 facta ſibi, vel eius familiæ ex cauſa priuata, vt per Clar.
alios referentem, & de communi teſtantem d. ver. ſolet
etiam ad finem, & vltra ibi citatos per Alberic. vbi ſup.
n. 5. & per Bart. in d. §. ſi quos. d. verſ. quæro quid ſi ali-
quis, quem ſequuti fuerunt Bald. Salyc. Caſtr. & Corn.
iam citati in d. l. vnica C. ne quis in ſua cau. iud. & per
Gand. d. tit. de pœn. reorum n. 26. verſ. item quid, ea ra-
tione, quia tunc non eſt opus inueſtigatione, & diſcuſ-
ſione, ſed ſola executione, & ceſſat ſuſpitionis allega-
tio, vt per dictos Doctores, dummodo tamen non aga-
tur de pœna ipſi Iudici arbitraria, cum tunc non ſit cõ-
ueniens, quod is illam arbitretur, vt notat Clar. loco ci-
tato, & tradit Menoc. etiam in caſu, quo iniuria ex cau-
ſa officij, & dignitatis eſſet facta, cum nec tunc, qui paſ-
ſus eſt iniuriam, debeat illius pœnam arbitrari in tract.
de arbitr. Iudic. lib. ſecundo, cent. tertia, caſu 263. num.
9. verſiculo quod tamen ſcriptum eſt, tamen hæc noto-
rietas non videbatur adeſſe cum multa requirantur, vt
crimen notorium dicatur, de quibus habetur per Clar.
cæteros adducentem in pract. crimin. q. 9. n. 2. & 3. Ve-
rum in contrarium conſiderabatur, quod licuerit præ-
fato Vicario executores illos retinere, & examinare, &
proceſſum informatiuum facere, vt poſtea per ſuperio-
res ad inquiſitionẽ, & condemnationem perueniri poſ-
ſet, vt videtur tenere Bald. in d. l. ſenatus conſulto ad fin.
verſ. in gloſ. ſuper verbo inuito ff. de off. Præſid. vbi di-
cit, quod quotidie illa lex allegatur ad hoc, quod Pote-
ſtas non eſt Iudex competens in cauſa familiæ ſuæ, nec
poteſt condemnare eum, qui intulit iniuriá familiæ ſuę,
ſed bene poteſt proceſſus intimari coram eo, vt perpe-
tuetur, Idem, & fieri ſequeſtrum, vel recipi ſatiſdatio, i-
dem apertè voluit Salycet. in d. l. vnica C. ne quis in ſua
cauſa iudicet, ſub num. 5. ad finem, inquiens formaliter,
quod licet Poteſtas non poſſit cognoſcere de iniuria ſi-
bi illata ratione inimicitiæ perſonalis, poteſt tamen ſub
fida cuſtodia reſeruare ſucceſſori, vel tradere in mani-
bus alterius, qui cognitionem haberet, quod, & antea
voluit ibidem Alberic. de Roſat. ſub n. 5. circa medium,
qui ait, hoc caſu non poſſe Iudicem ſibi ius dicere, niſi
fortè eatenus, vt delinquentem ponat ſub fida cuſtodia,
& Principi, vel ſucceſſori reſeruet.
10 Mihi videbatur, quod examinatio non debuiſſet fie-
ri: quia eſt actus nimis præiudicialis, & in quo executo-
res valdè potuerunt lædi, & adducebam Parid. de Pu-
teo in dict. verbo iniuria officialis cap. 3. an ſi officialis
proceſſit ſub n. 3. qui vult, ꝙ quando iniuria nõ ceſſit in
contumeliam officij, ſed in miniſtrum, vt priuatum, nõ
eſt tali officiali permiſſa carceratio iniuriantis, quod,
& expreſsè ante eum dixit Alberic. in d. leg. vnica ſub
n. 6. poſt ver. ex prædictis, & allegant ambo l. 3. ff. quod
met. cauſ. & licet in contrarium faciant dicta ſuperius
ex Baldo, & Salyc. & ipſomet Alberico, tamen nullus
eorum loquitur in examinatione delinquentis, nec in
confectione proceſſus informatiui, ſed in actibus ten-
dentibus ſolummodo ad aſſecurationem curiæ, ne de-
linquẽs poſſit euadere iuditium, & pęnã, vt patet ex eo-
rum dictis. Nihilominus cũ in hoc caſu videretur, quo-
dammodo tractari de iniuria facta familiæ Vicarii præ-
textu officii, ex quo omne, quod ſecutũ fuit habuit ori-
ginem, & dependentiam a captura dicti militis loci ip-
ſius Vicarii, quã facere volebant dicti executores Mer-
cantiæ, fuit dictus Vicarius excuſatus a pęna pręſertim
etiam, cum ei tamq; Patri difficillimum fuerit ex iuſto
dolore abſtinere a carceratione, & examinatione pro-
pter iniuriam factam filiis. Quando autẽ dubium eſſet,
an iniuria facta officiali commiſſa ſit reſpectu, & intui-
tu officii, & dignitatis, an verò ex cauſa priuata, & o-
dio particulari, ad coniecturas recurrẽdum erit, vt no-
tat Paris de Put. in d. cap. 3. ſub n. 4. verſ. tamẽ volo fo-
lio mihi 275. vbi etiam numeris ſequẽtibus aliquas po-
nit coniecturas, ex quibus argui poſſit vno, vel altero
reſpectu factã iniuriam intelligi, & quia latè, & elegãter
loquitur, ſatis erit ad illum remittere lectorem.

E P I T O M E.

An, & quando ſtatuta pœnalia in maleficiis ligent foren-
ſes, & quomodo puniantur, vel excuſentur, qui in alieno
delinquunt territorio, & de aliis in hac materia quoti-
die in facto occurrentibus præſertim circa extractio-
nem bladorum, & aliorum victualium, ac delationem
armorum.

S V M M A R I A.

Delinquentes efficiuntur de foro illius loci, in quo delinquunt, ibiq; debent puniri, n. 1.

Forenſes, in his, quæ ſunt delicta de iure communi puniuntur ſecundum ſtatuta loci, in quo delinquunt, In his vero, quæ non ſunt delicta de iure communi excuſantur, niſi haberẽt ſcientiam ſtatuti, & hæc diſtinctio eſt communis, & comprobata per authorem, n. 2.

Statutum imponens contra ius commune pœnam mortis pro primo furto comprahendis forenſem ignorantem dictum

ſtatutum

ſtatutum, quia furtum eſt de iure communi probibitum, num. 3.

Statuta loci delicti, etiã quod illa forenſes ignorauerint ſemper attenduntur in factis iure communi prohibitis, non ſtatuta originis, vel domicilij, vel etiam ius commune, nu. 4.

Statutum prohibens ſub certa pœna extrahere de Ciuitate, vel territorio blada, olea, beſtias, & huiuſmodi non comprehendit forenſem huiuſce prohibitionis ignarum, qui proptereà excuſatur à pœna, 5.

In forenſe præſumitur ignorantia ſtatutorum, niſi ſcientia probetur, num. 6.

Forenſis extrahens res vetitas non ſolum eas perdit ſed etiã inſtrumenta ſuper quibus extrahuntur, idque ſiue ſciuerit, ſiue ignorauerit ſtatutum, quod ipſas res ligat. Contra ſentiunt quidam alij, quorum ſententiam vti æquiorem ſecutus eſt author, num 7.

Inſtrumenta ſuper quibus res vetita extrahuntur ſecundum quoſdam amittuntur, ſi erant extrahentis, non item ſi alterius, qui ea illi commodaſſet, vel locaſſet, alijs placet, quod indiſtinctè ammittantur, & quod Dominus ignorans regreſſum habeat contra conductores, & extrahentes, numero 8.

Forenſis ſciens ſtatutum prohibens extrahere tenetur pœna ſtatuti, quia cõtrafaciendo delinquit, & in hoc conſentiunt omnes, num. 9.

Et ibidem, quod non requiritur, quod is ſciat in ſpecie qualitatem pœnæ à ſtatuto impoſitæ, vt eam incurrat.

Forenſis tenetur ex præſumpta ſcientia ſtatuti prohibentis extractionem, & ibidem afferuntur coniecturæ aliquæ, quibus iſta hæc præſumpta ſcientia probatur, num. 10.

Ignorantia craſſa, & ſupina, quoad obligandum ſcientiæ æquiparatur, num. 11.

Frumentum extrahi probibitum eſt communiter per totam Italiam, adeò quod illud extrahens non excuſaretur prætextu ignorantiæ ſecundum communem, quæ & ſeruatur, num. 12.

Statutum reſpiciens publicam vtilitatem, veluti, vt nõ vendantur carnes morboſæ, ligat forenſes etiam ignorantes, num. 13.

Factum probibitum eſſe à natura, vel à lege communi paria ſunt, & ideo ſtatutum puniens factum à natura damnatum, ligat forenſes ignorantes quemadmodum ſtatutum puniens factum lege communi vetitum, num. 14.

Statutum prohibens deferri archibuſios, vel alterius generis arma nõ ligat forenſes, niſi veram vel præſumptam ſcientiam prohibitionis habuerint, eaque de re copioſè diſſerit Author, 15. & 16.

Iulij Clar. ſententia, quod ſtandum ſit arbitrio Iudicis, an forenſis puniri debeat pœna ſtatutis prohibentis delationem armorum, an verò excuſandus, latè cõfirmatur, 16. & 17.

Quoties dubium eſt, an Forenſis habeat iuſtam, & probabilem ignorantiam ſtatuti, necnè, & hinc inde adſunt coniecturæ, ita vt animus Iudicis non in certo verſetur, pœna ordinaria ex Authoris ſententia eſt temperanda, num. 17.

In criminalibus cum ex coniecturis, & præſumptionibus iudicatur, debet Iudex temperare ſententiam, & minorare condemnationem, quæ alias imponeretur, atque iſthæc eſt regula generalis, num. 18.

Armorum vſus iure communi probibitus eſt, num. 19.

Itinerantes poſſunt portare arma ſecundum ius commune, num 20.

Et ibidem, quod non ſunt portanda ligata.

Statutum prohibens delationem armorum eſt cõtra ius commune quoad itinerantes, & ideò non ligat forenſem ignorantem, ſed cum hodie adſit huiuſmodi ſtatutum communiter per totam Italiam non poſſunt forenſes reſpectu ignorantiæ excuſari à pœna, quia eſſet nimium ſupina ignorantia. Contrarium tamen defendit Author, & negat adeſſe huiuſmodi ſtatutum communiter per totam Italiam, numero 21. & 22.

Permittuntur portari per tranſitum, quæ alias prohibentur, num. 23.

CASVS CENTESIMVS VIGESIMVS NONVS.

1 QVia forenſes delinquendo in alieno territorio efficiuntur de foro loci, in quo delinquunt, & ibi debent puniri, vbi delictum commiſerunt l. 1. & authen. qua in prouincia, C. vbi de crim. agi oport. l. 3. ad fin. ff. de offic. Præſid. l. ſaccularij, §. ſunt quædam, ff. de extraord. crimin. & l. 1. C. vbi Senat. vel Clariſſ. ciuilit. vel criminal. conuen quæri ſolet an puniri debeant ſecundum pęnas a ſtatutis dicti loci commiſſi delicti impoſitas, an verò ſecundum pœnas à ſtatutis loci originis, vel domicilij ipſorum delinquentium ordinatas, vel a iure communi determinatas, cuius queſtionis deciſio pendet a reſolutione alterius dubitationis ſuper ſtatutis pęnalibus, an ſcilicet talia ſtatuta ligent forenſes, in qua videtur diſtinguendum, quod aut ſumus in his, quę ſunt delicta de iure communi, & tunc puniun-
2 tur forenſes ſecundum pœnas ſtatutorum loci delicti, nec aliqua cadit excuſatio propter ignorantiam dictorum ſtatutorum, ex quo faciebãt actum, etiam ceſſantibus ſtatutis prohibitum, & culpa eſt attentare illicitum, aut ſumus in his; quæ de iure communi non ſunt delicta, ſed ſolummodo ſecũdum ſtatuta loci commiſſi maleficij, a quibus ſunt prohibita, & tunc non puniuntur ſecundum dicta ſtatuta, ſed ab eorum pœna excuſantur cum nihil eis imputari poſſit in actu de ſe licito, niſi illorum haberent ſcientiam, vel prætenderent ſupinam, & craſſam ignorantiam, ita diſtinguunt Albert. de Gandin. in tract. de malefic. tit. de pęn. reorum, verſ. pone quæſtionem, quæ tota die occurrit, nu. 16. & tit. de reb. non exportand. contra deuetum nu. 7. verſ. pręterea circa materiam quæro, Bart. in l. cunctos populos, nu. 20. verſ. ſecundo quæro, C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. Alber. de Roſat. poſt multa hinc inde deducta de ſtatut. lib. 1. q. 15. & latius lib. 2. q. 1. & lib. 3. q. 1. Chriſtophor. Porc. in §. ſed & quod Principi num. 16. verſ. quæritur, an ſtatuta, Inſtit. de iure natur. gent. & ciuil. Boſſ. in pract. criminal. tit. de pœnis, num. 18. & ſeq. verſ. quando quis, Marſil. in l. fin. ff. de iuriſd. omn. iudic. nu. 79. & ſeq. verſ. venio modo ad ſecundam quęſtionem, vbi dicit, quod licet aliqui teneant indiſtinctè, quod ſemper forenſes ſint puniẽdi pęna ſtatuti loci, in quo delinquunt, prout ſi de dicto loco eſſent, tamen prædicta diſtinctio eſt communior æquior, & magis ratione munita, Couar. in cap. alma Mater, de ſentent. excommunic. in 6. in §. 10. ſub num. 7. & plur. ſeq. verſ. præter hæc, & verſ. ſequentibus, vbi latiſſimè omnium inſiſtit, Clar. in pract. crimin. q. 85. nu. 2. verſ. ſecundus eſt caſus, vbi poſt relatam opinionem tenentium ſimpliciter, quod ſit locus pœnæ ſtatutariæ loci commiſſi per forenſem delicti, & recitata diſtinctione prædicta, & adductis pro ea nonnullis ex ſupra citatis Doctoribus, videtur ei adhærere, Gabr. de Caſat. & alij conſ. 59. num. 21. cum ſeq. verſ. ſecundo eſto, cum verſ. ſeq. tomo 2. conſil. criminal. diuerſor. in collectis vlt. loco, & nouiſſimè Vinc. de Franch. deciſione Neapolitana 521. in 3. par. per totam, vbi dictam diſtinctio-

nem

Digitized by Google

rem firmat,& adductis in cõtrarium reſpondet,quam,
& ipſe vti veriſſimam ſequor.

3 Vnde ex primo huius diſtinctionis membro infer-
tur, quod ſtatutum imponẽs pęnam mortis pro primo
furto contra ius commune, comprahendit forenſem
ignorantem dictum ſtatutum, ex quo factum eſt alias
iure communi prohibitum, vt in indiuiduo concludit
Vinc.de Franc. d.deciſ.521. inquiens propterea,quod
Sacrum Conſilium confirmauit ſententiam Magnæ
Curiæ Vicariæ, quæ furem exterum pro primo furto
vltra certam ſummam condemnauerat ad mortem ſe-
cundum capitula Regni,quę deciſio vltra allegata per
Franch.confirmatur ex dictis per Gandin.d.tit.de pę-
nis Reorum,num.16. verſ.pone quæſtionem,quæ to-
ta die occurrit,vbi decidit,quod Placentinus commit-
tens in diſtrictu Cremonæ delictum, pro quo de iure
communi imponitur pœna pecuniaria,ex forma vero
ſtatuti Cremonæ imponitur pœna corporalis, debet
puniri pœna corporali ſecundum ſtatutum loci com-
miſſi delicti,& non pęna pecuniaria,etiam ſi ſtatuti di-
4 ſpoſitionem ignorabat,cum fecerit actum alias pro-
hibitum ab ipſo iure communi,ſequitur Alber.de Ro-
ſat. de ſtatut.in dictis tribus quæſtionibus,& idem cõ-
ſuluerunt Gabr.Caſat.& alij d.conſ.59. in reſponſione
ad ſecundam defenſionis ſpeciem num.21. & multis
ſeq. concludentes delinquentem puniendum eſſe ſe-
cundum ſtatuta loci patrati delicti, non autem ſecun-
dum diſpoſitionem iuris communis, aut ſtatuta origi-
nis, vel domicilij. Et idem poteſt decidi in omnibus
alijs factis iure cõmuni prohibitis, puta adulterijs, ſtu-
pris, homicidijs, falſitatibus, & ſimilibus,in quibus at-
tenduntur ſtatuta loci commiſſi maleficij per forẽſes,
& exteros, etiam quod de ipſis ſtatutis ignorantiam
haberent, cum vt dictum eſt, ſint in culpa attentantes
rem aliam circumſcriptis ſtatutis illicitam per dictam
diſtinctionem in dicto primo membro.

5 Ex ſecundo autem dictę diſtinctionis membro infer-
tur, quod ſtatutum prohibens extrahere de Ciuitate,
vel territorio blada, vina,olea,carnes,beſtias,vel alias
res,ſub certa pœna, non comprahendit forenſem ex-
trahentem dictæ ſtatutariæ prohibitionis ignarum,
cum faciat actum iure communi permiſſum,& a ſtatu-
to tantum prohibitum, cuius ignorantia excuſat illum
à pęna,ita in puncto decidit Alber.de Gand.in d.tit.de
pęn.reorum ſub nu.16.ante finem,verſ.in alijs autem,
& d.tit.de reb.non portand.contra deuetum ſub num.
7. circa medium,verſ. ſecundo vero caſu,ſequitur Al-
beric.de Roſat.de ſtatut.lib.2.q.1. & lib.3.q.1.quo fit,
6 vt cum regulariter ignorantia dictorum ſtatutorum in
forenſe præſumatur, pœna eorundem ſtatutorum lo-
cum habere non poſſit contra illum,niſi ſcientia pro-
betur, vt præfati Doctores dicunt, eſt tamen verum,
quod reſpectu ipſarum rerum extrahi prohibitarum,
& beſtiarum, ſeu inſtrumentorum,ſuper quibus extra-
herentur,aliud aliqui ſenſerunt,nam quoad res vetitas
7 extrahi de Ciuitate dixit Gandin.d.tit. de reb.nõ por-
tand. contra deuetum num.7. & poſt eum Alberic. de
Roſat.d.q.1.lib.2. quod cum ſtatutum potuerit impo-
nere legem rebus ſuorum Ciuium, Forenſis contraue-
niens ſtatuto illas perdit indiſtinctè, ſiue ſciuerit, ſiue
ignorauerit ſtatutum, quod ipſas res ligat, & quoad
inſtrumenta extractioni deſeruientia dixit idem Gand.
eod. tit. nu.2. verſ.ſed quæro quid erit de equo, quem
ſequitur Alberic.d.q.1.lib.2.quod ammittuntur ſi erãt
conducentis,ſeu extrahentis, equus autem ſi erant alte-

8 rius, qui ea illi commodaſſet, vel locaſſet, quia tunc
Dominus non debet ea perdere, niſi ſciuiſſet ſuper eis
debere conduci res vetitas, & ſubdunt Gand. & Albe-
ric. quod ſuper hoc,an ſcilicet ſciuerit, vel ignoraue-
rit ſtabitur ſacramento ipſius Domini,quando contra-
rium non appareat probatum,in alijs autem pœnis vl-
tra ammiſſionem rerum,& inſtrumentorum impoſitis
per ſtatutum dicunt præfati Doctores, quod procedit
concluſio, vt forenſis extrahens non puniatur tanquã
ignarus ſtatuti,& faciens actum alias licitum,ſed certè
horum patrum dicta non modicam patiuntur difficul-
tatem,videtur enim,quod data ignorantia prohibitio-
nis,nec res ammittantur, nec inſtrumenta prædicta,vt
alij ſentiunt, de quibus,& ipſi meminerũt,quorum ſen-
tentia ęquior eſt,& tenenda,cum ignorans in nullo de-
linquat,& vbi eſſet locus ex ſtatuto ammiſſioni rerum,
& inſtrumentorum ſecundum eorum opinionem, non
ita de facili procederet diſtinctio eorundem ſuper am-
miſſione inſtrumentorum, nam ſecundum alios indi-
ſtinctè ea ammittuntur, & illorum Dominus ignorans
regreſſum habet contra conductores, & extrahentes,
vt probatur ex dictis per Bonifat. de Vitalin. in tract.
de malefic.tit.de damn.dato in fine num.79. verſ. ſed
quid ſi paſtores,& per Cacheran.deciſ.Pedemon.71.
in proceſſu num.8. verſ. item pro intentione fiſci, de
quo tamen alibi forſan dicam,pro nunc autem placet,
quod in nullo ignorans teneatur, quod, & procedere
videretur, ſi ex edicto ignorantiæ allegatio ſublata eſ-
ſet, quia non de iuſta legitima,& probabili,ſed de craſ-
ſa,& ſupina intelligitur Grat.reſp.49.proponitur in fi-
ne num.40.verſ.non obſtat,lib.1.

9 Data autem forenſis ſcientia talis ſtatuti, nullus eſt,
qui dubitet eum teneri pœna dicti ſtatuti, quia ſciens
tale ſtatutum,contrafaciendo delinquit,& ratione de-
licti efficitur de foro loci dicti ſtatuti,cuius prohibitio
facit illud eſſe delictum, quod alias non erat delictum,
vt per Gand.d.tit.de pœn.reorum ſub num.16. verſ.in
alijs autem licitis, & d. tit. de reb. non portan. contra
deuetum ſub num.7.verſ.ſolutio ſecundum D. Guliel-
mum,& verſ.1. caſu,& verſ. nam ex quo quis facit cõ-
tra præceptum,& per Alberic.de Roſat.de ſtatut.lib.
1.q.15. & lib.2.q.1. & lib.3.etiam q.1. & volunt om-
nes initio citati, qui diſtinctionem ſupra firmatam te-
nuerunt. Nec requiritur, quod exterus ſciat in ſpecie
qualitatem pœnæ a ſtatuto impoſitæ,vt eam incurrat,
ſed ſatis eſt,quod in genere ſciat,adeſſe ſtatutum pro-
hibitiuum, & ſic ſe attentare actum illicitum, vt diffu-
sè,& eleganter demonſtrat Couar. in d.c.alma mater,
§.10.num.8. & ſeq. verſ.ſcribit tamen Bern.& verſ.ſe-
quentib.fol.mihi 389.cum ſeq.& volunt etiam Gabr.
Caſat.& alij d.conſ.59 num.25. & 26.verſ.nam ſi ſta-
10 tutũ eſt fundatum. Et ſufficit ſcientia præſumpta ſta-
tuti,vnde ſi forenſis tantam moram traxerit,vel talem
conuerſationem habuerit in loco,vel fuerit de alio lo-
co proximo, & vicino,vel aliud concurreret,vt veriſi-
militer prohibitionem ſciuerit,vel ſcire debuerit,con-
trauenendo tenetur ad pęnam talis ſtatuti, ac ſi verè
conſtaret,quod illius ſcientiam habuiſſet,quia non po-
teſt excuſari,vel ex eo,quod præſumatur habere ſciẽ-
tiam, vel ex eo, quod non licet allegare ignorantiam
11 craſſam, & ſupinam,quæ quoad obligandum ſcientiæ
æquiparatur,ita dicunt Gandin. d. tit.de pœn. reorum
ſub dict. num.16. ad finem, verſ. & hæc vera ſunt, &
dicto tit. de rebus non portand. contra deuetum, ſub
d. nu.7. circa finem,verſ. ſed quomodo poterit ſciri,ſi

ſciuerit,

ſciuerit, vel ignorauerit ſtatutum. Alberic. de Roſat. d.
q. 15. lib. 1. & d. q. 1. lib. ſecundo, & remiſſiuè d. q. 1. libro
tertio, Bart. in d. l. cunctos populos ſub d. nu. 20. Marſ.
in d. l. fin. ſub nu. 79. ff. de iuriſdict. omn. iudic. latè Gabr.
Caſat. & alij d. conſil. 59. in ſecunda ſpecie defenſionis
n. 30. & pluribus ſeq. verſ. rurſus, & ſecundo, & ſentiunt
omnes alij præfatam diſtinctionem ſequentes, & idem
eſt, quando factum de quo agitur communiter eſt pro-
12 hibitum in alijs locis, vt eſt extractio frumenti, in qua
proprie infraſcripti Doctores exemplum tradunt, cum
ſimilis prohibitio vigeat communiter per totam Ita-
liam, nam, & tunc tenetur delinquens pœna ſtatuti pro-
hibentis, nec prætextu ignorantiæ excuſari poteſt; vel
ob præſumptam ſcientiam, vel ob craſſam, & ſupinam
ignorantiam, vt notant Gand. Alberic. Bartol. & Mar-
ſil. in locis citatis, idem Bartol. in l. fin. §. licet quis in fi-
ne ff. de publican. & Vectigal. Boſſ. d. tit. de pœn. n. 26.
verſ. non ommitto. Clar. in Pract. criminal. q. 82. in ſe-
ptimo ſtatuto circa blada n. 2. verſ. quæro nunquid ta-
lia ſtatuta, & d. q. 85. n. 3. verſ. ſed quid ſi delictum, qui
ex mente aliorum inquit, ita communiter tenere Do-
ctores, & in hoc omnes cõcordare, & ſic ſeruari, & cõ-
firmatur ex dictis per Franch. d. deciſ. 521. n. 16. & ſeq.
Facilius autèm procedunt prædicta de non excuſandis
forenſibus a pœna prætextu ignorantiæ in factis a iu-
re communi non prohibitis, ſed a ſtatutis tantum, quã-
do prohibitio ſtatuti reſpiceret publicam vtilitatem, vt
13 non vendere carnes infectas, vel morboſas, aut piſces
mortuos, nam tunc abſque dubio talia ſtatuta ligant
forenſes, etiam ignorantes, vt tradit Alberic. de ſtatut.
lib. 1. quæſt. 15. poſt princ. allegans l. 1. §. cura carnis, ff.
de offic. Præfect. Vrb. quod verum eſt, & videtur etiã
factum iure communi illicitum quo caſu pœnam ſtatuti
prohibentis, locum habere ex omniũ mente viſum eſt,
& probatur ex diſtinctione Chriſtofori Portij in d. §. ſed
& quòd Principi ſub d. nu. 16. Inſtit. de iure nat. gent. &
ciuil. vbi æquiparat factum prohibitum à natura, vel à
14 communi volens, quod ſtatutum puniens factum à na-
tura damnatum, liget forenſes ignorantes, quemadmo-
dum factum lege communi vetitum; Vnde dixerũt Ga-
briel. Caſat. & alij d. conſil. 59. num. 25. & 26. quod ſta-
tutum eſt fundatum ſuper iure naturali, gentium, vel ci-
uili, arctat etiam ignorantem, qui ſcit ſe delinquere, li-
cet ignorauerit genus pœnæ, quia, quando ius ineſt fa-
cto ſufficit ad omnem pœnam etiam corporalem, non
attenta ignorantia, vel ſcientia circa genus ipſius pœ-
næ, quod dicunt notandum, natura namque videtur ip-
ſi prohibere huiuſmodi rès humano generi nociuas
vendere, vt de ſe patet.

Ex quibus etiam poſſet inferri, quòd ſtatuta prohi-
bentia deferentes archibuſios, ſeu ſclopos rotatos, vel
15 alia arma ſub grauibus pœnis non ligent forenſes, qui
prætextu ignorantiæ poterunt excuſari à pœna, niſi ve-
rãm, vel præſumptã ſcientiam prohibitionis habuerint,
vel ſaltem in craſſa, & ſupina ſint ignorãtia per ea, quæ
dicta ſunt circa hoc ſecundum principalis diſtinctionis
caput, quæ de iuris rigore procedere non negat in hac
16 armorum prohibitione, Clar. d. q. 85. ſub n. 3. poſt verſ.
ſed quid ſi delictum, qui tamen inquit, quod quicquid
ſit de iure, diceret in prædictis caſibus ſtandum eſſe Iu-
dicis arbitrio, qui inſpecta facti, & perſonarum qualita-
te pro ſua religione decernet, an forenſis plectendus ſit
pœna ſtatuti, vel in totum excuſandus, vel ſaltem pœna
ex aliqua parte temperanda, & ſubdit, quòd in Ducatu
Mediolani ſæpiſſimè vidit excuſari forẽſes, qui moram

8 non traxerant in Dominio ſ pœna impoſita, contra
deferentes archobuſios rotatos, & huiuſmodi, & quòd
conſuleret, vbi aliquo modo poſſet dici ignorantia pro-
babilis, vt Iudices ſemper in mitiorem partem inclina-
rent, & hanc Clari ſententiam ſemper iudicando tenẽ-
dam putaui, & ſæpiſſimè votaui pro excuſatione forẽ-
ſium a tali pœna bannorum, & proclamatum cõtra de-
ferentes arma, quando eorum ignorantia videbatur in-
ſta, & probabilis, & vbi hoc erat dubium, ideſt, an eſſet
7 iuſta, & probabilis vel ne, & hinc inde aderant conie-
cturæ, ita vt animus Iudicis in incerto verſaretur, &
quid magis eſſet credendum non deliberaret, fui ſemper
in voto, quod pœna ordinaria eſſet mitiganda, ſicuti
quando ſcientia videbatur non poſſe negari, & non po-
terat conſiderari ignorantia, niſi craſſa, & ſupina nunq;
putaui eſſe locum alicui excuſationi, ſed pœnæ per ipſa
banna, & proclamata indictæ, quod totum optime col-
ligitur ex dictis per Clar. vbi ſupra, qui tamen nihil alle-
gat, fortè quia de ſtricto iure non procedit, quod ipſe
dicit in hoc propoſito, vt infra patebit, ſed potius ex æ-
quitate, quam, & ego ſum ſequutus, credens alioquin ex
ſummo iure ſummam, vt aiunt, iniuriam naſci aduerſus
forenſes, & maximè in pœnis magnis, & pro Claro fa-
cere videtur, nam quòd data ignorantia ſtatutariæ pro-
hibitionis in his, quæ iure communi attento ſunt de ge-
nere permiſſorum, quis ſit excuſandus a pœna, & è cõ-
tra data ſcientia plectendus pœna legis prohibentis,
manifeſtiſſimè ex ſuperius dictis cõſtat, & præſertim in
ver. ex ſecundo autem, & in ver. data autẽ forẽſis ſcien-
tiã. Quod vero in dubio ſcientiæ, vel ignorantiæ tempe-
randa ſit pœna, videtur probari ex notatis per Bar. in d.
l. cunctos populos ſub n. 20. verſ. ſecundo quæro ad fin.
vbi inquit, quod in facto iure cõmuni permiſſo, ſed ta-
men communiter per omnes Ciuitates, & loca prohi-
bito, vt eſt extractio frumenti de territorio, non licet fo-
renſi allegare ignorantiam ad totalem excuſationem,
pondero ego; quod Bar. per dicta verba ſentit hoc ca-
ſu forenſem eſſe excuſandum, ſed non totaliter, & ſic
pœnam eſſe mitigandam, & ſi hoc fit quando delinquẽs
eſt in ſupina, & craſſa ignorantia, vt in eo caſu, multo
magis fieri debet, quando dubitatur de ea, & miror,
quod dictum hoc Bart. nullus, quod viderim, in hac ma-
teria conſiderauerit, & ad hoc facit regula generalis,
quod quando ex coniecturis, & præſumptionibus iudi-
18 catur in criminalibus, Iudex debet temperare ſenten-
tiam, & minorare condemnationem, quæ alias impo-
neretur. Doctores in l. 1. ff. ſi cert. petat. vbi præcipuè
Iaſ. n. 21. Dec. in 1. lectura nu. 16. & ſeq. verſ. & cũ pro-
batio facta, & latius in ſecunda lectura n. 60. & ſeq. Cæ-
pol. conſ. crim. 27. nu. 13. Crauet. conſ. 3. n. 20. Anchar.
Regienſis q. 71. in fine n. 19. lib. pr. Clar. in pract. crimi-
nal. q. 55. n. 16. verſ. forte poſſet hæc exceptio, & alij p
eum allegati, nec in contrarium faciunt dicta ſuperius,
quod ad imponendum pœnam ſtatuti prohibentis fa-
ctis eſt ſcientia præſumpta, vel ſaltem craſſa, & ſupina
ignorantia, vt in verſic. & ſufficit ſcientia, quia hic lo-
quor quando Iudex ex circunſtantijs redditur dubius,
& non aplicat animum magis ad ſcientiam, quam ad i-
gnorantiam, in qua incertitudine melius eſt mitigare
pœnam, quod non eſt faciendum, quando vel præſumi-
tur ſcientia, vel adeſt craſſa, & ſupina ignorantia, quia
tunc ceſsat hæc dubietas in Iudice, ex qua pœnæ miti-
gatio cauſatur. Scio tamen quandoq; contrarium fuiſ-
ſe ſeruatũ, & plurimos prohibitionum huiuſmodi pluſ-
quam veriſimiliter ignorantes fuiſſe in pœnam banni-
men-

mentorũ damnatos,me etiam reclamante,& nullate-
nus conſentiente,non vt forenſibus fauorem,ſed vt æ-
quitati locũ darem,& conſcientiæ meæ ſatisfacerem,
pro hac tamen obſeruãtia poteſt allegari, quod igno-
rãs tenetur, cum armorũ vſus videatur iure communi
19 prohibitus, vt in l.vnica,C.vt armor.vſus,lib.11.& in
auth.de armis,§.ſi autem inter operarios,Petr.à Plaz.
in epit.delict.c.8. in princ. vbi alia iura,& multas au-
ctoritates citat,& Decian.infra citandus col.1.& 2.&
plures alij,de quibus memini infra cent.3.caſu 228. in
princip. & ſic intrat diſtinctio firmata in primo mem-
bro, ſed poteſt reſponderi,quod itinerantes ſecundum
20 ius commune poſſunt impunè portare arma, & quod
per conſequens forenſes illa deferentes per aliena ter-
ritoria non poſſunt puniri l.1.ff.ad leg.Iul.de vi public.
& ibi Angel. nu.3. Clar.in pract.crim.q.82. ad ſextum
ſtatutum circa delationem armorum,nu.6.verſ.quęro
etiam,Carerius in pract.crimin. §.in textu ibi itemque
eorum nu.15.& 16.fol.37.& idem Petrus à Plaza d.c.
8.num.13.Sozin.reg.30.in verbo arma in 2.fallent.Af-
flict.lib.1.conſt.Regni Rub.9. de illicit.port.armor.in
conſtit.intentionis,ſub num.3.& 4. in 4. & 6. caſibus,
& latiſſimè Decian.in tract.crim.lib.7. cap.3.de pro-
hibito vſu armorum num.34. verſ. limitatur ſecundo,
tomo 2. vbi etiam bonis rationibus probat hoc caſu
non eſſe portanda ligata,poſt Menoch. de arbitr.iud.
lib.2. centur.4. caſu 394.num.58.& ſequenti,& quod
21 propterea talia ſtatuta,quoad itinerantes ſunt contra
ius commune, & ideo non ligant forenſes ignorantes
ſecundum diſtinctionem firmatam in ſecundo mem-
bro; Reperio tamen Marſil. in pract.crim. §.pro com-
plemento,num.23. verſ.item quæri etiam poteſt. Af-
flict. in dicta conſtit. Intentionis,num.13. verſ. quinto
quæro,& Decian.d.cap.3. nu.26. verſ.extende etiam,
dicentes, quod ſtatuta prohibentia vſum, ſeu porta-
tionem armorum cõprehendunt forenſes etiam igno-
rantes,quia, cum talia ſtatuta ſint communiter per to-
tam Italiã,non poſſunt excuſari a pęna prætextu igno-
22 rantiæ,quæ eſſet nimium ſupina,& idem dicit Afflict.
quando forenſes magnam traxerunt moram in loco,&
addit aliam rationem,quod ſcilicet,cum intrant aliena
territoria debent ſe informare de eorũ legibus,& mo-
ribus,quam rationẽ ſequitur Decian.d.n.26.qui & an-
tea nu.19. verſ. hinc eſt eandem opinionem tenuit, &
adducit Bart.in l.fin.§.licet quis,in fine,ff.de public.&
vectil.ita tenentem ex eo,quod cõmuniter in tota Ita-
lia ſunt huiuſmodi prohibitiones armorum, quod di-
ctum licet videatur defendere condemnationes factas
de forenſibus ignorantibus cõtra dicta per Clar.& cõ-
tra vota mea, tamen benè conſideratũ videtur virtua-
liter illa confirmare, quia in effectu vult forenſes ideo
teneri,quia ex quo communiter talia bannimẽta vigẽt
in omnibus alijs locis, ſunt in ſupina ignorantia, cuius
prætextu non excuſantur, & arguunt præfati Docto-
res in hac materia armorum eodem modo,quo in ma-
teria extractionis bladorum, & præcipuè Bart. in d.§.
licet quis in fin.qui vtrumq;caſum ęquiparat, & prout
in re iure tantũ municipali prohibita, cum ſi ageretur
vti de re iure communi prohibita,indiſtinctè tenerẽtur
forenſes pęna ſtatuti prohibentes ſiue ſciuerint, ſiue i-
gnorauerint adeſſe prohibitionẽ ſtatutariã,& ſiue cõ-
muniter in alijs locis extaret, ſiue non extaret ſimilis
prohibitio, cum ſufficiat in prohibitis iure communi
ad incurrendam pœnam ſtatuti, quod delictum fiat in
territorio ſtatuentium,vt dictum fuit ſupra in princ. &
in illationibus ſecũdi membri diſtinctionis. Nec eſt ve-
rum,quod communiter per totam Italiam ſint ſimiles
prohibitiones delationis armorũ ſaltem in genere, nã
in toto Mediolanenſi dominio,& in alijs locis cuilibet
licet deferre omne genus armorũ præter archibuſios
rotatos, & quædam alia, vnde, ſi caſus iſte eſſet deci-
dendus ſecundũ terminos prohibitionum de iure mu-
nicipali tantum non poſſet ſequi condemnatio,niſi da-
ta ſcientia ſaltem præſumpta,vel ſupina ignorantia,&
valdè durum videretur, quod forenſis iuſtam omnino
ignorantiam habens, & de longinquo ad alienas pro-
uincias veniens puniretur pro delatione eorũ armorũ,
quæ ex patria ſecum exportauit,quorum vſus per trã-
23 ſitum ſibi permiſſus eſſe deberet,vt eſt text. in l. ſi quis
poſt hanc,C.de ædific.priuat.per quem notat ibi gl. ꝙ
merces aliunde delatę in aliquem locũ poſſunt expor-
tari extra illius territoriũ,licet aliæ ſimiles de illo ter-
ritorio exportari non poſſint propter bannũ, vel edi-
ctum curiæ,& clarius dicit ibidem Salic.in 2.not.quod
per tranſitum permittuntur,quæ alias prohibentur,&
quod hoc notandum eſt pro non valẽtibus extra ciui-
tatẽ portare blada ſub pęna,& ſine gabella,vt non te-
neantur portantes per tranſitum, & alio conducẽtes.

E P I T O M E.

De excuſatione Notarij à pœna falſi, quia ſcripſerat pe-
cuniam fuiſſe actualiter numeratam, cum verè nõ fuiſ-
ſet numerata, ſed in ſacculo tãtum oſtenſa ob conſue-
tudinem Notariorum loci, qui ita ſolent ſcribere, &
vti verbo numerauit,licet pecunia non ſit præſens.

S V M M A R I A.

*Notarius ſcribens in inſtrumento pecuniam actualiter fuiſ-
ſe exburſatam, & numeratam, quæ tamen verè non fuit
exburſata,nec numerata,ſed tantum in ſacculo oſtenſa,in-
cidit in falſum, qua de re admonetur Notarius,num.1.*

*Ampliatur, vt procedat etiam ſi pars, cui dicitur numerata
pecunia ſummam in ſacculo contentam tantam eſſe confi-
teretur, num.2.*

*Conſuetudo regionis, quod inſtrumentis apponatur pecuniam
exburſatam,& numeratam fuiſſe,quæ tamen verè nume-
rata non fuit,ſed tantummodo in ſacculo oſtenſa, excuſat
Notarium à pœna falſi,atque ita limitatur doctrina Bar-
tol in l.ſingularia, ff.ſi cert.petat.num 3.*

*Inſtrumentũ in quo dicitur pecuniam fuiſſe numeratam,quæ
tamen verè numerata non fuit,tamq; falſum non probat,
parti non nocet,etiam quod ſit iuratum,& in eo adſit re-
nuntiatio non numeratæ pecuniæ, vel etiam, quod ita ſit
de ſtilo Notariorum illius regionis apponendi dicta verba
in inſtrumentis, num.4.*

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS.

SCripſit Notarius in inſtrumento,de quo fuit roga-
tus, quod vni ex contrahentibus fuit per alterum
ſoluta, & actualiter,& cum effectu exburſata,& nume-
rata certa quãtitas pecuniarum, & cum verè numera-
tio non interuenerit,ſed pecunia in ſacculo oſtenſa tã-
tum fuerit, & hoc totũ probaretur, nec negaret No-
tarius, ſed conſuetudinẽ Notariorum loci ita ſcribẽdi
allegaret,dubitabatur,nunquid iſte Notarius in pœnã
falſi incidiſſet,in eamq;condemnandus eſſet,& quidẽ,
cum ſcripſerit pecuniam actualiter fuiſſe exburſatam,
& numeratam,& verè nõ fuerit exburſata,& numera-
ta,ſed tantum in ſacculo oſtenſa negari nõ poteſt quin
1 inciderit in falſum, ex quo appoſuit in inſtrumento

Digitized by Google

verba denontantia veram exburſationem, & numera-
tionem pecuniæ, quæ non interuenit, cũ ex ſacculo nõ
fuerit extracta pecunia, nec actualiter numerata, ita in
puncto notant Doctores in l. ſingularia ff. ſi cert. petat.
vbi præcipuè Bart. nu. 23. verſ. ſed quæro Notarius di-
xit in inſtrumento, & expreſſius Iaſ. ſub n. 46. verſ. cir-
ca ſecundam concluſionem, vbi admonet Notarium,
quod nunquam dicat in inſtrumento, pecuniam fuiſſe
numeratã, etiam ſi ibi ſit præſens in burſa, vel ſacculo,
& partes cõfiteantur, quod ibi eſt tota pecunia, niſi fe-
cerit euacuari burſam, vel ſacculũ, & numerari pecu-
niam, quia alias puniretur de falſo, & dicit Iaſ. quod ita
ſingulariter tradidit Bald. in Rub. C. de fide inſtr. prout
verè tradit n. 25. & ſ. q. verſ. & nota quod dubitauit, &
ſub iu Iaſ. quòd alibi hoc non legit in ſpecie, ſed idem
voluit item Bald. in l. ſi ex cautione n. 14. 15. 20. & 21.
in tertia, quinta, & 6. quæſtione C. de non numer. pe-
cun. ſequitur Ioann. Petr. Anckaran. lib. 1. quæſtion. iu-
ris familiar. quæſt. 70. in princ. nu. 1. & ante eum Dec.
in d. l. ſingularia ſub nu. 33. & melius Pract. Papienſ. in
forma opponendi contra inſtrumen. in gloſ. in verbo,
quod negatur, quæ eſt vlt. gloſ. n. 8. verſ. quid autem ſi
inſtrumentum, quod eo magis videbatur dicendum,
cum ſumma, quæ dicebatur numerata, eſſet magna, &
notabilis, & ſacculus adeo paruus, vt illam cõtinere nõ
potuiſſet in moneta argentea, in qua aſſerebatur facta
numeratio, licet inſtrumentum diceret, quod pars, cui
dicebatur numerata, tantam eſſe confitebatur iuxta
2 modum traditum per Bald. in d. Rub. C. de fide inſtru.
quã cõcluſionẽ ample cõfirmat Claud. Bertaz. his ſcri-
ptis vltimus, in addit. ad conſ. crim. Bartolom. patris cõſ.
544. ſub littera A, verſ. ſecus autẽ eſſet, & ver. numera-
tio autẽ, qui etiã põderat verba illa actualiter, & cum
effectu, & ſimilia adiecta exburſationi, & numeratio-
ni pecuniæ per Notarium, quæ magis eum de falſitate
redarguunt, ſi verè exburſatio, & numeratio nõ inter-
uenit, vt in verſ. adſunt præterea alia verba ſub ſecũdo.

Quia tamen conſuetudo regionis erat, quod Nota-
rij omnes ſolebant apponere in inſtrumẽtis huiuſmodi
verba, etiam quod actualiter pecunia non numerare-
tur, ſed tantummodo oſtẽderetur in ſacculo coram ip-
ſo Notario, & teſtibus, putaui excuſandum eſſe Nota-
rium a d. pena, ſine præiuditio iurium partiũ circa va-
liditatem inſtrumenti, & robur in eo contẽtorum, iſta
n. cõſuetudo excuſat dictum Notarium a pena falſi, i-
3 ta in terminis dixit Bald. in d. Rub. C. de fide inſtr. ſub
n. 27. ad fin. verſ. quæro ergo, vbi loquens de eo, quòd
quotidie fit in camera conſeruatorum communis Pe-
ruſij, quia Notarij dicunt, habuit, & recepit, & oſtendi-
tur quædam burſa, tamen nihil numeratur, ait quod
conſuetudo excuſat ſcribentes a falſo, idem et voluit
Iaſ. in d. l. ſingularia ſub n. 46. poſt medium verſ. iſtã do-
ctrinã ff. ſi cert. petat. inquiens opinionem Bart. ibi, &
ſuperius relatam, quam ſequitur totus mundus, non
procedere, quando conſuetudo, & ſtilus Notariorum
loci eſſet apponere verbum, numerauit, quãdo partes
confitentur, licet pecunia non fuerit numerata, quia
propter dictam conſuetudinẽ Notarius excuſatur a fal-
ſo, & ſubdit, quòd ex hoc alias defendit quendam No-
tarium Placentinum, qui in inſtrumento appoſuerat
verbum numerauit, & tamen non fuerat præſens pecu-
nia, quia fuerunt examinati pluſq; triginta Notarij, qui
dicebant, ita eſſe de ſtilo, & conſuetudine Notariorum
Placentiæ, quod apponeretur in inſtrumentis verbum
numerauit, licet pecunia non eſſet præſens, quam opi-
nionem ibi, & num. ſeq. ex pluribus confirmat, ſequitur
Ancharan. Regienſ. d. q. 70. nu. 2. & 3. vbi alios refert,
& idem voluit Dec. in d. l. ſingularia n. 23. verſ. & rectè
ta concluſione, & approbat Claud. Bertazz. in d. addi-
tione verſ. excuſaretur tamen Notarius a falſo.

An autem inſtrumentum illud validum remaneat,
& probet, vel ne, & parti, cui pecunia dicebatur nume-
rata, noceat, maximè, cum adſit renuntiatio non nu-
meratæ pecuniæ, & fuerit interpoſitum iuramentum,
non opus fuit decidere, cum ſolum ageretur de falſita-
te contra Notarium, iuribus tamen partium fuit pro-
uiſum per reſeruationem de prædictis expreſsè factã.
poterit nihilominus videri Anchar. d. q. 70. n. 4. & ſeq.
qui concludit inſtrumentum tanquam falſum non pro-
4 bare, & parti non nocere etiam quod ſit iuratum, & cũ
renuntiatione prædicta, præſertim, vbi ſit obtenta ab-
ſolutio a iuramento, vel ſaltem habilitatio, & reſpõdet
Baldo tenẽti pro validitate, & probatione talis inſtru-
menti in d. Rub. C. de fide inſtr. in d. verſ. quæro ergo.

EPITOME.

Quod curia, quæ a Reo recipit fideiuſſorem, de ſtando
iuri, iudicatum ſoluendo, ſe preſentando, a carcere, vel
alio loco non recedendo, aut de aliquo faciendo, vel
non faciendo, non teneatur dictum fideiuſſorem libe-
rare, & alium æquè idoneum a reo oblatum recipere,
licet volens poſſit ex benignitate id facere, & quomo-
do ea nolente, conſuli poſſit tali fideiuſſori contra ſuũ
principalem pro ſua indemnitate.

SVMMARIA.

*Reus, qui in ciuili, vel criminali cauſa fideiuſſorem dedit de a-
liquo faciendo, vel non faciendo, non eſt audiendus, ſi da-
tum fideiuſſorem liberari petat, eſto, quod alium æquè ido-
neum offerat, n. 1. declara, vt infra n. 7.*

*Creditor non cogitur ſuam obligationem mutare, & nouum
debitorem, ſeu promiſſorem ſuſcipere, n. 2.*

*Fideiuſſor non poteſt præcisè reum cogere, vt eum eximat a
fideiuſſione, ſed ſufficit quod reus præſtet idoneam cautio-
nem ipſum fideiuſſorem indemnem conſeruatum iri, n. 3.*

*Debitor, qui ſuum fideiuſſorem ob obligatione carceris ... mi-
ſit ſub pœna, ſi faciat, quod poteſt, vel ſoluendo debitum,
ſi eſt purum, & liquidum, vel offerendo idoneos fideiuſſo-
res pro indemnitate, ſi debitum non eſt purum, nec liqui-
dum, proteſtando quod per ſe non ſtat, excuſatur a pœna,
num. 4.*

*Emptor non cogitur liberare fideiuſſorem quem accepit de e-
uictione, etiam ſi alius æquè idoneus illi offeratur, n. 5.*

*Creditor cogitur interdum ex cauſa mutare ſuam obligatio-
nem, vt traditur in caſu notabili, n. 6.*

*Iudex non neceſſitate coactus, ſed volens poteſt primum fide-
iuſſorem a reo datum liberare, & alium æquè idoneum ac-
cipere, nec propterea dicitur ius fiſci lædere, vel deterius
facere, aut nolens aliud fideiuſſorem accipere iniuſtitiam
facere, n. 7.*

*Fideiuſſor quoties conditionem ſui principalis deteriorem ef-
fectam videt, petat ſe eximi a tali obligatione, vel ſibi da-
ri fideiuſſores de indemnitate nam debitore hoc non facien-
te, poterit fieri ſequeſtrum, & veniri ad miſſionem in poſ-
ſeſſionem illius bonorum, n. 8.*

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS PRIMVS.

QVæſitũ fuit, an reus, qui dederat fideiuſſorẽ de ſtã-
do iuri, vel de iudicato ſoluẽdo, vel de ſe præſentã-
do, vel de non diſcedẽdo de carcere vel alio loco pro

carce-

carcere aſſignato, vel de alia re facienda, vel non fa-
cienda, prout in criminalibus cauſis contingit, debeat
audiri, ſi petat datum fideiuſſorem liberari ab obliga-
tione facta offerens dare curiæ alium æquè idoneum.
1 Vera reſolutio eſt, quod de iuris rigore nõ eſt audien-
2 dus, quia creditor, ſiue curia non cogitur ſuam obliga-
tionẽ mutare, & nouum debitorem, ſeu promiſſorẽ ſu-
ſcipere, & eſt tex. apertus in l. ſi mãdato meo 44. §. ſed
ſi mandato, verſ. item ſi, ff. mandati, vbi expreſsè dici-
tur, quod ſi dũ negotia mea gereres alicui de credito-
ribus meis promiſeris anteq; ſoluas, potes agere cõtra
me, vt obligationẽ ſuſcipiam, & ſi creditor nolit obli-
gationem mutare, tibi cauere debeo, te defenſum iri à
me, per quem tex. not. Bald. in ea lege, in addit. num. 3.
verſ. ſecũdo nota, & in lectura antiqua poſt princ. verſ.
in textu, at ſi nolit, quod fideiuſſor non poteſt cogere
3 reũ præcisè, vt eum eximat à fideiuſſoria obligatione,
quia nõ poteſt hoc facere reus, niſi creditor cõſentiat,
nam creditor nõ cogitur debitorem mutare, & ſufficit
ſi loco exẽptionis reus præſtet idoneam cautionem, ꝙ
ipſum fideiuſſorem conſeruabit indemnem, & defen-
det à creditore, cum aliud facere non poſſit, & per di-
ctam cautionem deſinat intereſſe fideiuſſoris, & exem-
plificat in fideiuſſore tutoris, & idem notauit in l. labeo
ait 30. §. ſed ſi per fideiuſſores in 1. lect. ſub num. 2. poſt
verſ. in gl. ff. de arbitr. vbi dicit, quod hæc quæſtio fuit
de facto Peruſij, quia fideiuſſor tutoris durante tutela
petebat ſe liberari ab obligatione, & quod ita fuit pro-
nuntiatum, & in l. 2. nu. 7. verſ. modo ego quæro, C. de
ſentent. quæ ſine certa quantit. profer. inquiens, quod
hoc accidit tota die, quia tutores promittut fideiuſſo-
ribus ſuis eximere eos ab obligatione, eandẽ opinionẽ
tenuit ipſe Bald. in l. qui autem, §. ſed ſi quis in lectura
antiqua, ff. de conſt. pecun. vbi generaliter tradit, quod
dato fideiuſſore, creditor non cogitur eum liberare, &
alium æquè idoneum accipere, & quod ideo debitor
4 principalis, qui promiſit dictũ fideiuſſorẽ eximere ab
obligatione ſub pęna, faciens quicquid poteſt ſoluẽdo
debitum ſi eſt purum, & liquidũ, vel offerẽdo idoneos
fideiuſſores pro indemnitate, ſi debitum non eſt puru,
& liquidum, & proteſtando per ſe non ſtare excuſatur
à pęna, quia ad impoſſibile non poteſt obligari, quam
deciſionem ſequitur Alex. in l. ſi Pater, ſub nu. 2. ad fin.
C. de collationibus, & poſt eum Corneus ibidem, & la-
tius nu. 3. ibi quod procedere poteſt, & idem Alex. in l.
facere poſſe ſub nu. 2. verſ. ſed de vno, ff. ſolut. matrim.
& nouiſſimè Muſcatel. in pract. fideiuſſor. in 2. part. q.
6. per totam, qui poſt lõgam ad partes diſputationem
in hac opinione reſidet, & eandem concluſionem lõ-
giori ſermone poſuit idem Bald. in d. l. ſi Pater, C. de
collat. vbi ponit hanc quæſtionem, vendidi Titio fun-
dũ, & promiſi de euictione, & pro ea dedi fideiuſſore
5 Martinum, quem promiſi à dicta obligatione exime-
re, & liberare ad requiſitionẽ, & voluntatem ſuam ſub
certa pęna modo Martinus petit ſe liberari, ego offero
Titio ęquè bonum fideiuſſorem, vt liberet Martinum,
& ipſe non vult hoc facere, quæritur quid iuris, & poſt
argumenta in vtrãque partem concludit, quod credi-
tor non cogitur nouare ſuam obligationem, & ſuſci-
pere nouum debitorẽ, ſeu promiſſorem, ſed quod ta-
men ad euitãdam pęnam poteſt offerre idoneam cau-
tionem fideiuſſori de conſeruando eum indemnem, &
defendẽdo à dicto creditore, vt ſit conſultũ fideiuſſori
eo modo, quo fieri poteſt, & per æquipollens, poſtquã
in forma ſpecifica nõ poteſt ei eſſe conſultum ex facto

creditoris nolentis mutare debitorem, & Bald. ibi ſe-
quuti ſunt Salyc. Rom. Fulgoſ. Caſtr. Alex. Iaſ. Corn. &
Rimin. & Hipol. de Marſil. in Rub. ff. de fideiuſſ. q. 30.
n. 250. & plur ſeq. qui re ad partes diſcuſſa tranſit cum
d. opinione Baldi vt in verſ. ſed contrarium, quem etiã
eſt ſequutus Alex. in d. l. facere poſſe, n. 2. ſed hoc de fi-
deiuſſore euictionis ceſſante liberationis promiſſione
minimè procedit, etiam in caſibus, quibus fideiuſſori
licet ad liberationem contra principalem agere, puta
quia diù in ea ſteterit, quia ſcilicet ante caſum euictio-
nis non dicitur ſtetiſſe in obligatione, ex quo ea eſt in-
certa, & conditionalis, & poteſt non habere effectum,
vnde ante euentũ illius nõ licet fideiuſſori agere Mu-
ſcatel. d. par. 2. q. 4. num. 12. verſ. aduerte etiam, & ante
eum Alex. in d. l. facere poſſe nu. 1. & Andr. Gail. pract.
obſeruat. lib. 2. obſer. 29. nu. 6. & ſeq. & proindè nec illi
per venditorẽ caueri debet de indẽnitate. Et propoſitã
à nobis quęſtionẽ decidit in puncto Vinc. de Franc. de-
ciſ. Neapol. 202. in locationibus per totam in t. p. vbi
cõductor vectigalium, qui dederat fideiuſſores, & pro-
miſerat vnum ex eis liberari facere, petijt à Ciuitate,
quod illum liberaret offerens dare alium ęquè idoneũ,
& Ciuitas recuſauit, & cauſa cognita, & relata in Re-
gio collaterali conſilio fuit admiſſa dicta recuſatio per
tex. in l. ſi mandato meo, §. 1. d. verſ. item ſi dum nego-
tia, ff. mãdati, & per dictam deciſionem Bald. per eun-
dem tex. in d. l. ſi Pater ſequutam ibi per alios Docto-
6 res, & Franc. ſequitur Muſcatel. d. q. 6. num. 15. verſ. ſe-
cundum tamen, ſubdit tamen Franch. ad finem, quod
ex cauſa Iudex poteſt cogere creditorẽ mutare ſuam
obligationem ſecũdum opinionem Dec. in d. l. ſi Pater
circa finem, & inquit, quod ita ipſe facere conſueuit in
caſibus, qui continuè occurrunt in decoctionibus de-
bitorum, quia in cõcurſu creditorum decernit pecuniã
ſub fideiuſſore liberari, & adſunt creditores aliqui, qui
non reperiunt fideiuſſores, & vt ipſos habeant conue-
niunt, vt fideiuſſores retineant pecuniam loco indem-
nitatis, nam ſi poſtea creditores offerunt fideiuſſorem
æquè idoneum, & petãt liberationem primorum, etiã
recuſantib. ijs, apud quos fideiuſſio pręſtita eſt, ne cre-
ditores ex eorum paupertate priuentur cõmodo pro-
priæ ſubſtantiæ, decernit, fideiuſſorẽ primum liberari,
& alium recipi, & pecuniam creditori reſtitui, ſequitur
Muſcatel. d. q. 6. num. 16. & 17. quod valdè æquum vi-
detur, & ego etiam, in huiuſmodi caſibus obſeruaui.
Vidi etiam quandoque audiri reos volẽtes liberare v-
num, aut plures fideiuſſores, ponendo in eorum locum
alium, ſeu alios æquè idoneos, vt res grata fieret petẽ-
tibus hoc enim fieri poſſe nõ ambigitur vt ſpecialiter
dixit Bald. in d. l. labeo ait d. §. ſed ſi per fideiuſſores in
1. lectura nu. 2. verſ. in gloſ. ff. de arbitr. & in d. l. 2. nu.
7. verſ. modo ego quæro, C. de ſentent. quæ ſine certa
quant. profer. & ſentiunt omnes alij citati Doctores,
ſed ſatis eſt, quod non debet Iudex hoc facere de ne-
7 ceſſitate, & quod nolens facere, nemini facit iniuſtitiã,
licet ſi faceret ius fiſci non lederet, nec deterius efficе-
ret, recipiendo æquè idoneã cautionem. Sanè vbi reus
mutaſſet conditionem in deterius, poſſet eius fideiuſ-
8 ſor petere, quod vel eum eximat à tali obligatione, ꝙ
tamen, vt dictum eſt, inuito creditore fieri non poteſt,
vel quod ſibi dentur fideiuſſores de indẽnitate, & cre-
ditores hoc non faciente, poterit fieri ſequeſtrum, &
veniri ad miſſionem in poſſeſſionem illius bonorũ ita
punctualiter determinat Bald. conſil. 315. iſta de iure
lib. 4. & dicit Roueſcal. in addit. ad d. conſil. ſub num.

tamen in ſuo libro 308. fol. mihi 17. quod ita alias reſpondit pro quodam amico ſuo, qui petebat eximi à fideiuſſione per eum pręſtita ſtante deterioratione cōditionis principalis poſt factam fideiuſſionem, & quòd eius voto ſe ſubſcripſit Io. Tomas Gualla eius cōciuis, & ex primarijs Italiæ interpretibus, & pręceptor meus colendiſſimus in Ticinenſi Gimnaſio pro qua concluſione alias adducit ipſe Roueſcal. authoritates apud ipſum videndas quibus addenda erunt dicta in principio præſentis hæſitationis, quæ tamen reo, conditionē non deteriorante, non procederent, l. ſi pro ea C. mandati, l. Lucius Titius, ff. eod. tit. & vtrobiq; gloſ. & Doctores notant, & vult Alex. in d. l. facere poſſe ſub n. 2. in fine, Andr. Gail practicar. obſeruat. lib. 2. obſeruatione 29. ſub nu. 8. & ſeq. & ſub num. 11. ad finem verſ. quid autem, & ſeruiunt tradita per Muſcatel. in dict. 2. parte q. 3. & q. 4.

E P I T O M E.

An, & quando liceat Birroarijs, ſeu miniſtris Curiæ offendere eum, quem capere volunt capturę reſiſtentem, & ſe defendentem, & an idem facere liceat contra fugientem, & quid quando captura erat iniuſta, & an tunc capiendus licitè poſſit reſiſtere familiæ eum capere volenti.

S V M M A R I A.

Delinquens familiæ reſiſtens, nec ſe capi permittens poteſt impunè offendi, vulnerari, ac etiam occidi, id quod plurimis cumulatis authoritatibus demonſtratur, num. 1.

Ampliatur, vt procedat etiam in priuato, cui per Iudicem conceſſa ſit facultas aliquem capiendi, num. 2.

Item in eo, quem familia vocauit in ſuum auxilium, 3.

Familia offendens capiendum ſe defendentem, & reſiſtentem punitur, niſi hoc faciat cum moderamine tutelæ ſecundum veriorem opinionem, quam Author latè cōprobat, 4.

Fugientem non poſſe vulnerari à familia illum inſequente, niſi quibuſdam in caſibus eleganter oſtenditur, num. 5.

Familia tunc poteſt reſiſtentem offendere, quando captura eſt iuſta, ſecus quando eſt iniuſta, & familia exequitur de facto, num 6.

Alijs quibuſdam placet, quòd mandato Iudicis familia indiſtinctè excuſetur, num. 7.

Familiæ volenti capere aliquem ſine mandato, vel excedenti modum in exequendo, poteſt impunè reſiſti, caueant tamē capiendi, num. 8.

Iudici, ſeu officiali procedenti iniuſtè, & de facto impunè reſiſti poteſt, num. 9.

Iudex dicitur iniuſtè, & de facto procedere, quando non ſeruat ordinem iuris, num. 10.

Iudici, aut officiali procedenti tamq; Iudici aut officiali nunq; licet impunè reſiſtere, niſi vellet inferre grauamen irreparabile, vel procederet, vt priuatus, num. 11.

Grauatus à familia in captura, vel alia executione debet ad ſuperiores recurrere, non de facto illi reſiſtere, num. 12.

Reſiſtētia contra Iudicem, vel officialem ob iniuſtam executionem permiſſa eſt in ſubſidium tantum, num. 13.

Officialis curare debet, ne vulnerentur capiendi, num. 14.

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS SECVNDVS.

1 QVærunt Doctores, an liceat miniſtris, ſeu famulis Curiæ volentibus capere delinquentem illum offendere, & vulnerare, ac etiam occidere, ſi is ſe defendat, & reſiſtat, nec ſe capi permittat, & quòd illis ita facere ſit conceſſum impunè, videtur text. in leg. ſi ſeruus C. de his, qui ad Eccleſ. cōfug. vbi habetur, quòd ſi ſeruus alicuius confugiat ad Eccleſiam, poteſt inde extrahi per Dominum, & ſi de facto reſiſtat, & ſe defendat, poteſt licitæ occidi, per quem tex. ita in terminis noſtris tenuerunt Bart. ibi in princip. & Salyc. n. 2. Bal. in l. fin. n. 5. C. de exibend. reis, inquiens, quòd vidit de facto in Ciuitate Peruſij Io. de Imol. in l. ex conſenſu §. fin. col. antepenult. ſub nu. 39. poſt verſ. vlt. adde ff. de appellat. Florian. in l. ſi ſeruus 3. in vltimo notab. n. 7. & in l. quemadmodum §. magiſtratus nu. 4. verſ. item nota ff. ad legem Aquil. Iaſ. in l. iuſtè nu. 21. verſ. facit, quod notat, ff. de acquirend. poſſeſſ. Cataldin. de Boncompagn. in tract. de Syndic. ſub n. 172. q. 261. Amade. Iuſtin. in eod. tract. de Syndicat. in verbo, itē in eo, quòd dicti Soeij milites fuerunt negligentes in perquirendo pro armis, nu. 100. & 101. verſ. ſed pone miles ſocius faciebat executionem, vbi ait, quod iſtam quæſtionem vidit pluries, & habuit de facto in Ciuitate Lucana, & pluries fuit conſultum, & iudicatum, quod familia offendens vulnerās, vel occidens nō teneatur aliqua pęna. Ludouic. Bolognin. conſ. 63. n. 4. verſ. & hoc etiam, & nu. 6. verſ. ſed vltra. Caſtr. conſ. 255. viſo ſuprapſcripto puncto ſub n. 3. verſ. hoc etiam lib. 1. Marcabrun. ab Anguillis Ferrarienſis conſ. 53. poſito, quod Dominus Albertus per totum, vbi conſuluit ſuper hoc puncto pro omnimoda abſolutione familiæ à pęna non ſolum ordinaria, ſed etiā extraordinaria, Boſſ. in pract. crim. tit. de captura nu. 12. & 13. verſ. & quando, aiens hanc eſſe veritatem, & multū credere Amodeo ſupra relato quia dum viueret in Magiſtratibus optimè exercendis omnes alios longè ſuperauit, Marſ. in l. 1. in princip. n. 78. verſ. decimoquarto limita ff. de Sycar. & in pract. crim. §. diligenter nu. 55. verſ. & hac ratione motus, & §. vlterius nu. 7. verſ. ſecundo teneas menti, & in §. aggredior num. 76. 77. & 78. verſ. & ſubdit Paulus, Gomez. tomo 3. variar. reſolut. cap. 9. de captura reorum nu. 6. verſ. item adde. Angel. de malefic. in verbo, quod fama publica n. 54. verſ. verū, quia præcedentibus motiuis, & clarius Auguſt. de Arim. in addit. Paris de Puteo in tract. Synd. in verbo reſiſtentia cap. 1. incipiente, an ſi Iudex vel eius Nuntius ſub n. 3. verſ. tamen quibus, & nu. 4. verſ. & adde prædictis, & ſub num. 5. verſ. adde quòd ſi familia poteſtatis, & in verbo familiaris, ſiue familia Poteſtatis, cap. 1. incipiēte, an familia in princ. nu. 1. & 4. verſ. & facit quia, Boer. deciſ. 170. nu. 6. & 7. Iudocus in prax. crim. c. 15. de citat. reali, ideſt captura num. 28. verſ. verum enimuero. Lancellot. Conrad. in in pract. crim. tit. de captura num. 5. ante medium folio mihi 267. col. ſecunda in princ. & tit. de homicid. n. 13. in fine verſ. 16. limita fol. 320. col. prima ante fin. Petr. Foller. in pract. crim. in 1. parte ſecundæ partis principalis in verbo notatos capiat de perſona n. 7. verſ. quid ſi fiat reſiſtentia, Gramatic. deciſ. 41. duo ſeu tres per totam Clar. in pract. crim. q. 29. in princip. n. 1. & nouiſſimè Farinac. lib. 1. quæſt. crimin. tit. de carceribus, & carceratis quæſt. 32. num. 39. verſ. ampliа quinto, qui etiam quoſdam alios eandem ſententiam tenentes refert, quibus nunc addo Menoch. his iam impreſſis viſum de arbitrar. iudic. lib. 2. cent. 6. caſu 578. n. 1. vbi nonnullas ex prædictis authoritatibus adducens tranſit cum eadem opinione, quam procedere voluit Salyc. in d. l. fin. C. de exibend. reis, num. 3. verſic. nota tamen, etiam in priuato, cui per Iudicem conceſſa ſit facultas
2 aliquem capiendi nam ſi reſiſtat, & ſe defendat, poterit qui pro capiēdo eo iuerat illum offendere, vulnerare, &

re, &

Digitized by Google

re, & etiam occidere impunè, quam deciſionem referunt, & ſequuntur Iaſ. in d. l. iuſtè, n. 20. verſ. adde vltra ff. de acquir. poſſeſſ. Ang. de malef. in loco citato poſt dictum verſ. verum, quia præcedentibus inditijs circa medium, & Paris de Put. in d. verbo reſiſtentia c. 1. ſub nu. 5. poſt verſ. adde, quod ſi familia poteſtatis, & ante Salyc. reperio idem tenuiſſe Bald. in l. ſi vt allegas in fin. ſub nu. 3. C. ad l. Cornel. de Sycarijs, quem ibidem
3 ſequitur ipſe Salyc. in fine. Imò procedit & in eo, quē familia habens mandatum de capiendo vocauit in auxilium non ſufficiens de per ſe ad executionem faciendam, nam, & is in auxilium vocatus poteſt capiendum reſiſtentem, & ſe defendentem offendere, vulnerare, & etiam occidere, vt diffusè oſtendit Paris de Put. d. verbo familiaris, ſeu familia Poteſtatis d. c. 1. nu. 1. & ſeq. & quaſi per totum ſequitur Menoch. d. caſu 578. num. 3. Et hoc adeò verum eſt, vt non ſit habenda aliqua ratio moderaminis inculpatæ tutelæ, nec pro exceſſu puniantur famuli Curiæ, vel alij, de quibus ſupra, ſi in repellendo vim, & reſiſtentiã capiendi non fuerint vſi moderamine inculpatæ tutelę, ſecundum Amad. in loco citato, quem ſequutus fuit Boſſ. d. tit. de captura nu. 12. & 13. & Gramatic. d. deciſ. 41. num. 1. quos refert Farinac. d. q. 32. nu. 40. verſ. amplia primo, & tradit etiam Marcabrun. ab Anguill. l. conſ. 53. nu. 7. 8. 29. & ſeq. qui latè inſiſtit, in quo tamē contrariũ tenet Imol.
4 in loco allegato ſub d. nu. 39. inquiens, quod ita demũ non punitur familia offendens capiēdum ſe defendētem, & reſiſtentem, ſi hoc faciat cum moderamine inculpatæ tutelæ, & quod ideo ſi potuiſſet eum capere, abſque eo, quod offenderet, vel vulneraret, aut occideret, deberet familia offendens, vulnerans, vel occidens puniri, & ſubdit, quod ſi ille capiendus non defendit ſe cum armis, nō debet familia eum offendere cũ armis, niſi eſſet homo tãtum robuſtus, quod plus valeret eius pugnus, quam armorũ percuſſio, idem voluit Gramatic. d. deciſ. 41. vbi in fine dicit fuiſſe condemnatum ad remigandum in Regijs triremibus per quinquennium vnum Birroarium, qui inſequebatur cum alijs quēdam inquiſitum capiendum, ac fugientem, ex eo, quia, cum iam ab eo, & alijs fuiſſet dũ fugeret vulneratus, & cecidiſſet in terrã, dictus Birroarius eundem ſic proſtratũ in terra iterũ vulnerauit, ceſſabat enim cauſa, propter quam licita eſt offenſio, & cum delinquens eſſet proſtratus in terra, eum ſalua manus capere poterat, cum duos haberet ſocios, & illum vulnerando nō fuit penitus ſine dolo, & dicit, quod alij duo Birroarij fuerunt abſoluti, quam deciſionē ſequitur Menoc. d. caſu 578. nu. 6. verſ. tertius eſt caſus, & ante eum Clar. d. q. 29. ſub num. 1. ad finem, verſ. debent etiam, & apertius Marcabrun. d. conſ. 53. nu. 23. 24. & 25. & hanc intelligentiam Imolæ approbant Alex. in addit. ad Bald. in d. l. fin. C. de exhib. reis, Boer. d. deciſ. 170. in finalibus verbis, & latius Farinac. d. q. 32. nu. 41. & 42. verſ. contrarium tenuit, vbi referendo omnia verba Imolę, & Doctores ſupra citatos eum ſequentes concludit, hanc ſibi videri veriorem opinionē, & quod propterea ſi capiendus reſiſtit pugnis, Birroarij pariter reſiſtentiã debent repellere pugnis, alias, ſi vulnerando, & occidēdo excedunt modum, puniendi ſunt pro qualitate, & quãtitate exceſſus, quod & ſenſiſſe videtur Iodoc. d. c. 15. ſub nu. 28. verſic. verum enimuero, quem Farinac. adducit. Addo ego pro eadem opinione Paridem de Puteo in d. verbo reſiſtentia, c. 1. ſub num. 5. verſic. adde, quod ſi familia Poteſtatis, vbi ait, quod ſi familia Poteſtatis, poteſt capere reum fugientem, vel reſiſtentem ſine vulnere, & commodè, & ſine offenſa, non debet ipſum offendere, & ſi offendat, tenetur, ſecus vbi commode, & ſine offenſa capere nō poterat, quia non tenetur, quod dictum ſequitur, & confirmat idem Farinac. d. q. 32. num. 48. verſ. limita ſecundo, & num. 51. verſ. contrarium, quod imo, & ſecundum hanc ſententiã ego alias votaui, quia nimis periculoſum eſſet permittere huiuſmodi vilibus, & peſſimis viris tantam audaciam, vt ſine moderamine inculpatæ tutelæ poſſent in capiendos ſæuire, vnde ab hac opinione iudicando non recedas, quicquid conſulendo dixerit Marcabrun. d. conſil. 53. qui recitatis præallegatis dictis Paridis de Puteo nu. 11. & Imol. nu. 26. & ſeq. reſpondet nu. 29. & 30. quod ſi vera eſſet eorũ reſtrictio, nunq; haberet locum concluſio Doctorũ, loquens de familia offendēte reſiſtentem, vel fugientem, vt ſic non poſſit cōſiderari moderamen, & quod propterea, vt ſubdit nu. 31. & ſeq. nullum debeat conſiderari moderamen, nec familia in aliquo teneatur, niſi quando potuiſſet commodè, & ſine aliqua offenſa capere, quia tunc offendens puniretur alias vero ſecus, quia vbi commodè, & ſine periculo nō poteſt capere, poteſt ſine moderamine offendere impunè, vt ibi per ipſum, ad hæc enim vnico verbo reſpondetur, quod ſunt fundata in eo, quod concluſio firmata in reſiſtēte locũ habeat etiam in fugiēte, quod cum verũ non videatur, vt ſtatim ſubijciam, merito totum ſuperędificatum corruit, & firmum manet dictum Imolę, ac Paridis, ac aliorũ eos ſequentium, ex hac autem intelligentia, ſi eam teneamus, dubia redditur opinio Bald. in d. l. fin. C. de exhib. reis ſub nu. 5. vbi ait audiuiſſe Piſis fuiſſe hanc quæſtionem. Quidã malefactor fugiebat ante familiam, & familia currebat poſt eum, & eum non poterat iungere, & quidam Birroarius eũ percuſſit, quærebatur, an eſſet puniendus, & dicit ſe credere, quod non debeat puniri, & quod eſt menti tenendum, quam opinionem amplectuntur Amad. ſub d. num. 100. ad fin. Boer. d. deciſ. 170. ſub num. 7. Grammat. d. deciſ. 41. ſub num. 1. Auguſt. de Arimin. in addit. ad Angel. de Maleſic. in d. verbo, quod fama publica in addit. ad verſicul. verum quia præcedentibus inditijs ſub num. 54. Gomez d. c. 9. de captura reorum ſub num. 6. & alij relati per Farinac. d. q. 32. num. 43. verſ. amplia ſecundo, quibus addo Paridem de Puteo d. verbo reſiſtentia, d. c. 1. ſub num. 5. verſ. adde, quod ſi familia Poteſtatis, Marcabrun. d. conſ. 53. nu. 3. & ſeq. & iterum num. 29. & ſeq. Clar. d. q. 29. in princ. ſub nu. 1. Menoch. d. caſu 578. nu. 2. & Petrum Gartiam a Toleto deciſ. extrauaganti 30. qui inquit formaliter fuiſſe dubitatum, ſi reus fugiens vulneratur à familia curiæ, an vulnerans debeat puniri, & iudicatum fuiſſe, quod non, & allegat Bald. in d. l. fin. Amad. & Puteum loquētes propriè in fugiente, & Imol. Marſil. & Boſſ. ſupra citatos loquentes in reſiſtente, cum quibus conuenire videtur etiam Gramat. d. deciſ. 41. in qua præſupponit, vt benè aduertit Marcabrun. d. conſ. 53. nu. 23. & ſeq. quod tres Birroarij inſequentes capiendum vulnerauerunt illum fugiētem, & quod poſtea vnus ex eis eundē proſtratum in terra iterum vulnerauit, & quod ille tantum fuit punitus, quia poſitum in terra percuſſerat, alij autē duo abſoluti, quia fugiētem percuſſerant, ſi enim volumus, quod non liceat familiæ curię capiendũ vulnerare, & occidere, niſi cũ moderamine inculpatæ tutelæ, & niſi is reſiſtendo ſe telo defendat, vtique ſequi-
5 tur, quod nec illi licet vulnerare, & occidere fugientē,

qui nõ dicitur reſiſtere, vt benè conſiderat Farinac. d.
q. 32. num. 44. & 45. verſ. contrarium credo, vbi dicit
hoc eſſe verius, & quod alias multũ adderetur auda-
ciæ, & temeritati iſtorum arrogantium, & viliſſimorũ,
& plura ad hoc adducit, quę videri poſſunt, & hanc o-
pinionem ego ſemper iudicando ſequerer, niſi vt dicit
ibi Farinac. & latius proſequitur num. ſeq. capiendus
eſſet talis, qui alias impunè à quocũque etiam priuato
poſſet offendi Florian. in d. l. ſi ſeruus 3. in vlt. not. n. 7.
Angel. de maleſ. in d. verſ. verum, quia præcedentibus
inditijs, vel niſi Iudex mandaſſet familiæ, vt capiẽdum
duceret aut viuum, aut mortuum, Iodoc. d. c. 15. nu. 28.
verſ. verum enimuero, Angel. de maleſ. in loco ſtatim
citato, & cũ pars iſta ſatis videatur iuſtificari ex dictis
ſupra in verſ. & hoc adeo verum eſt, pro eius cõfirma-
tione ſolum addam Baldum ita in puncto tenentem in
auth. ſed omnino ſub num. 37. verſ. ſed quæritur ſi iſte,
C. ne vxor pro marito.

6 Procedunt autem prædicta de licita offenſione ca-
piendi abſq; incurſu pęnę familiæ offendentis, quando
executio, ſeu captura eſt iuſta, ſecus autẽ ſi eſſet iniu-
ſta, quia tunc, cum liceat capiendo reſiſtere familiæ i-
niuſtè, & de facto exequenti iux. l. prohibitum, C. de iu-
re fiſci, lib. 10. & l. deuotum, C. de metatis, & epideme-
tic. l. 12. familia offendẽs punitur de offenſione, ita te-
net Amad. de Synd. ſub d. nu. 100. & 101. dicens, quod
ita pluries fuit iudicatum, & quod eſt tenendum menti
perpetuo, idem volunt Marſil. in d. l. 1. in princ. ſub nu.
18. & ſeq. verſ. iſtud tamen, ff. de Sicarijs, & in pract.
crim. §. diligenter ſub nu. 55. & ſeq. verſ. tamen prædi-
cta. Foller. in pract. crim. in d. verbo notatos capiat de
perſona, nu. 7. in fin. Lancellot. Conrad. in pract. crim.
d. tit. de homicid. num. 13. in fine, verſ. decimoſexto li-
mita, Gramat. d. deciſ. 41. nu. 2. Farinac. d. q. 32. nu. 46.
verſ. limita 1. & ſentiunt Bart. in d. l. ſi ſeruus, in princ.
C. de his, qui ad Eccleſ. confug. Bald. in d. l. fin. num. 5.
C. de exhib. reis, Cataldin. de Boncompagn. in tract. de
Syndic. ſub nu. 172. d. q. 261. Angel. de malefic. d. verſ.
verum quia præcedentibus inditijs, ſub num. 54. circa
medium, & ibidem Auguſt. in addit. circa princ. & Go-
mez d. c. 9. nu. 6. verſ. item adde, dũ in concluſione per
eos firmata de capiendo impunè offendendo per fa-
miliam præſupponunt expreſsè capturam eſſe licitã,
Menoch. d. caſu 578. nu. 4. & 5. verſ. ſecundus eſt caſus,
ſed hæc diſtinctio nõ placet Claro, qui d. q. 29. in prin-
7 cipio, ſub nu. 1. inquit, quod indiſtinctè putat familiam
exequẽtem commiſſionẽ Iudicis eſſe à pœna excuſan-
dam, quia ad eam non pertinet cognoſcere, an dicta
cõmiſſio ſit iuſta, vel iniuſta, ſed ſolũmodo illã exequi,
vt idẽ Clar. tenuit in fortioribus terminis de milite, vel
collaterali Prętoris, qui de eius mandato aliquẽ deca-
pitari fecerint iniuſtè, vt excuſentur, q. 60. ſub num. 15.
verſ. ſolet dubitari circa medium, verſ. ex hoc etiã in-
fertur, & ita alias iudicatum fuiſſe in contingentia facti
refert Catald. de Boncompagn. in tract. de Syndic. ſub
nu. 67. q. 120. & confirmari poteſt ex traditis per Pa-
ridem de Puteo in d. tract. de Synd. d. verbo, familiaris,
ſeu familia Poteſtatis c. 1. ſub num. 3. verſ. familia Po-
teſtatis, & per eundem Catal. l. vbi ſupra num. 32. q. 54.
qui pariter notant excuſari executores iniqui mandati
ſuperioris, & non illos, ſed eum pro illo teneri. Et hanc
Clari opinionem ſequitur Farinac. d. q. 32. nu. 47. verſ.
ſublimita hanc primam limitationem, inquiens, quod
cum debeant executores omnino exequi mandatu ſu-
perioris in capiendo reum excuſantur, ſi illum offen-
dant reſiſtentem, quia etiam quod ipſis ſic exequenti-
bus iniuſtum mandatum ſuperioris reſiſti poſſet, non
propterea illis denegatur poteſtas repellendi reſiſten-
tiam rei, & illum omnino capiendi, cum ipſi non ha-
beant iudicare de iuſtitia, vel iniuſtitia mandati, ſed il-
lud eſſe iuſtũ credere debeant, vnde reſtringit dictũ il-
lud Doctorũ de iniuſtitia capturæ, vt procedat quãdo
ipſa iniuſtitia capturæ oritur ex facto, & culpa ipſorũ
Birroariorũ, quia fortè capiant aliquẽ ſine mandato in
caſibus à iure non permiſſis, vel excedant modum in e-
8 xequendo, quia tunc, cum faciant quod non debent, &
reſiſtentia rei procedat eorum culpa, & facto, non poſ-
ſunt ſic licitè reſiſtentem, & ſe defendẽtem offendere,
quæ quidem reſtrictio, & ſi de iure poteſt admitti, ta-
men periculoſa eſt, nec in ea ſe debent cõfidere capiẽ-
di volentes reſiſtere familiæ tanquam iniuſtè exequẽti
ſub prætextu, quod hoc licitè poſſint facere, quia & ſi
verum eſt, quod Iudici, ſeu officiali iniuſtè, & de facto
9 procedenti licitè, & impunè de facto reſiſti poteſt, vt
per Marſ. in d. l. 1. in princ. nu. 79. & ſeq. ff. de Sicarijs,
& in l. 1. etiam in princ. n. 15. cum ſeq. verſ. aliud etiam
ſequeretur, ff. de quæſtionib. & in pract. crim. §. diligen-
ter nu. 56. & ſeq. & per Farinac. alios adducentem d. q.
32. n. 29. verſ. limito primo hanc tertiam principalem
ampliationem, & n. 88. verſ. limita primo, & principa-
liter hanc ſecundam regulam, quibus additur Menoc.
in tract. de recuperand. poſſeſſ. remed. 8. num. 8. & ſeq.
verſic. declaratur primo, & num. 19. & ſeq. verſic. de-
claratur tertio, & in tract. de Adipiſcend. poſſeſſ. reme-
dio 5. num. 79. poſt verſic. primus eſt caſus, & tunc ſe-
cundum aliquos dicatur Iudex, vel officialis iniuſtè, &
10 de facto facere, quando nõ ſeruat ordinem iuris Mar-
ſil. in d. l. 1. in princ. num. 86. verſ. quando autem, ff. de
Sicarijs, & in d. l. 1. etiam in princ. num. 18. verſ. quan-
do autem Iudex, ff. de quæſtion. Menoch. d. remedio 8.
num. 19. & ſeq. dicto verſic. declaratur tertio, tamen
nunquam poteſt impunè reſiſti, quando Iudex, aut offi-
11 cialis procedit tãquam Iudex, aut officialis, niſi vellet
inferre aliquod præiudicium irreparabile, ſed ſolum-
modo licet impunè reſiſti, quãdo aliquid facit eo mo-
do, quo ſolent facere priuati, & procedit, vt priuatus
ſecundum opinionem communiter approbatam, & in
qua omnes concordant, vt atteſtatur Clar. d. q. 29. nu.
2. verſ. ſed hic incidenter quæro, & refert Farinac. q.
32. ſub nu. 91. verſ. contrarium, quod imo reſiſtere non
liceat ad finem, Menoch. d. remedio 8. num. 8. & ſeq.
verſic. declaratur primo, & num. 20. & ſeq. verſic. nam
qui ſolet. Et ſi aliter ſeruaretur, mille inconuenientia
orirentur, & daretur continua occaſio reis reſiſtendi
executoribus ſub prætextu iniuſtæ executionis, & non
ſeruatis de iure ſeruandis conceſſæ, nec deficerent ra-
tiones pro excuſandis reſiſtentibus ad impugnandam
conceſſam executionem, & obuiandũ eſt ſemper reo-
rum malitijs, & ſubterfugijs, vltra quod cum executo-
res habeant ſuperiores, ad quos recurri poteſt, vt illos
de malè factis puniant, non debent, qui ab illis ſe gra-
uatos ſentiunt, propria authoritate, & de facto ius ſibi
dicere l. pen. ff. ad leg. Iul. de vi priu. & l. extat, ff. quod
met. cauſ. nam vt dicit Boer. d. deciſ. 170. num. 2. qui ſe
grauari ab executoribus prætendunt, debent eis ciui-
liter ſe opponere, & ad ſuperiores recurrere, & non
12 armis reſiſtere, ſi non more priuatorũ, ſed in figura iu-
dicij procedant in exequẽdo, & comprobari poteſt ex
latè traditis per Menoch. d. remedio 8. numero 30.
& 31. verſic. non ignoro tamen, & infra; Imo dicit ge-
neralius

Digitized by Google

neralius Farinac. d.q.32.in fine nu. 121. verſ. ſublimita
ſecundo, quod reſiſtentia contra Iudicum, vel officia-
13 lem ob iniuſtam executionem permiſſa intelligitur in
ſubſidium tantum, & quando ipſi iniuſtæ executioni
alio modo occurri non poteſt ciuiliter per appellatio-
nem, aut recursũ, aut aliter, vt ibi latè per ipſum, cuius
dictis addo Ioan. de lignano in tract. de bello cap. 102.
Franc. Arias. in eodem tract. de bello, & iuſtitia eius n.
44. verſ. eodem modo, dicentes quod iudici iniuſtè
procedenti non eſt de facto reſiſtendum, ſed ad ſupe-
riores recurrendum, niſi factum ſit præiuditij irrepa-
rabilis, ſeù irrecuperabilis.

Cauere tamen debent Birroarij, quantum fieri po-
teſt ab huiuſmodi offenſionibus capiendorũ, vt dicit
Amadeus ſub d.n.121. in fine. verſ. admonendi autem,
vbi refert vidiſſe in Ciuitate Peruſij populum inſurgẽ-
tem contra Poteſtatem, & familiã, quia vulnerauerant
quendam captum reſiſtentem familiæ, & ſubdit, quod
diligens officialis curabit, ne incurrat hos caſus vulne-
14 rationis, vel occiſionis captiuorum, quòd dictum re-
ferunt, & ſequuntur Gramatic. d. deciſ. 41. n. 3. & Clar.
d.q.29. ſub nu. 1. in fine. verſ. admonet tamen, & latius
Farin. d. q. 32. n. 57. verſ. limita quinto, vbi meminit de
alio longè maiori tumultu in Vrbe ſequuto ob inſolẽ-
tiam cuiuſdam arrogantiſſimi Bariſelli cum plurimo-
rum tum nobilium, tum ſatellitum occiſione.

EPITOME.

Quod annotatio, & deſcriptio facta in calce proceſſus, & in Diario ſuper rebus officij confecto de abſolutione, vel condemnatione inquiſiti manu Iudicij, non habetur pro ſententia, quæ ſi non reperiatur lata in forma conſueta, proceſſus eſt expediendus per ſolemnem ſententiam pro iuſtitia, & ſi poſtea ea lata reperiatur illa prima ſententia annotata, & deſcripta, vt ſupra in proceſſu, & diario, ipſa attendenda eſt, & non ſecunda.

SVMMARIA.

Pœna executio ante ſententiam condemnatoriam fieri non poteſt, num. 1.

In pœnis ipſo iure impoſitis ante declaratoriam executio attentari non poteſt, num. 2.

Annotatio Iudicis in calce proceſſus, & in diario, quod proceſſus fuit expeditus, & reus condemnatus in certam pecuniarum quantitatem, non ſatis eſt fiſco ad pœnam exigendam, num. 3.

Item dicta annotatio non habetur pro ſententia, num. 4.

Sententia redigi debet in ſcriptis, & publicari per Iudicem, vel eius Notarium de ipſius Iudicis mandato, num. 5.

Iudicis annotationibus ſuper proceſſibus, quod reus ſit condemnandus, vel liberandus ſtandum non eſt, niſi ſint in forma ſolita ſententia, num. 6.

Sententijs duabus contrarijs ſuper eodem proceſſu prolatis eo prætextu, quòd ſuper dicto proceſſu non conſtaret pronuntiatum, ſi deinde reperiatur prima ſententia ipſa valebit tanquam in rem iudicatam tranſacta, & non ſecunda, n. 7.

Quod non obtinet ſi ante ſecundam ſententiam a Iudice pronuntiatum ſit non fuiſſe iudicatum, quia eo caſu reſcinditur prima ſententia, & valet ſecunda, num. 8.

Iudice aſſerente ſententiam a ſe latam, ex errore fuiſſe latam, vel imprudenter fuiſſe aliter ſcriptum, quam concluſum valet nihilominus ſententia, nec ab eodem Iudice corrigi poteſt, num. 9.

dicis cuiuſdam factum refertur, qui cum errasset in dictanda ſententia, comparuit coram ſuperiore, & expoſuit errorem pro exoneratione ſuę conſcientiæ, num. 10.

Superior audita Iudicis atteſtatione ſuper errore ſententiæ ſuſpendat executionem, & ſententiam iubeat reuideri, 11.

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS TERTIVS.

1 QVoniam pœnæ executio ante ſententiam condẽ-
natoriam contra criminoſum fieri non poteſt. l.
1. C. de execut. rei iudicat. etiam ſi crimen ſit tale, pro
quo pœna ipſo iure ſit impoſita, nam, & tunc cum de-
claratoria requiratur, ante ipſam declaratoriam exe-
cutio attentari non poteſt cum ſecundum, §. fin. de hæ-
2 retic. in 6. Alex. conſ. 103. col. fin. nu. 17. verſ. & regula-
riter, & conſ. 124. col. prima n. 2. verſ. plures dicit lib. 1.
Vant. in tract. de nullitatib. tit. de nullitate ex defectu
proceſſus n. 94. poſt verſ. item ſufficeret. Quæſitũ fuit
an ſufficiat fiſco, quod in calce cuiuſdam proceſſus ap-
pareat ſcriptum, ſeù notatum manu Iudicis, quod pro-
ceſſus fuit expeditus, & reus condemnatus in certa pe-
cuniarum quantitate, & quod idem pariter ſcriptum,
& notatum appareat in quodam liberculo ſuper rebus
officij conſcripto, quem diarum vocant, etiã ſi ſenten-
tia, vt moris eſt proferri in ſimilibus, pronuntiata non
reperiatur, & breuiter videtur, quod iſta annotatio nõ
ſufficiat fiſco ad pęnam exigendam, quia vt dictum eſt
3 executio non ſit ſine ſententia, quæ non extat, nec di-
cta annotatio, & deſcriptio habetur pro ſententia, quę
4 redigi debet in ſcriptis Pract. Papienſ. in forma ſentẽt.
5 diffinit. in gloſ. 1. n. 39. Marant. de ordin. iuditior. in 6.
parte princ. tit. de ſentẽt. n. 12. verſ. 8. differt, & diffuse
Vant. d. tit. de nullit. ex defect. proceſſ. n. 69. & plurib.
ſeq. verſ. dico igitur, & poſtea legi, & publicari per ip-
ſum Iudicem Pract. Papienſ. in d. gl. 1. n. 44. Marant. d.
tit. de ſentent. n. 49. Vant. tit. alleg. 10. n. 85. verſ. opor- 6
tet etiam, vel per eius Notarium de ipſius mandato, vt
ibi dicit Pract. Papienſ. & latius Vant. ſub d. n. 83. ſaltẽ
ex conſuetudine totius Italiæ, vt dicit Clar. in pract.
crim. q. 93. in princip. n. 1. & patet ex dictis per Vant.
in d. verſ. oportet etiam, & demum ex luci obſeruantia
antiquiſſima regiſtrari in libro magno, cum. n. careat
dicta deſcriptio præfatis ſolemnitatibus, nec in ea ſer-
uata ſit forma in ſententijs ſeruari ſolita, ſequitur q
ſententia non dicatur, & ſi talis dici poſſet, quod nulla,
& inualida eſſet l. cum hi §. ſi Prętor ff. de tranſact. & c.
cum dilecta extra de reſcript. cum vtrobiq; notatis per
Doctores, & hæc opinio comprobari videtur ex tradi-
tis per Vincent. de Franchis deciſ. Neap. 185. exiſtente
quodã in 1. parte, vbi cũ reperiretur manu Iudicis ſcri-
ptum ſupra proceſſum inquiſitũ eſſe liberandum pręſ-
ſtita cautione, & idem poſtea notatum in libro vbi de-
ſcribebantur decreta, & quæreretur, an inquiſitus eſſet
liberandus iuxta dictã deſcriptionem, & notationem,
dicit, quod ſacrum conſilium pronuntiauit non eſſe
ſtandum tali notationi, quæ non erat in forma ſolita
ſententiæ, etiam quod concurreret declaratio Iudicis,
qui vt ſupra ſcripſerat, quia cum amplius non eſſet in
officio, non potuit facere declarationem inducentem
nouum actum in præiuditium fiſci, prout induxit eius
fides, ex qua oriretur ſententia in fauorem inquiſiti,
cum illa deſcriptio ſic informiter ſcripta nõ ſit ſenten-
tia, vltra quòd ex eadẽ fide videretur confirmari actus
nullus, qui cũ ſoleat attribui confirmanti, & nõ primo
faciẽti l. lege obuenire ff. de verb. ſignific. diceretur fa-
ctus ab ipſo quodam Iudice, qui iam finito officio, vt
perſona priuata iudicaret, quod eſſet, valdè abſurdum
& vt latius in d. deciſ. quæ a fortiori decidit caſum no-

ſtrum,

ſtrum cum ibi concurrere t fides Iudicis, quę in caſu no-
ſtro deeſt, & agererur de abſolutione inquiſiti, quæ fa-
uorabilior eſt condemnatione, de qua his tractatur. Cũ
igitur non adſit ſententia debet fiſcus procurare, vt ea
feratur, & proceſſus pro iuſtitia expediatur, ſed pul-
chrum eſſet dubium, ſi ſuper dicto proceſſu daretur sẽ-
7 tentia abſolutoria dicti inquiſiti, & poſtea reperiretur,
quod in veritate fuiſſet lata ſententia illa condemna-
toria, de qua notatio fuerat facta in proceſſu, & in Dia
rio, an eſſet attendenda hæc vltima abſolutoria, an ve-
rò illa prior condemnatoria, quæ poſtea fuit inuẽta, &
credo, quod prima veniat attendenda, & non ſecunda,
data ſub prętextu, quod antea non fuiſſet pronũtiatum,
quia cum prima tranſiuerit in iudicatum, ſecunda tan-
quam contra rem iudicatam lata non valet, & eſt ipſo
iure nulla l. 1. C. quand. prouoc. non eſt neceſſe, & præ-
ſertim ſi per eundem Iudicem proferretur, quia poſt
quam Iudex diffinitiuè ſententiauit abſoluendo, vel
cõdemnando functus eſt officio ſuo ſiue bene, ſiue ma-
lè iudicauerit, nec amplius iudicare poterat leg. Iudex
poſtq; ff. de re iud. per quæ iura in pũcto decidit Vinc.
de Franch. decis. Neapol. 398. reperitur ſcriptum n. 1.
& 2. in ſecunda par. quod cum in quadam cauſa crimi-
nali reperirentur duo decreta magnæ curiæ, vnum libe-
ratorium inquiſiti, cum ſatiſdatione de ſe repręſentan-
do, & alterum cõdemnatorium ad Regias triremes per
decennium, Sacrum Conſilium declarauit decretum ſe-
cundo loco latum eſſe nullum, & primum liberatoriũ
eſſe executioni mandandũ. Nec videtur obſtare tex. in
l. 1. in princ. ff. quæ ſent. ſine appell. reſcind. vbi ſi quis
prætendat eſſe ſuper aliqua cauſa iudicatum, & aduer-
ſarius dicat nõ eſſe iudicatum, & Iudex pronuntiet non
8 fuiſse iudicatum, quamuis verè fuerit iudicatũ, reſcin-
ditur prima ſententia, & proinde alia valebit, quæ po-
ſtea proferetur quia ibi erat dubiũ, an eſset iudicatum,
vel non iudicatũ, & Iudex ſuper hoc dubio iuditialiter
procedendo declarauerat non fuiſse iudicatum, vnde
non mirum ſi ſententia illa, quæ in veritate erat lata,
reſcindebatur, quod in caſu propoſito non interuenit,
cum nulla Iudicis præceſserit pronuntiatio ſuper non
exiſtentia prioris ſententiæ, ſine qua declaratione non
tollitur per ſecundã ſententiã prima, quæ tunc non ap-
parebat, vt colligitur ex dictis per Vincent. de Franch.
d. decis. 398. ſub nu. 3. 5. & 6. qui ſubdit hoc procedere
etiam ſi Iudices dicant primam ſententiam abſolutoriã
9 eſse latam ex errore, & aliter fuiſse in aduertenter ſcri-
ptum, quã concluſum quia adhuc prima ſentẽtia mero
iure tenet, & corrigi, & emendari non poteſt per eoſdẽ
Iudices, qui functi ſunt ſuo officio, poſtquam iudicaue-
runt, qualitercunq; iudicauerint, concludit tamẽ ſub d.
n. 6. & 7 quod hoc caſu ad ſuperiores recurrẽdum eſt,
qui Iudicum atteſtatione audita ſuper eorum errore
de opportuno remedio prouidebunt, & refert quod a-
10 lias vnus ex Iudicibus magnæ curiæ Vicariæ compar-
uit in ſacro Regio conſilio, & expoſuit, quod in quadã
cauſa reuiſionis ſententiæ ſibi commiſsa fuerat voti,
quod ſentẽtia retractaretur, & cũ voluiſset dicere Ma-
giſtro actorum, quod ſcriberet malè iudicatum, & bene
reclamatum, dixit quod ſcriberet bene iudicatum, & ſic
fuit ſcripta relatio, & publicata, & quia id proceſserat
ex errore, & ex actis ſententia debebat retractari, pe-
tijt pro exoneratione eius conſcientiæ, & pro indemni-
tate honoris ſui opportune prouideri, quo audito Sa-
crum Conſilium, quamuis eſsent duæ relationes con-
formes, quæ habebant executionem paratam, iuſſit eas
reuideri, ſuſpenſa executione, quod tanquam notandũ,
& aliquando contingens in facto volui hic inſerere.

E P I T O M E.

An minor 25. annis pubes tamen, & doli capax in delictis mitius debeat puniri, quam maior, & quid quando ex ſtatutis habetur pro maiore ante vigeſimum quintum annum.

S V M M A R I A.

Minor 25. annis, cum ita delinquit, vt iure communi, vel municipali mortis pœna puniri deberet, pœna ordinaria temperanda eſt, & alia Iudicis arbitrio citra mortem imponenda ſecundum magis communem opinionem, n. 1. & 8.

Furi famoſo ratione minoris ætatis pœna mitigatur, & alia citra mortem imponitur, n. 2. & 5.

Falſæ monetæ reus, qui vel cremandus erat propter minorem ætatem damnatus fuit in pœnam pecuniariam, n. 3.

Mulier minor, quæ preuijs potionibus ter abortum fecerat citra mortem Iudicis arbitrio punita eſt, n. 4.

Stuprum violentum
Furtum rei ſacræ
Homicidium ipſum
} per minores admiſſa citra mortem punita ſunt num. 5. 6. 7.

Iudex habens arbitrium minuendi pœnam non arctatur illam minuere, ſed conſiderata delicti atrocitate, perſonæ qualitate, delictorum reiteratione, cæteriſque circunſtantijs pro ſuo arbitrio poteſt imponere pęnam ordinariam, vel aliam mitiorem, n. 8.

Minor 25. annis non minuitur pœna in Parricidio, & in crimine læſæ Maieſtatis, n. 9.

Item quando in regione eſt frequentia delictorum ſimilium, nu. 10.

Aetas decem, & octo annorum eſt legitima ætas Neapoli, Ferrariæ, Lucæ, Florentiæ, & proinde maioribus 18. annis non eſt minuẽda pœna ordinaria in dictis Ciuitatibus, n. 11.

Homicidis in ſtatu Eccleſiaſtico non prodeſt minor ætas annorum 20. dum tamen maiores 14. annis exiſtant, n. 12.

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS QVARTVS.

COmmiſſo delicto per minorem 25. annis, pube-
rem tamen, & doli capacem, pro quo de iu-
re communi, vel municipali impoſita eſt pęna mortis,
vidi plures dubitari an is debeat in eam pęnam con-
demnari, an verò ab ea excuſari, & alia mitiori citra
mortem puniri; In qua re ommiſſa, lõga diſputatione,
quæ fieri poſſet, & deciſiue vt inſtitutu meo eſt proce-
1 dendo videtur, quod magis communis opinio Docto-
rum ſit, quod tali minori delinquenti pœna ordinaria
minoretur, & alia citra mortẽ imponatur arbitrio Iu-
dicis, ita latè conſulendo tenet Io: Bapt. Caccialup. in-
ter conſ. crim. diuerſorum vlt. loco collecta per Zalet-
tum in magna forma conſ. 92. per totum tomo pr. vbi
concludit, quod furi famoſo ætatis annorum 16. ſit mi-
2 tiganda pœna legalis, & ſtatutaria, & ſuſpendi non de-
beat, ſed alia pœna citra mortem puniri, vel mutilatio-
nis mẽbri, vel aliter afflictiua corporis, vel exilij, vel car-
ceris, vel pecuniaria arbitrio Iudicis ſecundum circun-
ſtantias aggrauantes, vel minorantes delictum, & teſta-
tur ita vidiſſe reſponſum Senis, apud Sanctum Geneſiu,
& apud Rachanatum, & idem ſeruatũ Ferrariæ in mi-
nore reo falſæ monetæ alias damnando in pœnam i-
3 gnis, cui miſeratione ætatis fuit mitigata pœna in pę-
cuniariam, & idẽ etiã obſeruatum Peruſij, nec non, &
Paduę in reis multorum furtorum, & ab hac opinione
nullo modo iudicando recedendum oſtendit, eandem

ſeu-

Digitized by Google

ſententiam etiam conſulendo tenuerunt Anton. Ga-
leat. Malua. eod. tom. conſ. crim. diuerſor. in cauſa ho-
micidij conſ. 111. num. 25. verſ. Tertio, & vlt. Hippo-
lit. Riminald. pariter eod. tomo conſ. criminal. diuerſ.
ſimiliter in cauſa homicidij commiſſi per eum, qui erat
ætatis annorum 19. conſ. 135. in toto, qui atteſtatur
hanc opinionem pœnes omnes eſſe paſſim receptam,
nec aliquem contrariari, ſed potius conuenire. Dec.
4 conſ. 535. col. fin. verſ. accedit etiam, qui loquitur in
muliere pubere, quæ ter abortum fecerat præuijs po-
tionibus, quem ſecutus eſt Cacheran. deciſ. pedam. 60.
num. 8. verſ. qua propter ſenatus. Fulgoſ. conſ. 157. &
ibidem Cuman. ſubſcribens loquentes in furibus famo-
ſis, & latronibus, idem Cuman. in ſtrupo violento cō-
5 miſſo per puberem ætatis annorum 16. vel ad plus 18.
conſ. 96. Boeri. deciſ. 354. num. 20. in duobus iuueni-
bus, qui die Iouis Sancti vnam patenam, & calicem, in
6 quo fuerat adorandum Sacroſanctum Chriſti Saluato-
ris noſtri corpus de more, & ritu Eccleſiæ repoſitum.
ſuper altare dimiſſum cęperunt, exportauerunt, & fre-
gerunt. Gramatic. loquens in pubere annorum 17. qui
homicidium commiſerat deciſ. 23. num. 11. & ſeq. verſ.
7 accedit denique miſeratio ætatis, vbi latè inſiſtit, idem
ſentit voto 14. num. 1. & 2. licet in eo caſu, in quo age-
batur de furtis, homicidio, & alijs delictis delinquens,
qui dicebatur eſſe ætatis annorū 16. fuerit vltimo ſup-
plicio damnatus, & condemnatio exequuta, vt in fine
dicti voti, quia id factum fuit, quia minor ætas non erat
legitimè probata, & conſtabat contrarium ex aſpectu,
& ex coniecturis, vt in diſcurſu dicti voti apparet, cum
quibus etiam cōuenit in deciſion. 48. num. 12. cum ſeq.
verſ. nec habet in aliquo obſtare, Anchar. Regienſis
lib. 2. quæſtion. iur. familiar. quæſt. 58. ex facto per to-
tam loquens in maiore annis 14. qui homicidium cō-
miſerat, pro quo pœna mortis ex ſtatuto imponeba-
tur, etiam quod ex alio ſtatuto prohibitio impoſitio-
nis corporalium pœnarum vſque ad illam tantum æta-
tem annorum 14. reſtricta videretur, Vincēt. de Franc.
generaliter in delictis atrocioribus deciſ. 230. in princ.
inquiens, alias ex ordine Viceregis fuiſſe vnita omnia
tribunalia in collaterali conſilio, & facta exquiſitiſſima
diſcuſſione maximam partem votorum adhęſiſſe huic
opinioni, quod Iudex teneatur minorare pęna ex cau-
ſa minoris ætatis, & ſubdit, quòd poſtea fuit ædita
Regia Pragmatica ſtatuens arbitrium hoc minorandi
pœnam non ſubiacere neceſſitati, ſed poteſtati Iudi-
cis in cuius arbitrio ſit imponere pœnam ordinariam,
8 vel aliam mitiorem conſiderata delicti atrocitate, per-
ſonæ qualitate, delictorum reiteratione cœteriſque cō-
ſideratis rectè penſatis, idē generaliter tradunt Mar-
ſil. conſ. 24. num. 37. conſ. 30. num. 20. conſ. 39. nu. 59.
& in pract. crim. §. quoniam nu. 96. Ant. Gomez. tom.
3. variar. reſolut. de delict. c. 1. num. 62. & 63. verſ. Itē
adde principaliter, & verſ. pulchrum tamen, & neceſ-
ſarium dubiū eſt, Boſſ. in pract. crim. tit. de confeſſ. ſub
n. 69. verſ. aduerte tamē, Don Ludouic. de Peguera in
ſuis deciſionibus, ſeù quæſtion. crim. cap. 24. ſub n. 21.
verſ. 4. conſideranda eſt quoque ætas, Clar. in pract.
crim. q. 60. ſub nu. 3. ad fin. verſ. aut verò eſt maior 14.
annis, Follerr. in pract. crim. in 4. parte principali in
verbo pœnis debitis feriantur nu. 17. verſ. aduertas in-
ſuper, Menoc. de arbitr. Iudic. libr. 2. cent. 4. caſ. 329.
nu. 2. cum plurimis ſequentibus, Farinac. lib. 1. quæſt.
crim. tit. de accuſat. quæſt. 15. nu. 49. poſt verſ. limita
ſecundo, & num. 52. poſt verſ. limita tertio, Bonacoſſ.
in 1. parte commun. opinion. crim. verbo, minor non
debent puniri, Albert. de Gand. in tract. de malefic. tit.
de pœn. re or. nu. 30. verſ. cum aliquis minor, Alber. de
Roſat. de ſtatut. lib. 1. q. 35. nu. 2. Angel. Aret. in eodem
tract. in verbo ſcienter & doloſè num. 12. verſ. & licet
minor, & ibi Auguſt. in addit. & latè Tiraq. in tract. de
pœn. temp. aut remit. cauſa 7. per totam, Ludouic. Bo-
lognin. conſ. 37. num. 15. verſ. præterea ſi prædicta ceſ-
ſarent, & nouiſſimè Antoni. Theſau. deciſ. pedem. 161.
vbi latiſſimè hanc materiā tractat, & poſt relatas Do-
ctorum varias opiniones, & obſeruantiam ſenatus Pe-
demontani in pluribus cauſis non excuſandi minorem
25. annis puberem in delictis a pœna ordinaria etiam
mortis, ſed puniendi illum, non ſecus ac ſi minor eſſet,
& præſertim in delictis atrocioribus, dicit quòd ipſe
nunquam potuit probare talem obſeruantiam tamq;
nimis rigoroſam, & humano Iudice indignam, & quòd
contraria opinio magis communis eſt, & tenenda, &
ſubdit propterea, quod tali minori pœna mortis non
ſit inferenda, ſed alia mitior citra mortem, ad quòd
probandum iura, rationes, & authoritates adducit, ad
cuius dicta ſatis eſt lectorum remittere.

Poſſet tamē caſus eſſe tam atrox, & tot habere cir-
cunſtantias aggrauantes, quod Iudicis ſeueritas non
eſſet damnanda, ſi puberem minorem 25. annis pœna
mortis arbitraretur damnandum, cum & impuberem
aliquando plecti pœna capitali ſcriptum inueniſſe di-
cat Bald. in l. & ſi ſeuerior n. 10. verſ. ex prædictis in fi-
ne C. ex quib. cauſ. in fam. irrog. allendo ad hoc l. exci-
piūtur ff. ad ſenatus cōſ. Syllan. & l. ſi arrogati in princ.
& in verſ. item ſi in ſeruitutem cum gloſ. in verbo redi-
gatur ff. de tutel. quæ pœna capitalis dicitur mortis,
metali & deportationis, idem Bald. in l. quid ergo §.
pœna grauior in pr. lectura nu. 13. verſ. item ſcias ff. de
his, qui notant. infam. & ita in terminis noſtris forma-
liter dicit Caccialup. d. conſ. 95. ante finem. verſ. hanc
puto fuiſſe mentē, & ideò refert Vincent. de Franc. d.
deciſ. 210. nu. 4. & ſeq. verſ. hinc eſt, ꝙ quidam iuuenis,
qui parricidium cum veneno in Patrem commiſerat
9 fuit decapitatus, licet nondū compleuiſſet 18. annum,
quam opinionem ſequitur Theſaur. d. deciſ. 161. ſub
n. 5. veſ. item nō habebit locum, qui antea ſub eodem
n. 5. verſ. ſed quicquid in alijs ſit, eadē ratione inquit,
quòd concluſio prædicta non procedit in crimine læſæ
maieſtatis, in quo etiam maioris perſonam, minor re-
præſentat, & ideò maiori pœna affici debet, pro qua
opinione optimè facit Ioſeph. de Ludouic. deciſ. Lu-
cen. 17. n. 72. & ſeq. verſ. quintus caſus, & vltimus eſt,
vbi ꝙ in minore 25. annis maiore 14. qui ſit doli capax,
& in quo malitia ſuppleat ætatem, Iudex poteſt exten-
dere arbitrium vſq; ad mortē incluſiuè, & ab ea illum
non excuſare; His additur Vulpellus reſp. crim. 101.
n. 12. & ſeq. vſq; ad finem, vbi ex multis probat etiā im-
puberē quandoq; deportari poſſe, & aliter grauiſſimè
puniri, ſi doli ſit capax, puberē vero minorem 25. annis
etiā pęna ordinaria, & mortis puniendū in atrociori-
bus, vbi doloſè delinquat, & loquitur in pubere ætatis
annorum 18. quē in cauſa grauiſſimi homicidij morte
damnandum conſuluit, dixit etiā Additionar. ad Dec.
d. conſ. 535. in verbo mitigari, quod non eſt locus mi-
10 tigationi pęnæ mortis ob minorem ætatem, quando
in regione eſſet frequentia delictorum ſimilium, quod
eſt ſummè notandum.

11 Non procederet etiam præmiſſa concluſio Neapo-
lit. in minore 25. annis, maiore tamen 18. quia cum talis

ætas

Digitized by Google

æetas in eo regno ſit maior, non deberet eam habentem mitigari pæna, tanquam minori, vt dicit Vincent. de Franch. d. decıſ. 230. nu. 4. & tradit etiam Affliƈt. lib. ſecundo conſtit. Regni Rub. 38. de reſht minor. in conſtitutione minorum iura n. 14. verſ. octauo, & vlt. not. & idem eſſet Ferrariæ, cum ex literis Ducalibus maior annis 18. homicida puniri debeat pœna ſtatutorum, pro vt maior 25. vt ait Riminald. d. conſ. 135. n. 9. verſ. vltimo difficultatem. Florentiæ pariter extat ſtatutū, quod ætas decem, & octo annorum dicitur legitima, & habetur, ac ſi eſſet 25. in delictis, vt in Rubr. 33. qualiter minor 18. annis delinquēs puniatur in criminalibus, quod ſtatutum ita ſemper fuit interpretatum, & hāc recępit intelligentiam ex vſu, licet verbis expreſſis ita non dicat, & eſt in viridi obſeruantia, & quotidie practicatur, cum enim tractet de mitigandis pęnis ratione minoris ætatis vſq; ad annos 18. dicitur conſideraſſe ipſam minorem ætatem, vſq; ad illud tempus tantum, & non vltra, & proinde velle excedentem illam ætatem, vti maiorem eſſe condemnandum, vt in ſtatuto Lucano ſimili conſiderat Socin. conſ. 157. ſub n. 12. verſ. nec aliquid operatur lib. ſecundo, & poſt eum Boſſ. in pract. crimin. tit. de confeſſ. in n. 69. verſ. aduerte tamen, qui loquitur in ſtatuto Mediolani, licet poſtea non videatur tali cōſiderationi penitus acquieſcere, pro vt poſt eum non acquieſcit Ancharan. d. q. 58. n. 5. & ſeq. nec Marc. Aſinius conſ. 110. n. 12. & 13. lib. 2. conſilior. criminal. diuerſor. in impreſſis in magna forma, qui loquens in terminis præcitati ſtatuti Florentini rubrica 33. vult eo non obſtāte minorem 25. annis, ætatis tamen annorum decem, & octo mitius eſſe puniendum ſecundum ius commune, quia ſtatutū non dicit, quod maior 18. annis puniatur, vt maior 25. licet velit pænas minorari vſque ad annos 18. & vlterius non procedat, quia recipit interpretationem à iure communi, vt ibi per ipſum, cuius opinionem ſemel obſeruatam eſſe memini. Et in Hiſpania, ſi delinquens eſt minor 17. annis minoranda eſt illi pęna ex neceſſitate, ſi verò ſit maior, ſi Iudici videbitur attenta qualitate delicti, perſonæ, & aliorum in ſimilibus conſiderandorum Gomez. tomo 3. variar. reſolut. de delict. cap. 1. n. 63. verſ. ſed hodie. In ſtatu autem Eccleſiaſtico prouiſum eſt ex motu proprio Pij quarti die 26. Maij 1565. tit. de non admittendis appellationibus,
12 quod homicidis non proſit minor ætas annorum 20. dum tamen maiores 14. annis extiterint, quæ omnia ſūma cum ratione ſancita fuerunt, cum hodiernorum tēporum qualitas amplius non patiatur, vt iuuenibus in delictis parcendum ſit, dum ad eam peruenerint ætatem, in qua boni, & mali perfectam cognitionem habeant, malitia præſertim ætatem ſupplente.

EPITOME.

De inobſeruantia ex ſtilo, & conſuetudine curiarum criminalium traditionis a Doctoribus receptæ, quod vbi delinquenti ex aliqua cauſa minoranda eſt pæna mortis ordinaria, non poſſit mitior imponi, quæ corporis ſit afflictiua, ſed pecuniaria tantum, vel exilij, vel relegationis, vel carceris, aut ſimilis.

SVMMARIA.

Mortis pæna cum ex aliqua cauſa temperanda eſt, reus puniri non debet pæna corporis afflictiua, ſed alia mitiori puta pecuniaria, exilij, relegationis, carceris, aut ſimili, n. 1.

Iſthæc communis concluſio non ſeruatur de conſuetudine Mediolani, Neapoli, In ſtatu Eccleſiaſtico, et neq; Florētia, n. 2.

Minor 25. annis, cui miſeratione ætatis mitigata ſit pæna mortis, arbitrio Iudicis punitur etiam pæna corporali iuxta facti, & perſonarum qualitatem, n. 3.

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS QVINTVS.

1 Dicunt paſſim ſcribentes, quod vbi ex aliqua cauſa delinquenti pęna mortis, in quam alias cōdēnandus veniret, minoranda eſt, is pæna corporali, vel corporis afflictiua puniri non debet, ſed alia minori, pecuniaria, vel exilij, aut relegationis, aut carceris, aut ſimili, Marſil. in l. 1. §. Diuus Adrianus, num. 40. verſ. tenementi ff. ad leg. Cor. de ſicarijs. in l. Diuus Adrianus. n. 11. verſ. vlterius noto. ff. ad leg. Pomp. de parricid. in practic. crimin. §. quoniam num. 95. & ſeq. conſilio 24. num. 36. & ſeq. & conſ. 30. n. 19. & ſeq. conſ. 39. n. 58. & ſeq. Grammatic. conſ. crimin. 36. in fine n. 23. & conſil. 39. etiam in fine n. 12. voto 5. n. 3. voto 23. n. 20. & deciſ. 8. ante finem n. 10. & deciſ. 23. n. 14. & deciſ. 96. n. 7. verſ. pro corroboratione, Ancharan. Regienſis libr. ſecundo quæſt. iuris familiar. quæſt. 58. ex facto n. 4. Hippolit. Riminal. inter conſ. criminal. diuerſ. vlt. loco impreſſa in magna forma conſ. 135. nn. 22. verſ. & cum ex cauſis tomo 1. & alij plures, quos refert, & ſequitur Farinac. lib. 1. quæſtion. criminal. tit. de delict. & pęn. quęſt. 17. n. 72. verſ. limita ſeptimo, & eſt veriſſima concluſio, & a Doctoribus communiter recepta. Sed certè quicquid ſit de iure, non ſeruatur de conſuetudine curiarū,
2 vt dicit Clar. in pract. criminal. quæſt. 85. ſub num. 10. poſt verſiculo vlterius quæro, circa fin. ibi item ſcias, vbi inquit, quòd ita téſtatur Nonius de los corregidores folio 105. col. 4. in princ. & quod ideò plerunq; Senatus Mediolani minuendo pænam ordinariam tranſmittit delinquentes ad triremes ad tempus, & quādoq; etiam in perpetuum, prout etiam ſubdit ſeruare conſilium Neapolitanum, vt per Grammat. d. deci. 8. in fine, & alibi pluribus in locis, & bene, vt patet in d. deciſ. 23. in fine, & in dicta deciſ. 96. etiam in fine, & in d. conſil. 39. in fine, & in d. voto 5. pariter in fine, idem ſequendo Clar. tenet Farinac. d. quæſt. 17. nu. 73. verſic. ſublimita hanc ſeptimam limitationem, qui ſimiliter teſtatur de inobſeruantia prædictæ concluſionis in ſtatu Eccleſiaſtico, in quo ait pluries vidiſſe damnari ad triremes ad tempus, & in perpetuum delinqnētes, quibus ex aliqua cauſa pęna mortis mitigabatur, & refert etiam Petrum de Sonceno inter conſ. criminal. diuerſ. conſ. 98. n. 15. in impreſſis 1. loco in parua forma volu. n. 1. dicentem, quod Iudex ex cauſa recedens a pæna ordinaria mortis, ſi reus ſit vilis, & pauper, poteſt eum in pænam fuſtigationis condemnare, quam corporalem eſſe negari nō poteſt, prout, & triremium pęnam inter corporales connumerari certum eſſe dicit Farinac. & cum opinione Petri de Sonceno reperio tenuiſſe Cacheran. deciſ. Pedam. 60. in fine, vbi ſenatus minorando pęnam mortis cuidam mulieri iuſſit eam publicè fuſtigari, & perpetuo exilio damnari, vnde Farinac. iure optimo vbi ſupra, credit, hoc totum Iudicis arbitrio remiſſum cenſeri, qui cum minuendo pænam mortis ordinariam ex cauſa poſſit delinquentes vario modo punire, & multare, vel pæna exilij, vel relegationis, vel pecuniaria, vel triremium ad tempus, vel in perpetuum, vt fieri ait vidiſſe, iuxta facti, & perſonarum qualitatem modo vnā, modo aliam arbitrabitur pænam. Addo, quod melius hanc opinionem probat Io. Bapt. Caccialup. inter cōſ. criminal. diuerſ. vlt. loco impreſſa in magna forma tomo primo, conſ. 92. n. 20. verſ. iſtis ſic præmiſſis, vbi tra-

d.t.

Digitized by Google

dit, quod Iudex mitigans pœnam ordinariã mortis minori 25. annis puberi miſeratione ætatis, debet aliam mitiorem citra vltimum ſuplitiũ imponere, vel membri mutilationis, vel corporis afflictiuam, vel exilij, vel relegationis, vel carceris, vel pecuniarum, ſecundum quòd ei videbitur ex circunſtantijs aggrauantibus, vel minuentibus delictum, & cum hac opinione ego quoq; tranſeo, & ita in magno Ducatu Hetruriæ ſeruari teſtor, in quo dicta concluſio non admittitur, ſed delinquentes, quibus ex cauſa pœna mortis remittitur, puniuntur non ſolum pœnis pecuniarijs, exilij, relegationis, & carceris, ſed etiam corporalibus, & potiſſimum fuſtigationis, & triremium ad tempus, vel ad beneplacitum, vel in perpetuum, prout religioni iudicantium videtur conuenire, conſideratis factorum, & perſonarum qualitatibus; Dicit tamen Farinac. dict. q. 17. in fine nu. 74. verſ. hoc tamen, quod in locis, in quibus non vigeret conſuetudo prædicta condemnandi reus à pœna ordinaria motus ex cauſa excuſatos in pœnas corporales citra vltimum ſuplitium, non eſſet recedendum a iure communi, & a concluſione ſecundum illud, vt ſupra firmata.

E P I T O M E.

An furtum committatur per Capſerios bancheriorum, ſeù nummulariorum, quibus commiſſa eſt cuſtodia pecuniarum menſæ, ſi de pecunijs illis accipiunt, & in proprios vſus expendunt, inſcijs bancherijs, & facultatem reſtituendi non habent.

S V M M A R I A.

Capſerij qui pecunias menſæ illis creditas in proprios vſus cõſumunt inſcijs bancherijs furtum committunt, num. 1.

Furtum committit ſocius pecunias ſocietatis in vſus proprios conuertit, num. 2.

Socius qui vtitur re communi ad alium vſum, quam ad vſum deſtinatum, ita quòd auferatur ſocio commoditas partis ſuæ, dicitur furtum committere, num. 3.

Commodatarius tenetur furti, quoties re commodata vtitur ad alium vſum, quam cuius gratia commodata eſt, num. 4.

Equum, qui alìorſum duxerit, atq; accepit, vel longius produxerit, quàm petierit, furtum facit, num 5.

Commodato vtens ad alium vſum, quàm conuentum excuſatur a furto, ſi probabiliter credere potuit commodantem fuiſſe conceſſurum, num. 6.

Iudex æſtimare debet ex qualitate perſonarum rei, & vſus, an commodatarius iuſtè potuerit credere dominum permiſſurum, quod re commodata vtatur ad alium vſum, numero 7.

Furtum, vt verè dici poſſit, non eſt neceſſaria ammotio, aut acceptio, cum etiam ſi res aliena non tollatur, nec ſurripiatur furtum fiat, vt in commodato, & depoſito, num. 8.

Furti actio non habet locum, quoties re commodata, depoſita, vel pignorata vtitur quis ad eum vſum, cui propriè res ipſa deſtinata eſt, & ad quem Dominus ipſe vti ſolebat, idque ex præſumpta Domini voluntate, num. 9.

Furtum, quod fit in re commodata, depoſita, & pignorata, non eſt omnino inhoneſtum, & ideò pœnæ ſeueritatem Iudex benignè temperare debet, num. 10.

Dicenti, quod Dominus permiſiſſet, ſe vti re ad alium vſum, quàm fuerit conceſſa, incumbit onus probandi coniecturas, præſumptiones, & indicia ex quibus iſte veriſimilis conſenſus Domini colligatur, num. 11.

Conſenſus Domini in alium vſum ſuæ rei, quàm iam conceſſum facilius præſumitur, cum initio eam quis habuit de voluntate ipſius Domini, quàm ſi primũ eo inſcio accepit, n. 12.

Furtum non committitur ab eo, qui rem alienam ſine voluntate Domini accepit, quoties veriſimiliter ex conuictione, vel amicitia, ſolito, qualitate rei, vel alia de cauſa credit Dominum permiſſurum, num. 13.

A furto quis non excuſatur, etiam ſi Dominus proteſtetur, quod de ipſius conſenſu res fuerit ſubtracta, niſi extent veriſimiles coniecturæ id arguentes, num 14.

Coniecturæ aliquot ibidem recenſentur, & res tota Iudicis arbitrio relinquitur, num. 15.

Depoſitarius, & creditor, qui re depoſita, & pignore vtitur furti tenetur, num. 15.

Geſtores alienorum negotiorum furtum committunt, ſi quid furandi animo amouerint, num. 16.

Colonus, qui res Domini in prædio conſiſtentes celat animo ſibi appropriandi furtum facit, num. 17.

Furtum committit, qui ſcienter rem alienam inuito Domino retinet, etiã ſi ab initio bona fide ad eum peruenerit, n. 18.

Fallit, quando retinens tenetur de ea reddere rationem ei a quo habuit, vel eius hæredibus, num. 19.

Pecuniam alienam, qui accipit, vt alteri ſoluat, furtum facit, ſi eam in proprios vſus conuertat, num. 20.

Quod non obſtruct ſi pecunia ſit tradita, quia tunc tradens non videtur curare an illam ſoluat in genere, vel in ſpecie, ex quo habet in bonis, num. 21.

Furti diffinitio traditur, num 22.

Largiri alienum ſine Domini volũtate ſpecies eſt furti, n. 23.

Capſerij ſcientes ſe non eſſe ſoluendo, & nihilominus pecuniam menſæ conſumentes dicuntur bancherios decipere, numero 24.

Et ibidem, quòd extra ordinẽ Iudicis arbitrio puniri debẽt.

Diuitem qui ſe facit, & plura contrahit debita, cum ſciat ſe non eſſe ſoluendo extraordinariè Iudicis arbitrio punitur, num. 25.

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS SEXTVS.

REuocatur in dubium, an Capſerij bancheriorũ ſeù nummulariorum, quibus commiſſa eſt cura cuſtodiendi, recipiendi, & ſoluendi iuxta mandata bãcheriorum pecunias bancorum ſeù menſarum nummulariarum, poſſint de iure communi criminaliter moleſtari, & de furto puniri, ſi pœcunias ſibi, vt ſupra creditas, inſcijs bancherijs, & claneculum accipiũt, & in proprios vſus conuertunt, & conſumunt, & non habentes facultatem eas reſtituendi tempore reuiſionis capſæ, ne ces iſta detegatur, ab amicis, & coniunctis pecunias capiunt in ea, quæ fuit conſumpta, & eas oſtendunt bancherijs, & in capſa reponunt tanquam pecunias menſæ, & illas poſtea extrahunt, & illis reſtituunt a quibus habuerunt, ſic decipientes bancherios, & eos defraudantes; In qua quæſtione homines vulgares, & idiotæ tenent tales miniſtros non teneri furti, nec criminaliter poſſe puniri quia, vt inquiunt in rebus creditis, & vt vulgariter dicitur fidatis, non cõmittitur furtum, quam opinionem adeo firmam habent, vt nullus iuris peritiſſimus poſſet contrarium illis ſuadere, quia tamen in magno ſunt errore, operę pretium eſſe duxi afferre in medium iura rationes, & authoritates, ex quibus dictum errorem agnoſcant, & ab eo diſcedentes iuſtitiæ locum dare poſſit contra tales capſerios iuditio criminali conuentos, & de iure puniendos, vt quandoq; vntaui, & ſemel etiam iudicaui contra vnum capſerium, qui acceperat vltra mille aureos, & reſtituere non poterat.

1 Primo igitur, quod tales miniſtri teneantur criminaliter,

Digitized by Google

liter, & de furto cum pecuniam menſæ bancharię ad
vſum ſocietatis, & illius ſeruitia deſtinatam clam acci-
piant, in proprios vſus conuertunt, & abſq; bancherio-
rum conſenſu conſumunt, facit quia furtum committit
2 ſocius, qui pecunias ſocietatis in vſus proprios con-
uertit. l. rei communis, l. merito ff. pro ſocio l. ſi ſocius
ff. de furt. Aret. in §. furtum eſt num. 5. Inſtit. de obli-
gat. quæ ex delic. naſc. Crauet. conſ. 286 col. ſecund.
verſ. Tertio niſi dicamus, Menoch. de Arbitr. Iudic.
lib. 2. cent. tertia caſ. 220. nu. 11. & pulchre tradit Bal.
conſ. 410. in cauſa, & quæſtione Antonij, col. ſecund.
ſub nu. 4. verſ. & ad euidentiam lib. 2. licet in caſu ſuo
a furto excuſet ſocium, qui non celandi animo, ſed pro
cautela, & ſecuritate ſua res communes etiam fracto
muro aſportauerat ex vno loco ad alium, cum enim
3 ſocius vtitur re communi ad alium vſum, quàm ad eũ,
in quem eſt deſtinata, itaquod auferatur ſocio com-
moditas partis ſuæ dicitur furtum committere, vt de-
clarat Bart. in d. l. ſi ſocius, & ſequitur Aret. ſupra cita-
tus, & tamen conſtat quid maius habere ſocius in re
communi, quàm hos in pecunia aliena per ipſos in cu-
ſtodiam retenta.
4 Secundo facit quia, & commodatarius tenetur fur-
ti, ſi re commodata vtatur ad vſum non deſtinatum l.
ſi vt certo §. planè in fin. & §. idemq; ait ff. commod. l.
qui furtum ff. de condict. furt. & §. furtum autem fit In-
ſtit. de oblig. quæ ex delict. naſcunt. & vbiq; gloſ. &
Doctores Marſil. in l. quæſtionis modum num. 54. verſ.
item adde ff. de quęſtion. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent.
3. caſu 298. in princ. vbi ideò infert furti damnandum
eſſe, qui iumentum aliorſum ducat, quam quò vten-
5 dum accepit, vel qui longius produxit, quam quem in
locum petijt, de quo eſt text. ad litteram in d. §. furtum
autem fit, & ibi hoc notat Aret. in princip. & in tract.
de malefic. in verbo etiam veſtem cæleſtem num. 32.
verſic. quid ſi commodo tibi, niſi ſic vtendo ad alium
6 vſum probabiliter, & veriſimiliter credere potuerit
commodantem fuiſſe conceſſurum, nam tunc excuſa-
tur a furto gloſ. in d. §. idemq; ait in verbo furti tenetur
Aret. in dict. §. furtum autem fit ante finem, Auguſt. de
Arimin. in addit. ad eundem Aretin. de malefic. in loco
citato Marſil. & Menoch. ſupra citati, & eſt text. ex-
preſſus in §. placuit tamen Inſtit. de obligat. quæ ex
delic. naſ. unt. & ibi notat gloſ. & probatur etiam in l.
inter omnes §. rectè, & ibi Bart. num. 3. verſ. quęro cir-
ca voluntatem ff. de furt. ſuper quo ſtandum erit Iudi-
cis arbitrio, qui perſonarum, rei, & vſus qualitate in-
7 ſpecta æſtimabit, num iuſtè commodatarius credere
potuerit Dominum permiſſurum fuiſſe, ſi ſciuiſſet, vel
ne, & conſequẽter an ipſe commodatarius excuſatio-
ne, vel condemnatione dignus ſit, vt concludunt Are-
tin. Auguſt. de Aremin. Marſil. & Menoch. in dictis lo-
cis, quibus addo Didac. Couar. in repet. c. peccatum de
reg. iur. in 6. in 2. parte relectionis. §. 2. in princ. folio
mihi 505. qui probat, quòd ad hoc, vt furtum verè di-
ci poſſit ſatis eſt, quòd contrectatio ſit facta dolo, &
fraude, & expreſsè vel tacitè, Domino inuito, nec ne-
8 ceſſariam eſſe ammotionem, aut acceptionem, cum
& ſi res aliena nõ tollatur, nec ſurripiatur furtum fiat,
& exemplificat in commodatario, & depoſitario, &
ſubdit generaliter, quod cum quis rem alienam fraude,
vel dolo contrectat, intelligere debet ſe id inuito do-
mino facere, fatetur tamen, quod ſi rem alienam con-
trectans iuſtè poſſit exiſtimare, & abſq; fraude exiſti-
mèt dominum conſentire, nec inuitum eſſe, furtum ab

eo minimè committitur, ad quæ probanda, & iura ci-
tata, & rationes adducit, & idem etiam in effectu te-
net idem Couar. lib. 3. variar. reſolutio cap. 17. ad fin.
num. 8. verſ. adeò quidem vbi poſtquam recitauit iura
quibus cautum eſt commodatarium furtum commit-
tere, ſi re cõmodata vtatur ad alium vſum, quam ad ſi-
bi conceſſum, vel ſi certi, ac pręſcripti vſus limites ex-
cedat, & itidè depoſitarium, & creditorum, furtũ fa-
cere ſi re depoſita, & pignori data abſq; Domini volũ-
tate vtantur meminit de opinione Ioan. Fabr. in l. 1. C.
de pignor. action. tenentis cõtra prædicto actioni fur-
9 ti locum non eſſe, ſi re cómodata depoſita, vel pigno-
re vtantur, eo vſu, cui propriè res ipſa deſtinata eſt, &
ad quem Dominus ipſe vti ſolebat, & dicit eam deduci
a præſumpta voluntate Domini, & eo ſolum caſu pro-
cedere, quo Domini conſenſus pręſumi poſſit veriſimi-
liter, quia tunc ſi ex dicto vſu res deterior eſt facta Do-
mino erit conſultũ actione ex contractu, nõ ex delicto,
ſecus verò ſi ex vſu ipſius rei, & attẽtis alijs circunſtã-
tijs colligatur commodatarium, depoſitarium, & cre-
ditorem vſos fuiſſe re commodata, depoſita, & pigno-
re inuito Domino, ſcilicet, eo non permiſſuro, quia tũc
eſt locus actioni furti iuxta iuriſconſultorũ deciſiones,
ſubdit tamẽ, quod hoc caſu Iudex debebit ſeueritatem
arbitrio ſuo temperare, & criminis furti pœnam beni-
gnè mitigare, abſq; tamen læſione, & damno Domini,
quia, & ſi furtum cõmiſſum eſt, tamen non omnino in-
10 honeſtũ eſt nec connumerandum inter ea furta, quæ
legibus, & Reipublicæ inſtitutis praua, & pernicioſa
cenſentur, & licet punitione ſit dignum, non tamen ri-
goroſa, vt aliud inhoneſtius furtum, ſub quo quidem
credulitatis colore non poſſunt hi capſerij excuſari, cũ
ſi bancherij ſciuiſſent, quod pecunias eorum ſic acci-
perent, & proprios vſus conuerterent, & conſume-
rent, non ſolum non permiſiſſent, ſed expreſsè prohi-
buiſſent, & cõmodatario, vel alij dicenti quòd Domi-
nus conſenſiſset, ſe vti realiter, quam fuerit conceſsa,
11 incubit onus probandi coniecturas, & pręſumptiones
ac indicia, ex quibus iſte veriſimilis conſenſus collige-
tur, alias non euitat pęnã furti, ita dicit Bart. in d. §. re-
ctè ſub n. 3. poſt verſ. quæro circa voluntatem, ſequitur
Aret. in d. §. furtum autem fit ad finẽ, & voluit gl. in d. §.
placuit tamen, & ibi Silueſtr. Aldobr. qui dicit, quod ita
conſuluit, & obtinuit, nec diſsentit Menoc. d. caſu 298.
num 5. licet dicat, quod hoc caſu facilius admittitur
hæc allegatio credulitatis, quam in eo, qui ab initio
non habuit voluntatem Domini rei, ſed eam eo initio
accepit, & poſtea ad pœnam effugiendã de ipſius Do-
mini voluntate accepiſſe dicit quaſi quod primo caſu
12 facilius credere potuerit Dominum conceſſurum aliũ
vſum, quam iam permiſſum, ſecundo vero ſecus, quia
imò Dominus non conſenſiſset ſi ſciuiſset, cum nemo
præſumatur iactare ſuum, quò antea voluerunt Bart.
in d. §. rectè ſub d. nu. 3. & Aret. in d. §. furtum autem fit
ante finẽ, non enim negatur quin facilius huc conſen-
ſum Domini probare poſſit primo, quam ſecundo ca-
ſu, ſed dicitur quod in vtroq; debet illum probare, alias
a furto, & eius pęna non poteſt excuſari, nec hoc ne-
gant ipſi Bart. Aretin. & Menoch. & ita etiam videtur
ſentire Aug. de Arim. in. ſi bene eius verba cõſiderentur
in loco citato, & eſt ipſa veritas, nam & ſi ab initio rẽ
alienam ſine voluntate Domini accipiens, & veriſimi-
13 liter, ac probabiliter, ex coniunctione amicitiæ, ſolita
quantitate rei, vel alia de cauſa credens, quòd Domi-
nus ſciens permiſsurus fuiſset non committat furtum,

& ab eo

& ab eo excuſetur Marſil.conſ.26.nu.2.& 3.Menoch.
d.caſu 298.nu.4.& ante eos Bart.iud.§.rectè ſub n.3.
verſ. quæro circa voluntatem, & Aret.in d.§.furtum
autem fit circa finem,& Auguſt.de Arimin.in allegata
additione,& voluit etiam Aldobrand in d.§.placuit ta-
men,debet nihilominus docere qualiter iure ita credi-
dit,alias furti tenetur,vt ipſi dicunt,imò & ſi Dominus
rei ſubtractę compareat,& dicat;ac proteſtetur de eius
14 conſenſu rem fuiſſe ſubtractam ab inculpato,vt eum
a pœna furti liberet,nõ ſtatur tali aſſertioni,niſi extent
coniecturæ veriſimiles,ita arguentes,vt quia eſſet cõ-
ſanguineus, vel amicus,vel ſolitus talia concedere,vel
quia res eſſet modici valoris, vel huiuſmodi ſecundum
Bar.in d.§.rectè n.a.verſ.iuxta hoc quæro,cuius dictũ
cõiter approbari teſtatur Clarus in §. furtũ n.21. verſ.
item excuſatur, & tradit Marſil. ſing.22. confeſſio of-
fenſi in princ.quòd totum Iudicis arbitrio relinquitur,
vt ſubdit Clar.& bene,quòd & ſupra diximus in non ab
ſimili propoſito.

Tertio quia, & depoſitarius, & creditor, qui re de-
poſita,& pignore vtitur furti tenetur d.§.furtum autem
fit. Inſtit.de oblig.quæ ex delict.naſc.& ibi omnes ſcri-
bentes notant, Bald. conſ.410. ſupra allegato col. fin.
ſub nu.8.verſ.item fundata eſt intentio lib.ſecundo, &
Couar.in d. cap. peccatum in d. ſecunda parte, §.1. in
princ.& lib.3. variar.reſolut. d.c.15. ad finem num.8.
verſ.adeò quidem.

16 Quarto quia tutores,curatores, & quicũque alieno-
rum negotiorum geſtores furtum committunt, ſi quid
furãdi animo ammouerint, nam habent quidem admi-
niſtrationem,ſed nõ intercipiendi poteſtatem, l.tutor,
33.ff.de furt.& l.idem eſt 46.ff.pro ſocio.

17 Quinto, quia colonus,qui res Domini in prædio cõ-
ſiſtentes celat,vel aliter animo furandi, & ſibi appro-
priandi ſuſcipit,furtum facit d.l.idem eſt, & ibi gloſ.&
Doctores,ff.pro ſocio.

18 Sexto quia ita furtum committit,qui ſcienter,inuito
domino retinet, & contrectat apud ſe rem alienam,
quæ ab initio bona fide ad eum peruenit, quem admo-
dum qui a principio ſciẽter ſine Domini voluntate ac-
cępit,vt latè probat Lucas de Penna in l.1. poſt princ.
in verbo inuadat C.de his,quæ ex publ.collation.illa-
ta ſunt,non vſurpand.lib.decimo,& licet Crauet.conſ.
244.in cauſa inquiſitionis col.fin.ver. quinimo fortius
dico, videatur tenere, quod propter ſuperuenientem
ſcientiam rei alienæ in eo,qui eã licitè, & ſine vitio te-
nebat,non committatur furtum, ſi poſt modum inuito
Domino retineatur, quia ſit conſiderandũ initiũ rece-
ptionis,quod fuit licitũ,& honeſtum tamẽ eius dictum
procedit ſolum, quando retinens tenetur de ea redde-
re rationẽ ei,a quo habuit,vel eius hæredibus,quia ta-
19 lis obligatio eũ excuſat a pęna furti,& ita eſt intelligẽ-
dus Bald.per eum allegatus conſ.410.in cauſa,& quę-
ſtion. Antonij col.pen.ſub n.5.ver.rurſus iſte Antonio,
col.fin.n.10.verſ.ex quo depoſito, libro ſecundo, ſecus
autem, quãdo pro ea non tenetur erga aliquem,ſed li-
bere eam poteſt vero Domino reſtituere, quia tunc nõ
obſtante iuſto initio, ſi poſt habitam ſcientiam rei alie-
næ retinet inuito Domino, facit furtum, vt ipſemet
Crauet.ſubiungit in verſ.bene fateor,vltra quod,quic-
quid ſit in dicto caſu, non poteſt ſeruire capſerijs, qui
accipientes pecuniam capſæ pro vſu proprio nullum
habent iuſtũ initiũ in tali acceptione pecuniæ, quæ eis
eſt aſſignata pro vſu tãtum ſocietatis,adeò ꝙ qualiter-
cunq; accipiãt ad aliũ vſũ illicitè vſq; ab initio accipiũt.

20 Septimo quia ſi quis dat pecuniam famulo,vel alte-
ri,vt eam ſoluat,vel conſignet alicui, & is eam in pro-
prios vſus conuertit,furtum committit,vt voluit Iaſ.in
l.eius qui in prouincia § quas vero n.7. ff.ſi cert.petat.
vbi ideò tradit, quod Florentiæ fuit ſuſpenſus laqueo
quidã Iuuenis, per quem quidam Mercator exercebat
menſam,& bancham, & ei dederat ſemel centum du-
catos,vt eos daret Sempronio,& ille nõ dedit, ſed pro
ſe retinuit, & in vſus ſuos conuertit, quia dicitur com-
miſiſſe furtum propter illam contrectationẽ pecuniæ
per tex.apertum in l. ſi quis vxori 53.§. Iulianus ff. de
furt.& in l.ſi is cui.7.C.eod.tit.& ſubdit Iaſ.quod illum
defendere nõ potuerunt Florian.& Imola, quod dictũ
referunt,& ſequitur Clar.in d.§.furtum n.22.ver.poſ-
ſet etiam allegare, & Petr.Foller.in pract.criminal.in
fragmentis tit.de furtis, n.127.verſ.nunquid hæc pœ-
na,& licet non deſint,qui dictam ſententiam iniuſtam
fuiſſe dicant,tamen illam amplectitur Crauet.d.conſil.
244.in cauſa inquiſitionis col.fin.verſ.poſtremò conſi-
dero,niſi pecunia ſit tradita nuntio diuiti,quia tũc tra-
dens non videtur curare, an illã tradat in genere, vel in
21 ſpecie,ex quo habet in bonis,dũmodo,& huic non ſit
facta commiſſio per verba denotantia, quod eandem
pecuniam in ſpecie ſolueret, quia tunc, & iſte furtum
committeret eam non ſoluendo, ſed in proprios vſus
expendendo,vt per ipſum Crauet.ibi.

22 Octauo quia conuenit diffinitio furti, quod eſt con-
trectatio rei alienæ frauduloſa lucri faciendi gratia,vel
ipſius rei,vel etiam vſus eius,vel poſſeſſionis, vt in l.1.
§.fin.ff.de furt.& in §.furtũ eſt Inſtit.de obligat.quę ex
delict.naſcunt. maximè attentis circa huius diffinitio-
nis declarationẽ dictis per Couar.in d.§.1.in princ.qui
docet,nõ eſſe neceſſariam ammotionem, ſed ſufficere
occultam,& fraudulosam acceptionem alienæ rei.

23 Nono, quia generaliter ſpecies eſt furti quomodo-
cunq; largiri vel diſponere de re aliena ſine Domini vo-
luntate ſecundum gloſ.in §.placuit tamẽ in verbo pro-
duxiſſet.Inſt.de obligat.quæ ex delict. naſcunt.

Quæ omnia facilius ſunt admittenda, cum dicti ca-
pſerij pecuniam cõſumpſerunt alienam,ſciẽtes, ſe non
eſſe ſoluendo, & facultates, ſuas non eſſe ſufficientes
24 ad ſatisfactionem,& reſtitutionem,ex hoc enim dicũ-
tur bancherios decepiſſe per tex.in l. penult.in fine ff.
de iure dot.vbi dicitur, quod ſi ſocer ſpe futuræ dotis
induxerit generum,& cum ſciret ſe dotem pręſtare nõ
poſſe,id egerit,dicitur genero inſidiari, propter quod
ſolum puniẽdi videretur extraordinariè arbitrio Iudi-
25 cis,pro vt ſic puniendum eſſe illum, qui ſciẽs ſe non eſ-
ſe ſoluendo,facit ſe diuitem,& plura contrahit debita,
tradunt Plot.de in litem iurand.ſeu in repet.l. ſi quan-
do C.vnde vi.§ 4.n.62. verſ.ſic, & contrahens Meno-
ch.de arbit.Iudic.lib.ſecundo,cent.quarta, caſu 381.n.
25.ver.hoc crimine notari,& Farinac.lib.1.quæſt.cri-
min.q.26.nu.28.verſ.ſicut pariter, vbi alios allegat, &
adhuc fortius, cum ad decipiendos bancherios, & ne
conſumptionem pecuniæ viderent, aliorum pecuniam
oſtenderent,& in capſa,tanq; pecuniam menſę tẽpore
reuiſionis rationum banchæ reponerent,& exinde ex-
traherent,& amicis,a quibus habuerant, reſtituerent,
hęc enim eſt manifeſta,& aperta fraus,quæ aliquo ve-
lamine celari non poteſt,vt per Dec.Cagno.& alios in
l.generaliter cum de fraude,& in l. fraudis interpreta-
tio ff.de reg.iur.

EPITOME.

Explicatur latiſſimè, & diſtinctè materia de bonis eorum, qui de aliquo crimine accuſati, vel inquiſiti, aut in eo depræhenſi, ante ſententiam mortem ſibi ipſis inferũt, & an, & quando ad fiſcum pertineant, & num heredes, venientes ab inteſtato, & alij, quorum intereſt ſint vocandi, & quid probare habeant ad fiſcum repellendum.

SVMMARIA.

Mortem ſibi inferens conſcientia patrati criminis bonis priuatur, n.1.

Declaratur obtinere quando delictum eſt eiuſmodi, pro quo bona eſſent confiſcanda ſi reus fuiſſet Confeſſus, vel conuictus, n.2. & 19.

Occidens ſe ipſum metu criminis, videtur illud fateri, & ſententiam ferre de ſe, n.3.

Mortem ſibi inferre dicitur quis conſcientia criminis, vel metu pœnæ, quoties in crimine deprahenſus eſt, vel de eo accuſatus, aut inquiſitus, n.4.

Interficientis ſe ipſum bona confiſcantur non ex occiſione ſui ipſius ſed ex crimine priori, pro quo ſe ipſum interemit, nu. 6.24.

Mors delinquentis extinguit delictum, & eius pœnam, tã criminalem, quam ciuilem, & impedit accuſationem, & inquiſitionem, n.5.

Et ibidem, quod ſtatutum puniens homicidam habet locum in interficiente alterum non ſe ipſum.

Fiſcus dicitur habere intentionem fundatam in confiſcatione, ex eo, quod delinquens ſe ipſum occidit conſcientia criminis, vel metu pœnæ illius, n.7.

Videtur tamen ſecundum aliquos, quod aliud debeat concurrere, antequam occidens ſe ipſum habeatur pro confeſſo, cũ experientia compertum ſit, multos innocentes, carceratos ſe occidiſſe, n.8.

Sed contrarium defendit, & demonſtrat D. Author ibidem.

Innocentia Rei, qui ſe ipſum interfecit, probari poteſt ab ijs, quorum intereſt contra fiſcum prætendentem bonorum cõfiſcationem eo prætextu, quo Reus conſcientia criminis, vel metu pœnæ mortem ſibi conſtituerit, n.9.

Et ibidem quod hæredes, & propinqui, ſeu alij prætendentes intereſſe citari debeant pro defuncti, & bonorum defenſione etiam in crimine læſæ maieſtatis.

Item in crimine hæreſis, n.10.

Innocentia Rei ſe ipſum interficientis, quomodo probetur, numero 11.

Item debet probari liquidò, & concludenter, n.12.

Et quod hoc caſu iuris præſumptio dicitur liquidiſſima probatio, n.13.

Item quod quando poterat ſubeſſe alia cauſa, ex qua Reus ſe interfecit, potius præſumitur, quod fecerit ex illa cauſa quam metu criminis, n.14.

Item quod concurrentibus contrarijs probationibus ſit interpretatio, vt Reus ex alia cauſa mortem ſibi conſtituerit, & non ex conſcientia criminis, n.15.

Factum refertur de quodam, qui imputabatur venenum vxori dediſſe, & qui ſe ipſum interemit in carcere, n.16.

Praxis in confiſcatione bonorum illius, qui ſe ipſum interfecit, nu.17.

Confiſcatio bonorum hodie non habet locum, niſi in crimine læſæ maieſtatis diuinæ, vel humanæ, n.18.

Titulus de bonis eorum, qui mortem ſibi conſciuerunt, eſt hodie correctus per auth. bona damnatorum. C. de bonis proſcript. ſecundum communem, n.19.

Confiſcatio bonorum in pœnã delictorum imponi poteſt a ſtatuto, n.20.

Et ibidem, quod auth. bona damnatorum non habet locum quando extant ſtatuta, vel conſuetudines.

Auth. bona damnatorum ſecundum communem corrigit duntaxat iura antiqua in illis caſibus, in quibus pœna confiſcationis bonorum imponebatur tacitè, & in conſequentiam pœnæ mortis naturalis, vel deportationis, n.21.

Bona hodie non publicantur aliquo caſu, niſi in crimine læſæ maieſtatis diuinæ, vel humanæ, vel niſi ſtatuto, aut conſuetudine aliter diſponatur, n.22.

Fiſcus repellitur a confiſcatione bonorum illius, qui ſe occidit metu criminis, quando, pro eo crimine non poterat bona cõfiſcari, n.23.

Item repellitur, quando prætendit confiſcationem ex eo ſolo, quod quis ſe ipſum interemerit, n.24.

Fiſcus prætendens bonorum confiſcationem illius, qui non deprahenſus in delicto, nec de eo accuſatus aut inquiſitus ſe ipſum interfecit probare debet quod is delictum admiſerit, cuius metu ſe ipſum occiderit, n.25.

Occidiſſe ſe ipſum ex varijs cauſis poteſt contingere, & ideò non eſt præſumendum, quod fecerit ob delictum, ſed fiſcus id probabit, n.26.

Declaratoria, quando requiratur, quod metu criminis ſe ipſũ quis occiderit, traditur latè, n.27.

Mortuus repertus præſumitur ex aliorum facto, vel caſu, aut morbo mortuus, & non quod ſe ipſum interfecerit, & ideo hoc fiſco probandum erit, ſi voluerit admitti ad confiſcationem bonorum, n.28.

Et ibidem quod probationes fiſci debent eſſe admodum claræ, cum in contrarium ſit præſumptio naturæ.

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS SEPTIMVS.

1 QVi conſcientia perpetrati ſceleris depræhenſus in crimine, vel de eo accuſatus, aut inquiſitus mortem ſibi infert bonis priuatur l. tertia in princ. & in §. 1. verſ. ergo, aut poſtulati ff. de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer. l. 1. & ſecunda C. eod. tit. & l. in fraudem §. eius bona l. ſecundo ff. de iure fiſci. facit. l. ſi quis filio §. eius q. ff. de iniuſt. rupt. & irr. fact. teſtam. & l. ſecunda C. qui teſtament. facere poſſ. cum vtrobique notatis Decian. conf. 438. ſub n. 1. Clar. in pract. crimin. q. 68. ſub num. 37. verſ. ſe ipſum occidere volens circa medium, Pet. Ioan. Ancharan. lib. ſecũdo quæſt. iur. famil. quæſt. 22. in princ. quod quidem procedere intelligitur, quan-
2 do delictum, pro quo ſe occidit, erat tale, propter quod bona ipſius fuiſſent confiſcanda, ſi de eo confeſſus, vel conuictus fuiſſet, & non aliàs, vt expreſsè ſubijcit tex. in d. l. tertia d. §. 1. verſic. vt autem, & §. idem reſcripſit, verſicul. ergo ita demum ff. de bon. eor. qui ſibi mort. conſciuer. & tradunt in d. l. ſecũda C. qui teſtam. facere poſs. Bald. Salyc. Roman. Caſtr. Alexan. Iaſon. Corn. & Dec. Salyc. in d. l. 1. nu. 1. & ſecundo C. de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer. Alberic. de Roſat. de ſtatutis lib. tertio, quæſt. 18. nu. 3. verſ. item quæro ſpecialiter, & quæſt. 20. ad finem, & quæſt. 21. in princ. Corn. conſ. 195. n. 4. & n. 11. verſ. & ſi fuiſſet accuſatus lib. ſecundo Foller. in pract. criminal. in quarta parte tertiæ partis principalis in verbo, & ſi cõfitebuntur n. 73. verſ. iſtis concurrentibus, Menoch. in tract. de arbitr. Iudic. lib. ſecundo, cent. tertia, caſu 284. n. 14. verſ. primus eſt, & n. 20. verſ. hinc ſumitur, Anchar. d. q. 22. n. 9. & ſeq. verſ. ſi verò illud crimen, & in fine ſub n. 22. Decian. in tractat. crim. lib. 9. c. 3. n. 6. & 7. verſ. ſecundo ſit concluſio, & verſic. ſed dubitari poteſt, & capitulo quarto, in princ.

Digitized by Google

princ.nu.1.tom.2.Vulpellus reſpon. crimin.pr.n.9.&
10.Petr.Ruiz.Maureus deciſ.Lituan.pr.nu.22.&ſeq.
verſ.multa ſunt,Peregr.in tract.de iure fiſci lib.4.tit.4.
de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer.in princ.nu.1.&
num.3.verſ.intellige, vbi ita communiter teneri dicit,
Couar.lib.2.variar.reſol.cap.1.ante fin.ſub n.11.verſ.
legibus ſane Romanorum, Didac.Canter.in ſuis quæ-
ſtionib.criminal.de quæſtionibus tangentibus punitio-
nem delicti cap.6. de homicidio nu.53. in verſ. aut ſu-
mus in caſibus Fol.555.col.1.& 2.Hyeronim.de Lau-
rent.deciſion.Rotæ Auenionenſ.123.incipiente hodie
3 num.11.verſ.imò etiam,& verſ.vnde cum,ex eo enim,
quod quis ſe ipſum occidit metu criminis, videtur cri-
men illud fateri, &ideò locus eſt pœnæ,quæ pro dicto
crimine impoſita eſt a lege, & per conſequens publi-
cationi bonorum, ſi pro illo delicto confiſcatio bono-
rum imponebatur, & non alias, vt hanc rationem ex-
præſsè ponit text.in d.l.3.d.§.1.in illis verbis conſcien-
tiæ metū in reo, veluti confeſſo teneri placuit, & rur-
ſus in §.ſic autem in illis verbis, quaſi de ſe ſētentiā tu-
liſſet ff.de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer. & notant
Bart.in eadem l.§.de illo in princ.Foller.in d.verbo,&
ſi confitebuntur nu.70. verſ.viſo de confeſſione.Corn.
d.conſ.195.ſub n.11.ad fin.verſ. & ſi fuiſſet accuſatus,
DD. in d.l.2. C.qui teſtam. facere poſſ. vbi præcipuè
Bald.n.1.Salyc.n.3.Ludou. Roman.n.2.Caſtr.n.2.& 3.
Alex.Iaſ.& Dec.omnes n.2.Corn.nu.6.Salyc.in d.l.1.
n.2.circa finem.Alberic.de Roſat.d.q.18.n.4.Anchar.
d.q.22.ante n.8.& 12.Decian.d.c.3.nu.6. d.verſ.2.ſit
concluſio, & latius nu.8. verſ. ſuccedit autē,Vulpel.d.
reſp.1.nu.19.Pereg.d.tit.4.ad fin.ſub n.12.Pet.Ruitz.
d.deciſ.Lituan.1.n.22.Couar.lib.2.variar.reſol.d.cap.
1.ante finē ſub nu.11.verſ.legibus ſane Romanorū, &
latè Didac.Cāter.d.tit. de homicidio ſub n.54. verſ.1.
caſu,& verſ.3.caſu fol.556.col.2. Et dicitur tunc con-
4 ſcientia criminis, & metu pœnæ illius quis ſe occidiſſe,
& per conſequens pro confeſſo haberi, quādo in crimi-
ne depræhēſus,vel de eo accuſatus, vel inquiſitus fue-
rat,vt in d.l.3.in princ.& in §.1.& tradūt Bart.in d.§.
de illo in princ.Doctores omnes in d.l.2.C.qui teſtam.
facere poſſ.Hieron.Laurent.d.deciſ.123.nu.10. verſ.
generaliter autem Peregr.d.tit.4.n.2. verſ.tu verò ad-
de Decian.d.c.3.n.6.& 12.verſ. tertius eſt,Anchar.d.
q.22.n.12. Didac.Canter.d.tit.de homicid. ſub n.54.
verſ.3.caſu, Foller.in d.vero, & ſi confitebuntur n.70.
verſ.viſo de confeſſione,Corn.d.conſ.195.nu.5.& 11.
in fine, gloſ.& Doctores in d.l.1. & 2. C.de bon. eor.
qui mor.ſibi conſciuer.

*V*nde merito infertur, quod contra interficientem
ſe ipſum non poteſt procedi de occiſo ex lege Corne-
lia de Sicarijs, nec conſequenter ex eo occiſionis ſui
ipſius crimine ad bonorum confiſcationem,quia mors
5 delinquentis extinguit delictum, & eius pœnam tam
criminalem, quam ciuilem, & impedit accuſationem,
inquiſitionem, vt latiſſimè conſuluit Corn.d.conſ.195.
lib.2. quem ſequutus eſt Dec.in d.l.2.num.13. & ſeq.
verſ.ex prędictis,& d.conſ.438.& in eodem caſu Curt.
Iunior conſ.182.Socin.iunior.conſ.51.lib.1.Paris.cōſ.
155.lib.4 & Perett.conſ.89.ſequuntur Peregrin. d.tit.
4.nu.8.& 9. verſ. attamen Vulpel.d.reſp.1. n.8.& ſeq.
verſ.& ſi, & n.18. verſ.quod ſi, volentes hoc procede-
re etiam ſtante ſtatuto, quòd homicida decapitare-
tur, & bona eius publicentur,quaſi quòd tale ſtatutum
non habeat locum in eo,qui ſe ipſum interficit, ſed in-
telligatur in interfectore alterius, ita quod, qui homi-
cidium commiſit, viuus remaneat, & puniri poſſit, &
bonis priuari, quod non poſſet fieri in eo, qui ſe ipſum
occidit, qui cum mortuus ſit, capite puniri non poteſt,
nec eius bona poſſunt confiſcari,quia per mortem de-
ſierunt eſſe ſua, præfati Doctores conſiderant,& præ-
ſertim Corn. & Decian dictis locis, qui etiam alias ra-
tiones adducūt, & dictos cōmendates ſequitur Menoch.
d.caſu 284.n.26. & ſeq.ex relatis infertur, & quòd in
iſtis terminis non conſideretur illatio mortis, quia in ſi-
bi quis dedit, ſed tantum delictum ſibi aſcriptum dicit
6 formaliter Salyc. in d.l.1.nu.2. verſ.2. caſu C.de bon.
eor. qui mort. ſibi conſciuer.& in d.l.2. num.3.verſ.2.
caſu illatio mortis, Decian.in d.cap.3.ſub num.6.verſ.
ſecunda ſit concluſio, & num.15. verſ. & hoc etiam,
& d.cap.4.num.3.verſ.2.dubitatur in fine, ſed tantum
contra talem interficientem ſe ipſum procedi poteſt
ex crimine priori, pro quo ante ſentētiam ſe ipſum in-
teremit, & propter illud ad cōfiſcationem bonorū de-
ueniri, ſi erat tale, ex quo bona erant confiſcanda,
cum ex d.occaſione ſui ipſius cēſeatur confiteri crimē
illud, & illius, pœnis ſubijciatur, vt præfati Docto-
res dicunt, & ſupra etiam probauimus ex aliorum au-
thoritatibus, & hoc ſiuè delictum ipſum probatum eſ-
ſet, ſiuè non probatum, ſi enim erat probatum, ſuffi-
cit ad bonorum publicationem illa probatio de per
ſe abſque aliqua conſideratione, quòd delinquens ſe
ipſum occiderit, ſi verò non erat probatum adhuc lo-
7 cus eſt confiſcationi, quę propter illud delictum impo-
nitur, quia Fiſcus habet ſuam intentionem fundatā, ex
eo quod delinquens ſe ipſum occidit cōſcientia crimi-
nis, & metu pœnæ eius, cum vt dictum fuit ſuperius, &
dicetur etiam inferius, pro confeſſo habeatur, ita tra-
dit Didac.Canter.d.tit.de homicidio ſub n.54. verſ.1.
caſu, & verſ.3. caſu, vbi tamen ait, quod licet alij tene-
re videantur, quod ſufficiat ad condemnationem oc-
ciſio ſui ipſius poſt depræhenſionem in delicto, vel ac-
cuſationem, aut inquiſitionem, etiam ſi nulla contra
eum talis delicti extet probatio, ex quo per illam ſolam
occiſionē habetur pro confeſſo, tamen ipſe credit, quod
8 ſaltem cum dicta occiſione debeat cōcurrere ſemiple-
na probatio, vel ad minus conſtare, ſi in carcere ſe oc-
ciderit, rectè eſſe captum, vel detentū, dictumq; exiſti-
mat, quòd ſolum ex eo, quod quis ſe occidit poſt ca-
pturam, & accuſationem, vel inquiſitionem de delicto
habeatur pro confeſſo, & probetur plenè delictum ſal-
tem ad effectum pœnæ ordinariæ irrogandæ, vt ibi la-
tè per eū, pro quo facit Decian.d.c.3. nu.14. verſ. ad-
uertant tamen Iudicis, vbi ait quòd & ſi poſt depræ-
henſionem, vel accuſationē, vel inquiſitionem ſe occi-
dens de iure habeatur pro cōfeſſo nulla alia probatio-
ne facta, tamen cum experientia doceat multos inno-
centes depræhenſos, vel poſtulatos maximè carcera-
tos ſe occidere, Iudex debet conſiderare omnes circū-
ſtantias antequam eos habeat pro confeſſis, & ex hoc
ſolo non debet eos, vti verè confeſſos punire, vt ibi,
cum quibus nō ſentio, quia, qui conſcientia perpetrati
ſceleris, in quo fuerat depręhēſus, vel de eo accuſatus,
vel inquiſitus ſe ipsū occidit, de illo dicitur confeſſus,
vigore cuius confeſſionis condēnatio ſequi poteſt, vt
ſupra diximus plura aperta, & perclaras DD. autho-
ritates, eſtq; intentio fiſci ex eo ſolo fundata, niſi hære-
des, ſeu venientes ab inteſtato, & propinqui contrariū
probent, oſtendendo defuncti innocentiā, vel impunita-
tem delicti, de quo imputatus fuerat, vt dictum eſt, &
notant præciſè infraſcripti Doctores, & ijdemq; [illegible]

Digitized by Google

Didac.Cant.& Decian.nam,& ſi in crimine deprehē-
ſus,vel de eo accuſatus vel inquiſitus ſe ipſum occidēs,
conſcientia criminis,& mœtu pœnæ ſe occidiſſe videa-
tur,& pro confeſſo habeatur,tamen admittitur proba-
tio in contrarium,& contra talem fictā, & preſumptā
confeſſionem defuncti poſſunt eius heredes,& propin-
9 qui,& alij, quorum intereſt, oſtendere illius innocen-
tiam, qui propterea vocandi ſunt, & audiendi Fiſco
prætendente bonorū confiſcationē ſub dicto prætex-
tu,quod conſcientia ſceleris,& mætu imminentis pęnę
defunctus ſibi mortem conſciuerit,vt ad ipſum Fiſcum
repellēdum,& pro bonorū defenſione dictā innocētiā
defuncti probare poſſint,vt eſt tex.ad literam in d.l. 3.
d.§.de illo ff.de bon. eor.qui ſibi mort.conſciuer. & in
d.l.ſecunda C.qui teſtam.facer.poſſ. & tradūt Bart. in
d.§.de illo in princ. & infra pluries in diſcurſu, omnes
ſcribentes in d.l.ſecūda, vbi precipuè Bal.n.1.Salyc.n.
3.Caſtr.n.1.4.& 7.Alex.n.4.& 6.Iaſ.n.5.& ſeq.Cor.n.
7.& ſeq.Dec.n. 16.& ſeq.Hieron. de Laurent.d.deciſ.
Auenion.123.ſub n.10.poſt ver.generaliter autem,ibi,
& è contra ſi deprehenderetur,Salyc.in d.l.1.n.2.C.de
bon.eor.qui mort.ſibi conſciuer. Alberic.de Roſat.d.
q.18.ſub n.3.& d.q.20.in fine.Ancharan.d.q.22.n.18.
verſic.præterea illa præſumptio.Didac.Canter.d.tit.
de homicid.ſub n.53.poſt medium ibi, & ſi hæres, vel
cuius intereſt, & ſub n.54.verſ. Tertio caſu.Peregr.d.
tit.quarto ſub n.2.verſ. Tu verò adde ad finem, & ſub
n.12.poſt verſ.ſupereſt,vt videamus,Decian.d.c.3.nu.
8.verſ.ſuccedit autem,vbi latè inſiſtit,oſtendens ſuffi-
cere fiſco ad bonorum confiſcationem hanc præſum-
ptam confeſſionem ſine alia probatione hæredibus
nil releuans in contrarium probantibus, dummodo ta-
men conſtet de delicto, & patet ex Vulpell.d.reſp.1.in
princ.quod procedere etiam fiſco bonorum confiſca-
tionem prætendēte ex crimine læſæ maieſtatis per de-
functum commiſſo,vt,& tunc hæredes,ſeu propinqui,
quorum intereſt,citari debeant pro ipſius defuncti, &
bonorū defenſione, voluit Bal.conſ.63.ſi qui cōmiſit
lib.quarto, quem ſequuti ſunt Aret.in tract.malefic.in
verbo.*Et hai tradito la tua Patria*.n.17.ver.& bene ad-
uertas,& ibidem Auguſt.de Arimin in addit.& Foller.
in pract.criminal.in ſexta parte principali in forma ca-
pitulorum quando damnat.mem.ob crim.læſæ maieſt.
n.11.Vnde dixit Alber.de Roſat.d.q.20.in fine, quod,
inculpato de hæreſi ſeipſum interficiente pendente
10 accuſatione,vocandi ſunt per fiſcū hæredes,vel veniē-
tes ab inteſtato,ſeu propinqui, qui niſi probent, quod
fuerit Catholicus,bona publicantur, quia præſumitur
quod cōſcientia criminis ſe ipſum occiderit. Probatur
autem iſta innocentia, ſe ipſum interficientis aduerſus
11 Fiſcum ſecundum Bart.in d.§.de illo nu.2. verſ.quæro
quando hæredi,vel directo probādo,quod verè defun-
ctus non commiſit delictum illud, de quo fuerat incul-
patus,vel præſumptiuè oſtēdēdo,quod defūctus habe-
bat aliquam cauſam vehemētiſſimā doloris animi, vel
corporis,propter quam potius videatur ſe interfeciſſe,
quam propter delictum, & Bart.ſequuntur Peregr. d.
tit.quarto,n.1.& 3.in verſ.tu vero adde,& Foller.in d.
verbo,& ſi confitebuntur.n.78.verſ. ſecundo quæro,
& Doctores in d.l.ſecunda C.qui teſtam.facer.poſſ.v-
bi dicunt Bald.ſub n.1.& latius Salyc.nu.4.verſ.& ad-
uerte,quod hæc innocentia probatur, vel probando,
quod defunctus non commiſit illud delictum, vel quod
dato,quod commiſerit,non erat puniendus,quia ad ſui
defenſionem fecerat,vel ſibi iure licebat, vel obſtabat
præſcriptio de iure communi, vel Municipali, quod;
& tenet ibidem licet non tam latè Caſtr.ſub num.1.&
4.& clarius Corn.n.7. & 8.verſ.ſin autē fuerit depræ-
henſus,& ſub n.11.ad finem.ver.aut conſtat,quod non
intulit,& ſub n.15. ad fin.verſ.in caſu autem noſtro, &
12 debet eſſe probatio multum concludens,vt videtur te-
nere Salyc.in d.l.2.in princ.n.2.dicens,quod iſto caſu,
quando ſcilicet deprehenſus in crimine, vel de eo ac-
cuſatus, vel inquiſitus, ſibi infert mortem, eius inno-
centia debet probari liquidis probationibus,quod etiā
ibidem videtur velle Caſtr.ſub n.1.in fine, & fuit opi-
nio gl.ibi per illum tex.& comprobari poteſt,quia pro-
batio debet eſſe fortior, quando præſūptio iuris eſt in
contrarium c.quia veriſimile de præſump.c.ſuper hoc
de renuntiat.l.fin.in princ. ff.quod met.cauſ.Alex.cōſ.
97.in fine ſub n.13.lib.3.Marſil.ſingulari 451.decreui
poſt princ. vbi latè inſiſtit plura adducens iura, & au-
thoritates, habebitur tamen pro liquida probatione
13 pręſumptio iuris,per quam arguatur ex alia cauſa,quā
propter pendentiam proceſſus criminalis, quem ſibi
mortem intuliſſe,quia dicitur liquidiſſima probatio, vt
latè tradit Alciat.in tractat.de præſumptio.in 3.parte,
nu.3. verſ.ſed tu aduerte per l.licet Imperatores ff. de
l.1.& alia iura, quæ allegat, & ita videtur tenere Bart.
in d.§.de illo n.2.verſ.quæro quando hæredi, dum lo-
quitur de probatione innocentiæ præſumptiuè, vt ſu-
pra retuli, idem tenent conſequenter,qui eum,vt ſupra
ſimpliciter referunt,& expreſsè Petr.Foller.in loco ci-
tato.nu.71. verſ.ſecundo requiritur, volens, quod ſuf-
ficiat ad excluſionem fiſci poſſe præſumi aliam iuſtam
cauſam, propter quā potuerit moueri ad ſe interimē-
dum, quā metum ſupplicij ex admiſſo crimine per tex-
tū in d.l.3.§.ſi quis autem vitæ tedio ff.de bon.eor. qui
mort.ſibi conſciuer.vbi dicitur quod ſi Pater, qui filiū
occidiſſe, dicebatur ſe ipſum quoq; occidat, videtur
potius hoc feciſſe propter dolorem mortis filij, quam,
metu pœnæ, & proinde eius bona non confiſcantur,
quod & ſenſiſſe videtur Caſtr.in d.l.2.col.fin. ſub nu.7.
verſ.aut erat dubium,inquiens,quod vbi poteſt proba-
ri, quod alia cauſa poterat ſubeſſe,ex qua ſe interfece-
rit, vt impacientia doloris, potius præſumitur, *quod*
fecerit ex illa cauſa,quam metu criminis,quia eſt beni-
gnior interpretatio,& apertius tradit ibidem Corn.ſub
15 n.8.ad finē verſ.ſed licet, vbi vult,quòd etiam quando
quis ſe occidit, poſtquam eſt deprehenſus in delicto,
vel de eo accuſatus,vel inquiſitus, ſi hæredes probant,
quòd tunc imminebat alia cauſa, puta quia premeba-
tur magno dolore, præſumitur potius ſe interfeciſſe
ob dolorem in mitiorem partē, & idem repetit poſtea
ſub nu.11.in fine,ibi vel probādo,quòd tempore mor-
tis ſuberat alia cauſa,idē ſentit Salyc.in d.l.1.C.de bon.
eor.qui mort.ſibi conſciuer.ſub n.2.ad finē aiens,quòd
in hoc caſu,vbi hinc inde eſt præſumptio magis atten-
ditur præſumptio vehementis doloris,& ita etiā aper-
tè vult Alberic.de Roſat. d.q.18. ſub num.3.inquiens,
quod concurrentibus præſumptionibus cōtrarijs fit
interpretatio in mitiorem partem,quod ex alijs cauſis,
& non conſcientia ſceleris mortem ſibi dederit, qui in
crimine deprehenſus erat, vel de eo accuſatus, vel in-
quiſitus,& Caſtr.ſupra citatum refert, & ſequitur An-
char.d.q.22.n.19.& 20.& ſatis colligitur ex Vulpello,
d.reſp.1.n.21.& ſeq.Infert autem Anchar.in caſu ſuo,
quòd is, qui ſe ipſum occiderat in carcere ob accuſa-
16 tionem,quòd vxori venenum dediſſet, dicebatur po-
tius ſe ipſum interfeciſſe impatientia, & tedio vitæ,
quam

quam metu futuræ pęnæ,cum ob diutinum carc:re:n,
& torturam ter receptam ſæpius eſſet proteſtatus, ſe
deſperatione obiturum,niſi excarceraretur, vt ibi nu.
18. & cum per torturam ſibi illatam inditia purgaſset
& ob id condemnari non poſset, & proinde metus fu-
turæ pęnæ ceſsaret, vt ibi nu. 16.& ſeq.& fortius cum
ex illo delicto, vbi eſset probatum nõ ſecuta morte ex
ſtatuto pæna pecuniaria imponeretur,vt non ſit veriſi-
mile,quod propter illud ſe interfecerit,& hoc ſolũ erat
ſatis ad euitandũ confiſcationem bonorum, vt ibi per
eum concludentem non eſse etiam locum pęnę ſtatu-
ti,quia delictum non eſt probatum,& inditia ſunt pur-
gata n.21.& 22.idem inueni tenere Decian.d.c.3.n.13.
verſ.quartus caſus eſt, vbi excludit præsũptionem me-
tu pœnæ ex cauſa morbi, vel doloris animi tempore
occiſionis ſuis.

Iure igitur ex prædictis concludi poteſt, quod ſe ip-
ſum interimens,poſtquam depræhenſus eſt in crimine,
vel de eo accuſatus,aut inquiſitus fuit, & ſic conſcien-
tia ſceleris,& metu pęnæ imminentis non priuatur bo-
nis ob delictum iſtud occiſionis ſui ipſius,nec ex eo ali-
quo modo moleſtari poteſt extinctis per mortem deli-
cto,pœna, accuſatione, & inquiſitione, etiam ſtatuto
homicidam puniri mandante in pœnam capitis,& bo-
norum confiſcationis,ſed quod ſolummodo inquietari
poteſt pro priori delicto,propter quod ſe interfecit,a-
deo quod ſi delictum illud erat tale, quod pro eo im-
poneretur publicatio bonorum,bona ſpectabunt ad fi-
ſcum,ſi verò ex illo non venirent bona confiſcanda nõ
erit locus eorum publicationi,ſecundum quam diſtin-
ctionem ſæpius practicaui, & iudicaui, & per alios iu-
dicatum vidi,& refert Pereg.d.tit.4.in fine n.12.quod
iſta materia fuit practicata Paduæ in quodam retento
pro crimine hæreſis,qui ſe ipſum laqueo ſuſpendit, &
eius bona non fuerunt confiſcata,ſed dimiſsa venienti-
bus ab inteſtato, cum ex legibus Dominij Veneti hæ-
reticorum bona non publicentur,& ita iudicatum fuiſ
ſe teſtatur;Refert pariter Hieron.de Laurent.d.deciſ.
Aueniononenſi 123.n.9.& ſeq.verſ.poſtremò petebat fi-
17 ſcus, quod cum quidam timens accuſari ob male con-
ſũptos Principis numos,ſe ipsũ occidiſſet,& fiſcus om
niũ eius bonorũ confiſcationẽ pręteñderet,oẽs de Rota
tenuerunt non eſſe locum dictæ confiſcationi,quia de-
lictum propter quod mortem ſibi dederat non erat de
illis,in quibus de iure cadit bonorum confiſcatio.

Et quãquam hodie per auth.bona damnatorum C.
18 de bonis proſcript. ſublata ſit confiſcatio bonorum,
præterquam in crimine lęſæ maieſtatis diuinæ, vel hu-
manæ,& propterea non poſſit fiſcus pręrendere con-
fiſcationem bonorum in his, qui mortem ſibi conſci-
uerunt conſcientia criminis,& metu pęnæ illius, dum-
modo non eſſet crimen læſæ maieſtatis, in quo firma
manet publicatio bonorũ,vt cõcludit Hieron.de Lau-
rent.d.deciſ. 123.n.11.ver.imò etiam ſi accuſaretur, &
verſ.vnde cũ, vbi inquit,ita omnes auditores Rotæ A-
uenionenſis tenuiſſe ſequuti communem opinionem
Doctorum in d.l.2.C.qui teſtam.fac.poſſ.& tradit Bar.
in d.l.3.in d.§.de illo in fin.n.4.verſ.vlt.quæro,vbi quę-
rit,an ille titulus de bonis eorum, qui mortem ſibi con-
ſciuerunt ſit correctus per d.Authent.bona damnato-
rum, & dicit,quòd licet quidam teneant quod non,ta-
19 men Doctores volunt contrarium,quia cum per illam
l.3.in §.pr.bona publicentur eo caſu ſolo, quo fuiſſent
publicanda,ſi depræhenſus in crimine, vel de eo accu-
ſatus,vel inquiſitus ſentẽtiam pateretur,ſequitur,quod
in caſibus in quibus nõ fuiſſent publicata vigore d.Au-
thent.ſi ſententiã fuiſſet paſſus, in illis non publicabũ-
tur,ſi ſe ipſum occidat ante ſententiam,idem tenuerũt
Salyc. in d.l.1. C.de bon.eor.qui mort. ſibi conſciuer.
ante finem verſ.quaro modo Petr.& alij antiqui relati
per Alberic.de Roſat.de ſtatut.lib.3.q.18.num.6.verſ.
an autem prædicta iura, & hanc eſſe communem ſen-
tentiam teſtatur Iaſ.in d.l.2.ad finem,nu.11.verſ.extra
gloſ.& ratio eſt ſecundum eum, quia talis ſe interficiẽs
ex hoc habetur pro confeſſo de delicto eo, cuius me-
tu, ſe occidit, vnde merito non debet in plus teneri ex
iſta ficta confeſſione delicti,quam ex vera,& ideò non
debet ammittere bona,niſi quando ex delicto, de quo
fuit habitus pro cõfeſſo debuiſſet ea perdere, alioquin
plus operaretur ficta,quàm vera cõfeſſio,quod eſſe nõ
debet, vt per ipſum Iaſ.ibi, quam rationem, & nos ſu-
pra latè probauimus; Et fuit conſideratio Baldi in d.l.
2.nu.5.verſ.& an Auth. quam vna cum dicto tanquam
communi,ſequitur etiam ibidem Corn.n.20.verſic.ha-
bes etiam, eandem opinionem ſentit Dec.d.conſ.438.
ſub nu.2.verſ.& huic concluſioni,& in d.l.2.ſub nu.13.
verſ.ex ſupradictis,& nu.14.verſ.& poſito, & expreſsè
tenent Foiler.in d.verbo,& ſi confitebuntur n.73.verſ.
iſtis concurrentibus, Peregr.d.tit.4. nu.11. verſ.adde,
quod prouiſio noua,& nouiſſimè Decian.d.c.4.de pę-
nis ſibi manus inferentis,nu.3.verſ.ſed dubitabitur,vbi
dicit eſſe veram,& communem ſententiam,& probari
eam dicta efficaciſſima ratione, quòd ſi inferentis ſibi
mortem bona non alias publicabantur de iure digeſto-
rum,niſi crimen ob quod ſe occidit foret tale,pro quo
bona forent proſcribenda,cum hodie nullo ex crimine
bona publicẽtur excepto crimine lęſę maieſtatis per d.
Auth.ſequitur neceſſario,quòd mortẽ ſibi inferẽs nul-
lo caſu ammittat bona, niſi in crimine lęſæ maieſtatis,
vt ibi per eum,qui ẽt reſpondet tenentibus contrariũ.
20 Non tamen inutilis erit præcedens diſcuſſio, & re-
ſolutio, quia poteſt ſeruire non ſolum in caſu læſæ ma-
ieſtatis, in quo ſublata non eſt confiſcatio bonorum,vt
diximus, ſed etiam in omnibus alijs caſibus, in quibus
ex ſtatuto,vel conſuetudine imponitur pœna confiſca-
tionis bonorum, prout imponi poſſe ex multorum au-
thoritate probat, & communiter teneri dicit Farinac.
libr.1. quæſt.crimin. titul. de delict.& pęnis quæſt.25.
num.18. verſ.limita quarto propoſitam primam regu-
lam,nihil enim operatur d. Auth. bona damnatorum,
quando extant ſtatuta, vel conſuetudines locorum,
quibus non derogat, vt in d.l.2. ſentiunt Bald.in fine,
Salyc. etiam in fine. Roman. pariter in fine,Caſtr.nu-
mer.6. Alex.nu.8.Iaſ.nu.10.Corn.n.4.& 5. & apertius
Dec.nu.13.verſ.ex ſupradictis infertur,vltra quod ma-
gna eſt cõtrouerſia inter Doctores num d.Auth. bona
damnatorum corrigat indiſtinctè omnia iura commu-
21 nia antiqua bonorum publicationem imponentia, &
communis opinio videtur, quòd ſolummodo corrigat
dicta iura in illis caſibus, in quibus dicta pęna confiſca-
tionis bonorum imponebatur tacitè, & in conſequen-
tiam pœna mortis naturalis,vel deportationis, in alijs
autem caſibus, in quibus a lege antiqua ſpecialiter, &
expreſsè erat impoſita bonorum publicatio, rema-
neant ipſa iura antiqua incorrecta, & non ſublata
per d. Auth. vt poſt infinitos, quos adducunt,tradunt
Alberic.de Roſat.de ſtatut.lib.3. quæſt.18. in princip.
Clar. in pract. crimin.q.78. ſub nu.1. Farinac. d.q.25.
num.7.& 8.verſ.limitando 1.propoſitã regulam. Car-
pan.in §.omniũ in conſtitution.dominij Mediolan.tit.

Didac.Cant.& Decian.nam,& ſi in crimine depręhẽ-
ſus,vel de eo accuſatus vel inquiſitus ſe ipſum occidẽs,
conſcientia criminis,& mætu pœnæ ſe occidiſſe videa-
tor,& pro confeſſo habeatur,tamen admittitur proba-
tio in contrarium,& contra talem ſictã, & pręſumptã
confeſſionem defuncti poſſunt eius hęredes,& propin-
9 qui,& alij, quorum intereſt, oſtendere illius innocen-
tiam, qui propterea vocandi ſunt, & audiendi Fiſco
prætendente bonorũ confiſcationẽ ſub dicto prætex-
tu,quod conſcientia ſceleris,& mætu imminentis pęnę
defunctus ſibi mortem conſciuerit,vt ad ipſum Fiſcum
repellẽdum,& pro bonorũ defenſione dictã innocẽtiã
defuncti probare poſſint,vt eſt tex.ad literam in d.l. 3.
d.§.de illo ff.de bon.cor.qui ſibi mort.conſciuer. & in
d.l.ſecunda C.qui teſtam.facer.poſſ. & tradũt Bart. in
d.§.de illo in princ. & infra pluries in diſcurſu, omnes
ſcribentes in d.l.ſecũda, vbi pręcipuè Bal.n.1.Salyc.n.
3.Caſtr.n.1.4.& 7.Alex.n.4.& 6.Iaſ.n.5.& ſeq.Cor.n.
7.& ſeq.Dec.n.16.& ſeq.Hieron. de Laurent.d.deciſ.
Auenion.123.ſub n.10.poſt ver.generaliter autem,ibi,
& è contra ſi depræhenderetur,Salyc.in d.l.1.n.2.C.de
bon.cor.qui mort.ſibi conſciuer. Alberic.de Roſat.d.
q.18.ſub n.3.& d.q.20.in fine.Ancharan.d.q.22.n.18.
verſic.præterea illa præſumptio.Didac.Canter.d.tit.
de homicid.ſub n.53.poſt medium ibi, & ſi hæres, vel
cuius intereſt, & ſub n.54.verſ. Tertio caſu.Peregr.d.
tit.quarto ſub n.2.verſ. Tu verò adde ad finem, & ſub
n.12.poſt verſ.ſupereſt,vt videamus,Decian.d.c.2.nu.
8.verſ.ſuccedit autem,vbi latè inſiſtit,oſtendens ſuffi-
cere fiſco ad bonorum confiſcationem hanc præſum-
ptam confeſſionem ſine alia probatione hæredibus
nil releuans in contrarium probantibus, dummodo ta-
men conſtet de delicto, & patet ex Vulpell.d.reſp.1.in
princ.quod procedere etiam fiſco bonorum confiſca-
tionem prætendẽte ex crimine lęſæ maieſtatis per de-
functum commiſſo,vt,& tunc hæredes,ſeu propinqui,
quorum intereſt,citari debeant pro ipſius defuncti, &
bonorũ defenſione, voluit Bal.conſ.63.ſi qui cõmiſit
lib.quarto, quem ſequuti ſunt Aret.in tract.maleſic.in
verbo.*Et hai tradito la tua Patria*.n.17.ver,& bene ad-
uertas,& ibidem Auguſt.de Arimin in addit.& Foller.
in pract.criminal.in ſexta parte principali in forma ca-
pitulorum quando damnat.mem.ob crim.læſæ maieſt.
n.11.Vnde dixit Alber.de Roſat.d.q.20.in fine, quod
inculpato de hæreſi ſeipſum interficiente pendente
10 accuſatione,vocandi ſunt per fiſcũ hæredes,vel veniẽ-
tes ab inteſtato,ſeu propinqui, qui niſi probent, quod
fuerit Catholicus,bona publicantur, quia præſumitur
quod cõſcientia criminis ſe ipſum occiderit. Probatur
autem iſta innocentia, ſe ipſum interficientis aduerſus
11 Fiſcum ſecundum Bart,in d.§.de illo nu.2. verſ.quæro
quando hæredi,vel directo probãdo,quod verè defun-
ctus non commiſit delictum illud, de quo fuerat incul-
patus,vel præſumptiuè oſtẽdẽdo,quod defũctus habe-
bat aliquam cauſam vehemẽtiſſimã doloris animi, vel
corporis,propter quam potius videatur ſe interfeciſſe,
quam propter delictum, & Bart.ſequuntur Peregr. d.
tit.quarto,n.2.& 3.in verſ.tu vero adde,& Foller.in d.
verbo,& ſi confitebuntur.n.78.verſ. ſecundo quæro,
& Doctores in d.l.ſecunda C.qui teſtam.facer.poſſ.v-
bi dicunt Bald.ſub n.1.& latius Salyc.nu.4.verſ.& ad-
uerte,quod hæc innocentia probatur, vel probando,
quod defunctus non commiſit illud delictum, vel quod
dato,quod commiſerit,non erat puniendus,quia ad ſui
defenſionem fecerat,vel ſibi iure licebat, vel obſtabat
præſcriptio de iure communi, vel Municipali, quod;
& tenet ibidem licet non tam latè Caſtr.ſub num.1.&
4.& clarius Corn.n.7. & 8.verſ.ſin autẽ fuerit depræ-
henſus,& ſub n.11.ad finem.ver.aut conſtat,quod non
Intulit,& ſub n.15. ad fin.verſ.in caſu autem noſtro, &
12 debet eſſe probatio multum concludens,vt videtur te-
nere Salyc.in d.l.2.in princ.n.2. dicens,quod iſto caſu,
quando ſcilicet depræhenſus in crimine, vel de eo ac-
cuſatus, vel inquiſitus, ſibi infert mortem, eius inno-
centia debet probari liquidis probationibus,quod etiã
ibidem videtur velle Caſtr.ſub n.1.in fine, & fuit opi-
nio gl.ibi per illum tex.& comprobari poteſt,quia pro-
batio debet eſſe fortior, quando præſũptio iuris eſt in
contrarium c.quia veriſimile de præſump.c.ſuper hoc
de renunciat.l.fin.in princ. ff.quod met.cauſ.Alex.cõſ.
97.in fine ſub n.13.lib.3.Marſil.ſingulari 451.decreui
poſt princ. vbi latè inſiſtit plura adducens iura, & au-
thoritates, habebitur tamen pro liquida probatione
13 pręſumptio iuris,per quam arguatur ex alia cauſa,quã
propter pendentiam proceſſus criminalis, quem ſibi
mortem intuliſſe,quia dicitur liquidiſſima probatio, vt
latè tradit Alciat.in tractat.de præſumptio.in 3.parte,
nu.3. verſ.ſed tu aduerte per l.licet Imperatores ff. de
l.1.& alia iura, quæ allegat, & ita videtur tenere Bart.
in d.§.de illo n.2.verſ.quæro quando hæredi, dum lo-
quitur de probatione innocentiæ præſumptiuè, vt ſu-
pra retuli, idem tenent conſequenter, qui eum, vt ſupra
ſimpliciter referunt,& expreſsè Petr.Foller.in loco ci-
tato nu.71. verſ.ſecundo requiritur, volens, quod ſuf-
ficiat ad excluſionem fiſci poſſe præſumi aliam iuſtam
cauſam, propter quã potuerit moueri ad ſe interimẽ-
dum, quã metum ſupplicij ex admiſſo crimine per tex-
tũ in d.l.3.§.ſi quis autem vitæ tedio ff.de bon.cor. qui
mort.ſibi conſciuer.vbi dicitur quod ſi Pater, qui filiũ
occidiſſe, dicebatur ſe ipſum quoq; occidat, videtur
potius hoc feciſſe propter dolorem mortis filij, quam
metu pœnæ, & proinde eius bona non confiſcantur,
quod & ſenſiſſe videtur Caſtr.in d.l.2.col.fin. ſub nu.7.
verſ.aut erat dubium,inquiens,quod vbi poteſt proba-
ri, quod alia cauſa poterat ſubeſſe,ex qua ſe interfece-
rit, vt impacientia doloris, potius præſumitur, *quod*
fecerit ex illa cauſa,quam metu criminis,quia eſt beni-
gnior interpretatio,& apertius tradit ibidem Corn.ſub
15 n.8.ad finẽ verſ.ſed licet, vbi vult,quòd etiam quando
quis ſe occidit, poſtquam eſt depræhenſus in delicto,
vel de eo accuſatus,vel inquiſitus, ſi hæredes probant,
quòd tunc imminebat alia cauſa, puta quia præmeba-
tur magno dolore, præſumitur potius ſe interfeciſſe
ob dolorem in mitiorem partẽ, & idem repetit poſtea
ſub nu.11.in fine,ibi vel probãdo,quòd tempore mor-
tis ſuberat alia cauſa,idẽ ſenſit Salyc.in d.l.1.C.de bon.
cor.qui mort.ſibi conſciuer.ſub n.2.ad finẽ aiens,quòd
in hoc caſu,vbi hinc inde eſt præſumptio magis atten-
ditur præſumptio vehementis doloris,& ita etiã aper-
tè vult Alberic.de Roſat. d.q.18. ſub num.3.inquiens,
quod concurrentibus præſumptionibus cõtrarijs fit
interpretatio in mitiorem partem,quod ex alijs cauſis,
& non conſcientia ſceleris mortem ſibi dederit, qui in
crimine depræhenſus erat, vel de eo accuſatus, vel in-
quiſitus,& Caſtr.ſupra citatum refert, & ſequitur An-
char.d.q.22.n.19.& 20.& ſatis colligitur ex Vulpello,
d.reſp.1.n.21.& ſeq.Infert autem Anchar.in caſu ſuo,
quòd is, qui ſe ipſum occiderat in carcere ob accuſa-
16 tionem,quòd vxori venenum dediſſet, dicebatur po-
tius ſe ipſum interfeciſſe impatientia, & tedio vitæ,
quam

Digitized by Google

quam metu futuræ pęnæ, cum ob diutinum carcerem,
& torturam ter receptam ſæpius eſſet proteſtatus, ſe
deſperatione obiturum, niſi excarceraretur, vt ibi nu.
18. & cum per torturam ſibi illatam inditia purgaſset
& ob id condemnari non poſset, & proinde metus fu-
turæ pęnæ ceſsaret, vt ibi nu. 16. & ſeq. & fortius cum
ex illo delicto, vbi eſset probatum nõ ſecuta morte ex
ſtatuto pæna pecuniaria imponeretur, vt non ſit veriſi-
mile, quod propter illud ſe interfecerit, & hoc ſolũ erat
ſatis ad euitandũ confiſcationem bonorum, vt ibi per
eum concludentem non eſse etiam locum pęnę ſtatu-
ti, quia delictum non eſt probatum, & inditia ſunt pur-
gata n. 21. & 22. idem inueni tenere Decian. d. c. 3. n. 13.
verſ. quartus caſus eſt, vbi excludit præſũptionem me-
tu pœnæ ex cauſa morbi, vel doloris animi tempore
occiſionis ſuis.

Iure igitur ex prædictis concludi poteſt, quod ſe ip-
ſum interimens, poſtquam depræhenſus eſt in crimine,
vel de eo accuſatus, aut inquiſitus fuit, & ſic conſcien-
tia ſceleris, & metu pęnæ imminentis non priuatur bo-
nis ob delictum iſtud occiſionis ſui ipſius, nec ex eo ali-
quo modo moleſtari poteſt extinctis per mortem deli-
cto, pœna, accuſatione, & inquiſitione, etiam ſtatuto
homicidam puniri mandante in pœnam capitis, & bo-
norum confiſcationis, ſed quod ſolummodo inquietari
poteſt pro priori delicto, propter quod ſe interfecit, a-
deo quod ſi delictum illud erat tale, quod pro eo im-
poneretur publicatio bonorum, bona ſpectabunt ad fi-
ſcum, ſi verò ex illo non venirent bona confiſcanda nõ
erit locus eorum publicationi, ſecundum quam diſtin-
ctionem ſæpius practicaui, & iudicaui, & per alios iu-
dicatum vidi, & refert Pereg. d. tit. 4. in fine n. 12. quod
iſta materia fuit practicata Paduæ in quodam retento
pro crimine hæreſis, qui ſe ipſum laqueo ſuſpendit, &
eius bona non fuerunt confiſcata, ſed dimiſsa venienti-
bus ab inteſtato, cum ex legibus Dominij Veneti hæ-
reticorum bona non publicentur, & ita iudicatum fuiſ
ſe teſtatur; Refert pariter Hieron. de Laurent. d. deciſ.
Auenionenſi 123. n. 9. & ſeq. verſ. poſtremò petebat fi-
17 ſcus, quod cum quidam timens accuſari ob male con-
ſũptos Principis numos, ſe ipſũ occidiſſet, & fiſcus om
niũ eius bonorũ confiſcationẽ prętẽderet, ões de Rota
tenuerunt non eſſe locum dictæ confiſcationi, quia de-
lictum propter quod mortem ſibi dederat non erat de
illis, in quibus de iure cadit bonorum confiſcatio.

Et quãquam hodie per auth. bona damnatorum C.
18 de bonis proſcript. ſublata ſit confiſcatio bonorum,
præterquam in crimine lęſæ maieſtatis diuinæ, vel hu-
manæ, & propterea non poſſit fiſcus prętendere con-
fiſcationem bonorum in his, qui mortem ſibi conſci-
uerunt conſcientia criminis, & metu pęnæ illius, dum-
modo non eſſet crimen læſæ maieſtatis, in quo firma
manet publicatio bonorũ, vt cõcludit Hieron. de Lau-
rent. d. deciſ. 123. n. 11. ver. imò etiam ſi accuſaretur, &
verſ. vnde cũ, vbi inquit, ita omnes auditores Rotæ A-
uenionenſis tenuiſſe ſequuti communem opinionem
Doctorum in d. l. 2. C. qui teſtam. fac. poſſ. & tradit Bar.
in d. l. 3. in d. §. de illo in fin. n. 4. verſ. vlt. quæro, vbi quę-
rit, an ille titulus de bonis eorum, qui mortem ſibi con-
ſciuerunt ſit correctus per d. Authent. bona damnato-
rum, & dicit, quòd licet quidam teneant quod non, ta-
19 men Doctores volunt contrarium, quia cum per illam
l. 3. in §. pr. bona publicentur eo caſu ſolo, quo fuiſſent
publicanda, ſi depræhenſus in crimine, vel de eo accu-
ſatus, vel inquiſitus ſentẽtiam pateretur, ſequitur, quod
in caſibus in quibus nõ fuiſſent publicata vigore d. Au-
thent. ſi ſententiã fuiſſet paſſus, in illis non publicabũ-
tur, ſi ſe ipſum occidat ante ſententiam, idem tenuerũt
Salyc. in d. l. 1. C. de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer.
ante finem verſ. quæro modo Petr. & alij antiqui relati
per Alberic. de Roſat. de ſtatut. lib. 3. q. 18. num. 6. verſ.
an autem prædicta iura, & hanc eſſe communem ſen-
tentiam teſtatur Iaſ. in d. l. 2. ad finem, nu. 11. verſ. extra
gloſ. & ratio eſt ſecundum eum, quia talis ſe interficiẽs
ex hoc habetur pro confeſſo de delicto eo, cuius me-
tu, ſe occidit, vnde merito non debet in plus teneri ex
iſta ficta confeſſione delicti, quam ex vera, & ideò non
debet ammittere bona, niſi quando ex delicto, de quo
fuit habitus pro cõfeſſo debuiſſet ea perdere, alioquin
plus operaretur ficta, quàm vera cõfeſſio, quod eſſe nõ
debet, vt per ipſum Iaſ. ibi, quam rationem, & nos ſu-
pra latè probauimus; Et fuit conſideratio Baldi in d. l.
2. nu. 5. verſ. & an Auth. quam vna cum dicto tanquam
communi, ſequitur etiam ibidem Corn. n. 20. verſic. ha-
bes etiam, eandem opinionem ſentit Dec. d. conſ. 438.
ſub nu. 2. verſ. & huic concluſioni, & in d. l. 2. ſub nu. 13.
verſ. ex ſupradictis, & nu. 14. verſ. & poſito, & expreſsè
tenent Foiler. in d. verbo, & ſi confitebuntur n. 73. verſ.
iſtis concurrentibus, Peregr. d. tit. 4. nu. 11. verſ. adde,
quod prouiſio noua, & nouiſſimè Decian. d. c. 4. de pę-
nis ſibi manus inferentis, nu. 3. verſ. ſed dubitabitur, vbi
dicit eſſe veram, & communem ſententiam, & probari
eam dicta efficaciſſima ratione, quòd ſi inferentis ſibi
mortem bona non alias publicabantur de iure digeſto-
rum, niſi crimen ob quod ſe occidit foret tale, pro quo
bona forent proſcribenda, cum hodie nullo ex crimine
bona publicẽtur excepto crimine lęſę maieſtatis per d.
Auth. ſequitur neceſſario, quòd mortẽ ſibi inferẽs nul-
lo caſu ammittat bona, niſi in crimine lęſæ maieſtatis,
vt ibi per eum, qui ẽt reſpondet tenentibus contrariũ.

20 Non tamen inutilis erit præcedens diſcuſſio, & re-
ſolutio, quia poteſt ſeruire non ſolum in caſu læſæ ma-
ieſtatis, in quo ſublata non eſt confiſcatio bonorum, vt
diximus, ſed etiam in omnibus alijs caſibus, in quibus
ex ſtatuto, vel conſuetudine imponitur pœna confiſca-
tionis bonorum, prout imponi poſſe ex multorum au-
thoritate probat, & communiter teneri dicit Farinac.
libr. 1. quæſt. crimin. titul. de delict. & pęnis quæſt. 25.
num. 18. verſ. limita quarto propoſitam primam regu-
lam, nihil enim operatur d. Auth. bona damnatorum,
quando extant ſtatuta, vel conſuetudines locorum,
quibus non derogat, vt in d. l. 8. ſentiunt Bald. in fine,
Salyc. etiam in fine. Roman. pariter in fine, Caſtr. nu-
mer. 6. Alex. nu. 8. Iaſ. nu. 10. Corn. n. 4. & 5. & apertius
Dec. nu. 13. verſ. ex ſupradictis infertur, vltra quod ma-
gna eſt cõtrouerſia inter Doctores num d. Auth. bona
damnatorum corrigat indiſtinctè omnia iura commu-
21 nia antiqua bonorum publicationem imponentia, &
communis opinio videtur, quòd ſolummodo corrigat
dicta iura in illis caſibus, in quibus dicta pęna confiſca-
tionis bonorum imponebatur tacitè, & in conſequen-
tiam pœna mortis naturalis, vel deportationis, in alijs
autem caſibus, in quibus à lege antiqua ſpecialiter, &
expreſsè erat impoſita bonorum publicatio, rema-
neant ipſa iura antiqua incorrecta, & non ſublata
per d. Auth. vt poſt infinitos, quos adducunt, tradunt
Alberic. de Roſat. de ſtatut. lib. 3. quæſt. 18. in princip.
Clar. in pract. crimin. q. 78. ſub nu. 1. Farinac. d. q. 25.
num. 7. & 8. verſ. limitando 1. propoſitã regulam. Car-
pan. in §. omniũ in conſtitution. dominij Mediolan. tit.

Didac.Cant.& Decian.nam,& ſi in crimine deprehē-
ſus,vel de eo accuſatus vel inquiſitus ſe ipſum occidēs,
conſcientia criminis,& mætu pœnæ ſe occidiſſe videa-
tur,& pro confeſſo habeatur,tamen admittitur proba-
tio in contrarium,& contra talem fictā, & præſumptā
confeſſionem defuncti poſſunt eius hęredes,& propin-
9 qui,& alij, quorum intereſt, oſtendere illius innocen-
tiam, qui propterea vocandi ſunt, & audiendi Fiſco
prætendente bonorū confiſcationē ſub dicto prætex-
tu,quod conſcientia ſceleris,& mætu imminentis pęnę
defunctus ſibi mortem conſciuerit,vt ad ipſum Fiſcum
repellēdum,& pro bonorū defenſione dictā innocētiā
defuncti probare poſſint,vt eſt tex.ad literam in d.l. 3.
d.§.de illo ff.de bon.eor.qui ſibi mort.conſciuer. & in
d.l.ſecunda C.qui teſtam.facer.poſſ. & tradūt Bart. in
d.§.de illo in princ. & infra pluries in diſcurſu, omnes
ſcribentes in d.l.ſecūda, vbi pręcipuè Bal.n.1.Salyc.n.
3.Caſtr.n.1.4.& 7.Alex.n.4.& 6.Iaſ.n.5.& ſeq.Cor.n.
7.& ſeq.Dec.n.16.& ſeq.Hieron. de Laurent.d.deciſ.
Auenion.123.ſub n.10.poſt ver.generaliter autem,ibi,
& è contra ſi depræhenderetur,Salyc.in d.l.1.n.2.C.de
bon.eor.qui mort.ſibi conſciuer. Alberic.de Roſat.d.
q.18.ſub n.3.& d.q.20.in fine. Ancharan.d.q.22.n.18.
verſic.præterea illa præſumptio. Didac.Canter. d.tit.
de homicid.ſub n.53.poſt medium ibi, & ſi hæres, vel
cuius intereſt, & ſub n.54.verſ, Tertio caſu. Peregr.d.
tit.quarto ſub n.2.verſ. Tu verò adde ad finem, & ſub
n.12.poſt verſ.ſupereſt,vt videamus, Decian.d.c.3.nu.
8.verſ.ſuccedit autem,vbi latè inſiſtit,oſtendens ſuffi-
cere fiſco ad bonorum confiſcationem hanc præſum-
ptam confeſſionem ſine alia probatione hæredibus
nil releuans in contrarium probantibus,dummodo ta-
men conſtet de delicto, & patet ex Vulpell.d.reſp.1.in
princ.quod procedere etiam fiſco bonorum confiſca-
tionem prætendēte ex crimine lęſæ maieſtatis per de-
functum commiſſo,vt,& tunc hæredes,ſeu propinqui,
quorum intereſt,citari debeant pro ipſius defuncti, &
bonorū defenſione, voluit Bal.conſ.63.ſi qui cōmiſic
lib.quarto, quem ſequuti ſunt Aret.in tract.malefic.in
verbo. *Et hai tradito la tua Patria*.n.17.ver,& bene ad-
uertas,& ibidem Auguſt.de Arimin in addit.& Foller.
in pract.criminal.in ſexta parte principali in forma ca-
pitulorum quando damnat.mem.ob crim.læſæ maieſt.
n.11. Vnde dixit Alber.de Roſat.d.q.20.in fine, quod
inculpato de hæreſi ſe ipſum interficiente pendente
10 accuſatione,vocandi ſunt per fiſcū hæredes,vel veniē-
tes ab inteſtato,ſeu propinqui, qui niſi probent, quod
fuerit Catholicus,bona publicantur, quia præſumitur
quod cōſcientia criminis ſe ipſum occiderit. Probatur
autem iſta innocentia, ſe ipſum interficientis aduerſus
11 Fiſcum ſecundum Bart.in d.§.de illo nu.2. verſ.quæro
quando hæredi,vel directo probādo,quod verè deſun-
ctus non commiſit delictum illud, de quo fuerat incul-
patus,vel præſumptiuè oſtēdēdo,quod defūctus habe-
bat aliquam cauſam vehemētiſſimā doloris animi, vel
corporis,propter quam potius videatur ſe interfeciſſe,
quam propter delictum, & Bart.ſequuntur Peregr. d.
tit.quarto,n.2.& 3.in verſ.tu verò adde,& Foller.in d.
verbo,& ſi confitebuntur.n.78.verſ. ſecundo quæro,
& Doctores in d.l.ſecunda C.qui teſtam.facer.poſſ.v-
bi dicunt Bald.ſub n.1.& latius Salyc.nu.4.verſ.& ad-
uerte,quod hæc innocentia probatur, vel probando,
quod defunctus non commiſit illud delictum, vel quod
dato,quod commiſerit,non erat puniendus,quia ad ſui
defenſionem fecerat,vel ſibi iure licebat, vel obſtabat
præſcriptio de iure communi, vel Municipali, quod;
& tenet ibidem licet non tam latè Caſtr.ſub num.1.&
4.& clarius Corn.n.7. & 8.verſ.ſin autē fuerit depræ-
henſus,& ſub n.11.ad finem.ver.aut conſtat,quod non
intulit,& ſub n.15. ad fin.verſ.in caſu autem noſtro, &
12 debet eſſe probatio multum concludens,vt videtur te-
nere Salyc.in d.l.2.in princ.n.2.dicens,quod iſto caſu,
quando ſcilicet depræhenſus in crimine, vel de eo ac-
cuſatus, vel inquiſitus, ſibi infert mortem, eius inno-
centia debet probari liquidis probationibus,quod etiā
ibidem videtur velle Caſtr.ſub n.1.in fine, & fuit opi-
nio gl.ibi per illum tex.& comprobari poteſt,quia pro-
batio debet eſſe fortior, quando præſūptio iuris eſt in
contrarium c.quia veriſimile de præſump.c.ſuper hoc
de renuntiat.l.fin.in princ.ff.quod met.cauſ.Alex.cōſ.
99.in fine ſub n.13.lib.3.Marſil.ſingulari 451.decreui
poſt princ. vbi latè inſiſtit plura adducens iura, & au-
thoritates, habebitur tamen pro liquida probatione
13 pręſumptio iuris,per quam arguatur ex alia cauſa,quā
propter pendentiam proceſſus criminalis, quem ſibi
mortem intuliſſe,quia dicitur liquidiſſima probatio, vt
latè tradit Alciat.in tractat.de præſumptio.in 3.parte,
nu.3. verſ.ſed tu aduerte per l.licet Imperatores ff. de
l.1.& alia iura,quæ allegat,& ita videtur tenere Bart.
in d.§.de illo n.2.verſ.quæro quando hæredi, dum lo-
quitur de probatione innocentiæ præſumptiuè, vt ſu-
pra retuli, idem tenent conſequenter,qui eum,vt ſupra
ſimpliciter referunt,& expreſsè Petr.Foller.in loco ci-
tato nu.71. verſ.ſecundo requiritur, volens, quod ſuf-
ficiat ad excluſionem fiſci poſſe præſumi aliam iuſtam
cauſam, propter quā potuerit moueri ad ſe interimē-
dum, quā metum ſupplicij ex admiſſo crimine per tex-
tū in d.l.3.§.ſi quis autem vitæ tedio ff.de bon.eor. qui
mort.ſibi conſciuer.vbi dicitur quod ſi Pater, qui filiū
occidiſſe, dicebatur ſe ipſum quoq; occidat, videtur
potius hoc feciſſe propter dolorem mortis filij, quam
metu pœnæ, & proinde eius bona non confiſcantur,
quod & ſenſiſſe videtur Caſtr.in d.l.2.col.fin. ſub nu.7.
verſ.aut erat dubium,inquiens,quod vbi poteſt proba-
ri, quod alia cauſa poterat ſubeſſe,ex qua ſe interfece-
rit, vt impacientia doloris, potius præſumitur, quod
fecerit ex illa cauſa,quam metu criminis,quia eſt beni-
gnior interpretatio,& apertius tradit ibidem Corn.ſub
15 n.8.ad finē verſ.ſed licet, vbi vult,quòd etiam quando
quis ſe occidit, poſtquam eſt depræhenſus in delicto,
vel de eo accuſatus,vel inquiſitus, ſi hæredes probant,
quòd tunc imminebat alia cauſa, puta quia præmeba-
tur magno dolore, præſumitur potius ſe interfeciſſe
ob dolorem in mitiorem partē, & idem repetit poſtea
ſub nu.11.in fine,ibi vel probādo,quòd tempore mor-
tis ſuberat alia cauſa,idē ſentit Salyc.in d.l.1.C.de bon.
eor.qui mort.ſibi conſciuer.ſub n.2.ad finē aiens,quòd
in hoc caſu,vbi hinc inde eſt præſumptio magis atten-
ditur præſumptio vehementis doloris,& ita etiā aper-
tè vult Alberic.de Roſat. d.q.18. ſub num.3.inquiens,
quod concurrentibus præſumptionibus cōtrarijs fit
interpretatio in mitiorem partem,quod ex alijs cauſis,
& non conſcientia ſceleris mortem ſibi dederit, qui in
crimine depræhenſus erat, vel de eo accuſatus, vel in-
quiſitus,& Caſtr.ſupra citatum refert, & ſequitur An-
char.d.q.22.n.19.& 20.& ſatis colligitur ex Vulpello,
d.reſp.1.n.21.& ſeq.Infert autem Anchar.in caſu ſuo,
quòd is, qui ſe ipſum occiderat in carcere ob accuſa-
16 tionem,quòd vxori venenum dediſſet, dicebatur po-
tius ſe ipſum interfeciſſe impatientia, & tedio vitæ,
quam

Digitized by Google

quam metu futuræ pęnæ,cum ob diutinum carcerem,
& torturam ter receptam ſæpius eſſet proteſtatus, ſe
deſperatione obiturum,niſi excarceraretur, vt ibi nu.
18. & cum per torturam ſibi illatam inditia purgaſset
& ob id condemnari non poſset, & proinde metus fu-
turæ pęnæ ceſsaret, vt ibi nu.16.& ſeq.& fortius cum
ex illo delicto, vbi eſset probatum nō ſecuta morte ex
ſtatuto pæna pecuniaria imponeretur,vt non ſit veriſi-
mile,quod propter illud ſe interfecerit,& hoc ſolū erat
ſatis ad euitandū confiſcationem bonorum, vt ibi per
eum concludentem non eſse etiam locum pęnę ſtatu-
ti,quia delictum non eſt probatum,& inditia ſunt pur-
gata n.21.& 22.idem inueni tenere Decian.d.c.3.n.13.
verſ.quartus caſus eſt, vbi excludit præſūptionem me-
tu pœnæ ex cauſa morbi, vel doloris animi tempore
occiſionis ſuis.

Iure igitur ex prædictis concludi poteſt, quod ſe ip-
ſum interimens,poſtquam depræhenſus eſt in crimine,
vel de eo accuſatus,aut inquiſitus fuit, & ſic conſcien-
tia ſceleris,& metu pęnæ imminentis non priuatur bo-
nis ob delictum iſtud occiſionis ſui ipſius,nec ex eo ali-
quo modo moleſtari poteſt extinctis per mortem deli-
cto,pœna, accuſatione, & inquiſitione, etiam ſtatuto
homicidam puniri mandante in pœnam capitis,& bo-
norum confiſcationis,ſed quod ſolummodo inquietari
poteſt pro priori delicto,propter quod ſe interfecit,a-
deo quod ſi delictum illud erat tale, quod pro eo im-
poneretur publicatio bonorum,bona ſpectabunt ad fi-
ſcum,ſi verò ex illo non venirent bona confiſcanda nō
erit locus eorum publicationi,ſecundum quam diſtin-
ctionem ſæpius practicaui, & iudicaui, & per alios iu-
dicatum vidi,& refert Pereg.d.tit.4.in fine n.12.quod
iſta materia fuit practicata Paduæ in quodam retento
pro crimine hæreſis,qui ſe ipſum laqueo ſuſpendit, &
eius bona non fuerunt confiſcata,ſed dimiſsa venienti-
bus ab inteſtato, cum ex legibus Dominij Veneti hæ-
reticorum bona non publicentur,& ita iudicatum fuiſ
ſe teſtatur;Refert pariter Hieron.de Laurent.d.deciſ.
Auenionenſi 123.n.9.& ſeq.verſ.poſtremò petebat fi-
17 ſcus, quod cum quidam timens accuſari ob male con-
ſūptos Principis numos,ſe ipsū occidiſſet,& fiſcus om
niū eius bonorū confiſcationē pręteṅderet,oēs de Rota
tenuerunt non eſſe locum dictæ confiſcationi,quia de-
lictum propter quod mortem ſibi dederat non erat de
illis,in quibus de iure cadit bonorum confiſcatio.

Et quāquam hodie per auth.bona damnatorum C.
18 de bonis proſcript. ſublata ſit confiſcatio bonorum,
præterquam in crimine lęſæ maieſtatis diuinæ, vel hu-
manæ,& propterea non poſſit fiſcus pretendere con-
fiſcationem bonorum in his, qui mortem ſibi conſci-
uerunt conſcientia criminis,& metu pęnæ illius, dum-
modo non eſſet crimen læſæ maieſtatis, in quo firma
manet publicatio bonorū,vt cōcludit Hieron.de Lau-
rent.d.deciſ.123.n.11.ver.imò etiam ſi accuſaretur, &
verſ.vnde cū,vbi inquit,ita omnes auditores Rotæ A-
uenionenſis tenuiſſe ſequuti communem opinionem
Doctorum in d.l.2.C.qui teſtam.fac.poſſ.& tradit Bar.
in d.l.3.in d.§.de illo in fin.n.4.verſ.vlt.quæro,vbi quę-
rit,an ille titulus de bonis eorum, qui mortem ſibi con-
ſciuerunt ſit correctus per d.Authent.bona damnato-
rum, & dicit,quòd licet quidam teneant quod non,ta-
19 men Doctores volunt contrarium,quia cum per illam
l.3.in §.pr.bona publicentur eo caſu ſolo, quo fuiſſent
publicanda,ſi depræhenſus in crimine, vel de eo accu-
ſatus,vel inquiſitus ſentētiam pateretur,ſequitur,quod
in caſibus in quibus nō fuiſſent publicata vigore d.Au-
thent.ſi ſententiā fuiſſet paſſus, in illis non publicabū-
tur,ſi ſe ipſum occidat ante ſententiam,idem tenuerūt
Salyc. in d.l.1. C.de bon.eor.qui mort. ſibi conſciuer.
ante finem verſ.quaro modo Petr.& alij antiqui relati
per Alberic.de Roſat.de ſtatut.lib.3.q.18.num.6.verſ.
an autem prædicta iura, & hanc eſſe communem ſen-
tētiam teſtatur Iaſ.in d.l.2. ad finem,nu.11.verſ.extra
gloſ.& ratio eſt ſecundum eum, quia talis ſe interficiēs
ex hoc habetur pro confeſſo de delicto eo, cuius me-
tu, ſe occidit, vnde merito non debet in plus teneri ex
iſta ficta confeſſione delicti,quam ex vera,& ideò non
debet ammittere bona,niſi quando ex delicto, de quo
fuit habitus pro cōfeſſo debuiſſet ea perdere, alioquin
plus operaretur ficta,quàm vera cōfeſſio,quod eſſe nō
debet, vt per ipſum Iaſ.ibi, quam rationem, & nos ſu-
pra latè probauimus; Et fuit conſideratio Baldi in d.l.
2.nu.5.verſ.& an Auth. quam vna cum dicto tanquam
communi,ſequitur etiam ibidem Corn.n.20.verſic.ha-
bes etiam, eandem opinionem ſentit Dec.d.conſ.438.
ſub nu.2.verſ.& huic concluſioni,& in d.l.2.ſub nu.13.
verſ.ex ſupradictis,& nu.14.verſ.& poſito, & expreſsè
tenent Foiler.in d.verbo,& ſi confitebuntur n.73.verſ.
iſtis concurrentibus, Peregr.d.tit.4. nu.11. verſ.adde,
quod prouiſio noua,& nouiſſimè Decian.d.c.4.de pę-
nis ſibi manus inferentis,nu.3.verſ.ſed dubitabitur, vbi
dicit eſſe veram,& communem ſententiam,& probari
eam dicta efficaciſſima ratione, quòd ſi inferentis ſibi
mortem bona non alias publicabantur de iure digeſto-
rum,niſi crimen ob quod ſe occidit foret tale,pro quo
bona forent proſcribenda,cum hodie nullo ex crimine
bona publicētur excepto crimine lęſę maieſtatis per d.
Auth.ſequitur neceſſario,quòd mortē ſibi inferēs nul-
lo caſu ammittat bona, niſi in crimine lęſæ maieſtatis,
vt ibi per eum,qui ēt reſpondet tenentibus contrariū.

20 Non tamen inutilis erit præcedens diſcuſſio, & re-
ſolutio, quia poteſt ſeruire non ſolum in caſu læſæ ma-
ieſtatis, in quo ſublata non eſt confiſcatio bonorum, vt
diximus, ſed etiam in omnibus alijs caſibus, in quibus
ex ſtatuto,vel conſuetudine imponitur pœna confiſca-
tionis bonorum, prout imponi poſſe ex multorum au-
thoritate probat, & communiter teneri dicit Farinac.
libr.1. quæſt.crimin. titul. de delict.& pęnis quæſt.25.
num.18. verſ.limita quarto propoſitam primam regu-
lam,nihil enim operatur d. Auth. bona damnatorum,
quando extant ſtatuta, vel conſuetudines locorum,
quibus non derogat, vt in d.l.2. ſentiunt Bald.in fine,
Salyc. etiam in fine. Roman. pariter in fine,Caſtr.nu-
mer.6.Alex.nu.8.Iaſ.nu.10.Corn.n.4.& 5. & apertius
Dec.nu.13.verſ.ex ſupradictis infertur,vltra quod ma-
gna eſt cōtrouerſia inter Doctores num d.Auth. bona
damnatorum corrigat indiſtinctè omnia iura commu-
21 nia antiqua bonorum publicationem imponentia, &
communis opinio videtur, quòd ſolummodo corrigat
dicta iura in illis caſibus, in quibus dicta pęna confiſca-
tionis bonorum imponebatur tacitè, & in conſequen-
tiam pœna mortis naturalis,vel deportationis, in alijs
autem caſibus, in quibus à lege antiqua ſpecialiter, &
expreſsè erat impoſita bonorum publicatio, rema-
neant ipſa iura antiqua incorrecta, & non ſublata
per d. Auth. vt poſt infinitos, quos adducunt,tradunt
Alberic.de Roſat.de ſtatut.lib.3. quæſt. 18. in princip.
Clar. in pract. crimin.q.78. ſub nu.1. Farinac. d.q.25.
num.7.& 8.verſ.limitando t.propoſitā regulam. Car-
pan.in §.omniū in conſtitution.dominij Mediolan.tit.

Digitized by Google

Didac.Cant.& Decian.nam,& ſi in crimine deprehē-
ſus,vel de eo accuſatus vel inquiſitus ſe ipſum occidēs,
conſcientia criminis,& mætu pœnæ ſe occidiſſe videa-
tur,& pro confeſſo habeatur,tamen admittitur proba-
tio in contrarium,& contra talem fictā, & præſumptā
confeſſionem defuncti poſſunt eius heredes,& propin-
9 qui,& alij, quorum intereſt, oſtendere illius innocen-
tiam, qui propterea vocandi ſunt, & audiendi Fiſco
prætendente bonorū confiſcationē ſub dicto prætex-
tu,quod conſcientia ſceleris,& mætu imminentis pene
defunctus ſibi mortem conſciuerit,vt ad ipſum Fiſcum
repellēdum,& pro bonorū defenſione dictā innocētiā
defuncti probare poſſint,vt eſt tex.ad literam in d.l. 3.
d.§.de illo ff.de bon.cor.qui ſibi mort.conſciuer. & in
d.l.ſecunda C.qui teſtam.facer.poſſ.& tradūt Bart. in
d.§.de illo in princ. & infra pluries in diſcurſu, omnes
ſcribentes in d.l.ſecūda,vbi præcipuè Bal.n.1.Salyc.n.
3.Caſtr.n.1.4.& 7.Alex.n.4.& 6.Iaſ.n.5.& ſeq.Cor.n.
7.& ſeq.Dec.n.16.& ſeq.Hieron. de Laurent.d.deciſ.
Auenion.123.ſub n.10.poſt ver.generaliter autem,ibi,
& è contra ſi deprehenderetur,Salyc.in d.l.1.n.2.C.de
bon.cor.qui mort.ſibi conſciuer. Alberic.de Roſat.d.
q.18.ſub n.3.& d.q.20.in fine.Ancharan.d.q.22.n.18.
verſic.prætcrea illa præſumptio.Didac.Canter.d.tit.
de homicid.ſub n.53.poſt medium ibi, & ſi hæres, vel
cuius intereſt, & ſub n.54.verſ. Tertio caſu.Peregr.d.
tit.quarto ſub n.2.verſ. Tu vero adde ad finem, & ſub
n.12.poſt verſ.ſupereſt,vt videamus,Decian.d.c.3.nu.
8.verſ.ſuccedit autem,vbi latè inſiſtit,oſtendens ſuffi-
cere fiſco ad bonorum confiſcationem hanc præſum-
ptam confeſſionem ſine alia probatione hæredibus
nil releuans in contrarium probantibus,dummodo ta-
men conſtet de delicto, & patet ex Vulpell.d.reſp.1.in
princ.quod procedere etiam fiſco bonorum confiſca-
tionem prætendēte ex crimine læſæ maieſtatis per de-
functum commiſſo,vt,& tunc hæredes,ſeu propinqui,
quorum intereſt,citari debeant pro ipſius defuncti, &
bonorū defenſione, voluit Bal.conſ.63.ſi qui cōmiſit
lib.quarto, quem ſequuti ſunt Aret.in tract.malefic.in
verbo.*Et hai tradito la tua Patria*.n.17.ver,& bene ad-
uertas,& ibidem Auguſt.de Arimin in addit.& Foller.
in pract.criminal.in ſexta parte principali in forma ca-
pitulorum quando damnat.mem.ob crim.læſæ maieſt.
n.11.Vnde dixit Alber.de Roſat.d.q.20.in fine, quod,
inculpato de hæreſi ſe ipſum interficiente pendente
10 accuſatione,vocandi ſunt per fiſcū hæredes,vel veniē-
tes ab inteſtato,ſeu propinqui, qui niſi probent, quod
fuerit Catholicus,bona publicantur, quia præſumitur
quod cōſcientia criminis ſe ipſum occiderit. Probatur
autem illa innocentia, ſe ipſum interficientis aduerſus
11 Fiſcum ſecundum Bart.in d.§.de illo nu.2. verſ.quæro
quando hæredi,vel directo probādo,quod verè defun-
ctus non commiſit delictum illud, de quo fuerat incul-
patus,vel præſumptiuè oſtēdēdo,quod defūctus habe-
bat aliquam cauſam vehemētiſſimā doloris animi, vel
corporis,propter quam potius videatur ſe interfeciſſe,
quam propter delictum, & Bart.ſequuntur Peregr. d.
tit.quarto,n.2.& 3.in verſ.tu vero adde,& Foller.in d.
verbo,& ſi confitebuntur.n.78.verſ. ſecundo quæro,
& Doctores in d.l.ſecunda C.qui teſtam.facer.poſſ.v-
bi dicunt Bald.ſub n.1.& latius Salyc.nu.4.verſ.& ad-
uerte,quod hæc innocentia probatur, vel probando,
quod defunctus non commiſit illud delictum, vel quod
dato,quod commiſerit,non erat puniendus,quia ad ſui
defenſionem fecerat,vel ſibi iure licebat, vel obſtabat
præſcriptio de iure communi, vel Municipali, quod;
& tenet ibidem licet non tam latè Caſtr.ſub num.1.&
4.& clarius Corn.n.7. & 8.verſ.ſin autē fuerit depræ-
henſus,& ſub n.11.ad finem.ver.aut conſtat,quod non
intulit,& ſub n.15. ad fin.verſ.in caſu autem noſtro, &
12 debet eſſe probatio multum concludens,vt videtur te-
nere Salyc.in d.l.2.in princ.n.2.dicens,quod iſto caſu,
quando ſcilicet deprehenſus in crimine, vel de eo ac-
cuſatus, vel inquiſitus, ſibi infert mortem, eius inno-
centia debet probari liquidis probationibus,quod etiā
ibidem videtur velle Caſtr.ſub n.1.in fine, & fuit opi-
nio gl.ibi per illum tex.& comprobari poteſt,quia pro-
batio debet eſſe fortior, quando præsūptio iuris eſt in
contrarium c.quia veriſimile de præſump.c.ſuper hoc
de renuntiat.l.fin.in princ.ff.quod met.cauſ.Alex.cōſ.
99.in fine ſub n.13.lib.3.Marſil.ſingulari 451.decreui
poſt princ. vbi latè inſiſtit plura adducens iura, & au-
thoritates, habebitur tamen pro liquida probatione
13 præſumptio iuris,per quam arguatur ex alia cauſa,quā
propter pendentiam proceſſus criminalis, quem ſibi
mortem intuliſſe,quia dicitur liquidiſſima probatio, vt
latè tradit Alciat.in tractat.de præſumptio.in 3.parte,
nu.3. verſ.ſed tu aduerte per l.licet Imperatores ff. de
l.1.& alia iura,quæ allegat,& ita videtur tenere Bart.
in d.§.de illo n.2.verſ.quæro quando hæredi, dum lo-
quitur de probatione innocentiæ præſumptiuè, vt ſu-
pra retuli, idem tenent conſequenter,qui eum,vt ſupra
ſimpliciter referunt,& expreſsè Petr.Foller.in loco ci-
tato nu.71. verſ.ſecundo requiritur, volens, quod ſuf-
ficiat ad excluſionem fiſci poſſe præſumi aliam iuſtam
cauſam, propter quā potuerit moueri ad ſe interimē-
dum, quā metum ſupplicij ex admiſſo crimine per tex-
tū in d.l.3.§.ſi quis autem vitæ tedio ff.de bon.cor. qui
mort.ſibi conſciuer.vbi dicitur quod ſi Pater, qui filiū
occidiſſe, dicebatur ſe ipſum quoq; occidat, videtur
potius hoc feciſſe propter dolorem mortis filij, quam
metu pœnæ, & proinde eius bona non confiſcantur,
quod & ſenſiſſe videtur Caſtr.in d.l.2.col.fin. ſub nu.7.
verſ.aut erat dubium,inquiens,quod vbi poteſt proba-
ri, quod alia cauſa poterat ſubeſſe,ex qua ſe interfece-
rit, vt impacientia doloris, potius præſumitur, *quòd*
fecerit ex illa cauſa,quam metu criminis,quia eſt beni-
gnior interpretatio,& apertius tradit ibidem Corn.ſub
15 n.8.ad finē verſ.ſed licet, vbi vult,quòd etiam quando
quis ſe occidit, poſtquam eſt deprehenſus in delicto,
vel de eo accuſatus,vel inquiſitus, ſi hæredes probant,
quòd tunc imminebat alia cauſa, puta quia premeba-
tur magno dolore, præſumitur potius ſe interfeciſſe
ob dolorem in mitiorem partē, & idem repetit poſtea
ſub nu.11.in fine,ibi vel probādo,quòd tempore mor-
tis ſuberat alia cauſa,idē ſentit Salyc.in d.l.1.C.de bon.
cor.qui mort.ſibi conſciuer.ſub n.2.ad finē aiens,quòd
in hoc caſu,vbi hinc inde eſt præſumptio magis atten-
ditur præſumptio vehementis doloris,& ita etiā aper-
tè vult Alberic.de Roſat. d.q.18. ſub num.3.inquiens,
quod concurrentibus præſumptionibus cōtrarijs fit
interpretatio in mitiorem partem,quod ex aliis cauſis,
& non conſcientia ſceleris mortem ſibi dederit, qui in
crimine deprehenſus erat, vel de eo accuſatus, vel in-
quiſitus,& Caſtr.ſupra citatum refert, & ſequitur An-
char.d.q.22.n.19.& 20.& ſatis colligitur ex Vulpello,
d.reſp.1.n.21.& ſeq.Infert autem Anchar.in caſu ſuo,
quòd is, qui ſe ipſum occiderat in carcere ob accuſa-
16 tionem,quòd vxori venenum dediſſet, dicebatur po-
tius ſe ipſum interfeciſſe impatientia, & tedio vitæ,
quam

Digitized by Google

quam metu futuræ pęnæ,cum ob diutinum carcerem,
& torturam ter receptam ſæpius eſſet proteſtatus, ſe
deſperatione obiturum,niſi excarceraretur, vt ibi nu.
18. & cum per torturam ſibi illatam inditia purgaſset
& ob id condemnari non poſset, & proinde metus fu-
turæ pęnæ ceſsaret, vt ibi nu.16.& ſeq.& fortius cum
ex illo delicto, vbi eſset probatum nõ ſecuta morte ex
ſtatuto pœna pecuniaria imponeretur,vt non ſit veriſi-
mile,quod propter illud ſe interfecerit,& hoc ſolũ erat
ſatis ad euitandũ confiſcationem bonorum, vt ibi per
eum concludentem non eſse etiam locum pęnę ſtatu-
ti,quia delictum non eſt probatum,& inditia ſunt pur-
gata n.21.& 22.idem inueni tenere Decian.d.c.3.n.13.
verſ.quartus caſus eſt, vbi excludit præſũptionem me-
tu pœnæ ex cauſa morbi, vel doloris animi tempore
occiſionis ſuis.

Iure igitur ex prædictis concludi poteſt, quod ſe ip-
ſum interimens,poſtquam depræhenſus eſt in crimine,
vel de eo accuſatus,aut inquiſitus fuit, & ſic conſcien-
tia ſceleris,& metu pęnæ imminentis non priuatur bo-
nis ob delictum iſtud occiſionis ſui ipſius,nec ex eo ali-
quo modo moleſtari poteſt extinctis per mortem deli-
cto,pœna, accuſatione, & inquiſitione, etiam ſtatuto
homicidam puniri mandante in pœnam capitis,& bo-
norum confiſcationis,ſed quod ſolummodo inquietari
poteſt pro priori delicto,propter quod ſe interfecit,a-
deo quod ſi delictum illud erat tale, quod pro eo im-
poneretur publicatio bonorum,bona ſpectabunt ad fi-
ſcum,ſi verò ex illo non venirent bona confiſcanda nõ
erit locus eorum publicationi,ſecundum quam diſtin-
ctionem ſæpius practicaui, & iudicaui, & per alios iu-
dicatum vidi,& refert Pereg.d.tit.4.in fine n.12.quod
iſta materia fuit practicata Paduæ in quodam retento
pro crimine hæreſis,qui ſe ipſum laqueo ſuſpendit, &
eius bona non fuerunt confiſcata,ſed dimiſsa venienti-
bus ab inteſtato, cum ex legibus Dominij Veneti hæ-
reticorum bona non publicentur,& ita iudicatum fuiſ
ſe teſtatur;Refert pariter Hieron.de Laurent.d.deciſ.
Auenionenſi 123.n.9.& ſeq.verſ.poſtremò petebat fi-
17 ſcus, quod cum quidam timens accuſari ob male con-
ſũptos Principis numos,ſe ipsũ occidiſſet,& fiſcus om
niũ eius bonorũ confiſcationẽ pręteděret,oẽs de Rota
tenuerunt non eſſe locum dictæ confiſcationi,quia de-
lictum propter quod mortem ſibi dederat non erat de
illis,in quibus de iure cadit bonorum confiſcatio.

Et quãquam hodie per auth.bona damnatorum C.
18 *de bonis* proſcript. ſublata ſit confiſcatio bonorum,
præterquam in crimine lęſæ maieſtatis diuinæ, vel hu-
manæ,& propterea non poſſit fiſcus pretendere con-
fiſcationem bonorum in his, qui mortem ſibi conſci-
uerunt conſcientia criminis,& metu pęnæ illius,dum-
modo non eſſet crimen læſæ maieſtatis, in quo firma
manet publicatio bonorũ,vt cõcludit Hieron.de Lau-
rent.d.deciſ.123.n.u.ver.imò etiam ſi accuſaretur, &
verſ.vnde cũ, vbi inquit,ita omnes auditores Rotæ A-
uenionenſis tenuiſſe ſequuti communem opinionem
Doctorum in d.l.2.C.qui teſtam.fac.poſſ.& tradit Bar.
in d.l.3.in d.§.de illo in fin.n.4.verſ.vlt.quæro,vbi quę-
rit,an ille titulus de bonis eorum, qui mortem ſibi con-
ſciuerunt ſit correctus per d.Authent.bona damnato-
rum, & dicit,quòd licet quidam teneant quod non,ta-
19 men Doctores volunt contrarium,quia cum per illam
l.3.in §.pr.bona publicentur eo caſu ſolo, quo fuiſſent
publicanda,ſi depræhenſus in crimine, vel de eo accu-
ſatus,vel inquiſitus ſentẽtiam pateretur,ſequitur,quod
in caſibus in quibus nõ fuiſſent publicata vigore d.Au-
thent.ſi ſententiã fuiſſet paſſus, in illis non publicabũ-
tur,ſi ſe ipſum occidat ante ſententiam,idem tenuerũt
Salyc. in d.l.1. C.de bon.eor.qui mort. ſibi conſciuer.
ante finem verſ.quæro modo Petr.& alij antiqui relati
per Alberic.de Roſat.de ſtatut.lib.3.q.18.num.6.verſ.
an autem prædicta iura, & hanc eſſe communem ſen-
tẽtiam teſtatur Iaſ.in d.l.2. ad finem,nu.11.verſ.extra
gloſ.& ratio eſt ſecundum eum, quia talis ſe interficiẽs
ex hoc habetur pro confeſſo de delicto eo, cuius me-
tu, ſe occidit, vnde merito non debet in plus teneri ex
iſta ficta confeſſione delicti,quam ex vera,& ideo non
debet ammittere bona,niſi quando ex delicto, de quo
fuit habitus pro cõfeſſo debuiſſet ea perdere, alioquin
plus operaretur ficta,quàm vera cõfeſſio,quod eſſe nõ
debet, vt per ipſum Iaſ.ibi, quam rationem, & nos ſu-
pra latè probauimus; Et fuit conſideratio Baldi in d.l.
2.nu.5.verſ.& an Auth. quam vna cum dicto tanquam
communi,ſequitur etiam ibidem Corn.n.20.verſic.ha-
bes etiam, eandem opinionem ſentit Dec.d.conſ.438.
ſub nu.2.verſ.& huic concluſioni,& in d.l.2.ſub nu.13.
verſ.ex ſupradictis,& nu.14.verſ.& poſito, & expreſsè
tenent Foiler.in d.verbo,& ſi confitebuntur n.73.verſ.
iſtis concurrentibus, Peregr.d.tit.4. nu.11. verſ.adde,
quod prouiſio noua,& nouiſſimè Decian.d.c.4.de pę-
nis ſibi manus inferentis,nu.3.verſ.ſed dubitabitur,vbi
dicit eſſe veram,& communem ſententiam,& probari
eam dicta efficaciſſima ratione, quòd ſi inferentis ſibi
mortem bona non alias publicabantur de iure digeſto-
rum,niſi crimen ob quod ſe occidit foret tale,pro quo
bona forent proſcribenda,cum hodie nullo ex crimine
bona publicẽtur excepto crimine lęſę maieſtatis per d.
Auth.ſequitur neceſſario,quòd mortẽ ſibi inferẽs nul-
lo caſu ammittat bona, niſi in crimine lęſæ maieſtatis,
vt ibi per eum,qui ẽt reſpondet tenentibus contrariũ.
20 Non tamen inutilis erit præcedens diſcuſſio, & re-
ſolutio, quia poteſt ſeruire non ſolum in caſu læſæ ma-
ieſtatis, in quo ſublata non eſt confiſcatio bonorum,vt
diximus, ſed etiam in omnibus alijs caſibus, in quibus
ex ſtatuto,vel conſuetudine imponitur pœna confiſca-
tionis bonorum, prout imponi poſſe ex multorum au-
thoritate probat, & communiter teneri dicit Farinac.
libr.1. quæſt.crimin. titul. de delict.& pęnis quæſt.25.
num.18. verſ.limita quarto propoſitam primam regu-
lam,nihil enim operatur d. Auth. bona damnatorum,
quando extant ſtatuta, vel conſuetudines locorum,
quibus non derogat, vt in d.l.2. ſentiunt Bald.in fine,
Salyc. etiam in fine. Roman. pariter in fine,Caſtr.nu-
mer.6.Alex.nu.8.Iaſ.nu.10.Corn.n.4.& 5. & apertius
Dec.nu.13.verſ.ex ſupradictis infertur,vltra quod ma-
gna eſt cõtrouerſia inter Doctores num d.Auth. bona
damnatorum corrigat indiſtinctè omnia iura commu-
21 nia antiqua bonorum publicationem imponentia, &
communis opinio videtur, quòd ſolummodo corrigat
dicta iura in illis caſibus, in quibus dicta pęna confiſca-
tionis bonorum imponebatur tacitè, & in conſequen-
tiam pœna mortis naturalis,vel deportationis, in alijs
autem caſibus, in quibus à lege antiqua ſpecialiter, &
expreſsè erat impoſita bonorum publicatio, rema-
neant ipſa iura antiqua incorrecta, & non ſublata
per d. Auth. vt poſt infinitos, quos adducunt,tradunt
Alberic.de Roſat.de ſtatut.lib.3. quæſt.18. in princip.
Clar. in pract. crimin.q.78. ſub nu.1. Farinac. d.q.25.
num.7.& 8.verſ.limitando 1.propoſitã regulam. Car-
pan.in §.omniũ in conſtitution.dominij Mediolan.tit.

EPITOME.

Explicatur latiſſimè, & diſtinctè materia de bonis eorum, qui de aliquo crimine accuſati, vel inquiſiti, aut in eo depræhenſi, ante ſententiam mortem ſibi ipſis inferũt, & an, & quando ad fiſcum pertineant, & num heredes, venientes ab inteſtato, & alij, quorum intereſt ſint vocandi, & quid probare habeant ad fiſcum repellendum.

SVMMARIA.

Mortem ſibi inferens conſcientia patrati criminis bonis priuatur, n. 1.

Declaratur obtinere quando delictum eſt eiuſmodi, pro quo bona eſſent confiſcanda, ſi reus fuiſſet Confeſſus, vel conuictus, n. 2. & 19.

Occidens ſe ipſum metu criminis, videtur illud fateri, & ſententiam ferre de ſe, n. 3.

Mortem ſibi inferre dicitur quis conſcientia criminis, vel metu pœnæ, quoties in crimine deprahenſus eſt, vel de eo accuſatus, aut inquiſitus, n. 4.

Interficientis ſe ipſum bona confiſcantur non ex occiſione ſui ipſius ſed ex crimine priori, pro quo ſe ipſum interemit, nu. 6. 24.

Mors delinquentis extinguit delictum, & eius pœnam, tã criminalem, quam ciuilem, & impedit accuſationem, & inquiſitionem, n. 5.

Et ibidem, quod ſtatutum puniens homicidam habet locum in interficiente alterum non ſe ipſum.

Fiſcus dicitur habere intentionem fundatam in confiſcatione, ex eo, quod delinquens ſe ipſum occidit conſcientia criminis, vel metu pœnæ illius, n. 7.

Videtur tamen ſecundum aliquos, quod aliud debeat concurrere, antequam occidens ſe ipſum habeatur pro confeſſo, cũ experientia compertum ſit multos innocentes, carceratos ſe occidiſſe, n. 8.

Sed contrarium defendit, & demonſtrat D. Author ibidem.

Innocentia Rei, qui ſe ipſum interfecit, probari poteſt ab iis, quorum intereſt contra fiſcum prætendentem bonorum cõfiſcationem eo prætextu, quo Reus conſcientia criminis, vel metu pœnæ mortem ſibi conſciuerit, n. 9.

Et ibidem quod hæredes, & propinqui, ſeu alij prætendentes intereſſe citari debeant pro defuncti, & bonorum defenſione etiam in crimine læſæ maieſtatis.

Item in crimine hæreſis, n. 10.

Innocentia Rei ſe ipſum interficientis, quomodo probetur, numero 11.

Item debet probari liquidò, & concludenter, n. 12.

Et quod hoc caſu iuris præſumptio dicitur liquidiſſima probatio, n. 13.

Item quod quando poterat ſubeſſe alia cauſa, ex qua Reus ſe interfecit, potius præſumitur, quod fecerit ex illa cauſa quam metu criminis, n. 14.

Item quod concurrentibus contrarijs probationibus fit interpretatio, vt Reus ex alia cauſa mortem ſibi conſciuerit, & non ex conſcientia criminis, n. 15.

Factum refertur de quodam, qui imputabatur venenum vxori dediſſe, & qui ſe ipſum interemit in carcere, n. 16.

Praxis in confiſcatione bonorum illius, qui ſe ipſum interfecit, nu. 17.

Confiſcatio bonorum hodie non habet locum, niſi in crimine læſæ maieſtatis diuinæ, vel humanæ, n. 18.

Titulus de bonis eorum, qui mortem ſibi conſciuerunt, eſt hodie correctus per auth. bona damnatorum. C. de bonis proſcript. ſecundum communem, n. 19.

Confiſcatio bonorum in pœnã delictorum imponi poteſt a ſtatuto, n. 20.

Et ibidem, quod auth. bona damnatorum non habet locum quando extant ſtatuta, vel conſuetudines.

Auth. bona damnatorum ſecundum communem corrigit duntaxat iura antiqua in illis caſibus, in quibus pœna confiſcationis bonorum imponebatur tacitè, & in conſequentiam pœnæ mortis naturalis, vel deportationis, n. 21.

Bona hodie non publicantur aliquo caſu, niſi in crimine læſæ maieſtatis diuinæ, vel humanæ, vel niſi ſtatuto, aut conſuetudine aliter diſponatur, n. 22.

Fiſcus repellitur a confiſcatione bonorum illius, qui ſe occidit metu criminis, quando, pro eo crimine non poterat bona cõfiſcari, n. 23.

Item repellitur, quando prætendit confiſcationem ex eo ſolo, quod quis ſe ipſum interemerit, n. 24.

Fiſcus prætendens bonorum confiſcationem illius, qui non deprahenſus in delicto, nec de eo accuſatus aut inquiſitus ſe ipſum interfecit, probare debet quod is delictum admiſerit, cuius metu ſe ipſum occiderit, n. 25.

Occidiſſe ſe ipſum ex varijs cauſis poteſt contingere, & ideo non eſt præſumendum, quod fecerit ob delictum, ſed fiſcus id probabit, n. 26.

Declaratoria, quando requiratur, quod metu criminis ſe ipſum quis occiderit, traditur latè, n. 27.

Mortuus repertus præſumitur ex aliorum facto, vel caſu, aut morbo mortuus, & non quod ſe ipſum interfecerit, & ideo hoc fiſco probandum erat, ſi voluerit admitti ad confiſcationem bonorum, n. 28.

Et ibidem quod probationes fiſci debent eſſe admodum claræ, cum in contrarium ſit præſumptio naturæ.

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS SEPTIMVS.

1 QVi conſcientia perpetrati ſceleris depræhenſus in crimine, vel de eo accuſatus, aut inquiſitus mortem ſibi infert bonis priuatur l. tertia in princ. & in §. 1. verſ. ergo, aut poſtulati ff. de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer. l. 1. & ſecunda C. eod. tit. & l. in fraudem §. eius bona ii. ſecundo ff. de iure fiſci. facit. l. ſi quis filio §. eius qui ff. de iniuſt. rupt. & irr. fact. teſtam. & l. ſecunda C. qui teſtament. facere poſſ. cum vtrobique notatis Decian. conſ. 438. ſub n. 1. Clar. in pract. crimin. q. 66. ſub num. 37. verſ. ſe ipſum occidere volens circa medium, Pet. Ioan. Ancharan. lib. ſecũdo quæſt. iur. famil. quæſt. 22. in princ. quod quidem procedere intelligitur, quan-
2 do delictum, pro quo ſe occidit, erat tale, propter quod bona ipſius fuiſſent confiſcanda, ſi de eo confeſſus, vel conuictus fuiſſet, & non aliàs, vt expreſsè ſubijcit tex. in d. l. tertia d. §. 1. verſic. vt autem, & §. idem reſcripſit, verſicul. ergo ita demum ff. de bon. eor. qui ſibi mort. conſciuer. & tradunt in d. l. ſecũda C. qui teſtam. facere poſ. Bald. Salyc. Roman. Caſtr. Alexan. Iaſon. Corn. & Dec. Salyc. in d. l. 1. nu. 1. & ſecundo C. de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer. Alberic. de Roſat. de ſtatutis lib. tertio, quæſt. 18. nu. 3. verſ. item quæro ſpecialiter, & quæſt. 20. ad finem, & quæſt. 21. in princ. Corn. conſ. 195. n. 4. & n. 11. verſ. & ſi fuiſſet accuſatus lib. ſecundo Foller. in pract. criminal. in quarta parte tertiæ partis principalis in verbo, & ſi cõfitebuntur n. 73. verſ. iſtis concurrentibus, Menoch. in tract. de arbitr. Iudic. lib. ſecundo, cent. tertia, caſu 284. n. 14. verſ. primus eſt, & n. 20. verſ. hinc ſumitur, Anchar. d. q. 22. n. 9. & ſeq. verſ. ſi verò illud crimen, & in fine ſub n. 22. Decian. in tractat. crim. lib. 9. c. 3. n. 6. & 7. verſ. ſecundo ſit concluſio, & verſic. ſed dubitari poteſt, & capitulo quarto, in princ.

princ.nu.1.tom.2. Vulpellus reſpon. crimin.pr.n.9.&
10. Petr. Ruiz. Maureus deciſ. Lituan.pr.nu.22.& ſeq.
verſ.multa ſunt, Peregr.in tract.de iure fiſci lib.4.tit.4.
de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer.in princ.nu.1. &
num.3.verſ.intellige, vbi ita communiter teneri dicit,
Couar.lib.2.variar.reſol.cap.1.ante fin.ſub n.11.verſ.
legibus ſane Romanorum, Didac.Canter.in ſuis quæ-
ſtionib.criminal.de quæſtionibus tangentibus punitio-
nem delicti cap.6. de homicidio nu.53. in verſ. aut ſu-
mus in caſibus Fol.555.col.1.& 2.Hyeronim.de Lau-
rent.deciſion.Rotæ Auenionenſ.123.incipiente hodie
3 num.11.verſ.imò etiam, & verſ.vnde cum,ex eo enim,
quod quis ſe ipſum occidit metu criminis, videtur cri-
men illud fateri, & ideò locus eſt pœnæ, quæ pro dicto
crimine impoſita eſt a lege, & per conſequens publi-
cationi bonorum, ſi pro illo delicto confiſcatio bono-
rum imponebatur, & non alias, vt hanc rationem ex-
preſsè ponit text.in d.l.3.d.§.1.in illis verbis conſcien-
tiæ metû in reo, veluti confeſſo teneri placuit, & rur-
ſus in §.ſic autem in illis verbis, quaſi de ſe sētentiā tu-
liſſet ff.de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer. & notant
Bart.in eadem l.§.de illo in princ.Foller.in d.verbo,&
ſi confitebuntur nu.70.verſ.viſo de confeſſione.Corn.
d.conſ.195.ſub n.11.ad fin.verſ. & ſi fuiſſet accuſatus,
DD. in d.l.2. C.qui teſtam. facere poſſ. vbi præcipuè
Bald.n.1.Salyc.n.3.Ludou. Roman.n.2.Caſtr.n.2.& 3.
Alex.Iaſ.& Dec.omnes n.2.Corn.nu.6.Salyc.in d.l.1.
n.2.circa finem.Alberic.de Roſat.d.q.18.n.4.Anchar.
d.q.22.ante n.8. & 12.Decian.d.c.3.nu.6. d.verſ.2.ſit
concluſio, & latius nu.8. verſ. ſuccedit autē, Vulpel.d.
reſp.1.nu.19.Pereg.d.tit.4.ad fin.ſub n.12.Pet.Ruitz.
d.deciſ.Lituan.1.n.22.Couar.lib.2.variar.reſol.d.cap.
1.ante finē ſub nu.11.verſ.legibus ſane Romanorū, &
latè Didac.Cāter.d.tit. de homicidio ſub n.54. verſ.1.
caſu,& verſ.3.caſu fol.556.col.2. Et dicitur tunc con-
4 ſcientia criminis, & metu pœnæ illius quis ſe occidiſſe,
& ꝑ conſequens pro confeſſo haberi, quãdo in crimi-
ne depræhēſus, vel de eo accuſatus, vel inquiſitus fue-
rat, vt in d.l.3. in princ.& in §.1.& tradût Bart.in d.§.
de illo in princ. Doctores omnes in d.l.2.C.qui teſtam.
facere poſſ.Hieron.Laurent.d.deciſ.123. nu.10. verſ.
generaliter autem Peregr.d.tit.4.n.2. verſ.tu verò ad-
de Decian.d.c.3.n.6.& 12.verſ. tertius eſt, Anchar.d.
q.22.n.11. Didac.Canter.d.tit.de homicid. ſub n.54.
verſ.3.caſu, Foller.in d.vero, & ſi confitebuntur n.70.
verſ.viſo de confeſſione, Corn.d.conſ.195.nu.5.& 11.
in fine, gloſ.& Doctores in d.l.1. & 2. C.de bon. eor.
qui mor.ſibi conſciuer.

Vnde merito infertur, quod contra interficientem
ſe ipſum non poteſt procedi de occiſo ex lege Corne-
lia de Sicarijs, nec conſequenter ex eo occiſionis ſui
ipſius crimine ad bonorum confiſcationem, quia mors
5 delinquentis extinguit delictum, & eius pœnam tam
criminalem, quam ciuilem, & impedit accuſationem,
inquiſitionem, vt latiſſimè conſuluit Corn.d.conſ.195.
lib.2. quem ſequutus eſt Dec.in d.l.2. num.13. & ſeq.
verſ.ex prędictis, & d.conſ.438.& in eodem caſu Curt.
Iunior conſ.182.Socin.iunior.conſ.51.lib.1.Paris.cōſ.
155.lib.4 & Ferett.conſ.89.ſequuntur Peregrin. d.tit.
4.nu.8.& 9. verſ. attamen Vulpel.d.reſp.1. n.8.& ſeq.
verſ.& ſi, & n.18. verſ.quod ſi, volentes hoc procede-
re etiam ſtante ſtatuto, quòd homicida decapitare-
tur, & bona eius publicentur, quaſi quòd tale ſtatutum
non habeat locum in eo, qui ſe ipſum interficit, ſed in-
telligatur in interfectore alterius, ita quod, qui homi-
cidium commiſit, viuus remaneat, & puniri poſſit, &
bonis priuari, quod non poſſet fieri in eo, qui ſe ipſum
occidit, qui cum mortuus ſit, capite puniri non poteſt,
nec eius bona poſſunt confiſcari, quia per mortem de-
ſierunt eſſe ſua, præfati Doctores conſiderant, & præ-
ſertim Corn. & Dec.in dictis locis, qui etiam alias ra-
tiones adducût, & dictos cōſulentes ſequitur Menoch.
d.caſu 284.n.26. & ſeq.ex relatis infertur, & quòd in
iſtis terminis non conſideretur illatio mortis, quia n ſi-
bi quis dedit, ſed tantum delictum ſibi aſcriptum dicit
6 formaliter Salyc. in d.l.1.nu.2. verſ.2. caſu C.de bon.
eor. qui mort. ſibi conſciuer.& in d.l.2. num.3.verſ.2.
caſu illatio mortis, Decian.in d.cap.3.ſub num.6.verſ.
ſecunda ſit concluſio, & num.15. verſ. & hoc etiam,
& d.cap.4.num.3.verſ.2.dubitatur in fine, ſed tantum
contra talem interficientem ſe ipſum procedi poteſt
ex crimine priori, pro quo ante ſentētiam ſe ipſum in-
teremit, & propter illud ad cōfiſcationem bonorū de-
ueniri, ſi erat tale, ex quo bona erant confiſcanda,
cum ex d.occaſione ſui ipſius cēſeatur confiteri crimē
illud, & illius, pœnis ſubijciatur, vt præfati Docto-
res dicunt, & ſupra etiam probauimus ex aliorum au-
thoritibus, & hoc ſiuè delictum ipſum probatum ei-
ſet, ſiuè non probatum, ſi enim erat probatum, ſuffi-
cit ad bonorum publicationem illa probatio de per
ſe abſque aliqua conſideratione, quod delinquens ſe
ipſum occiderit, ſi verò non erat probatum adhuc lo-
7 cus eſt confiſcationi, quę propter illud delictum impo-
nitur, quia Fiſcus habet ſuam intentionem fundatā, ex
eo quod delinquens ſe ipſum occidit cōſcientia crimi-
nis, & metu pœnæ eius, cum vt dictum fuit ſuperius, &
dicetur etiam inferius, pro confeſſo habeatur, vt tra-
dit Didac.Canter.d.tit.de homicidio ſub n.54. verſ.1.
caſu, & verſ.3. caſu, vbi tamen ait, quod licet alij tene-
re videantur, quod ſufficiat ad condemnationem oc-
ciſio ſui ipſius poſt depræhenſionem in delicto, vel ac-
cuſationem, aut inquiſitionem, etiam ſi nulla contra
eum talis delicti extet probatio, ex quo per illam ſolam
occiſionē habetur pro confeſſo, tamen ipſe credit, ꝙ
8 ſaltem cum dicta occiſione debeat cōcurrere ſemiple-
na probatio, vel ad minus conſtare, ſi in carcere ſe oc-
ciderit, rectè eſſe captum, vel detentū, durumq; exiſti-
mat, quòd ſolum ex eo, quod quis ſe occidit poſt ca-
pturam, & accuſationem, vel inquiſitionem de delicto
habeatur pro confeſſo, & probetur plenè delictum ſal-
tem ad effectum pœnæ ordinariæ irrogandæ, vt ibi la-
tè per eū, pro quo facit Decian.d.c.3. nu.14. verſ.ad-
uertant tamen Iudicis, vbi ait quòd & ſi poſt depræ-
henſionem, vel accuſationē, vel inquiſitionem ſe occi-
dens de iure habeatur pro cōfeſſo nulla alia probatio-
ne facta, tamen cum experientia doceat multos inno-
centes depræhenſos, vel poſtulatos maximè carcera-
tos ſe occidere, Iudex debet conſiderare omnes circū-
ſtantias antequam eos habeat pro confeſſis, & ex hoc
ſolo non debet eos, vti verè confeſſos punire, vt ibi,
cum quibus nō ſentio, quia, qui conſcientia perpetrati
ſceleris, in quo fuerat deprēheſus, vel de eo accuſatus,
vel inquiſitus ſe ipsū occidit, de illo dicitur confeſſus,
vigore cuius confeſſionis condēnatio ſequi poteſt, vt
ſupra diximus ꝑlura aperta, & perclaras DD. autho-
ritates, eſtq; intentio fiſci ex eo ſolo fundata, niſi hære-
des, ſeù venientes ab inteſtato, & propinqui contrariū
ꝓbent, oſtendendo defuncti innocentiā, vel impunita-
tem delicti, de quo imputatus fuerat, vt dictum eſt, &
notant præcisè infraſcripti Doctores, & ijdem inęt

quam metu futuræ pœnæ,cum ob diutinum carcerem,
& torturam ter receptam ſæpius eſſet proteſtatus, ſe
deſperatione obiturum,niſi excarceraretur, vt ibi nu.
18. & cum per torturam ſibi illatam inditia purgaſset
& ob id condemnari non poſset, & proinde metus fu-
turæ pœnæ ceſsaret, vt ibi nu.16.& ſeq.& fortius cum
ex illo delicto, vbi eſset probatum nõ ſecuta morte ex
ſtatuto pœna pecuniaria imponeretur,vt non ſit veriſi-
mile,quod propter illud ſe interfecerit,& hoc ſolũ erat
ſatis ad euitandũ confiſcationem bonorum , vt ibi per
eum concludentem non eſse etiam locum pœnę ſtatu-
ti,quia delictum non eſt probatum,& inditia ſunt pur-
gata n.21.& 22.idem inueni tenere Decian.d.c.3.n.13.
verſ.quartus caſus eſt, vbi excludit præſũptionem me-
tu pœnæ ex cauſa morbi , vel doloris animi tempore
occiſionis ſuis.

Iure igitur ex prædictis concludi poteſt, quod ſe ip-
ſum interimens,poſtquam depræhenſus eſt in crimine,
vel de eo accuſatus,aut inquiſitus fuit , & ſic conſcien-
tia ſceleris,& metu pœnæ imminentis non priuatur bo-
nis ob delictum iſtud occiſionis ſui ipſius,nec ex eo ali-
quo modo moleſtari poteſt extinctus per mortem deli-
cto,pœna, accuſatione, & inquiſitione , etiam ſtatuto
homicidam puniri mandante in pœnam capitis,& bo-
norum confiſcationis,ſed quod ſolummodo inquietari
poteſt pro priori delicto,propter quod ſe interfecit,a-
deo quod ſi delictum illud erat tale , quod pro eo im-
poneretur publicatio bonorum,bona ſpectabunt ad fi-
ſcum,ſi verò ex illo non venirent bona confiſcanda nõ
erit locus eorum publicationi,ſecundum quam diſtin-
ctionem ſæpius practicaui, & iudicaui, & per alios iu-
dicatum vidi,& refert Pereg.d.tit.4.in finen.12.quod
iſta materia fuit practicata Paduæ in quodam retento
pro crimine hæreſis,qui ſe ipſum laqueo ſuſpendit, &
eius bona non fuerunt confiſcata,ſed dimiſsa venienti-
bus ab inteſtato , cum ex legibus Dominij Veneti hæ-
reticorum bona non publicentur,& ita iudicatum fuiſ
ſe teſtatur;Refert pariter Hieron.de Laurent.d.deciſ.
Auenionenſi 123 .n.9.& ſeq.verſ.poſtremò petebat fi-
17 ſcus, quod cum quidam timens accuſari ob male con-
ſũptos Principis numos,ſe ipsũ occidiſſet,& fiſcus om
niũ eius bonorũ confiſcationẽ prętẽderet,oẽs de Rota
tenuerunt non eſſe locum dictæ confiſcationi,quia de-
lictum propter quod mortem ſibi dederat non erat de
illis,in quibus de iure cadit bonorum confiſcatio.

Et quãquam hodie per auth.bona damnatorum C.
18 de bonis proſcript. ſublata ſit confiſcatio bonorum ,
præterquam in crimine lęſæ maieſtatis diuinæ, vel hu-
manæ,& propterea non poſſit fiſcus prętendere con-
fiſcationem bonorum in his , qui mortem ſibi conſci-
uerunt conſcientia criminis,& metu pœnæ illius,dum-
modo non eſſet crimen læſæ maieſtatis , in quo firma
manet publicatio bonorũ,vt cõcludit Hieron.de Lau-
rent.d.deciſ. 123 .n.11.ver.imò etiam ſi accuſaretur, &
verſ.vnde cũ, vbi inquit,ita omnes auditores Rotæ A-
uenionenſis tenuiſſe ſequuti communem opinionem
Doctorum in d.l.2.C.qui teſtam.fac.poſſ.& tradit Bar.
in d.l.3.in d.§.de illo in fin,n.4.verſ.vlt.quæro,vbi quę-
rit,an ille titulus de bonis eorum, qui mortem ſibi con-
ſciuerunt ſit correctus per d.Authent.bona damnato-
rum, & dicit,quòd licet quidam teneant quod non,ta-
19 men Doctores volunt contrarium,quia cum per illam
l.3.in §.pr.bona publicentur eo caſu ſolo, quo fuiſſent
publicanda,ſi depræhenſus in crimine, vel de eo accu-
ſatus,vel inquiſitus ſentẽtiam pateretur,ſequitur,quod
in caſibus in quibus nõ fuiſſent publicata vigore d.Au-
thent.ſi ſententiã fuiſſet paſſus, in illis non publicabũ-
tur,ſi ſe ipſum occidat ante ſententiam,idem tenuerũt
Salyc. in d.l.1. C.de bon.eor.qui mort. ſibi conſciuer.
ante finem verſ.quæro modo Petr.& alij antiqui relati
per Alberic.de Roſat.de ſtatut.lib.3.q.18.num.6.verſ.
an autem prædicta iura , & hanc eſſe communem ſen-
tẽtiam teſtatur Iaſ.in d.l.2. ad finem,nu.11.verſ.extra
gloſ.& ratio eſt ſecundum eum , quia talis ſe interficiẽs
ex hoc habetur pro confeſſo de delicto eo , cuius me-
tu, ſe occidit, vnde merito non debet in plus teneri ex
iſta ficta confeſſione delicti,quam ex vera,& ideò non
debet ammittere bona,niſi quando ex delicto , de quo
fuit habitus pro cõfeſſo debuiſſet ea perdere , alioquin
plus operaretur ficta,quàm vera cõfeſſio,quod eſſe nõ
debet, vt per ipſum Iaſ.ibi, quam rationem , & nos ſu-
pra latè probauimus; Et fuit conſideratio Baldi in d.l.
2.nu.5.verſ.& an Auth. quam vna cum dicto tanquam
communi,ſequitur etiam ibidem Corn.n.20.verſic.ha-
bes etiam, eandem opinionem ſentit Dec.d.conſ.438.
ſub nu.2.verſ.& huic concluſioni,& in d.l.2.ſub nu. 13.
verſ.ex ſupradictis,& nu.14.verſ.& poſito, & expreſsè
tenent Foller.in d.verbo,& ſi confitebuntur n.73.verſ.
iſtis concurrentibus, Peregr.d.tit.4. nu.11. verſ.adde ,
quod prouiſio noua,& nouiſſimè Decian.d.c.4.de pę-
nis ſibi manus inferentis,nu.3.verſ.ſed dubitabitur,vbi
dicit eſſe veram,& communem ſententiam,& probari
eam dicta efficaciſſima ratione , quòd ſi inferentis ſibi
mortem bona non alias publicabantur de iure digeſto-
rum,niſi crimen ob quod ſe occidit foret tale,pro quo
bona forent proſcribenda,cum hodie nullo ex crimine
bona publicẽtur excepto crimine lęſę maieſtatis per d.
Auth.ſequitur neceſſario,quòd mortẽ ſibi inferẽs nul-
lo caſu ammittat bona, niſi in crimine lęſæ maieſtatis,
vt ibi per eum,qui ẽt reſpondet tenentibus contrariũ.
20 Non tamen inutilis erit præcedens diſcuſſio , & re-
ſolutio, quia poteſt ſeruire non ſolum in caſu læſæ ma-
ieſtatis, in quo ſublata non eſt confiſcatio bonorum, vt
diximus , ſed etiam in omnibus aliis caſibus, in quibus
ex ſtatuto,vel conſuetudine imponitur pœna confiſca-
tionis bonorum, prout imponi poſſe ex multorum au-
thoritate probat, & communiter teneri dicit Farinac.
libr.1. quæſt.crimin. titul. de delict.& pęnis quæſt.25.
num.18. verſ.limita quarto propoſitam primam regu-
lam,nihil enim operatur d. Auth. bona damnatorum,
quando extant ſtatuta , vel conſuetudines locorum ,
quibus non derogat , vt in d.l.1. ſentiunt Bald.in fine,
Salyc. etiam in fine. Roman. pariter in fine,Caſtr.nu-
mer.6.Alex.nu.8.Iaſ.nu.10.Corn.n.4.& 5. & apertius
Dec.nu.13.verſ.ex ſupradictis infertur,vltra quod ma-
gna eſt cõtrouerſia inter Doctores num d.Auth. bona
damnatorum corrigat indiſtinctè omnia iura commu-
21 nia antiqua bonorum publicationem imponentia , &
communis opinio videtur , quòd ſolummodo corrigat
dicta iura in illis caſibus, in quibus dicta pęna confiſca-
tionis bonorum imponebatur tacitè , & in conſequen-
tiam pœna mortis naturalis,vel deportationis, in aliis
autem caſibus, in quibus à lege antiqua ſpecialiter , &
expreſsè erat impoſita bonorum publicatio , rema-
neant ipſa iura antiqua incorrecta , & non ſublata
per d. Auth. vt poſt infinitos , quos adducunt,tradunt
Alberic.de Roſat.de ſtatut.lib.3. quæſt. 18. in princip.
Clar. in pract. crimin.q.78. ſub nu.1. Farinac. d.q.25.
num.7.& 8.verſ.limitando 1.propoſitã regulam. Car-
pan.in §.omniũ in conſtitution.dominij Mediolan.tit.

Digitized by Google

de iure, & priuileg.fiſci.nu.10.verſ.inter cœteras,vbi
latè inſiſtit,& plures de communi teſtantes refert,qui-
bus addendi ſunt Bart.in l.1.ſub n.3.ff.de bon.damna-
tor. Boſſi.in pract.crimin.tit.de bonor.publicar.nu.1.
verſ.& primo ſcias, & nu.79 verſ.vidiſti,& tit.banniti
quid amittant ſub n.10.verſ.hæc quæ diximus, & in-
fra, Cagnol.in l.ea ſola deportationis n.8. verſ.de qua
materia ff.de regul.iur. Areti. in l eius qui §. ſicuti ſub
n.3.ver.vltimo nota ff.de teſtam.& ante eum Imol.ſub
nu.3.verſ.in gloſ.ſuper verbo publicantur, Angel. de
malefic.in verbo,& eius bona publicamus n.34.ver.3.
caſu, & ipſe etiam dixi in alijs meis reſolutionibus cri-
min.centur.tertia caſu 237.verſ.quæ concluſio,licet,
quicquid ſit de iure,totus mundus obſeruet,quod bona
22 non publicentur aliquo caſu,niſi in crimine leſæ ma-
ieſtatis Diuinæ, vel humanæ, vel niſi ſtatuto, vel con-
ſuetudine aliter diſponatur, vt per Alberic.de Roſat.d.
q.18.n.13.verſ.quicquid tamen ſit,per Cępol.conſ.cri-
min.17.n.35.verſ.nam dicit,per Clar. d.q.78.ſub n.1.
verſ.ſed certè,per Nouel.in pract. crimin.ſuper inqui-
ſit.cõtra rebelles n.6.per Dec.conſ.442. n.6.per Boe-
ri.deciſ.264.n.15.verſ. & ideò,per Vulpel.reſp.crim.
42.n.1.& reſponſ.57.n.7.per Crauet.conſ.128.n.6.in
fine verſ.quinto dico,& per Carpan.vbi ſupra n.13.&
ſeq.verſ.tamẽ quicquid ſit de iure communi,& per Fa-
rinac.d.q.25.n.9.& 10.ver.ſublimitatur precedẽs pri-
ma limitatio, qui cœteros idem tenentes allegant, &
ipſe quoque probaui dicto caſu 237.in verſic. tamen
quicquid ſit de iure,vbi etiam alios addidi, & proderit
etiam ad repellẽdum fiſcum a petitione confiſcationis
23 bonorum eorum, qui ſe occidunt conſcientia admiſſi
criminis,& metu futuræ ſententiæ, vbi dictum crimen
per eos cõmiſſum erat tale, pro quo nec iure commu-
ni,nec municipali,nec conſuetudinario bona poterant
cõfiſcari,ſi viuentes pro illo cõdẽnati fuiſſent, ſcio .n.
non ſemel in ſimilibus caſibus fiſci agentes pretendiſſe
bonorum incorporationem,imò,& ex eo ſolum,quod
24 quis ſe ipſum interemiſſet abſq;eo quod appareret de
aliquo delicto per illum commiſſo, quaſi quod ex ipſa
ſui occiſione bona venirent confiſcanda, quod quan-
tum a vero iuris tramite alienum ſit, prædicta oſtẽdũt.
Non nego tamen, quin fiſcus poſſet iuſtè prætendere
publicationem bonorum etiam quando quis mortẽ ſi-
bi conſciuit non deprahenſus in aliquo delicto,nec de
eo accuſatus,aut inquiſitus,ſed dico,quod iſto caſu de-
25 bet ipſe probare,quod defunctus commiſerit delictũ,
& ſic quod eius metu ſe ipſum occiderit, ita tradit Bar.
in d.l.3.d.§.de illo in princ.ſub nu.1.per illum tex. tra-
dunt Doctores omnes in l.2.C. qui teſtam.facer.poſſ.
vbi præter tum Bald.num.pr. Salyc.num.3. Caſtr.num.
1.4.& 7.Alex.n.4.& 6 Iaſ.n.5.Corn.n.6.& Dec.nu.16.
Salyc.in d.l.1.n.2.C.de bon.eor.qui mort.ſibi conſciu.
Alberic.de Roſat.d.q. 8.ſub num.2.Dec.Curt.iunior.
Socin.iuni.Pariſ.& Ferettus in conſilijs pręcitatis.Fol-
ler.in d.verbo,& ſi confitebũtur ſub n.70.poſt verſ.Vi-
ſo de confeſſione.Hieron.de Laurent.d.deciſ.123.ſub
n.10.poſt verſ.generaliter autem.Ancharan.d.q.22.n.
10.Peregr.d.tit.quarto n.2.verſ.tu vero adde,vbi dicit
eſſe communem opinionem,& Didac.Canter.d.tit.de
homicid.num.54. in princ.verſ.ſed dubium eſt, & in
fin.verſ.aut ſe occidit antequam caperetur, vbi etiam
dicit,quod debet eſſe probatio plena,cum enim ex va-
rijs cauſis poſſit quis ſe interficere,& ſi tedio vitæ, im-
patientia doloris,pudore æris alieni,furore,inſania,ia-
26 ctatione, magnitudine animi, vel alia cauſa, quam
ſceleris conſcientia,& pœnæ metu,ſe interficiat,bona
non ſint publicanda etiam de iure antiquo, vt in d.l.3.
in tota ff.de bon.eor.qui mort.ſibi conſciuer.in d.l.pr.
& 2.C.eod.tit.in d.l.ſecunda C.qui teſtam.face.poſſ.in
d.l.ſi quis filio §. eius qui ff.de iniuſt.rupt.& irrit.fact.
teſtam. & in d.l.in fraudem §.eius bona el ſecondo ff.
de iure fiſci Decian.d.c.3.n.2.in 1.caſu.Menoch.d.ca-
ſu 284.n.16.& 17.verſ.ſecundus eſt caſus, & nu.18.&
ſeq.verſ.tertius eſt caſus, & ante eum Doctores in d.l.
ſecunda,non debet præſumi,quòd ob delictum fecerit,
ſed a fiſco probandum eſt, vt prædicti Doctores di-
cunt,& multum clare Decius in d.l.2.nu.14. & melius
d.conſ.438.n.1.& 2.Clar.d.q.68.ſub n.37. & pulchrè
oſtendit Decian.d.c.3.n.11.verſ.ſecundus caſus eſt,a-
pud quem eod.lib.c.2. latiſſimè habentur omnes cau-
ſæ,ex quibus quis ſe ipſum poteſt occidere,& exempla
ad ſingulas cauſas ſpectantia, de qua re latius tractat
Petr.Ruiz.d.deciſ. Lituan.pr. poſt princ.ad quos ſatis
erit curioſos lectores remittere.Et debet eſſe tale deli-
ctum pro quo bona ſint confiſcanda vel iure communi
nouiſſimo authenticorum,vel ſtatutario,vel conſuetu-
dinario,vt dictum eſt,nec repeto, alias non obtinet fi-
ſcus,quod eſt notandum,quia vidi quoſdam errare, &
illo caſu quia delictum non erat deductum in iuditio,
neceſſaria eſt accuſatio,vel inquiſitio,& ſententia de-
27 claratoria,quod metu criminis ſe occiderit,vt pũctualiter
decidit Salyc.in d.l.2.ſub n.3.verſ.1.caſu,& ibidẽ Cor.
ſub n.9.poſt verſ.ex quibus omnibus Peregr.tit.d.4.ad
fin.n.12.verſ.ſupereſt,& antea Bart.in d.l.3.d.§.de illo
n.3.verſ. quæro vnum ad finem, licet quando quis ſe
occidit, poſtquam eſt deprahenſus in delicto, vel de
eo accuſatus,vel inquiſitus,non requiratur aliqua ſen-
tentia,vt per Alex.in ead.l.2.ſub n.5.poſt verſ. & ſecũ-
dum hoc,& ibidem per Corn.ſub n.9.poſt verſ.ex qui
bus omnibus,& per Peregr.d.tit.in fine ſub d.n.12.poſt
d.verſ.ſupereſt,fuit opinio,& Bart.in d.l.3.d.§. de illo
n.3.verſ.quæro vtrum in princ.& Salyc.in d.l.pr.C.de
bon.eor.qui mort.ſibi conſciu. ſub nu. 3. verſ. ſed tunc
quæro, quos ſequitur ad eos ſe remittens Foller.in d.
verbo et ſi confitebuntur n.77.verſ.ſed quæro Anchar.
d.q.22.nu.13. In quo tamen contrarium tenẽt Didac.
Canter.d.tit.de homicid.ſub nu.53.verſ.aut loquimur
in delictis,vbi dicit credere verius eſſe,quod,& hoc ca-
ſu abſq;ſententia condemnatoria fiſcus non apprahẽ-
dat bona ſiue ex delicto,pro quo quis ſe interfecit,ſim-
pliciter,ſiue ipſo iure bona confiſcentur, cum quo cõ-
uenit Decian.d.lib.9.c.4. de pœn.ſibi man. inferentis
in princ.ſub n.1.ad finem.verſ.quinto vt fiat,de quo tñ
tamen opinione non eſt curandum, cum habeamus
communem in cõtrarium; Eſt tamen verũ,quod ſi he-
redes ſeu venientes ab inteſtato,vel propinqui,aut alij
quorum intereſt contradicant, & contendant cum fi-
ſco,neceſſarium eſt,quod Iudex expreſsè,vel tacitè ſu-
per hoc pronuntiet,& non probata innocentia,vel im-
punitate defuncti dicát non obſtantibus oppoſitis bo-
na eſſe in fiſcum incorporanda ſecundum Salyc. in d.l.
1.ſub n.3.poſt princ.quem ſequitur Peregr.d.tit.quar-
to ad fin.ſub d.n.12.poſt d.ver.ſupereſt,& ſentit Ancar.
d.q.22.ſub n.13.

Durior autem eſſet conditio fiſci quando quis repe-
riretur mortuus, & neſciretur an voluntariè, & facto
ſuo fuerit mortuus, quia ſcilicet ſibi ipſi mortem con-
ſciuerit,an verò violenter ex facto aliorũ, vel caſu,vel
ex aliquo morbo ſuperueniente,vt puta ſi reperiatur in
terra precipitatus ab alto, vel in puteũ deiectus,vel in

flumine

Digitized by Google

flumine ſubmerſus, nam his caſibus, & ſimilibus creditur potius aliorum facto, vel caſu, vel ex ſuperueniente ſubito morbo eum mortuum fuiſſe, quam voluntariè mortem ſibi intuliſſe, cum nemo præſumatur habere odio carnem ſuam, imò potius vehementer amare, & quoquomodo ſanguinẽ ſuum redimere, & cum rurſus nemo præſumatur immemor ſalutis ęternę, & proprię animæ cunctis rebus mundanis anteponendæ, vnde fiſco incũberet onus probandi, quod ſe ipſum ille ſic repertus mortuus occidiſſet, alias non poſſet bonorũ cõfiſcationem conſequi, vt in terminis de eo, qui fuit repertus præcipitatus in Puteum conſulendo tenuerunt Dec. Curt. Iun. Socin. Iun. Paris, & Ferett. ſupra citati, & tradit Decian. d. c. 3. nu. 10. verſ. primus eſt, qui citat ſolummodo Dec. & Socin. & idem tenuit ipſe Dec. in d. l. 2. C. qui teſtam. fac. poſſ. nu. 13. & ſeq. verſ. ex ſupradictis, idẽ etiam conſulit Vulpel. in eo, qui in fonte publico repertus fuit mortuus d. reſp. 1. vbi nu. 21. & ſeq. verſ. præterea ex quo, ad hoc adducit Dec. & Ferrett. Et deberent dictæ probationes fiſci eſſe multum claræ, & non dubię cum in contrarium ſit præſumptio naturæ, vt præfati Doctores teſtantur, & loquitur Vulpell. reſp. 1. etiã eo caſu, quo ſic repertus mortuus erat iam imputatus de delicto, quia & tunc cõſtare debet, quod à ſemetipſo mortem ſibi dederit, & ita etiam videtur loqui Decian. & verum videtur, cum hac ſui ipſius occiſione dicatur fateri delictum, de quo imputabatur, & nõ ſufficiat ad hoc, quod mortuus ſit repertus, ſed apparere debeat, quod ſe occiderit, nec alias de hoc delicto vlt. per quod primum videtur cõfeſſum dici poſſit conſtare, vt colligitur ex Decio in dictis locis, & ex alijs cum eo in eodem caſu conſulentibus.

EPITOME.

An, & quando confiſcatio bonorum delinquentis trahatur ad bona extra territorium confiſcantis poſita, & vbi ad ea trahitur, an ſpectent ad Dominum confiſcantem, an verò ad Dominum Territorij, in quo ſita ſunt, & de alijs in hac materia admodum vtilibus, & neceſſarijs.

SVMMARIA.

Confiſcatio bonorum non extenditur ad bona poſita in alio territorio, quam Iudicis confiſcantis iuxta magis communem opinionem, num. 1.

Ampliatur etiam ſi vtrumq; territorium ſubſit eidem Domino, dummodo iuriſdictiones ſint diſtinctæ, & ſeparatæ, 2.

Item procedit dicta concluſio, etiam ſi in dicto alio territorio adeſſet ſimile ſtatutum, ſeu ius ſpeciale imponens pro eodem delicto publicationem bonorum ſecundum communem, num 3.

Confiſcatio facta in vno territorio, tunc trahitur ad bona poſita in alio territorio quando vtriuſque territorij vnus eſt Dominus, & idem fiſcus, & viget eadem conſtitutio in vtroque territorio, idque ab omnibus receptum eſſe oſtenditur num. 4.

Et ibidem, quod executio confiſcationis fit per procuratorem fiſci illius loci, in quo ſunt bona.

Confiſcatio bonorum facta vigore iuris communis trahitur ad bona ſita in alio territorio, quam confiſcantis, num. 5.

Et eo caſu quilibet fiſcus occupat bona ſui territorij, & ita ſeruatum fuiſſe teſtatur Author in crimine hæreſis, & leſæ Maieſtatis iuxta Auth. bona damnatorum, num. 6.

Confiſcationis ſententia cum ſimpliciter confiſcantur bona delinquentis, ita vt non cenſeantur publicata bona alterius territorij, ſi delinquens ſit quoquomodo ſubiectus dicto alteri territorio poteſt ibi fieri nouus proceſſus, & noua condemnatio, & eius virtute bona ibidem ſita confiſcari, n. 7.

Confiſcatio bonorum facta in territorio delicti non trahitur ad aliud territorium, niſi reus condemnatus ſit illi ſuppoſitus ratione originis, vel domicilij, 8.

Iudex admonetur, vt in ſententia confiſcationis bonorum vtatur verbis generalibus confiſcando omnia bona vbicunque exiſtentia, num. 9.

Sententia, vel ſtatutum ſimpliciter confiſcans bona delinquentis de bonis in eius territorio poſitis duntaxat intelligitur, num. 10.

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS OCTAVVS.

1 CONfiſcatio bonorum delinquentis facta per ſententiam Iudicis ex aliquo delicto non extẽditur ad bona poſita in alio territorio, quam confiſcantis quãdo iuriſdictiones ſunt diſtinctæ, & ſeparatę, & burſæ fiſcales ſunt pariter diſtinctæ, & ſeparatæ, & confiſcatio fit non de iure communi, ſed de iure ſpeciali, ſeu proprio loci Iudicis confiſcantis, vt quia vigore ſtatuti bona veniant publicanda ex aliquo delicto, pro quo alias de iure communi non veniebant confiſcanda, ita concludit Bar. in l. cunctos populos ad fin. ſub num. 51. verſ. hoc præmiſſo, C. de Sum. Trinit. & fid. Cath. quẽ ſequuti fuerunt Nellus in tract. de bannitis in 1. par. 2. tempor. q. 17. Angel. in tract. de malef. in verbo, & eius bona publicamus, nu. 5. verſ. quæro bona, & ibi etiam Auguſt. de Arimin. in additionibus ſub eodem nu. 5. & ſeq. Boſſ. in pract. crim. tit. de bonor. publicat. num. 62. verſ. quæro quando, vbi dicit eſſe communẽ opinionẽ, Clar. dicens pariter eſſe communem in pract. crim. q. 78. ſub n. 27. verſ. ſed hic quæro nunquid ſententia publicationis bonorũ, Farinac. lib. 1. q. crimin. tit. de delict. & pęn. q. 25. num. 99. verſ. quarta ſit concluſio, vbi refert quoſdam alios idem tenentes, & teſtatur non ſolum eſſe communem ſententiam, ſed etiam nullam habere difficultatem. Addo ego, quod eandem opiniunẽ firmant Alber. de Roſat. de ſtatut. lib. 3. q. 2. Caſtr. conſ. 320. primum quæſitum habet duo dubia in primo dubio col. 2. ſub num. 2. & 3. verſ. breuiter licet iſta lib. 1. inquies, quod ita ſtat determinatio Doctorum, cui cõtradicere temerarium videtur Ludouic. Bolognin. conſil. 35. in 1. dubio, num. 5. & ſeq. verſ. nihilominus prædictis non obſtãtibus, aiens, quod Doctores in hoc magis communiter ſunt concordes, & quod iſta eſt veritas, Alex. conſ. 31. ſub num. 3. verſ. & ideo dicunt lib. 1. Vulpel. reſponſ. crim. 54. num. 6. reſponſ. 57. nu. 7. reſponſ. 73. num. 1. & reſponſ. 142. nu. 4. aſſerens vbique eſſe receptã à Doctoribus opinionem, & Horat. Carpi in comment. ad §. omnium in conſtitutionibus Dominij Mediolan. tit. de iure, & priuileg. fiſci, in verbo vbique ſita, ſub num. 464. vbi pariter dicit de communi, & plures eam tenentes allegat.

2 Quinimo & ſi burſa fiſcalis eſſet vna, & eadem in effectu, & vnus, & idẽ Dominus, ſi tamen territoria ſunt diuerſa, & iuriſdictiones diſtinctę, & ſeparatæ, & confiſcatio fiat non de iure communi, ſed ſpeciali vt ſupra, adhuc procedit prædicta cõcluſio, quod nec tunc porrigitur confiſcatio ad bona ſita extra territorium iudicantis, vt tradit Bart. in d. l. cũctos populos, ſub eodem verſ. hoc præmiſſo, vbi hoc exemplificat in eo, qui vigore conſtitutionum Marchiæ eſſet condemnatus in pęnam cõfiſcationis bonorum, & haberet locum in d. Marchia, & in Ducatu, in quo non vigeret dicta cõſti-

cutio,

tutio, nam hoc caſu confiſcatio non trahitur ad bona
exiſtentia in Ducatu, nec extenditur extra territoriũ,
ad quod ſe protendit conſtitutio, quæ localis eſt, & Iu-
dex, qui in confiſcatione bonorũ fundat ſe in cõſtitu-
tione particulari ſuæ iuriſdictionis non intẽdit vlterius
progredi, quã ipſa conſtitutio extendatur, licet vtrunq;
territorium ſit ſub eodem Domino, & ſubiectum Ro-
manæ Eccleſiæ in temporalibus, & Bartolum ſequuti
fuerunt Nellus, Angel. de Maleſic. Auguſt. de Arimin.
Boſſ. & Clar. in locis citatis, quos ſequitur Farin. d. q.
25. nu. 96. verſ. ſecunda ſit concluſio, vbi ait, quod iſta
opinio adeò eſt communis, quod nullus ab ea diſsẽtit
Carpan. vbi ſupra n. 463. verſ. quod aut iuriſdictiones,
& dicit Boſſ. vnum, quod ab alijs non legi conſidera-
tũ, quod ſcilicet hoc procedit etiam, quod in eo alio lo-
co puta, (retinendo exemplum Bartoli pro faciliore
3 intelligentia) in Ducatu adſit ſimile ſtatutum, ſeù ius
ſpeciale pro eodem delicto imponens publicationem
bonorum, quia nec iſto caſu publicatio Iudicis Mar-
chiæ porrigitur ad bona Ducatus, ex quo facta eſt vi-
gore conſtitutionis Marchiæ, quæ localis, eſt & non
poteſt extendi extra ſuam iuriſdictionem, & idem ius,
ꝙ viget in Ducatu, non ſumit authoritatem a dicta
cõſtitutione, cuius virtute proceſſit confiſcatio, ſed ro-
bur habet proprio iure ipſius Ducatus, cuius vigore
nõ agitur; Eſt verũ quod Clar. hoc caſu credit indiſtin-
ctè omnia bona applicari fiſco, ſi dicta territoria quan-
tumuis ſeparata, eſſent ſub eodem Præſide Prouinciæ,
cũ idẽ ſit Dominus vtriuſq; in Ducatu Mediolani ob-
ſeruari vidiſſe teſtatur, & illum refert Farin. d. q. 25.
nu. 97. in fine ſecundæ concluſionis, verſ. vide tamen,
quæ obſeruantia vt vides iure ſuſtineri non poteſt per
dictũ illud Boſſij, ꝙ videtur ſumptũ ex Bart. in d. l. cun-
ctos populos, ſi bene eius verba conſiderentur, & mili-
tant eædem rationes, quæ procedunt, quando in alio
territorio non adeſt idẽ ius, cum, & hoc caſu prouiſio,
per quã Iudex confiſcat bona, ſit particularis illis loci,
& non poſſit porrigi extra territorium ſuæ iuriſdictio-
nis, nec moueatur ex eadẽ leg. in d. alio territorio vigẽ-
te ad confiſcationem faciendam, Carpa. tamen in lo-
co citato num. 465. verſ. dempto vno capite, videtur
ſequi Clarum, licet non neget Bart. opinionem a Boſ-
ſio ſequtam communem eſſe, imò, & refert Cephal.
idem cum Boſſio tenentem.
4 Subdit tamen Bart. vbi ſupra, quòd in dicto caſu,
quando ſcilicet burſa fiſcalis eſt vna, & eadem & vnus,
& idem Dominus, territoria autẽ diuerſa, ſi in vtroq;
territorio vigeret eadem cõſtitutio, ſeù eadem lex, aut
idem Decretũ, vel proclama, & commune eſſet vtriq;
territorio eiuſdẽ Domini, qui legem vniuerſalem in to-
to ſuo Dominio facere voluiſſet, confiſcatio facta per
Iudicem vnius territorij vigore talis prouiſionis gene-
ralis trahitur ad bona poſita in alio territorio, in qui-
bus ſit executio per officialem, ſeù procuratorem fiſci
loci, in quo illa ſunt, & dat exemplũ in pluribus Iudi-
cibus deputatis ab vno Rege per diuerſa territoria Re-
gni, quia ſi vnus publicat bona delinquentis ſecundum
conſtitutionem Regalem vigentẽ in toto Regno, om-
nia bona, quæ ſunt in Regno dicuntur publicata, quã
opinionem ſequuntur Nellus, Angel. de Malefic. Aug.
de Aremin. & Boſſ. in locis relatis Carpan. d. num. 463.
verſ. quod aut iuriſdictiones, & Farinac. d. q. 25. n. 98.
verſ. tertia ſit concluſio vbi ait communiter eſſe rece-
ptã ab omnibus, quia ceſſant rationes alias prohibitiuè
huiuſmodi extenſionis ad bona extra territoriũ iudicã-
tis, quod eſt notandũ, quia ſæpè poteſt contingere de fa-
cto, quando vnus, & idẽ Dominus habet ſub ſe diuer-
ſas prouincias, & plura territoria ſeparata, ac multas
iuriſdictiones diſtinctas, & maximè quando dominia
ſunt contigua, vel vicina, & homines vnus territorij
ſolent habere ſtabilia in alio.
5 Confiſcatio autem bonorum delinquentis facta per
ſententiam Iudicis ex aliquo delicto non de iure ſpe-
ciali, ſeù proprio loci, ſed de iure cõmuni trahitur ad
bona ſita in alio territorio quã confiſcantis etiã ſi ter-
ritorium, & iuriſdictiones ſint ſeparatæ, & diſtinctæ,
& burſę etiam fiſcales ſint ſeparatæ, & diſtinctæ, quia
non vnus, & idem ſit Dominus vtriuſq; territorij ſed
diuerſi, vnus vnius, & alter alterius ſecũdum Bart. in d.
l. cunctos populos ſub d. verſ. hoc præmiſſo, quem ſe-
quuntur Nellus, Angelus de malefic. Auguſt. de Ari-
min. Boſſ. & Clarus, ſupra relati Carpan. in d. verbo
vbiq; ſita num. 464. verſ. ſi autem iuriſdictiones, & Fa-
rinac. d. q. 25. n. 100. verſ. quinta ſit cõcluſio, vbi etiam
adducit Cępol. conſ. crim. 17. num. 37. & ſeq. verſ. item
aliud dubium, & alios de cõmuni teſtantes, quibus ad-
do Nouellum in pract. criminal. ſuper inquiſit. contra
rebelles n. 7. folio mihi 205. Bertaz. conſ. crim. 82. n. 6.
verſ. hoc præſuppoſito lib. 1. dicentem eſſe receptiſſi-
mam Doctorum ſententiam, Roland. a valle conſ. 78.
n. 14. & ſeq. lib. 2. conſ. 21. n. 17. conſ. 73. n. 16. conſ. 80.
n. 39. lib. 4. Decian. in tract. crim. lib. 4. cap. 29. nu. 18.
verſ. ſed an, tom 1. & ante iſtos Bald. cõſ. 39. in princ.
quod eſt repetitum conſ. 341. lib. 4. & Alberic. de Ro-
ſat. de ſtatut. lib. 3. q. 2. ſupra allegata, ſpectatq; hoc
caſu bona extra territorium Iudicis confiſcantis poſi-
ta non ad dominum confiſcantem ſed ad dominum,
ſeù fiſcum loci, in quo ſita ſunt, quia vnuſquiſq; fiſcus
occupat bona ſui territorij, vt concludit Bart. in ſæpè
6 allegata l. cunctos populos ad finem, quem approbant
Angel. de Malefic. & Boſſ. præcitati Alex. conſ. 31. n. 1.
lib. 1. & plures alij relati per Nellum & per Auguſt. de
Arimini ſupra citatos, qui tamen aliter videntur ſenti-
re, & non bene, vt aduertit Farinac. d. q. 25. n. 101. verſ.
ſexta concluſio, qui plures cum Bart. tenentes addu-
cit, & ab eius opinione veluti communi non eſſe rece-
dendum dicit, cum qua concordare etiam inuenio Al-
beric. de Roſat. de ſtatut. lib. 3. d. q. 2. qui pulchrè lo-
quitur, Guid. Pap. deciſ. 76. ſi in terra alicuius col. ſe-
cunda verſ. alia verò extra Delphinatum, & ita etiam
videntur intelligendi Caſtr. d. conſ. 320. col. 2. verſ. ſi
verò expræſsè diſponit, & Bolognin. dict. conſ. 35. ſub
n. 6. verſ. ſi verò exprę́ſsè, & Crauet. conſ. 128. in princ.
n. 1. & tradit Bertaz. d. conſ. crim. 82. n. 6. verſ. hoc prę-
ſuppoſito lib. 1. inquiens eſſe receptiſſimam Doctorũ
ſententiam, & voluerunt Bald. d. conſ. 39. repetito d.
conſ. 341. nu. 1. lib. 4. Roland. a Vall. in allegatis qua-
tuor conſilijs, Carpan. d. num. 464. Decian. d. cap. 29.
nu. 18. & plures alij, qui conſulto omittuntur; Et ita
vidi obſeruari Florentiæ in crimine hæreſis, quia fiſcus
habuit bona ibi exiſtentia, quæ fuerunt cuiuſdam con-
demnati Romæ de hæreſi, & idem ſeruatum ſcio Lu-
nigian. in crimine læſæ maieſtatis commiſſo contra
Marchiones Maleſpinas de Mulaccio, quia bona re-
bellium alterius territorij, quã dictorum Marchionum
peruenerunt ad Dominum territorij, in quo ſita erant,
& ad iſtos duos caſus tantũ applicari poteſt iſta con-
cluſio, cum hodie iure nouiſſimo non publicentur bo-
na cõdemnatorum ex diſpoſitione auth. bona damna-
torum C. de bonor. præſcript. niſi pro crimine hæreſis,
&læſæ

Digitized by Google

& leſę maieſtatis, vt ibi notant Doctores, & diſi in pręcedenti caſu 137. poſt verſ. non tamen inutilis, & notant Clar. d. q. 78. in princ. ſub num. 1. Farinac. d. q. 25. num. 10. 11. & 12. & in propoſito noſtro nu. 95. in 1. concluſione, & Crauet. conſ. 128. ſub num. 6. in fine.

Quæ concluſio magis de plano procedit ſi territoria diuerſa ſint, ſed burſa fiſcalis ſit in effectu vna, & eadē, quia idem ſit Dominus vtriuſque territorij, quia tunc facilius confiſcatio facta per ſententiam Iudicis vnius territorij non iure ſpeciali, ſed communi trahitur ad bona alterius territorij, vt poſt Bart. in d. l. cunctos populos volunt Nellus, Angel. de maleſic. Auguſt. de Arim. & Boſſ. in locis præallegatis Carpan. vbi ſupra num. 463. verſ. quod aut iuriſdictiones, & Farinac. d. q. 25. nu. 55. verſ. prima ſit concluſio, qui nonnullos alios refert, & aſſerit non ſolum eſſe communem, ſed nec habere contradictorem, & ſubdit, quod hoc caſu fiet executio per officiales illius loci, vbi bona ſita sũt, quod etiam voluerunt Bart. Nellus, Angel. de maleſic. Aug. de Arim. & Boſſ. multoties allegati, & hoc nullā patitur difficultatem, & quando in his caſibus, in quibus locus eſt publicationi bonorum in territorio alieno ſitorum, ſi verba ſententię confiſcationis non eſsēt talia, vt vigore eorum cenſerentur publicata bona alterius territorij, quam Iudicis confiſcantis, ſed potius viderētur complecti tantummodo poſita in ipſo iudi-
7 cantis territorio, quia ſimpliciter confiſcaretur bona delinquentis, vt infra dicetur, ſi delinquens eſſet quoquomodo ſubiectus dicto alteri territorio, puta ratione originis, vel domicilij, poterit ibi fieri nouus proceſſus, & noua condemnatio, & eius virtute bona ibidem ſita confiſcari, ita in indiuiduo tenet Boſſ. d. tit. de bonor. publicat. num. 65. verſ. & aduerte quando publicatio, & ante eum idem voluit Nellus in adducta q. 17. in fine, verſ. ſi verò in Ciuitate in qua fuit bannitus, & Boſſ. ſequitur Carpan. loco citato nu. 466. verſ. quibus diſtinctionibus, & ita etiam poſt Nellum, & ipſum Boſſium tenuit Profp. Farinac. d. q. 25. ſub num. 101. verſ. ſexta ſit concluſio in fine, qui tamen non perfectè recenſet dicta Nelli; nam verum eſt, quod ſupra dictum eſt authoritate ipſius Nelli, & Boſſij, ſed procedit ſo-
8 lummodo, quando fuit factus proceſſus, & ſequuta condemnatio in loco commiſſi maleficij, in quo reus alia ratione non ſortiebatur forum, nam ſi fuiſſet ſubiectus loco confiſcanti, & commiſſi delicti etiam ratione originis, vel domicilij non poſset tunc alia Ciuitas habēs bona in ſuo territorio ea auferre aliquo iure, cum ſententia ea illi nō tribuat, nec ex nouo proceſſu poſſit eadem conſequi, non valens agere contra ſibi non ſuppoſitum, vt dicit Nellus d. q. 17. ad finem, verſ. ſi vero loquimur in bannito, quod vltimum dictum ampliat additio ad Alberic. de Roſat. d. q. 2. procedere etiam quod delictum commiſsum ſit contra perſonam dicti territorij, in quo ſita ſunt bona, nam adhuc non poſset Iudex, ſeu fiſcus talis territorij confiſcare bona delinquentis alibi, & ſibi non ſuppoſiti, de qua re aliud propoſitum mentionem feci caſu 3. & hæc ſunt menti tenenda per Iudices, vt ad euitandas difficultates vtan-
9 tur verbis generalibus confiſcando huiuſmodi delinquentium bona omnia vbicunque exiſtentia, & in quatis mundi parte poſita, vt ex vi verborum condemnationis fiſcus alterius territorij poſſit capere bona ibi poſita, & ne alias Iudex alterius territorij, cui ratione originis, vel domicilij ſuppoſitus ſit reus, cogatur nouum proceſsum facere, & nouam ferre condemnatoriam ſententiam. Ciuitas vero, quæ aliquo modo reum non habet ſubditum eius iuriſdictioni amittat bona in ſuo dominio poſita, cum tamē omnia fuiſsent ex commiſſo delicto publicanda iuxta ſuperius allegata, & intelligitur ſententia confiſcare bona delinquentis ſita in alio, quam confiſcantis territorio, quando id exprimit, vel taliter loquitur, quod verba complectuntur etiam bona alibi poſita, nam ſi ſimpliciter bona delin-
10 quentis confiſcaret, de ſitis in territorio ipſius confiſcantis tantum intelligeretur, prout & ſtatutum ſimpliciter confiſcans bona delinquentium de ſitis in eius territorio ſolum intelligi debet, vt per Carpan. vbi ſupra, in verbo vbique ſita in princ. num. 456.

EPITOME.

De varijs corporibus monſtruoſis tàm formam humanæ naturę, quam animalium irrationalium habentibus, & an pro hominibus, an vero pro beſtijs habeantur, & potiſſimum in materia legis, aut ſtatuti occiſores hominum, ſeu homicidas punientis.

SVMMARIA.

Partus monſtruoſi, qui contra naturalem hominis formam eduntur, oſtentoſi, & portentoſi vocantur, num. 1.

Oſtentorum, & prodigiorum varia genera referuntur, numero 1. & 2.

Prodigioſi partus, vnde eueniant ex ſententia gloſſæ, num. 3.

Partus contra formam humani generis procreati non dicuntur liberi, 4.

Monſtruoſus homo ex eo, quia habet plura, vel pauciora mēbra eſt homo, quia eſſentia hominis eſt anima, num. 5.

Declaratur id procedere, quando huiuſmodi partus habent formam hominis, ſecus ſi habeant caput animalis, quia tunc non eſt homo, num. 6.

Occidens hominem monſtruoſum habentem formam hominis punitur vt homicida, non ſi habeat caput animalis, ibid.

Monſtrum, an ſit homo, dijudicandum eſt ex anima rationali, num. 7.

Angeli ſententia de quodam monſtro habente caput ex oppoſito cum facie verſus ſpatulas damnatur, num. 8.

Monſtrum habens duo capita formæ humanæ dicitur homo, & habetur pro filio, non ita ſi capita ſint animalia irrationalis, num. 9.

Forma hominis in facie potiſſimum conſiſtit, 10.

Baptizandus eſt partus monſtruoſus, quoties habet effigiem hominis, ſecus ſi habeat contrariam formam homini, numero 11.

Monſtrum habēs duo capita, duas videtur habere animas, & ideo tamquā duo homines debent baptizari ſeparatim, & quilibet per ſe, num. 12.

Quid ſi habeat vnū caput, quatuor manus, & quatuor pedes, necnon duas ſpinas in dorſo, ibidem.

CASVS CENTESIMVS TRIGESIMVS NONVS.

1 QVoniam aliquando fataliter ex Diuina voluntate, ſeu permiſſione a prægnantibus mulieribus monſtruoſi partus contra naturalem hominis formam eduntur, vel quia retenta hominis natura habent plura, vel pauciora membra, vel ea ſuo loco non colloca-
2 ta, puta, tres pedes, tres manus, duo capita, vnum pedem, vnam manum, oculos retro, vel in pectore, vel in fronte, aures ſupra tempora, vel aliam corporis partē naturæ humanæ contrariam, qui partus propriè dicuntur oſtentoſi, & portentoſi, vt in l. oſtentum, 38. in princ. & in l. quæret aliquis, 135. in princip. ff. de verb. ſignif.

ſignif. eum vbique notatis per gloſſ. & Alciat. & in l.
quod dicitur, ff. de liber. & poſthum. cum ibi notat. per
Bald. Caſtr. Alex. Iaſ. & alios, quibus adiungi poſſunt,
qui aſininis auribus naſcuntur, de quibus meminit Al-
ciat. in d. l. quæret aliquis, & qui in figura humana, ſed
voce inhumana eduntur, & vt dicit tex. in d. l. quæret
aliquis vagitu noui, id eſt ſecundum gloſ. ibi mugientes
vt bos, vel ſuculus, quod & Alciat. ibidem admittit, vel
quia non humana figura retenta, ſed ab homine om-
nino diſcrepante formam animalis potius irrationalis
habeant, qui propriè prodigioſi partus dicuntur, vt in
d. l. oſtentum in fine, verſ. alterum cum quid prodigio-
ſum videtur, vbi gloſ. exemplificat in Vitulo, & in l. pe-
nult. C. de poſthum. hæred. inſtituend. vel exhæred. ad
3 finem, & ibi gloſ. fi. & Salyc. dum loquuntur de huiuſ-
modi partu per mulierem concepto coeundo cum be-
ſtia, prout expreſſius dixit gloſ. ſtatim citanda, & in d. l.
quæret aliquis in illis verbis, non humanæ figuræ, ſed
alterius magis animalis, quam hominis partum, vbi gl.
fin. dicit id euenire, vel ex coitu per mulierem habito
cum animali irrationali, vel ex cogitatione tempore
conceptionis, de quo latè ibi tractat Alciat. qui poſt
princip. in verſ. alias ſpecies eſt exemplificat in Mino-
tauro, & refert legi Mulierem alias ſerpentem pepe-
4 riſſe, & quoſdam caninis capitibus editos eſſe. Et iſti
cum contra formam humani generis conuerſo more
procreentur, liberi nō dicuntur vt eſt tex. in l. non ſunt
liberi, ff. de ſtat. homin. vbi gloſ. exemplificat in Vitu-
lo, & tradit gloſ. in d. l. quod dicitur in gloſ. fin. ff. de li-
ber. & poſthum. vbi Iaſ. num. 12. verſ. item intellige e-
xemplificans in naſcēte cum capite vituli, vel equi, &
ibi omnes alijs loquentes in edito in figura animali ir-
rationalis, & nō hominis, prout Caſtr. qui meminit de
nato cum capite Vituli.

Quæri poteſt an occidens huiuſmodi corpus mon-
ſtruoſum teneatur ex lege cōmuni, vel municipali pu-
niente interficientem hominem, ſeu homicidam, in
qua quæſtione Bald. in d. l. quod dicitur, nu. 2. & 3. di-
cit, quod monſtruoſus homo eſt homo, quia eſſentia
hominis eſt ab anima, & ſpiritu, & ideo occidens ho-
minem monſtruoſum debet puniri, ſicut occidens ho-
minem formoſum per illam legem, dū loquitur de non
integro partu edito cum ſpiritu tamen, teſtamentum
rumpente, intelligens partum non integrum, quia ca-
reat vna manu, vno pede, vel ſimili membro, quod di-
ctum verum intelligunt alij, quando partus habebat
5 formam hominis, licet haberet plura, vel pauciora
membra, quam debuiſſet, vt homo, habere, ſecus autē
6 ſi habebat caput animalis, quia, tunc non erat homo,
& ideo eū occidens, vt homicida non punitur, ita con-
cludit Io. de Imol. in eadem l. quod dicitur, num. 2. poſt
Angel. ibidem, quos ſequitur Angel. de malefic. in ver-
bo, & ex interuallo, nu. 9. verſ. quid autem ſi hominem
monſtruoſum interficit, & idem per omnia ſequendo
Angel. tradiderunt in d. l. quod dicitur Alex. nu. 2. ver-
ſic. nota ſecundū Bald. & Iaſ. nu. 12. verſ. ſecundo prin-
cipaliter pondera, & verſ. item intellige textum. Aliter
tamen videtur dicere Auguſt. de Arimin. in addit. ad
Angel. de malefic. in loco citato, vbi inquit, quod cor-
pora, quæ aſſimilantur animalibus irrationalibus vo-
cantur prodigioſa, & ſi habēt animam rationabilem,
licet ſint corpora contra naturam edita, dicuntur ho-
mines, & proindè occidens tenetur pęna impoſita ho-
micidæ, alias vero ſecus, & cum hac opinione ego trā-
7 ſeo, quia in effectu quando conſtat, quod corpora ha-
bēt animam rationabilem, ſunt homines licet ſint mō-
8 ſtruoſa, & contra naturam procreata. Ex quo inferri
poteſt, quod non rectè ſenſerit Angel in d. l quod dici-
tur, dum voluit quod partus monſtruoſus habens ca-
put ex oppoſito cum facie verſus ſpatulas non eſt ho-
mo, quia hoc nō eſt verum, ſi alias habet effigiem hu-
mani corporis, vt dicit Io. de Imola ibi in fine, quem
ſequi videtur Alex. ibidem ſub num. 2. ad fin. licet pro
Angelo dicat facere gloſ. in d. l. quæret aliquis volen-
tem, quod habens oculos retro non dicitur homo, ſed
monſtrum, vel prodigium, & ideo probare text. in d. l.
non ſunt liberi in verſ. cōuerſo more procreantur, quę
inductio, pace tanti Viri, non concludit pro dicto An-
geli, quia gloſ. in d. l. quæret aliquis non dicit, quod na-
ſcens cum oculis retro non ſit homo, ſed quod eſt ho-
mo monſtruoſus, & d. l. non ſunt liberi, volens non ha-
beri pro liberis, qui contra formam humani generis
conuerſo more procreantur, intelligitur, quando edi-
ta corpora ſunt prodigioſa, & gloſ. exemplificat in vi-
tulo, prout etiam faciunt ibi Doctores omnes loquen-
tes de naſcente in forma animalis irrationalis, & licet
eadem gloſ. ſtatim idem dicat in corpore habēte duo
capita, & eā ſequatur Caſt. in d. l. quod dicitur in princ.
verſ. in tex. ibi ſi non integrum, ff. de liber. & poſthum.
quaſi quod talis partus non dicatur habere formā hu-
manam, tamen hoc intelligendum videtur, quando ca-
9 pita eſſent animalis irrationalis, nam ſi eſſent hominis
haberetur pro filio, & vbi habens formam hominis e-
tiam animam habere præſumeretur, & homo dicere-
tur, vt notat Bald. in d. l. non ſunt liberi in lectura, & in
duabus additionibus, vbi in princ. vbi etiam in prima
additione in fine ait, quod eſſet baptizandus, quia ſuf-
10 ficit, quod habeat formam hominis, quæ maximè in
facie conſiſtit, & ibi latius confirmat Apoſtilla, quæ
præciſè loquitur in partu duo capita humana haben-
te, & ad hunc effectū baptizandi partus ſufficere quod
partus mōſtruoſus habeat effigiem hominis, dixit Io.
11 de Imol. in d. l. quod dicitur in finalibus verbis. Quod
ſi capita plura, vel vnum eſſent non formæ hominis,
ſed animalis irrationalis, talis partus non cenſendus eſ-
ſet homo, & vti non habens figuram hominis, *nec ani-*
mam habere diceretur, vt pulchris rationibus oſtendit
Bald. in d. l. non ſunt liberi in lectura, & in dictis duabus
additionibus, in 1. quarum ſubijcit in fine, quod ideo
non debet baptizari cum habeat contrariam formam
homini, & videtur de mente Imol. in d. l. quod dicitur
in fine, & clarius conſtat ex apoſtilla ad Bal. in d. l. non
ſunt liberi, quæ amplius vult, quod ſi cognoſcatur par-
tus habere dūas animas, vt quia habeat duo capita,
12 quator manus, quatuor pedes, duas ſpinas in dorſo, &
huiuſmodi, debent baptizari tanquam duo homines,
& quilibet ſeparatim, & de per ſe, & ſubdit, quod ſi du-
bitetur an ſint duæ animæ, an vero vna tantum, quia
habeat quatuor manus, quatuor pedes, duas ſpinas in
dorſo, & huiuſmodi, ſed vnum tantum caput, credit
quod debeat baptizari principalis abſolutè, & alius
poſtea ſub conditione ſi non es baptizatus ego te ba-
ptizo, &c. & ita etiam in hoc pūcto tenet Bartholom.
Fum. in ſumma aurea Armilla in verbo Baptiſmus, §.
53. verſ. quando baptizatur monſtrum, quam tamen di-
ſputationem circa baptiſmum Sacræ Theologiæ ſcri-
ptoribus libentiſſimè relinquo, contentus his paucis ad
propoſitam quæſtionem facientibus.

E P I-

Digitized by Google

EPITOME.

De mobilibus captis in bello, ſiue inter Chriſtianos, & Turcas, vel Saracenos, aut ſimiles, ſiue inter Chriſtianos, & alios Chriſtianos inito, an ſint capientium, & de eorum diuiſione, & de recuperatis per prius captis ab hoſtibus, an & hæc ſint recuperantium, an vero priorum Dominorum, & quid ſi ſint de pertinentibus ad vſum belli, quiduè in perſonis captis, vel recuperatis, quidq; demum in rebus, vel perſonis captis per Piratas, Turcas, & poſtea recuperatis.

SVMMARIA.

Mobilia in bello capta fiunt occupantium, num. 1.

Sed conſignari debent Duci belli, vt inter milites diſtribuat ſecundum merita, num. 2.

In ea diſtributione ratio maior habenda eſt eorum, qui pugnæ quam qui prædæ intenti fuerunt, num. 3.

Idque obtinet in ipſo belli conflictu, nam in incurſionibus ij ſ duntaxat, qui prædæ interfuerunt participare debent, n. 4.

Item qui auxilium, aut fauorem præſtiterunt, cuius rei facti ſpecies refertur, num. 5.

Immobilia in bello capta fiunt Principis, cuius nomine bellum geritur, num. 6.

Capta ab hoſtibus quoties recuperantur, an reſtituenda ſint prioribus dominis, an autem diuidenda inter recuperantes latè traditur eleganti diſtinctione, num. 7.

Præda intra hoſtium præſidia ducta idest ad loca veriſimiliter tuta, & ſicura, effecta eſt ipſorum capientium, & deſinit eſſe in dominio eorum, quibus ablata fuit, adeo vt illamet recuperanti concedatur, tanquam res hoſtium, nec reſtituatur priori Domino, num. 8.

Mobilia ius poſtliminij habentia non conceduntur recuperantibus, ſed reſtituuntur prioribus dominis, num. 9.

Mobilia ius poſtliminij habentia, ſunt naues onerariæ, currus, & quadrigæ, atque alia quædam, de quibus ibidem, num. 10.

Mobilia in bello capta fiunt occupantis etiam ſi bellum geratur inter ipſos Chriſtianos, dummodo bellum ſit iuſtum, num. 11.

Capti in bello inter Chriſtianos, & infideles geſto hinc inde efficiuntur ſerui poſtquam ducti intra præſidia inimicorum, num. 12.

Idem à captiuitate liberati ius poſtliminij habent, & non efficiuntur recuperantium, num. 13.

Idem etiam in ſeruis locum habet, num. 14.

Capti in bello, quod inter Chriſtianos factum ſit, non efficiuntur ſerui, ſed loco ſeruitutis ſucceſſit iugum carceris, & redemptionis, ſeu talea, num. 15.

Bellum inter Chriſtianos pluſquam ciuile eſt, quoniam omnes ſunt fratres, num. 16.

Talea debet eſſe talis, vt veriſimiliter ſolui poſſit, num. 17.
Et ibidem, quod capti inhumaniter tractari non debene.

Talea non excedat trientem bonorum illius, qui captus eſt, num. 18.

Capti à Piratis Turcis efficiuntur ſerui, habetque in illis locum ius poſtliminij, num. 19.

Bellum à Chriſtianis ſemper indictum intelligitur Turcis, num. 10.

Factum refertur de captis à Piratis, & ab amicis incõtinenti recuperatis, num. 21.

Captiuitas quo in caſu locum habeat ceſſante bello, num. 22.

Indos ab Hiſpanis iure ſubiectos, & quo iure, num. 23.

Hoſtes habent iura poſtliminij in recuperatis à nobis, ſicut & nos in recuperatis ab illis, num. 24.

CASVS CENTESIMVS QVADRAGESIMVS.

1 MObilia capta in bello fieri occupantium nullus
dubitat, quia adſunt textus aperti in l. natura-
lem, §. fin. in l. transfugam, ff. de acquir. rer. domin. in l.
1. in fine principij, ff. de acquir. poſſ. & in l. ſi quid bello
in princ. ff. de captiu. & poſtlim. reuert. & in §. item ea,
Inſt. de rer. diuiſ. & tradunt gloſſæ, & Doctores in dd.
locis, & in alijs infra citandis, debet tamen præſentari,
2 & conſignari Duci belli, & per eum inter milites diui-
di, & diſtribui ſecundum eorum merita, Bart. in d. l. ſi
quid bello num. 3. Alex. in d. l. 1. ff. de acq. poſſeſſ. in 4.
not. & ibidem Iaſ. pariter in 4. notabili Socin. in 1. lect.
in 2. notabili, & in 2. lectur. in 3. notabili, Salyc. in l. ab
hoſtibus, la ſeconda, num. 6. verſ. contra prædicta, C.
de captiu. & poſtlim. reuerſ. ſenſit Alciat. conſ. 5. mul-
tæ oppoſitiones, nu. 19 & 20. lib. 7. Ioannes de Ligna-
no in tract. de bello cap. 64 Petrin. Bellus in tract. de re
milit. par. 2. tit. 18. qui eſt vltimus, num. 2. 3. & ſeq. verſ.
item quod dictum eſt, & nouiſſimè tradit Vincent. de
Franch. deciſione Neapol. 268. capta in bello, num.
2. in ſecunda parte, qui alios refert, & videtur text. in
3 l. penult. §. ſimili etiam modo, C. de donat. in qua qui-
dem diſtributione, quando capta ſunt in bello, & eius
conflictu admittendi ſunt non ſolum hi, qui perſonali-
ter prædæ interuenerunt, ſed etiam qui pugnæ inten-
ti fuerunt, imò plus merentur boni pugnatores, quam
inimicorum mortuorum expoliatores, maxime, quia
ſi non extitiſſent, qui acerrimè pugnaſſent, alij præ-
dam non feciſſent, ſed imo ipſimet ſpoliati, & forſan
interempti ab inimicis fuiſſent, vt dicunt Alex. Iaſ. &
Socin. ſupra citati, & expreſſius Salycet. in d. verſ. con-
tra prædicta, qui etiam conſiderat, quod ſicut hoc ca-
ſu periculum vitæ eſt omnibus commune, ita & com-
modum commune eſſe debet, ſecus autem, quando
4 capta ſunt in diſcurſu territorij, quia tunc qui prædæ
tantum interuenerunt, de ea participare debent ſe-
cundum Salycet. in eodem verſic. contra prædicta,
quem ſequitur Vincent. de Franch. d. deciſ. 268. num.
3. dicens poſt eum citatos eſſe pulcherrimam, ratio-
nabilemque diſtinctionem, & hi, qui eis auxilium præ-
5 ſtiterunt, vt Salyc. ſubdit ſub eod. num. 6. verſ. & idem
dicerem, qui dat exemplum quando multitudo militum
facit vnam caualcatam, & aliqui vadunt diſcur-
rendo territorium, alij vero firmi manent in aliquo lo-
co pro eorum tutamine, & iuuamine, nam qui iuerunt
per territorium in diſcurſu, ſi faciunt prædam, non ha-
bent illam præcipuam, ſed qui firmi remanſerunt eius
ſunt participes tanquam auxilium, & fauorem præben-
tes, vnde inter omnes diuidenda, & diſtribuenda eſt, vt
ibi per ipſum Salycet. a cuius dictis diſcrepare non vi-
detur Petrin. Bellus tit. ſupra citato, vbi etiam num. 8.
& 9. verſ. at immobilia, inquit prædicta nõ procedere
6 in immobilibus, quæ non diſtribuuntur per Ducem
belli, ſed fiunt Principis, cuius nomine bellum geritur,
& pro quo a Militibus capta dicuntur.
7 Dubitarunt autem Doctores, an prædicta locũ ha-
beant, quãdo in præda facta reperiuntur mobilia ami-
corum prius capta per hoſtes, an ſcilicet, & talia bona
efficiantur capientium præſentanda, & diuidenda, vt
ſupra, an vero reſtituenda ſit prioribus Dominis, ſuper
quo dubio Alex. & Iaſ. in d. l. 1. in princ. vterque in di-
cto 4. notabili, & latius Salycet. in d. l. ab hoſtibus, la
ſeconda, num. 3. verſ. ſed tunc quæro, concludunt, quod
aut præda recuperatur antequam ſit ducta in præſidia
hoſtium,

hoſtium, vel etiam poſtquam ducta ſit in præſidia ho-
ſtium per milites inſequentes, & hoc caſu reſtituenda
eſt prioribus Dominis, quia ſecũdum Salycet. antequã
capta ducerentur in præſidia capientium, non erant
adhuc ipſorum, nec perditum erat dominium l. poſtli-
minij ius, 5. verſ. antequam ff. de captiu. & poſtlimin.
reuerſ. & ibi Bart. & ipſemet Salyc. antea in ead. l. ſub
nu. 1. & poſt quam ducta ſunt in dicta præſidia, ſed cõ-
tinuo milites inſequuti ſunt capiẽtes pro recuperatio-
ne etiam intra præſidia, non cenſentur pariter fuiſſe
capientium, quia locus ex facto apparuit non tutus, &
præda militum inſequentium præſentiam non fugit l.
naturalem in princ. & l. Pomponius. 44 ff. de acquir.
rer. domin. & §. feræ igitur beſtiæ Inſtit. de rer. diuiſ. &
incontinenti recuperata finguntur non capta, nec per-
dita l. qui poſſeſſionem cum ibi notatis ff. de vi, & vi ar-
8 mata, Aut præda recuperatur ex interuallo poſtquam
ducta eſt intra pręſidia capientium, & ad locum ſicurũ,
& tunc non reſtituitur prioribus Dominis, ſed fit re-
cuperantium, quia erat iam effecta hoſtium d. l. poſtli-
minij ius, 5. & ibi Doctores, & ipſemet Salycet. antea
in ead. l. ſub num. 1. & ſentit Bart. in d. l. ſi quid bello in
fine, quam diſtinctionem refert, & communem ex alio-
rum mente dicit Vincent. de Franch. d. deciſ. 268. ſub
num. 4. & licet non deſint qui velint, quòd etiam præ-
da ex interuallo recuperata ſpectet ad priores Domi-
nos, nec Franc. videatur aliquid in hoc firmare, ta-
men veritas eſt in contrarium, quia, vt dictum fuit,
quando præda ducta eſt intra præſidia hoſtium ideſt,
vt declarat Salycet. loco relato nu. 2. verſ. ſed dubita-
ri poteſt, quæ dicantur præſidia hoſtium, ad loca veri-
ſimiliter tuta, & ſicura, effecta eſt ipſorum capientium,
& deſinit eſſe in dominio eorum, quibus ablata fuit,
vnde merito recuperanti, & occupanti conceditur,
veluti res hoſtium, quòd etiam probare videtur Bellus
in dicto tract. parte 3. tit. 1. num. 11. & 12. verſ. in ſuper
ſciendum, vbi etiam repræhendit eos, qui tenuerunt
prædam non eſſe capientium effectam, niſi ſteterit pe-
nes eos per 24. horas, vel ſaltem per vnam noctẽ, quia
imò eorum fiunt, quã primu ſunt intra ſuas munitiones
reducta, & intra ſua præſidia ducta, vt ibi per eum, qui
propterea plura decidit in propoſito noſtro maximè
circa boues; & alia ſe mouentia capta ab hoſtibus, &
mox ab eis ablata, & recuperata prioribus Dominis
reſtituẽda, vel nõ quæ a iã dictis non differunt. Et hoc
pręterquã in rebus habentibus ius poſtliminij, quę nõ cõ-
9 cedunt recuperantibus ex quocunq; interuallo, ſed re-
ſtituuntur iis, quorum prius erant, vt dicit Salycet. in
ſæpè citato loco, ſub num. 3. poſt verſ. ſed tunc quęro
ad fin. ſequitur Vincent. de Franch. d. deciſ. 268. ſub
num. 4. ad finem, & ante eos idem voluit Bart. in d. l. ſi
quid bello in finalibus verbis. Sunt autem mobilia, ius
10 poſtliminij habentia, naues longæ, & onerariæ pro-
pter belli vſum, vt in l. 2. ff. captiu. & poſtlim. reuerſ. &
tradit Salycet. in d. l. ab hoſtibus la ſecunda nu. 4. Item
currus, & quadrigæ, ſuper quibus ducuntur inſtrumẽ-
ta bellica, & victualia, & alia neceſſaria pro campo, &
ipſorum curruum boues, & quadrigarũ equi, vt ſubij-
cit ibi Salycet. in verſ. ex his colligo.

11 Proceduntq; prædicta non ſolum in bello, quod ge-
ritur inter Chriſtianos, & Turcas, vel alio a vera fide
Domini Noſtri Ieſu Chriſti Saluatoris mundi deuian-
tęs, verum etiam inter ipſosmet Chriſtianam fidem
colentes, dummodo iuſtum ſit bellum, vt colligitur ex
Alex. Iaſ. & Socin. in d. l. 1. ff. de acquir. poſſeſſ. & latius
proſequitur Salyc. in d. l. ad hoſtibus nu. 7. & plura ſeq.
verſ. item prædicta vera, qui multa in hoc conſiderat,
nec quoad propoſitum noſtrum bonorum mobilium
aliqua differentia eſt, an agatur bellum cum barbaris,
an verò cum Chriſtianis, quicquid in hoc ſentiat in cõ-
trarium Alciat. nihil prędictorum adducens, nec ali-
quã pro ſua opinione allegans authoritatẽ in l. hoſtes
118. ante finem ſub n. 3. verſ. qua ratione ff. de verb. ſi-
gnif. cuius dicta in foro tantum conſcientiæ forte poſ-
ſent procedere, & ſi in eo aliquos Theologos aliud te-
nere dicar, non autem de iure, & in foro, vt aiunt, fori;
in quo militat, q̃ diximus, vt nihil interſit an cum Tur-
cis, Saracenis, vel ſimilibus, an verò cum Chriſti fide-
libus reſpectu rerum, licet quoad perſonas, quæ cape-
rentur adſit diſcrimen, nam ſi bellum ſit inter Chriſtia-
nos, & infideles, capti hinc inde efficiuntur ſerui l. ma-
numiſſiones ff. de iuſt. & iur. l. adeò quidẽ, & l. transfu-
12 gam ff. de acquir. rer. domin. & toto tit. ff. & C. de ca-
ptiu. & poſtlim. reuerſ. § ius autem gentiũ Inſtit. de iu-
re natural. gent. & ciuil. §. 1. & per totum tit. Inſtit. de
iure perſonar. & §. item ea, quæ ex hoſtibus, Inſtit. de
rer. diuiſ. Alciat. in d. l. hoſtes ſub nu. 2. verſ. hinc eſt, ff.
de verb. ſignif. Petrinus Bellus d. part. 3. tit. 1. ſub n. 12.
in fine verſ. quamuis autem, ſcilicet poſt quam ducti
ſunt intra præſidia inimicorum capientium d. l. poſtli-
minij ius in princ. ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ. gloſ. in
d. l. ab hoſtibus la ſecunda, in gloſ. 1. & ibidem Salyc. in
princ. Petr. Bellus d. 3. parte tit. 1. ſub n. 11. & 12. verſ.
inſuper ſciendum, & verſ. ſeq. & liberati a captiuitate
ius poſtliminij habent, ideſt priſtinum ius ſuũ recipiũt
13 l. poſtliminium eſt. 19. ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ. §.
ſi ab hoſtibus Inſtit. quib. mod. ius patr. poteſt. ſolu. &
d. §. item ea quæ ex hoſtibus Inſtit. de rer. diuiſ. & tot.
tit. ff. & C. de captiu. & poſtlim. reuerſ. ſentit Alciat. in
d. l. hoſtes ſub n. 2. d. verſ. hinc eſt, nec ſi virtute militũ
amicorum deuictis hoſtibus liberantur, ſeù recuperan-
tur efficiuntur recuperãtium, ſed ſtatim amiſſam liber-
tatem recipiunt l. nihil intereſt in fine verſ. ſed & qui
victis hoſtibus ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ. & d. l. ab
hoſtibus la ſecunda, C. eod. tit. & d. §. ſi ab hoſtibus in
fine verſ. ſed & qui captus Inſtit. quib. mod. ius *patr.*
poteſt. ſolu. quod & in ſeruis procedere dicit tex. *in d. l.*
14 ab hoſtibus, & ibi not. Salycet. in princ. nam nec hi ef-
ficiuntur recuperantiũ, ſed reſtituendi ſunt ſuis priori-
bus Dominis, quia vt ſubijcit text. qui apud hoſtes ca-
ptiui erant recepti, & nõ capti iudicari debent, & mili-
tes amicos defenſores eorũ decet eſſe, nõ dominos, in-
telligẽdo tamen ſecundũ Petrinum Bellum d. 3. parte
d. tit. 1. ſub n. 12. verſ. ſicut verò, quod tales capti, cum
manus inimicorum capientium effugiunt, non ſtatim
ſui iuris fiant, neque in priſtinum ſtatum reuertantur,
ſed cum, & ipſi intra noſtra preſidia ſunt reuerſi, vel
ſaltem ad Regem, vel gentem nobis fœderatam, atq;
amicam peruenerunt; Quod ſi bellum inter Chriſtianos
15 tantum conſiſtit, hęc omnia ceſſant, nec iura de captiuis
loquentia locũ habent, quia homines liberi capti nõ
efficiuntur ſerui, hoc. n. tenderet ad ignominiam ſum-
mi Põtificis, & Imperatoris, & ad diminutionem fidei
Chriſtianæ, ſed loco ſeruitutis ſuccedit iugum carce-
ris, & redemptionis, ſeù taliæ, ita notabiliter dixit Sa-
lyc. in d. l. ab hoſtibus la ſecunda n. 7. verſ. item prædi-
cta vera, q̃ & poſtea repetijt numeris ſequentibus, &
maximè nu. 18. verſ. ſed hoc ſuppoſito, quod & tradit
Alciat. in d. l. hoſtes ante n. 3. verſ. & inter Chriſtianos
qui ea ſolũ nititur ratione, q̃ cũ ex lege Chriſti, omnes

ſint fra-

Digitized by Google

ſint fratres, c. ad menſam, 11. q. 3. quæ inter eos mouē-
tur arma pluſquā ciuilia ſunt, in quibus ius poſtliminij
locum non habet l. ſi quis ingenuam, 21. §. fin. ff. de ca-
ptiu. & poſtlim. reuerſ. & ſubdit in verſ. hinc videmus,
quod propterea antiquiſſima conſuetudine introductū
fuit, vt capti libertatem non amittant, ſed præſtita vi-
ctori pecunia veniam recedendi impetrent, quod etiā
voluit idem Alciat. conſil. 4. cum in bellis ciuilibus in
princ. lib. 5. & latius adnotauit Salycet. in loco memo-
rato, & hæc opinio hodie inualuit, & ſeruatur, licet
aliqui eam impugnent in bello à Papa, vel Cęſare indi-
cto in puncto iuris, vt per Ioan. de Lignano in d. tract.
de bello c. 62. poſt medium, & c. 63. in fine, & per Pe-
trinum Bellum in allegato tract. par. 2. tit. 18. nu. 1. 11.
& 12. & par. 4. tit. 1. num. 1. & plur. ſeq. & ab his non
diſſentit Franc. Ariaſ. in tract. de bello, & eius iuſtit. nu.
160. inquiens, quod hodie non ſeruatur, quod capti
in bello efficiantur ſerui inter Chriſtianos, vnde, nec
ſeruatur ius poſtliminij, quoad ſeruitutem ex cōſuetu-
dine, cui eſt ſtandum, idem dixit Bellus d. 3. par. tit. 1.
nu. 12. in fine, verſ. quamuis autem, & admonet Salyc.
vbi ſupra, quod & ſi permittitur retentio in carcere lo-
co ſeruitutis ceſſantis vt ſupra ad effectum, vt capti ſe
redimant cum talea, debet tamen talea eſſe talis, vt ve-
17 riſimiliter ſolui poſſit, nec debent capti inhumaniter,
& crudeliter tractari, vt taleas inſopportabiles ſoluāt,
alias poteſt adiri Dux belli, vel Præſes Prouinciæ, qui
captiuorum querelas audire debet, & eorum indem-
nitati prouidere, & militū petitiones iniuſtas refrena-
re, nec permittere quod capti malè tractētur, aut fame
pereant, vel aliter occidantur, quod etiam ſequitur Al-
ciat. d. conſ. 4. circa principium, vbi etiam in fine ſub-
18 dit, non poſſe victores à captis vltra trientem eorum
bonorum extorquere, ſequitur Petrinus Bellus in 2.
par. tit. 12. num. 7. & 8. & in d. 4. parte, tit. 3. num. 5.
qui etiam poſtea eadem parte 4. tit. 4. ſubdit, quod
poſtquam ſemel impoſita eſt talea, & cum captiuo cō-
uenta, non poteſt augeri, etiam melius patefacta qua-
litate captiui ex Guid. Pap. deciſ. 113. in facto guerra-
rum num. 1.

19 Procedunt inſuper, quæ dicta ſunt de captis in bello
etiam in captis per Piratas Turcas, nam capti ab iſtis
ſerui eorum efficiūtur, & in illis locum habet ius poſt-
liminij ſecundū gloſ. in l. hoſtes, in verbo, prædones ad
finem, verſ. quid autem ſi latro hoſtiū capiat de noſtris,
& ad hoſtes deducat, ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ. per
illum tex. in princ. vbi appellātur hoſtes hi, quibus po-
pulus Romanus bellum decernit, ſicut etiam appellā-
tur in d. l. hoſtes, ff. de verbor. ſignif. per eadem præci-
ſa verba, prout ſemper per Chriſtianos indictum eſt
20 Turcis, & Saracenis, ſecundum Alciat. in d. l. hoſtes, ff.
de verb. ſignif. ſub nu. 2. verſ. hinc eſt, & vult etiā Vinc.
de Franch. dictā gloſſam ſequens d. deciſ. 268. n. 5. verſ.
dixi prædicta, vbi propterea infert, quod cum in caſu
ſuo per Piratas Turcas captis quibuſdam officialibus
21 ſcribę portionum, & ſoluta parte pecunię pro redem-
ptione ſuperueniſſent Triremes Regiæ, & cæpiſſent
Triremes Turcarum, & liberati fuiſſent officiales præ-
dicti, & pecunia recuperata, dicta pecunia erat reſti-
tuenda prioribus Dominis, nō obſtante, quod capta in
bello, vel per Piratas capientiū efficiantur, conſignāda
tamen, & diuidenda vt ſupra, quia hoc non procedit in
bonis amicorū per prius a Turcis captis, & poſtea per
amicos incontinenti recuperatis, & ita inquit, ſe iudi-
caſſe vertente ſuper hoc controuerſia inter dictos ca-
ptos, & pręfectum Regiarum Triremium, in qua re ta-
men Bellus in d. 2. par. tit. 12. Rub. capta an capientiū
fiant num. 6. contrarium tenet, aiens, quod capti à Pi-
ratis, & Latrunculis non ſunt capientium ſerui, neque
libertatem, aut Ciuitatem ammittunt per l. poſtliminiū
eſt ius, 19. §. à Piratis, ff. de capt. & poſtlim. reuerſ. quę
hoc benè probat, obſeruatur tamen de conſuetudine
dictum Vinc. de Franch. ſupra citatum. Reperio inſu-
per vnum valdè notabile in hac materia, quod ſcilicet
etiam bello ceſſante locū habet iſta captiuitas, ſi quis
22 enim ad gentem eat, cum qua ſuis nulla ſunt hoſpitij,
neq; amicitiæ fœdera, aut ſi quis ex illis ad nos venerit,
capientis fiet ſeruus. Bellus d. 2. par. tit. 12. n. 4. inferens
23 ideo nu. 5. rectè, & licito iure Indos ab Hiſpanis ſuba-
ctos, & in ſeruitutem tractos, & idem poſtea repetit in
3. par. tit. 1. num. 8. & ſeq. verſ. ſciendum eſt etiam, vbi
dicit, quod & tempore pacis contingit hęc captiuitas,
quando quis gentem ignotam adiuit, cum qua nulla e-
rant pacis, aut amicitię fœdera, cuius contrarium alias
tenebam in quodam Turca inuento in agro Florenti-
no, quem qui inuenit cæpit, & expoliauit, quod potuit
facere, & perſonam ſeruam efficere, & bona acquirere
ex Petrino Bello, vbi ſupra per l. poſtliminij ius 5. §. in
pace, & l. in bello, §. itē in pace, ff. de capt. & poſtlim.
reuerſ. quæ ita videntur probare, vt ibi per eum, qui in
hoc propoſito, & hoc dicit d. 3. par. tit. 1. num. 27. verſ.
24 & vt modum, quod hoſtes habent, & ipſi iura poſtli-
minii in recuperatis à nobis, ſicut & nos habemus in
recuperatis ab illis, quo enim iure fiunt noſtra, quæ ex
hoſtibus acquirimus, eo dem etiam fiunt eorū, quæ ex
noſtris ipſi capiunt, & dicit Salyc. in loco iam pluries
citato num. 6. in fine, quod dicta in iſta materia ſunt be-
nè notanda, quia per Doctores non ſunt declarata, &
ſcio ipſe, quod non ſunt multi dies, quod fui interroga-
tus, num hodie procedant leges loquentes de ſeruitu-
te perſonarum captarum in bello, maximè vero facto
à Chriſtianis contra Chriſtianos, & reſpōdi vt ſupra li-
cet ſtatim, & abſque reuolutione cartarū, quia memi-
neram ita alias legiſſe, & dicta de præda mobilium ſępè
poſſunt practicari, tū propter bella Terreſtria, & Ma-
ritima, tum propter multitudinē Piratarum Turcarū,
& circa hanc materiam totam plura alia dixi in 3. cēt.
mearum reſolutionum criminalium cauſa 220. vbi egi
de iuſtitia belli Chriſtianorum cum Infidelibus, de ca-
ptura mobilium, & immobilium, de ſeruitute, & liber-
tate reſpectiuè captiuorum, de continua moleſtia di-
ctis infidelibus perpetuo per Chriſtianos danda, &
damnis illis etiam proditoriè, & ex inſidiis inferendis,
& quare, & de alijs ſcitu dignis.

E P I T O M E.

Vtrum pax, ſeu remiſſio iniuriæ facta per vulneratum
mortifere in articulo mortis Sacerdoti recipienti no-
mine vulnerantis valeat, & in foro iudiciali admittatur
ad offenſoris commodum.

S V M M A R I A.

Pax reddita confeſſori in articulo mortis admittitur in foro iudiciali ad commodum offenſoris, num. 1.
Sacerdos eſt perſona publica, num. 2.
Per publicam perſonam alteri acquiritur ius, & actio, num. 3.
Procliuiores eſſe debemus ad pronunciandum, vt res magis valeat, quam pereat, num 4.
Pacis pactum eſt fauorabile, num. 5.
Actus pacis eſt quid diſtinctum, & ſeparatum à confeſſione

facta in foro pœnitentiali, num. 6.

Pax facta abſenti illi non prodeſt in iudicio, niſi legitima perſona interueniat, quæ pro ipſo abſente recipiat, num. 7.

Pax facta in teſtamento ſine præſentia partis, vel legitimæ perſonæ pro ea ſtipulantis, & acceptantis non valet, nu. 8.

Sacerdos, & Notarius in recipienda pace pro abſente pariſicantur, num. 9.

Pax de iure communi probari poteſt per teſtes, niſi extet ſtatutum, quod de pace conſtare debeat per inſtrumentum publicum, prout extat Florentiæ, num 10.

Statuti Florentini ſub Rub. 118. in criminalibus intellectus, num. 11.

CASVS CENTESIMVS XLI.

1 PAx, ſeu remiſſio iniuriæ facta per vulneratũ mortifere in articulo mortis Sacerdoti, cui peccata
ſua cõfitebatur recipienti nomine, & vice vulnerantis
valet, & admittenda eſt in foro iudiciali ad commodũ,
2 & beneficiũ offenſoris, quia Sacerdos eſt perſona publica l. 1. §. publicum ius, ff. de iuſt. & iure, & per perſo-
3 nam publicam alteri acquiritur ius, & actio, l. non aliter, ff. de adoption. & procliuiores debemus eſſe, vt res
4 magis valeat, quam pereat l. quoties in actionibus, 13. ff. de rebus dubijs, & l. quoties in ſtipulationibus 80. de verbor. oblig. maximè in pacto pacis, quod eſt fauora-
5 bile, & fauores ſunt ampliandi l. cum quidam, ff. de liber. & poſth. & c. odia de reg. iur. in 6. per quas rationes ita in puncto, re ad partes diſcuſſa, cõcludit Guliel. de Cuneo inter conſ. crimin. diuerſ. conſ. 8. quidam iacẽs in lecto, vol. 1. in prioribus impreſſis in parua forma, idem per omnia, & per eadem verba tenet Albert. de Gandino in tract. de malefic. in Rub. de tranſact. & pactis in maleficijs ſub num. 20. verſ. Item pone quod quidam mortifere vulneratus, & idem tenuit Bald. in l. 2. ſub nu. 1. ad finem, verſ. quærit hic Cynus ff. ad Senatuſconſ. Syllanian. & in c. 1. §. iniuria nu. 7. verſ. quæro vtrum iniuria remiſſa in foro pœnitentiali, de pace iuram. firmand. in vſib. feudor. ea ſola ratione, quod per Sacerdotem tanquam publicam perſonam acquiri poteſt abſenti, quam rationem, & ſi eam impugnat Rom. in d. l. 2. nu. 6. & ſeq. verſ. ex hoc quæſiuit, eo quia Sacerdos non videtur interueniſſe, vt perſona publica, ſed vt merus Sacerdos, & confeſſor, vnde duplicẽ perſonam gerere non potuit, alij tamen omnes adducũt,
6 & benè, quia actus remiſſionis, & pacis cõſideratur de per ſe, vti quid diſtinctum, inſeparatum à cõfeſſione in foro pœnitẽtiali, & facta, & ſic tollitur obiectio Romani, qui nihilominus ex alijs rationibus ſaluat dictũ Baldi, & eandẽ deciſionem ſequitur Pete. Garſia à Toleto in ſuis deciſionibus extrauagantibus, deciſ. 24. vbi etiã refert Gulielm. Mainer. in l. nec ex prætorio nu. 9. ff. de reg. iur. Iſtam ſententiam veluti veriorem tenere, quã etiam tãquam magis communem amplectitur Boſſ. in pract. crim. tit. de pace, n. 20. verſ. pax nõ eſt. Nec prædictis obſtat Clar. in pract. crim. q. 58. ſub n. 37. verſ. di-
7 ctum eſt ad quas perſonas, dum concludit, quod pax non poſſit fieri abſenti ad effectum, vt ille prodeſſe poſſit in iudicio, niſi legitima perſonã interueniat, quæ pro ipſo abſente recipiat, vt per Bald. in l. 2. nu. 7. verſ. ſed dubitatur, C. de libertis, & eo. liber. & per Alex. de magis communi teſtante conſ. 131. nu. 9. lib. 4. & per Boſſ. d. tit. de pace d. num. 20. vbi propterea infert non
8 valere talem pacem, ſeu remiſſionem factam in teſtamento ſine præſentia partis, vel legitimæ perſonæ pro ea ſtipulantis, & acceptãtis, quia cum interuenerit Sa-
9 cerdos, qui eſt publica perſona, perinde eſt, ac ſi Notarius pro abſente interueniſſet, vt arguit Guliel. de Cuneo d. conſ. 8. ante finem, & poſtea Boſſ. d. tit. de pace ſub d. nu. 20. in fine, & ſi interueniſſet Notarius nullum eſt dubiũ, quin valuiſſet, & prodeſſet, in iudicio, vt ipſemet Clar. ſubijcit in verſ. cæterum in practica ſeruatur, & hæc opinio, prout de iure vera eſt, ita & in practica ſeruanda eſſet, vbi ex ſtatutis nõ exigatur, quod de pace conſtet per publicum inſtrumentum, ſed admittatur etiam probata per teſtes ſecundum ius commune, quæ
10 teſtium probatio inſtrumentorum publicorum probationi æquiparatur l. in exercendis cum ſua materia, C. de probationibus, & in puncto tradunt Cataldinus de Syndicatu, q. 151. nu. 90. & Vulpellus in tract. de pace induc. & promiſſ. de non offenden. q. 66. num 4 & 5. & præter eos Nellus in tract. de bannit. in 3. par. a. tẽporis q. 18 quod & expreſsè cautum eſt Florentiæ vi-
11 gore ſtatutorum criminalium Rub. 118. de pœna ſtudioſè percutientis manibus vacuis, aut dentibus in fine, quod tamen loquitur in certis caſibus, in quibus facta pace, & ſoluta quadam gabella fit abolitio delicti, nec proceditur ad ſentẽtiam condemnatoriam, ſed & idem in alijs caſibus eſſe debet, vbi expreſsè aliud prouiſum non ſit, tum tunc ius commune ſit ſeruandum.

EPITOME.

De longa Rei carceratione, & quod prodeſt illi loco pœnæ, vel ſaltem ad eam diminuendam, & an, & quando poſt ſequutam condemnationem exilij, vel relegationis, ſeu confinij temporalis proſit pariter Reo, vt computetur in tempore talis exilij, vel relegationis, ſeu confinij, diminuendo condemnationem eatenus, quatenus carceratio durauit.

SVMMARIA.

Longa rei carceratio prodeſſe ſolet ad diminutionem condemnationis, & quandoque etiam ad totalem extinctionem pœnæ, num 1.

Carcerem in pœnam cedere, vel in diminutionem condemnationis multoties iudicatum eſt, num. 2.

Carcer non eſt ad pœnam, habet tamen in ſe pœnam, & multa incommoda, num. 3.

Tempus carceris minuit tempus exilij, & in eo computatur, num. 4.

Confinatus ſi reuertatur, debet capi, & in carcerem tradi quouſque tempora confinij compleantur, num. 5.

Tempus carceris, tunc computatur in tempore exilij, quando per Iudicem ſtat, quominus carceratus non accedat ad ſeruandum exilium, alias ſecus, num. 6.

Intellectus l. aut damnum, §. quiſquis, ff. de pœnis, num. 7.

Tempus carceris ante ſententiam non computatur in tempore exilij, nec de illo deducitur tanquam decurſum ante cõdemnationem, num. 8.

CASVS CENTESIMVS XLII.

1 LOnga Rei carceratio prodeſſe ſolet, vt plurimum ad condemnationis diminutionem, & quandoque ad totalem pœnæ extinctionem, quia potuit Reus tanto tempore detineri in carcere, quod luiſſet pœnam delicti in parte, vel etiam in totum, vt in l. omnes, C. de pœn. ſecundum intellectum Odofredi, Cini, Alberic. & Angel. quos ſequitur Vincent. de Franch. deciſ. Neapol. 317. quando quis num. 4. in 2. parte, vbi ſubdit nu. 5. quod ſecundum illum multoties indicauit ſacrum
2 conſilium, proferendo ſententias, quod carcer cedat in pœ-

in pœnam, vel diminuendo condemnationem,ſiue ve-
niret imponenda pęna exilij,de qua in d.l.omnes,ſiue
quælibet alia pęna, cum etiam in alijs eadem ſit ratio
ſecundum Tiraquell.in tract.de pœnis temper.aut re-
mittend. cauſa 41. in fine,ſub num.3. nam licet carcer
3 non ſit ad pęnam,l. aut damnum,§.ſolent,ff.de pœnis,
habet tamen in ſe pœnam, vt per Sebaſt. de Neapoli
allegatũ per Vinc.de Frãc. & eſt mala manſio,& mul-
ta incommoda affert,vt Tiraquel.docet d.cauſa 41.n.
2.& patet ex ipſo tex.in d.l.omnes,vbi infra ſcripta le-
guntur verba, ſi ſatis immenſorum cruciatuum ſemel
luiſſe ſupplicia,ne hi,qui diu priuati ſunt aurę commu-
nis hauſtu, & lucis aſpectu,nõ intra breue ſpatium ca-
tenarum põderibus prægrauati,etiam exilij pęnam ſu-
ſtinere iterum compellantur, quem locum etiam reci-
tat Tiraquel.vbi ſupra in princ.ad oſtendendum,quo l
cum carceribus diu mancipato clementius agendum
ſit, & de pœna detrahendum quantum ob diuturnum
carcerem paſſus eſt.

Et nedum ante ſententiam prodeſt carceratio lõga
Reo,vt ſupra dictũ eſt,ſed etiam poſtea condemnatio-
ne ſequuta,quia,quando quis per ſententiam condem-
4 nationem per Iudicem detinetur carceratus, tempus
carceris minuit tempus exilij, & in eo computatur,ita
vt ſi in carcere ſtetiſſet per totum tempus,quo exilium
durare debuiſſet, illud videatur impleuiſſe,& excarce-
randus ſit per eandem l.omnes,C.de pœnis ſecundum
alium intellectum Petri,Baldi,Salyceti,& Fulgoſij,quẽ
ſequitur,& verum dicit Vinc. de Franch. d.deciſ.317.
in princ.ſub num.1.omnes,inquit textus,quos damna-
tionis cõditio diuerſis exilijs deſtinatos metas tempo-
ris pręſtituti in carceris impleſſe cuſtodia depræbẽde-
rit,ſolutos pęna, vinculiſque laxatos,cuſtodiã liberari
præcipimus, nec formidare miſerias vllas exilij,cũ re-
liquis verbis iam ſuperius relatis. Vnde dicit ibi Bald.
quod ſi quis debebat ſtare in exilio per decennium,fuit
interim reuerſus, & captus, & in carcerem miſſus, &
compleuit tempus non debet vlterius ſtare in exilio,&
5 quod ideo,qui debent ſtare ad confinia,ſi reuertantur,
debent capi,& in carcere ſtare tantum,quod tempora
confinij ſint completa, quod, & ibidem voluit in ſub-
ſtantia Salycet.aiens,quod tempus exilij incipit à tem-
pore ſententiæ,adeo quod ſi toto tempore, quo con-
dẽnatus debuit exulare, ſtetit in carceribus, debet po-
ſtea liberari, nec vlterius debet exulare, quia afflictio,
non eſt addẽda afflicto notatque vterque in ſummario,
quod tẽpus,quo condemnatus exilio,ſtetit in carcere,
6 computatur in tempore exilij. Sed hoc ita demũ pro-
cedit,ſi per Iudicem ſtat,quod carceratus nõ accedat
ad ſeruandum exilium, quia hoc caſu, cum nõ deberet
ſtare in carcere,tempus carceris computatur in tẽpo-
re exilij,ne condemnatus duas patiatur pœnas, vnam
ſcilicet carceris, & alteram exilij,& ne eo modo affli-
ctio addatur afflicto, ſecus autem, ſi non facto Iudicis
non acceſſit condemnatus ad obſeruandum exiliũ,ſed
alia iuſta de cauſa, puta propter debita, vel intereſſe
partis, quia tunc tempus carceris non minuit tempus
exilij, nec procedit deciſio d.l. omnes,& præfatorum
Doctorũ,vt punctualiter determinat Vinc.de Franch.
7 d.deciſ.317.ſub nu.1.& 2.& hoc modo poteſt intelligi
tex. in d.l.aut damnum,§.quiſquis,ff.de pœnis,per quẽ
notat ibi Bart.in fine,ſub nu.2.& poſt eum Gomez to-
mo 3. variar.reſolut. de delict.c.8. de exilio,& relega-
tione ſub nu.2.ante finem,verſ. Item adde,quod tem-
pus, quo quis ſtat in carcere nõ computatur in tẽpore
exilij,ſed illud tempus computatur à tempore,quo ac-
ceſſit ad exiliũ,licet Vinc.de Franch.loco citato nu.3.
videatur intelligere illum tex. & dictũ Bart.& Gomez
in tempore carceris ante ſententiam, vt ſcilicet tale
tempus non computetur in tempore exilij, nec de illo
deducatur tanquam decurſum ante cõdemnationem,
quod voluit ibi gl.in verbo fuerit,& verum eſt in ſe,ſed
non conuenit literæ d.§. quiſquis,nec verbis Bart. ibi-
dem,quæ ſi rectè conſiderẽtur videntur loqui de tem-
pore carceris poſt ſententiam condemnatoriã,& con-
tra Bart.ſentit Peguer.in ſuis quæſt.ſeu deciſ.crimin.c.
41. nu.2. verſ. ex quibus,& quicquid ſit,ſatis eſt,quod
vbi ex alia cauſa,quã ex culpa,& defectu Iudicis Reus
poſt ſententiam retinetur in carcere, non poteſt præ-
tendere, quod tempus,quo ſtetit carceratus poſt dictã
condemnationem exilij temporalis, debeat deduci de
condemnatione, quemadmodum non poſſet præten-
8 dere,quod de eadem cõdemnatione deduceretur tem-
pus,quo ante condemnationem ſtetiſſet carceratus,vt
dicit Franch.in d.deciſ.317. nu.2. & 3. & veriſſimum
eſt, licet de carcere ante ſententiam habito ſoleat in
condemnatione haberi ratio,vt dictum fuit ſupra.

E P I T O M E.

De condemnatis in pœnam exilij, relegationis, confinij, vel huiuſmodi ad tempus, nulla temporis expreſſa quantitate, vel ſimpliciter, nulla facta mentione temporis,vel ad beneplacitum Iudicis, vel Principis,quomodo condemnati cenſeantur, & de extinctione beneplaciti ob finitum officium, vel mortem Iudicis,vel Principis.

S V M M A R I A.

Condemnatus in pœnam exilij ad tempus non expreſſa quantitate temporis intelligitur condemnatus per decennium, num.1.

Condemnatus ſimpliciter in exilium nulla facta mentione temporis intelligitur condemnatus in perpetuum,num.2.

Ciuitate damnata, vt muri eius destruantur, poſt deſtructionem non poſſunt refici, quia perpetuo debent ſtare destructi,num.3.

Priuatus ſimpliciter officijs non poteſt ad ea amplius admitti in perpetuum,num.4.

Priuatio ab officio in dubio dicitur perpetuo impoſita, numero 5.

Condemnatus ad tempus, vel ſimpliciter in pœnam nauigationis, carceris,ſuſpenſionis, & ſimilibus pœnis, quomodo intelligatur damnatus,num.6.

Condemnatio ad beneplacitum, ſeu arbitrium Iudicis, vel Principis, non extinguitur Iudicis finito officio, aut mortuo Principe,vel ipſomet Iudice,num.7.

Condemnatio ad beneplacitum quando fit à Iudice, vel Principe, ſub nomine officij, & dignitatis, & non intuitu propria perſonæ priuatæ dictum beneplacitum tranſit in ſucceſſorem,num.8.

Iudex in ſententia loquitur, vt officialis,non vt priuatus, & ſimiliter Princeps, vt Dominus,num.9.

Princeps tanquam priuatus nullam habet poteſtatem condemnandi, num.10.

Obſeruantia magni Ducatus quando condemnatio facta eſt ad beneplacitum,num.11.

Condemnatio ad beneplacitum Iudicis, vel Principis dicitur perpetua,& non temporalis,num.12.

Beneplacitum condemnationis Princeps non præſumitur reuocare ſine iuſta cauſa, num.13.

Notarius priuatus facultate conficiendi inſtrumenta ad beneplacitum Principis, mortuo Principe non eſt tale beneplacitum extinctum, ſed tranſit in ſucceſſorem, & durat quouſq; reuocetur, num. 14.

Princeps quamuis in condemnatione loquatur de ſe, puta condemnamus ad beneplacitum noſtrum, ſi tamen ex coniecturis apparet eum loqui de ſui dignitate, & non de perſona, beneplacitum illud morte non extinguitur, n. 15.

Beneplacitum nunquam extinguitur in his. quæ iuris ſunt, ſiuè tertius loquatur de alio, ſiuè Iudex, aut Princeps loquantur de ipſis, num. 15.

Bartoli diſtinctionem in l. centeſimis in § fin. n. 9 ff. de verbor. oblig eſſe ſuperfluam oſtenditur, num. 17.

CASVS CENTESIMVS XLIII.

1 CONdemnatus per Iudicem in pęnam exilii, vel re-
legationis, ſeù confinij ad tempus, nulla expreſ-
ſa temporis quantitate, puta dicendo condemno Ti-
tium in pœnam exilij, vel relegationis, ſeù confinij ad
tempus, intelligitur condemnatus per decennium, ita
eſt text. clarus in l. ſine præfinito ff. de pęn. cuius verba
ſunt, ſine præfinito tẽpore in metallum dato imperitia
dantis decennij tẽpora præfinita videtur, & ibi notant
gl. & Bart. & alij, Bald. in l. 1. num. 3. verſ. ſed extra C.
de poſtul. Felyn. in c. ex literis col. 6. n. 9. verſ. 1. concluſio, de conſtitut. Petr. Foller. in practic. criminal. canonic. in verbo, & ſi confeſſi, aut conuicti ſint condemnẽtur c. 33. n. 78. verſ. an in dubio ſuſpenſio, ſulio 281. Gomez. tom. 3. var. reſol. de delict. c. 8. de exilio, & relegation. nu. 3. verſ. aliquando, & ſecundo, & alij infra citandi in l. ſeruus C. de pęnis, Penuer. in ſuis quæſt. ſeù deciſion. crimin. cap. 41. num. 11. verſ. aut quis.

2 Condemnatus autem ſimpliciter nulla facta mentione temporis, puta dicendo cõdemno Titium in pęnam exilij, vel relegationis, ſeù cõfinij, intelligitur condemnatus in perpetuũ, vt eſt text. in d. l. ſeruus C. de pęnis, cuius verba ſunt. Seruus ſub pœna vinculorum ſine temporis præfinitione Dommino reddi iuſſus ſententia prouinciæ Præſidis perpetuo vinctus eſſe debet, ita enim intelligendum eſſe dicunt ibi Bart. Bald. Salyc. & alij Bald. in d. l. 1. nu 3. verſ. ſed extra C. de poſtulando, Iacob. de Bellouiſu in pract. crim. in Rub. de ſententijs criminal. n. 6. verſ. contrarium credo, gloſ. & Bart. in d. l. ſine præfinito ff. de pœn. Petr. Foller. d. cap. 33. nu. 80. verſ. ſecunda eſt concluſio Fęlyn. in d. c. ex literis col. 8. num. 11. verſ. ſecunda eſt concluſio, & latè Gomez. d. tit. de exilio, & relegatione ſub num. 3. verſ. aliquando, & tertio, vbi dicit eſſe communem opinionem, quam & pluribus confirmat, & hinc voluit Bart. in ipſa l. ſeruus, quod ſi damnata eſt Ciuitas ex aliquo delicto, vt
muri eius deſtruantur, poſt deſtructionem non poſſunt
3 refici, quia non eſt ſatisfactum ſententiæ, niſi perpetuo
ſtent deſtructi, & idem tradunt ibidem Bald. & Salyc.
vterq; in fine ſequitur Foller. d. c. 33. num. 81. & ante
eum Felyn. in d. c. ex literis ſub n. 11. poſt verſ. ſecunda
4 concluſio, & vidi alias quæſtionem in facto de priua-
to ſimpliciter officijs ſuæ communitatis, vt ad ea am-
plius non poſſet admitti in perpetuum, quòd vltra prę-
dicta probatur ex dictis per Foller. vbi ſupra n. 77. verſ.
item eſt aduertendum, & num. 84. verſ. 2. limitatur,
5 volentem, quòd in dubio, priuatio, vel depoſitio, ab
officio dicatur perpetuo impoſita, quod, & ante voluit
Fęlyn. in d. c. ex literis, ſub d. n. 11. in dicta ſecunda con-
cluſione.

6 Et procedunt prædicta omnia nedum in pœna exi-
lii, relegationis ſeù, confinii, ſed etiam in pęna nauigationis, carceris, ſuſpenſionis ab alio officio, vel adminiſtratione, interdictionis, priuationis aut alterius condemnationis, ſimilis; Nam in iſtis caſibus condemnatus ad tempus, ſi temporis meta non eſt ſpecificata, intelligitur cõdemnatus per annos decẽ, ſi verò ſit cõdemnatus ſimpliciter nulla penitus temporis mentione habita, intelligitur condemnatus in perpetuum vt ex ſuperius dictis apparet.

Quod ſi quis condemnatus ſit in pœnam exilii, relegationis, confinii, nauigationis, carceris, ſuſpenſionis, interdictionis, priuationis, vel huiuſmodi ad beneplacitum arbitrium, vel voluntatem Iudicis, vel Principis, de validitate talis ſententiæ non diſputatur, prout, nec de eius extinctione, ſequuta ſuper hoc expreſſa declaratione, ſed dubitatio eſt, & non modica, an finito Iudicis officio, vel ipſo Iudice, ſeù Principe mortuo condemnatio duret, an verò extincta dicatur, & quòd amplius non duret, ſed finita ſit, demonſtratur ex pluribus pro hac parte adductis per Gomez. d. tit. de exilio, & relegat. n. 5. verſ. aliquando, & quarto, de quo mentionem facit Clar. in pract. crimin. q. 71. in fine n. 14. verſ. Item quæro, ſi Iudex, & videtur fuiſſe opinio Bart. in l. centeſimis 46. §. fin. num. 9. ff. de verb. oblig. & clarius Baldi in d. l. 1. ſub n. 4. poſt verſ. ideò dico C. de poſtulan. & in proemio, Digeſtorum §. hæc autem tria in lectura n. 6 cum quibus conueniunt Menoch. de arbitr. Iud. lib. 1. quæſt. 69. num. 5. Couar. lib. 3. variar. reſolut. cap. 15. n. 4. verſ. ſecundus caſus, Gozadin. conſ. 22. nu. 10. verſ. 4. adduco. Fęlyn. d. c. ex literis col. 7. ſub num. 9. verſ. ſecundus caſus eſt, & num. 10. verſ. & ſecundum prædicta de conſtitut. & alij, qui conſultò ommittuntur, quorũ tamen ſententię nunquã potui aſſentire, ſed ſẽper tenui, & adhuc teneo, quod imò finito officio, vel
7 mortuo Iudice, ſeù Principe condemnatio non ſit ex-
tincta, ſeù perempta, ſed duret eo modo, quo antea,
& facultas, ſeù voluntas reuocandi tranſeat ad ſucceſ-
ſorem in officio, ſeù Principatu, quia ex quo condem-
natio fit a Iudice, tanquã perſona publica, & non tan-
8 quam priuata, & ſub nomine officii, & dignitatis, & nõ
intuitu propriæ perſonæ ſuæ, ſeù Principis arbitrium,
ſeù beneplacitum debet tranſire in ſucceſſorem, vt ex
prædicta ratione, & aliis concludit Gomez. d. exilio, &
relegation. ſub nu. 5. poſt medium verſ. ſed his non obſtantibus, vbi etiam reſpondet adductis in contrarium, & ait tandem eſſe veram, & iuridicam opinionem, & legendo, conſulendo, & iudicando tenendam cuius dictis addo, quod ſtante allogata veriſſima ratione, quòd beneplacitum appoſitum per Iudicem in ſententia non cenſeatur appoſitum intuitu perſonę ipſius, vel Principis tanquam perſonæ priuatæ, ſed reſpectu officii, vel dignitatis quæſtio caret omni probabili dubitatione, quia nullus diſſentit, quin hoc caſu tranſeat ad ſucceſſorem Dec. conſ. 108. ſub num. 4. verſ. 2. principaliter Gozad. conſ. 61. n. 15. verſ. poteſt etiam dici. Petr. Foller. in d. c. 33. n. 78. verſ. ſi autem Iudex. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 1. quæſt. 69. num. 7. verſ. declaratur 2. Couar. lib. 3. variar. reſolut. d. c. 15. num. 2. poſt verſ. hic verò concluſioni Fęlyn. in d. c. ex literis ſub nu. 9. & 10. verſ. primus eſt, & verſ. & ſecundum prædicta intellige, & concedit ipſemet Bart. in d. l. centeſimis d. §. fin. ſub d. 9. per text. apertum in c. ſi gratioſè de reſcript. in 6. Vnde non immerito dixit Clar. d. q. 71. in finalibus verbis, quòd iſta opinio ſeruatur Mediolani per rationẽ iã adductã, & certè cũ Iudex in ſentẽtia nõ loquatur

vt ipſe,

Digitized by Google

9 vt ipſe, ſed vt officialis, & dum meminit de Principe lo-
quatur, non vt de homine priuato, ſed vt de Domino,
& ſuperiore, & officium ſit vnum, & idē, & pariter di-
gnitas, ſeu Principatus, vt de primo eſt text. in l. memi-
niſſe, ff. de offic. Proconſol. & in l. proponebatur, ff. de
iud. & de ſecundo in l. quod Principi, 58. ff. de leg. 2. Et
cum nec Iudex, nec Princeps, tanquā perſonæ priuatæ
20 aliquā poteſtatē habeant circa huiuſmodi pęnam, vel
condemnationem, credo, quod optima ſit conſuetudo
prędicta Senatus Mediolani, nec a iuris tramite aliena,
& ita etiam obſeruari in magno Ducatu Æturiæ atte-
21 ſtor, vbi, frequentiſſimè delinquentur in exilium, rele-
gationem, & confiniū, & ad Triremes ad beneplacitū
Sereniſſimi Magni Ducis, & durant condemnationes
etiam mortuo Principe, in cuius vita fuerunt factę, do-
nec per ſucceſſorē magnum Ducē reuocatū fuerit be-
neplacitū, & hanc ſententiā ſequutus ſum ſupra caſ. 8.
nu. 64. in verſ. nec condemnatio, & cū talis condemna-
22 tio ad beneplacitum, arbitrium, vel voluntatē Iudicis,
vel Principis dicatur non temporalis, ſed perpetua, ex
quo poteſt eſſe perpetua, licet etiam poſſit eſſe tēpo-
ralis, cū ad hoc ſit ſatis, quod perpetuo durare poſſit,
vt not. Felyn. in d. c. ex literis, ſub nu. 9. verſ. ſi autē Iu-
dex de conſtit. per text. in l. iuriſperitos, ff. de excuſat.
tut. & per alia iura per eum allegata, & dixi d. caſu 8.
nu. 63. inconueniens videretur, quod poſſet ſtatim ceſ-
ſare per remotionem Iudicis ab officio, vel per mortē
eiuſdē, aut Principis, quæ accidere paulo poſt poſſet,
vnde delicta remanerent impunita, & ſi dicatur, quod
hoc idem eueniret Iudice, vel Principe beneplacitum
reuocante expreſsè, reſpondeo, quod non eſt præſu-
mēdum, quod hoc eueniat ſine iuſta cauſa, vel ſaltem,
23 tam cito, prout euenire poteſt caſu, & fortuna, & hāc
ſententiam his iam ſcriptis reperij tenere Bartholom.
Bertaz. lib. 1. ſuorum conſiliorum criminalium, conſ.
22. vbi cōſuluit, quod ſi Iudex priuauit Notarium au-
thoritate conficiendi inſtrumenta per decennium, &
24 vltra ad beneplacitum Principis, mortuo Principe,
tempore cuius vitæ fuit facta priuatio huiuſmodi non
dicitur tale beneplacitum extinctum, ſed tranſit in ſuc-
ceſſorem, & durat quouſque per eum reuocetur, quia
dicitur Iudex reſpexiſſe nō perſonam, ſed dignitatem
Principis, & impugnat Ruin. aliter ſentientem conſil.
204. in 4. volum. & idem poſtea confirmat conſ. ſeq.
23. & loquitur in caſu, in quo Iudex formaliter dixerat
in ſententia per decennium, & vltra ad beneplacitum
Sereniſſimi Ducis noſtri, & licet in vtroque cōſilio ſal-
uet opinionē Ruini, vt procedat, quādo ipſemet Prin-
ceps loqueretur in propria perſona, dicendo ad bene-
placitum noſtrum, quaſi quod hoc caſu dicatur bene-
placitum extinctum, nec tranſeat ad ſucceſſorem eius,
tamen dicit Claud. & benè in addit. ad dictum cōſ. 22.
25 quod imo, licet Princeps de ſe loquatur, attamē ſi ex
coniecturis apparet loqui de ſui dignitate, & non per-
ſona, beneplacitum morte nō extinguitur, & maximè,
cum hoc reſpiciat publicam vtilitatē punitionis deli-
ctorum, quod latius comprobat in addit. ad ſequens
26 conſilium 23. volens generaliter, quod in his, quę iuris
ſunt, nunquam extinguatur, voluntas, ſeu beneplacitū,
ſiue Tertius loquatur de alio, ſiue Iudex, aut Princeps
de ſe ipſis, quia ſemper habēda eſt relatio ad Iudicem,
vel Principem reſpectu iuriſdictionis, & dignitatis, re-
ſpōdetque his, quę in oppoſitum faciunt, infertque de-
mum ſuperfluam reddi diſtinctionem Bart. in d. l. cēte-
27 ſimis, d. §. fin. nu. 9. cum ſeq. & plura ad hanc opinionē

ſuſtinendam adducit, quæ non refero, & ita quicquid in
puncto iuris dici in hoc poſſet, vbique vt credo obſer-
uaretur in practica, nec ego vnquam alias iudicarem.

EPITOME.

De producente ſcienter falſum capitulum, & ſuper eo teſtes inducente, quod à pœna falſi non excuſetur, licet atteſtationibus falſorum teſtium non vtatur, & quomodo hoc intelligatur.

SVMMARIA.

Producens ſcienter falſum capitulum, & ſuper eo inducens teſtes, licet abſtineat ab vſu falſarum atteſtationum, nihilominus tenetur, vt falſi machinator, & fabricator, num. 1.

Falſæ probationes, & ſi nemini noceant, ſufficit tamen quod poſſint nocere, num. 2.

Subornans teſtes, vt falſum dicant, nō releuatur à pœna quāuis illorum atteſtationibus poſtea non vtatur, num. 3.

Corruptionis attentatio punitur, ſicut ipſa corruptio, num. 4

Subornator tenetur de ſubornatione, licet teſtes recuſauerint dicere falſum, num. 5.

Subornatio, per quam ſequuta non eſt falſitas in teſte punitur pœna extraordinaria, num. 6.

Non vſus falſi proficit illis, in quibus præſumitur ignorantia, num 7.

Cum dubium eſt, an producens capitulum falſum ſciuerit, an non ipſum capitulum eſſe falſum, quomodo is producens excuſetur, num. 8.

Vt producens falſum capitulum excuſari poſſit allegare debes, ſe erraſſe in capituli confectione, num. 9.

Vtens falſis teſtibus vſque ad ſententiam non excuſatur renuntians vſui, num. 10.

Renuntians vſui falſarū atteſtationum, ſine vlla proteſtatione, vel interrogatione partis an ſit excuſandus, num. 11.

CASVS CENTESIMVS XLIV.

1 PRoducens ſcienter falſum capitulum, & ſuper eo
inducens teſtes, licet abſtineat ab vſu falſarū at-
teſtationum, non tamen euitat pœnam falſi quia tene-
tur, vt falſi machinator, & fabricator, ita probat text.
ad literā in l. ſi falſos codicillos, C. de falſ. & ibi not. gl.
Bart. Bald. Salyc. & cœteri ſcribentes, Bart. in l. 3. nu. 3.
verſ. quęrit gloſ. C. de fide inſtr. Bald. in l. non ideo mi-
nus ante nu. 6. verſ. ſed aliquando, C. de accuſ. latè Fe-
lyn. in c. pręſentium n. 11. verſ. ſecunda concluſio de te-
ſtibus, Gaſpar. Caball. in conſtitutionib. Marchiæ lib.
5. c. 12. de exceptionib. quæ non impediunt litis ingreſ-
ſum, & reſeruantur in gloſ. in verbo falſo n. 5. Foller. in
pract. crimin. 2. par. ſecundæ partis principalis in ver-
bo, Item quod commiſit falſitatem num. 21. verſ. imo
plus, & num. 41. verſ. item adeo Capyc. decis. 67. nu. 6.
verſ. nam licet Afflict. lib. 3. conſtitution. Regni Rubr.
40. in conſtitutione, qui falſo, nu. 1. Boſſ. in pract. crim.
tit. de falſis nu. 154. poſt verſ. & producens excuſatur,
Crauet. conſ. 315. ante num. 1. verſ. videretur dicendū,
ex eo enim, quod ſcienter produxit articulum falſum,
& ſuper eo induxit teſtes ad deponendum falſum, dici-
tur eius delictum perfectum, & cōſumatum, & non eſt
locus pœnitentiæ, ſecundū gloſ. & Bart. in d. l. ſi falſos,
& Felyn. & Afflictum ſupra citatos, & quamuis ex non
vſu probationis falſæ nemini damnum, aut præiudi-
2 cium afferatur, ſufficit tamen, quod potuerit illud da-
re, vt Bald. dicit in d. l. ſi falſos in fine, & ita ſæpè pra-
cticaui, & ex hoc notat ibidem Salycet. in finalibus

3 verbis, quod ſi pars ſubornauit teſtes, vt aliquid falſum
dicerent, nõ releuabitur a pęna, quamuis poſtea illorũ
atteſtationibus, vti non velit, cuius dictũ ſequitur Boe-
rius deciſ. Burdegalẽſi 319. n. 6. verſ. & pariter in curia
accidit, & Foller. in d. verbo item quod commiſit fal-
ſitatem n. 55. verſ. quid ſi aliquis, amplius ſubdit Boer.
quod in corruptione attẽtatio corruptionis, ſicut cor-
4 ruptio punitur per iura, & authoritates, de quibus me-
minit, & propterea dicit Bertaz. Boer. non adducens,
nec Foller. lib. 1. ſuorum conſil. crimin. conſ. 218. nu. 6.
5 poſt verſ. ſicut etiam, quod ſubornator tenetur de ſub-
ornatione, licet teſtes recuſauerint falſum dicere, imò,
& ſecundum Afflictum lib. 3. conſtit. Regni Rub. 40. in
conſt. qui falſitatem in princ. ſub num. 1. etiam quod
teſtis examinatus verum dixerit, quod ante prædictos
inuenio ego tenuiſſe elegãter Bald. in d. l. non ideò mi-
nus ante num. 6. verſ. ſed aliquando mandatum, C. de
accuſationib. dum magiſtraliter loquẽdo determinat,
quod huiuſmodi delictum dicitur eſſe perfectũ, & con-
ſumatum etiam ſi nõ ſequatur aliud delictum in teſte,
verum tamen eſt ſecundum Afflictum vbi ſupra, quod
in his caſibus, cum non ſequuta ſit falſitas, & per con-
6 ſequens corruptio, vel ſubornatio parti non nocuerit,
non erit imponenda pęna ordinaria falſi, ſed extraor-
dinaria tantum.

Et hoc, vt dictum eſt, procedit in eo, qui ſciẽter fal-
ſum articulum produxit, puta in facto proprio ita re-
centi, vel eius naturæ, vt nullo modo poſſit cogitari
ignorantia, ſed ſi præſumptio ignorãtię eſt pro produ-
cente, vt ſi ſimus in facto alieno, vel proprio in caſu in
quo præſumitur ignorantia, non habet locũ dicta con-
7 cluſio, & nõ vti atteſtationibus falſis prodeſt, quia ſine
dolo non cõmittitur falſum, ita in indiuiduo tradit Fe-
lyn. in d. c. præſentiũ, ſub nu. 11. poſt verſ. ſecunda con-
cluſio de teſtib. ſequitur Boſſ. d. tit. de falſis ſub d. num.
154. idem colligitur ex Foller. vbi ſupra num. 44. verſ.
limitantur tamen prædicta, & ex Capyc. d. deciſ. 67. n.
7. verſ. nihilominus, & benè ſeruiunt tradita per Crau.
d. conſ. 315. nu. 1. & 2. verſ. ſed præmiſſis, & ſeq. Et fun-
8 dant Felyn. & Boſſ. quod ſi dubiũ eſt, an ſciuerit, vel nõ
ſciuerit capitulum eſſe falſum, & poteſt eſſe, & nõ eſſe
quod ſciuerit, puta in facto proprio, ſed nõ tali, in quo
non poſſit cadere error, vt ſępè numero cõtingit, ſi ad-
uerſario proteſtante de falſo, vel eum interrogante, an
velit vti, ſtatim renunciat vſui teſtium, vel reſpondet ſe
nolle vti, excuſatur quia oritur præſumptio erroris pro
9 dicto renuntiante, vel reſpondente, dummodo alleget
errorem, & dicat ſe erraſſe in capituli confectione, li-
cet ſi dictum errorem non alleget, non excuſetur, pro-
ut, nec excuſatur, ſi teſtibus, vſque ad ſententiam vta-
10 tur, quaſi quod hoc caſu non poſſit præſumi erraſſe
in proprio facto, ſequitur Capyc. d. deciſ. 67. nu. 8. & 9.
verſ. quinimo tenet, plus dicit Boſſ. ex mente Aretin. v-
tẽtis tamen verbo fortè, quod nec excuſatur, ſi abſque
11 proteſtatione, vel interrogatione aduerſarij dixerit
nolle vti, ſequitur Foller. loco citato n. 45. verſ. ſecũdo
limitatur, vbi latè inſiſtit, & dicit eſſe rationem, quia ex
hoc videtur declarare dolum adhibitum in falſitate, &
productione, & ad idem allegat Capyc. ita tenẽtem d.
deciſ. 67. ad fin. ſub n. 9. verſ. nam ſecundum, quod du-
rum videtur, vt patet ex allegatis in cõtrarium per ip-
ſum Foller. & quia ſicut abſque proteſtatione, vel inter-
rogatione partis, quis incidit in falſum, vtendo teſtibus
falſis, ita ſi quam primum videt teſtes eſſe falſos ex le-
ctura eorum atteſtationũ, proteſtatur nolle ſtare illo-
rum dictis, videtur excuſandus, quia poteſt procedere
allegatio ignorantię, & erroris, quæ ex dicta proteſta-
tione non vſus oritur, & ita apertè colligitur ex Felyn.
in eodem c. præſentium num. 13. verſ. item nota, quod
ſi falſitas teſtium, difficile tamẽ eſſet in practica à ſen-
tentia Aretini diſcedere, cum videatur communis.

EPITOME.

An producens ſcienter falſum capitulum, & ſuper eo in-
ducens teſtes, & eorum falſis atteſtationibus vtens pu-
niatur duplici pœna, pro fabricatione, & vſu, ex quo
plura commiſit delicta, an verò vnica tantum pœna
pro vna falſitate ſolum, cum omnia crimina ad eun-
dem tendant finem, & qua.

SVMMARIA.

Fabricans falſum capitulum illudque producens, & ſuper eo teſtes inducens, atque poſtremò illis atteſtationibus vtens, quamuis plura delicta iudicatur committere, tamen vna tantum pœna punitur, ſcilicet fabricationis falſi, num. 1.

Producens in eadem cauſa plura inſtrumenta falſa, aut plures teſtes falſos, vel plura inſtrumenta falſa, & plures teſtes falſos ſimul non poteſt puniri, niſi pro vna falſitate, num. 2.

Statutum puniens producentem inſtrumentum, vel teſtem falſum habet locum in producente plura inſtrumenta, vel plures teſtes falſos eademque pœna ille punitur, & idem in contrario caſu, num. 3.

Falſum pluries in eadem cauſa committens, & ſi vna tãtum fabricationis falſi pœna teneatur, illa tamen propter delicti iterationem grauior eſſe debebit, num. 4.

Pœna eſt commenſuranda delicto, num. 5.

Pœna propter reiterationem delicti augetur, num. 6.

CASVS CENTESIMVS XLV.

Diximus in proximo præcedenti caſu, quod pro-
ducens ſcienter falſum capitulum, & ſuper eo
inducens teſtes punitur falſi pœna, etiam ſi dictorum
teſtium falſis atteſtationibus, non vtatur, modo quæ-
ſtionis eſt, an ſi vtatur talibus atteſtationibus puniri
debeat vna tantum pœna, an vero duabus, ſcilicet pro
fabricatione, & vſu, & quia hæc eſt materia ampliſſi-
ma, de qua tractant Gloſſ. Bart. & alij in l. nunq; plura,
ff. de priuat. delict. & in l. inficiando, §. infans, ff. de furt.
Alberic. de Roſat. de ſtatut. lib. 2. q. 26. & ibidem, & alij
Doctores in pluribus alijs locis, & integrum exigeret
tractatum, & immenſum volumen.

Ego in hoc latiſſimo dicẽdi campo, omiſſo multi-
loquio adducam tantum eas doctorum deciſiones, quę
particulariter in falſitatem loquuntur, & quæ plurimũ
1 ad rem mihi facere videntur. Itaque licet negari non
poſſit, quin talis delinquens plura cõmiſerit delicta, &
ex interuallo, & diuerſis temporibus vſus fuerit falſita-
tibus, ex quo primum falſum fecit capitulum, deinde
produxit, mox induxit teſtes, & poſtremò eorum atte-
ſtationibus non veris vſus eſt, nihilominus, cum dicta
omnia delicta ſint eiuſdem generis, & tendant ad eun-
dem effectum, & ad vnum, inet finem conſequendæ vi-
ctoriæ cauſa, habenda ſunt pro vno tantum delicto, &
non pro pluribus, ita vt vna tantũ pęna imponenda ſit,
& non plures, & per conſequens talis criminoſus non
veniat puniendus de fabricatione, & vſu, ſed de fabri-
tione tãtũ, & ſic pro vna falſitate ſola, ita in indiuiduo
tenuerunt Boer. deciſ. 82. ad fin. nu. 10. verſ. ſed dubium
fuit. Ploт. in tract. de in litem iuran. ſeu in repetitione
l. ſi quan-

Google

l.ſi quando C.vnde vi §.44.incipiente falſi crimen n.6. verſ.tamen quotieſcunq; Farinac.lib. 1. quæſt.crimin. tit.de delict.& pœn.q.22.nu.26.verſ.limita quarto regulam, & ita nouiſſimè conſuluit Bartol.Bertaz.conſ. crim.24.& conſ.25.lib.1. & fuit opinio quorundam antiquorum,de quibus meminit Alberic.d q.26.in fine loquentium in fabricante,vel fabricari faciente Falsũ inſtrumentum, & eo vtente, quaſi, quod ſit vnum factum, & vnum delictum, quia ideo fabricauit, vel fabricari fecit,vt eo vteretur,& verum eſt, licet Alberic. contrariũ tenere videatur ſicut etiam videmus, quòd ſi in eadem cauſa quis ex interuallo, & diuerſis tem-
2 poribus producat plura inſtrumenta falſa, aut plures teſtes falſos, vel etiam plura inſtrumenta falſa, & plures teſtes falſos ſimul,cum hęc omnia tendunt ad vnũ, & eundem finem, & effectum conſequendi victoriam litis, non poteſt puniri,niſi pro vna falſitate,vt dicunt præcitati Doctores, & vltra eos Bart. in l.inficiando §.infans.n.3. verſ.quandoq; committuntur plura delicta ff.de furt.Bald. in l.quicunq; ſub nu.6. verſ.item facit ad quæſtionem de eo.C. de ſeru.fugitiu.& vtrobiq; addentes ad illos, Alberic. de Roſat. in eadem l. quicunq;& de ſtatut.lib.2.q.28.Socin.conſ.62. in ſecũdo dubio in princ.nu.8.lib.1.inquiens ita vidiſſe conſultũ per Dominum Benedictum de Benedictis, a cuius opinione non putat tutum diſcendere, cum ſemper in cõſulendo optimi iuditij habitus fuerit, quicquid poſtea diſputationis gratia, & nihil firmando ſubijciat in cõtrarium nu.9.& 10. Cępol. conſ.crimin.77. viſa inquiſitione formata contra Paulum nu.8.& 9.verſ.Item ex eo, quod reiterauit, Boſſ.in pract.crimin. tit.de pœn. ſub nu.7.poſt verſ.adde quod continuatio delicti,dum ſimpliciter ſe remittit ad Cepollam.Couar.lib. ſecundo variar.reſolut.cap.10.ſub nu.8. in princ. poſt verſ. hactenus tractatum eſt,& latius,& expreſſius poſt medium verſ. quintum eſt hoc in tractatu prænotandum Io:Maria Montic.in pract.crimin.reg.15.nu.160. Didac.Canter. Hiſpanus in ſuis quæſt.criminal. de quæſtionibus tangentibus punitionem delicti cap.9. & vlt. de diuerſorum delictorum accuſatione, & punitione, ſub nu.6.verſ.aut quis committit plura delicta circa rem faciendo, folio 674. & dicit Alberic. de Roſat. d.q. 28.quòd hoc procedit etiam ſi ſtatutum loqueretur in
3 numero ſingulari puniendo in certam pœnam producendo inſtrumentum, vel teſtem falſum, quia adhuc producens plura inſtrumenta, vel plures teſtes non eſt puniendus niſi illa pœna, prout ſi vnum tãtum inſtrumentum, vel teſtem produxiſſet, ſicut è conuerſo, ſi ſtatutum puniret certa pœna producentem falſa inſtrumenta, vel falſos teſtes in numero plurali haberet locum in producente vnum tantum,quia in his conſideratur vnitas delicti ex vnitate facti probandi in eadẽ cauſa ad eũdum effectum, nec curatur de falſo modo, per quem quis dictum finem conſequi tentat in multiplicatione pœnarũ, & idem nulla Alberici facta mentione tenet Afflict. lib.3. conſtitut. Regni Rub.40. in conſtitut. qui falſitatẽ n.2. verſ.nec diſtinguit, & dicit Clarus neminẽ prædictorum citans in §. falſum nu.7. verſic. ſed pone ſtatutum, quod eſt cois opinio,quod ſtatutũ puniens producentem falſos habeat locum in producente vnum tantum, & quòd ita practicatur,ſed non ponit, quid è conuerſo, quando ſtatutum punit producentem falſum teſtem, & producuntur plures, fatetur tamen Couar. quẽ ſequutus eſt Farinac. quod licet in propoſito noſtro vnica tantum pœna imponenda ſit delinquenti, grauior tamen eſſe debebit propter
4 iteratione, quòd ſicut veriſſimum eſt, & ex communibus iuris regulis notiſſimis comprobatur,de quibus infra dicemus, ita quoq; ſemper in practica ſeruatur,& optima ratione,cum negari non poſſit,quin huiuſmodi committentes plura delicta,licet in eadẽ cauſa,& ad vnum finem ſolum, non delinquant plus, quam vnum tantum delictum committentes, & per conſequens, quin in plus teneantur,cum pœna ſit commenſuranda
5 delicto l.ſancimus C. de pœn.c.ſicut dignum de homicid.c.vt clericoru de vita,& honeſtat. Cleric.& l.Sæcularij §. in Egipto ibi & pro admiſſi menſura ff. de extraord. crimin. & propter reiterationem augenda.
6 l.capitalium §.ſolent.& §.graſſatores ff.de pœn.l.3.in fine.C.de epiſcopali audient. l.ſeruos. verſ.viles. C.ad legem Iul.de vi publ.& priuat.l.prima ff.de iure patronat.l.3.§.ſi plures ff.de re milit.l.vnica C.de ſuper exactoribus lib.10.l.2. poſt princ.C. de primicerio, & ſecundicerio lib.12.l.3.C.de domeſtic.& protectorib.& l.fin.C.de comicatu eodem lib.12.

E P I T O M E.

An fiſcus poſſit tranſmittere carceratos, condemnatos ad exequendas condemnationes, ſi eorum creditores contradicunt, & inſtant retineri, donec eis ſoluatur, maximè ſi non agatur de pœna corporali,ſed alia corporis non afflictiua, puta exilij, relegationis, vel confinij.

S V M M A R I A.

Fures condemnati ad Triremes, & ad reſtitutionem rerum ablatarum tranſmittuntur ad ipſas Triremes, nulla facta reſtitutione dominis, & abſque aliqua eorum ſcieutia, num.1.

Carceratus, qui damnatus eſt in pœnam exilij, aut aliam ſimilem, & inſuper ad intereſſe partis poteſt excarcerari ad inſtantiam fiſci, & tranſmitti ad obſeruandam pœnam non obſtante contradictione partis pro ſuo intereſſe particulari, num.2.

Delicta puniri intereſt reipublicæ, num.3.

Vtilitas publica præfertur priuatæ, num.4.

Vtilitas publica illa vere dicitur quæ non reſpicit commodum fiſci, num.5.

Creditor in pœnis fiſcalibus fiſco præfertur, quando agitur de pœna pecuniaria, non de pœna corporali, num.6.

Executio capitalis differtur biduo, vel triduo, quando Tertius comparet, & dicit Reum condemnatum obligatum eſſe ad reddẽdum rationem alicuius adminiſtrationis, n.7.

Carceratus debitor, cum fiſco inſtante tranſmittitur ad pœnã relegationis temporalis, creditor inſtare poteſt, vt præſtet cautionem de redeundo ad carceres finita relegatione, illamque præſtabit debitor carceratus ſi poteſt, alioquin relinquitur iuratoriæ cautioni, 8.

Carcerato debitore petente, ſe tranſmitti ad ſeruandum pœnam publicam, & è contra creditore contradicente pro ſuo intereſſe, debitor detinetur in carceribus donec ſoluerit, num.9.

Captus pro delicto poteſt pro debito ciuili retineri, num. 10.

Creditores carcerati, condemnati ſiue ius habeant pecuniariũ ex eadem ſententia criminali, ſiue alio modo, prohibere non poſſunt, quia inſtante fiſco debitor excarceretur, & tranſmittatur ad ſeruandam condemnationem, nu. 11.

Ludouic.de Peguer.in ſuis quæſtionibus criminalibus cap.22. reiectus, num. 12.

Exilium extra Prouinciam relegatio proprie videtur, per quã

pæna

Digitized by Google

Patria fines exire quis iubetur, n.13.
Exilium nomen generale eſt, complectens interdictum, relegationem, & deportationem, n.14.
Exilium in ſpecie acceptum magis proprie deportationem ſignificat, & inter pœnas capitales connumeratur, n.15.
Relegatio medio loco inter pœnas corporales, & pecuniarias, collocatur, n.16.
Relegatio pœna grauis, & non ſolatium condemnati vt cenſuit Ludouicus de Peguer. n.17.
Pœna pro delictis ad publicam vindictam impoſita diù non eſt differenda ob priuatas cauſas, n.18.

CASVS CENTESIMVS XLVI.

EXiſtentibus in carcere condemnatis in exilio, vel relegatione, aut confinio, vel ad triremes, & ad intereſſe partis, puta ad reſtitutionem rerum ablatarũ, vel ad reſarcienda damna, & expenſas, aut huiuſmodi, Dubitari poteſt an poſſit fiſcus excarcerare dictũ condemnatum, & tranſmittere ad obſeruandam pœnam, parte erga quam fuit condemnatus pro priuato intereſſe, contradicente, an verò debeat illum in carceribus retinere, donec dictæ parti ſic petenti ſatisfecerit.

1 Vidi in multis Italiæ partibus ſeruari, quod cõdemnati pro furtis ad triremes in perpetuum, vel ad tempus, vel ad beneplacitum, & ad reſtitutionem rerum furatarum tranſmittuntur ad ipſas triremes, nulla facta reſtitutione Dominis, & abſq; aliqua eorum ſcientia ad omnem voluntatem fiſci; In condemnatis in pœnam exilij, relegationis, vel confinij, non memini vidiſſe fiſcum inſtare, vt accederent ad ſecundam condemnationem, quamuis credam, quòd volens poſſet dictam inſtantiam facere, prout puto iuri conſonam eſſe conſuetudinem prædictam condemnatorum ad triremes.
Videtur etenim, quod iure poſſit fiſcus inſtare pro exe-
2 cutione condemnationis, quo ad pœnas prędictas pro
publica vindicta delinquentibus impoſitas contradictione partis pro ſuo intereſſe particulari, & creditor priuato non obſtante, quia Reipublicæ intereſt delicta
3 puniri l. ſi ita vulneratus ff. ad leg. Aquil. l. bona fides ff.
depoſiti, & publica vtilitas præfertur priuatæ Bart. in
4 l. 1. n.26. verſ. cum ergo ff. ſolut. matr. Roman. conſilio
310. in caſu propoſitę conſultationis per totum, latius Felyn. in c. nonnulli ſub nu.16. verſ. ad euitandos iſtos nouos ſcrupulos de reſcriptis, & diffusè etiam Iaſ. in l. Barbarius nu.24. cum multis ſeq. verſ. circa duas ff. de officio Prætor. & dicitur verè vtilitas publica illa, quæ
5 non reſpicit commodum burſale fiſci Bart. in l. ambitioſa ſub n.19. verſ. nec obſtat ſupra de magiſt. cõuen. ff. de decret. ab ordin. faciẽd. nec videtur obſtare, quod creditor in pœnis fiſcalibus fiſco preferatur, vt in Rubrẽ, & Nigro C. pœnis fiſcalibus creditor præferri. lib. decimo, & ibi gloſ. Bartol. & alij, pulchre Pellegrin. in tract. de iure, & priuileg. fiſci lib.5. tit.1. de public. bonor. n.59. verſ. limita ſecundo, quia reſpondetur, quod iſtud habet locum, quando tractatur de pęna pecuniaria, & creditor concurrit cum fiſco, quia tunc cum fi-
6 ſcus tractet de lucro, & creditor de damno, præfertur
creditor, vt ibi dicit ſerde Plat. col. 1. verſ. itẽ nota hic, & ita etiam loquitur Peregr. vbi ſupra, non autem procedit in pœna corporali, vel alias non pecuniaria, quæ tamquam impoſita ad publicam vtilitatem, & ſine cõmodo fiſci non eſt impedienda per priuatam, ſed ei anteponenda, per quas rationes, licet non ita iuribus, & authoritatibus munitas dubitationem hanc reſoluit Vincent. de Franch. deciſ. Neapol. 317. quãdo quis per ſententiam n.6. & 7. verſ. in hac cauſa, cum quo cõuenire videntur tradita per Bartol. in l. 2. §. qui exhibendi ſub n.4. verſ. quandoq; vna executio eſt pecuniaria, alia corporalis ff. de cuſtod. & exhibit. Reor. vbi inquit, quod ſi quis eſt recomendatus in carceribus tamquam capite damnatus, ſi alius facit eum ibi recomẽdari pro pecunia, vel vt reddat rationẽ alicuius adminiſtrationis, ſi habita modica dilatione executionis corporalis pœnæ, poſſet eſſe conſultum petenti executionem pecuniariam, concederetur illa dilatio, alias ſecus, & cum hac opinione tranſit Clarus in pract. crim. q.97. in princip. vbi poſt relatam opinionem aliquorum, qui dicunt, quod ſi poſt condemnationem capitalem contra aliquem ſequutam compareat tertius, dicens Reum con-
7 demnatum eſſe obligatum ad reddendum rationem a-
licuius mercaturæ, vel negotiationis, vel adminiſtrationis, vel huiuſmodi, differẽdam eſſe executionem, donec reddita ſit ratio, & poſt atteſtationem cõſuetudinis in contrarium, quod reiecta tali petitione ſententia exequatur teſtimonio pluriũ Illuſtrium Doctorũ antiquorum, & modernorũ, inquit nõ eſſe denegandam breuẽ dilationẽ, puta bidui, vel tridui, vbi non apparet petita fraude, & animo diferendæ executionis, & ceſſet periculum euadendi de carceribus, vel alterius ſcandali, & conſtet de intereſſe petentis, & quòd antea non potuit hoc facere, & licet nihil pro hac ſua ſententia alleget, ea tamen, & æqua eſt, & de iure procedit, & optimè probatur ex præallegato dicto Bartoli, de quo fuit memor Don Ludou. de Peguer. in infraſcripto cap.22. in princ. vbi alios idem tenẽtes adducit, & mentionem ẽt facit de Claro, & alijs de prænarrata inobſeruantia teſtantibus. Subdit tamẽ Vincent. de Franch. nu.8. quod Neapoli cõſueuit fiſcus inſtare pro tranſmiſſione cõdemnatorum carceratorum in Inſulam quãdo sũt cõ-
8 demnati pro graui delicto, vel exemplari, vel ſunt per-
ſonæ rixoſæ, vel temerariæ, vel turbarent quietem carcerũ, & eo caſu conſulitur creditoribus, quia ſi debitor poterit præſtare fideiuſſionem de redeundo ad carceres finita relegatione, illam præſtabit, ſin minus ſtabitur eius iuratoriæ cautioni, quæ conſuetudo difformis non videtur menti Bartoli Clar. & Peguer. ſtatim citatorũ, & in fine inquit idem Vincent. de Franch. quod ſi fiſcus non inſtaret, ſed ipſe condemnatus carceratus, &
9 contradicit creditor, nullo modo tranſmittitur ad ſer-
uandam pœnam, ſed detinetur in carceribus, donec ſoluerit, vel aliter excarcerationi prouiderit per remedia iuris opportuna, quod indubitanter procederet, ſi pœna eſſet corporalis, cum nemo Dominus ſit membrorũ ſuorum l. liber homo in 1. ff. ad leg. Aquil. Marſil. in l. 1. num.2. & in l. lege Cornelia §. conſtitutum nu.6. per illum text. ff. ad leg. Corn. de Sycarijs, & in l. vnius §. cognitorum n.58. ff. de quæſtionib.

Fortius autem prædicta procederent in alijs creditoribus condemnati, quibus ius non competeret ex eadem ſententia, vt ſunt termini noſtri, ſed ex contractu ante delictum, vel aliter, nam poſito, quòd captus pro
10 delicto poſſit pro debito etiam retineri, ſeu recomẽdari, prout tenet Boſſ. in pract. crim. tit. de captura nu.91. verſ. ſcias etiam, & videntur præſuponere Bart. Clar. & Frãch. citati, & Don Ludouic. de Peguer. ſtatim citãdus, licet alij cõtrariũ teneãt, de quibus meminit Farinac. lib.1. quæſtion. criminal. tit. de carcerib. & carcerat. quæſt.27. n.155. verſ. captus tamen, quorũ opinio de cõſuetudine ſeruatur, & his creditoribus cõtradicẽtibus, & petẽtibus cõdẽnati retẽtionẽ in carcere, vſq; ad cre-

diti

Digitized by Google

diti eorũ ſatisfactionẽ, fiſcus poteſt inſtare pro escar-
ceratione, & trãſmiſſione ad ſeruandam condẽnatio-
nem, & in iſtis terminis vt puto loquitur Vincent. de
Franc. d.deciſ.317. & expreſſius conſtat ex Bart.in d.
§.qui exhibendi in verſ.allegato, & ex Clar. d.q.97. in
princ.& militant omnes rationes ſuperius deductæ,ita
vt nulla videatur conſtituenda differentia, an credito-
res contradicentes ius pecuniarium habent contra cõ-
21 demnatum ex eademmet criminali ſententia, per quã
ipſis,& reipublicę ſatisfactum fuit contra criminoſum,
an verò alio modo; Vnde & fiſco non inſtante pro
executione, ſed ipſo carcerato condemnato, & credi-
toribus contradicentibus non eſſet dicta condemnati
petitio admittenda per ſupradicta, & per eandem ra-
tionem ex qua idem ius procedere debet l. illud ff. ad
lege Aquil. cum concordantibus ibi allegatis per gl.&
licet Don Ludouic.de Peguer.in ſuis deciſionibus,cri-
minalibus cap.22.ponat hanc eandem quæſtionem in
condemnato in pęnam exilij a prouincia, qui ante ſen-
tentiam fuerat recomendatus pro debitis ciuilibus, &
concludat dictam recomendationem poſſe, & debere
ſuſpendere executionẽ ſententiæ criminalis dicti exi-
lij, quouſq; condemnatus ſoluerit, vel cautionem de
ſoluendo præſtiterit, & ita concluſum eſſe referat pro
maiori parte votantium in Regio conſilio Catal. in
cauſa procuratoris fiſci contra quedam damnatum
exilio extra prouinciam recommendatum ante dictã
condemnationem pro ſecuritate iudicij in cauſis mer-
cantibus tamen iuſtior mihi videtur ſententia Vinc.de
Franc.cuius relatæ rationes videntur validiores ratio-
nibus Don Ludouici de Peguer.qui ex eo ſolum moue-
tur,quòd poſtquam non agitur de pœna corporis affli-
ctiua, ſed exilij, cuius executio magis reo debitori ſo-
latium, quam pœna videretur, qui in aliam perueniens
prouinciam cum effectu a ſuis creditoribus remaneret
propter difficultatem eum conueniendi, & quòd ipſi
creditores in damno remanerent,ſumma cum ratione
ferendum eſt dictam recommendationem debere im-
pedire dictam executionem, quæ ſane ratio debilis eſt,
Nam exilium extra Prouinciam, relegatio propriè vi-
23 detur,per quam Patriæ fines exire quis iubetur,vt per
Menoc.de arbitr.Iudic.lib.1.q.80.n.88.& 89.& lib.2.
24 cent.4.caſu 330.in princ.nu.2.& ſeq.eſt enim exilium
nomen generalem complectens interdictum, relega-
tionem, & deportationem l. relegatorum ff. de inter-
dict. & relegat. & in ſpecie acceptum magis propriè,
25 deportationem ſignificat,& inter capitales pęnas cõ-
numeratur l.2. ff.de public.iudic. & not. Menoch. d.q.
80.n.94. poſt verſ.& 1.non obſtat, & probantur hæc
optimè in l.exilium, vbi etiam gl.ff.de interd.& releg.
quæ quidem relegatio,etſi inter pœnas corporis affli-
ctiuas connumerari non poſſit, ſed medio loco collo-
26 cetur inter corporales,& pecuniarias,vt idem Meno-
ch.tradit d.q.80.ſub n.87.& ſeq.& rurſus n.92.vbi im-
pugnat Rubeum aliter ſentientem, & relegationem
27 inter capitales pœnas includentem; Eſt tamen grauis
pœna, & non ſolatium condemnatis, qui Patria, Pa-
rentibus, coniunctis,& amicis priuantur, & pœnes in-
cognitos vitam miſere degere coguntur nec a debito-
ribus per hoc liberantur,ſed ab illis moleſtari poſſunt,
Vltra quòd quæcunq; ſit pœna pro delictis ad publi-
28 cam vindictam impoſita differenda non eſt diù execu-
tio,maximè verò ob priuatas cauſas, vt conſtat ex cõ-
geſtis per Menoch. in d.tract. lib.1.q.98. fere per to-
tam,& poſtquam in hac re inter duos inſignes moder-
nes, quorum vnus ſcipta alterius contraria non vidit,
meum neceſſe fuit proferre iuditium placuit pro veri-
tale ampiecti ſententiam Vincentij de Franc. vt ſupra
roboratam.

E P I T O M E.

An capitula militaria de ſententijs in cauſis criminalibus militum proferendis cum voto Iudicis, vel Auditoris militiæ procedant in delictis commiſſis a non milite, poſtea ante ſententiam effecto milite, & an dictus delinquens in condemnatione tractandus ſit vt non miles ſecundum tempus delicti,vel tanquam miles,ſecundum tempus ſententiæ, & quid in modo procedendi, & in beneficijs poſt condemnationem competentibus, quidue in eo,qui tempore delicti erat miles,poſtea autem deſijt eſſe miles.

S V M M A R I A.

Delinquens effectus miles poſt delictum iudicandus eſt cum voto propry Iudicis, militum. & attenditur priuilegium militare, competens tempore ferendæ ſententiæ, num.1. & 7.

Tempus motæ litis attenditur, & non commiſſi delicti ad dandum noxalem actionem pro delicto ſerui in Dominum, num.2.

Accuſari quis prohibetur ex officio, vel dignitate ſuperueniente poſt delictum, num.3.

In ponenda pœna attenditur conditio perſonæ tempore condemnationis, 4.

Delinquens poſt maleficium effectus clericus non iudicatur a Iudice ſeculari, ſed ab Eccleſiaſtico, num.5.

Sententiæ tempus inſpicitur, & non commiſſi delicti, quoad ſtatum perſonæ, & eius mutationem, num.6.

Delinquens effectus miles poſt delictum, vel etiã poſt inchoatum proceſſum remittitur ad Iudicem militarem, numero 7.

Vt miles iudicetur cum participatione Auditoris militiæ ſatis eſt, vt miles ſit tempore ſententiæ, num. 8. Et ita practicatur, ibidem.

Ad fundandam iuriſdictionem Iudicis attenditur ſtatus in quo delinquens erat tempore commiſſi maleficij, num 9.

Delinquens, qui tempore delicti erat Clericus, & poſtea vxorem duxit, iudicatur ab Epiſcopo, num.10.

Mercator, vel ſcolaris de geſtis tempore, quo erat mercator, vel ſcolaris debet conueniri in curia mercatorum, vel coram Rectore, etiam quod deſierit eſſe mercator, vel ſcolaris, num.11.

Authoris iudicium inter Francum, & Decianum circa obſeruantiam caſus propoſiti, num.12.

Cum militibus benignè agitur in carceribus, & impenſis, num.13.

Miles effectus dolo, & fraude poſt delictum commiſſum non gaudet militaribus priuilegijs, num.14.

In delictis habentibus pœnam certam attenditur tempus commiſſi delicti, nec priuilegium ſubſequens, aut ſtatus mutatio conſideratur in facienda condemnatione, num.15.

In delictis habentibus pœnam extraordinariam, & Iudici arbitrariam attenditur tempus ſententiæ, & ſecundum ſuperueniens priuilegium, & ſtatus mutationem imponitur pœna, 16.

Delinquens eo ipſo, quòd delinquit, obligatur ad pœnam lege impoſitam pro illo delicto, quando ſcilicet pœna ordinaria eſt, nam ad pœnam extraordinariam delinquens, tunc dicitur adſtrictus, cum Iudex illam arbitratur, num.17.

Condemnationes factæ tempore vnius Iudicis pro delicto cõ-

miſſo

miſſo tempore alterius pertinent ad primum quando pœna eſt certa tempore cõmiſſi delicti, ſi pœna ſit arbitraria pertinent ad ſecundum, n. 18.

Confeſſionis, vel pacis beneficium non admittitur effectis militibus poſt delictum in pœnis certis initio commiſſi delicti, ſecus in pœnis arbitrarijs. n. 19.

Habilitas conceſſa militibus circa relaxationem a carceribus, & ſolutionem mercedis pro proceſſibus non habet locum in eo, qui effectus eſt miles poſt delictum quando pœna ab initio commiſſi delicti fuit certa, n. 20. & 26.

In pœnis arbitrarijs habetur ratio ſuperuenientis qualitatis in perſonam delinquentis tempore, quo cauſa, & proceſſus agitatur, ſecus in pœnis certis, n. 21.

Iudex ex æquitate pœnam extraordinariam mitigat ſecundũ tempus ſententiæ non habita ratione ad tempus delicti, num. 22.

Iudex in dependentibus a ſuo arbitrio procedit, & iudicat prout religioni eius videtur, n. 23.

Qualitas ſuperueniens delinquenti poſt delictum, a Iudice poteſt haberi in conſideratione in quolibet actu præcedente ſententiam, ſicut in ipſamet ſententia, n. 24.

Acta proceſſus regulantur a ſententia tamquam a ſuo fine, num. 25.

Eaq; appellantur neceſſaria ad ſententiam ſupra, n. 20.

In arbitrarijs non ſolum pœna minuitur ſecundum priuilegia militum, ſed etiam faciliori modo proceſſus agitatur contra effectos milites poſt delictum commiſſum, n. 26.

Beneficia militibus conceſſa poſt latam ſententiam competunt etiam effecto militi poſt delictum, ſiue pœna ſit certa, ſiue arbitraria, nu. 27.

Miles delinquens ſi poſtea deſinat eſſe miles a quo ſit iudicandus, nu. 28.

Et ibidem obſeruari, quod ſententia participetur cum Iudice militari, ac ſi delinquens in militia permanſiſſet.

CASVS CENTESIMVS XLVII.

DIſponentibus capitulis militarium legionum, ſeu
rei militaris, quod in cauſis criminalibus militũ
Rectores, qui proceſſum fecerunt debeant dare ſentẽ-
tias cum participatione Iudicis, ſeu Auditoris militiæ.
Quæſitum fuit, an ſi quis tempore ferendæ ſententię re
periatur miles, qui tamen tempore delicti commiſſi nõ
erat miles, ſententia ſit participanda cum dicto Iudice,
ſeu Auditore militari, & vbi participari debeat, an di-
cto delinquenti imponenda ſit pęna habito reſpectu ad
ſtatum antiquum eius perſonæ tempore delicti, an verò
ad ſtatum nouum tempore ſententiæ, & ſic an tractari
debeat, vt non miles prout erat, quando deliquit, vel tã-
quam miles, prout tempore condemnationis reperitur,
& quid circa modum procedendi, & cauſam agitandi,
& in beneficijs poſt latas ſententias competentibus.
1 Circa primum punctum, quod talis delinquens poſt
delictum effectus miles ſit iudicandus cum voto proprij
Iudicis militum, & attendatur priuilegium militare cõ-
petens tempore ferendæ ſententiæ, & non commiſſi
delicti, probari videtur Inſtit. de noxal. action. §. omnis
autem, vbi quod ad dandam noxalem actionem pro de-
licto Serui in Dominum attenditur tempus motæ litis,
2 non autem delicti commiſſi, quod, & probatur in ſe-
quenti §. ſi ſeruus, vbi etiam traditur regula ad propoſi-
tum quadrans, quod res impeditur ſi deducitur ad eum
caſum a quo incipere non potuit. Ad idem facit l. hos
accuſare in princ. & §. hoc beneficio ff. de accuſation.
vbi ex officio, vel dignitate ſuperueniẽte poſt delictum
3 commiſſum, quis non poteſt accuſari, & melius proba-
tur in l. penult. vbi etiam gloſ. in verbo vindicta ff. ſi ex
noxali cauſa agat. vbi in impoſitione pœnæ attenditur
4 conditio perſonæ tempore condemnationis. Et ſeruiũt
quæ dixi ſupra caſu 103. de eo, qui poſt maleficium cõ-
miſſum effectus eſt clericus, vel religioſus, vt a Iudice
5 ſeculari non ſit iudicandus, ſed ab Eccleſiaſtico, de quo
vltra ibi adductos tractat Albert. de Gandino ſubtiles
rationes adducens in tractatu de malefic. in Rubric. de
aliquibus quæſtionib. varijs in maleficijs nu. 9. verſ. po-
ſtea ſubijcio, & quod attendatur tempus ferendæ ſen-
6 tentię, & non delicti, quoad ſtatum perſonę, & eius mu-
tationem, tradit Decianus in tractatu crim. tomo 1. lib.
quarto, cap. 23. ſub n. 2. poſt verſ. delinquens ſi poſt de-
lictum in fine vbi formaliter ſubdit in ver. itidem ſi fiat,
quod ſi delinquens fiat miles poſt delictum, & etiã poſt
7 inchoatum proceſſum, remittitur ad Iudicem militarẽ,
a quo iudicandus eſt, & non ab eo, a quo delicti tempo-
re iudicari debebat, & ita etiam antea tenuit Oldrad.
conſ. 4. ſub nu. 1. dicens quod ſi paganus delinquat exi-
ſtens paganus, & poſtea iam accuſatus vel inquiſitus
efficiatur miles, de crimine nõ agitur ſub pr. Iudice, ſed
ſub ſecundo, quod potiſſimũ videtur procedere ex quo
participatio exigitur tempore ferendæ ſentẽtię in cau-
8 ſis militum, vt ſic ſatis eſſe videatur, quod ſint milites di-
cto tempore ſententiæ, cum qualitas iuncta verbo par-
ticipio, vel huiuſmodi, intelligatur ſecundum tempus
verbi l. in delictis §. ſi damnum ff. de noxal. actionib. & l.
Titius. 26. ff. de militar. teſtam. & ita etiam expreſsè te-
nuit Marſil. in rubr. ff. de fideiuſſor. q. 12. nu. 136. ver ſic.
mutatio enim ſtatus, & adducit l. qui cum vno §. reus ff.
de re milit. & d. l. hos accuſare in princ. & in §. primo,
& ſecũdum hanc opinionem practicaui multis ab hinc
annis, licet alias in contraria fuerim ſentẽtia, quod nul-
la exigeretur participatio, quaſi quod ea requireretur
non in cauſis militum, ſed in delictis a militibus factis,
& quia ad fundandam iuriſdictionem Iudicis attendi-
9 tur ſtatus in quo delinquẽs erat tempore commiſſi ma-
leficij, eo enim ipſo, quod quis delinquit, acquiritur ius
ei cuius iuriſdictioni ſubiectus eſt, quod per mutationẽ
ſtatus ipſius delinquentis ei non poteſt tolli, vt tradit
Vincent. de Franch. deciſ. 417. Ceſar Polimenus n. 3. &
4. in ſecunda parte exemplificans in eo, qui tempore
10 commiſſi delicti erat Clericus, & poſtea vxorem duxit,
vt cognoſcatur ab epiſcopo, non a Iudice laico per plu-
ra, quæ allegat, vnde, & in fine nu. 9. concludit, quod ſi
laicus debuit conueniri coram certo Iudice ratione a-
licuius exercitij, quod exercebat, ſi deſinat exercere ta-
le officium, adhuc coram eodem conueniendus erit, &
dat exemplum in mercatore, & ſcolare, qui pro geſtis,
tempore, quo erat mercator, vel ſcolaris, etiam quod
11 deſierit eſſe mercator, vel ſcolaris, debet conueniri in
curia mercatorum, vel coram Rectore, ex quibus in ſuo
caſu iudicatũ refert, quod ſuppoſitus iuriſdictioni Ad-
mirati ratione certi officij tempore commiſſi delicti,
debet ab eo iudicari, licet poſtea dicto officio fuerit ab
eodem Admirato priuatus, & allegat Caſtr. in puncto
in l. fin. in princ. n. 1. & 2. C. de iuriſd. omn. iud. & in l. 2.
lecta, cum l. 1. n. 3. C. vbi de ration. agi oport. vbi etiam i-
dem decidit Caſt. in clerico, qui fuit Notarius in Curia
Epiſcopi, & poſtea efficitur bigamus, & deſinit exerce-
re illud officium, quia ſi conueniatur de geſtis tempore
Notariatus, debet reſpondere coram Epiſcopo, vt etiã
ſequendo Franch. & Caſtrenſ. in omnibus prędictis tra-
dit Marc. Anton. Genuenſ. in praxi curiæ Archiepiſc.
Neapol. cap. 9. n. 1. & cap. 16. n. 5. quæ quidem deciſio,

n. 5

Digitized by Google

2 nes tamquam particulares multum mihi placent,& ſe-
cundum eas,vt dixi,alias ſeruaui,habendo pro non mi-
lite militem, qui delicti tempore non erat miles, pro vt
è contra habui pro milite reſpectu participationis de
qua ſupra deletum ex matricula,ſeu de numero militũ,
qui tempore delicti commiſſi miles erat, vt ſunt termi-
ni deciſionis Vincentij de Franch. Verum a nonnullis
annis citra in 1.caſu contrarium,vt dixi, practicaui per
illud dictum Deciani.Oldradi,& Marſilij, & per iura i-
nitio allegata , de quibus non meminit Franch.licet in
puncto iuris veriorem eſſe credam eius ſententiam , &
ſucceſſiuè etiam illam meam priorem obſeruantiam , a
qua vt arbitror receſſum videtur,vt magis faueatur mi-
litibus , qui plus confidentes de eorum militari Iudice ,
quam de alijs inſtãt ſemper eorum proceſſus pro par-
ticipanda ſententia ad illum tranſmitti , quibus inſdi-
centes ad euitandas querelas morem gerunt,non tamẽ
forte errarent , ſi id facere recuſarent , dum tamen in
pœnis imponendis infra dicenda ſeruent , quæ proce-
dunt a quocunq; puniantur Iudice .

Et hoc quidem verum eſt,& procedere intelligitur ,
niſi fraude,& dolo ad euitandum Rectoris iudicium, &
ad obtinendam alterius Iudicis participationem,vel ad
euitandos carceres , aut impenſas, in quibus benignius
13 cum militibus agitur, vel ad obtinenda beneficia con-
feſſionis,& pacis militibus conceſſa fuerit factus miles ,
quia tunc ſub ſolius Rectoris iudicio remaneret, & nul-
14 lis priuilegijs militaribus gauderet , vt probatur in d.l.
hos accuſare in princ.verſ.dum non retractandi cauta.
ff.de accuſationib. & in l. ſi maritus la ſecunda §. legis
ff.de adul.pro vt,& in effecto Clerico,vel religioſo frau
dulenter, & doloſè poſt delictum probaui d. caſu 108.
& oſtendit etiam Albert. de Gandino in loco citato ,
quod quando fit, vel præſumatur latiſſimè ibi demon-
ſtraui,nec hic repetere decet,licet quoad perſonã Cle-
rici,vel religioſi ob omnimodam exemptionem a ſecu-
lari iuriſdictione alia cadat inſpectio, de qua ibidem di-
xi,quæ hic ceſſat in milite,qui totaliter,remanet ſub iu-
riſdictione eiuſdem Rectoris,& ab eo nedum procedа-
tur,ſed etiam iudicatur,licet cũ voto Iudicis militaris .

Circa ſecundum dubium , dicendum videtur, quod ,
aut ſumus in delictis habentibus pœnam ordinariam
certam,& limitatam, aut in habentibus pœnam extra-
ordinariam,& Iudici arbitrariam,quæcunq; ſint crimi-
na,ſiue publica,ſiue priuata .

15 Primo caſu attenditur tempus commiſſi delicti , ita
vt nullum ſubſequens priuilegium , aut ſtatus mutatio
conſideretur,ſed ſecundum primeuam qualitatem per-
ſonæ delinquentis fiat condemnatio per l.1.ff. de pœ-
nis, quemadmodum nec ſuperueniens nouæ legis pro-
miſſio per ea , quæ dixi infra caſu 156. Si tempore poſt
principium. Secundo verò caſu attenditur tempus ſen-
16 tentiæ, & priuilegium ſuperueniens , & ſtatus mutatio
conſideratur,& ſecundum ſuperuenientem qualitatem
perſonę ipſius delinquentis pęna imponitur per d.l.pe-
nul. ff.ſi ex noxali cauſ.agat. Ioan. Bapt. Roſſel. in pul-
chro caſu tomo 2. conſ.crimin.diuerſ. vltimæ impreſ-
ſionis in magna forma conſ.34. viſo proceſſu nu.26.
verſic.alia opinio eſt, & hoc ea ratione,quia in primo
caſu, quando pœna eſt certa , & limitata , ſtatim quod
quis deliquit, ad illam pœnam obligatus fuit , & ideò
tempus tãtum delicti attenditur in imponeda illi pęna.

Secundo verò caſu , quando pœna eſt arbitraria Iu-
17 dici, delinquens non poteſt dici adſtrictus ad illam pę-
nam,niſi cum Iudex arbitratur,& propterea tempus ſen-
tentiæ ſolum inſpicitur, ita concludit Bart.in l.ſi
n.3. verſ.ideò ego puto remiſſ. ff. de pœnis ſequitur Saly-
cet.in l.fin.ſub num.3. verſ.verum tamen an pœna C.an
ſeruus ex ſuo facto poſt manumiſſ.teneatur,eandem di-
ſtinctionem Bartoli approbant in d.l.penul.ff.ſi ex no-
xali cauſa agatur Caſtr.n.3 verſ.nota etiam, & Alex.n.
6.verſ.vltimam ſolutionem,& alij per eos allegati, hãc
etiam diſtinctionem, quod in pœnis certis attendendum
ſit delicti tempus , in arbitrarijs autem ſententiæ , ap-
probat Socin.in l.ſi ſeruum num.8. & 9.verſicul.in glo.
in verbo vindictam ff. de eo per quem fact.erit,in qui-
ens eſſe magis communem , & tenendam opinionem ,
quam etiam tenet Carpanus in §.omnium in conſtitu-
tion. dominij Mediolani tit.de iure, & priuilegio fiſci.
510. & 511. verſiculo declaratur tamen, qui ex hoc
declarat,quæ antea dixerat de confiſcationibus, vel a-
lijs condemnationibus factis tempore vnius Domini ,
aut emptoris , conductoris , ſeu perceptoris fructu-
um iuriſdictionalium pro delictis tempore alterius
Domini , vel emptoris , conductoris , ſeu perceptoris
fructuum commiſſis , vt ſpectent ad primum , quando
18 pœnæ erant certæ tempore delictorum,quod tunc in-
ſpiciendum eſt, ſecus autem quando pœnæ erant arbi-
trariæ, quia tunc ſpectant ad ſecundum, ex quo inſpi-
citur tempus condemnationis tantum ; & nihil tertium
eſt in condemnatione tempore delicti,vt ibi per ipſum.
Vnde in pœnis ordinarijs , quæ certæ , & determina-
tæ ſunt ,vſque ab initio commiſſi delicti, & ad quas de-
linquens ſtatim cum deliquit obligatus fuit nulla dimi-
nutio pœnæ facienda eſt tali delinquenti ex beneficio
confeſſionis, vel pacis militibus conceſſo , quandoqui-
dem ſi dicto beneficio potiretur non fieret condemna-
tio ſecundum tempus delicti,ſed ſecundum tempus ſen-
tentiæ,ſecus verò in pœnis Iudici arbitrarijs , in quibus
inſpicitur tempus ſententiæ in qua poteſt Iudex con-
demnationem mitigare, ex qualitate ſuperueniente in
perſona delinquentis,vt infra dicetur .

Et ex hac diſtinctione reſoluitur etiam tertium du-
bium,nam,& in proceſſu idem,quod in ſententia ſeruã-
dum eſt,ſi enim ſumus in pœna certa , & determinata ,
cui delinquens non miles ſtatim cum delinquit,fuit ob-
ligatus,ſequitur quod ex priuilegio vel qualitate ſuper-
ueniente,& inhærente eius perſonæ non poteſt dictam
pęnam minuere,vel aliud commodum habere,vnde nõ
gaudet benefic.diminutionis pœnæ propter confeſſio-
19 nem, vel pacem militibus conceſſo, & ſi aliter dicere-
tur,& dictis beneficijs frueretur, ſententia non daretur
attento primeuo ſtatu, ſecundum tempus delicti,prout
dari debet ex doctrina Bart. cõmuniter approbata , vt
ſupra, nec poteſt ẽt vti habilitate cõceſſa militibus cir-
ca relaxationẽ a carceribus, & ſolutione mercedis Re-
20 ctorum , & Notariorum pro proceſſibus , quia ſi in
principali debent tractari , ac ſi non eſſent milites, &
prout tractati fuiſſent,ſi in primo ſtatu commiſſi male-
ficij remanſiſſent , in acceſſorijs etiam eodem modo
tractandi ſunt , cum acceſſoria ſequantur naturam ſui
principalis,c.acceſſorium de reg.iur.in 6.& l.cum prin-
cipalis ff.eod.tit.& vtrobiq; gloſ.& Doctores,& ſecun-
dum hoc pluries practicaui , licet quandoq; circa car-
cerationem viderim indulgeri relaxando Reos cum fi-
deiuſſore,vbi agitur de pęna ſtatuum ſuuis, qui tamẽ iu-
re ſtricto retinendi eſſent,ſicut retenti fuiſſent, ſi in pri-
ma eorum qualitate temporis delicti permanſiſſent per
prædicta , quod ſi ſumus in pœna Iudici arbitraria , cui
delinquens non eſt obligatus ſtatim , ſed tunc demum
cum

Digitized by Google

21 cum Iudex arbitratur, poterit ipſe Iudex habere ratio-
nem, & in iudicando, & in procedendo, ad qualitatem
inhærentem perſonæ delinquentis tempore, quo cau-
ſa agitur, & ille comparet in proceſſu, quia nihil repu-
gnat, quin poſſit tractari vt miles, prout eſt tempore
comparitionum ſuarum, licet talis non eſſet tempore
delicti, ex quo non eſt ex illo delicto adſtrictus ad ali-
quam pœnam certam, vt ex prædicta doctrina Bart.
patet, quam ſecuti fuerunt in locis, relatis Salycet. Ca-
ſtr. & Alex. qui in indiuiduo dixit, quod hoc caſu Iudex
22 ex æquitate pœnam mitigabit ſecundum tempus ſen-
tentiæ quæ res, & ex eo conſtat, quod nullus reſpectus
habendus eſt ad præcedens tempus, quo commiſſum
eſt delictum, ſed ad illud tantum præſens, in quo delin-
quens a Iudice reperitur, vt ſpecialiter dicit Caſtr. &
voluerunt etiam ſatis apertè Bart. & Salycet. & hoc in
practica non recipit dubitationem, quia cum omnia
23 dependant ab arbitrio Iudicis, is procedit, & iudicat,
prout religioni eius videtur, & poteſt habere in conſi-
deratione qualitatem illam ſuperuenientem poſt deli-
ctum in quolibet actu præcedente ſententiam, ſicut in
24 ipſa ſententia, & condemnatione, a qua acta præce-
dentia proceſſus ſunt regulanda, reſtringenda, & am-
25 plianda, non ſecus ac principia, & media a ſuo fine.
Vnde arbitrando pœnam poteſt illam minuere ex cō-
feſſione, & pace ſecundum priuilegia militum, ſicut
26 etiam poteſt eadem priuilegia admittere in exearce-
ratione, & expenſis proceſſus, cum vere eo tempore
delinquens ſit miles, & tanquam talis reputari debeat,
etiam in condemnationem delicti vt ſupra fuit pro-
batum.

Quòad vltimum de beneficio, quod militibus con-
ceditur poſt latam ſententiam, puta termini eundi ad
confinia, vel relegationes, & diminutionis quartæ par-
tis condemnationis ſoluendo intra menſem, vel alium
terminum, dubium non eſt, quin indiſtinctè quęcunq;
27 fuerit pœna ſiuè certa, ſiuè arbitraria, competat de-
linquenti non militi, qui poſtea miles ſit factus, cum il-
lud contingat poſt delictum, & poſt condemnatione,
& ſatis ſit, quòd eo tempore quo incipit competere
volens eo vti, ſit miles, & ſic habeat qualitates requi-
ſitas ad illud obtinendum per d. l. in delictis § ſi dam-
num ff. de noxal. act. & quia cui conueniunt verba le-
gis, diſpoſitio quoq; conuenire debet Crauet. conſ. 1c.
num. 7. verſ. a. fundatur, & ita practicatur. Ex his de-
28 cidi poteſt, quid in caſu contrario ſeruandum ſit in eo
ſcilicet, qui delicti tempore miles erat ſed poſtea, talis
eſſe deſijt per priuationem, vel aliter, reſpectu etenim
primi dubij res non caret difficultate per ibi dicta, quę
& in hoc militant, cum contrariorum eadem ſit diſci-
plina §. 1. Inſtit. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. & §. 1.
Inſtit. de tutel. & vt idem operetur propoſitum in pro-
poſito, quod operatur propoſitum in propoſito, l. fin.
§. ſi filius, ff. de leg. 3. tamen licet in illo caſu varia fue-
rit obſeruantia, in hoc tamē ſemper fuit vniformis,
quia participata fuit ſententia cum Iudice militari, ac
ſi delinquēs in militia permanſiſſet, & puto huiuſmodi
practicam de iure ſuſtentabiliorem per allegata per
Franch. in d. 1. dubio citatum num. 3. 4. & 9. & per de-
ciſ. Caſtr. ibi relatam; In alijs autem cōcernentibus ſe-
cundum, & tertium dubium, non eſt probabilis diffi-
cultas, quia a quocunq; procedatur dicta in illis, mili-
tant & in iſto caſu, & in procedendo, & in iudicando
eadem adhibenda eſt diſtinctio.

EPITOME.

Quod ſtatutum puniens offendentem officialem non ha-
bet locum in offendente electum, vel extractum ad of-
ficium, qui nondum officij adminiſtrationem fuit con-
ſequutus; Item nec in offendente eum poſtquam ha-
buit exercitium iuriſdictionis, non prætextū officij, ſed
odio particulari facta eſt offenſio.

SVMMARIA.

Offendens officialem electum, ſed non ad officium admiſſum non tenetur pœna ſtatuti de offendente officialem, nu. 1.

Officialis quis verè, & propriè tunc dicitur, quando electio habuit effectum per admiſſionem ad exercendum officium, num. 2.

Tempus datæ, & factæ electionis attenditur in gratioſis, ſed in concernentibus iuriſdictionem attenditur tempus præſentationis debito tempore factæ pro exercitio conſequendo, num. 3.

Ciuitatis, quæ proprium epiſcopum occiderit, tunc priuatur honore Epiſcopali quando is epiſcopus erat iam conſecratus, num 4.

Offendens officialem non intuitu officij, ſed ex priuata maleuolentia non tenetur ſtatuto de offendente officialem, n. 5.

Leſæ Maieſtatis non tenetur qui Principis conſiliarios, aut ſenatores vel alios officiales Principi adſiſtentes offendit ob priuatam inimicitiam, & ſpeciale odium, num. 6.

Stante decreto, quod capientes, vel occidentes delinquentes gaudeant indulgentia exceptis offenſoribus miniſtrorum Iuſtitiæ, ſi quis offendat electum in miniſtrum iuſtitiæ, nihilominus gaudet indulgentia etiam ſi ad eius fauorem expeditæ ſint litteræ commiſſionis dummodo nondum præſentatæ fuerunt, num. 7.

Bannum prohibens offendere officialem, vel miniſtrum iuſtitiæ intelligitur de offenſione ex cauſa officij, num. 8.

Prouiſio de delictis officialium cognoſcendi intelligitur de delictis commiſſis in exercendo officium, & non extra, n. 9.

Item procedit tam actiuè quam paſſiuè, num. 10.

CASVS CENTESIMVS XLVIII.

VEnit in controuerſiam an offendens officialem
electum, ſeù ex burſa communis extractum ad
officium nondum tamen ad illud admiſſum teneatur
pœna ſtatuti de offendente officialem, & præſertim
1 ſi offenſio proceſſit nō intuitu officii, ſed ex odio par-
ticulari. Reſolutio eſt quod non tenetur: quia electus
in officialem non dicitur verè, & propriè officialis,
2 ſed tunc demum: quando electio habuit effectum per
admiſſionem ad exercēdum officium, Anton. de Bu-
trio conſ. 19. ſub nu. 3. 12. & 18. vbi agit de Epiſcopo
electo, ſed non conſecrato. Et licet in gratioſis atten-
3 datur tēpus datę, & ſic factę electionis ſeù extractionis,
c. ſi eo tēpore de reſcript. in 6. latiſſimè Fęlyn. in c. eā
te n. 18. verſ. tēpus datæ extra eod. tit. de reſcript. nihi-
lominus in concernentibus iuriſdictionem attenditur
tēpus præſentationis debito temore factæ pro exerci-
tio conſequendo, & ante eam nulla pœnitus officiali
deputato authoritas competit Fęlin. in c. cœterum ſub
n. 11. poſt verſ. valet proceſſus factus circa finem eodē
tit. & in d. c. eā te ſub n. 21. verſ. fallit quarto, facit Co-
uar. lib. 2. variar. reſol. c. 8. in finalibus verbis verſ. his
omnibus accedit, vbi dicit, quod concluſio Doctorum,
4 quod Ciuitas, quæ proprium Epiſcopū occiderit, priue-
tur honore, & dignitate Epiſcopali, procedit quando
is Epiſcopus erat iam conſecratus, & non ante: ma-
xime

ximè autem hoc eſt concedendum, vbi iniuria non occaſione illius electionis, & officij, ſed ex inimicitia particulari proceſſit nā & ſi offenſus fuiſſet iam cōſequutus officij exercitiū, & offenſio nō proceſſerit intuitu ipſius officij, ſed ex priuata maleuolentia, locus non eſſet dicto ſtatuto pro pœna offendentis officialem, vt decidit Capyc. iura, & authoritates adducens deciſ. 130.nu.7.& 8.verſ.is cuius opera, ſicut lęſæ maieſtatis crimen non tenetur, qui Principis conſiliarios, aut Se-
6 natores vel alios officiales ipſi Principi, & eius cōciſto rio aſſiſtentes offendit nō in ipſius Principis iniuriam, & officij prætextu, ſed ob priuatam inimicitiam, & ſpeciale odium, vt decidunt poſt antiquiores Capyc.d. deciſ. 130.nu.14. verſ.& hoc intelligendum ſecundum eū Alciat.conſ.19.n.17.in fine verſ.nec obſtat ille text. lib.7.Paris de Puteo in tractatu Syndicat. in verbo iniuria officialis c.3.incipiente an ſi officialis n.4. verſ.
7 quibus accedant folio mihi 275.Crauet.conſ.6.nu.79. verſ.3.arguitur & latè Decianus cœteros referens, & de communi atteſtans in tract. crimin. tom. 2. lib.7. cap. 5. num.4. verſ. ſed pulcha inſurgit dubitatio, vbi etiam ait, quòd eam ſequeretur in conſulendo, & iudicando, quamuis credat, quòd in puncto iuris facile ſuſtineri poſſit contrarium, quod ſcilicet incurrat in pœnam criminis lęſæ maieſtatis etiam qui tales officiales offendit ex ſpeciali inimicitia nulla conſideratione habita de Principe, vt ibi per eum cui opinioni etiā adheret Clar. in §. lęſæ maieſtatis n.5. verſ.quæro etiā nunquid, ſed cōmunem opinionem ſequitur Vulpellus reſpōſ. crim.21. n.5. inquiens eſſe receptiſſimam ſententiam: His adiungimr Vinc. de Franc. deciſ. Neap. 326. Emanato Regio banno in 2. parte, vbi ſtante decreto q capientes, vel occidentes delinquentes pro delictis per eos commiſſis gaudeant indulgentia exceptis illis, qui offendiſſent Miniſtros iuſtitiæ, ſi quis offendit electum, & deputatum in miniſtrū iuſtitiæ, & ad cuius fauorē expeditæ ſunt literæ commiſſionis, nondū tamen præſentatæ, locus eſt indulgentiæ: quia non ſumus in delicto excepto a banno, ex quo ille offenſus non habebat exercitium iuriſdictionis tēpore offenſionis, ad quod plura allegat, & quia etiam, quòd eo tempore exercuiſſet officiū, nihilominus offendēs debebit gaudere indulgentia, ex quo non offenderat miniſtrum intuitu officij, ſed ex odio particulari ſecundum Capyc. & Foller. per eum citatos, quaſi quod execeptio ban-
8 ni intelligatur de offenſione miniſtri iuſtitiæ ex cauſa officij, quemadmodum, & alia Regni prouiſio de deli-
9 ctis officialium a ſola magna Curia cognoſcēdis intelligitur de delictis cōmiſſis exercendo officium, & non extra pertinentia ad illud, vt etiam inquit dixiſſe antea deciſ. 274. in villa vbi hoc firmat n.7. & amplius quod procedit dicta prouiſio tā actiuè, ſi officialis prætextu
10 officij offendit alium, quam paſſiuè ſi offendatur ab alio, quod & prius firmauerat nu.4. ex quibus quidem dictis Vincent. de Franch. ſatis corroborata videtur reſolutio prædicta.

E P I T O M E.

An ex cauſa coniuncti, & attinentes bannitorum, & malorum hominum cogi poſſint pro eis pręſtare cautionem de neminem offendendo, neq; in perſona, neque in bonis, & concluditur pro affirmatiua pluribus iuribus, rationibus, & autoritatibus in his, & ſimilibus terminis loquentibus.

S V M M A R I A.

Conſanguinei bannitorum, & facinoroſorum perturbantium quietem publicam cogi poſſunt ad præſtandum pro eis cautionem de non offendendo perſonas, & bona territorij infectati, num. 1. & 8.

Ob publicam vtilitatem multa in priuatorum damnum, & incommodum conceduntur, num. 2.

Princeps debet prius cogitare de vtilitate Reipublicæ quam ſingulorum, 3.

Publicam fauorem concernens ampliari, & extendi debet, num. 4.

Ad iudicem pertinent prouinciam facinoroſis hominibus expurgare eamq; pacatam rege, & propterea cautiones de non offendendo extorquere, num 5.

Banniti deſinunt eſſe Ciues, quoad commoda, & honores, non quoad onera & odia, num. 6.

Banniti non deſinunt eſſe coniuncti, ideoq; coiunctorum appellatione continentur, num 7.

Coniuncti ob bonum publicum grauantur pro bannitis coniunctis nu 8 & 24.

Banniti non delinquerent ſi coniuncti obuiarent, num.9.

Publico fauore iura tranſgredi licet, num 10.

Iura tranſgredi æquum eſt ex cauſa, puta ob terribiles caſus, num 11.

Neceſſitas non habet legem, & facit licitum, quòd alias eſſet illicitum, 12.

Scandalis obuiandum, illiſq; ante tempus occurrendum, n. 13.

Melius eſt intacta iura conſeruare, quam poſt vulneratam cauſam remedium afferre, num. 14.

Scandalorum euitandorum cauſa multa permittuntur, quæ alias non concederentur, num. 15.

Filius aliquando punitur pro delicto Patris, & è contra Pater pro delicto filij, & quibus caſibus, num. 16.

Vnus punitur ex facto alterius in multis caſibus, num. 17.

Ssatutum quòd vnus puniatur pro delicto alterius valet ſecundum veram, & communem opinionem, num. 18.

Eſtq; hoc ſtatutum durum, & odioſum, num. 19.

Et obſeruandum quando imponit pœnam pecuniariam non corporalem, num. 20.

Statutum, quòd vno de domo, vel familia delinquente, alij teneantur, valet ea ratione quia omnes de familia curabunt, ne quis delinquat, num. 21.

A delictis abſtinet quis facilius, cum videt coniunctos pro illis, num. 22.

Statutum Florentinum, quòd pro vno delinquente de cognatione, vel conſorteria, cæteri teneantur, a multis Doctoribus citatur, num. 23.

Coniuncti poſſunt obligari pro delictis coniunctorum bannitorum, num. 24.

Cornelij Benincaſij apologia declaratur, num. 25.

Statutum, vel decretum, quòd coniuncti teneantur dare in manibus curiæ delinquentes coniunctos valet, num. 26.

Item, quòd coniuncti debeant fideiubere pro coniunctis etiam bannitis, quod non ingredientur Ciuitatem, vel territorium, num. 27.

Senenſe decretum pœnale aduerſus coniunctos pro eorum bannitis relatum, & commentatum a pleriſq; grauibus Doctoribus, num. 28.

Statutum Florentinum, quòd propter homicidium ab vno factum omnes conſortes expellantur de ciuitate, tenet, & refertur a Iaſone, 29.

Statutum puniens totam domum pro delicto vnius tantum valet, num. 30.

Statutum, quod conſortes teneatur ſoluere pœnas pecuniarias

bannitorum valet, & laudabile eſt, ſi cauſa ſubſiſtat, n.31.
Publicæ vtilitatis gratia, ne ſcilicet quies publica turbetur permittuntur ſtatuta contra ius naturale, n.32.

CASVS C. XLVIIII.

TEmpore, quo malefactores, & banniti publicam,
& priuatam quietem, ac tranquillum ſtatum a-
liorum perturbant, & huc, & illuc diſcurrendo homici-
dia, violentias, latrocinia, & alia varia crimina perpe-
trant, & Reſpublicas, Ciuitates, Terras, Oppida, Villas,
& dictorum locorum homines, & habitatores infeſtãt,
diuerſaq; facinora committentes, omnibus metum, &
timorem inferunt; Propoſitum fuit, vtrum Conſangui-
nei talium bannitorum, & ſceleſtorum hominum iure
cogi poſſent pro eis præſtare cautionem de non offen-
dendo perſonas, & bona territorij infeſtati, & mihi id
fieri non videbatur impium, neque iniquum, ob publi-
1 cam vtilitatem, ex qua nouum non eſt multa in priua-
torum damnum, & incommodum concedi iuxta notata
2 per ſcribentes in l. Barbarius ff. de offic. Prætor. vbi pre
cipuè Iaſ. multa congerit, publica enim vtilitas, priuatę
vtilitati præferenda eſt Bart. & alij in l. 1. ff. ſolut. matr.
debetque Princeps prius cogitare vtilitatem Reipubli-
cæ, quam ſingulorum, vt dicit Bartol. in auth. de hæ-
3 red. & Falcidia in princ. n. 4. verſ. ſecundo nota, & quod
publicum fauorem concernit, ampliari, & extendi de-
4 bet. l. illud, & ibi gloſ. in verbo, alia cauſa C. de ſacro-
ſanct. Eccleſ. & l. hoc modo in fine ff. de condit. & de-
monſtr. & cum latiſſimum ſit Iudicis officium. l. 1. ff. de
iuriſdiction. omn. Iudic. & ad eum pertineat prouinciã
5 facinoroſis hominibus expurgatam conſeruare. l. con-
gruit ff. de offic. Præſid. l. 1. ff. de offic. Præfect. Vrb. &
propterea cautiones etiam de non offendendo extor-
quere l. denuntiamus C. de his qui ad Eccleſ. confug. l.
illicitas §. ne potentiores ff. de offic. Præſid. & vtrobiq;
ſcribentes male ſibi permiſſa videretur vti poteſtate, ſi
ſubditos non compelleret ad huiuſmodi cautiones, &
in eis etiam bannitos, a quibus magis timendum eſt nõ
compræhenderet argu. l. æquiſſimum ff. de vſufru. l.
quidam æſtimauerunt in fine, & ibi notat. per Docto-
res ff. ſi cert. petat. & c. diſcordantes cũ ſeq. 90. diſtinct.
licet enim banniti deſinant eſſe ciues Bart. in l. fin. per
illum text. ff. de legationib. Nellus in tractatu de banni-
tis in pr. parte ſecundi temporis q. 45. hoc tamen intel-
ligitur quoad commoda, & honores, non autem quoad
onera, & odia, in quibus non perdunt Ciuitatem, vt per
6 Nellum d. quæſt. 45. in fine, & tradit Ludouic. Roman.
conſ. 73. circa primum nu. 4. verſ. hæc autem regula, vl-
tra quod non deſinunt eſſe coniuncti, cum iura ſangui-
7 nis iure ciuili non tollantur l. iura ſanguinis ff. de regul.
iur. & appellatione coniunctorum continentur, cum
verba naturaliter, & non ciuili modo intelligenda ſint.
l. fin. C. de his qui veni. ætat. impetr. l. fidei commiſſum
ff. de conditionib. & demõſtrat. & l. ex ea parte §. in In-
ſulam ff. de verbor. obligat. vt ideò mirum nõ ſit, ſi pro
8 eis tamquam coniunctis, coniuncti ob bonum publicũ
grauentur, præſertim quia ipſis ſcientibus conſenti en-
tibus, & ſæpè etiam ſubminiſtrantibus ſolent bãniti de-
linquere, vel ſaltem præſumptio eſt, quod non delinque-
rent, ſi cœteri coniuncti obuiarent iuxta dictum Baldi
9 in c. conſtitutus il 1. de teſtibus quod ſequitur Iaſ. in l. ſi
quis in ſuo §. legis ſub nu. 3. in fine verſ. vlt. facit C. de in
off. teſtam.
10 Præterea non videbatur contra ius eſſe ſi conſan-
guinei pro bannitis vt ſupra legarentur, cum fauore pu-
blico iura transgredi liceat l. ſi ita vulneratus ante finẽ
ff. ad leg. Aquil. Roman. conſil. 310. in caſu propoſitæ
conſultationis per totum Iaſ. in d. l. Barbarius nu. 24. &
pluribus ſeq. ff. de offic. Præt. Fęlyn. in c. nonnulli ſub n.
36. verſ. ad euitandos iſtos nouos ſcrupulos extra de re-
ſcript. ſeruit. dictũ aureum Baldi in c. Odoardus n. 2. in
quib. cauſ. feud. amit. in vſib. feud. quod propter terri-
11 biles caſus licitum eſt Iudicibus leges transgredi, & a-
liud non minus elegans eiuſdem in c. ſecundo ante finẽ
de re iudic. quod interdum æquum eſt ex cauſa tranſ-
gredi legem, quæ dicta refert Afflict. lib. 1. conſtitutio.
Regni Rub. ſecunda in conſtit. pacterenorum ſub n. 40.
verſ. & ideò dicebat, & potiſſimum imminente neceſſi-
tate cui commodè aliter prouideri non poteſt quia ne-
12 ceſſitas non habet legem, ſed ipſa conſtituit legem, &
facit licitum quod alias eſſet illicitũ Doctores in l. quæ
propter neceſſitatem ff. de reg. iur. vbi Dec. n. 1. & 2. &
Cagn. n. 1. gloſ. in l. 1. in verbo non aliter in princip. ff.
de off. eius, & ibidem copiosè Iaſ. num. 75. & vt futuris
ſcandalis obuietur, proptèr quorum euitationem decet
13 ante tempus occurrere, & opportune prout cauſa ex-
poſtulat, prouidere arg. l. fin. C. in quib. cau. reſt. in inte-
gr. non eſt neceſſ. gloſ. in §. apum quoq; Inſt. de rer. diuiſ.
melius eſt enim intacta iura conſeruare, quam poſt vul-
14 neratam cauſam remedium afferre, vt in d. l. fin. etiam
contra ius, cum multa permittantur gratia euitandorũ
ſcandolorum, quæ alias non concederentur, l. penult. ff.
15 ad leg. Cornel. de Sycarijs l. ſi quis filio §. hi autem om-
nes in fine ff. de iniuſto rup. & irrit. fact. teſtam. Socin.
cõſ. 165. n. 41. verſ. quibus etiam hoc accedit lib. ſecũdo,
quod eſt repetitum conſ. 68. lib. 1. Fęlyn. in c. nihil ſub
nu. 2. & ſeq. verſ. tu verò extra de præſcript. vbi colligit
triginta tria ſpecialia inducta contra iuris regulas pro-
pter ſcandalum euitandum. Rurſus conſiderabatur
quod non longe diſtet a dicta prouiſione quæ alias iure
communi procedere conceduntur, ſi quidem videmus,
quod non raro in pęnis temporalibus vnus pro alio ob-
ligatur, & tenetur, vnde Afflict. lib. pr. conſtitution. Re-
gni Rub. ſecunda. de Pacterenorum receptatoribus in
conſtitutione Pacterenorum n. 33. & ſeq. poſt verſ. re-
gula eſt, ponit duodecim caſus, in quibus filius punitur
16 pro delicto Patris, & paulò infra n. 40. & ſeq. poſt verſ.
in eadem ibi, & è contrario, ponit alios ſex caſus, in
quibus Pater punitur pro delicto filij, Menoc. etiam in
tract. de arbit. Iudic. lib. ſecundo, cent. quarta, caſu 345.
ferè in toto, multos congreſſit caſus, in quibus vnus ex
17 facto alterius pœna afficitur, vt Dominus pro ſeruo,
Magiſtratus, ſeu officialis pro familia, Pater pro filio, &
alij pro alijs, vt ibi per ipſum, de qua re plura notauit
Couar. lib. ſecundo, variar. reſolut. cap. 8. n. 1. cum mul-
tis ſeq.
18 Præterea negari non poteſt quin valeat ſtatutum,
mandans, quod vnus pro delicto alterius puniatur, ſe-
cundum veram, & communem Doctorum opinionem,
de qua poſt antiquiores teſtantur Couar. d. c. 8. num. 7.
verſ. quarto, principaliter. Ant. Gabriel. tit. de iure quæ-
ſito non tollendo cõcl. 2. n. 18. verſ. quarto amplia. Car-
tar. in tract. de execut. ſentent. contum. capt. bannit. in
præfat. n. 71. verſ. & licet. Clar. in practic. crimin. q. 86.
n. 5. verſ. & hæc quidem, & Farinac. lib. 1. qq. crimin. tit.
de delictis, & pœn. q. 24. nu. 150. cum ſequentibus verſ.
limita primo propoſitam huius quæſtionis regulam, &
Angel. in tractat. de maleſic. in verbo Dictum Sempro-
nium n. 12. & ſeq. verſ. quid ſi ſtatuto, & ibidem clarius
Auguſtin. in addition. num. 15. & 16. verſic. in quantum

autem,

autem, & tradit ante eos Alberic. de Roſate de ſtatut.
libr. 1. q. 47. q. 50. & q. 51. vbi rationes adducit efficaces, & palpabiles, & exemplificat in filio pro Patre, in
patre pro filio, in Domino pro ſeruo, in Vniuerſitate
pro Ciue, in communitate pro delinquentibus in ſuo
territorio, prout etiam exemplificat Farin. in loco citato numeris ſequentibus, cum quibus conueniũt Afflict.
vbi ſupra num. 37. & 40. loquens in ſtatuto, quod filius
puniatur pro Patre, & è conuerſo, quod Pater puniatur
pro filio, Iaſon. in d. §. legis ſub in 3. & 4. exemplis, &
Menoch. d. caſu 345. n. 10. 14. & ſeq. & Clar. d. q. 86. nu.
6. 7. 8. & 10. loquentes in eodem ſtatuto, & in alio, quod
Dominus teneatur pro famulo, & cõmunitates de cõmiſſis in earum territorijs. Hæc enim ſtatuta etſi dura,
19 rigoroſa, & odioſa ſunt valent tamẽ, & obſeruanda veniunt, vt Menoch. dicit, & latius proſequitur Farinacc.
20 quando tamen pecuniariam tantum pœnam imponunt, non etiam corporalem, vt Farin. tradit n. 189. &
190. verſ. ſublimita ſecundo, vbi cœteros refert, quibus additur Iaſ. in §. actiones autẽ n. 71. & 72. Inſtit. de
action. & in d. §. legis n. 3. in princ. verſ. prædicta intellige, & Alberic. in dictis quæſtionibus 47. 50. & 51. Ferdinand. Vaſq. lib. 3. controuerſ. Illuſtr. & vſufreq. c. 96.
ſub n. 14. poſt medium verſ. ad prædicta optimè ſeruit,
Angel. de malefic. vbi ſupra n. 13. verſ. ſed non valet, &
ibi etiam Auguſtin. in addit. num. 15. & 16. qui latius inſiſtit, & magis ad rem noſtram facit, quod fieri poteſt
ſtatutum, & factum tenet, quod vnus de domo agnatio-
21 ne, vel familia delinquente, alij de illa domo, agnatione, vel familia teneantur ea ratione; quia alij curabunt,
ne aliquis delinquat, & facilius abſtinebit quis a delictis
videns coniunctos pro illis puniri, ita in puncto not.
Bart. in L. iure prouiſum ad finem C. de fabricenſ. lib. 11.
22 arg. illius legis bene hoc probantis, & ſequuntur ibi Alex. in addit. Ferdinand. Vaſq. lib. 1. controuerſ. illuſtr. &
vſufrequent. cap. 32. in fine nu. 16. verſ. centeſimo decimo ſexto, colligitur Dec. conſ. 64. ante nu. 4. verſic. & in
primis præſuppon. Iaſ. in d. §. actiones autem num. 76.
& 77. & in d. §. legis n. 3. verſ. primo per illud, & ver. ſequenti, Auguſtin. ad Angel. de malefic. in loco citato n.
16. verſic. vide pulchra verba, latè Cartar. in tractat.
de execut. ſentent. contum. capt. bannit. in præfat. n. 73.
& 74. verſ. idem etiam, qui omnes meminerunt de ſta-
23 tuto Florentino, quod pro vno delinquente de cognatione, vel conſorteria cœteri teneantur, & alios idem
tenentes refert Farin. vbi ſupra n. 153. & ſeq. verſ. & in
ſpecie, vbi amplius vult hoc procedere in terminis noſtris, videlicet, vt coniuncti poſſint obligari pro delictis
coniunctorum bannitorum, quod etiam oſtendit Car-
24 tar. in d. præfat. num. 76. & ſeq. poſt verſ. hinc etiam,
& ita etiam tenuit Iaſ. in d. §. actiones autem n. 71. verſ.
& idem etiam Inſtit. de action. cum quibus concordant
quæ infra ſubijcientur ad finem.

Cęterum quia vidi nuper ea, quę in hac materia ſcri-
25 pta reliquit Cornelius Benincaſius Peruſinus non obſcuri nominis Iuriſconſultus in ſua Apologia boni publici de non conſtituendo conſanguineos cogi pro bãnitis de non offendendo cauere, impreſſa Peruſiæ anno 1587. vbi quærit an expediret vniuerſaliter ſtatuere
conſanguineos teneri pro conſanguineis bannitis cautionẽ de nõ offendendo præſtare, & cõcludit pro parte
negatiua, pro qua adducit decem fundamenta, & reſpondet his, quæ in contrarium pro parte affirmatiua
facere videbantur, placet lectorem admonere præfati
Doctoris concluſionẽ in nihilo obſtare dictis ſupra per
me; quia vltra quod ille loquitur de lege vniuerſali, &
propterea ſuper hoc publicanda, nos autem de ordine
particulari, & duraturo quatenus eadem cauſa permaneret, principaliter in eo ſe fundat, quod tẽporibus illis,
quibus regnabat Sixtus Quintus Pontifex Maximus,
nõ erat opus tali prouiſione, & ceſſabat neceſſitas tam
rigoroſa remedia introducendi, & tam duras leges cõſtituendi, nec negat, quin imminente neceſſitate, & legitima vrgente cauſa ſic ſtatui poſſit, imò hoc videtur
concedere ſaltem dicta neceſſitate, & cauſa durante,
nec diſceptatio ſua eſt, an poſſet ita conſtitui, ſed an expediret, vt eius opuſculum docet, quod totũ legẽdo percurri, vt viderem, an meis ſcriptis contradiceret, & ſi aliud diceret, malè quidem ſentiret, & loqueretur contra
iam relatas, & infra referendas deciſiones in hoc ipſo
puncto, de quibus non facit ipſe mentionem, pro cuius
rei confirmatione adduci poteſt, quod eſt validum ſta-
26 tutum, aut decretum vel proclama, quod coniuncti teneantur dare in manibus curiæ delinquentes coniunctos, vt decidit Cartar. in dicta præfatione n. 75. verſic.
hinc etiam valet, & poſt eum Farinacc. dicta quæſt. 24.
ſub n. 155. ver. & rurſus in ſpecie. Item quod coniuncti
27 debeant fideiubere pro coniunctis etiã bannitis, quod
non ingredientur Ciuitatem, vel territorium, vt demõſtrant Cartar. vbi ſup. n. 78. verſ. quæ annotanda sũt, &
Farin. ſub d. ver. Et rurſus in ſpecie, & refert Cartar. in
loco citato ex atteſtatione Angel. nu. 77. verſ. & dicit,
28 quod in Ciuitate Senarum factum fuit decretum, quod
omnes banniti tenerentur ſe præſentare in quodam loco diſtante per centum milliaria, & quod ſi non ſe præſentabunt, eorum coniuncti caderent in pęnã mille aureorum, de quo dicto prius mentionem fecit Iaſ. in d. l.
Barbarius n. 29. verſ. ſeptimo facit ff. de offic. Prætor.
qui illud refert perfectius: quia vult Ang. quod propter
publicum bonum poteſt Ciuitas ſtatuere, quod ſi banniti Ciuitatis non ſeruauerint certos confines, incidant
ſinguli in pœnam mille ducatorum, & quod dicta pœna committatur, & exequatur non ſolum contra exbannitos, ſed etiam contra eorum coniunctos per lineam maſculinam vſq; in quartum gradum. Dicit inſuper idem Cartar. in d. loco nu. 72. verſ. hinc valet, quod
valet ſtatutum Florentinum, quod propter homicidiũ
29 ab vno factũ, omnes conſortes expellitur de Ciuitate,
quod antea dixit Iaſ. in dicto §. actiones autem num. 73.
Inſtit. de action. & in d. l. ſi quis in ſuo d. §. legis ſub n. 3.
verſ. quinto facit C. de inoffic. teſtam. vbi etiam ſubijcit
ſub eodem n. 3. verſ. vlt. facit, quod valet ſtatutum pu-
30 niens totam domum pro delicto vnius tantum, & de
ſupradicto ſtatuto Florentino latius meminit Auguſtin.
de Arimin. in addit. ad Angel. de malefic. in verbo dictum Sempronium ſub nu. 16. ad finem verſ. & vltimo
vide, vbi ait quod cum accidiſſet, quod quidam de magna domo occidiſſent in ciuitate Aretij Ambaſciatores
Florentinæ Reipublicæ fuit ſtatutum, quod conſanguinei haberentur pro rebellibus, & expellerentur, &
bona eorum eſſent publicata, niſi intra annum pręſentarent illos occiſores viuos, aut mortuos, & quod tale
ſtatutũ valet, & quod eius effectus fuit magnus, quia illi
de propria occidi fecerunt dictos occiſores; & dicit
Ferdinãd. Vaſq. lib. 3. controuerſ. illuſtr. & vſutreq. c.
96. ſub n. 14. circa finem verſ. idem ergo dicendum, quod
valet ſtatutum, quò conſortes teneantur ſoluere pœnas
31 pecuniarias bannitorum, & licet ſubdat, quod non eſt
laudabile, quamuis ſit tolerabile; hoc erit intelligendum cauſa non ſubſiſtente, nam ſi ſubſit, & vrgeat, laudabile

3 … dabile etiã eſt, & honeſtum. Permittuntur etenim ordinationes huiuſmodi quantumuis contra ius naturale ex cauſa publicæ vtilitatis, vt pacificus conſeruetur ſtatus, & ne publica, & priuata quies turbetur, vt præfati doctores conſiderant, & rectè.

EPITOME.

De bannito de vno territorio, quòd ad illud mitti poteſt Ambaſciator alterius territorij, nec ibi durante ambaſciaria poteſt occaſione dicti banni moleſtari, offendi, aut retineri.

SVMMARIA.

Bannitus miſſus legatus, ſiuè Ambaſciator ad locum, vnde eſt bannitus, non poteſt ibi offendi, vel retineri ex cauſa dicti banni, num. 1.

Bannum eſt quaſi publicum debitum, num. 2.

Legatione durant, legatus non poteſt conueniri, vel moleſtari pro debitis publicis, num. 3.

Legati, ſeù Ambaſciatores etiam hoſtium dicuntur ſancti, id eſt inuiolabiles, & ex iure gentium habent ſecuritatem, & ideò a nemine poſſunt impunè offendi, num. 4.

Ambaſciatores non poſſunt capi repreſalijs, quia habent immunitatem de iure communi num. 5.

Legati hoſtium tacitum habent a lege ſecuritatem, num. 6.

CASVS CENTESIMVS L.

1 BAnnitus de vno territorio, puta Florentino, qui
eſt de alio territorio, puta Peruſino, poteſt per
ſuum Principem Peruſinum mitti Ambaſciator ad Rẽ-
publicam Florentinam, abſq; metu, quòd ibi offenda-
tur, vel retineatur ex cauſa dicti banni, ita probat text.
in §. Reuerendiſſimi verò apocriſarij in Auth. de San-
ctiſſim. Episcop. vbi dicit, quod Clerici per ſuo Epi-
2 ſcopos miſſis ad Patriarcham, vel Metropolitam, du-
rante legatione pro debitis publicis, vel priuatis con-
ueniri, vel moleſtari non poſſunt, vnde notat ibi An-
gel. in Peruſio num. 29. ad finem verſ. nota iſtum text.
3 quod ſi bannitus Peruſinus per commune Florentiæ
mittat Florentiam pro ambaſciata non poteſt ibi re-
tineri pro banno, quaſi quod bannum accipiatur pro
publico debito, quam deciſionem non memini alibi
legiſſe, & pro eius confirmatione facere puto, quod
4 iſti legati, ſeu Ambaſciatores etiam hoſtium dicuntur
ſancti, id eſt inuiolabiles, & ex iure gentium habent
ſecuritatẽ, & a nemine poſſunt impunè offendi l. fin. ff.
de legation. & l. ſanctum, & ibi gl. ff. de rer. diuiſ. Bart.
in l. 1. in princ. n. 2. verſ. circa hãc legem ff. ad leg. Iul.
Maieſt. qua ratione dixit idem Bart. in d. l. fin. in princ.
5 quod Ambaſciatores non poſſunt capi pro repreſalijs:
quia habent immunitatem de iure communi, Idem
voluit gl. in l. conuentionum quinta in gl. fine ff. de pact.
6 quæ dicit legatos hoſtium ſecuros eſſe tacite eis data
ſecuritate per legẽ, ſequitur Bart. ibi in finalibus verbis
notãs ſimpliciter, quod Ambaſciatores habent ſecuritatẽ.

EPITOME.

De pœna aſſerentis falſo, ſe occidiſſe bannitum, vt ſtatutorum, vel bannimentorum, vt ſtatutorum, vel bannimentorum gratias, & præmia veris bannitorum occiſoribus conceſſa conſequeretur, & quid agendum cũ illis, qui falſitatis inſcij a talibus non veris occiſoribus nominati vigore dictorum ſtatutorum vel bannimentorum gratiam de eorum condemnationibus reportauerunt.

SVMMARIA.

Falſo aſſerẽs ſe bannitum occidiſſe vt ſtatutorum præmia conſequeretur, morte punitur, num. 1.

Confeſſus non punitur de crimine verificato quando conſtat crimen ab alio, quam a confitente fuiſſe commiſſum, nu. 2.

Fallit is falſo confeſſus ſperet ex mendacio gratiam, & vtilitatem exemplo filij Amalechitæ, num 3.

Notarius, qui inſtrumentum verum fatetur, ſe falsò ſcripſiſſe, & ſignaſſe premio accepto, punitur ex ſua confeſſione ſimulata tanquam falſarius, num. 4.

Accuſatus cõfeſſus crimen ob pecuniam acceptam damnatur ex ſua confeſſione, & ſtatur ſententiæ contra eum latæ, n. 5.

Cancellatus ab aliqua pœna ſub prætextu quod interuenerit occiſioni bannitorum, cum tamen reuera non interuenerit, annullata cancellatione remanet in primæuo ſtatu, & alia etiam grauiori pœna afficitur, num. 6.

Item qui eodem prætextu facit alios cancellare, ad triremes damnatur in perpetuum, vel ad tempus iuxta facti, & perſonarum qualitatem, num. 7.

Quid in cancellatis inſcijs fraudis, & falſitatis eorum, qui talibus occiſionibus bannitorum interueniſſe aſſeruerunt, num. 8.

Pœna eſſe non debet, vbi non eſt delictum, num. 9.

Sub fide publica, & iudicis authoritate nemo pœnam reportare debet, num. 10.

Cancellatus a banno ex facultate alteri cõceſſa ob bannitum, quem falſo probauit occidiſſe, is cancellatus non eſt retinendus occaſione ſui banni, & condemnationis, etſi conſtiterit iſtius falſitatis fuiſſe ignarum illata ſuper hoc ei tortura, num. 11.

CASVS C. LI.

1 QVi falſo, ac mendaciter dicit, ſe bannitum occi-
diſſe, vt ſtatutorum, vel bannimentorum gra-
tias, & premia occiſoribus bannitorum conceſſa con-
ſequeretur, pœnam mortis reportare debet, ita in ter-
minis tradit Foller. in pract. crim. iuris Cæſarei in ter-
tia parte tertiæ partis principalis in verbo, & ſi confi-
tebuntur ad finem num. 116. verſ. 14. quæro, vbi ſub-
dit, quod in contingentia facti, ita fuit deciſum in Ci-
uitate Pariſiorum, vt refert, & concludit Gulielmus
de Benedictis in cap. raynutius, in verbo, mortuo itaq;
teſtator il pr. num. 341. extra de teſtament. & quòd iſta
doctrina eſt notanda. Dicit autem Gulielm. de Bene-
dict. ibi n. 340. verſ. ſane etiam, quod quis ex ſua con-
feſſione puniri non poteſt de delicto verificato, ſi iu-
2 dici conſtaret crimen fuiſſe ab alio commiſſum, quam
a confitente, quia non auditur perire volens, l. non
tantum ff. de appellationib. niſi, vt ſubijcit n. 341. hoc
mendaciter confiteretur ſperans in tali mendatio im-
3 petrare gratiam, & vtilitatem, ſicut ſperabat conſequi
filius Amalechitæ, confitendo mendaciter Saulem in-
terfeciſſe, qui loco gratiæ, & vtilitatis reportauit mor-
tem, quoniam ac ſi verè eum interfeciſſet, fuit mandã-
to Dauid occiſus, vt patet, 11. Reg. 1 c. cuius exemplo
inquit, quòd nondum anni decem erãt elapſi, quòd ad
conuincendum quoddam inſtrumentum de falſo, licet
4 verum exiſteret, Notarius, qui illud receperat, in ma-
teria ſucceſſionis Caſtri de Landorra, ac ſi ipſum fal-
ſum ſcripſiſſet, ac ſignaſſet, premio accepto tanquã
falſarius abolitionem impetrauit a Rege, ſed comper-
ta fraude per arreſtum curiæ parlamenti Toloſæ pro-
latũ die 22. Martij anno Domini 1485. tãquã falſarius
fuit punitus, et manus dextera amputata, licet inſtrumẽ-

tum

tum non falſaſſet, viſa eius falſa, & ſimulata confeſſio-
ne, ex qua vtilitatem conſecutus fuerat, & quæ in prǽiu-
ditium alterius partis, ad quam dictum inſtrumentum
pertinebat, fraudulenter tendebat, & ita etiam videtur
decidere Bald. in l. 1. nu. quarto, verſ. quæro ſi pecunia
C. de pæn. iudic. qui mal. iudic. inquiens poſt primam
opinionem gloſſæ ibi, quod ſi pecunia datur accuſato,
vt ſe condemnari patiatur, & ipſe pecunia ductus cri-
5 men fateatur, ſtandum eſt confeſſioni, & ſententiæ cō-
tra eum latæ, quia ſibi imputare debet, quare ſic falſo
fuerit confeſſus. Vidi ego multoties in facto eueniſſe,
6 quod aliqui, ſub prǽtextu, quod interuenerint occiſio-
nibus bannitorū, obtinuerunt gratias, & præmia quæ
per decreta, & bannimenta interfectoribus bannitorū
conceduntur, cum tamen verè non interueniſſent, ſed
per alios banniti interfecti fuiſſent, qua re detecta, &
patefacta, qui condemnati in aliquam pœnam dicta
occiſione mediante cancellationem, & remiſſionē ob-
tinuerant iuxta tenorem cancellatarum cōdemnatio-
num puniti fuerunt annullata ipſa cancellatione, veluti
gratia ſublata, remanentes in primeuo eorum ſtatu, vt
per Boſſ. in pract. crim. tit. de remed. ex ſola clem. Prin-
cip. ſub n. 36. in fine. verſ. poſſet quoq; fiſcus, & inſuper
vltra reſtitutionem pecuniarij præmij a fiſco recepti
grauiori pœna affecti, non tamen, quod ſim memor pæna
vltimi ſupplicij, niſi quando ſic erant condemnati, quia
ſententia in quam reincidebant exequebatur, qui verò
nullam condemnationem habuerant contra ſe, ſed hoc
7 fecerant, vt alijs condemnatis inſeruirent, & eos cācel-
lari a condemnationibus facerent, & vt plurimum pe-
cunia mediante, & alia etiam præmia pecuniaria a ca-
mera fiſci conſequerentur, fuerunt, & ipſi grauiter pu-
niti, & multi ſi bene recordor, vltra dictam reſtitutionē
ad triremes damnati in perpetuum, vel ad tempus iuxta
facti, & perſonarum qualitatem, non tamen memini,
quod aliquis fuerit vnquam morte dānatus. Sane ſi cō-
demnati inſcij fraudis, & falſitatis eorum, qui occiſioni
banniti interueniſse aſseruerunt, & tamquā tales, gra-
tias, & præmia a bannimentis, & decretis conceſsa ob-
8 tinuerunt, bona fide fuerint vigore facultatis, prǽdictis,
vti veris occiſoribus bannitorum conceſsæ cancellati,
& liberati a pænis contra eos pronuntiatis, & poſtea
appareat, quod dicti admiſſi ad gratias, & præmia non
interuenerunt occiſioni illius banniti, licet gratia di-
ctis condemnatis ignorantibus conceſsa ſit nulla, &
propterea illi reincidant in eorum pœnas, & condem-
nationes tamen nullam aliam patiuntur pænam, nec in
alio puniuntur, quia in nullo videntur peccaſse, ex quo
iuſtè potuerunt credere declarationi factæ per Iudicem
de gratijs, & præmijs competentibus illis, a quibus ipſi
fuerunt nominati, & executioni exinde factæ per ad-
miſſionem eorum nominationis, & cancellationem
condemnationis, vbi enim non eſt delictum pœna eſse
9 non poteſt l. Sancimus C. de pęnis, & ſub fide publica, &
10 authoritate Iudicis nemo pęnam reportare debet l. 1.
C. de his, qui veni. ætat. impetr. Et ita alias in contin-
gentia facti votaui ad fauorem banniti capitaliter, qui
cancellatus fuerat a banno ex facultate alteri conceſ-
ſa, & per ipſum non paruo prætio empta, vt moris eſt,
propter homicidium famoſi banniti, cum poſt aliquod
tempus repertum fuerit eum, qui homicidium feciſse
11 dixerat, & probauerat, illud verè non feciſse, ſed aliū,
& bannitum ipſum cancellatum falſitatis fuiſse igna-
rum, illata tamen ei ſuper hoc tortura ſui enim opinio-
nis, quod eſset in pace dimittendus, nec retinendus oc-
caſione dictæ condemnationis ex falſis cauſis, abſq; ta-
men eius culpa cancellatæ, an autem votum meum ha-
buerit effectum, vel aliud fuerit ſeruatum, neſcio, volui
tamen quid in hoc caſu ſenſerim aperire, cum non in-
frequenter poſſit euenire.

E P I T O M E.

Promiſſioni de non offendendo, facto tantum, & in perſo-
nam, ſub certa pæna, contrauentum non dici propter
exonerationem archibuſij animo offendendi perſonā,
niſi perſona ſit tacta, vel res ab ea inſeparabiles, aut ſal-
tem illi cohærentes, etiam quod ex forma ſtatutorum,
vel bannimentorum pro tali ſimplicis exonerationis a-
ctu impoſita ſit pęna vltimi ſuplicij.

S V M M A R I A.

Solus conatus exonerandi contra aliquem archibuſium, licet deinde non exoneretur, nec vlla penitus ſequatur offenſiō, nihilominus ex legibus municipalibus punitur pæna furcarum, & confiſcationis bonorum, n. 1.

Pæna promiſſa de non offendendo aliquem facto tantum, & in perſonam non debetur, ſi promittens contra illum exoneret archibuſium, ex quo pila plumbea exeat, dummodo re vera non offendatur, nec tangatur ipſa perſona, aut res a corpore inſeparabiles, vel eidem adhærentes. n. 2.

Offenſio dicitur facta non ſolum perſonæ, ſed etiam in perſonā, quando ſunt tactæ res perſonæ adhærentes concurrente animo offendendi perſonam ipſam ſecundum Communem, n. 3. & latius, n. 14.

Offenſio non dicitur facta in perſonam, quando nec perſona, nec res perſonæ adhærentes tactæ ſunt, n. 4.

Offenſio in perſonam, vt facta dicatur neceſſe eſt, quod ipſum corpus tangatur vel res ab eo inſeparabiles ſecundum aliquot, n. 5. & 8.

Iniuria facta perſonæ, & facta in perſonam valde differunt, nam verba iniurioſa dicuntur continere offenſam perſonæ, & non in perſonam, n. 6.

Et idem de iniuria facta circa veſtes clerici eo non percuſſo eodem, n. 6.

Statutum loquens de maleficij perſonalibus habet locum vbicunq. perſona offenditur, licet actus offenſionis non tangat corpus, n. 7.

In, dictio iuncta perſonæ non denotat adhærentiam perſonæ, ſed ipſam perſonam, n. 8. & n. 13.

Ex ſolo inſultu cum armis non dicitur commiſſa pæna de non offendendo perſonaliter, n. 9. latè, & n. 13.

Et ibidem, quod idem eſt dicere perſonaliter, & in perſonam, & quod ideò vt pæna ſit commiſſa, oportet, quod realiter perſona offendatur.

Cautio de non offendendo facto tantum, & in perſonam non frangitur, niſi perſona ipſa in corpore lædatur, adeò vt non ſufficiat etiam perforatio veſtimentorum, n. 10.

Excommunicatus non eſt qui aliquid iniurioſum admiſerit circa veſtes clerici, n. 11.

Promiſſio de non offendendo in perſonam tantum non comprehendit ſecuritatem rerum, neq; etiam iniuriam factam perſonæ, n. 12.

Promiſſio de non offendendo in perſonam excludit verbales iniurias inſultus cum armis, inſecutiones, admenationes, veſtium ſciſſionem, violentiam occaſione rerum, iaculationem, proiectionem ſaxi, exonerationem archibuſij, vel baliſta, & huius generis alia, in quibus perſona non percutitur, vel ſāgitur, n. 13.

Innocentij opinionem ſupra nu. 3. relatam non videri communem. 14.

Iniuria facta veſtimentis ſciſſis non dicitur illata corpori, numer. 15.

Nocitum eſſe alicui dicitur quando aliquid in corpus eius admittitur, non ſi illius veſtimentum, vel quid aliud ſciſſum, corruptumue ſit, n. 16.

Deciſio conſilij criminalis Cataloniæ a Peguer relata eleganter declaratur, & ibidem quod facta promiſſione de non offendendo perſonas, neq; bona itemq; de non iniuriando quomodo, & quolibet rumpitur pax, vel treuga per conatum ad offendendum, n. 17.

Promiſſioni de non offendendo in genere, & ſimpliciter contrauenitur ex quacūq; offenſione, & ex ſolo inſultu cum armis, & admenatione abſq; alia percuſſione, n. 18.

Non ita ſi promiſſum ſit de non offendendo in perſonam, Et ibidem plerięq; Doctores declarati.

CASVS CENTESIMVS LII.

STante promiſſione facta per vnum de non offendē-
do, neque offendere faciendo alterum facto tantū,
& in perſonam ſub certa pœna, & conſtito quod exinde
promittens aggreſſus fuit aduerſariū, & contra illum e-
xonerauit archibuſium, ex quo pila plumbea exiuit, ſed
illum non offendit, nec eius perſonā, nec veſtes tetigit,
& præſuppoſito, quod ex legibus Municipalibus, ſeu
bannimentis pro tali maleficio attentato, vt ſupra, &
nullā penitus ſequuta offenſione, imò, & ex ſolo cona-
1 tu, & attentatione exonerandi archibugium, licet exo-
neratus non fuerit, nec pila emiſſa, impoſita ſit pœna
furcarum, & confiſcationis omnium bonorum, quæ-
ſitum fuit vtrum promiſſionis contrauentum fuerit, &
pœna commiſſa. Putaui dum caſus iſte de facto eueniſ-
ſet dictæ promiſſioni minimè contrauentum fuiſſe, &
2 ſucceſſiuè pœnam peti non poſſe, etſi enim clarum ſit,
quod exonerans voluit offendere aduerſarium facto,
& in perſonam, & quidem grauiſſimè, cum ex talibus
ſatanicis inſtrumentis mortales ictus a communiter cō-
tingentibus inferri ſoleant, & deuenerit ad actum facti
proximum, & immediatum offendēdi, & per ipſum nō
ſteterit, quin offenderit, cū tamen verè non offenderit,
non videntur verificari verba promiſſionis, quæ loqu-
untur de offenſa facta, & in perſonam, ita vt verbalis
offenſio non ſufficiat, nec etiam facto in rebus, ſed re-
quiratur facto etiā in perſonā, adeò quod realiter perſo-
na ipſa tangatur, vel ſaltem res a corpore inſeparabi-
les, vt ſunt pili, & capilli, vel ad minus res corpori adhę-
rentes, quæ ſcilicet illud tegunt, vt ſunt veſtimenta, cū
alioquin non dicatur facta offenſio facto, & in perſonā,
vt in proprijs terminis exonerationis archibuſij, ſine
percuſſione conſulendo tenuit Hieron. Gabriel. conſil.
171. promiſit Carolus Ariminenſis lib. 1. qui vltra præ-
miſſas rationes multa allegat ad hanc opinionē cōpro-
bandam, & clariſſimum dicit eſſe eum, qui perſonam,
reſue ab ea inſeparabiles, aut ei cohærentes non tetigit
in perſonam non offendiſſe, quia quamuis diſputent
Doctores vtrum dicatur offenſio facta in perſonam,
cum nec perſona ipſa, nec res a corpore inſeparabiles
tactæ ſunt, ſed res corpori adhęrentes, quæue illud te-
gūt, vt per Innocent. & alios Canoniſtas in c. nuper de
ſētēt. excommunicat. Bart. & alios Doctores in l. licitatio
§. quod illicitè ff. de publican. & vectigalib. & in l. Gal-
lus §. ille caſus ff. de liber. & poſth. & in l. 1. §. hæc autē
verba ff. de his, qui deiecer. vel effuder. & videatur eſſe
communis opinio, vt dicatur facta offenſio non ſo-
3 lum perſonæ, ſed etiam in perſonam, quando ſunt ta-
ctæ res perſonæ adhærentes, concurrente animo offen-
dendi perſonam ipſam ſecundum opinionem Innocēt.
in d. cap. nuper, & Bart. in d. §. quod illicitè, tamen ne-
mo negat quin tactus ſit neceſſarius ſaltem rerum per-
ſonæ adhærentium, & conueniunt omnes non dici fa-
4 ctam offenſionem in perſonam, ſi nec perſona, nec di-
ctæ res tactæ ſint. Imò Bald. in leg. ſed eximendi ff. ne
quis eum, qui in ius vocat. eſt vi eximat, & alii permulti
quorum ſententiam veriorem dicit Aretin. in d. §. ille
caſus, tenuerunt, quod non ſatis ſit, quod tangantur
res perſonæ adhærentes, ſed requiratur, quod corpus
ipſum, vel res ab eo inſeparabiles tangantur, vt offenſa
in perſonam facta dicatur, & vt latius proſequitur ibi
Gabriel, cuius dictis addo, quod Bal. in d. l. ſed eximen-
di num. 1. expreſsè voluit, quod ad hoc, vt quis dicatur
offenſus in perſonam, neceſſarium ſit quod corpus tan-
5 gatur, & quod aliter iniuria non dicitur illata in perſo-
nam, & idem tenuit in l. ſi qua per calumniam ſub nu. 2.
verſ. volo expedire C. de Epiſcop. & Cleric. inquiens,
6 quod ſi quis non percuſſit Clericum in perſonam, ſed
facit iniuriam circa veſtes, quas Clericus defert, ſcin-
dendo eas, vel aliquid ſimile faciendo, licet illa iniuria
ſit facta perſonæ, non tamen dicitur in perſonam, &
quod etiam verba iniurioſa dicuntur continere offenſā
perſonæ, ſed non in perſonam, quod ait menti tenen-
7 dum, & ſubdit n. 3. hoc facere ad ſtatutum, quod loqui-
tur de maleficiis perſonalibus, quia intelligitur vbicūq;
perſona offenditur, licet actus offenſionis non tranſeat
in perſonam id eſt non tangat corpus, & cum hac opi-
nione tranſit etiam in Rubric. ff. ſolut. matrimon. num.
5. & 6. dicens quod cum dictio in iuncta perſonæ non
8 denotet adhærentiam perſonæ, ſed ipſam perſonam,
non dicitur iniuriam in perſonam, niſi eam corpus ſen-
tiat, & quod ideò nulla iniuria verbalis eſt in perſonā,
nec etiam furtum, quæ dicta Bald. in d. l. ſi qua per ca-
lumniam, & in d. Rubr. ſequuntur Dec. conſ. 406. nu. 3.
cum ſeq. verſ. ſed tamen his non obſtantibus, & Ludo-
uic. de Peguer. in ſuis deciſionib. ſeu quæſtionib. crim.
cap. 21. ſub nu. 1. verſ. confirmantur prædicta, per quæ
conſuluit ibi Dec. quē etiā refert Peguer. quod ex ſolo
9 inſultu cum armis non fuit contrauentum promiſſioni
de non offendendo perſonaliter ſub pœna, quia cū idē
ſit dicere perſonaliter, & in perſonam, vt pęna ſit com-
miſſa, oportet quod realiter perſona offēdatur, nec ſo-
lus ſufficit inſultus, ex quo proprie offenſio in perſo-
nam dicitur fieri, quando perſona tangitur, & ipſum
corpus percutitur. Eandem opinionem, quod cautio de
10 non offendendo, facto tantum, & in perſonam, non frā-
gatur, niſi quādo perſona ipſa in corpore læditur, nec
ſufficiat inſultus cum armis, nec etiam tactus, & perfo-
ratio veſtimentorum, aut thoracis, vel ſcuti, aut hu-
iuſmodi licet per hæc iniuria facta perſonę dicatur, vo-
luit Herculan. in tract. de caut. de non offendend. cap.
24. n. 3. & plur. ſeq. ver. quæro quidam promiſit, & cap.
25. nu. 6. cum ſeq. verſ. quæro inter offendere, & eſt de
mente Guid. Pap. deciſ. 138. ſub nu. 3. verſ. & alibi dici-
tur, dum ſequendo Bald. in d. l. ſi qua per calumniam,
tenet iniuriantem Clericū eius veſtes ſcindendo vel ali-
11 quid, aliud ſimile faciendo, non eſſet excommunicatum,
quia licet inferat iniuriam perſonæ non tamen infert
in perſonam, & Petr. de Benintend. deciſ. Bononienſ.
65. n. 19. verſ. & eo magis dum tradit, quod in promiſ-
12 ſione de non offendendo in perſonam tantum, non cō-
præhenditur ſecuritas rerum, neq; etiam iniuria facta
perſonę, & ita etiam concludit Vulpel. in tract. de pace
induc. & promiſſ. de non offenden. q. 91. vbi poſt varias

Docto-

Digitized by Google

Doctorum opiniones in hac quæſtione relatas dicit
tandem ſub n.8. poſt verſ. aut perſonaliter quòd quan-
do promiſſio de nõ offendendo in perſonam proponi-
13 tur, excluduntur verbales iniuriæ, inſultus cum armis,
& inſequutiones, ſeù admenationes, veſtium ſciſſio,
violentia occaſione rerum, iaculatio, ſeù proiectio ſa-
xi exoneratio archi perforati, ſeù archibuſij, & vel
baliſtæ, & ſimilia, in quibus perſona non percutitur,
vel tangitur, quæ offenſæ omnes licet perſonales di-
cantur, non tamen ſunt in perſonam, quia dictio in, re-
quirit in hac ſpecie perſonæ tactum, & intrinſicita-
tem, & per cõſequens offenſam, quæ mere in perſonã
fit, & per quã perſona tãgitur, vel percutitur, vt ex cõ-
muni ſenſu Doctorũ per ipſum antea allegatorũ elici
atteſtatur ꝙ etiam poſtea voluit q.101. vbi pariter in
fine reſoluit quod quando promiſſum eſt nõ offendere
in perſonã ex vi dictionis in, neceſſarius eſt tactus cor-
poris nec dicitur contrauentũ ex inſultu cum armis, &
admenatione, & inſecutione, nec ex inſultu cũ archi-
buſio cum ſola rotæ exoneratione, animo nocendi fa-
cta, & idẽ ſentire videtur reſponſ. crimin. 88. ne illotis
ad finem vbi ſimiliter loquitur de exoneratione archi-
buſij; Ex quibus facile conſtare poteſt opinionẽ Inno-
14 cent. in d.c. nuper & Bart. in d.§. ꝙ illicitè, & ſequaciũ
de quibus meminerunt Herculan. d.c.14.n.8. verſ. non
ignoro tamen, & *V*ulpel. d.q.91. ſub n.1.3.& 4. cũ qua
conuenit Iacob. Marquil. allegatus per Peguer. d.c.21.
n.1. verſ. & primo quod cõmunem non videri, vt Ga-
briel dicit in ea parte, in qua aſſeritur promiſſioni de
non offendendo in perſonã contrauenire, ſi res perſo-
næ cohærentes, vt ſunt veſtimenta, tangatur, vel ſcin-
dãtur, cũ quicquid ſit ſi tactę fuerint res a corpore in-
ſeparabiles, vt pili, vel capilli, in veſtibus contrarium
videatur ſecundum Bald. cuius ſententiam cõmunio-
rem eſſe patet ex ſuperius adductis, & etiam veriorem,
veluti comprobatam per text. in l. ſed eſt quæſtionis in
princ. ff. de iniuriis, vbi expræſsè dicitur quod iniuria
15 facta veſtimentis ſciſſis non dicitur illata corpori, & in
l. 1. §. hæc autem verba ff. de his, qui deiicer. vel effud.
vbi quòd verba ſi alicui nocitum eſſe dicatur, non ve-
rificantur ſi hominis veſtimentum, vel quid aliud ſciſ-
16 ſum, corruptumuè eſt, ſed quando aliquid in corpus
eius admittitur.

Nec prædictis obſtant, quæ latè deducit D. Ludou.
de Peguer. d. cap. 21. vbi tenet rumpi pacem, & treu-
gam cum promiſſione de non offendendo perſonas,
ex inſultu, & inuaſione facta per vnum ex promitten-
tibus cũ aliis armatis archibuſiis manualib. ad domũ
alterius cũ clamore, & conatu de ingrediendo licet nõ
fuerit deuentum ad offenſam perſonarum, cum ianuæ
eſſent clauſæ, & perſonę rumori occurrentes obuiauiſ-
ſent, ne fieret ingreſſus; quia veritas eſt, quod ex his
actibus quantumuis proximis maleficio non rumpitur
pax, vel treuga cum promiſſione, vt ſupra facta, quia
17 ex illis non poteſt dici facta offenſio tangens perſo-
nam, vt requiritur, & deciſio Peguer. in caſu ſuo, &
conſilij criminalis Cathaloniæ, quod iudicauit pro ru-
pturæ dictæ promiſſionis, poteſt ſaluari ex eo, quod
promiſſio facta erat non ſolũ de non offendendo per-
ſonas, neq; bona ſed etiã de non iniuriando directè, vel
indirectè, quoquomodo, & quomodolibet, quo caſu
videtur cõprehendi ſimilis actus, per quem negari non
poteſt illatã fuiſſe iniuriam perſonæ, & maximè ſtante
dictorum verborũ generalitate, quæ aliquid operari
debet, ſaluari etiam poteſt dicta deciſio ex iure muni-
cipali loci, quo cauebatur nõ licere ei, qui ſub pace, &
treuga cum aliis conſtitutus eſt perſequi eum, cum quo
pacem, vel treugã habet taliter quod ex eius perſecu-
tione poſſet alteri parti damnum aliquod inferri, & ſi
contrafaceret, ſit ruptor pacis, & treugæ vt in fine re-
fert ipſe Peguerra, ſimili modo ſaluari poteſt Vulpel.
reſponſ. crim. 88. ſupra citato, vbi defendit a vocifera-
tionibus aduocatorum propriam ſẽtentiam, per quam
declarauerat fideiuſſiones de non offendendo inter
quoſdã præſtitas ob exonerationem archibuſij ab vno
18 in alterum, fractas eſſe; quia in caſu ſuo promiſſio erat
de non offendendo in genere, & ſimpliciter, cui con-
trauenitur ex quacunq; offenſione, & ex ſolo inſulte cũ
armis, & admenatione abſq; alia percuſſione ſecundũ
communẽ doctorũ ſententiã in d.§. quod illicitè, & ali-
bi per text. in l. item apud labeonem §.1. ff. de iniur. vbi
ſi quis pulſatus quidem non eſt, ſed manus aduerſus le-
uatæ, & tertius eſt, quaſi vapulaturus, vtilem iniuriarũ
actionem habet, & ita inquit millies in ſtatu *V*rbini ip-
ſo pro fiſco patrocinante iudicatum ſcire, quãdo fuit
promiſſũ non offendere ſimpliciter, & non in perſonã,
quod fortius procedere ait ob grauitatem pœnæ capi-
talis, quę a Decreto imponebatur pro huiuſmodi exo-
neratione archibuſij, & idem per omnia tenuit in d.
tract. de pace induci. & promiſſ. de non offendend. q.
101. vbi aſſerit plures reſpondiſſe, & obtinuiſſe dũ eſſet
patronus fiſci *V*rbini ex inſultu cũ armis cum admena-
tione ſine percuſſione, & ex inſultu fugando aduerſa-
rium, & inſequendo fugientem, inducij, ſeù promiſſio-
nibus de non offendendo cõtrauenire, & ibidem ex in-
ſultu cum archibuſio, cũ exoneratione Rotę tantum,
cum his omnibus caſibus fecerit inſultans quantum in
ſe fuerit, vt perſonæ aduerſarij noceret, quã tamen cõ-
cluſionem ſubdit non procedere, ſi promiſſio de offen-
ſione in perſonam loqueretur ex vi dictionis, in, quæ
tactum corporis deſiderat, vt ſupra diximus, & ſecun-
dum hęc ſupraſcripta videtur intelligendus Moron. in
tract. de fide, treug. & pace quæſt. 172. ſub n.13. dum
inquit per exonerationem archibuſij rumpi pacem ex
dictis per Marſil. cõſ. 21. & ita iudicaſſe in Ciuitate Fir-
mi, quod ſatis patet ex themate dicti conſ. 21. Marſilij,
in quo legitur promiſſio de non offendẽdo ſimpliciter
& in genere, vt propterea mirum non ſit illi contra-
uenire per offenſas, quę corpus aduerſarij nõ tangunt,
nec lædunt, vt etiam oſtendit Vulpel. in locis ſtatim
citatis, & d.q.91. in princ. & ſub n.9. in fine, verſ. pro-
miſſio de non offendendo generaliter, & conſtat ex cõ-
geſtis per Peguer. d.c.21. nu.5. verſ. præterea pro hac
ſententia. & nu.6. verſ. coadiuuantur prædicta, & per
Hieronim. Grat. conſ. 73. & ſi tempus n.10. & ſeq. lib.
2. probantes rumpi pacem, & treugam ex quauis of-
fenſione etiam leui, & minima, ſi ſit promiſſum de nõ
offendendo ſimpliciter, & per verba generalia, quæ in
minimo verificari poſſint.

EPITOME.

De fideiuſſore laico Clerici, quòd conueniatur coram
Iudice ſeculari, nec poſſit declinare forum, & petere
remiſſionem ex perſona Clerici ſui principalis ad Iudi-
cem Eccleſiaſticum.

SVMMARIA.

*Fideiuſſor promiſſionis de non offendendo factæ ab eo qui po-
ſtea ſit effectus Clericus cõuenitur corã iudice ſeculari nec
gaudet*

miſſo tempore alterius pertinent ad primum quando pœna eſt certa tempore cõmiſſi delicti, ſi pœna ſit arbitraria pertinent ad ſecundum, n.18.

Confeſſionis, vel pacis beneficium non admittitur effectis militibus poſt delictum in pœnis certis initio commiſſi delicti, ſecus in pœnis arbitrarijs. n.19.

Habilitas conceſſa militibus circa relaxationem a carceribus, & ſolutionem mercedis pro proceſſibus non habet locum in eo, qui effectus eſt miles poſt delictum quando pœna ab initio commiſſi delicti fuit certa, n.20. & 26.

In pœnis arbitrarijs habetur ratio ſuperuenientis qualitatis in perſonam delinquentis tempore, quo cauſa, & proceſſus agitatur, ſecus in pœnis certis, n.21.

Iudex ex æquitate pœnam extraordinariam mitigat ſecundũ tempus ſententiæ non habita ratione ad tempus delicti, num.22.

Iudex in dependentibus a ſuo arbitrio procedit, & iudicat prout religioni eius videtur, n.23.

Qualitas ſuperueniens delinquenti poſt delictum, a Iudice poteſt haberi in conſideratione in quolibet actu præcedente ſententiam, ſicut in ipſamet ſententia, n.24.

Acta proceſſus regulantur a ſententia tamquam a ſuo fine, num.25.

Eaq; appellantur neceſſaria ad ſententiam ſupra, n.20.

In arbitrarijs non ſolum pœna minuitur ſecundum priuilegia militum, ſed etiam faciliori modo proceſſus agitatur contra effectos milites poſt delictum commiſſum, n.26.

Beneficia militibus conceſſa poſt latam ſententiam competunt etiam effecto militi poſt delictum, ſiue pœna ſit certa, ſiue arbitraria, nu.27.

Miles delinquens ſi poſtea deſinat eſſe miles a quo ſit iudicandus, nu.28.

Et ibidem obſeruari, quod ſententia participetur cum Iudice militari, ac ſi delinquens in militia permanſiſſet.

CASVS CENTESIMVS XLVII.

DIſponentibus capitulis militarium legionum, ſeu rei militaris, quod in cauſis criminalibus militũ Rectores, qui proceſſum fecerunt debeant dare ſentẽtias cum participatione Iudicis, ſeu Auditoris militiæ. Quæſitum fuit, an ſi quis tempore ferendæ ſententię reperiatur miles, qui tamen tempore delicti commiſſi nõ erat miles, ſententia ſit participanda cum dicto Iudice, ſeu Auditore militari, & vbi participari debeat, an dicto delinquenti imponenda ſit pęna habito reſpectu ad ſtatum antiquum eius perſonæ tempore delicti, an verò ad ſtatum nouum tempore ſententiæ, & ſic an tractari debeat, vt non miles prout erat, quando deliquit, vel tãquam miles, prout tempore condemnationis reperitur, & quid circa modum procedendi, & cauſam agitandi, & in beneficijs poſt latas ſententias competentibus.

1 Circa primum punctum, quod talis delinquens poſt delictum effectus miles ſit iudicandus cum voto proprij Iudicis militum, & attendatur priuilegium militare cõpetens tempore ferendæ ſententiæ, & non commiſſi delicti, probari videtur Inſtit. de noxal. action. §. omnis autem, vbi quod ad dandam noxalem actionem pro delicto Serui in Dominum attenditur tempus motæ litis,
2 non autem delicti commiſſi, quod, & probatur in ſequenti §. ſi ſeruus, vbi etiam traditur regula ad propoſitum quadrans, quod res impeditur ſi deducitur ad eum caſum a quo incipere non potuit. Ad idem facit l. hos accuſare in princ. & §. hoc beneficio ff. de accuſation. vbi ex officio, vel dignitate ſuperueniẽte poſt delictum
3 commiſſum, quis non poteſt accuſari, & melius probatur in l. penult. vbi etiam gloſ. in verbo vindicta ff. ſi ex noxali cauſa agat. vbi in impoſitione pœnæ attenditur
4 conditio perſonæ tempore condemnationis. Et ſeruiũt quæ dixi ſupra caſu 103. de eo, qui poſt maleficium cõmiſſum effectus eſt clericus, vel religioſus, vt a Iudice
5 ſeculari non ſit iudicandus, ſed ab Eccleſiaſtico, de quo vltra ibi adductos tractat Albert. de Gandino ſubtiles rationes adducens in tractatu de malefic. in Rubric. de aliquibus quæſtionib. varijs in maleficijs nu.9. verſ. poſtea ſubijcio, & quod attendatur tempus ferendæ ſen-
6 tentię, & non delicti, quoad ſtatum perſonę, & eius mutationem, tradit Decianus in tractatu crim. tomo 1. lib. quarto, cap.23. ſub n.2. poſt verſ. delinquens ſi poſt delictum in fine vbi formaliter ſubdit in ver. itidem ſi fiat, quod ſi delinquens fiat miles poſt delictum, & etiã poſt
7 inchoatum proceſſum, remittitur ad Iudicem militarẽ, a quo iudicandus eſt, & non ab eo, a quo delicti tempore iudicari debebat, & ita etiam antea tenuit Oldrad. conſ.4. ſub nu.1. dicens quod ſi paganus delinquat exiſtens paganus, & poſtea iam accuſatus vel inquiſitus efficiatur miles, de crimine nõ agitur ſub pr. Iudice, ſed ſub ſecundo, quod potiſſimũ videtur procedere ex quo participatio exigitur tempore ferendæ ſentẽtię in cau-
8 ſis militum, vt ſic ſatis eſſe videatur, quod ſint milites dicto tempore ſententiæ, cum qualitas iuncta verbo participio, vel huiuſmodi, intelligatur ſecundum tempus verbi l. in delictis §. ſi damnum ff. de noxal. actionib. & l. Titius. 26. ff. de militar. teſtam. & ita etiam expreſsè tenuit Marſil. in rubr. ff. de fideiuſſor. q.12. nu.136. verſic. mutatio enim ſtatus, & adducit l. qui cum vno §. reus ff. de re milit. & d. l. hos accuſare in princ. & in §. primo, & ſecũdum hanc opinionem practicaui multis ab hinc annis, licet alias in contraria fuerim ſententia, quod nulla exigeretur participatio, quaſi quod ea requireretur non in cauſis militum, ſed in delictis a militibus factis, & quia ad fundandam iuriſdictionem Iudicis attendi-
9 tur ſtatus in quo delinquẽs erat tempore commiſſi maleficij, eo enim ipſo, quod quis delinquit, acquiritur ius ei cuius iuriſdictioni ſubiectus eſt, quod per mutationẽ ſtatus ipſius delinquentis ei non poteſt tolli, vt tradit Vincent. de Franch. deciſ. 417. Ceſar Polimenus n.3. & 4. in ſecunda parte exemplificans in eo, qui tempore
10 commiſſi delicti erat Clericus, & poſtea vxorem duxit, vt cognoſcatur ab epiſcopo, non a Iudice laico per plura, quæ allegat, vnde, & in fine nu.9. concludit, quod ſi laicus debuit conueniri coram certo Iudice ratione alicuius exercitij, quod exercebat, ſi deſinat exercere tale officium, adhuc coram eodem conueniendus erit, & dat exemplum in mercatore, & ſcolare, qui pro geſtis, tempore, quo erat mercator, vel ſcolaris, etiam quod
11 deſierit eſſe mercator, vel ſcolaris, debet conueniri in curia mercatorum, vel coram Rectore, ex quibus in ſuo caſu iudicatũ refert, quod ſuppoſitus iuriſdictioni Admirati ratione certi officij tempore commiſſi delicti, debet ab eo iudicari, licet poſtea dicto officio fuerit ab eodem Admirato priuatus, & allegat Caſtr. in puncto in l. fin. in princ. n.1. & 2. C. de iuriſd. omn. iud. & in l. 2. lecta, cum l. 1. n.3. C. vbi de ration. agi oport. vbi etiam idem decidit Caſt. in clerico, qui fuit Notarius in Curia Epiſcopi, & poſtea efficitur bigamus, & deſinit exercere illud officium, quia ſi conueniatur de geſtis tempore Notariatus, debet reſpondere coram Epiſcopo, vt etiã ſequendo Franch. & Caſtrenſ. in omnibus prędictis tradit Marc. Anton. Genuenſ. in praxi curiæ Archiepiſc. Neapol. cap.9. n.1. & cap.16. n.5. quæ quidem deciſio-

12 nes tamquam particulares multum mihi placent,& ſe-
cundum eas,vt dixi,alias ſeruaui,habendo pro non mi-
lite militem, qui delicti tempore non erat miles, pro vt
è contra habui pro milite reſpectu participationis de
qua ſupra deletum ex matricula,ſeu de numero militũ,
qui tempore delicti commiſſi miles erat, vt ſunt termi-
ni deciſionis Vincentij de Franch. Verum a nonnullis
annis citra in 1.caſu contrarium,vt dixi, practicaui per
illud dictum Deciani.Oldradi,& Marſilij, & per iura i-
nitio allegata, de quibus non meminit Franch.licet in
puncto iuris veriorem eſſe credam eius ſententiam, &
ſucceſſiuè etiam illam meam priorem obſeruantiam, a
qua vt arbitror receſſum videtur,vt magis faueatur mi-
litibus, qui plus confidentes de eorum militari Iudice,
quam de alijs inſtãt ſemper eorum proceſſus pro par-
ticipanda ſententia ad illum tranſmitti, quibus inſi-
centes ad euitandas querelas morem gerunt,non tamẽ
forte errarent, ſi id facere recuſarent, dum tamen in
pœnis imponendis infra dicenda ſeruent, quæ proce-
dunt a quocunq;puniantur Iudice.

Et hoc quidem verum eſt,& procedere intelligitur,
niſi fraude,& dolo ad euitandum Rectoris iuditium, &
ad obtinendam alterius Iudicis participationem,vel ad
euitandos carceres, aut impenſas, in quibus benignius
13 cum militibus agitur, vel ad obtinenda beneficia con-
feſſionis,& pacis militibus conceſſa fuerit factus miles,
quia tunc ſub ſolius Rectoris iudicio remaneret,& nul-
14 lis priuilegiis militaribus gauderet, vt probatur in d.l.
hos accuſare in princ.vers. dum non retractandi cauſa.
ff.de accuſationib. & in l. ſi maritus la ſecunda §. legis
ff.de adul.pro vt,& in effecto Clerico,vel religioſo frau
dulenter, & doloſè poſt delictum probaui d. caſu 108.
& oſtendit etiam Albert. de Gandino in loco citato,
quod quando ſit, vel præſumatur latiſſimè ibi demon-
ſtraui,nec hic repetere decet,licet quoad perſonã Cle-
rici,vel religioſi ob omnimodam exemptionem a ſecu-
lari iuriſdictione alia cadat inſpectio, de qua ibidem di-
xi,quæ hic ceſſat in milite,qui totaliter,remanet ſub iu-
riſdictione eiuſdem Rectoris,& ab eo nedum proceda-
tur,ſed etiam iudicatur,licet cũ voto Iudicis militaris.

Circa ſecundum dubium, dicendum videtur, quod,
aut ſumus in delictis habentibus pœnam ordinariam
certam,& limitatam, aut in habentibus pœnam extra-
ordinariam,& Iudici arbitrariam,quæcunq;ſint crimi-
na,ſiue publica,ſiue priuata.

15 Primo caſu attenditur tempus commiſſi delicti, ita
vt nullum ſubſequens priuilegium, aut ſtatus mutatio
conſideretur,ſed ſecundum primeuam qualitatem per-
ſonæ delinquentis fiat condemnatio per l. 1.ff. de pœ-
nis, quemadmodum nec ſuperueniens nouæ legis pro-
miſſio per ea, quæ dixi infra caſu 156. Si tempore poſt
principium. Secundo verò caſu attenditur tempus ſen-
16 tentiæ, & priuilegium ſuperueniens, & ſtatus mutatio
conſideratur,& ſecundum ſuperuenientem qualitatem
perſonæ ipſius delinquentis pœna imponitur per d.l.pe-
nul. ff.ſi ex noxali cauſ.agat.Ioan. Bapt. Roſſel. in pul-
chro caſu tomo 2. conſ.crimin.diuerſ.vltimæ impreſ-
ſionis in magna forma conſ.34. viſo proceſſu nu.26.
verſic.alia opinio eſt, & hoc ea ratione,quia in primo
caſu, quando pœna eſt certa, & limitata, ſtatim quod
quis deliquit, ad illam pœnam obligatus fuit, & ideò
tempus tãtum delicti attenditur in imponenda illa pœna.

Secundo verò caſu, quando pœna eſt arbitraria Iu-
17 dici, delinquens non poteſt dici adſtrictus ad illam pœ-
nam,niſi cum Iudex arbitratur,& propterea tempus il-
lud ſententiæ ſolum inſpicitur, ita concludit Bart.in l.ſi
n.3. verſ.ideò ego puto rem ff. de pœnis ſequitur Saly-
cet.in l.fin.ſub num.3.verſ. verum tamen an pœna C.an
ſeruus ex ſuo facto poſt manumiſſ.teneatur,eandem di-
ſtinctionem Bartoli approbant in d.l.penul.ff.ſi ex no-
xali cauſa agatur Caſtr.n.3 verſ.nota etiam, & Alex.n.
6.verſ.vltimam ſolutionem,& alii per eos allegati, hãc
etiam diſtinctionem, quod in pœnis certis attendẽdum
ſit delicti tempus, in arbitrarijs autem ſententiæ, ap-
probat Socin.in l.ſi ſeruum num.8. & 9.verſicul.in glo.
in verbo vindictam ff. de eo per quem fact.erit,in qui-
ens eſſe magis communem, & tenendam opinionem,
quam etiam tenet Carpanus in §.omnium in conſtitu-
tion. dominij Mediolani tit.de iure, & priuilegio fiſci.
510. & 511. verſiculo declaratur tamen, qui ex hoc
declarat,quæ antea dixerat de confiſcationibus, vel a-
lijs condemnationibus factis tempore vnius Domini,
aut emptoris, conductoris, ſeu perceptoris fructu-
um iuriſdictionalium pro delictis tempore alterius
Domini, vel emptoris, conductoris, ſeu perceptoris
fructuum commiſſis, vt ſpectent ad primum, quando
18 pœnæ erant certæ tempore delictorum,quod tunc in-
ſpiciendum eſt, ſecus autem quando pœnæ erant arbi-
trariæ, quia tunc ſpectant ad ſecundum, ex quo inſpi-
citur tempus condemnationis tantum; & nihil certum
eſt in condemnatione tempore delicti,vt ibi per ipſum.
Vnde in pœnis ordinarijs, quæ certæ, & determina-
tæ ſunt, vſque ab initio commiſſi delicti, & ad quas de-
linquens ſtatim cum deliquit obligatus fuit nulla dimi-
nutio pœnæ facienda eſt tali delinquenti ex beneficio
confeſſionis, vel pacis militibus conceſſo, quandoqui-
dem ſi dicto beneficio potiretur non fieret condemna-
tio ſecundum tempus delicti,ſed ſecundum tempus ſen-
tentiæ,ſecus verò in pœnis Iudici arbitrarijs, in quibus
inſpicitur tempus ſententiæ in qua poteſt Iudex con-
demnationem mitigare, ex qualitate ſuperueniente in
perſona delinquentis,vt infra dicetur.

Et ex hac diſtinctione reſoluitur etiam tertium du-
bium,nam,& in proceſſu idem,quod in ſententia ſeruã-
dum eſt,ſi enim ſumus in pœna certa, & determinata,
cui delinquens non miles ſtatim cum delinquit,fuit ob-
ligatus,ſequitur quod ex priuilegio vel qualitate ſuper-
ueniente, & inhærente eius perſonæ non poteſt dictam
pœnam minuere,vel aliud commodum habere,vnde nõ
gaudet benefic.diminutionis pœnæ propter confeſſio-
19 nem, vel pacem militibus conceſſo, & ſi aliter dicere-
tur,& dictis beneficijs frueretur, ſententia non daretur
attento primeuo ſtatu, ſecundum tempus delicti,prout
dari debet ex doctrina Bart. cõmuniter approbata, vt
ſupra,nec poteſt ẽt vti habilitate cõceſſa militibus cir-
ca relaxationẽ a carceribus, & ſolutione mercedis Re-
20 ctorum, & Notariorum pro proceſſibus, quia ſi in
principali debent tractari, ac ſi non eſſent milites, &
prout tractati fuiſſent,ſi in primo ſtatu commiſſi male-
ficij remanſiſſent, in acceſſorijs etiam eodem modo
tractandi ſunt, cum acceſſoria ſequantur naturam ſui
principalis,c.acceſſorium de reg.iur.in 6.& l.cum prin-
cipalis ff.eod.tit.& vtrobiq;gloſ.& Doctores,& ſecun-
dum hoc pluries practicaui, licet quandoq;circa car-
cerationem viderim indulgeri relaxando Reos cum fi-
deiuſſore,vbi agitur de pœna ſtatuum ſuuis, qui tamẽ iu-
re ſtricto retinendi eſſent,ſicut retenti fuiſſent, ſi in pri-
ma eorum qualitate temporis delicti permanſiſſent per
prædicta, quod ſi ſumus in pœna Iudici arbitraria, cui
delinquens non eſt obligatus ſtatim, ſed tunc demum
cum

21 cum Iudex arbitratur, poterit ipſe Iudex habere ratio-
nem, & in iudicando, & in procedendo ad qualitatem inhærentem perſonæ delinquentis tempore, quo cauſa agitur, & ille comparet in proceſſu, quia nihil repugnat, quin poſſit tractari vt miles, prout eſt tempore comparitionum ſuarum, licet talis non eſſet tempore delicti, ex quo non eſt ex illo delicto adſtrictus ad aliquam pœnam certam, vt ex prædicta doctrina Bart. patet, quam ſecuti fuerunt in locis, relatis Salycet. Caſtr. & Alex. qui in indiuiduo dixit, quod hoc caſu Iudex
22 ex æquitate pœnam mitigabit ſecundum tempus ſen-
tentiæ quæ res, & ex eo conſtat, quod nullus reſpectus habendus eſt ad præcedens tempus, quo commiſſum eſt delictum, ſed ad illud tantum præſens, in quo delinquens a Iudice reperitur, vt ſpecialiter dicit Caſtr. & voluerunt etiam ſatis apertè Bart. & Salycet. & hoc in practica non recipit dubitationem, quia cum omnia
23 dependant ab arbitrio Iudicis, is procedit, & iudicat,
prout religioni eius videtur, & poteſt habere in conſideratione qualitatem illam ſuperuenientem poſt delictum in quolibet actu præcedente ſententiam, ſicut in
24 ipſa ſententia, & condemnatione, a qua acta præce-
dentia proceſſus ſunt regulanda, reſtringenda, & am-
25 plianda, non ſecus ac principia, & media a ſuo fine.
Vnde arbitrando pœnam poteſt illam minuere ex cõfeſſione, & pace ſecundum priuilegia militum, ſicut
26 etiam poteſt eadem priuilegia admittere in exarce-
ratione, & expenſis proceſſus, cum vere eo tempore delinquens ſit miles, & tanquam talis reputari debeat, etiam in condemnationem delicti vt ſupra fuit probatum.

Quòad vltimum de beneſitio, quod miſitibus conceditur poſt latam ſententiam, puta termini eundi ad confinia, vel relegationes, & diminutionis quartæ partis condemnationis ſoluendo intra menſem, vel alium terminum, dubium non eſt, quin indiſtinctè quęcunq;
27 fuerit pœna ſiuè certa, ſiuè arbitraria, competat de-
linquenti non militi, qui poſtea miles ſit factus, cum illud contingat poſt delictum, & poſt condemnationē, & ſatis ſit, quòd eo tempore quo incipit competere volens eo vti, ſit miles, & ſic habeat qualitates requiſitas ad illud obtinendum per d.l. in delictis § ſi damnum ff. de noxal. act. & quia cui conueniunt verba legis, diſpoſitio quoq; conuenire debet Crauet. conſ. 1c. num. 7. verſ. 2. fundatur, & ita practicatur. Ex his de-
28 cidi poteſt, quid in caſu contrario ſeruandum ſit in eo
ſcilicet, qui delicti tempore miles erat ſed poſtea, talis eſſe deſijt per priuationem, vel aliter, reſpectu etenim primi dubij res non caret difficultate peribi dicta, quę & in hoc militant, cum contrariorum eadem ſit diſciplina §. 1. Inſtit. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. & §. 1. Inſtit. de tutel. & vt idem operetur propoſitum in propoſito, quod operatur propoſitum in propoſito, l. fin. §. ſi filius, ff. de leg. 3. tamen licet in illo caſu varia fuerit obſeruantia, in hoc tamē ſemper fuit vniformis, quia participata fuit ſententia cum Iudice militari, ac ſi delinquēs in militia permanſiſſet, & puto huiuſmodi practicam de iure ſuſtentabiliorem per allegata per Franch. in d. 1. dubio citatum num. 3. 4. & 9. & per deciſ. Caſtr. ibi relatam; In alijs autem cõcernentibus ſecundum, & tertium dubium, non eſt probabile difficultas, quia a quocunq; procedatur dicta in illis, militant & in iſto caſu, & in procedendo, & in iudicando eadem adhibenda eſt diſtinctio.

EPITOME.

Quod ſtatutum puniens offendentem officialem non habet locum in offendente electum, vel extractum ad officium, qui nondum officij adminiſtrationem fuit conſequutus; Item nec in offendente eum poſtquam habuit exercitium iuriſdictionis, non prætextũ officij, ſed odio particulari facta eſt offenſio.

SVMMARIA.

Offendens officialem electum, ſed non ad officium admiſſum non tenetur pœna ſtatuti de offendente officialem, nu. 1.

Officialis quis verè, & propriè tunc dicitur, quando electio habuit effectum per admiſſionem ad exercendum officium, num. 2.

Tempus datæ, & factæ electionis attenditur in gratioſis, ſed in concernentibus iuriſdictionem attenditur tempus præſentationis debito tempore factæ pro exercitio conſequendo, num. 3.

Ciuitatis, quæ proprium epiſcopum occiderit, tunc priuatur honore Epiſcopali quando is epiſcopus erat iam conſecratus, num 4.

Offendens officialem non intuitu officij, ſed ex priuata maleuolentia non tenetur ſtatuto de offendente officialem, n. 5.

Leſæ Maieſtatis non tenetur qui Principis conſiliarios, aut ſenatores, vel alios officiales Principi adſiſtentes offendit ob priuatam inimicitiam, & ſpeciale odium, num. 6.

Stante decreto, quod capientes, vel occidentes delinquentes gaudeant indulgentia exceptis offenſoribus miniſtrorum Iuſtitiæ, ſi quis offendat electum in miniſtrum iuſtitiæ, nihilominus gaudet indulgentia etiam ſi ad eius fauorem expeditæ ſint litteræ commiſſionis dummodo nondum præſentatæ fuerunt, num. 7.

Bannum prohibens offendere officialem, vel miniſtrum iuſtitiæ intelligitur de offenſione ex cauſa officij, num. 8.

Prouiſio de delictis officialium cognoſcendi intelligitur de delictis commiſſis in exercendo officium, & non extra, n. 9.

Item procedit tam actiuè quam paſſiuè, num. 10.

CASVS CENTESIMVS XLVIII.

VEnit in controuerſiam an offendens officialem electum, ſeù ex burſa communis extractum ad officium nondum tamen ad illud admiſſum teneatur pœna ſtatuti de offendente officialem, & præſertim
1 ſi offenſio proceſſit nõ intuitu officii, ſed ex odio par-
ticulari. Reſolutio eſt quod non teneture quia electus in officialem non dicitur verè, & propriè officialis,
2 ſed tunc demum: quando electio habuit effectum per
admiſſionem ad exercēdum officium, Anton. de Butrio conſ. 19. ſub nu. 3. 12. & 18. vbi agit de Epiſcopo electo, ſed non conſecrato. Et licet in gratioſis atten-
3 datur tēpus datę, & ſic factę electionis ſeù extractionis,
c. ſi eo tēpore de reſcript. in 6. latiſſimè Fęlyn. in c. eā te n. 18. verſ. tēpus datæ extra eod. tit. de reſcript. nihilominus in concernentibus iuriſdictionem attenditur tēpus præſentationis debita temore factæ pro exercitio conſequendo, & ante eam nulla pœnitus officiali deputato authoritas competit Fęlin. in c. cœterum ſub n. 11. poſt verſ. valet proceſſus factus circa finem eodē tit. & in d. c. eā te ſub n. 21. verſ. fallit quarto, facit Couar. lib. 2. variar. reſol. c. 8. in finalibus verbis verſ. his omnibus accedit, vbi dicit, quod concluſio Doctorum,
4 quod Ciuitas, quæ proprium Epiſcopū occiderit, priue-
tur honore, & dignitate Epiſcopali, procedit quando is Epiſcopus erat iam conſecratus, & non ante: ma-

xime

ximè autem hoc eſt concedendum, vbi iniuria non oc-
caſione illius electionis, & officij, ſed ex inimicitia par-
ticulari proceſſit nã & ſi offenſus fuiſſet iam cõſequu-
tus officij exercitiũ, & offenſio nõ proceſſerit intuitu
ipſius officij, ſed ex priuata maleuolentia, locus non
eſſet dicto ſtatuto pro pœna offendentis officialem, vt
decidit Capyc. iura, & authoritates adducens deciſ.
130.nu.7.& 8.verſ.is cuius opera, ſicut lęſæ maieſtatis
crimen non tenetur, qui Principis conſiliarios, aut Se-
6 natores vel alios officiales ipſi Principi, & eius cõciſto
rio aſſiſtentes offendit nõ in ipſius Principis iniutiam,
& officij prætextu, ſed ob priuatam inimicitiam, &
ſpeciale odium, vt decidunt poſt antiquiores Capyc.d.
deciſ.130.nu.14. verſ.& hoc intelligendum ſecundum
eũ Alciat.conſ.19.n.17.in fine verſ.nec obſtat ille text.
lib.7.Paris de Puteo in tractatu Syndicat. in verbo i-
niuria officialis c.3.incipiente an ſi officialis n.4.verſ.
7 quibus accedant folio mihi 275.Crauet.conſ.6.nu.79.
verſ.3.arguitur & latè Decianus cœteros referens, &
de communi atteſtans in tract. crimin. tom. 2. lib.7.
cap. 5. num.4. verſ. ſed pulcha inſurgit dubitatio, vbi
etiam ait, quòd eam ſequeretur in conſulendo, & iudi-
cando, quamuis credat, quòd in puncto iuris facile ſu-
ſtineri poſſit contrarium, quod ſcilicet incurrat in pœ-
nam criminis lęſæ maieſtatis etiam qui tales officiales
offendit ex ſpeciali inimicitia nulla conſideratione ha-
bita de Principe, vt ibi per eum cui opinioni etiã adhe-
ret Clar.in §.lęſæ maieſtatis n.5. verſ.quæro etiã nun-
quid, ſed cõmunem opinionem ſequitur Vulpellus re-
ſpõſ. crim.21.n.5.inquiens eſſe receptiſſimam ſenten-
tiam. His adiungitur Vinc. de Franc.deciſ.Neap.326.
Emanato Regio banno in 2.parte, vbi ſtante decreto
q͠ capientes, vel occidentes delinquentes pro delictis
per eos commiſſis gaudeant indulgentia exceptis illis,
qui offendiſſent Miniſtros iuſtitiæ, ſi quis offendit ele-
ctum, & deputatum in miniſtrũ iuſtitiæ, & ad cuius fa-
uorẽ expeditæ ſunt literæ commiſſionis, nondũ tamen
præſentatæ, locus eſt indulgentiæ: quia non ſumus in
delicto excepto a banno, ex quo ille offenſus non ha-
bebat exercitium iuriſdictionis tẽpore offenſionis, ad
quod plura allegat, & quia etiam, quòd eo tempore
exercuiſſet officiũ, nihilominus offendẽs debebit gau-
dere indulgentia, ex quo non offenderat miniſtrum in-
tuitu officij, ſed ex odio particulari ſecundum Capyc.
& Foller.per eum citatos, quaſi quod exceptio ban-
8 ni intelligatur de offenſione miniſtri iuſtitiæ ex cauſa
officij, quemadmodum, & alia Regni prouiſio de deli-
9 ctis officialium a ſola magna Curia cognoſcẽdis intel-
ligitur de delictis cõmiſſis exercendo officium, & non
extra pertinentia ad illud, vt etiam inquit dixiſſe antea
deciſ.274.in villa vbi hoc firmat n.7.& amplius quod
procedit dicta prouiſio tã actiuè, ſi officialis prætextu
10 officij offendit alium, quam paſſiuè ſi offendatur ab
alio, quod & prius firmauerat nu.4. ex quibus quidem
dictis Vincent. de Franch. ſatis corroborata videtur
reſolutio prædicta.

EPITOME.

An ex cauſa coniuncti, & attinentes bannitorum, & ma-
lorum hominum cogi poſſint pro eis pręſtare cautio-
nem de neminem offendendo, neq; in perſona, neque
in bonis, & concluditur pro affirmatiua pluribus iuri-
bus, rationibus, & autoritatibus in his, & ſimilibus ter-
minis loquentibus.

SVMMARIA.

Conſanguinei bannitorum, & facinoroſorum perturbantium quietem publicam cogi poſſunt ad præſtandum pro eis cautionem de non offendendo perſonas, & bona territorij infectati, num. 1. & 8.

Ob publicam vtilitatem multa in priuatorum damnum, & incommodum conceduntur, num. 2.

Princeps debet prius cogitare de vtilitate Reipublicæ quam ſingulorum, 3.

Publicum fauorem concernens ampliari, & extendi debet, num. 4.

Ad Iudicem pertinent prouinciam facinoroſis hominibus expurgare eamq; pacatam regẽ, & propterea cautiones de non offendendo extorquere, num 5.

Banniti deſinunt eſſe Ciues, quoad commoda, & honores, non quoad onera & odia, num. 6.

Banniti non deſinunt eſſe coniuncti, ideoq; coniunctorum appellatione continentur, num 7.

Coniuncti ob bonum publicum grauantur pro bannitis coniunctis nu 8 & 24.

Banniti non delinquerent ſi coniuncti obuiarent, num. 9.

Publico fauore iura tranſgredi licet, num. 10.

Iura tranſgredi æquum eſt ex cauſa, puta ob terribiles caſus, num. 11.

Neceſſitas non habet legem, & facit licitum, quòd alias eſſet illicitum, 12.

Scandalis obuiandum, illiſq; ante tempus occurrendum, n. 13.

Melius eſt intacta iura conſeruare, quam poſt vulneratam cauſam remedium afferre, num. 14.

Scandalorum euitandorum cauſa multa permittuntur, quæ alias non concederentur, num. 15.

Filius aliquando punitur pro delicto Patris, & è contra Pater pro delicto filij, & quibus caſibus, num 16.

Vnus punitur ex facto alterius in multis caſibus, num. 17.

Statutum quòd vnus puniatur pro delicto alterius valet ſecundum veram, & communem opinionem, num. 18.

Eſtq; hoc ſtatutum durum, & odioſum, num. 19.

Et obſeruandum quando imponit pœnam pecuniariam non corporalem, num. 20.

Statutum, quòd vno de domo, vel familia delinquente, alij teneantur, valet ea ratione quia omnes de familia curabunt, ne quis delinquat, num. 21.

A delictis abſtinet quis facilius, cum videt coniunctos pro illis, num. 22.

Statutum Florentinum, quòd pro vno delinquente de cognatione, vel conſorteria, cæteri teneantur, a multis Doctoribus citatur, num. 23.

Coniuncti poſſunt obligari pro delictis coniunctorum bannitorum, num. 24.

Cornelij Benincaſij apologia declaratur, num. 25.

Statutum, vel decretum, quòd coniuncti teneantur dare in manibus curiæ delinquentes coniunctos valet, num. 26.

Item, quòd coniuncti debeant fideiubere pro coniunctis etiam bannitis, quod non ingredientur Ciuitatem, vel territorium, num. 27.

Senenſe decretum pœnale aduerſus coniunctos pro eorum bannitis relatum, & commentatum a pleriſq; grauibus Doctoribus, num. 28.

Statutum Florentinum, quòd propter homicidium ab vno factum omnes conſortes expellantur de ciuitate, tenet, & refertur a Iaſone, 29.

Statutum puniens totam domum pro delicto vnius tantum valet, num. 30.

Statutum, quod conſortes teneatur ſoluere pœnas pecuniarias

bannitorum valet, & laudabile eſt, ſi cauſa ſubſiſtat, n. 31.
Publicæ vtilitatis gratia, ne ſcilicet quies publica turbetur
permittuntur ſtatuta contra ius naturale, n. 32.

CASVS C. XLVIIII.

TEmpore, quo malefactores, & banniti publicam,
& priuatam quietem, ac tranquillum ſtatum a-
liorum perturbant, & huc, & illuc diſcurrendo homici-
dia, violentias, latrocinia, & alia varia crimina perpe-
trant, & Reſpublicas, Ciuitates, Terras, Oppida, Villas,
& dictorum locorũ homines, & habitatores infeſtãt,
diuerſaq; facinora committentes, omnibus metum, &
timorem inferunt; Propoſitum fuit, vtrum Conſangui-
nei talium bannitorum, & ſceleſtorum hominum iure
cogi poſſent pro eis præſtare cautionem de non offen-
dendo perſonas, & bona territorij infeſtati, & mihi id
fieri non videbatur impium, neque iniquum, ob publi-
1 cam vtilitatem, ex qua nouum non eſt multa in priua-
torum damnum, & incommodum concedi iuxta notata
2 per ſcribentes in l. Barbarius ff. de offic. Prætor. vbi præ
cipuè Iaſ. multa congerit, publica enim vtilitas, priuatæ
vtilitati præferenda eſt Bart. & alij in l. 1. ff. ſolut. matr.
debetque Princeps prius cogitare vtilitatem Reipubli-
cæ, quam ſingulorum, vt dicit Bartol. in auth. de hæ-
3 red. & Falcidia in princ. n. 4. verſ. ſecundo nota, & quod
publicum fauorem concernit, ampliari, & extendi de-
4 bet. l. illud, & ibi gloſ. in verbo, alia cauſa C. de ſacro-
ſanct. Eccleſ. & l. hoc modo in fine ff. de condit. & de-
monſtr. & cum latiſſimum ſit Iudicis officium. l. 1. ff. de
iuriſdiction. omn. Iudic. & ad eum pertineat prouinciã
5 facinoroſis hominibus expurgatam conſeruare. l. con-
gruit ff. de offic. Præſid. l. 1. ff. de offic. Præfect. Vrb. &
propterea cautiones etiam de non offendendo extor-
quere l. denuntiamus C. de his qui ad Eccleſ. confug. l.
illicitas §. ne potentiores ff. de offic. Præſid. & vtrobiq;
ſcribentes male ſibi permiſſa videretur vti poteſtate, ſi
ſubditos non compelleret ad huiuſmodi cautiones, &
in eis etiam bannitos, a quibus magis timendum eſt nõ
compræhenderet argum. l. æquiſſimum ff. de vſufru. l.
quidam æſtimauerunt in fine, & ibi notat. per Docto-
res ff. ſi cert. petat. &c. diſcordantes cũ ſeq. 90. diſtinct.
licet enim banniti deſinant eſſe ciues Bart. in l. fin. per
illum text. ff. de legationib. Nellus in tractatu de banni-
tis in pr. parte ſecundi temporis q. 45. hoc tamen intel-
ligitur quoad commoda, & honores, non autem quoad
onera, & odia, in quibus non perdunt Ciuitatem, vt per
6 Nellum d. quæſt. 45. in fine, & tradit Ludouic. Roman.
conſ. 73. circa primum nu. 4. verſ. hæc autem regula, vl-
tra quod non deſinunt eſſe coniuncti, cum iura ſangui-
7 nis iure ciuili non tollantur l. iura ſanguinis ff. de regul.
iur. & appellatione coniunctorum continentur, cum
verba naturaliter, & non ciuili modo intelligenda ſint.
l. fin. C. de his qui veni. ætat. impetr. l. fidei commiſſum
ff. de conditionib. & demõſtrat. & l. ex ea parte §. in In-
ſulam ff. de verbor. obligat. vt ideò mirum nõ ſit, ſi pro
8 eis tamquam coniunctis, coniuncti ob bonum publicũ
grauentur, præſertim quia ipſis ſcientibus conſentien-
tibus, & ſæpè etiam ſubminiſtrantibus ſolent bãniti de-
linquere, vel ſaltem præſumptio eſt, quod non delinque-
rent, ſi cœteri coniuncti obuiarent iuxta dictum Baldi
9 in c. conſtitutus il 1. de teſtibus quod ſequitur Iaſ. in l. ſi
quis in ſuo §. legis ſub nu. 3. in fine verſ. vlt. facit C. de in
off. teſtam.

10 Præterea non videbatur contra ius eſſe ſi conſan-
guinei pro bannitis vt ſupra legarentur, cum fauore pu-
blico iura tranſgredi liceat l. ſi ita vulneratus ante finẽ
ff. ad leg. Aquil. Roman. conſil. 310. in caſu propoſitæ
conſultationis per totum Iaſ. in d. l. Barbarius nu. 24. &
pluribus ſeq. ff. de offic. Præt. Fęlyn. in c. nonnulli ſub n.
16. verſ. ad euitandos iſtos nouos ſcrupulos extra de re-
ſcript. ſeruit. dictũ aureum Baldi in c. Odoardus n. 2. in
quib. cauſ. feud. amit. in vſib. feud. quod propter terri-
11 biles caſus licitum eſt Iudicibus leges tranſgredi, & a-
liud non minus elegans eiuſdem in c. ſecundo ante finẽ
de re iudic. quod interdum æquum eſt ex cauſa tranſ-
gredi legem, quæ dicta refert Afflict. lib. 1. conſtitutio.
Regni Rub. ſecunda in conſtit. pacterenorum ſub n. 40.
verſ. & ideò dicebat, & potiſſimum imminente neceſſi-
tate cui commodè aliter prouideri non poteſt quia ne-
12 ceſſitas non habet legem, ſed ipſa conſtituit legem, &
facit licitum quod alias eſſet illicitũ Doctores in l. quæ
propter neceſſitatem ff. de reg. iur. vbi Dec. n. 1. & 2. &
Cagn. n. 1. gloſ. in l. 1. in verbo non aliter in princip. ff.
de off. eius, & ibidem copioſè Iaſ. num. 75. & vt futuris
ſcandalis obuietur, proptèr quorum euitationem decet
13 ante tempus occurrere, & opportune prout cauſa ex-
poſtulat, prouidere arg. l. fin. C. in quib. cau. reſt. in inte-
gr. non eſt neceſſ. gloſ. in §. apum quoq; Inſt. de rer. diuiſ.
melius eſt enim intacta iura conſeruare, quam poſt vul-
14 neratam cauſam remedium afferre, vt in d. l. fin. etiam
contra ius, cum multa permittantur gratia euitandorũ
ſcandolorum, quæ alias non concederentur, l. penult. ff.
15 ad leg. Cornel. de Sycarijs l. ſi quis filio §. hi autem om-
nes in fine ff. de iniuſto rup. & irrit. fact. teſtam. Socin.
cõſ. 105. n. 41. verſ. quibus etiam hoc accedit lib. ſecũdo,
quod eſt repetitum conſ. 68. lib. 1. Fęlyn. in c. nihil ſub
nu. 1. & ſeq. verſ. tu verò extra de præſcripr. vbi colligit
triginta tria ſpecialia inducta contra iuris regulas pro-
pter ſcandalum euitandum. Rurſus conſiderabatur
quod non longe diſtet a dicta prouiſione quæ alias iure
communi procedere conceduntur, ſi quidem videmus,
quod nun raro in pęnis temporalibus vnus pro alio ob-
ligatur, & tenetur, vnde Afflict. lib. pr. conſtitution. Re-
gni Rub. ſecunda. de Pacterenorum receptatoribus in
conſtitutione Pacterenorum n. 33. & ſeq. poſt verſ. re-
gula eſt, ponit duodecim caſus, in quibus filius punitur
16 pro delicto Patris, & paulo infra n. 40. & ſeq. *poſt verſ.*
in eadem ibi, & è contrario, ponit alios ſex caſus, in
quibus Pater punitur pro delicto filij, Menoc. etiam in
tract. de arbit. Iudic. lib. ſecundo, cent. quarta, caſu 345.
ferè in toto, multos congeſſit caſus, in quibus vnus ex
17 facto alterius pœna afficitur, vt Dominus pro ſeruo,
Magiſtratus, ſeu officialis pro familia, Pater pro filio, &
alij pro alijs, vt ibi per ipſum, de qua re plura notauit
Couar. lib. ſecundo, variar. reſolut. cap. 8. n. 1. cum mul-
tis ſeq.

18 Præterea negari non poteſt quin valeat ſtatutum,
mandans, quod vnus pro delicto alterius puniatur, ſe-
cundum veram, & communem Doctorum opinionem,
de qua poſt antiquiores teſtantur Couar. d. c. 8. num. 7.
verſ. quarto, principaliter. Ant. Gabriel. tit. de iure quę-
ſito non tollendo cõcl. 2. n. 18. verſ. quarto amplia. Car-
car. in tract. de execut. ſentent. contum. capt. bannit. in
præfat. n. 71. verſ. & licet. Clar. in practic. crimin. q. 86.
n. 5. verſ. & hæc quidem, & Farinac. lib. 1. qq. crimin. tit.
de delictis, & pœn. q. 24. nu. 150. cum ſequentibus verſ.
limita primo propoſitam huius quæſtionis regulam, &
Angel. in tractat. de maleſic. in verbo Dictum Sempro-
nium n. 12. & ſeq. verſ. quid ſi ſtatuto, & ibidem clarius
Auguſtin. in addition. num. 15. & 16. verſic. in quantum
[illegible]
autem,

autem, & tradit ante eos Alberic. de Roſate de ſtatut.
libr. 1. q. 47. q. 50. & q. 51. vbi rationes adducit effica-
ces, & palpabiles, & exemplificat in filio pro Patre, in
patre pro filio, in Domino pro ſeruo, in Vniuerſitate
pro Ciue, in communitate pro delinquentibus in ſuo
territorio, prout etiam exemplificat Farin. in loco cita-
to numeris ſequentibus, cum quibus conueniũt Afflict.
vbi ſupra num. 37. & 40. loquens in ſtatuto, quod filius
puniatur pro Patre, & è conuerſo, quod Pater puniatur
pro filio, Iaſon. in d. §. legis ſub in 3. & 4. exemplis, &
Menoch. d. caſu 345. n. 10. 14. & ſeq. & Clar. d. q. 86. nu.
6. 7. 8. & 10. loquentes in eodem ſtatuto, & in alio, quod
Dominus teneatur pro famulo, & cõmunitates de cõ-
miſſis in earum territorijs. Hæc enim ſtatuta etſi dura,
19 rigoroſa, & odioſa ſunt valent tamẽ, & obſeruanda ve-
niunt, vt Menoch. dicit, & latius proſequitur Farinacc.
20 quando tamen pecuniariam tantum pœnam impo-
nunt, non etiam corporalem, vt Farin. tradit n. 189. &
190. verſ. ſublimita ſecundo, vbi cæteros refert, qui-
bus additur Iaſ. in §. actiones autẽ n. 71. & 72. Inſtit. de
action. & in d. §. legis n. 3. in princ. verſ. prædicta intelli-
ge, & Alberic. in dictis quæſtionibus 47. 50. & 51. Fer-
dinand. Vaſq. lib. 3. controuerſ. Illuſtr. & vſufreq. c. 96.
ſub n. 14. poſt medium verſ. ad prædicta optimè ſeruit,
Angel. de malefic. vbi ſupra n. 13. verſ. ſed non valet, &
ibi etiam Auguſtin. in addit. num. 15. & 16. qui latius in-
ſiſtit, & magis ad rem noſtram facit, quod fieri poteſt
ſtatutum, & factum tenet, quod vnus de domo agnatio-
21 ne, vel familia delinquente, alij de illa domo, agnatio-
ne, vel familia teneantur ea ratione: quia alij curabunt,
ne aliquis delinquat, & facilius abſtinebit quis a delictis
videns coniunctos pro illis puniri, ita in puncto not.
Bart. in Liure prouiſum ad finem C. de fabricenſ. lib. 11.
22 arg. illius legis bene hoc probantis, & ſequuntur ibi A-
lex. in addit. Ferdinand. Vaſq. lib. 1. controuerſ. illuſtr. &
vſufrequent. cap. 32. in fine nu. 16. verſ. centeſimo deci-
mo ſexto, colligitur Dec. conſ. 64. ante nu. 4. verſic. & in
primis præſuppon. Iaſ. in d. §. actiones autem num. 76.
& 77. & in d. §. legis n. 3. verſ. primo per illud, & ver. ſe-
quenti, Auguſtin. ad Angel. de malefic. in loco citato n.
16. verſic. vide pulchra verba, latè Cartar. in tractat.
de execut. ſentent. contum. capt. bannit. in præfat. n. 73.
& 74. verſ. idem etiam, qui omnes meminerunt. de ſta-
23 tuto Florentino, quod pro vno delinquente de cogna-
tione, vel conſorteria cæteri teneantur, & alios idem
tenentes refert Farin. vbi ſupra n. 153. & ſeq. verſ. & in
ſpecie, vbi amplius vult hoc procedere in terminis no-
ſtris, videlicet, vt coniuncti poſſint obligari pro delictis
coniunctorum bannitorum, quod etiam oſtendit Car-
24 tar. in d. præfat. num. 76. & ſeq. poſt verſ. hinc etiam,
& ita etiam tenuit Iaſ. in d. §. actiones autem n. 71. verſ.
& idem etiam Inſtit. de action. cum quibus concordant
quæ infra ſubijcientur ad finem.

Cęterum quia vidi nuper ea, quę in hac materia ſcri-
25 pta reliquit Cornelius Benincaſius Peruſinus non ob-
ſcuri nominis Iuriſconſultus in ſua Apologia boni pu-
blici de non conſtituendo conſanguineos cogi pro bã-
nitis de non offendendo cauere, impreſſa Peruſiæ an-
no 1587. vbi quærit an expediret vniuerſaliter ſtatuere
conſanguineos teneri pro conſanguineis bannitis cau-
tionẽ de nõ offendendo præſtare, & cõcludit pro parte
negatiua, pro qua adducit decem fundamenta, & re-
ſpondet his, quæ in contrarium pro parte affirmatiua
facere videbantur, placet lectorem admonere præfati
Doctoris concluſionẽ in nihilo obſtare dictis ſupra per
me: quia vltra quod ille loquitur de lege vniuerſali, &
propterea ſuper hoc publicauda, nos autem de ordine
particulari, & duratur(?) quatenus eadem cauſa perma-
neret, principaliter in eo ſe fundat, quod tẽporibus illis,
quibus regnabat Sixtus Quintus Pontifex Maximus,
nõ erat opus tali prouiſione, & ceſſabat neceſſitas tam
rigoroſa remedia introducendi, & tam duras leges cõ-
ſtituendi, nec negat, quin imminente neceſſitate, & le-
gitima vrgente cauſa ſic ſtatui poſſit, imò hoc videtur
concedere ſaltem dicta neceſſitate, & cauſa durante,
nec diſceptatio ſua eſt, an poſſet ita conſtitui, ſed an ex-
pediret, vt eius opuſculum docet, quod totũ legẽdo p-
curri, vt viderem, an meis ſcriptis contradiceret, & ſi a-
liud diceret, malè quidem ſentiret, & loqueretur contra
iam relatas, & infra referendas deciſiones in hoc ipſo
puncto, de quibus non facit ipſe mentionem, pro cuius
rei confirmatione adduci poteſt, quod eſt validum ſta-
26 tutum, aut decretum vel proclama, quod coniuncti te-
neantur dare in manibus curiæ delinquentes coniun-
ctos, vt decidit Cartar. in dicta præfatione n. 75. verſic.
hinc etiam valet, & poſt eum Farinacc. dicta quæſt. 24.
ſub n. 155. ver. & rurſus in ſpecie. Item quod coniuncti
27 debeant fideiubere pro coniunctis etiã bannitis, quod
non ingredientur Ciuitatem, vel territorium, vt demõ-
ſtrant Cartar. vbi ſup. n. 78. verſ. quæ annotanda sũt, &
Farin. ſub d. ver. Et rurſus in ſpecie, & refert Cartar. in
loco citato ex atteſtatione Angel. nu. 77. verſ. & dicit,
28 quod in Ciuitate Senarum factum fuit decretum, quod
omnes banniti tenerentur ſe præſentare in quodam lo-
co diſtante per centum milliaria, & quod ſi non ſe præ-
ſentabunt, eorum coniuncti caderent in pęnã mille au-
reorum, de quo dicto prius mentionem fecit Iaſ. in d. l.
Barbarius n. 29. verſ. ſeptimo facit ff. de offic. Prætor.
qui illud refert perfectius: quia vult Ang. quod propter
publicum bonum poteſt Ciuitas ſtatuere, quod ſi ban-
niti Ciuitatis non ſeruauerint certos confines, incidant
ſinguli in pœnam mille ducatorum, & quod dicta pœ-
na committatur, & exequatur non ſolum contra ex-
bannitos, ſed etiam contra eorum coniunctos per li-
neam maſculinam vſq; in quartum gradum. Dicit inſu-
per idem Cartar. in d. loco nu. 72. verſ. hinc valet, quod
valet ſtatutum Florentinum, quod propter homicidiũ
29 ab vno factũ, omnes conſortes expellãtur de Ciuitate,
quod antea dixit Iaſ. in dicto §. actiones autem num. 73.
Inſtit. de action. & in d. l. ſi quis in ſuo d. §. legis ſub n. 3.
verſ. quinto facit C. de inoffic. teſtam. vbi etiam ſubicit
ſub eodem n. 3. verſ. vlt. facit, quod valet ſtatutum pu-
30 niens totam domum pro delicto vnius tantum, & de
ſupradicto ſtatuto Florentino latius meminit Auguſtin.
de Arimin. in addit. ad Angel. de malefic. in verbo di-
ctum Sempronium ſub nu. 16. ad finem verſ. & vltimo
vide, vbi ait quod cum accidiſſet, quod quidam de ma-
gna domo occidiſſent in ciuitate Aretij Ambaſciatores
Florentinæ Reipublicæ fuit ſtatutum, quod conſan-
guinei haberentur pro rebellibus, & expellerentur, &
bona eorum eſſent publicata, niſi intra annum prę́ſen-
tarent illos occiſores viuos, aut mortuos, & quod tale
ſtatutũ valet, & quod eius effectus fuit magnus, quia illi
de propria occidi fecerunt dictos occiſores; & dicit
Ferdinãd. Vaſq. lib. 3. controuerſ. illuſtr. & vſufreq. c.
96. ſub n. 14. circa finem verſ. idem ergo dicendum, q
valet ſtatutum, quò conſortes teneantur ſoluere pœnas
31 pecuniarias bannitorum, & licet ſubdat, quod non eſt
laudabile, quamuis ſit tolerabile; hoc erit intelligen-
dum cauſa non ſubſiſtente, nam ſi ſubſit, & vrgeat, lau-

Digitized by Google

3 x dabile etiã eſt, & honeſtum. Permittuntur etenim or-
dinationes huiuſmodi quantumuis contra jus naturale
ex cauſa publicæ vtilitatis, vt pacificus conſeruetur
ſtatus, & ne publica, & priuata quies turbetur, vt præ-
fati doctores conſiderant, & rectè,

EPITOME.

De bannito de vno territorio, quòd ad illud mitti poteſt Ambaſciator alterius territorij, nec ibi durante ambaſciaria poteſt occaſione dicti banni moleſtari, offendi, aut retineri.

SVMMARIA.

Bannitus miſſus legatus, ſiuè Ambaſciator ad locum, vnde eſt bannitus, non poteſt ibi offendi, vel retineri ex cauſa dicti banni, num. 1.

Bannum eſt quaſi publicum debitum, num. 2.

Legatione durante, legatus non poteſt conueniri, vel moleſtari pro debitis publicis, num. 3.

Legati, ſeù Ambaſciatores etiam hoſtium dicuntur ſancti, id eſt inuiolabiles, & ex iure gentium habent ſecuritatem, & ideò a nemine poſſunt impunè offendi, num. 4.

Ambaſciatores non poſſunt capi repreſalijs, quia habent immunitatem de iure communi num. 5.

Legati hoſtium tacitum habent a lege ſecuritatem, num. 6.

CASVS CENTESIMVS L.

1 BAnnitus de vno territorio, puta Florentino, qui
ſit de alio territorio, puta Peruſino, poteſt per
ipſum Principem Peruſinum mitti Ambaſciator ad Re-
publicam Florentinam, abſq; metu, quod ibi offenda-
tur, vel retineatur ex cauſa dicti banni, ita probat text.
in §. Reuerendiſſimi verò apocriſarij in Auth. de San-
ctiſſim. Epiſcop. vbi dicit, quod Clerici per ſuo Epi-
2 ſcopos miſſi ad Patriarcham, vel Metropolitam, du-
rante legatione pro debitis publicis, vel priuatis con-
ueniri, vel moleſtari non poſſunt, vnde notat ibi An-
gel. de Peruſio num. 29. ad finem verſ. nota iſtum text.
3 quod ſi bannitus Peruſinus per commune Florentiæ
mittatur Florentiam pro ambaſciata non poteſt ibi re-
tineri pro banno, quaſi quod bannum accipiatur pro
publico debito, quam deciſionem non memini alibi
legiſſe, & pro eius confirmatione facere puto, quod
4 iſti legati, ſeù Ambaſciatores etiam hoſtium dicuntur
ſancti, id eſt inuiolabiles, & ex iure gentium habent
ſecuritatẽ, & a nemine poſſunt impunè offendi l. fin. ff.
de legation. & l. ſanctum, & ibi gl. ff. de rer. diuiſ. Bart.
in l. 1. in princ. n. 2. verſ. circa hãc legem ff. ad leg. Iul.
Maieſt. qua ratione dixit idem Bart. in d. l. fin. in princ.
5 quod Ambaſciatores non poſſunt capi pro repreſalijs:
quia habent immunitatem de iure communi, Idem
voluit gl. in l. cõuentionum quinta in gl. fin. ff. de pact.
6 quæ dicit legatos hoſtium ſecuros eſſe tacite eis data
ſecuritate per legẽ, ſequitur Bart. ibi in finalibus verbis
notãs ſimpliciter, q. Ambaſciatores habent ſecuritatẽ.

EPITOME.

De pœna aſſerentis falſo, ſe occidiſſe bannitum, vt ſtatutorum, vel bannimentorum, vt ſtatutorum, vel bannimentorum gratias, & præmia veris bannitorum occiſoribus conceſſa conſequeretur, & quid agendum cũ illis, qui falſitatis inſcij a talibus non veris occiſoribus nominati vigore dictorum ſtatutorum vel bannimentorum gratiam de eorum condemnationibus reportauerunt.

SVMMARIA.

Falſo aſſerẽs ſe bannitum occidiſſe vt ſtatutorum præmia conſequeretur, morte punitur, num. 1.

Confeſſus non punitur de crimine verificato quando conſtat crimen ab alio, quam a confitente fuiſſe commiſſum, nu. 2.

Fallit is falſo confeſſus ſperet ex mendacio gratiam, & vtilitatem exemplo filij Amalechitæ, num 3.

Notarius, qui inſtrumentum verum fatetur, ſe falsò ſcripſiſſe, & ſignaſſe premio accepto, punitur ex ſua confeſſione ſimulata tanquam falſarius, num. 4.

Accuſatus cõfeſſus crimen ob pecuniam acceptam damnatur ex ſua confeſſione, & ſtatur ſententiæ contra eum latæ, n. 5.

Cancellatus ab aliqua pœna ſub prætextu quod interuenerit occiſioni bannitorum, cum tamen reuera non interuenerit, annullata cancellatione remanet in primæuo ſtatu, & alia etiam grauiori pœna afficitur, num. 6.

Item qui eodem prætextu facit alios cancellare, ad triremes damnatur in perpetuum, vel ad tempus iuxta facti, & perſonarum qualitatem, num. 7.

Quid in cancellatis inſcijs fraudis, & falſitatis eorum, qui talibus occiſionibus bannitorum interueniſſe aſſeruerunt, num. 8.

Pœna eſſe non debet, vbi non eſt delictum, num. 9.

Sub fide publica, & iudicis authoritate nemo pœnam reportare debet, num. 10.

Cancellatus a banno ex facultate alteri cõceſſa ob bannitum, quem falſo probauit occidiſſe, is cancellatus non eſt retinendus occaſione ſui banni, & condemnationis, etſi conſtiterit iſtius falſitatis fuiſſe ignarum illata ſuper hoc ei tortura, num. 11.

CASVS C. LI.

1 QVi falſo, ac mendaciter dicit, ſe bannitum occi-
diſſe, vt ſtatutorum, vel bannimentorum gra-
tias, & premia occiſoribus bannitorum conceſſa con-
ſequeretur, pœnam mortis reportare debet, ita in ter-
minis tradit Foller. in pract. crim. iuris Cæſarei in ter-
tia parte tertiæ partis principalis in verbo, & ſi confi-
tebuntur ad finem num. 116. verſ. 14. quæro, vbi ſub-
dit, quod in contingentia facti, ita fuit deciſum in Ci-
uitate Pariſiorum, vt refert, & concludit Gulielmus
de Benedictis in cap. raynutius, in verbo, mortuo itaq;
teſtator il pr. num. 341. extra de teſtament. & quòd iſta
doctrina eſt notanda. Dicit autem Gulielm. de Bene-
dict. ibi n. 340. verſ. ſane etiam, quod quis ex ſua con-
feſſione puniri non poteſt de delicto verificato, ſi Iu-
2 dici conſtaret crimen fuiſſe ab alio commiſſum, quam
a confitente, quia non auditur perire volens, l. non
tantum ff. de appellationib. niſi, vt ſubijcit n. 341. hoc
mendaciter confiteretur ſperans in tali, mendatio im-
3 petrare gratiam, & vtilitatem, ſicut ſperabat conſequi
filius Amalechitæ, confitendo mendaciter Saulem in-
terfeciſſe, qui loco gratiæ, & vtilitatis reportauit mor-
tem, quoniam ac ſi verè eum interfeciſſet, fuit manda-
to Dauid occiſus, vt patet, 2. Reg. 1. c. cuius exemplo
inquit, quòd nondum anni decem erãt elapſi, quòd ad
conuincendum quoddam inſtrumentum de falſo, licet
4 verum exiſteret, Notarius, qui illud receperat, in ma-
teria ſucceſſionis Caſtri de Landorra, ac ſi ipſum fal-
ſum ſcripſiſſet, ac ſignaſſet, premio accepto tanquã
falſarius abolitionem impetrauit a Rege, ſed compér-
ta fraude per arreſtum curiæ parlamenti Tolosæ pro-
latũ die 22. Martij anno Domini 1485. tãquã falſarius
fuit punitus, et manus dextera amputata, licet inſtrumẽ-

tum

tum non falſaſſet, viſa eius falſa, & ſimulata confeſſio-
ne, ex qua vtilitatem conſecutus fuerat, & quæ in pręiu-
ditium alterius partis, ad quam dictum inſtrumentum
pertinebat, fraudulenter tendebat, & ita etiam videtur
decidere Bald. in l. 1. nu. quarto, verſ. quæro ſi pecunia
C. de pæn. Iudic. qui mal. iudic. inquiens poſt primam
opinionem gloſſæ ibi, quod ſi pecunia datur accuſato,
vt ſe condemnari patiatur, & ipſe pecunia ductus cri-
5 men fateatur, ſtandum eſt confeſſioni, & ſententiæ cō-
tra cum latæ, quia ſibi imputare debet, quare ſic falſo
fuerit confeſſus. Vidi ego multoties in facto eueniſſe,
6 quod aliqui, ſub prętextu, quod interuenerint occiſio-
nibus bannitorū, obtinuerunt gratias, & præmia quæ
per decreta, & bannimenta interfectoribus bannitorū
conceduntur, cum tamen verè non interueniſſent, ſed
per alios banniti interfecti fuiſſent, qua re detecta, &
patefacta, qui condemnati in aliquam pœnam dicta
occiſione mediante cancellationem, & remiſſionē ob-
tinuerant iuxta tenorem cancellatarum cōdemnatio-
num puniti fuerunt annullata ipſa cancellatione, veluti
gratia ſublata, remanentes in primeuo eorum ſtatu, vt
per Boſſ. in pract. crim. tit. de remed. ex ſola clem. Prin-
cip. ſub n. 36. in fine. verſ. poſſet quoq; fiſcus, & inſuper
vltra reſtitutionem pecuniarij præmij a fiſco recepti
grauiori pœna affecti, non tamen, ꝗ ſim memor pæna
vltimi ſupplicij, niſi quando ſic erant condemnati, quia
ſententia in quam reincidebant exequebatur, qui verò
nullam condemnationem habuerant contra ſe, ſed hoc
7 fecerant, vt alijs condemnatis inſeruirent, & eos cācel-
lari a condemnationibus facerent, & vt plurimum pe-
cunia mediante, & alia etiam præmia pecuniaria a ca-
mera fiſci conſequerentur, fuerunt, & ipſi grauiter pu-
niti, & multi ſi bene recordor, vltra dictam reſtitutionē
ad triremes damnati in perpetuum, vel ad tempus iuxta
facti, & perſonarum qualitatem, non tamen memini,
quod aliquis fuerit vnquam morte dānatus. Sane ſi cō-
demnati inſcij fraudis, & falſitatis eorum, qui occiſioni
banniti interueniſſe aſſeruerunt, & tamquā tales, gra-
tias, & præmia a bannimentis, & decretis conceſſa ob-
8 tinuerunt, bona fide fuerint vigore facultatis, prędictis,
vti veris occiſoribus bannitorum conceſſæ cancellati,
& liberati a pænis contra eos pronuntiatis, & poſtea
appareat, quod dicti admiſſi ad gratias, & præmia non
interuenerunt occiſioni illius banniti, licet gratia di-
ctis condemnatis ignorantibus conceſſa ſit nulla, &
propterea illi reincidant in eorum pœnas, & condem-
nationes tamen nullam aliam patiuntur pænam, nec in
alio puniuntur, quia in nullo videntur peccaſſe, ex quo
iuſtè potuerunt credere declarationi factæ per Iudicem
de gratijs, & præmijs competentibus illis, a quibus ipſi
fuerunt nominati, & executioni exinde factæ per ad-
miſſionem eorum nominationis, & cancellationem
condemnationis, vbi enim non eſt delictum pœna eſſe
9 non poteſt l. Sancimus C. de pęnis, & ſub fide publica, &
10 authoritate Iudicis nemo pęnam reportare debet l. 1.
C. de his, qui veni. ætat. impetr. Et ita alias in contin-
gentia facti votaui ad fauorem banniti capitaliter, qui
cancellatus fuerat a banno ex facultate alteri conceſ-
ſa, & per ipſum non paruo prætio empta, vt moris eſt,
propter homicidium famoſi banniti, cum poſt aliquod
tempus repertum fuerit eum, qui homicidium feciſſe
11 dixerat, & probauerat, illud verè non feciſſe, ſed aliū,
& bannitum ipſum cancellatum falſitatis fuiſſe igna-
rum, illata tamen ei ſuper hoc tortura lui enim opinio-
nis, quod eſſet in pace dimittendus, nec retinendus oc-
caſione dictæ condemnationis ex falſis cauſis, abſq; ta-
men eius culpa cancellatæ, an autem votum meum ha-
buerit effectum, vel aliud fuerit ſeruatum, neſcio, volui
tamen quid in hoc caſu ſenſerim aperire, cum non in-
frequenter poſſit euenire.

E P I T O M E.

Promiſſioni de non offendendo, facto tantum, & in perſo-
nam, ſub certa pæna, contrauentum non dici propter
exonerationem archibuſij animo offendendi perſonā,
niſi perſona ſit tacta, vel res ab ea inſeparabiles, aut ſal-
tem illi cohærentes, etiam quod ex forma ſtatutorum,
vel bannimentorum pro tali ſimplicis exonerationis a-
ctu impoſita ſit pęna vltimi ſuplicij.

S V M M A R I A.

Solus conatus exonerandi contra aliquem archibuſium, licet deinde non exoneretur, nec vlla penitus ſequatur offenſio, nihilominus ex legibus municipalibus punitur pæna furcarum, & confiſcationis bonorum, n. 1.

Pæna promiſſa de non offendendo aliquem facto tantum, & in perſonam non debetur, ſi promittens contra illum exoneret archibuſium, ex quo pila plumbea exeat, dummodo re vera non offendatur, nec tangatur ipſa perſona, aut res a corpore inſeparabiles, vel eidem adhærentes, n. 2.

Offenſio dicitur facta non ſolum perſonæ, ſed etiam in perſonā, quando ſunt tactæ res perſonæ adhærentes concurrente animo offendendi perſonam ipſam ſecundum Communem, n. 3. & latius, n. 14.

Offenſio non dicitur facta in perſonam, quando nec perſona, nec res perſonæ adhærentes tactæ ſunt, n. 4.

Offenſio in perſonam, vt facta dicatur neceſſe eſt, quod ipſum corpus tangatur vel res ab eo inſeparabiles ſecundum aliquos, n. 5. & 8.

Iniuria facta perſonæ, & facta in perſonam valde differunt, nam verba iniurioſa dicuntur continere offenſam perſonæ, & non in perſonam, n. 6.

Et idem de iniuria facta circa veſtes clerici eo non percuſſo eodem, n. 6.

Statutum loquens de maleficij perſonalibus habet locum vbicunq; perſona offenditur, licet actus offenſionis non tangat corpus, n. 7.

In, dictio iuncta perſonæ non denotat adhærentiam perſonæ, ſed ipſam perſonam, n. 8. & n. 13.

Ex ſolo inſultu cum armis non dicitur commiſſa pæna de non offendendo perſonaliter, n. 9. latè, & n. 13.

Et ibidem, quod idem eſt dicere perſonaliter, & in perſonam, & quod ideò vt pæna ſit commiſſa, oportet, quod realiter perſona offendatur.

Cautio de non offendendo facto tantum, & in perſonam non frangitur, niſi perſona ipſa in corpore lædatur, adeò vt non ſufficiat etiam perforatio veſtimentorum, n. 10.

Excomunicatus non eſt qui aliquid iniurioſum admiſerit circa veſtes clerici, n. 11.

Promiſſio de non offendendo in perſonam tantum non comprehendit ſecuritatem rerum, neq; etiam iniuriam factam perſonæ, n. 12.

Promiſſio de non offendendo in perſonam excludit verbales iniurias inſultus cum armis, inſecutiones, admenationes, veſtium ſciſſionem, violentiam occaſione rerum, iaculationem, proiectionem ſaxi, exonerationem archibuſij, vel baliſtæ, & huius generis alia, in quibus perſona non percutitur, vel tāgitur, n. 13.

Innocentij opinionem ſupra nu. 3. relatam non videri communem, 14.

Iniuria facta veſtimentis ſciſſis non dicitur illata corpori, numer. 15.

Nocitum eſſe alicui dicitur quando aliquid in corpus eius admittitur, non ſi illius veſtimentum, vel quid aliud ſciſſum, corruptumue ſit, n. 16.

Deciſio conſilij criminalis Cataloniæ a Peguer relata eleganter declaratur, & ibidem quod facta promiſſione de non offendendo perſonas, neq; bona itemq; de non iniuriando quomodo, & quolibet rumpitur pax, vel treuga per conatum ad offendendum, n. 17.

Promiſſioni de non offendendo in genere, & ſimpliciter contrauenitur ex quacũq; offenſione, & ex ſolo inſultu cum armis, & admenatione abſq; alia percuſſione, n. 18.

Non ita ſi promiſſum ſit de non offendendo in perſonam, Et ibidem pleriq; Doctores declarati.

CASVS CENTESIMVS LII.

STante promiſſione facta per vnum de non offendẽdo, neque offendere faciendo alterum facto tantũ, & in perſonam ſub certa pæna, & conſtito quod exinde promittens aggreſſus fuit aduerſariũ, & contra illum exonerauit archibuſium, ex quo pila plumbea exiuit, ſed illum non offendit, nec eius perſonã, nec veſtes tetigit, & præſuppoſito, quod ex legibus Municipalibus, ſeu bannimentis pro tali maleficio attentato, vt ſupra, & nullá penitus ſequuta offenſione, imò, & ex ſolo cona-
1 tu, & attentatione exonerandi archibugium, licet exoneratus non fuerit, nec pila emiſſa, impoſita ſit pæna furcarum, & confiſcationis omnium bonorum, quæſitum fuit vtrum promiſſionis contrauentum fuerit, & pæna commiſſa. Putaui dum caſus iſte de facto eueniſſet dictæ promiſſioni minimè contrauentum fuiſſe, &
2 ſucceſſiuè pænam peti non poſſe, etſi enim clarum ſit, quod exonerans voluit offendere aduerſarium facto, & in perſonam, & quidem grauiſſimè, cum ex talibus ſatanicis inſtrumentis mortales ictus a communiter cõtingentibus inferri ſoleant, & deuenerit ad actum facti proximum, & immediatum offendẽdi, & per ipſum nõ ſteterit, quin offenderit, cũ tamen verè non offenderit, non videntur verificari verba promiſſionis, quæ loquuntur de offenſa facta, & in perſonam, ita vt verbalis offenſio non ſufficiat, nec etiam facto in rebus, ſed requiratur facto etiã in perſonã, adeò quod realiter perſona ipſa tangatur, vel ſaltem res a corpore inſeparabiles, vt ſunt pili, & capilli, vel ad minus res corpori adhęrentes, quæ ſcilicet illud tegunt, vt ſunt veſtimenta, cũ alioquin non dicatur facta offenſio facto, & in perſonã, vt in proprijs terminis exonerationis archibuſij, ſine percuſſione conſulendo tenuit Hieron. Gabriel. conſil. 171. promiſit Carolus Ariminenſis lib. 1. qui vltra præmiſſas rationes multa allegat ad hanc opinionẽ cõprobandam, & clariſſimum dicit eſſe eum, qui perſonam, reſue ab ea inſeparabiles, aut ei cohærentes non tetigit in perſonam non offendiſſe, quia quamuis diſputent Doctores vtrum dicatur offenſio facta in perſonam, cum nec perſona ipſa, nec res a corpore inſeparabiles tactæ ſunt, ſed res corpori adhęrentes, quæue illud tegũt, vt per Innocent. & alios Canoniſtas in c. nuper de ſẽtẽt. excommunicat. Bart. & alios Doctores in l. licitatio §. quod illicitè ff. de publican. & veſtigalib. & in l. Gallus §. ille caſus ff. de liber. & poſth. & in l. 1. §. hæc autẽ verba ff. de his, qui deiecer. vel effuder. & videatur eſſe communis opinio, vt dicatur facta offenſio non ſo-
3 lum perſonæ, ſed etiam in perſonam, quando ſunt tactæ res perſonæ adhærentes, concurrente animo offendendi perſonam ipſam ſecundum opinionem Innocẽt. in d. cap. nuper, & Bart. in d. §. quod illicitè, tamen nemo negat quin tactus ſit neceſſarius ſaltem rerum perſonæ adhærentium, & conueniunt omnes non dici fa-
4 ctam offenſionem in perſonam, ſi nec perſona, nec dictæ res tactæ ſint. Imò Bald. in leg. ſed eximendi ff. ne quis eum, qui in ius vocat. eſt vi eximat, & alii permulti quorum ſententiam veriorem dicit Aretin. in d. §. ille caſus, tenuerunt, quod non ſatis ſit, quod tangantur res perſonæ adhærentes, ſed requiratur, quod corpus ipſum, vel res ab eo inſeparabiles tangantur, vt offenſa in perſonam facta dicatur, & vt latius proſequitur ibi Gabriel, cuius dictis addo, quod Bal. in d. l. ſed eximendi num. 1. expreſsè voluit, quod ad hoc, vt quis dicatur offenſus in perſonam, neceſſarium ſit quod corpus tan-
5 gatur, & quod aliter iniuria non dicitur illata in perſonam, & idem tenuit in l. ſi qua per calumniam ſub nu. 2. verſ. volo expedire C. de Epiſcop. & Cleric. inquiens,
6 quod ſi quis non percuſſit Clericum in perſonam, ſed facit iniuriam circa veſtes, quas Clericus defert, ſcindendo eas, vel aliquid ſimile faciendo, licet iſta iniuria ſit facta perſonæ, non tamen dicitur in perſonam, & quod etiam verba iniurioſa dicuntur continere offenſã perſonæ, ſed non in perſonam, quod ait menti tenen-
7 dum, & ſubdit n. 3. hoc facere ad ſtatutum, quod loquitur de maleficiis perſonalibus, quia intelligitur vbicunq; perſona offenditur, licet actus offenſionis non tranſeat in perſonam ideſt non tangat corpus, & cum hac opinione tranſit etiam in Rubric. ff. ſolut. matrimon. num. 5. & 6. dicens quod cum dictio in iuncta perſonæ non
8 denotet adhærentiam perſonæ, ſed ipſam perſonam, non dicitur iniuriam in perſonam, niſi eam corpus ſentiat, & quod ideò nulla iniuria verbalis eſt in perſonã, nec etiam furtum, quæ dicta Bald. in d. l. ſi qua per calumniam, & in d. Rubr. ſequuntur Dec. conſ. 406. nu. 2. cum ſeq. verſ. ſed tamen his non obſtantibus, & Ludouic. de Peguer. in ſuis deciſionib. ſeu quæſtionib. crim. cap. 21. ſub nu. 1. verſ. confirmantur prædicta, per quæ conſuluit ibi Dec. quẽ etiã refert Peguer. quod ex ſolo
9 inſultu cum armis non fuit contrauentum promiſſioni de non offendendo perſonaliter ſub pæna, quia cũ idẽ ſit dicere perſonaliter, & in perſonam, vt pęna ſit commiſſa, oportet quod realiter perſona offẽdatur, nec ſolus ſufficit inſultus, ex quo proprie offenſio in perſonam dicitur fieri, quando perſona tangitur, & ipſum corpus percutitur. Eandem opinionem, quod cautio de
10 non offendendo, facto tantum, & in perſonam, non frãgatur, niſi quãdo perſona ipſa in corpore læditur, nec ſufficiat inſultus cum armis, nec etiam tactus, & perforatio veſtimentorum, aut thoracis, vel ſcuti, aut huiuſmodi licet per hæc iniuria facta perſonę dicatur, voluit Herculan. in tract. de caut. de non offendend. cap. 24. n. 3. & plur. ſeq. ver. quæro quidam promiſit, & cap. 25. nu. 6. cum ſeq. verſ. quæro inter offendere, & eſt de mente Guid. Pap. deciſ. 138. ſub nu. 3. verſ. & albi dicitur, dum ſequendo Bald. in d. l. ſi qua per calumniam, tenet iniuriantem Clericũ eius veſtes ſcindendo vel ali-
11 quid, aliud ſimile faciendo, non eſſet excommunicatum, quia licet inferat iniuriam perſonæ non tamen infert in perſonam, & Petr. de Benintend. deciſ. Bononienſ. 65. n. 19. verſ. & eo magis dum tradit, quod in promiſ-
12 ſione de non offendendo in perſonam tantum, non cõprædenditur ſecuritas rerum, neq; etiam iniuria facta perſonę, & ita etiam concludit Vulpel. in tract. de pace induc. & promiſſ. de non offenden. q. 91. vbi poſt varias

Docto-

Digitized by Google

Doctorum opiniones in hac quæſtione relatas dicit
tandem ſub n.8.poſt verſ.aut perſonaliter quòd quan-
do promiſſio de nõ offendendo in perſonam proponi-
13 tur, excludũtur verbales iniuriæ, inſultus cum armis,
& inſequutiones, ſeù admenationes, veſtium ſciſſio,
violentia occaſione rerum, iaculatio, ſeù proiectio ſa-
xi exoneratio archi perforati, ſeù archibuſij, & vel
baliſtæ, & ſimilia, in quibus perſona non percutitur,
vel tangitur, quæ offenſæ omnes licet perſonales di-
cantur, non tamen ſunt in perſonam, quia dictio in, re-
quirit in hac ſpecie perſonæ tactum, & intrinſicita-
tem, & per cõſequens offenſam, quæ mere in perſonã
fit, & per quã perſona tãgitur, vel percutitur, vt ex cõ-
muni ſenſu Doctorũ per ipſum antea allegatorũ elici
atteſtatur ꝙ etiam poſtea voluit q.101. vbi pariter in
fine reſoluit quod quando promiſſum eſt nõ offendere
in perſonã ex vi dictionis in, neceſſarius eſt tactus cor-
poris nec dicitur contrauentũ ex inſultu cum armis, &
admenatione, & inſecutione, nec ex inſultu cũ archi-
buſio cum ſola rotæ exoneratione, animo nocendi fa-
cta, & idẽ ſentire videtur reſponſ. crimin.88. ne illotis
ad finem vbi ſimiliter loquitur de exoneratione archi-
buſij; Ex quibus facile conſtare poteſt opinionẽ Inno-
14 cent.in d.c.nuper & Bart.in d.§. ꝙ illicite, & ſequaciũ
de quibus meminerunt *Herculan*.d.c.24.n.8. verſ.non
ignoro tamen, & Vulpel.d.q.91. ſub n.1.3.& 4. cũ qua
conuenit Iacob. Marquil.allegatus per Peguer. d.c.21.
n.1.verſ.& primo quod cõmunem non videri, vt Ga-
briel dicit in ea parte, in qua aſſeritur promiſſioni de
non offendendo in perſonã contraueniri, ſi res perſo-
næ cohærentes, vt ſunt veſtimenta, tangatur, vel ſcin-
dãtur, cũ quicquid ſit ſi tactę fuerint res a corpore in-
ſeparabiles, vt pili, vel capilli, in veſtibus contrarium
videatur ſecundum Bald. cuius ſententiam cõmunio-
rem eſſe patet ex ſuperius adductis, & etiam veriorem,
veluti comprobatam per text.in l.ſed eſt quæſtionis in
princ.ff. de iniuriis, vbi expræſsè dicitur quod iniuria
15 facta veſtimentis ſciſſis non dicitur illata corpori, & in
l.1.§.hæc autem verba ff.de his, qui deicer. vel effud.
vbi quòd verba ſi alicui nocitum eſſe dicatur, non ve-
rificantur ſi hominis veſtimentum, vel quid aliud ſciſ-
16 ſum, corruptumuè eſt, ſed quando aliquid in corpus
eius admittitur.

Nec prædictis obſtant, quæ latè deducit D.Ludou.
de Peguer.d.cap.21. vbi tenet rumpi pacem, & treu-
gam cum promiſſione de non offendendo perſonas,
ex inſultu, & inuaſione facta per vnum ex promitten-
tibus cũ aliis armatis archibuſiis manualib. ad domũ
alterius cũ clamore, & conatu de ingrediendo licet nõ
fuerit deuentum ad offenſam perſonarum, cum ianuæ
eſſent clauſæ, & perſonę rumori occurrentes obuiauiſ-
ſent, ne fieret ingreſſus; quia veritas eſt, quod ex his
actibus quantumuis proximis maleficio non rumpitur
pax, vel treuga cum promiſſione, vt ſupra facta, quia
17 ex illis non poteſt dici facta offenſio tangens perſo-
nam, vt requiritur, & deciſio Peguer.in caſu ſuo, &
conſilij criminalis Cathaloniæ, quod iudicauit pro ru-
pturæ dictę promiſſionis, poteſt ſaluari ex eo, quod
promiſſio facta erat non ſolũ de non offendendo per-
ſonas, neq; bona ſed etiã de non iniuriando directè, vel
indirectè, quoquomodo, & quomodolibet, quo caſu
videtur cõpręhendi ſimilis actus, per quem negari non
poteſt illatã fuiſſe iniuriam perſonæ, & maximè ſtante
dictorum verborũ generalitate, quæ aliquid operari
debet, ſaluari etiam poteſt dicta deciſio ex iure muni-
cipali loci, quo cauebatur nõ licere ei, qui ſub pace, &
treuga cum alijs conſtitutus eſt perſequi eum, cum quo
pacem, vel treugã habet taliter quod ex eius perſecu-
tione poſſet alteri parti damnum aliquod inferri, & ſi
contrafaceret, ſit ruptor pacis, & treugæ vt in fine re-
fert ipſe Peguerra, ſimili modo ſaluari poteſt Vulpel.
reſponſ.crim.88.ſupra citato, vbi defendit a vocifera-
tionibus aduocatorum propriam sẽtentiam, per quam
declarauerat fideiuſſiones de non offendendo inter
quoſdã præſtitas ob exonerationem archibuſij ab vno
18 in alterum, fractas eſſe; quia in caſu ſuo promiſſio erat
de non offendendo in genere, & ſimpliciter, cui con-
trauenitur ex quacunq; offenſione, & ex ſolo inſultu cũ
armis, & admenatione abſq; alia percuſſione ſecundũ
communẽ doctorũ ſententiã in d.§.quod illicitè, & ali-
bi per text.in l.item apud labeonem §.1. ff.de iniur. vbi
ſi quis pulſatus quidem non eſt, ſed manus aduerſus le-
uatæ, & territus eſt, quaſi vapulaturus, vtilem iniuriarũ
actionem habet, & ita inquit millies in ſtatu Vrbini ip-
ſo pro fiſco patrocinante iudicatum ſcire, quãdo fuit
promiſſũ non offendere ſimpliciter, & non in perſonã,
quod fortius procedere ait ob grauitatem pęnæ capi-
talis, quę a Decreto imponebatur pro huiuſmodi exo-
neratione archibuſij, & idem per omnia tenuit in d.
tract. de pace induci. & promiſſ.de non offendend. q.
101. vbi aſſerit plures reſpondiſſe, & obtinuiſſe dũ eſſet
patronus fiſci Vrbini ex inſultu cũ armis cum admena-
tione ſine percuſſione, & ex inſultu fugando aduerſa-
rium, & inſequendo fugientem, inducij, ſeù promiſſio-
nibus de non offendendo cõtraueniri, & ibidem ex in-
ſultu cum archibuſio, cũ exoneratione Rotę tantum,
cum his omnibus caſibus fecerit inſultans quantum in
ſe fuerit, vt perſonæ aduerſarij noceret, quã tamen cõ-
cluſionem ſubdit non procedere, ſi promiſſio de offen-
ſione in perſonam loqueretur ex vi dictionis, in, quæ
tactum corporis deſiderat, vt ſupra diximus, & ſecun-
dum hęc ſupraſcripta videtur intelligendus Moron.in
tract.de fide, treug.& pace quæſt.172. ſub n.13. dum
inquit per exonerationem archibuſij rumpi pacem ex
dictis per Marſil.cõſ.21.& ita iudicaſſe in Ciuitate Fir-
mi, quod ſatis patet ex themate dicti conſ.21.Marſilij,
in quo legitur promiſſio de non offendẽdo ſimpliciter
& in genere, vt propterea mirum non ſit illi contra-
ueniri per offenſas, quę corpus aduerſarij nõ tangunt,
nec lædunt, vt etiam oſtendit Vulpel. in locis ſtatim
citatis, & d.q.91. in princ.& ſub n.9.in fine, verſ.pro-
miſſio de non offendendo generaliter, & conſtat ex cõ-
geſtis per Peguer. d.c.21. nu.5. verſ.præterea pro hac
ſententia. & nu.6. verſ. coadiuuantur prædicta, & per
Hieronim.Grat.conſ.73.& ſi tempus n.10. & ſeq.lib.
2. probantes rumpi pacem, & treugam ex quauis of-
fenſione etiam leui, & minima, ſi ſit promiſſum de nõ
offendendo ſimpliciter, & per verba generalia, quæ in
minimo verificari poſſiut.

E P I T O M E.

De fideiuſſore laico Clerici, quòd conueniatur coram
Iudice ſeculari, nec poſſit declinare forum, & petere
remiſſionem ex perſona Clerici ſui principalis ad Iudi-
cem Eccleſiaſticum.

S V M M A R I A.

*Fideiuſſor promiſſionis de non offendendo factæ ab eo qui po-
ſtea ſit effectus Clericus cõuenitur corã Iudice ſeculari nec
gaudet*

gaudet priuilegio fori Eccleſiaſtici ex perſona Clerici ſui principalis, num.4 1.

Et ibidem, quod is fideiuſſor non dicitur in duriorem cauſam obligari, ſed eſt magis idoneus facilitate conueniendi.

Exceptio declinatoria competens principali non competit fideiuſſori, num.2.

Priuilegium perſonale Rei non tranſit ad fideiuſſorem, n.3.

Fideiuſſor à Clerico datus coram ſeculari Iudice conueniri poteſt, num.4.

CASVS CENTESIMVS LIII.

FActa inter duos iuuenes promiſſione de inuicem non ſe offendēdo ſub pęna, & cum fideiuſſoribus, & vno eorum poſtea effecto Clerico, & offendente alterum, dubitatum fuit ex quo offendens eſt Clericus, contra quem Curia ſecularis procedere non poteſt ad pœnam promiſſam, an procedere poſſit ad dictam pœnam contra eius fideiuſſorem laicum, an verò talis cognitio potius ſpectet ad Iudicem Eccleſiaſticum, cui principalis Clericus ſuppoſitus eſt Bald. in l. vnic. in fine nu. 10. verſ. extra quæritur, C. de priuileg. dot. poſt Speculat. per eum relatum videtur tenere, quod talis

1 fideiuſſor Clerici poſſit conueniri coram Iudice ſeculari, nec gaudeat priuilegio fori Eccleſiaſtici ex perſona Clerici ſui principalis, nec per hoc dicatur in duriorem cauſam obligari, ſed facilitate tantum conueniendi ſit magis idoneus, eandem opinionem ſequēdo Speculat. & Bald. tenet Afflict. deciſ. 206. penes, & apud acta magnæ curiæ in 1. dubio, vbi teſtatur fuiſſe concluſum per Iudices magnæ Curiæ, & per Sacrum conſiliū poſſe procedi contra talem fideiuſſorem per Iudicem ſecularem, nec locū eſſe remiſſioni ad Iudicem Eccleſiaſticum, & dicit de hoc eſſe text. in l. ſi Reus, ff. Iudicat. ſolui, & in l. ſed & ſi reſtituatur, §. 1. ff. de iudic. & ſecundum Romanum in ſingularibus ſuis, in verbo fideiuſſor, hoc alibi nō haberi, quia in dictis locis: dicit autem tex. in d. l. ſi Reus, quod ſi poſt præſtitam de iudicato ſoluendo ſatisdationem Reus conſequitur Magiſtratum, propter quem inuitus in ius vocari nō poteſt, ſi cauſa non defendatur, fideiuſſores tenentur, & ſic

2 probatur, quod exceptio declinatoria competēs principali non competit fideiuſſori, & hoc ſecundum gloſ.

3 ibi, quia perſonale priuilegium Rei non tranſit ad fideiuſſorem, ſimile habetur in d. l. ſed etſi reſtituatur, poſt princ. verſ. contra ſi legatus, vbi quod ſi legatus adierit, & reſtituerit hæreditatem, fideicommiſſarius poteſt conueniri, nec poteſt vti exceptione, quæ legato competebat, vt legatione durante non eſſet conueniendus, quia vt text. inquit, hoc legati perſonale beneficium eſt, & vltra prędictos Doctores idem vel reperio Guid. Pap. deciſ. 562. vtrum officialis ante finē;

4 verſ. vtrum fideiuſſor, vbi quærit an fideiuſſor per Clericum datus coram Iudice ſeculari conueniri poſſit, & concludit quod ſic per dictum Speculatoris de quo Bald. & Afflict. mentionem fecerunt, nec vlterius inſiſtit. Idem nouiſſimè tenet Vulpel. in tract. de libert. eccleſiaſtic. in 3. par. num. 28. verſic. quod in fideiuſſore clerici, vbi tamen ſubdit, quod clericus poſſet comparere vti defenſor neceſſarius, & allegare exceptiones etiam ex propria ſua perſona competentes.

E P I T O M E.

De mentita, quod accipiatur pro verbo iniurioſo, & de prouocato ob crimen obiectum, vel verbum iniurioſum, quod impunè poſſit aduerſarium mentiri, licet non improperare aliud maleficium, vel dicere aliud verbum contumelioſum, & quid quando dicta per prouocantem contra ipſum prouocatum mentientem erant vera.

S V M M A R I A.

Prouocatus verbis iniurioſis non poteſt prouocanti dicere tu mentiris alioquin punitur de iniuria, nu. 1. & nu. 9. & 20.

Et ibidem, quod prouocato non licet delinquere.

Iniurianti dicens mentiris, abſolutione penitus dignus eſt, & ita obſeruari contra Clarum dicit Author, num. 2.

Mentita accipitur pro verbo iniurioſo, & dicens mentiris punitur pro verbo iniurioſo, num. 3.

Ampliatur, vt procedat etiam ſi dicatur mentiris, ſaluo honore tuo, vel ſalua reuerentia tua: quia eſt proteſtatio cōtraria facto, num 4.

Declaratur hæc ampliatio, vt obtineat, ſiue dicta proteſtatio præcedat ſiue ſequatur mentitam, num. 5.

Mentita tunc eſt iniuria quando nulla præcedente iuſta, & legitima cauſa ideſt nō repulſando iniuriam illatam, nec crimen obiectum, quis mentitur alium, alias ſecus, num 6.

Famam ſuam aduerſarij conuitijs læſam, aut aliqua aſperſam macula vnicuique licet redimere, & obiectam in alium retorquere, num 7. & 10.

Prouocatus verbo iniurioſo, vel crimine obiecto, dicens mentiris, honori ſuo proſpicit, & verbalem iniuriam ſibi illatam verbis, licitè poteſt diluere, num. 8.

Clari dictum num. 1. quod non liceat prouocato dicere mentiris ſuſtineri poteſt quando infereus mentitam eſt prouocator, num. 9.

Prouocanti ſemper culpa adſcribitur, num. 10. & 21.

Boerij conſ. 4. declaratur, num. 11.

Mentiens aduerſarium punitur de verbo iniurioſo, ſi verba contra mentientem prolata ſunt vera, num. 12.

Et ibidem quod mentiens excuſari non poteſt, niſi retorquēdo verum dicat.

Obijciens crimen verum, nullam dicitur facere iniuriam obijciens crimen falſum facit iniuriam, & delinquit quia calumniator efficitur, num. 13.

Iniuriam dicens, quæ vera eſt, & probans, non punitur quando intereſt Reipublicæ, quod illa ſciatur. alias ſecus ſecundum communem Doctorum opinionem, num. 14.

Crimina, quæ intereſt Reipub. eſſe nota, vel non remiſſiuè, num. 15.

Capicij deciſio 58. declaratur, num. 16.

Improperanti mihi delictum, vel dicenti verba iniurioſa poſſum dicere mentiris, ſed non poſſum aliud delictum improperare, vel alia verba iniurioſa diceret, quia primum eſt defendere. ſecundum offendere, num. 17.

In iniuriantem, aliam iniuriam, vel delictum reflectere, eſt vlciſci, & non defendere, num. 18.

Prouocatus ſemper mitius punitur, num. 19.

Clari opinio ſup. num. 1. relata de prouocato ſine fundamento demonſtratur, num. 20.

Prouocans ab aduerſario mentitus non poteſt retorquere mētitam, & dicere imò tu mentiris, num. 21.

CASVS CENTESIMVS LIV.

DIcit Clarus in §. iniuria nu. 14. verſ. quæro etiam nunquid, & in pract. crim. §. fin. q. 60. num. 18. verſ. nunc quæro quod prouocatus ab aliquo verbis in-

1 iurioſis non poteſt prouocanti dicere tu mentiris, & ſi illum mentiatur, puniri debet tanquam proferēs verbum iniurioſum non obſtãte prouocatione, quia prouocato non licet delinquere, quamuis mitius puniatur, quam

quam ſi non prouocatus delinqueret, & hanc aſſerit
eſſe communem opinionem, & ita obſeruari in practi-
ca, vt affirmat Boer. conſ. 4. n. 27. & ſeq. & ſubdit prio-
ri loco, ita reperiſſe in facti contingētia deciſum fuiſ-
ſe per cōſilium Neapolitanum, teſte Capyc. deciſ. 58.
vbi fuit condemnatus quidam, qui vocauerat latronē
eum qui prius ipſum vocauerat extirpatorem bonorū
vniuerſitatis, mitiori tamen pœna, quam alius pro di-
cto iniurioſo verbo condemnandus fuiſſet, dicit tamen
Senatum Mediolani aliter iudicaſſe excuſando in to-
tum quendam, qui dixerat aduerſario, tu mentiris, eo,
quia ei prius dixerat, quod non fecerat *da gentilhuo-
mo*, & quod fortè erat inter ipſos ſequuta pax, quo ca-
ſu in huiuſmodi iniurijs verbalibus Senatus ſolet ſem-
per clementer agere; & cum Claro tenent alij, de qui-
bus meminit Claud. Bertaz. in addit. ad conſil. crimin.
Barthol. Patris conſ. 135. lib. 1. in additione ſub lit. A,
in princ. & conſ. 350. in addit. ſub eadem litera A, in
verſ. ſed vt ibi diximus, & conſ. 358. in addit. itidē ſub
litera A, in princip. lib. 2.

2 Ego ſanè huic determinationi Clari nō acquieſco,
& in terminis mentitę, in qua loquitur, nec veram, nec
communem, nec in practica ſeruari exiſtimo, ſed men-
tientem aduerſarium ſuum, qui ipſum prius iniuriaue-
rat penitus abſolutione dignum, prout cenſuit Senatus
Mediolani, etiam omni circūſcripta pace, quam ſom-
niando ait Clarus fortè interueniſſe, & ita non ſemel
contra Clarum iudicaui, & ab alijs iudicatum vidi,
nam licet mentita accipiatur pro verbo iniurioſo, &
3 mentiens non ſecus puniri debeat, ac ſi verbum iniu-
rioſum protuliſſet Bart. in l. ſi quis extraneus in princ.
num. 1. ff. de acquir. hæred. & ibi etiam Rom. num. 3.
Alex. num. 6. Iaſ. num. 3. 4. 5. Alex. in l. 3. num. 5. ff. de
liber. & poſth. Iaſ. in l. fin. nu. 3. ff. quod quiſq; iur. Boer.
conſ. 4. nu. 10. & 24. etiam ſi dicat, mentiris ſaluo ho-
4 nore tuo, vel ſalua reuerētia tua, quia verbum iniurio-
ſum, ſeu mentita præcedens declarat, quod non ha-
buit animum, & voluntatem tibi honorem ſaluandi, &
eſt proteſtatio non releuans tanquam contraria facto
Bartol. & alij in d. l. ſi quis extraneus, Guid. Pap. deciſ.
465. ad fin. inquiens ita vidiſſe determinari in Curia
parlamenti Delphinalis Dec. conſ 487. nu. 4. & conſ.
686. num. 11. Alberic. de Roſat. de ſtatut. lib. 2. q. 42. in
princ. Alex. in d. l. 3. ſub nu. 5. in fine, poſt verſ. ſubdit e-
tiam, ff. de liber. & poſth. Alciat. conſ. 6. num. 24. lib. 5.
Moron. in tract. de fide, treug. & pace, q. 161. num. 14.
Couar. lib. 1. variar. reſolut. c. 11. in princ. num. 1. An-
gel. in tract. de Malefic. in verbo, verba iniurioſa num.
9. verſ. quid autem ſi dixit, & ibi etiam Auguſtin. de A-
rimin. in additionib. Didac. Canter. in ſuis quæſt. cri-
min. tit. de quæſtion. tangentib. punitionem delicti, c.
9. & vlt. ſub nu. 7. verſ. ego tamen colligendo fol. 678.
Boer. d. conſ. 4. nu. 24. & ſeq. Felyn. in c. dilecti filij ſub
num. 11. verſ. Tertio reſtringe, extra de except. Clar. in
d. §. iniuria, num. 13. verſ. ſed pone, & alij, qui conſulto
5 ommittuntur, ſiue dicta proteſtatio præcedat, ſiue ſe-
quatur mentitam vt oſtendunt addentes ad Dec. dict.
conſ. 487. in addit. in verbo ſaluo ſub litera B, qui plu-
6 res ita tenentes adducunt. Hoc tamen videtur proce-
dere quando quis ſine iuſta, & legitima cauſa, & non
repulſando iniuriam ſibi prius illatam, aut crimē obie-
ctum mentitur alium, quia tunc videtur ipſe obijcere
maleficium aduerſario, & illum de mendacio redar-
guere, quod dicitur falſa vox, cum intentione fallendi,
remaneretque mētita ipſa verbalis iniuria, ex quo dici nō
poteſt retorqueri alteri iniuria, cum nulla præceſ-
ſiſſet, vt declarat Claud. Bertaz. in addit. ad conſil. cri-
min. Bartholom. Patris conſil. 349. ſub litera A, poſt
principium, & conſ. 350. pariter ſub litera A, circa fi-
nem lib. 2. & fuit ratio Alex. in d. l. 3. num. 5. verſ. ſubdit
etiam, ff. de liber. & poſth. poſt alios per eum citatos,
quibus additur Roueſc. in addit. ad Bald. conſ. 45. ſta-
tuto Papiæ ſub num. 1. lib. 1. quod qualiter accidat de-
clarant ipſi Claud. ad dictum conſ. Patris 349. & Ro-
ueſcal. ad dictum conſil. Bald. 45. ſecus autem quando
quis ſe defendendo, & iniuriam ſibi prius illatam, aut
crimen obiectum repulſando alium mētitur, quia tunc
7 non tenetur actione iniuriarum, nec aliqua pœna po-
teſt puniri, cū licito iure quis poſſit in alium retorque-
re, & ſuam proſequi iniuriam, & propriam famam a d-
uerſarij conuitijs vſurpatam, aut aliqua aſperſam infa-
mia redimere l. qui cū natu maior, §. libertus, ff. de bon.
libert. l. ſi quis in graui, §. verū autē, ff. ad Senatus conſ.
Syllan. & l. libertus a Patrono, ff. de in ius vocand. per
quæ iura ita in puncto decidit Bart. in l. quæ omnia, §.
ſed & ſi aduerſarius in prin. ff. de procur. quem ſequu-
ti ſunt Caſt. in l. fin. nu. 4. ff. quod quiſq; iur. & ibidē Iaſ.
nu. 5. Alex. in d. l. 3. nu. 7. verſ. ſed quid ſi dixero, ff. de li-
ber. & poſth. Rom. in d. l. ſi quis extraneus ſub nu. 4. ff.
de acquir. hæred. & ibi idem Iaſ. nu. 9. verſ. ſecundo no-
tabiliter limita, Boer. d. conſ. 4. n. 25. & 26. Capyc. d. de-
ciſ. 58. n. 2. Bald. d. conſ. 45. ſub nu. 1. ante fin. lib. 1. Fe-
lyn. in d. c. dilecti filij ſub nu. 10. poſt verſ. tribus tamen
modis, de exceptionib. Dec. d. conſ. 487. nu. 5. & iterū
ſub nu. 6. & d. conſ. 686. nu. 14. Moron. d. q. 161. ſub nu.
12. Angel. de malef. in d. verbo, verba iniurioſa, n. 9. ad
fin. poſt verſ. quid autem ſi dixit, qui enim verbo iniu-
rioſo, vel crimine obiecto prouocatus mētitur, honori
8 ſuo proſpicit, & verbalem iniuriam ſibi illatam verbis
licitè diluere potuit. Volpel. in tract. de pace in d. 15. &
promiſſ. de non offend. q. 48. nu. 5. & 6. & reſponſ. crim.
36. Reſpondendo dubietatibus n. 3. & ſeq. Alciat. cōſ.
2. breuiter in princ. lib. 7. & melius antea conſ. 6. cum
contentio n. 17. lib. 5. dicens, hoc procedere etiā aliqua
iniuria inde oriatur, quia cum ea compenſanda eſt, quā
aduerſarius illi fecerat, vt verba cum verbis mutuā vi-
cerationem recipiant, Bertaz. conſ. crimin. 35. nu. 21,
lib. 1. & ibi latè Claud. eius filius in addit. ſub litera A,
qui poſt multa videtur diſſētire a Claro, & refert Paul.
Granut. Theorem. 5. per totum ex induſtria exactè cō-
tra eundem pugnare, idem Bertaz. conſ. crimin. 349.
num. 3. lib. 2. & ibi pariter Claud. in addit. ſub litera A,
in princ. & conſ. 350. num. 3. & ibi latè idem Claud. in
addit. ſub eadem lit. A, inquiens, dictum Clari poſſe ſu-
9 ſtineri quando inferens mētitam eſt prouocator, quia
ſi cauſam dedit iniuriæ, debet ſibi imputare, & non ad-
dere nouam offenſam primæ, cum prouocanti ſemper
10 culpa adſcribatur, & conſ. 358. num. 4. eod. lib. 2. vbi
itidem Claud. in addit. ſub litera A, tenet contra Cla-
rum poſt Paul. Granut. d. Theorem. 5. & dicit, quod
contra illum iudicaret. Et dicit Roueſcal. ad Bald. d.
conſ. 45. ſub nu. 1. circa medium, quod hanc ſpeciem
mentitæ, quæ ſolet afferri ad proprij honoris defen-
ſionem, & illatæ iniuriæ, aut obiecti criminis repulſam,
lex inſtam, & nulla pœna dignum iudicauit, ex quibus
ni fallor opinio Clari iure reprobata apparet.

11 Nec obſtat authoritas Boerij, per ipſum Clarum al-
legata d. conſ. 4. num. 27. & ſeq. quia loquitur Boerius
quando verba iniurioſa, pro quibus iniuriatus dederat
mentitam, erat vera, & talia comperta, nam tunc men-
tiens

Digitized by Google

tiens de verbo iniurioſo puniendus eſt, quia dicitur delinquere, quo caſu non excuſatur prouocatus, ſed punitur licet mitius, quam ſi non fuiſſet prouocatus, &
12 idem quòd mentiens puniatur, ſi verba contra eũ prolata erant vera, nec aliàs poſſit excuſari, quam ſi ipſe retorquẽndo verum dicat, voluerũt Rom. in d. l. ſi quis extraneus n. 4. ff. de acquir. hæred. Alberic. d. q. 42. poſt principium. Bald. d. conſ. 45. in fine lib. 1. Dec. d. conſ. 686. ſub n. 11. verſ. & iſta concluſio, Auguſt. de Armin. in addit. ad Angel. de Malefic. in loco citato poſt principium additionis ibi, ergo ſi eſſet verum, Fęlyn. in d. c. dilecti filij ſub n. 10. verſ. 5. dummodo de except. quibus videtur aſſentire Alciat. d. conſ. 6. n. 15. & ſeq. lib. 5. qui formaliter dicit, quod, qui crimen aliquod mihi obijcit, ſi verum eſt, nullam dicitur facere iniuriam, ſi verò falſum eſt facit iniuriã mihi, & delinquit, quia ca-
13 lumniator efficitur, vnde ſi ei dixero, tu mentiris, me exonero, & crimen in authorem reflecto; quia calumniari eum affirmo; eſt tamen verum, quod iſtud videtur pendere ab alia quæſtione, de qua non eſt modica difficultas inter Doctores, an ſcilicet obiiciens alicui crimen, quod verum erat, vel dicens iniuriam, quæ vera erat, & probans puniatur, in qua pro affirmatiua tenent Don Ludouic. de Peguer. in ſuis deciſion. ſeu quæſtion. criminal. lib. cap. 13. ſub n. 9. verſ. quòd quidẽ adhuc, & ſub num. 15. verſ. verum, quamuis rationes, Claud. Bertaz. in addit. ad conſ. crimin. Barthol. Patris conſ. 358. in additione ſub littera A, ad finem verſ. 2. amplio, & ante iſtos Gramatic. deciſ. Neapolit. 37. per totam: qui alios adducit, & in qua Roman. in conſ. 96. ſuper eo quo quæritur, quatuor refert opiniones, & nouiſſimè quam plures caſus collegit Couar. lib. 1. variar. reſolut. cap. 11. n. 6. cum ſeq. verſ. ſcribit hac de re, & Alberic. d. q. 42. n. 2. eam mouet, & contentus pluribus remiſſionibus non reſolui, & alii alia dicunt, & ea
14 tandem videtur adhibenda diſtinctio, quod aut intereſt Reipublicæ, quod illa crimina, vel verba iniurioſa verificata ſciantur, & non tenetur obiiciens vel dicens actione iniuriarum, nec pro inde aliqua pœna, Aut nõ intereſt Reipublicæ quod ſciantur, & tenetur & ſecundum communem Doctorum opinionem, de qua teſtatur Clar. in d. §. iniuria n. 15. verſ. Item quæro nunquid, & fuit diſtinctio Bart. in l. eum, qui nocentem in princ. ff. de iniur. quã ſequuti ſunt Angel. Aret. Inſtit. de iniur. in princ. ſub n. 2. in verſ. in gl. fieret, qui dicit, hanc eſſe veritatem, Alex. dicens, eſſe communem opinionem in d. l. 3. n. 6. verſ. & an prædicta ff. de liber. & poſth. & ibidẽ Iaſ. in 4. notab. nu. 7. verſ. limita, & intellige Cravet. conſ. 168. n. 3. verſ. 2. principaliter, Ludouic. Bolognin. in addit. ad Ioannem de Anania conſ. 44. circa medium verſ. alia fuit opinio, quod aut illud côuitium, licet poſtea ab ea videatur variare, & eam ſequi videtur Canter. d. c. 9. ſub eodem nu. 7. poſt verſ. de hac actione fol. 677. in 2. col. & poſt verſ. aut eſt in dubio folio 679. in col. 2. & eam veluti veram, & communem
15 ſequitur Boer. qui latiſſimè de ea locutus fuit d. cõſ. 4. num. 36. cum quam pluribus ſeq. verſ. quid dicendum vbi etiam num. 50. & alijs ſeq. declarat, quæ ſint ea crimina, quæ Reipublicæ intereſt, vel non intereſt eſſe nota.

16 Non obſtat etiam authoritas conſilii Neapolitani, quam Clarus pro ſua opinione adducit; quia illa deciſio procedit in eo, qui prouocatus, & iniuriatus ab aduerſario illũ reimproperat de alia, ſeù æquali iniuria; quia debet puniri, licet mitius propter prouocationẽ, nõ autẽ procedit in eo, qui pro repulſanda iniuria ſibi illata animo ſe defendẽdi dat mentitã, vt declarat Capyc. d. deciſ. 58. n. 2. nam improperanti mihi delictum,
17 vel dicenti verba iniurioſa poſſum dicere mentiris, ſed non poſſum aliud delictum improperare, vel alia verba iniurioſa dicere; quia primum eſt defendere, ſecundum offendere, vt notat Fęlin. in c. 3. ſub num. 5. poſt verſ. ſed iſta intellige extra de iureiuran. ſequitur Moron. in tract. de fide, treug. & pace q. 163. num. 12. verſ. at tu aduerte, & ante eum Boſſ. tit. de iniur. num. 7. verſ. 2. Et quod improperanti mihi delictum, vel dicenti in-
18 iuriam, non poſſim quaſi defendendo, aliud reflectere delictum, vel aliam iniuriam dicere impunè voluerunt allegati per Florian. in l. p. §. cum arietes ad finem n. 7. ff. ſi quadrup. pauper. feciſſ. dicat. & in l. ſcientiam §. qui cum aliter num. 11. verſ. ſic facit, ff. ad leg. Aquil. Claud. Bertaz. in addit. ad conſ. crimin. Patris d. conſ. 358. ſub littera A, poſt verſ. quæ concluſio, quia vt ipſe ait iſtud eſt vlciſci, & non defendere, & vltra eos Felyn. in d. c. dilecti filij num. 10. verſ. prouocatus defendens de except. qui eadem nititur ratione, & hanc eſſe communem opinionem, dicit Boer. d. conſ. 4. ſub num. 28. intelligendo tamen, quòd ſemper mitius punitur vti prouocatus, vt ſupra dictum fuit, & latè ſubij-
19 cit ibi Fęlyn. num. 12. cum ſeq. verſ. ſecunda declaratio eſt, quem ſequitur Boer. d. conſ. 4. num. 29. quinimò in caſu dictæ deciſionis conſilij Neapolitani ipſe Capyc. & quidam alij erant in voto, quod ille iniurians illum, qui primo ipſum iniuriauerat, veniret omnino abſoluendus ex prouocatione, quam opinionem tenuit Florian. in d. l. 1. d. §. cum arietes in fine ſub num. 7. ad quę dicta ſe remittit in d. l. ſcientiam d. §. qui cum aliter numer. 11. & eam etiam amplecti videtur Roman. in l. cum mulier. 49. nu. 64. cum pluribus ſequentibus verſ. & ex his deciditur ff. ſoluto matrimon. & quidam antiquiores adducti per Boer. d. conſ. 4. ſub num. 28. poſt verſ. quia prouocatus adeò quòd Capyc. & alij, vt ſu-
20 pra citati in fortioribus terminis tenent contra opinionem Clari, cui non ſuffragatur, quòd alij de conſilio tenerent contrarium, & tandem capiendo quandã mediam viam votatum fuerit pro mitigatione pœnæ, quia non eſt caſus ſimilis caſui Clari, quia vt dictum fuit non dederat prouocatus mentitam iniurianti, ſed aliam iniuriam intulerat, qui ſicut primum licitè facere poterat, ita ſecundum impunè feciſſe non potuit ex iam allegatis.

Licet autem poſſit prouocatus impunè aduerſariũ mentiri, ſecundum ea, quæ diximus, non tamen aduer-
21 ſus mentientem licet mentito impunè torquere, dicẽdo, quòd imò ipſe mentiens mentitur, quia mentiens primo licitè ſic reſpondit prouocatus, ſed non ſic licitè reſpondet mentitus retorquendo retorquutionem, pro qua ideo puniri debet, ita dicit Caſtren. in d. l. fin. ſub num. 4. ff. quod quiſque iur. quem ſequuntur ibi Iaſon. num. 5. & in d. l. ſi quis extraneus num. 9. Felyn. in d. c. dilecti filij ſub num. 10. ad finem. verſ. 2. reſtringe. Boer. d. conſ. 4. num. 29. verſ. 2. quod, & Alciat. d. conſ. 6. num. 17. & pluribus ſequentibus, quod ſi tua replicatio lib. 5. qui latè inſiſtit, & nec iuris diſpoſitioni, nec hominis decori conueniri oſtendit, & facit, quod ſupra dictum eſt de prouocante, vt de omnibus quæ facit, teneatur, nec excuſetur, quia ei omnis culpa adſcribitur.

EPI.

EPITOME.

Percutiens aliquem pluribus percuſſionibus, ſeu vulneribus eodem tempore, & eadem rixa, vno tantum, vel multiplici ictu, an vna tantum pœna, vel pluribus teneatur, & quomodo quis puniatur de pluribus delictis eodem contextu, vel vnico actu commiſſis.

SVMMARIA.

Ex pluribus feritis eodem tempore, & impetu illatis punitur inferens pro qualibet ferita idque ad ſtatutum aptatur, num. 1.

Ampliatur, vt obtineat, etiam ſi vno tantum ictu, vel vnica percuſſione plura fiant vulnera, quia delinquens pun tur pro pluribus vulneribus, & non pro vno tantum, num. 2. & 8.

Item ampliatur, vt procedat, non ſolum quando ſtatutum punit delinquentem pro qualibet ferita, ſed etiam quando ſimpliciter imponit pœnam percutienti, num. 3. & 8.

Gloſſæ opinio contra relata conclusionem in l. nunquam plura, ff de priuat. delict. reiecta communiter à Doctoribus, num. 4.

Couarruuias lib. 2. variar. reſolut. c. 10. num. 8. refellitur cum ſequacibus, num. 5.

Bartoli opinio in l. nunquam plura, ſub nu. 4. ff. de priuat. delict. ſeruatur in practica, num. 6.

Iacobi de Arena diſtinctio de ſtatuto loquente in rem. vel in perſonam, vt primo caſu ex vno tantum ictu, ſeu ex vno percutiendi actu puniatur quis pro qualibet percuſſione, ſecundo vero caſu puniatur pro vna tantum percuſſione, quotquot ſint percuſſiones communiter approbatur, nu. 7.

Percutiens vno ictu, ſeu vna admenatione pluribus percuſſionibus tenetur indiſtinctè pœna ſtatuti pro qualibet percuſſione ex ſententia Bartoli contra relatam diſtinctionem Iacobi de Arena, num. 8.

Percuſſionis effectus attenditur in delictis, & ideo vno ictu feriens pluribus vulneribus in diuerſis membris pro pluribus punitur, & non pro vno quia diuerſa vulnera in diuerſis membris diuerſos pariunt effectus, quo ad dolores, & impenſas medicamentorum, num 9.

Delicta diuerſa, & diſtincta dicuntur quando diuerſæ, & diſtinctæ corporis partes vnico ictu tanguntur, & ideo tanquam plura ſunt punienda, num. 10.

Stante ſtatuto, quod pro qualibet percuſſione cum ſanguine, quis puniatur in decem ſi ex vnica percuſſione exeat ſanguis de tribus locis punitur pro vna percuſſione in decem, & non pro tribus, num. 11.

Percuſſiones diuerſæ quidem dicuntur ex diuerſitate locorũ, quando tamen loca corporis vnico ictu oſtenſa, ſunt proxima, & cõtigua, cenſentur, quaſi vnicum factum continuũ, & vnica tantum pœna imponitur pro toto facto, num. 12.

Vulnus ita illatum vt vna corporis parte verberata, altera etiam feriatur pro vno vulnere habetur, & vna tantum pœna punitur, num. 13.

Vulneribus pluribus illatis vnico ictu cum bidente, tridente, vel alio inſtrumento apto ad plura vulnera inferenda punitur percutiens pro numero vulnerum, num. 14.

Doctores differentes de pluribus vulneribus illatis vnico ictu loquuntur de enſe, pugione, vel ſimili inſtrumento, ſolito vnum tantum vulnus plerunque inferre, num. 15.

Percutiens vtens bidente, vel alio inſtrumento apto ad inferendum plura vulnera videtur etiam habere voluntatem inferendi plura vulnera, num. 16.

Praxis, & communis obſeruantia eſt, quod is, qui vnico ictu plura vulnera infert, puta cum bidente, aut tridente punitur pro numero vulnerum num. 17.

Ea tamen non obtinet quando adeò leuia ſunt vulnera, vt nimis rigoroſum videatur pro vno quoque vulnere integram ſtatuti pœnam imponi, tunc enim vna tantum pœna imponitur, ſed maior quam pro vno vulnere, cum ea poſſit aggrauari propter alia vulnera, num. 8.

Item non habet locum quando ſtatutum conſideraret actum, & modum inferendi plura vulnera, vt ſi dicat ſi quis percuſſerit aliquem ictu pectinis, vel furconis, num. 19.

Percutiens aliquem ſemel in facie manu vacua, licet manus habeat quinque digitos, & quilibet digitus faciat exire ſanguinem, tamen non punitur niſi vnica pœna, num. 20.

Claudij Bertaz. declaratio ad communem ſententiam de puniendo percutiente pro numero vulnerum reiecta, num. 21.

Actus admenandi, vel ſagittandi, quando à ſtatuto conſideratur in perſona agentis tantum, etſi plures effectus ex illo reſultent, omnes tamen pro vno habentur, & vna tantum pœna puniuntur, etiam ſi ex illo actu plura vulnera inferantur, num. 22.

Cum dicitur, quod in quibuſdam caſibus ob plura delicta quis vna tantum pœna punitur, intelligitur reſpectu publicæ vindictæ non ratione intereſſe partis, num. 23.

CASVS C. LV.

1 STante ſtatuto, quod pro qualibet ferita, quis puniatur in libris centum, qui vno contextu, ſeu eodem tempore, & impetu fecit plures feritas, debet puniri pro qualibet ferita in centum, & non in cẽtum ſolum pro omnibus feritis, licet in eadem rixa omnes factæ fuerint, quia tot debetur pœnæ, quot ſunt feritæ, & quia ex pluribus feritis plures diuerſi ſequuntur effectus, ex iteratione delicti creſcit intereſſe, & iniuria illius contra quem delinquitur, ita in puncto concludit Alberic. de Roſat. de ſtatut. lib. 2. q. 24. per totam, vbi inquit ſub nu. 4. quod opinio hęc continet veritatem, & quod ita de facto ſeruatur, idem tenuit ipſe Alberic. in l. prætor edixit, §. ſimilis ſub nu. 1. & 2. ff. de iniur. & hoc indubitatum eſſe, & neminem contradicere affirmat Proſper Farinac. lib. 1. quæſt. crim. tit. de delictis, & pœnis q. 22. in 4. ampliat. num. 10. verſ. quid dicendum. Didac. Canter. in ſuis quæſtionib. crimin. tit. de quæſtionib. tangentib. punitionem delicti cap. 9. & vlt. ſub num. 5. poſt verſ. aut non ſunt crimina diuerſę ſpeciei, ibi poſſet tamen opinio Bart. ſaluari fol. 670. col. 1. & verum eſt, nec hoc aliquam recipit in practica dubitationem, cum ſtatutum cõſideret certam, & determinatam pœnam pro ſingula ferita, quo caſu etiam ſi
2 vno tantum ictu, ſeu vno ſolum actu percutiendi plura fuiſſent facta vulnera, pro pluribus eſſet puniendus delinquens, & non pro vno tantum, vt infra dicetur ex frequentiori ſcribentium voto.

Sed aliqua poteſt eſſe difficultas, ſi ſtatutum non loqueretur modo, quo ſupra cõſiderando pęnam determinatam pro ſingula ferita, ſed ſimpliciter imponeret pęnã percutiẽti, quaſi quod tunc dicatur vnicũ delictũ vna tantum pęna puniẽdum, licet plures interuenerint
3 feritæ eodem tempore ſecundum opinionem Gloſſę in l. nunquam plura, ff. de priuat. delict. In quo quidem caſu idem quod ſupra in alio præcedẽti dicendum eſt, quod ſcilicet percutiens pluribus feritis aliquem, non vna ſolum pęna, ſed pluribus teneatur, & tot ſint pęnę à ſtatuto determinatæ, quot ſunt percuſſiones, prout determinat Bart. in d. l. nunquam plura ſub nu. 4. verſ. item oppono, vbi ſequendo Dynum concludit, quod indiſtinctè, qui percutit eodem tempore aliquem pluribus

Digitized by Google

4 ribus percuſſionibus tenetur pluribus pœnis , & non
vna tantum , quia quodlibet delictum per ſe tendit ad
ſuum effectum , & reprobat gloſ. ibi aliter tenentem ,
aiens , quod ſi eſſet vera , deſtrueret totum mundum :
nam ſi percuterem aliquem pluribus percuſſionibus ſi-
mul, non tenerer,niſi de vna,quod eſt cõtra illum tex-
tum in princ. qui conſiderat plura delicta concurren-
tia,& ſic ſimul plura facta , & idem poſtea latius pro-
ſequendo firmat etiam , quando vnico tantum ictu , &
percutiendi actu plures percuſſiones factæ fuiſſent , de
quo infra dicetur num.11.verſ.ſequitur videre:quando
ſunt plura delicta tendẽtia ad diuerſos effectus, & rur-
ſus in l.ſi gemina ſub nu. 1. verſ. quandoque punitur a-
ctus à lege prout in alio infertur,ff.de arbor.fur.cęſar.
& hanc Dyni opinionem contra dictam gloſ.tenet,&
communiter ſequi Doctores dicit Albert. de Gand. in
tract. malefic.tit.de pęn.reor.nu.35.verſ.quæſtio fre-
quens,& vtilis,vbi latè inſiſtit,idem ſequitur,& cõmu-
niter teneri teſtatur Socin.conſ.63.nu.9.poſt verſ.ted
vt excitem ingenium iudicare debentis lib.1.& ita etiã
frequẽtiori calculo definiri affirmat Didac.Couar.lib.
2.variar.reſolut.c.10.num.8 verſ.hactenus tractatum
5 eſt,& poſt eum Farinac,d.q.22.in d.4.ampliat.in prin-
cip.num.6. licet ipſe Couar. ibi contrarium teneat ſub
eodem n.8.verſ.ſecundo,& illud cenſeo in fine;& verſ.
quartum ſi eiuſdem actus , & verſ. ſexto his præmiſſis,
quod imò vnum tãtum delictum cenſendum ſit quoad
publicam vindictam, & punitionem, quamuis propter
iterationẽ grauius ſit puniendũ,& Couar. ſequuti fue-
runt Farinac. vbi ſupra n.12.& 13.verſ.ſi vero lex,aut
ſtatutum,& verſ.ſeq.& Didac.Cant.in ſuis qq.crim.tit.
de quęſt.tangent.punit.delict.c.9.& vlt.ſub nu.5.verſ.
aut non ſunt crimina poſt princ.fol.670. & malè,quia
vbi pluries qui percuſſit aliquem licet eodem tempo-
re, ſeu eodem animi impetu , & eadem rixa tenetur ex
pluribus percuſſionibus, & non ex vna tãtum, & repe-
titio qualibet criminis ad proprium,& peculiarem ef-
fectum ſit , & ex quolibet ictu effectus diſtinctus , & ſe-
paratos ſequitur, vnde plura delicta dicenda ſunt,& ex
pluribus factis prouenientia , & plures effectus patien-
tia,& vt plura punienda ſecundum Bart.ſupra citatum,
6 cuius opinionem in practica ſemper ſeruari vidiſſe di-
cit Clar.in pract.crim.q.84.ſub nu.2. verſ.ſcias etiam
ad finem,& num.3.verſ.hæc autem in fin.facit Bald.in
l.ſi familiam num.1. verſ. quia hic agitur,ff. de iuriſd.
omn.iud. vbi quod quando interueniunt plures ictus ,
dicuntur plura facta principaliter,& per ſe diſtincta, &
ſeparata, & plura delicta, quia quilibet ictus per ſe di-
ſcernitur,idem habetur per Alberic.in l.prætor edixit,
§.ſimili,ſub nu.2. ff.de iniur.dicentem eum, qui plures
alapas, vel plura vulnera intulit alicui eodem momen-
to,de omnibus tenetur,& facit Boniſ.de Vital.in tract.
malefic.in Rubr.quid ſit accuſatio,nu.47.verſ.ſed po-
ne,vbi quod qui dedit eodem tẽpore plures alapas ali-
cui,pro qualibet debet condemnari,quia plura fuerunt
delicta ſecundũ ipſum,& ita vbique ſemper ſeruari vi-
di, & ipſe millies ſeruaui,nec vnquã in practica de hoc
dubitari per Iudices vidi , & propriè , vt nuper vidi, in
7 iſto caſu cadit diſtinctio Iacob.de Arena de qua ſtatim
dicam,quia ea verè non loquitur quãdo ex vnico ictu,
ſeu percutiẽdi actu plures inferuntur percuſſiones, ſed
imò loquitur,quando ex pluribus ictibus eodem tẽpo-
re iteratis,vt ex infra dicendis apparebit,& propterea
benè Clar.in d.verſ.ſcias etiam,& Farinac.d.q.22. nu.
8. verſ. pro concordia,eandem adducunt etiam in his
terminis, in quibus & ipſe Iacob. opinionẽ Dyni ſequi
videtur;Maior ergo difficultas eſt,quando ex vno tan-
tum ictu , ſeu ex vno ſolum percutiẽdi actu quis aliquẽ
pluribus percuſſionibus percutit , an videlicet percu-
tiẽs vna tantũ pęna ſtatuti, an vero pluribus teneatur,
in quo caſu Iacob.de Arena in l.item quod labeonẽ,§.
conuitium,ff. de iniur. relatus licet malè,vt inferius di-
cetur, per infraſcriptos Doctores, diſtinguit,quod aut
ſtatutum pręfigit certam,& determinatam pęnam pro
qualibet percuſſione , ſeu ferita, aut ſimpliciter eã im-
ponit percutienti,ſeu ferienti.Primo caſu tot ſunt pœ-
næ,quot ſunt percuſſiones,ſeu feritę,quia ſtatutum lo-
quitur in rem,& videtur conſiderare pęnam pro ſingu-
la offenſa, ſecundo verò caſu,vna ſolum eſt pęna quot-
quot ſint percuſſiones,ſeu feritæ quia ſtatutum loqui-
tur in perſonam , & ita dicitur habere reſpectum ad a-
ctum percutiendi , qui vnicus eſt , & in hoc caſu etiam
allegatur Iacobus de Arena, vt refert Bart. in d. l.nun-
quam plura nu.11.verſ.ſequitur videre,ff. de priuat.de-
lict.& in d.l.ſi gemina,ſub nu. 1.verſ.quandoque puni-
tur actus à lege prout in alio infertur,ff.de arbor. furt.
cæſar.& patet ex dictis per Clar.d.q.84.nu.3.verſ.hæc
autem omnia,& per alios in hoc propoſito nũc addu-
cẽdos licet loquatur in caſu præcedenti de percutiẽte
pluribus percuſſionibus ex reiteratione ictuum eodem
tempore,de quo antea ſpecialiter tractauit Bart.in ea-
dem l.nũquam plura ſub n.4. verſ item oppono prout
etiam Clar.& Farinac.vt ſupra diximus,ſenſerunt,ha-
bet enim caſus ille ſatis minorẽ difficultatẽ,quam iſte,
cũ in illo plures percuſſiones ex pluribus ictibus iteratis
veniant,in hoc autem ex vnico ictu tantum . Et in iſto
vidi ego ſemper dubitari,in alio autem nũquam,in qua
quidem dubitationem præſẽti diſtinctionem prædictã
tenuerunt Alex. dicens,ita concludere omnes Docto-
res in l. quod dicitur la 1. 86.in fine,ff. de verb.obligat.
Angel.de maleſ. in verbo,& ipſum Titium,nu.3. verſ.
quod ſi ex vno ictu,qui dicit,quod opinio Iacobi com-
muniter tenetur,& quod eam vidit ſemper in practica
ſeruari,& ante eos Gandin.in tract.malefic.tit.de pęn.
Reor.num.28.verſ.ſed pone,quod aliquis percuſſit,&
omnes ant qui ſecundum Bald.conſ.351.Statutu cave-
tur poſt medium lib. 2. qui pulchram diuerſitatis ra-
tionem inter vnum, & alterum caſum adducit,& conſ.
484.antiqui tenuerunt in princ.lib.3.quod eſt repetitũ
conſ.433. lib.5. Couar.lib.2. pract.quæſt.c.10.ſub nu.
8.verſ.quarto præmiſſo ſtatuto Clar.d.q.84. ſub num.
2. & 3. verſ.ſcias etiam, & verſ.ſequenti,vbi plures re-
fert eam communiter teneri atteſtantes Bertaz. conſ.
crimin.205. num.8. & 9. verſ.ſuper ſecundo, & ibi la-
tius Claud.eius filius in additionib.ſub litera B,in prin-
cip.inquiens eſſe communem lib. 1. Farinac.d.q.22. in
quarta ampliatione,num.8.verſ.pro concordia ſucce-
dit diſtinctio,Didac.Canter.in ſuis quęſtion.crimin.tit.
de quæſtion. tangent. punitionem delict.c.9.& vlt. in
quarto caſu,num. 12. verſ.ſed quicquid Bart.& alij fol.
683.vbi aſſerit,ſe credere hanc opinionem eſſe veriſſi-
mam, & eam tenere,& nonnulli alij per dictos Docto-
res maximè modernos allegati .
Hanc diſtinctionem Iacobi de Arena, & ſequacium
improbat Bart.in d.l.nunquam plura nu. 11.verſ.ſequi-
tur videre, quãdo ſunt plura delicta tendẽtia ad diuer-
ſos effectus,ff.de priuat.delict.& in d.l.ſi gemina ſub n.
1. verſ.quandoq; punitur actus à lege,prout in alio in-
fertur,ff.arbor.furt.cęſar.volens,quod indiſtinctè per-
8 cutiens vno ictu , ſeu vna admenatione alium pluribus
percuſſio-

Digitized by Google

percuſſionibus, teneatur pro qualibet percuſſione pœ-
na à ſtatuto determinata, ſiue ſtatutũ loquatur in rem
conſiderando numerum percuſſionũ, ſiue loquatur in
perſonã, conſiderando actũ percutiendi, quia videntur
plura delicta ad diuerſos effectus tendentia, & quia li-
cet percutiẽdi actus ſit vnus tantũ, tamen percuſſiones
ſunt plures, ad quas potius, quam ad actũ eas inferendi
videtur ſtatum ipſum conſideraſſe, & inquit quod ita
obſeruat conſuetudo, & de iſta opinione Bart. memi-
nerunt Ang. de maleſ. & Aug. de Arim. in loco citato,
Farinac. d. q. 22. in 4. ampliat. nu. 9. verſ. contrarium, ꝙ
imò indiſtinctè, Didac. Cant. in d. c. 9. ſub nu. 9. verſ. aut
lex, vel ſtatutum punit actũ, Claud. Bertaz. in d. addit.
ad conſ. crim. 205. Barthol. Patris ſub litera B, in princ.
qui tamen eam non approbant, Clar. d. q. 84. n. 3. verſ.
hęc autem omnia locũ habent, vbi poſt multa hinc in-
de deducta dicit, quod ſẽper vidit in practica obſerua-
ri hanc opinionẽ Bart. vt ſcilicet, ſiue ſtatutũ loquatur
per verba, ſi percuſſerit, vel vulnerauerit, ſiue per ver-
ba quod pro qualibet percuſſione, vel vulnere, ſemper
puniatur delinquẽs ſecundum numerũ percuſſionum,
vel vulnerum vno ictu, ſeu vna admenatione factarũ,
vel factorum, ſubdit tamen, ꝙ poterit Iudex vbi in hu-
iuſmodi caſibus dubitari cõtingat, informare ſe à peri-
tis ſuper interpretatione, quã talia ſtatuta habuerunt à
conſuetudine, & ſecundum illã iudicare. Idẽ quod pro
numero vulnerum percutiens vno ictu puniatur, & non
pro vno tantum vulnere, quando diuerſæ, & diſtinctæ
corporis partes ſunt offenſæ, tenẽt Bal. pulchras addu-
cens rationes d. conſ. 351. in princ. lib. 2. qui exẽplificat,
quando vno ictu amputaret alicui duo crura, vel effó-
deret duos oculos, vel ſimilem offensã in diuerſis mẽ-
bris faceret, licet fateatur Peruſij pro, & contra fuiſſe
practicatum, & quęſtionem eſſe ſatis dubiã, idem Bald.
conſ. 484. antiqui tenuerunt poſt princ. lib. 3. quod eſt
repetitum conſ. 433. lib. 5. dicens quod conſiderandus
eſt effectus percuſſionis, & quod abſurdum eſſet, quod
qui duo, aut plura vulnera infert, non puniatur in plus,
quam qui vnum tantum infert, Roueſcal. in addition.
ad Bald. d. conſ. 351. poſt princ. aiens, quod opinio Bar.
ſeruatur in practicã, vt delinquens puniatur ſecundum
numerum vulnerum, Angel. de Peruſ. conſ. 190. Titius
fuit inquiſitus ſub nu. 1. in fine, verſ. poſt hæc, exempli-
ficans nedum quando ambæ manus, vel manus, & bra-
chium vulnerantur vno ictu, ſed etiam quando plures
digiti eiuſdem manus ſunt vulnerati, de quo infra dice-
tur, quod conſilium ſequi videtur Auguſt. de Arimin. in
addit. ſupra citata in fine, verſ. adde etiam, eãdem ſen-
tentiam latè firmat. Alberic. de Roſate de ſtatut. lib. 2.
q. 30. per totã, vbi concludit, quod ſtante ſtatuto; quod
qui aliquem percuſſerit condemnetur in centum, qui
vno ictu percuſſit alium in duobus diuerſis membris,
9 puta in capite, & in manu non debet vna tantum pœ-
na puniri, ſed duplici propter diuerſitatem vulnerum,
quorum effectus attenditur in delictis, & quia reſpectu
duorum vulnerum creſcit dolor, & impenſa, & ad alle-
gata in contrarium, quod unica tantum pœna debeat
puniri, uno uerbo inquit reſponderi poſſe, quia ſcilicet
conſtat, duo eſſe vulnera, & in diuerſis membris, & di-
uerſos parere effectus quoad dolores, & medicamen-
ta, & per conſequens plura eſſe delicta, & plures pęnas
deberi, & ita etiam poſtea pertranſit eodem lib. 2. q.
38. ſub num. 2. & in l. ſi gemina ſub num. 2. poſt uerſic.
ex quo arguitur, ff. arborum furt. cæſar. utrobique e-
xemplificando, quando cum enſe uno ictu facta ſunt
duo vulnera, unum in capite, alterum in brachio, quod
exponeretur ad defenſionem capitis, uel quando, cum
ſagitta quis percuteretur in brachio, quo tenebat cli-
peum, & vltra ſagitta penetraret ad aliam partẽ cor-
poris, quæ dicta Alberici ſequi videtur Aug. de Arim.
in præallegata addit. poſt princ. quandocunque enim
10 diuerſæ, & diſtinctæ corporis partes vnico ictu tangũ-
tur, diuerſa, & diſtincta dicuntur delicta, & tanquam
talia puniẽda, etiam ſi plures digiti eiuſdem manus eſ-
ſent vulnerati, vt per Ang. d. conſ. 190. & per Aug. de
Arim. ſupra citatum, & ante eos Bart. in d. l. ſi gemina,
ſub nu. 2. verſ. idem dico, quem ſequitur Ang. de maleſ.
in d. verſ. quid ſi vno ictu, ante finem, in quo tamen cõ-
trarium tenent Bald. in l. ſi familia ſub nu. 6. verſ. ſexto
dicuntur ad fin. ff. de iuriſd. omn. iud. & Claud. Bertaz.
in d. addit. ſub litera B, in fine, verſ. ſecundo caſu, quaſi
quod videatur conſideranda tanquam percuſſio acti-
ua, & non paſſiua, cum non adſit diuerſitas conſidera-
bilis locorum, facit idem Bald. conſ. 351. ſtatuto caue-
tur, lib. 2. vbi conſuluit, quod ſtante ſtatuto, quod de
11 qualibet percuſſione cum ſanguine, quis puniatur in
decem, qui percuſſit vnica percuſſione, ex qua exiuit
ſanguis de tribus locis faciei, debet puniri pro vna per-
cuſſione in decem, & non pro tribus in 30. quia, & ſi
ex diuerſitate locorum dicantur diuerſę percuſſiones,
12 tamen quando loca corporis offenſa vnico ictu ſunt
proxima, & contigua, cenſetur quaſi vnicum factum
continuum, & vnica tantum pœna imponitur pro toto
facto, ne alias ſequatur abſurdum, quod cum ſemper
vnus lapis coctus frangatur in pluribus partibus mini-
mis, tot imponantur pęnę, quot ſunt illę partes tangen-
tes corpus, quę opinio ſatis æqua videtur, quam in iſtis
terminis quandoque ſum amplexus, qua ratione, & qui
13 vno ictu infert vulnus ab vna parte, puta brachij, vel
cruris ad alterã tranſcendens, vna tantũ pęna pro vno
vulnere, & non duplici pro duobus tenetur, vt per Ber-
taz. d. conſ. crim. 205. in 2. dub. nu. 8. lib. 1. & ita practi-
catur. Addo nunc prædictis, quod nuper ad manus
meas peruenerunt lecturæ Iacobi de Arena, quem vidi
in d. §. cõuitium, quem legit cum principio d. l. itẽ apud
labeonem, ff. de iniur. vbi num. 3. & 4. verſic. & faciunt
hæc, ponit quæſtionem in ſtatuto, quod ſi quis dederit
alapam alicui ſoluat pro banno decem libras, & quæ-
rit, ſi accidat, quod quidam dedit Titio in qua lam ri-
xa continua, & vno contextu tres alapas, an ſit con-
demnandus in triginta, an verò in decem tantum, &
primo arguit, quod vna tantum pęna decem imponа-
tur, quia vnicum eſt factum, & vna tãtum perſona fuit,
quæ intulit, & multiplicauit alapas, quapropter vna
tantum iniuria debet cẽſeri, ſed poſtea contrarium fir-
mat, quia ſtatutum loquitur de alapa tantum in decem
punienda, vnde non ſentit de alijs, quarum duæ impu-
nitæ remanerent, quod non eſt tolerãdum, ſed pro nu-
mero alaparum pęna multiplicanda, ſecus autem dicit,
ſi ſtatutum diceret, ſi quis percuſſerit, vel vt eius ver-
bis vtar alapauerit, tantum ſoluat, quia continuatio
actus facit tantum vnam eſſe alapationem, & ſubdit,
quod cõtrarium tenuit Dyn. in l. nunquam plura, ff. de
priuat. delict. & tandem ſic formaliter inquit, Putarem
ſpectandas plures percuſſiones, non enim unitas actus
ex parte inferentis, ſed pluralitas ex parte recipientis
inſpicitur, ut in l. ſi adulterium cum inceſtu, ff. de adul-
ter. Hactenus Iacob. de Aren. cuius opinio an ab alijs
rectè in caſibus præmiſſis alligetur, uel ne iudicet le-
ctor, & conſideret inſuper, quam periculoſum ſit alie-
nas ſententias in fonte non viſas recenſere, & in illis
magna fundamenta facere quãdoque tamen vix aliud

Digitized by Google

fieri poteſt , quia vnus omnes libros habere nõ poteſt,
nec ab alijs idem inuenire , & commodari ſibi facere,
vnde aliorum relationi ſtare debet, nec ſemper repre-
henſione dignus eſt .

14 Et hæc quidem procedunt quando vnico ictu plura
illata ſunt vulnera cũ vno inſtrumento ordinario ſolito
vt plurimum vnum tãtum vulnus inferre, puta enſe,pu-
gione,vel ſimili,vt præfati Doctores loquũtur,fortius
autem,& lõgè facilius locum haberent,ſi ex vnico ictu
plura infererentur vulnera cum inſtrumento apto ad
ea inferendum,puta cum bidente,vel tridente,aut alio
15 inſtrumento biſurcato, vel trifurcato, quia tunc meri-
to percutiẽs pro numero vulnerum, ſeu percuſſionum
pœna ſtatuti puniendus eſſet , quomodocunque illud
loqueretur,ſiue in rem,ſiue in perſonam,& ſic non ſo-
lum quando ſtatutum imponeret pœnam pro ſingulo
vulnere , ſed etiam quando de percuſſione loqueretur
ſimpliciter pœnã percutienti imponendo:quia qui hoc
16 genus armorum eligit,videtur etiam modũ plura vul-
nera inferendi eligere,& quoad patientem plures ſunt
percuſſiones, licet vno ictu facta,& dicitur ſtatutũ pa-
tientis offenſam reſpicere , alioquin ſequeretur , quod
quis poſſet ita aptare offendẽdi modum , vt ſtatim to-
tum inimicum laceraret, ac membratim percuſſum la-
niaret, quod vſu venire ſolet in ſceleſtis Sycarijs horũ
temporũ,qui ita tormenta ſua inſtruunt globis,ac glã-
dulis, vt ſtatim primo ictu homines miſerrimè dilace-
rantur,ac praeſcindantur,vt dictis verbis vtendo tradit
Claud.Bertaz.ad dictum conſil.crimin.paternum 205.
ſub lit. B, poſt verſ. ego in hac re in primo caſu ſuæ di-
ſtinctionis lib. 1.& ſunt verba Alberici de Roſate,licet
eum non alleget de ſtatut.lib.2.d.q.38. per totam,vbi
inquit, quod vulnerãs aliquẽ forfice,vel furca,aut alio
inſtrumento biſurcato,ita quod vno ictu cum dicto in-
ſtrumento fecerit duo vulnera , debet ſecundum opi-
nionem cõmunem antiquorum vna tantum pœna pro
vno vulnere puniri, & nõ pro duobus vulneribus, quia
vnus ictus fuit , & ab eodem inſtrumento vulnera pro-
ceſſerunt,ſed quod tamen putat,quod pro duobus pu-
niatur,quia sũt duo vulnera,& quoad dolores,& quo-
ad medicamenta, & quia idem eſt,quando vno ictu cũ
ſimplici inſtrumento, & non biſurcato plura inferun-
tur vulnera , vnde fortius procedit in biſurcato , quia
voluntas videtur fuiſſe duo inferendi vulnera , ex quo
cum tali inſtrumento percuſſit , & quia alias daretur
materia fabricandi arma, ex quibus vno ictu plura vul-
nera poſſent inferri , nec obſtare ait , quod forfex , vel
furca ſit vnum inſtrumentum tantum,quia nõ per hoc
ſequitur, quod ſi ex eo inferãtur plura vulnera,vna tã-
tum pœna pro vno vulnere debeatur,quia eſt falſa con-
ſequentia,cũ ſint duo vulnera,& finaliter dicit,ſe con-
cludere cõtra communem opinionẽ, & determinatio-
nem antiquorum , & idem per omnia tenet in d. l. ſi
gemina nu. 1.2.3. quod dictum latè refert,& ſequi vi-
detur Aug. de Arim. ad Ang.de Maleſ. in addit.citata
poſt princ.& iſta fuit opinio Bart. in d.l.ſi gemina ſub
n. 1.vbi propriè loquitur in iſtis terminis,& repræhẽdit
dictũ Iacob.de Aren.quam Bart.ſentẽtiam in practica
17 ſẽper ſeruari vidiſſe teſtatur Clar.d.q.84.ſub n.3.verſ.
hæc aũt omnia in fin.& eã communẽ eſſe,& in practi-
ca ſeruari per quęcũque verba loquatur ſtatutum,dicit
D.Ioſeph.de Lud.deciſ.Lucenſ.61.n.3.verſ.idẽ foret,
& de eadem obſeruantia teſtatur ẽt Roueſcal. ad Bal.
conſ.351.lib.2.& hoc niſi aliud ſuaderet conſuetudo,
ad quã recurrẽdum dicit Clar. & poſt eum Lud. refert
tamen Clar. quoſdam dicentes vnam tantum pœnam
imponendã eſſe,& alios etiã hoc caſu ſequentes diſtin-
ctionẽ Iacob.de Arena,quod attendantur verba ſtatu-
ti, & ſi loquatur in rẽ, locus ſit multiplici pœnæ,ſi vero
in perſonã vni iuxta dicta ſuperius,quã opinionẽ veluti
communẽ tenent Alex.in d.l.quod dicitur la 1. in fine,
ff.de verb.oblig. Angel. de maleſ.in d.verbo,& ipſum
Titium percuſſit,& vulnerauit n.7. verſ.quid ſi ex vno
ictu,& ante eos Bald. in l.ſi familia in 2.lect. nu.6.verſ.
ſexto dicuntur,ff.de iuriſd.omn.iud.& prius Gandin.in
tract.de maleſ.tit.de pœn.reor.nu.28. verſ.ſed pone,ꝙ
aliquis percuſſit,& alij Doctores antiqui,vt dicit Bald.
conſ.484.antiqui tenuerunt in princ.lib.3.quod eſt re-
petitum conſ.433.lib.5.a quibus tamẽ ipſe videtur re-
cedere,cum abſurdũ videatur,quod qui decem vulne-
ra intulit vno ictu pectinis,non puniatur in plus,quam
qui vnum tantum infert cum vno dente pectinis, idem
vult Alciat.in l.ter enixa 137. n.4.verſ.qua ratione,ff.
de verb.ſignif. inquiens,quod ſi ei,qui tribus vulnerib.
aliquem affecerit certa pœna ex legẽ conſtituta ſit, qui
cum tridente, ſeu trifixili telo vulnerauerit teneri,quia
nihil refert, an diuerſis temporibus, an eodẽ nixu tres
plagas incuſſerit ſecundum opinionem Bar.quam cre-
brius receptam eſſe dicit, & quã ego ſolitus ſum tene-
18 re, niſi quãdo adeò lenia ſunt vulnera,vt nimis rigoro-
ſum videretur pro vno quoq; vulnere integram ſtatuti
pœnã imponi,quia tunc vnam tantũ pœnam dare ſoleo,
maiorẽ tamẽ,quam pro vno ſolo vulnere,cum ea poſ-
ſit aggrauari propter alia vulnera,vt in propoſito no-
tat Canter.d.c.9. n.12.verſ.ſed quicquid Bart.& Fari-
nac.d.q.21.n.16.verſ.limita primo,licet ipſi hoc indi-
ſtinctè teneant,vel niſi ſtatutum ipſum conſideraret a-
ctum non ſimpliciter,ſed reſpectu modi, vt ſi ſtatutum
19 dicat,ſi quis percuſſerit aliquẽ ictu pectinis,vel furco-
nis, vel bidẽtis,& ſanguis exiuerit,puniatur in decem,
nam ſi ex vna percuſſione plura vulnera ſequũtur, vna
tantũ eſt pœna,quia lex hoc cõſideraſſe videtur,ex quo
de inſtrumento ad hoc apto diſponit ſecundum Bal. d.
cõſ.484.repetito,vt ſupra,qui ideo infert in caſu ſuo,
quod percutiẽs aliũ manu vacua ſemel in facie, ex quo
20 manus habet quinque digitos,licet quilibet digitus fa-
ciat exire ſanguinem, non tamen punitur pluribus pœ-
nis,ſed vna tantũ,quia maleficium illud nõ conſiſtit ſo-
lum in ſanguine,ſed in modo,& in ordine, & licet plu-
res ſint ſanguines, non tamen eſt niſi vna manus,& ſic
vnum maleficiũ,& pro tanto vna pœna,& ſubdit,quod
ex quatuor partibus poteſt exire ſanguis,& non eſt niſi
vnica ſciſſura , vt toto labio ſciſſo exit ſanguis ſurſum,
deorſum,dextrorſum,& ſiniſtrorſum,& quod ſtatutum
videtur conſideraſſe illud , quod euenire poteſt veriſi-
militer , & plerumque ſecundũ in aptitudinem inſtru-
menti,de quo loquitur .

21 Nec placet declaratio Claud.Bertaz.in d.addit. ſub
lit.B,poſt verſ.1. caſu,quod dicta ſententia Bart. & ſe-
quacium de puniendo non vna tantum , ſed multiplici
pœna,& pro numero vulnerum eum,qui cũ inſtrumen-
to ad plura vulnera inferenda apto percuſſerit vnico
ictu, procedat,quãdo vulnerans illud genus armorum
eligeret,eoque dedita opera,& ex propoſito vteretur,
ſecus aũt quando caſu, & impetu illud arriperet,quaſi
quod tunc pro vno tãtum vulnere puniatur, quoniam,
& iſto caſu pro pluribus teneretur,cũ attẽdatur perſo-
na patientis, & non agentis,& cum etiam pro pluribus
teneatur,quando plura illata ſunt vulnera cum inſtru-
mento ſui natura non apto ad plura inferenda , ſed ad
vnum tantũ, vt ſuperius probauimus,vltra quod tenẽ-
tes pro numero vulnerũ pœnam imponendam eſſe hoc
caſu.

Digitized by Google

caſu generaliter, & indiſtinctè loquuntur, vt ex eorum verbis apparet; Omnium itaque vulnerum, ſiuè percuſſionum imponuntur pœnæ, vbi delictum eſt multiplex, & pœna eſt multiplicabilis, alias ſecunda pœna eſt arbitraria iudici, vt per Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 2. centur. 6. caſu 581. ſub n. 1. & 2. exemplificãtem, cum ſtatutum mandat, quod pro illato vulnere in dominum vulneranti amputetur manus dextera, quia vulneranti pluribus vulneribus, non poſſunt amputari plures dexteræ, ſed dextera amputata imponetur alia pęna extraordinaria, de qua re latiſſimè dixi ſupra caſu 56. n. 114. & ſequent. Et præmiſſa vt dictum eſt, locũ habent quãdo agitur de actu per vnum in alterum illato, ex quo plures effectus reſultãte reſpectu ipſius perſonæ patientis, qui omnes attendendi ſunt, non habita ratione, quòd reſpectu perſonæ agentis vnus tantũ ſit actus, ſecus autem, quando agitur de actu, pro vt in aliũ non illato, ſed conſiderato tantũ in perſona agen-
22 tis, & prout ſit, ſeù agitur ab ipſo agẽte, quia tunc, etſi plures actus ex illo reſultãt, omnes pro vno habentur, & vna tantum pœna puniuntur, vt ſi ſtatutum dicit, ꝑ ſi quis ſagittauerit in Ruræ puniatur in decẽ, & ſi quis admenauerit alicui puniatur in quindecim, ſi enim vno iactu ſemel quis ſagittauerit plures ſagittas, ſi vno ictu admenauerit cũ bidente, vnus eſſet actus, & pro vnico actu puniretur, quia ſolum actum agentis reſpicit ſtatutum, ita notat Bartol. in d. l. ſi gemina ſub num. 1. verſ. quandoq; lex, vel ſtatutũ punit actum non illatum in alterum ff. arbor. furt. cæſar. ſequntur Angel. de Malefic. in d. verbo, & ipsũ Titium percuſſit n. 3. verſ. quid ſi ex vno ictu, & actu in princ. Alciat. in d. l. ter enixa in finalibus verbis ff. de verbor. ſignif. & Canter. d. c. 9. nu. 9. verſ. quoad primum membrum folio 681. intelligunt Angel. & Canter. etiam quod ex emiſſione ſagittarum, & ex admenatione bidentis ſemel facta inferantur alicui plura vulnera, quia vni tantũ pœnæ locus videtur, ex quo ſtatutum non reſpicit actum reſpectu patientis, ſed reſpectu agentis tantum, & videtur eſſe de mente Bartoli, & eſt ratio ſubtilis, & pulchra.

Vnum tamen ſciendum eſt, quòd in caſibus, in quibus quis ob plura delicta, vna tantũ pęna punitur, hoc intelligitur reſpectu publicę vindictę tantũ, nam reſpectu intereſſe partis tenetur pluribus, quo enim ad punitionem publicam ſufficit vnica pęna, ſed non, quoad
23 intereſſe priuatum partis offenſæ, pro quo punitur offendẽs toties quoties peccauit, & ſoluit intereſſe vnius cuiuſq; delicti, & ſic ſi ter, vel quater deliquit, tribus vel quatuor pœnis punitur, vt in pũcto decidit Canter. d. c. 9. ſub n. 6. in fine verſ. aut accuſatur a parte fol. 672. & ad hanc materiam totum vide infra caſ. 157. & 158.

E P I T O M E.

In delictis puniendis, an ſit attendenda lex vigens tempore, quo committuntur, an verò lex poſtea condita ante quam de ipſis delicti cęptum eſſet cognoſci, ſi a noua lege pœna veteris alteratur.

S V M M A R I A.

Tempus delicti ſpectatur, num. 1.

Statutum quòd liceat vendere ſalem certo modo non porrigitur ad pręteritũ, tanquã reſpiciens actum obligatoriũ, 2.

In pœnis ordinaris, & proprijs delictorum ſemper inſpicitur tempus delicti, nu. 3.

In adiectionibus, vel diminutionibus pœnarum inſpicitur tempus ſententiæ, num. 4.

Quando ſtatutum imponens pœnam deliquenti continet pœnã delicto conuenientem inſpicitur tempus delicti, cum verò continet pœnam grauiorem, quam conueniat, inſpicitur tempus ſententiæ, num 5.

Pœna pro aliquo delicto iam impoſita, & a nouo ſtatuto mitigata, porrigitur mitigatio, & nouum ſtatutum ad tempus antecedens, num. 6.

Statuto ſtante quòd de tali crimine non poſſit cognoſci vltra quatuor menſes, ſi ſuperueniat aliud ſtatutum, per quod vſq; ad triennium cognoſci permittatur, nouum ſtatutum non ſe extendit ad crimina, quorum impunitas iam præſcriptum erat, num. 7.

Stante ſtatuto, quod Poteſtas teneatur, & poſſit de tali crimine infra quatuor menſes procedere, lapſis quatuor menſibus ligatæ ſunt manus poteſtatis, ſed per nouum ſtatutũ ligamen illud reſoluitur per cauſam ſucceſſiuam, num. 8.

Armorum, & annonæ pœnas per nouas prouiſiones ſemper augeri, & delinquentes puniri ſecundum leges vigentes tempore tranſgreſſionis, 9.

Pœnæ hodiernis temporibus, nedum moliendæ non ſunt, ſed exaſperandæ potius ob hominum malitiam, num. 10.

C A S V S C. L V I.

SI tempore cõmiſſi delicti vigeat vna lex ſuper illius punitione, & antequam malefactor de eo accuſetur, vel inquiratur, ſuperueniat lex noua pœnam ab antiqua lege ſtatutam minuens, vel augens, dubitatum fuit an dictus delinquens condemnari debeat ſecundũ legem veterem, vel ſecundum nouam. Bonifac. de vitalin. in tractatu. de malefic. in Rubr. de inquiſition. & earum form. num. 53. verſ. ſed pone, quòd aliquis deliquit, format hanc quæſtionem, & arguit primo, quòd ſecundum nouam legem ſit condemnandus, deinde quòd ſecũdum antiquam, quæ vigebat tempore commiſſis maleficij, & hãc vltimam partem tenet per multas rationes, quas allegat, & præſertim, quia in hoc, tẽ-
1 pus delicti debet ſpectari arg. l. ſi tamen ſciente in fine, ff. ad Senatus conſ. Macedon. & l. Pomponius la ſecũda quæſt. 16. ff. de negot. geſt. & dicit videri caſum in l. in delictis §. ſi damnum ff. de noxalib. action. & in l. qui ea mente. 67. ff. de furt. & ſubdit, quod hoc verius videtur, pro quo faciunt dicta ſuperius caſu 147. diſponentibus capitulis in ſecundo dubio in princ.

Bart. autẽ in l. omnes populi n. 48. & ſeq. verſ. iuxta prædicta quæro ff. de iuſtit. & iure, aliter videtur dicere, proponit enim quæſtionẽ diſputatam per Ricard. Malumbr. quæ talis eſt. Tempore vigentis diſcordiæ inter commune Paduanum ex vna parte, & commune Venetiarum ex altera occaſione ſalis, ſtatuerunt Paduani, quòd quicunq; priuatus fuerit depræhenſus vẽdere ſalem priuato, capite puniatur; Titius incidit in pęnã ſtatuti, & antequam accuſaretur, nouum ſtatutũ factum eſt, quod priuatus venditor ſalis puniatur pęna triginta librarũ tantum, poſtea accuſatur Titius, quæritur, an ſit puniendus ſecundum formam prioris ſtatuti, an verò ſecundum formam poſterioris, & inquit ipſum Ricardũ determinaſſe condemnationẽ eſſe faciendam ſecundum ſtatutum nouum, vt minorantis pęnam, & liberatorium ab obligatione maioris pęnæ, licet ſecus eſſet, ſi fuerat ſtatutum quod liceat vendere ſaltem priuato vel certo modo vendere, quia tunc tanquam reſpiciens actum obligatorium nõ porrigeretur
2 ad præteritũ, contra quam determinationẽ multa opponit ipſe Bart. & tandem pro vera reſolutione diſtinguit, ꝙ quædã eſt pęna ordinaria, & propria delictorũ

ſieri poteſt, quia vnus omnes libros habere nō poteſt,
nec ab alijs idem inuenire, & commodari ſibi facere,
vnde aliorum relationi ſtare debet, nec ſemper repre-
henſione dignus eſt.
14 Et hæc quidem procedunt quando vnico ictu plura
illata ſunt vulnera cū vno inſtrumento ordinario ſolito
vt plurimum vnum tātum vulnus inferre, puta enſe, pu-
gione, vel ſimili, vt præfati Doctores loquūtur, fortius
autem, & lōgè facilius locum haberent, ſi ex vnico ictu
plura infererentur vulnera cum inſtrumento apto ad
ea inferendum, puta cum bidente, vel tridente, aut alio
15 inſtrumento bifurcato, vel trifurcato, quia tunc meri-
to percutiēs pro numero vulnerum, ſeu percuſſionum
pęna ſtatuti puniendus eſſet, quomodocunque illud
loqueretur, ſiue in rem, ſiue in perſonam, & ſic non ſo-
lum quando ſtatutum imponeret pœnam pro ſingulo
vulnere, ſed etiam quando de percuſſione loqueretur
ſimpliciter pęnā percutienti imponendo: quia qui hoc
16 genus armorum eligit, videtur etiam modū plura vul-
nera inferendi eligere, & quoad patientem plures ſunt
percuſſiones, licet vno ictu facta, & dicitur ſtatutū pa-
tientis offenſam reſpicere, alioquin ſequeretur, quod
quis poſſet ita aptare offendēdi modum, vt ſtatim to-
tum hominem laceraret, ac membratim percuſſum la-
niaret, quod vſu venire ſolet in ſceleſtis Sycarijs horū
temporū, qui ita tormenta ſua inſtruunt globis, ac glā-
dulis, vt ſtatim primo iactu homines miſerrimè diſcre-
pantur, ac perſcindantur, vt dictis verbis vtendo tradit
Claud. Bertaz. ad dictum conſil. crimin. paternum 205.
ſub lit. B, poſt verſ. ego in hac re in primo caſu ſuæ di-
ſtinctionis lib. 1. & ſunt verba Alberici de Roſate, licet
eum non alleget de ſtatut. lib. 2. d. q. 38. per totam, vbi
inquit, quod vulnerās aliquē forfice, vel furca, aut alio
inſtrumento bifurcato, ita quod vno ictu cum dicto in-
ſtrumento fecerit duo vulnera, debet ſecundum opi-
nionem cōmunem antiquorum vna tantum pœna pro
vno vulnere puniri, & nō pro duobus vulneribus, quia
vnus ictus fuit, & ab eodem inſtrumento vulnera pro-
ceſſerunt, ſed quod tamen putat, quod pro duobus pu-
niatur, quia sūt duo vulnera, & quoad dolores, & quo-
ad medicamenta, & quia idem eſt, quando vno ictu cū
ſimplici inſtrumento, & non bifurcato plura inferun-
tur vulnera, vnde fortius procedit in bifurcato, quia
voluntas videtur fuiſſe duo inferendi vulnera, ex quo
cum tali inſtrumento percuſſit, & quia alias daretur
materia fabricandi arma, ex quibus vno ictu plura vul-
nera poſſent inferri, nec obſtare ait, quod forfex, vel
furca ſit vnum inſtrumentum tantum, quia nō per hoc
ſequitur, quod ſi ex eo inferātur plura vulnera, vna tā-
tum pęna pro vno vulnere debeatur, quia eſt falſa con-
ſequentia, cū ſint duo vulnera, & finaliter dicit, ſe con-
cludere cōtra communem opinionē, & determinatio-
nem antiquorum, & idem per omnia tenet in d. l. ſi
gemina nu. 1. 2. 3. quod dictum latè refert, & ſequi vi-
detur Aug. de Arim. ad Ang. de Maleſ. in addit. citata
poſt princ. & iſta fuit opinio, Bart. in d. l. ſi gemina ſub
n. 1. vbi propriè loquitur in iſtis terminis, & reprehēdit
dictū Iacob. de Aren. quam Bart. ſentētiam in practica
17 sēper ſeruari vidiſſe teſtatur Clar. d. q. 84. ſub n. 3. verſ.
hæc aūt omnia in fin. & eā communē eſſe, & in practi-
ca ſeruari per quęcūque verba loquatur ſtatutum, dicit
D. Ioſeph. de Lud. deciſ. Lucenſ. 61. n. 3. verſ. idē foret,
& de eadem obſeruantia teſtatur ēt Roueſcal. ad Bal.
conſ. 351. lib. 2. & hoc niſi aliud ſuaderet conſuetudo,
ad quā recurrēdum dicit Clar. & poſt eum Lud. refert
tamen Clar. quoſdam dicentes vnam tantum pœnam
imponendā eſſe, & alios etiā hoc caſu ſequentes diſtin-
ctionē Iacob. de Arena, quod attendantur verba ſtatu-
ti, & ſi loquatur in rē, locus ſit multiplici pęnæ, ſi vero
in perſonā vni iuxta dicta ſuperius, quā opinionē veluti
communē tenent Alex. in d. l. quod dicitur la 1. in fine,
ff. de verb. oblig. Angel. de maleſ. in d. verbo, & ipſum
Titium percuſſit, & vulnerauit n. 7. verſ. quid ſi ex vno
ictu, & ante eos Bald. in l. ſi familia in 2. lect. nu. 6. verſ.
ſexto dicuntur, ff. de iuriſd. omn. iud. & prius Gandin. in
tract. de maleſ. tit. de pęn. reor. nu. 28. verſ. ſed pone, q̄
aliquis percuſſit, & alij Doctores antiqui, vt dicit Bald.
conſ. 484. antiqui tenuerunt in princ. lib. 3. quod eſt re-
petitum conſ. 433. lib. 5. à quibus tamē ipſe videtur re-
cedere, cum abſurdū videatur, quod qui decem vulne-
ra intulit vno ictu pectinis, non puniatur in plus, quam
qui vnum tantum infert cum vno dente pectinis, idem
vult Alciat. in l. ter enixa 137. n. 4. verſ. qua ratione, ff.
de verb. ſignif. inquiens, quod ſi ei, qui tribus vulneribus
aliquem affecerit certa pęna ex lege conſtituta ſit, qui
cum tridente, ſeu trifixili telo vulnerauerit teneri, quia
nihil refert, an diuerſis temporibus, an eodē nixu tres
plagas incuſſerit ſecundum opinionem Bar. quam cre-
brius receptam eſſe dicit, & quā ego ſolitus ſum tene-
18 re, niſi quādo adeò lenia ſunt vulnera, vt nimis rigoro-
ſum videretur pro vno quoq; vulnere integram ſtatuti
pęnā imponi, quia tunc vnam tantū pęnam dare ſoleo,
maiorē tamē, quam pro vno ſolo vulnere, cum ea poſ-
ſit aggrauari propter alia vulnera, vt in propoſito no-
tat Canter. d. c. 9. n. 12. verſ. ſed quicquid Bart. & Fari-
nac. d. q. 22. n. 16. verſ. limita primo, licet ipſi hoc indi-
ſtinctè teneant, vel niſi ſtatutum ipſum conſideraret a-
ctum non ſimpliciter, ſed reſpectu modi, vt ſi ſtatutum
19 dicat, ſi quis percuſſerit aliquē ictu pectinis, vel furco-
nis, vel bidētis, & ſanguis exiuerit, puniatur in decem,
nam ſi ex vna percuſſione plura vulnera ſequūtur, vna
tantū eſt pęna, quia lex hoc cōſideraſſe videtur, ex quo
de inſtrumento ad hoc apto diſponit ſecundum Bal. d.
cōſ. 484. repetito, vt ſupra, qui ideo infert in caſu ſuo,
quod percutiēs aliū manu vacua ſemel in facie, ex quo
20 manus habet quinque digitos, licet quilibet digitus fa-
ciat exire ſanguinem, non tamen punitur pluribus pę-
nis, ſed vna tantū, quia maleficium illud nō conſiſtit ſo-
lum in ſanguine, ſed in modo, & in ordine, & licet plu-
res ſint ſanguines, non tamen eſt niſi vna manus, & ſic
vnum maleficiū, & pro tanto vna pęna, & ſubdit, quod
ex quatuor partibus poteſt exire ſanguis, & non eſt niſi
vnica ſciſſura, vt toto labio ſciſſo exit ſanguis ſurſum,
deorſum, deſtrorſum, & ſiniſtrorſum, & quod ſtatutum
videtur conſideraſſe illud, quod euenire poteſt veriſi-
militer, & plerumque ſecundum aptitudinem inſtru-
menti, de quo loquitur.
21 Nec placet declaratio Claud. Bertaz. in d. addit. ſub
lit. B, poſt verſ. 1. caſu, quod dicta ſententia Bart. & ſe-
quacium de puniendo non vna tantum, ſed multiplici
pęna, & pro numero vulnerum eum, qui cū inſtrumen-
to ad plura vulnera inferenda apto percuſſerit vnico
ictu, procedat, quādo vulnerans illud genus armorum
eligeret, eoque dedita opera, & ex propoſito vteretur,
ſecus aūt quando caſu, & impetu illud arriperet, quaſi
quod tunc pro vno tātum vulnere puniatur, quoniam,
& iſto caſu pro pluribus teneretur, cū attēdatur perſo-
na patientis, & non agentis, & cum etiam pro pluribus
teneatur, quando plura illata ſunt vulnera cum inſtru-
mento ſui natura non apto ad plura inferenda, ſed ad
vnum tantū, vt ſuperius probauimus, vltra quod tenē-
tes pro numero vulnerū pęnam imponendam eſſe hoc
caſu,

Digitized by Google

caſu generaliter, & indiſtinctè loquuntur, vt ex eorum verbis apparet; Omnium itaque vulnerum, ſiuè percuſſionum imponuntur pœnæ, vbi delictum eſt multiplex, & pœna eſt multiplicabilis, alias ſecunda pœna eſt arbitraria iudici, vt per Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 2. centur. 6. caſu 581. ſub n. 1. & 2. exemplificātem, cum ſtatutum mandat, quod pro illato vulnere in dominum vulneranti amputetur manus dextera, quia vulneranti pluribus vulneribus, non poſſunt amputari plures dexteræ, ſed dextera amputata imponetur alia pęna extraordinaria, de qua re latiſſimè dixi ſupra caſu 56. n. 114. & ſequent. Et præmiſſa vt dictum eſt, locū habent quādo agitur de actu per vnum in alterum illato, ex quo plures effectus reſultāte reſpectu ipſius perſonæ patientis, qui omnes attendendi ſunt, non habita ratione, quòd reſpectu perſonæ agentis vnus tantū ſit actus, ſecus autem, quando agitur de actu, pro vt in aliū non illato, ſed conſiderato tantū in perſona agen-
22 tis, & prout ſit, ſeù agitur ab ipſo agēte, quia tunc, etſi plures actus ex illo reſultāt, omnes pro vno habentur, & vna tantum pœna puniuntur, vt ſi ſtatutum dicit, ꝙ ſi quis ſagittauerit in Ruræ puniatur in decē, & ſi quis admenauerit alicui puniatur in quindecim, ſi enim vno iactu ſemel quis ſagittauerit plures ſagittas, ſi vno ictu admenauerit cū bidente, vnus eſſet actus, & pro vnico actu puniretur, quia ſolum actum agentis reſpicit ſtatutum, ita notat Bartol. in d. l. ſi gemina ſub num. 1. verſ. quandoq; lex, vel ſtatutū punit actum non illatum in alterum ff. arbor. furt. cæſar. ſequntur Angel. de Malefic. in d. verbo, & ipsū Titium percuſſit n. 3. verſ. quid ſi ex vno ictu, & actu in princ. Alciat. in d. l. ter enixa in finalibus verbis ff. de verbor. ſignif. & Canter. d. c. 9. nu. 9. verſ. quoad primum membrum folio 681. intelligunt Angel. & Canter. etiam quod ex emiſſione ſagittarum, & ex admenatione bidentis ſemel facta inferantur alicui plura vulnera, quia vni tantū pœnæ locus videtur, ex quo ſtatutum non reſpicit actum reſpectu patientis, ſed reſpectu agentis tantum, & videtur eſſe de mente Bartoli, & eſt ratio ſubtilis, & pulchra.

*V*num tamen ſciendum eſt, quòd in caſibus, in quibus quis ob plura delicta, vna tantū pęna punitur, hoc intelligitur reſpectu publicę vindictę tantū, nam reſpectu intereſſe partis tenetur pluribus, quo enim ad punitionem publicam ſufficit vnica pęna, ſed non, quoad
23 intereſſe priuatum partis offenſæ, pro quo punitur offendēs toties quoties peccauit, & ſoluit intereſſe vnius cuiuſq; delicti, & ſic ſi ter, vel quater deliquit, tribus vel quatuor pœnis punitur, vt in pūcto decidit Canter. d. c. 9. ſub n. 6. in fine verſ. aut accuſatur a parte ſol. 672. & ad hanc materiam totum vide infra caſ. 157. & 158.

E P I T O M E.

In delictis puniendis, an ſit attendenda lex vigens tempore, quo committuntur, an verò lex poſtea condita antequam de ipſis delicti cęptum eſſet cognoſci, ſi a noua lege pœna veteris alteratur.

S V M M A R I A.

Tempus delicti ſpectatur, num. 1.

Statutum quòd liceat vendere ſalem certo modo non porrigitur ad pręteritū, tanquā reſpiciens actum obligatoriū, 2.

In pœnis ordinariis, & proprijs delictorum ſemper inſpicitur tempus delicti, nu. 3.

In adiectionibus, vel diminutionibus pœnarum inſpicitur tempus ſententiæ, num. 4.

Quando ſtatutum imponens pœnam deliquenti continet pœnā delicto conuenientem inſpicitur tempus delicti, cum verò continet pœnam grauiorem, quam conueniat, inſpicitur tempus ſententiæ, num 5.

Pœna pro aliquo delicto iam impoſita, & a nouo ſtatuto mitigata, porrigitur mitigatio, & nouum ſtatutum ad tempus antecedens, num. 6.

Statuto ſtante quòd de tali crimine non poſſit cognoſci vltra quatuor menſes, ſi ſuperueniat aliud ſtatutum, per quod vſq; ad triennium cognoſci permittatur, nouum ſtatutum non ſe extendit ad crimina, quorum impunitati iam præſcriptum erat, num. 7.

Stante ſtatuto, quod Poteſtas teneatur, & poſſit de tali crimine infra quatuor menſes procedere, lapſis quatuor menſibus ligatæ ſunt manus poteſtatis, ſed per nouum ſtatutū ligamen illud reſoluitur per cauſam ſucceſſiuam, num. 8.

Armorum, & annonæ pœnas per nouas prouiſiones ſemper augeri, & delinquentes puniri ſecundum leges vigentes tempore tranſgreſſionis, 9.

Pœnæ hodiernis temporibus, nedum moliendæ non ſunt, ſed exaſperandæ potius ob hominum malitiam, num. 10.

C A S V S C. L V I.

SI tempore cōmiſſi delicti vigeat vna lex ſuper illius punitione, & antequam malefactor de eo accuſetur, vel inquiratur, ſuperueniat lex noua pœnam ab antiqua lege ſtatutam minuens, vel augens, dubitatum fuit an dictus delinquens condemnari debeat ſecundū legem veterem, vel ſecundum nouam. Boniſat. de vitalin. in tractatu. de malefic. in Rubr. de inquiſition. & earum form. num. 53. verſ. ſed pone, quòd aliquis deliquit, format hanc quæſtionem, & arguit primo, quòd ſecundum nouam legem ſit condemnandus, deinde quòd ſecūdum antiquam, quæ vigebat tempore commiſſis maleficij, & hāc vltimam partem tenet per multas rationes, quas allegat, & præſertim, quia in hoc, tē-
1 pus delicti debet ſpectari arg. l. ſi tamen ſciente in fine, ff. ad Senatus conſ. Macedon. & l. Pomponius la ſecūda quæſt. 16. ff. de negot. geſt. & dicit videri caſum in l. in delictis §. ſi damnum ff. de noxalib. action. & in l. qui ea mente. 67. ff. de furt. & ſubdit, quod hoc verius videtur, pro quo faciunt dicta ſuperius caſu 147. diſponentibus capitulis in ſecundo dubio in princ.

Bart. autē in l. omnes populi n. 48. & ſeq. verſ. iuxta prædicta quæro ff. de iuſtit. & iure, aliter videtur dicere, proponit enim quæſtionē diſputatam per Ricard. Malumbr. quæ talis eſt. Tempore vigentis diſcordiæ inter commune Paduanum ex vna parte, & commune Venetiarum ex altera occaſione ſalis, ſtatuerunt Paduani, quòd quicunq; priuatus fuerit depræhenſus vēdere ſalem priuato, capite puniatur; Titius incidit in pęnā ſtatuti, & antequam accuſaretur, nouum ſtatutū factum eſt, quod priuatus venditor ſalis puniatur pęna triginta librarū tantum, poſtea accuſatur Titius, quæritur, an ſit puniendus ſecundum formam prioris ſtatuti, an verò ſecundum formam poſterioris, & inquit ipſum Ricardū determinaſſe condemnationē eſſe faciendam ſecundum ſtatutum nouum, vt minorans pęnam, & liberatorium ab obligatione maioris pęnæ, licet ſecus eſſet, ſi fuerat ſtatutum quod liceat vendere ſaltem priuato vel certo modo vendere, quia tunc tanquam reſpiciens actum obligatorium nō porrigeretur
2 ad præteritū, contra quam determinationē multa opponit ipſe Bart. & tandem pro vera reſolutione diſtinguit, ꝙ quædā eſt pęna ordinaria, & propria delictorū

by Google

fieri poteſt, quia vnus omnes libros habere nõ poteſt,
nec ab alijs idem inuenire, & commodari ſibi facere,
vnde aliorum relationi ſtare debet, nec ſemper repre-
henſione dignus eſt.

14 Et hæc quidem procedunt quando vnico ictu plura
illata ſunt vulnera cũ vno inſtrumento ordinario ſolito
vt plurimum vnum tãtum vulnus inferre, puta enſe, pu-
gione, vel ſimili, vt præfati Doctores loquũtur, fortius
autem, & lõgè facilius locum haberent, ſi ex vnico ictu
plura infererentur vulnera cum inſtrumento apto ad
ea inferendum, puta cum bidente, vel tridente, aut alio
15 inſtrumento biſurcato, vel triſurcato, quia tunc meri-
to percutiẽs pro numero vulnerum, ſeu percuſſionum
pęna ſtatuti puniendus eſſet, quomodocunque illud
loqueretur, ſiue in rem, ſiue in perſonam, & ſic non ſo-
lum quando ſtatutum imponeret pœnam pro ſingulo
vulnere, ſed etiam quando de percuſſione loqueretur
ſimpliciter pęnã percutienti imponendo: quia qui hoc
16 genus armorum eligit, videtur etiam modũ plura vul-
nera inferendi eligere, & quoad patientem plures ſunt
percuſſiones, licet vno ictu facta, & dicitur ſtatutũ pa-
tientis offenſam reſpicere, alioquin ſequeretur, quod
quis poſſet ita aptare offendẽdi modum, vt ſtatim to-
tum inimicum laceraret, ac membratim percuſſum la-
niaret, quod vſu venire ſolet in ſceleſtis Sycarijs horũ
temporũ, qui ita tormenta ſua inſtruunt globis, ac glã-
dulis, vt ſtatim primo iactu homines miſerrimè diſcre-
pantur, ac præcindantur, vt dictis verbis vtendo tradit
Claud. Bertaz. ad dictum conſil. crimin. paternum 205.
ſub lit. B, poſt verſ. ego in hac re in primo caſu ſuæ di-
ſtinctionis lib. 1. & ſunt verba Alberici de Roſate, licet
eum non alleget de ſtatut. lib. 2. d. q. 38. per totam, vbi
inquit, quod vulnerãs aliquẽ forfice, vel furca, aut alio
inſtrumento biſurcato, ita quod vno ictu cum dicto in-
ſtrumento fecerit duo vulnera, debet ſecundum opi-
nionem cõmunem antiquorum vna tantum pœna pro
vno vulnere puniri, & nõ pro duobus vulneribus, quia
vnus ictus fuit, & ab eodem inſtrumento vulnera pro-
ceſſerunt, ſed quod tamen putat, quod pro duobus pu-
niatur, quia sũt duo vulnera, & quoad dolores, & quo-
ad medicamenta, & quia idem eſt, quando vno ictu cũ
ſimplici inſtrumento, & non biſurcato plura inferun-
tur vulnera, vnde fortius procedit in biſurcato, quia
voluntas videtur fuiſſe duo inferendi vulnera, ex quo
cum tali inſtrumento percuſſit, & quia alias daretur
materia fabricandi arma, ex quibus vno ictu plura vul-
nera poſſent inferri, nec obſtare ait, quod forfex, vel
furca ſit vnum inſtrumentum tantum, quia nõ per hoc
ſequitur, quod ſi ex eo inferãtur plura vulnera, vna tã-
tum pęna pro vno vulnere debeatur, quia eſt falſa con-
ſequentia, cũ ſint duo vulnera, & finaliter dicit, ſe con-
cludere cõtra communem opinionẽ, & determinatio-
nem antiquorum, & idem per omnia tenet in d. l. ſi
gemina nu. 1. 2. 3. quod dictum latè refert, & ſequi vi-
detur Aug. de Arim. ad Ang. de Maleſ. in addit. citata
poſt princ. & iſta fuit opinio, Bart. in d. l. ſi gemina ſub
n. 1. vbi propriè loquitur in iſtis terminis, & reprahẽdit
dictũ Iacob. de Aren. quam Bart. ſentẽtiam in practica
17 sẽper ſeruari vidiſſe teſtatur Clar. d. q. 84. ſub n. 3. verſ.
hæc aũt omnia in fin. & eã communẽ eſſe, & in practi-
ca ſeruari per quęcũque verba loquatur ſtatutum, dicit
D. Ioſeph. de Lud. deciſ. Lucenſ. 61. n. 3. verſ. idẽ foret,
& de eadem obſeruantia teſtatur ẽt Roueſcal. ad Bal.
conſ. 351. lib. 2. & hoc niſi aliud ſuaderet conſuetudo,
ad quã recurrẽdum dicit Clar. & poſt eum Lud. refert
tamen Clar. quoſdam dicentes vnam tantum pœnam
imponendã eſſe, & alios etiã hoc caſu ſequentes diſtin-
ctionẽ Iacob. de Arena, quod attendantur verba ſtatu-
ti, & ſi loquatur in rẽ, locus ſit multiplici pęnæ, ſi vero
in perſonã vni iuxta dicta ſuperius, quã opinionẽ veluti
communẽ tenent Alex. in d. l. quod dicitur la 1. in fine,
ff. de verb. oblig. Angel. de maleſ. in d. verbo, & ipſum
Titium percuſſit, & vulnerauit n. 3. verſ. quid ſi ex vno
ictu, & ante eos Bald. in l. ſi familia in 2. lect. nu. 6. verſ.
ſexto dicuntur, ff. de iuriſd. omn. iud. & prius Gandin. in
tract. de maleſ. tit. de pęn. reor. nu. 28. verſ. ſed pone, q
aliquis percuſſit, & alij Doctores antiqui, vt dicit Bald.
conſ. 484. antiqui tenuerunt in princ. lib. 3. quod eſt re-
petitum conſ. 433. lib. 5. à quibus tamẽ ipſe videtur re-
cedere, cum abſurdũ videatur, quod qui decem vulne-
ra intulit vno ictu pectinis, non puniatur in plus, quam,
qui vnum tantum infert cum vno dente pectinis, idem
vult Alciat. in l. ter enixa 137. n. 4. verſ. qua ratione, ff.
de verb. ſignif. inquiens, quod ſi ei, qui tribus vulnerib.
aliquem affecerit certa pęna ex legẽ conſtituta ſit, qui
cum tridente, ſeu triſixili telo vulnerauerit teneri, quia
nihil refert, an diuerſis temporibus, an eodẽ nixu tres
plagas incuſſerit ſecundum opinionem Bar. quam cre-
brius receptam eſſe dicit, & quã ego ſolitus ſum tene-
18 re, niſi quãdo adeò lenia ſunt vulnera, vt nimis rigoro-
ſum videretur pro vno quoq; vulnere integram ſtatuti
pęnã imponi, quia tunc vnam tantũ pęnam dare ſoleo,
maiorẽ tamẽ, quam pro vno ſolo vulnere, cum ea poſ-
ſit aggrauari propter alia vulnera, vt in propoſito no-
tat Canter. d. c. 9. n. 12. verſ. ſed quicquid Bart. & Fari-
nac. d. q. 22. n. 16. verſ. limita primo, licet ipſi hoc indi-
ſtinctè teneant, vel niſi ſtatutum ipſum conſideraret a-
ctum non ſimpliciter, ſed reſpectu modi, vt ſi ſtatutum
19 dicat, ſi quis percuſſerit aliquẽ ictu pectinis, vel furco-
nis, vel bidẽtis, & ſanguis exiuerit, puniatur in decem,
nam ſi ex vna percuſſione plura vulnera ſequũtur, vna
tantũ eſt pęna, quia lex hoc cõſideraſſe videtur, ex quo
de inſtrumento ad hoc apto diſponit ſecundum Bal. d.
cõſ. 484. repetito, vt ſupra, qui ideo infert in caſu ſuo,
quod percutiẽs aliũ manu vacua ſemel in facie, ex quo
20 manus habet quinque digitos, licet quilibet digitus fa-
ciat exire ſanguinem, non tamen punitur pluribus pę-
nis, ſed vna tantũ, quia maleficium illud nõ conſiſtit ſo-
lum in ſanguine, ſed in modo, & in ordine, & licet plu-
res ſint ſanguines, non tamen eſt niſi vna manus, & ſic
vnum maleficiũ, & pro tanto vna pęna, & ſubdit, quod
ex quatuor partibus poteſt exire ſanguis, & non eſt niſi
vnica ſciſſura, vt toto labio ſciſſo exit ſanguis ſurſum,
deorſum, deſtrorſum, & ſiniſtrorſum, & quod ſtatutum
videtur conſideraſſe illud, quod euenire poteſt veriſi-
militer, & plerumque ſecundum aptitudinem inſtru-
menti, de quo loquitur.

21 Nec placet declaratio Claud. Bertaz. in d. addit. ſub
lit. B, poſt verſ. 1. caſu, quod dicta ſententia Bart. & ſe-
quacium de puniendo non vna tantum, ſed multiplici
pęna, & pro numero vulnerum eum, qui cũ inſtrumen-
to ad plura vulnera inferenda apto percuſſerit vnico
ictu, procedat, quãdo vulnerans illud genus armorum
eligeret, eoque dedita opera, & ex propoſito vteretur,
ſecus aũt quando caſu, & impetu illud arriperet, quaſi
quod tunc pro vno tãtum vulnere puniatur, quoniam,
& iſto caſu pro pluribus teneretur, cũ attẽdatur perſo-
na patientis, & non agentis, & cum etiam pro pluribus
teneatur, quando plura illata ſunt vulnera cum inſtru-
mento ſui natura non apto ad plura inferenda, ſed ad
vnum tantũ, vt ſuperius probauimus, vltra quod tenẽ-
tes pro numero vulnerũ pęnam imponendam eſſe hoc
caſu.

Digitized by Google

caſu generaliter, & indiſtinctè loquuntur, vt ex eorum verbis apparet; Omnium itaque vulnerum, ſiuè percuſſionum imponuntur pœnæ, vbi delictum eſt multiplex, & pœna eſt multiplicabilis, alias ſecunda pœna eſt arbitraria iudici, vt per Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 2. centur. 6. caſu 58 t. ſub n. 1. & 2. exemplificãtem, cum ſtatutum mandat, quod pro illato vulnere in dominum vulneranti amputetur manus dextera, quia vulneranti pluribus vulneribus, non poſſunt amputari plures dexteræ, ſed dextera amputata imponetur alia pęna extraordinaria, de qua re latiſſimè dixi ſupra caſu 56. n. 114. & ſequent. Et præmiſſa vt dictum eſt, locũ habent quãdo agitur de actu per vnum in alterum illato, ex quo plures effectus reſultãte reſpectu ipſius perſonæ patientis, qui omnes attendendi ſunt, non habita ratione, quòd reſpectu perſonæ agentis vnus tantũ ſit actus, ſecus autem, quando agitur de actu, pro vt in aliũ non illato, ſed conſiderato tantũ in perſona agen-
22 tis, & prout fit, ſeù agitur ab ipſo agẽte, quia tunc, etſi plures actus ex illo reſultãt, omnes pro vno habentur, & vna tantum pœna puniuntur, vt ſi ſtatutum dicit, ꝙ ſi quis ſagittauerit in Rurę puniatur in decẽ, & ſi quis admenauerit alicui puniatur in quindecim, ſi enim vno iactu ſemel quis ſagittauerit plures ſagittas, ſi vno ictu admenauerit cũ bidente, vnus eſſet actus, & pro vnico actu puniretur, quia ſolum actum agentis reſpicit ſtatutum, ita notat Bartol. in d. l. ſi gemina ſub num. 1. verſ. quandoq; les, vel ſtatutũ punit actum non illatum in alterum ff. arbor. furt. cæſar. ſequntur Angel. de Maleſic. in d. verbo, & ipsũ Titium percuſſit n. 3. verſ. quid ſi ex vno ictu, & actu in princ. Alciat. in d. l. ter eniſa in finalibus verbis ff. de verbor. ſignif. & Canter. d. c. 9. nu. 9. verſ. quoad primum membrum folio 681. intelligunt Angel. & Canter. etiam quod ex emiſſione ſagittarum, & ex admenatione bidentis ſemel facta inferantur alicui plura vulnera, quia vni tantũ pœnæ locus videtur, ex quo ſtatutum non reſpicit actum reſpectu patientis, ſed reſpectu agentis tantum, & videtur eſſe de mente Bartoli, & eſt ratio ſubtilis, & pulchra.

*V*num tamen ſciendum eſt, quòd in caſibus, in quibus quis ob plura delicta, vna tantũ pęna punitur, hoc intelligitur reſpectu publicę vindictę tantũ, nam reſpectu intereſſe partis tenetur pluribus, quo enim ad punitionem publicam ſufficit vnica pęna, ſed non, quoad
23 intereſſe priuatum partis offenſæ, pro quo punitur offendẽs toties quoties peccauit, & ſoluit intereſſe vnius cuiuſq; delicti, & ſic ſi ter, vel quater deliquit, tribus vel quatuor pœnis punitur, vt in pũcto decidit Canter. d. c. 9. ſub n. 6. in fine verſ. aut accuſatur a parte fol. 672. & ad hanc materiam totum vide infra caſ. 157. & 158.

E P I T O M E.

In delictis puniendis, an ſit attendenda lex vigens tempore, quo committuntur, an verò lex poſtea condita ante quam de ipſis delicti cęptum eſſet cognoſci, ſi a noua lege pœna veteris alteratur.

S V M M A R I A.

Tempus delicti ſpectatur, num. 1.

Statutum quòd liceat vendere ſalem certo modo non porrigitur ad pręteritũ, tanquã reſpiciens actum obligatoriũ, 2.

In pœnis ordinariis, & proprijs delictorum ſemper inſpicitur tempus delicti, nu. 3.

In adiectionibus, vel diminutionibus pœnarum inſpicitur tempus ſententiæ, num. 4.

Quando ſtatutum imponens pœnam deliquenti continet pœnã delicto conuenientem inſpicitur tempus delicti, cum verò continet pœnam grauiorem, quam conueniat, inſpicitur tempus ſententiæ, num. 5.

Pœna pro aliquo delicto iam impoſita, & a nouo ſtatuto mitigata, porrigitur mitigatio, & nouum ſtatutum ad tempus antecedens, num. 6.

Statuto ſtante quòd de tali crimina non poſſit cognoſci vltra quatuor menſes, ſi ſuperueniat aliud ſtatutum, per quod vſq; ad triennium cognoſci permittatur, nouum ſtatutum non ſe extendit ad crimina, quorum impunitati iam præſcriptum erat, num. 7.

Stante ſtatuto, quod Poteſtas teneatur, & poſſit de tali crimine infra quatuor menſes procedere, lapſis quatuor menſibus ligatæ ſunt manus poteſtatis, ſed per nouum ſtatutũ ligamen illud reſoluitur per cauſam ſucceſſiuam, num. 8.

Armorum, & annonæ pœnas per nouas prouiſiones ſemper augeri, & delinquentes puniri ſecundum leges vigentes tempore tranſgreſſionis, 9.

Pœna hodiernis temporibus, nedum molliendæ non ſunt, ſed exaſperandæ potius ob hominum malitiam, num. 10.

C A S V S C. L V I.

SI tempore cõmiſſi delicti vigeat vna lex ſuper illius punitione, & antequam malefactor de eo accuſetur, vel inquiratur, ſuperueniat lex noua pœnam ab antiqua lege ſtatutam minuens, vel augens, dubitatum fuit an dictus delinquens condemnari debeat ſecundũ legem veterem, vel ſecundum nouam. Bonifat. de vitalin. in tractatu. de maleſic. in Rubr. de inquiſition. & earum form. nu. n. 53. verſ. ſed pone, quòd aliquis deliquit, format hanc quæſtionem, & arguit primo, quòd ſecundum nouam legem ſit condemnandus, deinde quòd ſecũdum antiquam, quæ vigebat tempore commiſſis maleficij, & hãc vltimam partem tenet per multas rationes, quas allegat, & præſertim, quia in hoc, tẽ-
1 pus delicti debet ſpectari arg. l. ſi tamen ſciente in fine, ff. ad Senatus conſ. Macedon. & l. Pomponius la ſecũda quæſt. 16. ff. de negot. geſt. & dicit videri caſum in l. in delictis §. ſi damnum ff. de nos alib. action. & in l. qui ea mente. 67. ff. de furt. & ſubdit, quod hoc verius videtur, pro quo faciunt dicta ſuperius caſu 147. diſponentibus capitulis in ſecundo dubio in princ.

Bart. autẽ in l. omnes populi n. 48. & ſeq. verſ. iuxta prædicta quæro ff. de iuſtit. & iure, aliter videtur dicere, proponit enim quæſtionẽ diſputatam per Ricard. Malumbr. quæ talis eſt. Tempore vigentis diſcordiæ inter commune Paduanum ex vna parte, & commune Venetiarum ex altera occaſione ſalis, ſtatuerunt Paduani, quòd quicunq; priuatus fuerit depræhenſus vẽdere ſalem priuato, capite puniatur; Titius incidit in pęnã ſtatuti, & antequam accuſaretur, nouum ſtatutũ factum eſt, quod priuatus venditor ſalis puniatur pęna triginta librarũ tantum, poſtea accuſatur Titius, quæritur, an ſit puniendus ſecundum formam prioris ſtatuti, an vero ſecundum formam poſterioris, & inquit ipſum Ricardũ determinaſſe condemnationẽ eſſe faciendam ſecundum ſtatutum nouum, vt minorans pęnam, & liberatorium ab obligatione maioris pęnæ, licet ſecus eſſet, ſi fuerat ſtatutum quod liceat vendere ſaltem priuato vel certo modo vendere, quia tunc tanquam reſpiciens actum obligatorium nõ porrigeretur
2 ad præteritũ, contra quam determinationẽ multa opponit ipſe Bart. & tandem pro vera reſolutione diſtinguit, ꝙ quædã eſt pęna ordinaria, & propria delictorũ

fieri poteſt , quia vnus omnes libros habere nõ poteſt,
nec ab alijs idem inuenire , & commodari ſibi facere,
vnde aliorum relationi ſtare debet, nec ſemper repre-
henſione dignus eſt .

14 Et hæc quidem procedunt quando vnico ictu plura
illata ſunt vulnera cũ vno inſtrumento ordinario ſolito
vt plurimum vnum tãtum vulnus inferre, puta enſe, pu-
gione, vel ſimili, vt præfati Doctores loquũtur, fortius
autem, & lõgè facilius locum haberent, ſi ex vnico ictu
plura infererentur vulnera cum inſtrumento apto ad
ea inferendum, puta cum bidente, vel tridente, aut alio
15 inſtrumento bifurcato, vel trifurcato, quia tunc meri-
to percutiẽs pro numero vulnerum, ſeu percuſſionum,
pęna ſtatuti puniendus eſſet , quomodocunque illud
loqueretur, ſiue in rem, ſiue in perſonam, & ſic non ſo-
lum quando ſtatutum imponeret pœnam pro ſingulo
vulnere , ſed etiam quando de percuſſione loqueretur
ſimpliciter pęnã percutienti imponendo: quia qui hoc
16 genus armorum eligit, videtur etiam modũ plura vul-
nera inferendi eligere, & quoad patientem plures ſunt
percuſſiones, licet vno ictu facta, & dicitur ſtatutũ pa-
tientis offenſam reſpicere , alioquin ſequeretur , quod
quis poſſet ita aptare offendẽdi modum , vt ſtatim to-
tum inimicum laceraret, ac membratim percuſſum la-
niaret , quod vſu venire ſolet in ſceleſtis Sycarijs horũ
temporum, qui ita tormenta ſua inſtruunt globis, ac glã-
dulis, vt ſtatim primo iactu homines miſerrimè diſcre-
pantur, ac præſcindantur, vt dictis verbis vtendo tradit
Claud. Bertaz. ad dictum conſil. crimin. paternum 205.
ſub lit. B, poſt verſ. ego in hac re in primo caſu ſuæ di-
ſtinctionis lib. 1. & ſunt verba Alberici de Roſate, licet
eum non alleget de ſtatut. lib. 2. d. q. 38. per totam, vbi
inquit, quod vulnerãs aliquẽ forfice, vel furca, aut alio
inſtrumento bifurcato, ita quod vno ictu cum dicto in-
ſtrumento fecerit duo vulnera , debet ſecundum opi-
nionem cõmunem antiquorum vna tantum pœna pro
vno vulnere puniri, & nõ pro duobus vulneribus, quia
vnus ictus fuit , & ab eodem inſtrumento vulnera pro-
ceſſerunt, ſed quod tamen putat, quod pro duobus pu-
niatur, quia sũt duo vulnera, & quoad dolores, & quo-
ad medicamenta, & quia idem eſt, quando vno ictu cũ
ſimplici inſtrumento, & non bifurcato plura inferun-
tur vulnera , vnde fortius procedit in bifurcato , quia
voluntas videtur fuiſſe duo inferendi vulnera , ex quo
cum tali inſtrumento percuſſit , & quia alias daretur
materia fabricandi arma, ex quibus vno ictu plura vul-
nera poſſent inferri , nec obſtare ait , quod forfex , vel
furca ſit vnum inſtrumentum tantum, quia nõ per hoc
ſequitur, quod ſi ex eo inferãtur plura vulnera, vna tã-
tum pęna pro vno vulnere debeatur, quia eſt falſa con-
ſequentia, cũ ſint duo vulnera, & finaliter dicit, ſe con-
cludere cõtra communem opinionẽ, & determinatio-
nem antiquorum , & idem per omnia tenet in d. l. ſi
gemina nu. 1. 2. 3. quod dictum latè refert, & ſequi vi-
detur Aug. de Arim. ad Ang. de Maleſ. in addit. citata
poſt princ. & iſta fuit opinio Bart. in d. l. ſi gemina ſub
n. 1. vbi propriè loquitur in iſtis terminis, & repræhẽdit
dictũ Iacob. de Aren. quam Bart. ſentẽtiam in practica
17 ſęper ſeruari vidiſſe teſtatur Clar. d. q. 84. ſub n. 3. verſ.
hæc aũt omnia in fin. & eã communẽ eſſe, & in practi-
ca ſeruari per quęcũque verba loquatur ſtatutum, dicit
D. Ioſeph. de Lud. deciſ. Lucenſ. 61. n. 3. verſ. idẽ foret,
& de eadem obſeruantia teſtatur ẽt Roueſcal. ad Bal.
conſ. 351. lib. 2. & hoc niſi aliud ſuaderet conſuetudo,
ad quã recurrẽdum dicit Clar. & poſt eum Lud. refert
tamen Clar. quoſdam dicentes vnam tantum pœnam
imponendã eſſe, & alios etiã hoc caſu ſequentes diſtin-
ctionẽ Iacob. de Arena, quod attendantur verba ſtatu-
ti, & ſi loquatur in rẽ, locus ſit multiplici pęnæ, ſi vero
in perſonã vni iuxta dicta ſuperius, quã opinionẽ veluti
communẽ tenent Alex. in d. l. quod dicitur la [1]. in fine,
ff. de verb. oblig. Angel. de maleſ. in d. verbo, & ipſum
Titium percuſſit, & vulnerauit n. 7. verſ. quid ſi ex vno
ictu, & ante eos Bald. in l. ſi familia in 2. lect. nu. 6. verſ.
ſexto dicuntur, ff. de iuriſd. omn. iud. & prius Gandin. in
tract. de maleſ. tit. de pęn. reor. nu. 28. verſ. ſed pone, q
aliquis percuſſit, & alij Doctores antiqui, vt dicit Bald.
conſ. 484. antiqui tenuerunt in princ. lib. 3. quod eſt re-
petitum conſ. 433. lib. 5. à quibus tamẽ ipſe videtur re-
cedere, cum abſurdũ videatur, quod qui decem vulne-
ra intulit vno ictu pectinis, non puniatur in plus, quam,
qui vnum tantum infert cum vno dente pectinis, idem
vult Alciat. in l. ter enixa 137. n. 4. verſ. qua ratione, ff.
de verb. ſignif. inquiens, quod ſi ei, qui tribus vulneri-
bus
aliquem affecerit certa pęna ex legẽ conſtituta ſit, qui
cum tridente, ſeu trifixuli telo vulnerauerit teneri, quia
nihil refert, an diuerſis temporibus, an eodẽ nixu tres
plagas incuſſerit ſecundum opinionem Bar. quam cre-
brius receptam eſſe dicit, & quã ego ſolitus ſum tene-
18 re, niſi quãdo adeò leuia ſunt vulnera, vt nimis rigoro-
ſum videretur pro vno quoq; vulnere integram ſtatuti
pęnã imponi, quia tunc vnam tantũ pęnam dare ſoleo,
maiorẽ tamẽ, quam pro vno ſolo vulnere, cum ea poſ-
ſit aggrauari propter alia vulnera, vt in propoſito no-
tat Canter. d. c. 9. n. 12. verſ. ſed quicquid Bart. & Fari-
nac. d. q. 22. n. 16. verſ. limita primo, licet ipſi hoc indi-
ſtinctè teneant, vel niſi ſtatutum ipſum conſideraret a-
ctum non ſimpliciter, ſed reſpectu modi, vt ſi ſtatutum
19 dicat, ſi quis percuſſerit aliquẽ ictu pectinis, vel furco-
nis, vel bidẽtis, & ſanguis exiuerit, puniatur in decem,
nam ſi ex vna percuſſione plura vulnera ſequũtur, vna
tantũ eſt pęna, quia lex hoc cõſideraſſe videtur, ex quo
de inſtrumento ad hoc apto diſponit ſecundum Bal. d.
cõſ. 484. repetito, vt ſupra, qui ideo infert in caſu ſuo,
quod percutiẽs aliũ manu vacua ſemel in facie, ex quo
20 manus habet quinque digitos, licet quilibet digitus fa-
ciat exire ſanguinem, non tamen punitur pluribus pę-
nis, ſed vna tantũ, quia maleficium illud nõ conſiſtit ſo-
lum in ſanguine, ſed in modo, & in ordine, & licet plu-
res ſint ſanguines, non tamen eſt niſi vna manus, & ſic
vnum maleficiũ, & pro tanto vna pęna, & ſubdit, quod
ex quatuor partibus poteſt exire ſanguis, & non eſt niſi
vnica ſciſſura , vt toto labio ſciſſo exit ſanguis ſurſum,
deorſum, deſtrorſum, & ſiniſtrorſum, & quod ſtatutum
videtur conſideraſſe illud , quod euenire poteſt veriſi-
militer , & plerumque ſecundum aptitudinem inſtru-
menti, de quo loquitur .

21 Nec placet declaratio Claud. Bertaz. in d. addit. ſub
lit. B, poſt verſ. [1]. caſu, quod dicta ſententia Bart. & ſe-
quacium de puniendo non vna tantum , ſed multiplici
pęna, & pro numero vulnerum eum, qui cũ inſtrumen-
to ad plura vulnera inferenda apto percuſſerit vnico
ictu, procedat, quãdo vulnerans illud genus armorum
eligeret, eoque dedita opera, & ex propoſito vteretur,
ſecus aũt quando caſu, & impetu illud arriperet, quaſi
quod tunc pro vno tãtum vulnere puniatur, quoniam,
& iſto caſu pro pluribus teneretur, cũ attẽdatur perſo-
na patientis, & non agentis, & cum etiam pro pluribus
teneatur, quando plura illata ſunt vulnera cum inſtru-
mento ſui natura non apto ad plura inferenda , ſed ad
vnum tantũ, vt ſuperius probauimus, vltra quod tenẽ-
tes pro numero vulnerũ pęnam imponendam eſſe hoc
caſu,

Digitized by Google

caſu generaliter, & indiſtinctè loquuntur, vt ex eorum verbis apparet; Omnium itaque vulnerum, ſiuè percuſſionum imponuntur pœnæ, vbi delictum eſt multiplex, & pœna eſt multiplicabilis, alias ſecunda pœna eſt arbitraria iudici, vt per Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 2. centur. 6. caſu 58 t. ſub n. 1. & 2. exemplificãtem, cum ſtatutum mandat, quod pro illato vulnere in dominum vulneranti amputetur manus dextera, quia vulneranti pluribus vulneribus, non poſſunt amputari plures dexteræ, ſed dextera amputata imponetur alia pęna extraordinaria, de qua re latiſſimè dixi ſupra caſu 56. n. 114. & ſequent. Et præmiſſa vt dictum eſt, locũ habent quãdo agitur de actu per vnum in alterum illato, ex quo plures effectus reſultãte reſpectu ipſius perſonæ patientis, qui omnes attendendi ſunt, non habita ratione, quòd reſpectu perſonæ agentis vnus tantũ ſit actus, ſecus autem, quando agitur de actu, pro vt in aliũ non illato, ſed conſiderato tantũ in perſona agen-
22 tis, & prout ſit, ſeù agitur ab ipſo agẽte, quia tunc, etſi plures actus ex illo reſultãt, omnes pro vno habentur, & vna tantum pœna puniuntur, vt ſi ſtatutum dicit, ꝙ ſi quis ſagittauerit in Ruræ puniatur in decẽ, & ſi quis admenauerit alicui puniatur in quindecim, ſi enim vno iactu ſemel quis ſagittauerit plures ſagittas, ſi vno ictu admenauerit cũ bidente, vnus eſſet actus, & pro vnico actu puniretur, quia ſolum actum agentis reſpicit ſtatutum, ita notat Bartol. in d. l. ſi gemina ſub num. 1. verſ. quandoq; lex, vel ſtatutũ punit actum non illatum in alterum ff. arbor. furt. cæſar. ſequntur Angel. de Maleſic. in d. verbo, & ipsũ Titium percuſſit n. 3. verſ. quid ſi ex vno ictu, & actu in princ. Aleiat. in d. l. ter enixa in finalibus verbis ff. de verbor. ſignif. & Canter. d. c. 9. nu. 9. verſ. quoad primum membrum folio 681. intelligunt Angel. & Canter. etiam quod ex emiſſione ſagittarum, & ex admenatione bidentis ſemel facta inferantur alicui plura vulnera, quia vni tantũ pœnæ locus videtur, ex quo ſtatutum non reſpicit actum reſpectu patientis, ſed reſpectu agentis tantum, & videtur eſſe de mente Bartoli, & eſt ratio ſubtilis, & pulchra.

*V*num tamen ſciendum eſt, quòd in caſibus, in quibus quis ob plura delicta, vna tantũ pęna punitur, hoc intelligitur reſpectu publicę vindictę tantũ, nam reſpectu intereſſe partis tenetur pluribus, quo enim ad punitionem publicam ſuffieit vnica pęna, ſed non, quoad
23 intereſſe priuatum partis offenſæ, pro quo punitur offendẽs toties quoties peccauit, & ſoluit intereſſe vnius cuiuſq; delicti, & ſic ſi ter, vel quater deliquit, tribus vel quatuor pœnis punitur, vt in pũcto decidit Canter. d. c. 9. ſub n. 6. in fine verſ. aut accuſatur a parte fol. 672. & ad hanc materiam totum vide infra caſ. 157. & 158.

E P I T O M E.

In delictis puniendis, an ſit attendenda lex vigens tempore, quo committuntur, an verò lex poſtea condita ante quam de ipſis delicti cęptum eſſet cognoſci, ſi a noua lege pœna veteris alteratur.

S V M M A R I A.

Tempus delicti ſpectatur, num. 1.

Statutum quòd liceat vendere ſalem certo modo non porrigitur ad pręteritũ, tanquã reſpiciens actum obligatoriũ, 2.

In pœnis ordinariis, & proprijs delictorum ſemper inſpicitur tempus delicti, nu. 3.

In adiectionibus, vel diminutionibus pœnarum inſpicitur tempus ſententiæ, num. 4.

Quando ſtatutum imponens pœnam deliquenti continet pœnã delicto conuenientem inſpicitur tempus delicti, cum verò continet pœnam grauiorem, quam conueniat, inſpicitur tempus ſententiæ, num. 5.

Pœna pro aliquo delicto iam impoſita, & a nouo ſtatuto mitigata, porrigitur mitigatio, & nouum ſtatutum ad tempus antecedens, num. 6.

Statuto ſtante quòd de tali crimine non poſſit cognoſci vltra quatuor menſes, ſi ſuperueniat aliud ſtatutum, per quod vſq; ad triennium cognoſci permittatur, nouum ſtatutum non ſe extendit ad crimina, quorum impunitati iam præſcriptum erat, num. 7.

Stante ſtatuto, quod Poteſtas teneatur, & poſſit de tali crimine infra quatuor menſes procedere, lapſis quatuor menſibus ligatæ ſunt manus poteſtatis, ſed per nouum ſtatutũ ligamen illud reſoluitur per cauſam ſucceſſiuam, num. 8.

Armorum, & annonæ pœnas per nouas prouiſiones ſemper augeri, & delinquentes puniri ſecundum leges vigentes tempore tranſgreſſionis, 9.

Pœnæ hodiernis temporibus, nedum moliendæ non ſunt, ſed exaſperandæ potius ob hominum malitiam, num. 10.

C A S V S C. L V I.

SI tempore cõmiſſi delicti vigeat vna lex ſuper illius punitione, & antequam malefactor de eo accuſetur, vel inquiratur, ſuperueniat lex noua pœnam ab antiqua lege ſtatutam minuens, vel augens, dubitatum fuit an dictus delinquens condemnari debeat ſecundũ legem veterem, vel ſecundum nouam. Bonifat. de vitalin. in tractatu. de malefic. in Rubr. de inquiſition. & earum form. num. 53. verſ. ſed pone, quòd aliquis deliquit, format hanc quæſtionem, & arguit primo, quòd ſecundum nouam legem ſit condemnandus, deinde quòd ſecũdum antiquam, quæ vigebat tempore commiſſis maleficij, & hãc vltimam partem tenet per multas rationes, quas allegat, & præſertim, quia in hoc, tẽ-
1 pus delicti debet ſpectari arg. l. ſi tamen ſciente in fine, ff. ad Senatus conſ. Macedon. & l. Pomponius la ſecũda quæſt. 16. ff. de negot. geſt. & dicit videri caſum in l. in delictis §. ſi damnum ff. de noxalib. action. & in l. qui ea mente. 67. ff. de furt. & ſubdit, quod hoc verius videtur, pro quo faciunt dicta ſuperius caſu 147. diſponentibus capitulis in ſecundo dubio in princ.

Bart. autẽ in l. omnes populi n. 48. & ſeq. verſ. iuxta prædicta quæro ff. de iuſtit. & iure, aliter videtur decere, proponit enim quæſtionẽ diſputatam per Ricard. Malumbr. quæ talis eſt. Tempore vigentis diſcordiæ inter commune Paduanum ex vna parte, & commune Venetiarum ex altera occaſione ſalis, ſtatuerunt Paduani, quòd quicunq; priuatus fuerit depræhenſus vẽdere ſalem priuato, capite puniatur; Titius incidit in pęnã ſtatuti, & antequam accuſaretur, nouum ſtatutũ factum eſt, quod priuatus venditor ſalis puniatur pęna triginta librarũ tantum, poſtea accuſatur Titius, quæritur, an ſit puniendus ſecundum formam prioris ſtatuti, an vero ſecundum formam poſterioris, & inquit ipſum Ricardũ determinaſſe condemnationẽ eſſe faciendam ſecundum ſtatutum nouum, vt minorans pęnam, & liberatorium ab obligatione maioris pęnæ, licet ſecus eſſet, ſi fuerat ſtatutum quod liceat vendere ſaltem priuato vel certo modo vendere, quia tunc tanquam reſpiciens actum obligatorium nõ porrigeretur
2 ad præteritũ, contra quam determinationẽ multa opponit ipſe Bart. & tandem pro vera reſolutione diſtinguit, ꝙ quædã eſt pęna ordinaria, & propria delictorũ

4 ribus percuſſionibus tenetur pluribus pœnis, & non vna tantum, quia quodlibet delictum per ſe tendit ad ſuum effectum, & reprobat gloſ. ibi aliter tenentem, aiens, quod ſi eſſet vera, deſtrueret totum mundum: nam ſi percuterem aliquem pluribus percuſſionibus ſimul, non tenerer, niſi de vna, quod eſt cõtra illum textum in princ. qui conſiderat plura delicta concurrentia, & ſic ſimul plura facta, & idem poſtea latius proſequendo firmat etiam, quando vnico tantum ictu, & percutiendi actu plures percuſſiones factæ fuiſſent, de quo infra dicetur num. 11. verſ. ſequitur videre: quando ſunt plura delicta tendẽtia ad diuerſos effectus, & rurſus in l. ſi gemina ſub nu. 1. verſ. quandoque punitur actus à lege prout in alio infertur, ff. de arbor. fur. cęſar. & hanc Dyni opinionem contra dictam gloſ. tenet, & communiter ſequi Doctores dicit Albert. de Gand. in tract. malefic. tit. de pęn. reor. nu. 25. verſ. quæſtio frequens, & vtilis, vbi latè inſiſtit, idem ſequitur, & communiter teneri teſtatur Socin. conſ. 63. nu. 9. poſt verſ. ſed vt excitem ingenium iudicare debentis lib. 1. & ita etiã frequẽtiori calculo definiri affirmat Didac. Couar. lib. 2. variar. reſolut. c. 10. num. 8. verſ. hactenus tractatum
5 eſt, & poſt eum Farinac. d. q. 22. in d. 4. ampliat. in princip. num. 6. licet ipſe Couar. ibi contrarium teneat ſub eodem n. 8. verſ. ſecundo, & illud cenſeo in fine; & verſ. quartum ſi eiuſdem actus, & verſ. ſexto his præmiſſis, quod imò vnum tãtum delictum cenſendum ſit quoad publicam vindictam, & punitionem, quamuis propter iterationẽ grauius ſit puniendũ, & Couar. ſequuti fuerunt Farinac. vbi ſupra n. 12. & 13. verſ. ſi vero lex, aut ſtatutum, & verſ. ſeq. & Didac. Cant. in ſuis qq. crim. tit. de quęſt. tangent. punit. delict. c. 9. & vlt. ſub nu. 5. verſ. aut non ſunt crimina poſt princ. fol. 670. & malè, quia vbi pluries qui percuſſit aliquem licet eodem tempore, ſeu eodem animi impetu, & eadem rixa tenetur ex pluribus percuſſionibus, & non ex vna tãtum, & repetitio quælibet criminis ad proprium, & peculiarem effectum ſit, & ex quolibet ictu effectus diſtinctus, & ſeparatos ſequitur, vnde plura delicta dicenda ſunt, & ex pluribus factis prouenientia, & plures effectus patientia, & vt plura punienda ſecundum Bart. ſupra citatum,
6 cuius opinionem in practica ſemper ſeruari vidiſſe dicit Clar. in pract. crim. q. 84. ſub nu. 2. verſ. ſcias etiam ad finem, & num. 3. verſ. hæc autem in fin. facit Bald. in l. ſi familiam num. 2. verſ. quia hic agitur, ff. de iuriſd. omn. iud. vbi quod quando interueniunt plures ictus, dicuntur plura facta principaliter, & per ſe diſtincta, & ſeparata, & plura delicta, quia quilibet ictus per ſe diſcernitur, idem habetur per Alberic. in l. prætor edixit, §. ſimili, ſub nu. 2. ff. de iniur. dicentem eum, qui plures alapas, vel plura vulnera intulit alicui eodem momento, de omnibus teneтur, & facit Bonif. de Vital. in tract. malefic. in Rubr. quid ſit accuſatio, nu. 47. verſ. ſed pone, vbi quod qui dedit eodem tẽpore plures alapas alicui, pro qualibet debet condemnari, quia plura fuerunt delicta ſecundũ ipſum, & ita vbique ſemper ſeruari vidi, & ipſe millies ſeruaui, nec vnquã in practica de hoc dubitari per Iudices vidi, & proprie, vt nuper vidi, in
7 iſto caſu cadit diſtinctio Iacob. de Arena de qua ſtatim dicam, quia ea verè non loquitur quãdo ex vnico ictu, ſeu percutiẽdi actu plures inferuntur percuſſiones, ſed imò loquitur, quando ex pluribus ictibus eodem tẽpore iteratis, vt ex infra dicendis apparebit, & propterea benè Clar. in d. verſ. ſcias etiam, & Farinac. d. q. 22. nu. 8. verſ. pro concordia, eandem adducunt etiam in his terminis, in quibus & ipſe Iacob. opinionẽ Dyni ſequi videtur; Maior ergo difficultas eſt, quando ex vno tantum ictu, ſeu ex vno ſolum percutiẽdi actu quis aliquẽ pluribus percuſſionibus percutit, an videlicet percutiẽs vna tantũ pęna ſtatuti, an vero pluribus teneatur, in quo caſu Iacob. de Arena in l. item quod labeonẽ, §. conuitium, ff. de iniur. relatus licet malè, vt inferius dicetur, per infraſcriptos Doctores, diſtinguit, quod aut ſtatutum pręfigit certam, & determinatam pęnam pro qualibet percuſſione, ſeu ferita, aut ſimpliciter eã imponit percutienti, ſeu ferienti. Primo caſu tot ſunt pœnæ, quot ſunt percuſſiones, ſeu feritę, quia ſtatutum loquitur in rem, & videtur conſiderare pęnam pro ſingula offenſa, ſecundo verò caſu, vna ſolum eſt pęna quotquot ſint percuſſiones, ſeu feritæ, quia ſtatutum loquitur in perſonam, & ita dicitur habere reſpectum ad actum percutiendi, qui vnicus eſt, & in hoc caſu etiam allegatur Iacobus de Arena, vt refert Bart. in d. l. nunquam plura nu. 11. verſ. ſequitur videre, ff. de priuat. delict. & in d. l. ſi gemina, ſub nu. 1. verſ. quandoque punitur actus à lege prout in alio infertur, ff. de arbor. furt. cæſar. & patet ex dictis per Clar. d. q. 84. nu. 3. verſ. hæc autem omnia, & per alios in hoc propoſito nũc adducẽdos licet loquatur in caſu præcedenti de percutiẽte pluribus percuſſionibus ex reiteratione ictuum eodem tempore, de quo antea ſpecialiter tractauit Bart. in eadem l. nũquam plura ſub n. 4. verſ. item oppono prout etiam Clar. & Farinac. vt ſupra diximus, ſenſerunt, habet enim caſus ille ſatis minorẽ difficultatẽ, quam iſte, cũ in illo plures percuſſiones ex pluribus ictibus iteratis veniant, in hoc autem ex vnico ictu tantum. Et in iſto vidi ego ſemper dubitari, in alio autem nũquam, in qua quidem dubitationem præsẽti diſtinctionem prædictã tenuerunt Alex. dicens, ita concludere omnes Doctores in l. quod dicitur la t. 86. in fine, ff. de verb. obligat. Angel. de maleſ. in verbo, & ipſum Titium, nu. 3. verſ. quod ſi ex vno ictu, qui dicit, quod opinio Iacobi communiter tenetur, & quod eam vidit ſemper in practica ſeruari, & ante eum Gandin. in tract. malefic. tit. de pęn. Reor. num. 28. verſ. ſed pone, quod aliquis percuſſit, & omnes ant qui ſecundum Bald. conſ. 351. Statuto cauetur poſt medium lib. 2. qui pulchram diuerſitatis rationem inter vnum, & alterum caſum adducit, & conſ. 484. antiqui tenuerunt in princ. lib. 3. quod eſt repetitũ conſ. 433. lib. 5. Couar. lib. 2. pract. quæſt. c. 10. ſub num. 8. verſ. quarto præmiſſo ſtatuto Clar. d. q. 84. ſub num. 2. & 3. verſ. ſcias etiam, & verſ. ſequenti, vbi plures refert eam communiter teneri atteſtantes Bertaz. conſ. crimin. 205. num. 8. & 9. verſ. ſuper ſecundo, & ibi latius Claud. eius filius in additionib. ſub litera B, in princip. inquiens eſſe communem lib. 1. Farinac. d. q. 22. in quarta ampliatione, num. 8. verſ. pro concordia ſuccedit diſtinctio, Didac. Canter. in ſuis quęſtion. crimin. tit. de quæſtion. tangent. punitionem delict. c. 9. & vlt. in quarto caſu, num. 12. verſ. ſed quicquid Bart. & alij fol. 683. vbi aſſerit, ſe credere hanc opinionem eſſe veriſſimam, & eam tenere, & nonnulli alij per dictos Doctores maximè modernos allegati.

Hanc diſtinctionem Iacobi de Arena, & ſequacium improbat Bart. in d. l. nunquam plura nu. 11. verſ. ſequitur videre, quãdo ſunt plura delicta tendẽtia ad diuerſos effectus, ff. de priuat. delict. & in d. l. ſi gemina ſub n. 1. verſ. quandoq; punitur actus à lege, prout in alio infertur, ff. arbor. furt. cęſar. volens, quod indiſtinctè per-
8 cutiens vno ictu, ſeu vna admenatione alium pluribus percuſſio-

percuſſionibus, teneatur pro qualibet percuſſione pœ-
na à ſtatuto determinata, ſiue ſtatutũ loquatur in rem
conſiderando numerum percuſſionũ, ſiue loquatur in
perſonã, conſiderando actũ percutiendi, quia videntur
plura delicta ad diuerſos effectus tendentia, & quia li-
cet percutiẽdi actus ſit vnus tantũ, tamen percuſſiones
ſunt plures, ad quas potius, quam ad actũ eas inferendi
videtur ſtatum ipſum conſideraſſe, & inquit quod ita
obſeruat conſuetudo, & de iſta opinione Bart. memi-
nerunt Ang. de maleſ. & Aug. de Arim. in loco citato,
Farinac. d. q. 22. in 4. ampliat. nu. 9. verſ. contrarium, ꝙ
imò indiſtinctè, Didac. Cant. in d. c. 9. ſub nu. 9. verſ. aut
lex, vel ſtatutum punit actũ, Claud. Bertaz. in d. addit.
ad conſ. crim. 205. Barthol. Patris ſub litera B, in princ.
qui tamen eam non approbant, Clar. d. q. 84. n. 3. verſ.
hęc autem omnia locũ habent, vbi poſt multa hinc in-
de deducta dicit, quod ſẽper vidit in practica obſerua-
ri hanc opinionẽ Bart. vt ſcilicet, ſiue ſtatutũ loquatur
per verba, ſi percuſſerit, vel vulnerauerit, ſiue per ver-
ba quod pro qualibet percuſſione, vel vulnere, ſemper
puniatur delinquẽs ſecundum numerũ percuſſionum,
vel vulnerum vno ictu, ſeu vna admenatione factarũ,
vel factorum, ſubdit tamen, ꝙ poterit Iudex vbi in hu-
iuſmodi caſibus dubitari cõtingat, informare ſe à peri-
tis ſuper interpretatione, quã talia ſtatuta habuerunt à
conſuetudine, & ſecundum illã iudicare. Idẽ quod pro
numero vulnerum percutiens vno ictu puniatur, & non
pro vno tantum vulnere, quando diuerſæ, & diſtinctæ
corporis partes ſunt offenſæ, tenẽt Bal. pulchras addu-
cens rationes d. conſ. 351. in princ. lib. 2. qui exẽplificat,
quando vno ictu amputaret alicui duo crura, vel effõ-
deret duos oculos, vel ſimilem offensã in diuerſis mẽ-
bris faceret, licet fateatur Peruſij pro, & contra fuiſſe
practicatum, & quęſtionem eſſe ſatis dubiã, idem Bald.
conſ. 484. antiqui tenuerunt poſt princ. lib. 3. quod eſt
repetitum conſ. 433. lib. 5. dicens quod conſiderandus
eſt effectus percuſſionis, & quod abſurdum eſſet, quod
qui duo, aut plura vulnera infert, non puniatur in plus,
quam qui vnum tantum infert, Roueſcal. in addition.
ad Bald. d. conſ. 351. poſt princ. aiens, quod opinio Bar.
ſeruatur in practica, vt delinquens puniatur ſecundum
numerum vulnerum, Angel. de Peruſ. conſ. 190. Titius
fuit inquiſitus ſub nu. 1. in fine, verſ. poſt hæc, exempli-
ficans nedum quando ambæ manus, vel manus, & bra-
chium vulnerantur vno ictu, ſed etiam quando plures
digiti eiuſdem manus ſunt vulnerati, de quo infra dice-
tur, quod conſilium ſequi videtur Auguſt. de Arimin. in
addit. *ſu*pra citata in fine, verſ. adde etiam, eãdem ſen-
tentiam latè firmat. Alberic. de Roſate de ſtatut. lib. 2.
q. 30. per totã, vbi concludit, quod ſtante ſtatuto; quod
qui aliquem percuſſerit condemnetur in centum, qui
vno ictu percuſſit alium in duobus diuerſis membris,
9 puta in capite, & in manu non debet vna tantum pœ-
na puniri, ſed duplici propter diuerſitatem vulnerum,
quorum effectus attenditur in delictis, & quia reſpectu
duorum vulnerum creſcit dolor, & impenſa, & ad alle-
gata in contrarium, quod unica tantum pœna debeat
puniri, uno uerbo inquit reſponderi poſſe, quia ſcilicet
conſtat, duo eſſe vulnera, & in diuerſis membris, & di-
uerſos parere effectus quoad dolores, & medicamen-
ta, & per conſequens plura eſſe delicta, & plures pęnas
deberi, & ita etiam poſtea pertranſit eodem lib. 2. q.
38. ſub num. 1. & in l. ſi gemina ſub num. 2. poſt uerſic.
ex quo arguitur, ff. arborum furt. cæſar. utrobique e-
xemplificando, quando cum enſe uno ictu facta ſunt
duo vulnera, unum in capite, alterum in brachio, quod
exponeretur ad defenſionem capitis, uel quando, cum
ſagitta quis percuteretur in brachio, quo tenebat cli-
peum, & vltra ſagitta penetraret ad aliam partẽ cor-
poris, quæ dicta Alberici ſequi videtur Aug. de Arim.
in præallegata addit. poſt princ. quando cunque enim
10 diuerſæ, & diſtinctæ corporis partes vnico ictu tangũ-
tur, diuerſa, & diſtincta dicuntur delicta, & tanquam
talia puniẽda, etiam ſi plures digiti eiuſdem manus eſ-
ſent vulnerati, vt per Ang. d. conſ. 190. & per Aug. de
Arim. ſupra citatum, & ante eos Bart. in d. l. ſi gemina,
ſub nu. 2. verſ. idem dico, quem ſequitur Ang. de maleſ.
in d. verſ. quid ſi vno ictu, ante finem, in quo tamen cõ-
trarium tenent Bald. in l. ſi familia ſub nu. 6. verſ. ſexto
dicuntur ad fin. ff. de iuriſd. omn. iud. & Claud. Bertaz.
in d. addit. ſub litera B, in fine, verſ. ſecundo caſu, quaſi
quod videatur conſideranda tanquam percuſſio acti-
ua, & non paſſiua, cum non adſit diuerſitas conſidera-
bilis locorum, facit idem Bald. conſ. 351. ſtatuto caue-
tur, lib. 2. vbi conſuluit, quod ſtante ſtatuto, quod de
11 qualibet percuſſione cum ſanguine, quis puniatur in
decem, qui percuſſit vnica percuſſione, ex qua exiuit
ſanguis de tribus locis faciei, debet puniri pro vna per-
cuſſione in decem, & non pro tribus in 30. quia, & ſi
ex diuerſitate locorum dicantur diuerſę percuſſiones,
12 tamen quando loca corporis offenſa vnico ictu ſunt
proxima, & contigua, cenſetur quaſi vnicum factum
continuum, & vnica tantum pœna imponitur pro toto
facto, ne alias ſequatur abſurdum, quod cum ſemper
vnus lapis coctus frangatur in pluribus partibus mini-
mis, tot imponantur pęnę, quot ſunt illę partes tangen-
tes corpus, quę opinio ſatis æqua videtur, quam in illis
terminis quandoque ſum amplexus, qua ratione, & qui
13 vno ictu infert vulnus ab vna parte, puta brachij, vel
cruris ad alterã tranſcendens, vna tantũ pęna pro vno
vulnere, & non duplici pro duobus tenetur, vt per Ber-
taz. d. conſ. crim. 205. in 2. dub. nu. 8 lib. 1. & ita practi-
catur. Addo nunc prædictis, quod nuper ad manus
meas peruenerunt lecturæ Iacobi de Arena, quem vidẽ
in d. §. cõuitium, quem legit cum principio d. l. itẽ apud
labeonem, ff. de iniur. vbi num. 3. & 4. verſic. & faciunt
hæc, ponit quæſtionem in ſtatuto, quod ſi quis dederit
alapam alicui ſoluat pro banno decem libras, & quæ-
rit, ſi accidat, quod quidam dedit Titio in quadam ri-
xa continua, & vno contextu tres alapas, an ſit con-
demnandus in triginta, an verò in decem tantum, &
primo arguit, quod vna tantum pęna decem imponã-
tur, quia vnicum eſt factum, & vna tãtum perſona fuit,
quæ intulit, & multiplicauit alapas, quapropter vna
tantum iniuria debet cẽſeri, ſed poſtea contrarium fir-
mat, quia ſtatutum loquitur de alapa tantum in decem
punienda, vnde non ſentit de alijs, quarum duæ impu-
nitæ remanerent, quod non eſt tolerãdum, ſed pro nu-
mero alaparum pęna multiplicanda, ſecus autem dicit,
ſi ſtatutum diceret, ſi quis percuſſerit, vel vt eius ver-
bis vtar alapauerit, tantum ſoluat, quia continuatio
actus facit tantum vnam eſſe alapationem, & ſubdit,
quod cõtrarium tenuit Dyn. in l. nunquam plura, ff. de
priuat. delict. & tandem ſic formaliter inquit, Putarem
ſpectandas plures percuſſiones, non enim unitas actus
ex parte inferentis, ſed pluralitas ex parte recipientis
inſpicitur, ut in l. ſi adulterium cum inceſtu, ff. de adul-
ter. Hactenus Iacob. de Aren. cuius opinio an ab alijs
rectè in caſibus præmiſſis allegetur, uel ne iudicet le-
ctor, & conſideret inſuper, quàm periculoſum ſit alie-
nas ſententias in fonte non viſas recenſere, & in illis
magna fundamenta facere quãdoque tamen vix aliud

caſu generaliter, & indiſtinctè loquuntur, vt ex eorum
verbis apparet; Omnium itaque vulnerum, ſiuè per-
cuſſionum imponuntur pœnæ, vbi delictum eſt multi-
plex, & pœna eſt multiplicabilis, alias ſecunda pœna
eſt arbitraria iudici, vt per Menoch. de arbitrar. iudic.
lib. 2. centur. 6. caſu 581. ſub n. 1. & 2. exemplificãtem,
cum ſtatutum mandat, quod pro illato vulnere in do-
minum vulneranti amputetur manus dextera, quia
vulneranti pluribus vulneribus, non poſſunt amputari
plures dexteræ, ſed dextera amputata imponetur alia
pęna extraordinaria, de qua re latiſſimè dixi ſupra ca-
ſu 56. n. 114. & ſequent. Et præmiſſa vt dictum eſt, locũ
habent quãdo agitur de actu per vnum in alterum illa-
to, ex quo plures effectus reſultãte reſpectu ipſius per-
ſonæ patientis, qui omnes attendendi ſunt, non habi-
ta ratione, quòd reſpectu perſonæ agentis vnus tantũ
ſit actus, ſecus autem, quando agitur de actu, pro vt in
aliũ non illato, ſed conſiderato tantũ in perſona agen-
22 tis, & prout ſit, ſeù agitur ab ipſo agẽte, quia tunc, etſi
plures actus ex illo reſultãt, omnes pro vno habentur,
& vna tantum pœna puniuntur, vt ſi ſtatutum dicit, ꝙ
ſi quis ſagittauerit in Ruræ puniatur in decẽ, & ſi quis
admenauerit alicui puniatur in quindecim, ſi enim vno
iactu ſemel quis ſagittauerit plures ſagittas, ſi vno ictu
admenauerit cũ bidente, vnus eſſet actus, & pro vnico
actu puniretur, quia ſolum actum agentis reſpicit ſtatu-
tum, ita notat Bartol. in d. l. ſi gemina ſub num. 1. verſ.
quandoq; lex, vel ſtatutũ punit actum non illatum in al-
terum ff. arbor. furt. cæſar. ſequntur Angel. de Maleſic.
in d. verbo, & ipsũ Titium percuſſit n. 3. verſ. quid ſi ex
vno ictu, & actu in princ. Alciat. in d. l. ter enixa in fina-
libus verbis ff. de verbor. ſignif. & Canter. d. c. 9. nu. 9.
verſ. quoad primum membrum folio 681. intelligunt
Angel. & Canter. etiam quod ex emiſſione ſagittarum,
& ex admenatione bidentis ſemel facta inferantur ali-
cui plura vuluera, quia vni tantũ pœnæ locus videtur,
ex quo ſtatutum non reſpicit actum reſpectu patientis,
ſed reſpectu agentis tantum, & videtur eſſe de mente
Bartoli, & eſt ratio ſubtilis, & pulchra.

Vnum tamen ſciendum eſt, quòd in caſibus, in qui-
bus quis ob plura delicta, vna tantũ pęna punitur, hoc
intelligitur reſpectu publicę vindictę tantũ, nam reſpe-
ctu intereſſe partis tenetur pluribus, quo enim ad pu-
nitionem publicam ſufficit vnica pęna, ſed non, quoad
23 intereſſe priuatum partis offenſæ, pro quo punitur of-
fendẽs toties quoties peccauit, & ſoluit intereſſe vnius
cuiuſq; delicti, & ſic ſi ter, vel quater deliquit, tribus vel
quatuor pœnis punitur, vt in pũcto decidit Canter. d. c.
9. ſub n. 6. in fine verſ. aut accuſatur a parte fol. 672. &
ad hanc materiam totum vide infra caſ. 157. & 158.

E P I T O M E.

In delictis puniendis, an ſit attendenda lex vigens tempo-
re, quo committuntur, an verò lex poſtea condita an-
te quam de ipſis delicti cęptum eſſet cognoſci, ſi a no-
ua lege pœna veteris alteratur.

S V M M A R I A.

Tempus delicti ſpectatur, num. 1.

*Statutum quòd liceat vendere ſalem certo modo non porri-
gitur ad pręteritũ, tanquã reſpiciens actum obligatoriũ, 2.*

*In pœnis ordinariis, & proprijs delictorum ſemper inſpicitur
tempus delicti, nu. 3.*

*In adiectionibus, vel diminutionibus pœnarum inſpicitur tem-
pus ſententiæ, num. 4.*

*Quando ſtatutum imponens pœnam delinquenti continet pœnã
delicto conuenientem inſpicitur tempus delicti, cum verò
continet pœnam grauiorem, quam conueniat, inſpicitur
tempus ſententiæ, num. 5.*

*Pœna pro aliquo delicto iam impoſita, & a nouo ſtatuto mi-
tigata, porrigitur mitigatio, & nouum ſtatutum ad tem-
pus antecedens, num. 6.*

*Statuto ſtante quòd de tali crimine non poſſit cognoſci vltra
quatuor menſes, ſi ſuperueniat aliud ſtatutum, per quod
vſq; ad triennium cognoſci permittatur, nouum ſtatutum
non ſe extendit ad crimina, quorum impunitati iam præ
ſcriptum erat, num. 7.*

*Stante ſtatuto, quod Poteſtas teneatur, & poſſit de tali cri-
mine infra quatuor menſes procedere, lapſis quatuor men-
ſibus ligatæ ſunt manus poteſtatis, ſed per nouum ſtatutũ
ligamen illud reſoluitur per cauſam ſucceſſiuam, num. 8.*

*Armorum, & annonæ pœnas per nouas prouiſiones ſemper au-
geri, & delinquentes puniri ſecundum leges vigentes tem-
pore tranſgreſſionis, 9.*

*Pœnæ hodiernis temporibus, nedum moliendæ non ſunt, ſed
exaſperandæ potius ob hominum malitiam, num. 10.*

C A S V S C. L V I.

SI tempore cõmiſſi delicti vigeat vna lex ſuper illius
punitione, & antequam malefactor de eo accuſe-
tur, vel inquiratur, ſuperueniat lex noua pœnam ab an-
tiqua lege ſtatutam minuens, vel augens, dubitatum
fuit an dictus delinquens condemnari debeat ſecundũ
legem veterem, vel ſecundum nouam. Bonifac. de vi-
talin. in tractatu. de maleſic. in Rubr. de inquiſition. &
earum form. num. 53. verſ. ſed pone, quòd aliquis deli-
quit, format hanc quæſtionem, & arguit primo, quòd
ſecundum nouam legem ſit condemnandus, deinde
quòd ſecũdum antiquam, quæ vigebat tempore com-
miſſis maleficij, & hãc vltimam partem tenet per mul-
tas rationes, quas allegat, & præſertim, quia in hoc, tẽ-
1 pus delicti debet ſpectari arg. l. ſi tamen ſciente in fine,
ff. ad Senatus conſ. Macedon. & l. Pomponius la ſecũ-
da quæſt. 16. ff. de negot. geſt. & dicit videri caſum in l.
in delictis §. ſi damnum ff. de noxalib. action. & in l. qui
ea mente. 67. ff. de furt. & ſubdit, quod hoc verius vi-
detur, pro quo faciunt dicta ſuperius caſu 147. diſpo-
nentibus capitulis in ſecundo dubio in princ.

Bart. autẽ in l. omnes populi n. 48. & ſeq. verſ. iuxta
prædicta quæro ff. de iuſtit. & iure, aliter videtur dice-
re, proponit enim quæſtionẽ diſputatam per Ricard.
Malumbr. quæ talis eſt. Tempore vigentis diſcordiæ
inter commune Paduanum ex vna parte, & commune
Venetiarum ex altera occaſione ſalis, ſtatuerunt Pa-
duani, quòd quicunq; priuatus fuerit depræhenſus vẽ-
dere ſalem priuato, capite puniatur; Titius incidit in
pęnã ſtatuti, & antequam accuſaretur, nouum ſtatutũ
factum eſt, quod priuatus venditor ſalis puniatur pęna
triginta librarũ tantum, poſtea accuſatur Titius, quæ-
ritur, an ſit puniendus ſecundum formam prioris ſta-
tuti, an vero ſecundum formam poſterioris, & inquit
ipſum Ricardũ determinaſſe condemnationẽ eſſe fa-
ciendam ſecundum ſtatutum nouum, vt minorans pę-
nam, & liberatorium ab obligatione maioris pęnæ, li-
cet ſecus eſſet, ſi fuerat ſtatutum quod liceat vendere
ſaltem priuato vel certo modo vendere, quia tunc tan-
quam reſpiciens actum obligatorium nõ porrigeretur
2 ad præteritũ, contra quam determinationẽ multa op-
ponit ipſe Bart. & tandem pro vera reſolutione diſtin-
guit, ꝙ quædã eſt pęna ordinaria, & propria delictorũ

3 & in iſta ſemper inſpicitur tempus delicti, ſiue ſit publi-
cum, ſiue priuatū, vt in l. 1. ff. de pęn. & in l. ſi quis De-
curio, C. de falſ. in l. iniuriarum la ſeconda quæ eſt 21.
ff. de iniur. & in Auth. Vt Iudic. ſine quoquo ſuffrag. §.
oportebit igitur circa finem tituli, quędam eſt adiectio
pœnę, quæ adijcitur ex aliqua cauſa, alias quandoque
diminuitur, vt in l. quid ergo, §. pęna grauior, cū ibi no-
tatis, ff. de his, qui notant. infam. & in tali adiectione,
vel diminutione facienda inſpicitur tempus ſententiæ,
4 vt in l. pen. ff. ſi ex noxal. cauſ. agat. vbi ita videtur ſen-
tire gl. in verbo vindicta, in vltima ſolutione, & in d. §.
oportebit igitur in Auth. vt Iudic. ſine quoquo ſuffrag.
ex quibus in propoſita quæſtione Riccard. dicit, quod
cum primum ſtatutum fuerit factū in feruore ortæ di-
ſcordię, fuit appoſita pęna grauior, quam eſſet conue-
niens delicto, ſcilicet pęna decapitationis, ideo ſequēs
ſtatutum debet attendi quod viget tempore ſententiæ,
& hoc modo poteſt ſuſtineri dicta determinatio Ric-
card. vnde ſubdit diſtingui debere, quod aut per ſtatu-
tum imponitur pęna delinquenti, aut iam impoſita mi-
5 tigatur. Primo caſu aut ſtatutum continet pęnam cō-
uenientem delicto, & inſpicitur tempus delicti, aut cō-
tinet pęnam grauiorem vltra quam cōueniat, & inſpi-
6 citur tempus ſententiæ. Secundo caſu, quando pœna
iam impoſita mitigatur, verbi gratia dicit ſtatutum,
quod bannitus liberetur ſoluendo tantum, tunc iſtud
porrigitur etiam ad bannitos anterioris temporis, ſe-
cundum quod erat aliud ſtatutum, quia talis modus li-
berationis contingit poſt delictū commiſſum, & hanc
Bart. theoricā approbare videtur Caſtr. a ſe ca ſe remit-
tens conſ. 17. poteſtas ſupraſcriptus in princ. lib. 1. licet
ipſe breuius ſe expediendo dicat, quod aut ſtatutū per-
tinet ad litis ordinationē, aut ad litis deciſionem, pri-
mo caſu attenditur ſtatutum nouum vigens tempore,
quo proceſſus agitatur, ſecundo caſu inſpicitur ſtatutū
vetus, quod erat tempore commiſſi maleficij; Ex quo
7 infert in caſu ſuo, quod ſi ſtatutum dicat, quod de tali
crimine non poſſit vltra quatuor menſes cognoſci, &
ſuperueniat aliud ſtatutum per quod vſque ad menſē ū
cognoſci permittatur, ſi lapſum ſit tēpus a vetere ſta-
tuto conceſſum antequam fuerit inceptum procedi,
non poterit delinquens moleſtari, quia eſt attendendū
vetus ſtatutum, & non nouum, quod non videtur ſe ex-
tendere ad crimina quorum impunitati iam præſcri-
ptum erat, licet ſecus velit, ſi ſtatutum non loquitur in
rem, vt in exemplo ſupra poſito, ſed in perſonam puta
8 dicendo, quod Poteſtas teneatur, & poſſit de tali cri-
mine infra quatuor menſes procedere, quia tūc verba
non tendunt ad præſcribendum principaliter impuni-
tati, ſed ad ligandum manus poteſtatis, vnde licet, quo
tempore viguit antiquum ſtatutum lapſis quatuor mē-
ſibus fuerint manus poteſtatis ligatæ, nunc tamen cō-
ditio nouo ſtatuto ligamen illud reſolutū fuit per cau-
ſam ſucceſſiuam, quia variatur ex tempore, & cū quo
ad originem, & progreſſum cauſetur a primo ſtatuto,
eo ſublato tollitur, & ipſum ligamen, quod non eſt ef-
fectus in eſſe perfectè productus, ſed cauſam habens
ſucceſſiuam, quod ſecus eſt in præſcriptione impuni-
tatis, quæ dicitur effectus perfectus inducens exceptio-
nem, qui propterea non tollitur per ſubſequens ſtatu-
tum, & vt ibi latius per ipſum Caſtrenſem.

9 Vidi ego in materia armorum, & annonę ſæpiſſimè
pęnas veterum prouiſionum per nouas variari, & ſem-
per augeri, nunquam autem diminui, & delinquentes
puniri ſecundum leges vigētes tempore tranſgreſſio-
nis, & rectè, vt ex prædictis apparet. Quod ſi quandoq;
pęna antiqui ordinis per nouū minoraretur a Bart. do-
ctrina minimè recedendum iudicando putarem, quod
in facto vix poſſibile eſt euenire, cum hominum mali-
10 tia, peruerſitas, & ſęuitia temporibus iſtis adeo creue-
rint, vt grauioribus pœnis opus ſit, nec de lenitate, &
mollitie earū tractādū, vt qui virtutis amore a malo nō
abſtinēt, formidine atrocitatis ſupplicij coerceantur.

EPITOME.

An, & quando committens plura homicidia vno, & eo-
dem tempore, vel diuerſo, & ex interuallo, puniatur
vna tantum, vel multiplici pœna, ſeu pro vno tantum,
vel pro pluribus homicidijs.

SVMMARIA.

*Occidens duo eadem rixa duplici pœna pro vtroque homici-
dio tenetur, num. 1.*

*Occidens duos, cum vellet vnum occidere tenetur de morte
omnium, num. 2.*

*Statutum dicens, quod ſi quis occiderit plures capite punia-
tur, intelligitur ſiue ſimul occiderit, ſiue diuerſis tempo-
ribus, num. 3.*

*Et ibidem quod ſecundum maleficium ſemper aggrauat pri-
mum eiuſdem generis eodem, num. 3.*

*Occidens bannitum, qui ex forma ſtatuti poterat impunè of-
fendi non punitur pęna ſtatuti impoſita pro homicidio, vel
pro duobus homicidijs, quia bannitus occiſus non connume-
ratur in numero occiſorum, num. 4.*

*Ampliatur etiam ſi ſtatutum in homicidijs permitteret po-
teſtati ampliſſimum arbitrium procedendi de iure, & de
facto, num. 5.*

*Stante ſtatuto, quod contra committentes duo, aut plura ho-
micidia detur bannum rebellium, qui ea commiſerit eodem
tempore, & in eadem rixa dictæ pęnæ ſubijcitur, num. 6.*

*Delictum vnum dicitur multipliciter, & quandoque vnā tan-
tum, quandoque multiplicem infert pęnam, ibidem.*

*Cum plures delictorum pęnæ concurrere non poſſunt, ſed per
impoſitionem vnius altera conſumitur, vt in pluribus ho-
micidijs mortis pęna punibilibus vna tantum condemna-
tio fit in pœnam mortis, num. 7.*

*Eadem ſententia non debet quis pluries damnari ad mortem,
ſed in diuerſis ſententijs hoc licet, num. 8.*

*Bannitus ſemel vel capitaliter condemnatus, poteſt pro alio
delicto iterum banniri, & capitaliter condemnari, num. 9.*

Excōmunicatus ſemel iterum excōmunicari poteſt, ibid. in fin.

CASVS CLVII.

1 EVm, qui duos eodem tempore ideſt eadem rixa
durante occidit, duplici pœna, & ſic de vtroque
homicidio teneri, probat Bart. in l. Diuus 14. nu. 4. verſ.
2 prædicta vera, ff. ad l. Corn. de Sycar. vbi inquit, quod
ſi quis volens offendere vnum tantum, offendit duos,
punitur de vtroque vt in l. ſcientiam, §. qui cum aliter,
ff. ad leg. Aquil. & in l. eum qui nocentem, §. pen. & fin.
ff. de iniur. cū vtrobique notatis, quæ iura ad hoc pro-
poſitū, & propius ad terminos noſtros adducit ſimpli-
citer Cępol. conſ. crim. 36. in caſu iſto ſub nu. 5. verſ. ſic
etiam eſſet, dicens, quod ſi quis volens vnum occidere,
duos occiderit tenetur de morte omniū, ſequitur Ca-
rer. in pract. crim. §. Tertio quæro, n. 18. verſ. ſed quid ſi
in propoſita quæſtione, fol. mihi 109. idem vult Bald.
in l. quid ergo, §. quod ait poſt princ. ff. de his, qui no-
tant. infam. vbi notat illum text. in argumentum, quod
3 ſtatutum dicens, quod ſi quis occiderit plures capite
punia-

puniatur intelligitur, ſiue ſimul occident, ſiue diuerſis temporibus, quia ſemper ſecũdum maleficium aggrauat primum eiuſdem generis, & ſentiunt idem Bald. in l. Gracchus, nu. 2. verſ. item habes, & Salyc. ſub nu. 16. verſ. item præſtat, ff. ad l. Iul. de adult. dum dicunt, quod ſi ex forma ſtatuti, qui occidit vnum, puniatur in quinquaginta, vel poſſit ſe redimere pro quinquaginta, qui
4 vero occidit duos decapitetur, ſi quis eodẽ, vel diuerſo tempore duos occidit, quorum vnus erat bannitus, qui impunè poterat offendi, non debet talis occidens decapitari, quia ille bannitus occiſus nõ eſt connumerãdus in numero occiſorum, quia legitimè factum, pœnã nõ meretur, alias ſequeretur, quod iuſtitiæ exequutor, qui facit duos decapitari, eſſet capite puniendus, quod eſt falſum, & ita inquiunt fuiſſe Peruſij de facto determinatum, & benè, quia, vt ipſe Bal. oſtendit in l. vbi pactum in fine, n. 12. verſ. item facit, C. de tranſact. etiam quod ſtatutum permitteret Poteſtati ampliſſimum ar-
5 bitrium in homicidijs de iure, & de facto procedendi, non tamen poſſet Poteſtas per tale arbitrium punire occidẽtem bannitum, vel hoſtem publicum, quia cum hoc non ſit maleficium, non poteſt vllam cauſam punitionis aſſignare, nec habet ſuper quo fundet condẽnationem, quas deciſiones ſequi videtur Carer. ad illa ſimpliciter ſe remittens, licet confuſè in loco ſupra citato, vt ſic apertè hi Doctores velint, quod ſi vnus ex occiſis non eſſet bannitus, occidens de duobus teneretur, & rectè.
6 Vnde ex prædictis inferri poteſt, quod proclamate, vel ſtatuto dictante, quod contra committentes duo, aut plura homicidia extra fortiam cõmunis exiſtentes detur bãnum rebelliũ, qui ea commiſit eodem tempore, & in eadẽ rixa, dictæ pęnæ ſubijcitur, prout ſi ex interuallo, & in diuerſis rixis ea commiſiſſet, niſi aliud ex verbis legis colligatur. Nec aduerſantur notata per Bald. in l. ſi familia in 2. lectura, num. 7. & ſeq. ff. de iuriſdict. omn. iudic. verſ. vtrum vero delictum, dum magiſtraliter procedendo declarat vnum tantum delictũ octo modis ex vno facto cõſiderari, & non plura, quia non negat, quin ex eo vnico delicto poſſint quandoque plures imponi pœnæ, & ex vnico facto plures obligationes oriri, & ex vnica ſentẽtia plures condemnationes fieri, immo hoc apertè fatetur, licet ponat alios caſus, in quibus vna tantum ſit imponenda pœna.

Videntur autem prædicta procedere, quando vtraque pęna locum habere poteſt, & ſimul concurrere, vt in præmiſſis caſibus, & alijs ſimilibus, ſecus autẽ ſi per
7 impoſitionem vnius altera conſumeretur, vt quia pro quolibet homicidio imponi deberet pęna mortis, nam tunc licet ſint plura delicta, & pro quolibet eorũ pęna mortis eſſet imponenda, tamen cum quis nõ poſſit occidi, niſi ſemel pro vno tantum homicidio, & ſemel tãtum punitur, & vna tantum condemnatio in dictã pœnam mortis fit, vt benè declarat Bart. in l. nunquã plura in fine num. 12. verſ. prædicta vera, ff. de priuatis delict. idem tenet Didac. Canter. Hiſpan. in ſuis quæſtion. criminal. lib. tit. de quæſt. tangent. punitionem delicti, c. 9. & vlt. ſub num. 5. verſ. ſed circa hoc poteſt quæri, & verſ. ſeq. fol. 671. colum. 2. & fol. 672. col. 1. inquiens, quod ſi Titius accuſatur, vel inquiritur, quod tria cõmiſit homicidia eodem, vel etiam diuerſo tempore, & pro quolibet homicidio eſt pœna mortis, certè cum ſemel moriatur, confunduntur aliæ pœnæ, quia pluſquam ſemel homo non poteſt mori, & ideo in vnam tantum pęnam per Iudicẽ condemnatur, & idem dicit in adulterio, quando eſt pœna mortis, quod & ſenſit Bart. vbi ſupra, dũ ſe remittit ad ea, quæ dicet in l. vulgaris, ff. de furt. vbi notat hoc ſub num. 1. verſ. ſecundo dicit gloſſ. & ſenſit Angel. de malefic. in verbo, in Platea communis ſub nu. 20. verſ. & eodem modo quando pęna non eſſet reiterabilis, & ita memini, me, bis tenuiſſe in caſibus, in quibus vnus in eadem rixa duos homines interfecerat, cõtra quem cum pro quolibet homicidio pęna mortis eſſet imponenda, vnã tantum cõdemnationẽ in ſententia ad pęnã mortis, & non duplicem pro duplicato homicidio faciendã dixi, licet is eſſet contumax, ne ridiculũ videretur, & incompatibile,
8 quod ex eadem ſentẽtia bis ad mortem naturalem eadem perſona condemnaretur, quæ ſemel tantum eam pati poteſt, quamuis in diuerſis ſententijs abſurdũ hoc non reputetur, immò cõueniens, & iuridicum, cum nihil
9 ſit impedimento, quin ſemel poſitus in banno, & capitaliter condemnatus pro vno homicidio, latrocinio, vel alio capitali delicto, poſſit iterum banniri, & capitaliter condemnari pro alio delicto, quod eandem pęnam habeat, vt quotidie fieri, & obſeruari videmus, & tradit in puncto Nellus in tract. de bannitis in 1. par. 1. temporis quæſt. 3. poſt princ. verſ. ſed ſi fuit bannitus ad mortem, & patet ex dictis per Gandinum de malefic. tit. de bannitis pro malefic. num. 8. verſ. item pone aliquem fore bannitum, & per Alberic. de Roſate de ſtatut. lib. 4. q. 26. per totam, nam vt ipſi dicunt multiplicationem delictorum multiplicatio pœnarum ſequitur, & qui excommunicatus eſt iterum excommunicari poteſt, & ad propoſitum materiæ huius vide ſupra caſu 155. & infra caſu 158.

E P I T O M E.

De eo, qui in eodem facto vnum vulnerat, & alterum occidit, an de homicidio tantum, an vero etiam de vulnere puniatur, & an reſultantibus ex eodem facto pluribus delictis diuerſis, pœna vnius cum pœna alterius confundatur, an verò omnium criminum pęnæ locum habere debeant, & de alijs in hac materia.

S V M M A R I A.

Qui in eadem rixa vnum vulnerauit, & alterum interfecit punitur pœna pecuniaria pro vulnere, & pœna mortis & cõfiſcationis bonorum pro homicidio, nec minor pœna cum maiori confunditur, num. 1.

Vulnera plura inferens alicui, ex quibus ſequatur mors ibi de occiſo tantum tenetur, & vulnera confunduntur in homicidio, cenſeturque vnicum delictum propter continuationem, num. 2.

Ampliatur, vt procedat, etiam ſi ex vulneribus aliqua erant mortalia, & aliqua non, num. 3.

Pugnis, & calcibus qui aliquem colliſit, & interfecit, tenetur de homicidio tantum, quia illud totum eſt vnicum factum tantum, & ideò punitur tanquam vnum delictum tantum, num. 4.

Inſultus cum homicidio confunditur, niſi inſultus ab vno ſtatuto puniatur, & homicidium ab altero, quia tunc vtriuſque facti pœna imponitur, num. 5.

Stante ſtatuto, quod qui hominem occiderit cum cultello condemnetur in quinquaginta, & qui cum veneno in centum, ſi quis cum cultello, & veneno ſimul occiderit non dupli-ci, ſed vna tantum pœna punitur, num. 6.

Vulnera non confunduntur cũ homicidio, ſed puniuntur, quando non concurrunt cum homicidio eiuſdem hominis, ſed alteri per occiſorem ſunt illata in eadem rixa, num. 7.

Et ibidem, quod crimina ſunt diuerſa, & non conſecutiua ita quod primum non tendit in finem ſequentis eodem, n. 7.

In delictis diuerſi generis ſimul, & eodem tempore commiſſis, plures ſunt imponendæ pænæ & non vna tantum ſecundum communem obſeruantiam, n. 8.

Vulnerans aliquem, & ex interuallo eundem occidens, punitur de vulneribus, & de occiſione, tamquam plura committens delicta, diſtincta, & ſeparata, n. 9.

Inſultans aliquem, & poſtea ex interuallo percutiens, vel occidens tenetur de inſultu, & de percuſſione, vel occiſione, numero 10.

Quando ex eodem facto diuerſa reſultant crimina pro omnibus danda eſt pæna, n. 11.

Rumorem concitans in populo, & in rumore hominem occidēs, punitur de vtroq; crimine, nec vnum confunditur cum altero, quia ſunt diuerſa crimina in eodem facto, & duæ perſonæ principaliter offenſæ, n. 12.

Inſultus & portatio armorum vetitorū ſunt diuerſa, & diſtincta crimina, n. 13.

De violentia cum armis ſi quis imputatur, poteſt exigi pæna portationis armorum, & pæna de vi publica, & vna non tollit aliam quia ſunt diuerſa delicta, n. 14.

Reſiſtentia facta officialibus curiæ non confunditur cum homicidio ſubſequuto in eodem facto, n. 15.

Mulierem, qui rapuit, & eodem tempore furtum commiſit, muros Ciuitatis tranſcendit, & quaſdam clauſuras aperuit, non vna tantum pæna, ſed pluribus punitur, n. 16.

Vulnerans vnum in platea, & eodem impetu illum occidens extra plateam & de vulnere, & de occiſo tenetur, ſi maior eſt pæna vulneris, quam occiſionis, ibidem.

Aggrediens aliquem animo vulnerandi tantum, & vulnerās ſi deinde propter aliquod dictum, vel factum vulnerati mutet propoſitum, & facto nouo impetu illum occidat, punitur de vulnerato, & de occiſo, n. 17.

Sed hæc Bartoli opinio de conſuetudine non ſeruatur, quia ex vnitate rixæ minus delictum cum maiorem confunditur, nu. 18.

Conſuetudo iſthæc obtinet, quando vna, & eadem perſona vulnerata eſt, & occiſa, non item quando diuerſæ perſonæ ſunt offenſæ, & vna eſt vulnerata, altera occiſa, n. 19.

Si vulnerat vnus aliquem mortifere, & eundem vulneratum alius occidat, primus percuſſor tenetur de vulnere, ſecundus de morte, n. 20.

Vulnerum, & mortis pæna poteſt ſimul concurrere, quando vna tantum perſona eſt vulnerata, & occiſa, et multo magis, quando ſunt duæ perſonæ offenſæ, vna vulnerata, altera occiſa, n. 21.

Condemnationem de vulnerato, & de occiſo nō eſſe inutilem, docet Author, n. 22.

Pænæ, quando ſunt compatibiles, & omnes exequi poſſunt, nec vna alteram perimit, omnes debent exequi, etiamſi vna ſit mortis, & reliquæ corporales citra mortem, quia incipitur a minori, & denique deuenitur ad maiorem, numero 23.

Idq; obſeruatur in delictis atrocibus tantum, n. 24.

Item, et vbi ex diuerſis ſententijs, et propter diuerſa delicta diuerſis temporibus facta quis eſſet cōdemnatus, et poſtea per familiam captus, quia omnes, exequerentur incipiendo à minori, ibidem.

Pœnæ pecuniariæ imponuntur etiam condemnatis in confiſcationem bonorum, et pænam vitæ, et quotidie famoſi latrones, et alij ſceleſti damnantur ad furcas, et ad alias particulares pænas pecuniarias ob alia delicta diuerſi generis ſimul commiſſa cum latrocinijs, nu. 25. et ibidem quod quis punitur de rixa, et blaſphemia in ea prolata.

Condemnari quis poteſt in pænam confiſcationis bonorum, et vlterius in centum, num. 26.

CASVS C.LVIII.

DVbitatum fuit in contingentia facti, an qui in eadem rixa vulnerauit vnum, & interfecit alium, puniri de iure debeat pœna pecuniaria pro vulnere, & pęna mortis, & confiſcationis bonorum pro morte, an verò ſufficiat, quod pæna tantum homicidij condemnetur, omiſſa vulneris pęna, quæ tamquam minor confundenda ſit cum maiore, in qua controuerſia, di-
1 xi mero iure Reum eſſe condemnandum, & pro vulnere, & pro morte, nec vnam pœnam cum altera confundi ſequentibus fundamentis. Primo quia licet ſi quis in vnum hominem eodem impetu plura vulnera inferat, & poſtea ſequatur mors, de occiſo tantum teneatur, & vulnera confundantur in homicidio, quia vni-
2 cum cenſetur delictum propter continuationem, ita formaliter tradit Bald. in l. illud 32. §. ſi idem in lectura ff. ad leg. Aquil. per illum text. hoc ad literam probantem, & Bald. ſequitur Marſil. in practic. crimin. in §. & quia n. 37. ver. quæro etiam de alia quæſtione, & idem per omnia tenet Florian. in eodem §. ſi idem in princ. Ludouic. Carer. in pract. crimin. §. circa ſecundum nu. 66. & ſeq. verſ. ſed an pro homicidio, folio mihi 231. quod procedere dicunt Bald. & Florian. etiā ſi ex vul-
3 neribus aliqua erant mortalia, & aliqua non, vel ſi pri-
4 mo quis pugnis, & calcibus vnum vexauit, & colliſit, & poſtea eodē impetu interfecit, & exanimauit, quia totum vnum eſt factum, & aſſumit vnam ſpeciem delicti, & punitur tamquam vnum delictum tantum, vnde etiā dicit Bald. quod eodem modo confunditur inſultus, & ſufficit pęna homicidij, quod etiam tradiderunt gloſ.
5 & Doctores in l. qui de crimine C. de accuſat. Bald. in l. ſi familia in 2. lectura ſub n. 7. in verſic. primo ex actu, & fin. ff. de iuriſdiction. omnium iudicum, Alberic. in l. prætor e[illegible] ſi mihi ſub n. 1. & 2. ff. de iniurijs, Alberic. de Roſat. de ſtatut. lib. ſecundo q. 29. nu. 1. 3. & 1. q. Afflict. libr. 1. conſtit. Regn. Rubr. 12. in conſtitut. ſi quis aliquem ad fin. n. 26. Clar. in pract. crimin. q. 84. ſub nu. 4. verſ. alius eſt caſus, & alij plures in alijs locis adductis per Angel. de Malefic. in verbo, fecit inſultum n. 2. verſ. & aduertas, & ibi etiā per Auguſt. in additionib. & per Marſil. in repetitione l. vnic. nu. 34. verſ. ſed dicas C. de rapt. virg. & per Farinacc. lib. 1. quæſt. crimin. tit. de delict. & pęn. q. 22. limit. tertia n. 20. niſi inſultus ab vno ſtatuto, & percuſſio ab altero puniatur q tūc vtriuſq; facti pęna imponitur, vt per Alber. de Roſat. lib. ſecundo, q. 55. n. 1. exemplificantem, quando vnum ſtatutū dicit, quod propter percuſſiones quis puniatur in quinquaginta, & aliud ſtatutū vult pro inſultu facto in Platea, vel ad domum puniatur in centum nam tunc faciens inſultū in dictis locis cum percuſſione, vtraq; pęna punitur, quia ſunt duo delicta a diuerſis ſtatutis punita, ſubdit tamen, quod Bartol. in d. l. nunquam plura, voluit quod teneatur ſolum in centū, quæ res, & ex eo probatur, quod quando vno momento datur vulnera, & ſequitur mors, de morte tantum datur pœna, quia licet plura fuerint vulnera, tamen ad vnum finem, & effectum tendunt ſcilicet mortis, Gandin. in tract. de malef. tit. de pœn. reorū ſub n. 35. verſ. quæſtio frequens, & vtius circa finem, Bart. in l. nunquam plura ſub n. 4. verſ. item oppono in fine ff. de priuat. delict. pulchrè Alberic. de Roſat. de ſtatut. libro ſecundo, q. 24. n. 2. & 6. & q. 29. n. 4. Couar. lib. ſecundo variar. reſolut.

ſolut. capit. 10. num. 8. verſ. hactenus tractatum eſt, &
rurſus verſ. 2. & illud Farinac. quæſt. 22. num. 19. verſ.
limita tertio, Didac. Canter. in ſuis quæſtionibus crim.
in vlt. parte c. fin. ſub num. 5. verſ. aut non ſunt crimina
circa princ. fol. 670. & eſt de mente Baldi in d. §. ſi idem
in lectura, & expreſſius Florian. ibidem num. 4. verſ.
item nota, facit Alberic. de ſtatut. lib. 2. q. 33. volens
quòd ſi ſtatutum dicat, quòd qui occiderit hominem
6 cum cultello condemnetur in quinquaginta, qui cum
veneno in centum, qui cum cultello, & veneno ſimul
occidit alium, non debet puniri duplici pœna, ſed vna
tantum per d. l. illud. §. ſi idem, & d. l. qui de crimine cũ
gloſ. & ſubdit hoc verius eſſe, licet alij contrarium di-
cant. Tamen ſecus videtur, quando vulnera non con-
7 currunt cum homicidio eiſdem hominis, ſed alteri per
occiſorem in eadem rixa ſunt illata, quia tunc licet ſit
vnicum factum, cum tamen ſint plura delicta diuerſæ
ſpeciei, & perſonæ offenſæ ſint diuerſæ, & diuerſi ef-
fectus reſultent, vulnera non confunduntur cum ho-
micidio, ſed puniuntur, ſicut colligi videtur ex gloſ. in
l. ſi quis homicidij in gl. in verbo non putauerit in fine
verſ. tu dic melius tertio C. de accuſation. dum loqui-
tur de eo, qui tria delicta commiſit, primo homicidiũ
vnius paſtoris, ſecundo iniuriam fecerat alijs, tertio
pecora abegerat. & ex gl. in l. Illud §. fin. in gl. in verbo
de occiſo verſ. nam è contra ff. ad l. aquil. & ex traditis
per Bald. in d. §. ſi idem, quem legit cum princ. dictæ
legis illud, num. 2. in additione, & per Florian. ibidem
num. 2. & ſeq. & apertè, hoc decidit Salycet. in l. qui
de crimine in ſecunda oppoſit. num 15. & latius in ter-
tia oppoſition. numero 16. & 17. Cod. de accuſation.
volens dictum gloſſ. ibi in verbo plurima in fine, quòd
aggreſſus aliquem, & in aggreſſione eum interficiens
non teneatur niſi pœna homicidij ob id, quod licet di-
uerſa ſint crimina, tamen quantum ad initium pro vno
habentur, non procedere quando crimina ſunt diuer-
ſa, & non conſecutiua, ita quod primum non tendit ad
finem ſequentis, ſed ſunt diuerſæ ſpeciei, & maximè
quando diuerſæ ſunt perſonæ offenſæ, alias ſequeretur
quòd ſi quis in eadem rixa inſultaret vnum, & vulnera-
ret alium, non eſſet puniendus, niſi de percuſſione, cũ
qua confeſſus diceretur inſultus in diuerſam perſonam
factus, quod eſt abſurdum, & contra omnium iudicum
8 obſeruantiam, & communem opinionem, quod in de-
lictis diuerſi generis ſimul, & eodem tempore com-
miſſis plures ſunt imponendæ pœnæ, & non vna tan-
tum, vt teſtatur Farinac. d. q. 22. in pr. ampliat. num. 3.
& dicit generaliter Fely. in cap. literis in principio ſub
num. 1. extra de præſumptionib. quòd vbi ex eodem
facto inſurgunt duo delicta, quæ habent ſe vt ſpecies
ſeparatæ, quis punitur de vtroque crimine: idem tra-
dit Alberic. in l. prætor §. ſi mihi n. 1. & 2. ff. de iniurijs.
9 Secundo quia, ſi vulnerans vnum, & poſtea ex in-
teruallo eundem occidens totaliter, & exanimãs pu-
nitur, & de vulneribus, & de occiſione, tanquam plura
committens delicta diſtincta, & ſeparata, vt eſt text. for-
malis in d. l. illud. d. §. ſi idem ff. ad leg. Aquil. notant
Bald. Florian. Marſil. & Carer. ſupra citati, & Couar.
d. c. 10. ſub n. 8. verſ. 2. & illud in fine, & Didac. Canter.
d. c. fin. ſub n. 5. d. verſ. aut non sũt crimina poſt princ.
ibi, aut quis commiſit diuerſa delicta, pro vt pariter ſi
inſultans vnum, & poſtea ex interuallo percutiens, vel
10 occidens eundem, tenetur de inſultu, & de percuſſio-
ne, vel occiſione, nec procedit tunc dictum gloſ. in d. l.
qui de crimine, de confuſione vt dicit Marſil. in dict. §.

Et quia ſub num. 79. & in repetit. l. vnicæ num. 55. C.
de rapt. Virg. verſ. ſed prædicta, & in pulcho caſu tra-
dit Bolognin. conſ. 8. num. 12. & 13. Carer. in d. §. cir-
ca ſecundum, n. 67. & antea §. in textu nu. 33. verſ. ſed
contra videtur folio 38. Vtiq; qui vulnera vni, & mor-
tem alteri infert de vtroq; condemnandus eſt, cum duo
in eodem facto dicatur commiſiſſe delicta diſtincta, &
ſeparata, & contra diuerſas perſonas, & nihil cõmu-
ne habeat delictum vnum cũ altero, nec punitiõ vnius
alterius ſatisfactionem contineat, & regula eſſe videa-
11 tur, ꝙ quando ex eodem facto diuerſa reſultant crimi-
na, pro omnibus danda ſit pęna iuxta notata per Bart.
in l. nunquam plura ſub n. 4. poſt verſ. item oppono, &
ſub n. 11. poſt verſ. ſequitur videre, qui loquitur etiam,
quòd contra eandem perſonam committantur, & in
terminis noſtris magis de plano procedit, ſi credimus
Baldo, qui ſcriptum reliquit in cõſ. 459. inſultu, & per-
cuſſione in fine, lib. 2. quod concitans rumorem in po-
12 pulo, & in eo rumore hominem occidens, punitur de
vtroq; crimine, nec vnum confunditur cum altero, quia
ſunt diuerſa crimina in eodem facto, & duæ perſonæ
principaliter offenſę, ideſt Reſpublica, perturbationẽ,
& perſona priuata per ſui corporis afflictionem, ꝙ &
in terminis inſultus, & portationis armorum vetitorũ
13 tradit Carer. d. §. in text. n. 37. & ſeq. verſ. & facit, con-
ſiderans diuerſitatem iniuriarum reſpectu fiſci, & pri-
uati a quo nõ diſcrepat Andr. de Iſern. relatus per Af-
flictum in d. conſtit. ſi quis aliquẽ ante finem ſub n. 26.
verſ. item adde id, qui voluit quod quando quis impe-
14 titur de violentia cum armis, poteſt exigi pęna porta-
tionis armorum, & pęna de vi publica, & vna non tol-
lit aliam, quia ſunt diuerſa delicta, non vna tantum, ſed
multiplici pœna punienda, per d. l. nunquã plura & ex
pluribus confirmari poteſt, quæ colligit Ioan. Bolo-
15 gnin. in ſuo conſil. vlt. vbi concludit, quòd reſiſtentia
facta officialibus curiæ non confunditur cum homici-
dio ſubſequuto in eodẽ facto, ſed locus eſt pœnæ vtri-
uſq; delicti ſequitur Appoſtilla ad Bertaz. cõſ. crim. 205.
lit. A, verſ. Secundo infertur lib. 1. ad idem facit Ioan.
Bapt. de Roſſel. inter conſilia, Alex. de Neuo conſ. 93.
volens pluribus pœnis, & non vna tantum affici, qui
eodem tempore mulierem rapuit, furtum fecit, muros
16 Ciuitatis tranſcendit, & quaſdam clauſuras aperuit,
quod latius comprobat ipſe Alex. de Neuo conſ. ſeq. de
quo ipſe meminit ſupra caſu 100. quinimo Paulus de
Caſtr. in l. quicunque C. de ſeruis fugitiu. n. 5. verſ. pone
exemplum, in ea fuit opinione, quod ſi ſtatutum impo-
nat pęnam amputationis manus vulneranti in platea
communis, occidẽti verò extra plateam pęnam pecu-
niariam, ſi quis in platea vulnerauit, & percuſſum fu-
gientem inſecutus extra plateam occiderit, licet eodẽ
impetu totum fecerit, tamen de vtroq; teneatur, & in
amputatione manus propter vulnus illatum in platea,
& in pecuniaria propter mortẽ extra plateam, quia o-
bligatio acceſſoria non confunditur a principali, quã-
do efficacior eſt, & maior, quã ſit illa, & iſtud ibidẽ an-
te Caſtr. dixit Bald. n. 6. verſ. ſed hic poteſt quæri, eam
adducens rationem, quòd abſurdũ eſſet pœnam dimi-
nui delinquenti, eo ꝙ plus deliquerit, & maiora delicta
minori pęna puniri, vt ibi per ipſum, Bald. etiam conſ.
387. proponitur in princ. & in fine lib. 4. in ea fuit opi-
nione, quòd in eadem rixa occidens, & derogans du-
plici pœna teneatur.
17 Tertio quia doctrina eſt Bart. in d. l. nunquam plura
nu. 5. verſ. venio ad aliquas quæſtiones, quòd ſi quis
aggreditur

Digitized by Google

aggreditur alium animo tantum vulnerandi, & vulne-
17 rauit, deinde ex aliquo dicto, vel facto illius ſuperuenit
impetus vulnerandi, & mutato propoſito illum occi-
dit, punietur de vulnerato, & de occiſo, quia cum fuerit
duplex impetus pr. vulnerandi, ſecundo occidendi, de
vtroq; debet puniri, ſequitur Ioan. Bolog. d. conſ. vlt. n.
2. verſic. & probatur, qui ſubdit, quod ſi hæc doctrina
procedit in eadem perſona offenſa, fortius procedit in
diuerſis, pro vt in caſu ſuo, Fiſcus pro reſiſtentia, & af-
fines mortui pro occiſione erant offenſi, vnde planius
procedet in caſu noſtro in quo duæ perſonæ realiter
offenſæ remanſerunt per corporis Afflictionem, & iſta
Bartoli opinio verior eſt de iure, licet de conſuetudine
18 nõ ſeruetur, ſed de occiſo tantum delinquẽs puniatur,
quia ex vnitate rixæ minus delictum cum maiore con-
funditur, cum pœna homicidij, quæ eſt mortis, & con-
fiſcationis omnium bonorum abſorbeat omnes alias
pœnas corporales, & pecuniarias ſecundum Clar. in
pract. crim. q. 84. n. 5. verſ. ſed pone, a quo non diſcre-
pat Farin. d. q. 22. ad fin. ſub n. 31. in 6. limitat. quæ qui-
19 dem cõſuetudo verè obſeruatur in d. caſu; in quo vna
tantum, eadem perſona vulnerata, & occiſa fuit, non
autem quando diuerſæ ſunt perſonæ offenſæ, & vna
eſt vulnerata, altera autem occiſa, nec de vno caſu ad
alterum eſt extendenda, vt oſtendit Crauet. conſ. 241.
col. 10. ſub n. 20. verſ. ad tertium de cõſuetudine in ſe-
cunda, tertia, & quarta reſponſione, tãtumq; habet de
potentia, & effectu, quantum habet de actu, & vſu, &
non plus, & proprios facti, & vſus terminos non exce-
dit, vt tradit Iaſ. conſ. 192. in fine lib. ſecundo.

Quarto quia ſicut, ſi vnus vulnerat vnum etiã mor-
20 tifere, & alius eundem totaliter occidit, & exanimat,
primus percuſſor tenetur de vulnere, ſecũdus de mor-
te. l. Item mella 11. §. celſus, & l. huic ſcripturæ 15. §. ſi
ſeruus ff. ad leg. Aquil. & vtrobiq; Bald. & Florian. Ful-
goſ. in d. l. item mella, §. ſed ſi ſeruum nu. 2. verſ. nec ob-
ſtat. Bonifac. de Vitalin. in tract. de malefic. in Rub. de
inſultu, percuſſio. & defenſionib. nu. 43. verſ. ſed quid
ordinatum eſt, Marſ. in pract. crimin. §. & quia n. 26. &
in l. 1. in princ. n. 87. & 88. verſ. decimoquinto limita ff.
de ſycar. Carrer. in d. pract. crimin. §. quarto quæro fe-
rè per totum folio 109. & 110. cum declaratione ta-
men tradita per Bartol. Bald. & Florianum l. ſi ita vul-
neratus. 52. ff. ad l. Aquil. per illum text. & per Carrer.
in d. §. quarto quæro, vbi latè inſiſtit, & concordantes
refert, ita ſi vnus vnũ vulnerat, & aliũ occidit, de vul-
nerato, & de occiſo tenetur, imò fortius; quia ſi pœna
21 vulnerum, & mortis poſſunt ſimul concurrere, nec v-
na per alteram tollitur, quando vna tantũ eſt perſona
vulnerata, & occiſa, multo magis quãdo duę ſunt pſo-
nę, vna vulnerata, altera intercepta, eſt tunc propter di-
uerſitatem iniuriarum diuerſas perſonas reſpicientium
pænas vnius facti pænam alterius non tollat, ſed vtraq;
locum habere debet per allegata in ſecũdo fundamẽ-
to, quæ non repetam, & facit l. nunquam actiones ff. de
actioni. & obligat.

22 Nec videtur inutilis, & fruſtratoria talis cõdemna-
tio, quia poteſt euenire, quod condemnatus in ſolam
pænam homicidij in perſonam vnius commiſſi, nulla
habita ratione vulnerum alterius illatorũ varijs de cau-
ſis abſoluatur, vel cancelletur a pæna dicti homicidij,
& hoc modo vulnera inſulta remaneant, cum nulla de
eis ſit facta condemnatio, nec amplius de illis cogno-
ſcẽdũ videatur, cum tamen eorũ reſpectu non eadẽ,
ſed diuerſa ab occiſione poſſit eſſe ratio, quia nullam
habuit fortè iuſtam cauſam vulnerandi, vltra quod,
23 quando pœnæ ſunt cõpatibiles, & omnes exequi poſ-
ſunt, nec vna alteram perimit, omnes debent exequi, et
ſi vna mortis eſſet, & reliquæ corporales citra mortẽ,
incipiendo a minori, deinde deueniendo ad maiorem,
Bart. dicens ita de facto ſeruari vidiſſe in l. omnes C. de
delator. lib. decimo, Cępol. in repet. Auth. ſed nouo iu-
re. num. 42. verſ. quæro ſeptimo C. de ſeru. fugit. qui a-
lios idem tenentes refert, quibus addo Alex. de Nevo
conſ. 94. in fine atteſtantem in contingẽtia facti fuiſſe
ſic executum, & Don Ludouic. Peguer. in ſuis deciſio-
nib. ſeu quæſtionib. crim. cap. 28. in fine, qui pariter ita
de facto ſeruatum dicit, licet nihil alleget, quod tamẽ
24 in pęnis corporalibus nunquam obſeruari vidiſſe, niſi
in delictis atrocibus atteſtatur, & rectè Farin. d. q. 22.
ad finem ſub n. 31. nec hoc reciperet difficultatem, ſi
diuerſis temporibus, & per diuerſas ſententias quis eſ-
ſet condemnatus in talibus pænis corporalibus, vt per
Paul. de Caſtr. in d. auth. ſed nouo iure n. 4. dicentem,
quod ſi aliquis bannitus in amputatione manus ratio-
ne alicuius delicti, poſtea iterũ bannitus pro alio deli-
cto in amputatione capitis, captus eſt per familiã, exe-
cutio fiet in vtraque pæna, & primo amputabitur ma-
nus, & poſtea decapitabitur, & locus erit vtriq; pænæ,
alias ſi fieret è contra, delinquens non pateretur, niſi
pænam mortis, qui amputatio manus poſt mortẽ non
eſſet pæna, in quibus terminis loquitur etiam Cæpol.
ſupra citatus; Imò, & in pænis in eadem ſententia pro
eodẽ delicto impoſitis idẽ ſeruandũ eſſe dicit Franch.
Marc. deciſ. 738. in 1. parte, qui loquitur in cõdẽnato in
pęnam amputationis linguæ, & decapitationis, & vult
vtramque eſſe exequendam, & incipiẽdũ ab amputa-
tione linguæ, & poſtea deueniendum ad decapitatio-
nem, vt ei dixi infra caſu 166. nu. 12. ſed in pecuniarijs
nõ idem videtur, quicquid inaduertenter idem Farin.
ibi dicat, quandoquidẽ illæ imponuntur etiam condẽ-
natis in confiſcationem bonorum, & in pænam vitæ,
licet fortè ſtante confiſcatione generali bonorum pæ-
na particularis, & certa pecuniaria videatur ſuperflua,
quod ipſemet Farinac. non diffitetur, qui antea tit. de
inquiſitione q. 11. ſub n. 62. in prima ampliat. vndeci-
mæ limitationis inquit non recedendum a practica iu-
dicum, qui ſolent condemnare reos cõtumaces in cer-
tam pænam pecuniariam, confiſcationem bonorum,
priuationem officiorum, exilium perpetuum, vltimũ
ſupplicium, & alias pænas contentas, in monitorio di-
ctis Reis trãſmiſſo, & quotidie videmus famoſos fures,
25 & latrones, ac alios ſceleſtos ad furcas cõdemnari, &
vlterius ad pænas particulares pecuniarias ob percuſ-
ſiones per eos in eo furti, & latrocinij vel alio delicto
illatas, vel ob delationem armorũ vetitorum aut quod
cũq; aliud delictum diuerſi generis ſimul commiſſum,
quod veluti a primo, & principali diſtinctum, & ſepa-
ratum ſuam recipere debet pænam, nec cum pæna ip-
ſius delicti principalis confundi põt ex regula d. l. nu-
quam plura, & ex alijs ſupra adductis, quibus addi poſ-
ſunt dicta per Apoſtillam ad d. conſ. Bertaz. 205. litte-
ra B, & præſertim dum repræhendit Cęphal. tenentẽ
quod blaſphemans in rixa non puniatur de blaſphe-
mia, ſed de finali tantum delicto, quia imò tenetur du-
plici pæna, vt per dictã Apoſtillam ibi, cũ qua eſt com-
munis practica, & obſeruantia curiarum, & magis in
appoſito ſeruit Apoſtilla ad Bart. in l. 1. ff. de in litem iu-
ran. in verbo, quod non ſub littera C. poſt princ. verſ.
26 adde etiam quod Io: Andr. vbi apertè præſuppoint,
quod

Digitized by Google

quòd quis eadem ſententia poſſit condemnari in confiſcationem bonorum, & vlterius in centum, videri etiam poſſunt in hac materia notata ſupra caſu 155. & 157.

E P I T O M E.

An, & quando Aduocatus Rei poſſit produci in teſtem, & examinari contra ipſum ex officio, vel parte aduerſa inſtante.

S V M M A R I A.

Aduocatus in teſtem recipi non poteſt pro eo pro quo patrocinium præſtat, ſed pro parte contra quam poſtulat, poteſt recipi, & productus debet cogi ad teſtificandum, num. 1.

Declaratur procedere quando agitur de ferendo teſtimonio in his, quæ aduocatus ſcit, vt teſtis, non in his, quæ ſcit vti Aduocatus, num. 2.

Aduocatus obligatus eſt celare ea, quæ ſcit tanquam aduocatus occaſione conſilij ab eo petiti, num. 3.

Conſilij Neapolitani decretum de articulis, ſuper quibus petebatur examen Aduocati alterius partis, num. 4.

Authoris reſpõſum ad interrogationem Iudicis, quid ſentiret de innocentia Rei, pro quo patrocinabatur, num. 5.

C A S V S C. L V I I I I.

1 FVit quæſitũ nunquid Aduocatus officialis in Syndicatu cogendus eſſet ferre teſtimonium cõtra dictum officialem ad inſtantiam querelantium, & dictum fuit, quod ſic, quia licet non ſit recipiendus in teſtem pro eo, pro quo patrocinium præſtat l. fin. ff. de teſtib. vbi gloſ. rationem aſſinat, quia, more corrupti teſtis notam euadere nõ poſſet l. fin. in fine C. de aſſeſſor. tamen pro parte contra quam poſtulat, poteſt recipi, & productus debet cogi ad teſtificandum, quia ceſſat ratio prædicta, & quia hoc fuit introductum in fauorem aduerſarij, vnde contra eum retorqueri non debet l. quod fauore C. de legib. & ita per prædicta tenet in puncto gloſ. in d. l. fi. ff. de teſtib. & in l. etiam C. eod. tit. & ſequuntur Guido Pap. deciſ. 45. ſi pars producat in teſtem num. 1. & Vincent. de Franch. deciſ. Neapolit. 222. incipiente Aduocatus non poteſt. n. 1. & 2. in prima parte idem tenuit Puteus deciſ. 46. lib. 3.

2 Quod tamen procedere intelligitur quando agitur de ferendo teſtimonio in ijs, quæ aduocatus ſcit vt teſtis, ſecus autem in ijs, quæ ſcit tanquam aduocatus occaſione conſilij ab eo petiti per Clientulum, ſuper quibus non eſt examinandus, quia non modo non tenetur, illa prodere, ſed obligatus eſt ea cælare, vt dicit
3 Afflict. lib. 1. conſtit. Regni Rubr. 31. de præſtat. ſacram. ab aduocat. in conſtit. Aduocatos in ſecundo not. ad fin. ſub num. 6. verſ. & ſi aduocatus ſciat ea, quẽ ſequutus eſt Franch. d. deciſ. 222. n. 10. & ſeq. qui propterea ſubdit, quod in contingentia facti ſacrum cõſilium iuſſit exhiberi articulos, quibus viſis, quia articu-
4 li, ſuper quibus petebatur examen Aduocati alterius partis, concernabant ea, quæ ſciebat, vt merus teſtis, non autem ea ſuper quibus vt Aduocatus fuerat conſultus, idem ſacrum conſilium interpoſuit decretum, quod Aduocatus ſuper articulis prædictis deponeret, & memini ſecundum hanc diſtinctionem fuiſſe ſeruatum, me ipſumq; alias fuiſſe oretenus interrogatum ab admodum Illuſtri Senatore Mediolani D. Sigiſmundo Picinardo Cremonenſe felicis memoriæ, vt ſibi dicerem, quid ſentirem de innocentia, vel culpa cuiuſdam imputati de varijs criminibus, pro quo patrocinabar,
5 & reſpondiſſe, vt priuatum nihil ſcire, vt Aduocatum teſtificari non debere, nec ſuperioris mandato parere, licet crederem clientulum innocentem eſſe, quæ reſponſio placuit, & præcisè probatur ex dictis Afflicti, vt ſupra, & Vincent. de Franch. cuius opera nondum erant impreſſa, & ita etiam colligitur ex dictis per Pute. d. deciſ. 56. ad finem lib. 3.

E P I T O M E.

Abigeus quis propriè dicatur, quale ſit hoc crimen, & quibus pœnis iure communi puniatur.

S V M M A R I A.

Abigei hi propriè dicuntur, qui pecora ex paſcuis, vel armentis ſubtrahunt, & quodammodo deprædantur, & abigendi ſtudium, quaſi artem exercent, oues, gregibus, vel boues de armentis adducentes, num. 1.

Item, & multo magis qui abducunt ex ſtabulo, num. 2.

Abigeatus criminis, vt aliquis ſit Reus, oportet quod ex minutis animalibus ſurripiatur ad minus decem ex ſuibus quinq; vel quatuor, & ex maioribus animalibus vnum, n. 3.

Qui tamen ſæpius animalia ſurripuerit, etſi vnum tantum ex paruis animalibus qualibet vice abduxerit abigeus appellatur, num. 4.

Abigeatus ſine dolo, & furandi animo non committitur, & ideò, ſi de pecorum proprietate quis contendebat non dicitur hoc crimen committere, ſed ciuiliter conueniendus eſt, num. 5.

Abigeus nõ eſt, ſed fur potius, qui pecora aberrantia vel in ſolitudine relicta abduxerit, num. 6.

Abigeatus pœna eſt vltimum ſuplicium in his locis, in quibus frequentius eſt id genus maleficij, in alijs vero eſt pœna operis publici temporarij, eodem num. 7.

Quid in perſonis honeſtiori loco natis, num. 8.

Item quid ſi adhibitis armis vis interuenerit ibidem.

Abigeus quidam qua pœna punitus fuerit a conſilio Cataloniæ, num. 9.

Abigei, ſeuerius quam fures puniendi ſunt, num. 10.

Receptores abigeorum, acrius quam receptatores furum ſunt puniendi, num. 11.

C A S V S C. L X.

1 ABigei hi propriè dicũtur, qui pecora ex paſcuis, vel armentis ſubtrahunt, & quodammodo deprædantur, & abigendi ſtudium, quaſi artem exercent, oues de gregibus, vel boues de armentis abducentes ſecundum Vulpianum in l. 1. §. 1. ff. de Abigeis, & multo magis qui ex ſtabulo pecora abducunt, cum vt dicit Calliſtratus in l. 3. §. eum quoq; ff. eod. tit. plenius coer-
2 cendus ſit, qui a ſtabulo abegit, quam qui a ſilua, vel grege. Non tamẽ ſufficit ad huiuſmodi abigeatus crimen incurrendum quælibet pecoris abductio, ſed re-
3 quiritur, quòd ex ouibus, vel alijs animalibus minutis, puta capris, veruicibus, arietibus, hircis, agnis, hædis & ſimilibus ſurripiantur ad minus decem, ex ſuibus, ſiue porcis, quinq; vel quatuor, & ex equis, vel bobus, vel alijs maioribus, & vt aiunt groſſis animalibus, puta mulis, aſinis, tauris, bubal.s, & ſimilibus, vnum, nam ſi minorem numerum quis abſtulerit, fur eſt, & non abigeus, vt eſt tex. in d. l. 3. in princ. & in l. aut facta §. quantitas, cum ibi notat. ff. de pœn. niſi ſæpius idem commiſerit delictum, nam tunc etſi vnum tantum ex paruis
4 animalibus qualibet vice abduxerit, abigeus appellabitur, vt dicitur in d. l. 3. §. qui ſæpius, & tradit Don Ludouic. de Peguer. ſere omnia ſupradicta dicens in

ſuis deci-

ſuis deciſionib.ſeu quæſtionib.criminalib.cap.25. n.1. & ſeq. & ante eum Bart.in d.l.3. per totam. Ex igitur etiam,quod doloſè,& furandi,& lucri faciendi animo quis pecora,vt ſupra abducat; Vnde,qui ea pecora, de
5 quorum proprietate contendebat abegit, non dicitur hoc crimē committere,ſed ciuiliter conueniendus eſt, dummodo tamen motus aliqua iuſta cauſa, vel ſaltem probabili,& colorata id fecerit per d.l.1.§.fin.cum ibi notat.per gloſ.& habetur per Peguer.d.cap.29. nu.6. verſ.neq;etiam,qui alia ad propoſitum adducit.Quini-
6 mo,& qui pecora aberrantia, vel in ſolitudine relicta abduxerit, non videtur abigeus, ſed fur potius, ſi non arte abigendi,ſed retinendi tamē abduxit d.l.pr.§. primo verſ.cœterum,& ibi gloſ.Peguer. vbi ſupra ſub nu. 2.verſ.at vbi quis ouē,qui plura ſubnectit,ad docendū, quod tales reducētes alienas res etiam a Dominis deperditas ad eorum manus, & non manifeſtantes, nec dominis reddentes tenentur furti.

7 Eſt autem pœna criminis huius vltimi ſupplicij in his,in quibus frequentius eſt id genus maleficij,in alijs vero operis publici temporarij d.l.1.in princ.& ibi gloſ.Peguer.d.c.29.n.7.verſ.abigeorum autem pęna, niſi ſimus in perſonis honeſtiore loco natis, quæ a dictis pęnis excipiuntur, ſed, aut relegantur, aut ordine
8 ammouentur,vt ſubijcit text.in d.l.1.§.quamquam autem,& tradit Pegue. vbi ſupra,& ſi vis adhibitis armis
9 interuenerit, beſtijs obijciuntur delinquentes d.l. 1.§. ſanè Peguer.ſub d.nu.7.verſ.qui verò,vi, niſi conditio perſonæ iuris rigorem temperans aliam mitiorem exigat pœnam,vt ibi dicit gloſ.& latius Peguer.in loco relato.

Vnde cum alias quidam Gallus furto abduxiſſet ex grege alieno viginti vnum arietes in loco, in quo non conſtabat frequentari tale delictum, & ſemel tantum, & non pluries is in hoc genere deliquiſſet, nec vis adhibitis armis interueniſſet, fuit dictus delinquens per Regium criminale conſilium Cathaloniæ condemnatus in pœnam fuſtigationis publicè per ſolita loca, & triremium per quinquēnium loco publici operis temporarij,& reſtitutionis dictorum arietum ſubtractorū, quæ ſententia,etſi rigoroſa videtur, tamen magni facienda eſt propter cuius authoritatem, Abigeos ſeuerius,quam fures puniendos eſſe ſemper cenſui, & ſer-
10 uaui,quia negari non poteſt, quin ſint deterioris conditionis,& improbiores,vt probat tex.in d.l.3.in principſ.ff.de abig.& in d.l.aut facta.§.quantitas ff. de pęn. qua ratione,& contra abigeorum receptatores acrius quam contra furum receptatores animaduertendum
11 putaui, quos quidem per decennium relegandos eſſe dixit Iureconſultus in d.l.3.§.fin.& ad notat. Peguer. d.c.29.n.8.verſ.contra vero.

E P I T O M E.

An, quando, & quomodo ſententia condemnatoria lata per Iudicem vnius Territorij,poſſit,vel debeat exequi per Iudicem alterius Territorijs.

S V M M A R I A.

Condemnatio ex contumacia facta contra delinquentem in loco delicti exequi non debet in loco originis, vel domicilij,ſine literis Iudicis; qui ipſam condemnatoriam ſententiam protulit, quando territoria ſunt ſeparata, & diſtincta, num. 1.

Idq;procedit etiam ſi territoria ſint ſub eodem Principe, dūmodo ſint ſub diuerſis Præſidibus,n.2.

Sed hoc non ſeruatur in ſtatu Eccleſiaſtico vigore bullarum Summorum Pontificum,n.3.

Condemnatio facta in vno territorio non facit fidem in alio territorio diuerſo, nec probat contra condemnatum quod commiſerit delictum, n 4.

Confeſſio ficta delinquentis reſultans ex contumacia præiudicat ſolum in eo loco, vbi cōtumacia ipſa contracta eſt,n.5.

Sententia loci delicti facit indicium contra condemnatum ita quod etiam aliter non conſtito de delicto poteſt contra eum procedi per Iudicem originis,vel domicilij,n.6.

Illud tamen indicium non ſufficit ad torturam,n.7.

Sed in ſtatu Eccleſiaſtico ſufficit,n.8.

Sententia lata in vno territorio poteſt exequi per Iudicem alterius territorij diuerſi ad petitionem,& ad literas Iudicis,qui ſententiam tulit, n.9.

Et ſolet exequi cum cauſæ cognitione,viſo ſcilicet quod ſit ritè lata, quod a Iudicibus competentibus, quod legitimis præcedentibus indicijs,et deniq;ſecundum iuſtitiam, n.10.

Quare proceſſus eſt videndus,vt cognoſci poſſit de validitate, & iuſtitia condemnationis,n.11.

Præterea vt prædicta ſententia in vno territorio lata exequi poſſit in alio territorio diuerſo, oportet, quod ſit lata ſecundum ius commune Romanorum,non ſecundum ius Municipale,n.12.

Sed iſtud fallit quando in loco Iudicis exequentis vigeret idē ſtatutum, in quo eſt fundata ſentētia Iudicis,qui eam protulit,n.13.

Remiſſiones delinquentium ad locum delicti non ſiunt hodie ex generali conſuetudine totius Italiæ, quando locus delicti eſt in alieno territorio,n.14.

Principes non concedunt alteri Principi eorum ſubditum ratione originis,vel domicilij,vt proceſſetur, & puniatur in loco commiſſi delicti,n.15.

C A S V S C. LXI.

1 SEntentiam, ſeu condemnationem factam contra delinquentem in loco commiſſi delicti in contumaciam,non eſſe in loco originis, vel domicilii ipſius delinquentis exequendam inſtante parte oſtenſa, ſine literis Iudicis,qui ipſam ſententiam protulit, quando territoria ſunt diuerſa,ſeparata,& diſtincta, voluerunt in ſpecie Ioan.de Imol.in l.pen.n.3.ver.circa primum ff.de publ.iud.Caſtr.in l.cum quædam puella ſub nu.5. ff.de iuriſ.omn. Iudic.Iaſ.in l. properandum §. fin autem Reus in ſecundo notabili nu.2.C.de iudic.Boſſ.in pract.crim.tit.de foro compet.n.86.verſ.ſed an Iudex domicilij,poſſit exequi Clar.in pract.crimin.q.54. nu. 6.verſ.ſed pone,& latius q.96. nu.9. verſ.item quæro nunquid Iudex vnius territorij.Cartar.in tract.de execut.ſent.contumacialis capto bannito cap. fin.nu.11. & ſeq.verſ.& propterea in propoſito Farinac.libr.pr. quæſtionum crim.tit.de inquiſit.q.11.limit.10. nu.61. vbi ideò dicit,quod cum quidā nobilis Gallus de pluribus capitalibus delictis condemnatus in Gallia eſſet carceratus in Vrbe ad inſtantiam eius inimicorum,qui contra eum exhibebant banna,& condemnationes in forma authentica,& petebant executionem, eam nihilominus nunquam obtinuerunt.

2 Quod procedit non ſolum, quando territoria ſunt ſub diuerſis Principibus,ſed etiam quando ſunt ſub vno,& eodem Principe ſub diuerſo tamē Præſide Prouinciæ,quia,& tunc cum dominia ſint ſeparata, & diſtincta,& ſub diuerſis Præſidibus idem eſt,ac ſi ſub diuerſis Principibus eſſent poſita,Clar.in d.q.96.ſub nu. 9. verſ. item quæro nunquid Iudex vnius territorij in

fine,

fine,inferens ex hoc quod officialis in ducatu Medio-
lani non poteſt exequi ſententiam latam per officiales
in regno Neapolis,quia licet ambo illa territoria ſint
ſub eodem Principe Rege ſcilicet Hiſpaniarum, ta-
men in omnibus,& per omnia habentur tamquam re-
gna,& dominia ſeparata, ſequitur Cartar.in d.tract.c.
1.ſub n.241.verſ.qui tamen hoc intelligit,& d.cap.fin.
n.11.& ſeq.& poſt eum Farinac.d.q.11.ſub n.61.verſ.
ſublimita hanc decimam limitationem, qui tamẽ poſt
Cartar.d.cap.1.n.237. & pluribus ſeq.verſ. & non ſo-
lum, inquit, hoc non ſeruari in ſtatu Eccleſiaſtico,in
3 quo ſententia lata in vna prouincia exequitur in alia
diuerſa, & ſub diuerſo Præſide, quia ſufficit loca eſſe
ſubiecta Romanæ Eccleſiæ vigore bullarum Summo-
rum Pontificum, quod ante eos ſenſiſſe videtur Vul-
pellius quem ipſi adducuntur reſpon.crimin.59. ſub n.
19.verſ.nec dicatur Bullas,& ſequiunt dicta inferius in
verſ.facit tamen,Nec dicta concluſio probabili ratio-
ne caret,quia talis ſententia,& condemnatio vnius ter-
4 ritorij non facit fidem in alio territorio diuerſo, nec
probat contra condemnatum, quod commiſerit deli-
ctum, vt dicit Clar.d.q.54.d. verſ.ſed pone, & poſt eũ
Cartar.d.cap.fin.n.11.& ſeq.& ficta illa confeſſio de-
5 linquentis reſultans ex contumacia, & banno præiu-
dicat ſolum in eo loco,& iuditio,vbi contumacia ipſa
contracta eſt,& bannum ſecutum,non autem alibi, vt
tradit Foller.in pract.crim.in quarta parte tertiæ par-
tis principalis,in verſ.& ſi confitebuntur n.23. ver.de-
cimoſeptimo requiritur, quem ſequitur Farinac.d.q.
11.d.limitat.decima ſub d.n.61.

6 Facit tamen dicta ſententia loci delicti indiciũ con-
tra dictum condemnatum, ita quod etiam aliter non
conſtito de delicto poterit cõtra eum procedi per Iu-
dicem originis,vel domicilij,Clar.d.q.54.d.verſic. ſed
pone, inquiens,ita fuiſſe deciſum in ſenatu Mediolani,
& iuſſum detineri quendam ſubditũ illius Ducatus ra-
tione originis, qui fuerat Perufij cõdẽnatus ad furcas,
Cartar.d.c.fin.n.12.ver.ſed tantum,& Farin.d.q.11.ſub
n.75.ad fin.verſ.aduerte tamen,ſequentes ambo Cla.
& ante iſtos idem volunt Boſſ.d.tit.de foro competen.
ſub n.86.poſt verſ.ſed an Iudex domicilii,& facit Boe.
deciſ.163.ſub n.5.poſt verſ.Inter alios eſt vnus caſus,
licet non ſufficiat ad torturam, vt per Afflict. libro ſe-
cundo conſtitution. Regni Rubr.10.in conſt. huma-
nitate in decimotertio notab.n.44.ver. ſed iuxta præ-
miſſa quæro,& poſt eũ per Foll.in pract.crim.in tertia
7 parte tertiæ partis principalis, in verbo, & ſi confite-
buntur n.26.ver.nono limitatur,quem ſequitur Farin.
d.q.11.n.75.verſ.limita ſecundo eandem tertiam ſub-
limitationem,qui loquuntur non ſolum,quando loca,
ſeu territoria ſunt ſub diuerſis Principibus, ſed ẽt ſub
vno tantum Principe,ſub diuerſis tamen Præſidibus,
& prouincijs iuxta ea,quæ ſupra diximus in ver.quod
procedit non ſolum,in qua re tamen reſpectu torturæ
contrarium in ſtatu Eccleſiaſtico dicendum videtur
8 per dicta in d.verſ.& per tradita a Cartar.d.cap.1. ſub
n.241.poſt verſ.qui tamen hoc intelligit;Poteſt tamen
9 talis ſententia in vno territorio lata exequi per Iudicẽ
alterius territorii diuerſi, & ſeparati, vt ſupra ad peti-
tionem,& ad literas illius Iudicis, qui ſententiam tulit
Caſtr.in d.l.cũ quædã puella n.5.ff.de iuriſ.omn.Iudic.
Boſſ.d.tit.de foro compet.n.86. verſ. ſed an Iudex do-
micilii Imol.in d.l.penul.n.3.verſ. circa primum ff.de
publ.iudic.Alex.in l.a Diuo Pio §. ſententiam Romæ,
n.5.verſ.quærit Bart.& n.6.verſ.extra gloſam, & ibi-
dem Iaſ.n.1.verſ.nota ex iſto textu,& n.3.& ſeq. in 1.
quæſt.Bartoli ff.de re iudic. & ſentit Cartar.d. cap.pr.
nu.237.& pluribus ſequentib.ver.& non ſolum, Et ex-
preſſe firmat Farinac.d.q.11.d.limitat.decima, num.
61.qui propterea inquit,ꝙ in caſu illius Nobilis Galli,
de quo memini ſupra,qui eum perſequebantur non va-
lentes habere executionem condemnationum facta-
rum in Gallia a Iudicibus Vrbis, procurarunt literas
Chriſtianiſſimi Regis Gallorum eius etiam nomine
exhibitas per illius oratorem, quibus cum requirere-
tur Iudex, vt iuſtitiam faceret, & ſententias illas exe-
queretur,carceratus fuit abſq; alio decapitatus.

Verum tamen eſt, quod tales ſententiæ non ſolent
exequi per dictos Iudices alterius territorij, requiſitos
a Iudicibus qui eas tulerunt, vt ſupra, niſi cum cogni-
tione cauſæ,& viſo,quod ſint ritè latæ, & a Iudicibus
10 competentibus, & legitimis præcedẽtibus indicijs, &
ſecundum iuſtitiam Clar.d.quæſt.54. in finalibus ver-
bis, dicens ita reſcripſiſſe ſenatum Mediolani Prætori
Cremonę,Guido Pap.deciſ.574.an Iudex alterius ter-
ritorij,ſub n.1.vbi latè inſiſtit,& ita volunt in d.l.a Di-
uo Pio d.§.ſentẽtiã Romæ.Alex.& Iaſ. vterq;in princ.
Boſſ.in pract.crim.tit.de ſentent.ſub nu.115.in princ.
& in fine,& latius d.tit.de foro compet.n.87. & ſeqq.
poſt verſ.dixi quando Cartar.d.cap.fin.n.1. cum quã-
pluribus ſequen. qui propterea ſubdit, quod videndi
11 ſunt proceſſus, vt cognoſci poſſit de validitate,& iu-
ſtitia cõdemnationis,quod multis comprobat rationi-
bus,& illum ſequitur Farinac.d.q.11.n.61.ad fin.verſ.
limita rurſus præcedentem ſublimitationem, dicens,
quod ideò in cauſa illius Galli,de quo ſupra dictum eſt,
fuerunt producti proceſſus, ſuper quibus factæ erant
condemnationes, nam ſi aliquo reſpectu nulla eſſet
ſententia, vel ſuper non delicto lata,aut contra inno-
centem ex ipſomet proceſſu,vel grauior quam delictũ
importaret,minimè exequenda eſſet, vt latè oſtendit
ipſe Farinac.ex aliorum mente d.q.11.n.62.in vndeci-
ma limitat.& eius ampliationibus.

Neceſſarium eſt autem, vt ſententia in vno territo-
rio lata poſſit exequi per Iudicẽ alterius territorij re-
quiſitum a Iudice,qui condemnauit,vt ſupra,quod di-
cta ſententia,& condemnatio ſit facta de iure commu-
ni Romanorum,non autem de iure Municipali tantũ
12 illius loci,in quo facta fuit, quia tunc exequi non poſ-
ſit,ex quo Iudex exequendo,ſuam non alterius iuriſdi-
ctionem ſequi debet, & ſui tantũ,non alterius territo-
rij ſtatuta attendere, vt in puncto notat Bal.in l.vnica
in finalib.verb.C.de confeſſ. quem ſequuti fuerunt A-
lex.in d.§.ſententiam Romæ ſub n.6.circa mediũ ver.
ſecundo limita dictam cõcluſionem Iaſ.in d.l.Prope-
randum d.§.ſin autem Reus ſub n.4. verſ. intellige ẽt
C.de iudic. & Boſſ.d.tit.de ſentent. ad fin.ſub nu.115.
verſ.Ideo conclude ex omnium dictis,vbi tamen vide-
tur hoc limitare,vt nõ procedat,quãdo, & in loco Iu-
13 dicis exequentis in quo Reus reperitur vigeret idem
ſtatutum,in quo fundata eſt ſententia Iudicis, qui eam
protulit,quia,& tunc executio facienda eſſet,prout, ſi
iure communi Romanorum attento,ſentẽtia fuiſſet la-
ta, de quo Baldi dicto non fuerunt memores alij mo-
derniores Criminaliſtę,cũ tamen ſit nouum,ſingulare,
& notandum ſecundum Alex.& Iaſ.ſupra citatos.

14 Et hæc in practica ſunt notanda,quia ſæpè eueniũt
in facto,cum hodie ex generali conſuetudine totius I-
taliæ,& fortè omnium aliarum Prouinciarum nõ fiat
ꝑ Iudices originis,vel domicilij remiſſio delinquentiũ
in alie-

Digitized by Google

in alieno territorio ad Iudices loci commiſſi maleficij, vt ibi proceſſentur, vel puniantur pro vt dicam in proximo ſequenti caſu, & præcipuè poſt ſecutam cõdemnationem in d. loco originis, vel domicilij, ſecundum Doctores magis communiter in d. l. a Diuo Pio §. ſententiam Romæ ff. de re iudicat. Auguſt. de Arimin. in addit. ad Angel. de Malefic. in verbo, Et ibi caput a ſpatulis ſub nu. 26. circa medium, verſ. & in quantum. Gramat. deciſ. 26 Michael hebreus, nu. 5. verſ. & hoc intelligendum eſt, Afflict. lib. 1. Regni Rubr. 41. in conſtit. Capitaneorum num. 12. verſ. iuxta hoc quærit, & Farinac. d. tit. de inquiſit. q. 7. num. 24. verſ. verum iſtorum opinio. nec vnquam vidi Principem aliquem, qui
15 ſuum ſubditum ratione originis, vel domicilij conceſſerit alteri Principi, in cuius territorio deliquerit, vt ibi proceſſetur, aut puniatur, quia vult quilibet princeps per ſe proceſſare, & punire ſuos ſubditos vbicunq; delinquant, & non alteri Principi iudicandos, vel puniendos tradere.

E P I T O M E.

In quot locis delinquens ſortiatur forum, an in omnibus proceſſari poſſit, & præſertim in loco originis, vel domicilij pro delicto alibi commiſſo, & potiſſimum ex officio, an locus ſit præuentioni inter ipſos Iudices, vel remiſſioni delinquentis ad Iudicem loci delicti, an pendente proceſſu, vel lata ſententia condemnatoria, vel abſolutoria in vno loco impediatur proceſſus, vel ſententia in alio, & quæ pœna imponenda ſit in loco originis, vel domicilij delinquenti extra territorium, quando ibi contra eum ad condemnationem deueniri poteſt, & de pluribus alijs in hac materia.

S V M M A R I A.

Delinquens forum ſortitur in loco delicti, originis, & domicilij, num. 1.

Et in his tribus locis procedi poteſt contra delinquentem n. 2.

Iudex originis, vel domicilij poteſt cognoſcere de delicto per ſubditum commiſſo in alieno territorio, quando præcedit accuſatio, ſeu querela partis offenſæ, num. 3.

Quinimo procedere poteſt ex officio, nulla præcedente partis querela, ſecundum veram, magis communem, & generali conſuetudine approbatam ſententiam, num. 4.

Publicè intereſt, vt hi qui origine, vel domicilio ſunt ſubditi, rectè viuant, & vbicunq; delinquunt ab ipſo etiam Præſide ſuo puniantur, cum ſi ſecus fieret magna daretur occaſio delinquendi, num. 5.

Delicta non puniuntur principaliter propter offenſam territorio factam ſed propter odium criminis, & ne delicta impunita remaneant, cum iura, & pax publica violentur, quæ vbiq; vigent, & dominantur, & non minus in loco originis, & domicilij, quàm delicti, num. 6.

Reipublicæ intereſt bonos habere ſubditos & expurgare prouinciam malis hominibus, propter quod intereſſe poteſt Iudex procedere etiam per inquiſitionem, num. 7.

Et ibidem, quod inquiſitio principaliter fit propter vtilitatem publicam.

Præuentio non habet locum inter Iudices delicti, originis, & domicilij procedentes contra delinquentem, quando territoria ſunt ſeparata, & diſtincta, non item ſi territoria non ſint diuerſa, ſed ſub eodem Præſide, num. 8.

Remiſſioni delinquentis per Iudicem loci delicti petitæ a Iudice originis vel domicilij non eſt locus, quando territoria ſunt diſtincta, & ſub diuerſis Præſidibus, eſto quòd eſſent ſub eodem Principe, num. 9.

Delinquens iure communi remittitur ad locum delicti, tanquam magis offenſum, ſed ex generali conſuetudine non fit iſta remiſſio quando Iudices ſunt ſub diuerſis Præſidibus diuerſarum prouinciarum etiam quòd ſint ſub eodem Principe. num. 10.

Remiſſio fit ad locum delicti, quando Iudices ſunt ſub eodem Principe, & ſub eodem Præſide Prouinciæ, num. 11.

Pendente proceſſu contra delinquentem in loco delicti Iudex originis, vel domicilij poteſt procedere contra eundem quando eſt contumax in loco delicti, num. 12.

Et ibidem, quod delinquens contumax in loco delicti, non poteſt opponere de pendentia alterius litis, vel de præuentione alterius Iudicis.

Pendentiæ litis exceptionem non poteſt opponere Iudex loci delicti, nec impedire proceſſum aliorum Iudicum, num. 13.

Hanc eadem litis pendentiæ exceptionem pars offenſa, quæ primum coram Iudice loci delicti accuſauit, non opponit, num. 14.

Contumacia, vti delictum nõ debet cuiquam patrocinari, 15.

Contumax amittit priuilegium opponendi de pendentia litis alibi motæ, & de incompetentia Iudicis, num. 16.

Delinquens, qui eſt præſens in loco delicti, in quo contra eum proceditur, opponit de pendentia litis, & de præuentione coram Iudice originis, vel domicilij, num. 17.

Delinquens in contumaciam condemnatus in loco delicti poteſt iterum proceſſari, & condemnari per Iudicem loci originis, & domicilij non obſtante prima ſententia condemnatoria, num. 18.

Delinquens in pluribus locis de eodem maleficio condemnatus tanquam contumax, poteſt cogi ad ſolutionem omnium condemnationum, quia ſibi imputare debet, quòd hoc paſſus eſt, & in vno loco non comparuerit, & ſententiæ non paruerit, num. 19.

Fallit, ſi ante ſententiam aliorum Iudicum ſoluerit pœnam primæ condemnationis, quia pro eodem delicto amplius moleſtari, aut condemnari non poterit, num. 20.

Idq; procedit etiam ſi in primo iudicio omiſſa eſſet aliqua qualitas, quæ aggrauaret delictum quia iterato non poteſt condemnatus moleſtari, & puniri ſupplendo defectum primæ condemnationis, num. 21.

Delinquens, qui in loco delicti præſens, & comparens condemnatus fuit, ſi non ſoluerit condemnationem, poteſt moleſtari, & condemnari per Iudicem originis, & domicilij, ne delicta remaneant impunita, num. 22.

Et ibidem, quod exceptio rei iudicatæ non prodeſt niſi ei, qui condemnationem ſoluit, num. 23.

Condemnatione ſoluta per delinquentem in loco delicti non poteſt amplius moleſtari, & condemnari pro eodem delicto, niſi pœna fuiſſet minor ea, quæ imponi debuiſſet, quia tunc iterum moleſtari, & puniri poſſet per Iudicem originis, vel domicilij vſq; ad ſuplementum debitæ pœnæ, n. 24.

Remiſſio non fit delinquentis ad locum delicti, vt ibi ſententia contra eum lata exequatur, num. 25.

Delinquens abſolutus in loco delicti non poteſt per Iudicem originis, vel domicilij moleſtari, & puniri etiam ſi culpabilis fuerit repertus, num 26.

Et hoc niſi fraus, & colluſio interuenerit, quia tunc talis abſolutoria vnius territorij, non pareret exceptionem rei iudicatæ in alio, num. 27.

Abſolutus in vno loco, ſiuè originis, ſiuè domicilij, ſiuè delicti, non poteſt vllo pacto in alio moleſtari fraude, & colluſione ceſſante, idq; generaliter, & indiſtinctè verum eſt, num. 28.

Iudex loci delicti eſt magis competens, quam iudex originis, aut domicilij, num. 29.

Ex quo

Ex quo dicto infertur ad remiſſionem delinquentis ibidem.
Abſolutoria lata pro Reo, ſiue abſente, ſiue contumace valet vbiq; n.30.
Delinquens in alieno territorio puniri poteſt a Iudice originis vel domicilij ſecundum ſtatutum loci originis, vel domicilij, quando ſtatutum loquitur expreſsè de delinquente extra territorium, alioquin punietur ſecundum ſtatutum loci delicti, vel ſecundum ius commune, n.31.
Statutum loquens limitatiuè de delinquente intra territorium non comprahendit delinquentem extra d. territoriũ, num.32.
Statutum originis, vel domicilij, quod ſimpliciter loquitur de delinquente non attenditur in puniendo delinquentem extra territorium, ſed punitur ſecundum ſtatuta loci delicti, ſi de illis notitia haberi poteſt, vel ſecundum ius commune, n.33.
Statuta originis, vel domicilij in reſpicientibus cauſæ deciſionem non porriguntur ad ea, quæ extra territorium ſunt cõmiſſa, n.34.
Eoq; magis id obtinet quando ſumus in delictis, quæ non iure communi, ſed iure municipali tantum prohibentur, & tãquam delicta puniuntur, n.35.

CASVS C. LXII.

1 QVoniam delinquens forum ſortitur in loco delicti, originis, & domicilij l.1.C. vbi de crim. agi oport. & c. fin. extra de foro compet. Alberic. de Roſat. de ſtatut. lib.3.q.36.n.5. ver. item quia, Boer. deciſ.270. n.2. Boſſ. in pract. crimin. tit. de foro compet. n.46.72.73. & ſeq. Clar. in pract. crimin. q.38. num.1. & q.39. in princ. & num.3. verſ. ſortitur etiam. Farinac. lib.1. quæſtion. crimin. tit. de inquiſition. q.7. in princ. Decian. in tractat. crimin. lib. quarto, cap.16. in princip. tomo pr. Vincent. de Franch. deciſ.37. fuit dubitatum num.1. in 1. parte, & plures alij, qui conſulto ommittuntur, & dixi ſupra caſu 3.n.7. Euenit quandoq; quod in omnibus dictis tribus locis proceditur contra eũdem delinquẽ-
2 tem, prout procedi poſſe, firmat Clar. d. q.39. ſub n.4. poſt verſ. ſed quæro nunquid Iudex originis, aut domicilij circa finem, quem ſequitur Farin. d. q.7. ſub nu.26. circa medium, verſ. ſed tertia, & verior eſt opinio, ex qua re, cum plures in practica oriantur difficultates, de illis agendum cenſui.

Primo itaq; non rarò in controuerſiam venit, vtrum Iudex originis, vel domicilij poſſit cognoſcere de delicto per ſubditum commiſſo in alieno territorio, in qua quæſtione breuibus agendo diſtinguendum eſt, quod, aut præcedit accuſatio, ſeu querela partis offenſæ, aut non præcedit, ſeu Iudex ex off. vult procedere. Primo caſu quando accuſatio, ſeu querela præcedit conclu-
3 ſio, eſt, quod poſſit Iudex procedere Bart. in l. cunctos populos n.47. verſ. item quæro C. de ſumm. Trin. & fide cathol. Angel. in repetione l. ſi vacantia in verſ. infra allegato C. de bon. vacant. lib.10. Bald. conſ.393. punctus talis n.2. in fine, & ſub n.3. etiam in fine lib.1. & conſ.348. Viſo themate col. ſecunda. verſ. Secundo quia, lib. quinto, & in d. l. cũctos populos ſub n.98. ver. vlterius quæro. Abb. in c. cum contingat ſub n.7. verſ. ſed Ioannes Andreas de foro compet. Boe. deciſ.270. ſub n.3. Alberic. de Roſat. de ſtatut. lib.3.q.36. ſub n.2. & 3. Decian. d. c.16. in 1. quæſt. ſub n.1. Clar. d. q.39. n.4. verſ. ſed quæro nunquid Iudex originis, vel domicilij in princ. inquiens, quod nullus de hoc dubitat Farin. d. q.7. nu.22. verſ. limita 1. illam procedere, qui refert plures ita tenentes, & eſſe opinionem communem, & claram in quam omnes vtriuſq; iuris interpretes ſine vlla controuerſia conueniunt. Didac. Canter. Hiſpan. in ſuis quæſtion. crimin. tit. de quæſtionib. tangentibus perſonam Iudicis quæſt. ſeptima n.1. folio 26. dicens, quod in hoc nullus dubitat, ſed omnes tenent hanc cõcluſionem, & communem fatentur, & cum ea tranſire videtur Anton. Theſaur. deciſ. Pedem.98. Iudex originis. nu.5. verſ. diſtinguunt aliqui, Boſſ. affirmans, quod res eſt clara d. tit. de foro compet. ad fin. ſub nu.182. poſt verſ. vltimo in hac materia.

Secundo caſu, quando accuſatio, ſeu querela partis non præcedit, ſed Iudex ex off. vult procedere, antiqua eſt quæſtio, dubia admodum, & valde difficilis, in qua adeò variè locuti fuerunt Doctores, vt vix quid tenendum ſit cognoſci poſſit, verumtamen affirmatiuam opinionem ſequendo Cin. in quæſt. Senis diſputata, te-
4 nuerunt Bar. in d. l. cunctos populos n.47. Angel. in d. repet. l. ſi vacãtia n.88. C. de bon. vacantib. lib. decimo. quos infra latius retuli, Angel. de maleſic. in verbo hæc eſt quædam inquiſitio n.83. verſ. quæro, an in delictis, & ibi etiam Auguſt. de Arimin. in addit. dicens eſſe cõmunem opinionem Boſſ. d. tit. de foro competent. ad fin. num.182. ver. vltimo in hac materia dicens eſſe communem, & vſu approbatam, & vlterius non eſſe inſiſtendum, & procedere etiam in non delicto de iure communi. Bald. in d. l. cunctos populos. num.98. verſ. vlterius quæro, dicens, quod eſt opinio tutior, & conſilio 393. ſupra allegato ad finem ſub num.3. lib.1. & conſil.124. col. fin. verſ. tamen quia moderni lib. primo aiens, vtrobique Moderniores communiter vſque ad ea tempora hanc opinionem communiter ſequutos fuiſſe. Abb. in c. cum contingat ſub n.6.7. verſ. aut quæritur nunquid proprius Epiſcopus de foro competen. Guido Pap. deciſ.202. in remiſſione maleſactorum n.5. verſ. quæro vlterius Boer. deciſ.370. in princ. & ante finem, Ludouic. Bologn. conſ.57.n.3. verſ. ſed plus dicunt DD. vbi ait, quod eſt concluſio vera communis, & approbata per ſcribentes in pluribus locis. Cla. in d. q.39. ſub n.4. verſ. contrariam autem ſententiam, vbi teſtatur eſſe veram, communem, & vſu approbatam, ſubditq; quod licet magnæ, & multæ ſint authoritates hinc inde, nihilominus, cum hanc opinionẽ affirmatiuam generalis conſuetudo videatur approbaſſe, ab ea non eſt recedendum in practica, præſertim in Ducatu Mediolani, in quo ſine cõtrouerſia ita ſẽper fuit iudicatũ, & ſeruatum, quia licet ex delicto patrato in alieno territorio non videatur principaliter offenſus locus originis, vel domicilij, negari tamen non poteſt, quin publicè interſit, vt hi, qui origine, vel domicilio ſui ſunt
5 ſubditi, rectè uiuant, & vbicunq; delinquant ab ipſo et Præſide ſuo puniantur, cum ſi ſecus fieret, magna daretur occaſio delinquẽdi, quia quilibet ſceleſtus ad delinquendum in alienas prouincias properaret, ſi ſciret, ſe in loco originis vel domicilij proceſsari, & puniri nõ poſse. Eandem ſentẽtiam ſequitur Farin. d. q. ſeptima, n.20. verſ. contrariam opinionem, inquiens negari nõ poſse, quin hæc ſententia ſit magis ab vſu, & a conſuetudine approbata, teſtaturq; eã ſæpius in facto ſeruatã vidiſse, quam nouiſſimè habuit pro vera, & ſecundum illam iudicauit conſil. Neapol. ut refert Vinc. de Franch. deciſ.66. fuit per magnam curiã per totã in 1. parte, cui etiam uidetur adhærere Theſaur. d. deciſ.90.n.2. uerſ. altera fuit opinio, ubi ultra tradita a Doctoribus per eum relatis addit pro hac opinione facere, quod delicta non puniuntur principaliter propter offenſam

territorio factã,ſed propter odium criminis, & ne de-
6 licta in punita remaneant, cum iura, & pax publica
violentur,quę vbiq; vigent,& dominantur,& nõ minus
in loco originis,& domicilij quam delicti,ita etiam te-
net Didac. Canter d.q.7.ſub n.1. & 2.fol.26.27.dicẽs
eſſe veriorem,& habere promptam rationẽ, quia Rei-
7 publicæ conuenit, & Iudici habere bonos ſubditos, &
expurgare Prouinciã malis hominibus, propter quod
intereſſe poteſt Iudex procedere etiam per inquiſitio-
nem, cum inquiſitio principaliter fiat propter vtilita-
tem publicã,& addit quòd,cũ nullus dubitet,q in poſ-
ſit procedere per accuſationem,ratio ſuadet,quod etiã
per inquiſitionem procedere poſſit, cũ inquiſitio ſuc-
cedat loco accuſationis, quæ fuit ratio allegata per
Bart.in hac concluſione in d.l.cunctos populos ſub n.
47.& ſubdit Didac. pro ea eſſe text. in l. ſi quis in hoc
genus C. de Epiſcop. & Cleric. vbi delictum fuit com-
miſſum in Eccleſia, & ſic extra territorium Iudicis ſe-
cularis, & tamen Iudex ſecularis de eo inquirit ex of-
ficio,vt probat ille text.in illis verbis, nec expectet, vt
Epiſcopus iniuriæ propriæ vltionem depoſcat, quem
text. in hoc propoſito allegat Angel. de quo ipſe non
meminit in repetit.d.l.ſi vacantia C.de bon. vacantib.
lib.10. nu.88, verſ.ſed incidenter quæro, vbi ponit quę-
ſtionem de facto in quodam Cola Aretino,qui Floren-
tiæ commiſit homicidium,& rediens Aretium fuit ca-
ptus, & per Poteſtatẽ ex off. inquiſitus de dicto homi-
cidio, & recitatis opinionibus tenet cũ Cino in diſput.
Senis habita, quod nedum per viam accuſationis, ſed
etiam per modum inquiſitionis, delinquens poteſt puniri
in loco originis,vel domicilij pro delicto extra territo-
rium commiſſo, prout eſt caſus de hoc in d.l.ſi quis in
hoc genus, & dicit quòd ita fuit de facto iudicatum,
hanc etiam opinionem communem,& à conſuetudine
obſeruatam teſtatur Ioſeph. Ludouic.deciſ.Lucenſ.16.
Bertus Mediolan.num.25.26.verſ.ſed quia,quam po-
ſtea ante n 40.verſ.ex quibus apparet, amplectendam
fore dicit, maxime in delictis atrocibus, & enormibus,
eãdem,etiam,vt veriorem, & comprobatam ſenten-
tiam,ſequitur Hieron.Magon.deciſ.itidem Lucenſ.36.
ſtatuto Lucenſis Ciuitatis num. 1., quam veluti magis
communem, magis tutam, & magis conducibilem ad
conſeruationem pacifici ſtatus reipublicæ amplexa eſt
iudicando Rota Lucenſis teſte eodem Magonio deciſ.
70.in cauſa homicidij nu.30. verſ.hanc tamen ſecun-
dam opinionem,per quam inquit,Prouinciam facino-
roſis hominibus purgari, cum mali,ſiue etiam ſi extra
territorium mala committant,quæ eos ſequuntur, ſicut
lepra leproſum,impunitaſq; nõ obtenta illos ad delin-
quendũ audaciores nõ reddit,& aliorum bene inſtitu-
ti eorum animi ſpe impunitatis non corrũpuntur, & ſecũ-
dum hanc partem affirmatiuam 1 tiſſimè conſuluerũt
Bero.conſ.162.lib.3. & Franc.Beccius conſ.93. lib.1.
oſtendentes eſſe veram, magis communem,& ſequen-
dam, & hãc amplector quam infinitis vicibus in varijs
Italiæ partibus practicatã vidi, & ipſe etiam practicaui,
cum hacque opinione tranſit Io:Bapt. Aſinius inter cõ-
ſil.criminal.diuerſ.vltimo loco impreſſa in magna for-
ma conſ. 108.nu.4.verſ.tamen, quia lib.2. quod maxi-
me inquit nu. 5. procedere quando occiſus, vel offen-
ſus eſſet ſubditus eiuſdem Iudicis inquirentis, & reſpõ-
dens nu.6. legi final. ff. de iuriſdict.omn.Iudicum, quod
procedit in illis, qui nullo modo ſunt ſubditi, & extra
territorium delinquunt, quod etiam ſenſiſſe videtur
Boer.d.deciſ.270.ſub num.3. & 4.

8 Nec locus eſt præuentioni inter Iudices dictorum
locorũ procedentes contra delinquentẽ, quando eorũ
territoria ſunt ſub diuerſis Principibus, vel etiam ſub
eodem Principe ſeparata tamen, & diſtincta, & ſub di-
uerſis Præſidibus Prouinciæ, licet ſecus quando terri-
toria nõ ſunt diuerſa,ſed ſub eodem Principe,& Pręſi-
de,quia tunc locum habet inter eos præuentio, vt tra-
dit Clar.d.q.39. d.verſ.quæro nunquid Iudex originis,
vel domicilij in fine, & eſt vera concluſio, licet pro ea
Clar.mihi alleget,eamq.probant Caſtr.in d.l.1.ſub nu.
5. verſ.ſi Florentinus C. vbi de crimine agi oportet,
& Theſau.d.deciſ.90. nu.6. verſ.alia fuit in hac quæ-
ſtione opinio,vbi citat alios, quibus addo Boſſ. d.tit.de
foro compet.n.79.& ſeq.verſ.reſtat, vt videamus, vbi
etiam nu.97 & ſeq.verſ.ſed pone,quod compareat,&
n.102. & ſeq.verſ.ſequẽdo, multa pulchra ponit circa
hanc præuentionis materiam, de qua etiam plura dicit
Farinac.d.quæſt.7.n.52.& plura ſeq.vſq;ad fin. totius
diſcurſus quarti quæſiti, & Decian.d.lib.4.cap.20. per
totum, & aliquid etiam habetur per Franch. d. deciſ.
37.& dec.88. Hieronymus Carbonus,in prima parte,
& ad rem faciunt dicta ſupra caſu proximè præceden-
ti, in verſ. quod procedit non ſolum, vbi quod in alijs
terminis ſimilibus, idem eſt ſi territoria diuerſa, & ſe-
parata ſunt ſub vno, & eodem Principe tantum, ſub
diuerſis tamen Præſidibus prouinciarum, ſicut ſi ſunt
ſub pluribus, & diuerſis Principibus, & quod etiam
probatur ex ſtatim dicendis in verſ. ſeq.

9 Prout etiam non eſt locus remiſſioni dicti delinquẽ-
tis ad Iudicem loci delicti,ſi is illum petat à Iudice ori-
ginis,vel domicilij, quando, vt dictum fuit in præuen-
tione,territoria ſunt ſub diuerſis Principibus,vel etiam
ſub vno tantum Principe,diſtincta tamen, & ſeparata,
& ſub diuerſis Præſidibus,licet aliud ſit, quando terri-
toria non ſunt diuerſa,ſed ſub eodem Principe, & Pręſi-
ſide, cum tunc locus ſit remiſſioni ad Iudicem loci de-
licti eam petentem, niſi aliud ex cauſa ipſi Præſidi vi-
deatur,vt dicit Clar.d.q.39.ſub eodem verſ.ſed quæro
nunquid Iudex originis,aut domicilij in fine,Franch.d.
deciſ.37.n.2.3.& d.deciſ.88.n.5.6.ſequitur Farinac.d.
q.7.nu.20. verſ.contrariam opinionem iunctis poſtea
dictis n.25. verſ. limita ſecundo eandem ſecundam af-
firmatiuã opinionem, vbi alios refert, idem tenet Ca-
ſtr.in d.l.1.ſub n.5.6.C.vbi de crim.agi oport. & The-
ſaur.d.deciſ.90.ad finem ſub nu.7. poſt verſ.ego vero
dicerem, licet enim de iure communi locus delicti cõ-
miſſi,tanquam principaliter, & magis offenſus,quã lo-
10 cus originis,aut domicilij delinquentis ſit tãtæ impor-
tãtiæ,vt ad Iudicem ipſius loci delicti, alij Iudices ori-
ginis,& domicilij delinquentem remittere teneantur,
ſi fuerint ab illo requiſiti,vt ibi procedatur, & ad ſen-
tentiam,& punitionem deueniatur,Clar.teſtans de cõ
d.q.38. num.19. verſ.eſt autem, Doctores in l. a Diuo
Pio §. Sententiam Romæ ff. de re iudic. vbi pręcipuè
Alex.ſub nu.2.3.4.& Iaſ.n.2.Boſſ.d.tit.de foro cõpet.
n.47.& 48.& pulchrè Decian.d.lib.4.cap.19.in quin-
ta cõcluſione,n.7.8.Didac.Canter.d.q.7.ſub n.7.verſ.
ſed dubium eſt, fol.27. & ante q.3. nu.13.verſ.aut ſu-
mus,fol.15.& nu.15.poſt verſ.quando vero, fol.16. &
eſt text.in §. ſi vero,quia compræhenſorum, in Auth.
vt nulli Iudic. & in auth.ſi vero criminis C.de adulter.
tamen de conſuetudine generali non fit iſta remiſſio,
quando Iudices ſunt ſub diuerſis Principibus, vel etiã
ſub vno tantũ Principe, ſub diuerſis tamen Pręſidibus
diuerſarũ,& ſeparatarum Prouinciarũ, vt poſt multas

ſcriben-

ſcribentium authoritates dicit idem Cla.d.q.38.n.20.
verſ.ſed certè, quem ſequitur Cartar.in tractat.de exe
cut.ſent. contumacialis capto bannito cap.1.nu.252.
verſ.nec inter Iudices, Farinac.d.q.7.nu.28.verſic.ſed
quicquid ſit de iure, Decian.d.cap.19.in 7.concl.n.10.
& latius in octaua concluſ.n.11.& ita intelligendus eſt
Bart.in l.ſepulchri violati ſub nu.3. in fine ff. de ſepul-
chro violato, quem ſequuti ſunt Iaſ.in d.§.ſententiam
Romæ ſub n.2.in fine verſ.tamen per generalem con-
ſuetudinem, & Auguſt.de Arimin.in addit.ad Ang. de
maleſ.in verbo, & ibi caput a ſpatulis n.27.ver.& quia
Dominus Angelus hic, licet quandoq; Principes hanc
conſuetudinem non obſeruent, ſed delinquẽtes captos
in eorum dominijs ad alios Principes mittant, vt ait
Clar.ſub d.verſ.hoc tamen in fine, & poſt eum Cartar.
d.c.1.n.255.& ſeq.verſ.& in alijs delictis, quam remiſ-
ſionem nihilominus ambo dãnant rationibus per eos
allegatis, cum quibus conuenit in omnibus Farin.d. q.
7.n.32.vtr.limita tertio. Bene autem fit remiſſio, quã-
11 do Iudices ſunt ſub eodem Principe, & eodem Præſi-
de Prouinciæ, quia tunc non procedit dicta conſuetu-
do, ſed ius commune ſeruatur, vt firmat Cla.d.q.38. n.
21.verſ.hoc tamen, inquiens, ita practicari, & obſerua-
ri, quem ſequuti fuerunt Cartar.ſub d.n.252.verſ.cæ-
terum inter Ciuitates, & Farin.d.q.7.nu.29. verſ.quod
tamen intelligas.

Ex hoc autem, quod, vt dictum eſt, præuentioni lo-
cus non ſit, neq; remiſſioni delinquentis ad Iudicem lo-
ci commiſſi maleficij, ſi non de iure, ſaltem ex genera-
li curiarum conſuetudine, quando dominia ſunt diuer-
ſa, & ſeparata, plura notatu digna reſultant, quæ a mo-
dernis Criminaliſtis tractata non vidẽtur, quamuis fre-
quenter de facto occurrant, de quibus aliqua dicenda
putaui, plura alijs dicenda relinquens.

Primo igitur controuerti ſolet, an pendente contra
delinquentem in aliena iuriſdictione proceſſu in ipſo
loco maleficij commiſſi poſſit Iudex originis, vel do-
micilij contra eundem delinquentem procedere, non
obſtate oppoſitione pẽdẽtiæ dicti primi proceſſus pro
eodem crimine, in quo dubio diſtinguendũ eſt, quod aut
delinquens eſt contumax in loco delicti, aut nõ eſt cõ-
12 tumax, ſed in eo iudicio comparuit, Primo caſu poteſt
Iudex originis vel domicilij procedere, & ad ſententiã
deuenire, quia contumax non poteſt opponere de pẽ-
dentia dictæ litis, vel de præuentione alterius Iudicis,
nam cum coram eodem Iudice, coram quo eſt contu-
max, non poſſit ipſe vti illa inſtantia, niſi ſuam contu-
maciam purgauerit, multo minus poterit vti beneficio
illius inſtantiæ corã alio Iudice, & quia ſi dicto benefi-
cio vti poſſet, in eius poteſtate eſſet eludere pęnã, nam
in loco originis, vel domicilij non poſſet cõueniri, quia
proceſſus eſſet ceptus in loco delicti, & ibi nunquã cõ-
pareret, & ſic iuſtitiam eluderet, quod eſſet abſurdum,
ita concludit Bart.in d.l.ſepulchri violati n.2.ver.cir-
ca primum vbi etiam n.3. verſ.ſecundo eſt videndum,
dicit quod iſtam exceptionem non poteſt opponere
etiam Iudex ipſe loci delicti, qui primo incępit proce-
dere, quia licet præuenerit, non tamẽ poteſt impedire
13 proceſſum aliorum Iudicum, nec petere remiſſionem
rei ſecundum ius commune, nam cum ex generali con-
ſuetudine non fiat remiſſio, nullum impedimentum pa
titur propter proceſſum alterius Iudicis, quo non ob-
ſtante, poteſt ipſe cauſam finire, & ſubdit n.4.verſ.ter-
tio eſt videndum, quòd nec pars offenſa, quæ coram Iu-
14 dice accuſauit in loco delicti poteſt iſtam exceptio-
nẽ opponere corã Iudice originis, vel domicilij, ne co-
ram eo procedatur, ſtante præuentione, in accuſando
coram primo, propter eandem rationem, quod ſcilicet
per proceſsũ, qui poſtea fit, nõ impeditur primus pro-
ceſſus, quæ dicta Bart.approbant Angel. de malefic.in
verbo, hæc eſt quædam inquiſitio nu.86. verſ.quæro.
Aretin.commiſit delictum in Marchia, & ibi Auguſt.in
addit.Caſtr.in d.l.1.nu.5.verſ.ſi Florentinus C. vbi de
crim.agi oport.& in l.hoc amplius §.Celſus rectè n.8.
verſ.inducit etiam notabiliter ff.de dam.infect.Gram.
deciſ.26.n.10.verſ.poſtquam. Boſſ.d.tit.de foro com-
pet.nu.82. verſ.iſtam tamen præuentionem, & nu.96.
verſ.ſed licet pars contumax, & tit.de banni nullitate
ad finem n.11.Cirill.Fulgeon. latè inſiſtens in ſumma
crimin.in pr. particula tit.vbi de crimine agi oportet
nu.6.7.8.verſ.in vno vero, & verſ.ſeq.fol.20.a 1.qui a-
lias addit rationes, & hãc potiſſimũ, quod cõtumacia
vti delictum non debet cuiquam patrocinari, & ita e-
15 tiam videtur tenere Farinac.d.quæſt.7.nu.55.verſ.li-
mita tertio, qui tamen in reo tantum contumace op-
ponente loquitur in quo idem vult Franch.deciſ.Nea-
pol.417.Cęſar Palmenus n.1.in 2.parte, alens, contu-
macem ammittere priuilegium opponendi de pendẽ-
16 tia litis alibi motæ, & etiã de incompetentia Iudicis,
ad quã rem comprobandam faciũt a fortiori alij in ꝓ-
xima ſeq.quæſtione allegandi, volentes etiam poſt la-
tam condemnatoriam ſententiam contumacialem in
loco delicti, poſſe in loco originis, & domicilij contra
eundem reum procedi, & ad condemnationem deue-
niri. Secundo verò caſu poteſt reus opponere de d.litis
17 pendentia, & præuentione in loco commiſſi delicti,
quia cum in primo illo iudicio cõparuerit, ceſſant ra-
tiones militãtes ad impediendam dictã oppoſitionem
exceptionis, & ipſius Rei intereſt, ne de eodem delicto
ſæpius contra eum quæratur, ita inquit Bart.in d.l.ſe-
pulchri violati n.5.ver.fateor tamen, Boſſ.d.tit.de fo-
ro compet.n.98.verſ.& ideo non ſolum, & ſenſit Ciril.
ſupra citatus.

Secundo dubitari conſueuit, an lata ſententia con-
demnatoria contra delinquentem in alieno territorio
per Iudicem loci delicti poſſit adhuc cõtra ipsũ delin-
quentem ꝓcedi, & ad ſententiã deueniri in loco origi-
nis, vel domicilij, in qua hæſitatione dicendũ eſt, quod
ſi quidem in contumaciam fuit condemnatus, & con-
demnationem non ſoluit, poteſt non obſtante 1.ſentẽ-
18 tia condemnatoria iterum proceſſari, & condemnari.
quia nõ prodeſt exceptio rei iudicatæ, niſi ei qui con-
demnationem ſoluit, ita dixit Bart.in d.l.ſepulchri vio-
lati n.6.verſ.circa ſecundum, aiens ſic pluries de facto
iudicaſſe aſſiſtendo, & conſulendo, & ſubdit Bart.n.7.
adeò hoc eſſe verũ, quod ſi in pluribus locis delinquẽs
19 fuerit condemnatus tamquam contumax de eodem
maleficio, poteſt cogi ad ſolutionem omniũ condem-
nationum, quia ſibi imputare debet, quod hoc paſſus
ſit, & in vno loco non comparuerit, & ſententiæ non
paruerit, & Bart.in vtroq; dicto ſequitur Angel.de ma-
lefic.in d.verbo Hæc eſt quædam inquiſitio ſub nu.86.
verſ.quæro Aret. commiſit delictũ in Marchia in fine
dicens eſſe notãdũ, qui alias vidit de facto, & ibi etiam
Aug.in addit.Caſtr.in d.l.1.n.5.verſ.ſi Florentinus C.
vbi de crimine agi oport.& expreſsè firmat Alberic.
de Roſate de ſtatut.lib.quarto quęſt.81. dicens forma-
liter, quod non obſtante ſententia capitali lata in con-
tumaciam in loco delicti, Iudex originis, vel domicilij
poteſt procedere contra delinquentem, & eum punire

Gramat.d.deciſ.26.ſub n. 10.verſ.& idem eſſet. Aleiat.
reſponſ. tertio ex delicto per totum lib.7. Bald. in l.&
ſi ſeuerior.num. 18. verſ.vnde dicit C.ex quib.cauſ.in-
fam.irrog.pulchrè Boſſ.d.tit.de foro cōpet.ſub n.82.
& 83.poſt verſ.iſtam tamen præuentionem,vbi refert
alios eadem Bart. dicta ſequentes, & tit.de banni nul-
litate ad finem nu.11.dicens propterea quòd bannitus
pro homicidio in loco delicti poteſt bāniri in loco ori-
ginis, & domicilij pro eodem homicidio, Decian.d.c.
16.in quarta q.n.7. teſtans de cōmuni Nellus de Ban-
nitis in pr.par.primi temporis quæſt.3. ante medium,
verſ. An autem poſſit in alio loco Sozz. conſ.302. ſub
num.4. poſt verſ.2. reſpondeo lib.2. & eſt de mente
Cirill. in d.tit. vbi de crimine agi oportet, ſub num.8.
poſt verſ.exceptio litis pendētiæ in fine, dum ſe remit-
tit ad Bart. & ſentiunt Bald.conſ.124. col.ſecūda verſ.
cōtrarium facit lib.5. & Aret.conſ.58. in ſecundo du-
bio principali a num.8.vſq;ad finem, quòd ſi condem-
20 nationem ſoluiſſet, amplius pro eodem delicto mole-
ſtari, aut condemnari non poſſet, vt eſt de mente Bart.
in loco citato, & Cirill.ad eum ſe remittentis, & Albe-
ric.d.quæſt.81.& apertè tradunt Bald.in d.l. etſi ſeue-
rior num.18.verſ.vnde dicit, Sozz. in d.conſ.302. ſub
d.n.4.poſt medium, Aret.d.conſ.58.col.pen.& fin.ſub
num.12.verſ.2. principaliter adduco, Boſſ. vbi ſupra,
ſub d.num.82.83. Decian. d.cap.16. in quarta quæſt.
ad finem ſub n.7.verſ.notandum tamen, quod ſi in lo-
co delicti, & ſentit Clar.d.quæſt.39.ſub nu.4. verſ.ſed
quæro nunquid Iudex originis, aut domicilij in fine,&
ante eū Nellus loco citato,& ita poteſt intelligi Bald.
d.conſ.124.col.fin.ante fin.& propterea dicit Boſſ.ſu-
pra relatus ſufficere, quòd ante ſententiam aliorum Iu-
dicum ſoluta ſit pœna primæ condemnationis, vt alia
condemnatio ſequi non poſſit, quòd poſt ea repetit eo-
dē tit.nu.100.verſ.& nota ſemper, quod ampliat Bald.
in d.l.& ſi ſeuerior d.verſ. vnde dicit procedere etiam
21 ſi ommiſſa eſſet in primo iudicio aliqua qualitas, quæ
aggrauaret delictum, quia iterato non poteſt condem-
natus moleſtari, & puniri, ſupplendo defectum primę
condemnationis, ex quo enim ſubſtātia delicti non po-
teſt refricari propter ſolutionē condemnationis, im-
poſſibile eſt, quod ſola qualitas per ſe ſine ſpeciali ſu-
biecto intentari poſſit,& in iudicium deduci, vt ibi per
ipſum Bald.quam opinionem ſequitur,& pluribus alijs
confirmat rationibus, Gomez.tomo 3.variar.reſolut.
de delictis cap.1. ſub nu.27. poſt verſ.item iuxta præ-
dicta quæro, ibi, ſi verò ſecunda accuſatio propona-
tur poſt ſententiam latam, vbi etiam alios ita tenentes
adducit, refert tamen Bald. aliquos, tenentes contra-
rium, quibus additur Bart. in l. denunciaſſe, §.quid ta-
men in fine n.7.verſ.vlterius quæro ff.de adult.qui ni-
hilominus alias nō fuit auſus hoc firmare, vt recenſet
Gomez.vbi ſupra, & remiſſiuè aliquid tangit Boſſi. de
titulo de banni nullitate, ante finem ſub nu. 11.
22 Quod ſi non in contumaciam condemnatus eſt, ſed
fuit præſens iuditio,& comparuit, adhuc idem dicen-
dum puto, quod ſcilicet, ſi non ſoluāt condemnatio-
nem, poſſit moleſtari,& condemnari per Iudicem ori-
23 ginis, vel domicilij, ne delicta remaneant impunita,&
quia exceptio rei iudicatæ, non prodeſt niſi ei, qui con-
demnationem ſoluit; vt dictum fuit ſupra, & patet ex
Bald.in d.l.& ſi ſeuerior, qui loquitur generaliter, & in
diſtinctè in condemnato in loco delicti commiſſi, qui
non ſoluit condemnationem, ſi verò condemnationē
ſoluit, amplius moleſtari, & condemnari non poteſt,
24 cum in vno territorio punitus, etiam in alio dicatur pu-
nitus,& inconueniens ſit, quod plures in pluribus locis
de eodem delicto quis puniatur, ita dicit Boſſ. d.tit.de
foro compet. ſub n.85. verſ.ſed quid ſi eſſet impoſita,
ſenſit Clar.in d.verſ.ſed quæro nunquid Iudex originis,
aut domicilij in fine quæſt.39.ſequitur Farin.d.quæſt.
ſeptima ſub n.26. verſ.ſed tertia, & verior eſt opinio,
vbi inquit ita in conſulendo, & iudicando tenendum,
quam concluſionem etiam probant alij ſupra citati in
verſ. quod ſi condemnationem ſoluiſſet, & potiſſimū
Bald.in d.l.& ſi ſeuerior d. verſ.vnde dicit ſub n.18. &
hoc niſi dicta pœna ſoluta fuerit extraordinaria,& mi-
nor ea, quæ imponi debuiſſet, quia tunc poſſet delin-
quēs iterum moleſtari, & puniri per Iudicem originis,
vel domicilij vſq;ad ſuplementum conuenientis,& de-
bitæ pœnæ, vt ſubdit Farinac. ſub eodem nu.26. verſ.
bene autē crederem, qui alios citat, quibus addi poteſt
Boſſ.d.tit.de foro cōpet.ſub n.84.verſ. hanc cōcluſio-
nem, & d.tit. de banni nullit. ante finem ſub num.11.
25 Nec lata condemnatoria ſententia in loco cōmiſſi
delicti locus eſt remiſſioni Rei ad illum locum inſtāte
Iudice, qui ſententiam protulit, vt ibi condēnatio exe-
quatur ex generali conſuetudine, quæ non ſolum pro-
cedit, quoad proceſſum, & ſententiam, vt ſupra dixi in
verſ. prout etiam, non eſt locus remiſſioni, ſed etiam
lata ſententia condemnatoria quo ad eius executionē,
vt dictum fuit in proximo præcedēti caſu verſ. Et hęc
in practica ſunt notanda, quicquid in contrariū dixe-
rint aliqui, de quibus fit mentio in præcitatis locis.
26 Tertio quæri ſolet, an lata ſententia abſolutoria in
loco delicti, poſſit Iudex originis, vel domicilij abſo-
lutum moleſtare, & ſi culpabilem inuenerit punire, in
qua difficultate Boſſ.in d.tit.de foro cōpet.ſub nu.83.
poſt verſ.ſi ergo non ſoluit videtur tenere, quod non
poſſit, quod poſtea clare firmat nu.100. verſ.& nota
ſemper, & ante eum.Aret.d.conſ.58.col.pen.& final.
ſub n.12.& 13.verſ.Secundo principaliter adduco,&
verſ.ex his apparet, qui pulchris rationibus hoc pro-
bat, & veriſſimum dicit, idem ſentit Clar. d. q 39. ſub
n.4.verſ.ſed quæro nunquid Iudex originis, aut domi-
cilij in fine, & apertè tradit Farinac. d.q.7.ſub nu.26.
verſ.ſed tertia, & verior eſt opinio & nouiſſimè *The-
ſaur.*deciſ.90.ſub nu.5.in fine verſ.& quando a Iudice
delicti, & hoc niſi fraus, & colluſio interuenerit, quia
27 tunc talis abſolutoria vnius territorij non pareret ex-
ceptionē rei iudicatæ in alio, vt dicunt Clar.& Farinac.
ſupra citati,& voluit ante eos Boſſ.d.tit. de foro com-
pet.n.101: qui propterea ait, quod ſi in loco originis,
vel domicilij præuento a Iudice loci delicti ſequeretur
abſolutoria, forte non pareret exceptionem rei iudi-
catæ in ipſo loco delicti, quia in dubio videtur fraus
ſtante præuentione,& ſtante quòd in loco delicti ma-
gis veritas eluceſcit, non tamen hoc firmat, vbi nulla
fraus poteſt excogitari in Reo, propter quā magis ali-
bi cōparuerit, quā in loco delicti, quia ceſſante remiſ-
ſione pōt Iudex originis, vel domicilij procedere, vnde
eius abſolutoria ita dēt habere vigorem, ſicut haberet
abſolutoria ipſius Iudicis delicti,& bene, & ideò dicit
Farin.d.verſ.ſed tertia, & verior eſt opinio, quod genera-
liter & indiſtinctè abſolutus in vno loco, ſiue originis,
ſiuè domicilij, ſiuè delicti non poteſt vllo pacto in alio
moleſtari, fraudæ, & colluſione ceſſante nec meminit
28 de dictis per Boſſ.vbi ſupra, Negari tamen nō poteſt,
quin Iudex loci delicti ſit magis competens, quā Iudex
29 originis, aut domicilij, & propterea nunquam ipſe
ſi habet

Digitized by Google

ſi habet Reum in fortijs tenetur illum de iure commu-
ni remittere ad Iudicem originis vel domicilij requi-
rentem, vt dicit d. Didac. Canter. d. quæſt. 3. ſub nu. 13.
poſt verſ. aut ſumus, folio 15. licet ipſe Iudex originis,
vel domicilij è contra remittere teneatur addictũ Iu-
dicem loci delicti, vt ſubijcit Didac. n. 15. poſt ver. quã-
do verò folio 16. vt ſupra diximus ex iure communi.
30 Et procedit iſtud, ſiue abſolutio Rei fuerit facta, ip-
ſo comparente, in iudicio, vt ferè ſemper euenit, ſiue
etiam eo exiſtente contumace, vt quandoq; rariſſimè
tamen accidere ſolet, per ea quæ not. Farin. poſt mul-
tos per eum citatos d. lib. 1. quæſt. crimin. tit. de inqui.
quæſt. 11. n. 62. & pluribus ſequentibus per totum di-
ſcurſum vndecimę limitationis, de qua re dixi infra ca-
ſu.... militat enim eadem ratio vtroq; caſu, imò, & for-
tior, quando ſecuta eſt in contumaciam, cum tunc ceſ-
ſet omnis ſiniſtra præſumptio, quæ poſſet quandoque
militare, quando Reus comparuit, & ſe defendit.

Illud poſtremò ſciendum eſt, quod vbi per Iudicem
originis, vel domicilij contra delinquentem in alieno
territorio proceditur, vel ad partis offenſę inſtantiam,
vel ex officio, pro vt procedi poſſe ſupra demonſtratũ
eſt, vt ſciatur, quando per eum deuenitur ad ſenten-
tiam condemnatoriam, qua pœna talis delinquens pu-
niri debeat, diſtinguendum eſt, quòd aut ſtatutum ori-
31 ginis, vel domicilij loquitur expreſsè de delinquente
extra territorium, & tunc ipſum ſtatutum attendẽdum
eſt, & ſecundum illud pæna imponenda delinquenti,
Bart. in d. l. cunctos populos ſub n. 47. & 48. verſ. ſuper
alio verò puncto C. de ſum. Trinit. & fide cathol. quẽ
communiter approbari dicit Clar. poſt Sozz. per eum
allegatum in pract. crim. quæſt. 85. n. 4. verſ. tertius eſt
caſus, Decian. d. c. 16. in ſecunda quæſtione nu. 6. verſ.
fallit modo. Magon. d. deciſ. 70. in cauſa homicidij ad
fin. n. 5. inquiens, in hoc ita communiter teſtari Docto-
res Corn. conſ. 232. circa primum ſub n. 4. poſt verſic.
quod licet ſit dubium, lib. quarto, & ita etiam, nullam
de prædictis faciens mentionẽ, tenet Barthol. Bertaz.
conſ. crimin. 467. non eſt dubitandum n. 5. lib. ſecũdo,
Aut loquitur ſtatutum limitatiuè de delinquente intra
territorium, & tunc non compræhendit delinquentẽ
32 extra territorium, qui propterea non ſecundum illud
punietur, ſed ſecundum ſtatutum loci commiſſi deli-
cti, vel ſecundum ius commune, vt in ſequenti caſu di-
cetur, Bar. in d. l. cunctos populos, ſub n. 48. verſ. aut li-
mitatiuè loquitur de eo, Aut ſtatutum loquitur ſimpli-
citer de delinquẽte pro vt ferè ſemper ſtatuta loquũ-
tur, & tunc attendi debet ſtatutum loci commiſſi de-
33 licti, ſi de eo notitia haberi poteſt, ſin minus ius com-
mune, & ſecundũ tale ſtatutum, vel ius cõmune pœna
imponenda eſt, non autem ſecundum ſtatuta ipſius Iu-
dicis originis, vel domicilij, quæ in reſpiciẽtibus cauſæ
34 deciſionem nõ porriguntur ad ea, quæ extra territo-
ria fuit commiſſa, Bar. vbi ſupra ſub n. 48. verſ. aut ſta-
tutum ſimpliciter loquitur ad finem, Bald. conſil. 393.
Punctualis n. 2. in fine lib. 1. & conſ. 124. col. ſecun-
da ver. itẽ cõſidera lib. quinto, & in d. l. cunctos popu-
los, ſub n. 98. poſt verſ. vlterius quæro Bar. in l. ſi cui §.
idem Imperator in princ. ff. de accuſat. Ant. de Butr.
conſ. 58. n. 3. verſ. tamen ſemper tenui Bartol. conſ. 9.
in vlt. dubio n. 26. verſ. ſolutio tom. 1. conſil. crimin. di-
uerſorum in impreſſis vlt. loco in magna forma, Cla. di-
cem eſſe communem ſententiam, & in practica ſerua-
tam d. quæſt. 85. ſub n. 4. poſt d. verſ. tertius eſt caſus, v-
bi etiam ſubdit ab ea in iudicãdo non eſſe recedendũ,
Abb. in d. c. cum contingat num. 8. verſ. ſed dubium eſt
de foro compet. Corn. d. cõſ. 232. ſub n. 3. verſ. & hinc
eſt lib. quarto, Decian. teſtans de communi d. cap. 16.
in ſecunda quæſt. ſub nu. 4. poſt verſ. circa ſecundum.
Theſaur. d. deciſ. 90. ſub n. 5. ad fin. ver. & eo caſu. An-
gel. de malefic. in d. verbo, hæc eſt quædam inquiſitio
ſub n. 83. poſt ver. quæro an in delictis, & ibi Auguſt. in
addit. n. 84. verſ. an autem, qui dicit eſſe communem,
& idẽ Angelus in verbo exiſtẽs Florentię n. 3. ver. quid
ſi dictus delinquẽs, vbi tamẽ hoc pulchrè limitat. Her-
cul. in tract. de cautiõn. de nõ offend. cap 9. n. 5. & pręci-
pue, & magis de plano, quando non ſumus in delictis
originatis a iure cõmuni, in quibus aliqui cõtrariũ vo-
luerunt, vt per Bertaz. d. conſ. 467. n. 6. verſ. & procul
35 dubio lib. ſecundo, ſed in his, quæ iure municipali tan-
tum prohibentur, & tamquam delicta puniuntur, quia
tunc diſpoſitio Municipalis loci originis, vel domicilij
non trahitur ad actum extra territorium factum, qui
propterea ſecundum dictum ſtatutum puniri non po-
teſt, ſed aliter, vt ſubdit Corn. d. conſ. 232. n. 1. n. 4. verſ.
quod licet ſit dubium lib. 4.

EPITOME.

De fure, qui rem furatam in vno territorio exportauit in aliud, & ibi cum ea inuentus eſt, an in eo moleſtari, & puniri poſſit, etiam quod alias ibi forum nõ ſortiretur.

SVMMARIA.

Fur, qui in aliquo loco reperitur cum re furata poteſt ratione contrectationis, ibi moleſtari, & puniri licet d. loco non ſit ex aliqua cauſa ſuppoſitus ſecundum Bart. ſententiam, ſed contrariam opinionem hodie veriorem, & magis communem plerique teſtantur, quam etiam amplectitur Author, qui vtrinſque ſententiæ fautores latiſſimè recenſet, num. 1. & 5.

Dominij mutatione naſcitur noua actio furti ad pœnam applicandam parti, & mutatione territorij noua naſcitur actio furti ad publicam vindictam, n. 2.

Reipublicę vtile eſt, quod fur quocunq; in loco puniatur, in quo reperitur cum re furata, n. 3.

Fur, qui rem furatam contrectando, eam venalem expoſuit in cimiterio Eccleſiæ non gaudet immunitate Eccleſiæ, quia ratione contrectationis dicitur nouum furtum inibi committere, n. 4.

Fures, qui in loco non ſuppoſito reperiuntur cum re furata eijciuntur de territorio ſub aliqua pœna de amplius illud nõ ingrediendo retentis tamen rebus furatis vero Domino reddendis, n. 5.

Iudex quilibet etiam alias incompetens, poteſt res furatas reſtitui facere vero Domino, n. 6.

Idq; procedit etiam ſi fures non reperiantur cum rebus furatis nam a Iudice coguntur illas, vel earum æſtimationem reſtituere, n. 7.

Bartoli opinio ſupra n. primo relata ſeruatur in practica, & declaratur, quo pacto etiam de iure ſuſtineri poſſit ſecundũ aliquos, ſed tamen illa declaratio non ſubſiſtit, n. 8.

CASVS C. LXIII.

FRequentiſſimè dubitari contingit, an fur, qui in aliquo loco reperitur cum re furata, poſſit ratione contrectationis rei furatæ ibi moleſtari, & puniri, licet d. loco non ſit ſuppoſitus aliqua cauſa, nec ibi forum ſortiatur ratione delicti commiſſi, vel originis, uel domicilij, ſuper quo puncto duæ ſunt principales opiniones, una Bart. in l. ſi dominium num. 2. ff. de furt.

1 quod poſſit propter nouam contrectationem, quia ſi-
cut mutatione dominij naſcitur noua actio furti ad
2 pœnam aplicandam parti, ſic mutatione territorij, & iu-
riſdictionis noua naſcitur actio furti ad vindictam pu-
blicam, quam opinionem ſequitur Bal. dicens eſſe ve-
ram de iure conſ. 154. propoſitur, quod quidam ſocij
circa medium verſ. ſolutio lib. 1. q eſt repetitũ cõſ. 471.
lib. 3. & melius in l. vnica col. ſexta, poſt num. 14. verſ.
quæro de tali quæſtione C. de confeſſ. aiens, quod eſt
opinio naturalis, & æqua, cum fur inueniatur cum re
ſubtracta, & in c. 1. §. iniuria patitur nu. 11. verſ. quæro.
aliquis de pace iuram. firman. in vſib. feud. vbi hoc vi-
detur tenere etiam cum qualitate concurrente tẽpore
furti, vt ſi cum armis rapuiſſet in vno territorio, & po-
ſtea ſe alio contuliſſet cum re ablata Caſt. in l. ſiuè ma-
nifeſtus §. tamdiu n. 13. ff. de condit. furt. aiens iſtam o-
pinionẽ practicari per totũ mũdũ, & Aſſeſſores, & Iu-
dices habere eam pro Euangelio, licet de ea ſe remit-
tat ad dicta per Bal. & Ang. in l. ſi abducta C. de furtis.
Ang. de malef. in verbo, etiam veſtem cæleſtem nu. 15.
verſ. quæro quid ſi fur, vbi poſt longam diſputationem.
dicit, quod ita eſt tenendum, & obſeruandum, & quod
eam ſemper ſequutus fuit in practica, & idem per om-
nia tradit in §. furtum eſt n. 4. verſ. ex quo videtur poſ-
ſe inferri Inſtit. de oblig. quæ ex delict. naſcuntur, Foll.
in pract. crimin. in 1. parte tertiæ partis principalis in
verbo, & ſi confitebũtur q. 31. n. 121. Boer. deciſ. 13. n.
47. verſ. & pro hac parte, inquiens, quod communiter
in practica ſeruatur, & deciſ. 218. nu. 2. verſ. alia fuit o-
pinio, & n. 4. ad finem ver. vnde Marianus, aiens quod
eſt communis, & ſibi placet, & ſeruatur in praxi Ber-
nar. de Ptol. conſ. 133. n. 11. verſ. fur etiam tom. 1. conſ.
crimin. vlt. loco impreſſorum in magna forma. Capyc.
deciſ. 104. ſub n. 2. dicens, quod ſacrum conſiliũ Nea-
politanum habuit eam pro vera ſaltem in practica, il-
lamq; iudicando ſæpius ſequutum fuit, vt ibi n. 3. Mart.
Garat Laudenſ. conſ. 61. in nu. 4. & pluribus ſeq. ver. in
contrarium tamen lib. 1. conſil. crimin. diuerſorum im-
preſſorum, primo loco, in parua forma, cui conſilio ſe
ſubſcripſerunt Rubert. de Terris, Lud. de Curte, & Ia-
cob. de Puteo, vt ibi quæſt. & plures alij relati per Mar-
ſil. in repetit. l. fin. ff. de iuriſd. omn. iudic. n. 208. verſ. ſec.
quæri etiã poteſt per Clar. in pract. crim. quæſt. 38. n. 16.
verſ. tu ſcis, quod furtum, per Farin. lib. 1. quæſt. crim.
tit. de inq. quæſt. 7. n. 7. verſ. 1. inſtã quæro, in fure, qui-
bus addo Bart. conſ. 9. in tertio dubio n. 15. & ſeq. ver.
è contra videtur, tom. primo conſ. crim. diuerſorũ
vlt. loco impreſſorum in magna forma, & in l. ſi abdu-
cta ſub nu. 1. C. de furt. & ibidem Bald. dicentem hoc
videri iuridicum, & æquitati conſonum n. 3. & 4. ver. &
prædicta faciunt ad quæſtionem, & in l. qui furere in
1. lectura in princ. ver. per hoc etiam Bar. ff. de ſtat. ho-
mi. & Don Ludouic. a Peguer. Hiſpan. in ſuis deciſio-
nib. ſeu quæſtionib. crimin. cap. 28 n. 2. & ſeq. vbi quæ-
ſtione ad vtramq; partem diſputata, concludit pro hac
affirmatiua, quam latè cõprobat, & ſecundum eam te-
ſtatur iudicatum fuiſſe in ſacro Regio criminali conſi-
lio Cathaloniæ, & certè negari non poteſt, quin hæc
opinio vtilis ſit Reip. & reprimat audaciã furũ, qui ſi in
3 quocunq; loco cum re furata reperti puniri non poſ-
ſent, ſed ſolummodo, vbi alias forum ſortirentur ad de-
linquendum ſpe impunitatis inuitarentur, facileq; ad
loca, quibus nulla ratione ſubditi eſſent cum rebus fu-
ratis ſe conferrent, a quibus ſi relaxarentur, irent per
vias ſuas, & nunquam punirentur contra regulam, q

delicta non debeant remanere inulta, pro vt cõſiderãt
Doctores cum Bartolo tenẽtes, quorum opinio com-
probari poteſt ex dictis per Angel. de Caſtr. & Paul. e-
ius Patrem inter conſ. ipſius Pauli conſ. 458. viſo caſu
propoſito n. 2. lib. 2. qui communicato cõſilio volunt,
furem, qui rem furto ablatam alibi contrectauit, & ve-
4 nalem expoſuit intra cimiterium Eccleſiæ, vel prope
illud ad duos paſſus poſſe ab Eccleſia extrahi, nec eius
immunitate gaudere, quia contrectando de nouo dictã
rem in diuerſo territorio, ideſt in cimiterio Eccleſiæ,
quod eſt diuerſum a territorio profano, in quo factum
fuit furtum, dicitur nouum furtum facere ſecundum
Bart. in d. l. ſi dominium, quod veluti in Eccleſia factũ
immunitatem nõ habet, quã deciſionem approbat Pe-
guer. d. c. 28. n. 3. verſ. pro hac, & ante eum Bernardin.
Landrian. in additionib. ad Angel. de malefic. ſub d.
verſ. quæro quid ſi fur, & per eam ſuſtinetur in eiſdem
terminis conſil. Barbat. 33. in pr. dubio lib. 4. quod im-
probat Clar. infra citandus.

Contrariam verò ſententiam tenuerunt collegium
Bonon. relatum per Ang. de Malefic. in loco ſupra ci-
taro, quod hodie impreſſum reperitur in primo tomo
conſilior. crimin. diuerſorum vlt. loco impreſſorum in
magna forma conſ. 10. incipiente, quidam ſcolaris, ſub
nomine Ioannis de Lignano cum ſubſcriptione aliorũ
plurium Doctorum Honofr. de Peruſ. conſ. 20. nu. 12.
& ſeq verſ. non obſtat Rolan. de Curte, Stephan. Faz-
zard. & Iacob. de Puteo conſ. 75. nu. 57. verſ. nec debet
etiam, & verſ. ſeq. eod. tomo primo vbi inſuper dicunt,
quod contra Bart. tenuit etiam collegium Patauinum,
Salycet. in d. l. ſi abducta n. 6. verſ. quæro de quæſtione
quotidiana C. de furt. vbi latè inſiſtit plura adducendo
cõtra Bart. & ſequaces, & rationibus eorũ reſponden-
dũ, & tandem firmando ita tenẽdum, & ſic fuiſſe con-
ſultum per Dominum ſuum, & per Ioannem de Li-
gnano, & alios Bononiæ, & quòd ipſe compilauit con-
ſilium, & quod aſſerebat Dominus ſuus, ita etiam fuiſ-
ſe conſultu per collegium Paduanũ Auguſt. de Arim.
in addition. ad Angel. de malefic. in loco allegato ſub
nu. 16. verſ. & aduerte, quod licet, vbi poſt multa hinc
inde deducta cõcludit ſententiã Bartoli eſſe falſam, &
a pluribus illuſtribus Doctoribus reprobatam, & cõtra
ea Ferrariæ ipſo conſulente fuiſſe ſeruatum per Ducẽ
Herculem. Hippolyt. Rimin. conſ. 106. n. 11. verſ. qua-
tenus vero inquiritur lib. 1. conſilior. crim. diuerſorum
impreſſorum pr. loco in parua forma, dicens opinionẽ
Bart. communiter eſſe reprobatã, Alex. de Imol. conſ.
71. nu. 18. verſ. Nec obſtat ſi diceretur lib. 2. conſilior.
crimin. diuerſ. pr. loco impreſſorum in parua forma,
vbi citat plures tenentes contra Bart. firmans eius ſen-
tentiam nõ eſſe veram, & communiter de iure repro-
bari, quod latius proſequitur Hipolyt. de Marſil. conſ.
30. n. 25. 26. verſ. nec obſtat illud, & in repet. l. fin. ff. de
iuriſd. omn. iud. n. 209. & ſeq. verſ. & licet prædicti Do-
ctores; Nellus de banius in ſecunda parte primi tem-
poris, quæſt. 5. ubi refert tenentes utramq; opinionem,
eorum rationes, & argumenta, & finaliter tenet, quod
licet, vt plurimum aſſeſſores ſequantur opinionẽ Bart.
dicentes eſſe ſanctam, tamen de iure non rectè ſe fun-
dant, licet defendatur in Syndicatu ex variatione opi-
nionum, & forte ex conſuetudine, Boſs. in pract. crim.
tit. de furtis nu. 18. verſ. quæro ſi fur. ubi quod opinio
Bart. non eſt uera, & hodie cõis eſt contra eum, quam
diuerſis vicibus fecit ſeruari in Senatu Mediolani, Cæ-
pol. conſ. crim. 58. in 3. dubio nu. 26. & ſeq. inquiẽs eſſe
verio-

Digitized by Google

veriorem, æquiorem, & hodie magis communem,
eamq; ſemper ſeruari vidiſſe, & iudicando ſequendam
eſſe Couar. lib. pract. quæſt. c. 11. nu. 9. dicens opinio-
nem Bartoli, quam ante dubiam exiſtimauerat lib. 2.
variar. reſolut. c. 20. n. 15. in fine, iure non probari, nec
admittendam eſſe, & ita conſtanter aſſerere, qui etiam
priore loco reprobat deciſionem Angel. Caſtr. & Pau-
li Patris in conſ. ſupra citato, & plures alij relati per
Clar. in d. quæſt. 38. ſub d. n. 16. circa medium, verſ. ſed
certè, per Farinac. d. quæſt. 7. ſub d. num. 7. poſt princ.
verſ. ſed contra Bart. & per Peguer. d. cap. 28. n. 1. verſ.
hæc quæſtio, qui teſtantur dictam opinionem Bart. nõ
eſſe communem, nec veram, nec approbatam, & cõ-
tra illam in facti cõtingentia pluries fuiſſe iudicatum,
cum quibus nouiſſimè concordat Barthol. Bertazzol.
conſ. crim. 40. n. 3. poſt verſ. Primus igitur punctus lib.
1. vbi firmat, non eſſe vnquam iudicandum ſecundum
opinionem Bart. quæ re vera falſa eſt & reprobata, &
dicit Bald. d. conſ. 154. lib. 1. repetito d. conſ. 471. lib. 3.
quòd de facto non obſeruatur opinio Bartoli, & ſecun-
dum iſtam opinionem, ego pluries votaui, ſimpliciter
iubendo tales fures ejci de territorio, in quo fuerunt
5 capti ſub aliqua pœna de amplius illud non ingredien-
do ſecundum practicam Senatus Mediolani, de qua
atteſtatur Clar. d. quæſt. 38. poſt d. verſ. ſed certe ad fin.
quam ſequendam dicit Farinac. in loco cit. verſ. in ſed
quid erit faciendum in fine, & meminit etiam Peguer.
in d. verſ. hæc quæſtio in fine, retentis tamen rebus fu-
ratis, verò Domino reddendis, quarum reſpectu po-
teſt Iudex quilibet etiam quòd alias contra talem fu-
6 rem procedere non poſſit cognoſcere, & reſtitui face-
re, vt per Bernard. de Plot. d. conſ. 133. ad fin. num. 46.
verſ. ſed ſi loquamur, quem ſequitur Bertazzol. d. conſ.
40. n. 4. verſ. 2. & ſi ſtandum in fine lib. 1. qui loquuntur
7 etiam quando ſine rebus furatis fuerunt reperti, vt ad-
huc illas, vel æſtimationem reſtituere cogantur, quod eſt
ſummè notandum, quæ tamen vota mea, vt plurimum
non fuiſſe ſequuta ſcio, quò ad punitionem furum, ſed
illos fuiſſe criminaliter punitos ſecundum opinionem
Bart. quã etiam vidi in varijs Italiæ Prouincijs ſeruari
per Iudices. Bene autem fuerunt exequuta, quoad res
furatas, quæ etiã data pro vera opinione contra Bart.
quòd contra furem nõ poſſit procedi, non tamen per
hoc permittitur ipſi furi recedere cum rebus furatis,
ſed illæ retinentur, vt dentur earum dominis.
8 Poſſet tamen opinio Bart. procedere, quando fur,
cum re furata per ſpatium vnius diei ad minus moram
traxiſſet in loco, cui non erat ſuppoſitus ratione deli-
cti, nec originis, nec domicilij, quia ſi quod, tunc poſſit
cadere noua contrectatio rei, ſecus autem ſi minori
ſpatio ſteterit in dicto territorio cum dicta re furata,
cũ tunc ceſſante noua contrectatione, ceſſet nõ actio,
& per conſequens non poſſit ibi moleſtari, & puniri, ſe-
cundũ Bald. in l. qui furere in prima lectura poſt princ.
in lib. meo ff. de ſtatu homin. quem ſequuti ſunt Mar-
tin. Garat. Laudenſ. d. conſ. 61. n. 3. ad fin. verſ. & intel-
ligo reſidentiam, cui ſubſcripſerunt Rubert. de Tor-
tis, Ludouic. de Curte, & Iac. de Puteo, vt dictũ fuit ſu-
pra Auguſt. de Arim. in additionib. ad Angel. de male-
fic. in loco citato ſub n. 16. verſ. item ſeptimo intelligas
Boer. in d. deciſ. 13. n. 48. Marſ. ſingul. 677. a tenuis vſq;
annis poſt princ. & Bertazzol. d. conſ. 40. nu. 5. verſ. 3.
opinio Bartoli limitatur, quam tamen limitationem
non habuit, pro vera voluit in cõtingentijs facti atten-
dere Conſil. Neapolit. ſed indiſtinctè ſeruauit opinio-
nem Barthol. etiam quod fur, cum rebus ablatis non
ſtetiſſet per diem in loco, vbi cum illis fuit inuentus, &
captus, vt refert Capyc. d. deciſ. 104. ſub nu. 2. 3. quam
limitationẽ ipſe etiam ſcio non fuiſſe obſeruatam, &
fures captos cum rebus alibi furatis eodem die fuiſſe
punitos propter opinionem Bart. quæ vbi ſeruanda ſit,
non videtur recipere hanc reſtrictionem de reſidentia
furis cum re ablata in loco contrectationis ſaltem per
vnum diem, vt bene conſiderat Capyc. cum quo po-
ſtea videns obſeruantiã curiarum opinionis Bartoli in-
diſtinctè, ego ſæpius trãſiui mutato in melius propoſito.

E P I T O M E.

Quod relegatis, & confinatis in aliquo loco poteſt iuſtè comminari pœna mortis naturalis, ſi reperti fuerint extra fines eis aſſignatos, & non obſeruare confinia.

S V M M A R I A.

Condemnandus ad triremes in perpetuum, ſi exiſtat inhabilis, & inutilis atq; etiam, pœnæ pecuniariæ ſit incapax ob paupertatem, relegatur in certo loco, cum hoc quod, vbi extra illum locum reperiatur, capite puniatur ad mortem, num. 1.

Condemnatis ad triremes addi poteſt, quod quandocunq; reperiantur triremibus ſoluti illicò vltimo ſupplicio afficiantur, num. 2.

Deportato in inſulam comminari poteſt in ſententia, quòd ſi ab inſula receſſerit, mortis pœnam ſuſtineat, n. 3. & idem in relegatis extra terminos alicuius prouinciæ, ſi non ſeruauerint dictos fines, num. 7.

Condemnari quis poteſt a Iudice in pœnam pecuniariam, ea conditione appoſita, quod ſi intra certum tempus illam non ſoluerit corporali pœna, aut membri mutilatione, vel etiam decapitatione puniatur, num. 4.

Seruatur iſthæc concluſio in Vrbe, & in ſtatu Eccleſiaſtico, num. 5.

Pœna corporalis cum in defectu pecuniariæ imponitur, Iudex animaduertat, vt iuſta ſit, & boni Viri arbitrio conueniat iuxta facti & perſonarum qualitatem, num. 6.

Mendicans validus qualiter fuerit condemnatus per Senatum Brugenſem, num. 7.

CASVS C. LXIV.

1 INconueniens alias non putaui, vt is, qui ex delicto
in pœnam triremium in perpetuum condemnari
debuerat, & ad remigandum inhabilis erat, & penitus
in triremibus inutilis, & pœnæ pecuniariæ ob pauper-
tatem incapax, relegaretur, ſeù confinaretur in certo
loco cum hoc, quòd vbi extra locum illũ reperiretur,
& fines confinij non ſeruaret, capite puniretur ad
mortem, cum alioquin fruſtratoria, & inanis eſſe re-
legatio, ſeù confinatio, & ferè impunè ſperni poſſet,
cum in pœnam non obſeruatæ condemnationis nulla
pœna illi poſſet imponi, quæ effectum ſortiri deberet,
quàm carceris, quæ ab initio fuit viſa nimis mitis, vltra quod
fuit conſideratum, quòd carceratus potuiſſet fame pe-
rire, ſi enim in ſupremis tribunalibus ſolet cõdemnatis ad
2 triremes addi dicta qualitas, quod quandocunq; reperire-
tur liberatus a dictis triremibus illico vltimo ſuplicio
afficeretur, vt habetur per Thomam Grammat. deciſ.
8. in cauſa Regij fiſci in princ. & per Vincent. de Fran-
ch. deciſ. 140. Ex vſitata pœna ſub num. 10. poſt verſ.
cœteri domini in prima parte, neſcio videre, cur etiam
addi non poſſit relegatis, & cõfinatis talem pœnam tri-
remium eorum vita durante, merentibus, licet in eam
condem-

Iudex monetur, vt in imponenda falſi pœna animaduertat ad qualitatem cauſæ, an ſcilicet capitalis ſit, an non, & ſi capitalis non ſit, an leuis, an grauis, num. 16.

Teſtis falſus tenetur erga partem, quam grauauit de omni damno contingente propter illud falſum teſtimonium, numero 27.

Corrumpens teſtes ad hoc ipſum tenetur, num. 28.

CASVS C. LXV.

1 FAlſi crimen grauiſſimum eſſe, & nullum aliud reperiri, quod ita famam, & ſtatum hominis vituperet ſicut illud, in tantum, quod pœnæ mortis ſimile
ſit, dixit eleganter Paulus de Caſtro conſ. 130. videtur
dicendum, quod dictus Præsbyter poſt princ. lib. 1. quē
ſecuti ſunt Marſil. in Rubr. ff. ad leg. Cornel. de Falſ. n.
17. verſ. & dixit, & Boſſ. in pract. crim. tit. de falſ. num.
2 72. verſ. & in hoc crimine falſi, & falſitatem eſſe adulterio, homicidio, & veneficio deteſtabiliorem recenſet
Angel. de Peruſ. in §. mittores, nu. 12. in auth. de nupt.
quem refert Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. caſu 306.
num. 13. verſ. hinc Angel. & ſubdit Menoch. ob illius
3 crimen Luc. de Penna in l. mulieres col. 4. verſ. vlt. nota, quod priuilegium nobilitatis perditur, C. de dignit.
lib. 12. quem locum voluit allegare Menoch. & non alium in libro meo adductum, vt ideo mirandum nō ſit,
ſi contra teſtes in criminalibus cauſis falſum deponētes grauis admodum iure communi impoſita ſit pœna.

4 Si enim cauſa ſit capitalis, & teſtis falſum teſtificetur ad offenſam cōtra imputatum, tenetur, pęna mortis, ita eſt text. in l. 1. §. præterea, ibi, quiuè falſum teſtimonium dolo malo dixerit, quo quis publico iudicio
rei capitalis damnaretur, ff. ad l. Cornel. de Sycar. per
quem text. dixit Bald. in c. 1. §. iniuria punitur in fin.
num. 20. de pace iuram. firm. in vſib. feud. quod falſus
teſtis in cauſa homicidij punitur tanquam homicida, ſi
5 deponit contra innocētem dolo malo, idem voluit ipſe Bald. in l. 2. num. 6. verſ. ſi autem, C. de reb. credit. &
in l. & ſi legibus ſub num. 2. verſ. interdum obrepitur
deierando, C. ſi contra ius, vel vtilit. publ. Alex. in addit. ad Bart. in d. l. 1. in princ. in apoſtilla in verbo lege
Cornelia ſub litera A, poſt medium, & conſ. 55. in cauſa inquiſitionis in princ. num. 1. lib. 7. Guid. Pap. deciſ.
44. teſtis in princ. Iaſ. in l. & ſi legibus in fine, num. 6.
verſ. ſecundo quia teſtis, C. ſi contra ius, vel vtilit. publ.
Marſil. in d. §. præterea in ſecundo notab. num. 2. & in
l. 1. in princ. ff. ad leg. Cornel. de Falſis, & conſ. 27. ſuper dubitatione præmiſſa num. 1. Gramat. vot. crim. 5.
num. 1. Couar. lib. 1. var. reſolut. c. 9. ſub num. 1. ad fin.
& in relectio. cap. quamuis de pactis in ſexto, in 1. par.
§. 7. ſub num. 6. verſ. ſed ſi quis in cauſa capitali, Boſſ. d.
tit. de falſ. nu. 138. verſ. item adde, quod dicens falſum,
& iterum num. 169. verſ. & aduerte, Felyn. in c. ſicut n.
2. verſ. nota tertio, de teſtib. Corſet. in ſuis ſingular. in
verbo teſtis, num. 12. incip. falſus teſtis, Clar. in §. falſum
num. 8. verſ. teſtis, qui falſum teſtimonium deponit in
iud. vbi ait, quod ita in facti contingentia ſeruauit Se-
6 natus Mediolani, qui iuſſit furcis ſuſpendi duos teſtes,
qui in cauſa criminali falſum teſtimoniū ad offenſam
depoſuerant, & refert etiam Papon. atteſtantem ſic
pluries fuiſſe ſeruatum per parlamentum Pariſienſe,
Addition. ad Salycet. in d. l. 2. C. de reb. credit. in addit.
in verbo ſimilitudine ſupplicij ſub litera C, dicens ita
ipſo preſente in ſacro Senatu Pariſienſi pronunciatum
contra quendam nobilem nomine Balthazarem patriæ
Prouinciæ, qui in cauſa capitali Marchionis de Treus
eiuſdem Prouinciæ fuerat falſus teſtis, & fuit eodem
anno in feſto Diui Claudij Securi percuſſus, Don Ludouic. de Peguer. in ſuis deciſionibus, ſeu quæſt. crim. c.
19. per totum, & præcipuè num. 5. verſ. atque ideo, vbi
ſubdit, ita fuiſſe concluſum in Sacro Regio criminali
conſilio Cathaloniæ, & laqueo in alta furca ſuſpēſum
teſtem, qui falſum teſtimoniū in capitali cauſa aduerſus reum dixerat, Cacheran. deciſ. Pedemont. 19. teſtis
examinatus nu. 1. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. cent. 4. caſu 306. num. 2.

Et licet tex. in d. §. præterea loquatur in perhibente
falſum teſtimonium contra Reum in crimine publico,
& capitali, & proindè gl. ibi velit, quod ad hoc, vt falſus teſtis pœna mortis ex illa l. teneatur, opus eſt, quod
7 duo copulatiuè cōcurrant, quod ſcilicet crimen ſit publicum, & capitale, & alias nō procedat ille tex. ſed locus ſit pœnæ ordinariæ falſi per l. 1. in princ. ibi teſtimoniauè falſa inuicem dicenda dolo malo coierit, ff. ad
leg. Cornel. de falſ. & eam gloſſ. ſequuntur Salycet. in
d. l. 2. ſub num. 4. in fin. C. de reb. credit. Marſil. in d. §.
præterea ad fin. verſ. venio igitur, & Boſſ. d. tit. de falſ.
ſub nu. 169. verſ. & aduerte, & tit. de periuriis in princ.
ſub num. 1. verſ. vide breuiter, & vltra eos Guido Pap.
8 d. deciſ. 44. poſt princ. Tamē veritas videtur, quod ſufficit crimen eſſe capitale, licet non ſit publicum, ita enim loquitur Bald. in d. l. 2. C. de reb. credit. & in d. l. &
ſi legibus, C. ſi contra ius, vel vtilit. public. dicens vbique teſtem falſum in cauſa capitali contra reum puniri
lege Cornelia de Sycariis. In cauſa autem non capitali
teneri lege Cornel. de falſis, & ita etiam loquuntur Alex. d. conſ. 55. num. 1. Gramat. d. voto 5. Menoch. d.
caſu 306. Couar. d. cap. 9. & d. §. 7. & Don Ludouic. de
9 Peguer. & ita etiam intelligendi ſunt Iaſon, & Clar. licet videātur loqui generaliter in cauſa criminali, cum
alioquin malè loquerentur, quia ſi cauſa non eſt capitalis, teſtis falſus capitaliter non punitur, ſed pœna ordinarij falſi tantum, vt ſupra diximus, & infra tractabitur, vbi etiam qualis ſit hæc pœna falſi explicabitur.

Et quod ſatis ſit ad puniendum pęna mortis teſtem
dicentem falſum teſtimonium cōtra imputatum, quod
crimen ſit capitale, etiam quod non ſit publicum, probatur authoritate Bald. in c. 1. in princ. col. pen. ſub n.
21. verſ. ſcias quod de iure communi de pace tenenda
in vſib. feud. vbi dicit, quod falſus teſtis in cauſa crimi-
10 nali debet puniri eadem pœna, qua punitetur Reus de
crimine intentato contra quem depoſuit, ſi crimen illud probaretur, puta pęna capitis, vel furcarum per d.
l. 1. d. §. præterea, & illu ſequuntur Alex. in allegata addit. ad Bart. in d. l. 1. in princ. & d. conſil. 55. ſub num. 1.
lib. 7. Marſil. in d. §. præterea in ſecundo notab. num.
2. & d. conſ. 27. ſub num. 1. & in d. l. 1. in princ. ff. ad l.
Cornel. de falſ. Gramat. d. voto 5. ſub num. 1. Iaſon d.
l. & ſi legibus ad finem num. 6. verſ. ſecundo quia teſtis,
C. ſi contra ius, vel vtilit. publ. Boſſ. d. tit. de falſ. num.
169. verſ. & aduerte, Don Ludouic. de Peguer. d. c. 19.
per totum, & præcipuè ſub nu. 5. poſt verſ. atque ideo,
& idem tenuit ipſe Bald. in l. præsbyteri octaua ante n.
11. verſ. extra quia materia eſt valde quæſtio, C. de Epiſcop. & Cleric. & in l. data opera num. 20. verſ. falſus
teſtis, C. qui accuſare non poſſ. & in l. 2. num. 6. verſ. ſi
autem, C. de reb. credit. Cacheran. d. deciſ. 19. num. 1.
Couar. d. §. 7. ſub num. 6. verſ. ſed ſi quis in cauſa capitali, ſi enim falſus teſtis ad offenſam punitur eadem pœna, qua puniendus eſſet Reus ſi de crimine conuinceretur, vt præfati dicunt Doctores, neceſſariò ſequitur,

quod

quod ſi capitale ſit delictum licet non publicum, teſtis teneatur capitaliter, prout teneretur Reus, quia alias non adeſſet eadem pœna, nec ſupplicij ſimilitudo, Ad idem facit dictũ elegans Angeli in l. vbi, per illum text. in fine C. ad leg. Corn. de falſ. quod quando falſum eſt

11 valde graue, punitur capitali pœna, refert, & ſequitur Capyc. deciſ. Neap. 130. in tertio dubio ſub n. 21. poſt verſ. ſed altius aliquantulum repetendo materiam.

12 Quod procedit nedum quando propter atteſtationem talis falſi teſtis Reus fuit capitaliter punitus, ſed etiam quando fuit abſolutus, nam nihilominus dictus teſtis tanquã homicida tenetur, ita dixit expreſsè Felyn. in d. c. ſicut. nu. 2. in tertio not. extra de teſtibus & idẽ apertè tradit Guid. Papę, d. deciſ. 43. poſt princ. n. 1. & 2. dicens ita de facto per Delphinale Parlamentum deciſum, & ſequitur ibi Additio in verbo damnaretur, ſub lit. D, quæ plura comprobando allegat, & optimè colligitur ex traditis per Marſil. d. conſ. 27. ſub nu. 5. & ſeq. verſ. nec obſtat ſi diceretur, & eſt de mente aliorũ Doctorum ſupra allegatorum, qui indiſtinctè loquuntur, nec ſe reſtringunt ad caſũ, in quo Reus ex falſa teſtificatione fuerit condẽnatus, imò videntur apertè loqui etiam ſequuta abſolutione, dũ inquiunt teneri falſum teſtẽ eadẽ pęna, qua teneretur Reus, ſi crimẽ verè contra eũ probatum fuiſſet, & eſt veriſſima, & certiſſima opinio de iure, vt oſtendit Cacheran. deciſ. Pedam. 39. teſtis examinatus n. 1. & 2. qui tamẽ ſubdit n. 3. verſ. in contrarium, quod de cõſuetudine non obſeruatur, vt

13 tam rigoroſa pœna imponatur, niſi quando propter depoſitionem huiuſmodi teſtis ſubſecuta fuit cõdemnatio, & exequutio contra Reum, quo caſu bene procedit tex. in d. §. præterea, qui exigit capitalem condẽnationem Rei, nec extenditur ad alios caſus, vt aduertunt Marſil. in d. §. præterea, ſub n. 6. verſ. ſed quęri poteſt ad fin. & Gramat. voto crimin. 5. ſub n. 2. verſ. quibus non obſtantibus in fine, ex quorum, & aliorum dictis concludit ipſe, quòd hanc ſententiam veluti mitiorem ſequutus eſt Senatus condemnando teſtem, qui depoſuerat falſum contra imputatum de vxoricidio per ſentẽtiam abſolutum, in amputationem manus cũ publicatione bonorũ iuxta formã decreti Ducalis, quæ opinio multũ mihi placet, licet in caſibus Guid. Papæ, & Don Ludouic. de Peguer. fuerit de facto ſeruatum contrarium, & ad mortem punitus falſus teſtis contra Reũ poſtea innocentem repertũ ex propria eiuſdem

14 teſtis aſſertione, & tex. in d. §. præterea poſſit in contrarium ponderari, vt per Guid. Papæ, vbi ſupra, & rigoroſa opinio iure defendi poſſit, quia ſempre melius eſt ſequi benigniorem opinionem, vbi de hominis vita agitur; Hinc dicit Clar. in d. §. falſum ſub nu. 8. verſ. teſtis, qui falſum, quòd licet Senatus in contingentia facti fecerit ſuſpendi duos falſos teſtes, vt ſupra retuli, quòd tamen non ſolet ſemper hac ſeueritate vti, ſed quandoq; mitius agere, & in pœnam triremium, vel fuſtigationis eos damnare, quam opinionem ego quoq; ſum ſæpè ſequutus, quando Reus fuit abſolutus condẽnando in cauſis capitalibus huiuſmodi falſos teſtes

15 ad triremes, & vt plurimũ in perpetuum, mittendo etiam quandoq; eoſde mithratos, & cum nota, quam breue vocant continente executionis cauſam per loca publica ad maiorem eorũ infamiã, & ignominiã & ad aliorum terrorem, & exemplũ, eſt enim hæc pęna mithrationis, tanquã exemplaris multũ in vſu maximè in Tuſcia, & connumeratur inter pęnas corporales, quia

16 continet corporis coercitionem, & infamat non ſecus, ac fuſtigatio, catena, vel quid ſimile, vt dicit Diaz. in pract. crim. canon. c. 146. in verbo corporalibus nu. 2. ſequitur Menoch. in d. tract. de arbitr. Iudic. lib. 1. q. 80. n. 16. caſu n. 40. & 41. qui alios refert, quibus addi poſſunt dicta ſupra caſu 28. ante fin. vbi de fuſtigatione egimus, probando eam, & corporalem eſſe, & infamiã irrogare; Sanè vbi ex depoſitione taliũ teſtium Reus

17 fuiſſet capitaliter condemnatus, ſemper condemnarem teſtes ad mortem, nec illos excuſarem ſi ex gratia contra ipſum Reum condemnatio non exequeretur, quem caſum tamen nunquam habui in facto.

18 Quod ſi cauſa capitalis non ſit, ſed minoris pœnæ teſtis, falſus ad offenſam capitaliter non tenetur, ſed pœna ordinaria falſi, d. l. 1. in princ. ff. ad leg. Corn. de falſ. Bald. in d. l. & ſi legibus n. 2. verſ. interdum obrepitur deierando C. ſi contra ius, vel vtilit. publ. & in d. l. 2. nu. 6. verſ. ſi autem C. de reb. credit. & ſentiunt a fortiori Salicet. ibdem ſub n. 4. in fine, & Boſſ. d. tit. de falſ. ſub n. 169. verſ. & aduerte, & alij, de quibus memini ſupra in verſ. & licet text. volentes, quòd etiam ſi crimen ſit capitale, dummodo non ſit publicum, talis teſtis non puniatur pœna capitali, ſed de falſo tantum, & facit tex. in d. l. vbi in fine C. de falſ.

19 Eſt autem pœna falſi in perſona nobili, vel in dignitate conſtituta deportatio cum publicatione bonorũ d. l. 1. §. fin. ff. ad leg. Corn. de falſ. In Plebeo, damnatio in metallum d. l. ſi quis aliquid §. qui viui teſtamentum ff. de pœn. In ſeruo autem, vltimum ſupplicium d. l. 1. d. §. fin. ff. ad leg. Corn. de falſ. vbi Bart. hoc modo intelligit dicta iura, & ſequitur Capyc. deciſ. Neapol. 153. Notarius n. 1. qui tamen ſubiungit, quòd Iudices, maleficiorum faciunt duos tantum gradus, videlicet, quia

20 in libero homine ponunt deportationem cum publicatione bonorum, & in ſeruo vltimum ſupplicium iuxta diſtinctionẽ d. l. 1. d. §. fin. ff. de falſ. & §. item lex Cornelia de falſis Inſtit. de public. iudic. quam tenent Albertus de Gãdino in tract. malefic. tit. de falſarijs ſub nu. 3. verſ. eſt autem pœna falſi, Bonifac. de Vitalin. ibidem in ſuo tract. malefic. tit. de falſ. nu. 3. verſ. pœna autem falſi eſt, & poſt illos Marſil. in rubr. ff. ad l. Corne. de falſ. n. 3. verſ. & pr. dico Alex. d. conſ. 55. ſub n. 1. in fine Menoc. d. caſ. 306. n. 2. verſ. regulariter, & ſub n. 3. verſ. quo circa, Additio ad Guid. Papę d. deciſ. 44. in verbo ſed incidit in crimen falſi ſub lit. C. Clar. d. §. 7. ſub n. 6. poſt verſ. teſtis autem, & videtur tex. in l. vbi in fine ſecundũ intellectum iuncta ibi gloſſa in verbo commiſſi C. de falſ.

21 Sed quia hæc pœna in libero homine non eſt hodie in vſu, vbi adſint ſtatuta ſuper hoc prouidentia ſtabitur ipſis ſtatutis, illis autẽ deficientibus pœna erit arbitraria Iudici, vt in puncto dicunt Gand. d. tit. de falſar. ſub n. 3. verſ. ſed hodie, Alex. d. conſ. 55. n. 2. verſ. verũ quia lib. 7. Capyc. d. deciſ. 153. n. 2. Clar. in d. §. falſũ n. 40. verſ. ſed quæro quæ ſit pęna falſi, Menoch. d. caſu 306. ſub n. 8. poſt verſ. legibus Longobardorũ Nec tamen delinquentiũ bona publicãtur per Auth. bona dã-

22 natorum C. de bon. damn. vt in indiuiduo tradunt Bonifac. de Vitalin. d. tit. de falſ. ſub n. 3. verſ. ſed iure nouo, Alex. d. conſ. 55. ſub nu. 1. in fine; Additio ad Guid. Papæ d. deciſ. 44. in d. verbo, ſed incidit in crimẽ falſi, litera C, in fine, Capyc. d. deciſ. 153. nu. 4. Menoch. d. d. caſ. 306. ſub nu. 3. verſ. quo circa & eſt gloſ. in d. l. 1. d. §. fin. in verbo publicatio, ff. ad leg. Corn. de falſ.

23 Si verò teſtis falſum deponat ad defenſam rei cõtra fiſcum, etiam quod cauſa ſit capitalis, nõ punitur pęna

mortis,

mortis, ſed alia mitiori cum fiſcus tractet de lucro, &
nihil ea realiter auferatur, vt in terminis concludunt
Marſil. in d. l. 1. d. §. prætcrea. nu. 6. verſ. ſed quæri po-
teſt, ff. ad leg. Cornel. de Sycar. Boſſ. d. tit. de falſ. ſub n.
138. verſ. item adde, quod dicens falſum Gramatic. d.
vot. 5. num. 2. & ſeq. vſque ad finem, referens talem te-
ſtem fuiſſe cõdemnatum ad triremes ad tempus, licet
prius fuiſſet condemnatus ad manus mutilationem. A-
lex. cõſ. 55. ſupra allegato in fine, lib. 7. Clar. in d. §. fal-
24 ſum, num. 8. poſt verſ. teſtis, qui falſum teſtimonium
deponit poſt princ. vbi inquit, quod hoc caſu incidit in
pœnam falſi, quæ hodie ceſſat. & in eius locum ſucce-
dit pœna extraordinaria arbitrio Iudicis, & refert, ita
conſuluiſſe Alex. ſupra citatum, & ita etiam iudican-
do tenuiſſe conſilium Neapolitanum, qui talem teſtem
condemnauit ad triremes ad tempus, vt per Gramatic.
etiam ſupra relatum, Menoch. d. caſu 306. in fine, ſub
num. 37. verſ. huc etiam pertinet, qui ſequitur Alex. &
Gramat. in dictis locis, & ita vidi ſeruari, & multoties
ipſe ſeruaui, vt ſcilicet falſus teſtis ad defenſam reorũ
cõtra fiſcum in quacumque cauſa etiam capitali ſem-
per condemnetur citra mortem, puta in pœnam trire-
mium ad tempus, vel fuſtigationis, vel exilij, aut rele-
gationis temporalis, & quandoque etiam in pecunia-
riam pœnam iuxta facti, & perſonarum qualitatem, cũ
in arbitrarijs non poſſit certa conſtitui regula, ſed de-
25 terminatio variari debeat ſecundũ circumſtantias de-
lictum aggrauantes, vel minuentes, & ſecundum tem-
porum conditionem, quæ quandoque minorem, quan-
doque maiorem exigit eorundem criminum punitio-
nem. Debebit tamen Iudex rectus, & diſcretus in pri-
mis animaduertere ad qualitatem cauſę, in qua falſitas
26 commiſſa eſt, vt non eandem in omni cauſa imponat
teſtibus pœnam, nam alia exigitur in capitali, alia in
non capitali, & rurſus in non capitali, alia in graui, alia
in leui, ne ipſe Iudex de iniquo redarguatur arbitrio,
ſed omnibus penſatis iuſtum proferat iudicium, cum
proprium ſit iuſtitiæ punitiuæ, vt pœna iuxta ſceleris
menſuram imponatur.
27 In omni tamen caſu teſtis falſus in foro contentio-
ſo tenetur erga partem, quam grauauit de omni dam-
no contingente propter illud falſum teſtimoniũ Clar.
in d. §. falſum, ſub nu. 19. poſt verſ. pęna autem teſtis. &
vltra eum Bald. in l. Præsbyteri ſub nu. 13. verſ. quid in
eo, in fine, C. de Epiſcop. & Cler. & multum clarè Iaſ.
in l. Diuus, nu. 29. verſ. in gloſ. ibi conteſſes, ff. de re iu-
28 dic. vbi idem dicit de corrumpente ipſos teſtes.

E P I T O M E.

Accuſatores falſi, & calumnioſi in cauſis criminalibus, quibus ſint afficiendi pœnis, cum hodie ſublata ſit talionis pœna.

S V M M A R I A.

Accuſatores olim talionis pœna puniebantur ſi in accuſatione deficiebant, num. 1.

Hodie pœna talionis non eſt in vſu, & Iudicis arbitrio punuatur, num. 2.

Accuſatores calumnioſi grauiter puniuntur, & quandoque etiam morte mulctantur, cuius rei referuntur exempla, num. 3.

Punitur ad ſimilitudinem ſupplicij, qui aliquem facit capere, qui poſtea appareat innocens, num. 4.

Accuſatores falſi damnantur ad triremes in perpetuum, vel ad tempus, & incedere debent per loca publica, cum mitra in capite, & nota in pectore ecuadum ſententiam Authoris, num. 5.

Et ibidem refert iudicium de quodam calumniatore, qui de corruptela impuauit duos Iuriſconſultos.

Corruptelæ crimen inter magnas, & capitales cauſas reputatur, & in multis delicto leſæ maieſtatis aſſimilatur, nu. 6.

Iudex corruptus ex legibus Municipalibus Magni Ducis Aetruriæ punitur pœna pecuniaria, & priuatur officijs, & inhabilitatur in perpetuum ad alia obtinenda, & inſuper infamia notatur, num. 7.

Fama cunctis rebus, & propriæ etiam vitæ antefertur, num. 8.

Infamia pœna mortis æquiparatur, num. 9.

Accuſator calumnioſus inducens falſos teſtes ad probandam accuſationem tenetur de falſo, & maiore pœna, quam ex ſimplici calumnia, punitur, num. 10.

Calumniator ſolitus calumniari acrius puniendus eſt, quam is, qui ſemel tantum calumniatus eſt, num. 11.

Calumniari ſolitus puniri poteſt in pęnam amputationis linguæ, & capitis, & in executione præcedit decapitationem, linguæ amputatio, num. 12.

Accuſatores in cauſis non capitalibus, vel alias non grauibus condemnantur, vel in pœnam fuſtigationis, vel merlinæ, ſeu catenæ infamis, aut exilij, vel relegationis ad tempus, vel aliter iuxta facti, & perſonarum qualitatem, nu. 13.

Accuſatores condemnandi ſunt ſemper ad refectionem expenſarum, & damnorum reo abſoluto, num. 14.

Accuſator non excuſatur à cõdemnatione expenſarum, etiam quod excuſetur à pœna calumniatorum, quia ſufficit temeritas, & quod non adſit legitima, & iuſta cauſa accuſandi, num. 15.

Accuſator quando dicatur calumniari, & quando à calumnia excuſetur, traditur num. 16. remiſſiuè.

CASVS C. LXVI.

1 ACcuſatores olim regulariter ſe inſcribebant ad
pœnam talionis, ſeu ad ſimilitudinem ſupplicij,
ſi in accuſatione deficerent, & ita iure puniebantur l.
ſi cui ff. de accuſat. l. qui crimen, C. qui accuſ. non poſſ.
l. 2. verſ. ex longinquo, C. de exhib. nd. rei, l. fin. C. de
accuſat. l. 2. §. fin. C. de his, qui latron. occult. l. 1. §. pe-
nult. cum gloſ. in verbo capitali, C. de famoſ. libell. l. 3.
§. nam Diuus Adrianus iuncta gloſ. in verbo relegare-
tur in fine, ff. de teſtib. cap. tuæ de procurat. & vbique
ſcribentes, gl. in l. athletas, §. item præuaricator in ver-
bo ex vtraque ad finem, ff. de his, qui not. infam. & in
c. cum dilectus in verbo calumniandi circa medium,
de calumniator. gloſ. & Doctores in cap. ſuper his, de
accuſat. Angel. Aret. in tract. malefic. in verbo, & ad
querelam Titij, num. 5. verſ. ſecundo requiritur, & ibi
Auguſt. de Arim. in addit. latè Clar. in pract. crimin. q.
12. num. 15. verſ. dixi quoque, ſed cum hodie moribus
receptum ſit, eam inſcriptionem non eſſe neceſſariam,
2 & pœnam talionis, ſeu ſimile ſupplicium calumniato-
ribus non inferri, Bart. in d. l. ſi cui, num. 2. in fine, & in
l. pen. §. ad crimen, col. 1. num. 2. ff. de publ. iudic. Gan-
din. in tract. de malefic. in Rubr. qualiter fiat accuſatio
num. 6. verſ. nec immerito, Salycet. in d. l. qui crimen,
ſub num. 4. Felyn. in d. cap. ſuper his, col. 4. ſub num. 5.
verſ. vltimo nota, de accuſat. Angel. Aret. & Auguſt. de
Arim. in loco citato, & diffusè Clar. d. q. 12. num. 17.
verſ. cœterum hodie, & latius q. 81. num. 3. verſic. ſed
nunquid hæc pœna talionis, Didac. & Couar. & Me-
noch. ſtatim citandi erit arbitrio iudicis puniendus ac-
cuſator, qui in probatione criminis defecerit, vt eſt tex.
optimus in d. cap. ſuper his, & in l. & in priuatis, ff. ad
Sena-

Digitized by Google

Senatuſconſult. Turpill. & tradit gl. in d.c.tuæ in ver-
bo effectum, de procuratorib. & ita per aliqua ex præ-
dictis iuribus, & authoritatibus decidũt Didac. Couar.
lib.2. variar.reſol.c.9. ſub nu.1. verſ.olim ſanè, & Me-
noch.in tract.de arbitr.Iudic.lib.1.q.79.num.5. & la-
tius lib.2.centur.4. caſu 322. num.3.& ante eos Boſſ.
in pract.crim.tit.de accuſat. ſub num.17. verſic. quin-
to quæro, in fine, & tit.de præuaricator. calumniator.
& tergiuerſator. num.8. verſ.item ſcias, & ſentit Clar.
d.quæſt.81.ſub num.3. circa finem, verſ. ſcias tamen,
cum quibus concordat Farinac. poſt hæc ſcripta viſus
lib.1. quæſt.crim. tit.de accuſation. quæſt.16. num.5.
verſicul. calumniatoris pœna, & Maſcard. pariter his
ſcriptis viſus de probat lib.1.concluſ.24.num.2. poſt
Romen.in l 1. num.6. verſ.item nota, C.de aduoc. di-
uerſ.iudiciorum.

3 Sed & ſi ſublata eſt pœna Talionis, & ſimilitudinis
ſupplicij, contra huiuſmodi accuſatores calumnioſus,
puniuntur tamen grauiter, & quandoque etiam pœna
mortis, refert enim Boſſ.tit.de falſis nu.171.verſ.quod
volui commemorare, quod dum alias, quidam magnus
Vir fuiſſet accuſatus apud Cæſarẽ, quod recepiſſet ſti-
pendia pro pluribus equis, & militibus, quam haberet,
cõperto, quod accuſatio fuerat calumnioſa, accuſator
morte mulctatus fuit, & dicit Bald. in l. & ſi legibus ad
finem, nu.3. verſ.ſecundus intellectus, C. ſi contra ius,
vel vtilit.publ. quod vidit de facto decapitari quẽdam,
qui ex inimicitia, quam vno habebat fecit illum incar-
cerari tanquam capitaliter bannitum, & in libro publi-
co bannitorum deſcriptum, cum adeſſet identitas no-
minis, licet non eſſet ille, qui erat bannitus, ſed alius,
propter quod fuit in magno periculo ammiſſionis vi-
tæ, & vix potuit probare de diuerſitate corporis, vnde
tali improbitate comperta. Poteſtas iuſſit illum accu-
ſatorem decapitari, & Bald. ſequuti ſunt ibi Paul. de
Caſtr.in fine, nu.2.& Iaſ.ibidem nu.2.verſ.item per iſtã
legem, & Maſcard. his ſcriptis viſus d.concluſ.24.in fi-
ne, nu.18.& idem dixit ipſe Bald.in l.2. in fine, nu.4. C.
de his, qui latr.vel alijs crimin. reos occult. vbi notat,
4 quod qui facit aliquẽ capi, qui poſtea apparet innocẽs
debet puniri ad ſimilitudinem ſupplicij, & ſubdit, quod
pro hoc fuit decapitatus quidã Peruſij, propter quod
vltimum dictum Baldi dixit Clar. immemor primi d. q.
81. ad finem verſ. ſcias tamen, quod quamuis ſublata
ſit pęna talionis, ſi aliquis faceret capi aliquem pro cri-
mine capitali, qui eſſet innocens, & appareret quod
per calumniam id feciſſet, vt illum decapitari faceret,
forte ipſe non euitaret ſimilem pœnam, & ſubiungit
ſimul vidiſſe in facti contingentia quod quædã mulier,
quæ accuſauerat quoſdam, quod illam per vim, & prę-
poſtera Venere cognouiſſent, & deinde falſa fuerat
querelã eſſe falſam, vix euaſiſſet pęnã vltimi ſupplicij,
niſi fuiſſet prægnans, qua re attenta, fuit tantummodo
condemnata ad catenam infamem, & ſubnectit, quod
alius propter falſam notificationem fuit per triẽnium
ad triremes condemnatus, & Clar. ſequitur Farinac.d.
q.16 ſub num.5. poſt dictum verſ.calumniatoris pęna,
qui i eo cõcludit, modo eſſe pecuniariam, modo cor-
poralem iuxta facti, & perſonarum qualitatem.

5 Ego ſanè pluries in cauſis capitalibus, vel alias gra-
uibus fui in voto, quod huiuſmodi falſi accuſatores
condemnarentur ad triremes in perpetuum, vel ſaltem
ad tempus non modicũ, & ante tranſmiſſionẽ ad trire-
mes inceaeret per loca publica cũ mithra in capite, &
nota in pectore, quã breue vocant cauſam continẽte,
quod nuper obſeruaui contra quendã, qui calumnioſè
imputauerat duos Iureconſultos nõ mediocris nomi-
nis, quod cũ eſſent Iudices delegati in quadã eius cau-
ſa ciuili ipſa lite pendẽte ab eodẽmet litigatore, & de-
latore accepiſſent, vnus centum quinquaginta ſcutos,
& alter torquẽ auream vnciarũ quindecim, vel ſexde-
cim, licet iure illum ad mortẽ condemnare potuiſſem,
cum iure communi huiuſmodi cauſa dicatur grauis, &
6 crimẽ corruptelæ reputetur inter magnas, & capitales
cauſas, & in multis delicto lęſæ maieſtatis aſſimiletur,
vt per Gramat. cõſ.crim.35. In cauſa magnifici Anto-
7 nij nu.1. cũ ſeq & ex legibus municipalibus magni Du-
catus Ætrurię Iudici corrupto impoſita ſit pęna pecu-
niaria, priuationis officij in quo reperitur, & inhabili-
tatis ad omnia alia officia publica, Magiſtratus, & di-
gnitates in perpetuum, & notæ ignominiæ, & infamiæ
publicę, & ſic tractaretur de honore, fama, & exiſtima-
tione inſignium, & nobilium Virorum, & in doctorali
dignitate conſtitutorum, & in publico etiam Gymna-
ſio legentium, quæ nõ modo cunctis rebus, ſed & pro-
8 priæ vitæ auferetur, Menoch. de arbitr. Iudic.lib.2. ca-
ſu 377. num.19.& caſu 396.nu.7 per l.iſti quidem, §.
pen.ff.quod met.cauſ.vt non immerito pęnam infamię
9 morti æquiparari dixerit idem Menoch.in eod. tract.
lib.1 quæſt.80. in 16.caſu, ſub num.41.de quo eſt tex.
cum gloſſ.in l.nulla in princ.ff.de manumiſſ.vind.quem
ad hoc adducit Claud. in additionib. ad conſ. Bertaz.
Patris conſ.198. litera A, verſ.ſed datur in fine lib.1.in
criminalibus, & non ſolum falſam imputationem pro-
poſuiſſet, ſed etiam pro ea ſuſtinenda falſos teſtes in-
duxiſſet, quo caſu etiam de falſo teneri eum, & maiori
10 pœna, quam ex ſimplici calumnia puniri, voluit Bald.
in l.quicumque, col.fin.num.31.verſ.deinde nota gloſ.
C.de ſeru.fugit. Sentit Boſſ.d.tit.de accuſat. ſub num.
17. verſ.quinto quæro circa mediũ, & apertiſſimè tra-
dit Auguſt.de Arim. in addition.ad Angel. de maleſic.
in d. verbo, & ad querelam I mij, in Apoſtilla ad verſic.
quæro aliquis produxit falſam accuſationem ſub n.92.
quæ falſi pœna qualis ſit conſtat ex dictis in proximè
præcedenti caſu. Et in tali admixtione falſitatis teſtiũ
cũ falſitate accuſationis poſſe pœnam mortis arbitra-
ri dixit Farinac.d.q.16.ſub num.7.ad fin.verſ.aliquan-
do tamen, poſt Gigant.per eum relatum ita in contin-
gentia facti fuiſſe ſeruatũ atteſtantem, eo addito, quod
erat ſolitus in ſimilibus delinquere, nam qui calumnio-
ſas conſueuit proponere imputationes, acrius puniẽ-
11 dus eſt, quam qui ſemel tantum calumniatus eſt, vt Fa-
rinac.dicit d.quæſt.16.num.6.verſ.ſi enim aliquis poſt
Boſſ.d.tit.de accuſat.ſub num.17. in fine. In tantum vt
propter hoc in pęnam amputationis linguæ, & capitis
puniri potuiſſet, vt dicit Bal.in l.data opera nu.49.poſt
verſic.reuertor ad thema noſtrum, C. qui accuſ. poſſ.
& poſt eum Franc. Marc.deciſ.738. in 1.par. qui alios
idem tenẽtes refert, & ſubdit, quod in executione prę-
12 cedet amputatio linguæ, & poſtea ſequetur decapita-
tio, & incipit d.deciſ.u. quæritur, quãdo quis facit fal-
ſam accuſationem, & eſt valdè notabilis, & modernis
Criminaliſtis ignota, & faciunt dicta ſuperius caſu 158.
nu.23.& 24. In non capitalibus autem cauſis, vel alias
non grauibus mitius egi ſemper cum huiuſmodi accu-
13 ſatoribus, eos condemnando, vel in pęnam fuſtigatio-
tionis, vel merlinæ, ſeu catenæ infamis, vel exilij, aut
relegationis ad tempus, vel ictuum funis, & quandoque
etiam in pœnam pecuniariam tantum, iuxta perſona-
rum, & factorum qualitatem.

Et

14 Et vltra pęnam de qua ſupra cōdemnandi ſunt ſemper ad refectionem expenſarum,& damnorū Reo abſoluto Ang.in d.verbo,& ad querelam n.73.verſ.quæro an ſuccumbēs,& ibi Auguſt.de Arim.& latius Hier. Cuchalon.in additionib. Boſſ.d.tit.de accuſat.ſub nu. 19. 27.& 28.& d. tit. de prævaricatorib. calumn. & tergiuerſat.ſub nu.8. 10.& 11.latè Clar.in pract.crim. q.62.num.4. verſ.ſed nunquid in iſtis cauſis criminalibus,Farinac.d.q.16.nu.8.verſ.tenetur inſuper,& Menoch.in d.tract.de arbit.Iudic.lib.2.caſu 321.num.34. & eſt tex.in auth.qua in prouincia,verſ.quod ſi deſit, C.vbi de crimin.agi oportet,à qua condemnatione nō
15 excuſantur etiam,quod excuſentur à pœna calumniatorum,quia ſufficit temeritas,& quod non adſit legitima,& iuſta cauſa accuſandi,vt per Boſſ.in dictis locis, quem ſequitur Menoch. d.nu.34. quicquid dicat Clar. vbi ſupra,contra quem vidi ſæpius ſeruari in practica, prout etiā ſeruari vidiſſe teſtatur Farinac. nuper viſus poſt plures per eum allegatos d.q.16.num.13. verſ.ſed vt ingenuè fatear. Et ita etiam ex facto conſultus a Iudice reſpondit Paul.de monte Pico in conſ.29. Magnifice,& eximie Doctor nu.12.verſ.nec obſtat vltimum.
16 Quando autem dicatur accuſator eſſe in calumnia, vt condemnari criminaliter poſſit,& quando ab ea excuſari valeat, & quomodo Iudex procedere debeat, me remitto ad Angel.& Aug.vbi ſupra num.70.71.72. Boſſ. dictis tit.de accuſat. & de Prævaricat. Clar. d.q. 62. ferè in tota,& Menoch.d. caſu 321. in toto, & ad alios ab eis citatos,& nouiſſimè ad Farinac.d.q.16. ſub varijs numeris,& ad Maſcard.de probat.lib.1.concluſ. 24. 25. & 254. qui alios referunt,quibus addenda ſunt dicta in alijs reſolutionibus meis criminalibus, centur. 3. caſu 205. per totum.

E P I T O M E.

Quod pluries eodem impetu percutiens alium in eodem loco pluribus pœnis ſit puniendus,& non vna tantum, quomodocunque lex loquatur.

S V M M A R I A.

Percutiens aliquem eodem impetu bis in eodem loco punitur pro vulnere tantum,quando ſtatutum pœnam imponit pro vulnere,quia vnum eſt vulnus,& vna ſciſſura,num.1.

Diuerſimus eſt,quando ſtatutum pœnam imponit pro percuſſione,quoniam tunc plures imponuntur pœnæ,cum plures ſint percuſſiones,& plures ictus,ibidem.

Vulnus ex repercuſſione eodem loco facta ampliatum punitur pœna bini vulneris ſecundum veriorem opinionem contra Bartolum,num.2.

CASVS C. LXVII.

AD cognoſcendum, an qui alium bis eodem tempore, ſeu impetu percuſſit in eodem loco cum enſe, pugione, vel alio inſtrumento puniri debeat pro duobus vulneribus,aut pro vno tantum,pœna à ſtatuto determinata,dicit Bart.in l.ſi gemina,nu.6. verſ.ſed quæro quid è cōuerſo,ff.arbor.furt.cæſar. inſpicienda eſſe verba ſtatuti,aut enim imponit pœnam pro vulnere,aut pro percuſſione, primo caſu vna tantum pœna
1 imponitur,quia vnum tantum vulnus eſt,& vna ſciſſura,licet ampliata per ſecundam percuſſionem, Secundo caſu plures pęnę imponuntur,quia plures ſunt percuſſiones, & plures ictus, quam diſtinctionem ſequitur Florian.de S. Petro in Litem mella ſcribit in principio ſub nu.1.verſ.quid autem è contra,ff.ad l.Aquil.& poſt eum Angel.in tract.malefic. in verbo,& ipſum Titium percuſſit,& vulnerauit,num.4. verſ. quid ſi inſequar te in fine,ſed Auguſt.de Arimin.in addit.ad ipſum Angel. tenet contra Bart.in primo caſu,quod imò etiam quod ſtatutum loquatur de vulnere, locus ſit pęnæ pro duobus vulneribus, & non pro vno tantum, quando ex ſecunda percuſſione illud idem vulnus ampliatum eſt,li-
2 cet alias ſecus,& dicit quod ita tenuit Ang.de Peruſ. in d. l. ſi gemina, & allegat bonas rationes, cuius dicta ipſe approbat, quo fit, vt cum communiter vulnus ex repercuſſione in eodē loco amplietur, & vix aliter eſſe poſſit,rarò,aut nunquam euitetur pœna bini vulneris, & rectè, nam ſi ſtatutum de percuſſione meminit, res clara eſt,etiam ſecundum Bart. cum bina interuenerit percuſſio, quod ſi de vulnere loquatur, adhuc verius eſt contra Bart.duplicem dandam eſſe pœnam,& non vnam tantum, quia non eſt vulnus, prout erat ex vnica percuſſione,ſed aliud differens,& magis amplum,& a ſecunda percuſſione alteratum, & maiore cura, & impenſa indigens , maioremque dolorem patienti inferens,& maius vitæ periculum habens,vt de ſe patet,& ipſa ratio naturalis dictat.

E P I T O M E.

Quod Domini terrarum , vel caſtrorum , aut aliorum locorum , quibus præſtantur decimæ a ſubditis , poſſint ſub pœna prohibere ipſis ſubditis ne fructus colligant abſque præſentia hominis per dictos Dominos deputandi , & cuſtodes pro corumdem intereſſe apponere agris , & alia facere , per quæ prouideatur, ne decima defraudari poſſint.

S V M M A R I A.

Edictum valet , quod ſubditi debentes decimas dominis non colligant fructus, abſque præſentia hominis per ipſum Dominum deſtinandi,num.1.

Vaſſallus qui debet decimam Baroni prohiberi poteſt,ne trituret,& colligat meſſem abſque præſentia perſonæ per Baronem deſtinandæ,num.2.

Eaque in re ſuccurritur Vaſſallis per denunciationem dici factam Baroni,vel eius arario,ibidem.

Epiſcopus exiſtens in poſſeſſione exigendi decimam poteſt pro ſuo intereſſe apponere cuſtodes in agro pro cuſtodia frugū, contradicente etiam debitore decimæ,num.3.

Proprietario permittitur apponere ſaltuarios fundo,etiam contradicente vſufructuario,vel vſuario,num.4.

Cuſtodiam poteſt quilibet apponere in ea re , in qua habet ius aliquod, num.5.

Caſtro in feudum conceſſo poteſt concedens ponere ibi milites ad cuſtodiam,num.6.

Lite inter priuatos vertente,quamuis fiſcus non habeat intereſſe formatum in cauſa,ſi tamen dubitetur,quod eius intereſſe poſſit,Aduocatus fiſci poteſt aſſiſtere,num.8.

Liti poteſt quilibet pro ſuo intereſſe aſſiſtere,quamuis lis non agitetur cum eo,num.7.

Quoties ex lite inter priuatos vertente poteſt fieri præiudicium fiſco, ſiue inſtet procurator fiſci , ſiue non, cauſa remittitur ad Iudicem competentem inter fiſcum,& priuatum , num.9.

Fiſcus quando habet , vel habere poteſt aliquod intereſſe in cauſa , ea ipſa cauſa iudicatur per Iudicem competentem inter fiſcum , & priuatum etiam ſi lis inter priuatos ſit, num.10.

CASVS C.LXVIII.

1 IVſtificatio proclamatis, ſeù edicti, quòd ſubditi de-
bentes decimas eorum domino, non recolligant
fructus abſq; præſentia hominis per ipſum Dominum
deſtinandi ſub certa pœna, optimè deſumitur ex dictis
per Vinc. de Franch. deciſ. Neapol. 117. In ſacro con-
ſilio in princip. in prima parte, vbi dicit quotidiè iu-
dicari in conſilio, quòd quando vaſſallus reddit deci-
2 mam Baroni, poſſunt vaſſalli prohiberi, ne triturent,
vel colligant meſſem, & fruges abſq; præſentia perſonę
per Baronem deſtinandæ, ne ipſe Baro aliqua quanti-
tate dictæ decimę fraudetur, ſubdit tamen n. 2. proui-
deri, quòd facta denuntiatione temporis, ſeù diei Ba-
roni, ſeù eius ærario, ſi non tranſmittit hominem pręę-
dictum Baro, ne meſſis, ſeù fruges amittantur, vel cor-
rumpantur, liceat vaſſallis triturare, & colligere meſ-
ſem, & alios fructus pro quibus decima debetur, quòd
3 valde æquum videtur: Ex quibus dicit, ſe iudicaſſe Epi-
ſcopum, qui erat in poſſeſſione exigendi decimam,
poſſe apponere cuſtodes pro eius intereſſe in agro, vel
area pro cuſtodia frugum, etiam quod debitor decimę
cōtradiceret per tex. in l. ſi ita legatus. §. dominus pro-
prietatis ff. de vſu, & habit. vbi permittitur proprieta-
4 rio apponere ſaltuarios, ſeù cuſtodes fundo et cōtra-
dicente vſufructuario, ſeù vſuario, quia, vt ibi dicit Bal.
quilibet habens ius aliquod in re poteſt ei cuſtodiam
5 apponere pro ſuo intereſſe: Vnde infert, ꝙ licet Co-
mes conceſſerit militi Caſtrū in feudum, tamen poteſt
6 ibi ponere milites ad cuſtodiā per illum tex. & ꝑ l. ſi vt
certo §. ſi de me petijſſes ff. commod. ꝙ repetit in ad-
ditionibus ad princ. d. l. ſi ita legatus, & inquit vtrobiq;
ita tenuiſſe Din. de Roſſinis de Muxello: Et genera-
lius ſubnectit Franc. vbi ſupra ante finē, quod vbicuq;
alicuius intereſt non colludi in cauſa, quantuncunq; is
non agitetur cum eo, poteſt liti aſſiſtere pro ſuo inte-
7 reſſe, & ꝙ propterea conſueuit ſacrum conſiliū, quan-
do lis eſt inter priuatos, & fiſcus in cauſa nō habet in-
8 tereſſe formatū, & dubitatur ex ea lite aliquod intereſ-
ſe poſſe oriri fiſco, non remittere cauſam ad Iudicem
competentem inter fiſcum, & priuatum, ſed prouide-
re, quòd Aduocatus fiſci poſſit aſſiſtere in tali cauſa,
quæ deciſio ſatis confert ad rem noſtram, in qua tamē
reperij poſtea eandem Franc. deciſ. 132. quādo eſt lis,
in eadem prima parte atteſtantem, quod cum vertitur
9 lis inter priuatos in ſacro conſilio & apparet, quòd ex
ea poteſt fieri præiudicium fiſco, ſiuè inſtet, ſiuè nō in-
ſtet procurator fiſci, cauſa ipſa remittitur ad Iudicem
competentem inter fiſcum, & priuatum, in qua ſacrū
conſilium eſt Iudex penitus incompetens, & quòd idē
fit, quando dubitatur de colluſione inter partes priua-
tas ad inuicem litigantes: Quinimo plus voluit in hoc
propoſito Capyc. relatus per ipſū Franc. d. deciſ. 117.
in finalibus verbis, ꝙ etiā iudicatur lis inter priuatos ꝑ
10 Iudicē competentē inter fiſcū, & priuatū, quando ſo-
lū fiſcus habet, vel habere poteſt ſimiles cauſas ne de-
ciſione per aliud Tribunal facta inter tales priuatos
generetur aliquale præiudiciū fiſco, & eius ius nō fiat
deterius, maximè ſi Tribunal eſſet magnę auctoritatis.

EPITOME.

Quæ ſit pœna exigentis, vel recipientis iterum debitum iam ſibi ſolutum, & quomodo ſuccuratur ſoluenti pro repetitione, quando vigore rei iudicate denuò ſoluit.

SVMMARIA.

Debitum iam ſolutum petens, crimine Stellionatus, non autē falſi tenetur, num. 1.

Diſpoſitio l. ſi quis obrepſerit ff. de falſis in quibus terminis procedat, 2.

Stellionatus crimen non incurritur, niſi cum petitione adſit etiam exactio, 3.

Debitum ſemel ſolutum etiam abſq; petitione iterum recipiens in crimen Stellionatus incidit, 4.

Bona fidei repugnat, vt bis idem debitum recipiatur, 5.

Stellionatus pœna eſt arbitraria, 6.

Debitum ſolutum iterum exigens, vel recipiens vltra pœnam Stillionatus ad ſoluti reſtitutionem etiam tenetur, 7.

Et hoc etiam quod pro ſolutione facienda extaret res iudicata, eod.

Soluti repetitio facienda eſt condictione ſine cauſa non autem rei iudicatæ authoritate, 8.

CASVS C. LXVIIII.

1 PEtens debitum iam ſibi ſolutum, tenetur crimine
Stellionatus l. ſi fideiuſſor. 29. §. in omnibus ff.
mandat. vbi de hoc eſt text. apertus, & ibi notāt Bart.
& Bald. in additione ad primam lecturam, & idem
Bal. in l. 1. num. 12. verſ. 2. reuoco in dubium, & nu. 14.
verſ. vlt. aduerte C. de condict. indeb. & in l. ſub ſpecie
ſub num. 4. poſt verſ. ſed pone, & ibidem Salyc. num. 2.
verſ. quæro ab extra. C. de re iudic. Roman. conſ. 105.
viſo themate propoſito ſub num. 1. ad finem, & eſt
caſus, qui ſæpè euenit in facto, nec reperitur connu-
meratus à criminaliſtis inter caſus comprahenſos ſub
crimine Stellionatus.
2 Nec tenetur crimine falſi iuxta l. ſi quis obrepſerit.
ff. de falſis, quia eius diſpoſitio procedit, quando vltra
falſam ſuggeſtionem factam iudici concurrit etiam
falſa probatio per Inſtrumenta, vel per teſtes, Secus
autem quando falſa ſuggeſtio tantum facta eſt Iudici,
& ſimplex tantum mendatium interuenit, quia tunc
non poteſt de falſo tractari, ſed locus eſt diſpoſitioni d.
§. in omnibus, ita diſtinguendo dixit Bal. in d. l. 1. n. 12.
verſ. 2. reuoco in dubium C. de condit. indeb. *quem ſe-*
quitur Alex. in addit. ad Bart. in l. qui duob*us in pr. ad-*
ditione ſub litt. A, in fine, verſ. & vtrum petens iterum
debitum ſolutum ff. de falſis, & idem tenuit ipſe Bal. in
d. §. in omnibus in additione ad primam lecturam in
princ. vbi eandē facit diſtinctionem.
3 Quod quidem ſano modo intelligendum eſt, vt ſci-
licet procedat non in eo, qui ſimpliciter petit debi-
tum iam ſolutum, ſed in eo, qui etiam exigit, quia ex
ſola petitione ſinè exactione Crimen Stellionatus non
incurritur, vt decidit Bar. in d. §. in omnibus poſt princ.
effectus enim videtur conſiderandus, qui conſiſtit in e-
xactione: Vnde et is, qui debitum ſemel ſolutū iterum
4 recipit, etſi non petierit a ſoluente, incidit in d. crimen
Stellionatus, vt notat Bart. in d. §. in omnibus in pr. no-
tab. n. 1. per illum tex. & optima quidē ratione, cum bo-
ne fidei repugnet, vt bis idem debitū recipiatur l. bona
fides non patitur, ff. de reg. iur. cū ibi notat. & in aliis
locis vulgaribus, licet argui poſſit, ꝙ etiam ex ſimplici
petitione in iuditio facta quis dicto crimine teneatur
ex his, quæ dicit Bal. in l. ſi tibi. 31. C. de liberal. cauſ.
vbi quod qui ciuiliter per calumniam expreſſam trahit
aliquem ad iuditium poteſt criminaliter accuſari, &
puniri, & ſubdit eſſe notatu dignum, quod totum ſane
intelligendum eſt in exigente, aut petente ſcienter, nō

autem

autem ignoranter per l.ſi prętor,verſic.Marcellus notat,ff.de iudic.& per d.§.in omnibus in illis verbis propter ſuam calliditatem,& tradit Coraſ.in l.admonendi num. 19.ff.de iurciurando.

6 Eſt autem pœna Stellionatus arbitraria, vt tradit Boſſ. poſt alios per eum relatos in pract. crimin. tit.de crim. Stellionat. in princ. & poſt eum Menoch.de arbitr.iudic.lib.2.centur.4.caſu 381.num.4.

7 Et vltra prædictam pęnam criminis Stellionatus tenetur ſemper exigens,vel recipiens iterum debitum ſibi ſemel ſolutum ad reſtitutionem ſoluti per text. in d. §.in omnibus, etiam ſi pro tali ſolutione faciēda extaret res iudicata ſecundum gloſ. & alios ibi, intelligendo tamen quod hoc caſu fiat repetitio ſoluti non ſecū-

8 do loco authoritate rei iudicatæ, contra quam venire non poteſt condemnatus,nec ſententiā impugnare,ſed primo loco ſoluti,non conditione indebiti,cum ſolutū non eſſet indebitum,imò debitum,ſed vel virtute clauſulæ ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur, vt O Iofr. notat in d.§.in omnibus in fine,vel cōditione ſine cauſa,quia prima cauſa redacta fuit ad non cauſam propter ſecūdam ſolutionem, & ſic ex noua cauſa fit repetitio, & non impugnatur ſentētia,vt tradit Bald.in d.l.ſub ſpecie ſub nu.4.verſ.modo ego quęro,C.de re iud.& in l.ſi fullo,in 1.lect.in princ.& ibi etiam Caſtr.n.7.& 8.verſ. oppono pro declaratione, & expreſſius, & magis in terminis noſtris nu.9. verſ.quid autem ſi cōtradiceret, & Corneus ſub n.2. verſ.in eadem,ibi,vel dic ff.de cōdict.ſine cauſ. Bart. in l.Iulianus verum debitorem nu. 12. verſ.ex prædictis ergo,& ibi latius,& clarius Alex. in addition.in verbo iudicio ſub liter.N,& ibidem Caſtr. num. 10.verſ.tertio nota,& Iaſ.num.12.verſ.tertio habes ex gloſ.& rurſus nu. 16. & 17. verſ.tertio habes diligenter notare,ff.de condict.indebiti, idem Caſtr. in l.eleganter in princ.vlt.notab.n.9.eod.tit.& cōſ.257. in cauſa,quæ vertitur Parmæ ſub nu.4.verſ.& iſto modo ſaluari poteſt,gl.lib.2.& copioſè Fęlyn.in c.ſuborta col.7.ſub nu.10.poſt verſ.quartus eſt caſus,de ſent. & re iudic.nec ab his diſcrepare videtur Bart.in l. 1. §. & paruí refert in fine ſub nu. 10.ff.quod vi,aut clam,& in l.ſi ſine num.1. verſ. venio ad verſ.quod ſi procurator.ff.rem ratam haberi,ſi benè conſideretur,& loquitur præciſè in terminis d.§.in omnibus,& pulchre tradit Valaſc.deciſ.Luſitan.56.num.5.

EPITOME.

De *Tortura* inferenda in cauſis criminalibus leuibus,pro quibus imponitur tantum pœna pecuniaria, vel alia corporis non afflictiua, & qualis debeat eſſe dicta Tortura,an grauis, & plena, an vero moderata,& leuis,& num hoc procedat in omni genere perſonarum.

SVMMARIA.

Pœna qualibet corporalis quantumuis minima dicitur maior quacunque pecuniaria etiam maxima,num. 1.

Tortura locus eſſe non poteſt in delictis,pro quibus pecuniaria tantum imponitur pœna,num.2.

Pœna pecuniaria dicitur,quæ aliquam continet quantitatem, vel patrimonij diminutionem,num. 3.

Tortura in delictis leuibus non infligitur,num.4.

Delictum leue dicitur vbi pœna corporis afflictiua non ingeritur, num 5.

Tortura etiam in leuibus delictis, & vbi de pœna corporis nō afflictiua agitur, de conſuetudine communi obſeruata inferri poteſt,num.6.

Imò etiam circumſcripta conſuetudine idipſum de iure fieri poteſt,num.7.

Et maximè,quando pœna pecuniaria eſt magna,num.8.

Pecunia dicitur ſecundus ſanguis hominis,9.

Torqueri in leuibus delictis poſſunt perſonæ viles,& abiectæ, non autem graues,nobiles,& in dignitate conſtitutæ,10.

Perſonæ viles pœnam pecuniariam magis timent, quam corporalem,num.11.

Pecunia dicitur vita hominis,& omnium rerum regina,eod.

Tortura pro leuibus delictis infligenda debet eſſe moderata, & leuis, num.12.

Tortura leuis non dicitur maior quæcunque pœna pecuniaria, num.13.

Torturæ appellatione non venit tortura moderata, eodem in princip.

Tortura leuis quæ dicatur.eod.

Tortura in Regno Neapolitano non infertur,vbi pro delicto non imponitur pœna vltra relegationem,num.14.

Statutum in certis tantum caſibus diſponens poſſe aliquē poni ad torturam,in non expreſſis prohibere cenſetur, num.15.

Mediolani extat Statutum prouidens torqueri aliquem poſſe in ijs tantum criminibus,pro quibus pœna ingeritur corporalis,num.16.

CASVS C. LXX.

1 DIctum eſt vulgare, quod quælibet pœna corporalis,quantumuis leuis,& minima,maior eſt quacunque pecuniaria etiam maxima l. in ſeruorum in fine,ff.de pœnis,Bart.in l.1 §.fin.in fine,eod.tit.Cępol. in l.iuſtiſſimè nu.5.ff.de edilit.edict. Aret. in § penales, ſub nu.13. verſ.in gl. in verbo,quam ſi non ſoluerit,Inſtit. de action. Paul.Grilland. in tract.de quæſt. & tortur. q.7.num.5.Crauet.conſ.257.ſub num.5.poſt verſ. ex præmiſſis apparet,Gram.voto crimin.17. num.17. Menoch.de arbitr.iudic.lib.1. q.90. num.39. & lib.2. centur.4.caſu 305.num.11. & alij infra citandi,& alibi paſſim Doctores.

2 Ex hac regula infertur, quod non ſit locus torturæ in delictis, pro quibus pœna tantum pecuniaria imponitur, ne modus probādi talia delicta plus acerbitatis, & vindictæ habeat, quam ipſa pœna principalis, & ne modus inquirendi veritatem excedat modum condēnandi ipſa veritate reperta,eſſet enim abſurdum, quod ſi pœna delicti, eo probato, eſſet pecuniaria tantum, affligeretur corpus ad probationem talis criminis, cum corporis afflictio excedat omnem pecuniaria pęnam,Paul.Grilland.d.q.7.ſub num.4. & ſequent. Crauet. conſ.41. ad finem num.9. & latius, & elegantius conſ.137.nu.11.& ſeq.verſ.ſecundo principaliter Bertaz.conſ.crim.116.nu.6.& conſ.215.nu.7.lib.1.Marſ. in l.Diuus pius,nu.1.& ſeq.& in l.Maritus,num.4.verſ. item nota etiam,ff.de quęſt.& in pract.crim.§.expedita,nu.58.verſ.vlterius quæri poteſt,Carrar.in tract.de interrogandis reis lib.4.c.1.nu.17.cum multis ſeq.verſ. licet non in omnibus Farinac.lib.2.quęſt.crimin.q.38. num.6. verſ.limita quinto,& latius q 42.num.9.verſic. idcirco torturæ locum non eſſe, & nu.14. & ſeq. verſ. ratio quare,& rurſus num.25.verſ.quid dicendum,vbi ab hac opinione inquit non eſſe recedēdum, quia magis communis, verior, & rationabilior eſt, & dicitur

3 pœna pecuniaria illa, quæ continet aliquam quantitatem, vel patrimonij diminutionem ſecundum Bald. in l. quid ergo,§.pœna grauior,in 1.lectura ante num. 1. verſ.ad euidentiam præmittaris,ff.de his,qui notant. Infam.

4 Qua ratione etiam dicunt DD. quod in leuibus de-
lictis tortura non infligitur l.edictum,ff.de quæſt.& ibi
ſcribentes Caſon.in tract.de torment.c.8.num.3.Vul-
pell.reſponſ.crim.24.num.13.reſponſ.33.num.7.reſp.
95.num.17 Farinac.d.q.42.num.6. verſ.ſecundus eſt
caſus,vbi latè inſiſtit,quod idem eſt dicere,quod quã-
do pro delicto non ingeritur niſi pœna pecuniaria,vel
5 alia corporis non afflictiua, ad torturam deueniri non
poteſt,quaſi quod huiuſmodi crimen leue dicatur, ſed
in eo tantum,pro quo pęna corporalis imponitur,cum
tunc leue non reputetur Clar.in pract.crim.q.64. n.4.
verſ.præterea debet Iudex Chart.d.c.1. nu.17. & ſeq.
verſ.licet non in omnibus delictis,Farinac.d.q.38.n.6.
verſ.limita quinto,& d.q.42.nu.9.verſ.idcircò torturę,
& n.25. verſ.quid dicendum,vbi teſtatur de magis cõ-
muni veriori,& rationabiliori opinione, qui etiam nu.
7.& 8.verſ.leuia autem,& verſ.ſeq.declarat particula-
riter,quæ dicantur leuia delicta,de qua re etiam tractat
Caſon.d.c.8.in fine nu.5.6. dicens concluſiuè,leue di-
ci delictum quando de re parui momenti agitur, pro
qua concluſ. faciunt aliqua per me adducta ſupra caſu
28. poſt princ. & notata per Grilland.d.q.7.ſub num.
1. & pluribus ſequent.
6 Sed quicquid ſit de iure,de conſuetudine cõtrarium
communiter ſeruatur, quod etiam in leuibus delictis,
& vbi de pęna tantum pecuniaria,vel alia corporis nõ
afflictiua agitur, tortura inferatur,vt teſtatur Alberic.
de Roſat.in d.l.edictum nu.4.ff.de quæſtion.quem re-
ferunt Clar.d.q.64.nu.4.verſ.præterea debet Iudex in
fine,Chartar.d.c.1. num.32. & ſeq. verſ.ſeq.ſed com-
muniter ſeruatur Farinac.d.q.42.n.19.& 20.verſ.con-
trarium quod imò, & de hac communi obſeruantia in
multis Italię locis adhibendi Torturã in cauſis leuibus,
puta furti parui, vel alterius minimi delicti, & etiam
damnorum datorum teſtatur Ioſeph. de Ludouic. de
quo meminerunt Chartar. & Farinac. ſupra citatis in
ſuis communibus concluſionibus tit. de Conſuet. con-
cluſ.1.illat.106. vbi etiam ſubdit, quod ipſe torqueri
fecit quendam imputatum de occiſione duorum Bo-
uum, & ita in huiuſmodi leuibus delictis quãdoque vi-
diſſe per Iudices ſeruari aſſerit Farinac. d.q.42. nu.25.
verſ.quid dicendum in fine,licet ſubiungat ſcire eoſdẽ
ob id maximè repræhenſos extitiſſe a prudentibus vi-
ris,dicit etiam Clar. d.q.64. num.21. verſ.quæro nun-
quid minores in fine, quod Senatus Mediolani iuſſit in
eculeo eleuari quendam minorem annis quatuorde-
cim imputatum de percuſſione tantummodo facta cũ
lapidibus, ex qua non erat ſequuta mors, & propter
quam aderat partis remiſſio,vt ſic magnæ pęnæ locus
eſſe non poſſet,ſequitur Chartar. vbi ſup. nu.46. verſ.
& Senatus Mediolanenſis, & refert Don Ludouic. de
Peguer.in ſuis deciſion.ſeu quæſt. crim.c.16. ſub nu.6.
verſ.præterea allegarunt,quod ſecundũ hanc opinio-
nem practicatur in Regno Cathalonię præſertim Ge-
7 runda,licet ipſe diuerſi ſit voti, vt ibi per eum. Quod
& de iure circumſcripta cõſuetudine fieri poſſe docet
Paul.Grilland. in tract.de quæſtion.& tortura q.5. per
totam, vbi latiſſimè loquitur, & reſpondet ad d. l. edi-
ctum in contrarium faciẽtem,& q.7.ſub n.6. & 7.verſ.
ego autem conſideraui, vbi etiam paulo ante reſpon-
det ad regulam d. l. in ſeruorum in principio quæſtio-
nis in oppoſitum adductam,& hanc adducit rationem,
quod in materia torturę non attenditur finis cauſæ re-
ſpectu pœnæ inferendæ,ſed principium,conſiderando
naturam cauſæ,an oriatur ex delicto,vel non,& primo
caſu inferatur tortura, quæ fuit inuenta in cauſis crimi-
nalibus contra reos, vt remedium extraordinarium
quoties deficiunt plene probationes, ſecundo autem
caſu non inferatur, & ita ego infinitis vicibus practi-
caui, & per alios practicari vidi, vt etiam dixi ſupra d.
caſu 28. ad finem,vbi eſt videndum.
8 Quod maximè videtur procedere in cauſis pecu-
niarijs,quando ipſa pœna pecuniaria ſit magna,& nõ
modica,iuxta notata per Marſil.in pract.crim. d.§.ex-
pedita nu.60. verſ. poſſunt tamen prædicta limitari,&
in l.1.§.Seruum municipium,9.& §.præterea num.21.
verſ.item inimici dicuntur,& in l.Diuus pius num.4.ff.
de quæſtion. & optimè facit vulgare dictum,quod pe-
9 cunia eſt ſecundus ſanguis hominis,vt per Marc.Aſin.
alios citantem inter conſil.crimin.diuerſ. vlt.loco im-
preſſa in magna forma conſ.111. num.11.lib.2.verſic.
vnde cum res.
10 Et fortius, & magis abſq; dubio in perſonis vilibus,
& abiectis, quæ in huiuſmodi leuibus delictis, & vbi a-
gitur de pęna tantum pecuniaria,poterunt torqueri,li-
cet ſecus ſit in perſonis grauibus,& honeſtę conditio-
nis, aut nobilibus, vel in dignitate conſtitutis, vt per
Paul.Grilland.in d.tract.d.q.5.ſub num.4.& ſequenti-
bus verſ. maximè quando perſona rei,& d.q.7. ſub nu.
6. verſ.quidam vero dant aliam ſolutionem,quem ſe-
quitur Farinac.d.q.42.num.21.verſ.& hanc eandem,
quicquid poſtea dicat in contrarium num.24.verſ.cir-
ca verò ſecundam declarationẽ, poſt Caſon. in d.tract.
de torment.d.c.8.ſub num.3.& 4.verſ.limitant tamen
aliqui,pro qua concluſione facit dictum Bart.in l.1.§.
fin.in fine,ff. de pœn. vbi ait,quod regula d.l.in ſeruo-
rum in fine,de qua initio diximus,habet locum in per-
ſonis nobilibus, non autem in vilibus,& Bart. ſequun-
tur Foller.in pract.crim.in 4.parte principali in verbo
pœnis debitis ſeriantur nu.61. verſ. item non eſt præ-
termittendum,Gram. voto crim.23. num.23. Iaſ.in §.
pœnales,num.44. & 45. verſ. ſecundo,& *multum ſin-*
gulariter Inſtit.de action.Paul.Grilland.d.q.5. in fine,
ſub num.6.& d.q.7.ſub num.6.verſ.quidam vero dant
aliam ſolutionem.Farinac.d.q.42.nu.22.verſ.& etiam
quia regula, & ratio eſt ſecundum Foller. vbi *ſup.quia*
viles perſonæ magis timent pœnam pecuniariam,quã
11 corporalem, nec immerito, cum pecunia ſit vita ho-
minis, & omnium rerum regina,& ea carere ſit maxi-
ma infelicitas, vt per Marſil. plura pulchra ad hoc di-
centem in l.1.§.præterea num.21.verſ.item dicitur,ſeu
præſumitur inimicus,ff.de quæſtion. in l. furem num.
8. verſ. & facit gloſ.ff.de Sycar.& in l.ſi vt allegas nu.
5.verſ. & facit,C.eod.tit. de Sycar.
12 Verum tamen eſt, quod talis tortura debet eſſe mo-
derata, & leuis, non autem plena, & grauis, vt dicunt
Grilland.d.q.5.num.3. verſ.ſolutio verum eſt,quod,&
num.4.verſ.ſolutio dic quod plena,Chartar.d.c.1.nu.
45.verſ.licet leuis,& Farinac.d.q.42.num.20. verſ.&
declarat hanc cõtrariam opinionem,quicquid deinde
dicat num.23.verſ.verum circa primum,cui poteſt re-
ſponderi verum non eſſe, quod huiuſmodi tortura cẽ-
13 ſeatur maior quacunq; pecuniaria,vel alia nõ corpo-
rali, quia tanquam leuis non dicitur talis, nec appella-
tione torturæ venit,vt dicit Marſ. in d.l. furem nu.13.
verſ. & facit notabile verbum, ff. de Sycar. & in d.l.ſi-
cut allegas n.8. itidem verſ.& facit notabile verbũ,C.
eod.tit.poſt Bal.in l.2.ſub nu.3.verſ.quæro quid ſi quis
fuit tortus,C. quor. appellat. non recipiantur,& expe-
riẽtia docet paucos eſſe,qui nollent potius leuiter tor-
queri.

queri, quam pecuniam ſoluere, aut relegari, vel in exilium mitti, vel aliam pœnam corporis non afflictiuam pati, & dicitur in hoc propoſito leuis tortura, quando non excedit ſecundum gradum Griland. d. q. 5. ſub nu. 4. verſ. ſolutio dic quod plena, qui quidem ſecũdus gradus eſt, cum reus ligatus eleuatur modicum ſuper terram, & paruo momento detinetur eleuatus arbitrio iudicis iuxta qualitatem facti, & conditionem perſonarum, & deinde deponitur abſque aliquo impulſu, quaſſatione, vel tractu chordę, vt dicit idem Grilland. in eodem tract. q. 4. num. 4. verſ. ſecundus gradus torturæ eſt, vbi etiam ſubdit hanc non dici torturam, & ex hoc magnum reſultare effectum vt ibi, nec diſſentire videtur Clar. d. q. 64. ſub num. 31. verſ. nunc de gradibus ad finem, ibi ſecundus gradus.

14 In Regno autem Neapolitano ceſſat omnis in hac re difficultas, quia ex legibus particularibus infertur tortura tantum in delictis, pro quibus imponitur pęna vltra relegationem, & nõ infra, vt per Foller. in pract. crim. in 2. par. 2. part. princ. in verbo rei indurati torqueantur num. 12. verſ. & tu regnicola, & num. 13. poſt verſ. ſed nunquid, & in 3. par. 3. par. princ. in verbo & ſi confitebuntur nu. 64. Gram. conſ. crim. 15. n. 4. & voto 15. num. 12. Chart. d. c. 1. num. 24. verſ. & in Regno Neapolitano, Farinac. d. q. 42. ſub num. 9. verſ. ideirco torturæ ad finem, & alijs de quibus memini d. caſu 28. Prout etiam ceſſat in alijs locis, in quibus prouiſum eſt

15 à ſtatutis, in quibus caſibus quis poſſit poni ad Torturam, tunc etenim in nõ expreſſis prohibitum cenſetur deueniri ad eam, prout determinat Chartar. loquens in ſtatuto vrbis veteris d. c. 1. num. 36 cum ſeq. verſ. & in hac patria mea, & conſimile Statutum viget Pontremuli lib. 3. c. 9. ſub rubrica ne aliquis de Pontremulo, vel diſtrictu ponatur ad tormenta, niſi pro certis maleficijs, & Mediolani extat Statutum, quod ſolum in ijs criminibus, pro quibus pœna corporalis ingeritur quis

16 poſſit torqueri Iaſ. conſ. 188. col. fin. verſ. quintum Statutum lib. 2. inferens propterea, quod in alijs caſibus tortura adhiberi non poteſt, ſequitur Chartar. d. c. 1. num. 27. verſ. & ita etiam diſponit.

EPITOME.

De crimine lenocinij, quid ſit, qui dicantur lenones, & qualiter puniantur de iure communi, & ex conſuetudine diuerſarum Prouinciarum.

SVMMARIA.

Lenocinium quid ſit, & quomodo committatur, num. 1.

Lenocinium faciens duo committit delicta, num. 2.

Lenocinij crimen dicitur horrendum, deteſtabile, peſtiferum, & legibus exoſum, num. 3.

Lenones pœna mortis puniuntur, num. 4.

Idem quod procedit etiam in alijs lenocinium quouis modo co[illegible], num. 5.

Lenocinij pœna de conſuetudine eſt, quod cum mithra fuſtigentur, vel alia citra mortem iudicis arbitrio plectuntur pœna, num. 6.

Et quandoque etiam vltra dictam pœnam banniuntur, vel ad tempus relegantur, num. 7.

Lenocinium maritus, pater, vel frater committentes pœna mortis, & ſic iuris communis puniuntur, num. 8.

Talis pœna in multis locis de conſuetudine non imponitur, hodie.

Sed Aſinæ verſa vice inſidentes per totam Ciuitatem ducuntur, num. 9.

Lenocinium erga mulieres ſanguine coniunctas commiſſum, & maius eſt, & grauius puniendum, quam ſi erga extraneas perſonas commiſſum fuiſſet, num. 10.

Leno quis dicatur, num. 11.

Puniri vt leno quis non poteſt, niſi tale crimen facere conſueuerit, num. 12.

Maritus propriè vxoris leno ex vnico tantum lenocinij actu punitur, num. 13.

Maritus quot modis dicatur leno vxoris, vt puniri poſſit, num. 14.

Solicitans, & perſuadens mulierem ad lenocinium etiam quod effectum non habuerit, pœna iudici arbitraria punitur, num. 15.

CASVS C. LXXI.

1 LEnocinium facere non minus eſt, quam corpore quæſtum exercere l. palam, §. lenocinium, ff. de ritu nupt. imò maius, cum duo committantur delicta,

2 vnum in ſe, & alterum in alijs, vt dicit ibi gloſ. in verbo nõ minus, & in l. athletas, §. Pomponius in verbo eum, qui in ſeruitute in fine, ff. de his, qui notan. infam. Petr. Foller. in pract. crim. in ſecunda parte, ſecundæ partis principal. in verbo item quod fuit leno num. 2. verſic. hinc dicit, & clarius nu. 24. verſ. optimè quidem in fine, & Iodoc. in praxi. crimin. cap. 91. tit. de lenocinio, num. 2. verſ. quod quidem peccatum; Eſtque crimen graue, horrendum, deteſtabile, peſtiferum, & magno-

3 pere legibus odioſum, vt patet ex dictis per Imperatorem in Auth. de lenonibus in princip. & per Iacob. de Bellouiſu in pract. crim. in rub. de lenonib. n. 1. cum multis ſeq. per Foller. in loco citato num. 1. & alibi pluries in diſcurſu illius particulæ, per Iodoc. d. c. 91. ad finem nu. 9. verſ. ſunt nihilominus, & per Don Ludou. de Peguer. in ſuis deciſion. ſeu quæſt. crimin. c. 15. num. 1.

4 & pluribus ſequentib. Et tale, quod pro eo pęna mortis imponitur, vt eſt tex. in auth. de lenonibus, §. pręconizamus, & tradunt Iacob de Bellouiſu in d. rub. de lenonibus in princ. num. 1. in fine, Foller. in d. 2. par. 2. part. principal. in d. verbo, item quod fuit leno nu. 32. verſ. ſeptimo eſt ſciendum, Iodoc. d. c. 91. num. 4. verſ. præterea quicumque Afflict. lib. 3. conſt. regni rubr. 45. de matrib. earum filias proſtit. in fine, & rub. 47. de pęna Mariti, vbi adulter. aufugit in Conſt. Maritum n. 1. 2. & rub. 49. de lenonibus in conſtitut. lenas, num. 2. in 2. notab. Clar. in pract. crim. q. 68. num. 23. verſ. lenones, & D. Ludouic. de Peguer. d. c. 15. ſub num. 10. verſ. tandem ſcias, vbi plura de hoc affert exempla, & dicit Iodoc. d. c. 91. num. 7. verſ. porro hoc vltimo ſupplicio, hoc procedere non ſolum in ipſis lenonibus, ſed etiam

5 in quibuſcumque, qui vllo modo, conſilio, fauore, ope, & cõſenſu huiuſmodi lenocinia coadiuuerunt, & cooperati ſunt, quod ſummè notandum eſt. Quæ pęna tamen de conſuetudine nõ ſeruatur ſecundum quam lenones nõ puniũtur pęna mortis, ſed vel mithrati fuſti-

6 gantur, vel aliqua alia pęna arbitrio Iudicis citra mortẽ afficiuntur, vt dicit Iodoc. d. c. 91. n. 8. verſ. verũ cum aliquando, & poſt eum Clar. d. verſ. lenones ad finẽ, & lanus Peguer. d. c. 15. ſub n. 13. verſ. verum cum aliquãdo videatur, vbi etiam ſubdit n. 14. talem conſuetudinẽ extare in illo Regio criminali conſilio Cathaloniæ, ex cuius ſententia, & iuſſu plures lenæ cum mitra fuerunt

7 fuſtigatæ palã, & publicè per loca ſolita Ciuitatis Gerundæ, & aliquando etiam vltra dictam pęnã bannitę à certo territorio per quinquennium, quod & ego ſæpè vidi ſeruari, & ipſe etiam ſeruaui relegando, vel exula-

re iubendo ad tempus tales delinquentes poſt fuſtiga-
tionem cum mitra. Nec vnquam vidi aliquem fuiſſe ad
mortem damnatum, prout, & Iodoc. atteſtatur ſe nũq;
cõſpexiſſet, licet pluries interuenerit in huiuſmodi pu-
nitionibus, vt ibi per eum.

Vbi tamen committens lenocinium eſſet maritus,
pater, aut frater proſtituræ mulieris fortè obſeruanda
8 eſſet iuris communis pœna, quia vt dicit Iacob. de Bel-
louiſu vbi ſup. n. 11. & ſeq. verſ. & committitur lenoci-
nium, iſte modus proſternandi vxores, filias, ſorores,
vel alias sãguine coniunctas eſt valde reprobatus a iu-
re, & refert Foller. loco citato ſub nu. 8. verſ. maximè
quia circa finem, quod quidam, qui ſuarum vxoris, &
filiæ fuerat leno, fuit combuſtus, & dicit inferius n. 28.
verſ. 3. eſt ſciendum, quod maritus leno ſue vxoris pu-
nitur pœna mortis naturalis, & vt teſtatur Gomez. ad-
ductus per Menoc. in tract. de arbitr. iudic. lib. 1. quæſt.
88. n. 16. vxorum lenones in Hiſpania morte multan-
tur. Quamuis, & hoc caſu in multis locis ex Conſuetu-
dine non imponatur iſta pœna; Nam in Alemania le-
9 nones vxorum inſidẽtes Aſino verſa facie per vniuer-
ſam Ciuitatem turpiter circunducuntur, acclamanti-
bus ſequacibus ſic fit lenonibus, vt ex dict. Gomez. tra-
ditione refert Menoch. d. quæſt. 88. n. 16. quod ante eũ
latioribus verbis dixit Foller. in ſæpè citato loco nu. 7.
verſ. vbi infert, inquiens itidem ex aliorum relatione,
quod Pariſijs ducuntur vituperosè ſuper Aſinum facie
verſa ad caudam per totam villam vxore Aſinum tra-
hente, & precone ante eos, clamante, qui ſic faciet, ſic
capiet.

Nec hoc caſu arbitraret ego iniquum dicit iudicẽ,
qui tales lenones ſanguine coniunctos duci faceret cũ
mitra ſuper Aſinum per loca ſolita, & vlterius ad Tri-
remes condemnaret ad tempus, vel in perpetuum pro
vt facti, & perſonarum qualitas exigere videretur, le-
nas vero eodem modo ſuper Aſinum mitteret, & fuſti-
10 gari faceret, & amplius relegatione, vel exilio aut car
cere dãnaret ad certũ terminũ, vel perpetuo, prout ca-
ſus exigeret, cum negari nõ poſſit magis hoc eſſe de-
lictum, & grauius puniendum, quam lenocinium erga
extraneas mulieres commiſſum, quam conſideratione
habuerunt cõditores legum municipaliũ Regni Nea-
politani, qui ſeuerius puniunt fœminas, quę fuerunt le-
næ fœminarum ipſis coniunctarum, quam aliarum ex-
tranearum, lenam enim coniunctam prima vice dam-
nant pęna truncationis naris, lenam verò extraneam
prima vice pęna fuſtigationis, & bullationis in fronte,
ſecunda autem vice truncationis naris, vt in Conſtitut.
illius Regni lib. 3. Rubr. 46. de Matribus earum filias
proſtituent. in Conſtit. matres, & rub. 49. de lenonibus
in Conſtitutione lenas, quod vtrobiq; eleganter aduer-
tit Afflict. dictam rationem conſiderans, & notat etiã
Foller. loco iam citato n. 29. & 30. verſ. quarto eſt ſcię-
dum, & verſ. quinto eſt ſciendum.

11 Eſt autem leno, qui quæſtuarias mulieres proſtituit,
l. athletas §. ait prætor in princ. ff. de his qui notant. in-
fam. & in l. palam. §. lenocinium verſ. lenas autem ff. de
ritu nupt. Iodoc. d. c. 91. in princ. Vinc. de Franch. de-
ciſ. Neapol. 68. vtilis dominus n. 1. Peguer. d. cap. 15. in
princ. n. 1. ſiue principaliter, & ex profeſſo hoc nego-
tium gerat, ſiue alterius negotiationis acceſſione vta-
tur, vt ſi Caupo fuerit vel Stabularius, & mulieres tales
habuerit miniſtrantes, & occaſione miniſterij quæſtũ
facientes, ſiue Balneator fuerit, & in balneis ad cuſto-
dienda veſtimenta conductas habeat mulieres hoc ge-
nus obſeruantes, vt eſt tex. ad literam in d. l. athletas. §.
ait prætor verſ. ſiue autem, cui concordat tex. in d. l.
palam. §. ſi qua cauponam, vbi formaliter dicitur ap-
pellatione lenæ contineri, quæ cauponam exercens in
ea quæſtuaria corpora habet, licet prætextu inſtrumẽ-
ti cauponæ ea teneat, & tradunt Franch. d. deciſ. 68. n.
1. & melius Peguer. d. c. 15. n. 5. verſ. & non ſolum.

Ad hoc tamen, vt quis leno dicatur, & vt talis pu-
niatur, neceſſe eſt, quod tale crimen facere conſueue-
12 rit, & ſic quod ad minus per duas vices in eo delique-
rit, nec ſufficit, quod ſemel tantum lenocinium com-
miſerit, vt in puncto volunt Iacob. de Bellouiſu rub. de
lenonibus n. 14. ver. alius ẽt modus lenocinij eſt, Iodoc.
d. c. 91. n. 6. verſ. atq; hic conſuetudinem intellige, Fol-
ler. in d. 2. part. ſecundæ part. princ. n. 37. verſ. in textu
ibi vltimo ſupplicio Vinc. de Franch. d. deciſ. 68. n. 1. &
ſeq. aiens ita tenuiſſe magnam curiam Vicariæ, & eius
decretum a ſacro conſilio fuiſſe confirmatum Peguer.
d. c. 15. n. 12. verſ. atque hic, qui ſequitur Iodocum ſu-
pra citatum. Niſi quis propriæ vxoris fuerit leno, quia
13 tunc vt tamquam talis poſſit puniri, vnicus tantũ ſuf-
ficit actus, vt dicit Vinc. de Franc. d. deciſ. 68. n. 7. Co-
uar. in epitome ad 4. lib. decret. de ſpõſalibus, & matr.
in ſecunda par. cap. 8. §. 11. ſub n. 5. verſ. huic etiam fo-
lio mihi 248. & admittit etiam Peguer. d. c. 15. n. 6. ver.
lege etiam Iulia in fine, & eſt tex. in l. mariti lenociniũ
§. qui quæſtum in illis uerbis, ſiue enim ſæpius, ſiue ſe-
mel acceperit, non eſt eximendus ff. ad leg. Iul. de adul-
ter. Et quot modis dicatur vir eſſe vxoris leno, & de ta
14 li lenocinio puniri poſſit, me remitto ad ea, quæ ple-
no calamo allegãdo iura rationes, & authoritates po-
nunt Iacob. de Bellouiſu in d. Rubr. de lenonibus n. 11.
12. 13. verſ. & committitur lenocinium, & iterum nu.
25. verſ. quintodecimo quia, Afflict. lib. 3. Conſtit. regn.
Rubr. 42. de adult. & lenocin. in Conſtitutione quauis
vxorem, n. 1. & in fine n. 3. & Rubr. 47. de pęna mariti,
vbi adulter aufugit in Conſtit. maritum in princ. & ad
finem, Foller. loco citato n. 5. & ſeq. vſq; ad n. 28. verſ.
hęc enim probatio, Iodoc. in d. praxi crim. c. 90. tit. de
permiſſione adulterij n. 1. & multis ſequentibus, Pegu.
d. cap. 15. n. 6. 7. 8. 9. verſ. lege etiam Iulia, de qua re e-
tiam vnicum verbum tangit Menoch. d. quæſt. 88. nu.
15. nihil prædictorum adducens, & non ex profeſſo,
ſed per tranſennam loquens.

Nec pręter mittẽdum eſt, quod, & ſi mulier lenonis,
vel lenæ ſuaſionibus, & ſolicitationibus non conſenſe-
15 rit, & ſic lenocinium non habuerit effectum deſtina-
tum, tamen ſic tentans, & ſolicitans punitur, non qui-
dem vera lenocinij pæna, ſed alia arbitraria pro motu
Iudicis, ita decidit Afflict. in d. Rubr. 49. de lenonibus
in Conſtitut. lenas ſub n. 2. circa finem verſ. ſed ſi ex le-
nocinio, quem ſequitur Foller. in d. 2. part. ſecũdæ par.
princ. n. 31. uerſ. ſexto eſt ſciendum, & uidetur tex. in l.
1. in princ. ff. de extraordinar. crimin. quem ad hoc al-
legat Foll. ubi ſup. n. 3. uerſ. hinc eſt, ſufficit enim quod
deuentum ſit ad aliquem actum etiam uerbi tantum, ut
ipſe ſubdit poſt Bart. in d. l. 1. ſequentem glo. ibi in uer-
bo propter voluntatem. Adde quod in hac materia le-
nonum latiſſimè ſcripſit Menoc. de arbitr. iudic. lib. 2.
cent. 6. caſu 534. per totum, quem his tamdiù ſcriptis
vidi, & ad eum lectorem alia deſiderantem remitto.

EPI-

EPITOME.

An & quando condemnatus actione famoſa ad aliquam pœnam temporalem, ea ſatisfacta remaneat infamis, & ad honores, & dignitates aſpirare poſſit & potiſſimum ſi condemnatio non fuerit ſequuta in pœna ordinaria, vel conſueta, ſed in alia maiori, vel minori, ſeù arbitraria, in qua re multa ex varijs locis collecta latè & diſtinctè tractantur.

SVMMARIA.

Infamia relegati ad certum tempus pro furto in pœnam carceris, lapſo dicto tempore ceſſat, num. 1.
Pœna temporalis infamiam irrogat temporalem, 2.
Sententia temporalis ad perpetuitatem non eſt trahenda, eod.
Pœna delicti per ſententiam diminuta, remiſſa etiam cenſetur infamia, 3.
Pœna maiori quam debuiſſet, cõdemnatus ſuper infamia diſpenſatus intelligitur, eod.
Seueritas pœnæ loco infamiæ ſubrogatur, 4.
Pœna irregularis ex arbitrio Iudicis alterata, perpetuam nõ irroget infamiam, ſed dinumeratur ex tempore pœne principalis, 5.
Furti pœna dicitur extraordinaria, 6.
Sue ſimus in furto nocturno, ſiuè diurno, eod.
Iudex in pœnis arbitrarijs modum conſuetum transgrediens, pœnam augere, vel minuere dicitur, 7.
Conſuetudo in pœnis imponendis eſt attendenda, formam ſtatutorum etiam transgrediendo, 8.
Infamis non videtur extraordinariè condemnatus, 9.
Condemnatus de furto infamis eſt, 10.
Infamia ex publico tantum crimine regulariter irrogatur, num. 11.
Infamia ex priuato etiam crimine quandoque irrogatur, 12.
Infamis dignitatem habere non poteſt, 13.
Infamia ſiuè iuris, ſiuè facti notatus, a dignitatibus repellitur, eod.
Infamis ad Militiam aſpirare prohibetur, 14.
Infamia non ſolũ impedit, ſed & remouet a dignitatibus, 15.
Condemnatus de crimine famoſo beneficia, & honores perdit, etiam quod de hoc non fuerit actum, 16.
Infamia etiam abſque ſententia honoribus priuat ipſo iure, numero 17.
Cõdemnatus ex crimine famoſo tam ad tempus, quam in perpetuum, infamis eſt, 18.
Pœna debita, licet temporalis, in actione famoſa alicui impoſita, perpetuam irrogat infamiam, 19.
Pœna per ſententiam aliquo tempore duratur, duplicem infert infamiam, & tempore finito vna finitur, & altera remanet, 20.
Infamia ex famoſo delicto reſultans, ſatisfactione pœnæ temporalis non tollitur, 21.
Lex. 1. & 2. C. de his qui in exilium dati, cum alijs num. 2. & 3. ſup. citatis quomodo, & in quibus terminis procedant, 22.
Pœna delicti, vbi ſine cauſa minoratur, finito etiam effectu Sententiæ durat infamia, 23.
Ratio habetur, num. 25.
Facti quæſtio, non iuris authoritas in arbitrio eſt iudicantis, num. 24.
Infamia quando dicatur perpetua, & quando tẽporalis, 26.
Cauſa quænam ſint, ex quibus alterutri, augeri vel minui poſſit pœna ſtatuta, 27.
Pœna pecuniaria ſi commutatur in corporalem, dicitur ſuper infamia diſpenſatum, 28.
Infamia non tollitur, vbi pœna pecuniaria in aliam pecuniariam augetur, & eo magis ſi in pecuniariam conuertitur corporalis, 29.
Infamia pœna eſt corporalis, 30.
Pęna corporalis quæ dicatur, eod.
Infamia maior eſt quæcunq; pecuniaria pęna, 31.
Infamis etiam quando per alterationem maioris, vel minoris pœnæ tollitur infamia, remanet condemnatus durante effectu ſententiæ, 32.
Condemnatus pęnam alteratam illico ſubiens, nec interim eſt infamis, 33.
Infamia iuris, non autem facti ceſſat finita pęna, 34.
Infamia etiam in pęnis extraordinarij irrogatur, 35.
Iacob. de Belloviſu in pract. crim. tit. de diuerſ. pœn. capital. col pen. ſub n. 10. verſ. & nota bonum arg. reprobatur, 36.
Iudicium omne criminale ſecundum ius commune dicitur arbitrarium, 37.
Iudex ex cauſa pęnas etiam ſtatutorum augere, & minuere poteſt, 38.
Infamis an dicatur per Inquiſitionem extraordinarie condemnatus, 39.
Gloſ. in l. 1. C. de modo mult. male loquitur, & in contrarium eſt communis opinio, 40.
Statuta Religionis Diui Stephani infamem ad d. habitum nõ modo non recipiunt, ſed etiam receptum ſpoliari mandant, num. 41.

CASVS C. LXXII.

QVæſitum eſt, an condemnatus pro furto in pœnam carceris ad certum tempus, dicto tempore tranſacto diceretur eſſe infamis, & tanquam talis repelleretur a conſequutione habitus equeſtris militiæ Diui Stephani, & Commendæ patronatus ad quam vocabatur ex pactis in illius fundatione appoſitis, Dicebat condemnatus, quod ad habitum, & Commendam admittendus erat prædicta ſententia non oſtante ex infraſcriptis.

1 Primo quia tempus ſtandi in carceribus fuerat cõ-
pletum, poſt cuius lapſum ceſſat infamia, que eo du-
rante adeſſe poterat. l. 1. & 2. C. de his qui in exil. da-
ti, vel ab ordine moti ſunt lib. 10. l. 2. in princip. & in §.
alia cauſa eſt, & l. 3. verſ. ſed ſi quis, & l. ad tempus in
fine, ff. de decurion. & l. falſi nominis, §. ordine ff. ad
leg. Cornel. de falſis Bal. in l. quid ergo, §. pęna grauior
in pr. lect. nu. 8. verſ. quæro qualiter, & ad finem verſ. in
gloſſ. ſed quomodo ff. de his qui not. infam. ex pęna
2 enim temporali contrahitur infamia temporalis Sicut
ex perpetua contrahitur perpetua, vt ibi dicit Bald.
& ſententia temporalis habet effectum temporalem,
& non eſt trahenda ad perpetuitatem, vt idem Bald.
ait. in l. etſi ſeuerior in 5. & 6. not. ſub n. 1. C. ex quibus
cauſ. infa. irrog.
3 Secundo quia fuit punitus minori pœna, quam de-
buerit, pro crimine commiſſo, quo caſu dicitur cum eo
diſpenſatum ſuper infamia, vt eſt text. in d. l. etſi ſeue-
rior. C. ex quib. cauſ. infam. irrog. Sicut è conuerſo di-
ſpenſatum intelligeretur, ſi maiori pęna, quam debuiſ-
ſet, cõdemnatus fuiſſet l. ordin. ff. ad municipal. l. quid
ergo §. pęna grauior. ff. de his qui not. infam. l. ſi poſſi-
donium C. ex quib. cauſ. infam. irroget. l. in ſeruorũ §.
in perſonis, ff. de pęn. Nam Seueritas pœnæ ſubroga-
4 tur, & ſuccedit loco infamiæ, quia qui in vno grauatur,
in alio debet alleuari Bald. in d. §. pœna grauior in pr.
lect. in pr. notab. & in repetit. etiam in pr. notab. & ita
in vtroq; caſu tradit eleganter idem Bal. in dict. l. ſi
poſſido-

poſſidonium in ſecundo notab. ſub nu. 1. aiens, quod
pœna irregularis in arbitrio iudicis alterata non irro-
5 gat perpetuã infamiam, ſed dinumeratur tempus infa-
miæ ex tempore pœnæ principalis, licet ſecus ſit in
pœna regulari, quę trahit ſecum perpetuam infamiam
Nec dicatur, quod cum ſimus in pœna de iure com-
muni arbitraria, cum hodie furti pœna extraordinaria
6 ſit, & iudicis arbitrio imponatur, Menoch. de arbitr.
iudic. lib. 2. cent. tertia caſu 295. num. 8. poſt gloſ. in l.
ſubtracto in gloſ. vlt. C. de furt. & alios, & eſt tex. in fin.
ff. de furt. & traditur generaliter in quocunq; furto tam
nocturno, quam diurno in l. 1. in princ. & in l. 2. cum
gloſ. in verbo ordinariũ ff. de furibus balnearijs, videa-
tur ceſſare conſideratio iſta augumenti, & diminutio-
nis pœnæ debitæ, cum ſit incerta, quia reſponderi po-
teſt, quod etiam pœna arbitraria poteſt augeri, & mi-
nui, licet enim non habeat certam metam, tamen in-
7 telligitur limitata iuxta conſuetudinem, & qui modũ
conſuetum tranſgreditur, pœnam in arbitrarijs auge-
re, vel minuere dicitur gloſ. in d. l. etſi ſeuerior in gloſ.
fin. in fine, & ibi Bal. num. 8. gloſ. in d. §. pœna grauior
in verbo oneraſlet poſt princ. verſ. item qualiter in ex-
traordinarijs, & ibi Bart. nu. 12. verſ. quęro in crimini-
bus extraordinarijs, & Bal. in repetit. num. 23. verſ. 4.
oppono, vbi etiam ſubdit, quod & citra Conſuetudi-
nem poteſt apparere tranſgreſſio, & exceſſus modi,
quando offenditur arbitrium boni viri, & ſentit etiam
Bart. vbi ſup. & veriſſimum eſt, quod fuit dictũ de Cõ-
ſuetudine in arbitrarijs ſeruãda, quia in pęnis imponẽ-
dis habet vim Statuti, vnde licitũ eſt iudicibus formam
8 ſtatutorũ tranſgredi propter cõſuetudinẽ, vt p exẽpla
docet Bal. in d. repet. ſub n. 27. verſ. nota q̃ Cõſuetudo.
9 Tertio quia in dictam pœnam temporariam carce-
ris fuit condemnatus extraordinariè, & arbitrariè, vn-
de non videtur infamis per dictum Iacobi de Belloui-
ſu in praxi criminal. tit. de diuerſ. pœn. capitalibus, &
non capitalibus colum. penult. ſub numero 10. verſ. &
nota bonum argumentum, vbi inquit, quod ſi quis pro
delicto famoſo ſit condemnatus extraordinariè, non
eſt infamis, quia vt quis per condemnationem ſit infa-
mis requiritur, quod condemnetur pœna ordinaria, &
allegat notata in l. 1. C. de modo mulct. vbi gloſ. dicit
inſi aſcripta verba, & nota pro condemnatis Bononiæ
bonum argumentum, quod non ſunt infames cum ex-
traordinariè condemnentur.

Contrarium in cõtingentia facti determinaui, quo-
niam circumſcriptis Statutis dictę Religioniſque cla-
ra ſunt, & huiuſmodi perſonas ad tam honorificam, &
inſignem militiam non admittunt, & admiſſas exau-
thorant, & eijciunt, etiam iure communi attento talis
condemnatus ad dictam dignitatem aſpirare non po-
terat, nam cum ex cauſa furti condemnatus eſſet, vti-
10 què infamis erat l. athletas §. fin. & l. furti ff. de his
qui not. infam. l. ſi furti, & l. ſi te C. ex quib. cauſ. infam.
irroget. l. infamem in fine ff. de public. iudic. Etſi enim
11 furtum non ſit publicum, ſed priuatum delictum, &
regulariter ex publico tantum crimine infamia irro-
getur l. infamem in princ. ff. de public. iudic. gloſ. in l.
ad tempus in gloſ. fin. in fine. C. ex quib. cauſ. infam.
irroget. & in l. falſi nominis, §. ordine in gloſ. in verbo
recuperare circa medium ff. de falſis, & in l. ad tẽpus
in gloſ. 1. in princ. ff. de decurion. Tamen & ex priua-
12 to irrogatur, quando ciuilis actio pro eodem priuato
crimine competens infamat, vt dicit tex. in d. l. infamẽ
in fine, qui id exemplificat in damnato furti, vt bono-
rum raptorũ, & iniuriarum, & notant ibi Bart. & cæ-
teri ſcribent. & gloſ. in d. l. ad tempus ff. de Decurion.
Qui quidem infamis dignitatem aliquam habere non
13 poteſt vt eſt tex. in l. 2. C. de dignit. lib. 12. vbi gloſ. exẽ-
plificat præcisè in terminis noſtris in cõdemnato pro
furto, & eſt alius text. in c. infamibus de regul. iur. lib.
6. vbi pariter Dyn. exemplificat in damnato furti gloſ.
in l. quid ergo §. quantum ad infamiam in verbo ſint
eloquuta ad finem, verſicul. primus enim ff. de his qui
not. infam. & in l. ſecunda, §. alia cauſa eſt in glo.
in verbo venit circa princ. & in l. ad tempus in gloſ. 1.
in princip. ff. de decurion. & probatur in l. ordine in
princ. iuncta gl. in verbo haberi ff. ad municipal. & no-
tant gloſ. in l. falſi nominis in verbo recuperare. ff. ad
leg. Cornel. de falſ. & in l. 2. §. miles in verbo Sacramẽ-
to in fine ff. de his qui not. infam. Bart. in l. 1. C. de his
qui non implet. ſtip. end. ſacram. ſolut. ſunt & in l. vnica.
C. de infamib. lib. 10. vtrobiq; in Summario, Aufrer. in
addition. ad Capel. Toloſan. deciſ. 173. in princ. Nel-
lus in tract. de Bannit. in prima par. 3. tempor. quęſt. 17.
circa princ. Siuè quis notatus ſit infamia iuris, ſiuè fa-
cti gloſ. in l. nullam in gloſ. 1. C. ex quib. cauſ. infam. ir-
rog. Dyn. de Muxello in d. c. infamibus num. 5. verſ. &
de regul. iur. in 6. & Bart. in d. l. 2. in ſummario C. de di-
gnitat. lib. 12. Præſertim autem a Militia repellitur, ad
14 quam perſona ſimilis aſpirare prohibetur vt in l. 2. §.
miles ff. de infamib. & in l. qui cum vno §. adulterij. ff.
de re militari tradit Petrinus Bellus in tract. de re mili-
tari in 1. parte tit. 8. rubr. qui militar. prohibent. in fi-
ne num. 9. non ſolum non conſequitur infamis digni-
15 tates, ſed iam habitas amittit, repellitur enim infamia a
dignitatibus non ſolum habendis, ſed etiam habitis, vt
dicit Dyn. in d. c. infamibus nu. 6. verſ. adeò quod Ad-
dent. ad Bart. in d. l. 2. C. de dignitat. & eſt text. in l. in-
famia 9. C. de Decurion. lib. 10. & ibi Doctor. & præ-
cipuè Luc. de Penna multa pulcra dicens, idem Luc. in
d. l. 2. C. de dignitat. col. fin. ad finẽ, in verbo patebunt,
vbi hoc elegantibus rationibus firmat, & tradit Ro-
man. ſingul. 693. ſcis quod ex condemnatione ſub n. 1.
Facit optimè ad rem noſtram Bal. in l. quod ait prętor.
§. miles in princ. ff. de his qui not. infam. dicens quod
16 infamis perdit militiam, & ſtatum cum eſt condemna-
tus de crimine famoſo, conſequutiuè ſequitur quòd i-
pſe perdita beneficia, & honores, etiam ſi ad hoc non
ſit actum, quia iſta eſt pœna conſequutiua, non autem
eſt propria pœna delicti. Et propterea dicit Roman.
Singul. 510. fuit a me quæſitum, quòd infamia priuat
17 quem ipſo iure, nec requiritur Sententiæ per d. l. infa-
mia, & per d. §. miles, & per alia per eum adducta. Et
tanto magis cum etiam infamis ſit tanquam condem-
18 natus ad carceres pro pœna delicti ſecundum quoſdã
per l. 1. & ibi not. per Bart. C. ex quib. cauſ. infam. ir-
rog. licet Bart. loquatur in condemnato ad carcerem
perpetuum tantum, quem ex hoc ſolum infamem eſſe
ait, prout & condemnatum ad triremes etiam pro cer-
to tantum tempore firmat Vinc. de Franc. deciſ. Nea-
pol. 139. lata Sententia num. 3. in prima parte, quod in
preſenti caſu nullum recipit dubium, cum condemna-
tio procedat a crimine famoſo, etiam quod non ſit
perpetua ſed temporalis tantum, vt ſupra probaui.
19 Nec obſtant in contrarium adducta imò potius ca-
pitulantur, vt infra patebit, ad primum enim reſpon-
detur, quod quãdo in actione famoſa imponitur delin-
quenti debita, & ſtatuta pęna, licet ea tẽporalis ſit, in-
famia tamen eſt perpetua, & durat etiam finito tẽpore
pœnę,

Digitized by Google

pęnę ita eſt tex. ſecundum vnam lecturam in l. ad tem-
pus C. ex quib. cauſ. infam. irroget. & ibi Doct. & præ-
cipuè Bal. & Saly. et eſt alius tex. in l. ad tẽpus in princ.
ff. de decurion. & tradit gl. in d. l. ſi poſſidonium in ver-
bo oportet in fine C. ex quib. cauſ. infam. irrog. & in d.
l. 2. §. alia cauſa eſt, in verbo venit in princ. ff. de decu-
rion. & in d. l. ordine in verbo, quo crimine in fine, verſ.
ſed quid ſi conueniens imponitur ff. ad municipal. nec
tunc pæna acceſſoria dinumeratur ex tempore princi-
palis pænæ, vt per Bal. in d. §. pæna grauior in 1. lect. in
fine, verſ. & ibi quantum, & in repet. n. 29. verſ. in eadẽ
glo. ibi non remittitur: Licet enim vbi ex genere pęnæ
vna eſt infamia, finita pæna ipſa quoq; infamia finiatur
Tamen vbi duratura eſt pęna aliquo tempore per ſen-
20 tentiam lata, duæ ſunt infamiæ, prima ex Sententia,
ſecunda ex pæna, vnde finito tempore finitur vna, &
altera remanere poteſt, vt per gloſ. in d. l. ad tempus in
gloſ. 1. in fine, verſ. dicunt quidam ff. de decurion. idem
tenet Nellus de Bannit. in 1. parte 3. tempor. quęſt. 15.
ante finem verſ. hoc puto verum, inquiens, quod cum
ex famoſo delicto duplex pæna irrogata fuerit, vna tẽ-
21 poralis, puta relegationis a Iudice, alia perpetuæ infa-
miæ a lege, ex ſolutione, & ſatisfactione d. pæna tem-
poralis non purgatur infamia, ſed remanet, quia ſatis-
factio pęnæ inductæ propter delictum non tollit factũ,
ex quo infamia ſequitur.

22 Nec huic concluſioni aduerſantur iura in contra-
rium allegata, quia l. 1. & 2. C. de his qui in exil. dati, vel
ab ordin. moti ſunt, procedunt, quando pęna ordinaria
fuit aucta, vel cum cognitione cauſę diminuta, quo ca-
ſu verũ eſt, quod lapſo tempore maiori vel minori non
durat infamia, & condemnatus ad honores aſpirare
poteſt, & ita ibi innuit gloſ. dum dictas leges intelligit
ſecundum terminos d. l. ordine, d. l. & ſi ſeuerior. d. leg.
quid. ergo §. pęna grauior, & d. l. 2. §. alia cauſa eſt, quę
iura hunc patiuntur intellectum, vt in reſolutione ſe-
cundi contrarij docebitur, & ita etiam eaſdem leges 1.
& ſecundã intellexit gl. in d. l. ordine in verbo ad hono
res, & in d. §. pæna grauior in verbo oneraſſet, ante fi-
nem, verſ. ſi temporalem. Vnde etiam non nocet. l. 2.
in princ. & in §. alia cauſa eſt, & in l. 3. verſ. ſed ſi quis ff.
de decurion. quia in dictis iuribus pæna fuit minorata
ex cauſa, vt dicit gloſ. in d. §. alia cauſa eſt, in verbo, ve-
nit, & in d. verſ ſed ſi quis in verbo redire, & in d. l. ad
tempus in gl. 1. ad medium, poſt verſ. item nec obſtat
ad primum ff. de decurion. & in d. §. pæna grauior in d.
verbo oneraſſet poſt medium, verſ. ſed ſi quæratur an
relegatus, Sicut etiam negotium non facit d. l. ad tem-
pus in fine ff. de decurion. quia ſecundum glo. prima in
poſt princ. ver. dic ergo, fuit ibi pęna aucta, vt ideò mi-
rum non ſit ſi tranſacto tempore pænæ infamia ceſſat.
Ad d. l. falſi nominis. §. ordine ff. de falſ. reſpondet gl.
in d. l. tempus in gl. 1. circa medium, verſ. item nec ob-
ſtat, quod ibi fuit minuta pæna ex cauſa vnde merito
non durat infamia poſt finitum tempus pænæ, & ita e-
tiam reſpondet gl. in d. l. 3. verſ. ſed ſi quis, in verbo re-
dire in princ. ff. de decurion. & in d. l. ordine, in verbo
ad honores in fine ff. ad municipal. & ſic etiam vide-
tur intelligere glo. final. in ipſa l. falſi nominis §. ordi-
ne ff. de falſ. & ſecundum prædicta intelligitur etiam
Bal. vt infra ex ipſiuſmet authoritate videbitur.

Ad Secũdum reſpondetur, quod in pænis corpora-
libus verum eſt, quod dicitur in contrario, quia quando
pæna delicti ordinaria etiam ſine cauſa augetur, vel
cum cognitione cauſæ minuitur tunc ſuper infamia
cenſetur diſpenſatum, & ita loquuntur iura in contra-
rium allegatas, in quibus relegatus, vel remotus maio-
ri, vel minori tempore, quam damnari debuiſſet, tran-
ſacto illo tempore non eſt infamis, Secus autẽ quando
pæna minoratur ſine cauſa ex mero iudicantis arbi-
23 trio, quia tunc non tollitur infamia, ſed perpetuo du-
rat, etiam quod effectus ſententię ſit finitus, ita probat
tex. in d. l. & ſi ſeuerior cum gloſ. in verbo remiſiſſe in
princ. & poſt verſ. ſed quidam diſtinguunt, & in d. l. ad
tempus C. ex quib. cauſ. infam. irrog. ſecundum lectu-
ram gl. quam ibi ſequitur Salyc. & tex. in d. l. ordine cũ
gl. in verbo ſubiectos. ff. ad municipal. & in d. l. ad tem-
pus in princ. cum glo. 1. verſ. vel fuit minuta ſine cauſa
ff. de decurionibus, & tex. in l. generaliter 3. in princip.
cũ gl. in verbo decurionatũ ff. de decurionib. Et ratio
eſt, quia in poteſtate iudicantium quæſtio facti eſt, non
24 autem authoritas iuris, vt ait Iuriſconſultus in d. l. or-
dine, & in l. 1. §. ſed non vtiq; ff. ad ſenatus conſul. Tur-
pillian. Et hanc diſtinctionem probat d. l. ordine, cum
gl. in verbo quo crimine in verbo affectus, & in verbo
ſubiectos, gl. in d. l. ad tempus ff. de decurion. in glo. 1.
verſ. dic ergo, & magiſtraliter in d. l. quid ergo. §. pęna
grauior in verbo oneraſſet circa mediũ, ver. & vt hoc
plene habeas, & in d. l. in Seruorũ §. in perſonis in ver-
bo infamis ff. de pænis, & in d. l. 2. §. alia cauſa eſt in
verbo venit ff. de decurion. Bal. in d. §. pæna grauior in
1. lect. n. 7. verſ. dein ſe gl. ponit, & in repetit. ſub nu. 4.
verſ. iuxta hoc, & in d. l. & ſi ſeuerior n. 22. verſ. cõclu-
de quod quadruplex Blanc. in pract. crim. in §. poſt quã
vidimus n. 54. & ſeq. ver. his pręmiſſis venio ad diſcuſ-
ſionem fol. 70. & 71. Et Ratio quare ſi minoretur pæ-
25 na ſine cauſa, non tollatur infamia, vbi verò augeatur
ſine cauſa, tollatur, ea eſt ſecundum Bal. in d. l. & ſi ſe-
uerior verſ. ſtatim citato, & n. 24. verſ. expeditus, & n.
25. verſ. ſecundo quæro, quia per minorem pænam ſi-
ne cauſa minus purgatur delictũ, vnde non debet reus
per hoc ab infamia releuari: Sed quando cauſa cogni-
ta minorata eſt pæna, plenè purgatur delictum ideo, &
infamia tollitur, & actus eſt ordinatus ad diminuendũ,
& infamia tunc dicitur pęna acceſſoria, vnde minuitur
ex tempore principalis pęnę, cum alteratio facta cau-
ſa cognita in principali videatur, & ipſum acceſſorium
alterare, quando autem aggrauatur pæna, infamia ve-
nit vt ſequela pænæ principalis, vnde ceſſante pæna
principali per diſpenſationem Iudicis, ceſſat infamia,
& cum reus grauetur per augumentum pænæ corpo-
ralis, debet in alio releuari: Vltra quod Iudex videtur
nouare genus pænæ, in qua nouatione non cenſetur
repetita infamia, & vt latius proſequitur Bal. in dictis
locis, & iſtud eſt, quod dicitur in l. qui cum vno. §. ad
tempus ff. de re militar. quod ſcilicet ad cognoſcendũ
an relegatus ad tempus, eo finito militare poſſit, inſpi-
ciẽda eſt condemnationis cauſa, vt ſi perpetuam con-
tineat infamiam, repellatur, ſi vero temporalem, ad-
mittatur, quia tunc de ea tranſactum dicatur. Nã per-
26 petua eſt, quando imponitur pæna ordinaria vel ſine
cognitione cauſæ diminuitur: Temporalis verò quã-
do eſt aucta, vel cauſa cognita minorata vt per gl. ibi,
& in d. §. pæna grauior, in d. verbo oneraſſet, & in d. §.
alia cauſa eſt, in d. verbo venit, & in alijs locis citatis, &
ſecundum prædicta intelligitur Bal. allegatus in con-
trarium in d. l. ſi poſſidonium.

27 Quæ autem ſint cauſę, ex quibus pæna ſtatuta alte-
rari poſſit, & augeri, vel minui, licet in propoſito iſto
quando augetur pæna, nulla exigatur cauſa, ſed tan-
tum,

tum,quando minuitur,vt dictum fuit,& infra etiam di-
cetur.ponit glo.in d.l.& ſi ſeuerior,in verbo certis ra-
tionibus,& in d.§.pęna grauior in verbo oneraſſet poſt
princ.& ibi pulchrè Bart.n.9.& ſeq.verſ.quæro quæ ſi
cauſa augmenti,& diminutionis,& ibidē Bal.in repet.
n.22.verſ.tertio quæro,& n.26.verſ.in gl.vlt.& n.27.
in fine,& nu.28.verſ.ego credo,& in d.l.& ſi ſeuerior
n.4.cum ſeq.verſ.& antequam veniam ad contrarium
Blanc.vbi ſup.n.58.verſ.ſed melius videtur ſenſiſſe.
28 Et quod dictum eſt in pænis corporalibus auctis,vel
cum cauſa diminutis , procedit etiam in pecuniarijs ,
quando de pæna pecuniaria fit commutatio in corpo-
ralem , quia tunc ſemper dicitur ſuper infamia diſpen-
ſatum,cum quęlibet pęna corporalis etiam minima ſit
maior quacunq;pecuniaria, ita probat tex.ad literā in
d.l.in Seruorum §.in perſonis ff.de pæn.& ibi not.glo.
in uerbo infamis,& melius gloſ.in d.§. pæna grauior ,
in verbo oneraſſet , verſ.& vt hoc plene habeas , quæ
ait hoc procedere indiſtinctè,& ibidem Bal.in repetit.
in 2.not.n.2. glo.in d.l. ordine ff.ad municipal.in ver-
bo affectos,inquiens,non exigi tunc cauſam prout nec
quando corporalis conuertitur in aliam corporalem
maiorem,& gl.in d.l. qui cum vno §.ad tempus in ver-
bo.ſit ff. de re militar. quod dictum principale ſentire
videtur Bal.in d.§.pæna grauior in 1.lect.n.7.verſ.de-
inde gloſ.& in repetit.ſub n.4.verſ.iuxta hoc,& in d.l.
& ſi ſeuerior n.22.verſ.conclude,quod quadruplex,&
apertè notat Blanch.vbi ſup.nu. 54.poſt uerſ.ijs præ-
miſſis in primo caſu, qui Bal.ibidem firmat expreſsè
nullam tunc requiri cauſam,quod,& in d.repetit.iterū
firmat ſub n.29.uerſ.in eadē glo.ibi, ſine diſtinctione.
29 Secus autem quando ipſa pecuniaria augetur in a-
liam pecuniariam pænam , vel minuitur ex cauſa uel
etiam,& multo magis , quando corporalis commuta-
tur in pecuniariam, quia his caſibus infamia non abo-
letur,ut probatur in d.§.pęna grauior,& ibi tradit Bal.
in repet.in 3.not.n.3.& ante eū gl.in uerbo oneraſſet,
uerſ.& ut hoc plene habeas,& in d.§.in pſonis,in uer-
bo infamis,& in d.l.ordine in uerbo affectos ad finem:
Et Ratio eſt,quia pæna infamiæ corporalis eſt,Boſſ.in
30 pract.crim.tit.de carcer.fideiuſſor.committ.n.8.uerſ.
& eadem ratione, & ultra eum dicitur corporalis,cum
corporalis ea ſit , quæ afficit ipſum corpus , & eſt du-
plex,quædam afflictiua,ut quæcūque cohertio in cor-
pus,quædā priuatiua,ut infamia,Bal.in d.§.pæna gra-
uior in 1.lectura ante num... uerſ.ad euidentiam præ-
mittatis,unde merito pæna pecuniaria nō proportio-
natur infamiæ , quia infamia maior eſt qualibet pecu-
31 niaria pæna,ut idem Bal.notat.ibidem n.4. ubi etiam
ſubdit,quod propterea infamia uocatur atrox iniuria ,
idem dicit in repet.ſub n.27.ad finem uerſ.in eadē glo.
ibi non aboletur, dicens quod abolitio non fit a mino-
ri,ſed a maiori , cum pecuniaria pæna ſit minor pæna
infamiæ,& nullam habeat cum ea ſimilitudinem,ut e-
jus loco ſubrogari,uel ſuccedere poſſit,quod latius idē
demonſtrat in d.l.et ſi ſeuerior n.21.uerſ.4.oppono,u-
bi hanc eſſe rationem ait,quia pæna pecuniaria eſt æ-
ſtimabilis,fama autem ineſtimabilis,ideò non recipiūt
mutuam compenſationem , quod ſecus eſt quando a-
gitur de commutatione pænarum corporaliū, quia om-
nes ſunt ineſtimabiles , & ideò recipiunt cōpenſationē
cum fama, quia habent quandam ſimilitudinem cum
ipſa,cū unumquodque ſit ineſtimabile, unde inaduer-
tenter loquutus fuit Blanc.in d.§. poſtquā in dunus nu.
57.& 58.uerſ.ſimiliter et in tertio,& quarto caſu aſſe-
rationis,dū videtur velle, quod ſi pęna corporalis cō-
mutetur in pecuniariam,vel pecuniaria in aliam pecu-
niariām minorem ex cauſa,ceſſet infamia , quod verū
non eſt per prædicta , cum quibus concordat Nell.de
Bannit.in 1.part.3.tempor.q.15.in fine .
32 Hoc tamen ſemper intelligendum eſt, quod in om-
ni caſu,quo tollitur infamia per alterationem maioris
pœnæ , vel minoris cum cognitione cauſæ , vt dictum
fuit ſupra,condemnatus remanet infamis durante ef-
fectu Sententiæ,& ſic quouſque durat cōdemnatio, &
pęnæ executio,vt dicit gl.in d.§ pœna grauior,in ver-
bo oneraſſet , poſt medium verſ.ſi quæras an interim
dum patitur,& in d.§.in perſonis,in verbo infamis an-
te finem.verſ.interim tamen dum durat pœna, & in d.
l.et ſi ſeuerior in verbo tranſacto,& in d.l.2 §.alia cau-
ſa eſt,in verbo venit,verſ.ſi vero temporalem ff.de de-
curion.& d.l.ordine , in verbo poſtea ff.ad municipal.
Bal.in d.§.pœna grauior in 1.lect.n.8.verſ.quæro qua-
liter , & hoc cum tempus aliquod certum imponitur
delinquenti ad pœnæ ſatisfactionem : Secus autem
33 quādo condemnatus ſtatim ſubijt pęnam, & ea ſtatim
finitur,puta quia pro pecuniaria fuſtigatur, quia tunc
nec interim eſt infamis ſecundum gl.in d.§. pęna gra-
uior in verbo oneraſſet ante finem , verſ.ſi quæras an
interim, & in d.l.ordine , in verbo poſtea , verſ.& hoc
cum ad tempus,& tradit Bal.ibidem in 1.lectura nu.8.
ver.quęro qualiter,qui allegat rationem,quod ſcilicet
cum pæna non ſit ſucceſſiua in tēpore,ſed inſtātanea,
non debet quis eodem inſtanti eſſe infamis, & non in-
famis,cum finita pæna ceſſet infamia, & de inſtanti nō
ſit curandum , quod repetit in repetitione n.29 ad finē
verſ.in eadem gloſ.ibi fuſtigetur, vbi etiam ſic tandem
inquit hoc caſu non oriri infamiam ex genere pænæ ,
quæ alias de per ſe ſolet infamare, vt in l.ictus fuſtium
cum glo.ff.eod.tit.de his qui not.infam.& in l.fuſtibus
cum ibi notatis.C.ex quib.cauſ.infam.irrog. quod ta-
men de infamia iuris videtur intelligendum,non autem
34 facti , quæ ex tali pæna remanere videtur iuxta dictū
gloſ. in l.neſ'am in gloſ. prima C.eod.tit.
Ex quibus conſtare poteſt , quod cum pæna hæc
carceris ad tempus ex iudicis arbitrio impoſita non fue-
rit vltra legem aucta,ſed potius diminuta,nulla tamen
ſubſiſtente iuſta cauſa,ſed ex mera iudicantis volunta-
te tantum , tam habito reſpectu ad Ius commune quo
extraordinaria eſt,quam ad id,quod ex conſuetudine in
ſimilibus fieri conſueuit,ſeu potius ad id, quod a bono
viro fieri debuiſſet , cum de certa Conſuetudine non
conſtet , minimè dicatur ſuper infamia diſpenſatum ,
ſed potius quod infamia perpetua ſit,& duret etiam fini-
to tempore ipſius carceris,nō enim videtur Iudex du-
riorē ſententiā dixiſſe, quā boni viri arbitrio conuenie-
ret,vel quam conſuetum eſſet: Imò potius minorē, de
facto tamen, & ſine cognitione cauſæ, & ſic inutiliter
quo ad propoſitum tollendæ infamiæ, vt ex prædictis
patet,quæ prolixiora fuerunt,quam initio cogitaſſem,
non tamen ſuperflua,nec inutilia .
35 Ad tertium reſpondetur,quod,& in pænis extraor-
dinarijs,& arbitrarijs irrogatur infamia, vt ſentit gloſ.
in d.l.& ſi ſeuerior in gloſ.fin.verſ. nec dicas illud eſſe
verum,& in d.l.quid ergo.§.pæna grauior,in verbo o-
neraſſet , verſ.item qualiter in extraordinarijs , & ibi
Bart.n.12. verſ. quæro in criminibus extraordinarijs ,
& Bal.in repetit.num.23.verſ.quarto,oppono,& cla-
rius probatur ex eo, quod condemnatus furti efficitur
infamis,& tamen pæna furti arbitraria eſt, vt vtrumq;
dictum

dictum ſupra probaui per apertiſſima iura, & Doctorum authoritates. Nec refragatur dictum Iacobi
36 de Bellouiſu in contrarium allegatum, quia reprobatur in ſpecie per Decian. in tract. crim. tomo 1. lib. 3. c. 17. limitatione 11. num. 36. verſ. quinimo plus, vbi inquit, quod hoc dictum non admittit, quia hodiè ſemper extraordinariè proceditur, l. ordo ff. de public. iudit. iuncta l. hodie ff. de pœnis; Et bene, quia omne iuditium criminale iure communi attento dicitur eſſe ar-
37 bitrarium ſubſiſtente cauſa, quæ ſuggerat arbitrium boni viri alterandæ pœnæ a iure impoſitæ, eam minuendo, vel augendo iuxta l. hodie ff. de pœn. Bart. in d. §. pœna grauior ſub num. 8. & 9. verſ. ad illud oppono, & ibidem apertius Bal. in prima lect. ante num. 1. verſ. 2. ad euidentiam præmittatis, & nu. 4. ad finem, verſ. 2. oppono, & num. 6. verſ. deinde dicit, & in repetit. num. 4. verſ. 5. ex his omnibus, & num. 8. verſ. qualiter ergo reſpondebimus, & in d. l. & ſi ſeuerior num. 9. verſ. 2. oppono, quod & in pœnis a Statuto limitatis procedere videtur, quia & in his habet Iudex
38 ex cauſa arbitrarium ab ipſo Statuto recedēdi, & eius pœnas augendi, & minuēdi ſecundum Bart. in d. §. pęna grauior in finalibus verbis, quicquid in contrarium ſentiat ibidem Bal. in prima lectura ſub nu. 12. ad finem verſ. hic quæro vtrum, & in repetit. n. 9. verſ. iuxta hoc incidenter quæro, quia tamen in d. l. & ſi ſeuerior n. 10. verſ. ex prædictis huic ſententiæ inhæret, & dicit Socin. in l. ſi ſeruum in 2. notab. nu. 3. 4. ff. de eo per quem fact. erit, quod omnis pęna mundi quantuncunq; lege, vel ſtatuto ordinata, & limitata, iudici eſt arbitraria vigore generalis arbitrij de quo in d. l. hodie ff. de pęnis, cuius virtute poteſt eam ex cauſa minuere, & augere ſimile dictum per ea, quæ notantur in d. l. 1. C. de modo mult. quod ſcilicet non irrogetur infamia per condemnationem ex iudicantis arbitrio factam, ſibi non placere dicit Bal. in d. l. & ſi ſeuerior nu. 14. verſ. expeditus ſum in prima ratione, videtur tamen Bal. loqui quando arbitrium eſt a lege conceſſum Iudici, cum tunc ſecundum ipſam legem condemnare videatur. Præterea eſt aduertendum, quod Salyc. in d. l. 1. intelligit dictum illud glo. ibi procedere quando quis fuit
39 condemnatus per inquiſitionem, & ſe remittit ad notata per ipſum in l. ea quidē C. de accuſation. vbi n. 55. verſ. vlterius quæro, intelligit eodem modo dictam glo. ea ratione, quia Iudex inquirendo plus debito aggrauat partem, cum nemo ſine accuſatore debeat puniri, & ſic videtur cum infamia diſpenſare; In qua re male loquitur glo. & communis opinio eſt in contra-
40 rium, vt ibi ſubdit Salyc. quia ceſſatio ſolemnitatis, & ordinis non facit ceſſare pœnam nec per conſequens infamiam, & quia non ordo, ſed cauſa, ex qua quis damnatur, conſideranda, & quia inquiſitio ſuccedit loco accuſationis, & eius naturam aſſumit, vt ibi per ipſum Salyc. alias etiam rationes adducentem, & hanc partem de iure veriorem eſſe atteſtantem, quam opinionem tenet nouiſſimè Decian. d. lib. 3. d. c. 17. nu. 37. verſ. limitari poſſet duodecimo, vbi adducit Bart. Imol. Fulgoſ. & Alex. ita firmantes, quibus addi poteſt Nellus in tract. de Bannitis in pr. parte ſecundi temporis quæſt. 50. qui poſt longam diſputationem idem concludit. Dicit inſuper Salyc. in d. l. 1. in fine, quod d. gloſ. loquitur in pœnis pecuniarijs tantum quod melius explicat in d. l. ea quidem ſub num. 55. ad finem verſ. non obſtat. l. 1. ſup. de mod. mult. inquiens præcisè, quod intelligitur in multis pecuniarijs, non autem in perſonalibus, quia tunc ex genere pœnæ notaretur quis infamia, licet non ex ſola interloquutoria, adeò quod in omnem caſum tale dictum vbi verum eſſet, non procederet in terminis iſtis, in quibus agitur de pœna infamiæ, quæ maior eſt pecuniaria, & corporalis dicitur per ſuperius allegata.

41 Quæ omnia etſi ſuperuacua ſunt in terminis propoſitę quæſtionis ob ſtatuta Religionis, quæ nedum non recipiunt ad habitum militarem eum, qui aliqua infamiæ macula fuit notatus, ſed etiam receptum d. habitu ſpoliari mandant, tamen cum & iure communi militent, magis habitum, & commendam petentem excludunt.

EPITOME.

Quod accuſatus, vel inquiſitus de ſimplici facto, ſeu delicto ſine qualitate illud aggrauante, & pœnam augente, poſſit probata poſt modum in proceſſu tali qualitate, puniri de ea, ac ſi ab initio in accuſatione vel inquiſitione propoſita fuiſſet.

SVMMARIA.

Accuſatus de ſimplici malefitio, probata in proceſſu qualitate pœnam augente, condemnari ſecundum nonnullos non poteſt niſi de ſimplici facto, n. 1.

Contrarium tā in Inquiſitione quam in accuſatione communiter obſeruatur, 2.

Condemmnari in criminalibus quis poteſt ad aliud, quam de quo actum eſt. 3.

Sententia debet eſſe conformis libello, 4.

Iudex in criminalibus intentionem agentis egredi ex cauſa poteſt. 5. 7.

Concluſio partis in criminnlibus poteſtatē iudici de iure publico conceſſam auferre non poteſt, 6.

Iudex egredi ſicut poteſt inquiſitionis formam, ita & accuſationis, 8.

Accuſationis, vel Inquiſitionis forma non eſt attendenda, ſed ipſa rei confeſſio, 9.

Accuſatus, vel inquiſitus de vnico tantum delicto, ſi duo fatentur, condemnari de vtroque poteſt, num 10.

Accuſationi, vel Inquiſitioni de delicto ſimpliciter propoſita addi ante ſententiam poteſt qualitas aggrauans, & de eo in ſententia ratio habenda eſt, 11.

Condemnatio virtute clauſularum in accuſationibus, vel inquiſitionibus apponi ſolitarum ſecundum probata in proceſſu ſequi poteſt, 12.

CASVS C. LXXIII.

INquiſito aliquo de maleficio commiſſo certa die, menſis, puta decima, abſque aliqua expreſſione qualitatis, propter quam tali die pœna augenda erat, vel de ſimplici percuſſione, non dicendo, quod eſſet cum ſanguine, vel facta cum armis, aut quod ex ea remanſura erat cicatrix in facie, vel quod ex illa membrū aliquod erat remanſurum debilitatum, quibus caſibus maior impoſita eſt pęna, ſi appareat poſtmodū in proceſſu de tali qualitate, quæſitum fuit, an cōdemnatio fieri poſſet ſecundū dicta qualitatem pęnam aliàs ſtatutam augentem, an verò attendendum eſſet ſimplex factum; In qua dubitatione variant Doctores, Bart. in
1 conſ. 117. Accuſatio fuit inſtituta Martinum n. 3. verſ. ſed quia è contra lib. 1. dicit, quod in accuſatione non poteſt ſequi condemnatio, quia de hoc crimine non fuit actum, & poteſtas iudicis vltra libellum non extēditur, in inquiſitione autem ſequi poteſt condemnatio

ſuper

ſuper probato,quia inquiſitio fit ex officio inquirẽtis,
quod latiſſimum eſt, & maximè ſtante clauſula Super
quibus, & alijs amplijs verbis in inquiſitione apponi
ſolitis:Intellige tamen quod in accuſatione ſecundum
Bart.fiat abſolutio,cum non poſſit ſequi cõdemnatio,
ſed cum facultate iterum inquirendi, quia alia res eſt
iux.l.Bebius in fine.ff.de pact.dotalib.Ang.de maleſ.in
verbo qui Dominus Iudex in ſecondo, num.4. verſic.
quid ſi ſine qualitate inquit,ꝙ Bal.in l.edita,in verſic.
ſexta principalis quæſtio eſt ad finẽ ibi, ſed quid ſi eſt
probata talis qualitas.n.mihi.30.C.de edend.tenet, ꝙ
in accuſatione ſequitur condemnatio de ſimplici facto
ſine qualitate probata,ſed quod in inquiſitione eſt du-
bium,in quo ipſe Angel.tenet eſſe idem, quod ſcilicet
de qualitate non poſſit ſequi condemnatio,ſed de ſim-
plici facto tãtum in libello deducto,quod in libro meo
apertè decidit.Bald.imò ait,quod hoc magis clarũ eſt
in inquiſitione.

2 Alij volunt quod fiat condemnatio ſecundum factũ
probationem,& ſic in pœnam duplicatam, vel maio-
rem,non attenta narratione inquiſitionis ſine qualita-
te pænam augente,& ita communiter vbiq; obſeruari
vidi,& ipſe etiam millies ſeruaui,pro qua opinione al-
legatur Bar.in l. quid ergo §. pęna grauior ſub nu.15.
ver.vlt.legas.ff.de his qui not.infam.vbi dicit,quod in
illo textu.fuit propoſita actio furti ſimpliciter, nõ di-
cendo manifeſti,vel non manifeſti,& quod ideò debe-
bat ferri ſententia ſuper manifeſto,vel non manifeſto,
prout in proceſſu fuerat iuſtificatum per probationes,
licet de facto fuerit iudicatũ ſuper manifeſto erroneè,
cum de non manifeſto tantũ conſtaret, quæ ſententia
licet mero iure valida ſit,vti non continens expreſſum
iuris errorem,tamen grauat partẽ,& per appellationẽ
eſt reſcindenda, idem tenet ibi Bal.in 1.lectura nu.8.
verſ.ſecundo reuoco in dubium,dum recitat opinionẽ
Cyni dicentis,quod ibi erat generaliter actum, & reus
non oppoſuit de generalitate libelli, quia libellus ge-
neralis concludit in qualibet ſpecie, & ideò iudex de-
bet condemnare ſecundum probata, licet ibi non fe-
cerit, ſed cuius condemnauerit,& valeat ſentẽtia quã-
uis contra ius partis ſit lata,& refert Innoc.dicentem,
quod ille,qui deducit factum, intelligitur generaliter
agere,& poteſt proſequi factum qualificatum, ſubdit
tamen ipſe Bal.quod com.tenetur oppoſitum,quod il-
le,qui ſimpliciter factum deducit,nõ videtur agere ge-
neraliter,ſed ſpecialiter ſecundum naturã ſimplicis fa-
cti,fatetur nihilominus, quod ille tex.multũ facit pro
dicto Innoc.& pro opinione Cyni,quam firmare vide-
tur in repetitione ſub n.12. verſ. ſubſequenter reuoco
in dubium ad fin. inquiens,quod ibi libellus fuit infor-
mis,& generalis,quia fuit intentata actio furti,& facta
mentio furti indefinitè, ſine adiectione qualitatis au-
gentis,vel diminuentis delictum,vnde licitu eſt libellũ
informem generaliter proſequi,& quod ibi iudex con-
demnauit in quadruplum, quia putabat fuiſſe probatũ
de furto manifeſto,cum illa qualitas nõ eſſet probata,
teſtaturque hanc eſſe ipſam veritatẽ, quod fuit ibi in-
formiter actu,vnde ſubdit n.13.ver.ex illa aut lectura,
quod ille,qui ſimpliciter agit,non videtur agere detra-
cta nec adiuncta qualitate,ſed generaliter,per ſingula-
re verbum Innoc.ſup.relatum,& quod effectus eſt ille,
quod aliud eſt dicere accuſo Titium,quod me percuſ-
ſit de die,aliud eſt dicere,quod me percuſſit de nocte,
nam vno probato non poſſet fieri cõdemnatio in alio,
quia diuerſa tẽpora diſtinguũt factũ,& non dicitur idẽ
factũ probatum,& aliud eſt dicere accuſo Titiũ, quod
me percuſſit de tali menſe non exprimẽdo de Die, vel
de Nocte,quia tunc ſi probo de nocte,augebitur con-
demnatio ratione noctis, quia videbitur libellus gene-
ralis,vt in illo textu,& licet ſubiungat, quod practica
Aduocatorum aliter ſe habet,quia credunt, quod ſim-
pliciter agens videatur agere detracta qualitate, ita vt
licet probata ſit nox,tamen quia fuit ſimpliciter actũ,
eſt imponẽda pęna ſimpla,& nõ dupla,quę alias impo
neretur propter noctem, nihilominus dicit,quod præ-
cedens opinio de ſubtilitate iuris eſt verior, cum qua
trãſire videtur in l.& ſi ſeuerior.C.ex quib.cauſ.infam.
irrog.ſub n.14.circa finem verſ.aut agitur de crimine,
& latius,& expreſſius ſub n.29.verſ.dicunt quidam, &
hanc ſententiam amplectitur Ant.Gomez. tom.3.va-
riar. reſolut.cap 11.tit.qualiter formetur accuſat. ſub
num.8.ante finem,verſ.imò quod magis eſt,vbi apertè
cõcludit,quod ſi in accuſat.vel inquiſitione deducatur
delictum ſimpliciter ſine qualitate ipſum aggrauante,
nec ea poſtmodum addatur, ſeu cumuletur pendente
proceſſu, ſi tamen reperiatur probata, poterit Iudex
reum condemnare pęna ordinaria, ac ſi qualitas ipſa
appoſita fuiſſet cum ipſo facto, & delicto, prout dicit
probari in d.§.pęna grauior,& tenere multos,quos ad-
ducit,quibus addi poſſunt Aug.de Arimin.in addit. ad
Angel.de maleſic.in verbo Qui Dominus iudex il ſecõ-
do in princ.addit.ad verſic.quid ſi ſine qualitate, ante
nu.5.& Clar.in pract.crim.quæſt.90.nu.3. verſ.in hac
autem materia, & faciunt plura, quæ dixi ſupra Cau
56.poſt quartam illationem,in verſ. an autem ſi quali-
tas negata,vbi probaui,quod è contra ſuper accuſatio-
ne,vel inquiſitione propoſita in iudicio cum aliqua qua-
litate,quæ non probetur, poteſt ſequi cõdemnatio ſu-
per ſimplici facto,quod conſtat in proceſſu.

3 Nec mirum de hoc eſſe debet, quia in criminalibus
quis poteſt cõdemnari ad aliud,quam ad id, de quo a-
ctum eſt, vt ipſe Bal.notat. in d.§. pæna grauior in 1.
lect.n.4.verſ.item nota quod iſte.§.Nam etſi ſententia
debeat eſſe conformis libello l.vt fundus.ff.commu.di-
4 uid.& l.fin.C.de fideicommiſ.libert. & libellus habeat
concluſionem annexam, non tamen ea arctat iudicẽ,
quin poſſit exercere ſuum arbitrium, cum id poſſit fa-
5 cere etiam inuito actore ex cauſa tamen,qua mediãn-
te talem habet poteſtatem per l.hodie.ff. de pęn. cum
ibi notat.vt ſpecialiter tradit Bal.in d.§. pæna grauior
in 1.lect.ſub n.4.verſ.ſecundo oppono,& n.12.verſic.
tertia regula, & in repetit.in ſecunda oppoſitione, &
præſertim ſub n.8.ibi qualiter ergo reſpondebimus ad
contrarium,qui propterea firmat n.10. ver.concluda-
mus ex prædictis,quod in criminalibus iudex poteſt e-
gredi intentionem agentis,& ſuo motu procedere vl-
tra naturam libelli, tum quia in criminalibus non re-
quiritur concluſio in libello, tum quia concluſio partis
6 in criminali non poteſt auferre poteſtatem iudici con-
ceſſam, quæ publici iuris eſt, idem repetit poſtea ſub
num.14.verſ.iuxta hoc quæro in fine,dum ait,quod in
criminali licet qualitas aſtringat cauſam, non tamen
aſtringit Iudicem,quo ad officium,& imperium illius.
§.quod notatu dignum reputat, & hoc idem voluit in
d.l.& ſi ſeuerior num.11.& 12.in tertia, & quarta op-
poſitione per eaſdem rationes; Et quia Iudiciũ crimi-
nale Rempublicam reſpicit;Vnde iudex tamquam mi-
7 niſter Reipublicæ ex cauſa poteſt vltra petita facere,
& præterim vt ſubdit n.13. quia in criminali lex con-
cludit iudici,& nõ accuſatori,vnde nõ eſt neceſſe,ꝙ in
crim-

Digitized by Google

criminali concludatur in libello, nec iudex habet conſiderare modum concludendi ex libello, ſed qualiter lex concludat ſecundum qualitatem delicti, hinc dixit idem Bal. ibidem ſub num. 29. verſ. aſſignant ergo alij, quod in criminalibus iudex poteſt ſequi proprium arbitrium, & punire prout ſibi ęquum videtur nulla intentionis partis habita ratione ex facultate ſibi a lege conceſſa, licet in ſuo caſu cõtrarium tenere videatur, alias rationes adducit Gomez. d. c. 11. ad finem, & potiſs. hanc, quod cum petitio ſimplex poſſit ſub ſe compræhendere quamlibet ſpeciem, vel qualitatem facti propoſiti, qualitas poſtea probata videtur in petitione generica incluſa, maximè quia in hoc vertitur fauor publicus, ne delicta remaneant impunita, accedẽte eo, quod actor proponens petitionem dubiam, poteſt eam pendente iudicio declarare expreſsè, vel tacitè per probationes, imò generalius dixit paulò ante, quod in criminalibus non requiritur, quod ſententia ſit conformis libello, ſed iudex poteſt condemnare, & pœnam inponere probato delicto, non attenta petitione, vel concluſione partis.

8 Et iſta procedunt nedum quando iudex procedit ex officio per inquiſitionem, ſed etiam quando proceditur per accuſationem, quia & tunc poteſt iudex egredi formã accuſationis, vt per Bal. in d. §. pęna grauior in repetitione n. 9. in fine, verſ. vlterius quæro quando iudex, & in d. l. & ſi ſeuerior ſub n. 11. verſ. 3. oppono, & a pari procedere in his terminis accuſationem, & inquiſitionẽ ſentit ibidem paulò inferius ſub n. 29. circa medium verſ. antiqui aduocati hoc tenebant, & in d. l. edita in d. 6. q. princ. nu. 30. Angel. in d. verbo qui dominus iudex il 2. nu. 4. verſ. quid ſi ſine Gomez. d. c. 11. nu. 8. verſ. item etiam quæro. Clar. d. quæſt. 90. nu. 3. verſ. in hac autem materia.

Et magis abſq; dubio hæc admittenda ſunt, quando delictum ſuper quo iudex vult ferre ſententiã, eſt probatum per confeſſionem rei, quia tunc cũ non ſit curandum de forma accuſationis, vel inquiſitionis, nec de eo, ad quod actum fuit partem, vel per iudicem, ſed

9 attendenda ſit ipſa cõfeſſio, clarum eſt quod ſequi poteſt condemnatio, vt per Bal. in d. l. & ſi ſeuerior ſub n. 29. verſ. ego confiteor, & in d. §. pœna grauior in repetitione ſub n. 11. verſ. in contrarium ad finem ibi, ſed in probatione per confeſſionem Gomez. d. cap. 11. ſub numer. 6. verſ. quarto, etiam limita Auguſtin. de Arimin. in addition. ad Angel. de Malefic. in verbo qui dominus iudex il ſecundo n. 5. verſ. & prædicta limita, vbi etiam n. 6. ampliat hoc procedere in delicto penitus ſeparato, & extraneo ab intentato, nedum in qua-

10 litate aggrauante propoſitum delictum, vt ſi ageretur de homicidio, & confiteretur reus etiam furtum, quia de vtroque poſſet condemnatoria ſequi, quod reputat notandum, quod latius poſtea probat in additione ad ſequentem verſ. ſub n. 10. 11. & ſeq. verſ. 2. limitabat.

11 Ceſſarent autem omnes difficultates, ſi poſt propoſitum delictum ſimpliciter in accuſatione vel inquiſitione ſine qualitate aliqua, quæ illud aggrauet, pendente proceſſu ante ſententiam addatur d. qualitas aggrauans accuſationi, vel inquiſitioni, vt de ea in ſententia ratio haberi poſſit, & eſt optimum, & tutum remedium, vt per Bart. in l. denuntiaſſe. ff. quid tamẽ ſub n. 5. verſ. videamus vltra vtrũ adiectio ff. ad leg. Iul. de adulter. ponit Anton. Gomez. tom. 3. variarum reſolution. de delictis cap. 1. ſub n. 27. verſ. item iuxta prędicta quæro, & melius, latius, & magis in terminis noſtris d. c. 11. ſub d. n. 8. verſ. item etiam quæro, vbi dicit eſſe communem doctorũ ſentẽtiã, & probari per tex. in l. in delictis, §. ſi detracta in fine ff. de noxal. action. Angel. in d. verbo qui dominus iudex il ſecundo n. 1. & 3. & ibi etiam Auguſt. in addition. & omnes ſcribentes communiter in d. §. ſi detracta, & in l. edita. C. de edendo, & ita pluries vidi per peritos fieri, & accuſationes, & inquiſitiones reformari, licet, vt dixi, & ſine hac additione ſeù reformatione viderim deueniri ad ſententiã condemnatoriam ſuper probatis factum in iudicio deductum aggrauãtibus, & ita etiam ipſe infinitis vicibus obſeruauerim.

12 Prout etiam videtur ceſſare difficultas propter amplas clauſulas hodiè apponi ſolitas tã in accuſationibus, quam in inquiſitionibus, quarum vigore ſecundũ probata in proceſſu, & non ſecundum deducta tantũ in petitione ſequi poteſt condẽnatio, Gomez. d. c. 11. ſub n. 6. verſ. 2. etiam limita, & verſ. 3. limita eadem ratione, & ibi Apoſtillator in vltima additione in finalibus verbis, & in puncto ſuper omiſſis qualitatibus augentibus pœnam propoſiti maleficij tradit Angel. de Malefic. in verbo emergentibus n. 2. verſ. 2. principaliter operantur, cuius dicta per alios approbari dicit ibi Auguſt. in additione in princ. qui eandem ſequitur ſententiam in d. verbo qui dominus iudex il ſecundo ſub n. 6. verſ. ſed quæro iudex inquirit, & habetur etiã per Angel. in eodẽ verbo, ſub n. 17. poſt medium verſ. ego intelligo ſuum dictum, vbi tamen videtur velle illud procedere in inquiſitione nõ autem in accuſatione, & faciunt dicta per eundem Angel. in d. tract. maleficiorum in verbo ſuper quibus omnibus, & ſingulis n. 1. & ſeq. cum ibidẽ additis per Aug. & per Clar. loquentẽ tã in accuſatione, quã in inquiſitione in pract. crim. q. 12. n. 14. verſ. ſed quid ſi accuſator in fine, q. 31. nu. 13. verſ. ſuper quibus omnibus poſt medium, & ad finem, & q. 66. nu. 4. verſ. ſed quid ſi pro parte etiam in fine; in quibus locis multa pulchra ex hoc colligit.

E P I T O M E,

De condemnato pro crimine famoſo gratiam condemnationis obtinente mediante ſolutione alicuius quantitatis pecuniarum, quòd ad famam reſtitutus non intelligatur, & ſucceſſiuè non poſſit exercere ea, a quibus infames repelluntur, licet ſecus ſit quando ſimpliciter gratiam reportauit.

S V M M A R I A.

Reſtituere ad famam quis poſſit, num. 1.

Cancellatus ex gratia ſuperioris de condemnatione infamiam irrogante, ad famam reſtitutus intelligitur, num. 2.

Principis beneficia in dubio latiſſimè ſunt interpretanda, eod.

Cancellatus de banno ob factam ſolutionem, ad famam reſtitutus non intelligitur, num. 3.

Pœnæ ſolutio infamiam non purgat, nec tollit factum ex quo ſequitur infamia, num. 4.

Infamiæ pœna, vti corporalis, & maior quacunque pecuniaria, per ſolutionem pœnæ pecuniarię non tollitur, num. 5.

Florentiæ extat ſtatutum, quod abraſus de Matricula non poſſit amplius circa officia aduocationis, procuratoris, & tabellionatus ſe exercere ſub pęna quingẽtarum librarũ, 6.

Principis reſcriptum non extẽditur ad ea, de quo in reſcripto, & precibus facta non fuit mentio, num. 7.

Iuri quod ignoratur, derogatum nunquam cenſetur, num. 8.

Clauſula nõ obſtante in reſcripto aduerſus ſtatuti caſum emanato, neceſſaria eſt, num. 9.

Clauſula non obſtante in precibus nominata ſat non eſt, niſi etiam poſita ſit in ipſo reſcripto, 10.

Reſcriptum Principis contra legem probibitiuam ex certa etiam ſcientia emanatum, non valet, niſi in reſcripto dicatur non obſtante tali lege, 11.

CASVS C.LXXIV.

Reuocatum fuit in dubium, an condemnatus pro
crimine in pœnam pecuniariam cõfinij tempo-
ralis, ac infamiæ, & ignominię, condemnatione cãecl-
lata poſt ſolutam pœnam pecuniariam, & exequutam
partem confinij ex gratia ab habente poteſtatem im-
petrata mediante ſolutione certæ quantitatis pecu-
niarum, dicatur reſtitutus ad famam, ita vt reuerſus in
patriam poſſit admitti ad actus, quos ante condemna-
tionem exercebat, a quibus infames repellũtur, & prę-
ſuppoſito quod gratia emanauerit ab habente autho-
1 ritatem reſtituendi aduerſus infamiam iuxta ea, quæ
latè tradunt Alex. conſ. 114. repetitus per totum lib. 2.
& Nellus in tract. de Bannit. in prima parte tertij tem-
poris quæſtione 15. col. prima, & ſecunda poſt Bart. in
l. fin. in fine num. 12. C. de ſent. paſſ. & plures alios, qui-
bus addo Bal. in l. generalis num. 2. eod. tit. fuit dictum
quod non cenſebatur reſtitutus, & quod ideò ad dictos
actus nõ erat admittẽdus, quia, & ſi quãdo quis ex gra-
tia ſuperioris cancellatus reperitur de condemnatio-
2 ne, quæ infamiam irrogabat, intelligitur reſtitutus ad
famam, cum in dubio beneficia principis ſint latiſſimè
interpretanda l. beneficium ff. de conſtitutio. principũ,
l. ſi quando la prima C. de bonis vacantib. lib. 10. c. cũ
dilecti de donation. prout in puncto tenet Bart. in d. l.
fin. n. 11. verſ. circa hãc legem, qui etiã ad hoc allegat.
l. 1. §. pen. ff. de quæſtion. vbi illa verba Principis videli-
cet, Potes itaque decreti gratiam facere, intelliguntur
de reſtitutione, & non de indulgentia ſimplici, & ita e-
tiam clarè dicit idem Bart. in l. non ſolum, §. fin. in fine
n. 4. ff. de procurat. vbi etiam refert diſputando ſic de-
terminaſſe Iacob. Butrig. quod, & ibidem tenet Bal.
ſub n. 4. ante finem, ſequitur Alex. cõſilio 112. omiſſis
argumentis in princ. lib. 2. cum qua opinione tranſit
Nellus in d. prima parte tertij temporis quæſt. quarta
per totam, & d. quæſt. 15. ante finem verſ. ſi vero fuit
cancellatus, qui tamen de Alex. non meminit.

3 Tamen quando cancellatur, quia aliquid ſoluit non
intelligitur ad famã reſtitutus, non. n. tunc cancellatur
quia bannum ſibi remittitur, ſed quia condemnationẽ
ſoluit, vnde cõdemnatio ad eam cauſam reſtringitur,
nec alium effectum producit, quam liberationem re-
ſpectu ſolutæ quantitatis, vt declarat Bart. in d. l. nõ ſo-
lum, d. §. fin. in fine, & ibidem Bal. n. 4. verſ. quærit hic.
Bar. & idem Bal. in d. l. generalis in fine n. 3. C. de ſent.
paſſis, & in l. emancipationem etiam in fine nu. 5. & 6.
C. de fide inſtrument. quos ſequitur Alex. d. conſ. 112.
ad finẽ, & magis in terminis noſtris hoc tenuit Nellus
d. quæſt. 15. ante finem verſ. idem etiam puto, vbi cla-
rè inquit, quod ſi Bannitus rebannitur, ſeu cancellatur
de banno propter quod effectus fuerat infamis, ſoluẽ-
do certã quãtitatem, non dicitur reſtitutus ad famam,
quia nõ cãcellatur ex eo, quia reſtituatur, ſed quia ſol-
uit quantitatem diminutam, & ſic vi ſolutionis dimi-
nutæ pęnæ, idem vltra eum notat Bal. in l. quid ergo §.
pœna grauior in repetitione n. 31. verſ. item extra quę-
to ff. de his qui not. infam. vbi vult, quod ſolutio banni
non habet vim reſtitutionis in integrum, & non tollit
infamiam, quia tenebatur reus duplici pœna, vna ſcili-
cet condemnationis a Iudice factæ, altera infamiæ a
iure irrogatæ, vnde licet ſoluat vnam, altera remanet,
& ſolutio magis detegit crimen, & idem ſubdit in verſ.
ſeq. in eo, cuius condẽmnatio eſt cãcellata ratione ſo-
lutionis totius, vel partis, & bene, quia, vt ibi dicit Bal.
ex ſolutione, & ſatisfactione pęnæ, non purgatur infa-
4 mia, ſed magis eluceſcit, & confirmatur res iudicata,
quam rationem itidem adduxit ipſe Bal. in d. l. genera-
lis & in d. l. emancipatione. Alia etiam reddi poteſt ra-
tio, quod ſcilicet ſatisfactio pœnę inductæ propter de-
lictum non tollit factum, ex quo infamia ſequitur, vnde
merito remanet ipſa infamia, niſi reſtitutio aduerſus
eam conceſſa reperiatur, vt dicit Nellus vbi ſup. circa
finem verſ. hoc puto verum, & bene facit Alex. conſil.
32. viſo proceſſu inter Ioannem de Placentia n. 6. verſ.
alius eſt teſtis ad finem, lib. 6. Addi etiam poteſt, quod
cũ pęna infamię corporalis ſit, & proinde maior qua-
5 cunque pecuniaria pœna, merito pecunia non tollit
infamiam, vt probaui ſup. caſu 172. in verſ. ſecus autẽ
quãdo ipſa pecuniariã augetur in aliam pecuniariam,
vbi iura, & authoritates adduxi, & ſecundum prædicta
alias practicaui Florentiæ in quodam abraſo, ſeu dele-
to, & cancellato de Matricula Collegij vniuerſitatis
Iudicum, & Notariorum dictæ ciuitatis ob condemna-
tionem de eo ſequutam iuxta diſpoſitionem ſtatutorũ
d. Collegij lib. quarto, rubrica 9. de condemnatis a ma-
tricula abradẽdis, qui obtenta gratia partis pęnæ, quæ
exequenda ſupererat, mediante ſolutione certæ pecu-
niarũ quantitatis, prætendebat poſſe exercere officiũ
procurationis, & tabellionatus, prout ante cõdẽnatio-
nem, & abraſionem exercebat, tãquã quod ad matricu-
lã fuiſſet reſtitutus, & in ea reponendus, & deſcriben-
dus eſſet, fuit. n. reſolutum per magnificos Dominos
Proconſulem, & Conſules cum interuentu meo, quod
non erat iuſta prætenſio condemnati, qui per illã gra-
tiam redempta condemnatione per pecuniam non in-
telligebatur reſtitutus in integrum aduerſus abraſio-
nem, & infamiam ex delicto incurſam; Quod indubitã-
ter dicebatur procedere in terminis d. ſtatuti, quo ex-
preſsè cautũ eſt, quod abraſus de matricula modo ali-
6 quo ſe amplius exercere nõ poſſit circa officia aduoca-
tionis, procurationis, & tabellionatus, vel aliquod ip-
ſorum, vel quomodolibet dependentia ſub pęna, quin-
gentarum librarum, nec poſſit amplius ad dictũ Colle-
gium recipi, vel reſtitui, quamuis condemnationem ſi-
bi factam ſoluerit, vel aduerſus eã quomodolibet fuerit
reſtitutus ſub pœna recipientibus impoſita, & nihilomi-
nus reſtitutio, & noua admiſſio non valeat, & pro non
facta habeatur, & talis ſic contra prædicta admiſſus pro
non admiſſo in omnibus, & per omnia habeatur, & vt
in d. ſtatuto latius continetur, Contrã quod Sereniſſi-
mus Princeps aliquid feciſſe, aut diſpoſuiſſe non intel-
7 ligitur cum de eo nec in reſcripto, nec in præcibus
mentio facta fuerit. c. cum ordinem extra de reſcript.
cum ibi notatis, & in alijs locis vulgaribus, nec iuri,
quod ignoratur, derogatum vnquam cenſeatur argu-
8 mento l. mater decedens ff. de inoffic. teſtamen. Nec
adſit in gratia clauſula non obſtante, quæ neceſſaria
9 videbatur ſtante d. ſtatuto in contrariũ; Nec ſatis fuiſ-
ſet quod de ea mentio facta eſſet in pręcibus, ſed poni
10 debuiſſet in ipſo reſcripto, Alex. conſ. 136. n. 4. verſ. vl-
tra hoc lib. 2. & ſine dubio, cum de certa reſcribentis
ſcientia non conſtet ex dictis per Dec. conſ. 583. viſo
puncto, & dubijs n. 3. quinimo dicit Bart. in l. omnis 6.
in fin. C. de acquæduct. lib. 11. ꝙ quãdo lex expreſsè ali-

quid

Digitized by Google

quid prohibet, reſcriptum Principis conceſſum ſuper
11 tali negotio etiã ex certa ſententia nõ valet ipſo iure, niſi Princeps reſcribat, & in reſcripto dicat non obſtante tali lege, verum tamen eſt, ꝙ exinde ex noua Clemētiſſimi Principis gratia fuit reſtitutus ad Matriculam].

EPITOME.

Quod Pax, & remiſſio delicti ſimpliciter, & in genere facta ſine expreſſione qualitatis ipſum delictum, & eius pœnam aggrauantis, prodeſt accuſato, vel inquiſito ad obtinendum beneſitium propter pacem in pœnæ diminutionem a ſtatuto conceſſam.

SVMMARIA.

Pax de delicto, nulla qualitatis pœnam d. delicti aggrauātis, habita mentione, ſimpliciter facta, delinquenti prodeſt ad pœnæ diminutionem ſtante ſtatuto pœnam minuente propter pacem, num. 1.

Pacis inſtrumentum referens ſe ad proceſſu ſuper delicto factum, efficitur certum per relationem ad illud, num. 2.

Delictum licet ſit reiterabile, non tamen præſumitur pluralitas, & reiteratio, niſi probetur, num. 3.

Principali ſublato, acceſſorium quoque ſublatum dicitur etiam quod de eo nihil dictum ſit, num. 4.

Diei appellatione Nox etiam venit, num. 5.

Contrarium tenent nonnulli, num. 6.

CASVS C. LXXV.

STatuto grauante pœnam delicti commiſſi de nocte, minuente autem propter pacem, dubitatum fuit, ſi facta ſit Pax ſimpliciter de delicto commiſſo tali die puta de vulnere in facie, vel in pectore, aut in alia corporis parte, nulla noctis facta mentione, an d. Pax proſit vulneranti ad diminutionem pęnæ ex beneſitio ſtatuti, quamuis in inſtrumento pacis non fuerit facta mentio de tempore noctis, hanc quæſtionem ponit Bal. conſ. 378. videtur mihi Baldo lib. 4. vbi concludit pro inquiſito vt ei pax proſit, licet in ea omiſſa ſit qualitas delicti de tempore noctis, quam deciſionum
1 refert, & ſequitur Petrin. Bellus in tract. de bello parte decima tit. 2. num. 110. ad finem verſ. quæritur ſi ſtatutum, quod conſ. factum fuiſſe per ipſum Baldum, & Romanum comunicato inter eos colloquio nuper reperij, vt patet in conſilijs Rom. conſ. 449. inquiritur contra Iacobum Petruccij, vbi ad verbum repetitur.

2 Mouentur Bal. & Rom. primo quia inſtrumentum pacis ſe referens ad proceſſum ſuper offenſione factũ efficitur certum per relationem ad aliud, & ſic dicitur confectum ſuper cauſa in eo proceſſu contenta, & non ſuper alia l. in ſumma ff. de re iudic. & l. hæc ſententia la prima C. de ſentent. quæ ſine cert. quantitate profer. ſecundo mouentur, quia licet delictum, de quo agebatur, eſſet reiterabile, & propterea contentum in pace poſſet eſſe aliud, quã illud, de quo proceſſus erat formatus, tamen reiteratio non præſumitur, niſi pro-
3 betur iuxta notata in l. eum qui §. in popularibus ff. de iureiur. & in c. cum Ioannes eremita de fide inſtrum. vnde non poteſt intelligi pax facta de alio, quam de ipſo delicto argumēto l. fundus qui locatus ff. de fund. inſtr. & inſtrum. legato, quod dictum, ad probandum, ꝙ pluralitas delictorũ non præſumitur, niſi probetur, licet delictũ illud ſit reiterabile, adducit Aymon Crauet. cõſ. 6. n. 35. verſ. ſecũdũ eſt fortiſſimũ, vbi ēt refert idem tenere Corn. conſ. 134. in cã magiſtri Pauli in fi. n. 9. lib. 3. cum quibus conuenit Gomez. tom. 3. variar. reſolut. c. 11. rubr. qualiter formet. accuſat. ſub nu. 6. ad finem verſ. confirmatur, quia in actibus hominum, tertio mouentur, quia remiſſo delicto, licet non ſit facta mentio de qualitate, videtur & qualitas remitti, quia
4 qualitas eſt acceſſoria, & quando ſublatum eſt principale, & acceſſorium eſt ſublatum, licet de acceſſorio, vel de qualitate non fuerit aliquid dictũ l. in delictis, §. ſi detracta ff. de noxal. action. & l. cum principalis ff. de reg. iur. Dyn. & alij in c. acceſſoriũ de regul. iur. in 6. & latè Tiraq. in tract. de cõſtit. poſſeſſor. in 3. parte limitatione 7. nu. 40. verſ. confirmatur, vbi etiam in ſpecie approbatur hanc Baldi & Romani rationem, pro qua addit. l. 4. C. depoſiti. quarto addi poſſet, ſi fas eſt dicta ſupplere Baldi, qui nihil intactum reliquit, & maximè confirmata a Romano ſummi ingenij virõ, quod pax loquens de delicto commiſſo certa die, includit illud, quando commiſſum eſt de nocte, quia diei appella-
5 tione venit nox, & intelligitur pax de die naturali viginti quatuor horarum in quibus includitur tam lux, quam nox, non autem intelligitur de die artificiali a mane ad veſperas, qui lucem tantum compræhendit l. more Roman. ff. de ferijs, & ibi Doctor. & præſertim Iaſ. in princ. ſub nu. 1. & licet alij aliter dicant, & diem
6 24. horarum lucem, & noctem compręhendentem ciuilem potius, & artificialem vocari velint, naturalem verò eum, qui verum diem tantum, & nihil de nocte continet, vt per Catellan. Cottam in ſuis memorab. in verbo diem ante finem, verſ. & in his que ſuperius retuli, tamen ſatis eſt, quod in commemoratione factorum de die ſimpliciter, poſſint facta de nocte compræhendi, quod multa ex traditis per Cottam dicto loco oſtendunt, licet & alia in contrarium facientia exiſtant, de quibus in præſentiarũ agere non expedit.

EPITOME.

De pœna aſſerentis ſe falſo Militem, ſeù Equitem alicuius religionis, Doctorem, Clericum, Procuratorem, Comitem Palatinum; Notarium, Miniſtrum, au Officialem, vel alium honorem, aut dignitatem habentem, vel etiam priuatum, & pro tali ſe gerentis, & nomen, & habitum mentientis, vbi plura notatu digna, & in contingentia facti obſeruata referuntur.

SVMMARIA.

Militarem, ſeù Equeſtrem habitum deferens, cum non ſit, in crimen legis Corneliæ de falſis incidit, num. 1.

Doctorem ſe gerens, & actus Doctori congruentes exercens, cum non ſit, falſi pœna tenetur, num. 2.

Clerici nomen falſo aſſumens, & actus clericales faciens, crimine falſi tenetur, num. 3.

Procuratore alterius falſo ſe faciens, falſi crimen committit, num. 4.

Ratificatio principalis ſubſequens geſta per falſum procuratorem, & conualidat, & falſi crimen etiam tolit eod. vbi de communi.

Comitem Palatinum ſe gerens, & actus tali Comiti congruētes exercens, cum non ſit, de falſo punitur, num. 5.

Notarium ſe faciens, inſtrumenta, & alia tabellioni conuenientia conficiens, cum non ſit, de falſo & ipſe punitur, eod.

Gerens ſe pro Comite Palatino, in Principem delinquere dicitur & ob id pœna mortis tenetur, num. 6.

Quod etiam procedit in gerente ſe pro Notario, qui nũquam tabellio creatus fuit, eod. poſt princ.

Superioris iuriſdictionem vſurpans pœna mortis, & confiſcationis bonorum damnatur, eod. circa med.

Dignitatem, & honorem illicitè vſurpans Sacrilegij pænam incurrit, 7.

Nobilitatis falſum nomen ſibi aſſumens de falſo punitur eod.

Falſi pæna eſt deportatio cum bonorum publicatione, 8.

Deportationis pæna in vſu amplius non eſt, & eius loco ſucceſſit pęna iudicij arbitraria, 9.

Iudex in cauſa falſi condemnare poteſt ad pænam triremium, eod.

Militem, Doctorem, Clericum, vel alium dignitate aliqua habentem ſimpliciter ſe faciens abſq; aliquo actu tali dignitati congruenti, pæna tantum extraord. punitur, 10.

Nomen ſibi, & habitum citra fraudem vnicuiq; mutare licet, 11.

Nomen ſibi in fraudem mutans, vel habitum mentiens pęna falſi punitur, 12. & 13. vbi exempla ponuntur.

CASVS C. LXXVI.

1 GErens ſe pro Milite, ſeu Equite alicuius religionis
aut militię, & habitum militarem, & equeſtrem
talis ordinis deferens, cum non ſit, nec vnquam dicta
dignitate inſignitus fuerit, in crimen legis Cornelię de
falſis incidit l. eos § qui ſe pro milite ff. de falſ. vbi eſt
de hoc text. clarus Felyn. in procem. decretal. ſub num.
37. verſic. & idem eſt, Capyc. deciſione 130. incip. primum
dubium in tertio dubio ſub nu. 21. Ferret. in tra-
ctat. de re milit. titulo de militar. iuſtic. & de pœnis de-
ſertoribus infligendis n. 82. verſic. puniuntur de falſo.
folio 132. Tiraquell. in tract. de nobilit. c. 13. n. 2. idem,
eſt in eo, qui gerit ſe pro doctore, & actus doctori con-
2 uenientes exercet, cum non ſit doctor, quia pæna falſi
tenetur Bart. in d. l. eos d. §. qui ſe pro milite, & ibi Ale.
in addit. idem Bart. in l. reddatur n. 1. C. de profeſſor. &
medic. lib. decimo Addition. ad Bal. in l. fin. in vlt. apo-
ſtilla in verbo dignitas, longo tempore tenta C. de his,
qui a non domino manumit. Dec. in c. tertio loco nu.
22. extra de probat. & in c. tuarum n. 42. extra de pri-
uileg. Vant. in tract. de nullitat. tit. de nullit. ex defectu
mandati n. 69. Franch. Claperius in Centurijs, cauſarũ
fiſcalium in ſumma curia prouinc. deciſarum cauſa 28.
quæſt. prima n. 6. fol. 109. Felyn. in d. procem. decretal.
ſub d. n. 37. & in d. c. tertio loco n. 1. Tiraquel. d. c. 13.
num. 2. Aufrer. ad deciſion. Capel. Toloſan. deciſione
401. in fine additionis, Boſſ. in pract. crim. tit. de falſis
n. 131. verſ. ille, qui ſe facit, Menoch. de arbitrar. iudic.
lib. ſecundo, cent. quarta, caſu 318. n. 22. & centu. ſexta
caſ. 532. n. 21. & 22.

3 Et idem in eo, qui gerit ſe tamquam Clericum actus
Clericales faciendo, cum non ſit Clericus, quia etiam is
crimine falſi tenetur Bal. in l. qui ſub prætextu in fine
ſub n. 5. C. de ſacro ſanct. Eccleſ. Dec. in d. c. tantum n.
43. extra de priuileg. Bernard. Diaz. in pract. crim. ca-
nonica cap. 12. in verbo cum laici eſſent ſine ordini-
bus miniſtrar. ac celebrar. ſunt auſi num. 2. Claperi. d.
cauſa 28. d. quæſt. prima n. 7. Fely. in d. procem. decret.
n. 38. verſ. & facit, & in d. c. tertio loco n. 1. Menoch. d.
caſu 318. n. 21. & iterum centur. ſexta caſu 532. n. 20.

4 Et pariter in eo, qui gerit ſe pro procuratore alicu-
ius, & actus procuratori congruentes in alterius præ-
iuditium fallaciter facit, nam, & iſte falſi crimen com-
mittit, vt tradit Vant. d. tit. de nullitat. ex defect. man-
dat. num. 68. ver. quinimo vltra præmiſſa, Boſſ. d. tit. de
falſ. n. 173. verſ. procurator etiam, qui tamen ſubdit n.
ſeq. quod ſubſequens ratificatio tale crimen tollit, &
geſta conualidat ſecundum communem opinionem
doctorum.

5 Et eodem modo in eo, qui gerit ſe pro Comite Pa-
latino creando Notarios, & exercendo alios actus tali
Comiti congruentes, cum non ſit, quia, & iſte de falſo
punitur Bal. in l. data opera ſub n. 50. verſ. dubitatur de
eo, qui aſſerebat Comitem ſacri palatij C. de his qui
accuſar. poſſ. vel non vbi etiam ſub eod. n. 50. verſ. & i-
dem in eo, qui facit inſtrumenta, idẽ eſſe inquit in ge-
rente ſe pro notario faciendo inſtrumenta. & alia ta-
bellioni conuenientia, cum talis non eſſet, & Baldum
in vtroq; dicto ſequitur Dec. in d. c. tuarum n. 44. extr.
de priuileg. Felyn. in d. procem. decretal. n. 38. & in d. c.
tertio loco n. 1. & in gerente ſe pro notario Aufrer. ad
d. deciſ. Capel. Toloſan. 401. in princ. addit. Boſſ. d. tit.
de falſ. n. 131. poſt d. verſ. ille qui ſe facit, & Menoch. d.
caſ. 318. ſub n. 23. de quo vltimo dicto ipſe aliquid no-
taui ſupra caſu 66. ſub n. 5.

6 Quinimo hunc gerentem ſe pro Comite Palatino
pęna mortis teneri, veluti delinquẽtem in ipſum Prin-
cipem, a quo fingit ſe authoritatem habere dixit Bal.
in d. l. data opera ſub d. n. 50. verſ. ſed dubium eſt, vbi
etiam ſubdit idem eſſe in d. gerente ſe pro Notario,
qui nunquam tabellio creatus fuit, de quo ipſe loqu-
tus ſum d. caſu 66. n. 5. & Baldum ſequutus eſt Franc.
Claperi. d. cauſ. 28. q. 1. n. 5. & incertus author in lectu-
ris Bart. in l. 1. C. de dignitatibus lib. 12. ad finem ver. &
vide Baldum, quod cõprobari poteſt ex dictis per Ca-
pyc. d. deciſione 130. in 3. dubio n. 21. & quamplur. ſeq.
vbi pęna mortis, & confiſcationis bonorũ damnandũ
eſſe oſtendit eum qui ſuperioris vſurpans iuriſdictionẽ
propria authoritate facit ſe officialem, & magiſtratũ
ſuſcipit, cum ſit perſona priuata, quod ẽt tradit Dec. in
tract. crim. tom. 2. lib. 7. capitulo nono de varijs modis,
quibus læſæ maieſtatis crimen committitur n. 4. verſ.
ſic, & qui, cum ſit hoc crimen lęſæ maieſtatis, vt dicũt
Capyc. d. deciſ. 130. in primo dubio nu. 9. & in d. tertio
dubio n. 21. & ſeq. Tiraq. d. c. 13. n. 1. Capella Toloſana
d. deciſ. 401. Guido Pap. deciſ. 423. n. 2. Iaſ. in l. impe-
riũ ſub n. 20. verſ. 2. quia ff. de iur. omn. iudic. & Dec. d.
c. 9. d. n. 5. & videtur tex. per oẽs allegatus in l. 3. in fin.
ff. ad leg. Iul. maieſt. facit Crauet. cõſ. 18. Andreas iuue-
nis n. 2. volens iudicem inferiorem intromittentem ſe
de eo, quod pertinet ad ſolum Principẽ, & *d. ſuperioris*
authoritatem aſſumentem, eſſe reum lęſæ maieſtatis,
ad quod plura allegat. Et dicit etiã Bart. in l. 1. in princ.
7 per illum tex. C. vt dignitat. ordo ſeruet. lib. 12. quod v-
ſurpans honorem, & dignitatem illicitè, incurrit pęnã
Sacrilegij, q̃ dictũ ſequuntur Claperi. d. q. 1. n. 4. & in-
certus author in lecturis Bart. ad d. l. 1. C. de dignit. ad
finẽ, verſ. adde tex. & Bartolum, & Tiraquellus d. c. 13.
n. 3. verſ. & facit, Hic dixit Menoc. d. caſ. 318. ſub n. 25.
verſ. ſic in eo, quod qui ſibi aſſumit falsũ nomẽ nobili-
tatis, de falſo tenetur, vnde ẽt ſecundum Boſſ. d. tit. de
falſis ſub n. 131. verſ. ſic etiam qui non merebatur, & i-
terũ n. 152. ver. falsũ ẽt cõmittitur, & qui propter vili-
tatẽ nõ poterat obtinere dignitatẽ, & tacita eius cõdi-
tione nobilẽ ſe fecit, & ideò eã obtinuit, de falſo tene-
tur per l. vnicam. C. ad leg. Viſcelliam, & ibi notata, ex
prædictis, cum alias quidam Villalta Dauolos Hiſpa-
nus in terra Liburni, & in alijs locis magni Ducis Æ-
truriæ faſo ſe gereret quãdoque pro Milite Sãcti Iaco-
bi de ſpata, quandoque pro milite Sancti Ioannis Hie-
roſolomitani, ſeu Rhodi, hodie Melite, faciẽdo, & no-
minãdo ſe talem, habitum modo vnius, modo alterius
militiæ palam, & publicè deferendo, dixi eum eſſe
condemnandum in pęnam triremium in perpetuum.

quia

8 quia inciderat in crimen falſi per d.l.eos d.§.qui ſe pro
milite ff. de falſis cuius pœna eſt deportatio cum pu-
blicatione bonorum §.item lex Cornelia de falſi inſtit.
de publ. iudic.& l. vbi falſi in fine, C.ad leg. Corn. de
fall. cum vtrobiq; notatis per gl.& doct.& eſt tex.ma-
gis expreſſius in l. pr.§.fin.ff.eod.tit.de falſis, Clar.in §.
falsi n.40.verſ.ſed quæro quæ ſit pœna falſi,& alii de
quibus dixi latè ſupra caſu 165. cuius loco, cum am-
plius nõ ſit in vſu, ceſſãte particulari iuris municipalis
diſpoſitione vel certa conſuetudine ſuper huiuſmodi
9 delicti punitione, ſuccedit pęna arbitraria iudici, vt per
Clarum vbi ſup.& per Menoch.in terminis iſtis d.caſu
318.n.20.verſ.quæ ſanè, & d.caſu 532.n.22.verſ.qua
de re & per plures alios a me adductos in proprijs ter-
minis falſitatis d. caſu 165. quæ potiſſimum damna-
tionem ad triremes complectitur, vt ibi tetigi,& antea
etiam demonſtraui caſu 8.poſt verſ.ipſe autem deten-
tus in carcere, & audiui a magnis Criminaliſtis, quod
alii ob talẽ delictum fuerunt miſſi per loca publica Ci-
uitatis mitrati inſidentes aſino,& inſuper condemnati
ad triremes.

Hæc tamen intelligenda ſunt, quando, vt dictum
fuit, quis in aliquo actu gerit ſe pro Milite, pro Do-
ctore, pro Clerico, pro Procuratore, pro Comite Pala-
tino, pro Notario, vel alio aliquam dignitatem, vel
honore habente, cum talis non ſit, quia punitur pęna
falſi & quandoq; mortis vt ſup. ſecus autem quando
10 ſimpliciter, & verbo tantum quis ſe allegat Militem,
Doctorẽ, Clericum, Procuratorẽ, Comitem Palatinũ,
Notarium, vel alium dignitatem aliquam vel honorẽ
habentem, cum non ſit, quia tunc non pœna falſi, ſed
alia mitiori extraordinaria punitur, ita notabiliter in
Clerico diſtinguit Bal.in d.l. qui ſub prætextu in fi.ſub
nu.9.C.de ſacroſanct. Eccleſ.quem ſequuntur Diaz in
pract.crim.canonica d.c.12.nu.2.Felyn.in d.proœmio
Decretal.nu.38.verſ.& facit, & in d.c.3. loco ſub n.1.
verſ.idem in Clerico, Menoch. d. caſu 318. nu.12. &
Clapr.d.q.1.num.7.loquentes, vt ipſe Bal. in Clerico,
Alex.in addit. ad Bart.in d.l. eos d.§.qui ſe pro milite
Felyn.in d.c.3.loco ſub n.1.& ibi etiam addit.in verbo
falſarius,& Dec.ſub n.22.verſ.& hoc intellige Meno-
ch.vbi ſup.n.22.qui loquuntur in Doctore,& Apoſtil-
lator ad Decium in d.c.tuarum ſub nu.43.in verbo cũ
non ſit liter.L, dicens generaliter, quod qui huiuſmodi
dignitates verbo tantum ſibi aſcribit, non tenetur pę-
na falſi, ſed punitur pœna extraordinaria, quod &
pariter ſcripſit Tiraquel.in d. tract. nobilit.d. cap.13.
nu. 4.verſ.verum quod diximus, vbi & ipſe generaliter
loquitur in quocunq; falſo ſibi dignitatem aliquã vſur-
pante. Hinc dixit Menoch. de arbitr.iudic. lib.2. cen-
tur.ſexta, caſu 561.num.6.& 7.quod cum hodie habi-
tus Clericorum, & religioſorum tam ſecularium, quã
regularium ſit longe diuerſus ab habitu, & veſtitu lai-
corum, laicus, qui talium clericorum,& religioſorum
veſtitu, habituque vtitur, iure Cæſareo, & Pontificio
punitur pro motu & arbitrio iudicis, ad quod iura, &
authoritates adducit.

Memini tamen, quod alias fuerunt reperti quidam
ſeculares deferentes habitum fratrum ordinis Sancti
Frãciſci, & tales certo cuilibet nomine impoſito ſe eſ-
ſe dicentes, qui ducti ad carceres, & comperto qđ non
fraudulenter, nec ad malum finem id faciebant, euntes
Lorettum,& Romam ad viſitandum domum Beatiſſi-
mæ Verginis Matris Mariæ,& limina Sanctorũ Apo-
ſtolorũ Petri, Pauli, ac alia Sacra loca, ſed ad hoc tãtũ
vt a nemine cognoſcerentur, & vt cum maiori liberta-
te,& ſecuritate inter illud facerẽt, fuerunt impunè di-
miſſi, nec tanq; mentientes nomen, & habitũ fuerunt
reputati, qđ,& iterum vidi obſeruari in quibuſdam mu-
lieribus ſecularibus honeſtis, inuentis incedere in habi
tu Monialium, dũ deuotionis, vel voti cauſa peregri-
narentur per varia Italiæ loca, nam,& ipſe liberè rela-
xatæ,& optimo quidem iure, cum talis mutatio nomi-
nis,& habitus ex bona cauſa, & ſine aliqua fraude, &
11 ſuſpitione mali nõ ſit punibilis gl.& Bar.in l.falſi no-
minis in princ.ff.de falſis, Bonif. de Vitalin. in tract.de
malefic.tit.de pęna mutant.ſibi nomen ſub nu. 1. Me-
noc.d.caſu 318.in princ.& in pluribus alijs locis in di-
ſcurſu d.caſus, Felyn.in proœm.decretal.n.36.verſ.ter-
tia concl.Socin.conſ.63.in præſenti cõſultatione n.3.
verſ.3.hæc concluſio,& n.7.verſ.ad vltimam ratione
lib.1.Boſſ.in pract.crim.tit.de mutat.nomin. in princ.
& videtur tex.in l.vnica, C.de mutat. nomin. & ibi no-
tatur per omnes ſcribentes, & ponit exemplum Boni-
fac.vbi ſup.nu.2. & 3. in faciente hoc pro defenſione
ſua, vel rerum ſuarũ vel apud hoſtes, aut latrones.
12 Quod ſi fraudulenter, & ad malum finem, vel ad
quempiam decipiendum quis habitum mentiretur, vel
nomen ſibi mutaret, pęna falſi puniẽdus eſſet per text.
in d.l.falſi nominis in princ.ff.de falſ.notat gloſ.in d.l.
vnica in verbo fraude C.de mutat.nomin. & alij ſupra
citati,& potiſſimũ Bonifat.n.1.& 4.& Menoch. d.ca-
ſu 318.n.19.& 27. Vnde cum prçteritis annis Florẽtię
comparuiſſet quidam nuncupatus Sperantia de terra
Nurſiæ, qui fraudulenter fecit ſe alium,& quidem nobi-
lem,& ſanguine coniunctum illuſtribus, & notæ famæ
viris,& eo prætextu cum talis crederetur, multos decę
piſſet, mutuam pecuniam accipiendo, veſtimenta ha-
bita fide de pretio emendo, cibaria ſine præſenti pe-
cunia percipiendo, & alia quædam ſimilia faciendo,
comperto, quod nõ erat ille nobilis, quem ſe fingebat,
ſed alius, & viliſſimæ conditionis, fuit miſſus publicè
mitratus ſuper aſinum per magnam partem Ciuitatis,
& poſtea tranſmiſſus ad triremes in quibus, vt audiui,
non multos poſt dies obiit,& ſic debitas luit pœnas iſte
homo, quem vulgus Barrum vocat, nec deſunt ſimiles
ei, qui per diuerſas mundi partes vagantur,& modo v-
num, modo alium decipiunt, dum ſe alios eſſe mentiun
tur, de quibus exempla quædam tum antiqui, tum mo-
derni temporis recenſet Menoch.d.caſu 318.n.28.&
ſeq.verſ.nunc de ſecundo, vbi in fine teſtatur eos ho-
die pœna arbitraria plecti; Conſimile n,& grauiorẽ ca-
ſum poſuit Boſſ.in pract.crim.tit.de delict.n.37.ver.&
poteſt exemplum poni, de quodam filio legitimato,
qui mortuo patre ſe ſuppoſuit in lecto loco patris iam
mortui, & vocatis Notario, & teſtibus, quo decæpit,
quia credebant eum patrem eſſe, tanquam pater fecit
ab eo Notario fieri teſtamentum, & ſe ipſum hęredẽ
inſtituit, quem dicit Boſſ. non euaſurum pœnam obre-
ptionis falſi, ſi hoc modo aliquid conſequutus eſt, imò
nec pœnam falſi, quia fraudulenter fecit ſe alium per
d.l.falſi nominis in princ.& d.§.qui pro milite, cum v-
trobiq; notatis per ſcribentes,& per Socin. d.conſ.63.
quod, & generaliter in quocunque, qui contra bene ſo
13 cũ alio nomẽ ſibi fraude,& dolo mutat, procedere ait
Menoc.vbi ſupra num.23.verſ.ita dicimus.

EPITOME,

Quod Giuntatores, ſeu Saccularij, & alij vendentes fraudulenter res falſas, vel corruptas pro veris, vel bonis, aut aliter emptores in ſubſtantia, & qualitate ipſarum rerum venditarum decipientes, acrius, quam fure, puniuntur.

SVMMARIA,

Giuntatores acrius, quam fures puniuntur, num. 1.
Giuntatores appellantur fures atrociores, num. 2.
Piratæ vbi furati ſunt, laqueo ſuſpendi debent, num. 3.
Mercatores fraudulenter merces vendentes ſeuere puniuntur, num. 4.
Fraudem in rerum ſubſtantia, et qualitate committens acriter puniendus eſt, numero quinto, vbi varia recenſetur exempla.
Merces falſas pro bonis vendens pœna iudici arbitraria plecti debet, 6.
Saccularij qui propriè ſint, numero ſeptimo, et decimo.
Directarij qui propriè dicuntur, num. 8. et quibus.
Pœnis olim puniretur, et quibus hodie, num. 9.

CASVS C. LXXVII.

Giuntatores euntes per Ciuitates, & terras, &
diuerſas mundi partes vendendo gemmas falſas,
& minimi valoris magno pretio, fingendo eas
fuiſſe deronatas alicui Principi, vel Nobili, & certo
modo ad eorum manus perueniſſe, puniuntur tanquã
1 fures, & acrius, vt dicit Maraſilius ſingular. trecenteſimo
decimo octauo fuit interrogatus a iudice maleficiorum,
qui allegat textus in lege Saccularij in
principio ibi plusquam fures puniendi ſunt, ff. de extraordinaria
crimin. & Ioannes Baptiſta de Sancto
Seuerino hoc expreſsè tenentem in lege cunctos, populos,
Codice de ſumma Trinitatis, & fide catholica
in repetitione, item poſt prædictos tenet Iacobus
Nouellus in tractatu criminal. poſt forma inquiſit.
contra fures numero vigeſimonono verſiculo, & an
Giuntatores folio mihi centeſimo vigeſimoquarto,
& ita etiam ſequendo Ioannes Baptiſta de Sancto Seuerino
ſupra citatum, tenuit Ferret. in tractatu de re
militar. titulo de militar. iuſtit. & pœnis deſertorum infligendis,
numero centeſimo quinquageſimo primo
verſiculo quæritur qua pœna puniantur Giuntatores
folio mihi centeſimo trigeſimo ſexto. Hos etiam atrociores
fures appellat, textus in lege prima, §. ſimili
modo ff. de expilator. & dat exemplum gloſſa in dicta
lege ſaccularij in verbo ſub lucunt in vetitas merces
ſupponentibus bonis, quas oſtendunt, & ſubdit Nouellus
vbi ſupra numero trigeſimo, & trigeſimo primo,
idem eſſe in Piratis, quos plus quam fures puniendos
eſſe, & laqueo ſuſpendendos verius eum locum,
vbi furati ſunt, aſſerit ex Baldum in capitulo primo, §.
iniuria ſub numero nono, poſt verſiculo item famoſi
de pace iuramento firmanda quod, & colligitur ex
dictis per Petrum Santernam Luſitan. per eum allegatum
in tractatu de aſſecuration. & ſponſion. mercator,
in quarta parte numero quinquageſimo, & multis
ſequentibus verſiculo deciſio huius quæſtionis, vbi
plura contra eos ponit, quæ per lectorem videri poſſunt.
Et ſi mercatores ſeuere puniuntur, quando merces
cum fraude, & machinatione vendunt, defectus,
4 & vitia occultando, qualitates non exiſtentes oſtentando,
& varijs mendacijs, & artibus emmentes decipiendo,
& ſeducendo, & hoc modo theſauros iniquitatis
ſibi ipſis parando, vt habetur per Afflictus libro ſecundo
Conſtitution. Regni rubrica trigeſima quinta,
de fide mercator. in vendend. mercibus in Conſtitutione
mercatores in quarta, & vltimo notabili numero
tertio, vtique acrius agendum erit cum iſtis prauis hominibus,
qui in ipſa rerum ſubſtantia, ſeu ſpecie, &
5 qualitate fraudem committunt, vt notat Ioan. Nider.
in ſuo compendioſo tractatu de Contract. mercator,
capitulo primo, numero decimo, verſiculo in ſubſtantia,
& numero vndecimo verſiculo in qualitate, vbi
exemplificat in dante auricalcum loco auri, aquam
pro vino, aurum, vel argentum ab alchimiſta factum
veram ſpeciem auri, & argenti non habens, pro auro,
& argento verò, vinum corruptum, vel aqua mixtum
pro vino ſano, vel puro, falſam monetam pro bona,
vel aliquam aliam rem non veraciter talem, qualem
fraudulenter aſſerit, vt ibi per ipſum, & memini me alias
acriter condemnaſſe quendam, qui ad diuerſas
mundi partes mittebat in non modica quantitate
Crocum, ſeu Zaffaranum falſum, & illum tanquam
bonum vendebat, quem etiam ipſe fabricabat, non
ſuccurrit tamen mihi nunc, quam pœnam ei dederim
pro veritate, licet credam, quod fuerit tranſmiſſus ad
triremes, & forſan etiam ante tranſmiſſionem ductus,
publicè ſuper aſinum mitratus, nec nimis ſeuera ſententia
eſſet, cum acrius quam fur condemnandus veniret,
& crimen etiam falſi commiſiſset, & vtrunque
delictum ſimul concurreret, & vnum quodque de per
ſe graue ſit, & pœna arbitrio iudicis ſtatuenda coercea-
6 tur, vt de primo eſt text. in dicta lege ſaccularij in
princip. ff. de extraordin. crimin. & in dicta lege prima
§. ſimili modo ff. de eſtrator. & expilator. quod, & in
furibus ipſis conſtitutum eſse conſtat ex textu *in lege*
final. ff. de furt. & in lege prima in princip. *& in* leg. ſecunda
cum gloſ. in verbo ordinaria. ff. de furibus
Balnear. & not. gloſ. in lege ſubtracto in gloſ. vltima
C. de furt. & de ſecundo eſt communis Doctorum traditio,
cum propria falſi pœna in deſuetudinem abierit,
vt dixi proximo præcedenti caſu centeſimoſeptuageſimoſexto
verſiculo ex prædictis, & in alijs locis citatis:
Nec hic omittenda duxi in hac tertia operis æditione
infra annuata prima inchoata, quæ eleganter ſcripta
reliquit Marc. Mantu. Bonauid. in ſua Polyanthea libro
duodecimo capitulo decimoquarto incipiente
quoniam in iure folio mihi ducenteſimoſexageſimo
nono, & ducenteſimoſeptuageſimo, vbi de multi modi
delinquentibus agens, inquit eos ſaccularios, & directarios
appellari, ſacculariosque propriè illos eſse,
7 qui agilitate digitorum ſpectantium oculos perſtringunt,
quos etiam loculatores appellamus; a qua
interpretatione non diſſentit, gloſſa ſtatim citanda,
Directarios vero, qui furandi animo ſe in alienas cœnacula
8 cula dirigunt, & ſunt propriè ij, quos vulgo mantica-
larios appellamus, latine, ſeu crumeniſecas) & marſupiorum
inciſores, vernacula lingua nuncupatos *marioli, taglia borſe*,
quos plusquam fures caſtigandos dicit
olimq;

9 olimq; in opus publicũ damnari ſolitos, aut fuſtibus cędi, hodie verò a d tempus relegari, Nec diſſentit Petr. Crimit. lib. 17. de honeſt. diſciplin. cap. 8. in princ. & in fine, ſed circa ſecularium ſignificationem melius 10 eſt ad rem noſtram ſtare eum gl. in d. l. ſacculari per illum text, quæ nomen hoc alijs duobus modis intelligit, in his, qui ſaccos plenos mercibus, & pecuniis falſis ferunt, & modo ibi tradito emptores decipiunt, ſecundo in his, qui portãt in ſaccis merces deſuper bonas, inferius malas in eo ſaccο, & homines decipiunt.

EPITOME,

De Vagabundis, Erronibus, Birbonis, Ganeonibus, Nebulonibus, Zinganis, Mendicantibus validis, & alijs ſimilibus otioſis, & vitioſis hominibus reprobatione eorum, & pœnis, quibus ſubijciuntur, maximè per edicta, & Bannimenta Principum terræ, & de illorum validitate, & obſeruantia,

SVMMARIA.

Vagabundi, et otioſi a creatione hominis reprobati fuerunt, numero 1.

Vagabundis pœnas imponunt Principes, 2.

Vagabundis in prouincia Cathalonia impoſita eſt pena fuſtigationis, aut ſeruendi in Regijs Triremibus ad quinquennium, eod.

Edictum contra vagabundos tempore careſtiæ, ac ſuſpitionis peſtis, prout, et alijs temporibus de diſgombrando territorium, et illuc non redeundo ſub pœna etiam triremium fieri poteſt, 3.

Florentię extant Banna contra vagabundos, et Zingaros de diſcedendo a dominio, et ad illud ſub pœna triremium non redeundo, eod.

Vagabundus quis propriè dicitur, 4.

Vagabundi Mendicis æquiparantur, eod.

Mendicantes validi, ganeones, et nebulones legibus contra vagabundos induſtis ſuppoſiti ſunt, 5.

Mendicantes validi pœnis varijs per Principes ſeculares ſubijci poſſunt, 6.

Edictum Florentiæ contra vagabundos, et birbones exiſtens comprehendit etiam validos mendicantes, 7.

Mendicantes validi etiam de iure communi puniuntur, 8.

Mendicantes validi artibus ſeſe infirmos facientes iudicis arbitrio grauiter ſunt puniendi, 9.

Debilitans ſe ipſum, vel alium ad habilius mendicandum ſeueriter puniendus eſt, 10.

Officiali, et priuato cuilibet permiſſum eſt inueſtigare, an mẽdici infirmitas ſit vera, vel ſimulata, 11.

Mendicantes indebitè abſque tamen fictione, mitius ſunt puniendi, 12.

CASVS CLXXVIII.

1 Vagabundorum, erronum, atque otioſorum hominum ſine certis ſedibus paſſim vagantium, reprobationem a creatione hominis initium ſuſcepiſſe ex pluribus ſacræ paginæ locis, & varijs Sanctorum Patrum auctoritatibus docet D. Ludouic. de Peguera in ſuis deciſion. ſeu quæſtio. crimin. cap. 3. n. 1. cum multis ſeq. vt propterea mirandum non ſit, humanæ legis huiuſmodi homines, qui abſq; domicilio, & habitatione per varias orbis Ciuitates, & loca diuagãdo diſcurrunt, & oberrant, otio proſequuntur abhorrent, & deteſtantur, contra eoſq; Principes terræ in eorum Regnis,
2 & prouincijs pęnas ſtatuunt, vt ſubdit Peguer. d. c. 3. n. 8. verſ. ſi igitur in Prouincia ſiquidem Cathaloniæ contra hos vagabundos ex particulari Sanctione impoſita eſt pęna fuſtigationis, vel ſeruiendi in regijs triremibus ad quinquennium, vt teſtatur Peguer. loco citato n. 12. ſubdens, quod eam locumtenentes generales eiuſdem Prouincię in eorum pręconijs, & edictis generalibus cõtra vagabundos, ſoliti ſunt ſtatuere cumulatiuè & ita eam imponere, non autem alteratram tantũ ſecundum naturam alternatiuæ in d. Sanctione poſitæ, refertq; nu. 13. plures in Regio illo criminali conſilio fuiſſe iudicatum cõtra tales vagabundos pro pęna fuſtigationis, & condemnationis ad ſeruitium Regiarũ triremium ſimul, quamuis in aliquibus pœna triremiũ fuerit tẽperata, vel ratione minoris ętatis, vel alia cauſa, & ad triennium tantum loco quinquennij reducta, fuſtigatione tamen ſemper exequuta.

His conueniunt tradita per Iodoc. in praxi crimin. c. 151. de Relegatis ad ergaſtula, ſeu vincula nautica ſub n. 9. & ſeq. verſ. diplomata igitur, qui meminit de edictis Principum contra tales errones, & vagabundos publicari ſolitis, quoties eis opus eſt comparare, & inſtruere certum aliquem numerum triremium ad expeditionem bellicam.

3 Hinc alias dixi iure improbari non poſſe edicta, quę tempore careſtiæ, & tempore ſuſpitionis Peſtis in magno Ducato Æturiæ fieri vident contra homines ſic vagos, & vt vulgus appellat vagabundos, & birbones, & parentes tamen, & de alieno territorio, quod intra certũ ſtatutum tempus exeant territorium, & in illud de cętero pedẽ non inferant ſub pęna triremium, vel fuſtigationis aut catenę infamis arbitrio Iudicis attenta ratione ętatis, & ſexus perſonarum, vt in eis, nec non per ea, que ſunt per ſupra allegata, & melius per inferius dicenda in verſ. & quæ de vagabundis diximus, & tanto magis cum etiam alijs temporibus, & ceſſante cauſa penarię, vel peſtis id fieri poſſit, vt in d. verſ. dicam, & probat Ripa in tract. de Peſte tit. de remed. præſeruatiuis contra peſtem n. 160. verſ. quinimo mendicantes validi, & exemplum habemus in d. magno Ducatu Æturiæ, in quod die 21. Iulij anno 150 publicatum fuit bannum generale contra vagabundos, birbones, parabolanos, cerretanos, & ſimiles perſonas de exeundo de dominio intra certum terminum, & ad illud non reuertendo ſub pęna triremium ad beneplacitum iudicis majoribus quindecim annis, minoribus vero fuſtigationis, & idq; mulieribus de quo et ſtatim dicam in proxime ſeq. verſ. licet ſemper adſit cauſa hos homines eijciendi, & ad laborandum cogendi, & ad publica ſeruitia damnandi, cum ſine labore otioſe ex mera voluntate, & nulla cogente neceſſitate viuere non ſint permittendi, nec verę egenis, & pauperibus panem auferre tolerandi, vt dicetur in d. verſ. & quæ de vagabundis diximus.

Eodem modo iuſt fieri poteſt bannum, ſeu edictum in eodem magno ducatu publicatum die 3. Nouembris anno 1547. contra Egiptios, vernacula lingua Zinganos nuncupatos, de intra certum terminũ recedendo a dominio, & amplius ad illud non redeundo ſub pœna triremium ad beneplacitum, quod denuo ſtatutũ fuit per aliud bannitum publicatum die 21. Iulij anno 1550, paulo ante memoratum, in quo et de Zinganis mentio

ſuſ

tur ſpecialis mẽtio ſub iam d. pœna triremium maſcu-
lis maioribus quindecim annis, minoribus vero fuſtiga
tionis. & itidem mulieribus, quæ amplius ſint ducendę
ſuper aſinum, & puniendæ pœna abſciſſionis narium,
& auricularum ſecundum quod recto iudicantis arbi-
trio videbitur. Vagatur enim ſemper hoc genus homi
num huc, & illuc diſcurrendo, & nullam vnquam cer-
tam habitationẽ tenendo, varia, & grauia damna vbi-
que inferendo, furtaque plurima committendo, & ſine
labore, & induſtria terrã otioſè occupando, & de alie-
no viuendo, vt merito illis prouincia m expurgare ex-
pediens fuerit, cum idem alibi ſatis docuerimus in
vagabundis, quorum appellatione hos Zinganos con-
tineri palam eſt, quia vagabundus is propriè dicitur, qui
4 per mundum vagatur, nec certum habet domicilium,
in quo habitet gloſ. in l. eius qui manumiſit, §. celſus in
verbo domicilio per illum text. ff. ad municipal. & de
incol. & ibi etiam Bart. in finalibus verbis, & apertius
in l. 4 §. prætor ait num. 24. verſ. vlterius dicitur, ff. de
damn. infect. & ibidem gloſ. ante eum in verbo habita-
tionem, Iodoc. in praxi crim. cap. 33. de remiſſione in
materia criminali nu. 15. Boſſ. in pract. crim. tit. de fo-
ro compet. num. 70. qui refert Socinum dicentem eſſe
communem concluſionem Clar. in pract. crimin. q. 39.
nu. 8. verſ. ſed hic quæro, vbi ait ita communiter teneri
Peguer. d. c. 3. nu. 9. verſ. & ideò a ſcribentibus, & alij
per eos allegati, quibus additur Farinac. lib. 1. quæſt.
criminal. tit. de inquiſitione q. 7. nu. 15. verſ. ſublimita
tertio, ſenſit Sigiſm. Scac. in tract. de iudic. cauſ. ciuil.
criminal. & hæretic. lib. 1. cap. 34. de citatione, quę fit
per edictum nu. 14. ver. quartus caſus eſt; Nec ad illos
eijciendos aliqua exigi videtur cauſa, quemadmodum
nec in mendicis, quibus, vt infra dicetur comparantur
Ripa in tract. de peſte, tit. de remed. præſeruat. contra
peſt. n. 160. verſ. quinimo mendicantes validi, inquiens
eos etiam nulla ſubſiſtete peſte, nullaué alia cauſa ex-
plodendos eſſe, vel ad aliquod publicum miniſterium
exercendum cogẽdos puta ad purgandas plateas viaſ
que publicas, quod tamen vltimum poſtea nu. 177. &
ſeq. verſic. aduerte, videtur reſtringere, vt procedat in
ruſtico, vel alias ad laborandum aſſueto, ſecus autẽ in
mendico nobili non conſueto laborare, maximè ſi la-
trocinijs, aut calumnijs, aut ſeditione populari, aut ti-
ranno oppreſſus fuerit, & non ſua culpa ad eam infeli-
citatem deuenerit, cum tunc ei ſit miſerandum, & non
de vlteriori afflictione cogitandum. Nec a prædictis
diſſentit Menoch. his iam ſcriptis viſus in tract. de ar-
bitrar. iudic. lib. 2. cent. 6. caſu 531. per totum, vbi diſ-
fusè agit de Vagabundis, qui dicantur, & de eorum
pœnis, ad cuius dicta lectorem remitto.
5 Et quæ de vagabundis diximus, procedunt etiam in
validis, inertibuſque mendicis ſine pudore viatim mẽ-
dicantibus, necnon in ganeonibus, nebulonibus, ſimi-
libuſque Reipublicæ fecibus, & inutilibus ponderibus
terræ, vt tradit Iodoc. d. c. 151. ſub num. 9. & ſeq. verſ.
diplomata igitur, & longè diffuſius, & elegantius an-
tea cap. 110. de furto num. 55. cum plur. ſeq. verſic. ad
hoc capitulum, de quo etiam hominum genere latiſſi-
mè ſcripſit Don Lodouic. de Peguerra in dictis quæſt.
ſeu deciſionibus criminalibus c. 4. per totum, vbi poſt-
quam loquutus fuit de mendicitate licita deſcendit ad
hanc validorum mendicantium, qui vel cupiditate ha-
bendi diuitias, vel dictum otioſe mendicant, & ſine la-
bore volunt viuere, cum habeant aliunde vnde viuant,
& ex proprio labore, ſi vellent, victum parare poſſent,
gerentes ſe quaſi non habentes artem, cum habeant,
& fingentes ſe debiles, cum ſint fortes, quam mendici-
tatem illicitam eſſe, & reprobatam oſtendit num. 5. &
ſeq. verſ. illicita tamen, ne prætextu eleemoſinæ otio-
ſorum hominum foueatur inertia, & ne ab illis panis
verè debilibus, & infirmis auferatur, vt ibi per ipſum,
cuius dictis conuenit, l. vnica, C. de mendicant. validis
lib. 11. cum ibi notat, per gloſ. in verbo inertibus, &
per Bart. Angel. & Luc. de Penna, & per Iodoc. d. cap.
110. num. 57. & 58. verſ. hic mihi. Quo fit, vt non iniu-
6 tia humanæ leges, & Principes ſeculares tales mendi-
cantes varijs ſubijciant pœnis, vt dicit Iodoc. d. c. 110.
num. 58. verſ. prodierunt præterea, & lãtius per plura
exempla demonſtrat Peguer. d. cap. 4. ſub num. 7. & 8.
vbi variarum Prouinciarum Statuta recenſet, quibus
mandabatur, vt caperentur, & ad opera, ſeu ſeruitia
publica, puta ad foſſas purgandas, vel ſimilia opera
condemnarentur, vel aliter ſeuerè, & in exemplum, &
terrorem aliorum punirentur, dicens tandem quod in
Prouincia Cathaloniæ ſemper cum publicis, & Regis
præconiis vetitum fuit, ne vtentibus proſpera valetu-
dine, quibuſque ob corporis integritatem labor con-
uenit, liceat hoſtiatim mendicare ſub pœna, quod ſi pu
blico præconio moniti non abſtineant, banniantur a
Prouincia, vel per ſolita loca fuſtigentur, quinimo ſub-
dit nu. 9. verſ. attamen quod cum multi validi, integri
corporis, ad laboremque apti, & idonei, frequenter in-
cedant per d. Prouinciam, & multoties coadunati mẽ-
dicando vt ſolum otioſè, & ſine labore viuant, atque
verè exurientibus, & inualidis panem auferant, geren-
tes ſe quaſi non habentes artem, cum habeant, & fin-
gentes ſe debiles, cum ſint fortes, imò fictitie ſibi ap-
ponentes herbas, & alia ſuppoſititia, per quę appare-
ant infirmi, claudi, & contractis pedibus, vel aliud, pro-
pter quod faciunt ſibi tumeſcere tibias, vel aliam ap-
parere infirmitatem, in maximam Reipublicæ perni-
tiem, & iuſtitię dedecus, ſolet illos Regium criminale
conſilium ſeuerius, quam ſit in regiis præconiis ſtatu-
tum, punire, & tanquam errones, & vagabũdos tracta-
re, & propterea teſtatur n. 10. pluries vidiſſe, ẽt ipſo re
ferente, eos puniri pęna fuſtigationis, & triremium ad
quinquennium, licet aliquando ab minorem ætatem,
vel aliam cauſam quinquennium temperatum fuerit
ad triennium.
7 Vnde merito, & Edicta magni Ducis Ætruriæ con-
tra vagabundos, & birbonos, de quibus ſupra memini,
comprehendunt etiam mendicantes valido eandem
contra omnes imponentia pęnam, quaſi quod hi me-
dicantes validi ſint etiam vagabundi, licet vt Peguer.
ſubdit d. cap. 4. ad finem poſſit eſſe, quod aliquis ſit va-
lidus mendicans, & non vagabundus, quamuis rarò
contingat, vt puta quando quis integri, ſanique corpo-
ris artem habet, & ſine neceſſitate hoſtiatim mendi-
cat, vt abundantius viuat, & diuitias acquirat, quo ca-
ſu inquit Peguer. eos quidem puniri, ſed non tam acri-
ter, quam ſi mendicarent ob hoc ſolum, quod ocioſè,
& ſine labore, & tanquam errones viueret, & ita refert
fuiſſe concluſum in Regio criminali conſilio Cathalo-
niæ à quo quidem habentes artem, & in ea laborãtes,
& incedentes per viam hoſtiatim mendicando, fue-
runt condemnati, vt ducerentur veſtiti palam, & pu-
blicè per loca ſolita, & bannirentur a Prouincia in
perpetuum.
8 Nec quidem de talibus edicti, & præconizationibus
mirandum eſt, cum & de iure communi mendicantes
validi

Digitized by Google

validi puniantur per tex. in d.l.vnic. C.de mendic. valid.lib.11.per quem notat ibi Bart.in fine,num.8.quod qui fingunt cauſas mendicitatis puniũtur criminaliter extra ordinem à Rectore ciuitatis,quod iiſdem verbis tradit ibidem Angel.de Peruſ. itidem in fine, ſequitur Rip.in tract.de peſte,tit.de remed.præſeruat.nu.173. inquiens, quod mendicantes validi vtentes herbis, & ſuppoſitorijs, quibus ſibi faciunt tibias, vel manus intumeſcere, vt claudi, vel manibus contracti videan-
9 tur, cum non ſint, graui pœna iudicis arbitrio taxanda puniuntur, & dicit Aufrer. ad Capella Toloſan. deciſ.401. circa finem additionis,quod iſti mendicantes validi,qui palidos ſe fingũt fucatis coloribus,& exhibent ſe vulgo infirmos cum non ſint, vt extorqueant eleemoſynas, tenentur pœna falſi, ſequitur Hippolit. Bonacoſſ. in ſuis quæſt. crim. in verbo venenum,circa medium,verſ.& de vxore,fol.mihi 200.facie ſecunda, & refert Iodoc.d.c.110.ſub nu.56. verſ.huic exemplo ad finem, quod in ciuitate Brugenſi quidam mendicus iuxta externam ſpeciẽ miſerabilis, vlceroſus, & deformis,verè autem ſanus,validiſſimus,integer,& nitidiſſimus comperta fraude fuit iuſſu Senatus ductus in medio ſatellitum ornatus eo modo,quo mẽdicabat è carcere per forum publicum ad domum Senatoriam, & coram Magiſtatu ſtans condemnatus vt ad ſemihorã ita ornatus,palo affixus in theatro oſtenderetur populo, deinde à carnifice omnes faſciæ,ſordeſque tollerẽtur,vt cũctis nitor cutis, & ſanitas corporis innoteſceret, deinde virgis ad effuſionem ſanguis acriter cæderetur, & tandem extra terminos Flandriæ decem annorum exilio ſub pœna ſuſpendij relegaretur,& ſubdit Rip. loco citato nu.174. quod qui ſe ipſum, vel filium,
10 vel alium verè debilitat, vt habilius poſſit mendicare, acerrimè eſt puniendus, & quod tã conſentiens,& patiens debilitari,quam agens eadem pœna tenetur,cum nemo ſit dominus membrorũ ſuorum,& nu.175.quod medicus, vel barbitonſor, vel alius docẽs qualiter quis debilitari poſſit,ſeueriſſimæ pœnæ venit ſubijciendus.

11 Et adeò lex tales odio habet, vt nedũ permittat officialibus, ſed etiam cuilibet priuato, vt poſſit inueſtigare tactu, vel alio experimenti genere, an infirmitas mẽdici ſit vera,vel ſimulata,vt probat tex. in d.l.vnic. C.de mendicant.valid.& ibi notant.Bart.nu.4. verſic. quæro dicitur hic,Angel.poſt princ.nu.1.& 2.& Luc. de Pen.col.1.in verbo inſpectis,Rip.in loco alleg.num. 176.verſ.item ſcias,& Peguer.d.c.4.ſub nu.7.quod in contingentia facti obſeruari vidi,& fraudẽ detegi. Minus tamen delinquunt,qui ſimpliciter indebitè mendicant nihil aliud fingentes,quam qui mendicant,& fin-
12 gunt infirmitatem,apponendo herbas, vel aliud propter quod infirmi videatur,& propterea etiam minori pęna per iudicem,in cuius pectore repoſita eſt,afficiẽdi erunt illi,quam iſti ſecundum Bart. in d.l.vnic. circa princ. ſub num.1. & benè, cum qui plus delinquit plus puniri debeat,& qui minus delictu facit,minorem pœnam ſuſtinere ex generalibus,& notiſſimis traditionib. ſupradictis nunc addo Menoch.in tract.de arbit.iudic. lib.2.cent.6.caſu 532. per totum,acuratè agentem de his mendicãtibus validis,qui ſint,& quibus pęnis olim, & nunc afficiantur, vbi videndum eſt, quia poſt hæc ſcripta eum vidi. Nec ab hac materia longè diſtant, quæ inferius notaui caſu 187. contra tenentes, & frequentantes cauponas voluptatis cauſa,& vt luxurię,& gulæ incumbant.

E P I T O M E.

Quod Meretricem per vim carnaliter cognoſcens, vel rapiens, punitur non quidem pęna ordinaria legis,vel ſtatuti de huiuſmodi delicto loquentis,ſed alia mitiori arbitrio iudicis.

S V M M A R I A.

Coitus cum meretrice etiam nupta punibilis de iure ciuili non eſt, num.1.

Meretricem etiam per vim carnaliter cognoſcens pœna aliqua puniri non poteſt num.2.

Bald. in l. fin. ff.de rer. diuiſ. communiter reprobatur,eodem in princ.

Rapiens meretricem pœna raptus,vel alia non tenetur, nu.3.

Meretricem libidinis cauſa clauſam retinens de priuato carcere, vel iniuriarum crimine damnari non poteſt,nu.4.declaratur poſtea num.7.

Meretrix in lupanari exiſtens, & meretricio more viuens ad coitum inuita compelli poteſt,5 ſed contra 8.

Aduocati,Procuratores,Notarij,& Artifices ad eorũ exercitium faciendum compelli poſſunt,eodem in princ.

Coitus cum meretrice violentus, vel ipſius raptus pœna tantum extraordinaria puniendus eſt,6.& 9.vbi quod procedit maximè ſi virum habet.

Dec. & Cagnol. in l.inuitus nemo,ff.de regul. iur. reprobantur, num.8.

Meretrix quæ propriè dicatur,remiſſiuè num.10.

CASVS C. LXXVIIII.

1 COitum cum meretrice habitum impunibilem eſſe iure ciuili indubitatum eſt, ſiue ea ſoluta ſit, ſiue nupta,vt de primo habetur per Clar. de communi atteſtantem in §.fornicatio,num.2.verſ.hoc autem,& tradunt Alex.conſ.13.nu.5.verſ.pro hoc lib.7. Gram. deciſ.vlt.nu.6.verſ.item potiſſimè Alciat.reſp.11.opera mea n.1.& 6.lib.7.tom.2.& de ſecundo habetur per eundem Clar.in §.adulteriũ nu.3.verſ.quæro nunquid, ad quæ dicta ſe remittit in d.§.fornicatio ſub d.num.2. in fine,verſ. ſed quid ſi ſit nupta,& dixi ſup. caſu 4. ſub num.5. & caſu 123. vbi etiam egi,an & reſpectu ipſius meretricis coniungatæ hoc procedat.

2 Quod adeò verum eſt, vt etiam ſi per vim quis carnaliter cognouerit meretricẽ,non poſſit puniri,neque etiam crimine iniuriarum quicquid dixerit Bal.in l.fin. ſub nu.3.ff.de rer.diuiſ.cuius opinio cõmuniter eſt reprobata ſecundũ Alciat.conſ.469.per totum,quod in libro meo eſt conſil.21.incip.quia ſupraſcriptus lib.7. tom.2. quem ſequitur Clar.in d.§.fornicatio ſub d. nu. 2. verſ.& hoc adeò,qui etiam poſtea cum eadem opinione tranſit ſub n.24.poſt verſ.cũ carcerata,ibi quod ſi mulier cognita, quod & antea voluit expreſsè Boer. deciſ.317.num.8.verſ.quia cum talibus meretricibus, quem miror non fuiſſe per eos allegatum, & habetur etiã per Neuiz.in Silua nupt.lib.4. ſub nu.46.poſt medium verſ. quarto limita non procedere fol. mihi 336. & latiſſimè per Afflict. in Conſt. regn. lib.1. Rubr.20. de violent.meretr. illata,in Conſtit. omnes noſtri in 3. not.nu.3.& ſeq.& per Don Ludouic.de Peguer.in ſuis deciſ. ſeu quæſt.crim.cap.43.num.14. verſ.ab hac tamen pœna excuſantur,idem tenet Albert. de Gandin. in tract. de malefic. tit.de aliquibus quæſtion. varijs in malefic.num.3. verſ.quæſtio de facto fuit Mutinæ,vt ĩ inquit, quod quidam armatus de domo Rangonum, intrauit domum cuiuſdam fœminæ coniugatæ contra

ſua

ſuam voluntatẽ, volens eam carnaliter cognoſcere, &
per eum nõ ſtetit, & hoc fuit confeſſus, & probauit ad
ſuam defenſionem, quod illa mulier erat malæ condi-
tionis & famę, & a pluribus cognita, & quod ipſe idem
ſolitus erat eam cognoſcere carnaliter, quibus ſtanti-
bus quærebatur an d. armatus ex tali maleficio debe-
ret puniri, & concludit ſecundum opinionem Dyni,
qui conſuluit, quod ſi d. mulier quæſtum ſui corporis
faciebat, ille armatus non poſſet puniri, alias ſic, quam
deciſionem Dyni refert etiam & ſequitur Alberic. de
Roſate de Statutis lib. 3. quæſt. 52. cum quibus ſentit
Marſil. in repetit. l. vnicæ C. de rapt. virgin. ſub n. 44. ad
finem verſ. & vide omnino, dum ſimpliciter adducit
Gandin. & Alberic. in dictis locis. Pro vt & ſiquis ra-
puerit meretricem, non tenetur pœna raptus, nec alia,
3 quicquid voluerit Bal. in d. l. fin. ſub n. 3. ff. de rer. diuiſ.
qui propriè in his terminis loquitur, vt per Clar. alios
referentem, & de cõi teſtantem in §. Raptus, n. 5. verſ.
quęro nunquid quam opinionẽ etiam tenuerunt Boni-
fat. de Vitalin. in tract. de malefic. tit. de Raptor. ſub
n. 3. verſ. fallit in Meretrice: Marſil. in d. l. vnic. C. de ra-
pt. virg. n. 26. & ſeq. verſ. modo quæri poteſt, an rapiẽs
meretricem, & Singul. 74. incip. tu habes regulam poſt
princ. verſ. & iſtis adde & in l. maritus n. 48. & 49. verſ.
nec omittendum puto ff. de quæſtion. Gram. deciſ. vlt.
n. 5. verſ. ſuffragatur præmiſſis, Paul. Grilland. in tract.
de pęnis omnifariam coitus quæſt. 10. n. 25. verſ. vlt. in
hac decima quæſt. quæro Caſtr. conſ. 272. quęritur viſo
dicto ſtatuto poſt princ. lib. 2. & Alciat. d. conſ. 21. qui
latè inſiſtit contra illud dictũ Baldi, & conatur oſten-
derę talem raptum minime puniri poſſe Peguer. d. c.
43. n. 14. verſ. ad hac tamẽ pœna excuſantur, cũ ſimile
eſt, quod & is, qui meretricem libidinis cauſa clauſam
retinuit, nec de priuato carcere, nec etiam iniuriarum
4 crimine damnari poteſt, vt voluit Paul. Grilland. loco
cit. & tradunt etiam Neuizan. in Sylua nupt. lib. 4. ſub
d. nu. 46. verſ. quarto limita non procedere poſt princ.
Afflict. in d. conſtit. omnes noſtri in fine nu. 14. verſ. 10.
& vlt. nota, & Marſil. in d. l. vnic. ſub nu. 26. verſ. & ſub-
dit. Pro qua opinione facit, quod dicunt Dec. & Ca-
gnol. in l. inuitus nemo, 199. ff. de reg. iur. ille ad finem
n. 7. iſte ſub n. 1. & alij relati per Menoch. de arbitrar.
iudic. lib. 2. centur. 6. caſu 535. n. 28. verſ. dubitari etiã
ſolet, de Meretrice, quæ ſit in lupanari, vt ad coitum
cogi poſſit inuita, quemadmodum Aduocati, Procura-
5 tores, Notarij, Artifices & hoſpites tenentes ſignum,
compelli poſſunt facere eorum exercitium, intelligen-
do tamen prædicta in ea, quæ verè eſt meretrix & me-
retricio more viuit, non autem in ea, quæ ſimpliciter
inhoneſta ſit, quia ſi abſolutè intelligerentur de mulie-
re impudica, eſſet res malæ conſequentiæ, & iam iam
omnis ferè mulier poſſet apparere inhoneſta, & ita ſe-
qui frequentiſſimus coitus violentus, & raptus impu-
nibilis duobus teſtibus dicentibus talem mulierem co-
gnouiſſe, vt tradit Boſſ. in pract. crim. tit. de raptu mu-
lier. num. 10. verſ. ſed tamen.

6 Verumtamen quicquid dicant pręfati Doctores, ve-
ritas eſt, quod coitus violentus cum meretrice eſt pu-
nibilis, & ſic etiam raptus meretricis, non quidem pœ-
na iure communi, vel municipali impoſita cognoſcen-
tibus carnaliter per vim mulieres, vel eas rapientibus,
ſed alia extraordinaria arbitrio iudicis pro crimine iniu-
riarũ decernenda, prout determinat Bal. in d. l. fin. ſub
num. 3. ff. de rer. diuiſ. qui ſubdit, quod poſſet eſſe hæc
iniuria tam atrox, vt etiam mors veniret imponenda,
cuius opinionẽ tenent Matheſilan. notab. ſeu ſi
incipiente nota vnum Angel. Aret. in §. ſanctæ
res nu. 3. inſtit. de rer. diuiſ. Didac. Couar. lib. 3.
reſolut. cap. 14. ſub nu. 2. ad finem, verſic. ſic q
Neuizan. in Sylua nupt. lib. 4. ſub num. 46. verſ.
limit. non procedere fol. mihi 335. & 336. Co
moral. in verbo meretrix ante finẽ verſ. & ideò
poſito, Marſi. ſing. 248. conditio mulierum poſt
verſ. & facit dictum, dum adducit ſimpliciter Ba
l. fin. Petr. a Plaza in Epitome Delictorum cap.
9. verſ. inſignis eſt, Nicolaus Vigelius conſ. 9
in prima centuria, & nouiſſimè Menoch. de ar
dic. lib. 2. Cent. 3. caſu 291. qui bene loquitur, lic
omnes prædictos citet, & reſpondet adductis
ciat. & teſtatur hanc eſſe receptam magis, &
opinionem, cum qua etiam tranſit poſtea cẽturi
ta caſu 535. nu. 29. & 30. verſic. verum à prædicti
infra, ſecundum quam pluries practicaui, & per
practicari vidi, puniendo per vim cognoſcẽtes ca
liter meretrices, vel eas inuitas rapientes, non qui
pęna ordinaria a lege, vel Statuto cognoſcentibus vi,
vel rapientibus mulieres generaliter, & indiſtinctè im-
poſita, ſed alia mitiori arbitrio iudicis, & nõ ſine ratio-
ne, Cum magna videatur faciẽda differentia inter mu-
lieres honeſtas, & meretrices. Nec obſtãt authoritates
in contrarium adductæ, quia maior pars videtur ſim-
pliciter dicere, quod non punitur coitus violentus vel
raptus, pœna a lege communi, vel municipali ſtatuta
contra cognoſcentes vi vel rapientes mulieres, quod,
& nos fatemur, ſed dicimus eos puniri mitiori tamen
pœna arbitrio iudicis indicenda, quod non videntur
negare præfati Doctores, qui de hoc nõ loquuntur li-
cet nonnulli hoc inficiantur, & velint eſſe actum pęni-
tus impunitum. Et hoc modo etiam reſponderi poteſt
ad id quod dicitur de excluſione pœnæ carceris priua-
7 ti, quia verum eſt, quod tenens clauſã meretricem libidi-
nis cauſa non punitur de carcere priuato, ſed per hoc
nõ ſequitur quin alia pęna mitiori teneatur pro motu
iudicis, cũ actũ minimè licitũ, ſed prohibitũ faciat, quia o-
pinio Dec. & Cagn. ſup. relata, quod meretrix inuita com-
8 pellatur facere copiam ſui corporis, eſt falſa, *& diuer-*
ſa ratio eſt in Aduocato, Procuratore, *Notario*, artifi-
ce, & hoſpite, qui rei licitæ dant operam, meretrix au-
tem mortaliter peccat, vnde non ſine abſurdo diceretur,
quod peccare cogenda eſſet, & ita in ſpecie tale
dictum reprobando ſequiunt Couar. d. c. 14. in primo
caſu ſub n. 1. & 2. Addent. ad Matheſilan. d. ſing. 101. in
fine additionis, Petr. a Plaza d. c. 34. ſub d. nu. 9. Neuiz.
d. lib. quarto n. 26. circa med. ver. propterea credo fol.
314. & ſub d. n. 46. d. verſ. quarto lim. non procedere
poſt medium, & Menoch. d. caſu 291. ſub n. 5. verſ. eſt
etiam falſum, & optimè colligitur ex dictis per Affli-
ct. in d. Cõſtit. omnes noſtri in 3. not. ſub n. 4. 5. & 6. v-
9 bi latè inſiſtit, & pulchrè loquitur, & per Menoc. d. ca-
ſu 535. n. 29. & 30. dicto verſ. verum a prædictis.

Quæ opinio maximè admittenda eſt in meretrice
maritum habente, in qua magis de plano puniri debet
coitus violentus, vel raptus ſaltem pœna arbitraria, ſi
non ordinaria legis, vel Statuti Marſ. in d. l. vnic. n. 43.
& 44. verſ. vlterius redeundo, & ſingul. 248. incip. con-
ditio mulierum poſt princ. verſ. & facit dictum Baldi
Rom. in repet. l. ſi vero. §. de viro ff. ſolut. matr. nu. 23.
ver. aduerte quia, Capic. deciſ. 44. ſub n. 1. & ſeq. Boer.
d. deciſione 317. n. 7. ad finem, verſ. & idem Ang. Ad-
dentes ad Matheſilan. d. ſing. 101. circa medium addi-
tionis,

tionis, Cotta d. memor. in verbo meretrix poſt princip.
Io. Bapt. de Sancto Seuerin. in tract. de debitor. ſuſpect.
& fugitiu. in 5. q. princ. nu. 23. verſ. vnde infert, Neuiz.
ſub d. num. 46. & Couar. lib. 4. Decretal. tit. de Sponſ.
& matrim. in 2. par. cap. 8. §. vndecimo ſub nu. 6. verſ.
hoc tamen, & optimè faciunt dicta inferius caſu 184.
ad finem, & tradita per Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2.
cent. 6. caſu 535. num. 6. & ſeq. verſ. quo circa, & infra;
Dummodo non faciat quæſtum publicè ſecundum Ne-
uiz. vbi ſup. ad finem ibi tertio modera, vel dummodo
non habeat maritum lenonem, & infamem ſecundum
Marſil in d. l. vnic. num. 45. verſ. ſed tamen, Addent. ad
Matheſilan. d. ſing. 101. ante finem additionis verſ. li-
mita etiam, Io. Baptiſta de Sancto Seuerin. d. quæſt. 5.
ſub num. 24. verſ. illud opinor indubitanter, & Couar.
d. §. 11. ſub d. num. 6. in finalibus verbis, quia his caſi-
bus matrimonium non habetur in conſideratione, &
de ea idem, quod de ſoluta dicendum eſſet, vt per eos
in dictis locis.

10 Quæ autem dicatur eſſe meretrix verè, & propriè
dixi d. caſu 123. ad finem, vbi eſt videndum, & ibi di-
ctis addo nunc Menochium de arbitr. iudic. lib. 2. cent.
6. caſu 535. num. 2. 3. 4. & ſeq. qui latè ponit quæ verè,
& quæ præſumptiuè ſit meretrix, & vnde dicatur.

EPITOME.

De confeſſione rei, quod is, cui dederit venenum, mor-
tuus fuerit ex illo, & an ſufficiat ad pœnam mortis ſi
aliter in proceſſu non conſtet ex peritorum teſtimo-
nio, quod verè mors ex dicto veneno fuerit ſequuta, &
quid in alijs confeſſionibus conſiſtentibus in iure, &
non in facto, an & illæ præiudicent confitentibus veri-
tate earum aliter non apparente ex actis cauſæ.

SVMMARIA.

Confitens veneneſſe aliquem, illumque ex veneno mortuum, alio non apparente, de occiſo condemnari non poteſt, nu. 1.

Dubitant aliqui, num. 2.

Primum dictum verius, eod.

Confitens modo, quo ſupra extraordinariè punitur, eod. in fine, & num. 3. pariter in fine.

Confeſſio ſic vt ſup facta, ad hoc vt confitenti noceat, quid vlterius apparere debeat, num. 3.

Confeſſio de veneno dato, & morte ſequuta, non præiudicat, Peritis atteſtantibus venenum ſumptum ſufficiens non fuiſſe ad mortem inferendam, num. 4.

Confitens ſe publicum, & famoſum latronem, condemnari vt talis non poteſt, niſi hoc ipſum in proceſſu aliter appareat, num. 5.

Teſtes non periti deponentes mortuum quem fuiſſe ex veneno ſibi dato, non probant, num. 6.

Teſtes de facto, non autem de iure deponere debent, eod.

Teſtes alium blaſphemaſſe aſſerentes, & verba blaſphemia non enuntiantes fidem non faciunt, eod. in fine. Blaſphemaſſe ſimpliciter confitens alio non apparente, de blaſphemia puniri non poteſt, num. 7.

Fallit in perito, & ſciente quid ſit blaſphemia, eod.

Corpus delicti in veneno non probatur ex ſimplici medicorũ relatione, aſſerentium mortuum quem fuiſſe ex veneno, niſi addant ex veneno dato, & non ingenito, num. 8.

CASVS CLXXX.

1 Confitens ſe venenum alicui dediſſe, illumque ex
eo mortuum fuiſſe, non poteſt de occiſo con-
demnari, niſi aliter de morte ex dicto veneno dato ſe-
quuta legitimè conſtet, quia eſt confeſſio impoſſibilis
ſcitu confitenti, qui cum non ſit peritus in medicina,
non poteſt deponere de operationibus, quas in corpo-
re mortuo facere potuerit venenum datum, & debet
reus reſpondere ſuper his, quæ in facto conſiſtunt, an
dederit venenum, vel non, & an ille, cui dedit, ſit mor-
tuus, vel ne, non autem an ex d. veneno obierit, vel ne,
quia hoc ſpectat ad iudicium medicorum, & peritorũ,
non autem ad cognitionem ipſius rei, ita in puncto
tradunt Alex. conſil. 115. in cauſa inquiſitionis num. 9.
& ſeq. verſ. iſtud an ſit lib. 3. Gomez tom. 3. var. reſol.
cap. 3. tit. de homicid. ſub num. 8. verſ. dubium tamen
eſt, Marſil. in l. 1. §. præterea num. 33. verſ. & in quan-
tum, ff. ad leg. Cornel. de Sycar. Boſſ. in pract. crim. tit.
de delicto num. 8. ibi & in ſpecie, Io. Franc. Ponzinibius
in tract. de Lamijs ſub num. 70. verſ. ſeptima quod licet
ad finem, Foller. in pract. crim. in ſecunda parte, ſecun-
dæ part. princip. in verbo item quod ſororem venena-
uit num. 15. verſ. in tantum vt, & nu. 27. ad finem, verſ.
tertio ex alio non obſtat, & in prima par. 3. par. princ.
in verbo & ſi confitebuntur, num. 37. verſ. & pro præ-
dictis facit, & in 3. parte, 3. part. princ. in eodem verbo
& ſi confitebuntur, num. 86. verſ. vigeſimo octauo re-
quiritur, Ludouic. Carer. in pract. crim. §. ſexto quæro,
num. 35. verſ. & nota in hac materia folio mihi 165. a
tergo, & nouiſſimè Farinac. lib. 1. quæſt. crimin. tit. de
inquiſit. quæſt. 2. num. 35. verſ. ſed quid ſi quis confitea-
tur. Et licet Boſſ. d. tit. de delict. ſub eodem num. 8. ſub-
2 dat quod caſus pro amico eſſet periculoſus, præſertim
vbi in continenti, vel paulò poſt ſuſceptum venenum
datum ſuſcipiens deceſſiſſet, tamen eius dictum non
procedit de iure, quia mors potuit ſequi ex alio, quam
ex veneno dato, quod non potuerit aliquid operari, vt
præcisè dicit Marſil. in d. §. præterea num. 34. & 35. ſe-
quitur Farinac. d. q. 2. ad finem ſub d. num. 35. inquiens
tamen hoc de pœna ordinaria intelligendum, non au-
tem de extraordinaria, in quam ſic confitentem inci-
3 dere non dubitatur. Opus eſt ergo, vt dicta confeſſio
ſuum operetur effectum, quod aliter cõſtet de hoc de-
licto, debetque apparere de ſignis, vel extrinſecus in
corpore, vel intrinſecus aperto cadauere, per quæ ſi-
gna venenatio arguatur, & mors ex illa ſequuta ex at-
teſtatione Medicorum, & peritorum probetur, vt pa-
tet ex congeſtis in hoc propoſito per Boſſ. d. tit. de de-
lict. num. 4. & multis ſeq. per Carer. in d. pract. crim. §.
vigeſimum quartum inditium ad finem num. 3. per Af-
flict. lib. 3. Conſtit. Regni rubr. 41. de malis, & noxijs
medicamentis in Conſtit. mala noxia ſub num. 3. poſt
verſ. & eſt ſciendum in fine, per Foller. in d. pract. crim.
in 2. part. princ. in princ. in verbo capiat informatio-
nem num. 16. verſ. memoriæ mandaui, & in 2. part. d.
2. part. princ. in verbo item quod Sororem venenauit
fere per totum, & in 3. part. 3. partis princ. in verbo &
ſi confitebuntur num. 86. verſic. vigeſimo octauo re-
quiritur per Clar. in pract. crim. q. 4. ad finem ſub num.
5. verſic. ſic etiam in eo, per Gomez d. tit. de homicid.
num. 8. verſ. dubium tamen eſt, & per Farinac. d. q. 2.
num. 30. & plur. ſeq. verſ. limita decimo in crimine ve-
neni, alias autem, vt dictum eſt, confeſſio confitenti nõ
nocet, & ita in contingentia facti alias votaui non at-
tendendo cõfeſſionem rei de morte eius, cui venenum
datum erat, ex ipſo veneno dato ſequuta, cũ hoc aliun-
de non conſtaret, quem propterea a pœna ordinaria
homicidij excuſandum putaui, prout poſtea excuſatus
4 fuit, & citra mortem punitus. Multo autem magis talis

confeſſio

confeſſio non præiudicaret, ſi ex Medicorum, & peritorum atteſtationibus conſtaret, quod venenum ſumptum non fuiſſet efficax, & ſufficiens ad mortem inferendam defuncto, cum tunc erronea appareat confeſſio, vt per Alex. d. conſ. 115. ſub num. 1. & 2. per Ponzinib. in d. tract. de Lamijs ſub n. 70. verſ. ſeptima quod licet ad fi. & per Boſſ. d. tit. de delict. ſub d. n. 8. in princ.

5 Pro quibus optimè facit Angel. de Peruſ. quem à nemine in hac materia allegatum inueni conſil. 403. formata fuit inquiſitio per totum, vbi tenet, quod reus cõfitens ſe eſſe publicum, & famoſum latronem, & derobatorem Stratarum non poteſt vt talis puniri furcarũ pœna a iure huiuſmodi delinquentibus impoſita, quando in accuſatione, vel inquiſitione, aut proceſſu non ſunt deducta tot crimina, quæ eum faciant publicum, & famoſum latronem, & derobatorem Stratarum, ſed pauciora quam requirantur, quia quem eſſe talem non eſt facti, ſed iuris, conſiſtit enim in diſpoſitione iuris, licet iſtud ius ex facto trahat originem, ſubſtãtiam, & effectum, ac eſſe, cum ille ſit publicus, & famoſus latro, & aggreſſor ſtratarum, qui furari, & ad ſtratam derobare conſueuit, vnde licet quis confitendo ſe feciſſe varia, & diuerſa furta, & plures aggreſſuras ſtratarum ſibi præiudicet, quia factum confitetur, tamen qui confitetur ſe publicum, & famoſum latronem, & ſtratarum aggreſſorem, confitetur ius, ideſt iuris diffinitionem, num. 1. & ibi, quamuis, vt diximus, dictum ius reſultet ex facto, & confeſſio iuris nõ nocet, neque prodeſt, nec probat aliquid eſſe, vel non eſſe tale, quia partis confeſſio non alterat iuris cenſuram, nec ius inducit, aut inductũ abolet, ex quibus concludit Angel. quod cum in caſu ſuo de vnica ageretur aggreſſura, & vnica hominum captura, & vnica præda, & ea omnia reputarentur vnum factum, ex quo plura reſultant crimina diuerſa, & ex vnico facto quis non ſit publicus, & famoſus latro, aut Stratarum aggreſſor, confeſſio facta inquiſitioni, quod talis eſſet, ſibi non præiudicat, vt tanquam publicus, & famoſus ad furcas damnari debeat, & dicit in fine, quod idem conſuluit Petr. de Anchar. aiens, quod quando ex facto reſultat iuris effectus, non ſufficit deponere ſuper illo iuris effectu, niſi quis explicitè factũ narret, ex quo effectus ille reſultat, & quod ideò cum quem eſſe publicum, & famoſum latronem, & ſtratarum aggreſſorem, ex iuris diſpoſitione, & diffinitione colligatur, & a facto cauſetur, & oriatur, debet de hoc facto explicitè conſtare, & non rudẽ, & ſimplicem cõfeſſionem habere pro explorato facinore, ſi nulla probatio religionem cognoſcentis inſtruat. Et quod de
6 confeſſione dictum fuit, procedit pariter in depoſitionibus teſtium, qui quidem in terminis noſtris debent deponere de facto, ex quo ius reſultat, & nõ de ipſo iure, vnde debent teſtificari de ſignis tantum, quę in corpore videntur, vt ex illis ius eliciatur vt per Foller. in d. 2. part. princ. in princ. in verbo capiat informationem, num. 16. in fine poſt verſ. memoriæ mandaui, & ſi dicerent quem eſſe mortuum ex veneno ſibi dato, non probarent, niſi eſſent periti, quia ad ipſos idiotas, & in ſimilibus non expertos non pertinet de hoc iudicare, quod non cadit in eorum ſcientiam, vt dicit Foller. in d. 2. part. 2. part. princ. in d. verbo item quod ſororem venenauit nu. 19. verſ. præterea ipſi teſtes, ſequitur Farinac. d. quæſt. 2. num. 33. verſ. teſtes autem, cum quibus concordat Gomez loco ſæpius citato, & idem eadem ratione dicendum eſſet in caſu Angeli, de quo ſupra dixi, nam & tunc teſtes debent deponere de facto, & de furtis, & aggreſſuris, ex quibus iuris diſpoſitio reſultat, non autẽ de ipſo iuris effectu, vnde nõ probarent aſſerendo quem eſſe publicum, & famoſum latronem, & ſtratarum aggreſſorem, niſi eſſent periti in iure, vel aliter id ex proceſſu appareret, quia ad eos tanquam illiteratos, & horum ignaros non ſpectat de hoc diſcernere, & iudicare. Quod & generaliter in alijs terminis procedere videtur, quia debent ſemper teſtes deponere de his, quæ conſiſtunt in facto, & non in iure, alioquin fidem nõ faciunt prout ſi dicerent quem blaſphemaſſe, quia nõ per hoc probant blaſphemiam, ſed debent teſtificari de verbis prolatis per ipſum reum, vt illis conſideratis iudex poſſit diſcernere an ſapiant blaſphemiam, vel ne, cum non omnia verba in Deum, Beatiſſimam Virginẽ, & Sanctos prolata dici poſſint blaſphemia, vt omnes Summiſtæ tradũt in verbo Blaſphemia, & ita pluries in contingentia facti votaui per ſu-
7 perius allegata; Quibus hoc addo, quod & ſi quis confiteretur ſimpliciter ſe blaſphemaſſe non exprimendo verba per ipſum prolata, nec ex proceſſu aliter conſtaret de verbis blaſphemiam importantibus, nõ eſſet de blaſphemia puniendus ex his, quæ ſup. dixi in princ. & in verſ. pro quibus optimè facit, niſi eſſet ita peritus, vt optimè ſciret quid ſit blaſphemia, & quibus verbis committatur, quia tunc ſibi præiudicaret, & eius dicto ſtaretur, cum ſit delictum, quod ſolo verbo perficitur Põzinib. in d. tract. de Lamijs n. 70. in princ. verſ. ſeptima quod licet, Io. Nicol. Arelatan. in tract. de hæret. in 2. notab. num. 2. verſ. in crimine, & alij per eos allegati.

8 Plus dicit Farinac. vbi ſup. num. 33. verſ. & in relatione medicorum, aduertendum ſcilicet eſſe, quod & ex medicorum, & peritorũ atteſtatione ſimplici, quod quis ex veneno ſit mortuus, non dicitur probatum legitimè in hoc crimine corpus delicti, niſi addatur, quod ex veneno dato, & non ingenito ſit mortuus, quia ſæpè contingere poteſt, quod quis moriatur ex veneno in corpore ex humorum malitia, & nõ ex dato, & quod ſigna veneni ingeniti a natura ſint eadem, quæ illa veneni dati, quod vltra eum antea ſatiùs, & elegantius voluit Boſſ. d. tit. de delict. num. 5. & ſeq. verſic. ad quod magis adducebar, quo in caſu inquit *Boſſ. & poſt* eum Farinac. non poſſunt Medici firmare iudicium, ex quo veneno defunctus obierit, an ſcilicet ex ingenito, an ex dato, niſi alio aliquo extrinſecus apparente, puta ſi poſt aſſumptionem cibi, in quo venenũ datum dicebatur, immediatè quis incidiſſet in maximam mutationem ſtatus ſui, quia tuc poſſent iudicare fuiſſe venenum introductum; & non per ſe ortum, ex quo venenum in corpore natum non tam repentè operatur, ſicuti venenum datum, & ex quo cibus ille ſumptus non potuiſſet ex ſe producere tale accidens.

EPITOME.

De modo procedendi, & deueniendi ad bannum, & ſententiam condemnatoriam contra reos abſentes, & cõtumaces in quocunque crimine tàm de iure communi, quam municipali, & conſuetudinario.

SVMMARIA.

Abſens de iure communi, an & quando pro crimine diffinitiuè condemnari poſſit, num. 1.

Abſens, & contumax vigore ſtatutorum, & de generali totius Italiæ conſuetudine in quocunque crimine habetur pro confeſſo, & cõuicto, & diffinitiuè condemnari poteſt etiam in pœnam mortis, num. 2.

Iuuen-

Inuentarium, & annotatio bonorum imputati de crimine, pro quo imponi poteſt confiſcationis bonorum pœna, fieri debet, num.3.

Banniri contumax ſecundum nonnullos poteſt cum expreſſione pœnæ, num.4.

Contumax in reſpondendo accuſationi, vel inquiſitioni abſque expreſſione pœnæ bannitur cum termini aſſignatione ad comparendum, & ſe defendendum, eod.

Bannum contumacibus cum termino ad denuò comparendum datum, dicitur ſententia interloquutoria, & reuocari poteſt, num.5.

Bannum ſic vt ſupra contumacibus datum, ipſo reo ante ſententiam quandocũque comparente, reſoluitur in vim ſimplicis citationis, num.6.

Bannitus poſt terminum banni, & ante ſententiam comparens ex ſola contumacia torqueri poteſt, eod.

Bannum pro pœna delicti contumacibus datum, dicitur Sententia diffinitiua, & reuocari non poteſt, ſed executioni demandatur, num.7.

Bannum pro delicto alicui datum, pœnam delicti continere debet, eod.

Sententiæ forma contra reos abſentes, & contumaces qualis eſſe debeat, num.8.

Bannum dicitur eiectio, & ſeparatio à bono publico ad ſimilitudinem excommunicationis num.9.

Reus contumax lapſo termino banni condemnari ſtatim poteſt, num.10.

De conſuetudine tamen, & æquitate triduum expectari ſolet, eod.

Reus contumax citari de iure ad ſententiam debet, num.11.

Contrarium de generali conſuetudine obſeruatur, eod.

Cautela ad euitandas difficultates pro omittenda citatione, num.12.

CASVS C. LXXXI.

Contra imputatos de crimine abſentes ad ſententiam diffinitiuam, & condemnationem iuris communis diſpoſitione attenta deuenitur, quãdo pro crimine, de quo tractatur, venit tantummodo reo imponenda pœna relegationis, vel relegatione minor, ſecus verò ſi agatur de alia pęna, quę relegatione ſit maior, quia tunc abſens condemnari non poteſt, nec tanquam contumax à Iudice haberi pro confeſſo, & conuicto, ſed eo caſu ſi reus legitimè citatus in termino ſibi ad comparẽdum aſſignato non cõparet, Iudex facit eius bona annotari, & poſtea facit eũ denuò citari per edicta vt veniat ad ſe excuſandum, illi etiam notificãdo qualiter eius bona ſunt annotata, & ſi tunc reus cõparet infra annũ, & ſe defendit ab imputatione, abſoluitur, & ei reſtituuntur bona annotata, quæ nõ erant effecta fiſci, ſed deſcripta, & in loco tuto, vel penes ido-
1 neam perſonam repoſita. Si vero cõparet poſt annũ, & ſe defendit ab imputatione criminis, abſoluitur, ſed bona illi non reſtituuntur, ſed fiſco remanent in pęnam ſuæ contumaciæ, ita ex communi ſcribẽtium voto tradunt Boſſ. in pract. crimin. tit. de requir. reis, & abſent. damnand. col. 1. & 2. ſub num. 1. Clar. in pract. crim. q. 44. num. 2. verſ. videamus tunc, & ante eos Albert. de Gand. in tract. malefic. in rub. quid ſit agendum reo abſent. & contumac. in princ. nu. 1. & in fine ſub num. 3. Alberic. de Roſate de Statut. lib. 4. q. 1. in princ. Angel. de malefic. in verbo qui dominus Iudex videns ſub nu. 4. poſt verſ. & tene menti, & ibi etiam Auguſtin. de Arimino in addition. in princip. & num. 7. & non ſinè Proſper Farinac. lib. 1. quæſt. crimin. q. 11. nu. 1. & 2. in primo, & ſecundo præmiſſis, Flamin. Cartar. in tract. de execut. ſent. contumac. capt. bannit. cap. 1. num. 1. cum quampluribus ſequentibus ſigillatim. Scac. in tract. de iudic. cauſ. ciuil. criminal. & hæreticar. lib. 1. cap. 97. tit. de proceſſu contra reum contumac. in cauſ. crimin. in princ. num. 1. & in 3. quæſt. num. 5. & 6. & alij per eos relati, quos recenſere non curo.

2 Cęterum hodie ex generali iure municipali, & conſuetudinario totius Italię etiam in pœnis vltra relegationem, & in quantuncunque graui crimine cõtra abſentem proceditur, & ad ſententiam diffinitiuã deuenitur, iſque pro confeſſo, & conuicto ex contumacia habetur, & non ſolum bannitur, ſed in quacunque pęnã etiã mortis damnatur, & condemnatio exequitur Gandin. d. rubr. quid ſit agend. reo abſent. & contumac. nu. 3. verſ. ſed hodie. Alberic. de Roſat. d. q. 1. poſt princ. Boſſ. d. tit. de requir. reis nu. 2. verſ. circa verò obſeruãtiam Clar. d. q. 44. nu. 4. verſ. licet autem de iure communi Farinac. d. q. 11. num. 3. in tertio præmiſſo Cartar. d. cap. 1. num. 9. & plur. ſeq. verſ. ſed hodie ex generali conſuetudine, Scac. d. c. 97. nu. 16. verſ. ſi loquimur de modo conſuetudinis. Nec obſeruatur illa bonorum annotatio, quæ in pœnam contumaciæ fiebat, & per annum in ſuſpenſo ſtabat, quia cũ fieret ex eo, quod reus abſens à relegatione ſupra diffinitiuè nõ poterat condemnari, hodie merito non eſt facienda, neq; reus expectandus per annũ, cum contra eum ad ſentẽtiam condemnatoriam deueniri poſſit etiam ad mortem, vt dictũ eſt. Sed cũ ſolemniter citatus fuerit, & in termino ſibi aſſignato non comparuerit ad reſpondẽdum accuſationi, vel inquiſitioni, ponitur in bãno communis, & poteſtatis, & poſtea ſuper accuſatione, vel inquiſitione, & banno ſequuto cõdemnatur Gand. vbi ſup. num. 3. Clar. d. q. 44. num. 3. verſ. ſed hodie, Cartar. d. c. 1. nu. 17. & ſeq. verſ. nec illud quod dictum eſt de annotatione, & rurſus nu. 426. & ſeq. verſ. ſed prędicta, & Scac. d. c. 97. num. 16. verſ. ſi loquimur de modo conſuetudinis, & latius nu. 21. & pluribus ſeq. verſ. rebus vt ſup. & eſt de mente Farinac. d. q. 11. ſub nu. 3. in quarto

3 præmiſſo. In caſibus tamen, in quibus pro delicto imponenda ſit pęna confiſcationis bonorum ad dictã annotationem deuenitur, quam inuentarium vocant, ſed ad alium finem, ne ſcilicet rei facultates in fiſci damnũ occultentur, vbi de crimine ſequatur condemnatio, & per eam bona fiſco deferantur, ſine qua nunquam illa conſequitur, vt per Clar. in d. verſ. ſed hodie, quem ſequuntur Cartar. d. c. 1. nu. 19. & ſeq. verſ. ſed ne in damnum fiſci, Farinac. d. q. 11. num. 4. in quinto pręmiſſo, & Scac. d. c. 97. ſub d. num. 16. poſt medium, ibi, alij verò, & quidem melius diſtinguunt, & num. ſeq.

4 His ſtantibus vidi ego dubitari quomodo non comparente reo in termino citationis ad reſpondendũ accuſationi, vel inquiſitioni contra eũ inſtitutæ, formandum ſit bannum, in quo diximus abſentem contumacẽ poni poſſe in quocunque graui crimine, cuius pęna relegationẽ excedat vigore generalis iuris municipalis, & conſuetudinarij totius Italię, Angel. d. verbo qui dominus iudex videns, in princip. dicit quod iudex viſo, quod rei non comparuerunt, & ſunt contumaces, & in eorum contumacia perſeuerant debet cõmittere præconi communis, vt eos, & quemlibet eorum bãniat pro tali pœna, vel pro tanta quantitate pecuniarum, & eiſdem aſſignet terminum tot dierum ad comparendum, & ſe defendendum a dicto banno, & inquiſitione, & contentis in eis, vel alio ipſorum, & ſic vult Angel.

quod in banno exprimatur pœna, in quā pro contuma-
cia incurrit reus, idem ſenſit poſtea ſub n.53. verſ. ad-
uertas tamen, quod etiam tenere videtur Cartar. d. c.
1. nu. 426. & ſeq. verſ. ſed præ dicta quæ diximus, & nu.
448. verſ. & propterea bannū hoc, & ante iſtos Bal. in
l. 1. n. 21. & ſeq. verſ. & ſic apparet. C. de hæred. inſtit.
Sed Signum Scac. d. c. 97. nu. 38. verſ. 4. quæro ad finem
tenet contrarium, dicens, quod in iſto banno non ex-
primitur pœna, quæ bānito imponitur, quia illa impo-
ſitio pœnę eſt ſpecies condemnationis, quæ fieri non
poteſt, niſi poſt lapſum terminum banni, & poſt ſe-
quutam declarationem, quod reputatus ſit pro confeſ-
ſo, & conuicto, & ita vidi obſeruari a prudentibus, &
ita etiam ipſe ſeruaui licet ſciam alios aliter facere, &
defendi poſſe ex dictis authoritatibus, & quia vt ait
Cartar. vbi ſupra n. 428. in multis locis ſolet in ipſo bā-
no taxari, & declarari pœna delicti, pro quo quis ban-
nitur, quod tamen forte fieri non deberet; Nam bāna,
quæ in cauſis criminalibus dantur reis, duplicis ſunt
generis; Vnum enim eſt illud, in quo communiter po-
nuntur rei contumaces in reſpondendo accuſationi,
vel inquiſitioni in termino eis aſſignato, cum termino
ad denuò comparendum, & ſe excuſandum, & cum
comminatione quod alias habebūtur pro confeſſis, &
cōuictis de crimine, & omnibus in accuſatione, vel in-
quiſitione contentis; & iſtud, cum aliā poſt ſe expectet
5 ſententiam, non ſapit naturā diffinitiuæ, nec imponi-
tur pro pœna delicti, ſed eſt interloquutoria, & datur
propter cōtumaciā Bal. in d. l. 1. d. n. 22. & ſeq. C. de hę-
red. inſtit. Nellus in tract. de Bannitis in prælud. ſeu
præfat. ante medium, verſ. quidam etiā pro maleficio,
6 Angel. in d. verbo, Qui dominus iudex videns in princ.
n. 1. & n. 53. verſ. aduertas tamen, & vbique Auguſtin.
in addition. Boſſ. tit. de Bannit. n. 3. verſ. ſcias etiā Car-
tar. d. c. 1. nu. 441. & plur. ſeq. verſ. quando tamen poſt
bannū Scac. d. c. 97. num. 38. verſ. 4. quæro in princ. Et
ideò poteſt reuocari, & alterari vt per Bald. Angel.
Boſſ. Cartar. & Scac. & per ſimplicem rei comparitio-
nem tollitur, & in vim citationis reſoluitur Angel. in
loco citato num. 4. verſ. & tene menti Boſſ. vbi ſupr.
num. 4. verſ. ſuo quid ſit bannum, latè Bal. & Alberic.
de Roſat. in locis citatis, Caſtr. conſ. 3. in princ. lib. 3.
& ibi etiam Quinct. in addit. Cartar. d. c. 1. num. 425. &
ſeq verſ. primum caput, & nu. 459. verſ. nam ſi in ter-
mino banni, & Scac. d. verſ. 4. quæro, & num. 69. re-
deo ad bannum, etiam poſt terminum in ipſo bāno aſ-
ſignatum quandocunq; ante Sententiā, vt dicunt Bald.
Angel. Boſſ. & alij, taltem quo ad effectum impediendi
ſententiam, ſi non euitandi iuditium ad Torturam, vt
ibidem per Boſſ. & per Cartar. d. c. 1. n. 452. cum multis
ſeq. verſ. tametſi ſolum bannum, & per Farinac. d. q.
11. nu. 70. & ſequentibus, & nouiſſimè per Scac. d. cap.
97. n. 76. verſ. quarta difficultas, & antea per Bal. in d.
l. 1. n. 28. verſ. aliqualis tamē, quicquid aliqui dicant in
contrarium, de quo dixi ſup. Caſu 110. vbi eſt viden-
dum quia non eſt materia præſentis inſpectionis.

7 Alterum bannum eſt illud, in quo contumaces po-
nuntur tanquam confeſſi, & conuicti vigore Statuto-
rum, vel generalis conſuetudinis pro illa pœna delicti,
quæ eis deberet imponi, ſi pręſentes fuiſſent & hoc cū
aliā nō expectet poſt ſe ſententiā, & tranſeat in condē-
nationē, dicitur Sentētia iudicialis, & diffinitiua, & nō
poteſt reuocari, nec reſoluitur per comparitionem
reorum, ſed executioni mandatur Bald. in d. l. 1. n. 27.
verſ. his autem viſis & d. n. 22. & pluribus ſequentibus
vbi pulchre loquitur, & exemplificat Angel. in d. ver-
bo qui dominus iudex videns nu. 51. & ſeq. verſ. quid ſi
ſtatuto caueur, Alberic. de Roſat. d. quæſt. 1. num. 8.
& ſequentibus, qui eleganter, & latè loquitur, Nellus in
d. præfat. circa med. verſ. quandoq; diffinitiuè Boſſ. d.
tit. de Bānit. ſub n. 3. poſt dictum verſ. ſcias etiam, Car-
tar. d. c. 1. num. 438. & ſeq. verſ. 2. ſententia ipſa dif-
finitiua, & n. 450. & ſeq. verſ. & ſecundum prædicta, &
Scac. d. c. 97. ſub d. num. 38. verſ. 4. quæro, & Quinct.
in d. pr. addit. ad Caſtr. dict. conſil. 3. libro 3. ad finem,
& in hoc banno inquit Scac. eſſe ponendam, & ſpeci-
ficandam pœnam delicti, pro qua datur ipſum bannū,
quod habet vim, & effectum ſententiæ diffinitiuæ, &
eſt exequendum, non autem in primo quod eſt ſimplex
interloquutoria, & cōminatio quædam, quæ poteſt re-
uocari, & mutari, & quæ per cōparitionē extinguitur,
& ſententiam diffinitiuam condēnatoriam poſt ſe de-
ſiderat, quod vt clarius, & vnico verbo explices, dicas,
quod cū quandoq; quis ponatur in banno propter cō-
tumaciam, quandoq; propter delictum vt pluries habe-
tur per Bal. in d. l. 1. C. de hæred. inſtit. per Alberic. d. q.
1. per Nellum infra citandum per Boſſ. d. tit. de Bannit.
ſub num. 1. & 2. & in tit. de bonor. publicat. ſub nu. 56.
verſ. ſed reſpondeo altero de duobus modis, ſi ob cō-
tumaciam bannitur, non eſt opus expreſſione pœnæ, ſi
vero ob delictum bannitur, pœna exprimenda eſt, &
ita puto voluiſſe dicere d. Scacciam.

8 Formam autem ſententiæ condemnatoriè, quæ fer-
tur contra reos abſentes, & contumaces ponunt Ang.
de Malefic. in d. verbo Qui dominus iudex videns ſub
num. 45. verſ. nec obſtat quod dicit Imol. Clar. d. q. 44.
n. 15. verſ. videamus, & q. 93. num. 2. verſ. fuit aliquando
dubitatū, & Scac. d. c. 97. ſub n. 64. verſ. ſed dato, & nō
conceſſo, ad quos poteris recurrere, vbi non habebis
practicam particularem loci, a qua non diſcedas.

9 Eſt autem bannum, ſecundū Bal. in d. l. 1. ſub nu. 10.
& ſeq. verſ. nunc venio ad quæſtiones. C. de hæred. in-
ſtit. quædam ſpecies Pœnæ per ſe, quæ nec eſt depor-
tatio, nec relegatio, licet habeat aliqua ſimilia cum
vtraq; & dicitur bannitio quaſi ictio, ſiuè eiectio a bono
publico, quia per bānitionem eijcitur a bono publico,
ideſt ſeparatur, & eijcitur, & eſt adinuenta ad ſimilitu-
dinē excomunicationis, per quam in foro Eccleſiaſtico
quis eijcitur extra cōmunicationem eccleſiæ, & exin-
de dicitur excommunicatio, quæ & dicitur agrimonia,
ideſt a gremio Eccleſiæ ſeparatio; Vnde ſicut excom-
municatio quandoq; a iure quandoque a iudice infer-
tur, & quandoque propter contumaciam quandoq;
propter delictum, ſic exbannitio quandoq; ut a lege,
quandoq; ab homine, & quandoq; propter cōtumaciā,
quandoq; propter delictū, & quemadmodū excomuni-
catio eijcit hominem extra cōmunionē Eccleſiæ quo
ad Spiritualia, ita Bannitio eijcit hominem extra bo-
num publicū Reipublicæ, vt gaudere non debeat eius
auxilio, nec publicis officijs, nec adiuuetur iuriſdictio-
ne iudicis, cum quibus conueniunt, latè tradita per Al-
beric. de Roſat. d. q. 1. qui amplius dicit, ſub n. 4. & ſeq.
quod dicitur bannum a banno, ſeu banderia, ideſt paruo
vexillo, quod eſt publicū ſignum militare, quo vtuntur
Imperatores in prælijs, & eſt publica deiectio ab ho-
noribus, & officijs, & Statutis Ciuitatis, & extra bonū
publicum, vnde dicitur bannio, ideſt publicè contra eū
eo, & procedo, & quia proceſſus, qui fiunt contra con-
tumaces, communiter publicè fiunt, deijciendo eos
quandoq; per denegationem iuriſdictionis, quandoq;
loci

loci, vel officij, vel facti, ideò tales proceſſus, quia publicè fiunt, & maximè per publicam preconizationem præconis, & cum Vexillo, ſeu bãderia bannum appellatur, prout etiam quando talis eiectio fit propter delicta, quia cum & ipſa fiat publicè, & cum publica proclamatione, appellatur bannum, ſubditque num. 8. & multis ſeq. varios horum bannorum effectus, prout ex varijs cauſis procedũt, nec eſſentialiter videtur in propoſito noſtro diſcrepare à dictis per Baldum vbi ſupra idem etiam diffusè tradit Nellus in d. tract. de Bannit. in 1. parte, 2. tempor. q. 3. per totam, ſequitur Boſſ. d. tit. de Bannit. ſub num. 1.

10 An verò reus poſitus in banno propter contumaciam, & in ea perſeuerans non comparẽdo in termino ipſius banni, ſtatim ſit diffinitiuè condemnandus, & ad ſententiam prædictam ſit citandus, diſputãt Doctores, Veritas eſt, quod ſtatim lapſo termino bãni poteſt cõdemnari, licet de conſuetudine, & ex equitate quadam ſoleat expectari triduum, & eo decurſo ferri ſententia Affl. lib. 2. Conſtit. regni rubrica 12. de deſi lent. ab accuſat. in 4. not. ſub nu. 8. verſ. quid autem ſi actor comparet, & alij, de quibus meminit Clar. d. q. 44. num. 14. verſ. vidi quandoque dubitari, qui tamen inquit in Ducatu Mediolani hoc non ſeruari, ſed plerunque in ipſo termino peremptorio condemnationes fieri, de qua re etiam loquitur Scac. d. c. 97. n. 65. verſ. quero nono, qui ſequens Clar. idem dicit, & quod Neapoli expectãtur illi tres dies, ſed non alibi, quod mihi non placet, quia cum etiam poſt terminum comparere poſſit reus, & quandocunque ante ſententiam, & cõtumaciam purgare, & ſuam innocentiam oſtẽdere, æquiſſimum ſemper iudicaui, expectandum eſſe vel triduum, vel aliud longius tempus, prout iudici videbitur, ne ex nimia feſtinatione irreparabile præiudicium inferatur reo, qui poſt ſentẽtiam amplius non auditur. Citatio autem ad ſententiam neceſſaria eſt de iure, licet de generali con-
11 ſuetudine omittatur ſecundum Doct. relatos per Clar. d. q. 44. nu. 13. verſ. itẽ quero, cum quibus nouiter concordant Cart. d. c. 1. nu. 430. verſ. & ſolet, Farinac. d. q. 11. ſub nu. 44. verſ. nec pretermittendum duxi, & Scac. d. c. 97. n. 25. verſ. eoque ſic declarato, ego ſentio cum Claro in d. verſ. item quæro, quod a iudicibus ſit ſeruãdum illud, quod conſuetum eſt fieri in loco, vbi proceditur, & ſẽtẽtia proferenda eſt, ſiue agatur de citatione ſpeciali, ſiue de generali per ſonũ Tubæ, Campanę, vel Cornu, aut per vocem præconis, vel aliter iuxta diſpoſitionem Statutorum, vel ſtilum Curiæ, & ita etiam reſidet Scac. vbi ſup. nec diſſenſit Carihar. loco citato.

12 Quod ſi non adſit Statutum, nec certus ſtilus, ad euitandas difficultates, cautela eſt, quod in banno aſſignetur terminus finalis, vltimus, & peremptorius reo ad comparendum, & ſucceſſiuè d. termino elapſo, ad audiendum ſententiam quandocunque ſingulis diebus, & horis abſque aliqua alia citatione, vel requiſitione generali, vel ſpeciali de ipſo facienda, & cum declaratione, quod ſententia ſic ferenda, habebitur pro valida, & ritè, & ſeruatis ſeruandis lata, & tanquam talis executioni mittetur, & ita alias memini me in quadam cauſa maximi ponderis obſeruaſſe, quam practicam, licet non tam pinguem habes apud Farinac. & Scaciam in locis ſtatim allegatis, & licet non videatur multum placere ipſi Farinac. tamen non poteſt iure diſplicere, vt conſiderat Scac. ad cuius dicta lectorem remitto.

EPITOME.

De confiſcatione bonorum feudalium, quæ ſint illa, quæ in fiſcum tranſire poſſunt, & quomodo tranſeant, & quæ ſint, quæ in eum non poſſunt tranſire, & pœnes quem remaneant, & quomodo, & de pluribus alijs hanc materiam reſpicientibus.

SVMMARIA.

Vaſſallus in quibus caſibus feudo priuatur, num. 1.
Tenor Feudalis inueſtituræ eſt inſpiciendus ad ipſius feudi naturam, & qualitatem dignoſcendam, num. 2.
Feudum nouum quod dicatur, num 3.
Feudum nouum per delictum vaſſalli in quemcũque commiſſum deuoluitur ad dominum excluſo fiſco, & alijs in inueſtitura vocatis, ipſo Vaſſallo etiam viuente, num. 4.
Feudum antiquum, vel paternum quod dicatur, num. 5.
Feudum ſimpliciter hæreditarium quale ſit, num. 6.
Feudum quod de ſui natura, vel ex tenore inueſtituræ in extraneos hæredes tranſire poteſt, in fiſcum etiam tranſit, 7.
Feuda liberè alienabilia propter Vaſſalli delictum, tranſeunt in fiſcum, num. 8.
Feudum ob vaſſalli delictum an, & quãdo in fiſcum alienum, vel in dominum directum tranſeat, num. 9.
Feuda in fiſcum tranſeuntia apud eum perpetuo remanent cum onere ſuo, num 10.
Feudum ex pacto, & prouidentia conceſſum tranſit in filios, & deſcendentes etiam quod non ſint hæredes, num. 11.
Feudum ex pacto, & prouidentia in fiſcum tranſire non poteſt, num. 12.
Feuda ad extraneos hæredes non tranſitoria in fiſcum etiam non tranſeunt, num. 13.
Feudalia non comprehenduntur in generali diſpoſitione, nec in ſtatuto generaliter loquente, num. 14.
Feudum ex pacto, & prouidentia conceſſum, an & quando ad Dominum directum, vel ad alios in inueſtitura comprehenſos ob ipſius vaſſalli delictum tranſire debeat, nu. 15. vbi pulchrè.
Feudum informe quod dicatur, num. 16.
Feudum propter vaſſalli proditorium homicidium etiam in proprium fratrem commiſſum ad comprehenſos in inueſtitura defertur, & non ad Dominum directum, num 17.
Confiſcatis pro homicidio bonis vaſſalli, confiſcari non poteſt feudum ad eum ſpectans, ſed ad vocatos in inueſtitura defertur, num. 18.
Feudo non priuantur Collaterales vltra tertium gradum per delictum etiam in dominum, vel contra legem feudi ab ipſo vaſſallo commiſſum, 19.
Contrarium vti verius communiter tenetur, eod. in fine.
Feudum vbi non confiſcatur, nec etiam confiſcantur illius fructus, & commoditates durante vita feudatarij, num. 20.
Contrarium tenent aliqui, ſed malè, eod.
Feudum mixtum quod ſit, & dicatur, num. 21.
Feudum mixtum bonis vaſſalli etiam publicatis in fiſcum non tranſit, num. 22.
Vaſſallus delinquendo omnibus in inueſtitura vocatis præiudicat in feudo mixto, num. 23.
Feudum mixtum, vel hæreditarium ob vaſſalli delictum excluſis filijs, & deſcendentibus deuoluitur ad Dominum directum ipſo vaſſallo etiam viuente, num. 24.
Vaſſallus delinquendo agnatis, & alijs in inueſtitura vocatis tunc præiudicat, quando de eius delicto conſtat per veras probationes, ſecus ſi per eius ſolam contumaciam, nu. 25.

CASVS C. LXXXII.

IN facto dubitari vidi, an confiſcatis bonis feudatarij ex delicto per eum commiſſo, feudum amittatur, & an ad fiſcum pertineat, an verò ad Dominũ directum reuertatur, vel ad comprehenſos in inueſtitura, & poſt ipſum delinquentem vocatos deuoluatur.

1 Pro eius rei dilucidatione ſciendum eſt in primis, quod Vaſſallus feudo priuatur nõ ſolum in illis caſib. in quibus ſpecialiter cautum eſt eum illud amittere, de quibus habetur in vſibus feudor. quib. mod. feud. amitt. tit. 5. & tit. 17. lib. 1. & rurſus in quibus cauſ. feudum amittatur tit. 23. & tit. ſeq. quæ fuit prima cauſ. benefic. amitt. lib. 2. ſed etiam in alijs caſibus, in quibus propter aliquod delictum criminaliter condemnatus fuit in pœnam cõfiſcationis bonorum, vel in aliam pœnam, taliter quod honeſtè ſtare non poteſt in Curia Domini, nec officia, & iura Vaſſalli implere, ita probat text. in c. 1. an ille qui interfic. fratr. domini ſui feud. amitt. & ibi not. Bal. ſub nu. 2. in fine, verſ. vel aliter dici poteſt, & nu. ſeq. & ibi etiam addent. ad cum in prima apoſtilla in fine, idem volunt Bart. in l. 1. ff. de interd. & relegat. in ſua diſtinctione ſub num. 2. Alex. in l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, ff. de damn. infect. num. 25. verſ. item addit, & verſ. item contra, & n. ſeq. verſ. ſed puto, Boſs. in pract. crim. tit. de bonor. publicat. nu. 53. verſ. proſequendo materiam Crau. conſ. 128. col. fin. verſ. ſi verò feudum, Clar. in §. feudum q. 84. in fine, verſ. aut vero eſt alius fiſcus, Roland. conſ. 78. nu. 4. & ſeq. lib. 4. & Peregr. de iure fiſci, lib. 5. tit. 1. de publicat. bonor. n. 112. & ſeq. verſ. cum autem feudum, vbi etiam aliam adducit rationem, quod ſcilicet per publicationem bonorum condemnatus fuit redditus incapax ad retinendum feudum, ex quo quantum ad ſe illud delinquendo alienauit in extraneam perſonam, ideſt in fiſcum, vnde merito ab eo auferendum eſt.

2 Hoc præmiſſo vt ſciatur ad quem feudum pertineat an ſcilicet ad fiſcum, vel ad Dominum directum, vel ad agnatos, conſideranda eſt natura, & qualitas feudi, ad quam cognoſcendam recurritur ad inueſtituram, cuius tenor ſemper inſpicitur c. 1. in fine, tit. de duob. fratr. a capitan. inueſtitis, Alciat. conſ. 132. nu. 41. verſ. in prima enim lib. 5. Roland. conſ. 78. num. 12. lib. 4. & alij per eos allegati, ſi enim feudũ eſt nouum, ideſt de nouo conceſſum delinquenti, & initium habens in perſona
3 ipſius, qui de eo fuit inueſtitus ſecundum Clar. in d. §. feudum, q. 8. in princ. Doctor. videntur tenere, quod
4 cuiuſcunque naturæ, & qualitatis illud exiſtat etiam ſi nullo modo ſit hæreditarium, ſed ſimpliciter ex pacto, & prouidentia, deuoluatur ad dominum in præiudicium tam fiſci, quàm vocatorũ in inueſtitura, & etiam ſi delictum non ſit commiſſum in ipſum dominum, ſed in alium, & ſic generaliter, & indiſtinctè gloſ. in c. 1. §. denique, in verb. non ad proximos tit. quæ fuit prima cauſ. benefic. amitt. & in c. 1. §. ſi vaſſallus culpam, in verbo reuocabitur in fine tit. ſi de feud. defunct. cont. ſit inter domin. & agnat. & in cap. 1. in gloſ. 1. ſi vaſſal. feud. priuet. cui deferatur Alex. conſil. 19. num. 15. verſ. & per hæc lib. 5. & in d. §. ſi de vectigalibus num. 26. ad finem, & num. 27. verſ. addit etiam hic Imola, Boſſ. d. tit. de bonor. publicat. ſub num. 55. poſt verſ. & adde quod ſi delictum, & iterum ſub num. 56. verſ. aduerte etiam quia Alexander, quicquid poſtea dicat, quando eſt ex pacto, & prouidentia tantum ſub num. 58. verſic. adde etiam, Alciat. conſ. 19. ſub num. 1. lib. 3. & melius conſ. 132. num. 42. verſic. rurſus in feudo nouo lib. 5. Clar. in d. §. feudum q. 8. num. 4. verſ. ſed circa hanc concluſ. & q. 66. num. 5. verſic. aut verò vaſſallus, vbi ait, quod in hoc nemo diſcrepat, & rurſus ſub num. 7. verſic. alij vero aliter diſtinguunt, inquiens eſſe claram, & expeditam concluſionem, & q. 84. circa medium, verſ. ſecundum autem genus feudorum, Roland. d. conſ. 78. num. 8. lib. 4. Farinac. d. q. 25. in prima limit. primæ ſublimitationis num. 72. & in 2. ſublimit. num. 74. & 75. Peregr. d. tit. 1. de publicat. bonor. nu. 107. verſ. item intellige, & ſub num. 112. verſ. alij vero dixerunt, & ſub nu. 113. ad finem verſ. & idem in feudo nouo, vbi aſſerit, quod eſt communis opinio, Bart. Bertaz. conſ. crim. 368. nu. 2. lib. 2. & alij per præfatos Doctores allegati, qui conſulto omittuntur; Nec ad conſequutionem feudi expectanda eſt mors naturalis vaſſalli delinquentis per ipſum Dominum directum, quia etiam eo viuẽte feudum, & illius fructus, & commoditates ſibi dominus acquirit, vtileque dominium cum directo conſolidatur, vt per Crau. d. conſ. 128. col. vlt. ad finem per Clar. d. q. 84. poſt medium, verſ. ſecundum autem genus feudorum, per Farinac. d. q. 25. in prima limit. primæ ſublimitat. num. 72. & per Bertaz. conſ. crim. 369. num. 22. verſ. quarto loco dubitatur lib. 2. & optimè faciunt dicta inferius in verſ. quæ concluſ. adeò vera eſt.

5 Si verò feudum eſt antiquum, ſeu paternum, ideſt conceſſum patri, vel alteri aſcendenti delinquentis ſecundum Clar. in d. § feudum q. 8. poſt princ. ad aliam recurrendum eſt diſtinctionem, aut enim eſt merè, & ſimpliciter hæreditarium, id eſt, cõceſſum pro ſe, & hæ-
6 redibus, vel ſucceſſoribus quibuſcunque, vel cum clauſula quibus dederit, vel ſimili, quod tranſit in quoſcunque hæredes etiam extraneos Boſſ. d. tit. de bonor. publicat. n. 54. verſ. fallit quando feudum, qui exẽplificat in feudo emptitio, Clar. d. §. feudum, q. 9. num. 2. verſ. hoc præmiſſo, qui referens alios teſtatur hanc eſſe magis communem, veriorem, & in practica obſeruatam opinionem, & tale feudum tranſit in fiſcum ex regula
7 generali, quod feuda, quæ de ſui natura, vel ex tenore inueſtituræ tranſeunt in extraneos hæredes *tranſeunt in* fiſcum, Clar. in d. §. feudum d. q. 84. poſt *medium*, verſ. aut vero, & hoc eſt tertium genus feudorũ, & verſ. ſeq. & in pract. crim. q. 78. nu. 7. verſ. nunc videamus Boſſ. d. tit. de bonor. publicat. ſub num. 19. ad finem, & num. 54. verſ. fallit quãdo feudum, Crau. d. conſ. 128. col. fin. verſ. circa primum, & infra vſque ad finem, Peregr. d. tit. 1. de public. bonor. num. 71. verſ. tertio infertur, Farinac. vbi ſup. in 4. ampliat. num. 70. Cui regulæ optimè congruit alia communis Doctorum traditio, quod
8 feuda, quæ liberè alienari poſſunt tàm in præiudicium Domini, quàm Agnatorum comprehenſorum in inueſtitura de iure, vel ex cõſuetudine, propter Vaſſalli delictum tranſeunt in fiſcum, Clar. d. q. 84. ante finẽ, verſ. aut verò, & hoc eſt tertium genus feudorũ, Bertaz. d. conſ. 368. nu. 18. & 19. verſ. ſic etiam, & conſ. 369. n. 15. & multis ſequentib. verſ. ſubiungitur tertio loco, exemplificans in feudis Mantuæ, ſequitur Claudius eius filius in addit. ad conſ. 181. eiuſdem lib. ſecundi in addit. ſub
9 littera B. in verſ. ſecunda eſt limitatio. Aduertendum tamen eſt, quod ſi fiſcus non eſt idem qui dominus directus, ſed alius, & diuerſus ab eo, ſi delictum eſt commiſſum directo contra ipſum Dominum, vel contra conuentiones feudi. Dominus præfertur fiſco, alias vero ſi in alium, & non aduerſus legem feudi perpe-

tratum

tratum ſit maleficiũ, fiſcus præfertur domino, vt in pũcto decidunt Clar. d. q. 84. ante finem, verſ. aut vero, & hoc eſt tertium genus feudorum, & verſ. ſeq. Farinac. vbi ſupra nu. 73. verſ. ſi verò feudum, & Crauet. d. conſ. 128. col. vlt. verſ. circa primum, & verſ. circa ſecundũ, ſentit Alex. in d. §. ſi de vectigalibus, n. 30. faciunt dicta inferius in feudo ex pacto, & prouidentia in verſ. quis autem hoc caſu præferatur, & verſ. quæ cõcluſio adeò

10 vera eſt in fine; Et hæc feuda ad fiſcum tranſeuntia penes ipſum remanent non in vita delinquentis tãtummodo, ſed perpetuo, cum onere tamen ſeruitij debiti domino directo, vt cõtra Alex. concludit Crau. d. conſ. 128. col. vlt. ad finem, quem ſequuti fuerunt Peregr. vbi ſup. num. 71. in verſ. tertio infertur, & Farinac. d. q. 25. ſub nu. 70. verſ. ſed quod imò, & ita etiam videtur ſentire Clar. d. q. 84. in fine, verſ. aut non erat tale, nec videtur diſſentire Boſſ. loco citato ſub num. 53. verſ. quæ dicta Alexandri, & ſub num. 54. maximè ad finem verſic. ſed quia.

11 Aut eſt ex pacto, & prouidẽtia, ideſt conceſſum pro ſe filijs, ſeu liberis, & deſcendentibus ſimpliciter, nulla hæredum facta mentione, quod tranſit ad filios, ſeu liberos, & deſcendentes, etiam quod non ſint hæredes, Alex. conſ. 19. nu. 5. & ſeq. lib. 5. Clar. in d. §. feudum q. 9. nu. 3. verſ. quandoq; verò, & iterum ſub nu. 6. verſ. & in hoc propoſito ad finem, Roland. d. conſ. 78. ad finẽ,

12 num. 13. lib. 4. Et huiuſmodi feudum confiſcatis bonis Vaſſalli non confiſcatur, nec ex quocunque vaſſalli delicto in fiſcũ tranſire poteſt, ſed vel ad dominum feudi, vel ad alios in inueſtitura compræhenſos, & vocatos pertinet Clar. in d. §. feudum d. q. 84. poſt princ. verſic. primum eſt, Ludouic. de Molina in tract. de Hiſpanor. primogen. lib. 4. c. 11. num. 3. verſ. ſecundo quia. Farinac. d. q. 25. num. 62. verſ. limit. tertio, & num. 67. verſ. amplia tertio, & nu. 71. verſ. ſublimita primo, & nu. 74.

13 verſ. ſublimita ſecũdo. Eſt enim regula generalis, quod feuda, quæ non tranſeunt ad extraneos hæredes, non tranſeunt in fiſcum, Clar. d. quæſt. 84. in princip. & in pract. crim. quæſt. 78. num. 7. verſ. nunc videamus, Boſſ. d. tit. de bonor. publicat. n. 53. verſ. proſequendo materiam, Crau. d. conſ. 128. ante finem verſ. ſi verò feudum non ſit tranſitorium ad extraneos hæredes, Peregr. d. tit. 1. de publicat. bonor. num. 106 verſ. quinto ex præmiſſa regula infertur, Farinac. vbi ſupra in 2. limit. nu. 51. Iulius Ferret. in tract. de re, & diſciplin. militar. tit. de aſtu, & tacito. bellor. princip. conſilio num. 26. verſ. quæro de audace feudatario fol. 194. Quod procedit

14 etiam, quod lex, vel Statutum per verba ampla, generalias, & vniuerſalia mandet bona delinquentis confiſcari, quia non dicitur compræhendere feudalia, quæ in extraneos hæredes tranſire non poſſunt, & proinde nec in fiſcum, qui pro extraneo habetur, vt latè in puncto conſuluit Bertazol. d. conſil. 368. & 369. quod & colligitur ex Dec. conſ. 252. ſub num. 5. verſ. præterea dato, & ex Peregr. vbi ſup. ſub num. 112. poſt verſ. cum autem feudum.

15 Quis autem hoc caſu præferatur in d. feudo, an ſcilicet Dominus directus, an filius, vel agnatus compræhenſus in inueſtitura, facilè percipitur. Nam ſi delictũ commiſſum fuit in ipſum Dominũ, vel contra conuentiones feudi, feudum applicatur domino, vt ſuę iniurię vltionem conſequatur, ſi vero commiſſum ſit in alium, & conuentionibus non ſit contrafactum, defertur vocatis in inueſtitura poſt ipſum delinquẽtem, ita eſt tex. in c. 1. §. denique tit. quæ fuit prima cauſ. benefic. amit. & in c. 1. tit. an ille qui interfic. fratr. Domin. ſui, gl. in c. 1. §. ſi Vaſſallus culpam, in verbo reuocabuntur, tit. ſi de feud. defunct. contr. fuer. inter domin. & agnat. & in c. 1. in gloſ. 1. tit. ſi Vaſſall. feud. priuet. cui deferatur, & hanc diſtinctionem facit Bar. in d. l. 1. ff. de interdict. & releg. quam communiter a Doctoribus receptam dicit Alex. in d. §. ſi de vectigalibus in pluribus locis, & maximè à num. 21. vſque ad 34. & d. conſ. 19. num. 15. verſ. & per hæc lib. 5. quam etiam amplectuntur Crau. d. conſ. 128. col. fin. verſ. circa primum, & infra, Farinac. d. q. 25. n. 76 77 & 78. verſ. ſi verò feudum, & verſ. ſi autem offenſa, Boſſ. d. tit. de bonor. publicat. nu. 55. verſ. & adde quod ſi delictum, & n. 57. & 58. verſ. dixi, & verſ. videor, Clar. in d. §. feudum q. 66. num. 1. 3. & 5. Roland. d. conſil. 78. num. 4. & ſeq. lib. 4. Cuius diſtinctionis primum membrum, quod ſcilicet quando Vaſſallus delinquit in Dominum, vel aduerſus legem feudi, delictum eius præiudicet omnibus ſequentibus in gradu, & feudum reuertatur ad dominum, tenet Alciat. d. conſ. 19. num. 1. lib. 3. & conſ. 28. num. 7. verſic. nec obſtat quod ius lib. 6. Claud. Bertaz. ad d. conſ. Barthol. patris 281. in ſecunda additione ſub littera B, in princ. dicens eſſe magis communem ſententiam, latè Molina d. c. 11. nu. 35. & 36. verſ. non etiam obſtat illud, quod ſeptimo loco adducebamus, aiens eſſe communem, & veram, atque ex communi feudorum natura, & obſeruatione deriuari, quam iterum firmat n. 39. & 40. verſ. hæc autẽ opinio, Peregr. loco citato n. 108. verſ. rurſus intellige, vnde ita in crimine læſæ maieſtatis in ipſum feudi dominum cõmiſſum, vltra Boſſ. vbi ſup. reſponderunt Roland. d. conſ. 78. n. 8. Alciat. conſ. 132. nu. 42. verſ. idem quoque lib. 5. Molina d. c. 11. num. 28. verſ. ſeptimo quia, iunctis poſtea dictis nu. 35. 36. 39. & 40. Claud. in d. addit. ad conſ. patris 281. verſ. cõfirmatur quia, & ad finem verſ. addamus quod quãdo, quod & in crimine hęreſis dixerunt Molin. vbi ſup. & Claud. in eadem addit. verſ. quarto limita, & in vtroque crimine Peregr. vbi ſup. num. 11. verſ. ſciendum tamen, & idem quando offenditur Cardinalis, voluerunt Alex. d. §. ſi de vectigalibus nu. 25. Molin. d. c. 11. nu. 33. verſ. id ipſum etiam probat, & Claud. in d. addit. verſic. tertio limita, vbi alios idem tenentes refert.

Secundum verò membrum euſdem diſtinctionis; quòd ſcilicet, ſi delictum cõmiſſum ſit in alium, quam in dominium, & non ſit contra conuentiones, feudum deferatur ad vocatos in inueſtitura poſt delinquẽtem, tenent Boſſ. d. tit. de bonor. publicat. num. 53. poſt verſ. proſequendo materiam, Clar. in d. §. feudum q. 65. ſub num. 5. verſ. ſi vero eſt antiquum, & alij ſtatim citandi. Nec excluduntur filij, & deſcendẽtes, nec agnati tranſuerſales intra quartum gradum, quando offenſa non eſt in dominum, nec contra legem feudi Boſſ. in d. tit. de bonor. publicat. ſub nu. 58. verſ. ſic etiam, qui recedit ab antea dictis ex mente Curt. num. 55. verſ. & adde quod ſi delictum, Clar. in d. §. feudum d. q. 66. n. 6. verſ. ſed quæro an hoc caſu, Pereg. d. tit. de publicat. bonor. ſub num. 112. ad finem, verſ. ſed contra in feudo paterno, & num. ſeq. qui de communi teſtatur, Bertaz. d. conſ 281. nu. 16. verſ. tertio poſito, vbi quod ita cõmuniter tenent Doctores, & d. conſ. 368. nu. 1. 3. & 4. & d. conſ. 369. in primo, Ant. Theſaur. deciſ. Pedem. 167. num. 1. dicens ita determinaſſe Senatum, Roland. conſ. 78. in toto lib. 4. qui ait eſſe veram, & magis communem concluſionem Farinac. d. quæſt. 25. num. 78. verſic. limita quarto, Dec. d. conſil. 251. ſub numero 6.

Nec obſtat text. in c. 1. §. ſi Vaſſallus culpam tit. ſi de
feud. defunct. cont. ſit inter domin. & agnat. & in d. c.
1. tit. ſi Vaſſall. feud. priuet. cui deferat. cum vtrobique
notatis per gloſ. & ſcrib. & per gloſ. in d. cap. 1. §. deni-
que in verbo non ad proximos, & in verbo ſed ad pro-
ximos, tit. quæ fuit prima cauſ. benef. amitt. in quibus
loci videtur probari, quod excluduntur filij, & deſcen-
dentes delinquentis, & etiam agnati tranſuerſales vſ-
que ad tertium gradum incluſiue, & admittuntur ſo-
lum exiſtentes in vlteriori gradu, qui ſunt in inueſtitura
16 vocati. Quia reſpondetur quod d. iura loquuntur in
feudo non ex pacto, & prouidentia, de quo nos loqui-
mur, ſed in feudo informi Clar. d. q. 66. nu. 6. poſt verſ.
ſed quæro an hoc caſu, Pereg. vbi ſup. ſub n. 113. verſ.
hæc tamen concl. Farinac. d. q. 25. num. 81. verſ. ſubli-
mita iterum, qui etiam poſt Clarū ſup. relatum inquit,
quod tunc feudum dicitur informe, quando ſimplici-
ter eſt conceſſum alicui nulla facta mentione filiorum,
neque heredum, quod ſolet tranſire ad eos, ad quos ex
natura feudi regulariter tranſit, nec perſonale cenſe-
tur Ferret. vbi ſup. num. 18. Clar. in d. §. feudum q. 9.
nu. 6. verſ. ſed quid dicendum, Natt. in addit. ad Alex. d.
conſ. 89. ſub num. 5. in verbo ex pacto in fine lib. 5. &
ideò dicit gloſ. in d. c. 1. tit. ſi Vaſſall. feudo priuet. in
gloſ. 1. in fine, quod in feudo paterno ſi non delinqua-
tur in dominum æquior opinio eſt, quod filij, & deſcē-
dentes non priuentur; Et propterea licet propter gra-
ue, & proditorium homicidium quis feudo priuetur, il-
lud tamen non ad dominum directum, ſed ad compre-
17 henſos in inueſtitura defertur, etiam ſi proprium fra-
trem quis occiderit, vt totam hereditatem habeat d. §.
denique, vbi etiam gl. in verbo qui fratrē ſuum tit. quæ
fuit prima cauſ. benef. amit. & in d. c. 1. tit. an ille, qui in-
terfic. fratr. domin. ſui, & tradit Nicol. Vigelius in 1.
centur. ſuor. conſil. ſeu reſponſor. in conſ. 1. poſt prin-
cip. verſic. quoad feuda verò antiqua, inquiens forma-
liter, quod vaſſallus, qui fratrem ſuum occidit, feudum
amittit, ſed illud non ad dominum, & multo minus ad
fiſcum, ſed ad proximiorem agnatum reuertitur, & ita
intelligendus eſt tex. in c. 1. §. item ſi fratrem ſuum oc-
ciderit tit. quib. mod. feud. amit. tit. 5. lib. 1. dum dici-
tur, quod, qui fratrem ſui ipſius, vel fratris filium occi-
dit, feudo priuatur, nam illud quidem amittit, ſed ad a-
gnatos, non ad dominum defertur quod ibi clarè no-
tat Bal. legens d. §. cum præcedenti, incipiente ſimiliter
ſi dominum num. 3. verſ. quæro iſta dictio ſuum, licet
gloſ. ibi in meo libro videatur confusè loqui, & aliter
etiam videatur velle Bal. conſ. 382. in 2. dub. num. 4. lib.
1. concludens, quod quando vnus ex feudatarijs inter-
ficit alterum, qui erat germanus, vel patruelis ipſius,
feudum reuertitur ad dominum, quem ſequi videtur
Bertaz. d. conſ. 368. nu. 17. verſ. quod autem in dubijs,
ea autem ratione in eo caſu inducitur feudi priuatio,
quia delictum nō eſt ſine proditione aduerſus propriū
ſanguinem, nec proditorem decet retinere feudum, &
ſtare in Curia, vt ait Bal. in d. §. item ſi fratrē ſuum ſub
d. nu. 3. poſt gl. ibi, & latius in d. c. 1. ſub num. 1. in fi-
ne cum alijs ſeq. an ille, qui interfic. fratr. domini ſui, A-
lex. in d. §. ſi de vectigalibus ſub nu. 25. 26. & ſeq. Cum
alias ex ſimplici homicidio quis feudo non priuetur, e-
tiam ſi in fratrem domini committatur, vt per gloſ. &
Bal. in locis prædictis, & per Alex. vbi ſup. num. 21. &
ſeq. & eſt tex. expreſſus in d. c. 1. an ille, qui interfic. frat.
domini ſui, ex lege ſcilicet feudi, & ſi ciuiliter agatur,
cum ſi criminaliter quis de homicidio condemnetur,
& bona eius publicentur, feudum etiam amittere de-
beat, vt initio diximus.
18 Ex quibus alias in cauſa homicidij per vnū ex plu-
ribus feudatarijs ſacri imperij commiſſi in loco ipſius
feudi, vbi extabat Statutū, quod bona omnia homici-
dæ publicarētur, ſuam portionem ſpectantem ad homi-
cidam, non eſſe cōfiſcandam, nec ad alios feudatarios,
ſeu Condominos feudi applicādam, etiam quod habe-
rēt ex inueſtitura plenū ius vtilis domicilij cū omnib.
iurib. loci infeudati, & etiam cum regalibus, & iuribus
fiſcalibus, & proinde haberent ius bona delinquētium
in feudo confiſcandi, & Cameræ eorum applicandi vt
per Crauet. d. conſ. 128. num. 3. & 4. verſ. ſed præmiſſis
non obſtantibus, neque ſacro imperio applicandam,
tanquam domino directo, vel vt iura Fiſcalia, vbi feu-
datarijs conceſſa non eſſent, retinentii ſecundum Crau.
d. conſil. 128. ad finem, ſed ad alios in inueſtitura voca-
tos deferendam indiſtinctè, ſiue ſint filij, vel deſcendē-
tes, ſiue tranſuerſales in quocūque gradu, cum feudum
eſſet antiquum, ſeu paternum, & familiare, & ex pacto,
& prouidentia ſimpliciter, & ita in proprijs terminis
homicidij per feudatarium commiſſi, propter quod
eius bona confiſcata fuerant, conſuluerunt Dec. d. con-
ſil. 252. num. 5. & ſeq. verſ. ſolum ſupereſſe videtur vna
difficultas, Roland. d. conſ. 78. & Bertaz. dictis conſil.
368. & 369. & tenuit Theſaur. d. deciſ. 167. & Ferret.
loco citato num. 26. verſ. quæro de audace feudatario,
& colligitur ex Alex. in d. §. ſi de vectigalibus ſub num.
25. verſ. item addit hic Imola.
19 Quod eo libentius reſpondendum putaui, cum vide-
rim non deeſſe non mediocris nominis Doctores, qui
velint etiam ſi delictum commiſſum ſit in dominū, vel
aduerſus legem feudi, priuari quidem filios, & deſcen-
dentes delinquentis, ac agnatos collaterales intra ter-
tium gradum, alios autē in quarto, vel vlteriori gradu
exiſtentes admitti vt per Clar. d. q. 66. num. 3. verſ. ſed
ſi feudum ſit antiquum, per Peregr. loco citato ſub nu.
108. verſ. ſed aduerte, per Molin. d. c. 11. ſub nu. 53. ver-
ſic. quod comprobatur ad finem, qui etiam dicit eo ca-
ſu viuentibus filijs, & deſcendentibus, vel agnatis intra
dictum tertium gradum feudum ad dominum reuerti,
& tranſuerſalibus non deferri, niſi prædictis deficienti-
bus, & per Alciat. d. conſ. 19. ſub num. 1. ad finem, lib.
3. Quorum tamen opinio, & aliorum per eos relato-
rum vera non eſt, & communiter reprobatur, cum hoc
caſu in præiudicium omnium vocatorum, tam deſcen-
dētium, quam collateralium feudum domino applicari
debeat, vt ſup. diximus in verſ. quis autē hoc caſu præ-
feratur, & probat etiam Clau. l. ad d. conſilium patris
281. in ſecunda apoſtilla verſ. primo limitatur.
20 Quæ concluſ. adeò vera eſt, vt nec talium feudorum
fructus, ſeu commoditas eorum durante vita naturali
Vaſſalli delinquentis pertineat ad fiſcū, nec ad Domi-
nū directū, ſed ad ipſos filios, & deſcendentes, vel alios
agnatos in inueſtitura comprehenſos, ad quos feuda
perueniunt, quia debēt fructus, & commoditates feudi
ad eum pertinere, ad quem ipſum feudum defertur, ita
in puncto decidunt Boſſ. d. tit. de bonor. publicat. n. 53.
poſt verſ. proſequendo materiam, vbi dicit eſſe cōmu-
nem opinionē, & Mediolani ſeruari, Crau. d. conſ. 128.
col. vlt. in fine, Farinac. d. q. 25. nu. 68. & ſeq verſ. am-
plia quarto, qui dicit non eſſe ab ea recedendum, quia
eſt communis, & ſeruatur in practica, & plures alij relati
per Peregr. d. tit. de publicat. bonor. ſub n. 114. verſ. re-
tenta autem hac concl. & nouis. Theſaur. d. deciſ. 167.
num. 2.

num.2.verſ.ſed maius erat dubium, qui teſtatur, quod hanc ſententiam tenuit Senatus in contingentia facti, cui opinioni etiam adhæret Bertaz.d.conſ.369.n.23. verſ.vnde quando non ſuccedit, qui tamen prædictos non adducit, pro qua concl.faciunt dicta ſuperius, dum egimus de feudo nouo, in verſ. Nec ad conſequutionem feudi. Cōtrariam tamen ſententiam defendit Peregr.vbi ſupra n.115. verſ.contra autem pro fiſco, qui etiam teſtatur ſic iudicatum, & exequutum vidiſſe, refertq; plures ita tenentes, & magis abſque dubio ſi fiſcus ſit etiam dominus feudi, & non diuerſus, quia tūc abſolutum eſſe inquit fructuum commoditatem in vita delinquentis ad ipſum fiſcum, eundemq; feudi dominū ſpectare per c.1.§.fin.tit.de capit.Conrad.vbi ob delictum Prælati feudum ipſi, & Eccleſiæ conceſſum, ad dominum pertinet prælato viuente, eo autem mortuo ad ſucceſſorem eius reuertitur. Sed per hoc non recedas a prima opinione, cui nō obſtat ille tex.quia, vt ibi dicit Bal.in ſumm.& ſub nu.1. loquitur quando Prælatus deliquit contra dominum, & propterea locus erat priuationi feudi, & eius deuolutioni ad ipſum dominū ſimpliciter, & abſolutè, vt ſupra diximus, licet fauore Eccleſiæ viuēte tātū delinquēte amittatur, & eo mortuo recuperetur, & ſic non videtur ille text.ſeruire in propoſito noſtro, quia nō loquitur de fiſco, ſed de domino feudi, & aliud eſt dicere, feudum pertinere ad fiſcum, aliud ad dominum, ibi enim ſpectat ad dominum tanquam Dominum, non tanquam fiſcum, licet in eadem perſona concurrat vtraq; qualitas, quod probari videtur ex dictis per Crauet.d.conſ.128.col.fin.vbi hanc differentiā faciēs, vult in caſibus in quibus feuda ad fiſcum tranſire poſſunt, illa ei deberi excluſo domino feudi, niſi ipſe Dominus principaliter fuiſſet offenſus, vel niſi haberet iura regalia, & fiſcalia ſibi infeudata, quia tūc ad eū pertineret, quod et colligitur ex Claro d.q.84. ante finē verſ. aut verò ſi primo & verſ.ſeq. Adeo quod quando agitur de confiſcatione nulla eſt differentia an fiſcus ſit idem, qui & dominus feudi, an verò alius diuerſus, quo ad fauorem Domini, quia tanq; fiſcus, licet ſit idem, qui etiam Dominus, non habet maius ius, quam haberet alius fiſcus diuerſus, qui nō eſſet Dominus, licet vti dominus ob propriam iniuriam excluſo fiſco diuerſo, feudum, vbi confiſcari poſſet a Vaſſallo delinquente auferat, vt ſupra oſtendimus in verſ.aduertendum tamen eſt.

21 Aut etiam mixtu, id eſt non abſolutè hæreditarium neq; ſimpliciter ex pacto, & prouidentia, ſed de vtroq; participans, prout eſt quando conceditur alicui pro ſe, & filijs, ſeù liberis, & deſcendentibus, & hæredibus, quo caſu requiritur quod ille, qui vult in tali feudo ſuccedere, ſit filius, vel deſcendens, & etiam hæres, ita vt in eo vtraque qualitas habeat concurrere, nec vna ſine altera ſufficiat Boſſ.d.tit.de bonor.publicat.n.20.verſ.nam aliquando Clar.dicens hāc eſſe opinionem veriorē, & cōmuniorem, eamq; ſemper vidiſſe in practica obſeruari in d.§.feudum quæſt.9.nu.4.verſ. quandoque & tertio, vel quando conceditur alicui ſimpliciter pro ſe, & hæredibus, cu & tunc, licet verbum hæredibus intelligatur de filijs & deſcendentibus, requiratur tamen, quod etiam ſint hęredes & alias non admittantur ad feudum, Alex.d.conſ.19.n.4.& ſeq.& iterū nu.16.lib.5. aiens quod huic opinioni cōiter adhærent doctores, latè Crau.alios adducens cōſ.131.ſub n.7.verſ.rurſus videtur obſtare, & conſ.197.ſub n.5. verſ.hoc tamen fundamentum, vbi pariter teſtatur de communi Clar.d.q.9.n.7.verſ.nunc proſequēdo eandem materiā, & quæſt.83.n.2.verſ.ſed quid ſi fundū, vel quando conceditur alicui in forma communi videlicet pro ſe, ſuiſq; hæredibus ex ſuo corpore legittimè deſcendentibus, quod in perſonas deſcendentium dicitur heræditarium, vt per Ferret.loco citato nu.27.fol.195.dicentem ita pluries iudicatum vidiſſe Neapoli.

22 Et huiuſmodi feuda, publicatis bonis Vaſalli, cum non tranſeant in extraneos hęredes, vt de ſe patet, & notat Clar.in dictis locis, non tranſeunt in fiſcum, qui loco extranei hæredis habetur, ex regula generali, de qua ſuperius memini in verſ. aut eſt ex pacto & prouidentia, & tradit punctualiter Boſſ.d.tit.de bonor.publicat.n.20.verſ.nā aliquando feudum. Sed quia in illis delinquens preiudicat filijs, & deſcendentibus, ac alijs vocatis, qui ad ea aſpirare nō poterant, niſi ex eius perſona, & tanquam eiuſdem hęredes, Alciat.d.conſ.132. ſub n.42.verſ.ſic & in feudo hæreditario, & latè tradit Roland.a Valle d.cōſ.78.n.8.& plur.ſeq.lib.4 & ante eos, Bart.in d.l.1.ff.de interdic, & relegat.ſub n.2. & Alex.d.conſ.19.n.15.verſ.& per hæc lib.5.& eſt de mente Boſſij vbi ſupra ſub n.19.& 20.ſi rectè conſideretur, dicta feuda excluſis ipſis fiſco, & compræhē-

24 ſis in inueſtitura ad Dominum directum deuoluūtur, vt dicit Alciat.loco citato & tradit Farinac.d.q.25. in quarta limitatione ſecundæ concluſionis n.88.verſ.ſecus ſi feudum, qui dicit ita voluiſſe Bart.in d.l.1.ff.de interd.& relegat.in ſua diſtinctione, quam communiter ſequūtur doctores, & ita etiam ſentiunt alij ſup.citati volentes fiſcum, & compræhenſos in inueſtitura non admitti, nam ſi iſti excluduntur neceſſario a ſufficienti partium enumeratione ad dominum pertinere debent, cum ſemper vel ad fiſcum vel ad vocatos in conceſſione, vel ad dominum feudi pertineant iuxta præmiſſa, & hoc etiam ſi delictum non ſit commiſſum in ipſum Dominum, nec cōtra legem feudi, cum enim feudum non poſſit tranſire in fiſcum, quia non eſt ad extraneos hæredes trāſitorium, nec poſſit deferri alijs vocati in inueſtitura, quia eis præiudicatur per delinquentē, a quo illud conſequi debent tanquam eius ſucceſſores, ad dominum deuoluitur capitq; talia feuda dominus ſtatim etiam viuente ipſo Vaſallo delinquente cum fructibus, & omni eorum commoditate per ea quæ ſupra diximus in verſ. Nec ad conſequutionem feudi, & in verſ. quæ concl.adeo vera eſt.

Ad vnum tamen aduertendum eſt, quod in omnibus caſibus, in quibus dictum eſt ob delictum Vaſalli præiudiciū fieri filijs, & deſcendentibus, vel agnatis, aut alijs in inueſtitura vocatis, proptereaq; feudum applicari Domino directo, vel fiſco ſecundum diſtinctionē præmiſſam, id intelligitur procedere, quando de delicto conſtat per veras probationes, ſecus autè ſi per fictam confeſſionem, vel probationē ex cōtumacia re-

25 ſultantē, quæ vigore Statutorum habeatur pro legitima confeſſione, vel probatione, quia talis contumacia, & condemnatio eius vigore ſequuta non præiudicat compræhenſis in inueſtitura, nec egrediatur perſonam contumacias, vt in iſtis terminis dicunt Boſſ.d.tit. de bonor.public.ſub n.56.verſ.aduerte tamen, Alciat. conſ.19.n.3.& ſeq.lib.3.Peregr.vbi ſupra n.110.verſ. limita ſecundo Bertaz.d.conſ.368.n.7.verſ.quibus adduntur, & Farinac.d.quæſt.25.n.79.verſ.limita primo præcedentem ſecundam ſublimitatione. Quod locum habet etiam quod in illo proceſſu, in quo Vaſallus in contumaciam condemnatus fuit, eſſent examinati teſtes,

ſtes, qui deponerent de ipſo delicto, eũ ſint examinati, parte non citata, & vbi cum citatione repetantur lite non conteſtata, vt ſubdit Boſſ. loco citato verſ. Aduerte etiam quod prędicta concluſio, de quo tamen dubitat, & rectè, Peregr. vbi ſupra, quia iuſtificato crimine per teſtes idoneos, intentio domini vel fiſci remanet fundata, & reus condemnatus dicitur potius ob delictum, quam ob contumaciam, vt etiam aduertit Farin. in dicta prima limitatione ad finem.

E P I T O M E.

An teſtes inſtrumentarij dicentes non interfuiſſe inſtrumento, vel aliter contradicentes illi, ſufficiant ad conuincendum inſtrumentum falſum, ita vt Notarius poſſit de falſo puniri.

S V M M A R I A.

Inſtrumentum reprobatur quando teſtes in eo deſcripti negãt ſe illi interfuiſſe, nu. 1.

Teſtes inſtrumentarij de directo contradicentes inſtrumento notarium de falſitate non conuincunt, ſed iudici datur materia ad inquirendum de falſo in alterutrum, 2.

Teſte negãte ſe prout notarius ſcripſit, dixiſſe, notario autem contrarium aſſerente neutri eorum quoad puniendum de falſo creditur, 3.

Teſtes tres, vel plures omni exceptione maiores inſtrumento aliunde non coadiuuato vt ſup. contradicentes ſatis an ſint ad ipſum Notarium de falſo puniendum, 4.

Teſtes plures inſtrumento ſe non interfuiſſe ſimpliciter aſſerentes, & in conteſtes ſe non vocantes tamquam ſingulares non probant contra inſtrumentum, 5.

Contrarium vti verius a Doctoribus cõmuniter recipitur, 6.

CASVS C. LXXXIII.

Dicentibus duobus teſtibus, qui ſoli, & non plures adhibiti fuerant per Notarium in quodam Inſtrumẽto donationis inter viuos, quod coram ipſis celebratum non fuit dictum inſtrumentum, nec illi interfuerunt, nec tempore in eo contento interuenerunt in loco, in quo dicitur fuiſſe ſtipulatum, & alter non probata eorum abſentia, notario autem contrarium dicente, & inſtrumentum ſuſtinente, alter tamen illud non coadiuuante, fui in voto, quod inſtrumentum nõ diceretur reprobatum tamquam falſum, nec proinde Notarius poſſet puniri de falſo, ſed quod ſolummodo poſſet Iudex inquirere de falſitate, & deuenire ad Tor-
1 turam tam contra Notarium, quam contra teſtes; Nã, & ſi inſtrumentũ reprobetur per duos teſtes in eo deſcriptos, qui illi contradicunt, aſſerendo illi non interfuiſſe, vel contenta in eo non eſſe vera, Bal. conſ. 303. ſub n. 3. ver. non obſtat ſecunda ratio, iunctis antea dictis ſub n. 1. verſ. ſecundo probatur ſic lib. quinto pulchrè Salyc. in l. in exercendis in tertia quæſt. n. 4. verſ. quid dicemus. C. de fide inſtrum. & infiniti alij, quos refert, & ſequitur Menoc. de arbitr. iudic. lib. 2. Centuria ſecunda caſu 105. n. 9. verſ. primus eſt caſus. Tamen hoc intelligitur quo ad fidem non adhibendam d. inſtrumento, non autem quo ad conuincendum notariũ de falſitate, illumq; de falſo puniendũ, quia quo ad hoc
2 non ſufficiunt d. teſtes cum in criminalibus exigantur probationes luce meridiana clariores, licet ſufficiant vt per iudicem fiat acerrima indagatio de falſo, & procedatur ad torturam, ita in puncto decidit Salyc. in d. l. in exercendis d. quæſt. 3. ſub n. 4. ad finem, verſ. dico igitur, quem ſequitur Felyn. in c. cum Ioanes num. 45. verſ. ſexto, & vlt. declara de fide inſtrum. & nouiſſimè Natt. conſ. 394. n. 30. quibus addi poteſt Iaſ. in l. duobus reis §. idem Pomponius num. 17. verſ. tu adde. ff. de Iureiur. dicens, quod ſi teſtes inſtrumentarij de directo contradicant contentis in inſtrumento, nemo poteſt propterea de falſo puniri, nec notarius propter teſtes, nec teſtes propter inſtrumentum, licet detur materia iudici ad inquirendum in alterutrum, quod dictum refert, & ſequitur Gram. voto crim. 26. exorta lite n. 16. & 17. & deciſ. 60. in cauſa excellentis Comitiſſæ Guliſani num. 4. & ſeruiunt multa, quæ Bal. ponit in conſil. 37. quidam Tabellio n. 2. & ſeq. verſ. in contrarium videtur lib. 1. His conueniunt dicta per Clar. in §. falſum
3 n. 15. verſ. pone teſtis negat, vbi ex communi Scribentium ſententia notat, quod ſi teſtis negat ſe dixiſſe, prout Notarius ſcripſit, Notarius verò aſſerit teſtem dixiſſe, prout ſcriptum eſt, licet quo ad effectum probationis magis ſtetur Notario, quam teſti, tamen quò ad cõdemnationem de falſo neutri creditur, nec Notario contra teſtem, nec teſti contra Notarium, ſed omnes abſoluuntur, quod etiam tradiderunt Roman. in l. prima § eadem. num. 17. & plur. ſeq. ff. de verbor. obligat. Felyn. in d. c. cum Ioannes ſub nu. 45. in ſexta declar. ad finem verſ. ſimiliter dicit Speculator, Alex. conſ. 65. in toto libr. 2. & Capyc. deciſ. 94. in cauſa Ioannis Pauli ſcribæ per totam, qui inquit ita Sacrum Conſilium iudicaſſe, fatendo tamen in fine, ſeu verius non negãdo, quod quo ad inquirendum, & torquendum detur materia iudici ad inueſtigationem veritatis, quod etiam procederet ſi tot eſſent teſtes quibus magis quam Notario ſtãdum eſſet, nam adhuc quo ad puniendum ipſum Notarium de falſo non ſufficerent, vt per Felyn. & Capyc. vbi ſupra Bene verum eſt, quod dicit Salyc. in d. verſ. dico igitur quod ſi eſſent tres teſtes, vel plu-
4 res omni exceptione maiores, qui ſic inſtrumento aliter non coadiuuato contradicerent, vtique ſufficerent ad hoc, vt Notarius de falſo puniretur, quam deciſionem refert, & ſequitur Natt. 1. conſ. 394. nu. 31. eam etiam refert Fely. in d. c. cũ Ioannes ſub num. 45. in d. ſexta declaratione verſic. poſtea ſubdit, Salyc. & dicit, notandum, ſi vera eſt, contra quam plura adducit, ex quibus de ea parum curandum eſſe putat, quia etiam in caſibus, in quibus ſtandum eſſet quo ad probationẽ, & fidem teſtibus, & non Notario, non tamen idem eſſet quo ad puniendum eum de falſitate, vt ibi per ipſũ, & per Capyc. ſupra citatum.

Conſiderari etiam in præſenti caſu poterat, quod cum d. teſtes dicant ſimpliciter ſe inſtrumento non interfuiſſe, & vnuſquiſq; deponat de ſe ſolo, ita quod vnus neſcit de altero, & non teſtificentur, quod ambo ſimul fuerint eo tempore alibi, & non in loco, vbi celebratum dicitur fuiſſe inſtrumentum, videntur ſingu-
5 lares, & propterea non probant plenè contra inſtrumentum, cum negatiua debeat ad minus probari per duos teſtes conteſtes, vt per Bal. d. conſ. 37. ſub nu. 1. in fine, & n. 2. verſ. in contrarium videtur lib. primo, per Salyc. in d. l. in exercendis ſub nu. 5. verſ. aut dicunt ſe non interfuiſſe, & per Felyn. alios adducentem in d. c. cum Ioannes n. 49. verſ. ſecundo limita. Cui tamen rationi alij non attendunt, volentes quod imò non dicãtur ſingulares, ſed probent, quia concordant in dicto, quod inſtrumentum ſit falſum, & ſunt conteſtes in eadem intereſſentia, vt pulchrè oſtendit Felyn. ſub d. nu. 49. ver. ſed quod iſti non dicantur ſingulares, quem ſequuti fuerunt Crau. conſ. 56. n. 17. verſ. non obſtat, vbi

ex

ex aliorum mente dicit eſſe communem,& Menoc.d.
caſu 105.num.10.verſic.nec hoc loco,qui aſſerit opi-
nionem contrariam eſſe falſa m,cum quibus,& ipſe sẽ-
tio, qui propterea in d.conſi deratione non feci fun-
damentum,licet de ea meminerim,quia doctores hinc
inde loquuntur valde ſubtiliter procedendo,per philo-
ſophicas rationes,quas referre non expedit.

E P I T O M E.

De meretricibus,& inhoneſtis mulieribus expellendis de vicinia,in qua perſonę honeſtę habitant,& in lupanari relegandis.

S V M M A R I A.

Meretrix a vicinia expelli de iure poteſt,num.1.
Ratio habetur,2.
Meretrix nupta, & cum eius viro cohabitans expelli fauore matrimonij a vicinia non poteſt,3.
Limitatur ſi quæſtum publicè faciat, & maritum lenonem, & infamem habet,4.

C A S V S C. LXXXIV.

1 MEretricem poſſe ex iuris communis diſpoſitio-
ne expelli a vicinia, in qua perſonæ honeſtæ
habitant,voluerunt Caſtr.in l.nullus n.5. C.de ſumm.
Trin.& fide cathol.Cępol.in tract.Seruit.ruſtic.pręd.
cap.9.tit.de Seruit.iur.paſcen.n.21. Couar.in quarto
lib.decretal.c.8.§.11.ſub n.5.poſt verſ.hinc etiam de-
ducitor,Petr.a Plaza in Epitome delict.c.34.num.10.
verſ.illud conſtitutiſſimum eſt,Don Ludou.de Pegue.
in ſuis deciſion.ſeu quæſt.crimin.cap.12.per totum,
Menoch.his ſcriptis viſus de arbitrar.iudic.lib.2.cen-
tur.Sexta caſu 535.num.16.& 17. verſic.cum magis,
& Vinc. de Franch.deciſ.Neapol. 316. Mulier inho-
neſta in princ.part.ſecunda vbi ſubdit nu.2.hanc iuris
communis prouiſionem per gratiam Neapolitanis
conceſſam fuiſſe extẽſam ad ſcolares, & exteros,quia
habitant Neapoli ſine mulieribus, & ſecundum hanc
partem alias conſului Pontremuli vſq; de anno 1574.
quod conſilium qualecunq;ſit, & in admodum iuueni-
li ætate confectum hic inſerere placuit, & eſt vt infra
videlicet.

Integerrime & Excellens Domine Prætor

Intentio Syndicorum & Procuratorũ,ac Conſulis vni-
uerſitatis,& hominum Villę Careggiolæ ad expellen-
dam d. villa tres meretrices, & inhoneſtas mulieres
de quibus in actis,vltra Decretum dominij Mediolani
lib.4.conſtit.tit.de meretric.& lenon.§.& eo amplius,
quod eis ſoſficeret,& fundata eſt in iure communi;Nã
meretrix,& quælibet alia mulier inhoneſta non debet
2 de iure habitare in loco honeſto,in quo habitant mu-
lieres, & aliæ perſonæ honeſtæ,ne ex ipſarum mere-
tricum,& inhoneſtarum mulierum malis,& inhoneſtis
moribus honeſtæ mulieres corrumpantur,vt in indiui-
duo tradit Luc.de Penn.in l.ſi qua in verbo adnotare,
col.2.& 3.C.de Spect.& Scnic.& lenon.lib.11.per illũ
tex.qui hoc bene probat pro qua re ipſe adducit dictũ
Prophetæ in pſalmis; Nequaquam habitabit iuxta te
malignus,neque permanebũt iniuſti ante oculos tuos,
& alterum: Auerte oculos meos ne videât vanitatem,
& aliud; Si videbas furem, ſimul currebas cum eo, &
cum adulteris portionem tuam ponebas,& illud,cum
ſancto ſanctus eris, & cum peruerſo peruerteris,& di-
ctum Catonis cum bonis ambula,& aliud, Quod ocu-
lus non videt,cor nõ affectat, per quæ dicta facile co-
gnoſcitur quam iuſtus ſit timor, ne mulier honeſta ab
inhoneſta corrumpatur;Ad quod etiam facit illud Vir-
gilij Morbida facta pecus, totum corrumpit Ouile, &
ne videar ex præmiſſis ſolummodo ſententiam meam
firmare, quod reclamantibus vicinis meretrix debeat
expelli de vicinia, voluerunt Ripa in tract.de Peſte in
prima parte vlt.partis principal.tit.de remed.præſer-
uat.contra Peſtem.n.164.verſ.nam vicinis,vbi alios al-
legat, nullam tamen de Luc. de Penn.mentionem fa-
ciens,& Anton.Gomez.lib.variarum reſolution.tomo
tertio de Delict.capit.6.tit.de iniur.ad fin.verſiculo,&
ex ſuperioribus,vbi iura,& authoritates adducit,& ra-
tionem eſſe ait, ne occaſione dictarum mulierum in-
honeſtarum oriatur rixa, & Scandalum inter vicinos
in loco illo habitantes, & eorum filij, & familiæ infi-
ciantur a talibus mulieribus, & habetur etiam ſuccin-
ctè per Cępol.in tract.Seruit.vrban.prædior.tit.de ſe-
cunda ſpecie ſeruitutum mixtarum de Seruitute vſus
cap.quinto nu.5.verſ.ſed in ſpecie,quem Gomez.alle-
gat,Hactenus dictum conſilium.

3 Quam tamen concluſionem intellige in muliere tã-
tum ſoluta, non autem in muliere nupta, quæ ſi cum
viro habitat quantuncunque ſit meretrix, expelli non
poteſt,vt ex multis fauore matrimonij cenſuerunt Pa-
latios Ruuios in c.per veſtras.§.21.ſub nu.21.& ſeqq.
verſ.adde etiam de donat.inter vir. & vxor.Duen.reg.
312.in verbo fœmina, in prima limitatione verſiculo
quod tamen, Io: Bapt.de Sanct.Seuerin.in tractat.de
debitor.ſoſpect.& fugit.in quinta quæſt.princ.num.23.
ver.vnde infert,Roman.in l.ſi verò,§.de viro num.23.
verſ.aduerte quia ff.ſolut.matrim.Capyc.deciſion.43.
n.1.2.3.Couar.d.c.8.§.11.ſub n.6.verſ.hoc tamen ſi-
mul cum Regia lege, & alij de quibus memini ſupra
caſu 179.ad finem verſ. Quæ opinio maximè admit-
tenda eſt,niſi fortè faceret quæſtum publicè, & habe-
4 ret maritum lenonem,& infamem,cum tunc coniugiũ
non habeatur in conſideratione, & tamquam ſoluta
ſit tractanda, vt ibi dixi per plures doctorum authori-
tates,quas hic non repetam.

E P I T O M E.

An nominatus a duobus, vel tribus, aut pluribus ſocijs criminum in Conſocium,dicatur conuictus,ita vt condemnari poſſit, & quid quando concurrunt alia adminicula, & inditia, & maximè ſi de pœna mortis agatur.

S V M M A R I A.

Nominatus a quam pluribus ſocijs criminis, condemnari ex eorum dicto,alijs non occurrentibus,non poteſt, ſed tamẽ torqueri,n.1.
Limitatur vbi concurrunt alia adminicula, & inditia,2.
Socij criminis dictum non iuratum fidem non facit,nec etiam inditium ad torturam,3.
Iuramentum ſocio criminis alium nominanti quando ſit deferendum,4.
Socius criminis abſque tortura in teſtem non admittitur, & quid de conſuetudine,5.

C A S V S C. LXXXV.

SI duo, vel tres, aut plures Socij Criminis deponant
contra aliquem,& nominent illum in conſocium
eiuſdem criminis,dubitatum fuit an talis nominatus di-
catur conuictus, ita vt contra eum deueniri poſſit ad
condemnationem, quæ ſequi deberet, ſi per aliorum
te-

Digitized by Google

teſtium depoſitionem conuictus eſſet, in qua dubitatione Boer. deciſione 319. ſub num. 4. & ſeq. vſque ad finem, concludit pro parte negatiua, quod ſcilicet plures ſocij criminis non faciunt plenam fidem ſine alijs adminiculis, nec ad condemnationem ſufficiunt, ſed tantummodo operantur, vt nominatus in conſocium poſſit torqueri, & ita inquit in facti contingentia ſeruaſſe Senatum Burdegalenſem in quodam Notario, contra quem depoſuerant duo teſtes aſſerentes, ſe ab eo corruptos fuiſſe, qui non fuit habitus pro conuicto, ſed tantum poſitus ad torturam, quam cum ſubſtinuiſſet, fuit relaxatus & abſolutus, & iterum in quodam alio imputato de homicidio penſato, contra quem depoſuerant tres Socij criminis, qui solummodo fuit tormentis ſubiectus, & purgatis inditijs ex illa quæſtione, quam ſubſtinuit, impunitus euaſit, ſequitur Clar. in pract. crim. quæſt. 21. num. 9. verſ. ſed pone quod non vnus tantum, vbi etiam refert ita per alias Curias ſeruatum fuiſſe, & nouiſſimè idem concluſit Don Ludouic. de Peguer. in ſuis deciſ. ſeu quæſtion. crim. cap. 5. num. 37. verſ. ex prædictis ergo, concordat Blanc. in tract. de indit. ſub num. 3. 384. ad finem verſ. demonſtratur etiam, & num. ſeq. vbi in ſpecie tradit, quod ſi ex quatuor reis tres nominent, quartum, non per hoc probant contra eum, quod delictum commiſeris, nec illum conuincunt, & faciunt dicta per Marſil. in pract. crim. §. diligenter num. 68. verſ. adde etiam quod dictum ſocij criminis.

Et hæc concluſio de plano procedit, & abſque controuerſia quãdo cum depoſitione plurium Sociorum criminis non conconcurrunt alia adminicula, prout videntur loqui Doctores præcitati. Secus autem ſi dicta talium ſociorum criminis adiuuentur alijs inditijs,
2 ſeu adminiculis, quia tunc fides adhiberetur atteſtationibus ſociorum criminis, non ſecus ac alijs teſtibus, & ex illis nominatus condemnaretur pœna ordinaria delicti etiam mortis naturalis ſaltem ex Curiarum conſuetudine, & ita inquit Peguer. d. cap. 5. num. 38. ſeruare Regium Criminale Conſilium Principatus Cataloniæ, in quo indiſtinctè dictis Sociorum criminum adhibetur tanta fides ad condemnandum nominatum in Conſocium pœna ordinaria delicti, concurrentibus indicijs, quanta adhiberetur quibuſcunque alijs teſtibus, etiam omni exceptione maioribus, ea ratione, quia experientia docuit Regium Conſilium, maiorẽ ſemper veritatem in eſſe in dictis Socijs, quam in aliis, eo quod melius ſciunt factum, & illius circumſtantias commemorare, quã alij, & per eorum dicta alios conſocios manifeſtantia pluries fuit Prouinciæ ſaluti ſuccurſum, perſequendo dictos conſocios famoſos latrones, ſtratarum publicarum Graſſatore, alios Reipublicæ pacem perturbantes, & illos captos pœna ordinaria puniẽdo, cum expediat Prouinciam malis hominibus purgari; Non inficitur tamen Peguer. quod ſi reperirentur alij teſtes de veritate facti deponentes tutius eſſet ex illorum dictis condemnare cum eorum fides infamia aliqua diminuta non exiſtat, ſed tamen, quod cum delicta quæ in ea Prouincia frequentantur, aliter probari non poſſent, quam dictis Sociorum, ideò in d. Regio Conſilio receptum eſt eis, concurrentibus tamen alijs adminiculis tantã adhiberi fidem, quãtam alijs etiam ad condemnandum pœna ordinaria, & ſubdit nu. 39. ſic plures vidiſſe multos, fuiſſe ad mortem condemnatos, ex ſolis Sociorum Criminum dictis, cõcurrentibus alijs indicijs, ſeu infamia, vel præſumptionibus contra eoſdem, cuius rei duo recenſet exempla, in quibus extabãt depoſitiones duorum ſociorum Criminis alijs indicijs, adminiculatæ, & coadiuuatæ, ꝓpter quas fuerunt nominati conſocij vltimo ſupplicio affecti, & ipſe alias memini votaſſe pro pœna furcarum contra quemdam in quampluribus furtis, & latrocinijs nominatum in conſocium a tribus eius ſocijs, licet ille ſemper in negatione perſeueraſſet, etiam in confrontatione de more facta, concurrentibus diffamatione, paupertate, & quibuſdam alijs præſumptionibus, licet remotis, quod votum fuit approbatum, & exequutum.

3 Ad hoc autem, vt dicta ſociorum criminis fidem faciant contra conſocium nominatũ, ſiuè vt inferatur Tortura, ſiuè vt ſequatur condemnatio, duo neceſſaria ſunt, Primo enim requiritur quod d. ſocij illud deponant cum iuramento, qui licet quo ad ſe ipſo ſint Rei, nec propterea exigatur de iure iuramentum, tamen dum deponunt cõtra alium funguntur vice teſtis & ideò nõ eſt eis credendum, niſi cũ iuramento Marſ. in pract. crim. §. diligenter n. 62. & ſeq. verſ. aliud etiam Clar. d. q. 21. num. 10. verſ. quæro nunquid ad hoc, *Peguer.* d. c. 5. n. 34. verſ. vltra tamen ea, Quod quidem iuramentum ſufficit, quod præſtetur vel antequam ſocij
4 ponantur ad torturam, vel poſtea præſente eo, quem nominant, prout ſeruatur in confrontatione, in qua qui aliũ nominauit ductus ad eius præſentiam, vt illũ negantem inducat ad confitendum, iurat dicere veritatem vt per Boer. d. deciſ. 319. ſub nu. 14. poſt verſ. & ideò ſiuè loquamur, quem ſequuti fuerunt Clar. d. q. 21. n. 10. verſ. quæro nunquid ad hoc in fine, & Peguer. d. c. 5. n. 35. verſ. ſed hic conuenit, vt quęramus cum quibus conuenit Marſil. in d. §. diligenter ſub n. 66. ad finẽ verſ. & ideò quando tu eris iudex, & in practica vidi apud peritos iudices ſeruari, quod Rei cum iuramento ab initio præſtito examinentur tanquã principales in ſe ipſos, & vti teſtes in alios, & cum nominauerint aliquem in conſocium, & is neget, cum eo confrontẽtur, & in confrontatione deferatur eis iuramentum ad præſentiam d. conſocij nominati negantis, & hoc modo tollitur omne dubium, quia interuenit iuramentũ ab initio & poſtea repetitur præſente parte, *& ſic etiã* ego ſemper ſolitus ſum obſeruare, & in *confrontatio*ne deferre iuramentum nominati de veritate dicenda coram nominato negante, licet nominans in ſuo examinè iurauerit, quod tutius eſſet ſeruandum illis locis, in quibus Rei inquiſiti ſolent deponere ſine iuramento, ne incidant in periurium quodammodo certum, cum veriſimile ſit, quod non ſint dicturi veritatem contra ſe ipſos, nam vt dicto eorum præſtetur fides cõtra conſocium, neceſſarium eſt iuramentum, cum tunc vice teſtium fungantur, quia abſque iuramento non probant, vt ſupra diximus, quicquid in contrarium dicat Blanc. in tract. de indit. nu. 383. & ſeq. verſ. quæſtio, & difficultas oritur, quem expreſsè improbant Clar. & Peguer. ſupra citati.

5 Secundo requiritur, quod dicti ſocij criminis confirment eorum depoſitiones cõtra conſociũ factas in tormentis, quia cum ex proprio delicto confeſſo effecti ſint infames, nõ admittuntur in teſtes ſine tortura, per quã talis infamia purgetur, ita notat Marſ. in d. §. diligenter nu. 61. & 62. verſ. item teneas etiam menti, Blanc. in tract. de indit. n. 380. & 381. verſ. requiritur hoc tamen primo Boer. d. deciſione 319. ſub nu. 3. ad fin. ibi etiam requiritur quod talis confeſſio fuerit facta in quæſtione, & tortura, Clar. d. quæſt. 21. n. 11. verſ.

ſcias

Digitized by Google

ſcias etiam quod dictum ſocij criminis,inquiēs ita Mediolani ſeruari,& Peguer.d.c.quinto n.36.verſ.requiritur præterea, aiens ferè omnes in hoc concordare, bene verum eſt, quod in aliquibus Curijs hoc non obſeruatur vt teſtatur Clar.ex mente Caſſan.& Siman.licet ipſe putet conſuetudinem Mediolani eſſe magis iuridicam, conſulens nihilominus iudici, vt obſeruet quod ibi ſeruatur,vbi ius dicit, teſtatur etiam Peguer. d.c.quinto ad finem n.38.& 39.verſ.contrariam tamē opinionem,quod in illo Regio criminali conſilio Cataloniæ adhibetur fides dictis ſociorum Criminum cū iuramento contra conſocium nominatum,etiam nulla eis adhibita tortura, in qua re varie proceſſum fuiſſe vidi, ſed tamen vt plurimu in caſibus grauibus ad torturam deueniri, & in ea nominationis cōfirmationem deſiderari,& ſic ipſe pluries practicaui,& eſt tutior opinio,quam ſemper exequerer,vbi certa non reperiretur in contrariū conſuetudo dicunt tamen Boer.Blan. & Peguer.quod ſufficit, quod nominatio fiat ſtatim depoſito reo de Tortura, licet non fuerit facta in ipſa tortura,quod eſt notandum.

EPITOME.

De reuocatione confeſſionis tàm ſpontè factę,quàm per torturam extortæ, & exinde legitimè ratificatę,& pluries geminatæ,& repetitæ,ac iuratæ, & etiam alijs indicijs adminiculatæ, & quomodo ad eam ſit deueniendum, quidué allegandum, & probandum.

SVMMARIA.

Confeſſio criminis ſpontè facta vti erronea reuocari poteſt, num.1.

Confeſſio erronea licet geminata,& iurata reuocari poteſt,2.

Confeſſio erronea etiam poſt terminum datum ad deliberandum facta,reuocari ſecundum magis communem poteſt,3.

Confeſſio criminis, indicijs tamen ad torturam præcedentibus,ſpontè facta,reuocari vtrum poſſit prætextu erroris, nec ne.eod.

Confeſſio criminis in tortura facta,& demùm legitimè ratificata, vti erronea reuocari poteſt,4.

Ampliatur etiam quod eſſet geminata,ratificata,& iurata, num 5.

Confeſſio criminis in tortura facta,& legitimè ratificata erroris prætextu reuocari non poteſt,vbi vrgentia præcedebant inditia,6.

Contrarium errore tamen probato de iure verius eſt,& ita in practica ſeruatur.7.

Confeſſio principalis poteſt per ſpecialem procuratorem reuocari,8.

Confeſſionem vti erroneam reuocans, errorem, & allegare, & probare debet,9.

Error confeſſionis qualis eſſe,& quomodo probari debeat,10.

Confeſſus crimen,& poſt ſimpliciter negans,probata eius innocentia abſoluitur,11.

CASVS C. LXXXVI.

1 CONfeſſio rei ſpontè facta de crimine poteſt reuocari,ſi error allegetur, & eius probatio offeratur Clar.dicens eſſe communem doctorum opinionē, & Mediolani obſeruari in pract.crim.quæſt.55.n.18. verſ.ſed pone quod reus, idem poſtea tenet quæſt.65. in princ.vbi ideò monet iudicem,vt tali confeſſio aſſignet terminum ad ſe defendendum, ne condemnetur indefenſus;Quod procedit etiam quod confeſſio eſſet geminata,& ſæpius repetita, ac iurata vt per Gramm. voto crim.7.num.3.& ſeq.vſque ad finem,& voto 10. n.33.cum ſeq,Carer.in pract.crim.§.Tertius caſus eſt n.23.verſ.limita etiam fol.10.& §.vndecimo excuſat ignorantia n.20.& ſeq,verſ.an autem confeſſio folio 189.Boſſ,in pract,crim.tit.de confeſſ.ſub n.61.verſ in his etiam Alex.in l.1.ſub nu.2. C.de error.calculi.Auguſtin.ad Angel.de malefic.in verbo comparent dicti inquiſiti in termino defenſionis n.2.& 3.& etiam quod
3 confitenti ſtatutus eſſet terminus ad deliberatè reſpondendum ſecundum opinionem Ioannis Andreę,quam refert,& ſequitur Gram.voto 16.n.12.& 13.verſ.imò plus, vbi ait, quod ea ſeruaretur in practica, licet habeat contradictores,ſenſit Boſſ.in d.verſ.in his etiam, & eſt magis communis opinio, & ſequenda, vt atteſtatur Anton. Gabr.tit.de confeſſ.concl.5.in fine, vbi alios refert, quibus adduntur Alexan.in d.l.primi ſub nu.2.C.de error.calcul.& Auguſt. ad Angel.vbi ſupra ſub n.2.

Si tamen confeſſio emanaſſet præcedentibus inditijs ad torquendum,eſſet in arbitrio iudicis audire, vel non audire ipſum reum, & reuocationem admittere; vel reijcere prætextu erroris allegati vt per Boſſ.tit.de confeſſ.n.79.& 80.verſ.in reo vero confeſſo ſine tormentis,qui ſubdit,quod poſſent aliquæ coniecturæ innocentiæ militare pro reo quæ fortè iudicem inducerent ad eum audiendum,ſed abſq;illis neſcit ipſe,an illum exaudiret; Tutius tamen puto eum audire omni caſu,errorem tamen plenè per teſtes probandum, nec ſufficere torturam quicquid ibi dicat Boſs. quia ſi non ſufficit tortura in confeſſione extorta in tormentis, & poſtea ratificata extra tormenta vt infra dicetur in verſ.vbi tamen confeſſionem hanc,multo minus ſufficere debet in confeſſione ſpontanea,quia non præceſſerunt inditia,& quæ maiorem veritatis præſumptionem habet ob ceſſationem metus, & tormentorum, & ita videtur tenere idem Boſs.tit.de Tortura n.49.verſ.non etiam omitto.

4 Idem eſt in confeſſione per torturam extorta, & poſtea extra tormenta ex interuallo legitimè ratificata,quæ,& ipſa ex erroris allegatione,& eius probationis oblatione reuocari poteſt vt per Boſs.d.tit.de confeſs.n.59.verſ.tamen quia,& nu.60 verſ,concluſio eſt igitur,& ſub n.79.verſ.vult tamen,& tit.de Tortura n. 49.verſ.non etiam omitto.Clar.d.quæſt.55.ſub n.18. dicto verſ.ſed pone quod reus in fine, & tradit poſtea expreſsè quæſt.64 n.44.verſ.ſin autem reus, vbi propterea inſtruit iudicem, quod dicto confitenti ſtatuat aliquem breuem terminum, puta duorum dierum,vel trium ad producendum,& allegādum omnes ſuas defenſiones,quas facere intendit contra ſuam confeſſionem, quia alias tamquam indefenſus non poſset condemnari vt ibi per ipſum multa allegantem;Quæ con-
5 cluſio locum habet etiam quod talis confeſſio pluries fuiſset geminata, & ratificata, ac iurata vt per Gram. & Carer. in locis ſuperius allegatis, & eſt de mente Boſs.d.tit.de confeſs.ſub d.n.61.quorum opinionem in practica ſæpius obſeruatam vidi.

6 Vbi tamen confeſſionem hanc factam in tortura, & poſtea ſeruatis ſeruandis extra tormenta ratificata præcederent extraiudicialis confeſſio, vel alia inditia, & adminicula vrgentia, ſunt qui putant reuocationi minimè locum eſse ſub erroris prætextu, ſed ex ea iudicem alio non expectato ad condemnationem deuenire debere Carer.in d.§.tertius caſus eſt nu.20.verſ. imò tunc, & iterum num.23.in fine folio 10.& ante eū

Gram.

Digitized by Google

Gram.conſ.crim. 40.num.19.& ſeq.vſq;ad finem ver. item offerimus in promptu, facit Paris de Puteo in tract.Sindicat.in verbo tortus cap.1.ſub num.29. poſt verſ.quæ confeſſio, vbi quod confeſſio facta in tormẽtis ex pręcedentibus inditijs, ſi reuocetur, & in ea confitens non perſeueret, facit ſemiplenam probationem, propter quam cogitur reuocans perſiſtere in confeſſione cum nouis tormentis, & dixit Boſſ.in pract.crim. d.tit.de confeſſ. per torturam nu.3. quod confeſſio in tortura cum perſeuerantia, vel cum alio adminiculo ſufficit ad veritatem, quod iterum explicat nu.17.verſ. hinc eſt. Quæ tamen opinio vera mihi nõ videtur, neç
7 eam probant Doctores ad illam comprobandam per Carer.adducti Bal.enim in l.in bonæ fidei ſub num.10. verſ.item quæro de confeſſione facta in tormentis. C. de reb.credit.& iureiur.dicit ſimpliciter, quod ſi confeſſio facta in tormentis pręcedente aliquo inditio reuocetur, remanet ſemiplena probatio, & ideò niſi reuocans probet contrarium, compellitur perſeuerare in confeſſione per repetitionem tormentorum, idem in l.fin.num.3.& 4. verſ.& ex quo C.de probat.inquit quod confeſſio in tormentis extorta non per ſe, ſed ex perſeuerantia, vel fama, vel veriſimilitudine facti, vel alijs adminiculis, inducit veritatem iudici, ita vt nihil proſit confitenti ipſam confeſſionem reuocare, cum ſint contra ſe alia inditia coniuncta cum confeſſione veritatem inducentia, niſi reuocans probaret contrarium clarè, vel per inditia elidentia alia indicia contraria, quod dictum Baldi ſequitur Paris de Puteo in d. tract.Syndicat.in verbo Tortura il primo cap. primo nu.4.& 5.verſ.& dixit Baldus; Adeo quod non negant Bal.& Paris quod dicta confeſſio poſſit reuocari tamquam erronea, ſed potius volunt oppoſitum, quando contrariũ probetur, & ſic de errore oſtendatur, & cũ prædictis concordat Boſſ.tit.de confeſſ.ſub nu.57.58. 59.& 60.verſ.& vt rem a fundamentis percipias, vbi tradit, quod quando reuocata confeſſione per reum remanet inditium ſufficiens ad torturam, puta quia erat deuentum ad quæſtionem propter confeſſionem extraiudicialem, vel aliud inditiũ, in qua reus erat confeſſus, ſed nondum ratificauerat extra tormenta, & ſic non erat ſufficiens d.confeſſio ad condemnandum, tunc quia reuocata confeſſione remanet adhuc primum indicium contra ipſum reum, repetitur tortura, & cogitur perſeuerare in confeſſione; Si verò reuocata confeſſione remanet plena probatio, vt quia ſequuta erat legitima ratificatio, vel quia non erat opus ratificatione, neceſſaria eſt clara erroris probatio, nec alias releuatur reuocans etiam ſi reuocationem in tormentis vellet ſuſtinere, & fatuus eſſet iudex, qui tunc reum torqueret, cum adhuc remanſerit ſufficiens probatio ad cõdemnandum, vnde poſtea dicit idem Boſſ. n.65.verſ.item eſt neceſſarium, quod confeſſio legitima nulla ex parte eliditur, ſi non probetur error, ita vt nec ſufficiat tortura, nec ab his diſcrepat inferius nu. 78.79.& 80.verſ.& hæc quo ad primum exemplum, & de hoc latè etiam tractat.Angel.de malefic.in dicto verbo comparent d.inquiſiti in termino defenſionis num.1. vbi tandem concludit omni caſu poſſet reuocari confeſſionem, etiam ſi concurrant alia inditia vrgentia, inducẽtia iudicem ad credulitatem, dummodo probetur error per reuocantem, & ſic inquit indiſtinctè vidiſſe practicari, & ita ipſe quoque ſeruari non ſemel uidi, & ſecũdũ hoc intelligẽda sũt in cõtrariũ adducta, ꝓcedunt etenim, niſi aliud ꝓbetur ꝑ reuocãtẽ.

8 Debet autem reuocatio confeſſionis ſiue ſpontè facta, ſiue in tormentis extorta, & einde ratificata fieri per ipſummet confitentem, vel per procuratorem ſpecialem, & non per alium, qui de facto proprio confitentis non poteſt eſſe bene informatus vt colligitur ex Gramm.d.voto 10.in fine num.14.verſ.nec militaret. Debetq; reuocans errorem cõfeſſionis allegare, illũq;
9 ſe probaturum offerre, vt doctores ſupra in materia dictæ reuocationis allegati præſupponunt, & fatentur in ſpecie Gramm.d.voto 7.in princ.& n.1.& ſeq.Carer.in d.§.vndecimo excuſat ignorantia in fine nu. 24. folio 189. Boſſ.d.tit.de confeſſ.n.64.65.verſ.eſt etiam vbi ait, quod alias ſi ſimpliciter reuocaret confeſſus non eſſet audiendus.

10 Qualis autẽ debeat eſſe iſte error, & quomodo probetur, diffusè oſtendit Claud.Bertaz.ad cõſ.crim.Barthol.patris cõſ.103.lib.primo in vltima apoſtilla verſ. error poterit probari, & verſ.ſeq.ad quem ſufficiat remittere lectorem.

11 Sed, & quando non reuocaret reus ſuam confeſſionem modo præmiſſo, ſed ſimpliciter negaret id, quod faſſus fuerat, & ſic erraret in non reuocando, tamen vbi admitteretur ad probandam innocentiam per teſtes, abſolueretur illa oſtẽſa, & patefacta, vt tradit Boſ. tit.de defenſion.reor.n.4. verſ.tertio debet aduertere ad finem, & ita alias conſiderabam ad fauorem quorundam carceratorum, quorum nomine producebatur capitula in termino defenſionis, continentia factum aliter ſe habuiſſe, quam ipſi confeſſi fuiſſent, nominando plures teſtes, per quos illud probari poſſe aſſerebatur.

EPITOME.

Hoſpitia voluptatis cauſa retenta, & in quibus proprias domos, & habitationes habentes ad bibendum, & manducandum recipiuntur citra neceſſitatem Reipublicæ pernitioſa eſſe, ob idq; prohiberi poſſe pœna inflicta, tam contra ea tenentes quam contra ad illa accedentes etiam graui, & ignominioſa.

SVMMARIA.

Hoſpitium tenens hoſpites recipere cogitur, n.1.

Hoſpitia voluptatis cauſa, & pro ciuibus, & habitantibus facta, Reipublicæ ſunt pernitioſa, & incontinentiæ fomenta, num.2.

Mulier proſtitui prohibita, retineri in caupona non poteſt, 3.

Filium, vel ſeruum in popinam ducens patri, & domino iniuriam facere dicitur, 4.

Hoſpitia, & tabernas voluptatis cauſa tenentes, ac ea frequentantes ab antiquis, & deteſtabantur, & varijs etiam afficiebantur pœnis, 5.

CASVS C. LXXXVII.

1 SIcuti hoſpitia, ſeu diuerſoria, & alia loca ad recipiendum viatores inſtituta, humano generi neceſſaria ſunt, ad ipſorum itinerantium debitam quietem, & alimoniam, ideoq; quis, poſtquam incępit tenere hoſpitium, & ſemel id officium ſuſcępit cogatur hoſpites recipere, nec eos expellere poſſit, Bart.in l.c. §.cura carnis num.1. in fine ff.de offic.præfect.vrb.& in l.1.§.1.ff.naut.caupon.& ſtabular.& in l.1.§.ſerui num.3.ff.furt.aduerſ.naut.caupon.& ſtabul. per illum tex.in verſ.nãq; viatorem, Dec.in l.inuitus nemo n.6. ff.de regul.iur.Couar.lib.tertio variarum reſolut.cap. 14.ſub n.1.verſ.ſic, & caupo.condigna tamen merce-

de pro

de pro receptatione recepta vt in l.nauta ff.naut.caupon. & ſtabular.

2 Ita ea hoſpicia, quæ voluptatis cauſa, & pro ciuiũ, & incolarum, aliorumq; proprias habitationes habentium, & cauponis, ganeaſq; ac popinas vitioſè frequẽtantium vſu retinentur. Reipublicæ pernitioſa ſunt, cũ in illis verſantes domeſticam familiam, & ſæpè pene fame perientem tempus ocioſè conterrendo, & Cereri, & Bacco incumbendo, gulæ, luxuriæ, ludorum, aliorumq; diuerſorum malorum vitia nutriant, facultates diſſipent, occaſiones furandi, infinitaſq; fraudes faciẽdi, multaque alia perperam agendi capiant, ſunt enim hæc loca fomenta intemperantiæ, & in continentię vt inquit tex. in l. quę adulterium in princ. C. ad leg. Iul. de adulter. vbi gl. adducit dictum illud vulgatum, Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria, quia venter vino affluẽs facile deſpumat in libidinẽ, nec in illis inhoneſtę deſunt mulieres, quæ ſub ſpecie miniſtrandi proſtituũtur, vt in eadẽ l. probatur, & in l. athletas §. ait prętor ff. de his qui not. infam. & in l. palam. §. ſi qua caupona ff. de ritu nupt. & in l. ũ. C. ſi mancip. ita veniet ne proſtituat. vbi etiam propterea cauetur, quod quæ ea pacto non debet proſtitui, non poteſt etiam in caupona

3 retineri, ne ſub ſpecie miniſtrandi fraus legi fiat. Qua ratione non immerito dicitur in l. ſi quis ſeruum meum

4 ff. de iniur. quod iniuria fit patri, aut Domino per eum, qui filium, aut ſeruum in popinam duxerit, quaſi quod ſibi non niſi malam agere vitam poſſit obluſorum, & aliorum vitioſorum hominum cõcurſum; Hinc quoq;

5 eſt, quod huiuſmodi tabernas non neceſſitatis, ſed voluptatis cauſa tenentes eaſq; frequẽtãtes nõ iniuria ab antiquis deteſtari docemur, qui et plures in ea materia leges cõſcripſerũt, quibus, & Caupones, & Cauponarij prædicti varijs afficiebantur pœnis, vt poſt longam, & ſanè elegantem præfationem in talia loca præbentes, & ea frequentantes recenſet Don Ludouic. de Pegue. in ſuis deciſ. ſeu quæſtion. crim. c. 44. n. 10. & ſeq. verſ. quare cum intellexiſſet Plato, vbi poſtea eandem deteſtationem proſequendo, oſtendit vitium hoc admodũ turpe cenſeri in laicis, turpiſſimum verò in clericis, ob idq; bonos, & vigilantes Epiſcopos, prouidoſque prouinciarum, & ciuitatum Rectores, & gubernatores ſolitos eſſe in eorum iuriſdictione huiuſmodi vitia prohibere, & vetare per edicta pœnalia, ſubditque ad finem ſub n. 15. in Gallia diuerſoria viatorum cauſa inſtituta in Gallicis ciuitatibus, & oppidis ſingulis annis repetitis Conſtitutionibus vxoratis, & Ciuibus, & oppidanis voce præconis prohiberi, & in Prouincia Cathaloniæ Edicto præcipi per Præſides re cum Regio criminali conſilio participata, ne in cauponis aliqui præter Viatores, & illos, qui in loco propria habitatione carent, hoſpitentur pœnam tam contra Caupones prędictos homines in hoſpitium recipientes, quam contra ipſos ad dictas Cauponas voluptatis cauſa accedentes, exilij, & ignominiæ imponendo, Vnde Iacobus Menoc. his iam ſcriptis viſus de arbitr. Iudic. lib. 2. Cent. 6. caſ. 533. p totũ, ſequens ipſũ Pegu. in loco citato, & ante eũ Petr. Gregori. lib. 39. ſyntag. nat. iuris vniuerſi cap. 7. è quo authoris ſuppreſſo nomine multa ſumpſiſſe Peguerram putat, & multa iura ciuilia, & canonica citans, & materiam hanc proſequens, oſtendit vitium hoc frequentantium popinas, & ganeas deteſtabile eſſe, & bono publico valdè damnoſum, iureque Cęſareo, & Pontificio tã in clericis, quã in laicis arbitranè puniẽdũ vbi certa pœna per leges particulares locorum non ſit ſtatuta, quas leges tam aduerſus ipſos exercentes dictas tabernas, & popinas voluptatis cauſa, & in eis recipientes Ciues, & oppidanos, quam contra ipſos eas frequentantes, & receptos ferri expedire Reipublicæ ſub grauibus penis eſtimat, & vtiliſſimũ hoc eſſe omnino docet, ego ſanè indignum ſemper exiſtimaui citra neceſſitatẽ in Cauponis bibere, aut comedere, vel aliter verſari, prouiſioneſq; iam relatis ſimiles valde Reipublicæ proficuas eſſe, quas vigere ſcio in multis Italiæ partibus, & ſi fortè malè obſeruẽtur, Nec ab his diſtant quæ ſupra diximus Caſu 178. circa Edicta Principum ſecularium contra ocioſos, & vitioſos homines, hic fruſtra non repetenda.

E P I T O M E.

Quod Vſura eſt delictum mixti fori, & de ea cognoſci poteſt per Iudicem Secularem inter laicos indiſtinctè, ſiue ſit quæſtio facti, ſiue iuris, etiam criminaliter procedendo, & ex officio per viam inquiſitionis, maxime quando ſtatuto, vel decreto laicorum prohibita eſt, & pœna aliqua contrafacientibus impoſita.

S V M M A R I A.

Vſura crimen eſt mixti fori, et per iudicem ſecularem, et inter laicos cognoſci poteſt, n. 1. vbi de magis communi.

Statutum laicorum vſuras prohibens validum eſt, 2.

Statuto vſuras prohibente, ſi laicus contrauenia t puniri per iudicem ſecularem poteſt eod.

Iudex ſecularis ſuper vſuris criminaliter, et procedere, ac punire poteſt 3.

Iudex ſecularis ſuper vſuris ex eius etiam mero officio procedere poteſt, 4.

Vſurariorum pœna eſt Iudici arbitraria, 5.

Vſurarij legittimis contra eos exiſtentibus inditijs torqueri poſſunt, 6.

Vendens egeni merces cariori pretio ob dilatam ſolutionem, et mox viliori pretio reemens graui pœna puniendus eſt, num. 7.

Contractus ſic vt ſupra initi in Hetruria nuncupantur Scrocchi, Baraccholi, et Ritrangoli, 8.

Florentiæ extant leges pro dictis contractibus illicitis dignoſcendis, eoſq; ineuntes puniendis, eod.

CASVS C. LXXXVIII.

1 VSura eſt delictum mixti fori, & propterea cognoſci poteſt per iudicem ſecularem inter laicos indiſtinctè, ſiue ſit quęſtio facti, ſiue iuris, quicquid aliqui ſenſerint in quæſtione iuris Caballin. in tract. de Vſur. n. 155. verſ. quod autem Canoniſtę, vbi pulchras allegat rationes, Couar. lib. tertio variar. reſol. cap. tertio col. ſecunda verſic. ergo vt liberè, dicens hanc eſſe veriſſimam opinionem, & contrariam licet forte communem, & hactenus obſeruatam ſententiam eſſe penitus erroneã vt ibi ex pluribus demõſtrat Vulp. reſp. crim. 140. n. 1. & ſeq. Cacher. Deciſ. pedem. 137. nu. 6. cum plur. ſeq. oſtendens hanc eſſe veram, & magis communem opinionem doctorum, D. Io. Baptiſta Lapus mihi cariſſimus, & mas. & intrinſeca amicitia coniunctus in tract. de vſur. in quarta Comment. 1 c. quamquã de vſur. §. 4. n. 65. verſ. videndũ nũc reſtat, vbi poſt longam diſputationem dicit eſſe veriſſimam ſententia, & vbiq; viu receptam, & potiſſimum in ciuitate Florentiæ, vbi Magiſtratus ſecularis Conſeruatorum legum de cauſis vſurarum cognoſcit, & verum eſt, quod, et Senis obſeruari ſcio, ubi itidem huiuſmodi cauſis præeſt

Magiſtratus ſecularis Regulatorum, nouiſſimè Farin. lib. 1. quæ 3. crim. quæſt. 8. num. 134. verſ. ſecundam, & contrariam opinionem, & nu. 135. & ſeq. verſ. verum quia, & n. 140. verſ. Quarta ſit concl. inquiens eſſe ſententiam veriorem, & magis in praxi receptam, & quod eã ſeruaret, ſi eſſet Iudex, & Decian. in tract. crim. tom. primo, lib. quarto, c. 26. ſub nu. 3. verſ. Vſurarum quoque cauſa, aiens in practica obſeruari, præſertim in dominio Veneto, quod etiam coram iudice ſeculari agatur de annullandis contractibus Vſurarijs, & de imponendis pœnis infamiæ, & alijs a iure ciuili ſtatutis contra vſurarios, & latiſſimè Don Ludouic. de Pegue. in ſuis deciſ. ſeu quæſt. crim. cap. 30. ſub n. 19. & ſeq. vſque ad finem, verſ. & quamuis, concludens hanc opinionem teneri per omnes recentiores Doctores, & cõprobari etiã ex antiquiſſimis, & grauiſſimis viris tam iuris ciuilis, quam Pontificij, & ſecundum eam fuiſſe declaratum in Cathalonia ſæpius in cauſis contentionum iuriſdictionis inter Curiam ſecularem Regiæ Audientiæ ex vna parte, & Curiam Eccleſiaſticam ex altera, Quæ Concluſio planius, & abſq; difficultate procederet, quando ex decreto, vel conſtitutione alicuius Principis ſecularis, vel Statuto laicorum Vſuræ ſub aliqua pœna prohiberetur, ſicuti fieri poſſe, pulchrè o-
2 ſtendit Lupus in d. Comment. quarto, ad c. quanquam in præfatione n. 19. & 20. poſt verſ. neq; huic concluſioni aduerſabitur, & volunt alij ſtatim citandi, nã tũc iudices ſeculares poſſunt laicos decreto, conſtitutioni, vel ſtatuto contrauenientes punire ſine aliquo dubio. Caballin. in d. Tract. de Vſur. n. 153. poſt verſ. Poſtremò pro ſtilo, & n. 156. ad finem poſt verſ. hic occurrit quæſtio. Vulp. d. reſpon. crim. 140. n. 7. Cacher. d. Deciſione 137. n. 12. verſ. 5. opinio hæc, ſubdes, quod huiuſmodi prohibitiones vigent in Regnis Franciæ, Hiſpaniari., Neapolitano, & Marchionatu Montis Ferrati, ſequitur Farin. d. q. 8. nu. 140. verſ. 3. ſit concluſio, & tradit etiam Decian. d. cap. 26. ſub n. 3. verſ. quo verò ad annullandos contractus vſurarum, Peguer. d. c. 30. ſub n. 20. verſ. imò pœnitus, & latius cap. 31. nu. 21. & 22. ver. 8. deniq; vbi etiam meminit de prohibitione exiſtente Ferrariæ, & ſenſit Bertaz. conſ. crim. 251. & duobus ſeq. lib. ſecundo, qui conſuluit pro quadam Illuſtri Domina condemnata per Cap. Iuſtitiæ Mantuæ ob contractum Vſurarium in pænam decreti Ducalis Mantuæ Vſuram ſub grauiſſima pæna prohibentis, præſupponens indiſtinctè iudicis ſecularis competentiam, difuse Lupus in d. præfatione n. 18. & ſeq. verſ. exoritur nunc illa difficilis, & valde controuerſia quæſtio, vbi recenſet Florentiæ, & aliorum locorum prouiſiones, dantes ſecularibus facultatẽ de vſuris cognoſcendi, dicit tamen Farin. d. q. 8. ſub n. 140. poſt verſ. 3. ſit concl. ex Rolan. conſ. 75. n. 55. lib. primo, hoc procedere, dummodo hæc decreta, vel ſtatuta laicorum ſint a Romano Pontifice cõfirmata, & nõ alias, quod ab alijs ſup. relatis tactum non vidi, nec obſeruatur, ſi quidem Pontifex ipſe mandat principibus ſecularibus, vt vſurarios cohibeant, vt probat Vulpel. d. reſponſ. 140. n. 6.

3 Et non ſolum poteſt iudex ſecularis de vſura contra laicos cognoſcere, ſed etiam contra eos criminaliter procedere, & ad pænam deuenire, nedum pecuniariã, ſed etiã corporalem pro admiſſi qualitate, vt expreſſè tradunt Clar. in §. vſura n. 5. ver. & ex hoc infertur, vbi dicit Senatum Mediolani pluries ita obſeruaiſe, puniendo vſurarios extraordinaria pæna, prout etiam illos punit Parlamẽtũ Pariſ. vt infra dicetur, & ita praxim obſeruare dicit idem Clar. in pract. crim. q. 37. nu. 2. verſ. quæro igitur. Dec. in l. rogaſti. §. ſi tibi in finalibus verbis. ff. ſi cert. pet. & ibi Appoſtillator ad eum, & idem in addit. ad eũdem Dec. conſ. 270. Lupus in d. præfat. n. 18. verſ. exoritur nunc, Caballin. vbi ſupra n. 156. verſ. hic occurrit quæſtio, aſſerens ita quandoque fieri vidiſſe a Senatu Pariſienſi, idẽ tenet Pegu. d. c. 30. n. 18. verſ. ex ſupradictis conſtat euidenter, inquiens vidiſſe in Regio Cõcilio criminali Principatus Cathaloniæ plures actitatos proceſſus criminales cõtra diuerſos inculpatos de crimine vſurarum, & ſuper eis latas fuiſſe ſententias condemnatorias in pœnas per Regia edicta impoſitas, & iterum c. 31. ſub n. 21. & 22. verſ. 8. denique, vbi latius quã priore loco inſiſtit, Cacher. d. deciſione 37. ſub n. 11. verſ. quarto hanc opinionem, & Decian. d. c. 26. ſub n. 3. verſ. & licet Baldus, vbi affirmat ita vidiſſe obſeruari, & refert Cacher. d. deciſione 237. ſub n. 17. verſ. Poſtremò in fine, quod hanc opinionem communi voto in facti contingentia ſequutus etiam Senatus Pedemont. ſtante maximè diſpoſitione decretorum Ducalium expreſſè omnes vſuras prohibentium.

4 Quod non ſolum ad partis læſæ inſtantiam, ſeu querelam, vel accuſationem, ſed etiam ex mero officio, & per viam inquiſitionis, etiam nulla præcedente diffamatione Iudicem facere poſſe affirmant duo inſignes moderni, videlicet, Decian. d. c. 26. ſub n. 3. verſ. & poterit etiam per viã inquiſitionis, & diffuſius Don Ludouic. de Peguer. in ſuis Deciſion. ſeu quæſtion. crim. cap. 35 per totum, qui tamen plures caſus videtur diſtinguere, & non ita ſimpliciter hoc aſſerere.

5 Eſt autem pæna hæc criminalis vſurariorum arbitraria iudici ſecundum Clar. d. §. vſura nu. 10. verſ. ſed quæro, & Decian. d. c. 26. ſub nu. 3. verſ. & licet Bal. ad finem, ac Peguer. d. cap. 30. ſub n. 18. ad finem, ver. ſolet etiam crimen hoc, & c. 31. ſub n. 21. ver. octauo demq; Lupus in d. præfat. ſub d. nu. 18. ante medium, verſ. ſed aduertendum eſt, ſcilicet vbi non adſit prohibitio particularis, certam, & limitatam pęnam imponens, cum vbi ſpecialia banna pænam ſtatuerent, ea obſeruanda eſſent iudicilque arbitrium ceſſaret.

6 Et ſicuti ad pęnam corporalem contra vſurarios procedi poteſt, eodem modo, & ad torturã pro reperienda veritate deuenire licet, vbi legitima extent inditia Caballin. vbi ſup. n. 156. verſ. hic occurrit quęſtio Clar. in d. §. vſura nu. 5. verſ. & ex hoc infertur in fine, Peguer. d. cap. 30. ſub n. 18. verſ. ex ſupradictis conſtat, poſt princ. & rurſus in fine verſ. ſolet etiã, & c. 31. ſub n. 21. poſt verſ. 8. denique, Cacher. d. deciſ. 137. ſub nu. 11. in quarto fundamento circa mediũ, verſ. His accedit, Decian. d. c. 26. ſub n. 3. verſ. & poterit etiã, Lupus in d. præfat. num. 20. verſic. ex quo infertur poſt principium.

7 Multo magis autẽ puniẽdi ſunt facientes quoſdam alios cõtractus appellatos in Hiſpanijs Mohatras, vera, & propria, ac formali vſura deteſtabiliores vendendo merces egentibus pecunia longa ſupra iuſtum pretiũ, pretextu modicæ dilationis, accepto interim idoneo fideiuſſore, uel tuta cautione, & eaſdem merces per ſe, uel uicaria manu per interpoſitos ſuę cupiditatis miniſtros, uel etiam eiuſdem artis, & fraudis conſortes, mox uiliſſimo pretio redimendo, deinde alijs iuſto, aut cariori reuendendo, tripliciter peccãdo, & ſuper fœnerando ſuper eandem mercem eodem fere tempore, vt

elegan-

Digitized by Google

eleganter tradit Apoſtillator ad Diaz in pract. crim. canonic.in verſ.vſurarij c.88.in addit.in verbo ſuſpenduntur ſub littera C. verſ. illud autem notandum cenſeo, concludens tandem conuictos de hoc crimine grauiſſimè magis quã ſimplices vſurarios eſſe multandos, quin & grauioribus pęnis etiam corporalibus pro frequentia, & qualitate commiſſi ſceleris puniendos, quod longè pulchrius, & elegantius antea tradidit Caballin.in d.tract.de vſur.n.14. verſ.& maximè cõtra illos, cuius verba præciſa, licet non omnia, nulla illius mentione facta tranſcripſit Appoſtilator prædictus ad Diaz.& dicit ibi Caballin.quod iſti non formaliter fœnerãtes; ſed tali arte, & calliditate alios circunuenientes, vt iniquè ſuperlucrentur, dicuntur Piraticam artẽ terreſtem exercere, & Barbaricam deprædationem, quod & poſtea approbat q.10.n.56.verſ.hic occurrit quæſtio in fine, ibi, nec dubito, dum ſimpliciter ſe remittit ad dicta de iſtis perfidis ſuperius ſub d.nu.14. & optimè ſeruiunt quæ, de quibuſdam non diſſimilibus illicitis cõtractibus idem Caballin.tradit in eodem tractatu q.22.n.225.& ſeq.& q.23.nu.229.& ſeq.in quibus locis pariter meminit denotatis per ipſum ſub d.nu.14. & quæ itidem copioſè de non differenti ſpecie reprobati contractus notat Capic. deciſ.49. in cauſa Nicolai Anelli per totam, idẽ dicit Bonacoſ. in 1.parte com.opin.crim.in verbo vſurarius contractus, verſ. item eſt contractus vſurarius fol. mihi 185. vbi exemplificat in vendente rem alicui, qui pecunia indiget, vt ſtatim reemat pro minori pretio, nam perinde eſt, ac ſi mutuaret, & eſt contractus peſſimus qui vt ipſe inquit, dicitur Stoch, & Biſtoch, quia communiter plus vendit, & ſic vnũ gladium infingit, & alium gladium imponit. Et in Hætruria tales illiciti contractus dicuntur
8 Scrocchi, Baroccoli, & Ritrangoli, de quibus in ſtatu Florentino plures extant leges particulares, quarum meminit lex in eadem materia publicata anno 1545. die 14. Aprilis earum ſiquidem vigore certi deputantur cognitores, & Iudices, deſignatur modus procedendi, & dictos illicitos contractus cognoſcendi, & eos ineuntes, ac participes, & fautores, & miniſtros puniendi, & ſunt in viridi obſeruantia, & de illis mentionẽ facit Lupus in d.tract.de vſuris Cõmentario tertio ad c.nauiganti de vſur.§.5.n.124.& ſeq.verſ.deducitur etiã, qui earum diſpoſitioni locũ eſſe inquit, quãdo quis carius vẽdit merces egenti pecunia, & ab eodẽ eas per ſe, vel per alium reemit viliori pretio propter numerationẽ pecuniæ, vel quãdo aliter improbiſſimi Mercatores multipliciter volunt lucrum capere, ſeu potius latrocinium committere, vt in alio exemplo ibi tradito.

E P I T O M E.

Si pax facta ſit inter plures inimicos cum promiſſione de ſe inuicem non offendendo neque in perſona neque bonis ſub certa pœna toties committenda, quoties fuerit contrafactum, an ſequuta offenſione per aliquos de vna parte contra vnum de altera parte, & in perſona, & in bonis, duplex pœna commiſſa dicatur, vna pro perſona, & altera pro rebus, an verò vna tantum pœna debeatur.

S V M M A R I A.

Delicta plura plures inducunt pœnas, num. 1.

Conuentioni pœnali duo capita habenti contraueniens ad duplicem pœnam tenetur, eod.

Pax, prout & pacis capitula morte finiuntur, 2.

Mortuus offendi, & Cadaueri iniuria fieri poteſt, eod.

Mortuus amicos, & inimicos habere dicitur, eod.

Pacem cum alio faciens cum promiſſione de non offendendo in perſona, neq. in bonis ſub certa pœna, & poſt alium ex comprehenſis in pace occidens ac ipſius domum inuadens, an & quando de vtroque teneatur, 3.

Hereditas iacens vim non patitur nec furtum eod. poſt principium: Incontinenti factum quando dicatur, eod.

Pœna pacis ruptę ob clauſulam toties, quoties, committi ſæpius poteſt contra violatorem, 4.

Pax etiam inter plures inita, vnica dicitur, 5.

CASVS C. LXXXVIIII.

FActa pace inter quoſdam inimicos cum promiſſione de nõ offendendo in perſona, neq; in bonis ſub certa pœna toties committenda, quoties contrafactũ fuerit, datis fideiuſſoribus, ſi illi de vna parte occidant vnum de altera parte, & eius domum poſtea inuadãt, diripiant, & expolient, quæſitum eſt, an duplex pœna ſit commiſſa, videlicet homicidij, & ſpolij, an verò vna tantum in qua quæſtione Bal. in conſil. 387. proponitur quod inter lib. quarto, pro prima opinione quod duæ pœnæ debeantur, arguit, quia ſunt plura delicta, vnum homicidij, alterum robariæ, & numerus deli-
1 ctorum inducit numerum pœnarum l. nũquam plura. ff.de priuat delict.l.ſi quis homicidij.C.de accuſation. & duo ſunt capita in promiſſione, vnum de offenſione perſonæ, alterũ de rebus, & in vtroque eſt contrauentum, vnde ex quolibet pœna debetur cum actum ſit, vt ſæpius committatur l.ſi duo rei ſint.§. fin.ff.de arbitr. Pro altera verò opinione, quod vna tantum committatur pœna, argumentatur, quia defectus compræhenſus in pace fuit prius occiſus, quam domus inua-
2 deretur, & ſic pax morte fuit finita, vnde non potuit amplius rumpi iam mortuo. §. deinceps in Authent. de nupt. Nam morte finitur cõtractus pacis vnde finiuntur omnia capitula contractus, & omnes pœnæ in futurũ cõmittendæ l.verum. §.1.ff. de minor licet dici poſſet, quod mortuus offenditur, & cadaueri fit iniuria. l.1.§. quoties. ff. de iniur. l. qui ſepulcra in verbo domos defunctorũ C. de ſepulcr. violat. Et de functus dicitur habere amicos, l.1.§.eligitur autem ff. de ventr.in poſſ.mittend. tandem diſtinguendo concludit, ꝙ
3 aut rapina præceſſit homicidium, & duæ debeatur pœnæ, quia eſſet contrauentum duobus capitalis l. ſi alius §.eſt & alia verſ. quod ſi nullo orto incedio ff. ꝙ vi aut clam, Aut primo eſt factum homicidium, & deinde ex interuallo eſt derobata domus, & vna tantum pro homicidio commiſſa eſt pœna, quia robaria poſtea ſubſequens non dicitur rumpere pacem, quia quod non eſt rumpi non poteſt l. nam & ſi ſub conditione §. poſt defectum ff. de iniuſt. teſtam. l. decem ff. de verbor. obligat.& facit l.3.§. hæc verba in ratione ſui de negot.geſt.& l.pater ff.de ſerui.lega.& defuncto ſit iam furtũ, neq; offenſa, ſed neque iacenti hæreditati, quæ nec dicitur vim pati l.1. §.ſceuola.ff.ſi quis teſtamen. liber eſſe ius fuer. l.a Titio & l. hæreditariæ rei. ff.de furt. Si verò ſimul eſt facta occiſio, & robaria, et quod præcedat homicidium, cui incontinenti adiuncta ſit rapina, duæ ſunt imponendæ pænę, quia totum vigente pace factum dicitur, l. qui duos ff. de manumiſſ. teſtam.& l.nunquã actiones cũ gl.ff.de act.& obligat. & dicitur incõtinenti factũ, quando ſine interuallo tẽporis ſequitur, & in eodẽ loco, ita ꝙ actus ſint cõtinui,

& homicidæ non diuertant ad extraneos actus vt eſt
tex. elegās in l. quod ait lex. §. fin. ff ad leg. Iul. de adul-
ter. qui hoc probat etiam quod quis perſequendo ini-
micum immoraretur per ſpacium horæ, cum eadem
ſemper dicatur durare rixa, & idem factum, quem tex.
poterat allegare idem Bal. hoc ipſum notans cōſ. 412.
num. 5. verſ. 5. conſiderandum lib. 4. quod conſ. Baldi
tanquam famoſum, & elegans refert Petrin. Bellus in
tract. de re militar. in decima parte tit. 2. numer. 111.
verſ. tractat. aliam notabilem quæſtionē, qui tamen in-
quit in hac quæſtione credere latius diſtinguendum, nā
ſi ſit multi contrahentes ex vtraque parte, prout præſup-
ponit Bal. in narratione facti, ſi vnus occiditur, cœteri
offenduntur etiā ex rapina morte ſequuta etiam ex in-
teruallo, ex qua oſtentione occidentes contrafaciunt
capitulo, quo promiſſum eſt etiā in bonis non offende-
re, vnde eſt æquius, & iuſtius dicere vtranque pœnam
commiſſam, nec eſt concludens ratio dicere, ruptam,
& ſublatam pacem propter homicidium, & conſequē-
ter illi iam vltra non poſſe contrafieri; Quia propter
4 clauſulam illam, quod toties pœna committatur, quo-
ties fuerit contrafactum, poteſt pœna ſæpius committi
d. l. ſi duo rei, §. fin. ff. de arbitr. & ibi ſcribent. maximè
contra ipſum violatorem ſecundū Alex. conſ. 215. n. 9.
verſ. nec his lib. 4. Cornel. conſ. 40. num. 10 & 17. lib. 2.
& conſ. 248. in fine n. 11. verſ. nec obſtat d. clauſula lib.
4. Vulpel. in tract. de promiſſ. de non offend. quæſt. 103.
num. 3. Muſcatel. his iam ſcriptis viſus in pract. fideiuſ.
ſor. in prima parte in 15. modo ſub nu. 7. & 8. verſ. imò
ampliari poteſt, & alios per me adductos ſupra caſ. 101.
inſuper dicit, quod in d. caſu Baldi erat cōſiderandum,
qualiter pacis fœdera eſſent concepta, quia vbi ex of-
fenſa facta in perſonam aut bona vnius ex vna parte,
fieret offenſa omnibus illius partis, quod facti ſeries in-
nuit, tunc etiam ſi non committeretur pœna propter
bona rapta ex interuallo poſt mortem, eo reſpectu quia
in eis neque furtum, neq; rapina cōmittitur, cum here-
ditas eſt iacēs iuribus ſupra citatis, fieret tamen iniuria
ſuperextantibus ex illa parte offenſa, & eorum reſpe-
ctu commiſſa eſſet pœna, cum vt ſubdit n. 112. hæc ſit
5 vna pax quo ad omnes cōtrahentes, non autē ſunt tot
paces, quot perſonæ contrahentes ſecundum Cornel.
cōſ. 8 col. 3. ſub n. 1. verſ. ſed quod etiam lib. 3. & conſ.
248. col. pen. lib. 4. Quæ quidem conſiderationes mihi
magnopere placent, & palpabiles videntur, nec ab il-
lis, ſi caſus occurreret, recederem, & præſertim ſi qua-
litercūq. colligi poſſet animus occidentium etiā dero-
bandi, vt ſentit Marcus Ant. Roueſcal. in addit. ad d.
conſilium Bal. ſub num. tamen 378. vbi formaliter ait,
quod & ſi rationes Baldi ſint probabiles, ex facto tamē
penſaret pœnas, puta, ſi homo vnius partis occiſus eſ-
ſet, vt derobaretur, & conſtaret, in quo plurimum con-
ſideraret qualitatem perſonarum, nec alia dicit.

E P I T O M E.

Quod fideiuſſor de iudicio ſiſti, vel de repræſentando
reum de aliquo crimine imputatum, non tenetur illum
repræſentare ſi poſtea ex alio nouo delicto fuerit ban-
nitus, vel relegatus aut carceratus, vel alio ſimili modo
impeditus, aut effectus clericus, vel religioſus.

S V M M A R I A.

Fideiuſſor de alium repræſentando, liberatur à præſentatio-
ne eo poſtmodum effecto rebelle, num. 1.
Fideiuſſor bannitum ex alio delicto cum publicatione bonorū
repræſentare non tenetur, 2.
Fideiuſſor bannitum abſque publicatione bonorum non repræ-
ſentans ad pœnam promiſſam condemnari debet, 3.
Contrarium de iure verius, et communiter etiam ſeruatur
eodem.
Fideiuſſor de alium repræſentando liberatur eo facto clerico
vel religioſo, 4.
Fideiuſſor de alium ſub certa pœna repræſentando excuſatur
eo poſt effecto relegato, 5.
Statutum obligans communitatem ad præſentandum male-
factorem ſub pœna, non procedit ipſo poſt bannito, 6.
Fideiuſſor de alium certo loco preſentando liberatur eo alibi
exiſtente carcerato, vel aliter impedito, 7.
Fideiuſſor de alium repræſentando requiſitus, non repræſen-
tando eum licet poſtea ex eodem maleficio bannitum con-
demnatur, 8.
Et an offerendo ſolutionem pœnæ delicti euitet pœnam fide-
iuſſionis, 9.

C A S V S C. LXXXX.

QVæſitum eſt, an fideiuſſor de iudicio ſiſti, vel de
repræſentando reum de aliquo crimine impu-
tatum ſub certa pœna teneatur illum repræſentare, ſi
poſtea ex alio nouo delicto fuerit Bannitus, & in rebel-
1 le habemus claram deciſionem, quod non teneatur,
ex quo, cum ſit rebellis, habetur pro mortuo, & morte
ciuili finitur dicta fideiuſſio ſecundum Doctores in l. ſi
deceſſerit ff. qui ſatiſdar. coger. vt per Math. de Afflict.
libro ſecundo Conſtitut. Regn. Rubric. decima, de his
qui fideiuſſor. dare poſſ. ne carcerentur, in Conſtit. hu-
manitate in quarto not. ſub n. 7. ver. iterum quęro, quē
ſequitur Petr. Foller. in pract. crimin. in fragmentis tit.
de fideiuſſoribus n. 253. verſ. ſed pone quod re vera. I-
dem deciſum reperitur in Bannito capitaliter cum pu-
2 blicatione bonorum, vt ſcilicet fideiuſſor illum præſē-
tare non teneatur quia Fiſcus, & ſic creditor ſuccedit
debitori, & habetur loco hęredis eius, & repellitur ex-
ceptione doli, cū ſi fideiuſſor ſolueret, deberet Fiſcus
ei cedere iura, & indemnem eum conſeruare, & ſic ſo-
lutum reſtituere, Albert. Gandin. in tract. de malefic. in
tit. de multis quæſtion. dependent. a Statut. n. 33. verſ.
pone quæſtionem de facto, idem vult Bart. in l. ſi verò
nu. 2. ver l. vlt. ſcias ff. qui ſatiſdar. cog. & ibidem Alex.
ad finem ſub n. 4. & idem Bart. in l. eapiusn. 2. verſ. ſed
quid ſi Fiſcus ageret ff. de fideiuſſor. Petr. Follec. loco
citato n. 254. verſ. ſed finge, quod pro nouo delicto eſt
bannitus, & pulchrè Alber. de Roſat. de Statut. lib. 5. q.
64. dicēs ita communiter teneri, & quod ideò cauti iu-
dices prius quam procedant ad bannum, petunt a fide-
iuſſoribus, quod præſentent reum, & ſi non præſentāt,
eos condemnant ſecundum formam ſatiſdationis, &
poſtea procedunt contra principalem, & ſi non com-
paret, eum banniunt ſecundum Gandin. in loco citato
ſub d. num. 33. verſ. pone quæſtionem de facto, quā ta-
men cautelam non approbat Gandin. ſi bene videatur,
& iudices ea vtentes peſſimè faciunt, cum requirant
reum pro prima cauſa, vt puniant fideiuſſores pro ea
datos, ſcientes ex alia cauſa non poſſe eum cōparere.
3 Difficultas conſiſtit in repræſentatione eius, qui
ſimpliciter bānitus reperitur, & non eſt rebellis, neque in
pœnā confiſcationis bonorū damnatus, in quo Bart. in
d. l. ſi verò ſub d. n. 2. videtur tenere, quod fideiuſſor nō
excuſetur, ſed condemnari debeat, ſi non repræſentet,
cum poſſit talis bannitus comparere, & contumaciam
purgare, & etiam fidantiam, ſeu ſecuritatem petere, vt

veniat,

ueniat,& ſe preſentet,vt dicit Alber.d.queſt.64.credẽs
hanc eſſe opinionem veram de iure, ſed idem Bartol.
contrarium tenuit in d.l.capitis ſub n.2.in fine, & n.3.
quia damnatus in vna cauſa non tenetur in alia ſiſtere
l.ſed,& ſi quis in princ. & §. illud ſciendũ in verbo dã-
nato ff.ſi quis caution.& hanc vltimam opinionem te-
nuerunt Alberic.d.q.64.inquiens eã vidiſſe communi-
ter ſeruari,cũ per commune factũ ſit reum banniendo
quominus fideiuſſores poſſint eum præſentare Ale.in
d.l.ſi vero in finalibus verbis ff.qui ſatiſ.dat.cog.aiens,
quod in hoc Bart. loquutus fuit melius in d.l.capitis,
quam ibi,Foller.vbi ſup.Marſil.in rub.ff.de fideiuſſor.
quæſt.12.ſub n.132.verſ.facit etiam,& latius q.19. n.
171. & plur. ſeq.vbi etiam videtur tenere idem eſſe in
eo,qui accuſatus de crimine capitali latitat,vel fugam
arripuit, in quo tamen contrarium videtur colligi ex
textu d.l.ſed,& ſi quis d §.illud ſciendũ cum gl.in ver-
bo vt non poſſit,& in verbo damnato ff.ſi quis cau.&
Marſilium ſequutus eſt Muſcatel.in pract.fideiuſſoris
in 1.parte in 19.modo nu. 6. & ſecundum hanc ſen-
tentiam tenendum duxi,quando caſus in facto ſucceſ-
ſit,& bene;Quia mutatio hęc ſtatus, & conditionis rei
ſuperueniens præcedentem obligationem fideiuſſoris
alterat,vnde ſi reus poſt pręſtitam per ipſum dictam fi-
4 deiuſſionem efficeretur Clericus,vel Religioſus,fide-
iuſſor non teneretur eum amplius repreſentare,ſed li-
beratus cẽſeretur à fideiuſſione,ex quo principalis mu
tauit ſtatum, & forum,nec coram ſeculari iudice con-
ueniri poteſt, vt ex pluribus copioſè oſtendit Marſ.d.
quæſt.12.n.132.& multis ſeq.& ſequitur Muſcat.d.19.
modo n.17.ver.ſimiliter principalis,& ita memini me
alias in contingentia facti dixiſſe.Quinimo,& ſimplici-
5 ter relegatus,& ſic non capitaliter condemnatus pręſ-
ſtat fideiuſſori prędicto excuſationem,cum propter re-
legationem non poſſit reus ſtare in loco iudicij,& pro-
pterea non teneatur eum ibi præſentare fideiuſſor, vt
probat tex.in d.l.ſed,& ſi quis,& ibi gl.& omnes ſcrib.
ff.ſi quis caution.Hinc dixit Alberic.de Roſate d.libr.
6 quarto, quæſt.65. quod ſi ex ſtatuto communitas te-
neatur præſentare malefactorem ſub certa pœna, eo
bannito poteſt allegare non teneri amplius pręſenta-
re,nec incidit in pęnam non pręſentando quia p factũ
iudicis bãnientis factum eſt,quo minus eum pręſenta-
re poſſit,atq;ita ſæpè obtinuiſſe Pergami,vbi erat ta-
le Statutum,& q̃ ad excludendum talem defenſionem
additum poſtea fuit in Statuto, quod communia inci-
derent in pęnam,niſi pręſentarent infra quinque dies,
vnde iudices permittebãt eos labi, & ſic committi pę-
nã,& poſtea procedebãt ad banniendũ malefactorem
& idem putat,ſi a Statuto non eſſet dies adiecta, ſed a
Iudice præfigeretur. Et eodem modo ſi reus iuſſu al-
7 terius iudicis,vel Magiſtratus retentus ſit,aut carcera-
tus vel aliter ſub cuſtodia poſitus,fideiuſſor ad eum a-
libi pręſentandum requiſitus, exceptione ſe tueri põt,
donec impedimentum ceſſet,cum proueniat facto iu-
dicis,quod alteri nocere non debet l.2.§.fin.& d.l.ſed,
& ſi quis §.illud ſciendũ eſt ver.planè ſi vinculis ff.ſi q̃s
caut.& vtrobique notant Doct.& tradit Muſcatel. vbi
ſup.n.15.& ita vidi practicari, & decerni expectandũ
eſſe exitum nouæ cauſæ,pro qua reus detinebatur, &
interim fideiuſſorem prioris cauſæ non moleſtari, &
quandoq; etiam, vbi loca vtriuſque iudicij ſub eodem
Principe exiſtunt,vidi per Iudicem veteris cauſæ, in-
ſtante fideiuſſore litteras ſcribi iudici ipſius nouæ cau-
ſæ,vt poſtquã debito fine proceſsũ terminauerit cõtra

carceratũ, illum ad ipſius inſtantiã retineat, vel ad ip-
ſum tranſmittat pro alia cauſa coram ſe indeciſa pen-
dente; Sane vbi fideiuſſores fuiſſent dati pro eo ma-
8 leficio, pro quo reus poſtea bãnitus eſſet, & require-
rentur eum repreſentare, non poſſent ſe tueri propter
bannum qualecunque illud eſſet, ſed tenerentur præ-
ſentare, & non repreſentando condemnarentur ſecũ-
dum formam promiſſionis,vt per Alberic.d.quæſt.64.
ſub n.2.verſ.prædicta vera ſunt, & ante eum Gandin.
d.tit.de mult. quæſt.dependent. a Statut. ſub d.nu.33.
ad finem, vbi etiam ſubdit, quod quando fideiuſſor nõ
9 vult ſoluere, & non poteſt eum repręſentare,vbi aga-
tur de pœna delicti pecuniaria tantum, poteſt ſe of-
ferre defenſioni rei, & ſic non ſoluere niſi pœnam,in
quam pro delicto,condemnatur principalis, euitando
pœnam fideiuſſionis de repræſentando,& ad prædicta
omnia benè faciunt dicta ſuperius caſu 47. per totum,
vbi eſt videndum.

Laus Deo & Virgini.

EPITOME.

De pœna tondentis,radentis,vel aliter minuentis mone-
tas, vel eas tingentis, & colorantis.

SVMMARIA.

Monetam tondens, radens, vel minuens qua pœna puniatur, num.1.

Monetam auream,ſeu argenteã,& æreã tondens punitur, 2.

Monetas doloſè tingens punitur. 2.

Damnatio ad beſtias in vſu amplius non eſt, & qualis olim eſſet, num.4.

Monetas liber homo tondens, minuens, vel colorans decapitari debet hodie in locum damnationis ad beſtias eodem.

Contraria opinio quod pœnæ tantum arbitrariè locus ſit, tutior, & æquior eſt, 5.

Florentiæ extat decretum contra tondentes, mutilantes, colorantes vel aliter maculantes monetas, 6.

CASVS C. LXXXXI.

1 MOnetam tondens, radens, vel aliter minuens,
vt ſit minoris ponderis, ſi liber eſt, ad beſtias
damnatur, ſi ſeruus, vltimo ſupplicio punitur,ita eſt
tex.clarus in l. quicunque ff. ad leg. Cornel. de falſ.vbi
etiam gloſ.& Bart.gloſ.in l.2.in gl.fin.C. de falſa mo-
net.& ibi etiã Salyc.in 2.oppoſit.nu.2. & ſub n.4. verſ.
qui autem monetam tondunt gloſ.in c.quanto in gloſ.
prima extr.de iureiur.Bonifac.de Vitalin. in tract. de
Malefic. in rubrica pœna falſantis monetam ſub nu.1.
Boſſ.remiſſ.in pract. crim. tit. de falſ. monet.ad finem
num.9. Marſil.conſ.71. n.13.verſ.nec obſtat & in l.qui
falſam num.99. verſ.iſtis viſis ff. de falſis.Menoch.de
arbitr.iudic.lib.2.centur.4.Caſu 316.num.34. verſ. 2.
eſt Decian. in tract. crimin. lib.7. cap.28. num.7.verſ.
ſupremo ſupplicio, & num.14. verſ.ad beſtias tomo 2.
Clar.in §.falſum n.47.verſ.radens autem, & dicit Me-
noc.vbi ſupra quod licet hæc pęna d.l.quicunque,alia
poſteriori lege immutata non reperiatur, ipſe tamen
reperit Conſtantini Sanctionem relatam in Codice
Theodoſiano lib.9.tit.22.ſub rubr.ſi quis ſolidi circu-
lum exteriorem inciderit, per quam pœna mortis pu-
niuntur,qui ponderis quantitatem,& circuli exterioris
menſuram minunt,de qua lege meminit etiã Dec. d.c.
28.n.6.verſ.capite aut flãmis; ſed Azor. in ſumma tit.
C.de falſ.monet.tenet,quod talis delinquens pœna de-
portationis puniatur, & eum ſimpliciter refert Bo-

 niſac.

nifac. de Vitalin. in d.rubrica de pœn. falſant. monetam ſub num. 1. in fine, & ſic eſſet pœna arbitraria, vt infra dicetur, ad finem.

2 Et locum habet hęc pœna non ſolum in tondente, radente vel aliter minuente monetam auream, pro vt loquitur d.l.quicunque, ſed etiã argẽteam, vel æream, vt bene aduertit Menoc.d.caſ. 316.n.35.verſ.hęc iuris cõſtituti, motus ex verbis ipſiusmet legis quicũque, dũ in ea dicitur quicũq; nũmos aureos partim raſerint, partim tinxerint, quæ verba ſub vno cõſtructus ſũt, & vnicã determinationẽ recipiunt, & propterea ſicut illa verba partim tinxerint, omnino intelligi debent de argenteis & æreis, qui colore aureo tingũtur, alioquin ſtulta eſſet prouiſio, quia fatuus eſſet, qui nũmos aureos argẽteo, vel æreo colore tingeret, ita & illa verba partim raſerint et de argenteis intelligenda ſunt, in quibus eadem eſt ratio quicquid dicat Marſ.d.conſ.71. n.13.& ſeq. volens eam legem non procedere in mutilante, ſeu tondente monetã argenteam, quẽ reprehẽdit Menoc. vna cum Didac.Couar.Marſ.inconſideranter ſequente, quorum ſententia, & ſi probari poteſt ex dictis per Cępol.conſ.crim.77. ſub n.7. qui videtur tenere diſpoſitionem. d.l.quicunque procedere in moneta aurea, prout etiã ſentire videtur Clar. in d.§.falsũ d.verſ.radens autem; ego tamen ſentio cum Menoch. per rationem per ipſum allegatã, & quia gl. & omnes alij Doctores ſuprelati loquuntur generaliter, & indiſtinctè in tondentibus, radẽtibus, vel aliter mutilãtibus monetas, quos inquiunt pœnæ. d.l.quicunq; ſuppoſitos eſſe, nec vim faciunt an aureæ, an verò argenteæ, vel æræ ſint, pro qua opinione faciunt ea, quę ſtatim dicam de eo, qui monetam tingit, qui eadem pœna tenetur, & ſi talis coloratio non cadat in monetis aureis, ſed tantum in argenteis, vel æreis, vt de ſe patet.

3 Eadem pœna tenẽtur, qui monetas tingunt, vt quia ſint de ære, & tingunt de argento, vel auro, aut quia ſint de argẽto, tingunt de auro, vt appareant argẽteę, vel aureæ, cum nõ ſint, nam ſi liber eſt delinquens, ad beſtias dãnatur, ſi ſeruus eſt, vltimo ſuplico afficitur vt eſt tex.apertus in d.l.quicũq; ff.ad leg.Corn.de falſ. & ibi etiam gl. & Bart. gl.in d.l.2. C.de fal. monet. in gl.fin. & ibi etiam Salyc. ſub num.2. in ſecunda oppoſit.gloſ.in d.c.4.in gloſ.1.extr.de iureiur. Bonifac. de Vitalin.in d. Rubr.de pœna falſant.monet.ſub num. 1. Boſſ.d. titulo de falſ. monet. ad finem ſub num.9. Decian.d.c.28.num.7.& 14.Menoch. d.caſu 316.nu.45. verſ.3.eſt caput, Marſ.in d.l.qui falſam num.101.verſ. modo quæro vlterius, Cępol.d. conſ.crim.77. ſub n.7. ad finẽ, & Cuman.conſ.139.in 2.dubio ſub nu.5.verſ. alia pęna punitur, & hoc ſi dolosè id factum ſit, & animo tales monetas ſic deauratas, vel dealbatas tãquam aureas, vel argenteas, prout apparent, expendendi, vel aliter alios defraudandi, Secus autem ſi alio reſpectu, & ad bonũ finem, puta cauſa ludi, vel pro vſu proprio, aut alia licita cauſa, quia tunc eſſet actus impunibilis iuxta notata per Marſ.in d.l.qui falſam n.98.verſ.item vltra præmiſſa, & latius per Menoch.caſu 316.nu.62. & 63. in ſecunda declaratione, & n.64. & ſeq.in tertia declaratione, qui in hoc iudicis arbitrium plurimũ verſari cenſet, & bene. Cum autem hodie damnatio ad
4 beſtias non ſit in vſu, & in deſuetudinem abierit, liber homo monetas aureas, vel argẽteas, aut æreas tondẽs, radens, aut aliter mutilans, ſeu minuens, eaſue tingens, ſe colorans cõtra diſpoſitionem d.l.quicunq; quæ illũ ad beſtias damnat, decapitãdus erit, nã vt dicit Clar. in pract.crim.quæſt.67. n.4. verſ.non eſt etiam hoc loco omittendum poſt Angel.in l.1.§. legis Corneliæ n.1.ff. de Sycar.& Carer.in pract.crim.fol.513. poſt nu.4. & Marſ. in d.§. legis Cornelię n.1.in eius locum ſucceſſit decapitatio naturalis, quod mihi durũ videtur in terminis d.l.quicunque, quæ vult liberum hominẽ ad beſtias damnari, ſeruũ verò vltimo ſuplicio, & ſic mitius puniri liberum hominem, & citra mortem naturalem, quod nõ eſſet, ſi loco dãnationis ad beſtias decapitatio naturalis ſuccederet, quia dãnaretur liber vlt.ſuplicio, prout & ſeruus, nullaq; inter liberũ, & ſeruũ eſſet differentia, quã tamen eſſe voluit lex prædicta, vnde in his
5 terminis probabilius mihi videtur, quod locus ſit pœnæ arbitrariæ ſecundum quod iudici conuenire videbitur attenta qualitate facti, & conditione perſonę prout in deportatione, quæ & ipſa nõ eſt in vſu, & receſſit ab aula, vt idem Clar. ait eadem quæſtion.67. num.8. verſ.deportatio etiam, & latè oſtendi ſupra caſu octauo, & eſt opinio tutior, & æquior maximè, quia Angel. in d.§.legis Corneliæ l.3. quam legit cum l.1.ff.ad leg. Cornel. de Sycar. non loquitur in damnato ad beſtias, ſed in ijs, qui beſtijs ſubijciuntur, quia proijciuntur in lacum Leonum deuorandi, vt ſunt humiliores in caſu, quo alij honeſtiores vlt.ſuplicio dãnantur, hęc.n.pęna, vt Angel.dicit, nõ eſt in vſu, & eius loco ſucceſſit decapitatio naturalis, quæ vt re ipſa patet, minor eſt pœna, quia maior eſt pœna ſubijci beſtijs ad deuorandum, quã decapitari, quod non eſt in damnato ad beſtias, qui non eſt ab eis deuorandus, ſed ludi cauſa cum eis ponendus, prout hãc diferentiam de aliquo ſubijciendo beſtijs, vel condemnato ad beſtias vidi ego annotatam in quibuſdam codicibus paruę impreſſionis in l. capitalium in l.qui vltimo ſuplicio, & in l.ad beſtias ff. de pœn.in annotationibus marginalibus, & facit gloſ. in d.l.qui vltimo ſupplicio in gl.magna, ibi, vel venus, licet in cõtrariũ facere videatur d.l. qui vlt.ſupplicio, & l.ſi quis filio.§.ſed & ſi quis.ff.de inuſt.teſtam.in quibus dicitur, quod condemnatus ad beſtias vltimo ſupplio dicitur condemnatus, & mori debet, quibus tamen ex diametro contradicit d.l.quicunque, quæ longam conſtituit differentiam inter damnatum ad beſtias, & condemnatum vlt.ſupplició ad mortem naturalem, de qua re diffuſius diſſerui ſupra caſu 104.in toto, vbi etiam in alijs, terminis tenui ſententiã Clari, vt ibi videri poteſt, magis autem de plano eſſet amittenda hæc ſententia de pœna arbitraria ſi teneremus cum Azone ſupra relato, quod huiuſmodi delinquens pœna deportationis puniatur, cum, (vt diximus) deportatio non ſit in vſu & eius loco pęna arbitraria ſucceſſerit.

6 Solent tamen per Statuta locorum determinari pœnæ huiuſmodi criminis, & Florentiæ extat ordo in officio Zecchæ factus de anno 1496. 17. Septembris in conſilio Dominorum Octuagintà, & approbatus poſtea in conſilio maiori die 21. eiuſdem menſis, quo tondentes, vel aliter mutilantes aut tingentes, vel aliter maculantes in dominio Florentino monetas cuiuſcunque qualitatis, & cunij puniantur pęna pecuniaria, vel corporali etiam vſque ad mortem incluſiuè, prout Dominis Zecchæ videbitur iuxta conditionem perſonarum, & qualitatem delicti.

E P I T O M E.

De homicidio per vnum ex pluribus vnico tantum vulnere commiſſo tam conſulto, & ex propoſito, quam caſu, & accidentaliter, & tam conſtito quam non apparente quis illorum plurium fuerit occiſor, quid iudex agere debeat, & an ad condemnationem deuenire poſſit, & quomodo, & contra quos, & qualis ea eſſe debeat.

S V M M A R I A.

Plures ex propoſito animo occidendi ſi alium aggrediantur, & vnico tantum vulnere illato occidant, omnes tenentur de homicidio num. 1. vbi de communi, & veriori.

Auxilium homicidio, vel alio delicto præſtans, an, & quando eadem pœna, qua principalis delinquens, puniri debeat, 2.

Auxilium conſulto alium occidenti præſtans, etiam quod ipſe non occiderit, pœna mortis, ac ſi occidiſſet, puniri debet, num. 3.

Rixæ caſualiter interueniens non tenetur de facto alterius, ſed de eo tantum, quod ipſe fecit, 4.

Principalis tenetur de facto acceſſorij, 5.

Principalis non tenetur de facto auxiliatoris, niſi mandauit vel ratum habuit, 6.

Maleficio an quis in dubio caſualiter aſſiſtere præſumatur, an ex propoſito, 7. vbi pulchrè.

Rei illicitæ operam dantes tenentur de eo, quod etiam præter eorum intentionem ſequitur, 8.

Contrarium verius eſſe dicitur, 9.

Procedit quo ad pœnam ordinariam, non autem quo ad extraordinariam, 10.

Author rixæ quando certus eſt, & ignoratur quis vnico vulnere mortuum percuſſerit, ipſe ſolus de homicidio tenetur, num. 11.

Homicidium, à pluribus in rixa vnico tantum vulnere commiſſum, ſi non conſtat quis illud intulerit, pœna ordinaria homicidij non punitur, 12.

Author rixæ, grauius eſt puniendus eod. in fin.

Torqueri debent omnes homicidio interuenientes vbi, qui lethale vulnus intulit, ignoratur, 13.

Torqueri primo debent perſonæ malæ cõditionis, & famæ, 14.

C A S V S C. LXXXXII.

1 SI plures conſulto, & ex propoſito aliquem animo eum occidendi, aggrediantur, & vnico tantũ vulnere illato occidant omnes de occiſo teneri, veraq; & ordinaria homicidij pœna puniri certum eſſe videtur, ſiue ſciatur percuſſor, qui vnus tantum fuit, ſiue ignoretur, ita volunt gloſ. in cap. ſi quatuor quod eſt vlt. in gloſ. prima in fine 23. quæſt. finali, quæ eſt 8. & in l. ſi in rixa ff. ad leg. Cornel. de Sycar. in gloſ. finali in fine, quam ſequitur ibi Bart. in princ. Iacob. de Bellouiſu in pract. crim. tit. de quæſtion. in fine num. 232. & ſeq. verſ. iuxta præmiſſa quæritur, vbi latè inſiſtit, Albert. de Gandi. de malefic. tit. de pœnis reorum n. 31. verſ. pone quod plures homines, & latius, & clarius tit. de homicidiarijs, & eorum pœnis n. 12. & 13. verſ. pone quæſtionẽ quam ego multoties vidi de facto, Salyc. in l. quoniam multa in ſua longa diſtinctione poſita ſub n. 17. col. fin. verſ. ſed ſuppoſito quod ſtatutum, & infra vſque ad finẽ C. ad leg. Iul. de vi publ. c. & priuat. Felyn. in c. ſignificaſti il 2. n. 9. & 10. verſ. ſed difficilis quæſtio eſt extr. de homicid. Ang. de malefic. in verbo, & Andream Marci lanificem n. 21. verſ. ſi vero illatum ſit vnum vulnus, & ibidem latius, & expreſſius Aug. de Arimino in addit. n. 23. verſ. intellige tamen prædicta, Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centuria 4. caſu 361. num. 15. & ſeq. verſ. 9. caſus eſt, Cartar. de execut. ſent. contum. capto bannit. cap. fin. n. 240. & 241. verſ. cæterum ſi compareant, dicẽs de communi Gram. conſ. crim. 4. n. 1. 2. 5. 6. & 7. & conſ. 5. n. 1. & 4. Boſſ. in pract. crim. tit. de homicid. nu. 30. & plur. ſeq. verſ. dixi teneri Florian. in l. item mela §. ſed ſi plures ſub num. 5. verſ. in gl. ibi, quid ſi vnus, & in l. ſcientiam. §. ſi cum ſtramenta in fine ff. ad leg. aquil. Gomez tomo 3. variar. reſolut. de delictis c. 3. tit. de homicidio n. 36. verſ. item quarto principaliter quæro in prima concluſione Petr. a Plaza in Epitome delictor. cap. 12. in princ. ſub num. 1. inquiens hanc eſſe frequentiori doctorum calculo receptam ſententiam, cum qua etiam poſtea trãſit in quinto caſu ſub n. 6. verſ. quæ omnia intelligenda eſſe cenſeo, quicquid priore loco ex ſuo capite ſubdat in verſ. cœterum hanc de qua agimus quæſtionem, Carer. in pract. crim. §. 5. quæro nu. 1. & 2. folio 111. latè Marſil. ſingul. 217. ter, vel quater ad finem, verſ. item limita etiã prædicta alio modo, Theſaur. deciſione pedem. 31. n. 3. & ſeq. inquiens eſſe veriorem, & communiorẽ, & vti talem illam ſequutum fuiſſe Senatum, Don Ludouic. a Peguer. in ſuis deciſion. ſeu quæſtion. crimin. cap. 14. ſub nu. 6. verſ. quod quidem verum eſſe cenſemus, & plures remiſſiuè tamen relati per Tiraquell. in tract. de pœn. temperand. vel remittend. cauſa 63. n. 2. verſ. ſed quia contra hoc, Clar. in §. homicidium n. 37. verſ. alia etiã eſt defenſio in primo caſu, qui dicit eſſe abſolutã & indubitatam concluſionem, quam ſequitur Claud. in addit. ad conſ. crim. Barthol. Bertaz. patris conſ. 299. in verſ. nec minus diligenter lib. 2. & ſecundum hanc opinionem pluries iudicaui, & Apoſtillator ad Alex. verſ. 15. lib. 1. in apoſtilla, in verbo ſtatutorum litt. B, & in verbo ſi plures ſub litt. E, qui hoc vult etiam in terminus ſtatuti ſolum pœna mortis punientis occiſorem, licet enim, vt præfati Doctores dicũt, vnicum tantum fuerit vulnus, & vnus ſolummodo percuſſor tamẽ cum dictum vulnus datum fuerit ab vno mediante auxilio aliorum, debent & ipſi, quãuis non percuſſerint, teneri de homicidio, in quo occidẽti præſtiterunt auxilium, nõ ſecus ac ſi omnes occidiſſent iuxtà l. vnicam. §. pœnas autem C. de rapt. virgin. & in l. is qui opem ff. de furt. cum ſimilibus, & in noſtris terminis eſt tex. in c. ſicut dignu §. illi autem extr. de homicid. per quem conſtituitur regula, quod præſtans opem homi-
2 cidio, tenetur vt homicida, vt dicit Marſil. in d. l. ſi in rixa n. 29. verſ. & circa hanc materiam ff. ad leg. Cornel. de Sycar. & ſingul. in 15. incipiente ſtatuta communiter extant in princ. & licet nõ ſemper opem præſtans delicto teneatur eadem pœna, qua principalis delinquens, ſed quandoq; mitiori, vt colligi poteſt ex traditis per Marſil. in locis prædictis, & per Deci. in c. 1. n. 63. verſ. ſecunda concl. extra de offic. & poteſ. iudic. delegat. & per Clar. plures caſus diſtinguentẽ in pract. crim. q. 90. n. 1. & 2. tamen quando delictum commiſſum eſt conſulto, & ex propoſito, indiſtinctè auxiliator puniendus eſt eadem pœna, qua principalis delinquens vt ibi concludit Clar. ſub nu. 1. verſ. aut delictum commiſſum eſt præuio tractatu, volẽs hoc procedere nedũ quãdo auxilium præſtitum eſt in ipſo delicto, ſed etiam ante, vel poſt, quod etiam ſenſit in d. §. homicidium d. verſ. alia etiam eſt defenſio, vbi ſe remittit ad tradita per ipſum d. quæſt. 90. & ſeruiunt dicta inferius caſu 198. in pluribus locis.

N 5

Digitized by Google

Nec concluſioni prædictæ obſtat, quod cum ex ge-
nerali conſuetudine non puniatur affectus non ſequu-
to effectu eadem pœna, illi qui non percuſſerunt, non
debent teneri pœna mortis, ex quo licet percuſſerint
3 animo occidēdi, non tamen de facto occiderunt; Quia
reſpondetur, quod iſtud procederet, quando non eſſet
ſequuta mors, ſecus autem quando mors realiter ſe-
quuta fuit, vt in quæſtione propoſita, quia tunc etiam
qui non percuſſerunt, de ea tenentur, ex quo occidēti
auxilium, & fauorem præſtiterunt, & perinde eſt, ac ſi
omnes mortem intuliſſent, ita punctualiter prædictæ
obiectioni reſpondent Gomez, & Petr. à Plaza in locis
ſup. citatis, quia reſponſionem approbant Theſaur. d.
deciſ. 3 1. ſub num. 4. verſ. & ita reſtringendo in fine, &
Apoſtilla ad Alex. ſup. relata d. conſ. 15. lib. 1. & vt di-
cit Iacob. de Bellouiſu loco relato, ſufficit ipſorum nō
percutiētium deliberata occidendi voluntas per alios
ad id cōgregatos exequuta, quod & iiſdem ferè verbis
notat Gandin. d. tit. de homicidiarijs, & eorum pœnis
ſub num. 13, verſ. ſed ſi plures depræhenſi dicantur, vbi
etiam addit rationem vtilitatis publicæ de tali penſato
delicto puniendo.

Procedit autem dicta concluſio vt dictum eſt, quan-
do dolo, & ex propoſito, & habito tractatu de malefi-
cio committendo, & ad hoc coadunati illi, qui nō per-
cuſſerunt, acceſſerunt ad rixam, in qua ſequutum fuit
homicidium, quia de eo tenentur tanquam auxiliato-
res occidentis, etiam ſi nihil fecerint.

Quod ſi non dolo, & non ex propoſito, & non præ-
4 cedente tractatu, ſed caſualiter, & accidentaliter rixæ
interuenerint, tenētur ſolum de eo, quod fecerunt ipſi,
non autem de eo, quod alij fecerunt, & ſi nihil ipſi fe-
cerunt in nihilo tenentur, vniuſcuiuſque enim ictus cō-
templandus eſt, ita clarè diſtinguendo volunt Bart. in
d. l. ſi in rixa in princ. ff. ad leg. Corne l. de Sycar. & ibi-
dem Marſ. ſub nu. 25. verſ. circa hoc dicebam, & antea
in l. nihil intereſt nu. 16. verſ. & facit notabile verbum
cod. tit. & in repetit. l. vnicæ num. 105. verſ. non tamen
volo, C. de rapt. virgin. & in ſingul. 400. incip. ſæpius
iudices, Boſſ. in d. tit. de homicid. numeris citatis, Flo-
rian. in d. §. ſed ſi plures nu. 5. Bal. in l. non ideo minus
num. 26. verſ. iuxta hoc hic quæro pone duo. C. de ac-
cuſat. Felyn. in d. c. ſicut dignum ſub nu. 6. verſ. & om-
nia iſta limita extr. de homicid. Gandin. d. tit. de pœnis
reorum ſub d. num. 31. verſ. ſi maleficium commiſſum
fuit in rixa, & d. tit. de homicidiar. & eorum pœnis ſub
d. num. 12. ad finem, verſ. item hæc omnia intelligas,
Plaza d. c. 11. numeris citatis, & apertius nu. 5. verſ. pro-
ponitur quartus caſus, Gram. conſ. crim. 4. num. 1. 2. 5.
6. & 7. & conſ. 32. num. 3. Carer. latè in pract. crim. §.
circa ſecundum quando & quis de auxilio teneatur nu.
1. & plur. ſeq. fol. 132. ſecundum impreſſionem Lug-
dunenſem de anno 1589. Auguſtin. ad Angel. de ma-
lefic. in verbo d. Andreas armatus ſub nu. 5. poſt verſ.
intellige tamen prædicta, & ipſe Angel. in eod. tract. in
verbo, dicto maleficio ſemper aſtitit nu. 24. verſ. & ad-
uertas benè, Hippolyt. Riminald. inter conſ. crim. di-
uerſ. vlt. loco impreſſa in magna forma conſil. 134. in
cauſa mihi commiſſa per Illuſtres Comites in 3. dubio,
num. 15. & ſeq. verſ. & primo facit, & num. 29. verſ. ex
quorum verbis lib. 1. & Iulius Scarlatin. eod. lib. conſ.
112. nu. 26. & multis ſequent. verſiculo ſed dato, Hie-
ronim. Gigas in addit. ad Deciſ. in d. c. ſub num. 63. in
verbo puniatur ſub littera B, de offic. & poteſt. iudic.
delegat. Hinc notabiliter dixit Bald. in l. data opera,
num. 63. verſ. ſed pone, C. de his, qui accuſar. poſſ. quod
ſi Titius rixabatur cum Seio, & ſuperuenit frater Seij,
& occidit Titium, licet videretur quod Seius, qui cau-
ſam dedit rixæ, teneretur de d. homicidio, quia princi-
5 palis tenetur de facto acceſſorij iuxta l. quoniam mul-
ta, C. ad leg. Iul. de vi publ. & priuat. & notata in l. 2. §.
ſi quis homines, ff. bonor. raptor. & in cap. cum homo
23. quæſt. 5. tamen in contrarium facit, quia frater non
tenetur ex delicto fratris l. ſancimus, C. de pœn. nec
6 principalis ex delicto auxiliatoris, niſi mandauerit, vel
ratum habuerit illud iuxta c. cum ad Sedem de reſtitut.
ſpoliat. & ſubdit, quod iſta eſt veritas, vt notatur 23.
quæſt. finali, c. fin. in gloſ. incipiente, nam homicidæ,
quæ eſt ſuper verbo volentes, & hoc dicit expreſsè, &
addit Bald. quod ſi dicatur, quod ambo ſimul ſteterunt
armati, & ideo vnus dedit alteri opem, vt not. Innoc.
de cleric. percuſſ. cap. continentia, reſpondetur quod
hic contrarium conſtat, quod non erat cum illo, nec
in auxilio eum inuocauit pro ſe, vt in l. ſi familia, ff. de
iuriſdiction. omn. iud. conſulitque quod fiat capitulum,
per quod appareat ordo facti, alias præſumeretur con-
tra aſtantem vt det auxilium argumento ad Syllanian.
l. cum dominus, quod capitulum ſecundum eum aliqui
formant verbis negatiuis, alij affirmantibus, quod res
fuit abſque eo, &c. ſed quod tamē dictio abſque eſt ne-
gatiua, & excluſiua, licet alibi includat, ſicut dictio præ-
ter firmando tandem quod quando ponitur aduerſatiı-
uè, excludit, quando verò implicatiuè, includit, vt ibi
per ipſum Baldum, cuius dictum tāquam ſingulare re-
ferunt, & ſequuntur Marſil. in l. nihil intereſt, num. 15.
verſ. & adde Baldum, ff. ad leg. Cornel. de Sycar. & in
repetitione l. vnicæ ſub num. 105. verſ. & pro illo dicto,
C. de rapt. virgin. & in d. l. ſi in rixa nu. 26. verſ. & ideò
dixit multum notabiliter Baldus ff. ad leg. Corn. de Sy-
car. Addentes ad Dec. in d. cap. 1. de offic. & poteſt. iu-
dic. delegat. ſub num. 63. in apoſtilla in verbo puniatur
ſub littera B, Auguſt. ad Angel. de malefic. in d. verbo
dictus Andreas armatus num. 3. verſ. vide tamen pul-
chra verba Baldi, Foller. in pract. crim. in 4. parte prin-
cip. in verbo pœnis debitis feriantur num. 57. verſ. quid
ſi rixante Titio, Carer. in pract. crim. §. circa ſecundum
quando & quis de auxilio teneatur num. 4. verſ. facit
etiam dictum Baldi folio 132. & §. circa ſecundum vi-
delicet de mandante num. 29. verſ. facit dictum Baldi
folio 143. latè Gram. d. conſilio 32. num. 1. Cacheran.
deciſ. Pedem. 104. in princ. & ita alias in facti contin-
gentia vidi practicari, excuſando a pęna homicidij cō-
miſſi per vnum qui ſuperuenerat rixæ inchoatæ, con-
ſanguineos, & affines occiſoris rixantes, cum verè poſt
cæptam rixam ſuperueniſſet accidentaliter audito ru-
more, abſque aliquo mādato, & voluntate coniuncto-
rum, qui propterea nō debebant teneri de homicidio,
cum illud non commiſiſſent, nec committi mādaſſent,
nec affini, occiſori auxilium dediſſe dici poſſent, ex
quo ille poſtea non vocatus ex improuiſo ſuperuenit, vt
7 prædicti Doctores conſiderant. An autem in dubio
quis præſumatur aſſiſtere, & adeſſe maleficio caſuali-
ter, & ex accidenti, an verò ex propoſito, non modicæ
quæſtionis eſt; Nam quod præſumatur caſu, & non cō-
ſulto, & data opera interueniſſe volunt Felyn. in d. cap.
ſicut dignum nu. 6. in fine, verſ. & omnia iſta, Boſſ. vbi
ſup. num. 23. & 25. Gram. d. conſ. 32. num. 4. verſ. imò
plus dico, Marſil. in d. l. ſi in rixa num. 28. verſ. ſed illis
vitis, ff. de Sycarijs, Carer. in pract. crim. §. quinto quæ-
ro num. 5. verſ. ſed quid in dubio folio 132. & §. circa

ſecun-

Digitized by Google

ſecundum quando & quis de auxilio teneatur num. 9. verſ. ſed an in dubio præſumatur fol. 132. Riminald. d. conſ. 134. num. 93. optimè facit Baldus in l. non ideò minus num. 26. verſ. iuxta hoc hic quæro, C. de accuſation. vbi quod ſi ſit probatum, quod plures ſimul fecerunt maleficium, non per hoc dicitur probatum, quod vnus dederit alteri opem, & ſic quod vnus teneatur de facto per alium, niſi clarè probetur, quod vnus alteri impendit auxilium, & Baldum ſequuntur Auguſtin. ad Angel. in d. verbo d. Andreas armatus nu. 4. & ipſe Angel. in d. verbo d. maleficio ſemper aſſitit, num. 24. verſ. & aduertas, Marſil. in d. l. nihil intereſt num. 16. verſ. & facit notabile verbum, ff. de Sycarijs, Addent. ad Bald. in d. l. data opera ſub nu. 63. in verbo, & ſi dicatur ſub littera R, in fine, Carer. d. §. circa ſecundum ſub num. 2. & 3. folio 132.

Contrarium verò quod non caſualiter, ſed ex propoſito, & deliberate præſumatur adfuiſſe, vult Bald. in d. l. data opera ſuper dicto illo ſuo notabili ſupra relato, dum conſulit, vt fiat capitulum, per quod appareat ſuperuenientia occiſoris poſt inchoatam per alios rixam, ex quo alias præſumeretur contra aſtantem, vt daret auxilium, & ſentiunt qui dictum illud ſequuntur, & Salyc. in d. l. quoniam multa ſub num. 17. col. fin. ante medium, verſ. hic quæro de iure communi. Alij dicunt recurrendum eſſe ad coniecturas, ex quibus Iudex arbitrari habet, an quis interuenerit ex accidenti, & caſu, an verò cauſa ferendi opem Felyn. in d. c. ſicut dignum d. verſ. & omnia iſta, Carer. d. §. circa ſecundum, num. 10. verſ. Baldus autem Gram. d. conſil. 32. ſub nu. 4. verſ. & plus dicebat, Auguſtin. ad Angel. in d. verbo d. Andreas armatus num. 4. verſ. concludit tamen Baldus, Ego ſanè teneo cum Baldo in d. l. data opera, quia negari non poteſt, quin ex aſſiſtentia magna ſit ſuſpicio præcedentis tractatus, vel ſcientię, & propterea vbi de hoc dubitaretur, torquerem tam primo rixantes, quam ipſum ſuperuenientem ſuper dicto tractatu, vel ſcientia, vt reperta veritate poſſent primi rixantes puniri, vel abſolui de homicidio per dictum ſuperuenientem commiſſo, & ita colligi poteſt ex dictis per Clar. in d. §. homicidium ſub nu. 37. poſt medium, verſ. & hoc quidem caſu ſi eſſet dubium, & iterum paulo poſt verſ. ſecundus eſt caſus, & in pract. crimin. q. 90. ſub num. 2. verſ. aut eſt dubium nunquid præceſſerit tractatus, quē ſequitur Carthar. vbi ſup. nu. 242. verſ. quamuis, & nu. 244. verſ. ſed ſi ex proceſſu, & ita etiam in iſtis terminis ad torturam deueniendum eſſe ex coniecturis tamen ex proceſſu reſultantibus cenſuit Gram. d. conſ. 5. num. 5. & ſeq. vſque ad finem, & de conſ. 32. num. 4. & infra vſque in finem, dicens tamen vtrobique, quod non fuit ad ipſam torturam deuentum primo loco propter diuitias reorum, ſecundo verò ob iudicum diſcordiam, & hoc quidem procedit, niſi qualitas facti, & perſonarum aliud ſuaderet, & nulla alia eſſet ſuſpicio de tractatu inter dictos primo rixantes, & ſuperuenientē occiſorem ex his, quæ Clar. ſubdit in d. q. 90. ſub num. 2. ad finem, verſ. ſed hoc intellige, vt procedat. Nec hic omittendum cenſui, quod licet dictum illud notabile Baldi in d. l. data opera a nonnullis intelligatur, vt procedat in his, qui iuſtè rixabantur, & operam rei licitæ dabant, puta ſe defendendo, quibus ideò imputandum non eſt homicidium, quod ab alio in eorum fauorem ſuperueniente commiſſum fuit ipſis non mandantibus, nec conſentientibus, Secus autem in ijs, qui iniuſtè ri-

8 xabantur, & operam dabant rei illicitę, & prohibitæ, quibus imputatur, quicquid ſequitur, etiam præter eorum intentionem vt per Felyn. in cap. Petrus col. 1. ſub num. 1. verſ. & adde quod iſtud extr. de homicid. & per alios relatos à Cacher. d. deciſ. 104. ſub num. 6. verſ. ſe-

9 cundo reſpondetur, tamen veritas videtur, quod etiam iniuſtè rixantes non tenentur pro homicidio commiſſo per alium ad ipſorũ fauorem abſque eorundem voluntate ſuperuenientem per illud dictum Baldi, & antea gloſ. in d. c. vlt. 23. q. vltima, & ſequacium; Quod nihilominus intelligendum eſt reſpectu pœnæ ordinariæ homicidij, in quo carent dolo, qui verè ad eam pœnam in-

10 fligendam exigitur, ita vt nec lata culpa illi æquiparetur l. in lege Cornelia 7. ff. de Sycarijs, non autem reſpectu alterius pœnæ minoris arbitrio iudicis ſtatuendæ, a qua immunes eſſe nō poſſunt, ex quo dando operam rei illicitæ, cauſam homicidio præbuerunt, cuius reſpectu ſaltem extraordinariè tanquam culpoſi ſunt puniendi, vt in l. lege Cornelia quarta, §. cum quidam, ff. de Sycar. pręſertim quia qui occaſionem damni dat. damnum dediſſe videtur l. qui occidit, §. in hac quoque ff. ad leg. Aquil. per quæ iura, & alias rationes, & nonnullas authoritates ita in puncto tradit Cacheran. d. deciſ. 104. num. 4. & 5. verſ. tertio permittitur, & infra in prima reſponſione ad præfatum dictum gloſ. & Baldi, & refert ſub num. 8. in fine, quod ſic in quæſtione de facto vertente communi voto Senatus iudicatum fuit, puniendo arbitrariè huiuſmodi rixantes iniuſtè, qui præbuerant cauſam homicidio per eorum cōiunctum commiſſo, qui rixæ ſuperuenerat ex improuiſo, cum hoc, quod in arbitrio habenda eſſet ratio perſonarũ, & facultatum, & citra mortem fieret condemnatio, & iſtud mihi videtur ſentire Felyn. in d. c. Petrus ſub num. 1. verſ. & adde quod iſtud de homicid. qui loquens de dicto illo Baldi formaliter dicit, quod illud teneret indiſtinctè in laico ſaltem ad hoc, quod non teneretur, niſi de culpa lata, quando ſine cauſa incępiſſet iniuſtè rixā, cum enim vt dictum eſt, in pęnis corporalibus lata culpa nō compararetur dolo, ſequitur quod ipſa lata culpa, non vera, & ordinaria homicidij pęna, quæ mortis eſt, puniri debeat, ſed alia mitiori extraordinaria citra mortem, & ita alias ſeruaui ſequendo opinionem Senatus Pedemontani, quod notandum eſt pro limitatione dicti illius gloſ. & Baldi, quod abſque diſtinctione ſolet eſſe in ore criminaliſtarum, & hæc ſententia vera eſt, & procedit quādo certa eſt perſona occiſoris, prout loquuntur gloſ. Bal. & alij ſequaces, ſecus autem vbi incerta eſt, & neſcitur quis illo vnico vulnere percuſſerit mortuum, an ſcilicet vnus ex aggreſſoribus, an verò ille, qui in eorum fauorē ex improuiſo ſuperuenit, quia tunc crederem non dictum ſuperuenientem teneri de homicidio, ſed ipſos aggreſſores, & rixæ authores de eo puniendos eſſe, licet vnus tantum fuerit, qui percuſſit propter pręcedentem deliberationem, ex iam dictis initio præſentis quæſtionis authoritate plurium Doctorum in his terminis loquentium, & quia vbi plures

11 fuerunt in rixa, & mortui ſunt aliqui, vel vulnerati, & neſcitur a quibus, ſi apparet quis fuerit inceptor rixæ, ille ſolus punietur de homicidio, vel de vulneribus, ne delicta remaneant impunita, nec hoc caſu incertitudo ei prodeſt ad effugiendam pœnam ordinariam, vt in terminis poſt Gandin. Iacob. de Bellouiſu, Bald. Caſtr. Alex. Cępol. Vitalin. & alius concludit Marſil. ſingul. 403. ſuperioribus annis per totum, & in repet. d. l. vnicæ, C. de rapt. virgin. num. 103. verſ. & tene menti, dicens eſſe ſingulare verbum, & perpetua memoria di-

gnum,

Digitized by Google

Nec concluſioni prædictæ obſtat, quod cum ex ge-
nerali conſuetudine non puniatur affectus non ſequu-
to effectu eadem pœna, illi qui non percuſſerunt, non
debent teneri pœna mortis, ex quo licet percuſſerint
animo occidēdi, non tamen de facto occiderunt; Quia
3 reſpondetur, quod iſtud procederet, quando non eſſet
ſequuta mors, ſecus autem quando mors realiter ſe-
quuta fuit, vt in quæſtione propoſita, quia tunc etiam
qui non percuſſerunt, de ea tenentur, ex quo occidēti
auxilium, & fauorem præſtiterunt, & perinde eſt, ac ſi
omnes mortem intuliſſent, ita punctualiter prædictæ
obiectioni reſpondent Gomez, & Petr. à Plaza in locis
ſup. citatis, quia reſponſionem approbant Theſaur. d.
deciſ. 3 1. ſub num. 4. verſ. & ita reſtringendo in fine, &
Apoſtilla ad Alex. ſup. relata d. conſ. 1 3. lib. 1. & vt di-
cit Iacob. de Bellouiſu loco relato, ſufficit ipſorum nō
percutiētium deliberata occidendi voluntas per alios
ad id cōgregatos exequuta, quod & ijſdem ferè verbis
notat Gandin. d. tit. de homicidiarijs, & eorum pœnis
ſub num. 1 3, verſ. ſed ſi plures depræhenſi dicantur, vbi
etiam addit rationem vtilitatis publicæ de tali penſato
delicto puniendo.

Procedit autem dicta concluſio vt dictum eſt, quan-
do dolo, & ex propoſito, & habito tractatu de malefi-
cio committendo, & ad hoc coadunati illi, qui nō per-
cuſſerunt, acceſſerunt ad rixam, in qua ſequutum fuit
homicidium, quia de eo tenentur tanquam auxiliato-
res occidentis, etiam ſi nihil fecerint.

Quod ſi non dolo, & non ex propoſito, & non præ-
4 cedente tractatu, ſed caſualiter, & accidentaliter rixæ
interuenerint, tenētur ſolum de eo, quod fecerunt ipſi,
non autem de eo, quod alij fecerunt, & ſi nihil ipſi fe-
cerunt in nihilo tenentur, vniuſcuiuſque enim ictus cō-
templandus eſt, ita clarè diſtinguendo volunt Bart. in
d. l. ſi in rixa in princ. ff. ad leg. Cornel. de Sycar. & ibi-
dem Marſ. ſub nu. 25. verſ. circa hoc dicebam, & antea
in l. nihil intereſt nu. 16. verſ. & facit notabile verbum
eod. tit. & in repetit. l. vnicæ num. 105. verſ. non tamen
volo, C. de rapt. virgin. & in ſingul. 400. incip. ſæpius
iudices, Boſſ. in d. tit. de homicid. numeris citatis, Flo-
rian. in d. §. ſed ſi plures nu. 5. Bal. in l. non ideo minus
num. 26. verſ. iuxta hoc hic quæro pone duo. C. de ac-
cuſat. Felyn. in d. c. ſicut dignum ſub nu. 6. verſ. & om-
nia iſta limita extr. de homicid. Gandin. d. tit. de pœnis
reorum ſub d. num. 3 1. verſ. ſi maleficium commiſſum
fuit in rixa, & d. tit. de homicidiar. & eorum pœnis ſub
d. num. 1 2. in finem, verſ. item hæc omnia intelligas,
Plaza d. c. 12. numeris citatis, & apertius nu. 5. verſ. pro-
ponitur quartus caſus, Gram. conſ. crim. 4. num. 1. 2. 5.
6. & 7. & conſ. 3 2. num. 3. Carer. latè in pract. crim. §.
circa ſecundum quando & quis de auxilio teneatur nu.
1. & plur. ſeq. fol. 1 32. ſecundum impreſſionem Lug-
dunenſem de anno 1589. Auguſtin. ad Angel. de ma-
lefic. in verbo d. Andreas armatus ſub nu. 5. poſt verſ.
intellige tamen prædicta, & ipſe Angel. in eod. tract. in
verbo, dicto maleficio ſemper aſtitit nu. 24. verſ. & ad-
uertas benè, Hippolyt. Riminald. inter conſ. crim. di-
uerſ. vlt. loco impreſſa in magna forma conſil. 134. in
cauſa mihi commiſſa per Illuſtres Comites in 3. dubio,
num. 25. & ſeq. verſ. & primo facit, & num. 29. verſ. ex
quorum verbis lib. 1. & Iulius Scarlatin. eod. lib. conſ.
112. nu. 26. & multis ſequent. verſiculo ſed dato, Hie-
ronim. Gigas in addit. ad Deciſ. in d. c. ſub num. 63. in
verbo puniatur ſub littera B, de offic. & poteſt. iudic.
delegat. Hinc notabiliter dixit Bald. in l. data opera,
num. 63. verſ. ſed pone, C. de his, qui accuſar. poſſ. quod
ſi Titius rixabatur cum Seio, & ſuperuenit frater Seij,
& occidit Titium, licet videretur quod Seius, qui cau-
ſam dedit rixæ, teneretur de d. homicidio, quia princi-
5 palis tenetur de facto acceſſorij iuxta l. quoniam mul-
ta, C. ad leg. Iul. de vi publ. & priuat. & notata in l. 2. §.
ſi quis homines, ff. bonor. raptor. & in cap. cum homo
23. quæſt. 5. tamen in contrarium facit, quia frater non
tenetur ex delicto fratris l. ſancimus, C. de pœn. nec
6 principalis ex delicto auxiliatoris, niſi mandauerit, vel
ratum habuerit illud iuxta c. cum ad Sedem de reſtitut.
ſpoliat. & ſubdit, quod iſta eſt veritas, vt notatur 23.
quæſt. finali, c. fin. in gloſ. incipiente, nam homicidæ,
quæ eſt ſuper verbo volentes, & hoc dicit expreſsè, &
addit Bald. quod ſi dicatur, quod ambo ſimul ſteterunt
armati, & ideo vnus dedit alteri opem, vt not. Innoc.
de cleric. percuſſ. cap. continentia, reſpondetur quod
hic contrarium conſtat, quod non erat cum illo, nec
in auxilio eum inuocauit pro ſe, vt in l. ſi familia, ff. de
iuriſdiction. omn. iud. conſulitque quod fiat capitulum,
per quod appareat ordo facti, alias præſumeretur con-
tra aſtantem vt det auxilium argumento ad Syllanian.
l. cum dominus, quod capitulum ſecundum eum aliqui
formant verbis negatiuis, alij affirmantibus, quod res
fuit abſque eo, &c. ſed quod tamē dictio abſque eſt ne-
gatiua, & excluſiua, licet alibi includat, ſicut dictio præ-
ter firmando tandem quod quando ponitur aduerſati-
uè, excludit, quando verò implicatiuè, includit, vt ibi
per ipſum Baldum, cuius dictum tāquam ſingulare re-
ferunt, & ſequuntur Marſil. in l. nihil intereſt, num. 15.
verſ. & adde Baldum, ff. ad leg. Cornel. de Sycar. & in
repetitione l. vnicæ ſub num. 105. verſ. & pro illo dicto,
C. de rapt. virgin. & in d. l. ſi in rixa nu. 26. verſ. & ideò
dixit multum notabiliter Baldus ff. ad leg. Corn. de Sy-
car. Addentes ad Dec. in d. cap. 1. de offic. & poteſt. iu-
dic. delegat. ſub num. 63. in apoſtilla in verbo puniatur
ſub littera B, Auguſt. ad Angel. de malefic. in d. verbo
dictus Andreas armatus num. 3. verſ. vide tamen pul-
chra verba Baldi, Foller. in pract. crim. in 4. parte prin-
cip. in verbo pœnis debitis feriantur num. 57. verſ. quid
ſi rixante Titio, Carer. in pract. crim. §. circa ſecundum
quando & quis de auxilio teneatur num. 4. verſ. facit
etiam dictum Baldi folio 132. & §. circa ſecundum vi-
delicet de mandante num. 29. verſ. facit dictum Baldi
folio 143. latè Gram. d. conſilio 32. num. 1. Cacheran.
deciſ. Pedem. 104. in princ. & ita alias in facti contin-
gentia vidi practicari, excuſando à pœna homicidij cō-
miſſi per vnum qui ſuperuenerat rixæ inchoatæ, con-
ſanguineos, & affines occiſoris rixantes, cum verè poſt
cœptam rixam ſuperueniſſet accidentaliter audito ru-
more, abſque aliquo mādato, & voluntate coniuncto-
rum, qui propterea nō debebant teneri de homicidio,
cum illud non commiſiſſent, nec committi mādaſſent,
nec affini, occiſori auxilium dediſſe dici poſſent, ex
quo ille poſtea non vocatus ex improuiſo ſuperuenit, vt
7 prædicti Doctores conſiderant. An autem in dubio
quis præſumatur aſſiſtere, & adeſſe maleficio caſuali-
ter, & ex accidenti, an verò ex propoſito, non modicæ
quæſtionis eſt; Nam quod præſumatur caſu, & non cō-
ſulto, & data opera interueniſſe volunt Felyn. in d. cap.
ſicut dignum nu. 6. in fine, verſ. & omnia iſta, Boſſ. vbi
ſup. num. 23. & 25. Gram. d. conſ. 32. num. 4. verſ. imò
plus dico, Marſil. in d. l. ſi in rixa num. 28. verſ. ſed illis
viſis, ff. de Sycarijs, Carer. in pract. crim. §. quinto quæ-
ro num. 5. verſ. ſed quid in dubio folio 112. & §. circa

ſecun-

Digitized by Google

ſecundum quando & quis de auxilio teneatur num.9.
verſ.ſed an in dubio præſumatur fol.132. Riminald.d.
conſ.134. num. 93. optimè facit Baldus in l. non ideò
minus num.26. verſ.iuxta hoc hic quæro,C.de accuſa-
tion.vbi quod ſi ſit probatum,quod plures ſimul fece-
runt maleficium, non per hoc dicitur probatum,quod
vnus dederit alteri opem. & ſic quod vnus teneatur de
facto per alium , niſi clarè probetur , quod vnus alteri
impendit auxilium, & Baldum ſequuntur Auguſtin. ad
Angel.in d.verbo d.Andreas armatus nu.4.& ipſe An-
gel.in d.verbo d.maleficio ſemper aſſitit,num.24.verſ.
& aduertas,Marſil.in d.l.nihil intereſt num.16.verſ.&
facit notabile verbum,ff.de Sycarijs,Addent. ad Bald.
in d.l. data opera ſub nu.63. in verbo, & ſi dicatur ſub
littera R,in fine,Carer.d.§.circa ſecundum ſub num.2.
& 3. folio 132.

Contrarium verò quod non caſualiter , ſed ex pro-
poſito,& deliberate præſumatur adfuiſſe,vult Bald. in
d.l.data opera ſuper dicto illo ſuo notabili ſupra rela-
to,dum conſulit, vt fiat capitulum, per quod appareat
ſuperuenientia occiſoris poſt inchoatam per alios ri-
xam , ex quo alias præſumeretur contra aſtantem , vt
daret auſilium , & ſentiunt qui dictum illud ſequuntur,
& Salye.in d.l.quoniam multa ſub num. 17.col.fin.an-
te medium,verſ. hic quæro de iure communi . Alij di-
cunt recurrendum eſſe ad coniecturas,ex quibus Iudex
arbitrari habet , an quis interuenerit ex accidenti , &
caſu,an verò cauſa ferendi opem Felyn. in d.c.ſicut di-
gnum d.verſ. & omnia iſta,Carer.d.§.circa ſecundum,
num.10. verſ. Baldus autem Gram.d.conſil.32.ſub nu.
4. verſ.& plus dicebat, Auguſtin. ad Angel. in d. verbo
d.Andreas armatus num.4. verſ.concludit tamen Bal-
dus, Ego ſanè teneo cum Baldo in d.l.data opera,quia
negari non poteſt, quin ex aſſiſtentia magna ſit ſuſpi-
cio pręcedentis tractatus, vel ſcientię,& propterea vbi
de hoc dubitaretur , torquerem tam primo rixantes ,
quam ipſum ſuperuenientem ſuper dicto tractatu , vel
ſcientia , vt reperta veritate poſſent primi rixantes pu-
niri,vel abſolui de homicidio per dictum ſuperuenien-
tem commiſſo,& ita colligi poteſt ex dictis per Clar.in
d.§. homicidium ſub nu.37. poſt medium, verſ. & hoc
quidem caſu ſi eſſet dubium, & iterum paulo poſt verſ.
ſecundus eſt caſus,& in pract.crimin.q.90. ſub num.2.
verſ.aut eſt dubium nunquid præceſſerit tractatus,quē
ſequitur Carthar.vbi ſup.nu.242. verſ. quamuis,& nu.
244. verſ.ſed ſi ex proceſſu,& ita etiam in illis terminis
ad torturam deueniendum eſſe ex coniecturis tamen
ex proceſſu reſultantibus cenſuit Gram.d.conſ.5.num.
5. & ſeq.vſque ad finem,& de conſ.32. num.4.& infra
vſque in finem,dicens tamen vtrobique,quod non fuit
ad ipſam torturam deuentum primo loco propter di-
uitias reorum , ſecundo verò ob iudicum diſcordiam ,
& hoc quidem procedit,niſi qualitas facti,& perſona-
rum aliud ſuaderet , & nulla alia eſſet ſuſpicio de tra-
ctatu inter dictos primo rixantes,& ſuperuenientē oc-
ciſorem ex his,quæ Clar. ſubdit in d.q.90. ſub num.2.
ad finem,verſ. ſed hoc intellige,vt procedat. Nec hic
omittendum cenſui , quod licet dictum illud notabile
Baldi in d.l.data opera a nonnullis intelligatur, vt pro-
cedat in his, qui iuſtè rixabantur , & operam rei licitæ
dabant, puta ſe defendendo,quibus ideò imputandum
non eſt homicidium , quod ab alio in eorum fauorem
ſuperueniente commiſſum fuit ipſis non mandantibus,
nec conſentientibus , Secus autem in ijs,qui iniuſtè ri-
8 xabantur , & operam dabant rei illicitę, & prohibitæ,
quibus imputatur,quicquid ſequitur,etiam præter eo-
rum intentionem vt per Felyn.in cap.Petrus col.1.ſub
num.1.verſ.& adde quod illud extr.de homicid.& per
alios relatos à Cacher. d.deciſ.104.ſub num.6.verſ.ſe-
9 cundo reſpondetur,tamen veritas videtur,quod etiam
iniuſtè rixantes non tenentur pro homicidio commiſ-
ſo per alium ad ipſorū fauorem abſque eorundem vo-
luntate ſuperuenientem per illud dictum Baldi, & antea
gloſ.in d.c.vlt.23.q.vltima,& ſequacium;Quod nihilo-
minus intelligendum eſt reſpectu pœnæ ordinariæ ho-
micidij,in quo carent dolo,qui verè ad eam pœnam in-
10 fligendam exigitur, ita vt nec lata culpa illi æquipare-
tur l. in lege Cornelia 7. ff. de Sycarijs , non autem re-
ſpectu alterius pœnæ minoris arbitrio iudicis ſtatuen-
dæ,a qua immunes eſſe nō poſſunt,ex quo dando ope-
ram rei illicitæ, cauſam homicidio præbuerunt , cuius
reſpectu ſaltem eſtraordinariè tanquam culpoſi ſunt
puniendi,vt in l. lege Cornelia quart.1,§. cum quidam,
ff.de Sycar.prę ſertim quia qui occaſionem damni dat.
damnum dediſſe videtur l.qui occidit,§.in hac quoque
ff. ad leg. Aquil. per quæ iura,& alias rationes,& non-
nullas authoritates ita in puncto tradit Cacheran. d.
deciſ.104.num.4. & 5. verſ.tertio permittitur,& infra
in prima reſponſione ad præfatum dictum gloſ.& Bal-
di,& refert ſub num.8.in fine,quod ſic in quæſtione de
facto vertente communi voto Senatus iudicatum fuit,
puniendo arbitrariè huiuſmodi rixantes iniuſtè, qui
præbuerant cauſam homicidio per eorum cōiunctum
commiſſo, qui rixæ ſuperuenerat ex improuiſo , cum
hoc, quod in arbitrio habenda eſſet ratio perſonarū ,
& facultatum,& citra mortem fieret condemnatio, &
iſtud mihi videtur ſentire Felyn.in d.c.Petrus ſub num.
1. verſ. & adde quod illud de homicid. qui loquens de
dicto illo Baldi formaliter dicit,quod illud teneret in-
diſtinctè in laico ſaltem ad hoc, quod non teneretur,niſi
de culpa lata,quando ſine cauſa incępiſſet iniuſtè rixā,
cum enim vt dictum eſt,in pęnis corporalibus lata cul-
pa nō comparetur dolo, ſequitur quod ipſa lata culpa,
non vera,& ordinaria homicidij pęna,quæ mortis eſt,
puniri debeat , ſed alia mitiori eſtraordinaria citra
mortem , & ita alias ſeruaui ſequendo opinionem Se-
natus Pedemontani,quod notandum eſt pro limitatio-
ne dicti illius gloſ.& Baldi, quod abſque diſtinctione ſo-
let eſſe in ore criminaliſtarum , & hæc ſententia vera
eſt, & procedit quādo certa eſt perſona occiſoris,pro-
ut loquuntur gloſ. Bal. & alij ſequaces,ſecus autem vbi
incerta eſt,& neſcitur quis illo vnico vulnere percuſſe-
rit mortuum,an ſcilicet vnus ex aggreſſoribus,an verò
ille, qui in eorum fauorē ex improuiſo ſuperuenit,quia
tunc crederem non dictum ſuperuenientem teneri de
homicidio, ſed ipſos aggreſſores , & rixæ authores de
eo puniendos eſſe,licet vnus tantum fuerit,qui percuſ-
ſit propter pręcedentem deliberationem, ex iam dictis
initio præſentis quæſtionis authoritate plurium Do-
ctorum in his terminis loquentium , & quia vbi plures
11 fuerunt in rixa , & mortui ſunt aliqui, vel vulnerati, &
neſcitur a quibus, ſi apparet quis fuerit inceptor rixæ,
ille ſolus punietur de homicidio , vel de vulneribus, ne
delicta remaneant impunita, nec hoc caſu incertitudo
ei prodeſt ad effugiendam pœnam ordinariam , vt in
terminis poſt Gandin. Iacob. de Bellouiſu,Bald.Caſtr.
Ales. Cępol. Vitalin. & alios concludit Marſil.ſingul.
403. ſuperioribus annis per totum,& in repet. d.l.vni-
cæ,C.de rapt.virgin. num.103. verſ.& tene menti,di-
cens eſſe ſingulare verbum , & perpetua memoria di-
gnum,

Nec concluſioni prædictæ obſtat, quod cum ex ge-
nerali conſuetudine non puniatur affectus non ſequu-
to effectu eadem pœna , illi qui non percuſſerunt , non
debent teneri pœna mortis , ex quo licet percuſſerint
animo occidēdi, non tamen de facto occiderunt; Quia
3 reſpondetur, quod iſtud procederet, quando non eſſet
ſequuta mors , ſecus autem quando mors realiter ſe-
quuta fuit , vt in quæſtione propoſita, quia tunc etiam
qui non percuſſerunt, de ea tenentur, ex quo occidēti
auxilium, & fauorem præſtiterunt, & perinde eſt, ac ſi
omnes mortem intuliſſent , ita punctualiter prædictæ
obiectioni reſpondent Gomez, & Petr. à Plaza in locis
ſup. citatis, quia reſponſionem approbant Theſaur. d.
deciſ. 31. ſub num. 4. verſ. & ita reſtringendo in fine, &
Apoſtilla ad Alex. ſup. relata d. conſ. 15. lib. 1. & vt di-
cit Iacob. de Bellouiſu loco relato, ſufficit ipſorum nō
percutiētium deliberata occidendi voluntas per alios
ad id cōgregatos exequuta, quod & iiſdem ferè verbis
notat Gandin, d. tit. de homicidiarijs, & eorum pœnis
ſub num. 13, verſ. ſed ſi plures depræhenſi dicantur, vbi
etiam addit rationem vtilitatis publicæ de tali penſato
delicto puniendo.

Procedit autem dicta concluſio vt dictum eſt, quan-
do dolo, & ex propoſito, & habito tractatu de malefi-
cio committendo, & ad hoc coadunati illi, qui nō per-
cuſſerunt, acceſſerunt ad rixam, in qua ſequutum fuit
homicidium, quia de eo tenentur tanquam auxiliato-
res occidentis, etiam ſi nihil fecerint.

Quod ſi non dolo, & non ex propoſito, & non præ-
4 cedente tractatu, ſed caſualiter , & accidentaliter rixæ
interuenerint, tenētur ſolum de eo, quod fecerunt ipſi,
non autem de eo, quod alij fecerunt, & ſi nihil ipſi fe-
cerunt in nihilo tenentur, vniuſcuiuſque enim ictus cō-
templandus eſt , ita clarè diſtinguendo volunt Bart. in
d. l. ſi in rixa in princ. ff. ad leg. Corнel. de Sycar. & ibi-
dem Marſ. ſub nu. 25. verſ. circa hoc dicebam, & antea
in l. nihil intereſt nu. 16. verſ. & facit notabile verbum
eod. tit. & in repetit. l. vnicæ num. 105. verſ. non tamen
volo, C. de rapt. virgin. & in ſingul. 400. incip. ſæpius
iudices, Boſſ. in d. tit. de homicid. numeris citatis, Flo-
rian. in d. §. ſed ſi plures nu. 5. Bal. in l. non ideo minus
num. 26. verſ. iuxta hoc hic quæro pone duo. C. de ac-
cuſat. Felyn. in d. c. ſicut dignum ſub nu. 6. verſ. & om-
nia illa limita extr. de homicid. Gandin. d. tit. de pœnis
reorum ſub d. num. 31. verſ. ſi maleficium commiſſum
fuit in rixa, & d. tit. de homicidiar. & eorum pœnis ſub
d. num. 12. ad finem , verſ. item hæc omnia intelligas,
Plaza d. c. 12. numeris citatis, & apertius nu. 5. verſ. pro-
ponitur quartus caſus, Gram. conſ. crim. 4. num. 1. 2. 5.
6. & 7. & conſ. 32. num. 3. Carer. latè in pract. crim. §.
circa ſecundum quando & quis de auxilio teneatur nu.
1. & plur. ſeq. fol. 132. ſecundum impreſſionem Lug-
dunenſem de anno 1589. Auguſtin. ad Angel. de ma-
lefic. in verbo d. Andreas armatus ſub nu. 5. poſt verſ.
intellige tamen prædicta, & ipſe Angel. in eod. tract. in
verbo, dicto maleficio ſemper aſtitit nu. 24. verſ. & ad-
uertas benè, Hippolyt. Riminald. inter conſ. crim. di-
uerſ. vlt. loco impreſſa in magna forma conſil. 134. in
cauſa mihi commiſſa per Illuſtres Comites in 3. dubio,
num. 25. & ſeq. verſ. & primo facit, & num. 29. verſ. ex
quorum verbis lib. 1. & Iulius Scarlatin. eod. lib. conſ.
112. nu. 26. & multis ſequent. verſiculo ſed dato, Hie-
ronim. Gigas in addit. ad Deciſ. in d. c. ſub num. 63. in
verbo puniatur ſub littera B, de offic. & poteſt. iudic.
delegat. Hinc notabiliter dixit Bald. in l. data opera ,
num. 63. verſ. ſed pone, C. de his, qui accuſar. poſſ. quod
ſi Titius rixabatur cum Seio, & ſuperueniens frater Seij,
& occidit Titium, licet videretur quod Seius, qui cau-
ſam dedit rixæ, teneretur de d. homicidio, quia princi-
5 palis tenetur de facto acceſſorij iuxta l. quoniam mul-
ta, C. ad leg. Iul. de vi publ. & priuat. & notata in l. 2. §.
ſi quis homines, ff. bonor. raptor. & in cap. cum homo
23. quæſt. 5. tamen in contrarium facit, quia frater non
tenetur ex delicto fratris l. ſancimus , C. de pœn. nec
6 principalis ex delicto auxiliatoris, niſi mandauerit , vel
ratum habuerit illud iuxta c. cum ad Sedem de reſtitut.
ſpoliat. & ſubdit , quod iſta eſt veritas, vt notatur 23.
quæſt. finali, c. fin. in gloſ. incipiente, nam homicidæ,
quæ eſt ſuper verbo volentes, & hoc dicit expreſsè, &
addit Bald. quod ſi dicatur, quod ambo ſimul ſteterunt
armati, & ideo vnus dedit alteri opem , vt not. Innoc.
de cleric. percuſſ. cap. continentia, reſpondetur quod
hic contrarium conſtat , quod non erat cum illo , nec
in auxilio eum inuocauit pro ſe, vt in l. ſi familia, ff. de
iuriſdiction. omn. iud. conſulitque quod fiat capitulum,
per quod appareat ordo facti, alias præſumeretur con-
tra aſtantem vt det auxilium argumento ad Syllanian.
l. cum dominus, quod capitulum ſecundum eum aliqui
formant verbis negatiuis , alij affirmantibus, quod res
fuit abſque eo, &c. ſed quod tamē dictio abſque eſt ne-
gatiua, & excluſiua, licet alibi includat, ſicut dictio præ-
ter firmando tandem quod quando ponitur aduerſatti-
uè, excludit , quando verò implicatiuè , includit, vt ibi
per ipſum Baldum, cuius dictum tāquam ſingulare re-
ferunt, & ſequuntur Marſil. in l. nihil intereſt, num. 15.
verſ. & adde Baldum, ff. ad leg. Cornel. de Sycar. & in
repetitione l. vnicæ ſub num. 105. verſ. & pro illo dicto,
C. de rapt. virgin. & in d. l. ſi in rixa nu. 26. verſ. & ideò
dixit multum notabiliter Baldus ff. ad leg. Corn. de Sy-
car. Addentes ad Dec. in d. cap. 1. de offic. & poteſt. iu-
dic. delegat. ſub num. 63. in apoſtilla in verbo puniatur
ſub littera B, Auguſt. ad Angel. de malefic. in d. verbo
dictus Andreas armatus num. 3. verſ. vide tamen pul-
chra verba Baldi, Foller. in pract. crim. in 4. parte prin-
cip. in verbo pœnis debitis feriantur num. 57. verſ. quid
ſi rixante Titio, Carer. in pract. crim. §. circa ſecundum
quando & quis de auxilio teneatur num. 4. verſ. facit
etiam dictum Baldi folio 132. & §. circa ſecundum vi-
delicet de mandante num. 29. verſ. facit dictum Baldi
folio 143. latè Gram. d. conſilio 32. num. 1. Cacheran.
deciſ. Pedem. 104. in princ. & ita alias in facti contin-
gentia vidi practicari, excuſando a pęna homicidij cō-
miſſi per vnum qui ſuperuenerat rixæ inchoatæ , con-
ſanguineos, & affines occiſoris rixantes, cum verè poſt
cœptam rixam ſuperueniſſet accidentaliter audito ru-
more, abſque aliquo mādato, & voluntate coniuncto-
rum , qui propterea nō debebant teneri de homicidio,
cum illud non commiſiſſent, nec committi mādaſſent,
nec affini , occiſori auxilium dediſſe dici poſſent , ex
quo ille poſtea non vocatus ex improuiſo ſuperuenit, vt
7 prædicti Doctores conſiderant. An autem in dubio
quis præſumatur aſſiſtere, & adeſſe maleficio caſuali-
ter, & ex accidenti, an verò ex propoſito, non modicæ
quæſtionis eſt; Nam quod præſumatur caſu, & non cō-
ſulto, & data opera interueniſſe volunt Felyn. in d. cap.
ſicut dignum nu. 6. in fine, verſ. & omnia iſta, Boſſ. vbi
ſup. num. 23. & 25. Gram. d. conſ. 32. num. 4. verſ. imò
plus dico, Marſil. in d. l. ſi in rixa num. 28. verſ. ſed iſtis
viſis, ff de Sycarijs, Carer. in pract. crim. §. quinto quæ-
ro num. 5. verſ. ſed quid in dubio folio 112. & §. circa
ſecun-

Digitized by Google

ſecundum quando & quis de auxilio teneatur num.9.
verſ.ſed an in dubio præſumatur fol.132. Riminald.d.
conſ.134. num. 93. optimè facit Baldus in l. non ideò
minus num.26. verſ.iuxta hoc hic quæro,C.de accuſa-
tion.vbi quod ſi ſit probatum,quod plures ſimul fece-
runt maleficium, non per hoc dicitur probatum,quod
vnus dederit alteri opem. & ſic quod vnus teneatur de
facto per alium, niſi clarè probetur, quod vnus alteri
impendit auxilium, & Baldum ſequuntur Auguſtin. ad
Angel.in d.verbo d.Andreas armatus nu.4.& ipſe An-
gel.in d.verbo d.maleficio ſemper aſtitit,num.24.verſ.
& aduertas,Marſil.in d.l.nihil intereſt num.16.verſ.&
facit notabile verbum,ff.de Sycarijs,Addent. ad Bald.
in d.l. data opera ſub nu.63. in verbo, & ſi dicatur ſub
littera R,in fine,Carer.d.§.circa ſecundum ſub num.2.
& 3. folio 132.

Contrarium verò quod non caſualiter, ſed ex pro-
poſito,& deliberate præſumatur adfuiſſe,vult Bald. in
d.l.data opera ſuper dicto illo ſuo notabili ſupra rela-
to,dum conſulit, vt fiat capitulum, per quod appareat
ſuperuenientia occiſoris poſt inchoatam per alios ri-
xam, ex quo alias præſumeretur contra aſtantem, vt
daret auxilium, & ſentiunt qui dictum illud ſequuntur,
& Salye.in d.l.quoniam multa ſub num.17.col.fin.an-
te medium,verſ. hic quæro de iure communi. Alij di-
cunt recurrendum eſſe ad coniecturas,ex quibus Iudex
arbitrari habet, an quis interuenerit ex accidenti, &
caſu,an verò cauſa ferendi opem Felyn. in d.c.ſicut di-
gnum d.verſ. & omnia iſta,Carer.d.§.circa ſecundum,
num.10. verſ. Baldus autem Gram.d.conſil.32.ſub nu.
4. verſ.& plus dicebat, Auguſtin. ad Angel. in d. verbo
d.Andreas armatus num.4. verſ.concludit tamen Bal-
dus, Ego ſanè teneo cum Baldo in d.l.data opera,quia
negari non poteſt, quin ex aſſiſtentia magna ſit ſuſpi-
cio pręcedentis tractatus, vel ſcientię,& propterea vbi
de hoc dubitaretur, torquerem tam primo rixantes,
quam ipſum ſuperuenientem ſuper dicto tractatu, vel
ſcientia, vt reperta veritate poſſent primi rixantes pu-
niri,vel abſolui de homicidio per dictum ſuperuenien-
tem commiſſo,& ita colligi poteſt ex dictis per Clar.in
d.§. homicidium ſub nu.37. poſt medium, verſ. & hoc
quidem caſu ſi eſſet dubium, & iterum paulo poſt verſ.
ſecundus eſt caſus,& in pract.crimin.q.90. ſub num.2.
verſ.aut eſt dubium nunquid præceſſerit tractatus,quē
ſequitur Carthar.vbi ſup.nu.242. verſ. quamuis,& nu.
244. verſ.ſed ſi ex proceſſu,& ita etiam in iſtis terminis
ad torturam deueniendum eſſe ex coniecturis tamen
ex proceſſu reſultantibus cenſuit Gram.d.conſ.5.num.
5. & ſeq. vſque ad finem,& de conſ.32. num.4.& infra
vſque in finem,dicens tamen vtrobique,quod non fuit
ad ipſam torturam deuentum primo loco propter di-
uitias reorum, ſecundo verò ob iudicum diſcordiam,
& hoc quidem procedit,niſi qualitas facti,& perſona-
rum aliud ſuaderet, & nulla alia eſſet ſuſpicio de tra-
ctatu inter dictos primo rixantes,& ſuperuenientē oc-
ciſorem ex his,quæ Clar. ſubdit in d.q.90. ſub num.2.
ad finem,verſ. ſed hoc intellige,vt procedat. Nec hic
omittendum cenſui, quod licet dictum illud notabile
Baldi in d.l.data opera a nonnullis intelligatur, vt pro-
cedat in his, qui iuſtè rixabantur, & operam rei licitæ
dabant, puta ſe defendendo,quibus ideò imputandum
non eſt homicidium, quod ab alio in eorum fauorem
ſuperueniente commiſſum fuit ipſis non mandantibus,
nec conſentientibus, Secus autem in ijs,qui iniuſtè ri-
8 xabantur, & operam dabant rei illicitę, & prohibitæ,
quibus imputatur,quicquid ſequitur,etiam præter eo-
rum intentionem vt per Felyn.in cap.Petrus col.1.ſub
num.1.verſ.& adde quod illud extr.de homicid.& per
alios relatos à Cacher. d.deciſ.104.ſub num.6.verſ.ſe-
9 cundo reſpondetur,tamen veritas videtur,quod etiam
iniuſtè rixantes non tenentur pro homicidio commiſ-
ſo per alium ad ipſorũ fauorem abſque eorundem vo-
luntate ſuperuenientem per illud dictum Baldi,& antea
gloſ.in d.c.vlt.23.q.vltima,& ſequacium;Quod nihilo-
minus intelligendum eſt reſpectu pœnæ ordinariæ ho-
micidij,in quo carent dolo,qui verè ad eam pœnam in-
10 fligendam exigitur, ita vt nec lata culpa illi æquipare-
tur l. in lege Cornelia 7.ff. de Sycarijs, non autem re-
ſpectu alterius pœnæ minoris arbitrio iudicis ſtatuen-
dæ,a qua immunes eſſe nõ poſſunt,ex quo dando ope-
ram rei illicitæ, cauſam homicidio præbuerunt, cuius
reſpectu ſaltem extraordinariè tanquam culpoſi ſunt
puniendi,vt in l. lege Cornelia quarta,§. cum quidam,
ff.de Sycar.pręſertim quia qui occaſionem damni dat.
damnum dediſſe videtur l.qui occidit,§.in hac quoque
ff. ad leg. Aquil. per quæ iura,& alias rationes,& non-
nullas authoritates ita in puncto tradit Cacheran. d.
deciſ.104.num.4. & 5. verſ.tertio permittitur,& infra
in prima reſponſione ad præfatum dictum gloſ.& Bal-
di,& refert ſub num.8.in fine,quod ſic in quæſtione de
facto vertente communi voto Senatus iudicatum fuit,
puniendo arbitrariè huiuſmodi rixantes iniuſtè, qui
præbuerant cauſam homicidio per eorum cõiunctum
commiſſo, qui rixæ ſuperuenerat ex improuiſo, cum
hoc, quod in arbitrio habenda eſſet ratio perſonarũ,
& facultatum,& citra mortem fieret condemnatio, &
iſtud mihi videtur ſentire Felyn.in d.c.Petrus ſub num.
1. verſ. & adde quod iſtud de homicid. qui loquens de
dicto illo Baldi formaliter dicit,quod illud teneret indi-
ſtinctè in laico ſaltem ad hoc, quod non teneretur,niſi
de culpa lata,quando ſine cauſa incępiſſet iniuſtè rixã,
cum enim vt dictum eſt,in pęnis corporalibus lata cul-
pa nõ compararetur dolo, ſequitur quod ipſa lata culpa,
non vera,& ordinaria homicidij pęna,quæ mortis eſt,
puniri debeat, ſed alia mitiori extraordinaria citra
mortem, & ita alias ſeruaui ſequendo opinionem Se-
natus Pedemontani,quod notandum eſt pro limitatio-
ne dicti illius gloſ.& Baldi, quod abſque diſtinctione ſo-
let eſſe in ore criminaliſtarum, & hæc ſententia vera
eſt, & procedit quãdo certa eſt perſona occiſoris,pro-
ut loquuntur gloſ. Bal.& alij ſequaces,ſecus autem vbi
incerta eſt,& neſcitur quis illo vnico vulnere percuſſe-
rit mortuum,an ſcilicet vnus ex aggreſſoribus,an verò
ille, qui in eorum fauorē ex improuiſo ſuperuenit,quia
tunc crederem non dictum ſuperuenientem teneri de
homicidio, ſed ipſos aggreſſores, & rixæ authores de
eo puniendos eſſe,licet vnus tantum fuerit,qui percuſ-
ſit propter pręcedentem deliberationem, ex iam dictis
initio præſentis quæſtionis authoritate plurium Do-
ctorum in his terminis loquentium, & quia vbi plures
11 fuerunt in rixa, & mortui ſunt aliqui, vel vulnerati, &
neſcitur a quibus, ſi apparet quis fuerit incęptor rixæ,
ille ſolus punietur de homicidio, vel de vulneribus, ne
delicta remaneant impunita, nec hoc caſu incertitudo
ei prodeſt ad effugiendam pœnam ordinariam, vt in
terminis poſt Gandin. Iacob. de Bellouiſu,Bald.Caſtr.
Alex. Cępol. Vitalin. & alios concludit Marſil.ſingul.
403. ſuperioribus annis per totum,& in repet. d.l.vni-
cæ,C.de rapt.virgin. num.103. verſ.& tene menti,di-
cens eſſe ſingulare verbum, & perpetua memoria di-
gnum,

Digitized by Google

Nec concluſioni prædictæ obſtat, quod cum ex ge-
nerali conſuetudine non puniatur affectus non ſequu-
to effectu eadem pœna, illi qui non percuſſerunt, non
debent teneri pœna mortis, ex quo licet percuſſerint
3 animo occidẽdi, non tamen de facto occiderunt; Quia
reſpondetur, quod iſtud procederet, quando non eſſet
ſequuta mors, ſecus autem quando mors realiter ſe-
quuta fuit, vt in quæſtione propoſita, quia tunc etiam
qui non percuſſerunt, de ea tenentur, ex quo occidẽti
auxilium, & fauorem præſtiterunt, & perinde eſt, ac ſi
omnes mortem intuliſſent, ita punctualiter prædictæ
obiectioni reſpondent Gomez, & Petr. à Plaza in locis
ſup. citatis, quia reſponſionem approbant Theſaur. d.
deciſ. 31. ſub num. 4. verſ. & ita reſtringendo in fine, &
Apoſtilla ad Alex. ſup. relata d. conſ. 13. lib. 1. & vt di-
cit Iacob. de Bellouiſu loco relato, ſufficit ipſorum nõ
percutiẽtium deliberata occidendi voluntas per alios
ad id cõgregatos exequuta, quod & ijſdem ferè verbis
notat Gandin. d. tit. de homicidiarijs, & eorum pœnis
ſub num. 13, verſ. ſed ſi plures depræhenſi dicantur, vbi
etiam addit rationem vtilitatis publicæ de tali penſato
delicto puniendo.

Procedit autem dicta concluſio vt dictum eſt, quan-
do dolo, & ex propoſito, & habito tractatu de malefi-
cio committendo, & ad hoc coadunati illi, qui nõ per-
cuſſerunt, acceſſerunt ad rixam, in qua ſequutum fuit
homicidium, quia de eo tenentur tanquam auxiliato-
res occidentis, etiam ſi nihil fecerint.

Quod ſi non dolo, & non ex propoſito, & non præ-
4 cedente tractatu, ſed caſualiter, & accidentaliter rixæ
interuenerint, tenẽtur ſolum de eo, quod fecerunt ipſi,
non autem de eo, quod alij fecerunt, & ſi nihil ipſi fe-
cerunt in nihilo tenentur, vniuſcuiuſque enim ictus cõ-
templandus eſt, ita clarè diſtinguendo volunt Bart. in
d. l. ſi in rixa in princ. ff. ad leg. Corniel. de Sycar. & ibi-
dem Marſ. ſub nu. 25. verſ. circa hoc dicebam, & antea
in l. nihil intereſt nu. 16. verſ. & facit notabile verbum
eod. tit. & in repetit. l. vnicæ num. 105. verſ. non tamen
volo, C. de rapt. virgin. & in ſingul. 400. incip. ſæpius
iudices, Boſſ. in d. tit. de homicid. numeris citatis, Flo-
rian. in d. §. ſed ſi plures nu. 5. Bal. in l. non ideo minus
num. 26. verſ. iuxta hoc hic quæro pone duo. C. de ac-
cuſat. Felyn. in d. c. ſicut dignum ſub nu. 6. verſ. & om-
nia iſta limita extr. de homicid. Gandin. d. tit. de pœnis
reorum ſub d. num. 31. verſ. ſi maleficium commiſſum
fuit in rixa, & d. tit. de homicidiar. & eorum pœnis ſub
d. num. 12. ad finem, verſ. item hæc omnia intelligas,
Plaza d. c. 12. numeris citatis, & apertius nu. 5. verſ. pro-
ponitur quartus caſus, Gram. conſ. crim. 4. num. 1. 2. 5.
6. & 7. & conſ. 32. num. 3. Carer. latè in pract. crim. §.
circa ſecundum quando & quis de auxilio teneatur nu.
1. & plur. ſeq. fol. 132. ſecundum impreſſionem Lug-
dunenſem de anno 1589. Auguſtin. ad Angel. de ma-
lefic. in verbo d. Andreas armatus ſub nu. 5. poſt verſ.
intellige tamen prædicta, & ipſe Angel. in eod. tract. in
verbo, dicto maleficio ſemper aſtitit nu. 24. verſ. & ad-
uertas benè, Hippolyt. Riminald. inter conſ. crim. di-
uerſ. vlt. loco impreſſa in magna forma conſil. 134. in
cauſa mihi commiſſa per Illuſtres Comites in 3. dubio,
num. 25. & ſeq. verſ. & primo facit, & num. 29. verſ. ex
quorum verbis lib. 1. & Iulius Scarlatin. eod. lib. conſ.
112. nu. 26. & multis ſequent. verſiculo ſed dato, Hie-
ronim. Gigas in addit. ad Deciſ. in d. c. ſub num. 63. in
verbo puniatur ſub littera B, de offic. & poteſt. iudic.
delegat. Hinc notabiliter dixit Bald. in l. data opera,
num. 63. verſ. ſed pone, C. de his, qui accuſar. poſſ. quod
ſi Titius rixabatur cum Seio, & ſuperuenit frater Seij,
& occidit Titium, licet videretur quod Seius, qui cau-
ſam dedit rixæ, teneretur de d. homicidio, quia princi-
5 palis tenetur de facto acceſſorij iuxta l. quoniam mul-
ta, C. ad leg. Iul. de vi publ. & priuat. & notata in l. 2. §.
ſi quis homines, ff. bonor. raptor. & in cap. cum homo
23. quæſt. 5. tamen in contrarium facit, quia frater non
tenetur ex delicto fratris l. ſancimus, C. de pœn. nec
6 principalis ex delicto auxiliatoris, niſi mandauerit, vel
ratum habuerit illud iuxta c. cum ad Sedem de reſtitut.
ſpoliat. & ſubdit, quod iſta eſt veritas, vt notatur 23.
quæſt. finali, c. fin. in gloſ. incipiente, nam homicidæ,
quæ eſt ſuper verbo volentes, & hoc dicit expreſsè, &
addit Bald. quod ſi dicatur, quod ambo ſimul ſteterunt
armati, & ideo vnus dedit alteri opem, vt not. Innoc.
de cleric. percuſſ. cap. continentia, reſpondetur quod
hic contrarium conſtat, quod non erat cum illo, nec
in auxilio eum inuocauit pro ſe, vt in l. ſi familia, ff. de
iuriſdiction. omn. iud. conſulitque quod fiat capitulum,
per quod appareat ordo facti, alias pręſumeretur con-
tra aſtantem vt det auxilium argumento ad Syllanian.
l. cum dominus, quod capitulum ſecundum eum aliqui
formant verbis negatiuis, alij affirmantibus, quod res
fuit abſque eo, &c. ſed quod tamẽ dictio abſque eſt ne-
gatiua, & excluſiua, licet alibi includat, ſicut dictio prę-
ter firmando tandem quod quando ponitur aduerſati-
uè, excludit, quando verò implicatiuè, includit, vt ibi
per ipſum Baldum, cuius dictum tãquam ſingulare re-
ferunt, & ſequuntur Marſil. in l. nihil intereſt, num. 15.
verſ. & adde Baldum, ff. ad leg. Cornel. de Sycar. & in
repetitione l. vnicę ſub num. 105. verſ. & pro illo dicto,
C. de rapt. virgin. & in d. l. ſi in rixa nu. 26. verſ. & ideò
dixit multum notabiliter Baldus ff. ad leg. Corn. de Sy-
car. Addentes ad Dec. in d. cap. 1. de offic. & poteſt. iu-
dic. delegat. ſub num. 63. in apoſtilla in verbo puniatur
ſub littera B, Auguſt. ad Angel. de malefic. in d. verbo
dictus Andreas armatus num. 3. verſ. vide tamen pul-
chra verba Baldi, Foller. in pract. crim. in 4. parte prin-
cip. in verbo pœnis debitis feriantur num. 57. verſ. quid
ſi rixante Titio, Carer. in pract. crim. §. circa ſecundum
quando & quis de auxilio teneatur num. 4. verſ. facit
etiam dictum Baldi folio 132. & §. circa ſecundum vi-
delicet de mandante num. 29. verſ. facit dictum Baldi
folio 143. latè Gram. d. conſilio 32. num. 1. Cacheran.
deciſ. Pedem. 104. in princ. & ita alias in facti contin-
gentia vidi practicari, excuſando a pęna homicidij cõ-
miſſi per vnum qui ſuperuenerat rixæ inchoatæ, con-
ſanguineos, & affines occiſoris rixantes, cum verè poſt
cæptam rixam ſuperueniſſet accidentaliter audito ru-
more, abſque aliquo mãdato, & voluntate coniuncto-
rum, qui propterea nõ debebant teneri de homicidio,
cum illud non commiſiſſent, nec committi mãdaſſent,
nec affini, occiſori auxilium dediſſe dici poſſent, ex
quo ille poſtea non vocatus ex improuiſo ſuperuenit, vt
7 prædicti Doctores conſiderant. An autem in dubio
quis præſumatur aſſiſtere, & adeſſe maleficio caſuali-
ter, & ex accidenti, an verò ex propoſito, non modicæ
quæſtionis eſt; Nam quod pręſumatur caſu, & non cõ-
ſulto, & data opera interueniſſe volunt Felyn. in d. cap.
ſicut dignum nu. 6. in fine, verſ. & omnia iſta, Boſſ. vbi
ſup. num. 23. & 25. Gram. d. conſ. 32. num. 4. verſ. imò
plus dico, Marſil. in d. l. ſi in rixa num. 28. verſ. ſed illis
vltis, ff de Sycarijs, Carer. in pract. crim. §. quinto quæ-
ro num. 5. verſ. ſed quid in dubio folio 112. & §. circa

ſecun.

Digitized by Google

ſecundum quando & quis de auxilio teneatur num.9. verſ.ſed an in dubio præſumatur fol.132. Riminald.d. conſ.134. num. 93. optimè facit Baldus in l. non ideò minus num.26. verſ.iuxta hoc hic quæro,C.de accuſation.vbi quod ſi ſit probatum,quod plures ſimul fecerunt maleficium, non per hoc dicitur probatum,quod vnus dederit alteri opem, & ſic quod vnus teneatur de facto per alium, niſi clarè probetur, quod vnus alteri impendit auxilium, & Baldum ſequuntur Auguſtin. ad Angel.in d.verbo d.Andreas armatus nu.4.& ipſe Angel.in d.verbo d.maleficio ſemper aſtitit,num.24.verſ. & aduertas,Marſil.in d.l.nihil intereſt num.16.verſ.& facit notabile verbum,ff.de Sycarijs,Addent. ad Bald. in d.l. data opera ſub nu.63. in verbo, & ſi dicatur ſub littera R,in fine,Carer.d.§.circa ſecundum ſub num.2. & 3. folio 132.

Contrarium verò quod non caſualiter, ſed ex propoſito,& deliberate præſumatur adfuiſſe,vult Bald. in d.l.data opera ſuper dicto illo ſuo notabili ſupra relato,dum conſulit, vt fiat capitulum, per quod appareat ſuperuenientia occiſoris poſt inchoatam per alios rixam, ex quo alias præſumeretur contra aſtantem, vt daret auxilium, & ſentiunt qui dictum illud ſequuntur, & Salye.in d.l.quoniam multa ſub num.17.col.fin.ante medium,verſ. hic quæro de iure communi. Alij dicunt recurrendum eſſe ad coniecturas,ex quibus Iudex arbitrari habet, an quis interuenerit ex accidenti, & caſu,an verò cauſa ferendi opem Felyn.in d.c.ſicut dignum d.verſ.& omnia iſta,Carer.d.§.circa ſecundum, num.10. verſ. Baldus autem Gram.d.conſil.32.ſub num. 4. verſ.& plus dicebat, Auguſtin. ad Angel. in d. verbo d.Andreas armatus num.4. verſ.concludit tamen Baldus, Ego ſanè teneo cum Baldo in d.l.data opera,quia negari non poteſt, quin ex aſſiſtentia magna ſit ſuſpicio præcedentis tractatus, vel ſcientię,& propterea vbi de hoc dubitaretur, torquerem tam primo rixantes, quam ipſum ſuperuenientem ſuper dicto tractatu, vel ſcientia, vt reperta veritate poſſent primi rixantes puniri,vel abſolui de homicidio per dictum ſuperuenientem commiſſo,& ita colligi poteſt ex dictis per Clar.in d.§. homicidium ſub nu.37. poſt medium, verſ. & hoc quidem cum ſi eſſet dubium, & iterum paulo poſt verſ. ſecundus eſt caſus,& in pract.crimin.q.90. ſub num.2. verſ.aut eſt dubium nunquid præceſſerit tractatus,quẽ ſequitur Carthar.vbi ſup.nu.242. verſ. quamuis,& nu. 244. verſ.ſed ſi ex proceſſu,& ita etiam in iſtis terminis ad torturam deueniendum eſſe ex coniecturis tamen ex proceſſu reſultantibus cenſuit Gram.d.conſ.5.num. 5. & ſeq.vſque ad finem,& de conſ.32. num.4.& infra vſque in finem,dicens tamen vtrobique,quod non fuit ad ipſam torturam deuentum primo loco propter diuitias reorum, ſecundo verò ob iudicum diſcordiam, & hoc quidem procedit,niſi qualitas facti,& perſonarum aliud ſuaderet, & nulla alia eſſet ſuſpicio de tractatu inter dictos primo rixantes,& ſuperuenientẽ occiſorem ex his,quæ Clar. ſubdit in d.q.90. ſub num.2. ad finem,verſ. ſed hoc intellige,vt procedat. Nec hic omittendum cenſui, quod licet dictum illud notabile Baldi in d.l.data opera a nonnullis intelligatur, vt procedat in his, qui iuſtè rixabantur, & operam rei licitæ dabant, puta ſe defendendo,quibus ideò imputandum non eſt homicidium, quod ab alio in eorum fauorem ſuperueniente commiſſum fuit ipſis non mandantibus, nec conſentientibus, Secus autem in ijs,qui iniuſtè ri-
8 xabantur, & operam dabant rei illicitę,& prohibitæ, quibus imputatur, quicquid ſequitur, etiam præter eorum intentionem vt per Felyn.in cap.Petrus col.1.ſub num.1.verſ.& adde quod illud extr.de homicid.& per alios relatos à Cacher. d.deciſ.104.ſub num.6.verſ.ſe-
9 cundo reſpondetur,tamen veritas videtur,quod etiam iniuſtè rixantes non tenentur pro homicidio commiſſo per alium ad ipſorũ fauorem abſque eorundem voluntate ſuperuenientem per illud dictum Baldi, & antea gloſ.in d.c.vlt.23.q.vltima,& ſequacium,Quod nihilominus intelligendum eſt reſpectu pœnæ ordinariæ homicidij,in quo carent dolo,qui verè ad eam pœnam in-
10 fligendam exigitur, ita vt nec lata culpa illi æquiparetur l. in lege Cornelia 7. ff. de Sycarijs, non autem reſpectu alterius pœnæ minoris arbitrio iudicis ſtatuendæ,a qua immunes eſſe nõ poſſunt,ex quo dando operam rei illicitæ, cauſam homicidio præbuerunt, cuius reſpectu ſaltem extraordinariè tanquam culpoſi ſunt puniendi,vt in l. lege Cornelia quart.1.§. cum quidam, ff.de Sycar.preſertim quia qui occaſionem damni dat. damnum dediſſe videtur l.qui occidit,§.in hac quoque ff. ad leg. Aquil. per quæ iura,& alias rationes,& nonnullas authoritates ita in puncto tradit Cacherao. d. deciſ.104.num.4. & 5. verſ.tertio permittitur,& infra in prima reſponſione ad præfatum dictum gloſ.& Baldi,& refert ſub num.8.in fine,quod ſic in quæſtione de facto vertente communi voto Senatus iudicatum fuit, puniendo arbitrariè huiuſmodi rixantes iniuſtè, qui præbuerant cauſam homicidio per eorum cõiunctum commiſſo, qui rixæ ſuperuenerat ex improuiſo, cum hoc, quod in arbitrio habenda eſſet ratio perſonarũ, & facultatum,& citra mortem fieret condemnatio, & iſtud mihi videtur ſentire Felyn.in d.c.Petrus ſub num. 1. verſ. & adde quod illud de homicid. qui loquens de dicto illo Baldi formaliter dicit,quod illud teneret in laico ſaltem ad hoc, quod non teneretur,niſi de culpa lata,quando ſine cauſa incępiſſet iniuſtè rixã, cum enim vt dictum eſt,in pęnis corporalibus lata culpa non compareatur dolo, ſequitur quod ipſa lata culpa, non vera,& ordinaria homicidij pęna,quæ mortis eſt, puniri debeat, ſed alia mitiori extraordinaria citra mortem, & ita alias ſeruaui ſequendo opinionem Senatus Pedemontani,quod notandum eſt pro limitatione dicti illius gloſ.& Baldi, quod abſque diſtinctione ſolet eſſe in ore criminaliſtarum, & hæc ſententia vera eſt, & procedit quãdo certa eſt perſona occiſoris, prout loquuntur gloſ. Bal.& alij ſequaces,ſecus autem vbi incerta eſt,& neſcitur quis illo vnico vulnere percuſſerit mortuum,an ſcilicet vnus ex aggreſſoribus,an verò ille, qui in eorum fauorẽ ex improuiſo ſuperuenit,quia tunc crederem non dictum ſuperuenientem teneri de homicidio,ſed ipſos aggreſſores, & rixæ authores de eo puniendos eſſe,licet vnus tantum fuerit,qui percuſſit propter pręcedentem deliberationem,ex iam dictis initio præſentis quæſtionis authoritate plurium Doctorum in his terminis loquentium, & quia vbi plures
11 fuerunt in rixa, & mortui ſunt aliqui, vel vulnerati, & neſcitur a quibus, ſi apparet quis fuerit inceptor rixæ, ille ſolus punietur de homicidio, vel de vulneribus, ne delicta remaneant impunita, nec hoc caſu incertitudo ei prodeſt ad effugiendam pœnam ordinariam, vt in terminis poſt Gandin. Iacob. de Belloviſu,Bald.Caſtr. Alex. Cępol. Vitalin. & alios concludit Marſil.ſingul. 403. ſuperioribus annis per totum,& in repet. d.l.vnicæ,C.de rapt.virgin. num.103. verſ.& tene menti,dicens eſſe ſingulare verbum, & perpetua memoria dignum,

Digitized by Google

nifac. de Vitalin. in d. rubrica de pœn. falſant. monetam ſub num. 1. in fine, & ſic eſſet pœna arbitraria, vt infra dicetur, ad finem.

2 Et locum habet hęc pœna non ſolum in tondente, radente vel aliter minuente monetam auream, prout loquitur d. l. quicunque, ſed etiã argẽteam, vel æream, vt bene aduertit Menoc. d. caſ. 316. n. 35. verſ. hęc iuris cõſtitutio, motus ex verbis ipſiusmet legis quicũque, dũ in ea dicitur quicũq; nũmos aureos partim raſerint, partim tinxerint, quæ verba ſub vno cõſtructus ſũt, & vnicã determinationẽ recipiunt, & propterea ſicut illa verba partim tinxerint, omnino intelligi debent de argenteis & æreis, qui colore aureo tingũtur, alioquin ſtulta eſſet prouiſio, quia fatuus eſſet, qui nũmos aureos argẽteo, vel æreo colore tingeret, ita & illa verba partim raſerint ẽt de argenteis intelligenda ſunt, in quibus eadem eſt ratio quicquid dicat Marſ. d. conſ. 71. n. 13. & ſeq. volens eam legem non procedere in mutilante, ſeu tondente monetã argenteam, quẽ reprẽhẽdit Menoc. vna cum Didac. Couar. Marſ. inconſiderãte ſequente, quorum ſententia, & ſi probari poteſt ex dictis per Cępol. conſ. crim. 77. ſub n. 7. qui videtur tenere diſpoſitionem. d. l. quicunque procedere in moneta aurea, prout etiã ſentire videtur Clar. in d. §. falsũ d. verſ. radens autem; ego tamen ſentio cum Menoch. per rationem per ipſum allegatã, & quia gl. & omnes alij Doctores ſuprelati loquuntur generaliter, & indiſtinctè in tondentibus, radẽtibus, vel aliter mutilãtibus monetas, quos inquiunt pœnæ, d. l. quicunq; ſuppoſitos eſſe, nec vim faciunt an aureæ, an verò argenteæ, vel æreæ ſint, pro qua opinione faciunt ea, quę ſtatim dicam de eo, qui monetam tingit, qui eadem pœna tenetur, & ſi talis coloratio non cadat in monetis aureis, ſed tantum in argenteis, vel æreis, vt de ſe patet.

3 Eadem pœna tenẽtur, qui monetas tingunt, vt quia ſint de ære, & tingunt de argento, vel auro, aut quia ſint de argẽto, tingunt de auro, vt appareant argẽteæ, vel aureæ, cum nõ ſint, nam ſi liber eſt delinquens, ad beſtias dãnatur, ſi ſeruus eſt, vltimo ſuplico afficitur vt eſt tex. apertus in d. l. quicũq; ff. ad leg. Corn. de falſ. & ibi etiam gl. & Bart. gl. in d. l. 2. C. de fal. monet. in gl. fin. & ibi etiam Salyc. ſub num. 2. in ſecunda oppoſit. gloſ. in d. c. 4. in gloſ. 1. extr. de iureiur. Bonifac. de Vitalin. in d. Rubr. de pœna falſant. monet. ſub num. 1. Boſſ. d. titulo de falſ. monet. ad finem ſub num. 9. Decian. d. c. 28. num. 7. & 14. Menoch. d. caſu 316. nu. 41. verſ. 3. eſt caput, Marſ. in d. l. qui falſam num. 101. verſ. modo quæro vlterius, Cępol. d. conſ. crim. 77. ſub n. 7. ad finẽ, & Cuman. conſ. 139. in 2. dubio ſub nu. 5. verſ. alia pęna punitur, & hoc ſi dolosè id factum ſit, & animo tales monetas ſic deauratas, vel dealbatas tãquam aureas, vel argenteas, prout apparent, expendendi, vel aliter alios defraudandi, Secus autem ſi alio reſpectu, & ad bonũ finem, puta cauſa ludi, vel pro vſu proprio, aut alia licita cauſa, quia tunc eſſet actus impunibilis iuxta notata per Marſ. in d. l. qui falſam n. 98. verſ. item vltra præmiſſa, & latius per Menoch. caſu 316. nu. 62. & 63. in ſecunda declaratione, & n. 64. & ſeq. in tertia declaratione, qui in hoc iudicis arbitrium plurimũ verſari cenſet, & bene. Cum autem hodie damnatio ad

4 beſtias non ſit in vſu, & in deſuetudinem abierit, liber homo monetas aureas, vel argẽteas, aut æreas tondẽs, radens, aut aliter mutilans, ſeu minuens, eaſue tingens, ſe colorans cõtra diſpoſitionem d. l. quicunq; quæ illũ ad beſtias damnat, decapitãdus erit, nã vt dicit Clar. in pract. crim. quæſt. 67. n. 4. verſ. non eſt etiam hoc loco omittendum poſt Angel. in l. 1. §. legis Corneliæ n. 1. ff. de Sycar. & Carer. in pract. crim. fol. 513. poſt nu. 4. & Marſ. in d. §. legis Cornelię n. 1. in eius locum ſucceſſit decapitatio naturalis, quod mihi durũ videtur in terminis d. l. quicunque, quæ vult liberum hominẽ ad beſtias damnari, ſeruũ verò vltimo ſuplicio, & ſic mitius puniri liberum hominem, & citra mortem naturalem, quod nõ eſſet, ſi loco dãnationis ad beſtias decapitatio naturalis ſuccederet, quia dãnaretur liber vlt. ſuplicio, prout & ſeruus, nullaq; inter liberũ, & ſeruũ eſſet differentia, quã tamen eſſe voluit lex prædicta, vnde in his

5 terminis probabilius mihi videtur, quod locus ſit pœnę arbitrariæ ſecundum quod iudici conuenire videbitur attenta qualitate facti, & conditione perſonę prout in deportatione, quæ & ipſa nõ eſt in vſu, & receſſit ab aula, vt idem Clar. ait eadem quæſtion. 67. num. 8. verſ. deportatio etiam, & latè oſtendi ſupra caſu octauo, & eſt opinio tutior, & æquior maximè, quia Angel. in d. §. legis Corneliæ l. 3. quam legit cum l. 1. ff. ad leg. Cornel. de Sycar. non loquitur in damnato ad beſtias, ſed in ijs, qui beſtijs ſubijciuntur, quia proijciuntur in lacum Leonum deuorandi, vt ſunt humiliores in caſu, quo alij honeſtiores vlt. ſuplicio dãnantur, hęc. n. pęna, vt Angel. dicit, nõ eſt in vſu, & eius loco ſucceſſit decapitatio naturalis, quæ vt re ipſa patet, minor eſt pœna, quia major eſt pœna ſubijci beſtijs ad deuorandum, quã decapitari, quod non eſt in damnato ad beſtias, qui non eſt ab eis deuorandus, ſed ludi cauſa cum eis ponendus, prout hãc differentiam de aliquo ſubijciendo beſtijs, vel condemnato ad beſtias vidi ego annotatam in quibuſdam codicibus paruę impreſſionis in l. capitalium in l. qui vltimo ſuplicio, & in l. ad beſtias ff. de pœn. in annotationibus marginalibus, & facit gloſ. in d. l. qui vltimo ſupplicio in gl. magna, ibi, vel verius, licet in cõtrariũ facere videatur d. l. qui vlt. ſupplicio, & l. ſi quis filio. §. ſed & ſi quis. ff. de inoff. teſtam. in quibus dicitur, quod condemnatus ad beſtias vltimo ſupplio dicitur condemnatus, & mori debet, quibus tamen ex diametro contradicit d. l. quicunque, quæ longam conſtituit differentiam inter damnatum ad beſtias, & condemnatum vlt. ſuppliciò ad mortem naturalem, de qua re diffuſius diſſerui ſupra caſu 104. in toto, vbi etiam in alijs, terminis tenui ſententiã Clari, vt ibi videri poteſt, magis autem de plano eſſet admittenda hæc ſententia de pœna arbitraria ſi teneremus cum Azone ſupra relato, quod huiuſmodi delinquens pœna deportationis puniatur, cum, (vt diximus) deportatio non ſit in vſu & eius loco pęna arbitraria ſucceſſerit.

6 Solent tamen per Statuta locorum determinari pœnæ huiuſmodi criminis, & Florentiæ extat ordo in officio Zecchæ factus de anno 1496. 17. Septembris in conſilio Dominorum Octuaguita, & approbatus poſtea in conſilio maiori die 21. eiuſdem menſis, quo tondentes, vel aliter mutilantes aut tingentes, vel aliter maculantes in dominio Florentino monetas cuiuſcunque qualitatis, & cunij puniantur pęna pecuniaria, vel corporali etiam vſque ad mortem incluſiuè, prout Dominis Zecchæ videbitur iuxta conditionem perſonarum, & qualitatem delicti.

EPI-

EPITOME.

De homicidio per vnum ex pluribus vnico tantum vulnere commiſſo tam conſulto, & ex propoſito, quam caſu, & accidentaliter, & tam conſtito quam non apparente quis illorum plurium fuerit occiſor, quid iudex agere debeat, & an ad condemnationem deuenire poſſit, & quomodo, & contra quos, & qualis ea eſſe debeat.

SVMMARIA.

Plures ex propoſito animo occidendi ſi alium aggrediantur, & vnico tantum vulnere illato occidant, omnes tenentur de homicidio num. 1. vbi de communi, & veriori.

Auxilium homicidio, vel alio delicto præſtans, an, & quando eadem pœna, qua principalis delinquens, puniri debeat, 2.

Auxilium conſulto alium occidenti præſtans, etiam quod ipſe non occiderit, pœna mortis, ac ſi occidiſſet, puniri debet, num. 3.

Rixæ caſualiter interueniens non tenetur de facto alterius, ſed de eo tantum, quod ipſe fecit, 4.

Principalis tenetur de facto acceſſorij, 5.

Principalis non tenetur de facto auxiliatoris, niſi mandauit vel ratum habuit, 6.

Maleficio an quis in dubio caſualiter aſſiſtere præſumatur, an ex propoſito, 7. vbi pulchrè.

Rei illicitæ operam dantes tenentur de eo, quod etiam præter eorum intentionem ſequitur, 8.

Contrarium verius eſſe dicitur, 9.

Procedit quo ad pœnam ordinariam, non autem quo ad extraordinariam, 10.

Author rixæ quando certus eſt, & ignoratur quis vnico vulnere mortuum percuſſerit, ipſe ſolus de homicidio tenetur, num. 11.

Homicidium, à pluribus in rixa vnico tantum vulnere commiſſum, ſi non conſtat quis illud intulerit, pœna ordinaria homicidij non punitur, 12.

Author rixæ, grauius eſt puniendus eod. in fin.

Torqueri debent omnes homicidio inter uenientes vbi, qui lethale vulnus intulit, ignoratur, 13.

Torqueri primo debent perſonæ malæ cõditionis, & famæ, 14.

CASVS C. LXXXXII.

1 SI plures conſulto, & ex propoſito aliquem animo, eum occidendi, aggrediantur, & vnico tantũ vulnere illato occidant omnes de occiſo teneri, veraq; & ordinaria homicidij pœna puniri certum eſſe videtur, ſiue ſciatur percuſſor, qui vnus tantum fuit, ſiue ignoretur, ita volunt gloſ. in cap. ſi quatuor quod eſt vlt. in gloſ. prima in fine 23. quæſt. finali, quæ eſt 8. & in l. ſi in rixa ff. ad leg. Cornel. de Sycar. in gloſ. finali in fine, quam ſequitur ibi Bart. in princ. Iacob. de Belloiſu in pract. crim. tit. de quæſtion. in fine num. 231. & ſeq. verſ. iuxta præmiſſa quæritur, vbi latè inſiſtit, Albert. de Gandi. de malefic. tit. de pœnis reorum n. 31. verſ. pone quod plures homines, & latius, & clarius tit. de homicidiarijs, & eorum pœnis n. 12. & 13. verſ. pone quæſtionẽ quam ego multoties vidi de facto, Salyc. in l. quoniam multa in ſua longa diſtinctione poſita ſub n. 17. col. fin. verſ. ſed ſuppoſito quod ſtatutum, & infra vſque ad finẽ C. ad leg. Iul. de vi public. & priuat. Felyn. in c. ſignificaſti il 2. n. 9. & 10. verſ. ſed difficilis quæſtio eſt extr. de homicid. Ang. de malefic. in verbo, & Andream Marci lanificem n. 21. verſ. ſi vero illatum ſit vnum vulnus, & ibidem latius, & expreſſius Aug. de Arimino in addit. n. 23. verſ. intellige tamen prædicta, Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centuria 4. caſu 361. num. 25. & ſeq. verſ. 9. caſus eſt, Cartar. de execut. ſent. contum. capto bannit. cap. fin. n. 240. & 241. verſ. ceterum ſi compareant, dicẽs de communi Gram. conſ. crim. 4. n. 1. 2. 5. 6. & 7. & conſ. 5. n. 1. & 4. Boſſ. in pract. crim. tit. de homicid. nu. 20. & plur. ſeq. verſ. dixi teneri Florian. in l. item mela §. ſed ſi plures ſub num. 5. verſ. in gl. ibi, quid ſi vnus, & in l. ſcientiam. §. ſi cum ſtramenta in fine ff. ad leg. aquil. Gomez tomo 3. variar. reſolut. de delictis c. 3. tit. de homicidio n. 36. verſ. item quarto principaliter quæro in prima concluſione Petr. a Plaza in Epitome delictor. cap. 12. in princ. ſub num. 1. inquiens hanc eſſe frequentiori doctorum calculo receptam ſententiam, cum qua etiam poſtea trãſit in quinto caſu ſub n. 6. verſ. quæ omnia intelligenda eſſe cenſeo, quicquid priore loco ex ſuo capite ſubdat in verſ. cœterum hanc de qua agimus quæſtionem, Carer. in pract. crim. §. 5. quæro nu. 1. & 2. folio 111. latè Marſil. ſingul. 217. ter, vel quater ad finem, verſ. item limita etiã prædicta alio modo, Theſaur. deciſione pedem. 31. n. 3. & ſeq. inquiens eſſe veriorem, & communiorẽ, & vti talem illam ſequutum fuiſſe Senatum, Don Ludouic. a Peguer. in ſuis deciſion. ſeu quæſtion. crimin. cap. 14. ſub nu. 6. verſ. quod quidem verum eſſe cenſemus, & plures remiſſiuè tamen relati per Tiraquell. in tract. de pœn. temperand. vel remittend. cauſa 63. n. 2. verſ. ſed quia contra hoc, Clar. in §. homicidium n. 37. verſ. alia etiã eſt defenſio in primo caſu, qui dicit eſſe abſolutã & indubitatam concluſionem, quam ſequitur Claud. in addit. ad conſ. crim. Barthol. Bertaz. patris conſ. 199. in verſ. nec minus diligenter lib. 1. & ſecundum hanc opinionem pluries iudicaui, & Apoſtillator ad Alex. verſ. 15. lib. 1. in apoſtilla, in verbo ſtatutorum litt. B, & in verbo ſi plures ſub litt. E, qui hoc vult etiam in terminus ſtatuti ſolum pœna mortis punientis occiſorem, licet enim, vt præfati Doctores dicũt, vnicum tantum fuerit vulnus, & vnus ſolummodo percuſſor tamẽ cum dictum vulnus datum fuerit ab vno mediante auxilio aliorum, debent & ipſi, quãuis non percuſſerint, teneri de homicidio, in quo occidẽti præſtiterunt auxilium, nõ ſecus ac ſi omnes occidiſſent iuxtã l. vnicam. §. pœnas autem C. de rapt. virgin. & in l. is qui opem ff. de furt. cum ſimilibus, & in noſtris terminis eſt tex. in c. ſicut dignu §. illi autem extr. de homicid. per quem conſtituitur regula, quod præſtans opem homi-
2 cidio, tenetur vt homicida, vt dicit Marſil. in d. l. ſi in rixa n. 29. verſ. & circa hanc materiam ff. ad leg. Cornel. de Sycar. js & ſingul. in 15. incipiente ſtatuta communiter extant in princ. & licet nõ ſemper opem præſtans delicto teneatur eadem pœna, qua principalis delinquens, ſed quandoq; mitiori, vt colligi poteſt ex traditis per Marſil. in locis prædictis, & per Deci. in c. 1. n. 63. verſ. ſecunda concl. extra de offic. & poteſ. iudic. delegat. & per Clar. plures caſus diſtinguentẽ in pract. crim. q. 90. n. 1. & 2. tamen quando delictum commiſſum eſt conſulto, & ex propoſito, indiſtinctè auxiliator puniendus eſt eadem pœna, qua principalis delinquens vt ibi concludit Clar. ſub nu. 1. verſ. aut delictum commiſſum eſt præuio tractatu, volẽs hoc procedere nedũ quãdo auxilium præſtitum eſt in ipſo delicto, ſed etiam ante, vel poſt, quod etiam ſenſit in d. §. homicidium d. verſ. alia etiam eſt defenſio, vbi ſe remittit ad tradita per ipſum d. quæſt. 90. & ſeruiunt dicta inferius caſu 198. in pluribus locis.

Nec concluſioni prædictæ obſtat, quod cum ex ge-
nerali conſuetudine non puniatur affectus non ſequu-
to effectu eadem pœna, illi qui non percuſſerunt, non
debent teneri pœna mortis, ex quo licet percuſſerint
3 animo occidẽdi, non tamen de facto occiderunt; Quia
reſpondetur, quod iſtud procederet, quando non eſſet
ſequuta mors, ſecus autem quando mors realiter ſe-
quuta fuit, vt in quæſtione propoſita, quia tunc etiam
qui non percuſſerunt, de ea tenentur, ex quo occidẽti
auxilium, & fauorem præſtiterunt, & perinde eſt, ac ſi
omnes mortem intuliſſent, ita punctualiter prædictæ
obiectioni reſpondent Gomez, & Petr. à Plaza in locis
ſup. citatis, quia reſponſionem approbant Theſaur. d.
deciſ. 31. ſub num. 4. verſ. & ita reſtringendo in fine, &
Apoſtilla ad Alex. ſup. relata d. conſ. 15. lib. 1. & vt di-
cit Iacob. de Belloviſu loco relato, ſufficit ipſorum nõ
percutiẽtium deliberata occidendi voluntas per alios
ad id cõgregatos exequuta, quod & ijſdem ferè verbis
notat Gandin, d. tit. de homicidiarijs, & eorum pœnis
ſub num. 13, verſ. ſed ſi plures depræhenſi dicantur, vbi
etiam addit rationem vtilitatis publicæ de tali penſato
delicto puniendo.

Procedit autem dicta concluſio vt dictum eſt, quan-
do dolo, & ex propoſito, & habito tractatu de malefi-
cio committendo, & ad hoc coadunati illi, qui nõ per-
cuſſerunt, acceſſerunt ad rixam, in qua ſequutum fuit
homicidium, quia de eo tenentur tanquam auxiliato-
res occidentis, etiam ſi nihil fecerint.

Quod ſi non dolo, & non ex propoſito, & non præ-
4 cedente tractatu, ſed caſualiter, & accidentaliter rixæ
interuenerint, tenẽtur ſolum de eo, quod fecerunt ipſi,
non autem de eo, quod alij fecerunt, & ſi nihil ipſi fe-
cerunt in nihilo tenentur, vniuſcuiuſque enim ictus cõ-
templandus eſt, ita clarè diſtinguendo volunt Bart. in
d. l. ſi in rixa in princ. ff. ad leg. Corneli. de Sycar. & ibi-
dem Marſ. ſub nu. 25. verſ. circa hoc dicebam, & antea
in l. nihil intereſt nu. 16. verſ. & facit notabile verbum
eod. tit. & in repetit. l. vnicæ num. 105. verſ. non tamen
volo, C. de rapt. virgin. & in ſingul. 400. incip. ſæpius
iudices, Boſſ. in d. tit. de homicid. numeris citatis, Flo-
rian. in d. §. ſed ſi plures nu. 5. Bal. in l. non ideo minus
num. 26. verſ. iuxta hoc hic quæro pone duo. C. de ac-
cuſat. Felyn. in d. c. ſicut dignum ſub nu. 6. verſ. & om-
nia iſta limita extr. de homicid. Gandin. d. tit. de pœnis
reorum ſub d. num. 31. verſ. ſi maleficium commiſſum
fuit in rixa, & d. tit. de homicidiar. & eorum pœnis ſub
d. num. 12. ad finem, verſ. item hæc omnia intelligas,
Plaza d. c. 12. numeris citatis, & apertius nu. 5. verſ. pro-
ponitur quartus caſus, Gram. conſ. crim. 4. num. 1. 2. 5.
6. & 7. & conſ. 32. num. 3. Carer. latè in pract. crim. §.
circa ſecundum quando & quis de auxilio teneatur nu.
1. & plur. ſeq. fol. 132. ſecundum impreſſionem Lug-
dunenſem de anno 1589. Auguſtin. ad Angel. de ma-
lefic. in verbo d. Andreas armatus ſub nu. 5. poſt verſ.
intellige tamen prædicta, & ipſe Angel. in eod. tract. in
verbo, dicto maleficio ſemper aſtitit nu. 24. verſ. & ad-
uertas benè, Hippolyt. Riminald. inter conſ. crim. di-
uerſ. vlt. loco impreſſa in magna forma conſil. 134. in
cauſa mihi commiſſa per Illuſtres Comites in 3. dubio,
num. 25. & ſeq. verſ. & primo facit, & num. 29. verſ. ex
quorum verbis lib. 1. & Iulius Scarlatin. eod. lib. conſ.
112. nu. 26. & multis ſequent. verſiculo ſed dato, Hie-
ronim. Gigas in addit. ad Deciſ. in d. c. ſub num. 63. in
verbo puniatur ſub littera B, de offic. & poteſt. iudic.
delegat. Hinc notabiliter dixit Bald. in l. data opera,
num. 63. verſ. ſed pone, C. de his, qui accuſar. poſſ. quod
ſi Titius rixabatur cum Seio, & ſuperuenit frater Seij,
& occidit Titium, licet videretur quod Seius, qui cau-
ſam dedit rixæ, teneretur de d. homicidio, quia princi-
5 palis tenetur de facto acceſſorij iuxta l. quoniam mul-
ta, C. ad leg. Iul. de vi publ. & priuat. & notata in l. 2. §.
ſi quis homines, ff. bonor. raptor. & in cap. cum homo
23. quæſt. 5. tamen in contrarium facit, quia frater non
tenetur ex delicto fratris l. ſancimus, C. de pœn. nec
6 principalis ex delicto auxiliatoris, niſi mandauerit, vel
ratum habuerit illud iuxta c. cum ad Sedem de reſtitut.
ſpoliat. & ſubdit, quod iſta eſt veritas, vt notatur 23.
quæſt. finali, c. fin. in gloſ. incipiente, nam homicidæ,
quæ eſt ſuper verbo volentes, & hoc dicit expreſsè, &
addit Bald. quod ſi dicatur, quod ambo ſimul ſteterunt
armati, & ideo vnus dedit alteri opem, vt not. Innoc.
de cleric. percuſſ. cap. continentia, reſpondetur quod
hic contrarium conſtat, quod non erat cum illo, nec
in auxilio eum inuocauit pro ſe, vt in l. ſi familia, ff. de
iuriſdiction. omn. iud. conſulitque quod fiat capitulum,
per quod appareat ordo facti, alias præſumeretur con-
tra aſtantem vt det auxilium argumento ad Syllanian.
l. cum dominus, quod capitulum ſecundum eum aliqui
formant verbis negatiuis, alij affirmantibus, quod res
fuit abſque eo, &c. ſed quod tamẽ dictio abſque eſt ne-
gatiua, & excluſiua, licet alibi includat, ſicut dictio præ-
ter firmando tandem quod quando ponitur aduerſati-
uè, excludit, quando verò implicatiuè, includit, vt ibi
per ipſum Baldum, cuius dictum tãquam ſingulare re-
ferunt, & ſequuntur Marſil. in l. nihil intereſt, num. 15.
verſ. & adde Baldum, ff. ad leg. Cornel. de Sycar. & in
repetitione l. vnicę ſub num. 105. verſ. & pro illo dicto,
C. de rapt. virgin. & in d. l. ſi in rixa nu. 26. verſ. & ideò
dixit multum notabiliter Baldus ff. ad leg. Corn. de Sy-
car. Addentes ad Dec. in d. cap. 1. de offic. & poteſt. iu-
dic. delegat. ſub num. 63. in apoſtilla in verbo puniatur
ſub littera B, Auguſt. ad Angel. de malefic. in d. verbo
dictus Andreas armatus num. 3. verſ. vide tamen pul-
cbra verba Baldi, Foller. in pract. crim. in 4. parte prin-
cip. in verbo pœnis debitis ſeriantur num. 57. verſ. quid
ſi rixante Titio, Carer. in pract. crim. §. circa ſecundum
quando & quis de auxilio teneatur num. 4. verſ. facit
etiam dictum Baldi folio 132. & §. circa ſecundum vi-
delicet de mandante num. 29. verſ. facit dictum Baldi
folio 143. latè Gram. d. conſilio 32. num. 1. Cacheran.
deciſ. Pedem. 104. in princ. & ita alias in facti contin-
gentia vidi practicari, excuſando à pęna homicidij cõ-
miſſi per vnum qui ſuperuenerat rixæ inchoatæ, con-
ſanguineos, & affines occiſoris rixantes, cum verè poſt
cæptam rixam ſuperueniſſet accidentaliter audito ru-
more, abſque aliquo mãdato, & voluntate coniuncto-
rum, qui propterea nõ debebant teneri de homicidio,
cum illud non commiſiſſent, nec committi mãdaſſent,
nec affini, occiſori auxilium dediſſe dici poſſent, ex
quo ille poſtea non vocatus ex improuiſo ſuperuenit, vt
7 prædicti Doctores conſiderant. An autem in dubio
quis præſumatur aſſiſtere, & adeſſe maleficio caſuali-
ter, & ex accidenti, an verò ex propoſito, non modicæ
quæſtionis eſt; Nam quod præſumatur caſu, & non cõ-
ſulto, & data opera interueniſſe volunt Felyn. in d. cap.
ſicut dignum nu. 6. in fine, verſ. & omnia iſta, Boſſ. vbi
ſup. num. 23. & 25. Gram. d. conſ. 32. num. 4. verſ. imò
plus dico, Marſil. in d. l. ſi in rixa num. 28. verſ. ſed illis
viſis, ff. de Sycarijs, Carer. in pract. crim. §. quinto quæ-
ro num. 5. verſ. ſed quid in dubio folio 112. & §. circa

ſecun-

ſecundum quando & quis de auxilio teneatur num.9. verſ.ſed an in dubio præſumatur fol. 132. Riminald.d. conſ.134. num. 93. optimè facit Baldus in l. non ideò minus num.26. verſ.iuxta hoc hic quæro,C.de accuſation.vbi quod ſi ſit probatum,quod plures ſimul fecerunt maleficium, non per hoc dicitur probatum,quod vnus dederit alteri opem, & ſic quod vnus teneatur de facto per alium , niſi clarè probetur , quod vnus alteri impendit auxilium, & Baldum ſequuntur Auguſtin. ad Angel.in d.verbo d.Andreas armatus nu.4.& ipſe Angel.in d.verbo d.maleficio ſemper aſtitit,num.24.verſ. & aduertas,Marſil.in d.l.nihil intereſt num.16.verſ.& facit notabile verbum,ff.de Sycarijs,Addent. ad Bald. in d.l. data opera ſub nu.63.in verbo, & ſi dicatur ſub littera R,in fine,Carer.d.§.circa ſecundum ſub num.2. & 3.folio 132.

Contrarium verò quod non caſualiter , ſed ex propoſito,& deliberate præſumatur adfuiſſe,vult Bald. in d.l.data opera ſuper dicto illo ſuo notabili ſupra relato,dum conſulit,vt fiat capitulum, per quod appareat ſuperuenientia occiſoris poſt inchoatam per alios rixam , ex quo alias præſumeretur contra aſtantem , vt daret auxilium , & ſentiunt qui dictum illud ſequuntur, & Salyc.in d.l.quoniam multa ſub num.17.col.fin.ante medium,verſ. hic quæro de iure communi . Alij dicunt recurrendum eſſe ad coniecturas,ex quibus Iudex arbitrari habet , an quis interuenerit ex accidenti , & caſu,an verò cauſa ferēdi opem Felyn. in d.c. ſicut dignum d.verſ. & omnia iſta,Carer.d.§.circa ſecundum, num.10. verſ. Baldus autem Gram.d.conſil.32.ſub nu. 4.verſ.& plus dicebat, Auguſtin. ad Angel. in d. verbo d.Andreas armatus num.4.verſ.concludit tamen Baldus, Ego ſanè teneo cum Baldo in d.l.data opera,quia negari non poteſt, quin ex aſſiſtentia magna ſit ſuſpicio pręcedentis tractatus, vel ſcientię,& propterea vbi de hoc dubitaretur , torquerem tam primo rixantes , quam ipſum ſuperuenientem ſuper dicto tractatu , vel ſcientia , vt reperta veritate poſſent primi rixantes puniri,vel abſolui de homicidio per dictum ſuperuenientem commiſſo,& ita colligi poteſt ex dictis per Clar.in d.§. homicidium ſub nu.37. poſt medium, verſ. & hoc quidem caſu ſi eſſet dubium, & iterum paulo poſt verſ. ſecundus eſt caſus,& in pract.crimin.q.90. ſub num.2. verſ.aut eſt dubium nunquid præceſſerit tractatus,quē ſequitur Carthar.vbi ſup.nu.242. verſ. quamuis,& nu. 244. verſ.ſed ſi ex proceſſu,& ita etiam in iſtis terminis ad torturam deueniendum eſſe ex coniecturis tamen ex proceſſu reſultantibus cenſuit Gram.d.conſ.5.num. 5. & ſeq.vſque ad finem,& de conſ.32.num.4.& infra vſque in finem,dicens tamen vtrobique,quod non fuit ad ipſam torturam deuentum primo loco propter diuitias reorum , ſecundo verò ob iudicum diſcordiam , & hoc quidem procedit,niſi qualitas facti,& perſonarum aliud ſuaderet , & nulla alia eſſet ſuſpicio de tractatu inter dictos primo rixantes,& ſuperuenientē occiſorem ex his,quæ Clar. ſubdit in d.q.90. ſub num.2. ad finem,verſ. ſed hoc intellige,vt procedat. Nec hic omittendum cenſui , quod licet dictum illud notabile Baldi in d.l.data opera a nonnullis intelligatur, vt procedat in his, qui iuſtè rixabantur , & operam rei licitæ dabant, puta ſe defendendo,quibus ideò imputandum non eſt homicidium , quod ab alio in eorum fauorem ſuperueniente commiſſum fuit ipſis non mandantibus, nec conſentientibus , Secus autem in ijs,qui iniuſtè ri-
8 xabantur , & operam dabant rei illicitę, & prohibitæ, quibus imputatur,quicquid ſequitur,etiam præter eorum intentionem vt per Felyn.in cap.Petrus col.1.ſub num.1.verſ.& adde quod illud extr.de homicid.& per alios relatos à Cacher. d.deciſ.104.ſub num.6.verſ.ſe-
9 cundo reſpondetur,tamen veritas videtur,quod etiam iniuſtè rixantes non tenentur pro homicidio commiſſo per alium ad ipſorū fauorem abſque eorundem voluntate ſuperuenientem per illud dictum Baldi,& antea gloſ.in d.c.vlt.23.q.vltima,& ſequacium;Quod nihilominus intelligendum eſt reſpectu pœnæ ordinariæ homicidij,in quo carent dolo,qui verè ad eam pœnam in-
10 fligendam exigitur, ita vt nec lata culpa illi æquiparetur l. in lege Cornelia 7. ff. de Sycarijs , non autem reſpectu alterius pœnæ minoris arbitrio iudicis ſtatuendæ,a qua immunes eſſe nō poſſunt,ex quo dando operam rei illicitæ, cauſam homicidio præbuerunt , cuius reſpectu ſaltem extraordinariè tanquam culpoſi ſunt puniendi,vt in l. lege Cornelia quarta ,§. cum quidam, ff.de Sycar.pręſertim quia qui occaſionem damni dat. damnum dediſſe videtur l.qui occidit,§.in hac quoque ff. ad leg. Aquil. per quæ iura,& alias rationes,& nonnullas authoritates ita in puncto tradit Cacheran. d. deciſ.104.num.4. & 5. verſ.tertio permittitur,& infra in prima reſponſione ad præfatum dictum gloſ.& Baldi,& refert ſub num.8.in fine,quod ſic in quæſtione de facto vertente communi voto Senatus iudicatum fuit, puniendo arbitrariè huiuſmodi rixantes iniuſtè, qui præbuerant cauſam homicidio per eorum cōiunctum commiſſo , qui rixæ ſuperuenerat ex improuiſo , cum hoc, quod in arbitrio habenda eſſet ratio perſonarū , & facultatum,& citra mortem fieret condemnatio, & iſtud mihi videtur ſentire Felyn.in d.c.Petrus ſub num. 1. verſ. & adde quod iſtud de homicid. qui loquens de dicto illo Baldi formaliter dicit,quod illud teneret indiſtinctè in laico ſaltem ad hoc, quod non teneretur,niſi de culpa lata,quando ſine cauſa incępiſſet iniuſtè rixā, cum enim vt dictum eſt,in pęnis corporalibus lata culpa nō compararetur dolo, ſequitur quod ipſa lata culpa, non vera,& ordinaria homicidij pęna,quæ mortis eſt, puniri debeat , ſed alia mitiori extraordinaria citra mortem , & ita alias ſeruaui ſequendo opinionem Senatus Pedemontani,quod notandum eſt pro limitatione dicti illius gloſ.& Baldi, quod abſque diſtinctione ſolet eſſe in ore criminaliſtarum , & hæc ſententia vera eſt, & procedit quādo certa eſt perſona occiſoris,prout loquuntur gloſ. Bal.& alij ſequaces,ſecus autem vbi incerta eſt,& neſcitur quis illo vnico vulnere percuſſerit mortuum,an ſcilicet vnus ex aggreſſoribus,an verò ille, qui in eorum fauorē ex improuiſo ſuperuenit,quia tunc crederem non dictum ſuperuenientem teneri de homicidio, ſed ipſos aggreſſores , & rixæ authores de eo puniendos eſſe,licet vnus tantum fuerit,qui percuſſit propter pręcedentem deliberationem, ex iam dictis initio præſentis quæſtionis authoritate plurium Doctorum in his terminis loquentium , & quia vbi plures
11 fuerunt in rixa , & mortui ſunt aliqui, vel vulnerati, & neſcitur a quibus, ſi apparet quis fuerit incęptor rixæ, ille ſolus punietur de homicidio , vel de vulneribus, ne delicta remaneant impunita, nec hoc caſu incertitudo ei prodeſt ad effugiendam pœnam ordinariam , vt in terminis poſt Gandui. Iacob. de Bellouiſu,Bald.Caſtr. Alex. Cępol. Vitalin. & alius concludit Marſil.ſingul. 403. ſuperioribus annis per totum,& in repet. d.l.vnicæ,C.de rapt.virgin. num. 103. verſ.& tene menti, dicens eſſe ſingulare verbum , & perpetua memoria dignum,

gnum,& probari in d. l. quoniam multa, C. ad leg. Iul. de vi publ. & priuat. Carer. in d. §. quinto quæro, num. 6. verſ. tertio limita folio 112 Angel. de malefic. in d. verbo, & Andream Marci lanificem ſub num. 21. poſt verſiculum ſi verò illatum ſit vnum vulnus ad finem, Natt. in addit. ad Alex. conſil. 15. lib. 1. in apoſtilla ſub num. 5. in verbo, & Hoſtienſis in ſumma tit. de homicidio in fine, verſic. illud minimè, Petr. à Plaza d. cap. 12. nu. 5. verſ. ſecunda ſubijcitur ſpecies, qui etiam ſubdit, quod licet ille ſolus teneatur capitis pœna, alij tamen non liberantur a pecuniaria, facit Anchar. in cap. 2. in princ. in 2. notab. de ſent. & re iudic. lib. 6. inquiens per illum text. quod auctor delictorum tenetur non ſolum de commiſſis à ſe, ſed etiam ab alijs, qui ſunt cum eo, licet & ipſi etiam teneantur, & dicit Clar. poſt Rolād. à Val. per eum adductum in d. §. homicidium n. 39. verſ. bene verum eſt, quod hoc ſecūdum iuris rigorem procedit etiam quādo homicidium ex improuiſo, & in rixa fuit commiſſum, & quod ita a legum vetteribus receptum eſt, ſed in dominio Mediolani non ſeruatur, quia raro propter homicidium in rixa commiſſum aliquis cōdemnatur ad mortem, quod & in caſu mere rixoſo tenuerunt etiam Menoc. d. caſu 362. nu. 23. verſ. octauus caſus Catthar. d. cap. fin. nu. 250. & 251. verſ. quamuis ſi hoc in caſu, de quo tamen dicto multū dubito in puncto iuris, quia dicta cōtra inceptorem rixæ fortè, vt infra dicam, procedit tantum quando caſus fuit pręmeditatus, & deliberatus in odium authoris rixæ, cui omne quod ſequitur imputari debet, & ita loquitur d. l. quoniam multa, quam ipſimet allegant, ibi in eum ſupplicium exerceri, qui vim facere tentauerit, & alterutri parti cauſam malorum præbuerit, & non iam relegatione, aut deportatione plectatur, ſed ſupplicium capitale excipiat, Secus autem videtur, quan-
12 do caſus eſt mere rixoſus, nam tunc ſi qui vnico vulnere mortuum percuſſit, ignoratur, nullus pœna capitis punitur, neque ipſe rixæ inceptor, ſed omnes abſoluuntur à pœna ordinaria propter incertitudinem, quia cum ille tātum, qui vulnus intulit, deberet pœna mortis teneri, & non alius, ſi non poteſt conſtare quis ille ſit, nemo debet ſic condemnari, alioquin innocens decapitaretur, quod eſt maius inconueniens, quam à tali pœna verum nocentem liberare iuxta l. abſentem, ff. de pœnis, omnes tamen extraordinariè pro motu iudicis tenentur vt idem Clar. ex communi Doctorum voto paulo ante tradit eodem loco num. 38. verſ. aut enim vnicum vulnus, & idem tenuerunt Cagnol. in l. fauorabiliores num. 10. verſ. & ad hanc regulam, ff. de regul. iur. & ibidem ante eum Dec. num. 6. verſ. & ad regulam noſtram facit. Auguſtin. ad Angel. de malefic. in d. verbo, & Andream Marci lanificem nu. 22. & ſeq. verſ. ſed dicatis, Menoch. d. caſu 362. num. 19. verſ. ſeptimus eſt caſus, Petr. à Plaza d. c. 12. num. 6. verſ. alia ſubijcitur ſpecies propter incertitudinem, & iterum num. 7. verſ. ſextus caſus, & Anton. Gomez d. tit. de homicidio ſub numero 36. poſt medium, verſic. quarta concluſio, quod ſi vnus tantum vulnerauit, vbi dicit, quod hunc caſum habuit in practica in ciuitate Salmaticenſi in perſonam cuiuſdam pauperis, quem auxilio diuino, & maximo labore ſuo liberauit a pœna mortis, Carer. in d. §. quinto quæro ſub num. 1. fol. 112. Marſil. in rubr. C. de probat. num. 436. & ſeq. verſ. item redeundo ad materiam incertitudinis, & d. ſing. 217. ter, vel quater in princ. qui quamplura adducit, & ante prædictos omnes Iacob. de Bellouiſu d. tit. de quæſtion. ad finem, num. 131. & ſeq. verſ. iuxta præmiſſa quæritur, qui copiosè, & pulchrè loquitur, & nouiſſimè Carthar. d. c. fin. num. 245. verſ. quando verò certo apparet, & Theſaur. dicta deciſione Pedemont. 31. num. 5. verſ. ex his infertur, ac Don Ludouic. de Peguer. d. cap. 14. num. 6. verſ. ob quam quidem rem, Luchin. de Curte inter cōſ. crim. diuerſ. vltimo loco impreſſa conſ. 59. nu. 9. verſ. ille autem lib. 1. dicens hoc ſequi omnes modernos practicos, & conſulentes, & Iulius Scarlatinus ſtatim citandus num. 29. & ſeq. loquens in fortioribus terminis, & hāc opinionem ſequutus ſum multoties, nec vnquam aliquem rixantium ſtante dicta incertitudine in caſibus non pręmeditatis, nec animo deliberatos commiſſis ad mortem condemnaui, ſed extraordinariè tantum citra mortem, pęnam nihilominus grauiorem arbitrando in rixę inceptorem, quam in alios, cum is omnium malorum occaſionem præſtiterit, pro qua re faciunt dicta ſuperius in verſ. Nec hic omittendum cenſui, quibus conferunt dicta per Iulium Scarlatin. inter conſil. crim. diuerſ. vltimo loco impreſſa conſ. 112. nu. 27. & ſeq. verſ. quinimo fortius lib. 1. vbi videtur concludere opus eſſe animo deliberato ad aliquid illicitum committendum ad hoc, vt contra authorem rixæ locum habeat d. l. quoniam multa, & is pœna capitis poſſit puniri, ſcio tamen cōtra eum extare opinionem Claud. ad d. conſilium 299. Bertazol. in verſ. ſed caſus eſt, & verſ. ſequenti, ſed nō per hoc recedo ab opinione mea, pro qua inueni elegans conſ. Petr. Anton. Anguſſolæ lib. 1. conſil. 23. per totum, vbi reſpondet authoritatibus contra authorem rixæ adductis, inquiens tandem quod d. l. quoniam multa loquitur in violentia facta conuocatis ad id hominibus, & quod cum ſit pęnalis, non debet extēdi vltra terminos, in quibus loquitur, vnde ſubdit num. 5. quod ad hoc vt d. l. diſpoſitio procedat in homicidijs in rixa, credit duo de neceſſitate concurrere debere primum, quod homicidium fuerit commiſſum ab his, quos author rixæ conuocauerat, & ſic quod præceſſerit collectio hominum ab auctore rixæ facta, ſecundum quod vltra d. collectionem hominum auctor rixæ fecerit, vel facere tentauerit aliquid illicitum, ex quo veriſimiliter vulnera, & homicidia ſequi poſſunt, quibus concurrentibus, & non alias, putat auctorem rixæ teneri de facto eorum, quos ſecum habuit, & non ſolum quando non conſtat quis ex illis occiderit, ſed etiam ſi occiſor appareret, ita vt de occiſo ipſe rixæ auctor ſolus, maleſactore ignorato, teneatur, eo vero apparente idem auctor rixæ, & occiſor, & ſic duo vt ibi per ipſum, qui etiam ait, quod nō ſine ratione videtur dicendum d. l. quoniam multa, non procedere, niſi conuocatis hominibus quis facere tētauerit aliquid, per quod incurrit crimē legis Iuliæ de vi publica, vel priuat. & in caſibus tantū in dictis titulis expoſitis.

13 Quia tamen expedit, quod ſciatur quis verè ex rixātibus fuerit, qui mortuum percuſſit, ad hoc vt iuſtitiæ locus ſit, & is debitam pœnam ex aliorū perſona propter occiſoris incertitudinem nō effugiat, cautela eſt, vt iudex ad torturā contra omnes deueniat, & per eam reperiat veritatem Roman. in l. 1. §. ſi quis in villa ante finem ſub num. 9. verſ. bene tamen verum eſt, ff. ad Syllanian. Angel. de malefic. in verbo quod fama publica num. 53. verſ. quid autem ad finem, & latè tradit Petr. à Plaza d. c. 12. ſub num. 1. in fine, verſ. cęterum hanc, de qua agimus quæſtionem, vbi alios refert, quibus vltra Roman. & Angel. addo Gram. d. conſ. 5. ſub num. 1. in fine, & num. 2. verſ. vnde ante punitionem, Menoch. d.

caſu 362,

caſu 362.nu.20.verſ.poterit tamen iudex noſter, Car-
thar.d.c.fin.n.246. verſ.poterit tamē hoc caſu, & ad-
dent.ad Bertaz.cōſ.crim.335.lib.2. qui diffuſè loquū-
tur,Teſſaur.d.deciſ.31.ſub n.4.ad medium,verſ.ego ſi
quidē,Boſſ.d.tit.de homicid.nu.28. qui pulchrè loqui-
tur;Et ſi inter eos aliquis eſſet malę cōditionis, & vitę,
14 iudex ab illo torturam deberet incipere, vt expræſsè
dicit Boſſ.ſub d.n.28.& ante eum Auguſtin.de Arimin.
in addit.ad Ang.in loco citato poſt medium apoſtillæ,
ibi,non dubitarem ſi eſſent aliqui malę conditionis, &
tradit etiam Carthar.vbi ſupra n.248.verſ.& ille præ-
ſertim torquendus erit ex illis, & oſtendunt ēt addent.
ad d.conſ.Bertaz.335.& quamuis Hippol. de Marſ.in
d.rubr.C.de probat.nu.438.ad finem verſ.non omitto
tamen, & apertius d. ſingul.217. ter, vel quater poſt
princ.verſ.ex quibus, & Io.de Arnono eum ſequēs cō-
mentar.25. incip.reponas hoc, velint, quod ſtante in-
certitudine nullus poſſit torqueri ad veritatem inueſti-
gandam, quando indicia non ſunt magis cōtra vnum,
quam contra alium,ne indebitè innocens pro nocente
torqueatur,niſi vnus ipſorum rixantium ſit male con-
ditionis, & famæ, vel alias ſolitus in ſimilibus delin-
quere, quo caſu non obſtante incertitudine poterit il-
le ad veritatem eruendam torqueri, quod & voluiſſe
videntur Dec.in d.l.fauorabiliores n.7.ff.de regul.iur.
Carer.in d.§.5.quæro num.5.verſ.limita ſecundo,folio
212.& late Petr. Foller. conſ.137.inter conſ.crim.di-
uerſ. vltimo loco impreſſa in magna forma num.9.
lib.1.& Bertaz. d.conſ.335. nu.2.& 3. lib.2.tamen vi-
detur quod etiam data paritate indiciorum eodē mo-
do cōtra omnes militantium iudex poſſit eos torque-
re,inchoando tamen torturā a magis ſuſpecto, vt pa-
tet ex authoritatibus ſup.adductis, & potiſſimū ex al-
legatis per addentes ad d. conſilium Bertaz.335. qui
impugnant Petrum Follerium loco citato, & Burſat.
eum ſequentem conſ.116. nu.11. & bene, vltra quem
his iam ſcriptis viſum dico, quod perperā nititur Fol-
ler.n.ſeq.reſpondere dicto Romani,& allegare pro ſe
Auguſt. de Arimin. quia vterque loquitur clarè contra
eum, nec opus eſt aliqua eorum dictorum interpreta-
tione,& adſunt aliæ authoritates pro hac parte vt ſup.
non allegatę per dictos addentes, qui eandem opinionē
ſequi videntur ad eiuſdem Bertaz. conſ.crim. 299. in
fine verſ.quo ad torturam eod.lib.2.& ita ſemper pra-
cticatur per iudices,quicquid ſit in puncto iuris propter
diuerſa doctorum ſententias,& varias eorum rationes.

EPITOME.

Quod plura indicia remota a maleficio,ſingula non pro-
bata per duos teſtes, vt requiritur, ſufficiant ad Tor-
turam, etiam quod tales ſingulares teſtes non ſint om-
ni exceptione maiores ſed minus idonei, & aliquem
patiantur defectum.

SVMMARIA.

*Teſtis vnus de remotis a maleficio deponens ſufficiens indi-
cium ad torturam non facit, num. 1.*

*Indicia plura remota etiam per teſtes ſingulares probata in-
dicium ad torturam faciunt, 2.*

*Teſtes ſingulares ad eundem rei finem tendentes ſemiplenè
probant, 3.*

*Probationes ſemiplenę ſi plures ſunt, coniunguntur ad faci-
endum indicium ad torturam eod.& num.ſeq.*

*Indicium vnum etiam remotum per duos teſtes probatum ad
torturam ſufficit, num.5.*

*Teſtes plures ſingulares etiam minus idonei ad torturam ſuf-
ficiunt, num.6.*

*Iudex habens arbitrium ex dicto vnius tantum teſtis etiam
minus idonei torquere poteſt, 7.*

*Teſtium ſingularitas, quando ſunt notabiles, non attenditur,
num.8.*

*Probationes ſunt iudici arbitrariæ, & ex eius arbitrio de-
pendent, 8.*

CASVS C. LXXXXIII.

1 Licet veriſſima ſit doctorum traditio, quod omne
indicium remotum à maleficio probandū ſit per
duos teſtes,& vnus teſtis de eo deponens non ſufficiat
ad torquendum reum iuxt. gl.in l.fin. C.famil.hęrciſc.
quam eſſe ſingularem,& cōiter approbatā dicunt Soc.
conſ.54.ſub nu.2.verſ.ſecundo indicium libr.3.Franc.
Brun.in tract.de indit. & tortura in prima parte quęſt.
2 nu.4.verſ.probatur etiam inditium, Marſil.in pract.
crim. §.diligenter n.7. verſ.ſcias etiam, & n.71.& ſeq.
verſ.præterea contra,Clar.in practica crim.quæſt.22.
in princ.& alij per eos allegati, negari tamen non po-
teſt,quin vnus teſtis faciat aliqualem pręſumptionem,
vnde quando non vnum tantum, ſed plura extant indi-
cia remota,licet ſingula nō probentur per duos teſtes,
ſed per vnicum tantum,vt quia plures ſint teſtes ſingu-
2 lariter de ſingulis indicijs deponentes, dicuntur tamen
eſſe plures præſumptiones, quæ faciunt vnum indiciū
ad torturam,ita in puncto decidit Raphael Fulgoſ. in
d.l.fin.quem referunt,& ſequuntur Socin. d. conſ.54.
ſub n.2.verſ.3.& vltimo, lib.3. Gram.conſ.crimin.32.
nu.10. verſiculo ex quibus omnibus, & deciſione 34.
n.35.verſ.& licet multa Franc.Brun.vbi ſup.nu.5.verſ.
ſed Raphael Fulgoſ. Blāc.in tract.de indic. in repetit.
l.fin.ff. de quęſt.n.367. verſ.cōtrarium ſenſit Raphael
Fulgoſ.licet poſtea videatur non ſimpliciter huic opi-
nioni adhęrere Vulpel.reſponſ.crim.39.n.11. verſ.ex-
tat ēt extraiudicialis confeſſio,& reſponſ.109.n.3.ver-
ſic.maximè quia,& n.9.verſ.nec aſpernendæ, & iſtud
eſt,quod voluit Marſil.in d.§.diligenter nu.11. verſ.&
teneas tamen menti, quod ſcilicet illud, quod dicitur,
quod teſtes ſingulares non probant,intelligitur quo ad
plenam probationem,non autem quo ad indiciu, quia
quo ad hoc vna præſumptio iuuat aliam;Pro qua opi-
nione dicit Socin.d.conſ.54.n.3.& 4. facere, quod li-
cet plures ſemiplenę probationes non coniungātur ad
faciendam vnā plenā probationem, tamen coniungū-
tur ad faciendum indicium, & teſtes ſingulares ſi ten-
3 dūt in eundem rei finem per diuerſas coniecturas ſibi
ad inuicē patrocinantes, probant ſemiplenè, quod di-
ctum ad verbum adducit etiam Brun.d.quæſt.2.nu.6.
verſ.ad hoc optimè adduco,& poſtea Blanc.ſub d.nu.
367.& nuper Crauet.cōſ.35.& ſub n.6.verſ.ex quibus
verbis,vbi poſt multa cōcludit tandem,quod quādo agi-
tur de indicijs ad tortura,facilius fit coniunctio probatio
nū,quā vbi agitur de plena probatione,inferes in pro-
poſito noſtro, quòd ideò plures probationes ſemiple-
4 nę ēt diuerſi generis,coniunguntur,vt fiat indicium ad
torturam,quod ante eum tenuit ſal.in repetit.l.admo-
nendi ſub n.213.circa medium,verſ.& propterea iux-
ta hoc vltimū,ff.de iureiur.& eſt de mente Salyc.in l.ea
quidem n.139.verſ.ſed tunc oritur dubium,C.de accu-
ſation. & ita practicarem quādo indicia eſſent ad mi-
nus tria, licet non valde vrgentia, alias autem etiam
vbi duo tantum extarent,& veriſimilia videretur, nec
ſunt prędicta contemnenda,quoniā ſæpe euenire ſolet

in facto,

in facto, quia non ſemper ſingula indicia remota probari poſſunt per duos teſtes, ſed vt plurimum de eis deponunt teſtes ſingulares, quorum depoſitiones ſi reijcerentur, infiniti delinquentes impuniti euaderent, qui tortura mediante eorum crimina confitentes, debitas luunt pœnas. Nec placet contraria opinio, quam tenere videtur Franc. Perſonalis de Mirandula in tract. de indic. & tortur. nu. 63. verſ. nec obſtat, qui pro ſenten-
5 tia per me firmata ſolum Socin. & Gram. adducit, & hunc in vno tantum loco, & ſi vnum tantum indicium remotum per duos teſtes probatum ad torturam ſufficit ſecundum opinionem à practica, & conſuetudine curiarum approbatam vt teſtatur Clar. poſt alios per eum relatos in pract. crim. q. 64. ſub num. 4. verſic. ſed quæro quot indicia requirantur ante finem, certè plura indicia, ſingula per vnicum teſtem probata, debent idē iudici perſuadere, vbi probabilia videantur.
6 Quæ concluſio videtur procedere etiam quod dicti teſtes ſingulares ſint minus idonei, & repulſati, quia adhuc ſufficiunt ad torturam, licet ad condemnationē debeant eſſe integri, & omni exceptione maiores, ita in indiuiduo dicunt Brun. d. q. 2. primæ partis ſub num. 7. verſ. aduerte tamen poſt principium Gram. d. conſ. 32. num. 14. verſ. nunc autem dato, & d. deciſione 34. num. 51. verſ. nunc autem dato, Socy 1. d. conſ. 54. ſub num. 9. verſ. ad ſo aliam reſponſionem, Roman. conſ. 451. quædam mulier, num. 8. verſ. item ad probandum indicia, Marſil. in d. § diligenter num. 8. verſ. & in hac materia, & Vulpel. d. reſponſ. 39. num. 12. verſ. nec ex leui, dummodo tamen ſint plures numero duobus ſecundum ipſum Vulpel. d. reſponſ. 39. in finalibus verbis, in quo tamen multum arbitrio recti iudicis relinquendum puto, in cuius facultate eſt credere, vel non credere teſtibus, vt infra dicetur.
7 Concluſio autem abſque aliqua difficultate procederet quando iudex haberet arbitrium, nam tunc poſſet habere indicium ex dicto vnius teſtis, etiam quod non ſit omni exceptione maior, & ex eo reum torquere, ita punctualiter loquentes tamen in indicio proximo maleficio, quod vnicum teſtem penitus integrum exigit, ſcripſerunt Alex. conſ. 65. ſub num. 9. verſ. & attento arbitrio lib. 1. Dec. conſ 363. in fine num. 6. & Me-
8 noch. de arbitrar. iudic. lib. 1. q. 84. num. 4. verſ. hoc tamen in caſu, indubitanter autem procederet quādo d. teſtes eſſent multum notabiles, & magnę authoritatis, quia licet teſtes ſingulares non probent, tamen ſi ſunt ita notabiles, quod adducant iudicem ad indubitatam fidem, iudex non debet curare de illa ſingularitate, vt eſt dictum ſingulare Caſtr. in l. Lucius num. 4. ff. de infamibus, quod in arbitrio iudicis eſt ſequi dicta teſtiū, vel non ſequi, quia probationes in lite dependēt ab arbitrio iudicis, vt etiam habetur per Gram. cęteros idē volentes referentes d. deciſ. 34. num. 47. quod dictum ad hunc noſtrum propoſitum adducunt Franc. Brun. d. q. 2. ſub nu. 6. ad finem, verſ. ego puto tanto fortius, & Marc. Ant. Blanc. ſub d. num. 467. ante finem, verſ. ſubdens etiam, quod eſt notandum in practica.

E P I T O M E.

De Laico delinquente in Eccleſia contra laicum, quod coram ſeculari iudice conueniri debeat, & quid ſi non Laicum, ſed Clericum, ſeu Sacerdotem ibidem offenderit, & de alijs in hac materia non ſpernendis.

S V M M A R I A.

Laicus in Eccleſia laicum offendens à iudice Eccleſiaſtico puniri debet, num. 1.

In contrarium eſt magis communis opinio, num 2.

Eccleſia non habet territorium vltra perſonas clericorum, & eorum, quæ ſpectant ad forum Eccleſiaſticum, eod. in fine.

Laicus eccleſiaſticum delictum committens ab ipſo tātum iudice Eccleſiaſtico puniri debet, num. 3.

Iudex ſecularis de crimine Eccleſiaſtico ſe ipſum intromittere non poteſt, num. 4.

Crimina quando dicantur Eccleſiaſtica, Secularia, & quando mixta, eod.

Iudex Eccleſiaſticus, & Secularis laicum in Eccleſia delinquentem, & alium offendentem punire poſſunt, num. 5.

Puniri quis poteſt varijs pœnis pro eodem delicto, quando ex eo reſultant diuerſæ ſpecies delictorum, eod.

Laicus in Eccleſiam delinquens, an & quando à iudice Eccleſiaſtico puniri poſſit, num. 6.

In delictis mixti fori locus eſt præuentioni, nu 7. & 8. in fine.

Sacrilegij crimen dicitur mixti fori, num. 8.

Sacrilegium quibus modis committatur remiſſiuè eod. circa medium.

Iudex laicus cognoſcere, & punire poteſt laicum in Eccleſia etiam contra Clericum delinquentem, num. 9.

Etiam ſtante remiſſione partis, vel Epiſcopi eodem, quæ non poteſt impedire proceſſum.

In delictis mixti fori Iudex Eccleſiaſticus, & Secularis procedere poſſunt, num. 10.

Quomodo hoc procedat eod in fine, & num. ſeq.

Iudex Secularis laicum in Eccleſia delinquentem ab ea extrahere non poteſt, ſed ad Eccleſiaſticum recurrere debet, num. 12.

CASVS C. LXXXXIV.

1 QVæritur an laicus occidens, vulnerans, vel aliter offendens laicum in Eccleſia, puniatur a iudice Eccleſiaſtico, an verò à ſeculari Cyn. in l. præſenti, C. de his, qui ad Eccleſ. confug. in ea fuit opinione, quod laicus delinquens in Eccleſia non ſit puniendus à iudice ſeculari, ſed ab Eccleſiaſtico ratione loci commiſſi delicti, qui eſt de ſua iuriſdictione, cuius reſpectu debet ſortiri forum ipſius Eccleſiæ iuxta tex. in auth. qua in
2 prouincia, C. vbi de crim. agi oport. Cōtrarium autem quod talis delinquens a iudice ſeculari, & nō ab Eccleſiaſtico puniatur tenuit Bart. in l. ſi cui, §. fin. nu. 3. verſ. quęro delictum aliquod eſt factum in Eccleſia, ff. de accuſ. adducens ad hoc l. ſi quis in hoc genus C. de Epiſc. & Cler. & ſubdēs ad idem optimè facere c. immunitatem, quod eſt vltimum extr. de immunit. Eccleſ. eādem opinionem tenuit Bal. in d. l. ſi quis in hoc genus per illum tex. nu. 1. verſ. item eſt notandū, quod iudex inquirit, & ſequuntur Abb. in d. c. fin. nu. 5. verſ. nota vltimo, & in c. inter alia nu. 29. verſ. vlterius quęritur de immunit. Eccleſ. & in c. cum ſit generale num. 27. verſ. addo etiam alium caſum de foro compet. inquiēs vbiq; hoc verius eſſe quam quod dixit Cyn. in d. l. præſenti, prout etiam dixit Salyc. in l. fideli in fine, n. 2. C. de his, qui ad Eccleſ. confug. Angel. de Vbald. in authent. vt liceat matri, & auiæ, §. fin. nu. 24. verſ. & per hoc patet, & dicit ita tenuiſſe Cyn. in ciuitate Senarum diſputando, Angel. Aretin. in tract. de malefic. in verbo, in ſcalis Sancti Petronij, nu. 1. & ibi etiam Auguſt. de Arimin. in addition. Alex. conſ. 111. ſub num. 1. poſt principium

lib. 1.

Digitized by Google

lib. 1. Salyc. in auth. ſeu conſtitutione item nulla communitas nu. 4. verſ. quæro laicus, C. de Epiſcop. & Cler. Marſil. in tract. de Bannit. in verbo Eccleſiæ n. 26. verſ. ſed ſuccedit dubitatio, Clar. dicens eſſe magis communem opinionem, & in ſtatu Mediolani obſeruatam, in pract. crim. q. 38. num. 18. verſ. vidi, Roland. à Valle latè inſiſtens conſil. 24. num. 1. & pluribus ſeq. lib. 2. Couar. lib. 2. variar. reſolut. cap. 20. quod eſt vltimum ſub num. 18. verſ. trigeſimo quinto, Vulpell. in tract. de libert. Eccleſ. in prima parte ſub num. 29. verſic. quod abſque ratione, Decian. in tract. crim. tom. 1. lib. 4. c. 17. num. 34. in quarta limitatione, & cap. 26 num. 12. verſiculo Cynus, inquiens dictum ipſius Cyn. communiter reprobari, prout etiã dicit Farinac. his iam ſcriptis viſus lib. 1. quæſt. crim. tit. de carceribus, & carcerat. q. 28. num. 62. verſic. amplia octauo, & nouiſſimè Menoch. conſil. 1000. quod eſt vltimum num. 27. verſ. ad ſecundum obiectum lib. 10. qui tamen non omnes ſupra citatos Doctores refert, & habet ſententia hæc pro ſe vltra authoritates citatas text. ſatis clarum in d. l. ſi quis in hoc genus, & optimum argumentum in d. c. fin. & vt ibi dicit Abb. num. 5. quaſi caſum expreſſum, dum tex. mandat iudicibus Eccleſiaſticis, vt denuntient tales delinquentes in Eccleſia non gaudere immunitate Eccleſiaſtica, non enim mandat illos per ipſos iudices Eccleſiaſticos puniri, quod feciſſet, ſi forum illum ſortiti fuiſſent, vt etiam nulla Abbat. facta mentione conſiderat Roland. d. conſ. 24. ſub num. 3. verſ. quarto facit, qui antea n. 2. ad idem allegat tex. bene probantem in §. verò quia vltimo in Auth. vt liceat matri, & auiæ. Nec obſtat conſideratio Cyni, quia vt dicit idem Abb. in d. c. inter alia ſub nu. 29. & in d. c. cum ſit generale ſub nu. 27. Eccleſia non habet territorium, niſi reſpectu Clericorum, & eorum, quæ pertinent ad forum Eccleſiaſticum, & ideo non impedit ſe de delictis laicorum etiã in Eccleſia commiſſis, cui rationi alia addi poteſt ex Bal. in d. l. ſi quis in hoc genus ſub nu. 2. poſt verſ. item eſt notandum, quod iudex inquirit, quod ſcilicet Eccleſiæ ſũt de territorio, in quo ſunt ſituatę quãtum ad protectionem, licet nõ quantum ad impugnationem, quod etiam patet ex latè traditis per Marſil. conſ. 32. nu. 12. & 13. poſt verſ. præterea ad corroborationem, & per Roland. d. conſ. 24. num. 6. & ſeq. verſic. nec obſtat ex aduerſo adducta fuerunt, ac per Vulpel. in loco citato d. verſ. quod abſque ratione.

3 Procedit autem concluſio iſta in delicto, quod eſt ſeculare, vt ſunt termini propoſitæ diſputationis, & vt loquuntur doctores citati contra Cyn. & ſpecialiter, & expreſſim Abb. Decian. & Menoch. in locis allegatis, ſecus autẽ ſi delictũ eſſet mere Eccleſiaſticũ, quia tunc non a Iudice ſeculari, ſed ab Eccleſiaſtico puniẽdus eſſet delinquens, vt præfati ſcribentes ſentiunt, & nominatim exprimit Decian. d. c. 17. ſub d. nu. 34. inquiens hoc caſu ſaluari poſſe dictũ Cyn. in d. l. præſenti, & ante eum Salyc. in d. auth. item nulla communitas nu. 3. verſ. quæro an requiſitio, & Afflict. lib. 1. conſtit. regni, rubrica 5. de crim. ſacrileg. in Conſtit. multæ leges ſub num. 9. in fine, verſ. ſed ſi delictum, & eſt regula generalis, quod de crimine mere Eccleſiaſtico iudex ſecula-
4 ris ſe intromittere non poteſt, vt per Abb. in d. c. cum ſit generale num. 30. & 31. verſic. ſed vt habeatur, vbi etiam declarat, quæ dicantur crimina mere Eccleſiaſtica, quę mere ſecularia, & quę mixta, & dicit Alberic. de Roſate in tract. de Statutis lib. 3. quæſt. 43. quod iudex Eccleſiaſticus in talibus criminibus Eccleſiaſticis poteſt capere, & punire laicum, quia ratione delicti eſt effectus de foro Eccleſiæ, & ad hoc inuocare brachium ſeculare reprobata opinione tenentium, quod ſolum per cenſuram Eccleſiaſticam poſſit compellere laicum.

5 Hinc eſt, quod cum laicus vt ſupra laicum offendẽs in Eccleſia dicatur vltra crimen principale cõmittere etiam Sacrilegium, eo quod violauerit immunitatem Eccleſiæ delinquẽdo in ea, & maximè ſi eam ſanguinis effuſione polluerit, iudex Eccleſiaſticus pro d. Sacrilegio eum punire poterit, etiam quod de delicto principali a ſeculari Iudice punitus fuerit, tenetur enim duplici pęna, vna ſcilicet ciuili pro ipſo delicto principali, & hæc imponitur per iudicẽ laicum, altera Eccleſiaſtica pro Sacrilegio, quę infligitur per iudicem Eccleſiaſticũ, nec iuri repugnat, quod quis pro eodẽ delicto varijs pęnis puniatur, quando ex eo plures diuerſæ reſultant delictorũ ſpecies, ita pũctualiter dicit Abb. in d. c. inter alia ſub nu. 29. verſ. ego ſic diſtinguerẽ, & in d. c. fin. ſub n. 5. verſ. credo tamen, & nu. ſeq. extr. de immun. Eccleſ. cũ quo trãſeunt Ang. de malef. in d. verbo, in ſcalis S. Petronij poſt princ. ſub nu. 1. verſ. & iſto caſu, Couar. d. c. 20. d. verſ. trigeſimoquinto in fine, Marſ. in d. verbo Eccleſiæ ſuo nu. 26. verſ. quod verum intellige, & eſt de mente Auguſt. de Arim. in addit. ad Ang. loco citato poſt principium, dum videtur approbare diſtinctionem Abbatis in locis relatis, & coploſè oſtẽdit ita conſulendo Roland. d. conſil. 24. num. 9. & ſeq. verſ. verum præmiſſis non obſtantibus lib. 2. & voluit etiam Ales. d. conſil. 111. ſub num. 2. circa me d. verſic. vel ſecundo reſpondetur lib. 1. & diffusè tradit Afflict. in d. Conſtitutione multæ leges num. 7. & ſeq. verſ. ſed iuxta hoc quæro, & nouiter Farinac. ſequens Abb. & Didac. d. q. 28. ſub d. nu. 62. ad finem, verſ. bene verum eſt, ac Vulpell. in d. verſic. quod abſque ratione, in quo tamen videnda ſunt, quæ ſtatim dicentur in verſ. Aduerte tamen, & maximè circa præuentionem.

6 Eadem ratione videtur, quod dictum Cyn. ſaluari poſſit, quando laicus delinquit in Eccleſiã, puta ipſam collectando, vel bona ipſius rapiẽdo, nam tunc ratione ſacrilegij punitur a iudice Eccleſiaſtico, vt inquit Abb. in d. c. cũ ſit generaliter ſub nu. 27. verſ. nec obſtat gloſ. extr. de foro compet. qui ita intelligendam eſſe ait gl. in Auth. ſeu in Conſtitut. item nulla Communitas, C. de Epiſc. & Cleric. quæ redacta ad tex. inquit, quod in his caſib. laicus ratione delicti eſt de foro Eccleſiæ, & eum videtur ibi ſequi Caſtr. legens d. auth. cum l. 1. ſub n. 8. verſ. in auth. item nulla, & tradit ibidem Salyc. num. 3. verſ. quęro an requiſitio, intelligens gloſ. procedere in delictis Eccleſiaſticis, de quibus mentio habẽtur in illo textu, qui loquitur de imponẽte collectas bonis Eccleſiarum, vel perſonarum Eccleſiaſticarum, vel earundem bona inuadente, quia propter aliud delictum quis nõ ſortitur forum Eccleſiæ, niſi in ſubſidium cum actor iuſtitiam non poteſt habere in foro ſeculari iuxta c. nouit cũ ibi notatis extra de iudic. idem notat Roland. d. conſ. 24. ſub n. 8. verſ. ſimiliter non obſtat, aiens poſt Salyc. vt ſup. relatum, quod vel d. gl. vera non eſt, vel intelligi debet quando quis deliquit in Eccleſiã ipſam collectando, vel aliter bona ipſius rapiendo, prout dicitur in textu, & iſtud eſt, quod voluit Decian. in d. c. 17. limit. 4. ſub num. 34. ante medium, vbi formaliter dicit, quod illud dictum Cyni in d. l. præſenti, C. de his, qui ad Eccleſ. confug. poteſt ſaluari in delictis Eccleſiaſticis, vel quæ ſiunt Eccleſiaſtica ipſo facto, vt

Digitized by Google

in ſurripiente rem ſacram, vel aliam è loco ſacro, vel etiam in mixtis, ſi iudex Eccleſiaſticus præuenit ſecularem.

7 Aduerte tamen, quod & in prędictis duobus caſibus videtur, quod etiam iudex laicus poſſit procedere, ſicut & Eccleſiaſticus, & propterea, quod ſit inter eos locus præuentioni, quaſi quod ſint delicta mixti fori, & ita probat meo iudicio ſatis apertè text. d. cōſtitutioris item nulla communitas, vbi ſupponuntur tranſgreſſores requiſitioni Eccleſiæ, vel imperij disiunctiuè, & æqualiter per alternatiuam in illis verbis, quod ſi fecerint, & requiſiti ab Eccleſia vel imperio emendare contempſerint, & ita d. textum ponderare videtur Salyc. ibi in verſ. quæro an requiſitio, quem etiam adducit Rolād. d. cōſ. 24. n. 3. verſ. 3. accedit idē probat tex. in l. ſacrilegij pœnā, ff. ad leg. Iul. peculat. vbi ꝙ templa manu facta frangentes, vel dona Dei noctu auferētes, tanquam Sacrilegi per iudicē ſecularem, vel viui exuruntur, vel furca ſuſpendūtur, aut ad beſtias condēnantur, quem tex. ad hoc citauit Roland. d. conſ. 24. nu. 4. verſ. penult. confirmatur & de eo ēt meminerūt Afflic. in d. conſtitut. mulitæ leges ſub nu. 5. in fin. verſ. facit ad hoc, & Dec. d. c. 26. ſub nu. 1. verſ. ſimiliter dicimus, & dicit Additio marginalis ad dictam legem in meo libro hæc formalia verba; Adde quod non tantum procōſul idest iudex laicus, ſed Eccleſiaſticus de ſacrilegio cognoſcit, & allegat d. cap. cum ſit generale, & d. l. ſi quis in hoc genus cum vtrobiq; notatis, & meam hanc ſententiam admittit Decian. d. cap. 26. num. 20. verſiculo, contra derobantes, vbi vult vtrunque iudicem procedere contra derobantes Eccleſias per tex. cum ibi notat. per ſcribentes in d. c. cum ſit generale, ad quem ēt ſe remittit Caſtr. ſup. citatus in d. Auth. item nulla Cōmunitas, & melius ſeruit Clar. in pract. crim. quæſt. 37. n. 6. verſ. vlterius quæro, vbi relata opinione tenentiū, ꝙ crimē Sacrilegij ſit Eccleſiaſticū & quod propterea eius cognitio & punitio ad ſolum Eccleſiaſticū pertineat, tandē firmat eſſe mixtū poſſeq; ideo tām à laico,
8 quā ab Eccleſiaſtico cognoſci & puniri, & quod plus eſt teſtatur in ſtatu Mediolani de conſuetudine de eo cognoſcere iudices ſeculares, nō autē Eccleſiaſticos, refertque Milleum aſſerentem idem ſeruari in Regno Franciæ ſeq, feciſſe ſuſpendi quendā, qui abſtulerat ab Eccleſia vas ſacræ Euchariſtiæ, meminiq; ego pluribus vicibus in diuerſis Italię regionibus fuiſſe inquiſitos, & punitos per iudices ſeculares eos, qui ab Eccleſiis, vel aliis locis piis furto ſubtraxerant res ſacras, vel alias, cum & tunc committatur Sacrilegiū, prout & multis aliis modis, de quibus plenè loquitur Afflict. in d. cōſtit. multæ leges in 1. not. n. 3. & ſeq. verſ. ſed iuxta hoc vtiliter quæro, nō tamen dico, quòd ſæculares tantū procedant, nec de hac conſuetudine atteſtor, quia cū ſecundū opinionem meam, & Eccleſiaſtici poſſint procedere de iure, placet mihi credere, quod & ipſi, niſi præueniantur à ſecularibus procedant, quàm conſiderationem aduerſus Clarū inueni poteſt hæc ſcripta facere Proſper. Farinac. lib. 1. q. crim. tit. de inquiſ. quæſt. 8. in 7 limitat. ſub n. 132. ad finē verſ. & licet è cōtra, vbi amplius inquit Milleum non dicere, quod ſolus iudex ſeculari procedat, ſed imò quod & Eccleſiaſticus, licet ſub ſat ſe condemnaſſe illū furem vaſis ſacris modo relato per Clarū, quod & Farinac. conſentit, & ego pariter, quia cū ſit crimen non mere Eccleſiaſticū, ſed mixti fori, potuit iudex ſecularis in illo procedere, ſicut & pōt Eccleſiaſticus, & laſ̄atus ſū habere in hoc locū non leuem, ſatis autem mihi eſt, quod vterque iudex procedere poſſit in hoc ſacrilegii crimine, & ſic etiam laicus, quod vltra allegatos per Clarum volunt expreſſe Bal. in d. l. ſi quis in hoc genus nu. 1. verſ. nota, quod pōt iudex, & Angel. eius frater in Auth. vt liceat matri & auię d. §. fin. n. 34. verſ. & per hoc paret, Afflict. in d. conſtitut. multæ leges in 2. not. n. 6. verſ. ſecundo nota in princ. Dec. d. c. 26. in princ. Farin. d. quæſt. 8. n. 132. verſ. limita ſeptimo in princ. qui teſtatur de communi, & Roland. d. conſ. 24. n. 13. & 14. verſ. quæ tamen ſupradicta ſunt, vbi propterea tradit, quod ea, quæ dixerat ſuperius, & de quibus nos fuimus loquuti in proximo præcedenti verſiculo incipiente hinc eſt, videlicet de laico in Eccleſia offendēte laicū, puniēdo ab vtroq; iudice, de principali delicto, ſcilicet à Seculari, & de ſacrilegio ab Eccleſiaſtico procedunt, quando ſecularis procedit de delicto principali tātū, & Eccleſiaſticus de ſacrilegio, ſecus aūt quando ſecularis incępiſſet procedere, & de offenſione, & de ſacrilegio, quia cū Sacrilegiū ſit mixti fori & in quo ipſe ſecularis eſt ita cōpetēs, ſicut Eccleſiaſticus, fuiſſet locus prǽuētioni, & propterea Eccleſiaſticus non poſſet procedere contra delinquentem in Eccleſia, & illum punire de Sacrilegio, ſequitur Vulpel. ſub d. nu. 26. d. verſ. quod abſque ratione non dicitur in fine.

9 An autem procedat concl. noſtra principalis etiam ſi laicus in Eccleſia delinquat contra clericum, maius videtur dubiū; Nam quod hoc caſu Eccleſiaſticus tantum procedat, voluit gl. in d. auth. item nulla communitas, per quam ibi Caſtr. eam legendo cum l. 1. nu. 8. generaliter, & indiſtinctè dixit, quod laicus delinquens in Eccleſiam, vel in Eccleſiaſticam perſonam efficitur de furo Eccleſiæ, quod dictum gl. rationibus corroborat Guid. Pap. deciſ. 562. vtrum officialis in princ. n. 1. & dixi ſupra caſu 3. n. 1. & 12. Cōtrarium tamen quod adhuc talis delicti cognitio, & punitio ad iudicem ſecularem ſpectet, innuit text. in d. l. ſi quis in hoc genus C. de Epiſcop. & Cleric. vbi ſiue Sacerdotibus, ſiue alicui loco religioſo irrogetur iniuria aliqua, præſes & ſic iudex ſecularis capitali ſentētia delinquētes puniet, & alius text. in d. auth. item nulla cōitas, *eod. tit. vbi* qui illicitam impoſitionem poſuerit aduerſus Eccleſiā, vel Eccleſiaſticam perſonā, vel bona Eccleſiæ, vel Eccleſiaſticæ perſonæ rapuerit, vltra tripli refuſionem per iudicem ſecularem banno imperiali punitur, & hanc ſentētiam in indiuiduo tenuit Bald. in d. l. ſi quis in hoc genus n. 1. verſ. nota quod poteſt iudex, aiens, quod iudex ſecularis inquirere de quolibet Sacrilegio, & per hoc vbicūque offenditur perſona Eccleſiaſtica, habet locum proceſſus inquiſitionis, quod inferius nu. 7. verſ. item illa lex eſt in argumentū, vult procedere etiam, ꝙ pars remittat iniuriam, faciendo concordiam, vel pacem, quia non per hoc iudex ſecularis debet deſiſtere, ab inquiſitione, & punitione, ſubditq; ex hoc ſequi, ꝙ de iure in præiudicium Reipublicæ offenſus nō poteſt renuntiare proceſſui inquiſitioni, & impedire iudicem quin procedat, & ad ſententiam veniat, quod dictum ſequitur Roland. d. conſ. 24. n. 11. dicēs, generaliter, ꝙ iudex laicus punit de delicto in clericū, vel in Eccleſiā commiſſo, etiam ſi Epiſcopus remittat faciendo pacē, vel concordiam cum delinquente, eandem concluſionem tenuerunt expreſſè Angel. de malefic. in d. verbo in Scalis Sancti Petronii in princ. & Menoch. d. conſ. 1000. n. 27. verſ. ad ſecundum obiectum, & dicit Theſaur. deciſ. Pedem. 224. baculo aliquem percutiēs n. 2.

& 3.

& 3. verſ.augetur tamen hęc pœna,quod cum quidam laicus percuſſiſſet baculo quendam Præpoſitum, ſeu Guardianũ Monaſterij S.Frãciſci de ciuitate Cherij in clauſtro ipſius Monaſterij,Senatus illum condemnauit ad triremes per quinquenniũ,& ſententia fuit exequuta,& licet nõ diſputet articulum,illum tamen præſuppoſuit pro abſoluto ad fauorem fori ſecularis, & allegat ſimpliciter d.l.ſi quis in hoc genus,nec Senatus delinquentem cõdemnaſſet,ſi cognitio, & punitio ad ipſum nõ ſpectaſſet,& ego,vt verum ingenuè fatear,vidi multoties per ſeculares iudices procedi,& ad ſententiã condemnatoriã deueniri contra laicos offenſores clericorum etiam in Eccleſia,abſque eo,quod fuerint per Epiſcopos,vel eorum Vicarios impediti,& ipſe etiam non ſemel ita ſeruaui, nec vnquã ab aliquo impeditus extiti. Benè verum eſt,quod cum delictũ ſit mixti fori

10 reſpectu Sacrilegij per laicum commiſſi tam ratione perſonæ offenſæ,quam loci commiſſi delicti iuxta tradita per Afflict.in d.conſtit.multę leges in 1.not.ſub n. 3. & ſeq. & Eccleſiaſticus iudex procedere poteſt, & punire per.ea, quæ diximus ſup. verſic. hinc eſt,& per tex.cum ibi not.in d.l.ſi quis in hoc genus,C.de Epiſc. & cleric.vbi præcipuè hoc notat Caſtr.nu.4.verſ.item nota, ibi,nec expectet,qui benè loquitur,& propterea cum vterque iudex procedere poſſit,quando agitur ad pœnam corporalẽ, eã imponet ſolus iudex laicus,quia clericus non poteſt imponere pęnam ſanguinis,quãdo verò agitur ad pęnam excommunicationis,vel ſimilis, ſolus Eccleſiaſticus eam imponet,cum eius incapax ſit laicus,& ſi agitur de pęna pecuniaria, vel alia ſimili,v-

11 terque poterit procedere, & erit in electione accuſatoris,coram quo accuſet,vel altas locus erit præuẽtioni,ita notauit Decian.d.c.26.n.1.in princ.& ad mediũ verſ.item ſi aliqua irrogetur iniuria Sacerdotibus, nec diſſentit poſtea num.22. verſ.item offendens Clericos, dum ſimpliciter vult offendentes Clericos, vel Eccleſias, aut Miniſtros ſacros poſſe per vtrumque iudicem puniri per notata in d. l. ſi quis in hoc genus, & quod hoc caſu vterq; iudex poſſit cognoſcere,& punire delinquentẽ,& locus ſit inter eos pręuentioni tenet Guido Pap.d.deciſ.562.nu.2.& 3.aſſerens ita terminatum fuiſſe per Parlamentum Grationopolis in pręſentia iudicis Eccleſiaſtici,& hunc refert Clar.in pract.crim.q. 36.nu.47.verſ.quęro quid ſi per laicũ,vbi etiam adducit Papon.dicentem ita quoq;iudicatum fuiſſe in parlamento Gratiano,ſubdit tamẽ Clar. magis ſibi placere,quod vterque iudex procedat, & vterque condemnet,cũ vterque ſit offenſus, Eccleſiaſticus ſcilicet quoad pœnas ſpirituales,ſecularis quoad temporales fiſco applicãdas, quarum vna alteram non tollit,ſecundum quod inquit ſe obſeruaſſe Amad.in tract.de Sindic.nu. 179. verſ.ſed quæro incidẽter,vbi hanc partem tuetur multa pro illa allegans, & aiens eſſe menti tenendum, quia habuit de facto Tuderti, & Aſculi,in quibus locis Epiſcopus proceſſit cõtra percutientem Clericum, & ipſe etiam ad pęnam fiſco applicandam, & nuper his ſcriptis inueni Farinac.d.tit.de inquiſit. d.q.8. nu.153. ſimpliciter,& remiſſiuè in hoc citantem Clarum ſupra relatum,nec aliud dicentem.

12 Illud autem ſciendum eſt, quod in caſibus, in quibus iudex ſecularis procedere poteſt contra delinquentem in Eccleſia, non licet ipſi iudici talem delinquẽtem ab ea eſtrahere, ſed ad Epiſcopum debet recurrere, qui dictum malefactorem capiat, & ſibi tradat,vt poſt Salyc.Ang.de maleſ.Auguſt.de Arim.& plures alios tra-

dit Roland.d.conſ.34.ad finem num.15.& ſeq.quibus additur Decian.d.c.17. ſub num.34. in 4.limit.in fine, verſ. aduertendum tamen.

E P I T O M E.

Quod iudex accipiens mutuo pecuniam a litigatore incidit in crimen corruptelæ, & de barataria punitur, & idem ſi eam gratis recipiat a fœneratoribus, vel alijs eam ſub vſuris cambijs, vel intereſſe dare conſuetis,& quid ſi eam ſic accipiat ante motam litem, vel poſt ſententiam latam.

S V M M A R I A.

Iudex pecuniam mutuo à litigante recipiens exilij pœna puniri debet,num 1.

Pecuniæ appellatione omnis vtilitas continetur,num.2.

Iudex temporalis pecuniam etiam fœnebrem à ſuppoſitis eius iuriſdictionis accipere prohibetur,num.3.

Iudex à fœneratore gratis pecuniam mutuo recipere prohibetur, num.4.

Ampliatur etiam quod non ipſe,ſed eius familiares de ipſius tamen conſenſu talia peregiſſent,num.5.

Proceduntque etiam ante motum iudicium,ſi tamen prætextu litis futuræ ſequantur,num.6.

Iudex lata ſententia pecuniam à litigante accipiens puniri an poſſit.num.7.

Et vtrũ data præſumatur prætextu litis præteritę,necne,eod.

Sententia pretio,& per pecuniam lata eſt nulla,num.8.

CASVS C. LXXXXV.

1 IVdex accipiens pecuniã mutuo ab eo,qui corã ipſo litigat,incidit in crimẽ corruptelæ,& puniri debet pęna exilij,vt eſt text. in l.quiſquis,C. ſi cert.pet. & ibi ſcribentes notant,& in ſpecie Bald.in princ.dicens expreſsè, quod in officiali pecuniam recipiẽte barataria præſumitur licet accipiatur ex titulo mutui, ſequitur Amod.Iuſt.in tract.de Synd.ſub n.166. verſ.item ſi accepit pecuniã ad fin.& n.175.in princ.verſ.in contractibus autem,& circa med. verſ. & ratio quare prohibentur officiales,idem voluit ipſe Bal.in l.1.per illã tex. ff.de calumn.in 4 not. nu.4.vbi dicit,quod ſi quis mutuat. pecun. Officiali,dicitur eum corrũpere,quia iſta eſt corruptela quædam, & idẽ eſſe inquit in alijs rebus, quia appellatione pecunię venit omnis vtilitas,vt pro-

2 bat illa l.1.§.fin.& ibi etiam notat gl.alia iura adducẽs in verbo pro pecunia,& Bal. in vtroque loco ſequitur Paris de Put. in tract. de Synd. in verbo Barataria c.1. ſub nu.4. in fine, verſ. in Officiali,& latius,& melius in verbo corruptio c.3.incip.an ſi tempore ſentẽtiæ col. 3. nu.1. verſ.an mutuans idem poſt prædictos ſequitur Thom.Gram.conſ.crim.35. n.8. verſ.item cõmittitur hoc crimen,& poſt eum Port.Ianul.conſ.94. viſo proceſſu nu.9.& hoc notandũ eſt,quia vidi Florentiæ extraordinariè puniri quendã,qui ab inquiſitus per ipſum pro contrauẽtione banuimentorũ ſuper Annona publicatorum mutuo receperat varias pecuniarum ſummas, conſtituẽdo ſe eorum debitorem pro quantitatibus receptis per chirographum propria manu confectũ, & rectè,quia ab huiuſmodi mutuo abſtinendũ eſt,

3 cũ legi adeò ſuſpectum ſit, vt generaliter prohibitum ſit iudicibus, tẽporalibus tamen,& non perpetuis mutuo à ſuppoſitis iuriſdictioni eorũ pecuniam etiam fœnebrem accipere d.l.quiſquis C.ſi cert.pet.& ibi gl. & Bald. in princ.& Amod.Iuſtin.de Syndic.num.175. in princ.& in d.verſ.ratio quare prohibeatur officiales.

4 Et dicit Paris de Put. in d.verbo corruptio loco citato idem eſſe, ſi iudex à fœneratore gratis pecuniã mutuo recipiat per l.quin etiam,ff.de calumniat.quę ſatis clarè id probare videtur,maximè iũctis ibi notatis per gl. & Bal.quod & voluit Amod.Iuſtin.de Syndic.ſub d.n. 166. verſ.item ſi accepit pecuniam, vbi ait,quod hoc caſu ſi ſequatur ſententia ad fauorem fœneratoris etiã iuſta,iudex nihilominus dicitur cõmittere baratariam, quia videtur eam dediſſe ob commodum,& quia abſtinendum eſt nõ ſolum à malo, ſed etiam ab omni ſuſpicione mali,& allegat Bal.in l.venales,C.quãd.prouocar.non eſt neceſſ.vbi num.5.ait,quod iudex dicitur corruptus, ſi pecuniã mutuo gratis recipiat à fœneratore per d.l.quin etiam,ff.de calumniat. Caueat ergo iudex ne gratis mutuo accipiat pecuniam ab Hæbreis litigantibus, qui eam ſub vſuris concedere ſolent, vel à Campſoribus,ſeu Bancherijs, qui eam ſub cambijs, & recambijs dare conſueuerunt, quia puniri poſſet per prædicta; Imò etiam abſtineat ab eiſdem recipere etiã ad vſuram, vel ad cambia, & recambia, ſi non ſit officialis perpetuus,ſed ad tempus tãtum per d.l.quis quis & tradita ſuperius.

5 Et procedunt omnia prædicta ne dum quando officialis ipſe recipit pecuniam mutuo vt ſupra, ſed etiam quando non ipſe, ſed eius vxor, filius, vel alius de eius familia recipit ipſo conſentiente, quia eodem modo tenetur,ac ſi ipſemet recepiſſet vt in d.l.quin etiam in fine,ff.de calumniat. & tradit Port.Imol.cõſ.94.ſupra allegato num.10.

6 Et non ſolum habent locum pendẽte lite, vt dictum eſt,ſed etiam ante motum iudiciũ, ſi prætextu talis futuræ cauſæ iudex,vel aliquis eius familiaris,eo conſentiente mutuo pecunia accipiat à litigante vt ſup. nam adhuc locus eſt pęnę prędictę,ita tenet Amod.Iuſt.ſub d.n.166.verſ.item ſi accipiat pecuniam per tex.in l.1. §.hoc autem iudiciũ,verſ.qui autẽ,ff.de calumniat.vbi etiam gl.allegat in argumentum l.iurigentium,§.ſed ſi fraudãdi cauſa,ff.de pact.in dubio autẽ ad coniecturas erit recurrendũ ex quibus colligatur an ob futuram litem,an aliter mutuum factum fuerit, vt ſtatim dicam.

7 Et idem crederem eſſe etiam poſt latam ſentẽtiam, vbi prætextu præteritæ litis id factũ diceretur propter rationis idẽtitatẽ, & ita forſan in dubio pręſumeretur, quia negari non poteſt,quin ex hoc magna pręcedẽtis cõuẽtionis oriatur ſuſpicio,a qua (vt diximus) omnino abſtinendũ eſt,in quo tamẽ contrariũ colligitur ex Felyn.in c.tua nos col.1.ſub num.5.in 2.limit.extr.de Simon.vbi inquit,quod ſi pecunia data ſit iudici per litigãtem poſt latam ſententiã, ſi pactum aliquod præcedens non probetur, ſententia non erit nulla, prout eſt
8 omnis ſententia per pecuniam lata iuxta l.venales, & ibi not. per Dec. C.quando prouocar.non eſt neceſſ. Nec iudex poterit puniri de barataria,ſed meo iudiciũ non caret difficultate, quia apud bonos viros non trãſiret ſine ſuſpicione, & propterea hoc totũ iudicis arbitrio relinquerem habita ratione ſummæ mutuatæ,& commodi inde percepti, & qualitatis perſonarum, ac quantitatis temporis poſt finitam cauſam decurſi.

E P I T O M E.

De matrimonio inter raptorem, & raptam ſequuto,an liberet raptorem in terris imperij à pœna iure communi, vel municipali impoſita raptoribus, ſaltem vbi raptum præceſſerint ſponſalia per verba de futuro, & quid in ſimplici ſtupro, quod minus eſt raptu, & an ſuper dictis ſponſalibus ſtandum ſit confeſſioni ipſorum viri,& mulieris,vel aliter de eis ſit probandum.

S V M M A R I A.

Matrimonium inter raptorem, & raptam de iure ciuili contrahi non poteſt, num.1.

Contrarium diſponitur de iure canonico,eod.

Ius canonicum vbi agitur de re ſpirituali, vbique locorum ſeruandum eſt,num.2.

Matrimonium cum rapta contractum ita demum valet,ſi ipſa priſtinæ libertati reſtituta conſenſerit matrimonio,3.

Statutum in matrimonio per filiumfamilias contrahendo requirens conſenſum parentum,vel abſque illo nubenti pęnam imponens non valet,num.4.

Matrimonium inter raptorem,& raptam contractum à pœna raptus liberat,num.5.

Quomodo procedat hoc num.6.vbi pulchrè.

Raptus pœna de iure ciuili impoſita temperari debet, vbi de voluntate mulieris raptæ, ac parentum contrahitur cum raptore matrimonium,num.7.

Sponſalia raptum præcedentia raptorem à pęna raptus excuſant, num.8.

Raptoris & raptæ confeſſioni ſtandum,an & quando ſit circa ſponſalia, & tractatum matrimonij ante raptum inter eos inita,num.9.& 10.

Matrimonia clandeſtina contrahi non poſſunt,& ſic contracta irrita ſunt, num.11.

Stupratoris confeſſio, ac etiam mulieris aſſerentium matrimonium inter eos ante copulam contractum,ipſos à pœna ſtupri liberat,num.12.

Sponſalia ante ſtuprum contracta,matrimonio poſtea ſequuto,ab omni pœna raptus liberant,num.13.

Potiſſimum ſi adeſt paritas perſonarum alias punitur ſtuprator ipſius iudicis arbitrio,num.14.

C A S V S C. LXXXXVI.

1 Licet de iure ciuili raptor non poſſit contrahere matrimonium cum rapta per tex.in l.vnica,C.de raptu virgin. & ibi omnes ſcribentes notant, tamen ſecus eſt de iure canonico, ſecundum quod valet matrimonium contractum inter raptorem, & raptam, vt in c.fin.extr.de raptor.vbi etiam doctores tradunt,& vltra eos Cępol.conſ.crim.56.ſuper quærela raptus n.8. verſ.item hoc videtur Marſ. in d.l.vnica nu.228.verſ. nota etiam ex hac lege,Boſſ.in pract.crim.tit. de rapt. mulier.ſub n.17.& 18.poſt verſ.intellige tamen,Franc. Marc.deciſ.2.nu.3.in 1.par.Don Ludou.de Peguer.in ſuis deciſ.ſeu quæſt.crim.c.42.nu.1.2.Afflict.lib.1.cõſtit.regni rubr.19.de raptu,& violent.monali illata in conſtitut.ſi quis rapere q.6.n.14.Clar.dicens ita communiter teneri in §.raptus num.7.verſ.quęro modo,& expreſſum eſt hodie verbis apertiſſimis per Sacroſanctum Concilium Trident.ſeſſ.24.de reform.matrim.c. 6. incipiente decernit Sancta Synodus, quod quidem ius canonicum ſeruandum eſt etiam in terris quoad tẽ-
2 poralem iuriſdictionem ſuppoſitis imperio, cum matrimonium ſit vnum de ſeptem Sacramentis Eccleſiæ, & ſic agatur de re ſpirituali,vt voluit Marſ.Boſſ.& Afflict.vbi ſup.& Cępol.d.conſ.56.nu.19.verſ.præterea poſito,ac Peguer.d.c.42.ſub nu.2.verſ.& quamuis,& n.5.verſ.ſed his non obſtãtibus,& dicit Boſſ.quod iſto caſu vt matrimonium legitimè procedat, rapta non
3 eſt retinenda ſub poteſtate, & cuſtodia raptoris, ſed eſt reſtituenda priſtinæ libertati, & nedum eius voluntas, ſed & parentum concurrere debet, quod vltimum

etiam

etiam voluerũt Caſtr. in l. raptores ſub nu. 5. C. de Epiſcop. & cleric. Cępol. ſub d. nu. 19. & videtur colligi ex verbis d. c. fin. in vltimis verbis, de quo tamen parẽtum conſenſu curandum amplius non videtur, cum habeamus claram Concilij Tridentini diſpoſitionem in d. c. 6. de qua meminit Peguer. vbi ſupra nu. 2. in fine, verſ. hæc tamen, vbi formaliter dicitur, quod ſi rapta à raptore ſeparata, & in loco tuto, & libero conſtituta, illũ in virum habere cõſenſerit, eam raptor in vxorem habeat, adeò quod ſolius mulieris priſtinæ libertati reſtitutæ volũtas ſufficere videtur, & maximè quia regulariter nõ exigitur talis parentũ conſenſus, & ſine eo filia
4 poteſt matrimonium contrahere, nec valet ſtatutũ aliter diſponens, vel mulieri abſque illo nubenti, pœnam aliquam imponens Alex. conſ. 1. num. 20. verſ. alia ratione lib. 3. Dec. in l. nuptias nu. 9. & 12. ff. de regul. iur. & adeſt Concilium Tridentinum d. ſeſſ. 24. de reform. matrim. cap. 1. vbi anatemate damnantur, qui falſo affirmant matrimonia à filijs familias ſine conſenſu parentum contracta irrita eſſe, & parentes ea rata, vel irrita facere poſſe.

5 Quod quidem matrimonium, vt ſupra poſt raptum inter rapientem, & raptam ſequutũ tantæ eſt efficacię, vt ipſum rapientem ab omni raptus pęna liberet, vt per Caſtr. in d. l. raptores n. 5. C. de Epiſc. & Cler. dicẽtem, quod per hoc ſequens matrimoniũ raptor euitat pęnã legalẽ, ſeu ciuilem etiam in terris imperij, quia ius canonicum potuit in hoc mitigare pęnam legalem, ſicut in multis alijs corrigit ius ciuile, & ita inquit conſuluiſſe, & quod per illud cõſilium ille euaſit mortem in ciuitate Mantuæ, quod dictum refert Cępol. d. conſ. 56. ſub n. 8. poſt verſ. item hoc videtur, & idem tenuit Auguſt. de Arimin. in addition. ad Angel. de malef. in verbo, *che hai adulterato la mia donna*, num. 57. verſ. an autem per ſequens matrimoniũ, inquiens eſſe notãdum, quia habuit de facto, & obtinuit, non tamen meminit de Caſtr. & Cępol. Clar. in d. §. Raptus num. 8. referens Gomez atteſtantem ſe ita in facto iudicaſſe, Petr. Garz. à Toleto in ſuis deciſionibus extrauagantibus deciſ. 96. per totam, qui ex aliorũ relatione ſic fuiſſe iudicatum dicit, & poſt illos Peguer. d. c. 42. nu. 3. & 4. verſ. & raptorem, & verſ. ex quibus inſero, & cum his concordat Afflict. in d. conſtitut. ſi quis rapere q. 6. nu. 14. & 15. ex mente quorundam aliorum doctorum, In terris autem Eccleſiæ in temporalis ſubiectis, res omni caret difficultate, quia in illis ſeruandum eſt ius canonicum in eo, quod diſcrepat à ciuili, cui in ſuo territorio derogare poteſt, vt per Caſtr. in d. l. raptores, num. 5. & per Peguer. d. c. 42. ſub nu. 5. poſt verſ. ſed his non obſtantibus, & pulchrè per Corn. conſ. 80. nu. 3. & 4. lib. 2. & eſt de mente aliorum ſup. relatorum, & in his propterea non cadit diſputatio noſtra, ſed tantum in locis imperio, vel alteri domino temporali ſuppoſitis.

6 Sed hoc non placet Claro in loco citato, licet dicat quod quidam Cęſar Moſcatus, qui puellam, quam violauerat, vxorẽ duxit, fuit per Senatũ Mediolani abſolutus, & ſubdit audiuiſſe in cõtingentia facti plerunque contrarium iudicatũ fuiſſe, & in Regno Hiſpanię quẽdam poſt contractum matrimonium cum rapta iuſſu Regis fuiſſe decapitatum, vt refert Afflict. d. q. 6. ſub n. 15. ante finem, verſ. ego audiui, dicens tandem Clar. quod quicquid ſit de pęna corporali, indubitanter pœna confiſcationis bonorũ, quæ applicatur fiſco temporali, locum habet contra raptorem non obſtante matrimonio etiam de iure canonico ſecũdum opinionem gloſ. in c. cum ſecundum leges in verbo, certoque caſu de hęret. in 6. quam cõmuniter approbatã dicit Franc. Marc. deciſ. 2. ſub nu. 3. verſ. verũ tamen adhuc in prima parte, quæ etiam ad verbum repetita legitur in 2. part. deciſ. 462. & ratio eſt, quia cum bona raptoris, & conſortium acquiſita per mulierẽ raptam matrimonio poſtea contracto inter ipſam, & raptorem amittãtur, & certo caſu ad fiſcum deferantur, vt in d. c. cum ſecũdum leges, quando ſcilicet non ſuperſunt mulieris parentes, vel aliquis ex eis, vel ſi ſuperſunt, matrimonio cõſenſerint, vt ibi declarat gloſ. & habetur in auth. de rapt. mulier. quæ rapt. nub. ad finẽ, §. ſancimus, & pulchrè tradit Decian. in tract. crim. lib. 8. c. 6. nu. 4. verſ. non potuit tamen tomo 2. licet ſecundum ius canonicum teneat matrimonium, pęna tamen ciuilis legis locum habet, in ijs, quæ nõ ſunt de temporali iuriſdictione Eccleſię, cũ enim mulier tractet de lucro captando, non de diminutione patrimonij ſui, & pęna illa per legem ſibi obueniat, videtur quod eadem lex eo, quod confert, priuare poſſit, quaſi quod ſub cõditione dederit, ſi raptori nõ nubat, vt in d. gloſ. habetur, vbi etiam propterea dicitur, quod ſecus fortè in alia pœna, quæ conſiſteret in alio, quod lex ipſa non contulit, quã opinionem videtur approbare Afflict. d. q. 6. num. 15. circa med. verſ. reperio Salyc. Et quãuis non deſint, qui hoc caſu contrarium teneant, & velint pęnam hanc amiſſionis bonorum per raptam acquiſitorũ ex lege ciuili impoſitam iure canonico locum non habere, ne liber mulieris conſenſus ad matrimonium timore talis amiſſionis impediatur, vt per Dec. in l. nuptias ſub nu. 12. in fine, ff. de reg. iur. & per alios adductos per Peguer. d. c. 42. ſub nu. 2. poſt verſ. & quamuis ſuper his, tamen in puncto iuris verior videtur opinio, quod non obſtante matrimonio locum habeant in terris non Eccleſię, ſed imperio, vel alij domino tẽporali ſubiectis omnes pęnæ à ciuili lege, vel locorũ ſtatutis impoſitę contra raptores, vt ex pluribus probat contrarijs etiam reſpondendo Peguer. vbi ſup. ſub n. 5. & ſeq. vſque ad finem, verſ. ſed his non obſtantibus, & ſi enim matrimonium valet de iure canonico, nõ tamen ius illud excuſat raptores à pęna iure cõmuni, vel municipali impoſita in loco imperij, vel alterius Domini tẽporalis, in quo diſponere nõ potuit, nec pęnam alterare, cum non concernat matrimoniũ; ſed modum quo quis illud illicitè aucupatus eſt, nec ius ipſum canonicum prohibet iudicẽ ſecularem imponere pœnam legis ciuilis, cui nõ derogat, cum hoc non dicat expreſsè, licet eius pęnã moderet in terris Eccleſię, vnde in foro ciuili ſeruanda eſt pęna ciuilis, ex quo nullũ ob eius obſeruãtiam inſurgit peccatum, vt dicit Peguer. exemplum a Claro recitatum loco citato, de eo, qui poſt contractum cum rapta matrimonium fuit decapitatus, quam opinionem exiſtimat in caſibus occurrentibus debere practicari, raptorem ſcilicet non obſtante matrimonio pęna a lege ciuili impoſita puniri debere in terris iuriſdictioni Eccleſiæ in temporalibus non ſuppoſitis, ad quod etiam ponderat Concilium Tridentin. d. c. 6. de reform. matrim. ſeſſ. 24. diſponens, quod ſequuto matrimonio inter raptorẽ, & raptam raptor ipſe, & omnes illi cõſiliũ fauorem, & auxilium præbentes ſint ipſo iure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatũ incapaces, & ſi Clerici ſint, de proprio gradu decidãt, & propterea teneatur raptor decenter, ac arbitrio iudicis mulierem ipſam dotare, eandẽ ſententiam tenuit Cępol. d. conſil. 56. num. 18. verſ. præterea poſito, &

reſpondet n.ſeq.dicto Caſtrenſis in d.l.raptores, quod
non habet illum pro firmo,ſubdit nihilominus Peguer.
in fine, quod pœnam a lege ciuili impoſitam tempe-
7 raret, ſeu mitigaret,quando matrimonium contrahe-
retur nõ ſolum de voluntate mulieris raptæ, ſed etiam
& parentum eius, quibus iniuria illata fuit per dictum
Caſtr.in d.l.raptores ſub n.5. & Cępol.d.conſ.56. ſub
nu.19. & ſecundum hanc partem alias votaui, & iudi-
cari vidi, mitigando pœnam raptoribus impoſitam a
iure communi vel municipali, & maximè quando erat
mortis naturalis, & aliam mitiorem imponendo arbi-
trio iudicis perſonarum, & facti qualitate attenta, ne
matrimonium vix contractum ſtatim diſſoluatur mor-
te viri violenta, & prouiſio iuris Canonici contra ius
ciuile fruſtratoria videatur;& friuola permittendo ma-
trimonium illico diſſoluendum,& ſunt rationes palpa-
biles,quas ponit Afflict.d.q.6.ſub n.14. & trãſcribit, eo
in hoc non citato,Peguer.nu.4.verſ.ex quibus infero.
8 Et magis de plano prædicta procedunt quando an-
te raptum præceſſiſſent ſponſalia de futuro, & tracta-
tes matrimonij inter rapientem,& raptam,ipſaque ra-
ptui conceſſiſſet,nam tunc matrimonio poſtea ſequuto
impunibilis eſt raptus c.pen. & ibi Doct. extr. de ra-
ptor. & tradit in puncto Caſtr. in d.l. raptores num.3.
verſic. item quæro an habeat locum in ſponſa ſua per
verba de futuro C. de Epiſc. & Cleric. quem ſequutus
eſt Boſſ.d.tit.de raptu mulier.num.17.& ſeq.verſ.intel-
lige tamen, & idem ſenſit Alex. d. conſ. 1. num.30. &
ſeq. verſ.modo redeundo C.de rapt.virgin.quia non lo-
quitur quando ſequutum fuit matrimonium optimè
Afflict. in ſępè citata quæſt.6. ante num.14. verſ.hoc
præmiſſo,& poſt eum Peguer.d.cap.42.ſub n.5.verſ.
neque etiam obſtat, & nouiter Decian.in tract. crim.
lib.8.cap.7.n.10.verſ.quę quidem concluſio tom.2.&
ita reperio ego conſuluiſſe Corn.conſ.80.placet mihi
num. 1.cum plur.ſeq.lib.2.
9 De quibus quidem ſponſalibus, & tractatu matri-
monij, quod ante raptum interuenerint, ſtandum eſt
dicto ipſorum rapientis,& raptę per d.c.pen.ibi ſi prę-
ceſſiſſe matrimoniũ vel ex probationibus,vel ex mulie-
ris confeſſione claruerit ext.de rapt.& per gl.in l.pen.
in princ. in verbo cõfeſſus C.de fideiuſſor.quam ibi ſe-
quitur Bal. ad finem, num.4. aiens, quod ſi iuuenis ſo-
lutus reperiatur cum muliere ſoluta, & imputentur de
ſtupro, ſi ambo dicant,quod ante complexus contra-
xerant inter ſe matrimonium ſecretè, ſtandum eſt eo-
rum dicto ad pœnam ſtrupri euitandam, & idem te-
nuit ſequendo eandem gloſ. in l.eam quam ſub nu.24.
verſ.adde tamen C. de fideicom. & in l. quicunque ſub
num.27. verſ. ſed pone C. de ſeru. fugitiu. in l.1.circa
princ.verſ.dicit alibi gloſ.C.de colluſ.detegen. & in l.
vnic.nu.17.verſ.quæro fuit quęſtio de facto C.de con-
feſſ.& in c.1.§.iniuria punitur ſub nu.18.ad med. verſ.
gloſ.tamen dicit in ſimili caſu de pace iuram.firmand.
& ſeruanda Cępol.d.conſ.50. num.3.& plur. ſeq.& in
tract. cautel. caut.42. aliquando contingit per totam
Afflict.in d.conſt.ſi quis rapere quæſt.5.num.12. Alex.
d.conſ.1.num.18.verſ.& pro hoc lib.3.& antea conſ.
24.ſub num.15.verſ.pro hoc facit lib.2.Angel.de ma-
lefic.in d.verbo *che hai adulterato la mia donna* nu.58.
verſ.pone quod quidam, & ibi etiam Auguſtin. in ad-
dition.Marſil.in d.l.vnic.C.de rapt.virgin.nu.91. verſ.
item deſponſatio, & in ſingul.22. confeſſio offenſi
poſt principium verſ. pro quibus facit, Boſſ. d.tit. de
rapt.mulier.ad finem num.21.& 22. verſ.an credatur
raptori Vulpel.paucorum authoritate contentus Re-
ſponſ.crim.31. aduerſus Iacobum nu.4. & Decian.iti-
dem paucos allegans d.c.7.ſub num.22. poſt verſ.tota
ergo vis, ſaltem concurrentibus aliquibus indicijs,Bal.
10 in d.l.1. C. de colluſ. deteg. dicens ita demũ hoc pro-
cedere ſi qualitas perſonarum, & alia indicia patiun-
tur, alias ſecus, quod & tradunt Cępol. d.conſ.56.
num.11.Alex.d. conſ.24.Marſil.d.ſingul.22. Auguſt.
ad Angel.de maleſic.in loco citato ad finem apoſtillæ,
Afflict.in d.quæſt.5.ſub d.num.12. & Decian. d.c.22.
poſt prædictum verſ. tota ergo vis,vel niſi appareant
ſigna aliqua in contrarium,vt quia ſit inuenta plorans,
vel ſimilia Bal.in d.l.pen.C.de fideiuſſor. Cępol.d.cõſ.
56.nu.11.Alex.d.conſ.1. lib.3.Auguſt.vbi ſup. & Boſſ.
d.tit. de rapt. mulier. ſub d. num.21. vnde merito dixi
idem Bal. in d.§. iniuria punitur ſub d.nu.18. in vſibus
feudorum,quod eſt recurrendum ad cõiecturas,& illæ
ſunt inſpiciendæ, quia ficti matrimonij confeſſio non
excuſat a pœna,quod dictũ ſequuti ſunt Cępol.d.conſ.
56.ſub n.11.ad finem verſ.& idem vult,& in tract.cau-
tel.caut.39.vidimus quam plures caſus n.1. verſ.gl.ta-
mẽ,Auguſt.in apoſtilla prędicta circa med. & propte-
rea eleganter dixit idem Bal.in d.l.quicunq;C.de ſeru.
fugitiu.quod Mulier. ſuper hoc eſt torquẽda,& quam-
uis Auguſtin.in d.addit. putet hanc doctrinam eſſe pe-
riculoſam,imò & falſam,niſi ſint alia indicia in cõtra-
rium, tamen eam approbat Cępol. d.conſ.56. nu.12.
verſ.& propterea dicit, & nu.16. ad finem verſ. & po-
ſito quod confeſſio, ne fiat colluſio legi, & delicta re-
maneant impunita, Nec vt idem dicit d.n.16.in dubio
eſt ſtandum tali confeſſioni ad euitandam pœnã com-
miſſi delicti, quia ſi hoc eſſet verum, aperta eſſet via
maleficijs,& daretur occaſio delinquẽdi, & delicta re-
maneret impunita,quia faciliter rapiẽs faceret millies
confiteri puellam raptam, quod prius eſſet contractũ
matrimoniũ,& fieret colluſio, & fraus legi, & inuenta
eſſet via, per quam raptores ſuam impunè exercerent
auaritiam, & benè ſeruiunt dicta per me ſupra cal.95.
n.19.poſt verſ.ego ſanè,quibus addi poteſt,ꝙ confeſ-
ſio hæc mulieris poſt abductionẽ ſuſpecta eſt & ad eã
faciendam ſubdacta pręſummitur mulier,vt ait Dec.d.
c.7.ſub nu.22.ad medium verſ.& ſi prædicta vera ſunt.
Et quamuis hæc hodie ſuperflua videantur quoad tra-
11 ctationem ſponſaliorũ de præſenti,ſeu matrimonij,ꝙ
ſecretè inter virum,& mulierem ante raptum contra-
ctum fuiſſe diceretur ad pœnam raptus euitandam cũ
ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini Seſſ.24. de
reformat.matrim.c.1. prohibeantur huiuſmodi clan-
deſtina Matrimonia, nec ipſa Matrimonia contrahi
poſſint, niſi præcedentibus publicis denuntiationibus
in Eccleſia,vel ſaltem ſine interuentu Parochi,& duo-
rum, vel trium teſtiũ,& propterea nõ ſit amplius quæ-
rendum an ſtandũ ſit viri & mulieris confeſſioni de ip-
ſo antea contracto inter eos ſecretè matrimonio,cum
illud eo modo fieri non potuerit, & nullum & irritum
exiſtat,Nihilominus notanda ſunt reſpectu ſponſalio-
rum de furto, quæ inter ipſos præceſſiſſe dicerentur,
vt ſecundũ prædicta ſtandum ſit,vel non ſtandum par-
tium aſſertioni, cum, vt dictum eſt, ſi poſtea ſequatur
matrimonium, tollatur omnis pœna iuris cõmunis, vel
municipalis pro raptu impoſita, vel ſaltem ſecundum
aliam opinionem,quam tenui, minuatur,& alia mitior
pro motu iudicis imponatur.
12 Fortius autem præmiſſa locum habent in ſimplici
ſtupro, quem a ratu differre, & minus delictum eſſe

conſtat

Digitized by Google

conſtat ex dictis per Peguer.d.c.42.n.6.& 7.poſt uerſ. denique non obſtat, & vltra eum per alios ſtatim citandos, nam in ipſo ſtupro ſine difficultate iuuat confeſſio viri, & mulieris ſimul repertorum de matrimonio inter eos antea contracto, vt pœnam euitent, & a ſtupri imputatione abſoluãtur, quicquid ſit in raptu in quo maius eſt dubium ob ipſius delicti atrocitatem, vt in puncto volunt Bal.in d.l.pen.ad finem C.de fideiuſſor, quem ſequuntur Cępol.d.conſ.56.ſub nu.10.verſ. nec poſſunt excuſari Auguſt.ad Ang.de malefic.in d. additione ſub n.58.in princ. Boſſ.vbi ſup.ſub d.nu.21. Peguer.d.c.42.ſub nu.5.verſ.& dato quod illorum iurium diſpoſitio, & ita etiam ſentiunt omnes ſup.citati in verſ.de quibus quidem ſponſalibus, dum ſuper hoc ad pœnam ſtupri euitandam ſtari volunt aſſertioni ipſorum in commixtione carnali repertorum, & dixi ſupra caſu 96.nu.15.ad finem poſt verſic.porrò prætermittendum non eſt, cuius rei Peguer.eam reddit rationem, quod in ſtupro videtur decens pęna impoſita per jura canonica, quæ vt idem antea dixerat nu.3.verſ.& raptorem, hæc eſt, quod qui virginem corruperit, tenetur eam in vxorem ducere, & dotare, ſi ea, & parentes eius voluerint cum eo contrahere, alias tenetur ſimpliciter dotare, & ſi ipſe eam in vxorem recipere noluerit, eandem dotabit, & corporaliter etiam punietur, vt in c.1.& 2. de adulter.& ſtupr.non.n.tenetur præciſè eam vxorem accipere, ſed alternatiuè ad illam ducendam in uxorem, uel condecenter dotãdam, & ita quotidie, & ubique locorum obſeruatur in practica, licet de iuris ſubtilitate dictorum capitulorum diſpoſitio in terris tantum Eccleſiæ locum habeat, & non in terris Imperij, ut teſtatur Clar.poſt plures per ipſum relatos in §.ſtuprum ſub nu.3.uerſ.ſed quæro, quę ſit pęna ſtupri, vbi etiam inquit ita quandoque per Senatum Mediolani vidiſſe iudicari, & poſtquam vt paulo ante diximus, hodie non poteſt eſſe locus d.allegationi contracti antea matrimonij inter repertos ſimul in commixtione carnali ad pœnam ſtupri aufugiẽdam ob decreta Sacri Concilij Tridentini huiuſmodi clandeſtina Matrimonia prohibentia. Proderunt tamen prædicta
13 reſpectu ſaltem ſponſaliorum de futuro, quæ præceſſiſſe allegarentur, nam ſi matrimonium poſtea in faciẽ Eccleſiæ, & ſeruatis ex forma dicta Concilij Tridentini ſeruandis ſequeretur, nulla vtique imponenda eſſet pœna, ſed locus eſſet abſolutioni per ea, quæ tradita ſunt ſuperius in verſic.& magis de plano, quæ cum loquantur in raptu, multo magis procedunt in ſtupro vt diximus, & ita in proprijs terminis ſtupri tenet Afflict. in d.conſtit.ſi quis rapere quæſt.5.n.12.vbi ponit quęſtionem de muliere nobili, quæ ſtetit in Monaſterio, & nunquam fecit profeſſionem tacitam, vel expreſſam, imò ſemper dixit, quod volebat ſe nuptui tradere, & fecit ſe cognoſci carnaliter intra monaſterium a quodam nobili, qui fuit a Curia captus in Monaſterio, & interrogata Mulier dixit, quod permiſit ſe cognoſci in Monaſterio ab illo nobili, quia is per prius promiſit eã ducere in vxorem, nobilis ille examinatus dixit, quod dictam promiſſionem fecit, ſed voluit mulierem decipere, ſed poſtquam eſt captus, vult eam in vxorem, & concludit, quod ſtante confeſſione amborum non ſit locus pœnæ, quia illud dicitur eſſe matrimonium, quia licet ſit factum per verba de futuro, tamen ſequuta copula carnali tranſit in verum matrimonium, quæ ratio & ſi hodie non videatur congruens propter memoratum Concilium Tridentinum ſuper celebratione matrimonij, ſatis eſt, quod vbi præceſſerunt ſponſalia de futuro ſequens matrimonium liberat a pœna ſtupri, & ita ego pro abſolutione in ipſo ſtupro multoties iudicaui, & per alios iudicari vidi, & hoc niſi magna eſſet
14 diſparitas perſonarum, & mulier eſſet maioris conditionis, vel reſpectu diuitiarum vel nobilitatis, quam vir, & alias illi non fuiſſet nuptura, tunc.n. non obſtante matrimonio ſequuto puniendus eſſet d. vir ſaltem arbitrio iudicis, ſi non vera ſtupri pœna, ne detur maſculis occaſio delinquẽdi, & puellas nobiles, & diuites via illicita, & modo indirecto vxores habendi contra ipſarum puellarum, parentum, & coniunctorum liberum conſenſum, & quas nunquam habuiſſent, ſi illas non ſtupraſſent, & ad eorum vota donis, ſolicitationibus, perſuaſionibus, ſeductionibus, blãditijs, & alijs artibus malis non induxiſſent, eſt.n.huiuſmodi malitijs, & fraudibus obuiandum, maximè quia multa ex illis ſcandala oriri poſſent, & ita alias pro viri condemnatione arbitraria in facti cõtingentia votaui, & nunc adduco Afflict.in d.conſtit. ſi quis rapere quæſt.6.ad finem ſub n.15.vbi ait, quod opinio eorum, qui volunt, quod non obſtante matrimonio inter raptorem, & raptẽ ſequuto teneatur raptor in terris Imperij pœna iuris communis vel municipalis contra raptores impoſita, ſecũdum ipſum ſeruanda eſſet inter nobiles, alia autem opinio pro abſolutione inter populares accedente conſenſu parentum, quia qualitas perſonarũ facit in multis diuerſificare, & variare eiuſdem caſus deciſionem, vt ibi per eum.

E P I T O M E.

De ſtatuto quod interficiens, vel præſentans bannitum poſſit rebanniri facere ſe ipſum, vel alium bannitum de ſimili, aut pari, vel minori delicto non autem maiori, quomodo intelligatur, & an compræhendat bannitum pro homicidio in pœnam capitis, occidentem, vel præſentantem bannitum ad furcas pro furtis, & de alijs ad hanc materiam pertinentibus.

S V M M A R I A.

Statutum quod occidens bãnitum, poſſit alium bannitum pro pari, vel minori delicto eximi facere de banno, locum non habet in occidente bannitum pro ſimplici homicidio, qui alium pro homicidio cum veneno bannitum rebanniri facere velit, n.1.

Veneni crimen atrocius eſt ſimplici homicidio, eod.

Bannitum pro furtis ad pœnam furcarum occidens, bannitum pro homicidio in pœnam capitis rebanniri facere non poteſt ſtante ſtatuto de quo ſup.2.

Contrarium tenent nonnulli, 3.

Furcarum pœna, & maior, & magis ignominioſa dicitur pœna capitis, 4.

Delicti qualitas, & grauitas dignoſcitur ex qualitate pœnæ, quomodo, & quando procedat 6.& 7.circa medium.

Homicidium dicitur maius delictum furto, 7.

Statutum ad publicam vtilitatem inductum latè interpretãdum eſt, 8.

Banni cauſa, et pęna conſideranda eſt in ſtatuto liberationem bannito concedente alium modo quo ſupra bannitum occidente vel præſentante, 9.

Bannitus capitaliter cum bonorum publicatione ob maius delictum bannitus dicitur quam ſit capitaliter tantum bannitus, 10.

Confiſcatio bonorum in crimine furti, etiam quod pęna ſit furcarum, locum non habet, eod.

Banni-

Bannitus ad pœnam mortis, et conſiſcationi bonorum duppli-ci banno bannitus eſſe dicitur, 11.

Bannitorum liberationes ad bona publicata non extendun-tur, 12.

CASVS C. LXXXXVII.

1 STatutum concedens, quod occidens, vel præſentãs
bannitum poſſit facere eximi de banno ſe ipſum,
uel alium bannitum pro pari, vel minori delicto, non
autem pro maiori, non habet locum in occidente, vel
præſentante bannitum pro homicidio cum armis, qui
velit rebãniri facere ſe ipſum, vel alium bannitum pro
homicidio cum veneno, quia delictum hoc eius, qui à
banno eximendus eſt, maius dicitur delicto per banni-
tum occiſum, vel præſentatum cõmiſſo cum grauius,
& atrocius ſit veneno occidere, quam gladio, l. prima
C. de malefic. & mathem. per quam legem ita in pun-
cto determinat Alber. de Roſat. de Statutis lib. quarto
quæſt. 99. quem ſequitur Dec. conſilio 65. pro tenui
facultate mea col. prima uerſ. & pro iſta concloſione
vbi etiam inquit idem voluiſſe eundem Alber. in d. l. 1.
& atteſtari ita fuiſſe iudicatum, per quam deciſionem
in terminis talium ſtatutorum ſcio fuiſſe in contingen-
tia facti pluries reiectam nominationem bannitorum
in pœnam vitæ pro homicidio ob occiſionem, vel prę-
ſentationem alterius banniti itidem cõdemnati in pę-
nam vitæ ex forma iuris municipalis pro delicto mi-
nori, putà pro violentia illata cum armis mulieri illius
pudicitiam tentando, vel pro vulneribus alicui priui-
legiato illatis cum cicatrice in facie perpetuo duratu-
ra, vel cum debilitatione alicuius membri, aut pro alijs
criminibus homicidio minoribus, pro quibus ex parti-
cularibus quorundam locorum ordinibus impoſita eſt
pœna vitæ, quia licet concurrat identitas pœnæ, non
cõcurrit paritas cauſæ, ſeu delicti, conſiderata per ſta-
tutum etiam non habita ratione, quod in homicidio
adſit confiſcatio bonorum, & in alio delicto non, per
ea, quæ dicam inferius ad finem huius reſolutionis.

2 Non habebit etiam locum in occidente vel prę́ſen-
tante bannitum condemnatum in pœnam furcarum
pro furtis, qui velit eximi facere ſe ipſum, vel alium bã-
nitum condemnatum in pœnam capitis pro homici-
dio, quia is dicitur condemnatus pro maiori delicto li-
cet ſit condemnatus in pœnam capitis tantum, & oc-
ciſus, vel præſentatus in pœnam furcarum, quæ maior
videtur decapitatione, quia ad cognoſcendum an vnũ
delictum ſit maius altero non ſimpliciter inſpicitur pę-
na, ſed cauſa, & pęna ſimul, & pęnę prępondérat cau-
ſa, ita in terminis ſtatuti Lucenſis latiſſimè, & elegãter
re ad partes diſputata ex pluribus cõcludit Socin. cõſ.
157. præſens conſultatio pulchra eſt per totum lib. 2.
Et quamuis Dec. contrarium in eodem caſu conſulue-
3 rit d. conſ. 65. per totum, & cum eadem opinione trã-
ſeat in c. at ſi clerici n. 60. & 61. extr. de iudicijs, vbi e-
tiam inquit ſecundum dictum eius conſilium, & contra
Socinum fuiſſe iudicatum, tamen, vt dicunt Addentes
ad ipſum in vtroque loco, malè conſuluit, & peius ſe-
cundum eius conſilium iudicatum fuit, ſed certè opi-
nionem Decij optimè confirmat Bald. conſ. 426. præ-
mittendum eſt ad euidentiam lib. 1. qui in eiſdem ter-
minis conſulendo eandem ſententiam tenet, quam etiã
amplexus eſt Crauett. in tractat. de antiquit. tempor. in
quarta parte §. videamus modo de aliquibus limitatio-
nibus ſub num. 28. circa medium verſ. & aduertendum
quia Socin. & Dec. conſuluerunt folio mihi. 208. facie
ſecunda, & nouiſſimè eandem ſequi videtur Farinac.
lib. primo quæſtion. criminal. tit. de delictis, & pœnis
quæſt. 18. nu. 87. verſicul. vnde ſecundum Aymonem.
4 Mouetur Bal. vt ab antiquorum rationibus incipia-
mus, quia cum ſtatutum in caſu ſuo loquatur de extra-
hendo bannitum de banno ſimili, pari, vel minori, &
pœna furcarum maior ſit pœna decapitationis, licet
per vtranque pœnam anima ſeparetur a corpore, cum
pœna furcarum ſit magis realiter, & magis ignominio-
ſa, quia pœna decapitationis eſt inſtantanea, pęna ve-
rò furcarum habet aliquem temporis tractum, & ſic
etiam naturaliter, & re ipſa maior eſt, vtique videtur
quod occidens, vel præſentans bannitum condemna-
tum ad furcas pro furtis, poſſit extrahi facere de ban-
no bannitum condemnatum in pænam decapitationis
pro homicidio, quod inquit Bal. eſſe non ſolum ſecun-
dum verba, & mentem Statuti, ſed etiam de rigore iu-
ris, & per punctum rationis, eandem rationem adducit
Dec. d. conſ. 65. n. 4. verſ. his pręmiſſis, in cuius caſu ſta-
tutum loquitur de eximendo a banno bannitum pro-
pter occiſionem, vel præſentationem alterius banniti,
dummodo talis, qui ſit eximendus a banno, non fuerit
bannitus pro delicto maiori, quam bannitus occiſus,
vel præſentatus, & idem repetit in d. c. at ſi clerici nu.
62. & ſequuntur Crauet. d. §. videamus modo nu. 27. &
Farin. d. quæſt. 18. nu. 8, verſ. item certum eſt, nec diſ-
ſentit Socin. d. conſ. 157. ſub nu. 4. verſ. nam pæna lib.
ſecundo, & optimè probatur ex dictis per Bal. in l. om-
nes num. 2. verſic. item facit C. de delator. lib. 10 vbi ſi
quis fuerit condemnatus pæna furcarum, & pęna am-
putationis capitis in diuerſis ſententijs, & non poſſit
conſtare pro quo delicto prius fuerit condemnatus, in
hoc dubio non debet ſuſpendi, ſed decapitari, quia ca-
pitis amputatio mitior eſt pęna, quam furcarum, quod
dictum expreſsè referunt Dec. d. conſ. 65. nu. 4. & Cra-
uett. vbi ſup. n. 27. Ex eo enim quod maior ſit pæna in-
fertur, quod maius ſit delictum illud pro quo ea impo-
nitur, quia ex maioritate pænæ maius delictum argui-
5 tur Dec. d. conſ. 65. nu. 5. verſ. cum ergo, & in d. c. at ſi
clerici n. 59. verſ. & ideo, & vt dicit Socin. d. conſ. 157.
n. 5. communis, & regularis theorica eſt, quod ex quã-
titate, & qualitate pænæ cognoſcitur quãtitas, & qua-
litas delicti, & tanto grauius delictum iudicatur, quan-
to grauior pæna impoſita inuenitur, quod alijs verbis
notat Farinac. d. quæſt. 18. n. 83. verſ. tertia ſit conclu-
ſio, inquiens, quod grauitas vel læuitas delicti cogno-
ſcitur ex qualitate pænæ illi impoſitæ, vt ſi pæna leuis
ſit, leue reputetur delictum, ſi grauis, graue, ſi grauiſſi-
ma, grauiſſimum. Hanc tamen rationem impugnat So-
cin. d. conſ. 157. nu. 14. & 15. verſ. ſecundum punctum,
qui dicit non eſſe ſimpliciter verum, quod pæna furca-
rum ſit maior decapitatione, quia reſpectu atrocitatis
non eſt maior, licet non ſit tantum inſtantaneæ, quan-
tum decapitatio, quæ illo inſtanti maiorem affert do-
lorem, vt a phiſicis audiuit, &, quod tantummodo di-
citur maior reſpectu ignominiæ, & ſic ſecundum quid,
& verba in ſtatutis ſunt intelligenda ſimpliciter, & nõ
ſecundum quid, & ſubdit n. 16. & ſeq. verſ. tertium, &
vltimum, quod poſito, quod maior ſit pæna furcarum,
quam decapitationis, non propterea ſequitur, quod
maius delictum ſit furti, pro quo imponitur pæna for-
carum, quam delictum homicidij, pro quo impoſita eſt
pæna decapitationis, nec valet iſta conſequentia ſem-
per, imponitur maior pæna, ergo maius eſt delictum,
6 nam maius eſt peccatum, & grauius delictum occidere

matrem, quam vxorem, & tamen maior imponitur pę-
na occidenti vxorem, & dicit tandem, quod in dubio
tantum procedit dicta regula cognoſcendi qualitatem
delicti ex qualitate pęnæ, ſecus autem vbi per alias ra-
tiones probetur, quòd delictum eſt maius, licet minor
pæna imponatur, & quod propterea non poteſt ban-
nitus pro homicidio in pęnam truncationis capitis re-
banniri propter occiſionem, vel præſentationem ban-
7 niti ad furcas pro furto, quia eſt caſus exceptus a ſta-
tuto, cum homicidium longe ſit maius, & grauius cri-
men quam furtum, vt ibi probat, & antea diffusè oſtẽ-
dit nu. 8 & plur. ſeq. poſt verſiculum quibus tamen nõ
obſtantibus, & probat etiam Farinacc. d. quæſt. 18. nu.
84. verſ. contra hanc concluſionem, & cum Socino in
hoc cõuenire videtur, Crauet. loco citato n. 25. & 26.
verſ. ex hac declaratione, vbi ait, quod ſi per ſtatutum
vel conſuetudinem imponitur aliqua magna pęna pro
aliquo delicto ratione aliqua puta frequentiæ illius de-
licti, vel aliter, cum ſecundum locorum diuerſitatem
delictorum earundem pęnæ varientur, non putat le-
gem aut conſuetudinem pænalem extendi ad delicta
eſſentialiter, & re ipſa maiora, arguẽdo a fortiori, quia
ceſſat abſurdum, modo, & ipſum delictum maius im-
punitum, non remaneat, nullum. n. abſurdum videtur
ſi aliquod delictum, quod minus ſit ex aliqua cauſa a-
cerbius vindicetur, quam aliud crimen, quod grauius
videatur, ex quo poſtea ad propoſitum noſtrum infert
n. 28. ſibi non placere dictum Decij in locis ſupr. rela-
tis, quod vbi pro furto maior pæna imponitur, quam
pro homicidio, tunc furtum dicatur delictum grauius
homicidio, quia cum grauitas delictorum inſit ab ipſa
natura, non poteſt lex facere, quod delictum maius, di-
catur minus, & è contra, nec ſtatutum dicitur facere
delictum maius, quod verè minus ſit, ob impoſitionem
maioris pænæ, quia, vt dictum eſt, potuit imponere
maiorem pænam ex aliqua cauſa, puta vt obuietur fre-
quentiæ illius delicti, fatetur tamen Crauett. quod vbi
cadere poſſe dubium probabile, an vnum delictum ſit
maius altero, tunc cognoſcetur grauitas delicti ex qua-
litate pænæ, ſed vbi eſt notorium vnum delictum eſſe
maius altero per rerum naturam, prout in homicidio,
& furto, non eſt recurrendum ad qualitatem pęnę ma-
ioris, vel minoris, vt ex ea maius, vel minus cenſeatur
delictum, & idem per omnia ſequendo Crauet. tranſit
Farinac. d. quæſt. 18. nu. 86. & 87. verſ. huius contrarij
timore, & verſ. ſeq. Quinimo ipſemet Dec. d. conſ. 65.
n. 5. poſt verſiculum cum ergo, fatetur hanc conſeque-
tiam non ſemper eſſe veram, quod ſcilicet maius dica-
tur delictum ex eo, quod maior pro eo imponatur pę-
na, prout etiam conſenſit in d. c. at ſi clerici, nu. 62. &
ſeq. vbi etiam inquit eſſe maius delictum illud, quod eſt
magis contra naturam, ſaluat tamen Crauet. ſub d. nu.
28. verſ. ſed aduerte, opinionem Decij, & ſententiam
Lucæ ſecundum eius conſilium latã alia ratione, quia
ſcilicet intentio ſtatuti videtur, quod dummodo quis
interficiat, vel præſentet bannitum reum mortis, & ſic
purget prouinciam homine ſcelerato, & patibulo di-
gno, is habeat priuilegium liberandi ſe ipſum, vel aliũ
bannitum a banno, cuius delictum non ſit maius deli-
cto eius, qui fuit occiſus, vel pręſentatus, quaſi intentio
ſtatuti fuerit, quod ſi quis interficiat bannitum, qui a
pæna mortis defendi poſſet, tunc non poſſit liberare
ſe ipſum, vel alium bãnitum reum mortis, ſed vbi vter-
que bannitus, ideſt, & occiſus, vel præſentatus, & is, de
cuius liberatione agitur, mortis rei erant, ſatisfactu vi-
detur intentioni ſtatuti, & licet vnum delictum vide-
tur maius altero, tamen ex quo in ſubſtantia eadem eſt
pæna mortis, illud plus, & minus, quod pænam in ſub-
ſtantia non alterant, non habentur in conſideratione,
adeò quod iudex in cauſa illa magis videtur conſide-
raſſe effectum ſtatuti, quam verba, qui effectus idem vi-
detur, dummodo quis eum interficiat, qui morte ſit di-
gnus, addit Crauet. quod aliud concurrit in dicto caſu,
quia ſtatutum dat illud beneficium ob publicam vti-
litatem, vt ſic accendantur homines ad extirpandos
bannitos, & eos occidendos, vel in manibus curię dan-
dos, & ob id extendendum videtur, aut large interpre-
tandum, vt etiam Dec. deducit d. conſ. 65. n. 3. verſ. &
primo quod tale ſtatutum, ſed hæc Crauet. ſaluatio nõ
ſatisfacit, quia ſtatutum nõ patitur iſtam intelligentiã,
ſed vult, quod rebanniendus nõ fuerit bannitus & cõ-
demnatus pro maiori delicto, & loquitur limitate, dũ-
modo talis, qui de banno eximi debeat, non fuerit ban-
nitus pro delicto maiori, quam bannitus occiſus, vel
præſentatus, adeò quod nullam recipere poteſt exten-
ſionem, ſed ceſſat, quotieſcunque eximendus à banno
fuerit condemnatio pro delicto maiori, prout maius
eſt homicidium, quã furtum, & propterea in dicto ca-
ſu magis mihi ſemper placuit opinio Socini per ratio-
nes per eum adductas, & potiſſimum, quia homicidiũ
non erat ſimplex, ſed qualificatum, vt commiſſum in
perſonam patrui, & alijs circumſtantijs aggrauatum,
vt conſiderat Socin. d. conſil. 157. nu. 12. verſ. poſtre-
mò delictum, & pro iſta opinione contra Decium vidi
determinari, & non eximi a banno bannitum in pęnã
decapitationis pro homicidio etiam non qualificato
ob occiſionem, vel præſentationem alterius banniti in
pęnã furcarum pro furtis; Quinimo in terminis eiuſdẽ
9 ſtatuti præmium hoc liberationis cõcedentis præſen-
tanti, vel occidenti bannitum, cum expreſſione tamen
huiuſmodi qualitatis, quod liberãdus non ſit in banno
pro maiori delicto, vel quod ſit in ſimili pari, aut mi-
nori banno, vidi recurri, & ad pænã, & ad cautam bã-
ni, & ſi delictum liberandi ſit grauius delicto bãniti oc-
ciſi, vel præſentati, etiam quod pæna ſit eadem, puta
vtraque furcarum, vel decapitationis, liberationem
nõ admitti per deciſionem Alberici de Rolate initio
præſentis diſputationis relatam, vt ibi dixi, cui deciſio-
ni non reſpondet Decius in d. conſilio 65. licet eã pro
contraria ſententia adduxerit, nec verè reſpõdere po-
terat, quia eſt in terminis, & multum ſtringit conſide-
bat etiam Socin. n. 9. 10. & 11. verſ. tertio eadem con-
cluſio & verſ. tertio oſtenditur, quod cum furtum ſit
crimen priuatum, & in eo non cadat cõfiſcatio bono-
rum, etiam quod pæna eſſet capitalis ex ſtatuto, vel
conſuetudine, homicidium autem ſit publicum crimẽ,
& iure communi capitale, & ex ſtatuto habeat confi-
ſcationem bonorum, ex hoc ſolo maioritas pænæ re-
ſultabat, quia licet vterque bannitus eſſe condemnatus
ad mortem, tamẽ confiſcatio bonorum facit, vt maius
10 delictum videatur illud, in quo ea concurrit cum amiſ-
ſione vitæ, quam aliud, in quo ceſſat, vt ibi per ipſum
iura, & authoritates ad hoc allegantem, & quod in pę-
na furcarum ob furta non veniat confiſcatio bonoru,
cum dicta pæna procedat ex delicto priuato, & nõ ex
publico, tenuit etiam Bal. in terminis illis d. conſ. 426.
ante finem n. 6. de quo non meminit Socin. & ipſe latè
probaui in alijs meis reſolutionibus criminalibus cent.
3. caſu 237. verſic. & hinc eſt, quod bona condemnati,
& verſ. corroborantur prędicta, vbi plurimus doctores

allegaui,

Digitized by Google

allegaui, & inter cæteros Aretin. in l. eius qui §. ſi cui num 2. verſ. vtrum autem ff. de teſtam. Cagnol. in l. ea ſola deportationis nu. 7. in fine ff. de reg. iur. Angel. de malefic. in verbo & eius bona publicamus nu. 36. verſ. & tene menti, & ibi latius Augu. in addition. in princ. & n. 37. & ſeq. & Bal. tit. de pace conſtat. in verbo imperialis Cameræ nu. 20. cui tamen conſiderationi poteſt ad rem noſtram reſponderi ex dictis per ipſum Baldum in eodem conſilio ſub nu. 5. verſ. præterea iſta ſunt, vbi ait quod quando vnus eſt condemnatus in pęnam mortis, & confiſcationis bonorum per copulam, &, dicuntur eſſe banna, vnum in perſona, alterum in
11 bonis, quia pœna adiuncta per copulam facit duas eſſe ſententias, vnam in perſonam, alteram in habere, & vtraque per ſe cenſetur notabilis l. 3. & ibi ſcribentes omnes C. ſi pendent. appellat. mors interuenerit gl. in auth. de armis, §. oportet ergo, in verb. in pecunijs, quę inquit, quod iſtud eſt, quod dicimus in perſona & ære, & quantum ad pœnam capitis fit remiſſio, & ab ea rebanniendus eſt bannitus ob homicidium in pœnã capitis propter occiſionē, vel præſentationem banniti ad furcas pro furtis, ſecus autem reſpectum bonorum, quę non recuperat eximendus a banno, quia quoad bona differt pęna homicidij a pœna furti, in quo non venit confiſcatio bonorum, vt ibi & ſupra diximus abũde, & eſt notabile dictum, & quotidiè practicatur, quia huiuſmodi bannitorum liberationes regulariter non exten-
12 duntur ad bona publicata, & fiſco incorporata, ſed reſtringuntur, ad alias pœnas in bannis appoſitas, a quibus, vbi adſit ſimilitudo, paritas, vel minoritas delicti iuxta prędicta fit liberatio remanentibus bonis ſub condemnatione, niſi aliter ex verbis ſtatuti, vel decreti colligatur, a quibus recedendum non eſt.

EPITOME.

De pluribus ſimul delinquentibus ex propoſito, quod omnes ad pœnam pro delicto impoſitam teneãtur inſolidum, nec vnus illam ſoluens alios liberat, licet reſpectu intereſſe partis offenſę vnius ſolutione cœteri liberentur, & an iijdem vno vel pluribus ſimul in eodem facto commiſſis delictis poſſint duplici pœna puniri, vna ſcilicet vt principales pro proprio facto, ſeu delicto, & altera vt opem dantes pro facto, ſeu delicto ſocij, de quo aliqua dantur exempla ſcitu digna, & quomodo ad hoc formanda ſit imputatio.

SVMMARIA.

Plures eandem rem ſimul furantes omnes furti inſolidum tenentur, num. 1. & 34 poſt principium.

Maleficia tot eſſe dicuntur, quot ſunt perſonę delinquentium eod. circa finem.

Solutio vnius ex pluribus ob delictum inſolidum condemnatis non liberat, 2.

Pœna vnius ex delinquentibus alios non liberat, 3. 4. & 5. in fine limitatur quoad intereſſe partis 4 & 5 in fine.

Reſtitutio rei multiplicationem non recipit, 5.

Plures album prætoris ſi corruperint, omnes inſolidum tenentur, & vno ſoluente, alij non liberantur, 6.

Trabem ſi plures deijciant, & hominem opprimant, omnes inſolidum tenentur, 7. vbi ad alia infertur.

Auxiliantes, mandantes, et vnum vulnerantes, vel occidentes, ſi plures ſint, inſolidum omnes tenentur, 7. Circa finem et 8 in princ.

Hoc autem quoad occidentes quomodo procedat eod.

Plures ſimul delinquentes tenentur omnes inſolidum, et vno ipſorum pœnam ſoluente, alij non liberantur, 9.

Duo rei debendi in delictis per plures commiſſis non ſunt, 10.

Delicti pœna ob pluralitatem delinquentium augetur eod. in princ.

Delicta et pœnæ tot eſſe cenſentur, quot ſunt delinquentes, eod. in fine.

Pluribus inſimul delinquentibus an et quando inſolidum teneantur omnes ad pœnam, et ad intereſſe partis, 11. 35.

Plures caſu delinquentes, ſi ignoratur a quo commiſſum ſit delictum, omnes inſolidum tenentur ſed vnica ſolutio liberat omnes, 12.

Plures ſimul delinquentes tenentur de delicto commiſſo et de auxilio etiam inuicem præſtito, 13.

Contrarium quando ſumus in vno tantum delicto tenent aliqui, 14.

Primum dictum verius, 29. 30. et 31.

Acceſſoria obligatio in eadem cauſa extinguitur per principalem, 15.

Occidens alium pluribus vulneribus eodem tempore illatis homicidij pœna ſolum tenetur, 16.

Plures diuerſa maleficia inſimul ſi committunt, vnuſquiſq; tenetur vt principalis, et vt auxiliator 17. 32.

Inquiſitio, vt de vtroq; quis teneatur, quomodo ſit formanda eod. in fine, et 32. poſt principium vſq; ad finem, et 33.

Auxilium præſtans rumpenti pacem contra eum cum quo fecit pacem vnica tantum pœna pacis rupta, non etiam auxilij tenetur, 18.

Pacem vt ſup. rumpentes ad pœnam pacis fractæ ſimul tenentur, num. 19.

Auxilium præſtans rumpenti pacem an teneatur ad pœnam pacis ruptę, et ad pœnam vulneris, 20.

Auxiliator tenetur de pace rupta, ſicut et principalis, 21. quomodo procedat, 23.

Parricidio dans opem extraneus eadem pęna tenetur, 22.

Auxilium delinquenti præſtans an et quando puniri grauius poſſit ob qualitatem in principali exiſtentem delictum aggrauantem, 24.

Contrarium in pace rupta tenent aliqui, 25.

Auxilium ſibi inuicem ad maleficium dantes, quando quilibet poſſit vt principalis puniri, 26. 2

Mandans et mandatarius tenẽtur de maleficio commiſſo, 28.

Pro vno delicto duæ pęnæ inferri poſſunt, 32.

Declaratur Bart. in l. qui ſeruo § ſi duo ff. de furt. 4.

Etiam pro vnico tantum vulnere omnes qui ex propoſito interuenerunt, tenentur, 35.

Inquiſitio quomodo ſit formanda quando non conſtat qui ex pluribus vulnerauerit, 36.

CASVS C. LXXXXVIII.

1 SI plures ſimul rem aliquam furãtur omnes vt principales inſolidum ad pœnam furti tenentur, ita eſt tex. in l. vulgaris 21. §. ſi duo ff. de furt. vbi dicitur, quod ſi duo, pluresue vnum tignum furati ſunt, quod ſinguli tollere non potuerunt, dicẽdum eſt omnes eos furti inſolidum teneri, quamuis id vnus nec cõtrectare, nec tollere ſolus poſſet, quia dici non poteſt pro parte furtũ feciſſe ſingulos, ſed totius rei vniuerſos, & ſic fiet ſingulos furti teneri, & eſt conſimilis tex. in l. ſi ita vulneratus. 52. §. fin. ff. ad leg. aquil. vbi dicitur, quòd eum plures trabẽ alienam furãdi cauſa ſuſtulerint, quã ſinguli ferre non poſſent, furti actione omnes tenentur, quamuis ſubtili ratione dici poſſit neminẽ eorum teneri, quia neminem verum ſit eam ſuſtuliſſe, tenẽtur autẽ, vt dicit ibi gloſ. in verbo exiſtimantur, inſolidum, quia tot ſunt maleficia, quot delinquentium perſonæ, vt in

l. ſi

l. ſi plures 34. ff. iniur. & famoſ. libell. & idem pro-
probat. l. prima C. de condict. furtiu. vbi dicitur, quod
plures eandem rem furto ſubtrahentes, actione furti
ſinguli inſolidum tenentur, & patet ex his quæ infra in
ſimilibus terminis dicemus de pluribus ſimul delin-
quentibus.
2 Nec vno ipſorum pœnam ſoluente alii ab ea libe-
rantur, ſed quiſque ad illam tenetur, vt dicit glo. in d. §.
ſi duo, in verbo furti inſolidum, & in d. l. prima in ver-
bo teneri, Cum. n. ſinguli deliquerint, ſinguli pœnam
ſoluere debent, nec quod quis propter ſuum delictum
ſoluit, alijs prodeſſe poteſt, quia in pœnis vnus ſoluen-
do, alterum nō liberat l. ſi quis id quod §. fin. cum l. ſeq.
3 vbi etiam gl. in verbo non ſufficiat ff. de iuriſdict. omn.
iudic. l. item Mela 11. §. ſed ſi plures ſeruum, & ibi etiā
latè gloſ. in verbo pœna ff. ad leg. aquil. l. ſemper §. ſi in
ſepulchro alieno ff. quod vi aut clam, gloſ. in l. prima §.
ſi plures in verbo pœnam ff. de eo per quem fact. erit,
& in l. penul. §. hoc iudicium in verbo in ſingulos, & in
l. fin. in verbo ſoluit. ff. ne quis eum, qui in ius vocat. eſt
vi eximat, & idem ſentire videtur in l. ſi plures in verbo
inſolidum ff. arbor. furtim cæſar. & probatur ex infra
dicendis in verſ. quæ concluſio in alijs etiam terminis
procedit.
4 Licet reſpectu rei ſubtractę ſatisfactio per vnū tan-
tum domino facta alios liberet, quia ad reſtitutionem
non ſinguli inſolidum, ſed omnes ſimul inſolidum vna
ſolutione ſufficiente tenentur, ad quam tamen ſinguli
conueniri poſſunt ad domini electionem, ita probat
tex. in d. l. prima in ſecundo reſpōſo C. de condict. fur-
tiu. & ibi etiam not. gl. in verbo inſolidum, & in verbo
liberari gloſ. in d. l. ſemper d. §. ſi in ſepulchro in verbo
ab altero per illum tex. ff. quod vi aut clam, & melius in
d. l. item Mela d. §. ſed ſi plures ſeruum in verbo pœ-
na ff. ad leg. aquil. dum firmat, quod reſpectu intereſſe
partis, vel ſimpli aut rei perſecutionis vnus ex pluribus
inſolidum obligatis ſoluens alios liberat, licet ſecus re-
ſpectu pœnæ, idem tenet gloſ. in d. l. ſi quis id quod §.
fin. cum l. ſeq. in gl. in verbo nō ſufficiat. ff. de iuriſdict.
omn. iudic. & in d. l. pen. d. §. hoc iudicium in verbo in
ſingulos. ff. ne quis eum qui in ius vocat. eſt vi eximat,
& in d. l. ſi plures ff. arbor. furtim cæſar. in verbo inſoli-
dum, dum vult plures ſimul delinquentes in eadem re
inſolidum teneri dumtaxat quo ad pœnam, pulchrè
Anton. Gomez. tomo 3. variar. reſolut. de delict. capit.
primo, ſub n. 88. verſ. item principaliter quæro, Cępol.
conſ. crim. 14. n. 14. verſ. & licet plures in fine, Iaſ. in §.
pœnales n. 21. poſt ver. in eadē gl. inſtit. de action. Nat.
conſ. 79. n. 9. lib. 1. & belle Florian. in d. l. item Mela d.
§. ſed ſi plures in ſecundo notab. ſub n. 4. poſt verſicu-
lum ex quo collige, Ang. in tract. de malef. in verbo, &
Andream Marci lanificem auxiliatorem ſub num. 12.
verſ. ſi verò eſt tale delictum, & in intereſſe, quod quā-
do plures ad illud tenentur, vnius ſolutio alios liberet,
cum nihil actoris interſit magis ab vno, quā ab altero
habere, nec amplius eius non interſit, cum rem habeat
vel quod ſua intereſt, nec reſtitutio rei recipiat multi-
5 plicationem, eſt tex. in d. l. prima d. §. ſi plures ff. de eo
per quem fact. erit, & ibi etiam tradit gl. in verbo pœ-
nam, & ita quæſtionem hanc in terminis furti decidūt
Gandin. in tract. de malefic. in rubrica de pœnis reorū
n. 31. verſic. pone quod plures homines, Boſſ. in pract.
crim. tit. de pœnis ſub num. primo, Florian. in d. l. item
Mela d. §. ſed ſi plures ſub nu. 1. verſ. nota ergo ex illa
littera, & ſub n. 4. verſ. ſecus in reſtitutione, Boer. deci-
ſione 310. n. 6. 7. & 8. verſiculo quid dicendum, & ver.
ſequentibus, & Theſſaur. deciſ. Pedem. 254. n. 1. 3. & 4.
concludentes, quod ſi plures ſimul rem aliquam furati
ſint, omnes vt principales inſolidum tenentur ad pœ-
nam, quam non ſufficit vnum ipſorum luere, vel ſolue-
re, vt alij liberentur, ſed omnes eam ſubire debere, li-
cet reſpectu reſtitutionis rei furatæ, ſeu damni, & inte-
reſſe furtum paſſi vnica tantum ſufficiat ſatisfactio, &
proinde vno ex eis ſoluente cæteri liberentur.
6 Quæ concluſio in alijs etiam terminis procedit, vt
iura ſuperius allegata demonſtrāt; Nam ſi plures cor-
ruperint album prætoris, vel corrumpi mandauerint,
omnes inſolidum tenentur, nec vno pęnam ſoluente a-
lij liberantur d. l. ſi quis id quod §. fin. cum l. ſeq. ff. de iu
riſdictione omn. iudic. quod, & in pluribus vocatum in
ius vi eximētibus cautum eſſe cōſtat d. l. pen. §. hoc iu-
dicium, & l. fin. & vtrobiq; gl. ff. ne quis eum, qui in ius
7 vocat. eſt vi eximat, & in pluribus trabem deijciētibus,
& hominem opprimentibus d. l. item Mela §. ſi plures
trabem ff. ad leg. aquil. & l. prima §. fin. cum l. ſeq. ff. de
his qui deiecer. uel effuder. & vtrobiq; gl. & ſcribentes,
& in pluribus alienam arborem furtim cedentibus d. l.
ſi plures, & ibi gl. & Doct. ff. arbor. furtim cæſar. & in
pluribus mandantibus vel auxiliantibus l. ſi pluriū ſer-
uus, & ibi ſcribentes ff. de noxal. action. Ang. de malef.
in d. verbo, & Andream Marci lanificem auxiliatorem
nu. 15. verſ. quid autem, & n. 17. verſ. & aduertas, poſt
Bart. in l. 1. in fine princ. n. 5. ff. ſi famil. furt. feciſſ. dicat
& in pluribus in ſepulchro alieno terram congerētibus
d. l. ſemper §. ſi in ſepulchro ff. quod vi aut clam; Et in
pluribus aliquem verberantibus, vel iniuriantibus d. l. ſi
plures ff. de iniur. & in pluribus vnum vulnerantibus,
Gandin. in d. Rubr. de pœnis reorū nu. 31. verſ. pone quod
8 plures homines, Boer. d. deciſione 310. n. 8. verſ. ſed Al-
bertus de Gandino, & probat tex. in d. l. ſi plurium ſer-
uus ff. de noxal. action. & notat etiam Florian. in d. leg.
ſcientiam §. ſi cum ſtramenta in finalibus verbis ff. ad l.
aquil. in quo tamen videnda ſunt inferius dicēda verſ.
Notandum tamen eſt; Et in pluribus vnum occidenti-
bus d. l. itē Mela. §. ſed ſi plures ſeruū, & ibi gl. & doct.
ff. ad l. aquil. Gādin. vbi ſup. & tit. de homicidiar. & eo-
rum pęnis n. 12. & 13. verſ. pone quæſtionem, & Boer.
eum ſequens d. verſic. ſed Albertus de Gandino, quod
qualiter intelligatur, & quomodo procedat, colligitur
ex latè congeſtis per Clar. in §. homicidiū n. 37. & plu-
ribus ſeq. verſ. alia etiam eſt defenſio, per Petr. a Plaza
in epitome delictor. lib. 1. c. 12. per totum, per Anton.
Gomez. tomo 3. variar. reſolut. de delictis cap. 3. tit. de
homicid. n. 36. verſ. item quarto principaliter quæro,
per Menoc. de arbitr. iudic. lib. ſecūdo, cent. quarta, ca-
ſu 362. per totum, per Theſſaur. deciſione Pedem. 31.
in tota, & per antiquos, & modernos addentes ad Alc.
conſil. 15. lib. primo, in pluribus locis, per Ang. in tract.
de malefic. in verbo, & Andream Marci lanificem au-
xiliatorem n. 19. & ſeq. verſ. ſi vero plures delinquētes,
& ibi etiam Auguſt. in additione n. 22. & ſeq. per Boſſ.
in pract. crim. tit. de homicid. n. 30. & quamplurib. ſeq.
verſ. dixi teneri, & per Florian. in l. item Mela §. ſed ſi
plures nu. 5. verſ. in gl. ibi quid ſi vnus ff. ad leg. Aquil.
Gandin. de malefic. tit. de pœnis reorum n. 31. & latius
d. tit. de homicidiar. & eorum pœnis n. 12. & 13. & nos
aliqua diximus ſupra caſu 192.
9 Et generaliter in pluribus quodcunque aliud deli-
ctum publicum, vel priuatum committētibus Boer. d.
deciſione 310. n. 4. verſ. vnde ſi nos loquimur, & latius
nu. 6.

num.6 & ſeq.verſ.quid dicendum Clar. in pract. crim.
quæſt.84.nu.7.verſ.vltimo quæro, Hieronim.de Lau-
rent.deciſione Auenion.112.num.1.3.& 4.loquens in
pluribus contrauenientibus Bullæ Pontificiæ punientis
contrahentem cum minoribus in decem pro quolibet
centenario ſummæ, de qua contraheretur, Cepol.cõſ.
crim.14.num.14.& licet plures fuerint, & nu.28.verſ.
non obſtat ſecundo loquens in pluribus eximentibus
e manu familiæ Curiæ captũ pro debito priuato, Go-
mez.tom.3. variar.reſolut.de Delictis cap.1.num.88.
verſ.item principaliter quæro, vbi eam reddit rationẽ,
quod ſicut vnuſquiſque principaliter, & de per ſe deli-
quit, ita teneri debet, nec pœnam ab vno ſoluta liberat
alios, quia in qualibet perſona cenſetur proprium de-
lictum principaliter, & de per ſe, ob idque ſolutio facta
ab vno, alijs prodeſſe non poteſt, quia videtur a ſoluen-
te facta pro ſuo proprio, & diſtincto delicto Iaſ. in §.
pœnales num.21. verſ. in ead. gloſ. & latius remiſſiuè
num.26.verſ.vltra tamen inſt.de action. Iuuenal.a co-
ſta forti in §. ex huiſmodi in fine inſtit. de duob. reis,
aiens propterea, quod in delictis non dicuntur plures
rei debendi, qui ſimul idem delictum commiſerunt, cũ
10 vnius ſolutio alios non liberet, Florian. in d.§. item ſi
plus in 2.not. num.3. & 4. dicens, quod in pœna, ad
quam plures tenentur vno eorum pariter, vel diſpari-
ter delinquentium ſoluente, alter non liberatur, &
quod ideò in delictis non ſunt propriè duo rei ſecundũ
naturam reorum, quia vnius eorum ſolutio liberat
alium, Bart. in d.l.ſi plures in primo notab. ff. arbor.
furt. cæſar. inquiens quod ex pluralitate delinquentiũ,
pœna delicti multiplicatur, vt etiam dicit Gand.ind.tit.
de homicidiar. & eorum pœnis ſub nu.13. in fine poſt
verſiculũ item quia ratio publica, Boſſ. in pract. crim.
tit.de pœnis in princip. Rom. in l.1.§. ſi plures, quem
legit cum §. quod nouiſſimè num.4. ff. de publican. &
vectigal. dicens quod tot. cenſentur delicta, & tot pœ-
næ, quot fuerunt delinquentes, & in l. ex hoc edicto
ſub num.1. ff.de eo per quem factum erit, vbi latius in-
ſiſtit, Alberic.de Roſate lib.2. Statut. quæſt.32. nu.6.
dicens, quod ſi plures ſunt delinquentes, plura ſunt
delicta, & tot ſunt pœnæ, quot ſunt perſonæ, nec vt
idem poſtea dicit eod.lib.quæſt.171.num.5. in princ.
& num.6. poſt medium, ſolutio vnius liberat alios, ſed
quilibet delinquentium tenetur ad integram pœnam,
Angel.in d.verbo, & Andream Marci lanificem auxi-
liatorem num.11.& ſeq.verſ.quæro an Caio principa-
li conuento Natt. aſſerens eſſe communem regulam
conſ.79.n.10.lib.1.& hoc vltra condemnationem, quæ
in caſibus prædictis cadere poſſet circa rem, ſeu dam-
num, vel intereſſe partis læſæ, ad quod itidem omnes
inſolidum tenentur, licet per ſolutionem vnius alij li-
berentur per ea, quæ ſup. notauimus in verſ. licet reſpe-
ctu rei ſubtractæ.

11 Intellige tamen ſemper præmiſſa procedere, quan-
do plures ſimul delinquentes æqualiter delinquunt, &
vnanimiter, data opera, & ex propoſito delictum vnũ
committunt, tunc enim omnes vt principales in ſoli-
dum ad pœnam tenentur, & ad rem, ſeu damnum, vel
intereſſe partis, nec ſolutio per vnũ facta alios liberat
a pœna, ſed tantum a re, ſeu damno, vel intereſſe par-
tis, vt ex in iuribus & authoritatibus ſup. citatis appa-
ret, ſecus autem quando inæqualiter delinquunt, &
non conſulto, ſed caſu, & accidentaliter delicto inter-
ueniunt, quia tunc vnuſquiſque tenetur de eo ſolum,
quod ipſe fecit, non autem de eo, quod alij fecerunt,
nec reſpectu pœnæ, nec reſpectu intereſſe partis, quia
inſpiciendum eſt factum ſingulorum, & quilibet de ſuo
tantum tenetur, non etiam de alieno, ita copioſè, &
notabiliter decidit Boſſ. d.tit. de pœnis num.1. & ſeq.
verſ. ſed quid ſi plures currunt tumultuario modo, vbi
iura & authoritates allegat, quibus addo Boer. d.de-
ciſ.310.ſub num.4.ante medium, verſ. hoc intelligi-
tur verum, & ita expreſsè firmauit Bart.in l.ſi in rixa
n.9.verſ.quandoq; plures delinquẽtes, ff.ad leg.Corn.
de Sycar. quẽ ſequutus eſt Angel. de malefic. in d.ver-
bo, & Andream Marci lanificem auxiliatorem nu.12.
verſ. & aduerte qualiter puniantur, & confirmatur ex
his, quæ latè poſui ſup.caſu 191. verſ. Procedit autem
dicta concl. vbi videri poſſunt, nec hic repetenda erãt;
Et hoc niſi factum vnius non poſſit diſcerni à facto al-
terius, quia tũc quilibet teneretur inſolidum, ſed vnius
12 ſolutio omnes alios liberat, vt per Boſſ. vbi ſup.n.2.in
fine, & n.3. vbi adducit Alex.conſ.103.col.2.ſub nu.2.
verſ.& plus dicit In noc.lib.1.quod ante eos forte ſen-
ſiſſe videtur Bal.in d.l.adeò n.4. ff.de iuriſdict.omn.iu-
dic.& apertè dixit Florian.in dict.l.item Mela §. ſed ſi
plures ſub num.1. verſ.nota ergo ff.ad leg. Aquil. & ita
quotidie obſeruatur, quando caſus non eſt præmedi-
tatus, & neſcitur à quo ex pluribus in eo interuenien-
tibus delictum commiſſum fuerit, quia omnes inſolidũ
ad pœnam pecuniariam, & ad damna partis inſolidum,
vnica tamen ſolutione ſufficiente condemnantur.

13 Et aduertas circa præmiſſa, quod licet plures ſimul
delinquentes videantur ſe adiuuicem auxiliari, & pro-
pterea videantur ſinguli teneri & de delicto commiſſo,
& de auxilio inuice præſtito per tex. in l.qui ſeruo 36.
§.ſi duo ff.de furtis, tamen quando plures committunt
vnum maleficiũ ſolum, vt vnum homicidium, vel furtũ
vnum, vt omnes ſimul ſubtrahendo trabem vel tignũ,
14 vel ſimile delictum committendo, tunc quilibet tene-
tur vt principalis, vt in d.l.vulgaris, §.ſi duo ff.de furtis
& in d.l.ſi ita vulneratus §.nu.11.ad leg.Aquil.non etiã
de auxilio, quia ex quo tenetur vt principalis, non po-
teſt teneri acceſſorie, prout tenetur opem præſtans
ſecundum declarationem Bartoli in d.l.qui ſeruo.§.
item placuit, quia acceſſoria obligatio non poteſt in
15 eadem cauſa concurrere cum principali, ſed extingui-
tur per ipſam principalem, l. generaliter ff.de fideiuſ-
ſor. per quæ iura ita tradit Bart.in d.§.ſi duo in princ.
ſubdens, quod ſi quis diceret in propoſito caſu duo
eſſe facta, & homicidium, & auxilium, & ideò de am-
bobus pœnam ſtatuendam, reſponderi poteſt, quod
omnia illa tendunt ad vnum effectum, & vna tantum
16 pœna puniuntur per l.illud §.fin. ff. ad leg. aquil. vbi
occidens vnum eodem tempore pluribus illatis vulne-
ribus, vna tantum homicidij pœna tenetur, non etiam
vulnerum, ſecus autem inquit Bart. in eodem, §.ſi duo
quando plures inſimul committunt maleficia diuerſa,
17 puta furantur diuerſas res vel vnus facit vnum vulnus
in capite, & alius in brachio, nam tunc quilibet poteſt
teneri vt principalis de furto, vel de vulnere ſuo, & vt
opem præſtans furto, vel vulneri alterius per illum te-
xtum, vbi eſt caſus in furto duorum ſeruorum, vel di-
uerſarum rerum a pluribus commiſſo, vt quilibet te-
neatur non ſolum reſpectu proprij facti, ſed etiam au-
xilij alteri præſtiti, quaſi quod alter alterius nomine
opem tulerit, & hoc vltimo caſu ſubijcit Bart. num.2.
modum formandæ accuſationis, vel inquiſitioni, vt
hæc condemnatio ſequi poſſit contra quemlibet vt
principalem, & vt opem præſtantẽ ne erretur in pract.

Et hanc

18 Et hanc Bart. diſtinctionem in primo capite de vno
tãtum delicto a pluribus commiſſo, ſequutus fuit Corn.
conſ. 7. incip. circa primum dubium in primo, & 2. du-
bijs lib. 3. per quam præcipuè concludit in caſu ſuo,
quod ſi plures inimici vnius partis fecerint pacem cũ
pluribus inimicis alterius partis adiecta pœna centum
violantibus, & Statutum loci mandet præſtantem au-
xilium puniri in medietate pœnæ eius, in qua punitur
principalis delinquens, & Titius vnus ex dictis inimicis
cum auxilio Seij etiam de dictis inimicis pacem cõtra-
hentibus vulnerauit Sempronium, cum quo facta eſt
pax, quæ ex tali vulnere rupta fuit, Seius, qui propter
dictum auxilium rupit pacem, & tenetur vt rumpens
pacem principaliter, ex quo tenetur nõ ex ſua ope, ſed
propter vunus a Titio illatum mediãte auxilio ſuo, nõ
põt teneri acceſſoriè, vt pręſtans opẽ Titio, & ꝙ ideo
non debet puniri duplici pęnam in centum ſcilicet ex
conuentione pacis ruptæ, & in quinquaginta pro me-
dietate ſecundum ſtatutum, ſed in centum tantum, &
ſic vna tantum pœna fractæ pacis, quæ vna tantũ fuit,
& vna tantum eius fractura, licet quoad pęnam vulne-
ris aliud ſit, & ꝓ eo teneatur Seius in medietate pęnę,
quæ Titio percutienti infertur, quam deciſionẽ Cor-
nei ſequi videtur Carer. in pract. crim. §. circa tertiũ n.
31. verſ. item an teneatur auxiliator folio mihi 136. &
latius Petr. Bellus in tract. de re militar. parte 10. tit. 2.
n. 118. & ſeq. verſ. tractat Corn. ad cuius conſiliũ ſim-
pliciter etiam ſe remittit Petr. Foller. in pract. crim. in
quarta parte principali in verbo pęnis debitis feriãtur
n. 71. verſ. quid ſi aliquis præſtitit auxilium, intelligẽdo
tamen ne erres, quod non teneantur Titius, & Seius in
integra pœna centum pacis ruptæ pro quolibet, ſed ſo
19 lum ad cẽtum ambo ſimul, vt apertis verbis poſtea ſu-
bijcit Corn. ad finem quarti dubij ſub n. 7. verſ. eſſet ta-
men hic dubitandum, ad quæ poſſent inſolidum con-
demnari, cum ambo vt principales teneantur, ſed vni-
ca ſolutio pro omnibus ſufficeret per notata per ipsũ
in dictis primo, & ſecundo dubijs, & feruiunt dicta ſu-
perius caſu 102. in pluribus locis.

20 Si tamen iſte Seius non eſſet de compręhenſis in pa
ce, & auxilium Titio in ea compræhenſo, & vulnerãti
compræhenſum, & ſic eam rũpenti præſtitiſſet, dubiũ
non eſſet, quod teneretur vigore dicti ſtatuti non ſo-
lum in medietate pęnæ vulneris, ſed etiam in medieta-
te pęnę pacis ruptæ, quia ſuſtinere deberet pro medie-
tate omnes pœnas, ad quas principalis tenetur, adeò
quòd iſte auxiliator deberet puniri duplici pœna vul-
neris ſcilicet, & pacis ruptæ, ſicut, & principalis de v-
troque tenetur, vt ex multis reſoluit Corn. d. conſ. 7. in
3. dubio n. 3. & 4. verſ. deuenio ad Ioannem, ad quem,
vt dixi, ſe ſimpliciter remittit Foller. vbi ſup. formans
quæſtionẽ, an præſtãs auxilium offendenti aliquẽ, cui
offendens præſtiterat cautionem ſub pœna de illum nõ
offendẽdo, puniatur pœna iuris pro auxilio, & vltra pę-
nam pecuniaria pacis ruptæ, & Cor. ſequi videtur Carer.
loco citato, idem etiam tenere videtur Iulius Ferret. in
tract. de re, & diſciplin. militar. tit. de ferijs ſeu indutijs
21 militar. treuga, & pace ſub n. 62. verſ. pacta, & capitu-
la, aiens quod ruptura pacis extenditur ad dantem au-
xilium, & fauorem, quia qualitas exiſtens in maleficio,
& perſona committentis aggrauat ipſum maleficiũ in
perſonam auxiliantis per l. vtrum ff. ad l. Pomp. de par-
ric. & optimè ſeruit Marſil. in pract. crim. §. conſtante
nu. 67. verſ. item ſcias vlterius, & nu. 76. verſ. item ſcias
quod auxiliator, dicens vbique, quod præſtans opem
tenetur de pace rupta, ſicut principalis, quod antea
ſentire viſus fuit Alex. ad Bar. in l. is qui opem 34. ff. de
furt. in additione magna ante finem, verſ. an præſtans
opem teneatur pęna pacis ruptæ, prout illum allegant
Carer. & Marſ. licet Alex. hoc non dicat, ſed tantu aſ-
ſerat videndos eſſe Io. Andr. ad ſpecul. tit. de treug. &
pace in additione finali incipiente conuertitur caſus,
quę eſt ſub verbo portauerat litera F, & Imol. in l. ſi ſti
pulatus fuero. 111. ff. de verb. oblig. qui hoc aſſerunt, &
maximè Io. And. ea ratione, quod extraneus dans opẽ
parricidio, tenetur pœna parricidij, qua agens tenetur,
22 & quia fuerũt in culpa, & voluerũt delinquere, & de-
derunt operam rei illicitæ, & malum animũ habuerũt,
vnde teneri debent de facto ſociorum, & refert ita te-
nuiſſe Hugo. de fun. cuius Ioannis Andreæ dictum his
ſcriptis reperi, ſequutum fuiſſe Octauian. Vulp. in trac.
de pace indut. & promiſſ. de nõ offend. q. 42. n. 1. & ſeq.
ſed Io: de Imola in d. l. ſi ſtipulatus fuero ſub nu. 2. verſ.
facit etiã tex. iſte, refert, & ipſe Ioannem Andr. vbi ſup.
dicentem, quod omnis aſſocians rumpentem pacem li-
cet non ſit incluſus in pace, punietur pęna pacis ruptę,
23 verũtamen hoc procedere intelligit ipſe in pęna ſtatu-
taria, quia ſtatutum puniat rumpentem pacem certa
pœna, non autem in pœna conuentionali, in qua non
videt quomodo nõ promittens illam, poſſit conueniri,
licet principalis, quem aſſociauit, cõueniri poſſit, & ſe-
cundum hanc intelligentiam Imolæ arbitror ego pro-
cedere deciſionem Cornei ſup. relatam, licet ipſe non
videatur ita loqui, & Petr. Foll. Marſ. & Carer. non ad-
uertãt, & loquãtur ſimpliciter, vt ſup. retuli, & ita poſt
hæc ſcripta inueni ante me tenuiſſe Franc. Herculan.
in tract. de caut. de non offend. c. 26. ſub n. 4. poſt verſ.
vnde notãdum, vbi quod opem ferens, vel aſſiſtens rũ-
penti pacem non tenetur pœna pacis fractæ, licet con-
trarium ſcribat Corn. & poſt eum Foller. in locis ſupra
citatis, niſi intelligamus de pœna iuris communis, vel
ſtatuti, non autem de conuentionali, & ita etiam tenuit
Vulp. d. q. 42. in fine, vbi poſt relatã dictam opinionem
Io: Andreæ, dicit eam eſſe intelligendam de pœna lega-
li, vel ſtatutaria, non autem de conuentionali, nihil ta-
men allegat, quod vrgeat, nec facit mẽtionem de Cor-
neo, & alijs cum eo tenentibus, & non parum miror,
quod nullus meminerit de hoc dicto Imolæ, ſecundum
quod infinitis vicibus practicaui, nec vnquam vidi
prætendi, quod non incluſus in pace, qui daret opem
incluſo eam rumpenti, teneatur pœna conuentionali in
pace contenta, ſed tantum vidi talem auxiliatorem cõ-
demnari pœna a iure communi, vel ſtatuto impoſita
præſtanti auxilium delinquenti, habita etiam ratione
pœnæ maioris, quæ ipſi delinquenti principali ob talẽ
pacis rupturam imponeretur, vt ſic hæc qualitas exi-
ſtens in principali, & eius delictum aggrauas vel aliud
delictum inducens, attendatur in dante illi opem, & fa-
ciat vt in plus teneatur, quam ſi ab alio non incluſo in
pace, cui auxilium dediſſet, delictum fuiſſet commiſſũ,
vt voluit Corn. d. conſ. 7. ſub eodem 3. dub. ad finem n.
5. ver. ſed vltra dubia de quibus in puncto, qui tamẽ vi-
detur ſentire, quod ad hoc requiratur, quod conſtet de
ſcientia dantis auxilium, quod in principali adeſſet di-
cta qualitas augens, vel alterans delictum, alias ſi ſit i-
gnorans non teneatur propter illam, ſed ſolum ſimpli-
24 citer tali qualitate nõ conſiderata ſecundum dictũ An-
geli in l. 1. C. de nili aggeribus non rumpend. col. prima
verſiculo videte domini, qui dicit, quod ad hoc, vt pręſ-
ſtans opem puniatur propter aliquam qualitatem quã

habet principalis delinquens, requiritur, quod faciens ſciret illã qualitatem, vel ſcire deberet, puta quia cõis erat opinio quod ille erat nobilis, nam ſi hoc ignorabatur cõmuniter, deberet puniri tanquam plebeius, & non pœna nobilium, & ſubdit, ꝙ cum iſtam quæſtionẽ haberet de facto, ita fuit indicatum in perſona cuiuſdam, qui fuit bannito ad maleficium perpetrandum cuius pœna eſt capitis in Peruſio, & ab illa pœna liberatus fuit fauens, quia non fuit articulatum neque deductum, quod fauens ſciuerit, vel ſcire debuerit principalẽ eſſe bannitum, & credit rectè fuiſſe iudicatum, & repræhendit Bart. aliter dicentem in ſua diſtinctione poſita in l. is, qui opẽ ff. de furt. & dicit Corn. quod licet de rigore iuris hoc dictũ Angeli non tranſeat ſine difficultate, tamen crederet in practica eſſe ſeruandũ propter authoritatem Angeli, maximè cũ negari nõ poſſit caſum eſſe dubium, & in dubijs melius ſit abſoluere, quam condemnare, de qua re vidẽda ſunt dicta per me Caſu LVI. vbi latè de hac materia tractaui, & hic tãtũ contentus ero dicere, ꝙ contra Angel. tenet Io: Andr. in præallegata additione volẽs, in dicto caſu ruptæ pa-
25 cis auxiliatorem de ea teneri, etiam ſi ignoraſſet adfuiſſe pacem, quæ frangi potuiſſet, quẽ locũ non vidit Corn. & cõtra Angel. tenet etiam Carer. in pract. crim. §. circa tertium n.:o. verſ. limitat tamen folio 136. vbi alios cum ipſo tenentes refert, licet Vulpel. d. q. 42. ſub n. 3. videatur in hoc diſſentire a Io: Andrea.

26 Eandem Bartoli diſtinctionem in d. 1. capite vnius delicti (vt vnde digreſſi aliquantulum ſumus, reuertamur) ſequutus eſt Bal. in l. adeò in fine ſub n. 4. ff. de iuriſdict. omn. iudic. & latius Angel. de Peruſ. in eodem §. ſi duo num. 2. verſ. eſt ergo, vbi formaliter ait, quod quamuis ibi ſit caſus in terminis, quod duo ſimul delinquentes ſibi inuicem, & viciſſim præſtare poſſint auxilium & fauorem, & ſic quilibet eorũ puniatur vt principalis, & etiam vt opem ferens, hoc tamen eſt verum,
27 quando in quolibet prædictorum ſunt maleficia diſtincta, & ſeparata, ſecus autem ſi per omnes eſſet cõmiſſum vnum delictum numero, putà vnum furtum, vel homicidium, quia tunc cum quilibet puniatur vt principalis, impoſſibile eſt de eodem vt acceſſorium puniri, quia principalitas, & acceſſio reſpectu eiuſdẽ indiuidui nõ cãdunt in eodem; Ad idem facit, quod eũ mandans, & mandatarius teneatur de maleficio commiſ-
28 ſo l. ſi quis id quod §. fin. ff. de iuriſdict. omn. iudic. l. nõ ideò minus, C. de accuſat. & l. 3. ff. ad leg. Iul. de vi priuat. faciens ſcilicet immediatè, & fieri faciens propter mandatum Bart. in l. non ſolum §. ſi mãdato meo n. 9. & ſeq. & in l. ſed ſi vnius permiſſu §. ſeruus meus nu. 5. verſ. mihi videtur ff. de iniurijs, nec ſolutio pœnæ vnius alteru liberet, l. adeo quidem ff. de iuriſdict. omn. iudic. & ibi etiam gl. nam vt dicit Bart. in d. §. ſeruus meus ſub num 5. verſ. 2. modo quo ad hoc nõ eſt idem delictum numero, ſed ſunt duo delicta, & duæ obligationes, tot ſcilicet quot perſonæ delinquentium, ſi mando alicui vt immediatè occidat Titium & ipſe me præſente exequitur mandatum, non poſſum teneri de mandato, & de ope, quia licet de vtroqꝫ videar teneri, quia mãdo, & quia præſto opem aſſiſtendo, tamen quia in quantum mandator teneor, vt principalis, & opem ferens non intelligitur eſſe principalis, quia gratia alterius interuenit, ex vno & eodem facto numero non poſſum teneri contrarijs modis argumento d. l. generaliter ff. de fideiuſſoribus, quod & ſequi videtur Bal. in d. l. ad finem n. 4. vbi ſi actus vniuſcuiuſqꝫ mandantis ſcilicet, & mandatarij non poteſt per ſe diſcerni, mandans non tenetur de mandato, & de facto.

Sed contra primum hoc dictum Bart. tenet Angel. de Peruſ. in l. reos ſub num. 1. verſ. in textu ibi vice mutua ff. ve duob. reis, inquiens ibi probari quod vnus, & idem actus propter diuerſos effectus obligat vnum vt principalem, & vt acceſſorem, & quod eſt vtile ſcire ad hoc, quod propter vnum, & eundem actum percuſſionis poteſt obligari percuſſor vt principalis, & etiam vt opem ferens percuſſioni conſocij licet Bart. in l. qui ſeruo §. fin. ff. de furt. dicat contrarium, & non bene, & Angel. ſequi videtur ibidem Io. de Imol. ante num. 1. verſ. nota textum ibi, vice mutua qui tamen poſtea ſe remittit ad alibi notata, ſed clarius ſequutus eſt Angelũ in eodẽ loco Caſtr. nu. ʒ. verſ. item inducit Angel. aiens quod quis poteſt teneri tanquam fur, & tanquam præſtans opem in eodẽ furto, quando duo furati ſunt, quia quilibet eſt principalis, & quilibet præſtat opem alteri, nec eſt inconueniens, quod pro eodem furto teneatur vt principalis, & vt acceſſorius, & quod ideò quotidie practicatur, quando formatur inquiſitio contra plures ſimul delinquentes, quod iudices in ea ponunt, quod alteri præſtitit auxilium, & fauorem, quæ verba aggrauant inquiſitionem, cum quilibet inquiratur de duplici maleficio, ſcilicet de ſuo, & de eo, quod facit ſocius in præſtando illi auxilium, & hoc latius comprobat ibidem Ronchegal. num. 12. verſ. nunc aggredior alterum dictum.

29 Idem in proprijs terminis homicidij, in quibus loquitur Bart. tenet Auguſt. de Arimin. in addit. ad Ang. de malefic. in verbo dicto maleficio ſemper aſtitit ante num. 3. vbi quod non diſcrepat ab Angelo Aretino ibi, inquantum dixit, quod poſſibile eſt, quod in vno homicidio quis teneatur tãquam principalis, & etiam tãquam opem præſtans, & apertè hoc tradit Bal. in d. l. nõ ideo minus nu. 25. verſ. ſed iuxta hoc venit quæſtio, vbi ait ꝙ in Ciuitate Peruſij fuit hæc ardua quæſtio,
30 quia quidã occidit aliquem, & fuit ſecũ eius famulus, qui eſt forenſis, & intulerunt ei duo vulnera, ita quod mortuus eſt, quærebatur an tenetur Dominus tanquã principalis tantũ, vel etiam tanquam præſtans auxiliũ, & fauorem, & quo ſi teneatur vt principalis tantum, non perderet vitã propter Statutum, ſi verò teneatur de auxilio, & fauore amitteret perſonam, & dicit Bal. quod finaliter fuit determinatum, quod cum vnũ vulnus fuerit illatum a Domino, alterum a famulo, ratione ſui vulneris tenetur Dominus vt principalis, & ratione vulneris famuli, vt dans opem, quia duplici via tenetur, & ratione diuerſorũ vulnerum, & ſi diceretur quod ex iſtis vulneribus non ſequitur niſi vnus effectus ſcilicet mortis, & ꝙ ideò debent dicta duo vulnera vt vnũ reputari, reſpondet Bal. quod iſtud verũ, quando illa duo vulnera eſsẽt illata ab eadem perſona, ſed quãdo duo vulnera mortalia inferuntur a diuerſis perſonis, cuilibet attribuitur, mors inſolidum, ac ſi iſta vulnera mortalia eſſent illata perſonis diuerſorum, & ita inquit fuiſſe de facto iudicatum, & credere, quod ſententia fuerit iuſta quia inquiſitio cõtinebat clarè, & diſtinctè, quomodo vnus intulit vnũ vulnus mortiferũ, & alter intulit vnum aliud vulnus mortiferũ, ita ꝙ vnus alteri, & alter alteri ſuper diuerſis potuerunt præſtare auxilium, & fauorẽ, & dicit, quod ita viſum fuit Aduocatis, vnde ſubdit formaliter concludendo, conſtat quẽ poſſe teneri, vt principalẽ, & de auxilio, & fauore diuerſis reſpectibus, ſed non vno, & eodem reſpectu,

& Baldum

Digitized by Google

& Baldum ſequuti ſunt Auguſt. ad Angel. de maleſic. in loco citato n. 3. verſ. & ideò Bald. multum elegāter, Marſil. in l. nihil intereſt nu. 22. verſ. & in materia huius legis ff. ad leg. Cornel. de ſycar. vterque latè, Carer. in pract. crim. §. circa ſecundum in fine n. 25. folio mihi 133. facie ſecunda, & copioſè Rōchegal. in d. l. reos ſub d. nu. 12. & ita teneo non obſtantibus deductis pro opinione Bartol. quia Corn. non ſolum mouetur ex illa doctrina Bart. ſed ex multis alijs rationibus, & argumentum de mandante, & aſſiſtente maleficio, non tenuit, quia ideò non poteſt vtroque nomine teneri, quia eſt eadem perſona, & vnus, & idem tantum reſpectus, vt ex prędictis apparet, & maximè per Bal. qui poſtquā dixit non poſſe mandatorem teneri, vt principalem, & vt opem præſtante, immediate ſubijcit proximè relatam quæſtionem, in qua totum contrarium decidit, vnde idem Bal. in d. l. adeò in fine nu. 4. ff. de iuriſdict. omn. iudic. dixit, quod ſi actus vniuſcuiuſq; per ſe diſcerni poteſt, mandans tenetur de mādato, & de facto diuerſis reſpectibus, & idem ait in auxilio vt hoc quoque caſu quis poſſit teneri vt principalis de proprio facto, & de auxilio facti per Socium. Secūdum aūt dictum Bartol. de duobus ſimul diuerſas res furantibus,
32 vel diuerſa vulnera inferentibus, quod quilibet duplici pæna teneatur, vna vt principalis pro facto proprio, altera vt opem dans pro facto ſocij, nullum habet dubium, & vltra quod probatur in d. §. ſi duo, illud ibi ſequitur Ang. de Peruſ. ſub n. 2. ver. in textu ibi teneantur Auguſt. de Arim. vbi ſup. citata addit. n. 4. verſ. ſed aduerte, & Corn. d. conſ. 7. pluries in diſcurſu primi, & ſecundi dubij, & eſt de mente Baldi in d. l. adeò in fine n. 4. ff. de iuriſdict. omn. iudic. & faciunt a fortiori proximè dicta, nam ſi hoc eſt quando vnum tantum reſultat delictum numero, multo magis quando plura reſultāt, & hoc caſu vt poſſit ad talem condēnationē deueniri ſeruanda eſt in accuſatione vel inquiſitione forma in eodē §. tradita per Bar. n. 2. vt ſcilicet poſt expreſſionē furti, vel vulneris a quolibet delinquentium facti, non dicatur, quod ad prædicta committenda præſtiterunt ad inuicem auxilium, & fauorem, quia nō poſſet ſequi condemnatio de auxilio, ex quo non exprimitur, qualiter præſtiterunt auxilium vel fauorem, & cū verba debeant intelligi in partem benigniorem, intelligeretur imputatio, quod percutiendo præſtitiſti mihi opē, ſeu auxilium, & ego tibi præſtiti ſimiliter auxilium percutiēdo, ita quod actus meus fuit auxilio tibi, & tuus mihi, de quo actu, cum ego puniat vt principalis, non poſſum puniri tamquam præſtās opem; Sed dicatur quod vnus alteri præſtitit opem, dicto maleficio ſemper aſſiſtendo, vt facilius, & habilius cōmitteretur, quia hoc modo quis pōt teneri de facto ſuo vt principalis, & de facto ſocij, vt præſtans opem, cum eam præſtiterit per alium actum, quam per illum, de quo ipſe principalis imputatur, ſcilicet percuſſionis vt ibi per ipſum Bart. quem ſequitur Bal. in d. l. adeo in finalibus verbis ff. de iuriſdict. omn. iudic. & ita etiam ſentire viſus eſt idem Bart. in d. l. ſi in rixa ſub n. 10. poſt verſiculum quādoq; apparet cuius ictu deceſſerit, & ibi expreſsè notat Alex. in addit. in verbo formare inquiſitionē ff. ad l. Cornel. de ſycar. & latè tradit Ang. de maleſ. in d. verbo dicto maleficiò ſemper aſſiſt. n. 2. verſ. ex quo nota, & ibidē Auguſt. in addit. n. 5. verſ. adde tamen quod eleganter conſuluit Cynus, Carer. in pract. crim. §. circa ſecundū num. 19. & 20. verſ. item debet dici folio 133. Ioan. de Arnono ſoliloquió. 61. ſæpè impetrantur per totum,

optimè Cępol. conſilio crim. primo in 3. dubio ſub numer. 16. & 17. verſ. præterea hoc poteſt Marſil. conſil. 81. nu. 31. verſiculo reſpondeo etiam aliter, & Clar. in pract. crim. q. 90. n. 5. verſ. aduertas etiam, Sed Ang. de Peruſ. in d. l. qui ſeruo d. § ſi duo, n. 3. refert dictū Bart. ibi, dicens eum velle non ſufficere, quod dicatur, quod inuicem ſibi præſtiterunt auxilium, & fauorem, vt poſſit quis teneri de ipſo auxilio, & fauore, quia poſſibile eſt, quod quilibet alteri præſtiterit auxilium per ſuam percuſſionem, quam fecit, de qua cum puniatur vt principalis, non eſt poſſibile quod puniatur, vt opem ferens, ſed ſubdit, quod tali dicto obſtat, quia actus ſui vulneris, & percuſſionis fuit ordinatus ſecundum propoſita in accuſatione vel inquiſitione ad duos diſtinctos, ſeparatos, & ſequeſtratos effectus inter ſe contingentiam nullam habentes, primo ad ſciſſionē cutis factam per ipſum vulnerantem ſecūdo ad ſciſſionem cutis factam per ſocium ipſius vulnerantis, & ideò cū ex vno facto reſultēt plura crimina plures tituli criminis, plures agendi formæ, non videt cur de illo eodem vulnere due pęnę ſibi nō poſſint inferri, ſicut dicitur in eo, qui cōmiſit ſimul adulterium cum inceſtu, vel rapuit cultellum de manu alterius cum ſanguinis effuſione, qꝺ dictum Angeli latè refert Auguſtin. in d. additione n. 4. verſic. ſed aduerte dicens eſſe verius in puncto iuris, & poſt eum Ronchagal. in d. l. reos ſub d. n. 12. Verumtamen non diſcedas a forma tradita per Bart. quæ tutior eſt, vt ipſemet Ang. fatetur, & poſt eum Auguſtin. vbi ſup. qui amplius dicit, quod illa ſeruatur in practica, quod pariter aſſerit Carer. & atteſtantur etiam Clarus & Ioannes Ronchagal. in præcitatis locis.

33 Ceſſaret autem omne dubium ſi in accuſatione vel inquiſitione formata eo modo relato, quē Bar. repræhendit, appoſitum eſſet verbum hoc; conſilium, dicendo, quod præſtiterunt ſibi ipſis ad inuicem auxilium, conſilium, & fauorem, quia tunc propter illud verbum additum, ſcilicet conſilium, quis poſſet puniri de auxilio, etiam ſi non fuerit dictum, quod aſſiſtendo dicto maleficio vnus alteri præſtitit opem, vt habilius committeretur, quia perſuadens videtur pręſtare conſiliū, quod eſt præſtare opem, & iſtud conſilium de neceſſitate præſupponit alium actum, quam illum, de quo accuſatur principalis, ideſt percuſſionis, & ideo de eo puniri poteſt, ita ſubdit Bar. in d. §. ſi duo in finalibus verbis, quem ſequitur Alex. in d. additione ad d. l. ſi in rixa ff. ad leg. Cornel. de ſycar. & latius Ang. de maleſic. in d. verbo dicto maleficio ſemper aſſiſtit ſub n. 2. ad fine, verſ. aduertas tamen quod ſi tu adderes.

24 Notādum tamen eſt circa pręfatum ſecundū dictū Bartoli in d. l. qui ſeruo d. §. ſi duo ff. de furtis, quod ſi non appareret ex proceſſu, quod vnus ex pluribus delinquentibus vnam rem furatus eſſet, vel vnum vulnus intuliſſet, & alius aliam rē abſtuliſſet, vel aliud vulnus feciſſet clarè, & diſtinctè, ſed ſimpliciter conſtaret quod furtum, vel vulnus ſequutum fuiſſet in illo facto, in quo plures interuenerunt, tunc non procederet concluſio ſup. firmata, quod quilibet teneatur duplici pęna, vna tamquam principalis pro facto ſuo, & altera tamquam pręſtans opem pro facto Socij, quia ad hoc opus eſt, qꝺ ſciantur vniuſcuiuſque delicta diſtincta, & ſeparata, & qꝺ a quolibet factum fuerit, cum alias non poſſit conſiderari quis vt principalis in ſuo proprio facto, & vt opē præſtans in facto alieno, vt patet ex verbis ipſius Bar. & ſequaciū, ſed tali caſu quilibet ex ipſis pluribus delinquentibus teneretur inſolidū ad integrā

Hh 2 pœnam

pœnam omnium fortorum, vel omnium vulnerum nec vno eam ſoluente alij liberarentur, & quilibet pariter teneretur inſolidum ad intereſſe partis offenſæ, in quo tamẽ vnius ſolutio alios liberaret per ea, quæ ſuperius dicta ſunt in princ. & in verſ. quæ concluſio in alijs etiã terminis procedit, nam etſi ex pluribus ſimul delinquere volentibus, aliqui tantum furati ſint, vel percuſſerint, vel etiam vnus tantum, tamen alij non ſurripientes, vel non percutientes ſurripienti, vel percutienti opẽ dediſſe dicuntur, ideò que eadẽ pęna, qua ipſe furans, vel percutiens tenentur, vt patet ex deductis ſup. Caſu 192. in princ. quæ licet loquantur in homicidio, procedunt tamen & in alijs delictis, cũ nulla ſit diuerſitatis rati , & indubitanter quando non agitur de pęna vitæ, nã ſi in homicidio illi, qui non percuſſerunt occiſũ pœna mortis tenentur, prout ſi occidiſſent ex auxilio occidenti pręſtito, multo magis qui non furati ſunt, vel non vulnerauerunt propter opem furanti, vel vulneranti præſtitam pęna mitiori teneri debent, prout ſi furati fuiſſent, vel vulneraſſent, quod vltra allegata d. Caſu 192. probatur ex iuribus, & authoritatibus ſup. adductis in princ. & in d. verſ. quæ concluſio, quæ loquuntur & in furto, & in percuſſione, & in quocunque alio delicto publico, vel priuato, & procedunt ſiue ſciatur, ſiue ignoretur quis ex pluribus fuerit, qui furatus eſt, vel percuſſit, quia adhuc omnes tenẽtur inſolidum ad pęnam vt ſup. nec vnius ſolutione alij liberantur, licet ſecus reſpectu intereſſe partis, vt in puncto dicit Gandin. d. tit. de pęnis reorũ nu. 31. verſ. pone ꝙ plures homines, quẽ ſequutus eſt Boer. deciſ. 310. n. 8. verſ. ſed Albertus de Gandino, & probant etiam alia in citatis verſiculis præſentis diſputationis adducta, & parti notata in d. Caſu 192. vbi enim ſcitur qui furtum, vel vulnus fecit, ideo alij tenẽtur quia illi auxilium, & fauorẽ præſtiterunt, vt ibi, vbi verò qui fecit ignoratur, ideo cœteri tenentur quia omnes deliquerunt, & facienti, quiſquis ille ex ipſis fuerit, non facientes opem dederunt, vt ibidem dictum fuit, & propterea etiam pro vna re tantum furata, vel pro vno tantum vulnere

35 illato, omnes qui facto ex propoſito interuenerunt, puniuntur, quilibet eorum ad integram pœnam inſolidum tenetur etiam ſi qui rem ſuſtulerit, vel vulnus intulerit ignoretur per ſupradicta, & ita practicatur, & quomodo hoc in caſu, quando ſcilicet ignoratur a quo

30 ex pluribus furtum, vel vulnus factum fuerit, formanda ſi accuſatio, vel inquiſitio ponit Clar. in §. homicidium num. 40. verſ. ſed hic incidenter quæro.

E P I T O M E.

De pœna iure communi impoſita expendentibus monetam falſam, & quod non comprehendat expendentem falſitatis ignarum, & qualiter ignorantia hæc oſtendatur, & de alijs in hac materia.

S V M M A R I A.

Monetas falſas expendens quando ordinariè puniendus, nu. 1.
Et quando pœna extraordinaria, 2.
Salycet. in hoc tenet contra diſtinctionem Bartoli in l. lege Cornelia ff. de falſ. 3.
Illam tamen defendit Cępola, & pro Bart. eſt communis ſententia, 4.
Pœna ordinaria falſi l. prima § fin. ff. de falſis hodie non eſt in vſu, num. 5.
Monetam falſam ignoranter expendens non punitur, 6.
Statuta locorum contra expendentes monetas falſas locum habent ſolum contra ſcienter expendentes, 7. 25.
Iudicis arbitrio relinquitur an expendens falſam monetam, fuerit ſciens, vel ignorans, 8.
Et quæ in hoc conſiderare debeat iudex, eod.
Expendens monetam falſam excuſatur ſi docet a quo illam habuit, 9. & 37.
Non docens a quo falſam habuit monetam, contra ſe habet indicium ad torturam, 10.
Quod procedit quando expendentes ſunt malæ vocis, conditionis, & famæ, 11.
Docentes a quibus habuerunt falſam monetam, remouent a ſeſe omnes ſiniſtras ſuſpitiones, 12.
Probatio ſemiplena ad probandum defenſionem ſufficit contra fiſcum, 13.
Inquiſitio exhibenti Curiæ falſas monetas penes ſe repertas & dicenti habuiſſe ab alijs creditur ſi ſit bonæ conditionis, 14.
Suſpicione caret qui ſolitus eſt quotidiè recipere ab alijs magnam pecuniarum quantitatẽ, ſi eam Curiæ exhibuerit, 15.
Dolus præſumitur in expendente magnam quantitatem pecuniarum falſarum, 16.
Quantitas magna, vel parua ex quibus conſideretur, 17.
Valor pecuniarum non autem numerus in quantitate taxanda attenditur, 18.
Statutum etiam generaliter puniens fabricantes falſas monetas non comprehendit fabricantes monetas minimi valoris, 19.
Lex ſeu ſtatutum puniens tondentes monetas locum non habet in tondente monetam modici valoris, 20.
Imputatus de hoc crimine quando credendum ſit ab alijs habuiſſe, 21.
Quicquid diligens homo habet ex ſuis operibus præſumitur habere, 22.
Perquiſitio facta ſæpius per Curiam in domo imputati multum iuuat, ſi nihil reperiat contra imputatum, 23.
Non inuentio multum iuuat, ſicut nocet inuentio facta in domo imputati, 24.
Ignorantia præſumitur, niſi probetur ſcientia, 26.
Ignorantia cuiuſque proprio eius iuramento probatur, 27.
Maximè quando adſunt coniecturæ pro ignorantia, 28.
Dolus abeſſe præſumitur in faciente palam actum etiam prohibitum, 29.
Actus clam, et occultè factus doloſus præſumitur, eod.
Male agens præſumitur odire lucem, 30.
Ignorantia vitiorum latentium præſumitur, 31.
Et vitia ipſa ſatis eſt latere taliter, quod dignoſci non poſſint niſi cum magna diligentia, et experientia, 32.
Quod fit ſtatim, et ſine aliquo temporis interuallo præſumitur ſine malitia, et dolo procedere, 33.
Verisſimile quod non eſt, dicitur quædam falſitatis imago, 34.
Verisſimile non eſt quem voluiſſe ponere perſonas ſibi coniunctas in periculo moleſtationis, 35.
Verisſimile quod non eſt, credi per iudicem de facili non debet, 36.
Vna præſumptio tollit aliam, 38.
Expendens pecuniam pro pluri quam valeat non punitur, 39.

C A S V S C. L X X X X V I I I I.

1 CIrcumſcriptis locorum ſtatutis, & iuris communis diſpoſitione attenta; Expendens monetam falſam ſi nummi ſunt plumbei, vel ſtanei punitur pœna ordinaria falſi, de qua habetur in l. 1. §. fin. ff. ad leg. Cornel. de falſ. Si verò ſunt alterius materiæ, puni-
2 tur pœna extraordinaria, ita diſtinguit Bart. in l. lege Cornelia 9. nu. 3. verſic. quæro vtrum ff. ad leg. Cornel. de falſ. dicẽs, quod per hoc plures fecit euadere a

pœna

pœna legis Corneliæ de falſis,idem ſenſit in l.ſacularij in principio ff. de extraordinar. crim.quam diſtinctionem ſequuntur Abb.in c.quanto nu.5.verſ.extra gl.de iureiur. Alex.conſilio 121.nu.3.verſ.alia ratione lib.7. Clar.in §.falſum ad finem n.48.verſ.expendens autem & præter iſtos Luc.de Penn.in l.prima in verbo nihil. C.de veter.numiſm.poteſt.lib.11.Cuman.conſ.139.in 2.dub.nu.5.Angel.de maleſic.in verbo falſario no.30. verſic.quæro an ille,& ibidem Auguſtin.de Arimin.in addit.in princ.Boſſ.in pract.crimin.tit.de falſa moneta ſub n.2.Nouell.in pract.crim. ſuper inquiſitione contra monetarios n.7.verſ.quęritur qua pœna,& nu.15. verſ.expendẽter inſuper folio mihi 200.& 201.Cępol. conſ.crim.77.n.5.& ſeq.verſ.& primo Decian.in tractat.crim.tomo 2.lib.7 cap.25.n.4.& 5.verſ.espendẽs autem,cum verſ.ſeq.& ita etiam videtur ſentire Bonifac.de Vitalin.de maleſic. tit. de pœn.falſant.monet. ſub n.4.verſ.ſed quid de illis.

3 Et licet Salyc.in l.2.C.de falſ.monet.n.5.& 6. verſ. qualiter autem, ſicat f. de dicta diſtinctione dubitare, & indiſtinctè eſſe imponendam pœnam falſi ordinariã expendenti monetam falſam cuiuſcunque generis, etiam quod nõ ſit plumbea,vel ſtanea, ſed alterius materiæ ex identitate rationis,& quia quod dicitur in d.l. lege Cornelia de nummis plumbeis,vel ſtaneis, dictum videtur exempli gratia, & non reſtrictiuè ad illam tantum materiam, & falſitatem, & Salyc.fuerint ſequuti Marſ.conſ.47.n.11.verſ.ſed expendens,& in l.qui falſam nu.64. verſ.viſo de fabricante ff.ad leg.Cornel.de falſ.dicẽs quod iſta opinio ſeruatur in practica per totam Italiam, & quod ipſe eam tenet tanquam habẽtẽ in ſe maiorem rationem, quam ſententia Bartoli Couar.in tract.de veter.collation.numiſmat.c.8.n.4.ver. ſed quid ſi quis,& Menoch.in tract. de arbitrar.iudic. lib.2.centuria quarta caſu 316.n.51. & 52. verſ.quartum caput eſt,qui idem,quod Marſil.aiunt,tamen opinionem Bartoli defendit Cępol.d.conſ.77.n.6.& 7. ea

4 ratione,quod cum nõ tanta ſit deceptio in alia moneta falſa,quanta vbi datur plumbea, vel ſtanea, non debet eſſe tanta pœna, & dicit Clar.in loco citato quod ſibi magis placet iſta opinio Bart.tanquam mitior, & ſecundum illam,ſi caſus contingeret,conſuleret,& iudicaret,& cum eo tranſit Decian.d.c.25.ſub n.5.verſ. dubitari autem poteſt in fine, ſubdens, quod hanc ſẽper vidit in practica obſeruari,& ipſe etiã obſeruauit, nec negari poteſt, quin illa ſit recepta doctorum ſententia a qua in terminis iuris communis non eſſet tutũ recedere quicquid dicant Salyc.Marſil. & alij moderniores ſup.citati,contra quos longe plures numero, & pondere pugnant,cum quibus ſentire videtur Hieron. de Laurẽtijs deciſione Auenion.134.Antonius Charter.Carpenſis n.3.verſ.espendens autem,vbi expreſsè vult, quod expendens monetam falſam ſui Principis tenetur falſi pæna extraordinaria arbitrio iudicis decernẽda,& allegãt Bar. Alex. & Clar.ſup.citatos,licet ẽt inaduertenter adducat Salyc.Marſ.& Couar.qui vt diximus ab ipſa Bart.ſententia recedunt,& malè licet hodie parum prodeſſe poſſit hæc diſputatio, quia, & pęna ordinaria falſi,quæ eſt deportatio, & omniũ bo-

5 norum publicatio vt in d.l.1.d.§.fin.ff.de falſ.non eſt in vſu,& bona non publicantur,& loco deportationis datur exilium,vel alia ſimilis pœna arbitraria,vt in ſpecie dicunt Bonifac.de Vitalin.d.tit.de pęn.falſant.monet. ſub n.4.verſ.ſed quid de illis, & Cuman.d.conſ.139. in 2.dub.n.6.verſ.pęna igitur,& nos alibi latius diximus,

Niſi dicamus quod non inutilis ſit indagatio in declaranda ipſa pæna arbitraria, vt ſcilicet mitior imponatur expendenti falſam monetam non plumbeam, nec ſtaneam,maior verò vbi ea ſit prædictæ materię, cum vnum delictum ab alio differat, & proinde etiam pęna differens eſſe debeat,vt ex prædictis apparet.

6 Et prædicta habent locum in espendente ſcienter monetam falſam,ſecus autem in espendente ignoranter,quia talis espẽdens ignoranter non punitur aliqua pęna,ſed ignorantia illum escuſat Marſ.in d.l. qui falſam n.65.& quampluribus ſeq.verſ.& circa hanc materiam, Nouel.ſuper d.inquiſitione cõtra monetarios n.9.ad finẽ ver.item escuſaretur Crauet.cõſ.234.n.4. verſ.ſimiliter expẽdens,Menoc.d.caſu 316.n.55.verſ. declaratur primo Decian.d.c.25.n.6.ver.ignorãs aũt, & ante eos Bonifac. de Vitalin.d. tit.de pæna falſant. monet.ſub nu.4.verſ.ſed quid de illis poſt medium, & ſentiunt Dyn.conſ.38 quod contra Benciuennem n.7. verſ.præterea illud, & Bal.conſ.155. reperitur in volumine ſtatutorum in princ.lib.3.

7 Et ſecundum hoc intelliguntur ſtatuta locorum expendentes monetas falſas punientia,quia procedũt in ſcienter espendentibus,non autem in ignorãter, quia ignorantes non puniuntur, ſed excuſantur, vt ſubdit Menoc.loco citato n.56. & in hoc multum verſatur iudicis arbitrium, qui conſiderare habet qualitatẽ, &

8 quãtitatẽ pecunię,cõditionẽ, & famã perſonę, & alias circunſtantias facti,& ex illis talem expendentem ſciẽtem, vel ignarum falſitatis nummorum ęſtimare,vt dicit Menoch.d.caſu 316.n.61.poſt Bald.in hoc egregiè tradentem d.conſ.155.a medio vſque ad finem lib. tertio, & ita alias conſului in patria mea vſque de anno 1578.quod conſilium fuit tunc Mediolani impreſſum,& ſecundum illud inquiſiti abſoluti rebus ſic ſtãtibus ex decreto Illuſtriſſ. & Eccellentiſſ. Senatus illius Ciuitatis,& totius Mediolanenſis Dominij, quod hic placuit inſerere tanq;proprium partum in iuuentute editum,& nunc poſt viginti annos, & vltra recognitũ, cum multa ad rem hanc pertinentia contineat, & eſt tenoris infraſcripti videlicet.

SPIRITVS SANCTI GRATIA illuminet intellectum meum.

DVo capita continere videtur proceſſus per Curiam Pontremuli fabricatus contra Excellentem Medicum D.Stephanum Gabrielium, & nobilem matronã D.Camillã eius matrẽ,quorũ vnũ monetæ falſæ fabricationem alterum vero expẽſionẽ reſpicit.

9 Quod ad primum nullum penitus poteſt pro curia adduci fundamentum,quod faciat contra imputatos, niſi quod non docuerunt a quo habuerunt Cauallotos adulterinos,quos expendere fecerunt, quia espẽdentes falſam monetam,ſi non indicant illum,a quo eam habuerunt,pręſumuntur eam fabricaſſe Petr.& Cyn.in l. maiorem C.de falſ. Aret.in l.eleganter §.qui reprobos ff.de pignorat.act.Didac.Couar.lib.pract.quæſtion.in tract.Monetar.cap.fin ſub n.4. Marſ.conſ.52.n.32.& ſeq.verſic.reſtat modo,vbi id pluribus ſimilibus comprobat, & ad torquendum ſufficere affirmat, quibus

10 nunc adducitur Crauett.conſ.315.in princ.verſ. videretur dicendum,& Franch.deciſione Neap.401.n.2. 4.& 5.parte ſecunda.

Sed ad hoc reſpondetur, quod quando dictum illud verum ſit, quod ex pluribus per eum adductis negar

Crauet.nuper additus d.conſ.315. ſub n.2. & 3.id de-
mum locum ſibi vendicat, vbi eſpendentes ſunt malæ
11 conditionis vitæ,& famæ, & aſſueti ſimilia facere, ſe-
cus autem vbi ſunt bonæ conditionis,vitæ,& famæ, &
non ſoliti ſimilia facere, vt eſſe imputatos doctum eſt
plene, quia tunc non præſumuntur fabricaſſe monetam
falſam,quam eſpẽderunt,nec poſſunt torqueri,etiam
ꝗ non doceant illum,a quo eam habuerint,ita in termi-
nis tradit Marſ.d.conſ.52.n.40. & 41.ver.2.dico,quod
poſſet ex multis confirmari, quæ conſulto omittuntur
tum breuitatis gratia, tum etiã ex intentione per ſpe-
ciales tantummodo deciſiones reſpondendi.

12 Præterea dicitur, quod imò dictum fuit per impu-
tatos a quibus fuerint cauallot. habiti,quo caſu ab om
ni ſiniſtra ſuſpicione eſonerantur,& a quauis pœna ex-
cuſantur,Iacob.Butr.& Cyn.in d.l.maiorem C.de falſ.
Marſ.in l.qui falſam n.103. verſ.modo ſequendo ma-
teriam ff.de falſ. & quamuis teſtes non videantur per-
fectè, & ad plenum hoc probare,tamen valet eorum
dictũ ad defenſam imputatorum,& ſatis eſt,ꝙ ex eorũ
atteſtatione poſſit iudex probabiliter,& cum veriſimi-
litudine induci ad ſic credendum, quia ad probandum
13 defenſiones reorum aduerſus fiſcum non exiguntur
probationes exactę,& plenę,ſed ſufficit minus exacta,
& ſemiplena probatio, Anchar.conſ.283.n.4. Boſſ.in
pract.crim.tit.de conuictis ad finem n.62.verſ.ſed quid
iuris,& ante eos Bal.conſ.136.n.5.in fine lib.2.Craue.
conſilio 2.n.16. vbi ſubdit ſufficere etiam dubiam, &
alias non concludentem probationem, quod latè ex
multis docet Iaſ.in l.non ſolum.§. ſciendum in 2.con-
cluſione Bart.n.6.& ſeq.ff.de oper.nou.nũciat.& poſt
eum Boſſ.vbi ſup.n.59.& plur.ſeq.ver.aduertendũ eſt.

14 Quinimo cum imputati exhibuerint curiæ omnem
illam cauallotorum quantitatem, quam penes ſe ha-
bebant,dixerintq;eos habuiſſe ab alijs,ex hoc ſolo di-
cuntur excuſati a ſuſpicione, & pœna, etiam quod ali-
ter eorum ſiſtum non probent, quia in hoc eis credi-
tur abſq;teſtibus,cum ſint homines bonę conditionis,
vitę,& famæ,Marſil.in d.l.qui falſam n.104.& 105.u-
bi alios citat.

15 Amplius dicitur, quod eum quotidie fuerit ſolitus
Dominus Stephanus recipere magnam quantitatem
pecuniarum diuerſarum ſpecierum,& potiſſimum ca-
uallotorum a varijs, & propè infinitis perſonis tàm
Pontremulenſibus,quam exteris, ſatis ad eum,& ma-
trem,quæ ab eo monetam illam in parte habuit, exo-
nerandum ab omni ſuſpicione,& pœna fuit ipſam pe-
cuniam curiæ exhibere abſq;eo, quod nedum docere-
tur,ſed nec allegaretur,quod ea fuiſſet ab alijs habita,
quia verè eſt impoſſibile,quod potuerit, aut poſſit di-
ctus D.Stephanus ſcire,quinam nominatim fuerint il-
li, qui ei dederint talem monetam, ſtante incredibili
concurſu ad eum habito dietim a tot perſonis tot re-
gionum ad capienda remedia ad egretudines depel-
lendas, vt tradit Marſil.in d.l.qui falſam ſub nu.105.
ueri,ſed mihi videtur.

16 Et ſi dicatur procedere dictum hoc, vbi illius mo-
netæ quantitas eſt modica, ſecus autem ſi ſit magna,
vt in caſu præſenti,in quo agitur de 72.cauallotis,quia
tunc,cum præſumatur expendentem eſſe in dolo,non
debet ei credi, quod eam habuerit ſine dolo, niſi hoc
probet, vt ſubiungit Marſil.in eadem l.qui falſam nu-
mero 106.

Reſponderi poteſt,quod imò ſumus in modica quã-
titate, & non magna, quia 72.cauallotti aſcendunt ad
valorem aureorum trium cum dimidio, & ſolidorum
duodecim monetæ Dominij Mediolani,quæ ſanè quã-
titas pecuniarum dicitur eſſe parua,vel potius minima
conſiderata conditione imputatorum, qui ſunt ex no-
bilioribus, ditioribus, & potentioribus Pontremuli,
Nam ad iudicandum an res ſit magna vel parua, aut
17 minima inſpicitur perſonarum conditio Alex.de Ne-
uo conſ.89.n.6. Non poteſt etiam dici magna quanti-
tas illa trium aureorum cum dimidio in circa, attenta
multitudine populi Pontremuli, & amplitudine ipſius
oppidi,vbi dicta pecunia eſpenſa fuit,vt in his terminis
conſiderat Marſil.conſ.71.n.9. verſ. quia reſpondeo,
Nec attendi debet numerus ipſorum cauallotorum,
qui videtur magnus,ſed tantum eorũ valor,qui eſt mo-
18 dicus,vt colligitur ex Marſ.d.conſ.71.nu.1.& 9.& ex
Alex.conſ.104.n.7.lib.1.& in addition.ad Bart.in l.ele-
gaoter §.qui reprobos in apoſtilla magna circa finem
ff.de pignorat.action. æſtimantibus in iſtis terminis a-
gi de modica quantitate monetæ ob exiguum eius va-
lorem,licet denariorum numerus amplus exiſtat.

Et ex hoc, quod ſimus in parua quantitate monetæ
falſæ, dici poteſt, quod non poſſent imputati puniri
pro dictis cauallotis expenſis, etiam quod conſtaret,
quod ipſi eos fabricaſſent,quia lex vel ſtatutum quan-
tumcunq;generale, & amplum puniens fabricãtes fal-
19 ſam monetam,non compræhendit fabricantes mone-
tas modici,& vilis valoris,Alex.d.conſ.104.n.7.lib.1.&
in addition.ad Bar.in d.§.qui reprobos in apoſtilla ma-
gna propè finem Boſſ.in pract.crim.tit.de falſ.monet.
n.4. Et idem in lege,aut ſtatuto puniente tondentem
monetas, quod non habeat locum in tondente mone-
20 tam aſcendentem ad modicum valorem, tradit Marſ.
d.conſ.71.n.1.& ſeq.Et ratio eſt,quia non poteſt talis
moneta afferre magnum præiudicium his,ad quorum
manus perueniat,vt per Alex.conſ.121.ſub n.5.lib.7.

21 Vlterius videtur, quod etiam ſi eſſemus in magna
quantitate pecuniarum,quod non eſt,adhuc tamen ſit
credendum aſſertioni imputatorum,quod eam habue-
rint ab alijs,licet aliter hoc non oſtendant, ex eo quia
ſtante lucro, quod ſolet D.Stephanus facere in mede-
do ægrotis, omnem illam pecuniarum quantitatem,
quã habere repertus eſt,& præſumitur habuiſſe, & ac-
quiſiuiſſe ex dicta eius induſtria, & labore, & non alio
modo cũ dolo, & fraude l.ſi defunctus C.arbitr.tutel.
Hinc eſt quod præſumitur diligens homo quæcunque
habet,ex ſuis operibus habere, vt dicit Luc.de Penna
22 in l.quicunque in ſexta præſumptione C.de Apoc.pu-
blic.lib.10.

23 Additur ad fauorem imputatorum diligens, & ex-
quiſita perquiſitio ſæpius per Curiam facta in quolibet
angulo domus eorum ad perquirendum pecunias fal-
ſas vltra exhibitas, & inſtrumenta ad fabricandũ mo-
netas,in qua nil prorſus de eo,ꝙ quærebatur, inuentũ
fuit,quæ res apertè fauet imputatis,ſicut.n.eis nocuiſ-
ſet inuentio iuxta tradita per Marſ.in d.l.qui falſam n.
114.& ſeq.verſ.modo expeditis omnibus, & per No-
uel.in pract.crim.in forma inquiſit.contra monetar.n.
11.& ſeq.verſ.indicia,ita eis prodeſſe debet nõ inuen-
tio,vt contrariorum eadem ſit diſciplina.§.1. Inſtit.de
24 his qui ſunt ſui vel alien.iur.& §.pr.Inſtit. de tutel.&
vt idem operetur oppoſitum in oppoſito, quod ope-
ratur propoſitum in propoſito. l.fin.§.ſi filius de le-
gat.tertio.

Et præmiſſa dicta ſunt pro domino Stephano, pro
matre aũt videntur ſuperflua,quia fabricatio moneta-
rum

rum falſarum non eſt officium muliebre, ſed virile, vl-
tra quod ex eo remanet penitus excuſata, quod con-
ſtat illam habuiſſe cauallotos illos tum à dicto filio,
tum ab alijs per ea, quæ ſuperius allegata ſunt.

25 Quoad ſecundum in primis conſiderandũ eſt, quod
lex vel ſtatutum puniens expendentem falſam mone-
tam, habet locum in ſciente eam eſſe falſam, non au-
tem in ignorante, qui puniri non poteſt, vt in ſpecie di-
cunt Marſil. in d. l. qui falſam nu. 72. & ſeq. verſ. & cir-
ca hanc materiam ff. de falſ. Nouell. in pract. crim. in
forma inquiſit. contra monetarios nu. 9. verſ. item ex-
cuſaretur Crauet. conſ. 244. nu. 4. verſ. ſimiliter expen-
dens, & ante eos Bonifac. de Vitalin. in tract. de male-
fic. tit. de pœna falſant. monet. ſub num. 4.

26 Et ex hoc reſultat totalis excuſatio imputatorum
qui ignorarunt nummos expenſos, eſſe adulterinos, &
præſumitur talis eorum ignorantia, cũ ſcientia non ſit
probata l. verius ff. de probat. & c. præſumitur de re-
gul. iur. in ſexto & in terminis Barbat. conſ. 52. lib. 3. &
vbi etiam non præſumeretur ignorantia, ſed proban-
da eſſet, ſatis diceretur de ea conſtare, ex quo non cõ-
ſtat de ſcientia, quia ignorãtia probatur eo ipſo, quod
contrarium non probatur, vt eſt tex. in l. cum ſeruis C.
qui militar. poſſ. lib. 12. & ibi hoc notant Bart. in fine,
& Luc. de Penna col. 1. in verbo minimè probetur, &
col. 3. verſ. in prima gl. Diceretur etiam probata ipſa
ignorantia ex iuramento præſtito per imputatos, quia
27 cum ſit de conſiſtentibus in conſcientia, & animo eo-
rum, ob idque per teſtes probari non poſſit, dicitur me-
rito probari ex eorundem aſſertione cum iuramento
Ancar. conſ. 159. ſub n. 4. verſ. item ſcire, vel neſcire, &
conſ. 174. ſub n. 4. verſ. iuſtiſſima eſt ergo, Roman. cõſ.
273. nu. 2 Iaſon. l. tè in §. ſed iſtæ n. 88. & ſeq. verſ. in ea
gl. vbi per teſtes inſtit. de action. Crau. d. conſ. 244. ſub
n. 4. & in terminis noſtris Marſ. in d. l. qui falſam n. 96.
& ſeq. verſ. & tali caſu, & tanto magis procedere hoc
debet in propoſito noſtro, quia in proceſſu apparent
coniecturæ plures, ex quibus coloratur ipſa ignorantia
28 imputatorum, vt etiam infra aliquantulum dicetur,
nam etſi dici ſoleat non probari ignorantiam iuramẽ-
to eam allegantis, quando contra eum aliqua ſcientiæ
laborat præſumptio, vt ſubdit in d. l. qui falſam Marſil.
n. 100. & ſeq. & habetur per Iaſ. in d. §. ſed iſtæ n. 92. in
ſecunda limitatione, tamen ſecus eſt quando redditur
eadem ignorantia veriſimilis ex aliquibus coniecturis,
quia & tunc iuramento eam allegãtis probatur, vt ele-
ganter tradit Rom. conſ. 481. ad fin. nu. 10. & 11. Coie-
cturæ autem arguentes dictam ignorantia imputato-
rum de nummorum adulteratione multæ ſunt, & earũ
prima ex eo ſumitur quod de die, & palam, ac publicè
cauallotos expendere fecerunt, quod nequaquã feciſ-
ſent, ſi eos eſſe falſos ſciuiſſent, quia in faciente actum
prohibitũ palam præſumitur abeſſe dolus, ſicut in fa-
29 ciente illum clam, fraus adeſſe arguitur, vt de vtroq; eſt
tex. in l. fin. ff. de ritu nupt. Sicut. n. quæ palam fiut, bo-
nam fidem, & errorem potius, quàm dolum in ſe ha-
bere præſumuntur l. ſi adulterium cum inceſtu §. ince-
ſtum autem iuncta ibi gl. ff. de adulter. ita quæ occultè
fiunt, ab improbitatis probatione aliena non ſunt l. nõ
exiſtimo ff. de adminiſtr. tutor. & l. pupillus §. ſanè ff. de
30 autor. tutor. nec ſolet qui fraudulenter quid piam at-
tentat, id ita agere, vt ſciatur de facili, quia præſumitur
odire lucem qui male agit c. pertinaciam 18. q. 2.

31 Secunda clare conſtat ex eo, quod dictorum caual-
lotorum falſitas erat ita latens, & occulta, vt cognoſci
non poſſet etiam à perſonis ſolitis negotiari, & quoti-
die in pecuniarum receptione, & expenſione verſari,
præſumitur. n. ignorantia vitiorum latentiũ, l. quæritur
tur §. nominantim, & ibi Cepol. ff. de ædilit. edict. & ſa-
tis eſt quod taliter lateant ipſa vitia, quod non poſſint
32 cognoſci, niſi cum magna diligentia, & experientia, vt
tradit idem Cepol. in l. 1. labeo §. ſcribit in 5. q. n. 14. eo ti-
tit. quæ res tanto magis procedit in imputatis, quo-
rum vnus eſt mulier ignara rerum monetæ, alter verò
medicus ita parum luminis habens, vt nec perſonas ſi-
bi attinentes à ſe per brachium diſtantes diſcernere, &
cognoſcere valeat, & cum nominati in proceſſu, qui
receperunt d. d. cauallotos, & pro eis aliam bonam mo-
netam dederunt, ſint mercatores, & artifices in mo-
netis longe peritiores, & cautiores imputatis, & dece-
pti fuerint eos vti bonos recipiendo, multo magis veri-
ſimile eſt ipſos imputatos minus prouidos & practicos
iidem ab alijs deceptos fuiſſe, eos pro bonis recipien-
do auth. multo magis, C. de ſacroſanct. Eccleſ.

33 Tertia deducitur ex eo, quod fuerunt ipſi cauallot i
expenſi omnes ſtatim, & ſine aliquo interuallo poſt-
quam audiuit. D. Camilla à Reuerendo Dñõ Ioannema-
ria Manganello Pontremulenſe, & Plebano Eccleſiæ
Valecchij territorij Florentini, quod in partibus Hę-
truriæ cauallotti per banna publica erant prohibiti ex-
pendi, timens. n. ea ne & in oppido Pontremuli bãni-
rentur tales monetæ procurauit eas quàm primum
expendere prout effectualiter expẽdit omnes, quas ha-
bebat bonas, & adulterinas promiſcuè, quod autem
fit ſtatim, & ſine ſpatio temporis intermedio præſumi-
tur ſine malitia, & dolo procedere, ſicut è conuerſo
quod ex interuallo fit, cum machinatione, & fraude fa-
ctum cenſetur, vt de vtroque eſt textus bonus in §. ſin
autem mulier in Auth. de equalit. dot.

Quarta deprehenditur ex eo, quod per manus per-
ſonarum non attinentium imputatis, nec cum eis ami-
citia, aut familiaritate coniunctarum fuerunt cauallo-
ti expenſi nomine imputatorum, nullus enim eſſe po-
teſt iuſtus iudex, qui arbitretur veriſimile eſſe, quod
ſcientes adulterationem monetæ tentaſſent eam ex-
pendere medio perſonarũ eis non per valde confiden-
tium, & ideò non eſt credendum, ſed potius contra-
34 riũ tenedũ, quia quod nõ eſt veriſimile, dicitur quędã fal-
ſitatis imago, vt dicit Bal. in l. 1. col. 3. C. de ſeru. fugit.

Quinta accipitur ex eo, quod ijdem cauallotti in parte
fuerunt expenſi per proprios filios, & fratres reſpecti-
uè imputatorum, ſi enim ſciuiſſent eos eſſe falſos vtiq;
non tranſmiſiſſent eos ad expendendum per tam ſibi
ipſis coniũctas perſonas, quas nõ eſt veriſimile ponere
35 in periculo moleſtationis, quæ re patefacta potuiſſet
eis quoque per Curiam inferri, & nemo ſanus hoc
probaret, vnde merito admittendum non eſt vt dicit
tex. in l. ſi ita quis ff. de euiction.

Sexta patet ex eo, quod expenſi fuerunt Caualloti
in patria imputatorum, quod nequaquam factum fuiſ-
ſet, ſi habita per eos eſſet ſcientia falſitatis, & maxi-
mè cum alibi extra iuriſdictionem magis ſecreto po-
36 tuiſſet id fieri, & abſque timore, quod haberetur no-
titia, quod tali pecunia proceſſiſſet ab imputatis, non
37 ergo de facili credendum eſt per iudicem quod non
eſt veriſimile l. non eſt veriſimile ff. quod met. cauſ.

Septima omnibus alijs, quæ ex proceſſus lectura faci-
le inſurgunt, & maximè ex modicitate pecuniæ, & ex
qualitate, & conditione imputatorum, apparet ex eo,
quod ipſi caualloti ab alijs habiti per imputatos fuerunt,
quo

Digitized by Google

quo caſu præſumuntur ignari falſitatis eos expendiſſe, & expendere feciſſe, ita in ſpecie dicit Couar. in citato tract. de monet. c. fin. ſub num. 4. in fine, & ex hoc volunt Doctores, quod vbi agitur de expendente falſam monetam, quis dicitur excuſari penitus ab omni ſuſpicione, & pœna, ſi indicat vnde eam habuerit, de quo latè dixi in 1. dubio, & hic non repeto.

38 Et hæ præſumptiones adeò ſunt validæ, & potētes, vt abſque controuerſia habeant tollere omnes pro curia exiſtentes, ſi quæ ſunt, arguentes ſcientiam imputatorum de adulteratione pecunię, vti leuiores, nam cum vna preſumptio tollat aliam, iudex habens arbitrari ex coniecturis, debet conſiderare præſumptiones hinc inde, & iudicare ſecundum eas, quæ preponderant, vt ait Cępol. conſ. ciuili 2. num. 12. per tex. in l. diuus, ff. de in integr. reſtit. & in l. non ſolum, §. de vno, ff. de rit. nupt. Nec aliquo modo debet Iudex fidem adhibere ijs, quæ arguere videntur prædictam ſcientiam contra tot non veriſimilia ſup. relata, ex quibus indubitáter colligitur manifeſta ignorantia, vt notat Anchar. conſ. 257. ſub num. 4. verſ. ex quibus infero.

39 Poſtremo duxi non omittendum eſſe, quod ex quo cauallotti expenſi ſunt eiuſdem materiæ cuius ſunt illi, qui communiter tanquam boni expenduntur, licet nō ſint tanti valoris, quanti ſunt ipſi boni, non videtur hic agi de expendentibus falſam monetam, ſed potius agitur de expendentibus pecuniam pro pluri, quam valet, qui nullo modo debent puniri, prout nec vendentes rem pro pluri, quam valeat, vt in terminis tradit Crauet. conſ. 6. num. 107. verſ. quarto reſpondeo.

E P I T O M E.

De Inceſtu, quot modis, & inter quas perſonas ſine colore matrimonij contrahatur, qualiter, & à quibus Iudicibus puniatur, & an excuſatio aliqua admittatur.

S V M M A R I A.

Inceſtus crimen quando incurritur, num. 1.

Inceſtus committitur, quando quis carnaliter cognoſcit mulierem ſibi agnationis, aut cognationis, vel affinitatis vinculo coniunctam, cum qua matrimonium contrahere non poterat, num. 2.

Matrimonium inter quas perſonas ſit probibitum, eodem in fine.

Nuptiæ ſunt probibitæ inter aſcendentes, & deſcendentes in infinitum, num. 3.

Adam ſi viueret cum aliqua muliere matrimonium contrahere non poſſet, nu. 4. Nec Eua virum habere poſſet, ibid.

Coitus cum aſcendentibus, & deſcendentibus ex linea recta habitus dicitur nedum inceſtuoſus, ſed & nepharius, nu. 5.

Dicitur etiam crimen cōtra naturam humanæ ſocietatis, eod.

Animalia quædam etiam irrationabilia naturæ inſtinctu ſe à tali coitu abſtinent, eod. in fine.

Inceſtus pœna quæ ſit, num. 6. 15.

Vitricus cum Priuigna, vel Socer cum Nuru coeuntes, qua pœna puniri debeant, num. 7. 10. in fine, quid de Priuigno cum Nouerca, & Genero cum Socru vt ſup. coeuntibus, num. 8. 10. in fine.

A commixtione non minus abſtinendum propter affinitatem ex legitimo matrimonio contractam, quam ob propriam conſanguinitatem, num. 9.

Inceſtus pœna quæ ſit quando committitur cum adulterio, vel ſtupro, num. 10.

Adulterium, & ſtuprum cum quibus propriè committantur, num. 11.

Inceſtum qui committit, duo committere dicitur delicta, & ideo duplici pœna puniendus, num. 12.

Et vnum ab altero differt ſpecie, & æquè principaliter, 13.

Sententia abſolutoria ſuper vno lata, ſuper alio procedi nihilominus poteſt, num. 14.

Inceſtus pœna eſt eadem, quæ & adulterij, & ſic mortis, 16. & iſta eſt communis opinio, 17.

Adulterij pœna in muliere adultera immutata eſt, 18.

Idem etiam in muliere inceſtum committente, 19.

Equiparatorum idem eſt iudicium, eod.

Inceſtus pœna ſecundum nonnullos non eſt mortis, 20.

Inceſtus pœna non reperitur aucta, 21.

Adulterij pœna ſecundum aliquos de iure Codicis eſt arbitraria ſecundum perſonarum conditionem, 22.

Deportatio hodie eſt pœna inceſtus, vel arbitraria, vbi deportatio non ſit in vſu 23.

Procedit quando inceſtus commiſſus eſt cum ſtupro tantum, num. 24.

Secus ſi cum adulterio, 26.

Deportatio ſecum trahit omnium bonorum publicationem, eod. num. 24.

Stupratoris pœna quæ ſit, 25.

Inceſtus crimen eſt maius adulterio, 26.

Inter tranſuerſales vſque ad quartum gradum incluſiuè ſecundum ius canonicum dinumerandum prohibitæ ſunt nuptiæ, 27. 99. poſt principium.

Matrimonium inter collaterales exiſtentes æqualiter in quarto gradu, vt inter filios duorum fratrum, contrahi de iure ciuili poteſt, 28.

Secus in his, qui ſunt infra, vel ſupra, 29.

Concubitus inter tranſuerſales, inter quos matrimonium contrahi non poteſt, inceſtus, & propriè dicitur, 30.

Ius canonicum in materia matrimonij vbique locorum ſeruatur, 31. 99.

Inceſtus pœna, prout & Adulterij in muliere hodie immutata eſt, 32.

Contrarium quando cum inceſtu concurrit adulterium, 33.

Senatus Pedemontani ſententia in contingentia facti, 34.

Auctoris opinio de pœna infligenda in crimine adulterij, cum inceſtu, 35.

Opinio eiuſdem de pœna imponenda in crimine ſtupri cum inceſtu, eod. in fine.

Stuprum per vim committens pœna mortis puniri debet, 36.

Inceſtus pœna ſolum habet locum quoad perſonas inter quas prohibitæ ſunt nuptiæ de iure ciuili, non autem de iure canonico, 37.

Pœna à iure ciuili in vno caſu nuptiarum prohibitarum appoſita, locum non habet in alio caſu non expreſſo, num 38.

Pœna in vno caſu impoſita, non extenditur ad alium caſum ex eodem iure permiſſum, eod.

Inceſtus pœna de iure ciuili impoſita non punitur qui nuptias contraxit cum ea, cuius conſanguineam carnaliter prius cognouerat, 39.

Diſpoſitio l. ſi quis inceſti, & Auth. inceſtas nuptias, C. de inceſt. nupt. locum habet ſolum in nuptijs inceſtis de iure ciuili, 40.

Contrarium quod etiam procedat in nuptijs de iure canonico tantum inceſtis multi tenuerunt, 41. & 42. in fine.

Pœna pro inceſtis nuptijs à iure ciuili impoſita de iure canonico expreſsè approbata eſt, 42.

Conciliatio Belloni in hac doctorum varietate, 43.

Diſtinctio Belloni conſ. 84. num. 6. reprobatur, 44.

Inceſtum committit, qui mulierem carnaliter cognoſcit, cum qua ob illicitum etiam coitum matrimonium contrahere non poterat, 45.

Ex illi.

Digitized by Google

Ex illicita coniunctione oritur impedimentum matrimonij, numero 46.
Affinitas de iure canonico contrahitur per illicitam commixtionem, 47.
Affinitas contrahitur inter fornicarios, & eorum affines vſque ad quartum gradum, 48
Affinitas prædicta ex Concilio Tridentino non extenditur vltra ſecundum gradum, eod.
Concilium Tridentinum c. 4. ſeſſ. 24. de reformat. matrimon. declaratur, eod in fine.
Inceſtus non committitur vltra illum gradum ex conſtitutione Pij Quinti, 49.
Pœna inceſtuoſi coitus habiti non in figura matrimonij, ſed in actu fornicationis, quæ ſit, 50.
Inceſtus pœna à iure ciuili impoſita punitur, qui primo fornicatus eſt cum aliqua muliere, & poſtea cum eius conſanguinea intra quartum gradum, 51.
Anchar. conſ. 391. contrarium conſuluit, & malè, 52.
Per Parlamentum Toloſæ vltimo ſupplicio affectus fuit quidam, qui carnaliter cognouerat matrem, & filiam, 53.
Auctoris opinio circa pœnam infligendam committenti inceſtum in primo, & ſecundo gradu, 54.
Nuptiæ prohibentur ob legalem cognationem ex arrogatione, vel adoptione inſurgentem, 55.
Et quomodo procedat, 62. in fine.
Ad quos extendatur dicta prohibitio, eod.
Inceſtum committit, qui carnaliter cognoſcit mulierem, cum qua ob legalem cognationem matrimonium contrahere non poterat, 56.
Inceſtæ nuptiæ dicuntur nedum quando impediuntur ratione ſanguinis ſed & quocunque alio modo, 57.
Adoptatus, in familia in qua adoptatur, non habet cognatos præter patrem, & eos, quibus agnoſcitur, 58.
Impropria ſignificatio in pœnis non eſt admittenda, 59.
Inceſtus propriè eſt conſanguineorum, vel affinium abuſus, num. 60.
Inceſtus impropriè non punitur pœna ordinaria, ſed alia iudicis arbitrio, 61.
Pœna tutoris committentis ſtuprum cum pupilla, 62.
Tutor de iure ciuili cum pupilla matrimonium contrahere non poteſt, 63.
Secus de iure canonico, eod.
Senatus Mediolani fecit poni ad catenam, & fuſtigari quendam tutorem, qui cum pupilla matrimonium contraxerat, non tamen dirimit matrimonium, 64.
Officialis in ſua prouincia officio durante matrimonium contrahere non poteſt, 65.
De iure canonico iſtud prohibitum non reperitur, & ita practicatur, 66.
Nuptiæ prohibentur ex cognatione ſpirituali, 67.
Quomodo autem hoc procedat, ex Concilio Tridentino declaratur, 68.
Coitus inter cognatos ſpirituali cognatione dicitur inceſtus, eod. qua pœna puniatur, eod.
Attinentes cognatione ſpirituali, & inter ſe matrimonium contrahentes extraordinariè puniuntur, 69.
Quid ſi cum inceſtu adſit etiam crimen adulterij, eod.
Cognitio talis delicti ad ſolum Iudicem Eccleſiaſticum ſpectat, 70. quando hoc verum ſit, & procedat, eod.
Inceſtum committit, monialem carnaliter cognoſcens, numero 71.
Monialem carnaliter cognoſcens quatuor ſimul committit crimina, eod.
Monialem vt. ſup. cognoſcens pœna mortis naturalis punitur, num. 72.
Quod procedit etiam ſi monialis non eſſet virgo, eod.
Laicus rem carnalem cum Moniali habens per iudicem ſecularem punitur, 73.
Poteſt tamen etiam iudex Eccleſiaſticus pro Sacrilegio procedere, eod.
Matrimonium prohibetur ob impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis, 74.
In coniunctionibus non ſolum quod liceat eſt conſiderandum, ſed & quod honeſtum ſit, 75.
Impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis hodie à Tridentino Concilio ſublatum eſt, 76.
Quod quando, & quomodo procedat, eod. cum ſeq. in princ.
Inceſtum committit, qui rem carnalem cum ea habet, cum qua ob impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis prohibitum erat matrimonium, 77.
Inceſtus prædicti pœna, eod.
Inceſtus ſine copula carnali eſſe non poteſt, 78.
Inceſtus in figura matrimonij commiſſus minus grauis, & magis excuſabilis eſt, quam ſi in actu fornicationis fiat, num. 79.
Crimina etiam grauiora humanius tractantur ſi ſub colore matrimonij facta ſint, eod. in fine.
Ignorantia in his non excuſat, 80.
Inceſtum ſine colore matrimonij committentes puniuntur etiam quod ſint ignorantes, 81.
Ignorantia non excuſat à pœna inceſtus etiam ſi mulier ſit meretrix, & inhoneſta, 82.
Concubitus omnis præter vxorium eſt damnatus, 83.
Quomodo procedat, 83. poſt principium.
Qui ſciens fornicatus eſt cum meretrice ſibi coniuncta in gradu infra quem prohibitum erat matrimonium, pœna inceſtus tenetur, 84.
Aliquando potius attenditur, quod eſt in opinione, quam quod in veritate, 85.
Adulterium cum inceſtu committens qua pœna puniatur ſtante ſtatuto pœnam adulterij minuente, & diſponente, quod de ſimilibus ad ſimilia procedatur, 86.
Statutum loquens in Adulterio locum non habet vbi etiam adeſt inceſtus, 87.
Remiſſio pœnæ in caſu ſimplici non trahitur ad caſum mixtum, eod.
Statuta quod in pœnis irrogandis procedatur de ſimilibus ad ſimilia quomodo intelligenda, 88.
Statutum Pontremuli lib. 3. ſub rubrica 41. de pœna adult. quomodo intelligendum, 89.
Caſus à Statuto omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis, 90.
Argumentum æquiparatorum non procedit in minoratione, vel augmento veteris pœnæ, 91.
Stuprum propriè committitur cum Virgine, vel Vidua, numero 92.
Dummodo honeſtè viuant, 93.
Inceſtus propriè committitur cum coniuncta ex linea tranſuerſali, 94.
Inceſtus non committitur niſi inter perſonas, inter quas prohibetur matrimonium, 95.
Pœna ſtupri cum inceſtu eſt pœna adulterij, 96.
Pœna adulterij hodie in muliere eſt immutata, 97.
Limitatur quando cum adulterio adeſt etiam inceſtus, numero 98.
Perſonæ quot ſunt à communi ſtipite collaterales deſcendentes præter ipſum ſtipitem, tot ſunt gradus inter extremos, 100.
Adulterij pœna eſt vltimi ſupplicij, 101.
In ſtupro, & inceſtu ius antiquum non eſt mutatum, 102.

Pœna ſtupri cum inceſtu eſt pœna mortis, eod.
Quomodo procedat & intelligatur, 103.
De conſuetudine talis pœna non irrogatur, 104.
Pœna deportationis, & damnationis in metallum hodie non eſt in vſu, 105.
Index hodie loco deportationis, vel damnationis in metallum, aliam pœnam arbitrari, & imponere poteſt, 106.
Inceſtus non committitur inter perſonas, inter quas de iure ciuili poterat contrahi matrimonium, 107.
Auctoris ſententia in prædicto caſu, 108.
Malaſpinorum familia nobiliſſima in Agro Lunenſi, 109.
Condemnari quis non poteſt, niſi ſit ſpontè confeſſus, vel per teſtes, aut indicia indubitata conuictus, 110.
Delictum quando non eſt probatum, reus ſemper abſoluitur, num. 111.
Quod procedit etiam ſi iudex ex officio per viam inquiſitionis procederet, 112.
Mulieri aſſerenti ſe ab aliquo carnaliter cognitam, vel grauidam effectam non creditur, 113.
Offenſo non creditur in præiudicium eius, à quo ſe offenſum dicit, 114.
Papa non poteſt facere, quod credatur vni parti in præiudicium alterius, 115.
Idem in Imperatore, eod.
Quod procedit de poteſtate ordinaria, 116.
Statutum quod credatur vni parti in præiudicium alterius non valet, 117.
Coitus ex præſumptionibus, & coniecturis probatur, 118.
Et hoc quando ſunt vrgentes, violentæ, & à lege approbatæ, 119.
Teſtes vnici & ſingulares non probant, 120.
Singularitas teſtium diuidit teſtimonia, & lacerat, 121.
Fama probationem etiam ſemiplenam non facit, ſed factam continuat, 122.
Fama ſemiplenè probat quando adſunt vrgentes præſumptiones, 123.
Fama per ſe non eſt ſpecies probationis, eod.
Dictum perſonæ offenſæ etiam in mortis articulo non facit indicium ad torturam, 124.
Limitatur niſi in eo vſque ad mortem perſeueraſſet, 125.
Reus in delictis, quæ abſque ſocio committi non poſſunt, de ſocio interrogari poteſt, 126.
Nominatio ſocij criminis etiam in criminibus exceptis non facit ſufficiens indicium ad torturam, 127.
Dictum ſocij criminis fidem, & indicium non facit, niſi confirmetur in tortura, 128.
Indicium quodlibet à maleficio remotum probari debet per duos teſtes, 129.
Indicia à remotis duo ad minus requiruntur ad torturam irrogandam, 130.
Fama legitimè, & formiter non probata nihil releuat, 131.
Fama trahens originem à perſona offenſa attendi non debet, 132.
Fama debet habere originem tempore delicti non poſt, 133.
Fama etiam legitimè probata non facit indicium ad torturam alijs non concurrentibus, 134.
Variatio rei, niſi ſit circa delictum, vel eius circumſtantias non nocet, 135.
Quinimo etiam ſi eſſet circa delictum, & eius circumſtantias per ſe non facit indicium ad torturam, 136.
Singula quæ non proſunt, multa collecta iuuant, 137.
Procedit in ciuilibus, non autem in criminalibus, 138.
Indicia an & quando coniungi poſſunt ad torquendum reum, num. 139.
In delictis occultis, & quæ occultè committi ſolent non exiguntur indicia ita plena, prout in alijs, num. 140.
Iudex in atrocibus, & occultis promptior eſſe debet ad torturam, eod.
Propter enormitatem delicti licitum eſt iura tranſgredi, eodem ſine.
Quod procedit in puniendo, ſecus autem in procedendo. 141.
Indicia legitima etiam in occultis torturam præcedere debent, 142.
Indicia ad torquendum ſunt iudici arbitraria, 143.
Iudex torquendo debitum modum excedens punitur, eod.
Arbitrium iudicis debet regulari ſecundum leges, 144.
Iudex in dubio arbitrari debet indicia non eſſe ſufficientia ad torturam, 145.
Opinio mitior, & benignior in criminalibus tenenda eſt, eodem.
Fama bona tollit indicia etiam ad torturam ſufficientia contra reum exiſtentia, 146.
Doctores, & alij in dignitate poſiti non poſſunt torqueri, num. 147.
Procedit ſiue agatur de torquendo eos tanquam reos, & contra ſe ipſos, ſiue vt teſtes contra alios, 148.
Conſuetudo quod Doctores torqueantur non valet, 149. ſed obſeruatur, 156.
Doctores, & alij priuilegiati vbi torqueri poſſent, prius deberent degradari, 150. Sed de conſuetudine non ſeruatur, 157.
Degradatio eſt tanta virtutis, quod degradatus ad illam dignitatem amplius aſpirare non poteſt, 151.
Affinitatis primum genus fit ex perſona addita perſonæ conſanguinei per carnis copulam, 152.
Matrimonium hodie inter affines primi gradus tantum prohibetur vſque ad quartum gradum incluſiuè, 153.
Matrimonium de iure ciuili eſt permiſſum in quarto gradu, eodem.
Inceſtus de iure ciuili incognitus non punitur pœna à iure ciuili pro inceſtu appoſita, ſed alia mitiori iudicis arbitrio, eod.
Cognoſcens carnaliter Commatrem non poteſt puniri per iudicem ſecularem, 154.
Statuti Villæfranchæ lib. 4. cap. 29. ſub Rubrica de offenſione indeterminat. pœn. tenor. 155.
Doctores, & cæteri dignitatem habentes ex conſuetudine torquentur, 156.

CASVS DVCENTESIMVS.

1 INceſtus crimen (de quo his iam per annos tres, & vltra compoſitis plenè ſcripſit Iacob. Menoch. in tract. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 6. caſu quingenteſimo ſecundo per totum) incurritur quandoque in figura ſimplicis fornicationis, quandoque ſub colore matrimonij vt per Bartol. in l. ſi adulterium cum inceſtu, ff. de adulter. num. 8. verſ. & ideo, & eſt communis doctorum diſtinctio, vt inquit Theſaur. deciſ. Pedemon. 100. poſt princ. ſub num. 1. tunc autem primo modo, de quo tantummodo, omiſſo ſecundo, acturi ſumus, ideſt in actu ſimplicis fornicationis, cõmittitur inceſtus, quando quis carnaliter cognoſcit mulierem ſibi agnationis,
2 aut cognationis, vel affinitatis vinculo coniunctam, cũ qua matrimonium cõtrahere non poterat, ita probat tex. in l. ſi quis viduam, ff. de quæſt. qui indeterminatè loquitur in cognoſcente cognatam nuptam, vel innuptam, cum qua nuptias contrahere nõ poterat, & in l. ſi adulterium cum inceſtu in princip. ff. de adulter. qui loquitur in cognoſcente priuignam, nurum, vel nouercam, & in l. fin. ff. de ritu nupt. qui loquitur generaliter de om-

de omnibus ſanguine coniūctis, vel affinibus tam ex linea aſcendentium, vel deſcendentium, quam tranſuerſalium, cum quibus nuptiæ ſunt prohibitæ, & probat tex. in cap. lex illa, §. cum ergo, 36. q. 1. dicens, quod inceſtus eſt cōſanguineorum, vel affinium abuſus, quam diffinitionem ſequuntur Bermond. Choueronius in tract. de public. concubinarijs tit. de inceſtu in princip. Io. Bernard. Diaz. in pract. crim. canon. in verbo inceſtus c. 84. in princ. & ſecundum Alex. conſ. 229. nu. 3. verſic. quod autem lib. 6. inceſtus eſt coitus illicitus interueniens inter perſonas, inter quas non poterat eſſe matrimonium ratione impedimenti conſanguinitatis, vel affinitatis, Foller. in pract. crim. in 6. parte princip. num. 8. verſ. crimen, Otto de Nicolin. inter conſ. crim. diuerſ. conſ. 79. num. 11. & 12. verſ. vnde inuenio vol. 2. in primo impreſſis in parua forma, Couar. in Epitom. de Sponſal. & matrimon. in 2. parte, c. 6. §. 8. in princ. Conrad. in pract. crim. tit. de inceſtuoſis, & nephar. nu. 10. verſ. inceſtuoſos, & Summa Armil. in verbo inceſtus in princ. quo fit vt ad cognoſcendum inceſtum, neceſſarium ſit cognoſcere perſonas, inter quas matrimonium prohibetur, quod cum multis de cauſis contingat, vt per gl. in §. ſunt & aliæ in verbo enumerari Inſtit. de nupt. & in c. vnico in verbo quādiu extr. de cognat. legali, 30. q. 3. in princ. in verbo quod autem, & per omnes Summiſtas in verbo matrimonium, ideò de ſingulis agendum eſt.

Prohibitæ ergo ſunt nuptiæ ob cognationem carnalem, & in primis inter aſcendentes, & deſcendentes in infinitū, & generaliter, & indeterminatè, nulla graduum diſtinctione habita, ita vt ſi hodie Adā viueret,
4 cum nulla muliere matrimonium contrahere poſſet, nec ſi Eua in humanis eſſet, nulli viro eam vxorem habere liceret l. nuptiæ 53. ff. de ritu nupt. & §. ergo non omnes inſtit. de nupt. & vtrobique notant gloſ. & Doctores, Alex. d. conſ. 229. ſub nu. 3. verſ. quo autem ad aſcendentes lib. 6. Bermond. d. tit. de inceſtu num. 2.

5 Et dicitur talis coitus habitus cū Matre, Auia, vel alijs aſcendentibus ex linea recta, aut cum filia, nepte, cęteriſque deſcendentibus ex eadem linea directa non ſolum inceſtuoſus, ſed etiam nepharius, eo quod nephas ſit de eo loqui gloſ. in rubr. C. de inceſt. nupt. & remiſſiuè in auth. inceſtas, & in auth. ex complexu eod. tit. & eſt tex. in d. §. ergo non omnes, inſtit. de nupt. gloſ. in l. inceſtæ, 52. ff. de ritu nuptiar. Grilland. in tract. de pœnis omnifar. coit. q. 2. in princip. & num. 4. in fine, verſ. de iure autem ciuili, Theſaur. d. deciſ. 100. nu. 4. verſic. ego autem, Boſſ. in pract. crim. tit. de coitu damnato, & punib. nu. 5. verſ. & ſimiliter, Io. Baptiſta Plot. inter conſilia crim. diuerſ. conſ. 132. num. 15. verſ. & auth. & num. 16. verſ. textus etiam tomo 1. in vltimis impreſſis in magna forma, qui etiam inquit dici coitum naturæ contrarium, Bermond. d. tit. de inceſt. num. 5. verſ. ſed aduertendum eſt, Cępol. conſ. crim. 68. num. 2. in fine, verſ. nam in prima, & dicitur etiam crimen contra naturam humanæ ſocietatis, & turpiſſimi exēpli, vt ait Grilland. d. q. 2. num. 1. in fine, & ſub num. 9. etiam in fine, per tex. in c. hoc ipſum, §. cum autem 33. q. 2. & poſt eum Boer. deciſ. 318. num. 3. qui etiam antea ſub num. 2. pulcherrimo exemplo docuit hoc non ſolum homini ratione vetitum eſſe, ſed & ex inſtinctu naturæ animalia quędam irrationalia id abhorrere, & à tali coitu ſe abſtinere, vt ibi per eum.

6 Talium autem delinquentium pœna eſt mortis naturalis tam in maſculo, quam in fœmina iuxta gloſ. in l. quamuis l. 2. in fin. C. de adulter. vt in indiuiduo in hoc caſu dicit Grilland. d. q. 2. nu. 9. verſ. ſecundo verò caſu quando per modum fornicationis, quem ſequuti ſunt Boer. d. deciſ. 318. num. 1. 2. & 3. Theſaur. d. deciſ. 100. nu. 4. verſ. ego autem, Cuman. conſ. 154. col. 3. in princ. verſic. & ſi diceretur, & idem tenuerunt Boſſ. d. tit. de coitu damn. & punib. nu. 6. verſ. & punitur, dicens aliquando parētes propter coitum habitum cum eorum filiabus fuiſſe igne combuſtos, vel furcis ſuſpēſos, Clar. in §. inceſtus ſub num. 2. verſ. ſed quæro, vbi quod quidam, qui filiam annorum ſexdecim violauerat, fuit fur-
7 cis ſuſpenſus. Nec ab hac pœna excuſarem Vitricum cum Priuigna, vel Socerum cum Nuru coeūtem, cum hæ filiarū loco ſint, §. affinitatis quoque, inſtit. de nupt. Etſi aliter in facti contingentia ſeruatum fuiſſe dicat Clar. loco citato in quodam Vincentio Malduro, qui Priuignam cognouerat, & pœna tātum pecuniaria punitus fuit; Prout nec pariter ab eadem pœna excuſa-
8 rem Priuignum cum Nouerca, vel Generum cum Socru rem carnalem habentem, cum iſta Matris loco habeantur §. Socrum quoque inſtit. eod. tit. & de omnibus eſt tex. in l. non facilè, §. affines ſunt verſic. nomina verò, & verſ. hos itaque, ff. de gradibus affinit. Alex. d. conſ. 229. num. 8. in fine, verſ. & licet doctores, ex cuius legis diſpoſitione idem dicerem in ſocero magno cognoſcente pro nurum, vel in pro genero coeunte cum pro ſocru, cum & iſti affinitatis cauſa parentum, liberorumque loco habeātur, vt ibi dicitur, & notat Alex. d. conſ. 229. ſub num. 7. verſ. ſed ita eſt, taliſque coitus itidem nepharius appelletur, vt probat litera D, §. hos itaque, dum præciſè ait nephas eſſe hos inter ſe copulari, & poteſt in his ſaltem impropriè conſiderari gradus affinitatis aſcendentium, & deſcendentium, prout dicit gloſ. in d. l. non facilè, §. affines ſunt, verſ. gradus autem, in verbo nulli ſunt, & in l. iuriſconſultus in prin-
9 cipio in verbo affinium per illum tex. eod. tit. Nec minus abſtinendum ſit a commixtione propter affinitatem mediante legitimo matrimonio cōtractam, quam propter propriam conſanguinitatem c. 1. verſ. inquiſita vero extr. de conſanguin. & affinit. c. nullum in fine, & cap. æqualiter 35. q. 2. & 3. & ita in indiuiduo tenet Grilland. in d. tract. q. 3. ſub num. 5. poſt medium, verſ. eadem quoque pęna puniuntur, vbi loquitur in cognoſcēte Priuignam, Nurū, Nouercam, vel Socrum, quem pœna mortis mulctandum de iure ciuili aſſerit, & deciſum videtur in d. l. ſi adulterium cum inceſtu in princ. iuncta gloſ. in verbo ſi adulterium, ff. de adulter. vbi dicit text. quod ſi adulterium, vel ſtuprum cum inceſtu committatur puta cum Priuigna, Nuru, vel Nouerca, mulier punietur ſicut vir, quam punitionem vult gloſſ.
10 eſſe mortis, dum ait, quod inceſtus eſt eadē pœna, quæ adulterij, quam mortis eſſe conſtat ex d. l. quamuis in fine, C. de adulter. immutatam tamen in muliere, vt ibi notatur per auth. ſed hodie immediate ſequentē, adeò quod gloſ. illa ad textum redacta vult, quod inceſtus inter dictas perſonas affinitate, & nō cognatione, ſeu conſanguinitate coniunctas ſimul cum adulterio, vel ſtupro commiſſus morte puniatur, quod etiam tradit Bermond. d. tit. de inceſtu num. 2. vbi quod affines, & conſanguinei in cauſa fornicationis non iudicantur ad imparia, ſubdens propterea, quod qui fornicatus fuit cum Nouerca, Socru, Nuru, Priuigna, aut ſimilibus inceſtum committit verè, & ideò, vt ſubijcit num. 14. verſic. reportetis ergo, pœna mortis tenetur, quod & poſtea ex vetere, & nouo teſtamento faciendum eſſe

docet

doect num.31.verſ.de lege autem noui & veteri teſta-
menti.
11 Et non ſine ratione, nam cum adulterium propriè
cum nupta, committatur, & ſtuprum cum Virgine,
vel Vidua, vt dixi in cõſilio de quo infra in primo prę-
miſſo, & bene probãt, l.inter liberas, §.1.& l.ſtuprum,
§.1.ff.de adulter. l.inter ſtuprum, 101.ff.de verbor.ſi-
gnif. Angel. in d.l.ſi adulterium in princ.n.2. Boniſac.
de Vitalin, in tract. de maleſic.tit.de adulter.inceſt. &
ſudom.nu.1.2.& 3.& latiſſimè omniũ Flam.de Rubeis
in tract.de adulter.c.a.per totum, & omnis concubitus
12 fornicarius, vel cum nupta, vel cum Virgine, aut cum
Vidua habeatur, neceſſario conſequitur, quod crimen
inceſtus non poſſit eſſe ſolum, ſed ſemper annexũ ha-
beat aliud delictum, nempè adulterium, vel ſtuprum, vt
punctualiter firmat Grill. d.quæſt.2. n.10.ad medium
verſiculo ſi autem per modum fornicationis, quæſt.3.
nu.3. verſ.in foro autem contentiuſo ad finem, & q 5.
nu.3 verſ.ſi vero coitus iſte, & eſt text. quem ipſe non
allegat, in l.ſi quis viduã, ff. de quæſt. vbi quod duplex
committitur delictum inceſtus ſcilicet ratione conſan-
guinitatis, vel affinitatis, & adulterij, ſi mulier erat nu-
pta, vel ſtupri, ſi erat Virgo, vel Vidua, vnde pro dupli-
ci crimine pęna imponenda eſt, & non pro vno tantu,
etiam quod ex vnico concubitu vtrumq; ortũ ſit, cum
13 vnum ab altero differat ſpecie, & æquè principale exi-
ſtat, Angel.in d.l.ſi adulterium cum inceſtu n.2.& me-
lius & copioſius Bart.nu.3. 4. verſ.vlterius quæro, Cu-
man.d.conſ.154.col.2.In fine, verſ.huc autem admiſ-
ſo, Grill.vbi ſup.quæſt.prima nu.12.& 13. verſiculo &
ex premiſſis. Nec inutile videtur, quod de vtroque cri-
mine delinquens teneatur, etiam quod pro quolibet
pœna mortis, quæ reiterari non poteſt, imponeretur,
vt in adulterio, & inceſtu, imò prodeſt in pluribus, pri-
mo quia ſi ſit lata ſententia abſolutoria ſuper vno, po-
terit ſuper alio moleſtari ab alio accuſatore, ſecundo
14 quia ſi ſequatur condemnatoria, poterit haberi ratio
inceſtus, quando ex ſtatuto adulterij pęna minorata
eſt, & effecta pecuniaria, item quia vnius delicti pœna
augetur propter aliud, vt grauius puniatur, ita inquit
Bart. in d.l.ſi adulterium cum inceſtu num.5.verſ.quę-
ro quid releuat, & poſt cum Grillan.d.quæſt.1. nu.15.
& 16. verſ. ſed quæro quæ vtilitas eſt, Cuman.d.conſ.
154. col.2.in fine, verſ.item ſi ſequatur & Angel.in d.
l.ſi adulterium, §.ſtuprum ſub n.2.verſ.in gloſ.4.
15 Quinimò Doctores qui ſequũtur d.gl. in d.l.ſi adul-
terium cum inceſtu videntur firmare generaliter, &
indiſtinctè inceſtus pœnã eſſe mortis, & in ſpecie Bart.
in eadem l. ſi adulterium cum inceſtu in principio n.2.
verſ.quærit gl.& n.5.verſ.quæro quid releuat, Grillãd.
vbi ſup.quæſt.1.nu.15. verſ.ſed quæro & n.18. verſ.2.
vero caſu in fine, d.q.2.nu.9. uerſ.2.uero caſu quando
per modum fornicationis, q 3 n.5. uerſ.de iure autem
ciuili pro iſto crimine inceſtus, & uerſ. eadem quoque
pœna puniuntur, quæſt.4. nu.4. uerſ.unde ſequitur, &
quæſt.5.ſub n.3.verſ.de iure autem ciuili, Corn.cõſ.19.
n.1.lib.4. Conrad.d.tit.de inceſtuoſ. & nephar.nu.15.
verſ.pœna, Boſſ.d.tit.de coitu damn & punib.n.4. ver-
ſic.de inceſtu etiã, & ſub nu.79.verſ.item adulter. Ful-
ler.in d. 6.part.princip.ſub nu.9.uerſ.ſed de iure ciuili,
Boer.d.deciſ.318.in princip. & alibi per diſcurſum to-
tius quæſtionis, Marc.Anton.Bauer.conſ.100. diuerſ.
crim.tom.1. in ultimis impreſſis in magna forma n.1.
Clar.in d.§.inceſtus nu.2. uerſ.ſed quæro quæ ſit pœna
inceſtus, atteſtans eſſe communem opinionem, quando
cõmittitur inceſtus cum aliqua alia ſpecie fornicatio-
nis, puta adulterij vel ſtupri ubi etiam ſubdit ita tenere
Bermond.d.tit.de inceſtu n.14.uerſ.ſum modo, & uerſ.
reportetis ergo, qui tamen poſtea uariat, ut paulo infe-
rius dicemus, & Clar. referunt Vinc. de Franch.deciſ.
Neapolit.378.quidam ſceleſtus ſub n. 1.& Theſaur.d.
deciſ.100.nu.3.verſ.doctores vero, & dixi latè in conſ.
inferius primo loco regiſtrando in 3. & 6. præmiſſis,
idem voluit Boniſ.de Vital.in tract. de maleſic. tit. de
adult.inceſtu, & Sodom.n.13.verſ.inceſtus verò, vbi ait
quod inceſtus committitur cum Priuigna, Nuru, No-
uerca, conſanguinea, & ſimili coniuncta perſona, &
punitur eadem pœna, qua adulterium, vt in d.l.ſi adul-
terium cum inceſtu in princ. & tradunt etiam Petr. de
Exio inter conſilia crim.diuerſ.conſ.81. num.1. vol.2.
in prioribus impræſſis in parua forma, Cuman. conſ.
154.col.prima verſ.ſed & ſi pœna, & alibi ſæpè in di-
ſcurſu totius conſilij, Couar. dicens eſſe communem
opinionem in Epitome de ſpõſal.& matrim. in 2. par-
te cap.6.§.8 de contrahentibus inceſt. nupt.n.2. verſ.
inceſtus autem, Theſaur.d.deciſ.100.in princ.& ponit
etiam Bal.conſ.419.ſuper eo lib.5.Bertaz. nuper viſus
& paucis ſe expediens conſ. crim.261. num.4. verſ.3.
eſt etiam lib.2. de quo videtur text. apertus in l. miles
qui 11.§.miles item ff.de adulter.vbi quod quis ſororis fi-
liam in contubernio habuit, licet nõ in matrimonium,
pœna adulterij tenetur, & quamuis non dicat litera,
quod ſit inceſtus, tamen conſtat verè inceſtus eſſe ex
ſup.allegatis, & ex d.l.ſi adulterium cum inceſtu §.ſtu-
prum ff.de adulter.vbi punctualiter agitur de ſtupro in
ſororis filiam commiſſo (quem inceſtum gloſ.appel-
lat) pęna adulterij puniendo, & a fortiori ex l.ſororis,
39.in principio iuncto, §.ſiquis ff.de ritu nupt.vbi ex-
preſsè dicitur, quod inceſtum committit, qui ſororis
proneptem cognoſcit, cũ qua matrimoniu contrahere
non poterat, quia illi loco parentis erat, & ſicut patet
veram eſſe concluſionem, quod eadem ſit pœna ince-
16 ſtus, quæ eſt adulterij, & proinde mortis, cum in adul-
terio pœna mortis impoſita ſit d.l. quamuis in fine la
2.C.de adulter. & ibi ſcribentes, & §.ii quando verò &
ibi pariter Doctor.in Auth.vt nulli iudic. Grillan. in d.
tract.de pœn.omnifar.coitu.quæſt.1.ſub num.18. verſ.
de iure autem ciuili, Couar.de Sponſal.& matrim.in 2.
parte cap.7. §.7. num. 17. verſ.mortis ergo, Corn. di-
cto conſ.19.num.1. Vitalin.d.tit. de adulter. inceſt. &
ſodom. num.6.verſ.pœna adulterantis, Angel. in d.l.ſi
adulterium cum inceſtu in principio num.3. & hanc
eſſe communem, & omnium ſcribentium conſenſu ap-
17 probatam ſententiam, dicit Clar.multos allegans in §.
adulterium ſub num.7. poſt verſiculum ſed quæro quę
ſit pæna, & idem longe plures adducens firmat nouiſ-
ſimè Flamin.de Rubeis in tract. de adulter. c.16. verſ.
trigeſima tertia, adulterij pœna, & latè etiam probat
Vinc.de Franch.deciſ.242.dum eſſet num.5.& multis
ſeq.vbi tandem ita iudicatum fuiſſe refert, Quæ tamen
18 in muliere propter ſexus fragilitatem immutata eſt,
non enim morte punitur adultera, ſed virgis ceditur,
deinde in monaſterium detruditur, & ſi intra biennium
maritus illam ad ſe non reuocet, habitum monacha-
lem ſuſcipere, & ibi perpetuo viuere cõpellitur, iuxta
tex.in auth. ſed hodiè C.de adulter. & in auth. vt nulli
iudicum §.adulteram verò, tradunt Vitalin. vbi nu.6.
verſ.pœna adulterantis, Couar.d.c.7.§.7. ſub num.17.
poſt verſ.mortis ergo, Angel.in d.l. ſi adulterium cum
inceſtu in princ. num.3. Clar.dicens eſſe communem

omnium

Digitized by Google

omnium opinionem in d.§.adulterium ſub num.7.poſt dictum verſ.ſed quæro quæ ſit pęna,& Flamin.de Rubeis d.cap.16.verſ.trigeſima quarta pęna,qui infinitis eā probat authoritatibus, variaſq; pęnas ex variarum prouinciarū moribus,aut Conſtitutionibus huiuſmodi adulteris mulieribus dari ſolitas recenſet,de qua re etiā Clar.loc.cit.nonnulla refert,quę apud eum videri poſſunt,& dixi d.conſ.vt ſup.regiſtrando in d.3.præmiſſo,& ex hoc & in inceſtu immutatam eſſe pęnam in muliere dixit Grillan.Si enim inceſtus pęna eadem eſt,quę adulterij, & in adulterio mutata reperitur in fęmina,
19 vtique & in inceſtu commutata intelligitur,vt ęquiparatorū idem ſit iudicium,pro vt ita arguendo voluit in puncto Grilland.d.quæſt.2.ſub n.9.poſt verſ.ſecundo vero caſu circa mediū,& d.quæſt.3.ſub n.5.poſt verſ.de iure autem ciuili itidem circa medium,& ad finem, latè Petr.Foller.inter conſ.crim.diuerſ.conſil.79.ſub nu.1.& 3.tom.2.in vltimis impreſſis in magna forma, Conrad.d.tit.de inceſtuoſ.& nephar.ſub nu.15.ad finem,verſ.ibi tamen,Foller.in pract.crimin.in 6.parte princ.ſub n.9.poſt verſ.ſed de iure ciuili,& non abſurdum,videtur,nec ab ęquitate alienum,licet mero iure in contrarium faciant dicta inferius in verſ.Nec omittendum eſt ad finem, ibi bene verum eſt, & ſtatim dicendo proximo verſiculo.

20 Cui tamen generali concluſioni multi cōtradicunt, negantes inceſtus pœnam eſſe mortis, nam licet pœna inceſtus ſit eadem,quæ adulterii,vt in d.l.miles quis §.militē ff.de adult.tamē in adulterio tantū pœna eſt aucta iure Codicis per dictam l. quamuis, la 2. in fine C. de adulter.imponentem pœnam mortis moderatā tamen poſtea nouiſſimo iure authenticorum in muliere per dictā auth.ſed hodie eod. tit. cum iure digeſtorum eſſet minor pœna Bart. in l.inter liberas in princ. & in d.l.ſi adulterium cum inceſtu in princ.n.5.verſ.quæro quid releuat.ff.de adulter.& in l.qui cum vno §.adulterij, vbi etiā gl.in verbo recipiendi ff.de re militar. Imponebatur .n. pęna deportationis ſecundū vnam opinionem,quam communem dicunt Clar. in §. adulteriū ſub n.7. verſ.de iure aūt ciuili, Flam.de Rubeis in tractat.de adulter.c.16.verſ.vigeſima tertia adulterij pœna in fine, Foller.d.cōſ.79.ſub n.1.& ante eos Cuman.conſ.154.col.2.verſ.conſiderandū,quæ olim fuit, Couar.de Spōſal.& matrim.in 2.parte c.7.§.7.n.16.verſ.verum præmiſſa, copioſè Franc.d.deciſ.240.ſub n.5.& ſeq.verſ.pro eo dicebatur,de qua meminit Bar.poſt gl.in d.l.ſi quis viduam ff. de quæſt. & in l.Claudius in prima oppoſit. ff. de his quibus vt indign.& remiſſiuè in l.3.§.miles in princ.n.1.ff.de his qui not.infam.

21 In inceſtu autem non reperitur pęna expreſsè aucta, vnde veluti non alterata remanet eadē, quæ erat iure digeſtorum introducta per tex.in d.l.ſi quis viduam,ff. de quæſt. qui loquitur de deportatione, ita in ſpecie dicit Angel.in d. l. ſi adulterium cum inceſtu in princ. n.5.ad finem,& poſt eum Alex.conſ.229.n.4.& 5.verſic.præſuppono enim lib.6.quos ſequitur Vinc.de Frāch.d.deciſ.378.ſub n.1.in fine & ſeq.vſque ad finem,& latè probant Cuman.d.conſ.154.col.2.& 3.& Foller.d.conſ.79.ſub n.1.& 2. & reſpondet Franch.ad argumentū ęquiparationis pęnæ inceſtus ad pęnā adulterij ſecundū gl. & doct. ſupr.citatos, ꝙ dicta æquiparatio intelligitur de iure digeſtorum, adeò quod verū eſt, ꝙ inceſtus punitur hodie prout olim puniebatur adulterium,non autem intelligitur de iure Codicis,quo adulterij pęna aucta fuit,quia odia ſunt reſtringenda,& vbi agitur de correctione iuris, non fit extenſio per ſubauditos intellectus de caſu expreſſo ad caſū non expreſſum,& ſi eadem adſit,vel alia ratio,inquitq; hanc eſſe veriorem,& æquiorē opinionem,ſecundū quam in caſu ſuo concludit,quod cum quidam commiſiſſet ſtuprū cum inceſtu in duas ſorores virgines, quæ erant eidem ſorores conſobrinæ,quia ille,& ſtuprator ortum habebant ex duabus ſororibus vterinis,& Magna Curia Vicariæ illum condemnaſſet ad pœnam vltimi ſupplicij, interpoſita appellatione ad Sacrum Conſilium ſententia fuit reformata,& ſtuprator deportatus,& mulieres detruſæ in monaſterio,idem poſt Angel.& Alex.tenet Bermon.vbi ſup.n.15.& 16.verſ.aduertendum eſt, vbi ait credere eſſe veriorem,& æquiorem opinionem, cū qua ēt tranſit Theſaur d.Deciſ.100.ſub n.5.ad finem, & ſeruiunt dicta inferius in verſ. Nec omittendum eſt, & ſeq.adeò quod concludi poteſt cū præfatis Doctoribus,quod hodie pœna inceſtus ſit deportatio, prout olim erat de iure Digeſtorum, & non autem vltimum ſupplicium,licet alias contrarium firmauerim in dicto conſilio infra primo loco regiſtrando in tertio, & ſexto præmiſſis. Quod magis de plano procederet,ſi admitteremus opinionem eorum,qui volunt,quod etiam
22 hodie pœna adulterij non ſit de iure Codicis pœna mortis, ſed arbitraria ſecundum cōditionem perſonarum,vt per Bar.poſt gl.in d.l.ſi quis viduam ff. de quæſtion. in d.leg.Claudius in prima oppoſitione ff.de his, quibus vt indign.& remiſſiuè in d.l.2. §.miles in princ. ff.de his,qui not.infam.vt cōſiderat Alex.d.conſ.229. num.5.in fine verſ.hoc tanto magis,& meminit etiam Cuman.d.conſ.154.col.3.verſ.fuit alia opinio,& Frāch.d.deciſ.240.ſub n.5. & ſeq.verſ.pro reo dicebatur, quam opinionem tamē ſup.reiecimus, tenentes hodie pœnā adulterij eſſe mortis naturalis iure Codicis tam in maſculo,quam in femina,ſed in ea iure authenticorum fuiſſe poſtea moderatam.

23 Et hac opinione attenta,quod ſcilicet inceſtus pœna nō ſit mors naturalis,ſed deportatio,ſequitur, ꝓ vbi non adſunt inſulæ,vel deportatio nō ſit in vſu,alia eius loco imponenda erit pęnā arbitrio Iudicis,vt in pūcto tradit Alex.d.conſ.229.n.13.verſ.ex quibus,& nos latè diximus ſup.Caſu 8.& d.conſ.pr.loco regiſtrando in 7.præmiſſo,& alibi ſæpè. Quod tamen intelligendū eſt
24 locum habere eo ſolū caſu, quo inceſtus cōmiſſus eſt cum ſtupro tantum,nā tunc bene poſſet admitti pœna deportationis in inſulā,excipiendo tamen ſemper caſum nepharii coitus inter aſcendentes,& deſcendētes, in quo eſt pęna mortis naturalis, vt ſupr.diximus, deportatio enim ſecum trahit confiſcationem omnium bonorum §.itē lex Cornelia de falſis cum gl. in verbo deportatio inſtit. de public. iudic. & iudic.& l.1.§.fin. ff.ad leg.Cornel.de falſ.& proinde maior eſt,quā pęna ſtupri ſimplicis,pro quo impoſita eſt tantum pęna pu-
25 blicationis dimidiæ partis bonorum, ſi ſtuprator ſit honeſtus, & coërctio corporis cum relegatione, ſi ſit humilis,§.eadem lege Iulia inſtit. eod.tit. & ibi gloſ.& ſcribentes omnes,Clar.in §.ſtuprum ſub nu.3. verſ.ſed quæro, quæ ſit pęna in fine, & ita videtur eſſe mens gl. in d. l. ſi quis viduam in verbo deportandus in principio, ff. de quæſtionibus.

26 Secus autem erit dicendum, quando cum adulterio cōmiſſum eſt crimen inceſtus et inter alios,quā inter aſcēdētes,& deſcēdētes,quia tunc nō poterit procedere prędicta opinio deportationis,cū ſola adulterij pęna mortis naturalis ſit,vt ſup.diximus,& pręterea ſit adul-

ctũ aliud deliĉtũ inceſtus, quod eſt maius adulterio, Cu-
man. d. conſ. 154. col. 1. verſ. ſed & ſi pœna, Conrad. d.
tit. de inceſtuoſ. & nephar. n. 13. verſ. eſt q; crimen iſtud,
Corn. d. conſ. 10. n. 1. lib. 4. & Bermond. d. tit. de inceſtu
ſub n. 14. poſt verſiculum ſum modo in 2. membro, de
quo etiam puniendus eſſet delinquens, ſi adulterij pœ-
na per ſe non eſſet talis, quæ reiterari non poſſet, vt
itidem diximus poſt verſ. talium autem, & eſt dictum
veriſſimum, licet ab alijs quod viderim non pondera-
tum, & notandum eſt, ne erretur in practica.

27 Inter tranſuerſales autem hac carnali cognatione,
vel affinitate coniunctos vſque ad quartum tantũmo-
do gradum incluſiuè, & non vltra, prohibitæ ſunt nu-
ptiæ de iure canonico gradum ipſorum computatione
ſecundum idem ius pontificium facienda, vt eſt tex. in
c. nõ debet, §. prohibitio quoq; extr. de conſanguin. &
affinit. Alex. d. conſ. 229. n. 3. ad finem verſ. ſi etiam cõ-
ſideremus lib. 6. Bermond. d. tit. de inceſtu nu. 2. Reie-
cta in hoc iuris ciuilis diſpoſitione, quo iure in Colla-
28 teralibus æqualibus contrahi poteſt matrimonium in-
ter exiſtentes in quarto gradu, vt ſunt filij duorum fra-
trum §. duorum inſtit. de nupt. Licet ſecus in his qui
ſunt infra, vt in fratris, vel ſororis nepte, quã quis vxo-
29 rem ducere non poteſt, quamuis in quarto gradu ſint
inter ſe §. fratris verò eod. tit. & pariter in his, qui ſunt
ſupra, vt in Amita, vel Matertera magna, quam itidem
quis habere vxorem non poteſt, etſi in quarto gradu
exiſtant, §. item Amitam in fine eod. tit. cum enim or-
do tranſuerſalium in tres diuidatur partes, ſcilicet, ſu-
pra, infra & ex latere, maior eſt abſtinentia verſus ſu-
periores, & inferiores, qui parentum, & filiorum reſpe-
ctiuè loco habentur, quam erga tranſuerſales, vt in di-
ctis locis notatur.

30 Concubitus itaque inter tales tranſuerſales inter
quos matrimonium contrahi non poteſt, inceſtus pro-
priè dicitur gl. in rubr. C. de inceſt. nupt. & remiſſiuè in
Auth. inceſtas, & in auth. ex cõplexu eod. tit. gl. in l. in-
ceſtæ 52. ff. de ritu nupt. Conrad. d. tit. de inceſtuoſ. &
nephar. n. 10. verſ. inceſtuoſos propriè, Bermond. d. tit.
de inceſtu ſub n. 1. & 2. & rurſus n. 5. verſ. aduertendum
eſt ſcribentes in §. ergo nõ omnes, & in §. ſi aduerſus in-
ſtit. de nupt. in l. qui cõtra, & in l. fin. C. de inceſt. nupt.
& dixi d. conſ. 1. loco regiſtrãdo in ſecundo præmiſſo.

31 Quia in concernentibus matrimonia, & eorum pro-
hibitionem, vel permiſſionem lex ciuilis ſequitur cano-
nes, nec illos imitari dedignatur, vnde ius canonicum
vbique locorum etiã in terris Imperij ſeruatur c. pen.
& fin. de ſecund. nupt. c. Euphemium, §. hinc colligitur
verſ. quod etiam, & verſ. de ea verò 2. quæſt. 3. & vbi-
que gl. & doctores, & in alijs locis vulgaribus, de qui-
bus, memini d. conſ. in quarto præmiſſo.

32 Et horum tranſuerſalium conſanguineorum, & affi-
nium inceſtus punitur pœna mortis naturalis tam in
maſculo, quam in femina, licet in ea nouiſſimo authẽ-
ticorum iure immutata ſit, prout pœna adulterij, vt in
indiuiduo tradit Grilland. d. q. 3. nu. 5. verſ. de iure autẽ
ciuili, & verſ. eadem quoque pœna puniuntur, & dicit
de hoc eſſe gl. communiter approbatam in d. l. ſi adul-
teriũ, cum inceſtu in verbo ſi adulteriũ pro qua opinio-
nẽ faciunt dicta ſuperius poſt verſiculum Talium au-
tem, & verſ. ſeq. incipiente Quinimo Doctores, & d.
conſ. 1. loco regiſtrãdo in tertio & 6. præmiſſis, & Gril-
land. ſequutus eſt Boer. d. deciſ. 318. ſub nu. 3. ad finem
verſ. eadem pœna, Cuman. d. conſ. 154. col. 3. in princi-
pio verſ. & ſi diceretur, qui loquitur quando commit-
titur cum Sorore, accedunt plura relata per Bermond.
d. tit. de inceſtu nu. 31. verſ. de lege autem, vbi oſtendit
apud Sanctos patres dignos morte habitos fuiſſe fra-
tres, qui proprias ſtuprauerant Sorore; Sed contrariũ
faciunt quæ diximus in verſ. cui tamẽ generali conclu-
ſioni, & infra, vbi firmauimus, quod pœna inceſtus eſt
33 deportatio ſaltem quando commiſſus fuit cum ſtupro
licet aliud ſit, vbi cõcurrit Adulterium cum hoc per ſe
ſolum pœnam mortis contineat, & propterea dicit
Theſaur. dicta deciſ. 100. num. 5. verſ. in tranſuerſali-
bus verò, quod in collateralibus etiam ſi ſint frater, &
Soror, nimis dura ſibi videtur opinio Grillan. & Boer.
cum prohibitio matrimonij inter eos non ſit de iure
gentiũ, & ob id aliquando apud multas gentes, & ma-
gnas perſonas licita fuerit talis cõiunctio, vnde refert
quod in contingentia facti in quadã cauſa vertente in
Curia Foſſani Senatus Pedemontanus iuxta votũ Vi-
carij cenſuit marẽ, & feminam fratres verberãdos, de-
inde fratrem ad triremes mittendum perpetuo, Mulie-
rem verò in eſilium publicatis bonis, quatenus non
extarent agnati iuxta diſpoſitionem auth. bona dam-
natorũ C. de bonis proſcript. Alex. etiã d. conſ. 229. lo-
quens in eo, qui filiam ſororis vxoris ſue ſtuprauerat,
vult dictum delinquentem nõ vltimo ſupplicio, ſed de-
portatione tantũ, & proinde pœna arbitraria iudici ci-
tra mortem naturalem puniendũ, ſic & Vinc. de Frãc.
d. deciſ. 378. teſtatur eum, qui duas Sorores ipſi conſo-
brina violauerat, ex ſententia Sacri conſilij fuiſſe ſolũ-
modo deportatum, reuocata priori Sententia, quæ il-
lum ad mortem damnabat, Clar. etiam in d. §. inceſtus
ſub n. 2. verſ. ſed quæro quæ ſit pęna finẽ, refert vidiſſe
per Senatum Medionali diuerſimodè puniri inceſtuo-
ſos, ſed in trãſuerſalibus nõ ponit pęna datam maſcu-
lis, ſed tantũ feminis, inquiens quod quędam Margari-
ta Cella pro inceſtu commiſſo cũ Sororio ſuo fuit fu-
ſtigata, Ego ſane in caſu adulterij cum inceſtu ſequere
35 opinionem Grillan. & Boer. cõdemnando Virum pœ-
na mortis, mulierem verò fuſtigationis, exilij detruſio-
nis in Monaſteriũ, ſi in vſu eſſet, vel alia, morte mitio-
ri, & maximè ſi eſſent Frater, & Soror in quibus tanto
atrocior eſſe debet pęna, quanto maior eſt proximitas,
& coniunctio ſanguinis, cuius naturale fędus nihil tur-
pe conſiderari aut excogitari permittit iuxta l. eũ qui
probabilem, C. de Epiſc. & Cleric. & notata per Crau.
conſ. 321. col. 1. Si enim de iure communi ſolum adul-
terium pœna mortis dignum eſt, vt ſupra probatum
fuit, multo magis coitum cum inceſtu, quia duplex ad-
miſſum eſt, & non vnum, & vtrunque punitione dignũ,
vt ait iure conſultus in d. l. ſi adulterium cum inceſtu,
§. ſtuprum ff. de adulter.

Quod ſi eſſemus in caſu ſtupri cum inceſtu, in quo
loquuntur præcitati doctores, facile in eorũ opinionẽ
condeſcenderem, vt citra mortem etiã maſculus pu-
niatur, cum ſtuprum ſit minus adulterio, & maximè ſi
non eſſent frater, & ſoror quod & dudum tenui d. cõſ.
vt ſupra primo loco regiſtrãdo in 7. præmiſſo, vbi dixi,
quod licet pro ſtupro cũ inceſtu impoſita ſit iure ciui-
li pœna mortis, tamen de conſuetudine non irrogatur,
quando delinquentes ſunt in gradibus remotioribus,
ſed alia mitior imponitur, Et hoc vbi nulla vis interue-
niſſet, nam ea concurrente pęnam mortis huiuſmodi
36 ſtupratori inferrem, quia talis eſt ſolius ſtupri violen-
ti pęna Alex. conſ. 229. in princ. n. 1. & ad fin. ſub n. 11.
verſ. nec prædictus obſtat, & probatur in l. 1. §. fin. ff. de
extraordin. crim. cum ibi not. Bart. & ponit gl. in d. §.

eadem

eadem lege Iulia in verbo ſine vi, & in §. item lex Iulia
de vi, verſ. ſin autem per vim in gloſ. 1. inſtit. de public.
iudic. & vtrobique notant cœteri ſcribentes, & propte-
rea vl as votaui fratrē, qui vi adhibita ſororē ſtuprauе-
rat, eſſe furcis ſuſpendendū, & poſtea igne cōburendū.
37 Quæ tamen inceſtus pœna locum habere intelligi-
tur ſolū quoad perſonas, inter quas prohibitæ ſunt nu-
ptiæ de iure ciuili ratione conſanguinitatis, vel affini-
tatis, non autē quoad perſonas, inter quas ex diſpoſi-
tione iuris canonicis tantum, eſſent prohibitæ nuptiæ,
quia iura ciuilia imponentia pœnā committentibus in-
ceſtum, videntur habuiſſe reſpectū ad caſus ab ipſo iu-
re ciuili tantū prouiſos, & proinde intelligenda viden-
tur ſecundū alias leges ciuiles declarantes, quid ſit in-
ceſtus, & in quibus caſibus committatur, cum a talibus
legibus dependentiam habeāt dictæ aliæ leges pœnā in-
ceſtus imponētes, ita in puncto tradit Alex. d. cōſ. 226.
n. 6. verſ. & tātò magis qui loquitur in eo qui filiā ſoro-
ris vxoris ſuæ ſtuprauerat, aiens eum non teneri pœna
inceſtus de iure ciuili, cum eo iure inter ſtuprantem,
& ſtupratam non eſſet prohibitum matrimonium, vt
probat. n. 7. ſed iure tantum canonico, de quo nō intel-
lexit ius ciuile pœnam pro inceſtu imponens, vt ibi per
ipſum, & latius per Vincent. de Franch. d. deciſ. 240.
ſub nu. 15. & ſeq. verſ. pro inquiſito dicebatur pœnam,
pro quo optimè facit Io: Calderi. conſ. 2. tit. de conſan-
guin. & affinit. vbi quærit, an qui ſcienter cōtraxit ma-
trimonium cum coniuncta in quarto gradu conſangui-
nitatis prohibito a iure canonico, & ſed nō a iure ciuili,
incurrat pœnam legalem, de qua habetur in l. ſi quis
inceſti, & in Auth. inceſtas nuptias C. de inceſt. nupt. &
poſt multa in vtramque partem adducta concludit,
quod non, quia lex ciuilis dicitur imponere pœnam cō-
trahenti nuptias contra ipſam legem ciuilem tantum,
& in caſibus ſolum, in quibus inceſtæ ſunt nuptiæ ſe-
cundum eadem legem ciuilem, non autem etiam ſecū-
dum ius canonicum, & maximè cum illud non ſtatuat
hoc caſu locum habere pœnā legalem, nec refert ſecū-
dum ipſum Calderin. quod lex ciuilis, in materia pro-
hibitionis, vel permiſſionibus nuptiarū ſequatur Cano-
nes, & proinde nuptiæ videantur prohibitę ab ipſo iure
ciuili in eiſdem caſibus, in quibus a iure canonico vetitæ
reperiuntur, quia reſpondetur quod licet in his ciui-
lis lex generaliter velit ſequi Canones, pœna tamen in
38 vno caſu vno caſu nuptiarum prohibitarum ab ipſa le-
ge ciuili appoſita non habet propterea locum alio ca-
ſu non expreſſo in ipſo iure ciuili, imò permiſſo, cū illa
pœna in ſuo caſu ſpeciali ſit determinata, & ideò gene-
ris determinationē non facit, nec ad generalem proro-
gationē ipſius generis intelligatur repetita, ſed reſtrin-
gitur ad ſuum proprium caſu inceſtuoſum, non ſimpli-
citer, & abſolutè, ſed de iure ciuili, nec extenditur ad
caſum ex eodem iure permiſſum, & Calderin. ſequn-
39 tus fuit Domin. de ſancto Gemin. conſil. 71. in vlti-
mo dubio per totum, & nouiſſimè Peregrin. in tract. de
iur. & priuileg. fiſci lib. 5. tit. 1. de publicatione bonor.
n. 15. & 16. verſ. intellige tertio, vbi etiam meminit de
Geminian. & alijs eandem opinionem tenentibus, & di-
cit, quòd licet aliqui contrariū voluerint, tamen dicta
opinio ſibi magis placet per rationes ſupra relatas; Ad
idē facit Anchar. conſ. 391. vbi cōſuluit eum, qui duxit
in matrimonium ſororē, aut Conſanguineam eius, cū
qua alias rem carnalē habuit, non puniri pœna inceſtus
a iure ciuili ſtatuta, ex quo inter has perſonas iure tan-
tum canonico prohibitæ erant nuptię, & non iure ciui-
li, & propterea pœna ipſius iuris ciuilis, quæ de cano-
nica prohibitione non cogitauit, ad talē caſum non ex-
tenditur, Nec de mente iuris canonici etiam videtur in
prohibitionibus matrimoniorū nouiter introductis co-
gitatum fuiſſe de pœnis iuris ciuilis, ſed tantum habi-
tam rationem impediendi matrimonij ex dicta illicita
fornicatione præcedente, quod ideò dirimendū in ca-
ſu prædicto putat; abſq; eo, quod alia inceſtarum nu-
ptiarū pœna contrahenti imponatur, Quod dictum An-
char. ſequuti ſunt Marſ. Singu. 254. ex illicito coitu, Au-
guſt. de Arimin. in addit. ad Angel. de Maleſic. in ver-
bo, *che hai adulterato la mia donna* nu. 68. in fine, verſ. &
inde pulchrum conſilium Boſſ. d. tit. de coitu damn. &
puniб. nu. 73. & 74. verſ. & inceſtuoſus coitus, Foller. in
pract. crim. canon. in verbo accuſatione porrecta c. 4.
ſub n. 92. ad finem, verſ. aduerte tamen, Theſaur. d. de-
ciſ. 100. in fine num. 7. verſ. in conſanguinea vero, qui
tamen ad hoc ſolum adducit Marſ. loco cit. Mar. Ant.
Bauer. inter conſ. crim. diuerſ. conſ. 100. num. 2. tom.
1. in vltimis impreſſis in magna forma, Boer. d. deciſ.
318. nu. 5. verſ. & quoad Verum, Anton. de Butr. Rom.
Curt. iun. Paris. Paleot. Alcia. & Cephalcelati per Frā-
ch. d. deciſ. 240. ſub num. 15. Bertaz. ſolum Anchar. Cal-
de. Alex. & Clar. adducens dicto conſ. crim. 261. num. 3.
verſ. 1. animaduertendum lib. 2. & Petr. Amon. Anguſ-
ſol. conſ. 7. per totum lib. 1. vbi ex profeſſo opinionem
hanc defendit, licet pro ea valde paucas authoritates
adducat, cum qua opinione etiam tranſit Bermon l. ne-
minem adducens d. tit. de inceſtu num. 32. verſ. ex præ-
dictis ergo, & nuper Peregrinus d. tit. de publicat. bo-
norum nu. 15. & 16. dicto verſ. intellige tertio, & infra 4,
& generaliter & indiſtinctè quod diſpoſitio d. l. ſi quis
inceſti, & d. auth. inceſtas nuptias. C. de inceſt. nupt.
40 habeat tantummodo locum in nuptijs, quæ ſunt ince-
ſtæ ſecundum ius ciuile, non autem etiam in his, quæ
inceſtæ ſunt ſecundum ius canonicum tantum, ſequen-
do Anch. tenuerunt Dec. conſ. 263. col. fin. nu. 4. & ibi
addent. ad eum, & antea conſ. 158. contra ipſum De-
cium variātem, Foller. d. c. 4. n. 92. & pluribus ſeq. pro-
bans eſſe opinionem probabiliorē, veriorem, & com-
muniorē, eamq; ab argumētis contradicentium defen-
dens, Bellon. conſ. 84. ſub n. 4. & 5. vbi et refert alios, &
de magis communi teſtatur Bonacoſſ. in 2. parte co-
mun. opin. crim. in verbo ſtatutum loquens de ſacrile-
gio, verſ. ſic & ſtatutum de inceſtu, qui allegat Mazol.
conſ. 19. Clar. d. §. inceſtus n. 4. verſ. quæro numquid di-
ſpoſitio, qui ſola authoritate, & relatione Follerij con-
tentus inquit, quod licet negari non poſſit quin magnæ
ſint authoritates hincinde, ipſe ſi caſus contingeret li-
bentius adhæret huic opinioni, quæ etiam mitior eſt,
& benignior, & quam etiam credit in puncto iuris ve-
riorem, licet poſtea ſubdat in ſimilibus, in quibus ſunt
varietates opinionū, & ex vtraque parte Doctores at-
teſtans de coi, ante omnia recurrendū eſſe ad cōſuetu-
dinē, & videndum ſecundū quam opinionem ſolitu ſit
iudicari, & eā ſeruari tanquā optima legū interpretē.
41 Contrarium tamen quod pœna iuris ciuilis pro in-
ceſtu locum habeat ēt ſi nuptiæ ſint inceſtæ ſolum de
iure canonico, & non de iure ciuili, tenuit Abb. in c. &
ſi neceſſe ad fin. n. 10. & 11. de donat. inter vir. & vxor.
cuius opinionem tuetur, & communem dicit Dec. cōſ.
158. per totū, quē ſequitur Io: Bapt. Piot. d. conſ. 13 a.
n. 17. verſ. & pœna dictæ Auth. idem voluerunt Signo-
rol. de Homodeis Prępoſit. Cardin. & Platea relati per
Bellon. d. conſ. 84. nu. 5. verſ. nec obſtat Conrad. dicens

eſſe communem in pract.crim.tit.de inceſtuoſis,& nepharijs numer.9. fol. mihi 376. Diaz in pract.crimin. canon.in verbo inceſtus cap.84. ſub num.3. verſ.contrarium tamen crederem,& ibi Addent.ad eum ſub litera D.Couarr. in Epitome de Sponſal. & Matrimon, in 2.parte c.6.§.8.n.18.verſ.cæterũ,qui ait eſſe cõem, & veriorẽ de iure Dec.in l.ſi auiæ ad fin.ſub n.14.verſ. vnde inferebã C.de ſucceſſor. edict. & in l.1. ſub n.20. verſ.ex quo inferri videtur,C.de ſecund.nupt.& in c.2. n 7.verſ.& per hoc inferebam extr.de teſtib.& latius in l.fin.n.7.verſ.ſed pulchra eſt dubitatio C.vnd.legittim. & quidam alij relati per Frãch.d.deciſ.240.n.15. verſ. ſuper qua vltima difficultate , licet ipſe poſtea videatur inclinare in aliã opinionẽ , qui omnes reprobãt d. conſ.Calderin.Geminiani, & Ancharani,quorũ rationibus & fundamentis reſpondet Dec.d.conſ.158.& in d.l.fin.nu.7.C.vnd.legitt.ad quem lectorem remittere ſatis,eſſe mihi videtur;Hoc ſolummodo eius dictis addens,quod minime inconueniens eſt, legis ciuilis pœnã de inceſtu trahi ad caſũ, qui inceſtuoſus ſit de iure canonico tantũ,& nõ ſecũdum ipſam ciuilem legẽ, cum in his proprijs terminis nephariarum & inceſtarũ nuptiarum canones expreſsè approbent pœnas à iure ciuili impoſitas,vt in c.cum ſecundum leges de hæretic. lib.6.quicquid in hoc dicat Cuman.d.conſ.154.col.1. verſic.nec ex eo, & hanc ſententiam videtur præſupponere Vinc.de Franch.d.deciſione 378.in qua inceſtus non erat de iure ciuili,ſed tantũ de iure canonico, quia mulieres cognitæ carnaliter erant in quarto gradu æquali cum ſtupratore,qui eſt permiſſus à lege ciuili,& affinitas ex illicito, & fornicario coitu contracta per carnalem coniũctionem cum vtraque earum, quæ erant ad inuicem ſorores , non eſt cognita à iure ciuili , ſed a Canonico tantum , ſi credimus Calder. Gemin.& Anchar.in cõſilijs relatis,& nihilominus dicitur ſtupratorẽ teneri pœna inceſtus à iure ciuili impoſita, eſt verum,quod Franc.nõ adducit prædict. conſ. & nõ diſputat expreſsè de hoc , ſed ſatis eſt quod concluſio ſua eſt cõtra dictos patres, & eorum ſequaces,& puto quod iſta opinio ſit vera,ſecudum quam etiam aliquãdo, ſi rectè memini,iudicatum vidi,quæ ẽt probatur ex inferius dicendis in verſ.& non ſolũ procedunt cũ ſeq.& eam nunc teneo, licet alias vſque de anno 1580.in allegato conſ. in fine præſentis caſus primo loco ſubijciendo deciſiue conſulens,fuerim ſequutus ſententiam Anchar.vt patet ex allegatis ibi in ſexto præmiſſo verſ. quæ quidem cõis ſententia,& in fine,& rurſus de anno 1581.in alio conſ.etiam ſubijciendo , & ſecundo loco regiſtrando ad finem verſ.quo autem ad Mariam.

43 Nec omittẽda eſt in hac doctorũ varietate cõciliatio conſiderata per Bellon.d.conſ.84.n.6. verſ.vel aliter poſſum reſpõdere,vbi diſtinguendo dicit,quod aut loquimur de pęna cõtrahentis inceſtas nuptias in gradib.prohibitis à iure canonico ratione cõſãguinitatis, vel affinitatis vltra gradus à iure ciuili ꝓhibitos,& tũc procedit opinio Abb. Decij & ſequacium,quia hæ nuptiæ ſunt inceſtæ,& in eis conueniunt verba legis ciuilis: Aut loquimur de nuptijs prohibitis iure tãtum canonico,& non iure ciuili,quæ tamen non ſunt inceſtę, vt ſi cõtrahatur cum Commatre, vel alia perſona cognatione ſpirituali coniuncta , & hoc caſu locum habet ſententia Calderin. Anchar. & aliorum , quia cum nuptiæ non ſint inceſtæ non conueniunt verba legis ciuilis de inceſtis loquentis, vt ibi per ipſum Bellon.

44 Cuius diſtinctio vel ex eo reprobatur , quod Calderin,cuius opinionem vult ipſe procedere in ſecũdo caſu,loquitur præciſè in primo, quando quis cõtraxit cũ coniuncta in quarto gradu cõſanguinitatis, vel affinitatis prohibito iure canonico,& permiſſo iure ciuili,& Calderinum ſequutus eſt Geminian. vt ſupr. retuli , & contra ſecundum caſum faciunt dicta inferius in verſ. militant inſuper cum ſeq.vbi videndum eſt,quia ibi dicta hic addi poſſunt.

45 Et non ſolum procedunt præmiſſa,quando coniunctio ſanguinis , vel affinitatis matrimonium impediens prouenit ex iuſtis nuptijs ſecundum ea , quæ dicta ſunt tàm in aſcendentibus,& deſcendẽtibus, quã in collateralibus,ſed ẽt quãdo ex illicita cõiunctione,& fornicario coitu procedit,nam & tunc cognoſcens carnaliter mulierem,cũ qua ex talis illiciti coitus cauſa matrimonium contrahere nõ poterat,inceſtum committit,pro vt cõmitteret , ſi ex licita matrimoniali coniunctione impedimentum oriretur l. & nihil 54.ff. de ritu nupt. vbi formaliter dicitur , quod nihil intereſt ex iuſtis nuptijs cognatio deſcendat,an vero nõ,indiquè ſubditur, quod vulgo quæſitã ſororem quis vetatur vxorem ducere, quod antea in patre,vt filiam vulgo quęſitã vxorem non poſſit habere, dixerat tex.in l.adoptiuus 14. §.ſeruiles ad fin. eod. tit. vbi etiam id aliter probatur, dum ratione ſeruilis cognationis nuptiæ inter certas prohibentur perſonas , etiã ſi manumiſſio ſubſequuta fuerit, & in affinitate eſt text. in d.l. adoptiuus §.idem tamen, vbi traditur,quod id quod eſt ſtatutum in ſeruilibus cognationibus,obtinere etiam debet in ſimilibus affinitatibus,& in l.etiam ſi 56.eod.tit.vbi habetur,quod qui concubinam ſororis filiam,licet libertinam habuerit,inceſtum cõmittit, & in l.liberi 4. C.de nupt. vbi quod liberi concubinas parentum ſuorum vxores habere nõ poſſunt,alias crimen ſtupri,ideſt inceſtus committunt, & hoc vt inquit ibi gloſ.propter illicitam coniunctio-
46 nem ex qua oritur impedimentum matrimonij, quaſi ex affinitate cõtracta,quod apertius dixit Bal.ſummãs illum text.hoc modo : Per concubinatum & illicitum coitum contrahitur affinitas, vnde eius affines prohibentur matrimonio copulari, & ſubdit,quod alias cõmittitur nõ ſolum ſtuprum,vt dicit litera textus, ſed ẽt inceſtus,& ante eum hoc tenuit gl.in l.nõ facile §.affines, in verbo per nuptias in fine ff. de gradibus affinit. quæ cum Azone tenet , quod ẽt de iure ciuili contrahitur affinitas quo ad impediendum matrimoniũ ſine nuptiis per fornicationem,licet alii aliter velint,& planius hoc procedit attẽto iure canonico, ſecundũ quod
47 per illicitam commixtionem cõtrahitur affinitas, quę impedit matrimonium,& proinde etiam inducit inceſtu c.ſuper eo circa medium c.diſcretionem in fine,& c.pen.pariter in fine extr. de eo qui cogn. conſanguin. vxor.ſuę c.per tuas ad finem extr.de probat. c.2. extr. de conſanguin. & affinit. c.in literis extr. de teſtibus c. de inceſtis cum gl. in verbo concubitu, & c. nec eam, 35. quæſt.2. & 3. tradunt Grilland. in dicto tractat.de pęn.omniſar.coit.quæſt.4.n.3. verſic.nota tamen hoc dictum perpetuo,Diaz.d.c.84. poſt principium, & ibi etiam Apuſtilla,in verbo contrarium tamen crederem ſub litera D, dicens eſſe communem opinionem Anchar.d.conſil.391.in princ. Marſil.Sing.254. in princ. Conrad.in pract.crim.,d.tit.de inceſtuoſ. & nephariis, nu.8.Foller.in pract.crim.canon.d.c.4.nu.91. verſ.an autem contrahatur, Couar.teſtans de cõi in Epitome de ſponſal.& matrim.in 2.parte cap.6. §.7. nu.3. verſ. atque etiam,Marc.Antonius Bauer. conſ.100.num.2. inter

inter conſilia crim.diuerſ. tomo 1. in vltimis impreſſis
48 in magna forma, inquiens, quod affinitas contrahitur
inter fornicarios, & eorum affines vſque ad quartum
gradum ſicut inter legitimis nuptijs coniunctos, quod
& tradit expreſsè Bermond. d.tit. de inceſtu ſub nu.3.
verſ.notent perpetuo canoniſtæ.

Licet hodie ex diſpoſitione Sacroſancti Cōcilij Tri-
dentini hæc affinitas ex illicito coitu proueniens vltra
ſecundum gradum non extendatur vt in c.4.incipiēte,
præterea Sancta Synodus de reform. matrim. ſeſſ.24.
de quo meminit Couar.d.tit.de Sponſ.& matrim.in 2.
par.c.6.§.1.ſub nu.1. verſ.ſed ex Tridentina Synodo,
quod capitulū quamuis ſolum loquatur quoad matri-
monium iam contractum in vlterioribus gradibus non
dirimendum, tamen idem iudicandum eſt quoad illud
contrahendum, vt ex hac cauſa impedimentū reſtrin-
gatur ad exiſtentes tantū in primo, vel ſecundo gradu,
vt pūctualiter tradit Apoſtilla ad Diaz. d.c.84.in ver-
bo cōtrarium tamen crederem in litera D, ad fin.verſ.
hodie verò, quæ dicit ita declaratum fuiſſe nouiſſima
Conſtitutione Pij Quinti Pontificis maximi, quę vulgo
circunfertur vna cum ipſo Concilio, & incipit, ad Ro-
manum Pontificem ędita anno 1566.17.Calend.No-
uembris, & ſubdit eadem Apoſtill. quod propterea in-
ceſtus vltra illum gradum amplius non committitur,
49 & rectè, cum affinitas vltra eundem gradū hodie quo-
ad nullum iuris effectum conſiderari poſſit.

50 Eſt autem pęna huius inceſtuoſi coitus habiti nō in
figura matrimonij, ſed in actu fornicario eadem, quæ
eſt in proprio inceſtu propter fornicationem habitam
cum vera, & legitima conſanguinea, ſiue affine, & ſic
eſt pęna capitis, ita in indiuiduo dicit Grillan.d.q.4. n.4.
verſ. vnde ſequitur, nec diſſentit Boer.d.deciſ.318. an-
te finem ſub nu.5. verſ. licet Grillandus, & idem voluit
Diaz.d.c.84.poſt princ.num.3.verſ.ſi autem Clericus,
vbi quod ſi quis primo fornicatus ſit cū aliqua mulie-
re, & poſtea cum eius conſanguinea intra quartū gra-
51 dum, debet puniri pęna inceſtus à iure ciuili impoſita,
quem ſequitur Couar. in d.2. par. c.6. §.8. ſub num.3.
verſic. quod ſi Clericus ad finem, aiens, quod pœna in-
ceſtus punitur, qui carnaliter cognoſcit fęminam intra
quartum gradum conſanguineam eius, quam antea co-
gnouerat, & communem dicit Conrad. d. tit. de ince-
ſtuos, & nephar. num.9. facit Bermond.d.tit.de inceſtu
nu.3. verſ.notent perpetuo Canoniſtæ, vbi quod ſi co-
gnouero aliquam mulierem carnaliter, & poſtea for-
nicatus fuerim cum eius conſanguinea vſque in quar-
tum gradum, ſine dubio incido in crimē inceſtus, quic-
52 quid in contrarium in hoc puncto ſpecialiter conſul-
uerit Anchar.d.conſ.391.quem et ſi multi ſequūtur alij
tamen reprobant, & rectius vt ſup.oſtēdi verſ.quæ ta-
men inceſtus pęna, & ibi dictis addo, quod non eſt vera
aſſertio Anchar.in d.conſ.ſub nu.3. quod de iure ciuili
non contrahitur affinitas ex illicito coitu, & quod ſolū
eo iure prohibitum reperitur, quod filius contrahat cū
patris concubina ex d.l. liberi, C. de nuptijs, quia con-
trarium eſt verum, vt patet ex proximè allegatis iuri-
bus, & authoritatibus, & ſecundū hanc opinionem iu-
dicatum fuiſſe reperio, ſi credimus Clar. in d.§.inceſtus
ſub nu.2. verſ. ſed quæro, quæ ſit pęna inceſtus, qui re-
fert Papo. atteſtantem, quod per Parlamentum Tolo-
53 ſæ vltimo ſupplicio fuit affectus quidam Notarius, qui
carnaliter cognouerat matrē, & filiam, & alius ad per-
petuas Triremes cōdemnatus, qui in vxorem duxerat
quandam mulierem, cuius neptem prius grauidā red-
diderat, & in eodem caſu, de eō qui matrem, & filiam
cognouit, loquitur Iacob.de Bellouiſu in pract. crimin.
tit.de lenonib.in fin.nu.51.verſ.quod ſi quis, licet Boer.
d.deciſ.318.in princ. ſub num.1. illum alleget ad pro-
bandum, quod inter aſcendentes, & deſcendentes ex
legitimis nuptijs inceſtus punitur pœna mortis, iura e-
nim adducta per ipſum Iacob. apertè oſtendunt, quod
intelligendus eſt de coniunctis ex illicito, & fornicario
coitu, facit tamen ad propoſitum Boerij, quia ſi pœna
mortis eſt propter coitum ex fornicatione prouenien-
tem, multo magis propter legitimam, & matrimonia-
lem coniunctionem, & quidem ſi caſus contingeret in
54 primo gradu, non excuſarem Virum à tali pęna, in ſe-
cundo autem ſic, ſed illum tamen acriter punirem, vel
pęna Triremium, vel alia graui iudicis arbitrio ſecun-
dum perſonarum, & facti qualitatem per antea dicta
in verſ.& horum tranſuerſalium conſanguineorum.

55 Prohibentur pręterea nuptiæ ob aliud iuris impedi-
mentū à carnali cognatione non procedens, ſed quan-
dā legalem cognationē inducēs, puta propter arroga-
tionē, vel adoptionē, qua mediante inter adoptantem,
& adoptatum, & filios, ac nepotes, ac alios deſcenden-
tes adoptati, inter adoptatum, & filios adoptantis, in-
ter vxorem adoptātis, & adoptatum, & inter vxorem
adoptati, & adoptantem prohibitum eſt matrimoniū
iuxta l. adoptiuus, 14. in princ. l. per adoptionem 17.&
l.quin etiam 55.ff.de ritu nup.c. vnicu extr.de cognat.
legali c.1.& c.pen.30.q.3. & tradita per Couar.d.c.6.
§.5. de cognatione legali per totum, & per Summam
Armil.in d.verbo matrimonium nu.16.& ſeq.verſ.co-
gnatio legalis, & propterea qui mulierē, cum qua ma-
trimonium ex tali impedimento contrahere non po-
terat, carnaliter cognouit, inceſtum committere dici-
tur, eſt enim hæc cognatio legalis, per quam quis fit fi-
56 lius, vel nepos, vel deinceps, vel frater, vel affinis, qui
non eſt, naturam imitans, vt dicit gloſ.in Rubr.extr. de
cognat.legal.& 30.q.3. in princ.in verbo quod autem
ad finem, verſ. legalis cognatio, & quod inceſtus com-
mittatur apertè probat d.l.quin etiā iuncta l.ſeq.incip.
etiam ſi in fine, ff.de ritu nupt. ſaltem largo modo cum
& hoc caſu ſi inter perſonas prohibitas matrimonium
de facto cōtraheretur, inceſtus committi diceretur, vt
probat gloſ.in auth.inceſtas nuptias, C.de inceſt. nup.
in gloſ. 1. quæ dicit auth. illam cōtra contrahentes in-
ceſtas nuptias locum habere nō ſolum in vetitis ratio-
ne ſanguinis, ſed etiam in aliter quocunque modo pro-
57 hibitis, ſequitur Anchar.d.conſ.391.nu.2.inquiens, in-
ceſtum cōmitti qualitercūque illicitum matrimonium
contrahatur, & admittit Foller.in pract.crim.in 6.par.
princ.ſub nu.8.poſt verſ. crimen inceſtus, ad quod ad-
duco ego textum ab alijs non ponderatum in l. ſi qua
mihi, 12.ff.de ritu nupt. vbi quod ſi vxor quōdam mea
à me repudiata nupſit Seio, quem poſtea arrogaui, non
ſunt nuptiæ inceſtæ, nam a contrario ſenſu, ſi antea
Seium arrogaſſem, inceſtę eſſent nuptię, quod ibi ſenſit
gloſ. aiens, quod inceſtæ videbantur, quia res perueniẽ
ad eum caſum, à quo incipere non poſſet, & ſeruit alius
tex. ſimiliter ab alijs non adductus in d.l.ſororis, 39.§.ſi
quis, ff.de ritu nup. vbi generaliter dicitur, quod ſi quis
ex his, quas legibus, aut moribus prohibentur vxores
habere, duxerit, inceſtū dicitur committere, licet ſecū-
dū gl.in l.inceſtæ, 52.eod.tit. propriè loquendo potius
inutiles nuptiæ, quam inceſtæ dicerentur, nec diſſenti-
re videtur gloſ.in d.auth. inceſtas, ſi benè conſideretur
dum largè dictum illud ſup. relatum intelligit, & non

propriè,& optimè facit tex. in d.l.non facile.§.in ado-
ptionem ff. de gradibus affinitat. vbi quod in familia,
in qua quis adoptatur, nemo illi eſt cognatus præter
58 patrem, eoſue, quibus agnoſcitur, affinis autem nul-
lus omnino, & quamuis ſecundũ gl.ibi in verbo, nemo
eſt, videatur & ratione affinitatis in his nuptias prohi-
beri, vt in d. l. adoptiuus in princ.non eſt tamen hoc,
quia verè adſit affinitas, ſed quia affinitatis locũ obti-
net,& ita intelligenda eſt gl.in c.lex illa §. cum ergo in
verbo abuſus,36.q.1.quę volt inceſtum oriri ex illicito
coitu inter eos,cum quibus matrimonium prohibitum
erat publicæ honeſtatis iuſtitia, nam hoc procedit ex
impropria ſignificatione,quæ in pęnis admittenda nõ
59 eſt, vt punctualiter adnotat Addit. ad Diaz. d.c.84. in
Apoſtilla, in verbo deponantur ſub litt. B, verſ. ſi verò
quis,& ſuo loco dicetur inferius in verſ. poſtremò pro-
hibitum eſt; Inceſtus.n. verè & propriè loquendo eſt
60 conſanguineorũ,vel affinium abuſus d.§.cum ergo &
tradit Diaz.d.c.84.n.1. & nos ſup.diximus initio prę-
ſentis diſputationis, & propterea non inconuenienter
concluditur,quod cum inceſtus iſte proueniens ex alia
cauſa,quam coniunctionis conſanguinitatis,vel affini-
tatis nõ ſit propriè, & vere inceſtus, ſed largo tãtũ mo-
do,& impropriè,non ſit puniendus pęna ordinaria in-
61 ceſtus, ſed alia arbitraria, vt colligitur ex traditis per
Dec. d. conſ.158. poſt principium verſ.& hoc confir-
matur ex eo, & per Plot. d. conſ.132. num.17. verſ.
& pœna in fine, & clarius ponit Anchar. d. conſ.391.
n.5.verſ.ad euitationem pœnæ, qui etiam ſubdit.quod
licet hoc impedimentum ſit efficax ad impediendum
matrimonium tamen eſſet rigoroſũ ſentire,quod con-
tra illud contrahentes veniant puniendi pœna, qua
puniuntur contrahentes inceſtas nuptias,maximè quia
vulgaribus dictum impedimentum, vt plerumque non
eſt notum, & Anchar. ſequitur Bellon. d.conſ.84. ſub
nu.6.verſ.nec poteſt etiam fieri extenſio,& ſecundum
Clar.in d.§. inceſtus n.4.verſ.item quæro, communis
eſt Doctorum opinio,quod d.auth. inceſtas, habet lo-
cum in nuptijs tantummodo propriè inceſtis, ratione
conſanguinitatis, vel affinitatis, non autem in nuptijs
largo modo & impropriè inceſtis, quæ alia ratione
ſunt inutiles,& illicitę,& bene etiam facit Petr.Foller.
conſ.79.ſub n.1. verſ.2. caſu inter conſ.crimin.diuerſ.
in vltimis impreſſis in magna forma, vbi dicit quod in-
ceſtus commiſſus de iure tantum ciuili,ideſt cum pro-
hibita, alia ratione quam conſanguinitatis, vel affini-
tatis, punitur arbitrariè,maiori tamen pœna quã ſim-
plicis ſtupri propter admixtionem inceſtus, licet quan-
doque pœna ſpecialis ſtatuta reperiatur, vt in l.prima,
C. ſi quis eam cuius tut. fuer. ſtuprat. vbi Tutor com-
mittens ſtuprum cum quondam pupilla ſua deporta-
62 tur,& omnia eius bona confiſcantur,& bene,quia da-
tur loco patris,perſonę principaliter ad illam nutrien-
dum,& bonis,& honeſtis moribus inſtruendũ,non au-
tem ad ſtuprandum vt ait Grillan.in tract.de pęn.om-
nifar coit.quæſtione 7.in fine num.7. verſ.6.etiam fal-
lit, quæ deciſio a fortiori ſeruit caſui noſtro,in quo ci-
uilis legis prohibitio a canonica diſpoſitione eſt ap-
probata, vt in præcitatis capitulis habetur, & notat
Couar.d.§.5. n.1. circa finem; Et notandum eſt, quod
oportet, vt adoptio, vel arrogatio valida fuerit,& ſer-
uatis ſeruandis facta, alias non impediet matrimoniũ
contrahi,nec cõtractum dirimeret, ita in puncto deci-
dit Foller.in pract.crim.canon.d.c.4.n.89. ver.aduer-
te tamen, loquens in patre in ſanctis, & in filium, vel
filiam in ſanctis, quando vulgares in Eccleſia cum ce-
lebratione Miſſę capiunt aliquam in filiam ſine debitis
ſolemnitatibus,quibus ceſſantibus non contrahitur fi-
liatio,& ſubdit n.90. idem eſſe in cõtrahentibus adin-
uicem fraternitatem iuratam, quæ nihil iuris tribuit,
vt ideo nec in his cadat inceſtus, cum matrimonij im-
pedimentũ non exiſtat.Non crederem tamen,quod in
dicto caſu Folleri d.conſ.79. poſſet conſiderari aliquo
modo inceſtus verus, & proprius, quia licet iure ciuili
prohibitum ſit matrimoniũ inter Tutorem, vel Cura-
63 torem,eiuſq;filios,aut neptos & pupillã,vel adultam l.
Tutor vel Curator cũ l. ſeq. & l.a diuo pio, & l.ſeq. ff.
de ritu nuptiar. nihilominus iure canonico huiuſmodi
prohibitio non reperitur comprobata, & ideò non ca-
dit inceſtus, qui tantummodo conſideratur vbi matri-
monia vetantur ex canonibus,quorũ diſpoſitio,& non
Cæſarei iuris in hac materia attẽditur,vt iam diximus,
& quod non adſit in iſto caſu matrimonij interdictio
de iure pontificio, patet ex notatis per omnes ſummi-
ſtas in verbo matrimonium, per gloſ.30. q.3. in princ.
in verbo quod autem, & in c.vnico de cognat.legal.in
verbo quamdiù,& in §.ſunt & aliæ,in verbo enumera-
ri inſtit.de nupt.qui inter ea impedimenta, quæ matri-
moniũ impediunt contrahendum, & contractum di-
rimunt,vel contrahendum ſolum impediunt,& cõtra-
ctum non dirimunt,non ponunt iſtud de tutore,vel cu-
ratore, vt ideò dicendum ſit valere matrimonium, &
proinde ceſſare inceſtum, quod expreſsè ſenſit Salyc.
in l.fin.nu.2. C.de interdict. matrim. inter pupil.& tu-
tor. Inquiens iure canonico non eſſe interdictũ matri-
monium, ſed valere inter Tutorẽ, & eius filium, & li-
bertum,& pupillã,quicquid ius ciuile in contrariũ diſ-
ponat, etſi reperio Boſſ.d.tit.de coitu damnato,& pu-
nibil.ſub n.41.verſ.& ſunt pauci dies,dicẽtem ꝙ Sena-
tus Mediolani fecit poni ad catenã, & fuſtigari quen-
64 dam Tutorem, qui cum pupilla matrimonium cõtra-
xerat adeò quod inconueniens non videtur, quod ma-
trimonium valeat,& tamen contrahens puniatur arbi-
trariè, vt puto, propter contemptum legis ciuilis illud
prohibentis aliqua ratione,quę non ſit approbata per
ius canonicum,vt in prædicto caſu; *Hinc* dicit Couar.
d.c.6.d.§.8.ſub n.1. in fine damnatas eas nuptias dici,
quæ a iure vetantur inter Tutorem,& pupillam,liber-
tum,& patronam, ſeruum, & Dominam, Quibus caſi-
bus alij forte addi poſſunt, & potiſſimum ille de admi-
niſtrante officium in aliqua Prouincia, in qua Vxorẽ
65 ducere nõ poteſt,adminiſtratione durante, nec etiam
filio,vt eam ducat cõſentire,l. ſi quis officium.38.& l.
qui in prouincia 57.ff.de riptu nupt.Paris de Puteo in
tract.de Syndicat.in verbo contrahere c.1. n.4.& 11.
Nam & impedimentum hoc iure canonico approba-
66 tũ non inuenio,nec a Summiſtis,& alij vt ſup.adductis
poſitum,imò illud reprobatũ dicit Paris de Puteo in d.
verbo contrahere c.1.ſub d.n.4.& ante eum Salyc. in
l.fin.n.2.C. de interdict.matrim.inter pupil. & Tutor.
vbi poſt quã dixit, quod iure canonico non eſt interdi-
ctum matrimonium inter tutorẽ eiuſq; filium,& liber-
tum,& pupilam, ſed valet ſubdit generaliter idem eſſe
in quolibet alio caſu, in quo lege ciuili matrim. prohi-
betur ad tempus, vt ideò matrimoniũ contrahi poſſit
canone non repugnante, etſi ius ciuile contradicat, ꝙ
& in practica ſeruari omnes ſciunt, Officialesq; etiam
temporales, ſeu ad tempus, & non perpetuos quoti-
die in prouincijs,quas regunt,matrimonia cum mulie-
ribus de ea prouincia contrahere ante officij finem

nec

Digitized by Google

nec hoc caſu auderem dicere, quod contrahentes puniretur tamq; prohibitionis huius ciuilis legis contēptores, cum neminem vnquam viderim condemnari, nec etiam inquietari.

67 Prohibentur inſuper nuptiæ inter perſonas, quę ad inuicē cōiunctę ſunt cognatione ſpirituali mediātibus Sacramentis Baptiſmatis, vel Chriſmatis cum quibus ob tale ſacrum vinculum non licet contrahere matrimonium iuxta c. 1. & ſequentia in toto tit. extr. de cognat. ſpiritual. cap. 1. 2. & 3. 30. q. 3. c. pen. incipiente ſi quis cum 33. q. 2. Bermond. d. tit. de inceſt. n. 3. verſ. & iſta deciſio, & latius n. 24. & 25. verſ. dubitatur, Bellon. conſ. 74. n. 2. Couar. d. c. 6. §. 4. de cognat. ſpirit. n. 1. & ſeq. Foll. in pract. crim. d. 6. parte princ. ſub n. 8. ver. crimen; Quod impedimentum hodie ex diſpoſitione Sacroſancti Concilij Tridentini Seſſ. 24. de refor. mat. c.

68 2. in Baptiſmo comprehendit tantum ſuſcipientem, & ſuſceptum ipſum, & illius patrem, & matrem, nec non baptizantem, & baptizatum ipſiuſq; baptizati patrem, & matrem, inter quos ſolummodo ſpiritualis hæc cognatio contrahitur quod, & ſeruandum eſſe in cognatione, quæ ex confirmationis ſacramēto oritur, ſtatuit in eodem c. 2. §. ea quoque cognatio, vt optimè aduertit Couar. d. §. 4. in finalibus verbis, verſ. verū Tridētina Sinodus quæ diſpoſitio etiam cōfirmata apparet ex Bulla Pij Quinti Pontificis maximi, incip. cum illius vicem, ædita anno 1566. quarto Calend. Decembris quę legitur in libro ipſo d. Tridentini Concilij, quò fit, vt ſi inter has perſonas, inter quas matrimonium ſequi non poterat, carnalis copula ſequatur, inceſtus committatur vt in propoſito dicit Grillan. in d. tract. de pœn. omnifar. coit. q. 3. ſub n. 1. verſ. & hæc non ſolum, & ſub n. 5. verſ. eadem quoque, & q. 5. in princ. n. 1. Folier. in d. 6. parte princ. ſub n. 8. ad medium, qui quidem inceſtus punitur ſine figura matrimonij commiſſus pęna mortis tamquam verus, & proprius inceſtus tam in mare, quam in fœmina, in qua tamen immutata eſt per Auth. ſed hodie C. de adulter. ita in indiuiduo tradit Grillan. d. q. 3. ſub num. 5. ver. eadem quoque pęna puniuntur, & d. quæſt. 5. ad finem iuncto princ. ſequitur Boer. d. deciſione 318. ſub n. 3. verſ. tamen eadem pœna, & ſenſit Conrad. d. tit. de inceſtuoſ. & nephar. ſub nu. 10. verſ. inceſtum propriè dici, & Foller. d. 6. parte princ. ſub n. 9. verſ. ſed de iure ciuili, & expreſſius Bermond. loco ſępius citato ſub n. 14. ver. reportetis ergo, licet poſtea variare videatur, Anchar. autem d. conſilio 391. ad finem n. 5. verſ. & ad euitationem pœnæ, exiſtimat nō eſſe locum d. pęnę inceſtus, ſed mitiori, quia licet cognationis huius ſpiritualis impedimentum ſit ſufficiens ad impediendum contrahi matrimonium, & ad dirimendum contractum, tamen quod contrahentes venirent puniendi pœna, qua puniuntur contrahentes inceſtus, nuptias rigoroſum eſſet ſentire, maximè quia

69 vulgaribus hoc impedimentum, vt plurimum, eſt parum notum, quod dictum ſequitur Bellon. conſ. 84. ſub nu. 6. circa finem, verſ. nec poteſt etiam fieri extenſio, ſentit Clar. in d. §. inceſtus n. 5. verſ. item quæro, vbi ꝙ ſecundum communem doctorum ſententiam diſpoſitio d. Auth. inceſtas non habet locum in nuptijs largo modo inceſtis, exemplificando in contractis cū cognata ſpirituali, idem apertius voluit Apoſtillator ad Dec. in l. fin. C. vnde legitim. ſub n. 7. in verbo requiſitus, ſub litera C, in fine, dicens, quod quando inceſtus nō eſt ſecundum ius ciuile, ſed ſecūdū ius canonicū tātū pœna eſt extraordinaria, & nō ea, quę a lege ciuili ꝓ inceſtu eſt conſtituta, idem in puncto vult Bermōd. vbi ſup. ſub n. 3. verſic. ſed quia, aiens quod cum in hac cognatione ſpirituali, delictum non ſit tam graue, prout in carnali, iudex erga inceſtuoſum poteſt eſſe mitior, quod, & deinde notat ſub nu. 14. poſt verſiculum reportetis, ergo, niſi etiam adſit adiunctum crimen adulterij, quia tunc, vt ſub iit n. 15. ex quo delictum eſt qualificatum, & duplex, pęna grauior eſt imponenda, & quidē mortis etiam in fœmina, nec detruderetur in monaſterium niſi eſſet minor. 25. annis, cui ratione iuuenilis ætatis mitiganda eſſet pęna, & ita reſoluit Franciſcus Marc. deciſione 152. quæritur an adulterium n. 3. in 2. parte quem locū voluit ipſe allegare, licet citet deciſio n. 50. quod mihi non placet, prout nec maiori parti Dominorum curiæ ſupremæ Delphinalis, qui longè minorē pęnam mulieri maritatæ, quę cum compatre ſuo rem habuerat carnalem, impoſuerunt, vt ibi ſubijcit n. 8. & 9. & refert etiam Bermond. vbi ſup. nam, & quando nō admitteremus, quod pęna inceſtus in muliere eſſet immutata, prout in adulterio iuxta dicta ſuperius in verſ. Cui tamen, & infra verſ. nec omittendum, & ſeq. tamē videretur locus pęnæ tantum extraordinarię, cum iure ciuili cognatio hæc incognita ſit, & a canone tantum conſiderata, vt dicit Franc. Marc. d. deciſ. 152. n. 4. ver. nec obſtat præmiſſis in 2. parte poſt gl. inſtit. de nupt. §. ſunt, & aliç in verbo, enumerati in fine decimi caſus, ex qua ratione Paris de Put. in tract. de ſindicat. in verbo Adulterium num. 8. & ſeq. verſ. & circa prædicta in eandem inclinans ſententiam voluit, quod Iudex ſecularis non poſſit ſe intromittere de eo, nec punire delinquentem, ſed cognitio, & punitio ſpectet ad Iudicem

70 Eccleſiaſticum tantum, niſi admixtum cū tali inceſtu eſſet crimen ſtupri, vel adulterij, quia tunc Iudex ſecularis procederet, & puniret, & crimen ſtupri, vel adulterij aggrauaretur ex dicta compaternitate, & grauius caſtigaretur, quam ſimplex ſtuprum, vel adulterium, ꝙ dictum expreſsè ſequitur Franc. Marc. dicta deciſione 152. n. 4. verſ. nec obſtat præmiſſis, & illud etiam ſequi videtur Boſſ. d. tit. de coitu damn. & punib. nu. 41. dum ſimpliciter citat ipſum Parid. vbi ſup. loquente in Cōmatre, de quo & meminit Theſaur. d. deciſ. 100. nu. 6. ver. in conſanguinitate ſpirituali, aiens ſolum quod iudex Laicus non poteſt imponere pęnam, niſi coucurrat adulterium, vel ſtuprum, quo caſu delictū grauius redditur ex compaternitate, vnde ferè ſemper procedet ſecularis iudex, quia raro datur inceſtus ſine Adulterio, vel ſtupro, vt dicam in verſ. Nunc ſupereſt cum ſeqq. Nec tamen omittendum duxi, quod d. impedimentum abſolutè dici non poteſt a lege ciuili incognitum, cū tex. ſit apertus in l. ſi quis alumnam C. de nuptijs, quo cauetur eum non poſſe ad nuptias venire cū ea perſona, quam a Sacroſancto ſuſcepit baptiſmate, eo quod nihil aliud ſic inducere poteſt paternam affectione, & iuſtam nuptiarum prohibitionem, quam huiuſmodi nexus, per quem Deo mediante animæ eorum copulatæ ſunt, & notant ibi omnes ſcribentes, præſertim vero Bal. & Salyc. gl. in §. ſunt, & aliæ perſonæ inſtit. de nup. in gl. magna, in verſ. decimus eſt, quæ inquit idē ſeruari in commatre, licet eo iure cautum nō reperiatur, de qua re etiam meminit Paris de Puteo in d. verbo adulterium ſub n. 8. ad medium.

71 Alius eſt caſus, in quo committitur inceſtus ratione cognationis ſpiritualis diuerſæ tamen a præcedente, nam ſiquis carnaliter cognoſcit monialem, dicitur cōmittere inceſtū ſecundum cōmunem doctorū opinionem,

nem, de qua teſtatur Clar. in d. §. inceſtus ſub nu. 1. verſ.
ſed nunquid, & idem tenet Boſſ. d. tit. de coitu damn. &
punibil. n. 79. & ſeq. verſ. coitus cũ moniali, qui inquit,
quod committit etiã adulterium, imò dicas, quod qua-
tuor ſimul committit crimina, primo Sacrilegiũ, quia
perſona ſacra læſa reperitur propter violationem, ſe-
cundo Inceſtum, quia ſpõſam Dei violauit, qui eſt Pa-
ter noſter, & illa coniuncta eſt nobis in Chriſto per af-
finitatem ſecundum ſpiritum, tertio Adulterium, quia
ſpõſam alterius violauit, quia monialis ſpõſa eſt Chri-
ſti, quarto Stuprum, quia Virginem honeſtè viuentem
ſtuprauit, vt tradit Grillãd. in d. tract. de pœn. omnifar.
coit. quæſt. 1. n. 10. & ſeq. verſ. quæro quot crimina, quẽ
ſequuntur Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. Centur. 4. ca-
ſu 389. n. 22. & ſeq. verſ. ſeptimus eſt caſus, & Cacher.
deciſ. Pedemont. 103. quæritur in iure n. 5. uerſ. prædi-
ctis tamen non obſtantibus, & de adulterio, inceſtu, &
ſacrilegio ponunt Summa Armil. in uerbo inceſtus ſub
n. 2. in fine, uerſ. acceſſus ad Monialem, & Frãc. Marc.
deciſ. 964. incipiente quæritur de pœna nu. 3. in prima
72 parte, & punitur talis cognoſcens pœna mortis natu-
ralis, vt ſubdit Grillan. d. q. 1. nu. 17. & ſeq. verſ. quibus
ſic declaratis, ſequitur Menoch. d. caſu 389. ſub nu. 24.
verſ iure ciuili, Franc. Marcus d. deciſ. 964. in princ. n. 1.
in prima parte, & tenet etiam Boſſ. d. n. 79. & ſeq. volẽs
hoc procedere etiam, quod monialis non eſſet Virgo,
ſed ab alijs cognita fuiſſet, vt ibi per eum, cuius dictis
addi poteſt, quod licet hoc caſu ceſſaret ſtuprũ pro-
pter impudicitiam, non tamen ceſſarent ſacrilegium,
inceſtus, & adulterium, vt dicemus poſt uerſ. nunc ſu-
pereſt, ibi quod in tantum eſt verum, propter quæ ſola
eadem pœna imponenda eſt, & dicit Boſſ. d. tit. nu. 17.
verſ. aut vero committitur, quod quando committitur
ſtuprum, vel adulterium, uel inceſtus, uel ſacrilegium,
uel ſimilia ẽt ſecundum ius ciuile, eſt de utroque foro,
& utraq; lex & ciuilis & canonica punit, & quod ideò
uidemus quotidie laicos habentes rem cũ monialibus
puniri a iudicibus ſecularibus, licet delictum in Eccle-
73 ſiaſticam perſonam commiſſum ſit, quod etiam tradi-
derunt Menoch. d. caſu 389. ſub n. 24. in fin. & Cacher.
d. deciſ. Pedem. 103. qui quæſtionem ad partes diſpu-
tat, & ita tandẽ reſoluit, volens nihilominus, quod non
obſtante ſententia iudicis ſecularis poteſt Eccleſiaſti-
cus procedere pro ſacrilegio ad excommunicationẽ,
& ad alias pœnas ſpirituales, fatetur tamen quod etiã
Eccleſiaſticus quoad temporales pęnas potuiſſet pro-
cedere, ſi non fuiſſet præuentus à laico, cum ſit delictũ
mixti fori, & quod alij non negant, bene facit Bermõd.
d. tit. de inceſtu nu. 33. verſ. ſupereſt vt videamus, dicẽs
generaliter, & indiſtinctè, quod vbi agitur de punitio-
ne criminis inceſtus, tunc abſolutè cognitio ſpectat ad
iudicem temporalem, & nõ ad Eccleſiaſticum, ex quo
non habet pœnam ſanguinis cap. ſententiam ſanguinis
extr. ne clerici, vel monac. aliter incurreret irregulari-
tatem, niſi committens inceſtum eſſet perſona Eccle-
ſiaſtica, quia tunc punitio deberet fieri per ſuum iudi-
cem competentem, & pauci ſunt dies, quod ita Florẽ-
tiæ practicatum fuit, vbi quidam Medicus de Doctis à
Burgo Sancti Sepulchri, qui quandam monialem Cor-
tonij carnaliter cognouerat, & grauidam reddiderat,
decapitatus fuit, & bona eius omnia ex particulari le-
ge in Florentino Dominio vigente confiſcata fuerunt
ex ſententia lata per D. Franc. Boninſineum Collẽſem
a Secretis Magiſtratus Dominorum Octo virorum
Guardia, & Baliæ Doctorem inſignem, & ſani iudicij,
& in criminalibus maximè verſatum, & per me iudice
in dicta cauſa Delegatos.

74 Poſtremò prohibitum eſt matrimonium ob impedi-
mentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis, quod oritur ex
Sponſalibus de futuro, vel de præſenti ante ſequutam
copulam carnalem Couar. d. tit. de ſponſal. & matrim.
in 2. parte cap. 6. §. 2. de impedim. public. honeſtat. in
princ. & §. 7. de affinit. impedim. ſub n. 3. verſ. vnde cõ-
ſtat, & ſub nu. 4. & 5. verſ. illud tamen, ſumma Armil. in
verbo matrim. in 10. impedimento nu. 46. & de eo fit
mentio in §. ſi vxor tua inſtit. de nupt. in l. ſi qua mihi,
12. §. inter me, & §. ſi vxor. ff. de ritu nupt. in quibus lo-
cis habetur, quod non licet vxorem ducere filiã vxoris
natam poſt diuortium ex alio, licet non ſit priuigna, ſi-
cut nec ſponſam patris, aut filij, licet non ſit Nouerca,
aut Nurus, & hoc honeſtatis cauſa, quia vt inquit tex.
in l. ſi ſemper 42. ff. de ritu nupt. in Coniunctionibus nõ
75 ſolum quod liceat cõſiderandũ eſt, ſed & quod hone-
ſtũ ſit, & propter hoc impedimentum cõſanguinei in-
tra quartum gradum prohibetur matrim. contrahere
cum ſponſa cognati etiam præmortui, vt ex recepta
omnium Doctorum ſententia not. in c. ſponſã extr. de
ſponſal. & matrim. & tradit Couar. d. tit. de ſponſal. &
matrim. in 2. par. c. 6. §. 1. de impedimento publicæ ho-
neſtatis ſub n. 1. vbi ſubdit hoc procedere ſiue ſponſa-
lia ſint valida, ſiue nulla, dummodo conſenſus legitti-
mus interuenerit, & ſiue cõſanguinei ſint legittimi, ſi-
ue illegittimi, ſed nouiſſimo iure Põtificio ex Decreto
Sacroſancti Concilij Tridentini ſeſſ. 24. de reformat.
matrim. c. 3. impedimentũ hoc, vbi ſponſalia quacũq;
ratione valida non ſunt ſublatũ eſt prorſus, vbi autem
76 valida ſunt, primũ gradum non excedit, vt & aduertit
Couar. d. §. 2. ſub n. 2. verſ. hæc verò ceſſant, & poſt eũ
Apoſtillator ad Diaz. d. c. 84. in additione in verbo de-
ponatur, ſub lit. B, verſ. hodiè autem, & hæc diſpoſitio
intelligitur in ſponſalibus de futuro duntaxat, nõ au-
77 tẽ in matrimonio per verba de præſenti contracto, li-
cet non conſumato, quia tunc durat impedimentũ in
omnibus caſibus, & gradibus, in quibus iura vetera an-
te d. Conſiliũ diſponebat, quæ in hoc remanẽt in acta,
vt habetur in Bulla Pij Quinti Pontificis maximi inci-
piente ad Rom. ſpectat Pontificem ædita anno 1568.
Calendis Iulij, quæ cũ d. Conſilio impreſſa reperitur,
vt ſubiungit dictus Apoſtillator loco citato in verſ. quę
deciſ. Adeo quod contracto matrimonio per verba de
præſenti, ſi carnaliter non ſit cognita vxor, adeſt im-
pedimentũ, propter quod vno mortuo non poteſt ſu-
peruiuens contrahere cum attinẽtibus pręmortui vſq;
ad quartum gradum incluſiuè prout ante d. Conſilium
ſtatutũ erat, vt punctualiter tradit Otto de Niccolin.
cõſ. 79. n. 9. verſ. vbi autẽ vol. 2. diuerſ. in prioribus im-
præſſis in parua forma, & ante eum Sũma Armil. vbi
ſup. non quidem propter affinitatem, vt dictus Otto
Niccolin. tenet, ſed propter iuſtitiã publicę honeſtatis,
vt Couar. & Summ. Armil. dicunt in locis citatis, & ex
ſubijciendis ſtatim patebit, vbi igitur quis rẽ carnalem
in actu forninario habuerit cũ ea, cum qua ex dicto iu-
ſticiæ publicæ honeſtatis impedimento matrim. con-
trahere nõ poterat ſecundum diſpoſitionem prædicti
Concilij Tridentini in ſponſalibus de futuro, vel ſecũ-
dum iura vetera in matrimonio per verba de præſenti
non conſumato, inceſtum committere dicitur, eoq; pę-
na legis de inceſtu loquentis locum habet, ita in termi-
nis dicit Add. in d. c. & ſi neceſſe in finalibus verbis ex-
tra de donat. inter vir. & vxor. & idem colligitur ex gl.

in c. lex

in cap.lex illa §.cum ergo, in verbo abuſus 36.quæſt.1.
quæ vult inceſtum oriri ex illicito hoc coitu inter eos,
cum quibus matrimonium erat prohibitum iuſtitia pu-
blicæ honeſtatis,& ſenſit Otto de Nicolin.d.conſ.79.
n.8. verum quod in hoc caſu delinquens non puniatur
pœna inceſtus, ſed alia extraordinaria arbitrio iudicis
tenuit Couar.d.c.6.§.8.de contrahentibus inceſtas nu-
ptias nu.4. verſ.ſi vero, vb. formaliter ait,quod ſiquis
fornicetur cum ea fœmina,cum qua habet publicę ho-
neſtatis iuſtitiæ impedimentum, quippe qui eius con-
ſanguineam intra quartum gradũ deſpõſauerat abſq;
carnali commixtione,punietur arbitrio iudicis, nõ au-
tem his pœnis,quæ pro inceſtu ſtatutæ ſunt, & ſubdit,
quod licet gl.in d.c.lex illa, de qua ſtatim mentionem
feci,exiſtimet hanc fornicationem poſſe inceſtum dici,
id procedit ex impropria dictionis ſignificatione, quæ
in pœnis admittenda non eſt, & Couar.in omnibus ſe-
quitur Apoſtillator ad Diaz, vbi ſup.in d.verbo depo-
natur,verſ.ſi verò quis antequam,& cum eadem ſentẽ-
tia tranſit poſtea idem Couar.in ipſomet.§.8.nu m.22.
verſic.tertio leges ciuiles, vbi quod ad hoc vt locus ſit
pœnæ legis ciuilis de inceſtu, opus eſt, quod ſit con-
tractum matrimonium per verba de præſenti, illudque
copula carnali conſumatum, quia non ſequuta copula
78 inceſtus committi non poteſt, eandem opinionem in-
uenio tenuiſſe Anchar.d.conſ.391.ad finem n.5. verſ.
& ad euitationem pœnæ, & ita in hoc tenendum puto.

79 Nunc ſupereſt,vt pro cumplemento materiæ iſtius
videamus, an a prænarratis inceſtus pœnis poſſit quis
prætextu ignorantię excuſari,in qua re quicquid ſit in
caſu,in quo quis inceſtas contrahit nuptias,de quo nõ
loquimur,& qui magis excuſabilis eſt,& minus grauis,
quam noſter de inceſtu in actu fornicationis, & citra
colorem matrimonij commiſſo, vt per Theſaur.d.de-
ciſ.100.ſub n.3.poſt verſ.Doctores vero,quicquid ina-
duertenter dixerit Petr.Foller. conſ.79. ſub num.pri-
mo verſ.nam pulchrè to.2. diuerſ.crim.in vltimis im-
preſſis in magna forma;Si quidem quando in actu for-
nicario ſine colore matrimonij inceſtum quis commit-
tit, contumacia iuris, & contumelia ſanguinis concur-
runt, cum rei ſe delinquere ſciant, nec matrimonium
contrahere velint, quando verò ſub velamine matri-
monij quis illum committit,iuris tantum error in ma-
trimonio illicitè contracto conſideratur vt in d.l. ſi a-
dulterium cum inceſta §. ſtuprum ff. de adulter.vnde
ſubditur in verſ.non nunquam,quod quamquam ince-
ſtus crimina natura grauiora ſint ſtupro,& adulterio,
humanius tamen tractantur ſi ſub colore matrimonij
cõtrahantur,& in §.inceſtum autem, quod ideò excu-
ſari ſolent,ſexu,ætate,& puniendi cohertione;Dicen-
dũ videtur quod in nullo ex caſibus propoſitis in præ-
ſenti diſputatione admittatur excuſatio ignorantiæ
80 duplici ratione, prima quia quis præſumitur ſcire co-
gnationem quancunque, quam cum alio habet argu-
mento l.de tutela C.de in integr.reſtitut.minor.& l.o-
ctaui §.fratris ff.vnd.cognat.maximè vero quando ſu-
mus in cognatione carnali, & in gradibus non remo-
tis,& fortius inter aſcendentes, & deſcendentes quo-
ſcunque vt per gl.in l. fin.in gl.prima ff.de ritu nuptia.
Cuman.d.conſ.154.in 3.col.in princ.verſ.nec poſſet,
vbi quod inceſtus commiſſus cum matre, vel ſorore,
nullo velamine poteſt palliari,vbi.n.iure,& naturali,&
diuino prohibitæ ſunt nuptiæ,nulla videtur admitten-
da ignorantiæ excuſatio Anch.d.conſ.391.n.4.verſic.
poſtremò in iſta quæſtione,& eſt de mente Couar.d.c.
6.§.8.de contrahentibus inceſtas nuptias ſub numero
primo licet ſi eſſent prohibitæ iure poſitiuo tantum,
poſſet fortè excuſatio aliqua admitti,ſaltem vt non ſit
locus pœnæ ordinariæ vt ibi ſubdit Ancharan.contra
quem tamen facit Bart.in d.l. ſi adulterium cum ince-
ſtu ſub num.7. verſiculo oppono de l.qui contra, vbi
quod non admittitur ignorantiæ excuſatio, quãdo in-
ceſtus committitur de iure gentium,quod eſt cũ com-
mittitur cum coniuncta ratione conſanguinitatis, vel
affinitatis, licet ſecus quando committitur de iure ci-
uili,quod fit,quando committitur,cum non coniũcta,
ſed prohibita tantum de iure ciuili propter aliam cau-
ſam,quod dictum Bart.ſequuntur Petr.Foller.d.conſi-
lio 79.nu.1.tom.ſecundo diuerſ.crimin. in vltimis im-
preſſis in magna forma,& Otto de Nicolin. d.conſilio
79.nu.39.& 40.verſiculo venio ergo ad vltimum vol.
2. in prioribus impreſſis in parua forma, facilius autẽ
in cognatione legali,& ſpirituali poſſent idiotæ excu-
ſari, eo quod hæ cognationes ſint eis parum notæ vt
dicit Anchar.d.conſilio 391.ad finem nu.5. idem ſen-
tiens in impedimento iuſtitiæ publicæ honeſtatis; Se-
cunda quia quando inceſtus committitur ſine colore
matrimonij, punitur indiſtinctè talis coitus ſecundum
quod eſt in veritate, & non ſecundum quod putabant
delinquentes qui propterea punientur de inceſtu,& a-
81 dulterio,ſi erat nupta mulier,vel de inceſtu, & ſtupro
ſi erat Virgo, vel Vidua, nec prætextu ignorantię ex-
cuſantur, quia dabant operam rei illicitæ ab initio, &
erant in dolo adulterando, vel ſtuprando, ita in puncto
notat Bart.in d.l.ſi adulterium cum inceſta in princip.
ſub num.8. verſ. & ideo pro declaranda iſta materia,
Bermond.d.tit. de inceſtu circa finem poſt verſiculum
vltimo quia num.35.Grilland.ſequens Bart.in d.tract.
da pœn.omniſar.coit.quæſt.2.num.10.& 11. verſ.ited
quid ſi iſte concubitus,quæſt.3. ſub n.6. ad finem verſ.
ſecundo verò caſu,quæſt.5.ſub n.3. circa finem verſic.
aut ſe commiſcuerunt,quæſt.6.n.13.verſ.ſi vero illam
cognouit,& quæſt.9.n.5.verſ.quando verò a princ.ſe-
quuntur Foller.in d.6.parte princ.ſub nu.9. verſ.& eſt
notandum,& Conrad.d.tit.de inceſtuoſ.& nephar.ſub
num.15.in fine,& num.16. verſ.ſub litq;Paulus, quic-
quid dicant Bertaz.conſ.crim.261.nu.2.lib.2. & vltra
eum Crau.conſ.244.num.7.verſic.amplius etiam,poſt
Federic.de Senis conſ.167.ſub num.4. Quod tantum
eſt verum, vt procedat etiam ſi mulier ſit inhoneſta,
& meretrix publica, in qua ceſſat adulterium, & ſtu-
82 prum,& acceſſus ad eam eſt impunibilis de iure ciuili,
nam,& tunc pœna inceſtus locum habet, & ignorãtia
non excuſat,quia licet turpitudo vitæ mulieris coeun-
tem a pœna adulterij vel ſtupri excuſet,non tamen ex-
cuſat a pœna inceſtus,quæ infertur ratione ſanguinis,
cuius iura per turpitudinem illam non tolluntur, & iu-
re canonico omnis concubitus præter vxorium, eſt
83 damnatus,& reprobatus,adeo quod ratione peccati,
& hoc caſu incumbebat delinquens rei ab initio illici-
tæ,vt in terminis decidit Grilland.d.quæſt.9.n.5.verſ.
quando verò a princ.& antea ſenſit quæſt.6.d.n.13.
ad finem,verſic.de iure autem canonico, Cuius tamen
ſententiam non probo,quia contrarium videtur tene-
re Salyc.in l.quæ adulterium num.4.verſ.quæro extra
C.ad leg.Iul.de adulter.vbi dicit, quod qui fornicatus
fuit cum meretrice ſibi coniũcta in gradu, infra quem
84 erat prohibitum matrimonium, tenetur de inceſtu ſi
ſciens fuerit,quia ius illud agnationis tolli non potuit,
ſecus autem ſi ignorans fuerit, quia tunc non tenetur,
& ratio

& ratio eſt, quia vir non dabat operam rei illicitæ ab
initio, ſed permiſſæ, cum iure ciuili acceſſus ad mere-
tricem, & eius concubitus ſit impunibilis, ideoq; iſto ca-
ſu attẽditur potius illud, quod erat in opinione, quam
85 id quod eſt in veritate, & hanc Salyc. ſententiam vt
ſup. declaratam tenet ipſemet Grilland. in eadem q. 9.
nu. 4. poſt verſ. de iure vero ciuili, & antea quæſt. 2. ſub
n. 11. verſ. quod tamen limitandum puto, & latius q. 3.
in fine num. 7. verſ. ſi vero erat meretrix, & quæſt. 4. ſub
num. 4. & 5. ver. ſi verò coitus huiuſmodi inceſtuoſus,
idem vult Bermondus d. tit. de inceſt. num. 4. ver. & ſic
cum affine inquiens ſimpliciter, quod affinem mere-
tricem ſcienter cognoſcens committit inceſtum, &
Grillan. in vno tantum ex locis citatis refert, & ſequi-
tur Foller. in d. 6. parte princ. ſub num. 9. & eſt notan-
dum, & ita intelligitur, quod dixi d. conſil. primo loco
deſcribendo in 2. præmiſſo, ſum dictum illud Salycet.
adduxi, quod vt puto voluit allegare Boſſ. d. tit. de coi-
tu damn. & punib. ſub n. 79. poſt verſ. coitus cum Mo-
niali, licet adducat eum in alio loco, vbi de hoc nõ lo-
quitur, & facit idem Grilland. quæſt. 6. ſub nu. 13. circa
finem, verſ. prædicta tamen limitanda ſunt, & cum eo-
dem dicto Salyc. tranſit Boer. d. deciſ. 318. in finalibus
verbis, & Conrad. loco citato n. 16 verſ. limitat tamẽ;
Nec obſtat quod iure canonico omnis coitus præter
vxorium ſit reprobatus c. meretrices 32. quæſt. 4. quia
hoc verum eſt reſpectu peccati, & in foro poli, non au-
tem reſpectu pœnæ in foro fori imponendæ, quia etiã
in terris in temporalibus Eccleſiæ ſuppoſitis impuni-
bilis eſt concubitus cum publicis meretricibus, vt om-
nes ſciunt, quod, & de concubinatu in foro ſeculari nõ
puniendo, licet iure canonico prohibitus ſit, dixit Frã-
ch. d. deciſ. 40. num. 17. verſ. & pro hac opinione; Et
in omnem caſum mitius agendum eſt in inferenda pę-
na cum ignorante, quam cum ſciente, vt notat idem
Grilland. d. quæſt. 5. in fine ſub num. 3. poſt verſ. aut ſe
commiſcuerunt, quod, & ante ſenſiſſe videtur quæſt.
4. n. 4. verſ. vnde ſequitur, & generaliter, & indiſtinctè
in quolibet caſu procedere intelligitur prout ipſe lo-
quitur, & ponit etiam nouiſſimè Dominus Bertaz. d.
conſ. crim. 261. ſub n. 2. in fine verſ. & quicquid ſit, &
ante eum Foller. in d. 6. parte princ. num. 7. ver Ille au-
tem qui ignoranter. Imo, & ſciens iſto particulari ca-
ſu non punitur pœna ordinaria inceſtus, ſed alia mitio-
ri arbitraria propter turpitudinem vitæ mulieris, quæ
impunitatem præſtat ratione adulterij, vel ſtupri, licet
non reſpectu conſanguinitatis, vel affinitatis, & ſic in-
ceſtus, cuius pæna videtur conſideranda in mulieribus
honeſtis dumtaxat, non autem in impudicis ſecundum
eundem Grilland. d. quæſt. 4. ſub nu. 4. verſ. ſi verò coi-
tus huiuſmodi, & expreſſius, & clarius ſub nu. 5. verſ. ſi
vero ſcienter fornicatus fuerit, vbi tamen nihil vrgens
ad hoc allegat, & magna eſſet deciſio, ſi vera eſſet, ſed
de ea non parum dubito per allegata ſup. & potiſſimũ
per dictum Salyc. ab alijs ſequutum.

86 Nec omittendum eſt, quod ſi ex ſtatutis particula-
ribus locorum pæna adulterij vel ſtupri minorata eſſet,
& ex eiſdem ſtatutis diſponeretur, quod in non parti-
culariter deciſis procedatur de ſimilibus ad ſimilia, ſi
vnà cũ adulterio vel ſtupro committatur inceſtus po-
terit Iudex pro inceſtu imponere pænam pro ipſo a-
dulterio vel ſtupro inflictam, vt ſi pro adulterio vel ſtu-
pro ſit pæna 25. Florenorum, pro inceſtu pariter im-
ponatur in alijs 25. & ſic in totum ſit quinquaginta,
duplicando pœnam pro duplicitate delictorum, ſiue di-
camus quod inceſtus puniatur, prout adulterium ſine
quod caſus ſit omiſſus, & ex arbitrio puniendus, quia
erit arbitrium iuſtum, ſi eo modo reus condemnetur,
vel alia pęna citra mortem, & mutilationem membro-
rum, ita in puncto decidit Bal. conſ. 429. ſuper eu lib. 5.
& ita etiam voluit Corn. conſ. 19. conſtat per totum
lib. 4 vbi conſuluit, quod licet ſtatutum minuens pęnã
adulterij a iure communi impoſitam, quæ in maſcu-
lo eſt mortis, reducendo illam ad pecuniariam non
habeat locum in Inceſtu, cuius pęna de iure communi
eſt pariter mortis, & maximè ſi cum Adulterio con-
currat, quia ſtatutum loquens in ſimplici adulterio nõ
procedit in adulterio, cui inhæreat qualitas inceſtus
87 nec remiſſio pęnæ in caſu ſimplici trahitur ad caſum
mixtum, quando qualitas adiuncta inducit aliam ſpe-
ciem delicti, vt in hoc caſu, tamen ſtante altero ſtatuto
quod vbi ſtatuta non loquuntur circa impoſitionem
pœnarum, pœnæ imponantur ſecundum determina-
tionem Domini Poteſtatis, & Iudicis maleficiorum cũ
deliberatione Syndici, ſi extat, vel eo non exiſtente,
Dominorum Priorum, & alio ſtatuto, quod in nõ ſpe-
cialiter deciſis per ipſa ſtatuta procedatur de ſimilibus
88 ad ſimilia, tunc D. Poteſtas cum deliberatione Do-
minorum Priorum, ſi non extat Syndicus, debet deter-
minare dictam pænam, quæ non debet eſſe capitalis
ſecundum ius commune ſed pecuniaria, ex quo pæna
adulterij de iure communi fuit moderata, & ad pecu-
niariam redacta per ſtatutum, ita vt ſit æqualis pænæ
adulterij, vel paulo maior, ſi inceſtus crimen reputetur
grauius adulterio, vel adſint aliæ circunſtantiæ deli-
ctum aggrauantes, vt ibi per ipſum Cor. ad quem ſim-
pliciter ſe remittit Boſſ. d. tit. de coitu damn. & punib.
num. 61. verſ. & an ſtatutum noſtrum, & ita alias me-
mini allegaſſe in terminis ſtatutorum Patriæ meæ Põ-
tremuli lib. 3. ſub rubricã 44. de pęna adulterij, vel per
vim aliquam mulierem carnaliter cognoſcentis, & ſub
89 rubrica 173. de eo, quod vbi pæna non eſt determina-
ta per ſtatuta, imponatur arbitrio Poteſtatis, & qua-
tuor condemnatorum, quæ in omnibus conueniunt cũ
ſtatutis de quibus loquitur Corn. qui ſingula eorũ ver-
ba declarat, & loquitur ſubtiliter, tangendo etiam an
loquantur per verba iuris, an verò per verba factum
denotantia, non tamen adducit Bal. ſup. citatum, pro-
ut nec de eo meminit Boſſ. licet in terminis eam opi-
nionem iuribus, & rationibus probet; Bene verum eſt,
quod ſi non extarent alia ſtatuta de procedendo in nõ
deciſis expreſſe de ſimilibus ad ſimilia; non poſſet ex
ſtatuto minorante pænam adulterij inferri ad pænam
inceſtus, vt is prout adulterium puniatur, quia eſſet ca-
ſus omiſſus remanens ſub diſpoſitione iuris commu-
90 nis, vt Bal. & Corn. dicunt licet contrarium velit Ber-
taz. quem non videram, dum prædicta ſcriberem dicto
conſ. 261. nu. 4. & ſeq. verſ. tertio eſt etiam animaduer-
tendum, putans quod cum ſecundum iura vetera pęna
inceſtus ſit eadem, quæ adulterij, minoratio facta per
legem nouam adulterio locum habeat in inceſtu per
regulam ęquiparatorum, quod falſum ex prædictis de-
ciſionibus apparet, & quia inceſtus eſt delictum maius
adulterio, vt ſup. diximus, nec procedit argumentum
æquiparatorum in minoratione veteris pænæ, prout
nec in augumento vt in his terminis probatur ſup. in
91 verſ. cui tamen generali concluſioni, & dicto conſ. ita-
tum primo loco deſcribendo in tertio præmiſſo, licet
in contrarium faciant dicta ſup. in verſ. & ex hoc, qui
immediate antecedit prædictum verſ. cui tamen; Con-
ſilia

Digitized by Google

ſilia autem ſupra memorata, & in iuuenili ætate a me
reddita in Patria in dictis annis 1580, & 1581. infra-
ſcripti ſunt tenoris ad litteram nihil penitus addito vel
diminuto, videlicet.

SPIRITVS SANCTI GRATIA
illuminet intellectum meum.

IN cauſa proceſſus fabricati per Curiam Podẽzanę
contra Gregorium Ioannettoni, & Margaritam
Saporiti conſanguinitate coniunctos, qui inſimul rem
carnalem habuerunt, vt clarius appareat qua pęna pu-
niri debeant, plura præmittenda cenſeo.
92 Et primo pręmitto quod ſtuprum propriè cõmitti-
tur cum Virgine, vel Vidua l. inter liberas. §. 1. & l. ſtu-
prum §. 1. ff. ad l. Iul. de adulter. & ſtupr. l. inter ſtuprum
in princ ff. de verb. ſignificat. & §. ſed eadem lege inſt.
de publ. iudic. Bart. in l. ſi adulterium cum inceſtu n. 4.
ff. ad leg. Iul. de adulter. & ſtupr. Bonifac. de Vitalin. in
tract. de malefic. tit. de adulter. inceſt. & ſodom. num.
3. Paul. Grilland. in tract. de pœn. omnifar. coit. quæſt.
7. in prin. Et hoc dummodo talis Virgo vel Vidua ho-
93 neſtè viuat, vt dicit tex. expreſſus in d. §. ſed eadem le-
ge, & notat gl. in iuribus ſup. citatis, & habetur etiam
per Alex. conſ. 13. ſub num. 3. & 4. lib. 7. & per Caccia-
lup. in repetit. l. ſi qua illuſtris no. 22. verſ. ſtuprum au-
tem C. ad Senat. conſul. Orfician. vbi etiam videtur e-
xigere, quod non ſit talis Virgo, vel Vidua humilis, &
vilis conditionis, vt etiam clarè voluit Crauet. conſil.
166. licet plurimi n. 6. verſ. tertio reſpondeo.
94 Secundo præmitto quod inceſtus propriè committi-
tur cum coniuncta ex linea tranſuerſali, Caccialup. in
repet. d. l. ſi qua illuſtris nu. 21. verſ. inceſtuoſus autem
coitus, Boſſ. in pract. crim. tit. de coitu dam. & punib.
num. 5. verſ. nam inceſtus, Cepol. conſ. crim. 68. contra
Bartolomeum de Gobbis ſub num. 2. in fine, Bonifac.
de Vitalin. in tract. de malefic. tit. de adulter. inceſt. &
Sodom. num. 3. verſ. inceſtus, & Paul. Grilland. in trac.
de pœn. omnifar. coit. quæſt. 3. in princ. intelligens id
procedere in coniuncta tranſuerſali tám per conſan-
guinitatem, quam per affinitatem, cum qua non liceat
contrahere matrimonium, quod idem tradit Alex. cõſ.
229. ponderatis hic num. 3. verſ. quod autem lib. 6. &
ſentit Goffred. in ſumma de Conſanguin. & affinit. n. 7.
dum vult non committi inceſtum inter coniunctos in
95 quinto gradu conſanguinitatis, vel affinitatis, ex quo
in tali gradu non prohibetur matrimonium, Quinimo
Salyc. in l. quæ adulterium n. 4. verſ. quæro extra C. ad
leg. Iul. de adulter. & ſtupr. vult teneri inceſtu eum, qui
fornicatus eſt cum meretrice ſibi coniuncta infra gra-
dum infra quem prohibetur cum ea contrahere ma-
trimonium.
96 Tertio præmitto, quod pœna ſtupri cum inceſtu, &
ſic inceſtuoſi coitus cum ſoluta habiti, eſt de iure ciui-
li tam in mare, quam in fœmina pęna adulterij l. ſi adul-
terium cum inceſtu in princ. & §. ſtuprum, & ibi glo. &
Bart. n. 2. verſ. quærit gl. ff. ad leg. Iul. de adulter. & ſtu-
pr. Caccialup. in repet. d. l. ſi qua illuſtris num. 2 , verſ.
inceſtuoſus autẽ coitus, Boſſ. in pract. crim. tit. de coitu
damn. & punib. n. 4. verſ. de inceſtu etiam, Bonifac. de
Vitalin. in Tract. de Malef. tit. de adulter. inceſt. & So-
dom. ſub n. 13. Paul. Grilland. in tract. de pœn. omnifar.
coit. quæſt. 2. ſub n. 9. verſ. ſecundo vero caſu, & quæſt.
3. n. 5. verſ. de iure autem ciuili, dicens vtrobique, ideò
eſſe pœnam mortis, ex quo talis eſt pęna adulterij, vt
etiam ait Alex. d. conſ. 229. ſub nu. 2. in fine, & verum
dicit, Nam de iure ciuili pęna adulterij eſt pęna mortis
tam in mare, quam in fœmina, l. quamuis la. 1. in fine, &
ibi gl. & ſcrib. & maximè Salyc. nu. 15. verſiculo extra
gl. C. ad leg. Iul. de adulter. & ſtupr. & §. item lex Iulia
de adulterijs inſtit. de public. iudic. & ibi gl. & ſcrib. &
præſertim Ioann. Fab. circa principium, & licet hodie
ſit correcta in muliere, quę verberata in Monaſterium
detruditur iuxta Auth. ſed hodie C. eod. & ſic mitius
97 punitur mulier, quam Vir, in quo pęna mortis non eſt
mutata, vt firmat Salyc. in d. l. quamuis ſub num. 5. ad
finem, & in d. Auth. ſed hodie in finalibus verbis, poſt
Bart. in eadem. l. quamuis in fine, & habetur per Cac-
cialup. in repet. d. l. ſi qua illuſtris num. 20. verſiculo a-
dulterinus coitus, per Ioann. Fab. in d. Auth. ſed hodie
ſub num. 2. verſiculo ſed dicta pæna adulterantis, di-
centem ita tenere omnes, & per eundem Fab. in §. itẽ
lex Iulia ſub nu. primo, inſtit. de public. iudic. per Boſſ.
d. tit. de coit. damn. & punib. nu. 2. per Bonifac. de Vi-
talin. d. tit. de Adult. inceſt. & ſodom. nu. 9. & per alios
ſcribentes paſſim, tamen quando cum adulterio adeſt
inceſtus in muliere, eſt etiam pęna mortis, quia corre-
98 ctio talis pęnæ antiquæ eſt facta in ſimplici adulterio,
& ideo non procedit in committente adulterium cum
inceſtu, Bart. in d. l. ſi adulterium cum inceſtu n. 1. verſ.
oppono ad primam partem, Caccialup. in repet. d. l. ſi
qua illuſtris ſub n. 20 Boſſ. d. tit. de coit. damn. & punib.
ſub num. 2. Paul. Grilland. in d. tract. de pœn. omnifar.
coit. d. quæſt. 2 ſub num. 9 ver. nec eſt hodie, quicquid
idem dicat inaduertenter d. quæſt. 3. ſub num. 5. volens
pænam inceſtus eſſe mutatam hodie in muliere, ſicut
pęna adulterij, ſecundum quam punitur inceſtus ipſe,
vt æquiparatorum idem ſit iudicium, Nam correctio
pænæ in muliere eſt facta in ſimplici adulterio, vnde
non procedit in adulterio qualificato cum inceſtu, vt
idem alio loco citato rectius ſentit, & pænam inceſtuoſi
coitus eſſe indifferenter pœnam mortis, tenet idẽ Paul.
Grilland. in eodem tract. quæſt. 4. n. 4. verſ. vnde ſequi-
tur, & dicit Clar. lib. 5. recept. ſent. §. inceſtus verſ. ſed
quæro poſt ipſum Paul. Grilland. d. quæſt. 3. nu. 5. & a-
lios per eum relatos, quod eſt communis opinio, quod
de iure ciuili pro inceſtu imponitur pæna mortis, quã-
do committitur cum adulterio, vel ſtupro aut aliqua
ſpecie fornicationis.
99 Quarto præmitto quod de iure canonico, quod in
materia matrimonij eſt attendendum etiam in terris
non ſubiectis Eccleſiæ, ſed ſuppoſitis imperio iuxta no-
tata in l. priuilegia C. de Sacroſanct. Eccleſ. & habetur
in terminis per Dec. in l. prima ſub nu. 20 C. de ſecund.
nupt. in l. fin. ſub num. 7. C. de legit. in l. ſi autæ ſub n.
14. C. de ſucceſſ. edict. & conſ. 158. pro tenui ſub nu. 2.
non poteſt contrahi matrimonium inter coniunctos
conſanguinitate, vel affinitate vſque ad quartum gra-
dum quoad tranſuerſales c. non debet de conſanguin.
& affinit. Alex. d. conſ. 229. ſub num. 3. poſt verſiculum
ſi etiam conſideremus ibi. texto, Goffred. in ſumm. de
Conſanguin. & affinitat. num. 3. verſ. item quæritur an
matrimonium, & ſub num. 6. verſ. item quæritur an ho-
die, de iure autem ciuili idem eſt in coniunctis conſan-
guinitate per lineam tranſuerſalem, inter quos pariter
prohibentur nuptiæ vſque ad quartum gradum, nam
non licet accipere in vxorem fratris, vel ſororis filiam
§. fratris vero inſtit. de nupt. quamuis ea ſit patruo, vel
auunculo in tertio gradu §. tertio gradu inſtit. de gradi-
bus cogna. Filij autem fratrum, vel ſororum poſſunt
ſimul

Digitized by Google

ſimul contrahere matrimonium. §. duorum inſtit. de nupt. & leg. celebrandis C. de nupt. quia ſunt in quarto gradu §. quarto gradu inſtit. de gradibus cognat. In cõiunctis autem per affinitatem non eſt tam arcta prohibitio, ſed quædam tantum perſonæ prohibentur ſimul contrahere matrimonium, quæ enumerantur in §. affinitatis, & in §. Socrum inſtit. de nupt. & tradit Alex. d. conſ. 229. n. 7. verſ. ſed ita eſt.

Quinto præmitto quod Antonia Mater dictæ Margaritæ, & dictus Gregorius ſunt nati ex fratribus, videlicet dicta Antonia ex Ioanne Antonio, & dictus Gregorius ex Ioannettono fratribus, & filijs quõdam Dominichini Zannetti, adeò quod de iure ciuili ſunt ijdem Gregorius, & Margharita in quinto gradu conſanguinitatis §. quinto gradu inſtit. de gradibus cognat. & per conſequens tali iure ciuili attento inter ſe matrimonium contrahere poſſunt iuxta dicta in quarto præmiſſo.

100 De iure autẽ canonico prædicti Gregorius, & Margharita ſunt in ſecundo, & tertio gradu conſanguinitatis, quia quot ſunt perſonæ collateraliter a communi ſtipite deſcendentes præter ipſum ſtipitẽ, tot ſunt gradus inter extremos, de quorum attinentia quæritur, vt declarat Goffred. in ſumma de Conſanguin. & affinit. ſub n. 9. ad finem verſ. quot ſunt perſonæ, & per conſequens inter ſe tali iure canonico matrimonium contrahere non poſſunt, quamuis cum ſint in linea inæquali intelligantur eſſe in tertio gradu inter ſe, prout tali gradu Margarita remotior diſtat a Dominichino cõmuni ſtipite, vt declarat idem Goffred. vbi ſup. ſub n. 2. in 4. reg. & ſub n. 6. verſ. item quæritur pone quod diſtem, quia tali gradu cõiuncti non contrahunt inter ſe nuptias, vt dictum eſt in quarto præmiſſo.

101 Sexto præmitto quod non defuerunt, qui tenuerunt pœnam ſtupri, & inceſtus ſimul de iure communi non eſſe pœnã mortis, ſed deportationis, vt eſt tex. clarus in l. ſi quis viduam ff. de quæſt. qui idem dicit in adulterio cum inceſtu, & licet hodie tale ius ſit correctum in adulterio, & impoſita ſit pœna vltimi ſupplicij per dictã l. quamuis la 2. in fine C. ad leg. Iul. de adulter. & ſtupr. vt notat Bart. in d. l. ſi quis vidua in princ. & voluit etiã Io. Fab. in d. Auth. ſed hodie ſub n. 11. poſt verſ. ſed pœnam adulterantis, & in §. item lex Iulia n. 1. Inſtit. de public. iudic. tamẽ in ſtupro, & inceſtu non reperitur mu-

102 tatum ius antiquum, ideo remanet incorrectum vt ex prædictis rationibus punctualiter poſt alios, quos citat cõcludit conſulendo Alex. d. conſ. 229. nu. 4. & 5. verſ. tamen præmiſſis non obſtantibus, vbi ſubdit hoc potiſſimum procedere ſi teneamus, quod hodie pœna adulterij non ſit pœna mortis, ſed varietur ſecundum conditione perſonarum, & ſi perſona ſit nobilis, vel in dignitate conſtituta, ſufficiat deportatio, vt tenuit gl. in d. l. ſi quis viduam, & poſt eam Cin. in d. l. quamuis, prout illum refert Bart. in eadem l. ſi quis viduam in fine, Verum huic opinioni adhærendum non cenſeo, quia in adulterio correctum eſt ius digeſtorum per l. Codic. imponentem pœnam mortis, vt dictum eſt, & Alex. ipſe non audet ab illa opinione recedere, & pœna ſtupri cum inceſtu eſt pœna mortis, vt late dictum eſt ſupra in tertio præmiſſo ex communi Doctorum ſententia, quæ quidem communis ſententia, quod de iure ciuili pro ſtupro, & inceſtu ſimul ſit pœna mortis, intelligenda videtur in caſu, in quo eodem iure ciuili prohiberentur

103 inter ſe contrahere matrimonium illæ perſonæ, quæ inſimul carnalem copulam habuerunt, & ſucceſſiue inceſtum commiſerunt, tunc. n. ſubiacent pœnis a tali iure impoſitis pro ſtupro, & inceſtu, ſecus autem ſi prohiberẽtur inter ſe nuptias iure ex diſpoſitione iuris Canonici tantum, vt in caſu præſenti euenit, quia tunc non tenerentur pœnis ſtatutis pro inceſtu a iure ciuili, quod non videtur habuiſſe reſpectum, niſi ad caſus per ſe prouiſos ita dicit Alex. d. conſ. 229. n. 6. verſ. & tanto magis, & habetur per Io. Fab. in §. pen. ad fin. ver. ſed an pœnæ legis Inſt. de nupt. & dicit ſe de hoc dixiſſe in auth. inceſtas, C. de inceſt. nupt. vbi tamen videtur potius recedere a tali opinione primo loco relata, & poſteriorem contrariã amplecti, vt patet in verſ. item an hæc auth. & ſupradictam Alex. opinionem conſulendo etiam tenet Anch. conſ. 391. videtur prima facie dicendum ſub nu. 3. verſ. item aduerte in ſu n, quem ipſe in libro meo corruptè allegat conſil. 39. & licet contrarium teneat Dec. in l. 1. ſub n. 20. in fine poſt verſ. vltimo nota C. de ſecund. nupt. & in l. fin. n. 7. verſ. ſed pulchra eſt dubitatio. C. vnd. legitt. & in l. ſi ab ir. n. 14. verſ. vltimo Bart. C. de ſucceſſor. edict. & eandem opinionem contra Anchar. conſulendo ſequatur conſ. 158. pro tenui facultate mea, vbi latiſſimè eam tuetur, tamen male loquitur, & repræhẽditur per doctiſſimum eius additionã. vbiq; & potiſſimum d. conſ. 158. & latius in d. l. fin. C. vnd. legit. vbi alios idem tenentes, & iura, & rationes pro hac parte citat, & tandem concludit eſſe locum pœnæ extraordinariæ ſeu arbitrariæ, & non legali, quando non ſumus in gradibus a lege ciuili vetitis, & miror, quod pro iſta opinione non allegetur Alex. d. conſil. 229. ab ipſo additionario, eandem etiam opinionem contra Dec. nulla Alex. facta mentione ſequitur vti communiorem, & veriorem Clar. d. §. inceſtus verſ. quæro numquid.

104 Septimo præmitto quod licet de iure ciuili impoſita ſit pœna mortis pro ſtupro cum inceſtu, de cõſuetudine tamen non irrogatur talis pœna, quando delinquẽtes ſunt in gradibus remotioribus, ſed alia mitior imponitur, vt ſeruatum eſſe pluries in Senatu Mediolani atteſtatur Clar. d. §. inceſtus poſt ver. ſed quæro quæ ſit pœna inceſtus: Similiter pœna deportationis, quæ ſecundum aliquos eſt de iure ciuili pœna talis criminis,

105 vt dictum eſt in ſexto præmiſſo, hodie non eſt in vſu, prout nec pœna damnationis in metallum, vt dicit gl. in verbo in metallum in §. pœnæ inſt. quib. mod. ius pa-

106 tr. poteſt ſolu. Ideo, iudex in caſibus, in quibus talis pœna deportationis, vel damnationis in metallum imponebatur poteſt hodie aliam pœnam imponere iuxta ſuum arbitriũ ſecundum Io. de Imol. in l. publicoru ſub n. 2. verſ. & aduerte quia pœna ff. de public. iudic. quem ſequitur Alex. d. conſ. 229. n. 13. verſ. ex quibus omnib.

His igitur præmiſſis, & benè conſiderato proceſſu cauſæ, & attenta contumacia Gregorij, quæ pro legitima confeſſione habetur ex ſtatuto loci, & conſiderata confeſſione per Margheritam facta, & perpenſis atteſtationibus teſtiu examinatoru, inferẽdo ad deciſionẽ propoſiti caſus dicitur, quod licet cõmiſſum ſit crimen ſtupri cum inceſtu, ſtante conſanguinitate exiſtente inter Gregorium, & Margaritam, de qua erant conſcij, & quæ eos impediebat contrahere inſimul matrimonium de iure canonico vbique locorum obſeruando, & ſtante conditione eiuſdem Margaritæ viduæ honeſtæ familiæ, & caſtè per prius viuentis, tamẽ ex quo de iure ciuili non dicitur commiſſus inceſtus, cum eodem iure inter eos celebrari potuiſſent nuptiæ, non tenẽtur

107 d. delinquẽtes pœna eiuſdem iuris ciuilis pro crimine

ſtupri

Digitized by Google

ſtupri, & inceſtus ſimul ordinata, & ſic pæna mortis
ſecundum communem, vel deportationis ſecundum
aliquos, ſed alia mitiori Iudicis arbitrio ſtatuenda, &
maximè cum ex conſuetudine videatur derogatum ta-
li pœnæ iuris ciuilis in gradibus remotioribus, in qui-
bus nos verſamur, & propterea iuſtitiæ ſatisfactum eſ-
ſe in præſenti caſu arbitrarer, ſi dictus Gregorius con-
demnetur in ſcutis ſexaginta auri Cameræ Marchiona-
108 li applicandis, & vlterius banniatur à terra, & iuriſdi-
ctione ac territorio Podenzanæ per triennium conti-
nuum, dicta verò Margarita cum qua mitius agendum
eſt, condemnetur in ſcutis triginta auri præfatæ Ca-
meræ applicandis, & præterea banniatur à dicta ter-
ra, iuriſdictione & territorio Podenzanæ per bienniũ
continuum, & ita de iure faciendum, & ſententiandum
eſſe per magnificum d. Poteſtatem prędictæ terrę Po-
denzanæ dico, conſulo, & refero, & in fidem propria
manu præſens conſ. ſub ſcripſi, & meo ſolito paruo ſi-
gillo ſignaui anno 1580. Pontremuli. Hactenus pri-
mum conſilium, ſequitur ſecundum.

SPIRITVS SANCTI GRATIA
illuminet intellectum meum.

IN cauſa agitata per Magnificum Poteſtatem Ville
Franchæ contra D. Franciſcum Campũ, & Mariã
Buſſoni ſub prætextu ſtupri cum inceſtu per eos com-
miſſi ex carnali copula inter eos ſequuta, & mihi com-
miſſa, vt referam, quid de iure in ea pronuntiandum
ſit, Retuli, viſis videndis, partes ipſius magnifici D. Po-
teſtatis eſſe in abſoluendo, & vlterius non moleſtando
dictum D. Franciſcum rebus ſic ſtantibus, & ex hacte-
nus deductis in proceſſu contra eum formato, Conde-
mnando nihilominus prædictam Mariam in ſcutis vi-
gintiquinque auri applicandis Cameræ Marchionali
Illuſtrium Dominorum Villæ Franchæ, eandemque
bãniendo a dicto loco iuriſdictione, & Territorio Vil-
læ Franchę ad arbitrium voluntatem, & beneplacitum
109 præfatorum Illuſt. DD. Marchionum nobiliſſimę fa-
miliæ de Maleſpinis Agri Lunenſis.
110 Moueor autem ad ita referendum ex infraſcriptis,
& primo quia cum dictus D. Franciſcus non ſit ſpontè
confeſſus, nec per teſtes concludentes, nec per indicia
violenta, & indubitata conuictus non poteſt condem-
nari, quamuis contra eũ adeſſent aliquæ præſumptio-
nes ſeu ſuſpiciones, vt eleganter oſtendit Caſtr. conſ.
299. viſa inquiſitione ſupraſcripta in prin. n. 1. lib. 2. Et
quando delictum non eſt probatum, imputatus ſemper
111 abſoluitur per regulam l. qui accuſare C. de edend. &
aliorum iurium ad hoc deductorũ per Alex. conſ. 64.
viſo themate in princ. lib. 1. quę procedit etiam iudice
procedente ex officio per viam inquiſitionis, quia in-
112 telligitur ſuccedere in locũ accuſatoris, & ideò idem
tunc ſeruandum eſt, quod exiſtente accuſatore ſeruari
deberet per ea, quæ notat Bart. in l. 2. §. ſi publico, nu.
13. verſ. 3. quæro, n. 14. verſ. quæritur vtrum contra iu-
dicem inquirentem, & nu. 16. verſ. vlterius quæro ſt. ad
leg. iul. de adulter. quem ſequitur Alex. d. conſ. 64. n. 3.
& in terminis, quod quando proceditur ex officio per
Inquiſitionem curię non probante delictũ, abſoluen-
dus ſit inquiſitus, habetur per Caſtr. d. conſ. 299. in
princ. nu. 1. Nec dici poteſt conſtare ipſum D. Franci-
ſcũ deliquiſſe ex dicto dictæ Mariæ aſſerentis ſe ab eo
tantũ carnaliter cognitam, & prægnantem fuiſſe, & ex
eo filiam nomine Magdalenam genuiſſe, quia ei in hoc
113 non creditur Franc. Bal. inter conſ. ipſius Bal. conſ.
377. ſi mulier n. 1. lib. 2. Bal. ipſe conſ. 437. Titius habe-
bat Sciam in vxorem n. 8. lib. 5. Cotta memorabil. ver-
bo hæres ſuus, circa medium verſ. & ſubdit, latè Boer.
deciſ. 299. n. 1. 2. 3. & 12. Alex. cõſ. 157. circa primũ du-
biũ n. 1. & 2. lib. 5. poſt Anchar. ab eo relatũ conſ. 225.
videtur prima facie dicendum dictum ſpurium num. 6.
verſ. ſuper alio dubio, Crau. conſ. 41. venerabilis nu. 2.
& idem volunt Boer. deciſ. 319. num. 7. & Gram. conſ.
crim. 45. in cauſa Sanctilli nu. 1. loquentes in muliere
dicentes ſe vi ab aliquo fuiſſe cognitam.
114 Et quidem cum offenſa ſit mulier, valde conuenit
quod ei non credatur in præiudicium eius, ex quo gra-
uidam ſe fuiſſe redditam aſſerit, quia etiam Papa non
poteſt facere quod credatur vni parti in præiudicium
115 alterius Fęlin. in c. veniens il primo ſub nu. 20. in fine
de teſtibus, & in c. conſtitutus ſub n. 16. verſ. nec dicas
hoc eſſe Clarũ, de reſcript. & in c. cum olim ſub n. 12.
verſ. & ad hoc bonus text. de ſent. & re iudicat. vbi idẽ
dicit in Imperatore Marſ. cõſ. 33. in cauſa accuſationũ
116 n. 35. verſ. item pro hac parte quod tamen verũ eſſe
intelligitur de poteſtate ordinaria ipſius Papæ, vt idẽ
Fęlin. tradit in c. ſicut circa principium verſ. & hoc eſt
adeò verum de ſent. excõmunic. quem ſequitur, & ita
intelligit in alijs locis ſup. citatis Brunor. a Sole in eius
conſ. crim. nu. 46. ſub ſens hoc procedere ẽt quod ipſe
Papa, aut Imperator id faceret ex iuſta cauſa, vnde ẽt
non valere ſtatutũ quo caueatur credendum eſſe vni
117 parti in præiudiciũ alterius, voluit Marſ. d. conſ. 33.
ſub d. n. 35. quẽ ſequutus eſt Brunor. loco cit. n. 37. Nec
ex eo quod aliqui teſtes videatur deponere de aliqui-
bus actibus ſequutis inter dictos D. Frãciſcum, & Ma-
riam dicitur inſurgere probatio coitus inter eoſdẽ, li-
cet is ex pręſumptionibus, & coniecturis probetur, vt
118 habetur per Franc. Bal. d. cõſ. 377. ad finẽ, & per Ca-
ſtr. conſ. 45. licet per ſupraſcriptũ n. 4. lib. 1. quia tales
præſumptiones, & coniecturæ debent eſſe valde vrgẽ-
119 tes, & violẽtæ, & a lege approbatæ, vt ſi ambo pro-
barentur ſteтiſſe, & iacuiſſe in eodẽ lecto, tunc .n. bene
argueretur coitus, vt dicit Caſtr. d. cõſ. 45. d. n. 4. ſecus
autem ſi pręſumptiones, & coniecturę sũt leues, & re-
motæ ab actu copulæ carnalis, quia tunc ex eis non in-
ferretur coitus, vt colligitur ex Franc. Bald. vbi ſup.
concludente inculpatũ a muliere, quod eam prægna-
tem reddidiſſet, nõ eſſe rebus ſic ſe habentibus inquie-
tandum, etiam quod cum dicto mulieris concurrat
probatio conuerſationis viri ad eiuſdem domum.
120 Præterea ſunt ijdem teſtes vnici & ſingulares in eo-
rum dictis, qui ideò non probant. l. iuriſiurandi in fine
C. de teſtibus, & vbi eſt ſingularitas, ibi eſt varietas, &
vnitas, quia quilibet eſt ſolus, & contra ius diuinum, &
humanum eſt, quod credatur dicto vnius tantum Bal.
conſ. 406. cauſa Vincentij n. 1. lib. 1. & ſingularitas te-
121 ſtiũ diuidit teſtimonia, & lacerat ea, quia omne diui-
ſum laceratum eſt, & ideò teſtes ſingulares tanquam
diuiſi, & lacerati non probant Bal. conſ. 25. punctus in-
fraſcripti conſilij ſub nu. 2. verſ. ſed ſi factum lib. 3. quẽ
in vtroque loco ſequitur Crau. d. conſ. 41. nu. 7. Nec ad
effectu probationis delicti prædicti videtur poſſe fieri
aliquod fundamentum in fama exiſtente contra ipſum
D. Franciſcũ, quod grauidam reddiderit d. Mariã, quia
vltra quod ea nõ eſt formiter, & legitimè probata, vt
inferius dicetur, non facit probationem plenam, vel ſe-
122 miplenam, ſed ſolum probationes factas coadiuuat
Caſtr. d. conſ. 299. nu. 2. lib. 2. Clar. lib. 5. recept. ſent.

Digitized by Google

§.fin.quæſt.21.poſt principium ibi fama.n.in crimina-
libus, Alex.de Neuo cõſ.6. in cauſa matrimoniali n.9.
& 10.vbi limitat,niſi habeat vrgentes præſumptiones,
quia tunc ſemiplenã probaret, & propterea dicit Bal.
conſ.447.ad euidentiam præmittendũ eſt n.12 lib.5.
ꝙ fama per ſe non eſt ſpecies probationis,ſed eget ad-
miniculis, & ſubſtantia veri, & ſufficit ad inquirendum
dumtaxat,& circa præparatoria,& introductoria iudi-
cij,non autem ad condemnandum, & circa deciſoria,
quod dictum ſequitur Crauet.conſ.41. venerabilis ſub
num.6. & in his iudicio meo nõ cadit difficultas, vnde
circa ea vlterius non inſiſtam.

Sed quia inepte dubitari poterat, an locus eſſe de-
buiſſet torturæ contra d.D.Franciſcum ex tot,& tãtis
præſumptionibus, & indicijs, quæ aduerſus ipſum mi-
litare videbantur, non ab re duxi de hoc diſſerere, &
oſtendere non fuiſſe eum tormentis ſubijciendum.

124 Et in primis dico,quod aſſertio illa Mariæ,quod ab
eo cognita,& prægnans effecta fuerit,tamquam dictũ
perſonæ offenſæ nõ facit indiciũ ſufficiens ad torquẽ-
dum inculpatum, ẽt quod in mortis articulo conſtituta
id dicta Maria aſſeruiſſet,latè Alex.conſ.44. Pondera-
tis nu.3.4.& 5.verſ.quod autem nullum ſit iudiciũ lib.
9. quę ſequuntur ibi addentes ad eum, dicẽtes hoc eſſe
verum,Iaſ.in l.de die col.fin.ſub n.2.verſ.ad iſtã regu-
lam ff.qui ſatiſdar.cog.& l.1.n.8. verſ.imò fortius ff.de
eo,per quem fact. erit Marſil. conſ.20. maturè nu.14.
Gomez.lib.variar.reſolut.tomo 3.Delictorum cap.13.
ſub rubr.de Tortur.& qualit.ad eum ſit deuen.ſub nu.
16.verſ.item etiam, vbi dicit hanc opinionem eſſe ve-
riſſimã,& tenẽdam, & quod ab ea non recederet in iu-
dicando & conſulendo,Clar.lib.5.recept.ſentẽt. §.fin.
quæſt.21. verſ. aſſertio vulnerati, dicens hanc eſſe cõ-
munem ſententiam ſcribentium ex mente eorum,quos
citat,& hanc opinionem videtur etiam tenere Bal.cõ-
ſil.515.Quidam fuit interfectus ſub nu.1.verſ.alius te-
ſtis dicit lib.5. quæ opinio abſq; ſcruplo procedit,poſt-
quã dicta Maria viuit,& euaſit periculum vitæ, in quo
aliquando conſtituta tempore dolorum partus nomi-
nauit D.Franciſcum in ſtupratorem eo modo quo nõ-
nulli aſſerunt teſtes,tunc .n. indubitanter talis aſſertio
perſonæ offenſæ non facit indicium ad torturam con-
tra inculpatum licet ex ſtilo communi, ſi non de iure,
ſi mortua fuiſſet dicta Maria, & in tali dicto continuè
vſque ad mortem perſeueraſſet, illud ſatis ad inculpa-
125 tum torquendum fuiſſet, vt tradit Clar. d.verſ.aſſer-
tio vulnerati, Præterea ex hoc dicto Maria facit ſe ſo-
ciam & participem criminis, & licet delictum hoc nõ
poſſit committi ſine Socio, & ideò de eo interrogari
potuerit Gomez. d.tom.tertio delictorum cap.12. ſub
126 Rubr.de probat. delict.ſub n.16.verſ.adde tamen in
fine, Clar.d.quæſt.21.verſ.dictum Socij,ibi alia fuit o-
pinio Saliceti,non tamẽ ex hoc poteſt deueniri ad in-
ferendam Torturam d. Franciſco, quia eſt cõis,Indu-
bitata concluſio,quod in criminibus etiam exceptis,&
in quibus,quis poteſt interrogari de ſocijs, nominatio
facta per ſocium criminis non facit ſufficiens indiciũ
ad torturam contra nominatum, Rol. à Vall. alios ci-
tans conſ.16.videtur dicendum num.17. & conſ.73.in
cauſa inquiſitionis nu.20.lib.1. Bois.in pract. crim. tit.
de indic.& conſiderat. ante tort.n.149. Clar.d.quæſt.
21. verſ.ſed quid in criminibus exceptis, & vbi ex hoc
concurrentibus alijs deueniedum fuiſſet ad torturam
contra d.Franciſcum prius ego torqueri feciſſem Ma-
riam, vt viderem an hanc nominationem confirmaſſet
in tortura, quia ad hoc vt dictum ſocij criminis faciat
128 fidem, & indicium contra conſociũ nominatũ, opus
eſt quod in tormentis cõfirmetur per eũ, Rol. a Vall.
d.conſ.73.nu.22.& 23.Clar.d.quæſt.21.verſ.ſcias ẽt,
quod dictum ſocij criminis,& nouiſſimè Cacher.deciſ.
Pedem.79.quoniam in hac cauſa n.38.verſ.tertio op-
ponitur, ſed quia, vt ex infra dicendis apparebit, non
fuit viſus locus torturæ cõtra d.Franciſcum,ideò Ma-
riam quoque non eſſe fruſtatorie, & ſine aliquo effe-
ctu iuris in tormentis cruciandam exiſtimaui.

Depoſitiones autem eorum teſtium, qui vidẽtur de-
ponere de conuerſatione Mariæ in domo D. Franci-
ſci,de colloquiis inter eos habitis,de datione prunorũ
& occulari inſpectione amoris gratia, nõ ſufficiant ad
torturam inferendam eidem D. Franciſco, quia hæc
ſunt multũ remota ab actu venereo,& ſingula nõ pro-
bantur per duos teſtes cõteſtes,vt opus erat,nã quod-
129 libet indicium remotum à maleficio,debet de neceſ-
ſitate probari per duos teſtes conteſtes gl. in l. fin. C.
famil.Erciſc.in verbo iudiciis, & in Auth. de Teſtam.
imperfect.circa principium in verbo derelinquant, &
ibid.Ang.de Peruſ.n.4. verſ.in gl.Bart.in l.fin.n.7.ff.
de quæſt.Bal.conſ.515. quidam fuit interfectus num.1.
lib.5. Alex.conſ.5.in cauſa inquiſitionis n.4.conſ.13.ex
his n.18.cõſ.18.viſo proceſſu ſub n.6. verſ.ſecundo &
fortius lib. 1. & cõſ.180. in cauſa Angelorum ſub n.2.
verſ. capio ſecundum teſtem lib.2. conſ. 150. in cauſa
& lite nu.27.lib.5. & conſ.216. ponderatis nu. 8.lib.6.
Alex. de Neuo conſ.64. vacante certa capella num.4.
Marſil.conſ.8.in cauſa magiſtri Ioannis nu.9. conſ.18.
lectis nu.11.conſ.20.Maturè n.44.& conſ.59. in cauſa
inquiſitionis nu.6.Cep ol.conſ.crim.32. quidam ruſtici
n.10.& conſ.39.*Lucius* n. 39. Clar.d.§.fin.quęſt.22. in
principio, & in verſ.aut vero teſtis, dicens poſt Alcia-
tum per eum relatum hanc opinionem eſſe canoniz-
zatã in iudiciis, & in Scolis, prout etiã dicit Brunor. a
Sole in eius conſ.crim.nu.81.verſ.quia ad vnumquodq;
& ſub n.111. verſ.aut nõ deponit,& latius n.128.& 129.
verſ.nam indicium, Burſat.conſ.20. Gaſpar. n.23. di-
cens quod eſt cõis & canonizzata opinio à *ſcribentib.*
Cacher.d.deciſ.Pedem.79.nu.16.& 39. *Alba* conſ.56.
quamuis dubitationes n.28.vbi etiam vult, quod tunc
teſtes debeant eſſe omni exceptione maiores licet cõ-
trarium velit Crauet.conſ.6. plura n.13.& conſ. 35.ex
pluribus n.19.poſt Bal. conſ.427.quædam mulier n.6.
lib.5. & Soc.per eũ relatũ, & vbi et vnũ ex dictis indi-
ciis legittimè probatum eſſet,nõ tamen ad torquendũ
ſufficeret,quia in remotis duo ad minus indicia requi-
130 runtur ad irrogandã tortura. Bois. in pract.crim.tit.
de indic.& conſiderat.ante tort.nu.71.dicens hanc eſ-
ſe doctrinã Bar.cõm.approbatã in l.1.n.6.ff.de quęſt.
& ita etiam cõiter teneri dicit Clar. d. §. fin. quęſt.64.
verſ.ſed quæro quot indicia, vbi tamen ſubdit de con-
ſuetudine ſeruari contrarium,vt ex vno indicio remo-
to legittimè probato deueniatur ad torturam.

Nec fama laborans contra D. Franciſcum de qua
quamplures deponunt teſtes, operari poteſt effectum
torturæ,quia non eſt formiter,& legittime probata, vt
131 diligenter patebit intuenti dicta illorum teſtium, &
congeſta per Clar.d.§.fin.quæſt.6. verſic. illud tamen,
cum quinque ſequent.verſicul. per Burſat. d.conſil.20.
numero 30.per Boui.in tract.de ſtatu. Vrb.præcept.
gl.8.nu.1.2.& 3. & per Hercul.in tract.de probat.ne-
gat.n.312. & 313.verſ.quoad probationẽ,imo ex pro-
ceſſu per Curia facto ſatis collat illã originem traxiſſe
ex dicto

Digitized by Google

ex dicto ipſius Mariæ offenſæ, quod fit vt ea attendi
132 non debeat Boſſi.d.gl.8.n.1. Hercul.ſub d.n.312.cir-
ca medium, & Burſat.d.conſ.20.nu.25.& licet etiam
ex nonnullis teſtibus ad defenſam examinatis pro D.
Franciſco de dicta fama deponatur, ea tamen pariter
obſtat, cum non tempore delicti, ſed poſt detentum, &
133 relaxatum d. D. Franciſcum & poſt inchoatum, &
perfectum proceſſum offenſiuum orta ſit, cum tamen
præcedere debuiſſet Hercul.loco citato d.n.313.Bur-
ſat.d conſ.20.n.27. & vbi etiam legitimè probata eſ-
ſet fama, non faceret indicium ad torturam alijs non
134 concurrentibus Bal.conſ.364. quia quæſtio nu.6.lib.
3.& eſt communis opinio doctorum, vt dicunt Crau.
d.conſ.41.n.6.conſ.260.ad dubia nu.8.verſ.5.reſpon-
deo, Clarus d.quæſt.21.in principio, & Burſat. d.conſ.
20 num.32.
135 Variatio etiam D.Franciſci in eius examine nõ no-
cet ei, cum in parte tangent delictum, aut eius circun-
ſtantias non ſit, nam variatio inculpati non tãgens de-
lictum, aut eius circunſtantias principales, & eſſentia-
les, & immediate ipſum delictũ tangentes non eſt con-
ſiderabilis Brunor. d.conſ. crim.ſub nu.78. verſ.& de-
mum, & habetur etiam per Marſ. conſ.15. Magnificè
ſub n.15.verſ.preterea etiã reſpõdeo aliter, & per Bur-
ſat.d.cõſ.20.nu.21.vbi de cõi opinione teſtatur, Crau.
conſ.260.ad dubia ſub n.5.verſ.2.reſponſum fuitQ ii-
nimo, & circa circunſtantias, & qualitates delicti nullo
136 modo facit variatio indicium ad torturam, nec etiã
ſi ſit circa ipſum delictum, niſi iunctis alijs indicijs ſe-
cundum communem opinionẽ doctorum, de qua at-
teſtatur Cacher.d.deciſ.Pede.mont.79.n.17. quem ſe-
quitur Brunor. vbi ſup. cum qua opinione tãquam cõ-
muni tranſeunt etiã Plot.in l.ſi quando §.54. qui eſt fi-
nalis n.11.verſ.8 erit indicium C.vnd.vi, & Burſat.cõſ.
79.quæſitum fuit n.15.& eam etiam amplecti videtur
Clar.d.q.21.verſ.Mendacium, ita etiam tenet Crauet.
d.conſ.260.ſub num.6.verſ.4.etiam.

Nec dici poteſt, quod licet vnum quodque indiciũ
de per ſe ſufficiens non ſit ad torturam inculpati, ta-
men omnia ſimul iuncta ſufficere debent per regulam,
quod quæ non proſunt ſingula, multa collecta iuuant,
137 de qua habetur per gl.in l.cum ſcimus in verbo adiu-
torium C.de agricol.& cenſit.lib.11.& in l.2.§.ętas au-
tem in verbo legitimis ff. de excuſat. tutor. & in l. in-
ſtrumenta in verbo alijs C.de probat.& per Marſ.cõſ.
20.Maturè n.47.& per Brunor. vbi ſup.nu.6.& 7.alios
allegãtes, & per Crau.d.cõſ.260.ſub n.8.verſ.nõ obſtat.
138 Quia reſpondetur dictã regulam procedere in cau-
ſis ciuilibus, non autem in Criminalibus Marſ. d.conſ.
20.nu.48.& eſt cõis opinio Brunor. loco cit.ſub n.79.
verſ.vlterius obiectum; Præterea dicitur quod quando
ſingula indicia de per ſe eſſent in ſuo genere perfecta,
139 licet ad torquendum nõ ſufficientia, tunc ſimul col-
lecta ſufficere poſſunt ad torquendum reum, ſecus au-
tem quãdo ſingula indicia ſunt imperfecta in genere
ſuo, vt in caſu preſenti, quia tunc non poſſunt coniun-
gi, & ſimul vniri ad faciendum vnum indium perfectũ
ſufficiens ad torturam Alex.conſ.13.ex his n.19.verſ.
& ideò lib. 1.cõſ.180.in cauſa Angelorũ n.6.verſ.ergo
lib.2.conſ.11.ſentio in dubiũ reuocari n.5.7.8.cõſ.21.
repetitio n.3.& plur.ſeq.lib.4.& conſ.150.in cauſa &
lite ſub nu.27. & 28. lib.5. & in proprijs terminis latè
Marſ.d.cõſ.20.n.50.51.& 52.& Brunor. d.conſ.crim.
n.80.& 81.& Crau.d.conſ.260.poſt d.verſ. nõ obſtat.
140 Nec dicendum eſt, quod ex quo ſumus in delicto
ſatis enormi, & quod ſolet occultè committi, poſſit ad
eruendam veritatem imputatus ſubijci tormentis, etiã
quod contra eum non extent indicia ita plena, prout in
alijs delictis exigũtur, cũ tali caſu licitum ſit iura tranſ-
gredi, promptiorq; debeat eſſe iudex ad torturam, vt in
terminis tradunt Rol. a Vall.conſ.7. in cauſa Antonij
Brunelli num.5.6.& 7.lib. 1.Brunor.loco citat.ſub nu.
1.verſ.de ſecundo patet, & latius num.8.verſ.3.dicet,
& Cacher.d. deciſ.79. num 10. & propter enormita-
tem delicti licitum eſſe iura tranſgredi pro regula tra-
dit Marſ. verſ.121. in cauſa capturæ num.13. verſ.at-
tenta ergo.
141 Quia reſpondetur quod licet in atrocioribus quæ
occultè fiunt, index debeat eſſe promptior ad torturã,
non tamẽ debet eam inferre non extantibus legitimis
indicijs, vt colligitur ex Rol.a val.d.conſ.7.nu.38.39.
40.& 41.& habetur etiam per Cacher.d. deciſ.79.nu.
56. verſ.nec obſtat, Nec verum videtur quod tunc iu-
ra tranſgredi poſſint vt idem Rol. dicit d.conſ.7.n.45.
142 poſt alios quos citat, Et vbi etiam verã eſſet, id pro-
cederet in puniendo, quando conſtaret inculpatũ eſſe
delinquentem, non autem in procedendo, quando non
conſtat imputatum deliquiſſe, Marſ.conſ.74. in Cauſa
Hyeronimi Pellizzarij ſub nu.34. & quã plur.ſeq. verſ.
reſtat reſpondere vltimo dicto, Rol.d.conſ.7.nu.41. &
Brunor.vbi ſup.n.87.verſ.ad quintũ, Burſat. d.cõſ.20.
n.37. & propterea videmus, quod etiam in crimine læ-
ſæ maieſtatis non debet procedi ad torturam, niſi præ-
cedentibus legitimis indicijs Cacher. alias citatis d.de-
ciſ.79.n.14.Brunor.loco cit.ſub d.n.87. & dato quod
etiam in procedendo locum haberet ſimilis, forſan
id procedere in maioribus magiſtratibus, nõ autem in
minoribus, vt ſunt Poteſtates Terrarum, qui non poſ-
ſunt tranſgredi leges, nec ſtatuta, nec Conſuetudines
Rol.d.conſ.7.n.44. & poſſet hoc militare in cauſis ar-
duis, in quibus agatur de ſtatu Reipublicæ, non autem
in alijs Rol.d.conſ.7.num 44.
143 Et quamuis indicia ad torquendũ ſint arbitraria in
quocunque iudice Bart. in l.fin. nu.5. ff. de quæſt. Bal.
conſ 95.reg.iuris eſt num.6.lib.1.& alij relati per Bru-
nor. vbi ſup.nu.9. in fine, & præter eum Bal. conſ.427.
quædam mulier n.9. & cõſ. 515.quidam fuit interfectus
num.6.lib.5.Roman.conſ.451. quædam mulier n.10.
& 11.Cępol.conſ.crim.39.Lucius n. 41. Alex.conſ.77.in
cauſa accuſationis ſub num.4. verſ. ex his igitur lib.1.
Marſ.conſ.15.Magnificè ſub n.16. verſ.vlterius dico,
& conſ.20.maturè n.53.verſ.nec etiam habet obſtare,
Crau.conſ.35.ex pluribus n.10.& Cacher. d.deciſ.79.
n.57.Clar.de cõi atteſtans d.§.fin. quæſt.64. poſt verſ.
dixi quoque non ſufficere, ibi in hoc autem; Sic & quæ-
ſtionis modus iudicis arbitrio cõmittitur Caſtr.d.conſ.
299.ad fin.n.5.lib.2.Rom.d.conſ.451.ſub n.11.verſ.
præterea iudices, & ante eos Bal. d.conſ.427.n.10.lib.
5.& propterea ſi nimis rigide reũ torqueat, & debitũ
modum excedat iudex punitur Bal.conſ.61. factum ſic
proponitur, n.1.eod.lib.5. Attamen tale iudicis arbitriũ
144 debet regulari ſecundum leges, & debet eſſe iuri, ra-
tioni, & equitati conſonum Rom.conſ.376.quæſtio eſt
nu.7.Alex.conſ.217.viſis verbis nu.5 lib.2.& in termi-
nis Marſ. d.conſ.15. num.17.& conſ.20.nu.54. & 55.
Brunor.loco ſæpius citato num.130.& quamplur.ſeq.
verſ. præterea licet, & Cacher. d.deciſ.79.num.57. &
58. Et in dubio debet iudex arbitrari indicia non eſſe
145 ſufficientia ad torturã Cacher.d.deciſ.79.ſub nu.58.
& 59. & præter eum Boſſ. in pract. crim. tit. de indic.

& conſiderat. ante tortur. num.72. quia in criminali-
bus ea ſemper tenenda eſt opinio,quæ in mitiorem,&
benigniorem partem tendit l. interpretatione ff. de
pœn.l.factum cuique ſuum §.in pœnalibus ff. de regul.
iur.Iaſ. in l.2. ſub num.40. in fine ff. ſiquis in ius vocat.
non ier.& Cacher.vbi ſup.& deciſ.80.abſoluto nu.8.
146 Et tanto magis inclinari poteſt ad fauorem D.Frã-
ciſci,vt nõ torqueatur, cum in eius defenſionibus pro-
bata fuerit eius bona fama, quæ tollit indicia contra
eum exiſtentia, etiam quod eſſent ad torturam ſuffici-
entia, vt latiſſimè docet Brunor. vbi ſup. num.148.&
pluribus ſeq. verſ.imò fortius, & habetur etiam per
Rol.a Vall.d.conſ.16.nu.24.25. & 26.lib.1. quicquid
dicat Clar.d.§.fin. quęſt. 60.verſ. frequens etiam, vo-
lens eam non tollere,niſi indicium famæ contra reum
probatæ,& ideò poſſe reum torqueri, tali probatione
bonæ famæ non obſtante,vbi aliud quam ſolius famæ
indicium contra eum adeſſet.
147 Et vbi præmiſſa ceſſarent,& locus eſſet torturæ de
iure ex indicijs contra D.Franciſcum militantibus, cũ
tamen ipſe ſit Doctoratus in Philoſophia, & Medici-
na, ſecus dicendum eſt,quia perſonę poſitę in dignita-
te non poſſunt torqueri Bart. in l. omnes iudices per
illum text.in primo not.C.de decurion.& eor. filijs lib.
10. & eſt alius tex.in l.& ſi excepta in princ. & ibi hoc
not gloſ. C.de maleſic. & mathemat. Boſſ.d.tit. de in-
dic.& conſiderat.ante tortur.num.110. & tit. de tort.
teſt.num.7.vbi dicit eſſe communem opinionem, ſiue
agatur de torquendo eos, vti reos contra ſeipſos, ſiue
148 vti teſtes contra alios, & eum ſequitur Clar. d.§. fin.
quæſt.64. verſ. item quæro nec valet conſuetudo con-
traria,quod torqueantur Bart.in d.l. omnes iudices in
2.not. & ibi Alex. in addit. ad eum, & in ſpecie quod
Doctores legum, & aliarũ ſcientiarum non torquean-
tur, vult Bart.in l. 1.num.2.C.de dignitat.lib.12.& tra-
dunt Alex. in additione ad ipſum Bart. in l. Medicos,
C.de profeſſor.& Medic.lib.10. in ſecunda apoſtilla,
Paris de Puteo in tract. de Syndic.in verbo, an Do-
ctor.num.1.3.& 8. Boſſ. d.tit. de indic. & conſiderat.
ante tort.num.111.Gomez.d.tom.3.delictorum cap.
13. ſub rubrica de tortur. & qualit. ad eam ſit deuen.
ſub nu.3.verſ.item reperitur prohibitus Doctor,Clar.
d.quæſt.64.verſ. quæro an Doctores, vbi ex aliorum
mente ita communiter teneri atteſtatur Brunor. alios
idem tenentes referens loco relato num.180.verſ.& in
toto, Nec valet conſuetudo in contrarium quod tor-
149 queantur Alex.in addit.ad Bart.in d.l. medicos in d.
2.apoſtilla per dictam l.omnes iudices, & in additione
ad eundem Bart.in d.l.1.C.de dignitat.Paris de Puteo
vbi ſup.ſub d.nu.3. in fine, & ſub nu.9. verſ.cum ergo
vbi etiam miratur de Bartolo dicente de conſuetudine
ſeruari,quod torqueantur, & dicit contra eum omnes
tenere,& non valere talem conſuetudinem,volunt etiã
Boſſ.d.tit.de indic.& conſiderat.ante tort. ſub d.num.
111.in fine Clar.d.quæſt.64.d. verſ.quæro an Docto-
res, & Brunor.vbi ſup.nu.181. verſ.non obſtat,in qui-
bus locis adducentes atteſtantur hanc eſſe commu-
nem doctorum ſententiam.
150 Sanè vbi torqueri poſſent Doctores, aut alij priui-
legiati, & in dignitate poſiti, prius eſſent degradandi
Alex.in addit.ad Bart.in d.l.medicos in d.2.additione,
& in addit. ad eundem Bart. in d.l. omnes iudices per
text. in l. & ſi exempta, ibi præſidio dignitatis exutus
cruciatus,& tormẽta non fugiat.C. de maleſic. & ma-
themat.Brunor.vbi ſup.num.147. verſ.vnde videmus,
& ſubdit Alex.ad Bart.in d.l.omnes iudices, quod ta-
lis, & tantæ virtutis eſt dicta degradatio, quod nun-
quam ad eandem dignitatem aſpirare poſſunt perſo-
151 nę degradatę,& loquitur in Doctore, Milite, & hæc
reſpectu Domini Franciſci ſufficiant.
Quo autem ad Mariam,quæ eſt in caſu condemna-
tionis,motus ſum ad referendum,vt ſup.quia & ſi aga-
tur de ſtupro cum inceſtu, quia ea fuit ſecundo loco
vxor Ioannis, qui erat conſanguinitate coniunctus D.
Franciſco in ſecundo, & tertio gradu ſecundum com-
putationem iuris canonici,& per conſequens ea in eo-
dem gradu affinitatis primi generis attinet ipſi D.Frã-
ciſco, quia ex perſona addita perſonæ alicuius con-
152 ſanguinei per carnis copulam fit primum affinitatis
genus Steph. Coſta in tract.de affinit.ſub num.6.verſ.
regula autem, & quoto gradu conſanguinitatis quis
mihi attinet,eodem gradu affinitatis attinet mihi mu-
lier a meo cõſanguineo cognita Steph. Coſta vbi ſup.
ſub num.5. verſ.ad primum; Et quicquid olim eſſet de
iure antiquo in hoc primo genere, & in alijs affinitatis
generibus,hodie inter affines primi generis tantũ pro-
153 hibetur contrahi matrimonium vſque ad quartum
gradum incluſiuè, vt probat Coſta loco citato nu.12.
tamen ex quo de iure ciuili dictus Ioannes erat con-
iunctus D.Franciſco in quinto gradu conſanguinitatis,
& eodem gradu affinitatis eidem attinebat Maria, &
de iure ciuili eſt permiſſum matrimonium in quarto
gradu §. duorum autem fratrum inſtit.de nupt. & pro-
pterea talis inceſtus eſt incognitus de iure ciuili, & per
conſequens non poteſt puniri pœna ab eo de iure ci-
uili pro inceſtu appoſita, ſed alia mitiori extraordina-
ria,& iudici Arbitrariæ, Anch.conſ.391.videtur prima
facie dicendum ſub n.3. verſ.item aduertendum Alex.
conſ.229.ponderatis, nu.6. verſ.& tanto magis lib.6.
Addit.ad Dec.conſ.158.pro tenui, & latius in l. fin.C.
vnd.legitt.in apoſtilla, in verbo requiſitus, Clar.lib.5.
recept.ſent.§.inceſtus verſ.quæro nunquid, vbi ſequi-
tur hanc opinionem vti communiorem, & veriorem,
& idẽ reperio tenere Parid. de Puteo in tract. de Syn-
dic.in verbo Adulterium ſub num.8. 9.10. & 11. verſ.
& circa prędicta vbi quod cognoſcẽs carnaliter com-
154 matrem, non poteſt puniri per iudicem ſecularem
pœna inceſtus cum adulterio, vel ſtupro de iure ciuili,
quia eſt crimen ab eo incognitum, & mere Eccleſia-
ſticum ob cognationem ſpiritualem impediẽtem ma-
trimonium, ſed puniendus eſt pœna canonica, & hoc
dictum ſequitur Natta in addit.ad Alex.conſ.157.cir-
ca primum in verbo compatrem lib.5.& ex quo etiam
eadem Maria, tanquam mulier, & ſatis iuuenis facile
potuit non ſcire affinitatem, qua reſpectu dicti Ioan-
nis olim ſui ſecundi viri coniuncta erat D. Franciſco,
prout ſe non ſciuiſſe aſſerit, & quia etiam eſt de domo,
& familia non vulgari,& ex principalioribus loci, non
videbatur contra eam eſſe procedendum ad aliquam
pœnam,quæ ei,& agnationi maius dedecus afferet, &
ſatis cõdigna viſa fuit arbitratio prædicta, cum maxi-
155 mè ex ſtatutis loci Villæ Franchæ lib.3. cap.29. ſub
Rubrica de offenſ.indeterminat.pęn.cautum ſit, quod
in delictis, in quibus non eſt determinata pœna per il-
la ſtatuta, Poteſtas, vel Vicarius debeat pœnam im-
ponere arbitrio ſuo, vel Marchionum, vel de conſilio
alicuius prudentis, vel de conſenſu aliquorum de Vi-
cinia,vel Comunitate,& ex his omnibus viſum eſt pro-
ut ſupra de iure concludendum eſſe Anno 1581. *Pon-
tremuli*.

Scio

Digitized by Google

Scio autem in hoc poſtremo conſilio multa maxi-
mè circa torturã dicta eſſe quæ in praxi non recipiun-
tur,& quæ nunc ipſe non attenderem nec Medicus il-
le effugeret rigoroſum examen, quia indicia pluſquam
ſufficientia videntur ad illum torquendum, nec excu-
ſatio propter doctoralem dignitatem recipitur in pra-
ctica, imò nedum Medici,ſed & legũ,& aliarum ſcien-
tiarum Doctores, & alijs in dignitatibus conſtituti, &
Milites ſeu Equites torquentur, & quampluribus viſi-
156 bus ita in varijs Italiæ partibus obſeruari vidi,& ipſe
etiam ſæpius ſeruaui, vbi agitur de crimine graui,etiam
quod non ſit de exceptis,vt per Vulpel.reſponſ.crim.
141.in fine, & ante eum per Grammat. voto crim.25,
num.4. verſ.reperio tamen, per Franciſ. Marc. deciſ.
707.nu.1.& 2.part. 1. per Auguſtin.de Arim.in addit.
ad Angel.de Maleſic. in verbo quod fama publica ſub
num.102.in addit.ad verſ.6. quæro quæ perſonæ, per
Guidon.de Suaz.in tract. de indic.& tortut. num.108.
verſ.quid de iudicibus in fine, per Franc.Caſon.de tor-
ment.c.10.nu.14. verſ.decuriones, vbi loquens in de-
curionibus,militibus,doctoribus,& aduocatis,qui pro
pter dignitatem non torquentur, ait quod hodiè per
Illuſtriſſimos Venetos, & per totam Italiam prædicta
priuilegia non obſeruantur, & cõſueuit aliter iudicari,
per Albert.de Gandin.in tract.maleficior.in rubrica de
quæſtionibus,& torment, num.38. verſ.quid de aduo-
catis, vbi pariter loquitur in decurionibus, & conſilia-
rijs ciuitatum,militibus,doctoribus,& aduocatis,& in-
quit, quod licet de ſubtilitate iuris non poſſint torque-
ri, tamen de conſuetudine generali contrarium ſerua-
tur, & quod ita vidit conſuli per ſapientes, & etiam
obſeruari conſuetudinis authoritate, cum pro lege ſit
ſeruanda conſuetudo,& optima legum ſit interpres,&
per Odofred.& Paul. de Leaz.& alios, quos referr
Franc.Brun.in tract.de indic.& tortur. in 4. quæſtione
ſecundæ partis nu.22.& ſeq. quicquid ipſe teneat con-
tra hanc conſuetudinem, præterquam in certis tantũ
caſibus,de quibus ibi per ipſum,cum quibus nouiſſimè
conuenit Farinac.lib.2. quæſt.crim. quæſtione 41. vbi
pariter loquens in militibus, Doctoribus, Aduocatis,
Decurionibus, & conſiliarijs Ciuitatum num.35.verſ.
ſublimita ſecundo, & n.54.verſ.ſublimita 2.n.67.verſ.
ſublimita 6.ait, quod quicquid ſit de Iure, de conſuetu-
dine torquentur non ſolum in criminibus exceptis,ſed
etiam in alijs, & ſubdit num.36.55.56.63.& 69.quod
quamuis multi conſuetudinem hanc impugnent,& in-
ualidam eſſe aſſerant, tamen in vrbe & toto Eccleſia-
ſtico ſtatu ea ſeruatur, & quod ſi iudex aliter faceret,
erraret præſertim in delictis enormibus, & multo ma-
gis in crimine læſæ maieſtatis Diuinæ, vel humanæ
priuati carceris, & falſi, in quibus etiam circunſcripta
dicta conſuetudine nullum de iure habent priuilegium
prout latius inferius demonſtrat.n.100. in eiſdem do-
ctoribus, & quibuſcunque alijs qui propter dignitatem
torqueri non poſſunt, vbi tamen plura,quam priore lo-
co enumerat delicta, in quibus prædictæ perſonæ pri-
uilegium illud nõ habent à iure; Et dictis per Farinac.
addi poteſt Cepol.conſ.crim.39.nu.15.& ſeq. qui ge-
neraliter atteſtatur de vniuerſali conſuetudine tor-
quẽdi Decuriones, & conſiliarios ciuitatis in crimina-
libus contra diſpoſitionem legis communis; Nec ali-
qua degradatione doctoralis dignitatis eſt opus, vt
157 idem Farin. teſtatur vbi ſupra ex conſuetudine ſer-
uari num.45.in ſecunda ampliatione in fine.

Reliquum mihi eſt, vt gratias reddam ſanctiſſimæ
& Indiuiduæ Trinitati,ac Beatiſſimæ,& Glorioſiſſimæ
Virgini Matri Mariæ totiq; cæleſti Curiæ, quod præ-
ter ſpem has duas Centurias ad finem perduxerim, in
quibus elaborandis fateor, quam oportebat, non ad-
hibuiſſe diligentiam, ob varias, continuas, & immen-
ſas publicas occupationes, quarum cauſa vtinam ad
aliarum perfectionem peruenire poſſim interim bene-
uole Lector his vtere.

LAVS DEO ET VIRGINI.

Finis Secundæ Centuriæ.

Petrus Caballus Doctor Pontremulenſis.

Digitized by Google

INDEX OMNIVM VERBORVM, RERVM, ET SENTENTIARVM INSIGNIVM,

Quæ in his duabus Centurijs Criminalibus PETRI CABALLI Pontremulenſis Continentur, Locupletiſſimus Quidem, & Ordine Alphabetico Digeſtus.

ABigens is dicitur qui pecora ex paſcuis, vel armentis ſubtrahit & deprædatur, & abigendi ſtudium quaſi artē exercet oues de gregibus, vel boues de armentis abducens, Caſu 160. n. 1 & multo magis, qui abducit ex ſtabulo, n. 2.

Abigeus non eſt ſed fur, qui pecora aberrantia, vel in ſolitudine relicta abduxerit, Caſu 160. n. 6.

Abigens quidam qua pæna punitus fuerit à Conſilio Catalonia Caſu 160. n. 8.

Abigei ſeuerius, quam fures puniuntur, Caſu 160. nu. 9.

Abigeatus criminis, vt quis ſit reus, oportet, quod ex minutis animalibus ſurripiantur ad minus decē ex ſuibus quinque, vel quatuor, & ex maioribus vnum, Caſu 160. nu. 3. qui tamen ſæpius ſurripuerint, etiam ſi vnum tantum ex paruis qualibet vice abduxerit Abigens dicitur, n. 4.

Abigeatus ſine dolo, & furandi animo non committitur, & ideò ſi de pecorum proprietate quis contendebat, non dicitur hoc crimen committere, ſed ciuiliter conueniendus eſt, Caſu 160. n. 5.

Abigeatus pæna eſt vltimum ſuplicium in locis, in quibus frequentatur id genus maleficij, in alijs verò eſt pæna operis publici temporarij, Caſu 160. n. 6 & quid in perſonis honeſtiori loco natis n. 7. qui dne ſi adhibitis armis, vis interuenerit, ibidem.

Abſens an, & quando de iure communi pro crimine condemnari poſſit diffinitiuè Caſu 181. n. 1.

Abſens, & contumax vigore ſtatutorum, & de generali conſuetudine Italiæ in quocunque crimine habetur pro confeſſo, & conuicto & diffinitiuè condemnatur etiam in pœnam mortis, Caſu 18 n. 2.

Abſolutio ab obſeruatione Iudicij quomodo, & cum quibus clauſulis fiat, Caſu 93. n. 8.

Abſolutoria lata pro reo, ſiue abſente, ſiue contumace, valet vbique, Caſu 162. n. 30.

Abſolutus ſemel non debet amplius moleſtari, Caſu 93 n. 1. ſiue per accuſationem, ſiue per inquiſitionem fuerit contra eum proceſſum, & tàm de iure ciuili, quàm Canonico n. 2. & ſiue dubio quando tamquam innocens fuerit abſolutus, n. 3. & 11.

Abſolutus in vno loco ſiue originis, ſiue domicilij, ſiue delicti, non poteſt in alio moleſtari, fraude, & colluſione ceſſante, Caſu 162. n. 28.

Abſurdum nō eſt in Criminalibus aliquos ex eadem cauſa abſolui, alios condemnari, quoſdam item grauius nonnullos mitius puniri, Caſu 75. n. 10. cum ſeq.

Acceſſoria obligatio in eadem cauſa extinguitur per principalem, Caſu 158. n. 15. vbi declaratur.

Accingentius de proximo habetur pro accincto, Caſu 65. n. 1. et quando, et quomodo hoc verum ſit, n. 7.

Accurtij expoſitio nominis decoctoris reprabenditur, Caſu 105. n. 6. 7. 8.

Accuſans Teſtes de falſo poteſt petere retractationem ſententia ciuilis tāquā latè prætextu falſorū teſtiū, caſu 82. n. 9.

Accuſare quilibet poteſt in publicis iudicijs, Caſu 114. num. 6. quod tamen abſolutè non eſt verum, nec in omni crimine publico proceditur, n. 7. et ſeq.

Accuſari quis prohibetur propter officium, vel dignitatem ſuperuenientem poſt delictum, Caſu 147. n. 3.

Accuſationi, vel inquiſitioni de delicto ſimpliciter propoſita ante ſententiam addi poteſt qualitas aggrauans, et de ea in ſententia ratio haberi, Caſu 173. n. 11.

Accuſationis vel inquiſitionis forma non attenditur, ſed Rei confeſſio, Caſu 173. n. 9.

Accuſator Calumnioſus inducens falſos teſtes ad probandum accuſationem, tenetur de falſo, et maiore pæna, quam ex ſimplici calumnia puniretur, Caſu 166 n. 10.

Accuſator non excuſatur à condemnatione expenſarum etiā quod excuſetur a pæna calumniatorum, quia ſufficit temeritas et quod non adſit legitima accuſandi cauſa, caſu 166. num 15.

Accuſator quando dicatur calumniare, et quando a calumnia excuſetur remiſſiuè, Caſu 166. n. 16.

Accuſatores olim pæna Talionis puniebantur, ſi in accuſatione deficiebant Caſu 166 n. 1. ſed hodie non eſt in vſu, et eius loco ſucceſſit pæna arbitraria, n. 2.

Accuſatores calumnioſi grauiter puniuntur, et quandoque etiam morte mulctantur, Caſu 166. n 3.

Accuſatores falſi damnantur ad Triremes in perpetuum, vel ad Tempus, et incedere debent per loca publica cum mitra in capite, et nota, ſiu ſcripta in pectore, Caſu 166. n. 5. et ibidem refertur caſus de quodam, qui duos Iudices de corruptela falſo imputauerat, et eius condemnatio.

Accuſatores in cauſis non capitalibus, vel alias non grauibus condemnantur in pœnam fuſtigationis vel Merlinæ, ſeu Cateræ infamis aut Exilij, vel Relegationis ad Tempus, vel aliter iuxta facti, et perſonarum qualitatem, Caſu 166. num. 13.

Accuſatores condemnandi ſunt ſemper ad refectionem expenſarum et damnorum Reo abſoluto, Caſu 166 n. 14.

Accuſatus confitens crimen, quod non fecit, ignoranter, vel ſcienter, et cum fraude, an puniatur quando, et quomodo, vide in verbo confeſſus, et Caſu 151. per totum.

Accuſatus de ſimplici maleficio probata in proceſſu qualitate pænam augente, condemnatur de ſimplici tantum facto, Caſu 173 n. 1. contrarium tamen ſeruatur communiter tā in inquiſitione, quam in accuſatione, n. 2.

Accuſatus, vel inquiſitus de vnico tantum delicto, ſi duo fateatur, condemnari de duobus poteſt. Caſu 173. n. 10.

Acta facta per non Notarium, qui per plures annos communiter habitus fuit pro notario ſuſtinentur publica vtilitatis gratia, Caſu 8. n. 4.

Acta Iudicij ordinatoria, quorum effectus erant conſumati per litis conteſtationem, vt præſcriptionis interruptio, non pereunt lata ſententia ab obſeruatione iudicij, Caſu 93. numero 33.

Acta proceſſus neceſſaria dicuntur ad ſententiam, Caſu 147. n. 10. regulanturque ab ipſa ſententia tamquam a ſuo fine, num. 25.

Actio hominis iniuſta non ſemper eſt delictum punibile, ſed tantum quando lex voluit eſſe delictum pæna dignum, Caſu 3. nu. 1.

Actio

Actio criminalis Reipublicæ non oritur ex delictis contra priuates, niſi ciuilis orta ſit parti, quæ ſi agere non poſſit ciuiliter contra delinquentem, nec inquiſitio contra eum fieri poteſt, Caſu 1.n.14.

Actus Venerei quando dicantur ſpecies peccati contra naturam, Caſu 16 n.2 cum plurib. ſequent.

Actus Venerei contra naturam pluribus modis exercentur remiſſiuè, Caſu 16.n.10.

Actus omnis etiam legalis interpretationem recipit à cõſuetudine, Caſu 93.n.41.

Actus violenti circa res alicuius extra perſonam non reddunt carnalem attentatum, vel coitum violentum, Caſu 95.n.2. & 12.

Actus vi facti dicuntur quando vis, & eius effectus nõ in perſonam, ſed in res committitur, Caſu 95 n. 12.

Actus violenti ad domum extra perſonam non comprahenduntur a ſtatuto loquente de vi compulſiua, vel ablatiua, Caſu 95 n 15.

Actus violenti ad domum nullo alio ſequto effectu, non puniũtur pæna coitus violenter attentati, Caſu 95.n.20.

Actus violenti qualiter puniantur remiſſiuè, caſu 95. numero 26.

Actus nullus cõfirmatus confirmanti attribuitur, & non primo facienti, caſu 133. ſub n.6.

Actus potius declarandus eſt, vt valeat, quam pereat, caſu 141.n.4.

Actus paris eſt quid ſeparatum à confeſſione facta in foro pœnitentiali, caſu 141.n.6.

Actus admenandi, vel ſagittandi, quando à ſtatuto conſideratur in perſona agentis tantum, & ſi plures effectus ex illo reſultent, omnes tamen pro vno habentur, & vna tantum pœna puniuntur, etiam ſi ex illo actu plura Vulnera inferantur, Caſu 155.n.22.

Actus palam factus ſine fraude præſumitur, factus verò clam, cum dolo, Caſu 159.n.29.

Adam ſi viueret cum aliqua muliere matrimonium contrahere non poſſet, caſu 200.n.4.

Adiectiuum plus operatur, quam duo ſubſtantiua, Caſu 91. num. 1.

Admiſſio ad nouas defenſiones, vel termini reſeruatio ad comparendum in ſententia facta, non tollunt effectum contumaciæ Rei, ſed tantum illi defenſionem concedunt, caſu 56.n.90.

Admiſſio ad nouas defenſiones quibus de cauſis introducta fuerit, caſu 110.n.20.

Admiſſio ad nouas defenſiones, quando debeat a Principe cõcedi, caſu 110.n.21.

Admiſſio ad nouas defenſiones mortuo admiſſo ante præſentationem gratiæ intra tempus ad præſentandum, poteſt per heredem pro ſuo intereſſe præſentari, caſu 110.n.23.

Admiſſio ſimplex ad nouas defenſiones non tollit confeſſionẽ ex contumacia reſultantem, ſed facit vt condemnatus audiri poſſit, & contrarium probare, caſu 110 n.27.

Admiſſo ad nouas defenſiones non probante innocentiam ſuã Iudex exequitur ſententiam, ſi ex qualitate inditiorum tutam habet conſcientiam, quod Reus deliquerit, caſu 110. n.24 ſi verò inditia ſint debilia, torquetur, vel mitius punitur, num. 25.

Admiſſo ad nouas defenſiones Reo, poteſt Fiſcus, vel Accuſator probare, quod ille deliquerit, caſu 110.n.35.

Admiſſus ad nouas defenſiones, vel comparens in termino reſeruato per ſententiam, & confitens delictum, non gaudet beneficio ſtatuti minuentis pœnam propter confeſſionem, caſu 56.num.88.

Admiſſus ad nouas defenſiones, vel comparens in termino reſeruato, debet ſe innocentem oſtendere, et effectum ſententiæ tollere, Caſu 56 num.89.

Admiſſus ad nouas defenſiones, vel comparens in termino reſeruato, vbi nihil contra eum extat præter contumaciam, torquetur ad eruendam veritatem, vel mitius punitur, caſu 56.num.91.

Admiſſus ad nouas defenſiones, ſi non probat innocentiã, vel non elidat inditia, torquetur, & ſi contra eum extet ſola contumacia, caſu 110, num.26.

Admiſſus ad nouas defenſiones, an quis ſimpliciter fuerit, an verò reſtitutus aduerſus ſententiam, & bannum multum intereſt quòad effectum probandæ, vel non, innocentiæ, vnde tenor gratiæ conſiderandus eſt, vt appareat an magis, vel minus plena ſit reſtitutio, caſu 110. num. 31.

Admiſſus ad nouas defenſiones Florentiæ quid facere debeat, caſu 110.n. 33. & quod ſi nõ probet innocentiam non torquetur, et ſi contra eum ſola extet contumacia, ſed ſententia exequitur, caſu 110. num.34.

Admiſſus ad nouas defenſiones, ſi inditia ſint valde debilia abſoluitur, etiamſi nihil probet præcedente tamen gratia reuidendi ſententiam, & dummodo doceat, de cauſa ſuæ abſentiæ, & contumaciæ, caſu 110. ſub num.26 & 27.

Adoptatus in familia, in qua adoptatus non habet cognatos præter patrem, & eos quibus agnoſcitur, caſu 200. n.58.

Adulteria, ſtupra, & ſimilia delicta reiterabilia continuata multo tempore non plura dicuntur delicta, ſed vnum tantum, caſu 7, num 3.

Adulterij pœna de iure ciuili eſt mortis, caſu 98. nu. 27.

Adulterij pœna olim erat mortis, caſu 112. nu.2. hodie correcta in muliere num. 3.

Adulterij accuſatio contra mulierem conceditur certis perſonis, cæteris autem denegatur, caſu 114. num.1.2. et 4.

Adulterij crimen publicum eſt, caſu 114. num. 5.

Adulterij de crimine procedi non poteſt ex officio, nec ad inſtantiam alterius, niſi ſit de certis perſonis ad accuſandum admiſſis, caſu 114.num.7. & plurib. ſeq.

Adulterij pœna in muliere immutata eſt, & mitigata, caſu 200. nu.n.18 32. et 97. et quid quando adeſt etiam inceſtus num.33. et ſeq. et 98. et ſeq.

Adulterij pœna ſecundum aliquos de Iure codicis eſt arbitraria caſu 200. num.21.

Adulterij pœna eſt vltimi ſupplicij, caſu 200. num. 101.

Adulterium non committur per copulam vxorati cum muliere ſoluta, ſed ſtuprum tantum, caſu 32. per totum, vide verbo vxoratus.

Adulterium, & ſtuprum cum quibus propriè committatur, caſu 200. num. 18.

Adulterium cum Inceſtu committens qualiter puniatur, ſtante ſtatuto pœnam adulterij minuente, & diſponente, quòd de ſimilibus ad ſimilia procedatur, caſu 200. num 86.

Aduocati, Procuratores, Notarij, et Artifices ad eorũ exercitia facienda compelluntur, caſu 179.num.5. et 8.

Aduocatus fiſci, an, & quando pro intereſſe cameræ poſſit cõcedere ſaluum conductum bannito, caſu 50. per totum.

Aduocatus in teſtem recipi non poteſt pro eo, pro quo patrocinatur, ſed pro aduerſario ſic, & productus ab eo cogitur teſtificari, caſu 159.n.1. quod procedit quando agitur de ferendo teſtimonio in his, quæ aduocatus ſcit tamquam teſtis, non in his, quæ ſcit vt aduocatus, n.2.4. & 5.

Aduocatus debet celare ea, quæ ſcit tamquam aduocatus occaſione conſilij ab eo petiti per clientulum, Caſu 159. numero 3.

Aedificantes in muris Ciuitatis, vel Caſtri, vel domos illis adhærentes facientes, vel aliquid appodiantes, vel ſuper imponentes, puniuntur, & ædificia demoliuntur, caſu 100. nu.34.

Digitized by Google

n.35.34. quod procedit quando ædificatum eſt contra expreſſam prohibitionem n.38. vel quando ædificia poſſint nocere vſui publico n.37. ſecus ſi non poſſint nocere, quia tūc ædificatum non deſtruitur, ſed imponitur ſalarium ſeu pa- tius ſolarium per ædificantem ſoluendum nu.33.40.41.& quid ſit ſolarium, & quare ſic dicatur num.39.

Ædificantes, vel aliquid contra ius facientes in muris Ciuitatis, vel aliis locis prohibitis, puniuntur arbitrariè, caſu 100 num.43.

Aedificatum in ſolo Eccleſiæ, an deſtrui debeat, vel potius ſolarium ipſi Eccleſiæ ſoluendum, caſu 100. num.41.

Aequiparatorum idem eſt iudicium, caſu 200. num.10.

Aeſtimatoribus tribus, in ſummis diſcordantibus coaceruantur omnes ſummæ in vnam, ex qua tertia pars eligitur pro vera æſtimatione, caſu 119.num.16.

Aeſtimatorum ſententiæ nunquam tranſeunt in rem iudicatam, et ſemper poteſt appellari ab eis, et de earum iniquitate doceri, caſu 119.num.18. a quocunque electi fuerint æſtimatoris, num. 19.

Aetas decē et octo annorum eſt legittima ætas Neapoli, Ferrariæ, Lucæ, & Florentiæ, et proinde maioribus dicta ætate non minoratur pœna ordinaria delictorum in dictis locis, caſu 134 num.11.

Affectio inter coniunctos tanto frigidior eſt, quanto gradus eſt remotior, caſu 114 num.4. in fine.

Affectus cum opere ſubſecuto in atrocioribus habetur pro effectu, caſu 95. numer.13. et hoc de iure communi, ſecus ex forma ſtatutorum, num. 14.

Affinitas contrahitur etiam ex illicito coitu cum muliere in vaſe deſtinato, non ſecus ac ex licito concubitu, caſu 44. num 2.

Affinitas contracta per illicitum coitum impedit matrimonium in primo, & in ſecundo gradu tantum, & non vltra, caſu 44. num.3.

Affinitas non contrahitur ex coitu extra vas debitum, ſeu ſodomitico, et proinde non impedit talis coitus matrimoniū, caſu 43. num. 4.

Affinitas de iure canonico contrahitur per illicitam coniunctionem, et impedit matrimonium, caſu 200. n.46 et 47.

Affinitas impeditiua matrimonij contrahitur inter Fornicarios, et eorum affines vſque ad quartum gradum caſu 200. num. 48. ſed hoc ex Concilio Tridentino reſtringitur vſq; ad ſecundum gradum tantum, vltra quem hodie ex illicita coniunctione non committitur Inceſtus, ibid. et num 49.

Affinitatis primum genus fit ex perſona addita perſonæ conſanguinei per carnis copulam, caſu 200. num 151.

Agens coram Iudice criminali poteſt ciuiliter petere rerum ſuarum damni, et intereſſe refectionem, caſu 82. num. 11. et fieri poteſt quandocunque ante ſententiam, num.12.

Aggrediens aliquem animo vulnerandi tantum, et vulnerans, ſi deinde propter aliquod dictum, vel factum vulnerati mutet propoſitum, et facto nouo impetu illum occidat, tenetur de vulnerato, et de occiſo, caſu 158. num.17. ſed de conſuetudine non ſeruatur, et ex vnitate rixæ minus delictum confunditur cum maiore num. 18. quæ tamen conſuetudo procedit, quando eadem perſona vulneratur, et occiditur, non quando diuerſæ perſonæ, quarum vna vulneratur, et altera occiditur, num 9.

Alienatio quando prohibita eſt, fauore alicuius non comprehenditur ea alienatio, quæ fit delinquēdo, quia propter delictum quis perdit fauorem, et priuilegium ſuum, caſu 48. ſub num 3.

Alius alia, vel aliud dictio eſt implicatiua ſimilium, caſu 63. num. 20.

Allegans arma deferre animo occidendi bannitos, debet id probare, caſu 45. numero 2. et 4.

Allegans contraria non auditur, caſu 74. num.1.

Ambaſciator non poteſt capi pro repreſalis, et habet immunitatem, caſu 150. num.5.

Ambaſciatores banniti poſſunt ſtare in loco banni, nec ibi poſſunt offendi, aut retineri, caſu 159. num.1. per totum.

Ambaſciatores, vide in verbo legatus.

Animalia aliena in ſtabulo repoſita dolo occidens, vel quid ſimile faciens quomodo puniatur, vide caſu 46. num.3. et verbo equum alienum.

Animalia quædam irrationabilia naturæ inſtinctu abſtinent à coitu cum aſcendentibus, et deſcendentibus ex linea recta, caſu 200. num.5. in fin.

Annotatio facta per Iudicem in proceſſu, et in diario de expeditione cauſæ, et condemnatione Rei in certam pœnam nō ſufficit fiſco ad eam exigendam, caſu 133. num.3. nec habetur pro ſententia num 4 nec aliquid probat, num 6.

Annullato contractu principali, annullatur Fideiuſſio tamquā dependens ab eo, caſu 59.n.18.

Appellari poteſt ab Epiſcopo nolente cauſam committere in loco partibus commodo, caſu 120. nu.13.14.

Appellatio vnius prodeſt conſortibus licet non appellantibus, caſu 75.n.4.

Appellatio non datur ex ſtatuto Florentino a ſententia Criminali diffinitiua, vel interlocutoria, ſed ſolum in cauſis mixtis, caſu 110.n.17.

Appellatio datur in cauſis mixtis licet ſtatutum prohibeat in criminalibus appellari, caſu 110.n.18.

Appellatio tolli poteſt a ſtatuto, caſu 110.n. 19.

Appellatione deſerta actio oritur ex prima ſententia, & Iudex a quo exequitur, caſu 109 n.22.

Appellatio reſcindit ſententiam præſenti ſtatu attento, caſu 110 ſub n. 3.

Appendens ad domum alienam pudenda depicta, vel cornua, vel ſimilia grauem infert iniuriam, caſu 71.n.1. imò enormem, & atrocem cōcurrentibus circumſtantijs n.6. & grauiter Iudicis arbitrio punitur nu.2. in tantum vt pœna mitra & Triremium fuerit quandoque impoſita, ibidem nu. 4 & 7.

Approbatores fideiuſſorum tenentur, ſi fideiuſſores minus idonei reperiantur, caſu 73.n.5 ſecus ſi ſint ſimplices laudatores, vel commendatores, niſi fraudulenter fecerint, numero 6.

Arbitrium iudici conceſſum in condemnando, debet aliquid operari vltra ius commune, vel conſuetudinarium, caſu 42. num.7.

Arbitrium non habet certam regulam, ideò in arbitrarij non conſtituitur certa determinatio, ſed variatur ſecundum circumſtantias delictum aggrauantes, vel minuentes, & ſecundum temporum conditionem, caſu 165.n.25.

Arbitrium iudicis regulatur ſecundum leges, Caſu 200. numero 144.

Archiepiſcopus delinquens in Epiſcopatu, quem habet ſuus ſuffraganeus ex diſpenſatione, poteſt ibi ab ipſo ſuffraganeo ſuo puniri ſecundum aliquos, caſu 53.n.6. de quo tamē dubitatur, n. 10.

Argumentum de loco delicti ad perſonam offenſam valet quo ad tribuendam iuriſdictionem Iudici, caſu 3, nu.2. ſed contrarium probatur, n.13.

Argumentum a ſpeciali valet, Caſu 72. ſub n.4.

Argumentum æquiparatorum non procedit in minoratione, vel augumento veteris pœnæ, caſu 200.n.21.

Arma vetita deferens præſumitur habere malum animum, caſu 45.n.4.

Arma alias prohibita deferri, poteſt quis portare, & eis vti

pro

pro perſequutione, & captura bannitorum a Statutis, vel bannis commiſſa, caſu 45 n. 1 & per totum.
Arma deferens cum licentia ſuperioris, ſi illis abutitur pœna delationis punitur ſecundum aliquos, caſu 63 n. 9. quod tamen non placet, niſi ille in impetratione licentiæ promiſiſſet de non abutendo, nu. 1 . grauius tamen puniatur propter abuſum licentiæ, & illa priuandus eſt.
Arma deferre cuilibet licet pro ſua defenſione, & cauſa ſalutis caſu 107 ſub n. 16. vbi tamen quod facultas hæc dicitur ſublata per proclama vetans arma portare.
Arma vetita portare contra edicta non dicitur magnum delictum caſu 107 in finalibus verbis.
Arma vetita portans, & cum eis inſultum faciens punitur, & deportatione & de inſultu, caſu 158. n. 13. & 14.
Armorum appellatione non veniunt dentes, caſu 63. n. 1. 19. 20. nec vngues. 2. 17. 19. 20. nec vaſa vitrea, terrea, liber, ſacculus, & ſimilia, n. 3. 17.
Armorum appellatione non veniunt malleus, mennara, accetta, Roncha, Zappæ, ligones, vel ſimilia inſtrumenta ruſticalia, vel ad aliquas artes exercendas ordinata, nec etiam fuſtes, aut lapides, aut alia principaliter non adinuenta ad offenſionem, ideoque ea portans non tenetur pœna deferentis arma, licet ſi illis ad percutiendum vteretur, pœna percutientis cum armis teneretur, caſu 63 nu. 4. & pluribus ſeq. ſi tamen dicta inſtrumenta quis deferret loco, & tempore incongruis, quibus ad vſum deſtinatum non poterat illis vti, teneretur de delatione, & maxime ſi animo offendendi detuliſſet, n. 7. 8.
Armorum appellatione non venit gladius paruus ad incidendum panem, vel ad moderandum pennas ordinatus, caſu 63. n. 17.
Armorum appellatione non venit pila, caſu 63. n. 16.
Armorum vſus alias prohibitus cenſetur ad propriam defenſionem permiſſus, caſu 88. n. 8.
Armorum vſus iure communi prohibitus eſt, caſu 129. n. 19.
Armorum, & Annonæ pœna per nouas leges ſemper augetur, & ſecundum vigentes tempore tranſgreſſionis delinquentes puniuntur, caſu 156 n. 9.
Aromatarij rem corruptam cum incorrupta miſcere poſſunt, caſu 80. n. 2. ſed declaratur ſecundum dicta, ibidem numero 3. & 4.
Aſſerens aliquid contra præſumptionem aliquam tenetur probare, caſu 45. n. 4.
Aſſeſſor bonus in enormibus vti debet ſeueritate, caſu 56. numer. 96.
Aſſiſtens maleficio an caſualiter, an verò ex propoſito aſſiſtere videatur, caſu 192. n. 6. & ſeq.
Attinentes cognatione ſpirituali tantum, & inter ſe matrimonium contrahentes extraordinariè puniuntur, caſu 100. num. 69. & quid ſi cum talis Inceſta adſit crimen adulterij ibidem, & quis ſit iudex competens, nu. 70. vbi declaratur.
Auctor rixæ nedum probationibus, ſed coniecturis probatur, caſu 102. n. 21.
Auctor rixæ quando certus eſt, & ignoratur quis vnico vulnere mortuum percuſſerit, ipſe ſolus de homicidio tenetur, caſu 192. n. 11.
Auctor rixæ grauius eſt puniendus, quam cæteri rixantes, caſu 192. n. 12. ad fin.
Aufugiens cum pecunia publica qualiter puniatur, vide infra in verbo puniens.
Augumentum, vel diminutio pœnæ ex qualitate perſonarum non attenditur in pœnis correlatiuis, caſu 56. nu. 146. vbi habet exempla.
Aurum eſt cæteris metallis pretioſius, caſu 99 n. 70.
Authentica, bona damnatorum ſecundum communem corrigit duntaxat iura antiqua in illis caſibus, in quibus pœna confiſcationis bonorum imponebatur tacitè, et in conſequentiam pœnæ mortis naturalis, vel deportationis, caſu 157. num. 21.
Authoritate publica quis decipi non debet caſu 50. n. 7.
Auxiliantes, mandantes, aut opem præſtantes ſi plures ſint inſolidum omnes tenentur, caſu 197. n 7.
Auxiliator tenetur de pace rupta ſicut, et principalis, caſu 198. n. 21 quod quomodo procedat, n. 23.
Auxilio, fauore, inſtigatione, conſilio, vel aliter fugam cauſantes Carceratis, vel captis, tenentur, vt ex. mentes, caſu 8. n. 18.
Auxilium, vel opem ferens reſiſtenti ne capiatur a familia arbitrio iudicis punitur caſu 8. n. 3. vel ſecundum alios eadem pœna, qua reſiſtens, n. 40.
Auxilium homicidio, vel alio delicto præſtans, an, et quando eadem pœna, qua principalis delinquens puniatur, caſu 192. n. 2.
auxilium conſilio alium occidenti præſtans, etiam quod ipſe non occiderit, nec percuſſerit, pœna mortis tenetur, caſu 192. n 3.
auxilium præſtans rumpenti pacem contra eum cum quo fecit pacem, vnica tantum pœna pacis ruptæ, non etiam auxilij tenetur caſu 188. num. 8. et omnes ſimul ad eam tenetur, num. 19.
auxilium præſtans rumpenti pacem, an teneatur ad pœnam pacis ruptæ, et ad pœnam Vulneris, caſu 193. n. 20.
auxilium delinquenti præſtans, an, et quando puniri grauius poſſit ob qualitatem in principali exiſtentem delictum aggrauantem, caſu 198. n. 24. et qui in pace rupta n. 25.
auxilium ſibi inuicem ad maleficium dantes quilibet poſſit, vt principalis puniri, caſu 198. n. 26. et 27.

B

BAldi dictũ in Rub. C. depoſ. n. 1. deliberatione Cauponis à cuſtodia, quãdo dominus dimiſit propriũ famulum ad cuſtodiam rerum ſuarum vel recepit ca meram, cum claua ſub qua illæ cuſtodirentur, & quo habetur caſu 70. n. 19. declaratur ibidem n. 27
Banna contra vagabundos, Birbones, Zingaros, Mendicantes validos, et ſimiles, quomodo, et quando fieri poſſint, caſu 178 per totum, et infra verbo edictum.
Banni cauſa, et pœna conſideranda eſt in ſtatuto liberationem bannito concedente, alium rebanniendi, ſi bannitum occidat, vel præſentet, caſu 197. n 9.
Banniti non poſſunt de iure cõmuni offendi, caſu 61. n. 1 et ſeq.
Banniti qui ex forma ſtatuti poſſunt offendi, poterunt etiam occidi, licet iſtud ſpecie non exprimatur in ſtatuto, caſu 61 n. 12. quod declaratur ſecundum aliquos procedere ſi eſſent banniti ex delicto, pro quo pœna ſanguinis deberetur, ſecus ſi ex leui cauſa nu. 13 ſed quod concluſio indiſtinctè procedat magis probatur, n. 14.
Banniti deſinunt eſſe Ciues quoad commoda, et honores, non quoad onera, et odia, caſu 149. n. 6.
Banniti non deſinunt eſſe coniuncti, ideoque coniunctorum appellatione continentur, caſu 149. n. 7.
Banniti non delinquerent, ſi eorum coniuncti obuiarent caſu 149 n. 9.
Banniti facilius à delictis abſtinent, cum vident coniunctos pro illis puniri, caſu 149. n. 22.
Bannitorum liberationes ad bona publicata non extenduntur, caſu 19 . n. 12.
Bannitos ſtante ſtatuto quod poſſint impunè offendi, in foro conſcientiæ licet occidere, et quomodo illud procedit, et

an ſine difficultate, et de controuerſia in hoc inter Theologos, et C. . . iſtas caſu 61 num 6. et 7. vbi tandem determinatio re'i qu tur Theologis.

Bannitus (ſt. . . . ſtatuto) occidens an id fecerit bono animo, et Zelo iuſtitiæ, et pro publica vtilitate, et vt proficeret Reipublicæ v. ſit tutus in foro conſcientiæ an verò malo animo, et liuore vindictæ, aut delectatione effundendi ſanguinem humanum, ſtabitur dicto ſuo in foro conſcientiæ, caſu 61. num 8. et quid in dubio ſit præſumendum ibidem ſubiungitur.

Bannitum mortuum ſepeliens non dicitur illi fauere, vt teneatur pœna fautoris caſu 8 : num 1. cum ſeq punitur tamen extraordinariè iudicis arbitrio num 12. et quid in facto fuerit obſeruatum in patre filium ſepeliente num. 13.

Bannitum occidens, et poſtea ſpolians tenetur expillatæ hæreditatis, licet ex ſtatuto poſſet bannitus offendi in ære, et perſona. caſu 8 ; num 9. 12. et hoc ſi ex interuallo expoliet ſecus ſi in continenti, num. 11.

Bānitum qui in ære et in perſona poterat offendi, ſpolians iam mortuum, an puniatur, et quomodo, caſu 83 num. 10. et ſequent

Bannitum pro furtis ad pœnam furcarum occidens, bannitum pro homicidio in pœnam capitis rebanniri facere non poteſt ſtante ſtatuto, quod occidens bannitum eximat alium bannitum pro pari, vel minori delicto, caſu 197. num. 2. licet nonnulli contrarium dicant num 3

Bannitus mortuus non poteſt ſepeliri in Territorio banni, caſu 83 num 1. et ſeq.

Bannitus mortuus non dicitur bannitus, caſu 83 num 8.

Bannitus, qui ex ſtatuto offendi poteſt, ſi ſit ſub cuſtodia curiæ, non poteſt a priuato offendi, caſu 94 num. 4. et ita obſeruatur num. 5 6 et 7.

Bannitus, qui impunè offendi poteſt, ſi à priuatis ſit captus, poteſt ab alijs offendi, caſu 94 num 13. et ſeq. niſi capiens ſit in actu ducendi bannitum captum ad Iudicem, et hoc efficaciter conſtet. num 15.

Bannitus aſſecuratus ab eis quem offendi poteſt, ac ſi ſecuritatem non habuiſſet, caſu 1 8 num 4 et illum offenders præmium ſtatuti habet, ſicut ſi ante ſecuritatem offendiſſet ibidem, ſed contrarium dicit . num. 0. et conciliantur opiniones numeris ſequent.

Bannitus in ſuis legatus aut Ambaſſiator ad locum vnde eſt bannitus, non poteſt ibi offendi, vel retineri ex cauſa dicti banni caſu 18 1 num 1.

Bannitus ſemel, vel capitaliter in pœnam mortis condemnatus, poteſt pro alio delicto iterum banniri, et capitaliter ad mortem condemnari. caſu 157. num. 9.

Bannitus poſt terminum banni, et ante ſententiam comparens ex ſola contumacia torquetur, caſu 181. num. 6.

Bannitus capitaliter cum bonorum publicatione ob maius delictum bannitus dicitur, quam ſit capitaliter tantum bannitus caſu 1 7. num. 10.

Bannitus ad pœnā mortis, et confiſcationis bonorum, duplici banno bannitus eſſe dicitur. caſu 197. num. 11.

Bannum in magno Ducatu Æthruriæ, de attentata, vel commiſſa violentia ad cognoſcendum carnaliter fœminam, vel maſculum quomodo ſit intelligendum caſu 95. nu. 1. & per totum, & quod non habeat locum niſi vis illata ſit perſonæ circa corpus, vel animum, num. 15.

Bannum facit quem ſuſpectum, caſu 110. ſub num. 3. & ſub num. 7.

Bannum editum Florentiæ de anno 1559 ſuper impedimento dato Birroarijs fori Mercatorum obſeruatur in omnibus executoribus aliorum Tribunalium, quibus creditur, niſi contrarium probetur, caſu 127. n. 7. & 8. & non procedit in vno tantum Birroario aſſerente aliquid, ſed in pluribus, cum loquatur in numero plurali, nu. 10. & quare nu ſeq. ſecus tamen ſi ſtatutū loqueretur in numero ſingulari, n. 13.

Bannum quod capientes, vel occidens delinquentes, gaudeat indulgentia exceptis offenſoribus miniſtrorum iuſtitiæ, procedit in offendente electum in miniſtrum iuſtitiæ expeditis litteris nondum tamen præſentatis caſu 148. ſub n. 7.

Bannum prohibens offendere officialem, vel miniſtrum iuſtitiæ intelligitur de offenſione ex cauſa officij, caſu 148. n. 8.

Bannum eſt quaſi publicum debitum, caſu 150. num. 3.

Bannum datur contumaci ſecundum aliquos cum expreſſione pœnæ, caſu 181. num. 4.

Bannum contumacibus datum cum termino ad denuò comparendum, dicitur ſententia interlocutoria, & reuocari poteſt, caſu 181. nu. 5. ipſoque Reo nate ſententiam quandocunque comparente reſoluitur in vim citationis, num. 6.

Bannum pro pœna delicti contumacibus datum dicitur ſententia diffinitiua, & reuocari non poteſt, ſed executioni mandatur, caſu 181. num. 7.

Bannum pro delicto datum, pœnam delicti continere debet, caſu 181. num. 7.

Bannum dicitur electio, & ſeparatio à bono publico ad ſimilitudinem excommunicationis, caſu 181. num. 9. & vnde dicatur ibidem.

Baptiſmus non remittit pœnas temporales delicti ante baptiſmum commiſſi caſu 113. num. 1. & 3 et eſt opinio verior num 7 maxime ſi in fraudem quis baptizetur, et quomodo fraus cognoſcatur, nu n. 2.

Baptiſmus quoad pœnas temporales delicti antea commiſſi abolet, tenent aliqui, caſu 113 nu 4. maximè ſi non ſit in fraudem ſuſceptus ibidem, imo et ſi ad euitandam pœnam nu. 5. ſaltem ad minorandam pœnam ordinariam, et maximè mortis, num 5.

Baptizandus eſt partus monſtruoſus quoties habet effigiem hominis, ſecus ſi habeat contrariam formam hominis, caſu 139. num. 11.

Bart. in l. qui ſeruo §. ſi duo ff de furt. declaratur caſu 198. num. 34.

Bellum inter Chriſtianos pluſquam ciuile eſt, quoniam omnes ſunt fratres. caſu 140. num. 16.

Bellum à Chriſtianis ſemper dicitur inductum Turcis, caſu 14 n. 20. in quo propoſito factum quoddā refertur, n. 21.

Beneficia Eccleſiaſtica amittuntur ipſo iure, vel per ſententiam caſu 25. num. 4. vbi num. 5. ſubijcitur remiſſiuè quibus caſibus amittantur ipſo iure & quibus non.

Beneficia pœnas diminuentia porriguntur ad carceratos, caſu 57. num. 2.

Beneficia militibus conceſſa poſt latam ſententiam in pœnarum ſolutione competunt effecto militi poſt delictum indiſtinctè, caſu 147. num. 27.

Beneficium diminutionis pœnæ conceſſum ſoluenti intra certum tempus non impugnat ſententiam, ſed limitat eius executionem, caſu 57. num. 5.

Beneplacitum appoſitum in condemnatione an, & quando intelligatur extinctum, caſu 143. num. 7. & plur. ſeq.

Beneplacitum appoſitum in condemnatione non præſumitur Princeps reuocare debere ſine iuſta cauſa, caſu 143. numero 13.

Beneplacitum nunquam extinguitur in his, quæ iuris ſunt, ſiue textus loquatur de alio, ſiue iudex, aut Princeps loquantur de ſe ipſis, caſu 143. num. 16. oſtenditurque in hoc propoſito ſuperflua quadam Bartholi diſtinctio, num. 17.

Birroarij non reperiuntur prohibiti teſtimonium ferre contra deprehenſum in flagranti crimine, caſu 126 num 2.

Birroarij teſtes habiles reputantur, vbi maleficiū veriſimiliter, non po-

Digitized by Google

non poteſt aliter probari, caſu 126. n. 6.

Biroarij an probent iudicis arbitrio relinquitur, caſu 126. nu. 10. & quæ ſint aduertenda, vt tali probatio admittatur, vel reijciatur, latè n. 11.

Biroarij vnius tantum dicto ſtare nimis periculoſum eſt, niſi tot circunſtantiæ concurrant, vt Iudex inducatur ad credulitatem, caſu 127. n. 11. ideò ad executiones faciendas plures mittuntur, & non vnus tantum n. 14.

Biroarij vnius, ſolius atteſtationi veriſimili ſtatur ad effectũ inferendæ torturæ, caſu 127. n. 12.

Biroarij, ſeu miniſtri curiæ poſſunt illis reſiſtentes, nec ſe capi permittentes, offendere, vulnerare, & etiam occidere impunè, caſu 132. n. 1. quod procedit etiam in priuato, cui per Iudicem conceſſa ſit facultas aliquem capiendi num. 2. & in eo, quem familia vocauit in auxilium ſuum n. 3.

Biroarij offendentes capiendum ſe defendentem, & reſiſtentem puniuntur, niſi hoc faciant cum moderamine inculpatæ tutelæ ex veriori opinione, caſu 132. n. 4. vbi authoritatibus, & exemplis latè comprobatur.

Biroarij non poſſunt offendere capiendum fugientem, niſi alias a quocunque et iam priuato poſſet offendi, vel niſi Iudex mandaſſet, vt illum ducerent viuum, vel mortuum, caſu 132. n. 5.

Biroarij, reſiſtentem offendere poſſunt quando captura eſt iuſta, ſecus ſi eſt iniuſta, caſu 132. nu. ſed quod excuſentur ex mandato iudicis indiſtinctè alijs placet n. 7.

Biroarij vbi in executionibus grauant ſubditos, non debent grauati de facto reſiſtere ſed ad ſuperiores debent recurrere, nec reſiſtentia permiſſa eſt, niſi in ſubſidium tantum, caſu 132. n. 12. & 13.

Biroariorum relationi ſtatur in concernentibus eorum officium, niſi cõtrarium probetur, vt contra deferentes arma, fraudantes gabellam, extrahentes grana, & ſimilia, caſu 126. n. 4. & hoc in delictis leuibus, ſecus vbi veniat pœna corporalis, nu. 5.

Biroariorum relationibus de percuſſionibus, vel iniurijs ſibi factis ab eis, quos citare, grauare, vel capere volebant, an fides habenda ſit, & quanta, ſtatur arbitrio Iudicis, caſu 127. n. 4. quod & in pertinentibus ad eorum officium procedit parte negante n. 5. & quæ Iudex conſiderare habeat in præſtanda, vel non, fide n. 6.

Biroariorum relationibus de iniuria ſibi illata per eum, contra quem nihil habebat in mandatis, an ſtandum ſit, Iudicis arbitrio committitur, caſu 127. n. 16. & quod tunc, vel ex conſuetudine, vel ex lege particulari creditur talibus executoribus, niſi contrarium probetur, aut clare, aut taliter, quod Iudex dubitet de veritate, n. 17.

Biroarijs ſeu famulis iuſtitiæ deponentibus aliquem cepiſſe in flagranti crimine non creditur ad condemnandum, ſed ad torquendum, caſu 126 n. 1. & 3.

Biroarijs non creditur aſſerentibus alios teſtes non adeſſe, caſu 126. n. 7.

Biroarijs, & alijs executoribus iuſtitiæ non creditur in non pertinentibus ad eorum officium, caſu 127. n. 1.

Biroarijs aſſerentibus ſe verberatos, vel aliter iniuria affectos ab eo, quem volebant citare, grauare, vel capere non creditur, caſu 127. n. 2. niſi concurrant coniecturæ, ex quibus Iudex poſſit fidem præſtare tali relationi ad inferendam torturam n. 3.

Biroarijs dicentibus ſe fuiſſe verberatos ab eo, contra quem aliquid prætextu officij faciebant, de conſuetudine creditur Florentiæ, caſu 126. n. 7.

Biroarijs referentibus ſe fuiſſe impeditos in exetutione mandatorum ſuperioris ab alijs, quam ab ijs, contra quos exequi volebant, non creditur, caſu 127. num. 15. & præſertim quando aliquod lucrum perueniret ad dictos executores ibidem.

Biroarijs volentibus capere aliquem ſine mandato, vel excedenti modum in exequendo poteſt impunè reſiſti, caſu 131. num. 8. vbi tamen monentur capiendi, quod caueant, quia alias poſſent puniri numeris ſequent.

Biroarios probare in actis, in quibus interueniunt, ſi alio vitio non laborant, volunt aliqui, caſu 126. n. 8. contrarium alij tenent, & quid obſeruetur ſub n. 11.

Blaſphemaſſe ſimpliciter confitens alio non apparente, nec cõſtito de verbis blaſphemiæ non punitur de blaſphemia, caſu 180 nu. 7. niſi ſit peritus, & ſciens quid ſit propriè blaſphemia, ibidem.

Bona occiſi ab aliquo attinente, & exiſtente in gradu ſucceſſionis ipſi occiſo, an proportione ſpectante ad ipſum occiſorem ſpectant ad Fiſcum, an verò ad alios venientes ab inteſtato, explicatur cum diſtinctione caſu 10. per totum, & vide in verbo Fiſcus.

Bona hodie non confiſcantur aliquo caſu, niſi in Crimine læſæ maieſtatis diuinæ, vel humanæ, vel aliſ ſtatuto, aut conſuetudine aliter diſponatur, caſu 137. n. 22.

Bona occidentis ſe ipſum quando publicanda ſunt an, & quãdo requiratur ſententia declaratoria, quod metu criminis ſe occiderit, caſu 137. n. 27.

Bonæ fidei repugnat, vt bis idem debitum recipiatur, caſu 169 n. 5.

C

CAlculus quomodo faciẽdus ſit, vbi de pœna dublicata aliquid eſt detrahendum, vt propter confeſſionẽ, caſu 55. n. 143. & quid vbi diminutio eſt facienda ex pluribus cauſis, & inequaliter ibidem n. 144.

Calumniari ſolitus, puniri poteſt in pœnam amputatio linguæ, & capitis, et in executione amputatio linguæ præcedit decapitationem, caſu 106. n. 12.

Calumniator ſolitus calumniari acrius puniendus eſt quam qui ſemel tantum calumniatus eſt, caſu 60. nu. 11.

Camerarij, ſeu Camarlinghi cuiuſdam ciuitatis Florentiæ circa proprium officium graue delictum enarratur caſu 99. num. 1.

Camerarij, ſeu Camarlinghi pecuniam publicam ſurripientes tenentur lege Iulia peculatus, caſu 99. nu. 4. idem ſi acceptam retinent, et non conſignant n. 5. quod tamen non peculatus, ſed de reſiduis teneantur num. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36.

Camerarij, vel ſimiles officiales pecuniam publicam diu penes ſe retinere non poſſunt, nec cum ea ludere, nec mercaturam exercere, vel aliquod commodum ex ea percipere, ſed debent illam conſignare, vel promptam ad ſoluendum tenere, caſu 99. n. 66. cum ſequent. vbi plura exempla afferuntur, et Camerarij Florentiæ damnantur tamquam ſoliti cũ pecunijs publicis mercaturam exercere.

Cameras locantes tenentes de immiſſis in eorum domos tenentur, ac ſi eſſent caupones, vel ſtabularij caſu 70. num. 1. etiam ſi non ſint ſoliti tenere hoſpitium, dummodo recipiant mercedem n. 3. ſecus autem ſi gratuito quis recipiat, num 2.

Camparij, qui ex ſtatuto antiquo arma haſtata deferre poſſunt, non comprahenduntur per bannum poſterius prohibens illorum delationem ad Eccleſias, emporia, et loca ſimilia, caſu 107. n. 1. 6 et per totum.

Camparijs videtur conceſſa facultas deferendi arma eatenus, quatenus officium exercent, caſu 107. nu. 9. imo quatenus ſunt in officio n. 13. et quare n. 16.

Cancella-

Digitized by Google

Cancellatus a pæna ſub prætextu quod interuenerit occiſioni bannitorum, cum non interuenerit, remanet in ſua cõdemnatione, et alia etiam grauiori pæna afficitur, caſu 151. n. 6. et qui eodem prætextu alias cancellare facit ad triremes damnantur in perpetuum, vel ad tempus ex facti, et perſonarum qualitate, n. 7. cancellatus tamen inſcius fraudis, et falſitatis pænam non meretur, licet in primenam pænam reincidat n. 8.

Cancellatus a Banno ex facultate alteri conceſſa ob bãnitum, quem falſo probauit occidiſſe, non retinetur occaſione ſui banni, ſi conſtiterit ipſum falſitatis fuiſſe ignarum illatu ſuper hoc illi tortura, caſu 151. nu. 11. gratia tamen nulla in ſe eſt ibidem.

Cancellatus ex gratia ſuperioris de condemnatione infamiam irrogante ad famam reſtitutus intelligitur, Caſu 174. n. 2.

Cancellatus de banno ob factam ſolutionem ad famam reſtitutus non intelligitur, caſu 174 n. 3.

Capi quod quis non poſſit in domo propria, non procedit in apotheca ſeu ſtatione, vel taberna, caſu 13. num. 4.

Capi in deciſio 58. declaratur, caſu 154. n. 16.

Capitalis pæna, qua tenentur aliqui ex l. Iulia peculatus, eſt pæna deportationis ſecundum aliquos, caſu 99. nu. 22. quod tamen ſit pæna mortis, verius eſt n. 23.

Capitulum an verbis negatiuis ſit formandum, an verò affirmatiuis, quod ſcilicet res fuit abſque eo, caſu 192 ſub n. 8.

Capſerij conſumentes in proprios vſus pecunias menſæ illis creditas in ſcijs Bancherijs furtum committunt, caſu 136. num. 1.

Capſeris pecuniam menſæ conſumentes, ſcientes ſe non eſſe ſoluendo, dicuntur decipere Bancherios, et extra ordinem iudicis arbitrio puniuntur, caſu 246. num 24.

Capta ab hoſtibus quoties recuperantur, an reſtituenda ſint prioribus dominis, an autem diuidenda inter recuperantes, traditur cum diſtinctione, caſu 140. n. 7.

Capti in bello inter chriſtianos, et infideles geſto, hincinde efficiuntur ſerui, poſtquam ducti ſunt intra præſidia inimicorum, caſu 140. n. 12. idem a Captiuitate liberati ius poſtliminij habent, et non efficiuntur recuperantium num. 13. idem etiam in ſeruis locum habet n. 14.

Capti in bello inter Chriſtianos facto, non efficiuntur ſerui, ſed loco ſeruitutis ſucceſſit iugum carceris, et redemptionis, ſeu talea, caſu 140. n. 15.

Capti a Piratis turcis efficiuntur ſerui, et in illis locum habet ius poſtliminij, caſu 140. n. 19. et 21. vbi in propoſito refertur quoddam factum de captis a Piratis, et ab amicis ſtatim recuperatis.

Capti in Bello inter Chriſtianos geſto, non ſunt inhumaniter tractandi, vt taleas inſuportabiles ſoluãt, alias poſſunt recurrere ad Ducẽ Belli pro opportuna prouiſione, caſu 140. num. 17.

Captiuitas quo in caſu locum habeat ceſſante bello, caſu 140. n. 22.

Captus pro delicto poteſt pro debito ſimili retineri, ſeu recommendari in Carceribus, caſu 140. n. 10. vbi etiam quid de conſuetudine ſeruetur.

Carcer dicitur omnis locus, a quo quis non poteſt ad libitum voluntatis ſuæ recedere, caſu 8. n. 14.

Carcer locus ſacer dicitur, caſu 8 n. 35.

Carcer non eſt ad pænam, habet tamen in ſe pænam, et multa incommoda, caſu 142. n. 3.

Carceratio longa Rei, prodeſt ad diminutionem pænæ. et quãdoque ad totalem extinctionem caſu 142. n. 1. et 2.

Carceratum offendere priuato non licet aliqua cauſa, caſu 154. n. 4 et vide verbo occidens. et verbo priuatus.

Carceratus dicitur non ſolum, qui in Carcerum manſione degit, ſed, & qui ſub ſatellitum cuſtodia, & in manu familiæ reperitur caſu 8. n. 1.

Carceratus fugiens ex carcere cum fractura, vel ſine, quomodo puniatur, vide verbo eximens ſeipſum, & caſu 8. vbi latè ſub varijs num. & aliquid dicitur, caſu 42. n. 5.

Carceratus iniuſtè poteſt de iure impunè carceres frangere, & aufugere, caſu 42. n. 1. & 7. quod tamen reprobatur, & a conſuetudine non recipitur n. 2. & 7.

Carceratus aufugiens ob imminens periculum, malam cuſtodis tractationem, iudicis ſæuitiam, vel ſimilem cauſam, & ad ſuperiorem accedens excuſatur, caſu 42. nu. 3.

Carceratus iniuſtè aufugiens fracto carcere, & ad ſuperiorem accedens non excuſatur a pæna, mitius tamen punitur arbitrio iudicis, quam ſi ſuperiori ſe non præſentaſſet, caſu 42. n. 4. & ſeq. vbi etiam nu. 6. ſubijcitur quid in facto ſeruatum fuerit in quadam cauſa parui momenti.

Carceratus indebitè nulla tamen vindicta, fraude, vel inimicitia iudicis intercedẽte, ſine expenſis relaxatur, Nec Iudex in aliquo tenetur caſu 86. n. 2.

Carceratus fracto carcere fugiens, pæna capitis tenetur, caſu 100. n. 14. & qualis intelligatur talis pæna ibidem.

Carceratus aufugiens habetur pro confeſſo; caſu 100. nu. 18.

Carceratus damnatus in pænam exilij, aut ſimilem, et ad intereſſe partis, poteſt per fiſcum tranſmitti ad obſeruãdum exilium parte non ſatisfacta de ſuo intereſſe, et contradicente, caſu 46. n. 2.

Carceratus debitor tertij, cum per fiſcum tranſmittitur ad ſeruãdum exilium temporale, debet creditore inſtante cauere de redeundo ad carceres finito exilio, et ſi non poteſt cauere relinquitur cautioni iuratoriæ, caſu 146. num. 8.

Carceratus debitor, et condemnatus in exilium petens ſe ad illud mitti non auditur creditore contradicente, ſed detinetur in carceribus donec ſoluat, caſu 146. n. 9.

Caſtro in feudum conceſſo, poteſt concedens ponere ibi milites ad cuſtodiam, caſu 168. n. 6.

Caſus in quibus quis poteſt ſibi ipſi ius dicere remiſſiuè, caſu 61. nu 4.

Caſus omiſſus remanet ſub regula communi, caſu 61. ſub n. 4. et caſu 200. n. 9.

Caſus non ſpecialiter deciſus deciditur a caſu ſimili, quia etiã de iure communi proceditur de ſimilibus ad ſimilia, caſu 63. nu. 3.

Caſus fortuitus a nemine præſtari debet, caſu 70. n. 12. et nu. 18. in fine.

Caupo non poteſt repellere viatores, caſu 70. n. 8.

Caupo non excuſatur pro ablatis in caupona, niſi adhibuerit diligentiam vt diligens pater familias, caſu 70. num. 11.

Caupo tenetur de furto facto in camera, in quam fur introiuit per feneſtram non habentem ferratam caſu 70. n. 17.

Caupo ſecundum aliquos liberatur a cuſtodia, ſi claues cubilis domino tradiderit, vel domini famulum ad cuſtodiam appoſuerit, caſu 70. n. 18. contrarium tamen, quod licet viator deferri faciat ſardellũ in cameram, et claues recipiat, vel famulum apponat cuſtodiæ, hoſpes teneatur magis probatur n. 19. quod tamen non procederet ſi ab initio proteſtetur hoſpes viatori, vt ille res ſuas ſeruet, ſecus ſi non ab initio n. 20.

Caupones, Nautæ, et ſtabularij tenentur de immiſſis in eorum domos, licet ipſis non fuerint conſignata caſu 70. nu. 4.

Caupones, et ſimiles eo quod patiuntur res in domos eorum intromitti, cenſentur promittere illas ſaluas fore, caſu 70. num. 5.

Caupones tenentur cuſtodire res immiſſas in eorum caupona, caſu 78. n 6.

Caupones ob dictam cuſtodiam tenent de facto ipſorum, ne

non

non familia, & etiam extraneorum; & viatorum, caſu 70. num.7.

Caupones non tenentur de facto Viatorum, ſi proteſtentur ſe nolle immiſſorum periculum ſubire, caſu 70.num.9.

Caupones, & ſimiles tenentur de leuiſſima culpa, caſu 70. num.10.

Caupones non tenentur de caſu fortuito, caſu 70.num.12.& num.18. ad finem.

Caupones & ſimiles ſemper præſumuntur in culpa, ſaltem leuiſſima, caſu 70.num.15.

Caupones per traditionem clauium non liberantur a cuſtodia, caſu 70.num.16.& 31.

Cauſa prima irritata, ſecunda remanet ſine cauſa, & ſic inefficax, caſu 59.num.18.

Cauſa qualibet etiam iniuſta dummodo collorata excuſat a dolo, & a pœna; caſu 101.num.18.

Cauſa noua an, & quando poſſit allegari in pace, treuga, & promiſſione de non offendendo, vide infra in verbo noua cauſa.

Cauſa iuris ardua in loco Inſigni, vbi adſit copia Peritorum, eſt tractanda, caſu 120.num.14.

Cauſatum perimit cauſa perempta ſuum, caſu 59.num.17.

Cauſæ ex quibus alterari, augeri, vel diminui poſſit pœna pro delictis ſtatuta, quæ ſint, caſu 172.num.17.

Cautela liberandi fideiuſſores de repræſentando Reo, ſi is poſtea ex alia cauſa reducatur per iudicem ad carceres, caſu 47.num.5.& vide in verbo fideiuſſor.

Cautela pro Iudicibus in ſyndicatu, vel pro inquiſitis actione famoſa, eſt, vt ſoluant ante condemnationem ad euitandam infamiam, caſu 56 num.97.& cautius agunt ſoluentes conditionaliter num.98.

Cautio de non offendendo, vide infra verbo promiſſio de non offendendo.

Cedens bonis nihilominus tenetur, ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit caſu 77.num.30.niſi Ceſſio facta fuerit cum aliquo vituperio, quia tunc cedens penitus liberatur nu.31.

Cedere foro, vel ſolo quid ſignificet, caſu 105.num.16.

Ceſſio bonorum non admittitur in Criminalibus, caſu 77.n.1.

Ceſſio bonorum admittitur pro mulcta, caſu 77. num.8. & quare num.12.

Ceſſio bonorum a principali facta non prodeſt fideiuſſori, caſu 77. num. 27.

Ceſſionis beneficium eſt miſerorum, non præſidium doloſorũ, caſu 105. num.14.

Chriſtianus cognoſcens carnaliter mulierem Iudeam, vel aliã infidelem, honeſtam, vel meretricem, grauius punitur, quã ſi Chriſtianam cognouiſſet, ideoque non punitur pęna ſtatuti de eo delicto loquentis, ſed alia grauiori arbitraria citra mortem, & membri mutilationem, vt plurimum pecuniaria, & quandoque etiam corporali, & capitali, circumſtantijs id ſuadentibus, caſu 4.nu.4. 7. 8.

Chriſtianus cõtrahens matrimonium cum Iudea, vel Iudeus cum Chriſtiana tenetur pœna mortis, caſu 112.nu.1.& 4. Idem in matrimonijs cum alijs infidelibus nu.5. nec refert an mulier ſit honeſta, vel meretrix, cum hoc ſit ab iniuriã, quæ Religioni infertur, num.6.

Cicatrix quandoque conſideratur, vt delicti qualitas, caſu 56. num.44.

Cingani, & alij vagabundi poſſunt ejci etiam nulla penuriæ, vel peſtis, aut belli ſuſiſtente cauſa, & ad miniſteria publica exercenda cogi, caſu 178.ſub nu.3. & 4.

Circunſtantiæ aggrauantes, vel minuentes delicta, quæ ſint caſu 18. num.9.

Citatus ad perhibendum teſtimonium, & non comparens, nõ tenetur pœna falſi, ex quo nondum aſſumpſit officium teſtis, ſed pœna ſtellionatus & parti ad intereſſe, caſu 55.num.4. 6.niſi acceperit pecuniam, vt non teſtificaretur, quia tunc punitur de falſo, ibidem num.5.

Ciuitas, quæ proprium Epiſcopum occidit, priuatur honore Epiſcopali, quando is Epiſcopus erat iam conſecratus, & non aliter, caſu 148.num.4.

Ciuitate dãnata, vt muri eius deſtruantur, poſt deſtructionẽ non poſſunt refici, quia perpetuo debent ſtare deſtructi caſu 143.num.3.

Ciuitates quæ, & quot ob peccatum ſodomiæ fuerint à Deo combuſtæ, caſu 16.n.22.& quæ veſtigia, & ſigna mirabilia dictæ combuſtionis remanſerint. num.24.

Ciuitatis qualitas aggrauat delictum, quod dicitur maius in ciuitate commiſſum, quam extra, caſu 97.num.12.

Clari opinio, quod prouocato verbis iniurioſis non liceat impunè dicere tu mentiris, explicatur caſu 104.num.1.7.reprobatur num ſequentibus, & ſine fundamento oſtenditur num.20 ſaluatur tamen aliquo caſu num.9.

clauium traditio re penitus a locatore non ablata ipſum non liberat à cuſtodia contra Caſtrenſem, caſu 70.n.16.& 31.

clauſula non obſtante in reſcripto aduerſus caſum ſtatuti emanato neceſſaria eſt, caſu 174.num.9.

clauſula non obſtante in precibus nominata ſatis non eſt, niſi etiam in reſcripto ponatur, caſu 174.num 10.

clericatus poſt cõmiſſum delictum aſſumptus in dubio, fraude præſumitur aſſumptus ſecundum aliquos caſu 108.num.7. coniecturis tamen ſtatur, num.8.

clerici portantes arma vetita capi poſſunt per familiam Iudicis ſecularis, quæ & arma lucri facit caſu 9.num.16.

clerici in flagranti crimine, vel de fuga ex delicto ſuſpecti, capi poſſunt per familiam Iudicis ſecularis, caſu 9 num.7.

clerici, vel ſimiles, qui a Iudicibus ſecularibus puniri non poſſunt, non debent facile ad officia publica ſecularia admitti, caſu 64.num.9.& valet lex, vel ſtatutum, quod ad ea non admittantur, num 10.

clerici forenſes hoc priuilegium inter alia habent, quod in pluribus conuentis extra proprium domicilium vnus pro altero ſatiſdare poteſt & idoneus fideiuſſor reputatur tam in ciuilibus, quam in criminalibus pecuniarijs, caſu 72. num.45.

clerici ſunt laicis leuius torquendi caſu 84 num.13.

clerici non ſunt torquendi niſi inditiati ſint, & diffamati, caſu 84.num.19 quod tamen in practica non obſeruatur, nec forte verum eſt num.20.

clerici nomen falſo aſſumens, & actus clericales faciens, crimine falſi tenetur, caſu 176.num 3.

clerici ligantur edictis Principum ſecularium prohibentium delationem armorum, caſu 9. nu.13. ſed ad obſeruantiam non coguntur per Iudices ſeculares, ſed per Eccleſiaſticos tantum num.14. & puniuntur arbitrarie, vel edicti pœna ſi ſit pecuniaria non autem corporalis num.15.

clericum ſe dicenti, aſſignandus eſt per iudicem laicum terminus ad iuſtificandum, caſu 60. num.12. & ad quem effectum dicitur num 15.

clericus beneficiatus condemnatus ad perpetuos carceres, vel cenſendus eſt beneficio priuatus, vel ſaltem eo eſt priuandus, caſu 25.num.1.

clericus de crimine condemnatus non cenſetur beneficio priuatus, niſi hoc in ſententia exprimatur, caſu 25. num.2.

clericus condemnatus de crimine, quod imponebat pœnam priuationis beneficij ipſo iure, vel ipſo facto, dicitur eo priuatus, licet hoc non exprimatur in ſententia, caſu 25. num 3.& ſeq.

clericus ad perpetuos carceres condemnatus de crimine, pro quo pœna priuationis beneficij non veniebat ipſo iure, vel

ipſo facto, non cenſetur beneficio priuatus, ſed eſt priuandus, caſu 25. num. 6.

Clericus perpetuo bannitus, aut ad triremes damnatus pro delicto, pro quo pœna non eſt priuationis beneficij ipſo iure, vel ipſo facto, non cenſetur priuatus beneficio, ſed eſt priuandus, quia ob talem pœnam non excuſatur à reſidentia caſu 25. num. 7. & 8.

Clericus inſtigans aliquem ad maleficium committendum ex quo ſequatur mors, efficitur irregularis, caſu 56. nu. 109.

Clericus vt amittat fori priuilegium, requiritur trina monitio, caſu 60. nu. 8. idem tamen operatur temporis diuturnitas, quod dicta trina monitia ibidem, num. 9.

Clericus an amiſerit priuilegium fori, vel non, iudicat Iudex eccleſiaſticus, caſu 60. num. 11. & interim Iudex ſecularis non poteſt procedere, ſed debet ſuperſedere, ibidem.

Clericus incedens, vt laicus, vt abſque trina monitione priuetur fori priuilegio, requiritur quod diu perſeuerauerit ſe immiſcendo enormitatibus caſu 60 num. 16. alias requiritur dicta monitio n. 17. licet multis teneant, quod & data perſeuerantia nihilominus requiratur dicta monitio, n. 19.

Clericus etiam in ſacris conſtitutus, qui dimiſſo habitu aliquod enorme crimen commiſerit, poteſt ſecundum aliquos a Iudice laico puniri, licet non præceſſerit trina monitio, caſu 60. n. 20. contrarium tamen magis placet n. 21. & 22.

Clericus an propter incorrigibilitatem amiſerit priuilegium fori iudicat Eccleſiaſticus, caſu 60. num. 22.

Clericus delinquens in officijs, quæ pro Principibus ſecularibus gerit, punitur per ſuum Iudicem Eccleſiaſticum, caſu 64. nu. 3. & licet aliqui velint conſuetudinem eſſe in contrarium, num. 4. tamen non attenditur, nec valet ſit præſcripta, & ſciente Papa tollerata num. 5. 6. 7.

Clericus effectus poſt delictum ex voto ante delictum emiſſo, non poteſt accuſari coram Iudice ſeculari, caſu 65. num. 4. & quare num. 8. ſed in praxi minime recipitur, num. 9.

Clericus non habens in are luit in corpore ſicut laicus, commutatio tamen debet fieri per Iudicem Eccleſiaſticum, licet a laico proceſſerit condemnatio, caſu 77. nu. 19 20.

Clericus Vicarium ſui Epiſcopi armis inſultans, & vulnerans ex cauſa officij, quomodo punitur, caſu 87. per totum.

Clericus poſt delictum abſque fraude effectus, ſubijcitur iuriſdictioni Iudicis Eccleſiaſtici tantum, caſu 108. num. 1.

Clericus, poſt delictum dolo effectus in pœnis pecuniarijs, & bonorum amiſſione a Iudice ſeculari damnatur, caſu 108. num. 2. in pœna verò corporis afflictiua ab Eccleſiaſtico, num. 4.

Clericus effectus, dum erat in inſulam relegatus, ſi diſcedat ab inſula, punitur ab Eccleſiaſtico Iudice, caſu 108. nu. 3. debet tamen Eccleſiaſticus eum degradare, & ſeculari pœna corporali puniendum tradere, num. 5.

Clericus poſtquam de delicto diffamatus denuntiatus, vel inquiſitus fuerat, effectus præſumitur dolo, & fraude id feciſſe, caſu 108. num. 9. & multo magis ſi iam erat condemnatus, num. 11.

Clericus in Carcere ſecularis Iudicis effectus non eximitur ab eius iuriſdictione etiam reſpectu perſonæ, caſu 108. nu. 10. ſecus ſi quoad cauſam, non tamen quoad perſonam præueniſſet iudex ſecularis, ibidem.

Clericus effectus nondum de delicto inquiſitus, vel diffamatus, non præſumitur fraude talis effectus, caſu 108. n. 12. & præſertim ſi ante delictum votum feciſſet ſacros ordines ſuſcipiendi num. 13. quod votum quomodo probetur, num. ſequentib.

Clericus, non proprio, ſed ſuperioris motu poſt delictum effectus, non præſumitur dolo, & fraude ordines ſumpſiſſe, caſu 108. num. 17.

Coeundo cum viripotente an magis quis peccet, quam cum non viripotente, caſu 20. num. 13.

Cognatus, vel attinens non dicitur propriè conſanguineus nec affinis, caſu 34. num. 3.

Coitus cum meretrice etiam nupta eſt impunibilis ſaltem quo ad accedentem quicquid ſit reſpectu ipſius mulieris, caſu 4. num. 5.

Coitus Iudei, vel alterius infidelis cum muliere Chriſtiana punitur pœna ſtatuti de tali delicto loquentis, caſu 4. num. 1. ſed cõtrarium, quod imò maiori pœna arbitrariè punitur, probatur, num. 2. 4. vbi idem dicitur è contra in Chriſtiano cum Iudea, vel alia infideli coeunte, quia grauius eſt peccatum, num. 2.

Coitus Iudei, vel alterius infidelis cũ Iudea, vel altera infideli punitur pœna ſtatuti de tali delicto loquentis, caſu 4. nu. 3.

Coitus Iudei, vel alterius Infidelis cum Chriſtiana meretrice, non punitur ſecundum aliquos, caſu 4. num. 6. contrarium probatur num. 7. & 8. vbi quod punitur arbitrariè citra mortem, & membri mutilationem, & vt plurimum pœna pecuniaria, & quandoque etiam corporaliter circunſtantijs id ſuadentibus.

Coitus cum fœmina extra vas deſtinatum potius dicitur delictum ferinum, monſtruoſum, & innominatum, quam ſodomiticum, caſu 16. num. 16. & turpius ſodomitico, numero 18.

Coitus cum puero, qui non habet nec velle, nec nolle, dicitur violentus, Caſu 16. num. 40. & Caſu 20. num. 9.

Coitus illicitus inter maſculos non impedit matrimonium contrahi inter ſororem paſſi, & agentem, caſu 44. per totum.

Coitus hinc inde voluntarius raro ſequitur poſt violẽtos actus ad domum, caſu 95. n. 18. tamen ſi ſequatur non eſt locus pœnæ violenti coitus n. 19. debet tamen hoc caſu clare cõſtare de conſenſu mulieris cognitæ, et aliter quam per illius aſſertionem, niſi alia concurrant inditia, ibidem.

Coitus cum Meretrice nupta non punitur de iure ciuili reſpectu viri, caſu 123. num. 1. & idem reſpectu mulieris, nu. 3. & 5. licet aliqui contrarium dicant, num 2.

Coitus cum Meretrice ſimplici, & non violentus non punitur iure ciuili, caſu 125. num. 6.

Coitus cum muliere ab alijs cognita, quæ tamen nomen honeſtæ mulieris non perdiderit, extraordinariè punitur de iure ciuili caſu 125. num 7.

Coitus cum Meretrice etiam nupta non punitur de iure ciuili, caſu 179. num. 1.

Coitus cum Meretrice violentus, prout, & raptus punitur extraordinariè, caſu 179. num. 6. maximè ſi virum habet num. 9. dummodo publicè non faciat quæſtum, vel non habeat virum lenonem, ibidem.

Coitus cum aſcendẽtibus & deſcendẽtibus ex linea recta dicitur inceſtuoſus, & nefarius, & contra naturam humanæ ſocietatis, caſu 200. num. 5.

Coitus non minus prohibetur propter affinitatem ex legitimo matrimonio contractam, quam ob propriam conſanguinitatem, caſu 200 num. 9.

Coitus inter tranſuerſales, inter quos matrimonium contrahi non poteſt, inceſtus dicitur, caſu 200. num. 30.

Coitus inter cognatos ſpirituali tantum cognatione dicitur eſſe inceſtus, & qua pœna puniatur, & ad quem Iudicem cognitio, & punitio ſpectet, & Eccleſiaſticum ſcilicet, vel ſecularem, caſu 200. num. 68. & plur. ſeq. vbi etiam quid ſi cum tali inceſtu adſit etiam crimen adulterij, vel ſtupri.

Coitus ex præſumptionibus, & coniecturis probatur, caſu 200. num 118. & hoc quando ſunt vrgentes, & a lege approbatæ, num. 119.

Collatera.

Digitized by Google

Collateralis ſeu miles prætoris faciens de eius mandato aliquem decapitari iniuſtè, excuſatur, caſu 132 ſub num. 7.

Colonus res Domini in prædio conſiſtentes celans animo ſibi appropriandi, furtum facit, caſu 136. n. 17.

Comburens aceruum frumenti non poſiti iuxta domos pœna triremium damnari poteſt, iuxta domos vero pœna mortis, caſu 22. num. 1. 2. & vide caſu 46. num. 2. & verbo deuaſtatores fructuum.

Comburent domos, aut tuguria, aut fenile, vel capannam, aut paliare, aut porticum iuxta domum poſitum, quomodo puniatur, caſu 22. n. 7. 8. & aliquid, caſu 46. n. 2. 3.

Comitatinus tractãdus vt ciuis, debet in omnibus vt talis tractari tam quo ad fauores, quam quo ad odia, caſu 124. n. 4.

Comitem Palatinum ſe faciens, & actus tali comiti congruẽtes exercens, cum nõ ſit, de falſo punitur, caſ. 176. n. 5. imò, et pœna mortis tenetur, n. 6.

Commentarienſis non liberatur a cuſtodia carcerati per appoſitionem cuſtodis poteſtatis ex poſt facto, caſu 70. n. 28.

Commodatarius cenſetur liberatus a cuſtodia rei commodatę per appoſitionem cuſtodis commodantis a principio factam caſu 70. num. 21.

Commodatarius non cenſetur liberatus a cuſtodia per appoſitionem cuſtodis ex poſt facto, ſi res penes eum remanſit, caſu 70. n. 22. ſecus ſi penes eum non remanſit, nu. 23. & quare, n. 24.

Commodatarius vtens re commodata ad alium vſum, quam cuius gratia commodata fuit, furtum committit, caſ. 136. n. 4. niſi probabiliter credere potuerit commodantem fuiſſe conceſſurum, n. 6.

Communitas poteſt dare licentiam priuatis ædificandi ſuper muris ipſius communitatis, vel domos illis adherendi, feneſtras, & alia faciendi, caſu 100. n. 50. & 51.

Communitas poteſt muros reficere, vel firmius renouare abſque principis licentia, caſu 100. n. 51.

Commutatio pœnæ pecuniariæ in corporalem fit a Iudice criminali, licet a Iudice ciuili facta ſit condemnatio, caſu 77. num. 25.

Cõmutatio pœnæ pecuniariæ in corporalem quare nõ fiat habenti fideiuſſorem, cum ceſſio principalis non proſit fideiuſſori, caſu 77. num. 28.

Compater cognoſcens carnaliter commatrem quomodo puniatur, & an ad Eccleſiaſticum Iudicem ſolum, vel etiam ad ſecularem cognitio ſpectet, maximè vbi ad mixtum etiam ſit crimen adulterij, vel ſtupri, caſu 200. nu. 68. cum ſeq. & n. 154.

Compromitti poteſt de pœnis maleficiorum præteritis, non de futuris, caſu 115. n. 8.

conatus in virginem immaturam ad illam deflorandam graui pœna punitur, & quandoque triremium ſine fractura, et quandoque mortis vbi frangantur pudenda, caſu 20. n. 6.

conatus ad maleficium committendum cum aliquo actu non perfecto flagitio quomodo puniatur, etiam in delictis atrociſſimis, caſu 27. in principio, & fine, & fere per totum.

conatus ſolus exonerandi contra aliquem archibuſium, licet non exoneret, nec vlla ſequatur offenſio lege municipali punitur in plerìſque locis pœna furcarum, & confiſcationis bonorum, caſu 152. n. 1.

conceſſo vno, & omne illud conceſſum intelligitur, per quod peruenitur ad illud, caſu 45. ſub n. 1.

conceſſo vno, cõceſſum etiam intelligitur omne id, ſine quo illud expediri non poteſt, caſu 62. n. 2.

Concilium Tridentinum capite quarto, ſeſſione 24. de reformatione matrimonij, declaratur, caſu 200. n. 48. ad fin.

Concluſio partis in criminalibus poteſtatem Iudici de iure publico conceſſam auferre non poteſt, caſu 173. n. 7.

Petri Caballi Centuria Tertia.

Concordia pertractata cum creditoribus etiam extra iudicium oſtendit decoctionem, caſu 105. n. 31. maximè ſi pactum fuerit de ſoluendo tot ſolidos pro libra, & non integrum debitum, n. 33.

Concubinatus de iure ciuili prohibitus eſt, & proinde etiam punibilis, caſu 125. n. 8. in fine.

concubitus omnis præter vxorium eſt damnatus, caſu 200. n. 83. quod quomodo procedat, n. 85.

Condemnandus ad triremes ſi inhabilis, & inutilis ſit, et pœnæ pecuniariæ incapax, relegatur in certo loco, cum hoc, quod vbi extra illum locũ reperiatur, capite puniatur ad mortem, caſu 164. n. 1.

condemnari quis poteſt in pœnam confiſcationis bonorum, & vlterius in particularem pœnam pecuniariam, caſu 158. n. 25. & 26.

condemnari quis poteſt a Iudice in pœnam pecuniariam, cum hoc, quod ſi intra certum tempus illam non ſoluerit, puniatur aliqua pœna corporali, vel membri mutilatione, aut etiam decapitatione, caſu 164. n. 4. quod de conſuetudine in multis locis obſeruatur, n. 5.

condemnari in criminalibus quis poteſt ad aliud, quam de quo actum eſt, caſu 173. n. 3.

condemnari nemo poteſt, niſi ſit ſponte confeſſus, vel per teſtes, aut per inditia indubitata conuictus, caſu 200. n. 110.

condemnatio ad beneplacitũ, ſeu arbitrium Iudicis, vel Principis, nõ extinguitur finito officio Iudicis, aut mortuo Principe, vel Iudice, caſu 143. n. 7.

condemnatio ad beneplacitum quando fit a Iudice, vel Principe ſub nomine officij, et dignitatis, et non intuitu propriæ perſonæ priuatæ beneplacitum tranſit in ſucceſſorem, caſu 143. n. 8.

condemnatio ad beneplacitum Iudicis, vel Principis dicitur perpetua, et non temporalis, caſu 143. n. 12.

condemnatio ex contumacia facta contra delinquentem in loco delicti non exequitur in loco originis, vel domicilij ſine literis eius, qui ſententiam tulit quando Territoria ſunt ſeparata, et diſtincta, caſu 161. n. 1. etiam ſi Territoria ſint ſub eodem Principe, dummodo ſint ſub diuerſis præſidibus, n. 2. quod non ſeruatur in ſtatu Eccleſiaſtico, n. 3.

condemnatio facta in vno Territorio, non facit fidem in alio diuerſo, nec probat contra condemnatum, quod commiſerit delictum, caſu 161. n. 4.

condemnatio virtute clauſularum in accuſationibus, vel inquiſitionibus, apponi ſolitarum ſecundum probata in proceſſu, et non ſecundum deducta tantum in petitione ſequi poteſt, caſu 173. n. 12.

condemnatione ſoluta per delinquentem in loco delicti nõ poteſt amplius moleſtari a Iudice originis, vel domicilij, niſi pęna fuiſſet minor, quam imponi debuiſſet, quia tunc vſque ad ſuplementum debitæ punitionis moleſtari poſſet, caſu 161. num. 24.

condemnationes factæ tempore vnius Iudicis pro delicto cõmiſſo tempore alterius pertinent ad primum, quando pœna eſt certa, ſi verò eſt arbitraria pertinent ad ſecundum, caſu 147. num. 18.

condemnatis ad Triremes comminari poteſt pęna vltimi ſupplicij quando reperirentur Triremibus ſoluti, caſu 164. n. 2.

condemnatus ad confinia, vel ad Triremes, aut ad carceres, et debito tempore non ſe præſentans habetur ac ſi ſe præſentaſſet, et poſtea receſſiſſet, et aufugiſſet, et vti talis punitur, caſu 8. num. 65. 66.

condemnatus, et admiſſus ad nouas defenſiones, vel comparẽs in termino reſeruato per ſententiam, vide in verbo admiſſus ad nouas defenſiones.

condemnatus occaſione delicti ad intereſſe partis nõ admitti-

Digitized by Google

tur ad ceſſionem bonorum, ſed debet in corpore luere, caſu 77. num.6.

Condemnatus in pecunia non habens in ære luit in corpore, caſu 77. num. 1. et ſine dubio concurrente conſenſu creditoris num. 2. quando pœna ſaltem in parte applicatur parti, num. 4. ſed & creditore inuito poteſt iudex commutationem facere. vel quod creditor fideiubeat de debito, donec perueniat ad meliorem fortunam, num. 3.

Condemnatus non habens in ære non cogitur luere in corpore, quando ſoluit maiorem partem condemnationis. ſed de reliquo expectandus eſt, donec deuenerit ad pinguiorem fortunam, caſu 77. num. 5.

Condemnatus habens in ære non eſt audiendus, ſi velit in corpore luere, caſu 77. num 13.

Condemnatus. qui ſubiit pœnam corporalem pro pecuniaria, penitus liberatur nec deueniens ad meliorem fortunam tenetur, caſu 77. num. 9.

Condemnatus. & poſt ſententiam in iudicatum tranſactam reſtitutus in integrum aduerſus ſententiam, vel admiſſus ad nouas defenſiones, an teneatur probare ſuam innocentiam, caſu 110. num. 16. & ſeq.

Condemnatus, & poſt ſententiam in iudicatum tranſactam admiſſus ad nouas defenſiones debet innocẽtiam ſuam probare, caſu 110. num. 22. cum ſeq.

Condemnatus in pœnam exilii ad tempus non expreſſa quantitate temporis intelligitur condemnatur per decennium, caſu 142. num. 1.

Condemnatus ſimpliciter in exilium nulla facta mentione tẽporis, intelligitur condemnatus in perpetuum, caſu 143. numero 2.

Condemnatus ad tempus, vel ſimpliciter in pœnã nauigationis. carceris. ſuſpenſionis, & ſimilibus pœnis, quomodo intelligatur condemnatus, caſu 142. num 6.

Condemnatus de furto infamis eſt, caſu 172. num. 10.

Condemnatus de crimine famoſo beneficia, & honores perdit, etiam quod de hoc non fuerit actum in condemnatione. & quare, caſu 172. num. 16.

Condemnatus ex crimine famoſo tàm ad tempus, quam in perpetuum ad carceres, vel ad triremes, infamis eſt, caſu 172. num. 18.

Condemnatus [illegible] alteratam illico ſubiens, nec interim eſt infamis, caſu 172. num 33.

Conditio [illegible], quando conſtat ſtatim eſſe defectnram, caſu 6[illegible] num 3.

Conditio perſonarum in pœnis imponendis conſideratur ſecundum tempus condemnationis. caſu 147. num.4.

Conditionis priſtinæ reliquias quoad quid retinere nõ inuenit, caſu 124. num 6 et antea caſu 111. nu.2.4. et vide verbo dignitatis priſtinæ.

Conductor equi non cenſetur liberatus à cuſtodia, eo quod dominus miſerit famulum cum equo, caſu 70. num.29.

Confeſſio emanata poſt terminum à ſtatuto ad accuſandum præfixum non valet nec nocet confitenti, caſu 5. num 5.

Confeſſio de delicto contra ſe, & alios facta ſine tormentis præiudicat confitenti abſque alia ratificatione, caſu 33. nu. 4. ſocio autem non nocet niſi nominans illam confirmet in tormentis, num.5.

Confeſſio in tormentis facta contra ſe, & alios non nocet cõfitenti niſi extra tormenta ratificetur, caſu 33. num. 10. nec tunc ſic ratificata facit inditiũ contra nominatos, niſi denuò in tormentis confirmetur, num.11.

Confeſſio gemina magis afficit, & multum operatur, caſu 33. numero 14.

Confeſſio prodigi declarati, an ſufficiat in delictis ad condẽnãdũ abſq; interdictione, et datione curatoris, caſu 48. nu.6.

Confeſſio facta in alio loco, vel tempore, quam in inquiſitione contineatur, non eſt per iudicẽ admittenda, caſu 56. n. 48.

Confeſſio. vel negatio principalis non prodeſt nec nocet auxiliatori, vel alii, qui eadem pœna, qua principalis tenetur, caſu 56. num.99. cum ſeq.

Confeſſio, vel negatio, vel pax principalis non proſunt, nec nocent ſe intromittentibus in rixa, qui eadem, vel maiori pœna, quam principalis veniunt condemnati, caſu 56. num. 103. et idem de aliis qualitatibus extra delictum, et extra propoſitum delinquentium, num.104.

Confeſſio, vt proſit pro diminutione pœnæ ex ſtatuto conceſſa, debet eſſe expreſſa, et concludens caſu 56. nu. 155. et ideò imputatus de percuſſione confitens admonitionẽ, et dicens neſcire, an percuſſerit, non gaudet dicto beneficio confeſſionis, ibidem.

Confeſſio non dicitur probatio, ſed probationis releuatio, caſu 68. n.8. ſed quod imò ſit probatio, et omnibus melior, n. 9.

Confeſſio Rei extraiudicialis de delicto, vti inditium remotũ probanda eſt per duos teſtes, caſu 81. num. 1. et tunc facit indicium ad torturam, num.2.

Confeſſio extraiudicialis de delicto poteſt ſecũdum aliquos reuocari nõ docto de errore, et remanet meſitax, caſu 81. n.3. contrarium tamen eſt verum, et in praxi receptum, num.4.

Confeſſio delicti in tortura, quam præceſſit extraiudicialis cõfeſſio, non eget ratificatione ſecundũ multos, caſu 81. n.5. contrarium autem eſt tenendum, quòd et in praxi pluries fuit ſeruatum, num.6.

Cõfeſſio emanata in tortura rigore confeſſionis alterius factæ coram Iudice incompetenti, eſt ratificanda, caſu 81. nu.7.

Confeſſio coram Iudice incompetenti dicitur extraiuditialis, caſu 81. num.8.

Cõfeſſio extraiudicialis dicitur in ſe delictum iactantiæ, et vti tale poteſt extra ordinem puniri, caſu 81. num. 9. et procedit licet per torturam, vel aliter appareat principale delictum non commiſſum, num. 10. quod tamen torturam ob dictam confeſſionem paſſus non ſoleat in practica aliter de iactatione condẽnari, dicitur nu. 13. et dicta Boerij in hac materia ab aliquibus repræhenſa declarantur, et aliqualiter ſaluantur ibidem, et antea num.11.

Confeſſio ficta delinquentis reſultans ex contumacia præiudicat ſolum in eo loco, vbi contumacia contracta eſt, caſu 161. num.5.

Confeſſio de veneno dato alicui, et morte ex ſecuta, vt cõfitenti noceat, quid apparere debeat, caſu 180. num. 3.

Confeſſio de veneno dato, et morte exinde ſecuta non nocet peritis dicentibus venenum ſumptum ſufficiens non fuiſſe ad mortem inferendam, caſu 180. nu. 4.

Confeſſio iuris non nocet, neque prodeſt confitenti, nec probat aliquid eſſe. vel non eſſe tale, nec alterat iuris diſpoſitionẽ, caſu 18[illegible]. ſub num.5.

Confeſſio criminis ſpõtè facta, vti erronea reuocari poteſt, caſu 186. num. 1.

Confeſſio erronea geminata, et iurata poteſt reuocari, caſu 186. num. 2.

Confeſſio erronea etiam poſt terminum ad deliberandum facta, reuocatur, caſu 186. num.3.

Confeſſio delicti ſponte facta præcedentibus tamen indicijs ad torturam, an prætextu erroris poſſit reuocari, vel ne, caſu 186. num.3.

Confeſſio criminis facta in tortura, et poſtea legitimè ratificata ex errore reuocari poteſt, caſu 186. nu.4. etiam quod eſſet geminata, et pluries ratificata, et iurata, num.5.

Confeſſio delicti facta in tortura, et legitimè ratificata non reuocatur prætextu erroris, vbi vrgentia præcedebãt inditia, caſ. 186. n.6. ſed cõtrariũ errore probato verius dicitur,

et in

Digitized by Google

& in practica ſeruatur nu.7. nec tunc deuenitur ad torturam, ſi error non probetur ſed ſit condemnatio, ibidem.

Confeſſio principalis poteſt per procuratorem ſpecialem reuocari, caſu 186.n.8.

Confeſſionem rei aſſumẽs pro ſe, eandem, & contra ſe aſſumere debet, caſu 56.num.31.

Confeſſionem vti erroneam reuocans, errorem allegare, & probare debet, caſu 186 num.9.

Confeſſionis, vel pacis beneficium non admittitur effectis militibus poſt delictum in pœnis certis ſecus in arbitrarijs, caſu 147.num.19.

Confeſſus primum, & poſtea negans non ſolum amittit beneficium confeſſionis ſed incurrit pœnam negationis, nec redire poteſt ad primam confeſſionem, caſu 56.num 21. & quare n.24. & idem ſi non verbis, ſed de facto priorem confeſſionem reuocaret, num.28.

Confeſſus benignè eſt tractandus, caſu 56.n.22.

Confeſſus, vel conuictus a pari procedunt de iure communi, caſu 68.num.11.

Confeſſus extraiudicialiter tenetur offenſo ex dicta confeſſione ſeu diffamato actione iniuriarum, caſu 81. num.12.

Confeſſus, & conuictus fictè, appellat, ſecus autem verè, caſu 110. ſub num 2.

Confeſſus crimen verificatum non punitur, ſi conſtat ab alio fuiße commiſſum, caſu 151.num.2. niſi id faciat falſo, vt gratiam, & vtilitatem aliquam conſequatur, nu.3.

Confeſſus crimen ob pecuniam acceptam damnatur ex ſua confeſſione, & ſtatur ſententiæ contra eum latæ, etiã quod non fecerit illud delictum, caſu 151.num.5.

Confeſſus crimen, & poſtea ſimpliciter negans probata innocentia abſoluitur, caſu 185.n.11.

Confitens factum, & ius negans, puta feciße ad ſui defenſionẽ gaudet beneficio confeſſionis, caſu 56.n.29. & ſeq. contrarium tamen tenent aliqui, nu.30. quorum opinio in puncto iuris eſt fortè verior, num.34.

Confitens factum, & negans qualitatem alterantem delicti ſubſtantiam, tenetur pœna negantis, caſu 56.n.34.

Confitens factum, & negans qualitatem delicti ſubſtantiam alterantem, tenetur pœna negantis ſolum pro rata negatæ qualitatis, ſi ipſius pœna ſit ſeparabilis a pœna delicti, caſ. 56.n.35. non tamen gaudet beneficio confeſſionis pro rata ſimplicis delicti, quod fuit confeſſus, n.36.

Confitens vnum factum, & alia negans, quæ veniunt ad illud qualificandum, non gaudet beneficio confeſſionis, caſu 56. num 37.

Confitens factum, ſed alio loco, & tempore, quam contento in inquiſitione, tenetur pœna negantis, caſu 56.nu.47.

Confitens delictum, & negans qualitatem, per cuius negationem non grauatur actor onere probandi, gaudet beneficio confeſſionis ſecundũ quod magis practicatur, caſ 56.n.49.

Confitens factum, & ſcienter negans qualitatem, ſine qua factum non eſt punibile ex intentata cauſa, et quam tenetur aduerſarius probare, habetur pro negante, caſu 56.n.50.

Confitens delictum, et negans qualitatem probabiliter ab eo ignoratam non habetur pro negante, caſu 57.nu.52. cũ ſeq.

Confitens percuſſionem, ſed negans æſtimationem damni non habetur pro negante, caſu 56.n.54.

Confitens relictum pium, et aliqua ratione negans ſe teneri, nõ habetur pro negante, caſu 56 n.55.

Confitens vulnus, et negans remanſuram cicatricem non habetur pro negante, caſu 56.

Confitens vulnus, et negans mortem non habetur pro negante, caſu 57.n.57.

Confitens factum, et negans qualitatem perſonæ offenſæ non habetur pro negante, caſu 56.num 58.

Confitens delictum, et negans qualitatem non probabiliter ignoratam habetur pro negante, caſu 56.n.59.

Confitens factum, et negans qualitatem probabiliter ignoratam non gaudet beneficio confeſſionis ſecundum aliquos, caſu 56.nu.62. contrarium tamen magis placet, et practicatur, num.63.

Confitens vulnus, ſed non fracturam oſſis, vel nõ caſſale, gaudet beneficio confeſſionis, caſu 56 n.63.

Confitens vulnus, et negans mortem, non gaudet beneficio confeſſionis, caſu 57.n.64.

Confitens factum, et negans qualitatem, qua ceſſante pœna minuitur, habetur pro negante, caſu 56.n.65. quod tamẽ non procedit, ſi talem qualitatem probabiliter ignorare poterat nu.66. intellige etiam haberi pro negante non quo ad totum, ſed pro rata qualitatis negatæ, nu.67. cum ſeq. & hoc ſi qualitas illa ſit a facto diuiſibilis, nec reſpiciat totum delictum, n.68.

Confitens delictum, et negans qualitatem minuentem pœnam habetur pro negante reſpectu qualitatis tantum, quando pœna qualitatis non imponitur per ſe, ſed reſpectiuè ad pœnam delicti, caſu 56.n.70. ſecus ſi pœna principaliter per ſe imponatur ſuper delicto qualificato, quia habetur in totũ pro negante num. 71. ratio diuerſitatis dictorum caſuum aſſignatur, n.72.

Confitens factum, et negans qualitatem minuentem pœnam, ſi pœna qualitatis non ſit diuiſibilis à pœna delicti, habetur in totum pro negante, caſu 56.n.73.

Confitens factum, et negans qualitatem nunquam habetur pro negante, niſi qualitas plene probetur per aduerſarium, caſu 56.n.76 et ſeq.

Confitens factum, et negans qualitatem minuentem pœnam, non gaudet beneficio confeſſionis, caſu 56.num.75.

Confitens non gaudet beneficio confeſſionis, vbi pœna eſt indiuidua, vt amputationis manus, caſu 56 nu.116. nec etiam ratione alicuius commutationis ipſius pœnæ, ibid. et n.118.

Confitens narrata prout narrantur, habetur pro confeſſo, et gaudet beneficio confeſſionis, caſu 56.n.152. et dicitur fateri factum, et qualitatem, ibidem.

Confitens ſimpliciter dicitur fateri factum, non qualitates, caſu 56.n.153. vbi habes exemplum.

Confitens præparatoria delicti, et omnem eius conatum non dicitur fateri delictum, de quo inquiritur, ſed aliud, caſu 56.n.155.

Confitens narrata prout narrantur, eſſe vera, et petita, prout petuntur, fieri debere, habet beneficium confeſſionis, quia dicitur confiteri non ſolum factum, ſed etiam omnes eius qualitates, et circumſtantias, caſu 116. num.152.

Confitens generaliter contenta in imputatione eſſe vera, dicitur fateri factum, et qualitates, et contenta in imputatione ſpecialiter, et etiam acceſſorie per modum qualitatis, caſu 56. ſub nu.152.

Confitens veneناſſe aliquem, illumque ex veneno mortuum, alio non apparente, non condemnatur de occiſo, caſu 180. nu.1. licet aliqui dubitent num. 2. punitur tamen extraordinariè, ibidem in fine, et ſub num.3.

Confitens ſe publicum, et famoſum latronem non condemnantur, vt talis, niſi hoc aliter in proceſſu conſtet, caſu 180. num.5.

Confinati, durante tempore confinij non poſſunt ad honores eligi, caſu 121. num.4. et 12. et an interim reuocati ad patriam, vel finito tempore confinij recuperent eorum locum nu.5. et ſeq et an ſi recuperent, habeantur tanquam de nouo electi, num.7. et 8.

Confinatus ſi reuertatur, debet capi, et in carcerẽ trudi, quouſque tempora confinij compleantur, caſu 152.num.5.

Confinium ſecundum impoſitum in ſpecie incipit currere etiã durante primo, ſecus ſi impoſitum fuerit in genere, caſu 56 num. 126.

Confirmatio in tormentis facta de prima confeſſione ſine tormentis contra ſe, & alios non eget alia ratificatione, caſu 33. num. 7. quæ ratificatio confirmationis prædictæ haberi poſſet per confrontationem inter ipſos reos, ſi opus eſſet, faciendam, num. 8.

Confirmatio in tormẽtis facta primæ confeſſionis factæ in tormentis, & poſtea ratificatæ extra tormenta, non indiget alia ratificatione, vel perſeuerantia, caſu 33. num. 12. licet Index non male faceret exigere talis confirmationis ratificationem, num. 13.

Confiſcatio bonorum olim impoſita in conſequẽtiam alterius pœnæ eſt hodie ſublata caſu 59 nu. 10 & latius caſu 137. n. 21. ſecus in caſibus in quibus expreſſè imponebatur, ibid.

Confiſcatio bonorum hodie non habet locum, niſi in crimine læſæ Maieſtatis Diuinæ, & humanæ, caſu 137 n. 18. & 22.

Cõfiſcatio bonorum in pœnam delictorum imponi poteſt à ſtatuto, & à conſuetudine, caſu 137. nu. 20. & ibidem, quod authentica bona damnatorum, non habet locum quando extant ſtatuta, vel conſuetudines.

Confiſcatio bonorum nõ extenditur ad bona poſita in alio territorio, quam Iudicis confiſcantis, caſu 138. num. 1. etiam ſi vtrumque territorium ſubſit eidem Domino, dummodo iuriſdictiones ſint diſtinctæ, & ſeparatæ, nu. 2. & etiam ſi in dicto alio territorio adeſſet ſimile ſtatutum, ſeu ius ſpeciale imponens pro eodem delicto publicationem bonorum, numero 3.

Confiſcatio bonorum facta in vno territorio trahitur ad bona in alio territorio poſita, quando vtriuſque territorij vnus eſt dominus, & idem fiſcus, & viget eadem conſtitutio in vtroque territorio, caſu 138. n. 4. et ibid. quod executio cõfiſcationis fit per fiſcum loci, in quo ſunt bona.

Confiſcatio bonorum facta vigore iuris communis trahitur ad bona ſita in alio territorio, quã confiſcantis, caſu 138. nu. 5. & eo caſu quilibet fiſcus occupat bona ſua ſui territorij. nu. 6. vbi afferuntur exempla.

Confiſcatio bonorum facta in territorio delicti non trahitur ad aliud territorium, niſi reus condemnatus fit illi ſuppoſitus ratione originis, vel domicilij, caſu 138. num. 8.

Confiſcatio bonorum in crimine furti, etiam quod pœna ſit furcarum, locum non habet, caſu 197. num 10.

Confiſcationis bonorum ſententia cum ſimpliciter confiſcantur bona delinquentis, ita ut non cenſeantur publicata bona alterius territorij, ſi delinquens ſit quoquomodo ſubiectus dicto alteri territorio, poteſt ibi fieri nouus proceſſus & noua condemnatio, & eius vigore bona ibidem ſita confiſcari, caſu 138. num. 7.

Confiſcatis bonis Vaſſalli pro homicidio non confiſcatur feudum ad ipſum ſpectans, ſed ad vocatos in inueſtitura defertur, caſu 182. num 18.

Confrontatio reorum inter ipſos fieri poteſt, & habet effectũ ratificationis confeſſionis antea factæ, caſu 33. nu. 8. 9. 12.

Coniugia inter perſonas diſparis cultus ſunt valde odioſa, caſu 112 nu. 7.

Coniuncti ob bonum publicum grauantur pro bannitis coniunctis. caſu 149. num. 8. & 24.

Coniuncti poſſunt obligari pro delictis coniunctorum bannitorum, caſu 149. num. 24.

Conſanguinei bannitorum, & facinoroſorum perturbantium quietem publicam cogi poſſunt præſtare pro eius cautionem de non offendendo perſonas, & bona territorij infeſtati, caſu 149 num. 1. & 8.

Conſanguinitatis ignorantia non præſumitur, caſu 24. nu. 2.

Conſenſus domini in alium vſum ſuæ rei, quam iam conceſſum facilius præſumitur, cum initio eam, quis habuit de voluntate ipſius domini, quam ſi primum eo inſcio acceperit, caſu 136 num. 12.

Conſequenti conceſſo, & antecedens neceſſarium conceſſum dicitur, caſu 45. ſub num. 1.

Conſtitutio Pij Quinti Pontificis Maximi contra ſodomitas comprehendit ſolum exercentem copulam ſodomiticam, non autem aliter luxuriantem contra naturam, caſu 16. numero 11.

Conſtitutio Principatus Cataloniæ, ne cauſæ extrahantur ab eo, non impedit quin Rex Hyſpaniarum extra Principatum poſſit facere gratias de delictis in principatu commiſſis caſu 120. num. 9. & intelligitur de cauſis concernentibus contentioſam iuriſdictionem, caſu 120. num. 10.

Conſuetudinem allegans eam probare tenetur, caſu 101. numero 52.

Conſuetudo non inducitur ex vnico actu, ſed tantum exemplum ſuaſiuum, caſu 16. num. 38.

Conſuetudo ædificandi ſuper muris ciuitatum, vel illis domus adhærendi, & appodiandi feneſtras, & alia faciendi, valet, & obſeruanda eſt, caſu 100. num. 46 & ſeq.

Conſuetudo in pœnis imponendis attenditur etiam formam ſtatutorum tranſgrediendo, caſu 172. num. 8.

Conſuetudo non extẽditur vltra ſuum caſum, & proprios fines, & vſus terminos non excedit, caſu 58. ſub nu. 19.

Contemptor legis punitur arbitrio iudicis, ſi lex ipſa pœnam non ſtatuit, caſu 1. num. 16. caſu 9. n. 12. caſu 30 n. 2. et 3.

Contemptor mandati ſuperioris, in quo certa pœna non eſt appoſita, punitur arbitrariè etiam ad mortem iuxta negotij qualitatem, caſu 30. nu. 3. & ſi contemptus ſit in re non magnæ conſuetudinis leuiter caſtigatur, nu. 4. & quandoque etiam ſolummodo corripitur, & reprehenditur, num. 5.

Contemptor mandati ſuperioris quandoque pœna capitis punitur, ſi in executione grande periculum vertebatur, alias verò pœna arbitraria tenetur, caſu 30. num. 7.

Contemnere, & non parere diuerſa ſunt, et non idem, caſu 30. num. 8.

Contemptor Præptoris punitur arbitrio Iudicis, caſu 43. poſt principium.

Contractu principali annullato, fideiuſſio, vt ab eo dependens annullatur, caſu 59. num. 18.

Contractus in Aetruria nuncupati Scrocchi, Barocoli, et Ritrangoli, illiciti ſunt, quales ij ſint, et quomodo in alijs Prouincijs nominentur, et puniantur, caſu 188. nu 7. et 8.

Cõtrariorum idem eſt iudicium, et idem operatur oppoſitum, in oppoſito, quod operatur propoſitum in propoſito, caſu 56. ſub num. 113.

Contrariorum eadem eſt diſciplina, caſu 147. ſub nu. 28.

Contraueniens conuentioni pœnali duo capita habenti ad duplicem, tenetur pœnam, caſu 189. num. 1.

Contumacia ſatis eſt, quod appareat ex actis abſq; alia Iudicis declaratione, caſu 110 nu. 9. et ibidem, quod cõtumax ſimpliciter condemnatus, intelligitur declaratus pro cõfeſſo.

Contumacia hodie de conſuetudine non accuſatur.

Contumacia vti delictum non debet cuiquam patrocinari, caſu 152. num 15.

Contumaciæ declaratoria hodie non fit de conſuetudine, niſi in diffinitiua ſententia, caſu 110. num. 10. etiam ſi contumacia non fuerit per aliquem accuſata, num. 12.

Contumaces ex decreto extante Florentiæ, qui non comparēt in termino banni, tenentur probare eorum innocentiam, prout etiam de iure commun, caſu 110. num. 15.

Contumax torquetur, vel mitius punitur, vbi fuit admiſſus ad nouas defenſiones, vel comparuit in termino reſeruato, &

praeter

Digitized by Google

præter contumaciam nihil extat cõtra eum, caſu 56, n. 91.
Contum x ex forma ſtatuti habitus pro confeſſo, et condẽnatus poteſt appellare in caſibus, in quibus alias datur appellatio, caſu 110. numero 1. & idem ſi habeatur non ſolum pro confeſſo, ſed etiam pro conuicto, num. 2.
Contumax ex ſtatuto habitus pro confeſſo, & condemnatus appellans non tenetur eius innocentiam probare, ſed, fiſcus vel accuſator debet probare delictum, quia in cauſa appellationis non durat ficta confeſſio, caſu 110. nu. 3. ſed contrarium verius eſt, num 4.
Contumax ex ſtatuto habitus pro confeſſo, & condemnatus nõ auditur poſtea, ſed contra eum exequitur ſententia, caſu 110. num. 5.
Contumax in reſpondendo accuſationi, vel inquiſitioni, abſq; expreſſione pe e bannitur, cum termino ad comparendum, & ſe defenden um, caſu 181. num. 4.
Contumax comparens poſt terminum Banni ante ſententiam ex ſola Contum cia torquetur, caſu 181. num. 6.
Contumax amittit priuilegium opponendi de dependentia litis alibi motæ, & de incompetentia Iudicis, caſu 162. n. 6.
Conturbare quid ſignificet, caſu 105. num 4.
Conuentioni penali plura capita habenti contraueniens plures incurrit penas, caſu 189. num. 1.
Conuerſi, Beccbetti, Fratres Gaudentes, vel tertij ordinis poſt commiſſum delictum Religionem ingreſſi abſque profeſſione, vel ordinum ſuſceptione non liberantur à Iuriſdictione Iudicis ſecularis, caſu 108. num. 8. debent tamen exautorari, & priuari Inſignijs illius ordinis, num. 19.
Conuictus propriè quis dicatur, caſu 68. num. 1.
Conuictus, & confeſſus ponuntur tanquam diuerſæ ſpecies, caſu 68 num. 2.
Conuictus grauius, confeſſus leuius tractari ſolet, caſu 68. numero 4.
Cornelij Benincaſij Appologia declaratur, caſu 149. nu. 25.
Corpus defuncti in itinere per vicos tranſuehi nan poteſt ſine permiſſu eorum, quibus permittendi ius eſt, contra faciens tamen pœnam non meretur, caſu 1. num. 5.
Corpus delicti in veneno non probatur ex ſimplici Medicorum relatio, quod quis mortuus ſit ex veneno, niſi addatur ex veneno dato, et non ingenito, caſu 180. num. 8.
Correctio legis non inducitur, niſi verbis claris, & ſpecificis, caſu 52. num. 3. contrarium, quod imò etiam tacitè, & ex præſumptionibus id fiat ſubijcitur, num. 5.
Corrumpens teſtes tenetur erga partem, quam grauauit medio teſtium de omni damno contingente propter eorum teſtimonia, caſu 165. num. 28.
Corruptelæ crimen inter magnas, & capitales cauſas reputatur, et in multis delicto læſæ maieſtatis aſſimilatur, caſu 166. num. 6.
Corruptionis attentatio punitur ſicut ipſa corruptio, caſ. 144. num. 4. et 6.
Creditor debet ſuum creditum conſequi ſine dilatione, caſu 105. n. 35. et in pecunia numerata, in qua eſt creditor, n. 36.
Creditor habens à debitore fideiuſſorem, non cogitur ſuam obligationem mutare, et nouum fideiuſſorem etiam æquè idoneum ſuſcipere, caſu 131. num. 2. niſi ex cauſa, nu. 6. vbi datur exemplum notabile in caſu decoctionis.
Creditor vtens pignore tenetur furti, caſu 136. num. 15.
Creditor in penis fiſcalibus fiſco præfertur, quando agitur de pena pecuniaria, non aũt de pena corporali, caſu 146. n 6.
Creditores carcerati condemnati in aliquam penam exilij, aut ſimilem, ſiue ius habeant pecuniarium ex eadem ſententia, ſiue aliter, prohibere non poſſunt, quin fiſcus debitorem illũ mittat ad ſeruandum exilium, caſu 148. nu. 11. reprobaturque Peguer aliter ſentiens, num. 12.
Crimen ſubiacens varijs pluvium legum pœnis, vna tantum punitur ad Iudicis electionem, quia licet delinquens omnibus teneatur, et vna lex aliam nõ tollat, quo ad originem, tamen bene tollit, qua ad executionem, caſu 2. nu. 2. 7. 8.
Crimen poligamiæ ideſt pluralitatis vxorum, et maritarum mixti fori eſt, in quà tàm laicus, quam Eccleſiaſticus Iudex cognoſcere poteſt, caſu 98. num. 30.
Crimen l. Iuliæ peculatus, et crimen leg. Iuliæ de reſiduis ſunt valde ſimilia, et pro eodem, quandoque accipiuntur, caſu 99. nu 2. differunt tamen nu. . 40. 47.
Crimen de reſiduis puniri poteſt ciuiliter, et criminaliter, caſu 99. num. 40.
Crimen de reſiduis eſt grauius furto, et acrius puniendum, caſu 99. num. 2. vel ſaltem pœna furti. num 47.
Crimen de reſiduis debet criminaliter extraordinariè puniri, caſu 99. n. 45. et quandoque in amputatione manus, ibid.
Crimen peculatus, et crimen reſiduorum in pluribus inter ſe differunt et diuerſimodè puniuntur, ſi ce criminaliter, ſiue ciuiliter agatur, caſu 99. num. 46. vbi latè.
Crimina omnia dicuntur maleficia, caſu 51. nu. 8.
Crimina, quæ intereſt reipublicæ eſſe nota, vel nan remiſſiuè, caſu 154. num. 15.
Crimina quando dicantur eccleſiaſtica, ſecularia, et mixta, caſu 194. num 4.
Crimina inceſtus humanius tractãtur, ſi ſub calore matrimonij committantur, caſu 20 . n. 79. in fine.
Crucis ſignum pingens, vel ſculpens in loco, vbi pedibus calcari poſſit in contemptum Religionis, pœna mortis tenetur, caſu 91. num. 2.
Crucifixi imaginem ob aliquam ſuperſtitionem proijciens in aquas, non tenetur pœna mortis, licet ſecus ſi in contemptum Diuinæ Maieſtatis, caſu 91. num 7.
Cui mandantur ſequentia, videntur etiam mandari præcedentia, per quæ peruenitur ad ea, et è contra, cui committuntur præcedentia videntur etiam committi ſequentia, ſine quibus inutilis eſſet commiſſio, caſu 62. num. 3.
Culpa lata in penis corporalibus nõ æquiparatur dolo, caſu 31. num. 12. ſecus autem in pecuniarijs, vbi à lege expreſſe dolus, non requiritur, num. 20.
Culpa quò maior eſt, tanto proximior eſt cauſa damni, caſu 70 num. 46.
Culpa aliqua vbi eſt in hoſpite, et in viatore circa facta in hoſpitio attenditur maior, quæ minori præponderat, caſu 70. num. 45.
Culpa nõ afficit culpoſum, niſi ſit ordinata ad caſum, qui euenerit, ſed ad aliũ in finem, caſu 70. num 3.
Cum confeſſo benignè agendum eſt, caſu 50. nu. 32.
Curia recipienda fideiuſſores de repræſentando reo, inituer ipſorum cuſtodiæ illum committere, caſu 47. num. 2.
Curia accipiẽdo reos ſub propria cuſtodia per carcerationem, non videtur renũtiare cuſtodiæ fideiuſſoribus de repræſentanda commiſſæ, illoſque ab ea liberare, caſu 47 n. 2.
Cuſtodiam poteſt quilibet apponere in ea re, in qua habet ius aliquod, caſu 63. num. 5.
Cuſtodem apponens à principio rebus ſuis in hoſpitio dicitur in ſe periculum recipere ſecus ex poſt facto, caſu 70. n. 25.
Cuſtodis appoſitio, et clauium traditio idem operatur, caſu 70. num. 26.
Cuſtos carceris, penes quẽ remanſit carceratus, nõ liberatur à cuſtodia per appoſitionẽ cuſtodis Poteſtatis ex poſt facto, caſu 70. num. 28.

D

Damnati ad triremes, vi fractis catenis aufugientes pena mortis tenentur, caſ. 8. n. 41. nũ plur ſeq reprobata opinione

Digitized by Google

opinione Vincent. de Franch. in contrarium, num. 49. 50. dummodo tamen ſint damnati in perpetuum, num. 52. quomodo autem puniatur, quando ad tempus tantum ſunt damnati dicitur, num. 53. & quid tali, caſu in facto ſeruatum fuerit, ſubijcitur, num. 54.

Damnati ad triremes aufugientes, vbi cum fuga concurrit aliud delictum, vel qualitas aggrauans vltimo ſupplicio puniuntur, caſu 8. num. 55. quod & in attentantibus tantum effectum non ſequuto procedere dicitur nu. 56. qualiterque in facto contra tales fuerit animaduerſum ſubijcitur, num. 58. 60.

Damnati ad beſtias efficiebantur olim ſerui pœnæ, caſu 104. num. 5. ſecus hodiè, num. 6. 12. & 13.

Damnati ad ſubijciendum Beſtijs ſunt ſerui pœnæ, caſu 104. num. 12. ſed hodiè hæc pœna non eſt in vſu num. 14. & eius loco ſucceſſit decapitatio naturali, num. 15.

Damnatio ad beneplacitum Principis non reuocatur per eius mortem, caſu 8. num. 64.

Damnatio ad beſtias non eſt in vſu, caſu 104. nu. 14. & eius loco ſucceſſit pœna decapitationis naturalis, num. 16. vel ſaltem arbitraria citra mortem, num. 18.

Damnatio in arenam accipitur pro damnatione ad beſtias, licet ſonet in damnatione ad portandum, vel extrahendum arenam, caſu 140 num. 4.

Damnatio ad beſtias in vſu amplius non eſt, & qualis olim eſſet, caſu 191. num. 4.

Damnatis ad triremes delinquentibus circa fugam varia mortis genera imponuntur, caſu 8. num. 57.

Damnatus ad triremes, aut ad carceres, vel ad confinia, vel ſimilia ad beneplacitum iudicis, vel Principis æquiparatur damnato in perpetuum, caſu 8. num. 63.

Damni cauſam dans, damnum ipſum dediſſe dicitur, caſu 192. ſub num. 10.

Damnum datum ex incendio etiam leuiſſima culpa ſequuto ſemper eſt emendandum, caſu 22. num. 6.

Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi, & non alijs imputare debet, caſu 70 num. 18. ad finem.

Debilitans ſe ipſum, vel alium ad habilius mendicandum ſeueriter punitur, caſu 178. num 10.

Debitor qui promiſit eximere ſuum fideiuſſorem ab obligatione ſub pœna, ſoluendo debitum, vel offerendo fideiuſſores pro indemnitate excuſatur à pœna, caſu 131. nu. 4.

Debitoris mora non debet plus tribuere creditori, quam ſi debitor verè ſoluiſſet, caſu 60. num. 3.

Debitum ſolutum petens crimine ſtellionatus, non autem falſi tenetur, caſu 169. num. 1.

Debitum ſemel ſolutum etiam abſque petitione, iterum recipiens, in crimen ſtellionatus incidit, caſu 169. num. 4.

Debitum ſolutum iterum exigens, vel recipiens vltra pœnã ſtellionatus ad ſoluti reſtitutionẽ tenetur, etiam quod pro ſolutione facienda extaret res iudicata, caſu 169. num. 7.

Decoctor quis dicatur, caſu 105. num. 6. 7. 17.

Decoctor deſinit eſſe mercator, caſu 105. num. 11.

Decoctor dicitur qui mole debitorum oppreſſus non eſt ſoluendo, licet non fugiat, nec latitet, nec ceſſerit bonis, caſu 105. num. 12. 13. & 18. multo magis ſi fugiat, vel bonis cedat, num. 15. & 17.

Decoctor non poteſt cedere bonis, caſu 105. num. 14.

Decoctores in Italia appellantur falliti, in Gallia Bancherij rupti, & pariter Genuę, & Ancona, caſu 105. nu. 18. 19.

Decoctores dicuntur effecti non ſoluendo ſine proprio, ſiue fortunę vitio caſu 105. num. 22. licet effecti proprio vitio ſint valde deteſtabiles, num. 23.

Decoctores ex ſtatuto Florentino efficiuntur non ſolum mercatores, ſed quilibet alij, caſu 99. num. 84.

Decoctus dolo quam ſeueriter ſit puniendus, caſu 99. n. 82. & ſeq. & nu. 87. quod eius pœna hodie ſit arbitraria n. 83.

Decoquere quid ſit, & quare falliti dicantur decoctores, caſu 105. num. 5.

Decurio qui fuit, licet amplius non ſit, non poteſt torqueri, caſu 124. num. 8.

Defendens ſe ipſum, vel alium in caſibus a iure permiſſis poteſt impunè vti armis a ſtatutis, vel proclamatibus vetitis, ſine metu alicuius pœnæ, caſu per totum.

Defendere ſe dicitur offendens aggreſſorem non expectato, quod ab ipſo offendatur, caſu 88. num. 4. & 7. nec tantum aggreſſorem, ſed & illum qui ſeparat ad offendendum, licet nondum venerit ad actum aggreſſuræ num. 5. de quo tamen aliqui dubitant, quæ dubitatio ex qualitate armorum aduerſarij præparantis, ceſſare poteſt, num. 7.

Defenſio propriæ perſonæ non intelligitur ſublata, ſed reſeruata per legem ſimpliciter loquentem, caſu 88. nu. 1. quia eſt de iure naturali, & per ſtatutum tolli non poteſt, nu. 2. nec per Papam, vel Imperatorem, num. 3.

Defenſiones non dantur imputato de ſodomia ſecundum aliquos, caſu 41. num. 1. ſed contrarium verius dicitur, & in praxi receptum num. 2. niſi ſit inſignis, & notorius ſodomita, qui nullam habet defenſionem, ibidem.

Defenſiones nemini ſiue confeſſo ſiue conuicto ſunt denegandæ, caſu 41. ſub num. 2.

Defenſiones denegantur furi inſigni, & latroni, caſu 41. nu. 1. & omni alij notorio delinquenti, qui nullam prorſus habet defenſionem, num. 2.

Defenſionis modum excedens punitur ſolum de exceſſu arbitrariè, caſu 31. num. 6.

Defenſionis qualitas probanda eſt ab illam allegante, caſu 56. num. 29. & 33.

Deferens accettam, malleum, rocam, vel ſimilia inſtrumenta non principaliter ad offenſionem ordinata non punitur pœna delationis armorum, caſu 63. num. 4. & 6 ſi tamen ea deferat loco, vel tempore, incongruis tenetur pęna delationis, & maximè ſi conſtaret animo offendi aliquem portaſſe; num. 7. 8.

Deferens arma vetita de licentia ſuperioris, ſi illis abutatur, punitur pęna delationis ſecundum aliquos, caſu 63 nu. 9. quoi tamen non admittitur, niſi in impetratione licentiæ promiſiſſet de non abutendo nu. 10. grauius tamen punitur propter abuſum licentiæ, & illa priuandus eſt, num. 11.

Degradatio eſt tantæ virtutis, quod degradatus nõ poteſt amplius aſpirare ad dignitatem, qua fuit exauthoratus, caſu 200. num. 151.

Delegatio cauſarum fieri poteſt extra Prouinciam, vt in Prouincia cognoſcantur, caſu 120 num. 6.

Delegatio cauſarum vbi facienda eſt, ratio haberi debet qualitatis cauſæ, & perſonarum, & locorum, & longinquitatis regionis, caſu 120. num. 7.

Delegatus Papæ, vel Principis dicitur maior quocunque ordinario, caſu 53. num. 1.

Delegatus Papæ, vel Principis delinquens etiam in pertinentibus ad cauſam ſibi commiſſam poteſt puniri ab ordinario loci, in quo delinquit, caſu 53. per totum.

Delegatus, vide verbo Index Delegatus.

Delicta reiterabilia multo tempore continuata non plura dicuntur, ſed vnum tantum, caſu 7. num. 3.

Delicta quædam faciendo, quædam dicendo commi caſu 51. num. 3.

Delicta omnia dicuntur maleficia, caſu

Delicta eiuſdem generis, & ad eund licet ex interuallo commiſſa, caſu 99. num. 50.

Delicta plura diuerſarum ſpecierum ad eundem finem tendentia debent ſingula puniri, caſu 100.n.12. & vbi vnica tantum pœna imponenda ſit, ea augetur ex aggrauantibus circunſtantijs, num. 13.

Delicta punienda eſſe ratio naturalis dictat, caſu 115.n.11.

Delicta puniri intereſt Reipub. caſu 146. num. 3.

Delicta diuerſa, & diſtincta dicuntur, quando diuerſæ, & diſtinctæ corporis partes vnico ictu tanguntur, & tanquam plura puniuntur, caſu 155.num.10.

Delicta plura eiuſdem, vel diuerſi generis in eodem facto commiſſa, an vna pœna, vel pluribus puniantur, & quando, caſu 158. in toto.

Delicta non puniuntur principaliter propter offenſam territorio factam, ſed propter odium criminis, & ne maleficia remaneant, caſu 162.num.6.

Delicta plura plures inducunt pœnas, caſu 189.num. 1.

Delicta vbi ſunt mixti fori, vterque Iudex Eccleſiaſticus ſcilicet, & ſecularis procedere poſſunt contra delinquentem, caſu 194 n.10. & quomodo hoc procedat. n. 11. eſt tamen inter eos locus præuentioni num.7. & num.8. in fin.

Delicta tot eſſe dicuntur, & tot pœnæ quot delinquentium perſonæ, caſu 198.nu. 1. ad finem, & nu. 10. etiam in fine.

Delicta plura vnico actu committens differentia inter ſe ſpecie, & æque principaliter de omnibus punitur, caſu 200. num 13.

Delicti pœnam ſumit ipſa natura, & propria conſcientia continuo facti ſupplicium infert, caſu 1. num. 18.

Delicti ſubſtantia dicitur ſuum eſſe principale, propter quod maleficium definitur, caſu 57 num.39.

Delicti qualitates ex pluribus conſiderantur, caſu 56. nu.40. & plur. ſeq.

Delicti qualitas eſt ea, quæ delictum alterat ponens aliquid in eſſe præter eius ſubſtantiam, caſu 56 num.38.

Delicti qualitas, & grauitas dignoſcitur ex qualitate pœnæ, caſu 197. num. 5, quod quomodo, & quando procedat numero 6. & 7.

Delicti pœna ob pluralitatem delinquentium multiplicatur, caſu 158.num. 10.

Delicto remiſſo dicitur etiam remiſſa eius qualitas aggrauans licet de ea non ſit facta mentio, caſu 175.num. 4.

Delictorum pluralitas non præſumitur, etiamſi delictum ſit venerabile. caſu 175.num.3.

Delictum punibile non eſt omne iniuſtum aut illicitum, aut inhoneſtum, aut inciuiliter factum aut dictum, ſed illud tantum, quod lex ſtatuit eſſe delictum, & puniendum, caſu 1.num. 1. cum multis ſeq. & ferè per totum.

Delictum non eſt, quod ſit illicitè, ſi pœnam non meretur, non quidem attenta veritate, ſed iuris interpretatione, caſu 1 num. 7. & 13.

[illegible] vbi non eſt, ibi pœna non cadit, accuſatio non recipitur, nec inquiſitio formatur, caſu 1. num. 12.

[illegible] ſubiacens varijs diuerſarum legem pœnis non omni[illegible]tur, ſed vna tantum, maiori ſcilicet ad arbitrium [illegible] caſu 2. num. 1. 7. 8.

[illegible] multipliciter dicitur, & quando [illegible] multiplicem infert pœnam caſu 15[illegible] ad [illegible].

De[illegible] ſimplex ſi punitur [illegible] centum quinquaginta, n[illegible] b[illegible] pro negante [illegible]

D[illegible] ſecundu[illegible] [illegible], caſu 157 [illegible]

[illegible] leue dic[illegible] caſu 97. nu[illegible]

Delictum vnu[illegible]

Delictum quando non eſt probatum reus ſemper abſoluitur, caſu 200.nu.111. etiam ſi Iudex ex officio per viam Inquiſitionis procedat, num. 112.

Delinquens in aliquo loco ſortitur ibi forum ratione loci, & de eius Iuriſdictione efficitur, etiam ſi ſit foreſis, caſu 3. num.2.

Delinquens ſortitur forum in loco originis vel domicilij perſonæ offenſæ etiam alibi extra ſcilicet illum locum ſecundum aliquos, caſu 3. num.3. & ſeq. ſed in contrarium eſt veritas, nu.6 & ita pluries fuit iudicatum num 15. ad finem, nec perſona offenſa attenditur in delictis ad tribuendam iuriſdictionem Iudici in delictis, num. [illegible] vbi tamen delinquens inueniretur in ipſo loco originis, vel domicilij perſonæ alibi offenſæ, poſſet ibi puniri ſecundum aliquos, num. 14. & iterum num. 5.

Delinquens ſortitur forum in loco originis, vel domicilij, vel delicti. caſu 3.num 7. caſu 162.num.1. & 2.

Delinquens extra territorium ſuæ originis, vel ſui domicilij poteſt puniri, a Iudice ſuæ originis, vel domicilij. caſu 3. num.7. & 9.

Delinquens, ſed actum non perficiens, mitius punitur quando ſponte ductus penitentia non perfecit, ſecus ſi non potuit impeditus, caſu 27. num 5.6.

Delinquens verus non fugit pœnam delicti per eum commiſſi, licet alius de illo antea punitus fuerit, vel ex confeſſione, vel errore, aut aliter, caſu 37 per totum.

Delinquens dicitur in pœnæ conſentire, ideoque ciuiliter, & naturaliter, caſu 115 num. 10.

Delinquens ſemel punitus ab vno ex Iudicibus competentibus ſeparatam iuriſdictionem habentibus, an poſſit iterum puniri, caſu 117. num. 11.

Delinquens effectus miles poteſt delictum, iudicandus eſt a proprio iudice militum, caſu 147.num. 1. 7. & 8. etiam ſi tam inchoato proceſſu miles efficiatur ibidem, vide tamen num. 12. contrarietatem opinionum.

Delinquens poteſt maleficium effectus clericus, non iudicatur à iudice ſeculari, ſed ab Eccleſiaſtico, caſu 147. num. 5.

Delinquens, qui tempore delicti erat Clericus, & poſtea vxorem duxit, iudicatur ab Epiſcopo, caſu 147. num. 10.

Delinquens eo ipſo; quod deliquit, obligatur ad pœnam a lege impoſitam pro illo delicto, quando eſt certa, ad arbitrium autem tunc dicitur adſtrictus, quando Iudex illam arbitratur. caſu 147. num. 17.

Delinquens vbi plures delictorum [illegible] ſunt, ſed per impoſitionem vnius, altera [illegible] in pluribus homicidijs pœna mortis [illegible] condemnatione afficitur in pœnam [illegible] 7 num 7. nec quis pluries eadem ſententia ad mortem damnari poteſt, licet ſecus in diuerſis ſententijs num 8.

Delinquens de iure remittitur ad locum delicti [illegible] gis offenſum, ſed ex generali conſuetudine [illegible] Romaniſſio, quando iudicandus [illegible] 162 num. 10. [illegible] proceden[illegible]

Delinq[illegible] de penden[illegible] caſu . 6 . nu. 7. [illegible] loco delicti, po[illegible] iudicem loci ori[illegible]

[illegible] locis in contuma[illegible] condemnatio[illegible] caſu 62. num. 9. [illegible] ſoluerit pœnam [illegible] modeſtare non [illegible]tuto. omnigle [illegible]

qualitas delictum aggrauans, quia nec tunc amplius punietur ſupplendo defectum primæ condemnationis, nu. 21.

Delinquens condemnatus à iudice loci delicti, coram quo comparuit, ſi non ſoluerit condemnationem, poteſt moleſtari à Iudice Originis, vel domicilij, ne delicta remaneant impunita, caſu 162. num. 22. nec ſibi prodeſt rei iudicatæ exceptio num. 23.

Delinquens abſolutus in loco delicti non poteſt à iudice originis, vel domicilij moleſtari, aut puniri, etiã repertus culpabilis, caſu 162. num. 26. niſi fraus, & colluſio interuenerit, num. 27.

Delinquens in alieno territorio punitur à Iudice originis, vel domicilij ſecundum ſtatutum dicti loci, quando ipſum ſtatutum loquitur de delinquente extra territorium, aliàs punitur ſecundum ſtatutum loci delicti, vel ſecundum ius commune, caſu 162. num. 31.

Delinquentem punire, et de eo iuſtitiam facere ſanctiſſimum eſt, et inter eleemoſinarum genera connumeratur, nec pinguior Deo mactatur victima, quam homo iniquus, grataq; eſt Diuinæ maieſtati debita malorum punitio, et amicus Dei eſt, qui iuſtè interficit inimicum eius, caſu 1. nu. 19.

Delinquentes de nocte cum ſcalis Neapoli puniuntur pena mortis, caſu 99. num. 61. et vide de delicto cum ſcalis, caſu 97. per totum.

Delinquentes efficiuntur de foro illius loci, in quo delinquunt, caſu 129. num. 1.

Delinquitur ſemper in ſolidum in indiuiduis, caſu 56. nu. 73.

Dæmones licet incubos, et ſuccubos ſe faciant, non tamen cõtra naturam exercent, caſu 16. num. 27.

Dentes non veniunt armorum appellatione, caſu 63. num. 1. 19. et 20.

Dentibus aliquem offendens quomodo puniatur, vide caſu 63. ſub varij numer. et verbo percutiens dentibus.

Depopulatores agrorum, vinearum, vel arborum pæna mortis tenentur, caſu 21. per totum, vbi tamen quod de conſuetudine in aliquibus locis talis pæna non eſt in vſu. ſed alia mitior imponitur arbitrio iudicis, & in omni caſu damnũ emendant num. 6. et de pæna mortis de iure caſu 46. nu. 2. vide infra verbo deuaſtatores.

Deportatio, & damnatio in metallum hodie non ſunt in vſu, et earum loco ſucceſſit pæna arbitraria, et ſecundum aliquos pæna triremium, caſu 8. num. 42. cum ſeq. et caſu 22. num. 9. vel mortis, caſu 103. num. 13.

Deportatio non eſt in vſu, vbi non ſunt Inſulæ, et eius loco ſucceſſit pæna arbitraria, caſu 200. num. 23. et antea caſu 103. num. 5. 6. 13. et caſu 176. num. 9.

Deportatio ſecum trahit bonorum publicationem caſu 200. num. 24.

Deportationis pæna in aliquibus locis eſt in vſu, caſu 8. n. 46.

Deportationis pæna ſucceſſit loco interdictionis aquæ, et ignis, caſu 103. num. 4.

Deportationis pæna non dicitur vere, proprie, & ſtrictè capitalis, caſu 103. num. 11.

Deportato in inſulam comminari poteſt in ſententia, quod ſi ab inſula receſſerit, mortis pænam incurrat, caſu 164. numer 3. & 7.

Deportatus amittit ciuitatem, caſu 103. num. 9. & mortuo æquiparatur, num. 10.

Depoſitarius vtens re depoſita furti tenetur, caſu 136. n. 15.

De proximo accingendus habetur pro accincto, caſu 65. nu. 1. & quando illud ſit verum, num. 7.

Deſcriptio quæ dicatur, caſu 105. nu. 21.

Deſertor militiæ offerens ſe Domino nõ punitur pena ordinariæ capitis, ſed alia mitiori, caſu 42. ſub nu. 4.

Detentus in vinculis vel compedibus, & illos infringens, & poſtea aufugiens, licet per oſtium apertũ aut per feneſtras apertas, tanquam carceris fractor punitur, & pro confeſſo habetur, caſu 88. num. 33.

Deuaſtatores fructuum de nocte tenentur pæna mortis, caſu 46. num. 2. & faciunt antea dicta, caſu 21. & 22. & vide ſupra in verbo depopulatores, & verbo comburens, et damnum ſemper emendant, d. caſu 21. num. 6. & d. caſu 22. num. 6.

Diabolus poſtquam induxit homines ad peccandum contra naturam, ſtatim aufugit, caſu 16. num. 26.

Dicenti, quod dominus permiſiſſet ſe vti re ad alium vſum, quam ad conceſſum, incumbit onus probandi coniecturas, ex quibus veriſimiliter conſenſus talis colligatur, caſu 136. num. 11.

Dictio, alius, alia, aliud, eſt implicatiua ſimilium, caſu 63. numero 20.

Dictio, pro, denotat cauſam proximam, & finalem, caſ. 107. nu. 8. ſed, & ſæpè remotam, & occaſionem quandã, nu. 11.

Dictio, propter, cauſam remotã, & occaſionem quandam denotat, caſu 107. num. 12.

Dictio, in, iuncta perſonæ denotat non adhærentiam perſonæ, ſed ipſam perſonam, caſu 152. nu. 8. & 12.

Dictio abſque eo, eſt negatiua, & excluſiua, licet quandoque includat, caſu 192. ſub nu. 6. vbi datur exemplum de excluſione, & incluſione.

Dictio, præter, quandoque excludit, quandoque includit, caſu 192 ſub num. 6.

Dictum offenſi etiam in mortis articulo non facit inditium ad torturam, caſu 200. num. 124. niſi perſeueret, vſque ad mortem, num. 125.

Dictum ſocij criminis fidem, & inditium non facit, niſi confirmetur in tortura, caſu 200. num. 128.

Diei appellatione continetur etiam nox, caſu 175. num. 5. licet alij contrarium dicant, num. 6.

Dies termini non computatur in termino in ſtatutis inducentibus præſcriptionem in cognitione delictorum, caſu 6. n. 1. quod & regulariter procedit in alijs terminis, num. 3.

Dies naturalis dicitur vigintiquatuor horarum includens lucem, & tenebras artificialis autem à mane ad veſperas lucem tantum comprehendens, caſu 175. num. 5. alij tamen aliter dicunt, num. 6.

Diffinitiones ſunt in iure periculoſæ, caſu 105. num. 20.

Dignitas præcedens licet abolita multum operatur, caſu 66. numero 8.

Dignitatem, & honorem illicitè vſurpans, ſacrilegij penam incurrit, caſu 176. num. 7.

Dignitatem obtinens tacita eius conditione, ex qua reppellebatur, punitur pæna falſi, caſu 176. ſub num. 7.

Dignitatis qualitas diuerſimode delictum aggrauat, caſu 99. num. 57.

Dignitatis priſtinæ habetur ratio, & eius reliquiæ conſiderãtur, caſu 111. nu. 2. & 4. et caſu 124. num. 6. & ſeq.

Diluuium in mundo inductum dicitur ſecundum aliquos propter vitium ſodomiæ caſu 16. num. 28.

Directarij, qui propriè ſint caſu 177. num. 8. et quibus pænis olim puniretur, & quibus hodie teneantur, ibidem nu. 9.

Diſpoſitio generalis comprehendit priuilegiatos generaliter, niſi in eo caſu ſint ſpecialiter priuilegiati, caſu 59. n. 22.

Diſpoſitio qualibet quantũuis generalis, et præciſa in quacũq; materia intelligitur rebus ſic ſtantibus, caſu 101. nu. 50.

Diſpoſitio iuris ciuilis circa inceſtas nuptias an locũ habeat in nuptijs ingeſtis de iure tantum ciuili, an vero etiam de iure canonico latè agitur caſu 200. num. 40. & plur. ſeq.

Diſputare de Principis poteſtate ad inſtar ſacrilegij eſt, caſu 58. num. 5.

Digitized by Google

Diuerſitas ſententiarum in quantitate pecuniarum, a qua pro-
cedit, cum diuerſitate in quantitate temporis exilij, vel ſi-
milium, caſu 119.n.27.
Diuerſitas ſententiarum, vel paritas idem operatur in ſentẽ-
tijs interlocutorijs, quod in diffinitiuis, caſu 119.n.32.
Diuitem ſe faciens, et plura debita contrahens, ſciens ſe non
eſſe ſoluendo, punitur, caſu 99.n.87. et caſu 136.n.24.
Doctorem ſe faciens, et actus doctori conuenientes exercens,
cum non ſit, pæna falſi tenetur, caſu 176.n.2.
Doctores, et alij in dignitate poſiti non poſſunt torqueri, caſu
200.n.147. ſiue agatur de torquendo eos tamquam reos,
et contra ſe ipſos, ſeu vti teſtes contra alios num. 148. nec
conſuetudo in contrarium valet n. 149. quæ tamen de fa-
cto ſeruatur, n.156.
Doctores, et alij priuilegiati, vbi torqueri poſſunt, prius eſſent
degradandi, ſeu exauthorandi caſu 200.n.150. ſed de cõ-
ſuetudine non ſeruatur, n.157.
Dolus non punitur criminaliter, ſi purgari poteſt actione ex
contractu, in quo interuenit, et ceſſat actio de dolo ciuilis,
quæ in ſubſidium datur, caſu 1.n.15.
Dolus in genere ſufficit in delictis, licet ſit error in corpore, ca-
ſu 31.n.9.
Dolus in furto dicitur qualitas ſubſtantialis, in homicidio ve-
rò accidentalis, caſu 56.n.42.
Dolus de præterito remitti poteſt, ſecus de futuro, caſu 115.
num.12.
Dolus verus exigitur in homicida ad pœnam ordinariam ho-
micidij, nec lata culpa ſufficit, caſu 192.n.10.
Dolus præſumitur in expendente magnam quantitatem pecu-
niarum falſarum, caſu 199.n.16.
Dolus abeſſe præſumitur in faciente palam actum etiam pro-
hibitum, caſu 199.n.29. ſicut adeſſe præſumitur in facien-
te clam ibidem.
D. Dominicus Tuſchus Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ
commendatur caſu 83. ſub n.9.
Dominij mutatione noua naſcitur actio furti ad pœnam appli-
candam parti, et mutatione territorij noua actio furti ad
publicam vindictam, caſu 162.n.2.
Dominis plurimum Prouinciarum ſeu locorum ſeparatorum,
non licet delinquentes in vno conduci facere ad alium lo-
cum, et ibi proceſſari, et puniri facere, caſu 120. numer. 1.
ex cauſa tamẽ id licebit n.12. licet de facto male ſeruetur,
non ſine maximo partium damno, ibidem.
Domos adhærentes muris ciuitatis, vel caſtris non licet face-
re, nec ſimilia, caſu 100.num.34. fallit in quibuſdam locis
ex conſuetudine, vt Peruſij, Tuderti Pontremuli, & alibi,
quæ conſuetudo attenditur, licet ex circumſcripta licentia
ſuperioris requiratur num.46. & plur. ſeq. quæ licentia non
a Principe, ſed a Communitate conceditur, ſaltem de con-
ſuetudine, & maximè ſi muri ſunt in eius ſolo, & eius im-
penſis conſtructi, 50. & 51.
Domus ſua debet eſſe cuique tutiſſimum refugium, caſu 13.n.
1. & caſu 106.n.6. & 9.
Dormiens contra naturam cognitus dicitur vim paſſus, caſu
16. ſub n. 40.
Dotium quantitates poſſunt per Principes taxari, vt certam
ſummam non excedant etiam ſub grauibus pœnis, caſu 9.n.
5. in fine.
Duo rei debendi non dicuntur eſſe in delictis per duos com-
miſſis, caſu 198.n.10.
Duplicatio vbi fieri non poteſt ob qualitatem pœnæ, puta quia
conſiſtit in ſpecie, vel in corpore, loco ipſius vltra pœnam in
ſpecie debitam, datur alia iudicis arbitrio, caſu 56. nume-
ro 115.
Duplicatio in pœnis corporalibus diuiduis, vt ictuum funis,
verberum, vel ſimilium habet locum, & pariter diminutio
ex ſtatutis, caſu 56.n.117.
Duplicatio habet locum in pœnis conſiſtentibus in tempore, ſi
tempus a ſtatuto conſideratur in quantitate, ſecus in ſpecie,
caſu 56.n.125. & ſequent. vbi exemplificatur in confinijs,
relegationibus, carcerationibus, & nauigationibus tem-
poralibus, & quando dictum tempus conſideretur in quan-
titate, ſeu in genere, vel in ſpecie ibidem.
Duplicatio pœnarum ex pluribus cauſis vbi facienda eſt, ſim-
plum eſt illud, quod ſemper venit duplandum, caſu 56. nu-
mer. 131.
Duplicatio, triplicatio, vel quadruplicatio fit cum ſuis cauſis,
& circunſtantijs, caſu 56.num.134. vbi exemplificatur n.
ſequent.
Duplicatio vbi facienda eſt propter qualitatem quæ reperiat
maleficium iam factum eſſe, vt per negationem, debet fieri
cum alijs circumſtantijs, & duplicationibus, adeò quod nõ
ſolum duplicatur ſimplum ſed illud duplatum ex qualitate
noctis, vel ſimilis reduplicatur totum ex negatione, caſu
56.nu.137. quia dictum ſimplum duplatum ex dicta qua-
litate noctis, vel ſimilis habetur pro mero ſimplo, et tam-
quam tale poſtea ex alia qualitate negationis reduplicatur
ibidem n.138. ſecus autem eſt, ſi qualitates non reperiunt
maleficium perfectum, ſed in fieri tantum, & in actu com-
mittendi, quia tunc ſimplex ſimplum tantum, & non ſe-
mel duplatum ex vna qualitate duplatur ex alia ibidem,
& n.136.
Duplicatio non poteſt ex quibuſcunque cauſis excedere pro
pœna quadruplum vltra ſimplum caſu 56.nu. 129. & ſeq.
quod procedit ſi pœna ſtatuitur per nomina multiplicati-
ua, & quid ſi per nomina ſimplicia ibidem.
Duplicatio propter locum fieri non poteſt, niſi delictum ſit ta-
le, quod, & in alio loco committi potuiſſet, caſu 56 nu-
mero 145.
Duplicatio pœnarum ex perſonarum qualitate non procedit in
pœnis correlatiuis, et eodem modo nec diminutio, caſu 56.
n.146. vbi habes exempla.

E

Eccleſia non habet territorium, niſi reſpectu clericorum,
et eorum, quæ pertinent ad forum Eccleſiaſticum, caſu
194. ſub n.2.
Eccleſia eſt de territorio, in quo ſituata eſt, quantum ad pro-
tectionem, caſu 194. ſub n.2.
Eccleſia cognoſcit de delictis ſecularibus in ſubſidium, quando
in foro ſeculari non poteſt obtineri iuſtitia, caſu 194. ſub
num.6.
Eccleſiaſticæ perſonæ magis tenentur ad exercendam carita-
tem, quam laici, et aliter facientes peccant, caſu 9.n.8.
Eccleſiæ, et perſonæ Eccleſiaſticæ non ſunt immunes a muneri-
bus, in quibus verſatur publica vtilitas, caſu 9.n.7.
Eccleſiæ, et Eccleſiaſticæ perſonæ comprehenduntur ab edictis
Principum ſecularium ſuper venditione victualium et ta-
xatione precij eorum tempore careſtiæ etiam vilioris, quã
par eſſet, caſu 9.n.6. ſed ad obſeruantiam non coguntur per
Iudices ſeculares, ſed per Eccleſiaſticos n.10. et recuſantes
peccant, at in foro conſcientiæ tenentur emptoribus reſti-
tuere receptum vltra taxam n.11. et poterunt etiam vti le-
gis tranſgreſſores, et contemptores arbitrariè puniri, n.12.
Edicta Principum ſecularium tempore peſtis, vt pro aeris
ſalubritate aliquid fiat, vel non fiat, ligant laicos colonos,
et conductores bonorum Eccleſiarum, caſu 12.n.4.
Edictum extractionis frugum prohibitiuum non ligat foren-
ſes habentes in loco prohibitionis bona quorum fruges

poſſunt

poſſunt extrahere ex dicto territorio, & ad eorum domos portare impunè, caſu 14. num. 2. quod tamen ſecundū aliquos reſtringitur ad quantitatem dominis honorū pro victu neceſſariam nu. 3. ſed contrarium firmatur nu. 4. & 5.

Edictum valet, quod ſubditi debentes decimas dominis non colligant fructus abſque præſentia hominis per ipſum dominum deſtinandi, caſu 168 num. 1.

Edictum contra vagabundos tempore careſtiæ, & ſuſpicionis peſtis, vel alijs temporibus de diſgumbrando territorium, & illuc non redeūdo ſub pœna triremium, valet, caſu 178. num. 3.

Edictum extat Florentiæ contra Vagabundos, & Zingaros de diſcedendo à dominio, & illuc non redeundo ſub pœna triremium, caſu 178. num 3.

Edictum extat Florentiæ contra Vagabundos, & Birbones, et comprahendit etiā mendicantes validos, caſu 178. nu. 7.

Edificans vide ſupra in verbo Aedificans.

Emptor habens fideiuſſorem pro euictione non cogitur eum liberare, etiamſi alius æquè idoneus ſibi offeratur, caſu 131. num. 5.

Epiſcopus nō poteſt in aliena Dioceſi contentioſam iuriſdictionem exercere inter ſuos ſubditos, caſu 120. num. 3.

Epiſcopus volens cauſam committere in loco propinquo, ſed remoto licet intra Dioceſim grauat partes, & ab eo appellatur iuſtè, caſu 110. ſub num. 13. & 14.

Epiſcopus exiſtens in poſſeſſione exigendi decimam poteſt pro ſuo intereſſe apponere cuſtodes in agro pro cuſtodia frugum contradicente debitore decimæ, caſu 168. num 2.

Equites Hieroſolimitani vulgo nuncupati equites Rhodi, ſeu Melitiæ, delinquentes in officijs, quæ pro Principibus ſecularibus gerunt, puniri debent per iudices eorum religionis, caſu 64. nu 1. & 8. & idem in clericis, num. 3.

Equites prædicti ſunt exempti à ſeculari iuriſdictione, caſu 64. num. 2. aliqui tamen dicunt conſuetudinem eſse in contrarium, num. 4. ſed non debet attendi, num. 5.

Equites præfati, vel ſimiles, qui à iudicibus ſecularibus puniri non poſſunt, non debent facile ad officia publica admitti, caſu 64. num. 9. & valet ſtatutum quod ad ea non admittantur, num. 10.

Equites alicuius Religionis de proximo creandi an habeantur pro equitibus & gaudeant priuilegijs equitum, vide caſu 65. & verbo Miles.

Equites Diui Stephani offendentes, vel impedientes miniſtros iuſtitiæ in executionibus grauiter puniuntur, caſu 127. nu. 9. et ibidem quod ſtatur dicto Miniſtrorum iurato ſi contrarium non probetur.

Equum alienum in ſtabulo repoſitum dolo occidens, vel quid ſimile faciens tenetur, vt vinum effundens, fructus deuaſtans, & domos comburens, caſu 26. num. 7. Vide in verbo deuaſtores fructuum.

Equum alienum ducens, atque accepit, vel longius producēs, quam petierit, furtum facit, caſu 36. num. 5.

Error confeſſionis rei, qualis eſſe, & quomodo probari debeat, caſu 286. num. 10.

Eſtimatores, vide verbo Aeſtimatores.

Eua, ſi hodie viueret, maritū habere nō poſſet, caſ. 200. n. 4.

Euentus, ſeu effectus quandoque delictum aggrauat, caſu 99. num. 58.

Exceptio homicidij à ſtatuto permiſſi pœna banniti, poteſt opponi ante litem conteſtatam ad impediendum proceſſum, & poſtea etiam quandocunque ante ſententiam, quinimo lata ſententia in executione caſu 23. num. 1. 2.

Exceptio omnis peremptoria, quæ non impugnat ſententiam, ſed moderat executionem, poteſt opponi poſt ſententiam, caſu 57. num. 6.

Exceptio declinatoria competēs principali, non competit fideiuſſori, caſu 153. num. 2.

Exceptio rei iudicatæ nō prodeſt Reo condemnato, qui condemnationem non ſoluit, caſu 162. num. 23.

Exceptio rei iudicatæ nō prodeſt reo abſoluto fraude, vel colluſione interueniente, caſu 162. num. 27.

Excommunicatio incurritur per iudicem ſecularem punientē clericum in caſu ſibi non permiſſo caſu 63. num. 14.

Excommunicatum ſepeliens dicitur cum eo communicare, et incidit in excommunicationem. caſu 83. num 6.

Excommunicatus caret eccleſiaſtica ſepultura, caſu 83. nu. 4.

Excommunicatus non eſt, quis aliquid iniurioſum facit circa veſtes clerici, caſu 152. num. 11.

Excommunicatus ſemel, iterum excommunicari poteſt, caſu 157. num. 9. in fine.

Executio condemnationis debetur ex ſententia confirmante, non ex confirmata, caſu 109. nu. 25. & hoc ſiue reus, ſiue actor appellauerit, num. 27.

Executio ſententiæ facienda eſt per iudicem, ad quem & non per iudicem à quo, quando ſententia fuit confirmata, ſecus ſi aliquo modo fuerit reformata, caſu 109. numer. 20. et pluribus ſeq.

Executio pœnæ ante ſententiam condemnatoriam fieri non poteſt, caſu 133. num. 1. etiamſi pœna ipſo iure imponatur, num 2.

Executio capitalis differtur biduo, vel triduo, quando tertius comparet, & dicit reum eo idem natum obligatum eſſe ad reddendam rationem alicuius adminiſtrationis, caſu 146. numero 7.

Executoribus curiæ an, & quando ſit credendum ſupra verbo Birroarij.

Exilium extra Prouinciam relegatio propriè dicitur, per quā patriæ fines exire quis iubetur, caſu 145. num 3.

Exilium nomen generale eſt, complectens interdictum, relegationem, & deportationem. caſu 146. num. 14.

Exilium in ſpecie acceptum magis propriè deportationem ſignificat, & inter capitales pœnas connumeratur, caſu 146. num. 15.

Eximens enim, qui iniuſtè in ius vocatus eſt, nō delinquit, ideoque non punitur, caſu 1. num. 6.

Eximens carceratum pro crimine iam condemnatum, vel de proximo condemnandum, aut confeſſum, vel conuictū tenetur lege Iulia Maieſtatis, et pena mortis punitur, caſu 8. num. 2. et 5. dummodo tamen eſſet detentus ob crimen capitale nu. 3. et 5. licet ſecundum aliquos, requiratur, quod eſſet detentus pro crimine læſæ Maieſtatis, nu. 4. quorum ſententia reprobatur, num. 5.

Eximens non condemnatum, nec confeſſum, vel conuictum, ſed ſimpliciter carceratum, vel captum, tenetur eadem pœna, qua tenebatur ille carceratus, vel captus ſecundū aliquos, caſu 8. num. 6. vel pœna legis Iuliæ de vi publica, ſi cum armis, et de vi priuata, ſi ſine armis ſecundum alios, numero 7. et 9.

Eximens reum magicæ artis carceratum, vel captum, tenetur pœnæ capitis, caſu 8. num. 8.

Eximens carceratum, vel captum nondum condemnatum, nec confeſſum, nec conuictum, punitur arbitrio iudicis, et quādoque maiori, quandoque minori pena, quam teneretur exemptus, caſu 8. num. 11. 12. 17.

Eximens detentum in palatio, domo, vel alio loco ſibi à iudice in carcerem aſſignato, tenetur, vt eximens carceratum, caſu 8. num. 13. 15.

Eximens ſimpliciter arreſtatū, tenetur, vt eximens carceratū, caſu 8. num. 16. etiam ſi arreſtatus in alio loco, quā in ſolio, et ſiue cum cuſtodia, ſiue non, detineatur, caſu 8. n. 17.

Eximens

Digitized by Google

Eximens aliquem pro debito publico, vel priuato detentũ in carcere, vel captum, tenetur parti, ac ſi pro debitore fideiuſſiſſet, exempto nihilominus remanente obligato, caſu 8. num. 23. et ſi plures fuerint eximentes, omnes tenentur inſolidum, vnica tamen ſolutione ſufficiente, num. 24. et amplius puniuntur criminaliter arbitrio iudicis in ære, vel in corpore, numero 26. nec audiuntur ſi velint probare ad ſe excuſandum, quod exemptus non erat debitor, num. 24. nec itidem excuſantur, ſi poſtea exemptus redeat ad carceres, num. 25.

Eximens ipſum pro cauſa criminali detentum, tenetur pena mortis, vel alia mitiori arbitraria, caſu 8. num. 28. 29. & caſu 42. num. 5. & habetur pro confeſſo de principali delicto, pro quo erat detentus, dicto caſu 8. num. 30. quod declaratur procedere, quando muris, aut hoſtio fractis, vel ſi cuſtodia appoſita erat, è manibus cuſtodum aufugit, nam ſi ſine fractura, & violentia receſſit, mitius punitur, & pro confeſſo non habetur, dicto caſu 8. num. 32.

Eximens ſe ipſum à detentione in Palatio, camera, domo, vel alio loco pro carcere aſſignato, vel à ſimplici arreſtatione, ſeu ſequeſtratione cum iudicis præcepto de non exeundo, punitur tanquam eximens ſe ipſum detentum in carcere, vel captum à familia, & pro confeſſo habetur, caſu 8. n. 31. declarando tamen, vt dicitur num. 32.

Eximens ſe ipſum detentum, vel captum pro debito ciuili tenetur pœna capitis, caſu 8. num. 34. quia non attenditur cauſa, ſed violatio loci, & contemptus ſuperioris, licet de facto hæc pena non ſeruetur, ſed mitiori imponatur, numero 35. 36.

Eximere aliquem ex carcere, vel ex manu familiæ à pari procedunt, caſu 8. num. 1.

Expendens monetam falſam excuſatur, ſi docet à quo eam habuit, caſu 199. nu. 9. 12. & 37. quod ſi non doceat, contra ſe habet inditium ad torturam, num. 10. & hoc ſi ſit malæ conditionis, & famæ, aliàs ſecus, num. 31.

Expendens falſam monetam ignoranter nõ punitur, caſu 199. n. 6. 7. & 25. & quomodo ignorantia hæc probetur, nu. 8. 26. & ſeq.

Expendens pecuniam pro pluri, quam valeat, non punitur, caſu 199. num. 39.

Expreſſum dicitur, quòd ad expreſſo prouenit, caſu 52. nu. 4.

Extenſio non fit in fideiuſſione de re ad rem, loco ad locum, caſu ad caſum, & tempore ad tempus, caſu 59. nu. 4.

Extractiones frugum poſſunt per Principes prohiberi ſub penis etiam grauiſſimis ad conſeruandam in eorum Dominio vbertatem, caſu 14. num. 1.

Extrahentes blada, olea, beſtias, & huiuſmodi de territorio alieno contra deuetum, an & quando, & quomodo excuſentur, vide infra verbo Forenſes, vbi etiam agitur de amiſſione rerum extractarũ, & inſtrumentorum, ſuper quibus extrahuntur, & de alijs, caſu 129. nu. 5. & ſeq.

Extrahere poſſunt agricultores, et coloni forenſes fructuum portionem ad eos ſpectantem, recollectam in loco, in quo facta ſit prohibitio de non extrahendo extra dominiũ, caſu 14. num. 5. vbi tamen ſubijcitur, quod ſecus eſſet, ſi dicti laboratores terrarum venderent dictam eorum portionem alteri, quia is non poſſet eam aſportare.

Exul non repellitur ab agendo, caſu 61. num. 3.

F

Fabius Turettus Peruſinus Auditor in ciuitate Florentiæ laudatur, et eius conſilium declaratur, caſu 100. n. 41. & caſu 105. num. 38.

Fabricans monetam falſam alterius, quam Imperatoris, vel ſui Principis, & non perficiens, quomodo puniatur, vide verbo Monetam, et caſu 27. in toto.

Fabricans falſum capitulum, et ſuper eo teſtes inducens, et eorum atteſtationibus vtens, vna tantum penæ fabricationis falſi punitur, non etiam vſus, caſu 145. nu. 1. grauiori tamen nu. 4. et ſeq.

Faciens contra legem, quæ penam non determinat, punitur iudicis arbitrio, tanquam legis contemptor, caſu 1. nu. 16.

Faciens ſe alium, quam qui ſit, fraudulenter, et ad alios decipiendum, et tanquam talis vagans, cõtrahens, et alia faciens, de falſo punitur, quomodo ſimiles homines in facti contingentia condemnati fuerint, caſu 176. nu. 12. et 13.

Facti quæſtio, non iuris authoritas in abitrio eſt iudicantis, caſu 172. num. 24.

Factum ad vnum finem non debet trahi ad alium diuerſum, caſu 56. ſub num. 9.

Factum ab vno ex pluribus rixantibus, quando alijs non facientibus proſit, caſu 71. num. 9.

Factum prohibitum eſſe à natura, vel à lege communi paria ſunt, caſu 129. num. 14.

Factum notabile refertur de imputato, quod vxori venenum dediſſet, qui ſe ipſum interemit in carcere, caſu 137. n. 16. et de alijs, qui ex diuerſis cauſis delictum ſapientibus ſe ipſos occiderunt, num. 17.

Factum dicitur incontinenti, quando ſine interuallo temporis fit, et in eodem loco, et actus ſunt continui, et partes non diuertunt ad extraneos actus, etiam quod quis immoretur per ſpatium horæ, caſu 189. ſub num. 3.

Factum ſtatim, et ſine temporis interuallo, præſumitur ſine dolo, ſicut factum ex interuallo cum machinatione, caſu 199. num 33.

Falliti ſeu Ceſſantes, qui dicantur ex ſtatuto Florentino de anno 1582. caſu 105. num. 1. 25. 31. 34.

Falliti, ſeu ceſſantes ex lege Florentina appellantur conturbatores, ſeu decoctores de iure communi, caſu 105. nu. 3.

Falliti ex eo dicuntur, quod creditoribus fidem feſellerint, caſu 105. num. 5.

Falſa probatio, et ſi nemini noceat, punibilis eſt, ſi nocere potuit, caſu 144. num. 2.

Falſæ monetæ reus ob minorem ætatem in pœnam pecuniariã fuit damnatus, qui alias erat cremandus, caſu 124. nu. 3.

Falſi crimen grauiſſimum eſt, et nullum aliud crimen æquè hominis famam vituperat, eſtque pena mortis ſimile, caſu 165. num 1.

Falſi pena in perſona nobili eſt deportatio cum publicatione bonorum, in plebeo damnatio in metallum, in ſeruo vltimum ſupplicium, caſu 165. num. 19. iudices tamen duos tantum gradus conſtituunt, num. 20. quæ tamen pena hodie non eſt in vſu, ſed deficiente ſtatuto iudicis arbitrio conſtituitur, num. 25. et quomodo arbitrari debeat, nu. 24. et plur. ſeq.

Falſi reorum bona non confiſcantur, caſu 165. num. 2.

Falſi pœna eſt de iure communi deportatio cum publicatione bonorum, caſu 176. num. 8.

Falſi pœna ordinaria hodie non eſt in vſu, caſu 197. num. 5.

Falſo non vtens excuſari poteſt ex iuſta ignorantia à pœna productionis capituli, ſuper quo falſum commiſſum eſt, et quæ ignorantia debeat eſſe, et quid tunc facere debeat producens ad pœnam fugiendam, caſu 144. n. 7. et ſeq.

Falſo aſſerens ſe bannitum occidiſſe, vt ſtatutorum præmia conſequatur, morte punitur, caſu 151. num. 1.

Falſis teſtibus vſque ad ſententiam vtens non excuſatur, ſi eorum vſui renuntiet, caſu 144. num. 10. et quid ſi renuntiet non præcedente proteſtatione, vel interrogatione partis, numero 11.

Falſitas eſt adulterio, homicidio , & veneficio deteſtabilior, caſu 165. *num.* 2.
Falſum non videtur in totum, quod veritatis primordio iuuatur, caſu 66. *num.* 7.
Falſum pluries in eadem cauſa committens vna tantum pœna punitur, grauiori tamen propter iteratione͂, caſu 145. *n.* 4.
Falſum quando eſt valde graue, punitur pœna capitali, caſu 165. *num.* 11.
Fama contra imputatum qualitercumque adminiculata facit inditium ad torturam, caſu 84. *nu.* 14.
Fama de iure eſt difficilis probationis, caſu 84. *num.* 16.
Fama cunctis rebus, & propria etiam vitæ antefertur, caſu 166. *num.* 8.
Fama probationem etiam ſemiplenam non facit, ſed factam coadiuuat, caſu 200. *num.* 122.
Fama ſemipleue probat, quando adſunt vrge͂tes præſumptiones, caſu 200. *num.* 123.
Fama per ſe non eſt ſpecies probationis, caſu 200. *n.* 123.
Fama legitime, & formiter non probata nihil releuat, caſu 200. *num.* 131.
Fama originem habens perſona offenſa non attenditur, caſu 200. *num.* 132.
Fama debet habere originem tempore delicti non poſtea, caſu 200. *num.* 133.
Fama etiam legittime probata non facit indicium ad tortura͂, alijs non concurrentibus, caſu 200. *num.* 134.
Fama bona tollit inditia ad torturam ſufficientia co͂tra reu͂, caſu 200. *num.* 146.
Famam ſuam aduerſarij conuicijs læſam, aut aliqua aſperſam maculam vtcunque licet redimere, & obiectum in alium retorquere, caſu 154. *num.* 7. *&* 10.
Fama bona probatio tollit inditium ad torturam proueniens ex fama, ſecus autem ſi aliunde, & ex alia cauſa procedat, caſu 84. *num.* 15.
Familiæ officialium an, & quando reſiſti poſſit, & an, et qua͂do ea reſiſtentem offendere poſſit, vide verbo Barrcarij.
Feuda libere alienabilia propter vaſſalli delictum tranſeunt in fiſcum, caſu 182. *num.* 8.
Feuda in fiſcum tranſeuntia apud eum perpetuo remanent cu͂ onere ſuo, caſu 182. *num.* 10.
Feuda ad extraneos hæredes non tranſitoria, in fiſcum etiam non tranſeunt, caſu 182. *num.* 13.
Feudalia non comprehenduntur in generali diſpoſitione, nec in ſtatuto generaliter loquente, caſu 182. *num.* 14.
Feudo non priuantur collaterales vltra tertium gradum per delictum etiam in dominum. vel co͂tra legem feudi à Vaſſallo commiſſum, caſu 182. *num.* 19. *contrarium tamen firmatur, ibidem in fine.*
Feudum nouum quod dicatur, caſu 182. *num.* 3.
Feudum nouum per delictum vaſſalli in quemcunque commiſſum deuoluitur ad dominum excluſo fiſco, & alijs in inueſtitura vocatis, ipſo vaſſallo etiam viuente, caſu 182. *numero* 4.
Feudum antiquum, vel paternum, quod dicatur, caſu 182. *numero* 5.
Feudum ſimpliciter hæreditarium quale ſit, caſu 182. *nu.* 6.
Feudum de ſui natura, vel ex tenore inueſtituræ in extraneos hæredes tranſiens, tranſit etiam in fiſcum, caſu 182. *n.* 7.
Feudum ob vaſſalli delictum, an, & quando in fiſcum alienu͂, vel in dominum directum, tranſeat, caſu 182. *num* 9.
Feudum ex pacto, & prouidentia conceſſum tranſit in filios, & deſcendentes, etiam quod non ſint hæredes, caſu 182. *numero* 11.
Feudum ex pacto, & prouidentia in fiſcum tranſire non poteſt, caſu 182. *num.* 14.
Feudum ex pacto, & prouidentia conceſſum, an, & quando ad dominum directum, vel ad alios in inueſtitura comprehenſos ob vaſſalli delictum tranſeat, caſu 182. *num.* 15. *vbi latè.*
Feudum informe quod dicatur, caſu 182. *num.* 16.
Feudum propter vaßalli proditorium homicidium etiam in propriu͂ fratrem co͂miſſum ad comprehenſos in inueſtitura defertur, & non ad dominum directum, caſu 182. *nu.* 17.
Feudum vbi no͂ confiſcatur, nec etiam confiſcantur illius fructus, & co͂moditates durante vita feudatarij, caſu 182. *num.* 20. *licet aliqui contrarium teneant, ibidem.*
Feudum mixtum quale ſit, caſu 182. *num.* 21.
Feudum mixtum bonis vaſſalli publicatis in fiſcum non tranſit, caſu 182. *num.* 22.
Feudum mixtum, vel hæreditarium ob vaſſalli delictum excluſis filijs, & deſcendentibus deuoluitur ad dominum directum ipſo vaſſallo etiam viuente, caſu 182. *num.* 24.
Fictio non debet plus eſſe, quam veritas, caſu 60. *num.* 2.
Fideiubere poteſt vnus pro alio ex pluribus inquiſitis de delicto ſimul commiſſo, pro quo veniat pœna pecuniaria, caſu 72. *num.* 1. 5. *dummodo ſit alias fideiuſſor idoneus, nu.* 5.
Fideiuſſio facta pro certo, & limitato tempore, eo finito expirat, caſu 59. *num.* 2.
Fideiuſſio eſt ſtricti iuris, & ſtrictè interpretanda vt minus obliget, quam fieri poſſit, caſu 59 *num* 3.
Fideiuſſio ſtipulationem requirit, caſu 59. *nu.* 19.
Fideiuſſio quomodo ſit concipienda ad hoc, vt quis teneatur ſoluere iudicatum ab alio iudice etiam in cauſa appellationis, caſu 109. *num.* 16.
Fideiuſſione ad certum tempus non limitata licet effectus, & ſolutio differatur ad certum tempus, fideiuſſor non liberatur ob prorogationem de tempore dictæ ſolutionis, caſu 59. *numero* 13.
Fideiuſſionis cauſa ceſſante ceſſare debet obligatio fideiuſſoris, caſu 59 *numero* 16.
Fideiuſſionis forma eſt ponderanda, vt ſciatur an fideiuſſor teneatur in cauſa appellationis, vel ſi perempta inſtantia denuò conueniatur, vel coram alio iudice, vel alia actione, caſu 109. *num.* 17. *et* 19.
Fideiuſſor de repreſentando reum liberatur ex noua carceratione dicti rei, etiam quod is aufugiat, ita ut ſi requiſitus non repreſentet, ad pœnam promiſſam non teneatur, caſu 47. *num.* 1. *et ſeq. et hoc ſi ex eadem cauſa reus fuerit carceratus, ſecus ſi pro alia, ibidem num.* 4. *niſi ipſo reo in carceribus exiſtente compareat, & proteſtetur, quod volebat illum haberi pro repreſentato per ipſum nec amplius volebat teneri, quia & tunc liberatur, licet ex alia cauſa reus fuerit carceratus, ibidem num.* 5.
Fideiuſſor de reo repreſentando liberatur ipſo reo poſtea ad carceres ex eadem cauſa reuocato, & exinde ab illis quomodocunque liberato, vel relaxato, caſu 47. *num.* 6.
Fideiußor requiſitus vt reum repreſentet iuxta promiſſionem per ipſum factam, ſi timeat, quod iudex velit reum pro alia cauſa, et non pro illa, pro qua fideiuſſit, poteſt petere ab ipſo iudice, quod iuret, pro qua cauſa petat illam repreſentationem, et an noua superuenerint inditia in illa cauſa præſtationis fideiuſſionis, et iudex tenebitur iurare, caſu 47. *num* 7. *quod tamen ſecundum aliquos in ſuperioribus tribunalibus non obſeruatur, ibidem.*
Fideiuſſor de iudicio ſiſti, vel iudicatum ſoluendo non tenetur ad augmentum pœnæ ex contumacia, vel negatione principalis, caſu 56. *num.* 102.
Fideiuſſor conuentus negans narrata prout narrantur, non dicitur negare ſe fideiuſſiſſe, caſu 56. *nu.* 149. *vnde non perdit beneficium diuiſionis, vt ibi.*

Fideiuſſor deferentis arma ex gratia cum promiſſione de eis non abutendo, & de neminem offendendo, non tenetur reuocata gratia, licet poſtea fuerit renouata ſine alia eius obligatione, caſu 59 num. 1. 24. & per totum.

Fideiuſſor Caſtellani, qui recipit caſtrum pro ſex menſibus, illis finitis non tenetur amplius, caſu 59. num. 5.

Fideiuſſor Poteſtatis pro officio duraturo per certum tempus non tenetur vlterius, licet poteſtas in officio confirmetur, caſu 59. nu. 6. idem eſt in fideiuſſore Maſſarij montis Pietatis pro vno anno ibidem, num. 7.

Fideiuſſor officialis publici pro certo tempore, nõ tenetur vlterius, licet officialis perſeuerauerit in officio, caſu 59. n. 8.

Fideiuſſor ad tempus eo elapſo tenetur de geſtis tempore pro quo fideiuſſit, caſu 59. num. 9.

Fideiuſſor in prima conceſſione non tenetur in renouatione, niſi & in ea demũ obligetur, caſu 59. num. 10. nec in prorogatione actus, licet fiat durante primo nu. 11. & etiam ſi in primo dictum ſit de eo prorogando num. 12.

Fideiuſſor deferentis arma ex gratia, cum promiſſione de non abutendo, & neminem offendendo, dicitur ex legis diſpoſitione obligatus durante tantum illa prima licentia, ſeu gratia, caſu 59. num 14.

Fideiuſſor primus per dationem ſecundi non cenſetur liberatus, caſu 73. num. 9.

Fideiuſſor de repreſentando condemnatus pro non facta repræſentatione, non habens in ære, non cogitur luere in corpore, ſed admittitur ad ceſſionem bonorum, caſu 77. num. 7.

Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo datus in cauſa principali, in qua reus fuit abſolutus, non tenetur in cauſa reuiſionis per ſuperiorem conceſſæ, caſu 109. num. 2. cum ſeq. & num. 7.

Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo datus in cauſa principali, abſoluto reo, non tenetur in cauſa appellationis, caſu 109. num 6. etiam quod in fideiuſſione interueniſſet iuramentum num. 8. & etiam quod nomine proprio vna cum principali in ſolidum ſe obligaſſet de ſoluendo quicquid fuerit iudicatum, & renuntiauerit auth. præſente C. de fideiuſſor. num. 9. vbi quod hoc procedit, etiam quod principalis teneretur pulchra ratione.

Fideiuſſor, qui ſimpliciter promiſit ſoluere iudicatum abſque expreſſione proprij nominis illius iudicis, vel curiæ, cui promiſit, tenetur in cauſa appellationis ſecundum aliquos, caſu 109. numer. 10. in contrarium tamen eſt communis opinio num. 11.

Fideiuſſor, qui promiſit ſoluere iudicatum non expreſſo proprio nomine iudicis, tenetur, licet non ille iudex, ſed alius eius ſucceſſor iudicauerit, caſu 109. nu 12. ſecus ſi expreſſo proprio nomine iudicis, non autem officij, quia non tenetur, ſi alius iudicet num. 13. & quid ſi proprium nomen iudicis, & etiam officij fuerit expreſſum, num. 14.

Fideiuſſor de iudicato ſoluẽdo coram iudice delegato, nõ tenetur coram alio iudice, etiã eius ſucceſſore, caſu 109. n. 15.

Fideiuſſor ſimpliciter datus de iudicato ſoluendo, videtur obligatus ad ſententiam, quæ profertur ex illa inſtantia, ab illo iudice, & ex illa actione, caſu 109. num. 18.

Fideiuſſor datus in principali cauſa, in qua reus fuit condemnatus, an teneatur in cauſa appellationis confirmata ſententia, aut aucta, vel diminuta, caſu 109. n. 20. cum ſeq.

Fedeiuſſor datus in cauſa principali tenetur in cauſa appellationis, ſi reus appellauit, & deſerta fuit inſtantia appellationis, caſu 109. num. 21. & idem ſi actor appellauit, & deſuit inſtantia, num. 24.

Fideiuſſor datus in cauſa principali non tenetur in cauſa appellationis, ſi ſententia ſit confirmatoria prioris condemnationis, caſu 109. num. 25.

Fideiuſſor datus in cauſa principali, non tenetur in cauſa appellationis, in qua prior ſententia fuit reformata, caſu 109. num. 28.

Fideiuſſor executiuè, & de facto conuentus poteſt eodem modo principalem conuenire, caſu 109 num. 30.

Fideiuſſor de iudicato ſoluendo citandus nõ eſt ad ſententiam cõtra principalem ferendã in cauſa principali ſed nec in taxatione expenſarum, licet cautius ageretur, ſi citaretur, caſu 109 num. 31.

Fideiuſſor dari non poteſt pro pena maleficij futuri, ſed præteriti tantum, caſu 115. num. 2. & 9.

Fideiuſſor non poteſt præciſè reum cogere, vt eum eximat a fideiſſione, ſed ſufficit, quod reus præſtet cautionem de ipſum indemnem conſeruando, caſu 131. num. 3.

Fideiuſſor deteriorata ſui principalis conditione poteſt petere ſe eximi ab obligatione, vel ſibi caueri de indemnitate, & debitore hoc non faciente, poterit fieri ſequeſtrum, & etiã veniri ad miſſionem in poſſeſſionem eius bonorum, caſu 131. num. 8.

Fideiuſſor de alium repræſentando liberatur illo effecto rebelle, caſu 190. num. 1.

Fideiuſſor bannitum ex alio delicto cum publicatione bonorum repræſentare non tenetur, caſu 190. num. 2.

Fideiuſſor bannitum abſque publicatione bonorum ex alio delicto non repreſentans ad pœnam promiſſam tenetur ſecundum aliquos, caſu 109. num. 3. vbi tamen contrarium firmatur.

Fideiuſſor de alium repræſentando liberatur eo facto clerico, vel religioſo, caſu 150. num. 4.

Fideiuſſor de non offendendo pro eo, qui poſtea effectus ſit clericus, conuenitur coram iudice ſeculari, nec gaudet priuilegio fori ex perſona clerici ſui principalis, caſu 152. num 1. nec ideò dicitur in duriorem cauſam obligari, ſed eſt magis idoneus facilitate conueniendi, ibidem.

Fideiuſſor a clerico datus, coram ſeculari Iudice conuenitur, ſi ſit laicus, caſu 153. num. 4.

Fideiuſſor de repreſentando aliquem ſub pœna excuſatur eo poſtea relegato, caſu 190. num. 5.

Fideiuſſor de aliquem repreſentando certo loco, liberatur eo exiſtente alibi carcerato, vel aliter impedito, caſu 190. num. 7.

Fideiuſſor de alio repreſentando requiſitus, ſi non repræſentet eum, condemnatur, licet poſtea ille ex eodem maleficio fuerit bannitus, caſu 190. num. 8.

Fideiuſſor de aliquo repræſentando, an ſi non poſſit præſentare, offerendo pœnam delicti ſui principalis euitet pœnam fideiuſſionis, caſu 190. num. 9.

Fideiuſſor de repreſentando alio, an ſi non poſſit præſentare, audiatur ſe offerens defenſioni ſui principalis, vbi de pecuniaria tantum pœna agitur, caſu 190. in fine.

Fideiuſſores idonei nõ reputantur forenſes neque in ciuilibus, neque in criminalibus pecuniarijs etiam quòd in proprio territorio ſint diuites, caſu 72. num. 3. & 5.

Fideiuſſores dum iudex recipit, ne iudex teneatur, ſi non idonei, cautela eſt, vt recipiat eorum approbatores, caſu 73. num 4.

Fideiuſſores vbi iudex receperit minus idoneos, tenetur de proprio, caſu 73. num. 1. et 3. poteſt tamen iterato Reum ad carceres reuocare, et detinere, donec alios præſtet idoneos num. 8. et 10.

Fideiuſſoris obligatio ſemel extincta non reuiuiſcit, caſu 59. num. 19.

Fideiuſſorum approbatores recipiuntur ex conſuetudine per Italiam, caſu 73. numer. 4. et præſertim in ſtatu Mediolani, ibidem numero 7. vbi etiam quod Florentiæ. & alibi

Digitized by Google

Confinium ſecundum impoſitum in ſpecie incipit currere etiã durante primo, ſecus ſi impoſitum fuerit in genere, caſu 56 num. 126.

Confirmatio in tormentis facta de prima confeſſione ſine tormentis contra ſe, & alios non eget alia ratificatione, caſu 33. num. 7. quæ ratificatio confirmationis prædictæ haberi poſſet per confrontationem inter ipſos reos, ſi opus eſſet, faciendam, num. 8.

Confirmatio in tormẽtis facta primæ confeſſionis factæ in tormentis, & poſtea ratificatæ extra tormenta, non indiget alia ratificatione, vel perſeuerantia, caſu 33. num. 12. licet Index non male faceret exigere talis confirmationis ratificationem. num. 13.

Confiſcatio bonorum olim impoſita in conſequẽtiam alterius pœnæ eſt hodie ſublata caſu 9 nu. 10 & latius caſu 137. n. 21. ſecus in caſibus in quibus expreſſè imponebatur, ibid.

Confiſcatio bonorum hodie non habet locum, niſi in crimine læſæ Maieſtatis Diuinæ, & humanæ, caſu 137 n. 18. & 22.

Cõfiſcatio bonorum in pœnam delictorum imponi poteſt à ſtatuto, & à conſuetudine, caſu 137. nu 20. & ibidem. quod authentica bona damnatorum, non habet locum quando extant ſtatuta, vel conſuetudines.

Confiſcatio bonorum nõ extenditur ad bona poſita in alio territorio, quam Iudicis confiſcantis, caſu 138. num. 1. etiam ſi vtrumque territorium ſubſit eidem Domino, dummodo iuriſdictiones ſint diſtinctæ, & ſeparatæ, nu. 2. & etiam ſi in dicto alio territorio adeſſet ſimile ſtatutum, ſeu ius ſpeciale imponens pro eodem delicto publicationem bonorum, numero 3.

Confiſcatio bonorum facta in vno territorio trahitur ad bona in alio territorio poſita, quando vtriuſque territorij vnus eſt dominus, & idem fiſcus, & viget eadem conſtitutio in vtroque territorio, caſu 138. n. 4. et ibid. quod executio cõfiſcationis fit per fiſcum loci, in quo ſunt bona.

Confiſcatio bonorum facta vigore iuris communis trahitur ad bona ſita in alio territorio, quã confiſcantis, caſu 138. nu. 5. & eo caſu quilibet fiſcus occupat bona ſua ſui territorij. nu. 6. vbi aſſeruntur exempla.

Confiſcatio bonorum facta in territorio delicti non trahitur ad aliud territorium, niſi reus condemnatus ſit illi ſuppoſitus ratione originis, vel domicilij, caſu 138. num. 8.

Confiſcatio bonorum in crimine furti, etiam quod pœna ſit furcarum, locum non habet, caſu 197. num 10.

Confiſcationis bonorum ſententia cum ſimpliciter confiſcantur bona delinquentis, ita ut non cenſeantur publicata bona alterius territorij, ſi delinquens ſit quoquomodo ſubiectus dicto alteri territorio, poteſt ibi fieri nouus proceſſus & noua condemnatio, & eius vigore bona ibidem ſita confiſcari, caſu 138. num. 7.

Confiſcatis bonis Vaſalli pro homicidio non confiſcatur feudum ad ipſum ſpectans, ſed ad vocatos in inueſtitura defertur, caſu 182. num 18.

Confrontatio reorum inter ipſos fieri poteſt, & habet effectũ ratificationis confeſſionis antea factæ, caſu 33. nu. 8. 9. 12.

Coniugia inter perſonas diſparis cultus ſunt valde odioſa, caſu 112 nu. 7.

Coniuncti ob bonum publicum grauantur pro bannitis coniunctis, caſu 149. num. 8. & 24.

Coniuncti poſſunt obligari pro delictis coniunctorum bannitorum, caſu 149. num. 24.

Conſanguinei bannitorum, & facinoroſorum perturbantium quietem publicam cogi poſſunt præſtare pro eius cautionem de non offendendo perſonas, & bona territorij infeſtantis, caſu 149 num. 1. & 8.

Conſanguinitatis ignorantia non præſumitur, caſu 24. nu. 2.

Conſenſus domini in alium vſum ſuæ rei, quam iam conceſſum facilius præſumitur, cum initio eam, quis habuit de voluntate ipſius domini, quam ſi primum eo inſcio acceperit, caſu 136. num. 12.

Conſequenti conceſſo, & antecedens neceſſarium conceſſum dicitur, caſu 45. ſub num. 1.

Conſtitutio Pij Quinti Pontificis Maximi contra ſodomitas comprehendit ſolum exercentem copulam ſodomiticam, non autem aliter luxuriantem contra naturam, caſu 16. numero 11.

Conſtitutio Principatus Cataloniæ, ne cauſæ extrahantur ab eo, non impedit quin Rex Hyſpaniarum extra Principatum poſſit facere gratias de delictis in principatu commiſſis caſu 120. num. 9. & intelligitur de cauſis concernentibus contentioſam iuriſdictionem, caſu 120. num. 10.

Conſuetudinem allegans eam probare tenetur, caſu 101. numero 52.

Conſuetudo non inducitur ex vnico actu, ſed tantum exemplum ſuaſiuum, caſu 16. num. 38.

Conſuetudo ædificandi ſuper muris ciuitatum, vel illis domos adhærendi, & appodiandi feneſtras, & alia faciendi, valet, & obſeruanda eſt, caſu 100. num. 46. & ſeq.

Conſuetudo in pœnis imponendis attenditur etiam formam ſtatutorum tranſgrediendo, caſu 172 num. 8.

Conſuetudo non extẽditur vltra ſuum caſum, & proprios ſactus, & vſus terminos non excedit, caſu 58. ſub nu. 19.

Contemptor legis punitur arbitrio iudicis, ſi lex ipſa pœnam non ſtatuit, caſu 1. num. 16. caſu 9. n. 12. caſu 30 n. 2. et 3.

Contemptor mandati ſuperioris, in quo certa pœna non eſt appoſita, punitur arbitrariè etiam ad mortem iuxta negotij qualitatem, caſu 30. nu. 3. & ſi contemptus ſit in re non magnæ conſuetudinis leuiter caſtigatur, nu. 4. & quandoq; etiam ſolummodo corripitur, & reprehenditur, num. 5.

Contemptor mandati ſuperioris quandoque pœna capitis punitur, ſi in executione grande periculum vertebatur, alias verò pœna arbitraria tenetur, caſu 30. num. 7.

Contemnere, & non parere diuerſa ſunt, et non idem, caſu 30. num. 8.

Contemptor Præceptoris punitur arbitrio Iudicis, caſu 43. poſt principium.

Contractu principali annullato, fideiuſſio, vt ab eo dependens annullatur, caſu 59. num. 18.

Contractus in Aetruria nuncupati Scrocchi, Barocoli, et Ritrangoli illiciti ſunt, quales ij ſint, et quomodo in alijs Prouincijs nominentur, et puniantur, caſu 188. nu 7. et 8.

Cõtrariorum idem eſt iudicium, et idem operatur oppoſitum, in oppoſito, quod operatur propoſitum in propoſito, caſu 56. ſub num. 113.

Contrariorum eadem eſt diſciplina, caſu 147. ſub nu. 28.

Contrauenient conuentioni pœnali duo capita habenti ad duplicem, tenetur pœnam, caſu 189. num. 1.

Contumacia ſatis eſt, quod appareat ex actis abſq; alia Iudicis declaratione, caſu 110 nu. 9. et ibidem, quod cõtumax ſimpliciter condemnatus, intelligitur declaratus pro cõfeſſo.

Contumacia hodie de conſuetudine non accuſatur.

Contumacia vti delictum non debet cuiquam patrocinari, caſu 152. num 15.

Contumaciæ declaratoria hodie non fit de conſuetudine, niſi in diffinitiua ſententia, caſu 110. num. 10. etiam ſi contumacia non fuerit per aliquem accuſata, num. 12.

Contumaces ex decreto extante Florentiæ, qui non comparẽt in termino banni, tenentur probare eorum innocentiam, proat etiam de iure communi, caſu 110. num. 15.

Contumax torquetur, vel mitius punitur, vbi fuit admiſſus ad nouas defenſiones, vel comparuit in termino reſeruato, &

præter

Digitized by Google

præter contumaciam nihil extat cõtra eum, caſu 56. n. 91.
Contumax ex forma ſtatuti habitus pro confeſſo, et condẽnatus poteſt appellare in caſibus, in quibus alias datur appellatio, caſu 110. numero 1. & idem ſi habeatur non ſolum pro confeſſo, ſed etiam pro conuicto, num. 2.
Contumax ex ſtatuto habitus pro confeſſo, & condemnatus appellans non tenetur eius innocentiam probare, ſed, fiſcus vel accuſator debet probare delictum, quia in cauſa appellationis non durat ficta confeſſio, caſu 110. nu. 3. ſed contrarium verius eſt, num 4.
Contumax ex ſtatuto habitus pro confeſſo, & condemnatus nõ auditur poſtea, ſed contra eum exequitur ſententia, caſu 110. num 5.
Contumax in reſpondendo accuſationi, vel inquiſitioni, abſq; expreſſione pœnæ bannitur, cum termino ad comparendum, & ſe defendendum, caſu 181. num. 4.
Contumax comparens poſt terminum Banni ante ſententiam ex ſola Contumacia torquetur, caſu 181. num. 6.
Contumax amittit priuilegium opponendi de dependentia litis alibi motæ, & de incompetentia Iudicis, caſu 162. n. 6.
Conturbare quid ſignificet, caſu 105. num 4.
Conuentioni pœnali plura capita habenti contrauenens plures incurrit pœnas, caſu 189. num. 1.
Conuerſi, Becebetti, Fratres Gaudentes, vel tertij ordinis poſt commiſſum delictum Religionem ingreſſi abſque profeſſione, vel ordinum ſusceptione non liberantur à Iuriſdictione Iudicis ſecularis, caſu 108. num. 8. debent tamen exautorari, & priuari Inſignijs illius ordinis, num. 19.
Conuictus propriè quis dicatur, caſu 68. num. 1.
Conuictus, & confeſſus ponuntur tanquam diuerſæ ſpecies, caſu 68 num. 2.
Conuictus grauius, confeſſus lenius tractari ſolet, caſu 68. numero 4.
Cornely Benincaſij Appologia declaratur, caſu 149. nu. 25.
Corpus defuncti in itinere per vicos tranſuehi non poteſt ſine permiſſu eorum, quibus permittendi ius eſt, contra faciens tamen pœnam non meretur, caſu 1. num. 5.
Corpus delicti in veneno non probatur ex ſimplici Medicorum relatio, quod quis mortuus ſit ex veneno, niſi addatur ex veneno dato, et non ingenito, caſu 180. num. 8.
Correctio legis non inducitur, niſi verbis claris, & ſpecificis, caſu 52. num. 3. contrarium, quod imò etiam tacitè, & ex præſumptionibus id fiat ſubijcitur, num. 5.
Corrumpens teſtes tenetur erga partem, quam grauauit medio teſtium de omni damno contingente propter eorum teſtimonia, caſu 165. num. 28.
Corruptela crimen inter magnas, & capitales cauſas reputatur, et in multis delicto læſæ maieſtatis aſſimulatur, caſu 166. num. 6.
Corruptionis attentatio punitur ſicut ipſa corruptio, caſ. 144. num. 4. et 6.
Creditor debet ſuum creditum conſequi ſine dilatione, caſu 105. n. 35. et in pecunia numerata, in qua eſt creditor, n. 36.
Creditor habens à debitore fideiuſſorem, non cogitur ſuam obligationem mutare, et nouum fideiuſſorem etiam æquè idoneum ſuſcipere, caſu 131. num. 2. niſi ex cauſa, nu. 6. vbi datur exemplum notabile in caſu decoctionis.
Creditor vtens pignore tenetur furti, caſu 136. num. 15.
Creditor in pœnis fiſcalibus fiſco præfertur, quando agitur de pœna pecuniaria, non aũt de pœna corporali, caſu 146. n 6.
Creditores carcerati condemnati in aliquam pœnam exilij, aut ſimilem, ſiue ius habeant pecuniarium ex eadem ſententia, ſiue aliter, prohibere non poſſunt, quin fiſcus debitorem illũ mittat ad ſeruandum exilium, caſu 148. nu. 11. reprobaturque Peguer. aliter ſentiens, num. 12.
Crimen ſubiacens varijs plurium legum pœnis, vna tantum punitur ad Iudicis electionem, quia licet delinquens omnibus teneatur, et vna lex altam nõ tollat, quò ad originem, tamen bene tollit, quo ad executionem, caſu 2. nu. 2. 7. 8.
Crimen poligamiæ idest pluralitatis vxorum, et maritorum mixti fori eſt, in quo tàm laicus, quàm Eccleſiaſticus Iudex cognoſcere poteſt, caſu 98. num. 30.
Crimen l. Iuliæ peculatus, et crimen leg. Iuliæ de reſiduis ſunt valde ſimilia, et pro eodem, quandoque accipiuntur, caſu 99. nu 2. differunt tamen nu. [illegible]. 40. 47.
Crimen de reſiduis puniri poteſt ciuiliter, et criminaliter, caſu 99. num. 40.
Crimen de reſiduis eſt grauius furto, et acrius puniendum, caſu 99. num. 2. vel ſaltem pœna furti. num 47.
Crimen de reſiduis debet criminaliter extraordinariè puniri, caſu 99. n. 45. et quandoque in amputatione manus, ibid.
Crimen peculatus, et crimen reſiduorum in pluribus inter ſe differunt et diuerſimodè puniuntur, ſiue criminaliter, ſiue ciuiliter agatur, caſu 99. num. 46. vbi latè.
Crimina omnia dicuntur maleficia, caſu 51. nu. 8.
Crimina, quæ intereſt reipublicæ eſſe neta, vel non remiſſiud, caſu 154. num. 15.
Crimina quando dicantur eccleſiaſtica, ſecularia, et mixta, caſu 194. num 4.
Crimina inceſtus humanius tractãtur, ſi ſub colore matrimonij committantur, caſu 20. nu. 79. in fine.
Crucis ſignum pingens, vel ſculpens in loco, vbi pedibus calcari poſſit in contemptum Religionis, pœna mortis tenetur, caſu 91. num. 2.
Crucifixi imaginem ob aliquam ſuperſtitionem projiciens in aquas, non tenetur pœna mortis, licet ſecus ſit in contemptum Diuinæ Maieſtatis, caſu 91. num 7.
Cui mandantur ſequentia, videntur etiam in ea tributa eſſe, tia, per quæ peruenitur ad ea, et è contra, cui committuntur præcedentia videntur etiam committi ſequentia, ſine quibus inutilis eſſet commiſſio, caſu 62. num. 3.
Culpa lata in pœnis corporalibus nõ æquiparatur dolo, caſu 31. num 12. ſecus autem in pecuniarijs, vbi à lege expreſſe dolus, non requiritur, num. 20.
Culpa quò maior eſt, tanto proximior eſt cauſa damni, caſu 70 num. 46.
Culpa aliqua vbi eſt in hoſpite, et in viatore circa facta in hoſpitio attenditur maior, quæ minori præponderat, caſu 70. num. 45.
Culpa nõ afficit culpoſum, niſi ſit ordinata ad caſum, qui euenerit, ſed ad alium finem, caſu 79. num 3.
Cum confeſſo benignè agendum eſt, caſu 50. nu. 32.
Curia recipiendo fideiuſſores de repræſentando reo, literur ipſorum cuſtodiæ illum committere, caſu 47. num. 2.
Curia accipiẽdo reos ſub propria cuſtodia per carcerationem, non videtur renũtiare cuſtodiæ fideiuſſoribus de repræſentando commiſſæ, illoſque ab ea liberare, caſu 47 n. 2.
Cuſtodiam poteſt quilibet apponere in ea re, in qua habet ius aliquod, caſu 63. num. 5.
Cuſtodem apponens à principio rebus ſuis in hoſpitio dicitur in ſe periculum recipere ſecus ex poſt facto, caſu 70. n. 25.
Cuſtodis appoſitio, et clauium traditio idem operatur, caſu 70. num. 26.
Cuſtos carceris, penes quẽ remanſit carceratus, nõ liberatur à cuſtodia per appoſitionẽ cuſtodis Poteſtatis ex poſt facto, caſu 70. num. 28.

D

Damnati ad triremes, vi fractis catenis aufugientes pœna mortis tenentur, caſ. 8. n. 41. aũ plur ſeq. reprobata opinione

Digitized by Google

opinione Vincent. de Franch. in contrarium, num. 49. 50. dummodo tamen ſint damnati in perpetuum, num. 52. quomodo autem puniatur, quando ad tempus tantum ſunt damnati dicitur, num. 53. & quid tali, caſu in facto ſeruatum ſuerit, ſu'ijcitur, num. 54.

Damnati ad triremes auſugientes, vbi cum fuga concurrit aliud delictum, vel qualitas aggrauans vltimo ſupplicio puniuntur, caſu 8. num. 55. quad & in attentantibus tantum effectum non ſequuto proecdere dicitur nu. 56. qualiterque in facto contra tales ſuerit animaduerſum ſubijcitur, num. 58. 60.

Damnati ad beſtias efficiebantur olim ſerui pœnæ, caſu 104. num. 5. ſecus hodiè, num. 6. 12. & 13.

Damnati ad ſubijciendum Beſtijs ſunt ſerui pœnæ, caſu 104. num. 12. ſed hodiè hæc pœna non eſt in vſu num. 14. & eius loco ſucceſſit decapitatio naturali, num. 15.

Damnatio ad beneplacitum Principis non reuocatur per eius mortem, caſu 8. num. 64.

Damnatia ad beſtias non eſt in vſu, caſu 104. nu. 14. & eius loco ſucceſſit pœna decapitationis naturalis, num. 16. vel ſaltem arbitraria citra mortem, num. 18.

Damnatio in arenam accipitur pro damnatione ad beſtias, licet ſonet in damnatione ad portandum, vel extrahendum arenam, caſu 140 num. 4.

Damnatio ad beſtias in vſu amplius non eſt, & qualis olim eſſet, caſu 191. num. 4.

Damnatis ad triremes delinquentibus circa ſugam varia mortis genera imponuntur, caſu 8. num. 57.

Damnatus ad triremes, aut ad carceres, vel ad confinia, vel ſimilia ad beneplacitum iudicis, vel Principis equiparatur damnata in perpetuum, caſu 8. num. 63.

Damni cauſam dans, damnum ipſum dediſſe dicitur, caſu 192. ſub num. 10.

Damnum datum ex incendio etiom leuiſſima culpa ſequuto ſemper eſt emendandum, caſu 22. num. 6.

Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi, & non alijs imputare debet, caſu 70 num. 18. ad finem.

Debilitans ſe ipſum, vel alium ad habilius mendicandum ſeueriter punitur, caſu 178. num. 10.

Debitor qui promiſit eximere ſuum fideiuſſorem ab obligatione ſub pena, ſoluendo debitum, vel offerenda fideiuſſores pro indemnitate excuſatur à pęna, caſu 131. nu 4.

Debitoris mora non debet plus tribuere creditori, quam ſi debitor verè ſoluiſſet, caſu 60. num. 3.

Debitum ſolutum petens crimine ſtellionatus, non autem falſi tenetur, caſu 169. num. 1.

Debitum ſemel ſolutum etiom abſque petitione, iterum recipiens, in crimen ſtillionatus incidit, caſu 169. num. 4.

Debitum ſolutum iterum exigens, vel recipiens vltra pœnā ſtellionatus ad ſoluti reſtitutionē tenetur, etiam quod pro ſolutione facienda extaret res iudicata, caſu 169. num. 7.

Decoctor quis dicatur, caſu 105. num. 6. 7. 17.

Decoctor deſinit eſſe mercator, caſu 105. num. 11.

Decoctor dicitur qui mole debitorum oppreſſus non eſt ſoluendo, licet non fugiat, nec lateat, nec ceſſerit bonis, caſu 105. num. 12. 13. & 18. multo magis ſi fugiat, vel bonis cedat, num. 15. & 17.

Decoctar non poteſt cedere bonis, caſu 105. num. 14.

Decoctores in Italia appellantur falliti, in Gallia Boncherij rupti, & pariter Genuę, & Anconæ, caſu 105. nu. 18. 19.

Decoctores dicuntur effecti non ſoluendo ſine proprio, ſiue fortunę vitio caſu 105. num. 22. licet effecti proprio vitio ſint valde deteſtabiles, num. 23.

Decoctores ex ſtatuto Florentino efficiuntur non ſolum mercatores, ſed quilibet alij, caſu 99. num. 84.

Decoctus dolo quam ſeueriter ſit puniendus, caſu 99. n. 82. & ſeq. & nu. 87. quod eius pena hodie ſit arbitraria n. 83.

Decoquere quid ſit, & quare ſalliti dicantur decoctores, caſu 105. num. 5.

Decurio qui fuit, licet amplius non ſit, non poteſt torqueri, caſu 124. num. 8.

Defendens ſe ipſum, vel alium in caſibus a iure permiſſis poteſt impunè vti armis a ſtatutis, vel proclamatibus vetitis, ſine metu alicuius pœnæ, caſu per totum.

Defendere ſe dicitur offendens aggreſſarem non expectato, quod ab ipſo offendatur, caſu 88. num. 4. & 7. nec tantum aggreſſorem, ſed & illum qui ſeparat ad offendendum, licet nondum venerit ad actum aggreſſuræ num. 5. de quo tamen aliqui dubitant, quæ dubitatio ex qualitote armorum aduerſarij præparantis, ceſſare poteſt, num. 7.

Defenſio propriæ perſonæ non intelligitur ſublata, ſed reſeruata per legem ſimpliciter loquentem, caſu 88. nu. 1. quia eſt de iure naturali & per ſtatutum tolli non poteſt, nu. 2. nec per Papam, vel Imperatorem, num. 3.

Defenſiones non dantur imputato de ſodomia ſecundum aliquos, caſu 41. num. 1. ſed contrarium verius dicitur, & in praxi receptum num. 2. niſi ſit inſignis, & notorius ſodomita, qui nullam habet defenſionem, ibidem.

Defenſiones nemini ſiue canfeſſo ſiue conuicto ſunt denegandæ, caſu 41. ſub num. 2.

Defenſiones denegantur furi inſigni, & latroni, caſu 41. nu. 1. & omni alij notorio delinquenti, qui nullam prorſus habet defenſionem, num. 2.

Defenſionis modum excedens punitur ſolum de exceſſu arbitrariè, caſu 31. num. 6.

Defenſionis qualitas probanda eſt ab illom allegante, caſu 56. num. 29. & 33.

Deferens accettam, malleum, roeam, vel ſimilia inſtrumenta non principaliter ad offenſionem ordinata non punitur pœna delationis armarum, caſu 63. num. 4. & 6 ſi tamen ea deferat loco, vel tempore, incongruis tenetur pena delationis, & maximè ſi conſtaret animo offendi aliquem portaſſe; num. 7. 8.

Deferens arma vetita de licentia ſuperioris, ſi illis abutatur, punitur pena delationis ſecundum aliquos, caſu 63 nu. 9. quo i tamen non admittitur, niſi in impetratione licentiæ promiſiſſet de nan abutendo nu. 10. grauius tamen punitur propter abuſum licentiæ, & illa priuandus eſt, num. 11.

Degradatio eſt tantæ virtutis, quod degradatus nō poteſt amplius aſpirare ad dignitatem, qua fuit exoutboratus, caſu 200. num. 151.

Delegatio cauſarum fieri poteſt extra Prouinciam, vt in Prouincia cognaſcantur, caſu 120 num. 6.

Delegatio cauſarum vbi facienda eſt, ratio haberi debet qualitatis cauſæ, & perſonarum, & locorum, & longinquitatis regionis, caſu 120. num. 7.

Delegatus Papæ, vel Principis dicitur maior quocunque ordinorio, caſu 53. num. 1.

Delegatus Papæ, vel Principis delinquens etiam in pertinētibus ad cauſam ſibi commiſſam poteſt puniri ab ordinario loci, in quo delinquit, caſu 53. per totum.

Delegotus, vide verbo Iudex Delegatus.

Delicta reiterabilia multo tempore continuata non plura dicuntur, ſed vnum tantum, caſu 7. num. 3.

Delicta quædam faciendo, quædam dicendo committuntur, caſu 51. num. 3.

Delicto omnia dicuntur maleficia, caſu 51. num. 8.

Delicta eiuſdem generis, & ad eundem effectum tendentia, licet ex internallo commiſſa, an vnum, vel plura dicatur, caſu 99. num. 50.

Delicta plura diuerſarum ſpecierum ad eundem finem tendentia debent ſingula puniri, caſu 100. n. 12. & vbi vnica tantum pœna imponẽda ſit, ea augetur ex aggrauantibus circunſtantijs. num. 13.
Delicta punienda eſſe ratio naturalis dictat, caſu 115. n. 11.
Delicta puniri intereſt Reipub caſu 146. num. 3.
Delicta diuerſa, & diſtincta dicuntur, quando diuerſæ, & diſtinctæ corporis partes vnico ictu tanguntur, & tanquam plura puniuntur, caſu 155. num. 10.
Delicta plura eiuſdem, vel diuerſi generis in eodem facto commiſſa, an vna pœna, vel pluribus puniantur, & quando, caſu 158. in toto.
Delicta non puniuntur principaliter propter offenſam territorio factam, ſed propter odium criminis, & ne maleficia remaneant, caſu 162. num. 6.
Delicta plura plures inducunt pęnas, caſu 189. num. 1.
Delicta vbi ſunt mixti fori, vterque Iudex Eccleſiaſticus ſcilicet, & ſecularis procedere poſſunt contra delinquentem, caſu 194 n. 10. & quomodo hoc procedat. n. 11. eſt tamen inter eos locus præuentioni num. 7. & num. 8. in fin.
Delicta tot eſſe dicuntur, & tot pœnæ quot delinquentium perſonæ, caſu 198. nu. 1. ad finem, & nu. 10. etiam in fine.
Delicta plura vnico actu committens differentia inter ſe ſpecie, & æque principaliter de omnibus punitur, caſu 200. num 13.
Delicti pœnam ſumit ipſa natura, & propria conſcientia continuo facti ſupplicium infert, caſu 1. num. 18.
Delicti ſubſtantia dicitur ſuum eſſe principale, propter quod maleficium definitur, caſu 57 num. 39.
Delicti qualitates ex pluribus conſiderantur, caſu 56. nu. 40. & plur. ſeq.
Delicti qualitas eſt ea, quæ delictum alterat ponens aliquid ineſſe præter eius ſubſtantiam, caſu 56 num. 38.
Delicti qualitas, & grauitas dignoſcitur ex qualitate pœnæ, caſu 197. num. 5. quod quomodo, & quando procedat numero 6 & 7.
Delicti pœna ob pluralitatem delinquentium multiplicatur, caſu 158. num. 10.
Delicta remiſſo dicitur etiam remiſſa eius qualitas aggrauans licet de ea non ſit facta mentio, caſu 175 num. 4.
Delictorum pluralitas non præſumitur, etiamſi delictum ſit reiterabilé, caſu 175. num. 3.
Delictum punibile non eſt omne iniuſtum aut illicitum, aut inhoneſtum. aut inciuiliter factum aut dictum, ſed illud tantum, quod lex ſtatuit eſſe delictum, & puniendam, caſu 1. num. 1. cum multis ſeq. & ferè per totum.
Delictum non eſt, quod fit illicitè, ſi pęnam non meretur, non quidem attenta veritate, ſed iuris interpretatione, caſu 1. num. 7. & 13.
Delictum vbi non eſt, ibi pęna non cadit, accuſatio non recipitur, nec inquiſitio formatur, caſu 1. num. 12.
Delictum ſubiacens varijs diuerſarum legum pęnis non omnibus punitur, ſed vna tantum, maiori ſcilicet ad arbitrium Iudicis, caſu 2. num. 2. 7. 8.
Delictum vnum multipliciter dicitur, & quandoq; vnam, quandoq; multiplicem infert pęnam, caſu 157. ſub num. 6. ad finem.
Delictum ſimplex ſi puniatur in centum, & appenſatum in centum quinquaginta, negans qualitatem appenſati tantũ habetur pro negante quoad illam qualitatẽ, caſu 56. n. 69.
Delictum ſecundum ſemper aggrauat primum eiuſdem generis, caſu 157. num. 3.
Delictum leue dicitur pro quo pęna corporalis non imponitur, caſu 170. num. 5.
Delictum vnum duas pęnas habere poteſt, caſu 198. nu. 32.
Delictum quando non eſt probatum reus ſemper abſoluitur, caſu 200. nu. 111. etiam ſi Iudex ex officio per viam Inquiſitionis procedat, num. 112.
Delinquens in aliquo loco ſortitur ibi forum ratione loci, & de eius Iuriſdictione efficitur, etiam ſi ſit foreñſis, caſu 3. num. 2.
Delinquens ſortitur forum in loco originis vel domicilij perſonæ offenſæ etiam alibi extra ſcilicet illum locum ſecundum aliquos, caſu 3. num. 3. & ſeq. ſed in contrarium eſt veritas, nu. 6 & ita pluries fuit iudicatum num 15. ad finem. nec perſona offenſæ attenditur in delictis ad tribuendam iuriſdictionem Iudici in delictis, num. 8. vbi tamen delinquens inueniretur in ipſo loco originis, vel domicilij perſonæ alibi offenſæ, poſſet ibi puniri ſecundum aliquos, num. 14 & iterum num. 5.
Delinquens ſortitur forum in loco originis, vel domicilij, vel delicti. caſu 3. num 7. caſu 162. num. 1. & 2
Delinquens extra territorium ſuæ originis, vel ſui domicilij poteſt puniri, a Iudice ſuæ originis, vel domicilij, caſu 3. num. 7. & 9.
Delinquens, ſed actum non perficiens, mitius punitur quando ſponte ductus penitentia non perfecit, ſecus ſi non potuit impeditus, caſu 27. num 5. 6.
Delinquens verus non fugit pęnam delicti per eum commiſſi, licet alius de illo antea punitus fuerit, vel ex confeſſione, vel errore, aut aliter, caſu 37 per totum.
Delinquens dicitur in pęnã conſentire, ideoque ciuiliter, & naturaliter, caſu 115 num. 10.
Delinquens ſemel punitus ab vno ex Iudicibus competentibus ſeparatam iuriſdictionem habentibus, an poſſit iterum puniri, caſu 117. num. 11.
Delinquens effectus miles poſt delictum, iudicandus eſt a proprio iudice militum, caſu 147. num. 1. 7. & 8. etiam ſi iam incohato proceſſu miles efficiatur ibidem, vide tamen, num. 12. controuerſitatem opinionum.
Delinquens poſt maleficium effectus clericus, non iudicatur à iudice ſeculari, ſed ab Eccleſiaſtico, caſu 147. num. 5.
Delinquens, qui tempore delicti erat Clericus, & poſtea vxorem duxit, iudicatur ab Epiſcopo, caſu 147. num. 10.
Delinquens eo ipſo, quod deliquit, obligatur ad pęnam a lege impoſitam pro illo delicto, quando eſt certa, ad arbitrium autem tunc dicitur adſtrictus, quando Iudex illam arbitratur caſu 147. num. 17.
Delinquens vbi plures delictorum pęnæ concurrere non poſſunt, ſed per impoſitionem vnius, altera conſumitur, vt in pluribus homicidijs pęna mortis puniendis, vna tantum condemnatione afficitur in pęnam mortis, caſu 157. num. 7. nec quis pluries eadem ſententia ad mortem damnari poteſt, licet ſecus in diuerſis ſententijs. num 8.
Delinquens de iure remittitur ad locum delicti tanquam magis offenſum, ſed ex generali conſuetudine non fit illa remiſſio, quando iudices ſunt ſub diuerſis præſidibus Prouinciarum etiam ſub eodem Principe, caſu 162. num. 10.
Delinquens comparens in loco delicti coram iudice procedente, ſi a iudice originis, vel domicilij moleſtetur de penoentia litis, & præuentione opponere poteſt, caſu 162. nu. 7.
Delinquens in contumaciam condemnatus in loco delicti, poteſt iterum proceſſari, & condemnari per iudicem loci originis, & domicilij, caſu 162. num. 18.
Delinquens de eodem maleficio in pluribus locis in contumaciam condemnatus, tenetur ſoluere omnes condemnationes omnium Iudicum, & quare, caſu 162. num. 9. niſi ante ſententiam aliorum iudicum ſoluerit pęnam primæ condemnationis, quia tunc amplius moleſtari non poterit num. 20. etiam ſi in primo iudicio omiſſa eſſet aliqua

qualitas

qualitas delictum aggrauans, quia nec tunc amplius puniretur ſupplendo defectum prima condemnationis, nu. 21.

Delinquens condemnatus à iudice loci delicti, coram quo comparuit, ſi non ſoluerit condemnationem, poteſt moleſtari à Iudice Originis, vel domicilij, ne delicta remaneant impunita, caſu 162. num. 22. nec ſibi prodeſt rei iudicatæ exceptio num. 23.

Delinquens abſolutus in loco delicti non poteſt à iudice originis, vel domicilij moleſtari, aut puniri, etiã repertus culpabilis, caſu 162. num. 26. niſi fraus, & colluſio interuenerit, num. 27.

Delinquens in alieno territorio punitur à Iudice originis, vel domicilij ſecundum ſtatutum dicti loci, quando ipſum ſtatutum loquitur de delinquente extra territorium, aliàs punitur ſecundum ſtatutum loci delicti, vel ſecundum ius commune, caſu 162. num. 31.

Delinquentem punire, et de eo iuſtitiam facere ſanctiſſimum eſt, et inter eleemoſinarum genera connumeratur, nec pinguior Deo mactatur victima, quam homo iniquus, grataq; eſt Diuinæ maieſtati debita malorum punitio, et amicus Dei eſt, qui iuſtè interficit inimicum eius, caſu 1. nu. 19.

Delinquentes de nocte cum ſcalis Neapoli puniuntur pęna mortis, caſu 99. num. 61. et vide de delicto cum ſcalis, caſu 97. per totum.

Delinquentes efficiuntur de foro illius loci, in quo delinquunt, caſu 129. num. 1.

Delinquitur ſemper in ſolidum in indiuiduis, caſu 56. nu. 73.

Dæmones licet incubos, et ſuccubos ſe faciant, non tamen cõtra naturam exercent, caſu 16. num. 27.

Dentes non veniunt armorum appellatione, caſu 63. num. 1. 19. et 20.

Dentibus aliquem offendens quomodo puniatur, vide caſu 63. ſub varij numer. et verbo percutiens dentibus.

Depopulatores agrorum, vinearum, vel arborum pœna mortis tenetur, caſu 21. per totum, vbi tamen quod de conſuetudine in aliquibus locis talis pœna non eſt in vſu, ſed alia mitior imponitur arbitrio iudicis, & in omni caſu damnũ emendant num. 6. et de pœna mortis de iure caſu 46. nu. 2. vide infra verbo deuaſtatores.

Deportatio, & damnatio in metallum hodie non ſunt in vſu, et earum loco ſucceſſit pœna arbitraria, et ſecundum aliquos pœna triremium, caſu 8. num. 42. cum ſeq. et caſu 22. num. 9. vel mortis, caſu 103. num. 13.

Deportatio non eſt in vſu, vbi non ſunt Inſulæ, et eius loco ſucceſſit pœna arbitraria, caſu 200. num. 23. et antea caſu 103. num. 5. 6. 13. et caſu 176. num. 9.

Deportatio ſecum trahit bonorum publicationem caſu 200. num. 24.

Deportationis pœna in aliquibus locis eſt in vſu, caſu 8. n. 46.

Deportationis pœna ſucceſſit loco interdictionis aquæ, et ignis, caſu 103. num. 4.

Deportationis pœna non dicitur vere, proprie, & ſtrictè capitalis, caſu 103. num. 11.

Deportatio in inſulam comminari poteſt in ſententia, quod ſi ab inſula receſſerit, mortis pœnam incurrat, caſu 164. numer 3. & 7.

Deportatus amittit ciuitatem, caſu 103. num. 9. & mortuo æquiparatur, num. 10.

Depoſitarius vtens re depoſita furti tenetur, caſu 136. n. 15.

De proximo accingendus habetur pro accincto, caſu 65. nu. 1. & quando iſtud ſit verum, num. 7.

Deſcriptio quæ dicatur, caſu 105. nu. 21.

Deſertor militiæ offerens ſe Domino nõ punitur pęna ordinaria capitis, ſed alia mitiori, caſu 42. ſub nu. 4.

Detentus in vinculis vel compedibus, & illos infringens, & poſtea aufugiens, licet per oſtium apertũ aut per feneſtras apertas, tanquam carceris fractor punitur, & pro confeſſo habetur, caſu 89. num. 33.

Deuaſtatores fructuum de nocte tenentur pœna mortis, caſu 46. num. 2. & faciunt antea dicta, caſu 21. & 22. & vide ſupra in verbo depopulatores, & verbo comburens, et damnum ſemper emendant, d. caſu 21. num. 6. & d. caſu 22. num. 6.

Diabolus poſtquam induxit homines ad peccandum contra naturam, ſtatim aufugit, caſu 16. num. 26.

Dicenti, quod dominus permiſiſſet ſe vti re ad alium vſum, quam ad conceſſum, incumbit onus probandi coniecturas, ex quibus veriſimiliter conſenſus talis colligatur, caſu 136. num. 11.

Dictio, alius, alia, aliud, eſt implicatiua ſimilium, caſu 63. numero 20.

Dictio, pro, denotat cauſam proximam, & finalem, caſ. 107. nu. 8. ſed, & ſæpè remotam, & occaſionem quandã, nu. 11.

Dictio, propter, cauſam remotã, & occaſionem quandam denotat, caſu 107. num. 12.

Dictio, in, iuncta perſonæ denotat non adhærentiam perſonæ, ſed ipſam perſonam, caſu 152. nu. 8. & 12.

Dictio abſque eo, eſt negatiua, & excluſiua, licet quandoque includat, caſu 192. ſub nu. 6. vbi datur exemplum de excluſione, & incluſione.

Dictio, præter, quandoque excludit, quandoque includit, caſu 192. ſub num. 6.

Dictum offenſi etiam in mortis articulo non facit inditium ad torturam, caſu 200. num. 124. niſi perſeueret, vſque ad mortem, num. 125.

Dictum ſocij criminis fidem, & inditium non facit, niſi confirmetur in tortura, caſu 200. num. 128.

Dies appellatione continetur etiam nox, caſu 175. num. 5. licet alij contrarium dicant, num. 6.

Dies termini non computatur in termino in ſtatutis inducentibus præſcriptionem in cognitione delictorum, caſu 6. n. 2. quod & regulariter procedit in alijs terminis, num. 3.

Dies naturalis dicitur vigintiquatuor horarum includens lucem, & tenebras artificialis autem à mane ad veſperas lucem tantum comprehendens, caſu 175. num. 5. alij tamen aliter dicunt, num. 6.

Diffinitiones ſunt in iure periculoſæ, caſu 105. num. 20.

Dignitas præcedens licet abolita multum operatur, caſu 66. numero 8.

Dignitatem, & honorem illicitè vſurpans, ſacrilegij pęnam incurrit, caſu 176. num. 7.

Dignitatem obtinens tacita eius conditione, ex qua repellebatur, punitur pœna falſi, caſu 176. ſub num. 7.

Dignitatis qualitas diuerſimode delictum aggrauat, caſu 99. num. 57.

Dignitatis priſtinæ habetur ratio, & eius reliquiæ conſiderãtur, caſu 111. nu. 2. & 4. et caſu 124. num. 6. & ſeq.

Diluuium in mundo inductum dicitur ſecundum aliquos propter vitium ſodomiæ caſu 16. num. 28.

Directarij, qui propriè ſint caſu 177. num. 8. et quibus pœnis olim punirentur, & quibus hodie teneantur, ibidem nu. 9.

Diſpoſitio generalis comprehendit priuilegiatos generaliter, niſi in eo caſu ſint ſpecialiter priuilegiati, caſu 59. n. 22.

Diſpoſitio qualibet quantũuis generalis, et præciſa in quacũq; materia intelligitur rebus ſic ſtantibus, caſu 101. nu. 50.

Diſpoſitio iuris ciuilis circa inceſtas nuptias an locũ habeat in nuptijs inceſtis de iure tantum ciuili, an vero etiam de iure canonico latè agitur caſu 200. num. 40. & plur. ſeq.

Diſputare de Principis poteſtate ad inſtar ſacrilegij eſt, caſu 58. num. 5.

Diuerſitas

Diuerſitas ſentẽtiarum in quantitate pecuniarum, a pari procedit, cum diuerſitate in quantitate temporis exilij, vel ſimilium, caſu 119. n. 27.

Diuerſitas ſententiarum, vel paritas idem operatur in ſententijs interlocutorijs, quod in diffinitiuis, caſu 119. n. 32.

Diuitem ſe faciens, et plura debita contrahens, ſciens ſe non eſſe ſoluendo, punitur, caſu 99. n. 87. et caſu 136. n. 24.

Doctorem ſe faciens, et actus doctori conuenientes exercens, cum non ſit, pœna falſi tenetur, caſu 176. n. 2.

Doctores, et alij in dignitate poſiti non poſſunt torqueri, caſu 200. n. 147. ſiue agatur de torquendo eos tamquam reos, et contra ſe ipſos, ſeu vti teſtes contra alios num. 148. nec conſuetudo in contrarium valet n. 149. quæ tamen de facto ſeruatur, n. 156.

Doctores, et alij priuilegiati, vbi torqueri poſſunt, prius eſſent degradandi, ſeu exauthorandi caſu 200. n. 150. ſed de cõſuetudine non ſeruatur, n. 157.

Dolus non punitur criminaliter, ſi purgari poteſt actione ex contractu, in quo interuenit, et ceſſat actio de dolo ciuilis, quæ in ſubſidium datur, caſu 1. n. 15.

Dolus in genere ſufficit in delictis, licet ſit error in corpore, caſu 31. n. 9.

Dolus in furto dicitur qualitas ſubſtantialis, in homicidio verò accidentalis, caſu 56. n. 42.

Dolus de præterito remitti poteſt, ſecus de futuro, caſu 115. num. 12.

Dolus verus exigitur in homicida ad pœnam ordinariam homicidij, nec lata culpa ſufficit, caſu 192. n. 10.

Dolus præſumitur in expendente magnam quantitatem pecuniarum falſarum, caſu 199. n. 16.

Dolus abeſſe præſumitur in faciente palam actum etiam prohibitum, caſu 199. n. 29. ſicut adeſſe præſumitur in faciente clam ibidem.

D. Dominicus Tuſchus Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ commendatur caſu 83. ſub n. 9.

Dominij mutatione noua naſcitur actio furti ad pœnam applicandam parti, et mutatione territorij noua actio furti ad publicam vindictam, caſu 162. n. 2.

Dominis plurimum Prouinciarum ſeu locorum ſeparatorum, non licet delinquentes in vno conduci facere ad alium locum, et ibi proceſſari, et puniri facere, caſu 120. numer. 1. ex cauſa tamẽ id licebit n. 12. licet de facto male ſeruetur, non ſine maximo partium damno, ibidem.

Domos adhærentes muris ciuitatis, vel caſtris non licet facere, nec ſimilia, caſu 100. num. 34. fallit in quibuſdam locis ex conſuetudine, vt Peruſij, Tuderti Pontremuli, & alibi, quæ conſuetudo attenditur, licet ex circumſcripta licentia ſuperioris requiratur num. 46. & plur. ſeq. quæ licentia non a Principe, ſed a Communitate conceditur, ſaltem de conſuetudine, & maximè ſi muri ſunt in eius ſolo, & eius impenſis conſtructi, 50. & 51.

Domus ſua debet eſſe cuique tutiſſimum refugium, caſu 13. n. 1. & caſu 106. n. 6. & 9.

Dormiens contra naturam cognitus dicitur vim paſſus, caſu 16. ſub n. 40.

Dotium quantitates poſſunt per Principes taxari, vt certam ſummam non excedant etiam ſub grauibus pœnis, caſu 9. n. 5. in fine.

Duo rei debendi non dicuntur eſſe in delictis per duos commiſſis, caſu 198. n. 10.

Duplicatio vbi fieri non poteſt ob qualitatem pœnæ, puta quia conſiſtit in ſpecie, vel in corpore, loco ipſius vltra pœnam in ſpecie debitam, datur alia iudicis arbitrio, caſu 56. numero 115.

Duplicatio in pœnis corporalibus diuiduis, vt ictuum funis, verberum, vel ſimilium habet locum, & pariter diminutio ex ſtatutis, caſu 56. n. 117.

Duplicatio habet locum in pœnis conſiſtentibus in tempore, ſi tempus a ſtatuto conſideratur in quantitate, ſecus in ſpecie, caſu 56. n. 125. & ſequent. vbi exemplificatur in confinijs, relegationibus, carcerationibus, & nauigationibus temporalibus, & quando dictum tempus conſideretur in quantitate, ſeu in genere, vel in ſpecie ibidem.

Duplicatio pœnarum ex pluribus cauſis vbi facienda eſt, ſimplum eſt illud, quod ſemper venit duplandum, caſu 56. numer. 131.

Duplicatio, triplicatio, vel quadruplicatio fit cum ſuis cauſis, & circumſtantijs, caſu 56. num. 134. vbi exemplificatur n. ſequent.

Duplicatio vbi facienda eſt propter qualitatem quæ reperiat maleficium iam factum eſſe, vt per negationem, debet fieri cum alijs circumſtantijs, & duplicationibus, adeò quod nõ ſolum duplicatur ſimplum ſed illud duplatum ex qualitate noctis, vel ſimilis reduplicatur totum ex negatione, caſu 56. nu. 137. quia dictum ſimplum duplatum ex dicta qualitate noctis, vel ſimilis habetur pro vero ſimplo, et tamquam tale poſtea ex alia qualitate negationis reduplicatur ibidem n. 138. ſecus autem eſt, ſi qualitates non reperiunt maleficium perfectum, ſed in fieri tantum, & in actu committendi, quia tunc ſimplex ſimplum tantum, & non ſemel duplatum ex vna qualitate duplatur ex alia ibidem, & n. 136.

Duplicatio non poteſt ex quibuſcunque cauſis excedere pro pœna quadruplum vltra ſimplum caſu 56. nu. 120. & ſeq. quod procedit ſi pœna ſtatuitur per nomina multiplicatiua, & quid ſi per nomina ſimplicia ibidem.

Duplicatio propter locum fieri non poteſt, niſi delictum ſit tale, quod, & in alio loco committi potuiſſet, caſu 56. numero 145.

Duplicatio pœnarum ex perſonarum qualitate non procedit in pœnis correlatiuis, et eodem modo nec diminutio, caſu 56. n. 146. vbi habes exempla.

E

Eccleſia non habet territorium, niſi reſpectu clericorum, et eorum, quæ pertinent ad forum Eccleſiaſticum, caſu 194. ſub n. 2.

Eccleſia eſt de territorio, in quo ſituata eſt, quantum ad protectionem, caſu 194. ſub n. 2.

Eccleſia cognoſcit de delictis ſecularibus in ſubſidium. quando in foro ſeculari non poteſt obtineri iuſtitia, caſu 194. ſub num. 6.

Eccleſiaſticæ perſonæ magis tenentur ad exercendam caritatem, quam laici, et aliter facientes peccant, caſu 9. n. 8.

Eccleſiæ, et perſonæ Eccleſiaſticæ non ſunt immunes a muneribus, in quibus verſatur publica vtilitas, caſu 9. n. 7.

Eccleſiæ, et Eccleſiaſticæ perſonæ comprehenduntur ab edictis Principum ſecularium ſuper venditione victualium et taxatione precij eorum tempore careſtiæ etiam viliori, quã par eſſet, caſu 9. n. 6. ſed ad obſeruantiam non coguntur per Iudices ſeculares, ſed per Eccleſiaſticos n. 10. et recuſantes peccant, et in foro conſcientiæ tenentur emptoribus reſtituere receptum vltra taxam n. 11. et poterunt etiam vti legis transgreſſores, et contemptores arbitrariè puniri, n. 12.

Edicta Principium ſecularium tempore peſtis, vt pro aeris ſalubritate aliquid fiat, vel non fiat, ligant laicos colonos, et conductores bonorum Eccleſiarum, caſu 12. n. 4.

Edictum extractionis frugum prohibitiuum non ligat forenſes habentes in loco prohibitionis bona quorum fruges

poſſunt

poſſunt extrahere ex dicto territorio, & ad eorum domos portare impunè, caſu 14. num. 2. quod tamen ſecundũ aliquos reſtringitur ad quantitatem domini bonorũ pro victu neceſſariam nu. 3. ſed contrarium firmatur nu. 4. & 5.

Edictum valet, quod ſubditi debentes decimas dominis non colligant fructus abſque præſentia hominis per ipſum dominum deſtinandi, caſu 168 num. 1.

Edictum contra vagabundos tempore careſtiæ, & ſuſpicionis peſtis, vel alijs temporibus de diſgumbrando territorium, & illuc non redeũdo ſub pœna triremium, valet, caſu 178. num. 3.

Edictum extat Florentiæ contra Vagabundos, & Zingaros de diſcedendo à domicilio, & illuc non redeundo ſub pœna triremium, caſu 178. num 3.

Edictum extat Florentiæ contra Vagabundos, & Birbones, et comprabendit etiã mendicantes validos, caſu 178. nu. 7.

Edificans vide ſupra in verbo Aedificans.

Emptor habens fideiuſſorem pro euictione non cogitur eum liberare, etiamſi alius æquè idoneus ſibi offeratur, caſu 131. num. 5.

Epiſcopus nõ poteſt in aliena Diœceſi contentioſam iuriſdictionem exercere inter ſuos ſubditos, caſu 120. num. 3.

Epiſcopus volens cauſam committere in loco propinquo, ſed remoto, licet intra Diœceſim grauat partes, & ab eo appellatur iuſtè, caſu 120. ſub num. 13. & 14.

Epiſcopus exiſtens in poſſeſſione exigendi decimam poteſt pro ſuo intereſſe apponere cuſtodes in agro pro cuſtodia frugum contradicente debitore decimæ, caſu 168. num 3.

Equites Hieroſolimitani vulgo nuncupati equites Rhodij, ſeu Melitæ, delinquentes in officijs, quæ pro Principibus ſecularibus gerunt, puniri debent per iudices eorum religionis, caſu 64. nu. 1. & 8. & idem in clericis, num. 3.

Equites prædicti ſunt exempti à ſeculari iuriſdictione, caſu 64 num. 2. aliqui tamen dicunt conſuetudinem eſſe in contrarium, num. 4. ſed non debet attendi, num. 5.

Equites præfati, vel ſimiles, qui à iudicibus ſecularibus puniri non poſſunt, non debent facile ad officia publica admitti, caſu 64. num. 9. & valet ſtatutum quod ad ea non admittantur, num 10.

Equites alicuius Religionis de proximo creandi an habeantur pro equitibus & gaudeant priuilegijs equitum, vide caſu 65. & verbo Miles.

Equites Diui Stephani offendentes, vel impedientes miniſtros iuſtitiæ in executionibus grauiter puniuntur, caſu 127. nu. 9. et ibidem quod ſtatur dicto Miniſtrorum iurato ſi contrarium non probatur.

Equum alienum in ſtabulo repoſitum dolo occidens, vel quid ſimile faciens tenetur, vt vinum effundens, fructus deuaſtans, & domos comburens, caſu 36. num. 7. Vide in verbo deuaſtores fructuum.

Equum aliorſum ducens, atque accepit, vel longius producens, quam petierit, furtum facit, caſu 36. num. 5.

Error confeſſionis rei, qualis eſſe, & quomodo probari debeat, caſu 286. num. 10.

Eſtimatores, vide verbo Aeſtimatores.

Eua, ſi hodie viueret, maritũ haberet nõ poſſet, caſ. 200. n. 4.

Euentus, ſiue effectus quandoque delictum aggrauat, caſu 99. num. 58.

Exceptio homicidij à ſtatuto permiſſi poſt bannitũ, poteſt opponi ante litem conteſtatam ad impediendum proceſſum, & poſtea etiam quandocunque ante ſententiam, quinimo lata ſententia in executione caſu 23. num. 1. 2.

Exceptio omnis peremptoria, quæ non impugnat ſententiam, ſed moderat executionem, poteſt opponi poſt ſententiam, caſu 57. num. 6.

Exceptio declinatoria competẽs principali, non competit fideiuſſori, caſu 153. num. 2.

Exceptio rei iudicatæ nõ prodeſt Reo condemnato, qui condẽnationem non ſoluit, caſu 162. num. 23.

Exceptio rei iudicatæ nõ procedit reo abſoluto fraude, vel colluſione interueniente. caſu 162. num. 27.

Excommunicatio incurritur per iudicem ſecularem punientẽ clericum in caſu ſibi non permiſſo caſu 60. num. 14.

Excommunicatum ſepeliens dicitur cum eo communicare, et incidit in excommunicationem caſu 83. num 6.

Excommunicatus caret eccleſiaſtica ſepultura, caſu 83. nu. 4.

Excommunicatus non eſt, quis aliquid iniurioſum facit circa veſtes clerici, caſu 152. num. 11.

Excommunicatus ſemel, iterum excommunicari poteſt, caſu 157. num. 9. in fine.

Executio condemnationis debetur ex ſententia confirmante, non ex confirmata, caſu 109. nu. 25. & hoc ſiue reus, ſiue actor appellauerit, num. 27.

Executio ſententiæ facienda eſt per iudicem ad quem & non per iudicem à quo, quando ſententia fuit confirmata, ſecus ſi aliquo modo fuerit reformata, caſu 109. numer. 20. et pluribus ſeq.

Executio pœnæ ante ſententiam condemnatoriam fieri non poteſt, caſu 133. num. 1. etiamſi pœna ipſo iure imponatur, num 2.

Executio capitalis differtur biduo, vel triduo, quando tertius comparet, & dicit reum condemnatum obligatum eſſe ad reddendam rationem alicuius adminiſtrationis, caſu 146. numero 7.

Executoribus curiæ an, & quando ſit credendum ſupra verbo Birroarij.

Exilium extra Prouinciam relegatio propriè dicitur, per quã patriæ fines exire quis iubetur, caſu 145. num 3.

Exilium nomen generale eſt, complectens interdictum, relegationem, & deportationem, caſu 146. num. 14.

Exilium in ſpecie acceptum magis propriè deportationem ſignificat, & inter capitales pœnas connumeratur, caſu 146. num. 15.

Eximens eum, qui iniuſtè in ius vocatus eſt, nõ delinquit, ideoq; non punitur, caſu 1. num. 6.

Eximens carceratum pro crimine iam condemnatum, vel de proximo condemnandum, aut confeſſum, vel conuictũ tenetur lege Iulia Maieſtatis, et pœna mortis punitur, caſu 8. num. 2. et 5. dummodo tamen eſſet detentus ob crimen capitale nu. 3. et 5. licet ſecundum aliquos, requiratur, quod eſſet detentus pro crimine læſæ Maieſtatis, nu. 4. quorum ſententia reprobatur, num. 5.

Eximens non condemnatum, nec confeſſum, vel conuictum, ſed ſimpliciter carceratum, vel captum, tenetur eadem pœna, qua tenebatur ille carceratus, vel captus ſecundũ aliquos, caſu 8. num. 6. vel pœna legis Iuliæ de vi publica, ſi cum armis, et de vi priuata, ſi ſine armis ſecundum alios, numero 7. et 9.

Eximens reum magicæ artis carceratum, vel captum, tenetur pœnæ capitis, caſu 8. num. 8.

Eximens carceratum, vel captum nondum condemnatum, nec confeſſum, nec conuictum, punitur arbitrio iudicis, et quandoque maiori, quandoque minori pœna, quam teneretur exemptus, caſu 8 num. 11. 12. 27.

Eximens detentum in palatio, domo, vel alio loco ſibi à iudice in carcerem aſſignato, tenetur, vt eximens carceratum, caſu 8. num. 13. 15.

Eximens ſimpliciter arreſtatũ, tenetur, vt eximens carceratũ, caſu 8. num. 16. etiam ſi arreſtatus in alio loco, quã in ſolito, et ſiue cum cuſtodia, ſiue non, detineatur, caſu 8. n. 17.

Eximens

Eximens aliquem pro debito publico, vel priuato detentũ in carcere, vel captum, tenetur parti, ac ſi pro debitore fideiuſſiſſet, exempto nihilominus remanente obligato, caſu 8. num. 23. et ſi plures fuerint eximentes, omnes tenentur inſolidum, vnica tamen ſolutione ſufficiente, num. 24. et amplius puniuntur criminaliter arbitrio iudicis in ære, vel in corpore, numero 26. nec audiuntur ſi velint probare ad ſe excuſandum, quod exemptus non erat debitor, num. 24. nec itidem excuſantur, ſi poſtea exemptus redeat ad carceres, num. 25.

Eximens ipſum pro cauſa criminali detentum, tenetur pena mortis, vel alia mitiori arbitraria, caſu 8. num. 28. 29. & caſu 42. num. 5. & habetur pro confeſſo de principali delicto, pro quo erat detentus, dicto caſu 8. num. 30. quod declaratur procedere, quando muris, aut hoſtio fractis, vel ſi cuſtodia appoſita erat, è manibus cuſtodum aufugit, nam ſi ſine fractura, & violentia receſſit, mitius punitur, & pro confeſſo non habetur, dicto caſu 8. num. 32.

Eximens ſe ipſum à detentione in Palatio, camera, domo, vel alio loco pro carcere aſſignato, vel à ſimplici arreſtatione, ſeu ſequeſtratione cum iudicis præcepto de non exeundo, punitur tanquam eximens ſe ipſum detentum in carcere, vel captum à familia, & pro confeſſo habetur, caſu 8. n. 31. declarando tamen, vt dicitur num. 32.

Eximens ſe ipſum detentum, vel captum pro debito ciuili tenetur pœna capitis, caſu 8. num. 34. quia non attenditur cauſa, ſed violatio loci, & contemptus ſuperioris, licet de facto hæc pęna non ſeruetur, ſed mitiori imponatur, numero 35. 36.

Eximere aliquem ex carcere, vel ex manu familiæ à pari procedunt, caſu 8. num. 1.

Expendens monetam falſam excuſatur, ſi docet à quo eam habuit, caſu 199. nu. 9. 12. & 37. quod ſi non doceat, contra ſe habet inditium ad torturam, num. 10. & hoc ſi ſit malæ conditionis, & famæ, aliàs ſecus, num. 31.

Expendens falſam monetam ignoranter nõ punitur, caſu 199. n. 6. 7. & 25. & quomodo ignorantia hæc probetur, nu. 8. 26. & ſeq.

Expendens pecuniam pro pluri, quam valeat, non punitur, caſu 199. num. 39.

Expreſſum dicitur, quòd ad expreſſo prouenit, caſu 52. nu. 4.

Extenſio non fit in fideiuſſione de re ad rem, loco ad locum, caſu ad caſum, & tempore ad tempus, caſu 59. nu. 4.

Extractiones frugum poſſunt per Principes prohiberi ſub pęnis etiam grauiſſimis ad conſeruandam in eorum Dominio vbertatem, caſu 14. num. 1.

Extrahentes blada, olea, beſtias, & huiuſmodi de territorio alieno contra decretum, an & quando, & quomodo excuſentur, vide infra verbo Forenſes, vbi etiam agitur de amiſſione rerum extractarũ, & inſtrumentorum, ſuper quibus extrahuntur, & de alijs, caſu 129. nu. 5. & ſeq.

Extrahere poſſunt agricultores, et coloni forenſes fructuum portionem ad eas ſpectantem, recollectam in loco, in quo facta ſit prohibitio de non extrahendo extra dominiũ, caſu 14. num. 5. vbi tamen ſubijcitur, quod ſecus eſſet, ſi dicti laboratores terrarum venderent dictam eorum portionem alteri, quia is non poſſet eam aſportare.

Exul non repellitur ab agendo, caſu 61. num. 3.

F

Fabius Turettus Peruſinus Auditor in ciuitate Florentiæ laudatur, et eius conſilium declaratur, caſu 100. n. 41. & caſu 105. num. 38.

Fabricans monetam falſam alterius, quam Imperatoris, vel ſui Principis, & non perficiens, quomodo puniatur, vide verbo Monetam, et caſu 27. in toto.

Fabricans falſum capitulum, et ſuper eo teſtes inducens, et eorum atteſtationibus vtens, vna tantum pęnæ fabricationis falſi punitur, non etiam vſus, caſu 145. nu. 1. grauiori tamen nu. 4. et ſeq.

Faciens contra legem, quæ pęnam non determinat, punitur iudicis arbitrio, tanquam legis contemptor, caſu 1. nu. 16.

Faciens ſe alium, quam qui ſit, fraudulenter, et ad alios decipiendum, et tanquam talis vagans, cõtrahens, et alia faciens, de falſo punitur, quomodo ſimiles homines in facti contingentia condemnati fuerint, caſu 176. nu. 12. et 13.

Facti quæſtio, non iuris authoritas in abitrio eſt iudicantis, caſu 172. num. 24.

Factum ad vnum finem non debet trahi ad alium diuerſum, caſu 56. ſub num. 9.

Factum ab vno ex pluribus rixantibus, quando alijs non facientibus proſit, caſu 71. num. 9.

Factum prohibitum eſſe à natura, vel à lege communi paria ſunt, caſu 129. num. 14.

Factum notabile refertur de imputato, quod vxori venenum dediſſet, qui ſe ipſum interemit in carcere, caſu 137. n. 16. et de alijs, qui ex diuerſis cauſis delictum ſapientibus ſe ipſos occiderunt, num. 17.

Factum dicitur incontinenti, quando ſine interuallo temporis fit, et in eodem loco, et actus ſunt continui, et partes non diuertunt ad extraneos actus, etiam quod quis immoretur per ſpatium horæ. caſu 189. ſub num. 3.

Factum ſtatim, et ſine temporis interuallo, præſumitur ſine dolo, ſicut factum ex interuallo cum machinatione, caſu 199. num 33.

Falliti ſeu Ceſſantes, qui dicantur ex ſtatuto Florentino de anno 1582. caſu 105. num. 1. 25. 31. 34.

Falliti, ſeu ceſſantes ex lege Florentina appellantur conturbatores, ſeu decoctores de iure communi, caſu 105. nu. 3.

Falliti ex eo dicuntur, quod creditoribus fidem feſellerint, caſu 105. num. 5.

Falſa probatio, et ſi nemini noceat, punibilis eſt, ſi nocere potuit, caſu 144. num. 2.

Falſæ monetæ reus ob minorem ætatem in pœnam pecuniariã fuit damnatus, qui alias erat cremandus, caſu 124. nu. 3.

Falſi crimen grauiſſimum eſt, et nullum aliud crimen æquè hominis famam vituperat, eſtque pęnæ mortis ſimile, caſu 165. num 1.

Falſi pęna in perſona nobili eſt deportatio cum publicatione bonorum, in plebeo damnatio in metallum, in ſeruo vltimum ſupplicium, caſu 165. num. 19. iudices tamen duos tantum gradus conſtituuntur, num. 20. quæ tamen pęna hodie non eſt in vſu, ſed deficiente ſtatuto iudicis arbitrio conſtituitur, num. 25. et quomodo arbitrari debeat, nu. 24. et plur. ſeq.

Falſi reorum bona non confiſcantur, caſu 165. num. 2.

Falſi pœna eſt de iure communi deportatio cum publicatione bonorum, caſu 176. num. 8.

Falſi pœna ordinaria hodie non eſt in vſu, caſu 193. num. 5.

Falſo non vtens excuſari poteſt ex iuſta ignorantia à pœna productionis capituli, ſuper quo falſum commiſſum eſt, et quæ ignorantia debeat eſſe, et quid tunc facere debeat producens ad pœnam fugiendam, caſu 143. n. 7. et ſeq.

Falſo aſſerens ſe bannitum occidiſſe, vt ſtatutorum præmia conſequatur, morte punitur, caſu 151. num. 1.

Falſis teſtibus vſque ad ſententiam vtens non excuſatur, ſi eorum vſui renunciet, caſu 143. num. 10. et quid ſi renunciet non præcedente proteſtatione, vel interrogatione partis, numero 11.

Falſitas eſt adulterio, homicidio, & veneficio deteſtabilior, caſu 165. num. 2.

Falſum non videtur in totum, quod veritatis primordio iuuatur, caſu 66. num. 7.

Falſum pluries in eadem cauſa committens vna tantum pęna punitur, grauiori tamen propter iteratione͂, caſu 145. n. 4.

Falſum quando eſt valde graue, punitur pœna capitali, caſu 165. num. 11.

Fama contra imputatum qualitercunque adminiculata facit inditium ad torturam, caſu 84. nu. 14.

Fama de iure eſt difficilis probationis, caſu 84. num. 16.

Fama cunctis rebus, & propria etiam vitæ antefertur, caſu 166. num. 8.

Fama probationem etiam ſemiplenam non facit, ſed factam coadiuuat, caſu 200. num. 122.

Famo ſemiplene probat, quando adſunt vrge͂tes præſumptiones, caſu 200. num. 123.

Fama per ſe non eſt ſpecies probationis, caſu 200. n. 123.

Fama legitime, & formiter non probata nihil releuat, caſu 200. num. 131.

Fama originem habens perſona offenſa non attenditur, caſu 200. num. 132.

Fama debet habere originem tempore delicti non poſtea, caſu 200. num. 133.

Fama etiam legitime probata non facit indicium ad tortura͂, alijs non concurrentibus, caſu 200. num. 134.

Fama bona tollit inditia ad torturam ſufficientia co͂tra reu͂, caſu 200. num. 146.

Famam ſuam aduerſarij conuicijs læſam, aut aliqua aſperſam maculam vnicuique licet redimere, & obiectum in alium retorquere, caſu 154. num. 7. & 10.

Fama bona probatio tollit inditium ad torturam proueniens ex fama, ſecus autem ſi aliunde, & ex alia cauſa procedat, caſu 84. num. 15.

Familiæ officialium an, & quando reſiſti poſſit, & an, et qua͂do ea reſiſtentem offendere poſſit, vide verbo Birrcarij.

Feuda libere alienabilia propter vaſſalli delictum tranſeunt in fiſcum, caſu 182. num. 8.

Feuda in fiſcum tranſeuntia apud eum perpetuo remanent cu͂ onere ſuo, caſu 182. num. 10.

Feuda ad extraneos heredes non tranſitoria, in fiſcum etiam non tranſeunt, caſu 182. num. 13.

Feudalia non comprehenduntur in generali diſpoſitione, nec in ſtatuto generaliter loquente, caſu 182. num. 14.

Feudo non priuantur collaterales vltra tertium gradum per delictum etiam in dominum, vel co͂tra legem feudi à vaſſallo commiſſum, caſu 182. num. 19. contrarium tamen firmatur, ibidem in fine.

Feudum nouum quod dicatur, caſu 182. num. 3.

Feudum nouum per delictum vaſſalli in quemcunque commiſſum deuoluitur ad dominum excluſo fiſco, & alijs in inueſtitura vocatis, ipſo vaſſallo etiam viuente, caſu 182. numero 4.

Feudum antiquum, vel paternum, quod dicatur, caſu 182. numero 5.

Feudum ſimpliciter hæreditarium quale ſit, caſu 182. nu. 6.

Feudum de ſui natura, vel ex tenore inueſtituræ in extraneos hæredes tranſiens, tranſit etiam in fiſcum, caſu 182. n. 7.

Feudum ob vaſſalli delictum, an, & quando in fiſcum alienu͂, vel in dominum directum, tranſeat, caſu 182. num 9.

Feudum ex pacto, & prouidentia conceſſum tranſit in filios, & deſcendentes, etiam quod non ſint hæredes, caſu 182. numero 11.

Feudum ex pacto, & prouidentia in fiſcum tranſire non poteſt, caſu 182. num. 14.

Feudum ex pacto, & prouidentia conceſſum, an, & quando ad dominum directum, vel ad alios in inueſtitura comprehenſos ob vaſſalli delictum tranſeat, caſu 182. num. 15. vbi latè.

Feudum informe quod dicatur, caſu 182. num. 16.

Feudum propter vaſſalli proditorium homicidium etiam in propriu͂ fratrem co͂miſſum ad comprehenſos in inueſtitura defertur, & non ad dominum directum, caſu 182. nu. 17.

Feudum vbi no͂ confiſcatur, nec etiam confiſcantur illius fructus, & co͂moditates durante vita feudatarij, caſu 182. num. 20. licet aliqui contrarium teneant, ibidem.

Feudum mixtum quale ſit, caſu 182. num. 21.

Feudum mixtum bonis vaſſalli publicatis in fiſcum non tranſit, caſu 182. num. 22.

Feudum mixtum, vel hæreditarium ob vaſſalli delictum excluſis filijs, & deſcendentibus deuoluitur ad dominum directum ipſo vaſſallo etiam viuente, caſu 182. num. 24.

Fictio non debet plus eſſe, quam veritas, caſu 60. num. 2.

Fideiubere poteſt vnus pro alio ex pluribus inquiſitis de delicto ſimul commiſſo, pro quo veniat pęna pecuniaria, caſu 72. num. 1. 5. dummodo ſit alias fideiuſſor idoneus, nu. 5.

Fideiuſſio facta pro certo, & limitato tempore, eo finito expirat, caſu 59. num. 2.

Fideiuſſio eſt ſtricti iuris, & ſtrictè interpretanda vt minus obliget, quam fieri poſſit, caſu 59 num 3.

Fideiuſſio ſtipulationem requirit, caſu 59. nu. 19.

Fideiuſſio quomodo ſit concipienda ad hoc, vt quis teneatur ſoluere iudicatum ab alio iudice etiam in cauſa appellationis, caſu 109. num 16.

Fideiuſſione ad certum tempus non limitata licet effectus, & ſolutio differatur ad certum tempus, fideiuſſor non liberatur ob prorogationem de tempore dictæ ſolutionis, caſu 59. numero 13.

Fideiuſſionis cauſa ceſſante ceſſare debet obligatio fideiuſſoris, caſu 59 numero 16.

Fideiuſſionis forma eſt ponderanda, vt ſciatur an fideiuſſor teneatur in cauſa appellationis, vel ſi perempta inſtantia denuò conueniatur, vel coram alio iudice, vel alia actione, caſu 109. num. 17. et 19.

Fideiuſſor de repreſentando reum liberatur ex noua carceratione dicti rei, etiam quod is aufugiat, itaut ſi requiſitus non repreſentet, ad pęnam promiſſam non teneatur, caſu 47. num. 1. et ſeq. et hoc ſi ex eadem cauſa reus fuerit carceratus, ſecus ſi pro alia, ibidem num. 4. niſi ipſo reo in carceribus exiſtente compareat, & proteſtetur, quod volebat illum haberi pro repreſentato per ipſum nec amplius volebat teneri, quia & tunc liberatur, licet ex alia cauſa reus fuerit carceratus, ibidem num. 5.

Fideiuſſor de reo repreſentando liberatur ipſo reo poſtea ad carceres ex eadem cauſa reuocato, & exinde ab illis quomodocunque liberato, vel relaxato, caſu 47. num. 6.

Fideiuſſor requiſitus vt reum repreſentet iuxta promiſſionem per ipſum factam, ſi timeat, quod iudex velit reum pro alia cauſa, et non pro illa, pro qua fideiuſſit, poteſt petere ab ipſo iudice, quod iuret, pro qua cauſa petat illam repreſentationem, et an noua ſuperuenerint inditia in illa cauſa præſtationis fideiuſſionis, et iudex tenebitur iurare, caſu 47. num 7. quod tamen ſecundum aliquos in ſuperioribus tribunalibus non obſeruatur, ibidem.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti, vel iudicatum ſoluendo non tenetur ad augumentum pœnæ ex contumacia, vel negatione principalis, caſu 56. num. 102.

Fideiuſſor conuentus negans narrata prout narrantur, non dicitur negare ſe fideiuſſiſſe, caſu 56. nu. 149. vnde non perdit beneficium diuiſionis, vt ibi.

Fideiuſſor deferentis arma ex gratia cum promiſſione de eis non abutendo, & da neminem offendendo, non tenetur reuocata gratia, licet poſtea fuerit renouata ſine alia eius obligatione, caſu 59 num. 1. 24. & per totum.

Fideiuſſor Caſtellani, qui recipit caſtrum pro ſex menſibus, illis finitis non tenetur amplius, caſu 59. num. 5.

Fideiuſſor Poteſtatis pro officio duraturo per certum tempus non tenetur vlterius, licet poteſtas in officio confirmetur, caſu 59. nu. 6. idem eſt in fideiuſſore Maſſarij montis Pietatis pro vno anno ibidem, num. 7.

Fideiuſſor officialis publici pro certo tempore, nõ tenetur vlterius, licet officialis perſeuerauerit in officio, caſu 59. n. 8.

Fideiuſſor ad tempus eo elapſo tenetur de geſtis tempore pro quo fideiuſſit, caſu 59. num. 9.

Fideiuſſor in prima conceſſione non tenetur in renouatione, niſi & in ea denuò obligetur, caſu 59. num. 10. nec in prorogatione actus, licet fiat durante primo nu. 11. & etiam ſi in primo dictum ſit de eo prorogando num. 12.

Fideiuſſor deferentis arma ex gratia, cum promiſſione de non abutendo, & neminem offendendo, dicitur ex legis diſpoſitione obligatus durante tantum illa prima licentia, ſeu gratia, caſu 59. num. 14.

Fideiuſſor primus per dationem ſecundi non cenſetur liberatus, caſu 73. num. 9.

Fideiuſſor de repreſentando condemnatus pro non facta repræſentatione, non habens in ære, non cogitur luere in corpore, ſed admittitur ad ceſſionem bonorum, caſu 77. num. 7.

Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo datus in cauſa principali, in qua reus fuit abſolutus, non tenetur in cauſa reuiſionis per ſuperiorem conceſſa, caſu 109. num. 2. cum ſeq. & num. 7.

Fideiuſſor de iudicatum ſoluendo datus in cauſa principali, abſoluto reo, non tenetur in cauſa appellationis, caſu 109. num 6. etiam quod in fideiuſſione interueniſſet iuramentum num. 8. & etiam quod nomine proprio vna cum principali in ſolidum ſe obligaſſet de ſoluendo quicquid fuerit iudicatum, & renunciauerit auth. præſente C. de fideiuſſor. num. 9. vbi quod hoc procedit, etiam quod principalis teneretur pulchra ratione.

Fideiuſſor, qui ſimpliciter promiſit ſoluere iudicatum abſque expreſſione proprij nominis illius iudicis, vel curia, cui promiſit, tenetur in cauſa appellationis ſecundum aliquos, caſu 109. numer. 10. in contrarium tamen eſt communis opinio num. 11.

Fideiuſſor, qui promiſit ſoluere iudicatum non expreſſo proprio nomine iudicis, tenetur, licet non ille iudex, ſed alius eius ſucceſſor iudicauerit, caſu 109. nu 12. ſecus ſi expreſſo proprio nomine iudicis, non autem officij, quia non tenetur, ſi alius iudicet num. 13. & quid ſi proprium nomen iudicis, & etiam officij fuerit expreſſum, num. 14.

Fideiuſſor de iudicato ſoluẽdo coram iudice delegato, nõ tenetur coram alio iudice, etiã eius ſucceſſore, caſu 109. n. 15.

Fideiuſſor ſimpliciter datus de iudicato ſoluendo, videtur obligatus ad ſententiam, quæ profertur ex illa inſtantia, ab illo iudice, & ex illa actione, caſu 109. num. 18.

Fideiuſſor datus in principali cauſa, in qua reus fuit condemnatus, an teneatur in cauſa appellationis confirmata ſententia, aut aucta, vel diminuta, caſu 109. n. 20. cum ſeq.

Fideiuſſor datus in cauſa principali tenetur in cauſa appellationis, ſi reus appellauit, & deſerta fuit inſtantia appellationis, caſu 109. num. 21. & idem ſi actor appellauit, & deſuit inſtantia, num. 24.

Fideiuſſor datus in cauſa principali non tenetur in cauſa appellationis, ſi ſententia ſit confirmatoria prioris condemnationis, caſu 109. num. 25.

Fideiuſſor datus in cauſa principali, non tenetur in cauſa appellationis, in qua prior ſententia fuit reformata, caſu 109. num. 28.

Fideiuſſor executiuè, & de facto conuentus poteſt eodem modo principalem conuenire, caſu 109 num. 30.

Fideiuſſor de iudicato ſoluendo citandus nõ eſt ad ſententiam cõtra principalem ferendã in cauſa principali ſed nec in taxatione expenſarum, licet cautius ageretur, ſi citaretur, caſu 109 num. 31.

Fideiuſſor dari non poteſt pro pena maleficij futuri, ſed præteriti tantum, caſu 115. num. 2. & 9.

Fideiuſſor non poteſt præcisè reum cogere, vt eum eximat a fideiuſſione, ſed ſufficit, quod reus præſtet cautionem de ipſum indemnem conſeruando, caſu 131. num. 3.

Fideiuſſor deteriorata ſui principalis conditione poteſt petere ſe eximi ab obligatione, vel ſibi caueri de indemnitate, & debitore hoc non faciente, poterit fieri ſequeſtrum, & etiã veniri ad miſſionem in poſſeſſionem eius bonorum, caſu 131. num. 8.

Fideiuſſor de alium repræſentando liberatur illo effecto rebelle, caſu 190. num. 1.

Fideiuſſor bannitum ex alio delicto cum publicatione bonorum repræſentare non tenetur, caſu 190. num. 2.

Fideiuſſor bannitum abſque publicatione bonorum ex alio delicto non repreſentans ad pœnam promiſſam tenetur ſecundum aliquos, caſu 109. num. 3. vbi tamen contrarium firmatur.

Fideiuſſor de alium repræſentando liberatur eo facto clerico, vel religioſo, caſu 150. num. 4.

Fideiuſſor de non offendendo pro eo, qui poſtea effectus ſit clericus, conuenitur coram iudice ſeculari, nec gaudet priuilegio fori ex perſona clerici ſui principalis, caſu 153. num. 1. nec ideò dicitur in duriorem cauſam obligari, ſed eſt magis idoneus facilitate conueniendi, ibidem.

Fideiuſſor a clerico datus, coram ſeculari iudice conuenitur, ſi ſit laicus, caſu 153. num. 4.

Fideiuſſor de repreſentando aliquem ſub pœna excuſatur eo poſtea relegato, caſu 190. num. 5.

Fideiuſſor de aliquem repreſentando certo loco, liberatur eo exiſtente alibi carcerato, vel aliter impedito, caſu 190. num. 7.

Fideiuſſor de alio repreſentando requiſitus, ſi non repræſentet eum, condemnatur, licet poſtea ille ex eodem maleficio fuerit bannitus, caſu 190. num. 8.

Fideiuſſor de aliquo repræſentando, an ſi non poſſit præſentare, offerendo pœnam delicti ſui principalis eius et pœnam fideiuſſionis, caſu 190. num. 9.

Fideiuſſor de repreſentando alio, an ſi non poſſit præſentare, audiatur ſe offerens defenſioni ſui principalis, vbi de pecuniaria tantum pœna agitur, caſu 190. in fine.

Fideiuſſores idonei nõ reputantur forenſes neque in ciuilibus, neque in criminalibus pecuniarijs etiam quòd in proprio territorio ſint diuites, caſu 72. num. 3. & 5.

Fideiuſſores dum iudex recipit, ne iudex teneatur, ſi non idonei, cautela eſt, vt recipiat eorum approbatores, caſu 73. num 4.

Fideiuſſores vbi iudex receperit minus idoneos, tenetur de proprio, caſu 73. num. 1. et 3. poteſt tamen iterato Reum ad carceres reuocare, et detinere, donec alios præſtet idoneos num. 8. et 10.

Fideiuſſoris obligatio ſemel extincta non reuiuiſcit, caſu 59. num. 19.

Fideiuſſorum approbatores recipiuntur ex conſuetudine per Italiam, caſu 73. numer. 4. et præſertim in ſtatu Mediolani, ibidem numero 7. vbi etiam quod Florentiæ, & alibi

Iudices accipiunt fideiuſſores ex relatione Nuncij, vel Caballarij de ipſorum idoneitate.

Fideiuſſorum approbatores tenētur, ſi fideiuſſores minus idonei reperiantur. caſu 73. num. 5. ſecus autem ſi ſint ſimplices laudatores, vel commendatores, qui non tenentur, niſi doloſè fraudauerint, ibidem num. 5.

Filiatio contracta in eccleſia cum celebratione Miſſæ per vulgares capientes aliquem filium, vel aliquam in filiam nihil operatur, caſu 200 ſub nu. 62.

Filij legitimi, qui dicantur, caſu 112. num. 10. & quod tales ſunt etiam nati ex coitu dānato, mox per ſubſequens matrimonium legitimati, num. 11. dummodo ille coitus potuiſſet eſſe coniugalis nu. 12. & an ſufficiat habilitas tempore natiuitatis tantum, an verò etiam requiratur tempore conceptionis, num. 13. 14. & 17.

Filij nati ex illegitima coniūctione ex qua poſtea ſequitur legitimum matrimonium, non efficiuntur legitimi, ſi nec tempore natiuitatis, nec tempore cōceptionis inter parentes contrahi non poterat matrimonium, caſu 112. n. 17. & antea num. 13. & 14.

Filij ex viro Chriſtiano, & ex muliere Iudea, vel alias infideli tempore conceptionis, vel natiuitatis non legitimantur ex ſubſequenti legitimo matrimonio cum eadem muliere fidem Chriſti ſuſcipiente, caſu 112. num. 18.

Filij legitimati per ſubſequens matrimonium admittuntur ad feuda, primogenia, & cętera omnia, caſu 112. num. 26. etiamſi vocentur expreſſè legitimè nati, num. 27.

Filium, vel ſeruum alterius ducens in popinam, patri, & Domino iniuriam facere dicitur, & quare, caſu 187. n. 4.

Filius adulterando vxorem patris amittit priuilegium filij, caſu 15. num 3.

Filius receptans patrem bannitum, vel è contra, non tenetur pœna receptantibus bannitos impoſita, caſu 83. num. 13.

Filius aliquando punitur pro delicto patris, & è conuerſo pater pro delicto filij, caſu 4 nu. 6. vbi dantur exempla.

Filius primogenitus, vide infra in verbo Primogenitus.

Fiſcum, & iura fiſcalia habet Princeps non recognoſcens ſuperiorem in ſuo territorio, prout habent Papa, & Imperator, caſu 99. num. 12.

Fiſcus loci perſonæ offenſæ & occiſæ non conſequitur bona occiſoris in ſuo territorio ſita, ſi occidens alibi deliquerit, et fuerit condemnatus cum publicatione bonorū, caſu 3. n. 11.

Fiſcus non capit portionem bonorum occiſi ſpectantem ad interfectorem, ſi extant proximiores, vel æquales in gradu cum ipſo interfectore perſonæ occiſæ ſecundum aliquos, caſu 10. num 1. contrarium tamen firmatur, num 2. & contrarijs reſpondetur, num. 3.

Fiſcus capit omnia bona occiſi, ſi occiſor vti proximior ſolus erat ipſi occiſo ſucceſſurus, caſu 10. num. 4.

Fiſcus capit partem, quæ de bonis occiſi ſpectaret ad occiſorem, extantibus alijs in pari gradu perſonæ occiſæ, caſu 10 num. 2. & 5.

Fiſcus nihil capit de bonis occiſi, cui occiſor vti remotior non erat in aliquo ſucceſſurus, caſu 10. num. 6.

Fiſcus eſt loco hæredis extranei, caſu 40. num. 2. et 7.

Fiſcus in pœnis habet cauſam lucratiuam, caſu 56. ſub nu. 12. vbi ſubditur, quod ideò vnica ſolutio ſufficit ad liberandum debitorem à pluribus cauſis lucratiuis.

Fiſcus vbi non reperitur priuilegiatus, vti iure priuati, caſu 59. num. 20.

Fiſcus in dubio non iudicatur priuilegiatus, caſu 59. nu. 21. et vtitur iure priuati, caſu 102. num 7.

Fiſcus agens pro pace, treuga, aut promiſſione de non offendendo rupta, tenetur probare, quod promiſſioni fuerit contrauentum, caſu 192. num. 7.

Fiſcus quando inter plures, cum quibus erat pax, treuga, vel promiſſio de non offendendo, ſecutæ ſunt offenſiones hinc inde, & pactioni contrauentum, agit contra vtrunque rixantem ad pœnam conuentionalem, & ſi ex vna tantum parte apparet offenſio contra alteram tantum agit, caſu 102. num. 20.

Fiſcus in caſu, in quo vterque rixantium propter incertitudinem prouocantis tenetur de fracta pace, treuga, vel promiſſio de non offendendo, non integram pœnam a ſingulis habet, ſed vnam tantum ab omnibus in ſolidum, caſu 102. numero 22.

Fiſcus dicitur habere intentionem fundatam in confiſcatione bonorum ex eo, quòd delinquens ſe ipſum occidit conſcientia criminis, vel metu pœnæ illius, caſu 137. num. 7. licet ſecundum aliquos aliud debeat concurrere, vel occidens ſe ipſum habeatur pro confeſſo præcedentis delicti, num. 8. vbi tamen contrarium defenditur.

Fiſcus repellitur à confiſcatione bonorum illius, qui ſe occidit metu criminis, quando pro eo crimine nō poterant bona confiſcari, caſu 137. num. 23. item repellitur, quando prætendit confiſcationem ex eo ſolo, quod quis ſe ipſum interfecerit, num. 24.

Fiſcus prætendens bonorum confiſcationem illius, qui non deprehenſus in delicto, nec de eo accuſatus, aut inquiſitus, ſe ipſum interfecit, probare debet, quod is delictum admiſerit, cuius metu ſe occiderit, caſu 137. num. 25.

Fiſcus quādo habet, vel habere poteſt aliquod intereſſe in cauſa inter alios vertente, debet talis cauſa iudicari per iudicem competentem inter fiſcum, & priuatum, etiam ipſo fiſci procuratore non inſtante, caſu 108. num. 9. & 10. vbi idem dicitur, ſi dubitetur de colluſione inter dictas partes litigantes, vel fiſcus poſſit habere ſimiles cauſas, quibus ex deciſione alterius tribunalis poſſit conſiderari, quod ſit habiturus ius deterius.

Florentiæ ciuitatis, & eius Sereniſſimus Princeps Magnus Dux Aetruriæ ſuperiorem non recognoſcunt, & habent iura Imperij in ſuo territorio, caſu 99. num 8.

Florentiæ decretum contra contumaces non comparentes in termino banni, quale ſit, & quomodo intelligatur, caſu 110. num. 15.

Florentiæ quid ſeruetur circa admiſſos ad nouas defenſiones, caſu 110. num. 32.

Florentiæ extant leges pro cognitione, & punitione ineuntium varios contractus illicitos, caſu 188. num. 8.

Florentiæ extat decretum contra tondentes, mutilantes, colorantes, vel aliter maculantes, monetas, & quale ſit, caſu 191. num 6.

Forenſes non ſunt idonei fideiuſſores, caſu 72. num. 43. niſi ſint clerici, ibidem num. 4.

Forenſes in delictis de iure communi puniuntur ſecundum ſtatuta loci delicti, in delictis vero non de iure communi excuſantur, niſi habeant ſcientiam ſtatuti, caſu 129. nu. 2.

Forenſis præſumitur ignorare ſtatuta, niſi ſcientia probetur, caſu 129. num. 6.

Forenſis extrahentes vetitas non ſolum perdit eas, ſed etiam inſtrumenta, ſuper quibus extrahuntur, ſiue ſciuerit, ſiue ignorauerit ſtatutum ipſas res ligans ſecundum aliquos, alij tamen contrarium volunt, & horum ſententia probatur, caſu 129. num. 7. ſed quod de inſtrumentis dicitur declaratur ſecundum aliquos procedere ſi erant extrahentis, ſecus ſi alterius, licet alij indiſtinctè admittant amiſſionem dando Domino ignoranti regreſſum contra extrahentes, num. 8.

Forenſis ſciens ſtatutum prohibens extrahere tenetur pœna ſtatuti, nec requiritur, quod ſciat in ſpecie qualitatē pœnę à

ſtatuto impoſitæ, vt eam incurrat, caſu 129. numero 9.

Forenſis tenetur ex præſumpta ſcientia ſtatuti prohibẽtis extractionem, & quæ ſint cõiecturæ, quibus hæc ſcientia præſumpta probatur, caſu 129. num.10.

Forma hominis in facie potiſſimum conſiſtit, caſu 129. n.10.

Fortalitijs muros tranſcendere maius eſt delictum, quam muros ciuitatis tranſcendere, caſu 100. num. 15.

Forum ſortitur delinquens in loco originis, vel domicilij, vel delicti, caſu 3 num.7.

Foro cedere, ſolo credere vel ſolum vertere, qui dicantur, caſu 105 num 16.

Foſſas ciuitatis, vel caſtri non habentis muros, nec loco murorum valla etiam lignea, tranſcendens, mitius punitur, quam muros tranſcendens, caſu 100 num 20. vnde ſic tranſcendenti non caput, ſed crura amputantur, num.21. et quandoque faſtigationis pœna, vel ictuum funis, aut pecuniaria punitur, num.22 quia pœna extraordinaria eſt locus, num.23.

Franciſcus Boninſignius Collenſis Secretarius DD. Octo Baliæ Florentiæ laudatur, caſu 105. num 38.

Fraternitas ad inuicem inter plures contracta, et iurata nihil tribuit iuris, caſu 203 ſub num.62.

Fratres tertij ordinis, vide verbo conuerſi.

Fraudem in rerum ſubſtantia, & qualitate committens acriter punitur, caſu 177. numero quinto, vbi plura dantur exempla.

Frequentia delicti in aliquo loco facie, vt ſtatuta pęnæ augeri poſſit, caſu 99 num.60.

Frumentum, merces, & ſimilia bona cum malis, corrupta cum incorruptis miſcere licet, vt ſic mixta vendantur, quæ per ſe vendi non poſſunt, caſu 80 num 1. & ſeq quod intelligitur in mixtura, quæ fiat in mercibus publicis. & non in priuatis, & dummodo in publicis facta humanis corporibus nocere non poſſit, alioquin commiſcens punitur, ibidem num.3. & 4.

Frumentum extrahi prohibitum eſt per totam Italiam communiter, adeò quod illud extrahens non excuſatur prætextu ignorantiæ, caſu 129. num.12.

Fugam carcerati, vel capti à familia aut remigis damnati in triremibus cauſantes, vel illi auxilium, fauorem, conſilium, aut opem præſtantes quomodo puniantur, caſu 8. numero 18. & ſeq.

Fugiens à carcere quomodo puniatur, vide verbo eximens, & caſu 8. et caſu 42.

Fugiens cum pecunia publica ſtatuto Florentino grauiſſime punitur, caſu 99. num.89. item ſtatuto Mediolani nu 91. & in ſtatu Eccleſiaſtico numero 92. et eſt legibus odioſus, numero 90.

Fugiens carcere fracto pœna capitis tenetur, caſu 100. n. 14. & quæ ſit talis pęna, ibidem.

Fugiens ex carcere habetur pro confeſſo, caſu 100. num. 18.

Fumi venditores dicuntur promittentes litigantibus euentum negotijs, victoriam, vel fauorem apud iudices ſub prætextu amicitiæ, vel familiaritatis, mercede, vel promiſſione, caſu 67. num. 2.

Fumi venditores ſi ſunt iudicum comites tenentur lege Iulia repetundarum, caſu 67. nu.4. alias extraordinariè iudicis arbitrio, nu.5. & leuius ſi non muneribus, nec promiſſionibus, ſed amore, vel gratia ducti deliquerint, nu.6. et variè quandoque fuerunt puniti, et quomodo, nu.3. et 8.

Fumi venditores valde deteſtantur, caſu 67. num.7. varieque contra eos in diuerſis Prouincijs ſpeciali lege prouiſum eſt, præſertim vtro in Magno Ducatu Aetruriæ, num 9.

Funerari prohibens ab eo, quem teſtator elegit, non rectè facit, non tamen punitur, caſu 1. num. 11.

Fur pro vno tantum furto magno, & enormi poteſt ad mortem condemnari, caſu 8. num.1. contrarium tamen tenent multi, num.2. cum ſeq ſed prior ſententia firmatur, num 4 concurrente tamen aliqua circumſtantia aggrauante, num. 3. et 7. vel vbi agitur cauſa coram Iudice magnæ authoritatis, num.10. & quando dicatur furtum magnum, & enorme. ſtatur arbitrio iudicis, nu. 11. et exempla afferuntur, num.12.

Fur pro primo tantum furto exiguo punitur pęna mortis, quãdo eſt valde qualificatum, puta aggrauatum ex qualitate loci, quia ſit factum in Camera Principis, Senatus, aut Parlamenti, caſu 18 num.8.

Fur pro tribus furtis etiam leuibus ad mortem punitur, tanquam fur aſſuetus, & famoſus, caſu 18. nu.8. latius caſu 19 num.1. ſed contrarium ſeruatur in Tuſcia, et Veronæ, nec abhorret à iure, quando furta non habent circumſtantias aggrauantes, & quæ pœna imponatur, numero 3. 7. 8. et 9.

Fur, qui criminalem pęnam paſſus eſt, non debet relaxari, donec parti ſatisfecerit, caſu 82 num 7.

Fur pro tribus furtis ſimplicibus licet non magis eſt ſuſpendendus ex vera, communi, & obſeruata opinione, caſu 99. numero 48.

Fur debet ſuſpendi, licet ſit nobilis, caſu 99. num. 109.

Fur in alieno territorio repertus cum re furata poteſt ibi moleſtari, & puniri, licet aliter non ſit dicto loco ſuppoſitus aliqua ratione, caſu 163. nu. 1. et ſeq ſed contrariam opinionem alij ſequuntur nu 4. et ſeq prima tamen opinio in practica magis ſeruatur, et de iure etiam aliquibus caſibus procedere ſecundum aliquos declaratur, num.8.

Fur rem furatam contrectando venalem exponens in cimiterio Eccleſiæ, non gaudet immunitate Eccleſiæ, ratione cõtrectationis ibi factæ, ex qua nouum furtum cõmittitur, caſu 163. numer.4. quod tamen poſtea dicitur Couar. non approbare ante num.5.

Fur regulariter arbitrio iudicis punitur, caſu 177 nu 6.

Furantes gallinas, vel alias res margiatinas. quomodo in aliquibus locis puniantur, caſu 19 num.8. 9.

Furcarum pęna maior eſt, et magis ignominioſa pęna decapitationis, caſu 107. num.4.

Fures in Regno Neapolitano pro duobus tantum furtis etiã leuibus de nocte commiſſis, puta duabus gallinis, damnantur ad mortem propter frequentiam furtorum, caſu 19 in fine num 11 ſed hoc nimis durum, et crudele videtur, vnde iuſtius videtur, quod mitius puniatur, ibidem.

Fures in Prouincia Catalonia inditati pro furto parui valoris. et cuius pęna eſſet tantum fuſtigatio, eijciuntur ſub aliquo bannimento à Prouincia, caſu 23. num.11. quia fuſtigatio minor eſt abſciſſione vtriuſque manus, quæ maior eſt tortura, num. 10.

Fures priuatorum furtorum in neruis, atque compedibus vitam agunt, fures publici in auro, atque purpura glorioſè ſe oſtentant, caſu 99. num. 101.

Fures condemnati ad triremes, et ad reſtitutionem ablati, tranſmittuntur ad triremes nulla facta reſtitutione ablati, et ſine aliqua ſcientia eius domini, caſu 146. num. 1.

Fures reperti in loco non ſuppoſito cum re furata eijciuntur de territorio ſub aliqua pœna de amplius illud non ingrediendo, retento furto vero Domino reddendo, caſu 163. n. 5.

Furi famoſo ratione minoris ætatis pęna mortis mitigatur, caſu 134. num. 2. et 5.

Furta domeſtica puniuntur, caſu 19. n. 10. vbi datur exemplũ in mercenario, ſeu Dapifero, qui hodie furatur vnam rem Domino, cras alteram, et alia vice aliam, et ſic multis vicibus multas res, quia furti tenetur.

Furti pœna non eſt mortis, caſu 18. num. 5. caſu 19. n. 1. maximè ſi eſt leuè num. 6.
Furti ſimplicis, et parui valoris pœna de iure eſt fuſtigatio, caſu 28. num. 2.
Furti actio non habet locum contra vtentem re commodata, depoſita, vel pignerata ad eum vſum, cui eſt propriè deſtinata, et ad quem dominus ipſe vti ſolebat, idque ex præſumpta domini voluntate, caſu 136. num. 9.
Furti definitio traditur, caſu 136. num. 22.
Furtorum pluralitas quomodo conſideranda, caſu 90. nu. 49.
Furtum vnum magnum æquipollet tribus paruis, caſu 8. n. 8.
Furtum in re parua eſt leue delictum, caſu 28. nu 7.
Furtum præſumitur factum culpa ſaltem leuiſſima eius, penes quem res erat, nec connumeratur inter caſus fortuitos, caſu 70. n. 13. et 14. et præſertim quando ſumus in Nauta, Caupone, et ſimilibus, contra quos præſumitur, ibidem.
Furtum ſimplex non punitur morte, ſed extraordinariè, caſu 59. nu. 41. ſiue ſit nocturnum ſiue diurnum caſu 172. n. 6.
Furtum committit vtens pecunia publica aliter quam ſibi ſit conceſſum, et contra veriſimilem Principis voluntatem, caſu 99. num. 47.
Furtum committit ſcienter retinens, et contrectans rem alienam, quæ ab initio ad eum bona fide peruenit, ſi veriſimilis Domini non adſit conſenſus, caſu 99. num. 47. vbi idem dicitur in vtente in alium vſum, quam ſibi conceſſum, re aliena, et in adminiſtratore rei alienæ, tutore, et ſimilibus aliquid curandi animo retinentibus.
Furtum rei ſacræ in minore citra mortem punitur, caſu 134. numero 6.
Furtum committit ſocius, pecunias ſocietatis in vſus proprios conuertens, caſu 136. num. 2.
Furtum, vt vere dici poſſit, non eſt neceſſaria amotio, aut acceptio rei, ſed ſufficit etiam ſi res aliena non ſurripiatur, caſu 136 num. 8. vbi dantur exempla.
Furtum quod fit in re commodata, depoſita, vel pignor. &c. non eſt omnino ſubreptum, et ideò non ſeueriter eſt puniendum, caſu 136. num. 10.
Furtum non committitur ab eo, qui rem alienam ſine voluntate domini accepit, quando veriſimiliter ex coniunctione, amicitia, ſcitio, qualitate rei, vel alia de cauſa credit dominum permiſſurum, caſu 136. num 13.
Furtum faciens non excuſatur ab eo, ſi dominus proteſtetur, quod de ipſius conſenſu res fuerit ſubtracta, niſi extent veriſimiles coniecturæ id arguentes, caſu 136. num. 14. et quæ ſint iſtæ coniecturæ, et quod totum iudicis arbitrio relinquitur, ibidem et num. 15.
Furtum committit rem alienam ſcienter inuito domino retinens, etiamſi ab initio bona fide ea ad ipſum peruenerit, caſu 136 num. 18. niſi retinens teneatur de ea reddere rationem ei, à quo habuit, vel eius heredibus, num. 19.
Fuſtigationis pœna non eſt maior relegatione, caſu 28. num. 3. eſt tamen pœna corporalis, et infamans nu. 16. et vide caſu 98. num. 12. cum plur. ſeq. et num. 27. et 28.

G

Gerens ſe pro Comite Palatino in Principem delinquere dicitur, & pœna mortis tenetur, caſu 176. num. 6.
Geſtores alienorum negotiorum furtum committunt ſi quid furandi animo amouerint, caſu 136 num. 16.
Giuntatores acrius quam fures puniuntur, caſu 177. nu. 1.
Giuntatores dicuntur fures atrociores, caſu 177. num. 2.
Gloſa in l. fin. § atem ſi prædixerit ff. Nau. Caup. ſtabul. communiter reprobata deliberatione hoſpitis ſi proteſtetur, quod vnuſquiſque viatorum res ſuas cuſtodiat, ſuſtinetur cum diſtinctione, vt poſſit admitti in proteſtatione antequam hoſpes recipiat viatores, & res eorum in hoſpitio, licet ſecus ſi fiat poſteaquam receperat ſine expreſſo viatorum conſenſu, caſu 70. num. 35. et 36.
Gloſa in leg. vnica, C. de crim. pecul. iuſtè reprehenditur, caſu 99. num. 24.
Gloſa in leg. omnes Prouinciarum 11. C. de operib. publicis reprobatur, caſu 100. num. 51.
Gloſa in leg. ſciendum ff. arbor. furt. Cæſar. reprehenditur, caſu 104. num 8.
Gloſa in leg. 1. C. de modo mulct. male loquitur, & in contrarium eſt communis opinio, caſu 172. num. 40.
Gramat. decis. 36. à Clar. reprehenſa defenditur, caſu 97. nu. 8. cum ſeq & maximè num. 13. & 15.
Gratia vbi fiat de homicidio, cõuenit aliquam relegationem homicidæ imponere reſpectu coniunctorum occiſi, etiam quod pax ſequuta fuerit, ob ſcandala vitanda & vt delictum non ſit penitus inultum, caſu 58. num. 16.
Gratia homicidij an fieri poſſit per Principem pace non habita à parte offenſa, deciditur, caſu 58. per totum.
Gratiæ tenor valde conſiderandus in admiſſis ad nouas defenſiones, vel reſtitutis aduerſum ſententiam, vel bannum, vt appareat, an magis, vel minus plena ſit reſtitutio, quo ad probandam, vel non, innocentiam, caſu 110. nu. 22.
Grauatus à familia in captura, vel alia executione debet recurrere ad ſuperiores, et non de facto illi reſiſtere, caſu 132. numero 12.

H

Habens in ære non auditur, ſi velit in corpore luere, caſu 77. num. 13.
Habilitas cõceſſa militibus circa relaxationem à carceribus, & ſolutionem mercedis proceſſus non habet locum in effectu milite poſt delictum, ſi pœna eſt certa, ſecus ſi ſit incerta, caſu 147. num. 20. & plur. ſeq.
Habitum clericorum ſecularium, vel regularium aſſumens, cum ſit laicus, arbitrariè punitur caſu 176. num. 10. in fine, niſi in caſu, de quo ibidem num. 11.
Habitum mentientes, & nomen mutantes ad bonum finem, & ſine fraude & ſuſpicione mali non puniuntur, caſ. 176. num. 11. vbi exemplificatur, ſecus autem ſi fraudulenter, & ad malum finem, num. 12. vbi pariter exemplificatur.
Hæreditas iacens vim non patitur, nec furtum, caſu 189. n. 3.
Hæres prohibens funerari ab eo, quem teſtator elegit, malefacit, ſed non punitur, caſu 1. num. 2.
Hæres impunè demolitur villã poſitam in fundo, cuius vſusfructus eſt alterius, antequam vſufructuarius prohibeat, caſu 1. num. 4.
Hæreſis ſuperueniens non diſſoluit matrimonium antea legitimè contractum, ſed ſeparat tantummodo thorum, caſu 112. num. 16.
Homicidam publicè ambulare, & ante conſpectum coniunctorum occiſi ſanguine adhuc caleſcente, & nondum exſiccato dicitur quid turpe, caſu 58. num. 15.
Homicidij deliberati difficilius obtinetur à Principe gratia, caſu 58. num. 3.
Homicidium per minorem commiſſum citra mortem punitur, caſu 134. num. 7.
Homicidium à pluribus in rixa commiſſum vnico vulnere, ſi non conſtat quis illud intulerit, pœna ordinaria non punitur, caſu 192. num. 12.
Homicidium eſt maius delictum furto, caſu 197 nu. 7.
Homo mortuus non dicitur homo, cum non habeat corpus, & animam, caſu 83. num. 8.
Homo cognoſcitur ex facie, caſu 139. num. 10.

Honeſtum,

Honeſtum, quod eſt, uedum quod ſolum licet, conſiderandū eſt in coniunctionibus carnalibus, caſu 200. num. 75.

Honores non poteſt quis obtinere pendente criminali proceſſu, caſu 121. n. 2. maximè ſi de mala adminiſtratione arguatur alterius officij num. 3.

Hoſpes tenetur viatores recipere, & res ipſorum in hoſpitiū inductas cuſtodire, earūq; periculum ſubire, caſu 70. n. 33.

Hoſpes non poteſt à debita cuſtodia liberari, niſi per expreſſum viatoris conſenſum caſu 70. num. 34 & 37.

Hoſpes non liberatur per proteſtationem factam de non cuſtodiendis rebus viatoris, niſi expreſsè conſenſerit viator, nec ſufficit, quod tacitè videatur conſentire non contradicendo, caſu 70. num. 35. quod procedit in proteſtatione ex poſt facto. nam ſi à principio fiat, nec viator contradicat, hoſpes liberatur, num. 36.

Hoſpes poteſt condemnari ad reſtitutionem ablatorum in hoſpitio, & eorum liquidatio poſtea fieri in executione, caſu 70. num. 47.

Hoſpite & Viatore exiſtentibus in aliqua culpa de commiſſis in hoſpitio attenditur culpa maior, caſu 70. num. 45.

Hoſpitia voluptatis cauſa, & pro ciuibus, & habitantibus facta reipublicæ ſunt damnoſa, & incontinentiæ fomenta, caſu 187. num. 2.

Hoſpitia, & tabernas voluptatis cauſa tenentes, & ea frequentantes ab antiquis deteſtabantur, & varijs pœnis afficiebantur caſu 187. num. 5.

Hoſpites arctius pro ablatis in hoſpitio tenentur, quam cęteri locatores, caſu 70. num. 39.

Hoſpites tenentur de factis in hoſpitio etiam de leuiſſima culpa, licet contractus gratia vtriuſque partis ineatur, caſu 70. num. 40.

Hoſpites vti communiter vulgares, mali, et rapaces, ſunt ſeueriter tractandi. caſu 70. num. 41.

Hoſpitis liberatio, quæ dicitur fieri per appoſitionem cuſtodis domini rebus ipſius ficta dicitur, ideòque non ſufficiens per ſe ad ipſius hoſpitis liberationem, caſu 70. nu. 32.

Hoſpitis culpa in materia furti rerum viatorum in hoſpitio repoſitarum colligitur ex multis ſignis, & coniecturis enumeratis, caſu 70. num. 38.

Hoſpitium tenens hoſpites recipere cogitur, caſu 187. nu. 1.

I

IAcobus de Belloviſu in practica criminali titul. de diuerſ. pen. cap. col pen. ſub num. 10. verſic. & nota bonum argumentum reprobatur, caſu 172. num 36.

Ignorantia conſanguinitatis non præſumitur inter coniunctos conſanguineos, caſu 4. num. 2.

Ignorantia minuit delictum. ſicut è conuerſo ſcientia illud aggrauat reſpectu perſonæ. contra quam ſit delictum, caſu 56. num. 45. vbi exemplificatur in aliquid faciente cum milite tanquam cum Pagano, cum Clerico tanquam cum laico, & cum muliere honeſta tanquam cum meretrice, nam ſi delinquens ſciat, quod ſit miles, clericus vel mulier honeſta aggrauatur factum, ſi vero ignorat, minoratur.

Ignorantiam in delictis non excuſat dantem operam rei illicitæ, quin teneatur de eo, quòd euenit extra propoſitum, caſu 56. num 107.

Ignorantia craſſa, & ſupina quò ad obligandum, ſcientiæ æquiparatur, caſu 129. num. 11.

Ignorantia præſumitur, niſi ſcientia probetur, caſu 199. n. 26.

Ignorantia alicuius proprio eius iuramēto probatur, caſu 199. num. 27. maximè, quando pro ignorantia adſunt coniecturæ, num. 28.

Ignorantia vitiorum latentium præſumitur, caſu 199. n. 31. & ſatis eſt, quod vitia taliter lateant, vt cognoſci non poſſint niſi cum magna diligentia. & experientia, nu 32.

Ignorantia nō excuſat à pœna inceſtus, etiamſi mulier ſit inhoneſta, & meretrix, caſu 200. num. 82.

Ignorantia in crimine inceſtus non excuſat, caſu 200. nu 80.

Ignorantiam probabilem adeſſe vel non, iudex arbitratur, caſu 56. num. 60.

Imaginem Domini noſtri Ieſu Chriſti, Beatæ Mariæ Virginis, vel Sanctorum deturpantes, percutientes, vel aliter facto offendentes pœnam mortis incurrunt, caſu 91. num. 1. & vlterius quandoque in amputatione manus puniuntur eodem, & n. 3. & aliquando ſola manus amputatione nu. 4. & aliquando ſola fuſtigatione concurrente aliqua excuſationis cauſa, licet non ſatis probata, num. 6. & quod huius criminis pœna ſit arbitraria tenent alij num. 5.

Imaginem Crucifixi in aquas proijciens ob ſuperſtitionem puta, vt pluuiæ ceſſarent, non tenetur pœna mortis licet, ſecus, ſi in contemptum diuinæ Maieſtatis, caſu 91. num. 7.

Immobilia in bello capta fiunt Principis, cuius nomine bellum geritur, caſu 140. num. 6. & 23.

Imperator non poteſt facere, quòd credatur vni parti in præiudicium alterius, caſu 200. nu. 115. ſed hoc de poteſtate ordinaria procedit, num. 116.

Improperanti mihi delictum, vel dicenti verba iniurioſa poſſum dicere mentiris, ſed non poſſum aliud delictum improperare, vel alia verba iniurioſa dicere, quia primū eſt defendere, ſecundum offendere, caſu 154. num. 10.

Impropria ſignificatio in pęnis non admittitur, caſu 200. numero 59.

Impubes aliquando pęna capitali punitus fuit, caſu 134. ante numero 9.

Imputato de ſodomia non dantur defenſiones ſecundum aliquos, caſu 41. num. 1. ſed contrarium verius oſtenditur, & à praxi receptum, num. 2.

Imputatus de furto ſimplici parui valoris non torquetur pro veritate habenda extantibus legitimis indicijs, caſu 28. num. 1. cum multis ſequent. contrarium tamen firmatur num. 12. cum pluribus ſequent. vbi etiam in praxi dicitur receptum.

Imputatus de pluribus delictis ſeparatis, pro parte, quam confitetur, gaudet beneficio ſtatuti de confeſſione, & pro parte negata tenetur pœna negantis, caſu 56. nu. 18.

Imputatus de delicto nolens fateri, nec negare ſed ſoluere, nō gaudet beneficio confeſſionis, nec tenetur pœna negationis, caſu 56. num 94.

Imputatus de percuſſione confitens admenationem, et dicens neſcire an percuſſerit, non gaudet beneficio confeſſionis à ſtatuto conceſſo confitenti, caſu 56. num. 155.

Imputatus quod Titium gabellarium percuſſit, vel quod cum Seia vxore Meuij ſe cōmiſcuit, ſi fateatur percuſſiſſe Titium, vel cognouiſſe Seiam, non dicitur confiteri delictum, de quo agitur, & ſic percuſſum eſſe gabellarium, et cognitam eſſe vxorem alienam, caſu 56 n. 153. et 154.

Imputatus de ſtupro cum Virgine, ſi dicat, quòd attentauit eam cognoſcere, non confitetur delictum, de quo agitur, caſu 56. num 156

Imputatus de expenſione falſæ monetæ quando excuſandus ſit, dicens ab alijs habuiſſe, caſu 159 num 21.

In, dictio, iuncta perſonæ non denotat adhærentiam perſonæ, ſed ipſam perſonam, caſu 152. num 8 et 13.

Incendiarij regulariter pęna mortis tenentur, caſu 22. n. 3. 4.

Incendiarij homine ex incendio combuſto pœna mortis teneantur, aliàs verò pœna arbitraria quandoque maiori, quandoque minori ex facti, & perſonarum qualitate, cauſa, aut tempore, loco, vel alijs circunſtantijs aggrauantibus, vel minuen-

minuentibus ipſum delictum, caſu 22. num. 7. vbi dantur exempla.
Incendium extra ciuitatem, vel oppidum commiſſum varie punitur arbitrio Iudicis, & quandoque etiam pœna capitali caſu 22. num. 45.
Incendium immiſſum in aceruos frumenti quomodo puniatur, vide ſupra verbo comburens, & caſu 22. & ſatiunc dicta, caſu 46. num. 2.
Incendium poſitum in domo, tugurio fenili, palcari, capanna, vel porticu, quomodo puniatur, caſu 22. nu. 7. 8. & aliquid, caſu 45. num. 2. 3.
Incertitudo excuſat à pœna, ne innocens puniatur, caſu 102. numer. 2. & hoc in pœna corporali, ſecus in pecuniaria, numero 14. et 16.
Inceſtæ nuptiæ dicuntur nedum quando impediuntur ratione ſanguinis, ſed & quocunque alio modo, caſu 200. nu. 37.
Inceſtum qui committit, duo committere dicitur delicta, & duplici pœna punitur, caſu 200. num. 12. quia vnum ab altero differt ſpecie, & æquè principale eſt, num. 13.
Inceſtum committit cognoſcens carnaliter mulierem, cum qua ob illicitum coitum matrimonium contrahere non poterat, caſu 200. num. 45.
Inceſtum committit carnaliter cognoſcens mulierem cũ qua ob legalem cognationem matrimonium contrahere non poterat, caſu 200. num. 46.
Inceſtum committit Monialem carnaliter cognoſcens, caſu 200. num. 71.
Inceſtum committit, qui rem carnalem habet cum ea, cũ qua ob impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis prohibitum erat matrimonium, caſu 200. nu. 77. & quomodo talis inceſtus puniatur, ibidem.
Inceſtum ſine colore matrimonij committens punitur, etiam quod ſit ignorans, caſu 200. 81.
Inceſtus crimen quando incurratur, caſu 200. num. 1.
Inceſtus committitur, quando quis carnaliter cognoſcit mulierem ſibi agnationis, aut cognationis, vel affinitatis vinculo coniunctam, cum qua matrimonium contrahere non poterat, caſu 200. num. 2.
Inceſtus pœna quæ ſit, caſu 200. num 6. & 15.
Inceſtus pœna quæ ſit quando committitur cum adulterio, vel ſtupro caſu 200. num. 10.
Inceſtus pœna eſt eadem, quæ & adulterij & ſic mortis, caſu 200. nu. 16 & 17 quod an ſit verum, diſcutitur, num. 20. & ſeq. et quid in hoc ſeruetur, nu 23 et ſequent.
Inceſtus pœna in muliere eſt immutata & mitigata caſu 200. num. 9. et 32. & an procedat, quando committitur cum adulterio, num. 33. cum ſequent.
Inceſtus pœna eſt arbitraria, vbi deportatio non eſt in vſu, caſu 200. nu. 13. & hoc quando inceſtus commiſſus eſt cũ ſtupro num. 24. ſecus ſi cum adulterio, num. 26.
Inceſtus crimen maius eſt adulterio, caſu 200. num 26.
Inceſtus pœna iuris ciuilis locũ habet lucum quoad eas perſonas, inter quas prohibitæ ſunt nuptiæ de iure ciuili, non autem de iure canonico, caſu 200. num 37.
Inceſtus pœna de iure ciuili impoſita, non punitur contrahens nuptias cum ea, cuius conſanguineam carnaliter prius cognouerat, caſu 200. num 31.
Inceſtus pœna à iure ciuili impoſita, punitur, qui primo fornicatus eſt cum aliqua muliere, & poſtea cum eius conſanguinea intra quartum gradum, caſu 200. nu. 51. licet alij contrarium dicant, nu 52. & quomodo puniatur, numero 53 & 54.
Inceſtus commiſſus ab eo, qui matrem, et filiam carnaliter cognouit, capitali pœna ad mortem fuit punitus, caſu 200. num. 53.
Inceſtus in primo, & ſecundo gradu affinitatis, vel conſanguinitatis quomodo puniatur, caſu 200. num. 53. & 54.
Inceſtus commiſſus ab eo qui duxit in vxorem eam, cuius neptem antea cognouerat, pœna extremum tu perpetuum punitus fuit, caſu 200. num. 53.
Inceſtus propriè eſt conſanguineorum, vel affinium, abuſus, caſu 200. num. 60.
Inceſtus impropriè non punitur pœna ordinaria, ſed alia iudicis arbitrio, caſu 200. num 61.
Inceſtus ſine copula carnali eſſe non poteſt, caſu 200. nu. 78.
Inceſtus in figura matrimonij cõmiſſus minus grauis, & magis excuſabilis eſt, quam commiſſus in actu fornicationis, caſu 200. num. 79.
Inceſtus pœna tenetur cognoſcens meretricem ſibi coniunctã in gradu, in quo prohibitum erat inter eos matrimonium, caſu 200. num 84.
Inceſtus propriè committitur cum coniuncta ex linea tranſuerſali, caſu 200. num. 24.
Inceſtus committitur, niſi inter perſonas, inter quas prohibetur matrimonium, caſu 200. num 55
Inceſtus cum ſtupro quomodo puniatur, caſu 200. num. 102. & ſequent.
Inceſtus nõ committitur inter perſonas, inter quas de iure ciuili poterat contrahi matrimonium caſu 200. nu. 107. et quomodo in facto in hoc fuerit iudicatum, num. 108.
Inceſtus de iure ciuili incognitus non punitur pœna à iure ciuili pro inceſtu impoſita, ſed alia mitiori arbitraria, caſu 200. num. 153.
Inciſores vitium, & aliarum arborum pœna mortis tenentur, caſu 21. per totum, vbi tamen quod in quibuſdam locis talis pœna non eſt in vſu, et mitior arbitraria imponitur, & de pœna mortis de iure, caſu 46 num. 2.
Incontinenti factum quando dicatur, latè, & pulchrè, caſu 189 ſub num. 3.
In delictis ſufficit dolus in genere, licet ſit error in corpore, caſu 21. num. 9.
Indi ab Hyſpanis iure fuerunt ſubacti, & in ſeruitute tracti, caſu 140. num. 6. et 23.
Indignationis pœna ſecundum aliquos importat ſolum, quod Princeps non exhibebit ſe gratioſum, caſu 30. num. 1 et quod ſit arbitraria ipſi Principi magis probatur, num. 2. et ſequent. vide verbo contemptor legis, et verbo contemptor mandati ſuperioris. & verbo pœna indignationis.
Inditia noua dicuntur, quæ à primis ſpecie, et ſubſtantia differunt, ſiue ex dicto torti, ſiue aliter procedant, non ea, quæ priora magis probant, vel iuſtificant, caſu 93. nu. 43. et ſequent.
Inditia plura remota per teſtes ſingulares probata faciunt indicium ad torturam, caſu 193. num 2.
Inditia remotis duo ad minus requiruntur ad torturam irrogandam, caſu 200. num. 130.
Inditia an et quando coniungi poſſint ad torquendum reum, caſu 200. num. 139.
Inditia in delictis occultis, et quæ occultè comitti ſolent, non exiguntur ita plena, prout in alijs, caſu 200. num. 140.
Inditia legitima eciam in occultis torturam præcedere debent, caſu 200. num. 142.
Indicia ad torquendum ſunt iudici arbitraria, caſu 200. nu. 143. ſed in dubio non ſufficere ad torturam iudicantur, num. 145.
Indicium vnum etiam remotum per duos teſtes probatum ad torturam ſufficit, caſu 193. num. 5.
Inditium quolibet à maleficio remotum probari debet per duos teſtes, caſu 200. num. 129.
Indulgentia conceſſa delinquentibus, ſe inuicem occidentibus,

vel

Digitized by Google

vel capientibus comprahendit delinquentes in perſonam clerici, caſu 60, num. 6.

Infamiæ facti eſt honoris, et integræ bonæ famæ hominis diminutio, et detractio apud bonos, et graues viros, caſu 29. numero 13.

Infamia remouet quem ab honore, non à muneribus, et grauamine, caſu 124. num. 3.

Infamia relegati ad certum tempus pro furto in pœnam carceris lapſo tempore ceſſat, caſu 172. num. 11.

Infamia ex publico tantum crimine regulariter irrogatur, caſu 172. num. 11. quandoque tamen etiam ex priuato, numero 12.

Infamia ſiue iuris, ſiue facti notatus, repellitur à dignitatibus, caſu 172 num. 13.

Infamia non ſolum impedit dignitates, ſed & remouet ab illis, caſu 172. num. 15.

Infami etiam abſque ſententia honoribus priuat ipſo iure, caſu 172. num. 17.

Infamia ex famoſo delicto reſultans ſatisfactione pœnæ temporalis non tollitur, caſu 172. num. 21.

Infamia quando dicatur perpetua, et quando temporalis, caſu 172. num. 26.

Infamia non tollitur, vbi pœna pecuniaria in aliā pecuniariā augetur, & eo magis ſi in pecuniariam conuertitur corporalis, caſu 172 num. 29.

Infamia maior eſt quacunque pecuniaria pœna, caſu 172. numero 31.

Infamia iuris non facti ceſſat finita pœna, caſu 172. n. 34.

Infamia etiam in extraordinarijs pœnis irrogatur, caſu 172. numero 35.

Infamia non purgatur, nec tollitur factum, ex quo ea ſequitur, per ſolutionem pœnæ, caſu 174. num. 4.

Infamiæ pœna mortis æquiparatur, caſu 166 nu 9.

Infamiæ pœna eſt corporalis, caſu 172. num 30.

Infamiæ pœna vti corporaliter, & maior quacūque pecuniaria, per ſolutionem pœnæ pecuniariæ non tollitur, caſu 174 num. 5.

Infames efficiuntur eodem tempore plures nuptias contrahentes, caſu 98. num. 29.

Infamis non admittitur in teſtem ſine tortura, caſu 29. n. 14. caſu 33. num. 6.

Infamis perpetuo, vel ad tempus quis dicatur remiſſiuè, caſu 121. num. 11.

Infamis non videtur condemnatus extraordinariè, caſu 172. numero 5.

Infamis dignitatem habere non poteſt, caſu 172 num. 13.

Infamis ad militiam aſpirare prohibetur, caſu 172. nu. 14.

Infamis etiam quando per alterationem maioris, vel minoris pœnæ tollitur infamia, remanet condemnatus durante effectu ſententiæ, caſu 172. num. 32.

Infamis an dicatur condemnatus extraordinariè per inquiſitionem, caſu 172. num. 39.

In indiuiduis non peccatur, niſi in ſolidum, caſu 55. num. 73.

Iniuria non fit volenti, caſu 58. num. 18.

Iniuria grauis infertur ei, ad cuius domum appenduntur pudenda depicta, vel cornua, aut ſimilia, caſu 71. n. 1. imò, & atrox, & enormis concurrentibus circumſtantijs, nu. 6.

Iniuria fit varijs modis, & inter cæteros factis, & ſignis contumelioſis, quibus infamia, defectus, crimina, vitia, & huiuſmodi alterius denotantur, & exprobantur, caſu 71. numero 5.

Iniuria grauior dicitur ex facto in ſe turpi, loco, tempore, perſonarum qualitate, et alijs circumſtantijs, caſu 71. nu 16.

Iniuria officiali facta ſiue ſeculari, ſiue Eccleſiaſtico dicitur atrox, & arbitrio iudicis punitur, caſu 87. n. 1. et 5.

Iniuria facta filio cenſetur etiam facta patri, caſu 128. nu. 6.

Iniuria facta officiali, an ſit illata ratione dignitatis, & officij, an vero ex cauſa priuata ad conecturas recurrendū eſt, caſu 128. num. 12. et quæ ſint remiſſiuè, ibidem.

Iniuria facta perſonæ, & facta in perſonam differunt, & verba iniurioſa dicuntur continere offenſam perſonæ, et nō in perſonam, caſu 152. num. 6. idem eſt de iniuria facta circa veſtes clerici eo non percuſſo, ibidem.

Iniuria facta veſtimentis ſciſſis, non dicitur illata corpori, caſu 152. num. 15.

Iniuria verbalis dicitur maleficium, caſu 51. num. 7.

Iniuria verbalis facta de nocte, leuior eſt, quam facta de die, caſu 51. ſub num. 10.

Iniuriam dicens veram, et probans non punitur, quando intereſt reipublicæ, quod illa ſciatur, alias ſecus, caſu 154. num. 14. et quæ ſint crimina, quæ intereſt reipublicæ eſſe nota, num. 15.

Iniurians aliquem punitur arbitrio iudicis, caſu 71. num. 2. et quandoque etiam pœna mitræ, et triremium, num 4. & 7.

Iniuriatem iniuriare, & aliam iniuriam vel delictum in eum reflectere, eſt vlciſci, non defendere, caſu 154. nu. 18.

Iniuriantes ſe inuicem, vbi non conſtet de priore, omnes abſoluuntur, caſu 102. num. 18. ſed contraria opinio à multis tenetur, et practicatur, num 19.

Iniurianti dicens mentiris non punitur, caſu 154. num. 2.

Innocentia rei ſe ipſum interficientis probari poteſt ab illis, quorum intereſt contra fiſcum prætendentem bonorū confiſcationem ſub prætextu, quod conſcientia criminis, vel metu pœnæ id euenerit, caſu 137. num 9. et ibidem quod hæredes, et propinqui, ſeu alij intereſſe prætendentes ſunt citandi pro bonorum defenſione etiam in crimine læſæ maieſtatis, item et in crimine hæreſis num 10.

Innocentia rei ſe ipſum interficientis quomodo probetur, caſu 137 num 11. et quod liquido et concludenter probanda ſit nu. 12. et quod hoc caſu iuris præſumptio ſufficiat, num 13 et quod quando poterat ſubeſſe alia cauſa, quam criminis conſcientia, potius ex illa præſumatur ſe occidiſſe, quam metu pœnæ nu 14 et quod concurrentibus contrarijs probationibus fiat interpretatio, quod non metu pœnæ, ſed alia de cauſa reus ſe interfecerit, num. 15.

Inquiſitio ſuccedit loco accuſationis, caſu 5. numer. 3. et caſu 162 ſub num 7.

Inquiſitio in pluribus delinquentibus, vt quis teneatur de maleficio, et de auxilio, et ſic de vtroque, quomodo ſit formanda, caſu 148. num 17 32. et 33.

Inquiſitio quomodo ſit formanda, quando pluribus delinquentibus vnus reperitur ex aduerſarijs vulneratus, vel occiſus, et non conſtat à quo ex dictis pluribus, caſu 193. n. 36.

Inquiſitioni reſpondens, et negans, narrata prout narrantur, non habetur pro negante quoad pœnam negātis impoſitam, caſu 56 nu 148 et dicitur negare factum principale, non qualitates, ibidem.

Inquiſitis pluribus de eodem delicto, inconueniens non eſt, aliquos abſolui, alios condemnari, quoſdam item grauius, nōnullos mitius puniri, caſu 75. num. 9. et 10.

Inquiſito de falſa moneta exhibenti curiæ falſam monetam, et dicenti habuiſſe ab alijs, creditur, ſi ſit bonæ conditionis, et famæ, caſu 199. num 14. et fortius ſi ſolitus ſit quotidie pecuniam ab alijs recipere, num. 15.

Inquiſitorum de eodem crimine, ſi aliqui ſint cōtumaces, alij carcerati, prius proceditur contra contumaces, et poſtea contra carceratores, caſu 75 num. 11.

Inquiſitor hæreticæ prauitatis cognoſcit contra religioſum profeſſum exeuntem de monaſterio, et vxorem ducentem palam veluti putantem id ſibi facere licere, & ideo male ſentien-

Digitized by Google

ſentiẽtem de fide, ſecus autem ſi clàm, caſu 98. n. ſub 31.

Inquiſitus actione famoſa bene eſt, vt ſoluat ante condemnationem, caſu 56. num. 97. & cautius aget ſoluendo conditionaliter, num. 98.

Inſtrumenta faciens tanquam tabellio, cum non ſit, punitur pœna mortis, caſu 66. num. 5. quod ſi alias fuerit tabellio, & priuatus fuerit, citra mortem punitur arbitrio iudicis, num. 6 cum ſeq. maximè, num. 9.

Inſtrumentum cum quo commiſſum eſt delictum, quandoque conſideratur, vt delicti ipſius qualitas, caſu 56. nu. 43.

Inſtrumentum falſum conficiens, qui pro Notario communiter habebatur, licet non eſſet, tenetur pœna impoſita notarijs conficientibus falſa inſtrumenta caſu 89. n. 3. & 5.

Inſtrumentum dicens pecuniam fuiſſe numeratam, quæ numerata non fuit, falſum eſt & parti non nocet, etiam, quod ſit iuratum, & in eo renuntiatam exceptioni non numeratæ pecuniæ, & etiam quod ex conſuetudine ita conficiantur inſtrumenta, caſu 130. num. 4.

Inſtrumentum reprobatur per teſtes in eo deſcriptos negantes interfuiſſe, caſu 183. num. 1.

Inſultans armatus non dicitur inſultare cum armis, caſu 90. num. 2. ſed alij volunt contrarium, & quod puniatur pœna ſtatuti contra inſultantem cum armis, num. 3. etiam ſi arma depoſuerit, dummodo armatus acceſſerit, nu. 4. ſaltem quando illa facile reaſſumere poſſet, num. 5.

Inſultans aliquem, & poſtea ex interuallo percutiens, vel occidens tenetur de inſultu, & de percuſſione, vel occiſione, caſu 158. num. 10.

Inſultus cum homicidio confunditur, niſi inſultus ab vno ſtatuto puniatur, & homicidium ab altero, quia tunc vtriuſque facti pœna imponitur, caſu 158. num. 5.

Inſultus, & portatio armorum vetitorum ſunt diuerſa, & diſtincta crimina, caſu 158. num. 13. & propterea imputatus de violentia cum armis tenetur de portatione armorum, & de vi publica, num. 14.

Inſultatus & vulneratus inſequens fugientes, & alium tranſeuntem, credens eſſe vnum ex aggreſſoribus, occidens, non mortis pœna, ſed mitiori, vt exilij temporalis eſt puniendus, caſu 31. num. 1.

Intellectus verus § ſin autem inſtit. de publicis iudicijs, & quomodo procedat, caſu 20. num 15. & 16.

Intellectus cap. cum non ab homine, & capituli perpendimus de ſent. excomm. caſu 60. num. 18.

Intentio delinquentis quandoque aggrauat, quandoque extenuat delictum, caſu 56. num. 45.

Interficientis ſe ipſum bona confiſcantur, non ex occiſione ſui ipſius, ſed ex crimine priori pro quo ſe ipſum interemit, caſu 137. num. 6. & 24.

Interpretatio à conſuetudine data tuto eſt ſequenda, caſu 16. numero 37.

Interpretatio illa ſemper eſt facienda, per quam pœna euitatur, caſu 107. num. 14.

Inuentarium bonorum imputati de crimine fit, quando imponi poteſt pœna confiſcationis bonorum, caſu 181. nu. 3.

Inueſtituræ tenor inſpicitur ad feudi naturam, & qualitatẽ dignoſcendam, caſu 182. num. 2.

Irrumationis actus dicitur obſceniſſimus, & contra naturã, caſu 16. num. 12 & 13. & eſt delictum grauius ſodomitico, nu. 17. & deteſtabilius quocunque alio modo peccandi contra naturam, num. 19.

Iteratio eiuſdem delicti illud auget, & delinquentem grauius puniri facit, caſu 16. num. 39.

Itinerantes poſſunt portare arma de iure communi, nec ea debent portare ligata, caſu 129. num. 20.

Iudæi, et alij infideles ſunt de corpore ciuitatis, licet non ſint de corpore ſpirituali, et eiſdem ſtatutis, et pœnis, quibus alij de ciuitate tenentur circa adulteria, ſtupra, et alia carnis delicta, caſu 4. numer. 1. quod declaratur procedere ſi infidelis infidelem cognoſcat, nu. 3. ſecus autem ſi cognoſcit Chriſtianam, quia grauiori pœna tenetur, iudicis arbitrio cum maius peccatum committat, caſu 4. num. 2. et 4. vbi etiam dicitur idem è contra ſi Chriſtianus infidelem cognoſcat.

Iudæi plures vxores habentes eodem tempore tenentur illis pœnis, quibus Chriſtiani, caſu 98. num. 33. non tamen dicuntur plures habere, qui alias iuxta eorum ritum repudiauerunt, num. 34.

Iudæus, vel alius infidelis carnaliter cognoſcens meretricem Chriſtianam ſecundum aliquos non punitur, caſu 4. num. 6. ſed contrarium ſecundum alios probatur, et in praxi recipitur, puniturque pœna extraordinaria iudicis arbitrio citra mortem & mutilationem membri, et vt plurimum pecuniaria, num. 7. & quandoque etiam corporaliter, ita ſuadentibus circunſtantijs, num. 8. quod è conuerſo procedit in Chriſtiano cognoſcente mulierem infidelem meretricem, & num. 9. quod dicta in Iudæis in hac materia procedunt etiam in Turcis, Mauris, Sarracenis, Hæreticis, et alijs quibuſcunque extraneæ fidei profeſſoribus.

Iudex debet per tormenta cogere reum ad ſpecificandam defenſionem. quam ad excluſionem delicti allegat, caſu 17. num. 13. item ad declarandam confeſſionem ambiguam, num. 14. et ſimiliter modum defenſionis, num. 15.

Iudex ex cauſa poteſt augere, et minuere pœnas à ſtatutis impoſitas delinquẽtibus, etiam quod ea iurauerit ſeruare, caſu 18. nu. 6. 13. et caſu 19. num. 4.

Iudex ob exemplum, frequentiam delicti in regione, læſionẽ, quæ affertur reipub. et alias cauſas, vel circunſtantias aggrauantes poteſt augere pœnam ſtatuti, caſu 18. n. 6. cum ſequent. ſicut è conuerſo ex qualitate facti, ratione loci, temporis, ætatis, et conditionis perſonæ, et ex alijs cauſis poteſt eam minuere, num. 13.

Iudex loci delicti poteſt priuare clericum beneficio, quod habet diœceſi alterius Epiſcopi, caſu 25. num. 9.

Iudex loci, vbi ſitum ſit beneficium, de quo Clericus per aliũ iudicem alterius Epiſcopi fuit priuatus, exequitur ſententiam, priuando realiter condemnatum Eccleſia, quæ remanet eius diſpoſitioni, caſu 25. num. 10.

Iudex laicus non poteſt iudicare de iurepatronatus Eccleſiæ etiam laico competente, quia eſt, quid ſpirituale, ſeu annexum ſpirituali, caſu 40. num. 4.

Iudex laicus eſt competens in cauſa criminali contra habentem eodem tempore plures vxores, vel plures maritos, caſu 98. ſub num. 31. niſi contrahentes putauerint id ſibi facere licuiſſe, et ſic male ſentiant de fide, quia tunc Inquiſitor procedit, eique datur in his caſibus materia inquirendi, qualiter illi ſentiant de Sacramento matrimonij, ibidem.

Iudex recipiendo fideiuſſores de repræſentando reo, dicitur ipſorum cuſtodiæ illum committere, & illi poſtea renunciare, accipiendo ipſum reum ſub propria cuſtodia per carcerationem, caſu 47. num. 2.

Iudex qui relaxauit reum fideiuſſoribus de repreſentando, nõ poteſt illum ad carceres reuocare pro alia cauſa, nec pro eadem ſine nouis inditijs, et malefacit requirere præſentationem prætextu cauſæ, pro qua fideiuſſores dati ſunt, cum in rei veritatem illum velit pro alia cauſa, et cogi poteſt iurare, an vere velit repreſentationem pro dicta cauſa præſtitæ fideiuſſionis, et an noua ſuperuenerint inditia, caſu 47. num. 7. 8. 9.

Iudex, aut officialis fiſci, vel alius inferior à Principe, an et

quando

Digitized by Google

quando concedere poſſit ſaluum conductum bãnito ob crimen læſæ Maieſtatis, vel aliud delictum, vide caſu 50. per totum, & in verbo ſaluus conductus.

Iudex delegatus à Principe eſt maior omni ordinario, caſu 53. num. 1.

Iudex minor, in maiorem non habet imperium, caſu 53. nu. 2.

Iudex ordinarius punire poteſt delegatum Papæ, vel Principis qualitercunque delinquentem in ſua iuriſdictione, caſu 53. num. 3. & ſeq.

Iudex ordinarius poteſt moderare ſalaria immoderata, petita per delegatum Principis, caſu 53. num. 4.

Iudex maior falſum ferens teſtimonium coram minore, poteſt ab illo puniri, caſu 53. num. 7.

Iudex minor eſt maior omni alio ſuo territorio, caſu 53. n. 8.

Iudex poteſt cogere inquiſitum, vt neget, vel fateatur, caſu 56. num 95.

Iudex querelatus in ſindicatu, bene eſt, vt ſoluat ante condẽnationem, caſu 56. num. 97. & tautius agit ſi ſoluat conditionaliter, num. 98.

Iudex ex officio tenetur defenſionem rei perquirere, caſu 60, num 13.

Iudex ſecularis incurrit in excommunicationem, ſi punit clericum in caſu ſibi non permiſſo, caſu 60. num 14.

Iudex maleficiorum recipiens pro reo fideiuſſores minus idoneos, tenetur de proprio, caſu 73. n. 1. 3. & quomodo ſit ei conſultum per receptionem approbatorum, vel reuocationem ad carceres, donec alij idonei præſtentur, ibidem dicitur num. 4. 8. & 10.

Iudex debet mittere examinatorem ad domos eorum, qui excuſantur à comparendo coram eo, caſu 79. nu. 6. & 7. vbi num 9. in prægnantibus varia refertur obſeruatio.

Iudex Criminalis non poteſt cognoſcere de cauſa Ciuili, caſu 82. num. 1. niſi incidenter, quia tunc ad pœnam criminalẽ, & intereſſe partis poteſt condemnare, num. 2. vbi tamen reus ſit legitimè confeſſus, vel conuictus, ſecus ſi alia de cauſa arbitraria condemnetur, num. 15.

Iudex etiam nemine petente nõ debet nocentem relaxare, reſpectu fiſci, niſi prius ſatisfecerit parti, caſu 82. num. 4. etiam ſi procedatur per inquiſitionem, num. 10.

Iudex non faciens ex negligentia furtum reſtitui parti, tenetur de ſuo proprio, caſu 82. num. 6.

Iudex Ciuilis poteſt incidenter de cauſa Criminali cognoſcere, & condemnare, caſu 82. num. 13. quod maximè procedit parte inſtante, num. 14.

Iudex in atrociſſimis delictis debet de facili procedere ad torturam contra reum, etiam quod indicia in totum non ſint ſufficientia, nec legitime probata, caſu 84. num. 17.

Iudex in atrociſſimis criminibus poteſt iura tranſgredi, caſu 84 num. 17.

Iudex punit criminaliter inobedientem eius præcepto, caſu 85. num. 2. quod tàm in ſeculari, quàm in Eccleſiaſtico iudice procedit, qui inobedientes multat, num 2.

Iudex faciens aliquem iniuſtè carcerari tenetur eidẽ ad dãna, expenſas, & intereſſe & actione iniuriarum, caſu 86. nu. 1.

Iudex ſecularis eſt competens in cauſa, in qua quis imputatur, quod imaginem Chriſti, Beatæ Mariæ Virginis, vel Sanctorum deturpauerit, vel aliter facto offenderit, caſu 91. num 8. & ſeq. & num. 12. & hoc quoad pœnam iudicialem, quia pœnitentialis ſpectat ad Eccleſiaſticum, nec vna tollit alteram, nu. 9. alij tamen volunt, quod tale delictum ſit mixti fori, et locus ſit præuentioni, num. 10.

Iudex Eccleſiaſticus non poteſt pœnam mortis imponere, caſu 91. num. 11.

Iudex habens arbitrium in condemnando, an poſſit pœnam mortis imponere, magna eſt quæſtio, in qua multi tenent affirmatiuam opinionem, alij negatiuam, alij diſtinguunt, caſu 92. num. 1. & ſeq.

Iudex habens arbitrium in condemnando poteſt ad mortem condemnare concurrentibus circunſtantijs, et quibus de iure, vel conſuetudine reus debet mori, caſu 92. numer. 5. imò et quando de iure, vel ex conſuetudine non debet mori, ſi circunſtantiæ facti ſint tales, quæ dictam pœnam iudicendam ſuadeant, num. 6 8. et ſeq.

Iudex habens arbitrium in condemnando poteſt pœnam leniorẽ, vel grauiorem imponere pro facti circunſtantijs, caſu 92. num 9.

Iudex ex officio poteſt in pœnis imponendis caſus aſſimilare, ſeu de ſimilibus ad ſimiles caſus procedere, caſu 99. n. 95.

Iudex habens arbitrium in puniendo poteſt ſuadentibus circunſtantijs ad mortem punire, caſu 99. nu. 100. quod non habet dubium conſulto Principe num. 103. et quod iudex ex cauſa poſſit arbitrium extendere vſque ad mortem, caſu 100. num 10.

Iudex ſecularis debet requirere Eccleſiaſticum, vt clericum delinquentem degradet, vbi qualitas delicti id exigit, et eo recuſante ad ſuperiorem ipſius denegantis appellare, caſu 108. num. 6

Iudex ex officio an poſſit inquirere de adulterio, diſputatio eſt, et aliqui tenent quod ſic, caſu 114. num. 9. alij contra num. 12. et 13. vbi hoc firmatur, non obſtante generali conſuetudine inquirendi de quocũque crimine, et quid quãdo adulterium eſſet notorium, ibidem.

Iudex an de iure poſſit procedere ex officio ſuper quocunque crimine, diſputatio eſt magna, caſu 114. num. 10. de conſuetudine tamen Italiæ Hyſpaniarum, & Franciæ dubium non eſt, quin poſſit, num. 11.

Iudex ordinarius vnus ex pluribus licet ad diffinitiuam procedere nequeat ſolus, tamen interloqui, et in cauſa procedere poteſt, caſu 119 num. 34. dummodo interlocutoria non habeat vim diffinitiuæ, vel magni non ſit momenti, numero 35.

Iudex delegatus vnus ex pluribus non poteſt ſine alio interloqui, caſu 119 num. 36. contrarium volunt aliqui, n. 37. et quid de facto ſeruetur, num. 38.

Iudex appellationis eiuſdem Prouinciæ ob mediocritatem negotij, aut longinquitatem regionis debet mittere litigatores ad patriam, et ibi cauſam delegare. caſu 120. nu. 7.

Iudex in cauſa propria nemo eſt, caſu 128. num. 2.

Iudex deueniens ad condemnationem ex coniecturis, et præſumptionibus, debet minorare pœnam, caſu 129. n. 18.

Iudex, qui pro reo recepit fideiuſſorem, non cogitur illum liberare, et alium æquè idoneum accipere, licet ſi velit poſſit id facere, caſu 131. num. 7.

Iudex habens arbitrium minuendi pœnam, non cogitur illam minuere, licet volens id poſſit facere, caſu 134 num. 8.

Iudex æſtimat ex qualitate perſonarum, rei, et vſus, an commodatarius iuſtè potuerit credere dominum permiſſurum, re commodata vtatur ad alium vſum, quam conceſſum, caſu 136 num. 7.

Iudex in ſententia confiſcationis bonorum debet vti verbis generalibus confiſcando omnia bona vbicunque exiſtentia, alias intelligitur confiſcaſſe ſolum poſita in ſuo territorio, caſu 138. num. 9.

Iudex in ſententia loquitur, vt officialis, non vti priuatus, et dum meminit de Principe, intelligitur, vt de domino, et ſuperiore, non vt de homine priuato, caſu 143. n 9.

Iudex æquitate pœnam extraordinariam mitigat ſecundum tempus ſententiæ, non habita ratione ad tempus delicti, caſu 147. num. 12.

Iudex in dependentibus à ſuo arbitrio procedit, & iudicat

pro

prout eius Religioni videtur, caſu 147. num. 23.
Iudex debet Prouinciam purgare facinoroſis hominibus, eamque pacatam regere, & cautiones de non offendendo extorquere, caſu 149. num. 5.
Iudex originis, vel domicilij poteſt cognoſcere de delicto per ſubditum in alieno territorio commiſſo ad accuſationem, ſeu querelam partis, caſu 162. num. 3.
Iudex originis, vel domicilij ex officio poteſt procedere contra ſubditum in alieno territorio delinquentem, caſu 162. nu. 4. & ſeq.
Iudex loci delicti eſt magis competens, quam Iudex originis, aut domicilij, caſu 162. num. 29.
Iudex quilibet etiam alias incompetens poteſt res furatas reſtitui facere verò dominio, caſu 163. num. 6. etiam ſi fures non reperiantur cum rebus furatis, quia coguntur nihilominus illas, vel earum æſtimationem reſtituere, num. 7.
Iudex in imponenda falſi pœna debet animaduertere ad qualitatem cauſæ, an ſcilicet capitalis ſit, an non, & ſi capitalis non ſit, an leuis, an grauis, caſu 165. num. 26.
Iudex corruptus ex legibus municipalibus in Magno Ducatu Aetruriæ punitur pœna pecuniaria, & priuatur officijs, & inhabilitatur in perpetuum ad alia obtinenda, & inſuper infamia notatur, caſu 166. num. 7.
Iudex pœnis arbitrarij modum conſuetum tranſgrediens, pœnam augere, diminuere dicitur, caſu 172. num. 7.
Iudex ex cauſa pœnas etiam ſtatutorum augere, & minuere poteſt, caſu 172. num. 38. & caſu 200. num. 142. vbi declaratur, & antea, caſu 18. num. 6. 8. 9. caſu 19. num. 4.
Iudex in Criminalibus intentionem agentis eggredi poteſt, & iudicare ſecundum probata nulla habita ratione criminis deducti, caſu 173. num. 5. 6. & 7. ſiue procedatur ex officio, ſiue per accuſationem, vel denuntiationem, num. 8.
Iudex inferior intromittens, ſe de eo, quod ad ſolum Principem ſpectat, & ſuperioris authoritatem aſſumens leſæ Maieſtatis reus eſt, caſu 176. num. 6. in fine.
Iudex in cauſa falſi condemnare poteſt ad triremes, caſu 175. num. 9. vbi dantur exempla.
Iudex ſecularis ſuper vſuris criminaliter cognoſcit, & punit, caſu 188. num. 3. etiam ex eius mero officio, num. 4.
Iudex habens arbitrium ex dicto vnius tantum teſtis etiam minus idoneis torquere poteſt, caſu 193. num. 7.
Iudex ſæcularis de crimine eccleſiaſtico ſe non intromittit, caſu 194 num. 4.
Iudex eccleſiaſticus, & ſecularis laicum in Eccleſia delinquẽtem punire poſſunt, caſu 194 num. 5.
Iudex laicus punire poteſt laicum in Eccleſia etiam contra clericum delinquentem, caſu 194. num. 9. etiam ſtante remiſſione partis vel Epiſcopi, quę non poteſt impedire proceſſum ibidem.
Iudex eccleſiaſticus non imponit pœnam ſanguinis caſu 194. ſub num. 10. & 11.
Iudex ſecularis laicum in Eccleſia delinquentem ab ea extrahere non poteſt, ſed ad eccleſiaſticum recurrere debet, caſu 194. num. 12.
Iudex pecuniam mutuo a litigante recipiens pęna exilij punitur, caſu 195. num. 1.
Iudex temporalis pecuniam etiam fęnebrem a ſuppoſitis eius iuriſdictioni accipere prohibetur, caſu 195. num. 2.
Iudex a fæneratore gratis mutuo pecuniam recipere prohibetur, caſu 195. num. 4. imò nec eius familiares de ipſius conſenſu ſic facere poſſunt num. 5. quod, & ante motum iudicium procedit, ſi prætextu futura litis id fiat, num. 6.
Iudex lata ſententia pecuniam a litigante mutuo accipiens punitur, caſu 195. num. 7. quia prætextu præteritæ litis id factum videtur, niſi aliud veriſimiliter ſuadeatur ibidem, & numero ſequentibus.
Iudex habens arbitrari ex coniecturis debet conſiderare præſumptiones hinc inde, & iudicare ſecundum ea quæ præponderant, caſu 199. num. 8.
Iudex in atrocibus, & occultis promptior eſſe debet ad torturam, caſu 200. num. 140.
Iudex propter enormitatem delicti iura tranſgredi poteſt, caſu 200. num. 140. in fine, & hoc in puniendo, ſecus autem in procedendo, num ſeq.
Iudex torquẽdo debitum modum excedens punitur, caſu 200. num. 143.
Iudex in dubio arbitrari debet inditia non eſſe ſufficientia ad torturam, caſu 200. num. 145.
Iudex in atrocibus iura tranſgredi poteſt, ſi ſit de maioribus Magiſtratibus, & cauſa ſit ardua, aliàs ſecus, caſu 200. num. 142. & antea, caſu 172. num. 38. caſu 19. num. 4. & caſu 18. num. 6. 8. 9.
Iudex Eccleſiaſticus non habet pœnam ſanguinis, caſu 200. numero 73.
Iudex laicus cognoſcit incidenter de matrimonio, dum recipit teſtes imputati de pluribus vxoribus negantis eſſe ſuas vxores, caſu 98. num 31.
Iudice vno per alium exequente, ſi grauamen contingat, non appellatur ab executore mero, ſed a committente executionem, caſu 117. num. 2. & an, & quando in hoc caſu locus ſit præuentioni, num. 5. 8. & 10.
Iudice aſſerente ſententiam a ſe latam ex errore fuiſſe latam, vel aliter ſcriptam, ſententia nihilominus valet, nec ab ipſo corrigi poteſt, caſu 133. num. 9. debet tamen errorem ſuperiori referre, num. 10. & ſuperior remiſſionem concedere, & executionem ſuſpendere, num. 11.
Iudices in tractando, & in ſaciendo ſedere Aduocatos debent immitari curiales, & fugere ruſticitatem, caſu 54. nu. 4.
Iudices practici procedunt prius contra contumaces, & poſtea contra carceratos ex eadem cauſa, caſu 75. num. 11.
Iudices conſtito de delicto prompti eſſe debent ad puniendum ſine ponderatione iuris ſolemnitatum, caſu 85. num. 6.
Iudices in criminalibus debent condemnare reos ad intereſſe partis etiam non petitum, caſu 98. num. 10.
Iudices tàm ſeculares, quàm Eccleſiaſtici poſſunt procedere in crimine pluralitatis vxorum, & maritorum, caſu 98. numero 30.
Iudices ciuilem tantam iuriſdictionem habentes, punire non poſſunt teſtes coram ipſis falſum deponentes in cauſa ciuili, caſu 116. num. 1. licet multi contrarium teneant, nu. 2.
Iudices in quantum poſſunt, debent abſtinere ab inferenda reis pœna triremium, caſu 8. num. 62.
Iudici iura tranſgredi propter immanitatem criminis, caſu 18. num. 8.
Iudici facta promiſſio indemnitatis, vt illicitam proferat ſententiam, non valet, caſu 115. num. 6. ſecus ſi ſententia non eſſet iniuſta, vel probabiliter de hoc dubitaretur, n. 7.
Iudici, ſeu officiali procedenti iniuſtè, & facto impunè reſiſti poteſt, caſu 132. nu. 9. & dicitur ſic procedere, quando non ſeruat ordinem iuris, num. 10.
Iudici, aut officiali procedenti tanquam iudici, aut officiali, nunquam licet impunè reſiſtere, niſi vellet inferre grauamen irreparabile, vel procederet, vt priuatus, caſu 132. numero 11.
Iudicibus pluribus creditur de actis cauſæ pluſquam vni ſoli, caſu 26. ſub num. 4.
Iudicibus delegatis, vel ordinarijs quibus adiuncti fuerint vnus, vel plures delegati diſcordantibus recurritur ad delegantem, caſu 119. num. 13.
Iudicibus ex tribus vno condemnante in quindecim, alio in decem,

Digitized by Google

dem, alio in quin que, cuius ſentẽtia attendatur, caſu 119. num. 15. & valet in decem ſecundum aliquos, nu. 21. ſed quod valet in quinque verior dicitur opinio, num. 22. & procedit iam in delegatis, quam in ordinarijs nu. 24. fallit tamen proteſtantibus iudicibus, num. 26.

Iudicibus ex tribus vno condemnante, alio abſoluente diffinitiuè, alio ab inſtantia iudicij, attenditur ſententia diffinitiuè abſolutoria ſecundum aliquos, caſu 119. num. 31. ſed quod attendatur abſolutoria ab inſtantia iudicij nu. 28. & 32. et hoc in iudicibus ordinarijs, vel arbitris, ſecus in delegatis, num. 29. quæ tamen limitatio de delegatis redditur valde dubia num. 30.

Iudicis inquirentis officium, ſuccedit in locum accuſationis, caſu quinto, num. 3. & caſu 162. ſub num. 7.

Iudicis iuſti eſt iuxta legum tramites iudicare, clementis verò Principis legum rigorem temperare, caſu 19. num. 5.

Iudicis boni eſt in enormibus vti ſeueritate, caſu 56. nu. 96.

Iudicis arbitrium circa capturas plurimum valet, nec circa eat ſcrupuloſè contra iudicem agendum eſt, caſu 86. nu. 3.

Iudicis præuenientis potior eſt cauſa cæteris paribus, caſu 117. numero 6.

Iudicis annotatio in proceſſu, & diario de expeditione cauſæ, & condemnatione, vel liberatione rei nihil facit, nec probat, caſu 133. nu. 3. 4. & 6.

Iudicis arbitrio relinquitur, an expendens falſam monetam fuerit ſciens, vel ignorans, caſu 199. num. 8. et quæ in hoc ſint conſideranda. ibidem.

Iudicis arbitrium debet regulari ſecundum leges, caſu 200. numero 144.

Iudicium omne criminale ſecundum ius commune dicitur arbitrarium ſubſiſtente cauſa, caſu 172. num. 37.

Iudicum ſeptem, quorum duo vnam, alij duo alteram, et tres diuerſam protulerunt ſententiam, nulla valet, caſu 199. num. 2. idem de vndecim iudicibus, quorum quinque pro vna, quatuor pro alia, & duo pro alia, nu. 3. & 10. & omnes ſententiæ ſtant in ſuſpenſo, donec aptus iudicum numerus conueniat, num 26. & ſeq. & hoc in iudicibus Delegatis, num. 11. 12. vel in pluribus ordinarijs iunctis vno, vel pluribus delegatis, num. 13.

Iudicum iudicantium votis contrarijs exiſtentibus an habenda ſit ratio numeri tantum, an verò etiam dignitatis, caſu 119. num. 11.

Iura tranſgredi æquum eſt ob terribiles caſus, & ex alia iuſta cauſa, caſu 149. num. 11.

Iuramento ſtandum eſt in dependentibus ab animo, vel conſcientia alicuius, caſu 65. num. 5.

Iuramento aſſerentis ſtatur in his, quæ in eius animo conſiſtunt, caſu 108. num. 14.

Iuramentum non eſt de ſubſtantia teſtimonij, et poteſt remitti à partibus, caſu 69. ſub num. 2.

Iuramentum quando, & quomodo deferatur ſocio criminis alium nominanti, caſu 185. num. 4.

Iuri communi per ſtatuta etiam tacitè, et ex præſumptionibus derogari poteſt, caſu 52. num. 2.

Iuri, quod ignoratur, derogatum nunquam cenſetur, caſu 174. num. 8.

Iuriſdictio contentioſa in homines vnius Prouinciæ exercenda eſt in ea Prouincia, non autem extra eam, caſu 120. num. 2 & 11.

Iuriſdictio voluntaria exerceri poteſt extra Prouinciam propriam, caſu 120. num. 5. & 11.

Iuriſdictionem propriam poſſunt iudices pœnali iudicio tueri, nec eorum authoritas contemnatur, caſu 85. num. 1.

Iuriſdictionem iudicis ad fundandam attẽditur ſtatus, in quo delinquens erat tempore commiſſi delicti, caſu 147. nu. 9.

Ius patronatus Eccleſiæ competens laico nõ venit in confiſcatione bonorum facta per iudicem ſecularem pro delicto talis laici, etiam quod eſſet tranſitorium ad hæredes extraneos, ex veriori, & communiori doctorum opinione, caſu 40. num. 1. 2. 3. reprobata ſententia tenentium contrarium num. 5. quod dicitur procedere etiam viuente condemnato, num. 6. de conſuetudine tamen in aliquibus locis contrarium ſeruatur, & fiſcus eo vtitur tàm viuo, quàm mortuo condemnato, num 9. in fine.

Ius patronatus eccleſiæ laico competens regulariter eſt tranſitorium ad hæredes extraneos, caſu 40. num. 2.

Ius patronatus non tranſitorium ad hęredes extraneos ex cõceſſione, vel prohibitione, aut aliter non eſt confiſcabile, caſu 40. num. 7.

Ius patronatus vbi venit in confiſcatione cum vniuerſitate bonorum condemnati, ipſius tamen exercitium ſecundũ aliquos non tranſit in fiſcum, ſed Eccleſia remanet libera ſub diſpoſitione ordinarij, caſu 40. num. 8.

Ius patronatus Eccleſiæ eſt quid ſpirituale, ſeu annexum ſpirituali, de quo Iudex ſecularis aliquo modo non poteſt ſe intromittere, nec de eo iudicare, caſu 40. num. 4.

Ius ſpeciale facilius tollitur, quam ius commune, caſu 56. numero 12.

Ius ſibi propria authoritate dicentes grauiter puniuntur, caſu 122. ſub num. 5 & 6.

Ius Canonicum, vbi agitur de re ſpirituali vbique locorum ſeruandum eſt, caſu 156 num. 2.

Ius Canonicum in materia matrimonij vbique locorum ſeruatur, caſu 200. num. 31. & 59.

Iuſtitiam de criminoſis facere ſanctiſſimũ eſt, & inter eleemoſinarum genera connumeratur, nec pinguior victima mactatur Deo, quam homo iniquus, grataque eſt diuinæ Maieſtati debita malorum punitio, & amicus Dei eſt, qui iuſtè interfici inimicos eius, caſu 1. num. 18.

L

Laicus offendens clericum efficitur de foro Eccleſiæ, caſu 3. num. 1. quia committit ſacrilegium, quod eſt crimen Eccleſiaſticum ad Eccleſiam pertinens, numero ſecundo.

Laicus in Eccleſia laicum offendens à iudice Eccleſiaſtico punitur, caſu 194. num. 1. contrarium firmatur nu. 2. quod tamen ab vtroque punitur, firmatur, num. 5.

Laicus Eccleſiaſticum delictum committens ab ipſo tantum Iudice Eccleſiaſtico punitur, caſu 194. num. 3.

Laicus in Eccleſiam delinquens, an & quando à Iudice Eccleſiaſtico punitur, caſu 194. num. 6.

Laicus rem carnalem cum Moniali habens per iudicem ſecularem punitur, caſu 200. num. 73. poteſt etiam iudex Eccleſiaſticus pro ſacrilegio procedere, ibidem.

Largiri alienum quomodocunque ſine domini voluntate ſpecies eſt furti, caſu 136. num. 23.

Legati hoſtium tacitam habent à lege ſecuritatem, caſu 150. numero 6.

Legatum fundi inſtructi differt à legato fundi cum inſtrumentis, caſu 90. num. 1.

Legatus durante legatione non poteſt pro debitis publicis, vel priuatis moleſtari in loco legationis, caſu 150. num. 2. & caſu 153. num. 3.

Legatus ſeu ambaſciator etiam hoſtium dicitur inuiolabilis, & habet ſecuritatem, et à nemine poteſt impunè offendi, caſu 150. num. 4.

Legis contemptor, vbi lex ipſa pœnam non ſtatuit contra trãſgreſſorem, punitur arbitrio iudicis, caſu 1. numer. 16. &

in alijs locis adductis in verbo contemptor legis.

Legis correctio inducitur non ſolum verbis claris, ſed etiam tacitè, et ex præſumptionibus, caſu 52. num.3. et 5.

Legitima, et trebellianica quomodo deducantur de hereditate ad fauorem filij grauati ſub conditione de reſtituendo, caſu 56. ſub num.144.

Lenitatis, et ſeueritatis pœnarum effectus, caſu 99. nu.102.

Leno quis dicatur, caſu 171. num. 11. et ibi an is tantum, qui ex profeſſo negocium hoc gerit, an vero etiam qui alterius negociationis acceſſione vtitur, vt Caupo, Stabularius, Balneator, & ſimiles tenentes inhoneſtas mulieres quæſtuarias.

Lenocinij crimen dicitur horrendum, deteſtabile, peſtiferum, & legibus exoſum, caſu 171. num.3.

Lenocinij pœna de conſuetudine eſt, quod lenones mitrati fuſtigentur, vel aliter citra mortem pro motu iudicis puniantur, & quandoque etiam vltra dictam pœnam ad tempus banniantur, vel relegentur, caſu 171. num.6. et 7.

Lenocinij pœna, vt quis teneatur, opus eſt, vt tale crimen facere conſueuerit, caſu 171. num.12.

Lenocinium quid ſit, & quomodo committatur, caſu 171. numero 1.

Lenocinium faciens duo committit delicta, caſu 171. nu.2.

Lenocinium, maritus, pater, vel frater committentes pœna mortis ex iure communi puniuntur, caſu 171. num.8. quæ pœna in multis locis non ſeruatur, ſed Aſino verſa vice inſidentes per totam ciuitatem ducuntur, num.9.

Lenocinium erga mulieres ſanguine coniunctas commiſſum maius eſt, & grauius puniendum, quam erga extraneas, caſu 171. num.10.

Lenones pœna mortis puniuntur, caſu 171. num.4. & idem in alijs lenocinium quouis modo cooperantibus, num.5.

Leſæ maieſtatis crimen committitur in Principem non recognoſcentem ſuperiorem, caſu 99. num.10.

Leſæ maieſtatis non tenetur, qui Principis Conſiliarios, aut Senatores, vel alios officiales Principis aſſiſtentes offendit ob priuatam inimicitiam, & ſpeciale odium, caſu 148. numero 6. & 7.

Lex prima §. præterea, ff. de Sicar. varié doctoribus intelligitur, caſu 165. num.4.

Lex ſi quis obrepſerit ff. de falſ. in quibus terminis procedat, caſu 169. num.2.

Lex aut damnum §. quiſquis, ff. de pœnis quomodo intelligatur, caſu 142. num 7.

Lex ſolet malitijs hominum obuiare, & pœnas introducere, vt earum timore boni omnes efficiantur, caſu 8. num.51.

Lex diuus, ff. ad legem Pomp. de parricid. laté declaratur, caſu 15. fere in toto.

Lex certum quid ſtatuere non poteſt, quin multa recti iudicis arbitrio relinquat, caſu 18. num.19.

Lex ſi quis aliquid 38. §. qui nondum, ff. de pœnis quomodo procedat, & intelligatur, caſu 20. nu.1. et 7. et in fin. numero 16.

Lex Aquilia culpam requirit ſaltem leuiſſimam, caſu 31. numero 4.

Lex ſcientiam, § qui cum aliter, ff. ad l. Aquil. declaratur, caſu 31. ſub num.4.

Lex in Magno Ducatu Hetruriæ vigens contra promittentes litigantibus exitum cauſæ, victoriam, vel fauorem apud iudices mercede, vel promiſſione, commendatur, caſu 67. numero 9.

Lex prima §. qui puero. ff. de extraord. crim. quomodo procedat, caſu 56. num.6.

Lex licet dura ſeruanda eſt, caſu 57. num.16.

Lex vnica, C. de crim. pecul. procedit non ſolum in iudicibus, ſed & in alijs officialibus, caſu 99. numero 36.

Lex fin. ff. de rei ũ dimiſ. qualiter intelligatur, caſu 100. n.17.

Lex capitalium. ff. de pœnis declaratur, caſu 104. num.8.

Lex municipalis recipit interpretationem a iure communi, caſu 105. num.2. ſed potius ab alia lege municipali, numero 24.

Lex inter pares, & lex duo iudices, ff de re iudicat. quomodo ad inuicem contrarientur, caſu 119 num.9. & 10.

Lex quilibet, C. de decurion. lib. 10. quomodo legenda ſit, caſu 105. num 8.

Lex noua ſecundum veterem eſt interpretanda, caſu 107. numero 7.

Lex prima, & ſecunda, C. de his, qui in exilium dati cum alijs citatis quomodo, & in quibus terminis intelligatur, caſu 172. num.22.

Lex quoniam multa facinora, C. ad leg. Iul. de vi pub. quomodo intelligatur, & procedat, caſu 192. ſub nu. 11. et 12.

Lex, vel ſtatutum puniens tundentes monetas locum non habet in tundente monetam modici valoris, caſu 199. n.10.

Libertati Eccleſiaſticæ, & Religioni fauendum eſt in dubio, caſu 60. num.23.

Licita multa reputantur, quæ non ſunt honeſta, nec bono viro conuenientia, caſu primo num.8.

Lite inter priuatos vertente, in qua dubitetur de aliquo intereſſe fiſci, poteſt ipſius fiſci procurator illi aſſiſtere, quamuis fiſcus in dicta cauſa non habet intereſſe formatum, caſu 168. num.7. & imò ſi appareat, quod ex ea lite fiſco poſſit aliquod præiudicium generari, vel quod in ea habeat aliquale intereſſe etiam reſpectu ſimilium cauſarum, cauſa ipſa debet remmitti ad iudicem competentem inter fiſcum, & priuatum, etiam agentibus fiſci non inſtantibus, num.9. 10. & ibidem quod idem eſt, quando dubitaretur de colluſione inter partes priuatas ad inuicē litigantes.

Locus inſignis aggrauat delictum, & illius pœnam auget, caſu 18. num. 8.

Locus priuilegiatus, vt Eccleſia, Platea, vel Palatium, quandoque conſideratur, vt qualitas delicti, caſu 56. numero 41.

Locus, & tempus faciunt actum realiter, & ſecundum ſubſtantiam differre, caſu 56. num 47.

Loth proprias filias offerebat ſtuprandas, vt ſcelus ſodomiticum impediret, caſu 16. num.33.

Luere in corpore quomodo, & quando cogatur, qui non habet in ære, caſu 77. per totum.

M

MAgis dignum trahit ad ſe minus dignum, caſu 119. numero 14.

Magiſtratus minor, eſt maior omni alio in ſuo territorio, caſu 53. num.8.

Mala ſpinorum familia nobiliſſima in agro Lunenſi, caſu 200. num. 109.

Male agens odit lucem, caſu 199. num.30.

Malefactor à quocunque capi, & iudici præſentari poteſt, nō tamen occidi, caſu 94. num. 14. niſi talis malefactor eſſet bannitus, & à ſtatuto impunè offendi poſſet, numer.15. & 16. vbi etiam diſtinguitur.

Malefactori non poteſt fieri promiſſio pro conſeruatione indemnitatis, caſu 115. num.3.

Maleficia quædam faciendo, quædam dicendo committuntur, caſu 51. num.3.

Maleficia tot eſſe dicuntur, quot ſunt perſonæ delinquentiū, caſu 198. num.1. in fine, & num.10. in fine.

Maleficij nomen large ſumptum comprahendit omne delictū

fine

Digitized by Google

ſiue re, ſiue verbis f. ctum, caſu 51. nu. 2. 7. 8. & 9. ſtrictè autem maleſ. cta tantum ibidem num. 2.

Maleficij etimologia, ſeu alluſio, quæ fit, caſu 51. num. 5. vbi quod dicitur maleficium, quaſi malefactū, vel potius quaſi malum officium.

Maleficio an quis in dubio caſualiter aſſiſtere præſumatur, an verò ex propoſito, caſu 192. num. 7. vbi latè.

Mandans quandoque tenetur ex delicto licet mandatarius illud non commiſeris, caſu 56. num. 110.

Mandans, & Mandatarius tenentur de maleficio commiſſo, caſu 158. num 28.

Mandatarij contumacia, vel negatio non nocet mandanti, caſu 56. num. 101.

Mandatum contra bonos mores, et de aliquo malefaciēdo nō eſt obligatorium, caſu 115. num. 4.

Mandatum ſuperioris etiam iniuſtum exequutum excuſat officialem exequentem, caſu 132. ſub n. 7.

Mandatum Principis ſcripturā requirit ad ſui probationem, caſu 26. num. 5.

Marci Catonis verba contra furantes pecuniam publicam recenſentur, caſu 99. num 101.

Marito maiorem quis facit iniuriam vxorem adulterando, quam filium occidendo, caſu 15. num. 9.

Maritorum pluralitas magis, quam vxorum prohibetur, caſu 98. num. 25.

Maritus corrumpens vxorem ſu. m, ſeu ſponſam minorem duodecim annis tenetur pœna ſtupri, caſu 20. nu. 3. et 5.

Maritus ſi neget dotem datam, vel ſimilia non per. it beneficium, ne conueniatur, niſi in quantum facere poſſit, ſecus ſi neget matrimonium, caſu 56. num. 151.

Maritus, qui vxorem occidit, debet ab vxoris proximioribus pacem obtinere, alias ei non prodeſt, caſu 58. num. 14. & quid ſi eam haberet à filijs communibus, vel partim communibus, & partim vxoris ex alio marito deciditur in eodem caſu.

Maritus propriæ vxoris leno ex vnico tantum lenocinij actu punitur, caſu 171. num. 13.

Maritus quot modis dicatur leno vxoris, vt puniri poſſit, caſu 171. num. 14.

Maſtupratores qui dicantur, caſu 16. num. 5. & quomodo puniendi, num. 12.

Maſtupratores ſunt maledicti, & poſſunt appellari ſodomitæ, caſu 16. num. 7.

Matrimonia aliena etiam ſoluto matrimonio fœdare non licet, caſu 114. num. 3.

Matrimonia clandeſtina contrahi non poſſunt, et contracta irrita ſunt, caſu 106. num. 11.

Matrimonij impedimentum, oritur ex illicita coniunctione, caſu 200. num 46. et plur. ſeq.

Matrimonium non poteſt contrahi inter Chriſtianum, et Iudæam, Saracenam, Paganam, vel aliàs infidelem, caſu 11. nu. 1. 4. & 15.

Matrimonium contrahi non poteſt inter coniunctos in 3. & 4. gradu conſanguinitatis, caſu 112. num 29.

Matrimonium in gradu prohibito contrahentes ſcienter ſeparantur, et ſpe conſequendæ diſpenſationis carent, caſu 112. numero 25.

Matrimonium non impeditur contrahi per coitum illicitum inter maſculos, ideò valet inter ſororem paſſi, et agentem, nec ſunt nuptiæ inceſtæ, caſu 44. per totum.

Matrimonium inter Hereticū, et Chriſti fidelem, vbi teneat, tamē ſeparatio tori fieri debet, caſu 112. n. 8. 9. 15. et 19.

Matrimonium inter raptorem & raptam de iure ciuili contrahi non poteſt, caſu 196. nu. 1. contrarium de iure canonico diſponitur, ibidem.

Matrimonium cum r. pta contractum ita demum valet, ſi ipſa priſtinæ libertati reſtituta conſenſerit matrimonio, caſu 196. num 3.

Matrimonium inter raptorem, et raptam contractum à pœna raptus liberat, caſu 19. num 5. et quomodo procedat hoc, num. 6. vbi latè.

Matrimonium inter quas perſonas ſit prohibitum, caſu 200. num. 2. in fine.

Matrimonium inter collaterales exiſtentes æqualiter in quarto gradu, vt inter filios duorum fratrum contrahi de iure ciuili poteſt, caſu 200. num. 28. ſecus in his, qui ſunt infra vel ſupra, num. 29.

Matrimonium prohibetur ob impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis, caſu 200. nu. 74. ſed hoc impedimentum hodie ſublatum eſt, num 76. quod quando, et quomodo procedat. ibidem declaratur. et num ſeq.

Matrimonium hodie inter affines primi gradus tantum prohibetur vſque ad quartum gradum incluſiuè, caſu 200. numero 53.

Matrimonium de iure ciuili eſt permiſſum in quarto gradu, caſu 200. num. 153.

Melius eſt intacta iura conſeruare, quā poſt vulneratam cauſam remedium afferre, caſu 149. num. 14.

Memoria eſt laudabilis in ſenili ætate, caſu 24. n. 5.

Mendicans validus qualiter fuerit olim punitus per ſe natum Brugenſem, caſu 164. num 7.

Mendicantes validi, Ganeones, Nebulones, & ſimiles legibus impoſitis contra vagabundos tenentur, caſu 178. n. 5.

Mendicantes validi varijs pœnis per Principes ſeculares ex bannis aſſi iuntur, caſu 178. num. 7. et de iure etiam communi puniuntur, num. 8.

Mendicantes validi artibus ſe ſe infirmos facientes, grauiter puniuntur, caſu 178. num. 9.

Mendicātes indebitè abſque tamen fictione morbi mitius puniuntur, quam cum fictione morbi, caſu 178. num. 12.

Mendicantes validi poſſunt eijci à Principibus ſecularibus, etiam nulla ſubſiſtente cauſa, & ad laborandum ad aliquod opus publicum cogi, caſu 178. ſub num 3. et 4.

Mentiens aduerſarium punitur de verbo iniurioſo, ſi verba contra ipſum probata ſunt vera, caſu 154. nu. 12. nec excuſari poteſt, niſi retorquendo verum dicat, ibidem.

Mentita accipitur pro verbo iniurioſo, & dicens mentiris punitur pro verbo iniurioſo, caſu 154. numero 3. etiam ſi dicat ſaluo honore tuo, vel ſalua reuerentia tua, nu. 4. ſiue talis proteſtatio præcedat, ſiue ſequatur ment tā n. 5.

Mentita eſt iniuria quando datur nulla præcedente iuſta cauſa, ideſt non repulſando iniuriam illatam, aut crimen obiectum, caſu 154. num 6.

Mercator, vel ſcolaris de geſtis tempore, quo fuit talis, conuenitur coram Iudice Mercatorum, vel Rectore, etiam quod poſtea deſierit eſſe talis, caſu 147. num. 11.

Mercatores, quando, et quomodo merces corruptas cum incorruptis miſcere poſſint, et eas impunè vendere, caſu 80. per totum.

Mercatores fraudulenter vendentes merces ſeuere puniuntur, caſu 177. num. 4. et exemplificatur, num. 5.

Merces falſas pro bonis vendens pœna arbitraria tenetur, vt fur, et falſum committens, caſu 177. num. 6.

Merces aliunde delatæ in aliquem locum profunt ex eo exportari, licet aliæ ſimiles de eo loco non poſſunt, caſu 129. numero 23.

Meretricem per vim carnaliter cognoſcens non punitur, caſu 179. num. 2. contrarium verius eſt, quia ſaltem pœna arbitraria tenetur, quæ quandoque etiam mortis eſſe poteſt, numero 6.

Meretricem libidinis cauſa clauſam retinens de priuato carcere, vel iniuriarum crimine tenetur, caſu 179. *num.*4 *ſed declaratur, num.* 7.

Meretrices in quibuſdam locis proprio, & particulares habẽt Iudices, caſu 123. *in fine.*

Meretrix nupta non dicitur adulterium committere, caſu 123. *num.*4.

Meretrix dicitur, quæ habitat in locis deputatis, & ſignum ſolitum portat, caſu 123. *num.*6.

Meretrix quæ dicatur variè à doctoribus reſoluitur caſu 123. *numero* 7.

Meretrix eſt quæ paſſim, & palam omnibus patet, caſu 123. *num* 8 *& cuius turpitudo publicè venalis eſt. ſiue in lupanari, ſiue extra nu.*9. *& ſiue cum quæſtu, & ſiue ſine quæſtu, num.* 10.

Meretrix non dicitur, quæ duobus tantum cauſa quæſtus deſeruiuit. caſu 123. *num* 11.

Meretrix in lupanari exiſtens, & meretricio more viuens, ad coitum inuita compellitur, caſu 179. *nu.*5. *contrarium defenditur, num* 8. *vbi ratio adducitur.*

Meretrix, quæ propriè dicatur remiſſiuè, caſu 179. *nu.*10.

Meretrix à vicinia expelli poteſt, caſu 184. *num.*1. *& quare numero* 2.

Meretrix nupta, & cum ſuo viro habitans, non poteſt expelli de vicinia, caſu 184 *num.*3. *niſi quæſtum publicè faciat, & maritum lenonem, & infamem habeat, num.*4.

Metus dormienti infertur ex rumore inopinato, et improuiſo, caſu 70. *num.*43.

Metus cadens in conſtantem virum nemini nocere debet, ſed quemcunque excuſare, caſu 70. *num.*44.

Meum dicitur, quoad diſpoſitionem partis meæ id quod habeo commune cum alijs, caſu 106. *num.*2. *& procedit etiam in ſtatutis, num.*3. *& hoc ſi ſit commune pluribus, vt ſingulis non vt vniuerſis, num.*8.

Miles Ieroſolimitanus creãdus, qui gratiam habitus obtinuit, illum tamen non aſſumpſit, non habetur pro milite, nec delinquens poſt dictam gratiam ante tamen aſſumptionem habitus gaudet fori priuilegio, caſu 65. *num* 6.

Miles religionis Sancti Stephani creandus, qui cuncta adimpleuit, nec ei deeſt aliud quam actualis aſſumptio habitus, non habetur pro milite, nec gaudet priuilegio militibus conceſſo delationis armorum, caſu 65. *num* 10.

Miles effectus dolo, & fraude poſt delictum commiſſum, non gaudet militari priuilegio, caſu 147. *num.* 14.

Miles delinquens ſi poſtea deſinat eſſe miles, a quo ſit iudicãdus, caſu 147. *num.* 28. *vbi quod ſeruatur, quod à ſuo Iudice militari iudicetur, vt ſupra num.* 11. *& ſeq.*

Militarem, ſeu equeſtrem habitum deferens, cum non ſit miles, in crimen falſi incidit, caſu 176. *num.*1.

Militem, doctorem, clericum, vel alium dignitatem habentem ſimpliciter ſe faciens abſque aliquo actu tali dignitati congruẽti pœna extraordinaria punitur, caſu 176. *n.* 10.

Milites Ieroſolimitani vulgo nuncupati equites Rhodi, ſeu Melitæ ſunt exempti a iuriſdictione ſeculari, nec puniri poſſunt à ſecularibus iudicibus etiam prætextu delictorum commiſſorum in officijs temporalibus, quæ pro Principibus ſecularibus gerebant, non obſtante conſuetudine in contrarium, caſu 64. *in toto, & ſupra verbo equites.*

Milites Ieroſolimitani, qui non poſſunt puniri a iudicibus ſecularibus, non debet facile ad officia publica admitti, caſu 64. *n.*9. *et valet ſtatutũ. quod ad ea non admittãtur, n.*10.

Milites ſeruientes in arcibus poſſunt in illis arma deferre, non tamen extra, niſi pro ſeruitio domini, caſu 107. *num.*15.

Milites benignè tractantur circa carcere, & expenſas, caſu 147. *num.* 13.

Militis ſocij, & eius Vicarij, ſeu Rectoris eſt vnum, & idem tribunal. & factum a milite ſocio cenſetur factum a Vicario ſub cuius nomine fiunt omnia, & a quo dependet, nec ab vno ad alium appellatur, caſu 128. *num.*5.

Militum quæſtores de facili fraudes committunt, dum recenſentur milites, vt illis ſtipendia exſoluãtur, et taliter fraudantes tenentur lege Iulia de reſiduis, caſu 99. *nu.*36.

Minor delinquens obligatur, nec reſtituitur in integrum, caſu 48. *num.*2. *niſi ſit delictum in ommittendo, in quo excuſatur, ibidem num.*5.

Minor in maiorem non habet imperium, caſu 53. *num.* 2.

Minor reſtituitur aduerſus negationem delicti, & quandocũque, etiam factis probationibus, fateri poteſt ad euitandã pœnam negantis, caſu 56. *num.*17. *imò etiam reſtituitur ad obtinendum confeſſionis beneficium, num.*9.

Minor poteſt legitimè pacem facere cum authoritate tutoris, vel curatoris, vel cum decreto iudicis, caſu 58. *n.* 8. *nec aduerſus eam in integrum reſtituitur, num.*9.

Minor vigintiquinque annis delinquens, non punitur pœna mortis per eo delicto iure communi, vel municipali impoſita, ſed alia mitiori citra mortem arbitraria, caſu 134. *num.*1. *&* 8. *niſi delictum ſit valde atrox, & circumſtantias pœna mortis dignas habeat, vt in Parricidio, in læſa Maieſtate, vel ſimilibus, vel quando in regione magna eſt frequentia talium delictorum, num.*9. *&* 10.

Minor vigintiquinque annis maior tamen 18. *in delictis punitur pœna ordinaria Neapoli, Ferrariæ, Lucæ, et Florentiæ, caſu* 134. *num.*10.

Minor annis decem & ſeptem in Hyſpania non punitur pœna ordinaria delicti, maior verò dicta ætate punitur pœna ordinaria, vel mitiori ſi Iudici videatur, caſu 134. *num.* 11.

Minor viginti annis, maior tamen quatuordecim in homicidijs in ſtatu Eccleſiaſtico non punitur mitius, ſed pœna ordinaria, caſu 134. *num.* 12.

Minor vigintiquinque annis, cui ex ætate pœna mortis mitigatur, arbitrio iudicis punitur, etiam corporaliter pro facti, & perſonarum qualitate, caſu 135. *num.* 3.

Mitrationis pœna ignominioſa eſt, caſu 98. *nu.*12. *& ſequentibus, & num.*27. *et* 28. *et vide caſu* 28. *num.* 6.

Mitræ pœna tanquam exemplarijs eſt multum in vſu, & inter pœnas corporales numeratur, et infamat non ſecus, ac fuſtigatio, et catena, ſeu berlina, caſu 165. *num.*16.

Mobilia in bello capta fiunt occupantium, caſu 140. *num.*1. *ſed conſignantur Duci belli, vt ea inter milites ſecundum merita diſtribuat, num.* 2. *in qua diſtributione maior ratio habetur eorum, qui pugna, quam qui prædæ intenti fuerunt num.*3 *idque obtinet in captis in conflictu belli, nam in captis in incurſionibus, hi dumtaxat participant, qui prædæ interfuerunt, num.*4. *item, qui auxilium, aut fauorem præſtiterunt, vt in exemplo, num.*5.

Mobilia ius poſtliminij habentia non conceduntur recuperantibus, ſed reſtituuntur prioribus dominis, caſu 140. *n.*9.

Mobilia ius poſtliminij habentia, ſunt naues onerariæ, currus, et quadrigæ, atque alia recenſita, caſu 140. *num.*10.

Mobilia in bello capta fiunt occupantis, etiam ſi bellum geratur inter ipſos Chriſtianos, dummodo bellum ſit iuſtum, caſu 140. *num.* 11.

Modi per quos ad inquiſitionem deueniri poteſt ſunt plures, caſu 114. *num.*15.

Mollities, et immunditties, quæ dicatur, et quod ſit peccatum mortale, caſu 16. *num.*13.

Monetam falſam alterius quam Imperatoris, vel ſui Principis fabricans, licet crimine patefacto non perficiens, punitur pœna mortis, et bonorum confiſcationis ſecundum aliquos, caſu 27. *n.*1. *ſe ſecundum alios mitiori, nu.* 2. 8. *et* 10

prior

prior tamen opinio magis probatur, quando falſificatur moneta illius, qui in ſuo territorio habet iura imperialia, num. 3. 7. & ſeq maximè ſi delictum committatur in iuriſdictione eiuſdem Principis, cuius moneta falſificatur, num. 1. licet quandoque mitior pęna fuerit impoſita, et variè iudicatum, num. 7. 8. 9.

Monetam tondens, radens, vel minuens qua pœna puniutur, caſu 191. num. 1.

Monetam auream, vel argenteam, aut æreum tondens punitur, caſu 191. num. 2.

Monetam falſam ignoranter expendens non punitur, caſu 199 num. 6.

Manetas dolosè tingens punitur, caſu 191. num. 3.

Monetas tondens, minuens, vel colorans, ſi liber homo eſt, decapitatur, caſu 161. nu. 4. ſed quod imò arbitrariè tantũ puniatur citra mortem, firmatur, num. 5.

Monetas falſas expendens, quando pęna ordinaria, & quando extr’ordinaria puniatur, caſu 199. n. 1. et ſeq. vbi diſtinguitur, et de veritate diſtinctionis diſputatur.

Monialem carnaliter cognoſcens quatuor ſimul committit crimina, caſu 200. num. 71.

Monialem cognoſcens carnaliter pęna mortis naturalis punitur, caſu 200. num. 72. etiamſi Monialis non eſſet virgo, ibidem.

Monſtrum an ſit homo, iudicandum eſt ex anima rationali, caſu 139. numer. 7. & damnatur opinio Angeli de monſtro habente caput ex oppoſito cum facie verſus ſpatulas, numero 8.

Monſtrum habens duo capitu formæ humanæ dicitur homo, et habetur pro filio, non ita ſi capita ſint animalis irrationalis, caſu 139. num. 9.

Monſtrum habens duo capita, duas videtur habere animas, & ideò tanquam duo homines debent baptizari ſeparatim, et quilibet per ſe, caſu 139. num. 12. & quid ſi habeat vnũ caput, quatuor manus, et quatuor pedes, et duas ſpinas in dorſa, ibidem.

Monſtruoſus homo habens plura, vel pauciora membra eſt homo, quia aſſentia hominis eſt anima, caſu 139. n. 5. et hoc quando habet formam hominis, ſecus ſi habeat caput animalis, quia tunc non eſt homo, num. 6.

Mora debitoris non debet plus tribuere creditori, quam ſi debitor verè ſoluiſſet, caſu 60. num. 3.

Mors quantum fieri poteſt vitanda eſt, caſu 60. num. 3.

Mors delinquentis extinguit delictum, et pœnam tàm criminalem, quam ciuilem, et impedit accuſationem, et inquiſitionem. caſu 137. num. 5.

Mortem ſibi inferens conſcientia patrati criminis, bonis priuatur, caſu 137. num 8. quando tamen delictum eſt tale, quod pro eo bona eſſent publicanda ſi confeſſus, vel conuictus fuiſſet, num 2. et 19.

Mortem ſibi inferens, dicitur id feciſſe conſcientia criminis, vel metu pœnæ, quando in crimine deprehenſus eſt, vel de eo accuſatus, aut inquiſitus, caſu 137. num. 4.

Mortis varia genera imponũtur remigibus ex triremibus aufugientibus, aut aliter delinquentibus, caſu 8 num. 57.

Mortis pœna vti indiuidua non recipit augumentum, nec diminutionem etiam ratione alicuius commutationis generis ipſius mortis, caſu 56. num. 118.

Mortis pœna cum ex aliqua cauſa minoratur, reus non punitur pœna corporali, ſed alia mitiari extra corporis afflictionem, caſu 135 nu. 1. ſed non ſeruatur de conſuetudine, n. 2.

Mortis pœna pluſquam ſemel in eadem ſententia, quis puniri non poteſt, etiam ſi plura commiſerit delicta, quæ ſingula pœnam mortis exigerent, licet ſecus ſit in diuerſis ſententijs, caſu 137. num. 7. et 8.

Mortuum vulnerans non tenetur pœna vulnerantis aliquem, caſu 83. num. 9 ſed extraordinaria, num 12.

Mortuus non poteſt vti veſtibus, quibus viuens vti non poterat, caſu 83. num 5.

Mortuus repertus in puteo, vel in flumine præſumitur ex aliorum facta. vel caſu, aut marbo mortuus, & non quod ſe ipſum interfecerit, et Fiſco banorum canfiſcationem prætẽdente, incumbit onus probandi hoc, caſu 137. numer. 28. et probationes debent eſſe admodum claræ etiam, quod ſic repertus mortuus iam de delicto eſſet imputatus, ibidem.

Mortuus offendi, et cadauer Iniuria affici poteſt, caſu 189. numero 2.

Mortuus amicos, et inimicos habere dicitur, caſu 189. ſub numero 2.

Multa quomodo fiat contra inobedientes qualiter ad eius declarationem leuenatur, quomoda commenſuranda, ſit delicto, et exceſſiua moderanda, caſu 81. per totum.

Mulctam poteſt iudex cauſa diminuere, et etiam in totum remittere, caſu 77. num. 9.

Multatus non habens in ære non cogitur in corpore luere, ſed admittitur ad ceſſionem bonorum, caſu 77. numero 10. quod procedit in multa Fiſco debita, ſecus, ſi parti debeatur, num. 11.

Multatus cui multa per iudicem remittitur ob paupertatem, liberatus cenſetur, nec poſtea diues factus in aliquo tenetur, caſu 77. num. 29.

Mulier licet non habeat in ære, non luit in corpore, caſu 77. num. 21 ſed pro leui condemnatione ſi fideiuſſores non habeat, relaxatur iuratoriæ cautioni, num. 22. quod tamen de conſuetudine non ſeruatur, num. 24.

Mulier pro graui condemnatione retinetur in carcere, donec ſoluat, caſu 77. num. 23.

Muliere de leui crimine imputata non carceratur de iure cõmuni, ſed fideiuſſori relaxatur, et in defectu iuratoriæ cautioni, caſu 78. num. 1. niſi ſit inhoneſta, num. 2. vel ſecundum aliquos vilis, num. 3 ſed de conſuetudine pro crimine non relaxatur iuratoriæ cautioni, num. 4.

Mulier quamuis honeſta capi poteſt, et carcerari pro delicto graui et atroci, caſu 78. nu. 5. de iure tamen in Monaſterio, vel apud honeſtas perſonas cuſtoditur, nu. 6. ſed de conſuetudine retinetur in carceribus ſeparatis a carceribus maſculorum, num 7 et 9. et quid in varijs locis circa mulierum cuſtodiam obſeruetur, num. 8.

Mulier prægnans non tenetur perſonaliter comparere ad teſtificandum in cauſa ciuili, vel criminali, caſu 79. n. 1. quãda non poſſet abſque periculo partus comparere, vt quia tempus pariendi propè eſſet, iter verò ad Iudicem longum, ſecus ſi è contra, num. 4. et ſeq. ſed licet excuſetur a comparendo, cogitur tamen teſtificari, ſi ad eũ mittatur examinator, n. 6. ſed variè circa hoc obſeruatum dicitur, n 9.

Mulier prægnans confinata non tenetur ire ad confinium, ſi locus ſit diſtans, et tempus pariendi propè, ſecus è contra, caſu 79. num. 5.

Mulier habens plures maritos eiſdem pœnis, et maioribus tenetur, quibus vir plures habens vxores, caſu 98. num. 24. de conſuetudine tamen mittuntur ſuper Aſinum mitratæ, cum duobus pileis, & in carcerem, vel in exilium ad tempus, num 23.

Mulier nupta, cum alio ſcienter contrahens committit adulterium, caſu 98. num. 26.

Mulier inhoneſta reputatur, quæ olim fuit talis, licet inhoneſtè viuere deſierit, caſu 1 :4. num. 9.

Mulier, quæ prauijs potionibus ter abortum fecerat, ob minorem ætatem citra mortem punita fuit, caſu 134. num. 3.

Mulier proſtitui prohibita, retineri in caupona non poteſt, caſu 187. num 3.

Mulierem rapiens, & eodem tempore furtum faciens, & muros ciuitatis tranſcendens, & clauſuras aperiens, non vna tantum, ſed pluribus punitur pęnis, caſu 158. num. 16.

Mulieri dicenti ſe carnaliter cognitam, vel grauidam effectã ab aliquo, non creditur, caſu 20. num. 113.

Mulieris confeſſio, quod voluntariè conſenſit viro, qui eam carnaliter cognouit, non eſt facile admittenda, ſi nõ concurrant alia indicia, caſu 95. num. 19. vide tamen caſu 96. numero 15.

Mulieris cognitæ carnaliter, & viri cognoſcentis confeſſio, quod ante carnalem coniunctionem contraxerant inter eos matrimonium illà n operatur, vt ceſſet pęna ſtupri, nec de eo puniri poſſint, caſu 96. num. 15.

Mulierum vulgaris opinio, quod prægnantes iurare non teneantur vnde ſit extorta, caſu 79 numero 2. & quod non ſit vera, num. 8.

Muri ciuitatum qui propriè dicantur, & de eorum ædificatione, reparatione, & reſtauratione, & alijs, caſu 100. in fine, num. 52.

Muros ciuitatis violans eos aſcendendo, vel ex eis exeundo pęna capitis punitur, caſu 100. num. 1. 2. 3. & quare, n. 28. quod tamen de muris ciuitatis Romanæ intelligitur, nu. 4.

Muros ciuitatis tranſcendendo quis dicitur in illis delinquere, caſu 100. num. 2.

Muros alterius ciuitatis, quàm Romanæ tranſcendens pœna extraordinaria iudicis arbitrio tenetur, caſu 100. nu. 5. 6. 7. 8. quod ſine dubio procedit ſi non dolo, ſed alia cauſa, vt pro euadendo è manu ſatellitum, vel bannitum inſequendo, num 6. & dummodo id non fiat tempore belli, num. 7. ſecus ſi dolo, vel tempore belli, quia capite punitur, num 9. maxime ſi factum eſſet enorme, & circunſtantijs aggrauatum, num. 10 quia arbitrium extenditur vſque ad mortem, vt in exemplo poſito ibidem, num. 11. & qualiter fuerit alias punitus quidam Doctor, qui cum ſcalis tranſcenderat muros Terræ Solis, num. 12.

Muros, vel valla etiam lignea ciuitatis, vel caſtri rũpentes, tenetur, vt tranſcendentes, caſu 100 num 24. & pariter illos effodientes, vel fodientes pœnes illos, vt cadant, facientes, num 25. & 44. perforantes tamen, vel ex eis lapides auferentes peculatus tenentur, num. 45.

Muros ciuitatis violatore quis dicitur pluribus modis, caſu 100. num. 25.

Muros municipales non poſſunt priuati reficere, nec aliquid eis coniungere, vel ſupponere, caſu 100. num. 30. nec in illis feneſtras facere, nec ſimilia, aut aliud conſtruere, numero 31. & 42. & idem in turribus, numer. 32 & an titulus præſumatur ex patientia, & præſcriptio iuuet eos, qui in dictis locis ædificauerunt, vel ſimile fecerunt, numero 33.

N

NArium. & Aurium abſciſſio pro delictis, quæ in triremibus fiunt eſt in vſu, caſu 8. num. 59.

Natura ſumit delicti pœnas, & conſcientia propria continuo facti ſupplicium infert, caſu 1. num. 18.

Neceſſitas non habet legem, & facit licitum, quod alias eſſet illicitum, caſu 149. num. 12.

Negans poſt confeſſionem, dicitur priori confeſſioni renunciare, caſu 56. num. 25.

Negans vbi reus reputatur, fruſtra quæritur, an habeat beneficium confeſſionis, caſu 56. num. 61.

Negans qualitatem delicti confeſſi, quam poſtea fatetur in tortura, non habetur pro negante reſpectu maioris pœnæ neganti imponendæ, & quare caſu 56. nu. 77. ſed nec pro confeſſo ad minuendam pęnam, num. 78.

Negans delictum ſi poſtea ex indicijs, vel præſumptionibus arbitrariè damnetur, non debet haberi pro negante, caſu 56. numero 79.

Negans maleficium ſi poſtea conuincatur, poteſt probare, quod fecit ad ſui defenſionem, caſu 56. num. 83. & antea, caſu 49. per totum.

Negans maleficium, & conuictus, poſtea probans ſe feciſſe ad defenſionem, euitat pęnam maleficij, nõ tamen negationis, caſu 56. num. 84.

Negans in prima inſtantia, & confitens in cauſa appellationis, gaudet beneficio confeſſionis ſecundum aliquos, caſu 56. nu 86. qui tamen reprobantur, num. 86. ſed fortè nõ probata adhuc intentione actoris confitens vt ſupra euitabit pœnam negantis, num. 87.

Negans narrata, prout narrantur, non habetur pro negante, quoad pęnam neganti impoſitam. & dicitur negare petitionem principalem, non autem qualitates, caſu 56. numero 148.

Neganti delictum, cur liceat quandocunque fateri ante illud probatum ad euitandam pęnam negationis, non autem ad conſequendum beneficium confeſſionis, caſu 56. num. 11.

Negantibus reis ſolent quandoque ſtatuta pœnas augere, cõfitentibus verò minuere, & qua ratione, caſu 68. num. 4. & vide verbo ſtatutum augens, & verbo ſtatutum minuens, caſu 56. in principio.

Negatio concernentium exceptiones iuriſdictionis, vel ſimiles, non nocet confitenti poſtea delictum, quin gaudeat beneficio ſtatuti de confeſſione, caſu 56. num. 9.

Negatio generalis nõ intelligitur comprehẽdere id, quod veriſimiliter qui non eſſet in ſpecie negaturus, et per quod incidiſſet in pęnam, caſu 56. ſub num. 150.

Negociorum multiplicitas facilius obliuionem inducit, caſu 24. num. 10.

Nemo dat, quod non habet, caſu 60. num. 5.

Nemo dominus eſt membrorum ſuorum, caſu 77. num. 14.

Nobiles. vt Barones, Comites, et Magni officiales, vel ſimiles de crimine imputati, dum examinantur, debent ſedere cum iudicibus, ſed paulò inferius, caſu 54. num. 1. et 5. quod procedit in Prouincijs, vbi non ſunt Magni Iudices. ſecus in Vrbe Romana, vel Conſtantinopolitana, vbi ſunt Magni Magiſtratus, ibidem num 2. et quid fuerit aliquando obſeruatum, num. 3.

Nobiles pro pluralitate vxorum, aut maritorum non puniuntur pęna alijs apponi ſolita, ſed alia, quæ non ſit ignominioſa, caſu 98. nu. 14. 15. 16. et 28.

Nobiles, vel magnates quibus de cauſis à quibuſdam officijs arceantur, vel delinquentes acrius puniantur, caſu 124. numero 1.

Nobilis, vel magnas ob delictum priuatus dignitate, et nobilitate, poſtea delinquens adhuc maioribus pęnis magnatibus impoſitis tenetur, caſu 124. num. 2.

Nobilitas exeuſit à pęna ignominioſa, puta furcarum, fuſtigationis, verborum, et ſimilium, caſu 99. num. 105. fallit quando delinquens reddit ſe indignum priuilegio nobilitatis, num 106 vt ſi officialis delinquat in officio, vel quis contra promiſſionem iuratam faciat, vel aliter enormiter delinquat, aut furetur, ibidem, et numeris ſequent. vſque ad finem.

Nobilitas ammittitur ob crimen falſi, caſu 165. num. 2.

Nobilitatis falſum nomen ſibi aſſumens de falſo punitur, caſu 176. num. 7.

Nocitum eſſe alicui dicitur, quando aliquid in corpus eius admittitur, non ſi illius veſtimentum, vel quid aliud ſciſſum, corru-

corru-

Digitized by Google

corruptumue ſit, caſu 152. numero 16.

Noctis tempus aggrauat delictum, infra verbo tempus.

Nomen ſibi, et habitum mutare citra aliquam fraudem vnicuique licet impunè, caſu 176. num. 11.

Nomen ſibi mutans in fraudem, vel habitum mentiens pęna falſi tenetur, caſu 177. num. 12. & 13. vbi exempla ponuntur.

Nomina debitorum, quorum nulla exactio probabiliter ſperatur, pro nihilo habeatur, caſu 105. num. 37.

Nominatio ſocij criminis etiam in criminibus exceptis non facit ſufficiens inditium ad torturam, caſu 200. nu. 127.

Nominatus a quamplurib. ſocijs criminis, non poteſt condemnari, ſed tantum torqueri, caſu 185. nu. 1. fallit concurrentibus alijs adminiculis, & inditijs, num. 2.

Notarium falſo ſe faciens, inſtrumenta, & alia tabellioni conuenientia conficiens, de falſo punitur, caſu 176. nu. 5. imò, & pęna mortis teneri videtur, nu. 6 poſt principium.

Notarius negans rogaſſe inſtrumentum, & poſtea conuictus de mendacio, punitur de falſo, caſu 24. num. 1. excuſatur tamen ex iuſta obliuione propter factum antiquum, maximè non notabile propter ſenectutem, negotiorum multiplicitatem, & alias cauſas, num. 2. 3. 4. & 10. & an obliuione, vel dolo negauerit, iudex arbitratur, num. 7.

Notarius, qui alias regulariter cogitur inſtrumēta conficere, requiſitus à partibus excuſatur multitudine contractuum oppreſſus. caſu 24. num. 11.

Notarius condēnatus de aliquo crimine famoſo poteſt exercere officium tabellionatus, & idem ſi cōtrahit infamiam ipſo facto, vt quia eſt leno, vel ex genere pęnæ, vt qui fuit fuſtigatus pro furto, nam propter hoc non eſt depoſitus ab officio, ſed tamen eſt illo priuandus per aliam ſententiam, quia tanquam infamis illud exercere non poteſt, caſu 25, ſub num. 8.

Notarius condemnatus in contumaciam in pęnam furcarum, & confiſcationis bonorum ob crimen læſæ Maieſtatis, non poteſt etiam in alieno territorio pro notario ſe gerere, caſu 66. num. 1. & ſeq.

Notarius rebellis ammittit priuilegium notariatus, caſu 66, numero 4.

Notarius, qui notariatus priuilegio priuatus eſt ſi ſe gerat pro notario, punitur citra mortē iudicis arbitrio, caſu 66. num. 6. cum ſeq. maximè num. 9. licet, qui nunquam fuit Notarius teneatur pęna mortis, ibid. num 5.

Notarius, qui non eſt, ſed pro tali habitus conficiens inſtrumentum falſum, tenetur pęna notarijs impoſita conficiētibus falſa inſtrumenta, caſu 89. num. 3. & 5.

Notarius ſcribens in inſtrumento pecuniam actualiter fuiſſe exburſatam & numeratam, quæ vere non fuit exburſata, & numerata, incidit in falſum etiam quod in ſacculo fuerit oſtenſa. & etiam quod pars, cui dicitur numerata, fateatur tantam eſſe ſummam in ſacculo ipſo contentam, caſu 130. num. 1. 2. excuſatur tamen ex conſuetudine regionis, ita facie idi inſtrumenta, num. 3.

Notarius, qui inſtrumentum verum fatetur ſe falſo ſcripſiſſe & ſignaſſe premio accepto, punitur ex ſua confeſſione ſimulata tanquam falſarius, caſu 151. num. 4.

Noua inditia dicuntur, quæ à primis ſpecie, & ſubſtantia differunt, non quia priora magis probant, caſu 93. nu 43. & 45. ſiue procedant ex dicto torti, ſiue aliter, num. 44.

Noua cauſa eſt in dubio præſumenda, caſu 101, num. 20.

Noua cauſa inducitur ex ſola rixa verbali, & torno oculorum aſpectu, & prouocatione ad iram etiam non punibili, caſu 101. num. 24.

Noua cauſa iuſtificata dicitur ex ſemiplena probatione, caſu 101, num. 32.

Noua cauſa in dubio præſumitur etiam in trenga, caſu 101. numero 54.

Noua cauſa de conſuetudine plurium locorum Italiæ non poteſt allegari in pace, trenga, & promiſſione de non offendendo, & an valeat talis conſuetudo, & qua ratione ſit introducta, caſu 101. num 24.

Noua cauſa excuſat contrauenientem promiſſioni de non offendendo, maximè ſi promiſſio eſſet de non offendendo in perſonam tantum, & ſequatur offenſio in rebus, vel iniuria facta perſonæ. caſu 101. num. 63.

Noua cauſa vbi vere, & clare conſtat, admittitur ad excuſandum prouocatum in totum à pœna conuentionali, vel ſaltem ad mitius cum eo agendum, niſi ſic adeò parui momenti, vt non debuerit inducere prouocatum ad vlciſcendum, caſu 101. num. 63.

Nouitij alicuius religionis intra annum probationis habētur pro ingreſſis quo ad euitandam iuriſdictionem ſecularem, caſu 108. num. 27.

Nullus eſt tam deprauatæ vitæ, qui hodie teſtes non reperiat eius bonam famam probantes, caſu 84. num. 15.

Nutricijs an, et qualo cre lendum ſit, ſupra verbo Birroarij.

Nuptiæ ſunt prohibitæ inter aſcendentes & deſcendentes in infinitum, caſu 201. num. 3.

Nuptiæ ſunt prohibitæ inter tranſuerſales vſque ad quartū gradum incluſiuè dinumerandum ſecundum ius canonicū, caſu 201. num. 27. & 29.

Nuptiæ prohibentur ob legalem cognationem arrogationis, vel adoptionis, caſu 201 num. 55. & quomodo procedat, & ad quos prohibitio extendatur, num. 61.

Nuptiæ prohibentur ex cognatione ſpirituali, caſu 201. numero 67. & quomodo, & qualiter hoc procedat declaratur, num. 68.

O

Obijciens crimen verum nullam dicitur facere iniuriā, obijciens autem crimen falſum facit iniuriam, delinquit, & calumniator efficitur, caſu 154. num. 13.

Obijciens alicui crimen, quod verum eſt, & illud probans, an puniendus ſit, vel ne, caſu 154. num. 14.

Obligatio non valet, quod quilibet ex conſortibus cōtribuat, ſi quem ipſorum pro maleficio condemnari contingat, caſu 115. numero 5.

Obligatio ex turpi cauſa de futuro non valet, licet ſecus de præterito, & quare. caſu 115. num. 9.

Obligatus ad certam quantitatem fructuum ex certis bonis dicitur debitor in ſpecie, caſu 99. num. 75.

Obliuio quanto tempore in facto proprio præſumatur, & ob quas cauſas, ob quæ facta, caſu 24. quaſi in toto.

Occidens vnum volens dolo, & ex propoſito occidere alium, an puniatur pęna homicidij ordinaria, ac ſi quem volebat, occidiſſet, an verò alia mitiori arbitraria latè ponitur cū diſtinctionibus, & varijs conſiderationibus, caſu 31. n. 8. & ſeq vſque ad finem.

Occidens carceratos, aut a familia captos, vel coram Iudice conſtitutos, vel ad ſupplicium ductos, capite punitur, etiā quod alias eos impunè interficere potuiſſet, nec excuſatur prætextu honoris familiæ, vel ignominiæ fugiendæ, caſu 94. per totum.

Occidens citatum à Iudice, coram quo nondum comparuit, non punitur ſi eum alias licite offendere poterat, niſi citato eſſet data ſecuritas, & ea non teſſeret offendenti, caſu 94. num 12.

Occidens inimicum, ſeu hoſtem, aut transfugam in bello, poſtquam eſt captus, pœna mortis tenetur, etiam quod alias licite eum poſſet offendere, caſu 94. num. 10.

Digitized by Google

Occidens bannitum habentem ſecuritatem à Iudice nõ notam occidenti, excuſatur, caſu 94. num. 12.

Occidens ſe ipſum metu criminis videtur illud fateri, & ſententiam ferre de ſe ipſo, caſu 137. num. 3.

Occidens hominem monſtruoſum habentem formam hominis, punitur, vt homicida, ſecus ſi habeat caput animalis, caſu 139 num. 6.

Occidens duos in eadem rixa duplici pœna pro vtroque homicidio tenetur, caſu 157. num. 1.

Occidens duos, volens vnum occidere, tenetur de morte omnium, caſu 157. num. 2.

Occidens bannitum, qui ex forma ſtatuti poterat impunè offendi, non punitur pœna ſtatuti impoſita pro homicidio, vel pro duobus homicidijs, quia bannitus occiſus non connumeratur in numero occiſorum, caſu 157. num. 4. etiam ſi ſtatutum in homicidijs permitteret Poteſtati ampliſſimum arbitrium procedendi de iure, & de facto, num. 5.

Occidens vnum, & alium vulnerans in eadem rixa, & de vulnere, & de homicidio punitur, caſu 158. num. 1.

Occidens vnum, quem alius mortifere vulnerauerat, de morte tenetur, alius vero de vulnere, caſu 158. num. 20.

Occidens alium pluribus vulneribus eodem tempore illatis, homicidij pœna ſolum tenetur, caſu 198 num. 16.

Occidentis ſeipſum modus, & pratica confiſcandi eius bona cum diſtinctione, caſu 137. num. 17.

Occidiſſe ſe ipſum ex varijs cauſis poteſt contingere, & ideò non eſt præſumendum, quo fecerit ob delictum, ſed fiſcus id probare habet, caſu 137. num. 26. & quando ſuper hoc declaratoria requiratur, traditur latè num. 27.

Occultans teſtem contra ſe inductum, ne examinetur, punitur arbitrio Iudicis, caſu 43. per totum, & ibidem, quod non perdit cauſam.

Odia ſunt reſtringenda, & fauores ampliandi, caſu 56. n. 152.

Odia reſtringuntur, & in odioſit, & præſertim pœnalibus fit ſtricta interpretatio, caſu 68. num. 3.

Offendens vnum volens offendere alium ſe defendendo, non punitur, cum det operam rei licitæ, caſu 31. num. 2. niſi ſit in aliqua culpa in modo, vel exceſſu defenſionis, quia punitur arbitrariè pro modo culpa, num. 3. 4. 7.

Offendens conſtitutus extra periculum, & inſequens aduerſarium fugientem, dicitur facere ad vindictam, & eſt in culpa, & extraordinariè punitur, caſu 31. num. 5.

Offendens ex interuallo primum offendentem, & contraueniẽtem, licet non teneatur de pace rupta, tenetur tamen pœna criminali illius offenſionis, caſu 101. n. 7. 8. 9. & idẽ ſi incontinenti offendat, ſed debitum modum excedat reſpectu exceſſus, num. 10. & 16. qua pœna criminali tenetur, tàm primus offendens, quàm illum reoffendens ex interuallo reſpectu offenſionis, licet neuter de pœna pacis ruptæ parti applicandæ teneatur, num. 8.

Offendens eum, qui adulterauerat eius vxorem, vel percuſſerat eius bouem, aut vulnerauerat eius conſanguineam, aut aliam cauſam etiam iniuſtam preſtiterat, non rumpit pacẽ, caſu 101. num. 12. 13. 14. 18.

Offendens primo offendentem licet de treuga rupta non teneatur, punitur pœna criminali illius offenſionis, ſi fecerit ex interuallo, vel etiam incontinenti, ſi modum exceſſit reſpectu exceſſus, caſu 101. num. 55.

Offendens officialem electum nondum ad officium admiſſum, non tenetur pęna offendentis officialem, caſu 148. num. 1.

Offendens officialem non intuitu officij, ſed ex priuata maleuolentia, non tenetur pœna offendentis officialem, caſu 148. num 5.

Offendentes ſe inuicem, vbi de priori offenſore non conſtat, non puniuntur de rupta pace, tregua, vel promiſſione de non offendendo, caſu 102. num. 1. & ſine dubio reſpectu pęnæ parti applicandæ, num. 3. ſecus in applicanda fiſco ad quam vterque tenetur, nu. 4. 5. 6. & ſeq et num. 3. à qua opinione non eſt recedendum, num. 11. licet aliqui contrarium teneant, num 7. et ſeq. non tamen ſinguli integram pęnam ſoluunt, ſed vnicam tantum inter omnes inſolidũ, numero 22.

Offendentium ſe inuicem, ſi non conſtat de prouocante, neuter punitur, caſu 102. n. 8. 9. 10. ſed quod vterque puniatur, num. 12. et ſequent. num. 16. & ita practicatur, n. 17. et hoc reſpectu pęnæ fiſco debitæ, ſecus quo ad intereſſe partis, num. 13. et 23. vel vbi non agatur de pęna corporali, vel non conſtet, quod vnus prior inſultauerit, licet ignoretur, quis ipſorum fuit, num. 14. et 15.

Offenſæ, & pęnæ plurium delinquentium vnius contra alterum inuicem compenſantur, caſu 102. num. 2.

Offenſi dolor mitigatur ex petitione veniæ, quam facit offendens, caſu 58. num. 17.

Offenſio banniti permiſſa à ſtatuto vti remedium extraordinarium ceſſat ipſo bannito exiſtente ſub cuſtodia curiæ, ex quo dicitur adeſſe remedium ordinarium, caſu 94. num. 6.

Offenſio dicitur facta non ſolum perſonæ, ſed etiam in perſonam, quando ſunt tactæ res perſonæ adhærentes concurrente animo offendendi perſonam ipſam, caſu 152. nu. 3. et 14. et ſeq.

Offenſio non dicitur facta in perſonam, quando nec perſona, nec res perſonæ adhærentes tactæ ſunt, caſu 152. num. 4.

Offenſio in perſonam, vt facta dicatur, neceſſe eſt, quod ipſum corpus tangatur, vel res ab eo inſeparabilis, caſu 152. numero 5. et 8.

Offenſo non creditur in præiudicium eius, à quo ſe offenſum dicit, caſu 200. num. 114.

Offenſis ſolatium eſt videre offendentem via iuris punitum, quia hoc modo recipiunt quodammodo recompenſationem eorum honoris, caſu 58. num. 15.

Offenſus non poteſt pretextu pacis, vel remiſſionis conceſſæ offenſori, renunciare proceſſui, et impedire iudicem, quin procedat, et ad ſententiam veniat, caſu 194. ſub num. 9.

Officialem alapa percutiens etiam priuata inimicitia, et nullo officij prætextu pęna mortis tenetur, caſu 83. num. 2. et procedit ſine dubio ſi iniuria facta ſit contemplatione officij, num. 4. licet ſi ex cauſa priuata, concluſio ſit dubitabilis, et habet locum tàm in officiali ſeculari, quam in Eccleſiaſtico, num. 5.

Officialem ſe faciens et Magiſtratum gerens falſo, cum ſit perſona priuata, pęna mortis, et confiſcationis bonorum tenetur, tanquam læſæ Maieſtatis reus, caſu 176. num. 6. pęna etiam falſi, & ſacrilegij tenetur, num 7.

Officiales, et alij dignitatem habentes accuſati, vel inquiſiti de aliquo crimine, dum examinantur per iudicem, debent cum eo ſedere, ſed paulò inferius, caſu 54. n. 1. et 5. et hoc in Prouincijs, vbi non ſunt magni officiales, ſecus in Vrbe Romana, vbi ſunt magni Magiſtratus, quia debent ſtare, ibid. num. 2. et quid aliquando fuerit ſeruatum, num. 3.

Officiales poſſunt de pecunia publica diſponere, et ex ea lucrari, quando dominium ipſius tranſlatum eſt in illos, et ipſorum eſt periculum, et ad certum tempus tenentur rationes, et computa reddere, caſu 99. num. 74 ſecus ſi non ſint pecuniæ debitores in genere, ſed in ſpecie, vt habentes locum deſtinatum pro illa reponenda, num. 75. vel certum tempus non habeant ad ſoluendum, nu. 78.

Officiales communis poſſunt arma deferre, caſu 107. num. 2. ſic et familia Poteſtatis, vel Iudicis, num. 3.

Officiales poſſunt pro eorum ſecuritate, et dignitate ſecum ducere viros armatos, caſu 107. num. 4.

Officia-

Digitized by Google

Officiales ſibi ipſis Ius dicentes in propria cauſa priuata, condemnantur ex ſtatuto Florentino, caſu 128. num 4.

Officialis creditur de mandato ſibi à Superiore dato etiam irrationali, & in præiudicium tertij, quando ſuperior eſt in loco, ad quem grauatus poteſt accedere, caſu 26. num. 1.2. vbi n. 3. ponitur ratio, & magis de plano quando ſunt plures officiales id aſſerentes, & non vnus tantum, num. 4. & adhuc fortius quando concurrunt præſumptiones, vel coniecturæ, aut veriſimilitudines, nu. 6 & magis de plano concurrente bona qualitate, & fama officialis, ſeu officialium, num. 7.

Officiali delinquenti extra officium non interdicitur adminiſtratio, caſu 76. num. 1.

Officiali & priuato cuilibet permiſſum eſt inueſtigare an mẽdici infirmitas ſit vera, vel ſimulata, caſu 178. num. 11.

Officialis accuſatus de crimine commiſſo in officio, retinet officium pendente accuſatione, ſed illi interdicitur adminiſtratio, caſu 76. num 2. & quæ ſit ratio, num. 5 proceditq; hoc ſi talis ſit accuſatio, qua probata veniret ab officio remouendus, num. 3 dummodo ex habitis informationibus incipiat conſtare de mala adminiſtratione, num. 4. nec ſit differentia inter officialem perpetuum, vel temporalem, numero 6.

Officialis delinquens in officio magis dicitur delinquere, caſu 99. num. 56.

Officialis non poteſt cum pecunia lucrari, & ſi lucretur, omne lucrum debet eſſe publicum, caſu 99. num. 69.

Officialis mutuans ſine licentia ſuperiorum pecuniam publicã indiſtinctè debet decapitari, caſu 99. num. 7.

Officialis non retinens pecuniam publicam in loco ſolito delinquit, caſu 99. num. 76. & qualiter contra eum procedatur, num. 77.

Officialis non poteſt lucrari cum pecunia publica, quam tenetur ſtatim reſtituere, caſu 99. num. 79. vel ſi teneatur eã pro neceſſitate communis expendere, quia promptam ſemper debet habere, num 80.

Officialis, qui paulatim pecunias exigit, quas omnes ſimul intra certum tempus debet poſtea reſtituere, poteſt cum illis illo interim lucrari, caſu 99. num. 80.

Officialis male verſatus circa pecuniam publicam, vti periurus puniri poteſt, caſu 99. num. 38.

Officialis delinquens in officio, & ex delicto reddens ſe eo indignum, punitur pœna ignominioſa, caſu 99. num. 106.

Officialis offenſus prætextu dignitatis, ſeu cauſa officij, poteſt ipſemet cognoſcere de offenſione, & condẽnare, caſu 128. num. 1. & ibidem quod non dicitur procedere, vt talis offenſus, ſed vt alius.

Officialis offenſus ex cauſa priuata, non poteſt ipſe cognoſcere, nec iudicare, ſed ad ſuperiorem debet reccurrere, caſu 128. num. 2.

Officialis non poteſt procedere pro iniuria ſibi, vel eius familiæ facta ex cauſa priuata, caſu 128. num. 8. niſi iniuria eſſet notoria, dum tamen pęna non ſit ipſi iudici arbitraria, numero 9.

Officialis pro iniuria ſibi, vt priuato illata non poteſt examinare teſtes, nec proceſſum informatiuum facere, licet poſſit exercere ſpectantia ad aſſecurandum iudicium, caſu 128. num. 9. & 10.

Officialis an pretextu officij, vel ex cauſa priuata fuerit offẽſus ex coniecturis cognoſcitur, caſu 128. num. 12.

Officialis non poteſt conuenire ſuum priuatum debitorem coram eius milite ſocio, caſu 128. num. 3.

Officialis curare debet, ne capiendi pro aliqua cauſa ab executoribus vulnerentur, ad euitandos tumultus, & pericula, caſu 132. num. 14.

Officialis quis vere, & propriè tunc dicitur, quando electio habuit effectum per admiſſionem ad exercendum officium, caſu 148. num 2.

Officialis in ſua prouincia officio durante matrimonium contrahere non poteſt de iure ciuili, caſu 200. num. 65. ſecùs de iure Canonico, num 66.

Officio durante cognoſci poteſt contra officialem de crimine, pro quo venit pœna priuationis officij, & quare, caſu 76. numero 7.

Officium iudicis in criminalibus expirat per viginti annos, caſu 93. num. 35.

Officium publicum obtinere non poteſt, qui tempore, qui fuit de more ex burſa communis extractus, criminaliter proceſſabatur, de mala adminiſtratione officij, caſu 121. nu. 1.

Omiſſum non intelligitur, quod expreſſum conſequitur, caſu 52. num. 4.

Opem præſtans damnato ad triremes pro fuga arripienda, accomodando ei limas, malleos, & ſimilia, qua pęna teneatur, et quid in facti contingentia, fuerit ſeruatũ, caſu 8. n. 19. 20.

Operam dans rei illicitæ, an quando, & quomodo teneatur de eo, quod ſequitur præter eius intentionem ex facto aliorũ, caſu 192. num. 8. & ſeq.

Opinio aliquando potius attenditur, quam veritas, caſu 200. numero 85.

Opinio mitior, & benignior in criminalibus tenenda eſt, caſu 200. num. 145.

Oſculans inhoneſtè mulierem inuitam, tenetur pœna arbitraria, caſu 96. num. 1. & eſt vera, & communis opinio, nu. 5. cum ſequent. & procedit in Virgine innupta, in vidua, & in maſculo, n. 8. & 9. licet ſecundũ aliquos procedat ſolũ, vbi vis nõ interuenit n. 2. quia vi interueniẽte habet locũ pęna ordinaria deportationis, & hodie triremiũ in perpetuũ, nu. 3 & quandoque etiam mortis, nu. 4. quæ opinio admittitur concurrẽtibus circumſtantijs aggrauantibus, ibidem, & num. 14. alias etiam vi accedente locus eſt pœnæ arbitrariæ, num. 10. raro tamen accidit in facto, quod criminaliter agatur contra deoſculantem mulierem volentem, num. 11.

Oſculans mulierem inuitam damnatur exilio, vel relegatione, aut confinio ad tempus breuius, vel longius, prout caſus qualitas exigit, & præterea aliqua pęna pecuniaria minori, vel maiori ſecundum facultates eius, & quia loquitur ſi mulier deoſculata eſt virgo, & pauper ad eam dotandã, caſu 96. num. 12. 13. & quandoque etiam pęna triremiũ, vel mortis circumſtantijs aggrauantibus, de quibus ibidem num. 3. 4. & 14.

Oſculas mulierem volentem, vt eam ducat in vxorem, præcedente inter eos tractatu matrimonij, non punitur, caſu 96. numero 15.

P

Pacem producens non dicitur fateri crimen, caſu 74. n. 3. etiam ſi illam gratis non habuerit, nu. 4. & ſeq. maximè verò vbi ſit facta ad redimendam vexationem, & ad euitandas litis impenſas, vel cum alijs clauſulis, per quas nulla inſurgit confeſſio criminis, num. 6. in fine, vel per tertium nomine ipſius rei, vel omnium, quorum intereſt numero 8.

Pacem factam inter duos de ſecutis offenſionibus cum promiſſione de non offendendo ſub certa pena, ſi vnus frangat alium offendendo, poteſt alter illum offendere, nec dicitur pacem rumpere, caſu 101. num. 2. quod procedit etiam ſi in inſtrumento pacis adiecta eſſet clauſula rato manente pacto, et toties quoties ſecundum veriorem opinionem, nu. 3. et etiam ſi iſte primo offenſus reoffendat ex interuallo,

Digitized by Google

nallo. num.4. licet multi contrarium velint, & quod ſaltē iſte receſſindens teneatur ad partem pœnæ pacis ruptæ fiſco debitam, num.5. & etiam ſi dictæ clauſulæ adſint ſcilicet rata manente pacta & toties, num.6.

Pacem cum alio faciens cum promiſſione de non offendendo in perſona, neque in bonis ſub certa pœna, & poſt vnum ex eam præhenſis in pace accidens, & illius domum inuadens, an vna tantum, an verò pluribus teneatur pœnis, caſu 189. numero 3.

Pacem ſi plures rumpant vnus opem alteri præſtans contra eum, cum quo pacem fecit, omnes ad pœnam pacis fractæ ſimul tenentur, caſu 198. num. 10. & vide, num.25.

Pacis inſtrumentum apud Mediolanenſes plenè probat delictum, caſu 74. num.7.

Pacis, treguæ, & cautionis de non offendendo materia, à doctoribus confuſè, & variè tradita reperitur, caſu 101. numero 1.

Pacis inſtrumentum referens ſe ad proceſſum ſuper delicto factum dicitur certum per relationem ad ipſum proceſſum ſecundum quem, & pro contentis in ea pax facta dicitur, caſu 175. num. 2.

Pactum quod non liceat ſe defendere in criminalibus non valet, caſu 101. num 42.

Paleare, ſeu capanna extra domos poſita non venit appellatione domus in ſtatuto, de incendijs domorum loquente, caſu 22. num. 7.

Papa non poteſt facere, quod credatur vni parti in præiudicium alterius, caſu 200. nu. 115. quod tamen de poteſtate ordinaria intelligitur, num. 116.

Paratum, vt detur, habetur pro dato, caſu 65. num.2.

Parricidij pœna, de qua in l. penult. ff. de Parricid. non eſt in vſu, & quid ſeruetur in varijs Prouincijs, & locis, caſu 15. num. 11.

Parricidij tenetur extraneus, qui filio patrem occidenti opē tulit, caſu 56. num.106. & caſu 198. num.22.

Parricidium eſt crimen diuerſum ab homicidio, caſu 11. n.1.

Pars vna ex rixantibus ſi ſola ſit offenſa, fiſcus contra aliam ex ipſo facta habet intentionem fundatam, niſi illa probet ad defenſam feciſſe, caſu 102. num.20.

Pars vtroque rixantium vbi eſt offenſa, & non conſtat, quæ fuerit prouocans, tenetur vtraque ad pœnam delicti, niſi teſtes dicant, quod vna inſultauit alteram, ſed neſciunt, quæ illa fuerit, ne tunc innocens puniatur cum certum ſit vnam partem non deliquiſſe, caſu 102. num.15.

Partus Monſtruoſi, qui contra naturalem hominis formam naſcuntur, Oſtenſaſi, & Portenſaſi vocantur, caſu 139. n. 1.

Partus contra formam humani generis procreati non dicuntur liberi, caſu 139. num.4.

Pater occidens filium, vel è contra filius patrem adulterantē eius vxorem, excuſatur à pœna parricidij, & mitius punitur, caſu 15. num. 1 cum ſeq. quod procedit ſi ex interuallo id ſequatur, num.6. nam ſi in flagranti crimine id fieret, abſolutia ſequeretur, num.7. quicquid velint aliqui relati, num 5.

Pater occidens filium, vel filius patrem ob vnam ex illis cauſis, ex quibus licita eſt exhæredatio, nō punitur pœna Parricidij, ſed deportationis, caſu 15. num. 10.

Pater, qui propriam filiam minorem duodecim annis ſtuprauerat, fuit igne combuſtus, caſu 20. num.4.

Pater Iudex non poteſt procedere, ſeu proceſſum informatiuū facere de iniuria facta filio, caſu 124. num.5.

Patri non licet in filium facere, quod ſibi permittitur in aliū, caſu 15. num. 4.

Patria poteſtas non debet in atrocitate conſiſtere, ſed in pietate, caſu 15. num.2.

Patriarca, Primas, vel Archiepiſcopus delinquens in Diœceſi alicuius Epiſcopi, poteſt ab eo puniri, caſu 52. num 6.

Pax habita per principalem delinquentem ad diminutionem illius pœnæ non prodeſt ſe intromittentibus in rixa ad eius fauorem, qui eadem, vel maiori pœna, quam ipſe principalis venirent condemnandi, caſu 56. num. 103. & idem in alijs qualitatibus extra delictum, et extra propoſitum delinquentium, num. 104.

Pax vbi etiam poſt ſententiam produci poſſit ad pœnam minuendam, ſi producatur ab arbitrariè condemnato fiet ſolita diminutio, ac ſi ante ſententiam producta fuiſſet, caſu 56. num. 128.

Pax per maritum interfectorem vxoris habita a filijs communibus ex ſe, & dicta vxore natis, non prodeſt illi ad obtinendam à Principe remiſſionem, caſu 58. num.7. & 10. & ſequent.

Pax à filiis communibus patri vxoris interfectori facta præſumitur timore reuerentiali reddita, caſu 58. num. 11.

Pax à filijs communibus habita per matrem, quæ maritum interfecit, an ei proſit tanquam legitima, caſu 58. nu. 12.

Pax per maritum vxoris interfectorem habita a filijs partim communibus, et vltimi matrimonij, partim dictæ vxoris ex alio marito, an illi proſit, caſu 58. num.13.

Pax ad cautelam fieri poteſt etiam neganti maleficium, caſu 74. num. 2. et 6.

Pax prodeſt etiam neganti maleficium ad obtinendum beneficium ſtatuti pro pace, caſu 74. num. 3. contrarium tenent aliqui, num. 10. ſed prior opinio eſt tenenda, num. 11.

Pax facta in caſibus, in quibus de iure communi prohibita eſt tranſactio, inducit confeſſionem delicti, ſecus autem, quando fit in caſibus, in quibus permiſſa eſt concordia, caſu 74. ſub num.8. ſed non approbatur tum hodie ex conſuetudine licita ſit tranſactio, & pax ſuper quocumque crimine, n.9.

Pax ab vno ex corrixantibus producta, prodeſt etiam contumaci, caſu 75. num. 1. quod ex æquitate videtur procedere, num.8. contrarium de iure defenditur, num.2. et ſeq. et in praxi obſeruatum dicitur, num.5.

Pax non rumpitur ex noua cauſa, caſu 101. num. 11. 12. 13. 14. 15. 16 et 23. etſi eam non ruperit ille, qui nouam cauſam præſtiterit ibidem, vbi plura exempla referuntur, et ratio ponitur, et procedit ēt ſi illa noua cauſa non ſit iuſta, nec ſufficiens ad offendendum, num 17. 18. 25 dummodo non ſit affectata num. 19. tenebitur tamen talis offendens pœna criminali illius offenſionis, num. 21.

Pax in dubio non rupta iudicatur, caſu 101. num. 33.

Pax non rumpitur vbi conſtat vere, vel præſumptiuè, quod offendens noluit offendere ex antiqua cauſa, caſu 101 nu. 26. vt ſi fiat furtum, num. 31. vel adulterium committatur, num. 28. niſi cum deformi, vel vetula, vel alia ex cuius qualitate potius ex iniuria, quàm ex libidine commiſſum præſumatur, num. 30.

Pax nō rumpitur ex noua cauſa ſecundum obſeruantiam praxis, caſu 101. num. 29. licet aliqui contradicant, num. 27. maximè vbi clauſulæ promiſſionis non ſunt reſtrictæ ad cauſam antiquam, ſed ſunt pleniores, num. 28.

Pax quid ſit, caſu 101. num. 57.

Pax reddita confeſſori in articulo mortis admittitur in foro iudiciali ad commodum offenſoris, caſu 141. num. 1.

Pax facta abſenti non prodeſt in iudicio, niſi interueniat legitima perſona, quæ pro abſente recipiat, caſu 141. nu. 7.

Pax facta in teſtamēto ſine præſentia partis, vel legitimæ perſonæ pro ea acceptantis, non valet, caſu 141. num. 8.

Pax de iure communi probari poteſt per teſtes, niſi ſtatutum requirat, quod conſtare debeat per publicum inſtrumentū, caſu 141. num. 10.

Digitized by Google

Pax eſt quid fauorabile, caſu 142. n. 5.
Pax eſt actus ſeparatus a confeſſione facta in foro pœnitentiali, caſu 141 n. 6
Pax facta de delicto nulla habita mentione qualitatis aggrauantis pœnam dicti delicti prodeſt delinquenti ad diminuendam pœnam ex ſtatuto propter pacem, caſu 175. n. 1.
Pax, & eius capitula morte finiuntur, caſu 189 n. 2.
Pax pluries rumpi poteſt, & eius pena committit ob clauſulā toties quoties, caſu 189 n. 4.
Pax etiam inter plures inita vnica dicitur, & non multiplex, caſu 189. n. 5.
Peccantes contra naturam cur filij diffidentiæ dicantur, caſu 16 nu. 30.
Peccatum Veneris contra naturam eſt grauius adulterio, & inceſtu etiam cum matre, & peſſimum omnium fornicationum, caſu 16. n 20. vbi, & num. ſequent. plura de illius deteſtatione, & de multis malis ex illo prouenientibus.
Peccatum contra naturam dicitur mutum ab aliquibus, et in Hyſpania nefandum, caſu 16. n. 31.
Peccatum contra naturam valde nocinum eſt obſeſſis a dæmone, qui propter illud non liberantur a tali vexatione ſpirituum immundorum, caſu 16. num. 29. vbi exemplum ponitur.
Peculatus crimen vt committatur, neceſſe eſt, quod ſit pecunia fiſci, vel ciuitatis Romæ, caſu 99. n. 6. nec committitur in pecunia ciuitatis, vel Principis inferioris, ſed tantummodo furtum ibidem.
Peculatus crimen committitur in pecunia cuiuslibet Principis, vel ciuitatis ſuperiorem non recognoſcentis, caſu 99. n. 7. 8. 9. 13.
Peculatus pœna criminalis eſt interdictio aquæ, & ignis, cuius loco ſucceſſit deportatio, caſu 99. n. 14. item ammiſſio omnium bonorum n. 15. quod hodie non ſeruatur, num 18. et procedit in priuatis ſicus in iudicibus, vel officialibus, qui capitali pœna tenentur, n. 21. 23. 24. 25. & 26.
Peculatus crimen committentes ſi ciuiliter agatur damnantur in quadruplum, caſu 99. n. 27. ſiue clam, ſiue palā quādo pecunia erat in fiſcum incorporata, n. 28.
Peculatus crimine non committit ille, cuius periculo pecunia committitur, caſu 99. n 31.
Peculatus crimen eſt maius furto, caſu 99. n. 43.
Pecunia publica negotiari non poteſt abſque ſuperioris conſenſu, et negociantes, qualiter puniantur, caſu 99. numero 68.
Pecunia dicitur ſecundus ſanguis in homine, caſu 170. nu. 9.
Pecunia dicitur vita hominis, et omnium rerum Regina, caſu 170. n. 11.
Pecuniam a debitore fiſci in fraudem ipſius fiſci accipiens tenetur in duplum, caſu 99. n. 19.
Pecuniam publicam aliter, quam teneretur, erogans, tenetur lege Iulia de reſiduis, caſu 99 n. 33. 35. 36. 37 38. 39.
Pecuniam certo vſui deſtinatam ſi officialis in alium etiam publico neceſſarium conuertat, tenetur lege Iulia de reſiduis, caſu 99. n 37. quod procedit ſi opus, ad quod erat deſtinata, nō fuiſſet completum. ſecus in pecunia, quæ ſuperſit expleto iam opere, nu. 38. 39.
Pecuniam publicam ab officiali non licet mutuo accipere, caſu 99. n. 67.
Pecuniam publicam argenteam mutuo ab officiali accipiens, punitur in quadruplum, caſu 99. n. 70 ſed ſi auream tenetur deportatione cum bonorum publicatione, ibidem.
Pecuniam alienam accipiens, vt alteri eam ſoluat, furtum facit, ſi eam in proprios vſus conuertit, caſu 136. nu. 20. niſi pecunia ſit tradita diuiti, quia tunc tradens non videtur curare an illam ſoluat in genere, vel in ſpecie, n. 21.
Pecunias non modo proprias, ſed, et alienas intemperanter conſumentes, grauiter committit facinus, caſu 99 n. 85.
Pecuniæ appellatione venit omnis vtilitas, caſu 155 n. 2.
Pœna nunquam imponitur, etſi expreſſè lege caueatur, caſu 1 num. 11.
Pœna non cadit, nec accuſatio recipitur, nec inquiſitio formatur, vbi delictum non eſt, caſu 1. n. 13.
Pœna illa imponenda eſt, quæ a lege ſtatuta reperitur, caſu 1. num. 17.
Pœna impoſita per ſtatutum pro certo maleficio diuerſa a pœna iuris communis pro eodem delicto impoſita, an tollat ipſam pœnam iuris communis caſu 2. per totum, & vide infra verbo ſtatutum.
Pœna legis Iuliæ de vi publica, & de vi priuata, hodie non eſt in vſu, & incidens in eam punitur arbitrio iudicis, caſu 8. num 10. caſu 46. num 5.
Pœna furcarum vltimi ſuplicij prima dicitur, caſu 8. n. 21.
Pena capitis qualis dicatur, caſu 8. num. 29.
Pena augetur condemnatis non parentibus pœnis eis impoſitis, caſu 8. num. 47.
Pena triremium morti ita proxima eſt, vt nulla alia proximior ſit, caſu 8. num. 48.
Pœna triremium adeò atrox eſt, vt iudices ab ea ſe abſtinere debeant, quantum poſſunt, caſu 8 num 62.
Pena triremium non fuit à Iureconſultis, et legum latoribus cognita, ſed à conſuetudine tantum eſt introducta, caſu 8. num. 49. & ſeq.
Pena peccantis contra naturam de iure diuino, ac ciuili, eſt mors, caſu 16. num. 34. & quidem non ſimpliciter, ſed varijs ſupplicijs & modis aucta, num. 35.
Pena indignationis ſuperiorum, quæ ſit remiſſiuè, caſu 16. num. 4. latè caſu 30. per totum, vide verbo contemptor legis, & verbo contemptor mandati, & verbo indignationis pœna.
Pœna mortis nemini imponitur propter delicta leuia. & minima, caſu 19. num. 6.
Pœna cognoſcentis carnaliter Virginem nondum viripotentem cum vi, vel ſine vi, quæ ſit, vide caſu 20. in toto, & infra in verbo ſtuprator.
Pœna deportationis non eſt in vſu, & eius loca ſucceſſit pœna arbitraria, & ſecundum aliquos triremium, caſu 8. num. 42. & ſeq. & caſu 21. num. 9.
Pena capitalis non intelligitur de pena mortis, ſed de alia mitiori, puta deportatione, exilio, vel ſimili, caſu 8. num. 29. caſu 27. num. 2. caſu 42. ſub num. 5. caſu 46. num. 4.
Pena furti vaius, vel trini magni, aut parui valoris, quæ ſit, vide verbo fur, & verbo furtum.
Pena perforationis linguæ corporalis eſt, ſed non eſt maior relegatione, caſu 28. ſub num. 18.
Pena eſt commenſuranda delicto, caſu 31. nu. 19. caſu 145. numero 5.
Pena impoſita innocenti, vel confeſſo, vel conuicto, vel ex errore punito non liberat verum delinquentem à debita punitione, caſu 37. per totum.
Pena ſine culpa eſſe non poteſt, caſu 56. num. 53.
Pena vulneris confunditur cum pena mortis, caſu 56. nu. 64.
Pena amputationis manus non duplicatur, licet commiſſi delicti pena, ſi eſſet pecuniaria, vel ſimilis, veniret alias duplicanda, caſu 56. num. 114. cum ſequent. nec pariter minuitur, vbi alias pecuniaria eſſet minoranda, ibid. nu. 116. et caſu 155. ſub num. 21. ſed in caſu duplicationis alia extraordinaria imponitur, vt in dictis locis habetur.
Pena mortis vti indiuidua non recipit augumentum, nec diminutionem ex ſtatuto, etiam ratione alicuius cōmutationis generis ipſius mortis, caſu 56. nu. 118. vbi exēplificatur.

Pena

Digitized by Google

Pœna ammiſſionis beſtiæ impoſita extrahenti blada nō duplicatur ex illo caſu, ex quo per generale ſtatutum pœna eſſet duplicanda, caſu 56. num. 119. etiam ſi diuerſo tempore ſuper eadem beſtia quis extraxiſſet, ibidem num. 120. vel diuerſi ſuper eadem beſtia diuerſis temporibus extraxiſſet, quia vno beſtiam ſoluente, alij liberantur, ibidem nu. 121. hoc tamen non procedit ſi vnus æſtimationem ſoluiſſet nu. eodem. & 125.

Pœna ammiſſionis beſtiæ impoſita extrahenti blada, non minuitur per confeſſionem ex beneficio ſtatuti, caſu 56. num. 122. & idem ſi occaſione ipſarum rerum, quæ exportantur debeatur condemnatio in tot ſcutis pro libra, vel ſacco, quia non augetur, nec minuitur ex dicto ſtatuto, ibidem num. 124.

Pœna ammiſſionis rerum, vt bladorum, quæ exportantur a pari procedit cum pęna ammiſſionis beſtiæ, quia conſiderantur, vt ſpecies, vel corpus, caſu 56. num. 123.

Pœna legalis non poteſt excedere quadruplum, caſu 56. num. 129. quod ſine dubio procedit ſi ſtatuatur pœna per nomina multiplicatiua ibidem, & quid ſi per nomina ſimplicia eodem num. & hoc quod nō poſſit excedere quadruplum intelligitur vltra ſimplum, ibidem num. 130.

Pœna non augetur propter negationem, nec minuitur propter confeſſionem, quando ipſo iure imponitur, caſu 56. n. 147.

Pœna contra negantem augeri poteſt, & confitenti diminui, ita demum ſi negatio, & confeſſio ſint ſpeciales, & claræ, nec ſufficit quod fiant generaliter, & obſcure, & ſub inuolucro verborum, caſu 56. num. 148.

Pœna delationis armorum non tenetur, qui illis vtitur in caſu licita defenſionis, caſu 62. num. 1. cum ſequent. & maximè num 3. & 6.

Pęna ſtatuti impoſita percutienti cum aliqua re apta ad maleficium committendum tenetur percutiens cum inſtrumēto apto ad nocendum, licet non principaliter ad id inuento, vt cum tabula, libro, & ſimilibus, caſu 63. n. 15. ſed quod imò non teneatur, niſi illa ſit principaliter ordinata ad nocendum, tenent aliqui num. 17. vbi etiam dicitur quid de paruo gladio, prior tamen opinio eſt magis practicabilis, num. 18.

Pœna, quæ loco pecuniariæ imponitur non habenti in ære, debet eſſe temporalis exilij, caſu 77. num. 15. ſed verius eſt, quod arbitrio Iudicis remittatur num. 16.

Pœna extraordinaria mitior tamen ordinaria poteſt imponi reo, qui poſt ſibi illatam torturam remanet adhuc ſuſpectus de delicto, nec totaliter indicia purgauit, caſu 82. ſub numero 15.

Pœna extraordinaria quandoque imponitur delinquenti confeſſo, vel conuicto ob ætatem, vel aliam perſonæ qualitatem, caſu 82. ſub num. 15.

Pęna quandoque durat poſt mortem, caſu 83. num. 2.

Pęna triremium etiam contra clerico maximè non ſacerdotes in Italia in vſu eſt, caſu 87. num. 6.

Pęna aſcendentium cum ſcalis ad feneſtras mulieris honeſtæ cauſa eius violandæ caſtitatis, eſt relegationis, & pecuniaria ſimul, vel etiam triremium, & quandoque etiam mortis naturalis concurrentibus circunſtantijs, caſu 97. num. 7. 19. & 20. vel ita dictante banno, vt in regno Neapolitano, num. 2. & 8.

Pęna aſcendentium cum ſcalis domum mulieris honeſtæ ad violandam eius caſtitatem, ſi mulieris accedat conſenſu, vel ſi vis non interuenerit, mitior imponenda eſt, quam alias, caſu 97 num. 6. et 7.

Pęna aſcendenti cum ſcalis ad feneſtras domus mulieris inhoneſtæ animo eam carnaliter cognoſcendi mitior eſt, quam alias eſſet, caſu 97. num. 21.

Pęna ignominioſa alias pro certo delicto impoſita non datur nobilibus, caſu 98. num. 14. et ſeq. et num. 28.

Pęna habentis vltra duas vxores grauior imponitur, quam habenti ſolum duas nullo tamen caſu ad mortem, niſi numerus exuberet, vel alia concurrant aggrauantes circunſtantiæ, caſu 98. num. 21. 22. 23.

Pęna criminis de reſiduis, ſi ciuiliter agitur, eſt reſtitutio eius, quod debetur, et vlterius tertiæ partis ipſius, caſu 99. numero 46.

Pęna vnius, eſt multorum metus, caſu 99. num. 60.

Pęna ictuum plumbatarum qualis ſit, caſu 99. num. 82.

Pęna vbi certa non eſt expreſſa, proceditur de ſimilibus ad ſimilia ex ſtatuto Florentino, caſu 99. num. 94. et deficiente ſimili locus eſt arbitrio, num. 99.

Pęna furcarum eſt maior pęna amputationis capitis, caſu 99. nu. 56. non tamen reſpectu atrocitatis ipſius pęnæ, num. 97.

Pęna combuſtionis eſt maior amputatione capitis, caſu 99. numero 98.

Pęna tranſcendentis muros ciuitatum, non debetur effectu non ſecuto, caſu 100. num. 16.

Pęna conuentionalis contractus fiſco applicanda regulatur ſecundum naturam contractus ad fauorem partium principaliter facti, caſu 101. num. 9.

Pęna interdictionis aquæ, et ignis ad inſtar mortis naturalis inducta eſt, caſu 103. num. 1. et quare inuenta et num. 2. in deſuetudinem tamen abijt, num. 4. et ſeq.

Pęna arbitraria imponitur loco pęnæ interdictionis aquæ, et ignis, caſu 103. num. 7. citra tamen mortem, et quare ibid. et num 8. cum ſequent.

Pęna vbi pro aliquo delicto determinata non eſt, Iudicis arbitrio committitur, caſu 103 ſub num. 8. et caſu 122. ſub numero 3.

Pęna damnationis ad beſtias, et pęna damnationis ad ſubijciendum beſtijs valde differunt, licet male pro eiſdem a pluribus accipiantur, caſu 104. num. 1. 6. et 9. et quæ nam ſit vna, et altera ex dictis pęnis, et qualiter vnaquæque imponeretur, num. 2. et 3. reliqua vide verbo damnato, et verbo damnatio.

Pęna contra offendentem officialem, procedit contra offendentem tempore ſyndicatus eum, qui fuit officialis, caſu 111. num. 4. etiam finito ſyndicatu intra illud modicum tempus quod datur pro componendis ſarcinulis, num. 5.

Pęna adulterij olim erat mortis, caſu 112. num. 2. hodiè correcta in muliere, num. 3.

Pœna temperanda eſt, et moderanda quando ex coniecturis, et præſumptionibus imponitur, caſu 129. num. 18.

Pęna vbi ipſo iure imponitur, declaratoria tamen requiritur, nec antea executio attentari poteſt, caſu 133. num. 2.

Pęna capitalis dicitur mortis, metalli, et deportationis, caſu 134. ante num 9.

Pęna fuſtigationis corporalis eſt, caſu 135. ſub num. 2.

Pęna triremium corporali eſt, caſu 135. ſub num. 2.

Pęna propter reiterationem delicti aggrauatur, et augetur, caſu 145. num. 6.

Pęna pro delictis ad publicam vindictam impoſita exequenda eſt, et non diu ob priuatas cauſas differenda, caſu 146. numero 18.

Pęna vbi eſt arbitraria, minuitur propter ſuperueniens priuilegium delinquentis, qui etiam mitius tractatur in procedendo, vt ſimiles ſit effectus poſt delictum, caſu 147. num. 26.

Pęna eſſe non debet, vbi non eſt delictum, caſu 151. num. 9.

Pęna promiſſa de non offendendo aliquem facto tantum, et in perſonam non debetur, ſi promittens contra illum exonerat archibuſium, ex quo pila plumbea exeat, dummodo

ſo vera

Digitized by Google

re vera non offendatur,nec tãgatur perſona,aut res a corpore inſeparabiles,vel illi adhærentes,caſu 152.n.2.

Pæna pro aliquo delicto impoſita, & a noua lege mitigata, porrigitur mitigatio ad tempus præteritum,caſu 156.n.6.

Pæna corporalis cum in defectu pecuniariæ imponitur iudex debet aduertere, vt ſit iuſta, & boni viri arbitrio conueniens,caſu 164.n.6.

Pæna quælibet corporalis etiam minima dicitur maior quacunque pecuniaria etiam maxima,caſu 170.num.1.

Pæna pecuniaria dicitur,quæ aliquam continet quantitatem, vel patrimonij diminutionem,caſu 170.n 2.

Pæna temporalis infamiam irrogat temporalẽ,caſu 173.n.2,

Pęna delicti per ſententiam diminuta, remiſſa cenſetur infamia,caſu 172.n.3.

Pæna maiori,quam debuiſſet condemnatus,ſuper infamia diſpenſatus intelligitur,caſu 172.n.4.

Pæna irregularis ex arbitrio Iudicis alterata perpetuam non irrogat infamiam ſed dinumeratur ex tempore pænę principalis,caſu 172.n.5.

Pæna debita licet temporalis in actione famoſa alicui impoſita perpetuam irrogat infamiam,caſu 172.n.19.

Pęna per ſententiam aliquo tempore duraſura duplicem infert infamiam,& tempore finito vna finitur,& altera remanet,caſu 172.n.20.& 21.vbi dantur exempla.

Pęna ordinaria aucta,vel cum cognitione cauſę diminuta,aut etiam ſine cauſa,an,& quando tollat infamiam,caſu 172.n.22.& ſeq.

Pæna pecuniaria ſi commutetur in corporalem, dicitur ſuper infamia diſpenſatum,caſu 172.n.28.

Pæna corporalis,quæ dicatur, & quotuplex ſit,caſu 172.numero 30.

Pæna infamiæ ineſtimabilis eſt,pecuniaria autem æſtimabilis, vnde hæ pænæ non recipiunt mutuam compenſationem,caſu 172.n.31.

Pæna inſtantanea,& non ſucceſſiua ſtatim executa tollit infamiam,caſu 171.n.33.quod de infamia iuris, non autem facti intelligitur,n.34.

Pæna pacis ruptæ ob clauſulam toties quoties ſæpius committi poteſt contra violatorem,caſu 189.n.4.

Pæna vnius ex pluribus delinquentibus ſoluta,vel executa alios non liberat,caſu 198.n.3.4.& 5.niſi quo ad intereſſe partis ibidem.

Pæna multiplicatur ob pluralitatem delinquentium,caſu 198.num.10.

Pęna ordinaria falſi hodie non eſt in vſu,caſu 199.n.5.

Pæna a iure ciuili impoſita contrahenti inceſtas nuptias, an habeat locum ſolum in nuptijs inceſtis de iure ciuili,an vero procedat etiam in inceſtis de iure canonico tantum,caſu 200.n.40.cum multis ſeq.vbi plura traduntur,& Doctorum varietates, & aliquorum conciliationes referuntur, & de veritate diſſeritur.

Pæna a iure ciuili in vno caſu nuptiarum prohibitarum appoſita locum non habet in alio caſu non expreſſo,caſu 200.n.38 & maximè ſi alius ille caſus non expreſſus eodem iure permiſſus eſſet,licet alio iure prohibitus, ibidem.

Pæna pro inceſtis nuptijs a iure ciuili impoſita approbata eſt a iure Canonico,caſu 200 n.42.

Pæna inceſtuoſi coitus habiti non in figura matrimonij,ſed in actu fornicationis,quæ ſit,caſu 200.n.50.

Pæna tutoris committentis ſtuprum,cum pupilla ſua quæ ſit, caſu 200.n.62.

Pæna ſtupri cum inceſtu eſt pęna adulterij,caſu 200.n.96.

Pæna adulterij hodie immutata eſt in muliere,caſu 200.nu.18.32.& 97.& quid quando cum adulterio adeſt etiam inceſtus numeris ſeq.

Pæna adulterij eſt vltimi ſupplicij,caſu 200.n.101.

Pæna ſtupri,& inceſtus de iure antiquo impoſita,nõ eſt mutata,caſu 200.n.102.

Pæna ſtupri cum inceſtu eſt pęna mortis,caſu 200.n.102.& quomodo procedat,& intelligatur,n.103.& de conſuetudine non obſeruatur,n.104.

Pæna deportationis hodie non eſt in vſu,caſu 200.n.105.& eius loco ſuccedit pæna arbitraria,n.106.

Pæna damnationis in metallum non eſt in vſu,caſu 200.num.105.& eius loco ſucceſſit pæna arbitraria,n.106.

Pænam corporalem recipiens pro pecuniaria penitus liberatur,adeò quod nec ad pinguiorem fortunam deueniens teneatur,caſu 77.n.29.

Pænam nemo reportare debet ſub fide publica,& iudicis authoritate,caſu 151.n.10.

Pęnarum lenitatis, & ſeueritatis effectus, caſu 99.numero 60.102.

Pænæ cur a legibus ſint introductæ caſu 8.n.51.

Pænæ aliquæ a relegatione ſupra, & infra receaſentur, caſu 28.n.4.

Pænæ corporales aliquæ ſunt diuiduæ, aliquæ indiuiduæ, caſu 56.n 74.

Pænæ corporales diuiduæ,vt ictuum funis,verberum, & ſimilium, recipiuntur augumentum, & diminutionem ex ſtatutis,caſu 56 n.117.

Pęnæ augumentum,vel diminutio ex ſtatutis attenditur,etiã in pænis arbitrarijs,caſu 56.n.127.

Pænæ, vbi ſunt duplicandæ ex pluribus cauſis ſimul concurrentibus ſimplum eſt illud,quod venit ſemper duplandum, caſu 56.n.131.

Pænæ correlatiuæ non recipiuntur augumentum,vel diminutionem ex qualitate perſonarum,caſu 56.n.146.vbi habes exempla.

Pęnę grauiſſimæ etiam mortis imponuntur ob nimiam delictorum frequentiam,vel alias circunſtantias graues, etiã quod alioquin talia delicta multo minorem requirerẽt pęnam,caſu 97.n.9.

Pęnę omnes ſunt arbitrariæ Principi,caſu 99.n.103.& quare,nu.104.

Pęnæ vbi ſunt arbitrariæ,habetur ratio ſuperuenientis qualitatis in perſonam delinquentis,tempore,quo cauſa,& proceſſus agitatur,ſecus ſi pęnę ſunt certæ,caſu 147.num.21.

Pęnæ hodiernis temporibus non ſunt molliendæ,ſed exaſperandæ ob hominum malitiam,caſu 156.n.10.

Pęnę plures imponendæ ſunt, & non vna tantum, in delictis diuerſi generis ſimul, & eodem tempore commiſſis, caſu 158 n.8.

Pęnæ plures,& pro omnibus delictis imponuntur, quando ex eodem facto diuerſa reſultant crimina caſu 158.n.11.

Pænæ quando ſunt compatibiles,& omnes exequi poſſunt,nec vna alteram perimit, omnes debentur, etiam ſi vna ſit mortis, & reliquæ corporales citra mortem, quia incipitur à minori, & deuenitur ad maiorem,caſu 158.nu.23. quod in atrocioribus tantum delictis obſeruatur,n 24 itẽ, & quando ex diuerſis ſententijs ex diuerſis delictis diuerſis temporibus commiſſis proueniunt, & condemnatus per familiam capitur,quia omnes exequuntur,& primo a minori incipitur,et poſtea ad maiorem etiam decapitationis deuenitur,ibid.

Pænæ pecuniariæ imponuntur etiam condemnatis in confiſcationem bonorum,caſu 158.nu.25.vbi exemplificatur, et num.26.

Pænæ pecuniariæ poſſunt imponi condemnatis in pænam vitæ, quando hi diuerſa delicta, diuerſi generis ſimul cum pęnã mortis requirentibus committunt,caſu 158.n.25.

Digitized by Google

Pœnæ ſolutio infamiam non purgat, nec tollit factum ex quo ſequitur infamia, caſu 174. num 4.
Pœna tot eſſe dicuntur, quot ſunt delinquentes, caſu 198. nu. 10. in fine.
Pœna duæ eſſe poſſunt pro vnico delicto, caſu 198. num. 32.
Pendente proceſſu contra delinquentem in loco delicti Iudex priginis, vel domicilij poteſt procedere, quando delinquens eſt contumax in loco delicti, nec de dicta pendentia litis, vel de præuentione alterius iudicis poteſt talis contumax opponere, caſu 162. num. 12.
Pendentiæ litis exceptionem non poteſt proponere iudex loci delicti, nec impedire proceſſum alterius iudicis originis, vel domicilij, caſu 162. nu. 13, nec ſimiliter dictam exceptionem poteſt opponere pars offenſa, qua coram iudice loci delicti accuſauit, num. 14.
Percutiens aliquem malleo, acceſta, ronca, vel ſimilibus inſtrumentis non principaliter ad offenſionem ordinatis, tenetur pœna percuſſionis cum armis non tamen pœna delationis armorum, caſu 63. num. 4. & eſt opinio, & diſtinctio pluries practicata nu. 6. licet aliqui velint quod indiſtinctè dicta inſtrumenta veniant appellatione armorum in ſtatuto, quod tamen dictum eſt de pœna delationis declarandum eſt ſecundum ibidem dicta num. 7. & 8. & notata in verbo deferent.
Percutiens dentibus, ſi non adſit ſpecialis pœna determinata, punitur, pro vt percutiens manu vacua, caſu 63. num. 12. & 20. ſed quod potius puniatur vti percutiens lapide, vel baculo magis placet num. 14 non tamen punitur pœna ſtatuti contra percutientem cum re apta ad maleficium committendum, num. 19. & 20.
Percutiens aliquem pila quomodo puniatur, ſi ludendo vel aliter animo offendendi fecerit, caſu 63. num. 16.
Percutiens eodem tempore, & impetu, & vnico ictu, ſeu vna admenatione aduerſarium pluribus percuſſionibus an pro vna, vel pluribus puniatur, vide infra verbo vulnerans, & caſu 155.
Percutiens vnico ictu cum bidente, tridente, vel alio inſtrumento apto ad plura vulnera inferenda, an, & quando vna, vel pluribus pœnis puniatur, vide verbo vulnerans, et caſu 155.
Percutiens manu vacua in facie aliquem, & faciens exire ſanguinem ex pluribus partibus eodem ictu, an vna vero pluribus puniatur pœnis vide in verbo vulnerans.
Percutiens aliquem eodem impetu bis in eodem loco, punitur pro vno vulnere tantum, quando ſtatutum pœnam imponit pro vulnere, ſecus ſi pro percuſſione, & quare, caſu 167. num. 1.
Permittuntur per tranſitum, quę alias prohibentur, caſu 129. numero 23.
Perquiſitio facta per curiam in domo imputati ad perquirenda inſtrumenta, vel alia delictum arguentia iuuat imputato, ſi nihil reperiatur, ſicut nocet ſi aliquid reperiatur caſu 199. num. 23. 24.
Perſona offendens, non offenſa attenditur in delictis ad tribuendam iudici iuriſdictionem, caſu 3. num. 8.
Perſonæ delinquẽtis qualitas, quandoque delictum aggrauat, caſu 90. num. 56.
Perſonæ viles magis timent pœnam pecuniariam, quam corporalem, caſu 170. num. 11.
Perſonæ quot ſunt a communi ſtipite collateraliter deſcendentes præter ipſum ſtipitem, tot ſunt gradus inter extremos, caſu 200. num. 100.
Peſtis eſt morbus acutiſſimus, & contagioſus omnes alios ſuperans, & magnopere fugiendus, caſu 12. num. 3.
Pila aliquem ludendo offendens, an teneatur tanquam armis offendens, in aliter, & quomodo, caſu 63. num 16. & ibidem quid ſi animo offendendi percuſſeris.
Piratha furantes laqueo ſuſpenduntur, caſu 177. num. 3.
Pluralitas delictorum exigit pluralitatem pœnarum, caſu 56. ſub num. 116,
Pluralitas delictorum non præſumitur, niſi probetur, licet delictum ſit reiterabile, caſu 175. num. 3.
Plures ex propoſito animo occidendi alium aggredientes, & vnico vulnere occidentes, omnes de homicidio tenentur, caſu 192. num. 1.
Plures caſualiter rixæ interuenientes, tenentur ſolum de eo, quod ipſi fecerunt, & non de facto alieno, caſu 192. n. 4.
Plures ſi probentur feciſſe delictum, non dicitur probatum quod vnus dederit alteri opem, vt vnus de facto alterius teneatur, niſi clare probetur, quod vnus alteri dederit auxilium, caſu 192. ſub num. 7.
Plures eandem rem ſimul furantes furti inſolidum tenentur omnes, caſu 198. num. 1. et 34.
Plures album Pretoris corumpentes, tenẽtur inſolidum omnes, et vno ſoluente alij non liberantur, caſu 198. num. 6.
Plures trabem deijcientes, et hominem opprimentes tenentur inſolidum omnes, caſu 198. nu. 7. vbi ad ſimilia infertur,
Plures auxiliantes, mandantes, vulnerantes, aut occidentes, inſolidum omnes tenentur, caſu 198. nu. 7. et 8. et quomodo procedat, ibidem.
Plures ſimul delinquentes, tenentur inſolidum omnes, et vno pœnam ſoluente alij non liberantur, caſu 198. num. 9.
Plures inſimul delinquentes, an, et quando inſolidum teneãtur omnes ad pœnam, et ad intereſſe partis, caſu 198. numero 11. et 35.
Plures caſu delinquentes, ſi ignoratur à quo commiſſum ſit delictum, omnes inſolidum tenentur, ſed vnica ſolutio liberat omnes caſu 198. num. 12.
Plures ſimul delinquentes, tenentur de delicto commiſſo, et de auxilio etiam inuicem præſtito, caſu 198. num. 13. 29. 30. et 31. licet alij dicant, quod ſumus in vno tantum delicto, nom. 14.
Plures diuerſas maleficia inſimul ſi committat, vnuſquiſque tenetur vt principalis, et vt auxiliator, caſu 198. numer, 17. et 32,
Plures ex propoſito interuenientes maleficio, in [illegible] vnicum tantum vulnus illatum eſt, tenentur de illo inſolidum, caſu 198. num. 35. nec vno ſoluente, alij liberantur, ibi et alibi antea in diſcurſu.
Pluribus inquiſitis de delicto ſimul commiſſo, pro quo veniat pœna pecuniaria, poteſt vnus pro alio fideiubere, caſu 72. num. 1. et 5. dummodo alias ſit ſi fideiuſſor idoneus, num. 2.
Pluribus in rixa interuenientibus, et vno ſuperueniente, et alium occidente, torquentur rixantes, et ſuperueniens ſuper tractatu, vel ſcientia ad hoc, vt rixantes puniri, vel abſolui de homicidio poſſint, caſu 192. ſub nu. 7 ante finẽ, niſi qualitas facti, et perſonarum aliud ſuadeat, et nulla ſuſpicio de tractatu ſubſit, ibidem.
Pluribus rixantibus, et vno ſuperueniente, et ſecuto homicidio, ſi neſcitur, an à primo rixantibus, an à ſuperueniente Aduerſarius vnico vulnere occiſus fuerit, non ſuperueniens, ſed primo rixantes de homicidio tenentur, caſu 192. num. 10. in fin.
Pluribus rixantibus, et vno occiſo vnico vulnere, et occiſore ignorato, quis teneatur de homicidio, et an auctor rixæ, et quomodo, caſu 192. ſub num 11. ad finem, et num. 12.
Pluribus rixantibus, et commiſſo homicidio, et ignorato occiſore, et indicijs non magis contra vnum quam contra alium militantibus, an quando, et quomodo deueniendum ſit ad torturam, caſu 192. ſub nu. 13. 14.

Pollutio

Pollutio manibus proprijs expleta dicitur peccatum contra naturam, caſu 16. num. 4. & ſi committatur etiam cum propria vxore circa pudenda, eſt ſimiliter peccatum contra naturam, num. 8. non tamen vno, vel altero modo commiſſa dicitur ſodomia, prout nec molities, num. 9.

Portas ciuitatis, vel caſtri rumpentes, tenentur ac muros tranſcendentes, caſu 100. num. 126.

Portæ, valla, foſſæ & muri ciuitatis, vel caſtri dicuntur res ſanctæ, caſu 100. num. 27 28. & quare num. 29. non tamen ſunt diuini iuris, & quare ibid.

Porticus iuxta domum poſita venit appellatione domus in ſtatuto de domo loquente, etiam pœnali, caſu 22. num. 8. & antea, caſu 13. num. 9.

Poſitioni reſpondens per verbum credit, non intelligitur fateri qualitates, ſed factum tantum, caſu 56. num. 154. vbi habes exemplum.

Poteſtates, et Vicarij locorum, non poſſunt coram eorum milite ſocio conuenire eorum priuatos debitores, caſu 128. numero 3.

Præceptum Iudicis iuſtum contemnens criminaliter punitur, caſu 85. num. 2. 4. et pœna eſt arbitraria, et pro modo delicti, num. 7.

Præda intra hoſtium præſidia ducta ideſt ad loca tuta, et ſecura efficitur capientium, et deſinit eſſe eorum quibus ablata fuit, et conceditur recuperanti tanquam res hoſtium, nec reſtituitur priori Domino, caſu 140. num. 8.

Præmium ex delicto non debet quis reportare, caſu 56. n. 26.

Præſcriptio in delictis continuatis reiterabilibus puta adulterij ſtupri, et ſimilium incipit ab vltimo actu, ſeu ab vltima vice commiſſi criminis, non autem a prima, caſu 7. num. 1 et per totum, quod declaratur non procedere quando de vno actu præciſo eſſet facta accuſatio, quia ab illo inciperet præſcriptio, num. 2.

Præſumptio vna tollit aliam, caſu 199. num. 38.

Præuentio an, & quando locum habeat in caſibus, in quibus vnus iudex aliquid exequitur per alium iudicem, et ſit reſiſtentia familia exequenti, caſu 117. ſere in toto.

Præuentio etiam per citationem attenditur in materia iuriſdictioni, caſu 117. num. 7.

Præuentio non habet locum inter iudices delicti, originis, et domicilij contra delinquentem procedentes, quando territoria ſunt ſeparata, et diſtincta, ſecus ſi non ſint diuerſa, ſed ſub eodem Præſide, caſu 162. num. 8.

Præuentio inter Iudices Eccleſiaſticos, et ſeculares locum habet in delictis mixti fori, caſu 194. num. 7. et 8. in fine, et num 11.

Primogenitus natus ex matrimonio nulliter in gradu prohibito contracto non ſuccedit in maioratu, etiam ſi matrimonium poſtea ex diſpenſatione Pontificis iure contrahatur caſu 112. n. 23. quia illa diſpenſatio retro non trahitur, niſi expreſſè ita in diſpenſatione dictum fuerit, n. 25.

Princeps ſuperiorem non recognoſcens in ſuo territorio equiparatur in multis Imperatori, caſu 99. num. 11. et habet fiſcum, et iura fiſcalia, num. 12.

Princeps tanquam priuatus nullam habet poteſtatem condemnandi, caſu 143. num. 10.

Princeps loquens in condemnatione de ſe, puta condemnando ad beneplacitum ſuum, ſi ex coniecturis conſtet eum loqui de ſua dignitate, et non de perſona, beneplacitum eius morte non extinguitur, caſu 143. num. 15.

Princeps debet prius cogitare de vtilitate reipublicæ, quam ſingulorum, caſu 149. num. 3.

Principali ſublato acceſſorium quoque ſublatum dicitur, etiã quod de eo nihil ſit dictum, caſu 175. num. 4.

Principalis tenetur de facto acceſſorij, caſu 192. num. 5. quod qualiter intelligatur, vide numero ſequent.

Principalis nõ tenetur de facto auxiliatoris, niſi mandauerit, vel ratum habuerit, caſu 192. num 6.

Principes ſeculares tempore careſtiæ poſſunt cogere habentes frumentum, & fruges ad vendendum certo pretio etiam viliori, quam par eſſet, caſu 9. n. 1. & 5. in qua taxatione comprehenduntur etiam frumenta, & fruges Eccleſiarum, & Eccleſiaſticarum perſonarum, num. 6. & ſeq.

Principes ſeculare ex cauſa poſſunt taxare pretia pannorum, penſiones domorum, & aliorum vitæ hominum neceſſariorum, caſu 9. num. 2. & 4.

Principes poſſunt taxare quantitates dotium pro puellis maritandis, & prohibere prodigalitatem, & luxuriam victus, & veſtitus, & certum præſcribere modum, caſu 9. num. 5. in fine.

Principes decet ſecundum leges viuere, etſi legibus ſunt ſoluti, caſu 58. num. 1.

Principes poſſunt de plenitudine poteſtatis gratiam de homicidio concedere, pace non obtenta a parte offenſa, caſu 58. nu. 2. et 6. ſed quod imò hoc non poſſit etiam Imperator, volunt alij n. 2. maximè ſi homicidio ſit deliberatum, n. 3.

Principes de conſuetudine non ſolent gratiam de homicidio concedere pace non habita per delinquentes ab offenſis, caſu 58 n. 6. & quare n. 15. ſecus autem pace habita nu. 18.

Principes plurium Prouinciarum deberent in vnaquaque tenere iudices cauſarum, caſu 120. num. 13.

Principes non concedunt alteri Principi eorum ſubditum ratione originis, vel domicilij, vt proceſſetur, et puniatur in loco commiſſi delicti, caſu 161. num. 15.

Principes quandoque mittunt delinquentes extraneos captos in eorum dominijs ad alios Principes, quorum territorijs deliquerunt, caſu 161. ſub num. 10. vbi nihilominus dicitur remiſſionem hanc a pluribus damnari.

Principi pœnæ omnes ſunt arbitrariæ, caſu 99 nu. 103. quia ſumit arbitrium ex motu celeſti, num. 104.

Principibus conuenit, ne banniti ſub ipſorum fide circumueniantur, caſu 114. num 11.

Principis, de poteſtate diſputare ad inſtar ſacrilegij dicitur, caſu 58. num. 5.

Principis beneficia in dubio latiſſimè ſunt interpretanda, caſu 174 num. 2.

Principis reſcriptum non extenditur ad id, de quo in reſcripto, et precibus facta non fuit mentio, caſu 174. num. 7.

Priuatio ab officio in dubio dicitur perpetuo impoſita caſu 143. num. 5.

Priuatus occidens carceratum condemnatum, vel condemnandum ad mortem ignominioſam prætextu honoris familiæ, tenetur pœna mortis ordinaria, caſu 94. num. 1 licet aliqui mitius puniendam dixerint, num. 2.

Priuatus occidens condemnatum, dum, dicitur ad ſuppliciũ, tenetur pœna mortis, caſu 94. n. 8. etiamſi occiſor eſſet de familia iudicis, et timeret quod ſibi eriperetur n. 9.

Priuatus occidens hoſtem captum in bello, etiam licito, tenetur pœna mortis, caſu 94. n. 10.

Priuatus ſimpliciter officijs non poteſt ad ea amplius admitti in perpetuum, caſu 143. n 4.

Priuilegiatus contra æque priuilegiatum non vtitur priuilegio, caſu 106. n. 10.

Priuilegium ammittit, qui eo abutitur, caſu 118. n. 9.

Priuilegium perſonale rei non tranſit ad fideiuſſorem, caſu 153. num. 3.

Probare quoad merita cauſa is debet in cauſa appellationis, qui in cauſa principali probare tenebatur, caſu 110. ſub n. 3. et ſub n. 7.

Probatio debet concludere per neceſſe, et non per poſſibile,

nec probat hoc eſſe quod ab hoc contingit abeſſe, nec conſequentia procedens ex fallibili, & non neceſſario bona eſt, caſu 6.n.155.
Probatio ſemiplena ſufficit ad probandam defenſionem rei contra fiſcum, caſu 199 n.13.
Probationes delicti poſſunt fieri per accuſatorem, vel fiſcum tempore, quo admiſſus ad nouas defenſiones poteſt innocentiam ſuam probare, caſu 110.n.35.
Probationes ſemiplenæ ſi plures ſunt, coniunguntur ad faciendum indicium ad torturam etiam ſi diuerſi ſint generis, caſu 193.n 3. & ſeq vbi declaratur.
Probationes ſunt arbitrariæ Iudici, caſu 193.n 9.
Procedendi in criminalibus duo tantum ſunt modi videlicet ex officio, & ad inſtantiam partis, caſu 114.n.14.
Proceditur in caſibus non deciſis de ſimilibus ad ſimilia etiã de iure communi, caſu 63.n 13.
Proclama quid prohibens ſub pena citra præiudicium aliorũ ordinum ſuper eadem re, & in augumentum, non in diminutionem aliarum legum, & pœnarum prout plura ſunt in partibus Hetruriæ, ſuſtinetur de iure, caſu 2.n.5.
Proclama vigens in Magno Ducatu Hetruriæ de attentata, vel commiſſa violentia ad cognoſcendum carnaliter maſculum, vel fœminam quomodo intelligatur, caſu 95. per totum, & vide ſupra verbo Bannum.
Proclamata Principum ſecularium tempore peſtis, vt aliquid fiat, vel non fiat pro Aeris ſalubritate, ligant laicos, & conductores bonorum Eccleſiarum, caſu 12.n.4.
Proclamata prohibentia delationem armorum non comprahendunt deferentes ipſa arma pro perſequtione bannitorũ, qui ex aliis proclamatibus debent per populos inſequi, capi, & interfici, caſu 45 per totum,
Procliuiores eſſe debemus ad pronuntiandum, vt res magis valeat, quam pereat, caſu 141.n.4.
Procurator, coniuncta perſona, & quilibet tertius admittitur ad proponendam exceptionem homicidij à ſtatuto permiſſi puta banniti, caſu 23. numero 2. quod tamen intelligitur quando ex ſola productione banni abſque extrinſeca probatione facienda inquiſitus iuſtificatur, ſecus ſi ex dicta productione factum, vel eius non redderetur clarum, num. 5 6. & extrinſeca probatio non intelligitur, quæ fit ad probandam identitatem perſonæ occiſæ cum perſona nominata in banno, niſi demonſtrationes eſſent vnicæ, & iudex dubius redderetur, quia tunc non admitteretur procurator n 7. & ſeq.
Procurator coniuncta perſona, & quilibet tertius admittitur ad excipiendum pro reo de homicidio à ſtatuto permiſſo puta banniti occiſi, etiam ſtante ſtatuto, quod nullus pro reo audiatur, ſed ipſemet compareat perſonaliter, caſu 23. num.4. 10. ſed contrarium verius dicitur, & probatur, num. 11. ſi tamen vnus ex pluribus interfectoribus comparuerit, & oſtenderit mortuum potuiſſe impunè occidi, pro aliis admittitur procurator, nec tenentur perſonaliter comparere, nu. 12.
Procurator licet non admittatur pro homicida allegante homicidium fuiſſe ex ſtatuto permiſſum pro excuſatione ab imputatione admittitur tamen ad petendum, & obtinendum indulgentiam, & præmia à ſtatutis conceſſa, quod, & per ſtatuta aliquorum locorum diſpoſitũ eſt, caſu 23.n.13.
Procurator ob delictum deletus à matricula adhuc habetur pro procuratore in eius odium caſu 124.n.5.
Procuratorem alterius falſo ſe faciens, crimine falſi tenetur, caſu 176.n.4. ratificatio tamen principalis ſubſequens tale crimen tollit, & geſta per talem falſum procuratorem conualidat. ibid.
Prodigi declarat confeſſio in delictis in committendo, an ſufficiat ad eum puniendum abſque interdictione adminiſtrationis bonorum & datione curatoris, caſu 48. n.6.
Prodigioſi partus vnde eueniant, caſu 139.n.3.
Prodigus delinquens puniri poteſt corporaliter, & in pecunia etiam vſque ad mortem, & confiſcationem bonorum, vt quilibet alius, caſu 48. numero 1. cum ſequent. quod procedit ſi delinquit in committendo, ſecus ſi in omittendo, & quare, n.5.
Prodigus æquiparatur pupillo proximo pubertati, ſeu doli capaci, caſu 48 n.2.
Prodigus cur non obligetur contrahendo, delinquendo autem ſic, caſu 48 n.3.4.
Producens ſcienter falſum capitulum, & ſuper eo teſtes inducens, punitur, vt falſi fabricator, licet non vtatur falſis atteſtationibus, caſu 141.n.1.
Producens in eadem cauſa plura inſtrumenta falſa, aut plures teſtes falſos, vel plura inſtrumenta falſa, & plures teſtes falſos ſimul, non poteſt puniri, niſi pro vna falſitate, caſu 45.n 2.
Prohibita extractione ſeu exportatione bladorum vel mercium extra territorium alicuius loci, non intelligitur prohibita exportatio per tranſitũ, caſu 129.n.23. ad finem.
Promiſſio de non offendendo certam perſonam in vno territorio facta, intelligitur rupta per offenſionem in alio territorio factam, caſu 35.num.1. & 3. in fine, ideoque offendens, & promiſſionem non ſeruans, punitur pena promiſſa per Iudicem loci, in quo fuit facta promiſſio, & reſpectu pœnæ legalis, & ordinariæ offenſionis punitur per Iudicem loci commiſſi delicti, n.2.
Promiſſio generaliter, & indeterminata facta coram Iudice vnius territorij de neminem offendendo, nõ intelligitur rupta per offenſionem in alieno territorio factam contra non ſubditum iuriſdictioni iudicis, qui promiſſionem recepit, ſecus autem per offenſionem contra ſubditum, caſu 35.n.3. vbi diuerſitatis ratio aſſignatur.
Promiſſio de non offendendo differt a trenga, & a pace, caſu 101.n.56.60. proxima tamen, & ſimilis eſt trenga, n.61. & ſecundum eius naturam regulatur, ibidem, & n.64.
Promiſſio de non offendendo quid ſit, caſu 101.n.59.
Promiſſio de non offendendo non rumpitur ſi primo offendentem, & contrauenientem quis reoffendat, caſu 101. n.62.
Promiſſio de non offendendo non rumpitur ex noua cauſa ſecundum veriorem, & communiorem opinionem, caſu 101. num. 63.
Promiſſio facta ſindico, vel alij officiali deputato ad referendum maleficia, de conſeruando eum indemnem ab omni pœna, ne referat maleficium, non valet, caſu 115. num. 1.
Promiſſio de ſoluenda pœna pro aliquo ſi committat tale delictum, non valet caſu 115.n.3.
Promiſſio de non offendendo in perſonam tantum, non comprehendit ſecuritatem rerum, neque etiam iniuriam factã perſonæ, caſu 152.n.12.
Promiſſio de non offendendo in perſonam excludit verbales iniurias, inſultus cum armis, inſecutiones, aminationes, veſtium ſciſſionem, violentiam occaſione rerum, iaculationem, proiectionem ſaxi, exonerationem archibuſij, vel baliſtæ, & huius generis alia, in quibus perſona non percutitur, vel tangitur, caſu 152 n.13. & plur ſeq.
Promiſſio de non offendendo facto tãtum, & in perſonam non rumpitur, niſi perſona ipſa incorporale datur, nec ſufficit perforatio veſtimentorum, caſu 152.n.10.
Promiſſio de non offendendo perſonas, neque bona, item de non iniuriando quoquomodo, & quomodolibet, rumpitur per conatum ad offendendum, caſu 152.n.17. et qualiter hoc intelligatur ibidem declaratur.

Promiſſioni

Digitized by Google

Promiſſioni de non nffendendo in genere, & ſimpliciter contrauenitur ex quacunque nffenſione,& ex ſolo inſultu cum armis,& admenatione abſque alia persuſſione, caſu 152. num. 18. ſecus ſi promiſſum ſit de non offendendo in perſonam, ibidem.

Promiſſioni de non offendendo perſonaliter non dicitur contraueniri ex ſolo iaſultu cum armis, caſu 152. num. 9. & 13. & ibidem quod eſt opus, quod realiter perſona offendatur, quia eſt idem dicere perſonaliter, & in perſonam,

Promittens aliquem non inquietare, intelligitur, niſi culpa ex ipſius parte procedat, caſu 101. num. 50.

Promittentes litigantibus euentum litis, vel victoriam, vel fauorem penes Iudices prætextu amicitiæ, vel familiaritatis mercedn, vel promiſſione digni ſunt pœna, & quomodo puniantur, caſu 67. per totum.

Proprietario permittitur apponere ſaltuarios fundo etiam contradicente vſufructuario, vel vſurario, caſu 168. n. 4.

Prorogatio fit durante primo actu, et dicitur, idem actus, caſu 59. num. 11.

Proteſtatio ſolita fieri reo torquendo, de non præiudicando fiſco in iam acquiſitis per confeſſionem, vel probationem, vt operetur, reus non debet in tortura interrogari de eadem re, de qua eſt confeſſus, vel conuictus, ſed de alijs tãtum, alioquin ſi in tortura negaret confeſſionem, & probationem purgaret. pęnam euitaret, caſu 17. num. 8.

Prouiſio de delictis officialium cognoſcẽdis intelligitur de delictis commiſſis in exercendo officio, et non extra, caſu 148. num. 9. proceditque tàm actiuè ſi officialis pretextu officij offendat alium, quam paſſiuè, ſi offendatur ab alio, nu. 10.

Prouocans iniuriatus non poteſt impunè dicere aduerſario mentiris, caſu 154. num. 9.

Prouocans ab aduerſario mentitus, non poteſt retorquere mentitam, et dicere imò tu mentiris, caſu 154. nu. 21.

Prouocanti ſemper culpa adſcribitur, caſu 154. numero 10. & 21.

Prouocatus verbis iniurioſis, non poteſt prouocanti dicere tu mentiris, alioquin punitur, nec prouocato licet delinquere, caſu 154. nu. 1. 9. & 20. contrariũ tamen defenditur, quia prouocatus aduerſario iniurianti dicens mentiris, honori ſuo proſpicit, et verbalem iniuriam ſibi illatã verbis licitè poteſt diluere, caſu 154. nu. 2. 6. & plur. ſeq.

Prouocatus ſemper mitius punitur, caſu 154. num. 19.

Publica perſona alteri acquirit ius, et actionem, pro quo recipit, caſu 141. num. 3.

Publica vtilitas, vide verbo vtilitas.

Publicè intereſt, vt ſubditi origine, vel domicilio vbique rectè viuant, et vbicunque delinquant, à ſuo etiam Præſide puniantur, caſu 102. num. 5.

Publicum fauorem concernentia ampliari, et extendi debent, caſu 149. num 4.

Publicum ob fauorem iura tranſgredi licet, caſu 149. n. 10.

Puella non doli capax dicitur vi cognita, caſu 20. nu. 9. vide ſupra verbo coitus cum puero.

Pugnis, & calcibus aliquem collidens, et poſtea eodem impetu interficiens tenetur vna tantum pęna homicidij, caſu 158. num. 4.

Puniri de rixa, et de blaſphemia in ea probata quis poteſt, caſu 158. num. 25.

Puniri quis poteſt varijs pęnis pro eodem delicto à varijs Iudicibus, quando ex eo reſultant diuerſæ ſpecies delictorum, caſu 194. num. 5. 10. & 11. vbi declaratur, et ponitur exemplum in ſacrilegio.

Punitur faciens capere vnum tanquam delinquentem, qui poſtea appareat innocens ſimilitudine ſupplicij, caſu 166. num. 4. vbi dantur exempla.

Pupillus pubertati proximus, ſeu doli capax, obligatur ex delicto, nec in integrum reſtituitur, caſu 48. num. 2. quod videtur intelligendum in delicto, in committendo, ſecus autem in omittendo, quia tunc excuſatur, ibidem, num. 5.

Pupillus, et reſpublica æquiparantur, caſu 73. num. 2.

Purgatio canonica hodie non eſt multum in vſu, caſu 84. n. 1. et eſt remedium ſubſidiarium, et ideò non imponenda eſt vbi aliter crimen probari poſſit, num. 2. vt quia adſit accuſator, vel inditium ad torturam, ibidem, et num. 3.

Q

QValitas defenſionis eſt probanda ab allegante, caſu 56. num. 29. et 33.

Qualitas in delictis dicitur ea, quæ delictum alterat ponens aliquid in eſſe præter eius ſubſtantiam, caſu 56. nu. 38.

Qualitas in delictis conſideratur ex quampluribus, caſu 56. num. 40. cum multis ſequent.

Qualitas delicti generaliter cõſideratur ex cauſa, perſona, loco, tẽpore, qualitate, quantitate, et euentu, caſu 56. nu. 46.

Qualitas delicti ſuperueniens poſt factum, vt furti manifeſti, nocet principali tantum, caſu 56. num. 100.

Qualitas aggrauans inhærens perſonæ principalis delinquentis nocet auxilianti, vel ſimilibus licet illã ignorantibus, caſu 56. num. 107.

Qualitas quæ ineſt ab initio tempore delicti ſecundum propoſitum delinquentium, vt in exemplis traditis, nocet, vel prodeſt tàm principalibus, quàm mandanti, auxilanti, vel ſimilibus, caſu 56. num. 105.

Qualitas minuens inhærens perſonæ principalis delinquentis non prodeſt auxilianti, nec ſimilibus, caſu 56. nu. 108.

Qualitas non inhærens perſonis delinquentium, ſed circumſtantijs delicti, vel perſonæ, in quam delinquitur, aggrauat mandantem, vel opem ferentem, etſi extra eius propoſitum ſuperueniat, caſu 56. nu. 111. vbi habes exempla.

Qualitas aſcendendi cum ſcalis ad delinquendum aggrauat delictum, vide infra verbo ſcalarum vſus.

Qualitas perſonarum in delictis conſiderãda eſt reſpectu perſonæ offenſæ, vt maiora, vel minora dicantur, caſu 97. n. 11.

Qualitas ciuitatis aggrauat delictum, quod dicitur maius in ciuitate quam extra, caſu 97. num. 12.

Qualitas dignitatis diuerſimode delictum aggrauat, caſu 99. numero 57.

Qualitas rei furatæ delictum aggrauat, vt ſi furetur pecunia publica, caſu 99. num. 55.

Qualitas perſonæ delinquentis quandoque aggrauat delictũ, caſu 99. num. 59.

Qualitas adiecta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi, caſu 111. nu. 3. caſu 125. nu. 4. et caſu 147. num. 8.

Qualitas à ſtatuto requiſita debet probari ab agente ex ipſo ſtatuto, caſu 125. num. 2.

Qualitas ſuperueniens delinquenti poſt delictum, conſideratur in quocunque actu præcedente ſententiam, ſicut in ipſa ſententia, caſu 147. num. 24.

Qualitas aggrauans delictum non deducta in petitione, et poſtea probata, attenditur ad augendam pęnam, ac ſi ab initio deducta fuiſſet, caſu 173. in toto.

Qualitate delicti non probata, ſequi debet abſolutio, & pro condemnatione opus eſt nouo proceſſu, caſu 56. num. 51. quod declaratur, num. 81. et ſeq vide in verbo reus.

Qualitate delicti negata per reum, nec probata per aduerſarium, an ſequi poſſit aliqua condemnatio, caſu 56 n. 80. de conſuetudine tamen condemnatur reus de eo, quod eſt confeſſus, num. 81. maximè ſtantibus clauſulis ſalutaribus, numero 82.

Quantitas rerum furtarum reddit furtum grauius caſu 99, numero 59.

Quantitas magna, vel parua ex quibus conſideratur, caſu 19o. numero 17.

Qui in vno releuatur, in alio grauari debet, caſu 56. num [illegible]*.*

Qui in vno grauatur, in alio releuari debet, caſu 56. num 2.

Qui prætextu amicitiæ vel familiaritatis Principum, vel Iudicum aliquo ſibi dato, vel promiſſo, promittūt petentibus negotij euentum, vel victoriam, vel ſe in eorum fauorem loquturos puniuntur, & quomodo, caſu 67. in toto.

Qui non habet in ære quanto, & quomodo luat in corpore, caſu 77. per totum, & caſu 99. num 73.

Qui in vita non poteſt in ciuitate morari, nec mortuus poteſt ibi ſepelliri, caſu 83. num. 3.

Quicquid diligens homo habet, ex ſuis operibus habere præſumitur, caſu 199. num. 2.

Quod directo, & vna via negatur, non debet per indirectum & alia via concedi, caſu 6o. num. 4.

R

RApiens meretricem pœna raptus non tenetur, caſu 179. num. 3. ſed contrarium verius eſt, num 6.

Raptoris & raptæ confeſſionis ſtandum, an et quando ſit circa ſponſalia, & tractatum matrimonij ante raptum, caſu 196. num. 9. et 10.

Raptus vna pœna de iure ciuili impoſita temperari debet, vbi de voluntate mulieris raptæ, & parentum contrahitur cū raptore matrimonium, caſu 196. num. 7.

Ratio naturalis dicta delicta eſſe punienda, caſu 115. n. 11.

Reatus omnem bonorum eximit, caſu 53. nu. 5. & 10.

Rebelli imponitur ipſo iure pœna mortis, & confiſcationis omnium bonorum, caſu 66. num. 2.

Rebellis amittit omnia, quæ ſunt iuris Ciuilis, caſu 65. n. 1.

Rebellis habetur loco mortui, caſu 66. num. 3.

Recedere confinio, vel relegatione, vel non accedere paria ſunt, & ita recedens, ſicut, non accedens punitur, caſu 8. in fine num. 66.

Receptatores abigeorum acrius quam receptatores furum puniuntur, caſu 160. num. 10.

Rector plurium prouinciarum ſeparatarum poteſt vnius prouinciæ negocia Iuriſdictionem voluntariam concernentia expedire extra illam prouinciam, caſu 120. nu. 8. ſecus ſi ſint negocia contentioſæ Iuriſdictionis, ibidem.

Recurritur à ſententia delegatorum, vel ordinariorum adiūcti delegatis ad Delegantem, caſu 119. num. 13.

Recurſus ad Superiorem admittitur, licet a ſtatuto prohibita ſit appellatio, caſu 1o9 num 1. & aſſimilatur appellationi, & ſecundum terminos cauſæ appellationis regulatur, num. 3. differt tamen in multis, num. 4.

Recurſus non operatur effectum ſuſpenſiuum executionis ſententiæ, ſed deuolutiuum tantum cognitionis, caſu 109. numero 4.

Reges Angliæ ſunt reges, Vaſconiæ etiam extra Vaſconiam commorantes, non tamen habent exercitium contentioſæ Iuriſdictionis extra eorum Prouinciam, caſu 120. num. 4.

Regreſſus nō datur ad ius ſemel renuntiatum, caſu 56. n. 27.

Regula, quod quis non habet in ære luat in corpore, quomodo, & quando procedat, caſu 77. per totum.

Regula omnis fallere debet, quando æquitas ſuadet, ineptumque eſſet ab ea non recedere, caſu 114. num. 13.

Regula quod ſingula, quæ non proſunt ſimul collecta iuuant, quomodo procedat infra verbo ſingula.

Regulam habens pro ſe dicitur habere intentionem fundatā, & allegnati fallentiam, exceptionem, vel ſpecialitatem incumbit onus probandi, caſu 59. numero 23.

Rebellicitæ operam dantes tenentur de eo, quod ſequitur præter eorum intentionem, caſu 192. num. 8. ſed contrarium dicitur verius, num. 9. quoad pœnam ordinariam, ſecus quoad extraordinariam, num. 1o.

Reipublicæ intereſt, vt ſubditi origine, vel domicilio reſtituant, & vbicumque delinquant ab ipſo etiam ſuo Præſide puniantur, caſu 3. num. 9.

Reipublicæ intereſt bonos habere ſubditos, & purgare prouinciam malis hominibus, caſu 162. num. 7.

Reipublicæ intereſt furem quocunque in loco cum re furata reportum puniri, caſu 163. num. 3.

Reiteratio, delictum, & delinquentem aggrauat, caſu 99. num. 51. & taliter, vt pœna mortis imponatur, quæ alias non deberetur, numero 52. 54. ſed hoc ita generaliter de conſuetudine non ſeruatur, num. 53. præterquam in furto, num. 48. 52. & 54.

Relegatio eſt pœna corporalis, caſu 28. ad finem ſub nu. 18.

Relegatio ſecunda impoſita in ſpecie incipit currere etiam durante prima, ſecus ſi impoſita fuerit in genere, caſu 56. num. 126.

Relegatio hominum extra propriam Prouinciā etiam in alijs eiuſdem Principis abſque probabili cauſa facienda nō eſſet, caſu 120. num. 15.

Relegatio non connumeratur inter pœnas corporales, nec inter pecuniarias, ſed medio loco inter illas collocatur, caſu 156. num. 16. grauis tamen eſt pœna, et non ſolatium condemnati contra Peguer. num. 17.

Relegato extra terminos alicuius Prouinciæ cōminari poteſt pœna mortis naturalis, ſi dictos fines non ſeruauerit, caſu 174. num. 3. & 7.

Relegatus, ſeu confinatus ad tempus ex cauſa famoſa, ſi ſit infamis perpetuo, non admittitur ad officium cum Iuriſdictione, vel dignitate, caſu 111. ſub num. 8. & 9. ſi verò ſit infamis ad tempus, tanto tempore debet ab officio abſtinere, quanto fuit in relegatione, num. 10.

Religionem ingreſſus intra annum probationis habetur pro ingreſſo, quoad ad euitandam iuriſdictionem ſecularem, caſu 108. num. 20.

Religioni fauendum eſt in dubio, & libertati Eccleſiaſticæ, caſu 60. num. 23.

Religioſus profeſſus, qui de religione exiuit, & palam vxorem duxit, vti malè ſentiens de fide, & credens ſibi hoc facere licere, proceſſatur ab Inquiſitore, ſecus verò ſi clam, caſu 98. ſub num. 11.

Reliquiæ præcedentis dignitatis etiam abolitæ multum operantur, caſu 66. num. 8.

Remiges ob varia accidentia de facili moriuntur, caſu 8. nu. 6. & ibi multa de illorum miſerijs.

Remiges fugientes, vel fugere tentantes ex triremibus quomodo, & qualiter puniantur vna cum eorum fautoribus, & auxiliatoribus latè dicuntur, caſu 8. num. 41. cum quā plur. ſequent. & vide verbo damnati ad triremes.

Remiſſio delinquentis ad locum delicti non fit hodie ex generali conſuetudine, quando locus delicti eſt in alieno territorio, caſu 161. numero 14. et caſu 162. numero 10. vbi ampliatur.

Remiſſio delinquentis ad locum delicti fit, quando Iudices ſūt ſub eodem Principe, et ſub eodem præſide Prouinciæ, caſu 162. num. 11.

Remiſſio delinquentis ad locum delicti, vt ibi contra cū ſententia lata exequatur non fit, caſu 162. num. 25.

Remiſſio pœna in caſu ſimplici, nō trahitur ad caſum [illegible]*, caſu 2c0. num. 87.*

Remiſſioni delinquentis per Iudicem loci delicti petitæ à iudice origi-

Digitized by Google

originis, vel domicilij. non eſt locus, quando territoria ſ[illegible]t diſtincta, & ſub diuerſis Præſidibus, etiam quod eſſent ſub eodem Principe, caſu 162. num.9 et vide etiam, nu 10.

Remotus ab officio ad tempus, eo finito, nec alio medio tempore electo, illud recuperat, caſu 121. num.6. et 8.

Renouatio eiuſdem actus non dicitur idem actus cum primo, ſed nouus, et diuerſus, quia propriè dicitur renouari, quod fit denuò, caſu 59. ante num 11.

Renuntiantibus iura ſua non datur regreſſus ad ea, caſu 56. numero 27.

Reo relaxato fideiuſſoribus de eum repreſentando, et iterum carcerato, et poſtea fugiente, fideiuſſor liberatur, et ſi requiſitus non repræſentet, non incurrit pœnam promiſſam, caſu 47. num, 1. et ſeq. et idem ſi aliter excarceretur, ibidem num 6. quod tamen procedere dicitur, quando reus pro eadem cauſa fuerit iterum carceratus, ſecus ſi pro alia, num. 4.

Reo pro negante habito fruſtra quæritur, an is gaudeat beneficio confeſſionis, caſu 56. num 61.

Reo in contumaciam condemnato, quandoque ex cauſa in ipſa ſententia condemnatoria reſeruatur competens tempus ad comparendum, et ſe iuſtificandum, caſu 110. nu. 33.

Repræſaliarum ius omni iure licitum eſt, caſu 122. nu. 2.

Repreſaliarum iure, vt quis vtatur plura requiruntur, caſu 122. num 2.

Repreſaliarum iure non ſeruandis vtens, puniendus eſt Iudicis arbitrio, caſu 122. nu. 3. et ablata reſtituere tenetur, num.4 et corporaliter etiam puniri poteſt, num. 5.

Res de facili reuertitur ad ſuam naturam, caſu 56. nu 13.

Res in hoſpitium immiſſæ, ab hoſpite ſeu caupone nō dicuntur ablatæ per ipſarum aſportationem de proprio loco, in quo fuerant poſitæ, in cameram, vbi dormiuit viator, caſu 70. numero 30.

Reſcriptum Principis contra legem prohibitiuam etiam ex certa ſcientia emanatum non valet, niſi in reſcripto dicatur non obſtante tali lege, caſu 174. num. 11.

Reſeruatio termini in ſententia ad comparendum, et ſe defendendum poſt ſententiā quid operetur, caſu 110. nu. 33.

Reſiſtens familiæ, ne capiatur, non tenetur vti effractor, ſed aliter arbitrio iudicis, caſu 8. num. 37. quandoque tamen corporaliter, et pœna mortis puniuntur, num. 38.

Reſiſtens familiæ, nec ſe capi permittens, an, et quando offendi poſſit, vide verbo Birroarij.

Reſiſtentia contra Iudicem, vel officialem ob iniuſtam executionem permiſſa eſt in ſubſidium tantum, et quando aliter illi prouideri non poterat, caſu 132. num 13.

Reſiſtentia facta officiali non confunditur cum homicidio ſubſecuto in eodem facto, caſu 163. num. 15.

Reſiſtentes familiæ pro alia curia exequenti, an puniri debeant per Iudices meros executores, an per eos, qui executionem commiſerint, caſu 127. per totum, et quod per meros executores, num. 3. verius tamen videtur, quod præ[illegible] ſit locus, num. 9.

[illegible] inquiſitioni, nec præciſè confitens, nec negans, ſi [illegible] confiteatur, gaudet beneficio confeſſionis, caſu 56, numero 19.

Reſponſio rei affirmatiua delicti cum qualitate defenſionis ſcinditur, et acceptatur pro parte, quatenus continet confeſſionem delicti, et pro alia reijcitur, quatenus continet allegationem defenſionis, et habetur pro pura, et ſufficiēti ad condemnandum, niſi qualitas defenſionis probetur, caſu 17. numer. 6. et talis reſponſio recipitur etiam ſtante ſtatuto, quod ſimpliciter reſpondeatur, num. 7.

Reſponſio rei negatiua cum aſſertione, quod ſi conſtiterit de delicto, illud erit factum ad defenſionem, non recipitur, caſu 1[illegible], num 1. et in fine, num. 15. quod quomodo intelligatur, dicitur, num. 12, et ſeq.

Reſponſio mrts, vtpotè, nego me culpabilem, non valet in criminalibus, caſu 56 num. 20.

Reſponſio ſimplex refert ad omnia præcedentia interrogata, caſu 56. nu. 152. vbi ex pluribus ſimilibus comprobatur.

Reſtituere ad famam quis poſſit, caſu 174. num. 1.

Reſtitutio rei petitur incidenter officio Iudicis intentata actione criminali, caſu 82, num. 3.

Reſtitutio tantum reſtituit, quantum id abſtulit, aduerſus quod datur reſtitutio, caſu 110. num. 29.

Reſtitutio aduerſus ſententiam, non autem aduerſus bannum, tollit quidem ſententiam, ſed non confeſſionem ex contumacia, & banno reſultantem, caſu 110. num 30.

Reſtitutio rei multiplicationem non recipit, caſu 198. nu. 5.

Reſtitutus aduerſus ſententiam & bannum non tenetur innocentiam probare, ſed accuſare, vel fiſco delictum non probante abſoluitur, caſu 110. num. 28.

Retinens dom[illegible], vel aliter occultans teſtem inductum à parte, ne examinetur, punitur arbitrio Iudicis, caſu 43. per totum, & ibidem quod cauſam non perdit.

Reuelās delictum in certis caſibus à iure conſequitur veniam in eo, quod eſſet particeps, vel ſocius, & præmium reportat, caſu 29. num 1.

Reuiſio cauſæ, ſeu ſententiæ loco appellationis dicitur ſuccedere, & ſecundum terminos cauſæ appellationis regulatur, caſu 109. num. 5.

Reuocatio reuocationis non datur in reo, caſu 56. num. 23.

Reuocatio confeſſionis tam ſpontè, quàm per torturam quomodo fiat, caſu 186. in toto.

Reus quandoque ſequitur forum Actoris, caſu 3. num. 4. quod an ſit verum, & quomodo procedat declaratur, numero 14.

Reus detentus in vinculis, vel compedibus, & illos infringens, & poſtea fugiens, licet per oſtium apertum, aut per feneſtras apertas, tanquam carceris fractor punitur, & pro confeſſo habetur, caſu 8. num. 33.

Reus imputatus de homicidio reſpondens negatiue cum aſſertione, quod ſi apparuerit, quod occiderit, fecit ad ſui defenſionem, torquendus eſt, vt explicitè reſpondeat, caſu 17. num 1. contrarium aliqui tenent, tamen, quod dicta reſponſio habeatur pro ſimplici negatiua, alij tenent, nu. 2. ſed prior opinio recipitur concurrentibus coniecturis, nu. 12. cum ſequent.

Reus reſpondens imputationi affirmatiuè adiecta qualitate defenſionis, torquendus eſt, vt ſimpliciter reſpondeat, caſu 17 num 2. 5. & 11. cautela tamen datur euitandi dictam torturam, nu. 4 imò, & circumſcripta dicta cautela, quod dicta reſponſio recipiatur, nec ſit locus torturæ firmatur, num 9. et ſeq.

Reus miſſus in carcerem, vel in vincula maleficij perquirendi cauſa nullam patitur infamiam, ſecus verò ſi ad maleficij pœnam, caſu 29. num. 10.

Reus confeſſus aliquid in tormentis, & deductus ad ratificandum ſi confeſſionem reuocet, iterum ponitur ad torturam, caſu 33. num. 12.

Reus relaxatus a carcere, ſi poſtea requiſitus ad comparendum ob ſuperuenientiam indiciorum nolit comparere, ſecundum aliquos punitur pœna pecuniaria, & ſi perſeueret in contumacia, denuò illo requiſito relegatur, caſu 36. num. 1. & ſecundum alios captis pignoribus, & mulcta indicta ad comparendum de iure communi arctatur, numero 2. & 3.

Reus relaxatus ſub fideiuſſore a carceribus, & ſuperuenientibus indicijs ad torquendum, ſtante ſtatuto, quod contumax-

Digitized by Google

max habeatur pro confeſſo, et condemnari poſſit, citatur ad ſubeundum tormenta, & ſi non comparet, ponitur in banno, & vt contumax à principio condemnatur, caſu 36. numero 4.

Reus de crimine conuictus damnari poteſt etiam ad mortem, licet ipſe non fateatur delictum, ſed neget, caſu 39. nu. 1. quod tamen de conſuetudine non ſeruatur in regno Franciæ, vbi proprij oris confeſſio requiritur, vt quis morte, vel membri mutilatione puniatur, niſi factum ſit valde clarum, num. 2.

Reus relaxatus ſi deinſſori de repræſentando nō debet ſine nouis indicijs reuocari ad carceres, caſu 47. num. 9.

Reus qui millies negauit ſe commiſiſſe delictum, de quo poſtea conuictus fuit, debet admitti ad allegandum, & probandum, quod fecerit ad ſui defenſionem, caſu 49. per totum, & caſu 56. num. 83. & ſeq. vide verbo negans.

Reus accuſatus, vel inquiſitus de aliquo crimine, ſi ſit nobilis, & in dignitate, vel magnus officialis, dum examinatur per Iudicem, an debeat ſedere, vel ſtare, caſu 54. per totum.

Reus, qui primo negauit, poteſt variare, & confiteri, & obtinere beneficium confeſſionis à ſtatuto conceſſum, dummodo fateatur, antequam probatum fuerit delictum, caſu 56. num. 6. & 8. ſed quod imò poſt litem conteſtatam non liceat variare, dicitur verum, & magis obſeruatum, n. 7. ſtatuti tamen verba ſunt diligenter aduertenda, num. 8.

Reus qui primo negauit, & poſtea per confeſſionem admittendus ad beneficium diminuendi pœnam ob confeſſionē, vel euitandi maiorem pœnam ob negationem, debet reficere expenſas per aduerſarium factas occaſione dictæ negationis, caſu 56. num. 8. & 14.

Reus imputatus de pluribus delictis ſeparatis pro parte, quā confitetur, gaudet beneficio confeſſionis, & pro parte negata tenetur pęna negantis, caſu 56. num. 18.

Reus reſpondens Inquiſitioni, & præciſè non confitens, nec negans, ſi poſtea confiteatur, gaudet beneficio confeſſionis, caſu 56. num. 19.

Reus ſi reſpondet Inquiſitioni per verba iuris, puta nego me culpabilem, non valet reſponſio, caſu 56. num. 20.

Reus confitens, & poſtea negans, vel primo negans, & poſtea confitens, an ſit habendus pro confitente, vel negante, & quid ſi factum confiteatur, qualitates autem neget, vel ius, locum, tempus, aut alias circunſtantias, vide verbo confitens, & verbo negans, & verbo qualitas, & caſu 56. ſub varijs numeris.

Reus, qui confeſſus eſt delictum, ſed negauit qualitatem, quæ per aduerſarium probata non fuit, non poteſt condemnari in illa inſtantia, caſu 56. num. 51. & 8 . ſed de conſuetudine condemnatur de eo, quod eſt confeſſus, nu. 81. maxime ſtantibus clauſulis ſalutaribus, num. 82.

Reus admiſſus ad nouas defenſiones, vel comparens in termino reſeruato, vide verbo admiſſus ad nouas defenſiones.

Reus non comparens in termino citationum, & à ſtatutis habitus tanquam contumax pro confeſſo, licet ante ſententiam comparet, & fateatur, non gaudet beneficio confeſſionis, caſu 56. num. 92. nec ſi neget, tenetur pœna negantis, num. 93.

Reus nolens fateri, nec negare, ſed ſoluere, non gaudet beneficio confeſſionis, nec tenetur pœna negationis, caſu 56. num. 94.

Reus reſpondens Inquiſitioni, negans narrata, prout narrantur, non habetur pro negante, quo ad pęnam neganti impoſitam, caſu 56. nu. 148. & dicitur negare petitionem principalem, non autem qualitates, ibidem.

Reus non negans factum, ſed diſputans de mente ſtatuti ſibi non nocet, quin poſtea poſſit confiteri ad habendum beneficium ſtatuti de confeſſione, caſu 56. numero 19.

Reus reſpondens hoc modo, occidi, ſi homicidium appareat, non dicitur congrue reſpondere, caſu 56. num. 20.

Reus reſpondens accuſationi, vel Inquiſitioni, & quod non ſit culpabilis, non habetur pro negante, nec pro confitente, & poteſt denuò reſpondere non ſolum ad fugiendam pœnā negationis ex ſtatuto, ſed etiam ad obtinendum beneficium confeſſionis, etiam quod ſtatutum ad hoc vellet confeſſionem fieri in prima reſponſione, ex quo illa, quæ facta eſt, non eſt legitima, nec habetur pro reſponſione, caſu 56. num. 19.

Reus allegans exceptionem ad declinandam Iuriſdictionem Iudicis ſecularis, quæ probata obſtaret, ſi non poteſt illam probare ob inopiam, vel ſimilem cauſam, dictus Iudex ex officio tenetur illam inquirere, caſu 60. numero 12. & ſequent.

Reus non debet etiam de iure communi vt innocens abſolui, quando crimen non eſt probatum, ſed vti non repertus culpabilis, licet idem ſit effectus, caſu 93. num. 18.

Reus qui purgauit indicia per torturam, ſolet quandoque abſque ſententia relaxari ſub fideiuſſore, aliquando ſine ſententia, & fideiuſſione, prout Iudici videbitur, et ad quid in hoc caſu debeat Iudex animaduertere, caſu 93. nu. 23. cum ſequent.

Reus etiam grauiter tortus, & perſeuerans in negatiua poteſt condemnari pęnam extraordinariam, & etiam triremium iuxta facti circumſtantias, caſu 93. num. 27. imò, et ſecundum aliquos etiam ad mortem, quod tamen reprobatur, num. 28. et procedit, niſi omnino purgauerit, quia tunc nullo modo condemnatur, num. 29.

Reus non diffinitiuè, ſed ab obſeruatione Iudicij, vel cum clauſula rebus ſic ſtantibus, aut ſimili abſolutus, poterit denuò moleſtari infra illud tempus, quo durat Ius accuſandi, vel inquirendi, et non vltra, caſu 93. num. 30. eſt autem illud tempus viginti annorum ſecundum veriorem opinionem, licet alij de biennio dixerint, alij de decennio, nu. 31. et ſequent. nec tempus ante abſolutionem decurſū conſideratur, ſed integri tēporis curſus de nouo deſideratur, n. 33.

Reus comparens poſt terminum banni, licet ante ſententiam, non releuatur ſola negatione, ſed grauatur onere probandi ſuam innocentiam, caſu 110. num. 6. et 14. maxime Florentiæ propter decretum, contra contumaces, num. 15. etiam ſi nulla alia vltra contumaciam adſint indicia, licet aliqui contrarium dicant, num. 7. et quamuis ante diffinitiuam non fuerit per Iudicem pronunciatum contumacem haberi pro confeſſo, et ſi aliqui contrarium tenent, nu. 8. & multo magis, ſi præceſſerit declaratio contumaciæ, licet a ſtatuto prohibita eſſet appellatio a tali interlocutoria, numero 11.

Reus, qui fideiuſſorem dedit in cauſa criminali, non auditur, petens datum fideiuſſorem liberari, etiam quod alium æquè idoneum offerat, caſu 131. num. 1. Iudex tamen volens poteſt hoc illi concedere, num. 7.

Reus contumax lapſo termino Banni, ſtatim condemnari poteſt, caſu 181. num. 10. de conſuetudine tamen, et æquitate triduum expectari ſolet, ibidem.

Reus contumax de iure citandus eſt ad ſententiam, caſu 181. num. 11. de conſuetudine tamen contrarium ſeruatur, ibidem, ſed ad euitandas difficultates, cautela datur pro dicta citatione ommittenda, num. 12.

Reus in delictis, quę abſque ſocio non committuntur, de ſocijs interrogari poteſt, caſu 200. num. 126.

Rex poteſt remittere pęnas delictorum, tam pecuniarias, quam corporales extra propriam Prouinciam, caſu 120. numero 10.

Rex poteſt extra proprium regnum creare milites, et alia facere, quæ voluntariæ ſunt Iuriſdictionis caſu 120. nu. ..
Rixæ caſualiter interueniens, non tenetur de facto alterius, ſed de eo tantum, quod ipſe fecit, caſu 92. num. 4.
Rixæ cauſam dans, non tenetur de facto ab eo, qui ſuperuenit, et dicti rixãtis aduerſarium occidit, niſi tale auxilium inuocaſſet, caſu 192. num. 5.
Rumor inopinatus dormienti terrorem infert, et mentis conſilium aufert, caſu 70. num. 41.
Rumorem concitans in populo, et hominem occidens, punitur de vtroque crimine, nec vnum confunditur cum altero, caſu 158. num. 12.
Rus euntes ad videndas ſuas poſſeſſiones, poſſunt portare arma, alias vetita fauore agriculturæ, caſu 107. num. 5.

S

SAcularij qui propriè ſint, caſu 177. num. 7. et 10.
Sacerdos eſt perſona publica, caſu 141. num. 2.
Sacerdos, et notarius in recipienda pace pro abſente pariſicantur, caſu 141. num 9.
Sacrilegij crimen eſt mixti fori, caſu 194. num. 8.
Sacrilegium quibus modis committatur, remiſſiuè caſu 194. ſub num. 8.
Salaria immoderata petita per Delegatos Principis moderare poteſt ordinarius loci, caſu 53. num. 4.
Saltuarij, vide ſupra verbo Camparij.
Salutis humanæ habenda eſt ratio, caſu 12. num. 1.
Saluumconductum inferior à Principe poteſt concedere bannito ad tempus, ex cauſa, caſu 50. num. 2. quod procedit ſi eſſet bannitus ab ipſo concedente, vel ab Inferiore, ſecus autem ſi à ſuperiore, vel etiam ab æquali, vel Inferiore de licentia tamen, vel conſenſu ſuperioris, ibid. num. 3. 4.
Saluumconductum, ſeu ſecuritatem bannitis concedere ad ſolum Principem pertinet, caſu 50. ſub num. 1.
Saluumconductum pro commiſſo delicto habens in aliquo loco, ſi ibi delinquat de nouo, an dicatur rumpere ſaluumconductum, & puniri poſſit de delictis ante ſecuritatem commiſſis, caſu 118. num. 1. & quod ſic num. 2. 4. dummodo committat aliquid punibile, & non leue nu. 5. contrarium multi volunt, num. 6. quando quis non delinquat ex deliberatione antea facta, num. 7. & ſeq. etiam ſi deliquerit ex propoſito poſt ſaluumconductum ſuperueniente, & antea veriſimiliter non cogitato, num. 10.
Saluusconductus bannito læſæ Maieſtatis ab aliquo inferiore à Principe concedi non poteſt, & conceſſus non valet, caſu 50. num. 1. & 5. etiam ſi iuramento vallatus eſſet, nu. 6. & quid in bannito ex alia cauſa, ibidem, num. 7.
Saluusconductus videtur conceſſus rebus ſic ſtantibus, & niſi priuilegio abutatur, & non offendat rempublicam concedentem, caſu 118. num. 3.
Scalarum vſus in quocunque delicto illud aggrauat, caſu 95. num. 22. & caſu 17. num. 5. & 18.
Scalas apponens ad feneſtras cauſa alterius caſtitatis violandæ, nec aliud agens, quia in flagranti crimine repertus, grauiſſimè punitur, caſu 95. num. 22. non tenetur tamen pena attentantis violenter cognoſcere carnaliter mulierẽ, num. 23. etiamſi vlterius proceſſerit tentando blanditijs, & poſtea abierit, quia mulier noluit conſentire, num. 24.
Scalas apponens ad feneſtras mulieris honeſtæ cauſa eius caſtitatis violandæ, tenetur ſecundum aliquos pena mortis, caſu 97. num. 1. ſed quod citra mortem puniatur, volunt alij quorum opinio vſu recepta videtur, nu. 3. & ſequent. & num. 14. & 17.
Scandalis eſt obuiandum, illiſque ante tempus occurrendum, caſu 149. numero 13.
Scandalorum euitandorum cauſa multa permittuntur, quæ alias non concederentur, caſu 149. num. 15.
Sciens ſe non eſſe ſoluendo, et alios illaqueans debita contrahendo, punitur, caſu 99. num. 86. cum ſequent.
Securitas data alicui de populo tranſeundi per eius territorium, debet per illos de territorio ſeruari in omni loco etiam extra illud territorium, caſu 35. ante num. 2.
Securitas data ſeruanda eſt, caſu 118. n. 11. & ſi concedi non debuiſſet, nu. 12. & imò & ſi data fuerit ab eo, qui dandi facultatem non haberet, ne quibus data eſt, publica auctoritate decipiantur, num. 13.
Senes valetudinarij, & ſimiles excuſantur à comparendo coram Iudice ad teſtificandum. ſed non à reddendo teſtimonio, caſu 79. nu. 7. & ibidem quid Iudex debeat tunc facere.
Senex ex obliuione facile excuſatur, nec requiritur diuturni temporis lapſus, licet alias requiratur decennium, caſu 24. num. 6. & 8.
Sententia abſolutoria in Criminalibus inſerta cauſa, quia reus ſoluit, non infamat, caſu 56. num 97. quod dicitur, nu. 98. procedere ſecundum aliquos, quando non ex ſolo crimine, ſed ſecuta tantum condemnatione, quis efficitur infamis.
Sententia abſolutoria, quia non eſt probatum, dicitur de iure communi diffinitiua, tranſit in iudicatum, & impedit iterum agi etiam ex nouis indicijs, caſu 93. num. 4. 6. 15. 18. licet aliqui contrarium ſenſerint, num. 5. Florentiæ tamen ex prouiſione particulari poteſt iterum moleſtari inquiſitus abſolutus. quia non probatum, num. 7. & quid de conſuetudine ſeruetur quando delictum non eſt probatum, & ex hoc ſequuta abſolutio, num. 40. & ſeq.
Sententia abſolutoria ab obſeruatione Iudicij quomodo, & per quæ verba proferatur, caſu 93. num. 8.
Sententia abſolutoria ab obſeruatione Iudicij dicitur diffinitiua, quoad hoc, vt ex eiſdem actis amplius agi non poſſit, ſed quoad effectum interlocutoria, quia ex nouis reuideri poteſt, caſu 93. num 9. & 10.
Sententia abſolutoria ferenda eſt diffinitiua, quando conſtat, quod reus crimen non commiſerit, caſu 93 num 11.
Sententia abſolutoria cum clauſula rebus ſic ſtantibus, vel ſimili ferenda eſt, quando non eſt probatum, nec extant inditia ad torturam, vel ad penam extraordinariam, caſu 93. numer. 12. & tunc ex nouis indicijs poterit iterum procedi, num. 13. & 16. & ita in pluribus locis ſeruatur, numero 14. & 17. quæ practica abſoluendi in dicto caſu cum dicta clauſula eſt contra ius commune, num. 15. laudatur tamen, num. 17.
Sententia abſolutoria cum clauſula rebus ſic ſtantibus ferenda eſt ex conſuetudine, etiam ſi reus per torturã purgauerit inditia, & ex nouis poterit moleſtari, caſu 93. num. 19. & 21. etiam ſi poſt torturam ſteterit in carcere per viginti, vel triginta dies, nec noua ſuperuenerit inditia, num. 22. vbi tamen reus ſit multum ſuſpectus ibidẽ, licet purgatis inditijs de iure communi deberet diffinitiuè abſolui, num. 20.
Sententia abſolutoria ſi talis ſit, vt ex ea non appareat, an quis ſit diffinitiuè, vel ab obſeruatione iudicij abſolutus, recipit declarationem ex proceſſu, caſu 93 num. 36. cum ſeq. & ſi ex actis non appareat, præſumitur ab obſeruatione, num 42. & habetur pro diffinitiua, ſi ex actis conſtet reum non deliquiſſe, num 37. & procedit tàm de iure, quam de conſuetudine num. 39. quod ſi non conſtet crimen probatũ, præſumitur lata, quia non probatum, n. 38 et nõ impedit iterum agi de conſuetudine, quamuis de iure deberet eſſe diffinitiua, et pro tali haberetur, nu. 4. et ſeq.

Senten-

Digitized by Google

Sententia deſerta appellatione an ſit confirmatoria prioris ſententiæ, caſu 109. num.23.

Sententia an à Iudice à quo vel ad quem ſit exequenda, quã- do confirmatur. vel appellatio deſeritur, vel aliquid prio- ri ſententiæ additur, vel detrahitur, et an in dictis caſibus actio oriatur ex prima, vel ex ſecunda ſententia, caſu 109. num. 20. et multis ſeq.

Sententia exequitur contra fideiuſſorem de iudicatum ſoluẽ- do abſque nouo proceſſu, & de facto abſque citatione, caſu 109. numero 19. et 31. vbi tamen quod cautius eſſet ſi citaretur.

Sententia redigi debet in ſcriptis, et publicari per Iudicem, vel eius Notarium de ipſius mandato, caſu 133. num.5.

Sententia confiſcationis bonorum delinquentis, cautela eſt, vt ſi generalis de omnibus bonis vbicunque exiſtentibus, alias ſi ſimpliciter loquatur de confiſcatione bonorum, in- telligitur de ſitis in ſuo territorio tantum, caſu 138. num.9. et 10.

Sententia loci delicti facit inditium contra condemnatum, et iam etiam aliter non conſtito de delicto poſſit contra eum procedi per Iudicem originis, vel domicilij, caſu 161. n.6. ſed tamen non ſufficit ad torturam, num.7. licet in ſtatu Eccleſiaſtico ſit ſecus, num.8.

Sententia criminalis lata in vno territorio poteſt exequi per Iudicem in alterius territorij diuerſi ad petitionem, & ad litteras Iudicis ſententiantis, caſu 161. num.9. quod ſit cum cognitione cauſæ, an ſit ritè lata, a Iudice competen- te, legitimis præcedentibus inditijs, et ſecundum iuſtitiã, et bene viſo proceſſu pro validitate, et iuſtitia talis ſentẽ- tiæ, num. 10. et 11. et debet etiam eſſe lata ſecundum ius commune Romanorum, non autem ſecundum municipale loci Iudicij agitati, num. 12. niſi in loco Iudicis exequen- tis vigeret idem ſtatutum, in quo fundata eſt ſententia Iudicantis, num. 13.

Sententia condemnatoria, vel abſolutoria rei, lata in vno lo- co, an, et quando impedit procedi in alio, caſu 162. ſub varijs num.

Sententia temporalis ad perpetuitatem non eſt trahenda, ca- ſu 172. num.2.

Sententia debet eſſe conformis libello, caſu 173. nu.4. fallit, vt dicitur numeris ſequent.

Sententia pretio, et per pecuniam lata nulla eſt, caſu 195. numero 8.

Sententia abſolutoria lata ſuper adulterio non impedit agi pro inceſtu, caſu 20. num. 14. & quid ſi ſequatur con- demnatio ſuper adulterio, an poſſit haberi ratio inceſtus, ibidem.

Sententiarum data paritate in criminalibus attenditur mi- tior, caſu 119. num 5.8 et hoc in iudicibus ordinarijs, nu. 12. quid autem in delegatis, vel quando ordinarijs iuncti ſunt delegati, et an omnes ſententiæ ſtent in ſuſpenſo, vel vna valeat ibidem, et antea, num.6. et 11. et infra, n.13. & ſequent.

Sententiarum diuerſitas, vide verbo diuerſitas, et notata, caſu 119.

Sententiæ trium Iudicum diuerſæ ſuper eodem facto an va- leant, vel ipſarum aliqua ſit ſeruanda, caſu 119. nume- ro 5. et 7.

Sententiæ forma contra reos abſentes, et contumaces qualis ſit, caſu 181. num.8.

Sententijs ex tribus in criminali cauſa vna de pena capitali, altera de exilio, tertia de pena pecuniaria, duæ in hoc vi- dentur concordes, vt excuſetur reus à pena grauiori, et ſeuerioris ſententiæ, caſu 119. num.4.

Sententijs duabus contrarijs ſuper eodem proceſſu latis eo prætextu, quod de prima non conſtaret, ſi deinde prima reperiatur, ipſa prima valebit tanquam in iudicatum trã- ſacta, et non ſecunda, caſu 133. nu.7. niſi ante ſecundam Iudex pronunciaſſet non fuiſſet iudicatum, quia tunc ſe- cunda valet, num.8.

Sermo ſimpliciter prolatus intelligitur de primo actu, ma- ximè in odioſis, caſu 59. num.15.

Serui manumiſſi torquentur ad fauorem domini in memoriam prioris domini, caſu 124. num.7.

Seruus pœnæ nullus efficitur hodie per ſententiam, niſi illius ſequatur mors, caſu 104. num.6. et 13.

Seueritas pœnæ loco infamiæ ſubrogatur, caſu 172. num.4.

Simile deciditur per ſimile in caſibus non deciſis, in quibus etiam de iure communi proceditur de ſimilibus ad ſimilia, caſu 63. num.13.

Simplum in duplicatione pœnarum ex pluribus cauſis facien- dum eſt illud, quod ſemper eſt duplandum, caſu 56. n.131.

Simplum regulariter ineſt duplo, triplo, vel quadruplo, caſu 56. num.132. quod verum eſt, ſi ſtatutum procedat per nomina multiplicatiua, ſecus ſi per ſimplicia, num. 133.

Simplum ex pluribus qualitatibus duplandum ſemel ex vna duplatũ, ex alia ſic duplatum non reduplicatur, quando qualitates illæ eodem inſtanti ſimul concurrunt, et repe- riunt delictum in fieri, non autem in facto eſſe, caſu 56. num.136. ſecus autem in qualitatibus reperientibus ma- leficium in facto eſſe, quia tunc ſimplum ſemel duplatum, eo modo reduplatur, & in duplicatione cum ſuis circum- ſtantijs conſideratur, num. 137. et ſeq. vbi de vtroque dantur exempla, et duplatum ex qualitatibus delictum in fieri reperientibus habetur pro ſimplo, et tanquam tale reduplicatur ex alia qualitate maleficium perfectum repe- riente, num. 138. quod procedit etiam in qualitate, quæ ſaltem ordine intellectus ex verbis ſtatuti appareat poſt factum conſiderari poſſe, nu.139. vbi ponitur exemplum.

Simplum vbi ſolum duplatur, quia nulla qualitas poſterior maleficio conſideretur, ſiue duplatum reduplicetur per poſteriorem qualitatem, quæ verè, vel ſaltem ordine in- tellectus conſideretur poſt factum delictum, omne id to- tum duplatum, vel reduplicatum habetur ſimplum, et ve- nit per negationem reduplicandum ſtante ſtatuto, quod per negationem pena duplicetur, caſu 56. nu. 141. et ſubij- citur exemplum, num. 142.

Singula, quæ non proſunt, multa collecta iuuant, caſu 200. nu. 137. et hoc in ciuilibus, ſecus in criminalibus, nu.138.

Singularitas teſtium diuidit teſtimonia, et lacerat, caſu 200. numero 121.

Socer ſi ſpe dotis, quam ſcit præſtare non poſſe, generum in- ducat, punitur extraordinariè, caſu 59. num.87.

Socer ſpe futura dotis inducens generum ſciens dotem præ- ſtare non poſſe, dicitur inſidiari genero, et extraordinariè puniri poteſt, caſu 136. num.24.

Societas non ſoluitur decoctione ſola vnius ſocij, caſu 105. numero 15.

Societas flagitioſa rei iniri non poteſt, caſu 115. num.3.

Socij criminis dictum in tormẽtis ratificarè debet extra tor- menta, vt faciat indicium contra ſocios nominatos ſecun- dum aliquos, caſu 33. num.2. quod tamen reprobatur, et contrarium verius oſtenditur, num.3. cum ſeq.

Socij criminis dictum in criminibus exceptis facit indicium ad torturam contra nominatum, et abſque alijs adminic- culis, caſu 84. num. 5. in contrarium dicitur eſſe commu- nis opinio, et in praxi ſeruata, num.6. et 9. ſed prior opi- nio ſeruatur de conſuetudine etiam in criminibus non ex- ceptis, num.7. quæ in loco vbi viget, ſeruanda eſt, num.8.

Socij criminis dictum in vitio ſodomiæ puta pueri ſtuprati iuncti

Google

iuxtis teſtibus ſingularibus deponentibus de actibus inhoneſtis cum ipſo factis facit iudicium ad torturam contra ſtuprantem, caſu 84. num. 10.

Socij criminis dictum ad hoc, vt faciat indicium ad torturam, debet eſſe confirmatum in tortura, caſu 84. num. 11. ſed non procedit in illis, qui citra animum, & conſenſum peccauerunt, quia tunc ſine tortura ſufficiens eſt indicium, num. 12. pro vt nec procedit de conſuetudine in multis locis, in quibus deuenitur ad torturam, ſine tortura ſocij nominantis, num. 13.

Socij criminis dictum non iuratum non probat, nec etiam facit inditium ad torturam, caſu 185. num. 3.

Socij criminis, vbi ſunt multi, non conuincunt alium ſocium negantem, vt condemnetur, ſed ſolum vt torqueatur, niſi cum eorum dicto concurrant adminicula, caſu 185 in toto.

Socius, vel particeps delicti, qui propter ipſius manifeſtationem habuit veniam, vel gratiam de pęna, torquetur, vt faciat inditium contra ſocios, caſu 29. nu. 2. 3. 6. 13. 14.

Socius criminis deponens contra ſe, & alios, ſine tormentis, vel cum tormentis, an, et quando ſibi, & alijs noceat, et an, et quando confirmatione, & perſeuerantia opus ſit, vide in verbo cõfeſſio, et in verbo confirmatio, et caſu 33.

Socius negans narrata prout narrantur non dicitur negare ſe eſſe ſocium, caſu 56. num. 150. & idcò non perdit beneficium, ne conueniatur, niſi inquantum facere poſſit, ibidem.

Socius in criminalibus non gaudet priuilegio ſocij, caſu 75. num. 6. contrarium autem dicitur, num. 7. diſtinctione tamen opiniones concordantur, num. 8. et 9.

Socius vtens re communi ad alium vſum, quam ad deſtinatũ, ita quod ſocio auferatur commoditas partis ſuæ, furtum facit, caſu 136. num 3.

Socius criminis abſque tortura non admittitur in teſtem de iure, & quid de conſuetudine, caſu 185. num 5.

Sodomia proprie eſt inter maſculum, et maſculum, fœminam, et fęminam, caſu 16. num. 14. et committitur etiam inter maſculum, et fęminam ex coitu in alio vaſe, quam in deſtinato, num. 15.

Sodomia eſt de criminibus exceptis, caſu 84. num. 4.

Sodomitæ omnes mortui dicuntur, & cum eis Virgilius in Nocte Natiuitatis Domini Noſtri Ieſu Chriſti, caſu 16. numero 32.

Sodomitæ igne comburuntur de conſuetudine, caſu 16. nu. 35. Florentiæ tamen, & in alijs quibuſdam locis ex legibus particularibus pœna mortis non puniuntur, num. 36.

Solarium quid ſit, & quare ſic dicatur, caſu 100. num. 39.

Solicitans, & perſuadens mulierem ad lenocinium, etiã in quod effectum non habuerit ſuaſio, pœna arbitraria punitur, caſu 171. num. 15.

Soluendo quando quis non dicatur, caſu 105. num. 9. et 10.

Soluendo dicitur qui æs ſuum habet in nominibus debitorum, ſi debitores ſunt idonei, caſu 105. numer. 10. alias ſecus, numero 37.

Soluti indebiti repetitio, quando adfuit res iudicata, facienda eſt conditione ſine cauſa, non autem rei iudicatæ auctoritate, caſu 169. num. 8.

Solutio vnius ex pluribus ob delictum inſolidum condemnatis, alios quoad pęnam non liberat, caſu 198. num. 2. et 3. ſecus reſpectu intereſſe partis, num. 4. et 5.

Solutionem differens, dicitur minus ſoluere, caſu 105. n. 32.

Sponſalia raptum præcedentia excuſant raptorem à pęna raptus, caſu 196. num. 8.

Sponſalia ante ſtuprum contracta, matrimonio poſtea ſecuto ab omni pęna raptus liberant, caſu 199. num. 13. ſine dubio ſtante paritate perſonarum, alias ſtuprator arbitrariè punitur, num. 14.

Sponſarum, vel ſponſorum pluralitas æquè, ac vxorum, vel maritorum prohibetur, caſu 98 num. 32.

Sponſionibus ſuper electione Pontificum, vel creatione Cardinalium, aut vita, vel morte eorundem ludere licet de iure communi, & ita moris eſt Florentinorum, caſu 99. num. 63. 64 et 65.

Stante ſtatuto, quod nullus audiatur pro reo accuſato, vel inquiſito ſed ipſemet compareat perſonaliter, an pro eo admittatur procurator, vel alius, ad allegandum, quod homicidium ex ſtatuto erat permiſſum, caſu 23. per totum, & vide in verbo procurator.

Statuta ſacræ religionis equitum Diui Stephani in materia confinij, carceris, nauigationis, quarantenæ, & ſeptenæ reſpectu duplicationis, vel diminucionis pęnæ ex cauſis ab ijſdem ſtatutis conſideratis inductæ declarantur, caſu 56. ſub num. 126.

Statuta Pontremuli diſponentia de deductione pænæ propter confeſſionem, & pacem declarantur, caſu 56. ſub n. 144.

Statuta, vel decreta ſecularium permittentia bannitos impunè occidi, non comprehenduntur occidentem Clericum bannitum, caſu 60. num. 1. limitatur tamen in clerico ſe immiſcente enormitatibus, num. 7. et 10.

Statuta quod banniti poſſint impunè offendi, vti rationi conſona valent, caſu 61. num. 5. etiamſi ex leui cauſa fuerit quis bannitus, num. 9. 11. et 15. licet aliqui velint, quod iuſta cauſa requiratur, num. 10.

Statuta prædicta contra bannitos, qua ratione ſint edita, caſu 61. num. 15. et 16.

Statuta eadem procedunt etiam ſi bannitus occidatur extra territoriũ ſtatuentium, in quo tamen occidens poterit puniri dicto caſu 61. ad fin. nu. 17.

Statuta recipiunt paſſiuam interpretationem a iure communi, caſu 63. num. 10.

Statuta punientia furta comprehendunt crimen peculatus, & reſiduorum, caſu 99. nu. 44.

Statuta loci delicti contra forenſes attenduntur in factis iure communi prohibitis, etiam quod ea ignorauerint, non autem attenduntur ſtatuta originis, vel domicilij, nec iura communia, caſu 129. num. 4.

Statuta originis vel domicilij in reſpicientibus cauſæ deciſionem non porriguntur ad ea, quæ extra territorium committuntur, caſu 152. num. 34. et præſertim in delictis, quæ non iure communi, ſed iure municipali prohibentur, et tanquam delicta puniuntur, num. 35.

Statuta religionis equitum Diui Stephani infamem ad habitum dictæ Religionis non modo nõ recipiunt, ſed etiam receptum ſpoliari mandant, caſu 172. num. 10. et 41.

Statuta locorum contra expendentes monetas falſa procedunt ſolum contra ſcienter expendentes, caſu 199. numero 7. & 25.

Statuta, quod in pęnis irrogandis procedunt de ſimilibus ad ſimilia quomodo intelligenda, caſu 200. num. 88.

Statuti duplicantis pęnam in maleficijs de nocte commiſſis, quæ ſit ratio, caſu 51. num. 4. 6. 10.

Statuti Florentini rubrica 118. in criminalibus intellectus, caſu 141. num. 11.

Statuto duplicante pęnam ob tempus noctis an teneatur, qui de nocte, ſed caſu palam, et apertè deliquit, noctis occaſione non expectata et idem de die facturus, caſu 51. nu. 10.

Statuto exiſtente, quod pęna duplicatur, ſi commiſſum ſit delictum in platea, vel de nocte, vel die feſto, et quis die feſto de nocte, et in platea deliquerit, pæna ſimplici puta centum augetur in alijs centum ex ſingula qualitate, et ſic in trecentum ex tribus cauſis prædictis, et in totum erit quadringentum, caſu 56. num. 135. et ſi alia concurrat qua-

Digitized by Google

lites erit quingentum, nec ex alia augeri poterit, quia adeſt quæ reperiunt vltro ſimplum, quod tenom non poteſt excedere, tantem, & tunc ſimplum, quod duplotur ex dictis qualitatibus eſt centum, nec ſemel duplotum reduplicatur ex aliqua dictarum qualitatum, quæ reperiunt delictum in fieri, non autem in facto eſſe, num. 136.

Statuto puniente popularem in centum, Magnatem in centum quinquaginta, pena duplicanda Magnati ex aliqua qualitate, vt nobilis, erit dicta ſumma centum quinquaginta, quia illud eſt ſimplum, quod duplatum reduplicabitur per negotionem ſtante ſtatuto, quod per negationem pena duplicetur, caſu 56. num. 141.

Statuto duplicante, vel minuente penas maleficiorum quomodo faciendus ſit calculus, vbi de pœna duplicata aliquid eſt detrahendum, puto propter confeſſionem, caſu 50. num. 143. & quid quando diminutio eſt facienda ex pluribus cauſis, & inequaliter, num. 134.

Statuto ſtante, quod ſi delictum fiat in Eccleſia, pena duplicetur, & alio puniēte committentem ſacrilegium, committenti ſacrilegium non duplicatur pena, caſu 56. ſub num. 145. & quare ibidem.

Statuto vno puniente in duplum maleficium commiſſum in Palatio Poteſtatis, & alio donte certam penam pro falſa accuſatione, vel pro falſo teſtificatione, vel ſimili delicto, non duplicatur pœna facienti accuſationam falſam in Palotio Poteſtatis, & quore caſu 56. ſub num. 145.

Statuto ſtante, quod non ſoluens penom pecuniariam intra certum tempus puniatur corporaliter, ſi ſoluendo ſit condemnatus, nec ſoluat, volens potius in corpore luere non auditur, ſed Iudex debet de illius bonis condemnationem extinguere, caſu 77. num. 14.

Statuto puniente iniuriantem, vel ſtuprantem mulierem boneſtam, vel bonæ conditionis, & famæ probanda eſt per fiſcum dicta mulieris qualitas, caſu 125. numer. 1. & quod eſſet talis tempore delicti, num. 3. licet in practica non ſeruetur, ſed reus debet probare contrarium, & honeſtate, vel inhoneſtate non probata locus eſt ſaltem pena extraordinariæ, num. 6.

Statuto dicente, quod pro qualibet percuſſione cum ſanguine quis puniatur in decem, ſi ex vnica percuſſione exeat ſanguis de tribus locis, punitur pro vna percuſſione in decem, & non pro tribus, caſu 155. num. 11.

Statuto ſtante quod de tali crimine non poſſit cognoſci vltra quatuor menſes, ſi ſuperueniat aliud ſtatutum, per quod vſque ad triennium cognoſci permittatur, nouum ſtatutū non ſe extendit ad crimino, quorum impunitati iam præſcriptum erat, caſu 156. num. 7. ſecus ſi ſtatutum vetus dicat, quòd Poteſtas teneotur, & poſſit de tali crimine infra quatuor menſes procedere, quia lapſis quatuor menſibus ligatæ ſunt manus Poteſtati, ſed per nouum ſtatutum ligamen illud reſoluitur per cauſam ſucceſſiuam, numero 8.

Statuto dictante, quod qui hominem occiderit cum cultello, condemnetur in quinquaginto, & qui eum veneno, in centum, qui cum cultello, & veneno ſimul occidit, vna tantum non duplici pena tenetur, caſu 158. num. 6.

Statuto vſuras prohibente, ſi laicus contrauentat, per Iudicē ſecularem puniri poteſt, caſu 188. num. 2.

Statutum imponens pœnam pro certo maleficio diuerſam à iure communi, an tol at ipſam pœnam iuris communis, magna eſt quæſtio, & Ceſaris determinatione digna, maximè quando pena ſtatuti minor eſt pena iuris communis, caſu 2. num 13. vbi num. 2. ponitur opinio tenentium, quod agi poſſit ad vtramque penam, ſed quod vna exacta ceſſat altera etiam in eo, quod plus in illa eſſet, & num. 3. ſententia aliorum tenentium, quod penitus ſublata ſit pena iuris cōmunis, & ſolo Statutaria attendatur, & iſta tanquam verior, communior, æquior, & à conſuetudine approbata firmatur, quod tamen, num 4. & 5. limitatur non procedere quando ſtatutum expreſsè ſaluaret alias leges in eodē relatos, quia tūc vnius electio, aut exactio nō tolleret alterā, ſed oēs penæ deberentur, & huiuſmodi ſtatuta, ſeu potius bannimenta multa ſunt in Tuſcia, licet & tunc ex æquitate vna tantum pena, maior ſcilicet imponatur, num. 6.

Statutum quod quicunque offendens Peruſinum in quacunque mundi parte, poſſit puniri Peruſij non valet, caſu 3. num. 10. 14 vbi tamen declaratur.

Statutum loquens de delictis carnis comprehendit Iudeos, Saracenos, & alios à vera fide Domini Noſtri Ieſu Chriſti deuiantes, caſu 4. numer. 1. quod quomodo procedat declaratur, num. ſeq.

Statutum præfigens certū terminum ad accuſandum in cauſis criminalibus valet, et termino elapſo accuſatio non procedit, caſu 5. num. 1. nec inquiſitio ex officio formari poteſt num. 2. & ſequenc. etiam quod reus delictum confiteretur, num. 5.

Statutum præfigens certum tempus ad accuſandum in cauſis criminalibus, comprehendit etiam delicta occulta, et a die commiſſi maleficij connumeratur tempus, non a die ſcientiæ, maximè ſi per diligentem officialis inquiſitionem potuiſſet ad notitiam curiæ deuenire, caſu 6. numer. 1. & dies commiſſi ipſius maleficij non computatur in termino, numero 2. 3.

Statutum ſimpliciter loquens de homicidio non comprehendit parricidium, caſu 11. num. 2.

Statutum loquens de aliquo delicto non habet locum, quando illud delictum non eſt ſimplex, ſed habet qualitates aggrauantes, quæ cauſant aliam ſpeciem delicti, vt eſt in adulterio, cui ſit iuncta qualitas inceſtus, & in homicidio, cui cohæreat qualitas parricidij, caſu 11. in fine.

Statutum de non exportando fruges comprehendit laicos, colonos, & conductores bonorum Eccleſiaſticorum, & emptores fructuum eorundem bonorum, caſu 12. num. 5.

Statutum duplicans penam pro delicto commiſſo in domo offenſi, cum ſit æditum propter grauiorem iniuriam ex ſecuritate, quam quis in propria domo habere debet, nō habet locum in delicto commiſſo in apotheca, ſtatione, vel taberna offenſi, caſu 13. ſub num. 2. & ſequent. etiam ſecundum aliquos, ſi apotheca, ſtatio, vel taberna ſit ſubtus domum, & per eam ſit aditus ad ſuperiorem partem, num. 6. ſed contrarium probatur, num. 7.

Statutum duplicans penam delicti commiſſi in domo offenſi, intelligitur de domo, in qua offenſus habitat, caſu 13. nu. 5. & procedit etiam in confinibus ipſius domus, num. 8. et in porticu, num. 9. dummodo tamen ſit affixa, & cohereat domui, licet ſi ſecus eſſet ſeparata, numer. 10. & de porticu, vide caſu 21. num. 9. & verbo porticus.

Statutum puniens dicentem falſum teſtimonium, non comprehendit eum, qui deponit verum, ſed falſo ab ipſo ſcilicet ignoratum, caſu 38. num. 2. vbi tamen, quod erit locus penæ extraordinariæ.

Statutum, vel proclamata prohibens delationem armorum non comprehendit ea deferentes contra bannitos, quos ex alio ſtatuto perſequi, & interficere tenentur, caſu 45. num. 1. & ſeq. niſi ea deferentes ſint alias ſuſpecti de ſimulatione, & fictione, quod ex coniecturis cognoſci poterit, num. 2.

Statutum duplicans penam pro maleficijs non comprehendit maledicta, puta iniurioſa, vel blaſphema verba, nec male ſcripta, vel male conſulta ſecundum aliquos, caſu 51. n. 1. & ſeq.

Digitized by Google

& ſequent. ſed contrarium eſt verius commune, & in praxi obſeruatum, num. 5. & ſeq.

Statutum quod nullus corporaliter puniatur, niſi in caſibus a ſtatuto expraſſis derogat iuri communi etiam in omiſſis ab ipſo ſtatuto, ita vt in delictis omiſſis habentibus pœnam corporalem de iure communi non poſſit delinquens dicta pœna puniri, ſed aliter Iudicis arbitrio, cui videtur remiſſa pœna in non expraſſis ab ipſo ſtatuto, caſu 52. num. 1. 2. & per totum, quod verum eſt ſi ſtatutum vlterius procedat, prouidendo, ne delicta ſpecialiter non expraſſa impunita remaneant, vt puta quod pœna ſit Iudici arbitraria, vel conſulatur Princeps, vel procedatur de ſimilibus ad ſimilia, aut ex identitate rationis, vel conſimili modo, alias ſecus, ibidem num. 6.

Statutum poteſt derogare iuri communi etiam tacitè, caſu 52. num. 5.

Statutum minuens partem pœnæ ſponte confitenti in eo fundatur, quod in vno releuatus, debet in alio grauari, 56. nu. 1. 7. & caſu 68. num. 4.

Statutum augens pœnam negantì in eo fundatur, quod in vno grauatus, in alio ſit releuandus, & quia mendacium eſt pœna dignum, caſu 56. num. 2. 3. & caſu 68. num. 4.

Statutum minuens pœnam confitenti non habet locum in eo, qui primo negauit, et poſtea confeſſus eſt secundum aliquos, caſu 56. nu. 4. contrarium, tamen dicitur verius, & communius, num. 5.

Statutum agens pœnam neganti, delictum non habet locum reo negante, & poſtea quandocunque confitente antequā ſit probatum, caſu 56. num. 10. contrarium quod imò lite conteſtata non liceat variare dicitur de iure verius num. 15 prior tamen opinio tanquam mitior, eſt amplectenda numero 16.

Statutum tribuens beneficium confitenti intelligitur de confitente cum perſeuerantia, caſu 56. num. 22.

Statutum de duplicatione pœnarum non habet locum in pœnis conſiſtentibus in ſpecie, vel in corpore, ſed in quantitate, pondere, numero, vel menſura, caſu 56. num. 112. & idem in ſtatuto de diminutione pœnarum, num. 113.

Statutum de duplicatione pœnarum ſi reſpectu aliquarum qualitatum ſimpliciter loquatur, & reſpectu alterius ſe referat ad tempus ſententiæ, iſta qualitas tanquam poſt prædictas facit reduplicari ſimplum iam duplatum ex prioris qualitatibus ſecus ſi quo ad omnes ſe referat ad tempus ſententiæ, quia ſimplum tantum duplatur, caſu 56. num. 140.

Statutum relaxans certam partem pœnæ ſoluenti infra certū tempus habet locum ſi condemnatus ſit in carcere, caſu 57. num. 1. & etiam ſi præſtiterit fideiuſſarem de ſoluendo condemnationem, ibid. num. 4.

Statutum, vel decretum remittens bannum ſoluenti infra certum tempus ſummam taxatam habet locum in carcerato, caſu 57. n. 3. & in eo etiam, qui præſtitit fideiuſſorem de ſoluendo num. 4.

Statutum concedens indulgentiam delinquentibus ſe inuicem occidentibus, vel capientibus, comprahendit delinquentes in perſonam clerici, etiam ſi ſit ſecularium, caſu 60. n. 6.

Statutum quod clerici, milites Ieroſolimitani, & ſi miles, quia a iudicibus ſecularibus puniri nō poſſunt non debeant ad officia publica ſecularia admitti, valet, & rationabile cenſetur, caſu 64. num. 10.

Statutum in Magno Ducatu Aetruriæ viget contra venditores fumi, caſu 67. num. 9.

Statutum puniens delinquentem conuictum, non comprahendit ſolummodo confeſſum ſecundum aliquos, caſu 68. nu. 5. contrarium tamen dicitur verius, & in praxi ſeruandum, num. 7. & ſequent. maximè num. 12.

Statutum Bononiæ, quod ſi probetur aliquem fabricaſſe vel falſificaſſe, vel fabricari, aut falſificari feciſſe aliquod inſtrumentū, vel aliquam ſcripturam, igne comburatur, an comprahendat eum, qui ſolum eſt confeſſus, caſu 68. num. 6.

Statutum minuens pœnam propter pacem dicitur eſſe contra ius commune, caſu 73. num. 3.

Statutum puniens exonerantem ſclopum, vel exonerare tentantem aliqua pœna nō tollit legitimam perſonæ defenſionem, nec impedit quin ſe defendendo illo inſtrumento vtatur, caſu 88. per totum.

Statutum puniens aliquid facientem cum armis puta inſultantem, vel attentātem cognoſcere carnaliter maſculum vel fœminam, habet locum in armato tentante, licet armis non vtatur, caſu 90. per totum.

Statutum contra cognoſcentes vel cognoſcere tentantes per vim carnaliter maſculum, vel fœminam, quomodo intelligatur, caſu 95 per totum.

Statutum dans beneficium habeatibus pacem ab offenſo præterquam condemnatis pro violentia compulſiua, vel ablatiua, comprahendit condemnatos pro violentia facta ad domum mulieris ſimpliciter nulla in perſonam commiſſa violentia, ſi pacem habet, caſu 95. num 15.

Statutum Florentinum qualiter officiali prohibeat pecuniæ publicæ negociationem, vel mutum, caſu 99. num. 72.

Statutum puniens aufugientem cum pecunia publica, quando comprahendat non fugientem, ſed male eum ſumentem, adeò quod communi reſpondere non poſſit, caſu 99. n. 93.

Statutum Florentinum in tractatu ceſſantium non requirit, vt quis dicatur fallitus, copulatiue quod ſit ceſſans, & fugitiuus, ſed vna ſufficit qualitas, caſu 105. num. 26. & 28. licet alij contradicant, num. 29. maximè in caſu, quo filius pro parte tenetur ex eodem ſtatuto num. 27 qui cōcurſus maximè tollitur ex nouis ſtatutis fori mercatorum dictæ ciuitatis de anno 1577. quibus ſufficit, quod quis ſit ceſſans, licet non fugitiuus, num. 30.

Statutum puniens maiori pœna offendentem in domo offenſi procedit in domo communi offenſo cum alio, caſu 106. n. 1. & in domo conducta un. 5. dummodo offenſus eam habitet n. 4. 7 & 9. & hoc ſi ſit communis pluribus, vt ſingulis, non vt vniuerſis, quia tunc non procedit ſtatutum, puta ſi vnus diſciplinatorum offendatur in domo communi diſciplinatorum, num. 8. non procedit etiam ſi domus ſit communis inter offenſum & offendentem, num. 9.

Statutum puniens offendentem officialem communis, locum habet in offendente eum, qui non eſt amplius, ſed fuit officialis, caſu 111. n. 1. ſed contrarium verius dicitur, nu. 3.

Statutum Florentinum rubrica 109. de prohibit. alien. rei cō. irrequiſ. conſor. quomodo intelligatur circa rei æſtimationem, caſu 119. num. 17.

Statutum mandans ſtari declarationi factæ de pretio admittit probationem in contrarium, caſu 119. num. 20.

Statutum priuans aliquem nobilitate ob delictum intelligitur in reſpicientibus, eius fauores, quoad quos non reputatur nobilis, ſecus quoad incommoda, in quibus habetur pro nobili, caſu 124. n. 3. aliqui tamen de hoc dubitant nu. 4.

Statutum Florentiæ lib 4 rub. 189. de modo procedendi contra deferentes arma vetita, vult ſtari dicto birroariorum cum iuramento vnde reis incumbit onus probandi negatiuam, caſu 126. in fine.

Statutum Religionis Diui Stephani titulo fin. delle probibitioni, & pœne, cap. 17. declaratus, caſu 127. num. 10.

Statutum imponens contra ius commune pœnam mortis pro primo furto ligat forenſem ignorante dictum ſtatutum, caſu 129. num. 3.

Statutum probibens ſub certa pœna extrahere blada, olea, beſtias, & huiuſmodi de territorio non comprahendit forenſem huius prohibitionis ignarum, qui propterea excuſatur à pœna. caſu 129. num. 5.
Statutum reſpiciens publicam vtilitatem, veluti de non vendendis carnibus morboſis vel piſcibus mortuis ligat forenſes ignorantes, caſu 129. num. 13.
Statutum puniens factum a natura damnatum, vel etiam iure communi vetitum ligat forenſes ignorantes, caſu 129. num. 14.
Statutum prohibens deferri archibuſios, vel alterius generis arma, non ligat forenſes, niſi verã, vel præſumptam ſcientiam prohibitionis habuerint, caſu 129. num. 15. & 16. vbi multa ſuper hoc dicuntur, & ibidem num. 17. quod ſtandum ſit arbitrio iudicis, an forenſis puniatur pœna ſtatuti prohibentis delationem armorum, an verò excuſetur, et ibidem quod in dubio an forenſis habeat, nec ne iuſtam, & probabilem ignorantiam ſtatuti, pęna ordinaria ſit temperanda.
Statutum prohibens delationem armorum quoad itinerãtes, eſt contra ius commune, & non ligat forenſes ignorantes, licet alij contrarium velint, & quod non excuſentur prætextu ignorantiæ, cum hodie huiuſmodi ſtatutum, vbique locorum vigeat, caſu 129. num. 21. et 22.
Statutum puniens homicidam pęna capitis, & bonorum confiſcationis intelligitur in interficiente alterum, non autem in occidente ſe ipſum, caſu 137. num. 5. vbi pulchre probatur.
Statutum ſimpliciter confiſcans bona delinquentis, de bonis in eius territorio dumtaxat poſitis intelligitur, caſu 138. numero 10.
Statutum puniens producentem inſtrumentum, vel teſtem falſum, habet locum in producente plura inſtrumenta, vel plures teſtes falſos, qui eodem pœna punitur, & è contrario ſtatutum puniens producentem falſa inſtrumenta, vel falſos teſtes, procedit in producente vnum tantum, caſu 145. num. 3.
Statutum quod vnus puniatur pro delicto alterius valet ex vera, & communi opinione, licet ſit durum, & odioſum, caſu 149. num. 18. & 19. & hoc quando imponit pœnam pecuniariam. non autem ſi corporalem. num. 20.
Statutum quod vno de domo, vel familia delinquente alij teneantur. valet, quia illi de familia curabunt, ne quis delinquat, & quia facilius quis abſtinebit a delictis videns coniunctos pro illo puniri, caſu 149. nu. 21. & 22.
Statutum Florentinum quod vno de cognatione, vel cõſorteria delinquente cæteri teneantur, a multis ſcriptoribus citatur, caſu 49 num. 23.
Statutum quod coniuncti teneantur dare in manibus curiæ delinquentes coniunctos valet, caſu 149. num. 26.
Statutum quod coniuncti ſi teneantur pro coniunctis bannitis, quod non ingrediantur ciuitatem, vel territorium, valet, caſu 149 num. 27.
Statutum Senenſe pœnale aduerſus coniunctos pro bannitis coniunctis delinquentibus refertur, & commendatur a multis ſcriptoribus, caſu 149. num. 28.
Statutum Florentinum quod propter homicidium ab vno de conſorteria factum, omnes conſortes expellantur de ciuitate, valet, caſu 149. num. 29.
Statutum puniens totam domum pro delicto vnius tantum, valet, caſu 149 num. 30.
Statutum quod conſortes teneãtur ſoluere pęnas pecuniarias bannitorum, valeat, laudabile eſt cauſa ſubſiſtente, caſu 149. num. 31.
Statutum loquens de maleficijs perſonalibus habet locum vbicunque perſona offendatur, licet actus offenſionis non tangat corpus, caſu 152. num. 7.
Statutum conſiderans actum admenandi, vel ſagittandi in perſona agentis tantum, operatur vt agens vna tantum pœna puniatur, etſi plures effectus ex illo actu reſultent, caſu 155. num. 22.
Statutum quod liceat vendere ſalem certo modo, non porrigitur ad præteritum tanquam reſpiciens actum obligatorium, caſu 156. num. 2.
Statutum vigens tempore commiſſi delicti, an verò poſtea factum ante motum iudicium, ſit in imponenda pęna per nonnum alterata, attendendum, caſu 156. per totum.
Statutum dicens, quod ſi quis occiderit plures, capite puniatur, intelligitur ſiue ſimul occiderit, ſiue diuerſis temporibus, caſu 157. num 3.
Statutum quod contra committentes duo, aut plura homicidia detur bannum rebellium, comprahendit ea committẽtem eodem tempore, & in eadem rixa, caſu 157. num. 6.
Statutum quãdo vult, quod pro percuſſione quis puniatur in quinquaginta, & aliud ſtatutum quod pro inſultu facto in platea, vel ad domum quis puniatur in centum, faciens inſultum in dictis locis cum percuſſione, vtraque pęna punitur ſecundum aliquos, caſu 158. ſub num. 5. ſed non approbatur ibidem.
Statutum loquens limitatiuè de delinquente intra territorium, non comprahendit delinquentem extra dictum territorium, caſu 162. num. 32.
Statutum originis vel domicilij ſimpliciter loquens de delinquente, non attenditur in puniendo delinquentem extra territorium, ſed attenditur ſtatutum loci, ſi de eo notitia poteſt haberi, vel ius commune, caſu 162. num. 33.
Statutum diſponens in certis tantum caſibus poſſe aliquem poni ad torturam, in non expreſſis prohibere dicitur, caſu 170. num. 5.
Statutum Mediolani extat, quod quis poſſit torqueri in illis criminibus tantum, pro quibus pęna corporalis imponitur, vnde in alijs tortura prohibita cenſentur, caſu 170. n. 16.
Statutum Florentiæ, quod abraſus de matricula non poſſit amplius ſe exercere circa officia aduocationis, procurationis, & tabellionatus ſub pęna determinata declaratur, caſu 174 num. 6.
Statutum laicorum vſuras prohibens, valet, caſu 188. nu. 2. & 8. vbi quod adeſt Florentiæ.
Statutum obligans communitatem ad pręſentandum maleſactorem ſub pęna, non procedit vbi malefactor eſt bannitus, caſu 190. num. 6.
Statutum in matrimonio per filium familias contrahendo requirens conſenſum parentum, vel abſque illo nubenti pœnam imponens non valet, caſu 196. num. 4.
Statutum quod occidens bannitum eximat de banno alium pro pari, vel minori delicto, non procedit in occidente bannitum pro ſimplici homicidio, qui velit eximi facere bannitum pro homicidio cum veneno, caſu 197. num. 1.
Statutum ad publicam vtilitatem conditum latę interpretatur, caſu 197. num. 8.
Statutum generaliter puniens fabricantes monetas falſas non comprehendit fabricantes monetas minimi valoris, caſu 199. num. 19.
Statutum puniens tondentes monetas non habet locum in tondente monetam modici valoris, caſu 199. num. 20.
Statutum loquens in adulterio locum non habet, vbi etiam adeſt inceſtus, caſu 200. num. 87.
Statutum Pontremuli libro 3. ſub rubr. 44. de pœna adulter. quomodo intelligendum, caſu 200. num. 89.

Statutum

Digitized by Google

Statutum quod credatur vni parti in præiudicium alterius nõ valet, caſu 200.n.117.
Statutum Villæfranchæ lib.3.c.29.ſub rub.de offenſ.indeter. pæn.refertur, caſu 200.n.155.
Statutum puniens aggreſſum ad domum offenſi procedit in aggreſſu facto in adiacentibus domus, caſu 13.n.11.
Stellionatus crimen non incurritur, niſi cum petitione debiti iam ſoluti adſit etiam exactio, caſu 169.n.3.
Stellionatus pæna eſt arbitraria, caſu 169 n.6.
Stuprator Virginis non Viripotentis citra mortem punitur ſecundum aliquos, caſu 20.n.1. ſecundum alios autem pæna mortis tenetur, n.2 ſed hæ contrariæ opiniones concordantur, vt prima procedat abſque violentia ſecunda cum violentia, n.7. cum mult ſequent. reprobata opinione Theſaur. aliter tenentis, n.14.
Stuprator Virginis pauperis tenetur eã dotare, etiam ſi ſponte fuit ſtuprata, caſu 96.n.13.14.& caſu 97.n.5.in fine, & caſu 98.n.11.
Stupratoris, & mulieris aſſertio de matrimonio inter eos ante copulam contracto ipſos a pæna ſtupri liberat, caſu 196. num.12.
Stupratoris pæna quæ ſit, caſu 200.n.25.
Stupri pæna quæ ſit, caſu 98.n.2.& ſeq.
Stupri cum inceſtu pæna eſt eadem, quæ adulterij, caſu 200. num.96.
Stupri pæna euitatur, ſi vir, & mulier fateantur, quod ante carnalem coniunctionem contraxerant inter ipſos matrimonium clam, caſu 96.in fine, n.15.& caſu 196.nu.9. & 12. vbi idem dicitur in raptu.
Stuprum violentium cum viripotente punitur pæna mortis, caſu 20. num.12.
Stuprum inter maſculos non impedit matrimonium inter ſororem paſſi, & agentem, caſu 44. per totum.
Stuprum vel adulterium, vt dicatur cum violentia, requiritur, vt ea ſit facta perſonæ, caſu 95.num.16.
Stuprum violentum per minorem commiſſum citra mortem punitur, caſu 134. num.5.
Stuprum per vim commiſſum pæna mortis punitur, caſu 200. num.36.
Stuprum propriæ committitur cum Virgine, vel vidua caſu 32. num.4. & caſu 200. num.92. dummodo honeſte viuant, num.93.
Subornans teſtem, vt verum, ſed falſo, deponat id ſcilicet, quod in ſe verum eſt teſti ignotum, punitur arbitrio Iudicis, & non pęna ordinaria falſi, caſu 38.num.3.
Subornans teſtes ad deponendum falſum non excuſatur a pęna non vtendo illorum depoſitionibus, quia tenetur tamquam machinator falſitatis, caſu 38 n.4.& caſu 144.n.3.
Subornans tenetur de ſubornatione, licet teſtes recuſauerint dicere falſum, caſu 144.n.5.
Subornatio, per quam ſecuta non eſt falſitas in teſte, punitur pæna extraordinaria, caſu 144 n.6.
Subrogatum aſſumit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, caſu 103.n.12.
Subſtantia delicti dicitur ſuum eſſe principale, propter quod maleficium definitur, caſu 56.n.39.
Summa in maiori ineſt minor etiam in ſententijs, caſu 119. n.23.& 24. Neapoli tamen obſeruatur, quod in ſententijs criminalibus minor ſumma non ſit in maiori, n.25.
Superior conſtito ſibi de errore Iudicis in ſententia per eius atteſtationem ſuſpendit executionem, & ſententiam reuideri facit, caſu 133.n.11.
Superioris authoritatem, & Iuriſdictionem ſibi vſurpans, pęna mortis, & confiſcationis bonorum tenetur, caſu 176.n. 6. nec a ſacrilegio immunis eſt, n.7.

Petri Caballi Centuria Secunda.

Suſpicione caret imputatus de expenſione monetæ falſæ, ſolitus ab alij recipere earum pecuniarum magnam quantitatem, ſi non docet, à quo habuerit, caſu 199. num.15.

T

TAlea pro redemptione captorum in bello inter Chriſtianos facto debet eſſe talis, vt veriſimiliter ſolui poſſit, caſu 140 num.17. nec debet excedere trientem bonorum illius, qui captus eſt, nu 18. nec ſemel impoſita poteſt augeri, etiam pace facta melius qualitate capti ibidem.
Temporis diuturnitas, ex qua prætextu obliuionis à falſo, quis excuſatur, intelligitur de decennio ſecundum aliquos, caſu 24. num.8. & ſecundum alios, & melius Iudicis arbitrio relinquitur, num 9.
Temporis limitatio facta à ſtatuto æquiparatur factæ à partibus, caſu 56. num.16.
Temporis limitatio facta à ſtatuto æquiparatur factę à partibus, caſu 56. num. 16.
Temporis diuturnitas quo ad amittendum per Clericum fori priuilegium idem operatur, quod trina monitio, caſu 60. numero 9.
Tempus nocturnum ſemper aggrauat delictum, caſu 21.n.3. & 4. caſu 97.num. 10 caſu 97. num. 61.
Tempus noctis quando quæ conſideratur, vt ſi qualitas delicti, caſu 56. num. 40.
Tempus diei alicuius priuilegiati quandoque conſideratur vt delictis qualitas, caſu 56. num.40.
Tempus, & locus facinus actum realiter, et ſecundum ſubſtantiam differre, caſu 56. num. 47.
Tempus in pœnis quando a ſtatuto conſideretur in quantitate, ſeu in genere, et quando in ſpecie, et quis ſit effectus vnius, et alterius modi, caſu 56. nu. 125. et ſeq.
Tempus ad accuſandum, vel inquirendum durat, per annos viginti, et non vltra, caſu 93.num.34.et 35.
Tempus decurſum ante interruptam pręſcriptionem non computatur in termino dato ad accuſandum, vel inquirendum, ſed integri temporis curſus denuò incipere debet, caſu 93. numero 33.
Tempus carceris minuit tempus exilij, et in eo computatur, caſu 142. num.4. et hoc quando per Iudicem ſtat, quo minus carceratus non accedat ad ſeruandum exilium, alias ſecus, num.6.
Tempus carceris ante condemnationem non computatur in tempore exilij, caſu 142. num.7. et 8.
Tempus motæ litis attenditur, et nõ commiſſi delicti ad dandam noxalem actionem pro delicto ſerui in dominum, caſu 147. num.2.
Tempus ſentẽtiæ inſpicitur, et non commiſſi delicti quoad ſtatum perſonæ, et eius mutationem, caſu 147.n.6. de quo vide opiniones, n.12.
Tempus commiſſi delicti attenditur in delictis habentibus determinatam pænam nec priuilegium ſubſequens, aut ſtatus mutatio conſideratur in facienda condemnatione, caſu 147.n.15. in delictis autem habentibus pænam arbitrariã tempus ſententiæ inſpicitur, et ſecundum ſuperueniens priuilegium, et ſtatus mutationem pæna imponitur, n.16.21. et multis ſeq.
Tempus datæ, et factæ electionis attenditur in gratioſis, ſed in concernentibus iuriſdictionem attenditur tempus præſentationis debito tempore factæ pro exercitio conſequendo caſu 148.n.3.
Tempus delicti ſpectatur in pænis imponendis, caſu 156. n.1. et hoc in pænis ordinarijs, et proprijs delictorum, numer.3. ſecus vero in adiectionibus, vel diminutionibus pænarum,

Digitized by Google

in quibus inſpicitur tempus ſeatentiæ, nu.4. & 6. & quid quando ſtatusum imponit pęnam delicto conuenientem, vel grauiorem, num.5.

Tenor inueſtituræ inſpicitur ad feudi naturam, & qualitatem digooſcendum, caſu 183. num.2.

Teſtem contra ſe inductum occultans, vel domi retinens, na examinetur, punitur extra ordinem Iudicis arbitrio, caſu 43. per totum, nec cauſam perdit, vs ibi.

Teſtes examinati pro informatione curiæ parte non citasa, non probant, niſi parte citata repetantur, caſu 55. numero 1.

Teſtes pro informatione curiæ examinati, et à repetitione ſolemni ſe ſubtrahentes, nec comparere volentes, tenentur pęna falſi, caſu 55. num.2. et 6.

Teſtes regulariter debent reo citato examinari, vel repeti, caſu 110. num 36.

Teſtes reo non citato pro informatione curiæ examinati non ſunt repetendi, vbi reus fuit contumax, licet poſtea admiſſus ad nouas defenſiones, vel reſtitutus aduerſus ſententiam, et bannum, comparuerit, caſu 110. num.37.

Teſtes in criminalibus pro informatione curiæ recipiuntur ex generali conſuetudine ſine citatione partis, caſu 110. ſub num.36.

Teſtes non periti deponentes, quem fuiſſe mortuum ex veneno ſibi dato, non probant, caſu 180. num.6.

Teſtes debent deponere de facto, non autem de iure, caſu 180. num.8.

Teſtes dicentes aliquem blaſpemaſſe non probant, niſi deponant de verbis blaſphemiæ, caſu 180. numero ſexto, in fine.

Teſtes inſtrumentarij de directo contradicentes inſtrumento, Notarium de falſitate non conuincunt, iudici dant materiam inquirendi de ipſa falſitate in alterutrum, caſu 183. num.2.

Teſtes tres, vel plures omni exceptione maiores inſtrumento aliunde non coadiuuato contradicentes ſatis an ſint ad notarium de falſo puniendum, caſu 183. num.4.

Teſtes plures inſtrumento ſe non interfuiſſet ſimpliciter aſſerentes, & inconteſtes ſe non vocantes, tanquam ſingulares, non probant contra inſtrumentum, caſu 183. num.5. contrarium tamen vti verius à doctoribus communiter recipitur, num.6.

Teſtes ſingulares ad eundem rei finem tendentes ſemiplenè probant, caſu 183. num.3.

Teſtes plures ſingulares etiam minus idonei ad torturam ſufficiunt, caſu 193. num.6.

Teſtes vnici & ſingulares non probant, caſu 200. nu. 120. & quare, num 121.

Teſtes ſi nollint comparere ad ſe eximandum, qua cautela vtatur Iudex contra eos, vt compareant caſu 55. numero 5.

Teſtificari noles tenetur pęna ſtellionatus, et ad intereſſe partis, caſu 55. num.4. et 6. ſi accepta pecunia id faciat, punitur pęna falſi, ibidem, num.5.

Teſtis dictum in tormentis non indiget ratificatione, ſeu perſeuerantia extra tormenta, caſu 33. num.1.

Teſtis negans ſe atsinere parti inducenti, ſi contrarium appareat verum, dicitur falſus, caſu 34. num.1. et quomodo puniatur per totum.

Teſtis, qui ſuper generalibus dicitur rectè reſpondiſſe, ſi appareat coniunctus parti inducenti, dicitur falſus, caſu 34. numero 4.

Teſtis negans attinere inducenti, et conuictus de mendacio, licet parentela ſit leuis, quæ eum non repellat à teſtimonio ferendo, punitur pęna ſtellionatus, ſed dictum eius ſuſtinetur, quoad probationem, caſu 34. num.5.

Teſtis deponens falſum ſuper incidensibus circunſtantijs, et appendicijs punitur extraordinaria Iudicis arbitrio, caſu 24. num 6.

Teſtis deponens verum in ſe, non tamen ſibi cognitum, dicitur deponere falſo, et non falſum, et punitur extraordinarie Iudicis arbitrio, caſu 38. num.1.

Teſtis ita committit falſum tacendo verum, ſicut dicendo falſum, caſu 55. num.3.

Teſtis nominatus in proceſſu, et vocatus ad teſtificandum, nolens comparere, ex quo nondum teſtis officium aſſumpſit, non tenetur pęna falſi, ſed ſtellionatus, ex quo facit, quod veritas non appareat, caſu 55. nu.4. et 6. et etiam parti ad intereſſe tenetur dicto num.4.

Teſtis dictum ſine iuramento non probat, caſu 69. num.1.

Teſtis non iuratus dicens in iudicio falſum teſtimonium, punitur de falſo, caſu 69. num.2.

Teſtis falſum deponens coram vno Iudice ſubijcitur illius Iuriſdictioni alias incompetentis, caſu 116. numer.3. et hoc dummodo alias illius criminis iuriſdictionem haberet, numero 4.

Teſtis falſum deponens prorogat iuriſdictionem Iudicis alias incompetentis, caſu 117. num.1. 3. 10. quod procedit cumulatiuè ad iudicem alias incompetentem, non autem priuatiuè, num.4. et 10.

Teſtis examinatus coram vno Iudice de commiſſione alterius Iudicis, ſi falſum deponat, poteſt ab vtroque Iudice puniri, caſu 117. num. 10. et an pęna vnius impedit proceſſum, et ſententiam alterius, num.11.

Teſtis in cauſa matrimoniali in foro Eccleſiaſtico examinatus, et falſum dicens, poteſt etiam puniri in foro ſeculari à Iudice laico, qui præuenerit Iudicem Eccleſiaſticum, caſu 117. ſub num.7. et 8.

Teſtis falſum deponens in cauſa capitali ad offenſam, punitur pęna mortis, caſu 165. num.4.

Teſtis dolo malo deponens falſum in cauſa homicidij contra innocentem, tenetur tanquam homicida, caſu 165. nu.5.

Teſtis in cauſa capitali aduerſus reum falſum dicens teſtimonium, furcis ſuſpenditur, et ita quandoque fuit ſeruatum, caſu 165. num.6. quod procedit duobus copulatiuè concurrentibus, videlicet, quod crimen ſit publicum, et capitale ſecundum aliquos, numero ſeptimo, quamuis ſecundum alios ſufficiat, quod ſit capitale, licet non publicum, num. 8. et 9. vbi ita loqui declarantur plures doctores.

Teſtis falſum dicens in cauſa criminali eadem pænæ tenetur, qua puniretur reus contra quem depoſuit, ſi conuictus eſſet, caſu 165. num. 10.

Teſtis propter atteſtationem falſam in cauſa capitali contra reum, tanquam homicida punitur, etiam ſi reus abſoluatur, caſu 165. num.12.

Teſtis falſus de conſuetudine non punitur pæna mortis, ſi contra reum in capitali cauſa depoſuit, niſi quando propter eius atteſtationem ſecuta eſt condemnatio, & executio contra ipſum reum, caſu 165. num.13.

Teſtis in cauſa capitali falſum deponens contra reum ad triremes plerumque in perpetuum damnatur, et mitra ignominia afficitur reo abſoluto, caſu 165. num. 15.

Teſtis ex cuius falſa depoſitione reus fuit capitaliter condemnatus, non excuſantur à pæna mortis etiam, ſi ex gratia non exequatur condemnatio, caſu 165. num.17.

Teſtis falſum dicens in cauſa non capitali, non tenetur capitaliter, ſed pęna ordinaria falſi, caſu 165. num. 18.

Teſtis falſum deponẽs in cauſa capitali ad defenſam rei contra fiſcum, non punitur pęna mortis, ſed alia mitiori,

Digitized by Google

caſu 2 num. 23. quia incidit in pœnam falſi, quæ arbitraria eſt ad triremes, ad tempus, vel fuſtigationis, aut exilij, vel relegationis, aut aliter iuxta facti, & perſonarum qualitatem, num. 23.

Teſtis falſus tenetur erga partem, quam grauauit de omni damno contingente propter illud falſum teſtimonium, caſu 165. num 27.

Teſtis ſi negat ſe dixiſſe prout notarius ſcripſit, notario contrarium aſſerente, neutri eorum quoad falſum puniendum creditur, caſu 183. num. 3.

Teſtis vnus deponens de remotis a maleficio non facit indicium ad torturam, caſu 193. num. 1.

Teſtis vnicus etiam minus idoneus ad torturam ſufficit, quādo Iudex habet arbitrium, caſu 193. num. 7.

Teſtium ſingularitas, quando ſunt notabiles, non attenditur, caſu 193. num 8.

Timens offendi debet adire Iudicem, & petere cautionem, vel familiarem armatam, vel vſus armorum licentiam caſu 107. ante finem.

Torqueri in leuibus delictis poſſunt perſonæ viles, & abiectæ, non autem graues, nobiles, & in dignitate conſtitutæ, caſu 170. num 10.

Torqueri debent omnes homicidio interuenientes, vbi ignoratur quis vulnus mortale intulerit, caſu 192. num. 13.

Torqueri inter plures primo loco debent perſonæ malæ conditionis, et famæ, caſu 192. num. 14.

Tortura quando datur reo cum proteſtatione de non præiudicando fiſco in confeſſis, et probatis, quid facere debeat iudex, ne dictis iuribus præiudicet, vide in verbo proteſtatio, & caſu 17. nu. 8.

Tortura ad eruendam veritatem non imponitur pro furto ſimplici parui valoris, caſu 28. num. 1. & ſeq. ſed contrarium dicitur tenendum, & ſeruandum, numero 12. cum ſeq.

Tortura infertur in furtis etiam minimis, pro quibus pœna ſanguinis imponitur, caſu 28. num. 6.

Tortura non infertur in criminibus leuibus, caſu 28. num. 8.

Tortura eſt grauior pœna, quam vtriuſque manus abſciſſio, caſu 28. num. 9. et caſu 29. num 4.

Tortura inferri poteſt in crimine blaſphemiæ, pro quo pœna eſt perforationis linguæ contra Grammaticum, caſu 28. numero 18.

Tortura datur quandoque ad pœnam, quandoque ad veritatem eruendam, caſu 29. num. 5.

Tortura data ad erundam veritatem, non eſt proprie pœna, caſu 29. num. 7. nec irrogat infamiam iuris, vel facti, numero 8. & datur in ſecreto coram Iudice, & notario numero 12.

Tortura data ad pœnam irrogat infamiam omni caſu, ſaltem facti, et datur in publico ex generali conſuetudine Italiæ, caſu 29. num. 9. 11. 12.

Tortura in delictis leuibus non infligitur, caſu 170. num. 4. & dicuntur leuia, quando pœna corporis afflictiua non ingeritur, num. 5.

Tortura etiam in leuibus delictis, et vbi de pœna corporis non afflictiua agitur de conſuetudine infertur, caſu 170. nu. 6. imò, & de iure circumſcripta conſuetudine, nu. 7. & maxime ſi pœna pecuniaria eſt magna, num. 8.

Tortura pro leuibus delictis infligenda debet eſſe moderata, et leuis, caſu 170. num. 12.

Tortura leuis non dicitur maior quacunque pœna pecuniaria, caſu 170. num. 13.

Tortura in Regno Neapolitano non infertur, vbi pro delicto non imponitur pœna vltra relegationem, caſu 170. numero 14.

Torturam pati eſt ſupremas anguſtias ſuſtinere, caſu 28 nu. 10. vbi remiſſiuè de miſeria torturæ.

Torturæ locus non eſt, niſi in caſibus in quibus imponenda eſt pœna vltra relegationem ſecundum aliquos, caſu 28. num. 5. quod non eſſe verum de iure, ſed ſolum ex conſtitutionibus Regni Neapolitani oſtenditur, numero 14. et 18. in fine,

Torturæ locus eſt etiam in leuibus delictis, dummodo pœna corporalis veniat imponenda, caſu 28. num. 13.

Torturæ locus eſt ad eruendam veritatem, etiam vbi de pecuniaria tantum pœna agitur, vel de aliqua corporis non afflictiua, ſaltem ex generali curiarum conſuetudine remiſſiuè, caſu 28. num 17. in fine.

Torturæ locus eſſe non poteſt in delictis, pro quibus imponitur pecuniaria tantum pœna, caſu 170. num. 2.

Tartnræ gradus qui ſint, caſu 170. num. 13.

Trabem ſi plures deijciant, & hominem opprimant, omnes inſolidum tenentur, caſu 198. num. 7.

Tranſactio de conſuetudine totius Italiæ fieri poteſt ſuper quocunque crimine, caſu 74. num. 9.

Tranſcendens muros, foſſas, aut valla ciuitatis, caſtri, vel fortalicij quomodo puniatur, & quid ſi tranſcendere tentauerit, ſed effectus ſecutus non fuerit, caſu 100. per totum.

Trāſitus vnicuique videtur permiſſus cum mercibus, & alijs rebus per loca, ad quæ aliàs deferri non poſſint, vel ex illis exportari, caſu 129. num. 23.

Treugua rumpitur, ſi primum offendentem, & contrauenientem quis reoffendat ſecundum aliquos, caſu 101. num. 34. 35. 36. et quare num. 35. ſed contraria opinio dicitur verior, & circumſcripta locorum conſuetudine in praxi ſeruanda, num. 37. 38. 39. 40. 41. 42. et quare ibidem; et procedit etiam ſi in inſtrumento adſit clauſula raro minente pacto, et toties quoties, num. 47. et magis de plano vbi ex conſuetudine renouatur treugua, num. 44. 45. 46. & præſertim ſi renouationes fierent primis promiſſionibus adhuc durantibus, num. 46.

Treugua dicitur rupta ſecundum aliquos per offenſionem etiam ex noua cauſa, ſi primus non ruperit, ſed ſolum nouam cauſam præſtiterit, caſu 101. num. 48. contraria opinio eſt verior, et communior, numer. 49. etiam ſi noua cauſa ſit iniuſta, modo colorata, nec affectata, num. 53. et modo conſuetudo loci non ſit in contrarium, nu. 51. prout in pluribus Italiæ locis, num. 64. et quod valeat talis conſuetudo, et quare ſit inducta, num. 64. et quod per allegantem probanda ſit, num. 52.

Treuga quid ſit, caſu 101. num. 58.

Treuguæ renouantur de conſuetudine in ſtatu Eccleſiaſtico in principio regiminis, duraturæ per menſem eo finito, caſu 101. num. 44. Florentiæ autem renouantur ſingulis annis, numero 45.

Tumultus occaſionem præbent, qui propria auctoritate ſibi ius dicunt, caſu 122. num. 9.

Tutor creditor pupilli debet eſſe contentus portione, ad quam alios creditores reuocauit, et illis diuerſimodè ſatisfactis, in ipſo non attenditur maior, nec minima, ſed media pars, caſu 119. num. 17.

Tutor de iure ciuili cum ſua pupilla matrimonium contrahere non poteſt, caſu 200. num 63. de iure Canonico ſecus ibid. et quomodo fuerit punitus Mediolani, qui ſic Matrimonium contraxit, licèt illud diſſolutum non fuerit n. 64.

Tutor ſtuprum cum ſua pupilla committens qualiter puniatur, caſu 200. num. 62.

Tutores, et Curatores furtū cōmittunt, ſi quid furandi animo amouerit de bonis eorum minorum, caſu 136. num. 18.

Vaga.

V

VAgabundi, et otioſi à Creatione mundi reprobati fuerunt, caſu 178 num. 1.

Vagabundi mendicis æquiparantur, caſu 178. num. 4.

Vagabundi eijciuntur à Ciuitatibus, & Dominijs Principum ſecularium etiam ſine cauſa, & ad miniſteria publica coguntur, caſu 178. num, 3. & 4.

Vagabundis pœnas imponunt Principes varias, & graues, caſu 178. num. 2.

Vagabundis in Prouincia Cataloniæ imponitur pœna fuſtigationis, aut ſeruiendi in triremibus ad quinquennium, caſu 177. num. 2.

Vagabundus quis propriè dicatur, caſu 178. num. 4.

Valor pecuniarum, non autem numerus in quantitate taxāda attenditur, caſu 199. num. 18.

Vallum, aut muros tranſcendere paria ſunt, caſu 100. nu. 3.

Variatio rei niſi ſit circa delictum, vel eius circunſtantias non nocet, caſu 200. num. 135. quinimo, & circa delictum, et eius circunſtantias per ſe non ſufficit ad torturam, numero 136.

Vaſa vitrea, terrea, liber, ſacculus, et ſimilia, non veniunt armorum appellatione, caſu 63. num. 3. et 17.

Vaſſallus debens decimas baroni, poteſt prohiberi, ne colligat meſſem, aut trituret abſque præſentia perſonæ per baronem deſtinanda, caſu 168. num 2. in eaque reſuccurritur vaſſallo per denunciationem diei factam baroni, vel eius miniſtris. ibidem.

Vaſſallus in quibus caſibus feudo priuetur, caſu 182. num. 1.

Vaſſallus delinquendo omnibus in inueſtitura vocatis præiudicat in feudo mixto, caſu 182. num. 23.

Vaſſallus delinquendo agnatis, et alijs in inueſtitura vocatis, tunc præiudicat, quando de eius delicto conſtat per veras probationes, ſecus ſi per eius ſolam contumaciam, caſu 182. num. 25. & quid ſi vltra contumaciam adſint teſtes de delicto deponentes, licet parte non citata examinati, ibidem.

Vaſſallus non obediens præcepto Domini ſub pœna indignationis ſibi facto, an dicatur rebbellis, & feudo priuetur, caſu 30. num. 6.

Vendens vnam rem pro alia, vel malam pro bona, aut puram pro mixta, vel non vere talem, qualem falſo aſſerit eſſe, acriter punitur, caſu 177. num. 5. vbi exemplificatur.

Vendens egeni merces cariori pretio ob dilatam ſolutionem, et mox viliori pretio reemens, grauiter punitur, caſu 188. numero 7.

Veneni crimen atrocius eſt ſimplici homicidio, caſu 197. numero 1.

Venenum quomodo conſtare debeat fuiſſe datum, & ex eo aliquem fuiſſe mortuum, vt dans de occiſo teneatur, caſu 180 per totum, & maxime in fine.

Venia petitio mitigat dolorem offenſi, caſu 58. num. 17.

Verba legis, vbi non conueniunt, nec eius diſpoſitio conuenire debet, caſu 89. nu. 1. & è contra, vbi verba conueniunt, diſpoſitio conuenire debet, num. 2.

Veriſimile quod non eſt, dicitur quadam falſitatis imago, caſu 199. num 34.

Veriſimile non eſt quem voluiſſe ponere ſuos coniunctos in periculo, caſu 199. num. 35.

Veriſimile quod non eſt, credi per Iudicem de facili non debet, caſu 199. num 36.

Veritas magis præſumitur in pluribus idem deponentibus, quam in vno ſolo, qui commodius corrumpitur, caſu 127. numero 13.

Vi eximentes alios, vel ſe ipſos ex carcere [illegible] familiæ condemnatos, confeſſos, vel conuictos, aut aliter detentos pro cauſa ciuili, vel criminali, quomodo puniatur, latè traditur caſu octauo, per totum, & vide in verbo eximens.

Vi cognita dicitur mulier, quæ blandis verbis, vel promiſſionibus fuit inducta ad conſentiendum viro, caſu 20. numero 10.

Via ad agendum parti præcluſa, & Iudici cenſetur ad inquirendum ſublata, caſu 5. num. 3.

Viator aſportans res ſuas de priori loco hoſpitij, vbi erant repoſitæ, in cameram, vbi dormiuit, non intelligitur liberaſſe hoſpitem a debita cuſtodia, caſu 70. num. 30.

Viator, cui de nocte dormienti in hoſpitio res furatæ fuerunt non dicitur in culpa, ſi audito rumore in camera non acclamauit, vt ei ſuccurreretur, caſu 70. num. 42.

Vicini, vel alij audientes rumorem, vel acclamationem, vbi tenentur currere ad ſuccurſum, poſſunt id facere cum armis alias prohibitis, caſu 62. numero quarto, etiam ſi arma non eſſent neceſſaria ad obuiandum rumori, & acclamationi, & ad defenſionem perſonæ acclamantis, numero 5.

Vicinitas mala quam nociua ſit, caſu 16. num. 23. et 25.

Vitricus cum Priuigna, vel Socer cum Nuru coeuntes qualiter puniantur, caſu 200. num. 7. et 10. & quid de Priuigno cum Nouerca, & Genero cum Socru coeuntibus, num 8. et 10. in fine.

Victus appellatione continetur habitatio, & veſtitus, caſu 9. numero 3.

Victus, & veſtitus prodigalitas per Principes prohiberi poteſt, et certus praeſcribi modus ſub pœnis etiam grauibus, caſu 9. num. 5 in fine, & num 6

Vinum alienum in aliena domo nocturno tempore data opera ex vegetibus effundentes pœna capitali tenentur, caſu 46. num. 1. & 2. non quidem mortis naturalis, ſed alia minori puta triremium, num. 4. vel legis Iuliæ, num. 5. quæ hodie eſt arbitraria, ibidem.

Violenter domum alienam ingreſſi, & perquirentes mulieres de vna in aliam partem fugientes, vt eas carnaliter cognoſcerent, non tenentur pœna attentatæ violentiæ carnalis, quid tamen talibus diuino, & humano iuditio acciderit, caſu 95. num. 21.

Violentia conſtat ex vi, & eius effectu in perſonam patientis, caſu 95. num. 6. et 11.

Violentia aggrauat quolibet delictum, caſu 95. num. 27.

Violentia committitur etiam ſine reſiſtentia partis offenſæ, caſu 95. num. 28.

Violentiam carnalem cum armis attentare dicitur, qui armatus attentat, licet armis non vtatur, & punitur pœna attentantis facere violentiam carnalem cum armis, caſu 90. num. 6. & ſeq. & quid in terminis legis vigentis in Magno Ducatu Hetruriæ in hac materia, num. 7.

Violentiarum plures ſunt ſpecies, quia quædam dicitur ablatiua, quædam expulſiua, quæ & præcioſa dicitur, quædam compulſiua, quæ etiam cauſatiua nuncupatur, & quomodo ſingulæ committantur, caſu 95. num. 7. 8. 9. 10.

Violentus non dicitur coitus, nec violenter attentatus, niſi perſonæ fiat violentia, caſu 95. num. 3. 6. 11. 15. 16. 21. 22. 24 & 25.

Vir eodem tempore plures habens vxores tenetur pœna ſtupri, caſu 98. num 2. 3. 4. quæ tamen ad vnguem non ſeruatur, num. 12. & ſequent. ſed variè imponitur, quandoque, vt Mediolani fuſtigationis eſt, num. 3. & alibi in diſcurſu, ſunt tamen qui velint delinquentem pœna capitis teneri, num. 4. 6. ſed reprobantur ex magis communi, & obſer-

Digitized by Google

obſeruata opinione, quod citra mortem condemnitur, nu. 7. 11. grauiter tamen. & diuerſimode, & quandoque vſque ad triremes, et cum ignominia, vel ſine ſecundum qualitatem perſonæ, & ad dotandam mulierem, ſi ſit virgo et pauper, n. 12. 13. et plurib ſequent.

Vir plures vxores eodem tempore habens tenentur pœna arbitraria, quæ etiam ad mortem extendi poteſt, caſu 98. num. 8. ſed contrarium verum dicitur, nu. 9. et quid Neapoli, et alibi ſeruatum fuerit ibidem, et num. 12. 13.

Vir virgini regulariter præſumitur illata, caſu 20. num. 11. de quo tamen vide ſupra num. 9.

Vis, et violentia, et actus vi facti inter ſe differunt, caſu 95. numero 4.

Vis accipitur pro impetu conſiderato in agente, ex quo damnum, vel iniuria ſequi poteſt in patiente, caſu 95. nu. 5.

Vis compulſiua, vel ablatiua, quando dicatur in coitu commiſſa, caſu 95. num. 17.

Vitia latentia ignorari præſumuntur, caſu 190. nu. 31. et ſufficit quod taliter lateant, vt cognoſci non poſſint, niſi cum magna diligentia, et experientia, num. 32.

Vitium contractum vitio non excuſat maleficium, caſu 48. numero 4.

Vltionem non debet quiſquam ſibi ipſi permittere, caſu 61. numero 2.

Vna præſumptio tollit aliam, caſu 199. num. 38.

Vngues non veniunt armorum appellatione, caſu 63. num. 2. 17. 19. 20.

Vnus punitur ex facto alterius in multis cauſis, caſu 149. numero 17.

Vnus non tenetur pro facto alterius, etiam ſi ei ſit coniunctus, caſu 192. num. 5.

Volens offendere vnum, et alium offendens tali offenſione, ex qua non deberetur pœna corporalis quomodo puniatur, caſu 31. ad finem num. 21.

Votum quod quis emiſerit pro religione ante delictum probatur iuramento dicentis, caſu 108. num. 14. quod abſque aliquo adminiculo non ſufficit, vt quis eximatur à Iuriſdictione ſeculari, num. 15. ſecus ſi cum iuramento concurrat alia etiam non plena probatio num. 16.

Vſura eſt crimen mixti fori, et per Iudicem ſecularem inter laicos cognoſci poteſt, caſu 188. num. 1.

Vſurarij ad eruendam veritatem torqueri poſſunt caſu 188. numero 6.

Vſurariorum pœna eſt Iudici arbitraria, caſu 188. nu. 5.

Vſusfructus in biennium continuum a morte teſtatoris legatus, tranſacto biennio non debetur, etiam illo durante nõ præſtitus, quia alius eſſet, quam qui legatus fuit, ſed ad æſtimationem agitur, caſu 56. ſub num. 126.

Vtens falſis teſtibus, & poſtea illis renuntians, an excuſetur caſu 144. num. 7. et multis ſeq.

Vtilitas publica præfertur priuatæ, caſu 136. num. 4.

Vtilitas publica illa verè dicitur, quæ non reſpicit commodum burſale fiſci, caſu 146. num. 5.

Vtilitas publica facit, vt multa in priuatorum damnum, et incommodum concedantur, caſu 149. num. 2.

Vtilitatis publicæ gratia, ne publica quies turbetur, permittuntur ſtatuta contra ius naturale, caſu 149. num. 32.

Vulnera diuerſa dicuntur ex diuerſitate locorum, quando tamen loca corporis vnico ictu offenſa ſunt proxima, et contigua, cenſentur quaſi vnicum factum continuum, et vna tantum pœna imponitur pro toto facto, caſu 155. num. 12.

Vulnera plura inferens alicui, ex quibus ſequatur mors, de occiſo tantum tenetur, et vulnera cum homicidio confunduntur, caſu 158. num. 2. etiam ſi ex vulneribus aliqua erant mortalia, et aliqua non, num. 3.

Vulnera non confunduntur cum homicidio, ſed puniuntur, quando non concurrunt cum homicidio eiuſdem hominis, ſed alteri per occiſorem ſunt illata in eadem rixa, caſu 158 num. 7. dictaque crimina ſunt diuerſa, & non conſecutiua, nec primum tendit ad finem ſequentis, ibidem.

Vulnerans aliquem pluribus vulneribus eodem tempore, & impetu illatis punitur pro qualibet ferita, caſu 155. nu. 1. etiam ſi vno tantum ictu, vel vnica percuſſione plura fiant vulnera, nec pro vno tantum vulnere puniri poteſt, nu. 2. et 8. et non ſolum quando lex punit delinquentem pro qualibet ferita, ſed etiam quando ſimpliciter imponit pœnam percutienti, num. 3. et 8. reprobaturque opinio gloſæ, et Couarr. contrarium dicentium, num 4. 5. Bartolique ſententia probatur, num 6. in hocque Iacobi de Arena diſtinctio approbatur de ſtatuto loquente in rem, vel in perſonam, vt primo caſu ex vno tantum ictu, ſeu ex vno percutiendi actu quis puniatur pro qualibet percuſſione ſecundo vero caſu pro vna tantum percuſſione quot quot ſint, numero 7.

Vulnerans vno ictu, ſeu vna admenatione pluribus vulneribus, tenetur indiſtinctè pœna ſtatuti pro quolibet vulnere ex opinione Bartoli contra Iacobum de Arena, caſu 155. numero 8.

Vulnerans, vtens bidente, vel alio inſtrumento apto ad inferendum plura vulnera, videtur habere voluntatem plura vulnera inferendi, caſu 155 numer. 16. et ideò ſic percutiens pro numero vulnerum punitur ex communi obſeruantia, numer 17. quæ tamen non procedit, quando adeò leuia ſunt vulnera, vt nimis rigoroſum eſſet pro vno quoque vulnere integram ſtatuti pœnam imponere, quia tunc vna tantum pœna imponitur, licet maior, quam pro vnico vulnere, num. 18. prout nec obtinet quando ſtatutum conſiderat actum, & modum inferendi plura vulnera, verbi gratia dicens, ſi quis percuſſerit aliquem ictu pectinis, vel furconis, num 19.

Vulnerans aliquem ſemel in facie manu vacua, licet manus habeat quinque digitos, & quilibet digitus faciat exire ſanguinem, non tamen punitur, niſi vnica pœna, caſu 155. num. 20.

Vulnerans pluribus vulneribus aliquem vnico ictu, an vna, vel pluribus pœnis puniatur declarat Claudius Barcaz. ſed eius declaratio reprobatur, caſu 144. num 21.

Vulnerans quando in quibuſdam caſibus ob plura delicta eodem tempore commiſſa, vna tantum pœna punitur, intelligitur reſpectu publicæ vindictæ, non autem ratione intereſſe partis caſu 155. num. 23.

Vulnerans in eadem rixa vnum, & interficiens alterum punitur pœna pecuniaria pro vulnere, & pœna mortis, & confiſcationis bonorum pro homicidio, nec pœna minor cum maiori confunditur, caſu 158. num. 1.

Vulnerans aliquem, & ex interuallo eundem occidans, punitur de vulneribus, & de occiſione, caſu 158 num. 9.

Vulnerans vnum mortiſere, quem alius poſtea occidit, tenetur de vulnere, alius vero de morte, caſu 158. num. 20.

Vulnerans alium vno momento pluribus vulneribus ex quibus ſequitur mors, de morte tantum punitur, caſu 158. numero 5.

Vulnerans vnum in platea, & eodem impetu illum occidens extra plateam, punitur & de vulnere, & de occiſo vbi maior eſt pœna vulneris, quam occiſionis, caſu 158. ſub num. 16.

Vulneribus pluribus illatis vnico ictu cum bidente, tridente, vel alio inſtrumento apto ad plura vulnera inferenda, punitur percutiens pro numero vulnerum, caſu 155. num. 14. doctores tamen tractantes de pluribus vulneribus

vnico

Digitized by Google

vnico ictu illatis, loquuntur de enſe, pugione, vel ſimili inſtrumento vnum tantum vulnus plerumque inferre ſolito, numero 15.

Vulnerum effectus attenditur in delictis, & ideò vnico ictu feriens pluribus vulneribus in diuerſis membris, pro pluribus punitur, & non pro vno, quia diuerſa vulnera in diuerſis membris diuerſos pariunt effectus, quoad dolores, & impenſas, caſu 155. num. 9.

Vulnerum, & mortis pęna poteſt ſimul concurrere, quando vna tantum perſona eſt vulnerata, et occiſa, et multo magis quando ſunt duæ perſonæ offenſa, vna vulnerata, altera occiſa, caſu 158. num. 21. nec eſt inutilis hæc condemnatio, num. 22.

Vulnus conſunditur per mortem, caſu 56. num 64.

Vulnus ita illatum, vt vna corporis parte verberata altera etiam feriatur, pro vno vulnere habetur, et vna tantum pęna punitur, caſu 155. num. 13.

Vulnus ex repercuſſione eodem loco facta ampliatum punitur pęna bini vulneris ex veriori opinione, caſu 167. numero 2.

Vxoratus cognoſcens carnaliter mulierem ſolutam non committit adulterium de iure ciuili, nec tenetur pęna ſtatuti de adulterio, ſed de ſtupro tantum punitur, ſecundum communem, et veram opinionem, quicquid aliqui dicant in contrarium, quorum ſententia reprobatur, caſu 32. per totum.

Vxores plures duabus habens punitur pęna mortis, caſu 98. num. 18. & ita Neapoli ſeruatum fuit, num. 9. et apud Gallos, num. 20.

Vxorum, et Maritorum pluralitas eodem tempore omni iure prohibetur, & punitur, caſu 98. numero 1. et per totum.

Vxores plures, et quot, quibus temporibus, quando, & apud quas nationes licuerit habere, caſu 98. num. 35.

Finis Indicis Verborum, & Sententiarum.